

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการ และนิทรรศการระดับชาติ

สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3

ภายใต้หัวข้อ “การจัดการเรียนการสอนอุดมศึกษาในยุควิถีปกติใหม่:
ทิศทางการปรับตัวของสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564

จัดโดย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3

ภายใต้หัวข้อ “การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา: ทิศทางการปรับตัวของสาขามนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์”

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ร่วมกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
และ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564

(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564
PROCEEDINGS

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสกรดี กัลยาณมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ อ่วมน้อย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บรรจงธิดิตานต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรณศักดิ์ ตติยะลาภะ

อาจารย์สมรรถพงศ์ ขจรมณี

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

อาจารย์นารีนารถ วงษ์ปรีดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรศิริ นาควัชระ

อาจารย์วสันต์ อธิธิชัย นายกฤตนันท์ ในจิต

กองอำนวยการ

อาจารย์สุคนธา พุสุวรรณ อาจารย์ฤทัย สำเนียงเสนาะ

อาจารย์ศิริวรรณ กำแพงพันธุ์ นางวิไลลักษณ์ พงษ์แพทย์

นางสาวศิริลักษณ์ ประเจียด

วันตีพิมพ์เผยแพร่

กรกฎาคม พ.ศ. 2564 (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ระบบออนไลน์)

จัดพิมพ์โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อาคาร 8

เลขที่ 1 หมู่ 20 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์หมายเลข 0 2529 3914 ต่อ 12 และ 06 4958 4951 โทรสารหมายเลข 0 2529 3914 ต่อ 1

ผลงานบทความที่ถูกต้องตีพิมพ์เผยแพร่ภายในเล่มนี้ เป็นทัศนะโดยตรงของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสีย และถือเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว หากมีความประสงค์คัดลอกหรือเผยแพร่ ต้องได้รับความยินยอมและอนุญาตโดยตรงจากผู้เขียนเท่านั้น

สารจากอธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เป็นสถาบันที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน และผู้สอน แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันและกัน นอกจากนี้ยังส่งเสริมความร่วมมือทางด้านวิชาการระหว่างสถาบันต่าง ๆ และรวมไปถึงการมุ่งเน้นพัฒนาสู่ชุมชน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นคณะที่พัฒนางานด้านวิชาการมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ ซึ่งครั้งนี้ถือเป็นการจัดในปีที่ 3 โดยได้รับความร่วมมือการเป็นเจ้าภาพสนับสนุนการจัดงานจากสถาบันต่าง ๆ ดังนี้ มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ในการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในครั้งนี้ ยังคงมีความท้าทายในการดำเนินงานในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ COVID-19 จึงทำให้ต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานผ่านระบบออนไลน์ 100% ซึ่งมีข้อจำกัดในการดำเนินงานหลากหลายประการ แต่ด้วยความร่วมมือจากคณะกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนทั้งผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงานในการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ทำให้การจัดประชุมวิชาการในครั้งนี้ ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ททรายแก้ว)

อธิการบดี

สารจากคณบดี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี มีวิสัยทัศน์ คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นชุมชนวิชาการที่มีความเป็นเลิศในการผลิตบัณฑิตให้เก่งและเป็นคนดี เป็นผู้ประกอบการทางสังคมที่พร้อมสู่สากล ตามศาสตร์แห่งพระราชอาเปิดสอนในระดับปริญญาตรี ๑๓ สาขาวิชา และระดับปริญญาโท ๑ หลักสูตร ซึ่งต่างมุ่งเน้นและสนับสนุนให้ทุกสาขาวิชาพัฒนาผลงานด้านวิชาการทั้งระดับอาจารย์ และนักศึกษา

การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ จึงเป็นเวทีสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ ตลอดจนเป็นส่วนช่วยพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

คณะผู้จัดงาน ต้องขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเครือข่ายทั้ง ๘ แห่ง ที่สนับสนุนคณะกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาประเมินผลงาน ให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพทางด้านวิชาการ และขอขอบพระคุณผู้เข้าร่วมนำเสนอทุกท่านที่เข้าร่วมการประชุมวิชาการในครั้งนี้ และขออภัยทุกท่านหากมีข้อบกพร่องประการใด คณะผู้จัดจะนำไปปรับปรุงในการจัดงานครั้งต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัสกรดี กัลยาณมิตร)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารจากอธิการบดี	ข
สารจากคณบดี	ค
สารบัญ	ง-ฉ
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้นำนักเรียน โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี <i>เจนณรงค์ พัฒนสาร และวิภาพร ตันทสวัสดิ์</i>	1-10
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาทางบวก ความเครียด และการเห็นคุณค่า ในตนเอง ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี <i>อาทิตยา วินทะไชย และศิริวรรณ กำแพงพันธ์</i>	13-18
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ <i>วัชรินทร์ ศาลางาม และวิภาพร ตันทสวัสดิ์</i>	19-28
อิทธิพลของต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ <i>ปณณวัฒน์ ฉิมไทย จุฑามาศ ดั่งเกิด ภาณุมาศ ทองขาว ธรรมวัฒน์ เข้มเพชร พนมพร พุ่มจันทร์ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์</i>	29-38
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตาครูณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิต ในนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี <i>ภัทรภร คุณเศษ ศิริวรรณ กำแพงพันธ์ และไพศาล แยมวงษ์</i>	39-52
อิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตัวเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อทักษะทางสังคม ของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ <i>รัฐพล ตั้งจิตวิสุทธิ์ มาริสา เจริญศักดิ์ นิชากร พรพรรณมทิพย์ พนมพร พุ่มจันทร์ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์</i>	53-64
การควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี <i>ศุภนิจ สุวรรณมาโจ อรรรรณ แซ่โก้ว กุลกานต์ บุรีแก้ว พนมพร พุ่มจันทร์ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์</i>	65-76

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
<p>ความเครียด การกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเรียน ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p> <p><i>กมลชนก ทองคำรอด ญาณิศา พัสคุ ดารานาถ สิงคำโล เบญจรัตน์ สถิต พนมพร พุ่มจันทร์ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์</i></p>	77-88
<p>ความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดต่อการฝึกงานของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p> <p><i>จิตาภา อยู่ทวีเดชากุล สิทธิพันธ์ ฉัตรมงคลชัย สิริภัทร มุกดา พนมพร พุ่มจันทร์ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์</i></p>	89-100
<p>ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาช่วงสถานการณ์ แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์</p> <p><i>โสภา เกตุหอม และวิภาพร ตัณฑสวัสดิ์</i></p>	101-110
<p>การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)</p> <p><i>วิภาพร ตัณฑสวัสดิ์</i></p>	111-122
<p>ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี</p> <p><i>กรรณิการ์ รื่นสาด และจารุณี มุมบ้านเช่า</i></p>	123-130
<p>ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดในการทำงานของ พนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์</p> <p><i>ศศิ วัฒนฤดาพงศ์ ประภัสสร ทิรัญสุข วิชญาพร หอยสังข์ทอง พนมพร พุ่มจันทร์ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์</i></p>	131-142
<p>การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน ของครูระดับมัธยมศึกษา</p> <p><i>นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์ นฤมล พระใหญ่ และนันทกา พหุลยุทธ์</i></p>	143-154
<p>การศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์</p> <p><i>คิวงค์ ดำรงสังข์ศิริ และณคุณ ธรณีนิติญาณ</i></p>	155-162

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่ง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>ชลธิชา เชื้ออินทร์ และดวงพร อุไรวรรณ</i>	163-172
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>กัญธรรมาศ โต้พันธ์ และดวงพร อุไรวรรณ</i>	173-180
ประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี <i>พงศ์วรรณ แก้วสีดวง และรัฐชาติ ทัศนัย</i>	181-188
ความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้า : กรณีศึกษา พิวเจอร์พาร์ครังสิต จังหวัดปทุมธานี <i>เดือนนภา โพธิ์คำ และไททัศน์ มาลา</i>	189-200
ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอเรชั่น Z <i>เจนจิรา บุญฤทธิ ดวงกมล ทองอยู่ และ สมรรถพงศ์ ขจรมณี</i>	201-212
การศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ <i>นฤมล ขจรเวช แพรพลอย สีนทับ เอก ศรีเชลียง อรรถพร ธนเพ็ชร</i>	213-220
ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ <i>กิตติวรา พานทอง ทิวาภรณ์ บุญรักษา กนก เลิศวิชาธรรม ศิริขวัญ ไตโย ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บดี และมนัส สายเสมา</i>	221-228
การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม <i>พิชชาภา บุญชุ่ม เกียรติศักดิ์ เอมอยู่ นรวัดณ์ ขวนขวาย ภัชศุ จุลกะระวิ และรสสุคนธ์ ประดิษฐ์</i>	229-240
ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับซึ่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง <i>ยุทธภูมิ พงษ์ศรี และ วิไลลักษณ์ เรืองสม</i>	241-250

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ทัศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี <i>รุสนานี การิง กามีละห์ สะยะมิง ดวงกมล ทองอยู่ และ ททัยรัตน์ อ่วมน้อย</i>	251-264
การปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนวิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยานุกูมิ” ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง <i>วรากร ศรีโสม และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	273-280
การเปรียบเทียบความสามารถในการควบคุมตัวเองในเด็กอายุ 5-6 ปี โดยใช้การจัดประสบการณ์การเล่น <i>ดุสิตา งามเฉลียว กนต์ธีร์ สีสัน ททัยรัตน์ อ่วมน้อย และ ดวงกมล ทองอยู่</i>	265-272
การปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนวิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยานุกูมิ” ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง <i>วรากร ศรีโสม และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	273-280
พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ <i>อรณิชา วัฒนันทพงศ์ สุกัญญา หอมทอง อาทิตยา สารภี พัทธิดา ยางสามัญ ศคินันท์ เศรษฐวิวัฒน์บดี และ มนตรี ชินสมบุญ</i>	281-290
นโยบายการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก <i>นริศรา จริยะพันธุ์</i>	291-302
สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน <i>ปณิดา พงษ์บัว และ วิไลลักษณ์ เรืองสม</i>	303-310
คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร กรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี <i>เบญจพร ในทอง และ ดวงพร อุไรวรรณ</i>	311-320
ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม <i>อติกานต์ มาลัยสนั่น และ ดวงพร อุไรวรรณ</i>	321-334

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S เคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด <i>อนัญลักษณ์ นาภูทัต และ ดาวราย ลิมสายหัว</i>	335-344
วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>กฤษณชัย ทองชั้น และ ดวงพร อุไรวรรณ</i>	345-354
การปรับตัวด้านการปฏิบัติราชการหลังช่วงปกติใหม่ (Post-New normal) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) <i>กุลสตรี ศรีสังวาลย์ และ ไททัศน์ มาลา</i>	355-362
แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ กรณีศึกษาองค์การบริหารงานส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก <i>นุชจรี สายหยุด รัตติกาล บุญยรัตน์ จิรัชญา สิงห์ลอ วีรยุทธ ภูเพ็ง และ ยุวดี พ่วงรอด</i>	363-376
แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง <i>นันทิยา นกศิริ อาริสมณฑกาญ์ โภยรัมย์ สมรรถพงศ์ ขจรมณี และ ดวงกมล ทองอยู่</i>	377-388
การศึกษาอิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรที่มีต่อพฤติกรรม การเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของพนักงานบริษัทสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง <i>มุนินทร์ รอดทัตทาน อานนท์ คุมผวก และ ศศิพร เหลืองไพฑูรย์</i>	389-402
คุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง <i>ภูวตล งามแสง สมรรถพงศ์ ขจรมณี ดวงกมล ทองอยู่ และ วิลาสินี ฝนดี</i>	403-416
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง <i>รุจิรา มะโนสาร และ ดวงพร อุไรวรรณ</i>	417-430
การทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน <i>ณัฐภรณ์ ศรีรุ่ง และ ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว</i>	431-442

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงาน ของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง <i>พานทอง บุญตัน ธนากร นามล้ำ สมรรถพงศ์ ขจรมณี และ ดวงกมล ทองอยู่</i>	443-454
ปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงาน บริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร <i>ก้านเพชร เลี่ยมไธสง นวลละออ แสงสุข และ จุฑาภรณ์ มาสันทียะ</i>	455-466
การศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้วัฒนธรรมองค์การสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง <i>กนิษฐา ปานินเสน สุภากร รัตน์ชงค์ และ ศศิพร เหลืองไพฑูรย์</i>	467-478
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการบังคับใช้ประกาศห้ามขายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 <i>กมลทิพย์ แซ่ท้าว และ ภาวิตา คำชาย</i>	479-492
มาตรการควบคุมเกมออนไลน์ ป้องกันพฤติกรรมเกมการติดเกมในเด็ก <i>เจนจิรา สมววงษ์ และ ธิดา นิตธิธรรมาดา</i>	493-500
การใช้กฎหมายอาญากับการกระทำความผิดของมนุษย์อวกาศ <i>ธนะชัย เกษรังสรรค์ อนาวิน พากเพียร และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	501-510
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์ <i>ปนัดดา เทพสงวน กรกมล อนุมาตร์ และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	511-518
การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา: ศึกษาการนำข้อมูลของเครื่องจับเท็จ มาใช้ในการพิสูจน์ความผิดจำเลย <i>เตชัชฎ์ กุศลรัตน์ ศศิธร มัคสิงห์ และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	519-530
กาเมสุมิฉฉาจาร : ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทย กับพระพุทธศาสนาเถรวาท <i>จิระศักดิ์ สั้งเมฆ และ ประภาศิต ประกอบผล</i>	531-544
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ <i>อรกช มีเมฆ ทรายขวัญ อยู่เจริญสมบัติ และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	545-554
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม <i>ปริญญา กุญแจทอง วิดีพร สุวรรณพูล และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	555-562

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยา โดยไม่จดทะเบียนสมรส : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายประเทศออสเตรเลีย <i>ชนาภรณ์ ศรีศักดิ์ และ กมลวรรณ อยู่วัฒนะ</i>	575-584
ความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพนุษย์ <i>ยุวฉัตร สายน้อย และ สุรศักดิ์ มีบัว</i>	585-596
การหย่า: ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทยและกฎหมายสวีเดน <i>จรรยาลักษณ์ โพธิ์ศรี และ กมลวรรณ อยู่วัฒนะ</i>	597-606
ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิด โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ <i>จรรยา ชันทอง และ ณชสร เอื้อการณ</i>	607-620
ปัญหาจากการไม่ตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของ อุเบอร์และแกร็บคาร์ <i>ณัฐพร เรื่องสีเหมือน และ ทัดตนันท์ คงลำธาร</i>	621-634
การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ : ศึกษากรณีเจ้าหน้าที่กู้ยืม <i>ชลกร ถมมา และ ทัดตนันท์ คงลำธาร</i>	635-642
ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำพินัยกรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีพินัยกรรมร่วมเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมัน <i>เยาวลักษณ์ อุบลี กมลวรรณ อยู่วัฒนะ และ ณชสร เอื้อการณ</i>	643-652
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลดใช้ถุงพลาสติก <i>กาญจนกร บุญกระทุ่ม จรรยาลักษณ์ โพธิ์ศรี และ กมลวรรณ อยู่วัฒนะ</i>	653-662
มาตรการเสริมการป้องกันที่ทำให้จำเลยคดีข่มขืนไม่ก่อเหตุซ้ำ <i>ชนิตรา ด่านอาษา พงศธร จันทร์เทศ และ ชนาวุฒิ วงศ์อนันต์</i>	663-678
ปัญหาความต้องการในการอุ้มบุญ <i>อภิชญา แก้วมณี กมลรส บัดแก้ว และ ณัฐพล สิทธิไพราภรณ์</i>	679-688
มาตรการทางกฎหมายในการจัดระเบียบการพนันออนไลน์ในประเทศไทย <i>ชัยเชษฐ ติระบาล ณัฐวุฒิ แสนสุข และ ชนาวุฒิ วงศ์อนันต์</i>	689-698
ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 : ว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน <i>สมัญญา สุกุลดิษฐ์ และ ณชสร เอื้อการณ</i>	699-714

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การรับผิดชอบในกรณีฐานยักยอกทรัพย์สินที่ตกมาอยู่ในความครอบครอง เพราะมีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด : ศึกษากรณีการโอนเงินเข้าบัญชี ผู้กระทำความผิดโดยผิดพลาด <i>นพดล ชูทอง และ ไพบุลย์ ชูวัฒนกิจ</i>	715-724
ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย: ศึกษากรณีความผิดลหุโทษ <i>จิรัชยา ภูซงศ์ ศิริยาภรณ์ โคตรสา และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	725-734
ปัญหาเรื่องการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา <i>บุญชัย เงินโรจน์ประดิษฐ์ จันทิมา ไวยวัตร และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	735-742
ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม <i>อาริสสา ดีเหนียง สิริยาภรณ์ อินทสระ และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา</i>	743-750
เหตุผลโทษการกระทำความผิดทางอาญากรณีบันดาลโทษสะสม: โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและอังกฤษ <i>นริศรา บุญมี และ ไพบุลย์ ชูวัฒนกิจ</i>	751-760
การศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี <i>ศรัณย์พร ไกรทอง และ วิไลลักษณ์ เรืองสม</i>	761-770
นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเพิ่มมูลค่าตลาดวิสาหกิจชุมชน <i>อรรณพร ธนุเพ็ชร</i>	771-782
การจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุรินทร์ <i>อชิตพล เข้มพันธุ์ และ ไททัศน์ มาลา</i>	783-790
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง <i>รัชนก ฤกษ์รัตน์ และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	791-798
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ จังหวัดลพบุรี <i>โยชิตา ตัดสมัย และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	799-808
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก <i>มณัชชา สวัสดิ์วงศ์ นิพาดา กันมาลัย ธนภัทร จันทร์ม่วง พงษกร พลสอน และ ยุวดี พ่วงรอด</i>	809-822

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซัง กรณีศึกษา หมู่ 9 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี <i>วิรัชพร เรืองศรี และ ไททัศน์ มาลา</i>	823-832
กลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน เทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก <i>ชนาพร เมืองมูล สวรรรยา ย่อยสกุล สหัสสวรรรช เทพจันทร์ สามารถ ส่วนบุญ และ ยุวดี พ่วงรอด</i>	833-844
การจัดการชุมชนเข้มแข็ง กรณีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด <i>ณัฐพร ชัยนชาย และ สมทรง บรรจงธิตินานต์</i>	845-856
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยาน ประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา <i>จิราภรณ์ คล้ายดอน และ ดวงพร อุไรวรรณ</i>	857-866
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก <i>ฉัญสุดา ไพธิศา ธิติรัตน์ นุชลิน พรศิริ คำสุกดี เอื้ออังกูร อรรถผล และ ธนัสถา โรจนตระกูล</i>	867-878
การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอได้ บ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก <i>กนกกานต์ เอี่ยมฤดี และ รุ่งโรจน์ ฝ่ายเยื่อ</i>	879-890
แนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี <i>สุขสกุล วลัยตะกุล</i>	891-898
การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก <i>สุนิสา โป๊ะขุนทอง กนกวรรณ กันนิล สุพรรณษา คำนวม ทับทิม มีทรัพย์ และ หนึ่งฤทัย ศรีสุกใส</i>	899-914
การพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอฟันบ้าน ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>ชลธิชา พันรอด และ ชัชพันธ์ ยิ้มอ่อน</i>	915-922

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์พริกแกงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว <i>ศิริขวัญ บุญธรรม</i>	923-934
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง <i>ณัฐธินิชา ทักนัย และ ดวงพร อุไรวรรณ</i>	935-942
ความเสมอภาคทางเพศของกลุ่มคูรั๊ก LGBTQ+ ในประเทศไทย กรณีศึกษา ร่างพระราชบัญญัติคูชีวิต <i>สุวรรณา สุตา และ ไททัศน์ มาลา</i>	943-950
การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ.2558 กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา <i>พรนภา แต้วกระโทก และ ไททัศน์ มาลา</i>	951-958
ผลกระทบจากการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ <i>อรญา ครองไม่่ง และ ไททัศน์ มาลา</i>	959-964
การจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี <i>สุธารัตน์ หาญชนะ และ ไททัศน์ มาลา</i>	965-974
ผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี <i>ภาวิณี ชะชาตย์ และ ไททัศน์ มาลา</i>	975-982
ผลกระทบของเสียงกัมมันตภาพรังสีในพื้นที่ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา <i>เกวลิน ภูมิโคกรักษ์ และ ไททัศน์ มาลา</i>	983-988
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก <i>อุมาพร สุขมล รุจิรา บุญเลิศ ลลิตา นอบเผือก นวภัทร ทองใบ และ รสสุคนธ์ ประดิษฐ์</i>	989-1000

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562: กรณีศึกษาที่ว่า การอำเภอมหาราช จังหวัด พระนครศรีอยุธยา <i>เกศินี จำเนียรกิจ และ ไททัศน์ มาลา</i>	1001-1008
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา <i>วรรณวิสา ศรีวงษ์ และ ดวงพร อุไรวรรณ</i>	1009-1022
หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย กรณีศึกษา: การขอมีสัญชาติไทยของผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี <i>อรรณฎา เรืองณรงค์ และ ไททัศน์ มาลา</i>	1023-1034
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน กรณีศึกษา: หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอมือง จังหวัดสุโขทัย <i>กวิสรา หุ่นสิงห์ แพพรพรรณ แก้วคุ้ม วิลาสินี กระแยม วรพจน์ ผาดเรือง และ ธนัสถา โรจนตระกูล</i>	1035-1050
การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาดในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จากเขื่อนทดน้ำพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวิเศษ จังหวัดพิษณุโลก <i>อัญญาดา แก้วกำแพง พรรณรจน์ แก้ววิเศษ มณีนรัตน์ คำอินทา วงศธร จริญญา และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์</i>	1051-1060
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก <i>พัฒนพงษ์ บ่องเขาย้อย จันทร์ดาพัฒน์ มีบัวทอง ชนัญดา บุญชู วันวิสา ที่น้ำคำ และ ธรรณิทร์ เสนานิมิตร</i>	1061-1068
การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา: ไร่ ณ ชายแดน ตำบลทัพพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว <i>นรารัตน์ ผาเจริญ และ นริศรา จริยะพันธุ์</i>	1069-1076
การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา <i>นางสาวเกวลิณ ภูมิโคกรักษ์ และ ไททัศน์ มาลา</i>	1077-1082

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวงจังหวัดปทุมธานี <i>ยุพาวดี คำทอง และ วิไลลักษณ์ เรืองสม</i>	1083-1090
การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี <i>สิริธร ศรีศรีรัมย์ และ ดาวราย ลิมสายหัว</i>	1091-1096
แนวทางการป้องกันโรคระบาดของจังหวัดอ่างทอง กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของ ของไวรัสโคโรนา2019 (โควิด-19) <i>นัฐพงศ์ วงษ์ปาน และ วิไลลักษณ์ เรืองสม</i>	1097-1104
ความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี <i>สุกฤตา จินน้ำใส และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	1105-1116
การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท <i>อวิกา สุขบัติ และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	1117-1125
การจัดบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก <i>นัชชา ภูองทอง ธิรัตน์ ฝรั่งไพรี สาวิตรี บิดาทุม ดวงนภา ธรรมขันคำ และ ยุวดี พ่วงรอด</i>	1126-1136
ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี <i>กัญญารัตน์ สว่างชาติ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	1137-1142
การพัฒนาขีดความสามารถในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับ เป็นเทศบาลตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี <i>กนกกานต์ สวयरูป และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	1143-1150
การบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง <i>กมลชนก วัฒนะ และ ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว</i>	1151-1160

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี <i>สหภาพ โปธิ์ทอง และ จารุณี มุมบ้านเช่า</i>	1161-1170
การศึกษาผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี <i>วรรณจรี โอโน และ รัฐชาติ ทศนัย</i>	1171-1180
ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพ การให้บริการของที่ว่ากรอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก <i>ชลนที จินลักษ์ณ์ และ วิไลลักษณ์ เรืองสม</i>	1181-1190
แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอตงเจริญ จังหวัดพิจิตร <i>ชุตติพงศ์ เรืองคำ นนทภูมิ มะโนนีก ชินพัฒน์ คำแฝง ภาณุวัฒน์ ม่วงทุ่ง และธนัสถา โรจนตระกูล</i>	1191-1204
ความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของ เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก <i>อรรัมภา บัวบุญ รัชนิกร กลัดแก้ว อัมพวรรณ นาซึก นริศรา วงศ์สวัสดิ์ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์</i>	1205-1216
บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ศึกษาจากกรณีวิกฤติไวรัสโคโรนา (โควิด-19) <i>ธีระญา ปราบปราม</i>	1217-1226
การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ <i>สุนีย์ ชนะผล และ วรรณลดา กันต์โฉม</i>	1227-1236
A STUDY OF ONLINE SHOPPING BEHAVIOR OF STUDENTS OF FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE <i>Kulasatri Chuklin Orrakan Pinchim Wannapa Kanjanasak Sukontha Foosuan</i>	1237-1244

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
SATISFACTION ON COURIER SERVICES OF STUDENTS OF THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE <i>Jeerawan Janpum Jidapa Seangma Natthanicha Boonthanom and Rungarun Wanithanachakorn</i>	1245-1252
FACTORS AFFECTING ANXIETY IN SPEAKING SKILL OF THE ENGLISH MAJOR STUDENTS OF THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE <i>Nattacha Lumta Thanyakarn Phatpao Chanida Munyuen and Rungarun Wanithanachakorn⁴</i>	1253-1260
A COMPARATIVE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENTS IN PHRASAL VERB USAGE OF 4TH YEAR ENGLISH MAJOR STUDENTS, FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE <i>Thawanpohn Suanphuk Artitayaphon Kamkotsoon Issaraphon Thongprachum and Daniel Guay</i>	1261-1264
ONLINE GAMING BEHAVIOR OF STUDENTS OF FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE AND ITS EFFECTS ON THEIR LIVES <i>Pattama Raksapong Surattana Thipsena Mukkarin Wirojchoochut</i>	1265-1270
ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet เพื่อพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตดาราม <i>รัชนิพร สีสื่ออ่อน สุกัญญา เข็มชิต และ อีราภรณ์ พลายเล็ก</i>	1271-1278
การพัฒนาการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตตะบุตร <i>ศิริชัย วงศ์ดาวิต นุชนาฏ เพชรชำนาญ และ อีราภรณ์ พลายเล็ก</i>	1279-1284

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ผลของการใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ <i>จักรภพ เพชรรัตน์ นงนุช จงถาวรสถิตย์ และ วิภาดา ประสารทรัพย์</i>	1285-1294
การใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีบุญนวิทย์ <i>ชัชดา ลิทธิประสิทธิ์ไทย และ ธรรมศนันต์ อุณนะนันท์</i>	1295-1304
การใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย <i>สุพิชญา เกษมสวัสดิ์ พิณทิพา สืบแสง และ สุทธิพงศ์ บุญผดุง</i>	1305-1312
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี <i>ณัฐกมล อ่อนสันเทียะ และ สุภาชฌาณี ศรีเอี่ยม</i>	1313-1318
ภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 <i>นิชานันท์ ทารัตน์ พรพิมล เรื่องเนตร และ พรศิริ นาควัชระ</i>	1319-1330
ศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในบทเพลงจากละครโทรทัศน์ เรื่อง มงกุฎดอกหญ้า <i>อัญชลี เทพนอก สุภาภรณ์ ธรรมประดิษฐ์ สิริวิทย์ สุขกันต์</i>	1331-1340
กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์ <i>จักรพรรดิ ท่างาม และ วรุณญา อัจฉริยบดี</i>	1341-1352
กลวิธีการเล่าเรื่องและภาพสะท้อนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาบทเพลงการอุปสมบทของ ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ <i>ฉัตรสุดา จัตูรัส พัฒนนันท์ รัตนวงศ์ และ วสนันท์ อธิธิมิชัย</i>	1353-1362
อัตลักษณ์สตรีในบทกวีของวิน นิมมานวรุดมิ <i>เมธาวิ ไหว้ครู และ วรุณญา อัจฉริยบดี</i>	1363-1370
พฤติกรรมตัวละครเอกหญิงในนวนิยาย เรื่อง กรงกรรม <i>สุดา คำแสง และ วรุณญา อัจฉริยบดี</i>	1371-1378

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
กลวิธีการโฆษณาแฝงสินค้า: กรณีศึกษาจากรายการตามใจผู้ดี เบญญาภา วงมาเกษ วรรณพร สิ้นธุ์ และ พิชญานี เชิงศิริ ไชยยะ	1379-1390
วจนกรรมการจีบของชายรักชาย กรณีศึกษาในนิยายชายรักชาย วรลักษณ์ วีระยุทธ	1391-1402
เอกสารโครงการ	
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนักเรียน
โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN POSITIVE PSYCHOLOGICAL CAPITAL AND
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF STUDENT LEADERS AT A HIGH SCHOOL IN
PATHUM THANI PROVINCE

เจนณรงค์ พัฒนสาร¹ วิภาพร ตันตสวัตต์²
Jannarong Pattanasam¹ Vipaporn Tantasawat²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jennarong.pat@vru.ac.th

²อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล vipaporn@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนักเรียน โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของทุนทางจิตวิทยา ด้านบวก ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี การมีความหวัง และมีความ ยึดหยุ่นทางอารมณ์ 2) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วย การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนักเรียน โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม 165 ชุด และสัมภาษณ์เชิงลึกนักเรียนเชิงลึก 10 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำนักเรียนมีระดับของทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ใน ระดับสูง และทุนทางจิตวิทยาด้านบวกมีความสัมพันธ์กับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .644^{**}$)

คำสำคัญ

ทุนทางจิตวิทยาด้านบวก, ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The research "A Study of the Relationship between Positive Psychological Capital and Transformational Leadership of Student Leaders at a High School in Pathum Thani Province" was aimed to 1) study the levels of positive psychological capital consisting of self-efficacy, optimism, hope, and resilience; 2) study the levels of transformational leadership consisting of idealized influence, inspirational motivation, intellectual stimulation, and individualized consideration; 3) study the relationship between positive psychological capital and transformational leadership of student leaders at a high school in Pathum Thani province. Data were analyzed by a mixed method. Questionnaires were distributed to 165 students and in-depth interview was used with 10 student leaders. The results were as follows. The mean scores of positive psychological capital and transformational leadership were at a high level. The positive psychological capital significantly was correlated in a positive way with the transformational leadership ($r = .644^{**}$) at .01 level of significance.

Keywords

Positive psychological capital, Transformational leadership

ความสำคัญของปัญหา

สถานักเรียน เป็นองค์กรของนักเรียนภายในโรงเรียนที่ได้รับการเลือกมาจากนักเรียนในโรงเรียน และภายในห้องเรียน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้แทนของนักเรียนภายในโรงเรียน เป็นสื่อกลางเพื่อความเป็นประชาธิปไตย มีสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนโดยไม่ขัดกับระเบียบและนโยบายของโรงเรียน กำหนดแผนการปฏิบัติกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนสังคม และประเทศชาติ แต่การดำเนินโครงการนั้น ล้วนแต่มีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการดำเนินการทั้งสิ้น ไม่ว่าจะในเชิงงบประมาณ เชิงกระบวนการดำเนินงาน เป็นต้น จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้ผู้นำนักเรียนต้องรู้จักการปรับตัวอย่างรวดเร็ว การที่ผู้นำนักเรียนจะปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของคณะทำงานสถานักเรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ผู้นำที่มีพฤติกรรมเช่นนี้จะมียุทธวิธีในเชิงแบบอย่าง หรือบทบาทอยู่ในอุดมคติของผู้ตาม (Idealized Influence) มีการกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) มีการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และมีการคำนึงถึงความเป็นบุคคล (Individualized Consideration) ทำให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจและทุ่มเทการทำงานให้กับผู้นำด้วยความเต็มใจ (Avolio, 1999; Bass & Avolio, 1990) ด้วยเหตุนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการที่ทำให้เกิดพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีของกิจการสถานักเรียนเนื่องจากผู้นำมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงานจากแรงบันดาลใจภายใน เป็นแบบอย่างเชิงอุดมคติ และสร้างค่านิยมการมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม จนนำไปสู่การสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี และทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกเชิงบวก ส่งผลต่อการเกิดบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงานร่วมกันภายในกิจการสถานักเรียน

จากการศึกษารวบรวมงานวิจัยความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง พบว่าตัวแปรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญคือ ทูทางจิตวิทยาด้านบวก (Positive Psychological Capital) ของแต่ละบุคคล ทูทางจิตวิทยาด้านบวก หมายถึง คุณลักษณะทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล ที่สามารถพัฒนาได้ บุคคลที่มีคุณลักษณะทางจิตวิทยา ด้านบวกจะมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) มีการมองโลกในแง่ดี (Optimism) การมีความหวัง (Hope) และมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (Resilience) ทำให้มีความเชื่อมั่นในการเผชิญปัญหา อุปสรรคและมีแรงจูงใจภายในตนเองสูง (Luthan, Youssef & Avolio, 2007) ซึ่งระดับคุณลักษณะทูทางจิตวิทยา ที่แตกต่างกันของผู้ນักเรียนนี้ น่าจะทำให้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับที่แตกต่างกันด้วย จากความหมาย และพฤติกรรมในคุณลักษณะของทูทางจิตวิทยาด้านบวกดังกล่าว ผู้�ักเรียนที่มีทูทางจิตวิทยาด้านบวกสูง น่าจะมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าผู้�ักเรียนที่มีทูทางจิตวิทยาด้านบวกต่ำ (อ๋างไฉ เกริกเกียรติ ต่อกิจไพบูลย์ , 2558)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทูทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้�ักเรียนของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี ว่าผู้�ักเรียนที่มีทูทางจิตวิทยา ด้านบวกสูง จะมีความเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสูงด้วยหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของทูทางจิตวิทยาด้านบวก ซึ่งประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี การมีความหวัง และมีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ของกิจการส่นักเรียน โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วย การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นบุคคลของกิจการส่นักเรียน โรงเรียนมัธยม แห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทูทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้�ักเรียน โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

ทูทางจิตวิทยาด้านบวกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ขอบเขตของการวิจัย

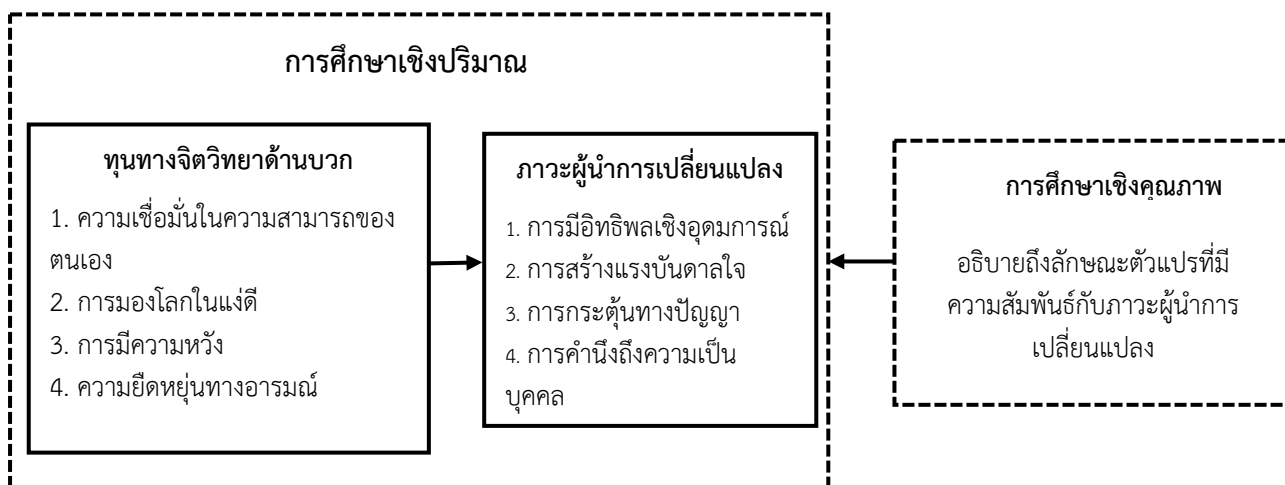
ขอบเขตด้านเนื้อหา ที่เป็นตัวแปรในการศึกษา คือ การศึกษาความสัมพันธ์ทูทางจิตวิทยาด้านบวก กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้�ักเรียน โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาทูทางจิตวิทยาด้านบวกและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง โดยใช้ประชากรในการวิจัย คือ หัวหน้าชั้นเรียน ประธานชุมนุม ประธานคณะสี โรงเรียนมัธยม แห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กิจการส่นักเรียนโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตด้านเวลา โดยเริ่มตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน 2563 ถึงเดือนมีนาคม 2564 รวมเป็นเวลา 4 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าชั้นเรียน ประธานชุมนุม และประธานคณะสี โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 165 คน (งานสารสนเทศ, 2563) เพื่อใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) กับหัวหน้าชั้นเรียน ประธานชุมนุม และประธานคณะสี โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 คน ที่ทำงานในกิจการสภานักเรียนอย่างน้อย 2 ปี โดยยึดตามจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่เหมาะสม หลังจากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเพิ่มรายละเอียดหรือความสมบูรณ์ของผลสรุปจากการศึกษาเชิงคุณภาพ

การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1) เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลจำนวน 2 ข้อ แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำนวน 19 ข้อ และแบบสอบถามทุนทางจิตวิทยาด้านบวก จำนวน 23 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Face Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นนำเครื่องมือวิจัยไปทดลอง (Try-out) กับผู้มนักเรียนในโรงเรียนอื่นจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ผู้มนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้สอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจริง ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และแบบสอบถามทุนทางจิตวิทยาด้านบวก และได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) 0.926 และ 0.916 ตามลำดับ คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) มีความหมายดังนี้

3.35 – 5.00	หมายถึง	ระดับสูง
1.68 – 3.34	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.00 – 1.67	หมายถึง	ระดับต่ำ

2) เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ สร้างเครื่องการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้นำที่ทำงานในกิจการสถานักเรียนเชิงลึก (In-depth Interview) ตัวอย่างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ 1) เพราะเหตุใดท่านจึงยังคงอยู่ในกิจการสถานักเรียน 2) ท่านมีวิธีการใด ให้บุคคลอื่นมีความมั่นใจและเกิดความพยายามเพิ่มมากขึ้น ในการดำเนิน กิจการสถานักเรียนเพื่อบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 3) ท่านใช้วิธีการใด เพื่อให้สมาชิกสถานักเรียนร่วมกันเสนอวิธีปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนากิจการสถานักเรียนให้ดียิ่งขึ้น 4) ท่านเปิดโอกาสให้สมาชิกสถานักเรียนเข้าร่วมการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างไร 5) ท่านคิดว่า ผู้นำที่ดีควรมีคุณสมบัติอย่างไร ที่จะส่งผลให้กิจการสถานักเรียนจะประสบผลสำเร็จ

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กำหนดแผนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม (Survey Research) ได้แก่การแจกแบบสอบถามผ่าน Google form หัวหน้าชั้นเรียน ประธานชุมนุม และประธานคณะสี โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 165 คน ตามที่กำหนดไว้

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 10 คน จะใช้การสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ขอสัมภาษณ์กิจการสถานักเรียนด้วยตนเอง พร้อมกับส่งบริบทเนื้อหาต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า และกำหนด วัน เวลา และสถานที่ ส่วนในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตจากกิจการสถานักเรียนใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อประกอบการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเอกสาร (Documentary Review) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการ วิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเน้นการวิเคราะห์สาระสำคัญด้านหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กำหนดตามประเด็น ดังนี้

1) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดยวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวกับการศึกษาทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้มาแปรผลในรูปของความสัมพันธ์นั้นใช้เกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ 5 ระดับ ดังนี้ (Hinkle D. E., 1998)

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .90 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .70 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .50 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .30 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .00 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยการสังเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาองค์การเชิงบวกที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้เทคนิค 6C ได้แก่ การจัดกรอบแนวคิด (Conceptualize) การแสดงความคิดเห็น (Commentate) การจัดหมวดหมู่ (Category) การจำแนกกลุ่ม (Classify) การจัดเนื้อหาสาระ (Content) และประเด็นสำคัญ (Important Topic) โดยจัดกระทำไปพร้อม ๆ กันในช่วงการดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการ

จดบันทึกย่อ และการถอดเทปบันทึกจากการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน พร้อมทั้งการจัดหมวดหมู่
ในแต่ละตัวแปร จนกระทั่งได้ ข้อมูลครบถ้วนและเหมาะสมที่จะนำไปสังเคราะห์ให้เป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7 และเป็นเพศชาย
จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีระดับชั้นการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 18 คน คิดเป็น
ร้อยละ 10.9 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 39
คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9

ตารางที่ 1 แสดงกลุ่มประชากรที่ศึกษา

กลุ่มที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หัวหน้าชั้นเรียน	117	70.9
ประธานชุมนุม	33	20.0
สภานักเรียน	10	6.1
ประธานคณะสี	5	3.0
รวม	165	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน มีหัวหน้าชั้นเรียน จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 70.9
ประธานชุมนุม จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 สภานักเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 ประธานคณะสี
จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทุนทางจิตวิทยาด้านบวก โดยแยกเป็นรายด้าน
และภาพรวม (n=165)

ทุนทางจิตวิทยาด้านบวก	Mean	S.D.	ระดับ
1) ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	3.36	.509	สูง
2) ด้านการมองโลกในแง่ดี	3.78	.597	สูง
3) ด้านการมีความหวัง	3.67	.639	สูง
4) ด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์	3.64	.632	สูง
รวม	3.64	.509	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่าโดยภาพรวมระดับทุนทางจิตวิทยาด้านบวก อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .509

เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ระดับทุนทางจิตวิทยาด้านบวก อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านการมองโลกใน
แง่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ด้านการมีความหวัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .639 ด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ .632 และด้านความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ .509

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยแยกเป็นรายด้านและภาพรวม (n=165)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	Mean	S.D.	ระดับ
1) ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์	3.32	.851	ปานกลาง
2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.46	.847	สูง
3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.56	.672	สูง
4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นบุคคล	3.46	.608	สูง
รวม	3.43	.578	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่าโดยภาพรวม ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .578

เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับสูง ได้แก่ข้อ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .672 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .834 ด้านการคำนึงถึงความเป็นบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .608 ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .851

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value	ระดับความสัมพันธ์
1) ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	.588**	0.000	ปานกลาง
2) ด้านการมองโลกในแง่ดี	.601**	0.000	ปานกลาง
3) ด้านการมีความหวัง	.514**	0.000	ปานกลาง
4) ด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์	.601**	0.000	ปานกลาง
ความสัมพันธ์ของทุนทางจิตวิทยาด้านบวกโดยรวมต่อกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	.644**	0.000	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $r = 644^{**}$, ค่า $p\text{-value} = 0.000$

เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ข้อ 2 และข้อ 4) ด้านการมองโลกในแง่ดี และด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $r = .601^{**}$, ค่า $p\text{-value} = 0.000$ รองลงมา ได้แก่ข้อ 1) ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $r = .588^{**}$, ค่า $p\text{-value} = 0.000$ รองลงมา ได้แก่ข้อ 3) ด้านการมีความหวัง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า $r = .514^{**}$, ค่า $p\text{-value} = 0.000$

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนักเรียนโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ทุนทางจิตวิทยาด้านบวกมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง เท่ากับ .644** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่ผู้นำนักเรียนมีทุนทางจิตวิทยาด้านบวกจะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองในการปฏิบัติงาน มีการมองโลกในแง่ดี ตลอดจนทำให้เกิดการมีมุมมองด้านบวกต่อการทำงาน และอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความหวังกับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ในการทำงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ จึงนำไปสู่การเกิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับ เกริกเกียรติ ต่อกิจไพบูลย์ (2558) พบว่าทุนทางจิตวิทยาด้านบวกมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้นำที่ทำงานในกิจการสถานักเรียนได้ใช้หลักจิตวิทยาด้านบวกเพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานของตนเองและทีมงานไปในทางที่ดีขึ้น สรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่า การทำงานในกิจการสถานักเรียนจะต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ต้องมีการมองโลกในแง่ดี มีความหวัง มีความยืดหยุ่นทางอารมณ์ “ก่อน” เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด และพฤติกรรมการทำงานของตนเองและทีมงาน

ผู้นำที่ทำงานในกิจการสถานักเรียนต้องเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ก่อนที่จะไปผลักดันให้ผู้อื่นให้มีความมั่นใจในความสามารถของตนเองเช่นเดียวกันด้วย โดยนักเรียนมีความเห็นว่าตัวผู้นำเองควรมีความเชื่อมั่นในการทำงาน มีความมั่นใจในศักยภาพของตนเอง และส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ภายในสมาชิกของทีมงาน “ต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความตั้งใจเป็นอย่างดี สำหรับการทำงานที่จะส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นได้นั้น ต้องมีแรงบันดาลใจหรือมีสิ่งที่เป็นแรงขับเคลื่อนอยู่ภายในใจ ให้เรามีความรู้สึกอยากประสบความสำเร็จในการทำงานของกิจการสถานักเรียน” นอกจากนี้ในเวลาทำงาน หากได้ปฏิบัติงานในงานที่ตรงกับความสามารถหรือที่ถนัด ก็จะทำงานนั้นได้ดี และยังส่งเสริมให้ทีมงานมั่นใจได้ว่าจะสำเร็จได้อย่างแน่นอน “เวลาจะทำอะไรก็แล้วแต่ ถ้ารู้ว่าตนเองทำในสิ่งนั้นได้และสามารถทำในสิ่งนั้นได้เป็นอย่างดีแล้ว ก็จะส่งผลให้เรามีความเชื่อมั่นในการกระทำนั้น ๆ เพิ่มมากขึ้น และเห็นได้ชัดว่าสมาชิกคนอื่น ๆ ก็มั่นใจเช่นเดียวกัน”

อย่างไรก็ตาม การมีแค่ความมุ่งมั่นและแรงบันดาลใจอาจจะไม่เพียงพอ เพราะระหว่างการทำงานย่อมมีอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ แต่การมองโลกในแง่ดี และมีความหวัง โดยคิดว่าทุกปัญหามีทางออก ก็จะสามารถฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคไปได้ “เราควรมองโลกในทางบวก ในด้านที่ดี มองในทางสร้างสรรค์” “มีความหวังว่าจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นออกมาได้ดี หรือสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้” “หากเรามองว่าเป็นวิกฤตจะทำให้เกิดความท้อใจ เราควรมองว่า ปัญหาเป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถและช่วยทำให้เรารู้จักค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพลิกวิกฤตเป็นโอกาสได้ เช่น ในสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 2019 คณะทำงานได้เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานหลายอย่าง เช่น การจัดกิจกรรมของสถานักเรียนที่ทำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยวิธีการออนไลน์โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก สามารถประชุมคณะทำงานของสถานักเรียนในรูปแบบออนไลน์ร่วมกันได้ตรงตามเวลาที่นัดหมาย เป็นต้น”

ทั้งนี้ วิธีการแก้ไขปัญหาก็ดีคือ การกระตุ้นให้ทุกคนคิดและร่วมกันแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ได้แนวทางแก้ปัญหานั้นที่หลากหลายในการขับเคลื่อนการทำงานของกิจการสถานักเรียน “การทำงานกิจการสถานักเรียนควรรับฟังการแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ที่ทีมงานได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ใช้ความคิดร่วมกันในการอภิปรายงานต่าง ๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น บริหารความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อผลักดันภารกิจของสถานักเรียนให้ออกมาได้ดีตามที่ตั้งเป้าหมายไว้”

สิ่งสำคัญสูงสุดที่ควรเน้นย้ำให้มากสำหรับการเป็นผู้นำกิจการสถานักเรียน คือ การเข้าใจซึ่งกันและกันในระหว่างการทำงานของทีมงาน “ให้เราคำนึงถึงระหว่างทางด้วย ไม่ใช่คิดถึงแต่ความสำเร็จปลายทาง ความสำเร็จของการทำงานจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากระหว่างทางมีสถานะการทำงานที่ไม่นึกถึงสภาพจิตใจของสมาชิกร่วมงาน”

จะเห็นได้ว่า หากผู้นำกิจการสถานักเรียนมีคุณสมบัติเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี การมีความหวัง และความยืดหยุ่นทางอารมณ์ย่อมทำให้การทำงานกิจการสถานักเรียนประสบความสำเร็จ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการทำงานในกิจการสถานักเรียน จึงถือได้ว่า ผู้นำที่ทำงานในกิจการสถานักเรียนที่มีทุนทางจิตวิทยาด้านบวกจะมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ทุนจิตวิทยาด้านบวกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น โรงเรียนควรจัดอบรมหรือกิจกรรมที่พัฒนาทุนทางจิตวิทยาของผู้นำสถานักเรียน โดยควรเริ่มจากการพัฒนาการมองโลกในแง่ดี ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ความเชื่อในความสามารถของตนเอง และการมีความหวัง ซึ่งจะช่วยให้ผู้นำสถานักเรียนมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำสถานักเรียน ด้านอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ที่ยังมีทักษะในระดับปานกลาง จึงควรเริ่มจากการพัฒนาในด้านนี้เป็นลำดับแรก หลังจากนั้นแล้วจึงเพิ่มทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงความเป็นบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญาตามลำดับ เพื่อให้ผู้นำนักเรียนให้มีความพร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษากับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อได้ข้อมูลที่ทำให้ทราบว่าโรงเรียนใดมีผู้นำนักเรียนที่มีทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับสูง และมีกระบวนการในการพัฒนาทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร เพื่อจำได้นำองค์ความรู้นั้นมาใช้เป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาสถานักเรียนต่อไป

2. ควรมีการนำทุนทางจิตวิทยาด้านบวกมาสร้างเป็นโปรแกรมและทดสอบประสิทธิผลของโปรแกรมต่อการเพิ่มภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำกิจการสถานักเรียนของโรงเรียนแห่งนี้ และมีการติดตามผลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกหลังจากมีการทดสอบไปแล้ว 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของทุนทางจิตวิทยาด้านบวกที่เกิดขึ้นกับผู้นำกิจการสถานักเรียน

บรรณานุกรม

- เกษรา ชัยรังสีเลิศ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม ทักษะคติ
ต่องานและภาวะผู้นำกับพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ. วิทยานิพนธ์วิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- งานสารสนเทศ. (2563). รายงานสารสนเทศประจำปีการศึกษา 2563. ปทุมธานี: โรงเรียนธรรมศาสตร์
คลองหลวง.
- ธวัชชัย บุญยมนี่. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปสุตา เพ็งประสพ. (2551). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนเซนต์หลุยส์
จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะ
ศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภิรมย์ ถินถาวร. (2550). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตาม
การรับรู้ของข้าราชการครูในโรงเรียนอำเภอบ้านโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมธี ศรีวิริยะเลิศกุล. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การกับ
ความพึงพอใจในงานและผลการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การเอกชนขนาดใหญ่แห่ง
หนึ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์,
สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล และคณะ. (2553). ภาวะผู้นำ จิตวิญญาณในการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน
และบรรษัทภิบาล. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2553). ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพร วงษ์โพน. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาด้านบวก ความผูกพันต่อองค์การและ
ผลการปฏิบัติงาน: กรณีศึกษาธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง. ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
- สุวรรณ มาวงงาม. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตน
และผลการปฏิบัติงานของวิศวกร: กรณีศึกษากลุ่มบริษัทแห่งหนึ่ง. ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ.
- อมรรัตน์ เทียนบุญญาจารย์. (2551). การรับรู้รูปแบบภาวะผู้นำและพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ
องค์การ: กรณีศึกษา บริษัท ไทเร็กซ์ เทเลคอม จำกัด. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Hinkle, D.E, William, W. and Stephen G. J. (1998). Applied Statistics for the Behavior
Sciences. 4thed. New York : Houghton Mifflin.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาทางบวก ความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

A STUDY OF THE RELATIONSHIP BETWEEN POSITIVE PSYCHOLOGICAL CAPITAL STRESS
AND SELF-ESTEEM AMONG STUDENTS OF THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL
SCIENCES AT A UNIVERSITY IN PATHUM THANI

อาทิตยา วินทะไชย¹และ ศิริวรรณ กำแพงพันธ์²
Artittaya Wintachai¹ and Siriwan Kamphaengphan²

¹ นักศึกษานิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล artittaya.win@vru.ac.th

² อาจารย์สังกัด หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล siriwan.kam@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับของทุนทางจิตวิทยาทางบวก ความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา 2) เปรียบเทียบความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาทางบวก กับความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีทุนทางจิตวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ความเครียดอยู่ในระดับต่ำ และการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง 2) นักศึกษาเพศชายมีความเครียดน้อยกว่าเพศหญิง แต่การเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาแต่ละชั้นปี มีความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน 3) ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.495, p < .01$) 4) ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.612, p < .01$)

คำสำคัญ

ทุนทางจิตวิทยาทางบวก, ความเครียด, การเห็นคุณค่าในตนเอง

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of positive psychological capital, stress, and self-esteem, 2) to compare the scores of stress and self-esteem among students with different demographic data, and 3) to examine the relationship between positive psychological capital, stress, and self-esteem. Subjects were 300 first to fourth year students recruited from the Faculty of Humanities and Social Sciences of a university in Pathum Thani. Questionnaires were used as a research instrument. Statistics analyzed were percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results showed that 1), among the students, the level of psychological capital was high, stress was low, and self-esteem was high; 2) male students were less stressed than female counterparts, but their self-esteem was not different. Moreover, there was no difference between stress and self-esteem scores across different years of study; 3) a negative correlation between positive psychological capital and stress was statistically significant ($r = -0.495$, $p < 0.01$); and 4) a positive correlation between psychological capital and self-esteem was also significant ($r = 0.612$, $p < 0.01$).

Keywords

Positive psychological capital, Stress, Self-esteem

ความสำคัญของปัญหา

จากการสำรวจสุขภาพจิตของคนไทยระดับชาติปี พ.ศ. 2556 เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคจิตเวชของคนไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป พบว่าร้อยละ 3.1 หรือ ประมาณ 1.6 ล้านราย เป็นโรควิตกกังวล ร้อยละ 1.8 หรือประมาณ 9 แสนราย เป็นโรคซึมเศร้า (กรมสุขภาพจิต, 2558) จาก สถิติข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นมีแนวโน้มปัญหาด้านสุขภาพจิต ความเครียดเป็นปัญหาสำคัญของสังคม ความทุกข์ทางจิตใจของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยพบว่าสูงกว่าประชากรทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษามักจะได้รับความคิดเห็นสูงจากการพยายามให้ตนเองได้รับผลการเรียนที่ดีและการได้รับปริญญา (Hirsch & Ellis, 1996)

มีการศึกษาพบว่าทุนทางจิตวิทยาในบริบทของนักศึกษามหาวิทยาลัย สามารถเป็นเกราะป้องกันสุขภาพจิตของนักศึกษา ที่ก่อให้เกิดความเครียดของนักศึกษา โดยมาจากสภาพแวดล้อมในการเรียนในชั้นเรียน การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ หรือความกดดันภายในมหาวิทยาลัย (Riolfi, Savicki and Richards, 2012) ทุนทางจิตวิทยาทางบวก (psychological capital) หรือ PsyCap นี้จะสามารถช่วยทำให้นักศึกษาสามารถมีสติในการปรับตัวรับมือกับสถานการณ์และจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ด้วยวิธีการทางบวก และองค์ประกอบแต่ละด้านของทุนจิตวิทยาทางบวก ด้านใดที่สามารถช่วยทำให้นักศึกษามีการรับมือกับความเครียดจากสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลได้มีพลังในการฟื้นตัวกลับมาของตัวเองได้ ซึ่งหวางและคณะ (Wang et al., 2012) ชี้ให้เห็นว่าทุนทางจิตวิทยาทางบวกมีความสัมพันธ์กับความเครียด และพบว่าทุนทางจิตวิทยาเป็นตัวช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดีได้ นอกจากนี้ทุนทางจิตวิทยาทางบวกแล้วการเห็นคุณค่าในตนเองยังได้รับการยอมรับว่าเป็นทรัพยากรภายในที่สำคัญโดยบุคคลมีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองนั้นมีคุณค่าส่งผลให้สุขภาพจิตของตนเองดีขึ้นดี โดยอรันโมชิและรุปา (Arunmozhi M & Rupa Gunaseelan, 2019) พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะช่วยให้ทุนทางจิตวิทยาทางบวกสูง เนื่องจากองค์ประกอบ

แต่ละตัวของทุนทางจิตวิทยาเป็นตัวเสริมสร้างที่ช่วยให้การเห็นคุณค่าในตนเองเข้มแข็งมากขึ้น และองค์ประกอบด้าน
ใดของทุนทางจิตวิทยาทางบวก ที่มีส่วนในการช่วยปกป้องและส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีการรับการปกป้องมากที่สุด
ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาทางบวกกับความเครียด
และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา โดยผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่นักศึกษาให้มีมุมมองทางด้านบวก
ในการเห็นคุณค่าในตนเอง ในการนำความรู้ทางด้านจิตวิทยาทางบวกมาเป็นฐานเพื่อช่วยให้นักศึกษาป้องกันตนเอง
ไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์หรือสถานะเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ทุนทางจิตวิทยาทางบวก ความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของทุนทางจิตวิทยาทางบวก ความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาทางบวก กับความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของนักศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคเรียนปกติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
แห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ชั้นปีที่ 1 - 4 ปีการศึกษา 1/2563 จำนวน 1,348

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Yamane (1967)
จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-stage cluster sampling) โดยแบ่งตามชั้นปี จากนั้นใช้วิธีการสุ่ม
อย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากทั้งหมด 12 สาขาวิชาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี
จำนวน 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่จัดทำผ่านโปรแกรม Google form
ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) และ 4
ระดับ ได้แก่ มากที่สุด (4) มาก (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) ได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ความ
ตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.66-1.00 และได้นำมาหาค่าความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธี Cronbach's Alpha ได้ค่าสัมประสิทธิ์คอนบาร์คแอลฟาทั้งฉบับ .923 (แบบสอบถาม

ทุนทางจิตวิทยา, แบบวัดความเครียด, แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง) และหาค่าสัมประสิทธิ์คอนบาร์คแอลฟา รายฉบับ รายละเอียดมีดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ ชั้นปี สาขาของนักศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทุนทางจิตวิทยาทางบวก ซึ่งดัดแปลงจากแบบวัดทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกจากงานวิจัยของธัญญามาศ ปัญญาธิง (2559:206) มีค่าสัมประสิทธิ์คอนบาร์คแอลฟา .975 จำนวน 32 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น ฉันมั่นใจว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อ ฉันสามารถที่จะหาทางรับมือได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเครียด ซึ่งดัดแปลงจากแบบวัดความเครียด ของกรมสุขภาพจิต มีสัมประสิทธิ์คอนบาร์คแอลฟา.920 จำนวน 25 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น ฉันมักนอนไม่หลับเพราะคิดมากหรือกังวลใจ เป็นต้น

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งดัดแปลงจากแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง จากงานวิจัยของมัลลิกา อุกฤษณ์ (2560 : 113) มีค่าสัมประสิทธิ์คอนบาร์คแอลฟา.801 จำนวน 10 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น ฉันรู้สึกว่ามีคุณลักษณะที่ดีหลายอย่าง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลของลักษณะส่วนบุคคล และค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้วิเคราะห์ระดับของตัวแปรที่ศึกษา

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) คือ การทดสอบค่าที (T-test), วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) , ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 ส่วนใหญ่อยู่ชั้นปี 4 จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาเป็นชั้นปี 2 มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 ชั้นปี 1 มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และชั้นปี 3 มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และส่วนใหญ่เรียนสาขารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาเป็นสาขาจิตวิทยา มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. นักศึกษามีระดับทุนทางจิตวิทยาทางบวกและการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง แต่มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	M	S.D.	ระดับ
1. ทุนทางจิตวิทยาทางบวก	3.97	0.601	สูง
1.1 ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.83	0.691	สูง
1.2 ด้านการมองโลกในแง่ดี	4.12	0.633	สูง
1.3 ด้านความหวัง	4.00	0.657	สูง
1.4 ด้านความหย่อนตัว	3.92	0.661	สูง
2. ความเครียด	1.36	0.803	น้อย
3. การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.67	0.559	สูง

2. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีระดับความเครียดแตกต่างกัน โดยเพศชายมีความเครียดน้อยกว่าเพศหญิง ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาที่มีชั้นปีที่แตกต่างกันมีระดับความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเองที่ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน

ตัวแปร	เพศ	จำนวน	M	S.D	t	p-value
ความเครียด	ชาย	70	1.24	0.533	- 1.811**	0.00
	หญิง	230	1.40	0.867		
การเห็นคุณค่าในตนเอง	ชาย	70	3.67	0.652	0.00	0.987
	หญิง	230	3.67	0.529		

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน

ตัวแปร	ชั้นปี	จำนวน	M	S.D	F	p-value
ความเครียด	ชั้นปีที่ 1	72	1.41	0.805	0.183	0.908
	ชั้นปีที่ 2	79	1.34	0.756		
	ชั้นปีที่ 3	69	1.34	0.818		
	ชั้นปีที่ 4	80	1.37	0.846		
การเห็นคุณค่าในตนเอง	ชั้นปีที่ 1	72	3.74	0.591	1.612	0.187
	ชั้นปีที่ 2	79	3.57	0.508		
	ชั้นปีที่ 3	69	3.74	0.586		
	ชั้นปีที่ 4	80	3.66	0.546		

3. ทูทางจิตวิทยาทางบวกมีความสัมพันธ์กับความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทูทางจิตวิทยาทางบวกมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.495, p < 0.01$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของทูทางจิตวิทยาทางบวก พบว่า ทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($r = -0.631$), ด้านการมองโลกในแง่ดี ($r = -0.318$), ด้านความหวัง ($r = -0.410$), และด้านความหย่อนตัว ($r = -0.432$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของนักศึกษาอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) และทูทางจิตวิทยาทางบวกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .612, p < 0.01$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของทูทางจิตวิทยาทางบวก พบว่า ทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($r = 0.590$), ด้านการมองโลกในแง่ดี ($r = 0.586$), ด้านความหวัง ($r = 0.536$), และด้านความหย่อนตัว ($r = 0.516$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) รายละเอียด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางจิตวิทยาทางบวกกับ ความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตัวแปรอิสระ	ความเครียด	การเห็นคุณค่าในตนเอง
ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง	-0.631**	0.590**
ด้านการมองโลกในแง่ดี	-0.318**	0.586**
ด้านความหวัง	-0.410**	0.536**
ด้านความหยุนตัว	-0.432**	0.516**
ทุนทางจิตวิทยาทางบวกโดยรวม	-0.495**	0.612**

** $p < 0.01$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับทุนทางจิตวิทยาทางบวก กับความเครียด และการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีความเครียดที่ต่างกัน

1.1 นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีความเครียดที่ต่างกัน ($t = -1.811, p = 0.00$) โดยพบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีความเครียดมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรดอนโด ฟลอเรซและคณะ (Redondo-Flórez et al. 2020) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมพร รุ่งเรืองกลกิจ (2553) พบว่า เพศหญิง มีเรื่องเครียดมากกว่าเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงมีอาการเหนื่อยหน่ายจากการทำงานและความรู้สึกช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ กระวนกระวาย รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า ต่ำหนิ ลงโทษตัวเอง หมดแรง ความสนใจในสิ่งต่าง ๆ และการเห็นคุณค่าในตนเองลดลงที่ทำให้เพศหญิงมีความเครียดสูงกว่าเพศชาย

1.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน มีความเครียดที่ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.183, p = 0.908$) ทั้งนี้ อาจเป็นผลมาจากนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์มีวัยที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และเรียนอยู่ในสถานที่ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาเดียวกันตลอดจนรูปแบบการเรียนการสอนมีสภาพคล้ายคลึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรุณี มีงประเสริฐ (2557) ว่าเป็นผลมาจากการที่นักศึกษามีวัยที่ใกล้เคียงกัน

2. นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่ต่างกัน

2.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่ไม่แตกต่างกัน ($t = 0.00, p = 0.987$) อธิบายได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นักเรียนเพศใด ๆ ก็ตาม การตัดสินใจคุณค่าของตนเอง ทศนคติที่นักเรียนมีต่อตนเองเป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่นักเรียนมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จ และความมีค่าของนักศึกษาแต่ละคนนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการเป็นเพศใดเพศหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชราภา ต้นติชูเวช (2553) พบว่านักศึกษามองว่าพฤติกรรมที่ตนเองกระทำไม่ใช่เรื่องผิดหรือเสียหายจึงไม่ส่งผลให้ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของตนลดลง

2.2 นักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่ไม่แตกต่างกัน ($F = 1.612, p = 0.187$) อธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในทักษะความสามารถ และรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองเมื่ออยู่ในชั้นเรียน โดยมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ที่พัฒนาความสามารถ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่อบ้าน การที่อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมอย่างมีอิสระโดยไม่ขัดกับกฎระเบียบที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ และฝึกให้นักศึกษารู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเองในทุกระดับชั้นปีของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Saida El Rafei (2008) พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนได้รับอิทธิพลจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่มีความแตกต่าง

3. ทฤษฎีจิตวิทยาทางบวกมีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษา

องค์ประกอบของทฤษฎีจิตวิทยาทางบวก ได้แก่ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านความหวัง และด้านความหยิ่งตัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดพบว่า ทฤษฎีจิตวิทยาทางบวกด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.631, p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shahin Vaezi (2011) ว่าคนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงสามารถจัดการกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Nilesh Maruti Gujar, Arif Ali (2020) ว่าทฤษฎีจิตวิทยาทางบวกช่วยลดความเครียดจากความวิตกกังวล บุคคลมีความสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มีความมั่นคงทางอารมณ์ จิตใจเข้มแข็ง ไม่ถูกกระตุ้นเร้าให้เกิดความเครียดได้ง่าย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ชีวิต เพราะถ้าหากเกิดสถานการณ์บางอย่างที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ การที่บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงก็จะผ่านพ้นเรื่องเครียดได้ง่ายขึ้น ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กับความเครียดของบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.318, p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pratyush Banerjee (2012) และ Nilesh Maruti Gujar, Arif Ali (2020) พบว่า การมองโลกในแง่ดี สามารถช่วยปกป้องวัยรุ่นที่มีความทุกข์และความกดดัน ทำให้บุคคลแสวงหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ วางแผนและแก้ปัญหาอย่างกระตือรือร้น เห็นประโยชน์จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เปลี่ยนกรอบแนวคิดเชิงบวกใช้อารมณ์ขันคลายความตึงเครียด และยอมรับตนเองตามความเป็นจริง ด้านความหวังมีความสัมพันธ์กับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.410, p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Serdar Sucan (2019), ÖzdemişและÖzdemiş, (2015) และ Lee, C. S., Hwang, Y. K. (2016) พบว่า บุคคลที่มีความหวังความปรารถนา ด้วยความคิดที่ว่าจะสามารถบรรลุความสำเร็จได้โดยปราศจากความรู้สึกที่สิ้นหวังหรือหมดหนทางที่เป็นภาวะก่อให้เกิดความเครียดได้ การมีความหวังเป็นสภาวะที่สะท้อนความพยายามของคนที่จะบรรลุเป้าหมายเป็นความเชื่อว่าแผนและแนวทางที่กำหนดมีไว้เพื่อบรรลุเป้าหมาย และด้านความหยิ่งตัวมีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.432, p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ María Ángeles García León, José Manuel Pérez-Mármol, Raquel Gonzalez-Perez, Mª Carmen Garcia-Rios, María Isabel Peralta-Ramírez (2019) พบว่า บุคคลต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดเอาไว้ก่อนความหยิ่งตัวจะช่วยให้มีการปรับตัวที่ดี รู้จักควบคุมและจัดการสภาพจิตใจของตนเองให้รับมือกับปัญหา หรือการเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

4. ทฤษฎีจิตวิทยาทางบวกมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา

ทฤษฎีจิตวิทยาทางบวกด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.590, p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Charmaine S. Bissessar (2014) พบว่า การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูงจะมีความพยายามและความเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมมาก เมื่อพบอุปสรรคจะกระตุ้นตัวเองให้ใช้ความพยายามมากขึ้น และก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองอีกด้วย ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.586, p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anna Wati Dewi Purba (2017) ซึ่งผู้ที่มีลักษณะการมองโลกในแง่ดีจะมองว่าเรื่องร้าย ๆ ที่เกิดขึ้นหรือที่บุคคลได้พบเจอ นั้นจะเกิดขึ้นเนื่องจากมีสาเหตุมาจากสิ่งอื่น ส่วนสิ่งดี ๆ ที่ปรากฏเกิดขึ้นนั้นเป็นการเกิดขึ้นมาเพราะตัวของบุคคลเอง โดยผู้ที่มีการตำหนิบุคคลอื่นหรือสถานการณ์ภายนอกนั้นจะไม่สูญเสียความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ด้านความหวังมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.536, p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ โคบรา พาร์แวนและคณะ (Kobra Parvan et al., 2015) พบว่า ผู้ที่มีความหวังส่งผลกับความสุขในการทำงาน โดยที่ความหวังจะเป็นสิ่งทำให้เกิดความคิดที่จะค้นหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อนำตนเองไปยังจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ได้ จึงทำให้เกิดความสุข

เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง และด้านความหย่นตัวมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.516$, $p<0.01$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zeynep Karatas (2011) พบว่า การที่วัยรุ่นมีการเห็นคุณค่าและเชื่อว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ดี การมองเห็นคุณค่าสิ่งต่าง ๆ นั้นส่งผลต่อความคิด อารมณ์ และการกระทำของนักศึกษา ทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่านักศึกษาเพศหญิงมีความเครียดมากกว่านักศึกษาเพศชาย ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าว โดยควรจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีวิธีจัดการความเครียดอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะกับนักศึกษาเพศหญิง และข้อมูลที่สำคัญพบว่าทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมีความสัมพันธ์กับความเครียดและการเห็นคุณค่าในตนเอง กล่าวคือ ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด ในขณะที่ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อธิบายได้ว่าหากนักศึกษามีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมากแนวโน้มจะมีความเครียดน้อย แต่มีแนวโน้มที่จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก ซึ่งถือเป็นปัจจัยป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในอนาคตให้กับนักศึกษา เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถตามความถนัดหรือความสนใจอย่างหลากหลายเพื่อให้เขาเกิดการรับรู้ในความสามารถของตนเองอย่างเหมาะสม การส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้นหาจุดแข็งของตนเองและการส่งเสริมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อน อาจารย์ รวมไปถึงครอบครัว เพื่อให้นักศึกษาได้มองเห็นทรัพยากรภายในตนเองและแหล่งเกื้อหนุนภายนอกอันจะทำให้สามารถรับมือกับปัญหาและอุปสรรคของชีวิต กิจกรรมส่งเสริมมุมมองในทางบวกแม้ต้องเผชิญกับอุปสรรคที่ยากจะหลีกเลี่ยงก็สามารถปรับความคิดของตนเองโดยมองเห็นโอกาสหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีความหวังในการลุกขึ้นมาฝ่าฟันต่อปัญหา สามารถฟื้นคืนพลังกลับมาดำเนินชีวิตได้ตามปกติหรืออาจจะแข็งแกร่งขึ้น เป็นต้น โดยจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมกับนักศึกษาทุกชั้นปีเพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกันสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ใช้วัดเพียงการรับรู้เท่านั้น จึงควรมีการสัมภาษณ์เจาะลึกเพิ่มเติม ซึ่งการศึกษาเชิงคุณภาพจะช่วยให้ข้อมูลเชิงลึกที่จะขยายเนื้อหาและนำผลที่ได้ไปใช้ได้มากขึ้น และควรมีการศึกษาในนักศึกษาคณะอื่นๆ เพื่อดูว่าจะให้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันหรือไม่

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2558). เอกสารประกอบการประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติครั้งที่ 14 และการประชุมวิชาการสุขภาพจิตและจิตเวชเด็กครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร. กรมสุขภาพจิต.
- พัชรภา ตันติชูเวช. (2553). การเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่มีประสบการณ์ เพศสัมพันธ์แบบข้ามคืน. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต: กรุงเทพฯ.
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ. (2553). เพศสภาวะกับสุขภาพจิต. วารสารสมาคมนิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 55 (1), 109-118.
- อรุณี มิ่งประเสริฐ. (2557). การศึกษาสุขภาพจิตและความเครียดของนักศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 40 (2), 211-227.
- ธัญญามาส ปัญญาอิง. (2559). อิทธิพลของทุนทางจิตวิทยาต้านบวก คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจลาออกจากงานของพนักงานกลุ่มธุรกิจให้คำปรึกษา. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มัลลิกา อุกฤษณ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ทางเฟมินิสต์เชิงบวกและการถูกกระทำรุนแรงในคูรััก: อิทธิพลส่งผ่านของการเห็นคุณค่าในตนเองและอำนาจในความสัมพันธ์. คณะจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anna Wati Dewi Purba. (2017). The Correlation Between Self-Esteem And Optimism For The Recovery Of Hemodialysis Patient In The Dr. H. Kumpulan Pane Hospital. **Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)** Volume 22, Issue 10, Ver. I (October. 2017) PP 71-81.
- Arunmozhi M & Rupa Gunaseelan. (2019). Relationship between CPB and Esteem Through Mediating Role of PSYCAP in SME'S. **A Journal of Composition Theory.** 12(12): 383-395
- Charmaine S. Bissessar. (2014). An Exploration of the Relationship between Teachers' Psychological Capital and Their Collective Self-Esteem. **Australian Journal of Teacher Education.** Volume 39, Pages : 35-52
- Hirsch, J. K., & Ellis, J. B. (1996). Differences in life stress and reasons for living among college suicide ideators and non-ideators. **College Student Journal,** 30, 377-384.
- Kobra Parvan, et al., (2015). The Relationship between Hope and Self-Esteem in Patients with Leukemia. **Journal of Caring Sciences,** 2015, 4(3), 217-223.
- Laura Redondo-Flórez, et al., (2020). Gender Differences in Stress-and Burnout-Related Factors of University Professors. **Hindawi BioMed Research International** Volume 2020, Article ID 6687358, 9 pages.
- Lee, C. S., Hwang, Y. K. (2016). The Effects of Hope, Emotional Intelligence, and Stress on the Self-esteem of Rural Elementary School Students in Korea: The Mediating Effect of Social Support. **Indian Journal of Science and Technology,** 9(26), 1-7.
- María Ángeles García León. Et al., (2019). Relationship between resilience and stress: Perceived stress, stressful life events, HPA axis response during a stressful task and hair cortisol. **Physiology & Behavior Journal** Volume 202, 1 April 2019, Pages 87-93.

- Nilesh Maruti Gujar and Arif Ali. (2020). Effects of psychological capital and self-esteem on emotional and behavioral problems among adolescents **Journal of Mental Health and Human Behaviour**. Volume 24, Page: 85-90
- Özdemir, Y., Özdemir, M. (2015). **Eğitim Stresi ve Benlik Saygısının Ortaokul Öğrencilerinin Okul Tükenmişliği Üzerindeki Doğrudan ve Dolaylı Etkileri**. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(2), 1-10.
- Pratyush Banerjee. (2012). Relationship Between Perceived Psychological Stress and Depression: Testing Moderating Effect of Dispositional Optimism. **Journal of Workplace Behavioral Health**, 27:32-46, 2012
- Riulli, L., Savicki, V., & Richards, J. (2012). Psychological capital as a buffer to student stress. **Scientific Research**, Vol. 3, No. 12, 1202-1207
- Saida El Rafei. (2008). **The Relationship between Self-Esteem and Gender, Grade Level and Academic Achievement, in Secondary Schools' Classes in Lebanon**. Doctor of Education At the University of Leicester.
- Serdar Sucan. (2019). The Relationship between Hope and Perceived Stress in Teacher Candidates. **International Journal of Higher Education** Vol. 8, No. 2; 2019.
- Shahin Vaezi. (2011). The Relationship between Self-efficacy and Stress among Iranian EFL Teachers. **Journal of Language Teaching and Research**, Vol. 2, No. 5, pp. 1168-1174, September 2011
- Wang et al. (2017). Associations between occupational stress, burnout and well-being among manufacturing workers: mediating roles of psychological capital and self-esteem. **BMC Psychiatry**. Research article.
- Zeynep Karatas. (2011). Self-Esteem and Hopelessness, and Resiliency: An Exploratory Study of Adolescents in Turkey. **International Education Studies** Vol. 4, No. 4; November 2011.

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

FACTORS RELATED TO THE LIFESTYLE BEHAVIORS ACCORDING TO
THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF STUDENTS AT VALAYA ALONGKORN
RAJABHAT UNIVERSITY UNDER ROYAL PATRONAGE

วัชรินทร์ ศาลางาม¹ วิภาพร ตันทสวัสดิ์²
watcharin salangam¹ vipaporn tantasawat²

¹นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล watcharin.sa@vru.ac.th
²อาจารย์ประจำ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล vipaporn@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา โดยจำแนกตามเพศและชั้นปี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา 4) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 370 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (two stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์และแบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า T-test และการทดสอบค่า F-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน ชั้นปีที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่แตกต่างกัน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามากที่สุด

คำสำคัญ

พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the level of lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy, 2) compare lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy, classified by sex and years of study, 3) study the relationship between future orientation with self-control, knowledge and understanding of the Sufficiency Economy Philosophy with lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy, and 4) study factors affecting lifestyle behaviors according the Sufficiency Economy Philosophy of students. The sample was 370 students at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, recruited by two stage sampling method. The tools used for data collection were general demographic questionnaires and questionnaires of relevant factors of lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test, Pearson's product moment coefficient of correlation, and stepwise multiple regression analysis. The results were as follows. The mean score of lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy was at a moderate level. Male and female students had different lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy. Students with different years of study had no different lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy. The correlation between future orientation with self-control, knowledge, and understanding of the Sufficiency Economy Philosophy and lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy was positive. The future orientation with self-control was the most important factor affecting lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy.

Keywords

Lifestyle behaviors according to the Sufficiency Economy Philosophy, Future orientation with self-control, Knowledge of the Sufficiency Economy Philosophy

ความสำคัญของปัญหา

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ (มูลนิธิชัยพัฒนา, 18 พฤษภาคม 2564)

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถาบันที่น้อมนำแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีอัตลักษณ์ บัณฑิตจิตอาสา พัฒนาท้องถิ่น ปรัชญาของมหาวิทยาลัย วิชาการเด่น เน้นคุณธรรม นำท้องถิ่นพัฒนา ก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในอุษาคเนย์ มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่กำหนดในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 และ 8 โดยในมาตรา 7 ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ฟื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความ

เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพ ชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปะ และวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู และมาตรา 8 ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 7 ให้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้ (1) แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศ ทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล (2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่ คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่นอีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้นักในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้อง กับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ (3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจ ในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ (4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และนักการเมืองท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนา ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (5) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง (6) ประสานความร่วมมือ และช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้าน และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสม กับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคน ในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (8) ศึกษาวิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ ในการปฏิบัติภารกิจของ มหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนา ท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยจะต้องยึดหลักการบริการวิชาการแก่ชุมชนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ หลักปรัชญาของมหาวิทยาลัย และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยจึง ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งปลูกฝังให้นักศึกษามีพฤติกรรม การดำเนิน ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและ ไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การ เตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอชนอม, 18 พฤษภาคม 2564) จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยพบว่า ปัจจัยที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะการที่จะได้ความรู้มานั้นต้องได้มาจากหลายแหล่ง ทั้งจากการเรียนในห้องเรียน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ความรู้ที่อยู่ในตำรา เมื่อมีความรู้เป็นทุนเดิมก็จะทำให้มีเรียนรู้เรื่องพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงได้ดีมากขึ้น (ประพนธ์ ผาสุกยัต, 2550) 2) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเพราะคนที่มีลักษณะ มุ่งอนาคตจะเป็นคนมองการณ์ไกล มีการวางแผน จึงรู้จักคาดการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจึงทำให้มีพฤติกรรม การดำเนิน ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ปราณี เอี่ยมลอรักดี, 2547)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อจะได้ทราบ พฤติกรรม การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ ปัจจัยที่สัมพันธ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การดำเนินชีวิต

ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ต่างกัน
3. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
4. เพศ ชั้นปี ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 5,795 คน (กองนโยบายและแผน, 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 157 คน นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 105 คน นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 108 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 370 คน ได้จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (two stage sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีมาตรวัด ดังนี้ ข้อที่ 1 เพศ ใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบนามบัญญัติ (Nominal scale) ข้อที่ 2 ระดับชั้นปี ใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบมาตราวัดอันดับ (Ordinal scale) ข้อที่ 3 ระดับคณะ ใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบมาตราวัดอันดับ (Ordinal scale) **ตอนที่ 2** เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตโดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval Scale) **ตอนที่ 3** เป็นคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval Scale)

การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ ดร.ดวงกมล ทองอยู่ อาจารย์ศิริวรรณ กำแพงพันธ์ และอาจารย์สมรรถพงษ์ ขจรภรณ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทั้งเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (item-total correlation coefficients) และพิจารณาค่า Chronbach's alpha เมื่อลบข้อคำถามที่ต่ำกว่า 0.20 นั้นออก การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ โดยการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Chronbach's alpha coefficient) พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .765, .831 และ .872 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัจจัยทั่วไปทางประชากรศาสตร์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับของพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้สถิติบรรยาย ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยจำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ Independent sample T-test

4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยจำแนกตามระดับชั้นปี โดยใช้สถิติ F-test ANOVA

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) รวมทั้งใช้ในการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่ว่าตัวแปรอิสระทุกตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80

6. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการแปลงตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ในกรณีตัวแปรทวิภาค (Dichotomous Variable) คือ ตัวแปรเพศ โดยกำหนดให้เพศชายเป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบมีค่าเป็น 0 ส่วนตัวแปรพหุภาค (Polytomous Variable) คือ ตัวแปรชั้นปี โดยกำหนดให้คณะครุศาสตร์เป็นกลุ่มอ้างอิง (ชวลิต ทับสีรัก, 2555)

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า 1) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของเครซีและมอร์แกนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 370 คน ซึ่งเป็นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเพื่ออ้างอิงไปยังกลุ่มประชากร 2) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน .80 เพราะถ้าตัวแปรอิสระต่าง ๆ ไม่เป็นอิสระต่อกันแล้วจะทำให้แยกอิทธิพลของตัวแปรหนึ่งออกจากอีกตัวแปรหนึ่งไม่ได้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนต่อไปได้ 3) ตัวแปรพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีมาตรการวัดระดับอันตรภาค และมีความเบ้เท่ากับ .89 มีความโด่งเท่ากับ .10 ซึ่งความเบ้และความโด่งไม่เกิน 2 สรุปได้ว่ามีข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (ฉัตรศิริ ปิยะพิมสิทธิ์, 2548)

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 78.9 และเพศชายจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 และส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ชั้นปีที่ 4 จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมงดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .780

สมมุติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาเพศชาย และเพศหญิงมีพฤติกรรมงดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (เพศชายมีค่า Mean = 3.390, SD = .374, และเพศหญิงมีค่า Mean = 3.511, SD = .499, $t = 2.356^*$, $p\text{-value} = .020$)

สมมุติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมงดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.091$, $p\text{-value} = .101$)

สมมุติฐานข้อที่ 3 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ($r = .422^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($r = .116^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมงดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมงดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	p-value
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	.422**	0.000
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.116*	0.026

สมมุติฐานข้อที่ 4 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ชั้นปีที่ 3 คณะวิทยาการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมงดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา โดยเรียงจากการพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ชั้นปีที่ 3 คณะวิทยาการจัดการ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมงดการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .473 มีค่าอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ .223 คิดเป็นร้อยละ 22.3 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนทางการพยากรณ์เท่ากับ .423

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปัจจัย	พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง				
	B	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่	1.969	.196		10.049**	.000
ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	.348	.041	.397	8.513**	.001
ชั้นปีที่ 3	.156	.053	.136	2.919**	.004
คณะวิทยาการจัดการ	.138	.050	.130	2.781**	.006
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	.056	.025	.102	2.213*	.027

R = 473^b, R² = .215, F = 26.255, Sig = .000^c, SE_{est} = .424

สามารถเขียนสมการพยากรณ์พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y = 1.969 + .348^{**}\text{ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน} + .156^{**}\text{ชั้นปีที่ 3} + .138^{**}\text{คณะวิทยาการจัดการ} + .056^{*}\text{ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง}$$

$$Z = .397^{**}\text{ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน} + .136^{**}\text{ชั้นปีที่ 3} + .130^{**}\text{คณะวิทยาการจัดการ} + .102^{*}\text{ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง}$$

อภิปรายผลการวิจัย

สมมุติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน เพราะเพศหญิงเป็นผู้ที่รู้จักอดออม เก็บเงิน บริหารจัดการด้านการเงินได้ดีจึงมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ สุระเดช (2554) พบว่า เพศหญิงมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าเพศชาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อริสรา เกิดผล (2559) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศหญิงและเพศชายมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่แตกต่างกัน

สมมุติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ไม่แตกต่างกัน เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดซึ่งมาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางส่วนใหญ่ จึงต้องมีการบริหารจัดการเรื่องค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่ายค่าหอพัก ค่าเดินทาง ค่าอาหาร จึงต้องรู้จักคุณค่าของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สง่า นามวัตร (2554) พบว่าการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพแตกต่างกันตามชั้นปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

สมมุติฐานข้อที่ 3 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะว่า คนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นคนมองการณ์ไกล มีการวางแผน จึงรู้จักคาดการณ์ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจึงทำให้มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะว่าการที่จะได้ความรู้มานั้นต้องได้มาจากหลายแห่ง จากการเรียนในห้องเรียน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ความรู้ที่อยู่ในตำรา เมื่อมีความรู้เป็นทุนเดิมก็จะทำให้มีเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีมากขึ้น ภูมิปัญญา

เกิดศรี (2553) ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าความสัมพันธ์คือ .76 และยังสอดคล้องกับ กานดา เตชะชั้นหมาก (2556) ที่พบว่า ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สมมุติฐานข้อที่ 4 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน คณะวิทยาการจัดการ ชั้นปีที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา 1) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา เพราะว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนจะเป็นผู้ที่คาดการณ์ไกลมองเห็นสิ่งที่ต้องเตรียมตัวในอนาคต มีการบริหารจัดการได้ดีจึงเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่วนคนที่มีความมุ่งอนาคตควบคุมตนเองน้อย เป็นผลมาจากไม่มีการคาดการณ์ในอนาคต ใช้ชีวิตด้วยความสิ้นเปลืองจึงไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) คณะวิทยาการจัดการ ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนักศึกษา เพราะว่าโดยพื้นฐานของการเรียนการสอนของคณะวิทยาการจัดการเป็นคณะที่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการบริหารจัดการเวลา จัดการคนให้ใช้ชีวิตอย่างเหมาะสม เมื่อบริหารจัดการเวลาได้ก็จะมีพฤติกรรมการดำเนินตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3) ชั้นปีที่ 3 ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนักศึกษา เพราะว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้เรียนรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ ในรายวิชานี้จะจัดการเรียนการสอนเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำโครงการในรายวิชาอัตลักษณ์บัณฑิตวไลยอลงกรณ์ ทำให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาชั้นปีอื่น ๆ 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะว่า การที่นักศึกษาจะมีความรู้ที่นั่นพฤติกรรมการดำเนินชีวิตนั้น จะต้องมีความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ กรรณการ์ ภิรมย์รัตน์ (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชั้นปีสูงขึ้นไปจะมีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง และมีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาเพศชายมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่านักศึกษาเพศหญิง จึงเป็นข้อมูลให้ผู้ที่สนใจจะส่งเสริมพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เน้นจัดกิจกรรมหรือจัดอบรมให้กับนักศึกษาเพศชายเพื่อให้เกิดพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงควรให้จัดโปรแกรมการอบรมหรือกิจกรรมที่พัฒนาในลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน รวมทั้งเสริมในเรื่องการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดแทรกผ่านการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการศึกษาที่พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาหรือส่งเสริมผ่านการจัดกิจกรรมที่ทำให้ศึกษามีลักษณะมุ่งอนาคต นั่นคือ สามารถมองการณ์ไกล รู้จักวางแผน รู้จักคาดการณ์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น รู้จักเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ก็จะส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไปว่า นอกจากปัจจัยที่ได้ศึกษาในครั้งนี้แล้ว อาจจะมีปัจจัยอื่นที่มีผลและสามารถทำนายพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ เช่น การจัดการเรียนการสอนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกฝังเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของพ่อแม่

2. ควรเพิ่มวิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย กล่าวคือ จากการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามปลายปิดหรือคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) เพียงอย่างเดียว จึงควรเพิ่มการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น เนื่องจากการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์นั้น จะสามารถทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อมูลเชิงความคิดเห็นส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากที่กำหนดคำตอบไว้ในแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างและสามารถนำมาเปรียบเทียบและสรุปผลความละเอียดในข้อมูลมากขึ้น เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของปัจจัยในด้านต่าง ๆ ในพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์. (2553). รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กองนโยบายและแผน. (2563). สารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีการศึกษา 2563. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กานดา เตชะชั้นหมาก. (2556). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชวลิต ทับสีรัก. (2555). ตัวแปรเชิงคุณภาพกับการวิเคราะห์การถดถอย. วารสารการวัดผลการศึกษา. 17(1), 31-42.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2548). การใช้ SPSS เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประพนธ์ ฝาสุขยัต. (2550). การจัดการความรู้ (KM) ฉบับขับเคลื่อน LO . (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไยไหม
- ปราณี เอี่ยมลลออกักดี. (2547). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ. สาขาการตลาด, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ภูริปัญญา เกิดศรี. (2553). ปัจจัยความสำเร็จในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน : ศึกษากรณี ตำบลนิคมกระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2559). **เศรษฐกิจพอเพียง**, สืบค้นจาก https://www.chaipat.or.th/site_content/item/1309-2010-06-03-09-50-07.html สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). **การวิเคราะห์พหุระดับ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอขอนแก่น. (2562). **เศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้นจาก <https://www.shorturl.asia/XFxW3>. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564.
- สง่า นามวัตร. (2554). **การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ**. สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- สุปราณี สุระเดช. (2554). **การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของพนักงานในผู้ใหญ่ออนไลน์ กรณีศึกษาพนักงานบริษัทอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง**. หลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริสรา เกิดผล. (2559). **ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคนทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร Knowledge and Understanding in the Sufficiency Economy Philosophy of Workers in Bangkok Area**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

อิทธิพลของต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

THE INFLUENCE OF PSYCHOLOGICAL CAPITAL ON MENTAL HEALTH OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY

ปณณวัฒน์ ฉิมไทย¹ จุฑามาศ ด้วงเกิด² ภาณุมาศ ทองขาว³ ธรรมวัฒน์ เข้มเพชร⁴
พนมพร พุ่มจันทร์⁵ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์⁶ และสุชาดา สกolkijrunroj⁷

Pannawat Chimthai¹, Juthamas Duangkoed², Panumas Thongkao³, Thammawat Khempet⁴,
Panomporn Phoomchan⁵, Uea-anut Tanomwong⁶, and Suchada Sakolkijrunroj⁷

^{1,2,3,4} นิสิตภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล juthamasd3@gmail.com

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{6,7} อาจารย์ประจำ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ต้นทุนทางจิตวิทยา และสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลและต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G Power และเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 118 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีต้นทุนทางจิตวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.83$) และมีสุขภาพจิตโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.09$) ตัวแปรเพศชายและตัวแปรต้นทุนทางจิตวิทยา สามารถร่วมกันพยากรณ์สุขภาพจิตของนิสิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.00$) โดยสามารถอธิบายสุขภาพจิตได้ร้อยละ 45.70 ($R^2 \text{ adjust} = 0.457$)

คำสำคัญ

ต้นทุนทางจิตวิทยา สุขภาพจิต ปัจจัยส่วนบุคคล

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study personal factors, psychological capital, and mental health of undergraduate students at Kasetsart University and 2) to study the influences of personal factors and psychological capital on mental health of undergraduate students at Kasetsart University. The populations used for this study were undergraduate students at Kasetsart University who were studying in academic year 2020. The sample size was estimated using G Power, and 118 undergraduate students were selected through proportional stratified random sampling. Data were collected by questionnaires. Data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis.

Results revealed that the overall psychological capital of undergraduate students was high ($M = 3.83$), while the overall mental health of the sample was at a moderate level ($M = 3.09$). Male and psychological capital can predict the mental health of undergraduate students with a statistical significance at the level of 0.05 ($p = 0.00$). In addition, both variables were accountable for 45.70 percent of total variance in mental health ($R^2 \text{ adjust} = 0.457$).

Keywords

Psychological capital, Mental health, Personal factors

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคการสื่อสารที่ไร้พรมแดนประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการแข่งขันในด้าน การศึกษา เศรษฐกิจ การเมืองและอื่นๆ เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ประชาชนเกิดความความเครียดในการปรับตัวเพื่อให้ดำเนิน ชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและปัญหาต่างๆ (Wisner, 2008 as cited in Seligman & Csikszentmihalyi, 2000) ต้นทุนทางจิตวิทยาเป็นแนวคิดของ Luthans, Youssef and Avolio (2007) ที่มีมุมมอง ต่อสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ว่าเป็นต้นทุนประเภทหนึ่ง เป็นการศึกษาคุณสมบัติที่สามารถวัด พัฒนา แก้ไข และเปลี่ยนแปลงได้ อันได้แก่ ความหวังมีพลังที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (Hope) การมีมุมมองต่อชีวิตและ โลกในเชิงบวก (Optimism) การฟื้นคืน (Resilience) และการมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง (Self-efficacy) ต่อเจตคติพฤติกรรมและการแสดงออกที่ดีในการทำงานของบุคคล โดยในแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน แนวคิดนี้ เป็นการนำจุดแข็งของบุคคลในทางบวกมาเพิ่มความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงงานให้ดีขึ้นและจากการศึกษา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าต้นทุนทางจิตวิทยา (Psychological capital) มีความสัมพันธ์ทางลบกับปัญหาสุขภาพจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนนของต้นทุนทางจิตวิทยาในแต่ละองค์ประกอบที่สูงขึ้น โอกาสเสี่ยงในการเกิด ปัญหาสุขภาพจิตก็ลดลง (ชนดิพร ชลไพโร, สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ และ เขียรชัย งามทิพย์วัฒนา, 2557)

ทั้งนี้ปัญหาสุขภาพจิตมักจะเริ่มในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นซึ่งอยู่ในช่วงวัยของการ เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยทำให้นักศึกษาในหลายๆ ประเทศนั้นมีแนวโน้มมีปัญหาทางสุขภาพจิตสูงขึ้นส่งผล กระทบต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยหลายๆ ด้าน (ปาริชาติ เมืองขวา, กมลนันทน์ คล่องดี และ สุรัชย์ เฉนียง, 2563)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นทางคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของต้นทุน ทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เนื่องจากการศึกษาอิทธิพลและ อำนาจพยากรณ์ของต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิตยังมีไม่มากนักและยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างทั่วถึง โดยข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการส่งเสริมให้นิสิต

มีสุขภาพจิตที่ดียิ่งขึ้นและได้ใช้ศักยภาพของตนในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา มหาวิทยาลัยและประเทศชาติต่อไป

โจทย์วิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล และต้นทุนทางจิตวิทยา ร่วมกันมีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ต้นทุนทางจิตวิทยา และสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลและต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งกำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จำนวน 29,602 คน (สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2563) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และกำหนดค่า Effect Size เท่ากับ 0.15 ค่า alpha error probability เท่ากับ 0.05 และค่า power เท่ากับ 0.95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 118 คน จากนั้นจึงเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามคณะที่นิสิตสังกัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม และค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามต้นทุนทางจิตวิทยา มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Luthans, Youssef and Avolio (2007) โดยผู้วิจัยปรับข้อความคำถามจากแบบสอบถามของสายสมร เฉลยกิตติ (2554) และณัฐวุฒิ อรินทร์ (2555)

ส่วนที่ 3 แบบวัดสุขภาพจิต Thai Mental Health Indicator (TMHI-15) เป็นแบบประเมินสุขภาพจิตด้วยตนเอง จำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อมีตัวเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก ได้แก่ ไม่เลย เล็กน้อย มาก มากที่สุด แบบวัดนี้มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงร่วมสมัย ซึ่งผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าแบบวัดนี้มีความตรงตามที่มุ่งวัด ขณะที่การศึกษาความเชื่อมั่นของเครื่องมือมีค่า cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.70 (อภิชัย มงคล และคณะ, 2552)

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย จำแนกเป็นสองส่วน คือ 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการโดยนำข้อความที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา และการวัดผล จำนวน 3 ท่านพิจารณา คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความคำถามกับนิยามศัพท์ (Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าข้อความคำถามในแบบสอบถามส่วนที่ 2 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ 2) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วตรวจสอบความสอดคล้องภายในของข้อความคำถามด้วยการคำนวณหา Cronbach's alpha coefficient พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.92

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นสองรูปแบบ คือ แบบเขียนตอบ และแบบออนไลน์ (โดยใช้ Google Form) การเก็บข้อมูลออนไลน์ดำเนินการโดยการจัดทำ QR code สำหรับการเข้าถึงแบบสอบถาม จากนั้นส่ง QR code ให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ ขณะที่การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบเขียนตอบ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่คณะต่างๆ ตามที่สุ่มได้ เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนด ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของผลการตอบแบบสอบถามและนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ต่อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็นสองส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายเพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลตัวแปร ดำเนินการโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมาน วิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง อิทธิพลของต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะที่กำลังศึกษาของนิสิต

กลุ่มคณะ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.เกษตร	1,571	7
2.ประมง	1,177	5
3.วนศาสตร์	1,359	5
4.วิทยาศาสตร์	2,884	11
5.วิศวกรรมศาสตร์	5,035	20
6.ศึกษาศาสตร์	1,031	4
7.เศรษฐศาสตร์	3,473	14
8.สังคมศาสตร์	3,131	12
9.สัตวแพทยศาสตร์	413	2
10.อุตสาหกรรมเกษตร	1,465	6
11.มนุษยศาสตร์	2,693	11
12.บริหารธุรกิจ	2,513	10
13.เทคนิคการสัตวแพทย์	875	3
14.สถาปัตยกรรมศาสตร์	610	2
15.วิทยาลัยบูรณาการศาสตร์	730	3
16.สิ่งแวดล้อม	642	3
รวม	29,602	118

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=118)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	44	37.30
หญิง	74	62.70
2. ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา		
ชั้นปี 1	14	11.90
ชั้นปี 2	15	12.70
ชั้นปี 3	23	19.50
ชั้นปี 4	66	55.90
3. เกรดเฉลี่ยสะสม		
3.36 ขึ้นไป	29	24.60
3.35 – 2.99	29	24.60
2.98 – 2.67	30	25.40
2.66 ลงไป	30	25.40
4. ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน		
มากกว่า 10,000 บาท	27	22.90
7,501 – 10,000 บาท	37	31.40
5,000 – 7,500 บาท	37	31.40
น้อยกว่า 5,000 บาท	17	14.40

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 118 คน ประมาณสองในสามเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.70) มากกว่าครึ่งมีระดับการศึกษาชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 55.90) ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.66 - 2.98 (ร้อยละ 25.40) และส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,000 – 10,000 บาท (ร้อยละ 31.40)

ตารางที่ 3 ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	M	SD	ระดับ
ต้นทุนทางจิตวิทยาโดยรวม	3.83	0.48	สูง
การมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง	3.97	0.52	สูง
การมีความหวังมีพลังที่จะนำไปสู่เป้าหมาย	3.84	0.54	สูง
การคิดแบบมุ่งมั่นตั้งใจ	3.88	0.59	สูง
การคิดแบบแนวทาง	3.80	0.49	สูง
การมีมุมมองต่อชีวิตและโลกในเชิงบวก	3.69	0.49	สูง
การฟื้นตัวเมื่อเผชิญปัญหาหรือความทุกข์ได้	3.80	0.64	สูง
สุขภาพจิต	3.09	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนทางจิตวิทยาของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.83$, $SD = 0.48$) เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า นิสิตที่เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 118 คน มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ($M = 3.97$, $SD = 0.52$) การมีความหวังมีพลังที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ($M = 3.84$, $SD = 0.54$) การมีมุมมองต่อชีวิตและโลกในเชิงบวก ($M = 3.69$, $SD = 0.49$) การฟื้นตัวเมื่อเผชิญปัญหาหรือความทุกข์ได้อยู่ในระดับสูง ($M = 3.80$, $SD = 0.64$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพจิตของนิสิตโดยรวม พบว่า นิสิตที่เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 118 คน มีค่าสุขภาพจิตอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.09$, $SD = 0.38$)

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระ โดยต้องมีค่าความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.80 เพราะอาจทำให้เกิดปฏิกริยาต่อกันและกันและส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามได้ ผลการทดสอบ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล และต้นทุนทางจิตวิทยา มีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่พบตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์สูงเกิน 0.80 ดังนั้นสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในลำดับถัดไป

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต

ตัวแปร	b	SE _b	Beta	t	p-value
ค่าคงที่	0.449	0.261		1.720	0.088
เพศชาย	-0.142	0.056	-0.182	-2.529*	0.013
ชั้นปี 1	-0.063	0.084	-0.054	-0.743	0.459
ชั้นปี 2	0.001	0.084	0.001	0.008	0.994
ชั้นปี 3	-0.063	0.070	-0.066	-0.892	0.374
เกรดเฉลี่ยสะสม	-0.089	0.059	-0.106	-1.509	0.134
ได้รับค่าใช้จ่าย > 10,000 บาทต่อเดือน	-0.019	0.072	-0.021	-0.259	0.796
ได้รับค่าใช้จ่าย 5,000 – 7,500 บาทต่อเดือน	-0.024	0.067	-0.029	-0.351	0.727
ได้รับค่าใช้จ่าย < 5,000 บาทต่อเดือน	-0.153	0.087	-0.143	-1.744	0.084
ต้นทุนทางจิตวิทยา	0.527	0.056	0.673	9.432*	0.000
R = 0.706 R ² = 0.499 R ² adjust = 0.457 F = 11.955 sig. = 0.000					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่าตัวแปรเพศชายและต้นทุนทางจิตวิทยาสามารถร่วมกันทำนายสุขภาพจิตของนิสิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.013$ และ $p = 0.000$ ตามลำดับ) โดยสามารถอธิบายสุขภาพจิตได้ร้อยละ 45.70 (R^2 adjust = 0.457) ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่สามารถทำนายสุขภาพจิตของนิสิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สมการคะแนนดิบและสมการคะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{สุขภาพจิต} = 0.449 - 0.142 (\text{เพศชาย}) + 0.527 (\text{ต้นทุนทางจิตวิทยา})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{สุขภาพจิต} = -0.182 (\text{เพศชาย}) + 0.673 (\text{ต้นทุนทางจิตวิทยา})$$

อภิปรายผลการวิจัย

ต้นทุนทางจิตวิทยาของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (SD = 0.48) เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า ด้านการมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 (SD = 0.52) การมีความหวังมีพลังที่จะนำไปสู่เป้าหมายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (SD = 0.54) การมีมุมมองต่อชีวิตและโลกในเชิงบวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 (SD = 0.49) และการฟื้นตัวเมื่อเผชิญปัญหาหรือความทุกข์ได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (SD = 0.64) อยู่ในระดับสูงทุกด้านเช่นกัน ซึ่งอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ สะท้อนให้เห็นว่า นิสิตส่วนใหญ่สามารถพัฒนาจิตใจ และพฤติกรรมให้ดียิ่งขึ้น ทำให้มีลักษณะความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ และทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปณิธานและพันธกิจของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2553) ที่มุ่งมั่นในการสร้างคนที่มีปัญญา รู้เหตุรู้ผล อยู่ในคุณธรรม และมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม สะสมภูมิปัญญา สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลาย ตลอดจนสร้างผลงานที่มีมาตรฐาน สามารถแข่งขันได้ ร่วมพัฒนากับชุมชน และรับผิดชอบต่อสังคมสืบสานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และดำรงอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย บริหารทรัพยากรมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ

สุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (M = 3.09) เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่มีสภาวะจิตใจสมบูรณ์ และมีสุขภาพจิตที่ดี ทำให้สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวปรับใจให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี สอดคล้องกับทฤษฎีของ Jahoda (1958) ที่ได้กล่าวว่า สุขภาพจิต หมายถึง การที่มีสภาวะทางจิตที่สมบูรณ์ และการมีสุขภาพจิตที่ดีของแต่ละบุคคลนั้นจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง 6 ประการ ตามเกณฑ์ที่ Jahoda ได้เสนอไว้คือ เจตคติที่มีต่อตนเอง การสร้างความเจริญเติบโตและพัฒนาให้บังเกิดขึ้นแก่ตน การสร้างสมบูรณาการแห่งบุคลิกภาพของตนเอง การรับรู้ความเป็นจริง และความรอบรู้ในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลและต้นทุนทางจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพจิต พบว่าตัวแปรเพศชาย และต้นทุนทางจิตวิทยาสามารถรวมกันพยากรณ์สุขภาพจิตของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของคะแนนสุขภาพจิตได้ร้อยละ 45.70 (R^2 adjust = 0.457) ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่นิสิตเพศชายมีลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตที่ดีตามแนวแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2539) เช่น เข้าใจตนเองและยอมรับตนเอง การแสดงออกทางอารมณ์เป็นไปอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างพึงพอใจ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม การที่นิสิตส่วนใหญ่อาจเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายอาจส่งผลต่ออำนาจพยากรณ์สุขภาพจิตของนิสิตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิตพร ชลไพร สุชีรา ภัทธยัตถวรรตน์ และ เขียรชัย งามทิพย์วัฒนา (2557) ที่ศึกษาต้นทุนทางจิตวิทยา และสุขภาพจิตในนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตหอพักมีคะแนนต้นทุนทางจิตวิทยาโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและส่วนใหญ่มีภาวะสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติทุกด้าน ต้นทุนทางจิตวิทยาด้านการมีความหวังมีความแตกต่างกันตามผลการเรียนเฉลี่ย ส่วนสุขภาพจิตมีความแตกต่างกันตามเพศ ชั้นปี และระยะเวลาการอยู่หอพัก ขณะที่ต้นทุนทางจิตวิทยาและปัญหาด้านสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์เชิงลบ ($r = -0.18$ ถึง -0.63 , $p < 0.01$) ผลการวิจัยที่กล่าวมานี้ ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นถึงปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยปกป้องซึ่งสามารถช่วยให้หน่วยงานต่างๆ สามารถวางแผน คัดกรอง และดูแลกลุ่มเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ขณะที่สามารถออกแบบงานหรือกิจกรรมเพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตได้ โดยการส่งเสริมให้นิสิตมีต้นทุนทางจิตวิทยา ทั้งด้านการมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง การมีความหวังมีพลังที่จะนำไปสู่เป้าหมาย การมีมุมมองต่อชีวิตและโลกในเชิงบวก รวมถึงการฟื้นตัวเมื่อเผชิญปัญหาหรือความทุกข์ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นตัวแปรที่จะช่วยให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดีทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรมีการประเมิน และติดตามต้นทุนทางจิตวิทยาของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นิสิตมีการตั้งความคาดหวัง ตระหนักรู้ในตนเองและประเมินสถานการณ์ตามความเป็นจริง สถานศึกษาสามารถพัฒนา คบรักษา หรือสร้างจุดแข็งในคุณลักษณะหรือความสามารถทางบวกของนิสิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมปัจจัยที่มีผลต่อการมีสุขภาพจิตที่ดีของนิสิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาคำอธิบายที่ชัดเจนและละเอียดมากขึ้น เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเพศที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต นอกจากนี้การศึกษากครั้งต่อไปควรคำนึงถึงความหลากหลายทางเพศ ที่มีได้จำกัดเพียงเพศหญิงและเพศชาย เพราะบริบทของสังคมในปัจจุบัน ความหลากหลายและความแตกต่างทางเพศมีความชัดเจนมากขึ้น แต่ละกลุ่มอาจมีภูมิหลังหรือลักษณะต่างๆ ที่แตกต่างกันอันจะส่งผลต่อสุขภาพจิตได้

2. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างในช่วงวัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เนื่องจากต้นทุนทางจิตวิทยาเป็นปัจจัยทางบวกที่สามารถช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตให้กับบุคคลได้ทุกเพศทุกวัย

3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อสุขภาพจิตของนิสิตเพิ่มเติม เช่น ความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค บุคลิกภาพ เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2539). **ความเครียดและสุขภาพจิตของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร :

กระทรวงสาธารณสุข.

ชนัดดีพร ชลไพโร, สุชีรา ภักทรายุทธวรรตน์ และเจียรชัย งามทิพย์วัฒนา. (2556). ต้นทุนทางจิตวิทยาและสุขภาพจิต

ในนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา,**

14, 1833-1842. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2563 , เข้าถึงได้จาก

<https://gsbooks.gs.kku.ac.th/57/grc15/files/mmp85.pdf>

ณัฐวุฒิ อรินทร์. (2555). **การศึกษาปัจจัยเชิงเหตุผลและผลของต้นทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่มีต่อสุขภาพจิต**

และพฤติกรรมการปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบของบุคลากรสาธารณสุขในจังหวัด

ชายแดนใต้. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2563 , เข้าถึงได้จาก

<http://bsris.swu.ac.th/thesis/50199060053RB999.pdf>

ปาริชาติ เมืองขวา, กมลนัทธ์ คล่องดี และ สุรัชย์ เฉนิยง. (2563). **ภาวะซึมเศร้าในนักศึกษาไทย: บทบาทที่สำคัญ**

สำหรับสถาบันการศึกษา. วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, 21 (41), 104-116.

สายสมร เฉลยกิตติ (2554). **การพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของพยาบาลวิชาชีพโดยการให้การปรึกษากลุ่ม**

แบบบูรณาการ. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2563 , จาก

http://thesis.swu.ac.th/swudis/Coun_Psy/Saisamorn_C.pdf

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2553). **ปรัชญา วิสัยทัศน์ ภารกิจ ปณิธาน ค่านิยม**. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2563 ,

เข้าถึงได้จาก : <https://www.ku.ac.th/about/mission.html>

- สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. จำนวนนิสิตปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2563 , เข้าถึงได้จาก : https://regis.ku.ac.th/cpcmns/rpt_std_ku3.php
- อภิชัย มงคล, ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์, ทวี ตั้งเสรี, วิชณี หัตถพนม, ไพรวลัย รมชัย, และวรวรรณ จุฑา. (2552). การพัฒนาและทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย (Version 2007): กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- Jahoda, M. (1958). **Current Concept of Positive Mental Health**. New York : Book Company Publisher.
- Luthans F., Youssef C.M., & Avolio B.J. (2007). **Psychological Capital: Developing the Human Competitive Edge**. New York : Oxford University Press.
- Seligman, M.E.P. & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. **American Psychologist**, 55(1), 5-14.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิต
ในนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีTHE INFLUENCE OF PARENTING STYLES AND SELF-COMPASSION TOWARDS RESILIENCE
AMONG SCIENCE AND TECHNOLOGY STUDENTS IN PATHUM THANIภัทรภร คุณเศษ¹ ศิริวรรณ กำแพงพันธ์² และไพศาล แยมวงษ์³
Pattarapon Kunses¹ Siriwan Kamphaengphan² and Phaisarn Yamwong³¹ นักศึกษาศาขาวชิชาจิตวิทยา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล pattarapon.kun@vru.ac.th² อาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล siriwan.kam@vru.ac.th³ อาจารย์ภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
อีเมล phaisarn.bpi@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่มีต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเอง และพลังสุขภาพจิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และความเมตตากรุณาต่อตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตในระดับสูง ($r=.66$, $r=.64$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($\beta = .39$) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม ($\beta = .18$) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ ($\beta = -.21$) และความเมตตากรุณาต่อตนเอง ($\beta = .39$) สามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงร้อยละ 61 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 สรุปการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่มีความสัมพันธ์และส่งผลทางบวกต่อพลังสุขภาพจิตมากที่สุด เช่นเดียวกับความเมตตากรุณาต่อตนเองมีความสัมพันธ์และสามารถส่งผลทางบวกต่อพลังสุขภาพจิตได้ในระดับเทียบเท่าการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ดังนั้น การเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตสามารถกระทำได้ทั้งการเน้นที่ปัจจัยด้านจิตใจ คือ การมีความเมตตากรุณาต่อตนเอง และสามารถส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาพลังสุขภาพจิตได้ตั้งแต่วัยเด็ก โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่

คำสำคัญ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเอง พลังสุขภาพจิต

ABSTRACT

This research was to study the influence and the relationship between parenting style and self-compassion to resilience among science and technology students of a university in Pathum Thani. The sample was 246 science and technology students. The research instruments used for the study were parenting style, self-compassion, and resilience scales. Data were analyzed through mean test, percentage calculation, and statistical hypothesis testing based on Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis. Results showed that the relationship between authoritative parenting style and self-compassion to resilience was at a high level ($r=.66$ and $r=.64$, respectively) with a statistical significance at the level of .01. It was also found that authoritative parenting style ($\beta =.39$), neglectful parenting style ($\beta = -.21$), and authoritarian parenting style ($\beta =.18$) were all effective in predicting the resilience at 61 percent with a statistical significance at the .001 level. It can be concluded that the most effective parenting style was authoritative parenting style and it had a positive effect on resilience. Furthermore, self-compassion was correlated with and also had a positive effect on resilience at the same level as authoritative parenting style. Therefore, the way to increase or strengthen the resilience is to focus on mental factors such as self-compassion, and the development of resilience can be promoted since childhood by authoritative parenting style.

Key words

Parenting style, Self-compassion, Resilience

ความสำคัญของปัญหาวิจัย

ปัจจุบันสังคมโลกได้เริ่มพัฒนาก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่ข้อมูลข่าวสาร การคมนาคม และการติดต่อสื่อสารสามารถส่งต่อกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น รวมทั้งยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดดส่งผลให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตที่เร่งรีบ และต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ ซึ่งการใช้ชีวิตอย่างเร่งรีบ การต้องปรับตัวให้เท่าทันอยู่เสมอ รวมทั้งเหตุการณ์วิกฤตโควิด-19 ที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ นับเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเครียด และความกดดันทางด้านจิตใจจนอาจนำไปสู่อาการทางจิตเวชต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีพลังสุขภาพจิต หรือ Resilience เพื่อเป็นปัจจัยปกป้องสำหรับช่วยบรรเทาหรือลดแนวโน้มของภาวะซึมเศร้า ซึ่งพลังสุขภาพจิต หมายถึง ศักยภาพที่ทำให้บุคคล กลุ่มหรือชุมชน สามารถป้องกัน ลดหย่อน หรือก้าวข้ามผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความยากลำบากไปได้ โดยพลังสุขภาพจิตสามารถช่วยลดแนวโน้มการฆ่าตัวตาย รวมทั้งภาวะทางจิตเวชต่าง ๆ ลงได้ เช่น ภาวะซึมเศร้าและภาวะวิตกกังวล เนื่องจากไปช่วยลดความตึงเครียดทางอารมณ์ ตามผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพลังสุขภาพจิตกับภาวะซึมเศร้า ที่พบว่า ผู้ที่มีพลังสุขภาพจิตในระดับสูงจะมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการมีภาวะซึมเศร้า (ฐิติพร แก้วมีศรี, 2561) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ คาร์เร็น (Karen, 2005) ที่ช่วยสนับสนุนว่า ประเภทของบุคลิกภาพและพฤติกรรมพลังสุขภาพจิต ช่วยป้องกันบุคคลจากภาวะซึมเศร้า และความวิตกกังวลได้

การที่บุคคลจะมีพลังสุขภาพจิตสูงหรือต่ำนั้นเกี่ยวข้องกับหลากหลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งปัจจัยส่วนหนึ่งที่มีผลต่อพลังสุขภาพจิต คือ การเลี้ยงดูของครอบครัว และความเมตตากรุณาต่อตนเอง โดยการอบรมเลี้ยงดู หมายถึงกระบวนการที่ผู้เลี้ยงดูใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผ่านการรับรู้ของเด็ก โดยมีเป้าหมายเพื่อนำเด็กไปสู่พัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กรอทเบิร์ก (Grotberg, 1995) กล่าวว่า การที่ครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่ดีจะเอื้ออำนวยให้เด็ก มีการพัฒนาพลังสุขภาพจิตในตนเอง อันจะส่งผลให้ปัญหาพฤติกรรมและปัญหาสุขภาพจิตของเด็กน้อยลง ซึ่งลักษณะครอบครัวที่ส่งเสริมเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพลังสุขภาพจิต คือ ครอบครัวที่มีลักษณะเปรียบเสมือนปัจจัยปกป้องซึ่งช่วยให้เด็ก รวมไปถึงวัยรุ่นในครอบครัวได้พัฒนาพลังสุขภาพจิตของตนเอง อีกหนึ่งตัวแปรสำคัญ คือ การมีความเมตตากรุณาต่อตนเองโดยความเมตตากรุณาต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ต่อประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ในแง่ลบโดยไม่หลีกเลี่ยง บิดเบือน หรือปฏิเสธประสบการณ์นั้น ซึ่งการรับรู้นั้นก็ให้เกิดความปรารถนาที่จะบรรเทาความทุกข์ และเยียวยาตนเองด้วยความเมตตา นอกจากนั้น ความเมตตาตนเองยังเกี่ยวข้องกับการเข้าใจ และมองว่าความทุกข์ ความรู้สึกที่ว่าตนไม่ดีพอ และความล้มเหลว เป็นส่วนหนึ่งที่มีมนุษย์แทบทุกคนต้องเคยพบเจอ (Neff et al, 2007 อ้างถึงใน พลอยชมพู อัครธัญย์, 2555) จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าความเมตตากรุณาต่อตัวเองเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิต และส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตในบุคคล ตามผลวิจัยของอัลลิซาดีย์ และคณะ (Alizadeh et al., 2018) ที่พบว่า ความเมตตากรุณาต่อตนเองส่งผลต่อการมีพลังสุขภาพจิตในหญิงชาวอิหร่านที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านม

ในส่วนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งมีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นช่วงที่นักศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว ไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ในรั้วมหาวิทยาลัย ความรับผิดชอบ การเรียน รวมทั้งการเตรียมตัวก้าวเข้าสู่โลกของการทำงาน ย่อมพบเจอกับความเครียดและความกดดันที่อาจนำไปสู่ภาวะทางจิตเวชและปัญหาสุขภาพจิตต่าง ๆ ได้ โดย ผศ.ดร.ณัฐดา กล่าวว่า จากงานศึกษาวิจัยในนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในภาวะเสี่ยง พบว่ามี 3 ตัวกระตุ้นหลัก คือ 1.การถูกประเมิน เช่น ผลการสอบหรือเกรดผิดจากคาดหวัง หากไม่ได้เกรด A จะรู้สึกผิดกับพ่อแม่ อาจารย์ หรือผู้ที่เป็นบุคคลสำคัญของนักศึกษา 2. เงินทอง 3. ความรัก ไม่ใช่แค่รักฉันท์หนุ่มสาว แต่รวมถึงความสัมพันธ์กับเพื่อน การเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม รวมทั้ง ผศ.ดร.ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ กล่าวว่า งานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาภาวะซึมเศร้าในนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยทั้งในไทยและต่างประเทศ พบว่า นิสิตนักศึกษาที่เป็นโรควิตกกังวล ส่วนใหญ่จะศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงขึ้น มีนิสิตที่พยายามฆ่าตัวตาย 6.4 % ของนิสิตทั้งหมด ส่วนผู้ที่นิสิตขอความช่วยเหลือเป็นคนแรกเมื่อพบว่าตนเองมีปัญหา คือ เพื่อน ขณะที่สถานที่ใช้ฆ่าตัวตาย คือ หอพัก บ้าน และสาเหตุของการฆ่าตัวตาย ได้แก่ การทะเลาะกับคนใกล้ชิด การเรียนและความรักทั้งนี้ในชีวิตของนิสิตนักศึกษา 50% เป็นเรื่องการเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2019 : ออนไลน์)

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นศาสตร์หนึ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิต โดยจะเห็นได้ว่าหลายศตวรรษที่ผ่านมาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์ สาธารณสุข การอุปโภคบริโภค การอำนวยความสะดวก อุปกรณ์การสื่อสาร การเกษตร และในด้านอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ช่วยให้มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายมากขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) นักศึกษาที่ศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงเป็นหนึ่งในทรัพยากรอันมีค่าที่สามารถเรียนรู้ เติบโตเป็นกำลังสำคัญ สามารถนำประสบการณ์ ความรู้ และความสามารถของคนที่ได้รับจากสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ในขณะที่เดียวกันการต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยและการเรียนย่อมมีความกดดันโดยเฉพาะในช่วงใกล้สอบหรือในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น รวมทั้งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนไปเป็นรูปแบบการเรียนออนไลน์ ซึ่งเนื้อหาวิชาเรียนของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความยากและซับซ้อน

ส่วนใหญ่ต้องใ้การเรียนในห้องปฏิบัติการ ดังนั้นการที่ต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์อาจทำให้นักศึกษามีความยากลำบากมากขึ้นในการเรียนหรือทำความเข้าใจบทเรียนบางรายวิชา นักศึกษาบางคนอาจตามบทเรียนไม่ทัน ส่งผลให้เกิดความเครียด ความกดดันจนอาจนำไปสู่อาการทางจิตเวชต่าง ๆ หากไม่ได้รับการป้องกันหรือการบรรเทา ซึ่งการดูแลอย่างเหมาะสมคือการส่งเสริมปัจจัยปกป้อง ซึ่งจะสามารถลดความเครียดและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของนักศึกษาได้ รวมทั้งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ามีการศึกษาพลังสุขภาพจิตในกลุ่มของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีจำนวนไม่มากนัก ส่วนใหญ่ศึกษาในภาพรวมของมหาวิทยาลัย ซึ่งในความเป็นจริงนั้นนักศึกษากลุ่มนี้มีสภาพแวดล้อมและปัจจัยบางอย่างที่มีลักษณะเฉพาะตัว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามาข้างต้น ผู้วิจัยคาดว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม และความเมตตากรุณาต่อตนเองจึงมีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้บุคคลเกิดพลังสุขภาพจิต อันจะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลมีภูมิคุ้มกันในการฝ่าฟันอุปสรรค และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถส่งเสริมให้บุคคลมีสุขภาวะทางจิตที่ดี ป้องกัน บรรเทา และลดแนวโน้มของภาวะทางจิตเวช ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาแขนงการปรึกษาและการแนะแนว จึงคิดว่า การส่งเสริมให้บุคคลมีพลังสุขภาพจิตเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในอนาคต โดยผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเอง และพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
2. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองมีอิทธิพลอย่างไรต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเอง และพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานในการวิจัย

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์กันทางบวก
2. ความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีมีความสัมพันธ์กันทางบวก
3. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และความเมตตากรุณาต่อตนเองสามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการศึกษานี้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคเรียนปกติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี ชั้นปีที่ 1 – 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 641 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2563)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ประมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% หรือยอมให้มีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรตามวิธีการของยามานะ (Yamane, 1967: 886-887) เมื่อพิจารณาจากขนาดประชากรข้างต้นต้องการตัวอย่างจำนวน 246 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนดังนี้

1. จัดกลุ่มสาขาวิชาเป็น 14 สาขาวิชา ตามสาขาวิชาของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี 14 กลุ่มสาขาวิชา คือ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาเทคโนโลยีชีวภาพ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาโภชนาการและการกำหนดอาหาร สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สาขาวิชาฟิสิกส์ประยุกต์ สาขาการจัดการภัยพิบัติและบรรเทาสาธารณภัย สาขานวัตกรรมดิจิทัลและวิศวกรรมซอฟต์แวร์ สาขานวัตกรรมอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม

2. สุ่มชื่อสาขาวิชาจากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายได้รายชื่อ 5 สาขาวิชา จากนั้นคำนวณจำนวนตัวอย่างนักศึกษาที่ควรสุ่มจากแต่ละสาขาวิชาโดยการเทียบบัญญัติไตรยางค์จากจำนวนนักศึกษาตามสัดส่วนสาขาวิชา ทั้ง 5 สาขาวิชา สุดท้ายจึงประมาณการจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่มสาขาด้วยการเทียบบัญญัติไตรยางค์จากผลร้อยละจำนวนตัวอย่างนักศึกษาที่ควรสุ่มทั้ง 5 สาขาวิชา ดังนี้

สาขาวิชา	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง
1. สาขาวิชาเคมี	6	1.97	5
2. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ	109	35.27	87
3. สาขาวิชาโภชนาการและการกำหนดอาหาร	38	12.29	30
4. สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย	109	35.27	87
5. สาขาวิชานวัตกรรมดิจิทัลและวิศวกรรมซอฟต์แวร์	47	15.20	37
รวม	309	100.00	246

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา อันประกอบด้วยเพศ และชั้นปีของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักศึกษา

ตอนที่ 3 แบบวัดความเมตตากรุณาต่อตนเองของนักศึกษา

ตอนที่ 4 แบบวัดพลังสุขภาพจิตของนักศึกษา

ซึ่งแบบวัดนี้ผู้วิจัยได้ทำการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5-1.0 ได้แบบสอบถามเป็นจำนวน 73 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป โดยทดลองใช้กับนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ได้ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 46 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเท่ากับ 0.81 ความเมตตากรุณาต่อตนเองเท่ากับ 0.84 และพลังสุขภาพจิตเท่ากับ 0.93 ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

1.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 246 คน)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	95	38.62
หญิง	148	60.16
รวม	246	100.00
ชั้นปี		
ปี 1	85	34.55
ปี 2	82	33.33
ปี 3	26	11.79
ปี 4	48	19.51
อื่น ๆ	2	0.81
รวม	246	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 60.16 และเพศชายจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 38.62 ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ โดยมีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 34.55 รองลงมาศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 โดยมีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 โดยมีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51

ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 โดยมีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.79 และอื่น ๆ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.81

1.2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบต่าง ๆ ความเมตตากรุณาต่อตนเอง และพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตัวแปรที่ศึกษา	\bar{x}	SD	การแปลผล
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู			
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่	3.51	.72	สูง
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม	2.78	.66	ปานกลาง
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ	2.62	.77	ปานกลาง
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ	2.36	.92	ต่ำ
ความเมตตากรุณาต่อตนเอง	3.35	.53	ปานกลาง
พลังสุขภาพจิต	3.46	.52	สูง

จากตาราง 3 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รองลงมาคือรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ในระดับสูง มีระดับความเมตตากรุณาต่อตนเองในระดับสูง และมีระดับพลังสุขภาพจิตในระดับสูง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

	ความเมตตา กรุณาต่อตนเอง	การอบรมเลี้ยงดู แบบเอาใจใส่	การอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุม	การอบรมเลี้ยงดู แบบตามใจ	การอบรมเลี้ยงดู แบบปล่อยปละ
พลังสุขภาพจิต	.64** (ส)	.66** (ส)	.17** (ต)	-.05 (ต)	-.35** (ก)
ความเมตตา กรุณาต่อตนเอง	-	.48** (ก)	.15* (ต)	.01 (ต)	-.20** (ต)

* คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตในระดับสูง ($r=.66$) และพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตในระดับต่ำ ($r=.17$) นอกจากนี้ พบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละมีความสัมพันธ์ทางลบกับพลังสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางลบกับพลังสุขภาพจิตในระดับกลาง ($r=-.35$) ในขณะที่เดียวกันพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพลังสุขภาพจิตหรือมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำมาก ($r=-.05$) และพบว่า ความเมตตากรุณาต่อตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับพลังสุขภาพจิตในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.64$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 5 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตัวพยากรณ์	b	S _b	β	t	p
(ค่าคงที่)	1.10	.176		6.21	.000
ความเมตตากรุณาต่อตนเอง	.38	.05	.39	8.23	.000
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่	.28	.04	.39	7.79	.000
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม	.14	.04	.18	3.87	.000
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ	-.12	.03	-.21	-4.10	.000
R = .78 , R ² = .61 , F = 92.43 , p = .000					

จากตาราง 5 พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ และความเมตตากรุณาต่อตนเอง สามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีได้ โดยมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 61 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ($p<.001$) เมื่อควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ให้เป็นค่าคงที่ นั่นคือตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัวร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพลังสุขภาพจิตได้ร้อยละ 61 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และความเมตตากรุณาต่อตนเองสามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีได้

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังต่อไปนี้

(พลังสุขภาพจิต) = 1.10 + 0.38 (ความเมตตากรุณาต่อตนเอง) + 0.28 (รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่) + 0.14 (รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม) + -0.12 (รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

$$Z_{\text{พลังสุขภาพจิต}} = 0.39 (Z_{\text{ความเมตตากรุณาต่อตนเอง}}) + 0.39 (Z_{\text{รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่}}) + 0.18 (Z_{\text{รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม}}) + -0.21 (Z_{\text{รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ}})$$

โดยตัวแปรที่สำคัญมีอิทธิพลต่อการพยากรณ์พลังสุขภาพจิตมากที่สุดคือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($\beta = .39$) และ ความเมตตากรุณาต่อตนเอง ($\beta = .39$) รองลงมาคือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ ($\beta = -.21$) และรูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมมีอิทธิพลต่อพลังสุขภาพจิตน้อยที่สุด ($\beta = .18$) ในขณะเดียวกันพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจไม่มีอิทธิพลหรือมีอิทธิพลน้อยมากต่อการพยากรณ์พลังสุขภาพจิตของศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิต

1.1 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตของศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .66 ซึ่งอาจเป็นเพราะบุคคลที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใส่ใจจากผู้ปกครองในระดับสูง มีแนวโน้มว่าจะได้รับการสนับสนุน ความอบอุ่น การยอมรับ และมีอิสระในการคิด การแสดงออก การตัดสินใจในขอบเขตที่เหมาะสม ซึ่งตรงกับลักษณะของปัจจัยปกป้องในระดับครอบครัวของพลังสุขภาพจิตที่ลิตีพร แก้วมีศรี (2561) กล่าวว่า ผู้ปกครองจะตั้งกฎระเบียบและแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนกับบุคคลในครอบครัว รวมทั้งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัว ซึ่งจะอยู่ในส่วนของ ฉันมี... (I HAVE) ซึ่งช่วยเสริมสร้างพลังสุขภาพจิต ก่อนที่เด็กจะตระหนักว่าตนเป็นคนที่หรือฉันเป็นคน... (I AM) และฉันสามารถที่จะ... (I CAN) โดยจะช่วยพัฒนาความรู้สึกปลอดภัย มั่นคง ซึ่งเป็นรากฐานในการเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตในเด็ก รวมทั้งฮามิเดรชาและคณะ (2010) กล่าวว่า ผู้ปกครองที่มีการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่ยอมรับให้ความอบอุ่น และการสนับสนุนแก่เด็ก จะรับหรือหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก แสดงความเข้าใจและความเห็นพ้องต่อความต้องการของเด็ก นอกจากนี้บุคคลที่มีพลังสุขภาพจิตในระดับสูงมักประเมินความสัมพันธ์กับครอบครัวไปในทางบวกอีกด้วย

1.2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตของศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .17 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิตของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของภรณ์ทิพย์ ผลกระโทก และคณะ (2562) ที่พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางลบกับพลังสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.08 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาบางส่วนเข้าใจว่าการควบคุมของผู้ปกครองคือการแสดงความรักและความห่วงใยต่อตนเองจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิต

1.3 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละมีความสัมพันธ์ทางลบกับพลังสุขภาพจิตของศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีในระดับกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.35 กล่าวคือ ผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูในรูปแบบปล่อยปละทอดทิ้ง หรือไม่ได้ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีแนวโน้มว่าจะมีระดับพลังสุขภาพจิตต่ำกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ วชิรดิถ (2557) และ ภรณ์ทิพย์ ผลกระโทก (2562) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละมีความสัมพันธ์ทางลบกับพลังสุขภาพจิต ซึ่งอาจเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละนั้น ถือเป็น การล่วงละเมิดทางจิตใจ หรือการใช้ความรุนแรงในการทำร้ายจิตใจเด็ก (emotional abuse) ในรูปแบบหนึ่ง โดยการทอดทิ้ง

ปล่อยปละ ไม่เล็งดูให้ความรัก ทำให้เกิดผลกระทบต่อเรื่องจิตใจอารมณ์ และปัญหาพัฒนาการ ขาดทักษะทางสังคม และการจัดการปัญหา (มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก, 2559) เช่น รู้สึกขาดคุณค่าในตนเอง เข้ากับคนอื่นได้ยาก และไม่คอยแสดงอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้อื่นรับรู้ (M.O.M., 2564) ตรงกับการขาดองค์ประกอบของพลังสุขภาพจิตอย่าง ฉันมี... (I HAVE) ซึ่งเป็นแหล่งสนับสนุนภายนอก เช่น มีคนในครอบครัวที่สามารถไว้วางใจ หรือเชื่อใจได้ มีคนที่คอยบอก สอน หรือตักเตือนถึงขอบเขตและข้อจำกัดต่าง ๆ และพร้อมที่จะให้กำลังใจ ฉันเป็นคน... (I AM) อันเป็นความเข้มแข็งภายในของแต่ละบุคคล เช่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีพื้นอารมณ์ดีรู้จักเห็นอกเห็นใจและสามารถแสดงออกซึ่งความห่วงใยใส่ใจต่อผู้รอบข้าง และ ฉันสามารถที่จะ (I CAN) เป็นปัจจัยด้านทักษะในการจัดการปัญหาและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล เช่น จัดการกับปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสมหาทางออกหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เผชิญอยู่ บอกผู้อื่นได้เกี่ยวกับความคิดความรู้สึกของตนเอง (Grotberg, 1995) แม้กระนั้น จากผลการศึกษาวิจัยของศุภรา เชาว์ปรีชา (2551) พบว่า พลังสุขภาพจิตนั้น สามารถสร้างและพัฒนาได้เสมอในทุกช่วงวัยแม้จะมีข้อจำกัดอยู่บ้างในบางกรณี อย่างไรก็ตามสำหรับการดูแลช่วยเหลือ ต้องคำนึงถึงปัจจัยในตัวเด็ก และบริบทแวดล้อมด้วยการแทรกแซงให้ความช่วยเหลือจึงสามารถมุ่งไปที่ปัจจัยภายในได้โดยตรง และสามารถแทรกแซงที่ปัจจัยภายนอก เช่น ครอบครัว ชุมชนและสังคม กล่าวคือ ใช้การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม อันจะทำให้พลังสุขภาพจิตมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น

1.4 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจไม่มีความสัมพันธ์กับพลังสุขภาพจิตโดยอาจเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ ถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะพยายามให้ความรักความอบอุ่น สนับสนุน และตอบสนองความต้องการต่อนักศึกษาสูง แต่ในขณะที่เดียวกัน ผู้ปกครองก็ปล่อยให้เด็กศึกษาทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามต้องการโดยไม่มีขอบเขต ไม่มีอำนาจในการควบคุมพฤติกรรม รวมทั้งยึดความต้องการของนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะนี้มาตั้งแต่วัยเด็ก มีแนวโน้มที่จะขาดทักษะทางสังคมเนื่องจากมักยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และขาดการมีระเบียบวินัย ไม่รับผิดชอบ รวมทั้งอาจรู้สึกไม่มั่นคงในชีวิต เพราะไม่มีกฎระเบียบให้ทำตาม จึงอาจทำให้มีพลังสุขภาพจิตด้าน ฉันเป็นคน... (I AM) และ ฉันสามารถ... (I CAN) ต่ำส่งผลให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจและพลังสุขภาพจิตหรือพบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบในระดับที่ต่ำมาก ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ การศึกษาวิจัยของกอยท์ซีโอน่า (Goitseona, 2015) ที่พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.5 ความเมตตากรุณาต่อตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .64 สอดคล้องกับบทความวิจัยของ อัลลิซาดิฮ์และคณะ (Alizadeh et al., 2018) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิต หรือก็คือ บุคคลที่ใจดีกับตนเอง หลีกเลียงการตัดสินตนเอง และให้ความเมตตากรุณาต่อตนเองมากเท่าไร ก็จะมีระดับของพลังสุขภาพจิตมากตามไปด้วย นอกจากนั้นยังพบว่า บุคคลที่มีระดับความเมตตากรุณาต่อตนเองสูง จะแสดงอาการของภาวะความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้าที่น้อย รวมทั้งมีสุขภาพจิตและคุณภาพชีวิตที่สูงเช่นกัน อาจกล่าวได้ว่าความเมตตากรุณาต่อตนเองมีแนวโน้มที่จะสามารถช่วยให้บุคคลจัดการกับสุขภาพจิตของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากความเมตตากรุณาต่อตนเองช่วยให้บุคคลใจดีกับตนเองมากขึ้น เข้าใจเงื่อนไขในการมีชีวิตหรือการเป็นมนุษย์มากขึ้น รวมทั้งเข้าใจและเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคโดยรับรู้สถานการณ์อย่างเป็นกลาง ไม่ตัดสินไปในทางที่เลวร้ายเกินความเป็นจริง ตรงกับองค์ประกอบ ฉันเป็นคน... (I AM) ซึ่งเป็นความเข้มแข็งภายในของแต่ละบุคคลที่มีส่วนเป็นกลไกหลักในการเกิดพลังสุขภาพจิต (ศุภรา เชาว์ปรีชา, 2551)

2. อิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและความเมตตากรุณาต่อตนเองที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิต

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ และความเมตตากรุณาต่อตนเอง สามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีได้ โดยมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ร้อยละ 61

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่สามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตได้มี 3 รูปแบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ โดยรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตมากที่สุด ($\beta = .39$) รองลงมาคือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ ($\beta = -.21$) และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมีอิทธิพลต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี น้อยที่สุด ($\beta = .18$) ส่วนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจไม่สามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตได้ สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของปารวี กันทะสอนและคณะ (2561) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและต้นทุนทางจิตวิทยาของนิสิตมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง โดยองค์ประกอบของต้นทุนทางจิตวิทยาในการศึกษานี้ ประกอบไปด้วยพลังสุขภาพจิต (resilience) การมีความหวัง (hope) ความเชื่อมั่นใจความสามารถของตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ (efficiency/ confidence) และการมองโลกในแง่ดี (optimism) ซึ่งพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์ต้นทุนทางจิตวิทยา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่สามารถทำนายต้นทุนทางจิตวิทยาได้ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ อาจเป็นผลจากมิติหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูซึ่งก็คือมิติการควบคุม ในขณะที่การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ผู้ปกครองมีการกำหนดกฎระเบียบให้ปฏิบัติตาม มีความเป็นประชาธิปไตย และมีกฎระเบียบอย่างพอเหมาะ ไม่เคร่งครัดจนเกินไป จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีเชื่อมั่นในตนเอง มีทักษะทางสังคมที่ดีมีความสุขและมีแนวโน้มที่จะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุข (ปิยฉัตร สวัสดิ์ และ สิตางค์ ทรัพย์ ขำ, 2554) แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจเป็นไปในทางตรงกันข้าม คือ ผู้ปกครองตามใจเด็กมากเกินไป ทำให้ในหลายงานวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบนี้ส่งผลด้านลบต่อเด็ก เช่น มีการปรับตัวที่ไม่ดีนัก ขาดความมีระเบียบวินัย และขาดแรงจูงใจ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละสามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตได้ โดยพบว่า หากบุคคลมีระดับการรับรู้การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบปล่อยปละสูง จะพบว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะมีพลังสุขภาพจิตในระดับต่ำ และการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมสามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตได้น้อยที่สุด

ความเมตตากรุณาต่อตนเองสามารถพยากรณ์พลังสุขภาพจิตได้ โดยส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตได้เท่ากับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ ($\beta = .39$) สอดคล้องกับผลการวิจัยของมูทเทียและราตีฮ์ (Mutia and Ratih, 2017) ที่พบว่า ความเมตตากรุณาต่อตนเองมีบทบาทสำคัญต่อการมีพลังสุขภาพจิต ในนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ โดยบุคคลที่มีความเมตตากรุณาต่อตนเองสูงจะมีความรู้สึกด้านลบน้อย ไม่ตอบสนองหรือประเมินสถานการณ์ว่าร้ายแรงกว่าความเป็นจริง ในทางตรงกันข้ามจะพยายามประเมินและมองสถานการณ์ตามความเป็นจริง ซึ่งการมีความเมตตากรุณาต่อตนเองจะส่งผลให้บุคคลมีมุมมองในด้านบวกเมื่อประสบกับความล้มเหลวหรือความผิดพลาดมากขึ้น ตรงกับพลังสุขภาพจิต ด้าน ฉันเป็นคนดี...(I AM) และมองสถานการณ์ได้ตามความเป็นจริง เอื้อให้สามารถหาแนวทางในการจัดปัญหาที่เหมาะสมและเติบโตขึ้นจากการเผชิญกับปัญหา ตรงกับพลังสุขภาพจิต ด้าน ฉันสามารถที่จะ... (I CAN) ซึ่งเป็นปัจจัยด้านทักษะในการจัดการปัญหาและสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยการช่วยเหลือสนับสนุนปัจจัยทางด้านจิตใจของบุคคล มีส่วนเอื้อให้เกิดการพัฒนา หรือเสริมสร้างพลังสุขภาพจิตของบุคคลได้ สอดคล้องกับเชวาร์ปรีชา (2551) ที่กล่าวว่า กลไกหลักของการเกิดพลังสุขภาพจิตมาจากปัจจัยภายในมากกว่าปัจจัยภายนอก และการแทรกแซงให้ความช่วยเหลือสามารถมุ่งไปที่ตัวบุคคลโดยตรงเพื่อให้เกิดความรู้สึกดี รู้สึกมีคุณค่า ตลอดจนมีทักษะการแก้ปัญหาที่ดี ซึ่งต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ของบุคคล และบริบทแวดล้อมด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ และความเมตตากรุณาต่อตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพลังสุขภาพจิตในระดับสูงและมีอิทธิพลต่อพลังสุขภาพจิตของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับที่ใกล้เคียงกัน จึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจ ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีมีระดับความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิตอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความเมตตากรุณาต่อตนเองและพลังสุขภาพจิตให้แก่นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรม/สัมมนา การติตโปสเตอร์ให้ความรู้ตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย หรือเผยแพร่ลงในแฟนเพจเฟซบุ๊กเกี่ยวกับการมีความเมตตากรุณาต่อตนเอง และพลังสุขภาพจิต นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวเพื่อจะได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกดีต่อตนเอง สนับสนุนให้นักศึกษากำหนดเป้าหมายและความคาดหวังที่เหมาะสม สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถ และส่งเสริมทักษะในการจัดการปัญหา เป็นต้น

1.2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อพลังสุขภาพจิตมากที่สุด คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รองลงมาคือแบบปล่อยปละ และแบบควบคุม ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงควรมีการส่งเสริมหรือให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไป ถึงรูปแบบและผลกระทบของวิธีการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบต่าง ๆ ที่มีต่อเด็ก หรือนักศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเมตตากรุณาต่อตนเอง หรือพลังสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า ภาวะวิตกกังวล การเห็นคุณค่าในตนเอง การเจริญสติ ความรู้สึกซาบซึ้งขอบคุณ ความเชื่อในความสามารถแห่งตน ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุม และแบบตามใจต่อพลังสุขภาพจิตซ้ำ/เพิ่มเติม เพื่อความแม่นยำของข้อมูล

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2552). **เปลี่ยนร้ายกลายเป็นดี พลังสุขภาพจิต RQ**. นนทบุรี: บริษัท ดินาคู จำกัด.
- _____. (2562). **ตีแผ่ปัญหาโรคซึมเศร้าในวัยรุ่น เผยมีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมีเด็กคิดฆ่าตัวตาย 6% สาเหตุหลักเครียดการเรียน หมอจิตเวชยันรักษาได้เหมือนโรคหวัด**. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม, 2564, จากกรมสุขภาพจิต : <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=29585>
- _____. (2562). **เผยนิสิตนักศึกษา 6.4% พยายามฆ่าตัวตาย**. สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม, 2564, จากกรมสุขภาพจิต : <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=29586>
- จินตมาศ ชิมหาสัจคุณ. (2559). **ผลของโปรแกรมการฝึกความกรุณาตนเองด้วยการเจริญสติต่ออาการซึมเศร้าในผู้ป่วยโรคซึมเศร้า**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติพร แก้วมีศรี. (2561). **ความสามารถในการฟื้นพลัง ภาวะซึมเศร้าและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนนานาชาติแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรทิพย์ วชิรดิถก. (2557). ปัจจัยทำนายความสามารถในการยับยั้งเผชิญวิกฤตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 28 (2), 17-31.
- ภรณ์ทิพย์ ผลกระโทก และคณะ. (2562). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับความแข็งแกร่งในชีวิตของนักเรียนอาชีวศึกษาจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *The Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health*, 33 (1), 70-94.
- ปิยฉัตร สวัสดิ์ และ ลิตางค์ ทร์พท์ขำ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความพึงพอใจในชีวิตและการเห็นคุณค่าในตนเองในวัยรุ่นตอนต้น. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2559). ความรุนแรงต่อเด็กหยุดได้ที่ในบ้าน. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม, 2564, จาก *มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก* : https://www.thaichildrights.org/articles/articleviolence/emotional_abuse/
- วัชรราวดี บุญสร้างสม. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเครียดและความสุขในนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยโดยมีความเมตตากรุณาต่อตนเองเป็นตัวแปรส่งผ่าน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬา.
- ศุภรา เชาว์ปรีชา. (2551). Resilience ในเด็กที่ถูกทารุณกรรม. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย* 2551, 53 (3), 309-322.
- Anittha R. (2564). 6 สัญญาณจากลูก ที่บอกว่ากำลังถูกทำร้ายจิตใจ (Emotional Abuse) จากคนรอบข้าง. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2564, จาก M.O.M. : <https://aboutmom.co/features/sign-of-emotional-abuse/20730/>
- ACHI, Jane Ngozi & EREMIE, Maxwell D. (2019) Parenting Styles and Self-Esteem of Junior Secondary School Students in Rivers State. *International Academy Journal of Administration, Education and Society*, 6 (1), 27-42.
- Alizadeh, S., Khanahmadi, S., Vedadhir, A., & Barjasteh, S. (2018). The Relationship between Resilience with Self-Compassion, Social Support and Sense of Belonging in Women with Breast cancer. *Asian Pacific journal of cancer prevention*, 19 (9), 2469-2474.
- Goitseona, M. (2015). *The relationship between perceived parenting styles, resilience and emotional intelligence among adolescents*. Master's thesis, North-west university.
- Grotberg, E. (1995). *A guide to promoting resilience in children : strengthening the human spirit. Early Childhood Development: Practice and Reflections, v. 8*. The Hague : Bernard van Leer Foundation.
- Hamidreza, Z., Bahram J. & Maryyam, R. (2010). Parenting styles and resilience. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2010 (5), 1067-1070.
- Jesi L. Hall. (2015) *An Examination into the Relationship between Self-Compassion and Parenting Styles*. Undergraduate Thesis, College of Arts and Sciences East Tennessee State University.

Judd, F., Cockram, A., Davis, J., Fahey, A., Hodgins, G., Jackson, H., et al. (2003). First year of practice visits for the rural depression anxiety research and treatment general practice program.

Australian Journal of Rural Health, 2003 (11), 175-180.

Mutia, P. & Ratih, L. (2017). **The influence of self-compassion towards resilience among Indonesian medical student**. Faculty of Psychology, YARSI University.

Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L., & Rude, S. (2007). Self-compassion and adaptive psychological functioning. **Journal of Research in Personality**, 41 (1), 139-154

Neff, K. D. (2011). Self-compassion, self-esteem, and well-being. **Social and Personality Psychology Compass**, 5 (1), 1-12.

Ryden, A., Karlsson, J., Sullivan, M., Torgerson, J. S., & Taft, C. (2003). Coping and distress : What happens after intervention? A 2-year follow-up from the Swedish Obese Subjects (SOS) study. **Psychosomatic Medicine**, 65 (3), 435-442.

อิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตัวเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อทักษะทางสังคมของนิสิต
ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

THE INFLUENCE OF SELF-ESTEEM AND FAMILY FUNCTION ON SOCIAL SKILLS AMONG
UNDERGRADUATE STUDENTS FROM DEPARTMENT OF PSYCHOLOGY,
KASETSART UNIVERSITY

รัฐพล ตั้งจิตวิสุทธิ์¹ มาริสา เจริญศักดิ์² นิชากร พรพรรณทิพย์³
พนมพร พุ่มจันทร์⁴ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์⁵ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์⁶
Ratthaphon Thangjitvisuth¹ Marisa Charoensak² Nichakorn Pornphantip³
Panomporn Phoomchan⁴ Uea-anut Tanomwong⁵ and Suchada Sakolkijrunroj³

^{1,2,3,4} นิสิตปริญญาตรี ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล MelZer_pond1511@hotmail.com

⁵ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{6,7} อาจารย์ประจำ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตัวเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อทักษะทางสังคมของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ นิสิตภาควิชาจิตวิทยาชั้นปีที่ 1-4 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้ตัวอย่างทั้งหมด 127 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

จากการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองและการทำหน้าที่ของครอบครัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะทางสังคมของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรทั้งสองตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะทางสังคมได้ร้อยละ 21.60 (R^2 adjust = 0.216)

คำสำคัญ

การเห็นคุณค่าในตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว ทักษะทางสังคม

ABSTRACT

The purpose of this research was to investigate the influence of self-esteem and family function on social skills among undergraduate students from Department of Psychology, Kasetsart University. The population was first to fourth year undergraduate students from Department of Psychology, Kasetsart University in academic year 2020. The sample size was calculated using G*Power. The sample was 127, derived from simple random sampling. Data were collected by questionnaires and analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and regression analysis.

The result showed that self-esteem and family function can predict social skills at a 0.05 statistically significant level. Both variables were accountable for 21.60 percent of total variance in social skills (R^2 adjust = 0.216).

Keywords

Self-esteem, Family function, Social skills

ความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่เจริญเติบโตและเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มนุษย์ต้องสามารถติดต่อสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นให้ได้ หากมนุษย์ปราศจากทักษะดังกล่าวนี้อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพจิต ทักษะทางสังคมจึงเป็นทักษะสำคัญของมนุษย์ที่ใช้ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกัน และเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย รวมถึงเป็นทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จด้านอื่น ในอนาคตด้วย (จิราพัชร นิลแย้ม, 2562) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ มักประสบปัญหาเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพ ขาดทักษะในการเริ่มสร้างสัมพันธภาพใหม่ ๆ ขาดทักษะในการรักษาสัมพันธภาพให้คงอยู่ยาวนาน รวมถึงทักษะทางสังคมอื่นๆ ที่จำเป็นในการใช้ชีวิต ซึ่งส่งผลให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมาได้ หากวัยรุ่นได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมที่ถูกต้อง ย่อมช่วยให้เขารู้จักตัวเองและสามารถค้นพบวิถีดำเนินชีวิตที่เหมาะสมสำหรับตนเองได้ (นฤภัก ฤชาทิพย์, 2550)

การพัฒนาทักษะทางสังคมเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ จำนวนมาก การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้อง กล่าวคือ บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มีมุมมองความคิดเห็นต่อตัวเองในแง่ลบ มักรู้สึกไร้ค่าหรือรู้สึกเหมือนไม่มีใครชอบ มีปัญหาในการตัดสินใจ ไม่ค่อยมีความมั่นใจ ไม่เห็นข้อดีของตนเอง อาจส่งผลกระทบต่อทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงทำให้มีทักษะทางสังคมต่ำ ทำให้การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกับผู้อื่นลำบาก เกิดความรู้สึกไร้ค่า ส่งผลต่อการควบคุมตนเอง การตัดสินใจในการทำงาน การแก้ไขปัญหาในสังคม บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมีทักษะทางสังคมดี ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคม การรู้จักควบคุมตนเอง และสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ดีขึ้น บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง จะมีความกระตือรือร้นในการใช้ชีวิต รวมถึงสามารถรับมือกับอารมณ์และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต รวมถึงการพัฒนาทักษะทางสังคม อันนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตด้านต่างๆ (นิลวรรณ นิมนานวรวงศ์, 2557; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2561)

นอกจากการเห็นคุณค่าในตนเองแล้ว การทำหน้าที่ของครอบครัวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่ยังมีผลเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาทักษะของบุคคลในหลากหลายด้าน ครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ดีจะทำให้ครอบครัวนั้นผ่านปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาท้าทายในชีวิตได้ สมาชิกใน

ครอบครัวมีความรักความผูกพันกัน มีการพัฒนาสัมพันธ์ภาพครอบครัว ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวเป็นพื้นฐานในพัฒนาการด้านอารมณ์และการสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลภายนอกของบุคคลด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น การเห็นคุณค่าในตัวเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม และอาจจะเป็นตัวแปรที่ช่วยทำนายทักษะทางสังคมของบุคคลได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตัวเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อทักษะทางสังคมของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา ชั้นปีที่ 1-4 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนา นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ รวมถึงช่วยในการวางแผนและออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสม โดยไม่เน้นเพียงการพัฒนาทักษะทางวิชาการ แต่พัฒนาทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นควบคู่ไปด้วย ซึ่งหากนิสิตได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะช่วยให้ นิสิตมีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่สังคมการทำงาน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป

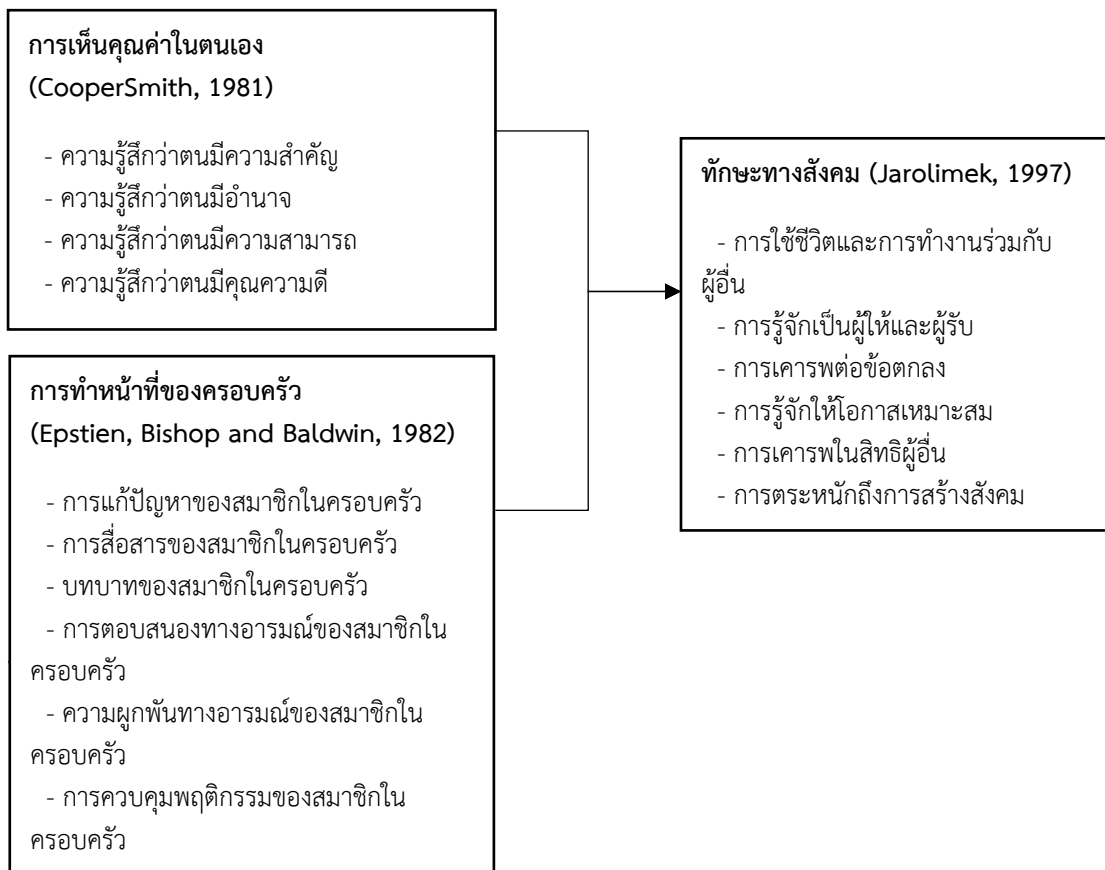
โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การเห็นคุณค่าในตัวเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวร่วมกันมีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตัวเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อทักษะทางสังคมของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power โดยพิจารณาจากสถิติที่เลือกใช้ และกำหนดค่า Effect Size เท่ากับ .15 ค่า alpha error probability เท่ากับ .05 และค่า power เท่ากับ .95 ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 107 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างอีกร้อยละ 20 เพื่อป้องกันกรณีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มจากรายชื่อนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตเป็นแบบตรวจสอบรายการและเติมคำตอบ โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ชั้นปี สาขา ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม การเข้าร่วมชมรมในมหาวิทยาลัย จำนวนพี่น้อง สถานภาพสมรสของบิดามารดา รวมทั้งสิ้น 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Coopersmith (1981 อ้างถึงใน ญัฐดาว คชพลายุกต์, 2555) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว พัฒนาขึ้นจากแนวคิด McMaster Model ของ Epstein, Bishop, & Baldwin (1982) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Jarolimek (อ้างถึงใน อารีวัชรเวียงชัย, 2551) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละตัวแปร

ข้อความทางบวก

ข้อความนั้นๆ ตรงกับระดับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด ให้	5	คะแนน
ข้อความนั้นๆ ตรงกับระดับพฤติกรรมของท่านมาก ให้	4	คะแนน
ข้อความนั้นๆ ตรงกับระดับพฤติกรรมของท่านบางส่วน ให้	3	คะแนน
ข้อความนั้นๆ ตรงกับระดับพฤติกรรมของท่านเล็กน้อย ให้	2	คะแนน
ข้อความนั้นๆ ไม่ตรงกับระดับพฤติกรรมของท่านเลย ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การประเมินตัวแปรรายข้อใช้สูตรคำนวณช่วงความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวเขียนความหมายของตัวแปรได้ดังนี้

คะแนนระหว่าง	1.00-1.80	หมายถึง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมาก
	1.81-2.60	หมายถึง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ
	2.61-3.40	หมายถึง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลาง
	3.41-4.20	หมายถึง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง
	4.21-5.00	หมายถึง มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงมาก

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย จำแนกเป็นสองส่วน คือ 1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการโดยนำข้อคำถามที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา และการวัดผล จำนวน 3 ท่านพิจารณา คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Item-Objective Congruence: IOC) พบว่าข้อคำถาม ในแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ 2) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ส่วนที่ 2-4 ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วตรวจสอบความสอดคล้องภายในของข้อคำถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับที่ 2-4 มีค่าเท่ากับ 0.82, 0.88 และ 0.87 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการผ่านทางออนไลน์ โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และการทดลองใช้มาสร้างเป็นแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form และจัดทำ QR code สำหรับการเข้าถึง แบบสอบถาม จากนั้นส่ง QR code ดังกล่าวให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ เมื่อเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนด ผู้วิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของผลการตอบแบบสอบถามและนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for the Social Sciences (SPSS)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็นสองส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายเพื่ออธิบายข้อมูล พื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลตัวแปร ดำเนินการโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอนุมานใช้ตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจำแนกเป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลตัวแปรที่ศึกษา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=127)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	30	23.60
หญิง	97	76.40
2. อายุ		
16 - 20 ปี	72	56.70
21 - 25 ปี	55	43.30
3. ระดับชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	33	26.00
ชั้นปีที่ 2	35	27.60
ชั้นปีที่ 3	35	27.60
ชั้นปีที่ 4	24	18.90
4. สาขาที่กำลังศึกษา		
จิตวิทยาคลินิก	36	28.40
จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ	30	23.60
จิตวิทยาพัฒนาการ	28	22.00
จิตวิทยาชุมชน	33	26.00

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม		
0.00 - 3.24	82	64.57
3.25 ขึ้นไป	45	35.43
6. การเข้าร่วมชมรมในมหาวิทยาลัย		
ไม่เข้าร่วม	98	77.20
เข้าร่วม	29	22.80
7. จำนวนพี่น้อง (รวมตนเอง)		
1 คน	34	26.80
2 คน	60	47.20
3 คน	27	21.30
4 คน	4	3.10
5 คน	2	1.60
8. สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
โสด	7	5.50
สมรส	61	48.00
หม้าย	6	4.70
หย่า	13	10.20
แยกกันอยู่	11	8.70
อยู่ร่วมกัน	29	22.80

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่านิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 76.40) มีอายุระหว่าง 16 - 20 ปี (ร้อยละ 56.70) ชั้นปีและสาขาของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกันมากนัก โดยส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 2 (ร้อยละ 27.60) และชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 27.60) โดยเป็นสาขาจิตวิทยาคลินิกมากที่สุด (ร้อยละ 28.40) นิสิตส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 0.00 - 3.24 (ร้อยละ 64.57) และส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมชมรมในมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 77.20) ทางด้านครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 47.20) บิดามารดามีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 48.00)

ตารางที่ 2 ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร	M	SD	ระดับ
การเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวม	3.86	0.46	สูง
ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ	4.27	0.73	สูงมาก
ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ	3.49	0.78	สูง
ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ	4.00	0.56	สูง
ความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี	3.94	0.63	สูง
การทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวม	3.84	0.60	สูง
การแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว	3.69	0.77	สูง
การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว	3.74	0.92	สูง
บทบาทของสมาชิกในครอบครัว	4.01	0.73	สูง

ตัวแปร	M	SD	ระดับ
การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	4.17	0.72	สูง
ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว	3.88	0.76	สูง
การควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	3.26	0.99	ปานกลาง
ทักษะทางสังคมโดยรวม	4.19	0.43	สูง
การใช้ชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.39	0.62	สูงมาก
การรู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ	4.47	0.50	สูงมาก
การเคารพต่อข้อตกลง	3.87	0.72	สูง
การรู้จักให้ออกาสเหมาะสม	4.07	0.56	สูง
การเคารพในสิทธิผู้อื่น	4.25	0.63	สูงมาก
การตระหนักถึงการสร้างสังคม	4.03	0.68	สูง

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองพบว่านิสิตมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.86, SD = 0.46$) เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ ($M = 4.27, SD = 0.73$) อยู่ในระดับสูงมาก ขณะที่ความรู้สึกว่าตนมีอำนาจ ($M = 3.49, SD = 0.78$) ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ ($M = 4.00, SD = 0.56$) และความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี ($M = 3.94, SD = 0.63$) อยู่ในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัวพบว่าโดยรวมการทำหน้าที่ของครอบครัวของนิสิตอยู่ในระดับสูง ($M = 3.84, SD = 0.60$) เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่าในด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ($M = 3.69, SD = 0.77$) การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ($M = 3.74, SD = 0.92$) บทบาทของสมาชิกในครอบครัว ($M = 4.01, SD = 0.73$) การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($M = 4.17, SD = 0.72$) ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ($M = 3.88, SD = 0.76$) อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ($M = 3.26, SD = 0.99$) อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของนิสิตพบว่าโดยรวมนิสิตมีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูง ($M = 4.19, SD = 0.43$) เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า ทักษะทางสังคมด้านการใช้ชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($M = 4.39, SD = 0.62$) การรู้จักเป็นผู้ให้และผู้รับ ($M = 4.47, SD = 0.50$) การเคารพในสิทธิผู้อื่น ($M = 4.25, SD = 0.63$) อยู่ในระดับสูงมาก ขณะที่ทักษะทางสังคมด้านการเคารพต่อข้อตกลง ($M = 3.87, SD = 0.72$) การรู้จักให้ออกาสอย่างเหมาะสม ($M = 4.07, SD = 0.56$) การตระหนักถึงการสร้างสังคม ($M = 4.03, SD = 0.68$) อยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและพบว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมีความเหมาะสมสามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ต่อไป โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Stepwise ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคม

ตัวแปร	<i>b</i>	<i>SE_b</i>	<i>Beta</i>	<i>t</i>	<i>p-value</i>
ค่าคงที่	1.869	0.291			
การเห็นคุณค่าในตนเอง	0.336	0.069	0.366	4.836	0.000
การทำหน้าที่ของครอบครัว	0.268	0.055	0.370	4.890	0.000
$R = 0.471$	$R^2 = 0.222$	$R^2_{\text{adjust}} = 0.216$	$F = 35.686$	$\text{sig.} = 0.000$	

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรพยากรณ์การเห็นคุณค่าในตนเองสามารถทำนายทักษะทางสังคมมากของนิสิตจิตวิทยาได้มากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายทักษะทางสังคมของนิสิตจิตวิทยาได้ร้อยละ 33.60 ($b = 0.336$) และตัวแปรพยากรณ์การทำหน้าที่ของครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายทักษะทางสังคมของนิสิตจิตวิทยาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายทักษะทางสังคมของนิสิตจิตวิทยา ได้ร้อยละ 21.60 ($R^2_{\text{adjust}} = 0.216$) จากข้อมูลดังกล่าวสามารถเขียนสมการในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\text{ทักษะทางสังคม} = 1.869 + 0.336 (\text{การเห็นคุณค่าในตนเอง}) + 0.268 (\text{การทำหน้าที่ของครอบครัว})$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\text{ทักษะทางสังคม} = 0.366 (\text{การเห็นคุณค่าในตนเอง}) + 0.370 (\text{การทำหน้าที่ของครอบครัว})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเอง การทำหน้าที่ของครอบครัวที่มีต่อทักษะทางสังคมของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การเห็นคุณค่าในตัวเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว ร่วมกันมีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคม ผลการวิจัยพบว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง และการทำหน้าที่ของครอบครัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะทางสังคมของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยทั้งสองตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะทางสังคมได้ร้อยละ 21.6 ($R^2_{\text{adjust}} = 0.216$) จากผลการศึกษาพบว่านิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการประเมินตนเองตรงตามความเป็นจริง และมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งหมายความว่านิสิตเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของตนเอง ตระหนักในความสามารถและศักยภาพของตน ดำรงตนให้อยู่ในคุณงามความดี สิ่งต่างๆ เหล่านี้นำมาสู่มุมมองต่อตนเองในทางที่ดีและความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการรับรู้ว่าคุณค่าและมีความสามารถเพียงพอต่อการกระทำสิ่งต่าง ๆ จะทำให้บุคคลนั้นมีความมั่นใจ และเชื่อมั่นในสิ่งที่ทำ การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นหรือแม้กระทั่งการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงไม่ใช่เรื่องยาก บุคคลจะกล้าสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว กล้าแสดงความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นรับรู้ มีความพยายามเข้าใจในบุคคลรอบข้าง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนถึงทักษะทางสังคมที่ดี การเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนายทักษะทางสังคมของบุคคลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ มากบุญ และสมทรัพย์ สุขอนันต์ (2556) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึก

และอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าอิทธิพลของเพื่อนและการเห็นคุณค่าในตนเองสามารถร่วมทำนายทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนได้ร้อยละ 38.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่าการทำหน้าที่ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว บทบาทของสมาชิกในครอบครัว การตอบสนองทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว ความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัว และการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว สิ่งต่างๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงบรรยากาศภายในครอบครัวที่ดี ซึ่งครอบครัวเป็นเหมือนสังคมขนาดย่อมที่เป็นสังคมพื้นฐานและเป็นจุดเริ่มต้นของการสังคมใหญ่ บรรยากาศดังกล่าวจะส่งเสริมและทำให้บุคคลมีทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิต ทั้งการติดต่อสื่อสาร การทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบข้าง การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอื่นๆ ซึ่งล้วนเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม ดังนั้น การทำหน้าที่ของครอบครัวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนายทักษะทางสังคมของนิสิตได้ สอดคล้องกับการศึกษาของบิลลิส สุนทรพงษ์ (2562) ซึ่งศึกษาบทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในโรงเรียนอนุบาลบ้านโคม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งถึงแม้ว่าตัวแปรและกลุ่มตัวอย่างจะมีความแตกต่างจากงานวิจัยครั้งนี้ แต่ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าลักษณะและการทำหน้าที่ของครอบครัวที่ต่างกันล้วนส่งผลต่อทักษะทางสังคมของบุคคลได้ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กพิเศษ จากภาพรวมทั้งหมดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Jarolimek (1967 อ้างถึงใน อารีวัชรเวียงชัย, 2551) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าเป็นการยอมรับนับถือของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับนับถือจากตนเองหรือสังคม ทำให้รู้สึกว่าคุณค่ามีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อสังคม อีกทั้งการทำหน้าที่ของครอบครัว เป็นพื้นฐานของส่วนการอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม ส่วนทักษะทางสังคม เป็นการอยู่ร่วมกันและการทำงานของผู้อื่น การเคารพข้อตกลงกฎเกณฑ์ในสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับนับถือ การรู้จักควบคุมตนเอง และรู้จักตัดสินใจได้ด้วยตนเอง สรุปได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว ส่งผลต่อทักษะทางสังคม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การเห็นคุณค่าในตนเองและการทำหน้าที่ของครอบครัวสามารถร่วมกันทำนายทักษะทางสังคมได้ ดังนั้น หากมหาวิทยาลัยต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมของนิสิตแล้ว นอกจากการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยตรงอาจส่งเสริมในเรื่องของการเห็นคุณค่าในตนเองและส่งเสริมการทำหน้าที่ของคนครอบครัวนิสิตร่วมด้วย เพื่อให้นิสิตสามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่และรอบด้าน
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความแตกต่างกัน เช่น กลุ่มประชากรที่มีคณะกรรมการเรียนแตกต่างกันหรือต่างสถานศึกษากัน หรือกลุ่มประชากรที่อยู่ในช่วงวัยแตกต่างกัน เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดที่ลึกลงไปมากขึ้น
4. ข้อจำกัดของการศึกษาในครั้งนี้ คือ เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เท่านั้น ซึ่งการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงค่อนข้างจำกัดเพราะอยู่ในแผนการเรียนเดียวกัน ทำให้กลุ่มประชากรไม่มีความหลากหลาย อีกทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันนั้นอยู่ในช่วงมีโรคระบาดทำให้มีข้อจำกัดเพิ่มเติมในการเก็บข้อมูล

บรรณานุกรม

- จิราพัชร นิลแย้ม. (2558). **ทักษะทางสังคมฝึกได้ เริ่มต้นง่าย ๆ ที่บ้าน**. [online]. สืบค้นจาก https://www.manarom.com/blog/social_skills.html
- ณัฐดาว คชพลายุกต์. (2555). **การทำหน้าที่ของครอบครัว บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมกรช่วยเหลือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- นฤภัค ฤธาทิพย์. (2550). **เข้าใจวัยชราสู่ปัญหาวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: พระรามศรีเอช.
- นิลวรรณ นิมมานวรวงศ์. (2557). **Self-Esteem การเห็นคุณค่าในตัวเองที่สร้างได้**. [online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.pobpad.com/self-esteem-การเห็นคุณค่าในตนเอง>
- บิลกิส สุนทรพงษ์. (2562). **บทบาทของครอบครัวต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กกอดิสติกในโรงเรียนอนุบาลบ้านโตม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร**. *วารสารศิลปการจัดการ*, 3(2), 69-82.
- พรพรรณ มากบุญ และ สมทรัพย์ สุขอนันต์. (2556). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี**. *วารสารวิทยบริการ*, 114-125.
- พิริยา เลิศมงคลนาม. (2551). **อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา: กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรพงศ์ เรืองบุบผา. (2559). **การเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะทางสังคม การดูแลตนเอง กับความผาสุกทางจิตวิญญาณของผู้สูงอายุ ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ภาคกลาง ประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2561). **ปลูกฝัง Self Esteem ความภาคภูมิใจในตนเองให้ลูก**. [online]. <https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/f1945125-d49d-e711-80e3-00155d65ec2e?isSuccess=False>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2557). **ความภาคภูมิใจในตน**. [online]. <http://www.royin.go.th/?knowledges=ความภาคภูมิใจในตน>
- อัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล. (2552). **ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี วัชรเวียงชัย. (2551). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์**. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา)
- Anonymous. (2012). **Social Skill Instruction**. [online]. Retrieved http://www.Learnalberta.ca/content/inspb2/html/5_socialskillsinstruction.html
- Branden, N. [n.d.]. **The Psychology of Self Esteem**. New York: Bantams Books Inc.
- Brockner, J. (1988). **Self Esteem at Work**. Massachusetts: Lexington Book.
- Chiricos, C. A. (2000). **The Effects of Modified Incidental Teaching Strategy on the Social Skill Development of Three Toddlers with Development Delays**. Dissertation Abstracts International.

Epstein, N.B., D.S. Bishop & L.M. Baldwin. (1982). **McMaster Model of the Family Functioning. A view of normal family.** In. F. Walsh ed. **Normal Family Processes.** 1st ed. New York: Guilford.

Ganghair, G. (2561). **เทคนิคการปลูกฝัง Self-Esteem ให้ลูก.** [online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/44397-12%20.html>

Riggo, R.E. (1986). **Social Skills Inventory.** U.S.A.: Consulting Psychologists Press

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

การควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

SELF-CONTROL, NARCISSISM, AND DEPRESSION OF UNDERGRADUATE STUDENTS

ศุภนิจ สุวรรณมาโจ¹ อรวรรณ แซ่โก้ว² กุลกานต์ บุรีแก้ว³
พนมพร พุ่มจันทร์⁴ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์⁵ และสุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์⁶
Supanit Suwanmajo¹ Orawan Saekwo² Kullakan Burekaew³ Panomporn Phoomchan⁴
Uea-anut Tanomwong⁵ and Suchada Sakolkijrungrroj⁶

^{1,2,3} นิสิตปริญญาตรี ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล supanit_jo@msn.com
^{4,5} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
⁶ อาจารย์ประจำ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองและการหลงตัวเองกับภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ประชากร คือ นิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยโปรแกรม G Power จากนั้นจึงเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 84 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD และค่าสหสัมพันธ์สัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีต่างกัน จะมีการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย การหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) การหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .221$)

คำสำคัญ

การควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง ภาวะซึมเศร้า

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare self-control, narcissism, and depression of undergraduate students according to personal factors and 2) to investigate the relationship between self-control, narcissism, and depression of undergraduate students. The population was first to fourth year engineering undergraduate students who were studying in academic year 2020 at Kasetsart University. The sample size was calculated using G Power and the samples were selected using convenience sampling. Data collection was conducted by questionnaires. Data analysis was done using frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test, multiple comparison with Least Significant Different (LSD), and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results of this research showed that 1) undergraduate students of different years were varied in the oblivious narcissist and the hypervigilant narcissist with a statistical significance at the level of .05, and 2) the hypervigilant narcissist and depression had a positive correlation at a statistical significance level of .05 ($r = .221$).

Keywords

Self-control, Narcissism and Depression

ความสำคัญของปัญหา

นักศึกษาเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนั้นนักศึกษาจึงควรได้รับการดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเพื่อให้ความเข้มแข็งและศักยภาพต่อการกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างไรก็ตามพบว่ามีภาวะซึมเศร้าเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษา ดังที่ เกียรติภูมิ วงศ์รจิต (2562) ได้กล่าวถึงสถานการณ์โรคซึมเศร้าในสังคม ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญทางสุขภาพและเป็นโรคใกล้ตัวที่สามารถรักษาให้หายขาดได้ หากไม่ได้รับการรักษาอาจรุนแรงจนนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลวรรณ ปัญญาอ่อน, รัตนศักดิ์ สันติธาตกุล และโซซิดา ภาวสุทธิไพศิฐ (2563) พบว่าวัยรุ่นที่มีภาวะซึมเศร้าในกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นมีสัดส่วนน้อยกว่าวัยรุ่นตอนปลายเล็กน้อย (ร้อยละ 16.2 และ 17.8 ตามลำดับ) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงระบาดวิทยาโรคซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่น โดยหลายการศึกษาพบว่าความชุกของโรคซึมเศร้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตามอายุ และวัยรุ่นตอนปลายมีแนวโน้มที่จะมีภาวะซึมเศร้าได้ มากกว่าวัยรุ่นตอนต้น (Ramin Mojtabai, Mark Olfson and Beth Han, 2016) นอกจากนี้ได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้าในนักศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เรียนระดับชั้นปีสูง ยังมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคซึมเศร้ามากกว่า เนื่องจากเนื้อหาของบทเรียนที่มีความซับซ้อนขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น การสอบได้คะแนนไม่ตรงตามความคาดหวังเป็นสิ่งที่ทำให้นักศึกษาอาจเกิดการเสียศูนย์ เกิดอาการไม่คาดคิด จนมีภาวะซึมเศร้าได้ (ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ, 2562) นอกจากนี้ การศึกษาอีกฉบับหนึ่งพบว่านักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์มีความเครียดมากที่สุด อาจเนื่องมาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ถือว่าเป็นหนึ่งในคณะที่มีความเครียดในการเรียนค่อนข้างสูงเนื่องจากเป็นสาขาความรู้วิชาชีพเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่ต้องอาศัยความสามารถในการประยุกต์สิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน ความสามารถดังกล่าวต้องอาศัยความรู้ทักษะขั้นสูง เนื้อหาการเรียนจึงมีความยากและซับซ้อนพอสมควร ความยากดังกล่าวจึงส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียดและอาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าได้ (จินตนา กาญจนวิสุทธิ์ และคณะ, 2553) ซึ่งหากนักศึกษามีความเครียดมากก็อาจส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การติดต่อสื่อสารกับบุคคลรอบข้าง การทำงาน และอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางอารมณ์ได้

การควบคุมตนเองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จของนักศึกษา การควบคุมตนเองเป็นความสามารถในการเปลี่ยนหรือยับยั้งอารมณ์ พฤติกรรม หรือความต้องการของบุคคลตามสถานการณ์ที่แต่ละบุคคลพบเจอ จำแนกเป็นการชี้แจงตนเอง การวางแผนการแก้ปัญหา ความยับยั้งชั่งใจ และการรับรู้ความสามารถของตน (Rosenbaum, 1980) ซึ่งจากผลงานวิจัยของ จิรสิทธิ์พล ภูวไชยจิรภัทร ประพนธ์ สหพัฒนา และเกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ (2561) ซึ่งพบว่าองค์ประกอบความเจ้าอารมณ์ (Temper of Volatile Temper) กลุ่มตัวอย่างจะมีการ ควบคุมตนเองระดับสูง โดยเวลาที่โกรธหรือขัดแย้งกับผู้อื่นอย่างรุนแรงจะไม่ดุตันหรือขาดสติ ยิ่งคิด และไม่ใช่คนที่มีอารมณ์ฉุนเฉียวง่ายหรือเป็นคนเจ้าอารมณ์อยู่เสมอ แสดงให้เห็นว่าการควบคุมตนเองระดับสูงส่งผลต่อการควบคุมอารมณ์ พร้อมกับข้อความในหนังสือที่ชื่อ Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ ของ Daniel Goleman (1995) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการปรับตัว (adaptability) ยังเชื่อมโยงกับสมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ และสังคมอื่นๆ เช่น การควบคุมอารมณ์ตนเอง และมุมมองเชิงบวก (ธีรัญญ์ ไพโรจน์อังสุธร, 2017) ซึ่งถ้าหากว่าบุคคลนั้นไม่สามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์นั้นได้ อาจทำให้เกิดการควบคุมตนเองยาก และอาจทำให้เกิดโรคทางจิตเวช (Psychological Disorders) ในอนาคตได้ และบ่อยครั้งที่บุคคลเหล่านั้นมักมีอาการทางจิตด้วย เช่น ความผิดปกติทางด้านอารมณ์ทำให้ก้าวร้าวมากกว่าบุคคลปกติ เมื่อเวลาเกิดเหตุการณ์ที่กระตุ้นพฤติกรรม ความคิด จนทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จนทำให้สังคมมีการวิจารณ์เกี่ยวกับบุคคลที่ไม่ควบคุมตนเองได้ (Thoresen & Mahoney, 1974)

ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารมีการพัฒนามากขึ้น บุคคลจำนวนมากอาศัยสื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างตัวตนที่ดีหรือไม่ดีขึ้นมาเพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับ และเพื่อทำให้ตนเองรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองดีกว่าคนอื่นนั้นสนใจตนเอง ดังงานวิจัยของ Reed, Bircek, Lisa, Caterina, and Roberto (2018) ซึ่งพบว่าการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเป็นช่องทางที่ทำให้ผู้ใช้ได้เผยแพร่ลักษณะการหลงตัวเอง ซึ่งการหลงตัวเอง คือการที่คิดว่าตนเองมีความสำคัญกว่าผู้อื่น ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดมักคาดหวังว่าต้องได้รับความสนใจ คำสรรเสริญเยินยอ ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลอื่น เป็นต้น การหลงตัวเอง จำแนกเป็นการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผยและแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ (Wink, 1991) ดังนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวบุคคลที่ใช้เวลากับสื่อออนไลน์หรือเทคโนโลยีอย่างมากอาจมีความเกี่ยวข้องกับการหลงตัวเองและอาจเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าได้ด้วย ถ้าบุคคลมีการหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกตินั้นจะมองคุณค่าในตัวเองต่ำ ทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ และยังพบแนวโน้มของการใช้สื่อออนไลน์ที่มากเกินไปที่อาจทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ ดังงานวิจัยของอังคณา ศิริอำพันธกุล (2563) ที่พบว่า การใช้สื่อออนไลน์มากเกินไปเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิด ภาวะซึมเศร้าได้ เพราะในสังคมออนไลน์อาจทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ตัวตนของตนเองผ่านการเปรียบเทียบตัวตนกับผู้อื่น ส่งผลกระทบกับผู้มีอารมณ์อ่อนไหว อาจเกิดทัศนคติทางลบต่อตนเอง บางคนเกิดความรู้สึกท้อแท้และสิ้นหวัง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคซึมเศร้าได้

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะซึมเศร้า ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเอง และ การหลงตัวเอง กับภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา เพราะในปัจจุบัน นักศึกษาที่มีภาวะซึมเศร้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย การใช้ชีวิต โดยเฉพาะด้านจิตใจ และอาจส่งผลต่อการฆ่าตัวตาย และทำให้เกิดการสูญเสียทางด้านจิตใจของครอบครัว ดังนั้นการท้าววิจัยเรื่องจะทำให้ทุกคนได้ตระหนักการควบคุมตนเอง การหลงตัวเองที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าและทำให้เหตุการณ์นี้ลดลงได้เพื่อลดการสูญเสียบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีการควบคุมตนเองต่างกันหรือไม่
2. นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีการหลงตัวเองต่างกันหรือไม่
3. นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีภาวะซึมเศร้าต่างกันหรือไม่
4. การควบคุมตนเองและการหลงตัวเองมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าของนักศึกษาหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเอง และการหลงตัวเอง กับภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4,899 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยโปรแกรม G Power ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 84 คน โดยสถิติที่ใช้คือ Correlation: Bivariate normal modal และเกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณคือ error = 0.05 power = 0.8 จากนั้นจึงเลือกตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามจำนวน 51 ข้อ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมข้อมูลจำนวน 6 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ เพศ ชั้นปี ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม จำนวนสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้งาน และระยะเวลาที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Rosenbaum (1980) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีตัวเลือกคำตอบ ได้แก่ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงบางส่วน จริงเล็กน้อย และไม่จริงเลย จำนวน 26 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการหลงตัวเอง พัฒนาขึ้นจากแนวคิดของ Wink (1991) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีตัวเลือกคำตอบ ได้แก่ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงบางส่วน จริงเล็กน้อย และไม่จริงเลย จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบประเมินคัดกรองโรคซึมเศร้า 9Q ที่พัฒนาโดย ธรณินทร์ กองสุขและคณะ (2553) มีตัวเลือก 4 ระดับ ได้แก่ ไม่มีเลย เป็นบางวัน (1-7 วัน) เป็นบ่อย (มากกว่า 7 วัน) และเป็นทุกวัน จำนวน 9 ข้อ แบบประเมินฉบับนี้มีการศึกษาความเที่ยงตรงตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคซึมเศร้า ด้วยการหาความสัมพันธ์ของค่าคะแนนจากแบบประเมิน 9Q กับแบบประเมิน Hamilton rating scale for depression พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีค่า Pearson's product-moment correlation เท่ากับ 0.719 ค่าจุดตัดที่เหมาะสมคือคะแนนตั้งแต่ 7 ขึ้นไป มีค่าความไวร้อยละ 86.15 ค่าความจำเพาะร้อยละ 83.12 และค่าความถูกต้องร้อยละ 83.29 (ธรณินทร์ กองสุข และคณะ, 2561)

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่ 2-3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านจิตวิทยาและการวัดผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่สร้างขึ้นกับนิยามของตัวแปร จากนั้นจึงวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objectives Congruence: IOC) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.33-1.00 โดยข้อคำถามที่มีค่าต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยได้ปรับข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้

การตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น ในส่วนของแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 ดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 เท่ากับ 0.924 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 3 จำแนกตามด้าน เท่ากับ 0.759 และ 0.854 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 4 เท่ากับ 0.883

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นไปเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทาง Google Form โดยดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 16 – 21 กุมภาพันธ์ 2564

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติบรรยายประกอบด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบการควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะซึมเศร้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์ความแปรปรวน และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ขณะที่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองและการหลงตัวเอง กับภาวะซึมเศร้าของนักศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลตัวแปรที่ศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (n=84)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	58	69.00
หญิง	26	31.00
2. ชั้นปี		
ปีที่ 1	7	8.30
ปีที่ 2	10	11.90
ปีที่ 3	15	17.90

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปีที่ 4	52	61.90
3. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม		
1.99-2.50	18	20.40
2.51-3.00	34	40.50
3.01-3.50	33	27.40
3.50 ขึ้นไป	9	10.70
4. จำนวนสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้		
1-2 แอปพลิเคชัน	6	7.10
3-4 แอปพลิเคชัน	39	46.40
5-6 แอปพลิเคชัน	39	46.40
5. ระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์		
2-5 ชั่วโมงต่อวัน	32	38.10
6-8 ชั่วโมงต่อวัน	34	40.50
9 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน	18	21.40

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 69.00 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 61.90 มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 40.50 โดยมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ที่ 2.91 ($M=2.91$, $SD=.45$) มีจำนวนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ระหว่าง 3-4 และ 5-6 แอปพลิเคชัน คิดเป็นร้อยละ 46.40 และมีระยะเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่ในช่วง 6-8 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 40.50

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการควบคุมตนเองและการหลงตัวเอง ($n=84$)

ตัวแปร	M	SD	ระดับ
การควบคุมตนเองโดยรวม	3.91	0.429	สูง
การหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย	2.47	0.930	ต่ำ
การหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ	3.39	0.980	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 84 คน มีค่าเฉลี่ยการควบคุมตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 3.91$) ขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.39$) และมีค่าเฉลี่ยการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผยอยู่ในระดับต่ำ ($M = 2.47$)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของภาวะซึมเศร้าในกลุ่มตัวอย่าง (n=84)

ระดับภาวะซึมเศร้า	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีอาการของโรคซึมเศร้า	53	63.10
มีอาการของโรคซึมเศร้าระดับน้อย	22	26.20
มีอาการของโรคซึมเศร้า	5	6.00
มีอาการของโรคซึมเศร้าระดับรุนแรง	4	4.80

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจำนวน 84 คน ไม่มีอาการของโรคซึมเศร้า คิดเป็นร้อยละ 63.10 มีอาการของโรคซึมเศร้าระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 26.20 มีอาการของโรคซึมเศร้าระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 6.00 และมีอาการของโรคซึมเศร้าระดับรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 4.80

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะซึมเศร้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ชั้นปี ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม จำนวนสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้งาน และระยะเวลาที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน มีการควบคุมตนเองไม่ต่างกัน
2. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีต่างกัน จะมีความแตกต่างของการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 4.435, p = .006$) ซึ่งเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 การทดสอบค่าเฉลี่ยการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย จำแนกตามชั้นปีเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

การหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย	M	ผลต่างของค่าเฉลี่ย			
		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
ชั้นปีที่ 1	2.86	-	1.277*	0.110	0.349
ชั้นปีที่ 2	1.58	-1.277*	-	-1.167*	-0.928*
ชั้นปีที่ 3	2.75	-0.110	1.167*	-	0.239
ชั้นปีที่ 4	2.51	0.349	0.928*	-0.239	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย ($M=2.86$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 2 ($M=1.58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .004$) ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย ($M=2.75$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 2 ($M=1.58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .002$) และ กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 4 มีการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย ($M=2.51$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 2 ($M=1.58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .003$)

3. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีต่างกัน จะมีความแตกต่างของการหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 2.944, p = 0.038$) ซึ่งเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5 การทดสอบค่าเฉลี่ยการหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ จำแนกตามชั้นปีเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

การหลงตัวเองแบบ หวั่นไหวมากกว่าปกติ	M	ผลต่างของค่าเฉลี่ย			
		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
ชั้นปีที่ 1	4.17	-	0.991*	0.438	0.945*
ชั้นปีที่ 2	3.18	-0.991*	-	-0.553	-0.047
ชั้นปีที่ 3	3.73	-0.438	0.553	-	0.506
ชั้นปีที่ 4	3.23	-0.945*	0.047	-0.506	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยการหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ ($M = 4.17$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 4 ($M = 3.23$) และมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ชั้นปีที่ 2 ($M = 3.18$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .036$)

4. จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ชั้นปี ผลการเรียนเฉลี่ย จำนวนสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ และระยะเวลาที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างของภาวะซึมเศร้า

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเองและการหลงตัวเอง กับภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง กับภาวะซึมเศร้าของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ภาวะซึมเศร้า	
	r	p-value
การควบคุมตนเอง	0.029	0.790
การหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผย	0.142	0.198
การหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติ	0.221*	0.043

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับต่ำ ($r=.221$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการควบคุมตนเองและการหลงตัวเองแบบเปิดเผยไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

จากผลการวิจัยพบว่านิสิตที่มีชั้นปีแตกต่างกัน จะมีการหลงตัวเองทั้งแบบแสดงออกอย่างเปิดเผยและแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตแต่ละชั้นปีจะมีบทบาทและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการในมหาวิทยาลัยแตกต่างกันไป โดยจะเห็นได้ว่านิสิตชั้นปีที่สูงจะมีการหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผยมากกว่านิสิตชั้นปีที่ต่ำ อาจพอสะท้อนได้ว่านิสิตชั้นปีที่สูงอาจแสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจ ความเป็นอิสระ การแสดงออกถึงความเชื่อมั่น ต้องการการยอมรับ ความสนใจจากคนรอบข้างและยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ขณะที่ชั้นปีที่ต่ำอาจแสดงให้เห็นถึงความหวั่นไหวและไวต่อปฏิกิริยาของผู้อื่น กลัวการถูกปฏิเสธและการไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น อย่างไรก็ตาม แม้ภายนอกจะแสดงตนเหมือนเป็นคนขี้อายไม่กล้าแสดงออก แต่แท้จริงแล้วภายในต้องการที่จะแสดงความเก่งกว่า เหนือกว่าผู้อื่นเมื่อมีโอกาส (Wink, 1991) นอกจากนี้พบว่านิสิตมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่างกัน จะมีภาวะซึมเศร้าแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา ศิริอำพันธ์กุล (2018) ที่ผลของงานวิจัยกล่าวว่า การใช้สื่อออนไลน์มากจนเกินไปอาจทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ เพราะในสังคมออนไลน์อาจทำให้บุคคลเกิดการรับรู้ตัวตนของตนเองผ่านการเปรียบเทียบตัวตนของผู้อื่น ส่งผลกระทบกับผู้ที่มีการอ่อนไหว อาจเกิดทัศนคติทางลบต่อตนเอง บางคนเกิดความรู้สึกท้อแท้และสิ้นหวัง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคซึมเศร้าได้ อาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ และพบว่านิสิตที่มีพฤติกรรม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่างกัน จะมีการควบคุมตนเองและการหลงตัวเองไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากนิสิตแต่ละคนมีประสบการณ์ สภาพแวดล้อม หรือปัจจัยอื่นๆที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล จึงอภิปรายได้ว่าพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อาจไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเองและการหลงตัวเองอย่างแน่ชัด ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นร่วมด้วย

2. การควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า ซึ่งขัดแย้งกับกระบวนการควบคุมตนเองที่ Thoresen and Mahoney (1974) ได้กล่าวว่า การควบคุมตนเองที่ไม่เหมาะสมและทำให้ผลกระทบของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ไม่ดี คือ ถ้ามีการควบคุมตนเองที่ไม่ดี อาจส่งผลต่อโรคจิตเวชทางด้านอารมณ์ได้ ดังนั้นจึงสามารถอภิปรายได้ว่า การควบคุมตนเองอาจไม่ได้มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอย่างแน่ชัด ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือปัจจัยอื่นร่วมด้วย

3. การหลงตัวเอง

3.1 การหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติมีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับต่ำ ($r=.221$) อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และมีความใกล้เคียงกับงานวิจัยของการอธิบายของ Kohut (1977) ที่ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพชนิดหลงตัวเองอาจเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับภาวะเสี่ยงซึมเศร้าได้ เพราะถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพชนิดหลงตัวเองแบบหวั่นไหวมากกว่าปกติจะมองคุณค่าในตัวเองต่ำ และทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้

3.2 การหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผยไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าขัดแย้งกับงานวิจัยของ Kostas (2019) กล่าวว่า สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือภาวะหลงตัวเองที่ถูกเรียกว่า การหลงตัวเองแบบให้ค่าสูง (grandiose narcissism) และการหลงตัวเองแบบอ่อนไหว (vulnerable narcissism) โดยคนที่บุคลิกภาพชนิดหลงตัวเองแบบแรกจะเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญตัวเองเกินพอดีและสนใจฝึกฝนกับชื่อเสียง อำนาจ และสถานะของตน ขณะที่ผู้ที่มีบุคลิกภาพชนิดหลงตัวเองแบบที่สองนั้นจะอยู่ในกลุ่มที่มองว่าการกระทำของคนอื่นมุ่งร้ายกับตน ผลลัพธ์จากงานวิจัยชิ้นนี้สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีภาวะหลงตัวเองแบบให้คุณค่าตัวเองสูงว่ามีโอกาสลดความ

เสียงในการประสบกับภาวะเครียดหรือภาวะซึมเศร้า สามารถอธิบายได้ว่า การหลงตัวเองแบบแสดงออกอย่างเปิดเผยไม่ได้มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้าอย่างแน่ชัด อาจขึ้นอยู่กับตัวบุคคลหรือปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย อีกทั้งงานวิจัยของ Kostas (2019) มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การควบคุมตนเอง การหลงตัวเอง และภาวะเสี่ยงซึมเศร้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1.1 จากการศึกษาเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนมีภาวะซึมเศร้า อาจเกิดจาก ระดับชั้นปี รูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ ซึ่งหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง อาจนำผลการศึกษานี้ไปทำความเข้าใจ และหาแนวทางส่งเสริมและป้องกันเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าที่เกิดขึ้นในนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ได้

1.2 จากการศึกษา พบว่า การหลงตัวเองแบบวันไหนมากกว่าปกติมีความสัมพันธ์ต่อภาวะซึมเศร้า สิ่งที่ทำให้เกิดบุคลิกภาพนี้ ส่วนหนึ่งคือความต้องการเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ก็เป็นช่องทางที่นิยมกันมาก ดังนั้นรูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดบุคลิกภาพชนิดหลงตัวเองแบบวันไหนมากกว่าปกติ การที่จะป้องกันภาวะซึมเศร้า อาจแก้ด้วยการควบคุมการเล่นสื่อสังคมออนไลน์ โดยการสร้างโปรแกรมการควบคุมตนเองในการใช้สื่อออนไลน์ และอาจนำไปแทรกเข้าไปในการเรียนการสอนได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับประเด็นที่ควรมีการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์การถดถอยระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การควบคุมตนเอง และการหลงตัวเอง กับภาวะซึมเศร้า เพื่อหาได้ว่า ตัวแปรเหล่านี้สามารถส่งผลต่อภาวะซึมเศร้าได้มากน้อยเพียงใด และศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อภาวะซึมเศร้า รวมถึง ศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น คณะอื่น หรือ ช่วงอายุ

2.2 การศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 จึงมีการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ช่องทางออนไลน์ ซึ่งใช้เวลาการเก็บข้อมูลที่ค่อนข้างมาก ในวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อประหยัดเวลามากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เกียรติภูมิ วงศ์รจิต. (2562). กรมสุขภาพจิต ห่วงวัยรุ่นเยาวชนไทยมีภาวะซึมเศร้า แนะนำครอบครัวรับฟังอย่างเข้าใจ. สืบค้น 19 มกราคม, 2563, จาก www.prdmh.com/ข่าวสาร/ข่าวแจกรมสุขภาพจิต/1384-กรมสุขภาพจิต-ห่วงวัยรุ่นเยาวชนไทยมีภาวะซึมเศร้า-แนะนำครอบครัวรับฟังอย่างเข้าใจ.html
- จินตนา กาญจนวิสุทธิ์, พนิด เข้มทอง, กุลชณิษฐ์ ราชนบุญวัฒน์, ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ, วรทยา ธรรมกิตติภาพ, สุตitech ศิริพิพัฒน์กุล และณัฐชยธร ศรีดาธิพัทธ์. (2553). ภาวะความเครียด แหล่งความเครียด และการจัดการความเครียดของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 48: สาขาศึกษาศาสตร์ (น.45-52). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา; กระทรวงศึกษาธิการ; กระทรวงเกษตรและสหกรณ์; กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี; กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม; กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร; สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- จิรสิทธิ์พล ภูวไชยจิรภัทร, ประพนธ์ สหพัฒนา และเกษมศานต์ โชติชาครพันธุ์ (2561). ปัจจัยกีดตันและปัจจัยการควบคุมตนเองกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 10 (2), 425-451.
- ธรณินทร์ กองสุข, สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล, ณรงค์ มณีทอง, เบญจลักษณ์ มณีทอง, กมลเนตร วรณเสวก, จินตนา ลีจิ่งเพิ่มพูน และเกษราภรณ์ เคนบุปผา. (2553). The Development and Validity of the 9 Question Depressive Disorder Diagnostic Test in Thai I-san dialects. *ASEAN Journal of Psychiatry*, 9, 54-55.
- ธรณินทร์ กองสุข, สุวรรณ อรุณพงศ์ไพศาล, ศุภชัย จันทร์ทอง, เบญจมาศ พุกษ์กานนท์, สุพัตรา สุขาวท และจินตนา ลีจิ่งเพิ่มพูน. (2561). ความเที่ยงตรงตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคซึมเศร้าของแบบประเมินอาการซึมเศร้า 9 คำถามฉบับปรับปรุงภาษากลาง. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 63 (4), 321-334.
- ธีรัญญ์ ไพโรจน์อังสุธร. (2017). ความสามารถในการปรับตัว : ADAPTABILITY. สืบค้น 18 พฤษภาคม, 2564, จาก <https://www.runwisdom.com/2017/03/adaptability/>
- ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ. (2562). เข้าใจโรคซึมเศร้าในวัยรุ่น. สืบค้น 19 มกราคม, 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.chula.ac.th/cuinside/17693/>
- มาโนช หล่อตระกูล, ปราโมทย์ สุนิษฐ์ และจักรกฤษณ์ สุขยิ่ง (2539). การพัฒนาแบบวัด Hamilton Rating Scale for Depression ฉบับภาษาไทย. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 41 (4), 235-246.
- วิมลวรรณ ปัญญาอ่อน, รัตนศักดิ์ สันติธาดากุล และโซชิตา ภาวสุทธิไพศิฐ (2563). ความชุกของภาวะ ซึมเศร้าและความเสี่ยงฆ่าตัวตายในวัยรุ่นไทย: การสำรวจโรงเรียนใน 13 เขตสุขภาพ. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย 2563*, 28 (2), 136-149.
- อังคณา ศิริอำพันธ์กุล. (2561). ภาวะซึมเศร้ากับพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียล. *Panyapiwat Journal*, 10, 323-327.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More than IQ*. Bantam Dell Pub Group.
- Kohut, H. (1977). *The restoration of the self*. New York: International Universities Press.
- Kostas, A.P., Andrew, D. & Neil, D. (2019). The Positive Effect of Narcissism on Depressive Symptoms through Mental Toughness: Narcissism may be a Dark Trait but it does help with seeing the World Less Grey. *European psychiatry*, 55, 74-79.
- Mojtabai, R, Olfson, M. & Han, B. National Trends in the Prevalence and Treatment of Depression in Adolescents and Young Adults. *Pediatrics*, 2016, 138 (6): e20161878
- Reed, P., Bircek, N., Lisa, A.O., Caterina, V. & Roberto, T. (2018). Visual Social Media Use Moderates the Relationship between Initial Problematic Internet Use and Later Narcissism. *The Open Psychology Journal*, 11, 163-170.
- Rosenbaum, M. (1980). A schedule for assessing self-control behaviors: Preliminary findings. *Behavior Therapy*, 11 (1), 109-121.
- Thoresen, C.E. & Mahoney, M.J. (1974). *Behavioral self-control*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61 (4), 590-597.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ความเครียด การกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนิสิตระดับปริญญาตรี
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

SELF-CONTROL, NARCISSISM, AND DEPRESSION OF UNDERGRADUATE STUDENTS

กมลชนก ทองคำรอด¹ ญาณิศา พัสดุ² ดารานาถ สิงคำโล³ เบนจรัตน์ สติตย์⁴
พนมพร พุ่มจันทร์⁵ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์⁶ และสุชาดา สกolkijrungrong⁷
Kamonchanok Thongkamrod¹ Yanisa Passadu² Daranat Singkamlo³ Benjarat Satit⁴
Panomporn Phoomchan⁵ Uea-anut Tanomwong⁶ and Suchada Sakolkijrungrong⁷

^{1,2,3,4} นิสิตปริญญาตรี ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล kustudentpsy@gmail.com

^{5,6} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁷ อาจารย์ประจำ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด การกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด และการกำกับตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 170 คน เลือกตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพทั้งในด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่านิสิตมีความเครียดอยู่ในระดับเครียดรุนแรง ร้อยละ 51.20 การกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้โดยเฉลี่ยของนิสิต อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.90$ และ $M=3.21$ ตามลำดับ) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า การกำกับตนเอง และผลการเรียนเฉลี่ยสามารถทำนายพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัวสามารถอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมได้ร้อยละ 63.20 ($R^2 = .632$)

คำสำคัญ

ความเครียด การกำกับตนเอง พฤติกรรมการเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to study personal factors, stress, self-regulation, and learning behaviors in undergraduate students of Social Sciences Faculty, Kasetsart University, and (2) to study the influence of stress and self-regulation on learning behaviors in undergraduate students of Social Sciences Faculty, Kasetsart University. The sample comprised 170 first to fourth year undergraduate students of Social Sciences Faculty, Kasetsart University who were studying in academic year 2020. They were selected through proportional stratified sampling. The research instruments were questionnaires. The validity and reliability of the research instruments were conducted. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Multiple Linear Regression.

The research findings found that 51.20 percent of the students were in severe stress. Their self-regulation and learning behaviors were at a moderate level ($M=2.90$ and $M=3.21$, respectively). Multiple Linear Regression analysis revealed that self-regulation and grade can predict overall learning behaviors at a statistically significant level of .001. Both variables were accountable for 63.20 percent of total variance in overall learning behaviors ($R^2 = .632$).

Keywords

Stress, Self-regulation, Learning behaviors

ความสำคัญของปัญหา

จากสภาพการณ์ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นการเตรียมความพร้อมในความเจริญที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพให้เป็นที่พึงประสงค์เหมาะกับกาลเวลาและบริบทสังคมไทย รวมทั้งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริม ปลูกฝัง ความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะแก่บุคคลในสังคมโดยรวม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในระยะยาว ถึงแม้รัฐบาลจะมีการพัฒนาและพยายามปฏิรูปด้านหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนจบออกมาเป็นคนดี มีความสามารถ แต่ก็พบว่ามีความไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนในปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนได้จากความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการศึกษาไทยน้อยลง และพบว่า เด็กไทยเฉลี่ยเข้าเรียนในระบบการศึกษาเป็นเวลารวม 12.40 ปี จนถึงอายุ 18 ปี แต่เมื่อพิจารณาถึงคุณภาพการเรียนรู้แล้ว เท่ากับเด็กได้รับการศึกษาเพียง 8.60 ปีเท่านั้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงจะต้องเป็นการปฏิรูปเชิงโครงสร้างทั้งระบบในเรื่องการปฏิรูปและพัฒนาครู อาจารย์ ผู้บริหาร การปฏิรูปการบริหารจัดการ ปฏิรูปหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนและการวัดผล จัดการศึกษาให้คนส่วนใหญ่ได้เรียนการศึกษาระดับประเภทต่างๆ ตามศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ (วิทยากร เชียงกูล, 2562) การจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมุ่งที่จะให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ (สำนักวิชาการและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 2556) ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนและศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ชานานู ด่านคำ,

สนิท เต็มเมืองชัย และ ประวิทย์ สิมมาทัน, 2559) รวมทั้งพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการกระทำหรือ การแสดงออกด้วยคำพูด อากัปกิริยา สีหน้าท่าทาง ซึ่งเป็นผลสะท้อนจากการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน (อนงค์นาฏ แก้วไพฑูริย์ และ ปัญญา พรหมบุตร, 2563) แต่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนต้องทำความเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความแตกต่างถึง พฤติกรรมการเรียน เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล การกำกับตนเอง และความเครียดของผู้เรียน เป็นต้น

การเรียนหรือการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้น บุคคลที่มีอิทธิพลผลักดันให้เกิดความสำเร็จคือตัวผู้เรียนเอง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการเรียน ตรวจสอบความสามารถของตนเอง หาแรงจูงใจดำเนินการให้ได้มาซึ่งความรู้ และทักษะต่างๆ โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นการกำกับตนเอง (เนาวรัตน์ เลิศมณีพงศ์, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับ Zimmerman (1989) กล่าวว่า การกำกับตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสร้างสรรค์ความคิดความรู้สึกและการกระทำด้วยตัวเองโดยบุคคลจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนของตนเอง มีการควบคุมตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างตั้งใจและกระตือรือร้น มีการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ และตรวจสอบการกระทำตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนการกำกับและควบคุมความคิดแรงจูงใจ และพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ การกำกับตนเองด้านพฤติกรรมการกำกับตนเองด้านสิ่งแวดล้อม และการกำกับตนเองภายใน ดังนั้น การกำกับตนเองจึงเป็นองค์ประกอบที่อาจจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนได้ ความเครียด เป็นอีกหนึ่ง ปัจจัยที่อาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนซึ่งความเครียดเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สามารถเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ซึ่งปัญหาความเครียดเป็นปัญหาที่พบได้ทั่วไปในหมู่นักศึกษาทุกชั้นปี (ณรงค์กร ชัยวงศ์, 2559) ซึ่งปัญหาความเครียด อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน เพราะในระดับอุดมศึกษามีการเรียนการสอนที่แปลกไปจากระดับ มัธยมศึกษา จึงทำให้ผู้เรียนมีความยากลำบากต่อการปรับตัวและทำให้เกิดความเครียดขึ้น ซึ่งทุกระดับการศึกษา ผู้เรียนจะต้องเผชิญกับความเครียดที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หากผู้เรียนประเมินแล้วพบว่าความเครียดที่เกิดขึ้นเกินขีด ความสามารถของผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะรู้สึกถูกคุกคามหรือสูญเสียความมั่นคงของบุคคล (Lazarus & Folkman, 1984)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการกำกับตนเอง ความเครียด และพฤติกรรมการเรียนของนิสิต เพื่อนำข้อมูลเสนอต่อหน่วยงานของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิต เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานิสิตที่กำลังศึกษาอยู่และรวมถึงพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ นิสิต สามารถค้นพบตนเองและพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งมีความพร้อมที่จะก้าวสู่อาชีพ และเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อันเป็นชื่อเสียงมหาวิทยาลัย และเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปสู่การพัฒนาประเทศ ต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด และการกำกับตนเอง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเรียนของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด การกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด และการกำกับตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 3,284 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 17 ธันวาคม 2563, สำนักทะเบียนและประมวลผล) โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากโปรแกรม G*Power 3.1.9.7 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 123 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยเลือกสุ่มจากประชากรตามระดับชั้น ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 มีจำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ ชั้นปี สถานภาพสมรสของบิดามารดา และเกรดเฉลี่ย ซึ่งเป็นแบบสอบถามประเภทให้เติมข้อความ และแบบตรวจรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบวัดความเครียดกรมสุขภาพจิต (Suanprung Stress Test-20 หรือ SPST-20) เป็นแบบวัดความเครียดที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความเครียดที่เหมาะสมสำหรับคนไทยจากกรอบแนวคิดทางด้านจิตใจและสภาพร่างกาย ดังนั้นเครื่องมือชุดนี้จึงเหมาะที่จะนำมาใช้เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเครียดของผู้ที่จะมารับบริการ มีจำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการกำกับตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประยุกต์ตามแนวคิดของ Zimmerman (1989) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การกำกับตนเองด้านสิ่งแวดล้อม การกำกับตนเองด้านพฤติกรรม และการกำกับตนเองภายใน กำหนดให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงบางส่วน จริงเล็กน้อย และไม่จริงเลย ข้อคำถาม 20 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการเล่น เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยประยุกต์ตามแนวคิดของ Weinstein (1987) ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) กำหนดให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงบางส่วน จริงเล็กน้อย และไม่จริงเลย ข้อคำถาม 30 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามทุกฉบับผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของตัวแปร จากนั้นจึงวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objectives Congruence: IOC) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67-1.00 และนำไปทดลองใช้ก่อนการเก็บข้อมูลจริง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกัน คือ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2563 ที่ไม่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามการกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเล่น มีค่าเท่ากับ .903 และ .931 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 โดยใช้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอความร่วมมือในการวิจัย สอบถามความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นจึงให้กลุ่มตัวอย่างตอบข้อมูลในแบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Google Form เมื่อกลุ่มตัวอย่างดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา วิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. สถิติอนุมาน ใช้วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 คน นิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 80.60 และเพศชาย จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 21.80 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 และชั้นปีที่ 4 มีจำนวนน้อยที่สุด คือ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 สมรสของบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 75.30 รองลงมา คือ หย่าร้าง จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40 แยกกันอยู่ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 บิดาหรือมารดาเสียชีวิต จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 และอยู่กับมารดาและบิดาบุญธรรม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 นิสิตส่วนใหญ่ได้ผลการเรียนเฉลี่ย 2.51 – 3.00 ร้อยละ 33.50 รองลงมา คือ ผลการเรียนเฉลี่ย 3.01 – 3.50 ร้อยละ 29.40 ผลการเรียนเฉลี่ย 3.51 – 4.00 ร้อยละ 26.50

2. ระดับความเครียดของนิสิตส่วนใหญ่ อยู่ในระดับเครียดรุนแรง ร้อยละ 51.20 รองลงมา คือ ระดับเครียดมาก ร้อยละ 37.60 และระดับเครียดปานกลาง ร้อยละ 10.60 รายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ช่วงคะแนนของกลุ่มตัวอย่างจำแนก SPST-20 (n=170)

ระดับความเครียด	ช่วงคะแนนแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เครียดน้อย	0 - 23	1	.60
เครียดปานกลาง	24 - 41	18	10.60
เครียดมาก	42 - 61	64	37.60
เครียดรุนแรง	มากกว่า 62	87	51.20

3. การกำกับตนเองโดยเฉลี่ยของนิสิต อยู่ในระดับปานกลาง ($M=2.90$) โดยการกำกับตนเองด้านพฤติกรรม ($M=3.03$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการกำกับตนเองด้านสิ่งแวดล้อม ($M=2.66$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับการกำกับตัวเองจำแนกตามรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ($n=170$)

การกำกับตนเองรายด้าน	M	SD	ระดับ
การกำกับตนเองด้านพฤติกรรม	3.03	.560	ปานกลาง
การกำกับตนเองด้านสิ่งแวดล้อม	2.66	.779	ปานกลาง
การกำกับตนเองภายใน	3.01	.787	ปานกลาง
การกำกับตนเองโดยรวม	2.90	.594	ปานกลาง

4. พฤติกรรมการเรียนโดยเฉลี่ยของนิสิต อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.21$) โดยพฤติกรรมการเรียนด้านกลยุทธ์ในการสอบและการเตรียมตัวสอบ ($M=3.94$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และพฤติกรรมการเรียนด้านการจัดเวลาในการเรียน ($M=2.00$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับพฤติกรรมการเรียนจำแนกตามรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมการเรียนรายด้าน	M	SD	ระดับ
พฤติกรรมการเรียนด้านทัศนคติในการเรียน	3.20	.796	ปานกลาง
พฤติกรรมการเรียนด้านแรงจูงใจในการเรียน	3.75	.778	สูง
พฤติกรรมการเรียนด้านการจัดเวลาในการเรียน	2.00	.878	ต่ำ
พฤติกรรมการเรียนด้านความวิตกกังวลในการเรียน	3.57	.747	สูง
พฤติกรรมการเรียนด้านการมีสมาธิและการเอาใจใส่ต่อการเรียน	2.52	.578	ต่ำ
พฤติกรรมการเรียนด้านกระบวนการสร้างและใช้ความรู้	3.59	.798	สูง
พฤติกรรมการเรียนด้านการเลือกใจความสำคัญและการจดจำเนื้อหาบทเรียนที่สำคัญ	3.42	.751	สูง

พฤติกรรมการณ์เรียนด้านการใช้เทคนิคต่างๆ และอุปกรณ์ช่วยเหลือ ในการเรียน	3.21	.977	ปานกลาง
	2.88	.896	ปานกลาง
พฤติกรรมการณ์เรียนด้านการทดสอบตนเองทบทวนและเตรียมตัวก่อน เข้าเรียน	3.94	.854	สูง
พฤติกรรมการณ์เรียนด้านกลยุทธ์ในการสอบและการเตรียมตัวสอบ			
พฤติกรรมการณ์เรียนโดยรวม	3.21	.484	ปานกลาง

5. ตัวแปรอิสระที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณมีความสัมพันธ์กันทั้งเชิงบวกและเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ตัวแปรอิสระทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) ไม่เกิน .80 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรอิสระทั้งหมด ได้แก่ เพศ ชั้นปี สถานภาพสมรสของบิดามารดา ผลการเรียนเฉลี่ย ความเครียด และการกำกับตนเอง มาใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยต่อไป

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์เรียนโดยรวมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัวแปร	b	SE _b	Beta	t	p-value
1.การกำกับตนเอง (SR)	.900	.059	.733**	15.301	.000
2.ผลการเรียนเฉลี่ย (Grade)	6.216	1.542	.193**	4.032	.000
ค่าคงที่	24.489				
R = .795 R² = .632 R²_{adj} = .627 F = 143.222 Sig = .000					

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์เรียนโดยรวมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้ตัวแปรอิสระหรือตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด และการกำกับตนเอง พบว่า การกำกับตนเอง และผลการเรียนเฉลี่ยมีอิทธิพลทางบวกต่อพฤติกรรมการณ์เรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัว ร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการณ์เรียนโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 63.20 ($R^2 = .632$) เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการณ์เรียนโดยรวมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาเขียนเป็นสมการ จะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของพฤติกรรมการณ์เรียนโดยรวม ซึ่งเป็นสมการพยากรณ์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$LB = 24.489 + .900 (SR) + 6.216 (Grade)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_{LB} = .733 (SR) + .193 (Grade)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความเครียด และการกำกับตัวเองต่อพฤติกรรมการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนโดยรวม จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ การกำกับตนเอง และผลการเรียนเฉลี่ย ซึ่งอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

การกำกับตนเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ โดยมีผลเชิงบวก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการกำกับตนเองสูง จะส่งผลให้มีพฤติกรรมการเรียนสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นิสิตระดับปริญญาตรีมีการกำกับตนเองเพื่อที่จะสามารถมีการกระทำที่จะพัฒนาตนเองและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างกระตือรือร้น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองได้กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องมีการกำกับตนเองในด้านพฤติกรรม เป็นคนที่สามารถกำกับพฤติกรรมของตนเองให้มีวินัย ใฝ่รู้ ที่จะศึกษาเนื้อหาในบทเรียน รวมไปถึงการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีจัดการกับปัจจัยแวดล้อมภายนอกให้มีความเหมาะสมกับการเรียน รวมไปถึงมีการมีสมาธิ รับผิดชอบตนเอง เตือนตนเองอยู่ตลอดเวลาในเรื่องของการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ โดดหนู (2558) กล่าวว่า การเรียนรู้ในการกำกับตนเองเป็นการเรียนรู้ที่จะทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพราะบุคคลจำเป็นต้องต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง แต่นอกจากเรื่องการเรียนแล้ว นิสิตยังต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากการตั้งใจเรียนในห้องแล้ว การทำกิจกรรมต่างๆ ก็คือการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่นิสิตสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ ดังนั้นนิสิตต้องมีการหาความรู้จากทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมของตนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ และเป็นกลวิธีการกำกับตนเองด้านสิ่งแวดล้อม ที่ทำให้นิสิตจัดการกับสิ่งแวดล้อมให้อึดต่อการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2550) กล่าวว่า การกำกับตนเองให้กระทำสิ่งต่างๆ อย่างกระตือรือร้นตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คนที่มีความสามารถในการกำกับตนเองเป็นคนที่มีความมั่นใจในตนเอง มีแรงจูงใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ ดันประดิษฐ์ (2557) ผลการวิจัยพบว่าการกำกับตนเองโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสำเร็จในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 แสดงให้เห็นว่านิสิตที่มีการใช้กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความสำเร็จทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่ไม่ได้ใช้กลวิธีการกำกับตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของมูทิตา เสตะจิต (2559) ผลการวิจัยพบว่า นิสิตเรียนดีมีการกำกับตนเองในการเรียนรู้สูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่นิสิตมีทักษะการกำกับตนเองที่ดี ส่งผลให้นิสิตสามารถประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ได้

ผลการเรียนเฉลี่ย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ โดยมีผลเชิงบวก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีผลการเรียนเฉลี่ยสูง จะส่งผลให้มีพฤติกรรมการเรียนสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นิสิตที่มีผลการเรียนเฉลี่ยสูง จะต้องมีความประพฤติที่แสดงออกมาขณะที่เรียน หรือในขณะร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนเป็นไปอย่างกระตือรือร้นและสม่ำเสมอ ในที่นี้เป็นพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเป็นการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะ การเรียน มีการจัดการเวลาและสถานที่ในการเรียนให้เหมาะสม มีแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียร และมีวิธีที่จะจัดการกับความกดดันและความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจากการเรียน รวมไปถึงมีทักษะและวิธีที่จะปรับปรุงการเรียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนและตามเป้าหมายในแต่ละรายวิชานั้นๆ ซึ่งจะอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ลลิต สังข์ศรี (2553) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่างกันมีพฤติกรรมการเรียนที่แตกต่างกัน โดยพบว่านักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-4.00 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.01-3.00 และ 1.01-2.00 ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัย วรวงศ์ รามบุตร (2562) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนภายในมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ โดย จารุทัศน์ สันติริสมบูรณ (2555) กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียนรู้และแรงจูงใจในการเรียนจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้โดยเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อการเรียน และมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพตนด้านการเรียนจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

ความเครียด ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในบางครั้งที่นิสิตมีความเครียดอาจทำให้เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ หงษ์ศิริ ภิโยติลภชัย และคณะ (2558) กล่าวว่า ความเครียดในระดับพอเหมาะทำให้ความสามารถในการเรียนรู้และความจำดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์กร ชัยวงศ์ (2559) กล่าวว่า ความเครียดในระดับต่ำและความเครียดในระยะเวลานานเกินไป จะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลกระทำการต่างๆ อย่างกระตือรือร้น ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความพอใจและมั่นใจในทักษะความสามารถของตน รวมทั้งนิสิตอาจจะมีการจัดการความเครียดได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้ความเครียดไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สืบตระกูล ตันตลานุกูล และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์ (2560) พบว่า การศึกษาทางพยาบาลศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความเครียดและความวิตกกังวลสูง เนื่องจากต้องพบกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในโรงพยาบาล หรืออาการของผู้ป่วยที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน จากการศึกษาหากผู้บริหารและอาจารย์มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเครียดและการจัดการความเครียดของนักศึกษาพยาบาล และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลให้สามารถจัดการความเครียดได้อย่างเหมาะสม จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเรียนจบตามหลักสูตรและลดอัตราการสูญเสียด้านการศึกษาวิชาชีพพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง ความเครียด การกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเรียน ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความเครียดของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเครียดรุนแรง ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมให้แก่นิสิตที่มีความเครียดในระดับรุนแรงและสูง เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิตอื่นๆ ในระดับที่รุนแรงขึ้น อันเนื่องมาจากภาวะเครียด และควรจัดโครงสร้างงานบริการสุขภาพให้มีหน่วยงานบริการให้การปรึกษา ในระดับคณะ ที่นิสิตสามารถเข้าถึงบริการได้ รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกการผ่อนคลายหรือลดความเครียดให้แก่ผู้เรียน ควรได้รับการปรับให้สามารถปฏิบัติได้จริง ควรจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่ช่วยผ่อนคลายความเครียด เช่น พื้นที่สีเขียว การจัดมุมพักผ่อนให้มากขึ้น รวมทั้งการมีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยจัดให้มีการช่วยเหลือพึ่งพากันและกันระหว่างเพื่อนด้วยกัน เพื่อช่วยรับฟังปัญหาหรืออาจจะช่วยให้ผ่อนคลายจากปัญหาที่มากกระทบทำให้เกิดความเครียดลดลง

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การกำกับตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการกำกับตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาการกำกับตนเองแต่ละด้านพบว่า การกำกับตนเองด้านพฤติกรรม การกำกับตนเองด้านสิ่งแวดล้อม และการกำกับตนเองภายในอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จะต้องมีการส่งเสริม ให้นิสิตรู้จักการตั้งเป้าหมาย สร้างแรงจูงใจ และรู้จักคิดวิเคราะห์ด้วยตัวเอง ซึ่งผู้ปกครอง อาจารย์ ชุมชน สังคม มีบทบาทในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นบุคคลเหล่านี้อาจช่วยแนะแนวให้ความรู้ คำแนะนำ รวมถึงบอกเล่าประสบการณ์ เพื่อให้ นิสิตเกิดเป้าหมาย หรือรับรู้ความสามารถตนเอง รวมทั้งการตัดสินใจที่ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้เพื่อนและผู้ปกครองจะต้องมีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้มีกำลังใจและแรงจูงใจที่จะทำตามเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีพฤติกรรมการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมการเรียนให้หลากหลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและทัศนคติของนิสิตต่อรายวิชานั้นๆ ให้ดีขึ้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่ให้เห็นถึงเป้าหมายในอนาคต เช่น เชิญรุ่นพี่มาเล่าถึงประสบการณ์การเรียนอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย หรือการเลือกสรรงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่เรียน นอกจากนี้เพื่อนก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนเช่นกัน อาจจะรบกวนเพื่อนที่ถนัดในแต่ละวิชามาช่วยสอนหรือทบทวนในแต่ละรายวิชา เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะออกสอบ และได้คะแนนที่ดีตามความตั้งใจ

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนโดยรวมและรายด้านของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้นิสิตมีพฤติกรรมที่จะส่งผลให้มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาให้มีความน่าสนใจและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนิสิต รวมถึงจัดให้มีกิจกรรมที่กระตุ้นให้นิสิตเกิดความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าศึกษา และหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียน และส่งเสริมให้นิสิตหาความรู้ นอกเหนือจากเนื้อหาในห้องเรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า การกำกับตนเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนโดยรวมของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังนั้น จะต้องส่งเสริมให้นิสิตมีการรับรู้และเข้าใจในเป้าหมายที่ตนเองกำหนดไว้ เสริมสร้างแรงจูงใจที่จะกระทำให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมาย โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างนิสิตด้วยกัน หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้พบปะพูดคุยกันระหว่างนิสิตและคณาจารย์ เพื่อขอคำแนะนำ และได้ทราบถึงแนวทางที่ถูกต้องในการพัฒนาทักษะกระบวนการรู้คิดของนิสิต เพื่อส่งเสริมให้พฤติกรรมการเรียนของนิสิตพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนเพิ่มเติม เช่น อารมณ์ บุคลิกภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับตัวแปร ความเครียด การกำกับตนเอง และพฤติกรรมการเรียน เพิ่มเติมเพื่อให้อธิบายตัวแปรต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- จารุทัศน์ สันติสิริสมบุรณ์. (2555). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าชั้นเรียนของนักศึกษากระบวนวิชา ENV 311 มลภาวะอากาศ เสี่ยง และการควบคุม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2550). ศัพท์จิตวิทยา: การกำกับตนเอง. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563, จาก www.mitrprasarn.com/index.php/2010-02-03-13-06-48/123-2010-10-28-18-34-44/1490-self-regulation
- ชำนาญ ด่านคำ, สนิท ตีเมืองซ้าย และประวิทย์ สิมมาทัน. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. วารสารวิจัยนครราชสีมา, 10(1), 23-31.
- ณรงค์กร ชัยวงศ์. (2559). การศึกษาความเครียด สาเหตุความเครียด ของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). แฉต้นตอการศึกษาไทยล่าหลัง สร้างพลเมืองเฉื่อยชา เด็กอ่านหนังสือไม่ออก. สืบค้น 13 มีนาคม 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/news/society/1399092>
- เนาวรัตน์ เลิศมณีพงศ์. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำกับตนเองในการทำปฏิญานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปฏิญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจวรรณ ต้นประดิษฐ์. (2558). การกำกับตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคแรงจูงใจภายใน และความสำเร็จในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มุกิตา เสตะจิต. (2559). อิทธิพลของอัตมโนทัศน์ การกำกับตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนิสิตเรียนดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลลิต สังข์ศรี. (2553). การสนับสนุนทางสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนระดับช่วงชั้น ที่ 3 โรงเรียนสตรีวิทยา 2. วิทยาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรารค์ รามบุตร. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชีของนักศึกษาโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 6, 653-660. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2564, จาก <https://research.kpru.ac.th/research2/pages/filere/8442020-01-04.pdf>

- วิทยากร เชียงกุล. (2562). ปฏิรูปประเทศไทย ปัญหาหลักของการศึกษาไทย. สืบค้น 13 มีนาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647483>
- ศิริลักษณ์ โดดหนู. (2558). ความฉลาดทางจริยธรรม แรงจูงใจภายใน มิตรภาพ และการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สีบตระกูล ต้นตลานุกูล และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. (2560, มกราคม-มิถุนายน). ความเครียดและการจัดการ ความเครียดของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุตรดิตถ์. 9(10). 81-92. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2563, จาก <https://he01.tcithaijo.org/index.php/unc/article/download/111726/87190/>
- สำนักวิชาการและประมวลผล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. (2556). คู่มือกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ. สืบค้น 13 มีนาคม 2564, จาก <https://academic.reru.ac.th/download/2557.pdf>
- หงษ์ศิริ ภิชัยดิถกชัย, อรุณวรรณ กัมภูสิริพงษ์, มยุรี สวัสดิ์เมือง และทัศนีย์ จันทรภาส. (2558). ความเครียด และการแก้ปัญหาความเครียดของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลรัตนบัณฑิตพิตรพิมุข, สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2564 จาก http://110.164.147.155/kmhealth_new/Document/psychiatry/adult/P1.2.10.pdf
- อนงค์นาฏ แก้วไพฑูริย์ และปัญญา พรหมบุตร. (2563). ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนตาม นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. วารสารวิจัยวิชาการ, 3(3), 47-58.
- Lazarus, R.S. & Folkman, S. (1984). **Stress, Appraisal, and Coping**. New York: Springer.
- Weinstein, C.E., Palmer, D.R. & Schulte, A.C. (1987). **Learning and Study Strategies Inventory (LASSI)**. Florida: H&H.
- Zimmerman, B.J. (1989). A social cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Educational Psychology*, 81(3), 329-339.

ความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดต่อการฝึกงานของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

STRESS AND STRESS-COPING BEHAVIORS IN INTERNSHIP OF
PSYCHOLOGY UNDERGRADUATE STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY

จิตดา อยู่ทวีเดชากุล¹ สิทธิพันธ์ ฉัตรมงคลชัย² สิริภัทร มุกดา³
พนมพร พุ่มจันทร์⁴ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์⁵ และสุชาดา สกolkijrungrroj⁶

Jidapa Yootaweedechakul¹ Sittipan Chatmongkolchai² Siripat Mukda³ Panomporn Phoomchan⁴
Uea-anut Tanomwong⁵ and Suchada Sakolkijrungrroj⁶

^{1,2,3} นิสิตปริญญาตรี ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีเมล fon_jidapa@hotmail.co.th

^{4,5} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁶ อาจารย์ประจำ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความเครียดจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยฝึกงานของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเผชิญความเครียดกับความเครียดของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตภาควิชาจิตวิทยาที่กำลังฝึกงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จาก 3 สาขา คือ จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาชุมชน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางของ Krejcie and Morgan เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 83 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t สถิติทดสอบ F และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่มีความพร้อมด้านความรู้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงานแตกต่างกัน มีความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=-.348$)

คำสำคัญ

ความเครียด พฤติกรรมการเผชิญความเครียด นิสิต จิตวิทยา

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the stress level of psychology undergraduate students according to personal and internship factors, and 2) to investigate the relationship between stress-coping strategies and stress level. The population included psychology undergraduate students from 3 branches, namely industrial and organizational psychology, developmental psychology, and community psychology, who had internship during second semester of academic year 2020. The sample size was determined using Krejcie and Morgan sample size table. Sampling was conducted by proportionate stratified random sampling and the final sample was 83 individuals. Data collection was done using questionnaires. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Pearson's Correlation Coefficient. The results revealed that psychology undergraduate students were different in knowledge readiness, family relationship, and relationship with internship advisors with a statistically significant difference in stress at the .05 level. In addition, stress-coping behaviors had a statistically significant negative correlation with stress at the .05 level ($r = -.348$).

Keywords

Stress, Stress-coping behaviors, Undergraduate students, Psychology

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นช่วงเวลาที่นิสิตต้องพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อให้สอดคล้องกับบทเรียนและทักษะการปฏิบัติต่างๆที่เพิ่มขึ้นในแต่ละชั้นปี ตลอดระยะเวลาการศึกษานิสิตอาจประสบกับปัจจัยหลายอย่างส่งผลต่อการเรียนเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงมากมาย การฝึกงานถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของนิสิตที่ทุกคนไม่เคยพบเจอ ความเครียดจึงอาจเกิดขึ้นได้ง่ายจากการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้และส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของนิสิตได้ เพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงนิสิตจึงจำเป็นต้องใช้พฤติกรรมเผชิญความเครียดเข้ามามีส่วนช่วยคลี่คลายปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น

Lazarus and Folkman (1984) กล่าวว่าพฤติกรรมเผชิญความเครียดเป็นความพยายามของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมอย่างไม่หยุดยั้ง เพื่อจัดการกับข้อเรียกร้องจากภายนอกหรือภายในของตนเองซึ่งประเมินแล้วว่าเกินความสามารถของตน หากนิสิตมีพฤติกรรมเผชิญความเครียดที่ไม่เหมาะสมเห็นได้ชัดว่า จะส่งผลกระทบต่อความคิดและพฤติกรรมต่างๆของบุคคลนั้นได้โดยตรง ช่วงของการฝึกงานที่เป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการศึกษา เป็นโอกาสสำคัญในการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยการทดลองทำงานในสายงานนั้น ๆ ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้มีประสบการณ์ การจัดการความเครียดหรือมีพฤติกรรมเผชิญความเครียดที่ไม่เหมาะสมอาจทำให้การเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงานครั้งนั้นไม่เต็มประสิทธิภาพได้ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ที่ผ่านประสบการณ์การฝึกงานมาแล้ว พบว่า ความเครียดเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่นิสิตฝึกงานหลายคนต้องเผชิญ การรับมือหรือการเผชิญความเครียดของนิสิตแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้นิสิตบางคนสามารถจัดการปัญหาต่างๆ รักษาสุขภาพจิตของตนแล้วก้าวผ่านอุปสรรคต่างๆ จนฝึกงานได้ประสบความสำเร็จ ขณะที่นิสิตบางคน

อาจได้รับผลกระทบจากความเครียด ไม่สามารถรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการฝึกงานของนิสิตนั้นมีมากมายหลากหลายปัจจัย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด และพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในระหว่างการฝึกงาน ของนิสิตภาคจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดกิจกรรมช่วยเหลือและการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิตจิตวิทยาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันและกำลังจะเข้าสู่ช่วงเวลาการฝึกงานที่มีความหลากหลายของสถานที่ฝึกงานแต่ละที่ที่แตกต่างกัน ให้มีความรู้ทักษะ และพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพสูงสุดของตน นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้อำนาจเพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานได้ต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีความเครียดแตกต่างกันหรือไม่
2. นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีปัจจัยการฝึกงานแตกต่างกันมีความเครียดแตกต่างกันหรือไม่
3. พฤติกรรมการเผชิญความเครียดของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 มีความสัมพันธ์กับความเครียดหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา
2. เปรียบเทียบความเครียดจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยฝึกงานของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเผชิญความเครียดกับความเครียดของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตภาควิชาจิตวิทยาที่กำลังฝึกงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จาก 3 สาขาวิชา คือ จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ จิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาชุมชน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 102 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 79 คน เลือกตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วนตามสาขา ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 83 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) จำนวน 13 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เพศ สาขา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน สถานภาพของบิดามารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และความพร้อมในด้านความรู้สำหรับการฝึกงาน ข้อคำถามข้อมูลปัจจัยฝึกงาน จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ สัมพันธภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงาน ภาระงานที่ได้รับขณะ

ฝึกงาน สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน ค่าตอบแทนเป็นเงิน ระยะเวลาในการเดินทางจากที่พัก ไปยังสถานที่ฝึกงาน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความเครียด เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเครียดของนิสิตฝึกงาน ซึ่งเป็นแบบประเมินวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเองของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินพฤติกรรมเผชิญความเครียด เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถาม 7 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหา พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านจัดการอารมณ์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยาและด้านวัดผลจำนวน 3 คนเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผลการพิจารณาพบว่าข้อคำถามทั้งหมดมีค่า Index of Item-Objective Congruence (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตฝึกงาน จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในของข้อคำถาม ด้วยวิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach พบว่า แบบประเมินความเครียดของนิสิตฝึกงานมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.886 ขณะที่แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการเผชิญความเครียดของนิสิตฝึกงานด้านมุ่งแก้ปัญหา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.817 และด้านจัดการอารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.696

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง
2. ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 7 วัน โดยติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่

1. ค่าสถิติ t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเครียดของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยฝึกงาน

2. ค่าสถิติ F-test หรือการทดสอบความแปรปรวนของความเครียดของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2563 ที่มีการแบ่งกลุ่มตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยฝึกงาน ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและพฤติกรรมเผชิญความเครียดของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยฝึกงาน ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความเครียด และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด และส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยฝึกงาน

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n=83)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	23	27.70
หญิง	60	72.30
สาขา		
จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ	33	39.80
จิตวิทยาพัฒนาการ	25	30.10
จิตวิทยาชุมชน	25	30.10
แผนการเรียน		
ภาคปกติ	43	51.80
ภาคพิเศษ	40	48.20
เกรดเฉลี่ยสะสม		
ต่ำกว่า 3.00	38	45.80
3.01 ขึ้นไป	45	54.20
รายได้ต่อเดือน		
0-6,000 บาท	23	27.70

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n=83)	ร้อยละ
6,001-9,000 บาท	20	24.10
9,001-12,000 บาท	23	27.70
12,001 ขึ้นไป	17	20.50
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	56	67.50
อยู่คนเดียว	27	32.50
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว		
อบอุ่น	71	85.50
ห่างเหิน	12	14.50
ความพร้อมด้านความรู้		
น้อย	49	59.00
มาก	34	41.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 60 คิดเป็นร้อยละ 72.30 เป็นสาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ จำนวน 33 คิดเป็นร้อยละ 39.80 แผนการเรียนภาคปกติ จำนวน 43 คิดเป็นร้อยละ 51.80 มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.01 ขึ้นไป จำนวน 45 คิดเป็นร้อยละ 54.20 มีรายได้ต่อเดือน และ 0-6,000 และ 9,001-12,000 บาท จำนวน 23 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 27.70 มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาแบบอยู่ด้วยกัน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอบอุ่น จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 85.50 มีความพร้อมด้านความรู้ต่ำ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00

ตารางที่ 2 ปัจจัยการฝึกงานของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563

ปัจจัยการฝึกงาน	จำนวน (n=83)	ร้อยละ
สัมพันธ์ภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงาน		
น้อย	47	56.60
มาก	36	43.40
ภาระงานที่ได้รับ		

ปัจจัยการฝึกงาน	จำนวน (n=83)	ร้อยละ
น้อย	49	59.00
มาก	34	41.00
สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงาน		
น้อย	30	36.10
มาก	53	63.90
ค่าตอบแทน		
ได้รับ	15	18.10
ไม่ได้รับ	68	81.90
ระยะเวลาเดินทางไปยังสถานที่ฝึกงาน		
น้อยกว่า 15 นาที	19	22.90
15-30 นาที	26	31.30
มากกว่า 30 นาที	38	45.80

จากตารางที่ 2 ข้อมูลปัจจัยฝึกงาน พบว่า นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ส่วนใหญ่มีสัมพันธ์ภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงานน้อย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 ภาระงานที่ได้รับน้อย จำนวน 49 คนคิดเป็นร้อยละ 59.00 มีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานมาก จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 63.90 ไม่ได้รับค่าตอบแทน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 81.90 ใช้ระยะเวลาการเดินทางมากกว่า 30 นาที จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความเครียด และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเครียด และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด

ตัวแปร	M	SD	แปลผล
ความเครียดโดยรวม	15.23	10.529	ปกติ
พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหา	2.03	.569	ปานกลาง
พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งจัดการอารมณ์	1.60	.587	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเครียดโดยรวมของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 15.23 แสดงว่าโดยรวมนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยามีความเครียดในงานอยู่ในระดับปกติ ตามเกณฑ์ช่วงคะแนนของกรมสุขภาพจิต ขณะที่พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหาของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 2.03 แสดงว่าโดยรวมนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งจัดการอารมณ์ของนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยา มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 1.60 แสดงว่าโดยรวมนิสิตฝึกงานภาควิชาจิตวิทยามีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งจัดการอารมณ์ในงานอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเครียดของนิสิตฝึกงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยการฝึกงาน

ตัวแปร	t-test	F-test	p-value
ปัจจัยส่วนบุคคล			
เพศ	.820	-	.415
สาขา	-	1.658	.197
แผนการเรียน	-1.706	-	.092
เกรดเฉลี่ยสะสม	-1.361	-	.177
รายได้ต่อเดือน	-	1.798	.154
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	-.217	-	.829
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	2.419*	-	.022
ความพร้อมด้านความรู้	2.393*	-	.019
ปัจจัยการฝึกงาน			
สัมพันธภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงาน	3.126*	-	.002
ภาระงานที่ได้รับ	-.659	-	.511
สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน	1.784	-	.078
ค่าตอบแทน	-1.042	-	.301
ระยะเวลาการเดินทางไปยังสถานที่ฝึกงาน	-	.100	.905

* $p\text{-value} < .05$

จากตารางที่ 4 นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวค่าเฉลี่ย (M) = 4.846 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 2.004 และความพร้อมด้านความรู้ค่าเฉลี่ย (M) = 5.469 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 2.285 ที่แตกต่างกันมีความเครียดที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p-value = .022 และ p-value = .019 ตามลำดับ) แต่เพศสาขา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรสของบิดามารดาแตกต่างกันมีความเครียดที่ไม่แตกต่างกัน ขณะที่นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีปัจจัยการฝึกงานด้านสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงานค่าเฉลี่ย (M) = 6.928 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 2.216 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (p-value = .002) แต่ภาระงานที่ได้รับสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ค่าตอบแทน และระยะเวลาเดินทางไปยังสถานที่ฝึกงานที่ต่างกัน มีความเครียดไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเผชิญความเครียดกับความเครียด

พฤติกรรมการเผชิญความเครียด	ความเครียด		
	r	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ด้านมุ่งแก้ปัญหา	-.348*	.001	ปานกลาง
ด้านมุ่งจัดการอารมณ์	.000	.998	ไม่มี

* p-value < .05

จากตารางที่ 5 ความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหาในระดับปานกลาง (r=-.348) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งจัดการอารมณ์

อภิปรายผลการวิจัย

นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ สาขา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน และสถานภาพของบิดามารดาต่างมีความเครียดไม่แตกต่างกัน อธิบายได้ว่า เพศ สาขา แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม ค่าใช้จ่ายที่ได้รับต่อเดือน สถานภาพของบิดามารดา เป็นปัจจัยที่ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อความเครียดที่เกิดขึ้นจากการฝึกงานเนื่องจากปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างยาก มีความคงตัว ตรงกับที่กรมสุขภาพจิต (2540) แบ่งสาเหตุการเกิดความเครียดเป็น 3 ประการ แต่นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวต่างกันมีความเครียดแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพร เหลือสินทรัพย์ และทะยานรุ่ง เหลือสินทรัพย์ (2561) อธิบายได้ว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวส่งผลต่อสภาพจิตใจของนิสิตโดยตรง ตรงกับที่ ชูทิพย์ ปานปรีชา (2534) ได้แบ่งสาเหตุการเกิดความเครียดออกเป็น สาเหตุภายในและสาเหตุภายนอก ซึ่งหนึ่งในสาเหตุภายใน คือ สาเหตุทางจิตใจ และได้อธิบายไว้ว่า สภาพจิตใจบางอย่างก่อให้เกิดความเครียดได้ ดังนั้นความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจึงอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดได้ และนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีความพร้อมในด้านความรู้ต่างกันมีความเครียด

แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑา ลี้มทองกุล และสุภาพ อารีเอื้อ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องแหล่งความเครียด วิธีการเผชิญความเครียด และผลลัพธ์การเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกภาคปฏิบัติ ครั้งแรกพบว่าหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด คือ การขาดความรู้ อธิบายได้ว่า ความพร้อมในด้านความรู้ส่งผลให้เกิดความเครียดได้ เนื่องจากนิสิตฝึกงานไม่เคยมีประสบการณ์ในการนำความรู้ไปใช้มาก่อนอาจจะส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความพร้อม และส่งผลให้เกิดความเครียดตามมาได้

นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีปัจจัยการฝึกงาน ได้แก่ ภาระงานที่ได้รับ สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน ค่าตอบแทน และระยะเวลาในการเดินทางไปยังสถานที่ฝึกงาน แตกต่างกันมีความเครียดไม่แตกต่างกัน โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยฝึกงาน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีภาระงานที่ได้รับอยู่ในระดับน้อยและมีระดับสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานมาก ซึ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยที่ช่วยลดระดับความเครียดลงและทำให้ไม่พบความแตกต่างของปัจจัยกับความเครียดได้ แต่นิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีสัมพันธภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงาน (Advisor) ต่างกันมีความเครียดแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑา ลี้มทองกุล และสุภาพ อารีเอื้อ (2552) อธิบายได้ว่า สัมพันธภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงาน เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนิสิตต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมใหม่ หากนิสิตมีการปรับตัวที่ดีอาจส่งผลให้ความเครียดลดลงได้ ตรงกับที่ Lazarus (1984) ได้ให้ความหมายว่าของความเครียดไว้ว่า เป็นภาวะชั่วคราวของความไม่สมดุล เกิดจากการรับรู้ของบุคคลว่าสิ่งเร้าที่เข้ามาเป็นสิ่งคุกคาม โดยเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ในขณะที่เหตุการณ์เดียวกันบุคคลมีความเครียดแตกต่างกัน ความเครียดไม่ได้เกิดจากสถานการณ์หรือตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการที่บุคคลรับรู้และประเมินสถานการณ์และการปรับตัวต่อสถานการณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปรับตัวต่อสถานการณ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับความเครียด นิสิตที่มีการปรับตัวที่ดี มีสัมพันธภาพกับอาจารย์ที่ปรึกษาขณะฝึกงาน และสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานที่ดีก็อาจทำให้ความเครียดลดลงได้

พฤติกรรมการเผชิญความเครียดของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด คือ พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหาของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 มีความสัมพันธ์กับความเครียด โดยมีความสัมพันธ์ทางลบ ($r = -.348$) ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา อัยเอ็ง และ วรรณกร พลพิชัย (2560) อธิบายได้ว่า เมื่อเกิดความเครียดบุคคลก็จะมีพฤติกรรมการเผชิญความเครียดเกิดขึ้นตามมา ซึ่งพฤติกรรมการเผชิญความเครียด Bell (1977) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นวิธีเฉพาะบุคคลที่นำมาใช้ในการลดความเครียดให้อยู่ในระดับที่สามารถทนได้ เมื่อนิสิตรู้สึกทนต่อสถานการณ์นั้นไม่ได้จึงต้องจัดการกับปัญหาและเกิดเป็นพฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหา หลังจากการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหาแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะค่อยๆลดลงทำให้ความเครียดลดลงตามไปด้วย พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งจัดการกับอารมณ์ของนิสิตภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ฝึกงานในปีการศึกษา 2563 ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียด ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทรา อัยเอ็ง และ วรรณกร พลพิชัย (2560) อธิบายได้ว่า พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งจัดการกับอารมณ์ไม่ใช่การแก้ไขปัญหาที่แท้จริง ดังที่ Lazarus and Launier (1978) กล่าวไว้ว่า กลวิธีในการเผชิญความเครียดโดยมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Affective Oriented Coping Strategies) เป็นพฤติกรรมที่ควบคุมสถานการณ์โดยการควบคุมอารมณ์ไม่ได้มุ่งแก้ไขปัญหาที่แท้จริง และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีการใช้พฤติกรรมการเผชิญความเครียดด้านมุ่งจัดการกับอารมณ์ซึ่งไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหานั้นที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หากต้องการนำผลการวิจัยไปศึกษาต่อยอด ควรเพิ่มจำนวนประชากรให้มีจำนวนมากขึ้น และการวิจัยวิจัยครั้งนี้มีปัจจัยบางตัวที่ได้รับผลกระทบสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เช่น ปัจจัยภาระงานที่อาจจะทำส่งผลต่อผลการวิจัยได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างกิจกรรมเตรียมความพร้อมสำหรับการฝึกงานที่เหมาะสมของนิสิต และสามารถนำเสนอข้อมูลต่อสถานที่ฝึกงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรสำหรับนิสิตฝึกงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2540). **คู่มือคลายเครียดด้วยตนเอง**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทร์หา อัยเอ็ง และวรรณกร พลพิชัย. (2561). **การศึกษาความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ชูทิพย์ ปานปรีชา. (2534). **จิตวิทยาทั่วไป**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มณฑา ลิ้มทองกุล และสุภาพ อารีเอื้อ. (2552). **ความเครียด วิธีการเผชิญความเครียด และผลลัพธ์การเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานครั้งแรก**. วารสารพยาบาลรามธิบดี, 15(2), 192-205.
- วราพร เหลือสินทรัพย์. (2561). **อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อความเครียดในวัยรุ่น**. กรณีศึกษา: นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง).
- Bell & J.M. (1977). Stressfull life Events and Coping Method in Mental Illness and Wellness Behavior. *Nursing Research*. 26 (3), 136 –140.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, (30), 607-610.
- Lazarus, R.S. & Folkman, S. (1984). **Stress appraisal and coping**. New York: Springer.
- Lazarus, R. S., & Launier, R. (1978). **Stress-related transaction between person and environment**. New York: Plenum Press.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของ
ของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

FACTORS RELATED TO STRESS OF FIELD EXPERIENCE IN PSYCHOLOGY DURING THE
CORONAVIRUS PANDEMIC 2019 (COVID-19) OF PSYCHOLOGY STUDENTS AT
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

โสภกา เกตุหอม¹ วิภาพร ตันทสวัสดิ์²
Sopha Katehom¹ Vipaporn Tantasawat²

- ¹ นักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล sophakate@vru.ac.th
- ² อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล vipaporn@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
ความเครียดกับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019
(COVID-2019) 3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่
ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) จำนวนทั้งสิ้น 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
คือ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดและแบบสอบถามความเครียด
ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดโคโรนา 2019 (COVOD-19) สถิติที่ใช้ในการวิจัย
คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าสัมประสิทธิ์การ
ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยความเครียดที่มีความสัมพันธ์
และสามารถทำนายความเครียดของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพช่วงสถานการณ์แพร่ระบาด
ของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ การจัดสรรเวลา สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน และความ
เข้มแข็งทางจิตใจ

คำสำคัญ

ความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
นักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยา

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the stress level of students who had field experience in psychology during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-2019), 2) study the relationship between stress factors and stress of students who had field experience in psychology during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-2019), 3) study factors related to the stress of students who had field experience in psychology during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-2019). The participants were 58 fourth-year students studying in the psychology program at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. Research instruments were questionnaires, covering different significant aspects including personal information, factors related to stress, and stress of students who had field experience in psychology during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-2019). Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient model and stepwise multiple regression analysis. The results showed that the mean score of stress was at a moderate level. The top three factors related to stress which were correlated and could predict the stress of psychology students who had field experience during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-2019) were time management, work environment, and mental strength.

Keywords

Stress in internship, Coronavirus pandemic 2019, Psychology students

ความสำคัญของปัญหา

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางจิตวิทยาเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญกับนักศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการเข้าไปทดลองการทำงานที่เปรียบเสมือนตนเองเป็นบุคลากรของหน่วยงานที่เข้าไปทำงานในหน่วยงานนั้นจริง ๆ เป็นครั้งแรก จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาเกิดความตึงเครียดต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ เนื่องจากต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ รวมถึงขาดประสบการณ์ในการทำงานในหน่วยงานที่ต้องใช้ทักษะการทำงานเฉพาะด้าน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2564) ความเครียด คือ สภาวะอารมณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่ไม่คาดหมาย ซึ่งเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัย เช่น สภาพแวดล้อม มนุษย์สัมพันธ์ การปรับตัว เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ที่ก่อให้เกิดความเครียดและส่งผลกระทบต่อตนเองได้หากไม่จัดการความเครียดออกไป (กรมสุขภาพจิต, 2551)

ปัจจุบันนี้ความเครียดของคนไทยเพิ่มขึ้นมากตั้งแต่เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ในเดือนมีนาคม 2563 ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพจิตของประชาชนในทุกระดับชั้น และเป็นเชื้อที่แพร่จากคนสู่คนและยังไม่แสดงอาการทันทีหลังได้รับเชื้อทำให้ผู้คนที่ติดเชื้อไวรัสไม่รู้ตัวและใช้ชีวิตตามปกติจนเกิดการระบาดเป็นวงกว้าง จำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นทุกวันและมีผู้เสียชีวิตจากโรคนี้ด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2564) จนท้ายที่สุดเกิดการประกาศล็อกดาวน์ของประเทศไทย ผู้คนต้องเว้นระยะห่าง ทำงานที่บ้าน ไม่ให้ออกจากบ้านตามระยะเวลาที่กำหนด ห้ามประชาชนเดินทางเข้าและออกจากประเทศ รวมถึงต้องใส่หน้ากากอนามัยในทุกที่ที่ไปเสมอ เนื่องจากโรคนี้อยู่ไม่มียารักษาโดยเฉพาะ ทำให้ต้องใช้มาตรการที่เข้มงวด ส่งผลกระทบต่อทุกด้าน เช่น ด้านการจ้างงาน ด้านการท่องเที่ยวและการบิน ด้านผลกระทบการส่งออก ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา โรคโควิด-19 ทำให้เด็กได้รับผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เนื่องจากต้องเรียนที่บ้านจึงจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต เป็นการซ้ำเติมนักเรียนที่มีความยากจนที่เป็น

ปัญหาเดิมอยู่แล้ว รวมถึงการปิดเรียนยาวนานทำให้ความรู้หดหาย หรือสภาวะการถดถอยของมนุษย์ (human capital) (ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์, 2563) ไม่ต่างจากการให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน นักศึกษาสาขาจิตวิทยาชั้นปีที่ 4 ต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต้องออกไปฝึกงานได้ตามระยะเวลา 4 เดือนตามหลักสูตร ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2563 ถึง 26 กุมภาพันธ์ 2564 แต่โรคระบาดนี้กลับมาอีกครั้งเมื่อปลายเดือนธันวาคม 2563 ทำให้เกิดผลกระทบกับนักศึกษาฝึกงานทันที เนื่องจากบางหน่วยงานมีมาตรการ Work From Home ทำให้นักศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานต่อได้ในท้ายที่สุดต้องส่งนักศึกษากลับมหาวิทยาลัย ในบางหน่วยงานที่มีมาตรการควบคุมสถานการณ์ได้ ได้อนุญาตให้นักศึกษาสามารถเดินทางไปทำงานตามปกติแต่ต้องปฏิบัติตามมาตรการของหน่วยงาน ถึงแม้ว่าหน่วยงานจะมีมาตรการควบคุมแต่นักศึกษาก็ยังมีความเสี่ยงต่อการเดินทางและความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยความเครียดของนักศึกษาฝึกงานในสถานการณ์โควิด

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาเป็นประเด็นที่มีการวิจัยออกมาอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ระหว่างฝึกปฏิบัติงาน (ลัดดาวัลย์ แดงเถิน, 2558) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมกับความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล (มาลีวัล เลิศสาครศิริ, 2557) ความเครียด และการแก้ปัญหาของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยี (หงส์ศิริ ภัยโยติลภชัย, 2558) การศึกษาความเครียด สาเหตุความเครียด ของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น (ณรงค์กร ชัยวงศ์, 2559) แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังพบว่ามีการวิจัยที่สามารถอธิบายความเครียดขณะฝึกประสบการณ์ในช่วงสถานการณ์โควิด 2019 เป็นจำนวนไม่มาก ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับความเครียดขณะฝึกประสบการณ์ในช่วงสถานการณ์โควิด 2019 ได้อย่างเหมาะสม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาระดับความเครียดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของนักศึกษาสาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขและป้องกันปัญหาสุขภาพจิตรวมทั้งค้นหาแนวทางการจัดการความเครียดของนักศึกษาในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคนี้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยความเครียดมีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) หรือไม่
3. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเครียดกับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)

สมมติฐานการวิจัย

1. ความเข้มแข็งทางจิตใจ การจัดสรรเวลา อาจารย์ที่ปรึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)
2. ความเข้มแข็งทางจิตใจ การจัดสรรเวลา อาจารย์ที่ปรึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาจิตวิทยาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนทั้งสิ้น 58 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นปลายปิด มีมาตรวัด ดังนี้ ข้อที่ 1. เพศ 2. แขนงวิชา 3. ประเภทหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวนจำนวน 57 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดลิเคิร์ต (Likert scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับตั้งแต่ มากที่สุด (5 คะแนน) ถึง น้อยที่สุด (1 คะแนน) ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวนจำนวน 20 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) โดยใช้มาตรวัดลิเคิร์ต (Likert scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับตั้งแต่ มากที่สุด (5 คะแนน) ถึง น้อยที่สุด (1 คะแนน)

การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ศิริวรรณ กำแพงพันธ์ (อาจารย์กลุ่มวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว) อาจารย์ดวงกมล ทองอยู่ (อาจารย์กลุ่มจิตวิทยาชุมชน) และอาจารย์สมรรถพงศ์ ขจรวิณี (อาจารย์กลุ่มจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทั้งเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาสาขาจิตวิทยา ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณา ค่า Chronbach's alpha และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Corrected item-total correlation coefficients) เมื่อตัดข้อคำถามที่ CITC ต่ำกว่า 0.20 นั้นออก พบว่า แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียด การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การจัดสรรเวลา สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน อาจารย์ที่ปรึกษา ความเข้มแข็งทางจิตใจ ความเครียดของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในช่วงสถานการณ์โคโรนา 2019 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .848, .779, .859, .868, .807, และ .976 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัจจัยทั่วไปทางประชากรศาสตร์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับของความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) โดยการใช้สถิติบรรยายประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์และปัจจัยความเครียดที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาพบว่าในจำนวน 58 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 42 คน คิดเป็นร้อยละ 72.4 และเพศชายจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 ส่วนใหญ่มีความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.183

สมมติฐานที่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ($r = -.319^*$) ความเข้มแข็งทางจิตใจ ($r = -.402^*$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดสรรเวลา ($r = -.479^{**}$) สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน ($r = -.380^{**}$) อาจารย์ที่ปรึกษา ($r = -.351^{**}$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเครียดกับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)

ตัวแปรตาม	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value
ความเข้มแข็งทางจิตใจ	-.402*	.028
การจัดสรรเวลา	-.479**	.000
อาจารย์ที่ปรึกษา	-.351**	.000
การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	-.319*	.034
สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน	-.380**	.000

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 2 การจัดสรรเวลา สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน ความเข้มแข็งทางจิตใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดต่อนักศึกษาสาขาจิตวิทยา ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดสรรเวลา ความเข้มแข็งทางจิตใจ สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019)

ปัจจัย	ความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ				
	B	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่	8.397	1.042		8.062**	.000
การจัดสรรเวลา	-.588	.208	-.332	2.822**	.007
ความเข้มแข็งทางจิตใจ	-.504	.191	-.294	2.634*	.011
สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน	-.421	.209	-.232	2.017*	.049

R = 605^b, R² = .366, F = 10.377, Sig = .000^e, SE_{est} = .968

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Y = 8.397 - .588**\text{การจัดสรรเวลา} - .504*\text{ความเข้มแข็งทางจิตใจ} - .421*\text{สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน}$$

$$Z = -.332**\text{การจัดสรรเวลา} - .294*\text{ความเข้มแข็งทางจิตใจ} - .232*\text{สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน}$$

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ความเข้มแข็งทางจิตใจ การจัดสรรเวลา อาจารย์ที่ปรึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ 1) การจัดสรรเวลาที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อาจเป็นเพราะขณะฝึกงานเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา นักศึกษาต้อง Work From Home ทำให้นักศึกษาละเลยงานที่รับผิดชอบ ขาดการวางแผนเป้าหมายในการทำงานและลงมือปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งสอดคล้องกับสุวรรณ สีสัมประสงค์ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเครียดของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4-6 พบว่า การจัดสรรเวลาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของนักศึกษาแพทย์ ปัญหาการจัดสรรเวลาที่ไม่เหมาะสม มีแนวโน้มเกิดความเครียดสูง เพราะเกิดจากการไม่สามารถจัดสรรงานและชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ทำให้กิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตลดน้อยลง จึงทำให้เกิดความเครียดได้ 2) ความเข้มแข็งทางจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อาจเกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโคโรนา 2019 เกิดขึ้นขณะที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานโดยที่นักศึกษาไม่ได้เตรียมความพร้อมเรื่องการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาด ทำให้นักศึกษาบางรายต้องฝึกปฏิบัติงานภายใต้มาตรการป้องกันโรคด้วยความตึงเครียดของหน่วยงานจึงอาจทำให้ต้องมีความเข้มแข็งทางจิตใจสูง เพื่อฝึกปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฤษกันทร สุวรรณพันธ์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดต่อการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขและสหเวชศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก พบว่า ปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับความเครียดมากที่สุดคือ การรับรู้ความเสี่ยงของโรค และได้ให้คำแนะนำว่าควรมีมาตรการช่วยเหลือ นักศึกษาที่มีภาวะเครียดโดยการให้ความรู้เรื่องโรคและสร้างความตระหนักเพื่อป้องกันตนเองจากโรค เพื่อปรับตัวให้ เท่าทันกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-2019 3) สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อาจเกิดจากความไม่พร้อมของสถานที่ทำงาน อุปกรณ์การปฏิบัติงาน รวมถึงเพื่อนร่วมงาน พี่เลี้ยง และกฎเกณฑ์ในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิระ เพ็ชรราม และ กลางเดือน โพนชา (2559) ศึกษาความเครียดของพนักงานและปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของพนักงาน พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีผลต่อ ความเครียดของพนักงาน ด้านการปฏิบัติงานมีความเครียดมากที่สุด รองลงมาคือด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์กับ หัวหน้างาน ด้านที่ส่งผลต่อความเครียดน้อยที่สุดคือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร 4) การเตรียมความพร้อม มีความสัมพันธ์ทางลบความสัมพันธ์กับความเครียด เพราะนักศึกษาสาขาจิตวิทยามีการเตรียมความพร้อม เรื่องการฝึกปฏิบัติงาน การค้นหาความรู้เพิ่มเติมก่อนการฝึกปฏิบัติงาน เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 เกิดขึ้นระหว่างที่นักศึกษากำลังฝึกปฏิบัติงาน จึงทำให้นักศึกษามีแนวโน้มเกิดเครียด ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทิมา ช่วยชุม และ คณะ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิตระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน ทางคลินิก พบว่า นักศึกษาพยาบาลให้ความคิดเห็นว่าการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก มีอิทธิพลต่อความเครียดอยู่ในระดับมาก 5) อาจารย์ที่ปรึกษา มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด เพราะเมื่อนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพในหน่วยงานนอกมหาวิทยาลัย อาจารย์ที่จะปรึกษาจะคอยแนะนำข้อมูล ให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้นักศึกษารู้สึกว่าไม่ได้เผชิญปัญหาเพียงลำพัง จึงทำให้ของนักศึกษาสาขาจิตวิทยา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดลงได้เป็นอย่างมาก

สมมติฐานข้อที่ 2 ความเข้มแข็งทางจิตใจ การจัดสรรเวลา อาจารย์ที่ปรึกษา การเตรียมความพร้อมก่อน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน 1) การจัดสรรเวลา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดต่อความเครียดของนักศึกษา เพราะการปฐมนิเทศก่อนฝึก ประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไม่มีการเตรียมความพร้อมเรื่องการจัดสรรเวลาเมื่อ ต้อง Work From Home หรือ การปฏิบัติงานที่บ้าน ทำให้นักศึกษาขาดการวางแผนในการทำงานที่ได้รับผิดชอบ ทั้งจากหน่วยงานที่สังกัดและงานที่มหาวิทยาลัยมอบหมาย ไม่สามารถบริหารเวลาพักผ่อนกับเวลาทำงานให้เหมาะสม เมื่อใกล้กำหนดส่งผลงานทำให้นักศึกษามีความกังวลและกลายเป็นความเครียดในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณาสีสมประสงค์ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเครียดของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 4-6 พบว่า สาเหตุการจัดสรรเวลาเป็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาแพทย์ เพราะต้องทำงานเยอะ และรับผิดชอบงานสูง ขาดความเป็นอิสระ ในตนเอง ทำกิจกรรมอื่น ๆ ลดลง เพราะไม่สามารถจัดสรรเวลาได้อย่างเหมาะสม สาเหตุการจัดสรรเวลาเป็นปัจจัย ที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาแพทย์ 2) ความเข้มแข็งทางจิตใจ ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ เพราะนักศึกษาต้องรับมือกับงานที่ต้องรับผิดชอบสูงไปพร้อม ๆ กับการปรับตัวให้อยู่ในช่วง สถานการณ์ควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อต้องเผชิญกับความกดดันและต้องปรับตัวให้เข้ากับ สถานการณ์โดยที่ขาดประสบการณ์การทำงานเป็นทุนเดิม ทำให้ความเข้มแข็งทางจิตใจไม่เพียงพอกับการเผชิญ ปัญหาและจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2549) ได้ศึกษาว่าผู้ที่มีความ เข้มแข็งทางจิตใจดีต้องมีองค์ประกอบของความเข้มแข็งทางใจไว้ 3 องค์ประกอบ อีดี คือ สามารถทนทานต่อภาวะ กัดดันได้ดี ฮีดี คือ มีความศรัทธาและมีกำลังใจดี และ สู้ คือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้ 3) สิ่งแวดล้อมในหน่วยงานเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาสาขาจิตวิทยาเป็นลำดับที่ 3 ที่เป็นเช่นนั้น เพราะ สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยสถานที่ พี่เลี้ยง และเพื่อนร่วมงาน ส่งผลให้เกิดความเครียดเนื่องจากขาดความ พึงพอใจต่อสิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน หรือ ได้รับการตอบสนองจากสิ่งแวดล้อมสำคัญอย่างพี่เลี้ยงไม่เพียงพอต่อ

ความต้องการ เนื่องจากนักศึกษาสาขาจิตวิทยามีปัญหาเรื่องการจัดสรรเวลา และมีความเข้มแข็งทางจิตใจต่ำ ทำให้ต้องการความใส่ใจจากพี่เลี้ยงมาก แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อาจทำให้พี่เลี้ยงไม่สามารถใส่ใจนักศึกษาได้ตามความต้องการ เนื่องจากนักศึกษาต้องปฏิบัติงานที่บ้าน หรือ Work From Home ซึ่งสอดคล้องกับ Jones Catriona (2008) ที่ศึกษาความเครียดของนักศึกษาผดุงครรภ์ พบว่า สาเหตุความเครียดคือ การเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ การเป็นส่วนเกินของทีม อาจารย์พยาบาลไม่สอนงาน พฤติกรรมและทัศนคติของพยาบาลไม่เหมาะสม พยาบาลพี่เลี้ยงไม่เต็มใจในการให้ความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเริ่มมีภาวะเครียด ดังนั้นทางหลักสูตรควรสำรวจความเครียดของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และควรสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาเพื่อป้องกันการเกิดภาวะเครียดในระดับสูง
2. จากผลการศึกษาที่พบว่า การจัดสรรเวลา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) มากที่สุด หลักสูตรควรแบ่งกำหนดการส่งงานออกเป็นระยะ ในเวลาที่ไม่เร็วและไม่ห่างกันจนเกินไป เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาทำงานและส่งงานได้ทันเวลา เป็นการลดความเครียดที่อาจเกิดจากการต้องส่งงานครั้งละมาก ๆ
3. จากผลการศึกษาที่พบว่า ความเข้มแข็งทางจิตใจ ความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) ดังนั้นหลักสูตรควรจัดให้มีวิชาการเตรียมความเข้มแข็งทางจิตใจในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน อาจนำเสนอประสบการณ์ทำงานของนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพจบแล้วในหน่วยงานที่แตกต่างกัน
4. จากการศึกษาที่พบว่า สิ่งแวดล้อมในหน่วยงาน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-2019) ดังนั้นหลักสูตรควรจัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์นอกห้องเรียนให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การไปศึกษาดูงาน การใช้กรณีศึกษาในการปฏิบัติในหน่วยงาน เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นสภาพแวดล้อม และสถานการณ์การปฏิบัติงานจริงในหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการฝึกการแก้ปัญหาเมื่อต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้อย่างเหมาะสม
5. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อความเครียด หรือ สิ่งที่นักศึกษาต้องการความช่วยเหลือเพื่อลดความเครียด
6. ควรเพิ่มการเก็บข้อมูลเชิงลึกกับนักศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยความเครียดในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากในแบบสอบถาม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2555). **คู่มือคลายเครียด (ฉบับปรับปรุงใหม่)**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564,
จาก <https://www.dmh.go.th/ebook/view.asp?id=345>
- _____. (2564). **สุขภาพจิตคนไทยกับ COVID 19**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564,
จาก <https://www.dmh.go.th/covid19/>
- กณิกาพร บุญชู. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งทางจิตใจของหญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์
ในจังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้น
จาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/8284>
- ชนิษฐา ระโหลฐาน. (2554). **ความเข้มแข็งทางจิตใจของนักกีฬาบาสเกตบอลหญิง**. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก [http://thesis.swu.ac.th/
swuthesis/Spo_Coa/Khanittha_R.pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Spo_Coa/Khanittha_R.pdf)
- จันทิมา ช่วยชม, อรุณรัตน์ โยธินวัฒน์บำรุง, ยุพิน หมั่นทิพย์, นันทน์ภัส สารมาศ, และมนันชญา จิตตรัตน์.
(2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตระหว่างการศึกษา
ปฏิบัติงานทางคลินิกในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 1. **วารสารมหาจุฬานาครธรรมสาร**. 7
(5): 304. สืบค้นจาก [file:///C:/Users/Administrator/Downloads/243405-Article%20Text-
841807-1-10-20200528.pdf](file:///C:/Users/Administrator/Downloads/243405-Article%20Text-841807-1-10-20200528.pdf)
- ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์. (2563). **พิษโควิด-19 ซ้ำเติม เหลือมลภาวะการศึกษา ทำ นร.ยากจนพิเศษพุ่งกว่า
ล้านคน**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1913068>.
- ณรงค์กร ชัยวงศ์. (2559). **การศึกษาความเครียด สาเหตุความเครียด ของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต**. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2549). **อาร์คิว ... ภูมิใจกันทางใจ**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564,
จาก www.happyhomeclinic.com.
- พัชรา รุ่งสันเทียะ. (2559). **อิทธิพลของการมองโลกในแง่ดี ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน โดยมีกลวิธีใน
การเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรสื่อ ของบุคลากรมหาวิทยาลัยในการกำกับของรัฐ(วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต)**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก
[http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5606035235_7121_5125.
pdf](http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5606035235_7121_5125.pdf)
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ. (2557). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมกับความเครียด
ขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์.
วารสารพยาบาลทหารบก**. 15 (2): 276-278. สืบค้นจาก [https://he01.tci-
thaijo.org/index.php/JRTAN/article/view/25189](https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JRTAN/article/view/25189)
- ลัดดาวัลย์ แดงเถิน. (2558). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของนิสิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์
ระหว่างฝึกปฏิบัติงาน**. มหาวิทยาลัยนเรศวร. สืบค้นจาก [http://nuir.lib.nu.ac.th/
dspace/handle/123456789/704](http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/704)
- วชิระ เพ็ชราม, กลางเดือน โพนนา. (2559). **ความเครียดของพนักงานและปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของ
พนักงาน กรณีศึกษาฐานผลิตแก๊สธรรมชาตินอกชายฝั่งอ่าวไทย. วารสารวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี**. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 18(1): 16-18. สืบค้นจาก [https://li01.tci-
thaijo.org/index.php/sci_ubu/article/view/86476](https://li01.tci-thaijo.org/index.php/sci_ubu/article/view/86476)

- วิลาลักษณ์ วีระอาชากุล, วิบูลย์ วีระอาชากุล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในนักศึกษาทันตแพทย์
 ชั้นปีที่ 4-6 คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นจาก
<https://neurosci.kku.ac.th/wp-content/uploads/2018/12/Original-Article.pdf>
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2558). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏว
 ไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. สืบค้นจาก [http://acad.vru.ac.th/pdf-
 handbook/Hand_Advisor2558.pdf](http://acad.vru.ac.th/pdf-handbook/Hand_Advisor2558.pdf)
- สุวรรณา สีสัมประสงค์. (2552). การศึกษาความเครียดของนักศึกษาแพทย์ระดับชั้นปีที่ 4-6(ปริญญา
 การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก [http://thesis.swu.
 ac.th/swuthesis/Gui_Cou_Psy/Suwanna_S.pdf](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Gui_Cou_Psy/Suwanna_S.pdf)
- หงส์ศิริ ภัยโยติลภชัย. (2558). ความเครียด และการแก้ปัญหาของนักศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยี
 สารสนเทศทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์บพิตรพิมุขจักรวรรดิ
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. สืบค้นจาก
[http://www.tnrr.in.th/?page=result_](http://www.tnrr.in.th/?page=result_search&record_id=10150178)

การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

THE NEEDS ASSESSMENT FOR DEVELOPING STUDENTS' DESIRABLE CHARACTERISTICS
IN THE FIELD EXPERIENCE IN PSYCHOLOGY DURING
THE CORONAVIRUS PANDEMIC (COVID-19)

วิภาพร ตันทสวัสดิ์
Vipaporn Tantasawat

อาจารย์ประจำหลักสูตรจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล vipaporn@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ และ 2) เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประชากร คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 60 คน และพี่เลี้ยง จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ที่มีความเที่ยงตรงเชิงพินิจ 0.67 - 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.39 - 0.78 และค่าความเชื่อมั่น 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ F-test ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาไม่แตกต่างกันตามประเภทของสถานประกอบการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ด้านความรู้ และด้านทักษะทางปัญญา ตามลำดับ

คำสำคัญ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study and compare the level of students' desirable characteristics in the field experience in psychology during the coronavirus pandemic (COVID-19), and 2) to assess and prioritize the needs of students' desirable characteristics in the field experience in psychology during the coronavirus pandemic (COVID-19). The populations were 60 psychology students in the field experience of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage and 41 mentors. Students' desirable characteristics in the field experience in psychology questionnaires were used for data collection with face validity values ranging from 0.67 - 1.00, the discriminative power from 0.39 - 0.78, and reliability of 0.92. The data were analyzed descriptively and inferentially including frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test for one-way ANOVA, and its priority in terms of needs was also set by using Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}). The research found that students' desirable characteristics in the field experience in psychology during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-19) overall was at a high level. The comparison of students' desirable characteristics in the field experience in psychology during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-19) was not different by the type of enterprises at a .05 significance level. The most critical needs for developing student's desirable characteristics in the field experience in psychology during the coronavirus pandemic 2019 (COVID-19) were numerical analysis skills, communication skills and information technology skills, knowledge, and cognitive skills, respectively.

Keywords

Desirable characteristic, Field experience in psychology, Coronavirus pandemic (COVID-19)

ความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทในการพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพเจริญงอกงามด้วยภูมิแห่งปัญญา มีทักษะ คุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับคนอื่นได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกงาน นับเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระทำร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานประกอบการ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ ทักษะ และมีเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม และก้าวทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การที่จะพัฒนานักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพได้นั้น สาขาวิชาจิตวิทยาได้เล็งเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างมากมาจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงบรรจุรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สาขาวิชาจิตวิทยาไว้ในหลักสูตร เพื่อจัดนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ให้เข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา ทั้งหน่วยงานหรือองค์การภาครัฐหรือเอกชน อันจะส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ตรงในการทำงาน ที่เกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพแบบองค์รวม ที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ ส่งเสริม ป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู เช่น ส่งเสริมและป้องกันปัญหาสุขภาพจิต การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตใจ

ศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านจิตวิทยาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม สอน ฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ด้านจิตวิทยา และวิชาการอื่น ๆ (อติญาณ์ ศรีเกษตรริน และคณะ, 2560) ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องผ่านการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ดังนั้นการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาจะส่งผลให้นักศึกษาได้เรียนรู้สถานการณ์และสภาพการณ์ที่เป็นจริงในโลกของการทำงาน เป็นการนำเอาความรู้ที่ได้รับทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติไปทดลองใช้ อีกทั้งยังช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพที่เป็นการต่อยอดให้เกิดความชัดเจนเห็นจริงในองค์ความรู้ที่ได้รับ และยังเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม ในพฤติกรรมทุกด้านไม่ว่าจะเป็นส่วนของบุคลิกภาพ สติปัญญา เจตคติที่ถูกต้องเหมาะสมในการทำงานทางจิตวิทยาต่อไป

อย่างไรก็ตาม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เป็นช่วงที่คาบเกี่ยวอยู่ในระหว่างสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้สถานประกอบการออกมาตรการให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบ Work From Home (WFH) หรือสลับวันมาปฏิบัติงาน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้คนในหน่วยงานมีระยะห่างของพื้นที่ที่เหมาะสม ตามมาตรการ แนวทางปฏิบัติ ประกาศ คำสั่งป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่แต่ละหน่วยงานกำหนดขึ้น หรือปฏิบัติตามแนวทางที่ภาคเอกชนต้นสังกัดของแต่ละหน่วยงานเป็นผู้กำหนด

จากที่กล่าวมานี้ สถานประกอบการหลายแห่งจึงมอบหมายงานให้นักศึกษาได้ปฏิบัติ ตามแต่ความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน เช่น กิจกรรมการเรียนการสอน บริการสนเทศทางจิตวิทยา การฝึกอบรม การแปลบทความทางจิตวิทยาของต่างประเทศ หรือการให้บริการทางจิตวิทยาทั้งในรูปแบบออนไลน์ และ/หรือ ออนไลน์ ส่งผลให้นักศึกษาต้องรับมือกับงานมอบหมายในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากงานมอบหมายเดิมที่สถานประกอบการได้มอบไว้ก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับใด และมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของสถานประกอบการหรือไม่ รวมทั้งที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาเห็นว่า มีประเด็นใดเป็นความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา รวมทั้งมีลำดับของความต้องการจำเป็นมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลวิจัยมาใช้พัฒนาระบบกลไกที่ใช้ในการจัดการศึกษา และเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยาเพื่อให้เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ ส่งผลต่อการตอบรับนักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาในรุ่นต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับใด และมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของสถานประกอบการหรือไม่
2. ประเด็นใดที่ที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาเห็นว่า เป็นความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีลำดับของความต้องการจำเป็นมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ
2. เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 64 คน และพี่เลี้ยง จำนวน 41 คน แต่มีนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาตอบแบบสอบถามกลับมา 60 คน การวิจัยครั้งนี้จึงมีประชากรทั้งหมด 101 คน คิดเป็นร้อยละ 96.19

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนตัวของพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยามาสร้างข้อคำถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5-point scale) โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual-response format) รวมทั้งสอบถามข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา แบบสอบถามได้ผ่านการหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ 0.67 - 1.00 แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.39 - 0.78 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.926 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยานี้ ไปเก็บข้อมูลจริงกับพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา จำนวน 101 คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) แปลความหมายดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติในการทดสอบสมมติฐาน คือ สถิติทดสอบ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา โดย

การกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ (What is) และสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) แล้วเรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ดัชนี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D)/D \text{ โดย}$$

Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (Degree of Success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

การพิจารณาความต้องการจำเป็นจะพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ดัชนี PNI_{modified} มีค่า 0.3 ขึ้นไป ถือเป็นความต้องการจำเป็น ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจะใช้วิธีการเรียงลำดับจากมากไปน้อย นั่นคือ ดัชนีที่มีค่ามาก แปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงกว่าดัชนีที่มีค่าน้อย ดังนั้นดัชนีที่มีค่ามากจึงต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา จำนวน 60 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 73.333 และเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.667 ที่เลี้ยง จำนวน 41 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 80.487 และเพศชาย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 19.513 กลุ่มสาขาวิชาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ส่วนใหญ่เรียนกลุ่มวิชาจิตวิทยาชุมชน จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ กลุ่มวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 38.333 และกลุ่มวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 21.667 ประเภทของสถานประกอบการที่นักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพจิตวิทยา จำนวน 41 แห่ง ส่วนใหญ่อยู่ในประเภทของส่วนราชการ/หน่วยงานในกำกับของรัฐ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 58.536 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 19.512 หน่วยงานเอกชน/ธุรกิจเอกชน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.073 และสมาคม มูลนิธิหรือองค์กรอิสระ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.879

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.957$, S.D = 0.599) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.330$, S.D = 0.632) รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.302$, S.D = 0.740) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.650$, S.D = 1.193) ด้านความรู้ ($\bar{X} = 3.648$, S.D = 0.869) และด้านทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 3.607$, S.D = 0.961) โดยมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.330	0.632	มาก
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.302	0.740	มาก
ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี	3.650	1.193	มาก
ด้านความรู้	3.648	0.869	มาก
ด้านทักษะทางปัญญา	3.607	0.961	มาก
โดยรวม	3.957	0.599	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันตามประเภทของสถานประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	sig
ด้านคุณธรรมจริยธรรม					
ระหว่างกลุ่ม	2.336	4	.584	1.070	.376
ภายในกลุ่ม	52.426	96	.546		
รวม	54.762	100			

Test of Homogeneity of Variances

Levene Statistic = 2.630 df1 = 4 df2 = 96 p-value = .059

ด้านความรู้					
ระหว่างกลุ่ม	3.013	4	.753	.997	.413
ภายในกลุ่ม	72.509	96	.755		
รวม	75.522	100			

Test of Homogeneity of Variances

Levene Statistic = .729 df1 = 4 df2 = 96 p-value = .574

ด้านทักษะทางปัญญา					
ระหว่างกลุ่ม	4.649	4	1.162	1.270	.287
ภายในกลุ่ม	87.825	96	.915		
รวม	92.474	100			

Test of Homogeneity of Variances

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	sig
Levene Statistic = 2.327 df1 = 4 df2 = 96 p-value = .062					
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ					
ระหว่างกลุ่ม	1.129	4	.282	.698	.595
ภายในกลุ่ม	38.826	96	.404		
รวม	39.955	100			
Test of Homogeneity of Variances					
Levene Statistic = .956 df1 = 4 df2 = 96 p-value = .435					
ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสารและการใช้เทคโนโลยี					
ระหว่างกลุ่ม	.334	4	.084	.056	.994
ภายในกลุ่ม	142.194	96	1.481		
รวม	142.528	100			
Test of Homogeneity of Variances					
Levene Statistic = 1.822 df1 = 4 df2 = 96 p-value = .131					
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	.368	4	.092	.248	.910
ภายในกลุ่ม	35.622	96	.371		
รวม	35.990	100			
Test of Homogeneity of Variances					
Levene Statistic = 1.079 df1 = 4 df2 = 96 p-value = .371					

4. ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชา
 จิตวิทยาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า โดยภาพรวมความต้องการ
 จำเป็น ($PNI_{modified} = 0.210$) มีพิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.106 – 0.340 และเมื่อพิจารณา
 เป็นรายด้าน พบว่า มี 3 ด้านเป็นความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} > 0.300$) ที่เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้าน
 ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified} = 0.340$) ด้านความรู้ ($PNI_{modified} =$
 0.321) ด้านทักษะทางปัญญา ($PNI_{modified} = 0.316$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชา
จิตวิทยาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ด้าน	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของ นักศึกษา ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพสาขาวิชา จิตวิทยาตามสภาพ ความเป็นจริงใน ปัจจุบัน (D)	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของ นักศึกษา ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพสาขาวิชา จิตวิทยาตามความ คาดหวังที่ต้องการ ให้มีในอนาคต (I)	PNI _{modified} (I-D)/D	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
ด้านทักษะในการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและ การใช้เทคโนโลยี	3.650	4.894	0.340*	1
ด้านความรู้	3.648	4.821	0.321*	2
ด้านทักษะทางปัญญา	3.607	4.748	0.316*	3
ด้านทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	4.330	4.79	0.106	-
ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.302	4.818	0.119	-
รวม	3.957	4.790	0.210	

*เป็นความต้องการจำเป็น (ดัชนี PNI_{modified} > 0.3)

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการที่แตกต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาเป็นสิ่งที่นักศึกษาควรมีในการปฏิบัติงานกับสถานประกอบการทุกแห่ง เพราะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเปรียบเสมือนกับบุคลากร “ประจำ” คนหนึ่งในหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติงานได้เช่นเดียวกับพนักงานในองค์กรนั้น โดยเฉพาะในการทำงานทางด้านจิตวิทยาที่เป็นการช่วยเหลือบุคคล ทำให้บุคคลที่ทำงานด้านนี้ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะที่สำคัญทางด้านจิตวิทยา (คมเพชร ฉัตรสุภกุล, 2558) ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การมีความประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมในฐานะนักจิตวิทยา เช่น การรักษาความลับ การซื่อสัตย์สุจริต การปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงาน การมีความรับผิดชอบ และตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย การมีความสามารถด้านวิชาการทางจิตวิทยา การมีความสามารถคิดค้นหาปัญหา ระบุปัญหา แก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกใช้วิธีการหรือเทคนิคทางจิตวิทยาได้อย่างเหมาะสม การมีบุคลิกภาพของนักจิตวิทยาที่น่าเชื่อถือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถประสานประโยชน์เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ และมีทักษะทางภาษาที่สามารถสื่อสารได้ตรงจุดมุ่งหมาย สามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงาน ตลอดจนสามารถนำเสนองานทางด้านจิตวิทยาได้อย่างน่าสนใจ

ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาได้ผ่านการเรียนการสอนที่ทางหลักสูตรได้ฝึกฝนจนสามารถปฏิบัติงานทางจิตวิทยาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

จากข้อค้นพบที่ว่า ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีเป็นความต้องการจำเป็นสูงสุดในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ระหว่างช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สถานประกอบการหลายแห่งต่างให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบ Work From Home (WFH) หรือสลับวันมาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้คนในหน่วยงานมีระยะห่างของพื้นที่ทำงานที่เหมาะสม ตามมาตรการ แนวทางปฏิบัติ ประกาศ คำสั่งป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่แต่ละหน่วยงานกำหนดขึ้น หรือปฏิบัติตามแนวทางที่ภาคเอกชนต้นสังกัดของแต่ละหน่วยงานเป็นผู้กำหนด ทำให้การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการทำงานมากกว่าเดิม และ “เทคโนโลยีการสื่อสาร” ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการแก้ปัญหาและยกระดับประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและแอปพลิเคชันสำหรับการประชุมงาน การออกแบบผลงาน หรือการติดตามการทำงานทางไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บุญเรือน ทองทิพย์, 2564) เช่นเดียวกับที่สถานประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาว่า จำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้โปรแกรม Adobe Photoshop ในการตกแต่งภาพ จึงจะสามารถผลิตสื่อบริการสนเทศแบบไม่เคลื่อนไหว หรือสื่อประชาสัมพันธ์ที่เป็นภาพนิ่งได้ รวมทั้งการเพิ่มพูนทักษะในเรื่องการเขียนภาษาที่เป็นทางการให้มากขึ้น รองลงมา คือ ด้านความรู้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานประกอบการหลายแห่งมอบหมายให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยา ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ทางด้านจิตวิทยาไปใช้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน บริการสนเทศทางจิตวิทยา การฝึกอบรม หรือการให้บริการทางจิตวิทยาทั้งในรูปแบบออนไลน์ และ/หรือ ออนไลน์ นักศึกษาจึงต้องสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาในการทำงานได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับสถานประกอบการที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาว่า หลักสูตรควรเพิ่มทักษะในการเป็นวิทยากรกระบวนการ และนักศึกษาควรหาความรู้ในด้านการให้คำปรึกษาและมาตรฐานการทำงานเชิงจิตวิทยาและการแนะแนวเพิ่มจากการอ่านหนังสือหรืออภิปรายแลกเปลี่ยนกับเพื่อนสถาบันอื่น ๆ ที่มาฝึกงานร่วมกัน และควรมีการศึกษาและเสริมความรู้พื้นฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับเด็กพิเศษ ตลอดจนแนวทางการช่วยเหลือเพื่อเป็นพื้นฐานในการต่อยอดเมื่อมาเริ่มฝึกปฏิบัติงานจริง สุดท้าย คือ ทักษะทางปัญญา ที่เป็นเช่นนี้เพราะงานทางด้านจิตวิทยาเป็นการทำงานที่มุ่งเน้นในเรื่องการทำ ความเข้าใจถึงปัญหา ระบุปัญหา และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางจิตใจ ประกอบกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้นักศึกษาต้องพยายามคิดหาวิธีการปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์ในการทำงานทางจิตวิทยาที่ต้องระวังถึงความเสี่ยงของการแพร่และการติดไวรัส สอดคล้องกับงานวิจัยของดิก (Dick, 2004) ที่พบว่า การแก้ปัญหาในการทำงานนั้น นักจิตวิทยาจำเป็นต้องใช้กระบวนการรวบรวมปัญหาหรือการตั้งคำถามเพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ รวมทั้งพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในการพัฒนาการทำงานสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับสถานประกอบการที่ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาว่า จำเป็นที่จะต้องฝึกดูแนวคิด (Idea) ต่าง ๆ ให้มากที่สุด จึงจะมีแรงบันดาลใจให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ และต้องหาสิ่งที่ยากทำในขนาดที่พบแต่ต้น เพราะก้าวแรกมีความสำคัญเสมอ อยากให้นักศึกษามีความสามารถในการจัดสรรงาน และทักษะการเขียนโครงการเพิ่มเติมก่อนการออกปฏิบัติงานจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศให้สาขาวิชาจิตวิทยานำไปพัฒนาระบบกลไกที่ใช้ในการจัดการศึกษา เช่น การสร้างชุดฝึกอบรม หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีเป็นลำดับแรก โดยหลักสูตรจิตวิทยาควรจัดโครงการอบรมทักษะการเขียนหนังสือราชการ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการทำงาน รวมทั้งให้นักศึกษาค้นคว้าความรู้ในทักษะเหล่านี้เพิ่มเติมทางออนไลน์ เช่น คอร์สเรียนต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งแบบเสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย ข้อดีของคอร์สเรียนเหล่านี้คือ สามารถเข้าไปเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเมื่อใดก็ได้ และเมื่อเรียนจบแล้วยังได้ใบประกาศนียบัตร ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการไปสมัครงานเมื่อจบการศึกษาได้อีกด้วย

1.2 พัฒนาคำถามทางจิตวิทยา โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาควรมีการทบทวนความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาก่อนไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาควรให้นักศึกษาได้มีโอกาสไปทำงานร่วมกับหน่วยงานภายใน มหาวิทยาลัยก่อน แล้วจึงค่อยเติมเต็มความรู้ผ่านรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นการนำการเรียนรู้ภาคทฤษฎี หลักการต่าง ๆ ไปใช้ในสภาพการณ์จริง ทำให้นักศึกษามีความพร้อมในการออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาได้มากยิ่งขึ้น

1.3 พัฒนาทักษะทางปัญญา โดยการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากกรณีศึกษา (Case Based-Learning) ที่เกี่ยวข้องกับการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมทางจิตวิทยา ทำให้มีแนวคิด และมีแรงบันดาลใจในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งนำกรณีศึกษานั้นมาเขียนเป็นโครงการ เพื่อฝึกความสามารถในการค้นหาปัญหา วางแผนการทำงาน คิดหาวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นการเพิ่มทักษะการเขียนโครงการ และฝึกทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรและเวลาในการทำงานได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ข้อมูลจากผู้บริหารของสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ข้อมูลจากอาจารย์นิเทศก์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่นำมาใช้เปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งยังสามารถนำมาใช้ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลได้อีกด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาที่ขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจจะทำการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยต้นสังกัดของนักศึกษา หรือมหาวิทยาลัยแห่งอื่น เพื่อจะได้นำมาใช้เปรียบเทียบให้เห็นถึงสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในระดับประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเห็นทิศทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2558). คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มทางจิตวิทยา. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**. 7(1): 25 -30.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่9 . กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- บุญเรือน ทองทิพย์. (2564). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) กับศักยภาพของผู้นำต่อการพัฒนาองค์กรแบบ New Normal. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา เชียงพุทธ**. 5(11): 434 – 447.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อติญาณ์ ศรีเกษตริณ, รุ่งนภา จันทรา, ดาราวรรณ รongเมือง, อำนวย ชัยรัตน์ศรีสกุล, สุทธานันท์ กัลละ, ชาลีมาศ ต้นสุเทพวีรวงศ์, และวชิระบุลย์ อินสว่าง. (2560). การพัฒนาศักยภาพของนักจิตวิทยาในการดำเนินงานร่วมกับทีมหมอครอบครัวในบริการระดับปฐมภูมิ. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**. 4(2), 15-27.
- Dick, W., lou, C. & James, O. C. (2004). **The Systematic Design of Instruction**. 5th ed. New York: Addison-Wesley.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

FACTORS AFFECTING OPERATIONAL STRESS OF POLICE OFFICERS OF NONG SUEA POLICE
STATION, NONG SUEA DISTRICT, PATHUM THANI PROVINCE

กรรณิการ์ รื่นสาต¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
Kannika Ruensart¹ and Jarunee Mumbansao²

¹นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล kannika.ruen@vru.ac.th
²อาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 63 นาย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร (Yamane, 1973) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านลักษณะงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านบทบาทในองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

คำสำคัญ

ความเครียด การปฏิบัติงาน ข้าราชการตำรวจ

ABSTRACT

This study aims 1) to study the level of factors affecting job stress in police officers of Nong Suea police station, Nong Suea district, Pathum Thani province, 2) to compare the level of factors affecting the stress in the police officers' performance of Nong Suea police station, Nong Suea district, Pathum Thani province. The samples used in the research were 63 police officers of Nong Suea police station, Nong Suea district, Pathum Thani. This study was survey research using quantitative research. The sampling used to determine the sample size was calculated from the formula (Yamane, 1973). The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, and standard deviation

The results of the research were as follows. The police officers of Nong Suea police station had a low level of stress considering each aspect in descending order. It was found that the job description had a moderate mean score, followed by the role in the organization with a moderate mean score. Success and career advancement had a low mean score and the relationships in the workplace was at a low level, respectively.

Keywords

Stress, Performance, Police officers

บทนำ

การดำเนินชีวิตในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การงานที่มีความเครียดและภาระ ความกดดันที่สูง กิจกรรมต่างๆทางสังคมที่มากมายเหล่านี้ส่งผลให้คนมีอาการของความเครียด และต้องตกอยู่ในสภาวะการแข่งขัน ความเครียดเกิดจากการที่บุคคลมีการ เปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะพอใจหรือไม่ก็ตาม ความเครียดเป็นกระบวนการของชีวิต เป็นสิ่งที่บุคคลไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ มีผลต่อบุคคลทั้งในด้านผลดีและผลเสีย ซึ่งผลดีคือการที่บุคคลมีความเครียดในระดับที่พอเหมาะจะทำให้มีแรงกระตุ้นเป็นภาวะที่ทำให้ร่างกายตื่นตัวเพื่อการตอบสนองความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สามารถกระทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้ ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมีความเครียดมากเกินไป ไม่สามารถจัดการกับความเครียดหรือปรับลดพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเครียดก็จะส่งผลต่อร่างกายและจิตใจได้ ในปัจจุบันความเครียดเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สำคัญของคนไทยและหน่วยงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่ง ความเครียดสามารถนำไปสู่ปัญหาทางสุขภาพจิตที่ร้ายแรงและเป็นปัญหาการฆ่าตัวตายที่นับวันจะมี แนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น

ความเครียดมีผลกระทบต่อบุคคลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เมื่อมีความเครียดเกิดขึ้น บุคคล จะพยายามหาทางแก้ไขเพื่อรักษาสมดุลไว้ โดยกำจัดสิ่งที่มาบกรวนนั้นเสีย ตราบใดสามารถแก้ไขได้ก็เป็นสุข แต่ถ้าไม่สามารถจัดการปัญหานั้นได้ก็จะเกิดความวิตกกังวลเป็นความเครียด และความเครียดนั้นจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรค ทางกายและจิตใจขึ้น ซึ่งทำให้เกิดผลเสียอย่างมาก เมื่อใดที่ต้องเผชิญกับความเครียดอย่างรุนแรงหรือเรื้อรังเป็น เวลานานก็จะบั่นทอนสมรรถภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของตนเองและผู้ใกล้ชิดได้ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการ เกิดโรคทางกายอันเนื่องมาจากสภาพจิต ความผิดปกติทางอารมณ์ การใช้เหตุผลและวิจารณญาณลดลง การทำงาน มีประสิทธิภาพต่ำ ภูมิคุ้มกันของร่างกายต่อเชื้อโรคลดลง เพราะเมื่อมีความเครียดเกิดขึ้นคนเราจะรู้สึกกังวล ไม่สบาย ใจ หงุดหงิด ครุ่นคิด ห่วงใย บางรายวิตกกังวลใจมาก เกิดความกลัวรำคาญใจ โกรธ ซึ่งสุขภาพจิตของคุณ มีความสำคัญต่อสังคมและการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ถ้าบุคคลใดมีสุขภาพจิตไม่ดีก็จะเป็นผู้ด้อย ความสามารถ ขาดคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน มันจะก่อให้เกิดผลเสียต่อส่วนรวม (ระพีพร แยมกลีบ ,2548)

ตำรวจจัดเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องทำงานอย่างหนัก และได้รับความสนใจจากสังคมสูง เพราะหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจกว้างขวาง การรักษาความสงบเรียบร้อยของความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน การรักษาความมั่นคงของราชอาณาจักร ป้องกันปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา และโดยภารกิจที่สำคัญยิ่งหลายด้านนี้ อาชีพตำรวจจึงมีแนวโน้มเกิดความเครียดสูง ในส่วนของสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ นั้น ตั้งอยู่ในอำเภอหนองเสือ จะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานอยู่ในสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ นั้น ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง ทำให้ต้องแบกรับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และความกดดันจากประชาชนสามารถทำให้เกิดความเครียดได้ตลอดเวลา ยกตัวอย่างได้จากข่าวทั่วไปที่มีตำรวจฆ่าตัวตายเพราะความเครียดสะสม (อาทิตย์ ชัยประคองชีพ ,2554)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับน้อย
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความเครียดของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 63 นาย โดยศึกษาจากข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือเต็มจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาปัจจัย ที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการศึกษาในครั้งนี้ มีรายละเอียด ดังนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับชั้นยศ สายงานและอายุราชการ เป็นข้อความแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ จำนวน 63 นาย ข้าราชการส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี จำนวน 18 นาย คิดเป็นร้อยละ 28.6 มีสถานภาพสมรส 43 นาย คิดเป็นร้อยละ 68.3 ระดับการระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 32 นาย คิดเป็นร้อยละ 50.8 ระดับชั้นยศ คือ ชั้นประทวน 36 นาย คิดเป็นร้อยละ 57.1 ปฏิบัติงานในสายงานป้องกันปราบปราม 18 นาย คิดเป็นร้อยละ 28.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-29,999 บาท 28 นาย คิดเป็นร้อยละ 44.4 มีอายุราชการ 10-19 ปี 21 นาย คิดเป็นร้อยละ 33.3

ส่วนที่ 2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย หมายความว่า ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ มีความเครียดอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านลักษณะงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านบทบาทในองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

การเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่มีผลต่อความเครียด ของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีผลดังนี้ 1 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 2 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 3 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 4 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 5 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 6 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีสายงานแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD พบความแตกต่างจำนวน 3 คู่ คือ

คู่ที่ 1 งานธุรการกับงานป้องกันปราบปราม มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แปลว่า ค่าเฉลี่ยของงานธุรการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของงานป้องกันปราบปราม

คู่ที่ 2 งานธุรการกับงานสืบสวน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แปลว่า ค่าเฉลี่ยของงานธุรการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของงานสืบสวน

คู่ที่ 3 งานธุรการกับงานจราจร มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แปลว่า ค่าเฉลี่ยของงานธุรการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของงานจราจร

7 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีอายุราชการแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD พบความแตกต่างจำนวน 2 คู่ คือ

คู่ที่ 1 อายุราชการต่ำกว่า 10 ปี กับอายุราชการ 10-19 ปี มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แปลว่า ค่าเฉลี่ยของอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี สูงกว่าอายุราชการ 10-19 ปี

คู่ที่ 2 อายุราชการ 10-19 ปี กับ อายุราชการ 20 ถึง 29 ปี มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แปลว่าค่าเฉลี่ยของอายุราชการ 20-29 ปี สูงกว่าอายุราชการ 10-19 ปี

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีสายงานแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีอายุราชการแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลต่อวัตถุประสงค์การศึกษา ได้ดังนี้

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยได้ลักษณะงาน และด้านบทบาทในองค์กร มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสำเร็จและด้านความก้าวหน้าในอาชีพ และด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดอยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าในการปฏิบัติงาน ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือนั้นมีขอบเขตหน้าที่ที่ชัดเจน มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานพอสมควร ปริมาณงานที่ปฏิบัติในแต่ละวันไม่มากเกินไป และงานที่ปฏิบัติตรงกับความรู้ความสามารถของข้าราชการตำรวจ มีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงาน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน ทำให้ไม่มีความขัดแย้งระหว่างหน้าที่ที่รับผิดชอบและความต้องการในบทบาทของตนเอง อีกทั้งยังมีโอกาสในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ชำนาญยศ ที่เป็นธรรม ทำให้ไม่มีความวิตกกังวลในช่วงที่โยกย้ายตำแหน่งหน้าที่ อีกทั้งยังได้รับการส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานและได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอีกด้วย และประการสำคัญคือข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ มีสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานทั้งในด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน โดยไม่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่าง

บุคลากรในหน่วยงาน มีการยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ทำให้เกิดความสามัคคีระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน การที่มีความสัมพันธ์ที่ดีในหน่วยงานทำให้ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ มีปัจจัยความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับน้อย

การเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรหนองเสือ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

1. ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับอาทิตย์ ชัยประคอง (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของตำรวจ ในสถานีตำรวจภูธรบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

2. ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐพงศ์ ภูริปริษา (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของกำลังพลในสังกัดกรมราชองครักษ์ เป็นการศึกษาในรูปแบบของงานวิจัยเชิงปริมาณ ผลการศึกษาพบว่ากำลังพลที่มีสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน

3. ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อาทิตย์ ชัยประคอง (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของตำรวจ ในสถานีตำรวจภูธรบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

4. ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อาทิตย์ ชัยประคอง (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของตำรวจ ในสถานีตำรวจภูธรบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

5. ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อาทิตย์ ชัยประคอง (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของตำรวจ ในสถานีตำรวจภูธรบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

6. ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีสายงานแตกต่างกัน มีปัจจัยความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบข้อแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ พบความแตกต่างจำนวน 3 คู่ คือ งานธุรการกับงานป้องกันปราบปราม งานธุรการกับงานสืบสวน งานธุรการกับงานจราจร ทั้ง 3 คู่ เวลาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ อาทิตย์ ชัยประคอง (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของตำรวจ ในสถานีตำรวจภูธรบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

7. ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรหนองเสือ ที่มีอายุราชการแตกต่างกัน มีปัจจัยความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ อายุราชการต่ำกว่า 10 ปี กับอายุราชการ 10-19 ปี และอายุราชการ 10-19 ปี กับอายุราชการ

20-29 ปี มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ อาทิตย์ ชัยประคอง (2554) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของตำรวจ ในสถานตำรวจภูธรบ่อวิน อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ด้านลักษณะงาน ผู้บังคับบัญชาควรมีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจโดยให้ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น และควรเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้านการปฏิบัติงานให้มากขึ้น เช่น จำนวนงานที่ปฏิบัติของผู้ใต้บังคับบัญชามีปริมาณที่เหมาะสม

ด้านบทบาทในองค์กร ผู้บังคับบัญชาควรให้ความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานมากขึ้น โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น

ด้านความสำเร็จและความก้าวหน้าในอาชีพ ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อลดระดับความเครียด

ด้านสัมพันธภาพในที่ทำงาน ผู้บังคับบัญชาควรจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ เช่น การแข่งกีฬา เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีของข้าราชการตำรวจในสังกัดให้มีความรัก ความสามัคคีกันยิ่งขึ้น

ผู้บังคับบัญชาควรให้การดูแลเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของข้าราชการตำรวจสายงานป้องกันปราบปราม งานสืบสวนและงานจราจร เนื่องจากภาระงานมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดมากกว่าสายงานธุรการและสายงานสอบสวน

ผู้บังคับบัญชาควรดูแลเอาใจใส่ถึงระดับความเครียดของข้าราชการตำรวจที่มีอายุราชการ 10-29 ปี เนื่องจากอาจเกิดความเครียดในการปฏิบัติงานสะสมจากการปฏิบัติงาน มากกว่าข้าราชการที่มีอายุราชการน้อยกว่า 10 ปี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรทำการศึกษาหัวข้อเดียวกัน กับประชากรที่เป็นข้าราชการตำรวจในหน่วยงานอื่น ภายในจังหวัดเดียวกันเพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบระหว่างหน่วยงาน

2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมเช่น ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และนำผลที่ได้มากำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการทำงานต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2539). **รายงานความเครียด**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข
- กิติ พูนแสงศิริ. (2549). **ความเครียดจากการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน**
 สังกัดสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการ
 บริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพงศ์ ภูริปริชา. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของกำลังพลในสังกัดกรมราชองครักษ์**.
 วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ระพีพร แยมกลีบ. (2548). **กลยุทธ์บริหารองค์กรสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ: แสงชัยการพิมพ์.
- อาทิตย์ ชัยประคองชีพ. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ในสถานี
 ตำรวจภูธรบ่อวิน อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการ
 บริหารงานยุติธรรมและสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดในการทำงาน
ของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

RELATIONSHIP BETWEEN JOB SATISFACTION
AND WORK STRESS OF CLEANING STAFF AT KASETSART UNIVERSITY

ศศิ วัฒนฤตาพงศ์¹ ประภัสสร หิรัญสุข² วิชญาพร หอยสังข์ทอง³
พนมพร พุ่มจันทร์⁴ เอื้ออนุช ถนอมวงษ์⁵ และ สุชาดา สกolkijrungrong⁶

Sasi Wathanyuthaphong¹ Papasorn Hirunsook² Wichayaporn Hoysangthong³
Panomporn Phoomchan⁴ Uea-anut Tanomwong⁵ and Suchada Sakolkijrungrong⁶

^{1,2,3} นิสิตปริญญาตรี ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล sasiyeon@gmail.com

^{4,5} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

⁶ อาจารย์ประจำ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการทำงานและระดับความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ได้จำนวน 85 คน เลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามความพึงพอใจในการทำงาน และแบบสอบถามความเครียดในการทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานทำความสะอาดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 60 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส มีรายได้พอใช้แต่ไม่เหลือเงินเก็บ และมีระยะเวลาการทำงาน 2-5 ปี พนักงานทำความสะอาดที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.49$) และมีความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.58$) จากผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานและความเครียดในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส รายได้ ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการทำงานและความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนระยะเวลาในการทำงานที่ต่างกัน มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าความพึง

พอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
($r = -.262$)

คำสำคัญ

พนักงานทำความสะอาด ความพึงพอใจในการทำงาน ความเครียดในการทำงาน

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of job satisfaction and work stress among cleaning staff at Kasetsart University, 2) to compare the job satisfaction of cleaning staff according to personal factors, 3) to compare the work stress of cleaning staff according to personal factors, and 4) to investigate the relationship between job satisfaction and work stress among cleaning staff. The samples were 85 cleaning staff working at Kasetsart University. The sample size was calculated using G*Power and the cluster sampling was used for sample selection. Data were collected with questionnaires, including personal information, job satisfaction, and work stress. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient.

The results revealed that most of the samples were female, aged over 60 years old, had the highest education at primary school, married, had enough money to spend but not enough to save and had been doing this job for 2-5 years. They had a moderate level of job satisfaction ($M = 3.49$) and a low level of work stress ($M = 1.58$). The comparison between job satisfaction and work stress among cleaning staff according to personal factors showed that the cleaning staff who are different in gender, age, highest education, marital status, and income were not different in job satisfaction and work stress, while the difference in their work durations resulted in different job satisfaction with a statistical significance at the level of .05. In addition, job satisfaction of cleaning staff had a negative relationship to work stress at the significance level of .05 ($r = -.262$).

Keywords

Cleaning staff, Job satisfaction, Work stress

ความสำคัญของปัญหา

งาน เป็นกิจกรรมจำเป็นสำหรับมนุษย์ กล่าวได้ว่า มนุษย์ทำงานมากกว่าทำกิจกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมอุตสาหกรรม คาดว่ามนุษย์ได้ใช้เวลาหนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อยในการทำงาน ซึ่งการทำงานนั้นเป็นสิ่งที่ให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ (ผจญ เฉลิมสาร, 2554) แต่ในทางกลับกัน งานก็ทำให้เกิดความเครียดได้เช่นกัน โดยนักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า งานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียด และมีแนวโน้มที่ทวีความรุนแรงขึ้น (Robbins & Judge, 2013)

ความพึงพอใจในการทำงาน คือ ความรู้สึกที่ผสมระหว่างเชิงบวกและเชิงลบของบุคลากรที่มีต่อการทำงาน บุคลากรจะนำความต้องการ ความปรารถนา และประสบการณ์ของตน กำหนดความคาดหวังของตนเอง ดังนั้นความพึงพอใจในการทำงานจึงเป็นการตอบสนองต่อความคาดหวัง และทำให้บุคลากรแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมาในการทำงาน (ยงยุทธ เกษสาคร, 2544) เมื่อได้รางวัลตอบแทนจากความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ จะเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นความกระตือรือร้นและเป็นความสุขของบุคลากรในการทำงาน (Kaliski, 2007)

ความเครียด ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) หมายถึง อาการที่สมองไม่ได้ผ่อนคลาย เพราะคร่ำเคร่งอยู่กับงานจนเกินไป ในเรื่องผลที่เกิดจากความเครียดนั้นมีหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย เช่น ปวดศีรษะ ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เป็นต้น ด้านจิตใจ เช่น ความวิตกกังวล อารมณ์แปรปรวน และด้านพฤติกรรม เช่น ขาดงานบ่อย ไม่มีความรับผิดชอบ ขาดสมาธิในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามความเครียดนั้นมีทั้งประโยชน์และโทษต่อบุคคล สำหรับในส่วนของที่เป็นประโยชน์นั้น ถ้ามีความเครียดอยู่ในระดับที่พอเหมาะก็จะกระตุ้นให้บุคคลรู้สึกตื่นตัว แต่ถ้ามีความเครียดในระดับที่ไม่เหมาะสม มีความเครียดต่ำเกินไป จะทำให้เป็นคนเฉื่อยชา เกียจคร้าน แต่ถ้ามีความเครียดมากเกินไปจะทำให้ เกิดผลเสียต่อสุขภาพและการปฏิบัติงาน รวมทั้งยังส่งผลให้มีความพึงพอใจในการทำงานต่ำ (Callaham, 1986 อ้างถึงจาก จุฑามาศ ปิยจารุลักษณ์, 2553) จากการศึกษาของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน มีความคล้ายคลึงและทับซ้อนกันในบางลักษณะ จากงานวิจัยของณัฐธิดา บุญเจริญ และคณะ (2559) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียดในการทำงานมากที่สุด ได้แก่ ลักษณะงาน และความพึงพอใจในการทำงาน และงานวิจัยของ Macmillan and Duance (1982 อ้างถึงใน สุมารินทร์ เจริญสวัสดิ์, 2550) กล่าวว่า บุคคลที่ไม่พึงพอใจในการทำงาน อาจมีการเจ็บป่วยจากความเครียดมากกว่าบุคคลที่ปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน

พนักงานทำความสะอาด เป็นอาชีพหนึ่งที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากความเครียดในการทำงาน เนื่องจากพนักงานทำความสะอาดเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่มีรายได้ต่ำ โดยข้อมูลจากรายงานค่าจ้างรายอาชีพ พ.ศ. 2561 ของกองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน พบว่า ค่าจ้างเฉลี่ยอยู่ที่ 8,903 บาท นอกจากจะเป็นอาชีพที่รายได้ต่ำแล้วยังเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงจากการสัมผัสสารพิษอันตราย เช่น น้ำยาล้างห้องน้ำ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่าพนักงานทำความสะอาดเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความเครียด ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน จากงานวิจัยของจันทนา เบญจทรัพย์ (2539) พบว่าปัญหาที่พนักงานทำความสะอาดพบในการทำงานมักจะเป็นปัญหาในเรื่องการพ่นน้ำยาทำความสะอาดมากกว่าปัญหาในการทำงานด้านอื่น เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจในการทำงาน จากผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่พนักงานมีความพึงพอใจในระดับสูง ได้แก่ สถานะของอาชีพ ลักษณะงาน ความมั่นคงในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ส่วนรายได้และสวัสดิการ สภาพการทำงาน และความเป็นอยู่ส่วนตัว จัดเป็นองค์ประกอบที่พนักงานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงานและป้องกันความเครียดในการทำงาน รวมถึงพัฒนาและเพิ่มศักยภาพในการทำงานของพนักงานทำความสะอาด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. พนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันในด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกันหรือไม่
2. พนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันในด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีความเครียดในการทำงานแตกต่างกันหรือไม่
3. ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการทำงานและระดับความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเปรียบเทียบความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ พนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรทั้งหมด คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ซึ่งพิจารณาจากสถิติที่ใช้คือ Pearson's correlation โดยกำหนดค่า Effect Size เท่ากับ 0.3 ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) เท่ากับ 0.05 และค่า Power เท่ากับ 0.08 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 85 คน เลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มพนักงานทำความสะอาดทั้งหมดตามคณะที่ประจำอยู่ แล้วจับฉลากได้ทั้งหมด 4 คณะ ได้แก่ พนักงานทำความสะอาดที่ทำงานในคณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะเกษตร จากนั้นจึงเก็บข้อมูลจากพนักงานทำความสะอาดทุกคนในคณะนั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่คณะผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลนำกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัย และเนื้อหาในการสร้าง เครื่องมือมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขต แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล โดยให้เลือกตอบและเติมข้อความเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ระยะเวลาในการทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมโดยอาศัยทฤษฎีของ Herzberg (1974) โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงไม่เลย จำนวน 22 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเครียดในการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรมโดยอาศัยทฤษฎีของ Brief, Schuler, and Van Sell (1981) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงไม่เลย จำนวน 14 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของตัวแปร จากนั้นจึงวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objectives Congruence: IOC) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 แล้วจึงนำไปทดลองใช้ก่อนการเก็บข้อมูลจริง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง พนักงานทำความสะอาด ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน และความเครียดในการทำงาน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890 และ .923 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง ขอความร่วมมือในการวิจัย และให้ลงชื่อยินยอมเข้าร่วมวิจัย แจกแบบสอบถามตรวจสอบความครบถ้วนและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลที่เป็นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง
2. สถิติอนุมาน ใช้ t-test และ F-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความเครียดและความพึงพอใจในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ในการหาค่าความสัมพันธ์ของความพึงพอใจในการทำงานและความเครียดในการทำงาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 85 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 97.60 อยู่ในช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 25.90 มีระดับการศึกษาสูงสุดคือประถมศึกษา จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 มีสถานภาพสมรส จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 มีรายได้ต่อเดือนพอใช้และไม่เหลือเก็บ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 50.60 และมีช่วงระยะเวลาในการทำงาน 2-5 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60

2. ระดับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.49$) โดยมีองค์ประกอบจุดใจ เป็นสิ่งจูงใจให้พนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เกิดความพึงพอใจในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.64$) และองค์ประกอบค้ำจุน เป็นสิ่งป้องกันไม่ให้พนักงาน

ทำความเข้าใจในมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์เกิดความไม่ชอบงานหรือไม่พึงพอใจในงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.41$) ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความพึงพอใจในการทำงานจำแนกตามรายด้านของพนักงานทำความเข้าใจ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ($n = 85$)

ความพึงพอใจในการทำงาน	M	SD	ระดับ
องค์ประกอบคำจูน	3.64	0.44	ปานกลาง
องค์ประกอบจูงใจ	3.41	0.55	ปานกลาง
รวม	3.49	0.46	ปานกลาง

3. ระดับความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความเข้าใจในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.58$) โดยความเครียดในการทำงานแบ่งเป็น 3 ด้าน ความเครียดด้านร่างกาย ที่ทำให้ระบบฮอร์โมนทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายขาดความสมดุล ส่งผลให้ระบบการทำงานของร่างกายบกพร่องมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($M = 1.82$) รองลงมาคือ ความเครียดด้านจิตใจ ที่ทำให้เกิดการรบกวนต่อจิตใจและความรู้สึกนึกคิด ส่งผลให้การรับรู้เสื่อมบิดเบือนไปจากความจริง ความสามารถในการแก้ปัญหาลดลง และอารมณ์แปรปรวน ($M = 1.50$) และความเครียดด้านพฤติกรรม ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M = 1.42$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเครียดในการทำงานจำแนกตามรายด้านของพนักงานทำความเข้าใจ ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ($n=85$)

ความเครียดในการทำงาน	M	SD	ระดับ
ด้านร่างกาย	1.82	0.71	ต่ำ
ด้านจิตใจ	1.50	0.56	ต่ำ
ด้านพฤติกรรม	1.42	0.40	ต่ำ
รวม	1.58	0.49	ต่ำ

4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน แต่ระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า พนักงานทำงานสะอาดที่มีระยะเวลาในการทำงานต่ำกว่า 1 ปี กับพนักงานทำงานสะอาดที่มีระยะเวลาในการทำงาน 2-5 ปี มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พนักงานทำงานสะอาดที่มีระยะเวลาในการทำงานต่ำกว่า 1 ปี กับพนักงานทำงานสะอาดที่มีระยะเวลาในการทำงาน 6-9 ปี มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พนักงานทำงานสะอาดที่มีระยะเวลาในการทำงานต่ำกว่า 1 ปี กับพนักงานทำงานสะอาดที่มีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพนักงานทำงานสะอาดที่มีระยะเวลาในการทำงาน 6-9 ปี กับ 10 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการทำงานจำแนกตามระยะเวลาในการทำงานเป็นรายคู่

ระยะเวลาในการ ทำงาน	M	ต่ำกว่า 1 ปี	2 – 5 ปี	6 – 9 ปี	10 ปี ขึ้นไป
ทำงาน		3.21	3.54	3.48	3.79
ต่ำกว่า 1 ปี	3.21	-	-.33* (.01)	-.28* (.04)	-.59* (.00)
2 – 5 ปี	3.54		-	.05 (.65)	-.26 (.05)
6 – 9 ปี	3.48			-	-.31* (0.3)
10 ปี ขึ้นไป	3.79				-

* $p < .05$

5. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความเครียดในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการทำงาน และรายได้ที่แตกต่างกันมีระดับความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน

6. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดในการทำงาน พบว่าความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.262$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

	ความเครียดในการทำงาน		
	r	Sig	ระดับความสัมพันธ์
ความพึงพอใจในการทำงาน	-.262	.015*	มีความสัมพันธ์น้อย

* $p < .05$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 61 ปีขึ้นไป เนื่องจากค่านิยมในสังคมสมัยก่อนที่มองว่างานทำความสะอาดเป็นหน้าที่ของเพศหญิง ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับต่ำกว่าและเทียบเท่าระดับประถมศึกษา เนื่องจากการศึกษาของคนในสมัยก่อนมีระดับการศึกษาที่ไม่สูงมากนัก กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่พอใช้และไม่เหลือเก็บ รวมถึงสถานภาพส่วนใหญ่ที่มีสถานภาพสมรส เนื่องจากการอาชีพพนักงานทำความสะอาดได้รับค่าจ้างรายเดือนไม่มาก อีกทั้งพนักงานทำความสะอาดส่วนใหญ่มีครอบครัว จึงต้องนำรายได้ที่ได้ไปใช้จ่ายในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาในการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 2-5 ปี เนื่องจากในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีระบบการจ้างพนักงานทำความสะอาดอยู่ 2 วิธี ได้แก่ พนักงานทำความสะอาดสังกัดมหาวิทยาลัย และพนักงานทำความสะอาดสังกัดบริษัท ซึ่งบริษัทที่เป็นนายจ้างของพนักงานทำความสะอาดจะเปลี่ยนแปลงไป ขึ้นอยู่กับบริษัทที่ประมูลชนะในแต่ละครั้ง ซึ่งระยะเวลาในการทำงานจะขึ้นอยู่กับแต่ละบริษัท

2. ความพึงพอใจในการทำงาน

จากการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่า พนักงานทำความสะอาดมีความพึงพอใจในการทำงานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแบบสอบถามในแต่ละด้านพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานในแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง – สูง ยกเว้นในด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตที่อยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า อาชีพพนักงานทำความสะอาดเป็นอาชีพที่มีโอกาสก้าวหน้าหรือเลื่อนขั้นได้น้อย โดยองค์ประกอบที่มีความพึงพอใจระดับปานกลางมีดังนี้ คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เงินเดือน ความมั่นคงในงาน การบังคับบัญชา สถานะของอาชีพ และการได้รับการยอมรับนับถือ เนื่องมาจากบริบทในการทำงานในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เช่น ส่วนใหญ่มีรายได้พอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ และแบ่งพื้นที่รับผิดชอบตามชั้นของอาคารเรียน ซึ่งทำให้ไม่ได้ติดต่อกับพนักงานคนอื่น ๆ มากนัก

ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (มีความหมายว่า ความพึงพอใจในการทำงานแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ การทำสิ่งที่เจริญงอกงามแก่ตนเองและงานที่ทำ และการทำอย่างราบรื่นและเท่าเทียม ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ด้านองค์ประกอบจูงใจ เป็นองค์ประกอบที่ช่วยทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และองค์ประกอบค้ำจุน คือองค์ประกอบที่ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน เมื่อพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความพึงพอใจด้านองค์ประกอบจูงใจ และองค์ประกอบค้ำจุน ที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จึงทำให้ความพึงพอใจในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (1974) ที่ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในการทำงานแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ การทำสิ่งที่เจริญงอกงามแก่ตนเองและงานที่ทำ และการทำอย่างราบรื่นและเท่าเทียม ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ด้านองค์ประกอบจูงใจ เป็นองค์ประกอบที่ช่วยทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และองค์ประกอบค้ำจุน คือองค์ประกอบที่ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน เมื่อพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความพึงพอใจด้านองค์ประกอบจูงใจ และองค์ประกอบค้ำจุน ที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จึงทำให้ความพึงพอใจในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

3. ความเครียดในการทำงาน

จากการศึกษาความเครียดในการทำงานของพนักงานทำความสะอาดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่า พนักงานทำความสะอาดมีความเครียดอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาแบบสอบถามรายชื่อ พบว่า ข้อคำถามที่เกี่ยวกับสุขภาพหลังจากเข้ามาทำงานนี้อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งหมายความว่า ร่างกายของกลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยขาดความสมดุล ส่งผลให้ความเครียดในด้านร่างกายอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของจินทนา เบญจทรัพย์ (2539) ที่พบว่า พนักงานทำความสะอาดมีความเสี่ยงด้านสุขภาพสูง เนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องสัมผัสสารเคมีอยู่เป็นประจำ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันมีการพัฒนาอุปกรณ์ทำความสะอาดให้สะดวกต่อการใช้งานมากขึ้น และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการทำความสะอาดได้มีการพัฒนาให้ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้น้อยลง ส่งผลให้พนักงานทำความสะอาดรับสารเคมีน้อยลงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพน้อยลง ส่วนความเครียดด้านจิตใจอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งหมายความว่าความเครียดที่เกิดขึ้นไม่ค่อยรบกวนต่อจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มตัวอย่าง จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้มีโอกาสพบเจอและพูดคุยกับนิสิตและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการลดความเบื่อหน่าย ความเครียดในการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันท์ พะละหงส์ และ ทิปพิพัฒน์ สันตะวัน (2558) ที่พบว่าความเครียดด้านจิตใจต่ำ โดยเฉพาะเรื่องของการที่ไม่มีสมาธิในการทำงาน และความเครียดด้านพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งหมายความว่า ความเครียดที่เกิดขึ้นไม่ได้ส่งผลให้พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไป และนอกจากนี้ ข้อคำถามความเครียดด้านพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และความประสบความสำเร็จในการทำงาน พบว่าความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ และความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดในการทำงาน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความเครียดในการทำงาน

จากการศึกษา พบว่าความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดในการทำงาน กล่าวคือ ถ้าความเครียดในการทำงานต่ำ ความพึงพอใจในการทำงานก็จะสูง เนื่องจากความพึงพอใจในการทำงานซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบจูงใจและองค์ประกอบค้ำจุน เป็นสิ่งที่จูงใจให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานและป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน เช่น การได้รับการยอมรับนับถือ ความสำเร็จในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้มีความเครียดในการทำงานน้อยลง ดังที่เห็นได้ในผลการศึกษานี้ คือ ความพึงพอใจในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.50$) และความเครียดในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับต่ำ ($M = 1.59$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อมร หวังพิระวงศ์ (2553) ที่พบว่า หากมีความเครียดในการทำงานมากจะทำให้มีความพึงพอใจในการทำงานต่ำ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fogarty, Machin, Albion, Sutherland, Lalor, and Revitt (1999) ที่พบว่าสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดในงาน มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน นอกจากนี้งานวิจัยของจิรพงศ์ ธนโกเศศ (2547) และ งานวิจัยของ สุดาพร ลิ้มสุวรรณเกศ (2543) ซึ่งพบว่าความเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เมื่อพิจารณารายข้อคำถามซึ่งสะท้อนถึงองค์ประกอบในแต่ละด้าน พบว่าองค์ประกอบที่อยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ องค์ประกอบค้ำจุนด้าน โอกาสในการก้าวหน้า และองค์ประกอบที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ องค์ประกอบค้ำจุนด้านอื่น ๆ ที่เหลือ ได้แก่ ด้านเงินเดือน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ด้านสถานะของอาชีพ ด้านนโยบายและการบริการ ด้านสภาพการทำงาน ด้านชีวิตส่วนตัว ด้านความมั่นคงในงาน ด้านการปกครองของผู้บังคับบัญชา และองค์ประกอบจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน และการได้รับความยอมรับ

นับถือ พบว่าควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความพึงพอใจในการทำงานในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มความพึงพอใจในการทำงาน และลดความเครียดในการทำงาน เช่น การจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงาน สร้างความเข้าใจในอาชีพพนักงานทำความสะอาดที่ทำให้มหาวิทยาลัยมีความสะอาดน่าอยู่ หรือการสร้างทัศนคติที่ดีต่อตำแหน่งหัวหน้าพนักงานทำความสะอาด และสร้างโอกาสในการเลื่อนขั้น เป็นต้น

2. พัฒนาระดับความพึงพอใจในการทำงานในระดับนโยบาย โดยการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนโยบายสนับสนุนบทบาทของพนักงานทำความสะอาด ให้มีมาตรการในการช่วยเหลือพนักงานทำความสะอาดในด้านสวัสดิการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่ม เช่น พนักงานทำความสะอาดสังกัดมหาวิทยาลัย พนักงานทำความสะอาดสังกัดบริษัทที่มหาวิทยาลัยว่าจ้างมา เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานและความเครียดในการทำงานว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. ควรมีการศึกษาในการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่ออธิบายถึงสาเหตุของผลระดับความเครียดในการทำงานและระดับความพึงพอใจในการทำงาน และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อความเครียดในการทำงานและความพึงพอใจในการทำงาน เช่น รายได้และรายจ่ายต่อเดือนในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และโรคประจำตัว เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2562). **ค่าจ้างรายอาชีพ ปี พ.ศ. 2562**. สืบค้น 15 มกราคม 2563, จาก <https://www.doe.go.th>.
- จันทนา เบญจทรัพย์. (2539). **การศึกษาความพึงพอใจในการประกอบอาชีพทำความสะอาด: ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานทำความสะอาดที่เป็นลูกจ้างสถานประกอบการบริการทำความสะอาดในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรพงศ์ ธนโกเศศ. (2547). **การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และความเครียดของพนักงานโรงงานยาสูบในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑามาศ ปิยจารุลักษณ์. (2553). **การศึกษาความพึงพอใจและความเครียดกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัทในเครือเจริญอักษร โฮลดิ้ง กรุ๊ป จำกัด**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ฐาปนีย์ ว่างานนท์. (2556). **ปัจจัยด้านการงานที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพนักงาน: กรณีศึกษาบริษัท แอม พาสอินดัสตรี จำกัด**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐธิสา บุญเจริญ และคณะ. (2559). **ความเครียดในงาน และความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานวินิจฉัยของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน**. วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา, 11(1), หน้า 187.). สืบค้น 15 มกราคม 2563, จาก <https://he02.tci-thaijo.org/Index.php/phjbuu/article/view/59806/49116>.

- ผจญ เฉลิมสาร. (2554). **คุณภาพชีวิตการทำงาน**. สืบค้น 15 มกราคม 2563, จาก <https://www.tosh.or.th/index.php/blog/item/475-quality-of-working-life>.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2544). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพฯ: SK Booknet.
- สุดาพร ลิ้มสุวรรณเกสร. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน บุคลิกภาพ และความเครียดของพนักงาน ธุรกิจโทรคมนาคม เครือข่ายคอมพิวเตอร์**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนารินทร์ เจริญสวัสดิ์. (2550). **สาเหตุและผลของความเครียดในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลผลิตบัณฑิต. แพทย์ในสังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. สืบค้น 15 มกราคม 2563, จาก <https://dictionary.orst.go.th>
- อมร หวังพีระวงศ์. (2553). **อิทธิพลของการกระประเิ่มนแก่้นแท้่ของตนเองต่อความพึงพอใจในการทำงานโดยมี. ความเครียดในการทำงานและความเหนื่อยหน่ายในการทำงานเป็นตัวแปรสื่อ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันท์ พะละหงส์ และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน. (2558). **ความเครียดในการทำงานของพนักงานเทศบาลเมืองบางมูลนากอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร.วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ**. 5(9), <https://doi.org/10.14456/gnru.2015.20>
- Brief, A.P., Schuler, R.S., & Van Sell, M. (1981). **Managing job stress**. Boston, MA: Little, Brown and Company.
- Fogarty, G. J., Machin, A., Albion, M. J., Sutherland, L. F., Lalor, G. I., & Revitt, S. (1999). Predicting occupational train and job satisfaction: The role of stress, coping, personality, and affectivity variables. **Journal of Vocational Behavior**, 54, 429-452.
- Herzberg, F. (1974). Motivation-hygiene profiles: Pinpointing what ails the organization. **Organizational Dynamics**, 2(3), 18-29. [https://doi.org/10.1016/0090-2616\(74\)90007-2](https://doi.org/10.1016/0090-2616(74)90007-2).
- Kaliski, B.S. (2007). **Encyclopedia of business and finance (Second edition)**. English: Detroit.
- Robbins, S.P., & Judge, T. (2013). **Organization behavior**. Upper Saddle River, N.J: Pearson/Prentice Hall.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดความท้อแท้
ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา

A STUDY ON INVARIANCE OF BURNOUT MESUREMENT MODEL IN THE PERFORMANCE
OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS

นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์¹ นฤมล พระใหญ่² และนันทกา พหลยุทธ์³
Narisara Siripantasak¹ Narulmon Prayai² and Nuntaka Paholyut³

¹นักวิจัยอิสระ อีเมล narisara8432@gmail.com

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล narulmon@hotmail.com

³นักวิจัยอิสระ อีเมล nunthaka1953@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 2) เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) จำนวน 207 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาที่มีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.24-0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์กลุ่มพหุ ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1.20$ $df=1$ $p=.27$ $GFI=1.00$ $AGFI=0.98$ $CFI=1.00$ $RMSEA=0.03$ $SRMR=0.01$) โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน และการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ตามลำดับ และ 2) โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากกลุ่มครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท

คำสำคัญ

ความไม่แปรเปลี่ยน, ความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน, ครูระดับมัธยมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to investigate of the burnout measurement model of secondary school teachers in relation to empirical data, and 2) to study the invariance of burnout measurement model of secondary school teachers, classified by the level of education. The samples of this research were 207 teachers of Secondary Educational Service Area, Office 4 (Pathum Thani-Saraburi) from multi-stage sampling. The research instruments were questionnaires measuring the burnout of secondary school teachers with an index of item-objective congruence score ranging between 0.67 and 1.00, discrimination ranging from 0.24-0.73 and reliability coefficient 0.88. The statistical analyses employed were confirmatory factor analysis and multiple group analysis. The results were as follows: 1) the burnout measurement model of secondary school teachers was in accordance with the empirical data ($\chi^2=1.20$ df=1 p=.27 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.03 SRMR=0.01), with the factors in descending order: emotional exhaustion, depersonalization, and personal unfulfillment and 2) the burnout measurement model of secondary school teachers' performance was invariant considering form and factor loading according to the teachers holding bachelor's degrees and master's degrees.

Keywords

Invariance, Burnout, Secondary school teachers

ความสำคัญของปัญหา

ความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน (Burnout) เป็นสภาวะทางอารมณ์ที่เป็นผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ทำให้บุคคลเกิดความเครียดในการทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ตนเองไร้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทำให้บุคคลมีทัศนคติเชิงลบต่อตนเองและเพื่อนร่วมงาน มีการแสดงออกที่ไร้เรี่ยวแรงในการปฏิบัติงาน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานแย่ง (Maslach & Jackson, 1981) ส่งผลให้บุคคลมีอาการเจ็บป่วยทางร่างกาย มีความคิดที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือต้องการเปลี่ยนงานใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ความเครียดในการทำงาน ทำให้บุคคลมีการแยกตัวออกจากเพื่อนร่วมงาน มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการสูบบุหรี่หรือการดื่มสุราเพื่อบรรเทาความเครียด การไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน การมาทำงานสาย การขาดงานบ่อย นำไปสู่การลาออกจากงานในที่สุด (ชร สุนทรายุทธ, 2556)

ครูเป็นอาชีพที่ต้องทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีการรู้จักและเข้าใจตนเอง มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะชีวิตที่พร้อมจะปรับตัวและพัฒนาตนเอง เพื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) แต่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ครูต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่และต้องทำงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน จึงทำให้ครูต้องทำงานหนักขึ้น ก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน มีความเหนื่อยล้าในการปฏิบัติงาน ครูจึงลาออกจากงานเพื่อไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประกอบอาชีพอื่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น (พิริยยุทธ ภักดีเจริญ, 2552)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครู พบว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมาคือ ความอ่อนล้าทางร่างกาย ความรู้สึกตกต่ำ และความรู้สึก

ขัดแย้งจากงาน ตามลำดับ (โศภิต พุ่มขาว, 2540) และโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมาคือ ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน และการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ตามลำดับ (ปทุมมา สมานตระกูล, 2549) ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้นมีการตรวจสอบโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับประถมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่คณะผู้วิจัยยังไม่พบว่ามี การตรวจสอบความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางในการลดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูให้เหมาะสมครอบคลุมตามระดับการศึกษาต่อไป

ปัญหาวิจัย

1. โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ อย่างไร
2. โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความแปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) จำนวน 3,883 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4, 2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ซึ่งคณะผู้วิจัยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบควรมีข้อคำถามจำนวน 10 เท่าต่อข้อคำถาม 1 ข้อ (สมบูรณ์ สุริยวงศ์, 2550) ซึ่งงานวิจัยนี้มีข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ จึงควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่าง 170 คน และเพื่อชดเชยอัตราตอบกลับของแบบวัด คณะผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 220 คน จากนั้นคณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sample Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากจังหวัด ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จังหวัดปทุมธานี
2. คณะผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

3. คณะผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากโรงเรียนแต่ละขนาด จำนวน 2 โรงเรียน มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 8 โรงเรียน

4. คณะผู้วิจัยทำการสุ่มครูในแต่ละโรงเรียน ได้จำนวนครูของโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนละ 10 คน จำนวนครูของโรงเรียนขนาดกลางโรงเรียนละ 20 คน จำนวนครูของโรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนละ 30 คน และจำนวนครูของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโรงเรียนละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา มีมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มีจำนวน 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และเมื่อทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า แบบวัดมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.24-0.73 และ แบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา (n=60)

แบบวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
ความอ่อนล้าทางอารมณ์	6	0.60-0.82	0.89
การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	7	0.41-0.67	0.82
ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน	4	0.30-0.39	0.55
แบบวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานโดยรวม	17	0.24-0.73	0.87

5. คณะผู้วิจัยนำแบบวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานไปเก็บข้อมูลจริงกับครูระดับมัธยมศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลแบบวัดโดยการส่งแบบวัดผ่านลิงค์ Google Form ให้ครูระดับมัธยมศึกษาตอบแบบวัดการวิจัยผ่านไลน์กลุ่มครูในแต่ละโรงเรียน ซึ่งครูระดับมัธยมศึกษาตอบแบบวัดการวิจัย จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 94.09

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยมีการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML)

2. การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา ด้วยการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multiple Group Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 และเป็นเพศชาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 โดย ครูระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ อายุ 31-40 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมา คือ อายุ 21-30 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.20 อายุ 41-51 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 23.20 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60

ซึ่งครูระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 และระดับปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 ซึ่งครูระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 25.10 รองลงมาคือ ประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 22.20 ประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 ประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 และประสบการณ์ทำงาน 16-20 ปี จำนวน 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.50 และครู ส่วนใหญ่อยู่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 47.34 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 27.54 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 18.36 และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.76 ตามลำดับ

2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.18-2.93 โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.93 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.16 ส่วนความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.18 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 ซึ่งความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.37-0.49 โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์กับความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.49 ส่วนความอ่อนล้าทางอารมณ์กับการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.37 และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=101.52$ df=3 p=.00) เมื่อพิจารณาตารางองค์ประกอบมีค่าไคเซอร์-ไมเยอร์-โอล์คิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) เท่ากับ 0.65 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.63-0.71 แสดงให้เห็นว่าความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา (n=207)

ความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน	ความอ่อนล้าทางอารมณ์	การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน
ความอ่อนล้าทางอารมณ์	0.63		
การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	0.37*	0.71	
ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน	0.49*	0.38*	0.63
M	2.93	2.30	2.18
S.D.	1.16	0.59	0.84
Bartlett's Test: $\chi^2=101.52$ df=3 p=.00 KMO=.65 Measure of Sampling Adequacy (MSA) มีค่าอยู่เท่ากับ .63-.71			

แนวทแยงเป็นค่าพิสัยความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม (MSA)

*p<.05

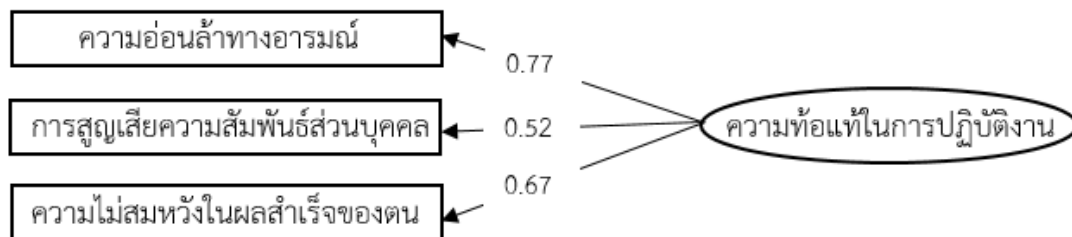
3. โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1.20$ df=1 p=.27 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.03 SRMR=0.01) ซึ่งความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.52-0.77 โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.77 มีความแปรผันร่วมกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 59) รองลงมาคือ ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.67 มีความแปรผันร่วมกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 44) ส่วนการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.52 มีความแปรผันร่วมกับความท้อแท้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 27) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา (n=207)

ความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน	SC	SE	t	CR
ความอ่อนล้าทางอารมณ์	0.77	0.06	12.18*	0.59
การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	0.52	0.08	6.80*	0.27
ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน	0.67	0.07	8.90*	0.44

$$\chi^2=1.20 \text{ df}=1 \text{ p}=.27 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=0.98 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.03 \text{ SRMR}=0.01$$

*p<.05

$$\chi^2=1.20 \text{ df}=1 \text{ p}=.27 \text{ GFI}=1.00 \text{ AGFI}=0.98 \text{ CFI}=1.00 \text{ RMSEA}=0.03 \text{ SRMR}=0.01$$

ภาพประกอบ โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา

4. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา ระดับการศึกษาปริญญาตรี พบว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.25-3.27 โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.27 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.13 ส่วนการสูญเสียความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.25 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 ซึ่งความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.41-0.44 โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์กับความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.44 ส่วนความอ่อนล้าทางอารมณ์กับการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.41 และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา ระดับการศึกษาปริญญาตรี พบว่า ความท้อแท้

ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาตรีไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=36.87$ df=3 p=.00) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบมีค่าไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) เท่ากับ 0.67 และความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-0.68 แสดงให้เห็นว่าความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาตรี (n=76)

ความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน	ความอ่อนล้าทางอารมณ์	การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน
ความอ่อนล้าทางอารมณ์	0.67		
การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	0.41*	0.68	
ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน	0.44*	0.42*	0.66
M	3.27	2.25	2.40
S.D.	1.13	0.57	0.82
Bartlett's Test: $\chi^2=36.87$ df=3 p=.00 KMO=0.67 Measure of Sampling Adequacy (MSA) มีค่าอยู่เท่ากับ 0.66-0.68			

แนวทแยงเป็นค่าพิสัยความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม (MSA)

*p<.05

5. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาโท พบว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาโท มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.05-2.73 โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.73 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.12 ส่วนความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.05 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 ซึ่งความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาโท มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.38-0.48 โดยความอ่อนล้าทางอารมณ์กับความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.48 ส่วนการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.38 และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาโท พบว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาโทไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่า ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาโทมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=64.07$ df=3 p=.00) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบมีค่าไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) เท่ากับ 0.65 และความเพียงพอ

ของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (Measure of Sampling Adequacy: MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.63-0.71 แสดงให้เห็นว่าความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาระดับการศึกษาปริญญาโทมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาระดับการศึกษาปริญญาโท (n=131)

ความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน	ความอ่อนล้าทางอารมณ์	การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน
ความอ่อนล้าทางอารมณ์	0.63		
การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล	0.39*	0.71	
ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน	0.48*	0.38*	0.64
M	2.73	2.32	2.05
S.D.	1.12	0.58	0.82
Bartlett's Test: $\chi^2=64.07$ df=3 p=.00 KMO=0.65 Measure of Sampling Adequacy (MSA) มีค่าอยู่เท่ากับ 0.63-0.71			

แนวทแยงเป็นค่าพิสัยความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวม (MSA)

*p<.05

6. การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล (Model Form) พบว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาปริญญาตรีและระดับการศึกษาปริญญาโท มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 0.53 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .70 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเกณฑ์ (NFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มครูระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

เมื่อเพิ่มการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) พบว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาปริญญาตรีและระดับการศึกษาปริญญาโท มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 1.41 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .21 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเกณฑ์ (NFI) มีค่าเท่ากับ 0.94 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มครูระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

และเมื่อเพิ่มการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าความคลาดเคลื่อน (Theta-Delta) พบว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาปริญญาตรีและระดับการศึกษาปริญญาโท ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 2.37 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .02 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.96 และค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีเชิงเกณฑ์ (NFI) มีค่าเท่ากับ 0.88 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามีค่าความคลาดเคลื่อนมีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มครูระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา
จำแนกตามระดับการศึกษา (n=207)

โมเดลการทดสอบ	χ^2	df	χ^2/df	p	GFI	NFI
รูปแบบโมเดล (Model Form)	2.18	4	0.53	.70	0.99	0.99
ค่าน้ำองค์ประกอบ (Factor Loading)	7.06	5	1.41	.21	0.98	0.94
ค่าความคลาดเคลื่อน (Theta-Delta)	14.24	6	2.37	.02	0.96	0.88
ค่าความแปรปรวนและค่าความแปรปรวนร่วม (Phi)	ยุติการทดสอบ					

$$\Delta\chi^2_{2-1}=4.88 \quad \Delta df_{2-1}=1 \quad \text{ค่าวิกฤต}=3.84 \quad \text{Invariance Model}$$

$$\Delta\chi^2_{3-2}=7.18 \quad \Delta df_{3-2}=1 \quad \text{ค่าวิกฤต}=3.84 \quad \text{Variance Model}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การตรวจสอบโมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1.20 มีค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 1 มีค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) เท่ากับ .27 จะเห็นได้ว่า ค่าไค-สแควร์ยังเข้าใกล้ศูนย์และไม่มีค่านัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พูลพงษ์ สุขสว่าง, 2556) ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ซึ่งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่ามากกว่า 0.90 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่วนค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.03 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.01 ซึ่งค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พูลพงษ์ สุขสว่าง, 2556) สอดคล้องกับแนวคิดของมาสลาซและแจ๊คสัน (Maslach; & Jackson, 1981) ที่กล่าวถึง ความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความอ่อนล้าทางอารมณ์ การสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และความรู้สึกไม่สมหวังในผลสำเร็จของงาน

นอกจากนี้ การศึกษาความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาในรายองค์ประกอบพบว่า ความอ่อนล้าทางอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.77 ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูระดับมัธยมศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในโรงเรียนที่หลากหลาย ย่อมทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาต้องทำงานหนัก จึงทำให้ครูระดับมัธยมศึกษา มีความวิตกกังวลและความเครียดในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ส่งผลให้ครูระดับมัธยมศึกษา มีความเบื่อหน่ายและอ่อนล้าในการปฏิบัติงาน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานลดลง ย่อมส่งผลให้ครูระดับมัธยมศึกษา มีความเฉื่อยชา ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานไม่พึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของตนเอง นำไปสู่การหลีกเลี่ยงการทำงานและลาออกจากโรงเรียนได้ในที่สุด ดังคำกล่าวของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่กล่าวถึง การที่บุคคลต้องทำงานหนักภายใต้ระยะเวลาที่กดดัน ย่อมทำให้บุคคลมีความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน ย่อมส่งผลให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานต่ำ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานลดน้อยลง นำไปสู่ความเฉื่อยชาและความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ

0.67 ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่ไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ย่อมทำให้ ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีความเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานโรงเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ จึงทำให้ ครูหลีกเลี่ยงที่จะรับผิดชอบในการทำงานนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่นำไปสู่ความเหนื่อยล้าในการปฏิบัติงาน ดังคำกล่าวของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2562) ที่กล่าวว่า บุคคลมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานโดยตรง โดยบุคคลที่มีความเชื่อในการทำงานนั้นไม่สำเร็จ ย่อมส่งผลให้บุคคลมีการหลีกเลี่ยงและไม่รับผิดชอบในการทำงานนั้นอีก รวมถึงการที่บุคคลมีความเครียดในการทำงานมากเกินไป ย่อมเกิดความว้าวุ่นและหงุดหงิดใจในการทำงาน ส่งผลให้ บุคคลมีการปฏิบัติงานได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพและมีความท้อแท้ในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นได้ (วิไลวรรณ ศรีสงคราม, 2557) ส่วนการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.52 ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูระดับมัธยมศึกษาไม่มองต่อเพื่อนร่วมงานในเชิงลบ มีการหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงาน และมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานแย่งลง ย่อมทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีความท้อแท้ในการปฏิบัติงานเพิ่มสูงขึ้น ดังคำกล่าวของธ สุนทรายุทธ (2556) ที่กล่าวว่า การที่ครูมีการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ครูย่อมมีเจตคติไม่ดีต่อผู้อื่น มีความแปลกแยก ไม่กล้าพูดคุยหรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน แต่ในทางกลับกันครูที่ไม่มีการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลนั้น เกิดจากการโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ครูระดับมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน มีน้ำใจและช่วยเหลือกันทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ จึงทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีความรักและความผูกพันต่อเพื่อนร่วมงาน ทำให้มีความท้อแท้ในการปฏิบัติงานลดลง ดังคำกล่าวของ พรพรรณราย ทรัพย์ประภา (2548) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายและการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้ครูมีความคิดและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาตระหนักว่าทุกตำแหน่งงานในโรงเรียนล้วนมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน ย่อมทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน

2. โมเดลการวัดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาที่มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบจาก โมเดลจากกลุ่มครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาปริญญาโทมีความท้อแท้ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูระดับมัธยมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับใดก็ตาม ย่อมมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในโรงเรียนที่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน การทำงานพิเศษของโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานวิชาการ งานธุรการ งานพัสดุ งานบริหารทั่วไป การเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง รวมถึงการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่หลากหลาย ย่อมทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาที่มีความท้อแท้ในการปฏิบัติงานได้เช่นเดียวกัน ดังงานวิจัยของธฤตา วงศ์สารัตน์ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานาน เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความท้อแท้ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทได้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างลึกซึ้ง มีกระบวนการคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดีกว่าครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งก็มีความท้อแท้ในการปฏิบัติงานได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากครูระดับมัธยมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท อาจได้รับมอบหมายงานเหมือนกัน ซึ่งตรงกับทฤษฎีของของบอลเลน (Bollen, 1989; อ้างอิงจากวรรณิ แกมเกตุ, 2540) ที่กล่าวถึง โมเดลจากกลุ่มประชากรสองกลุ่ม ย่อมมีรูปแบบโมเดลที่ไม่แปรเปลี่ยนต่อเมื่อตัวแปรทุกตัวในโมเดลมีโครงสร้างความสัมพันธ์เป็นแบบเดียวกัน โดยมีขนาดของเมทริกซ์ สถานะของพารามิเตอร์เป็นแบบกำหนดที่มีอิสระ และการบังคับในเมทริกซ์เดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความไม่สมหวังในผลสำเร็จของตน และการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ซึ่งการลดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษานั้น ควรมีการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาเพื่อลดความอ่อนล้าทางอารมณ์ เพื่อลดความวิตกกังวลและความเครียดในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาให้น้อยลง ส่งผลให้ครูระดับมัศึกษามีมุมมองและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานในโรงเรียน และทำให้ครูมีสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงานในเชิงบวก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษา โปรแกรมการฝึกอบรม และกิจกรรมกลุ่มเพื่อลดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาให้น้อยลง และเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูระดับมัธยมศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- ธร สุทธายุทธ. (2556). **ทฤษฎีองค์การและพฤติกรรม หลักการ ทฤษฎี การวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา.**
กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด.
- ธฤตา วงศ์สารัตน์. (2555). **ปัจจัยทำนายความเหนื่อยหน่ายของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานาน เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).**
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.**
- ปทุมมา สมานตระกูล. (2549). **การแสดงผลหลักฐานความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบวัดความเหนื่อยหน่ายในการปฏิบัติงานสำหรับครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).**
- พรรณราย ทรัพย์ประภา. (2548). **จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและในการทำงาน. กรุงเทพฯ: พรนเรศวร.**
- พิรยุทธ ภักดีเจริญ. (2552). **โมเดลเชิงสาเหตุและผลของความเหนื่อยหน่ายของครูในกรุงเทพมหานคร: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).**
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). **โมเดลสมการโครงสร้าง. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.**
- วรรณิ แกมเกตุและคณะ. (2540). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู: การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).**
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม. (2557). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. กรุงเทพฯ: ทริปเปิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.**
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์. (2550). **การวิเคราะห์องค์ประกอบ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2562). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ไศภิต พุฒขาว. (2540). **การพัฒนาแบบวัดความเหนื่อยหน่ายของครูประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).**

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. (2563). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพม.เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)**. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2563, จาก

https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=101704

Maslach, C., & Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Organizational Behavior*, 2(2), 99-113.

การศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์*

A STUDY OF OPINIONS ON AFFECTING CORRUPTIONS IN SAVING AND CREDITS COOPERATIVES

ศิววงศ์ ดำรงสังข์ศิริ¹ และ ณคุณ ธรณีนิตินาน²

Siwawong Damrongsajisiri¹ and Nakhun Thoraneenitayan²

¹ ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล fecokos@ku.ac.th

² หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีเมล siwawong.d@ku.th

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ / การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์
กรณีศึกษาแซร์ลือตเตอร์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์
ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
เป็นเครื่องมือวิจัย เก็บข้อมูลกลับกลุ่มตัวอย่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ 7 แห่ง จำนวน 147 คน โดยใช้สถิติเชิงสรุป
อ้างอิง ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยว่าปัจจัยภายในที่มีผลต่อ
การทุจริตภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้านตัวบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 และ
ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ส่วนปัจจัยภายนอก
กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วย ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตภายในสหกรณ์ออมทรัพย์
โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68

คำสำคัญ

การทุจริต สหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์

ABSTRACT

This research aimed to study opinions on Factors Affecting corruption in Saving and Credit Cooperatives (SCCs). In this research, a 5-level-rating scale questionnaire was designed for investigating the factors influencing the corruption in SCCs. The samples (147 individuals) were randomly selected from seven SCCs. to collect information on factors affecting corruption. Inferential statistics, frequency, percentage, arithmetic average, and standard deviation were used

It was found from the study that the sample perspectives were in the level of agreement on the internal factors affecting the corruptions in SCCs, including personal topics (mean = 4.12, SD = 0.51) and internal factors relating to management topics (mean = 4.01, SD = 0.54). In terms of external factors affecting the corruptions in SCCs, the samples perspectives were in the level of agreement that it was a factor influencing the corruptions in SCCs (mean = 3.81, SD = 0.68).

Keywords

Corruption Cooperatives Saving and Credits Cooperatives

ความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกผู้ถือหุ้น และคณะกรรมการบริหารงาน ซึ่งการบริหารงานที่เป็นไปด้วยดีจะนำมาซึ่งผลกำไรที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก แต่ในทางตรงข้ามการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือเกิดความผิดพลาด ย่อมนำมาผลเสียมหาสู่สมาชิกทุกคนด้วยเช่นกัน

การบริหารงานที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือขาดทุน ในบางครั้งอาจมาจากการทุจริตของคณะกรรมการผู้บริหาร ที่เป็นเสมือนตัวแทนของสมาชิกทุกคน ที่ตัดสินใจดำเนินการลงทุนในนามของสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันทางการเงินที่มีเงินทุนหมุนเวียนเป็นจำนวนมาก มีผลประโยชน์สูง จึงเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการทุจริตได้โดยง่าย ดังที่ปรากฏเป็นข่าวโด่งดัง เช่นการทุจริตแซร์ล็อตเตอร์รี่ ในช่วงปีพ.ศ. 2553 – 2554 ที่สร้างความเสียหายเป็นจำนวนเงินสูงถึง 20,000,000,000 บาท และมีสมาชิกจากสหกรณ์ออมทรัพย์ 13 แห่งได้รับผลกระทบเป็นจำนวนกว่า 200,000 ราย (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์, 2557)

งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการป้องกันการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตภายในสหกรณ์ออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย โดยให้นิยามความหมาย ดังนี้

- 1) ปัจจัยภายใน หมายถึง ปัจจัยที่สหกรณ์สามารถควบคุมได้ ประกอบด้วย ปัจจัยภายในด้านตัวบุคคล และปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการ
- 2) ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยที่สหกรณ์ไม่สามารถควบคุมได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ กรรมการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ 5 แห่ง และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง 2 แห่ง รวมทั้งสิ้น 54,511 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G* power สำหรับการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงบรรยาย โดยกำหนดสถิติเชิงบรรยาย และค่าอิทธิพลระดับปานกลาง ($\rho = 0.30$) ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 111 คน และชดเชยอัตราการตอบกลับที่ร้อยละ 50 ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 156 คน โดยการสุ่มตัวอย่างในสหกรณ์แต่ละแห่งกำหนดโควตาตามสัดส่วนประชากร รวมทั้งสิ้น 7 แห่งจะได้ตัวอย่างทั้งหมด 350 คน แต่เมื่อนำเครื่องมือไปใช้เก็บข้อมูล ได้ข้อมูลตอบกลับที่สมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวนทั้งสิ้น 147 คน ซึ่งเพียงพอต่อการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสหกรณ์หรือระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และตำแหน่งงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจคำตอบ (Check List) และตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริต ได้แก่ ปัจจัยภายในด้านตัวบุคคล จำนวน 25 ข้อ ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการ จำนวน 28 ข้อ และปัจจัยภายนอก จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง และแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81 – 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริต แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบว่าแบบสอบถามสามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นจึงนำกลับมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้วจึงนำไปทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 จึงสามารถนำเครื่องมือวิจัยไปใช้เก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของสมาชิกสหกรณ์ ออมทรัพย์ที่เป็นตัวอย่างวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าถึงข้อมูล แล้วนัดหมายเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลการวิจัยดังนี้ ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิงจำนวน 104 คน (ร้อยละ 70.70) และเป็นเพศชายจำนวน 43 คน (ร้อยละ 29.30)

เมื่อพิจารณาช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 38 คน (ร้อยละ 25.90) และช่วงอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 11 คน (ร้อยละ 7.50)

เมื่อพิจารณาวุฒิการศึกษาสูงสุดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือ เทียบเท่า จำนวน 95 คน (ร้อยละ 64.60) และมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาเอกหรือเทียบเท่ามีจำนวนน้อย ที่สุดคือ 2 คน (ร้อยละ 1.40)

เมื่อพิจารณาระยะเวลาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสหกรณ์หรือระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของกลุ่ม ตัวอย่าง พบว่า ช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานหรือเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯ มากที่สุดคือ มากกว่า 20 ปี เป็นจำนวน เท่ากันคือ 49 คน (ร้อยละ 33.30) และเป็นสมาชิกลดกว่า 1 ปี น้อยที่สุด จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.70)

เมื่อพิจารณาตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ จำนวน 74 คน (ร้อยละ 50.30) และตำแหน่งผู้ตรวจสอบกิจการมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 5 คน (ร้อยละ 3.40) รายละเอียดแสดง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่ (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	43	29.30
	หญิง	104	70.70
	รวม	147	100.00
อายุ	20 - 30 ปี	29	19.70
	31 - 40 ปี	35	23.80
	41 - 50 ปี	38	25.90

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่ (คน)	ร้อยละ	
51 - 60 ปี	34	23.10	
มากกว่า 60 ปี	11	7.50	
รวม	147	100.00	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	4.10	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	95	64.60	
วุฒิกการศึกษาสูงสุด	วุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่า	44	29.90
วุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	2	1.40	
รวม	147	100.00	
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี	4	2.70	
1 ปี - 5 ปี	37	25.20	
ระยะเวลาการ	6 ปี - 10 ปี	24	16.30
ปฏิบัติงาน/การเป็น	11 ปี - 15 ปี	18	12.20
สมาชิกสหกรณ์ฯ	16 ปี - 20 ปี	15	10.20
	มากกว่า 20 ปี	49	33.30
รวม	147	100.00	
กรรมการสหกรณ์	17	11.60	
ตำแหน่งงาน	เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ	74	50.30
	ผู้ตรวจสอบกิจการ	5	3.40
	สมาชิกสหกรณ์	26	17.70
	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสหกรณ์	25	17.00
รวม	147	100.00	

ข้อมูลภาพรวมของปัจจัยภายในด้านตัวบุคคลที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยว่าปัจจัยภายในด้านตัวบุคคลมีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ (ค่าเฉลี่ย = 4.12, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.51)

ข้อมูลภาพรวมของปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยว่าปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการมีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ (ค่าเฉลี่ย = 4.01, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.54)

ข้อมูลภาพรวมของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยว่าปัจจัยภายนอกมีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ (ค่าเฉลี่ย = 3.81, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.68) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ปัจจัยภายในด้านตัวบุคคล	4.12	0.51	เห็นด้วย
ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการ	4.01	0.54	เห็นด้วย
ปัจจัยภายนอก	3.81	0.68	เห็นด้วย

หมายเหตุ : กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1.81 – 2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
2.61 – 3.40	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วย
4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน ที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อภาพรวมของปัจจัยภายในด้านตัวบุคคลที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ในระดับ เห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย = 4.12, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.51) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การมีความโลภ ไม่รู้จักเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮานินทร์ ศิลป์จารุ (2550) ที่กล่าวว่า ความไม่ซื่อสัตย์เกิดจากอุปนิสัย เป็นแรงจูงใจของตัวบุคคลที่นำไปสู่การกระทำทุจริต

2. ปัจจัยภายใน ที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อภาพรวมของปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ในระดับ เห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย = 4.01, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.54) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินการที่ผิดวัตถุประสงค์หรือนอกขอบเขตวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ และมีการ

ดำเนินการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ที่กฎหมายหรือข้อบังคับกำหนดไว้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี อากาศฤกษ์ (2545 : 27-28) และ บรรยงค์ โตจินดา,(2545:116-118) ที่กล่าวว่า มูลเหตุของการทุจริตมาจากการบริหารงานบุคคลที่ขาดประสิทธิภาพ หละหลวม และขาดระเบียบวินัย

3. ปัจจัยภายนอก ที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อภาพรวมของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย = 4.01, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.54) โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ขาดหน่วยงานตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของ อุษณา ภัทรมนตรี (2549) ที่กล่าวว่า การอ้างความจำเป็นส่วนตัว ประเพณีทางธุรกิจ ไม่ทราบว่ามีผิดเพราะเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ทำ อ้างว่าทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ตกแต่งงบการเงินเพื่อให้ผู้ถือหุ้นพอใจ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำทุจริต และยังสอดคล้องกับการให้นิยามการทุจริตของ สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2549) ที่นิยามว่า คอร์รัปชันเป็นพฤติกรรมที่บุคคลสาธารณะมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือครอบครัว วงศาคณาญาติ พวกพ้องและคนใกล้ชิด โดยอาศัยตำแหน่ง หน้าที่ กฎหมายอำนาจหรืออิทธิพลทางการเมือง ความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือการใช้ข้อมูลส่วนตัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

ข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตขึ้นภายในสหกรณ์ ด้วยการลดปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการทุจริต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในสหกรณ์ที่เคยเกิดการทุจริต หรือใช้กรณีศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก และมีความตรงกับสภาพจริงมากที่สุด

บรรณานุกรม

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 7).

กรุงเทพมหานคร: วีอินเตอร์พรีนทร์.

บรรยงค์ โตจินดา. (2545). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.

สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2549). คอร์รัปชันแบบเบ็ดเสร็จ. กรุงเทพมหานคร: ร่วมด้วยช่วยกัน.

สุธี อากาศฤกษ์. (2545). การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบใน

วงราชการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์. (2557). สหกรณ์ครูจี้สร้างปัญหา แชรส์ลีดเตอร์ี่2หมื่นล้าน.[ออนไลน์].

<https://mgronline.com/daily/detail/9570000079052>

อุษณา ภัทรมนตรี. (2549). การตรวจสอบภายในสมัยใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่ง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

FACTORS AFFECTING THE QUALITY OF LIFE IN THE PERFORMANCE OF THE PERSONNEL OF
THE PHRA NAKHON SI AYUTTHAYAPROVINCIAL TRANSPORT OFFICE

ชลธิชา เชื้ออินทร์¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²

Chonthicha chauin¹ and Duangporn auraiwan²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Chonthicha.chauin@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล duangporn.au@vru.ac.th

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ / การศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1.ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร 2. ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากร 3. ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 65 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้คำนวณตามสูตรของ เครซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สถิติ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่ง อยู่ในระดับมาก คือ ด้านภาวะอิสระจากงาน ด้านลักษณะงาน รองลงมาคือ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว ด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านสภาพการปฏิบัติงานมีความปลอดภัย ด้านโอกาสพัฒนาความสามารถของบุคลากร ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ และด้านความก้าวหน้าความมั่นคงอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และตำแหน่งงาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกันปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่ง คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านการสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาและด้านลักษณะงานที่ทำ

คำสำคัญ

คุณภาพชีวิต , บุคลากร , สำนักงาน

ABSTRACT

This study has the following objectives: 1) Study the level of quality of work that impacts personnel. 2) Study personal factors that affect the quality of life in the work performance of personnel. 3) Study environmental factors affecting the quality of life in operations of personnel in the Phra Nakhon Sri Ayutthaya Provincial Transport Office. The sample consisted of 65 personnel in the Phra Nakhon Sri Ayutthaya Provincial Transport Office. The sample size was calculated according to the formula of Crazy and Morgan and the tool used for data collection was a questionnaire. The statistical analysis used was the mean, standard deviation, statistical and multiple regression analysis.

The results of the study showed the level of quality of life in operations of transport office personnel is at a high level. The next aspect of the study was to determine the balance between work and personal life. It was found that Social integration and the operating conditions are at a safe level. Opportunities for competence development of personnel and compensation is fair and sufficient. Job advancement and stability was at a moderate level. Personal factors affecting the quality of life in the work performance of personnel in terms of gender, age, status, education level was also looked at. Working length and job title because the results of the study showed that different personal factors does not affect the quality of life. Environmental factors affecting the quality of life of the transport office personnel are environmental factors of the supervisor's support and the nature of the work performed.

Keywords

Quality of life, Personnel, office

ความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะชนชาติไหนอาศัยอยู่ส่วนใดบนโลกใบนี้เมื่อก้าวเข้าสู่วัยหรือช่วงเวลาที่เป็นจะต้องทำงาน เพื่อหาเลี้ยงชีพในการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว อาจกล่าวได้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ การมีชีวิตที่ดีจึงเป็นความหวังของมนุษย์ทุกคน โดยความหวังของแต่ละบุคคลนั้นย่อมมีความแตกต่างกันตามวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ การประกอบอาชีพที่มีความมั่นคง มีรายได้ที่สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ความเสมอภาคการยอมรับทางสังคม มีเพื่อนร่วมงานที่ดี การที่อยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยได้อย่างเป็นสุขทั้งกายและใจ (ผจญ เฉลิมสาร, 2555)

คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ และมีความสำคัญต่อระบบการบริหารงานภายในหน่วยงาน เนื่องจาก มนุษย์เป็นทรัพยากรหลักที่มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งการทำงานภายในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เป็นแหล่งที่ให้ประสบการณ์แก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ การทำงานถือเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากสำหรับทุกคน เพราะต้องทำงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐาน การมีรายได้สามารถนำมาใช้จ่ายในเรื่องของอุปโภคบริโภคที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตได้ หน้าที่การงานยังเป็นตัวกำหนดหรือแสดงให้เห็นถึงฐานะความเป็นอยู่ทางสังคม (เพทาย สารชาติ, 2551) ดังนั้น สภาพแวดล้อมบรรยากาศรวมถึงบุคลากรภายในหน่วยงานนั้นๆ ต้องมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการ

ทำงาน กล่าวคือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกดีมีความสุขต่องานที่ทำมีความมั่นคง รู้สึกสบายใจ รู้สึกปลอดภัยเมื่อปฏิบัติงาน มีเพื่อนร่วมงานที่ให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความพึงพอใจ ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต มีความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยจะส่งผลดีทั้งตัวบุคคล และองค์กรด้วย เช่น ช่วยเพิ่มขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจเกิดการจงรักภักดีต่อองค์กรและหน่วยงาน ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเพิ่มทักษะความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น

สำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีบุคลากร 65 คน จำนวนผู้มาใช้บริการ 600 – 700 คนต่อวัน รวมทุกฝ่ายโดยประมาณเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชน เกี่ยวกับการดำเนินการทางทะเบียนและภาษีรถ และการตรวจสภาพรถ ใบอนุญาตขับรถ งานด้านใบอนุญาตประกอบการขนส่ง ส่วนบุคคล ใบอนุญาตประกอบการขนส่งไม่ประจำทาง วางแผนและส่งเสริมการขนส่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบและกำกับดูแลสถานประกอบการของเอกชนในเขตพื้นที่ เป็นต้น (เว้นวรรค)

ดังนั้นบุคลากรของสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจึงถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการบริหารงาน ปัจจุบันสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้าราชการประจำ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่ชำนาญการต่างๆ ซึ่งแต่ละบุคคลมีสวัสดิการค่าตอบแทนหรือรายได้ที่แตกต่างกันตามระดับตำแหน่งงานที่ต้องรับผิดชอบ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ในเรื่องความเสมอภาค การยอมรับนับถือซึ่งกันและกันในสำนักงาน แรงจูงใจของบุคลากรในการทำงานที่ต่างกันของแต่ละบุคคล การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสำนักงาน หรือแม้กระทั่งความยุติธรรมในการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา และปัจจัยส่วนบุคคลความแตกต่างกันของบุคลากรภายในสำนักงานที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้น อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในด้านคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรภายในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสภาพแวดล้อมของผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลให้สำนักงานสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งยังช่วยให้บุคลากรเกิดความก้าวหน้าและมั่นคงในอาชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. คุณภาพชีวิตของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรที่แตกต่างกันหรือไม่
3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านใดบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาการค้นคว้าวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยจะกล่าวถึงบุคลากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการดำเนินการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียด โดยลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ พนักงานจ้างเหมา ลูกจ้างประจำ และเจ้าหน้าที่

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนประชากรทั้งหมด (คน)
1	ข้าราชการ	34
2	พนักงานราชการ	15
3	พนักงานจ้างเหมา	9
4	ลูกจ้างประจำ	5
5	เจ้าหน้าที่	2
รวมทั้งสิ้น 65		

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาวิจัย คำนวณได้จากจำนวนประชากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีจำนวน 65 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้พัฒนามาจากเอกสารทฤษฎี และการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ(Checklist) เกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 4 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น ได้ใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสภาพการปฏิบัติงานมีความปลอดภัยด้านโอกาสพัฒนาความสามารถของบุคลากรด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการปฏิบัติงานด้านการบูรณาการทางสังคมด้านลักษณะงานหรือประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานด้านความสมดุลในชีวิตระหว่างงานกับเรื่องส่วนตัวด้านภาวะอิสระจากงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัตค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น ได้ใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened Questionnaire)

3.วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยวิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาจากคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้บริหารของสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

2. อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบ ให้คำแนะนำอย่างละเอียดและแก้ไขแบบสอบถามให้ สมบูรณ์ตามหลักวิชาการ

3. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่ประชากรกลุ่มตัวอย่างและรอเก็บแบบสอบถามกลับ ในทันทีทุกราย ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาระหว่างเดือน กรกฎาคม2563ถึงมีนาคม2564

4. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่มีความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งนำเสนอ ลักษณะทั่วไปของประชากรที่เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และตำแหน่งงาน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอในรูปแบบตาราง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการสนับสนุนจาก ผู้บังคับบัญชา ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานโดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง สำหรับ เภทในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ด้านสภาพการปฏิบัติงานมีความปลอดภัย ด้านโอกาสพัฒนา ความสามารถของบุคลากร ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ด้านการบูรณาการทางสังคมด้าน ลักษณะงานหรือวิชาชีพไทยในการปฏิบัติงานด้านความสมดุลในชีวิตระหว่างงานกับเรื่องส่วนตัว ด้านภาวะอิสระ จากงานโดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน และโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์สถิติ T-test และ F-test (One-way ANOVA) สำหรับค่านัยทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดที่ระดับ 0.05 และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Scheffe

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆทั้งหมดที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และการสร้างพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
6. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยการเขียนความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า บุคลากรของสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.21 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ระดับการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 รองลงมาคือ ระยะเวลาในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 อายุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.04 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 ตำแหน่งงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.09 สถานภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.61 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 และเพศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.59 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ตามลำดับ

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และลักษณะงานที่ทำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78

3. คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ซึ่งอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ด้านภาวะอิสระจากงาน ด้านลักษณะงานหรือประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาคือ ด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ด้านการบูรณาการทางสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ด้านสภาพการปฏิบัติงานมีความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ด้านโอกาสพัฒนาความสามารถของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านความก้าวหน้าความมั่นคงในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

4. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน สมมติฐานที่ 1 คุณภาพชีวิตของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 1 เพียงบางส่วน สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ลักษณะงานที่ทำ เครื่องมืออุปกรณ์ในการปฏิบัติงานส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ยอมรับสมมติฐานที่ 3 เพียงบางส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบไปด้วยด้านค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอด้านสภาพการปฏิบัติงานมีความปลอดภัยด้านโอกาสพัฒนาความสามารถของบุคลากรด้านความก้าวหน้า ความมั่นคงในการปฏิบัติงานด้านการบูรณาการทางสังคมด้านลักษณะงานหรือประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานด้านความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัวและด้านภาวะอิสระจากงานทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.06 ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฏฐฉลดา รัตนศข(2557)เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรครูระดับประถมศึกษา ในจังหวัดหนองคายพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรครูระดับประถมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการศึกษาครั้งนี้ได้แก่

เพศ จากสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานปรากฏว่า โดยรวมเพศชายและเพศหญิงมีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อายุ จากสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุแตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันผลการทดสอบสมมติฐาน จึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถานภาพ จากสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพแตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันผลการทดสอบสมมติฐานจึงปฏิเสธสมมติฐานเนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระดับการศึกษา จากสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาแตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานจึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่แตกต่างกันไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระยะเวลาในการทำงานจากสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการทำงานแตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันผลการทดสอบสมมติฐานจึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตำแหน่งงานจากสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานแตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานจึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ดังนั้นปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน และตำแหน่งงาน ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งสอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ บุญมี (2558) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาดี” พบว่า ปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรสและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ตัวแปร ที่สอดคล้องกับสมมติฐาน ของการวิจัยที่ตั้งไว้เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันในตัวแปรตามจากปัจจัยที่มีค่ามากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ทำ และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งสอดคล้องกับ ณีฎฉลดา รัตนคช (2557) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรครูระดับประถมศึกษา ในจังหวัดหนองคาย” พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านทักษะลักษณะของงาน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรครูระดับประถมศึกษา ในจังหวัดหนองคายและสอดคล้องกับ รัชชฤดี ป้องกันภัย (2557) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานการเคหะแห่งชาติ กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่” พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานการเคหะแห่งชาติ กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่ ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานการเคหะแห่งชาติส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัจจัยด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานซึ่งสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์ในการปฏิบัติงานส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการทดสอบสมมติฐาน จึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้ พบว่า เครื่องมืออุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ปัจจุบัน มีการตรวจสอบ ซ่อมบำรุงเครื่องมืออุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของกิลเมอร์ Gilmer (1967: 380-384) ซึ่งกล่าวว่า สภาพการปฏิบัติงาน (Working Condition) คือ สถานที่ที่ใช้ในการปฏิบัติงานต้องมีความสะอาด เป็นระเบียบ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานปริมาณเพียงพอและปลอดภัยมีสถานที่จอดรถเพียงพอ แสงสว่าง ความดังเสียง ความถ่ายเทของอากาศมีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานซึ่งสมมติฐานที่ตั้งไว้ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการทดสอบสมมติฐาน จึงปฏิเสธสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้ พบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากบุคลากรในสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความยินดีในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงานเสมอ บุคลากรมีความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และมีความสามัคคีกัน อาจจะมีการการแบ่งพรรคแบ่งพวกในสำนักงานบ้างเล็กน้อยแต่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ มูส์ Moos (1974 : 99-101) ซึ่งกล่าวว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน (Peer cohesion) หมายถึง การรับรู้บรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างเพื่อนร่วมงาน และการสนับสนุนซึ่งกันและกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือในการปฏิบัติงานเมื่อมีโอกาส ถึงแม้งานนั้นจะไม่ใช่งานของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” แสดงให้เห็นว่าการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากบุคลากรในสำนักงานมีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีแล้วจะส่งผลให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการต่อสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

ด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน สำนักงานควรออกข้อบังคับให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น ควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ควรได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน เพราะจะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรในเรื่องของการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงกว่าและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานโดยอำนวยความสะดวกในการลาไปเรียนหรือสอบตลอดจนมอบทุนสนับสนุนเพื่อศึกษาต่อ

ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สำนักงานควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมในเรื่องการทำงานและเรื่องของความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ความสามัคคี การไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกให้มากขึ้น ซึ่งการทำงานร่วมกันต้องอาศัยความสามัคคีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นสิ่งสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สาขาอำเภอเมืองราชบุรีเพิ่มขึ้นด้วยเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรว่าสอดคล้องแตกต่างกันอย่างไรการศึกษาในครั้งต่อไปควรทำวิจัยในเชิงคุณภาพและปริมาณควบคู่กันเพื่อให้ได้การวิจัยเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งการทำเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคลากรในสำนักงานเพื่อเพิ่มความหลากหลายของแนวคิด จะได้นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานต่อไป

บรรณานุกรม

- ณัฐฉลดา รัตนคช. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดหนองคาย. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี. สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ผจญ เฉลิมสาร. (2555). คุณภาพชีวิตการทำงาน. สืบค้นจาก. www.society.go.th/article_attach.
- เพทาย สารชาติ. (2551). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รณชฎิตี ป้องกันภัย. (2557). คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานการเคหะแห่งชาติ กรณีศึกษาพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานใหญ่. สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัตนภรณ์ บุญมี. (2558). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาดี. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Gilmer. (1967). *Applied Psychology*. New York :McGraw-Hill Book. .
- Moos. (1974). *Work environment scale manual*. Palo Alto, CA: Consulting psychologists press.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

FACTORS AFFECTING THE PERFORMANCE OF PERSONNEL AT PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCIAL COURT

กัญธรกรค โทพนธ์¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²
Kantapak tophn¹ and Duangporn auraiwan²

¹ นักศึกษาศาสาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Kantapak.to@vru.ac.th
² อาจารย์ประจำหลักสูตรประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล duangporn.au@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพด้าน ความสำเร็จในงานด้านการได้รับการยอมรับนับถือด้านความรับผิดชอบด้านลักษณะของงานด้านความก้าวหน้าในงานด้านค่าตอบแทนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า 1.บุคลากรของศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในงาน ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านลักษณะของงาน ปัจจัยด้านค่าตอบแทน ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน อยู่ในระดับมาก 2.ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3.ปัจจัยด้านส่วนบุคคลปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

ปัจจัยที่ส่งผล ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ศาลจังหวัด

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) To study the level of performance of personnel 2) To compare personal factors that affect the work performance in order to achieve efficiency in Success in work To be respected Responsibility. The nature of the work In the work progress Compensation Relationship with colleagues And relations with supervisors. 3) To study the factors affecting the efficiency of operations of the personnel of the PhraNakhon Si Ayutthaya Provincial Court. The tools used to collect the data were questionnaires. The statistics used in this research are mean, percentage, standard deviation. Hypothesis testing and multiple regression analysis The statistical significance was set at the level 0.05.

The results of the study showed that 1. The personnel of the PhraNakhon Si Ayutthaya Provincial Court had their opinion on the factors affecting the overall performance at a high level and when considering each aspect, it was found that Relationship factors with co-workers At the highest level As for the relationship factor with supervisors Factors for job progress Responsibility factor Characteristics of work factors Compensation factor Recognition factor And the success factor in the event Very level. 2 Performance of personnel. PhraNakhon Si Ayutthaya Provincial Court Overall and each aspect is at a high level. 3. Personal Factors Factors affecting the performance of personnel at PhraNakhon Si Ayutthaya Provincial Court found that Age-related personal factors differ. There were statistically significant at the 0.05 level. Gender, status, education level and monthly income were not different.

Keywords

Factors affecting, Performance Efficiency, Provincial Court

ความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันที่โลกมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ ด้านสังคม การเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการแข่งขันส่งผลให้หลายองค์กร ทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน หลายหน่วยงานมีการปรับเปลี่ยน ระบบการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุ วัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ แต่การที่องค์กรจะสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้นั้น มิได้อาศัยแค่เพียง บุคลากรที่เก่งหรือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการบริหารงานที่ดีเพื่อให้ได้มาซึ่งการปฏิบัติงาน อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหากบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้งานที่ได้รับมอบหมาย หรืองานที่อยู่ในความรับผิดชอบมีคุณภาพตามไปด้วย (ศิริกาญจน์ วงษ์เสรี, 2559) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานนั้นเป็นแรงจูงใจที่ดีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เนื่องจากการสร้างแรงกระตุ้นให้กับบุคลากรใน การปฏิบัติงาน ดังนั้นบุคลากรจึงจะมีกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพนำไปสู่ เป้าหมายที่วางไว้และเป็นการพัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์มากที่สุดต่อองค์กร

ปัจจัยที่มีผลทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพจนนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ เกิดขึ้นได้จากหลายส่วนประกอบกัน เช่น ค่าจ้าง สวัสดิการ ผลประโยชน์เกื้อกูล ความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีกฎระเบียบข้อบังคับในการควบคุม มีระบบความก้าวหน้าชัดเจน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ทำได้ การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น และการได้รับโอกาสให้แสดงออกซึ่งความคิดที่สร้างสรรค์ต่อสาธารณชนหรือต่อผู้อื่น คนที่มีแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ คนที่มีความทุ่มเทและพยายามทำงานมากเป็นพิเศษกว่าคนอื่น คือเป็นคนที่ขยันทำงานมากกว่าคนอื่น บางทีเรามักพบว่าคนที่มีความสามารถมากกว่าคนอื่น ทำงานสู้คนที่มีความสามารถน้อยกว่าแต่มีความขยันมากกว่าไม่ได้ การจูงใจ หมายถึง การสร้างความปรารถนาที่ทำงานบางอย่างเพื่อให้การกระทำนั้นเป็นคำตอบสนองความต้องการของปัจเจกบุคคล คนที่มีความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นคนที่มีความเครียด และความเครียดนี้จะเป็นตัวผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นขยันทำงาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการหรือเป้าหมายบางอย่างของตนเอง (ชลิตา ศรมณี, 2554: 38)

ดังนั้น ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรของศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการที่องค์กรใดๆ จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการที่บุคลากรมีขวัญกำลังใจ มีแรงจูงใจในการทำงาน มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี และในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว วิทยาการสมัยใหม่สามารถนำมาใช้เพื่อช่วยในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากกว่าสมัยก่อนเป็นอย่างมาก จึงต้องมีการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพตัวบุคลากรให้มีแรงผลักดันและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจและมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและเกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะมีความเห็นว่าประสิทธิภาพของการดำเนินงานของบุคลากรมีความสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จ และนำมาเป็นแนวทางเพื่อส่งเสริมปัจจัยในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยด้านความสำเร็จในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้า ด้านค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 64 คน

2. เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้พัฒนามาจากเอกสารทฤษฎี และการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ(Checklist) เกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 8 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านนโยบายและกฎระเบียบ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัตค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัตค่า 5 ระดับ ตามแบบตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

2. อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบ ให้คำแนะนำอย่างละเอียดและแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามหลักวิชาการ

3. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่ประชากรกลุ่มตัวอย่างและรอเก็บแบบสอบถามกลับในทันทีทุกราย ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาระหว่างเดือน กรกฎาคม 2563 ถึง มีนาคม 2564

4. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งนำเสนอลักษณะทั่วไปของประชากรที่เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ และประเภทของบุคลากร โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 8 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา โดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและโดยรวม สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานิประศาสน์, 2547:173)

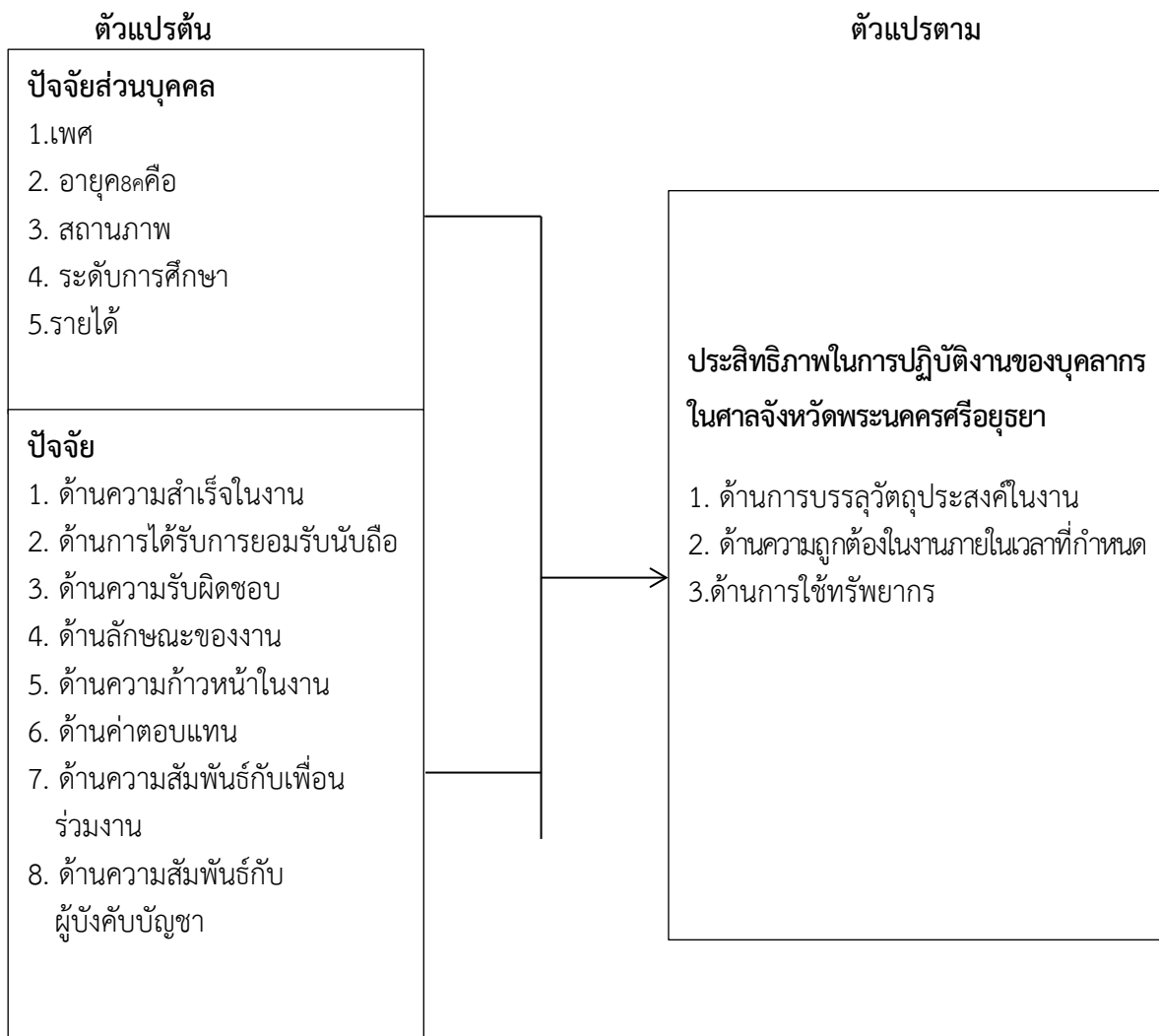
3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ในงาน ด้านความถูกต้องในงานภายในเวลาที่กำหนด ด้านการใช้ทรัพยากร โดยใช้ในการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและโดยรวม สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์สถิติ T-test และ F-test (One-way ANOVA) สำหรับค่านัยทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดที่ระดับ 0.05 และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Scheffe

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ทั้งหมดที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และการสร้างพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับความคิดเห็นมาก (\bar{X} = 4.40) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (\bar{X} = 4.54) อยู่ในระดับมาก 7 ด้านได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (\bar{X} = 4.48) ด้านความก้าวหน้าในงาน (\bar{X} = 4.46) ด้านความรับผิดชอบ (\bar{X} = 4.43) ด้านลักษณะของงาน (\bar{X} = 4.40) ด้านค่าตอบแทน เท่ากับ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (\bar{X} = 4.29) และด้านความสำเร็จในงาน (\bar{X} = 4.28) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.9 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 39.1 มีอายุระหว่าง 30 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.4 รองลงมาเป็นอายุระหว่าง 46 – 55 คิดเป็นร้อยละ 23.4 และน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.1 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมาเป็นสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 20.3 และน้อยที่สุด คือ แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 1.6 มีระดับการศึกษาปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 25.0 ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.8 และน้อยที่สุด คือ ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 14.1 มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือ 20,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.4 รายได้ 35,001 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.6 รองลงมาต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.4 และน้อยที่สุดคือ 25,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.1 และผลการเปรียบเทียบปัจจัยในการปฏิบัติงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศชาย เพศหญิง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การใช้ทรัพยากร ความถูกต้องในงานภายในเวลาที่กำหนด การบรรลุวัตถุประสงค์ในงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ อายุระหว่าง 31 – 45 ปีกับ อายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามรายได้ โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านได้แก่ ด้านการใช้ทรัพยากร (\bar{X} = 4.52) อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องในงานภายในเวลาที่กำหนด (\bar{X} = 4.41) และด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ในงาน (\bar{X} = 4.23) ตามลำดับและการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ 1.ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 2.ปัจจัยความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีกานกำหนดปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในการทำงาน และประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากร มีระบบโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน

ช่วยให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ ให้การสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดี และมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีความพึงพอใจกับการมีแบบแผน แนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการทำงานในหน่วยงาน ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานตรงความรู้ความสามารถและ ความถนัด จึงทำให้บุคลากรทุ่มเทการทำงานในหน้าที่ และงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานยกย่องชมเชยเมื่อปฏิบัติงาน จนประสบความสำเร็จ มีโอกาสในการพัฒนาความรู้และ ประสบการณ์ในงานอยู่เสมอ เช่น ได้ไปดูงาน อบรม สัมมนา เป็นต้น ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีด้วย ความยุติธรรมมีระบบการนิเทศติดตามประเมินผลที่โปร่งใส ถูกต้องยุติธรรม ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอรสุดา ดุสิตรัตน์ (2557) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ศึกษาเฉพาะกรณีของบุคลากรส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่า ผลโดยภาพรวมแล้วบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอยู่ในระดับ ดีที่สุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าปัจจัย ส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ อายุ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลนั้นโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยมี อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยชินโชติ นาไพรวาน และ สมบูรณ์ ศิริสรธรธีรัฐ (2557) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสาย สนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าจำแนกตามประเภทบุคลากร จำแนกตามตำแหน่ง และจำแนกตามระยะเวลาเริ่มปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยส่วนบุคคลมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 ตัวแปร ที่สอดคล้องกับสมมติฐานของวิจัยที่ตั้งไว้ ได้แก่ ปัจจัยด้าน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และปัจจัยความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัย ด้านความสำเร็จในงาน ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านลักษณะของงาน ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในงาน และปัจจัยด้านค่าตอบแทน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีผลต่อประสิทธิภาพของ บุคลากร โดยถ้าประสิทธิภาพของบุคลากรที่ดี อันจะส่งผลให้บุคคลกรปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยพินิตา นิลอรุณ และ ประสพชัย พสุนนท์ (2558) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยสวนสุนันทา ผลการวิจัย พบว่า มีปัจจัยที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่จำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ 1)ด้านภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ 2)ด้านลักษณะงาน 3)ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และ 5) ด้านนโยบาย และการบริหารอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการต่อหน่วยงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดดังนี้

1. ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างองค์กร โดยเฉพาะโครงสร้างของแต่ละหน่วยงานเนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคลากร
2. ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อจะได้ส่งผลประโยชน์ต่อด้านความสำเร็จในงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปอาจนำกรอบแนวคิดที่ใช้ในครั้งนี้นำไปใช้ใหม่ โดยมีการเปลี่ยนแปลงตัวแปรต้นและสมมติฐานในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่อยากจะศึกษา เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายของหน่วยงาน

บรรณานุกรม

- ชลิตา ศีรมณี. (2554). **ขอบข่ายและแนวคิดเชิงทฤษฎี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชินโชติ นาไพรวาน และ สมบูรณ์ ศิริสรธริทธิ. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. (บทความวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.) ประสพชัย พสุนนท์ และ พนิดา นิลอรุณ. (2558) **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการมหาวิทยาลัยสวนสุนันทา**. (บทความวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.)
- ศิริกาญจน์ วงษ์เสรี. (2559). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีสถาบันการเงินเฉพาะกิจ**. (วิทยานิพนธ์, หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต, มหาลัยกรุงเทพธุรกิจ.)
- อรสุดา ดุสิตรัตน์. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ศึกษาเฉพาะกรณีของบุคลากรส่วนกลาง**. (ศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อรุณ รักรธรรม (2541). **การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคลากร: ศึกษาเชิงพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

ประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

EFFICIENCY OF EMERGENCY MEDICINE SERVICE THAKHLONG MUNICIPALITY
KHLONG NUENG SUB DISTRICT

พงศัวรรณ แก้วสีตวง¹ และ รัฐชาติ ทศนัย²
Pongwan Kaewseeduang¹ and Ratachart Thatsanai²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล pongwan.kaew@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล kunratachart@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินกู้ชีพเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า สถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานที่นำมาทดสอบสมมติฐานคือ สถิติค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน มี 6 ปัจจัยและมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทั้งหมด โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ 1.ปัจจัยด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน 2.ปัจจัยด้านจำนวนขั้นตอนในการให้บริการทำงาน 3.ด้านความสะดวกที่ได้รับจากการใช้บริการ ส่วนการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้รับบริการในเขตเทศบาลเมืองท่าโขลงที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ที่แตกต่างกันจะมีความเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

การแพทย์ฉุกเฉิน การบริการที่มีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The objective of this research was to study the personal factors affected on service performance of an emergency medical service of Tha Khong Municipality, Khlong Nueng subdistrict, Khlong Luang district, Pathumthani province. Data was collected from a specific sample of 206 people. The tools of this research were questionnaires (rating scale). The statistical tools descriptive statistics implemented in this research were frequency, mean, percentage and standard deviation. The inferential statistics used to test the hypothesis were the F-test and One-Way ANOVA.

The results revealed that there were six personal factors affected on service performance of an emergency medical service, and the satisfaction level was at very high in every factors. The 3rd highest average values were: 1. quickness of service 2. workflow 3. convenience. The result of hypothesis testing were that the people who had the differences on sex, education, occupation, income, there were statistically different opinions on factors affecting the efficiency of emergency medical services at level 0.05.

Keywords

Emergency medicine , Efficient service

ความสำคัญของปัญหา

การเจ็บป่วยฉุกเฉินเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของโลก เนื่องจากในปัจจุบันมีการเพิ่มขึ้นของอัตราการตายของประชากรโลกอันเนื่องมาจากโรคฉุกเฉิน องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้รายงานสาเหตุการตายของประชากรโลกเมื่อปี ค.ศ.2012 3 ลำดับแรก ได้แก่ โรคหัวใจขาดเลือด ร้อยละ 13.2 รองลงมาคือ โรคหลอดเลือดสมอง และภาวะอุดกั้นทางเดินหายใจ ร้อยละ 11.9 และ 5.6 ส่วนอุบัติเหตุจราจร เป็นสาเหตุการตายในลำดับที่ 9 ร้อยละ 2.2 ของสาเหตุ การตายทั้งหมด (WHO, 2015 : Online) ในขณะเดียวกันประชากรไทยก็มีแบบแผนสาเหตุการตายคล้ายคลึงกับ สาเหตุการตายของประชากรโลก กล่าวคือมีสาเหตุการตายจากโรคหลอดเลือดหัวใจมากที่สุด ร้อยละ 15.7 รองลงมา คือ โรคหลอดเลือดสมอง ร้อยละ 11.8 และอุบัติเหตุจราจรร้อยละ 5.7 ของสาเหตุการตายทั้งหมด (World life expectancy, 2015 : Online) ซึ่งผู้ป่วยกลุ่มนี้จัดเป็นผู้ป่วยฉุกเฉินต้องได้รับการรักษาโดยเร็วที่สุด เช่น กรณีโรคหลอดเลือดสมองในระยะเวลาที่มีอาการ(Stroke) จะต้องได้รับการรักษาภายในเวลา 3 ชั่วโมง (สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ, 2558 : Online) ทั้งนี้เพื่อลดการตายและความพิการซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจของบุคคล ครอบครัวและประเทศชาติ

ปัจจุบันในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก และการพัฒนาสุขภาพของประชาชนถือเป็นรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและมั่นคงกับประชาชน โดยเน้นการส่งเสริมและป้องกันมากกว่าการรักษาในสถานการณ์จริง เพื่อให้ประชาชนรู้จักวิธีการป้องกันและการช่วยเหลือเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการ ทำให้เกิดความต้องการด้านสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น รัฐบาลจะเล็งเห็นความสำคัญของสุขภาพของประชาชนที่มาใช้บริการมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี ตามการขยายตัวของประชากรในพื้นที่ ซึ่งอาจไม่เพียงพอหรือให้บริการไม่ทั่วถึงต่อความต้องการของประชาชนที่ต้องการใช้บริการด้านสาธารณสุขในหลายพื้นที่ในจังหวัดปทุมธานี จากสถิติพบว่า อุบัติเหตุทางถนนจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2561 เกิดอุบัติเหตุทั้งหมด 1534 ครั้ง บาดเจ็บ 1283 ราย เสียชีวิต 339 ราย สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจึงได้ออกพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน

พ.ศ. 2551 ขึ้น มาตรา 14 กล่าวว่า ให้จัดตั้งสถาบันการแพทย์ขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนพระราชาราชการจาม หมายความว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือ กฎหมายอื่น ๆ เรียกโดยว่า สพฉ. ให้สถาบันมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ในกำกับของรัฐมนตรี”

เทศบาลเมืองท่าโขลงจังหวัดปทุมธานี มีจุดยืนทางยุทธศาสตร์อยู่หลายแห่ง เช่น มีการศึกษา ระดับอุดมศึกษา 2 แห่ง มีตลาดการค้าที่เป็นศูนย์กลางของเอเชีย มีนิคมอุตสาหกรรมนวนคร และอยู่ใกล้เมืองหลวง ซึ่งปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ทำให้มีการอาศัยของประชากรในพื้นที่ที่หนาแน่น และมีโอกาสสูงที่ประชากรเหล่านั้น เทศบาลจึงมียุทธศาสตร์หลายๆ อย่างออกมาและที่สำคัญก็คือ ยุทธศาสตร์การดูแลความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองท่าโขลง จังหวัดปทุมธานี

การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการนั้น คำว่า ประสิทธิภาพ เป็นศัพท์ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางทั้งในวงการ ธุรกิจและการบริหารรัฐกิจซึ่งเป็นเป้าหมาย ของการบริหารงานอาจแตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นปัญหาที่ตามมา คือ จะวัดประสิทธิภาพในการจัดบริการของรัฐได้อย่างไร ดังนั้นจำเป็นต้องกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคำ ว่าประสิทธิภาพ (Efficiency) ตามตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาความหมายที่ใช้ใน การศึกษาวิจัยครั้งนี้

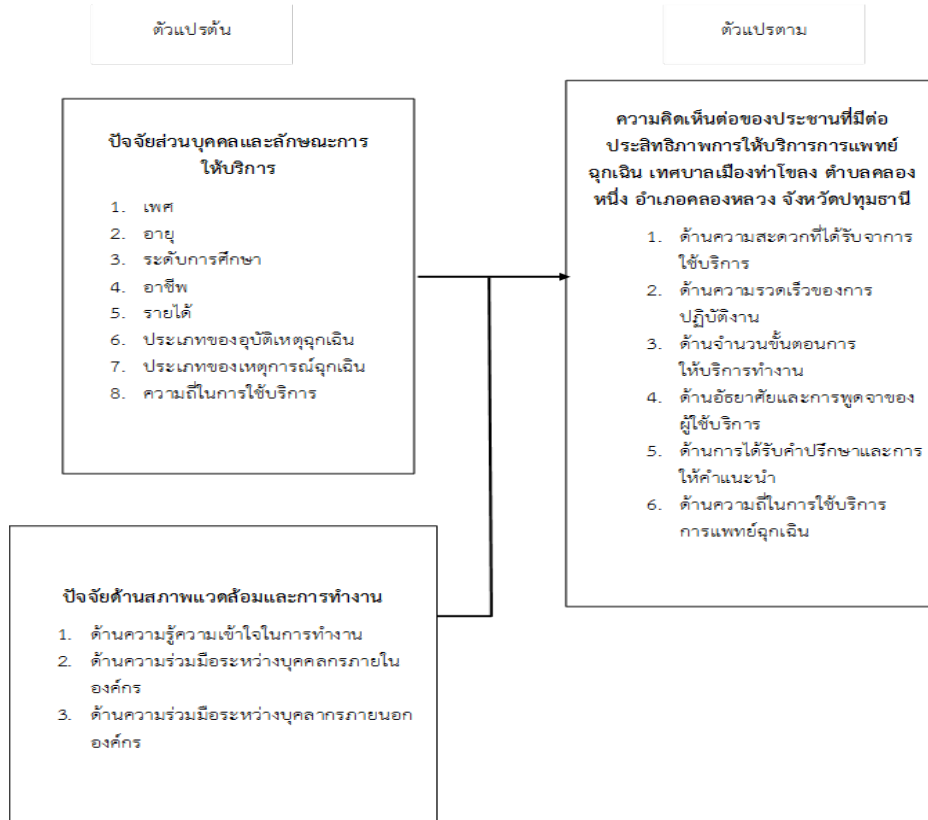
ทางผู้วิจัยจึงมองเห็นปัญหาที่ใกล้ตัวนี้คือ ประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เทศบาลเมือง ท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากกับประชากร ว่ามีขั้นตอนการ ทำงานอย่างไร อุปกรณ์ที่ให้บริการมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน เจ้าหน้าที่และบุคลากรผ่านหลักสูตรการอบรม ขึ้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินกู้ชีพเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่วนบุคคลมีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินกู้ชีพเทศบาลเมือง ท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินกู้ชีพเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบล คลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

กรอบการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชาชนผู้ที่อาศัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองท่าโขลง มีจำนวน 77,497 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือจำนวนของผู้เกี่ยวข้องที่ใช้บริการในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลเมืองท่าโขลง ซึ่งไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนเก็บไว้ ประกอบกับผู้วิจัยที่ไม่สามารถจะเก็บข้อมูลขนาดตามข้อมูลที่ต้องการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีที่อยู่และสามารถติดต่อได้ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 206 ประกอบไปด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้บริการผู้บาดเจ็บป่วย ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ญาติและผู้เห็นเหตุการณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลทั่วไป ของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองท่าโขลง โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน โดยลักษณะคำตอบในแบบสอบถามนี้มี 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยลักษณะคำตอบในแบบสอบถามนี้มี 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics Analysis) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis)

1. สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistic) เพื่ออธิบายปัจจัยพื้นฐาน โดยนำเสนอรูปแบบตาราง ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติสรุปเชิงอ้างอิง ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (T-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA หรือ F-test)

การประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดหมวดหมู่ตามประเภทของ การวัดตัวแปร และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science: SPSS for Window)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของผู้รับบริการในเขตเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ,อายุ,อาชีพ,รายได้,ประเภทของอุบัติเหตุ(ที่สำคัญ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเขตเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
เพศชาย	110	53.4
อายุ 20-30 ปี	84	40.8
พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง	79	38.3
รายได้ ไม่เกิน 9,000 บาท	100	48.5
อุบัติเหตุทางจราจร	100	48.5

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 206 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4% ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ช่วงอายุ 20 – 30 ปี มีจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8% ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน / ลูกจ้าง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3% ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5% ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประสบอุบัติเหตุทางจราจร จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5%

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการทำงานของผู้รับบริการ
ในเขตเทศบาลเมืองท่าโขลง

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำงาน	3.71	.993	เห็นด้วยมาก
ด้านความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในองค์กร	3.61	1.005	เห็นด้วยมาก
ด้านความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายนอกองค์กร	3.55	.986	เห็นด้วยมาก
ภาพรวม	เห็นด้วยมาก		

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.62) เมื่อพิจารณาในแต่ละหลักการพบว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ มากที่สุดคือ ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.71) รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในองค์กร (ค่าเฉลี่ย = 3.61) และด้านความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายนอกองค์กร (ค่าเฉลี่ย = 3.55)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความเห็นต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความเห็นต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน	3.69	0.837	เห็นด้วยมาก
ด้านจำนวนขั้นตอนในการให้บริการทำงาน	3.66	0.837	เห็นด้วยมาก
ด้านความสะดวกที่ได้รับจากการใช้บริการ	3.60	0.830	เห็นด้วยมาก
ด้านอภัยภัยและการสื่อสารของผู้ให้บริการ	3.57	0.863	เห็นด้วยมาก
ด้านความถี่ในการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน	3.50	0.882	เห็นด้วยมาก
ด้านการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำ	3.48	0.807	เห็นด้วยมาก
ภาพรวม	เห็นด้วยมาก		

จากตารางที่ 3 พบว่าประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับความเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ มากที่สุดคือ ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.70) รองลงมา คือ ด้านจำนวนขั้นตอนในการให้บริการทำงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.64) น้อยที่สุดคือ ด้านการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำ (ค่าเฉลี่ย = 3.46)

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ประสิทธิภาพการให้บริการ การแพทย์ฉุกเฉิน	F-test				
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	อาชีพ	รายได้
ด้านความสะดวกที่รับจากการใช้ บริการ	.001*	.495	.004*	.077	.007*
ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน	.066	.871	.004*	.213	.004*
ด้านจำนวนขั้นตอนในการให้บริการ ทำงาน	.011*	.280	.000*	.000*	.004*
ด้านอรรถาศัยและการสื่อสารของผู้ ให้บริการ	.070	.688	.003*	.014*	.020*
ด้านการได้รับคำปรึกษาและ คำแนะนำ	.030*	.545	.090	.003*	.015*
ด้านความถี่ในการใช้บริการ การแพทย์ฉุกเฉิน	.039*	.806	.000*	.002*	.035*

หมายเหตุ; * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินกู้ชีพเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบล คลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายได้ดังนี้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ผู้รับบริการเห็นว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานเป็นอย่างดี เนื่องจากต้องผ่านการอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและผ่านการรับรองจากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ซึ่งสอดคล้องกับ ธนวรรณ บริพันธ์ และประสิทธิ์ ต้อยตั้ง, 2553, หน้า 20-21) กล่าวว่า โดยทั่วไปเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของการบริการ ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะที่ผู้รับบริการคาดหวังหากองค์กรใดตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพของการบริการ เพื่อใช้เป็นแรงจูงใจให้ผู้รับบริการเกิดความประทับใจและตั้งใจที่จะใช้บริการและคำนึงถึงคุณลักษณะ 10 ประการ “ความเชี่ยวชาญ หมายถึง ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานบริการที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ”

นอกจากนี้พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีความเห็นที่แตกต่างกัน โดยพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้ เพศ ส่งผลต่อด้านความสะดวกที่รับจากการใช้บริการ,ด้านจำนวนขั้นตอนในการให้บริการทำงาน,ด้านการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำ และด้านความถี่ในการใช้บริการ การแพทย์ฉุกเฉิน ระดับการศึกษาส่งผลต่อด้านความสะดวกที่รับจากการใช้บริการ ,ด้านความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน,ด้านจำนวนขั้นตอนในการให้บริการทำงาน,ด้านอรรถาศัยและการสื่อสารของผู้ให้บริการ,ด้านความถี่ในการใช้บริการ การแพทย์ฉุกเฉิน อาชีพส่งผลต่อด้านจำนวนขั้นตอนในการให้บริการทำงาน ด้านอรรถาศัยและการสื่อสารของผู้ให้บริการ,ด้านการได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำ,ด้านความถี่ในการใช้บริการ การแพทย์ฉุกเฉิน ส่วนอายุ,ประเภทอุบัติเหตุและประเภทของเหตุการณ์ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ข้อเสนอแนะ

1. ศูนย์ควบคุมหรือหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดควรสนับสนุนให้จัดการอบรมสัมมนาเชิงการบริการที่ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับ การให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินกู้ชีพเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินกู้ชีพเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มาปรับปรุงแบบการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ได้มา

บรรณานุกรม

- World Health Organization. (10 August 2015). **The Top 10 Cause of Death**. เข้าถึงได้จาก Available [http :: //www.who.int /mediacentre/factsheets/fs310/en/index4.html](http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs310/en/index4.html).
- World life expectancy. (10 August 2015). **Thailand Health Profile 2015**. เข้าถึงได้จาก Available: [//www.worldlifeexpectancy.com](http://www.worldlifeexpectancy.com)
- ตระกูล อมรนาถ. (ม.ป.ป.). **ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ซุง. เทศบาลเมืองท่าโขลง**. (15 มีนาคม 2563). เข้าถึงได้จาก www.thaklong-phatumtani.go.th
- พระครู ถาวร กาญจน กิตติ (วิชายง จิตติชัย). (16 ตุลาคม 2563). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของหน่วยบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในอำเภอท่ามะกาจังหวัดกาญจนบุรี**. *Diss. Dhonburi Rajabhat University. Office of Academic Resources And Information Technology.*
- ศรวณี แดงใสว. (14 ตุลาคม 2562). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสินค้าอาหารออมสิน ในเขตกรุงเทพมหานคร**.
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. (10 สิงหาคม 2558). **สพฉ.ห่วงผู้ป่วยฉุกเฉินโรคหลอดเลือดสมอง**. เข้าถึงได้จาก [//www.niems.go.th/View/ContentDetails.aspx](http://www.niems.go.th/View/ContentDetails.aspx)
- สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. (16 มีนาคม 2563). เข้าถึงได้จาก พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน 2551: <https://www.niems.go.th/1/SubWebsite/?id=38>
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดปทุมธานี. (15 กุมภาพันธ์ 2562). เข้าถึงได้จาก <http://pte.disaster.go.th/>: http://pte.disaster.go.th/cmsdetail.pathum-6-63/31713/inner_1995/3218.1
- สุรคุณ คณัฐยานนท์. (8 พฤศจิกายน 2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์แคร์ ของผู้บริโภคนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร**.

ความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้า:
กรณีศึกษา ฟิวเจอร์พาร์ครังสิต จังหวัดปทุมธานี

PEOPLE'S CONFIDENCE IN SHOPPING MALL SERVICES: A CASE STUDY OF FUTURE PARK
RANGSIT PATHUMTHANI PROVINCE

เดือนนภา โพธิ์คำ¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Duennapha Pokam¹ and Titus Mala²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต 2.) เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่เคยใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม online ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมา นำมาวิเคราะห์โดยมีค่าความเชื่อมั่นระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.10 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ความเชื่อมั่นด้านการป้องกัน ความเชื่อมั่นด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้นมีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10

คำสำคัญ

ประชาชน ความเชื่อมั่น การใช้บริการ

ABSTRACT

The objectives of this study were 1.) To study the people's confidence in using the services of Future Park Rangsit Department Store. 2.) To compare people's confidence in the service of Future Park Rangsit Department Store classified by personal factors via collecting data on samples from people who have used services at Future Park Rangsit department store. The survey consisted of 100 people. The tool used to collect the data was an online questionnaire that the researcher created for analysis with a statistical significance level confidence of 0.10. The results of the study showed that the majority of people had a high level of confidence when using the services of Future Park Rangsit department store by personal factors. It was found that the sample respondents were confident in using the service of Future Park Rangsit Department Store, in safety assurance aspect, protection aspect, and location and environment aspect with different at a statistical significance of 0.10.

Keywords

People, confidence, use of the service

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีความเป็นอยู่ที่ทรุดตัวลงสภาพเศรษฐกิจของไทยและสภาพเศรษฐกิจโลกเกิดความไม่คล่องตัวส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ลำบาก ซ้ำยังมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในทั่วโลกและรวมถึงประเทศไทยด้วย ส่งผลให้เกิดปัญหาอัตราการว่างงานเพิ่มมากขึ้น ยังส่งผลกระทบต่อการศึกษาซึ่งมีเด็กด้อยโอกาสมากมายที่รอรับการแก้ปัญหาอยู่

ซึ่งปัญหาที่สำคัญยิ่งต่อสภาพสังคมในปัจจุบัน ก็คือปัญหาอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน และการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ที่ส่งผลต่อการปรับตัวในการใช้ชีวิตของผู้คนต่าง ๆ มากมาย การวิจัยในครั้งนี้จึงยกตัวอย่างการก่ออาชญากรรมในบริเวณห้างสรรพสินค้าที่เคยเกิดขึ้น เช่น การปล้นร้านทองในห้างสรรพสินค้าต่างๆ การก่อการร้ายในพื้นที่คนหมู่มาก เป็นต้น เมื่อเริ่มเกิดเหตุการณ์ข้างต้นในการต่อมาก็เริ่มมีพฤติกรรมการลอกเลียนแบบที่ก่อเหตุอาชญากรรมในห้างสรรพสินค้าต่างๆเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงเรื่องการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทั้ง 2 ปัจจัยนี้ส่งผลเสียไปสู่ความเชื่อมั่นของประชาชนในการมาใช้บริการห้างสรรพสินค้า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวมีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและยังส่งผลต่อการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของประชาชน

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นไปสู่การเตรียมความพร้อมในการรับมือของห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิตและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิตเนื่องจากห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิตเป็นศูนย์การค้าขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานคร ไปสู่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 56 จังหวัด เป็นศูนย์รวมห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่อีกมากมายและซูเปอร์เซ็นเตอร์ขนาดใหญ่ไว้ในที่เดียวกัน พื้นที่รัศมี 20 ก.ม. แวดล้อมไปด้วยสถาบันการศึกษา 22 แห่ง (นักศึกษา 170,000 คน) หน่วยงานราชการ 30 หน่วยงาน (จำนวนราชการ 195,000 คน) มากด้วยกำลังการซื้อด้วยจำนวนลูกค้า 150,000 คนต่อวัน (ฟิวเจอร์พาร์ค : 2562).

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิตว่าเป็นอย่างไร
2. เปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

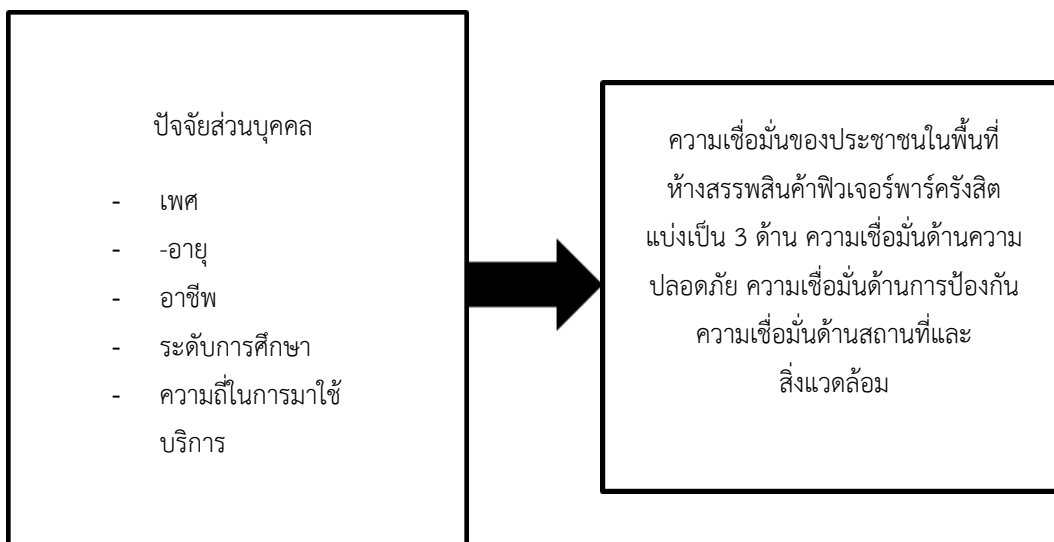
1. เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานในการวิจัย

1. เพศที่ต่างกันมีระดับความเชื่อมั่นในการใช้บริการที่ต่างกัน
2. อายุที่ต่างกันมีระดับความเชื่อมั่นในการใช้บริการที่ต่างกัน
3. อาชีพที่ต่างกันมีระดับความเชื่อมั่นในการใช้บริการที่ต่างกัน
4. ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีระดับความเชื่อมั่นในการใช้บริการที่ต่างกัน
5. ความถี่ในการมาใช้บริการที่ต่างกันมีระดับความเชื่อมั่นในการใช้บริการที่ต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต โดยมุ่งเน้นไปที่ 2 ปัจจัยได้แก่การก่ออาชญากรรมในห้างสรรพสินค้า มาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในห้างสรรพสินค้า โดยมีตัวแปรดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณให้เห็นภาพรวมของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต ในปัจจุบัน ศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและศึกษาแนวทางการป้องกันตัวของประชาชนหากเกิดเหตุอาชญากรรมและมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสCOVID-19 ในห้างสรรพสินค้า ตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต ช่วงระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2563 – กุมภาพันธ์ 2564

1.2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากผู้ใช้บริการเนื่องจากประชาชนที่มาใช้บริการมีจำนวนมากกว่า 150,000 คนต่อวัน จึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 90% และค่าความคลาดเคลื่อน ± 10 จะได้จำนวนประชากรทั้งหมด a และได้กลุ่มตัวอย่างที่ จำนวน 100 คนพอดี

จำนวนประชากร	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละความคลาดเคลื่อน					
	$\pm 1\%$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$	$\pm 4\%$	$\pm 5\%$	$\pm 10\%$
500	b	b	b	b	222	83
1,000	b	b	b	385	286	91
1,500	b	b	638	441	316	94
2,000	b	b	714	476	333	95
2,500	b	1,250	769	500	345	96
3,000	b	1,364	811	517	353	97
3,500	b	1,458	843	530	359	97
4,000	b	1,538	870	541	364	98
4,500	b	1,067	891	549	367	98
5,000	b	1,667	909	556	370	98
6,000	b	1,765	938	566	375	98
7,000	b	1,842	959	574	378	99
8,000	b	1,905	976	580	381	99
9,000	b	1,957	989	584	383	99
10,000	5,000	2,000	1,000	588	385	99
15,000	6,000	2,143	1,034	600	390	99
20,000	6,667	2,222	1,053	606	392	100
25,000	7,143	2,273	1,064	610	394	100
50,000	8,333	2,381	1,087	617	397	100
100,000	9,091	2,439	1,099	621	398	100
α	10,000	2,500	1,111	625	400	100

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 90 % และความคลาดเคลื่อนต่างๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ การสร้างแบบสอบถาม online โดยการใช้ google form online โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพ ความถี่ในการมาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต เป็นแบบวัดระดับ ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ความเชื่อมั่นด้านการป้องกันความเชื่อมั่นด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักเกณฑ์การวัดระดับด้วยกัน คือ

ระดับ 5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มาก
ระดับ 3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	น้อย
ระดับ 1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต ดำเนินการโดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม online ขึ้น โดยใช้ google form ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยได้กำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าแล้วตามวัตถุประสงค์

3.2. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม online ครบตามเป้าหมายของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ต้องครบถ้วนสมบูรณ์ รวบรวมเพื่อนำไปประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ผลข้อมูลเพื่อหาความเชื่อมั่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์นำมาประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยจำแนกดังนี้

4.1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพและความถี่ในการมาใช้บริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ

4.2. วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต ได้แก่ ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ความเชื่อมั่นด้านการป้องกัน ความเชื่อมั่นด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยการหาค่าเฉลี่ย(\bar{X}) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4.3. ผู้จัดทำใช้เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นโดยใช้คุณสมบัติต่อเนื่องของคะแนนไว้ในแนวเทียบผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยซึ่งพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินโดยแบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความเชื่อมั่นระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเชื่อมั่นระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเชื่อมั่นระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความเชื่อมั่นระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเชื่อมั่นระดับน้อยที่สุด

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าสถิติเบื้องต้น ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) \bar{X} และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของประชาชนในการมาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต

ความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการ ห้างสรรพสินค้า(ฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต)	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	เชื่อมั่น
ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย	4.04	.065	มาก
ความเชื่อมั่นด้านการป้องกัน	3.98	.090	มาก
ความเชื่อมั่นด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม	3.90	.096	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	.060	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในการมาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สูงสุดได้แก่ ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04, S.D. = .065$) รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นด้านการป้องกัน มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98, S.D. = .090$) และลำดับสุดท้ายคือ ความเชื่อมั่นด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90, S.D. = .096$)

**ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนในการมาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต
 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตอบสมมติฐานการวิจัย**

การวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของประชาชนในการมาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิตในครั้งนี้
 ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ตามตัวแปร วิเคราะห์โดยการใช้ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)
 ซึ่งผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของประชาชนในการมาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต
 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ยรวม		F	Sig
	\bar{X}	S.D.		
เพศ	ชาย	4.34	6.726	*0.00
	หญิง	3.81		
	เพศทางเลือก	4.07		
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	4.46	3.595	*0.00
	20-3- ปี	3.89		
	31-40 ปี	3.70		
	41-50 ปี	4.35		
	51 ปีขึ้นไป	4.64		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.96		
	พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง	3.78		

อาชีพ	ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	4.18	.725	2.598	*0.04
	เกษตรกร/รับจ้างทั่วไป	4.65	.336		
	นักเรียน/นักศึกษา	3.92	.576		
ระดับ การศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	4.56	.371	5.053	*0.00
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปริญญา วิชาชีพ	4.52	.476		
	อนุปริญญา/ปริญญาวิชาชีพชั้นสูง	4.18	.698		
	ปริญญาตรี	3.80	.564		
	ปริญญาโทขึ้นไป	3.96	.744		
	นานๆครั้ง	3.80	.621		
ความถี่ใน การมาใช้ บริการ	1-2 ครั้งต่อเดือน	4.06	.616	2.985	*0.03
	3-5 ครั้งต่อเดือน	3.98	.677		
	มากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน	4.36	.464		

*ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.10

1. เพศที่ต่างกันมีระดับค่าความเชื่อมั่นต่างกัน (ค่า Sig. เท่ากับ 0.00) ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.10 เมื่อจำแนกตามเพศพบว่า เพศหญิงมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.81 เพศชายมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.34 เพศทางเลือกมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.07

2. อายุที่ต่างกันมีระดับค่าความเชื่อมั่นต่างกัน (ค่า Sig. เท่ากับ 0.00) ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.10 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า อายุต่ำกว่า 20 ปีมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.46 อายุ 20-30 ปีมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.89 อายุ 31-40 ปีมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.70 อายุ 41-50 ปีมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.35 อายุ 51 ปีขึ้นไปมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.64

3. อาชีพที่ต่างกันมีระดับค่าความเชื่อมั่นที่ต่างกัน (ค่า Sig. เท่ากับ 0.04) ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.10 เมื่อจำแนกตามอาชีพพบว่า อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.96 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.78 อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.18 อาชีพเกษตรกร/รับจ้างทั่วไปมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.65 นักเรียน/นักศึกษามีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.92

4. ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีระดับค่าความเชื่อมั่นที่ต่างกัน (ค่า Sig. เท่ากับ 0.00) ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.10 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มัธยมศึกษาตอนต้นมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.56 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปริญญาวิชาชีพมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.52 อนุปริญญา/ปริญญาวิชาชีพชั้นสูงมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.18 ปริญญาตรีมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.80 ปริญญาโทขึ้นไปมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.96

5. ความถี่ในการมาใช้บริการที่ต่างกันมีระดับค่าความเชื่อมั่นที่ต่างกัน (ค่า Sig. เท่ากับ 0.03) ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 0.10 เมื่อจำแนกตามความถี่ในการมาใช้บริการพบว่า ความถี่นานๆครั้งมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.80 ความถี่ 1-2 ครั้งต่อเดือนมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 4.06 ความถี่ 3-5 ครั้งต่อเดือนมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ย 3.98 ความถี่ มากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน 4.36

อภิปรายผล

จากการศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต ผู้วิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในระดับมาก โดยด้านที่ประชาชนมีความเชื่อมั่นมากที่สุดคือความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 เนื่องจากประชาชนมีความเชื่อมั่นด้านระบบรักษาความปลอดภัย ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิตคำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนที่มาใช้บริการเป็นหลัก ส่งผลให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในชีวิตเมื่อต้องมาใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต ยกตัวอย่างเช่น รู้สึกปลอดภัยเมื่อไปใช้บริการร้านในห้างสรรพสินค้า รองลงมาคือความเชื่อมั่นด้านการป้องกัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.98 เนื่องจาก ประชาชนเชื่อมั่นในระบบการป้องกันในเรื่องของอาชญากรรมและการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส covid-19 ยกตัวอย่างเช่น การเตรียมพร้อมรับมือหากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินด้านอาชญากรรม และมีมาตรการการป้องกันเชื้อไวรัส covid-19 ที่ดี แต่ประชาชนยังคิดว่าเจ้าหน้าที่ในห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิตมีความรู้ในการรับมือป้องกันหากเกิดเหตุฉุกเฉินไม่เพียงพอ และด้านสุดท้ายคือความเชื่อมั่นด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.90 เนื่องจากประชาชนเชื่อมั่นว่าห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิตมีกล้องวงจรปิด (CCTV) ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมากเพียงพอ ความเชื่อมั่นของประชาชนลดลงเนื่องจากห้างมีขนาดใหญ่ประชาชนคิดว่าผู้คนโดยรอบมาจากพื้นที่เสี่ยงภัยในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส covid-19 และทางออกฉุกเฉินของห้างมองเห็นได้ไม่ชัดเจนหากเกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุรชัย ทูหมัด (2556) พบว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการพิพิธภัณฑน์ภูมิปัญญาไทย มีความพึงพอใจในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30 ในรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑน์ รองลงมา ด้านที่ตั้งและอาคาร และ มีความพึงพอใจในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านนิทรรศการและการให้การศึกษ และ ด้านการบริหารการจัดการ ตามลำดับ และผลการศึกษาของลลิตา ขวัญเมือง (2559) พบว่า ความเชื่อมั่นและการทำธุรกรรมผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์มีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญประกอบด้วย คุณภาพการให้บริการที่ดี ชื่อเสียงขององค์กร ความปรารถนาดีต่อผู้ใช้บริการ โดยความปรารถนาดีต่อผู้ใช้บริการ มีผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นและการทำธุรกรรมผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่องมากที่สุด รองลงมาคือ ชื่อเสียงขององค์กร และคุณภาพการให้บริการที่ดี ในขณะที่การรับรู้ความเสี่ยง ไม่มีผลต่อการสร้างความเชื่อมั่น ว่าผู้ใช้งานกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ เห็นว่า ความปรารถนาดีต่อผู้ใช้บริการ มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการสร้างความไว้วางใจซึ่งจะต้องคำนึงถึง การที่ผู้ให้บริการมีความเอาใจใส่ผู้ใช้ระบบ อีกทั้งยังรักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้งาน มีความจริงใจและพร้อมให้ความช่วยเหลือผู้ใช้งานเมื่อเกิดปัญหาด้วยความจริงใจ เมื่อเปรียบเทียบความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิต โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศที่ต่างกันมีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 อายุที่ต่างกันมีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 อาชีพต่างกันมีความเชื่อมั่นที่

แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 ระดับการศึกษาต่างกันมีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 ความถี่ในการมาใช้บริการที่ต่างกันมีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ครังสิต ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ความเชื่อมั่นด้านการป้องกัน ความเชื่อมั่นด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้นมีความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิชญ์ สุระวดี (2551) พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชน จากการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้การทดสอบความสัมพันธ์พบว่า อาชีพ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนเพศ ระยะเวลาการเข้าร่วมโครงการ และปัจจัยทางเศรษฐกิจของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความเชื่อมั่นของประชาชนในการใช้บริการห้างสรรพสินค้าฟิวเจอร์พาร์ค รังสิตพบว่า ความเชื่อมั่นของประชาชนลดลงเนื่องจากห้างมีขนาดใหญ่ทางออกฉุกเฉินของห้างมองเห็นได้ไม่ชัดเจนหากเกิดเหตุฉุกเฉิน ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบป้ายบอกทางฉุกเฉินหรือจุดสังเกตอื่นๆให้ชัดเจนขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มาใช้บริการ

บรรณานุกรม

- จุฑาทิพย์ สร้อยสำลี.(2556). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตำบลแสนสุขอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. รัชศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ธรรมพุดม แสงประเสริฐ. (2558). **การศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคกรณีศึกษา : บริษัท เทสติ้งอินสทริวเมนต์ จำกัด. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- นภดล เผ่าเดิม. (2562). **ความเชื่อมั่นในตนเองในการไว้ผมยาวของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา :กรณีศึกษา นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านนายกพิทยากร อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.**
- ฟิวเจอร์พาร์ค. (2562).**รายละเอียดศูนย์การค้า. [เว็บไซต์]. สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://investor.futurepark.co.th/th>**

- ลลิตา ขวัญ. (2559). การสร้างความเชื่อมั่นและการทำธุรกรรมผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างต่อเนื่อง. การค้นคว้าแบบอิสระหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ระบบการสนเทศเพื่อการจัดการ) สาขาวิชาการบริหารสารสนเทศเพื่อการจัดการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชณุ สุระสดี. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน : กรณีศึกษาโครงการพื้นที่ปลอดภัยตลาดอมรพันธ์ ของท้องที่สถานีตำรวจนครบาลพลโยธิน. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุดสงวน สุธีสร. (2547). อาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุนิสา อินอุทัย. (2557). การป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานทั่วไป วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรัชย์ ทูหมัด. (2556). ความพึงพอใจของผู้รับบริการพิพิธภัณฑน์ภูมิปัญญาไทย. การค้นคว้าแบบอิสระ สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัชย์ ตริยศิลาพันธ์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้การจัดการความปลอดภัยของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมพลาสติกในจังหวัดนครราชสีมา. ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอเรชัน Z

RELATIONSHIPS BETWEEN PARENTING STYLE AND SELF-ESTEEM OF GENERATION Z

เจนจิรา บุญฤทธิ¹ ดวงกมล ทองอยู่² และ สมรรถพงศ์ ขจรมณี³

Jenjira Bunrit¹, Doungkamol Thongyoo², and Samattaphong Khajohnmanee³

- ¹ นักศึกษานิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) เพื่อศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอเรชัน Z 2.) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอเรชัน Z จำแนกตามเพศ คณะ และสถานภาพครอบครัว 3.) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอเรชัน Z กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่มีปีการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2560 - 2563 จำนวน 373 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเลี้ยงดูของกลุ่มเจนเนอเรชัน Z กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.25$) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.80$) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.93$) และการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอเรชัน Z มีค่าเฉลี่ยของระดับความตรงตามจริงของข้อมูล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ คณะ และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีรูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน

3. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.301$) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.025$) และรูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ($r= -.114$)

คำสำคัญ

รูปแบบการเลี้ยงดู การเห็นคุณค่าในตนเอง

Abstract

The objectives of this research were the following: 1.) to study the level of parenting style and self-esteem of generation z 2.) to compare the parenting style and self-esteem of generation z by personal factors 3.) to study the relationship between parenting style and self-esteem of generation z. The sample consisted of 373 students attending Valaya Alongkron Rajabhat University under the Royal Patronage from 2017 to 2020. The statistical analysis consisted of percentage, mean, standard deviation, t- test, and One-Way ANOVA F test) and Pearson's correlation coefficient The results of the research is as follows:

1. The parenting style of the generation Z group was a minimal level of (\bar{X} =2.39) and the self-esteem of the generation Z group was at a high level of (\bar{X} =3.57)

2 Comparative analysis of parenting style and self-esteem action by sex (sig. = .137) faculty (sig. = .664) and family (sig. = .394) were not different.

3 Comparative analysis of the relationship between parenting style and self-esteem shows a significantly positive correlation between Authoritative Parenting Style ($r=0.301$, $p<.05$) and Authoritarian Parenting Style ($r=0.108$, $p<.01$) However, Permissive Parenting Style and Uninvolved Parenting Style have negative correlations with self-esteem at $p<.01$

keywords

parenting style, self-esteem

ความสำคัญของปัญหา

กลุ่ม Generation Z หรือ Gen Z เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบัน หมายถึงบุคคลที่เกิดระหว่าง ค.ศ. 1997-2012 หรือ พ.ศ. 2540-2555 ซึ่งถ้านับอายุก็คือกลุ่มคนที่อายุระหว่าง 8-23 ปี (Mohsin & Steve,2012) กลุ่ม Gen Z เติบโตมาพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่อยู่แวดล้อม มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีต่าง ๆ และเรียนรู้ได้เร็ว คนกลุ่ม Gen Z จะเกิดในช่วงที่มีประชากรเกิดใหม่น้อยลง เนื่องจากค่านิยมของคนในสังคมปัจจุบันนิยมมีบุตรน้อยเนื่องจากภาระด้านการดำเนินชีวิต การทำงาน ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่าย และอื่น ๆ และจากการสำรวจพบว่า ในเด็กและเยาวชนยุคนี้จะมีการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ที่ลดลง โดยสาเหตุมาจากการที่ใช้โซเชียลมีเดียที่มากเกินไป และพ่อแม่เด็กเลี้ยงดูลูกโดยการให้เล่นโซเชียล ซึ่งพบว่าการเล่นโซเชียลมีเดียของเด็กยุคนี้มีผลส่งผลให้เกิดโรคซึมเศร้าได้ถึง 46% เนื่องจากสังคมบนโลกออนไลน์ส่วนใหญ่นำเสนอบางแง่มุมด้านดีของตัวเอง สะท้อนสังคมที่เน้นค่านิยมทางวัตถุ ส่งผลต่อภาวะซึมเศร้า หรือการเห็นคุณค่าในตนเองที่ลดลง เมื่อมีการเปรียบเทียบกับคนอื่น (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) จากการที่เด็กยุค Gen-Z เป็นเด็กที่เติบโตมาพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีและเรียนรู้ได้เร็ว จึงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่บนเว็บไซต์ สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก ทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างและกิจกรรมที่ได้เรียนรู้จากธรรมชาติ ส่งผลถึงการขาดการยอมรับและนับถือตนเองหรือการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) เกิดความทุกข์จากการเปรียบเทียบระหว่างชีวิตตนเองและชีวิตเพื่อนในสังคมออนไลน์ (Sladek and Grabinger,2014) บทบาทของครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการเด็กและในการส่งเสริมสุขภาพจิตเด็ก เด็กจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอยู่กับกรอบมรรยาทของของคนในครอบครัว (สิริทรัพย์ สิริหะวงษ์, 2560) เด็กจะเติบโตอย่างมีคุณภาพชีวิต

และบุคลิกภาพเช่นใด จะเป็นคนดีมุ่งทำประโยชน์ต่อสังคมหรือเป็นคนดีของคุณภาพ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาพครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัวเป็นสำคัญ เพราะนอกจากครอบครัวจะถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมแล้ว ยังทำหน้าที่ดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตพึ่งตนเองได้ เป็นแบบอย่างหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดพฤติกรรม ตลอดจนจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ตุลยา จิตตะยโคธร. 2552)

กลุ่มวิจัยเนอเรนซ์ Z ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มวิจัยรุ่นนั้น เป็นวัยที่การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลสูงต่อพฤติกรรม การแสดงออกตลอดจนการใช้ชีวิต ซึ่งจะให้ความสำคัญกับความต้องการการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าวัยอื่น ๆ การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นจึงมีความสำคัญที่พื้นฐานครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูหรือบุคคลใกล้ชิดจะละเลยมิได้ เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นอาจเกิดมาจากพื้นฐานทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู การเป็นตัวอย่างที่ดีของคนในครอบครัว จนทำให้วัยรุ่นเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าของตนเอง จึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด (ดวงกมล ทองอยู่. 2557) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่าง ๆ สามารถสร้างทัศนคติที่ดีในการสร้างคุณค่าในตนเองได้ดี ซึ่งลักษณะของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงนั้นเป็นลักษณะพื้นฐานสำคัญในวัยรุ่นในการใช้ชีวิตประจำวันและในสังคมด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเนอเรนซ์ Z จึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับความสนใจและทำการศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการเลี้ยงดูที่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองในกลุ่มเนอเรนซ์ Z หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองในช่วงพัฒนาการของมนุษย์ในช่วงวัยต่าง ๆ ได้และสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปลูกฝังการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเนอเรนซ์ Z ที่กำลังจะก้าวเข้าสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่อย่างเต็มตัวและอย่างภาคภูมิใจ

ปัญหาวิจัย

1. เพศ คณะ และสถานภาพครอบครัวของกลุ่มเนอเรนซ์ Z ที่ต่างกัน การเห็นคุณค่าในตนเองต่างกันหรือไม่
2. รูปแบบการเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเนอเรนซ์ Z หรือไม่

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเนอเรนซ์ Z
2. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเนอเรนซ์ Z จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ คณะ และสถานภาพครอบครัว
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเนอเรนซ์ Z

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่มีปีการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2560 - 2563 จำนวน 5,485 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ได้คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยสูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane,

1973) จากการคำนวณ ผลปรากฏว่า ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 373 คน ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบการสุ่มอย่างง่าย (simple random sample) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย (ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ, 2547)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถาม การเลี้ยงดูของ ปิยฉัตร สวัสดิ์ และสิตางค์ ทรัพย์ขำ, (2554). มาปรับปรุงข้อความให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย แบบสอบถามทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1. เพศ 2. คณะ 3. สถานภาพครอบครัว โดยใช้ระดับการวัดข้อมูล ประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามรูปแบบการเลี้ยงดู แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ต โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันดับภาคชั้น มี 5 ระดับ เกี่ยวกับการวัดระดับความตรงกับความเป็นจริงของข้อมูลรูปแบบการเลี้ยงดู โดยมีเนื้อหาแบบการเลี้ยงดูทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุม รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจ รูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 33 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการเห็นคุณค่า ในตนเอง แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ต โดยใช้ระดับการวัดข้อมูล ประเภทอันดับภาคชั้น มี 5 ระดับ เกี่ยวกับการวัดระดับความตรงกับความเป็นจริงของข้อมูลการเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดจำนวน จำนวน 8 ข้อ โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ ตรงมากที่สุด ตรงปานกลาง ไม่ค่อยตรง ไม่ตรงเลย ในข้อความแต่ละข้อจะใช้เกณฑ์การตรวจให้คะแนนดังนี้ การแปลผลการวิจัยลำดับค่าเฉลี่ยในการวัดระดับความสำคัญของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดให้มีอันดับภาคชั้นเท่ากัน คือ 0.8

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยการเก็บแบบสอบถาม ดังนี้

1. ผู้วิจัยวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล พิจารณาจากแหล่งข้อมูล ตำรา งานวิจัยและเอกสาร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้า
2. ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมของแบบสอบถาม และเตรียมเอกสารให้ครบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปสอบถาม เก็บข้อมูลจนครบ 373 ชุด
4. ตรวจสอบข้อมูลครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส และบันทึกลงในคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นมาจากรวมจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน มาดำเนินการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยใช้โปรแกรมทางสถิติ (Statistical Package for the Social Science) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ คณะ และสถานภาพครอบครัว นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. วิเคราะห์ระดับรูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจเนอเรชั่น Z โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของเพศ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างของคณะ และสถานภาพครอบครัว โดยใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจเนอเรชั่น Z โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ การที่นักศึกษาพิจารณาตัดสินคุณค่าของตน โดยพิจารณาจาก องค์ประกอบดังต่อไปนี้ (Coopersmith, 1981b)

1. การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ (Competence) เมื่อบุคคลรับรู้ว่าคุณสามารถทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย สามารถเผชิญอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยความมั่นใจ ปรับตัวได้ดี และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ (Significance) เมื่อบุคคลได้รับการยอมรับอย่างเหมาะสม รู้สึกว่าตนเป็นที่รักของบุคคลอื่น มีประโยชน์และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม
3. การรับรู้ว่าคุณมีอำนาจในตัว (Power) เมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณมีอิทธิพลในการควบคุมชีวิตของตนเอง และต่อเหตุการณ์ต่างๆรอบตัว มีความเชื่อมั่นในอำนาจการกระทำของตนเองว่าจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ และมีความสามารถในการกระทำการต่างๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยตนเอง
4. การรับรู้ว่าคุณมีคุณความดี (Virtue) เมื่อบุคคลมีการปฏิบัติตัวสอดคล้องกับศีลธรรมจริยธรรม ค่านิยมและวัฒนธรรมประเพณี มองโลกในแง่ดี พอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ มีการแสดงออกของความคิดและถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

รูปแบบการเลี้ยงดู คือ การที่นักศึกษารับรู้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูตนเอง ซึ่งแบ่งเป็นการเลี้ยงดูใน 4 รูปแบบ ดังนี้ (Diana Baumrind, 1971 อ้างถึงใน ปิยฉัตร สวัสดิ์และ สิตางค์ ทรัพย์ขำ, 2554)

1. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการตามวุฒิภาวะของเด็ก โดยให้เด็กมีอิสระแวกว่วุฒิภาวะ แต่ในขณะเดียวกัน บิดามารดาจะกำหนดขอบเขต พฤติกรรมของเด็ก และกำหนดให้เด็กเชื่อฟังและปฏิบัติตามแนวทางที่บิดามารดา กำหนดไว้อย่างมีเหตุผล
2. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา มีความเข้มงวด มีการจัดระบบการควบคุมและวางกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด เตรียมทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนเองคิดว่าดีที่สุดไว้เพื่อ ลูกโดยมีการอธิบายถึงเหตุผลน้อยมากหรือไม่อธิบายเลย เด็กต้องยอมรับในคำพูดของบิดามารดาว่าเป็นสิ่งที่ ถูกต้อง เหมาะสมเสมอ มีการใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีการบังคับ และถ้าเด็กไม่ทำตามความต้องการความ คาดหวังของบิดามารดาจะถูก ลงโทษ มักห่างเหินและปฏิเสธเด็ก

3. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนและยอมรับเด็กมาก ปล่อยให้เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ ตามการตัดสินใจของเด็กเองโดยไม่มีการกำหนดขอบเขต ใช้การลงโทษเล็กน้อย ไม่เรียกร้องหรือควบคุมพฤติกรรมเด็ก เด็กสามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกและอารมณ์ได้อย่างเปิดเผย บิดา มารดาอาจให้คำปรึกษาหรือพยายามใช้เหตุผลกับเด็ก แต่ไม่มีอำนาจควบคุมพฤติกรรมเด็ก และบิดามารดาจะให้ความรักความอบอุ่น และตอบสนองความต้องการของเด็กเสมอ

4. รูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่ให้ความสนใจหรือตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก ให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กน้อยมาก จะเพิกเฉยต่อเด็กพอๆ กับไม่เรียกร้องหรือวางมาตรฐานพฤติกรรมใด ๆ ให้เด็กปฏิบัติ

กลุ่มเจเนอเรชั่น Z คือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2555 จำนวน 5,485 คน

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ และสถานภาพครอบครัว

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ที่มีปีการศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2560-2563 จำนวน 373 คน เพศหญิงจำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 เพศชาย 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 โดยส่วนใหญ่เป็นคณะครุศาสตร์จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 รองลงมาจะเป็นคณะวิทยาการจัดการจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 คณะสาธารณสุขศาสตร์จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 และพบน้อยที่สุดจะเป็นคณะเทคโนโลยีการเกษตรจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ มีสถานภาพแบบบิดามารดาอยู่ร่วมกันจำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาเป็นสถานภาพครอบครัวแบบบิดามารดาแยกทางหรือหย่าร้างจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 สถานภาพครอบครัวแบบบิดาหรือมารดาเสียชีวิตจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และที่พบน้อยที่สุดคือสถานภาพอื่น ๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ระดับค่าเฉลี่ยของรูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจเนอเรชั่น Z

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.25$) รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.80$) และรูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.93$) กลุ่มตัวอย่างมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจเนอเรชั่น Z จำแนกตามเพศ คณะ และสถานภาพครอบครัว

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ คณะและสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่ม เจนเนอร์ชั่น Z

พบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .301 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .025 และรูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ -.114 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ดังตารางดังนี้

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1.1 เพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน ($t = 1.490$, p -value = .137)
สมมติฐานที่ 1.2 คณะต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน ($F = .710$, p -value = .664)
สมมติฐานที่ 1.3 สถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน ($F = .998$, p -value = .394)
สมมติฐานที่ 1.4 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอร์ชั่น Z	สมมติฐานเป็นจริง ($r = .301^{**}$, p -value = .000)
สมมติฐานที่ 1.5 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอร์ชั่น Z	ปฏิเสธสมมติฐาน ($r = -.025$, p -value = .630)
สมมติฐานที่ 1.6 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอร์ชั่น Z	สมมติฐานเป็นจริง ($r = .108^*$, p -value = .036)
สมมติฐานที่ 1.7 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจนเนอร์ชั่น Z	ปฏิเสธสมมติฐาน ($r = -.114^*$, p -value = .027)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มเจนเนอร์ชั่น Z ที่ทำการสำรวจส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 เพศชายจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.137 ซึ่งมีค่านัยสำคัญมากกว่า .05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ มีรูปแบบการเลี้ยงดูและการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากกลุ่มเจนเนอร์ชั่น Z เติบโตมาในช่วงเวลาที่มีการให้ความสำคัญกับการให้ความเสมอภาคทางเพศ การปฏิบัติต่อเพศชายและหญิงในปัจจุบันแตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมา สังคมเริ่มเคารพในความแตกต่างทางเพศ และปฏิบัติต่อทุกเพศด้วยความเท่าเทียมมากยิ่งขึ้น ปัจจัยด้านเพศจึงส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่ม

Generation z น้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัย ชลลดา ทวีคุณ (2555) เรื่องการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะตามหลักพรหมวิหาร 4 ของกลุ่มนักศึกษา พบว่า จากสมมติฐานของการวิจัยนักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 คณะต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มเจเนอเรชั่น Z ที่มีคณะต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.664 ซึ่งมีค่านัยสำคัญมากกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 ซึ่งหมายความว่า คณะต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์และคณะ (2554). เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่คัดสรร รูปแบบการเลี้ยงดู และความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตพยาบาลมหาวิทยาลัยนครินทร์วิโรฒ ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยคัดสรร ได้แก่ สาขา ซึ่งทางผู้วิจัยได้นำมาเปรียบเทียบกับคณะที่เป็นตัวแปรในการวิจัย สาขาไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ และความแตกต่างระหว่างสาขาไม่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ ก็เป็นส่วนหนึ่งของการเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะรู้ถึงภาวะทางอารมณ์ของตนได้ดีกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มเจเนอเรชั่น Z ที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.394 ซึ่งมีค่านัยสำคัญมากกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 สถานภาพครอบครัวต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ขวัญชนก เกษตรบัว. (2561) เรื่องการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่เจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการเลี้ยงดูเด็ก คือ ประเภทครอบครัว สัมพันธภาพในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัย กัญญาวิชัยของ ชุดิมา แห่งสุลธิ์. (2548) โดยผู้วิจัยมองว่า จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลี้ยงดูของกลุ่มเจเนอเรชั่นวายนั้น ในปัจจัยด้านประเภทครอบครัวหรือสถานภาพครอบครัวนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ซึ่งผู้วิจัยสามารถอ้างอิงถึงตัวแปรต้นของผู้วิจัยที่ได้ทำการศึกษาถึงสถานภาพครอบครัวต่างกันจะทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองต่างกันได้ ดังจะเห็นได้ว่า สถานภาพทางครอบครัวที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการอบรมเลี้ยงดูไม่สามารถเป็นตัววัดการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจเนอเรชั่น Z ในปัจจุบันได้

สมมติฐานที่ 4 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มเจเนอเรชั่น Z ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์ของรูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.301$) ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นคือ กลุ่มที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะรับรู้ความรักจากผู้ปกครอง ในการแสดงถึงความรัก การส่งเสริมในด้านอิสระทางความคิด การช่วยกันตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง พร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้คำแนะนำการให้คำปรึกษา และให้ความสนใจในการกระทำของบุตร ไม่ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไปยอมรับในความสามารถและความคิดเห็นของบุตรและเชื่อว่าบุตรสามารถรับผิดชอบตนเองและสังคมได้ ทำให้บุตรที่ได้รับการดูแลอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ มีการเห็นคุณค่าในตนเองที่สูงกว่ารูปแบบการเลี้ยงดูอื่น ๆ ทำให้มองตนเองว่ามีความมั่นใจในตนเองความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษย นิลพันธ์ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นกับการเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง ได้ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบดูแลเอาใจใส่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) นั่นคือ บุคคลที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มากเพียงใด ก็จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ วิจัยของ Litovsky & Dusek, (1985), Gecas & Schwallbe, (1986) และ Brody, (1994) (อ้างอิงในพิษย นิลพันธ์, 2551) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่จะมีการพัฒนาทัศนคติแห่งตนไปในทางที่ดีและจะมีการเห็นคุณค่าในตัวเองสูง เมื่อเปรียบเทียบกับกรอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบอื่น

สมมติฐานที่ 5 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่ม เจเนอเรชั่น Z ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = -.025$) ซึ่งสอดคล้องกับวิจัย รุ่งรัตน์ สุขะเดชะ. (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย : การทบทวนวรรณกรรมแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบ ที่ได้ศึกษาพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบควบคุมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่นตอนต้น และเด็กกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมการรับสื่อทางอินเทอร์เน็ตด้านบันเทิงทางลบมากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบอื่น ซึ่งผู้วิจัยมองว่า เนื่องจากกลุ่มเจเนอเรชั่น Z ใน ปัจจุบันเป็นเด็กที่เติบโตมาพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีและเรียนรู้ได้ เร็ว ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่บนเว็บไซต์ สื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก ซึ่งปัญหาการติดสื่อออนไลน์มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และส่วนหนึ่งเกิดจากวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ใช้อุปกรณ์ไอทีในการเลี้ยงดู พ่อแม่ใช้สิ่งเหล่านี้ในชีวิตประจำวัน และเด็กกลุ่มนี้จะเห็นภาพพ่อแม่ต้องออกไปทำงานทุกวัน เด็กหลาย ๆ คนในกลุ่ม Gen-Z ได้รับการเลี้ยงดูจากคนอื่นมากกว่าพ่อแม่ของตัวเอง จนทำให้เด็กมีปัญหาในที่สุด เนื่องจากการขาดปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวและกิจกรรมที่ได้เรียนรู้จากธรรมชาติ รวมถึงการขาดการยอมรับและนับถือตนเอง หรือการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) ทำให้เด็กรู้สึกว่าด้อยคุณค่าในตัวเอง เกิดความทุกข์จากการ เปรียบเทียบระหว่างชีวิตตนเองและชีวิตเพื่อนในสังคมออนไลน์ ซึ่งอาจทำให้เกิดโรคซึมเศร้าได้

สมมติฐานที่ 6 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่ม เจเนอเรชั่น Z ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์รูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = 0.108$) ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.01 นั่นคือ กลุ่มที่รับรู้ว่ามีผู้ปกครองยินยอมให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างตามใจชอบ โดยไม่ต้องทำตามกฎระเบียบกฎเกณฑ์ แม้ว่าทำผิดก็จะไม่ถูกลงโทษ และแม้ทำผิดผู้ปกครองก็ไม่มีความเหมาะสมในการแก้ปัญหา ซึ่งไม่สอดคล้องกับ วิจัย ปิยฉัตร สวัสดิ์และสิตางค์ ทรัพย์ขำ.(2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความพึงพอใจในตนเองและการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ที่กล่าวว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบรักตามใจ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($r = .436$ $n = 300$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่ม เจเนอเรชั่น Z ในปัจจุบันที่มีอายุพ.ศ. 2540-2555 ซึ่งถ้านับอายุก็คือกลุ่มคนที่อายุระหว่าง 8-23 ปี โดยปกติแล้วเด็ก ในกลุ่มนี้มีลักษณะที่ถูกเอาใจ (Pampered) อยู่แล้วเพราะเด็กเจเนอเรชั่น Z มีจำนวนพี่น้องน้อยกว่าเด็กในเจเนอเรชั่นก่อน เพราะการหดตัวของขนาดครอบครัวที่กว่า 60% จะมีบุตรเพียง 2 คนหรือน้อยกว่านั้นรวมไปถึงการมีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ยเพียง 3.2 คนรวมพ่อและแม่แล้ว จึงทำให้ความสนใจ ความรักใคร่ และเงินทองถูกใช้หมดไป กับเด็กในเจเนอเรชั่นนี้อย่างไม่เคยมีมาก่อน และเพราะพวกเขาได้รับการปฏิบัติเหมือนเจ้าชายหรือเจ้าหญิงของพ่อแม่ มาตั้งแต่เกิด ทำให้เด็กกลุ่มนี้มีการรับรู้ถึงการแสดงความรักของผู้ปกครองมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างชัดเจน ส่งผลให้มีการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าการอบรมการเลี้ยงดูในรูปแบบอื่น

สมมติฐานที่ 7 รูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่ม เจเนอเรชั่น Z ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์รูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ ($r = -.114^*$) นั่นคือ กลุ่มที่ผู้ปกครองไม่ให้ความรักความสนใจหรือตอบสนองความต้องการเด็ก ให้การดูแลเอาใจใส่น้อยมาก และจะเพิกเฉยต่อเด็กพอ ๆ กับการไม่เรียกร้องหรือวางมาตรฐานพฤติกรรมใด ๆ ให้เด็กปฏิบัติ โดยส่วนมากผู้ปกครองแบบนี้มักจะไม่รู้ว่าตนกำลังทอดทิ้งลูก เพราะสนใจแต่หน้าที่การงานหรือปัญหาชีวิตของตนเอง จนส่งผลเสียต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กและพัฒนาการด้านต่าง ๆ และบุคลิกภาพของเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำและกลายเป็นผู้มีภาวะซึมเศร้าได้ มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม การขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัย ศลักษณา กิติทัศน์เศรษฐี. (2551). ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดากับภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นที่ 4 ที่ได้ศึกษาพบว่า

รูปแบบการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับสภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งหรือปล่อยปละละเลย มีสัดส่วนของผู้ที่มีภาวะซึมเศร้าสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรที่ผู้วิจัยได้ศึกษา นั่นคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง เนื่องจากผู้ที่มีภาวะซึมเศร้า คือผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมาก เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้ผู้ปกครองไม่ได้สนใจ จนทำให้ตนเองรู้สึกขาดความรัก มองโลกในแง่ร้าย ต่อต้านสังคม รู้สึกว่าตนไร้ค่า ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ไม่ไว้วางใจคนอื่น ขาดทักษะทางสังคมที่ดี ไม่สามารถสร้างสัมพันธ์กับคนอื่นได้ และอาจมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น ดิตยา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และรูปแบบการเลี้ยงดูแบบตามใจของครอบครัวไทยในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ทางบวกที่สามารถส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกลุ่มเจนเอเรชั่น Z ในปัจจุบันได้ ซึ่งในการปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวในตัวของเด็ก นอกจากการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีส่วนสำคัญแล้ว การเป็นแบบอย่างที่ดีของอาจารย์ นักศึกษาและการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษารวมทั้งสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กยังมีส่วนสำคัญมากต่อการปลูกฝังการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก นอกจากนี้สื่อยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งเพราะเด็กยุคเจนเอเรชั่น Z เป็นเด็กในยุคที่โตมากับความสะดวกสบายพร้อมทั้งเทคโนโลยี มีความรอบรู้และทันสมัยทันเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา การนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ หรือการใช้สื่อให้เป็นประโยชน์โดยการสะท้อนแนวทางการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ หรือการเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านสื่อให้มากยิ่งขึ้นจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการนำเสนอสื่อที่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเห็นคุณค่าในตนเองให้แก่เด็กในปัจจุบันได้เข้าถึงได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากการศึกษาในครั้งนี้บุคลากรด้านการพยาบาล ด้านการศึกษา ด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครอบครัวให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมและเพื่อเป็นการเพิ่มคุณลักษณะที่ดีให้กับเด็กในยุคปัจจุบันได้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมเพิ่มศักยภาพด้านการเห็นคุณค่าในตนเองหรือการสร้างผลผลิตทางอารมณ์ให้กับเด็กในยุคปัจจุบันให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรได้มีการศึกษาตัวแปรอื่นหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มเติม เช่น การสนับสนุนทางสังคม ความคาดหวังของบุคคลในครอบครัว รายได้ครอบครัว เป็นต้น

2 การศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรที่มีลักษณะเฉพาะและมีความซับซ้อน จึงควรได้มีการศึกษาทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อเป็นการวิเคราะห์ผลการวิจัยในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นฐานในการศึกษาวิจัยในรูปแบบอื่นต่อไปด้วย เช่น วิจัยเชิงทดลอง วิจัยเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้เพื่อนำให้เกิดการปฏิบัติ รับรู้และเข้าใจอย่างแท้จริงมากยิ่งขึ้น

3 การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะงานวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวในต่างประเทศ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยและเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- ขวัญชนก เกษตรบัว. (2561). การศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่เจนเนอเรชันวายในเขต กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลลดา ทวีคุณ. (2555). การเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะตามหลักพรหมวิหาร 4. คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2547). การศึกษาความพร้อมของหน่วยงานราชการต่อการปรับเปลี่ยน ระบบงบประมาณเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุตินา เห่งสุสิทธิ์. (2548). อิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัยในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, กรุงเทพมหานคร.
- จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์และคณะ (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่คัดสรร รูปแบบการเลี้ยงดู และความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตพยาบาล มหาวิทยาลัยนครินทรวิโรฒ. วารสารไทยเกษตรศาสตร์และ วิทยาการสุขภาพ, 9(2) :60-67.
- ดวงกมล ทองอยู่. (2557). แนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตามทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตน, 4(2), 179-190.
- ดุลา จิตตะโยธิน. (2552). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู: แนวคิดของ Diana Baumrind Diana Baumrind's Parenting Styles. 29(4). 173-187.
- ปิยฉัตร สวัสดิ์และสิตต่างค์ ทรัพย์ขำ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความพึงพอใจ ในชีวิต และการเห็นคุณค่าในตนเองในวัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์. (2551). เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พนิดา จันทกรานต์. (2559). การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า คุณทหารลาดกระบัง. (15)2. 102-109.
- พิชัย นิลพันธ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นกับการเลี้ยงดูในรูปแบบ ที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต, สาขาจิตวิทยา, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- รุ่งรัตน์ สุขะเดชะ. (2563). การอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวไทย: การทบทวนวรรณกรรมแบบบูรณาการ อย่างเป็นระบบ. 43(1). 1-9
- ศัลลักษณ์ กิตติทัศน์เศรษฐี. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดากับภาวะซึมเศร้า ของนักเรียนระดับชั้นที่ 4. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2559). ทำความรู้จักคนต่างรุ่นต่าง “เจนเนอเรชัน”: สุขภาพคนไทย 2559. นครปฐม :สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิริทรัพย์ สิทธิวงษ์และสพุดร่า ดิดวงพันธ์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดูกับพฤติกรรมเสี่ยง ในวัยรุ่น, 19(3), 165-172

Alkhunaizan Abdul Mohsin & Love Steve. (2012). What drives mobile commerce?

An empirical evaluation of the revised UTAUT model. **International Journal of Management and Marketing Academy**, 2, 82-99.

Brody, Michelle Donna. 1994. **The Relationship Between Children's Self-Esteem and Their Perception of their Parents Parenting Style**. Dissertation Abstracts International:80

Coopersmith, S. (1981). **SEI: Self Esteem Inventories**. (2nd ed.). California: Consulting Psychologist.

Diana Baumrind. 1971. **Current Parental Authority**. **Developmental Psychology Monographs**. 4: 1-103.

Sladek and Grabinger. (2014). **Gen Z The first generation of the 21st century has arrived XYZ University**. Retrieved from: <http://xyzuniversity.com>

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Tokyo: John Weatherhill, Inc.

การศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

INFORMATION USE BEHAVIORS IN THE DECISION TO BUY SMARTPHONE
BY STUDENTS IN VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE

นฤมล ขจรเวช¹ แพรพลอย สินทับ² เอก ศรีเซียง³ อรรถพร ธนูเพ็ชร⁴
Nalumon Kajonwat¹, Praeploy Sintab², Aek Sichaliang³, and Athaporn Thanupech⁴

^{1,2} นักศึกษาศาสาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล nalumonkajonwat@gmail.com
³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล aek@vru.ac.th
⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล athaporn@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา จำนวน 360 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และการหาคุณภาพความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์ของครอนบาค ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t-test) independent และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้สถิติแอลเอสดี

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับชั้นปีที่ 2 สังกัดคณะครุศาสตร์ (ร้อยละ 73.6, 32.2, 36.1) กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) โดยมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านผลิตภัณฑ์ สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านสถานที่จำหน่าย ($\bar{X} = 4.38, 4.03, 3.88, 3.86$) สภาพปัญหาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) โดยพบปัญหาที่สารสนเทศส่วนใหญ่มาจากบริษัทผู้ขายสินค้า ทำให้ไม่มั่นใจว่ามีการโฆษณาเกินความเป็นจริงหรือไม่ สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ และการขาดทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 3.22, 3.16, 3.08$)

คำสำคัญ

พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ โทรศัพท์มือถือ

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the behavior and problems of using information in making a decision on buying a mobile phone by students attending Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani province. The sample group was 360 students. This research was conducted us a surveying methodology using questionnaires validated by experts. Determination of the reliability using the Cronbach Coefficient, which has a confidence factor of 0.90. Data was analyzed using a statistical package in which the statistics used were percentage, mean, standard deviation, independent t-test, and one-way analysis of variance. Pair comparison was used to test the differences of by using LSD statistics.

The study shows that the sample group of 360 students consisted mostly of female sophomore year students from the faculty of education (As a percentage of 73.6, 32.2, 36.1). The sample group had the behavior of using the information to decide to buy a mobile phone at a high level ($\bar{X}= 4.04$) in overall, with the highest informatics searching product behavior. Followed by marketing promotion, price, and distribution locations ($\bar{X}=4.38, 4.03, 3.88, 3.86$). The behavioral problems of using informatics in buying a smartphone. The overall level was found to be moderate ($\bar{X}= 3.06$) with most of the information problems from a seller that not ensured the customers to make a decision, followed by the required informatics not found, and lacking data analysis skills. ($\bar{X}=3.22, 3.16, 3.08$)

Keywords

Information use behaviors, smartphone

ความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์ที่ใช้ในการติดต่อรับส่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เพื่อให้ก้าวทันสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แล้วถูกนำมาประยุกต์ในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นสามารถดำเนินไปอย่างราบรื่นและไร้พรมแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรศัพท์มือถือ ๆ เข้ามามีบทบาทต่อผู้ใช้ทั่วไปไม่จำกัดอายุ เพศ ฐานะ และระดับการศึกษา เนื่องจากมีความจำเป็นต่อการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เข้าจนกระทั่งเข้านอน ในการโทรออก รับสาย ฟังเพลง เล่นเกม ติดตามข่าวสาร โทรปรึกษา การบ้านกับเพื่อน เป็นต้น มีคนบางกลุ่มที่ใช้เวลาเกือบทั้งวันกับโทรศัพท์มือถือ เพื่อใช้ติดต่อธุรกิจ ทำธุรกรรมทางการเงิน ติดต่อประสานงานต่าง ๆ เป็นต้น

จากสถานการณ์ข้างต้น กล่าวได้ว่า โทรศัพท์มือถือเพียงเครื่องเดียวสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์มากมาย ทั้งในด้านของสังคม ด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา และด้านบันเทิง ซึ่งแต่ละคนอาจจะใช้ประโยชน์ในแต่ละด้านมากน้อยแตกต่างกันไป อีกทั้งโทรศัพท์มือถือยังมีหลายลักษณะ รูปแบบ สี ความจุ การทำงานต่าง ๆ ที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันออกไป เพื่อรองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และใช้งานง่ายสามารถ

ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า ผู้ที่ใช้โทรศัพท์มือถือส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือในรูปแบบใด ใช้ประโยชน์ด้านใด และใช้ประโยชน์ในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะสามารถสื่อให้เห็นถึงความสำคัญและความต้องการในการใช้ประโยชน์ที่แท้จริงจากโทรศัพท์มือถือในแต่ละด้านของผู้บริโภค

โทรศัพท์มือถือจึงมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน เนื่องจากสังคมมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และหลากหลาย หากมนุษย์ต้องการก้าวทันสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ โทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือหลักที่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งช่วยให้ลดข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ ตลอดจนสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตในทุก ๆ ด้าน (พิชยา วัฒนนะกุล, วาสนา ผิวชม และเปรม จันทร์สว่าง, 1 มิถุนายน 2564)

ดังนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาประสิทธิภาพของของโทรศัพท์มือถือให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีพฤติกรรมและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือในระดับใด
2. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีสถานภาพต่างกัน มีพฤติกรรมและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 1/2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 5,795 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง พัฒนาเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญและหาคุณภาพโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .90 ผู้วิจัยแจกและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

โดยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 360 ชุด ซึ่งสมบูรณ์ทุกชุด วิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐานโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (จำนวน 265 คน ร้อยละ 73.6) อยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 (จำนวน 116 คน ร้อยละ 32.2) และสังกัดคณะครุศาสตร์ (จำนวน 130 คน ร้อยละ 36.1) ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การค้นหาสารสนเทศด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วัสดุที่ใช้ผลิตตัวเครื่องมีคุณภาพดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มีดีไซน์สวยงาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$)

1.2 การค้นหาสารสนเทศด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรับประกันสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บริการผ่อนชำระสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$)

1.3 การค้นหาสารสนเทศด้านสถานที่ร้านจัดจำหน่ายโทรศัพท์มือถือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ห้างสรรพสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อยู่ใกล้ที่ทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$)

1.4 การค้นหาสารสนเทศด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรับประกันสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สามารถบริการผ่อนชำระสินค้าได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$)

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ คือ 1) สารสนเทศส่วนใหญ่มาจากบริษัทผู้ขายสินค้าทำให้ไม่มั่นใจว่ามีการโฆษณาเกินความเป็นจริง หรือไม่ 2) ไม่พบสารสนเทศที่ต้องการ และ 3) ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{X} = 3.29, 3.16, 3.08$ ตามลำดับ)

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = -3.326$ sig. = .001) มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านราคา ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = -2.751$ sig. = .007) มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านสถานที่จำหน่าย ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.495$ sig. = .137) และมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านส่งเสริมการตลาด ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.439$ sig. = .152)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 2.943$ sig. = .020) มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านราคา ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 2.011$ sig. = .093) มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านสถานที่จำหน่าย ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = .454$ sig. = 1.769) และมีพฤติกรรม

การค้นหาสารสนเทศด้านส่งเสริมการตลาด ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=1.711$ sig.=.147)

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีคณะแตกต่างกันมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F=6.085$ sig.=.000) มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านราคา ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F=4.820$ sig.=.000) มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านสถานที่จำหน่าย ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.301$ sig.=.026) และมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านส่งเสริมการตลาด ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.114$ sig.=.042)

4. เปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ

4.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.698$ sig.=.092)

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.882$ sig.=.023)

4.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีคณะแตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F=4.518$ sig.=.000)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะ วัสดุที่ใช้ผลิตตัวเครื่องมีคุณภาพดี ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของปทุมพร ศิริรั้งคมานนท์ (2553) โดยโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในสภาวะการแข่งขันต้องการความฉับไว และต้องการการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่จะพิจารณาคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการใช้งานของตน โดยเน้นความสะดวก แข็งแรงและความกะทัดรัดเป็นสิ่งสำคัญ รองลงมาคือโทรศัพท์สำหรับแนวโน้มนำในการใช้โทรศัพท์ที่ได้ศึกษาจากกลุ่มนักธุรกิจในกรุงเทพฯ พบว่า มีความต้องการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพิ่มมากขึ้นแนวโน้มในอนาคตมีความต้องการเพิ่มขึ้น

1.2 ด้านราคา มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะการรับประกันสินค้าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี ฮะมะณี (2550) โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับฟังก์ชันการใช้งานและตราชื่อ ด้านราคาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง และด้านการส่งเสริมการขายเกี่ยวกับการมีโบนัสพิเศษ การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ พบว่า สัญญาณเครือข่ายไม่ชัดเจน และราคาเครื่องโทรศัพท์ใหม่แพง

1.3 ด้านสถานที่ร้านจัดจำหน่ายโทรศัพท์มือถือ มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะห้างสรรพสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี ฮะมะณี (2550) ปัจจัยด้านสถานที่และช่องทางการจัดจำหน่ายกลุ่มตัวอย่างจะให้ความสำคัญเรื่องความน่าเชื่อถือของร้านที่จำหน่ายและปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายให้ความสำคัญในเรื่องการบริการหลังการขาย

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะการรับประกันสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพรัตน์ รุ่งทวีไพโรจน์ (2549) อุปกรณ์หลากหลาย ผู้จำหน่ายออกไปเสร็จรับเงินได้ราคาอุปกรณ์เสริม ชำระเงินด้วยบัตรเครดิต โฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ต โฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์มีของแถม ผ่อนชำระเป็นงวด และให้ส่วนลดในการซื้อครั้งต่อไป

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีสารสนเทศที่จำเป็นต่อการพิจารณาเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่จำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552: 80-81) ที่กล่าวว่า ตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้เป็นปัจจัยที่ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายใช้ร่วมกันในการสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มลูกค้าเกิดความต้องการในตัวสินค้าและบริการ

3. พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามสถานภาพ

3.1 กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่จำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด สูงกว่าเพศชาย โดยพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านสถานที่จำหน่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี ฮะมะณี (2550) และกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ สูงกว่าเพศหญิง

3.2 กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 2 มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านผลิตภัณฑ์และด้านราคา สูงกว่าชั้นปีอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 3 มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านสถานที่จำหน่าย สูงกว่าชั้นปีอื่น ๆ และกลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 5 มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านส่งเสริมการตลาด และมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ สูงกว่าชั้นปีอื่น ๆ

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่สังกัดคณะครุศาสตร์มีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านผลิตภัณฑ์และด้านสถานที่จำหน่าย สูงกว่าคณะอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างที่สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตรมีพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศด้านราคา และด้านส่งเสริมการตลาด สูงกว่าคณะอื่น ๆ และกลุ่มตัวอย่างสังกัดวิทยาลัยนวัตกรรมมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ สูงกว่าคณะอื่น ๆ

4. ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพ

4.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาการใช้สารสนเทศ ทั้งรายข้อและภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองกลุ่ม

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ภาพรวมแตกต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากมีประสบการณ์การรับสารสนเทศทางด้านโทรศัพท์มือถือน้อยกว่า ซึ่งในการวิจัยนี้พบจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 1 กับ ชั้นปีที่ 5

4.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีคณะแตกต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ภาพรวมแตกต่างกัน แม้ว่าผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคณะมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากค่าเฉลี่ยปานกลางมีค่าตั้งแต่ 2.50-3.49 เมื่อนำค่าในระดับต่ำและระดับสูงมาเปรียบเทียบกันจึงเกิดความแตกต่าง ซึ่ง

การวิจัยพบ มี 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กับคณะสาธารณสุขศาสตร์ และกลุ่มตัวอย่างคณะวิทยาการจัดการกับคณะสาธารณสุขศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กรณีนักศึกษาการพิจารณาเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือควรศึกษาสารสนเทศด้านคุณภาพของวัสดุที่ใช้ในการผลิต การรับประกันสินค้า ควรซื้อจากแหล่งที่น่าเชื่อถือในห้างสรรพสินค้า และบริการหลังการขาย
2. กรณีมหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เมื่อมหาวิทยาลัยจะจัดทำโปรแกรม หรือแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา ควรทำทั้งในระบบ IOS และ Android เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของบุคลากรเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัย อันเป็นแนวทางส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อต่อไป

บรรณานุกรม

- ทิพรรัตน์ รุ่งทวีไพโรจน์. (2549). การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจซื้อเครื่องโทรศัพท์มือถือมือสองของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ธุรกิจอุตสาหกรรม) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นันทพงศ์ วรวงศ์สุจริต. (2560). การใช้ระบบปฏิบัติการสมาร์ทโฟนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจภรณ์ ขวัญสมคิด. (2555). พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือ Smartphone และการใช้เวลาของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปทุมพร ศิริรั้งคมานนท์. (2553). การนำนวัตกรรมทางการสื่อสารเข้าสู่วงการธุรกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณีโทรศัพท์เคลื่อนที่. วิทยานิพนธ์ วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (วารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิชชา วัฒนชนุกุล, วาสนา ผิวชม และเปรม จันทร์สว่าง. (2564). พฤติกรรมและปัจจัยการใช้สมาร์ทโฟนในกลุ่มวัยรุ่น. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://sc2.kku.ac.th/stat/statweb/images/Eventpic/60/Seminar /01_6_.pdf. (1 มิถุนายน 2564).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่ = Marketing management (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: Dimond in Business World.

สุภาวดี ฮะมะณี. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิต-นักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2550 6 สิงหาคม 2550. หน้า 243-249. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/1150/1/...> (20 ธันวาคม

ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

INFORMATION USAGE BEHAVIOR IN THE WEIGHT LOSS OF STUDENTS OF VALAYA
ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

กิตติวรา พานทอง¹ ทิวาภรณ์ บุญรักษา² กนก เลิศวิชาวรรณ³ ศิริขวัญ ไตโย⁴
ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บตี⁵ และ มนัส สายเสมอ⁶

¹ นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล kittivara.namwaan@gmail.com

² นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Thiwaporn6189@gmail.com

³ นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล kanok_lose@vru.ac.th

⁴ นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Sirikwun2542@gmail.com

^{5,6} อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลั
ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล sasinan@vru.ac.th manas@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 360 คนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จากการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของ เคซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที และการทดสอบแบบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1)พฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) 2) ปัญหาการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) 3) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษา จำแนกตามเพศ ชั้นปี และคณะ โดยภาพรวม พบว่าเพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง และ 4) เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศจำแนกตามเพศ ชั้นปี และคณะ โดยภาพรวมพบว่าเพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ

สารสนเทศ พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ การลดน้ำหนัก

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study information usage behaviors in the weight loss by students of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, and 2) problems of information usage behaviors in the weight loss by students of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The sample group used in this study were students of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage who studying in academic year 2020. The size of the samples was determined by using the calculation formula of Krejcie & Morgan. The tool used to collect data was a set of questionnaires. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation, and independent t-test and F-test

The results were as followed: 1) It was found that Information usage behaviors in the weight loss of students of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage was overall at a medium level ($\bar{X} = 3.33$). 2) Problems of information usage behaviors in the weight loss of students of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage in overall at a medium level ($\bar{X} = 3.05$). 3) The comparison of information usage behavior in the weight loss use of these students by sex, class year, and faculty overall showed a significant difference at 0.05 level and no significant difference by class year and faculty. 4) The comparison of problems with information usage of these students by sex, class year, and faculty overall showed significant difference at 0.05 level and no significant difference by class year and faculty.

Keywords

information, information usage behaviors, weight loss

บทนำ

ในปัจจุบันนี้พบว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมได้ให้ความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องน้ำหนักตัว ซึ่งเกิดจากปัญหาภาวะโภชนาการเกินที่เป็นผลมาจากวิถีการดำเนินชีวิต โดยคนในเมืองมีภาวะโภชนาการเกินมากขึ้น ซึ่งมีผลก่อให้เกิดโรคไม่ติดต่อตามมา เช่น โรคอ้วน เบาหวาน ความดันโลหิตสูง เก๊าต์ โรคหัวใจ และหลอดเลือด โดยเฉพาะโรคอ้วนคือการที่คนเรามีน้ำหนักเกินนั้น เป็นผลมาจากความไม่สมดุลระหว่างพลังงานที่ได้รับกับพลังงานที่ร่างกายใช้ไปในแต่ละวัน เมื่อมีพลังงานส่วนเกินก็จะถูกเก็บสะสมไว้ตามร่างกายในรูป“ไขมัน” เพื่อนำไปใช้ในยามจำเป็น แต่หากไม่มีการใช้ออกไป ไขมันที่สะสมก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นโรคอ้วนในที่สุด (ภักคร นิจสาร, 2549: 1)

ดังนั้น ผู้คนในสังคมจึงนิยมหันมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการลดน้ำหนัก วัยรุ่นไทยจำนวนมากนิยมใช้ยาลดความอ้วนในการลดน้ำหนัก และมีค่านิยมที่ต้องมีรูปร่างผอมมาก จึงจะเรียกว่ามีรูปร่างดี (นภาพร วงษ์มี และคณะ, 2549: 1-2) ประกอบกับกระแสนิยมของวัยรุ่นไทย นักเรียน นักศึกษา จำนวนมาก โดยเฉพาะผู้หญิงและหญิงข้ามเพศ มีค่านิยมที่ต้องมีรูปร่างผอมมาก เพราะ คล้ายการ์ตูนญี่ปุ่น จึงจะเรียกว่ามีรูปร่างดี เพื่อที่จะสวมใส่เสื้อผ้าทันสมัยซึ่งมีขนาดเล็กมากได้ ทำให้วัยรุ่นที่อ้วนหรือเพียงแคร์ู้สึกว่าตัวเองอ้วน หันมาลดน้ำหนักทางลัด คือไม่ออกกำลังกายสลายไขมัน แต่เข้าสถานบริการลดความอ้วน ซึ่งมีเปิดบริการในปัจจุบันเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หรือใช้ยาลดน้ำหนักอย่างผิดวิธี จากการบอกปากต่อปากจากเพื่อนที่ใช้ โดยสั่งซื้อยาทางอินเทอร์เน็ต จากร้านขายยาหรือสถานบริการลดความอ้วน หรือใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น อาหารเสริม ชา กาแฟ น้ำผลไม้ที่โฆษณาว่ามีสรรพคุณช่วยลดน้ำหนัก

ทำให้ได้รับผลข้างเคียงหรือพิษภัยจากการลักลอบใส่ยาลดความอยากอาหารดังกล่าว จนบางรายถึงกับเสียชีวิต เช่น ได้รับยาเกินขนาด มีโรคประจำตัวและห้ามใช้ยาประเภทนี้ (ประพนธ์ อางตระกูล, 2563)

สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ได้กล่าวเอาไว้ถึงฤทธิ์อันร้ายแรงของยาลดความอ้วนว่าเป็นยาที่เป็นอันตราย ไม่ควรรับประทาน และยาที่มีผลข้างเคียงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับร่างกายของแต่ละคน ปัจจุบันจะพบเห็นคลินิกลดความอ้วนมีจำนวนมากรวมทั้งร้านขายยา และคลินิกเถื่อนที่ตั้งโดยไม่ถูกกฎหมายอีกจำนวนมาก ยาลดความอ้วนเป็นยาที่ออกฤทธิ์ผ่านระบบประสาทส่วนกลางหรือในส่วนของสมอง โดยยาในกลุ่มนี้เกือบทั้งหมดในทางกฎหมายแล้วจัดว่าเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท แปลว่าห้ามจำหน่ายเองโดยร้านขายยาหรือในสถานลดน้ำหนักที่ไม่ใช่สถานพยาบาล แต่ในชีวิตจริงก็พบว่าสามารถหาซื้อได้ทั่วไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาทำการวิจัยพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปเสนอต่อมหาวิทยาลัยในการให้สารเสพติดแก่นักศึกษาต่อไป รวมทั้งความคิดเห็นที่มีต่อการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีปัญหาการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักแตกต่างกัน

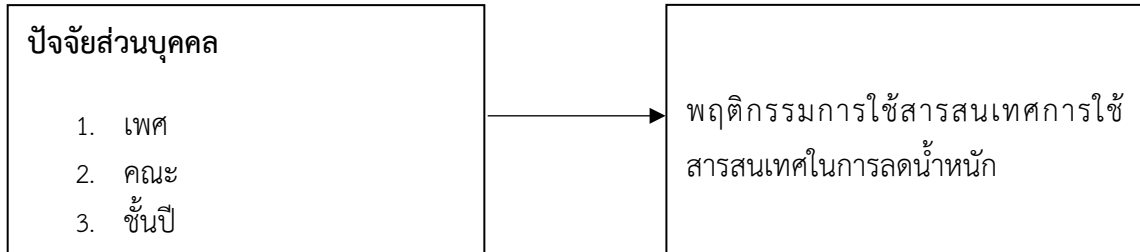
กรอบแนวคิดการวิจัย

พฤติกรรมการใช้สารเสพติดการใช้สารเสพติดในการลดน้ำหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพประกอบ

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 5,795 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติปีการศึกษา 2563 จำนวน 360 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

คณะ	ประชากร	ค่าร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง
คณะครุศาสตร์	1,715	29.59	107
คณะวิทยาการจัดการ	1,079	18.61	67
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	378	6.52	23
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	641	11.06	40
คณะเทคโนโลยีการเกษตร	99	1.70	6
คณะสาธารณสุขศาสตร์	395	6.81	25
คณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ	142	2.45	9
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	1,346	23.22	84
รวม	5,795	100.00	360

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

3. สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษามาจากข้อ 1 และข้อ 2 โดยได้สร้างแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด คือพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

- 3.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 3.2 พฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนัก
- 3.3 ปัญหาการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนัก
- 3.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติปีการศึกษา 1/2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้คะแนนตามเกณฑ์ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์ (α -Coefficient) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 104-107) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.886

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 360 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 360 ชุดและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ จำนวน 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปี และคณะ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย
2. พฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนัก และปัญหาการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลของค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของ (Best, 1997 อ้างถึงใน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2561: 39) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.50 – 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที(t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน ร้อยละ 63.33 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นมาจากชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 51.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 26.7

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักโดยมีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการใช้สารสนเทศจากเฟซบุ๊ก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ ใช้สารสนเทศจากเพื่อน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สารสนเทศจากวิทยุกระจายเสียง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$)

2. ด้านปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ มีปัญหาในการอ่านสารสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.32$) รองลงมา คือ สารสนเทศส่วนใหญ่มาจากบริษัทผู้ขายสินค้าทำให้ไม่มั่นใจว่าการโฆษณาเกินความเป็นจริงหรือไม่ ($\bar{X} = 3.25$) และขาดบุคคลแนะนำในการลดน้ำหนัก มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.13$)

3. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนัก โดยภาพรวมไม่แตกต่างโดยมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t=1.228$ sig= 0.022) รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างโดยมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($F= 5.680$ sig = 0.000) ลำดับสุดท้ายเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีคณะไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างโดยมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($F= 5.042$ sig = 0.001)

4. กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นปัญหาการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนัก โดยภาพรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($t =2.042$ sig = 0.497) รองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีชั้นปีและคณะ แตกต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างโดยมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ($F=2.376$ sig=0.052)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปมา มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้คือ พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนักและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนัก มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักภายในมหาวิทยาลัย มีประเด็นสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อลดน้ำหนักโดยมีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมีการใช้สารสนเทศจากเฟซบุ๊ก อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัคกร นิจสาธ (2549 : บทคัดย่อ). เรื่องพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อลดน้ำหนักในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา : นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรีชั้น ปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เขตจตุจักร จังหวัด กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า นักศึกษานิยมซื้อสมุนไพรลดน้ำหนักจากสื่อต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก

2. ด้านปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนัก โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดของปัญหาจำนวน 3 ข้อ คือ 1.มีปัญหาในการอ่าน

สารสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษ 2. สารสนเทศส่วนใหญ่มาจากบริษัทผู้ขายสินค้าทำให้ไม่มั่นใจว่ามีการโฆษณาเกินความเป็นจริงหรือไม่ 3. ขาดบุคคลแนะนำในการลดน้ำหนัก มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.32$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภาภัทร ศิริรัมย์ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในประเทศไทย ที่พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารเสริมอาหารควรให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ในด้านคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่แจ้ง ความปลอดภัย และมีปัญหาเนื่องจากราคาผลิตภัณฑ์แพงเกินไปและไม่มั่นใจในความปลอดภัย

3. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนักของนักศึกษา จำแนกตามเพศ ชั้นปี และคณะ โดยภาพรวม พบว่าเพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

4. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศจำแนกตามเพศ ชั้นปี และคณะ โดยภาพรวมพบว่าเพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนักและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนัก มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำให้ทราบถึงการใช้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนัก โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรให้คำแนะนำกับนักศึกษาเกี่ยวกับการเลือกใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนัก
2. มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมให้ความรู้กับนักศึกษาเพื่อทำการลดน้ำหนักในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในสถาบันให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น การใช้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศในการลดน้ำหนัก ควรทำให้หลากหลาย ได้แก่

1. ควรศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนักของประชาชน
2. ควรศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการลดน้ำหนักและปัญหาการใช้สารสนเทศของนักเรียนระดับ

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 4)

บรรณานุกรม

กัลยา พริกนุ่น. (2560). การลดน้ำหนักทำได้หลายวิธีอยู่ที่ตัวคุณ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://sites.google.com/a/srp.ac.th/srp30780/...> (ตุลาคม 6, 2563).

ความหมายของสารสนเทศ. (2563). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.baanjomyut.com/library_3/...

(ตุลาคม 6, 2563).

จันทร์เพ็ญ สิงหนุต. (2544). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (พฤศจิกายน 9, 2563).

นภาพร วงษ์มี และคณะ. (2549). การศึกษาพฤติกรรมลดน้ำหนักของนิสิต นักศึกษาหญิงระดับปริญญาตรี

ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (ตุลาคม 20, 2563).

- นิรมล ช่อ่ม และคณะ. (2551). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
 จันทระเกษม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม. (พฤศจิกายน 9, 2563).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพนธ์ อางตระกูล. (2563). สธ.เดือนวัยรุ่นพึ่งยารัดไขมัน หวังผอม-หุ่นดี เสี่ยงอันตรายถึงชีวิต.
 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.hfocus.org/content/2014/02/6441> (กันยายน 23, 2563).
- พฤติกรรม (Behavior). (2563). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: [https://tuemaster.com/blog/...](https://tuemaster.com/blog/)
 (ตุลาคม 6, 2563).
- พฤติกรรมมนุษย์ Human Behavior. (2551). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.kroobannok.com/2172> (ตุลาคม 6, 2563).
- ภัคกร นิจสาร. (2549). พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อลด
 น้ำหนักในเขตกรุงเทพมหานครกรณีศึกษา : นักศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1
 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม เขตจตุจักร จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม. (พฤศจิกายน 6, 2563).
- ลัดดาวลัย เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์. (2545). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์,
 145-146.
- วารีนาด สีวัน และคณะ (2550). การศึกษาพฤติกรรมการลดน้ำหนัก (ลดความอ้วน) ของนักศึกษาหญิง
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม. (ตุลาคม 20, 2563).
- วิธีลดน้ำหนักเร่งด่วนแบบได้ผล. (2563). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: [https://www.wecandiet.com/basic-lose-weight/...](https://www.wecandiet.com/basic-lose-weight/) (ตุลาคม 6, 2563).
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. (2561). รายงานการวิจัยการติดตามผลการปฏิบัติงาน
 ของผู้สำเร็จการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปีการศึกษา 2556-2557. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สารสนเทศคืออะไร มีความสำคัญอย่างไร. (2563). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
[https://www.xn--12cg1cxchd0a2gzc1c5d5a.net/...](https://www.xn--12cg1cxchd0a2gzc1c5d5a.net/) (ตุลาคม 6, 2563).
- สุวรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- อาภรณ์ รัชไพ. (2560). พฤติกรรม (Behavior). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.scimath.org/lesson-biology/item...> (ตุลาคม 6, 2563).
- Best, John W. (1977). *Research in Education*. New jersey: Prentice. – Hall Inc.

การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

THIS RESEARCH AIMS TO STUDY BEHAVIORS OF BEING OBSERVANT OF TRAFFIC
REGULATIONS PERFORMED BY PIBULSONGKRAM RAJABHAT UNIVERSITY STUDENTS

พิชชาภา บุญชุม¹ เกียรติศักดิ์ เอมอยู่² นรวัดน์ ขวนขวย³ ภัชศุ จุลกะระวิ⁴ และรสสุคนธ์ ประดิษฐ์⁵
Pitichapha Boonchum¹ Kiattisak Aemyoo² Norrawat Khuankhway³ Phatsu Julkaravi⁴
and Rotsukhon Pradit⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Chutikan.boonchum@gmail.com
- ² หลักสูตรหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Kiattisak131242@gmail.com
- ³ หลักสูตรหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Norawat092543@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล guyriderzi@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล pan_cakenaka@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คณะผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามเพศ คณะ ชั้นปี และประสบการณ์ในการขับขี่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน สถิติทดสอบค่า t-test สถิติทดสอบค่า f-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการ LSD (Least significant difference test) พร้อมทั้งการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X} =4.18) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎจราจรและด้านการระมัดระวังการขับที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ (\bar{X} =4.35) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมการในการขับขี่มีค่าเฉลี่ย คือ (\bar{X} =4.20) อยู่ในระดับมาก และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =3.82) อยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรพบว่านักศึกษาที่มีเพศอายุ และคณะที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมในการปฏิบัติตามกฎจราจรที่แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญ 0.5 ส่วนนักศึกษาที่มีชั้นปี ความถี่ในการใช้รถ และประสบการณ์ในการใช้รถจักรยานยนต์ ทำให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะนักศึกษาคควรเอาใจใส่ด้านการตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์ให้มากขึ้นเพื่อความปลอดภัยในการขับขี่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎจราจรให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดการตระหนักและปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ

พฤติกรรม กฎหมายจราจร การปฏิบัติ

ABSTRACT

This research aims to study behaviors of being observant of traffic regulations performed by Pibulsongkram Rajabhat University students. Researchers had the objectives in 1) studying behaviors of being observant of traffic regulations. 2) comparing behaviors of being observant of traffic regulations performed by Pibulsongkram Rajabhat University students categorized by gender, faculties, age, including driving experience. This is a quantitative research and the data is collected by having questionnaires distributed to 385 students. After that the data is analyzed by Descriptive statistics for finding mean, standard deviation, inferential statistics, T-test, F-test, One-way ANOWA, least significant difference test, as well as content analysis.

The results of the research found that “behaviors of being observant of traffic regulations” was in the good level with a mean of 4.18. If we consider each aspect, we can see that the aspect of behaviors of being observant of traffic regulations and the aspect of cautious driving demonstrate an equal level which is a good level with a mean of 4.35. Next, is the aspect of driving behaviors which is in the good level with a mean of 4.20. The least aspect is the aspect of motorcycle maintenance which is in a good level with a mean of 3.82. Comparing the results concerning behaviors of being observant of traffic regulations found that students with different genders, ages, and from different faculties show different behaviors of being observant of traffic regulations. The statistics are significantly shown at 0.5. In addition, experienced students who drive often compared to others who do not drive often do not show any differences in behaviors of being observant to traffic regulations.

Suggestions for this research state that students should be more responsible for their motorcycle maintenance for better safety while riding. Concerning organizations should promote and give more knowledge and understanding of being observant of traffic regulations in order to create more realization and more to obey traffic regulations.

Keywords

Behaviors, Traffic regulations, Perform

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 9 ของโลกโดยมีประมาณการผู้เสียชีวิต 32.7 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน หรือมีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยปีละ 22,491 คน (60 คนต่อ วัน) สถานการณ์การบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อยในภาพรวม มีสถิติผู้เสียชีวิตลดลงจากประมาณการครั้งที่ผ่านมาขององค์การอนามัยโลก 2,000 คนแต่ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่มีผู้เสียชีวิตสูงที่สุดอันดับหนึ่งในเอเชียและในภูมิภาคอาเซียน สัดส่วนผู้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทยเป็นผู้เสียชีวิตที่เกิดจากรถจักรยานยนต์มากที่สุดร้อยละ 74.4 เกิดจากรถยนต์ร้อยละ 12.3 ผู้เดินเท้าร้อยละ 7.6 ผู้ขี่จักรยานร้อยละ 3.5 และผู้ใช้ถนนอื่น ๆ ร้อยละ 2.3 อย่างไรก็ตาม เป็นที่ชัดเจนว่าผู้เสียชีวิตจากการชนบนถนนของประเทศไทยมีจำนวนมากถึงสามในสี่ สาเหตุจากการขับขี่หรือซ้อนโดยสารรถจักรยานยนต์ 2 ล้อ (รวมถึงรถ 3 ล้อ) ซึ่งหากคิดสัดส่วนต่อจำนวนประชากรของประเทศแล้วผู้เสียชีวิตที่เกิดจากรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยจะสูงเป็นลำดับ 1 ของโลก โดยจากสถิติการจดทะเบียนยานพาหนะของกรมการขนส่งทางบก ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 พบว่าในปัจจุบันมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนรถจักรยานยนต์ในประเทศไทยจาก 19 ล้านคัน เป็นจำนวน 21.13 ล้านคัน จึงทำให้จักรยานยนต์มีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 53.96 เมื่อเทียบกับทะเบียนสะสมประเภทอื่นตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

จังหวัดพิษณุโลกจัดเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในด้านการคมนาคมและโลจิสติกส์ของภูมิภาค โดยการเพิ่มขึ้นของยานพาหนะนำไปสู่ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางถนน จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุของบริษัทกลางผู้ประกอบภายในปี พ.ศ. 2558 – 2560 พบว่าจำนวนการเกิดอุบัติเหตุทางถนนในเมืองพิษณุโลก มีจำนวน 2,163 คน 2,267 คน และ 2,403 คน ตามลำดับ มีผู้บาดเจ็บ 2,424 คน 2,596 คน และ 2,735 คน ตามลำดับ และเสียชีวิต 48 คน 55 คน และ 48 คน ตามลำดับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นมหาวิทยาลัยที่มีผู้สัญจรผ่านเข้าออกเป็นจำนวนมากส่งผลต่อปริมาณการจราจร ความเร็วในการสัญจร และความปลอดภัยบนท้องถนนของบุคลากร นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่เข้ามาใช้บริการในมหาวิทยาลัย โดยปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่โดยการกรงข้อมูลการเกิดอุบัติเหตุทางถนนภายในมหาวิทยาลัยของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุบริษัททางผู้ประกอบพบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2556-2560 มีสถิติจำนวนการเกิดอุบัติเหตุทางถนนภายในมหาวิทยาลัยทั้งหมด 17 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 1 ราย และบาดเจ็บ 20 ราย โดยสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุทางถนนมีปัจจัยประกอบด้วย คน (64%) รถ (8%) ถนนและสิ่งแวดล้อม (28%) (ดลยฤทธิ์ เสถียรสุขจะ, 2019) โดยเฉพาะนักศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนักขับขี่มือใหม่ขาดประสบการณ์ในการขับขี่ และมักไม่นิยมใช้อุปกรณ์เสริมความปลอดภัย รวมถึงมีพฤติกรรมเสี่ยงอันตรายและพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ (อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์, ม.ป.ป. : ออนไลน์) ในการขับขี่รถจักรยานยนต์หากขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายจราจรหรือการมีพฤติกรรมไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอาจส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุทางการจราจร เกิดการเสียชีวิต บาดเจ็บ และทุพพลภาพ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินและมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้นจึงเป็นที่มาและความสำคัญของการศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอยู่ในระดับใด
2. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่มีเพศ อายุ ชั้นปี คณะ ประสบการณ์ และความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ มีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรแตกต่างกันอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปี คณะ ประสบการณ์ และความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และความถี่ของเนื้อหาที่นำไปสู่การวิเคราะห์และสรุปและอภิปรายผลโดยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคปกติ ทั้งชายและหญิง จำนวนทั้งสิ้น 10,037 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จากสูตรของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5%

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 10,037 คน ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 385 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ตัวแปร เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ ประสบการณ์เกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ ประสบการณ์เกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎจราจร โดยใช้สถิติความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการพฤติกรรมจำแนกตัวแปร เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ ประสบการณ์เกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ และความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test และสถิติทดสอบค่า f-test ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ คณะ ชั้นปี ความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	33.5	33.5
หญิง	66.5	66.5
รวม	385	100
อายุ		

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 19 ปี	32	8.3
19-20 ปี	183	47.5
21-22 ปี	144	37.4
มากกว่า 22 ปี	26	6.8
รวม	385	100.0
คณะ		
คณะครุศาสตร	78	20.3
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	46	11.9
คณะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร	50	13.0
คณะวิทยาการจัการ	92	23.9
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร	12	3.1
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	33	8.6
วิทยาลัยการจัการและพัฒนาท้องถิ่น	70	18.2
วิทยาลัยการพยาบาล	4	1.0
รวม	385	100.0
ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	99	24.9
ชั้นปีที่ 2	111	28.8
ชั้นปีที่ 3	123	31.9
ชั้นปีที่ 4	54	14.0
ชั้นปีที่ 5	1	3
รวม	385	100.0
ความถี่ในการใช้รถ		
1 ครั้งต่อสัปดาห์	20	5.2
2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	41	10.6
4-5 ครั้งต่อสัปดาห์	315	81.8
ทุกวัน	9	2.3
รวม	385	100.0
ประสบการณ์การขับขีรถจักรยานยนต์		
ต่ำกว่า 1 ปี	15	3.9
3-5 ปี	127	33.0
6-10ปี	183	47.5
มากกว่า 10 ปี	60	15.6
รวม	385	100.0

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 19-20 ปี เป็นนักศึกษาคณะวิทยาการจัการมากที่สุด ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 มีประสบการณ์การขับขีรถจักรยานยนต์ 6-10 ปี และความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์คือใช้รถจักรยานยนต์ทุกวัน

2. ผลการวัดพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรแบบสอบถามการศึกษาพฤติกรรม การปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ตารางที่ 2 แสดงพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร	ค่าเฉลี่ย	S.D	แปลผล
1. ด้านการปฏิบัติตามกฎจราจร	4.35	0.51	มาก
2. ด้านการตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์	3.82	1.04	มาก
3. ด้านการระมัดระวังการขับขี่	4.35	0.56	มาก
4. ด้านพฤติกรรมการในการขับขี่	4.20	0.57	มาก
รวม	4.18	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 ภาพรวมพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.18$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎจราจรและด้านการระมัดระวังการขับขี่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X}=4.35$) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมการในการขับขี่ มีค่าเฉลี่ย คือ ($\bar{X}=4.20$) อยู่ในระดับมาก และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านการตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.82$) อยู่ในระดับมาก

3. วิเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ คณะ ชั้นปี ความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์

ปัจจัยส่วนบุคคล	p-Value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	.000*	แตกต่างกัน
อายุ	.000*	แตกต่างกัน
คณะ	.000*	แตกต่างกัน
ชั้นปี	.116	ไม่แตกต่างกัน
ความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์	.249	ไม่แตกต่างกัน
ประสบการณ์ในการใช้รถจักรยานยนต์	.174	ไม่แตกต่างกัน

จากตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามแตกต่างกัน พบว่า เพศ อายุ และคณะ ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านชั้นปี ความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ และประสบการณ์ในการใช้รถจักรยานยนต์ทำให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานของนักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการปฏิบัติตาม กฎหมายจราจรต่างกัน

การมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรต่างกัน					
เพศ	จำนวน (คน)	\bar{X}	S.D	t _(dl)	p-Value
เพศชาย	129	4.07	0.54	0.893	0.05
เพศหญิง	256	4.23	0.52		

ผลการทดสอบสมมติฐานของนักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการปฏิบัติตาม กฎหมายจราจรต่างกัน ด้วยสถิติ Independent Samples t-test พบว่ามีค่า p-Value เท่ากับ 0.05 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 หมายความว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร โดยภาพรวม

พฤติกรรมการปฏิบัติ ตามกฎหมายจราจร	SS	df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5.198	3	1.733	6.254	.000*
ภายในกลุ่ม	105.281	380	.277		
รวม	110.479	383			

จากตารางที่ 5 แสดงการทดสอบการเปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามระดับอายุ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบ พบว่าการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรโดยรวมมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 คือ ยอมรับสมมติฐาน หมายความว่า นักศึกษาที่มีอายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างอายุของนักศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

อายุ		ต่ำกว่า 19 ปี	19-20 ปี	21-22 ปี	มากกว่า 22 ปี
	\bar{x}	3.831	4.194	4.264	4.081
ต่ำกว่า 19 ปี	3.831	-	-.36289*	-.43287*	-.25016
19-20 ปี	4.194	-	-	-.06998	-.11273
21-22 ปี	4.264	-	-	-	-.18271
มากกว่า 22 ปี	4.081	-	-	-	-

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันกับมีพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ต่ำกว่า 19 ปี แตกต่างกับ อายุ 19-20 ปี และ ต่ำกว่า 19 ปี แตกต่างกับ อายุ 21-22 ปี

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างคณะที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย
จรรยาจร โดยภาพรวม

พฤติกรรมการปฏิบัติ ตามกฎหมายจรรยาจร	SS	df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	7.912	7	1.130	4.143	.000*
ภายในกลุ่ม	102.567	376	.273		
รวม	110.479	383			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างคณะที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย
จรรยาจร พบว่า ความแตกต่างระหว่างคณะที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจรแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างคณะของนักศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตาม
กฎหมายจรรยาจร

คณะ		ครุศาสตร์	วิทยาศา สตร์	มนุษย ศาสตร์	วิทยา การจั ตการ	เทคโนโลยี การเก ษตร	เทคโนโลยี อุตสาห กรรม	วิทยาลัยการ จัดการและ พัฒนาท้องถิ่น	วิทยาลัย การ พยาบาล
	\bar{x}	4.311	4.400	4.166	4.018	4.199	3.970	4.238	3.922
ครุศาสตร์	4.311	-	-.08862	.14559	.29364*	.11245	.34130*	.07366	.38884
วิทยาศาสตร์	4.400	-	-	.23420 *	.38225*	.20106	.42992*	.16228	.47745
มนุษยศาสตร์	4.166	-	-	-	.14805	-.03314	.19571	-.21998*	.09520
วิทยาการจัดการ	4.018	-	-	-	-	-.18119	.04766	-.21998*	.09520
เทคโนโลยีการเกษตร	4.199	-	--	-	-	-	.22885	-.26764*	.04754
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	3.970	-	-	-	-	-	-	-.26764*	.04754
วิทยาลัยการจัดการและ พัฒนาท้องถิ่น	4.238	-	-	-	-	--	-	-	.31518
วิทยาลัยการพยาบาล	3.922	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 8 พบว่า ข้อมูลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ระหว่างคณะของนักศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมการ
ปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 8 คู่ ได้แก่ คณะครุศาสตร์
แตกต่างกับ คณะวิทยาการจัดการ คณะครุศาสตร์ แตกต่างกับ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์
แตกต่างกับ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์ แตกต่างกับ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะมนุษยศาสตร์
แตกต่างกับ คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น คณะวิทยาการจัดการ แตกต่างกับ คณะวิทยาลัยการจัดการ

และพัฒนาท้องถิ่น คณะเทคโนโลยีการเกษตร แตกต่างกับ คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แตกต่างกับ คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 9 ผลการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างชั้นปีที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย
จรรยาจร โดยภาพรวม

พฤติกรรมการปฏิบัติตาม กฎหมายจรรยาจร	SS	df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.131	4	.533	1.863	.116
ภายในกลุ่ม	108.348	379	.286		
รวม	110.479	383			

จากการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างชั้นปีที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมาย
จรรยาจร พบว่า ความแตกต่างระหว่างชั้นปีทำให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ที่ต่างกันมีผลต่อ
พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจร โดยภาพรวม

พฤติกรรมการปฏิบัติตาม กฎหมายจรรยาจร	SS	df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.189	3.	.396	1.377	.249
ภายในกลุ่ม	109.290	380	.288		
รวม	110.479	383			

จากการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ที่ต่างกันมีผลต่อ
พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจร พบว่า ความแตกต่างระหว่างความถี่ในการใช้รถจักรยานยนต์ทำให้เกิด
พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจรไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ผลการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ต่างกันมีผลต่อ
พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจร โดยภาพรวม

พฤติกรรมการปฏิบัติตาม กฎหมายจรรยาจร	SS	df	Ms	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.435	3	.478	1.667	.174
ภายในกลุ่ม	109.043	380	.287		
รวม	110.479	383			

จากการทดสอบค่าสถิติความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ต่างกันมีผลต่อ
พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจรรยาจร พบว่า ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ทำให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัติ
ตามกฎหมายจรรยาจรไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการค้นคว้าเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามสามารถอภิปรายได้ดังนี้

พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ภาพรวมอยู่ในระดับมากของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายจราจรจากการศึกษาค้นคว้า การเรียนวิชากฎหมายในชีวิตประจำวัน และการเข้าอบรม จึงนำไปสู่ความเข้าใจและการมีพฤติกรรมในการปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามกฎหมายจราจรสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระ แผงดำกลาง (2550) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ระดับการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) ในระดับดี สอดคล้องกับสุวรรณ ภัทรเบญจพล (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของชุมชนมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเชิงบวกต่อการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในระดับดี

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรและด้านการระมัดระวังการขับขี่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดและนักศึกษามีการรับซ้รถจักรยานยนต์ด้วยความระมัดระวัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพล อาจเมือง (2533) ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากแตกต่างกับงานวิจัยของ ดวานภา บุญवाल (2558) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรีอยู่ในระดับปานกลางนักศึกษามีความเชื่อในการป้องกันอยู่ในระดับปานกลางและนักศึกษามีความรู้เรื่องกฎจราจรอยู่ในระดับน้อย (ไม่ผ่านเกณฑ์ 90%) ร้อยละ 67.2

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 เนื่องจากมีนักศึกษาส่วนน้อยที่ตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์เป็นประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไศรดา เจริญศักดิ์ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการขับขี่ รถจักรยานยนต์ที่ปลอดภัยของกลุ่ม CBR Club Chanthaburi มีระดับการปฏิบัติด้านการตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์อยู่ในระดับปฏิบัติทุกครั้ง ($\bar{X}=3.42$)

ด้านการเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เช่นจำแนกตามเพศ ชั้นปี และคณะ พบว่า เพศ คณะ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ 0.05 แตกต่างกับงานวิจัยของ ทรรคนีย์ เชื้อเชิญ (2556) ได้ศึกษา เรื่องพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร พบว่ามีการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา เสียงสืบชาติ (2549) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการขับขี่ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลเลิศสินพบว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่มีสาเหตุหลักมาจากฝนตก ถนนลื่น มีสัตว์หรือสิ่งของตัดหน้า และขับขี่รถด้วยความเร็วสูง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และความตระหนักแก่ประชาชนในเรื่องสภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและ พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของผู้ขับขี่ และควรสร้างความรู้ความเข้าใจและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ได้แก่

1. ควรส่งเสริมให้กลุ่มวัยรุ่นโดยเฉพาะนักศึกษาเคาท์พิกทอหมายจรรยาจรอย่างเคร่งครัดเพื่อลดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจกฎจราจรและวิธีการสร้างความปลอดภัยบนท้องถนนรวมถึงให้คำแนะนำให้พัฒนาเกี่ยวกับการตรวจเช็ครถจักรยานยนต์เบื้องต้นด้วยตนเอง
3. ผู้ขับขี่ควรทำการตรวจสอบสภาพรถจักรยานยนต์อย่างสม่ำเสมอเพื่อตรวจสอบความพร้อมในการใช้งานและเพื่อการลดอุบัติเหตุที่เกิดจากเครื่องยนต์หรือสภาพรถ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่กว้างขึ้น และสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความแตกต่างได้

บรรณานุกรม

- กมลพรรณ เตียนราวแสน. (ม.ป.ป.). ความหมายของอุบัติเหตุตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ.2498
ค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.connexion.mfu.ac.th>
- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2557). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของงานทะเบียน สำนัก
ปลัดเทศบาลตำบลเสม็ดจังหวัดชลบุรี. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2563, จาก
http://www.digital_collect.lib.buu.ou.th
- กาญจน์กรอง สุรังคะ. (2559). การศึกษาพฤติกรรมการขับขี่ของวัยรุ่นที่มีผลต่อความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจาก
การใช้รถจักรยานยนต์ รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- จิรพัฒน์ โชติกโกกร. (2551). วิศวกรรมกรรมทางHighway Engineering. (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดลฤทธิ เสฎฐสูวจะ. (2562). การประเมินความปลอดภัยทางถนนภายในสถานศึกษาที่ฟุ้งชุมชนกรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ส่วนทะเลแก้ว จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิศวกรรมสาร มหาวิทยาลัย
นเรศวร. ปีที่14, ฉบับที่ 1, มกราคม – มิถุนายน2562, หน้า. 61 – 76
- ดาวนภา บุญवाल. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของ
นักศึกษสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.ชลบุรี: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดวงรัก จิรวัดนรังสี. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ชมที่มีต่อภาพความรุนแรงใน
สื่อศึกษาผ่านภาพยนตร์. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ทรศนีย์ เชื้อเชิญ. (2556). พฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์
สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา. จาก
http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54920056.
- นันทริกา ไปเร็ว. (2557). ความรู้และทัศนคติที่มีผลต่อพฤติกรรมที่จะเลือกใช้บริการ Internet Bankingของ
ลูกค้าธนาคารออมสินในจังหวัดลำปาง รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์,ลำปาง: มหาวิทยาลัยเนชั่น
- นินา เสี่ยงสืบชาติ. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการขับขี่ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน
โรงพยาบาลเลิดสิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จาก
[http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Hea_Ed\(M.S.\)/Nipa_S](http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Hea_Ed(M.S.)/Nipa_S).

- พิชญ์ พิพันธ์. (2512). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่1) .กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2531). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการบริการ: กรณีศึกษาศาสนาคารออมสินสาขา จันทบุรี** วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชนวิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิสิทธิ์ อุดชาชน และคณะ. (2558). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลการบริหารงานของเทศบาลตำบลฝาง อำเภอฝาง จังหวัดขอนแก่น**.รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหาภูมิธราชวิทยาลัยจาก <http://www.mbuisc.ac.th/web/index.php/en/mbuisc-news>
- ภัทรพล อาจเมือง.(2533). **การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการขังอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์:กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดร้อยเอ็ด**.รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, ร้อยเอ็ด.จาก <https://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>
- มะแอน ราโอบ. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ฯ ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีจาก https://soreda.oas.psu.ac.th/show_detail.php?research_id=446
- สุระ แฝงด่านกลาง.(2550).**การศึกษาเรื่องการปฏิบัติตามกฎจราจรของประชาชน:กรณีศึกษาเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- สุวรรณา ภัทรเบญจพล.(2557). **การศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการปฏิบัติตามกฎจราจรของชุมชนมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**.วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาเภสัชศาสตร์.มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.จาก ThaiJO<https://he01.tci-thaijo.org>
- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (ม.ป.ป.). **ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก ภาคกุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี**. ค้นหาเมื่อ 5 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.csip.org>
- อนันต์ ต้นมุขกุล. (2548). **การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. วิทยานิพนธ์ สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- ไศรดา เจริญศักดิ์.(2559). **พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ปลอดภัยของ กลุ่ม CBR Club Chanthaburi**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา. จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/58930185.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน
กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

FACTORS AFFECTING RISKY MOTORCYCLE RIDING BEHAVIORS IN THE COMMUNITY AREA
CASE STUDY OF RAMASAK DISTRICT PHO THONG DISTRICT ANG THONG PROVINCE

ยุทธภูมิ พงษ์ศรี¹ และ วิไลลักษณ์ เรืองสม²

Yutthaphoom Phongsri¹ and Wilailak Ruangsom²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตอ่างทอง

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชนกรณีศึกษา ตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 366 คน ใช้วิธีการสุ่มโดยใช้สูตร Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชนกรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ด้านการใช้ความเร็วอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ด้านการฝ่าฝืนกฎจราจรอยู่ในระดับปฏิบัติหลายๆครั้ง ด้านความคึกคะนองอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง และเมื่อทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง อายุ การศึกษา ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเพศ ขนาดเครื่องยนต์ของรถจักรยานยนต์ ระยะทางที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นประจำไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

คำสำคัญ

พฤติกรรม การขับขี่ รถจักรยานยนต์ ความเสี่ยง

ABSTRACT

The objective of this study was to study the behavior of motorcyclists at risk to the community area, a case study of Ramasak sub-district. Pho Thong district, Ang Thong province A case study of driving behavior in the community of Tambol Rammasak, Amphur Pho Thong, Ang Thong Province, and to study the factors affecting the behavior of motorcyclists at risk to the community area. The sample consisted of 366 people. Data analysis was performed with a computer program using the Taro Yamane formula and data was collected using questionnaires. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, and the F-test by analyzing one-way variance (one way ANOVA).

The results showed that motorcycle driving behaviors that were at risk to the community in terms of using the speed were at the practical level often, the traffic violation was at the practical level infrequently, the frenzy is at the practical level sometimes. When testing the hypothesis to compare personal factors with motorcycle driving behaviors that were at risk to community areas, the factors of age, education, motorcycle riding experience are different. This is following the set assumptions and gender, motorcycle engine size, mileage on a regular motorcycle, not according to the assumption.

Keywords

Behavior, driving, motorcycling, risks

ความสำคัญของปัญหา

จากการพัฒนาของประเทศ ส่งผลให้การเจริญเติบโต และการขยายตัวของเขตเมือง ภาครัฐและภาคเอกชน จึงมีการก่อสร้างถนน และการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่ง เพื่อรองรับการขยายตัวของตัวเมืองประชาชนจึงมี ยานพาหนะส่วนตัวมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อ เช่น เกิดอุบัติเหตุการเสียชีวิตจากการขับขี่ยานพาหนะ การสูญเสีย ทรัพย์สิน (กรมป้องกันและสาธารณภัยกระทรวงมหาดไทย2561)

ปัจจุบันประเทศไทยถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีอันตรายสูงที่สุดในโลก จากการขับขี่รถจักรยานยนต์ ที่ไม่มีอุปกรณ์ทางการป้องกันความปลอดภัยที่เท่าเทียมกับพาหนะอื่น ๆ มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ อุบัติเหตุจากการเดินทางด้วยพาหนะอื่น ส่วนหนึ่งเกิดจากความประมาท ความคึกคะนอง ความสนุกสนาน ตื่นเต้น เสี่ยงภัยไม่รู้กฎจราจรสภาพรถจักรยานยนต์ไม่พร้อมขับขี่ หรือมีการดัดแปลงสภาพรถ การไม่ให้สัญญาณไฟขณะเลี้ยว รถ การขับรถตัดหน้ารถคันอื่น การบรรทุกผู้โดยสารมากกว่า 1 คน การไม่สวมหมวกนิรภัยมักขับขี่ด้วยความเร็วสูง ขาดจิตสำนึกในด้านของความปลอดภัย (กาญจน์กรอง สุอังคะ,2558) จากข้อมูลรายงานคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกใน ปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีจำนวนอุบัติเหตุทางถนน 74,958 ครั้ง สูงกว่าค่าเฉลี่ย 7 ปี ร้อยละ 1.29 และลดลงจากปี พ.ศ. 2561 ร้อยละ 5.26 และส่งผลให้จำนวนผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบก จำนวน 8,673 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 หรือ 307 รายจากปี พ.ศ. 2561 และสถิติผู้เสียชีวิตสูงกว่าค่าเฉลี่ย 7 ปี ร้อยละ 12.01

จากสาเหตุของการเสียชีวิตและบาดเจ็บของผู้ขับขี่จักรยานยนต์ มากที่สุดอยู่ที่สมอง สำหรับผู้ใช้ จักรยานยนต์ อุปกรณ์ที่สามารถช่วยลดความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุเบื้องต้น ได้แก่ หมวกนิรภัย ซึ่งสามารถลด ความรุนแรงของการบาดเจ็บพิการและอัตราการเสียชีวิตลงได้ แต่ผู้ขับขี่และผู้โดยสารรถจักรยานยนต์ส่วนมากไม่

ตระหนักถึงการป้องกันอุบัติเหตุซึ่งผลจากการเกิดอุบัติเหตุจราจร ส่งผลให้เกิดการสูญเสียต่อบุคคลครอบครัวประเทศ และถือว่าการสูญเสียทางเศรษฐกิจด้วย

ดังนั้นจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยที่มีความประสงค์ต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชนใน ต. รำมะสัก อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง เพื่อแก้ไขปัญหาการ การสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินที่เกิดจากอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บที่เกิดจากการขับขี่ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดความรบกวนต่อการใช้รถบนถนนของคนในชุมชน การการขับขี่และมลภาวะทางเสียง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) เกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

- 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 4300 คน
- 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 4,300 คน ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ดังนี้ (Taro Yamane,1973)

สูตรการคำนวณ

$$N = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ขนาดประชากร}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์ = 0.05)}$$

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ต้องการระดับความเชื่อมั่นที่ 95% นั่นคือ ยอมให้เกิดความคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% หรือ 0.05 จึงแทนค่ากลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณ ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2552)
แทนค่าสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{4300}{1+4300(0.05)^2}$$

$$n = \frac{4300}{1+10.75}$$

$$n = \frac{4300}{11.75}$$

$$n = 365.9 \text{ คน}$$

จากค่าที่คำนวณ พบว่าจากการคำนวณตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามต้องใช้เท่ากับ 365.9คน ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 366 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยด้านเชิงปริมาณ โดยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ซึ่งแบบสอบถามมีค่าตอบในลักษณะมาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดแบบอัตราการประเมิน (rating Scale) 5 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยแบบเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ ขนาดเครื่องยนต์ของจักรยานยนต์ ระยะทางที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นประจำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการใช้ความเร็ว
2. ด้านการฝ่าฝืนกฎจราจร
3. ด้านความคึกคะนอง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการผู้ศึกษาต้องจัดเตรียมข้อมูลเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจในคำถามและแบบสอบถามร่วมกันก่อนลงพื้นที่เตรียมแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขั้นตอนดำเนินการผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดรวมกัน 366 คน
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยผู้ทำการวิจัยเก็บรวบรวมเอง
4. นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในงานวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test, F-test และ LSD

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) คือ การจัดข้อมูลให้เป็นพวกหรือให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายความถี่ ร้อยละของข้อมูล
3. ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง (Sample mean) เพื่ออธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูล
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อใช้อธิบายค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
5. ค่าสถิติ Independent Sample t-test ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม
6. ค่าสถิติ One-way ANOVA (F-test) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง กรณีที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 366 ชุด จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ ขนาดเครื่องยนต์ของจักรยานยนต์ ระยะทางที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นประจำ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุระหว่าง 20 ปีถึง 30 ปีมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น/ปลาย มีประสบการณ์การขับขี่รถจักรยานยนต์ 6 - 10 ปี ขนาดเครื่องยนต์ของรถจักรยานยนต์กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มี 125 ซีซี ระยะทางที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นประจำ 6 - 10

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน โดยภาพรวม ทั้งหมด 3 ด้าน คือ การใช้ความเร็ว การฝ่าฝืนกฎจราจร ความคึกคะนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติกันมาครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

การใช้ความเร็ว พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง ($\bar{X}=3.81$, S.D= 1.1167) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลำดับสูงสุด ท่านลดความเร็วของจักรยานยนต์เมื่อขับขึ้นถึงทางแยก ท่านลดความเร็วเมื่อถึงทางโค้งหรือทางแยก ท่านชลอรถทุกครั้งเมื่อเห็นว่าข้างหน้าเป็นร้านค้าหรือตลาดนัด ท่านหยุดรถทุกครั้งเมื่อถึงทางแยกที่ไม่มีสัญญาณไฟจราจร ท่านลดความเร็วรถจักรยานยนต์เมื่อถึงทางม้าลาย ท่านขับขี่รถจักรยานยนต์ในเขตชุมชนด้วยความเร็วไม่เกิน 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ท่านเคยหยุดให้คนเดินข้ามถนน ท่านขับขี่รถจักรยานด้วยความเร็วเกินที่กฎหมายกำหนดเมื่อถนนว่างหรือเป็นทางตรง และลำดับน้อยสุด ท่านเคยเข้าโค้งที่ความเร็ว 100 กม./ชม.ตามลำดับ

การฝ่าฝืนกฎจราจร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติกันมาครั้ง ($\bar{X}=3.31$, S.D= 1.240)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลำดับสูงสุด ท่านให้สัญญาณไฟทุกครั้งขณะเปลี่ยนช่องทางการเดินรถ ท่านขับขี่รถจักรยานยนต์ไม่ฝ่าฝืนสัญญาณไฟแดง ท่านสวมหมวกนิรภัยในขณะที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ ท่านไม่แซงรถจักรยานยนต์ในเขตห้ามแซง ท่านไม่ใช้โทรศัพท์ขณะขับขี่รถจักรยานยนต์ ท่านเคยซ้อน3-4 ท่านไม่หยุดรถจักรยานยนต์หลังเส้นเมื่อมีสัญญาณไฟแดง ท่านเคยนำรถที่มีสภาพ

ไม่สมบูรณ์มาขับขึ้นบนท้องถนน ท่านขับขี่รถจักรยานยนต์ย้อนศร ลำดับน้อยสุด ท่านขับขี่รถจักรยานยนต์บนทางเท้าตามลำดับ

ความคึกคะนอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง ($\bar{X}=1.87$, S.D= 1.14) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ลำดับสูงสุด ท่านเล่นหยอกล้อขณะขับขี่รถจักรยานยนต์ ท่านขับขี่รถจักรยานยนต์หลังจากดื่มของมึนเมา ท่านปล่อยมือจากแฮนด์รถขณะขับขี่รถจักรยานยนต์ ท่านขี่รถด้วยความเร็วโดยอายุต่ำกว่า18ปีและไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ท่านขับขี่รถจักรยานยนต์แข่งความเร็วกับรถจักรยานยนต์คนอื่น ท่านดัดแปลงรถจักรยานยนต์โดยเปลี่ยนท่อไอเสียให้เกิดความเสี่ยงดัง ท่านขับขี่รถด้วยความหวาดเสียวโดยการยกล้อ ท่านดัดแปลงสภาพของเครื่องยนต์รถเพื่อทำให้เกิดความเร็วที่มากกว่าเดิม ท่านขี่รถจักรยานยนต์โดยการนอนขี่หรือหมอบ และลำดับน้อยสุด ท่านชอบนัดรวมตัวกับเพื่อนมาตามถนนแล้วประลองความเร็วกับเพื่อน ตามลำดับ

ทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า

ข้อที่	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
สมมติฐานข้อที่1	เพศต่างกัน พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทองจังหวัดอ่างทอง	ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
	อายุต่างกัน พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทองจังหวัดอ่างทอง	สอดคล้องกับสมมติฐาน
	การศึกษาต่างกัน พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทองจังหวัดอ่างทอง	สอดคล้องกับสมมติฐาน
	ประสบการณ์ขับขี่รถจักรยานยนต์ต่างกัน พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทองจังหวัดอ่างทอง	สอดคล้องกับสมมติฐาน
	ขนาดเครื่องยนต์ของรถจักรยานยนต์ต่างกัน พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพนทองจังหวัดอ่างทอง	ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน การใช้ความเร็วแตกต่างกัน การฝ่าฝืนกฎจราจร ไม่แตกต่างกัน และความคึกคะนอง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้ง ผู้ศึกษาได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การใช้ความเร็ว การฝ่าฝืนกฎจราจร ความคึกคะนอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำงาน ผู้ศึกษาสามารถนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้

จากการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า การใช้ความเร็ว การฝ่าฝืนกฎจราจร ความคึกคะนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติกันมาๆ ครั้ง ($\bar{X}=3.00$, $S.D.=0.534$) ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัฒนิตา เคาตวิงศ์ (2559) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรกับพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ ที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของผู้ขับขี่ในพื้นที่เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในพื้นที่เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุเทพ สัมพุล (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนโรงเรียนพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับบางครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับบางครั้งเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านถนนและสภาพแวดล้อมในการขับขี่ รองลงมาคือด้านสภาพยานพาหนะและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านบุคคล 2.ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรสวมหมวกนิรภัยขณะขับขี่รถจักรยานยนต์ทุกครั้ง รองลงมาคือ ควรขับขี่รถจักรยานยนต์ด้วยความระมัดระวังไม่ประมาท และควรปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด

จากการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชน กรณีศึกษาตำบลรามะสัก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง การใช้ความเร็ว การฝ่าฝืนกฎจราจร ความคึกคะนอง วิเคราะห์โดยหาความแปรปรวนทาง(One-way ANOVA) ค่าที่ใช้ในการทดสอบที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และอายุระหว่าง 20-30 ปี มีระดับการศึกษา มัธยมศึกษาต้น/ปลาย ประสบการณ์การขับขี่รถจักรยานยนต์ 6-10 ปี ขนาดเครื่องยนต์ของรถจักรยานยนต์ ส่วนใหญ่ 125 ซีซี และระยะทางที่ใช้รถจักรยานยนต์เป็นประจำ 6-10 กม. ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สนธยา จันท์เยี่ยม (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และวิเคราะห์จำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis) ผลการวิจัย พบว่าข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ขับขี่ที่มีพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎจราจรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 16-25 ปี มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีเป็น นักเรียน / นักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

เชิงนโยบาย สามารถนำมาปรับปรุงพฤติกรรมในการขับขี่รถจักรยานยนต์เพื่อความปลอดภัยซึ่งจะทำให้ผู้ขับขี่ทุกคนตระหนักและให้ความสำคัญเกี่ยวกับกฎจราจรที่กำหนดไว้ให้ผู้ขับขี่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดอีกทั้งยังเป็นการทบทวนความรู้ด้านกฎจราจรที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ

เชิงปฏิบัติ การส่งเสริมพฤติกรรมในการขับขี่รถจักรยานยนต์โดยให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น หรือแลกเปลี่ยนความรู้ให้มากขึ้นโดยการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพฤติกรรมในการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงเนื่องจากประชาชนที่มีพฤติกรรมในการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความมีความเสี่ยงเพื่อให้ทราบถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 1 มีการปรับเปลี่ยนตัวอย่างในการศึกษาวิจัยหรือเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้การศึกษามีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
- 2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการขับขี่รถจักรยานยนต์ที่มีความเสี่ยงต่อเขตชุมชนกรณีศึกษาตำบลรามะสักอำเภอบึงสามพันจังหวัดอำนาจทอง

บรรณานุกรม

- กาญจนากรอง สุอังคะ. (2559). รายงานการวิจัยการศึกษาพฤติกรรมในการขับขี่ของวัยรุ่นที่มีผลต่อความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจากการใช้รถจักรยานยนต์. นครราชสีมา : คลังปัญญา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สุเทพ สัมพุล .(2554). พฤติกรรมในการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนโรงเรียนพนมรุ้ง อำเภอลำปลายมาศบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์.วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- สนธยา จันทร์เยี่ยม .(2544) .ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์.วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.สถาบันราชภัฏสุรินทร์
- พัฒนา เตชาติวงศ์.(2559). การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎหมายจราจรกับพฤติกรรมในการขับขี่รถจักรยานยนต์ ที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของผู้ขับขี่ในพื้นที่เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2561).แผ่นแม่บทความปลอดภัยบนท้องถนน พ.ศ. 2561-2564. ออนไลน์. สืบค้นจาก www.roadsafetythailand.com .สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2564.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ทัศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ATTITUDES AND INTENTIONS OF CYBERBULLYING BEHAVIOR
AMONG UNDERGRADUATE STUDENTSรุษานี การิง¹ กามีละห์ สะยะมิง² ดวงกมล ทองอยู่³ และ หทัยรัตน์ อ่วมน้อย⁴
Rusnane Karing¹ Kamilah sayaming² Duangkamol Thongyoo³ and Hathairat Uamnoi⁴¹ นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Rusnane.ka@vru.ac.th² นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Kamilah.sa@vru.ac.th³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล doungkamol@vru.ac.th⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Hathairat@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1).ศึกษาความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของนักศึกษา 2).เปรียบเทียบความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3).ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและความตั้งใจต่อการเกิดพฤติกรรมกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ แบบวัดครั้งเดียว โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งเพศชาย และเพศหญิง ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-5 จาก 8 คณะ จำนวน 370 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ในช่วง พ.ศ. 2563 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1.ความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของนักศึกษาอยู่ในระดับต่ำ 2.นักศึกษาที่มีเพศ และชั้นปีต่างกันมีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนักศึกษาที่มีคณะต่างกันมีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 3.ทัศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มีความสัมพันธ์เชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = -0.599$ $p < 0.01$)

คำสำคัญ

ทัศนคติ การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ABSTRACT

This research is intended to: 1. Study the intentions of students' cyber-bullying behavior. 2) Compare intentions of cyberbullying behaviors classified by personal factors. 3) Find relationships between attitudes and intent on the occurrence of cyberbullying behavior. This was a quantitative research by using One-time measuring survey. Questionnaires were used as a tool for data collection. The sample group consisted of 370 students. The sample group consisted of both male and female undergraduate students from year 1 to 5 covering 8 faculties and a simple sampling method was used. This was performed in the year 2020. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's Correlation Coefficient.

The results of the research found that 1. The intention of the student cyberbullying behavior is low. 2. Gender and different years of the students were no different levels of intention for cyberbullying behavior in statistically insignificant at level 0.05, which did not meet the objectives. And students from different faculties had different levels of intention for cyber-bullying behavior in statistically significant at level 0.05. 3. Attitudes and intentions of cyberbullying behavior were negatively related. Statistically significant at the level of 0.01 ($r = -.599$ $p < 0.01$).

Keywords

Attitudes, cyberbullying, undergraduate students.

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีได้กลายเป็นปัจจัยที่สำคัญของวัยรุ่น ซึ่งสามารถเข้าถึงเว็บไซต์โซเชียลมีเดียได้อย่างง่ายดาย สามารถติดต่อและสื่อสารกันอย่างสะดวกรวดเร็วกว่าที่เคยเป็นมา เนื่องจากเทคโนโลยีมีทั้งด้านอุปกรณ์ ระบบเครือข่ายสัญญาณ ที่สามารถทำกิจกรรมได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การค้นหาเพื่อนผ่านแอปพลิเคชัน (Application) ต่างๆ การเล่นเกม การถ่ายรูป และคลิปวิดีโอ รวมไปถึงการเผยแพร่รูปภาพ โดยเทคโนโลยีนั้นเข้ามาเปลี่ยนแปลง เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน เมื่อมีการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น ก็ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น เยาวชนขาดการกลั่นกรองในการเลือกรับสาร รวมถึงการที่เครือข่ายสังคมออนไลน์กลายเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่เยาวชนเลือกใช้กระทำความรุนแรงต่อกันมากขึ้น และเป็นสาเหตุของการเกิดการรังแกกันประเภทใหม่ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ผ่านสื่อออนไลน์ซึ่งเรียกว่า การรังแกบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) ซึ่งการรังแกบนโลกไซเบอร์เป็นความรุนแรงที่สามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่จำกัด เวลา และสถานที่อย่างแท้จริง (วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์, 2552 อ้างถึงใน ชินดนัย ศิริสมฤทัย, 2560) การรังแกบนโลกไซเบอร์ เป็นลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ความหมายของการรังแกบนโลกไซเบอร์ จึงมีมิติที่สำคัญในเรื่องของความตั้งใจ ความอันตรายจากการกระทำซ้ำๆ ซึ่งผลกระทบของการรังแกบนโลกไซเบอร์ต่อวัยรุ่น ได้แก่ ความเครียด ความวิตกกังวล ความเศร้าโศก อับอาย และเกิดความหวาดกลัวในความปลอดภัย และการใช้ชีวิต (พรชนก ดาวประดับ และสุภาวดี เจริญวานิช(2560)

อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศรวมทั้งระบบการสื่อสารที่ไร้ขีดจำกัด ได้ส่งผลกระทบต่อปัญหาความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย โดยเฉพาะใน กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ที่มีสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นถึงร้อยละ 58.40 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้เกิดการรังแกบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) หรือการกลั่นแกล้งกันผ่านทางสื่อออนไลน์ พฤติกรรมกรังแกทางไซเบอร์ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ในวัยรุ่นตามมาอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการเรียน สุขภาพและจิตใจรวมถึงปัญหาทางพฤติกรรมต่างๆ (กองบังคับ การปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี, 2562)

งานวิจัยในครั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากเรายังไม่ทราบ ทักษะคิด และความตั้งใจในเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ และยังไม่มี ข้อมูล เชิงลึกในแง่ของมุมมองของนักศึกษา เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จึงไม่สามารถทราบได้ว่าความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีทักษะคิดและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์อย่างไร คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจโดยที่จะ ศึกษา ในประเด็นดังกล่าว เพื่อที่จะได้ทราบถึงมุมมองอย่างลึกซึ้ง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคล มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมดูแล ป้องกัน ให้ความช่วยเหลือ หรือเป็น แนวทางในการแก้ไข ปัญหาของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ต่อไป

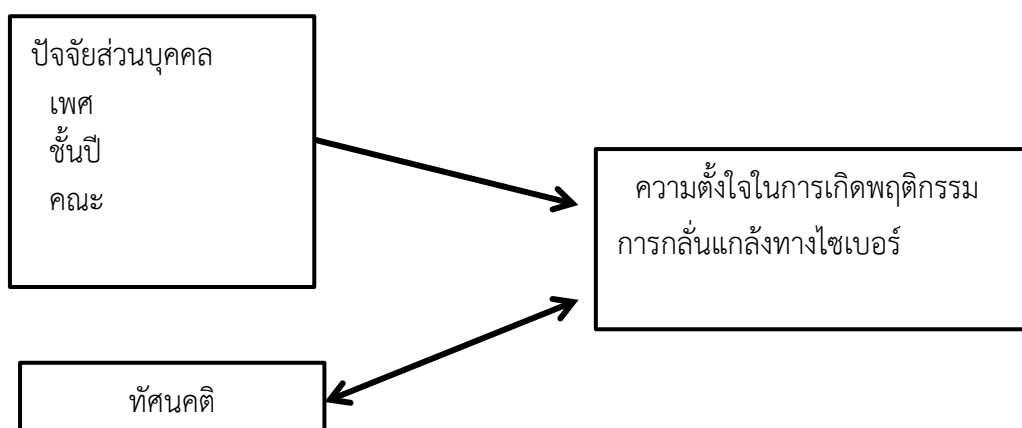
ปัญหาวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี คณะแตกต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ต่างกันหรือไม่
2. ทักษะคิดของนักศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบกับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของนักศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะคิดและความตั้งใจต่อการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1** นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์แตกต่าง
- สมมติฐานที่ 2** นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์แตกต่าง
- สมมติฐานที่ 3** นักศึกษาที่มีคณะต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์แตกต่าง
- สมมติฐานที่ 4** ทศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีความสัมพันธ์ในเชิง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์ จำนวน 4,479 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์ จำนวน 370 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549, หน้า 47) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% โดยการสุ่มอย่างง่าย เป็นการสุ่มประชากรมีคุณลักษณะ และคุณสมบัติใกล้เคียงกัน รู้ขนาดประชากรที่แน่นอน โอกาสที่จะถูกเลือกเท่าๆกัน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติต่อการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ คือ สิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ของแต่ละคน ที่มีอิทธิพลต่อ ความรู้สึกที่มีต่อการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ว่าเป็นการรังแกประเภทใหม่ ผ่านเครื่องมือสื่อสารอย่างไร ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย

ความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของนักศึกษา คือ การแสดงพฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ โดยพฤติกรรมนั้นเป็นความตั้งใจกระทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ความเจ็บปวด ทางจิตใจ เพื่อให้ตนเองรู้สึกมีอำนาจ หรือมีพลังเหนือกว่าผู้อื่น

นักศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง นักศึกษาระดับ ชั้นปีที่ 1-5 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้น และคณะ จำนวน 4 ข้อ มี 2 คำตอบให้เลือก 1 ข้อ และมีหลายคำตอบให้เลือก 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ เป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 13 ข้อ ใช้ระดับการวัดข้อมูล แบบอันตรภาคชั้น (interval scale) โดยระดับความคิดเห็น 4 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 ความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ เป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 15 ข้อ ใช้ระดับการวัดข้อมูล แบบอันตรภาคชั้น (interval scale) โดยระดับความคิดเห็น 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

มีแนวทางพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้

- 1) พัฒนาข้อคำถามจากแบบสอบถามที่สร้างโดยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2) นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนรวม 3 ท่าน ได้แก่ 1. ผศ.ดร.ทศพรรัตน์ อ่วมน้อย อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ 2. อ.ดร.ดวงกมล ทองอยู่ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ และ 3. อ.ดร.มนัส สายเสมา อาจารย์ประจำภาควิชาสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ เพื่อทดสอบอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Test) ตามสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1977: 49-60) ที่มีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนน ดังนี้ ให้ 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบจะต้องมีค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป
- 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 30 คน เพื่อทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach Alpha Coefficient) ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามพบว่ามีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .959 และได้แบบสอบถามที่นำไปเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ โดยมีวิธีการสุ่มอย่างง่าย หลังจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามวัตถุประสงค์การนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ความถี่ (frequency) และ ร้อยละ (percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำเสนอระดับของตัวแปรที่ศึกษา
3. t-test เพื่อเปรียบเทียบนักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลแตกต่างกัน ซึ่งแสดงความแตกต่างระหว่างตัวแปรที่จะศึกษา
4. F-test one way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบนักศึกษาที่มีชั้นปีและคณะต่างกันมีการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลแตกต่างกัน ซึ่งแสดงความแตกต่างระหว่างตัวแปรที่จะศึกษา
5. ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อนำเสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เสนอเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.1) ระดับชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 30.0) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 24.3) รายละเอียด ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	204	55.1
ชาย	166	44.9
2. ระดับชั้นปี		
ชั้นปีที่1	89	24.1
ชั้นปีที่2	71	19.2
ชั้นปีที่3	111	30
ชั้นปีที่4	95	25.7
ชั้นปีที่5	4	1
3. คณะ		
ครุศาสตร์	59	15.9
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	43	11.6
เทคโนโลยีการเกษตร	30	8.1
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	90	24.3
วิทยาการจัดการ	43	11.6
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	32	8.6
สาธารณสุขศาสตร์	45	12.2
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ	28	7.6
รวม	370	100

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีระดับทัศนคติต่อการก่อกวนสิ่งแวดล้อมโลกไซเบอร์โดยรวมอยู่ในระดับสูง และความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการก่อกวนสิ่งแวดล้อมโลกไซเบอร์โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ รายละเอียดดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. ด้านทัศนคติต่อการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์	3.42	.483	สูง
2. ด้านความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์	1.72	.589	ต่ำ

หมายเหตุ : การแปลผลค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.00 ต่ำ, 2.01 – 3.00 ปานกลาง, 3.01 – 4.00 สูง

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์แตกต่างกัน

ตารางที่ 3

	N	Mean	S.D.	t-value	df.	Sig.
ชาย	166	21.90	7.22	-1.18	368	.238
หญิง	204	22.84	7.98			

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ไม่แตกต่างกัน โดยเพศชายและเพศหญิงมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์อยู่ในระดับต่ำเหมือนกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์แตกต่างกัน

ตารางที่ 4

ระดับชั้นปี	ผลรวมกำลังสอง	องศาความเป็นอิสระ	ผลรวมกำลังสองเฉลี่ย	ค่าอัตราส่วน F	ระดับนัยสำคัญ Sig.
ระหว่างกลุ่ม	542.07	4	135.52	2.35	.054
ภายในกลุ่ม	2159.99	365	57.70		
รวม	21602.07	369			

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักศึกษาที่มีชั้นปีที่ต่างกันมีความตั้งใจในการเกิด พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ชั้นปี มีความตั้งใจในการ เกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลอยู่ในระดับต่ำเหมือนกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05)

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาที่มีคณะต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลแตกต่างกัน
ตารางที่ 5

คณะ	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig
ครุศาสตร์	59	28.97	8.45	14.98	.000
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	43	19.40	4.93		
เทคโนโลยีการเกษตร	30	20.23	5.72		
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	90	24.61	8.39		
วิทยาการจัดการ	43	18.98	5.61		
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	32	22.38	6.80		
สาธารณสุขศาสตร์	45	19.89	5.45		
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ	28	17.96	3.38		

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า นักศึกษาที่มีคณะต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลแตกต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผลรวมกำลังสองเฉลี่ยระหว่างกลุ่มมีค่าเท่ากับ 693.031 และผลรวมกำลังสองเฉลี่ยภายในกลุ่มมีค่าเท่ากับ 46.273 ค่าอัตรา ส่วนระหว่างผลรวมกำลังสองเฉลี่ยระหว่างกลุ่มและผลรวมกำลังสองเฉลี่ยภายในกลุ่มหรือค่าเอฟ (F) มีค่าเท่ากับ 14.977 ซึ่งมีค่านัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.000 นั่นคือค่าเฉลี่ยระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีคณะที่ศึกษาต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล ของนักศึกษาแต่ละคณะมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลที่แตกต่างกัน โดยหลังจากนั้นจึงทำการทดสอบรายคู่ และตรวจสอบตารางเปรียบเทียบรายคู่ตาม (ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD คณะกับความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD คณะกับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมกลั่นแกล้งบนโลก
ไซเบอร์

คณะ	ค่าเฉลี่ย	ครุ ศาสตร์	เทคโนโลยี อุตสาหกรรม	เทคโนโลยี การเกษตร	มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	วิทยาการ จัดการ	วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	สาธารณสุข ศาสตร์	วิทยาลัย นวัตกรรม และการ จัดการ
		28.97	19.40	20.23	24.61	18.98	22.38	19.89	17.96
ครุศาสตร์	28.98	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*	.000*
เทคโนโลยี อุตสาหกรรม	19.40		.605	.000*	.776	.061	.734	.387	
เทคโนโลยี การเกษตร	20.23			.002*	.438	.216	.830	.205	
มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	24.61				.000*	.111	.000*	.000*	
วิทยาการ จัดการ	18.98					.033	.530	.540	
วิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยี	22.38						.115	.013	
สาธารณสุข ศาสตร์	19.89							.241	
วิทยาลัย นวัตกรรม และการ จัดการ	17.96								

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD ความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ จำแนกตามคณะของนักศึกษา *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า นักศึกษาที่มีคณะที่ต่างกัน มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่าคู่ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ แตกต่างจาก คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

นักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์แตกต่างกันจาก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

นักศึกษาคณะเทคโนโลยีการเกษตร มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ แตกต่างกันจาก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ แตกต่างกันจาก คณะวิทยาการจัดการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ไม่แตกต่างกันจาก คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะวิทยาลัย นวัตกรรมการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ไม่แตกต่างกันจาก คณะสาธารณสุขศาสตร์ และคณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

นักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ มีระดับความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ไม่แตกต่างกันจาก คณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ทศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ อย่างนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.599$, $p < .01$) รายละเอียด ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

ความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์	
ทศนคติ	-.599**

** $p < .01$

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทักษะคิดและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล โดยสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุธาเทพ รุณเรศ (2561) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตระหนักถึงภัยคุกคามทางโซเชียลของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างคือผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปและอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 400 คน และไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความรู้สึกและตระหนักต่อการเกิดการกลั่นแกล้งทางโซเชียลที่เหมือนกัน จึงไม่มีผลทำให้มีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลไม่แตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกันมีความตั้งใจในการเกิด พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ ทองพะวงศักดิ์ (2560) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเขตหนองแขม สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมที่ถูกรังแกระหว่างชั้นปีที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ชั้นปี มีความรู้และรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการเกิดการกลั่นแกล้งทางโซเชียลที่เหมือนกันและมีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกัน จึงไม่มีผลทำให้มีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่มีคณะต่างกันมีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มีความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลน้อยกว่าคณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทั้งนี้จากผลของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจะเห็นได้ว่า คณะครุศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า คณะอื่นๆ จึงทำให้เห็นว่าความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลแตกต่างจากคณะอื่นๆ

4. นักศึกษาที่ทัศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลมีความสัมพันธ์เชิงลบ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาที่มีประสบการณ์ที่พบเจอบนโลกออนไลน์ หรือไม่ว่าจะเป็นการรับรู้ข่าวสารว่า การกลั่นแกล้งทางโซเชียลเป็นสิ่งที่ไม่ดี และมีผลกระทบตามมา จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ว่าเป็นสิ่งไม่ควรกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของทัศนคติ Rogers (1978) กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและทัศนคติ ดังนั้น ผลจากการวิจัยอาจคาดคะเนแนวโน้มได้ว่า ทัศนคติของนักศึกษาต่อความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลมีความสัมพันธ์ในเชิงลบหรืออาจส่งผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมของนักศึกษาในการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนัช สงศิริ อ่างใน วรพงษ์ วิไล และเสริมศิริ นิลดำ (2561) ได้ศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บริบทของครอบครัว และพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่พบว่า ทัศนคติและการรับรู้ที่มีต่อการรังแกกันผ่านโลกโซเชียลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกโซเชียล นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงหรือมีความตั้งใจในการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินดนัย ศิริสมฤทัย (2560)

โดยสรุปแล้ว การมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลในระดับสูง ทำให้ มองเห็นว่า การกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี เป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรกระทำ โดยมี ทัศนคติที่คอยยับยั้ง ป้องกัน และมีความตั้งใจในการที่จะไม่แสดงพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางโซเชียล ในการแสดงออก ส่วนพฤติกรรมที่ดีที่อยู่ในระดับสูง ทำให้เห็นว่าการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข โดยเริ่มจากการรับรู้ถึงพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น ซึ่งจะนำไปถึงทัศนคติ และความตั้งใจที่จะไม่แสดงพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาวิจัยและทบทวนผลงานวิจัย ทัศนคติเชิงบวกมีผลต่อความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล เมื่อมีทัศนคติเชิงบวกแล้วส่งผลไม่ให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวและเป็นผลให้เห็นได้ว่าจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้น ดังนั้นมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัย ไปปรับใช้ ป้องกันและแก้ปัญหาได้ โดยการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลให้มากขึ้น การปรับทัศนคติให้เห็นถึงปัญหาสะท้อนให้เห็นถึงภัยและความไม่เหมาะสมของการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล
2. ควรนำผลวิจัยไปสร้างโปรแกรมหรือโครงการ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีในการใช้สังคมออนไลน์ให้กับกลุ่มวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล เช่น ความฉลาดทางดิจิทัล การมองโลกในแง่ดี การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกของทัศนคติและความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล

บรรณานุกรม

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี. (2562).

การกลั่น แกล้งทางอินเทอร์เน็ต.สืบค้น 18 กรกฎาคม 2563,จาก <https://tcsd.go.th/>
ซินดนัย ศิริสมฤทัย. (2560). การรับรู้ ทัศนคติ และความตั้งใจในการเกิดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลก
โซเชียล.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พรชนก ดาวประดับ. (2560). รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรพรรณ ทองทะนงศักดิ์. (2560).การศึกษาพฤติกรรมการถูกรังแกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนเขตหนองแขม สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง . สืบค้น 20 กรกฎาคม 2563,จาก <http://www.edujournal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/1693.ru>

วรพงษ์ วิไล และ เสริมศิริ นิลดา. (2561). พฤติกรรมการรังแกกันผ่านโลกโซเชียลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ในจังหวัดเชียงรายกรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย, วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต,1(2),5-6,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุภาวดี เจริญวานิช. (2560). การรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น. วารสาร
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 25(4), 641-642. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธาเทพ รุณเรศ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตระหนักถึงภัยคุกคามทางไซเบอร์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกรุงเทพฯ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). สัมภาษณ์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2556.
กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of
criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Roger, E. M., & Storey, J. D. (1987). **Communication campaign**. In C. Berger and S. H. Chaffee (Eds.),
Handbook of communication science. Newbury Park, CA: n.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

การเปรียบเทียบความสามารถในการควบคุมตัวเองในเด็กอายุ 5-6 ปี โดยใช้การจัดประสบการณ์การเล่น

A COMPARISON OF SELF-CONTROL ABILITIES IN FIVE-TO-SIX YEARS OLD CHILDREN EMPLOYING PLAYING EXPERIENCE

ดุสิตา งามเฉลียว¹ กนต์ธีร์ สีสัน² หทัยรัตน์ อ่วมน้อย³ และ ดวงกมล ทองอยู่⁴

Dusita Ngamchaliwy¹ Kanatee Seesan² Hathairat Oumnnoi³ Doungkamol Thongyoo⁴

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล dusita.ngam@vru.ac.th

² นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล kanatee.see@vru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล hathairat@vru.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล doungkamol@vru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเปรียบเทียบความสามารถในการควบคุมตัวเองในเด็กอายุ 5-6 ปี โดยใช้การจัดประสบการณ์การเล่น ที่เป็นระบบซึ่งคาดว่าจะเพิ่มความสามารถในการควบคุมตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กอายุ 5 ถึง 6 ปี จำนวน 10 คน จากสถานรับเลี้ยงเด็กในเขาเพิ่ม บ้านนา นครนายก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ The Marshmallow Test โดยใช้ 12 เกมโดยใช้ Quasi – การวิจัยเชิงทดลองที่มีการออกแบบก่อนการทดสอบและหลังการทดสอบ ผลการวิจัยพบว่าเด็กอายุ 5-6 ปีที่มีส่วนร่วมกับประสบการณ์การเล่นที่เป็นระบบมีความสามารถในการควบคุมตนเองมากขึ้น

คำสำคัญ

การควบคุมตนเอง ประสบการณ์การเล่น

ABSTRACT

This research aimed to compare the ability of children between the ages of 5 and 6 years of age to control themselves before and after employing an organized playing-experience which was expected to enhance self-control ability. The samples were 10 children that were 5 to 6 years of age from a nursery in Khao Pherm, Ban Na, Nakhon Nayok. The research instruments were The Marshmallow Test utilizing 12 games using Quasi – experimental research with pretest and posttest design. The findings show that children aged 5-6 years of age who engaged with the organized playing-experience had the greater ability of self-control.

Keywords

self-control, playing experience

ความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเปลี่ยนจากสังคมเรียบง่ายมาสู่สังคมสมัยใหม่ที่มีโครงสร้างสลับซับซ้อน เนื่องจากความก้าวหน้าจากเทคโนโลยีสารสนเทศ และสภาพเศรษฐกิจ ทำให้สังคมเกิดวิถีชีวิตของครอบครัวในแบบพ่อแม่ทำงานลูกอยู่กับผู้สูงอายุ การเลี้ยงพิงพาโทรศัพท์มือถือเพื่อความสะดวกสบายของผู้เลี้ยง ช่วงเวลา 5 – 6 ปี เป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการพัฒนาแรกเริ่มของเด็ก เป็นรากฐานของสติปัญญา จิตใจ และบุคลิกภาพ ตลอดจนลักษณะนิสัยต่างๆ คุณภาพชีวิตและบุคลิกภาพของเด็กจะเป็นอย่างไร ช่วงเวลาดังกล่าวจึงมีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อการปลูกฝังความประพฤติหรือพฤติกรรม และบุคลิกภาพ ดังนั้น การมีการควบคุมตนเอง ในเด็กอายุ 5 – 6 ปี เป็นฐานสำคัญหนึ่งที่จะทำให้ในอนาคต เด็กสามารถเติบโต อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประสบความสำเร็จ ในหน้าที่การงาน และมีครอบครัวที่มีความสุข ได้ ลักษณะนิสัยที่เด็กอายุ 5 – 6 ปี ควรได้รับการปลูกฝังคือ การฟังคำสั่งเข้าใจ ปฏิบัติตามคำสั่งได้ และรอได้ 3 พื้นฐานสำคัญนี้ จะส่งผลต่อเด็กโดยตรงเมื่อพวกเขาโตขึ้น (Walter Mischel, 2009) และเป็นผลดีต่อสังคม บุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูงมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจกระทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าบุคคลที่มีการควบคุมตนเองต่ำ (Dewitte & De Cremer, 2001)

จากการสำรวจพื้นที่ตำบลเขาเพิ่ม อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ระหว่าง ปี 2562 – 2563 พบว่ามีเด็กอายุ 5 – 6 ปี จำนวน 123 คน และ 1 ใน 3 เป็นเด็กที่ผู้สูงอายุเป็นผู้เลี้ยงดู ทำให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมและด้านพัฒนาสมวัย โดยลักษณะที่พบมาก จะขาดการควบคุมตนเองหรือการควบคุมตนเอง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสามารถในการควบคุมตนเองผ่านการเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเองของเด็กอายุ 5 – 6 ปี เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีระดับของการควบคุมตนเองได้มากขึ้น เพราะเป็นการเรียนรู้รูปอีกหนึ่งรูปแบบซึ่งจะส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้านเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการ รอคอย การปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเคารพกติกาทางสังคม และเป็นประโยชน์สำหรับเด็กต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

เด็ก 5-6 ปี ที่ผ่านกระบวนการเล่นแบบเสริมสร้างการควบคุมตนเองจะมีลักษณะการควบคุมตัวเองแตกต่างจากเดิมหรือไม่

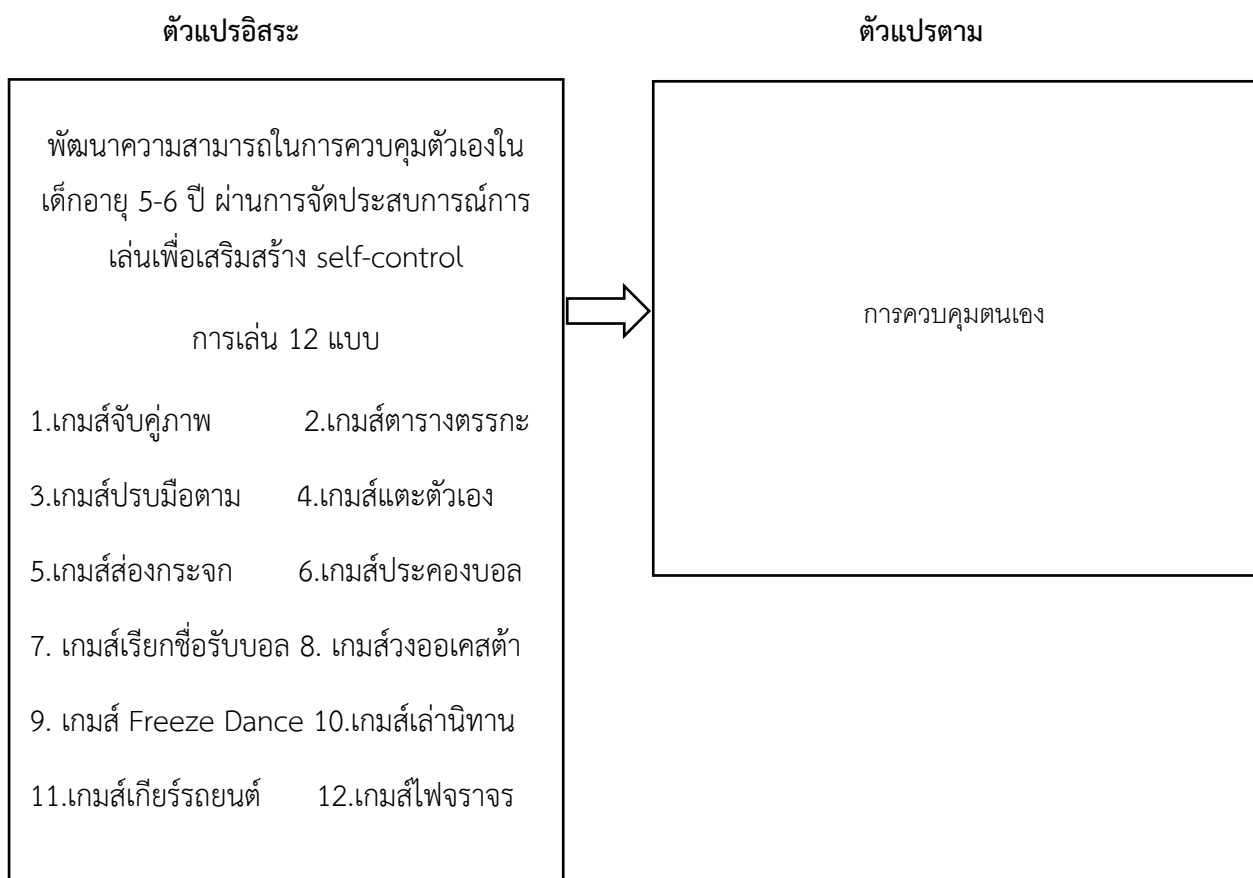
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการควบคุมตนเองของเด็กอายุ 5-6 ปี ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเอง

สมมติฐานการวิจัย

การควบคุมตนเองของเด็กอายุ 5-6 ปี ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเองแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากึ่งทดลอง (Quasi – experimental research) แบบ วัดก่อนและหลังการทดลอง (One group pre – test and post - test design) เป็นการศึกษาการพัฒนาความสามารถในการควบคุมตัวเองในเด็กอายุ 5-6 ปี ผ่านการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการควบคุมตนเอง ดำเนินการศึกษา ตั้งแต่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2563 – 14 สิงหาคม พ.ศ. 2563

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นเด็กอายุ 5-6 ปี ในศูนย์เด็กเล็ก ตำบลเขาเพิ่ม อำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก จำนวน 10 คน โดยใช้แนวคิดของ Polit and Hungler กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือก (Inclusion Criteria) เป็นเด็กที่อยู่ในศูนย์เด็กเล็ก 3 ศูนย์ของตำบลเขาเพิ่ม กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่ม

ตัวอย่าง ดังนี้ 1. เป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในตำบลเขาเพิ่ม อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ทั้งเพศชายและเพศหญิง 2. มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี 3. ไม่มีความพิการทางร่างกาย 4. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ 5. ถามตอบรู้เรื่อง สื่อสารได้ดี 6. การเชิญผู้ปกครองมาดูขั้นตอนการทดสอบ อธิบายวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรม และขออนุญาตในการพาบุตรเข้าร่วมกระบวนการ 6. ผู้ปกครองยินยอมและเต็มใจในการเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ใช้แบบจดบันทึกกิจกรรม เล่นเสริมสร้างการควบคุมตนเอง แบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) บันทึกภาพเคลื่อนไหว บันทึกพฤติกรรมของเด็ก ก่อนและหลังการได้รับกิจกรรมเสริมสร้างการควบคุมตนเอง 2) ใช้แบบจดบันทึกกิจกรรม เล่นเสริมสร้างการควบคุมตนเอง เป็นแบบจดบันทึก ที่ด้านบน มีชื่อการเล่น คำอธิบายการเสริมพัฒนาการด้านต่างๆจากการเล่น วันที่เล่น เวลา สถานที่ที่ใช้เล่น ชื่อผู้บันทึก ด้านล่างเป็นรูปแบบตาราง ในตาราง มีชื่อเด็กที่เข้าร่วม ชื่อเล่น วันเดือนปีเกิด เข้าใจคำสั่งหรือไม่ ทักษะในการเล่น แบ่งเป็นเล่นได้ กับ เล่นไม่ได้ และ หมายเหตุสำหรับอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเล่น 3) แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่เข้าร่วมทดลอง เช่น ครู พ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครอง

2. แบบแผนการจัดกิจกรรม การเล่นเสริมสร้างการควบคุมตนเองจำนวน 12 เกม และทำกิจกรรมทั้งสิ้น 18 ครั้ง ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์ขึ้นจากแนวคิดของ ดิวอี้ เพียเจตและไวคอตสกี ที่มุ่งเน้นการเล่นในเด็กซึ่งเป็นการปรับขยายโครงสร้าง และเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว อย่างเต็มศักยภาพ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าทุกกิจกรรมมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.5 หลังจากนั้นได้มาจากการที่ผู้วิจัยได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มเด็กที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ซึ่งเด็กอายุ 5-6 ปี ในศูนย์เด็กเล็ก ตำบลเขาเพิ่ม ที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยก่อนที่จะทำกิจกรรมไปใช้จริง กิจกรรมประกอบไปด้วย

1. เกมจับคู่ภาพ

วัตถุประสงค์ : เพื่อเด็กได้ควบคุมตนเองในการจับคู่ภาพแต่ละภาพให้สำเร็จ

2. เกมตารางตรรกะ

วัตถุประสงค์ : เป็นเกมที่ต้องใช้ความตั้งใจ และใช้สมาธิในการเล่น เป็นการทำให้เด็กมีความอดทนในการเล่นให้จบเกม

3. เกมปรบมือตาม

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กหัดควบคุมตนเองให้จดจ่อในการทำกิจกรรม

4. เกมแตะตัวเอง

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับคำสั่งที่ได้รับ

5. เกมส่องกระจก

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับการทำตามเพื่อนตรงข้าม

6. เกมประคองบอล

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้ตั้งใจและอดทนในการประคองบอลให้ถึงเส้นชัย

7. เกมเรียกชื่อรับบอล

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับการรอให้ถูกเรียกชื่อถึงจะสามารถรับบอลได้

8. เกมวงออคเสต้า

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับการรอคำสั่งให้ตนเองสามารถเต้นได้

9. เกม Freeze Dance

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับเสียงเพลง และควบคุมตนเองในการหยุดตามจังหวะเพลงตามกติกาการเล่น

10. เกมเล่านิทาน

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับนิทานและ ตั้งใจฟัง

11. เกมเกียร์รถยนต์

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับคำสั่งในการเล่น และบังคับตนเองให้ทำตามคำสั่ง

12. เกมไฟจราจร

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เด็กควบคุมตนเองให้จดจ่ออยู่กับคำสั่งในการเล่น และบังคับตนเองให้ทำตามคำสั่ง

กิจกรรมดำเนินการพัฒนาความสามารถในการควบคุมตัวเองในเด็กอายุ 5-6 ปี ผ่านการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้าง self-control 12 เกม ทำทั้งสิ้น 18 ครั้งๆละ 1 - 2 ชั่วโมง ดังนี้

สัปดาห์ที่	กิจกรรมครั้งที่	วันที่	สถานที่	เวลา
1	1	16 มิถุนายน 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
1	2	17 มิถุนายน 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
2	3	23 มิถุนายน 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
2	4	24 มิถุนายน 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
3	5	30 มิถุนายน 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
3	6	1 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
4	7	8 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
4	8	9 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
5	9	15 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
5	10	16 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
6	11	22 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
6	12	23 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
7	13	29 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
7	14	30 กรกฎาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
8	15	5 สิงหาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
8	16	6 สิงหาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
9	17	13 สิงหาคม 2563	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง
9	18	14 สิงหาคม	ศูนย์เด็กเล็กเขาเพิ่ม	2 ชั่วโมง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของแตกต่างของเวลาเฉลี่ยในการการควบคุมตัวเองด้วยการพิจารณาการไม่ได้รับประทานขนมก่อนถึงเวลาที่กำหนดในกลุ่มด้วยสถิติ paired t – test โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์คือเวลาในการรอคอยของกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดสอบการแจกแจงปกติของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าข้อมูลมีการแจกแจงปกติ ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางการทดสอบการแจกแจงปกติของกลุ่มตัวอย่าง

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Pre-test	.171	10	.200 [*]	.889	10	.167

สถิติ Shapiro-Wilk ค่า sig. พบว่า มีค่า .167 แสดงว่าข้อมูลมีการแจกแจงปกติ

* Shapiro-Wilk test จะใช้เมื่อมีข้อมูลน้อยกว่า 50 case

ตารางที่ 2 ทดสอบความแตกต่างของเวลาเฉลี่ยในการการควบคุมตัวเองไม่ให้นานขนมก่อนถึงเวลาที่กำหนดก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเองกับการเล่นแบบอิสระ

ตัวแปร	X ⁻	SD	T (pairedt-test)	df	p-value
เวลาในการควบคุมตนเอง					
ก่อนทดลอง	1.8	99.9	- 25.015*	9	0.000
หลังการทดลอง	15	0.00			

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้าง การควบคุมตนเอง มีเวลาเฉลี่ยด้านพฤติกรรมในการการควบคุมตัวเองไม่ให้นานขนมก่อนถึงเวลาที่กำหนด ระดับต่ำ (X = 1.8, SD = 99.9) และหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้าง การควบคุมตนเอง มีเวลาเฉลี่ยด้านพฤติกรรมในการการควบคุมตัวเองไม่ให้นานขนมก่อนถึงเวลาที่กำหนด ระดับสูง (X = 15, SD = 0.00) เมื่อทดสอบความแตกต่างของเวลาเฉลี่ยในการการควบคุมตัวเองไม่ให้นานขนมก่อนถึงเวลาที่กำหนด พบว่า หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเองกลุ่มตัวอย่าง มีเวลาเฉลี่ยด้านพฤติกรรมในการการควบคุมตัวเองไม่ให้นานขนมก่อนถึงเวลาที่กำหนด เพิ่มสูงขึ้นมากกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจากการสัมภาษณ์ครูและผู้ปกครองได้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่า การจัดกิจกรรมช่วยส่งเสริมการควบคุมตนเองของเด็กได้มากขึ้น กล่าวแสดงออก และปรับตัวได้ดีขึ้น

“...พอได้เข้าร่วมกระบวนการหลายๆครั้งก็มีการปรับตัว และให้ความร่วมมือ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปค่อนข้างมาก ควบคุมตัวเองได้มากขึ้น กล้าแสดงออกได้มากขึ้น...”

(ผู้ปกครอง*, สัมภาษณ์)

“...การเข้าร่วมกิจกรรมครูว่าเด็กสนุก ที่ได้เล่น รู้จักรอคอย และปรับตัวได้ดี ควบคุมตัวเองได้มากขึ้น...”

(ครู*, สัมภาษณ์)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถในการควบคุมตัวเองในเด็กอายุ 5-6 ปี ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเอง กรณีศึกษา เด็ก อายุ 5 – 6 ปี ในศูนย์เด็กเล็กภายในตำบลเขาเพิ่ม อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการควบคุมตนเอง มีเวลาเฉลี่ยด้านพฤติกรรมในการควบคุมตัวเองไม่ให้นานจนมกก่อนถึงเวลาที่กำหนด ดีกว่าก่อนการได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการควบคุมตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน จากผลการศึกษานี้ขออธิบายได้ว่า กิจกรรมการเล่นเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการควบคุมตนเอง ที่จัดกระบวนการตาม หลักการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ของ ดิวอี เพียเจต์และไวคอตสกี (อ้างถึงใน เบญจา แซมลิ. 2548 : 23) มีผลทำให้พฤติกรรมในการควบคุมตัวเอง และทักษะการเข้าใจคำสั่งเพิ่มขึ้น ดิวอี เพียเจต์และไวคอตสกี (อ้างถึงใน เบญจา แซมลิ. 2548 : 23) ได้กล่าวว่ากิจกรรมบูรณาการ ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กปรับขยายโครงสร้างและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในโลกที่อยู่รอบตัวเด็ก ตามความเชื่อว่า เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ การเล่นเป็นพื้นที่สำคัญนำสู่กระบวนการเรียนรู้ การทำกิจกรรมการเล่นเพื่อเสริมสร้างการควบคุมตนเองทั้ง 18 ครั้ง และเป็นไปตามหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดของกรมวิชาการ (2546 : 39) ซึ่งกล่าวว่า เรื่องพฤติกรรมจะเริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าร่วมกระบวนการอย่างน้อย 18 ครั้ง ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นเป็นกิจกรรมการเล่นที่เกิดขึ้นภายใต้พื้นฐานการจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่องเน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการ และผลผลิต จัดการประเมินพัฒนาการให้เน้นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเยาวภา โอลิมเปีย และคนอื่น ๆ (Olympia et.al, 1994: 85-99 อ้างถึงใน มัลลิกา กาลกฤษณ์, 2546: 22) ได้ใช้วิธีการจัดการตนเอง ซึ่งเป็นเทคนิคของการควบคุมตนเองลักษณะหนึ่งเพิ่มพฤติกรรมการทำงานบนให้เสร็จสมบูรณ์และถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 เป็นชาย 10 คน และหญิง 6คน ที่มีปัญหาในการทำการบ้านจากการรายงานของผู้ปกครอง โดยทำการทดลองในวิชาคณิตศาสตร์แล้วแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 4 ทีม แต่ละทีมจะร่วมประชุมอภิปรายกันและร่วมกันวางแผนเพื่อหาวิธีที่จะทำการบ้านให้เสร็จสมบูรณ์และถูกต้องเพิ่มมากขึ้นโดยเริ่มจากวิธีเตือนตนเองสอนตนเอง ประเมินตนเอง และขั้นสุดท้ายได้รับการเสริมแรงตนเองเมื่อสามารถปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายที่ได้ร่วมกันวางไว้ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนสามารถทำการบ้านให้เสร็จสมบูรณ์และถูกต้องเพิ่มมากขึ้น สิริภัทร โสติยาภัก (2545) ได้ศึกษาผลของกลุ่มฝึกทักษะการควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมควบคุมตนเองของวัยรุ่นที่ใช้ แอมเฟตามีนของเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดสงขลา จำนวน 10 คน เป็นการวิจัยกึ่งทดลองใช้

แบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ใช้แบบวัดการควบคุมตนเองของโรเซนบัม สุ่มตัวอย่างโดยจับคู่จากผู้มีระดับคะแนนการควบคุมตนเองที่แตกต่างกันไม่เกิน 3 คะแนนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมกลุ่มฝึกทักษะการควบคุมตนเองซึ่งพัฒนามาจากกรอบแนวคิดทฤษฎีการควบคุมตนเองของโรเซนบัม ประกอบด้วยกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้วัยรุ่นฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา ในชีวิตประจำวัน 3 ทักษะ คือ ทักษะการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการควบคุมตนเองจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ผลการวิจัยพบว่า) ภายหลังการเข้าร่วมกลุ่มฝึกทักษะการควบคุมตนเองกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยการควบคุมตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนเข้ากลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกลุ่มฝึกทักษะการควบคุมตนเอง มีค่าเฉลี่ยการควบคุมตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของทัศนวิวรรณจินตสุรานนท์ (2546) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ อำเภอเมืองจังหวัดชัยภูมิ พบว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีการควบคุมตนเองก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน กล่าวคือ ภายหลังจากที่นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีการพัฒนาการควบคุมตนเองดีขึ้น และพบว่า พฤติกรรมการควบคุมตนเองของกลุ่มตัวอย่างดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเน้นให้ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกับเด็กมากขึ้น
2. ควรส่งเสริมทักษะการจัดกิจกรรมให้ครู คู่ไปกับผู้ปกครอง จะเสริมพฤติกรรมการควบคุมของเด็กได้ดีขึ้น
3. ควรเพิ่มกิจกรรมการเล่นให้ครอบคลุมทุกมิติ เช่น พัฒนาการด้าน สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2546) การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านการควบคุมตัวเอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา
- ทัศนวิวรรณ จินตสุรานนท์ (2546). ผลของการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น เบลูจา แสงมลิ. (2548). “ปฐมวัย : เติบโตขึ้น”. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 38.
- มัลลิกา กาลกฤษณ์, (2546). การเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริภัทร โสทธิยาภย์ (2545). ผลของกลุ่มฝึกทักษะการควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมการควบคุมตนเองของวัยรุ่นที่ใช้แอมเฟตามีน. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Dewitte, S., & De Cremer, D. (2001). Self-control and cooperation: Different concepts, similar decisions? A question of the right perspective. *The Journal of Psychology*, 135, 1-21.
- Walter Mischel, (2009). **Walter Mischel - The Marshmallow Test**. สืบค้น 10 พฤษภาคม 2563. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=XcmrCLL7Rtw>

การปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6
โรงเรียนวิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยานุกูมิ” ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ADAPTATION TO ONLINE LEARNING OF MATHAYOMSUKSA 1 - 6 STUDENTS OF WISSET
CHAI CHAN TANTIWITTAYAPHUM SCHOOL IN THE AREA OF WISSET CHAI CHAN DISTRICT
ANG THONG PROVINCE

วรากร ศรีโสม¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
Warakorn Srisom¹ and Jarunee Mumbansao²

¹ นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล warakorn.sri@vru.ac.th
² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการเรียนผ่านระบบออนไลน์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญ “ตันติวิทยานุกูมิ” ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทองจำนวน 311 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามสถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน ใช้ T-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) หรือ F-test หากพบว่ามีค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ (Scheffe's)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.7 โดยส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 28.3 และเกรดเฉลี่ยของนักเรียนส่วนมากจะอยู่ที่ 2.50 - 2.99 คิดเป็นร้อยละ 29.9 โดยด้านของการปรับตัวที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเรียน รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ได้แก่ เกรดเฉลี่ยที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

การปรับตัว การเรียนผ่านระบบออนไลน์

ABSTRACT

This research has the following objectives 1) To study the adaptation of secondary school students to online learning. 2) To study the personal factors affecting the adaptation of secondary school students to online learning. The data was collected from the Mathayomsuksa 1 - 6 year students of Wiset Chai Chan Tantiwittayaphum School, Wiset Chai Chan district, Angthong province, consisted of 311 students. The tools used in this study were a descriptive statistical, questionnaire was analyzed using the mean, percentage, and standard deviation. The statistical analysis was performed using T-test and Analysis of Variance (ANOVA) or F-test. If a statistically significant difference was found at the 0.05 level, the difference was tested using the Double Mean by (Scheffe's) Method

The results of the study showed that 53.7% of those sampled were female, most of them were studied in Mathayomsuksa 4 (28.3%), and the average GPA of most students was 2.50 - 2.99, or 29.9%. The aspect of adaptation with the highest mean was educational, followed by technology ability, and environment was at the lowest average. The hypothesis testing revealed that Individual factors affecting the adjustment of secondary school students to online learning were different grade point averages, there were different opinions on adapting to online learning with statistically significant at the 0.05 level.

Keywords

Adaptation, online learning

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาไปอย่างมากโดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาได้มีการคิดค้นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่หลากหลายที่ได้เข้ามามีส่วนช่วยในการดำรงและดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน ซึ่งต้องบอกว่าการที่มีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพนั้น สามารถที่จะทำให้การใช้ชีวิตของคนทั่วไปเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เนื่องจากเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เข้ามาช่วยให้การใช้ชีวิตในปัจจุบันนั้นมีความง่ายและมีความสะดวกสบายมากขึ้น โดยเฉพาะในภาคของอุตสาหกรรมที่ได้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้การผลิตสินค้าที่เป็นที่ต้องการออกมาได้อย่างรวดเร็วและมีปริมาณมากพอที่จะรองรับความต้องการของผู้บริโภคได้ และในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของหนักของไวรัสโคโรนาหรือโควิด 19 ยังมีอีกหนึ่งกลุ่มที่ได้รับผลกระทบนั้นก็คือนักเรียน นักศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยสำหรับการเรียนการสอนให้กับนักเรียน นักศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาทุกแห่งทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งในและนอกระบบ ต้องทำการปิดการเรียนการสอนอย่างไม่มีกำหนด ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการจึงเป็นสาเหตุที่ทางโรงเรียนต่าง ๆ ต้องมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการเรียนการสอนของคุณครูและอาจารย์ที่จะนำมาใช้สอนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนตามหลักสูตรของโรงเรียนต่าง ๆ เหมือนปกติ อย่างเช่นการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ซึ่งการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์เป็นการผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีปัจจุบันกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้

และแก้ปัญหาในเรื่องของข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลา (ถนอมพร เลาจรัสแสง.2554) ซึ่งนั่นจะช่วยทำให้ทั้งการเรียนรู้นักเรียนและการสอนของคุณครูและอาจารย์มีความสะดวกสบายมากขึ้น ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดอย่างหนักของโรคระบาดไวรัสโคโรนา หรือ โควิด 19 ซึ่งทางรัฐบาลได้มีการออกนโยบายเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อมาหลายมาตรการ ซึ่งบางมาตรการนั้นส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษา ทั้งการประกาศให้ปิดโรงเรียน หรือการล็อกดาวน์ประเทศ ทำให้การเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์นั้นจำเป็นต่อการที่จะเข้ามาช่วยในเรื่องของการเรียนการสอนของนักเรียนเพื่อไม่ให้เด็กที่ยังศึกษาอยู่นั้นหยุดการเรียนรู้เป็นเวลานาน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาหรือโควิด 19 นอกจากผลกระทบในทางเศรษฐกิจแล้วยังส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้นักเรียนและนักศึกษาไม่สามารถที่จะไปเรียนในสถานศึกษาได้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มีการออกประกาศกระทรวง ได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2563 เรื่อง ให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีการแพร่ระบาดในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความปลอดภัยในชีวิตของนักเรียนนักศึกษา ที่จะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 วรรคหนึ่ง (4) ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยปีการศึกษาการเปิดและปิดสถานศึกษา พ.ศ. 2549 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จึงให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีการประกาศเปลี่ยนแปลง ในระหว่างที่สถานศึกษาต้องปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษดังกล่าว หากมีความจำเป็น ให้ส่วนราชการต้นสังกัดกำหนดแนวทางแก้ปัญหา ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนด้วยการไม่ต้องเข้าชั้นเรียน โดยปรับการเรียนการสอนเป็นทางออนไลน์ (กระทรวงศึกษาธิการ ,2563)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นจะเห็นได้ว่าเด็กนักเรียนจะต้องมีการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ทางผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาว่าจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาหรือโควิด 19 เด็กนักเรียนมีวิธีการปรับตัวกันอย่างไร ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เกี่ยวกับการปรับตัวในการเรียนที่ต้องมีเทคโนโลยีที่ได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น เนื่องจากเหตุของการระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรนาหรือโควิด 19 ที่ทำให้การเปิดเรียนในภาคเรียนปกติเป็นอันต้องเลื่อนการเปิดเรียนออกไป ซึ่งเหตุนี้ทำให้ต้องมีการนำเทคโนโลยีการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ที่ต้องเข้ามาช่วยเพื่อที่จะให้นักเรียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศได้รับผลกระทบน้อยที่สุดและได้รับความรู้ในช่วงที่สถานศึกษาที่ตนศึกษาอยู่นั้นยังไม่เปิดการเรียนการสอน ซึ่งทางผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาของเด็กนักเรียนที่ต้องการได้รับความรู้และเพื่อเตรียมตัวที่จะเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการเรียนผ่านระบบออนไลน์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการเรียนผ่านระบบออนไลน์

สมมติฐาน

1. จากการศึกษาได้ทราบว่านักเรียนมีการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์อยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้สูตรการคำนวณแบบทาร์โยยามาเนในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,394 คน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้จำนวน 311 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษา และเกรดเฉลี่ย ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น วิธีที่คุณครูใช้สอนในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ความรู้ความเข้าใจในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ เป็นต้น โดยผู้วิจัยได้ใช้มาตราวัดของ ลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) 5 ระดับเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย ตอนที่ 3 เป็นการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการเรียนผ่านระบบออนไลน์โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิโดยการแบ่งตามสัดส่วนตามระดับชั้น ดังนี้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 68 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 59 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 56 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 51 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 47 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 29 คน ตามจำนวนตัวอย่างที่ระบุไว้ข้างต้น จำนวน 311 ชุด เนื่องจากประเมินแล้วว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถทำความเข้าใจแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการแล้วจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ที่มีความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลมีการใช้สถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน ใช้ T-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) หรือ F-test หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.7 โดยส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 28.3 และเกรดเฉลี่ยของนักเรียนส่วนมากจะอยู่ที่ 2.50 - 2.99 คิดเป็นร้อยละ 29.9

2. การวิเคราะห์ระดับการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเรียน มีค่าเฉลี่ย 3.65 รองลงมาคือด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 3.58 และด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 3.22 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ที่	การปรับตัว	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านการเรียน	3.65	0.44	มาก
2	ด้านสภาพแวดล้อม	3.58	0.50	ปานกลาง
3	ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	3.22	0.57	มาก
	รวม	3.49	0.50	มาก

จากตารางที่ 2 การปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$), (S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการปรับตัวอยู่ในระดับมาก 2 ด้านได้แก่ ด้านการเรียน และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม และระดับการปรับตัวที่มีค่าเฉลี่ยมาก ได้แก่ ด้านการเรียน ($\bar{X} = 3.65$), (S.D. = 0.44) และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.58$), (S.D. = 0.50) และด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.22$), (S.D. = 0.57)

3. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ เกรดเฉลี่ย ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการปรับตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

การปรับตัว	t-test ←	f-test →	
	เพศ	ระดับชั้นปี	เกรดเฉลี่ย
1.ด้านการเรียน	0.05	0.33	0.00*
2.ด้านสภาพแวดล้อม	0.25	0.53	0.00*
3.ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	0.23	0.91	0.02*
รวม	0.18	0.59	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกุมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมีเกรดเฉลี่ยส่วนมากอยู่ที่ 2.50 - 2.99

ความคิดเห็นของนักเรียน (กลุ่มตัวอย่าง) ที่มีต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกุมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ผลการวิเคราะห์ พบว่าการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกุมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากมีทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ด้านสภาพแวดล้อม และการปรับตัวที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเรียน และด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้เรียนมีความตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายและส่งได้ตรงเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านสภาพแวดล้อม ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้เรียนสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนพิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกุมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการปรับตัว ได้แก่ ด้านเกรดเฉลี่ย ดังนี้

1.เกรดเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ พบว่า เกรดเฉลี่ยที่แตกต่างกันมีผลต่อการปรับตัว จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียน มีค่า Sig ที่ 0.00 ด้านสภาพแวดล้อม มีค่า Sig ที่ 0.00 ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีค่า Sig ที่ 0.02

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานโดยได้ผลการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์อยู่ในระดับมาก โดยผลการทดสอบภาพรวมของการปรับตัว อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียน แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$), ($S.D. = 0.50$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางสาวกรรณิการ์ แสนสุภา และคณะ (2563) ศึกษาเรื่อง การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด 19 จากการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์การปรับตัวของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงในสถานการณ์โควิด -19 ของมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เหมือนกัน การปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานุกูมิ ในเขตพื้นที่อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง ด้านการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$), ($S.D. = 0.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้เรียนมีความตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมายและส่งได้ตรงเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.92$), ($S.D. = 0.61$) รองลงมาคือ ผู้เรียนมีการอ่านเพื่อทบทวนและทำความเข้าใจหลังจากเรียน ($\bar{X} = 3.79$), ($S.D. = 0.67$) และผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.47$), ($S.D. = 0.70$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชา บุญละเอียด (2554) จากการศึกษาที่นิสิตสามารถปรับตัวด้านการเรียนได้มาก นั้นเป็นเพราะนิสิตพึ่งผ่านการเตรียมตัว สอบแข่งขันเข้ามหาวิทยาลัยและนิสิตที่เข้ามาศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่มีพื้นฐานวิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาคณิตศาสตร์มาแล้วประกอบกับวิชาเรียนในชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์ด้วยนิสิตจึงสามารถปรับตัวในการเปลี่ยนวิธีการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสู่มัธยมศึกษาตอนต้นได้ดีแต่ อย่างไรก็ตามการปรับตัวด้านการเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายจากการปรับตัวด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นสามารถที่จะใช้การวิจัยนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ได้ เพื่อความสะดวกในการเรียนเมื่อเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้ไม่สามารถที่จะเข้ามาเรียนในสถานศึกษาได้

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นสามารถที่จะนำผลการวิจัยเหล่านี้ไปใช้ในการทำการวิจัยอื่น ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนผ่านระบบออนไลน์ และควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนผ่านระบบออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนวิเศษไชยชาญตันติวิทยานูมิ ในเขตพื้นที่อำเภวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของอาจารย์ผู้สอนในการสอนผ่านระบบออนไลน์ ในระดับอุดมศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมบุคคลในการเรียนผ่านระบบออนไลน์ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา หากต้องเรียนผ่านระบบออนไลน์นั้นมีผลดี ผลเสียอย่างไร และสามารถที่จะทำให้ การเรียนผ่านระบบออนไลน์นั้นเกิดประโยชน์ต่อการศึกษามากหรือน้อยเพียงใด

3. ควรมีการศึกษาในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา รวมถึงความสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ในการปรับตัวในการเรียนผ่านระบบออนไลน์

บรรณานุกรม

ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2554). การสอนบนเว็บ (Web-Based Instruction) นวัตกรรมเพื่อคุณภาพการ เรียนการสอน. วารสารศึกษาศาสตร์

กรรณิการ์ แสนสุภา และคณะ. (2563). การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด19. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม) 2563

นิรมล สุวรรณโคตร. (2553). การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นันทิชา บุญละเอียด. (2554). การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัย บูรพา. วิทยานิพนธ์บัณฑิต. สาขาวิชาสถิติ. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อมูลนักเรียน โรงเรียนวิเศษไชยชาญ(ตันติวิทยานูมิ) ปีการศึกษา 2563 สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2563
เว็บไซต์ https://data.boppobec.info/emis/schooldataview_student.php?School_ID=1015670170&Area_CODE

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563) สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2563 เว็บไซต์: <https://www.moe.go.th/>

พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

INFORMATION USE BEHAVIORS IN THE DECISION TO BUY MASK PRODUCTS
BY STUDENT OF VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE

อรณิชา วิมลนันทพงศ์¹ สุกัญญา หอมทอง² อาทิตยา สารภี³ พัชรिता ยางสามัญ⁴
ศศิรินทร์ เศรษฐวัฒน์บตี⁵ และ มนตรี ชินสมบุญ⁶
Onnicha Wimonnantapong¹ Sukunya Homtong² Artitaya Sarapee³
Phatcharida Yangsaman⁴ Sasinan Settawatbhodi⁵ and Montree Chinsomboon⁶

¹ นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ อีเมล tonlew414@gmail.com

² นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ อีเมล sukunyahomtong@gmail.com

³ นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ อีเมล artitaya916@gmail.com

⁴ นักศึกษาศาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ อีเมล praew1711phatcharida@gmail.com

^{5,6} อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ อีเมล sasinan@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 360 คนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2563 จากการคำนวณหาขนาดตัวอย่างของ เคซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที และการทดสอบแบบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.20$) 2) ปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$)

คำสำคัญ

สารสนเทศ พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ หน้ากากอนามัย

ABSTRACT

The purpose of this research were to study: 1) the behaviors in using Information to decide to buy Mask products by Students of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, and 2) problems of information usde to decidise to buy a mask products by Students of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The sample group used in this study consisted of students studying in the academic year of 2019 at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The size of the sample was determined by using the calculation formula of Krejcie & Morgan. The tool used to collect data was a set of questionnaires. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation, independent t-test and F-test

The results were as follows: 1) It was found that the behaviors in using Information to decide to buy a mask products by Student of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage was overall at a low rate level of ($\bar{X} = 2.20$). 2) problems of information usde to decidise to buy a mask products by Student of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage overall was at a medium rate level of ($\bar{X} = 3.06$).

Keywords

Information, Information use behaviors, Mask products

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งพบการระบาดในช่วงปี 2019 ที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน และมลภาวะทางอากาศ ยังคงแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องทั้งในประเทศและหลาย ๆ ประเทศ COVID-19 เป็นเชื้อที่ไม่สามารถอยู่เดี่ยว ๆ ได้ แต่จะแฝงตัวอยู่ในละอองจากการไอ จาม สารคัดหลั่ง น้ำมูก น้ำลาย หรืออุจจาระ ดังนั้นการแพร่เชื้อ COVID-19 ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดก็ต้องได้รับเชื้อผ่านการสูดดมละอองฝอยขนาดใหญ่และละอองฝอยขนาดเล็กในอากาศ รับเชื้อเข้าไปในทางเดินหายใจ หรือใครที่อยู่ใกล้ผู้ป่วยในระยะ 1-2 เมตร ก็อาจจะติดเชื้อจากการสูดดมละอองขนาดใหญ่ และฝอยละอองขนาดเล็กจากการไอ จาม รดกันโดยตรง หรือหากอยู่ห่างจากผู้ติดเชื้อในระยะ 2 เมตรขึ้นไป ก็อาจติดเชื้อจากการสูดดมละอองขนาดเล็กได้เหมือนกัน (กุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ, 2563)

หน้ากากอนามัย คือ หน้ากากอนามัยช่วยป้องกันมลพิษและเชื้อโรคจากสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเชื้อโรคจากผู้อื่น และป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคไปยังผู้อื่นได้เป็นอย่างดี จึงทำให้วงการแพทย์ส่วนใหญ่แนะนำให้คนทั่วไปใช้หน้ากากอนามัยเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรค เพราะลดความเสี่ยงการติดเชื้อระหว่างคนสู่กันได้ โดยมีการศึกษาพบว่าหน้ากากอนามัยนั้นช่วยกรองเชื้อโรคออกได้ถึง 80% ทว่าก็ยังคงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อประสิทธิภาพที่ดีขึ้น (พบแพทย์, 2563)

การสวมหน้ากากอนามัยมีความสำคัญ เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และป้องกันการรับเชื้อโรคจากภายนอก และยังสามารถป้องกันอันตรายจากพิษของฝุ่นบางประเภทได้ด้วย (ไทย-เซฟตี้วิกิ, 2563) การเลือกซื้อหน้ากากอนามัยมีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก ผู้ซื้อจำเป็นต้องทราบวิธีการคัดเลือกที่ถูกต้อง จึงจะสามารถใช้ประโยชน์จากหน้ากากอนามัยประเภทต่าง ๆ ได้ หากใช้ผิดประเภทอาจส่งผลต่อการใช้ป้องกันเชื้อโรค ฝุ่นพิษ หรือสารพิษได้ ดังนั้นสารสนเทศเกี่ยวกับหลักการการเลือกซื้อหน้ากากอนามัยมีความสำคัญ เพราะ จะเป็นประโยชน์ ทำให้ช่วยผู้ใช้สารสนเทศสามารถตัดสินใจในการเลือกซื้อ

ผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย หรือสามารถใช้สารสนเทศในการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่แพร่ระบาดอย่างหนักในหลายประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีการออกประกาศและมีมาตรการเฝ้าระวังและป้องกันการรับมือกับโรคโควิด 19 อย่างต่อเนื่อง เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นสถานที่ที่มีบุคคลรวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ทั้ง อาจารย์, นักศึกษา, บุคลากร, และบุคคลภายนอก ดังนั้น มาตรการหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ การให้นักศึกษาสวมหน้ากากอนามัย มาเรียนที่มหาวิทยาลัย

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง การกระทำ วิธีการ หรือกิจกรรมที่แสดงออกอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการ จากนั้นสารสนเทศที่ได้จะผ่านการประมวลผล และวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ หรือสนองความต้องการของตนเอง (อรอุมา สิบกระพัน, 2552 อ้างถึงใน นาถฤดี นพพันธ์, 2561: 19)

จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้คณะผู้วิจัยอยากทราบว่า นักศึกษาต้องการใช้สารสนเทศ หรือ มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยได้ หรือที่จะได้เป็นสารสนเทศให้กับมหาวิทยาลัย ในการส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศ เกี่ยวกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

นักศึกษามีการใช้สารสนเทศเพื่อตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย แตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพประกอบ

4. ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ภาคปกติปีการศึกษา 1/2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้คะแนนตามเกณฑ์ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์ (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 104-107) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.872

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกให้กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 360 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 360 ชุดและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับ ใช้ในการวิเคราะห์ จำนวน 360 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปี และคณะ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย
2. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมสารสนเทศเพื่อตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลของค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของ (Best. 1997 อ้างถึงใน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2561: 39) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
4.50 – 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที(t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 360 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 78.10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 28.90 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 25.00

1. วัตถุประสงค์ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยมากที่สุด คือ เพื่อป้องกันโรคโควิด 19 คิดเป็นร้อยละ 97.50

2. สถานที่ที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยมากที่สุด คือ ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ คิดเป็นร้อยละ 70.30

3. ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ใช้สำหรับซื้อหน้ากากอนามัยแต่ละครั้งมากที่สุด คือ 101-300 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.70
4. ลักษณะของหน้ากากอนามัยที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์เลือกซื้อมากที่สุด คือ หน้ากากทางการแพทย์ คิดเป็นร้อยละ 76.90
5. แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้เพื่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยมากที่สุดคือ เฟซบุ๊ก ($\bar{X} = 4.03$)
6. การใช้สารสนเทศ ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$)
7. ปัญหาการใช้สารสนเทศ เลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยโดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) และปัญหาที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ขาดข้อมูลเกี่ยวผลิตภัณฑ์ เลขที่ใบจดแจ้ง/ใบอนุญาต และผลิตภัณฑ์ไม่มีการแจ้งวัน-เดือน-ปีที่ผลิตและหมดอายุ ($\bar{X} = 3.34$)
8. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
9. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีชั้นปีแตกต่างกัน เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
10. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีคณะแตกต่างกัน เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
11. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน เกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
12. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีชั้นปีแตกต่างกัน เกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
13. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่มีคณะแตกต่างกัน เกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายผลการทดลองต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปมา มีประเด็นที่ควรได้นำมาอภิปรายบางประเด็นที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. การใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีวัตถุประสงค์ที่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยมากที่สุด คือเพื่อป้องกันโรค COVID-19 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก หน้ากากอนามัยช่วยป้องกันมลพิษและเชื้อโรคจากสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเชื้อโรคจากผู้อื่น และป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคไปยังผู้อื่นได้เป็นอย่างดี จึงทำให้วงการแพทย์ส่วนใหญ่แนะนำให้คนทั่วไปใช้หน้ากากอนามัยเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรค เพราะลดความเสี่ยงการติดเชื้ระหว่างคนสู่คนได้ โดยมีการศึกษาพบว่าหน้ากากอนามัยนั้นช่วยกรองเชื้อโรคออกได้ถึง 80% (พบแพทย์, 2563) และยังคงคล้องกับงานวิจัย

ของ อัจฉรี ศรีไชยวงศ์ (18 กันยายน 2563) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ซื้อและผู้ใช้ผ้าปิดจมูกในจังหวัดเชียงใหม่ต่อผ้าปิดจมูกใยสังเคราะห์ และพบว่า ผู้ใช้ผ้าปิดปากปิดจมูกให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติของผ้าปิดจมูกใยสังเคราะห์ในระดับปานกลาง โดยผู้ใช้จะให้ความสำคัญกับการใช้งานง่าย การกรองฝุ่นละออง เชื้อโรค และแบคทีเรีย และการป้องกันฝุ่นละอองและควันพิษได้ดีตามลำดับ ซึ่งการศึกษาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในโรงพยาบาล พบว่าปัญหาที่เจอ คือ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน ส่วนปัญหาที่พบในกลุ่มอุตสาหกรรมคือ มีแบบให้เลือกน้อย แต่ปัญหาที่มีต่อผ้าปิดปากปิดจมูกโดยทั่วไปที่ไม่ใช่ใยสังเคราะห์ ที่พบเป็นลำดับแรกคือ ป้องกันฝุ่นละอองหรือสารพิษได้ไม่ดีเท่าที่ควร ในส่วนของผู้ซื้อนั้นจะให้ความสำคัญในเรื่องราคา และการส่งเสริมการตลาดเป็นหลักแล้วถึงจะมองด้านคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์

2. ปัญหาการใช้สารสนเทศในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัย โดยภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง นักศึกษายังพบว่า ขาดข้อมูลเกี่ยวผลิตภัณฑ์ เลขที่ใบจดแจ้ง/ใบอนุญาต และผลิตภัณฑ์ไม่มีการแจ้งวัน-เดือน-ปีที่ผลิตและหมดอายุ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากเกิดอุปสรรคจากผู้รับและผู้ส่งสาร ได้แก่ ความแตกต่างของระดับภาษาและการใช้ภาษา เช่น การพูดใช้คำศัพท์ที่เข้าใจยาก คลุมเครือ ความแตกต่างในเรื่องระดับการศึกษา อุปสรรคจากตัวข่าวสาร เช่น ข่าวสารหรือสารสนเทศที่มีการจัดเตรียมอย่างรีบร้อน ขาดใจความสำคัญไม่ชัดเจน ไม่ครบถ้วน และอุปสรรคจากช่องทางการสื่อสาร ได้แก่ การเลือกใช้สื่อไม่เหมาะสมกับลักษณะของข่าวสาร หรือความต้องการของผู้รับขาดความต่อเนื่องในการนำสารไปยังผู้รับ (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2537, หน้า 37 อ้างถึงใน นารถฤดี นพพันธ์, 2561: 15-16) และยังสอดคล้องกับมูลนิธิต่อผู้บริโภค เนื่องจากพบปัญหาเกี่ยวกับเจลแอลกอฮอล์และหน้ากากอนามัยเช่นกัน โดยเป็นเรื่องการขายสินค้าเจลแอลกอฮอล์และหน้ากากอนามัยที่มีราคาแพงเกินจริง ราคาไม่ตรงป้ายสินค้า หรือไม่ได้รับสินค้าตามที่สั่งซื้อ โดยส่วนใหญ่มักเป็นการซื้อขายผ่านเว็บไซต์หรือร้านค้าออนไลน์ (มูลนิธิต่อผู้บริโภค, 2563) สรุปผลงานสำคัญที่ค้นพบจากการวิจัยหรือการศึกษาครั้งนี้อธิบาย หรือตีความหมายผลการวิจัยให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น โดยให้เหตุผลแก่ผลการทดลอง นำแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยมาสนับสนุน วิเคราะห์ความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับทฤษฎีและผลการวิจัยของผู้อื่น และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประโยชน์ในการประยุกต์ผลการวิจัย เสนอแนะแนวทางการวิจัยที่ควรศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยควรให้คำแนะนำกับนักศึกษาเกี่ยวกับการเลือกซื้อหน้ากากอนามัย
2. มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมแนะนำวิธีการใช้ หน้ากากอนามัยให้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของพ่อค้าแม่ค้า
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของประชาชนทั่วไป
3. ควรวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หน้ากากอนามัยของตำรวจ

บรรณานุกรม

- การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการผลิตหน้ากากอนามัยแบบใยสังเคราะห์ ชนิดฆ่าเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา
ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2563). [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก: file:///C:/Users/Administrator/Downloads/... (กันยายน 23, 2563).
- กุลกัญญา โชคไพบูลย์กิจ. (2563). หน้ากากอนามัย กับการป้องกัน COVID-19. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก: <https://www.si.mahidol.ac.th/th/healthdetail.asp?aid=1419>. (สิงหาคม 21, 2563).
- โควิด-19 คืออะไร?. (2563). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.gj.mahidol.ac.th/main/...>
(กันยายน 29, 2563).
- จุมพจน์ วนิชกุล. (2549). สารสนเทศเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ชนิกานต์ ทศนกุลวงศ์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าผ่านช่องทางแคตตาล็อกของผู้บริโภคในเขต
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. (2537). สารนิเทศศาสตร์ เบื้องต้น. ปทุมธานี: คณะนิเทศศาสตร์,
มหาวิทยาลัยรังสิต. อ้างถึงใน นาถฤดี นพพันธ์, 2561: 15-16
- ชูศรี วงษ์รัตน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
Thai-Safetywiki(ไทย-เซฟตี้วิกิ). (2563). หน้ากากกันเชื้อโรค คืออะไร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
(<http://www.thai-safetywiki.com/respirator/81-n95-mask>). (ตุลาคม 10, 2563).
- ธนู บุญญานุวัตร. (2550). สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก: <https://tanoo.wordpress.com/about>. (กันยายน 11, 2563).
- นาถฤดี นพพันธ์. (2561). พฤติกรรมการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ความงามของวัยรุ่น
ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
file:///C:/Users/Administrator/Desktop/...(กันยายน 11, 2563).
- นิตย จันทรเกตุ. (2558). พฤติกรรมการใช้งานสารสนเทศเพื่อการศึกษาที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียน
ของนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคชัยนาท. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
file:///C:/Users/Administrator/Desktop/%E0%B8%9A%E0%B8%972.pdf.
(กันยายน 11, 2563).
- พบแพทย์. (2563). หน้ากากอนามัย กันเชื้อโรคได้จริงหรือไม่. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
(<https://www.pobpad.com/>). (ตุลาคม 17, 2563).
- มาลี ล้ำสกุล. (2553). สารสนเทศและสารนิเทศศาสตร์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
สารนิเทศศาสตร์ เบื้องต้น (หน่วยที่ 2, พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: สำนักพิมพ์-
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. (2563). ปัญหา ‘เจลแอลกอฮอล์ - หน้ากากอนามัย ราคาแพงและไม่มีคุณภาพ’ พุ่งสูง.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [https://consumerthai.org/news-
consumerthai/ffcnnews/4495630722_consumer_situation.html?fbclid=IwAR2iq5
zT_v9rN8ehiEWNyZao_cDtXxN3U9U8SJsYnZ4nF6P_pZOtjUygPkc](https://consumerthai.org/news-consumerthai/ffcnnews/4495630722_consumer_situation.html?fbclid=IwAR2iq5zT_v9rN8ehiEWNyZao_cDtXxN3U9U8SJsYnZ4nF6P_pZOtjUygPkc). (ตุลาคม 26, 2563).

- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัย**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. (2561). รายงานการวิจัยการติดตามผลการ ปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ปีการศึกษา 2556-2557. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- อัจฉรี ไชยวงศ์. (2546). **ความคิดเห็นของผู้ซื้อและผู้ใช้ผ้าปิดจมูกในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อผ้าปิดจมูกใยสังเคราะห์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก file:///C:/Users/Administrator/Downloads/mba0546as_ch2.pdf. (กันยายน 18, 2563).
- Best, John W. (1977). **Research in Education**. New Jersey: Prentice – Hall Inc. อ้างถึงใน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2561: 39
- Chen, C., & Herson, P. (1982). **Information seeking: Assessing and anticipating user needs**. New York: Neal-Schuman.
- Wilson, T. D. (2000). **Human information behavior**. *Informing Science*, 3(2), 49-55.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

นโยบายการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก

SMALL SCHOOLS' PROBLEMS SOLVING POLICY

นริศรา จริยะพันธุ์

Narissara Jariyapan

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

ปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตรงข้ามกับจำนวนครูและนักเรียนที่มีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนทรัพยากรในการจัดการศึกษาทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายหลักคือการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งอาจใช้วิธีการยุบเลิกแบบถาวรหรือการควบรวมบางส่วนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจและอยู่บนพื้นฐานการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวส่งผลให้มีโรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียนที่ไม่เข้าสู่กระบวนการแก้ไขปัญหา ดังนั้นทางเลือกการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ตอบโจทย์เรื่องการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และที่สำคัญคือเป็นการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามเพื่อให้การแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรภาครัฐจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด รวมไปถึงโครงสร้างระบบการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพของการจัดการศึกษามากกว่าการมุ่งเน้นที่การประหยัดหรือการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

นโยบาย โรงเรียนขนาดเล็ก ทางเลือก ผลกระทบ

ABSTRACT

Nowadays, the number of small schools in Thailand have increased. In contrast, the amount of teachers and students have decreased. As a result, small schools have a shortage of resources for educational management in terms of budget and personnel. Therefore, the government continually proposed solutions for those small schools' problems. A main policy was to merge small schools, which may be partially merged or permanently closed down. However, it depended on school willingness, decentralization and participation. These conditions affected some small schools that did not involve with the solution processes. Therefore, decentralization to local government organization and civil society to involve with managing small school's education could be choices that focused on participation, decentralization and corresponding with the local school context. However, to provide effective solutions for the small schools' problems, government sector personnel must change their mindset. In addition, the structure of educational management system should be emphasized on the opportunities and qualities of education rather than on saving cost or efficiency.

Keywords

policy, small, school, choice, impact

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน) ถือเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากในอดีตรัฐบาลได้พยายามจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย แต่ในปัจจุบันเมื่อการคมนาคมมีความสะดวกขึ้น ประกอบกับอัตราการเกิดของประชากรมีแนวโน้มลดลง และผู้ปกครองนิยมให้ลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงภายในตัวเมือง จึงทำให้โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ปรับเปลี่ยนขนาดเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2563 พบว่า มีโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยจำนวน 14,976 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 50.52 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด (เดลินิวส์ออนไลน์, 2563) ซึ่งถือได้ว่ามีจำนวนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่รวมกันทั้งประเทศ ทั้งนี้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ กล่าวคือ มีการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า มีข้อจำกัดเรื่องการใช้ครูโดยไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบชั้น และขาดแคลนเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) โดยกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักด้านการจัดการศึกษาของประเทศ ได้มีนโยบายสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจุดเน้นของนโยบายคือการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก (พงศ์ทัศ วนิชานันท์, 2563) โดยให้ควบรวมโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการได้ นั่นคือ โรงเรียนที่ไม่ได้มีข้อจำกัดเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และไม่ได้เป็นโรงเรียนที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มโรงเรียนคุณภาพสูง โดยจะมีการดำเนินการให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพดีขึ้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการใช้ระบบงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจูงใจในการแก้ปัญหาโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรด้านงบประมาณและบุคลากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กจะดำเนินการมากกว่า 3 ทศวรรษ แต่การนำนโยบายควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กไปปฏิบัติ นั้น ก็ไม่สามารถทำได้ง่ายตายและรวดเร็ว เนื่องจากการควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กเป็นรูปแบบการดำเนินการโดยสมัครใจ รวมทั้งมีการกำหนดแนวทางการควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กไว้ว่าจะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 โดยในการควมรวมต้องมีการจัดทำแผนและรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน หลังจากนั้นจึงเสนอให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ ซึ่งหากมีกรณีที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขต้องเสนอให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พิจารณานุมัติ (ไทยรัฐออนไลน์, 2563) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการยุบเลิกโรงเรียนหรือการควมเพื่อไปเรียนร่วมอีกโรงเรียนเป็นแนวทางที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนที่รัฐต้องพิจารณาถึงการตัดโอกาสทางการศึกษาของเด็กมากกว่าการวัดความคุ้มค่าหรือประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นบทความฉบับนี้ผู้เขียนจึงต้องการนำเสนอสถานการณ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก นโยบายและผลกระทบของการควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะนโยบายทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่เกิดจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่ปรับปรุงนโยบายที่เหมาะสมต่อไป

สถานการณ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อมูลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปี พ.ศ. 2563 จำนวน 29,642 แห่ง มีเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นปฐมวัยไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 6,600,745 คน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลาง-ใหญ่ 14,666 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 49.47 ของโรงเรียนทั้งหมด มีนักเรียน 5,631,753 คน คิดเป็นร้อยละ 82.8 ของนักเรียนทั้งหมด และโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน อีกจำนวน 14,976 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.52 ของโรงเรียนทั้งหมด มีนักเรียนรวม 968,992 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ของนักเรียนทั้งหมด (เดลินิวส์ออนไลน์, 2563) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2563 จะพบว่าแนวโน้มจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีทิศทางลดลง แม้ว่าในบางปีจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นแต่อยู่ในสัดส่วนที่น้อยมาก โดยปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กเท่ากับ 15,577 โรงเรียน และในปี พ.ศ. 2563 ลดลงเหลือ 14,976 โรงเรียน เช่นเดียวกับจำนวนนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ ปี พ.ศ. 2558 มีนักเรียนจำนวน 1,010,593 คน และในปี พ.ศ. 2563 ลดลงเหลือ 968,992 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558: 3) อย่างไรก็ตามแม้ว่าตัวเลขสถิติทั้งจำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่มีแนวโน้มลดลง แต่เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนของโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่จะพบว่า มีสัดส่วนใกล้เคียงกันเป็นอย่างมาก ประมาณร้อยละ 50 แต่ในจำนวนของโรงเรียนขนาดเล็กนั้นเป็นโรงเรียนที่มีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากโรงเรียนมีครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการนั้นอย่างน้อย 1 ห้องเรียนจะต้องมีครู 1 คน นอกจากนี้ยังคงพบปัญหาด้านการบริหาร โดยเฉพาะต้นทุนในการจัดการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่เกิน 1:15 ในขณะที่เกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการนั้นกำหนดให้อัตราส่วนครูต่อนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กไว้ประมาณ 1:20 โดยอัตราส่วนที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวส่งผลต่องบประมาณในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผลการศึกษาของธนาคารโลก เรื่อง โครงสร้างต้นทุนต่อนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ขนาดโรงเรียนและขนาดห้องเรียนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ต้นทุนทางการศึกษาเฉลี่ยต่อนักเรียนสูง ซึ่งการบริหารจัดการให้มีขนาดห้องเรียนที่เหมาะสม จะสามารถลดค่าใช้จ่ายต่อหัวลงมาได้อย่างมาก (ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์, 2557) ทั้งนี้ข้อมูลสถิติโรงเรียนทั้งหมดและโรงเรียนขนาดเล็กปี พ.ศ. 2558-2563 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็กปี พ.ศ. 2558-2563

พ.ศ.	จำนวน โรงเรียน ทั้งหมด	จำนวน โรงเรียน ขนาดเล็ก	เปรียบเทียบ ร้อยละ	ทิศทาง จำนวน โรงเรียน ขนาดเล็ก	จำนวน ครู	จำนวน นักเรียน	อัตราส่วน ครูต่อ นักเรียน
2558	30,816	15,577			84,941	1,010,593	1:12
2559	30,717	15,705	51.13	เพิ่มขึ้น 128	83,798	1,012,167	1:12
2560	30,405	15,231	50.09	ลดลง 474	100,861	900,912	1:9
2561	30,112	15,089	50.11	ลดลง 142	73,549	981,447	1:13
2562	29,871	15,158	50.74	เพิ่มขึ้น 69	103,079	981,831	1:10
2563	29,642	14,976	50.52	ลดลง 182	63,744	968,992	1:15

ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 และ เดลินิวส์ออนไลน์, 2563)

นโยบายการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก

นโยบายหลัก (นโยบายควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก)

นโยบายแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กของประเทศไทยที่สำคัญและได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ “นโยบายควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก” โดยแต่ละช่วงของการดำเนินงานจะมีการกำหนดเป้าหมายและทิศทางสำหรับการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่ต้นนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่มีการกำหนดเป้าหมายการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กไว้ที่ 7,000 กว่าโรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมดประมาณ 15,000 โรงเรียน มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเปล่าของโรงเรียนขนาดเล็กด้วยมาตรการที่เหมาะสม โดยจัดให้มีการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ เพื่อให้เกิดขนาดที่เหมาะสม ซึ่งจะเร่งดำเนินการให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพดีขึ้นด้วยวิธีการที่แตกต่างกันออกไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ทั้งนี้ได้มีการแบ่งโรงเรียนขนาดเล็กออกเป็น 3 กลุ่มสำหรับการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพสูง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบริหารจัดการได้ตั้งอยู่แล้ว ไม่ต้องดำเนินการใด ๆ 2) โรงเรียนที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นข้อจำกัด ได้แก่ โรงเรียนพื้นที่พิเศษ ห่างไกล พื้นที่สูงหรือเกาะ และโรงเรียนที่มีระยะห่างจากโรงเรียนใกล้เคียงเกิน 6 กิโลเมตร และ 3) โรงเรียนทั่วไปที่มีระยะห่างจากโรงเรียนใกล้เคียงไม่เกิน 6 กม. ซึ่งจะเป็นโรงเรียนที่จะเข้าสู่การบริหารจัดการโดยจะไม่ใช้วิธีบังคับแต่จะปล่อยให้ไปตามความสมัครใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) สำหรับแนวทางการดำเนินงานจะมีการควบรวมโรงเรียนในกลุ่มที่ 3 ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือ การควบรวมทั้งโรงเรียนโดยให้ครูและนักเรียนไปทำการเรียนการสอนในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง หรือ อาจควบรวมบางส่วนแล้วให้จัดการเรียนการสอนใน 2 โรงเรียนแต่แยกระดับกัน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน และครุภัณฑ์อย่างเต็มที่ (เดลินิวส์ออนไลน์, 2559)

ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กยังคงมีการดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2562-2565) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน” และยุทธศาสตร์ 5 ด้านในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพื่อพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน ยุทธศาสตร์ที่ 4 เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 5 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) โดยโรงเรียนที่มีแผนจะควบรวมปี พ.ศ. 2563-2565 มีทั้งสิ้น 5,447 โรงเรียน ซึ่งจะควบรวมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 1,398 โรงเรียน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 2,963 โรงเรียน และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 1,086 โรงเรียน ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2562 มีโรงเรียนที่จะไม่ควบรวมทั้งสิ้น 3,364 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ในพื้นที่ห่างไกล พื้นที่เกาะ พื้นที่สูง ทำให้ไม่สามารถไปเรียนรวมกับโรงเรียนอื่นได้ จำนวน 445 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่ไม่ประสงค์ควบรวม 2,919 โรงเรียน ส่วนกรุงเทพมหานครไม่มีการควบรวม เนื่องจากไม่มีโรงเรียนขนาดเล็ก (เดลิเวอริว ออนไลน์, 2562) สำหรับแนวทางการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป กระทรวงศึกษาธิการจะเน้นย้ำเรื่องการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่เข้าสู่การบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน และปัญหานี้จะยิ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษามากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้แนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาจะใช้จังหวัดเป็นฐานข้อมูลและขับเคลื่อนในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะจังหวัดจะรู้บริบทพื้นที่การศึกษาของตัวเอง ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ต่อไป (ไทยโพสต์ออนไลน์, 2563)

แนวทางปฏิบัติ

จากการนำนโยบายควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กไปสู่การปฏิบัติในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้ปรากฏข้อมูลของโรงเรียนที่มีการดำเนินการตามนโยบายใน 2 ทางเลือก คือ การควบรวมทั้งโรงเรียนโดยให้ครูและนักเรียนไปทำการเรียนการสอนในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง และการควบรวมบางส่วนแล้วให้จัดการเรียนการสอนใน 2 โรงเรียนแต่แยกระดับกัน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการในแต่ละแนวทางดังนี้

1) การควบรวมทั้งโรงเรียน (ยุบและรวม)

แนวทางการยุบหรือปิดโรงเรียนขนาดเล็กจะขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ ซึ่งบางแห่งโดยสภาพภูมิประเทศแม้จะมีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน แต่การคมนาคมไม่สะดวก ก็จำเป็นต้องมีโรงเรียนอยู่หากเป็นความต้องการของคนในพื้นที่ ในขณะที่บางแห่งอาจจะต้องปิดตัวไปเองในที่สุด เนื่องจากคนในพื้นที่ส่งลูกหลานไปเรียนในตัวเมืองหรือในตำบลอื่น เพราะการคมนาคมสะดวกมากขึ้น รวมทั้งเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จะพัฒนาโรงเรียนประจำตำบลให้เป็น โรงเรียนที่มีคุณภาพ ผู้ปกครองจึงส่งลูกหลานไปเข้าเรียนมากขึ้น ทั้งนี้การยุบเลิกโรงเรียนและให้มีการย้ายไปเรียนร่วมกับโรงเรียนหลัก (โรงเรียนที่มีความพร้อมและมีขนาดใหญ่กว่า) จะมุ่งประโยชน์เพื่อให้มีการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา รวมถึงการบริหารอัตรากำลังคนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยยึดประโยชน์ของเด็กนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งรัฐจะใช้ระบบงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจูงใจในการแก้ปัญหาโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาได้ให้ควบรวมเป็นโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการเพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมาตรการสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนให้เป็นรูปแบบของการร่วมบริหาร สำหรับครูให้สิทธิในการเลือกไปยังโรงเรียนที่มีครูต่ำกว่าเกณฑ์ได้ หรือหากจะย้ายไปโรงเรียนที่มีครูเกินเกณฑ์จะต้องเป็นสาขาที่ขาดแคลนเท่านั้น และมาตรการช่วยเหลือผู้ปกครองกระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดงบประมาณสนับสนุนสำหรับค่าเดินทางในกรณีต้องไปเรียนร่วมกับโรงเรียนหลัก โดยจะสนับสนุนแล้วแต่กรณี คือ การสนับสนุนงบประมาณค่าเดินทางตามระยะทาง การสนับสนุนโดยการจ้างเหมายานพาหนะรับส่ง การจัดสรรยานพาหนะให้ และการประกันอุบัติเหตุ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ม.ป.ป.: 11-19)

ทั้งนี้จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า มีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งถูกปิด โดยนักเรียนและบุคลากรมีการย้ายไปรวมกับโรงเรียนหลัก แต่ส่วนหนึ่งกลับพบว่า ยังมีโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่มีนักเรียน แต่ไม่สามารถยุบเลิกได้ ซึ่งสาเหตุมาจากอัตรของครูและผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กที่ถูกควบรวมไปยังโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งแล้ว ยังไม่ได้ถูกโอนย้ายไปยังโรงเรียนใหม่ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่มีนักเรียนไม่สามารถปิดตัวได้ แม้ว่าในทาง

ปฏิบัติจะมีการเกลี้ยอัตรครุและผู้อำนวยการโรงเรียนไปช่วยราชการยังโรงเรียนใหม่แล้วก็ตาม โดยในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนประมาณ 305 โรงเรียน แบ่งเป็น ภาคเหนือ 169 โรงเรียน ภาคกลาง 24 โรงเรียน ภาคใต้ 25 โรงเรียน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 87 โรงเรียน (เดลินิวส์ออนไลน์, 2562)

2) การควมรวมบางส่วน (รวมแต่ไม่ยุบ)

แนวทางการควมรวมบางส่วน หรือ การสร้างเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแนวทางที่จะไม่มีการยุบเลิกโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง แต่ให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของโรงเรียนเครือข่าย โดยแนวทางนี้เป็นแนวทางที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้เสนอขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จคือ “แก่งจันทร์โมเดล” ที่เป็นการรวมตัวของโรงเรียนขนาดเล็ก 4 แห่ง ที่อยู่ใกล้เคียงกันในจังหวัดเลย เพื่อสร้างเครือข่ายโรงเรียน และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้สร้างตัวแบบขึ้นจากสถานการณ์สมมติ โดยระบุให้โรงเรียนขนาดเล็กที่นำมาจัดเครือข่าย เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน รวมถึงเป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 20 คนต่อชั้นเรียน (ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) รวมทั้งมีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลศึกษาจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 และตั้งอยู่ไม่ห่างไกลกันนัก (ที่ตั้งอยู่ห่างกันไม่เกิน 10 กิโลเมตร) ในลำดับแรกจะแบ่งหน้าที่การสอนเฉพาะบางช่วงชั้นให้กับโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง และสร้างระบบการเดินทางขนส่งเชื่อมต่อโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง เพื่อให้นักเรียนสามารถเดินทางไปเรียนในโรงเรียนภายในเครือข่ายได้สะดวก ซึ่งทางชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีบทบาทในการสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่าย หรือจัดให้มีพาหนะอำนวยความสะดวกในการเดินทางที่เหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กนักเรียน ทั้งนี้จากการจัดเครือข่ายดังกล่าวส่งผลให้จำนวนชั้นเรียนในแต่ละโรงเรียนลดลง ในขณะที่จำนวนครุเท่าเดิม เนื่องจากแต่ละโรงเรียนจะจัดการเรียนการสอนตามช่วงชั้นที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น (โรงเรียนละ 2-3 ช่วงชั้น) ทำให้จำนวนครุเฉลี่ยต่อระดับชั้นมีมากขึ้น นอกจากนี้ ห้องเรียนในแต่ละระดับชั้นจะมีจำนวนนักเรียนมากขึ้นจนถึงขนาดที่เหมาะสม หรือระดับที่มีการประหยัดจากขนาด (economy of scale) (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558: 7) ซึ่งสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้เสนอแบบจำลองไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และจำนวนครุเฉลี่ยต่อระดับชั้น ก่อนและหลังการจัดเครือข่าย

		ก่อนการจัดเครือข่าย				หลังการจัดเครือข่าย			
		โรงเรียน ก.	โรงเรียน ข.	โรงเรียน ค.	โรงเรียน ง.	โรงเรียน ก.	โรงเรียน ข.	โรงเรียน ค.	โรงเรียน ง.
จำนวนนักเรียน	อ.1	10	10	10	10	40	-	-	-
	อ.2	10	10	10	10	40	-	-	-
	อ.3	10	10	10	10	40	-	-	-
	ป.1	10	10	10	10	-	40	-	-
	ป.2	10	10	10	10	-	40	-	-
	ป.3	10	10	10	10	-	-	40	-
	ป.4	10	10	10	10	-	-	40	-
	ป.5	10	10	10	10	-	-	-	40
ป.6	10	10	10	10	-	-	-	40	
จำนวนครุ	5	5	5	5	5	5	5	5	
จำนวนระดับชั้นที่มีการสอน	9	9	9	9	3	2	2	2	
จำนวนครุเฉลี่ยต่อระดับชั้น	0.5	0.5	0.5	0.5	1.6	2.5	2.5	2.5	

ที่มา : (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558: 8)

ผลกระทบ

สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากนโยบายการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กมีหลายประการ โดยผู้ที่ได้รับผลกระทบทางบวกคือผู้บริหารและครูผู้สอน เพราะก่อนที่โรงเรียนจะถูกยุบเลิกนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องรับภาระบริหารงานโรงเรียนและต้องสอนเด็กควบคู่ไปด้วย เนื่องจากมีครูไม่ครบชั้น โรงเรียนได้รับจัดสรรงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ในขณะที่ต้นสังกัดไม่จัดสรรอัตราครูมาเพิ่มเนื่องจากเด็กนักเรียนมีจำนวนลดลง หลังจากโรงเรียนยุบเลิกได้ย้ายไปบริหารในโรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า มีจำนวนครูเพียงพอ มีความพร้อมทั้งงบประมาณ สื่ออุปกรณ์การสอน ในทำนองเดียวกันกับครูผู้สอนที่ต้องรับผิดชอบสอนหลายชั้นเรียน ทำให้จัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่เต็มเวลา บางโรงเรียนไม่มีตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนทำให้ต้องทำหน้าที่บริหารไปด้วย ดังนั้นบุคลากรจึงมีความพึงพอใจที่ได้ย้ายไปอยู่โรงเรียนแห่งใหม่ที่มีขนาดใหญ่กว่า (ณัฐกุล รุณผาบ, 2557: 309) แม้ว่าบุคลากรที่ต้องมีการย้ายไปควบรวมโรงเรียนกับโรงเรียนหลักบางส่วนจะยังมีความกังวลและไม่มั่นใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียนหลักก็ตาม (อำนาจ จันทร์ขำ, 2560: 91) นอกจากนี้ผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนคือ คุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนและโรงเรียน กล่าวคือ นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งอัตราส่วนครูต่อนักเรียน และการมีครูครบชั้น และตรงตามสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ ทั้งนี้จากตัวอย่างของ “แก่งจันทร์โมเดล” พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กดีขึ้น และเริ่มได้รับรางวัลทางวิชาการ ซึ่งเห็นผลการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนภายในระยะเวลา 2 ปี โดยนักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจเรียนครูในพื้นที่มีความสุขกับการเรียนการสอน และพร้อมที่จะพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงรัฐบาลที่จะได้มีงบประมาณเพิ่มเติม ทั้งนี้หากควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2,000 แห่ง จะประหยัดเงินได้ปีละไม่ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท และรัฐบาลสามารถนำเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนที่ตรงจุด เช่น การจ้างครูต่างชาติสอนภาษาอังกฤษและภาษาจีน การสนับสนุนค่าเดินทาง เป็นต้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

ส่วนผู้ได้รับผลกระทบในทางลบหลังจากโรงเรียนถูกยุบเลิก คือ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ที่ต้องเดินทางไปเรียนไกลบ้านแม้จะมีรถรับส่ง แต่ผู้ปกครองบางส่วนกลับเลือกที่จะไม่ให้บุตรหลานไปเรียนที่โรงเรียนใหม่ จึงทำให้นักเรียนบางคนอาจขาดโอกาสในการศึกษาต่อเนื่องจากการควบรวมโรงเรียนทั้งแบบเครือข่ายและแบบถาวร และหากเป็นกรณีของการยุบเลิกโรงเรียน จะยิ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนในชุมชนจะมีความผูกพันกับสถาบันหลักของสังคมไม่ว่าจะเป็น วัด หรือ โรงเรียน ในกรณีที่ต้องมีการปิดโรงเรียนไปนั้น ชุมชนก็จะขาดสถาบันหลักอีกหนึ่งแห่งไปจากชุมชนอีกด้วย (ณัฐกุล รุณผาบ, 2557: 309)

นโยบายทางเลือก (นโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษา)

แม้ว่าการดำเนินนโยบายควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กจะเป็นนโยบายหลักในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กและมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และมีโรงเรียนขนาดเล็กที่ถูกควบรวมเป็นจำนวนมาก แต่นโยบายนี้อาจจะไม่ใช่คำตอบสุดท้ายสำหรับการแก้ไขปัญหา เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละพื้นที่มีข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล เดินทางลำบาก ห่างไกลความเจริญ ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการของหน่วยงานส่วนกลาง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงควรถ่ายโอนภารกิจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดในระดับพื้นที่มากที่สุด ให้เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ศักยภาพของท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีอยู่มาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นให้มากที่สุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 55) ดังตัวอย่างของประเทศญี่ปุ่น ในช่วงปี 1990-2000 ญี่ปุ่นมีจำนวนนักเรียนประถมลดลงจาก 9.3 ล้านคน เหลือ 7.3 ล้านคน ทำให้โรงเรียนประถมขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 150 คน) เพิ่มขึ้นจาก 7,400 แห่งเป็น 8,000 แห่ง แต่หลังจากนั้นการควบรวมทำให้จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กลดลงเหลือ 6,800 แห่ง ในปี ค.ศ. 2012 ทั้งนี้จำนวนนักเรียนประถมยังคงลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยความสำเร็จ

ในการควมรวมโรงเรียนขนาดเล็กเกิดจากความยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ซึ่งมองว่าการควมรวมเป็นการลดต้นทุนการศึกษาบางประการที่ไม่คุ้มค่า เพื่อนำงบประมาณที่ประหยัดได้ไปพัฒนาบริการสาธารณะต่าง ๆ ตามความต้องการ (ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, 2559) อย่างไรก็ตามเมื่อถ่ายโอนอำนาจมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐอาจเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่น ๆ สังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมได้ ไม่ว่าจะเป็น ภาคเอกชนที่อาจเข้ามาสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร สื่อการเรียนการสอน และองค์ความรู้ ตลอดจนภาคประชาชนที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะกลุ่มเครือข่ายการศึกษาทางเลือก ที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาของไทยมาอย่างยาวนาน สำหรับนโยบายที่ผู้เขียนจะนำเสนอเป็นนโยบายทางเลือก คือ **“การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม” (ไม่ยุบและไม่รวม)**

แนวทางปฏิบัติ

แนวทางปฏิบัติสำหรับนโยบายทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้เขียนได้สังเคราะห์จากการถอดบทเรียนการดำเนินงานของประเทศญี่ปุ่น ประกอบการวิเคราะห์สภาพปัญหาของนโยบายหลักในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก และประสบการณ์ของผู้เขียนจากทำวิจัยเรื่องโรงเรียนทางเลือก โดยมีแนวปฏิบัติคือให้กระทรวงศึกษาธิการทำการสำรวจโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกลพื้นที่ความเจริญ มีข้อจำกัดด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และไม่สามารถควมรวมกับโรงเรียนใกล้เคียงได้ รวมทั้งทำการสำรวจความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนถึงความต้องการในการควมรวม และการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณในโรงเรียนขนาดเล็ก จากนั้นจึงทำการถ่ายโอนอำนาจการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการศึกษาแก่ลูกหลานของตนเองตรงตามบริบทแวดล้อม สอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้เกิดการสร้างมิติการศึกษาที่หลากหลายด้วยการดึงความรู้จากชุมชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบผ่านการหนุนเสริมด้านงบประมาณ โดยรัฐบาลอาจให้งบอุดหนุนเฉพาะกิจช่วยเหลือค่าใช้จ่ายเงินเดือนครูและการบริหารโรงเรียนต่าง ๆ รวมทั้งอุดหนุน “งบส่วนเพิ่ม” ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ร่วมกับงบอุดหนุนเฉพาะกิจแล้วยังไม่เพียงพอจ่ายทั้งหมดในการให้บริการอย่างมีคุณภาพ รวมถึงให้มีการรับรองความรู้จากกระทรวงศึกษาธิการด้วยการให้สถานศึกษาทางเลือกและชุมชนคิดและจัดการได้ด้วยตนเองส่งเสริมและมอบให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลบริหารจัดการตามแนวทางการศึกษาของชุมชน ทั้งนี้โรงเรียนอาจสร้างจุดเด่นหรือจุดแข็งของตนเองที่สะท้อนรากเหง้าท้องถิ่นตนเอง เพื่อให้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม จัดการศึกษาร่วมกับบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการศึกษา สร้างโอกาสในการศึกษากับทุกคนในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ครูต้องจัดการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน สามารถเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา บริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น นักเรียนและผู้ปกครอง ชุมชน ต้องเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ตลอดชีวิต ทั้งนี้อาจใช้แนวทางการศึกษาทางเลือกในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยในปัจจุบันสังคมไทยมีการศึกษาทางเลือก 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) โรงเรียนทางเลือกบ้านเรียน (Home School) 2) ศูนย์การเรียนรู้ 3) อุดมศึกษาทางเลือก 4) ศูนย์การศึกษาบนฐานชุมชน 5) แหล่งเรียนรู้ครูภูมิปัญญา และ 6) นวัตกรรมการศึกษาและสื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลง (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) ทั้งนี้ในปัจจุบันแนวคิดการจัดการศึกษาทางเลือกโดยรูปแบบต่าง ๆ เริ่มมีการขยายแนวคิดมากยิ่งขึ้น และเกิดตัวอย่างการจัดการศึกษาทางเลือกที่เป็นรูปธรรมจำนวนมาก ดังตัวอย่างของกลุ่มการศึกษาของชุมชน เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของผู้ที่อยู่อาศัยตามชุมชน ที่เห็นว่า ชุมชนของตนไม่ได้รับการเหลียวแลจากภาครัฐจึงจำเป็นต้องพึ่งพาตนเองและในที่สุดนำไปสู่การจัดตั้งเป็นศูนย์เด็กหรือโรงเรียนในชุมชน เช่น กลุ่มศูนย์เด็กเล็กในกรุงเทพมหานครที่เกิดจากการรวมตัวของผู้ที่อยู่ตามชุมชนสลัมในกรุงเทพมหานคร ที่เห็นว่าเด็กในสลัมถูกปล่อยปละละเลยเพราะพ่อแม่ต้องไปทำงาน นอกจากนี้ในชนบทยังมีกลุ่มพึ่งตัวเองที่เกิดขึ้นตามชุมชนต่างๆ เนื่องจากต้องพึ่งตนเองในเชิงเศรษฐกิจและต้องการรื้อฟื้นภูมิปัญญา วัฒนธรรมประเพณีที่ดั่งามของชุมชนขึ้นมา

(นริศรา จริยะพันธุ์, 2555: 14) ดังเช่น กรณีศึกษาโสมสกูล วัดพระบรมธาตุคอยผาส้ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการใช้แนวคิด บวร หรือ บ้าน วัด โรงเรียน เข้ามาจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาของชุมชน โดยมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบองค์รวมฐานวิชาหมอบ้าน ๆ โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนที่ต้องการให้มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนเป็นแบบคละชั้น เน้นการพัฒนาศักยภาพและประเมินผลเป็นรายบุคคลใช้กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโครงการ และเรียนรู้จากปัญหา ทั้งนี้เมื่อเทียบเคียงองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แล้วพบว่า เป็นตามสาระการเรียนรู้ ของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 8 สาระ และครอบคลุมการพัฒนาทักษะชีวิตทั้ง 5 ด้านของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ประหยัด มีความอดทน มีทักษะปฏิบัติการ มีกระบวนการบวณคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และมีจิตอาสา (ภสวดี แสนหาญชัย และคณะ, 2562)

ผลกระทบ

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมนั้น ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกที่สำคัญที่สุด คือ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน โดยการยังคงรักษาโรงเรียนขนาดเล็กไว้กับชุมชนแต่อาจมีการปรับปรุงแนวทางการจัดการศึกษาใหม่โดยให้ท้องถิ่นชุมชน สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อคนในชุมชนของตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและผู้ปกครอง เนื่องจากโรงเรียนถือเป็นสถานที่สำคัญทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจของคนในพื้นที่ รวมทั้งคนในชุมชนยังสามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทหรือความต้องการของชุมชนได้ นักเรียนไม่ต้องเดินทางไกลออกจากพื้นที่ ผู้ปกครองไม่ต้องกังวลเรื่องความเสี่ยงจากการเดินทาง หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะเพิ่มขึ้น สำหรับผลกระทบทางลบที่อาจจะเกิดขึ้นนั้นคือ การต่อต้านจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับผลกระทบจากการกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากต้องมีการถ่ายโอนภารกิจให้กับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบโรงเรียนขนาดเล็กแทนหน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งส่งผลต่อผู้ปฏิบัติงานทั้งครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องโอนย้ายสังกัดและข้าราชการระดับท้องถิ่นที่ต้องรับผิดชอบโรงเรียนมากขึ้น โดยการดำเนินการนี้อาจต้องใช้ระยะเวลาและงบประมาณมากพอสมควรในการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความสามารถในการจัดเก็บรายได้เพื่อให้มีงบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินการกับโรงเรียนขนาดเล็ก และต้องมีศักยภาพเพียงพอในการควบคุมและบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับการกระจายอำนาจมาจากส่วนกลาง นอกจากนี้รัฐบาลกลางต้องพร้อมที่จะให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างแท้จริง เพื่อไม่ให้เป็นภาระให้กับท้องถิ่น และการดำเนินการใด ๆ ก็ตามควรอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและความยินยอมของประชาชนในพื้นที่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง นอกจากนี้หากเป็นกรณีการกระจายอำนาจให้กับภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคมเข้ามาร่วมจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก หรือการใช้แนวทางการศึกษาทางเลือก ควรจะต้องมีการปรับปรุงระบบ รวมถึงกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริงไม่ยึดติดกรอบการดำเนินงานจากส่วนกลาง โดยเฉพาะเกณฑ์การประเมินผู้เรียน และการประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งไม่ควรมีการวัดประเมินโดยใช้เกณฑ์เดียวกับโรงเรียนในลักษณะอื่นทั่วไป รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต้องมีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กสู่โรงเรียนคุณภาพ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของความขาดแคลนในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งจะช่วยพัฒนาองค์ความรู้ของครู ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด (สุวิทย์ ยอดสละ, 2554)

สรุปผล

ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย แม้ว่าจะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงพบข้อจำกัดในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดด้านสภาพที่ตั้งของโรงเรียน ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ข้อจำกัดเรื่องการยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ เนื่องจากนโยบายในการแก้ไขปัญหาเน้นที่การควบรวมโรงเรียน ซึ่งบางครั้งการยุบเลิกโรงเรียน หรือการย้ายไปเรียนรวมกับโรงเรียนอื่น ไม่ใช่สิ่งที่จะสามารถดำเนินการได้ โดยอ้างเหตุผลของข้อจำกัดด้านทรัพยากร ด้านงบประมาณ หรือครูผู้สอน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันหรือเป็นอีกเสาหลักของสังคมที่จะช่วยกล่อมเกลาและพัฒนาเยาวชนของสังคม รวมถึงในพื้นที่ที่ห่างไกล ความเจริญ โรงเรียนอาจเป็นทั้งศูนย์รวมการทำกิจกรรมของชาวบ้านในชุมชน หากโรงเรียนจะต้องถูกปิดและกลายเป็นโรงเรียนร้าง นโยบายนี้คงไม่เป็นที่ยอมรับของชุมชนและโรงเรียนขนาดเล็กก็จะได้ไม่ได้รับการพัฒนาในที่สุด ดังนั้นนโยบายทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กตามบริบทของพื้นที่ อาจจะเป็นอีกทางออกของการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก เช่นเดียวกับการที่สังคมไทยเปิดรับการศึกษาทางเลือกให้เข้ามา มีส่วนในการพัฒนาการศึกษาของคนไทย โดยที่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ แต่เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายตามปรัชญา หลักคิด ของกลุ่ม แต่มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน นั่นคือการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการมุ่งเน้นสู่คุณภาพและโอกาสทางการศึกษา มากกว่าการมุ่งเน้นที่ความคุ้มค่าของงบประมาณ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **ควบรวมร.ร.เล็กนําร่องกว่าหมื่นแห่ง สพฐ. ยันไม่ใช้การยุบเลิก**
เน้นมีครูครบชั้น. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2564. จาก
<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=45565&Key=hotnews>
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2562). **สถิติโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2562**. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2564.
จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/842975>.
- ณัฐกุล รุณผาบ. (2557). การศึกษาผลกระทบทางสังคมจากการยุบเลิกโรงเรียนขนาดเล็ก และ
แนวทางพัฒนาความเข้มแข็งของ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลำพูน เขต 1. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. 7(2). 304-316.
- ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์. (2557). การศึกษาต้นทุนการจัดการศึกษาต่อนักเรียน และการคำนวณเงิน
อุดหนุนการศึกษาให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ. ธนาคารโลก
เดลินิวส์ออนไลน์. (2559). **สปฐ. วางแผนควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก**. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2564 จาก
<http://www.dailynews.co.th/education/501092>
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2562). **ศธ. เผยแผนควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2564.
จาก <https://www.dailynews.co.th/education/745955>
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2563). **โลกเปลี่ยน คนเปลี่ยน "รื้อ" ระบบการศึกษาไทย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2564.
จาก <https://www.dailynews.co.th/education/795828>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). **ควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก "ปรับ" เพื่อ "ไปต่อ" ทางออกการศึกษาไทย**.
สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2564. จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/1932401>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). **เผย "การศึกษาทางเลือก" ย้ายชบ สป.ศธ. เสมอ 2 ซีบริหารงานคล่อง**.

สืบค้นเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564. จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2056164>
ไทยโพสต์ออนไลน์. (2563). **ปิดหมด"สมุทรสงคราม"โมเดลควรววมโรงเรียนขนาดเล็ก.**

สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/82563>
นริศรา จริยะพันธุ์. (2555). **การศึกษาการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิผลของโรงเรียนทางเลือก.**

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พงศ์ทัศ วนิชานนท์. (2563). **พินิจเศรษฐกิจการเมือง: ปัญหาโรงเรียนเล็ก ต้องมีทางเลือกมากกว่า**

“ยุบ-ไม่ยุบ”. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://tdri.or.th/2020/01/curadio-82/>

ภสวดี แสนหาญชัย และคณะ. (2562). **การศึกษาการบริหารการศึกษาทางเปือกและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น**

แบบองค์รวม ฐานวิชาหมอบ้านๆ ๆ โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา
โฮมสคูล วัดพระบรมธาตุศอยผาส้ม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร. 16(75). 36-47.

ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. (2559). **วาระที่ตีอาร์ไอ: ‘บทเรียน’ การควรววมโรงเรียนขนาดเล็กในญี่ปุ่น.**

สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://tdri.or.th/2016/05/school-merger-2/>
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2558). **รายงานที่ตีอาร์ไอ เรื่อง แนวทางการแก้ปัญหา**

โรงเรียนขนาดเล็ก. ฉบับที่ 13 มีนาคม 2558.

สุวิทย์ ยอดสละ. (2554). **การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กแนวใหม่: ทางรอดหรือทางเลือก.**

วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 3(3). 9-23.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **แผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก**

พ.ศ. 2558-2561. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2562). **นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก.** เอกสารประกอบการประชุมทางไกล

หารือข้อราชการนโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2562.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (ม.ป.ป.). **แนวทางการดำเนินงานรวมโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา**

ในทศวรรษที่สองพ.ศ. 2554 – 2561. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). **นโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูป**

การศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2562). **สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล.** กรุงเทพฯ :

กระทรวงศึกษาธิการ.

อำนาจ จันทระ. (2560). **การศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จ และปัจจัยเสี่ยงใน**

การจัดการเรียนรวมโรงเรียนขนาดเล็ก. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

12(1). 87-94

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน

INTERNAL ENVIRONMENT AFFECTING OPERATIONAL EFFICIENCY. CASE STUDIES OF SUB-DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN THE AREA OF BANG PA-IN DISTRICT

ปณิตา พงษ์บัว¹ และ วิไลลักษณ์ เรืองสม²
Panita Pongbua¹, and Wilailuk Ruangsom²

¹ นักศึกษานิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล wilailuk@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน โดยมีบุคลากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามโดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามจากบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรวมทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่า โดยผลรวมทั้ง 4 ด้านปรากฏว่าสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ ค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ที่ -0.067 มีความสัมพันธ์เชิงลบ

คำสำคัญ

ประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aims to study 1) the efficiency of performance of sub-district administrative organization personnel in the area of Bang Pa-in District, and 2) the internal environmental factors affecting the efficiency of the sub-district administration organization in the area of Bang Pa-in District. The sample consisted of 186 employees. The research instruments was a questionnaire with a multiple choice answer. The statistics used were frequency distribution, mean, standard deviation, and the correlation coefficient of the variables. The statistical significance was set at the level of 0.01. The research results were as follows: 1. The efficiency in performance of the sub-district administrative organization personnel in the area of Bang Pa-in District used data obtained from the distribution of questionnaires given to the personnel in the sub-district administrative organization in Bang Pa-in district. The questions covered 3 aspects: quality of work, amount of work and time. It was found that the overall efficiency of operations in all 3 aspects was at a moderate level. 2. The internal environment factors affecting the efficiency of the sub-district administration organization in Bang Pa-in District were divided into 4 areas. It was found that for all 4 aspects, it appeared that the internal environment was related to the efficiency of practice. Work load was low. The correlation was negative (r) at -.067.

Keywords:

Efficiency, Environment, Subdistrict Administrative Organization.

ความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมักถูกมองว่าเป็นเรื่องปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาการเรียนรู้และการทำความเข้าใจกับสาเหตุการเปลี่ยนแปลงหรือผลของการเปลี่ยนแปลงรวมถึงการมีความรู้สึกที่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงให้เกิดประสิทธิภาพ (พัชรนันท์ กลั่นแก้ว 2553)

ในการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐหรือ ภาคเอกชนก็ตาม ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานขององค์กรนั้นที่ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรได้กำหนดไว้ ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานของ พนักงานในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพองค์กรต้องให้ ความเอาใจใส่ต่อพนักงานผู้ปฏิบัติงานเป็นอย่างมากเพื่อเป็นแรงผลักดันในการสนับสนุนให้บุคลากรขององค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรนั้นก็คือสภาพแวดล้อมองค์กรซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) เป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่ภายนอกองค์กรไม่สามารถควบคุมได้แต่เป็นปัจจัยหรือแรงกดดันที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในด้านการบริหารจัดการ ส่วนสภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) เป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่ภายในองค์กรสามารถควบคุมได้อีกทั้งยังเป็นปัจจัย

ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจโดยตรงและเป็นแรงกดดันที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในด้านการบริหารจัดการซึ่งผู้บริหารสามารถศึกษาและวิเคราะห์องค์กรโดยการค้นหาจุดแข็งหรือ

ความสามารถภายในขององค์กรเพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานและจุดอ่อนหรือสถานการณ์ที่ต่อความสามารถในการดำเนินงาน ได้แก่ เจ้าของกิจการและผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริหาร พนักงาน วัฒนธรรมองค์กร หน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรและโครงสร้างองค์กร (ศิริพร เลิศยิ่งยศ, 2553)

สภาพแวดล้อมภายในเป็นปัจจัยที่องค์กรสามารถควบคุมได้ถ้าหากองค์กรมีความสามารถก็สามารถใช้ปัจจัยภายในที่มีความสำคัญกว่าปัจจัยภายนอกในการกำหนดกลยุทธ์ปัจจัยภายในเป็นทรัพยากรที่องค์กรเป็นเจ้าของ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งจุดอ่อนขององค์กรการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเป็นการศึกษาและเพื่อค้นหาว่าองค์กรจะต้องบริหารงานอย่างไรและดำเนินงานที่จะนำปัจจัยขององค์กรมาใช้เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจากจุดแข็งและโอกาสตลอดจนถึงเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดจุดอ่อนและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นสภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์กรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกรู้สึกของบุคลากรที่มีต่องานและผู้ร่วมงานเมื่อสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความเหมาะสมบุคลากรก็สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในการทำงานและในทางตรงกันข้ามหากสภาพแวดล้อมในองค์กรไม่เหมาะสมก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจของบุคลากร ดังนั้นสภาพแวดล้อมในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการทำงานของบุคลากร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548)

ภาครัฐของไทยกำลังเผชิญความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงโลกอย่างรวดเร็ว รุนแรง และผันผวน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ภาครัฐต้องเร่งพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการประชาชนให้เป็นรูปแบบดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ มีการปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ หน่วยงานภาครัฐในยุคใหม่จำเป็นต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อที่จะสามารถสนองต่อความต้องการและพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สามารถแข่งขันในระดับสากลได้หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องทำงานในเชิงรุกและจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญที่เน้นการมองภาพกว้างและมองไกลในทุกมิติ ดังนั้น หน่วยงานรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพมีความโปร่งใสให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน รวมทั้งต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานที่ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลการวิเคราะห์สำหรับการกำหนดนโยบายการบริการประชาชนและการบริหารจัดการภายใน (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ประเด็น การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ.2561 – 2580)

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งมีโครงสร้างเป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้บริหารท้องถิ่นเรียกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงองค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวันโดยมีปลัดและรองปลัด อบต. ผู้อำนวยการกอง เป็นหัวหน้างานบริหารภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของ อบต.แต่ละแห่งเพื่อตอบสนอง

ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่ (พนัชกร จารย์โพธิ์ 2555) นอกจากองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีปัญหาเรื่องรายได้แล้วยังประสบปัญหาทางด้านบุคลากร คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ทางด้านการบริหารจัดการองค์การทำให้การปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาคือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในองค์การมีการขัดแย้งจากเพื่อนร่วมงานซึ่งอาจจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานน้อยลงซึ่งองค์การจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมเพรียงของพนักงานที่มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จขององค์การสภาพแวดล้อมภายในองค์การจึงเป็นปัจจัยสำคัญและมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานคือมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานเนื่องจากเมื่อพนักงานเข้ามาทำงานในองค์การแล้วบุคคลเหล่านั้นจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในองค์การซึ่งบุคลากรถือเป็นปัจจัยหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในองค์การ (ธนากร เกื้อจิตติพร 2556)

จากเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอินในซึ่งการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานศึกษาสภาพแวดล้อมภายในองค์การกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน ทั้งนี้เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นทางในการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอินและศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอินกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จำนวน 360 คน โดยผู้ศึกษาใช้ตารางของ (เครซี และมอร์แกนอ้างอิงในวรรณณี แกมเกตต์ 2551) จากบุคลากร 360 คน คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ 186 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามลักษณะปลายปิด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากผลงานวิจัยผู้ที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์ข้อมูลโดยลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในองค์การ ได้แก่ ด้ายนโยบายการบริหารด้านหลักการ บังคับบัญชา ด้านเงินเดือน ด้านความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้บุคลากรใช้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในส่วนคำถามที่ 1 และ 2 มีอยู่ 4 ระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ใช้ในการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหาร

ส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอินและศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จำนวน 360 คน โดยผู้ศึกษาใช้ตารางของ (เครซีและมอร์แกน อ้างอิงในวรณีย์ แกมเกตุ 2551) จากบุคลากร 360 คน คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ 186 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามลักษณะปลายปิด วิจัยได้สร้างขึ้นจากผลงานวิจัยผู้ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ในการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน ในภาพรวมสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในเชิงลบ ในระดับต่ำ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน ($X=3.29$) ด้านนโยบายการบริหาร ($X=3.24$) ด้านหลักการบังคับบัญชา ($X=3.22$) ด้านเงินเดือน ($X=2.93$)

2. สภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน จากสมมติฐานด้วยสถิติ Pearson พบว่า

นโยบายการบริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย ($r=.135$)

หลักการบังคับบัญชา ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย ($r=.113$)

เงินเดือน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน อย่างมีนัยสถิติ 0.01 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวกความเข้มข้นของความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r=.311$)

ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย ($r=.119$)

โดยผลรวมทั้ง 4 ด้านปรากฏว่าสภาพแวดล้อมภายในมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ ค่าสหสัมพันธ์ (r) อยู่ที่ -0.067 มีความสัมพันธ์เชิงลบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1 นโยบายการบริหาร พบว่า นโยบายการบริหารไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายการบริหารเป็นอันดับแรก คือ หน่วยงานของท่านชี้แจงนโยบายและแผนงานให้ท่านทราบอยู่เสมอ สิ่งที่สำคัญก็คือ นโยบายเป็นกลยุทธ์ที่เลือกสรรแล้วนำไปสู่การแก้ปัญหา ดังนั้นนโยบายเปรียบเสมือนแนวทางการแก้ปัญหา การกำหนดนโยบายจึงเป็นความพยายามขององค์กรเพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในองค์กร สอดคล้องกับนิยามที่วีโรจน์ สารรัตน์ (2548) ได้กล่าวถึงดังนี้ว่า นโยบายหมายถึงข้อความที่บอกให้ทราบถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงองค์การหรือของสังคม ทิศทางดังกล่าวอาจจะอธิบายถึงเรื่องอะไร เพื่ออะไร อย่างไร และเพียงใด ของความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้

2 หลักการบังคับบัญชา พบว่า หลักการบังคับบัญชาไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านหลักการบังคับบัญชาเป็นอันดับแรก คือ ท่านคิดว่าผู้บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและเท่าเทียม ความยุติธรรมและเท่าเทียมเป็นเรื่องสำคัญในการกำหนดความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคลากร โดยต้องทำให้บุคลากรรับรู้ว่าจะได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมในระยะเวลาที่บุคลากรปฏิบัติงานให้กับองค์กร ถ้าหากบุคลากรรับรู้ว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมบุคลากรอาจจะแสดงพฤติกรรมการทำงานที่ไม่ดี เช่น เลิกงานเร็ว ขาดงานบ่อย จนถึงลาออกจากองค์กรไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริจินดา ทวนสุวรรณ (2548) ศึกษาสภาพแวดล้อมของงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่า ด้านการบังคับบัญชาไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3 เงินเดือน พบว่า เงินเดือนมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน คือ เงินเดือนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับตำแหน่งงาน การจ่ายค่าตอบแทนขององค์กรเป็นสิ่งที่สำคัญ ในการจ่ายค่าตอบแทนให้บุคลากรได้อย่างเหมาะสมจำเป็นจะต้องมีการจัดลำดับของตำแหน่งงาน โดยพิจารณาจากคุณค่าหรือความสำคัญของตำแหน่งงานนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นิมนวน ทองแสน (2557) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานกลุ่มธุรกิจผลิตเครื่องสำอางในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านค่าจ้าง มีค่าเฉลี่ย 4.00 ซึ่งเป็นระดับความคิดเห็นของพนักงานในระดับเห็นด้วยโดยพบว่าปัจจัยด้านค่าจ้างมีส่วนสำคัญและเป็นแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4 ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน พบว่า ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงานไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงานเป็นอันดับแรก คือ ท่านได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากสัมพันธภาพในการร่วมมือกันปฏิบัติงาน จะก่อให้เกิดความสามัคคี มีความเอื้ออาทรและความร่วมมือร่วมใจในการทำงานซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนร่วมงานนั้นยังสามารถนำมาซึ่งความสำเร็จในการทำงานอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อัครวัฒน์ นิธิจิรวงศ์ (2559) ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทคนิคตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทคนิค กรุงเทพมหานคร พบว่า

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีค่าสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทคนิค
ตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทคนิค กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมภายในที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานรวมถึงปัญหาและ
อุปสรรคในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน โดยมีความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านนโยบายการบริหาร ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอินถึงแม้ในการ
ประเมินอยู่ในระดับต่ำ แต่ยังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
ของหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรมีความพึงพอใจต่อนโยบายของหน่วยงานยิ่งขึ้น ก็จะส่งผลให้บุคลากรมีความต้องการที่
จะปฏิบัติงานมากขึ้น

2. ด้านหลักการบังคับบัญชา ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน
พบว่า หลักการบังคับบัญชาภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการที่ผู้บังคับบัญชายึดความยุติธรรมและแสดงความเท่าเทียม
ต่อบุคลากรให้เห็นชัดเจน ก็จะส่งผลต่อการบังคับบัญชาจะทำให้บุคลากรเชื่อมั่นรวมถึงมีความเชื่อถือในการบังคับ
บัญชา

3. ด้านเงินเดือน ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน พบว่า หลักการบังคับ
บัญชาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรโดยการ นำผลงานมาประกอบการพิจารณาในการ
เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งเลื่อนเงินเดือน เพื่อให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจและใช้เป็นแรงผลักดันในการทำงาน

4. ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมงาน ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบางปะอิน
ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ทางองค์การควรจัดกิจกรรมส่งเสริมภายในหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรสร้าง
ความสามัคคีระหว่างกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ละเอียด ครบคลุมมากขึ้นเพื่อให้ได้
ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

2. ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจให้พร้อมมากที่สุด ต้องเตรียมงานให้พร้อมทั้งกับเวลา

3. ควรทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เพราะความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หรือนโยบายการบริหารต่าง
ๆขององค์กรมีโอกาสเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจส่งผลให้สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเปลี่ยนแปลงไป

บรรณานุกรม

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2548) แนวทางการตรวจสอบภายใน กรุงเทพฯ : คู่มือเบส

ธนากร เกื้อฐิติพร (2556) ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน
ธนาคารออมสินในเขตจังหวัดนครราชสีมา. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ประเด็น การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ พ.ศ.2561 –
2580) สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2562 จากเว็บไซต์ : <http://nscr.nesdb.go.th>

- พัชรนันท์ กลั่นแก้ว (2553) วิธีปรับตัวขององค์กรรองรับความเปลี่ยนแปลง สืบค้นวันที่ 24 มกราคม 2564 จากเว็บไซต์ <https://www.tpa.or.th>
- พนัชกร จารย์โพธิ์ (2555) องค์กรบริหารส่วนตำบล สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2562 จากเว็บไซต์: <https://sites.google.com>
- วรรณิ์ แกมเกตุ (2551) วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่2) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริพร เลิศยิ่งยศ (2553) องค์กรและการจัดการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะวิทยาการจัดการ
- สิรินดา ทวนสุวรรณ. (2548). ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมของงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัศววัฒน์ นิธิจิรวงศ์ (2559) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทศกิจ กรุงเทพมหานคร. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ) สำหรับนักบริหารคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร
กรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

LEADERSHIP FEATURES THAT INFLUENCE ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS.
CASE STUDY LAM SAM KAEU, KHU KHOT SUB-DISTRICT, LAM LUK KA DISTRICT,
PATHUM THANI.

เบญจพร ในทอง¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²
Benjapohn naithong¹ and Duangporn auraiwan²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมล benjapohn.nai@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมล duangporn.au@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยการคำนวณ ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากร จำนวน 400 คนจากประชากรทั้งหมด 66,215 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด และคุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig = 0.00) ความสามารถในการทำนายความแปรปรวนของสมการนี้อยู่ที่ 40% และมีปัจจัยอื่นที่สามารถแข่งต่อความแปรปรวนของสมการดังกล่าว 60%

คำสำคัญ

คุณลักษณะภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำ ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the level of leadership characteristics of Lam Sam Kaeo Municipality, Khu Khot Sub-district, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province, 2) study the relationship between the leadership characteristics that influence the effectiveness of the Lam Sam Kaeo Municipality Organization, Khu Subdistrict, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province, and 3) propose guidelines for increasing the administrative effectiveness of Lam Sam Kaeo Municipality, Khu Khot Sub-district, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. The population used in this study was the 66,215 citizens living in Lam Sam Kaeo Municipality, Khu Khot Sub-district, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. The sample group consisted of 400 people. The sample size was calculated according to the Taro Yamane formula. The study tools were questionnaires, and the statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The leadership traits affecting overall organizational effectiveness were found to be at the highest level. The respondents had the highest level of opinion about the organizational effectiveness and the leadership traits that influence organizational effectiveness. The results were statistically significant at a level of 0.05 (sig = 0.00). The ability of the equation to predict variance was 40%. However, there were other factors that could overtake the variance of this equation at 60%.

Keywords

Characteristics of leadership, Leadership, Effectiveness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะผู้นำนั้นถือเป็นสิ่งที่จำเป็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารที่จะสามารถนำพาองค์กรให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่ปฏิบัติงานเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ภาวะผู้นำเปรียบเสมือนอาวุธประจำกายของผู้บริหารและผู้นำที่เป็นนักบริหารมืออาชีพที่จะสามารถสร้างอำนาจชักนำและมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นตัวชี้วัดการนำของผู้บริหารที่ได้ชื่อว่ามีอาชีพคือผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของงาน (สุภัทธา ปินทะแพทย์ 2557 : 96) ภาวะผู้นำจึงเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของงานจำเป็นต้องมีบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารซึ่งเราเรียกว่าหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา (Superior) ในการบริหารองค์กรของผู้บริหารย่อม ต้องเผชิญความรุนแรงและความรวดเร็วทั้งกระแสของการแข่งขัน และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ภาวะผู้นำจึงเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลที่จะใช้อิทธิพลซึ่งไม่มีลักษณะบังคับเพื่อจูงใจบุคคลอื่นให้กระทำการมุ่งสู่เป้าหมายด้วยความเต็มใจและเป็นความร่วมมือพลังช่วยกันทำงานเพื่อให้วัตถุประสงค์ขององค์กรสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับ (เนตรพัฒนา ยาวีราช 2552 : 144) คุณสมบัติทั่วไปของผู้นำที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้นั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาด สติปัญญาดี มีการตัดสินใจที่ดีและมีความสามารถในการพูด ได้รับความสำเร็จทางการศึกษาดีและสุขภาพดี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความมานะพยายามและผลักดันให้บรรลุความสำเร็จ มีทักษะทางสังคม มีส่วนร่วมในสังคมและปรับตัวให้เข้ากันดีกับกลุ่มและบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน

ผู้นำและภาวะผู้นำจะมีบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้นหากองค์กรนั้นเป็นองค์กรที่มีอิสระในการบริหารงานและการปกครองตนเอง เช่น การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะการปกครองที่ได้รับการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนภูมิภาค สอดคล้องกับ (วุฒิสสาร ต้นไชย 2552 : 7-8) การปกครองที่ราชการบริหาร

ส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยงานปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมายมีพื้นที่และประชาชนเป็นของตนเอง มีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมการมอบอำนาจจากส่วนกลางเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองตนเองในระบบประชาธิปไตย การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองของระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในการฝึกฝนให้การศึกษาเกี่ยวกับการเมืองแก่ประชาชนโดยทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เกิดสำนึกและเห็นความสำคัญ ค้นเคยกกับการใช้สิทธิทางการเมือง หน้าที่พลเมืองอันจะนำไปสู่ความศรัทธาและความเลื่อมใสในระบบประชาธิปไตย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด องค์กรซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนหรือที่เรียกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมายรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล จากรัฐบาลกลางได้มอบหมายและถ่ายโอนภารกิจหลายประการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจการปกครองเป็นอีกวิธีหนึ่งในการจัดการปกครองประเทศที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้กับองค์กรอื่นนอกจากองค์กรส่วนกลางเพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินการและไม่อยู่ในการบังคับบัญชาจากส่วนกลางแต่จะอยู่ภายใต้การดูแลจากส่วนกลางการกระจายอำนาจการปกครองประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญคือมีการแยกหน่วยงานออกไปเป็นนิติบุคคลอิสระจากส่วนกลางมีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง มีเจ้าหน้าที่ของตนเองและมีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเอง (นันทวัฒน์ บรมานันท์ 2552 : 23)

โดยคุณลักษณะของผู้นำในด้านต่าง ๆ จะสะท้อนออกมาให้พนักงานรับทราบได้ภายใต้การบริหารงานของผู้บริหาร อันจะส่งผลต่อความรู้สึกรักในการทำงานและประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน ดังนั้นการศึกษา “คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร” จะช่วยให้สามารถเข้าใจถึงลักษณะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรเพื่อที่สามารถรักษาบุคลากรที่ทุ่มเทในการทำงานให้แก่องค์กรอย่างเต็มประสิทธิภาพและประสิทธิผลและคงอยู่เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพกับองค์กรนานที่สุด

สำหรับเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ถือเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงานและได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ภายในหน่วยงานแบ่งส่วนการปฏิบัติงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายข้าราชการ ซึ่งฝ่ายข้าราชการจะประกอบไปด้วยหน่วยงานย่อย ๆ อีก 7 หน่วยงาน ประกอบด้วย 1) สำนักงานปลัดเทศบาล 2) กองคลัง 3) กองช่าง 4) กองการศึกษา 5) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 6) กองสวัสดิการสังคม และ 7) กองวิชาการและแผนงาน และมีหมู่บ้านในเขตเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน

เพื่อเป็นการศึกษาถึงความสำเร็จในการบริหารงานของหน่วยงานเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาจึงได้เลือกศึกษาถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำของหน่วยงานจะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำท้องถิ่นและจัดหาแนวทางที่มีประสิทธิผลในการบริหารงานองค์กรด้วยหลักการบริหารงานที่ดีและเป็นแนวทางการบริหารงานที่เน้นผลประโยชน์ส่วนรวมเพื่อประชาชนในท้องถิ่นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะภาวะผู้นำของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำของ เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะภาวะผู้นำด้านร่างกาย ด้านภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญาและความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงานและด้านสังคม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชากรในเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ประกอบไปด้วย ประชากรหมู่ 1,2,3,6,7 และ 12 โดยรวมมีประชากรจำนวน 66,215 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากรทั้งหมด (คน)
1	1	6,698
2	2	16,970
3	3	15,700
4	6	19,613
5	7	2,571
6	12	4,663
รวมทั้งสิ้น		66,215

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษาวิจัย คำนวณได้จากจำนวนประชากรในหมู่บ้านในเทศบาลเมืองลำสามแก้วมีจำนวน 66,215 โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเร่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05

$$\text{จากสูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย

- n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- N แทน ขนาดของประชากร
- e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าจากสูตร ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{66,215}{1 + 66,215 (0.05)^2}$$

$$= \frac{66,215}{165.35}$$

$$n = 397.61$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้จากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) คำนวณได้ 397.61 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มเท่ากัน ผู้ศึกษาจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้จำนวนตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษาได้กระจายกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนกลุ่มประชากรในแต่ละหมู่บ้านภายในเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) กระจายตามหมู่บ้านในเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ครอบคลุมกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ดังนี้

หมู่ที่ 1 จำนวน 40 คน	หมู่ที่ 6 จำนวน 118 คน
หมู่ที่ 2 จำนวน 102 คน	หมู่ที่ 7 จำนวน 15 คน
หมู่ที่ 3 จำนวน 95 คน	หมู่ที่ 12 จำนวน 30 คน

การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลจำนวน 7 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร จำนวน 10 ข้อที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน โดยจะคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น ได้ใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามแจกให้แก่ประชากรกลุ่มตัวอย่างและรอเก็บแบบสอบถามกลับ ในทันทีทุกราย จำนวน 400 คน ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2563 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งนำเสนอลักษณะทั่วไปของประชากรที่เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และหมู่บ้าน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร กรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณลักษณะทางร่างกาย
2. คุณลักษณะด้านภูมิหลังทางสังคม
3. คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความสามารถ
4. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
5. คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน
6. คุณลักษณะทางสังคม

โดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้าน และโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2547:173) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิผลขององค์กรในเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆทั้งหมดที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และการสร้างพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรในเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questions) เกี่ยวกับอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร

ผลการวิจัย

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.5 และ 44.5 ตามลำดับ มีอายุ 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาคืออายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.3 มีสถานภาพ สมรสอยู่ด้วยกัน/ อยู่โดยไม่ได้แต่งงานคิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมาสถานภาพ โสด คิดเป็นร้อยละ 29.3 โดยมีระดับการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.5 โดยมีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมา ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 19.8 มีรายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมาได้ 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.3 อยู่หมู่บ้าน หมู่ที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาอยู่หมู่บ้านที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 25.5

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรกรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมประชาชนในพื้นที่เห็นว่ามีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กร โดยภาพรวม

คุณลักษณะภาวะผู้นำ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.คุณลักษณะทางร่างกาย	4.59	.55	มากที่สุด
2.คุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคม	4.51	.62	มากที่สุด
3.คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความสามารถ	4.51	.61	มากที่สุด
4.คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ	4.46	.64	มาก
5.คุณลักษณะเกี่ยวกับงาน	4.48	.61	มาก
6.คุณลักษณะทางสังคม	4.55	.58	มากที่สุด
รวม	4.51	.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กร โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ คุณลักษณะทางร่างกาย ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คุณลักษณะทางสังคม ($\bar{X} = 4.55$) คุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคม ($\bar{X} = 4.51$) คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความสามารถ ($\bar{X} = 4.51$) คุณลักษณะเกี่ยวกับงาน ($\bar{X} = 4.48$) และคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.46$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กร

ประสิทธิผลขององค์กร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
1.องค์กรมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เที่ยงตรง	4.57	.56	มากที่สุด
2.องค์กรมีแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	4.54	.57	มากที่สุด
3.องค์กรมีการประเมินประสิทธิภาพแลประสิทธิผล การทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	4.51	.57	มากที่สุด
ประสิทธิผลขององค์กร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D	ระดับ
5.องค์กรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ พัฒนาการบริหารจัดการอย่างทันสมัย	4.54	.57	มากที่สุด

6.องค์กรมีวิสัยทัศน์ ไม่ติดอยู่กับวิธีการทำงาน แบบเดิม ๆ	4.54	.60	มากที่สุด
7.องค์กรมีเป้าหมายที่ชัดเจน	4.59	.55	มากที่สุด
8.องค์กรมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้	4.60	.52	มากที่สุด
9.องค์กรมีความรักและสามัคคี กลมเกลียวกัน	4.60	.57	มากที่สุด
10.องค์กรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ความ รับผิดชอบในการทำงานอย่างชัดเจน	4.66	.51	มากที่สุด
รวม	4.56	.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ องค์กรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา องค์กรมีความรักและสามัคคีกลมเกลียวกัน ($\bar{X} = 4.60$) องค์กรมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 4.60$) องค์กรมีเป้าหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.59$) องค์กรมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เทียบตรง ($\bar{X} = 4.57$) องค์กรมีวิสัยทัศน์ ไม่ติดอยู่กับวิธีการทำงานแบบเดิม ๆ ($\bar{X} = 4.54$) องค์กรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการอย่างทันสมัย ($\bar{X} = 4.54$) บุคลากรในองค์กรมีการสร้างค่านิยมการทำงานร่วมกันและทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.54$) องค์กรมีแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.54$) และองค์กรมีประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.51$)

คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มากที่สุดคือ คุณลักษณะทางสังคม (X_1) ประสิทธิผลขององค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .241 หน่วย รองลงมา คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน (X_3) ประสิทธิผลขององค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .188 คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความสามารถ (X_6) ประสิทธิผลขององค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .037 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig = 0.00) ความสามารถของการทำนายความแปรปรวนของสมการนี้อยู่ที่ 40% และมีปัจจัยอื่นที่สามารถแข่งต่อความแปรปรวนของสมการดังกล่าว 60%

แนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานเพื่อเพิ่มประสิทธิผลกับการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางร่างกายในที่ทำการองค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมากที่สุด
2. คุณลักษณะทางภูมิหลังและสังคมในที่ทำการองค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมากที่สุด
3. คุณลักษณะด้านสติปัญญาและความสามารถในที่ทำการองค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมากที่สุด

4.คุณลักษณะทางบุคลิกภาพในที่ทำกรองค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก

5.คุณลักษณะเกี่ยวกับงานในที่ทำกรองค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก

6.คุณลักษณะทางสังคมในที่ทำกรองค์กร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานเพื่อเพิ่มประสิทธิผลกับการบริหารงานเป็นผลไปในทิศทางที่ดีของการบริหาร ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม มีการตอบแบบสอบถามไปในทิศทางที่ดี เป็นอย่างมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษา คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำโดยภาพรวมประชาชนในพื้นที่เห็นว่ามีควมจำเป็นมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ด้านคุณลักษณะทางร่างกายที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณลักษณะทางสังคมตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองสตรีที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของประชาชน อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ของ ศุภวัฒน์ บัวดี (2553) สามารถอธิบายได้ว่า คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองสตรีที่พึงประสงค์ตามทัศนคติของประชาชน อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมประชาชนในพื้นที่เห็นว่ามีควมจำเป็นมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะของงานรองลงมาได้แก่ด้านบุคลิกภาพ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านภูมิหลังทางสังคม

2.ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า ด้านคุณลักษณะทางสังคมมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มากที่สุด รองลงมา คือด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวกับงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานองค์กรเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ของปรารณา วรรณเผือก (2559) ระยะเวลาที่ปฏิบัติแตกต่างกัน ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานองค์กรเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครในด้านความรู้สึกต่อองค์กร ด้านการคงอยู่ และด้านบรรทัดฐานทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นพนักงานที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานองค์กรเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครในด้านบรรทัดฐานทางสังคม ไม่แตกต่างกันของแบบสอบถาม

3.แนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานเพื่อเพิ่มประสิทธิผลกับการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้อย่างโดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด รูปแบบภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน วรรคินันท์ ศรีเอกบุญรอด (2561) ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเป็นบทบาทที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานขององค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ แนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานขององค์กรมีหลายรูปแบบ เช่น ผู้นำแบบชี้แนะ ผู้นำแบบสนับสนุน ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จ ภาวะผู้นำจึงเป็นบทบาทหนึ่งของผู้บริหาร เพื่อทำให้เกิดควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรกรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นแนวทางในการที่จะพัฒนาทำให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น จึงควรส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำในด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารทำให้เกิดประสิทธิผลต่อตัวผู้บริหารเอง เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมในการปฏิบัติงานอันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลที่ดีต่อองค์กรและตัวบุคลากร และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะภาวะผู้นำ

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กรกรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ควรส่งเสริมพัฒนาผู้บริหารให้มีความสามารถ และในคุณลักษณะภาวะผู้นำทั้ง 6 ด้านให้เพิ่มสูงขึ้น เพื่อให้คุณภาพของการทำงานให้ดีและมีการกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมในทุกด้าน เพื่ออนาคตให้ดียิ่งขึ้นมากกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะภาวะผู้นำขององค์กรกรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี กับผู้บริหารในสถานที่ใกล้เคียง

2. ควรมีการวิจัยถึงสถานภาพการปฏิบัติงานตามคุณลักษณะภาวะผู้นำขององค์กรกรณีศึกษา เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ในเชิงคุณภาพ แบบเจาะลึก ทั้งนี้เพื่อเป็นการวิจัยในมุมมองที่กว้างขึ้น

บรรณานุกรม

- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). การปกครองส่วนท้องถิ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- ปรารธนา วรณเผือก. (2559). คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงาน
องค์กรเอกชนในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยสยาม.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). ระเบียบวิธีการวิจัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี การพิมพ์.
- วริศนันท์ ศรีเอกบุญรอด. (2561). รูปแบบภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน. ปริญญาโท
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2552). ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ศุภวัชน บัวดีบ. (2553). คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองสตรีที่พึงประสงค์ตามทัศนะของประชาชน
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2557). นักบริหารศึกษามีอาชีพ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://www.supatta.haysamy.com/leader_pro.html. (2563, 23 กรกฎาคม).

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน
กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

FACTORS AFFECTING THE DEVELOPMENT OF ORGANIZATIONS TO BECOME
PERFORMANCE ORGANIZATION, CASE STUDY: OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY,
MINISTRY OF JUSTICE

อธิกานต์ มาลัยสนั่น¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²
Atikan Malaisanan¹ and Duangporn Auraiwan²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล atikan.ma@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม จำนวนทั้งหมด 761 คน คำนวณจากกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 275 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D = 0.69) 2) ปัจจัยทางด้านปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่ต่างกัน (Sig. = .033) ส่วนเพศ สถานภาพ ตำแหน่งงาน ระดับปฏิบัติการ และรายได้ต่อเดือนไม่พบความแตกต่างและไม่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน (มีค่า Sig. = .003) 3) ปัจจัยด้านการอบรม (Sig. = .001) และด้านการพัฒนาตนเอง (Sig. = .000) ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน

คำสำคัญ

การพัฒนา, องค์กร, ศักยภาพการทำงาน

ABSTRACT

This research had the following objectives: (1) to study the development of organizations to have high working potential using a case study involving the Office of the Permanent Secretary of Justice, (2) to study the personal factors affecting the organization's development to have high working potential using the case study involving the Office of the Permanent Secretary of Justice, and (3) to study the factors affecting the development of the organization to have high working potential using a case study involving the Office of the Permanent Secretary of Justice. The population used in this research consisted of 761 personnel of the Office of the Permanent Secretary, from which a sample of 275 people was taken.

The results of the research were as follows. 1) The development of the organization to have work potential was at a high level ($\bar{x} = 3.61$, $SD = 0.69$). 2) The personal factors age and level of education affected the development of the organizations to have high potential ($Sig. = .033$). The factors gender, position, operational level, and monthly income did not produce statistically significant differences and did not affect the development of the enterprise or potential work ($Sig. = .003$). 3) Training ($Sig. = .001$) and self-improvement ($Sig. = .000$) affected the development of the organization's work potential.

Keywords

development, organization, performance

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และระบบสารสนเทศอย่างรวดเร็ว หน่วยงานรัฐบาลเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน และดำเนินงานให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยมุ่งหวังให้ประชาชน “มีความอยู่ดี กินดี” และมีความเสมอภาคกันไม่ว่าองค์กรภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน หรือวิธีการทำงานเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยใช้กลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จในการทำงาน เทคนิคการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนการทำงานให้มีความสุข การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ต้องมีแนวคิดในการทำงาน ต้องมีความฉับไว รวดเร็ว ไม่ทำงานล่าช้า งานต้องสำเร็จตามที่กำหนด โดยบุคลากรต้องมีความรู้ในเรื่องงานที่ทำอยู่ แสวงหาความรู้ รวมถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองกับผู้อื่น และทางอินเทอร์เน็ต เพื่อสามารถนำความรู้ที่นำมาปรับปรุง และพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งประโยชน์ของการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน จะช่วยทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการหรือวิธีการทำงานใหม่ที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ช่วยเพิ่มกลยุทธ์ในการสร้างความสำเร็จในการทำงาน และช่วยลดความซ้ำซ้อนของงาน ทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

ศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรในองค์กรต่างๆ จะมีการบริหารงานตามระดับหรือตำแหน่งงาน ศักยภาพของบุคลากรในแต่ละระดับหรือตำแหน่งงาน จะต้องมีความแตกต่างกันไปตามระดับความรับผิดชอบหรือตามสายการบริหาร ลักษณะของศักยภาพประเภทนี้จะสะท้อนถึงความคาดหวังความกว้างและความลึกของความสามารถที่บุคลากรจะต้องมีก่อนที่จะได้รับการเพิ่มความรับผิดชอบและศักยภาพที่กำหนดไว้สำหรับงานในแต่ละด้านหรือตามลักษณะงาน จะมีความสามารถแตกต่างกันไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย หากบุคลากรในองค์กรนั้นมี

ศักยภาพการทำงานสูง ซึ่งได้แก่คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานโดดเด่นในองค์กร และองค์กรสามารถพัฒนาหรือส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรไปในทิศทางที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรก็จะนำไปสู่คุณภาพและปริมาณงานที่ดีขึ้น สามารถสร้างผลประกอบการที่ดีแก่องค์กร และจะส่งผลให้องค์กรได้มีทิศทางที่ชัดเจนทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการกำหนด กลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน การแต่งตั้ง/โยกย้าย และรวมทั้งการจัดอัตราค่าจ้างขององค์กรได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ที่กล่าวมานี้จะมีส่วนทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ยิ่งมีบุคลากรที่มีศักยภาพการทำงานสูงมากในองค์กร ก็จะทำให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ประชาชนเกิดความพอใจ การบริการได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของประชาชน ทำให้องค์กรมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่ความเป็นองค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูงด้วย โดยพิจารณาว่าผลการดำเนินงานขององค์กรนั้นเป็นไปตามพันธกิจอย่างเป็นเลิศ พร้อมทั้งนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด

แนวทางการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มสมรรถนะของบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนทำให้บุคลากร มีความเจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลง กล่าวโดยสรุป คือ การพัฒนาบุคลากรมุ่งหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาการทำงานที่ขาดประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานเตรียมความพร้อมบุคลากร เพื่อดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น และเพื่อสร้างความเข้าใจ สื่อสารหลักการทำงานให้เกิดประสานงานและความร่วมมือ นอกจากนี้การพัฒนาบุคลากร มีวิธีการพัฒนาหลากหลายวิธีการ เช่น การฝึกอบรม การพัฒนาตนเอง การศึกษาต่อ และการสอนงาน เป็นต้น เพื่อให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ความมุ่งหมายของการพัฒนาที่ถูกต้อง ชัดเจน ตลอดจนวิธีการพัฒนาที่เหมาะสม

ดังนั้น การที่องค์กรจะสามารถประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยบุคลากรผู้มีความรู้ มีทักษะ ความสามารถ และศักยภาพในด้านต่างๆ มาร่วมกันปฏิบัติงานในหน่วยงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นสภาวะการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการ หรือการปฏิรูปราชการ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพการทำงานสูงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กรเนื่องจากปัจจัยด้านบุคลากรหรืออัตราค่าจ้างเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการชี้ขาดความสำเร็จในการทำงานทุกองค์กรในการช่วยให้บุคลากรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อความก้าวหน้าในการทำงานที่สูงขึ้นและให้ได้ผลตามหน่วยงานได้วางไว้ ซึ่งจะทำให้บุคลากรจะได้ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและทำให้บุคลากรทุกคนมีศักยภาพในการทำงาน และสามารถพัฒนาตนเองไปได้ในทุก ๆ ด้าน

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานที่มีการกิจเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์และแปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนปฏิบัติการ จัดสรรทรัพยากร และบริหารราชการประจำทั่วไปของกระทรวงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูล เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง
- (2) พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารของกระทรวง และแปลงนโยบายเป็นแนวทาง และแผนปฏิบัติการของกระทรวง
- (3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารงาน และการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง
- (4) จัดสรร และบริหารทรัพยากรของกระทรวง เพื่อให้เกิดการประหยัด คุ่มค่า และสมประโยชน์
- (5) กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผล รวมทั้งประสานการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง
- (6) ดูแลงานประชาสัมพันธ์ การต่างประเทศ และพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่กิจกรรม ตลอดจนการข่าวของกระทรวง
- (7) ดำเนินการสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรในกระทรวง
- (8) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ และอำนาจของสำนักงานปลัดกระทรวงหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานของสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรมว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลการพัฒนาองค์กร เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการบริหารงาน การดำเนินงาน ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการ ปฏิบัติงานให้เกิดความรวดเร็วอันส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสำเร็จลุล่วง ตาม เป้าหมายขององค์กรได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพใน การทำงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมมีศักยภาพในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานกรณีศึกษาสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา คือ บุคลากรในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม จำนวนทั้งสิ้น 761 คน ผู้วิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 275 คน

2. เครื่องมือ และการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพการทำงานสูง

ตอนที่ 3 องค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูง (High performance organization)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง กรณีศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่ (1) ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 ชุด (2) ข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์

5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลักษณะข้อมูล ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน โดยวิธีการวิเคราะห์สถิติ T-test และ F-test (One-way ANOVA) สำหรับค่านัยทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดที่ระดับ 0.05 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน โดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆทั้งหมดที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และการสร้างพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพการทำงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลการวิจัยตามลำดับของการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 275 คน เป็นเพศชายจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และเพศหญิงจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9
 - ด้านเพศพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพศหญิงจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 เพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1
 - ด้านอายุพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 30 - 39 ปี มากที่สุด จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาเป็นผู้ที่มีช่วงอายุ 40 - 49 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 อายุ 20 - 29 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.3 และน้อยที่สุด อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6
 - ด้านระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 74.9 รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และน้อยที่สุด ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8
 - ด้านสถานภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดมากที่สุด จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมา มีสถานภาพสมรส จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 หม้าย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และน้อยที่สุด หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6
 - ด้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานข้าราชการมากที่สุด จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมา พนักงานราชการ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 และน้อยที่สุด ลูกจ้างประจำ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2
 - ด้านระดับปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการมากที่สุด จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 90.5 รองลงมา ระดับหัวหน้า จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และน้อยที่สุด ระดับผู้บริหาร จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
 - ด้านรายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 มากกว่า 20,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 26.9 และน้อยที่สุด ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ รายได้ต่อเดือน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.95$) รองลงมาคือ ระดับของการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.89$) ตำแหน่งงาน ($\bar{X} = 2.28$) อายุ ($\bar{X} = 2.26$) ระดับการศึกษา ($\bar{X} = 2.05$) เพศ ($\bar{X} = 1.63$) และสถานภาพ ($\bar{X} = 1.54$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลากร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยรวม และเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ด้านการฝึกอบรม ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.61$) และด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมในภาพรวม 3 ด้าน ดังนี้

การพัฒนาบุคลากร	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการฝึกอบรม	3.63	0.72	มาก
ด้านการศึกษา	3.57	0.87	มาก
ด้านการพัฒนาตนเอง	3.61	0.69	มาก
รวม	3.60	0.76	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์กรที่มีศักยภาพการทำงาน

ตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน ในภาพรวม พบว่า บุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรที่มีศักยภาพการทำงานในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D = 0.69)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ในประเด็นเกี่ยวกับองค์กรที่มีศักยภาพการทำงาน

องค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูง	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	การแปรผล
1. หน่วยงานของท่านมีความยุติธรรมในการบริหารงานและการดูแลบุคลากรในองค์กรอย่างเท่าเทียม	3.39	0.97	ปานกลาง
2. บุคลากรในหน่วยงานของท่านมีความความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน	3.64	0.84	มาก
3. หน่วยงานของท่านมีการสนับสนุนการเรียนรู้ และการฝึกอบรมเป็นประจำ เพื่อพัฒนาบุคลากร	3.59	0.84	มาก
4. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากภายนอกได้ทั้งการเรียน และการอบรมอื่นๆ	3.65	0.83	มาก

5. หน่วยงานของท่านมีการติดตามข้อมูลข่าวสาร และมีการกระจายต่อบุคลากรเพื่อให้ทุกคนทันโลกเสมอ	3.62	0.71	มาก
6. หน่วยงานของท่านมีผลการปฏิบัติงานมีความสอดคล้องหรือเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร	3.69	0.72	มาก
7. บุคลากรในหน่วยงานของท่านมีการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ไปทางเดียวกัน	3.59	0.87	มาก
8. หน่วยงานของท่านมีการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และสามารถนำมาปฏิบัติ แล้วเห็นผลได้จริง	3.64	0.79	มาก
9. หน่วยงานของท่านมีผู้นำที่มีความน่าเชื่อถือ และดูแลบุคลากรภายใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม	3.68	0.92	มาก
10. ผู้นำรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรภายใต้บังคับบัญชา	3.51	0.92	มาก
11. หน่วยงานของท่านมีการสร้างนิสัยการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และความรับผิดชอบเป็นทีม	3.63	0.81	มาก
12. บุคลากรในหน่วยงานของท่านดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกับกลยุทธ์ และพันธกิจของหน่วยงาน	3.72	0.77	มาก
รวม	3.61	0.69	มาก

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน of ชาย และหญิง พบว่า ชาย และหญิงไม่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน of เพศชาย และเพศหญิง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{x}	S.D	t	Sig
ชาย	102	3.77	0.57	2.595	.534
หญิง	173	3.58	0.59		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยค่าความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน โดยมี อายุ และระดับการศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการทำงาน ส่วนเพศ สถานภาพ ตำแหน่งงาน ระดับของการปฏิบัติ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลนั้นไม่ได้ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน โดยมีนัยสำคัญที่ 0.05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล		SS	df	MS	F	Sig.
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	3.039	3	1.013	2.963	.033*
	ภายในกลุ่ม	92.671	271	.342		
	โดยรวม	95.711	274			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	4.079	2	2.040	6.054	.003*
	ภายในกลุ่ม	91.631	272	.337		
	โดยรวม	95.711	274			
สถานภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.145	3	.382	1.093	.352
	ภายในกลุ่ม	94.556	271	.349		
	โดยรวม	95.711	274			
ตำแหน่งงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.800	3	.600	1.093	.352
	ภายในกลุ่ม	93.911	271	.349		
	โดยรวม	95.711	274			
ระดับของการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.609	3	.870	2.531	.057
	ภายในกลุ่ม	93.102	271	.344		
	โดยรวม	95.711	274			
รายได้ต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	2.060	3	.687	1.987	.116
	ภายในกลุ่ม	93.651	271	.346		
	โดยรวม	95.711	274			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	10.272	9	1.141	3.540	.000
	ภายในกลุ่ม	85.439	265	.322		
	โดยรวม	95.711	274			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานในสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม

ตารางที่ 5 แสดงการทดสอบตัวแปรเพื่อหาปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานในสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.637 ^a	.405	.399	.542

a Predictors: (Constant), ด้านการพัฒนาตนเอง (X₁), ด้านการศึกษาต่อ (X₂), ด้านการฝึกอบรม (X₃)

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
-------	----------------	----	-------------	---	------

	Regression	54.308	3	18.103	61.547	.000 ²
1	Residual	79.709	271	.294		
	Total	134.017	274			

- a. Dependent Variable: องค์กรที่มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
a. Predictors: (Constant), ด้านการพัฒนาตนเอง (X₁), ด้านการศึกษาต่อ (X₂), ด้านการฝึกอบรม (X₃)

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.788	.211		3.737	.000
ด้านการฝึกอบรม	.215	.063	.224	3.425	.001*
ด้านการศึกษาต่อ	-.018	.050	-.022	-.356	.722
ด้านการพัฒนาตนเอง	.546	.071	.486	7.637	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 อธิบายได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 2 ตัวแปร ที่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันผวนในตัวแปรตามจากปัจจัยที่มีค่ามากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาตนเอง (X₁ = B .546)
2. ด้านการฝึกอบรม (X₃ = B .215)

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม มากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาตนเอง (X₁) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วยการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เพิ่มขึ้น 546 หน่วย ด้านการฝึกอบรม (X₃) เพิ่มขึ้น 1 หน่วยการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เพิ่มขึ้น 215 หน่วย ตามลำดับ ส่วนด้านการศึกษาต่อ (X₂) ไม่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig = 0.00) ความสามารถในการทำนายความแปรปรวนของสมการนี้อยู่ที่ 39% และมีปัจจัยอื่นที่สามารถแข่งต่อความแปรปรวนของสมการดังกล่าว 61%

- Y หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
- X₁ หมายถึง ด้านการพัฒนาตนเอง
- X₃ หมายถึง ด้านการฝึกอบรม
- X₂ หมายถึง ด้านการศึกษาต่อ

สมการเขียนพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$Y = .788 + (.546X_1 + .215 X_3 - .018 X_2)$$

แทนสมการพยากรณ์ ดังนี้

การศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวง
ยุติธรรม (Y) = .788 + (.546 ด้านการพัฒนาตนเอง (X₁) + .215 ด้านการฝึกอบรม (X₃) - .018 ด้านการศึกษาต่อ (X₂)

7. สรุปผลทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 6 สรุปผลทดสอบสมมติฐาน

ข้อ	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบ
1	ระดับด้านการฝึกอบรมในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับมาก	(\bar{X}), S.D.	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ระดับด้านการฝึกอบรมในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับมาก
2	ระดับด้านการศึกษาต่อในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับมาก	(\bar{X}), S.D.	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ระดับด้านการศึกษาต่อในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับมาก
3	ระดับด้านการพัฒนาตนเองในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับมาก	(\bar{X}), S.D.	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ระดับด้านการพัฒนาตนเองในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมอยู่ในระดับมาก
4	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน	T-test แบบ Independent	ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน
5	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน	One Way Anova (F-Test)	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน
6	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน	One Way Anova (F-Test)	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน
7	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน	One Way Anova (F-Test)	ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน
8	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน	One Way Anova (F-Test)	ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน
9	ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันส่งผล	One Way Anova	ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการ

ต่อการพัฒนาองค์กรให้มี ศักยภาพการทำงานสูงที่ แตกต่างกัน	(F-Test)	ปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการพัฒนา องค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่าง กัน
10 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อ เดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการ พัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการ ทำงานสูงที่แตกต่างกัน	One Way Anova (F-Test)	ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือนที่ แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มี ศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน
11 ด้านการฝึกอบรมมีผลต่อการ พัฒนาศักยภาพในการทำงานสูง ในสำนักงานปลัดกระทรวง ยุติธรรม	Multiple Regression Analysis	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ด้านการฝึกอบรมมีผลต่อการพัฒนา องค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
12 ด้านการพัฒนาตนเองมีผลต่อ การพัฒนาศักยภาพในการ ทำงานสูงในสำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม	Multiple Regression Analysis	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาตนเองมีผลต่อการ พัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
13 ด้านการศึกษาต่อมีผลต่อการ พัฒนาศักยภาพในการทำงาน สูงในสำนักงานปลัดกระทรวง ยุติธรรม	Multiple Regression Analysis	ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ด้านการศึกษาต่อไม่มีผลต่อการพัฒนา องค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงใน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

สมมติฐานที่ 1 การพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวง
ยุติธรรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการ
พัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลเพศ สถานภาพ ตำแหน่งงาน ระดับของการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันไม่ส่งผล
ต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการอบรม และด้านการพัฒนาตนเองที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มี
ศักยภาพการทำงานสูง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง กรณีศึกษาสำนักงาน
ปลัดกระทรวงยุติธรรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ซึ่ง ปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการ
ทำงานสูงในภาพรวมแต่ละด้าน รวม 3 ด้าน พบว่า บุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมมี ระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับปัจจัยที่มีการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ด้านการฝึกอบรม ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมา
คือด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.61$) และด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงที่แตกต่างกัน มีทั้งส่วนที่เป็นและไม่ใช่ไปตามสมมติฐาน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 เพศต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวง ยุติธรรมที่ไม่แตกต่างกัน ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นทาร์รี่ พองแพร์ (2559) เสนอว่า เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาทำงาน มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง ส่วนระดับการศึกษา และสถานภาพในงานวิจัยนี้ไม่พบความแตกต่าง อายุต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ระดับการศึกษาต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นทาร์รี่ พองแพร์ (2559) เสนอว่า เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาทำงาน มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง ส่วนระดับการศึกษา และสถานภาพในงานวิจัยนี้ไม่พบความแตกต่าง และงานวิจัยของ นิตยา ทวีชีพ (2553) เสนอว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการการพัฒนาศักยภาพในภาพรวม แตกต่างกัน สถานภาพต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ตำแหน่งต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ทวีชีพ (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องความต้องการการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรธุรกิจโรงแรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เขตกรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า บุคลากรที่มีอยู่และตำแหน่งในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความต้องการการพัฒนาศักยภาพในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ระดับการปฏิบัติการต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ทวีชีพ (2553) เสนอว่า บุคลากรที่มีอยู่ และตำแหน่งในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความต้องการการพัฒนาศักยภาพในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นทาร์รี่ พองแพร์ (2559) เสนอว่า เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาทำงาน มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง ส่วนระดับการศึกษา และสถานภาพในงานวิจัยนี้ไม่พบความแตกต่าง

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านการอบรม และด้านการพัฒนาตนเองส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถยอมรับสมมติฐานได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าปัจจัยด้านการฝึกอบรม รองลงมาคือการพัฒนาตนเอง และด้านการศึกษาต่อ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก วงษ์เจริญ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ด้านการสอนงาน ด้านการฝึกอบรม ในขณะที่งานด้านการเข้าร่วมประชุมสัมมนา ด้านการศึกษาต่อ ด้านการดูงานนอกสถานที่ ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านการมอบหมายงานมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อยกระดับการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง“ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม” ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอแนะแนวทางจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหาร

ผู้บริหารควรจัดโครงการอบรม เกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานเพื่อเป็นการกระตุ้นการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมไปในทางที่เอื้อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม และเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูงของบุคลากรที่อยู่ในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งเป็นแบบอย่างให้แก่หน่วยงาน และองค์กรอื่นๆ ในการสร้างแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานที่สูงขึ้นของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาในเรื่องของตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติมที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพขององค์กรให้มีศักยภาพในการทำงาน เช่น ความผูกพันต่อองค์กร เพื่อที่จะสร้างค่านิยมร่วมกันภายในองค์กร, สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นต้น ซึ่งน่าจะมีอีกหลายประการที่อาจจะสามารถเป็นประโยชน์และปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการวิจัย

ควรนำเอากระบวนการวิจัยอื่นๆ เช่น วิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ผสมผสานในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงาน กรณีศึกษาสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

บรรณานุกรม

- จารุเนตร เกื้อภักดี, (2559). แนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- HR NOTE.Asia สนับสนุนการเติบโตขององค์กรโดย HR. (2019). เสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ให้บุคลากรส่งเสริมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สืบค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://th.hmnote.asia/orgdevelopment/190624->
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม. กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 (เล่ม 135), กรกฎาคม พ.ศ. 2561
- จันทร์แรม พุทธนุกูล, (2554). รายงานการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยอาชีวะสระบุรี จังหวัดสระบุรี. สระบุรี : วิทยาลัยอาชีวะสระบุรี
- พิมพ์ลักษณ์ อยู่วัฒนา, (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนเครือข่ายบริการสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม. สมุทรสงคราม : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม
- พิมพ์ชนก วงษ์เจริญ, (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์วารสารมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุข วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิ่นทาร์ย์ ฟองแพร่, (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรให้มีศักยภาพการทำงานสูง : กรณีศึกษาธนาคารยูโอบี. งานนิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจโลจิสติกส์วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม. กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.
2561 (เล่ม 135), กรกฎาคม พ.ศ. 2561
ธนัญกรณ์ ทองเลิศ และกมลพร สอนศรี, (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวง
อุตสาหกรรม. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย 10 (2), 93-94

ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S
ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด

CORPORATE ENGAGEMENT OF SECURITY GUARDS OF G4S SECURITY SERVICES
(THAILAND) COMPANY LIMITED

อนัญลักษณ์ นาภูทัต¹ และ ดาราราย ลิมสายหั่ว²
Anunyaluk Naputad¹ and Daorai Limsaihua

¹ นักศึกษาศาสาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Anunluk.na@vru.ac.th
² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Daoraiiii@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด 2.ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งกลุ่มประชากรที่ใช้วิจัย คือ พนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 26 ข้อ เนื่องจากจำนวนประชากรมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลประชากรทั้งหมด โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อหาข้อชี้วัดถึงระดับความผูกพันต่อองค์กร

ผลการวิจัยพบว่า 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัดโดยภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ย = 3.85 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.80 หมายความว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด อยู่ในระดับมาก 2. ผลการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ(T-test) ของส่วนบุคคล เพศ โดยภาพรวมพบว่า sig.เท่ากับ 0.13 เป็นตามค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่าเพศต่างกันไม่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรที่แตกต่างกัน 3. ผลการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ(F-test) ของปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่ม อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการทำงาน ซึ่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ระดับสูงสุดคือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีค่า Sig.F เท่ากับ 0.89 ซึ่งมากกว่าค่าในทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันไม่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรที่แตกต่างกัน 4. ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อองค์กร มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด (\bar{x} =4.01) รองลงมา คือ ด้านความเต็มใจที่จะใช้พลังงานอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร (\bar{x} =3.84) และด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กร มีลำดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (\bar{x} =3.71)

เมื่อจำแนกตาม สถานภาพ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการทำงาน พบว่าอยู่ในระดับ
มากทุกด้าน

คำสำคัญ

ความผูกพันต่อองค์กร พนักงานรักษาความปลอดภัย

ABSTRACT

This research aimed to study the level of corporate engagement of the security guards of G4S Security Services (Thailand) Co., Ltd. 2 and to compare their opinions. The research was conducted using quantitative research methods (Quantitative Research). The research population was the 43 security personnel of G4S Security Services (Thailand) Company Limited. The population being small, the researcher needed to use a specific sampling tool. All the demographic data were obtained from a questionnaire given to the sample. The data were analyzed using the SPSS software. The statistics used in the data analysis were percentage, mean and standard deviation to determine the level of engagement within the organization.

The results of the research were as follows; 1. The mean = 3.85 and the standard deviation = 0.80, meaning that the level of organizational engagement of the security guards at Safe G4S Security Services (Thailand) Company Limited was at a high level. 2. The result for the means and the percentages (T-test) of the individuals overall, for gender, revealed that the sig was 0.13 at the statistical significance level of 0.05. This indicated that the factor gender did not affect the level of organizational engagement. 3. The result for the average percentages (F-test) of the individual factors age group, educational level, average monthly income and working time which affect the corporate engagement of the security guards at G4S Security Services (Thailand) Company Limited revealed that the highest level was for average monthly income with a Sig.F of 0.89, which is statistically higher than 0.05. This indicated that the different means for monthly income had no effect on the level of organizational engagement. 4. The organizational commitment of the security personnel of G4S Security Services (Thailand) Co., Ltd. Was analysed using Pearson's product, moment correlation coefficient. When considering the aspects individually, it was found that faith and confidence in the organization had the highest average ($\bar{x} = 4.01$), followed by willingness to fully utilize energy for the organization ($\bar{x} = 3.84$) and strong desire to remain a member of the organization. They had the lowest mean ($\bar{x} = 3.71$) when classified by status, sex, age, and education level. Monthly income and length of work were found to be at high level for all aspects.

Keywords

corporate engagement, security guard

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด อยู่ในระดับใด
2. ความคิดเห็นของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ต่อความผูกพันในองค์กร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ต่อความผูกพันในองค์กร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 43 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ พนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 43 คน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Krejcie & Morgan การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ Robert V. Krejcie แห่งมหาวิทยาลัย Minisota และ Earyle W. Morgan แห่งมหาวิทยาลัย Texas (1970 : 608-609) ได้สร้างตารางขนาดประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างขึ้นมา เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยไปใช้ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ โดยรายละเอียดของเครื่องมือที่ใช้มี ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน ลักษณะข้อคำถามเป็นคำถามปิดให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด โดยแต่ละข้อคำถามจะมีระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อองค์กร ด้านความเต็มใจที่จะใช้พลังงานเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร และด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กร

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 3.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยและนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 นำร่างแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ดาวราย ลี้มสายหิ้ว ทำการตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา และภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ถูกต้องตามความเหมาะสม

3.3 ทำการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำเพื่อความถูกต้องและ ครบถ้วนของแบบสอบถาม

3.4 การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการหาค่าตรงกันความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) ของเนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสืออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการ แจกแบบสอบถามให้พนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิส เซส (ประเทศไทย) จำกัด

4.2 ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิส เซส (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่วันที่มิถุนายน พ.ศ.2563 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์และการนำข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (Descriptive statistics) เป็นการอธิบายข้อมูลพื้นฐานใน กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงกลุ่มนำเสนอด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนในกรณีที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณนำเสนอด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด

5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยในบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิส เซส (ประเทศไทย) จำกัด โดยใช้การวิเคราะห์ผ่านการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) ซึ่งใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิส เซส (ประเทศไทย) จำกัด เพื่อให้ทราบถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรจึงต้องมีการทดสอบเพื่อทราบ ถึงระดับความผูกพันต่อองค์กรของบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิส เซส (ประเทศไทย) จำกัด ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขต ของเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

6.1 ด้านเนื้อหา

การหาขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิส เซส (ประเทศไทย) จำกัด โดยความผูกพันต่อองค์กรแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความศรัทธาและความเชื่อมั่น
2. ด้านความเต็มใจที่จะทำงานเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร
3. ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร

6.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย พนักงานรักษาความปลอดภัย บริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 43 คน

6.3 ด้านพื้นที่

พื้นที่ในการเก็บข้อมูล คือ บริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด เลขที่ 344/1 ถนนพระราม 9 ซอย 17 แขวง บางกะปิ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310

7. แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา

พอร์เตอร์ Porter L., et.al (อ้างถึงใน พิซิต พิทักษ์เทพสมบัติ และคณะ 2552; 168) กล่าวว่าความผูกพันต่อองค์กรคือความแข็งแกร่งของการแสดงตัวและทุ่มเทให้กับองค์กร ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปแบบ

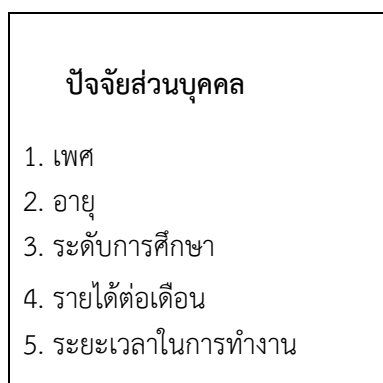
1. ความศรัทธาและการยอมรับในเป้าหมายและคุณค่าขององค์กร หมายถึง การที่เป้าหมายขององค์กรและบุคคลสอดคล้องกันไปในทิศทางเดียวกันพิจารณาแล้วเห็นว่าบรรทัดฐานและค่านิยมขององค์กรเป็นสิ่งที่ยอมรับกันได้ บุคคลจะรู้สึกยินดีและภาคภูมิใจกับการเป็นสมาชิกหรือการได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร หรือการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมขององค์กรและเชื่อว่าองค์กรจะนำตัวเราไปสู่ความสำเร็จและมองเห็นแนวทางที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และประสบความสำเร็จในการทำงาน

2. ความเต็มใจที่จะใช้พลังงานอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร หมายถึง การแสดงออกถึงความพยายามอย่างเต็มที่เต็มใจและตั้งใจอุทิศร่างกายแรงใจสติปัญญาในการทำงานที่ดีให้แก่ประโยชน์ต่อองค์กร และร่วมกันแก้ไขปัญหาให้กับองค์กร

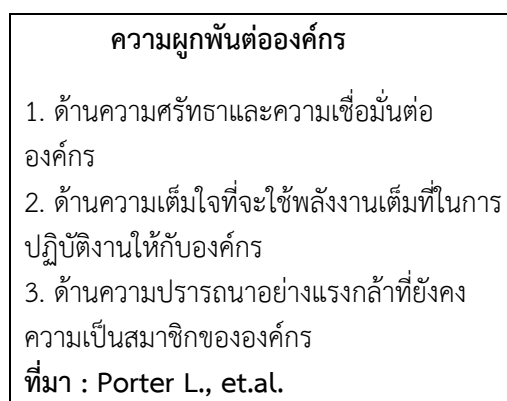
3. ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กร หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกจงรักภักดี ซื่อสัตย์ต่อองค์กร เป็นความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานโดยไม่โยกย้ายเปลี่ยนแปลงที่ทำงานและพยายามรักษาความเป็นสมาชิกสภาพไว้โดยไม่โยกย้ายไปไหนจะแสดงให้เห็นถึงความไม่เต็มใจหรือปฏิเสธที่จะลาออกจากวงการหรือเปลี่ยนงานไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มเงินเดือน รายได้ สถานภาพ ตำแหน่ง ความมีอิสระทางวิชาชีพ ตลอดจนความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่ดีขึ้นเป็นความตั้งใจและความปรารถนาอย่างแน่วแน่ที่จะคงความเป็นสมาชิกต่อไปเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรไม่คิดที่จะลาออกแม้ว่าองค์กรจะอยู่ในสภาวะปกติหรืออยู่ในฐานะวิกฤตมาจากสาเหตุต่างๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 74.4 และเพศหญิง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 25.6

1.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุส่วนมากอายุ 26-35 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือ อายุ 35-45 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 อายุมากกว่า 46 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 และอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

1.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาส่วนมากต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 รองลงมาคือปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 และปริญญาโท จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 7.0

1.4 จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้ต่อเดือนส่วนมาก 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 20 คนคิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 และรองลงมาคือ 25,001 - 35,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

1.5 จำแนกตามระยะเวลาในการทำงาน พบว่า ระยะเวลาในการทำงานส่วนมากมีอายุการทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 รองลงมาคือ 1 - 5 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 และ 11-20 ปี จำนวน 8 คน เท่ากับต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ในภาพรวม ดังนี้

พบว่าจำนวนค่าเฉลี่ยระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากมี (ค่าเฉลี่ย=3.85) ซึ่งอยู่ในระหว่างคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึงความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อองค์กร (ค่าเฉลี่ย=4.01) อันดับรองลงมาคือ ด้านความเต็มใจที่จะใช้พลังงานอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร (ค่าเฉลี่ย=3.84) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กร (ค่าเฉลี่ย=3.71)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเพศ พบว่า เพศต่างกัน ซึ่งได้ค่าคำนวณ t เท่ากับ 1.53 ($sig = 0.13$) จึงแสดงว่า เพศชายและเพศหญิงของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ที่ต่างกันความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัย ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านอายุ พบว่า อายุต่างกัน ซึ่งได้ค่าคำนวณ f เท่ากับ 0.62 ($sig = 0.60$) จึงแสดงว่า อายุของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ที่ต่างกันความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัย ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน ซึ่งได้ค่าคำนวณ f เท่ากับ 0.50 ($sig = 0.60$) จึงแสดงว่า ระดับการศึกษาของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ที่ต่างกันความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัย ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ซึ่งได้ค่าคำนวณ f เท่ากับ 0.10 ($sig = 0.89$) จึงแสดงว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ที่ต่างกันความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัย ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านระยะเวลาการทำงาน พบว่า ระยะเวลาการทำงานต่างกัน ซึ่งได้ค่าคำนวณ f เท่ากับ 0.91 ($sig = 0.44$) จึงแสดงว่า ระยะเวลาการทำงานของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ที่ต่างกันความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัย ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการทดสอบสมมติฐานในงานวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย เรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าผลการทดสอบสมมติฐานในงานวิจัย เรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด โดยภาพรวมเป็นผล เนื่องจากกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความผูกพันต่อองค์กรด้านความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การตัดสินใจถูกต้องและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้ทำงานในบริษัท G4S ($\bar{x}=4.23$) อันดับรองลงมา คือ การมีความพึงพอใจในภาพรวมของสวัสดิการ ($\bar{x}=4.18$) มีความภูมิใจที่จะบอกใครๆว่าท่านเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ($\bar{x}=4.09$) การบริหารงานขององค์กรเป็นการบริหารงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ($\bar{x}=4.04$) ได้รับเบี่ยเลี้ยง/เบี่ยชยันที่ท่านได้รับจากการปฏิบัติงานคุ้มค่างับความเหนื่อยล้า ($\bar{x}=4.01$) มีการยอมรับและยินดีที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายค่านิยมเป้าหมายขององค์กร ($\bar{x}=3.95$) และอันดับสุดท้าย คือ มีความเห็นว่างานที่ปฏิบัติมีคุณค่าอย่างมากในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ($\bar{x}=3.58$)ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของจินดา เตียงติด (2556) ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักอัยการ ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยพบว่า 1.ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมมีความผูกพันปานกลางเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเชื่อและยอมรับเป้าหมายขององค์กรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความต้องการที่จะคงความเป็นสมาชิกกับองค์กร 2.เปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกันในขณะที่ตำแหน่งแตกต่างกันมีระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักอัยการในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแตกต่างกัน

ด้านความเต็มใจที่จะใช้พลังงานอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับมากที่สุด คือ ท่านยินดีที่จะช่วยแก้ไขปัญหาและร่วมรับผิดชอบอย่างเต็มที่หากเกิดความเสียหายขึ้นในองค์กร ($\bar{x}=4.36$) อันดับรองลงมา คือ มักจะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ทั้งเวลาการปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานล่วงเวลา ($\bar{x}=4.33$) ทุ่มหาความรู้ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{x}=4.31$) รู้สึกว่างานที่ทำอยู่มีความท้าทายกับความสามารถของตัวเอง ($\bar{x}=3.98$) ตั้งใจทำงานทุกอย่างตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้บริษัทมีความเจริญก้าวหน้า ($\bar{x}=3.92$) ได้ใช้ความรู้ความสามารถที่

ได้ศึกษามาอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.78$) และอันดับสุดท้าย คือ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานต่อให้เสร็จสิ้นถึงแม้จะเลยเวลาเลิกงานไปแล้ว ($\bar{x}=2.25$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชิต ศรีแก่นจันทร์ (2553) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการตำรวจ ปัจจัยที่มีผลกับการผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนของสถานีตำรวจภูธรสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมทั้งหมดจัดอยู่ในระดับมากและแต่ละด้านเฉลี่ยแล้วมากเท่ากันค่าเฉลี่ยเรียงจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมขององค์กร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความภาคภูมิใจ และยอมรับในองค์กร และด้านความคาดหวังในองค์กรตามลำดับ

ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับมากที่สุด คือ เมื่อมีสถานการณ์ที่ท่านต้องเสียสละให้กับบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด เช่น เวลา แรงงาน และเงินที่ท่านสามารถเสียสละได้ ($\bar{x}=4.23$) และอันดับรองลงมา คือ มี 2 ข้อ มีความเชื่อว่าการทำงานในองค์กรนี้จะทำให้ท่านมีความสุขในการทำงานและรักที่จะทำงานอยู่ในองค์กรนี้ ($\bar{x}=4.06$) ตัดสินใจเข้าทำงานกับบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ความคิดที่ถูกต้องแล้ว ($\bar{x}=4.06$) มีความรู้สึกอยากปฏิบัติงานกับบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ตลอดไป ($\bar{x}=3.86$) มั่นใจว่าจะทำงานนี้ในบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ตลอดไปจนจะเกษียณจะไม่โอนย้ายหรือลาออก ($\bar{x}=3.77$) มีความสัมพันธ์ที่ดีของหัวหน้า เพื่อนร่วมงาน มีส่วนร่วมอย่างมากต่อความต้องการในการปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.74$) และอันดับสุดท้ายคือ หากไม่ได้เลื่อนตำแหน่งบรรจุเป็นสแปร์หรือสายตรวจก็จะทำงานอยู่ในองค์กรนี้ ($\bar{x}=2.30$) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิสา นิลวรรณ (2554) ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี มีระดับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมทุกได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านบรรทัดฐานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรู้สึก และน้อยที่สุดคือด้านการคงอยู่กับองค์กร และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวม ในด้านการคงอยู่กับองค์กรและด้านความรู้สึกแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลอื่นไม่แตกต่างกันและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะงาน ปัจจัยด้านลักษณะขององค์กร และปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์ในระดับการทำงานค่อนข้างสูงโดยปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านลักษณะของงาน โดยในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กลุ่มประชากรในการศึกษาคือพนักงานรักษาความปลอดภัย ของบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยในบริษัท Sony Technology บางกะดีเท่านั้น

ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ด้านความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อองค์กร ประกอบด้วย ท่านมีการยอมรับและยินดีที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายค่านิยมเป้าหมายขององค์กร ท่านมีความภูมิใจที่จะบอกใครๆว่าท่านเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ท่านคิดว่าตัดสินใจถูกต้องและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้ทำงานในบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ท่านคิดว่าการบริหารงานขององค์กรเป็นการบริหารงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ท่านมีความเห็นว่างานที่ปฏิบัติมีคุณค่าอย่างมากในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมของสวัสดิการ ท่านได้รับเบียดเบียน/เบียดเบียนที่ท่านได้รับการปฏิบัติงานอื่นๆคุ้มค่ากับความเหนื่อยล้าของท่าน อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า

ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัย มีความเห็นว่างานที่ปฏิบัติมีคุณค่าอย่างมากในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาดังนั้น บริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ควรให้พนักงานรักษาความปลอดภัยทุกตำแหน่งมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและให้บริการที่มีคุณภาพกับลูกค้าให้พึงพอใจมากที่สุดต่อไป

2. จากผลการศึกษา พบว่า ด้านความเต็มใจที่จะใช้พลังงานอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กรประกอบด้วย ท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้ศึกษามาอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ท่านตั้งใจทำงานทุกอย่างตามที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้บริการแก่ลูกค้า G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด มีความเจริญก้าวหน้า ท่านรู้สึกว่างานที่ท่านได้รับมอบหมายนั้นมีความท้าทายกับความสามารถของท่าน ท่านเต็มใจที่จะปฏิบัติงานต่อไปให้เสร็จสิ้นแม้ว่าจะเลยเวลาเลิกงานไปแล้ว ท่านทุ่มเทความรู้ความสามารถทักษะและประสบการณ์ในการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ท่านยินดีที่จะช่วยแก้ไขปัญหามาตรับผิดชอบอย่างเต็มที่หากเกิดความเสียหายหรือปัญหาขึ้นในองค์กรท่านมักจะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่โดยทางตลอดเวลาการปฏิบัติงานในเวลาและการปฏิบัติงานล่วงเวลา อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส(ประเทศไทย) จำกัด พนักงานเต็มใจที่จะปฏิบัติงานต่อไปให้เสร็จสิ้นถึงแม้ว่าจะเลยเวลาเลิกงานไปแล้วอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ควรหาแนวทางหรือกลยุทธ์ต่างๆในการที่จะให้พนักงานรักษาความปลอดภัยปฏิบัติงานล่วงเวลา เช่น โบนัสหรือค่าล่วงเวลา

3. จากการศึกษา พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ด้านที่ความผูกพันต่อองค์กรระดับต่ำที่สุดคือ ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ยังคงความเป็นสมาชิกขององค์กร แม้ว่าท่านจะไม่ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นสเปร์หรือสายตรวจท่านก็จะทำงานอยู่ในองค์กรนี้อยู่ในระดับน้อย ดังนั้น บริษัทจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับพนักงานรักษาความปลอดภัยทุกระดับแบบเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กลุ่มประชากรในการศึกษาคือพนักงานรักษาความปลอดภัย ของบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยในบริษัท Sony Technology บางกะดี ท่านนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในภาพรวมในเรื่องแรงจูงใจในการก่อให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด ที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อให้เห็นภาพว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยบริษัท G4S ซีเคียวริตี้ เซอร์วิสเชส (ประเทศไทย) จำกัด มีความผูกพันต่อองค์กรในแบบใดและปัจจัยอะไรบ้างมีผลต่อความผูกพัน

บรรณานุกรม

- กรกฎ พลพานิช. (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบังคับบัญชา และพนักงานวิชาชีพ การตลาด บริษัทปูนซีเมนต์จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จินตนา เตียงติด. (2556). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานอัยการ ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ค้นคว้าอิสระ รม. รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และคณะ. (2552). ความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรความหมาย ทฤษฎี วิธีวิจัย การวัด และงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ เสมาธรรม.
- พิชิต ศรีแก่นจันทร์. (2553). ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วรรณิสานี นิลวรรณ. (2554). ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ORGANIZATIONAL CULTURE AFFECTING THE HAPPINESS AT WORK OF AYOTHAYA
MUNICIPALITY PERSONNEL PHRA NAKHON SRI AYUTTHAYA DISTRICT
AYUTTHAYA PROVINCE

กฤษณชัย ทองชั้น¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²
Kitsanachai thongchan¹ and Duangporn auraiwan²

¹ นักศึกษาศาสาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Kitsanachai.thong@vru.ac.th
² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมล Duangporn.au@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การและความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 คน อนาคตกลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยการคำนวณตามสูตรของ เครซีและมอร์แกนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของบุคลากรจำนวน 153 คน จากบุคลากรทั้งหมด 255 คน โดยคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างของขนาดประชากรจากสูตรของเครซีและมอร์แกน วัฒนธรรมองค์การประกอบด้วย 4 ด้าน โดยวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Product moment correlation) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 89 คน มีอายุ 36 – 40 ปี มากที่สุดจำนวน 59 คน มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี มากที่สุดจำนวน 90 คน มีสถานภาพโสด มากที่สุดจำนวน 80 คน มีตำแหน่งงานลูกจ้าง มากที่สุดจำนวน 99 คน มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี มากที่สุดจำนวน 65 คน โดยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นสัจแห่งตนและวัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นมิตรสัมพันธ์ รองลงมาคือ วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากรและน้อยที่สุดคือ วัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จ ความสุขในการทำงานของบุคลากรในภาพรวมมีระดับมากที่สุดคือ ด้านการเป็นที่ยอมรับ รองลงมาคือ ด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงานและน้อยที่สุดคือ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

วัฒนธรรมองค์การ, ความสุขในการทำงาน, บุคลากร

ABSTRACT

This study aimed to: 1) study the level of the opinions concerning the organizational culture that affects the happiness at work of the personnel, Ayothaya Municipality, Phra Nakhon Sri Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya, 2) study the personal factors affecting the happiness of the personnel at work. Ayothaya Municipality Phra Nakhon Si Ayutthaya District Ayutthaya Province, and 3) study the relationship between the organizational culture and happiness at work of the Ayothaya Municipality personnel, Phra Nakhon Si Ayutthaya District Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. The population used in this study was the 255 personnel operating in the municipality of Ayothaya, Phra Nakhon Sri Ayutthaya District, Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. The sample consisted of 153 people. The sample size was calculated according to the formula of Krejcie and Morgan. The study used mean, standard deviation, and analysis of correlation coefficients at the statistical level of significance of 0.05. The organizational culture consisted of 4 aspects.

The results of the basic personal data analysis showed that 89 respondents were female. 59 of them were aged 36-40 years, 90 had a bachelor's degree, and 80 were single. Most workers, 99 of the participants had 1 to 5 years of experience, and 65 of them felt that the organizational culture affected the happiness at work of the personnel. Overall, the results were at the highest level. The aspect organizational culture focuses on the truth and the organizational culture focuses on goodwill was the highest, followed by the organizational culture that focuses on personnel. The least was the aspects organizational culture emphasizes success. Overall, the level of happiness at work of the personnel was at the highest. The second aspect of being accepted was the love of work, and success in the work. The least was for contact relations. The relationship between organizational culture and happiness at work was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords

organizational culture, happiness in work, people

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันวัฒนธรรมองค์การเป็นปัจจัยด้านหนึ่งซึ่งสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กรได้เนื่องด้วยวัฒนธรรมองค์การนั้น เป็นแบบแผนของความคิด ความรู้สึกและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่บุคลากรในองค์กรนั้นได้รับการกำหนดและยึดถือปฏิบัติร่วมกันภายในองค์กร เพื่อเป็นบรรทัดฐานให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติเป็นธรรมเนียมประเพณีและมีการสืบทอดไปสู่บุคลากรใหม่ ๆ ขององค์กร วัฒนธรรมองค์การจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรหลายประการด้วยกัน คือ ช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิกในองค์กร เกิดการตัดสินใจในการสื่อสารในองค์กร บุคลากรในองค์กรรู้สึกผูกพันต่อองค์กร มีการรับรู้ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ตรงกัน ตลอดจนช่วยให้เกิดการใช้เหตุผลในการแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับต่อบุคลากรในองค์กร (วิรัช สงวนวงศวาน 2550:35 อ้างถึงใน นริศย์ จำปา)

วัฒนธรรมองค์การ (Organization Culture) เป็นวิถีชีวิตที่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ซึ่งจะกลายเป็นนิสัยและความเคยชิน และกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีประเพณีปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยม รวมทั้งภาษาสัญลักษณ์ของต่างๆ วัฒนธรรมทำให้คนรวมตัวกันเป็นสังคม มีการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ ผลของวัฒนธรรมจะออกมาในรูปจริยธรรม ตลอดจนค่านิยมที่ใช้ในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยสั่งการ จริยธรรมองค์การถือเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรก้าวหน้าและส่งผลให้องค์กรได้รับความเชื่อถือจากสังคม ดังนั้นองค์กรทุกประเภทจึงจำเป็นต้องนำจริยธรรมมาใช้ในการบริหารและแก้ไขปัญหาขององค์กรอย่างถูกวิธีเพื่อให้ได้รับความเชื่อถือ ภาพลักษณ์ที่ดี อันนำมาซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศและความก้าวหน้าในระยะยาวขององค์กร (สุนทร วงศ์ไวยสุวรรณ 2540:11 อ้างถึงใน วรรณกร รอบคอบ) ความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากร การทำงานอย่างมีความสุขนั้นเป็นสิ่งที่บุคลากรทุกคนในองค์กรนั้นปรารถนาหากได้ทำงานในที่ทำงานที่รู้สึกมีความสุขจะรู้สึกผูกพันสนุกสนานความรู้สึกที่มาทำงานจะหมดไปกลายเป็นการร่วมสนุกกับกิจกรรมต่างๆ ปัจจุบันกระแสการสร้างการทำงานอย่างมีความสุขในประเทศไทยได้เริ่มแพร่หลายมากยิ่งขึ้นสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำงานแล้วรู้สึกมีความสุข รู้สึกถึงความมั่นคงในงานการเจริญเติบโตก้าวหน้า กระตือรือร้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมายสนุกกับงานมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมที่ดีที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสุขในการทำงานลดความเครียดและความขัดแย้งภายในองค์กรซึ่งจะช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Dasa,2009 อ้างถึงใน ภัทรดนัย ฉลองบุญ)

ดังนั้น วัฒนธรรมองค์การถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรที่สามารถทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานกล่าวคือ วัฒนธรรมขององค์กรนั้นเป็นธรรมเนียมประเพณีที่ประพฤติปฏิบัติกันมาเป็นเวลานานซึ่งในการทำงานที่มีวัฒนธรรมองค์การที่ดีมีการจัดสรรในการทำงานต่างๆที่ลงตัวสามารถส่งผลต่อบุคลากรในเรื่องของความสุขได้ เทศบาลเมืองอโยธยา เป็นหน่วยงานที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในหลายด้านอาทิเช่น งานด้านกองการศึกษา กองสาธารณสุข การคลัง เป็นต้น ซึ่งในการทำงานของเทศบาลเมืองอโยธยาเป็นการทำงานในหลายส่วนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายกันไปในเรื่องของวัฒนธรรมในองค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการทำงานของบุคลากรซึ่งเป็นประเพณีปฏิบัติที่ยึดถือและสืบทอดกันมาเป็นเวลานานในการทำงานของเทศบาลเมืองอโยธยาดังนั้นวัฒนธรรมองค์การของเทศบาลเมืองอโยธยาส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะว่าบุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติงานย่อมต้องได้รับความสุขในการทำงานรวมทั้งการทำงานเป็นหมู่คณะของเทศบาลนั้นในเรื่องของวัฒนธรรมองค์การเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยาได้จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาหรือข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรหรือเพื่อทราบถึงความสุขของบุคลากรที่ต้องการให้องค์การมีวัฒนธรรมองค์การมาเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคลากร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของวัฒนธรรมองค์ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาล เมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การและมีความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจะกล่าวถึงบุคลากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียด โดยลำดับดังนี้

- 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2 เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ
- 3 วิธีการดำเนินการศึกษา
- 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคลากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย พนักงานเทศบาล พนักงานครูเทศบาล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรเทศบาลเมืองอโยธยา

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนประชากรทั้งหมด(คน)
1	ผู้บริหาร	21
2	ข้าราชการ/ลูกจ้างประจำ	69
3	ลูกจ้าง	165
รวมทั้งสิ้น		255

ขนาดกลุ่มตัวอย่างขนาดกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาวิจัย คำนวณได้จากจำนวนประชากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 255 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05 ดังสูตรต่อไปนี้

จากสูตร
$$n = \frac{X^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + X^2 p(1-p)}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้
 X^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95%
 $(X^2=3.841)$
 P = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด
 $p = 0.5$)

แทนค่าจากสูตรดังนี้

สูตร
$$n = \frac{3.841 \times 255 \times 0.5 \times 0.5}{(0.05)^2 (255 - 1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$= \frac{3.841 \times 255 \times 0.5 \times 0.5}{(0.0025)(254) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$= \frac{244.863}{1.595}$$

$n = 153$ คน

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้จากการคำนวณตามสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ผู้ศึกษาจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 คน

1.1 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น (probability sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) เพื่อให้ประชากรแต่ละระดับชั้นได้รับการเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในแต่ละสังกัด ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างแต่ละสังกัด} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

เมื่อแทนสูตรโดยใช้วิธีการคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละระดับจะได้กลุ่มตัวอย่าง 153 คน โดยจำแนกตามสัดส่วนของแต่ละสังกัด ดังนั้นจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นประเภทของบุคลากร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างประชากรเทศบาลเมืองอโยธยา

ลำดับ	ประเภทของบุคลากร	จำนวนคน	
		ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ผู้บริหาร	21	13
2	ข้าราชการ/ลูกจ้างประจำ	69	41
3	ลูกจ้าง	165	99
	รวมทั้งสิ้น	255	153

2. เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้พัฒนามาจากเอกสารทฤษฎี และการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ(Checklist) เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และประเภทของบุคลากร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของบุคลากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน คือ ด้านวัฒนธรรมมุ่งเน้นความสำเร็จ ด้านวัฒนธรรมมุ่งเน้นสัจจการแห่งงาน ด้านวัฒนธรรมมุ่งบุคคล และด้านวัฒนธรรมไม่ตรีสัมพันธ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น ได้ใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น ได้ใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานน้อยที่สุด
ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด
(Opened Questionnaire)

3. วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมือง
อโยธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน
ของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาศึกษาปัจจัยส่วน
บุคคลที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา
จังหวัด พระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การและมีความสุขในการทำงานของบุคลากร
เทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยวิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้บริหารของเทศบาลเมืองอโยธยาเพื่อ
ขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

2. อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบ ให้คำแนะนำอย่างละเอียดและแก้ไขแบบสอบถามให้ สมบูรณ์
ตามหลักวิชาการ

3. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่ประชากรกลุ่มตัวอย่างและรอเก็บแบบสอบถามกลับ ในทันที
ทุกราย ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาระหว่างเดือน กรกฎาคม 2563 ถึง มีนาคม 2564

4. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำ
แบบสอบถามดังกล่าวมาทำการแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS
(Statistical Package for Social Sciences) ที่มีความสมบูรณ์นำไป วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งนำเสนอ
ลักษณะทั่วไปของประชากรที่เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ และประเภทของบุคลากร
โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอในรูปแบบตาราง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของบุคลากร ใน 4 ด้าน คือ
ด้านวัฒนธรรมมุ่งเน้นความสำเร็จ ด้านวัฒนธรรมมุ่งเน้นสัจการแห่งงาน ด้านวัฒนธรรมมุ่งบุคคล และด้านวัฒนธรรม
มุ่งไม่ตรีสัมพันธ์โดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็น
รายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นความสุขในการทำงานของบุคลากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการเป็นที่ยอมรับ โดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	แปลความหมายว่า	มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์สถิติ T-test และ F-test (One-way ANOVA) สำหรับค่านัยทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดที่ระดับ 0.05 และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Scheffe

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆทั้งหมดที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์ (Correlation) และการสร้างพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในเทศบาลเมืองอโยธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่นๆ ที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการเขียนความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านของวัฒนธรรมองค์การ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นสังคมแห่งตน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 และวัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นมิตรสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมมีผลต่อความสุขในการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความแตกต่างต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จ วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นสังคมแห่งตน วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร และวัฒนธรรมมุ่งเน้นไม่ตรีสัมพันธ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับความสุขในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน วัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จ, วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร, วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นไม่ตรีสัมพันธ์โดยรวมมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับความสุขในการทำงาน แต่ไม่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานในบางด้าน คือ วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นสังคมแห่งตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .028 (Sig. = 0.367)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอโยธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 วัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์การในภาพรวมส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นสังคมแห่งตนและวัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นไม่ตรีสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และวัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรมีความสัมพันธ์กัน อยู่ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านวัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.138*(Sig = 0.045) ด้านวัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากรมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.310*(Sig = 0.00) ด้านวัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นไม่ตรีสัมพันธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.158*(Sig = 0.026)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรมีความแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมมีผลต่อความสุขในการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ มีความแตกต่างต่อความสุขในการทำงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 วัฒนธรรมองค์การและความสุขในการทำงานของบุคลากรมีความสัมพันธ์กันผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านวัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านวัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากรมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านวัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นไม่ตรีสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จ พบว่า ผู้บังคับบัญชามีการเปิดโอกาสให้พนักงานได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้การทำงานได้ค่อนข้างน้อยควรเปิดโอกาสในการเข้าไปพูดคุยกับผู้บังคับบัญชาในเรื่องของงานที่ได้รับมอบหมายรวมถึงให้ผู้บังคับบัญชาได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเป็นการนำมาสู่การพัฒนาการทำงานที่ดีขึ้น

วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นสัจแห่งตน พบว่า กฎระเบียบ คู่มือของการทำงานในองค์การนั้นเป็นข้อที่ให้พนักงานนั้นปฏิบัติตามแต่หากว่ากฎระเบียบดังกล่าวมากเกินไปจนเกินความเป็นจริงนั้นควรให้บุคลากรรายงานการทำงานที่ตรงกับความเป็นจริงว่ามีการทำงานตามกฎระเบียบมากน้อยเพียงใด ถ้าในการทำงานนั้นต้องยึดตามกฎระเบียบมากเกินไปอาจส่งผลทำให้บุคลากรทำงานลำบากขึ้น เกิดความวิตกกังวลอาจส่งผลทำให้งานที่ได้รับมอบหมายขาดคุณภาพและประสิทธิภาพ

วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากร พบว่า ผู้บังคับบัญชามีการชื่นชมบุคลากรที่ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายค่อนข้างน้อยหรือไม่มีการชื่นชมเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงานดังนั้นควรเพิ่มความสำคัญในจุดที่มีการทำงานออกมาดีและนำชื่นชมโดยการทำเป็นเกียรติบัตรชมเชยการทำงานของบุคลากรคนนั้น ๆ

วัฒนธรรมองค์การมุ่งเน้นมิตรสัมพันธ์ พบว่า การทำงานร่วมกันในองค์การมีการพูดคุยกันน้อยครั้งระหว่างเพื่อนร่วมงานอาจทำให้บรรยากาศเป็นไปอย่างเคร่งเครียดไม่มีการผ่อนคลายพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ดังนั้น ในการทำงานอยู่ร่วมกันมีการคำนึงถึงความรู้สึกเพื่อนร่วมงานแต่ต้องอยู่ในขอบเขตที่พอดี ไม่เป็นการเสียงานหรือหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ

บรรณานุกรม

- ภัทรดนัย ฉลองบุญ. (ม.ป.ป). **ความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.**
- วรรณกร รอบคอบ. (ม.ป.ป). เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/darunsitpattanarangsana/sara-na-ru/wathnthrrm-xngkhkr>.
- วีรัช สงวนวงค์วาน. (2550). **การจัดการและพฤติกรรมองค์การ Management.** กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

การปรับตัวด้านการปฏิบัติราชการหลังช่วงปกติใหม่ (Post-New normal)
ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)

ADJUSTMENTS IN PERFORMANCE AFTER THE NEW NORMAL PERIOD (POST-NEW
NORMAL) OF THE DEPARTMENT OF SPECIAL INVESTIGATION (DSI)

กุลสตรี ศรีสังวาลย์¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Kunlasatri Srisangwal¹ and Titus Mala²

¹นักศึกษาด้านนิติรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล kunpray29@gmail.com

²อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาการบริหารความต่อเนื่อง (BCP) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) 2. เพื่อเสนอแนะการบริหารความต่อเนื่อง (BCP) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ 8 คนและการศึกษาเอกสารของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) และการสังเกตการณ์

ผลการวิจัยพบว่า การทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ มี 4 ด้านเพื่อปรับใช้การทำการเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงานมากที่สุด คือ 1.ด้านสถานที่มีการเตรียมความพร้อมในด้านทำความสะอาดของโต๊ะทำงานหรือสถานที่การทำงาน 2.ด้านการให้บริการแก่ประชาชนบอกช่องทางการติดต่อที่ชัดเจนและสถานที่ให้บริการเพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อกลับเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษโดยตรง 3.ด้านบุคลากรมีการเตรียมความพร้อมบุคลากรที่ชัดเจนในการดูแล ป้องกัน จัดสรร เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน 4.ด้านการปฏิบัติงานเพื่อทำให้การปฏิบัติการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นขั้นตอนให้ถูกต้องและเป็นระเบียบมากกว่าที่ควร ทั้ง 4 ด้านมีความจำเป็นต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นอย่างมาก

คำสำคัญ

โควิด-19 กรมสอบสวนคดีพิเศษ การบริหารความต่อเนื่อง

ABSTRACT

The objective of this research was to study the continuity management (BCP) of the Department of Special Investigation (DSI) after the spread of Wairai Corona (COVID-19). Quality data were collected from eight police officers and a study of documents of the Department of Special Investigation (DSI) and their practices. The results of the research were as follows: 1. the place where the preparation of the items was cleaned the workbenches and the work place. 2. Services were provided to the public, through clear contact channels and locations of services so that people could contact the Department of Special Investigation officials directly. 3. Personnel: There is a clear preparation of personnel in the care, prevention, and allocation of staff in the operations. 4. Operations were made to be efficient and effective.

Keywords

adaptation, covid19, Department of Investigations

บทนำ

โควิด-19 ซึ่งเป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนา ที่มาจากประเทศจีนเมืองอู่ฮั่นและเริ่มมีการติดเชื้อช่วง ธันวาคมปลายปี 2019 อาการติดเชื้อที่รุนแรงในกระแสเลือดไปถึงปอด ทำให้เสียชีวิตและขณะนี้โรคโควิด-19 ได้เกิดการระบาดไปทั่วโลกแล้วทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมากและมีผู้ติดเชื้อจำนวนมากเช่นกันและส่งผลกระทบต่อทั่วโลกไม่ว่าจะตรงผลถึง ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปรับตัวการดำรงชีวิต และด้านอื่นๆ อีกมากมาย

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้จัดตั้ง (กรมสอบสวนคดีพิเศษ) “ศูนย์ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมพิเศษในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศูนย์ DSI COVID-19)” ซึ่งมีภารกิจหน้าที่สำคัญในการดำเนินการมาตรการเชิงรุก ด้วยการเฝ้าระวัง ติดตาม วิเคราะห์สถานการณ์ และดำเนินการป้องกัน ปราบปราม สืบสวนสอบสวนอาชญากรรมพิเศษในกรอบภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งรวมถึงการติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและอย่างไรก็ตามเนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนา COVID-19 หากประชาชนไม่มีความจำเป็นเร่งด่วน ขอให้ใช้การติดต่อสื่อสารกับกรมสอบสวนคดีพิเศษผ่านช่องทางอื่นที่ได้จัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนไว้แล้ว เช่นการโทรศัพท์หมายเลขด่วน1202 หรือส่งจดหมายเป็นต้น (กรมสอบสวนคดีพิเศษ 2563)และมีการใช้แผนบริหารความต่อเนื่องมาเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลเสียต่อหลักงานให้น้อยที่สุดต่อการทำงาน แผนบริหารความต่อเนื่อง หรือต่อไปนี้จะเรียกว่า “Business Continuity Plan (BCP)” จัดทำ ขึ้น เพื่อให้ “หน่วยงาน” สามารถนำไปใช้ในการตอบสนองและปฏิบัติงานในสภาวะวิกฤติหรือเหตุการณ์ ฉุกเฉินต่าง ๆ การที่หน่วยงานไม่มีกระบวนการรองรับ ให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลกระทบต่อหน่วยงานในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจการเงิน การให้บริการ สังคมตลอดจน ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นต้น ดังนั้นแผนบริหารความต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะ ช่วยให้หน่วยงานสามารถรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด และทำให้กระบวนการที่สำคัญ สามารถกลับมาดำเนินการได้อย่างปกติ หรือตามระดับการให้บริการที่กำหนดไว้ ซึ่ง จะช่วยให้สามารถลดระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงานได้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2556)

จากหน่วยงานกรมสอบสวนคดีพิเศษมี มาตรการให้ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้เจ้าหน้าที่หนังสือจากกระทรวงยุติธรรม เรื่องแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีความรุนแรงมากขึ้น โดยไม่ให้เกิดการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และการบริการแก่ประชาชนเกิดความเสียหาย จึงทำให้เจ้าหน้าที่มีความตระหนักต่อการปฏิบัติงานและมีการตอบสนองที่จะปฏิบัติงานในสภาวะหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ถ้าหน่วยงานไม่มีกระบวนการรองรับให้ดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อาจส่งผลกระทบต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษในด้านต่างๆ ตลอดจนชีวิตและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่และของประชาชนเป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความต่อเนื่อง (BCP) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19)
2. เพื่อเสนอแนะการบริหารความต่อเนื่อง (BCP) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19)

วิธีการดำเนินการของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการปรับตัวด้านการปฏิบัติราชการหลังช่วงปกติใหม่ (Post-New normal) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อศึกษาข้อมูลและคุณภาพ

เครื่องมือการดำเนินการของวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปรับตัวด้านการปฏิบัติราชการหลังช่วงปกติใหม่ (Post-New normal) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) คือการสัมภาษณ์ผู้ที่มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)

1. ศึกษาแผนการบริหารความต่อเนื่องของ BCP
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก 8 คน เจ้าหน้าที่คดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการส่วนอำนวยความสะดวกและบุคลากรอีก 7 คน
3. สังเกตการณ์โดยผู้วิจัยมีโอกาสได้ไปฝึกงาน กรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นเวลา 3 เดือนสังเกตการณ์จากเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษและมีภารกิจให้บุคลากร หมั่นล้างมือด้วยสบู่หรือเจลล้างมือ หรือแอลกอฮอล์และมีการรณรงค์ให้บุคลากรทำความสะอาดโต๊ะทำงาน คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ในการทำงานต่าง ๆ และให้เจ้าหน้าที่สวมหน้ากากอนามัยอยู่ตลอดเวลา และมีมีการปฏิบัติการ Work From Home และแบ่งการสถานที่การทำงานของภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษคือ 50 % ของที่ทำงานที่หน่วยงานราชการ

ผลการศึกษา

การบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) กรณี COVID- 19

1. **ด้านสถานที่** จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ พบว่า สถานที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษจะมีการทำความสะอาดของทุกวันมีการฆ่าเชื้อ ของทุกวันเวลาเลิกงานเวลา 16.30 เพื่อเป็นการหยุดความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 และมีเจลล้างมือบริการเกือบทุกสถานที่ของกรมของเรา และเน้นให้เจ้าหน้าที่ทุกคนล้างมือบ่อย ๆ หลังจากจับ หรือ หยิบสิ่งของในที่สาธารณะสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ พบว่า

เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีการวัดอุณหภูมิก่อนงาน มีการล้างมืออยู่บ่อยๆและพกเจลแอลกอฮอล์เวลาไปที่สาธารณ และมีการใส่หน้ากากอนามัยอยู่ตลอดเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ และมีฉากกั้นเวลาที่ทำงาน ซึ่งเป็นไปตามมาตรการ เรื่องมาตรการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 อันเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษ ข้อที่5 ให้ทุกหน่วยงาน ดำเนินการดังนี้ ประการที่ 2.รมรณรงค์ ให้บุคลากรทำความสะอาดโต๊ะทำงาน คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ในการทำงานต่างๆ และบริเวณที่มีผู้สัมผัสจำนวนมาก อย่างสม่ำเสมอ เช่น ลูกบิดประตู โต๊ะที่ใช้สอบปากคำ โต๊ะประชุม โต๊ะรับแขก หรือสถานที่อื่นที่เห็นสมควร โดยใช้ แอลกอฮอล์ที่มีความเข้มข้น 70 % 3.ให้เจ้าหน้าที่สวมหน้ากากอนามัยอยู่ตลอดเวลา ระหว่างการปฏิบัติงานใกล้ชิดผู้ต้องหา พยาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญา 4.ในกรณีที่มีผู้มาติดต่อราชการ หรือนัดหมายสอบปากคำผู้เสียหาย พยาน หรือผู้ต้องหา ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปรับตัวที่บริเวณจุดคัดกรองหน้าที่ทำการ โดยให้จัดมีการวัดอุณหภูมิ และคัดถาม เพื่อประเมินความเสี่ยงตามแบบประเมินความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา2019 2 หากพบว่า บุคคลข้างต้น มีอุณหภูมิ37.5องศาเซลเซียส หรือมีผลการตอบข้อซักถามแบบประเมิน เข้าข่ายว่ามีความเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้พิจารณาเลื่อนนัด และกำหนดหมายภายหลังล่วงเลยเวลาไปแล้วอย่างน้อย 14 วัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่มี อาจดำเนินการดังกล่าวได้ให้สอบปากคำ หรือดำเนินการในสถานที่ที่ได้จัดไว้ให้ กรณีที่เป็นการดำเนินการต่อผู้ต้องหา เพื่อแจ้งข้อกล่าวหา และจำเป็นต้องควบคุมให้ดำเนินการตามผนวก 1 ท้ายประกาศนี้ ในขั้นตอนการจับกุม และควบคุมผู้ต้องหา และขั้นตอนอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้แจ้งสำนักเลขานุการกรม และรายงานผู้บังคับบัญชาในโอกาสแรกทันที

2. ด้านการให้บริการแก่ประชาชน จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ พบว่าการปฏิบัติของกรมสอบสวนคดีพิเศษของเราสามารถดำเนินการได้อย่างปกติ และจะมีให้ประชาชนที่มาใช้บริการต้องผ่านการตรวจเครื่องวัดอุณหภูมิ และมีเจลแอลกอฮอล์ล้างมือตามจุด มีการให้สและสวมใส่หน้ากากอนามัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อเกิดความปลอดภัยต่อประชาชนและเจ้าหน้าที่และ พร้อมระบุช่องทางการติดต่อทางเบอร์ที่ชัดเจนสำหรับสถานะการณ์ การเกิดโรคระบาดโคโรนา COVID-19 สอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ พบว่า คือประชาชนที่จะมาติดต่อราชการจะมีการติดต่อล่วงหน้า ทางเบอร์โทรหรือทางสแกนคิวอาร์โค้ด มาก่อนเพื่อกำจัดต่อสถานที่ และมีการผ่านการวัดเครื่องอุณหภูมิและการติดสติ๊กเกอร์ของประชาชนที่มาติดต่อ หรือ ซึ่งเป็นไปตามมาตรการ เรื่องมาตรการ การปฏิบัติงานภายในที่พัก กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อ6.ให้หน่วยงานที่มีภารกิจต้อง ให้บริการประชาชน กำหนดช่องทางการให้บริการ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ข่าวสารและช่องทางการติดต่อเพื่อขอรับ การบริการให้แก่ประชาชนได้รับทราบ

รูปภาพที่ 1 ช่องทางการติดต่อของกรมสอบสวนคดีพิเศษ DSI

3. ด้านบุคลากรจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในกรมสอบสวนคดีพิเศษ พบว่าทางกรมสอบสวนคดีพิเศษ จะมีการวัดอุณหภูมิก่อนเข้างาน เพื่อไม่ให้มีอุณหภูมิเกิน 37.5 องศาเซลเซียส ถ้ามีเจ้าหน้าที่คนใดอุณหภูมิเกิน สามารถ ลาป่วยกลับบ้านได้และให้เจ้าหน้าที่คนนั้นไปตรวจโควิดก่อน จะมาทำงานพรุ่งนี้ ถ้าหากมีความเสี่ยงอยู่ให้หยุดกักตัวอยู่บ้าน 14 วัน เพื่อลดความเสี่ยงต่อเจ้าหน้าที่คนอื่นๆและมีการสวมหน้ากากอนามัยอยู่ตลอดเวลาการปฏิบัติงาน และมีการกำหนดการปฏิบัติงานคือ 08.30-16.30 น. และให้เจ้าหน้าที่ควรล้างมืออยู่บ่อย ๆ เพื่อลดความเสี่ยงสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ พบว่า มีการตรวจอุณหภูมิก่อนเข้างานและมีการล้างมือหรือ เจลแอลกอฮอล์และสวมหน้ากากอนามัยอยู่ตลอดเวลาและมีการเว้นระยะห่างจากสังคม และทางโรงอาหารจะมีฉากกั้นเพื่อเว้นระยะห่าง ซึ่งเป็นไปตามมาตรการ เรื่องมาตรการการปฏิบัติงานภายในที่พัก กรณีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อที่ 2 กำหนดเวลาปฏิบัติงานปกติ คือ 08.30-16.30น. และเป็นไปตามรอบการปฏิบัติราชการ/งานที่เลือกไว้(3รอบ) ทั้งนี้สำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในที่พัก ให้ลงเวลาเข้าปฏิบัติราชการ/งานโดยการเข้าสู่ระบบเว็บไซต์ภายใน (Intranet) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ URL <https://intranet.go.th> พร้อมระบุหมายเลขโทรศัพท์มือถือที่สามารถติดต่อไว้ในดังกล่าว และลงเวลาออกจากการปฏิบัติราชการ/งานโดยการออกจากระบบหรือคลิกเมนู ลงเวลาออก ในระบบเว็บไซต์ภายใน (Intranet) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยเวลาเข้า- ออกดังกล่าวปรากฏในระบบลงเวลาปฏิบัติราชการ (AT) โดยอัตโนมัติ และ ซึ่งเป็นไปตามมาตรการ เรื่องมาตรการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 อันเกี่ยวข้องการปฏิบัติหน้าที่บุคลากรกรมสอบสวนคดีพิเศษ ข้อ5 ให้ทุกหน่วยงาน ดำเนินการ ดังนี้ข้อ 1. รณรงค์ให้บุคลากร หมั่นล้างมือด้วยสบู่ หรือเจลล้างมือ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ มาสัมผัสฝ่ามือ จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น และสวมหน้ากากอนามัยในสถานที่ทำงาน และให้พิจารณาใช้ถุงมือสำหรับบุคลากรที่จำเป็นต้องสัมผัสกับวัตถุ สิ่งของ หรือบุคคลที่อาจมีกลุ่มเสี่ยง

4. ด้านการปฏิบัติงาน จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ พบว่าเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษมีปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพราะว่า ไม่ให้การหยุดชะงักตัวลงและเกิดความเสียหายภาพรวมของกรมสอบสวนคดีพิเศษและมีการเตรียมความพร้อมต่อการปฏิบัติงาน และมีการ Work From Home เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติงานภายในที่พักอาศัย แต่ต้องมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่สำนักงานไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และให้ราชการการทำงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อดูความคืบหน้าและเสมือนว่าปฏิบัติงานอยู่ภายในที่ทำงานจริง และเจ้าหน้าที่นำงานไปปฏิบัติที่บ้านพร้อมที่จะเดินทางมาปฏิบัติงานที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ตลอดเวลาหากมีเรื่องเร่งด่วน สอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตการณ์ พบว่า เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อ การทำงานเพื่อการทำงานไม่ให้ผลการทบทวนกรมสอบสวนให้น้อยที่สุด และเจ้าหน้าที่จะมีแผนรับมือทุกครั้งเมื่อเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามมาตรการ เรื่องมาตรการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ข้อ3. ให้บุคลากรที่มีได้มาปฏิบัติงานที่สำนักงาน ปฏิบัติงาน ณ ที่พักอาศัยขณะปฏิบัติราชการประจำ โดยถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติราชการ/งานที่สำนัก โดยพร้อมที่จะเดินทางมาปฏิบัติงานที่สำนักงานได้ตลอดเวลาหากมีเรื่องเร่งด่วน กรณีบุคลากรมีความจำเป็นที่ไม่สามารถเดินทางมาปฏิบัติงาน ณ สำนักงาน และปฏิบัติ ณ ที่พักอาศัยขณะปฏิบัติราชการ/งานประจำได้ หรือมีการกิจจำเป็นต้องออกเดินทางออกนอกที่พักอาศัยในห้วงเวลาปฏิบัติงาน จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ.2555 โดยเคร่งครัด โดยสามารถขออนุญาต ลาป่วย/ลา กิจ/บา พักผ่อน ระบบลงเวลาปฏิบัติราชการ (TA) โดยใช้ URL <https://ta.dsi.go.th> ข้อ4. ให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณากำหนดแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานภายใต้ที่พักอาศัย แต่ต้องมีบุคลากรมาปฏิบัติงานที่สำนักงาน ไม่น้อยกว่า 50 ทั้งนี้จัดทำแผนการปฏิบัติงานภายในที่พักอาศัย เสนอร่องอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ข้อ5 ให้หัวหน้าหน่วยงานมอบหมายการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ระบบวิธีการสื่อสาร การติดตาม พร้อมทั้งให้ผู้บังคับบัญชา (ข้าราชการทุกประเภท พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว และพนักงานจ้างเหมาบริการ) รายงานผลการปฏิบัติงาน ผ่านระบบรายงานผลการปฏิบัติราชการ (Timesheet) โดยใช้

RUL <https://timesheet.dsi.go.th> และนำมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ข้อ 7.ให้ศูนย์สารสนเทศ กองเทคโนโลยีและศูนย์ข้อมูลการตรวจสอบ พิจารณาระบบสารสนเทศที่จำเป็นและสามารถใช้งานได้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้บุคลากรของกรมสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติงานภายในที่พักรสามารถปฏิบัติงานต่างๆ ผ่านระบบดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่จะอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

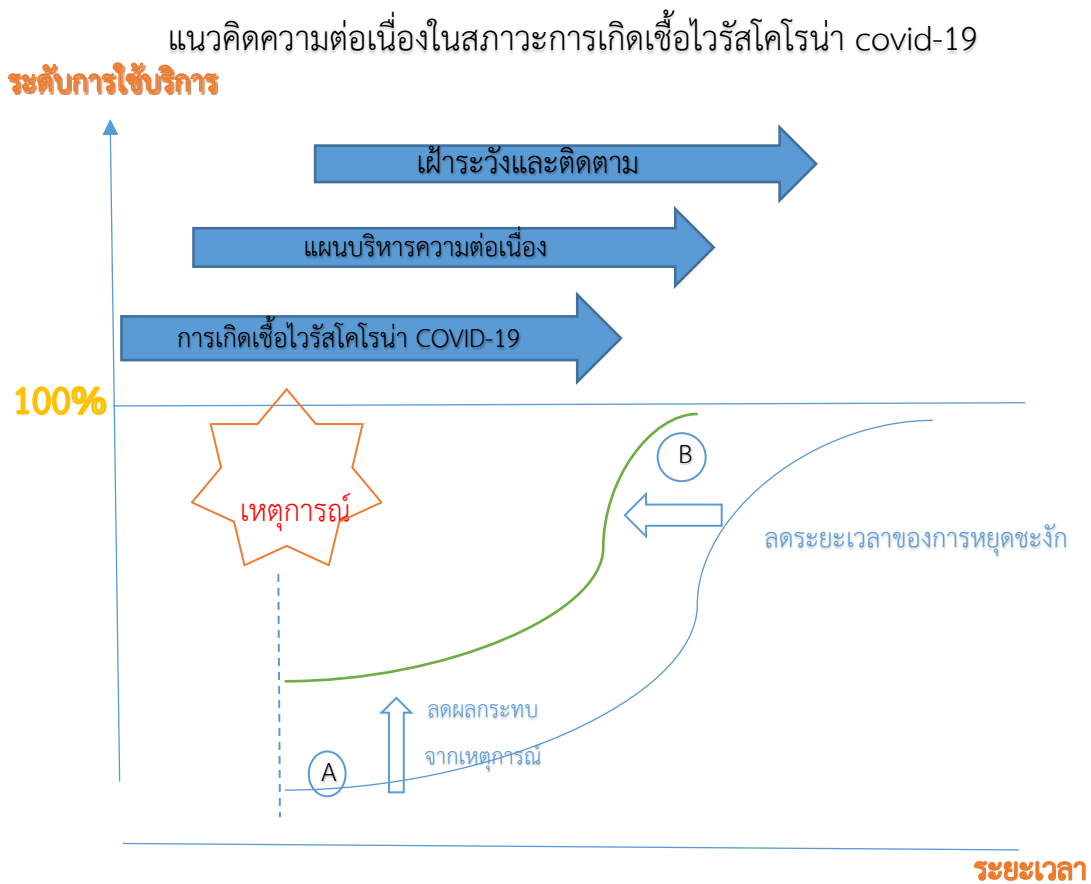
1. ด้านสถานที่ จากผลจากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการเตรียมความพร้อมในสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ เช่น เจลล้างมือ เครื่องตรวจอุณหภูมิ สติกเกอร์ ฉากกั้น ทำให้การปฏิบัติงานด้านสถานที่นั้นมีความพร้อมต่อเรื่องต่างๆในการเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ที่เกิดการแพร่เชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 เพื่อเตรียมความพร้อมต่อสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCPของกรมการขนส่งทางบก) (2563) เรื่อง ประจําปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 หลักการเตรียมความพร้อมในภาวะวิกฤตตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการด้านสถานที่ที่สำคัญสามารถดำเนินงาน หรือให้บริการได้อย่างต่อเนื่องไม่สะดุดหยุดลงแม้ว่าจะประสบกับวิกฤตการณ์การเตรียมความพร้อมของส่วนราชการในการจัดทำแผนรองรับการดำเนินการกิจ การให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan (BCP)

2. ด้านการให้บริการแก่ประชาชน จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ มีการบริการแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่บริการประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจและเชื่อถือต่อเจ้าหน้าที่ ที่มีแผนและมาตรการรับรองต่างๆ ในการเกิดการแพร่ระบาดของโคโรนา COVID-19 และบอกช่องทางติดต่อที่ชัดเจน สำหรับประชาชนที่ไม่สะดวกเดินทางมาที่กรมสอบสวนคดีพิเศษในช่วงการระบาดโคโรนา COVID-19 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม (2556) เรื่อง แผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) การเตรียมความพร้อมในภาวะวิกฤตตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 คือการที่ส่วนราชการสามารถนาบทเรียนสถานการณ์ความรุนแรงสำคัญที่ผ่านมา ปรับกระบวนการทำงานใหม่โดยเฉพาะในเรื่องการบริการประชาชน เพื่อใหม่ มั่นใจว่าภารกิจหลักของราชการ หรือ งานบริการประชาชนที่สำคัญสามารถดำเนินงาน หรือให้บริการได้อย่าง ต่อเนื่อง ไม่สะดุดหยุดลงแม้ว่าจะประสบกับวิกฤตการณ์ หรือภัยพิบัติต่าง ๆ

3. ด้านบุคลากร จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่ชัดเจนในการดูแล ป้องกัน จัดสรร เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานมีการลด การแออัดของบุคลากรในที่ทำงาน ให้มีความสเถียร มีการตรวจวัดอุณหภูมิก่อนมาปฏิบัติงาน เพื่อลดความเสี่ยงต่อเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ ตรงต่อมาตรการที่ได้จัดทำขึ้นตามกำหนดการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (2563) เรื่อง แผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan: BCP)

4. ด้านการปฏิบัติงาน จากผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษมีการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อแผนงานที่ได้วางไว้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานภายในกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติงานนั้นเกิดผลร้ายต่อเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ทำให้เกิดการพัฒนาและผลักดันให้เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษมีบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ แผนบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) สำนักงานชลประทานที่ 6 (2563)

เรื่องสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 และสนองนโยบายรัฐบาล และกรมชลประทาน สำนักงานชลประทานที่ 6 จึงต้องเตรียมการรับมือกับ สถานการณ์ และเตรียมความพร้อมเพื่อให้การทำงานของสำนักงานชลประทานที่ 6 ไม่หยุดชะงักลง จนทำให้ บุคลากรของสำนักงานชลประทานที่ 6 ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องจนส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อ ระบบบริการประชาชน งบประมาณ ชื่อเสียงและความเชื่อมั่นต่อองค์กร โดยการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่อง หรือแผนประคองกิจการภายในองค์กร (Business Continuity Plan : BCP) เพื่อเตรียมการบริหารจัดการต่อภาวะ วิกฤต หรือเรียกคืนการดำเนินงานให้กลับสู่สภาวะปกติในเวลาที่เหมาะสม และสร้างความมั่นใจว่าการปฏิบัติงาน การกิจหลักที่สำคัญของสำนักงานชลประทานที่ 6 จะสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง หรือสามารถเรียกคืน การกิจหลักที่สำคัญให้กลับสู่สภาวะปกติได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

ที่มา : กุลสตรี ศรีสังวาลย์

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเรื่องการปรับตัวด้านการปฏิบัติราชการหลังช่วงปกติใหม่ (Post-New normal) ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สนับสนุนเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษมีความปลอดภัยต่อการปฏิบัติงานระหว่างไปลงพื้นที่ช่วงที่เกิดเชื้อไวรัสระบาด (COVID-19)
2. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่างๆในส่วนของการทำงาน ควรมีการประกาศให้ บุคลากร และประชาชนได้รับได้รับทราบอย่างเปิดเผย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. วิจัยครั้งนี้มีวิธีการศึกษาในคุณภาพ เพื่อให้ความรู้รอบด้าน ควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณไปควบคู่
2. ศึกษาเกี่ยวกับงบประมาณที่จัดซื้ออุปกรณ์ที่ใช้การคัดกรอง เช่น เจลแอลกอฮอล์และเครื่องวัดอุณหภูมิ
3. ส่วนของการวิจัยในเชิงคุณภาพครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไข ตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแผนบริหารความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Plan : BCP) ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นทั้งในส่วนของผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของทุกหน่วยงาน

บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค. (2563). สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/news.php>

COVID-19 คืออะไร เชื้อโคโรนาไวรัสมาจากไหน อันตรายยังไงบ้าง. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564. จาก <https://covid-19.kapook.com/view221519.html>

ไวรัสโคโรนา : ที่มา อาการ การรักษา และการป้องกันโรคโควิด-19 - BBC News ไทย. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2564. จาก <https://www.bbc.com/thai/features-51734255>

DSI ขอขอบคุณประชาชน ส่งข้อมูลร้องเรียนให้ศูนย์ DSI COVID-19. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://www.dsi.go.th/th/Detail/>

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ
กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

A NEW APPROACH TO HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN PUBLIC ADMINISTRATION.
CASE STUDY OF THA PHO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE.

นุชจรี สายหยุด¹ รัตติกาล บุญยรัตน์² จิรัชญา สิงห์ล่อ³ วีรยุทธ ภู่งิ่ง⁴ และ ยุวดี พวงรอด⁵
Nuchjaree Saiyood¹ Rattikan Bunyarat² Jiratchaya Singlor³ Weerayut Phupheng⁴
and Yuvadee Phongrod⁵

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล nuchjaree.s@psru.ac.th

² นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล rattikan.b@psru.ac.th

³ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Jiratchaya050@gmail.com

⁴ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล plumweerayut@gmail.com

⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล aoryuvadee@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้ประชาชน จำนวน 111 คน ได้มาจากการเก็บแบบเจาะจง หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาจำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมกับทำกราฟวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ พบว่า โดยภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคอยู่ในทิศทางบวก เปรียบเทียบได้จากระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์รองลงมาคือ ด้านประสิทธิผลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ ด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านคุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน 2) จากการศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ พบว่า สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคที่ข้าราชการและพนักงานแสดงความคิดเห็น คือ ปัญหาด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การ ที่ยังขาดประสิทธิภาพในบางส่วน เพราะบางครั้งการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ยังขาดการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความสามัคคีในองค์การ ข้อเสนอแนะคือ อยากรให้มีการจัดกิจกรรม

ส่งเสริมเพิ่มพูนความสามัคคีในองค์กร เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ เช่น การจัดฝึกอบรมกึ่งกิจกรรมสร้างความสามัคคีและปลูกจิตสำนึกรักองค์กร โครงการสร้างความผูกพันในองค์กร จัดอบรมสัมมนาของแต่ละหน่วยงานทุกปีเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน จัดกิจกรรมการรับประทานอาหารร่วมกันทุกสัปดาห์ จัดประชุมภายในหน่วยงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชามีการชี้แจงการมอบหมายงานและการแจ้งข่าวสารต่างๆ ให้บุคลากรทราบอย่างน้อยเดือนละครั้ง แผนงานเสริมสร้างและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

คำสำคัญ

แนวทาง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ และในการบริหารงานภาครัฐ

ABSTRACT

This research study had the following objectives: 1) to study the problems and obstacles affecting the new human resource development of Tha Pho Subdistrict Administrative Organization, and 2) to study guidelines and suggestions for new human resource development of the organization of Tha Pho Subdistrict Administration, Mueang District, Phitsanulok Province. It was a quantitative research and the information was gathered using questionnaires. A sample of 111 people was obtained randomly. The data was then analyzed using descriptive statistics of mean and standard deviation, along with content analysis. The results of the research were as follows: 1) From the study of the problems and obstacles affecting the new human resource development of Tha Pho Subdistrict Administrative Organization, it was found that the overall picture of the problems and obstacles was in a positive direction. The comparison was obtained from the opinions of the personnel within Tha Pho Subdistrict Administrative Organization. When considering each aspect, it was found that the one with the highest mean was readiness and responsibility of human resource management, followed by effectiveness of human resource management, strategic coherence, efficiency of human resource management processes, and quality of life and work-life balance. 2) The study of the guidelines and suggestions for improving the new human resource development of Tha Pho Subdistrict Administrative Organization showed that the problems and obstacles that the civil servants and employees raised were efficiency problems in the human resource management process in organizing activities for the human resource development of the organization. Some parts, efficiency because sometimes the activities at Tha Pho Subdistrict Administrative Organization required more training activities to increase unity in the organization. A suggestion is to have an activity to promote unity in the organization. This should lead to a new approach to human resource development in public administration including things such as organizing training, semi-activities, building unity and raising awareness of the organization. There should also be corporate engagement project, to organize training and seminars for each department every year to strengthen the relationship between the personnel in each the department. It is also suggested that joint dining event be held every week, that a meeting be organized within the departments to listen to the

opinions of supervisors and subordinates. Assignment, and news should be relayed to the personnel at least once a month, and work plans to strengthen and support teamwork should be implemented.

Keywords

Approach, new human resource development, in public administration

ความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายของการพัฒนาประเทศ คือ การพัฒนาประเทศให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาค ทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้มีการมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันทั้งของส่วนของภาครัฐและของภาคเอกชนโดยมีความเชื่อว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกุญแจไขสู่ความสำเร็จขององค์กร ซึ่งหากประเทศไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ คุณภาพ และจริยธรรมที่สูง ก็จะก้าวเข้าไปแข่งขันในเวทีโลกที่ไร้พรมแดน (Globalization) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุภาพร พิศาลบุตร และ ยงยุทธ เกษสาคร, 2545) จึงกล่าวได้ว่า ทรัพยากรมนุษย์นั้นเป็นทรัพยากรที่มีค่าต่อการพัฒนาสังคมโลกไม่ว่าจะเป็นสังคมนั้นจะเป็นระดับองค์กร สถาบัน ชุมชนหรือแม้กระทั่งสังคมที่เล็กที่สุดคือ ครอบครัว ล้วนแต่ต้องการสมาชิกทุกระดับที่มีคุณธรรมและจริยธรรมทั้งสิ้น โดยมีการจัดระเบียบเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อสรรหาคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์เข้าสู่ภาครัฐ เพื่อให้สามารถบริการตอบสนองความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่วงองค์กรก็ต้องการเติบโตตลอดเวลาเช่นกัน องค์กรจะก้าวไปข้างหน้าได้นั้นแน่นอนว่าผู้ที่มีส่วนผลักดันสำคัญก็คือพนักงานทุกคนศักยภาพทุกคนย่อมส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรการช่วยส่งเสริมให้พนักงานทุกคนมีศักยภาพในการทำงานที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญขององค์กร และผู้ที่มีส่วนสำคัญมากๆ ซึ่งงานด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD) นั้นค่อนข้างจะสำคัญกับองค์กรอย่างยิ่ง ถ้าขาดความใส่ใจตรงจุดนี้ องค์กรที่เต็มไปด้วยพนักงานไร้ประสิทธิภาพ ก็อาจทำให้องค์กรหยุดนิ่งอยู่กับที่ ไม่พัฒนา ธุรกิจถดถอย และไร้ศักยภาพได้ในที่สุด

เนื่องด้วยในปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้เกิดความทันสมัยมากขึ้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทำให้บุคลากรในองค์กรนั้นมีความตื่นตัวตลอดเวลา และให้ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตัวเองได้รับมอบหมายมา และทำให้ประเทศมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของภาครัฐและเอกชน ให้สอดคล้องกับยุค Thailand 4.0 เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่จะเป็นการขับเคลื่อนประเทศสู่จุดหมาย ซึ่งภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล แต่ก็ยังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานในสายงานที่กำลังเป็นที่ต้องการ ซึ่งต้องมีการปฏิบัติตาม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่เข้ามาช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเข้ามาช่วยในการบริหารงานของภาครัฐ และในปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น ทำให้มีการประสบปัญหาการพัฒนากำลังบุคลากรในภาครัฐและเอกชน การปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าการใช้กระบวนการทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ของท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะทำให้การที่นำมาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นต่อบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ นอกจากนี้ยังประสบปัญหาในการบริหารงานของบุคลากรในองค์กร ทั้งในการบริหาร ความโปร่งใสในการทำงาน ความซื่อสัตย์ของบุคลากรในองค์กร รวมไปถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ แต่ปัญหาของพัฒนาส่วนใหญ่ เกิดจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และ มีความไร้ประสิทธิภาพในการบริหารงานของบุคลากรภาครัฐซึ่งทำให้ขาดความเชื่อถือภายในองค์กรทำให้มีการนำเอากระบวนการทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ของท้องถิ่นมาใช้ในประเทศไทย

กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของโลกยุคปัจจุบันที่ทุกอย่างถูกผลักดันและ ขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว พร้อมกับความเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งในส่วนของปัจจัย ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งผลจากพลวัตของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้ เราไม่สามารถจะทำนายหรือ คาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ การบริหารงานขององค์กรก็ เช่นกัน ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ย่อมมี ผลกระทบต่อองค์การทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัย และตัวแปรที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันทำให้องค์การ ต่างๆ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การดำเนินงานของตน ไม่เพียงแต่เฉพาะในองค์การภาคธุรกิจเท่านั้น การ พัฒนาการการจัดการภาครัฐแนวใหม่เห็นว่าพัฒนา มาจากการจัดการภาครัฐในยุคพาราไดม์ที่ 6

องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการจัดทำ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาใช้ในการพัฒนาบุคลากรภายใน องค์การมากขึ้น การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การจัดระบบบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมเพื่อประโยชน์ ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งในอดีต ที่ผ่านมา การบริหารจัดการขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับอย่างใกล้ชิดจากราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาค แต่หลังจากที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550) มีเจตนารมณ์ มุ่งเน้น กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลบังคับใช้ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี อิสระในการกำหนด นโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมี หน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ทั้งนี้ รัฐจะกำกับดูแลได้เท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายกำหนด

นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการบริหารจัดการของตนเองแล้วรัฐธรรมนูญ ฉบับ ดังกล่าวยังส่งผลให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย กำหนดอำนาจหน้าที่ในการ จัดการระบบบริการสาธารณะและการจัดสรรที่ดินสาธารณะและอาคารขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจน ดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้มี ศักยภาพในการรองรับภารกิจที่ถ่ายโอนใน ขณะเดียวกัน ก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงาน บุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ของตนเองเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่นได้โดยตรง และเพื่อให้ การบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีทิศทาง ที่เหมาะสมและเป็นธรรม จึงกำหนดให้ คณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นดังกล่าวมีลักษณะไตรภาคี ประกอบด้วย ผู้แทนจากส่วนราชการ ท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคล ส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วน ท้องถิ่น ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานและแนวทางการบริหารงานบุคคลรวมทั้งกำหนดให้มีสำนักงาน คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานส่วนบุคคลส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ มาตรฐาน การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ การกำหนดค่าใช้จ่ายด้านกำลังคนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งจะกำหนดสูงกว่า ร้อยละ 40 ของเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่ได้

คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นในฐานะองค์กรกลางบริหารงานบุคคล ส่วน ท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วย รับผิดชอบงานใน ราชการของคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ รับผิดชอบในการกำหนดแนวทางการ พัฒนาการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจาย อำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกสำคัญ ประการหนึ่งที่จะทำให้การบริหารจัดการบรรลุ วัตถุประสงค์

จากปัญหาข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่มีการกระจายอำนาจให้มีอิสระในการบริหารงาน คนเสมือนเครื่องจักรเป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนให้งานบรรลุ เป้าหมาย ซึ่งถ้าขาดการพัฒนาที่ถูกต้องจะนำพาให้องค์กรล้มเหลวได้ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในบริหารงานภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง

จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่งตามนโยบายของรัฐบาลให้การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยนำการจัดการ
ภาครัฐแนวใหม่ และกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อมุ่ง
ผลสัมฤทธิ์แก่ประโยชน์สูงสุดของประชาชนที่มารับใช้บริการตลอดจนให้สามารถตอบสนองนโยบายของรัฐบาลจึงเป็น
เหตุผลที่มาในการวิจัยในครั้งนี้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าโพธิ์อยู่ในระดับใด
2. แนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
อยู่ในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวใหม่ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลท่าโพธิ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าโพธิ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานของภาครัฐ คณะผู้วิจัยใช้
วิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อต้องการให้ได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้าง
เครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ข้าราชการและพนักงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอ
เมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 111 คน ส่วนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการประชากรในองค์การบริหาร
การส่วนตำบลท่าโพธิ์ โดยจะเลือกศึกษาจากประชากรที่มีลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา คือ ข้าราชการและ
พนักงานภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง
กองการศึกษา กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองสวัสดิการสังคม กองส่งเสริมการเกษตร และหน่วยตรวจสอบ
ภายใน จำนวน 111 คน ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเก็บทุกคน คือ 111 คน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง อบต.ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ลำดับที่	หน่วยงาน ภายใน อบต.ท่าโพธิ์	จำนวนประชากร
1	สำนักปลัด	29
2	กองคลัง	15
3	กองช่าง	28
4	กองการศึกษา	20
5	กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	8
6	กองสวัสดิการสังคม	8
7	กองส่งเสริมการเกษตร	2
8	หน่วยตรวจสอบภายใน	1
รวมทั้งสิ้น		111

ขั้นตอนการเลือกประชากร

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ ที่จะศึกษาทั้งหมดภายใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด หน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ตำแหน่งหน้าที่ ระยะเวลาการปฏิบัติงานจนถึงปัจจุบัน และรายได้/เงินเดือนที่ได้รับต่อเดือนเป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกทั้ง กระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสท์ (Best : 1977) ซึ่งมีเกณฑ์การวัด ดังต่อไปนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการ สร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม ความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

3. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) และ การทดสอบ ความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.1 การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) งานวิจัย ฉบับนี้ คณะผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วมอบให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ได้ค่า IOC = 0.96

3.2 ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของครอนบาค (Cronbach : 1990) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรภายใน องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 30 คนขึ้นไป หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วย คอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.947 ซึ่ง แสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้สำหรับสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีดังนี้

$$\alpha = 1 - \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
 N แทน จำนวนข้อความของเครื่องมือวัด
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแต่ละคน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตาม กระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำการจัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 111 ชุด

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบ คำถาม

5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมา วิเคราะห์ประมวลผล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และรายได้ นำมาแจกแจงความถี่ หาจำนวนและค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกตามกระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5 ด้าน ได้แก่ ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ดังนี้ คือ

การสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 111 คน ซึ่งผลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งหน้าที่ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และ เงินเดือนที่ได้รับต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี หน่วยงานที่สังกัดสำนักงานปลัด ตำแหน่งหน้าที่ข้าราชการและระยะเวลาการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ 1-น้อยกว่า 5 ปี ส่วนเงินเดือนที่ได้รับมากที่สุด คือ ตั้งแต่ 10001-20000 บาท บาท

2. ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ ทั้ง 5 ด้าน ผลวิจัยพบว่า

ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .64) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านประสิทธิผลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .59) ด้านความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .62) ด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .61) และ รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ **ด้านความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .62) และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านมีการวางแผนงาน นโยบาย และมาตรการด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .85) และรองลงมาตามลำดับ ผู้บริหารมีการวางแผนและบริหารกำลังคน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับการบรรลุภารกิจและความจำเป็นขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .75) องค์กรของท่านมีแผนการสร้างความร่วมมือในการบริหารงานราชการ และมีแผนการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .79) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพกำลังคน สามารถระบุช่องว่างด้านความต้องการกำลังคนและมีแผนเพื่อลดช่องว่างดังกล่าว ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .75)

2.2 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ **ด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .61) และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมและกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร เช่น การสรรหา คัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนา การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งการโยกย้าย และกิจกรรมด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อื่นๆ มีความถูกต้องและทันเวลา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .73) และรองลงมาตามลำดับ องค์กรของท่านมีระบบฐานข้อมูลด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีความถูกต้อง เที่ยงตรงทันสมัย และนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรได้จริง ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .82) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกิจกรรมและกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร เพื่อปรับปรุงการบริหารและการบริการ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .81) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สัดส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมและกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ต่องบประมาณรายจ่ายขององค์กรมีความเหมาะสม และสะท้อนผลิตภาพของบุคลากรตลอดจนความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .73)

2.3 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ **ด้านประสิทธิผลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .59) และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรของท่านมีนโยบาย แผนงานโครงการ หรือมาตรการในการธำรงรักษาไว้ซึ่งข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมาย พันธกิจขององค์กร ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .66) และรองลงมาตามลำดับ องค์กรมีระบบหรือวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถจำแนกความแตกต่างและจัดลำดับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .66) องค์กรมีระบบการบริหารผลงาน บุคลากร ที่เน้นประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .78) ข้าราชการและ

ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างผลการปฏิบัติงานส่วนบุคคลและผลงานของทีมงานกับความสำเร็จในองค์กร ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .81) องค์กรของท่านมีนโยบาย แผนงานโครงการ และมาตรการในการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ เพื่อพัฒนาข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการบรรลุภารกิจและเป้าหมายขององค์กร ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .74) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้าราชการและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อนโยบาย แผนงาน โครงการและมาตรการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .76)

2.4 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ **ด้านความพร้อมรับผิชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ เท่ากับ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .64) และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจและผลของการตัดสินใจด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนการดำเนินการด้านวินัย โดยคำนึงถึงหลักความสามารถและผลงานหลัก คุณธรรมหลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .71) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความโปร่งใสในทุกกระบวนการของการบริหารทรัพยากรมนุษย์และมีการกำหนดให้ความพร้อมรับผิชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์แทรกอยู่ในทุกกิจกรรมด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .74)

2.5 ระดับความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ **ด้านคุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .58) และเมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์กรมีการจัดสวัสดิการที่เป็นสวัสดิการภาคบังคับตามกฎหมาย เช่น เงินเดือนพื้นฐาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านต่างๆ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .72) และรองลงมาตามลำดับ องค์กรมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาใช้ในการบริหารงานราชการและการให้บริการแก่ประชาชน ส่งเสริมให้ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ โดยไม่สูญเสียรูปแบบการใช้ชีวิตส่วนตัว ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .73) ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน ระบบงานและบรรยากาศการทำงาน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .80) องค์กรมีการจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมที่ไม่ใช่สวัสดิการภาคบังคับตามกฎหมายมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการขององค์กร เช่น เงินโบนัส เบี้ยขยัน การจัดกิจกรรมอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการทำงาน ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .76) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายบริหารขององค์กรกับข้าราชการและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในระหว่างข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานด้วยกันเองและให้กำลังคนมีความพร้อมที่จะรับเคลื่อนองค์กรให้พัฒนาไปสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .76)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ข้าราชการและพนักงานแสดงความคิดเห็น คือ ปัญหาด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ที่ยังขาดประสิทธิภาพในบางส่วน เพราะบางครั้งการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ยังขาดการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความสามัคคีในองค์กร ข้อเสนอแนะคือ อยากให้

การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพิ่มความสามัคคีในองค์กร เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ เช่น การจัดฝึกอบรมกึ่งกิจกรรมสร้างความสามัคคีและปลูกจิตสำนึกรักองค์กร โครงการสร้างความผูกพันในองค์กร จัดอบรมสัมมนาของแต่ละหน่วยงานทุกปีเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน จัดกิจกรรมการรับประทานอาหารร่วมกันทุกสัปดาห์ จัดประชุมภายในหน่วยงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชามีการชี้แจงการมอบหมายงานและการแจ้งข่าวสารต่างๆให้บุคลากรทราบอย่างน้อยเดือนละครั้ง แผนงานเสริมสร้างและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐขององค์การบริหารงานส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์รองลงมาคือ ด้านประสิทธิผลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ ด้านประสิทธิผลของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านคุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จากผลของการวิจัยที่ข้าราชการและพนักงานให้ด้านความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับต้นๆ สะท้อนให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะยุค Thailand 4.0 เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่จะเป็นการขับเคลื่อนองค์กรสู่จุดหมาย ซึ่งภายใต้การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็วที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะต้องปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเข้มแข็งและสอดคล้องกับภารกิจขององค์กร ตระหนักและใส่ใจถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของบุคลากรในองค์กรให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของบุคลากรภายในองค์กรเป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อจะนำมาซึ่งข้อมูลที่จะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาและเพิ่มขีดสมรรถนะกำลังคนขององค์กร ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรและองค์กรอย่างแท้จริง ดังแนวคิด HR Scorecard ได้กล่าวถึงเครื่องมือ สำหรับใช้ประเมินผลสำเร็จ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและเพิ่มขีดสมรรถนะกำลังคนขององค์กรให้มีความเข้มแข็งและสอดคล้องกับภารกิจขององค์กร ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะต้องยึดกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวคิด HR Scorecard เกี่ยวกับการบริหารกำลังคนภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ชื่อเป็นภาษาไทยว่า “การพัฒนาสมรรถนะการบริหารทรัพยากรบุคคล” แทนความหมายของ HR Scorecard องค์ประกอบของ HR Scorecard จากการศึกษาและวิเคราะห์แบบแผนการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เกี่ยวกับการประเมินระบบบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กรภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศประกอบกับแนวทางการประยุกต์ใช้ในราชการพลเรือนไทย สำนักงาน ก.พ. จึง กำหนดองค์ประกอบของการประเมินผลสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้ 4 ส่วน

1. มาตรฐานความสำเร็จของระบบบริหารทรัพยากรบุคคล (Standard for Success) เป็นผลการบริหารราชการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ต้องบรรลุ ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 มิติ คือ มิติที่ 1 ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ มิติที่ 2 ประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากร

บุคคล (HR Operational Efficiency) มิติที่ 3 ประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรบุคคล (HRM Program Effectiveness) มิติที่ 4 ความพร้อมรับผิด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล มิติที่ 5 คุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

มิติในการประเมินสมรรถนะในการบริหารทรัพยากรบุคคลทั้ง 5 มิติเป็นเครื่องมือที่จะช่วยทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ใช้ในการประเมินตนเองว่ามีนโยบาย แผนงาน โครงการ มาตรการ ดำเนินงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลสอดคล้องกับมิติในการประเมินดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพหรือไม่ มากน้อยเพียงใด หากยังไม่มีดำเนินการตามมิติการประเมินดังกล่าวหรือมีในระดับน้อยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์จะต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลให้ สอดคล้องกับมิติการประเมินดังกล่าว และเป็นการยกระดับ ประสิทธิภาพและคุณภาพในการ ปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลได้ตามหลักเกณฑ์และกรอบมาตรฐานความสำเร็จทั้ง 5 มิติ

2. ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ (Critical Success Factors) เป็นนโยบาย แผนงานโครงการ มาตรการและการดำเนินการต่าง ๆ ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งจะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์บรรลุมาตรฐานความสำเร็จ

3. มาตรการหรือตัวชี้วัดความสำเร็จ (Measures and Indicators) เป็นปัจจัยหรือ ตัวที่บ่งชี้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ มีความคืบหน้าในการดำเนินการตามนโยบายแผนงาน โครงการ และมาตรการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานแห่งความสำเร็จขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ จนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ผลการดำเนินงาน เป็นข้อมูลจริงที่ใช้เป็นหลักฐานในการประเมินว่าองค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ได้ดำเนินการตามนโยบาย แผนงานโครงการและมาตรฐานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรฐานแห่งความสำเร็จ

2. แนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์
พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ข้าราชการและพนักงานแสดงความคิดเห็น คือ ปัญหาด้านประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การ ที่ยังขาดประสิทธิภาพในบางส่วน เพราะบางครั้งการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ยังขาดการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความสามัคคีในองค์กร ข้อเสนอแนะคือ อยากให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมเพิ่มความสามัคคีในองค์กร เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐ เช่น การจัดฝึกอบรมกึ่งกิจกรรมสร้างความสามัคคี และปลูกจิตสำนึกรักองค์กร โครงการสร้างความผูกพันในองค์กร จัดอบรมสัมมนาของแต่ละหน่วยงานทุกปีเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน จัดกิจกรรมการรับประทานอาหารร่วมกันทุกสัปดาห์ จัดประชุมภายในหน่วยงานเพื่อรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีการชี้แจงการมอบหมายงานและการแจ้งข่าวสารต่างๆให้บุคลากรทราบอย่างน้อยเดือนละครั้ง แผนงานเสริมสร้างและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดยุทธศาสตร์จัดการทรัพยากรมนุษย์ (Strategic Human Resource Management) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้มีบทบาท ที่เพิ่มมากขึ้นในธุรกิจสมัยใหม่เพื่อการวางแผน สู่ ความสำเร็จของธุรกิจในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น ผู้บริหารระดับสูง จึงมีความคาดหวังสูงในการ จัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้จัดการฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ ที่จะต้องประยุกต์ใช้ด้วยความ เชี่ยวชาญ รวมทั้งการเป็นเพื่อนคู่คิดเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนา

และการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ โดย (Robert L. Mathis and John H. Jackson, 1994: 2) ได้กำหนดบทบาทการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ออกเป็น 2 บทบาทด้วยกันคือ

1. บทบาทในการกำหนดกลยุทธ์ (The Strategic Role) เป็นบทบาทที่ให้ความสำคัญ กับสมาชิกขององค์กร (ทรัพยากรมนุษย์) ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ควรค่าแก่การลงทุนของ องค์กร โดยมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายขององค์กรในระยะยาว ในการให้ความสำคัญกับ ทรัพยากรมนุษย์ที่เท่าเทียมกับปัจจัยทรัพยากรอื่น เช่น เงิน เทคโนโลยี และปัจจัยอื่นๆ ที่ถูกนำมาใช้ เพื่อการดำเนินธุรกิจ

2. บทบาทในการกำหนดการปฏิบัติการ (The Operational Role) เป็นบทบาทที่ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิธีการ เทคนิค ที่เป็นงานประจำเป็นหลัก โดยทั่วไปกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรจะเป็นเรื่องการสร้าง ความเท่าเทียมกันในการจ้างงาน การ สัมภาษณ์ผู้สมัครงาน การปฐมนิเทศพนักงานใหม่ การฝึกอบรม การประเมินผลงาน การบริหาร ค่าจ้าง และเงินเดือน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐขององค์กรบริหารงานส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ ทั้งหมด 5 ด้าน ซึ่งโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนองค์กรให้นำไปสู่ความสำเร็จ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากรและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐขององค์กรบริหารงานส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ ทั้งหมด 5 ด้าน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ในการบริหารงานภาครัฐขององค์กรบริหารงานส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามกระบวนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่ ทั้งหมด 5 ด้าน ว่าเป็นไปไหนทิศทางใด เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการศึกษามาพัฒนาและสร้างแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากรและองค์กรโดยรวมได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- สุภาพ พิศาลบุตรและยงยุทธ เกษสาคร. (2545). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม=Personnel development and Training. กรุงเทพฯ : วี.เจ.พรินติ้ง
- Best, J.W. (1977). *Research in Education (3 rd ed)*. New Jersey: Prentice Hall.
- Mathis, Robert L.(2007). *Human resource management (12th ed)*.
- Mathis, Robert L. and Jackson, John H. (2011). *Human Resource Management. 13th ed*. United tates of America: Cengage Learning.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กร
ของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

WORK MOTIVATION, JOB SATISFACTION AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF
GOVERNMENT EMPLOYEES IN GOVERNMENT AN AGENCY

นันทิยา นกศิริ¹ อารีมณฑกานูร์ โกยรัมย์² สมรรถพงษ์ ขจรมณี³ และ ดวงกมล ทองอยู่⁴
Nanthiya Noksi¹ Areemontakarn Koyrume² Samattaphong Khajohnmanee³
and Doungkamol Thongyoo⁴

¹ นักศึกษานิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล Nanthiya.nok@vru.ac.th

² นักศึกษานิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล Areemontakarn.koy@vru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล samattaphong@vru.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล doungkamol@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จำนวน 133 คน คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานราชการ มีระดับแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับสูง มีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง 2) แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.683$, $p < .01$) และ 3) ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.582$, $p < .01$)

คำสำคัญ

แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน ความผูกพันต่อองค์กร พนักงานราชการ

ABSTRACT

This research aimed to study: 1) the levels of work motivation, job satisfaction, and organizational commitment of government employees in government agency, and 2) the relationship between work motivation, job satisfaction, and organizational commitment of government employees in government agency. The sample consisted of 133 government employees working in government agency. Questionnaires were used as the research instrument. The analyses used descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results revealed that: 1) government employees had high levels of work motivation and organizational commitment, and a moderate level of job satisfaction, 2) work motivation was positively correlated with organizational commitment ($r=.683$, $p < .01$), and 3) job satisfaction was positively correlated with organizational commitment ($r=.582$, $p < .01$)

Keywords

Work Motivation, Job Satisfaction, Organizational commitment, Government Employees

บทนำ

องค์กรธุรกิจทั่วไปรวมไปถึงองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น เพราะในปัจจุบันองค์กรต่างๆมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมตลอดจนเทคโนโลยีและการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจขนาดเล็กไปจนถึงองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งหน่วยงานราชการเป็นอีกองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาประเทศและดูแลความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่จำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กร ที่ต้องปรับตัวให้สามารถปฏิบัติงานภายใต้นโยบายการบริหารที่เปลี่ยนแปลงไป

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคคลของภาครัฐหลายประการ เช่นเดียวกับการจ้างงาน “พนักงานราชการ” ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการจ้างตามสัญญาจ้าง โดยได้รับค่าตอบแทนจากงบประมาณของส่วนราชการ ภายหลังจากปรับเปลี่ยนโครงสร้างตามการปฏิรูประบบราชการ เมื่อปี พ.ศ.2545 สำนักงาน ก.พ. ได้นำระบบลูกจ้างสัญญาจ้างเดิมมาปรับปรุงรูปแบบการจ้างงานในหน่วยงานภาครัฐ ให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น รวมทั้งขยายผลให้มีความหลากหลายของรูปแบบการจ้าง ในส่วนของการจ้าง ได้เปลี่ยนชื่อจาก “ลูกจ้างสัญญาจ้าง” เป็น “พนักงานราชการ” เพื่อให้เกิดความเข้าใจและแสดงสถานะที่ชัดเจน ตลอดจนการวางระบบบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่เรื่องกำหนดลักษณะงาน ตำแหน่ง กรอบอัตราค่าจ้าง การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ การสรรหา เลือกรับ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548)

พนักงานราชการและข้าราชการ ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านกฎข้อบังคับและรวมถึงอัตราค่าจ้างที่แตกต่างกันไป ซึ่งข้าราชการนั้น อาจจะมีการจ้างงานหรือทำสัญญาตลอดชีพ มีอัตราการขึ้นเงินเดือน อีกทั้งค่ารักษาพยาบาล หรือมีบำเหน็จบำนาญ เป็นต้น ซึ่งในส่วนของ พนักงานราชการนั้น จะเป็นการจ้างแบบไม่ถาวร คือการทำสัญญาจ้าง 1 - 4 ปี ซึ่งทำให้สังเกตเห็นว่ามีความแตกต่างกันในความมั่นคง พนักงานราชการนั้น อาจเกิด

ความไม่มั่นคงในการทำงาน หรือสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของพนักงานราชการ ซึ่งอาจทำให้เกิดการตัดสินใจลาออกเพื่อหาอนาคตที่ดีกว่าในสถานที่ทำงานอื่น และองค์กรอาจจะต้องสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไป (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548)

ดังนั้นปัจจุบันหลายๆองค์กรจึงพยายามสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้เกิดขึ้นเพื่อการรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ให้อยู่กับองค์กร ซึ่งการที่จะทำให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่น เต็มใจ ตั้งใจในการทำงานและเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อบุคลากรได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ เมื่อได้รับแล้วบุคลากรก็จะเกิดความผูกพันต่อองค์กร มีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับองค์กรรู้สึกมีส่วนร่วมในการทำงานและประสบความสำเร็จทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในที่สุดเพื่อความปรารถนาให้บุคลากรในองค์กรของตนเองนั้น รู้สึกถึงความจงรักภักดี มีความภาคภูมิใจ ตลอดจนความปรารถนาที่ดีต่อการเป็นสมาชิกขององค์กร (ฉจิตรา กางหาญ, 2554)

แรงจูงใจในการทำงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์กร มีความเต็มใจในการทำงาน เกิดความพอใจและเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ดีที่สุด (ธัญพร สุวรรณคาม, 2559) และอีกหนึ่งปัจจัยคือความพึงพอใจในงาน ซึ่งเป็นความรู้สึกของบุคลากรที่เกิดจากการทำงานและได้รับผลตอบแทนที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้เกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นมีขวัญกำลังใจในการทำงาน (นิภาพร ไบบัวเผื่อน, 2550) ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความพึงพอใจ หรือรู้สึกว่าตนได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองในการทำงาน และเมื่อได้รับความต้องการต่างๆในการทำงานนั้น ก็จะทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กร องค์กรมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ รู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับองค์กรมีส่วนร่วมในการทำงาน จะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายตลอดจนเกิดความปรารถนาดีต่อองค์กรในที่สุด (รัศมี เอกณรงค์, 2556)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานราชการ โดยผลการศึกษาที่ได้ จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายการบริหารงานบุคคลให้กับพนักงานราชการ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานราชการ รักษาบุคลากรที่มีคุณภาพให้คงอยู่อย่างยาวนาน ซึ่งจะช่วยให้องค์กรเจริญเติบโตก้าวหน้าพร้อมทั้งพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัย

1. แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่งอยู่ในระดับใด
2. แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

พนักงานราชการ (Government Employees) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างโดยได้รับค่าตอบแทนจากงบประมาณของส่วนราชการโดยถือเป็นพนักงานของรัฐที่ปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการนั้น ซึ่งสัญญาจ้างจะเป็นรูปแบบไม่ถาวร มีระยะเวลาในการทำสัญญาจ้าง 1 - 4 ปี

แรงจูงใจในการทำงาน (Work Motivation) หมายถึง ปัจจัยภายในที่เป็นแรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นให้พนักงานราชการเกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำงานและเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้งานนั้นบรรลุเป้าหมาย

ความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีของพนักงานราชการที่มีต่องานและความรู้สึกที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) หมายถึง ความรู้สึกของพนักงานราชการที่แสดงออกต่อหน่วยงาน มีการยอมรับเป้าหมายขององค์กร มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเหตุผลในการตั้งสมมติฐาน

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบงานวิจัยที่นำไปสู่การตั้งสมมติฐาน ดังนี้
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประดับพร โคตรทอง และคณะ (2561) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 186 คน ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

ธวัชชัย ช่างสัน และคณะ (2562) ศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 241 คน ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

ภรณ์ศิริรินทร์ ทันทสมัย และดวงรัตน์ เจริญดี (2562) ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานฝ่ายการแพทย์ โรงพยาบาลหัวเฉียว กลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการทำงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร

เบญจพร เหล่าโนนค้อ และภริดา ชัยรัตน์ (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของ พนักงานฝ่ายปฏิบัติการเดินรถ การรถไฟแห่งประเทศไทย จำนวน 340 คน ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

วฤณ บุญเที่ยงตรง และคณะ (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด จำนวน 249 คน ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

ดังนั้น จึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานที่ 1 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน
ราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

บุญศรีสมิ์ สังข์เอี่ยม (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรของ
บุคลากรสายสนับสนุน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน ผลการศึกษาพบว่าความ
พึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

อุษณี โกพลรัตน์และคณะ (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานและความผูกพัน
ต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมอิมพีเรียล จังหวัดสกลนคร จำนวน 90 คน ผลการศึกษาพบว่าความพึงพอใจในงานมี
ความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

สุदारัตน์ พิมลรัตน์กานต์ และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2560) ศึกษาอิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์การ
ผ่านความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรที่มีผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากร
กลุ่มสายวิชาการและกลุ่มสายสนับสนุนวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 316 คน ผลการศึกษา
พบว่าความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร

ณัฐชามณูย์ ภคพงศ์พันธุ์ และ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ
ในงานและความผูกพันต่อองค์กร โดยมีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและบรรยากาศองค์การเป็นตัวแปรกำกับ
กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานสายปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแห่งหนึ่ง จำนวน 309 คน ผลการศึกษาพบว่า
ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

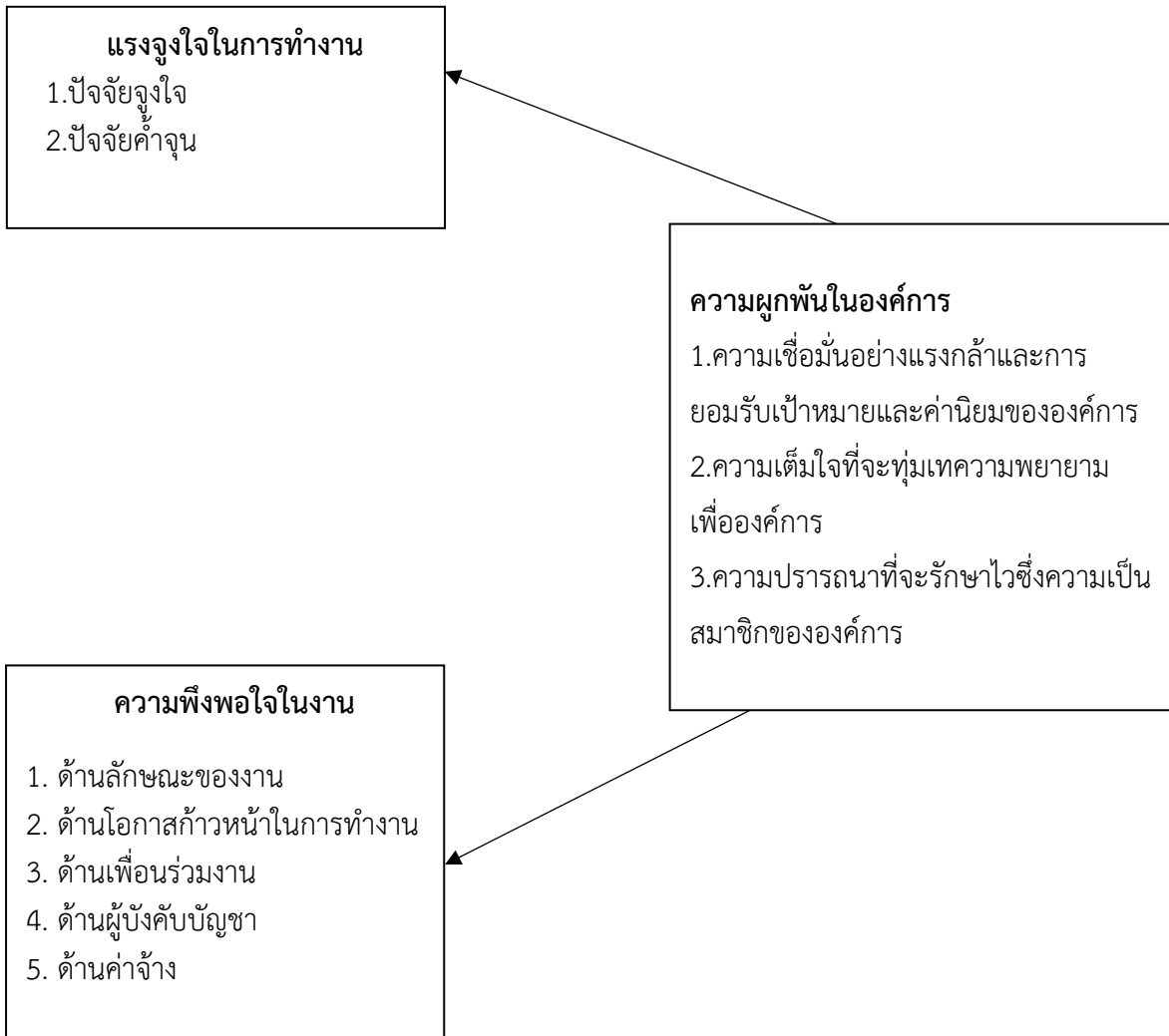
ธิดารัตน์ ผลถาวรกุลชัย และรัชนีวรรณวนิชย์ถนอม (2563) ศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานบริษัท
อสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 250 คน พบว่าความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
ความผูกพันต่อองค์กร

ดังนั้นจึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานงานวิจัยที่ 2 ดังนี้

สมมติฐาน 2 ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จำนวน 200 คน (ข้อมูลจากฝ่ายทรัพยากรบุคคล, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง จำนวน 133 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) จากนั้นผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรตามแผนงาน แล้วหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรแต่ละแผนงานของหน่วยงาน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่มี

การกระจายกันอย่างเป็นสัดส่วนในทุกแผนกงานของหน่วยงาน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใส่หมายเลขแทนรายชื่อของพนักงานราชการ ในรายชื่อจากฐานข้อมูลของฝ่ายทรัพยากรบุคคล แล้วทำการสุ่มหมายเลขจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุงานในองค์กร โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

2. แรงจูงใจในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ Herzberg's (1959) ซึ่งแบ่งแรงจูงใจในการทำงานเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยจูงใจ และ ปัจจัยค้ำจุน โดยประกอบด้วยข้อความจำนวน 41 ข้อ

3. ความพึงพอใจในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ Smith และคณะ (1969) ซึ่งแบ่งความพึงพอใจในการทำงาน เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะของงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านผู้บังคับบัญชา และด้านค่าจ้าง โดยประกอบด้วยข้อความจำนวน 20 ข้อ

4. ความผูกพันต่อองค์กร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ Steers (1977) ซึ่งได้แบ่งความผูกพันต่อองค์กร เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อองค์กร และความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร โดยประกอบด้วยข้อความจำนวน 12 ข้อ

3. แนวทางในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้วิจัยได้การพัฒนาข้อความคำถามจากแบบสอบถามที่สร้างโดยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำไปสร้างนิยามศัพท์ปฏิบัติการและพัฒนาข้อความเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พัฒนาปรับปรุงจนได้ข้อความที่เหมาะสม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวนรวม 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้การทดสอบอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of item objective congruence: IOC) ตามสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1997, pp. 49-60) ทั้งนี้ ข้อคำถามต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.5 จึงจะผ่านเกณฑ์การทดสอบผลการทดสอบพบว่า แบบวัดการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร แบบวัดความพึงพอใจในการทำงาน และแบบวัดการปรับตัวในการทำงานที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2. ผู้วิจัยนำข้อความคำถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ไปทดลองใช้ (try-out) ในพนักงานราชการของหน่วยงานราชการอีกแห่งหนึ่งซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละฉบับมาวิเคราะห์รายข้อ (item analysis) โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (discrimination power) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (corrected item-total correlation) โดยกำหนดค่าตั้งแต่ .2 ขึ้นไป

3. การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Cronbach (Cronbach's coefficient of alpha) โดยแบบสอบถามแต่ละตัวแปรจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .70 ขึ้นไปจึงจะนำไปใช้เก็บข้อมูล ผลการทดสอบดังข้อมูลที่ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนข้อคำถาม อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
แรงจูงใจในการทำงาน	41	.272- .792	.961
ความพึงพอใจในการทำงาน	20	.410 -.683	.944
ความผูกพันต่อองค์กร	12	.299-.709	.935

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำเรื่องขอหนังสือบันทึกข้อความรองรับจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเอกสารวิจัยไปยังหน่วยงานที่ต้องการศึกษา เมื่อได้รับอนุมัติจากหน่วยงานแล้วจึงดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บข้อมูลจะขึ้นกับความสมัครใจของผู้ตอบแบบสอบถาม และเมื่อได้แบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 133 ชุด จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่

ส่วนที่ 1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การนำเสนอระดับของตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. **ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง** พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 77 คน (ร้อยละ 57.9) อายุตั้งแต่ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คน (ร้อยละ 25.6) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 92 คน (ร้อยละ 69.2) และอายุงานในองค์กรตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จำนวน 85 คน (ร้อยละ 63.9)

2. **ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษา** พบว่า พนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่งมีระดับแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับสูง มีความพึงพอใจในงานอยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. แรงจูงใจในการทำงาน	3.73	0.50	สูง
2. ความพึงพอใจในงาน	3.65	0.71	ปานกลาง
3. ความผูกพันต่อองค์กร	3.91	0.61	สูง

หมายเหตุ : การแปลผลค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 ต่ำ, 2.34 – 3.67 ปานกลาง, 3.68 – 5.00 สูง

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง รายละเอียด ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

	ความผูกพันต่อองค์กร
แรงจูงใจในการทำงาน	.683**

** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .683 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐาน 2 ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง รายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง

	ความผูกพันต่อองค์การ
ความพึงพอใจในการทำงาน	.582**

** $p < .01$

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .582 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

การอภิปรายผลการวิจัย

1. แรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าหากพนักงานราชการมีแรงจูงใจในการทำงานเพิ่มขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันต่อองค์การเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานราชการ เป็นบุคลากรที่มีค่าตอบแทนที่สูงกว่าข้าราชการ รวมทั้งมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างชัดเจน มีการได้รับการยอมรับนับถือจากบุคลากรในองค์การ และมีความสำเร็จในการทำงาน อีกทั้งพนักงานราชการจะมีความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงมีการสนับสนุนให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเอง จึงนำไปสู่แรงจูงใจในการทำงาน จะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์การยอมรับค่านิยมขององค์การ และเต็มใจที่จะสละกำลังร่างกายและกำลังใจเพื่อร่วมทำกิจกรรมขององค์การตลอดในการเป็นสมาชิกขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดับพร โคตรทอง และคณะ (2561) ธวัชชัย ช่างสัน และคณะ (2562) ภรณ์ศิริรินทร์ ทันสมัย และดวงรัตน์ เจริญดี (2562) เบญจพร เหล่าโนนค้อ และภริดา ชัยรัตน์ (2563) และวฤณ บุญเที่ยงตรง และคณะ (2563)

2. ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ ของพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าหากพนักงานราชการ หน่วยงานราชการแห่งหนึ่งมีความพึงพอใจในการทำงานเพิ่มขึ้น ก็จะมีค่าความผูกพันต่อองค์การเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานราชการที่มีความพึงพอใจในการทำงาน จะมีความรู้สึกด้านบวกต่องานที่ทำในด้านต่างๆ จึงนำไปสู่ความรู้สึกว่าองค์การให้ความสำคัญกับพนักงาน จึงเกิดความผูกพันต่อองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปุณฺณศรีสมิ์ สังข์เอี่ยม (2559) อุษณี โกพลรัตน์และคณะ (2559) สุดารัตน์ พิมลรัตนกานต์ และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2560) ณัฐชามญช์ ภคพงศ์พันธุ์ และ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาพ (2562) และธิดารัตน์ ผลถาวรกุลชัย และรัชนิวีวรรณนิชย์ถนอม (2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานราชการ ดังนั้นองค์การควรให้ความสำคัญตั้งแต่การคัดเลือกพนักงานที่มีแรงจูงใจในการทำงานเพื่อเข้ามาเป็นพนักงานราชการ รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้พนักงานเกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในองค์การ มีระบบการบริหารงานบุคคล เช่น การประเมินผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนให้พนักงานเกิดความรู้สึกที่รับผิดชอบและความสำเร็จในการทำงาน เพื่อส่งเสริมให้พนักงานเกิดแรงจูงใจในการทำงาน รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความเหมาะสม

2. จากผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานราชการ ดังนั้นองค์การควรเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน ทั้งการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม การจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานราชการกับบุคลากรในองค์การ รวมทั้งเปิดโอกาสให้พนักงานราชการได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงาน การจ้างงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตในการทำวิจัยไปยังองค์การประเภทอื่นๆ
2. ควรศึกษาหาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานราชการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐชามณูย์ ภคพงศ์พันธุ์ และ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์การ โดยมีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและบรรยากาศองค์การเป็นตัวแปรกำกับ. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 9 (1), 125-138.
- ธนัญพร สุวรรณคาม. (2559). ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง. *งานวิจัยส่วนบุคคลมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- ธวัชชัย ช่างสัน, รังสิมา หอมเศรษฐี, อุมาภรณ์ สุขารมณ์ และ มณฑิรา จารุเพ็ง. (2562). ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ กรณีศึกษา ข้าราชการสังกัดกระทรวงแรงงาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 11 (2), 164-175.
- จจิตรรา กาจหาญ . (2554) . ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัท ฟาร์อีสต์เพียร์เลส (ไทยแลนด์) 1968 จำกัด. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาระบบบริหารมนุษย มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- ธิดารัตน์ ผลถาวรกุลชัย และ รัชนีวรรณวินิชย์ถนอม. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่แท้จริง ความพึงพอใจในงาน และความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทอสังหาริมทรัพย์ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15 (1), 104 -116.
- นิภาพร ใบบัวเผื่อน. (2550). ความพึงพอใจต่อสภาพการทำงานของบุคลากรในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 2 สุพรรณบุรี. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*.
- เบญจพร เหล่าโนนค้อ และ ภริดา ชัยรัตน์. (2563). ความผูกพันต่อองค์การและแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการเดินรถ การรถไฟแห่งประเทศไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 15 (53), 21-31.
- ประดัดพร โคตรทอง, ภารดี อนันต์นาวิ และ เจริญวิษญ์ สมพงษ์ธรรม. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การของครูโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 15 (1), 15-27.
- บุญศรี สันข์เอี่ยม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรสายสนับสนุน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 6 (3), 119-130.

- ภรณ์ศิริรินทร์ ทันสมัย และ ดวงรัตน์ เจริญดี. (2562). แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันของพนักงานฝ่าย
การแพทย์ โรงพยาบาลหัวเฉียว. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*,
2 (3), 115-128.
- รัศมี เอกฉนวนรงค์. (2556). แรงจูงใจในการทำงานและความพึงพอใจในงานที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อ
องค์กรของพนักงาน (ระดับปฏิบัติการ) สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในกรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วฤณ บุญเที่ยงตรง, สุธรรม พงษ์สำราญ และ สาวิตตรี จวบศรี. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความผูกพัน
ต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 29 (2), 100-113.
- สุดารัตน์ พิมลรัตน์กานต์ และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2560). อิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์การผ่านความ
พึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรที่มีผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่. *Veridian
E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10
(2), 1611- 1629.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). *คู่มือสมรรถนะข้าราชการไทย*. กรุงเทพฯ,
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- อุษณี โกพลรัตน์, จิตติ กิตติเลิศไพศาล และ ละมัย ร่มเย็น. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานและ
ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมอิมพีเรียล จังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 13 (62),
163-172.
- Herzberg, F., Mausner B. & Snyderman B. (1959). *The Motivation to Work*. (2nd ed.). New York:
John Wiley and Sons.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational
and Psychological Measurement*, (30), 607-610.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1997). On the use of content specialists in the assessment
of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*,
2, 49-60.
- Smith, P.C., Kendall, L.M. and Hulin, C.L. (1969) *The measurement of satisfaction in work and
retirement*, Chicago, Rand McNally.
- Steers, R. M. (1977). Antecedents and outcomes of organizational commitment. *Administrative
Science Quarterly*, 22(1), 46-56.

การศึกษาอิทธิพลของการรับรู้บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การที่มีต่อพฤติกรรม
การเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของพนักงานบริษัทสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง

PERCEPTIONS OF ORGANIZATIONAL CLIMATE ORGANIZATION COMMITMENT AFFECTING
THE ORGANIZATIONAL CITIZENSHIP BEHAVIOR OF GOLF COURSE EMPLOYEES

มุนินทร์ รอดทัตตาน¹ อานนท์ कुมผวก² และ ศศิพร เหลืองไพฑูรย์³
Munin Rodtadtan¹ Arnon Khumphuak² and Sasipond Leungpaithoon³

¹ นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล munin.rod @vru.ac.th

² นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล arnon.khum@vru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล sasipond@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ (2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของพนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน (3) เพื่อศึกษาการรับรู้บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของพนักงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานบริษัทสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA หรือ F- test) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบ Enter Method

ผลการศึกษาพบว่า (1) ระดับการรับรู้การบรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ของพนักงานบริษัทสนามกอล์ฟแห่งหนึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด (2) พนักงานเพศชาย และเพศหญิงแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่ไม่แตกต่างกัน พนักงานมีอายุแตกต่างกันและอายุงานมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่ไม่แตกต่างกัน สถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การที่ไม่แตกต่างกัน และมีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การไม่แตกต่างกัน (3) เพศหญิง อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพหย่าร้าง ระดับการศึกษา อายุงาน การรับรู้การบรรยากาศองค์การ และความผูกพันต่อองค์การสามารถทำนายพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

คำสำคัญ

บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1). To study the levels of perception of organizational climate, organizational commitment, and organizational citizenship behavior, (2) To compare the organizational commitment of employees using personal factors. (3) To study the effect of perception of organizational climate, and organizational commitment on the organizational citizenship behavior. The sample of this study consisted of 165 employees working at golf courses.

The research results showed that: (1) The perceived organizational climate, organizational commitment and organizational citizenship behavior of the employees Golden Land Golf and Country club ranked at a moderate level. (2) The personal factors gender, age, marital status, and education, as well as increased working time, perception of organizational climate and organizational commitment all affected the organizational citizenship behavior.

Keywords

Perceived organizational climate, Organizational commitment, Organizational Citizenship Behavior

ความสำคัญของปัญหา

ทัศนคติ ความคิด การปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีกับสังคมรูปแบบใหม่และต้องเผชิญกับการแข่งขันสูง ทำให้ผู้บริหารต้องพัฒนาองค์การให้ทันการเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมภายในองค์การโดยสภาพแวดล้อมภายในองค์การมีผลต่อการทำงานพฤติกรรมการทำงานการรับผิดชอบงานของตนเอง ซึ่งเมื่อสภาพแวดล้อมในองค์กรด้านต่าง ๆ เกิดการกระทบต่อกันย่อมส่งผลให้พนักงานเกิดการรับรู้ต่อสภาพการนั้นซึ่งการรับรู้ที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่าบรรยากาศองค์การ

การรับรู้บรรยากาศองค์การ (Perceived Organizational Climate – POC) หมายถึงสภาพแวดล้อมขององค์การซึ่งการรับรู้โดยบุคลากรในองค์การขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีอิทธิพลต่อการจูงใจ และการปฏิบัติในองค์การ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2540 น.101) บรรยากาศองค์การจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากร ซึ่งถ้ามีบรรยากาศองค์การที่ดีจะส่งผลให้บุคคลมีการทำงานที่ดียิ่งขึ้น โดยสิ่งที่จะสร้างให้เกิดบรรยากาศองค์การที่เหมาะสมกับการทำงาน ได้แก่ มีการบังคับบัญชาที่ดี สมาชิกในองค์การมีขวัญและกำลังใจในการทำงานทำให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ดีขึ้นได้ (บุญสัน อนารัตน์, 2554 อ้างถึงใน อัครัช แสนสิงห์, 2559)

ความผูกพันต่อองค์การแต่ความผูกพัน(Organization Commitment)นั้นเกี่ยวกับทัศนคติต่องานและองค์การของบุคคลเป็นปัจจัยที่มี ความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคคลและ ประสิทธิภาพขององค์การ ทั้งนี้เพราะหากบุคคลมีความรู้สึก ต่องานและองค์การในทางลบ เช่น เบื่องาน รู้สึกว่าไม่ได้รับ ความยุติธรรมจากองค์การ ไม่รู้สึกผูกพันหรือจงรักภักดีต่อ องค์การ ฯลฯ บุคคลนั้นก็ย่อมขาดความตั้งใจและความทุ่มเทในการทำงาน ขาดงานบ่อย ซึ่งย่อมส่งผลเสียต่อการดำเนินงานและประสิทธิผลขององค์การในที่สุด ดังนั้น ทัศนคติต่องานและองค์การที่สำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่ ความพึงพอใจในงาน การรับรู้ความยุติธรรมในองค์การและความผูกพันต่อองค์การ (ชูชัย สมितिไกร, 2554 น.307)

พฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ(Organizational Citizenship Behavior-OCB) คือ พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ พฤติกรรมความอดทนอดกลั้น พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น และพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ ซึ่งพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การนั้นแสดงให้เห็นถึงพลังภายในของบุคคลในการช่วยเหลือ เกื้อกูล ใส่ใจต่องาน และผู้ร่วมงาน ยังมีผลโยงไปถึงการรักษาองค์การ และการที่จะก้าวไปสู่องค์การที่มีศักยภาพสามารถแข่งขันกับภายนอกองค์การได้

องค์การให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและมีอีกสิ่งที่สำคัญเท่ากับบรรยากาศขององค์การคือ ความผูกพันต่อองค์การแต่ความผูกพัน (Organization Commitment) นั้นเกี่ยวกับทัศนคติต่องานและองค์การของบุคคลเป็นปัจจัยที่มี ความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคคลและ ประสิทธิภาพขององค์การ ทั้งนี้เพราะหากบุคคลมีความรู้สึก ต่องานและองค์การในทางลบ เช่น เบื่องาน รู้สึกว่าไม่ได้รับ ความยุติธรรมจากองค์การ ไม่รู้สึกผูกพันหรือจงรักภักดีต่อ องค์การ ฯลฯ บุคคลนั้นก็ย่อมขาดความตั้งใจและความทุ่มเทในการทำงาน ขาดงานบอยย้อมส่งผลเสียต่อการดำเนินงานและประสิทธิผลขององค์การในที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการรับรู้บรรยากาศขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ ในการทำงานของพนักงานบริษัทสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง โดยเน้นศึกษาการรับรู้บรรยากาศขององค์การตามแนวคิด Dubrin ความผูกพันต่อองค์การตามแนวคิดAllen & Meyer พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การตามแนวคิดOrgan เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็น ความต้องการอื่น ๆ ของพนักงาน และนำผลวิจัยครั้งนี้มาเป็นแนวทาง จัดการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ให้องค์การได้มีข้อมูลและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์การเอง และต่อพนักงานในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น เป็นการรักษาทรัพยากรขององค์การไว้ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคต

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

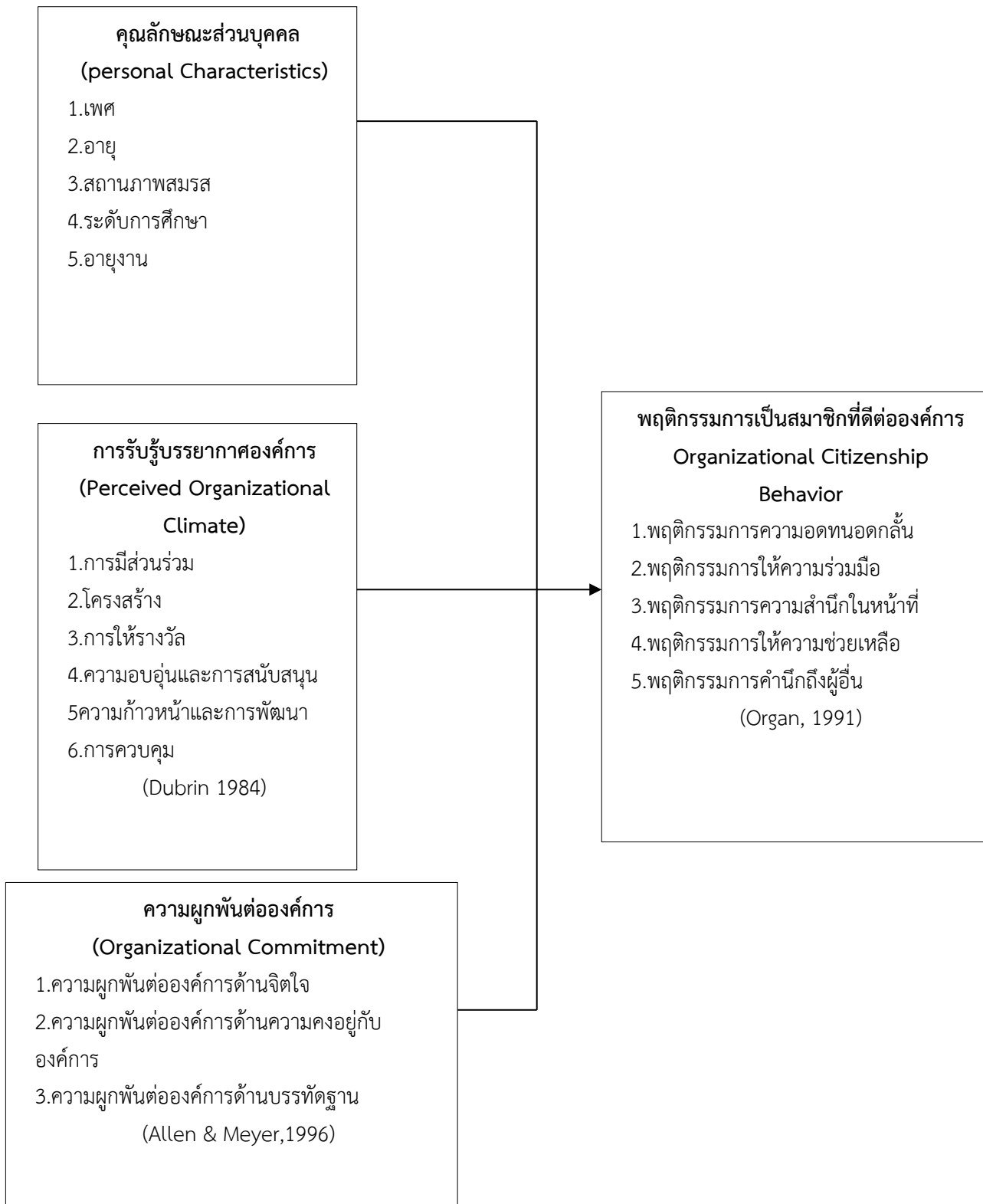
ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศขององค์การ และความผูกพันต่อองค์การ สามารถศึกษาระดับ ทำนาย และเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้บรรยากาศขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของพนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาการทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของพนักงาน โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศขององค์การ และความผูกพันต่อองค์การเป็นตัวทำนาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ คือ พนักงานบริษัทสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง จำนวน 280 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างการใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) โดยมีค่าความคาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 ซึ่งมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัทสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง จำนวน 165 คน และแปลงข้อมูลเป็น Dummy Variable ก่อนนำไปวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในคั้งนี้ คือแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ โดยมีแนวทางพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้

1. พัฒนาคำถามจากแบบสอบถามที่สร้างโดยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนรวม 3 ท่าน เพื่อทดสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา คือ 0.91
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ในพนักงานบริษัทเอกชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 30 คน เป็นบริษัทเอกชนทำงานเกี่ยวกับบริการสนามกอล์ฟ เพื่อทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยมีค่าความเชื่อมั่น คือ .941

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามวัตถุประสงค์การนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ความถี่ (frequency) และ ร้อยละ (percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำเสนอระดับของตัวแปรที่ศึกษา
3. การวิเคราะห์สมมติ โดยทดสอบความแตกต่างของค่ากลางของสองประชากรอิสระโดยใช้สถิติ t-test วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)
4. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ได้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยมีตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเองเกินเกณฑ์ที่กำหนด
5. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบลำดับขั้น (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 126 คน (ร้อยละ 76.4) อายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีจำนวน 80 คน (ร้อยละ 48.5) สถานภาพสมรสคือโสด มีจำนวน 136 คน (ร้อยละ 82.4) การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 146 คน (ร้อยละ 88.5) และอายุงานต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน 129 คน (ร้อยละ 78.2)

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษา พบว่า บุคลากรมีระดับการรับรู้บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การ และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ อยู่ในระดับมากที่สุด รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การรับรู้บรรยากาศขององค์กร	4.33	0.43	มากที่สุด
1.1 การมีส่วนร่วม	4.35	0.417	มากที่สุด
1.2 โครงสร้าง	4.32	0.464	มากที่สุด
1.3 การให้รางวัล	4.38	0.439	มากที่สุด
1.4 การมองโลกในแง่ดี	4.32	0.424	มากที่สุด
1.5 ความอบอุ่นและการสนับสนุน	4.27	0.455	มากที่สุด
1.6 การควบคุม	4.31	0.446	มากที่สุด
2. ความผูกพันต่อองค์กร	4.15	0.402	มากที่สุด
2.1 ความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ	4.25	0.473	มากที่สุด
2.2 ความผูกพันต่อองค์กรด้านความคง อยู่กับองค์กร	4.32	0.478	มากที่สุด
2.3 ความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัด ฐาน	4.31	0.472	มากที่สุด
3. คุณภาพชีวิตในการทำงาน	4.28	0.403	มากที่สุด
3.1 พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ	4.30	0.484	มากที่สุด
3.2 พฤติกรรมการคำนึงถึงผู้อื่น	4.24	0.552	มากที่สุด
3.3 พฤติกรรมการความอดทนอดกลั้น	4.24	0.527	มากที่สุด
3.4 พฤติกรรมการความสำนึกในหน้าที่	4.24	0.541	มากที่สุด
3.5 พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ	4.35	0.476	มากที่สุด

หมายเหตุ : การแปลผลค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 ต่ำที่สุด, 1.81 – 2.60 ต่ำ, 2.61 – 3.40 ปานกลาง,
3.41 – 4.20 มาก, 4.21 – 5.00 มากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 พนักงานที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างเพศกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

เพศ	จำนวน	\bar{X}	s.d	t	p-value
ชาย	39	4.37	0.447	1.615	0.430
หญิง	126	4.24	0.386		

พบว่าเพศชาย มีค่าเฉลี่ย 4.37 เพศหญิง มีค่าเฉลี่ย 4.24 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.430 ซึ่งมีความมากกว่า .05 นั่นคือ เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างอายุกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ

อายุ	จำนวน	\bar{x}	s.d	f	p-value
21-30	80	4.35	0.370	2.318	0.078
31-40	64	4.18	0.392		
41-50	19	4.29	0.531		
51-60	2	4.40	0.141		

พบว่าอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 4.40 อายุ 21-30 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.35 อายุ 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.29 อายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.18 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.078 ซึ่งมีความมากกว่า .05 นั่นคือ อายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3.พนักงานที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพสมรสกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ

สถานภาพสมรส	จำนวน	\bar{x}	s.d	f	p-value
โสด	136	4.29	0.396	2.169	0.118
สมรส	21	4.29	0.445		
หย่า	8	3.99	0.348		

พบว่า สถานภาพโสดและสถานภาพสมรส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.29 รองลงมาสถานภาพหย่าร้าง มีค่าเฉลี่ย 3.99 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test มีค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.118 นั่นคือ พนักงานที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4.พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การแตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษากับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{x}	s.d	f	p-value
ต่ำกว่าปริญญาตรี	136	4.28	0.409	1.167	0.314
ปริญญาตรี	21	4.20	0.341		
สูงกว่าปริญญาตรี	8	4.65	0.424		

พบว่า ระดับการศึกษาสูงปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.65 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย 4.28 รองลงมา ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ย 4.20 และ เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test มีค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.314 นั่นคือ พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 พนักงานที่มีอายุงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างอายุงานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ

อายุงาน	จำนวน	\bar{x}	S.D.	F	p-value
ต่ำกว่า 5 ปี	129	4.30	0.389	1.803	0.131
5-10 ปี	26	4.21	0.440		
11-20 ปี	6	3.97	0.370		
21-30 ปี	2	4.63	0.460		
มากกว่า 30 ปีขึ้นไป	2	4.00	0.636		

พบว่า อายุงาน มากกว่า 30 ปี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.37 รองลงมา 1-10 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.28 11-20 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.21 21-30 ปี มีค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test มีค่า P-value มีค่าเท่ากับ 0.131 นั่นคือ พนักงานที่มีอายุงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การได้ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระโดยตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเกินเกณฑ์ที่กำหนด สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุได้

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.310				
เพศหญิง	-.059	.062	-.062	-.953	.342
อายุ	-.036	.039	-.064	-.911	.364
สถานภาพสมรส	.103	.089	.085	1.160	.248
สถานภาพหย่าร้าง	-.065	.158	-.035	-.409	.683
ระดับการศึกษา	.078	.079	.071	.987	.325
อายุงาน	-.017	.051	-.030	-.331	.741
การรับรู้บรรยากาศองค์การ	.260	.116	.227	2.231**	.027
ความผูกพันต่อองค์การ	.436	.100	.434	4.337**	.000
R = .411 R ² = .641 Adjusted R ² = .381 SEE = .317 sig = .000					

พยากรณ์รูปแบบคะแนนดิบ

พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ = $1.310 + .436* (\text{ความผูกพันต่อองค์การ}) + .260* (\text{การรับรู้บรรยากาศองค์การ}) + .103 (\text{สถานภาพสมรส}) + .078 (\text{ระดับการศึกษา}) - .017 (\text{อายุงาน}) - .036 (\text{อายุ}) - .059 (\text{เพศหญิง}) - .065 (\text{สถานภาพหย่าร้าง})$

พยากรณ์ในรูปคะแนน

พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การ = $.434* (\text{ความผูกพันต่อองค์การ}) + .227* (\text{การรับรู้บรรยากาศองค์การ}) + .085 (\text{สถานภาพสมรส}) + .071 (\text{ระดับการศึกษา}) - .030 (\text{อายุงาน}) - .035 (\text{สถานภาพหย่าร้าง}) - .062 (\text{เพศหญิง}) - .064 (\text{อายุ})$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การไม่แตกต่างกัน และมีปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บรรยากาศองค์การ ความผูกพันต่อองค์การอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยสามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การได้ โดยสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่ไม่แตกต่างกัน ($t=1.615$, $p\text{-value}=.430$) อธิบายได้ว่าไม่ว่าจะเพศใด าก็ตาม มีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีเกิดขึ้นได้ การจะมีพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นจากความคิดเห็น มุมมองของแต่ละคนเท่านั้นไม่เกี่ยวข้องกับเพศใดเพศหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มุจลินท์ จรมา (2561)

2. พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=2.318$, $p\text{-value}=.078$) อธิบายได้ว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกันนั้นแต่เมื่อพนักงานพบเจอประสบการณ์ที่คล้ายกัน อยู่ร่วมกันในองค์การเดียวกัน หรืออาจจะปฏิบัติงานร่วมกันมา อาจส่งผลให้มีพฤติกรรมไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปารวี ซื่อวาจา (2554)

3. พนักงานที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F= 2.169$, $p\text{-value}=.118$) อธิบายได้สถานภาพสมรสเป็นเพียงสถานะของบุคคลเท่านั้น ไม่ได้มีผลต่อการทำงานจึงมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะดา ศรประทุม (2548)

4. พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=1.167$, $p\text{-value}=.314$) อธิบายได้ว่า ทุกระดับชั้นการศึกษานั้น ทุกคนได้มีประสบการณ์การทำงานและการใช้ชีวิต และอยากที่จะทำงานกับองค์การต่อไป เลยทำให้ทุกคนมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิวิวี รุจพงษ์จันทร์และประพันธ์ ชัยกิจอุราใจ (2557)

5. พนักงานที่มีอายุงานแตกต่างกันมีพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=1.803$, $p\text{-value}=.131$) อธิบายได้พนักงานทุกคนย่อมตระหนักถึงหน้าที่การทำงานของตนเอง และมีประสบการณ์คล้ายคลึงกันจึงมีพฤติกรรมที่คงเส้นคงวาและไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ ลัมพาววัฒน์ และธีรณัฐ ภูมิศักดิ์ศรีกิจ (2559)

6. ตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกและเป็นความสัมพันธ์เชิงลบ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .411 สามารถทำนายพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ร้อยละ 64.1 ($R^2= .641$)

จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การรับรู้บรรยากาศองค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การการรับรู้บรรยากาศองค์การสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cohen and Keren (2009 อ้างถึงใน ธนัชพร เลขวัต ,2558) พบว่าบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ และพบว่าบรรยากาศองค์การสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ การรับรู้บรรยากาศที่ดีก่อให้เกิดมีพฤติกรรมที่ดีและทำให้อยากที่อยู่กับองค์การได้นาน มีความตระหนักในหน้าที่งาน มีความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน

2. ความผูกพันต่อองค์การกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การความผูกพันต่อองค์การสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศพรธณ ชาติบุษย์ (2557) พบว่าความผูกพันต่อองค์การและความพึงพอใจในงานสามารถอธิบายการผันแปรของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของเจ้าหน้าที่องค์การมหาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานมีความผูกพันกับองค์การมากจึงมีพฤติกรรมที่ดี โดยที่อยากช่วยองค์การของตนนั้นดี พร้อมทำงานให้เพื่อองค์การ มีความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี โดยสมัครใจ

3. สถานภาพสมรสและกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การสถานภาพสมรสสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัชยา จันทเขต(2551) พบว่า สถานภาพสมรส ค่านิยมในการทำงานด้านการกระตุ้นให้ใช้สติปัญญา ค่านิยมในการทำงาน ด้านความสำเร็จ ความผูกพันต่อองค์การ ด้านจิตใจและความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การโดยรวมของพนักงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 20.80 และมีค่าสัมประสิทธิ์พหุเท่ากับ .468 ดังนั้น พนักงานที่มีสถานภาพสมรสนั้นมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากมายของครอบครัว จึงทำให้ต้องทำงานกับองค์การไปนาน ๆ เริ่มมีอายุเยอะขึ้น มีความผูกพันกับองค์การ ต้องพยายามแสดงพฤติกรรมที่ดีกับองค์การเป็นพฤติกรรมที่องค์การไม่ได้กำหนดไว้ เป็นความจำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมไปเพื่อความมั่นคงในหน้าที่ของตนเอง และความเจริญก้าวหน้า

4. ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การระดับการศึกษาสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ หาญบุญทรง (2555) พบว่า ระดับการศึกษา สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การด้านการมีน้ำนักกีฬาและด้านความสำนึกในหน้าที่ได้ของพนักงานข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยพยากรณ์ได้ร้อยละ 50.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 อธิบายว่า ข้าราชการที่มีระดับสูง ซึ่งมักจะมีตำแหน่งสูงกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ปริญาตรีรวมทั้งยังมีอำนาจหน้าที่สูงกว่าด้วย จึงมักมีโอกาสในการกระทำการที่ไม่ถูกต้องตามกฎระเบียบ และได้กว่า แต่สำหรับข้าราชการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี นั้นว่าจะมีตำแหน่งมีภาระหน้าที่รับผิดชอบสูงกว่าซึ่งจะถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตนถูกต้องตามกฎระเบียบเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

5. อายุงานกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การอายุงานสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ คงสว่างและคณะ (2561) พบว่า ระยะเวลาในการทำงานเพิ่ม ส่งผลให้มีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การลดลง ระยะเวลาในการทำงานสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของพนักงานสโมสรแห่งหนึ่งได้ร้อยละ 49.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพราะพนักงานที่มีระยะเวลาในการทำงานมาก อายุงานที่มากอาจจะคำนึงถึงผู้อื่นเล็กน้อย แต่อาจจะไปสนใจเรื่องอื่นมากกว่า ภาระที่ต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิมลักษณะงานที่ทาก้แบบเดิมมาหลายปี มีความเบื่อหน่ายและจำใจให้กับพนักงานที่ทำงานมานานเลยเกิดความสนใจแต่ตัวเองไปบ้าง ทำให้มีความร่วมมือกันเพื่อนร่วมงานน้อย

6. อายุกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การอายุสามารถทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิวภาส ทองปาน (2554) พบว่า อายุของพนักงาน สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การโดยรวมของพนักงานในบริษัทผลิตวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่งได้อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 18.0 อธิบายว่า พนักงานที่มีอายุในช่วงมากกว่า 25 ขึ้นไป จะยินดีมีส่วนร่วมในงานกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางองค์กรจัดขึ้น ทั้งนี้พนักงานที่มีอายุมากจะรู้จักคนอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นและยังมีประสบการณ์ในการทำงาน และไม่ต้องการที่จะโยกย้ายหรือเปลี่ยนงานใหม่ จงรักภักดีต่อองค์กร

7. เพศหญิงกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรเพศหญิงสามารถทำนายพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรได้ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รันตนา เลียงพาณิชย์ (2556) พบว่า เพศ อายุงาน รายได้ บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ บุคลิกภาพแบบ มีจิตสำนึก และความพึงพอใจในงานด้านโอกาสก้าวหน้าสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของพนักงานระดับปฏิบัติการได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี ขององค์กรด้านพฤติกรรมให้ความร่วมมือได้ร้อยละ 35.2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานที่เป็นเพศหญิงมีอารมณ์ที่แปรปรวนได้ง่ายกว่าเพศชายร่วมถึงการแสดงออกทางด้าน อารมณ์ กิริยา ท่าทางได้อย่างชัดเจน และ เพศหญิงมีความละเอียดมากกว่าเพศชายทำให้มีเวลาน้อยในการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานน้อยกว่าเพศชาย

8. สถานภาพหย่าร้างกับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรสถานภาพหย่าร้างสามารถทำนายพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรได้ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจนา กัญจา(2550) พบว่า สถานภาพสมรส สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรโดยรวมของพนักงานศูนย์บริหารจัดการเทคโนโลยีสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีประสิทธิภาพของการพยากรณ์ได้ร้อยละ 53.5 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .739 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานที่มีสถานภาพหย่าร้าง เนื่องจากลักษณะของครอบครัวยุคใหม่ เป็นครอบครัวเดี่ยวคืออยู่กันเฉพาะแม่ลูก ทำให้มีความเปราะบาง และจากแรงกดดันภายนอก ภรรยาใช้เวลาส่วนใหญ่กับการมองหน้าแนวทางการเติบโตของอนาคต อาจเกิดความเครียดที่ต้องรับผิดชอบคนเดียว สภาวะสังคมและเศรษฐกิจเช่นภาวะหนี้สินต่าง ๆ ทำให้ต้องทำงานหนักมากและหาแนวทางการหาเงินเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน มีผลต่อมาถึงการทำงาน มีพฤติกรรมในการทำงานนั้นลดน้อยลง จนมีความคงอยู่กับองค์กรอยากจะโยกย้ายงานบ่อย

ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรควรให้ความสำคัญกับการรับรู้บรรยากาศขององค์กร และจัดตั้งสิ่งแวดล้อมในห้องทำงาน เพื่อจะเอื้อต่อผลการทำงานและพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร โดยการสนับสนุนและควบคุม จัดการฝึกอบรมตั้งเป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจน เปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงาน

2. ควรเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้มากขึ้นอีก ควรพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถในการเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรให้กับพนักงาน เพื่อป้องกันป้องกันการสูญเสียทรัพยากรบุคคลที่มีทั้งประสบการณ์และความสามารถไปจากองค์กรในอนาคต

3. องค์กรควรมีปรับปรุงกฎเกณฑ์ นโยบายให้ชัดเจน ไม่ซับซ้อน ให้เข้าใจได้ง่าย ให้พนักงานได้ตระหนักในงานที่ตรงกับความสามารถที่มี ส่งเสริมให้มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ระหว่างหัวหน้าและลูกน้อง เพื่อนร่วมงาน องค์กรให้การสนับสนุนพนักงาน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความยุติธรรมในการให้รางวัลและการลงโทษ ให้มีการยอมรับของความคิดเห็นของพนักงานคนอื่นที่แตกต่างเพื่อความสำเร็จของประโยชน์ร่วมกันระหว่างพนักงานองค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. จากการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษามีการต่อยอดวิจัยในมิติตัวแปรที่เพิ่มขึ้น หรือศึกษาตัวแปรอื่น ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร เช่น การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจ จะเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะงานต่าง ๆ เช่น ความมีอิสระในการทำงาน การให้ความสำคัญของงาน การทำงานที่หลากหลาย เป็นต้น
2. จากการวิจัยครั้งต่อไปศึกษากลุ่มตัวอย่างขององค์กรอื่น เพื่อจะได้มีข้อเปรียบเทียบของความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของแต่ละองค์การประเภทการบริการ ด้วยตัวแปรการรับรู้บรรยากาศองค์กร ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร
3. การวิจัยต่อไปควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และมีการสังเกตพฤติกรรมของพนักงานไปด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ผลการวิจัยที่ได้มีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กัญญา กัญจา.(2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานศูนย์บริหารจัดการเทคโนโลยี สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชีวภาส ทองปาน.(2554). ปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของพนักงานในบริษัทผลิตรถยนต์ก่อสร้างแห่งชาติ.ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูชัย สมธิโก. (2554). จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนัพร เลขวัต. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะบุคลิกภาพ การรับรู้บรรยากาศองค์กร และพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร โดยมีความสุขในการทำงานเป็นตัวแปรสื่อ ในหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรวิรุจ พงษ์จันทร์และประพันธ์ ชัยกิจอุไรใจ.(2558). ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตการทำงานบรรยากาศองค์กรและความผูกพัน ต่อองค์กรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของบุคลากร บริษัท เมืองโบราณ จำกัด. วารสาร วิทยาบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บดีนทร์ หาญบุญทรง. (2555). ปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ การรับรู้การสนับสนุนขององค์กรกับพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- บุศพรธณ ชาตบุษย์ .(2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของเจ้าหน้าที่องค์การมหาชนในกรุงเทพมหานครโดยมีความพึงพอใจในงานเป็นตัวแปรกำกับ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เบญจวรรณ ลัมพาภิวัฒน์ และธีรณัฐ ภูมิศักดิ์ศรีกิจ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรที่มีต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานธนาคารออมสิน จังหวัดฉะเชิงเทรา. กลุ่มวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553).จิตวิทยาการบริการงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์เสริมกรุงเทพ.
- ปารวี ซื่อวาจา.(2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การ กับพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ
องค์การของพนักงานบริษัทรับเหมาก่อสร้างแห่งหนึ่ง.ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนัชยา จันทเขต.(2551). ค่านิยมในการทำงาน ความผูกพัน ความเชื่ออำนาจในตนกับพฤติกรรมการเป็นสมาชิก
ที่ดีขององค์การของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่).ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มัจฉินท์ จรมา. (2561). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใน
องค์การกรีกศึกษาบริษัทโฮมโปรดักส์เซ็นเตอร์จำกัดมหาชน.ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
วิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รันตนา เลี้ยงพาณิชย์. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์การของพนักงานระดับ
ปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
อุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัครัช แสนสิงห์ .(2559).บรรยากาศองค์กรที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ ในการทำงานของพนักงานประจำ
สำนักงาน บริษัท เคอะมอลท์กรุ๊ป จำกัดสาขานครราชสีมา.บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

คุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร
ของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง

QUALITY OF WORK LIFE, WORKPLACE ENVIRONMENT AND ORGANIZATIONAL
COMMITMENT OF EMPLOYEES AMONG CONSTRUCTION MATERIAL STORES

ภูวดล งามแสง¹ สมรรถพงศ์ ขจรมณี² ดวงกมล ทองอยู่³ และ วิลาสินี ฝนดี⁴
Phoowadol Ngamsang¹ Samattaphong Khajohnmanee² Doungkamol Thongyoo³
and Wilasinee Fonddee⁴

- ¹ นักศึกษาสาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
² อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
อีเมล samattaphong@vru.ac.th
³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
อีเมล doungkamol@vru.ac.th
⁴ อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
อีเมล wilasinee.fon@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงาน บริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่งและ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน กับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงาน บริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงาน บริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง จำนวน 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงาน มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมและความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับปานกลาง 2) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.731, p < .01$) และ 3) สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.754, p < .01$)

คำสำคัญ คุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร
บริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้าง

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the levels of quality of work life, workplace environment and organizational commitment of employees among construction material stores, and 2) the relationship between the quality of work life, the workplace environment and the organizational commitment of the employees among construction material stores. The sample consisted of 130 employees working in construction material stores. Questionnaires were used as the research instrument. The analyses used descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results revealed that 1) the employees working in construction material stores had a moderately-high level of quality of work life, workplace environment and organizational commitment, 2) quality of work life was positively correlated with organizational commitment ($r=.731$, $p < .01$), and 3) workplace environment was positively correlated with organizational commitment ($r=.754$, $p < .01$).

Keywords:

Quality of Work Life, Workplace Environment, Organizational commitment, Construction Material Stores

บทนำ

ในปัจจุบันการทำธุรกิจแต่ละประเภทให้บรรลุเป้าหมายนั้น สิ่งหนึ่งที่มีสำคัญมากที่สุดในการทำธุรกิจนั้นก็คือนโยบายการบุคคล ถึงแม้ว่าองค์กรจะมีความพร้อมในด้านต่างๆมาบ้างแล้ว แต่ถ้าหากองค์กรนั้นยังขาดพนักงานที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถเข้ามาทำหน้าที่ในองค์กร ก็อาจจะส่งผลให้องค์กรนั้นขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์การต่างๆให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น

นโยบายที่แต่ละองค์การส่งเสริมทรัพยากรบุคคล เช่น การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี การสร้างความพึงพอใจในการทำงานสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้พนักงานตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงาน รวมทั้งต้องการให้มีอัตราการคงอยู่ของพนักงานที่สูงขึ้น เนื่องจากหากพนักงานมีอัตราการคงอยู่น้อย องค์การจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสรรหา การคัดเลือก รวมทั้งการฝึกอบรมพนักงาน เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นหลักในการบริหารทรัพยากรบุคคลจึงพยายามสร้างความผูกพันต่อองค์การของพนักงานให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ให้คงอยู่กับองค์การ ซึ่งการที่จะทำให้พนักงานเกิดความมุ่งมั่น เต็มใจ ตั้งใจในการทำงานและเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ เมื่อได้รับแล้วพนักงานก็จะเกิดความผูกพันต่อองค์การ มีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับองค์การรู้สึกมีส่วนร่วมในการทำงานและประสบความสำเร็จทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในที่สุด เพื่อความปรารถนาให้บุคลากรในองค์การของตนเองนั้น รู้สึกถึงความจงรักภักดี มีความภาคภูมิใจ ตลอดจนความปรารถนาที่ดีต่อการเป็นสมาชิกขององค์การ (ฉจิตรา กาจหาญ, 2554)

คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีแนวโน้มส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร โดยช่วยสร้างความสุขในการทำงาน ความพึงพอใจ และแรงจูงใจในการทำงานทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเอง ต่องาน และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมในเรื่องของสุขภาพจิตเกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและช่วยลดปัญหาการขาดงานและลดการลาออกและส่งเสริมให้ได้ผลิตผลที่ดีทั้งคุณภาพและปริมาณช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ (ทศพร จิริกิจวิบูลย์, 2558)

สภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นการรับรู้ของพนักงานที่มีต่อสิ่งต่างๆ ภายในบริษัท ทั้งลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์ทางสังคม และลักษณะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกของพนักงาน เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีแนวโน้มส่งผลให้พนักงานเกิดความผูกพันต่อองค์กร โดยหากพนักงานทำงานในสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีจะส่งต่อประสิทธิภาพในการทำงาน รวมทั้งยังสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน (ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข, 2563)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์คุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่งโดยผลการศึกษาที่ได้ จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อสร้างระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพให้คงอยู่กับองค์กรต่อไป

คำถามการวิจัย

คุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

คุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of work life) หมายถึง การประเมินความรู้สึกหรือความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อสิ่งที่คาดหวังจากการทำงาน กับสิ่งที่ได้รับจากการทำงานทั้งด้านร่างกายและสภาวะทางจิตใจ ผ่านสภาพแวดล้อมและกระบวนการต่าง ๆ ขององค์กร

สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Workplace Environment) หมายถึง การรับรู้ของพนักงานที่มีต่อสิ่งต่างๆ ภายในบริษัท บุคคล ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกของพนักงาน ทั้งลักษณะทางกายภาพ ความสัมพันธ์ทางสังคม และลักษณะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน

ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) หมายถึง ความรู้สึกของพนักงานที่แสดงออกต่อหน่วยงาน ได้แก่ การยอมรับเป้าหมาย ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท นำไปสู่ความพยายามอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บริษัทประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะเป็นพนักงานของบริษัทต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเหตุผลในการตั้งสมมติฐาน

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบงานวิจัยที่นำไปสู่การตั้งสมมติฐาน ดังนี้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน กับความผูกพันต่อองค์กร พบเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปิยกนิษฐ โขติวนิช (2560) ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และความสุขในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบข้อสรุปประเด็นหนึ่งคือ คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์กร

มีทนา สังกะเทศ และชญานิกา ศรีวิชัย (2560) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 200 คน พบผลการศึกษาคือคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

อมราพร แยมขจร และมนฤตย์พล อุรบุญนวนลชาติ (2560) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือพนักงานบริษัท กลุ่มแอดวานซ์ รีเสิร์ช จำกัด จำนวน 260 คน พบผลการศึกษาคือคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

กัญจน์ชญญา สัมมาทรัพย์ และคณะ. (2561). ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดตาก จำนวน 338 คน พบผลการศึกษาคือคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

ณัฐนันท์ สอดมาลัย และ ทศพร มะหะหมัด (2561) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานโรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 243 คน ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และด้านความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมแอมบาสซาเดอร์

กองเพชร อิมใจ (2562) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติการในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 174 คน ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร

พรमितร์ กุลกาลยีนยง และคณะ (2562) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานที่ทำงานในสถานประกอบการที่ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ 3 แห่ง จำนวน 400 คน พบผลการศึกษาคือคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น การพัฒนาสมรรถนะพนักงาน ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม และความร่วมมือในการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวม

สัณหวีช วิชิตนันทการ, วันทนา อมตาริยกุล และ ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ (2562) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 310 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานได้แก่ ปัจจัยความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ปัจจัยการพัฒนาความสามารถ และปัจจัยความมีอิสระในการทำงาน ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร

อรวรรณ เปรมธีร์วัฒนชัย และ ชินโสฬณ์ วิสิฐนิจิกิจา (2562) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบริษัท ไทยจูรอง เอ็นจิเนียริง จำกัด จำนวน 172 คน พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อ

องค์การ ได้แก่ ด้านคสามภาคภูมิใจในองค์การ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ด้านสังคมสัมพันธ์ ด้านความอิสระจากงาน และด้านลักษณะการบริหารงาน

วราภรณ์กัจจันทา และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา (2563) ศึกษากลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จำนวน 300 คน พบผลการศึกษาคือคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ

ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2563) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือพนักงานบริษัท ฟรุททาวไฟเทล (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 310 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านประชาธิปไตยในองค์กรและด้านลักษณะงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานที่ 1 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทค้าปลีกก่อสร้างแห่งหนึ่ง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การ พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สมนันท์ สุทธาร์ตัน และกัญญาดา ประจุศิลป์ (2558) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ รุ่นเจนเอเรชั่นวาย จำนวน 341 คน ผลการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การของพยาบาลวิชาชีพรุ่นเจนเอเรชั่นวาย

กัญญาณัฐ ปิ่นเกษ (2559) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานระดับปฏิบัติการ การท่าเรือกรุงเทพ จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านกายภาพและด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ

ชวาพร เป็นกล (2559) ศึกษาความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจ กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศึกษาทั้งข้าราชการตำรวจ จำนวน 108 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์การ

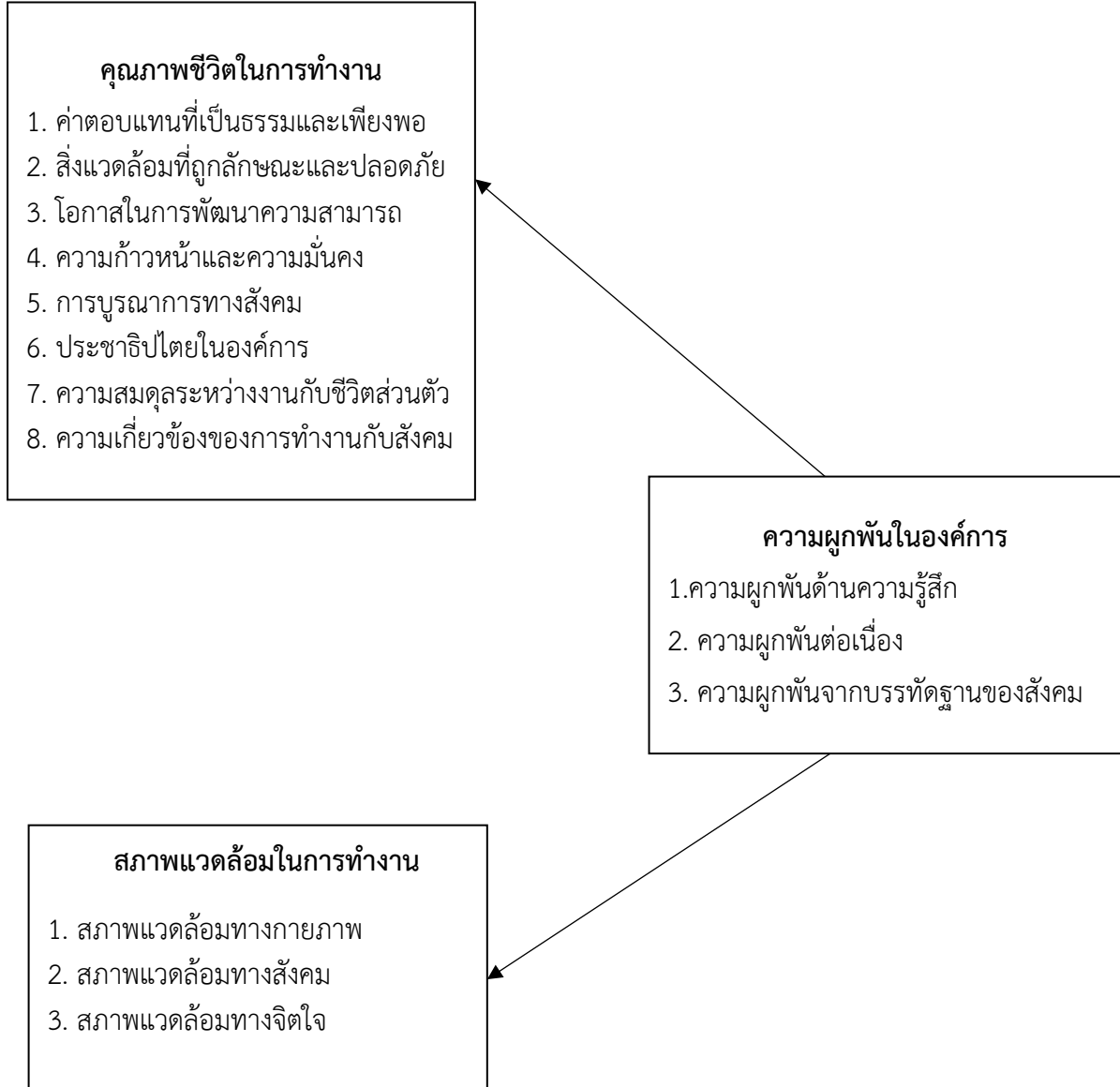
ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2563) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างคือพนักงานบริษัท ฟรุททาวไฟเทล (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 310 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านองค์กรและการจัดการ ด้านค่าจ้าง ด้านคุณลักษณะเฉพาะของงาน ด้านคุณลักษณะทางสังคมของงาน และด้านการติดต่อสื่อสารส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ

ดังนั้นจึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานงานวิจัยที่ 2 ดังนี้

สมมติฐาน 2 สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การของพนักงานบริษัทค้าปลีกก่อสร้างแห่งหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พนักงาน บริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง จำนวน 200 คน (ข้อมูลจากฝ่ายทรัพยากรมนุษย์, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงาน บริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง จำนวน 130 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) จากนั้นผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่าง เป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรตามฝ่ายงาน แล้วหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรแต่ละฝ่ายงานของบริษัท เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่มีการกระจายกันอย่างเป็นสัดส่วนในทุกฝ่ายงานของบริษัท จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุงานในองค์กร โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

2. คุณภาพชีวิตในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ Walton (1975) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตในการทำงานได้ 8 ประการ ดังนี้ ซึ่งแบ่งคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็น 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย โอกาสในการพัฒนาความสามารถ ความก้าวหน้าและความมั่นคง การบูรณาการทางสังคม ประชาธิปไตยในองค์กร ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว และความเกี่ยวข้องของการทำงานกับสังคม โดยประกอบด้วยข้อความคำถามจำนวน 29 ข้อ

3. สภาพแวดล้อมในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากการแบ่งองค์ประกอบของ คิวพร โปรยานนท์ (2555: 201) ซึ่งแบ่งสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางด้านจิตใจ โดยประกอบด้วยข้อความคำถามจำนวน 20 ข้อ

4. ความผูกพันต่อองค์กร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ Allen และ Meyer (1990) ซึ่งได้แบ่งความผูกพันต่อองค์กร เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความผูกพันด้านความรู้สึก ความผูกพันต่อเนื้อ และความผูกพันจากบรรทัดฐานของสังคม โดยประกอบด้วยข้อความคำถามจำนวน 14 ข้อ

3. แนวทางในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้วิจัยได้การพัฒนาข้อความคำถามจากแบบสอบถามที่สร้างโดยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำไปสร้างนิยามศัพท์ปฏิบัติการและพัฒนาข้อความเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พัฒนาปรับปรุงจนได้ข้อความคำถามที่เหมาะสม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวนรวม 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้การทดสอบอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of item objective congruence: IOC) ตามสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1997, pp. 49-60) ทั้งนี้ ข้อคำถามต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.5 จึงจะผ่านเกณฑ์การทดสอบ ผลการทดสอบพบว่าแบบวัดคุณภาพชีวิตในการทำงาน แบบวัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแบบวัดความผูกพันต่อองค์กร มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 -1.00

2. ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ไปทดลองใช้ (try-out) ในพนักงานของบริษัทอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละฉบับมาวิเคราะห์รายข้อ (item analysis) โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (discrimination power) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (corrected item-total correlation) โดยกำหนดค่าตั้งแต่ .2 ขึ้นไป

3. การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Cronbach (Cronbach's coefficient of alpha) โดยแบบสอบถามแต่ละตัวแปรจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .70 ขึ้นไปจึงจะนำไปใช้เก็บข้อมูล ผลการทดสอบดังข้อมูลที่ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1

จำนวนข้อคำถาม อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
คุณภาพชีวิตในการทำงาน	29	.213-.791	.952
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	20	.210-.756	.928
ความผูกพันต่อองค์กร	14	.322-.801	.900

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำเรื่องขอหนังสือบันทึกข้อความรองรับจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเอกสารวิจัยไปยังบริษัทที่ต้องการศึกษา เมื่อได้รับอนุมัติจากหน่วยงานแล้วจึงดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บข้อมูลจะขึ้นกับความสมัครใจของผู้ตอบแบบสอบถาม และเมื่อได้แบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 130 ชุด จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่

ส่วนที่ 1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การนำเสนอระดับของตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 73 คน (ร้อยละ 56.2) อายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 91 คน (ร้อยละ 70.0) สำเร็จการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี จำนวน 90 คน (ร้อยละ 69.2) และอายุงานในองค์กรไม่เกิน 4 ปี จำนวน 81 คน (ร้อยละ 62.3)

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษา พบว่า พนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่งมีคุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2

แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. คุณภาพชีวิตในการทำงาน	3.38	.559	ปานกลาง
2. สภาพแวดล้อมในการทำงาน	3.50	.544	ปานกลาง
3. ความผูกพันต่อองค์กร	3.30	.513	ปานกลาง

หมายเหตุ : การแปลผลค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 ต่ำ, 2.34 – 3.67 ปานกลาง, 3.68 – 5.00 สูง

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง รายละเอียด ดังตาราง 3

ตาราง 3

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง

	ความผูกพันต่อองค์กร
ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ	.584**
สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย	.678**
โอกาสในการพัฒนาความสามารถ	.642**
ความก้าวหน้าและความมั่นคง	.563**
การบูรณาการทางสังคม	.603**
ประชาธิปไตยในองค์กร	.558**
ความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว	.382**

	ความผูกพันต่อองค์กร
ความเกี่ยวข้องของการทำงานกับสังคม	.566**
คุณภาพชีวิตในการทำงาน	.731**

** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .731 และเมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีความสัมพันธ์จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย โอกาสในการพัฒนาความสามารถ การบูรณาการทางสังคม ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ความเกี่ยวข้องของการทำงานกับสังคม ความก้าวหน้าและความมั่นคง ประชาธิปไตยในองค์กร และความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .678 .642 .603 .584 .566 .563.558 และ .382 ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐาน 2 สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง รายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 4

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง

	ความผูกพันต่อองค์กร
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	.925**
สภาพแวดล้อมทางสังคม	.815**
สภาพแวดล้อมทางจิตใจ	.808**
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	.754**

** $p < .01$

จากตาราง 4 พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .754 และเมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีความสัมพันธ์จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม และสภาพแวดล้อมทางจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .925 .815 และ .808 ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

การอภิปรายผลการวิจัย

1. คุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีก วัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าหากพนักงานมีคุณภาพชีวิตในการทำงานเพิ่มขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหากพนักงานมีการรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตในการทำงาน มีการรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตที่คาดหวังจากการทำงานมีความสอดคล้องกับสิ่งที่ได้รับจากการทำงานทั้งด้านร่างกายและสภาวะทางจิตใจ เช่น ค่าตอบแทนที่เหมาะสม สถานที่ในการทำงานมีความปลอดภัย มีอุปกรณ์ที่ช่วยให้การทำงานสะดวกและปลอดภัยมากขึ้น มีโอกาสในการพัฒนาความสามารถ งานมีความก้าวหน้าและความมั่นคงขององค์กรให้อิสระและยอมรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน มีความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว พนักงานจะรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตมีความสำคัญกับพนักงาน จึงส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มัทนา สังกะเพศ และชฎานิกา ศรีวิชัย (2560) อมราพร แยมขจร และมนฤตย์พล อรุณบุญลลชาติ (2560) กัญจน์ชญญา สัมมาทรัพย์ และคณะ (2561) ญัฐนันท์ สอดดมลัย และ ทศพร มะหะหมัด (2561) กองเพชร อิมใจ (2562) พรมิตร กุลกาลยีนยง และคณะ (2562) สันหวัช วิชิตนันทการ และคณะ (2562) อรวรรณ เปรมธีรวัฒน์ชัย และ ชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา (2562) วราภรณ์ภักจันทา และ ชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา (2563) และศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2563)

2. สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุ ก่อสร้างแห่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าหากพนักงานมีการรับรู้และพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงานเพิ่มขึ้น ก็จะมี ความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หากพนักงานมีความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน และสามารถทำงานอย่างมีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นภายในองค์กร มีอิสระในการทำงานและการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน รวมทั้งได้รับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงในงานให้ดีขึ้น จะนำไปสู่ความพึงพอใจใน งาน และต้องการที่จะทำงานในองค์กรนี้ต่อไป จึงส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของสมนันท์ สุทธารัตน์ และกัญญาดา ประจุศิลป์ (2558) กัญญานัฐ ปิ่นเกษ (2559) ขวาพร เปิ่นกล (2559) และศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อ องค์กร ของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง ดังนั้นองค์กรควรให้ความสำคัญกับการสร้างคุณภาพชีวิต ในการทำงานให้กับพนักงานในทุกๆด้าน ทั้งการจ่ายค่าตอบแทนและการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งการจัด สิ่งแวดล้อมที่ถูกลักษณะและปลอดภัย เนื่องจากบริษัทค้าปลีกวัสดุก่อสร้างนั้น พนักงานจะต้องทำงานกับอุปกรณ์หรือ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่อาจมีอันตราย จึงควรให้ความสำคัญกับอุปกรณ์ในการทำงานที่ช่วยสร้างความปลอดภัยให้กับ พนักงาน นอกจากนี้บริษัทควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของพนักงาน ทั้งการฝึกอบรมให้ความรู้ทาง เทคนิค และการพัฒนาความก้าวหน้าในการทำงานให้กับพนักงาน รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่สร้างความรับผิดชอบต่อ สังคมเพื่อให้พนักงานรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. จากผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อ องค์กรของพนักงานบริษัทค้าปลีกวัสดุ ก่อสร้างแห่งหนึ่ง ดังนั้นองค์กรควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มี

ความปลอดภัย สถานที่มีแสงสว่างที่เพียงพอ มีระเบียบเรียบร้อย มีการรักษาความสะอาด ปราศจากกลิ่นรบกวนและไม่มีเสียงที่ก่อให้เกิดความรำคาญ มีอากาศถ่ายเทสะดวก อุณหภูมิที่เหมาะสม รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำงานมีความเพียงพอและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน นอกจากนี้ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้เกิดสัมพันธ์ภาพระหว่างพนักงานในองค์กร เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตในการทำวิจัยไปยังบริษัทที่จำหน่ายสินค้าประเภทอื่นๆ
2. ควรศึกษาหาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการทำการประชุมกลุ่มกับพนักงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กองเพชร อิ่มใจ. (2562). คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 2 (2), 30-45.
- กัญจน์ชัยญา สัมมาทรัพย์ อรรถนพ จินะวัฒน์ และรัตนา ดวงแก้ว. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดตาก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 20 (1), 1-11.
- กัญญาณัฐ ปิ่นเกษ. (2559). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ การท่าเรือกรุงเทพ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชวาพร เป็นกล. (2559). ความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการตำรวจ กองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11 (2), 103-115.
- ณัฐนันท์ สอดมาลัย และ ทศพร มะหะหมัด. (2561). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานโรงแรมแอมบาสซาเดอร์ กรุงเทพฯ. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ, 28 (1), 85-96.
- ทศพร จิรจิวิบูลย์. (2558). การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดีที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจต่อพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตนิคมอุตสาหกรรม อมตะนคร จังหวัดชลบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ธจิตรา กาจหาญ . (2554) . ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ฟาร์อีสต์เพียร์เลส (ไทยแลนด์) 1968 จำกัด. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยภิญญา โชติวนิช. (2560). คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรและความสุขในการทำงานของอาจารย์มหาวิทยาลัย. วารสารนักบริหาร, 37 (1), 83-96.
- พรมิตร กุลกาลยีนยง, วาสนา ศรีบุญทอง และกรรณิการ์ แซ่เซ็ม. (2562). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเพิ่มผลการดำเนินงานของที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ : กรณีศึกษา สถานประกอบการที่ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ

**สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี, 8 (2), 215-229.**

- มีทนา สังกะเพศ และชญานิกา ศรีวิชัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร ตามความคิดเห็นของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดปทุมธานี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 11 (2), 227-238.**
- วรารณ กงจันทา และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 9 (1), 84-97.**
- ศิริวรรณ จันรจนา และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2563). คุณภาพชีวิตในการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, (5) 4, 160-174.**
- ศิวพร โปทยานนท์. (2555). พฤติกรรมของผู้นำและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์ในงานของบุคลากร กรณีศึกษา องค์กรธุรกิจไทยที่มีนวัตกรรมยอดเยี่ยมปี 2552. **วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ NIDA Development Journal, 52 (3), 193-214.**
- สมนันท์ สุทธารัตน์ และกัญญาดา ประจุศิลป์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงาน ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลวิชาชีพรุ่นเจนเนอเรชั่นวาย โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. **วารสารพยาบาลตำรวจ, 7 (1), 237-252.**
- สัณห์วิช วิชิตนนทการ, วันทนา อมตารียกุล และ ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์. (2562). ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. **วารสารบัณฑิตวิจัย, 10 (1), 169-188.**
- อมราพร แยมขจร และมนฤตย์พล อรุณบุญนวลชาติ. (2560). คุณภาพชีวิตในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท กลุ่มแอดวานซ์ รีเสิร์ช จำกัด. **วารสารสหวิทยาการ ฉบับบัณฑิตศึกษา, 6 (1), 34-43.**
- อรวรรณ เปรมธีรวัฒน์ชัย และ ชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ไทย จูรอง เอ็นจิเนียริง จำกัด. **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 14 (49), 62-73.**
- Allen, N. J., & Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization. *Journal of occupational psychology, 63(1), 1-18*
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, (30), 607-610.*
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research, 2, 49-60.*

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง
อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ADULTS AFFECTING THE EFFICIENCY OF PUBLIC SERVICES IN THA CHANG MUNICIPALITY
WISET CHAICHAN DISTRICT, ANGTHONG PROVINCE

รุจิรา มะโนสาร¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²
Rujira Manosan¹ and Duangporn Auraiwan²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Rujira.ma@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล duangporn.au@vru.ac.th

*บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ / การศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 365 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สถิติ T-test F-test (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบการให้บริการสาธารณะของเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศชายและเพศหญิง ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 , อายุต่ำกว่า 20 ปี อายุ 20-29 ปี อายุ 30-39 ปี อายุ 40-49 ปี อายุ 50-59 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 , ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ปวช ระดับอนุปริญญา/ปวส ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง ไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และรายได้ต่ำกว่า 6,000 บาท รายได้ 6,001-10,000 บาท รายได้ 10,001-15,000 บาท รายได้ 15,001-20,000 บาท และรายได้มากกว่า 20,000 บาท ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าการให้บริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ

การให้บริการสาธารณะ ประชาชน เทศบาลตำบล

ABSTRACT

This study has 3 objectives: 1) to study the level of public services of Tha Chang Municipality, Ang Thong province, 2) to study the differences of personal factors affecting the efficiency of public service of tha Chang Municipality. ang Thong Province 3) To study the factors affecting the public services of Tha Chang Municipality, Ang Thong province. The sample used in the study consisted of 365 individuals aged 18 years and over living in the municipality of Tha Chang subdistrict. The sample size was obtained by calculation done according to the Taro Yamane formula. The tools used for data collection were questionnaires and the statistics used to analyze the data were mean, standard deviation. Standard Ben Statistical analysis, T-test, F-test (One-way ANOVA), and multiple regression analysis.

The results of the analysis of the basic personal factors of the respondents showed that most of the respondents were male, with 51.5 percent aged 20-29 years, and 32.9 percent holding bachelor's degrees. The average monthly income of 46 percent of them was 10,001-15,000 baht or 39.2 percent of the public service level of tha chang Municipality. Overall and each aspect It was found that the public service in Tha Chang Municipality were rated at a very high level. The factors affecting the efficiency of the public services in the Tha Chang Municipality area, Ang Thong province were also rated at a very high level.

Keywords

Public service, people, district municipality

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง ได้ส่งผลกระทบต่อโดยตรงและโดยอ้อมต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยองค์กรในท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้ พัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นตามกฎหมายบัญญัติ และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่ และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถ้าร่วมกันดำเนินการร่วมกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ หรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการก็ได้

ดังนั้นการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตพื้นที่ นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักของการกระจายอำนาจ การปกครองไปสู่ท้องถิ่นที่ต้องการให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการและปกครองดูแล ตัวเองได้มีความสามารถที่จะรับรู้สภาพการเปลี่ยนแปลง ของปัญหาต่างๆ และแก้ไขปัญหาเหล่านั้นที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ได้ดีและรวดเร็วกว่าราชการส่วนกลาง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นนั้นให้ได้มากที่สุดอย่างแท้จริง

เทศบาลตำบลท่าช้าง เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งการจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าวควรให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และสอดคล้องต่อความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการด้านการจัดบริการสาธารณะให้ดีขึ้น ส่งผลให้หน่วยงานสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน อีกทั้งยังช่วยให้อุบลลากรเกิดความก้าวหน้าและความมั่นคงในสายอาชีพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การให้บริการสาธารณะกับประชาชน ของสำนักงานเทศบาลตำบลท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับใด
2. ประชากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่อการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง แตกต่างกันหรือไม่

3. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านการให้บริการ ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ประชากรในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ประกอบด้วย หมู่ที่ 1,2,3,4,5,6 โดยมีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 3,948 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรเทศบาลตำบลท่าช้าง

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากรทั้งหมด (คน)
1	หมู่ 1 บ้านคลองนมโค/ตำบลท่าช้าง	568
2	หมู่ 2 บ้านสีร้อย/ตำบลท่าช้าง	299
3	หมู่ 3 บ้านท่าบ/ตำบลท่าช้าง	670
4	หมู่ 4 บ้านท่าช้าง/ตำบลท่าช้าง	299
5	หมู่ 5 บ้านท่าช้าง/ตำบลท่าช้าง	1,133
6	หมู่ 6 บ้านลาดเป็ด/ตำบลท่าช้าง	979
	รวมทั้งสิ้น	3,948

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาศึกษาวิจัย คำนวณได้จากจำนวนประชากรในเทศบาลตำบลท่าช้าง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 3,948 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05 ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าจากสูตร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{3,948}{1+3,948 (0.05)^2}$$

$$= \frac{3,948}{10.87}$$

$$N = 363.20$$

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้จากการคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) คำนวณได้ 363.20 คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มเท่ากัน ผู้ศึกษาจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 365 คน

1.1 วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้จำนวนตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษาได้กระจายกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนกลุ่มประชากรในแต่ละหมู่บ้านภายในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 6 หมู่บ้าน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) กระจายตามหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพื่อให้ครอบคลุมกับกลุ่มตัวอย่าง ให้ประชากรในแต่ละหมู่บ้านได้รับการเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในแต่ละสังกัด ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างแต่ละสังกัด} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

เมื่อแทนสูตรโดยใช้วิธีการคำนวณสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละระดับจะได้กลุ่มตัวอย่าง 365 คน โดยจำแนกตามสัดส่วนของแต่ละสังกัด ดังนั้นจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นประเภทของบุคลากร ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างประชากรในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง

ลำดับ	หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง	จำนวนคน	
		ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หมู่ 1 บ้านคลองนมโค/ตำบลท่าช้าง	568	52
2	หมู่ 2 บ้านสีร้อย/ตำบลท่าช้าง	299	28
3	หมู่ 3 บ้านท่านบ/ตำบลท่าช้าง	670	62
4	หมู่ 4 บ้านท่าช้าง/ตำบลท่าช้าง	299	28
5	หมู่ 5 บ้านท่าช้าง/ตำบลท่าช้าง	1,133	105
6	หมู่ 6 บ้านลาดเปิด/ตำบลท่าช้าง	979	90
	รวมทั้งสิ้น	3,948	365

2. เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ซึ่งได้พัฒนาจากเอกสารทฤษฎีและการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ 2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 4) ด้านการให้บริการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัตถุประสงค์ 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ ของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม 2) ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา 3) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ 4) ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัตถุประสงค์ 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

3. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาระดับการให้บริการสาธารณะ เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาจากคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถึงผู้บริหารของเทศบาลตำบลท่าช้าง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

2) อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบ ให้คำแนะนำอย่างละเอียดและแก้ไขแบบสอบถามให้ สมบูรณ์ตามหลักวิชาการ

3) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่ประชากรกลุ่มตัวอย่างและรอเก็บแบบสอบถามกลับ ในทันทีทุกราย ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาระหว่างเดือน กรกฎาคม 2563 ถึง มีนาคม 2564

4) รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ที่มีความสมบูรณ์นำไป วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ซึ่งนำเสนอลักษณะทั่วไปของประชากรที่เป็นตัวอย่าง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ โดยการใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) เสนอในรูปแบบตาราง

2) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการให้บริการสาธารณะ ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการให้บริการ โดยการใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการบริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยการใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตาราง สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดไว้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 แปลความหมายว่า มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

4) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยวิธีการวิเคราะห์สถิติ T-test และ F-test (One-way ANOVA) สำหรับค่านัยทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดที่ระดับ 0.05 และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Fisher's Least Significant Difference (LSD) หรือ Scheffe

5) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยวิธีการวิเคราะห์การแปรผันหลายทาง (Multivariate Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆทั้งหมดที่มีผลต่อตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) และการสร้างพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ผลการวิเคราะห์การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านซึ่งเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ พบว่า ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.65) รองลงมาคือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.79$, S.D. =0.63) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. =0.64) ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 3.70$, S.D. =0.62) และด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.62$, S.D. =0.64) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. =0.62) รองลงมาคือ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.77$, S.D. =0.61) ด้านการให้บริการ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. =0.67) และด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ($\bar{X} = 3.57$, S.D. =0.61) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการให้บริการสาธารณะของเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

3.1 เพศชายและเพศหญิง ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 อายุต่ำกว่า 20 ปี อายุ 20-29 ปี อายุ30-39 ปี อายุ40-49 ปี อายุ50-59 ปี และอายุ60 ปีขึ้นไป ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ปวช ระดับอนุปริญญา/ปวส ระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 รายได้ต่ำกว่า รายได้ 6,000 บาท รายได้ 6,001-10,000 บาท รายได้ 10,001-15,000 บาท รายได้ 15,001-20,000 บาท และรายได้มากกว่า 20,000 บาท ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรในปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มากที่สุด คือ ด้านการให้บริการ (X_1) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.32 หน่วยด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (X_4) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.18 หน่วย ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (X_3) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.13 หน่วย ด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ (X_2) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.10 หน่วย ตามลำดับ ความสามารถในการทำนายความแปรปรวนของสมการนี้ อยู่ที่ 54% และมีปัจจัยอื่นที่สามารถแข่งต่อความแปรปรวนของสมการดังกล่าว 56 %

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การให้บริการสาธารณะของเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภเศรษฐ์ ตรียะอรุณศิริ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี” ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 4 ด้าน 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ 2) ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 4) ด้านการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ตีมัน (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา” พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา

โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 เพศชายและเพศหญิง ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พยอม ประยูรคา และ พัฒน์ศิณ สำเร็จรัมย์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพและปัญหาการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา” พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน และ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นว่าคุณภาพการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

3.2 การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุ พบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนารี แสนพยุห์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะ ของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะ โดยรวมต่างกัน แต่ประชาชน อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.3 การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทองจำแนกตามระดับศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนารี แสนพยุห์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะ ของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะ โดยรวมต่างกัน แต่ประชาชน อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.4 การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทองจำแนกตามรายได้ พบว่าไม่แตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรเทา ไชยโคตร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์” พบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้ บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ตัวแปร ที่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันในตัวแปรตามจากปัจจัยที่ค่ามากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการให้บริการ ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการให้บริการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาล ตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.32 หน่วย ซึ่งสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ปัจจัยด้านการ ให้บริการ ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จากผลการ ทดสอบสมมติฐาน จึงยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้ พบว่าปัจจัยด้านการให้บริการ ส่งผลต่อการ ให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากด้านการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบล ท่าช้างที่ได้ปฏิบัติอยู่นั้น มีการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องครบถ้วน เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ ต่อผู้มาใช้บริการ เจ้าหน้าที่มีการสื่อสารและอธิบายขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธินี เจริญเครือ และ พิษณุ เฉลิมวัฒน์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับบริการ สาธารณะของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่า หลักการให้บริการของ เทศบาลตำบลปากน้ำปราณมีความสัมพันธ์กับความต้องการรับบริการสาธารณะของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลปากน้ำปราณ

ปัจจัยด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่า ช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.18 หน่วย ซึ่งสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ปัจจัยด้านการศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรม ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จากผลการ ทดสอบสมมติฐาน จึงยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้ พบว่าปัจจัยด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากปัจจัยด้านการศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรมของเทศบาลท่าช้างนั้น จัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ทางการศึกษาให้กับเด็กในพื้นที่ และมีการร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน มีการสนับสนุนหรือให้กองทุนแก่โรงเรียนในพื้นที่ และมีกิจกรรม ทางศาสนาในเทศกาลหรือวันสำคัญทางศาสนา การจัดบริการสำหรับเด็ก เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุธินี เจริญเครือ และพิษณุ เฉลิมวัฒน์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับ บริการสาธารณะของเทศบาลตำบล ปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การรับบริการ สาธารณะของ เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีและ ด้านการบริหาร จัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และ 2) หลักการให้บริการของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ มีความสัมพันธ์กับ ความต้องการรับบริการสาธารณะของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ

ปัจจัยด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.13 หน่วย ซึ่งสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ปัจจัยด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จากผลการทดสอบสมมติฐาน จึงยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้ พบว่าปัจจัยด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากปัจจัยด้าน สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีลักษณะการปฏิบัติงาน โดยมีการให้บริการ แนะนำ รักษา ดูแลสุขภาพอนามัยผู้สูงอายุ ผู้พิการและประชาชน การให้บริการป้องกันและระงับโรคติดต่อ เช่น ไข้เลือดออก โรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภเศรษฐ์ ตรียะอรุณศิริ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ

ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้บริการสาธารณะในระดับสูง ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย การให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพิ่มขึ้น 0.10 หน่วย ซึ่งสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จากผลการทดสอบสมมติฐาน จึงยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้พบว่าปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ส่งผลต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ มีลักษณะการปฏิบัติงานคือ การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างในเขตพื้นที่สาธารณะ การขยายเขตบริการน้ำประปาให้ครอบคลุมทั่วถึง การดูแลบำรุงรักษาถนนและทางระบายน้ำ การบริการน้ำประปาอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอ และมีการดูแลบำรุงรักษาสถานที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวนารีรัตน์ ชูอชฌา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ ได้แก่ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการบริการสาธารณะ ด้านการบริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางยอ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วยด้าน โครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการให้บริการ สามารถร่วมกันพยากรณ์การให้บริการสาธารณะ การให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ดังนั้นผลการวิจัยเล่มนี้จะสามารถพัฒนา กำหนดนโยบาย และการวางแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง ได้เป็นอย่างดีควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยผลการวิจัยของแต่ละด้าน ซึ่งทำการเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ 3 ถึงอันดับที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง ต่อไป

1) ด้านการให้บริการ เทศบาลตำบลท่าช้าง ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเสียงตามสายและหอกระจายข่าวให้ทั่วถึงทุกพื้นที่

2) ด้านโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เทศบาลตำบลท่าช้าง ควรมีการขยายเขตไฟฟ้าส่องสว่างภายในพื้นที่ รวมถึงเทศบาลตำบลท่าช้างควรมีการจัดสร้างระบบการชลประทานและตรวจสอบหาแหล่งน้ำอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการแก่ประชาชน

2. การให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่ามีอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้โดยผลวิจัยของแต่ละด้าน ซึ่งทำการเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ 4 ถึงอันดับที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มคุณภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าช้าง จังหวัดอ่างทอง ต่อไป

1) ด้านการให้บริการตรงต่อเวลา เทศบาลตำบลท่าช้าง ควรเพิ่มความช่วยเหลือประชาชนในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และการให้บริการของเทศบาลตำบลท่าช้างสามารถปรับลดขั้นตอนได้ให้ทันต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม รวมถึงเทศบาลตำบลท่าช้าง ควรเพิ่มการให้บริการได้ทันต่อความต้องการใช้งานของประชาชนอีกด้วย

2) ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม เทศบาลตำบลท่าช้าง ควรให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดสาธารณภัยอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับสถานการณ์ รวมถึงเทศบาลตำบลท่าช้างไม่ควรมีการเลือกปฏิบัติแก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะในเขตพื้นที่เทศบาลในจังหวัดอื่นๆ แล้วนำมาเปรียบเทียบ เพื่อพัฒนาต่อยอดงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาวิจัยสาเหตุปัญหาต่างๆ ของประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน และสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

3) ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการทำวิจัยเชิงปริมาณ เพราะจะทำให้ทราบถึงประเด็นที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณอาจจะไม่สามารถให้คำตอบได้อย่างชัดเจนจนครบถ้วนเท่าที่ควรและเพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์โดยตรงจากการให้บริการสาธารณะ

บรรณานุกรม

ธัมมาภรณ์ ศรีเคลือบ, พัฒน์ศิรินทร์ สาเจริญรัมย์. (ม.ป.ป.). การบริการสาธารณะของเทศบาล ศึกษากรณีเทศบาลตำบล

เมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารก้าวสู่ศวรรษที่ 2 ของวิทยาลัยนครราชสีมา,
500-512.

ศุภเศรษฐ์ ตรีโยธินศิริ. (2558). ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต

อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). ฉะเชิงเทรา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สุธินี เจริญเครือ, พิษณุ เฉลิมวัฒน์. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับบริการสาธารณะของเทศบาลตำบล
ปากน้ำปราณ อำเภوپราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 307-318.

เสาวลักษณ์ ตีมนั้น. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

สันต์ชัย รัตนะขวัญ. (ม.ป.ป). การจัดบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.

สืบค้นจาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php>.

การทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน
TEAMWORK POLICEOFFICER PATHUMWAN POLICE STATION

ณัฐภรณ์ ศรีรุ่ง¹ และ ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว²
Nattapawn Srirung¹, Ruetaipit Chansrakaeo²

¹ นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล nattaporn.sri@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Ruetaipit@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน จำนวน 127 คน 2. เพื่อนำเสนอถึงแนวทางที่เสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน ได้แก่ ลักษณะงาน สัมพันธภาพในที่ทำงานความสำเร็จและความก้าวหน้าในอาชีพ สภาวะแวดล้อมในที่ทำงาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 49 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์ศึกษาจากเอกสารที่น่าเชื่อถือเพื่อสนับสนุนการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.10$; $S.D. = 0.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ด้านสมาชิกมีความพึงพอใจในทีม ด้านสมาชิกมีการสื่อสารที่ดี ด้านการมอบหมายการทำงาน ($M = 3.27$; $S.D. = 0.53$, $M = 3.17$; $S.D. = 0.53$, $M = 3.17$; $S.D. = 0.48$) การทำงานเป็นทีมเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ผลักดันให้เป็นผู้หน้าที่ดี ถ้าประสงค์ที่จะทำงานเป็นทีมให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน จำเป็นต้องค้นหาคุณลักษณะของการทำงานเป็นทีม แล้วจึงนำเอากุญแจในการสร้างทีมเข้ามาใช้ เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกันและประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ

การทำงานเป็นทีม เจ้าหน้าที่ตำรวจ นครบาลปทุมวัน

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1. To study the efficiency of teamwork of Police officer Pathumwan Police Station The sample used in the research was police officers. Pathumwan Police Station, number 127 people 2. To present a way that enhances the efficiency of teamwork of Pathumwan Police Station: job characteristics, workplace relationships, achievements and career advancement. Work environment That affect the team's performance Police officer Pathumwan Police Station This research is a research using quantitative research methods. (Quantitative Research) The tools used in research are 49 questionnaires created by the researcher. Data analysis by using a software package for research purposes The statistics used for data analysis were Percentage, Mean and Standard Deviation. In addition, reliable documents were analyzed to support the research. The results of the research were as follows: Most of them have opinions on teamwork. Moderate The overall mean of all aspects was at the medium level ($M = 3.10$; $S.D. = 0.56$) and when considering each aspect, it was found that the top 3 mean sides were the highest. The members were satisfied with the team. The members have good communication. In assignment ($M = 3.27$; $S.D. = 0.53$, $M = 3.17$; $S.D. = 0.53$, $M = 3.17$; $S.D. = 0.48$), teamwork is a key motivator for good leadership. If you wish to work as a team to be successful at work It is necessary to find out the features of teamwork. And then put the skill in team building into use To enable everyone to work together and be successful.

Keywords

Team work, Police officer, Nakhon Ban Pathumwan

ความสำคัญของปัญหา

การทำงานเป็นทีม คือการทำงานของกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ พยายามทำให้กลุ่มสามารถเรียนรู้วิธีการวินิจฉัยปัญหา ปรับปรุงความสัมพันธ์ในการทำงานให้ดีขึ้น ความร่วมมือร่วมใจประสานงานกันในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน วิชัย โถสุสุวรรณจินดา และ สุทธิวรรณ ตันติธรรณาวงศ์ (ม.พ.ป.) ให้ความหมายของการทำงานเป็นทีมว่า การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานต่างก็เกิดความพอใจในการทำงานนั้น การทำงานเป็นทีมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร เนื่องจากทำให้วัตถุประสงค์รวมขององค์การประสบความสำเร็จสูงสุด สมาชิกในทีมมีความพอใจในงานที่กระทำและมีความพึงพอใจเพื่อนร่วมงาน การทำงานเป็นทีม ลักษณะกลุ่มทำงานที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่มีความสัมพันธ์ต่างๆในการทำงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม และรับรู้ตัวตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตามโครงสร้างถาวรที่มีอยู่ในองค์การ รวมทั้งเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน สุนันทา เลานันท์ (2551) โดยที่การทำงานเป็นทีมที่ดี บุคคลในทีมจะต้องทำงานร่วมกัน โดยทุกคนในทีมจะต้องทุ่มความคิด ทุ่มแรงกายเพื่องานหรือเพื่อความสำเร็จของงาน โดยไม่ถือว่าเป็นผลงานของตนเพียงคนเดียวแต่ผลงานทั้งหมดเป็นของทีม และทีมที่ดีควรสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน มีความผูกพันกันจนก่อให้เกิดความรักความสามัคคี กันในทีม จนเมื่อทีมมีประสิทธิภาพในการทำงาน การทำงานแบบทีม (Work teams) เป็นการทำงานร่วมมือ

ร่วมใจของบุคคล เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผลงานรวมของทีมที่ได้ออกมาแล้วจะมากกว่าผลงานรวมของแต่ละคนมารวมกัน

ปัจจัยที่สำคัญในการทำงานในองค์กร คือ “คน” ซึ่งมีผลกระทบต่อบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มสมาชิกจะราบรื่นเป็นไปในทางสร้างสรรค์มีการสนับสนุน เกื้อกูลกัน ช่วยกันแก้ปัญหา อุปสรรคและข้อยุ่งยากให้ผ่านพ้นไปได้นั้น เป็นการทำงานเป็นทีม โดยอาศัยศักยภาพของคนในกลุ่ม เพื่อทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน และแก้ปัญหาาร่วมกัน นับว่าเป็นการรวมพลังย่อมจะช่วยให้ประสิทธิผลของกลุ่มเพิ่มขึ้นสูงขึ้น จิราภรณ์ สีขาว (2541) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมนั้น ผลงานที่ได้จากทีมจะมากกว่าผลงานของแต่ละคนทำงานคนเดียวมารวมกัน การทำงานเป็นทีมจึงเป็นวิธีการที่ได้ผลมากที่สุด ในการปรับปรุงประสิทธิผลในการทำงานมีอยู่หลายกรณีที่ผลงานออกมาดีกว่าและประหยัดกว่ากลุ่มย่อย จะมีความรู้สึกของการทำงานที่เป็นทีมมาก จึงเป็นผลให้สมาชิกกลุ่มพร้อมที่จะร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และเมื่อมีส่วนร่วมก็มีความผูกพันและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเป็นอย่างดี และถ้ามุ่งปรับคุณภาพความสัมพันธ์ที่มีอยู่ต่อกันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม และมุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับงานที่กลุ่มกำลังทำ จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการขององค์การเป็นการสร้างพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม และสามารถนำไปสู่การพัฒนาทีมงานได้โดยต้องอาศัยเทคนิค วิธีการหลายอย่างที่จะสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง และพัฒนาทีมงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อองค์การที่เข้มแข็งต่อไป ชนิดของทีมงาน

เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด อาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ป้องกันการกระทำผิดปราบปรามการกระทำผิด รักษาความสงบเรียบร้อย บรรเทาทุกข์ให้กับประชาชน คอยรักษาความปลอดภัยให้กับผู้คนในสังคม อาชีพตำรวจจึงเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี ซึ่งเป็นงานที่เสียสละเพื่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและประชาชนเพื่อให้บ้านเมืองเกิดความสงบเรียบร้อย โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว กระตือรือร้น รอบคอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร เสียสละ ใช้ปฏิภาณไหวพริบ กล้าหาญและอดทน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความเต็มใจไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่หลีกเลี่ยงหรือปิดความรับผิดชอบ ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัดคุ้มค่า รักษาความลับของทางราชการ และความลับที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือจากประชาชนผู้มาติดต่อราชการ ข้าราชการตำรวจต้องมีจิตสำนึกของความเป็นผู้ที่ทักขันธ์ตราขจรเพื่อให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่น ประคองสุคนธ์จิตต์ (2551) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก การทำงานเป็นทีมจะต้องระดมความคิดและความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลมาประสานสอดคล้องกัน ซึ่งจะทำให้การทำงานที่ต้องใช้ความสามารถหลายด้าน การทำงานแต่เพียงคนเดียวให้สำเร็จนั้นย่อมเป็นการยากโดยเฉพาะงานใหญ่ ๆ หรืองานที่สลับซับซ้อน กำลังงานเพียงคนเดียวทำไม่ได้จึงจำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานจากผู้อื่นด้วย บุคคลทุกคนมีความจำกัดและแตกต่างกัน ในเรื่องสติปัญญาความสามารถในการคิดจะทำงานใดๆหิวเดียวย่อมสู้หลายหิวไม่ได้ เพราะหลายหิวสามารถช่วยกันคิดช่วยกันดูให้รอบคอบขึ้น จึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันละกันมีความต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น การที่ผู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีโอกาสที่จะอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ลักษณะของสังคมในปัจจุบัน เป็นสังคมที่ต้องทำงานร่วมกัน ในทุกระดับและทุกองค์กรหากเราไม่สามารถทำงานเป็นทีมแล้วจะทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร การทำงานเป็นทีมให้ผลงานที่ดีกว่าการทำงานลำพังเพียงคนเดียว และสามารถทำได้จำนวนผลผลิตออกมาเป็นจำนวนมากกว่า การทำงานแบบต่างคนต่างทำทำให้บุคคลได้มีโอกาส

รวมกันกันทำงานเป็นทีมช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้จากผู้อื่น ซึ่งจะส่งผลดีต่อตัวเอง และความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นทีม หากมีการฝึกฝนปฏิบัติตน ให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วยังมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ดังนั้น ผู้ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจให้สำเร็จครบถ้วน จะต้องเป็นบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้มแข็ง อดทนและมีความเสียสละ มีการทำงานเป็นทีม มีระบบสายงานที่วางไว้ ซึ่งเป็นปัญหาที่แฝงตัวอยู่ แม้จะไม่เด่นชัดแต่ก็รู้กันอยู่ในทีม คือ การมีอำนาจของกลุ่มที่มีพลังพอที่จะทำให้อำนาจบริหารโน้มเอียงตาม และปฏิบัติการไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ การทำงานเป็นทีมในกลุ่ม การมีส่วนร่วมงานใหม่ หรือการทำงานเป็นทีมครั้งแรกอาจไม่เข้าใจวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และไม่เข้าใจเนื้องานอย่างแท้จริง ทีมงานแต่ละฝ่ายส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลเดิมๆที่สนิทสนมและทำงานกันมานานเมื่อมีคนใหม่เข้าไปเสริมและไม่ค่อยเคยกันมาก่อนจะไม่ค่อยได้รับความสนใจ ทำให้ไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ดีเท่าที่ควร วรรณพร ไกรเลิศ (2554) สอดคล้องกับ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2553) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า หน่วยงานที่ประสบความสำเร็จได้ใช้ทีมงานที่เพียบพร้อมไปด้วยทักษะของตน โดยสนับสนุนให้คนทำงานร่วมกัน และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2550) ได้สรุปว่า การสร้างทีมงานเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งการทำงานเป็นทีมร่วมกันนั้นสมาชิกจะต้องสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันในทีมงานเพราะการจะทำงานได้ดีเมื่อสมาชิกทุกคนเปิดเผยและจริงใจต่อกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะได้แสวงหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะความเชี่ยวชาญให้มากขึ้น ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นการใช้ศักยภาพของทีมงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในส่วนมากมีความเสี่ยงอันตราย โดยการติดตามจับตัวคนร้ายในแต่ละคดีนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เบื้องหลังการทำงานในแต่ละคดีของตำรวจต้องใช้ทั้งไหวพริบ จิตวิทยา และความสามารถรอบตัว งานสืบสวนเป็นงานเสี่ยงตาย ทำความยากลำบาก ปฏิบัติการทุกอย่างล้วนเป็นความลับ แฝงตัวหาข้อมูล ติดตามสืบจับคนร้าย คลี่คลายคดีอุกฉกรรจ์ ปราบปรามเครือข่ายอาชญากรรม ดังนั้น ในการทำงานที่เสี่ยงอันตรายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงจะต้องมีการทำงานและประสานงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานมากที่สุด

ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการทำงานเป็นทีมและศึกษาถึงแนวทางที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน อยู่ในระดับไหน
2. ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน
3. จะมีแนวทางการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวันได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน
2. เพื่อนำเสนอถึงแนวทางที่เสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ได้มุ่งศึกษาการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในการดำเนินงานวิจัยนี้ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน จำนวน 127 คน กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ส่งจากกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมแบบสอบถามได้จากกลุ่มตัวอย่างมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พร้อมทั้งนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อคำนวณค่าสถิติ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดกรอบแนวความคิดในการสร้างแบบสอบถามสร้างแบบสอบถาม ผลงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เอกสารทางราชการประเภทต่าง ๆ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0

1.2 จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 และ เพศหญิง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8

1.3 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ อายุ 30-34 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 อายุ 35-39 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 อายุ 40-45 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 อายุ 45-49 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1

1.4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 88.2 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 ระดับอนุปริญญา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

1.5 จำแนกตามอายุงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ศึกษาอายุงาน อายุงานมากกว่า 5-10 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 อายุงานมากกว่า 10-15 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 อายุงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 อายุงานมากกว่า 15-20 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 อายุงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

1.6 จำแนกตามรายได้เฉลี่ย/เดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายได้รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น การทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาล ปทุมวัน ดังนี้

การทำงานเป็นทีม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.ด้านการอธิปรายกันอย่างเปิดเผย	2.97	.566	ปานกลาง
2.ด้านความไว้วางใจต่อกัน	3.10	.664	ปานกลาง
3.ด้านความขัดแย้งในกลุ่ม	2.86	.632	ปานกลาง
4.ด้านความเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น	2.98	.467	ปานกลาง
5.ด้านการมอบหมายการทำงาน	3.17	.486	ปานกลาง
6.ด้านสมาชิกมีความพึงพอใจในทีม	3.27	.536	ปานกลาง
7.ด้านสมาชิกมีการสื่อสารที่ดี	3.17	.531	ปานกลาง
8.ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.10	.561	ปานกลาง
รวม	3.08	0.500	ปานกลาง

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น การทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสมาชิกมีความพึงพอใจในทีม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.53 รองลงมาคือด้าน ด้านสมาชิกมีการสื่อสารที่ดี มีค่าเฉลี่ยที่ 3.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.53 ด้านการมอบหมายการทำงาน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.48 ด้านความไว้วางใจต่อกัน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.66 ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.56 ด้านความเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยที่ 2.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.46 ด้านการอธิปรายกันอย่างเปิดเผย มีค่าเฉลี่ยที่ 2.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.56 และด้านความขัดแย้งในกลุ่ม มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยที่ 2.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.63

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานี ตำรวจนครบาลปทุมวัน

ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.สมาชิกในทีมมีความสามารถและทักษะความรู้ หลากหลายในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ	3.22	.641	ปานกลาง
2.สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ในการทำงานร่วมกันได้อย่างกลมเกลียว	3.17	.699	ปานกลาง
3.งานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความสามารถของ สมาชิกในทีม	3.12	.662	ปานกลาง
4.สมาชิกในทีมได้ใช้ทักษะความสามารถได้อย่าง เต็มที่กับการทำงาน	3.17	.627	ปานกลาง
5.สมาชิกในทีมมีความสามารถหลากหลายในการ ทำงาน	3.16	.672	ปานกลาง
รวม	3.17	.510	ปานกลาง

3.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สมาชิกในทีมมีความสามารถและทักษะความรู้หลากหลายในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยที่ 3.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.64 สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกันได้อย่างกลมเกลียว มีค่าเฉลี่ยที่ 3.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.69 สมาชิกในทีมได้ใช้ทักษะความสามารถได้อย่างเต็มที่กับการทำงาน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.62 สมาชิกในทีมมีความสามารถหลากหลายในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.67 และงานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความสามารถของสมาชิกในทีม มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด ค่าเฉลี่ยที่ 3.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.66

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาที่ค้นพบ สามารถอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัย ได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล ดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา นิมแก้ว (2554) ได้ศึกษาถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมในองค์กร ความผูกพันของบุคลากรในองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมกับความผูกพัน และปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา กลุ่มงาน ประเภทตำแหน่งงาน รายได้ และอายุการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันของบุคลากรในองค์กร ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน เพศ อายุ การศึกษา ประเภทตำแหน่งงาน อายุการทำงาน มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านกลุ่มงาน และรายได้ มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรที่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญที่ 0.05 ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับความผูกพันในองค์กรทั้งความผูกพันต่อเนื่องและความผูกพันเชิงค่านิยม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น การทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาล ปทุมวัน

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น การทำงานเป็นทีม ดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Romig (1996) กล่าวไว้ว่า การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในทีมงานให้มีการรับฟัง และเข้าใจซึ่งกันและกัน ในปัญหาของงานปฏิบัติที่เกิดขึ้น การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการแก้ไขปัญหาการ ปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของทีม เพื่อที่จะได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีมสู่ความสำเร็จได้ว่ามี 10 ประการด้วยกัน มีดังนี้

1. การสร้างสรรค์ของทีม (Team Creativity) พัฒนามาจากความคิดที่หลากหลายของสมาชิก
2. การติดต่อสื่อสารภายในทีม (Team Communication) การสื่อสารที่ดีจะนำไปสู่ปฏิบัติที่ถูกต้อง
3. การประชุม (Team Meeting) สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนและตัดสินใจ
4. การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) ติดต่อสื่อสารและความคิดที่สร้างสรรค์ของทีมขจัด

ความรู้สึกทางลบ

5. ค่านิยม วิสัยทัศน์ และพันธกิจของทีม (Team Values, Vision and Mission) ความเชื่อหรือพฤติกรรมของสมาชิกเป้าหมายการทำงานตามที่กำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทีม
6. การกำหนดเป้าหมายของทีม (Team Goal Setting) พุดคุยหาข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกทีมช่วยให้ทีมมีการพัฒนา
7. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และทีมองค์กร (Role and Responsibility and Team Organization) ความเครียดส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุที่ไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง
8. การแก้ไขปัญหาของทีม (Team Problem Solving) มีการประชุมสมาชิกทีมระบุนปัญหาวิเคราะห์สาเหตุและระดมสมองเพื่อแก้ปัญหา
9. การตัดสินใจของทีม (Team Decision Making) อาศัยทักษะความรู้การมีส่วนร่วมและตัดสินใจแก้ปัญหา
10. การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Work Decision Improvement) ทีมงานสามารถทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลดีกว่าการทำงานเพียงคนเดียว

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานี ตำรวจนครบาลปทุมวัน

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม ดังกล่าวได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเมธ งานกนก (2550) กล่าวไว้ว่า การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

1. ความไว้วางใจใจเป็นมีความเชื่อถือศรัทธาไว้วางใจเกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจใจกัน
2. การติดต่อสื่อสารเป็นมีทักษะการถ่ายทอดข้อมูลที่สำคัญจากผู้ส่งไปยังผู้รับได้อย่างถูกต้องชัดเจน
3. การมีเป้าหมายเดียวกัน มีเป้าหมายความสำเร็จของการทำงานที่เดียวกัน
4. การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ยอมรับในความรู้ความสามารถบทบาทหน้าที่ของเพื่อนร่วมทีม

5. ความมีมนุษยสัมพันธ์ ได้ศึกษาพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกลุ่มบุคคลหรือองค์กรเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อกัน

6. การมีส่วนร่วมในการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือสมาชิกทีมมีส่วนร่วมในการคิดร่วมตัดสินใจ

แนวทางการพัฒนา การทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน

ด้านการอภิปรายกันอย่างเปิดเผย การพูดคุยเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมนำมาแก้ไขปัญหา แนวทางการพัฒนาโดย ต้องรู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น

ด้านความไว้วางใจต่อกัน องค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกด้านการให้ความช่วยเหลือ แนวทางการพัฒนาโดย คำนึงถึงบุคคลอื่นในการช่วยคิด และหาทางออก รวมถึงป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

ด้านความขัดแย้งในกลุ่ม เพื่อนร่วมงานพูดจาตรงไปตรงมาทำให้ท่านไม่ย่อากทำงานด้วย แนวทางการพัฒนาโดย หากไม่สามารถตกลงกันได้ควรขอคำปรึกษาจากหัวหน้างาน

ด้านความเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ท่านได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการแนวทางการพัฒนาโดย การเตรียมความพร้อมในการจัดประชุมควร

ด้านการมอบหมายการทำงาน งานที่ท่านทำอยู่เป็นงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ แนวทางการพัฒนาโดย การวางแผนที่ดีต้องมาพร้อมกับการประเมินความสามารถของตัวเอง ดังนี้

1. รู้ลิมิต คนแต่ละคนมีขีดจำกัดและข้อจำกัดในการทำงานไม่เหมือนกัน
2. รู้เป้าหมาย ผู้คนทำงานได้สัดส่วนใหญ่หมักรู้ว่าตนเองทำงานชิ้นนั้นไปเพื่ออะไร และรู้สึกมีแรงจูงใจในการทำงาน
3. รู้จักพัก การหักโหมกับงานมากเกินไปทำให้หมดไฟและเครียดสะสมได้
4. รู้จักปฏิเสธให้เป็น การปฏิเสธในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการไม่รับงาน

ด้านสมาชิกมีความพึงพอใจในทีม เพื่อนร่วมงานมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์การหรือหน่วยงานที่สังกัดอยู่ แนวทางการพัฒนาโดย การทำงานของกลุ่มที่ใช้ความสามารถแต่ละบุคคลให้ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านสมาชิกมีการสื่อสารที่ดี หน่วยงานของท่านมีการจัดแบ่งตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน แนวทางการพัฒนาโดย การให้คนทำงานในสิ่งที่เขาถนัด โดยดูจาก บุคลิกภาพ อุปนิสัย ทักษะ หรือศักยภาพ

ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานท่านมีการกระจายงานมอบหมายหน้าที่อย่างเสมอและเหมาะสมกับบุคคล แนวทางการพัฒนาโดย กำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งการเลือกคนที่มารับผิดชอบงานนั้นต้องคำนึงว่าการให้งานนั้นสำเร็จ

ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม งานที่ได้รับมอบหมายตรงกับความสามารถของสมาชิกในทีมแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. คิดและวางแผนล่วงหน้า บุคคลที่เป็นหัวหน้าทีมควรทำงานบริหารจัดการเป็นหลัก เพื่อให้สามารถเห็นภาพรวมของงานทุกงานได้ครบถ้วน
2. เลือกบุคคลให้เหมาะกับงาน อย่าคิดง่าย ๆ บุคคลนี้มีเวลามากกว่าผู้อื่นแล้วก็มอบหมายงานให้ทันที เพราะงานบางงาน สิ่งที่ต้องใช้มากกว่าเวลาก็คือทักษะ ความเชี่ยวชาญ และความเข้าใจ
3. บอกหน้าที่ให้ชัด เวลาแจกจ่ายงานก็ควรแจ้งรายละเอียดให้ครบถ้วน
4. เล่าความสำคัญให้เข้าใจ เข้าใจความสำคัญของงานที่ได้รับมากขึ้น
5. มีเดดไลน์ให้กับบุคคลในทีม สิ่งที่ต้องบอกตั้งแต่มอบหมายงานคือเดดไลน์หรือวันกำหนดส่งงาน
6. สนับสนุนบุคคลในทีมอย่างเต็มที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ และงบประมาณ
7. ให้ช่องทางการติดต่อ เพื่อจะได้รู้ปัญหา ความคืบหน้าของงาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในงานวิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ในด้านของการทำงานเป็นทีมด้านความขัดแย้งในกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดในด้านของประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม จึงมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานควรมีการปรับปรุงการทำงานเป็นทีมแต่ละครั้งในการทำงานผู้บังคับบัญชาควรมีการจัดกิจกรรมความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรเพื่อสร้างความสามัคคีและความสุขในองค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น โดยสร้างบรรยากาศการทำงาน สร้างกำลังใจในการทำงานให้กับสมาชิกเกิดความภาคภูมิใจกลับต่อองค์กร สร้างระบบการทำงานที่ดีซึ่งเกิดจากการวางแผนและระบบงานที่ดี ซึ่งทำให้การทำงานราบรื่น ก่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด หากการทำงานระบบทีมแข็งแกร่ง การทำงานของหน่วยงานในภาพรวมก็จะยิ่งสะดวก ไม่ติดขัด ไม่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาด สร้างความสัมพันธ์ที่ดีของการทำงานและสมาชิกในทีม และส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตลอดเวลา เพราะแม้ทีมงานจะทำงานโดยไม่ได้มองผลประโยชน์ หรือค่าตอบแทนเป็นเรื่องสำคัญที่สุด มากกว่าการได้รับความรู้สึกดี ๆ ความปรารถนาดีจากเพื่อนร่วมทีม จากหัวหน้าทีม ผลตอบแทนจึงมีใช้ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนอยู่หรือไป แต่บรรยากาศการทำงานเป็นทีมจะเป็นสิ่งดึงดูดให้ทีมงานอยู่ในองค์กรอย่างยั่งยืน

2. งานวิจัยของ Romig ได้สอดคล้องกับ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ในด้านสมาชิกมีการสื่อสารที่ดี จึงมีข้อเสนอแนะว่า การสื่อสารภายในองค์กรที่ดีชัดเจน ควรปฏิบัติงานตามนโยบายไปในทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายจะต้องทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรเป็นไปอย่างคล่องตัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกิดความร่วมมือ และการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การทำงานขององค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย และประสบผลสำเร็จด้วยดี

3. งานวิจัยของ สุเมธ งานกนก ได้สอดคล้องกับ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม จึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บังคับบัญชาและสมาชิกภายในทีม ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ควรกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ให้ชัดเจนที่ผลงานมากกว่าการกระทำเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

4. ผู้บังคับบัญชาควรจัดให้มีการฝึกอบรมสัมมนาเป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมด้วยการสอดแทรกหลักคิดการสร้างทีมงาน และการทำงานเป็นทีมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม การปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักองค์กรและพัฒนาองค์การให้ประสบความสำเร็จจากความสามัคคีของทีมหรือความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม

บรรณานุกรม

การมอบหมายงานในบ้านจอมยุทธ์. (ออนไลน์): แหล่งที่มา

https://www.baanjomyut.com/library_2/extension-1/organization/11.html. (16 มีนาคม 2564).

กรวิภา งามวุฒวงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมภายในสำนักอำนวยการ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

ประคอง สุคนธ์จิตต์. (2551). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (ออนไลน์): แหล่งที่มา <http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-232-file06-2017-09-15-10-54-11.pdf> (21 พฤษภาคม 2564).

การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (ออนไลน์): แหล่งที่มา <http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-232-file06-2017-09-15-10-54-11.pdf> (21 พฤษภาคม 2564).

สุเมธ งานกนก. (2550). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (ออนไลน์): แหล่งที่มา <http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-232-file06-2017-09-15-10-54-11.pdf> (21 พฤษภาคม 2564).

ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการทำงานเป็นทีม. (ออนไลน์): แหล่งที่มา

<https://www.prosofthcm.com/Article/Detail/15848>. (15 มีนาคม 2564).

บุญหวัง ศรีสุทโธ. (ม.พ.ป.). การพูดอภิปรายเพื่อเสนอความคิดเห็นในที่ประชุม. นครราชสีมา : โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม.

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทศกิจ : กรุงเทพมหานคร.

(ออนไลน์): แหล่งที่มา

http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5803010528_5518_5177.pdf. (16 มีนาคม 2564).

ลำเทียน ฝ้าอาจ. (2559). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธนกร กรวัชรเจริญ. (ม.พ.ป.). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงาน : บริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด.

สมใจ ลักษณะ. (2544). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, คณะวิทยาการจัดการ.

Romig. (1996). พฤติกรรมการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. (ออนไลน์): แหล่งที่มา http://ethesis.kru.ac.th/files/V59_34/Preecha%20Phaungchaim.pdf. (22 พฤษภาคม 2564).

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงาน
ของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง

PERCEIVED ORGANIZATIONAL SUPPORT, JOB SATISFACTION, AND WORK ADJUSTMENT
OF MANUFACTURING EMPLOYEES IN COSMETICS COMPANIES

พานทอง บุญตัน¹ ธนากร นามล้ำ² สมรรถพงษ์ ขจรมณี³ และ ดวงกมล ทองอยู่⁴

Panthong Boontun¹ Thanakorn Namlam² Samattaphong Khajohnmanee³ and Doungkamol Thongyoo⁴

¹ นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Panthong2752@gmail.com

² นักศึกษาศาสาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล thanakorn.nam@gmail.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล samattaphong@vru.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล doungkamol@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานฝ่ายผลิตมีระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง และการปรับตัวในการทำงานอยู่ในระดับสูง 2) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.359$ $p < .01$) และ 3) ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.420$ $p < .01$)

คำสำคัญ

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความพึงพอใจในการทำงาน การปรับตัวในการทำงาน พนักงานฝ่ายผลิต ธุรกิจเครื่องสำอาง

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the levels of perceived organizational support, job satisfaction, and work adjustment of manufacturing employees in cosmetics companies, and 2) the relationship between the perceived organizational support, job satisfaction, and work adjustment of manufacturing employees in cosmetics companies. The sample consisted of 108 manufacturing employees working in cosmetics companies. Questionnaires were used as the research instrument. The analyses of descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient

The results revealed that 1) the manufacturing employees had moderate level of perceived organizational support and job satisfaction, and a high level of work adjustment, 2) perceived organizational support was a positively correlated with work adjustment ($r = 0.359$ $p < .01$), and 3) job satisfaction was a positively correlated with work adjustment ($r = 0.420$ $p < .01$).

Keywords:

Perceived Organizational Support, Job Satisfaction, Work Adjustment, Manufacturing Employees, Cosmetics Business

บทนำ

ในปัจจุบัน ธุรกิจในกลุ่มประเภทเครื่องสำอางในประเทศไทย ได้มีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาทำธุรกิจเครื่องสำอางเป็นจำนวนมาก (นฤมล พุ่มฉัตร และคณะ, 2562) ส่งผลให้ผู้บริโภคมีทางเลือกมากขึ้น และนำไปสู่พื้นที่ทางการตลาดที่เพิ่มขึ้นอย่างสูง การขับเคลื่อนขององค์การจึงต้องแข่งขันกันเพื่อให้ธุรกิจสามารถเติบโตและมีศักยภาพเพียงพอที่จะแข่งขันและเอาชนะคู่แข่งได้ ผู้ประกอบธุรกิจ จึงมีความจำเป็นต้องปรับตัวผ่านการปรับวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ต่างๆในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้พนักงานในองค์การมีความจำเป็นต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

นอกจากพนักงานต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองกลยุทธ์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์การที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว องค์การเองก็ต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงานด้วยเช่นกัน ด้วยการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีขึ้นในองค์การ เช่น ค่าจ้างที่เป็นธรรม, การให้เกียรติและศักดิ์ศรี, การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นต้น เมื่อทั้งองค์การและพนักงานเติมเต็มซึ่งกันและกันจึงเกิดเป็นความสอดคล้องกันขึ้น (อภิขญา แห่งทองคำ, 2560:3) การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ (Perceived Organizational Support) จึงเป็นตัวแปรหนึ่งซึ่งจะช่วยให้พนักงานเพิ่มความคาดหวังของพนักงาน และความพยายามที่มากขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ รวมทั้งการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของพนักงานด้วย (อภิขญา แห่งทองคำ และพวงเพชร วัชรอยู่, 2560)

อีกปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการปรับตัวของพนักงานคือ ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) ซึ่งเป็นความรู้สึกของพนักงานที่มีต่องานและความรู้สึกที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของพนักงาน (กล้าหาญ ฌ น่าน, 2557)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง โดยผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้พนักงานเกิดการปรับตัวในการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นและการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การต่อไป

คำถามการวิจัย

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตบริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่งมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ ความพึงพอใจในการทำงานและการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การ (Perceived Organizational Support) หมายถึง ความรู้สึกและความเข้าใจของพนักงานฝ่ายผลิตที่มีต่อการจ่ายผลตอบแทนและสวัสดิการที่องค์กรจัดให้การสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำด้วยความใส่ใจสนับสนุนให้พนักงานทำงานในองค์การ

ความพึงพอใจในการทำงาน (Job Satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติในทางที่ดีของพนักงานฝ่ายผลิตที่มีต่องานและความรู้สึกที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

การปรับตัวในการทำงาน (Work Adjustment) หมายถึง ความสามารถของพนักงานฝ่ายผลิตในการปรับสภาพร่างกายและจิตใจให้สามารถเผชิญกับสภาพแวดล้อมหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเหตุผลในการตั้งสมมติฐาน

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบงานวิจัยที่นำไปสู่การตั้งสมมติฐาน ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การกับการปรับตัวในการทำงาน พบงานวิจัยของ Takeuchi และคณะ (2009 อ้างใน อภิขญา แห่งทองคำ, 2560) ซึ่งศึกษาการปรับตัวของผู้จัดการชาวต่างชาติในประเทศจีน จำนวน 165 คน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์การสามารถพยากรณ์การปรับตัวในการทำงานและการปรับตัวในทั่วไปการปรับตัวในการทำงานและในเรื่องทั่วไป และจากการวิจัยของอภิขญา แห่งทองคำและพวงเพชร วัชรอยู่ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่บริการลูกค้า บริษัทแห่งหนึ่ง จำนวน 113 คน พบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงาน ดังนั้นจึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานงานวิจัยที่ 1 คือ

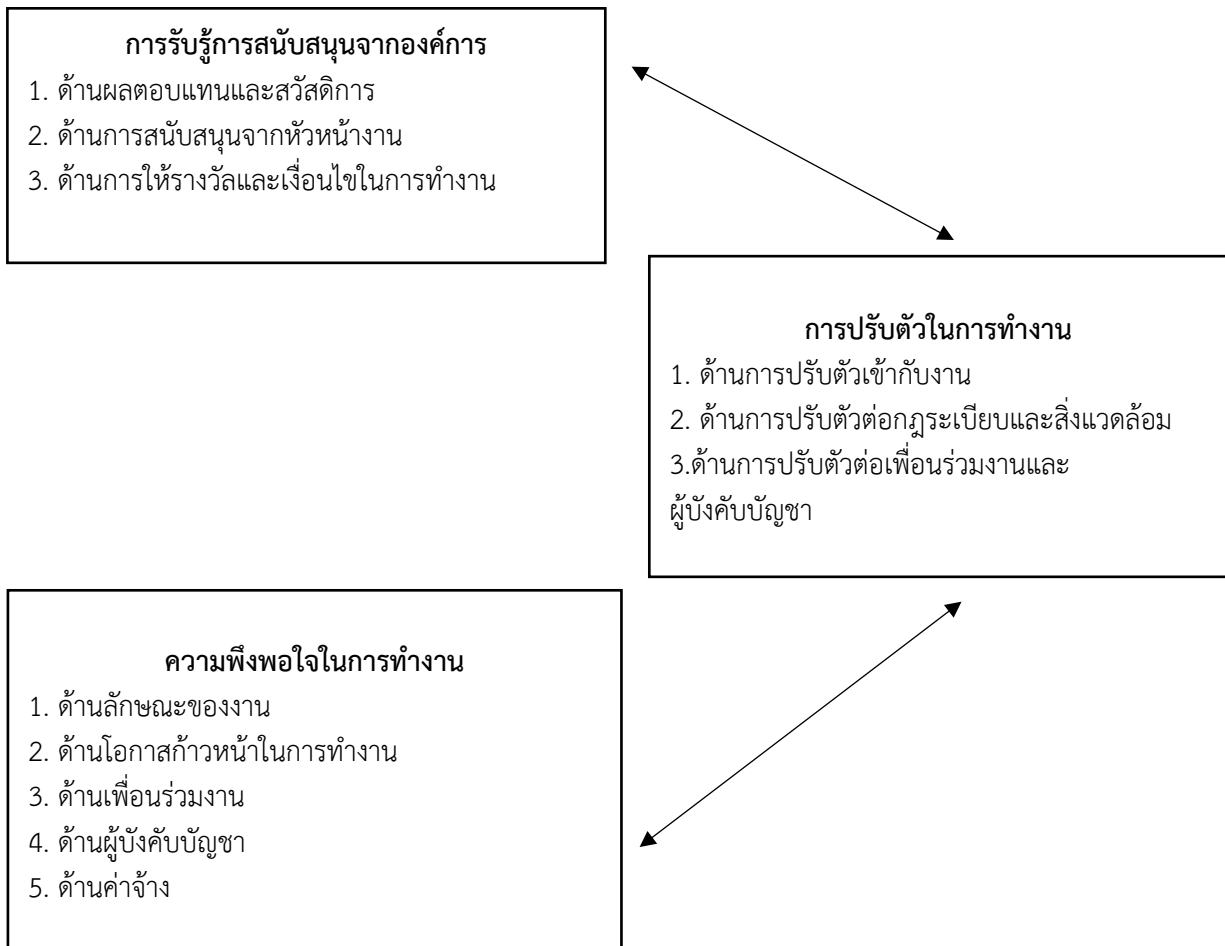

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงานกับการปรับตัวในการทำงาน พบงานวิจัยของ กล้าหาญ ณาน (2557) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมกรรมการปรับตัวในการทำงานของบัณฑิตใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 310 คน โดยผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวในการทำงานได้ ดังนั้นจึงนำไปสู่การตั้งสมมติฐานงานวิจัยที่ 2 คือ

สมมติฐาน 2 ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พนักงานฝ่ายผลิตที่ทำงานในส่วนผลิตสินค้าของบริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง จำนวน 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานฝ่ายผลิตที่ทำงานในส่วนผลิตสินค้าของบริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง จำนวน 108 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) และใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลากรายชื่อพนักงานจากฐานข้อมูลของฝ่ายทรัพยากรบุคคล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอายุงานในองค์กร โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

2. การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ Rhoades and Eisenberger (2002) ซึ่งแบ่งการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน และด้านการให้รางวัลและเงินใจในการทำงาน โดยประกอบด้วยข้อความคำถามจำนวน 25 ข้อ

3. ความพึงพอใจในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ Smith และคณะ (1969) ซึ่งแบ่งความพึงพอใจในการทำงาน เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านลักษณะของงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านผู้บังคับบัญชา และด้านค่าจ้างโดยประกอบด้วยข้อความคำถามจำนวน 22 ข้อ

4. การปรับตัวในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดของ กล้าหาญ ณาน (2557) ซึ่งได้แบ่งการปรับตัวในการทำงาน เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับตัวเข้ากับงาน ด้านการปรับตัวต่อกฎระเบียบและสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับตัวต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา โดยประกอบด้วยข้อความคำถามจำนวน 16 ข้อ

3. แนวทางในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้วิจัยได้พัฒนาข้อความคำถามจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำไปกำหนดนิยามศัพท์ปฏิบัติการและพัฒนาข้อความเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พัฒนาปรับปรุงจนได้ข้อความคำถามที่เหมาะสม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวนรวม 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้การทดสอบอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of item objective congruence: IOC) ตามสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1997, pp. 49-60) ทั้งนี้ ข้อคำถามต้องมีค่า IOC มากกว่า 0.5 จึงจะผ่านเกณฑ์การทดสอบ ผลการทดสอบพบว่า แบบวัดการรับรู้

การสนับสนุนจากองค์กร แบบวัดความพึงพอใจในการทำงาน และแบบวัดการปรับตัวในการทำงานที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 -1.00

2. ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ไปทดลองใช้ (try-out) ในพนักงานฝ่ายผลิต โรงงานอุตสาหกรรมของบริษัทผลิตสบู่ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนรวม 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ในแต่ละฉบับมาวิเคราะห์รายข้อ (item analysis) โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (discrimination power) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (corrected item-total correlation) โดยกำหนดค่าตั้งแต่ .2 ขึ้นไป

3. การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถาม (reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Cronbach (Cronbach's coefficient of alpha) โดยแบบสอบถามแต่ละตัวแปรจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ .70 ขึ้นไปจึงจะนำไปใช้เก็บข้อมูล ผลการทดสอบดังข้อมูลที่ปรากฏในตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนข้อคำถาม อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร	25	.216-.410	.777
ความพึงพอใจในการทำงาน	22	.217-.586	.736
การปรับตัวในการทำงาน	16	.248-.617	.719

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำเรื่องขอหนังสือบันทึกข้อความรองรับจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเอกสารวิจัยไปยังบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับอนุมัติจากบริษัทแล้วจึงดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยพนักงานของบริษัทเป็นผู้แจกแบบสอบถามให้ ทั้งนี้การเก็บข้อมูลจะขึ้นกับความสมัครใจของผู้ตอบแบบสอบถาม และเมื่อได้แบบสอบถามคืนมาแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องก่อนคัดเลือกแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์จำนวน 108 ชุด จึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่

ส่วนที่ 1 การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การนำเสนอระดับของตัวแปรที่ศึกษา สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 59 คน (ร้อยละ 54.1) อายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 46 คน (ร้อยละ 42.2)

สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 55 คน (ร้อยละ 50.5) และอายุงานในองค์กรน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 47 คน (ร้อยละ 43.1)

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษา พบว่า พนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง มีระดับการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง และการปรับตัวในการทำงานอยู่ในระดับสูง รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	\bar{x}	S.D.	การแปลผล
1. การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร	3.57	.45	ปานกลาง
- ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ	3.69	.77	สูง
- ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน	3.62	.60	ปานกลาง
- ด้านการให้รางวัลและเงื่อนไขในการทำงาน	3.64	.50	ปานกลาง
2. ความพึงพอใจในการทำงาน	3.62	.38	ปานกลาง
- ด้านลักษณะของงาน	3.56	.49	ปานกลาง
- ด้านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน	3.66	.49	ปานกลาง
- ด้านเพื่อนร่วมงาน	3.65	.53	ปานกลาง
- ด้านผู้บังคับบัญชา	3.64	.56	ปานกลาง
- ด้านค่าจ้าง	3.63	.48	ปานกลาง
3. การปรับตัวในการทำงาน	3.68	.50	สูง
- ด้านการปรับตัวเข้ากับงาน	3.69	.77	สูง
- ด้านการปรับตัวต่อภาวะเปียบและสิ่งแวดล้อม	3.82	1.41	สูง
- ด้านการปรับตัวต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา	3.63	.49	ปานกลาง

หมายเหตุ : การแปลผลค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 ต่ำ, 2.34 – 3.67 ปานกลาง, 3.68 – 5.00 สูง

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง รายละเอียด ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง

	การปรับตัวในการทำงาน
ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ	.615**
ด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน	.263**
ด้านการให้รางวัลและเงื่อนไขในการทำงาน	.412**
การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร	.359**

** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .359 และเมื่อพิจารณาการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลตอบแทนและสวัสดิการ ด้านการให้รางวัลและเงื่อนไขในการทำงาน และด้านการสนับสนุนจากหัวหน้างาน โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .615, .412 และ .263 ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐาน 2 ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง รายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง

	การปรับตัวในการทำงาน
ด้านลักษณะของงาน	.271**
ด้านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน	.292**
ด้านเพื่อนร่วมงาน	.331**
ด้านผู้บังคับบัญชา	.285**
ด้านค่าจ้าง	.385**
ความพึงพอใจในการทำงาน	.420**

** $p < .01$

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิสัมพันธ์เท่ากับ .420 และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในการทำงานเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านค่าจ้าง ด้านเพื่อนร่วมงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ด้านผู้บังคับบัญชา และด้านลักษณะของงาน โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าประสิทธิสัมพันธ์เท่ากับ .385, .331, .292, .285 และ .271 ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าหากพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่งมีการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรเพิ่มขึ้น ก็จะมีการปรับตัวในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานฝ่ายผลิตที่มีการรับรู้ถึงค่าตอบแทน เงินเดือน รวมทั้งสวัสดิการต่างๆ ที่องค์กรจัดทำให้ การรับรู้ถึงหัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา รวมทั้งผู้บริหารว่ามีความเอาใจใส่ เห็นคุณค่า ยอมรับ ให้เกียรติ ให้ความชื่นชมในการทำงาน รวมทั้งสนับสนุนให้มีความคิดสร้างสรรค์ในงานและให้ค่าชื่นชมในการทำงาน และรับรู้ถึงการที่องค์กรให้ให้อิสระในการทำงาน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพพนักงาน มีกิจกรรมเพื่อลดความเครียดในการทำงานรวมทั้งมีระบบในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่เหมาะสม จะส่งผลให้พนักงานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดความเครียดในการทำงาน เมื่อพบปัญหาในการทำงานจะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิขญา แห่งทองคำ และพวงเพชร วัชรอยู่ (2560) ที่ศึกษากับเจ้าหน้าที่บริการลูกค้า และพบว่าการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงาน

2. ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าหากพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทผลิตเครื่องสำอางแห่งหนึ่งมีความพึงพอใจในการทำงานเพิ่มขึ้น ก็จะมีการปรับตัวในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพนักงานฝ่ายผลิตที่มีความพึงพอใจในการทำงาน จะมีความรู้สึกด้านบวกต่องานที่ทำ ทั้งความรู้สึกทางบวกต่อลักษณะงานที่ทำ ต่อค่าจ้างค่าตอบแทนที่ได้รับ และต่อเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา จึงสามารถปรับตัวต่อการทำงานได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กล้าหาญ ณ น่าน (2557) ซึ่งกับบัณฑิตใหม่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 310 คน โดยผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถพยากรณ์การปรับตัวในการทำงานของบัณฑิตใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต ดังนั้นองค์กรควรส่งเสริมให้พนักงานเกิดการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร โดยเริ่มตั้งแต่การปฐมนิเทศพนักงานให้รับทราบถึงสิทธิประโยชน์ สวัสดิการที่พนักงานจะได้รับ รวมทั้งระบบการบริหารงาน

บุคคล เช่น การจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน นอกจากนี้ควรใช้ระบบพี่เลี้ยง (mentoring) หรือ โดยให้หัวหน้างานหรือพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานในการให้ความช่วยเหลือพนักงานใหม่ในการทำงาน รวมทั้งการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน ที่เปิดโอกาสให้พนักงานได้มีโอกาสพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพนักงานในการแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. จากผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิต ดังนั้นองค์กรควรเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน ทั้งการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม การให้พนักงานมีโอกาสได้ทำงานในลักษณะงานที่สามารถวางแผนการทำงานได้ตามความเหมาะสม การให้พนักงานจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน รวมทั้งการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานกับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานผ่านกิจกรรมภายในบริษัท เช่น กิจกรรมประจำปี การจัดกิจกรรมสุขสันต์วันเกิดประจำเดือนให้กับพนักงาน เป็นต้น องค์กรควรปลูกฝังความรักในการทำงานให้กับพนักงานโดยอาจสร้างเป็นค่านิยมขององค์กรให้เห็นความสำคัญของทุกตำแหน่งหน้าที่ในองค์กร สร้างการรับรู้ความสำเร็จและการเป็นที่ยอมรับในการทำงานให้กับพนักงาน เช่น การประกาศรางวัลพนักงานดีเด่น การใช้ระบบพี่เลี้ยง (mentoring) โดยให้พนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากได้มีโอกาสแบ่งปัน ถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับพนักงานใหม่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตในการทำวิจัยไปยังโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆรวมทั้งองค์การประเภทอื่น เช่น หน่วยงานราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น
2. ควรศึกษาหาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อการปรับตัวในการทำงาน เช่น บุคลิกภาพ การรับรู้บรรยากาศขององค์กร เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กล้าหาญ ณ น่าน. (2557). อิทธิพลของคุณลักษณะบุคลิกภาพ และความพึงพอใจที่มีต่อการปรับตัวในการทำงานของผู้เข้าสู่ตลาดบัณฑิตใหม่. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 31 (1), 39-76.
- นฤมล พุ่มฉัตร, สมพร เพ็องจันทร์, อรุณ รัชชธรรม และ เพ็ญศรี ฉิรินัง. (2562). นวัตกรรมผลิตภัณฑ์กับความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจเครื่องสำอาง. *วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน*, 5 (1), 4-19.
- อภิชญา แท่งทองคำ และ พวงเพชร วัชรอยู่. (2560). อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่มีต่อการปรับตัวในการทำงานของเจ้าหน้าที่บริการลูกค้า บริษัท 1577 โสมซอปปิ้ง จำกัด. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 7 (3), 289-300.
- อภิชญา แท่งทองคำ. (2560). อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่มีต่อการปรับตัวในการทำงานของเจ้าหน้าที่บริการลูกค้า บริษัท 1577 โสมซอปปิ้ง จำกัด. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, (30), 607-610.

Rhoades, L., & Eisenberger, R. (2002). Perceived organizational support: A review of the literature. **Journal of Applied Psychology**, 87(4), 698-714.

Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. **Dutch Journal of Educational Research**, 2, 49-60.

Smith, P.C., Kendall, L.M. and Hulin, C.L. (1969) **The measurement of satisfaction in work and retirement**, Chicago, Rand McNally.

ปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร

MOTIVATION FACTORS AFFECTING EMPLOYEE ENGAGEMENT OF THE COMPANIES IN SAMUT SAKHON PROVINCE

ก้านเพชร เลียมไธสง¹ นวลละออ แสงสุข² และ จุฑาภรณ์ มาสันเทียะ³
Khanpetch Leamthaisong¹ Nounla-or Sangsok² and Chuthaphon Masantiah³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อีเมล hrdkp@outlook.com

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ประจำภาควิชาการประเมินและการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานและความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร (2) สร้างสมการพยากรณ์ในการทำนายความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานบริษัทจำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.913 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยการเลือกตัวแปรแบบ Stepwise ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานมีระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับความผูกพันในองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (2) ตัวแปรอิสระที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการ มีทั้งหมด 4 โมเดล และการทดสอบนัยสำคัญค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b) พบว่าสัมประสิทธิ์ถดถอยทุกตัว พบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโมเดลที่ 4 มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด สามารถทำนายความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทได้ร้อยละ 82 ($R^2 = 0.831$) โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (X_7) ($\beta = 0.552$) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ (X_3) ($\beta = 0.247$) ด้านนโยบายและการบริหารงาน (X_5) ($\beta = 0.112$) และด้านความสำเร็จของงาน (X_1) ($\beta = 0.099$) ตามลำดับ โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้ สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.314 + 0.421 (X_7) + 0.265 (X_3) + 0.071 (X_5) + 0.139 (X_1)$ สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_Y = 0.552 (X_7) + 0.247 (X_3) + 0.112 (X_5) + 0.099 (X_1)$

คำสำคัญ

ปัจจัยจูงใจในการทำงาน ความผูกพันในองค์กร สมการการถดถอย

ทะเบียนประวัติ และระบบสารสนเทศเกี่ยวกับบุคลากร (HRIS) งานเงินเดือนและค่าตอบแทน (Payroll) (Personnel Administration) งานส่งเสริมสร้างพัฒนาบุคลากร (Training & Development) งานประเมินผลงาน ให้รางวัล (Performance & Reward Management) งานบริหารจัดการผู้มีความสามารถโดดเด่น (Talent Management) งานวางแผนสืบทอดตำแหน่ง ความก้าวหน้าทางอาชีพ (Succession & Career Planning) งานแรงงานสัมพันธ์ งานความปลอดภัย (Labour Relations) (jobsdb, 2561)

ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์ (HR) เป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญ ในการสรรหา คัดเลือก รักษาพนักงาน หากอัตราการลาออกของพนักงาน (Turn Over) ต่ำ องค์กรจึงไม่มีความจำเป็นต้องทำการสรรหาพนักงานใหม่ เข้ามาทดแทนในระบบ ในทางตรงกันข้าม ฝ่าย ๆ ก็จะได้มีเวลาในการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของพนักงาน พัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความสามารถเป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพ สามารถสนับสนุนการเจริญเติบโตขององค์กรได้อย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถ การกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอย่างรอบด้าน การสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้กับพนักงาน จึงเป็นพันธกิจสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเพื่อนำไปสู่การตอบสนองต่อนโยบายและเป้าหมายขององค์กรให้บรรลุความสำเร็จ

การเสริมสร้างให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กร จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถธำรงรักษาพนักงานให้อยู่กับองค์กรไปนาน ๆ หลายองค์กรมักประสบปัญหาการรักษาพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถไว้กับองค์กรไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่ร่วมงานกับองค์กรมาหลายปี ซึ่งองค์กรไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ส่วนหนึ่งมาจากปัญหาความต้องการของบุคลากรที่มีความหลากหลายและไม่มีที่สิ้นสุด ปัญหาด้านผลตอบแทน ความท้าทาย ความก้าวหน้าในองค์กร บรรยากาศขององค์กรและสัมพันธภาพในงาน ซึ่งองค์กรไม่ทราบสาเหตุที่แท้จริงในการลาออกของพนักงาน ส่งผลให้องค์กรต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องต้นทุนการสรรหาบุคลากรใหม่ เสียเวลาในการอบรมพัฒนาพนักงานใหม่ ให้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ ดังนั้น การธำรงรักษาพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาดำเนินการในอันดับต้น ๆ การสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะทำให้องค์กรทราบว่า พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความผูกพัน หรือองค์กรจะต้องปรับปรุงพัฒนาในด้านใดบ้าง เพื่อให้พนักงานเกิดความรู้สึกดีเชิงบวก เพื่อให้พนักงานมีแรงจูงใจในการทำงานเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน

ความผูกพันต่อองค์กร จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารในองค์กรต้องทำความเข้าใจ และรับรู้ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กร เพื่อจะได้นำปัจจัยเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในการธำรงรักษาพนักงานให้อยู่ปฏิบัติงานไปกับองค์กร ความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นความรู้สึกที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับองค์กร นั่นคือ การที่พนักงานเกิดความรัก มีความเต็มใจที่จะทุ่มเท ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานให้กับองค์กรด้วยความรู้ความสามารถที่เต็มศักยภาพ อยากเห็นองค์กรก้าวหน้า ไม่คิดที่จะลาออกจากองค์กร ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม อันจะส่งผลให้องค์กรเจริญเติบโต และพร้อมเติบโตไปพร้อมกับองค์กร ดังนั้นการที่องค์กรจะทำให้บุคลากร มีความรู้สึกพึงพอใจ พร้อมทุ่มเทกำลังกายกำลังใจทำงานให้กับองค์กรและมีความรู้สึกผูกพันกับองค์กรอย่างยั่งยืนได้ องค์กรจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแล และปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์ ซึ่งหากพนักงานไม่ได้รับการตอบสนองในปัจจัยส่วนนี้ พนักงานก็จะรู้สึกเบื่อหน่ายไม่อยากทำงาน (พลชัย หอมสุวรรณ, 2558)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันในองค์กร ตามแนวความคิดของ Northcraft and Neale (1991) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ (1) ความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กร (2) ความเต็มใจในการที่จะทุ่มเทร่างกายและความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร และ (3) ความปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรตามแนวความคิดของ Herzberg (1959) ประกอบไปด้วย 7 ด้าน คือ (1) ด้านความสำเร็จของงาน

(2) ด้านความก้าวหน้า (3) ด้านการยอมรับนับถือ (4) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (5) ด้านนโยบายและการบริหารงาน (6) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน และ (7) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อศึกษาตัวแปรที่พยากรณ์ความผูกพันในองค์กร และเพื่อพัฒนาแนวทางการธำรงรักษาพนักงานในอนาคตให้คงอยู่กับองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยในการทำงานและความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร (2) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ในการทำนายความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร

ปัญหาการวิจัย

ปัจจัยจูงใจในการทำงานทั้ง 7 ด้าน สามารถทำนายความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากพนักงาน ของบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ปฏิบัติงานในระหว่างปี พ.ศ. 2563 โดยผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตจัดเก็บข้อมูล จากคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงกรรมการผู้จัดการบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย คือ พนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 532 คน (ข้อมูลจากส่วนงานทะเบียนประวัติพนักงาน ฝ่ายบริหารทรัพยากรมนุษย์) โดยการสุ่มตัวอย่าง แบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของฝ่ายต่าง ๆ 4 ระดับตามตำแหน่งงาน คือ (1) บริหารจัดการ (2) หัวหน้างาน (3) พนักงานปฏิบัติการรายเดือน (4) พนักงานปฏิบัติการรายวัน โดยคำนวณจากสูตรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 218 คน จัดเก็บจริง 234 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร รวม 5 ข้อ ประกอบไปด้วย เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และอายุงานในองค์กร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร สร้างตามแนวคิดของ Herzberg (1959) ประกอบด้วย องค์กรประกอบ 7 ด้าน มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 39 ข้อ ได้แก่ (1) ด้านความสำเร็จของงาน (2) ด้านความก้าวหน้าในงาน (3) ด้านการยอมรับนับถือ (4) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (5) ด้านนโยบายและการบริหารงาน (6) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน (7) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร สร้างขึ้นตามแนวความคิดของ Northcraft and Neal (1991) ประกอบด้วย องค์กรประกอบ 3 ด้าน มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 18 ข้อ ได้แก่ (1) ความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กร (2) ความเต็มใจในการที่จะทุ่มเทแรงกายและความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร (3) ความปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป ผ่านการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยจูงใจ

ในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาร์ค มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.913

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ได้แก่ (1) วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 234 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ของแต่ละรายการ (2) วิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) (3) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) คัดเลือกตัวแปรแบบ Stepwise ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (สุมิตล ติรภานันท์, 2553)

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร มีขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษา 3 ส่วน คือ (1) ศึกษาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และอายุงานในองค์กร (2) ปัจจัยจูงใจในการทำงานอ้างอิงจากแนวคิดของ Herzberg (1959) ประกอบไปด้วย (2.1) ด้านความสำเร็จของงาน (2.2) ด้านความก้าวหน้าในงาน (2.3) ด้านการยอมรับนับถือ (2.4) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (2.5) ด้านนโยบายและการบริหารงาน (2.6) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน (2.7) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (3) ความผูกพันต่อองค์กร อ้างอิงจากแนวคิดของ Northcraft and Neale (1991) แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ (3.1) ความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กร (3.2) ความเต็มใจในการที่จะทุ่มเทแรงกายและความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร (3.3) ความปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป

ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม ถึง 6 พฤศจิกายน 2563

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ผลการศึกษาในระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร แบ่งออกเป็น (2.1) ระดับปัจจัยจูงใจในการทำงาน (2.2) ระดับความผูกพันในองค์กร ตอนที่ 3 ผลการสร้างสมการพยากรณ์ในการทำนายความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้

(1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และอายุงานในองค์กร ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 50.90 เพศหญิง ร้อยละ 49.10 พนักงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18-30 ปี ร้อยละ 47.90 รองลงมาคือช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 33.30 และอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 16.71 และอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 2.10 พนักงานส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 72.20 รองลงมาคือปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 25.20 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.60 ระดับตำแหน่งงาน เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการรายเดือน ร้อยละ 54.30 รองลงมา เป็นพนักงานปฏิบัติการรายวัน ร้อยละ 31.20 หัวหน้างาน ร้อยละ 8.10 และบริหารจัดการ ร้อยละ 6.40 กลุ่มพนักงานที่มีอายุงานในองค์กรสูงสุด คือ กลุ่มพนักงานที่มีอายุงาน 1-5 ปี ร้อยละ 44.40 รองลงมา คือ กลุ่มอายุงาน 6-10 ปี 11-15 ปี ร้อยละ 8.50 และอายุงาน 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 4.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัยจูงใจในการทำงาน	\bar{X}	SD	ระดับปัจจัยจูงใจ	อันดับที่
1. ด้านความสำเร็จของงาน	3.89	0.58	ปานกลาง	อันดับที่ 1
2. ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	3.68	0.90	ปานกลาง	อันดับที่ 2
3. ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน	3.23	0.58	ปานกลาง	อันดับที่ 3
4. ด้านการยอมรับนับถือ	3.16	0.76	ปานกลาง	อันดับที่ 4
5. ด้านความก้าวหน้าในงาน	2.72	0.78	น้อย	อันดับที่ 5
6. ด้านนโยบายและการบริหารงาน	2.61	1.29	น้อย	อันดับที่ 6
7. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	2.24	1.07	น้อย	อันดับที่ 7
ภาพรวม	3.80	0.69	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่าพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร มีระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้านเรียงตามลำดับได้แก่ (1) ด้านความสำเร็จของงาน ($\bar{X} = 3.89$) (2) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\bar{X} = 3.68$) (3) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน ($\bar{X} = 3.23$) และ (4) ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 3.16$) และพบว่าปัจจัยจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับน้อยมี 3 ด้าน เรียงตามลำดับคือ (1) ด้านความก้าวหน้าในงาน ($\bar{X} = 2.72$) (2) ด้านนโยบายและการบริหารงาน ($\bar{X} = 2.61$) และ (3) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 2.24$)

ตารางที่ 2 แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความผูกพันในองค์กร ของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร

ความผูกพันในองค์กร	\bar{X}	SD	ระดับความผูกพันในองค์กร
1. ความเต็มใจในการที่จะทุ่มเทแรงกายและความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร	3.07	0.88	ปานกลาง
2. ความปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป	2.74	0.87	น้อย
3. ความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กร	2.65	0.87	น้อย
รวม	2.82	0.81	น้อย

จากตารางที่ 2 พบว่าพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร มีระดับความผูกพันในองค์กรโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พบว่าความผูกพันในองค์กรอยู่ในระดับปานกลางในด้านความเต็มใจในการที่จะทุ่มเทแรงกายและความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร ($\bar{X} = 3.07$) รองลงมาคือความปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป ($\bar{X} = 2.74$) และความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กร ($\bar{X} = 2.65$) ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) คัดเลือกตัวแปรแบบ Stepwise โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากตัวแปรจำนวน 7 ปัจจัย ดังนี้ (1) ด้านความสำเร็จของงาน (2) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน (3) ด้านการยอมรับนับถือ (4) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (5) ด้านนโยบายและการบริหารงาน (6) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน (7) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) สัมประสิทธิ์การอธิบาย (R²) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (Stepwise)

โมเดล	R	R ²	Adjusted R ²	SEE	F
1	0.870 ^a	0.757	0.756	0.40373	722.596*
2	0.907 ^b	0.822	0.820	0.34642	84.107*
3	0.909 ^c	0.827	0.824	0.34241	6.444*
4	0.912 ^d	0.831	0.828	0.33893	5.750*

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่าตัวแปรอิสระที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการมีทั้งหมด 4 โมเดลและการทดสอบนัยสำคัญค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b) พบว่าสัมประสิทธิ์ถดถอยทุกตัวพบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย (1) โมเดลที่ 4 มีอำนาจในการพยากรณ์ความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทมากที่สุด ที่ระดับ 0.831 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร มี 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านความสำเร็จของงาน ตามลำดับ (2) รองลงมาคือโมเดลที่ 3 ที่ระดับ 0.824 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร มี 3 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ และด้านนโยบายและการบริหารงาน (3) รองลงมา คือโมเดลที่ 2 ที่ระดับ 0.820 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร มี 1 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านการยอมรับนับถือ (4) โมเดลที่ 1 ที่ระดับ 0.756 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในองค์กร มี 1 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามลำดับจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.912 โดยชุดตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตามได้ร้อยละ 82.00 และการทดสอบพบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (b) สัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β) และการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

โมเดล	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	
	B	Std.Error	Beta	t
Constant	0.314	0.161		1.955
ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (X ₇)	0.421	0.033	0.552	12.692*
ด้านการยอมรับนับถือ (X ₃)	0.265	0.057	0.247	4.634*
ด้านนโยบายและการบริหารงาน (X ₅)	0.071	0.029	0.112	2.448*
ด้านความสำเร็จของงาน (X ₁)	0.139	0.058	0.099	2.398*

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่าตัวแปรอิสระที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการมีทั้งหมด 4 ตัวแปร และการทดสอบนัยสำคัญค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (b) พบว่าสัมประสิทธิ์ถดถอยทุกตัวพบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (X_7) ($\beta = 0.552$) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ (X_3) ($\beta = 0.247$) ด้านนโยบายและการบริหารงาน (X_5) ($\beta = 0.112$) และด้านความสำเร็จของงาน (X_1) ($\beta = 0.099$) ตามลำดับ สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.314 + 0.421 (X_7) + 0.265 (X_3) + 0.071 (X_5) + 0.139 (X_1)$$

จากสมการพบว่าความผูกพันในองค์ในรูปสมการถดถอยคะแนนดิบ เท่ากับ 0.134 โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (X_7) = 0.421 รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ (X_3) = 0.265 ด้านนโยบายและการบริหารงาน (X_5) = 0.071 ด้านความสำเร็จของงาน (X_1) = 0.139 ตามลำดับ

สมการพยากรณ์คะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_Y = 0.552 (X_7) + 0.247 (X_3) + 0.112 (X_5) + 0.099 (X_1)$$

จากสมการพบว่าความผูกพันในองค์ในรูปสมการถดถอยคะแนนมาตรฐาน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (X_7) = 0.552 รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ (X_3) = 0.247 ด้านนโยบายและการบริหารงาน (X_5) = 0.112 และด้านความสำเร็จของงาน (X_1) = 0.099 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษา ปัจจัยจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ในครั้งนี้พบว่า พนักงานมีระดับปัจจัยจูงใจในการทำงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ (1) ด้านความสำเร็จของงาน (2) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (3) ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน (4) ด้านการยอมรับนับถือ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปารีชาติ บัวเป็ง (2554), ธนรัฐ นาทอง (2556), วรารักษ์ ลีเลิศพันธ์ (2557), พลชัย หอมสุวรรณ (2558), และกาญจนา พันศรีทุม (2559) ที่พบว่าปัจจัยจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในด้านความสำเร็จของงาน พนักงานมองว่างานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่ตนมี และสามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งพนักงานและผู้บังคับบัญชามีความพึงพอใจในผลการทำงานร่วมกันในระดับดี ส่วนด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น พบว่าการทำงานในหน่วยงานของตนร่วมมือในการทำงานเป็นทีม อีกทั้งยังได้รับความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานและร่วมแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี และด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน พนักงานมองว่าบริษัทมีมาตรฐานเงินเดือนและค่าตอบแทนที่สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้อีกทั้งค่าตอบแทน ที่ตนได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และด้านการยอมรับนับถือ พนักงานรู้สึกว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของบริษัท

จากการศึกษายังพบอีกว่าปัจจัยจูงใจในการทำงาน ที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับน้อย 3 ด้าน คือ (1) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน (2) ด้านนโยบายและการบริหารงาน และ (3) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน พนักงานมองว่า บริษัทยังให้การสนับสนุนการพัฒนาพนักงานให้มีความเจริญเติบโตในสายงานทุกระดับขั้นน้อยเกินไป หากพิจารณาจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเห็นว่า เป็นพนักงานปฏิบัติการรายเดือน ร้อยละ 54.30 รองลงมา เป็นพนักงานปฏิบัติการรายวัน ร้อยละ 31.20 และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีถึงร้อยละ 72.20 จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ถึงความก้าวหน้าในการทำงาน

น้อย อีกทั้งบริษัทยังไม่มีระบบที่ชัดเจนในการพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม ตลอดจนการสนับสนุนพิจารณา คัดเลือกพนักงานให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถตามสายงาน ของบริษัทและต้นสังกัดมีน้อย ในภาพรวมพนักงาน จึงมองว่าการได้ร่วมงานกับบริษัทไม่ได้ทำให้ตนเองมีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพตามที่คาดหวังไว้เท่าที่ควร ส่วนด้าน นโยบายและการบริหารงาน พนักงานมองว่า นโยบายของบริษัทยังขาดความเป็นรูปธรรม ไม่มีความชัดเจนและไม่สามารถ ปฏิบัติได้จริง ขาดระบบการทำงานที่ดีที่เอื้อต่อคนทำงาน ผู้บริหารทุกระดับยังไม่สามารถเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่พนักงาน ตลอดจนระบบการปกครองภายในองค์กรยังขาดธรรมาภิบาลที่ดีในการบริหารจัดการ ไม่ได้นำระบบคุณธรรมมาใช้ในการ ขับเคลื่อนงาน ไม่มีความยุติธรรมเพียงพอ ส่วนด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่าพื้นที่ให้บริการมูมนั่งพักผ่อน พื้นที่สีเขียวมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานไม่ได้รับการซ่อมบำรุงให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานจริง การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานยังไม่เหมาะสม เช่น การตรวจวัดแสงสว่าง เสียง ความร้อน ความเย็น ตลอดจนการ ตรวจจับป้องกันอุบัติเหตุเชิงรุกยังขาดความจริงจังในการป้องกันอุบัติเหตุให้เป็นศูนย์ ล็อคเกอร์เก็บของไม่เพียงพอต่อการ ใช้ งานจริง สถานที่ในการจอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ใช้งานจริง

ผลการศึกษาระดับความผูกพันในองค์กรของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า พนักงาน มีระดับความผูกพันในองค์กร ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงตามลำดับรายด้าน คือ (1) ความเต็มใจในการที่จะทุ่มเท แรงกายและความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร (2) ความปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป (3) ความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิจิตรา สะสม (2559), ลลิตา จันทร์งาม (2559), ณัฐนรี ตันติชูวงศ์ (2559), พรหมมาตราชินดาโชติ สไบทิพย์ มงคลนิมิตร และธนภฤต สังข์เฉย (2563) ศึกษาเกี่ยวกับความผูกพันในองค์กรของพนักงาน ที่พบว่าพนักงานมีระดับความผูกพันในองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทแรงกายและความพยายาม เพื่อประโยชน์ต่อองค์กร พนักงานได้สะท้อนมุมมองว่า ในส่วนตัวของพนักงานนั้นได้พัฒนาตนเองโดยศึกษาความรู้ และนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ส่วนประเด็นการเสียสละผลประโยชน์ ส่วนตัว การทำงานล่วงเวลาแม้ว่าจะไม่ได้รับค่าตอบแทน การทำงานหนักและการสนับสนุนการทำงานทุกอย่าง เพื่อให้บริษัทประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย พบว่า ระดับความผูกพันในองค์กรอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านความ ปรารถนาที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กร และความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กรพบว่าระดับความผูกพัน ในองค์กรอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน โดยพนักงานได้สะท้อนมุมมองว่า บริษัทยังไม่สามารถ ตอบโจทย์ด้านความมั่นคง ในตำแหน่งหน้าที่การงานของพนักงานได้ ทำให้พนักงานรู้สึกขาดความภาคภูมิใจไม่ยากบอกใคร ๆ ว่าตนเป็น พนักงานของบริษัท โดยเฉพาะในหัวข้อที่ว่า บริษัทพยายามทุกวิถีทางที่จะหวงแหนพนักงานไม่ให้ลาออกจากองค์กร พนักงานได้สะท้อนความรู้สึกว่า ในปัจจุบันบริษัทยังให้การดูแลพนักงานและรักษาพนักงานไม่ให้ลาออกจากองค์กรอยู่ ในระดับน้อยมาก ในด้านความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมองค์กร พนักงานมองว่าผู้บริหารยังขาดความรู้ ความสามารถ ยังไม่มีความเป็นมืออาชีพพอ ทำให้เกิดวิกฤตศรัทธาต่อความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการในองค์กร ที่ขาดประสิทธิภาพ และที่สำคัญบริษัทยังให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรในระดับน้อย ส่งผลให้ มุมมองของพนักงานต่อภาพลักษณ์ขององค์กรขาดความน่าเชื่อถือ พนักงานขาดจิตสำนึกที่ดี และไม่รู้สึกมีความ ภาคภูมิใจในองค์กร

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัท แห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นวาระสำคัญขององค์กรที่จะต้องรีบไปทบทวน ปรับปรุง แก้ไข โดยเร่งด่วน ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจในการทำงานระดับน้อยมี 3 ด้าน คือ ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามลำดับ

ไตรมาส และปิดท้ายด้วยกิจกรรมใหญ่ประจำปีเพื่อมอบรางวัลประจำปี เป็นต้น (2) ในด้านความมั่นคงในองค์กร สิ่งที่บริษัทจะต้องพิจารณาดำเนินการ คือ จัดทำแผนพัฒนาพนักงานรายบุคคล (IDP) แผนงานด้านความความก้าวหน้าทางอาชีพ (Succession & Career Planning) และประกาศเป็นนโยบายที่ชัดเจน เพื่อให้พนักงานทุกคนรับทราบเกณฑ์คุณสมบัติและเตรียมตัวเองให้พร้อมสำหรับการประเมินประจำปี จัดสวัสดิการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์ในปัจจุบัน เป็นต้น (3) ในด้านความภาคภูมิใจในองค์กร สิ่งที่ต้องพิจารณา ดำเนินการ คือ สร้างความมั่นคงในคน ในงาน ในองค์กร แผนงานในการสร้างความมั่นคงในคน คือ การจัดทำแผนพัฒนาพนักงานรายบุคคล (IDP) แผนความความก้าวหน้าทางอาชีพ (Succession & Career Planning) เพื่อให้พนักงานรับทราบแนวทางในการเติบโตในสายงานของตนเอง โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาอาชีพ (Career Development) หมายถึงความก้าวหน้าหรือการเติบโตของพนักงานในการทำงานใดงานหนึ่งการพัฒนาอาชีพที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีปัจจัยสำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายของอาชีพ (Career Goal) ตลอดจนมีการวางแผนทางด้านอาชีพ (Career Planning) เพื่อให้ดำเนินไปตามเส้นทางอาชีพ (Career Path) ที่วางทิศทางไปสู่เป้าหมายไว้ การที่จะดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ได้ด้วยดีนั้นย่อมจะต้องมีการบริหารอาชีพ (Career Management) ที่ดีด้วย เพื่อที่จะทำให้เส้นทางอาชีพของแต่ละคนก้าวสู่ความสำเร็จนั่นเอง

องค์กรจะต้องพิจารณาปรับปรุง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของพนักงาน เพื่อเสริมสร้างระดับความพึงพอใจให้สูงขึ้นอันจะเป็นการปูฐานไปสู่ความผูกพันต่อองค์กรในอนาคต และเพื่อให้พนักงานเกิดความร่วมแรงร่วมใจ มองเห็นเป้าหมายเดียวกัน เพื่อให้ภารกิจขององค์กรลุล่วงไปด้วยดีและเกิดความยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. ความศึกษาปัจจัยจูงใจในการทำงานด้านอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อความผูกพันในองค์กร เช่น สภาพความเป็นอยู่ของพนักงานและครอบครัว คุณภาพชีวิตของพนักงาน ความเครียด ภาวะหนี้สินและเงินออม การวางแผนอนาคตในการทำงาน ฯลฯ เพื่อให้สามารถเจาะลึกถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบท และความต้องการ ของพนักงาน อันจะนำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนของบริษัท
2. ควรนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ ไปต่อยอดในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานในองค์กร
3. จัดกิจกรรมหรือเวทีร่วมระหว่างองค์กร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบหรือแนวทางในการสร้างเสริมปัจจัยจูงใจในการทำงานที่แต่ละองค์กรประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานในองค์กรให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา พันธุ์ศรีทุม. (2559). อิทธิพลของปัจจัยด้านความยึดมั่นผูกพันในงานความผูกพันต่อองค์กร และความพึงพอใจในงานที่ส่งผลต่อความตั้งใจลาออกของพนักงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐนรี ตันติชูวงศ์. (2559). ความผูกพันต่อองค์กรของนักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2549). การบริหารและจัดการมนุษย์ในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ประชาสัมพันธ์สยาม.

- ธนรัฐ นาทอง. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของพนักงานธนาคารออมสินภาค 5.**
การค้นคว้าอิสระสาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปาริชาติ บัวเป็ง. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท ไตกิ้น อินดัสทรีส์
ประเทศไทย (จำกัด).** การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
พรหมมาตราชินดาโชติ, สไบทิพย์ มงคลนิมิตร และธนภฤต สังข์เฉย. (2563) รายงานการวิจัยคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปี 2563. หน้า 46-76.
- พลชัย หอมสุวรรณ. (2558). **การศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กร
ของบริษัท ไทยมัย เทรตติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพัฒนารัฐบาลบริหารมนุษย์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิจิตร สะสม. (2559). **อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพัฒนารัฐบาลบริหารมนุษย์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลลิตา จันทรงาม. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารออมสินสำนักงานใหญ่.**
การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรารักษ์ ลีเลิศพันธ์. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง
คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน).** การค้นคว้าด้วยตนเองบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2553). **การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Jobsdb. (2561). **รู้จักลักษณะงาน HR ด้านต่าง ๆ ในปัจจุบัน.** สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม, 2564, จากเว็บไซต์ :
<https://th.jobsdb.com/th-th/articles>.
- Herzberg, F. (1959). Federick; Mausner, Bernard; and Synderman, **Block the Motivation to Work.**
New York: John Willey.
- Mowday, R.T., Steer, R. M., & Porter, L. W. (1982). **Employee organization linkages:
The psychology of commitment, absenteeism and turnover.** New York:
Academic Press.
- Northcraft, G. B., & Neale, M. A. (1991). The measurement of organizational commitment.
Journal of Vocational Behavior, 14, 244-247.

การศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้วัฒนธรรมองค์การ
สภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง

THE STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED ORGANIZATIONAL CULTURE
WORKING ENVIRONMENT AND THE TEAMWORK OF A COMPANY EMPLOYEE

กนิษฐา ปานิเสน¹ สุภากร รัตนชงค์² และ ศศิพร เหลืองไพฑูริย์³
Kanittha Panisen¹ Supakon Rattanachong² and Sasipon Leungpaithoon³

¹ นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล kanittha.pa@vru.ac.th

² นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล supakorn.rad@vru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
อีเมล sasipond@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ศึกษาการรับรู้วัฒนธรรมองค์การสภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง 2. เปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของพนักงานพนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาความสัมพันธ์ของ วัฒนธรรมองค์การกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง 4. ศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการทำงานกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานโรงพยาบาลหนองคายจำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การจากองค์กรของพนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งอยู่ในระดับมาก สภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก การทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. พนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3. การรับรู้วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของพนักงาน บริษัท ($r = .642^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 4. สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ($r = .678^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ

การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงาน การทำงานเป็นทีม

ABSTRACT

This is a "Study of the Relationships between Perceived Organizational Culture, Working and Teamwork of a Company Employee." The objectives of this research are (1) to study the level of perceived organizational culture, working environment and teamwork of a company employee, (2) compare teamwork of a support employee in some hospital with difference personal factors, (3) to study the relationships between perceived organizational culture and teamwork of a support employee in some hospital, and (4) to study the relationships between working environments and teamwork of support staff employees in some hospital.

The subjects of this study were 50 employees of Nong Khai Hospital. The instruments used are the Personal feature questionnaire, the Perceived Organizational Culture questionnaire, the Working Environment questionnaire, and Teamwork questionnaire. The Statistical analysis are percentage, mean, standard deviation, t-test, and One Way ANOVA (F test), and Pearson's correlation coefficient.

The research results showed that the level of perceived organizational culture from the support employees in some hospitals were at a high level, the working environment level was at a high level and teamwork was at the highest level. Secondly, support employees in some hospital with had differences in their personal factors, which were Gender, Age, Marriage Status, Education level, Working Experience duration (which were no significant difference). *Thirdly*, Perceived Organizational Culture correlated with Teamwork of a company employee ($r=.642^{**}$) significant at the 0.01 level. *Fourth*, Working Environment correlated with Teamwork of a company employee ($r=.678^{**}$) significant at the 0.01 level.

Keywords

Perceived Organizational Culture, Working Environment, Teamwork

ความสำคัญของปัญหา

สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ดูเหมือนจะอยู่ในช่วงขาลงและเต็มไปด้วยความไม่แน่นอนทุกอย่างเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงด้วยความรวดเร็วในมิติของการบริหารจัดการองค์กรแค่การปรับกลยุทธ์เพื่อต่อกับคู่แข่งก็เป็นเรื่องใหญ่แล้วยังต้องมาสู้กับคู่แข่งใหม่แห่งยุคสมัยอย่าง “เทคโนโลยีและความเร็ว” ที่พร้อมจะพลิกเกมธุรกิจตลอดเวลา ปัจจุบันที่หลายองค์กรกำลังปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วง 2 ไตรมาสที่ผ่านมาโดยอาจจะมีการปรับโครงสร้างที่ไม่สามารถปรับตัวและอยู่รอดได้แต่ก็ยังมีหลายองค์กรที่สามารถปรับตัวและรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที สิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับการปรับตัวในครั้งนี้คือเรื่องของวัฒนธรรมในองค์กรกระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นแล้วเกิดการแปลความหมายโดยอาศัยความเชื่อค่านิยมและประเพณีที่บุคลากรส่วนใหญ่ขององค์กรยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน และใช้เป็นแบบแผนในการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกขององค์กรวัฒนธรรมช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีได้ ช่วยส่งเสริมบรรยากาศทางจริยธรรมและส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนขององค์กร ดังนั้นเราจึงควรให้ความสำคัญและทำ

ความเข้าใจวัฒนธรรมองค์การให้มากยิ่งขึ้น ตามแนวคิดของ Daft (1999) อ้างถึงในนันทิยา จันทรเต็ย (2559) วัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. แบบปรับตัว 2. แบบมุ่งผลสำเร็จ 3. แบบเครือญาติ 4. แบบราชการ

ยังมีปัจจัยอีกหลากหลายที่มีส่วนช่วยเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน หนึ่งในนั้นก็คือสภาพแวดล้อมในการทำงาน หากองค์กรมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ยิ่งจะช่วยให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานและช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการทำงานให้มากยิ่งขึ้นและยังเป็นส่วนสำคัญในการช่วยลดอัตราการขาดงานของพนักงาน รวมทั้งช่วยเพิ่มขวัญกำลังใจในการทำงานของพนักงานและเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สนุกสนานปราศจากความเครียดอีกด้วย McKim (2003) อ้างถึงใน ได้อธิบายไว้ด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1. การดูแลผู้ปฏิบัติงาน 2. ความไว้วางใจ 3. โครงสร้างขององค์กร 4. ความรู้สึกกลมกลืนเป็นพวกเดียวกัน

การทำงานเป็นทีมถือว่าเป็นหัวใจหนึ่งในการทำงานร่วมกัน องค์กรที่สามารถสร้างและพัฒนาทีมให้ทำงานร่วมกันได้จะเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็วการทำงานเป็นทีมตามแนวคิดของ Romig (1996) หมายถึงพฤติกรรมของพนักงานที่แสดงต่อสมาชิกในทีมโดยรับผิดชอบและใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายเดียวกันซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้ 1. การติดต่อสื่อสาร 2. การร่วมมือ 3. การประสานงาน 4. การมีความคิดสร้างสรรค์ 5. การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

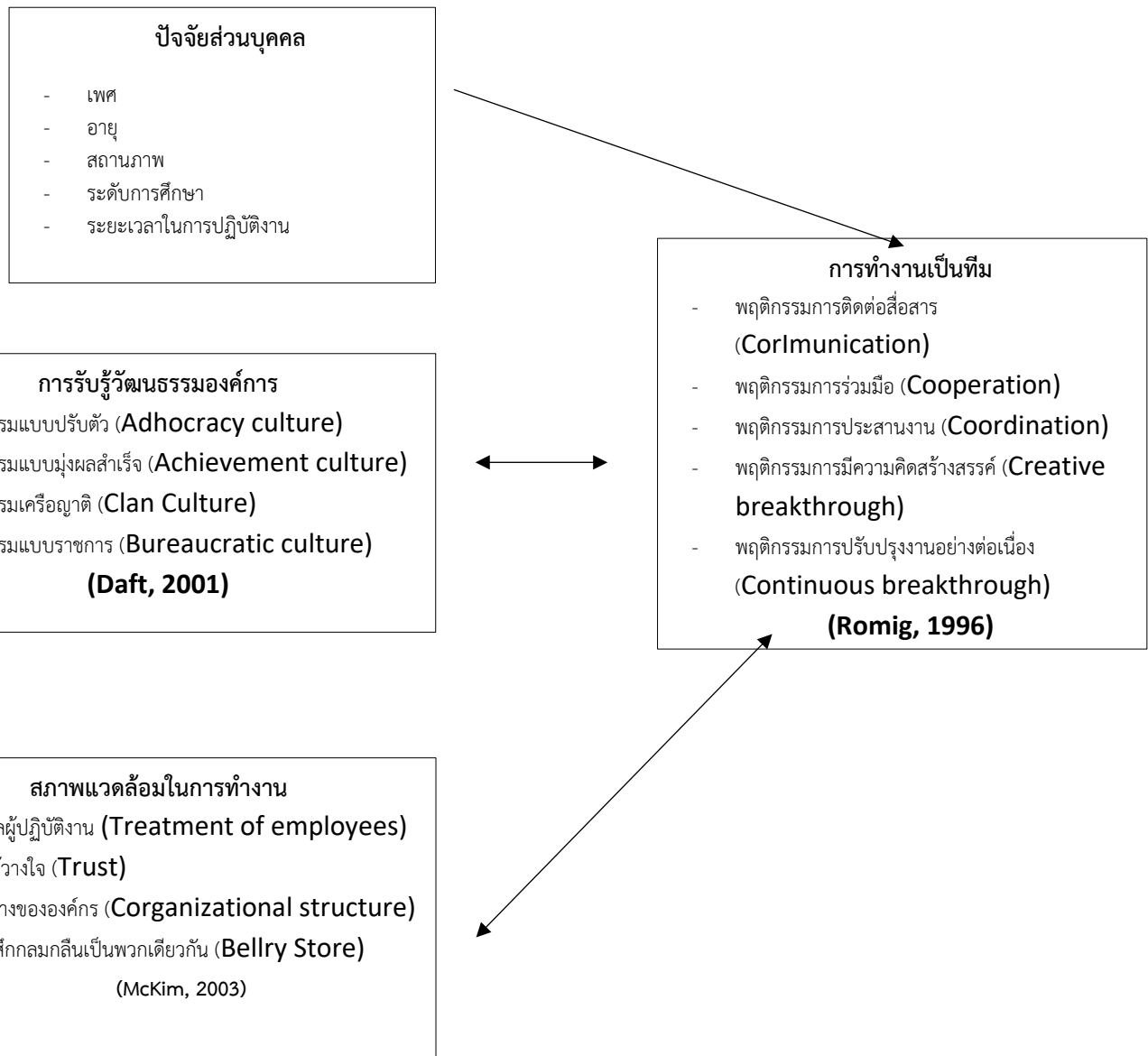
จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการรับรู้วัฒนธรรมองค์การและสภาพแวดล้อม ในการทำงานน่าจะมีบทบาทสำคัญต่อการทำงานเป็นทีม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง เพื่อนำผลที่ได้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและปรับปรุงการบริหาร ให้เกิดประโยชน์และธำรงรักษาทำให้พนักงานยังคงอยู่กับองค์กรและ ทำตามเป้าหมายขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การสภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง
2. เปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของพนักงานพนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่งแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของ วัฒนธรรมองค์การ กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง
4. ศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการทำงานกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของพนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 พนักงานที่มีเพศแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 พนักงานที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 พนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่าง

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้วัฒนธรรมองค์การและการทำงานเป็นทีมของพนักงานมีความสัมพันธ์กัน
สมมติฐานที่ 3 สภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานมีความสัมพันธ์กัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พนักงานฝ่ายสนับสนุนของโรงพยาบาลหนองคาย จำนวน 50 คน, (กลุ่มงานทรัพยากรบุคคล โรงพยาบาลหนองคาย, 2563)

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

พนักงาน หมายถึง บุคลากรสายสนับสนุนงานบริหารโรงพยาบาลหนองคาย ที่อยู่ในกลุ่มอำนวยการ, กลุ่มงานการเงิน, กลุ่มงานพัสดุ, กลุ่มงานบัญชี, กลุ่มงานบริหารทั่วไป, กลุ่มงานทรัพยากรบุคคล, กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ, กลุ่มจัดเก็บรายได้, กลุ่มพัฒนาคุณภาพ, กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการ, กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรบุคคล, กลุ่มงานเวชภัณฑ์และวัสดุทันตกรรม, งานศูนย์สื่อสาร และงานธุรการ (กลุ่มงานทรัพยากรบุคคล โรงพยาบาลหนองคาย, 2563)

บุคลากรสายสนับสนุนงานบริหาร (Support employee) หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการในหน้าที่สายสนับสนุนบริการ ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับระบบงานบริหารจัดการการสนับสนุนให้บริการของหน่วยงาน (กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2560)

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. เพศ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิง
2. อายุ หมายถึง ช่วงเวลาที่ดำรงชีวิตอยู่, ช่วงเวลานับตั้งแต่เกิดหรือมีมาจนถึงเวลาที่ตอบแบบสอบถาม
3. สถานภาพ หมายถึง สถานภาพการครองคู่ระหว่างชายกับหญิงในการเป็นสามีภรรยา ประกอบด้วย โสด สมรส หม้ายหรือหย่าร้าง
4. ระดับการศึกษาสูงสุด หมายถึง การศึกษาระดับสูงสุดที่ท่านใช้ในการสมัครงาน ประกอบด้วยต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาทำงานของลูกจ้างที่ปฏิบัติงานกับนายจ้าง โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ระบุไว้ในสัญญาว่าจ้าง

การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ (Perceived Organizational Culture) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลถูกกระตุ้นแล้วเกิดการแปลความหมายโดยอาศัยความเชื่อ ค่านิยม และประเพณี ที่บุคลากรส่วนใหญ่ขององค์การยอมรับและปฏิบัติร่วมกันและใช้เป็นแบบแผนในการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกขององค์การ ซึ่งส่งผลให้สามารถแยกแยะองค์การหนึ่งออกจากอีกองค์การหนึ่ง ตามแนวคิดของ Daft (1999) มาใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ

1. วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว (Adaptability Culture) คือ ผู้นำในองค์การจะมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความเปลี่ยนแปลงด้วยการกระตุ้นพนักงานให้กล้าเสี่ยงกล้าทดลองคิดทำในสิ่งใหม่ๆ เน้นการให้รางวัลแก่ผู้ที่ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นพิเศษ พัฒนาการทำงานใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และสนับสนุนให้พนักงานตัดสินใจได้อย่างอิสระ

2. วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achievement Culture) คือ ผู้บริหารและบุคลากรในองค์การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการทำตามเป้าหมายขององค์การ มีเป้าหมายมุ่งให้บริการลูกค้า โดยพนักงานที่ผลงานดีจะได้ค่าตอบแทนเหมาะสมกับผลงาน

3. วัฒนธรรมองค์การแบบเครือญาติ (Clan Culture) คือ ผู้บริหารและพนักงานให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของพนักงาน บรรยากาศในการทำงานจะคล้ายครอบครัวมุ่งเน้นความร่วมมือความเอาใจใส่เอื้ออาทรให้ความสำคัญในการส่งพนักงานไปฝึกอบรม พัฒนาทักษะตนเองให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก

4. วัฒนธรรมองค์การแบบราชการ (Bureaucratic Culture) คือ ผู้บริหารและพนักงานให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อม นโยบาย กฎระเบียบเฉพาะภายในองค์การ มุ่งการยึดถือและปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความคงเส้นคงวา เพื่อให้เกิดความมั่นคงความมีระเบียบ ทำให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่ำในการวัด (วารสาร เอกอัจฉริยา, 2557)

สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Environment) หมายถึง การรับรู้ของพนักงานที่มีต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบบุคคลที่ส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยในการทำงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้นซึ่งจะทำให้สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามแนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของ McKim (2003) อ้างถึงใน นฤมล ศิลวีศาล(2560) ประกอบด้วย

1. การดูแลผู้ปฏิบัติงาน (Treatment of employees) หมายถึง การรับรู้ของพนักงานที่มีต่อผู้บริหารและทีมงานในการช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาในการทำงานและส่งเสริมให้มีคุณค่า มีความรู้ การพัฒนาทักษะและความก้าวหน้าในอาชีพ การให้ความเคารพและยอมรับนับถือ มีการให้รางวัลเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ เช่น การกล่าวคำชมเชยให้พนักงานรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองนั้นมีคุณค่า เป็นต้น ได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมกันยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกัน การคงไว้ซึ่งการเป็นส่วนบุคคล และการจัดให้มีวันหยุดเพื่อมีเวลาพักผ่อนร่วมกับครอบครัว

2. ความไว้วางใจ (Trust) หมายถึง การรับรู้ของพนักงานที่มีต่อผู้บริหารและทีมในการแสดงความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกันทำให้พนักงานรู้สึกได้รับการสนับสนุนและรู้สึกผ่อนคลายเมื่อต้องเผชิญกับภาวะเสี่ยงทำให้ทำงานได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้และได้รับการแลกเปลี่ยนความรู้หรืองานใหม่ๆ และเปิดใจกว้างต่อความคิดของบุคคลอื่น มีการมอบหมายความรับผิดชอบงานตามความเหมาะสมของความรู้และความสามารถได้รับมอบหมายงานใหม่ ๆ มีความรับผิดชอบสูงขึ้นและท้าทายความสามารถ มีการประเมินผลงานครบทุกด้านแบบโปร่งใสและเปิดเผย

3. โครงสร้างขององค์กร (Organizational structure) หมายถึง การรับรู้ของพนักงานที่มีต่อผู้บริหารและทีมในการสื่อสารและมารยาทที่ดีมีการให้ความร่วมมือกันยึดถือหลักปรัชญา กฎระเบียบ พันธกิจที่ชัดเจน และโครงสร้างการบริหารขององค์กรเกิดการแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้บริหารสู่พนักงานระดับปฏิบัติการและร่วมมือกันตัดสินใจ องค์กรจัดวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม

4. ความรู้สึกกลมกลืนเป็นพวกเดียวกัน (Feelling tone) หมายถึง การรับรู้ของพนักงานที่มีต่อทีมและสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทีม สร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน ในการแสดงความรู้สึกกลมกลืนเป็นพวกเดียวกันภายในสถานที่ทำงาน ทำให้รู้สึกปลอดภัยทั้งด้านกายภาพและอารมณ์ (นฤมล ศิลวีศาล, 2560)

การทำงานเป็นทีม (Teamwork) ตามแนวคิดของ Romig (1996) หมายถึง พฤติกรรมของพนักงานที่แสดงต่อสมาชิกในทีมโดยรับผิดชอบและใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายเดียวกันซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการประเมินการทำงานเป็นทีมซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึง พฤติกรรมของพนักงานที่มีต่อสมาชิกในสายงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างอิสระรับฟังความคิดเห็นตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันมีการติดต่อสื่อสารที่ดีชัดเจน และเข้าใจง่าย มีการนัดพบปะพูดคุยประชุมแก้ปัญหาปรึกษาหารือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันหรือป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นด้วยความจริงใจ

2. พฤติกรรมการร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง พฤติกรรมของพนักงานที่มีต่อสมาชิกในสายงานในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยความเต็มใจร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงานหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้ทีมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. พฤติกรรมการประสานงาน (Coordination) หมายถึง พฤติกรรมของพนักงานที่มีต่อสมาชิกในสายงานในการจัดระเบียบการทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกันภายในทีมหรือระหว่างทีมซึ่งเป็นความรับผิดชอบร่วมกันมีการจัดการความขัดแย้งเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยความรวดเร็ว

4. พฤติกรรมที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative breakthrough) หมายถึง พฤติกรรมของพนักงานที่มีต่อสมาชิกในสายงานในการร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงงานโดยการคิดค้นวิธีการปฏิบัติการใหม่ ๆ ซึ่งมีผลทำให้การทำงานเกิดความสะดวกรวดเร็วและประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

5. พฤติกรรมการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (Continuous breakthrough) หมายถึง พฤติกรรมของพนักงานที่มีต่อสมาชิกในสายงานในการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการทำงานลดระยะเวลาการทำงานโดยมีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ (กานต์นลิน คงศักดิ์, 2554)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยมีแนวทางพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้

1. พัฒนาข้อคำถามจากแบบสอบถามที่สร้างโดยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
2. นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนรวม 3 ท่าน เพื่อทดสอบการตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ตามสูตร CVR (Content Validity Ration) โดยข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การทดสอบจะต้องมีค่าอัตราส่วนความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ในพนักงานบริษัทเอกชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 30 คน เพื่อทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach Alpha Coefficient) โดยทั้งฉบับอยู่ที่ .952 โดยที่การรับรู้วัฒนธรรมองค์การมีค่าอยู่ที่ .932 สภาพแวดล้อมในการทำงาน .975 และการทำงานเป็นทีม .984 ตัดข้อคำถามที่ค่าความเชื่อมั่นต่ำออก จึงได้แบบสอบถามที่นำไปเก็บข้อมูลจริง โดยสรุปมีข้อคำถามทั้งหมด 82 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการติดต่อประสานงานกับองค์การที่ศึกษาเพื่อแจ้งความประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยทำหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือจากพนักงาน ซึ่งมีการชี้แจงไว้ว่า ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามเป็นเพียงข้อมูลในการศึกษาเท่านั้นไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงานแต่อย่างใด หลังจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
จำแนกตามวัตถุประสงค์การนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. ความถี่ (frequency) และ ร้อยละ (percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำเสนอระดับของตัวแปร
3. ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อนำเสนอค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มประชากร พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 40 คน (ร้อยละ 80.0) อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 22.0) สถานภาพโสด มีจำนวน 24 คน (ร้อยละ 48.0) ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 16 คน (ร้อยละ 32.0) และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-10 ปี มีจำนวน 23 คน (ร้อยละ 46.0)

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ศึกษา พบว่า บุคลากรมีระดับระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การและระดับ
สภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	μ	P	ระดับ
1. การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ	4.07	0.425	มาก
1.1 แบบปรับตัว	4.12	0.462	มาก
1.2 แบบมุ่งผลสำเร็จ	3.45	0.423	มาก
1.3 แบบเครือข่าย	4.07	0.511	มาก
1.4 แบบราชการ	3.14	0.434	ปานกลาง
2. สภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.11	0.504	มาก
2.1 ด้านการดูแลผู้ปฏิบัติงาน	4.07	0.557	มาก
2.2 ด้านความไว้วางใจ	4.06	0.521	มาก
2.3 ด้านโครงสร้างขององค์กร	4.12	0.499	มาก
2.4 ด้านความรู้สึกลมกลืนเป็นพวกเดียวกัน	4.18	0.629	มาก
3. การทำงานเป็นทีม	4.23	0.550	มากที่สุด
3.1 ด้านพฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร	4.13	0.551	มาก
3.2 ด้านพฤติกรรมการร่วมมือ	4.37	0.597	มากที่สุด
3.3 ด้านพฤติกรรมการประสานงาน	4.26	1.168	มากที่สุด
3.4 ด้านพฤติกรรมการมีความคิดสร้างสรรค์	4.21	0.603	มากที่สุด
3.5 ด้านพฤติกรรมการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.608	มาก

หมายเหตุ : การแปลผลค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 น้อยที่สุด, 1.81 – 2.60 น้อย, 2.61 – 3.40 ปานกลาง,
3.41 - 4.20 มาก, 4.21 - 5.00 มากที่สุด

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 พนักงานที่มีเพศแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ T-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ .0750 ($T = 1.053$) ซึ่งมีความมากกว่า .05 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1.1 เพศชายและเพศหญิงมีการทำงานเป็นทีมที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ .375 ($F = 1.031$) ซึ่งมีความมากกว่า .05 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1.2 พนักงานที่มีอายุแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 พนักงานที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ .229 ($F = 1.520$) ซึ่งมีความมากกว่า .05 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1.3 พนักงานที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 พนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ .205 ($F = 1.640$) ซึ่งมีความมากกว่า .05 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1.4 พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 พนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีการทำงานเป็นทีมแตกต่างกัน เมื่อทดสอบด้วยสถิติ F-test พบว่า ค่า P-value มีค่าเท่ากับ .0785 ($F = 0.356$) ซึ่งมีความมากกว่า .05 พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 1.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานมีความสัมพันธ์กัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ	การทำงานเป็นทีม
การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ	1	
การทำงานเป็นทีม	.642**	1

การรับรู้วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ($r = .642^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 3 สภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานมีความสัมพันธ์กัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	สภาพแวดล้อมในการทำงาน	การทำงานเป็นทีม
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	1	
การทำงานเป็นทีม	.678**	1

สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ($r = .678 **$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Pearson's correlation coefficient) พบว่ามี สภาพแวดล้อมในการทำงาน การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กัน

5.2.1 สภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ เตชะอุดมเดชและคณะ (2559) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบทในการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการทำงานเป็นทีม และสามารถทำนายประสิทธิผลของการทำงานเป็นทีมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาสารนครเชียงใหม่ได้ ($R^2 = .55 .60$ และ $.69$) ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจน์ชยารัตน์ อุดคามีและคณะ (2561) พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานโดยรวมทุกมิติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.35$) และสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลแพร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .689$)

5.2.2 การรับรู้วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแอนนา สุภศร และคณะ (2556) ที่พบว่า พนักงานบริษัท บริการวิศวกรรม จำกัด มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์การโดยรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.651 และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้วัฒนธรรมองค์การแบบราชการ ระบบการทำงานในองค์การ มีความคงเส้นคงวาไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางองค์กรจึงควรให้การสนับสนุน ในการส่งเสริมการรับรู้วัฒนธรรมองค์การแบบราชการ เพิ่มมากขึ้นเพื่อพัฒนาการรับรู้วัฒนธรรมองค์การ ให้อยู่ในระดับมากต่อไป
2. จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าระดับสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านพฤติกรรมติดต่อสื่อสาร ในข้อ ท่านมีการประชุมเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นทางองค์กรจึงควรให้การสนับสนุนในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านพฤติกรรมติดต่อสื่อสารเพิ่มมากขึ้นเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้อยู่ในระดับมากต่อไป
3. จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าการรับรู้วัฒนธรรมองค์การและสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กัน เพราะฉะนั้นองค์กรควรให้การสนับสนุนในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการรับรู้วัฒนธรรมองค์การแก่พนักงานเพิ่มมากขึ้นเสริมสร้างและปรับปรุงการบริหารองค์กร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และธำรงรักษาทำให้พนักงานยังคงอยู่กับองค์กรและทำตามเป้าหมายขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่งซึ่งอาจมีความแตกต่างจากบริษัทอื่น ๆ เนื่องจากบริบทในการทำงานที่มีความแตกต่างกัน เช่น องค์ประกอบของทีม เป็นต้น จึงควรมีการศึกษาการทำงานเป็นทีมของบริษัทอื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปสำหรับการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องทำการศึกษาความสัมพันธ์การรับรู้วัฒนธรรมองค์การ สภาพแวดล้อมในการทำงานและการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทแห่งหนึ่ง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพียงด้านเดียวยังเป็นข้อจำกัด สำหรับการวิเคราะห์ผลที่ได้รับในอนาคตต่อไปควรใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะการสัมภาษณ์ควบคู่กับแบบสอบถามซึ่งจะช่วยให้การแปลความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูลมีลักษณะที่ถูกต้องและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้ข้อมูลในการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรขยายขอบเขตการวิจัยไปสู่บริษัทอื่น ๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

- กัญจน์ชยารัตน์ อุดคำมี. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลแพร่. หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กานต์นลิน คงศักดิ์. (2554). คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมและพฤติกรรมการทำงานเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานไปรษณีย์สังกัดไปรษณีย์เขต 7. หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิราภรณ์ เตชะอุดมเดช. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่. หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (แขนงวิชาการบริหารการพยาบาล) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ตติยา ผาสุข. (2559). การรับรู้วัฒนธรรมองค์การการรับรู้ความสามารถของตนเองและความตั้งใจอยู่ในงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลแห่งหนึ่งโดยมีความพึงพอใจในงานเป็นตัวแปรสื่อ. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทิยา จันท์तीय. (2559). การศึกษาวัฒนธรรมองค์การของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 9(19). 177-190
- นฤมล ศิลวิศาล. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การปฏิบัติงานการอบรมเฉพาะทางความฉลาดทางอารมณ์สภาพแวดล้อมในการทำงานกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยวิกฤตศัลยกรรมหัวใจและทรวงอกโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ. หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตรคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สวรรยา ศรีสันติสุข. (2561). การรับรู้วัฒนธรรมองค์การที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของแรงงานชาวพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.

แอนนา สุภศร. (2556). ความแตกต่างของประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมและความสัมพันธ์การรับรู้วัฒนธรรม
องค์การของพนักงาน บริษัท บริการวิศวกรรม จำกัด. วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 8(2).

Romig, D. A. (1996). **Breakthrough teamwork: Outstanding result using structured teamwork.**
Chicago: Irwin.

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการบังคับใช้ประกาศห้ามขายเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563

LEGAL ISSUES REGARDING THE ENFORCEMENT OF ALCOHOL BEVERAGE PROHIBITION
MEASURES BY ELECTRONIC METHOD OR ELECTRONIC SALE 2020

กมลทิพย์ แซ่ท้าว¹ และ ภาวิตา คำชาย²
Kamonthip Saethow¹ and Pawita Kakhai²

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440067@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล Pawita.ka@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรืออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น เนื่องจากความรวดเร็วในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถส่งต่อข้อมูลข่าวสารให้แพร่กระจายไปในวงกว้างได้อย่างสะดวก อีกทั้งวิวัฒนาการในการใช้เทคโนโลยีมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้กลุ่มธุรกิจบางประเภทผู้ประกอบการ และร้านค้าบางส่วนหันมาใช้ช่องทางในการโฆษณา ส่งเสริมการขายผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น จึงเกิดเป็นธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ที่สามารถซื้อขายกันได้ทุกที่ ทุกเวลา ทั้งนี้รูปแบบการค้าได้ขยายไปถึงการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยส่งผลให้ยากต่อการควบคุมเกี่ยวกับวันเวลา สถานที่ และบุคคลตามที่กฎหมายกำหนด รัฐจึงมีกรออกประกาศห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการ หรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้เยาวชนสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย และลดผลกระทบอันเกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงเกิดเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ประกาศดังกล่าวเป็นมาตรการที่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการหรือไม่ กล่าวคือ เป็นการกีดกันช่องทางทางการค้าของผู้ประกอบการขนาดย่อมหรือไม่อย่างไร และประเด็นที่สอง บทบัญญัติในประกาศดังกล่าวที่ว่า “...โดยผู้ขาย และผู้บริโภคซื้อขายกันได้โดยไม่ต้องพบกัน” นั้น มีขอบเขตเพียงใด และต้องตีความให้ครอบคลุมมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยพบว่าการห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรงไม่ว่าวิธีใด ๆ เว้นแต่จะเป็นการซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเองแม้จะเป็นวิธีการทางออนไลน์เช่นเดียวกันก็สามารถทำได้ ซึ่งปัญหาในเรื่องการกีดกันธุรกิจรายย่อย ดังนั้นประเทศไทยควรนำแนวคิดการปรับปรุงแบบเงื่อนไขการอนุญาตของพระราชบัญญัติการออกใบอนุญาต พ.ศ. 2546 ของประเทศอังกฤษมาใช้ ส่วนการตีความถ้อยคำในประกาศฯ ที่ว่า “...โดยผู้ขาย และผู้บริโภคซื้อขายกันได้โดยไม่ต้องพบกัน” ยังไม่มีความชัดเจน จึงควรเพิ่มคำนิยามของคำว่าโดย ไม่พบหน้ากันไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 เป็นว่า โดยไม่พบหน้ากัน หมายความว่า “ตลอดระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ที่มีการแสดงเจตนาซื้อขายจนถึงการชำระเงินซึ่งรวมถึงเวลาในการชำระเงิน ปลายทางด้วย”

คำสำคัญ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อิเล็กทรอนิกส์ การขาย และบริการ

ABSTRACT

Presently, electronic media or the internet plays an important role in daily life. Due to the quickness in news recognition and ability to spread the information, including the development of technology, it leads to the situation where some businesses, merchants, and vendors apply the electronic method to advertise their services which is called e-commerce. Such a method provides stakeholders to sell and buy goods anywhere and anytime. Consequently, e-commerce is expanded to the sale of spirits and alcohol drinking, which is hard to control. Therefore, the government issued the legislation called ALCOHOL BEVERAGE PROHIBITION MEASURES BY ELECTRONIC METHOD OR ELECTRONIC SALE 2020 to provide a measure for preventing adolescents from easily reaching the product and reducing the effect from alcohol drinking. As a result, the researcher is interested in studying 2 topics. First is the discrimination of this legislation over small vendors. Second is the interpretation of the legislation stating “... which seller and buyer come into a contract without meeting”. The researcher found that big companies or enterprises are exempted from banning online alcohol sales while small vendors or individuals are prohibited. Precisely, this legislation prone to discriminate against small alcohol sellers in running their business. Therefore, to cope with the situation, the state should allow alcohol vendors in small retail business to sell alcohol online and keep them on track by enforcing a license as well as doing in England. As the result of the discursive interpretation on “seller and buyer come into a contract without a meeting, the above-mentioned definition should be thoroughly determined. So, the message “... Throughout the period starting from the intention of the purchase to the payment, including the time for the cash on delivery...” should be added to describe how seller and buyer come into a contract without meeting.

Keywords

Alcohol, Electronic, Sales and Service

ความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การบริโภค หรือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยปัจจุบัน มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค ทำให้ผู้ประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการแข่งขันกันโดยใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่จะเจาะกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง และสะดวก เพื่อกระตุ้นให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นซึ่งกลยุทธ์ที่ถูกนำมาใช้กันมากในปัจจุบัน คือ การขายผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ ด้วยเหตุผลที่ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นตัวกลางที่ทำให้ผู้คนสามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดต้นทุนในการผลิตสื่อโทรทัศน์ อีกทั้งยังสามารถเจาะจงไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการได้โดยตรง และสามารถรับการตอบสนองกลับมามีอย่างรวดเร็ว และแพร่กระจายในวงกว้าง จึงเกิดเป็นธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการพาณิชย์

อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ส่งผลให้ภาคธุรกิจ และผู้ประกอบการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาคธุรกิจรายใหญ่ หรือรายเล็กย่อมไม่สามารถหลีกเลี่ยงการตลาดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือการซื้อขายแบบออนไลน์ (Online) ได้ ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็เช่นกัน โดยมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่า “การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์” โดยมีการเผยแพร่โฆษณาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต และบริการส่งมอบ (Delivery) ถึงบ้านของผู้ซื้อ

ด้วยเหตุนี้ การซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การควบคุมเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดเป็นเรื่องที่ยากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจต่าง ๆ ได้ใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์เนื่องจากกฎหมายของไทยยังบังคับใช้ไม่ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน นอกจากนี้ไม่ปรากฏว่ามีกระบวนการของรัฐเข้าไปควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ขึ้นก็ตาม ก็ได้มีบทบัญญัติห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการออนไลน์ไว้แต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 วรรคหนึ่ง เห็นได้ว่า มีการบัญญัติให้การขายนั้นจะต้องมีการกระทำใด ๆ ที่แสดงให้ผู้บริโภคได้เห็นภาพเครื่องดื่ม ชื่อ เครื่องหมาย แสดงราคาเพื่อตัดสินใจซื้ออันเป็นประโยชน์ทางการค้าจึงจะเป็นการโฆษณา อยู่ในตัวซึ่งทำให้ผู้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์เข้าข่ายกระทำความผิด หากผู้ขายเป็นผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีการขายแบบออนไลน์ด้วย ย่อมสามารถใช้ข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในมาตรา 32 วรรคสองที่กำหนดให้ผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โฆษณา และประชาสัมพันธ์ได้โดยให้กระทำเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคมโดยไม่ปรากฏภาพของสินค้า หรือบรรจุกฎหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งแสดงภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่ม อย่างไรก็ตาม หากพบว่าร้านค้ามีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์โดยไม่แสดงภาพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แสดงเพียงชื่อ และราคาเท่านั้น เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 32 ประกอบกันแล้วร้านค้าดังกล่าวมิใช่ผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่อมเข้าข่ายห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้ มาตรา 32 วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยสิ้นเชิง แต่พบว่าพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 155 ได้มีการกำหนดให้ผู้ประสงค์จะขายสุรานั้นสามารถขายได้โดยการยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต โดยขอใบอนุญาตให้ตรงกับปริมาณเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สุรา) ที่ประสงค์จะขายในแต่ละครั้ง และใบอนุญาตนั้นใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตตลอดจนต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยตามมาตรา 178 ดังนั้น มีข้อสังเกตว่า ในกรณีของการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือซื้อขายแบบออนไลน์นั้นไม่มีการแสดงใบอนุญาตไว้ที่หน้าเว็บไซต์จึงทำให้ยากต่อการควบคุม หรือตรวจสอบใบอนุญาต และการเสียหายของผู้ขายเนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้ต้องแสดงใบอนุญาตในหน้าเว็บไซต์ ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ขายอาจใช้ช่องว่างนี้ ในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยไร้กระบวนการตรวจสอบได้นั่นเอง (ปริธา ปิติวัฒน์ภทร. 2562: 84-88)

ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการ หรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ซึ่งออกมาเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนใหญ่หรือเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) โดยเนื้อหาสำคัญเป็นการห้ามมิให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภค

โดยตรง หรือดำเนินการใด ๆ ในลักษณะการเชิญชวนให้ซื้อ การเสนอขายหรือการขายสินค้าหรือบริการต่อผู้บริโภค โดยตรงด้วยการตลาดหรือบริการการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ขายและผู้บริโภคซื้อขายได้โดยไม่ต้องพบหน้า ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นที่สามารถซื้อขายได้ โดยจะต้องเป็นการซื้อขายกันโดยทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ร้านค้า ร้านอาหาร หรือสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

จากประกาศดังกล่าวข้างต้นเกิดเป็นปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาใน 2 ประเด็น กล่าวคือ

ประเด็นแรก ประกาศดังกล่าวเป็นมาตรการที่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการหรือไม่ กล่าวคือ เป็นการกีดกันช่องทางทางการค้าของผู้ประกอบการขนาดย่อมหรือไม่อย่างไร เนื่องจากเนื้อหาในประกาศดังกล่าวมีใจความในการห้ามไม่ให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรงไม่ว่าวิธีใด ๆ เว้นแต่จะเป็นการซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเองแม้จะเป็นวิธีการทางออนไลน์เช่นเดียวกันก็ไม่สามารถทำได้

ประเด็นต่อมา คือ บทบัญญัติในประกาศดังกล่าวที่ว่า “...โดยผู้ขาย และผู้บริโภคซื้อขายกันได้โดยไม่ต้องพบกัน” นั้น มีขอบเขตเพียงใด และต้องตีความให้ครอบคลุมมากน้อยเพียงใด เริ่มตั้งแต่การแสดงเจตนา หรือตลอดระยะเวลาที่ยังไม่มีการส่งมอบ หรือการเสนอขายต่อผู้บริโภคโดยตรง เช่น หากมีการซื้อขายในหอพักโดยมีการสั่งซื้อผ่านวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ แต่ได้มีการส่งมอบโดยตรง ถือเป็นกรพบหน้ากันหรือไม่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องตีความเพิ่มเติมอีกกรณีหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ทั้งทางบวกและทางลบกับผู้ใดบ้าง
2. เพื่อให้ทราบถึงขอบเขต และการตีความบทบัญญัติในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ที่ว่า “...โดยผู้ขายและผู้บริโภคซื้อขายกันได้โดยไม่ต้องพบกัน”
3. เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

ทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการขายทางอิเล็กทรอนิกส์

ราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำนิยามของคำว่า “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือสุรา” หมายถึงว่า เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของเอทิลแอลกอฮอล์ ที่ได้มาจากการหมักข้าว และผลไม้ต่าง ๆ เข้ากับยีสต์ปริมาณของเอทิลแอลกอฮอล์ที่ผสมอยู่ในแอลกอฮอล์หรือสุรานั้นมีปริมาณที่แตกต่างกันออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ให้คำนิยามคำว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขาย และการสื่อสารการตลาด ไว้ดังนี้

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

“ขาย” หมายความว่ารวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขายการแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

สำหรับสุรตามกฎหมายว่าด้วยสุรานั้นตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 152 ได้ให้คำนิยามของสุรา ดังนี้

“สุรา” หมายความว่า ความรวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มาตรา 4 ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่า อิเล็กทรอนิกส์ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ไว้ดังนี้

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์บน ไฟฟ้าคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น

“การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การส่งหรือรับข้อความด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคมาตรา 3 ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่า บริการผู้บริโภค และผู้ประกอบการธุรกิจ ไว้ดังนี้

“บริการ” หมายความว่า การรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใด ๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นแต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงาน

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อใช้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้าหรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย

2. หลักกฎหมาย

2.1 หลักกฎหมายจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563

โดยเนื้อหาในประกาศนี้เป็นการกำกับดูแลและควบคุมวิธีการจำหน่ายในลักษณะเชิญชวนให้ซื้อหรือเสนอขายแก่ผู้บริโภคโดยตรงผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประโยชน์ทางการค้า ซึ่งไม่รวมถึงซื้อขายและการชำระราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ร้านค้า ร้านอาหาร หรือสถานที่ที่ให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยมีเจตนารมณ์ในการป้องกันมิให้เยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย และลดผลกระทบที่เกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งนี้ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 30 (6) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ข้อ 1 ห้ามผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรงหรือเป็นการดำเนินการใด ๆ ในลักษณะการเชิญชวนให้ซื้อ การเสนอขายหรือการขายสินค้าหรือบริการต่อผู้บริโภคโดยตรงด้วยการตลาดหรือบริการการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ขายและผู้บริโภคซื้อขายได้โดยไม่ต้องพบกัน

ข้อ 2 ประกาศนี้ไม่ใช้บังคับแก่กรณีการซื้อขายและการชำระราคาเครื่องตีแมลงกอสอลล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ร้านค้า ร้านอาหาร หรือสถานที่ที่ให้บริการเครื่องตีแมลงกอสอลล์

2.2 หลักกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 40 บัญญัติว่า

บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบ การประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

ดังนั้นตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวเป็นการให้เสรีภาพแก่บุคคลใด ๆ ในการประกอบอาชีพหรือประกอบธุรกิจใดก็ได้ถ้าอาชีพหรือธุรกิจนั้น ไม่ได้มีกฎหมายห้ามไว้โดยชัดแจ้งหรือในบางกรณีอาจมีกฎหมายบัญญัติจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการประกอบธุรกิจนั้นไว้ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วยเช่นกัน

ซึ่งในปัจจุบันมีการประกอบอาชีพหรือธุรกิจบนเครือข่ายออนไลน์มากขึ้น หรือที่เรียกว่าการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Commerce โดยเป็นการซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตหรือบนเครือข่ายออนไลน์ที่ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายมีความสะดวกสบาย รวดเร็ว อย่างไรก็ตาม หากไม่มีกฎหมายใดห้ามไว้ บุคคลใดจะขายสิ่งใดด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ถือเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ทำได้ทั้งนี้ เว้นแต่มีกฎหมายห้ามไว้หรือกำหนดวิธีการเป็นการเฉพาะไว้

2.2.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 บัญญัติว่า

การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามิมีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาได้ทราบการแสดงเจตนา นั้นข้อความนี้ให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลหนึ่งแสดงเจตนาไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยทางโทรศัพท์ หรือโดยเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่นซึ่งสามารถติดต่อกันได้ทำนองเดียวกัน

โดยคำว่า “อยู่เฉพาะหน้า” นั้นมิได้มุ่งให้ความสำคัญกับระยะทางใกล้ไกลระหว่างผู้แสดงเจตนากับผู้รับการแสดงเจตนา หากแต่เป็นการมุ่งให้ความสำคัญกับการติดต่อกันเพื่อรับรู้รับทราบและทำความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างผู้แสดงเจตนากับผู้รับการแสดงเจตนาเป็นหลักซึ่งมีความหมายกว้างขวางกว่าคำว่าอยู่ต่อหน้า (รติชัย รตทอง, 2559: 43-44) ทั้งนี้ จึงมีข้อสังเกตว่า การที่ประกาศฯ บัญญัติไว้ว่า “...โดยผู้ขายและผู้บริโภคซื้อขายกันได้โดยไม่ต้องพบกัน” ขอบเขตของการกระทำ “โดยไม่พบกัน” มีอยู่เพียงใด จำต้องตีความว่า การขายเครื่องตีแมลงกอสอลล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องตีแมลงกอสอลล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือการกระทำอย่างใด ๆ ทางอินเทอร์เน็ต เป็นการกระทำที่จะถือว่าเป็นการแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าตามบทบัญญัติข้างต้นหรือไม่ ตามประโยคที่ว่า “...ข้อความนี้ให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลหนึ่งแสดงเจตนาไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยทางโทรศัพท์ หรือโดยเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่นซึ่งสามารถติดต่อกันได้ทำนองเดียวกัน”

มาตรา 356 บัญญัติว่าคำเสนอทำแกบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า โดยมีได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนอนั้น เสนอ ณ ที่ใดเวลาใดก็ย่อมจะสนองรับได้แต่ ณ ที่นั้นเวลานั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลคนหนึ่งทำคำเสนอไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งทางโทรศัพท์ด้วย

เป็นกรณีของการทำคำเสนอต่อบุคคลที่อยู่เฉพาะหน้าซึ่งจะมีผล ณ ที่นั้นเวลานั้นเท่านั้น ถ้าไม่มีการสนองรับคำเสนอ ณ ที่นั้นเวลานั้น คำเสนอก็สิ้นผลลงไปทันที ซึ่งในกรณีของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือการซื้อขายออนไลน์นั้น หากเป็นการตอบโต้ทันทีทันใด ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายก็จะถือว่าเป็นการกระทำต่อบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า จึงเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาเช่นเดียวกันกับกรณีของมาตรา 168 ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

มาตรา 195 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า ถ้าลูกหนี้ได้กระทำการอันตนจะพึงต้องทำเพื่อส่งมอบทรัพย์สินนั้นทุกประการแล้วก็ดี หรือถ้าลูกหนี้ได้เลือกกำหนดทรัพย์สินที่จะส่งมอบแล้วด้วยความยินยอมของเจ้าหนี้ก็ดี ท่านว่าทรัพย์สินนั้นจึงเป็นวัตถุแห่งหนี้จำเดิมแต่เวลานั้นไป

กรณีนี้เจ้าหนี้ลูกหนี้ได้ตกลงกันไว้แล้วว่าทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งการชำระหนี้ นั้น เป็นทรัพย์สินประเภทใด และชนิดใดแล้วลูกหนี้ยังมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำการเพื่อส่งมอบทรัพย์สิน หรือจะต้องเลือกกำหนดตัวทรัพย์สิน จึงจะทราบว่าทรัพย์สินใดเป็นวัตถุแห่งการชำระหนี้ที่มีผลในเรื่องการโอนสิทธิ์ (พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์, 2559: 27)

มาตรา 460 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการซื้อขายทรัพย์สินซึ่งมิได้กำหนดลงไว้แน่นอนนั้น ท่านว่ากรรมสิทธิ์ยังไม่โอนไปจนกว่าจะได้หมาย หรือนับ ชั่ง ตวง วัด หรือคัดเลือก หรือทำโดยวิธีอื่นเพื่อให้แบ่งตัวทรัพย์สินนั้นออกเป็นแน่นอนแล้ว

2.2.3 กฎกระทรวงการอนุญาตขายสุรา พ.ศ. 2560 ข้อ 3 บัญญัติว่า

ผู้ใดประสงค์จะขอใบอนุญาตขายสุราต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
- (2) เป็นบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

2.2.4 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 30

ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ
- (2) การเร่ขาย
- (3) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย
- (4) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าข่มการแข่งขัน การแสดง การให้บริการการชิงโชคการชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแก่ผู้นำหีบห่อหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ

(5) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่นหรือการให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะเป็นตัวอย่างของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือทางอ้อม

(6) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

2.2.5 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

มาตรา 156 ได้มีการกำหนดให้การขายสุราทุกชนิดทั้งที่ผลิตในราชอาณาจักรและที่นำเข้า มาในราชอาณาจักรจะต้องมีใบอนุญาตขายสุราซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิดครั้งหนึ่งจำนวน ตั้งแต่ 10 ลิตรขึ้นไปเช่นการขายจากผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายส่งการขายสุราจากผู้ขายส่งไปยังผู้ขายปลีก เป็นต้น

2) ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราทุกชนิดครั้งหนึ่งจำนวน ต่ำกว่า 10 ลิตร เช่น การขายปลีกสุราเพื่อนำไปบริโภคการขายสุราเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขาย เป็นต้น

2.3 หลักกฎหมายของต่างประเทศ

2.3.1 ประเทศออสเตรเลีย

กฎหมายของประเทศออสเตรเลียได้มีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือการสื่อสารอื่น ๆ ไว้ เช่น ห้ามมิให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท เว้นแต่จะได้รับอนุญาต กล่าวคือผู้ที่สามารถขายได้เฉพาะแต่ผู้ที่มีใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เท่านั้น ทั้งนี้ประเทศออสเตรียยังมีข้อจำกัดในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ตทางโทรศัพท์ ทางโทรสาร และทางไปรษณีย์ด้วย โดยมีมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังต่อไปนี้

1) ผู้ที่ได้ใบอนุญาตให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องมีการแสดงเลขที่ใบอนุญาตในโฆษณาหรือข้อมูลที่ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรหรือข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับการขายอย่างชัดเจนทางเว็บไซต์

2) ในการส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น จะต้องส่งมอบให้แก่ผู้ใหญ่ที่ผู้สั่งซื้อหรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายให้รับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แทนผู้สั่งซื้อ ณ สถานที่นั้น

3) ห้ามมิให้ผู้เยาว์เป็นผู้รับมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตเว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

4) ห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ รวมถึงมิให้ส่งหรือขอให้ผู้เยาว์ส่งมอบเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2.3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

1) สภาคองเกรส ซึ่งเป็นสภานิติบัญญัติสูงสุดของอเมริกา ได้มีการตรารัฐบัญญัติว่าด้วยอายุขั้นต่ำสำหรับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (National Minimum Drinking Age Act) ได้แก่ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปีอย่างใดก็ตาม บัญญัติ The Licensing Act 2003 ได้มีการกำหนดห้ามมิให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี นอกจากนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับใบอนุญาตขายสุราไว้กล่าวคือ ผู้ประกอบธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุคคลธรรมดาที่ประสงค์จะทำการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องได้รับใบอนุญาตหรือรับใบอนุญาตให้ดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมาย (ฉัตรสมนุ พฤตมิภิญญา และนิทัศน์ ศิริโชติรัตน์, 2558: 6)

2.3.3 ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษการที่จะขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางออนไลน์ได้นั้นจะต้องมีใบอนุญาต 2 ประเภทคือ ใบอนุญาตส่วนบุคคล และใบอนุญาตสถานที่

ใบอนุญาตส่วนบุคคล กล่าวคือ ผู้ใดที่มีใบอนุญาตส่วนบุคคลจะได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ซึ่งรวมถึงการขายทางออนไลน์ด้วยตราบที่มีใบอนุญาตในสถานที่นั้น ๆ การขอใบอนุญาตส่วนบุคคล ต้องผ่านกระบวนการทั้ง 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการฝึกอบรมเป็นเวลาระยะสั้น ขั้นตอนที่สอง คือ เมื่ออบรมแล้วสามารถยื่นขอใบอนุญาตส่วนบุคคลผ่านแผนกออกใบอนุญาตของหน่วยงาน

ใบอนุญาตสถานที่ กล่าวคือ ใบอนุญาตสถานที่ใช้กับทรัพย์สินเชิงพาณิชย์ถาวร ที่มีการจัดการและการจัดส่งแอลกอฮอล์รวมถึงคลังสินค้า ร้านค้า และอื่น ๆ ธุรกิจทั้งหมดที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่สามารถขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบ้านของตนเองได้ แต่สิ่งปลูกสร้างบนที่ดินอาจได้รับอนุญาตหากใช้เพื่อดำเนินการเชิงพาณิชย์ แบบฟอร์มใบสมัครต้องส่งแผนผังชั้นของสถานที่ผู้ขอซึ่งเน้นพื้นที่ที่จะเก็บ และจัดการแอลกอฮอล์ ในใบสมัครจะต้องอธิบายว่าจะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์การออกใบอนุญาตสี่ประการประกอบด้วย การป้องกันอาชญากรรมและความผิดปกติ การป้องกันความเดือดร้อนของประชาชน การป้องกันเด็กจากอันตราย ความปลอดภัยสาธารณะได้อย่างไร

เมื่อมีใบอนุญาตสถานที่แล้วในฐานะผู้ถือใบอนุญาตส่วนบุคคลมีหน้าที่จะต้องควบคุมดูแลสถานที่ที่กำหนดและรับผิดชอบในการตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติการออกใบอนุญาต พ.ศ. 2546 เมื่อเกิดปัญหาเจ้าหน้าที่จะติดต่อโดยตรงกับผู้ถือใบอนุญาต (Henry Williams, 19 พฤษภาคม 2564)

2.3.4 องค์การอนามัยโลก

องค์การอนามัยโลกได้มีการจัดกลุ่มนโยบายทางเลือกและมาตรการต่าง ๆ ในระดับชาติไว้ 10 กลุ่ม ทั้งนี้ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ กลุ่มที่ 5 และกลุ่มที่ 6 กล่าวคือ

กลุ่มที่ 5 การกระจายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครอบคลุมมาตรการควบคุมใบอนุญาตจำหน่ายการควบคุม จำนวนและทำเลของจุดจำหน่าย (ทั้งจุดจำหน่ายแบบซื้อกลับ หรือซื้อแล้วมีที่ให้ดื่ม) การควบคุมวัน เวลา รูปแบบ สถานที่หรือเหตุการณ์เฉพาะ การกำหนดอายุขั้นต่ำที่สามารถซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างถูกกฎหมาย การกำหนดห้ามจำหน่ายสุราแก่คนเมา การกำหนดห้ามดื่มในสถานที่สาธารณะ ตลอดจนการควบคุม และลดการจำหน่ายสุราผิดกฎหมาย หรือสุราที่ผลิตขึ้นเองโดยไม่ได้ทำเชิงพาณิชย์ เป็นต้น

กลุ่มที่ 6 การจัดให้มีกรอบเป็นกฎหมายเพื่อควบคุมกิจกรรมการตลาดให้ครอบคลุมมาตรการด้านเนื้อหา และปริมาณ การควบคุมกิจกรรมการตลาดทั้งโดยตรง และโดยอ้อมในบางสื่อ การควบคุมการให้การอุปถัมภ์ (sponsorship) แก่กิจกรรมที่สนับสนุนการขายหรือดื่มแอลกอฮอล์ การควบคุมการตลาดที่ใช้วิธีการสื่อสารใหม่ ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต การจัดตั้งหน่วยงานอิสระเพื่อดำเนินการติดตามเฝ้าระวังกิจกรรมการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนจัดให้มีระบบการป้องปรามการฝ่าฝืนกฎระเบียบการควบคุมกิจกรรมการตลาด เป็นต้น (Geneva, 2010)

วิธีดำเนินการวิจัย

- ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ รูปแบบการศึกษาเอกสาร ได้แก่บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารตำราและหนังสือ ข่าวสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน

- การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น

1. ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. ส่วนที่เป็นพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
3. พระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
5. ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ

- สถานที่เก็บข้อมูล

ตำราหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

เมื่อได้ศึกษาประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ประกอบการศึกษากฎหมาย และมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย และต่างประเทศพบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้ควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่บังคับใช้อยู่ยังไม่สามารถนำไปบังคับใช้ครอบคลุมถึงการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์ได้ซึ่งผู้วิจัยจะขอก้าวสรุปประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาผลกระทบจากประกาศกับผู้ประกอบการทางการค้า

แม้ว่าระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Liberalism) จะเปิดโอกาสให้เอกชนสามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจได้อย่างอิสระ (Laissez-Faire) และทุกคนมีสิทธิ และเสรีภาพในการประกอบอาชีพ หรือประกอบธุรกิจที่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยรัฐได้เข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นเพียงหน่วยงานที่กำกับดูแลให้การดำเนินการทางเศรษฐกิจของเอกชนให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และคุ้มครองประโยชน์ของส่วนรวม (Public Interest) เท่านั้น แต่ในปัจจุบันเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีได้มีความเปลี่ยนแปลง และมีความซับซ้อนขึ้น นอกจากนี้ กลุ่มธุรกิจบางประเภท ผู้ประกอบการ และร้านค้าบางส่วนหันมาใช้ช่องทางในการโฆษณา ส่งเสริมการขายผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น จึงเกิดเป็นธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) รัฐจึงต้องมีกฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ มากำกับ ดูแล และควบคุม มากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการ หรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ อีกทั้งมาตรการที่มีอยู่ไม่สามารถนำไปใช้บังคับกับลักษณะการขายดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงมีการใช้ช่องว่างทางกฎหมายนี้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์

ทั้งนี้ ได้มีการออกประกาศห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการ หรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ขึ้น โดยกำหนดห้ามมิให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยวิธีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรง หรือเป็นการดำเนินการใด ๆ ในลักษณะการเชิญชวนให้ซื้อ การเสนอขายหรือการขายสินค้าหรือบริการต่อผู้บริโภคโดยตรง ด้วยการตลาดหรือบริการการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ขายและผู้บริโภคซื้อขายได้โดยไม่ต้องพบหน้า เว้นแต่จะเป็นการซื้อขายกันโดยทางอิเล็กทรอนิกส์ ณ ร้านค้า ร้านอาหาร หรือสถานที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กล่าวคือ ห้ามมิให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรงไม่ว่าวิธีใด ๆ เว้นแต่จะเป็นการซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเอง แม้จะเป็นวิธีการทางออนไลน์เช่นเดียวกันก็สามารถทำได้ ส่งผลให้ผู้ประกอบการขนาดย่อม หรือผู้ขายบางรูปแบบได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือในอีกแง่หนึ่ง ผู้ประกอบการเหล่านี้จะต้องเสียผลประโยชน์ของตน จากกรมมาตรการทางกฎหมายดังกล่าว

อย่างไรก็ดี แม้กฎหมายจะกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่ทำการค้าผ่านอินเทอร์เน็ต หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลจะต้องจดทะเบียน และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ได้มีการกำหนดให้การขอใบอนุญาตขายสุราก็ตาม แต่ในส่วนของผู้ประกอบการรายย่อยที่ไม่อาจขอใบอนุญาตในการนั้นได้ เนื่องจากเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้สูง ทำให้คุณสมบัติของผู้ที่สามารถขอใบอนุญาตได้นั้นไม่ครบเงื่อนไข ดังนั้น ก่อให้เกิดเป็นปัญหาที่ว่า ข้อกำหนดในประกาศฯ ดังกล่าว อาจเป็นมาตรการที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการ กล่าวคือ เป็นการกีดกันช่องทางทางการค้าของผู้ประกอบการขนาดย่อมจนเกินไป

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่มีการออกกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่า ประเทศออสเตรเลียได้มีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมเกี่ยวกับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผ่านทางเน็ตไว้โดยตรง คือมีการห้ามมิให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภท เว้นแต่จะได้รับอนุญาต โดยมีข้อจำกัดในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอินเทอร์เน็ต ทางโทรศัพท์ ทางโทรสาร และทางไปรษณีย์ด้วย ซึ่งผู้ขายจะต้องปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว ทำให้เห็นว่า แม้ว่าจะมีกฎหมายห้ามไว้ก็ตาม แต่หากได้รับอนุญาตให้จำหน่ายแล้ว ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข และข้อจำกัดของกฎหมายอยู่ โดยประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้มีระบบใบอนุญาตขายสุรา กล่าวคือ ผู้ประกอบการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุคคลธรรมดาที่ประสงค์จะทำการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องได้รับใบอนุญาตหรือรับใบอนุญาตให้ดำเนินการจากผู้มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายก่อน และที่เห็นได้ชัดที่สุดคือประเทศอังกฤษที่เปิดโอกาสให้สามารถมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางออนไลน์ได้

โดยต้องมีการดำเนินการขอใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนดคือการขอใบอนุญาต ในเรื่องการตรวจสอบการดำเนินกิจการนอกจากจะมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ต่อผู้ถือใบอนุญาตโดยตรงแล้ว ผู้ถือใบอนุญาตยังต้องมีหน้าที่ตรวจสอบลูกค้าของตนว่ามีคุณสมบัติที่จะสามารถซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ได้ตามกฎหมายหรือไม่เพื่อไม่ให้ขัดต่อข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งหลักกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ของต่างประเทศดังที่กล่าวมาแล้ว เป็นไปตามนโยบายทางเลือกเกี่ยวกับเครื่องตีแอลกอฮอล์ ในเรื่องข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ในการจำหน่าย และบริบทขององค์การอนามัยโลก

2. ปัญหาการกำหนดขอบเขต และการตีความบทบัญญัติที่ว่า

การที่ประกาศฯ บัญญัติไว้ว่า “...โดยผู้ขาย และผู้บริโภคซื้อขายกันได้โดยไม่ต้องพบกัน” ขอบเขตของการกระทำ “โดยไม่พบกัน” มีอยู่เพียงใด จำต้องตีความกันว่า การขายเครื่องตีแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือการกระทำอย่างใด ๆ ทางอินเทอร์เน็ต เป็นการกระทำที่จะถือว่าเป็นการแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ดังเช่น บทบัญญัติ มาตรา 168 กำหนดให้ “การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า...ข้อความนี้ให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลหนึ่งแสดงเจตนาไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยทางโทรศัพท์ หรือโดยเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่นซึ่งสามารถติดต่อกันได้ทำนองเดียวกัน” หรือบทบัญญัติมาตรา 356 กำหนดให้ “คำเสนอทำแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า...ความข้อนี้ทำนให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลคนหนึ่งทำคำเสนอไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งทางโทรศัพท์ด้วย” ซึ่งเป็นกรณีของการทำคำเสนอต่อบุคคลที่อยู่เฉพาะหน้าซึ่งจะมีผล ณ ที่นั้นเวลานั้นเท่านั้น ถ้าไม่มีการสนองรับคำเสนอ ณ ที่นั้นเวลานั้น คำเสนอก็สิ้นผลลงไปทันที ซึ่งในกรณีของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือการซื้อขายออนไลน์นั้น หากเป็นการตอบโต้ทันทีทันใด ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำต่อบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้าได้เช่นกัน ดังนั้น เมื่อไม่มีคำจำกัดความหรือขอบเขตที่ชัดเจนของคำว่า “โดยไม่พบหน้ากัน” ทำให้ต้องมีการตีความข้อความดังกล่าวข้างต้น อีกทั้งต้องกำหนดขอบเขตต้องเริ่ม และสิ้นสุดเมื่อใดในการที่จะถือว่า “ไม่พบหน้ากัน” เริ่มตั้งแต่การแสดงเจตนา หรือตลอดระยะเวลาที่ยังไม่มีการส่งมอบ หรือการเสนอขายต่อผู้บริโภคโดยตรงจนถึง ณ เวลาส่งมอบให้อยู่ในเงื้อมมือของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องห้ามขายเครื่องตีแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะการขายทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 พบว่าอาจเกิดประเด็นปัญหาหลายประการเมื่อประกาศใช้ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอในประเด็นที่สำคัญอยู่ 2 ประเด็นคือ หนึ่งเรื่องที่ว่าประกาศดังกล่าวเป็นมาตรการที่เป็นเหมือนการห้ามร้านค้ากับผู้บริโภคเป็นการเด็ดขาด เว้นแต่เป็นการซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเอง ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีกำลังผลิตเป็นจำนวนมาก แต่ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการรายย่อยที่กำลังเติบโตแต่มีกำลังผลิตน้อยกว่ากลับถูกปิดกั้นช่องทางค้าขายอีกด้านหนึ่งไปเมื่อเทียบกับในต่างประเทศซึ่งธุรกิจเครื่องตีแอลกอฮอล์รายย่อยกำลังเป็นที่นิยม พร้อมกับมีกฎหมายควบคุมในการขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ทางออนไลน์โดยผ่านรูปแบบการขอใบอนุญาต ประกอบกับการศึกษากฎหมาย และมาตรการควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ของประเทศไทยพบว่ายังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ใช้ควบคุมการขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางออนไลน์ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่บังคับใช้อยู่ก็ยังไม่สามารถนำไปบังคับใช้ครอบคลุมถึงการขายเครื่องตีแอลกอฮอล์ออนไลน์ได้ และประเด็นต่อมาคือการตีความประกาศ คำในบทบัญญัติที่ว่า “โดยไม่พบกัน” นั้นมีขอบเขตของระยะเวลาเท่าใด ซึ่งหากคำดังกล่าวยังไม่มีการตีความที่ชัดเจนอาจก่อให้เกิดความสับสนของผู้ขายกับผู้บริโภคได้ เช่นกรณีที่หากซื้อขายกันโดยทางออนไลน์พร้อมกับการชำระเงิน ก็เข้าข้อห้ามตามประกาศ แต่หากเป็นการตกลงซื้อกันทาง

ออนไลน์ แต่มีการนัดส่งและเก็บเงินเมื่อของถึงมือผู้บริโภคแล้วนั้น จะถือว่าเข้าข้อห้ามตามประกาศดังกล่าวด้วยหรือไม่

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในประเด็นแรกนั้นสามารถนำรูปแบบเงื่อนไขในการอนุญาตขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ทางออนไลน์ของเทศอังกฤษมาปรับใช้กับประเทศไทยได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายในการกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของไทยอีกขั้นหนึ่งก่อน ส่วนประเด็นที่สองควรเพิ่มบทบัญญัติค่านิยมของคำว่าโดยไม่พบกันให้มีความหมายที่ชัดเจนเพื่อป้องกันความสับสนของผู้ขายและผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

1. ในประเด็นที่ว่าห้ามผู้ใดขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์โดยวิธีการขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์หรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อผู้บริโภคโดยตรงไม่ว่าวิธีใด ๆ เว้นแต่จะเป็นการซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันเองแม้จะเป็นวิธีการทางออนไลน์เช่นเดียวกันก็สามารถทำได้ อาจเป็นปัญหาในเรื่องการกีดกันธุรกิจรายย่อยได้ จากประกาศข้างต้นที่เป็นข้อห้ามเด็ดขาดเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษแล้วซึ่งทั้งสามประเทศมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับการขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ออนไลน์ซึ่งสามารถกระทำได้แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด คือการขอใบอนุญาตได้ทั้งผู้ประกอบการรายใหญ่ รายย่อย รวมทั้งบุคคลธรรมดา และมีการควบคุมกำกับอยู่ตลอด ซึ่งหากเกิดการกระทำผิดก็สามารถดำเนินการทางกฎหมายได้โดยง่าย เช่นพระราชบัญญัติการออกใบอนุญาต พ.ศ. 2546 ของประเทศอังกฤษ ซึ่งประเทศไทยสามารถนำรูปแบบเงื่อนไขการอนุญาตของบทบัญญัติดังกล่าวมาปรับใช้ได้ในการขายแอลกอฮอล์ผ่านทางออนไลน์ แต่เนื่องจากในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นยังมีเงื่อนไขที่กำหนดไว้สูงเกินไปสำหรับผู้ค้ารายย่อยที่มีกำลังในการจำหน่ายสุรารายอย่างจำกัด จึงเป็นปัญหาที่สามารถนำไปคิดค้นหรือศึกษาหาแนวทางเพิ่มเติมได้

2. ประเด็นที่ว่า คำว่า“โดยไม่พบกัน” ควรกำหนดขอบเขตของคำดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า การที่ไม่พบหน้ากันนั้น หมายถึงระยะเวลาใดถึงระยะเวลาใดในการซื้อขาย เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการที่ผู้ขาย และผู้บริโภคใช้ช่องทางนี้ในการซื้อขายจึงควรกำหนดนิยามเพื่อไม่ให้ยากต่อการตีความและการเอาไปใช้เป็นช่องทางในการที่จะกระทำผิดโดยอาศัยช่องว่างดังกล่าว โดยการเพิ่มค่านิยมของคำว่าโดยไม่พบหน้ากันไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 “โดยไม่พบหน้ากัน” หมายความว่าตลอดระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ที่มีการแสดงเจตนาซื้อขายจนถึงการชำระเงินซึ่งรวมถึงเวลาในการชำระเงินปลายทางด้วย

บรรณานุกรม

กนิษฐา ไทยกล้า, วินัส แก้วอยู่ และธิดา หมักทอง. (2561). **มาตราทางกฎหมายในการควบคุมการผลิตและจำหน่ายเบียร์ในประเทศไทย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Nitivut.Jer.pdf?fbclid>

ฉัตรสมนุ พุทธิภิญโญ และนทีศน์ ศิริโชครัตน์. (2558). **วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข**. 1(2): 6.

ปริตา ปิติวัฒน์กะทร. (2562). **ปัญหากฎหมายในการควบคุมการขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ออนไลน์**. ม.ป.ท.

พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์. (2559). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หนี้**. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

รติชัย รถทอง. (2559). **กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและสัญญา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2522). พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ 2522. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://www.ouc.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER/DRAWER019/GENRAL/DATA0000/00000060.PDF>. (2563, 2 กันยายน)

BIZ & MARKETING NEWS 2018 (2018). “Craft Beer” เบียร์อินดี้เขย่าอุตสาหกรรมเบียร์โลก-ไทย ทำ
“AB InBev-สิงห์-ช้าง” ไม่อาจมองข้าม!. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.marketingoops.com/news/biz-news/craft-beer-industry/?fbclid>.
(2563, 28 กันยายน)

Geneva. (2010). **Draft Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol**. (1st ed.). World Health Organization.

Henry Williams. (2021). **Selling alcohol online: What licences do you need?**. [Online], Available:
https://startups.co.uk/websites/creating/selling-alcohol-online-licenses-need/?fbclid=IwAR3DaKZFmcDcJauxf3wmWgO_IF5warReHk1mgIwVUiQM8faal6wghBiHkbg. (2564, 19 พฤษภาคม)

มาตรการควบคุมเกมออนไลน์ ป้องกันพฤติกรรมติดเกมในเด็ก

MEASURES FOR CONTROL AND PREVENTIONS ONLINE GAME ADDICTION BEHAVIORS.

เจนจิรา สมawang¹ และ ธิดา นิธิธรรณดา²
Jenjira samawong¹ and Thida nitithontada²

¹ หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440033@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล thida.ni@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่ได้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดเกมออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตหรือวิดีโอเกม que เล่นบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น ปัญหาการติดเกมออนไลน์ของเด็กหรือเยาวชนในปัจจุบันจึงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น คือปัญหาพฤติกรรมดื้อรั้นและพฤติกรรมติดเกมหรือโรคติดเกมที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยเฉพาะเด็กหรือเยาวชน ถึงแม้การควบคุมเกมออนไลน์สำหรับเด็กในประเทศไทยในปัจจุบันนั้น มีกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการร้านวิดีโอ พ.ศ. 2522 ข้อ 12 ซึ่งได้ออกตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดเวลาให้เล่นเกม และในปัจจุบันมีร่างกฎหมายพระราชบัญญัติการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่ายังไม่พบกฎหมายใดที่สามารถนำมาใช้ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับเกมออนไลน์โดยตรง การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการกำหนดมาตรการในการควบคุมเกมออนไลน์ 2. เสนอแนะให้มีกฎหมายควบคุมเกมออนไลน์โดยเฉพาะ เพื่อกำหนดให้มีหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแล การจัดประเภทระดับเนื้อหาความรุนแรงของเกมและควบคุมเวลาในการเข้าถึงเกมออนไลน์ให้เหมาะสมกับอายุของผู้ใช้บริการเกมออนไลน์โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับเกมออนไลน์ในประเทศไทย ผู้เขียนจึงเสนอแนะให้มีมาตรการควบคุมการเล่นเกมออนไลน์สำหรับเด็กและเยาวชน โดยให้มีการกำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการควบคุมการเล่นเกมออนไลน์ไว้โดยชัดเจน

คำสำคัญ

เกมออนไลน์ การติดเกม การกำกับดูแลเกมออนไลน์

ABSTRACT

Due to the current state of society that has progressed in technology rapidly, this causes with acceleration that playing online games on the internet or video games on computer networks has highly increased. The problem of online game addiction among children or youth is therefore increasingly risen. According to that fact, the problem of stubborn behavior and game addiction behavior or game addiction leads to inappropriate behavior, especially of children or young people. Notwithstanding legal control over online games for children in Thailand issued in The Ministerial Regulation licensing and operating a video shop BE 2522 Article 12, under the Movie and Video Act BE 2551, which has set the time to play the game, including having a draft law, the Act on the Supervision of Games and Operations for the Protection of Children and Youth, the results of the study found that no laws have been found that can be directly used to regulate online gaming. This study has the objectives. 1. To study the guidelines for determining the measures for controlling online games. 2. To suggest a specific law to regulate online games in order to designate a specific agency to supervise content rating, game severity, and online game access time control based on age of online game users compared to foreign laws. To be used as a guideline for improving legal measures related to online games in Thailand, the authors recommend a system for controlling online gaming for children and young people. The provisions relating to the regulation of online gaming are clearly set.

Keywords

online games, game addiction, online game supervision

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาพฤติกรรมติดเกมในเด็ก เมื่อเด็กหรือเยาวชนเล่นเกมที่มีความรุนแรงเป็นเวลานานจนเกินไป อาจส่งผลให้ผู้เล่นซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน ไม่สามารถแยกแยะระหว่างเกมและความเป็นจริงได้ ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องควบคุมระยะเวลาในการเล่น การเข้าถึงเกมของเด็กและเยาวชน และควบคุมผู้ผลิตเกม ออกแบบเกม ผู้ประกอบกิจการร้านเกม โดยมีมาตรการควบคุมระยะเวลาในการเล่นเกมและแบ่งระดับเกมที่มีลักษณะ และเนื้อหารุนแรงให้เหมาะสมกับอายุของเด็ก เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้เวลาเล่นเกม เพื่อป้องกัน พฤติกรรมติดเกมที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่รุนแรงและไม่เหมาะสมในเด็ก โดยในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดที่สามารถนำมาใช้ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับควบคุมเกมออนไลน์ได้โดยตรง เมื่อได้ศึกษากฎหมายที่ควบคุม ระยะเวลาการเล่นของเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ได้แก่ กฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการ ร้านวิดีโอ พ.ศ. 2522 ข้อ 12 ซึ่งออกตามความของพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กำหนดเวลาให้เล่นเกมได้ในร้านเกม การที่มีมาตรการทางกฎหมายในการจำกัดเวลาในการเข้าถึงเกมของเด็ก และเยาวชนนั้นเนื่องจากกฎหมายมีความต้องการไม่ให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาในการเล่นเกมนานเกินไปจนสมควร มาตรการดังกล่าวออกมาเพียงควบคุมร้านเกม แต่เนื่องจากเด็กยังสามารถเข้าถึงเกมได้จากการเล่นเกมที่บ้านของตนเอง และไม่ได้มีการกำหนดชั่วโมงในการเล่นเกม จึงไม่อาจใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ มาตรการในการที่จะควบคุม ระยะเวลาการเล่นของเด็กและเยาวชนจึงยังมีข้อบกพร่อง และประเทศไทยมีการจัดระดับประเภทภาพยนตร์ หรือเรียกว่าการจัดเรตติ้งภาพยนตร์ เป็นการจัดระดับตามเนื้อหาของภาพยนตร์ เป็นรูปแบบคำแนะนำโดยกำหนด ความเหมาะสมของอายุในการเข้าชมภาพยนตร์สำหรับเด็กและเยาวชน แต่ในการจัดประเภทของเกมจากการศึกษา พบว่าประเทศไทยไม่มีการแบ่งประเภทเกมไว้โดยเฉพาะ จึงไม่อาจแสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงในแต่ละเกมได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการกำหนดมาตรการในการควบคุมเกมออนไลน์ และมาตรการการป้องกันการติดเกมในเด็ก
2. เสนอแนะให้มีกฎหมายควบคุมเกมออนไลน์โดยเฉพาะ เพื่อกำหนดให้มีหน่วยงานเฉพาะในการกำกับดูแลการจัดประเภทระดับเนื้อหาความรุนแรงของเกมและควบคุมเวลาในการเข้าถึงเกมออนไลน์ให้เหมาะสมกับอายุของผู้ใช้บริการเกมออนไลน์โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

ทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาผู้เขียนทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลเกม ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. นิยามและความหมายของ เกม และ พฤติกรรมการติดเกม

ความหมายของเกมออนไลน์ และพฤติกรรมการติดเกมออนไลน์ แยกอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายหรือคำนิยามของคำว่าเกมออนไลน์

“เกม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เกมคือการแข่งขันที่มีกติกากำหนด เช่น เกมกีฬา, การเล่นเพื่อความสนุก เช่น เกมคอมพิวเตอร์, หรือเกมที่จบลงการแพ้ชนะกันครั้งหนึ่ง เป็นต้น

“เกม” ตามร่างพระราชบัญญัติการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายความว่า กิจกรรมการเล่น การแข่งขันเกมทุกประเภท กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกม รวมถึงอีสปอร์ต (E-Sport) ซึ่งเล่นด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ระบบคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีการกำหนดชุดคำสั่ง และมีการประมวลผลข้อมูล

“อินเทอร์เน็ต” นิยามโดยทั่วไป หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล

“เกมออนไลน์” จึงหมายถึงเกมหรือวิดีโอเกมที่เล่นบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือผ่านทางอินเทอร์เน็ต

1.2 ความหมายของพฤติกรรมการติดเกมหรือโรคติดเกม

ความหมายของของการติดเกม เป็นอาการเสพติดทางจิตวิทยา เกิดจากการเล่นเกมมากจนส่งผลกระทบต่อกิจวัตรประจำวัน รวมถึงการเข้าสังคมสังคมในชีวิตจริงน้อยลง และทำให้มีการแสดงทางพฤติกรรมที่แย่งลง

โรคติดเกม มีลักษณะของอาการที่เสพติดการเล่นเกมนจนควบคุมไม่ได้ เป็นเหตุให้ส่งผลกระทบต่อกิจวัตรประจำวัน ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้มีมติให้บรรจุอาการติดปกติในการเล่นเกมน หรือการติดเกมลงไปในคู่มือการวินิจฉัยโรค ฉบับที่ 11 อย่างเป็นทางการ (International Classification of Diseases 11th revision หรือ ICD – 11) ในหมวดหมู่ความผิดปกติทางจิต กลุ่มการติดสารเสพติดและการเสพติดพฤติกรรม โรคติดเกมเป็นอาการทางจิตประเภทหนึ่งที่ต้องได้รับการแก้ไขเยียวยาในทางการแพทย์ (กรมสุขภาพจิต, 20 มกราคม 2564) โดยพฤติกรรมการติดเกมที่มีความผิดปกติทางจิตจะมีลักษณะอาการคือ บุคคลนั้นไม่สามารถควบคุมตัวเองไม่ให้เล่นเกมได้ ให้มีความสำคัญกับเกม และเกิดผลกระทบต่อกรดำเนินชีวิตในหลายด้าน

2. ลักษณะพฤติกรรมการติดเกม

พฤติกรรมการติดเกม ลักษณะอาการคือมีพฤติกรรมเสพติดการเล่นเกมนจนควบคุมไม่ได้ มีผลกระทบในเชิงลบต่อสุขภาพ ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้บรรจุให้อาการผิดปกติในการเล่นเกมน หรือโรคติดเกมลงไปในคู่มือการวินิจฉัยโรค ฉบับที่ 11 ในหมวดหมู่ความผิดปกติทางจิต กลุ่มการติดสารเสพติดและการเสพติดพฤติกรรม จากสถิติปัญหาการติดเกมในประเทศไทย จากการสำรวจของสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นในปี พ.ศ. 2556 พบว่ามีเด็กติดเกมมากถึง 2.5 ล้านคน จากจำนวน 18 ล้านคนทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2559 พบว่ามีเด็กติดเกม 1.6 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2560 พบว่าปัญหาพฤติกรรมการเสพติดเกมเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ถึง 6 เท่า เป็นปัญหาสุขภาพจิตที่พบ

ในวัยเรียนและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 6-18 ปี (Hfocus, 20 มกราคม 2564) โดยเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาติดเกม ได้รับการวินิจฉัยว่าจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว ตีรัน มีอาการเสพติดเกมจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และสภาวะการติดเกมนี้จะนำไปสู่พฤติกรรมแสดงออกที่ไม่เหมาะสม หรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายในที่สุด

พฤติกรรมติดเกมเป็นพฤติกรรมที่เด็กมีความหมกมุ่นอยู่กับการเล่นเกมมากจนเกินไปจนไม่สามารถควบคุมตนเองให้เล่นในเวลาที่กำหนดได้ เมื่อถูกบังคับให้หยุดเล่นจะมีพฤติกรรมต่อต้าน หรือมีปฏิกิริยาที่แสดงออกถึงอาการหงุดหงิดไม่พอใจ ซึ่งบางคนอาจถึงขั้นเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวได้ (สุภาวดี เจริญวานิช, 2557: 872)

3. แนวทางการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเกมออนไลน์

3.1 การควบคุมผู้ประกอบการเกม และผู้ใช้งานเกม

จากการศึกษาศึกษากฎหมายควบคุมผู้ประกอบการเกม และผู้ให้บริการเกมออนไลน์ในประเทศไทย มีกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการร้านวิดีโอ พ.ศ. 2522 ข้อ 12 ซึ่งได้ออกตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 มีการกำหนดอายุและระยะเวลาเข้าใช้บริการเกม ที่ได้มีการกำหนดให้

1. เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี สามารถเล่นเกมได้ในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ในเวลา 14.00-20.00 น. และวันหยุดราชการหรือช่วงปิดเทอมเวลา 10.00-20.00 น.
2. เด็กที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไปถึง 18 ปี สามารถเล่นเกมได้ในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 14.00-22.00 น. และวันหยุดราชการหรือช่วงปิดเทอมเวลา 10.00-22.00 น.

ปัจจุบันไทยยังมีร่างกฎหมายเกี่ยวกับเกม คือร่างกฎหมายการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในส่วนที่เป็นการควบคุมผู้ประกอบการเกม และผู้ให้บริการเกม ดังนี้

1. การประกอบกิจการเกม ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายเกม โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทน การแข่งขัน การโฆษณาประชาสัมพันธ์เกมทีกระทำโดยเจตนาเผยแพร่ต่อบุคคลทั่วไป กระทำไปในทางธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทน ต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับอนุญาตก่อน
2. ผู้ประกอบการเกมและผู้ประกอบการโทรคมนาคม ต้องกำหนดมาตรการในการให้บริการข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารผ่านโครงข่ายโทรคมนาคม และต้องมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้บริการเกม ด้วยมาตรการต่าง ๆ ดังนี้ ผู้ประสงค์จะเข้าเล่นเกมต้องแจ้งชื่อ และอายุจริงในขณะสมัครสมาชิกและแสดงตัว ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารการยินยอมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในกรณีที่ผู้สมัครเป็นเด็กและเยาวชน กำหนดมาตรการที่เข้มงวดมากขึ้นในการเข้าเล่นเกม เวลาที่เริ่มเข้าเล่นเกม และรายละเอียดอื่น ๆ เมื่อเด็กและเยาวชน หรือพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนคนนั้นร้องขอ ส่งคำเตือนให้กับเด็ก หรือเยาวชนเอง หรือผู้ปกครองตามกฎหมายของเด็กและเยาวชน เพื่อแจ้งข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเกม เช่น ลักษณะตัวละคร ระดับความรุนแรงของเนื้อหา ระยะเวลาในการเล่น เกมแจ้งเวลาเล่นเกมบนหน้าจอตลอดเวลาที่เล่นเกม

จากการศึกษาศึกษากฎหมายควบคุมผู้ประกอบการเกม และผู้ให้บริการเกมออนไลน์ในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศเกาหลี ได้กำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมผู้ประกอบการเกม และผู้ให้บริการเกมออนไลน์ ไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชน (YOUTH PROTECTION ACT, 3 กุมภาพันธ์ 2564) ดังนี้

มาตรา 24 เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 16 ปี จะสมัครเป็นผู้เล่นเกมออนไลน์ได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองก่อน

มาตรา 25 ผู้ให้บริการเกมออนไลน์มีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลดังต่อไปนี้แก่ผู้เล่นเกม ที่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ข้อมูลเบื้องต้นหรือข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะรูปแบบและระดับของเกมออนไลน์ จำนวนชั่วโมงที่อนุญาตให้เล่นเกมออนไลน์

มาตรา 26 ข้อบังคับเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงการให้บริการการเล่นเกมออนไลน์ในเวลากลางคืน ห้ามผู้ให้บริการเกมจัดหาเกมอินเทอร์เน็ตให้กับเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 16 ปี ในช่วงเวลาระหว่างเที่ยงคืนถึง 06.00 นาฬิกา และได้มีการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายให้เด็กเล่นเกมออนไลน์ได้หลังเที่ยงคืนตามคำอนุญาตของผู้ปกครอง โดยให้อยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง

YOUTH PROTECTION ACT

Article 24 (Consent of Person with Parental Authority, etc. over User of Internet Games) Printed articles(1)If a person, who intends to subscribe to a game product provided in real time (hereinafter referred to as "Internet game") via an information and communications network defined in Article 2 (1) 1 of the Act on Promotion of Information and Communications Network Utilization and Information Protection, etc., among game products defined in the Game Industry Promotion Act, is a juvenile under the age of 16, the provider of such game product (referring to a person who has reported him or herself as a value-added telecommunications business operator, as defined in Article 22 of the Telecommunications Business Act, including where a person is deemed to have reported him or herself as a value-added telecommunications business operator under the latter part of paragraph (1) or paragraph (4) of the aforesaid Article; the same shall apply hereinafter) shall obtain consent thereto from the person with parental authority, etc. over the juvenile.

Article 25 (Duty of Internet Game Providers to Notify) Printed articles

(1)The provider of an Internet game shall notify a person with parental authority, etc. over a juvenile member under the age of 16 of the following matters relevant to such juvenile:

1. Basic information about characteristics and the rating (referring to the rating of a game product under Article 21 of the Game Industry Promotion Act) of the game provided and the fee-charging policy;
2. Hours permissible for the use of the Internet game;
3. Information about payment for the use of the Internet game.

Article 26 (Restriction on Hours Provided for Internet Games in Late Night Time) Printed articles

(1) No provider of an Internet game shall provide the Internet game to juveniles under the age of 16 between 12 midnight and 6 A.M.

3.2 การจัดระดับความเหมาะสมของเกม

การจัดระดับความเหมาะสมของเกมหรือการจัดเรตติ้งเกมเป็นส่วนช่วยให้ผู้เข้าใช้บริการเกมออนไลน์นั้น เพื่อให้ผู้ที่จะเข้าใช้บริการเกมสามารถเข้าใจและรู้ว่าเกมนั้นเหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนในช่วงอายุใด และเพื่อให้ผู้ออกแบบเกมที่ประกอบธุรกิจผลิตเกมคำนึงถึงผลเสียมากขึ้น

ร่างกฎหมายการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในส่วนที่เป็นการจัดระดับความเหมาะสมของเกม โดยเกมที่จะนำออกเผยแพร่โฆษณา ประชาสัมพันธ์ จำหน่าย ให้เช่า แลกเปลี่ยน เล่น หรือแข่งขันในราชอาณาจักรต้องผ่านการตรวจพิจารณาเกมจากอนุกรรมการกำกับดูแลเกมในการตรวจพิจารณาเกม ให้อนุกรรมการกำกับดูแลเกมมีหน้าที่กำหนดว่าเกมนั้นจัดอยู่ในประเภทใดดังต่อไปนี้

1. เกมที่อนุญาตสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่สามปีขึ้นไป
2. เกมที่อนุญาตสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่เจ็ดปีขึ้นไป
3. เกมที่อนุญาตสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่สิบสองปีขึ้นไป
4. เกมที่อนุญาตสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่สิบหกปีขึ้นไป
5. เกมที่อนุญาตสำหรับเยาวชนและบุคคลที่มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไป
6. เกมที่ห้ามเผยแพร่ในราชอาณาจักร

การจัดระดับความเหมาะสมของเกม ในประเทศเกาหลี ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรมเกม มีคณะกรรมการจัดระดับและบริหารเกม ทำหน้าที่จัดประเภทเกมเนื้อหาเกมทีผลิตและจำหน่ายในเกาหลี (GRAC, 3 กุมภาพันธ์ 2564) ปัจจุบันความเหมาะสมของเนื้อหาเกม ดังนี้

1. เกมที่อนุญาตให้ใช้โดยทุกคน (สำหรับทุกวัย) ไม่มีเนื้อหาที่น่าตื่นเต้น ไม่มีองค์ประกอบของความรุนแรงและความกลัว ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติด ไม่มีภาษาหยาบคาย ไม่มีการเก็งกำไรหรือกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนในส่วนของการเล่น
2. เกมที่อนุญาตให้ใช้สำหรับเด็กอายุ 12 ปี (12+) เนื้อหาของเกมไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศ เนื้อหาความรุนแรงและความกลัวเพียงเล็กน้อย เนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติดเล็กน้อย มีคำหยาบคายแสดงออกมาเล็กน้อย หากมีการกระตุ้นให้เกิดการเก็งกำไรต้องไม่เป็นอันตรายต่อบุคคลอายุต่ำกว่า 12 ปี
3. เกมที่อนุญาตให้ใช้สำหรับเด็กอายุ 15 ปี (15+) เนื้อหาของเกมเกี่ยวกับเพศแสดงออกได้เพียงเล็กน้อย เนื้อหาความรุนแรงและความกลัวและเนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติดแสดงออกโดยอ้อม มีคำหยาบคายแสดงออกมาเล็กน้อย หากมีการกระตุ้นให้เกิดการเก็งกำไรต้องไม่เป็นอันตรายต่อบุคคลอายุต่ำกว่า 15 ปี
4. เกมที่ไม่อนุญาตให้ใช้โดยเยาวชน (18+) เนื้อหาของเกมมีการนำเสนอแนวคิด ทั้งด้านความรุนแรงและความกลัว สื่อถึงอาชญากรรม ยาเสพติด มีเนื้อหาภาษาหยาบคาย มีการพนันและการเก็งกำไรมากเกินไป ที่รุนแรงและเป็นอันตรายต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้เขียนได้กำหนดประเด็นการป้องกันพฤติกรรมเกมมิงในเด็ก เป็นการศึกษาโดยค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บทความวิชาการ และกฎหมายในประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมเกมมิงในเด็ก

วิเคราะห์และผลการวิจัย

ปัญหาพฤติกรรมเกมมิงในเด็ก เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ แต่ในต่างประเทศนั้นได้ให้ความสำคัญโดยมีมาตรการป้องกันและกำกับดูแลพฤติกรรมเกมมิงในเด็กไว้โดยเฉพาะ มีการกำหนดอายุและชั่วโมงที่อนุญาตให้เข้าใช้และระยะเวลาการห้ามเข้าใช้ไว้ และมีหน่วยการกำกับดูแลการจัดระดับความรุนแรงของเกมให้เหมาะสมกับอายุ เพื่อป้องกันพฤติกรรมเกมมิงในเด็กไว้เป็นกฎหมายเฉพาะ สำหรับในประเทศไทยนั้นเรื่องมาตรการการควบคุมและป้องกันพฤติกรรมเกมมิงในเด็กยังไม่ครอบคลุม และยังไม่มีกฎหมายหรือหน่วยงานใดที่กำกับดูแลเกมไว้เป็นเฉพาะ

1.วิเคราะห์ปัญหาการควบคุมพฤติกรรมเกมมิงออนไลน์ที่ไม่ครอบคลุม ของกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการร้านวิดีโอ พ.ศ. 2522 ข้อ 12

กฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการร้านวิดีโอ พ.ศ. 2522 ข้อ 12 ซึ่งได้ออกตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวิดีโอ พ.ศ. 2551 การที่มีมาตรการทางกฎหมายในการจำกัดเวลาเล่นเกมของเด็กนั้นเนื่องจากกฎหมายมีความต้องการไม่ให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาในการเล่นเกมมากเกินไป มาตรการดังกล่าวออกมาควบคุมร้านเกมในการอนุญาตให้เด็กเข้าใช้งานเกมออนไลน์ แต่ไม่ได้กำหนดจำนวนชั่วโมงที่อนุญาตให้เล่นได้ มาตรการในการที่จะควบคุมระยะเวลาการเล่นของเด็กจึงยังไม่ครอบคลุมถึงปัญหา แต่ในปัจจุบันไทยได้เริ่มมีการร่างกฎหมายการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยแจ้งชื่อและอายุก่อนเข้าใช้บริการเกมออนไลน์ กำหนดให้มีการกำหนดเวลาในการเล่น เกม ส่งค่าเตือนและแจ้งข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเกมให้ผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามนี้ยังไม่เพียงพอ เช่นเดียวกับในประเทศเกาหลี ที่ได้มีการกำหนดกฎหมายคุ้มครองเด็ก ว่าด้วยการป้องกันการติดเกม ระยะเวลาการเข้าใช้งานเกมออนไลน์ ไม่เพียงแต่ควบคุมร้านเกม แต่ควบคุมระยะเวลาในการเข้าถึงเกม เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 16 ปี จะสมัครเป็นผู้เล่นเกมออนไลน์ได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อานาจปกครองก่อน ผู้ให้บริการเกมออนไลน์มีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลดังต่อไปนี้แก่ผู้เล่นเกม ที่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี ข้อมูลเบื้องต้นหรือข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะรูปแบบและระดับของเกมออนไลน์ จำนวนชั่วโมงที่อนุญาตให้เล่นเกมออนไลน์ มีข้อบังคับเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงการให้บริการการเล่นเกมออนไลน์ในเวลากลางคืน ห้ามผู้ให้บริการเกมจัดหาเกมอินเทอร์เน็ต

ให้กับเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 16 ปี ในช่วงเวลาระหว่างเที่ยงคืนถึง 06.00 นาฬิกา ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวของประเทศเกาหลี ไม่เพียงแต่ควบคุมร้านเกมหรือผู้ประกอบการเกมเพียงอย่างเดียว ได้มีการกำหนดอายุขั้นต่ำในการเข้าถึงเกมออนไลน์ และระยะเวลาในการเข้าถึงเกมออนไลน์ไว้เป็นกฎหมายเฉพาะไว้โดยตรง จึงเห็นควรให้ประเทศไทยมีบทกฎหมายบัญญัติระยะเวลาในการเข้าถึงเกม มีการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่อนุญาตไว้โดยเฉพาะ

2. วิเคราะห์ปัญหาการไม่มีบทบัญญัติในการป้องกันพฤติกรรมการเล่นเกมในเด็กไว้โดยเฉพาะ

การแพร่ขยายของเกมที่ไม่เหมาะสมหรือเกมที่มีเนื้อหารุนแรงมีมากขึ้น แม้การควบคุมเกมออนไลน์สำหรับเด็กในประเทศไทยในปัจจุบันนั้น มีกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการร้านวิดีโอ พ.ศ. 2522 ข้อ 12 แต่ไม่ได้เป็นบัญญัติกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับเกมโดยตรง จึงไม่มีหน่วยงานที่กำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกม เพื่อเข้ามาดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศไทยมีการจัดระดับประเภทภาพยนตร์ หรือเรียกว่าการจัดเรตติ้งภาพยนตร์ เป็นการจัดระดับตามเนื้อหาของภาพยนตร์ เป็นคำแนะนำโดยกำหนดความเหมาะสมของการเข้าชมภาพยนตร์สำหรับในแต่ละช่วงอายุ แต่ในการจัดประเภทของเกมจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยไม่มีการแบ่งประเภทเกมไว้โดยเฉพาะ จึงไม่อาจแสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงในแต่ละเกมได้ ในปัจจุบันไทยได้เริ่มมีการร่างกฎหมายการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้กำหนดให้ผู้ออกแบบเกมที่ประกอบธุรกิจผลิตเกมนำเกมมาจัดประเภทก่อนออกสู่ตลาดเพื่อกำหนดให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงอายุ โดยมีอนุกรรมการกำกับดูแลเกมทำหน้าที่ และทั้งในประเทศไทยยังมีการจัดระดับความเหมาะสมของเกม โดยมีคณะกรรมการบริหารและประเภทรดับความเหมาะสมของเกมไว้เช่นกัน ดังนั้น การเข้าถึงเนื้อหาของเกมของเด็กและเยาวชนจึงต้องได้รับการดูแลในการเข้าถึงเกมโดยให้มีมาตรการทางกฎหมายในการจัดประเภทของเกมให้เหมาะสมกับอายุเพื่อให้เด็กหรือเยาวชน ได้ทราบและรู้ถึงเนื้อหาที่เหมาะสมกับช่วงอายุของตน เช่นเดียวกับการจัดประเภทภาพยนตร์ การจัดประเภทของเกมให้เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุทำให้ทราบว่าเกมประเภทไหน เหมาะกับเด็กช่วงอายุเท่าใด และเป็นตัวช่วยให้ผู้ปกครองในการสอดส่องดูแลบุตร

อภิปรายผล

พฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์ในเด็กที่เกิดขึ้น โดยการเล่นเกมที่เนื้อหามีความรุนแรงเป็นเวลานาน อาจส่งผลให้มีความคิดและอารมณ์ที่รุนแรงจนแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม และสภาวะการติดเกมนี้จะนำไปสู่พฤติกรรมที่แสดงออกที่ไม่เหมาะสมในที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อได้ศึกษาถึงแนวทางมาตรการป้องกันการติดเกมในเด็ก โดยมีแนวทางคือควบคุมผู้ประกอบการ และผู้ใช้บริการเกมออนไลน์ กำหนดระยะเวลาในการเข้าถึงเกม และจำระดับเกมที่มีเนื้อหามีความรุนแรงให้เหมาะสมกับอายุ แต่เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีบทกฎหมายไว้โดยตรงในเรื่องการกำกับดูแลเกม จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดระดับประเภทและลักษณะความรุนแรงของเกมออนไลน์และปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมผู้ประกอบการและผู้เล่นเกมออนไลน์ เพื่อคุ้มครองและป้องกันพฤติกรรมการเล่นเกมในเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการระยะเวลาในการเข้าใช้เกม กำหนดชั่วโมงในการเล่นในวันปกติหรือวันหยุด การจัดระดับเนื้อหาของเกมให้เหมาะสมกับช่วงอายุ แม้จะมีร่างกฎหมายการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีเนื้อหาดังกล่าวแต่ยังไม่ได้มีผลบังคับใช้

จากการศึกษาบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ของกฎหมายคุ้มครองเด็กและเยาวชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันการติดเกมในเด็กของประเทศเกาหลี ได้มีการแบ่งระดับประเภทเนื้อหาของเกมไว้ และว่ามีองค์กรใดที่ทำหน้าที่จำแนกระดับความเหมาะสมของเกมตามอายุของเด็ก และการจำแนกระดับความเหมาะสมของเกมในประเทศไทยได้บอกถึงเนื้อหาและขอบเขตของการจำแนกเกมแต่ละประเภทไว้ ในประเทศเกาหลียังตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าถึงเกมต้องมีการลงทะเบียนอายุก่อนเข้าใช้งาน เพื่อกำหนดชั่วโมงที่อนุญาตในการในการเล่น เกม การกำหนดอายุขั้นต่ำในการเข้าใช้โดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง และกำหนดเวลาในการเข้าถึงเกมเมื่อเลยหลังเที่ยงคืนไปจนถึง 06.00 นาฬิกา ซึ่งเป็นข้อกำหนดเวลาที่ได้กำหนดเวลาไว้ชัดเจน โดยส่วนนี้ให้อยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรนำมาตรการการป้องกันการติดเกมในเด็ก กฎหมายคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการควบคุมและป้องกันการติดเกมออนไลน์ในเด็กของประเทศไทย ในส่วนของการกำหนดหน่วยงาน และมีตัวบทกฎหมายโดยเฉพาะเกี่ยวกับเกม ทั้งในเรื่องการควบคุมเกม ผู้ประกอบการ

ผู้ผลิตเกม กำหนดอายุ จำนวนชั่วโมงในการเล่นและระยะเวลาในการเข้าใช้บริการเกมออนไลน์ ตลอดจนให้มีการจัดประเภทเกมหรือแยกเนื้อหาของเกมให้เหมาะสมกับอายุของเด็กในแต่ละวัย ไว้ด้วย

ข้อเสนอแนะ

เมื่อผู้เขียนศึกษาถึงกฎหมายของไทยและประเทศเกาหลี ในส่วนของการควบคุมเกมออนไลน์ พบว่ามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การไม่ครอบคลุมของกฎหมาย เช่น ในกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการร้านวีดิทัศน์ พ.ศ. 2522 ข้อ 12 ซึ่งได้ออกตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 เป็นเพียงบทบัญญัติกำหนดอายุและเวลาที่ออกมาเพื่อควบคุมร้านเกมหรือผู้ประกอบการเกม เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตและการประกอบกิจการร้านวีดิทัศน์ พ.ศ. 2522 ข้อ 12 ซึ่งออกตามความของพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดเวลาในการเข้าใช้บริการร้านเกม ควรมีมาตรการเหมือนกับกฎหมายคุ้มครองเด็กและเยาวชนของประเทศเกาหลี ที่ได้ให้มีการลงทะเบียนก่อนเข้าใช้บริการเกมออนไลน์ โดยกำหนดอายุขั้นต่ำและต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง แจ้งจำนวนชั่วโมงในการเล่นให้เหมาะสมกับอายุ เพื่อช่วยให้เด็กในแต่ละกลุ่มวัยสามารถเข้าถึงการเล่นในเวลาได้อย่างเหมาะสมและมีวินัยมากขึ้น

2. การไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเกมโดยเฉพาะ กล่าวคือ ผู้เขียนมีความเห็นให้มีบทกฎหมายเกี่ยวกับเกมในเรื่อง หน่วยงานที่รับผิดชอบ การจัดประเภทเนื้อหาเกมให้เหมาะสม เพื่อควบคุมผู้ประกอบการเกม ผู้ผลิตเกม โดยนำแนวทางของประเทศเกาหลีมาเป็นแนวทางในการปรับใช้เพื่อสร้างมาตรการการคุ้มครองเด็กและเยาวชนอันเกี่ยวกับเกม เพื่อให้มีหน่วยงานในการกำกับดูแล และควบคุมผู้ผลิตเกมก่อนนำเกมมาจำหน่ายด้วย

ทั้งนี้การจัดเรตติ้งของเกมและการควบคุมผู้ออกแบบเกม หรือกำหนดระยะเวลาในการเข้าถึงเกม คือ จุดเริ่มต้นของการจัดระเบียบเกมในประเทศไทย เพื่อพัฒนาและลดปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากการเล่นเกมไม่เหมาะสมในเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการสอดส่องและดูแลบุตรหลาน และความร่วมมือจากผู้ประกอบการให้บริการเกม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2562). **โรคติดเกม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.dmh.go.th>. (2564, 20 มกราคม)
- Beartai. (2563). ร่างพระราชบัญญัติการกำกับดูแลเกมและการประกอบกิจการเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน, (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.beartai.com/news/game-news/508495>. (2564, 3 กุมภาพันธ์)
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2557). พฤติกรรมการติดเกม: ผลกระทบและการป้องกัน. 22(6): 872
- GRAC. (2006). **Rating Guide**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <http://www.grac.or.kr>. (2564, 3 กุมภาพันธ์)
- Hfocus. (2563). **แก้ปัญหาโรคติดเกม**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.hfocus.org>. (2564, 20 มกราคม)
- The standard. (2561). **องค์กรอนามัยโลกประกาศโรคติดเกมเป็นอาการทางจิต**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.thestandard.com>. (2564, 25 มกราคม)
- This is game Thailand. (2014). “**เกาหลีเตรียมยกเลิก กฎหมายซินเดอเรลล่า**”. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://m.thisisgamethailand.com/>. (2564, 9 กุมภาพันธ์)
- YOUTH PROTECTION ACT. (2011). [Online], Available: https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=38401&lang=ENG&fbclid=IwAR32cXrljLcQWs0Hea2p0lxfH9gxJvIVOcWp_VvqXVZcorJp_kLylykGmHl. (2564, 3 กุมภาพันธ์)

การใช้กฎหมายอาญากับการกระทำความผิดของมนุษย์อวกาศ

APPLICATION OF CRIMINAL LAW AND OFFENCES OF AN ASTRONAUT

ชนะชัย เกษรังสรรค์¹ อนาวิล พากเพียร² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³
Tanachai ketrangsan¹ Anawil Phakphian² and Tanawat Pisitchinda³¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s61123440015@ssru.ac.th² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440032@ssru.ac.th³ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายการใช้กฎหมายอาญากับมนุษย์อวกาศศึกษากรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายของมนุษย์อวกาศ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญากรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายของมนุษย์อวกาศ 2. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายอาญากับการใช้กฎหมายอาญากรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายของมนุษย์อวกาศ ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีความก้าวหน้าทางด้านอวกาศ โดยการส่งมนุษย์อวกาศหรือมนุษย์อวกาศขึ้นไปปฏิบัติภารกิจในอวกาศ และได้มีคดีการกระทำความผิดอาญาในอวกาศขึ้นครั้งแรกโดยมนุษย์อวกาศของนาซา ซึ่งสำหรับกฎหมายอาญาไทยในการกระทำความผิดทางอาญานั้นจะต้องเป็นการกระทำความผิดอาญาในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร แต่ตามประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้มีการบัญญัติความผิดอาญาในอวกาศ จึงอาจทำให้มนุษย์อวกาศหรือมนุษย์อวกาศที่เป็นคนสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่นมีช่องทางที่จะกระทำความผิดอาญาในอวกาศ และอาจอ้างว่าไม่ต้องรับโทษ หรือผู้กระทำความผิดได้หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยเมื่อได้กลับมาบนโลกซึ่งประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในอวกาศ จึงมีปัญหาว่าประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอาญาในอวกาศอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า การกระทำความผิดอาญาในอวกาศมิใช่เป็นการกระทำความผิดอาญาในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร แต่เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในอวกาศโดยมนุษย์อวกาศ หรือมนุษย์อวกาศ ไม่ว่าจะเป็นที่มีการกระทำความผิดอาญาบนยานอวกาศ และบริเวณที่อยู่ภายนอกยานอวกาศก็ตาม สำหรับประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดอาญาในอวกาศไว้ โดยเฉพาะบทบัญญัติในเรื่องของคำนิยาม และบทลงโทษของผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศหลังจากที่ได้กลับมาบนโลก ซึ่งไม่สามารถเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำดังกล่าวได้ แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะเป็นคนสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่นประเทศไทยจึงไม่สามารถนำหลักตามประมวลกฎหมายอาญาไปลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศได้

คำสำคัญ

กฎหมายอาญา อวกาศ มนุษย์อวกาศ

ABSTRACT

This research on legal issues in the application of Criminal and an Astronaut studies the offences relating to the life and body of an astronaut. The objectives of this research are: 1. to study the state of legal problems related to the application of criminal law in the case of offenses relating to the life and body of the astronaut 2. to obtain guidelines for revising the law on the application of the criminal law in the case of offenses relating to the life and body of an astronaut. At present, technology has made advances in space by sending astronauts or an astronaut up on a mission in space firstly by NASA astronauts. For Thai criminal law, a criminal offense must be committed in or outside the Kingdom of Thailand. However, the Criminal Code does not specify the provision of offences in space. Therefore, this may cause astronauts or any astronaut whose nationality is Thai or other nationalities to have the potential to commit crimes in space and may claim not to be punished or the offender has escaped to Thailand when he returned to the earth, which Thailand does not have any laws related to liability in space. Thus, there is a problem about how Thailand has legal measures against crimes in space.

The research results were found that criminal act in space is not a criminal offense in or outside the Kingdom but it is an action that takes place in space by astronauts., whether it is the case that a criminal offense has been committed in a spacecraft and the area outside the spacecraft. Thailand does not have the laws relating to criminal liability in space, especially the provisions of definition and penalties of criminals in space after returning to the earth, which cannot remedy the victim from such actions although- the offender is a Thai nationality or other nationalities. Thailand is unable to apply the principles under the Criminal Code to punish offenders in space.

Keywords

Criminal Law, Space, Astronaut

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าทางด้านอวกาศ และได้มีคดีการกระทำความผิดอาญาในอวกาศเกิดขึ้นครั้งแรกโดยมนุษย์อวกาศของนาซา (มติชนออนไลน์, 7 พฤษภาคม 2563) เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวอาจนำไปสู่การกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากขึ้น เช่น การฆ่า หรือการทำร้ายร่างกายบนยานอวกาศ สำหรับการส่งมนุษย์อวกาศขึ้นไปปฏิบัติการกิจในอวกาศ จะมีหน่วยงานที่สหรัฐก่อตั้งขึ้นเพื่อกำกับดูแล คือ องค์การบริหารการบินและอวกาศแห่งชาติ (National Aeronautics and Space Administration) หรือองค์การนาซา (NASA) โดยหลักตามประมวลกฎหมายอาญาไทยการกระทำความผิดอาญาจะต้องเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือ นอกราชอาณาจักร เท่านั้นและอาจรวมถึงเรือไทยหรืออากาศยานไทยด้วยซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้มีบทบัญญัติคานียามในอวกาศยานอวกาศ และสถานีอวกาศ หรือกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอาญาในอวกาศไว้ หากในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่น อ้างว่าไม่ต้องรับโทษเพราะการกระทำความผิดอาญาไม่ได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือนอกราชอาณาจักร ตามนัยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 4 ถึงมาตรา 8 และได้หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยเมื่อได้กลับมาบนโลกแล้ว กฎหมายอาญาไทยจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิด

อาญาในอวกาศได้หรือไม่ จึงเกิดปัญหาว่าประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมกับการกระทำความผิดอาญาในอวกาศอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญากับการกระทำความผิดของมนุษย์อวกาศ
2. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญากับการกระทำความผิดของมนุษย์อวกาศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญากับการกระทำความผิดของมนุษย์อวกาศ เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญากับการกระทำความผิดของมนุษย์อวกาศ และเพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญากับการกระทำความผิดของมนุษย์อวกาศ
2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนคำอธิบายจากตำราและหนังสือ ส่วนบทความและงานวิจัย
3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ โดยการอ่าน ตีความหมาย และจับประเด็นของข้อมูล เรียบเรียงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาความเชื่อมโยงให้เข้ากับประเด็นปัญหาแล้วจึงตีความสรุป
4. สถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสารตำราหนังสือ งานวิจัย บทความ ข่าวสารต่าง ๆ บทบัญญัติของกฎหมาย และข้อมูลสารสนเทศทั้งของไทยและต่างประเทศ และสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา หอสมุดแห่งชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

หลักการเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญาของประเทศไทย

การใช้กฎหมายอาญา คือ เมื่อมีการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาของประเทศไทยเกิดขึ้น การที่จะใช้กฎหมายอาญาของประเทศไทยมาลงโทษผู้กระทำความผิด จะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. สถานที่ซึ่งได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น
2. ลักษณะพิเศษเฉพาะของความผิดนั้นหรือบางประเภท
3. สัญชาติของผู้กระทำความผิด หรือสัญชาติของผู้เสียหาย หรือคุณสมบัติพิเศษโดยเฉพาะของผู้กระทำความผิดและรวมถึงลักษณะของความผิดดังกล่าว

ตามหลักกฎหมายอาญาไทย ราชอาณาจักร หมายถึง เขตพื้นดิน อากาศเหนือพื้นดิน เขตพื้นน้ำ อากาศเหนือพื้นน้ำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของอาณาเขตประเทศไทย แต่ไม่ได้รวมถึงสถานทูตไทยหรือสถานเอกอัครราชทูต ส่วนในของต่างประเทศ คำว่า “ราชอาณาจักร” จะประกอบไปด้วย ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 วรรคหนึ่ง โดยการใช้มาตรา 4 วรรคหนึ่ง (จิตติ ติงศภัทัย, 2555: 95)

คำว่า “ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด” ตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 วรรคสอง หมายถึง ที่ใด ๆ ที่ไม่ใช่ในราชอาณาจักร หรือสถานที่อื่น ๆ ซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักร โดยเรือไทยหรืออากาศยานไทยได้ออกไปพ้นราชอาณาจักรแล้วและกำลังเดินทางอยู่หรือไปจอดอยู่ ณ ที่ใดนอกราชอาณาจักร หากการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเรือไทยหรืออากาศยานไทยให้ถือว่าอยู่ในราชอาณาจักร

คำว่า “เรือไทยหรืออากาศยานไทย” กฎหมายมิได้จำกัดชนิดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาจึงต้องหมายความรวมถึงเรือและอากาศยาน ซึ่งใช้ในการรบของกองทัพไทยและเรือหรืออากาศยานพาณิชย์ โดยขึ้นทะเบียนและชักรงไทย (วินัย ลำเลิศ, 2561: 65) แต่ไม่ได้รวมถึงยานอวกาศด้วย

หากกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในอวกาศ โดยผู้กระทำความผิดอาญาเป็นคนสัญชาติไทยหรือสัญชาติอื่น ได้กระทำความผิดในยานอวกาศที่ขึ้นทะเบียนและชักรงไทยแล้วจะลงโทษตามกฎหมายไทยได้หรือไม่ โดยหลักตามประมวลกฎหมายอาญาไทยมาตรา 4 หากเป็นการกระทำความผิดในราชอาณาจักร เรือไทย หรืออากาศยานไทย ให้ถือว่าเป็นความผิดในราชอาณาจักร ซึ่งตามคำนิยามข้างต้น “เรือไทยหรืออากาศยานไทย” ไม่ได้หมายความรวมถึงยานอวกาศ จึงไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้แม้ว่าผู้กระทำความผิดอาญานอกโลกได้กระทำความผิดบนยานอวกาศที่ขึ้นทะเบียนและชักรงไทย ซึ่งหากความผิดนั้นเป็นการกระทำแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใด ตามมาตรา 5 หรือได้มีผู้ร่วมกระทำความผิดโดยมีตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดได้กระทำนอกราชอาณาจักร ตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 6 ให้ถือว่าตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ ได้กระทำความผิดในราชอาณาจักร แต่ตามหลักของความผิดที่ได้กระทำนอกโลก แม้จะเป็นความผิดส่วนหนึ่งส่วนใด หรือมีตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ ให้กระทำความผิดในราชอาณาจักร หรือนอกราชอาณาจักรก็ตาม แต่กฎหมายอาญาไทยก็มีได้มีการบัญญัติหรือตีความถึงความรับผิดในยานอวกาศไว้

คำว่า “นอกราชอาณาจักร” หมายถึง การกระทำความผิดทั้งหมดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรและจะต้องไม่เกิดขึ้นในสถานที่ซึ่งถือว่าเป็นความผิดในราชอาณาจักร ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 4 วรรคสอง และจะต้องไม่ใช่กรณีตามมาตรา 5 มาตรา 6 (สหรัฐ กิติ ศุภการ, 2561)

กรณีขอบเขตของการใช้กฎหมายอาญา ในส่วนของการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรแต่กฎหมายให้รับโทษในราชอาณาจักร

ในกรณีตามหลักอำนาจลงโทษสากล หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “หลักความผิดสากล” ตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7 ซึ่งแยกออกเป็นหลักป้องกันตนเอง หลักป้องกันทางเศรษฐกิจ และหลักป้องกันสากล โดยให้อำนาจแก่ศาลไทยที่จะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิด หรือผู้เสียหายจะมีสัญชาติใด และไม่ต้องคำนึงว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในโลก แม้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศไทยก็ตาม ศาลไทยก็มีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เพราะเป็นความผิดสากล (วิวรรธน์ ดำรงกุลนันท์, 2562: 46-47) แต่หากว่าเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาในอวกาศที่ถือได้ว่าเป็นความผิดระดับโลกแล้ว ถ้าหากผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดที่มีสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่นซึ่งได้กระทำความผิดอาญาในยานอวกาศที่ชักรงสัญชาติอื่น เช่น ยานอวกาศของสหรัฐ รัสเซีย บราซิล เป็นต้น และเมื่อได้กลับมาโลกซึ่งผู้กระทำความผิดได้ทำการหลบหนีเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ศาลไทยจะลงโทษได้หรือไม่ ตามตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 7 ศาลไทยไม่มีอำนาจลงโทษแม้ว่าจะเป็นมาตราที่ให้อำนาจลงโทษสากลก็ตาม เนื่องจากบทกฎหมายในมาตรา 7 ไม่ได้มีการบัญญัติความรับผิดอาญาที่เกี่ยวกับอวกาศไว้

ในกรณีตามหลักบุคคล ตามนัยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 8 เป็นความผิดที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักร ซึ่งเป็นความผิดเฉพาะที่ระบุไว้ใน (1)-(13) เท่านั้น แบ่งออกเป็น 2 กรณี

1.1. ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติไทย ส่วนผู้เสียหายอาจเป็นคนสัญชาติไทย หรือคนสัญชาติอื่นหากในกรณีผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดในอวกาศ หรือบนยานอวกาศ เช่น A คนไทย ทำร้ายร่างกาย B คนรัสเซีย ในยานอวกาศรัสเซียที่อยู่นอกโลก หาก A กลับมาบนโลกและเข้ามาในประเทศไทย B จะร้องขอให้ศาลไทยลงโทษ A ตามมาตรา 295 โดยอาศัยมาตรา 8 (ก)(5) ไม่ได้ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในอวกาศ แม้ว่า A จะได้ทำร้ายร่างกาย B ซึ่งถือว่าเป็นความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาแต่กฎหมายอาญาไทยมาตรา 8 เป็นเรื่องการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรเท่านั้น มิใช่เป็นการกระทำความผิดในอวกาศ แม้ว่าการกระทำความผิดในอวกาศจะถือได้ว่าอยู่นอกราชอาณาจักรก็ตาม กฎหมายจึงมิได้ระบุความรับผิดต่อร่างกายในอวกาศไว้

1.2. ผู้กระทำความผิดเป็นคนสัญชาติอื่น ส่วนผู้เสียหายเป็นคนสัญชาติไทย หากในกรณีผู้กระทำความผิดได้กระทำในอวกาศ หรือบนยานอวกาศ เช่น นายดำคนอังกฤษ ลงมือฆ่า นายขาวคนไทย บนยานอวกาศที่ขึ้นทะเบียนและซักรงไทยที่อยู่ในอวกาศ เมื่อนายดำกลับมาบนโลกและเข้ามาในประเทศไทย นางเขียวภรรยาของนายขาวจะร้องขอให้ศาลไทยลงโทษนายดำตามมาตรา 288 โดยอาศัยมาตรา 8 (ข)(4) ไม่ได้ เนื่องจากการกระทำของนายดำเกิดขึ้นในอวกาศ แม้ว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการกระทำความผิดต่อชีวิตก็ตามแต่กฎหมายอาญาไทยมาตรา 8 เป็น

เรื่องการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรเท่านั้นมิใช่เป็นการกระทำความผิดในอวกาศ กฎหมายจึงมิได้ระบุความรับผิดชอบต่อชีวิตในอวกาศไว้ (จิรวรรณ ดำรงกุลนันท์, 2562: 49)

หลักการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานียอวกาศนานาชาติของต่างประเทศ

ในปัจจุบันได้มีมติการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นในอวกาศครั้งแรกโดยมนุษย์อวกาศของนาซาซึ่งเป็นกรณีความผิดอาญา โดยมีหน่วยงานอวกาศระดับชาติ หรือระดับนานาชาติ 5 แห่ง ที่เกี่ยวข้องกับสถานียอวกาศนานาชาติ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย ญี่ปุ่น ยุโรป และแคนาดา โดยกรอบทางกฎหมายกำหนดให้กฎหมายของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้องมีผลบังคับใช้กับบุคคลและทรัพย์สินใด ๆ ในอวกาศ (Mike Baker, 15 May 2020) สำหรับการนำหลักการทั่วไปของกฎหมายอวกาศตามเขตอำนาจศาลแคนาดา และสหรัฐอเมริกา รวมถึงพันธมิตรในยุโรป ญี่ปุ่น รัสเซีย ฯลฯ ซึ่งได้เลือกใช้ระบบเขตอำนาจศาลทางอาญา โดยหลักแล้วสิทธิในการใช้อำนาจทางอาญาเป็นของรัฐสัญชาติของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการของเขตอำนาจศาลอาญาภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้รัฐพันธมิตรอาจใช้อำนาจทางอาญากับบุคคลที่เป็นคนชาติของชาตินั้นได้โดยไม่คำนึงว่าผู้กระทำความผิดจะอยู่ที่ใด ตัวอย่างเช่น ถ้าหากมนุษย์อวกาศแคนาดาก่ออาชญากรรมในหน่วยงานของสหรัฐอเมริกาบนยานอวกาศ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดอาญาในอวกาศ มนุษย์อวกาศแคนาดาดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายของประเทศแคนาดา ไม่ใช่สหรัฐอเมริกาจะมีเขตอำนาจศาลอาญาเหนือนักบินอวกาศแคนาดา เป็นต้น (Julian Hermida, 15 May 2020)

ดังนั้นกฎหมายอวกาศของสถานียอวกาศนานาชาติ ดังกล่าวจึงมีการกำหนดบทบัญญัติสำหรับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกลับมาบนโลก ถ้าหากว่าประเทศหนึ่งประเทศใดตัดสินใจว่าจะต้องการดำเนินคดีกับพลเมืองของประเทศอื่นในข้อหาประพฤตินอกอวกาศ (BBC NEWS, 15 May 2020)

ความหมายในทางวิทยาศาสตร์ของ “อวกาศ”

อวกาศ หมายถึง บริเวณที่อยู่ไกลออกไปจากโลกและอยู่เหนือชั้นบรรยากาศของโลก ซึ่งมีขอบเขตกว้างไกลออกไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด เป็นที่อยู่ของดาวเคราะห์และดาวฤกษ์ จึงประกอบไปด้วยสุญญากาศที่มีอนุภาคความหนาแน่นต่ำโดยมีพลาสมาของไฮโดรเจนและฮีเลียมเป็นหลัก

ความหมายในทางกฎหมายของ “อวกาศ”

ตามหลักอนุสัญญาอวกาศ ค.ศ. 1967 ให้ความหมายของคำว่า “อวกาศ” หมายถึง ห้วงเวหาที่อยู่เหนือขึ้นไปจากชั้นบรรยากาศ โดยถือเอาชั้นบรรยากาศของโลกเป็นเกณฑ์และกำหนดว่าอวกาศเริ่มขึ้นจากระดับใด แต่ไม่ได้จำกัดขอบเขตว่ามีความกว้างไปจนถึงสิ้นสุด ณ จุดใด และยังรวมถึงวัตถุในอวกาศด้วย (อริชมน พิเชฐวรกุล, 7 พฤษภาคม 2563)

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกฎหมายอวกาศ

ทฤษฎี “เสรีภาพแห่งอวกาศ” (Free Air Theory)

กล่าวคือ เป็น ทฤษฎีที่ว่าด้วยพื้นที่ว่างเปล่าบนท้องฟ้าเหนือดินแดนของรัฐ ซึ่งเป็นเสรีแก่ทุกคนในรัฐ เนื่องจากทฤษฎีนี้อาจจะเป็นส่วนหนึ่งกับหลักเสรีภาพแห่งทะเล แต่มีลักษณะที่คล้ายกัน เพราะโดยหลักเสรีภาพแห่งทะเลย่อมถือว่าน้ำอาณาเขตเป็นสิทธิและอธิปไตยของรัฐแต่ก็ยังมีข้อที่ขัดแย้งอยู่มาก

ทฤษฎี “ที่ว่างเปล่าบนท้องฟ้าที่เดินอากาศได้” (Navigable Air Space)

กล่าวคือ เป็นทฤษฎีที่มีการอ้างอิงมาจากหลักกฎหมายทะเลอันเป็นหลักสากล เนื่องจากเป็นหลักการที่ให้มีสิทธิและอธิปไตยบนที่ว่างเปล่าในท้องฟ้าเหนืออาณาเขตขึ้นไปจนถึงความสูงระดับหนึ่งโดยมีเสรี เช่นเดียวกับทะเลหลวง และหลักการดังกล่าวก็ยังเป็นที่นิยมอย่างมากในสหรัฐอเมริกา ซึ่งรัฐบัญญัติของสหรัฐก็ได้มีการประกาศใช้แล้ว แต่ก็ยังไม่ได้มีความตกลงกันว่าความสูงระดับใดที่มีสิทธิและอธิปไตยสมบูรณ์เด็ดขาดของรัฐ

ทฤษฎี “อธิปไตยสมบูรณ์โดยปราศจากขอบเขต” (Complete Sovereignty Theory)

กล่าวคือ เป็นทฤษฎีที่ทุกรัฐมีสิทธิและอธิปไตยสมบูรณ์เด็ดขาดโดยปราศจากขอบเขตจากความสูงในที่ว่างเปล่าบนท้องฟ้าเหนืออาณาเขตและพื้นทะเล โดยที่จะไม่มีรัฐใดมีสิทธิในที่ว่างเปล่าบนท้องฟ้าเหนือรัฐอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง (เฉลิม สติธาวร, 2505: 128)

สนธิสัญญากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

สนธิสัญญาพหุภาคี (Multilateral Treaty) ภายใต้กรอบสหประชาชาติ มี 5 ฉบับ

1. สนธิสัญญาว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำเนินกิจการของรัฐในการสำรวจและการใช้อวกาศภายนอก รวมทั้งดวงจันทร์และเทหะในท้องฟ้าอื่น ๆ ค.ศ. 1967 (Treaty on Principles Governing the Activities of States in the Exploration and Use of Outer Space, including the Moon and Other Celestial Bodies หรือ “Outer Space Treaty”)

2. ความตกลงว่าด้วยการช่วยชีวิตนักอวกาศ การส่งนักอวกาศและการคืนวัตถุที่ส่งไปในอวกาศ ภายนอก ค.ศ. 1968 (Agreement on the Rescue of Astronauts, the Return of Objects Launched into Outer Space หรือ Rescue Agreement)

3. อนุสัญญาว่าด้วยความรับผิดชอบระหว่างประเทศต่อความเสียหายอันเนื่องมาจากวัตถุอวกาศ ค.ศ. 1972 (Convention on International Liability for Damages Caused by Space Objects)

4. อนุสัญญาว่าด้วยการจดทะเบียนวัตถุที่ส่งออกไปในอวกาศภายนอก ค.ศ. 1975 (Convention on Registration of Objects Launched into Outer Space)

5. ความตกลงว่าด้วยกิจกรรมของรัฐบนดวงจันทร์และเทหะในท้องฟ้าอื่น ค.ศ. 1979 (Agreement Governing the Activities of States on the Moon and Other Celestial Bodies) (กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ, 7 พฤษภาคม 2563)

การใช้กฎหมายอวกาศกับมนุษย์อวกาศ

มนุษย์อวกาศจะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับกฎหมายอาญาของรัฐผู้จดทะเบียนวัตถุอวกาศ ซึ่งเขตอำนาจของรัฐผู้จดทะเบียนเป็นเขตอำนาจในการพิจารณาและการบัญญัติกฎหมายอาญาโดยในทางปฏิบัติยังไม่ได้มีการจัดตั้งระบบการบังคับใช้กฎหมาย หรือกรอบทางกฎหมายที่มีการครอบคลุมในอวกาศแต่จะดำเนินการได้ต่อเมื่อมนุษย์อวกาศกลับสู่พื้นโลกแล้วเท่านั้น โดยจะมีข้อตกลงสถานีอวกาศ Freedom ในการพิจารณา เช่น การกำหนดให้รัฐที่ร่วมโครงการแต่ละรัฐมีเขตอำนาจทางอาญาเหนือการกระทำความผิดในวัตถุอวกาศที่ตนจดทะเบียน และสามารถใช้อำนาจทางอาญากับบุคคลที่มีสัญชาติของประเทศตนได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงสถานที่ที่เกิดการกระทำความผิด เนื่องจากรัฐต่าง ๆ อาจอ้างเขตอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายอาญา เมื่อมนุษย์อวกาศกลับสู่พื้นโลกได้ แต่จะให้สิทธิพิเศษต่อสหรัฐอเมริกาในการใช้เขตอำนาจทางอาญากับความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยของสถานีอวกาศซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น (จตุรนต์ ธีระวัฒน์, 2540: 137)

ผลวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การกระทำความผิดอาญาในอวกาศมิใช่เป็นการกระทำความผิดอาญาในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญาไทยแต่เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในอวกาศโดยมนุษย์อวกาศ ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในยานอวกาศที่ขึ้นทะเบียนและรวมถึงบริเวณที่อยู่ภายนอกยานอวกาศ สำหรับประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดอาญาในอวกาศไว้ โดยเฉพาะบทบัญญัติในเรื่องของคำนิยาม และบทลงโทษของผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศหลังจากที่ได้กลับมาบนโลก

แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะเป็นคนสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่น แต่หากศาลไทยต้องการจะลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศแล้วก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้มีวิธีการเยียวยาผู้เสียหาย หรือบทลงโทษตามหลักกฎหมายในส่วนของความรับผิดที่ได้กระทำในอวกาศจึงทำให้ผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศนั้นมีความผิดแต่ไม่ได้รับโทษได้

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศอ้างว่าไม่ต้องรับโทษ

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้กระทำความผิดอาญาได้กระทำในอวกาศ ซึ่งมีใช่เป็นการกระทำในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักร สำหรับประเทศไทยมีเพียงแต่กฎหมายอาญา ในหมวดการใช้กฎหมายอาญา ซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรเท่านั้น โดยประเทศไทยไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายอาญาเกี่ยวกับอวกาศ ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย ญี่ปุ่น ยุโรป และแคนาดา ซึ่งเป็นรัฐพันธมิตรได้มีการนำหลักกฎหมายของสถานีวิจัยอวกาศนานาชาติเข้ามารับรองเกี่ยวกับความผิดในอวกาศ โดยใช้อำนาจทางอาญาในการลงโทษกับบุคคลที่เป็นคนชาติของชาตินั้นโดยไม่คำนึงว่าผู้กระทำจะอยู่ที่ใด และมีการกำหนดมาตรการสำหรับผู้ร้ายข้ามแดนโดยให้ผู้กระทำความผิดกลับมาบนโลกเพื่อที่จะได้ตัดสิ้นความผิดและลงโทษ ซึ่งประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายอาญาเกี่ยวกับอวกาศขึ้นเพื่อให้ครอบคลุมถึงความผิดอาญาในอวกาศ

2. สภาพปัญหาผู้เสียหายไม่ได้รับการเยียวยาจากการกระทำความผิดอาญาในอวกาศ

ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศกลับมาบนโลก ไม่ว่าจะเป็นคนสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่น หากมีการหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยซึ่งไม่ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอาญาในอวกาศที่จะเยียวยาผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนได้เสีย และหากว่ามีกรณีฟ้องขอให้ศาลไทยลงโทษก็ไม่สามารถลงโทษได้ เนื่องจากประเทศไทยมีเพียงกฎหมายอาญา ในหมวดการใช้กฎหมายอาญาสำหรับความผิดในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรเท่านั้น ซึ่งไม่ได้ครอบคลุมถึงความผิดในอวกาศ ทำให้ผู้กระทำความผิดอาญาอ้างว่าตนไม่ได้กระทำความผิดบนโลก ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย แคนาดา ฯลฯ โดยมีมาตรการทางกฎหมายอวกาศของสถานีวิจัยอวกาศนานาชาติที่ใช้เป็นหลักการทั่วไปในระบบของเขตอำนาจศาลทางอาญาว่าจะตัดสิ้นใจดำเนินคดีตามสัญชาติของผู้กระทำความผิดอย่างไร ประเทศไทยจึงควรมีการให้คำนิยามและกำหนดบทลงโทษของความผิดอาญาในอวกาศโดยร่างเป็นพระราชบัญญัติใหม่เป็นการเฉพาะ

3. สภาพปัญหาผู้กระทำความผิดอาญาในอวกาศเป็นคนสัญชาติไทย

ผู้วิจัยเห็นว่าหากคนสัญชาติไทยได้กระทำความผิดอาญาในอวกาศบนยานอวกาศ โดยประเทศไทยมีเพียงกฎหมายอาญา ในหมวดการใช้กฎหมายอาญาที่ใช้สำหรับความผิดในราชอาณาจักรหรือนอกราชอาณาจักรเท่านั้น ทำให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นคนสัญชาติไทยอาจไม่ได้รับโทษเนื่องจากการกระทำที่เกิดขึ้นในอวกาศ ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย แคนาดา ฯลฯ ได้มีมาตรการทางกฎหมายอวกาศที่ใช้ระบบของเขตอำนาจศาลทางอาญาของสถานีวิจัยอวกาศนานาชาติ โดยยึดหลักสัญชาติของแต่ละประเทศที่จดทะเบียนหรือเข้าร่วมโครงการอวกาศในการลงโทษผู้กระทำความผิด ประเทศไทยจึงควรมีการบัญญัติความผิดอาญาในอวกาศกรณีการกระทำความผิดของคนสัญชาติไทยโดยร่างเป็นพระราชบัญญัติใหม่เป็นการเฉพาะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

กฎหมายอวกาศเป็นเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในการส่งมนุษย์อวกาศขึ้นไปปฏิบัติภารกิจในอวกาศและได้มีคดี Anne McClain ซึ่งเป็นคดีการกระทำความผิดอาญาในอวกาศที่เกิดขึ้นครั้งแรกของโลก ในกรณีดังกล่าวสำหรับประเทศไทยที่ไม่ได้มีบทบัญญัติกฎหมายอวกาศ หรือกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับอวกาศในประมวลกฎหมายอาญา หรือพระราชบัญญัติเป็นการเฉพาะ

ดังนั้น อาจทำให้คนสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่นที่กระทำความผิดในอวกาศนั้นมีความผิดแต่ไม่ได้รับลงโทษได้ ถ้าหากคนสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่นได้หลบหนี หรือเข้ามาในประเทศไทยที่ไม่ได้มีกฎหมายครอบคลุมในส่วนของความผิดอาญาในอวกาศ เนื่องจากในการกระทำความผิดอาญาในอวกาศเป็นการกระทำที่ไม่ได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือนอกราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา ในหมวดการใช้กฎหมายอาญา ซึ่งแตกต่างจากประเทศประเทศสหรัฐอเมริกา รัสเซีย ญี่ปุ่น ยุโรป และแคนาดา ที่เป็นรัฐพันธมิตรในสถานีนอวกาศนานาชาติที่มีกรอบทางกฎหมายกำหนดให้กฎหมายของแต่ละประเทศที่เกี่ยวข้องมีผลใช้บังคับกับบุคคลและทรัพย์สินใด ๆ ในอวกาศโดยใช้หลักการทั่วไปของระบบเขตอำนาจศาลทางอาญาภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

ดังนั้นประเทศไทยควรมีการแก้ไขกฎหมายในรูปแบบของการร่างเป็นพระราชบัญญัติกฎหมายอวกาศใหม่เป็นการเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นคำนิยาม ความรับผิดชอบ และบทลงโทษ โดยมีการร่างรูปแบบที่มีความเกี่ยวข้องทั้งในทางอาญาและทางแพ่ง ซึ่งในการร่างพระราชบัญญัติใหม่เพื่อเป็นการกำหนดหลักกฎหมายเฉพาะในส่วนของอวกาศเท่านั้นรวมถึงยานอวกาศที่ขึ้นทะเบียนในแต่ละประเทศด้วย โดยสามารถนำหลักทั่วไปที่เกี่ยวข้องตามประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติได้เพื่อใช้ในการอุดช่องว่างของกฎหมาย และเนื่องจากประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมาย ที่จะสร้างยานอวกาศขึ้น จึงทำให้ประเทศไทยควรมีกฎหมายอวกาศที่เป็นพระบัญญัติเฉพาะเพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยปัญหาเกี่ยวกับการใช้กฎหมายอาญา ศีกษากรณีการกระทำความผิดต่อชีวิตร่างกายของมนุษย์อวกาศเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในส่วนของปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่อทรัพย์สินในอวกาศ ในแง่ของการลักทรัพย์และการยกยอกทรัพย์บนยานอวกาศ

บรรณานุกรม

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ. (2563). **กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ**

สนธิสัญญา. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://treaties.mfa.go.th/กฎหมายระหว่างประเทศ/กฎหมายอวกาศ.html>. (2563, 7 พฤษภาคม)

จตุรนต์ ธีระวัฒน์. (2540). **กฎหมายอวกาศ : หลักทั่วไปและปัญหาในทางปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิตติ ติงศัททีย์. (2555). **กฎหมายอวกาศภาค 1.** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตสภา.

เฉลิม สติธการ. (2505). **ใครเป็นเจ้าของอวกาศ. นิตยสารรัฐสภาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.**

4(4), 128.

มติชนออนไลน์. (2562). **นาซา สืบสวนกรณีทำผิดอาญานอกโลกครั้งแรก.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

https://www.matichon.co.th/foreign/news_1640899. (2563, 7 พฤษภาคม)

- วินัย ล้าเลิศ. (2561). **กฎหมายอาญา 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์. (2562). **คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สพ.รัฐ กิติ ศุภการ. (2561). **หลักและคำพิพากษา: กฎหมายอาญา**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- อรัชมน พิเชฐวรกุล. (2563). **ความหมายทางวิทยาศาสตร์และมิติทางกฎหมายอวกาศ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.Bangkokbiznews.com/blog/detail/646010>. (2563, 7 พฤษภาคม)
- BBC News. (2019). Nasa said to be investigating first allegation of a crime in space. [Online], Available: <https://www.bbc.com/news/world-49457912>. (2020, 15 May)
- Julian Hermida. (2006). **CRIMES IN SPACE A Legal and Criminological Approach to Criminal Acts in Outer Space**. [Online], Available: <http://www.julianhermida.com/dossier/Dossiercrimmcgill.pdf>. (2020, 15 May)
- Mike Baker. (2020). NASA Astronaut Anne McClain Accused by Spouse of Crime in Space. [Online], Available: <https://www.nytimes.com/2019/08/23/us/nasa-astronaut-anne-mcclain.html>. (2020, 15 May)

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์

LEGAL ISSUES ON SCAMMER

ปนัดดา เทพสงวน¹ กรกมล อนุมาตร์² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³
Panadda Tepsanguan¹, Kornkamon Anumart², Tanawat Pisitchinda³

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s61123440037@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440058@ssru.ac.th

³ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา
กฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์ 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์ โดยในสังคม
ปัจจุบัน มีบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของเหล่าสแกมเมอร์โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่สามารถเข้าถึงโซเชียลมีเดียได้ เช่น เฟซบุ๊ก
อินสตาแกรม หรือแอปพลิเคชันหาคู่ เป็นต้น โดยสแกมเมอร์จะทำการหลอกลวงโดยการส่งอีเมลหรือส่งข้อความไปยัง
ผู้เสียหาย โดยการใช้โปรไฟล์ข้อมูลที่สร้างขึ้นทำให้มีความน่าเชื่อถือ จึงเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากกับ
ผู้คนที่หลงเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำธุรกรรมร่วมกัน การใช้ในด้านความรักมาเป็นเครื่องมือในการหลอกลวง
จึงมีปัญหว่า ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระทำความผิดของสแกมเมอร์เพียงพอหรือไม่
อย่างไร

ผลวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายอาญาไว้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสแกมเมอร์
แต่ก็ยังคงมีบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของเหล่าสแกมเมอร์เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะของงานวิจัย หากต้องการลดการกระทำความผิดของสแกมเมอร์นั้น ควรมีมาตรการทาง
กฎหมายหรือการเพิ่มโทษในฐานความผิดฉ้อโกงมาบังคับใช้ เพื่อให้สังคมเล็งเห็นถึงการลงโทษอย่างเด็ดขาด เพราะ
เป็นอีกหนึ่งทางที่ทำให้เยาวชนหวาดกลัวต่อกฎหมายไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก

คำสำคัญ

เหยื่อ หลอกลวง ความเสียหาย สแกมเมอร์

ABSTRACT

The purposes of the research on legal issues on Scammer are: 1. to study the state of legal problems on scammer 2. to study the guideline to amend the law on scammer. In nowadays society, people who fall victim to scammers are especially those who access to social media, Facebook, Instagram, or dating applications, etc. Scammers may scam by sending the victims emails or text messages using a reliable profile and that causes serious damages to the people who believe them. The deceptions used are to convince them to run business together and to use romance intention as a trick. Doubtfully, legal measures regarding scammer's offenses are adequately legislated in Thailand.

The research results were found that, the number of the victims are consecutively increasing although Thailand has criminal laws to prosecute the offenders committing scam offences,

Keywords

Victim, Scam, Damage, Scammer

บทนำ

สแกมเมอร์ เป็นการหลอกลวงผ่านทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม หรือแอปพลิเคชันหาคู่ เป็นต้น โดยสแกมเมอร์กระทำเพื่อหวังผลประโยชน์จากเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นการหลอกให้ร่วมทำธุรกิจด้วย การหลอกซื้อขายสินค้าออนไลน์ หรือทำการแยกข้อมูลของเหยื่อและนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างความเสียหายให้แก่บุคคลอื่นแต่วิธีที่สแกมเมอร์นิยมมากที่สุด คือ โรแมนซ์สแกม หรือการใช้ในด้านความรักมาเป็นเครื่องมือในการหลอกลวงและมักจะพบในเฟซบุ๊ก แอปพลิเคชันหาคู่ ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง โดยสแกมเมอร์จะสร้างโปรไฟล์ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและทำการสร้างความเสียหายอย่างมาก ให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของเหล่าสแกมเมอร์ กรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับนางเอ (นามสมมติ) ถูกเจ้าหน้าที่จับกุมหลังพยายามนำธนบัตรดอลลาร์ปลอมใบละ 100 ดอลลาร์ จำนวน 20 ใบไปแลกที่ธนาคาร นางเอสารภาพว่าได้รู้จักพูดคุยกับนายซีชาวต่างชาติ (นามสมมติ) ผ่านทางเฟซบุ๊กนานถึง 1 ปีเศษ ไม่เคยเห็นรูปร่างหน้าตาของนายซี โดยนายซีใช้รูปโปรไฟล์ที่มีหน้าตาดี อ้างว่าเป็นหมอชาวสหรัฐทำงานอยู่ประเทศซีเรีย และต้องการเดินทางมาพบนางเอที่เมืองไทย แต่ติดขัดเรื่องเงินที่ต้องใช้ในการจัดทำเอกสาร ด้วยความรักที่นางเอมีต่อนายซี นางเอจึงตัดสินใจโอนเงินไปให้นายซีเป็นเงินกว่า 1 แสนบาท สุดท้ายนายซีส่งเงินมาขอใช้ให้เป็นธนบัตรปลอมสกุลดอลลาร์ ต้นทางจากประเทศกาน่า (Posttoday, 15 พฤษภาคม 2563)

คดีสแกมเมอร์มีรูปแบบการกระทำความผิดหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสแกมบัตรเครดิต การสแกมถูกรางวัล การสแกมค่าธรรมเนียมศุลกากร และโรแมนซ์สแกมความผิดฐานแรกที่เกี่ยวข้อจึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง นอกจากนี้ยังรวมถึงความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในเรื่องการนำข้อมูลที่บิดเบือนหรือปลอมหรือเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ด้วย โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่ถูกหลอกลวงและความผิดฐานนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่นโดยเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น หรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง หรือได้รับความอับอายด้วย จึงเกิดปัญหาว่าประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีการกระทำความผิดของสแกมเมอร์เพียงพอหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์ และเพื่อศึกษาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์ การศึกษาเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูล ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนที่เป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราหนังสือ ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความและผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการอ่านตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล โดยข้อมูลดังกล่าวได้รวบรวมจากสถานที่เก็บข้อมูลและตำราหนังสือ งานวิจัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสวนสุนันทา เป็นต้น และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายของสแกมเมอร์

สแกมเมอร์ คือ การหลอกลวงผ่านทางโซเชียลมีเดีย โดยทำการสร้างโปรไฟล์ข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือไม่ว่าจะเป็นการสร้างรูปโปรไฟล์ที่หน้าตาดี มีฐานะร่ำรวย เพื่อหวังผลประโยชน์และทำการสร้างความเสียหายอย่างมากให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของเหล่าสแกมเมอร์ (ไทยรัฐออนไลน์, 15 พฤษภาคม 2563)

ทฤษฎีเกี่ยวกับสแกมเมอร์

สแกมเมอร์นั้นมักลงมือผ่านทางโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก แอปพลิเคชันหาคู่ เป็นต้น เพราะบุคคลหลายคนใช้โซเชียลมีเดียกันเป็นประจำ และเป็นช่องทางที่สะดวกในการติดต่อสื่อสาร แต่การที่สแกมเมอร์พูดคุยกับเหยื่อนั้นไม่ได้พูดคุยเพื่อหวังกระชับมิตรแต่อย่างใด แต่เป็นการพูดคุยเพื่อหวังในทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของจากผู้ตกเป็นเหยื่อของสแกมเมอร์ โดยพลตำรวจโทสมพงษ์ ชิงดวง กล่าวว่า “พฤติกรรมของมิจฉาชีพที่หลอกเอาเงินเหยื่อผ่านทางโซเชียลโดยสร้างการโปรไฟล์เป็นชายหน้าตาดี มีฐานะ แล้วสนทนากับเหยื่อรักและไว้ใจ ก่อนจะล่อลวงให้ส่งเงินโดยการอ้างเหตุผลต่าง ๆ ” (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 30 พฤษภาคม 2563)

1.1 การหลอกลวงของสแกมเมอร์มีหลายรูปแบบ ดังนี้

การสแกมบัตรเครดิต

การหลอกลวงโดยจะส่งผ่านทางอีเมลเพื่อให้ผู้เสียหายทำการยืนยันข้อมูลบัตรเครดิต เพื่อไม่ให้บัตรเครดิตถูกอายัด หรือสแกมเมอร์จะใช้วิธีการโทรศัพท์มาสอบถามข้อมูลโดยอ้างว่าเป็นผู้ให้บริการบัตรเครดิต เพื่อให้ยืนยันบัตรและข้อมูลบนบัตรเครดิต เมื่อสแกมเมอร์ได้ข้อมูลบัตรเครดิต ไม่ว่าจะเป้าหมายเลขบัตร ชื่อ และข้อมูลเลขหลังบัตรเครดิต จะทำให้สแกมเมอร์สามารถนำข้อมูลดังกล่าวของบัตรผู้เสียหายไปใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ได้ (MoneyGuru, 15 พฤษภาคม 2563)

การสแกมถูกรางวัล

การหลอกลวงโดยการส่งอีเมลไปยังผู้เสียหาย หรือมีลิงก์แนบมาในอีเมลให้ผู้เสียหายคลิกลิงก์ดังกล่าว เมื่อผู้เสียหายทำการคลิกเข้าสู่ลิงก์ดังกล่าว จะพบข้อความเกี่ยวกับการที่ผู้เสียหายนั้นเป็นผู้โชคดีที่จะได้รับรางวัลเป็นเงินจำนวนมากหรือสิ่งของ เช่น โทรศัพท์ เป็นต้น แต่การที่จะรับรางวัลนั้นต้องมีการกรอกข้อมูลส่วนบุคคล

เช่น ข้อมูลบัตรประชาชน เพื่อยืนยันตัวบุคคลในการรับรางวัล หรือแม้แต่การโอนค่าธรรมเนียมในการรับรางวัลดังกล่าว สแกมเมอร์จะได้ข้อมูลต่อเมื่อผู้ที่ได้รับอีเมลหลงเชื่อ และทำการกรอกข้อมูลบนอีเมลหรือทำการโอนเงินค่าธรรมเนียมไปยังสแกมเมอร์ (ปีวรา สุขสุข, 15 พฤษภาคม 2563)

การสแกมค่าธรรมเนียมศุลกากร

การหลอกลวงโดยใช้รูปแบบวิธีนี้ สแกมเมอร์มักจะเป็นชาวต่างชาติ สำหรับบุคคลที่ทำธุรกิจการค้าต่างประเทศ หรือต้องการหาคนรักเป็นคนชาวต่างชาติ สแกมเมอร์จะทำการติดต่อโดยผ่านทางโซเชียลมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก หรือแอปพลิเคชันต่างๆ เมื่อสแกมเมอร์ได้ทำความรู้จักและทำให้เหยื่อไว้ใจได้แล้ว สแกมเมอร์ก็จะทำการบอกกับเหยื่อว่าต้องการส่งของมาให้ เช่น เงิน หรือของมีค่า โดยต้องจ่ายค่าธรรมเนียมหรือค่าปรับต่าง ๆ และจะให้เหยื่อเป็นผู้ออกคำสั่งนั้น (ThaibusinessSearch, 30 พฤษภาคม 2563)

โรแมนซ์สแกม

การหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบที่ใช้ความรักมาเป็นเครื่องมือในการหลอกลวงโดยผู้หญิง มักจะถูกหลอกลวงมากที่สุด เพราะเหตุที่มีจิตใจอ่อนไหวง่ายต่อคำพูดหรือถ้อยคำของสแกมเมอร์มีสถานะโสด สแกมเมอร์จะหลอกให้เหยื่อเชื่อว่าเป็นหนุ่มหน้าตาดี เอาใจใส่ มีฐานะร่ำรวยมาจับ และหลอกเอาเงินกับเหยื่อ โดยโรแมนซ์สแกมยังแบ่งแยกย่อยได้อีกหลายรูปแบบ ทั้งแบบใช้รูปโปรไฟล์ข้อมูลของบุคคลอื่นจากอินเทอร์เน็ต แบบที่ใช้ตัวตนของตัวเองมาหลอกลวง โดยส่วนมากการทำโรแมนซ์สแกมของสแกมเมอร์มักจะเริ่มด้วยวิธีง่าย ๆ คือ การสร้างโปรไฟล์ปลอมและนำข้อมูลเข้าสู่เว็บไซต์ แอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก ไลน์ หรือเข้าสู่แอปพลิเคชันหาคู่ โดยมีข้อมูลที่นำไปใช้ในการสร้างโปรไฟล์ คือ ข้อมูลที่เป็นเท็จที่นำมาจากบุคคลอื่นโดยการแฉก คัดลอก หรือเป็นข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง เช่น ประวัติ รูปภาพ เป้าหมายในขั้นแรกของสแกมเมอร์ คือ การทำความรู้จักกับเหยื่อ จากนั้นสแกมเมอร์จะไล่ตรวจสอบจากรายชื่อเหยื่อที่หามาได้ และสำรวจความเป็นไปได้ของเหยื่อว่าใครน่าจะหลอกได้ง่ายที่สุด เมื่อเลือกเป้าหมายได้แล้ว สแกมเมอร์จะเริ่มทำการสร้างความสัมพันธ์กับเหยื่อเพื่อหวังเอาผลประโยชน์และสร้างความเสียหายให้กับเหยื่อในที่สุด(วชิรวิทย์ คงคาลัย, 13 พฤษภาคม 2563)

2. ความหมายของคำว่า “ฉ้อโกง”

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 คำว่า “ฉ้อโกง” หมายถึง ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอนหรือทำลายเอกสารสิทธิ (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2555: 255)

ความผิดฐานฉ้อโกง ไม่ได้จำกัดว่าผู้ที่ถูกหลอกลวงจะต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แม้ทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้หลอกลวง ถ้าหากผู้หลอกลวงโดยทุจริตหลอกลวงผู้ถูกหลอกลวงและโดยการหลอกลวงนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงก็เป็นความผิดฐานฉ้อโกง (ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, 2561: 211)

3. ความหมายของคำว่า “หลอกลวง” ตามพจนานุกรม

ใช้อุบายทุจริตลวงให้เข้าใจผิด แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, 19 มิถุนายน 2563)

4. ความหมายของคำว่า “ผู้เสียหาย” ตามพจนานุกรม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(4) “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 4, 5 และ 6 ผู้เสียหายในคดีอาญามี 2 ประเภท คือ

1. ผู้เสียหายโดยตรง หมายถึง ผู้ที่ไม่มีส่วนในการกระทำความผิด หรือ ไม่เป็นผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือไม่เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมายนั้นด้วย

2. ผู้เสียหายทางอ้อม หรือผู้จัดการแทนผู้เสียหายโดยตรง ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 4, 5, 6 คือ ผู้แทนโดยชอบธรรม บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเณรหรือภริยา ในกรณีความผิดซึ่งกระทำต่อผู้เยาว์ หรือ ผู้เสียหายโดยตรง ถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ แล้วแต่กรณี

หลักสำคัญในการพิจารณาถึงการเป็นผู้เสียหายโดยตรง มี 3 ประการ

1. มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น กล่าวคือ ความผิดนั้นต้องครบองค์ประกอบภายนอก องค์ประกอบภายในของกฎหมายอาญา

2. บุคคลนั้นได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดนั้น คือ การกระทำความผิดนั้นเกิดต่อตนเองโดยตรง เช่น ไล่ใช้ปืนยิงไข่ จนไข่ได้รับบาดเจ็บ ดังนั้น ไข่จึงเป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้นคือการถูกไล่ใช้ปืนยิง

3. บุคคลนั้นต้องไม่เป็นผู้เข้าไปเกี่ยวข้องร่วมกระทำความผิดนั้นด้วย เช่น ชาวต๋อยฟ้า เนื่องจากทั้งชาวและฟ้าสมัครใจวิวาท (ปฐพร ตริษาประภิต, 18 มิถุนายน 2563)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสแกมเมอร์

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 341 บัญญัติว่า ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สแกมเมอร์หลอกลวงผู้อื่นโดยการสร้างโปรไฟล์ข้อมูลอันเป็นเท็จและทำการเข้าหาเหยื่อเพื่อหวังเอาเงินจากบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อน้อยเป็นนัยเป็นการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

มาตรา 11 บัญญัติว่า ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ ระบบคอมพิวเตอร์ของ บุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา 14 บัญญัติว่า ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(1) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

การกระทำของสแกมเมอร์อาจเข้าข่ายเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มาตรา 11 และมาตรา14(1) โดยการนำข้อมูลโปรไฟล์อันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์และทำการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมล เฟซบุ๊ก แอปพลิเคชันหาคู่ เป็นต้น โดยสแกมเมอร์จะทำการส่งข้อความไปยังบุคคลที่ต้องการหลอกลวงโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลจะเห็นได้ว่าสแกมเมอร์มีเจตนา "ทุจริต" หรือ "หลอกลวง" นำข้อมูลเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่บุคคลที่หลงเชื่อข้อมูลดังกล่าว (IRAW, 25 พฤษภาคม 2563)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทศพล ทรรศนกุลพันธ์ (2562) ได้ศึกษาโครงการข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันและปราบปรามพิศวาสอาชญากรรม (Romance Scam) และแนวทางสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัญหา รูปแบบ และวิธีการของพิศวาสอาชญากรรมทั้งที่เป็น

การล่อลวงภายในประเทศและการล่อลวงข้ามชาติ 2. พัฒนากฎหมายและมาตรการเฝ้าระวังและเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อป้องกันและปราบปรามพิศواسอาชญากรรม 3. สร้างแนวทางเพิ่มความตระหนักให้ประชาชนกลุ่มเสี่ยงตกเป็น เป้าหมายพิศواسอาชญากรรมให้รู้เท่าทันพิศواسอาชญากรรม ผลการวิจัยพบว่า มาตรการทางกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องก็ยังมีข้อจำกัดในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีทางอาญา และชดเชย ความเสียหายให้กับเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายทางทรัพย์สินที่ติดตามได้ยากเนื่องจาก มีการย้ายถ่ายโอนไปยัง ผู้อื่นหรือบุคคลนอกประเทศ ยิ่งถ้าเป็นความเสียหายต่อชีวิตและทางเพศย่อมเป็นการยากที่จะชดเชยให้กลับคืนมา สภาพดั้งเดิม นอกจากนี้ยังพบว่านักต้มตุ๋นจำนวนมากปฏิบัติการจากต่างประเทศ ซึ่งเพิ่มความลำบากให้กับ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องประสานความร่วมมือไปยังประเทศเจ้าของเขตอำนาจให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือยึดทรัพย์สินกลับมาชดเชยความเสียหายให้กับเหยื่อการสร้างมาตรการป้องกัน ปราบปรามโดยผู้ดูแลระบบและผู้ บังคับใช้กฎหมาย และการสร้างความตระหนักให้กับประชาชนเพื่อให้รู้เท่าทันและไม่ตกเป็นเหยื่อจึงน่าจะเป็นผล ดีกว่าการตามดำเนินคดีหลังจากเกิดความสูญเสียไปแล้ว

ผลการวิจัย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสแกมเมอร์เมื่อเกิดเป็นคดีความ สแกมเมอร์ก็ต้องทำการชดเชย ค่าเสียหายให้กับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ แต่เนื่องจากเนื่องจากสแกมเมอร์ใช้โปรไฟล์ข้อมูลที่เป็นเท็จจึงยากที่ติดตามทรัพย์สิน หรือตัวของสแกมเมอร์ หากสแกมเมอร์อาศัยอยู่ต่างประเทศซึ่งเพิ่มความลำบากให้กับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่ต้องประสานความร่วมมือไปยังประเทศที่สแกมเมอร์อาศัยอยู่ให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดน หรือยึดทรัพย์สินกลับมาชดเชยความเสียหายให้กับเหยื่อการสร้างมาตรการป้องกัน ปราบปรามโดยผู้ดูแลระบบและผู้บังคับใช้กฎหมาย

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีการกระทำความผิดของสแกมเมอร์ เพียงพอหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของสแกมเมอร์ ก็ยังคงพบว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับสแกมเมอร์เกิดขึ้นอยู่ ประเทศไทยอาจนำหลักการหรือมาตรการ ของประเทศมาเลเซียมาบังคับใช้ให้เกิดผลดีขึ้นได้โดยมาตรการทางกฎหมายหมายในมาเลเซีย โดยหากทำการธุรกรรม ผ่านทางออนไลน์ซึ่ง อาชญากรอาจขโมยข้อมูลส่วนบุคคลของเหยื่อเพื่อใช้ในการยืนยันตัวตน เช่น เลขบัตรประจำตัว ประชาชน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ หรือข้อมูลทางการเงินอื่น ๆ เป็นต้น มาเลเซียได้พยายามแก้ปัญหาด้วยการใช้ เทคโนโลยีไบโอ เข้ามาช่วยแก้ปัญหาการยืนยันตัวตนของระบบธนาคาร สำนักข่าว The Associated Press รายงานว่ามีการพัฒนาใช้การตรวจจับเสียงในธนาคารเพื่อตรวจจับอาชญากรและปกป้องผู้บริโภค ด้วยการใช้อรรถ เสียงระหว่างการพูดคุยโทรศัพท์กับธนาคาร ระบบจะทำการจับคู่กับเสียงของอาชญากรที่มีอยู่ในระบบ เพื่อไม่ให้เกิด ความเสียหายให้กับข้อมูลส่วนบุคคลและบุคคลผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของเหล่าสแกมเมอร์ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการเงินปัญหาทางจิตใจ

2. ควรหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสแกมเมอร์

ผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยมีกฎหมายอาญาความผิดฐานฉ้อโกง แต่เป็นเพียงบทบัญญัติทั่วไปและเป็นคดี ที่ยอมความได้ ดังนั้นควรมีการเพิ่มมาตรการทางกฎหมายให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นโดยการบัญญัติเพิ่มโทษของฐานความผิด ฉ้อโกง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงโทษของการกระทำความผิดของสแกมเมอร์ จึงไม่กล้าที่จะเอาแบบอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

ในปัจจุบันมีการหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแฮกข้อมูลจาก เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น ซึ่งเมื่อสแกมเมอร์ได้ข้อมูลไปก็จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในทางเสียหาย เช่น ทักไปหาบุคคลผ่านเฟซบุ๊กแล้วทำการขอยืมเงิน เป็นต้น หรือการส่งอีเมลหลอกลวง เพื่อให้ยืนยันตัวตนโดยใช้ข้อมูลในส่วนที่เป็นบัตรประชาชน หรือใช้ในด้านความรักมาเกี่ยวข้อง โดยสร้างความสัมพันธ์กับเหยื่อเพื่อหวังผลประโยชน์และสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของเหล่าสแกมเมอร์ ซึ่งอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นสิ่งที่บุคคลหลายคนมักจะใช้กันเป็นประจำ อินเทอร์เน็ตจึงเป็นช่องทางที่เหล่าสแกมเมอร์สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า หากต้องการลดการกระทำผิดของสแกมเมอร์นั้น ควรมีมาตรการทางกฎหมายหรือการเพิ่มโทษในฐานความผิดข้อใดข้อหนึ่งมาบังคับใช้ และควรมีเว็บไซต์ที่แสดงรายชื่อหรือหมายเลขบัญชีของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสแกมเมอร์ เนื่องจากบุคคลใดที่จะทำการโอนเงินไปยังหมายเลขบัญชีใดก่อนโอนนั้นสามารถตรวจสอบได้ว่าบัญชีที่โอนนั้นเป็นบัญชีที่ใช้ในการหลอกลวงบุคคลอื่นหรือไม่ เพื่อเป็นการป้องกันการหลอกลวงของสแกมเมอร์ และเพื่อให้สังคมเล็งเห็นถึงการลงโทษอย่างเด็ดขาด เพราะเป็นอีกหนึ่งทางที่ทำให้เยาวชนหวาดกลัวต่อกฎหมายไม่กล้าที่จะกระทำความผิดอีก

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดของสแกมเมอร์เท่านั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการในการเยียวยาความเสียหายจากผู้ได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิดของสแกมเมอร์

บรรณานุกรม

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2555). **กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 3 คำอธิบายเกี่ยวกับ ลักษณะ ยักยอก ข้อโกง ลักษณะโดยใช้อุบาย วิ่งราวทรัพย์ โกงเจ้าหนี้.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). บริษัทกรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร พับ ลิขซึ่ง จำกัด.
- ทศพล ทรรศนกุลพันธ์. (2562). **โครงการข้อจำกัดของกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันและปราบปรามพิศواس อาชญากรรม (Romance Scam) และแนวทางสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.law.cmu.ac.th/law2011/journal/e1586790886.pdf>. (2563, 17 พฤษภาคม)
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). **รักลวงโลก.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/society/1311031>. (2563, 15 พฤษภาคม)
- ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา. (2561). **ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับปฏิกานุกรม.** กรุงเทพฯ: ฝ่ายธุรกิจมัลติมีเดีย เพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏออนไลน์, เข้าถึงได้จาก: สวนสุนันทา
- ปฐพร ตวิษาประกิต. (2556). **ผู้เสียหาย.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.gotoknow.org/posts/539447>. (2563, 18 มิถุนายน)
- ปวีรา สุขสุข. (2560). **สแกม (SCAM) คืออะไร.** [<http://164.115.2.3.149/nac2km/?p=159>]. (2563, 15 พฤษภาคม)
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2554). **ความหมายของคำว่าหลอกลวง.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.royin.go.th/dictionary/>. (2563, 19 มิถุนายน)

- วชิรวิทย์ คงคาลัย. (2560). **Romance Scam**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.the101.world/romance-scam/>. (2563, 13 พฤษภาคม)
- สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. (2562). **จับกุมเครือข่ายแก๊งโรแมนซ์สแกมเมอร์. โลก**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.immigration.go.th/?avada_portfolio=จับกุมเครือข่ายแก๊งโรแมนซ์สแกมเมอร์. (2563, 30 พฤษภาคม)
- IRAW. (2561). **พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://ilaw.or.th/node/4901>. (2563, 25 พฤษภาคม)
- MoneyGuru. (2558). **สแกม (Scam) รู้ทันแก๊งหลวงเงินและวิธีป้องกันตนเอง**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.moneyguru.co.th/financialtips/articles/%E0%B8%AA%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B8%A1-scam>. (2563, 15 พฤษภาคม)
- Posttoday. (2559). "โรแมนซ์สแกม" เมื่อคนรักออนไลน์กลายเป็นโจร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.posttoday.com/politic/report/416010>. (2563, 15 พฤษภาคม)
- ThaibusinessSearch. (2563). **Scammer (สแกมเมอร์) คืออะไร ตรวจสอบและป้องกันได้อย่างไร**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaibusinesssearch.com/servicing/scammer/>. (2563, 30 พฤษภาคม)

การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา: ศึกษาการนำข้อมูลของเครื่องจับเท็จ
มาใช้ในการพิสูจน์ความผิดจำเลย

ADMISSIBILITY OF EVIDENCE IN CRIMINAL CASE: RESEARCH ON APPLYING DATA OF
POLYGRAPH TO PROVE THE DEFENDANT'S OFFENCE

เตชิต์ กุศลรัตน์¹ ศศิธร มัคสิงห์² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³

Techit Kusonrat¹ Sasitorn Maksing² and Tanawat Pisitchinda³

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อีเมล s61123440124@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อีเมล s60123440059@ssru.ac.th

³ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา ศึกษาการนำข้อมูลของเครื่องจับเท็จมาใช้ในการพิสูจน์ความผิดจำเลย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากเครื่องจับเท็จ 2. เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญา โดยสนับสนุนให้มีการยอมรับและนำข้อมูลจากเครื่องจับเท็จมาใช้ในการพิสูจน์ความผิดจำเลย 3. เพื่อพัฒนาเครื่องจับเท็จให้มีสถานะและผลการตรวจพิสูจน์ที่แม่นยำเชื่อถือได้ โดยในปัจจุบันคดีอาชญากรรมมีรูปแบบการกระทำที่หลากหลายและมีความรุนแรงมากขึ้น ผู้กระทำความผิดมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการกระทำความผิด การสืบหาผู้กระทำความผิดอาจต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น สร้างความหวาดกลัวให้กับผู้อื่น ประเทศไทยจึงได้มีการนำเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรม ชั้นสืบสวนสอบสวน เป็นเทคโนโลยีทางนิติวิทยาศาสตร์ประเภทหนึ่งที่ใช้ในการตรวจจับพฤติกรรมของบุคคล เพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดหรือไม่และเพื่อให้ได้พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง เทคโนโลยีดังกล่าวเรียกว่า เครื่องจับเท็จ โดยการทำงานของเครื่องจับเท็จ คือ เมื่อบุคคลใดถูกตรวจสอบด้วยเครื่องจับเท็จได้กล่าวความเท็จออกมาจะมีปฏิกิริยาทางร่างกายเกิดขึ้น เช่น หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ ความดันที่สูงขึ้นซึ่งเกิดจากความเครียด เป็นต้น อย่างไรก็ตามเครื่องจับเท็จ ไม่สามารถตรวจสอบภายในจิตใจของบุคคลนั้นได้ จึงเป็นเรื่องยากที่จะใช้ตรวจสอบกับบุคคลที่มีจิตใจแข็งกระด้างหรือคนที่โกหกเก่ง จึงมีปัญหาคำคัญว่าควรมีการพัฒนาเครื่องจับเท็จให้สามารถตรวจสอบภายในจิตใจของบุคคล เพื่อให้สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำหรือไม่อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศไทยผลวิเคราะห์จากเครื่องจับเท็จถูกนำมาใช้เพื่อประกอบสำนวนคดีเท่านั้น ไม่อาจนำผลดังกล่าวมาจับกุมผู้ที่ถูกตรวจได้ทันที ต้องมีการสืบหาหลักฐานอื่นต่อไปอีก เพราะผลวิเคราะห์จากเครื่องจับเท็จไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เพียงอย่างเดียว จะต้องมีการนำพยานหลักฐานที่สำคัญมาประกอบด้วย เช่น พยานวัตถุ พยานเอกสาร เป็นต้น อีกทั้งเครื่องจับเท็จที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดยังไม่มีการพัฒนาให้สามารถตรวจสอบภายในจิตใจของบุคคลได้

คำสำคัญ

อาชญากรรม เทคโนโลยี เครื่องจับเท็จ

ABSTRACT

Research on Admissibility of Evidence in Criminal Case : Research on applying data of polygraph to prove the defendant's offence has the purposes, which are 1. to study the guidelines of court rulings regarding admissibility of evidence obtained from the lie detector; 2. to improve the law on hearing evidence of criminal cases to support the adoption and use of lie detectors to be used to prove the offences of the defendants; and 3. to develop the lie detectors which have accurate and reliable status and results. At present, the criminal cases have various kinds of actions and more violence. The offenders have the expertise and skill in committing their offenses. Investigating the offenders may take longer. This creates fear of others. Therefore, Thailand has applied scientific technology in the justice process in investigation process, which is a type of forensic technology used to detect a person's behavior to prove whether a person has committed an offense and to prove his innocence. Such technology is called the lie detector. The function of the lie detector is that when a person examined by a polygraph makes any false statement, there will be a physical reaction, such as an irregular heartbeat, higher pressure caused by stress, etc. However, the lie detector is unable to examine the person's mind It is difficult to check with hardened people or A good liar So there is an important problem that A lie detector. It is difficult to inspect any person who is rough and good liar. The important problem is whether the lie detector should be developed to examine a person's mind in order to be able to arrest the offender rapidly and accurately or not and how.

The research results were found that in Thailand, the analysis from lie detectors are used only to support the case. Such results could not be brought to arrest those who are examined immediately. Further investigations have to be made because the analysis from only lie detector cannot be accepted as evidence. There must be any other important evidence, such as evidence of materials or evidence of documents, etc. Moreover, a lie detector used in the investigation of the offender has not yet developed to be able to examine the person's mind.

Keywords

Crime, Technology, Polygraph

บทนำ

ปัจจุบันมีคดีอาชญากรรมอยู่หลายคดีที่ไม่สามารถทราบผู้กระทำความผิดได้ เช่น การเกิดคดีฆาตกรรมที่ไม่สามารถจับผู้ร้าย เป็นต้น และยิ่งไปกว่านั้นเทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตของประชาชน คดีอาชญากรรมก็เริ่มมีรูปแบบการกระทำที่กว้างขึ้น การสืบหาผู้กระทำความผิดอาจต้องใช้เวลานาน สร้างความหวาดกลัวให้กับผู้อื่น เช่นนี้ในกระบวนการยุติธรรม ชั้นสืบสวนสอบสวนจึงได้มีการนำเทคโนโลยีตรวจจับพฤติกรรมของบุคคลมาใช้เพื่อช่วยให้การทำงานของพนักงานสอบสวนง่ายขึ้น โดยเทคโนโลยีดังกล่าวเรียกว่า เครื่องจับเท็จทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นเทคโนโลยีที่ใช้ตรวจสอบผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาในคดี แต่อย่างไรก็ตาม ความแม่นยำ (ความถูกต้อง) ของเครื่องจับเท็จเป็นที่ถกเถียงกันมานาน พบปัญหา คือ ไม่มีหลักฐานว่ารูปแบบของปฏิกิริยาทางร่างกายใด ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของการหลอกลวง คนที่ไม่ได้กระทำความผิดอาจประหม่า เมื่อต้องตอบตามความจริงและคนกระทำความผิดอาจไม่มีอาการวิตกกังวลใด ๆ ทั้งสิ้น เช่นนี้ก็ไม่สามารถทราบได้เลยว่าสิ่งบุคคลนั้นพูดเป็นความจริงหรือไม่ (รุจิระ บุณาค, 8 พฤษภาคม 2563) ดังนั้น ถ้ามีการนำเทคโนโลยีที่สามารถตรวจสอบภายในจิตใจของบุคคลมาปรับใช้ร่วมกับเครื่องจับเท็จ โดยอิงรูปแบบการทำงานของเครื่องวัดคลื่นไฟฟ้าในสมองของมนุษย์หรือเรียกว่า เครื่อง EEG ซึ่งการทำงานของเครื่อง EEG นั้น จะทำการตรวจความทรงจำภายในสมองของมนุษย์ออกมาในรูปของคลื่นความถี่ (โรงพยาบาลศรีนครินทร์ กรุงเทพฯ, 20 กุมภาพันธ์ 2564) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจจับว่าบุคคลใดพูดเท็จหรือพูดความจริง แต่ในประเทศไทยยังไม่ปรากฏว่าได้มีการนำเทคโนโลยีประเภทนี้มาใช้ในการสอบสวน จึงมีปัญหาทางกฎหมายว่าควรมีเทคโนโลยีที่ใช้ตรวจสอบภายในจิตใจของบุคคล เข้ามาเป็นตัวช่วยในการหาผู้กระทำความผิดหรือไม่อย่างไร อันเป็นปัญหาที่นำมาสู่งานวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากเครื่องจับเท็จ
2. เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญา โดยสนับสนุนให้มีการยอมรับและนำข้อมูลจากเครื่องจับเท็จมาใช้ในการพิสูจน์ความผิดจำเลย
3. เพื่อพัฒนาเครื่องจับเท็จให้มีสถานะและผลการตรวจพิสูจน์ที่แม่นยำเชื่อถือได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา ศึกษาการนำข้อมูลของเครื่องจับเท็จมาใช้ในการพิสูจน์ความผิดจำเลย เพื่อศึกษาแนวทางคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากเครื่องจับเท็จ เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญา โดยสนับสนุนให้มีการยอมรับและนำข้อมูลจากเครื่องจับเท็จมาใช้ในการพิสูจน์ความผิดจำเลยและเพื่อพัฒนาเครื่องจับเท็จให้มีสถานะและผลการตรวจพิสูจน์ที่แม่นยำเชื่อถือได้
2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากสื่อสารสนเทศส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ
3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการอ่านตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น

4. สถานที่เก็บข้อมูลและตำราหนังสือ งานวิจัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นต้น และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต(สารสนเทศ)

ทบทวนวรรณกรรม

เครื่องจับเท็จทางนิติวิทยาศาสตร์

ความหมายของเครื่องจับเท็จ

เครื่องจับเท็จ หรือ เครื่อง “โพลีกราฟ (polygraph)” หมายถึง เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ตรวจจับ ปฏิบัติการทำงานของร่างกายมนุษย์และบันทึกการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น อัตราการเต้นของหัวใจ ปฏิบัติการผิวหนังและความดันโลหิต ออกมาในรูปแบบคลื่นความถี่เป็นเส้นกราฟขึ้น-ลง สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่พูดนั้นจริงหรือเท็จ (อภิรักษ์ นักรู้, 27 กุมภาพันธ์ 2564)

โดยเครื่องจับเท็จถูกนำมาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานในการสืบสวนสอบสวนของตำรวจ ซึ่งอยู่ใน กระบวนการยุติธรรมขั้นต้น จะใช้ในการสอบสวนคดีอาญาเป็นหลักหรือใช้ตรวจสอบในคดีอื่น ๆ นอกจากคดีอาญา (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์ และคณะ, 2552: 293)

หลักการการทำงานของเครื่องจับเท็จ

อาศัยหลักการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและอารมณ์ (ความกลัว) ที่กระตุ้นไปยังระบบประสาท ทำให้เกิดปฏิกิริยาทางร่างกาย จะมีผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจับเท็จหรือนักจิตวิทยาตั้งคำถามต่อผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย ด้วยคำถามที่เกี่ยวกับคดี โดยคำถามจะได้รับการออกแบบมาเพื่อกระตุ้นความกังวลของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัย ซึ่งจะถามเกี่ยวกับอาชญากรรม ที่พวกเขาเชื่อว่าพวกเขาไม่ได้กระทำหรือได้กระทำไป เมื่อผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยได้ ตอบคำถามไป เครื่องจับเท็จจะทำการประมวลผลและวิเคราะห์ออกมาเป็นเส้นกราฟ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจับ เท็จจะเป็นผู้อ่านเส้นกราฟและประเมินผลวิเคราะห์ออกมาว่าสิ่งที่พูดเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ อิงจากรูปแบบของการ ตอบสนองทางสรีรวิทยาและนำไปสู่การวินิจฉัยว่าเป็น "การหลอกลวง"

โดยทั่วไปเครื่องจับเท็จเป็นเครื่องบันทึกทางสรีรวิทยาที่ประเมินตัวบ่งชี้สามประการของการกระตุ้น ประสาท ได้แก่ อัตราการเต้นของหัวใจ ความดันโลหิตการหายใจและการนำผิวหนัง โดยอุปกรณ์เครื่องจับเท็จ ประกอบด้วย

1. Pneumograph tube คือ สายรัดรอบอกใช้วัดการหายใจ
2. Blood pressure cuff คือ สายรัดต้นแขนใช้วัดอัตราการเต้นของหัวใจและความดันโลหิต
3. Galvanic skin reflex (GSR) คือ สายที่ติดตั้งไว้ที่นิ้วชี้และนิ้วนาง ใช้วัดปฏิกิริยาผิวหนังเมื่อมี เหยื่อออกบริเวณนิ้วจะมีการเปลี่ยนแปลงทางกระแสไฟฟ้า
4. เครื่องวัดการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อจะติดตั้งไว้ที่พนักเก้าอี้ที่ผู้ถูกจับเท็นั่งอยู่ (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์และคณะ, 2552: 293-294)

บุคคลที่ต้องเข้ารับการตรวจสอบจากเครื่องจับเท็จ

บุคคลที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

บุคคลที่กระทำการใด ๆ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด จะต้องรับผิดชอบ อาญาและโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย (จิตติ ดิงศภัทย์, 2555: 33) ซึ่งเป็น หลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ในมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

บุคคลที่กระทำความผิดในแนวคิดทางจิตวิทยา

การก่ออาชญากรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่มีการกระทำความผิดในลักษณะที่ร้ายแรง ซึ่งผู้กระทำความผิดหรือที่เรียกกันว่า “อาชญากร” นั้นอาจมีความผิดปกติทางบุคลิกภาพ จิตใจ มีผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต่อต้านสังคม (สายอักษร รักคง, 8 พฤษภาคม 2563) ในทางจิตวิทยาของการก่ออาชญากรรม ได้แบ่งประเภทของอาชญากรตามแนวคิดจิตวิทยาไว้ โดยส่วนใหญ่มี 4 ประเภท ได้แก่

1) อาชญากรที่กระทำความผิดเป็นครั้งคราว คือ อาชญากรที่ละเมิดกฎหมายเป็นบางครั้ง เพราะอาจถูกแรงกดดันจากบุคคลในครอบครัวหรือแรงกระตุ้นจากบุคคลภายนอก ซึ่งอาชญากรประเภทนี้ไม่ได้มีความผิดปกติทางสมองหรือจิตแต่อย่างใด แต่กระทำไปด้วยความจำเป็นหรือกระทำไปด้วยความสนุก

2) อาชญากรที่กระทำความผิดจนกลายเป็นความเคยชินหรือเป็นนิสัย ซึ่งอาชญากรประเภทนี้ไม่ได้มีความผิดปกติทางสมองหรือทางจิต แต่กระทำความผิดซ้ำ ๆ จนกลายเป็นเรื่องปกติ ทั้งนี้ มีอาชญากรอยู่ 2 ประเภทที่มีความผิดปกติทางด้านสมอง ซึ่งไม่อาจตรวจสอบโดยเครื่องจับเท็จได้ ได้แก่

3) อาชญากรที่ได้รับความเป็นอาชญากรมาโดยทางสายเลือด พันธุกรรม อาชญากรประเภทนี้มีลักษณะที่น่ากลัวกว่าอาชญากรทั่ว ๆ ไป เพราะการกระทำผิดมีลักษณะขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่สามารถแยกความรู้สึกผิดชอบชั่วดีได้ สามารถฆ่าผู้อื่นได้โดยไม่ลังเลแต่อย่างใด ในทางจิตเวชศาสตร์เรียกอาชญากรนี้ว่าเป็น “โรคไซโคพาท (Psychopathy)” คือ โรคที่มีบุคลิกภาพผิดปกติชนิดต่อต้านสังคม ซึ่งเป็นความผิดปกติทางจิตของผู้ป่วยที่ส่งผลถึงความคิดและความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น

4) อาชญากรที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา คือ อาชญากรที่มีความผิดปกติด้านสติปัญญาหรือสมอง อาชญากรประเภทนี้ถูกยุงส่งเสริมให้กระทำความผิดได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไป อารมณ์ทางความรู้สึกไม่แน่นอน แปรปรวนได้ง่ายมาก (กัญญ์ริฐตา ศรีภา, 2562: 27-30)

การตรวจสอบผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยโดยใช้เครื่องจับเท็จ สามารถใช้ได้ทั้งก่อนที่มีการกระทำความผิดหรือภายหลังการกระทำความผิดก็ได้ ถึงแม้บุคคลทุกคนสามารถเข้ารับการตรวจสอบได้ทุกคน แต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับบุคคล ดังต่อไปนี้

บุคคลวิกลจริตหรือจิตฟุ้งซ่าน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อาชญากรใจอำมหิต เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตเวช หากเข้ารับการตรวจสอบอาจมีผลผิดเพี้ยนได้

บุคคลติดยาเสพติด เพราะยาเสพติดออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทของผู้เสพ การตรวจสอบบุคคลเหล่านี้จึงตรวจสอบไม่ได้ผล

บุคคลผู้ปฏิเสธไม่ยินยอมรับการตรวจสอบ เพราะการที่จะเข้ารับการตรวจสอบโดยเครื่องจับเท็จได้ จะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวเสียก่อน

นอกจากบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้ที่เข้ารับการตรวจสอบจะต้องไม่เสพสุราหรือมีอาการมึนซึมเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคลมบ้าหมู โรคหัวใจ หรือโรกระบบทางเดินหายใจและหญิงตั้งครรภ์ (วุฒิพงศ์ รัตนพันธ์ สุน ทรา, 2552: 26)

พยานหลักฐานในคดีอาญา

การรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จของศาลไทย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 665/2502 จำเลยฎีกาว่า ผลเครื่องจับเท็จตามรายงานมิใช่เป็นพยานที่ชอบด้วยกฎหมายที่ศาลอุทธรณ์รับฟังรายงานที่ได้รับจากเครื่องจับเท็จมาลงโทษจำเลยจึงศาลเคลื่อนนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า จริยอยู่ขณะนี้ผลแห่งการตรวจสอบด้วยเครื่องจับเท็จยังมีใช้พยานหลักฐานที่ศาลยุติธรรมจะรับฟังเป็นยุติ แต่ที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาในคดีนั้นมิใช่ฟังผลแห่งการตรวจสอบด้วยเครื่องจับเท็จดังกล่าว แต่ฟังคำรับของจำเลยที่ 4 ที่รับต่อพนักงานตำรวจผู้ทำการทดสอบจำเลยด้วยเครื่องจับเท็จมาประกอบการพิจารณา จึงเป็นคนละเรื่องกับข้อโต้แย้งของจำเลยในฎีกา การที่จำเลยทั้ง 4 คน สนับสนุนหลักทรัพย์ที่ใช้สำหรับราชการ และลักในเวลากลางคืน ศาลฎีกาพิจารณา

เห็นว่า การกระทำของจำเลยเป็นเหตุฉุกเฉินของการลักทรัพย์อยู่อีก 2 ประการ คือ ลักทรัพย์ในเวลากลางคืน และ โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันแต่สองคนขึ้นไป และเหตุฉุกเฉินนี้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 ยังบัญญัติไว้ให้เป็นเหตุฉุกเฉินอยู่ตามอนุมาตรา (1) และ (7) ซึ่งตรงกับกฎหมายลักษณะอาญา ม.293(1) และ(11) และโทษตามบท มาตราดังกล่าวหลังนี้เบากว่าโทษในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 จึงต้องวางบทลงโทษจำเลยตามกฎหมาย ลักษณะอาญา มาตรา 293(1) และ (11) ดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยมา

จากการวินิจฉัยของศาลฎีกาข้างต้นสรุปได้ว่า คำพิพากษาของศาลฎีกาเกี่ยวกับเครื่องจับเท็จใน ขณะนั้น ยังถือว่าผลเครื่องจับเท็จมิใช่เป็นพยานที่ชอบด้วยกฎหมาย และศาลฎีกาได้แสดงให้เห็นว่าผลการตรวจสอบ ด้วยเครื่องจับเท็จยังมีใช้พยานหลักฐานที่ศาลยุติธรรมจะรับฟังเป็นยุติ

แต่อย่างไรก็ดี ต่อมาได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 734/2553 ซึ่งให้ความหมายของเครื่องจับเท็จ และวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จไว้อย่างชัดเจนว่า เครื่องจับเท็จเป็นเพียง เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่นำผลการตอบคำถามของจำเลยมาวิเคราะห์ตามหลักวิชาการแล้วประเมินผลจากการ วิเคราะห์นั้นว่าจำเลยพูดจริงหรือพูดเท็จ อันมีลักษณะเป็นเพียงความเห็นทางวิชาการย่อมไม่อาจนำมาพิสูจน์ทราบถึง ข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำผิดของจำเลยเป็นที่แน่ชัดได้ ต่างกับการพิสูจน์ตัวบุคคลที่อาจพิสูจน์ทราบได้โดย อาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เมื่อโจทก์และโจทก์ร่วมไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบให้เห็นว่าจำเลยฆ่าผู้ตาย ประการใด ลำพังเครื่องจับเท็จและความเห็นของผู้ชำนาญด้านเครื่องจับเท็จยังไม่อาจรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัย ว่า จำเลยเป็นคนร้ายฆ่าผู้ตาย ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง

การรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จของศาลในต่างประเทศ

ในปีพ.ศ. 2500 ศาลสูงของรัฐแคลิฟอร์เนียได้มีคำพิพากษาเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่อง จับเท็จ Crim. No. 5910. In Bank. June 21, 1957 โดยระบุว่า: “การทดสอบเครื่องจับเท็จยังไม่มีความน่าเชื่อถือ เพียงพอที่จะพิสูจน์การยอมรับคำให้การของผู้เชี่ยวชาญโดยพิจารณาจากผลการทดสอบ” (People v. Carter, 13 November 2021)

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์แห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย Crim. No. 26780. Court of Appeals of California, Second Appellate District, Division Five. November 19, 1975. จำเลยถูกตัดสินว่ามีความผิดข้อหาละเมิดตาม ประมวลกฎหมายยานพาหนะ มาตรา 23101(ก) และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17 (b) (4) จากข้อเท็จจริงที่ ปรากฏว่า จำเลยมีอาการเมามึนเมาสุราและได้ไปขับรถยนต์ผู้อื่น มีพยานที่อ้างว่าเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด 6 คน แต่ คำให้การของพยานทั้ง 6 คนนั้นขัดแย้งกัน พยานสามคนให้การว่าพวกเขาเห็นจำเลยหรือชายคนหนึ่งตอบคำอธิบาย ของเขาขับรถยนต์คนเดินถนนและได้รับบาดเจ็บ พยานอีกสามคนให้การว่ารถคันดังกล่าวขับโดยภรรยาของจำเลย จำเลยจึงเข้ารับการตรวจสอบโดยเครื่องจับเท็จ โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นทำการตรวจสอบ และได้มีการนำผลการ ตรวจสอบดังกล่าวมาเป็นพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาคดี แต่อย่างไรก็ตาม ศาลได้ยกเว้นการรับฟัง พยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จ โดยระบุว่าคำตัดสินของศาลอุทธรณ์ของรัฐแคลิฟอร์เนียในปัจจุบันได้ตัดสินว่าไม่ สามารถยอมรับผลการตรวจสอบจากเครื่องจับเท็จมาเป็นพยานหลักฐานได้ (People v. Adams, 13 November 2021)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจับเท็จ

ผลการตรวจสอบโดยอาศัยเครื่องจับเท็จถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นผลการตรวจสอบที่เกิดจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ประกอบกับความเห็นของผู้ตรวจสอบหรือ ผู้เชี่ยวชาญ (วุฒิจำนอง รัตนพันธ์สุนทร, 2552: 78) เพียงแต่ไม่อาจนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เพียงอย่างเดียว ต้องมีพยานหลักฐานที่สำคัญอย่างอื่นมาประกอบด้วยเสมอ ซึ่งพยานหลักฐานอื่นนั้นจะรับฟังได้มากน้อยเพียงใด

จะต้องพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล จะเป็นตัวช่วยในการพิสูจน์ตัวบุคคลว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ได้กระทำความผิด โดยนำพยานเหล่านี้มาใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ หรือชั้นศาลได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการจงใจ คำมั่นสัญญา ช่มชู้ หลอกลวงหรือโดยมิชอบทุกประการ และการสืบพยานจะต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยในเรื่องการสืบพยาน (เกียรติขจร วัจนสวัสดิ์, 2553: 14)

การทดสอบโดยเครื่องจับเท็จจะมีผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจับเท็จเป็นผู้ตั้งคำถามที่เกี่ยวกับคดีต่อผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยและอ่านเส้นกราฟบนคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งสรุปผลว่าผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยนั้นพูดจริงหรือพูดเท็จ เหตุที่จะต้องผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจับเท็จอยู่ด้วยในชั้นสอบสวน เนื่องจากผลจากการทดสอบโดยเครื่องจับเท็จ จะต้องนำมาวิเคราะห์ สรุปข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจ เพื่อนำข้อเท็จจริงที่ได้ขึ้นไปเบิกความต่อศาล ให้ศาลได้วินิจฉัย ฉะนั้นแล้วผู้ทำการทดสอบโดยใช้เครื่องจับเท็จจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ มาเบิกความต่อศาลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงจากผลของการใช้เครื่องจับเท็จ ดังนั้น ย่อมถือได้ว่าผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจับเท็จถือว่าเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ ในคดีอาญา (วุฒิมงคล รัตพันธ์สุนทร, 2552: 80) ตามความหมายของพยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243

ความหมายของเครื่องตรวจคลื่นสมอง EEG (Electroencephalography)

เครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง EEG (Electroencephalography) หมายถึง เครื่องมือทางการแพทย์ใช้ในการวินิจฉัยโรค เช่น โรคลมชัก ผู้ป่วยที่มีความผิดปกติที่เกี่ยวกับการนอน เป็นต้น ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงทางไฟฟ้าที่เกิดจากการทำงานของสมองหรือเรียกว่า “การบันทึกกิจกรรมของสมองหรือความทรงจำ” ตัวเครื่องมีลักษณะคล้ายหมวกโดยมีขั้วไฟฟ้าวางบนศีรษะและปล่อยประจุไฟฟ้าเข้าไปยังกะโหลกศีรษะ จากนั้นจะทำการบันทึกขั้วไฟฟ้าจากส่วนต่าง ๆ ของสมอง แล้วผลการบันทึกขั้วไฟฟ้าจะออกมาผ่านประจุไฟฟ้า ส่งไปยังตัวเครื่องในลักษณะรูปคลื่นความถี่เป็นเส้นกราฟแสดงบนจอภาพ เป็นการตรวจภายนอกร่างกายซึ่งไม่สร้างความเจ็บปวดให้กับผู้ถูกตรวจ การใช้เครื่องวัดคลื่นสมองจะมีผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง (โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่, 2 มิถุนายน พ.ศ.2563)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครื่องจับเท็จทางนิติวิทยาศาสตร์

เครื่องจับเท็จนั้นเป็นเทคโนโลยีที่บันทึกการเปลี่ยนแปลงของร่างกายมนุษย์ออกมาในรูปแบบของเส้นกราฟขึ้น-ลง โดยอาศัยหลักแนวคิดที่ว่าคนโกหกมักจะแสดงอารมณ์เพิ่มขึ้นเมื่อต้องตอบคำถาม แต่อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของการใช้เครื่องจับเท็จยังคงมีอยู่มาก บุคคลบางประเภทไม่อาจใช้ตรวจสอบได้เปอร์เซ็นต์ความแม่นยำของเครื่องจับเท็จไม่มีความแน่นอน สมาคมนักจิตวิทยาของอเมริกันระบุว่านักจิตวิทยาส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีหลักฐานอยู่เพียงเล็กน้อย ที่ระบุว่าทดสอบโดยเครื่องจับเท็จสามารถตรวจจับการโกหกได้อย่างแม่นยำ (American Psychological Association, 2004) ดังนั้น หากนำเครื่องตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง (EEG) ซึ่งเป็นเครื่องตรวจสอบปฏิกิริยาภายในสมองของบุคคลมาใช้งานร่วมกับเครื่องจับเท็จที่ตรวจสอบได้เฉพาะปฏิกิริยาภายนอก ร่างกาย โดยแสดงผลการตรวจสอบออกมาในรูปแบบของสีได้ว่า สีเขียวไม่ได้กระทำความผิด สีแดงกระทำความผิดหรือได้พยายามกระทำความผิด ซึ่งการทำงานร่วมกันของเทคโนโลยีทั้งสองประเภทนี้ อาจเป็นผลดีต่อการสอบสวนเพราะเป็นการตรวจสอบทั้งภายในจิตใจและภายนอก ร่างกายของบุคคลและคาดว่าจะมีความแม่นยำมากกว่าการใช้เครื่องจับเท็จเพียงอย่างเดียว

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องจับเท็จทางนิติวิทยาศาสตร์

ในต่างประเทศ เครื่องจับเท็จเป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนด้านจิตวิทยาเท่านั้น มิได้นำผลการตรวจสอบมาเป็นพยานหลักฐานเบิกความต่อศาล แต่ถึงเป็นเช่นนั้นก็ได้มีการคิดค้นวิธีการจับเท็จที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเครื่องจับเท็จทั่วไป อย่างเช่น ประเทศอังกฤษ บริษัทสตาร์ซอฟท์ Face soft มีการพัฒนาระบบอ่านไบโหน้า โดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาเป็นตัวช่วยในการอ่านอารมณ์ผ่านสีหน้าของบุคคล โดยการเรียนรู้และวิเคราะห์จากฐานข้อมูลที่มีรูปไบโหน้าของบุคคล ทำให้สามารถระบุได้ว่าคนกำลังรู้สึกหรือมีอารมณ์แบบไหน โดยดร.พอล เอ็กแมน (Paul Ekman) นักจิตวิทยา เป็นผู้บุกเบิกงานวิจัยในเรื่องการแสดงออกทางสีหน้าและภาษากาย (polyaroon, 14 พฤษภาคม 2563)

ศาสตราจารย์ฮัสสัน ยูเกล (Prof.Hassan Ugail) จากมหาวิทยาลัยแบรดฟอร์ด ได้มีการพัฒนาเซนเซอร์จับอารมณ์ที่แสดงออกทางไบโหน้าโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ ซึ่งศาสตราจารย์ฮัสสัน ยูเกล (Prof.Hassan Ugail) กล่าวว่า “เรารวบรวมงานศึกษาด้านการแสดงออกทางสีหน้า เทคโนโลยีการประมวลผลภาพเชิงความร้อนที่เพิ่งได้รับการพัฒนา เทคนิคการติดตามภาพวัตถุและอัลกอริทึมใหม่ของเราเข้าไปในระบบปฏิบัติการเพียงหนึ่งเดียว” (บทความวิทยาศาสตร์, 14 พฤษภาคม 2563)

ในส่วนของประเทศไทยก็ได้มีศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการนำเครื่องมือทางการแพทย์มาใช้เป็นเครื่องจับเท็จในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การจับเท็จด้วยเทคนิคการถ่ายภาพสมอง (Functional magnetic resonance imaging: fMRI) คือการทำ MRI (Magnetic resonance imaging, การสร้างภาพด้วยเรโซแนนซ์แม่เหล็ก) เป็นเทคนิคการจับเท็จที่ใช้ตรวจหาตำแหน่งของสมอง บอกถึงบริเวณที่ทำหน้าที่เฉพาะเจาะจง เช่น การคิด พูด หรือการเคลื่อนไหว เป็นการสร้างภาพจากสมอง (อรรถนันทน์ ธรรมไชยและนวลลลอ ธวินชัย, 2555: 165-169)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เครื่องจับเท็จที่ใช้ในการตรวจสอบหาผู้กระทำความผิดในชั้นสืบสวนสอบสวนเป็นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพในการทำงานไม่เพียงพอที่จะนำมาเป็นพยานหลักฐานเพียงอย่างเดียวได้ และหากไม่มีหลักฐานสำคัญอย่างอื่นมาประกอบด้วยแล้ว ผลจากการใช้เครื่องจับเท็จก็ไม่อาจนำมาใช้เป็นหลักฐานชั้นสู่ศาล เพราะได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จว่าต้องมีพยานหลักฐานที่สำคัญอย่างอื่นมาประกอบด้วย มิฉะนั้นลำพังเพียงผลจากเครื่องจับเท็จไม่อาจนำมารับฟังได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้มีการคิดค้นเทคโนโลยีการจับเท็จที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเป็นการนำเทคโนโลยีทางการแพทย์มาใช้ เช่น เครื่องวัดคลื่นสมอง (EEG) การจับเท็จด้วยเทคนิคการถ่ายภาพสมอง (fMRI) เป็นต้น ซึ่งเป็นการตรวจสอบความคิด ความทรงจำภายในสมองของมนุษย์ แต่ในกระบวนการยุติธรรม ชั้นสืบสวนยังไม่มีให้นำเทคโนโลยีที่สามารถวัดค่าตรวจสอบภายในจิตใจของบุคคลมาใช้ควบคู่กับเครื่องจับเท็จใช้ในสอบสวนผู้กระทำความผิด และยังไม่มีความหมายรองรับเทคโนโลยีดังกล่าว

วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับงานวิจัย

1) ควรมีการพัฒนาเครื่องจับเท็จให้สามารถอ่านค่าจิตใจของบุคคล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องจับเท็จในการค้นหาผู้กระทำความผิดยังไม่มีประสิทธิภาพในการตรวจจับได้ถึงหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ ควรมีการนำเทคโนโลยีที่สามารถอ่านค่าจิตใจของมนุษย์ โดยเป็นการวัดค่าจิตใจออกมาเป็นระดับแถบสี คือ สีเขียวไม่ได้กระทำความผิด สีแดงได้กระทำความผิดหรือมีการพยายามกระทำความผิดมาแล้ว มาเป็นเครื่องมือใช้ร่วมกันกับเครื่องจับเท็จให้มีประสิทธิภาพในการตรวจจับมากขึ้น

เพื่อลดจำนวนการก่ออาชญากรรมและลดจำนวนบุคคลที่คิดจะก่ออาชญากรรม อีกทั้งช่วยคัดแยกผู้บริสุทธิ์กับผู้กระทำความผิดได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่จะเข้ามาดูแลเทคโนโลยีที่ตรวจสอบภายในจิตใจของบุคคลอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อป้องกันการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและสามารถใช้งานได้ครอบคลุมบุคคลทุกประเภท

2) การรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จเพียงพอต่อการดำเนินคดีกับบุคคลแล้วหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้เครื่องจับเท็จในชั้นสืบสวนสอบสวนถือว่าเป็นตัวช่วยในการหาผู้กระทำความผิดได้อีกทางหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วผลจากเครื่องจับเท็จไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ โดยมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาอันเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่องจากเท็จในตอนท้ายของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 734/2553 ตอนท้ายว่า “เครื่องจับเท็จก็เป็นเพียงเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่นำผลการตอบคำถามของจำเลยมาวิเคราะห์ตามหลักวิชาการแล้วประเมินผลจากการวิเคราะห์นั้นว่าจำเลยพูดจริงหรือเท็จ อันมีลักษณะเป็นเพียงความเห็นในทางวิชาการ ย่อมไม่อาจนำมาพิสูจน์ทราบถึงข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำผิดของจำเลยเป็นที่แน่ชัดได้ ต่างกับการพิสูจน์ตัวบุคคลที่อาจพิสูจน์ทราบได้โดยอาศัยเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น เมื่อโจทก์และโจทก์ร่วมไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบให้เห็นว่าจำเลยฆ่าผู้ตายประการใด ลำพังเครื่องจับเท็จและความเห็นของร้อยตำรวจเอกหญิงดวงฤทัยผู้ชำนาญด้านเครื่องจับเท็จยังไม่อาจรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยเป็นคนร้ายฆ่าผู้ตายดังที่โจทก์ร่วมฎีกาได้ ประกอบกับจำเลยก็ให้การปฏิเสธตลอดมาตั้งแต่ต้น พยานหลักฐานของโจทก์และโจทก์ร่วมจึงมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษายกฟ้อง ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของโจทก์ร่วมฟังไม่ขึ้น” และคำวินิจฉัยของศาลในต่างประเทศ อย่างศาลอุทธรณ์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้ระบุในการตัดสินคดีไม่สามารถยอมรับผลการตรวจสอบจากเครื่องจับเท็จมาเป็นพยานหลักฐานได้จากแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาไทยและศาลอุทธรณ์รัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่ให้เห็นว่าผลจากเครื่องจับเท็จยังไม่ได้รับการยอมรับให้เป็นพยานหลักฐานที่จะนำมาชี้ขาดหรือตัดสินตัวผู้กระทำความผิดได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการปรับปรุง พัฒนาเครื่องจับเท็จ

เครื่องจับเท็จที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนนั้น ยังไม่มีความแม่นยำและความน่าเชื่อถือเท่าไรนัก ยังคงถูกจำกัดในเรื่องวิธีการตรวจสอบและตัวบุคคลบางประเภทอยู่ ควรมีการนำเทคโนโลยีที่สามารถอ่านจิตใจของบุคคลมาใช้ร่วมกับเครื่องจับเท็จ เพื่อช่วยคัดแยกผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมและลดการก่ออาชญากรรมได้ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐานนั้น ตัวบทกฎหมายยังไม่มี ความครอบคลุมถึงขอบเขตหรือรูปแบบการนำพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในชั้นพิจารณาคดีของศาลว่า ควรมีการเพิ่มเติมบทกฎหมายให้ครอบคลุมถึงพยานหลักฐานที่ได้มาจากเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ ให้สามารถนำมา รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องแสวงหาพยานหลักฐานอย่างอื่นมาประกอบ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

การที่จะพัฒนาเครื่องจับเท็จให้สามารถอ่านจิตใจของบุคคลได้นั้น ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรมตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น นำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ในการสอบสวน เพื่อที่จะ ตรวจจับผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายให้สามารถใช้งาน เทคโนโลยีที่สามารถอ่านค่าสภาพจิตใจของบุคคลได้จริงในชั้นงานยุติธรรม

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการหาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขเครื่องจับเท็จทางนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้น ควรมีการศึกษาข้อมูลการวิจัยต่อไปในเรื่องเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จ โดยไม่ต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ

บรรณานุกรม

- กัญญ์ฐิตา ศรีภา. (2562). **จิตวิทยาอาชญากรรม**. (พิมพ์ครั้งที่1). นครปฐม: สำนักพิมพ์ภูมิการพิมพ์.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2553). **คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในชั้นตอนก่อนการพิจารณา**. (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ: หจก.สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินติ้ง (ประเทศไทย).
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2555). **กฎหมายอาญามาตรา 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา
- บทความวิทยาศาสตร์. (2554). **เครื่องจับเท็จแค่อ่านสีหน้าก็บอกได้ใครโกหก**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://electron.rmutphysics.com/sciencenews/index.php?option=com_content&task=view&id=2110&Itemid=4. (2563, 14 พฤษภาคม)
- รุจิระ บุนนาค. (2561). **เครื่องจับเท็จ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.marutbunnag.com/article/321/>. (2563, 8 พฤษภาคม)
- โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่. (ม.ป.ป.). **สารสุขภาพ: การตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://bangkokhatyai.com/knowledge/view/517>. (2563, 2 มิถุนายน)
- โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ. (ม.ป.ป.). **การตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง EEG (Electroencephalography)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: www.sikarin.com/health/การตรวจคลื่นไฟฟ้าสมอง-eeeg-elect. (2564, 20 กุมภาพันธ์)
- วุฒิพงษ์ รัตนพันธ์สุนทร. (2552). **ปัญหาการรับฟังคำให้การผู้ถูกกล่าวหาที่ได้เครื่องจับเท็จ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สายอักษร รักษ์คง. (2562). **การเฝ้ายาสภาวะทางจิตด้วยศิลปะบำบัด**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jfa/article/view/238128>. (2563, 8 พฤษภาคม)
- อรรัตน์ม ธรรมไชยและนวลลอ อวินชัย. (2555). การจับเท็จ. **วารสารนิติเวชศาสตร์**. 4(2), 165-169.
- อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์และคณะ. (2552). **นิติวิทยาศาสตร์ 2 เพื่อการสืบสวนสอบสวน**. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ: บริษัทจี.บี.พี.เซ็นเตอร์ จำกัด.
- อภิรักษ์ นักร้อง. (2556). **เครื่องจับเท็จ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://evidence191.blogspot.com/2013/11/blog-post_8.html. (2564, 27 กุมภาพันธ์).
- American Psychological Association. (2004). **The Truth about Lie Detectors (aka Polygraph Tests)**. [Online], Available: <https://www.apa.org/research/action/polygraph>. (2021, 18 February)
- People v. Adams . (1975). **Court of Appeals of California**. [Online], Available: <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/3d/53/109.html>. (2021, 13 November)
- <https://law.justia.com/cases/california/court-of-appeal/3d/53/109.html>

People v. Carter. (1957). **California Supreme Court**. [Online], Available:
<https://law.justia.com/cases/california/supreme-court/2d/48/737.html>. (2021, 13 November).
ployaroon. (2562). โททท์ไปก็ไม่รอด AI จับเท็จผู้ต้องสงสัยจากการอ่านอารมณ์และสีหน้า. [ออนไลน์], เข้าถึงได้
จาก: <https://vantage.in.th/2019/07/ai-face-reading-system/>. (2563, 14 พฤษภาคม)

กามาสมุจิฉาจารย์ : ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับพระพุทธศาสนาเถรวาท

KAMESUMICCHĀCĀRĀ : A COMPARATIVE STUDY OF CONCEPT OF THAI CRIMINAL CODE
AND THERAVĀDA BUDDHISM

จิระศักดิ์ สั้งเมฆ¹, และ ประภาสิต ประกอบผล²

Jirasak Sungmek¹ and Prakasit Prakobphol²

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในบรมราชูปถัมภ์

อีเมล Jirasak.sung@vru.ac.th

² สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในบรมราชูปถัมภ์

อีเมล Prakasit.pra@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทย 2) ศึกษาหลักคำสอนเกี่ยวกับกามาสมุจิฉาจารย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทยกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกามาสมุจิฉาจารย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ภายในกรอบแนวคิด 2 ลักษณะ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโทษ โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาไทย คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์อื่นที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยมีการกำหนดกรอบแนวคิด 2 ลักษณะ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด ได้แก่ มีเจตนาข่มขืนกระทำชำเรา หรือกระทำอนาจาร กับบุคคลทั้งเพศชายเพศหญิง หรือศพ 2) การกำหนดลักษณะโทษ ได้แก่ โทษหนักและโทษเบา เช่น การประหารชีวิต หรือจำคุก เป็นต้น หลักคำสอนเกี่ยวกับกามาสมุจิฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทมีการกำหนดกรอบคำสอนความผิดเกี่ยวกับเพศไว้ 2 ลักษณะ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด เช่น มีเจตนากระทำชำเรา กับทั้งเพศชายเพศหญิง ศพ หรือสัตว์ 2) การกำหนดลักษณะโทษ เช่น โทษหนักและโทษเบา แนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทยกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกามาสมุจิฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท มีความสอดคล้องในการกำหนดลักษณะความผิด เช่น มีการกำหนดลักษณะองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญ ได้แก่ มีเจตนาหรือมีจิตตั้งใจกระทำความผิด มีการกำหนดลักษณะการกระทำสอดคล้องกัน คือ การข่มขืนหรือกระทำด้วยผลการกระทำชำเรา กระทำอนาจาร ทั้งกับเพศชาย เพศหญิง หรือศพ แตกต่างกันโดยที่ในพระวินัยบัญญัติได้กำหนดสัตว์และวัตถุเทียบมนุษย์เช่นตุ๊กตาเป็นองค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับพระวินัยซึ่งเป็นการผิดเฉพาะภิกษุแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทไว้ด้วย และการกำหนดลักษณะโทษจะมีโทษหนักและโทษเบา ส่วนความแตกต่างที่สำคัญคือ ความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศแห่งประมวลกฎหมายอาญาไทย มีการกำหนดลักษณะความผิดและลักษณะโทษที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ส่วนหลักคำสอนเกี่ยวกับกามาสมุจิฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นระบบคุณธรรมจริยธรรมที่ประกอบด้วยจิตศรัทธาและน้อมนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติจนเกิดความสงบสุขในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ

ความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศ ประมวลกฎหมายอาญาไทย กามาสมุจิฉาจารย์ พระพุทธศาสนาเถรวาท

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the concept of sex offense in Thai criminal code, 2) study the teaching of Kamesumicchācārā in Theravādhā Buddhism, 3) compare the sex offense concept of Thai criminal code with the teaching of Kamesumicchācārā in Theravādhā Buddhism within the teaching of two aspects: 1) defining the nature of the fault 2) determining of the nature of the penalty. This is a documentary research that deals with crimes involving sex in the Thai criminal code, namely the Criminal code, and study documents related to the teaching of Kamesumicchācārā in Theravādhā Buddhism, such as the Tipitaka scriptures or other scriptures.

From the study of the first objective, the results of the study showed that the concept of Thai criminal code has two conceptual frameworks: 1) defining the nature of the offense, namely, intentionally rape; or act indecent with persons, either male or female, or corpse 2) determining the nature of the punishment, such as heavy and light punishment such as execution or imprisonment.

According to the second educational objective, the results of the study showed that the teaching of Kamesumicchācārā in Theravādhā Buddhism has two teachings of sex offenses: 1) defining the nature of the offense, such as with intent to commit sexual offenses; with male, female, corpses or animals 2) determining the nature of the punishment such as heavy and light punishment. The study of the third objective, that the results of the study, showed that sexual offenses in Thai criminal code and sex offenses of Theravādhā Buddhism is consistency in defining the nature of the fault. For example, there are elements that are important, such as having the intention or the intention of committing an offense. The same behavior is defined as rape or indecent act, indecent act, either male or female, and corpse. Difference, in which the discipline has defined animals and objects, such as dolls. It is an offense in connection with the monks, which is also the fault of the monks of Theravādhā Buddhism, and determining the nature of the punishment will have heavy and light punishment. The main difference of both concepts, criminal sexual offenses of Thai criminal code prescribe a concrete definition of the nature of the offense and the nature of the penalty, but the teaching of Kamesumicchācārā in Theravādhā Buddhism is a moral and ethical system that consists of faith and leads to action and practice leading to a peaceful and sustainable life.

Keywords

Sexual offences, Kamesumicchācārā, Thai criminal code, Theravādhā Buddhism

ความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรม เป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในทุก ๆ สังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคม ทำให้เกิดความหวาดผวาระหว่างคนในสังคม ใจต่อเพื่อนร่วมสังคม จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมมนุษย์จะต้องมีกฎเกณฑ์ทางสังคมเพื่อควบคุมการดำเนินชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยได้ร่วมกันกำหนดกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ ขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติต่อกัน ไม่ว่าจะเป็กฎเกณฑ์ทางศาสนา ศีลธรรมจรรยา ค่านิยม วิถีประชา ตลอดจนบทบัญญัติทางกฎหมาย ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเพศ ถือได้ว่าเป็นกฎเกณฑ์กติกาทางสังคมอย่างหนึ่ง ที่ได้บัญญัติไว้ในรูปแบบของกฎหมาย ที่ได้กำหนดลักษณะความผิดและลักษณะโทษจากการล่วง

ละเมิดบทบัญญัติไว้ เช่น บทบัญญัติมาตรา 276 แห่งประมวลกฎหมายอาญาว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่
เชี้ยด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยผู้อื่นนั้น อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้น
เข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษ...” (คณะวิชาการ, 2563: 141)

ความผิดอาญาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ ถือได้ว่าเป็นปัญหาอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นมา
ตั้งแต่สมัยสังคัมภรพกาลซึ่งมีอารยธรรมทางศาสนาเป็นกฎเกณฑ์นำทางในการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นสำคัญ
โดยเฉพาะสมัยพุทธกาลที่มีคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ห้ามการประพฤติดิถีในกาม ที่ปรากฏในเบญจศีลข้อที่ 3
“กาเมสุ มิจจาจรา เวมณี” หมายถึง การงดเว้นจากการประพฤติดิถีในกามทั้งหลาย และศีล 8 ศีล 10 ข้อที่ 3 แต่
ใช้ถ้อยคำที่ต่างกันคือ “อพรหมจริยา เวมณี” หมายถึง เว้นจากการประพฤติดิถีพรหมจรรย์ คือร่วมประเวณี
และความผิดเกี่ยวกับกามดังกล่าวนี้ยังปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย พระวินัยปิฎก ภิกขุวิภังค์
บทบัญญัติปฐมปาราชิกที่ว่า “ก็ ภิกษุใดเสพเมถุนธรรม ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้” (วิ.มหา.1/39/29) (มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 29) และบทอนุบัญญัติเพิ่มเติมว่า “อนึ่ง ภิกษุใดเสพเมถุนธรรม โดยที่สุดแม้กับ
สัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้” (วิ.มหา.1/42/31) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
2539: 31)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาวเคราะห์แนวคิดความผิดเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทยใน
ลักษณะที่เป็นกฎเกณฑ์ทางกฎหมายอย่างหนึ่ง กับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาจราแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท
ในลักษณะที่เป็นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมอย่างหนึ่ง เพื่อทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกัน โดยได้กำหนด
กรอบแนวคิดการวิจัยไว้ 2 ลักษณะคือ 1. การกำหนดลักษณะความผิด 2. การกำหนดลักษณะโทษ ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ต่อความเข้าใจและเพื่อนำไปประยุกต์ปฏิบัติให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างกฎเกณฑ์ทางสังคม
และศีลธรรม

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทยมีความสอดคล้องและแตกต่างกับ
หลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาจราแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทย
2. เพื่อศึกษาหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาจราในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาจรา
แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่
เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาของไทย หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและศึกษา
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาจราแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่คัมภีร์พระไตรปิฎก
และหรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2 ลักษณะ คือ
1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโทษ เพื่อให้ทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกัน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาและหลักคำสอนเกี่ยวกับกามเมสุมิจนจารแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ 2 ลักษณะคือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโทษ เพื่อทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกัน สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ได้ดังนี้

1. ความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทย

แนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทย มีปรากฏเรื่องการทำผิดลักษณะความผิดที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศไว้ เป็นลักษณะการป้องกันและการปราบปรามการกระทำผิดดังกล่าวไม่ให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศกระทบสิทธิบุคคลอื่น โดยกำหนดลักษณะความผิดและโทษไว้ชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคม ไม่ให้กระทบกระเทือนความรู้สึก หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดที่เป็นผลกระทบจากการล่วงละเมิดสิทธิทางเพศของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันควร เนื่องจากไม่สามารถควบคุมกามารมณ์ภายในจิตใจให้เกิดความสมดุลของการดำรงตน จนเป็นผลให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น

1.1 การกำหนดลักษณะความผิด

ประมวลกฎหมายอาญาไทยให้ความหมายลักษณะความผิดทางเพศ ที่เป็นการกระทำชำเรา ในมาตรา 1(18) ไว้ว่า หมายถึง “กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น” (คณะวิชาการ, 2563: 11) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้กระทำผิดในลักษณะนี้จะเป็นเพศใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงกระทำต่อหญิง ชายกระทำต่อชาย ชายกระทำต่อหญิง หรือหญิงกระทำต่อชาย ถือว่ามีความผิด ถ้าเข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด โดยได้กำหนดลักษณะความผิดของการกระทำไว้ในมาตรา 276 แห่งประมวลกฎหมายอาญาว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยผู้อื่นนั้น อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษ...” (คณะวิชาการ, 2563: 151)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า กามารมณ์ที่ส่งผลให้เกิดความผิดทางเพศตามกฎหมาย เป็นลักษณะการไม่สามารถควบคุมความใคร่ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจตนเองให้สงบเกิดความสมดุลได้ จนเป็นเหตุละเมิดสิทธิบุคคลอื่นโดยที่เขาไม่ยินยอมพร้อมใจกับการกระทำดังกล่าว การกำหนดลักษณะความผิดตามแนวคิดทางกฎหมายอาญานั้น จะกำหนดพฤติการณ์การกระทำไว้ลักษณะต่าง ๆ กัน

1.1.1 ความหมายความผิดทางเพศ ตามบทบัญญัติ 276 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่พฤติกรรมแห่งการกระทำผิดแตกต่างไปจากบทบัญญัติเดิม ที่บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภรรยาของตนโดย..ฯ” ทำให้กฎหมายไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งบทบัญญัติเดิมนั้นถือว่าขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเพราะความแตกต่างด้านสิทธิทางเพศของบุคคล

1.1.2 องค์ประกอบความผิด การกระทำความผิดจะถือว่าเป็นความผิดต้องรับโทษตามกฎหมายได้นั้น จำต้องมีองค์ประกอบที่เข้าลักษณะความผิดที่สมบูรณ์ จึงถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดที่ต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ (1) ข่มขืน หมายถึงการข่มขืนใจ โดยผู้อื่นนั้นมิได้สมัครใจ โดยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1) โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ 2) โดยใช้กำลังประทุษร้าย 3) โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เช่น วางยาสลบ และ 4) โดยผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น เช่น เข้าใจว่าเป็นคู่รัก จึงยอมให้กระทำชำเรา (2) กระทำชำเรา (3) ผู้อื่น หมายถึงทั้งชายและหญิง และองค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา (หยุด แสงอุทัย, 2556: 184) ซึ่งการกำหนดองค์ประกอบความผิดไว้นั้น จะเป็นโยชนในการกำหนดลักษณะความผิดและลักษณะโทษได้อย่างเหมาะสมกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายในแต่ละองค์ความผิดนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ความรับผิดชอบในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในมาตรา 59 ว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่ถูกกฎหมาย บัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท... การกระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สึกสำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่ผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือย่อมนำผลนั้นมา...” (คณะวิชาการ, 2563: 45)

ซึ่งถือได้ว่าการกระทำโดยเจตนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญไม่น้อย แสดงถึงการมีจิตใจที่หวังผลในการกระทำของตน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.1.3 ความผิดในลักษณะการกระทำอนาจาร คำว่า “อนาจาร” ในประมวลกฎหมายอาญาไทยไม่ได้บัญญัติบทนิยามไว้ว่าเป็นลักษณะการกระทำอย่างไร ความหมายตามพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้แก่ “ความประพฤติชั่ว, ประพฤติไม่เรียบร้อย; (กฎ) ชื่อความผิดอาญาฐานกระทำการอันควรขายหน้า ต่อหน้าธารกำนัล โดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น...” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1325)

การกระทำอนาจาร หมายถึง การกระทำไม่สมควรในทางเพศต่อร่างกายของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นการกอดจูบลูบคลำส่วนร่างกายของหญิงหรือชายที่แสดงออกถึงความใคร่ทางเพศ (หยุด แสงอุทัย, 2556: 188) อันเป็นลักษณะล่วงละเมิดสิทธิในร่างกายบุคคลอื่น โดยไม่มีสิทธิที่จะกระทำได้ แต่ไม่ถึงลักษณะที่เป็นการกระทำชำเรา ซึ่งในประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติลักษณะความผิดดังกล่าวไว้ในมาตรา 279 ว่า “ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษ...” (คณะวิชาการ, 2563: 145)

1.1.4 การกำหนดลักษณะความผิดที่กระทำต่อบุคคลบางประเภท

1) บุพการี หรือผู้สืบสันดาน หลาน หลาน ลื้อ พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นบุคคลในครอบครัว 2) ศิษยานุศิษย์ 3) เด็ก ซึ่งถือได้ว่ายังอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบชั่วดี 4) บุคคลทุพพลภาพ มีจิตบกพร่อง คนป่วยเจ็บ คนชรา หรือสตรีมีครรภ์ 5) บุคคลผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์ หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด

1.1.5 การกำหนดลักษณะความผิดในฐานะให้การส่งเสริมสนับสนุน

นอกจากประมวลกฎหมายอาญาจะบัญญัติลักษณะความผิดของผู้กระทำการละเมิดทางเพศต่อผู้อื่นโดยตรงแล้ว ยังได้บัญญัติลักษณะความผิดของผู้ที่ถือว่าเข้าลักษณะการสนับสนุนส่งเสริมการกระทำ ความผิดดังกล่าวอีกด้วย ลักษณะความผิดที่ถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการค้าประเวณี (มาตรา 286) เช่น ให้ความช่วยเหลือ ให้ความสะดวก รับประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดจากการค้าประเวณีของผู้อื่นหรือจากผู้ซึ่งค้าประเวณี เป็นต้น

1.2 การกำหนดลักษณะโทษ

การกำหนดลักษณะโทษตามแนวคิดประมวลกฎหมายอาญา มีหลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ เช่น ทฤษฎียับยั้งหรือข่มขู่ (Reductive Justification) ซึ่งมีแนวคิดว่าการลงโทษสามารถยับยั้งผู้ละเมิดกฎหมายให้เกิดความกลัวได้ และทฤษฎีการทดแทนความผิดหรือการแก้แค้น (Retributive Justification) ซึ่งมีแนวคิดว่าการกระทำผิดสมควรได้รับโทษ เพราะได้กระทำผิด และต้องรับผิดชอบการกระทำของตนเองโทษต้องเหมาะสมกับความรับผิดชอบ (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2546: 360-361) หลักการสำคัญของการกำหนดลักษณะโทษ ตามทฤษฎีดังกล่าว มีการกำหนดโทษเพื่อให้เกิดความกลัวต่อความผิดและโทษที่ที่จะต้องได้รับถือได้ว่าเป็นการยับยั้งหรือข่มขู่อย่างหนึ่ง เช่น กำหนดความเสียหายต่อผู้ถูกกระทำว่ามีความร้ายแรงมากน้อยเพียงใด อีกทั้งใช้หลักแห่งบุคคลผู้ถูกกระทำ หรือผู้ได้รับความเสียหาย ในการกำหนดลักษณะโทษแก่ผู้กระทำผิด เช่น กระทำต่อเด็ก เป็นต้น

1.2.1 การกำหนดโทษโดยหลักแห่งบุคคลทั่วไป การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ การข่มขืนกระทำชำเราที่กระทำต่อบุคคลทั่วไป ยกเว้นเด็ก และไม่มี ความเสียหายร้ายแรงเกินควรแก่ผู้ถูกระทำ

1.2.2 การกำหนดโทษโดยหลักแห่งผู้ถูกระทำเป็นเด็ก ตามมาตรา 277 แห่งประมวลกฎหมายอาญาไทย ได้บัญญัติคุ้มครองเด็กที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี ซึ่งมีใช้ภริยาหรือสามีของผู้กระทำ โดยเด็กนั้น จะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ซึ่งถือได้ว่าเด็กนั้นยังไม่สามารถมีวุฒิภาวะที่รู้ผิดชอบชั่วดีได้พอสมควร ทั้งเป็นการคุ้มครอง สิทธิเด็ก

1.2.3 กำหนดโทษโดยหลักแห่งความร้ายแรง โดยมีหลักการพิจารณา ไว้ดังนี้

1) การกำหนดโทษโดยหลักแห่งพฤติการณ์ของผู้กระทำ หมายถึงในกรณีที่ ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ผู้กระทำมีหรือใช้อาวุธปืนหรือ วัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะ เดียวกัน ผู้กระทำชำเราได้ใช้วัตถุหรือวัตถุอื่นซึ่งมีข้อวิญญูโทษลวงล้าวิญญูโทษหรือทวารหนักของผู้อื่น

2) การกำหนดโทษโดยหลักแห่งความเสียหายที่เกิดแก่ผู้ถูกระทำ หมายถึง ผู้ถูกระทำได้รับความเสียหายต่อชีวิตหรือร่างกายที่ส่งผลให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

1.2.4 การกำหนดโทษโดยหลักแห่งคู่สมรส

การกำหนดลักษณะการลงโทษระหว่างคู่สมรส (มาตรา 276) วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยลักษณะเป็นการประนีประนอมระหว่างกัน คือถ้าเป็นการกระทำชำเราระหว่างคู่สมรสตาม ลักษณะพฤติการณ์โดยการชู้ช้อยด้วยประการใด ๆ หรือใช้กำลังประทุษร้าย ซึ่งเป็นลักษณะที่คู่สมรสไม่ต้องการมี เพศสัมพันธ์ระหว่างกัน น่าจะเป็นลักษณะแบบถาวรมากกว่า ซึ่งอาจจะหมดความเชื่อถือในความรักระหว่างกันแล้วทำ ให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องใช้กำลังบังคับฝืนใจ แนวทางกฎหมายได้กำหนดลักษณะประนีประนอมกันระหว่างคู่สมรส คือ ถ้าคู่สมรสนั้นยังประสงค์จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ หรือ จะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติแทนการลงโทษก็ได้ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก และคู่สมรส ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาต่อไป และประสงค์จะหย่า ให้คู่สมรส ฝ่ายนั้นแจ้งให้ศาล ทราบ และให้ศาลแจ้งพนักงานอัยการให้ดำเนินการฟ้องหย่าให้ ซึ่งเป็นลักษณะแนวทางใกล้เคียงประนีประนอม เพื่อ ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวสามารถดำเนินต่อไปได้ ให้มีความอบอุ่นเข้มแข็ง โดยเฉพาะในกรณีที่คู่สมรสมีบุตรธิดา ด้วยแล้วก็จะประนีประนอมอย่างมาก

1.2.5 การกำหนดลักษณะโทษฐานให้การส่งเสริมสนับสนุนการกระทำความผิด

การกำหนดลักษณะโทษในฐานะผู้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการกระทำความผิดในการ คำประเวณี ประมวลกฎหมายอาญาไทย (มาตรา 286) ได้มีบทบัญญัติโทษไว้คือ จำคุกไม่เกิน 20 ปีและปรับไม่เกิน 400,000 บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต แก่บุคคลผู้มีพฤติกรรมาดังกล่าว

1.2.6 การกำหนดลักษณะโทษต่อผู้กระทำผิดทางเพศกับศพ

บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาไทย (มาตรา 366/1) ได้บัญญัติลักษณะโทษไว้แก่ ผู้กระทำ โดยบัญญัติลักษณะความผิดและกำหนดโทษแก่ผู้กระทำที่สนองความใคร่ตนเอง เพื่อส่งเสริมศีลธรรมอันดี ของความเป็นมนุษย์ที่ควรมีจิตใจที่เจริญ

2. หลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉาจารแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท

หลักคำสอนเกี่ยวกับกามหรือความผิดทางเพศทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็น หลักประกันครอบครัวให้ มีความเข้มแข็งอบอุ่น เป็นพื้นฐานที่สำคัญทางสังคม ที่เด็กเยาวชนควรได้รับการปลูกฝังพื้นฐานการดำเนินชีวิตใน ครอบครัวเป็นสำคัญในเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม หลักคำสอนทาง พระพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว มองว่าเป็นปัญหาทางสังคมที่เป็นปัจจัยให้เกิดความไม่สงบสุขที่น่าเป็นสัพปัญหา อื่น ๆ จึงได้กำหนดเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในลักษณะศีลธรรม ซึ่งมีปรากฏอยู่ในเบญจศีลข้อที่ 3 “กาเมสุ มิฉาจารา

เวรมณี” แปลว่า เว้นจากประพจน์ผิดในกามทั้งหลาย และศีล 8 ศีล 10 “อพรหมจริยา เวรมณี” แต่มีหลักการเดียวกันคือ กิริยาที่รักใคร่กันในทางประเวณี

2.1 การกำหนดลักษณะความผิด

การกำหนดลักษณะความผิดตามหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉฉาจารแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้กำหนดลักษณะที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับความผิดทางเพศไว้ในลักษณะดังนี้

2.1.1 ความหมายของกาเมสุมิฉฉาจาร อาจารย์ อันทรามที่บัณฑิตติเตียนโดยส่วนเดียวชื่อว่า “มิฉฉาจาร” ก็โดยลักษณะ เจตนาเป็นเหตุก้าวล่วงฐานะอันบุคคลไม่พึงถึงเป็นไปทางกายทวารด้วยประสงค์อสังกรรม ชื่อว่า “กาเมสุมิฉฉาจาร” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: 99) การเห็นกัฏฐิ การจับกัฏฐิ การลูบคลำกัฏฐิ การถูกตองกัฏฐิ การเสียดสีกัฏฐิ ซึ่งเป็นบริวารของกรรมนั้น จัดเป็นกรรมชั่วหยาบ แม้เพราะเหตุนี้ กรรมนั้นจึงจัดเป็นกรรมชั่วหยาบ กรรมชั่วหยาบนั้น ชื่อว่า “เมถุนธรรม”

2.1.2 ลักษณะความผิดแห่งกาเมสุมิฉฉาจาร ความผิดแห่งกาเมสุมิฉฉาจารหรือเมถุนธรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น ได้มีการกำหนดเกณฑ์ทางศีลธรรม และได้บัญญัติไว้ในพระวินัยการผิดสิกขาบทใดสิกขาบทหนึ่งนั้น ทางพระวินัยเรียกว่า “อาบัติ” แปลว่าการต้อง การล่วงละเมิด เป็นชื่อเรียกกิริยาที่ล่วงละเมิดสิกขาบทนั้น ๆ และ เป็นชื่อเรียกโทษหรือความผิดที่เกิดจากการล่วงละเมิดสิกขาบทที่ตามบทบัญญัติพระวินัย (วิ.มหา.1/(8)) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 8) อนึ่ง ฐานของความผิดเป็นสิ่งสำคัญที่จะวินิจฉัยได้ว่าขั้นของการกระทำตอนไหนถือว่าเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ในสิกขาบทนี้ ถือว่าเป็นความผิด เมื่อภิกษุใดให้อวัยวะเพศของตนเข้าไปในอวัยวะเพศของหญิง แม้เพียงเมล็ดงาหนึ่ง ภิกษุนั้น ชื่อว่าย่อมเสพเฉพาะด้วยอาการเพียงเท่านั้น ย่อมถึงความทำลายแห่งศีล คือ “เป็นปาราชิก” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: 136) ดังบทพระบัญญัติว่า “ก็ ภิกษุใดเสพเมถุนธรรม ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก ทาสังวาสมิได้” (วิ.มหา.1/39/29) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 29) บทพระวินัยบัญญัติดังกล่าวนี้ เรียกว่า “มูลบัญญัติ” หมายถึงเป็นบทบัญญัติเดิม ในเรื่องของสิกขาบทพระพุทธเจ้ามิได้ตรัสขึ้นสำเร็จรูปเหมือนกฎหมาย หากบัญญัติขึ้นหลังมีการกระทำผิดได้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อมีการล่วงละเมิดอีก เพราะมีช่องโหว่บางอย่าง ก็ทรงบัญญัติเพิ่มเติมเรียกว่า “อนุบัญญัติ โดยได้ทรงบัญญัติเพิ่มเติมว่า “อนึ่ง ภิกษุใดเสพเมถุนธรรม โดยที่สุดแม้กับสัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย ภิกษุนั้นเป็นปาราชิก ทาสังวาสมิได้” (วิ.มหา.1/42/31) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 31)

อย่างไรก็ดี การกระทำใด ๆ ที่ถือว่าเป็นความผิดและมีโทษนั้น ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการกระทำที่ประกอบด้วย “เจตนา” เป็นสำคัญ ถ้าการกระทำใดที่ขาดเจตนาแล้ว ย่อมไม่มีความผิดและไม่มีโทษเลย ดังพระพุทธพจน์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาไทย พระสุตตันตปิฎก นิพเพธิกสูตร ว่า “เรากล่าวเจตนาว่าเป็นตัวกรรม บุคคลคิดแล้ว จึงกระทำกรรมด้วย กาย วาจา ใจ” (อง.ปญจก. 22/63/577) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 577)

2.1.3 บุคคลที่เป็นองค์ประกอบความผิดแห่งกาเมสุมิฉฉาจาร ได้กำหนดองค์ประกอบความผิดสำคัญที่ ถือได้ว่าเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ ไว้ คือ สตรีหรือหญิง 20 จำพวก เช่น สตรีที่มารดารักษา เป็นต้น ชื่อว่า “อคมณีนัยฐานของพวกบุรุษ” (บุรุษไม่พึงก้าวล่วง) เป็นต้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546: 316)

คำสอนทางพระพุทธศาสนาได้กำหนดหญิงซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่บุรุษไม่ควรล่วงละเมิด คือ หญิง 3 จำพวก คือ 1. ภรรยาของผู้อื่น 2. หญิงผู้อยู่ในความพิทักษ์รักษาของผู้อื่น และ 3. หญิงที่จารีตห้าม ได้แก่หญิงผู้เป็นเครือญาติของตนเอง เช่น แม่ ย่า ยาย ทวด และผู้เป็นเหล่ากอของตัว คือ ลูกหลาน เหลน หรือนักบวชหญิงที่ถือเมถุนวิริติ ทั้งนี้ แม้ชายก็ถือว่าเป็นวัตถุที่ห้ามของหญิงเหมือนกัน แต่ไม่ได้กล่าวรายละเอียดไว้มาก กล่าวไว้เพียงสองพวกคือ 1. ชายอื่นจากสามี 2. ชายที่จารีตห้าม เช่น ภิกษุสามเณร

2.1.4 องค์ประกอบความผิดแห่งกาเมสุมิฉฉาจาร กาเมสุมิฉฉาจารนั้น มีองค์ประกอบความผิด 4 ประการ คือ (1) วัตถุ (หญิง/ชาย) อันไม่ควรถึงหรือล่วงละเมิด (2) จิตคิดจะเสพกามในผู้ที่ไม่ควรละเมิดนั้น (3) ความพยายามในการเสพกาม และ (4) อวัยวะเพศล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศของอีกฝ่าย

2.2 การกำหนดลักษณะโทษแห่งกาเมสุมิฉฉาจาร

2.2.1 ลักษณะโทษตามแนวคิดทั่วไป กาเมสุมิฉฉาจาร จัดเป็นความประพฤติดันชั่วร้าย เป็นบาปหรือความผิดแก่ผู้ทำ เมื่อกกล่าวโดยความเป็นกรรม จัดว่ามีโทษหนักโดยมีหลักพิจารณาที่ประกอบด้วยหลักแห่งวัตถุ หลักแห่งเจตนา และหลักแห่งประโยชน์ ดังนี้ 1) โดยหลักแห่งวัตถุ (ผู้ถูกกระทำ) ถ้าเป็นการทำชู้หรือล่วงละเมิดในวัตถุ/บุคคลที่มีคุณมาก ก็มีโทษหนัก 2) โดยหลักแห่งเจตนา (จิตในการกระทำ) ถ้าเป็นไปด้วยกำลังราคาจะกล้า ก็มีโทษหนัก ข้อนี้พึงเห็นตัวอย่างในหญิงผู้สมัครร่วมสังวาสกับชาย แม้เป็นไปด้วยความกลัวก็มีโทษเหมือนกัน แต่เบากว่า ข้อนี้พึงเห็นตัวอย่างในหญิงผู้ไม่สมัครใจหรือยินยอม แต่ต้องยินยอมตามต้องการของชาย เพราะกลัวจะถูกทำร้าย เป็นต้น 3) โดยหลักแห่งประโยชน์ (พฤติการณ์ของการกระทำ) ถ้าเป็นไปด้วยพลการหรือการใช้กำลังประทุษร้ายแก่ผู้ถูกกระทำ ก็มีโทษหนักแก่ฝ่ายที่กระทำ อีกอย่างหนึ่ง ถ้าใช้กำลังจนสามารถได้ร่วมประเวณีกับอีกฝ่ายหรือถึงขนาดกระทำชำเราสำเร็จความใคร่ มีโทษหนัก แม้ไม่ถึงประเวณีหรือสำเร็จความใคร่ ก็มีโทษเหมือนกัน แต่เบากว่าการได้สำเร็จความใคร่ (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2538: 25-29)

อนึ่ง กาเมสุมิฉฉาจารนั้น ชื่อว่ามีโทษน้อย ในเพราะอคมนียัญฐาน (บุคคลที่ไม่ควรล่วงละเมิด) เว้นจากคุณมีศีลเป็นต้น ชื่อว่ามีโทษมาก ในเพราะอคมนียัญฐานถึงพร้อมด้วยมีศีลเป็นต้น อีกอย่างหนึ่งก็ชื่อว่ามีโทษน้อย เพราะกิเลสและความพยายามอ่อน ชื่อว่ามีโทษมาก เพราะกิเลสและความพยายามแรงกล้า (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2546 : 101-102)

2.2.2 ลักษณะโทษตามพระวินัยบัญญัติ การต้องหรือ การล่วงละเมิด ตามพระวินัยบัญญัติเรียกว่า “อาบัติ” เป็นกิริยาที่ล่วงละเมิดสิกขาบทนั้น ๆ เป็นชื่อเรียกโทษหรือความผิด มี 7 ลักษณะโทษ คือ ปาราชิก สังฆาติเสส ฤตถัจฉัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ และทูปภาสิต บรรดาอาบัติหรือลักษณะโทษทั้ง 7 นั้น อาบัติปาราชิกมีโทษหนักสุด ทำให้ผู้ล่วงละเมิดขาดจากความเป็นภิกษุ อาบัติสังฆาติเสสมีโทษปานกลาง ผู้ล่วงละเมิดต้องอยู่กรรมคือประพฤติชั่วอย่างหนึ่งจึงจะพ้นจากอาบัตินี้ ส่วนอาบัติ 5 ประการที่เหลือ มีโทษเบา ผู้ล่วงละเมิดต้องประกาศสารภาพผิดต่อหน้าภิกษุด้วยกันดังที่เรียกว่า “ปลงอาบัติ” จึงจะพ้นจากอาบัตินี้ดังกล่าว (วิ.มหา.1/(8)) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 8)

2.2.3 ลักษณะโทษตามหลักคำสอนเรื่องกรรม โทษหรือผลในทางเสียหาย หรือผลของการกระทำ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “กรรม” นั้น นอกจากจะเป็นโทษที่พระวินัยบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ยังมีโทษตามหลักกรรมที่บุคคลผู้กระทำผิดพึงได้รับผลแห่งการกระทำนั้น ตามโทษานุโทษของการกระทำของแต่ละบุคคลไม่ว่าในปัจจุบันภพ (ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม) หรือภพหน้า (อุปัชชเวทนียกรรม) ความชั่วหรือบาปที่บุคคลกระทำแล้วไม่ว่าหนักหรือเบาย่อมให้ผลที่เกิดจากการกระทำของบุคคลอย่างแน่นอน

ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัญญาสก์ มหากัมมวิภังคสูตร มีคำสอนเรื่องกรรมไว้ว่า “...การที่บุคคลใดประพฤติดิฉิดในกาม...หลังจากตายแล้วไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะบาปกรรมที่เขาทำไว้ในชาติก่อน ให้ผลเป็นทุกข์ เขาย่อมเสวยวิบากแห่งกรรมนั้นในชาตินี้บ้าง ในชาติหน้าบ้าง ในชาติต่อ ๆ ไปบ้าง” (ม.อุ.14/303/366) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 366) และในเทวทูตสูตร ได้พรรณนาถึงการลงโทษหรือลงทัณฑ์แก่บุคคลทำบาป เช่น นายนิรยบาลจึงลงกรรมกรณ์ ชื่อเครื่องพันธนาการ 5 อย่าง คือตอกตะปูเหล็กร้อนแดงที่มีมือ 2 ข้าง ที่เท้า 2 ข้าง และที่กลางอก บุคคลผู้ทำบาปนั้นเสวยทุกขเวทนากล้าอย่างหนัก เผ็ดร้อน ณ ที่นั้น แต่ยังไม่ตายตราบเท่าที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นไป เป็นต้น (ม.อุ.14/267/314) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 314)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศในประมวลกฎหมายอาญาไทย กับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ 2 ลักษณะ คือ 1. การกำหนดลักษณะความผิด 2. การกำหนดลักษณะโทษ เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องและความแตกต่างกัน

1. การกำหนดลักษณะความผิด

แนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศแห่งประมวลกฎหมายอาญาไทย มีกรอบการกำหนดลักษณะความผิดที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ผู้กระทำความผิด “เจตนา” ในการกระทำที่จะต้องรับโทษ ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติไว้ในหมวด 4 มาตรา 59 ว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท... การกระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สึกสำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำความประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น...” (คณะวิชาการ, 2563: 45)

ความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศก็เช่นเดียวกับความผิดด้านอื่น ๆ ที่จะต้องพิเคราะห์ ถึงเจตนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินชี้ขาดได้ว่าการกระทำของบุคคลนั้น ๆ มีความผิดทางอาญาหรือไม่ การกำหนดลักษณะความผิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทที่มีกรอบเกณฑ์การกำหนดลักษณะความผิดของผู้กระทำ เป็นองค์ประกอบสำคัญคือ “เจตนา” ซึ่งถือได้ว่าการกระทำใด ๆ ที่ถือว่าเป็นความผิดและมีโทษนั้น ตามแนวคิดพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการกระทำที่ประกอบด้วย “เจตนา” เป็นสำคัญ ถ้าการกระทำใดที่ขาดเจตนาแล้ว ย่อมไม่มีความผิดและไม่มีความผิดเลย ดังพระพุทธพจน์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 22 พระสูตรตันตปิฎก นิพเพธิกสูตร ว่า “เรากล่าวเจตนาว่าเป็นตัวกรรมบุคคลคิดแล้ว จึงกระทำความกรรมด้วย กาย วาจา ใจ” (อง.ปญจก. 22/63/577) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 577)

การกำหนดองค์ประกอบความผิด แนวคิดกฎหมายอาญาไทยมีความสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งจะนำไปสู่เกณฑ์การวินิจฉัยได้ว่าผู้กระทำความผิดและต้องรับโทษ เช่น ความผิดตาม มาตรา 276 แห่งประมวลกฎหมายอาญาไทย มีบทบัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยผู้อื่นนั้น อยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษ...” (คณะวิชาการ, 2563: 141) ซึ่งผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว ต้องมีองค์ประกอบที่ชัดเจนดังนี้ คือ เช่น องค์ประกอบภายนอก ได้แก่ (1) ข่มขืน หมายถึงการข่มขืนใจโดยผู้อื่นนั้นมีได้สมัครใจ โดยวิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ 1) โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ 2) โดยใช้กำลังประทุษร้าย 3) โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เช่น วางยาสลบ และ 4) โดยผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น เช่นเข้าใจว่าเป็นคู่รัก จึงยอมให้กระทำชำเรา (2) กระทำชำเรา (3) ผู้อื่น หมายถึงทั้งชายและหญิง และองค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉฉาจารย์ที่มีองค์ประกอบความผิดซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดโทษได้เช่นกัน เช่น กาเมสุมิฉฉาจารย์นั้น มีองค์ประกอบความผิด 4 ประการ คือ (1) วิตถุ (หญิง/ชาย) อันไม่ควรล่วงละเมิด (2) จิตคิดจะเสพกามกับบุคคลที่ไม่ควรละเมิด (3) ความพยายามในอันเสพกาม และ (4) ให้อวัยวะเพศของตนล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศของอีกฝ่าย

2. การกำหนดลักษณะโทษ

แนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาไทยมีการกำหนดลักษณะโทษตามลักษณะแนวคิดกว้าง ๆ คือมีการกำหนดโทษหนักและโทษเบาตามพฤติการณ์การกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท แต่มีความแตกต่างกันส่วนรายละเอียดของโทษแต่ละชนิดนั้น แนวคิดทางประมวลกฎหมายอาญาได้ระบุโทษไว้อย่างชัดเจน เช่น โทษประหารชีวิต จำคุก เป็นต้น ส่วนหลักคำ

สอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉาจารย์จะระบุโทษไว้เพียงกว้าง ๆ เช่นโทษหนัก (ครุโทษ) โทษเบา (ลหุโทษ) ไม่ได้ชี้ชัดว่าโทษหนักเบาเป็นอย่างไร ยกเว้นลักษณะโทษตามพระวินัยบัญญัติจะกำหนดโทษไว้ชัดเจน เช่น ปาราชิก สังฆาทิเสส เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การกำหนดโทษหนักโทษเบา นั้น แนวคิดทั้งสองระบบจะพิจารณาเหตุปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดลักษณะโทษ โดยวิเคราะห์พฤติการณ์ของการกระทำว่าเป็นลักษณะใด อย่างไร เพื่อให้เหมาะสมตามโทษานุโทษของความผิดฐานนั้น ๆ ซึ่งทั้งสองแนวคิดมีความสอดคล้องกัน แนวคิดประมวลกฎหมายอาญาจะมีการกำหนดลักษณะโทษ ดังนี้

1. การกำหนดโทษโดยหลักแห่งผู้ถูกกระทำเป็นบุคคลทั่วไป หมายถึงการข่มขืนกระทำชำเราต่อบุคคลทั่วไปนอกจากระบุไว้โดยเฉพาะพิเศษก็จะกำหนดโทษไว้ มีความสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉาจารย์ ที่ได้กำหนดหลักแห่งบุคคล ที่บุรุษไม่ควรล่วงละเมิด คือหญิง 3 จำพวก 1) ภรรยาผู้อื่น 2) หญิงผู้อยู่ในความพิทักษ์รักษาของผู้อื่น 3) หญิงที่จารีตห้าม และ ชายถือว่าเป็นบุคคลที่ต้องห้ามของหญิงเช่นกัน ได้แก่ 1) ชายอื่นจากสามีเป็นบุคคลที่ต้องห้ามของหญิงมีสามี 2) ชายที่จารีตห้ามเป็นบุคคลที่ต้องห้ามของหญิงทั้งปวง ซึ่งกฎหมายอาญาไทยเดิม ห้ามกระทำชำเรากับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้นในการกำหนดลักษณะความผิดและลักษณะโทษให้เหมาะสมกับกาลสมัย จึงได้ตัดสำนวนบทบัญญัติหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาของตนออกไป เนื่องจากการเป็นคู่สามีภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายจะต้องมีการจดทะเบียนสมรส แต่ทั้งนี้เมื่อคู่สมรสหมดความรักแก่กันแล้ว แต่ยังไม่ได้หย่าร้างกัน ฝ่ายชายก็ถือว่าหญิงยังเป็นภรรยาตนอยู่ แต่ยังมีหวังที่จะมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรส ซึ่งหมดความรักต่อตนแล้ว จึงไม่ยินยอมพร้อมใจที่จะมีเพศสัมพันธ์ อาจทำให้ฝ่ายชายต้องใช้กำลังโดยพลการ จนอาจขึ้นทำร้ายร่างกาย โดยสำคัญว่าตนยังมีสิทธิในภรรยาตนอยู่เนื่องจากยังไม่ได้จดทะเบียนหย่าอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งกฎหมายก็ตระหนักถึงหลักสิทธิมนุษยชน กำหนดบทบัญญัติถึงผู้ชายหรือใครก็ตามที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ไม่ว่าชายจะกระทำต่อหญิง หรือหญิงจะกระทำต่อชาย หรือชายกระทำต่อชาย หรือหญิงกระทำต่อหญิง ก็มีความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศเช่นกัน ดังนั้นความสอดคล้องในกรอบแนวคิดใหญ่ระหว่างแนวคิดระบบทั้งสองมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ถึงแม้เชิงรายละเอียดอาจไม่สามารถเปรียบเทียบกันแบบแนวนานได้ก็ตาม

2. การกำหนดโทษโดยหลักแห่งผู้ถูกกระทำเป็นเด็ก เป็นการบัญญัติคุ้มครองเด็กที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี โดยเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ซึ่งถือว่าเด็กนั้นยังไม่สามารถมีวุฒิภาวะที่รู้ผิดชอบได้ดีพอสมควร หรือกระทำชำเราต่อเด็กที่มีอายุไม่เกิน 13 ปีจะมีโทษหนักขึ้น แต่ก็มีหลักความประนีประนอมยื่นหยุ่น กล่าวคือถ้าเป็นบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี กระทำต่อเด็กอายุกว่า 13 ปีแต่ยังไม่เกิน 15 ปี โดยเด็กยินยอม ก็จะนำหลักการพิจารณาเพื่อให้สอดคล้องกับสวัสดิภาพของเด็กที่เหมาะสม แนวคิดดังกล่าวก็มีความสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉาจารย์ คือผู้อยู่ในความพิทักษ์รักษาของผู้อื่นแต่ให้ความสำคัญกับเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ต่างกันที่แนวคิดประมวลกฎหมายอาญาใช้คำว่าเด็ก ซึ่งรวมทั้งชายและหญิง

3. การกำหนดโทษโดยหลักแห่งความร้ายแรง เป็นการพิจารณาจากพฤติการณ์ของผู้กระทำ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลอย่างร้ายแรงประกอบความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศแล้ว เช่น ผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือมีลักษณะเป็นการโหมผู้ถูกกระทำ ซึ่งประกอบด้วยผู้กระทำหลายคน หรือใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นที่ไม่ใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำเข้าไปทางอวัยวะหรือทวารหนักของผู้อื่น และที่สำคัญคือ ถ้าการกระทำก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำต่อชีวิตหรือร่างกาย เช่น ได้รับอันตรายสาหัสหรือ ถึงแก่ความตาย ก็จะมีโทษหนัก คือจำคุก 15 ปี ถึง 20 ปี ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิฉาจารย์เช่นกัน ที่ตระหนักถึงการกระทำที่รุนแรงควรได้รับโทษหนัก

4. การกำหนดโทษโดยหลักแห่งคู่สมรส หมายถึงการที่กฎหมายยังให้ความสำคัญเรื่องครอบครัวที่สามารถประคับประคองสถาบันให้อยู่กันได้ตามสมควร ซึ่งคู่สมรสบางคู่อาจหมดความรักสิ้นสัมพันธภาพความรักระหว่างกันแล้ว แต่ยังไม่จดทะเบียนหย่าหรือ อีกฝ่ายหนึ่งประสงค์จะครองรักต่อไป จึงทำให้เกิดความสำคัญที่สิทธิในคู่ครองตนว่า ในฐานะคู่ครองมีสิทธิจะอย่างไรก็ได้ในการมีเพศสัมพันธ์กับคู่สมรสตน แต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอม ทำให้ล่วงละเมิดสิทธิที่อีกฝ่ายไม่พึงประสงค์ได้ ซึ่งหลักกฎหมายก็ให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวเท่าที่สามารถจะเป็นไปได้ ถ้าไม่สามารถตกลงที่จะอยู่ร่วมกันได้อีก ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลในการลงโทษตามสมควร แนวคิดนี้มีความแตกต่างกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งไม่ได้กล่าวถึงความผิดระหว่างคู่สมรสด้วยกันกระทำต่อกัน เพราะถือว่าเป็นภรรยา สามีย่อมมีสิทธิในการกระทำดังกล่าว แต่ความสำคัญที่หลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์ให้ความตระหนักคือ การมีคู่ครองเพียงหนึ่งคนในช่วงเวลาที่มีชีวิตอยู่ด้วยกัน เว้นแต่จะมีการเลิกร้าง หย่าขาดกันไปก่อนด้วยความยินยอมทั้งสองฝ่าย

5. การกำหนดโทษโดยหลักการส่งเสริมสนับสนุนผู้กระทำผิด การกระทำผิดบางอย่าง จะสำเร็จด้วยดีนั้น จำต้องอาศัยผู้อื่นคอยให้ความช่วยเหลือ ประมวลกฎหมายจึงได้กำหนดโทษแก่ผู้ให้การช่วยเหลือสนับสนุนให้เกิดการกระทำผิด เพื่อป้องกันปราบปรามการกระทำผิดไม่ให้เกิดขึ้นได้เช่นกัน เช่น การส่งเสริมการค้าประเวณี แม้จะไม่ได้กระทำต่อผู้เสียหายโดยตรง แต่การกระทำดังกล่าวขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน การกำหนดลักษณะโทษนี้ไม่มีปรากฏในหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์ เนื่องจากหลักคำสอนดังกล่าวไม่ได้มองไปถึงการค้ากามเป็นเชิงพาณิชย์ แต่ก็เชื่อว่าจะไม่มีความผิดหรือมีโทษทางพระพุทธศาสนาในเชิงลึก เพียงแต่ไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน

6. การกำหนดโทษโดยหลักแห่งการกระทำกับศพ การกระทำดังกล่าวแม้จะกระทำต่อศพซึ่งไม่มีสภาพเป็นบุคคลแล้ว ก็ถือว่าเป็นการไม่เหมาะสมผิดศีลธรรมอันดีต่อความเป็นมนุษย์ หลักการกำหนดลักษณะโทษทั่วไปไม่ได้กล่าวถึงการกระทำกับศพไว้ นอกจากพระวินัยบัญญัติที่กล่าวถึงการเสพเมถุนหรือเสพกามกับศพที่มีสภาพสมบูรณ์มีโทษขั้นสูงถึงปาราชิก แต่ถ้าเป็นศพที่เสียสภาพไปมากพอสมควร เน่า หรือสัตว์กัดกิน ก็มีโทษน้อยลงมา

อย่างไรก็ดี การกำหนดโทษตามแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศแห่งประมวลกฎหมายอาญาไทยนั้น มีความสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์หลายประการ โดยได้กำหนดโทษหนักและโทษเบาไว้โดยใช้กรอบหลักแนวคิดกว้าง ๆ ทั่วไปในการกำหนดโทษคือ 1) หลักแห่งบุคคล ที่ชายหรือหญิงไม่ควรล่วงละเมิด หมายถึงถ้าล่วงละเมิดทางเพศกับบุคคลดังกล่าวจะมีโทษหนักขึ้น เช่น เด็ก ผู้สืบสันดาน หลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์ก็กำหนดไว้ ซึ่งเรียกว่าหลักแห่งวัตถุหรือบุคคลเช่นกัน ได้แก่ หญิงหรือชายที่มีคู่สมรสแล้ว พระภิกษุสามเณร บุคคลผู้อยู่ในความปกครองของผู้อื่น ซึ่งรวมถึงลูก หลาน หลาน 2) หลักแห่งความรุนแรง คือใช้กำลัง มีอาวุธ ผู้ถูกกระทำมีอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกัน ที่เห็นร่วมกันว่าพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมดังกล่าว ควรมีโทษหนัก และ 3) หลักแห่งเจตนา ซึ่งมีความสอดคล้องกันและถือว่าเป็นองค์ประกอบภายในที่สำคัญ ซึ่งหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์มีหลักว่า ถ้ามีเจตนาแรงกล้าในการกระทำก็จะมีโทษหนัก (ครุโทษ) ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมในการกระทำผิดด้วย ถ้ามีเจตนาอ่อนก็มีโทษเบา (ลหุโทษ) ซึ่งจะไปสอดคล้องกับหลักแห่งความรุนแรง ซึ่งถือว่าเป็นผลจากเจตนาที่แรงกล้าหรือไม่อย่างไร ก็จะมาพิจารณากันที่ผลสำเร็จของการกระทำที่เกิดขึ้นประกอบ ข้อแตกต่างที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาไทย แต่หลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์ไม่ได้กล่าวไว้ คือ การกำหนดลักษณะโทษที่พิเศษตามกรณี คือมี 1) เหตุยกเว้นโทษ 2) เหตุลดหย่อนโทษหรือเหตุเพิ่มโทษ 3) อายุความพ้นโทษ 4) ความผิดยอมความได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาวินัยแนวคิดความผิดเกี่ยวกับเพศแห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างหนึ่งกับหลักคำสอนเกี่ยวกับกาเมสุมิจจาราจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งผลการศึกษา สรุปได้ว่าแนวคิดกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างประมวลกฎหมายอาญาเป็นแนวคิดที่ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุมสังคมเชิงพฤติกรรมเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่เป็นผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม แนวคิดแห่งประมวลกฎหมายอาญาไทยมีความสอดคล้องกับหลักคำสอนเกี่ยวกับ

กามะสุมิฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่ว่า “การประพตติผิดในกามที่เป็นการละเมิดสิทธิบุคคลอื่นในทางใด ๆ เป็นความผิด” แต่มีความแตกต่างที่แนวคิดประมวลกฎหมายอาญาควบคุมการกระทำของมนุษย์เชิงพฤติกรรมภายนอกเป็นสำคัญ ส่วนคำสอนเกี่ยวกับกามะสุมิฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้พัฒนาศักยภาพมนุษย์อย่างเป็นระบบครอบคลุมทั้งด้านศีล ซึ่งเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ด้านสมาธิ ซึ่งเป็นการฝึกอบรมบ่มนิสัยจิตใจ ให้มีความมั่นคงตั้งมั่น และปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกพัฒนาทักษะทางความคิด เพื่อให้เข้าใจวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

ทั้งนี้ หลักคำสอนเกี่ยวกับกามะสุมิฉาจารย์แห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้มีหลักการควบคุมความคิด กามารมณ์ที่ปรากฏออกมาทางการพูดและการกระทำนั้นล้วนเชื่อมโยงกับความคิดทั้งสิ้น การควบคุมกามารมณ์จึงจำเป็นต้องควบคุมความคิดและเหตุเกิดความคิดนั้น ดังนี้

1. หยุดคิด เมื่อกามารมณ์ผุดขึ้นมาในความคิด จินตนาการจะสืบต่อด้วยเสมอ ต้องบอกความคิดนั้นว่า “หยุด” โดยไม่ให้ความคิดนั้นสืบต่อหรือต่อยอดออกไปอีก
2. เปลี่ยนความคิด หากความคิดแห่งกามารมณ์เกิดเพราะบุคคล ไม่มองดูบุคคลนั้นด้วยความรู้สึกแห่งกาม แต่ควรมองโดยความเป็นญาติ ตามฐานะว่าพี่ชายพี่สาว เพื่อน น้องชายน้องสาว ลูก หลานเป็นต้น หรือมองโดยความเป็นผู้มีบุญคุณ ผู้ที่ควรให้ความเคารพ ควรให้เกียรติ
3. เปลี่ยนสิ่งแวดล้อม เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดความรู้สึกแห่งกาม ให้ออกมาจากสิ่งแวดล้อมนั้น หรือหลีกเลี่ยงการอยู่กับสิ่งแวดล้อมเช่นนั้น หรือกับสื่อแห่งกามทั้งหลายเหล่านั้น
4. เปลี่ยนกิจกรรม เมื่ออยู่กับกิจกรรมที่เกิดความรู้สึกแห่งกาม ให้เปลี่ยนจากกิจกรรมนั้นไปทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องด้วยความคิดความรู้สึกแห่งกาม เช่น เล่นกีฬา ทำสวน ปลูกผัก เป็นต้น

การกำหนดจิตโยนิโสมนสิการแห่งอสุภนิมิต กามมีความสวยงามฉาบตาไว้ การระงับความรู้สึกแห่งกาม จำเป็นต้องนำสิ่งตรงข้ามมาช่วย โดยกระทำความรู้สึกต่อวัตถุกามไว้ในใจให้เห็นเป็นสิ่งไม่สวยงาม ความสกปรกไหลออกทางช่องของร่างกายอยู่ทุกวัน เช่น ชีตา ชีมูก ปัสสาวะ อุจจาระ ผิวหนังมีเหงื่อไหลที่ออกมาตามรูขนและมีกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ เมื่อขรลงผิวหนังเหยี่ยวยนต์กกระเป็นสีดำต่าง หากสิ้นลมหายใจ 2-3 วัน ร่างกายจะพองขึ้นอืดเลือดหนองไหลกลิ่นคาวเน่าฟุ้ง ผิวหนังหลุดลอก ขาดเป็นท่อน ๆ หรือเหลือแต่โครงกระดูก ย่อมหาความงามไม่ได้ เมื่อเกิดความรู้สึกไม่งามเช่นนี้อยู่ย่อมบรรเทาความรู้สึกแห่งกาม และนำไปสู่ความหมดสิ้นพอใจในกามได้ (ที.ม.10/379/308) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 308)

การพิจารณาให้เห็นโทษ กามนั้นเปรียบด้วยไฟ (ราศัคคิ) (ขุ.อิติ25/93/466) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 466) เกิดขึ้นแล้วมีลักษณะร้อนรุ่ม เราร้อน เผาไหม้ทำลายความดีงาม ทำให้ฟุ้งซ่าน หงุดหงิด เราร้อน กังวล มีความทุกข์ความเดือดร้อนมาก ผู้หมกมุ่นในกามเสียเวลา สุขภาพและสติปัญญาเสื่อม เป็นบ่อเกิดแห่งศัตรู การทะเลาะ การทำร้าย รบราฆ่าฟันกัน ถูกจับกุมขังติดคุก เมื่อสิ้นชีวิตย่อมตกนรก การควบคุมด้วยสติ ตามระลึกรู้ดูกามารมณ์ที่เกิดขึ้นมีอยู่ในใจ ว่าเกิดมาจากสาเหตุใด กำหนดรู้ กำหนดละ และรู้ชัดตามสภาวะนั้นว่าละได้แล้ว (ที.ม.10/382/316) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 316) ทั้งนี้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา นอกจากมีการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำผิดศีลธรรมแล้ว ยังมีการกำหนดอานิสงส์ของผู้ตั้งอยู่ในศีลไว้ด้วย ได้แก่ มีโภคทรัพย์มาก มีชื่อเสียง อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ กล่าวหาญ มีสติสัมปชัญญะมั่นคง หลังจากเสียชีวิตแล้วย่อมไปสู่สุคติโลกสวรรค์ (ที.ป./11/314/304-305) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539: 304-305)

ข้อเสนอแนะ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักการทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีสังคมที่กลมกลืนหลายประการ อีกทั้งศาสนาก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของสังคมมาช้านาน ศีลธรรมทางศาสนาเป็นเรื่องของการขัดเกลาหล่อหลอมพฤติกรรมมนุษย์มาต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน แม้จะมีกฎหมายเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ โดยมีจุดหมายเดียวกันคือ เพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาให้เห็นความสอดคล้องและแตกต่างกันระหว่างแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ “ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย: เปรียบเทียบแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับหลักคำสอนปาณาติบาตแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท” เพื่อศึกษาความสอดคล้องและความแตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การตระหนักคิดและเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตสู่การปฏิบัติตนที่สังคมพึงประสงค์

บรรณานุกรม

- คณะวิชาการ. (2563). **ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ล่าสุด พ.ศ. 2564**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์อักษร.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. (2546). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: ประกายพริก.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2546). **ปฐมสมันตปาสาทิกาแปล เล่ม 2**. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2538). **เบญจศีลและเบญจธรรม**. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- หยุด แสงอุทัย. (2556). **กฎหมายอาญา ภาค 2 -3**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

LEGAL ISSUES RELATED TO BULLYING THROUGH THE SOCIAL NETWORK

อรกช มีเมฆ¹ ทรายขวัญ อยู่เจริญสมบัติ² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³
Oragoch Meemek¹ Saikhwan Yoocharoensombat² and Tanawat Pisitchinda³

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s61123440045@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440057@ssru.ac.th

³ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ 2. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ เนื่องจากปัจจุบันบุคคลทุกคนโดยเฉพาะวัยรุ่นให้ความสนใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กันอย่างแพร่หลาย บุคคลกลุ่มนี้เสียเวลาไปกับการเล่นโซเชียลมีเดียมากกว่าการอ่านหนังสือหรือการทำงาน จนทำให้เสียการเรียนและการทำงานหาเงินของกลุ่มคนทำงาน ในกรณีที่ผู้ใช้รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดวิจารณญาณในการใช้อาจส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจของบุคคลที่ถูกกระทำ หากถูกกระทำการหลอกลวง หรือกระทำอันตรายต่อร่างกายซ้ำ ๆ ในลักษณะประสาครร้าย โดยมีเจตนาทำให้ผู้ถูกกระทำบาดเจ็บทั้งร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งสาเหตุของการถูกกลั่นแกล้งนั้นมาจากการที่ตนเองมีความแตกต่างจากคนอื่นในเรื่องรูปร่าง เพศ หรือพฤติกรรม โดยการกลั่นแกล้งที่พบได้บ่อยของเด็กในวัยนี้ คือ การกลั่นแกล้งทางคำพูด การกลั่นแกล้งทางร่างกาย การกลั่นแกล้งทางเพศ การกลั่นแกล้งโดยอคติ หรือการกลั่นแกล้งทางออนไลน์โดยการแอบอ้าง หรือหลอกลวงบุคคลอื่น เป็นต้น จึงเกิดเป็นปัญหาว่าหากมีกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้โดยตรงจะลดปัญหาการกลั่นแกล้งดังกล่าวได้หรือไม่

ผลการวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายที่นำมาใช้ควบคุมการกลั่นแกล้งต่อบุคคลไว้เบื้องต้นแล้ว แต่ยังไม่มีความคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกลั่นแกล้งผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้โดยตรง และยังไม่มียกโทษสำหรับผู้กระทำผิดในกรณีกลั่นแกล้งบุคคลอื่นผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีมาตรการหรือกฎหมายในเรื่องนี้โดยตรงมาบังคับใช้ ทำให้สังคมเล็งเห็นถึงการมีกฎหมายลงโทษอย่างเด็ดขาด

คำสำคัญ

การกลั่นแกล้ง การละเมิดสิทธิ สื่อ

Abstract

The objectives of the research on legal issues related to bullying through the social network are: 1. to study the problem of law enforcement related to the problem of bullying people through online networks; and 2. to study and find ways to amend the law on the issue of bullying through online networks. Presently, everybody, especially teenagers, are interested in using online networks widely. This group of people is spending more time playing social media than reading or working, which causes learning disabilities and lacking of responsibility at work to earn for a living in a group of working people. In the event that the user is ignorant or lacking in judgment, it may affect the physical and mental conditions of the victim. If being deceived or repeatedly doing harm to the body maliciously with the intention of injuring the injured person either physically or mentally, directly or indirectly. The cause of bullying comes from being different from others in terms of shape, sex, or behavior. The most common bullying of teenager at this age is verbal bullying, physical bullying, sexual bullying, bias-based bullying or cyberbullying by impersonating or deceiving other people, etc. Therefore, there was a problem of whether it is possible or not to reduce the problem of such bullying if there is a law on the bullying of people through social networks directly. The research results were found that, although Thailand already has the applicable law to control bullying against individuals, none of law directly protects the rights of people bullied through social networks and none of penalties for offenders provides in the case of bullying others through social networks in particular. The researchers have recommendation that the direct measure or laws on this issue should be provided for enforcement in order that the society can anticipate the presence of absolute penalty.

Keywords

Bullying, Rights violation, Media

บทนำ

เนื่องจากในสังคมปัจจุบันเป็นยุคในการพัฒนาต่าง ๆ เช่น ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านอุตสาหกรรม และด้านเทคโนโลยี โดยด้านสำคัญในการทำวิจัยนี้คือ ด้านการใช้เทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีกันมากขึ้น โดยเฉพาะใช้ในการติดต่อสื่อสารหรือที่เรียกว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้เป็นวิธีการที่ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว และรู้จักกับบุคคลอื่นได้ง่ายขึ้น ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประชาชนไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน หรือวัยผู้ใหญ่ ส่วนมากจะเล่นโซเชียลมีเดียกันประจำทุกวัน เช่น Line Facebook Instagram Twitter เป็นต้น ซึ่งแอปพลิเคชันดังกล่าวนี้ เป็นสื่อในการแบ่งปันข้อมูล รูปภาพ วิดีโอ ความรู้ให้กับผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้ามาชื่นชม แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน เป็นสื่อในการสร้างความกระชับมิตร สร้างความสัมพันธ์ที่ดีจากเพื่อนสู่เพื่อนได้ แต่อย่างไรก็ดี ยังมีข้อเสียทั้งทางสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และสภาพสังคมของบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งการจัดการปัญหานั้น เด็กส่วนใหญ่มักจะแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง หรือปรึกษากับเพื่อนและหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยปรึกษากับผู้ปกครอง เพราะคิดว่าเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยที่สามารถจัดการเองได้ รวมถึงผู้ปกครองบางคนไม่ทราบถึงภัยบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งตัวอย่างของภัยที่เกิดขึ้นในเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เห็นเป็นรูปธรรมคือ การเปิดเผยข้อมูลในโซเชียลมีเดียมากเกินไป เช่น การ

ใช้คอน การโพสต์ข้อมูลต่าง ๆ โดยมีเนื้อหาที่ละเอียดและเป็นเหตุให้มีการติดตามตัวได้ง่าย อาจโดนนำข้อมูลไปแอบอ้างหรือใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม นำรูปภาพไปตัดต่อให้เสียหาย หรือถูกติดตาม คุกคามไปตามสถานที่ที่เช็คอิน เพื่อลักพาตัวหรือทำร้ายร่างกาย เป็นต้น ดังนี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือบุคคลใกล้ชิดของผู้ถูกลั่นแกล้งนั้นควรรับรู้ถึงภัยที่มีอยู่บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ คอยสนับสนุน เป็นกำลังใจและชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม (ทรงเกียรติ จรัสสันติจิต, 22 กุมภาพันธ์ 2564) หรือการหลีกเลี่ยงปัญหาโดยการไม่ตอบสนองต่อการถูกลั่นแกล้ง ด้วยการอยู่นิ่งและถอยห่างจากผู้ถูกลั่นแกล้ง ซึ่งเมื่อผู้ถูกลั่นแกล้งไม่ตอบโต้หรือไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ถูกลั่นแกล้งนั้นจึงอาจทำให้ผู้ถูกลั่นแกล้งสนใจน้อยลง และเป็นการดีที่จะได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจน้อยลง (สุวิพร ไฉไลสถาพร, อัจศรา ประเสริฐสิน และแววตา เตชาทวิวรรณ, 22 กุมภาพันธ์ 2564) ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคลผ่านทางกฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นสำคัญ ซึ่งอินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายสังคมวงกว้างที่สามารถติดต่อกันได้ง่ายและรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องเห็นหน้าหรือพูดคุยกันมาก่อน และไม่จำกัดว่าจะอยู่ในพื้นที่ใกล้หรือห่างไกลกันเท่าใด จึงยังมีข้อบกพร่องในการบังคับใช้กฎหมายต่อบุคคลที่ถูกลั่นแกล้งผู้อื่นและต่อปัญหาที่เกิดขึ้นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (รุ่งอรุณ รุ่งทองคำกุล, 15 พฤษภาคม 2564)

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการถูกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ จึงมีปัญหามาตรการป้องกันและกำหนดกฎหมายคุ้มครองเกี่ยวกับการถูกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายออนไลน์โดยตรงหรือไม่ จึงเป็นปัญหาสำคัญมาสู่การวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการถูกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์
2. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการถูกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการถูกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการถูกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ และเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการถูกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากสื่อสารสนเทศ ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการอ่านตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น โดยข้อมูลดังกล่าวได้รวบรวมจากสถานที่เก็บข้อมูลและตำราหนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัยจากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สำนักหอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของคำว่าบุคคลธรรมดาตามพจนานุกรม

คน, มนุษย์ปฤชชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

คำว่า "บุคคลธรรมดา" คือ บุคคล [บุคคล] คนซึ่งสามารถมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เรียกว่า บุคคลธรรมดา กลุ่มบุคคลหรือองค์กรซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นบุคคลอีกประเภทหนึ่ง ที่ไม่ใช่บุคคลธรรมดา และให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย เรียกว่า นิติบุคคล

ความหมายของคำว่ากลั่นแกล้งตามพจนานุกรม

หาความไม่ดีใส่ให้, หาอุบายให้ร้ายโดยวิธีต่าง ๆ , แกล้งใส่ความ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

การกลั่นแกล้งแต่ละรูปแบบมักเริ่มกระทำขึ้นในช่วงวัยเด็ก ซึ่งโรงเรียนเป็นสถานที่ที่เกิดการกลั่นแกล้งกันเป็นส่วนมาก ปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำดังกล่าว คือ การถูกเหยียดหยาม การถูกนินทาว่าร้าย หรือเกิดจากภาวะความเครียด ผู้ที่กลั่นแกล้งบุคคลอื่นอาจคิดว่าตนเองมีอำนาจเหนือกว่า หรือแสดงออกให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองเข้มแข็งเพื่อปกปิดความอ่อนแอภายในใจ (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 23 สิงหาคม 2563) ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้คร่าชีวิตบุคคลไปแล้วมากมาย ไม่ว่าจะเป็นวัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน หรือวัยผู้ใหญ่ โดยการป้องกันที่ดีที่สุดที่สาเหตุของการกลั่นแกล้งดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกลั่นแกล้งได้น้อยลง อาจมาจากตัวเอง ผู้ปกครอง หรือบุคคลใกล้ชิด (สุภาวดี เจริญวานิช, 20 พฤษภาคม 2563)

รูปแบบของการกลั่นแกล้ง

1. การกลั่นแกล้งทางร่างกาย ซึ่งเป็นการทำร้ายร่างกายโดยการตี หรือการต่อย
2. การกลั่นแกล้งทางคำพูด ซึ่งเป็นการพูดที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ฟังเพื่อให้เกิดความเสียใจหรือเจ็บปวด เช่น การด่าทอ การนินทาว่าร้าย การข่มขู่ การเหยียดหยาม การพูดจาดูถูก หรือการโกหก
3. การกลั่นแกล้งทางสังคม ซึ่งเป็นการกีดกันเพื่อให้ผู้อื่นรู้สึกอึดอัดและไม่สามารถที่จะทนตอกอยู่ในสถานะการกีดกันนั้น

4. การกลั่นแกล้งผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Cyberbullying) เป็นการกลั่นแกล้งที่ระบุตัวตนของผู้กลั่นแกล้งได้ยาก และเป็นการยากที่จะจับตัวผู้กระทำผิดนั้นได้ ผู้กลั่นแกล้งดังกล่าวนี้จึงไม่เกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ ซึ่งการกลั่นแกล้งในเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ยังสามารถกระทำได้ตลอดเวลาไม่ว่าจะสถานที่ใด และสามารถชักจูงขยายกลุ่มผู้กลั่นแกล้งได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วอีกด้วย (มูลนิธิยุวพัฒน์, 11 มกราคม 2564) การกลั่นแกล้งผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถกระทำได้หลากหลายวิธี ดังนี้

- 1) การก่อกวนหรือคุกคามผู้อื่น
- 2) การใช้ข้อความที่รุนแรงต่อกันบนเครือข่ายสังคมออนไลน์
- 3) การเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จของผู้อื่น ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับความอับอาย และเสียชื่อเสียง
- 4) การบล็อก หรือขัดขวาง ปฏิเสธไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มในสังคมออนไลน์ ส่งผลให้ผู้ที่ถูกกีดกันนั้นไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม

- 5) การเผยแพร่ความลับของผู้อื่น หรือรวมไปถึงการถูกเผยแพร่ภาพลามก คลิปวิดีโอไปเปลือยของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต (ปองกมล สุรัตน์, 22 กุมภาพันธ์ 2564)

ผลกระทบต่อผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง

1. เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว และอาจเกิดภาวะซึมเศร้าและความวิตกกังวล
2. รับประทานอาหารได้น้อยลง และเกิดการเปลี่ยนแปลงของการนอน ซึ่งอาจนอนไม่หลับและพักผ่อนไม่เพียงพอ
3. สุขภาพแย่ง หรืออาจเจ็บป่วยได้ง่าย

4. เกิดความรู้สึกไม่อยากเรียน หรือการเรียนแยลง
5. ทำร้ายตนเอง หรือฆ่าตัวตาย (มูลนิธิยุวพัฒน์ ,2562)

ผลกระทบต่อผู้ลั่นแกล้งผู้อื่น

1. อาจเป็นบุคคลที่มีอารมณ์ฉุนเฉียว หรือโมโหได้ง่าย
2. เกิดความวิตกกังวล เกิดความเครียด
3. เกิดความรู้สึกผิดต่อการกระทำของตนเอง
4. ทำร้ายตนเอง หรือที่ร้ายแรงกว่านั้นคือฆ่าตัวตายเพื่อหนีความผิดที่ตนเองได้กระทำ
5. เป็นบุคคลที่ประพฤติดันผิดในศีลธรรม

กฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบุคคลอื่นผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยตรงมาใช้บังคับ มีแต่เพียงการนำกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้มาปรับใช้ในความผิดเบื้องต้นได้เท่านั้น กฎหมายดังกล่าว ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” เป็นการใส่ความโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อื่นอับอาย เสียชื่อเสียง และถูกเกลียดชัง ซึ่งต้องมีบุคคลที่สามทราบถึงข้อความนั้นด้วย มาตรา 328 บัญญัติว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำการโดยการกระจายเสียง หรือกระจายภาพ หรือกระทำการโดยการปาฐกถาด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” เป็นการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา สามารถนำมาปรับใช้กับการกลั่นแกล้งผ่านเครือข่ายหรือสังคมออนไลน์ สาธารณะได้ แต่หากการกลั่นแกล้งผ่านทางสังคมออนไลน์นั้นมีข้อความที่ไม่ผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 จึงไม่ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 328 นอกจากนั้น ความผิดตามมาตรา 393 บัญญัติว่า “ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้า หรือด้วยการโฆษณา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ต้องเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า ถึงแม้จะมีการกลั่นแกล้งบุคคลอื่นโดยการเขียนจดหมาย การคุยโทรศัพท์ หรือด่าทอบุคคลอื่นผ่านทางสังคมออนไลน์ ก็ไม่ถือว่าเป็นการหมิ่นประมาทซึ่งหน้า จึงไม่อาจนำมาตรา 393 มาปรับใช้ในกรณีดังกล่าวได้ มาตรา 397 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

โดยปกติแล้วการรังแก ข่มขู่ หรือคุกคามบุคคลอื่น อาจทำให้ผู้คนที่ถูกกระทำนั้นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อน แต่ในกรณีที่เป็นการกลั่นแกล้งบุคคลอื่นผ่านทางสังคมออนไลน์ด้วยการใช้คำพูด รูปภาพหรือวิดีโอ อาจไม่ส่งผลให้บุคคลที่ถูกกระทำนั้นได้รับความอับอายหรือเดือดร้อน แต่กลับรู้สึกหดหู่ หรือเสียใจ กรณีของการกลั่นแกล้งบุคคลอื่นผ่านทางสังคมออนไลน์นี้จึงไม่สามารถปรับใช้กับมาตรา 397 ได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ในบางกรณีที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อซึ่งส่งผลให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งได้รับความเสียหาย สามารถนำมาตรา 420 มาบังคับใช้ได้ แต่หากเป็นความเสียหายที่มาจากทางจิตใจ เช่น วิตกกังวล เสียใจ หรือหดหู่ ซึ่งเป็นความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ โดยเป็นเพียงอารมณ์ที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความเสียหายตามกฎหมาย จึงไม่อาจนำมาตรานี้มาปรับใช้ได้

มาตรา 423 บัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขา โดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้รู้ได้ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหากทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ ค่าสินไหมทดแทนไม่” การกล่าวหรือไขข่าว ต้องกระทำต่อบุคคลที่สาม และบุคคลที่สามต้องเข้าใจความหมายของข้อความที่กล่าวหรือไขข่าว ซึ่งบุคคลที่สามนอกจากผู้กล่าวไขข่าวและผู้เสียหาย โดยเป็นผู้ที่ได้ยิน ได้ฟัง ได้รู้เห็น หรือรับทราบข้อความจากผู้กล่าวหรือไขข่าว ซึ่งจะมีเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ แต่ต้องไม่ใช่ผู้ร่วมกันทำละเมิด, สามภรรยา, ผู้แอบดูแอบฟังหรือแอบดูแอบฟังหรือสอดรู้สอดเห็น และบุคคลที่สามนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่ประสงค์จะบอกกล่าวข้อความนั้น โดยข้อความที่กล่าวหรือไขขาวนั้น ต้องฝ่าฝืนต่อความจริง ถ้าเป็นความจริงย่อมไม่เป็นละเมิดตามมาตรา 423 แต่อาจเป็นละเมิดตามมาตรา 420

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

มาตรา 11 บัญญัติว่า “ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท” นำมาปรับใช้ในกรณีที่มีการส่งจดหมายผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ หรือที่เรียกว่า “จดหมายอิเล็กทรอนิกส์” เพื่อกลั่นแกล้งบุคคลอื่นโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของข้อมูล แต่ในกรณีที่ไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้ คือกรณีที่กลั่นแกล้งบุคคลอื่นโดยไม่เปิดเผยตัวตน แต่ไม่ได้ปกปิดหรือปลอมแปลงที่อยู่ นอกจากนี้ ความผิดตามมาตรา 14(1) บัญญัติว่า “ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหาย แก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา ไม่เกินห้าปี ไม่เกินหนึ่งแสน บาท” คือการกลั่นแกล้งบุคคลอื่นโดยการปลอมแปลงข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วน หรือการบิดเบือนข้อมูล แต่ในกรณีที่ถูกกลั่นแกล้งบุคคลอื่นผ่านทางสังคมออนไลน์ใช้ข้อมูลที่เป็นจริง จึงไม่เป็นความผิดตามมาตราดังกล่าวนี้

มาตรา 14(4) บัญญัติว่า “ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูล คอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ไม่เกินห้าปี ไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

ปรับใช้ในกรณีที่กลั่นแกล้งบุคคลอื่นผ่านทางสังคมออนไลน์โดยการใช้ภาพหรือวิดีโออันมีลักษณะลามก โดยบุคคลทั่วสามารถเข้าถึงได้ แต่อย่างไรก็ดี มาตรา 14(4) ไม่ครอบคลุมถึงกรณีที่กลั่นแกล้งบุคคลอื่นโดยนำภาพหรือวิดีโออันมีลักษณะลามกเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยการสร้างกลุ่ม หรือที่ไม่ทำให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้ (เมธินี สุวรรณกิจ, 2560: 54-59) หากมีการติดต่อภาพ อาจเข้าฐานความผิดตามมาตรา 16 “ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ

เติม หรือตัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2563)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นการกระทำในลักษณะของการ กลั่นแกล้งหรือคุกคามผู้อื่น ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นง่ายต่อการเข้าถึง สะดวกและรวดเร็ว โดยการแอบอ้างเป็น บุคคลอื่นเพื่อทำการหลอกลวง เปิดเผยข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือแม้กระทั่งทำร้ายร่างกายและจิตใจ โดยมีเจตนาเพื่อให้ ผู้ถูกระทำนั้นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือเสียชื่อเสียง ผู้ถูกระทำอาจเกิดภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล หวาดกลัว ไม่อยากพบเจอผู้คน ไม่อยากไปเรียนหรือไปทำงาน จึงก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมา คือ ปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ การเงิน การเรียน การทำงาน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไว้ลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว แต่ยังไม่มีความหมายโดยตรงที่จะลงโทษผู้ที่กลั่นแกล้ง บุคคลอื่นผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์

อภิปรายผล

1) สภาพปัญหาประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการกลั่นแกล้ง บุคคลอื่นผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยตรงหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า หลักกฎหมายทั่วไปเรื่องของการละเมิด การกระทำที่จะเป็นความผิดได้นั้นต้องเป็นการกระทำ ที่ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อและก่อให้เกิดความเสียหาย หรือหากเป็นการกระทำความผิดทางอาญานั้นจะต้องมีเจตนา ที่จะกระทำความผิด แต่ในความเป็นจริงความเสียหายจากการละเมิดไม่จำเป็นต้องเกิดจากการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เสมอไป กฎหมายดังกล่าวมานี้จึงยังไม่อาจคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างเพียงพอ โดยประเทศไทยมีการนำ กฎหมายอาญา และกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่ยังมีช่อง โหว่ คือ เครือข่ายสังคมออนไลน์หรือโลกอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้ง่าย และทำความรู้จักกันได้รวดเร็ว โดยไม่ จำเป็นต้องเห็นหน้าหรือพูดคุยกันก็สามารถรู้จักกันได้

ด้วยเหตุนี้ จึงมีปัญหาที่ตามมา คือ ใช้ข้อมูลของบุคคลอื่นเพื่อแอบอ้างหลอกลวง หรือนัดพบเพื่อลักพาตัว เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล หรือตัดต่อรูปภาพที่ก่อให้เกิดความอับอายและเสียหาย กรณีดังกล่าวนี้จึงเป็นการยากที่จะ เอาผิดกับผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบุคคล อื่นผ่านทางเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยตรง ซึ่งเป็นการลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดนั้นต่อบุคคลอื่น เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อสภาพร่างกาย สภาพจิตใจ และสภาพสังคมของบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้ง

2) ควรหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาการกลั่นแกล้งบุคคลผ่านทางเครือข่าย สังคมออนไลน์ได้อย่างไร

ผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยอาจนำหลักการหรือมาตรการของต่างประเทศมาบังคับใช้ให้เกิดผลดีขึ้นได้ โดย มาตรการทางกฎหมายในสหรัฐอเมริกา มีการร่างกฎหมาย COPPA และผ่านการพิจารณาของรัฐสภาและลงนามโดย ประธานาธิบดี มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 2000 ซึ่งกฎหมาย COPPA เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความรับผิดชอบและเพื่อ ประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม จากการใช้งานบนเครือข่ายสังคมออนไลน์และให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบและควบคุมข้อมูลที่เด็กได้เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต

- มูลนิธิยุวพัฒน์. (2562). การกลั่นแกล้ง (Bullying) ความรุนแรงในสังคม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.yuvabadhanafoundation.org/th>. (2564, 11 มกราคม).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ:
บริษัท นานมีบุ๊คส์ลิเคชั่นส์ จำกัด.
- รุ่งอรุณ รุ่งทองคำกุล. (2558). **ปัญหาทางกฎหมายอันเกิดจากการละเมิดในความเป็นส่วนตัวและข้อมูล
ส่วนบุคคลของเด็กจากการใช้งานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: [http://libdoc.
dpu.ac.th/thesis/156165.pdf](http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/156165.pdf). (2564, 15 พฤษภาคม).
- สุภาวดี เจริญวานิช. (2560). **การรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์: ผลกระทบและการป้องกันในวัยรุ่น Cyber
Bullying: Impacts and Preventions in Adolescents**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: [http://75170
Article%20Text-179318-1-10-20170120.pdf](http://75170Article%20Text-179318-1-10-20170120.pdf). (2563, 20 พฤษภาคม)
- สุริยา ฮ่องเสนาะ. (2560). **ปัญหาการรังแกกัน (Bullying) ในสถานศึกษา**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
[https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_dl_link.php
?nid=52582](https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=52582). (2563, 16 พฤษภาคม)
- สุวิพร ไฉไลสถาพร, อัจศรา ประเสริฐสิน และแววตา เตชาทวิวรรณ. (2560). **ประสบการณ์และแนวทางการเผชิญ
ปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยที่ตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งไซเบอร์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jrcd/article/view/115702/89285>. (2564, 22 กุมภาพันธ์)

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม

LEGAL MEASURES FOR CONTROLLING THE SUGAR CONTENT OF BEVERAGES

ปริญญา กุญแจทอง¹ จุติพร สุวรรณพูล² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³

Parinya Kunchaethong¹ Thitiporn Suwannapul² and Tanawat pisitchinda³

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s61123440022@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440040@ssru.ac.th

³ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม ซึ่งในปัจจุบันปัญหาด้านสุขภาพเป็นปัญหาที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการรับประทานเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นส่วนผสมอยู่จำนวนมาก อันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ทำให้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการรักษาผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มในต่างประเทศจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการจัดเก็บภาษีในเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ทำให้ประชาชนมีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นจำนวนที่น้อยลง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนทางด้านการบริโภคเครื่องดื่ม จึงมีปัญหามหาวิทยาลัยกฎหมายว่าประเทศไทยควรมีมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลที่ใส่ลงในเครื่องดื่มหรือไม่

ผลวิจัยพบว่า แม้ประเทศไทยจะมีบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากค่าน้ำหวาน (ปริมาณน้ำตาล) ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 แต่เป็นการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการและผู้นำเข้าเท่านั้น และยังไม่มีกฎหมายฉบับใดที่จะเข้ามาควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มให้อยู่ในเกณฑ์ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

คำสำคัญ

น้ำตาล สุขภาพ ผู้บริโภค

ABSTRACT

The objectives of the research on legal measures for controlling sugar content in beverages are: 1. to study the problem of laws relating to measures to control sugar content in beverages; and 2. to study the ways to amend the law on sugar control in beverages. Nowadays, the health problem of health is a great important problem all over the world, specially drinking beverages with a lot of sugar added. This is an important part causing negative health effects and leading to many subsequent diseases, such as obesity, diabetes, or high blood pressure. The government has to allocate a large amount of budget to provide care and treatment for patients. The idea of the research is based on measurement of controlling sugar content in beverages in other countries. When there is tax collection for beverages with sugar, people have lessened the consumption of beverages with sugar. In order to solve public health problems in terms of drink consumption, therefore, there is a legal problem of whether Thailand should have measures to control the amount of sugar added to drinks or not.

Researchers found that Thailand has provisions of the law on the collection of excise taxes on sweet drinks, (Sugar content) according to the Excise Tax Act B.E. 2560 (2017), but is is to collect taxes from business operators and importers only, and there is no law to control the sugar content in beverages in the level that does not affect health.

Keyword

Sugar, Health, Consumer

บทนำ

ในปัจจุบันประชาชนนิยมบริโภคเครื่องดื่มที่มีรสหวาน ซึ่งมีน้ำตาลเป็นส่วนผสมจำนวนมาก เช่น ชานม กาแฟ น้ำอัดลม เนื่องจากเป็นรสชาติที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากที่สุด ทำให้ประชาชนไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการรับประทานผลิตภัณฑ์จำพวกเครื่องดื่มต่าง ๆ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) แนะนำให้ผู้ใหญ่และเด็กบริโภคน้ำตาลไม่เกินวันละ 6 ช้อนชา หรือ 24 กรัม เมื่อบริโภคเกินความจำเป็นของร่างกายมนุษย์แล้ว จะทำให้เกิดโรคอ้วนหรือมีภาวะน้ำหนักเกินได้ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อสุขภาพทำให้มีอายุสั้นลงและมีปัญหาสุขภาพเพิ่มขึ้น อันเป็นสาเหตุที่จะก่อให้เกิดโรคอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคหลอดเลือด เป็นต้น (ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบและแรงงานข้ามชาติ, 17 พฤษภาคม 2563.) ถ้าหากป่วยเป็นโรคจำพวกนี้แล้วก็ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการรักษาที่ค่อนข้างสูง ทำให้รัฐบาลในแต่ละประเทศจะต้องรับภาระจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการรักษาผู้ป่วยมากขึ้น จึงเป็นสาเหตุที่ว่าโรคอ้วนหรือภาวะน้ำหนักเกินนั้นเป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกประเทศต่างต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก และประเทศไทยในปี พ.ศ. 2557 นั้น จัดเป็นอันดับที่ 2 ในภูมิภาค Southeast Asia ที่มีปัญหาโรคอ้วน (กรมสุขภาพจิต, 28 พฤษภาคม 2563)

ประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการออกมาตรการทางกฎหมายในการจัดเก็บภาษีเข้ามาควบคุมการบริโภคของประชาชนในประเทศ โดยการนำกฎหมายมาบังคับใช้ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 หรือเรียกว่า “ภาษีความหวาน” แต่ก็ยังเป็นเพียงการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการและผู้นำเข้าเท่านั้น ยังมีได้ครอบคลุมถึงการกำหนดปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มให้อยู่ในเกณฑ์ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนทางด้านการบริโภคเครื่องดื่มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ จึงมีปัญหามหาความหมายว่าประเทศไทยควรมีมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลที่ใส่ลงไปในเครื่องดื่มหรือไม่ อันเป็นปัญหาสำคัญมาสู่การวิจัยนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาความหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม และเพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม
2. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากหนังสือและตำรา ส่วนที่เป็นวิทยานิพนธ์และงานวิจัย
3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ โดยการอ่านตีความหมายของข้อมูล เรียบเรียงรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง จัดองค์ประกอบและแนวความคิด รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หาความเชื่อมโยงให้เข้ากับประเด็นปัญหาแล้วตีความสรุป
4. สถานที่เก็บข้อมูลและตำราหนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ข่าวสารต่าง ๆ บทบัญญัติของกฎหมาย และข้อมูลจากเว็บไซต์อินเทอร์เน็ต ทั้งของไทยและต่างประเทศ (สารสนเทศ) และสืบค้นจากห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดสัญญาธรรมศักดิ์ หอสมุดแห่งชาติ

ทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายทั่วไปของคำว่า “น้ำตาล”

1.1 ความหมายทั่วไปของคำว่า “น้ำตาล” ตามพจนานุกรม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “น้ำตาล” หมายถึง สารประกอบคาร์โบไฮเดรตประเภทโมโนแซ็กคาไรด์และไดแซ็กคาไรด์ ซึ่งมีรสหวาน โดยส่วนมากได้จากตาลมะพร้าว อ้อย ถ้าเป็นความหมายเฉพาะอย่างและทำด้วยอะไร ก็เติมคำนั้น ๆ ลงไป เช่น ทำจากตาล เรียกว่า น้ำตาลโตนด ทำจากมะพร้าว เรียกว่า น้ำตาลมะพร้าว ทำเป็นบ เรียกว่า น้ำตาลบ ทำจากอ้อย แต่ยังไม่ได้ทำให้เป็นน้ำตาลทราย เรียกว่า น้ำตาลทรายดิบ ทำเป็นเม็ด ๆ เหมือนทราย เรียกว่า น้ำตาลทราย

1.2 ความหมายทางกฎหมายของคำว่า “น้ำตาล”

ตามพระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “น้ำตาลทราย” หมายความว่า น้ำตาลที่ผลิตได้จากอ้อย และหมายรวมถึงน้ำอ้อยซึ่งเคี้ยวเป็นน้ำเชื่อมหรือรูดป้อนเพื่อใช้ในการผลิตน้ำตาลทราย และในกรณีที่มีการนำผลพลอยได้ด้วย

2. ความหมายทั่วไปของคำว่า “เครื่องดื่ม”

2.1 ความหมายทั่วไปของคำว่า “เครื่องดื่ม” ตามพจนานุกรม

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า “เครื่องดื่ม” หมายถึง น้ำหรือของเหลวชนิดต่าง ๆ ที่บริโภคโดยวิธีดื่มเพื่อดับกระหายหรือบำรุงกำลังเป็นต้น เช่น น้ำอัดลม น้ำผลไม้คั้น กาแฟ เบียร์

2.2 ความหมายทางกฎหมายของคำว่า “เครื่องดื่ม”

ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 บัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ในพระราชบัญญัตินี้ “เครื่องดื่ม” หมายความว่า

(1) สิ่งซึ่งตามปกติใช้เป็นเครื่องดื่มได้โดยไม่ต้องเจือปน ซึ่งไม่มีแอลกอฮอล์หรือมีแอลกอฮอล์โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ 0.5 อันบรรจุในภาชนะและผนึกไว้ แต่ไม่รวมถึง

(ก) น้ำหรือน้ำแร่ตามธรรมชาติ

(ข) น้ำกลั่นหรือน้ำกรองสำหรับเครื่องดื่มโดยไม่ปรุงแต่ง

(ค) เครื่องดื่มซึ่งผู้ผลิตได้ผลิตขึ้นเพื่อขายปลีกเองโดยเฉพาะ อันมิได้มีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อยู่ด้วย ทั้งนี้ได้สงวนคุณภาพด้วยเครื่องเคมี

(ง) นํ้านมจืด นํ้านมอื่น ๆ ไม่ว่าจะปรุงแต่งหรือไม่ ทั้งนี้ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอาหาร

(จ) เครื่องดื่มซึ่งมีลักษณะเป็นเกล็ดน้ำแข็ง

(ฉ) เครื่องดื่มตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(2) หัวเชื้อเข้มข้นเฉพาะที่ใช้กับเครื่องผลิตเครื่องดื่มพร้อมดื่มเพื่อขายให้กับผู้บริโภค ณ จุดขายปลีกอาหารชนิดเหลว หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

3. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มในประเทศไทย

กระทรวงการคลังและสาธารณสุข เห็นตรงกันว่าค่าความหวานในเครื่องดื่มทุกชนิดมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เช่น น้ำตาลปริมาณสูงที่อยู่ในเครื่องดื่มอาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความเสี่ยงที่จะเกิดโรคเบาหวาน จึงมีการออกมาตรการทางกฎหมายในการจัดเก็บภาษีมาควบคุมการบริโภคของประชาชน ซึ่งกฎหมายที่นำมาบังคับใช้คือพระราชบัญญัติ ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 หรือเรียกว่า “ภาษีความหวาน” (กรมสรรพสามิต, 1 มิถุนายน 2563) โดยมีสาระสำคัญอยู่ที่การจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มตามปริมาณความหวาน โดยดำเนินการจัดเก็บภาษีในอัตราตามมูลค่าและตามปริมาณความหวานของเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และจัดเก็บภาษีตามปริมาณความหวานของเครื่องดื่มผงและเครื่องดื่มเข้มข้น ซึ่งในระยะแรกจะไม่เพิ่มภาระภาษีแต่หลังจาก 2 ปี ภาระภาษีจะเพิ่มขึ้นและจะมีการปรับเพิ่มขึ้นทุก 2 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2566 แต่ก็ยังเป็นเพียงการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการและผู้นำเข้าเท่านั้นและมาตรการจัดเก็บภาษีความหวานดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงอาหารประเภทอื่น ๆ (ชัยยศ ยงค์เจริญชัย, 1 มิถุนายน 2563)

4. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มในต่างประเทศประเทศฮังการี

มีการจัดเก็บภาษีในอาหารและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลอันเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพของประชาชนในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชากรบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ เนื่องจากประเทศฮังการีจัดเป็นอันดับ 4 ของกลุ่มประเทศ OECD ที่มีประชากรเป็นโรคอ้วนสูง ทำให้ประเทศจะต้อง

รับภาระในการจัดสรรงบประมาณมาใช้รักษาผู้ป่วยมากขึ้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 5 มิถุนายน 2563) หลังจากที่ประเทศฮังการีได้มีการจัดเก็บภาษีดังกล่าวเป็นระยะเวลา 1 ปี พบว่าประชาชนในประเทศมีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลลดลง 26% - 32% ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องดื่ม โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเครื่องดื่มนั้นมีราคาแพงขึ้นและเริ่มหันมาตระหนักถึงผลเสียที่จะตามมาหลังจากการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นจำนวนมาก และจากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวยังส่งผลให้รัฐมีรายได้เพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 3 มิถุนายน 2563)

ประเทศอังกฤษ

มีการจัดเก็บภาษีในเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพ และต้องการให้ประชาชนลดการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลลง ซึ่งรายได้จากการจัดเก็บภาษีในเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลดังกล่าวจะนำไปส่งเสริมการมีกิจกรรมทางกายในเด็ก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559)

ประเทศฝรั่งเศส

มีการจัดเก็บภาษีในเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลสำเร็จรูปทุกชนิดที่เติมน้ำตาล หรือสารให้ความหวานแทนน้ำตาล เพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ให้แก่รัฐ (นาตียา แวตือรามเม, 2 มิถุนายน 2563) โดยที่หลังจากมีการจัดเก็บภาษีน้ำตาลเป็นระยะเวลา 4 ปี พบว่าจำนวนประชาชนที่บริโภคเครื่องดื่มจำพวกน้ำตาลมีจำนวนที่ลดลง โดยศึกษาได้จากจำนวนยอดการขายน้ำตาลที่มีปริมาณลดลงเรื่อย ๆ และการจัดเก็บภาษีดังกล่าวนั้นยังเป็นที่ยอมรับของประชาชนในประเทศฝรั่งเศสอีกด้วย (คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 3 มิถุนายน 2563)

ประเทศเม็กซิโก

มีการจัดเก็บภาษีในเครื่องดื่มที่มีรสหวาน และมีการจัดเก็บภาษีในอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาโรคอ้วน เนื่องจากเป็นประเทศที่มีประชาชนดื่มน้ำอัดลมมากที่สุดในโลก ทำให้ประชาชนเป็นโรคอ้วนสูง จึงต้องจัดสรรงบประมาณมาใช้ในด้านการรักษาสุขภาพเพิ่มมากขึ้น (อานันท์ เกียรติสารพิภพ, 1 มิถุนายน 2563) หลังจากที่ประเทศเม็กซิโกได้มีการจัดเก็บภาษีดังกล่าวเป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี พบว่าประชาชนในประเทศมีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลลดลง 16% ส่งผลให้ที่ประชาชนส่วนใหญ่เริ่มตระหนักถึงผลเสียที่จะตามมาหลังจากการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นจำนวนมาก และยังหันมาควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นจำนวนมากทั้งของตนเองและบุคคลในครอบครัว ทำให้รัฐนั้นมีรายได้จากการเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น (คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 3 มิถุนายน 2563)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันประเทศไทยประชาชนนิยมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นส่วนผสมจำนวนมากซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรคอ้วนหรือภาวะน้ำหนักเกินได้ และอาจก่อให้เกิดโรคอื่น ๆ ตามมา อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะมีบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากค่าน้ำหวาน (ปริมาณน้ำตาล ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560) แต่เป็นเพียงการจัดเก็บภาษีจากผู้ประกอบการและผู้นำเข้าเท่านั้น และยังมีได้มีกฎหมายฉบับใดที่จะเข้ามาควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มให้อยู่ในเกณฑ์ที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ จึงทำให้ประชาชนในประเทศไทยมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมาอีกมากมาย อันเนื่องมาจากการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นส่วนผสมอยู่จำนวนมาก

อภิปรายผล

1) สภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม

ผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจุบันประชาชนนิยมบริโภคเครื่องดื่มที่มีรสหวาน ซึ่งมีน้ำตาลเป็นส่วนผสมจำนวนมาก ทำให้เกิดโรคอ้วนหรือมีภาวะน้ำหนักเกินได้ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อสุขภาพ และก่อให้เกิดโรคอื่น ๆ ตามมา จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มในต่างประเทศจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการจัดเก็บภาษีในเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล ทำให้ประชาชนมีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นจำนวนที่น้อยลง ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนทางด้านการบริโภคเครื่องดื่มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

ประเทศไทยควรมีการออกมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม และรัฐบาลต้องควบคุมมาตรการดังกล่าวมิให้เป็นการลิดรอนหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนในการที่จะบริโภคเครื่องดื่มที่มีความหวาน และยังคงต้องมีมาตรการเสริมอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ประชาชนได้มีสุขภาพที่ดีไม่มีความเสี่ยงเกิดโรคอ้วนหรือโรคอื่น ๆ ตามมา เช่น ถ้าบุคคลใดมีสุขภาพที่ดีไม่มีความเสี่ยงเกิดโรคอ้วน หรือภาวะน้ำหนักเกิน อันจะเป็นสาเหตุให้เกิดโรคอื่น ๆ ตามมา สามารถนำไปตรวจสุขภาพประจำปีไปขอลดหย่อนภาษีได้ หรือมีส่งเสริมให้ประชาชนหันมาเลือกบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลเป็นจำนวนมากให้น้อยลงทั้งของตนเอง และบุคคลในครอบครัว หรือหันมาบริโภคเครื่องดื่มมีสารให้ความหวานแทนน้ำตาล หรือบริโภคเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพแทนเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยป้องกันและลดอัตราความเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียต่อสุขภาพ

2) แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม

ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มนั้นประเทศไทยควรศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายในต่างประเทศที่สามารถลดจำนวนประชาชนที่มีการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นจำนวนที่น้อยลงได้ประสบความสำเร็จ และนำมาปรับใช้ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ในปัจจุบันประชาชนนิยมบริโภคเครื่องดื่มที่มีรสหวาน ซึ่งมีส่วนประกอบของน้ำตาลเป็นจำนวนมาก เช่น ชาวม กาแฟ น้ำอัดลม ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น ถ้าหากป่วยเป็นโรคจำพวกนี้แล้ว ก็จะต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการรักษาที่ค่อนข้างสูง ทำให้รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณรักษาผู้ป่วยมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนทางด้านการบริโภคเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเป็นส่วนผสมจำนวนมาก ประเทศไทยควรมีมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่มเพื่อให้ประชาชนในประเทศไทยลดปัญหาความเสี่ยงที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ และทำให้รัฐบาลไม่ต้องรับภาระในการจัดสรรงบประมาณใช้ในการรักษาผู้ป่วยมากขึ้น เพื่อที่จะได้จัดสรรงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม และยังคงต้องมีมาตรการจัดการส่งเสริมเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพแทนการบริโภคเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลเป็นจำนวนมาก หรือมีการให้ความรู้ทางด้านสุขภาพที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายจากการบริโภคเครื่องดื่มมีส่วนผสมของน้ำตาลเป็นจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณน้ำตาลในเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นสาระให้ความหวานตามธรรมชาติ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรการควบคุมปริมาณโซเดียมในอาหาร เพื่อลดความเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคหลอดเลือด และโรคไต เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต. (2559). **โรคอ้วน...รักษาด้วยการผ่าตัด**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27905#>. (2563, 28 พฤษภาคม)

กรมสรรพสามิต. (2560). **น้ำตาล ความหวานกับภาษี**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/dwnt/mzi4/~edisp/uatucm328228.pdf>. (2563, 1 มิถุนายน)

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2559). **การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพด้านอาหารและโภชนาการ ในประเด็นการจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มที่มีปริมาณน้ำตาลเกินเกณฑ์มาตรฐานสุขภาพ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

https://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrsa2558/d042659-02.pdf. (2563, 3 มิถุนายน)

ชัยศ ยงค์เจริญชัย. (2562). **ภาษีความหวาน: การเก็บภาษีเพื่อสุขภาพกับความพยายามแก้ปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรังของคนไทย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.bbc.com/thai/thailand-49115597>.

(2563, 1 มิถุนายน)

นาดิยา แวดือราแม. (2560). **ภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลกับการลดโรคอ้วน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<http://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-service/Tax-PolicyJournal/5304/CNT0018134-1.pdf.aspx>. (2563, 2 มิถุนายน)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.

ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบและแรงงานข้ามชาติ. (2563). **น้ำตาลความหวานที่อันตราย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<https://m.facebook.com/EMM.HealthCenter/posts/3035942913116726>. (2563, 17 พฤษภาคม).

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). **เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ**

กรณีภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล...ได้หรือเสีย?. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://ihpptaigov.net/DB/publication/attachbook/208/chapter1.pdf>. (2563, 5 มิถุนายน)

อานันท์ เกียรติสารพิภพ. (2559). **ภาษีน้ำตาล: ประชาชนสุขภาพดีรัฐมีรายได้เพิ่ม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2559/may2559-1.pdf.

(2563, 1 มิถุนายน)

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ความชอบด้วยกฎหมายของการออกประกาศห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
ในวันหยุดทางพุทธศาสนาในประเทศไทย

LEGAL JUSTIFICATION OF THE PRIME MINISTER'S OFFICE DECLARATION
CONCERNING PROHIBITING SELLING ALCOHOLIC BEVERAGES
ON BUDDHIST RELIGIOUS HOLIDAYS IN THAILAND

ธนภัทร อาคมนันท์¹ นีรชา พุ่มพวง² และ ศุภกร ชมศิริ³
Thanapat Akomnan¹ Niracha PhumPhuang² and Supakorn Chomsiri³

¹ นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล thanapatakoman@gmail.com

² นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล niracha181919@gmail.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล supakorn@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาความชอบด้วยกฎหมายและความได้สัดส่วนของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง “กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ซึ่งประกาศฉบับนี้ได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 27 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และมีวัตถุประสงค์เพื่อห้ามมิให้มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการขายส่งและขายปลีกทั่วราชอาณาจักรตลอด 24 ชั่วโมง ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น เพื่อพิจารณาประกาศข้างต้น บทความนี้ได้กำหนดประเด็นพิจารณาไว้ 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้ (1) การออกประกาศให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนาและขัดต่อหลักเสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือไม่ (2) ประกาศดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อสวัสดิภาพของประชาชนหรือไม่ (3) การออกประกาศทำให้คุณมีศีลธรรมมากขึ้นหรือไม่ และ (4) ประกาศข้างต้นเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนหรือไม่ และได้ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า (1) การห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กระทบเสรีภาพในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางอ้อม แต่ไม่ได้กระทบต่อเสรีภาพในการนับถือศาสนาโดยตรง (2) การประกาศงดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนอันเนื่องมาจากการเมาแล้วขับในช่วงที่เป็นวันหยุดต่อเนื่องหลายวัน (3) การห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหยุดทางพระพุทธศาสนาไม่มีผลทำให้คนในสังคมมีศีลธรรมมากขึ้น และ (4) ประกาศดังกล่าวอาศัยเหตุแห่งการออกประกาศด้วยเหตุผลทางศาสนา แต่ไม่ได้มีข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนว่ามุ่งให้เกิดผลในทางศีลธรรมตามหลักพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของกฎหมายอันเป็นที่มาของประกาศกลับส่งผลต่อ สวัสดิภาพในการสัญจรบนท้องถนนเนื่องจากอุบัติเหตุบนท้องถนนลดลงในช่วงวันหยุดต่อเนื่อง เพราะเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจึงถือว่ามาตรการในประกาศได้สัดส่วนเมื่อพิจารณาในประเด็นหลังนี้

คำสำคัญ

การห้ามจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความชอบด้วยกฎหมาย ความได้สัดส่วน วันหยุดทางพุทธศาสนา

ABSTRACT

This article is intended to study the legal justifications of the Prime Minister's Office Declaration recommended by the National Alcohol Policy Committee on "Prescribing the date for prohibiting the sale of alcoholic beverages" by virtue of Section 4, Section 27 and Section 28 of the Alcohol Control Act, B.E. 2551 (2008). The purpose of this declaration is to prohibit the sale of all kinds of alcoholic beverages both wholesale and retail throughout the Kingdom of Thailand 24 hours a day on Buddhist religious holidays. This article studies the issues related to the declaration in 4 key areas as follows: 1. the morality of Thai citizens affected by the declaration 2. the effects of the declaration on the freedom of religion principle 3. the result of implementation of the declaration on the numbers of road accidents during the Thailand's religious holidays and 4. The relation between the declaration and the principle of appropriateness. This article approach is explored by a view of literature and documentary research. The findings of this research are as follows: 1. The ban on the sale of alcohol does not have any effect on the morality of society. 2. The prohibition does affect drinking liberty but it does not directly affect the freedom of religious reverence 3. The inhibition of selling alcoholic beverages during the multi-day holiday period has a significant effect on the number of road accident caused by drink driving and 4. The declaration does not comply with the principle of appropriateness in matters of religion but it is reasonable in regard to the welfare of the people using the roads during the long Buddhist holidays.

Keywords

Prohibiting the Sale, Alcoholic Beverages, Legal Justifications, the Principle of Appropriateness, and Buddhist Religious Holidays

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเวลาห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 โดยประกาศได้จำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยการจำกัดเวลาในการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางช่วงในวันปกติโดยซื้อขายได้ในช่วงเวลาเวลาขายเหล้า 11.00 - 14.00 น. และ 17.00 - 24.00 น. นอกจากนี้ยังมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ได้ออกประกาศห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งค้าส่งค้าปลีกทั่วราชอาณาจักรตลอด 24 ชั่วโมงโดยเริ่มตั้งแต่ 00.00 น. - 23.59 น. ของวันสำคัญทางพุทธศาสนาซึ่งมักจะเป็นวันหยุดต่อเนื่อง เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา ซึ่งประกาศห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนทุกคนในราชอาณาจักรไทยไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะนับถือศาสนาพุทธ หรือศาสนาอื่นใด ยิ่งไปกว่านั้น นอกจากการห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเนื่องจากเป็นศีลข้อหนึ่งของศีล 5 หรือศีล 8 ยังมีประเด็นการเสียชีวิตบนท้องถนนเนื่องจากอุบัติเหตุจากการจากขั้วชียนพาหนะขณะมีเมามาในช่วงเทศกาลที่มีการหยุดหลายวัน เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ รวมทั้งวันหยุดทางศาสนาในอดีต ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งศึกษาถึงความชอบด้วยกฎหมายและความได้สัดส่วนของประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีที่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิดในวันสำคัญทางพุทธศาสนาว่าสอดคล้องกับหลักกฎหมายความได้สัดส่วน และหลักความชอบด้วยกฎหมายอันประกอบด้วยแนวคิดเรื่อง อรรถประโยชน์ เสรีภาพ และคุณธรรมจริยธรรมอย่างไร ด้วยเหตุข้างต้นนี้บทความนี้ได้แบ่งเนื้อออกเป็น

3 ส่วน 1. ประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาและบริบทที่เกี่ยวข้อง 2. หลักกฎหมาย หลักความได้สัดส่วน และหลักความชอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันหยุดทางศาสนาพุทธ และ 3. บทวิเคราะห์

เนื้อหา

1. ประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาและบริบทที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาส่วนแรกของบทความจะกล่าวถึงการออกประกาศห้ามเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา และบริบทที่เกี่ยวข้องกับการออกประกาศซึ่งสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ 1. ประกาศกำหนดวันห้ามจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ 2. การนับถือศาสนาการนับถือศาสนาในประเทศไทยและความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละศาสนากับเครื่องตีมแอลกอฮอล์ 3. วันหยุดทางศาสนาในประเทศไทย 4. อุบัติเหตุบนท้องถนนจากการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์

1.1 การออกประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์

ปัจจุบันได้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 ออกตามความในมาตรา 4 มาตรา 27 และ มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ผลของประกาศส่งผลกระทบต่อบุคคล สถานที่ และเวลา ดังต่อไปนี้ **ประการแรก** ผลของประกาศฉบับนี้ได้ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาซึ่งเป็นวันตามปฏิทินจันทรคติ 4 วัน ได้แก่ 1. วันมาฆบูชา (วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3) 2. วันวิสาขบูชา (วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6) 3. วันอาสาฬหบูชา (วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8) และ 4. วันเข้าพรรษา (วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8) โดยเป็นการห้ามจำหน่ายตั้งแต่เวลา 00.00 – 23.59 น. ของวันหยุดทางศาสนาข้างต้น ทั้งนี้ประกาศฉบับที่ 3 ซึ่งมีผลยกเลิกประกาศฉบับที่ 2 นั้นมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558 เป็นต้นไป **ประการถัดมา** การห้ามจำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาข้างต้นนั้น เป็นการห้ามมิให้จำหน่ายที่ราชอาณาจักร ไม่ว่าจะบนท้องฟ้า นาน้ำภายใน หรือทะเลอาณาเขตที่อำนาจอธิปไตยทางกฎหมายครอบคลุมถึง ข้อยกเว้นหลักดินแดนข้างต้นมีเพียงการขายในร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติทุกแห่งในประเทศไทยเท่านั้น อาทิ ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานภูเก็ต เป็นต้น **ประการที่สุดท้าย** ประกาศฉบับดังกล่าวมีผลโดยตรงต่อผู้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แต่อาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคที่มีหลายชาติ หลายศาสนา โดยทางอ้อม เช่น นักท่องเที่ยวที่เป็นคนต่างด้าวที่อยู่ในราชอาณาจักร คนต่างด้าวที่ทำงานในราชอาณาจักร คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ผู้นับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม บุคคลที่นับถือลัทธิศาสนาอื่น หรือไม่นับถือศาสนาในราชอาณาจักร เป็นต้น สำหรับผลโดยตรงของประกาศข้างต้นนั้น ผู้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ไม่ว่าจะเป็นคนค้าส่ง เช่น ห้างสรรพสินค้า ผู้ค้าปลีก เช่น ร้านสะดวกซื้อ ผับ ร้านขายของชำ ก็ห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ใดๆ ดี ประกาศนี้ไม่มีผลบังคับแก่การขายของบุคคลตามมาตรา 28 พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ที่เป็นบุคคลที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา อันประกอบไปด้วย ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือตัวแทนของผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา สำหรับผลทางอ้อมแม้ได้ห้ามมิให้บริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าว ผู้บริโภคอาจจะมีข้อขัดข้องในการบริโภค เพราะไม่สามารถซื้อเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาทั้ง 4 วันได้

การออกประกาศข้างต้นของสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมิได้ระบุวัตถุประสงค์ของการออกประกาศนั้น เป็นไปตามคำแนะนำคณะกรรมการนโยบายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ แห่งชาติ ซึ่งอ้างอิงวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมี 2 ประการ 1. เพื่อลดปริมาณการตีมแอลกอฮอล์ และป้องกันไม่ให้เกิดการเพิ่มของผู้ตีมแอลกอฮอล์ 2. มุ่งลดอันตรายจากการตีมแอลกอฮอล์ เช่น อุบัติเหตุ ความรุนแรง และปัญหาสุขภาพ

1.2 การนับถือศาสนาการนับถือศาสนาในประเทศไทยและความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละศาสนา กับเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

1.2.1 การนับถือศาสนาในไทย

ศาสนาที่ได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการในประเทศไทยประกอบด้วย 5 ศาสนา ประกอบด้วย ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, 1 เมษายน 2564) นอกจากนี้ ประชากรไทยยังมีกลุ่มที่นับถือศาสนาอื่นที่ไม่ได้รับการรับรอง เช่น ผู้ถือลัทธิเบคอน (The momentum, 1 เมษายน 2564) หรือกลุ่มผู้ไม่นับถือศาสนา จำนวนผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ จำแนกตามแหล่งข้อมูลได้ดังนี้ 1. แหล่งข้อมูลภาครัฐ จากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี 2553 ที่ประชากรในประเทศไทยขณะมีประมาณ 68 ล้านคนมีประชากรที่นับถือศาสนาพุทธเถรวาทร้อยละ 93 ของประชากรส่วนอีกร้อยละ 5 เป็นชาวมุสลิม 2. แหล่งข้อมูลจากองค์การนอกภาครัฐ นักวิชาการ และกลุ่มศาสนา กล่าวว่า ประชากรนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทมีจำนวนร้อยละ 85-95 ส่วนอีกร้อยละ 5-10 ของประชากรนับถือศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ผู้นับถือศาสนาอื่น เช่น นับถือภูตผี ศาสนาคริสต์ ลัทธิขงจื้อ ศาสนาฮินดู ศาสนายูดาห์ ศาสนาซิกข์ และลัทธิเต๋า มีประชากรจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 5 ซิกข์ (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, 1 เมษายน 2564)

1.2.2 ศาสนา วิถีชีวิต และเครื่องแอลกอฮอล์

(1) ศาสนากับแอลกอฮอล์

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกชนในประเทศกับการบริโภคแอลกอฮอล์นั้นมีความสัมพันธ์ 4 รูปแบบดังนี้ **รูปแบบที่หนึ่ง** ศาสนาเป็นสิ่งขวางกั้นแบบเด็ดขาด หรือมิให้ทุกคนที่นับถือศาสนานั้นบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งนี้อาจรวมไปถึงการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย เช่น ศาสนาอิสลาม (อรพรรณ บุตรดำรงค์, 1 เมษายน 2564) **รูปแบบที่สอง** ศาสนาเป็นสิ่งขวางกั้นแบบเลือก โดยห้ามมิให้หนักบวชในศาสนาบางนิกายบริโภคและจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มิฉะนั้น ถือว่าผิดข้อห้ามร้ายแรงถึงขาดจากการเป็นนักบวชเพราะ จริยวัตรไม่เหมาะสมกับการเป็นนักบวช แต่สำหรับศาสนิกชนทั่วไปแล้วมิได้บังคับว่าไม่อนุญาตให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ข้อห้ามทางศาสนาจะมีผลเฉพาะบุคคลที่ต้องการถือศีลในวันสำคัญทางพุทธศาสนาหรือวันที่มีพิธีกรรมทางศาสนา และเมื่อถือศีลก็มีข้อห้ามมิให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดไป แต่ให้งดเว้นเป็นการชั่วคราวตามแต่ผู้ที่รับศีลจะเห็นสมควร สำหรับการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้นับถือศาสนาไม่ได้ถือว่าเป็นการทำผิดข้อห้ามทางศาสนา เช่น พระภิกษุ สามเณร หรือแม่ชีในศาสนาพุทธนิกายเถรวาทต้องห้ามมิให้ดื่มหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเด็ดขาดขณะเป็นนักบวช สำหรับฆราวาสแม้ใช้ข้อห้ามเดียวกันความเคร่งครัดและบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนในกรณีผู้ถือศีลก็ไม่มีบทลงโทษใด และผู้นับถือศาสนาพุทธนิกายข้างต้นจะไม่ถือศีลข้อนี้โดยดื่มสุราทุกวันก็ไม่ขาดจากการเป็นผู้นับถือศาสนาหรือมีผลต่อการเป็นพุทธศาสนิกชน นอกจากนี้ ชาวพุทธจะจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ไม่ได้ขัดต่อศีลธรรมอันดีของศาสนา (เจือจันท์ วังทะพันธ์ และพระมหามิตร ฐิตปัญโญ, 2019: 123-132) **รูปแบบที่สาม** ศาสนาไม่ยุ่งเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์หรือการจำหน่ายแอลกอฮอล์ของผู้นับถือศาสนา เพราะถือว่าเรื่องทางโลกกับเรื่องทางธรรมนั้นแยกออกจากกันซึ่งแนวคือนี้นพบในศาสนาคริสต์ (เข็มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง, 1 เมษายน 2564) **รูปแบบสุดท้าย** การดื่มและการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของระบบความเชื่อที่แอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อและวิถีชีวิต เช่น ชุมชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่นับถือผี อาทิ ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงที่นับถือผีในการไหว้ผีในพิธีต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วย แต่งงาน ไหว้ผีก่อนปลูกข้าวจะต้องมีเหล้าในกอบประกอบพิธีตามความเชื่อ (ถาวร กัมพลกุล, 2547) ทั้งนี้การจำหน่ายสุราที่ผู้ผลิตต้องเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่อาจจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนชาติพันธุ์

หรือความหลากหลายของผู้ผลิตเครื่องตีแอลกอฮอล์ ด้วยเหตุข้างต้นนี้จึงสรุปได้ว่า ข้อห้ามทางศาสนาในไทยเกี่ยวกับเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นการห้ามบริโภครวม แต่ไม่ได้กล่าวถึงการจำหน่าย

(2) ประชากรไทยกับแอลกอฮอล์

ประเทศไทยมีประชากรนับถือศาสนาพุทธมากที่สุดประมาณร้อยละ 90 และรองลงมา นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 5 และกลุ่มผู้นับถือศาสนาอื่นอีกร้อยละ 5 โดยศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามซึ่งมีผู้นับถือศาสนา รวมกันแล้วมีจำนวนประมาณร้อยละ 95 ได้มีข้อห้ามเกี่ยวกับเครื่องตีแอลกอฮอล์ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรบริโภค หรือต้องห้ามมิให้บริโภคจึงอาจถือได้ว่าในมุมมองทางศาสนาประเทศไทยมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ไม่สมควรกระทำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งให้ชัดเจนจึงอาจสรุปได้ว่า แม้ศาสนาที่ผู้คนนับถือเป็นส่วนมากในไทยมีข้อห้ามทางศาสนาที่ชัดเจนเกี่ยวกับการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ผู้นับถือศาสนาซึ่งเป็นประชากรเกือบร้อยละ 90 มีสิทธิเลือกที่จะปฏิบัติตามข้อห้ามทางศาสนาหรือไม่ (สถานทูตสหรัฐและสถานกงสุลในประเทศไทย, 1 เมษายน 2564)

ผลของการเป็นประเทศที่มีทางเลือกตีเครื่องตีแอลกอฮอล์แม้มีข้อห้ามทางศาสนาว่าห้ามตี ประเทศไทยจึงมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่น่าสนใจดังนี้ 1. จากการสำรวจประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวนประมาณ 56 ล้านคนพบว่า ผู้ที่ไม่ตีแอลกอฮอล์ในปัจจุบันจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ที่ไม่เคยตีเลยมีร้อยละ 57 ผู้ที่เคยตีมาก่อนแต่เลิกตีมีร้อยละ 14.4 ส่วนผู้ที่ยังตีอยู่มีร้อยละ 28.4 2. ข้อมูลเกี่ยวกับนักตีเบตทิงพบว่ามีร้อยละ 81 ไม่เคยตีสุราเลย และมีเพียงร้อยละ 10 ที่ยังตีอยู่ในปัจจุบัน และ 3. ปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ผู้ใหญ่บริโภคเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ 7.33 ลิตรต่อคนต่อปีซึ่งสูงกว่าปี 2558 ที่มีค่าเฉลี่ยที่ 6.95 ลิตรต่อคนต่อปี (สาวิตรี อัจฉนาภกรชัย, 2562)

1.3 วันหยุดทางศาสนาในประเทศไทย

คณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดวันหยุดราชการประจำปี พ.ศ. 2562 กำหนดวันหยุดประจำปีของคนไทยต้องเข้าร่วมกัน ส่วนการกำหนดวันหยุดประจำปีสำหรับแรงงานและธนาคารคณะรัฐมนตรีให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำหนด โดยปกติการกำหนดวันหยุดประจำปีไทยจะใช้ปฏิทินแบบสุริยคติซึ่งทำให้วันสำคัญในระบบนี้ตรงกันทุกปี ส่วนวันหยุดทางศาสนาจะใช้ระบบจันทรคติซึ่งทำให้วันหยุดที่ใช้ระบบนี้ปรับเปลี่ยนไปทุกปี นอกจากนี้หากมีสถานการณ์พิเศษคณะรัฐมนตรีมีอำนาจเปลี่ยนแปลงวันหยุดที่กำหนดขึ้นแล้วได้ เช่น กรณีเกิดสถานการณ์โควิด-19

การกำหนดวันหยุดประจำปีนั้นคณะรัฐมนตรีจะออกประกาศทั้งนี้ในปี 2562 ซึ่งเป็นปีก่อนเกิดสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด-19 คณะรัฐมนตรีเห็นว่าประเทศไทยควรมีวันหยุด 19 วันแบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้ 1. วันหยุดตามประเพณี 5 วัน เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันสิ้นปี 2. วันหยุดทางพุทธศาสนา 4 วัน ประกอบด้วยวันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา 3. วันหยุดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันบัณฑิตยสถานและพระราชพิธี 10 วัน เช่น วันจักรี วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชินี วันพ่อและวันแม่แห่งชาติ วันปิยมหาราชและวันคล้ายวันสวรรคตของในหลวงรัชกาลที่ 9 วันพระราชพิธีพืชมงคล และวันพระราชทานรัฐธรรมนูฉบับแรก นอกจากนี้ในปี 2564 ยังมีการกำหนดวันหยุดพิเศษประจำภูมิภาคอีก 4 วัน เพื่อกระตุ้นการบริโภคและการท่องเที่ยวภายในประเทศตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดวันหยุดราชการประจำปี พ.ศ. 2564

การกำหนดวันหยุดทางศาสนา แม้ประเทศไทยจะมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา การกำหนดวันหยุดทางศาสนาจะกำหนดเฉพาะวันสำคัญทางศาสนาพุทธหรือกล่าวในตรงข้ามว่าไม่มีวันสำคัญทางศาสนาของศาสนาอื่นได้รับการประกาศให้เป็นวันหยุด ซึ่งจำนวนหยุดคิดเป็นประมาณร้อยละ 20 ของวันหยุดราชการทั้งหมดปรากฏตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดวันหยุดราชการประจำปี พ.ศ. 2562 การประกาศให้วันสำคัญทางศาสนาเป็นวันหยุดนั้นเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้ทำบุญ ถวายทาน และเวียนเทียนซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของพุทธ

ศาสนาไทย อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการรับศีลในวันสำคัญทางพุทธศาสนา แต่การตีตราในวันดังกล่าวก็สามารถทำได้ การประกาศวันหยุดนี้ชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลพยายามทำให้ไทยเป็นรัฐพุทธซึ่งในขณะนี้อยู่ไม่ใช่รัฐที่ศาสนา หรือ รัฐเทวธิปไตย (theocratic state) ครอบครองจนเป็นรัฐศาสนาเพราะยังไม่ถึงขนาดที่ศาสนาครอบงำการเมือง และก็ไม่ใช่อเมริกาหรือรัฐโลกวิสัย (secular state) ที่แยกศาสนาออกจากการเมืองแบบรัฐของชาติตะวันตกเพราะรัฐศาสนามีลักษณะการนำศีลธรรมมาบังคับประชาชนเพื่อเหตุผลในการใช้อำนาจลักษณะเผด็จการที่ตรงข้ามกับแนวคิดของรัฐสมัยใหม่ในปัจจุบัน (เข็มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง, 1 เมษายน 2564)

1.4 อุบัติเหตุบนท้องถนนจากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์

ผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562 มีจำนวน 19,904 ราย แม้จำนวนดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2561 แต่จำนวนดังกล่าวถือว่าสูงเป็นอันดับ 9 ของโลก อันดับหนึ่งของเอเชีย และอาเซียน (คณะกรรมการการคมนาคม สภาผู้แทนราษฎร, 29 กรกฎาคม 2563) ซึ่งการเสียชีวิตจากการขับขี่ด้วยความเร็ว และการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุอันดับต้น ๆ ของอุบัติเหตุและการเสียชีวิตบนท้องถนน ซึ่งการตีแอลกอฮอล์ทำให้อัตราการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น (ฐานันดร ชมพูนศรี, 1 เมษายน 2564) ทั้งนี้เมื่อเทียบข้อมูลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาลนั้นเพิ่มเป็นร้อยละ 36 จากปกติจะมีการบริโภคที่ร้อยละ 28 (Donnaya Suvetwethin, 1 เมษายน 2564)

คณะรัฐมนตรีได้มีมาตรการเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง และต่อเนื่อง โดยเน้นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิต ได้แก่ จักรยานยนต์ไม่ปลอดภัย เมาแล้วขับ ขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด และตัดหน้ากระชั้นชิด ซึ่งมีกฎหมาย การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายสุรา รวมอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ (กระทรวงคมนาคม, 2561) โดยประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง “กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” เป็นประกาศที่อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 มาตรา 27 และมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2. หลักกฎหมาย หลักความได้สัดส่วน และหลักความชอบด้วยกฎหมาย

ในส่วนที่สองนี้จะกล่าวถึงหลักกฎหมาย หลักความได้สัดส่วน และหลักความชอบด้วยกฎหมายตามแนวคิดนิติปรัชญา ที่เกี่ยวข้องกับประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหยุดทางศาสนาพุทธและบริบทที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียด 3 ส่วน ดังนี้ 1. รัฐธรรมนูญ กฎหมายกับเสรีภาพในการนับถือศาสนาและการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ 2. หลักกฎหมายหมายปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางปกครอง และหลักความได้สัดส่วน และ 3. หลักความชอบด้วยกฎหมายตามแนวคิดทางนิติปรัชญา

2.1 รัฐธรรมนูญ กฎหมายกับเสรีภาพในการนับถือศาสนาและการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์

ประเด็นด้านกฎหมายส่วนนี้จะกล่าวถึงรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าได้กล่าวถึงการนับถือศาสนาต่าง ๆ ในไทย และการบริโภคแอลกอฮอล์

(1) รัฐธรรมนูญกับการจำหน่ายและการบริโภค

รัฐธรรมนูญมาตรา 25 วางหลักว่าสิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่ได้รับการรับรองและคุ้มครอง ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดขอบเขตของการใช้สิทธิไว้ 3 ประการ คือ ไม่กระทบต่อความมั่นคง ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น และรัฐธรรมนูญมาตรา 26 กล่าวถึงการจำกัดสิทธิ เสรีภาพของประชาชนนั้นต้องกระทำโดยใช้กฎหมายที่ตราขึ้นโดยต้องเป็นไปตามหลักนิติรัฐ ไม่กระทบต่อเสรีภาพหรือสิทธิของประชาชนเกินสมควร และไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์รวมทั้งต้องระบุเหตุผลและความจำเป็นแห่งการจำกัดสิทธิไว้

(2) กฎหมายกับการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคแอลกอฮอล์ของประชากรไทย คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรกเพื่อลดปริมาณการตี้มแอลกอฮอล์ และป้องกันไม่ให้เกิดการเพิ่มของผู้ตี้มแอลกอฮอล์ ประการที่สอง มุ่งลดอันตรายจากการตี้มแอลกอฮอล์ เช่น อุบัติเหตุ ความรุนแรง และปัญหาสุขภาพ นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการ 4 ชุด ประกอบด้วย คณะกรรมการระดับนโยบาย คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ คณะกรรมการเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัด ทั้งนี้มาตรการสำคัญในพระราชบัญญัติประกอบด้วย 1. การควบคุมการนำเข้าและการผลิต 2. การควบคุมการจำหน่าย เป็นการจำกัดในเรื่องสถานที่จำหน่าย วันและเวลาในการจำหน่าย อายุของบุคคลที่ซื้อสินค้า และวิธีการจำหน่ายสินค้า 3. การควบคุมการบริโภคซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจำกัดด้านสถานที่ 4. การควบคุมการโฆษณา และ 5. การบำบัดฟื้นฟูผู้ติดเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

(3) รัฐธรรมนูญกับเสรีภาพในการนับถือศาสนา

การเลือกนับถือศาสนาหรือไม่นับถือศาสนาในไทยนั้นยึดหลักเสรีภาพ กล่าวคือ บุคคลใดจะนับถือศาสนาใดหรือไม่นับถือศาสนาก็ได้ซึ่งหลักการนี้ได้ถูกรับรองไว้ในมาตรา 31 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ แม้ไม่ได้การกำหนดให้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ได้รับรองสถานะของศาสนาพุทธไว้ในมาตรา 67 ของรัฐธรรมนูญใจความว่า รัฐต้องให้การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน และส่งเสริมการเผยแพร่พุทธศาสนาเถรวาท รวมทั้งป้องกันการทำลายพุทธศาสนา ในขณะที่กล่าวถึงศาสนาไว้เพียงว่าให้อุปถัมภ์ แต่ไม่ได้มีข้อความว่าห้ามมิให้ลิดรอนการนับถือศาสนา เช่น รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 และ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ยิ่งไปกว่านั้นมีการกำหนดข้อยกเว้นหลักเสรีภาพในการนับถือศาสนาเพิ่มเติมว่า เสรีภาพในการนับถือศาสนาต้องไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของรัฐ (iLaw, 1 เมษายน 2564)

2.2 หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางปกครอง และหลักความได้สัดส่วน

(1) กฎทางปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายของกฎทางปกครอง

มาตรา 5 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และมาตรา 3 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 วางหลักว่า กฎ หมายถึง บทบัญญัติหรือข้อความในเอกสารที่กำหนดบังคับให้บุคคลกระทำการหรือห้ามกระทำการหรืออนุญาตหรือละเว้นการกระทำ ที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะจง ซึ่งจากนิยามข้างต้นกำหนดลักษณะของกฎได้ 2 ประการ ประการแรก เป็น บทบัญญัติ หรือ เป็น ข้อความที่กำหนดบังคับให้บุคคลโดยทั่วไปกระทำการหรือห้ามกระทำการหรืออนุญาตทำการการหรือละเว้นการกระทำหรือยินยอมสิทธิ ประการที่สอง ข้อความบังคับสิทธิหน้าที่ของบุคคลมีผลใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป หรือไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นใครมีลักษณะเป็นนามธรรม (abstract) และใช้บังคับกับข้อเท็จจริงทั่วไป ในลักษณะที่เป็นข้อบังคับที่บังคับอย่างกว้างขวาง (general) และบังคับให้ต้องทำซ้ำต่อเนื่อง (continue) (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, 2554: 269-279)

(2) หลักความได้สัดส่วน

หลักความได้สัดส่วน (ปราณี สุขศรี, 2563) แยกตามวัตถุประสงค์ได้ 2 กรณี กล่าวคือ 1. เพื่อควบคุมกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพื่อมุ่งคุ้มครองมิให้รัฐหรือฝ่ายนิติบัญญัติออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพของประชาชนเกินความจำเป็นและสมควร และ 2. เพื่อควบคุมกฎหมายลำดับรองหรือ “กฎ” มิให้ขัดหรือแย้งกับกฎหมายแม่บท เพื่อป้องกันการออก “กฎ” มิให้กำหนดข้อบังคับเกินความจำเป็นและนอกเหนือวัตถุประสงค์ของ

กฎหมายบท โดยกรณีที่สอง การใช้หลักความได้สัดส่วนในการควบคุมการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง มีองค์ประกอบ 3 ประการ 1. การใช้ดุลพินิจต้องทำโดยสุจริต 2. การใช้ดุลพินิจจะต้องกระทำด้วยความจำเป็นและสมควร และ 3 การใช้ดุลพินิจที่ใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย และมาตรการที่กำหนดจะต้องเป็นไปด้วยเหมาะสม

หลักการแรกของความได้สัดส่วน คือ หลักความเหมาะสม (Principle of suitability) หรือหลักความสัมฤทธิ์ผล (Principle of Appropriateness) นั้นมาตรการที่เลือกนำมาใช้จะต้องก่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์อย่างแน่แท้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง มาตรการไม่ก่อให้เกิดผลอย่างยากลำบาก หรือผลอย่างอื่นนอกวัตถุประสงค์

หลักการประการต่อมา คือ หลักความจำเป็น (Principle of Necessity) ซึ่งมาตรการที่ฝ่ายปกครองเลือกใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ต้องก่อให้เกิดความรุนแรงน้อยที่สุดหรือเกิดผลกระทบต่อปัจเจกชนน้อยที่สุด โดยหลักความจำเป็นนี้เกิดจากแนวความคิดที่ว่า “ในระหว่างสิ่งที่เลวร้ายตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปจำเป็นต้องเลือกบุคคลควรเลือกสิ่งที่เลวร้ายน้อยที่สุด”

หลักการประการสุดท้ายของความได้สัดส่วน คือ หลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ (Principle of Proportionality strict sensu) กล่าวคือ มาตรการที่เลือกใช้ให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ต้องมี ดุลยภาพระหว่างประโยชน์ของส่วนรวมกับผลกระทบหรือความเสียหายต่อสิทธิพื้นฐานของเอกชน ในทางตรงกันข้ามหากประโยชน์สาธารณะมีเพียงเล็กน้อยในขณะที่ผลกระทบที่เกิดกับเอกชนมีความเสียหายมากย่อมถือว่าไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ

2.3 หลักความชอบด้วยกฎหมายตามแนวคิดทางนิติปรัชญา

ในการหาความชอบธรรมหรือความยุติธรรม (Justification) เพื่ออธิบายว่าการกระทำ กฎหมายใด ยุติธรรมหรือไม่ มักจะอ้างอิงแนวคิดทางปรัชญาของ 3 แนวคิดดังต่อไปนี้

(1) แนวคิดอิสริยยศ หรือเสรีนิยม

แนวคิดเสรีนิยมถือว่าปัจเจกเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง รัฐไม่ควรแทรกแซงการตัดสินใจใด ๆ ของปัจเจกบุคคลไม่ว่าการกระทำใด ๆ ก็ตาม เช่น คนนั้นจะเสพสารเสพติด ดื่มสุรา ทำแท้ง การรักเพศเดียวกันหรือตรงข้าม การค้าประเวณี ขายไตเพื่อซื้อมือถือ การฆ่าตัวตาย กินเนื้อคนที่ผู้นั้นยอมให้กิน เพราะมนุษย์ควรมีอิสรภาพที่จะตัดสินใจอย่างไรเกี่ยวกับชีวิตตนเอง ด้วยเหตุนี้แนวคิดเสรีนิยมจะปฏิเสธ 1. ลัทธิพ่อปกครองลูก อาบนำมาก่อน 2. แนวคิดทางศีลธรรมที่มีคนกำหนดว่าอะไรถูกต้องไม่ถูกต้อง เช่น เด็กต้องเคารพผู้ใหญ่ และ 3. แนวคิดกระจายความมั่งคั่ง เช่น เก็บภาษีคนรวยมาก ๆ เพื่อสร้างรัฐสวัสดิการแก่คนจนที่ไม่มีเงินรักษาพยาบาลฟรีแก่ทุกคน หรือการศึกษาอย่างเท่าเทียม (Michael Sandel, 2560: 82-102)

(2) ลัทธิคุณธรรมและศีลธรรม

อิมมานูเอล คานท์ มองว่า 1. มนุษย์มีอิสรภาพ (self-regulate) ที่จะตัดสินใจไม่ได้ตกอยู่ภายใต้สภาวะบังคับใด ๆ และ 2. ต้องเป็นการตัดสินใจที่มีเหตุผลและถูกต้องแบบเด็ดขาด (absolute) ไม่จำกัดผู้คน ไม่จำกัดสถานที่ และไม่จำกัดเวลา รวมทั้ง 3. ต้องตระหนักในขณะที่กระทำว่าเป็นหน้าที่ที่ถูกต้อง (self-awareness) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งไม่ได้ทำเพราะเกิดจากแรงจูงภายนอกหรือเพื่อต้องการรางวัลตอบแทน (external motivation) อย่างไม่ดี การกระทำข้างต้นย่อมนำซึ่งเกียรติและความเคารพของบุคคลนั่นเอง (self-respect)

การกระทำตามหลักคุณธรรมและศีลธรรมมักจะเน้นที่การกระทำ (approach) หรือวิธีการมากกว่าผลลัพธ์ (result) โดยการกระทำที่ถูกต้องย่อมนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ถูกต้องเสมอ แนวคิดข้างต้นนี้เป็นแนวคิดพื้นฐานของ หลักสิทธิมนุษยชน เช่น แม้มีใครต้องการฆ่าคนที่ซ่อนตัวในบ้านของคนที่ถูกคนร้ายถาม คนที่ถูกถาม

ย่อมตอบไปตามความเป็นจริง เพราะการโกหกเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม การกระทำที่ถูกต้องตามแนวคิดนี้จะพิจารณาว่าการกระทำชอบด้วยศีลธรรมหรือไม่ (Michael Sandel, 2560: 139-182)

(3) หลักอรรถประโยชน์

แนวคิดอรรถประโยชน์ นั้นถูกคิดค้นขึ้นโดย เจเรมี เบนธัม โดยใจความของแนวคิดนั้นสั้นและเรียบง่ายว่า สิ่งที่ต้อง คือ การสร้างความสุขให้ได้มากที่สุดหรืออรรถประโยชน์สูงสุด โดยความสุขสูงสุด คือ สมดุลสุทธิระหว่างความเพลิดเพลินกับความเจ็บปวด และอรรถประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินความสุขหรืออะไรก็ตามที่ป้องกันความเจ็บปวดความทุกข์ นอกจากนี้ แนวคิดอรรถประโยชน์ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าวิธีการ เช่น รถรางเบรกแตกกำลังพุ่งชนคน 5 คนที่อยู่ปลายรางรถไฟ กับปลายรางอีกข้างหนึ่งเป็นเด็กหนุ่ม 1 คน การตัดสินใจเลือกเปลี่ยนเส้นทางเพื่อชนเด็ก 1 คนและทำให้คนงาน 5 คนรอดเป็นการตัดสินใจตามแนวคิดอรรถประโยชน์ เพราะคนมีความสุขมี 5 คนแต่คนที่ตายมี 1 คน (Michael Sandel, 2560: 50-81)

3. บทวิเคราะห์

3.1 ประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนากระทบต่อเสรีภาพในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประกาศเรื่อง กำหนดวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เป็นมาตรการควบคุมการจำหน่ายด้วยวันในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลดปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความรุนแรงจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกาศข้างต้นถือว่าได้คุ้มครองเสรีภาพของผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้จำกัดเสรีภาพด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ ประการแรก ประกาศเพียงแต่ห้ามจำหน่ายไม่ได้ห้ามประชาชนไทยจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันดังกล่าว ประการที่สอง ประกาศไม่ได้อ้างข้อจำกัดเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เช่น เหตุผลด้านศีลธรรมอันดีใด ๆ ในการกำหนดวันห้ามจำหน่ายดังกล่าว และมีได้ชี้ว่าการบริโภคในวันดังกล่าวว่าผิดศีลธรรม เพราะการถือศีลในวันดังกล่าวโดยธรรมชาติของศาสนาในไทยเป็นเพียงทางเลือก ประการที่สาม ประการนี้ออกโดยใช้อำนาจตามกฎหมายซึ่งได้ระบุเหตุผลในการออกกฎหมาย และแม้ว่าจะกระทบทางอ้อมในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา แต่ตามผลกระทบดังกล่าวไม่ได้สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็นหากต้องการบริหารจัดการที่ดีหากต้องการบริโภคในวันที่ไม่ห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมาตรา 25-26 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

3.2 ประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนากระทบต่อเสรีภาพในการนับถือศาสนาที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประกาศเรื่อง กำหนดวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา ที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 นั้นไม่กระทบเสรีภาพในการนับถือศาสนาอย่างมีนัยยะสำคัญ แม้ตัวประกาศออกมาเพื่อควบคุมปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ กล่าวคือเสรีภาพในการนับถือศาสนา หมายถึง เสรีภาพในการนับถือจะมีความเชื่อในศาสนาใด หรือไม่นับถือศาสนาใดก็ได้ด้วยเหตุนี้ ประกาศฉบับดังกล่าวไม่ควรเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามความเชื่อของตน เมื่อ 1. เมื่อการห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งมีผลทางอ้อมต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีทิศทางสอดคล้องกับศีลธรรมและข้อห้ามทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธ และอิสลาม ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 95 ของประชากรที่ห้ามมิให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่ควรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2. ศาสนาอื่น ๆ หากไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบสำคัญทางศาสนาการห้ามจำหน่ายน่าจะไม่มีผลกระทบต่อเสรีภาพในการนับถือศาสนา แต่อาจกระทบความสะดวกในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3. ศาสนาที่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นองค์ประกอบในส่วนของพิธีกรรมความเชื่อ

เช่น การนับถือผีของชาวเขาเผ่าปากาเกอะญอ อาจจะส่งผลกระทบต่อทางอ้อมได้ แต่การจัดการอาจแก้ไขได้ด้วยการวางแผนเพราะการบริโภคไม่ถือว่าเป็นความผิด และไม่ถือว่าเป็นการเพิ่มภาระเกินความจำเป็น ดังนั้น ประกาศดังกล่าวย่อมไม่อาจถือได้ว่าขัดกับหลักเสรีภาพในการนับถือศาสนา

3.3 ประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนากับหลักความได้สัดส่วนหรือไม่

ประกาศฉบับดังกล่าวสอดคล้องกับความได้สัดส่วนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก หลักความเหมาะสม วัตถุประสงค์ของกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อต้องการลดผลร้าย และปริมาณ ดังนั้น การอาศัยข้ออ้างทางศาสนาทางอ้อม และข้อห้ามทางอ้อมในการบริโภคมีผลทำให้เพิ่มจำนวนวันการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเป็นการลดวันจำหน่ายลงอีก 4 จาก 365 วัน จำนวนลิตรต่อคนต่อปีน่าจะลดลง แต่อาจเกิดผลลัพธ์อย่างอื่น เพราะมีคนเคลือบแคลงว่าจะสร้าง รัฐพุทธ ที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดรัฐสมัยใหม่ และเป็นการใช้อำนาจโน้มน้าวไปยังทางรัฐศาสนาที่มีลักษณะเผด็จการ

ประการที่สอง หลักความจำเป็น มาตรการที่ใช้ต้องเลวร้ายน้อยกว่ามาตรการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน หรือส่งผลร้ายต่อผู้ได้รับผลกระทบน้อยกว่า กล่าวคือ ข้ออ้างทางศาสนาน่าจะเป็นที่ยอมรับได้มากกว่าข้ออ้างเพื่อประเพณี เช่น งดเหล้าวันปีใหม่ หรือวันวันสงกรานต์ที่เป็นเทศกาลเฉลิมฉลอง หรืองดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหยุดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันบัณฑิตยเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล

ประการที่สาม หลักความได้สัดส่วน มาตรการที่ใช้เพื่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงและมีผู้ได้รับอันตรายจากแอลกอฮอล์ลดลงนั้น มาตรการที่ใช้ทำให้เกิดความสุขที่มากกว่าคนที่มีความทุกข์ ประกาศดังกล่าวมีผลทางอ้อมที่ทำให้คนดื่มผู้ดื่มประจำมีความไม่สะดวกในการดื่มในวันตามประกาศ แต่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากอุบัติเหตุบนท้องถนน เช่น ได้รับอันตรายแก่กาย ทรัพย์สิน ชีวิต การขาดเสาหลักของครอบครัว เป็นต้น ความรุนแรงจากการดื่มแอลกอฮอล์ เช่น เหยื่ออาชญากรรมและความรุนแรง หรือการเสียสุขภาพเพราะแอลกอฮอล์ เช่น โรคดีเกาต์ เป็นต้น

3.4 ประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาสอดคล้องกับแนวคิดนิติปรัชญาแบบใด

การออกประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเป็นการอาศัยข้ออ้างทางศาสนาเพื่อเพิ่มโอกาสการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นสอดคล้องกับแนวคิดอรรถประโยชน์มากที่สุดด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก เนื่องจากแนวคิดเรื่องเสรีภาพเคารพสิทธิส่วนบุคคลไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะเกิดผลดีหรือไม่ และต้องไม่ใช่การแทรกแซงการตัดสินใจของเอกชน ดังนั้น การที่เอกชนไม่สามารถหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ในวันดังกล่าวเพื่อลดปริมาณการบริโภคและเหตุร้ายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่อมถือว่า 1. รัฐแทรกแซงการตัดสินใจของประชาชนโดยทางอ้อม 2. รัฐเป็นคนกำหนดมาตรฐานทางศีลธรรมว่าการดื่มแอลกอฮอล์ดีหรือไม่จึงต้องลดการดื่ม และ 3. รัฐบอกว่าการลดการดื่มทางอ้อมจะทำให้คนในสังคมมีความสุขมากขึ้น เพราะอุบัติเหตุลดลง เป็นต้น

ประการต่อมา ประกาศดังกล่าวนำเรื่องการห้ามบริโภคแอลกอฮอล์มาออกมาตรการตามประกาศย่อมถือว่าการเลือกนับถือศาสนาตามหลักเสรีภาพได้รับผลกระทบ เพราะ 1. การเอาข้อห้ามทางศาสนาที่บัญญัติไว้แตกต่างกันในแต่ละศาสนาย่อมกระทบต่อการตัดสินใจในการนับถือศาสนาอยู่บ้าง ถือว่า รัฐแทรกแซงการตัดสินใจของปัจเจกชนในการเลือกศาสนา 2. การเอาข้อห้ามศาสนาบัญญัติไว้โดยอ้อมรัฐยอมแสดงตนว่าเป็นผู้กำกับมาตรฐาน

ทางศีลธรรม และ 3. การตัดสินใจเอาข้อห้ามทางศาสนาที่มีความเข้มงวดไม่เท่ากันมาบังคับประชาชนที่นับถือศาสนาต่างกันเพื่อสวัสดิภาพของคนในสังคมย่อมกระทบการเลือกศาสนาที่ตนจะศรัทธา

ประการที่สาม ประกาศดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการทางศีลธรรมและคุณธรรม เพราะ 1. เป็นการตัดสินใจลดการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อาจไม่ได้เกิดจากความเป็นอิสระ คือ ทำเพราะตัวเองอยากทำแต่เพราะมีข้อบังคับทางอ้อมจากประกาศฉบับนี้ 2. บางคนอาจจะตีทุกวันแต่วันดังกล่าวหาซื้อไม่ได้เป็นแรงจูงใจจากภายนอกที่ตนไม่ตีในวันนั้นไม่ได้เกิดเพราะคนนั้นเห็นว่าการไม่ตีเป็นสิ่งที่ถูกต้องด้วยตนเอง และรู้สึกว่ามันเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบต่อส่วนรวมที่จะไม่ตี 3. คนที่ตัดสินใจไม่ตีแอลกอฮอล์เลยตลอดชีวิต เพราะคิดด้วยเหตุผลแล้วรู้ว่าการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ไม่มีผลดีเลยเป็นการคิดแบบเด็ดขาด ไม่ใช่หยุดเพราะประกาศไม่จำหน่ายในวันนั้นที่เป็นการคิดแบบเหตุผลที่มีเงื่อนไข

ประการที่สุดท้าย ประกาศดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดอรรถประโยชน์ เพราะแม้เป็นการห้ามทางอ้อมแต่ปริมาณการตีลดลง วันนั้นคนที่อารมณ์ร้ายเพราะเครื่องตีแอลกอฮอล์อาจจะไม่อารมณ์ร้าย ทำให้ความสุขในครอบครัวมากกว่าความทุกข์ หรือในวันดังกล่าวอุบัติเหตุทางถนนอาจจะลดลงเมื่อเทียบในวันเดียวกันกับปีที่ยังไม่ออกประกาศ ดังนั้น การไม่ได้รับความสะดวกจากการตีในวันนั้นคนที่ได้รับความทุกข์ย่อมมีน้อยกว่าคนที่มีความสุขในสังคมหรือต้องทุกข์เพราะการตีแอลกอฮอล์ในวันนั้น

สรุป

การออกประกาศกำหนดวันห้ามจำหน่ายเครื่องตีแอลกอฮอล์ไม่กระทบเสรีภาพในการตีและนับถือศาสนาตามรัฐธรรมนูญ ส่วนการจำกัดสิทธิโดยกฎหมายของพระราชบัญญัติควบคุมแอลกอฮอล์สอดคล้องกับหลักการที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญที่ต้องให้เหตุผลและถูกต้องตามหลักนิติธรรม สำหรับประเด็นหลักการได้สัดส่วนทางปกครองถือได้ว่าสอดคล้องกับหลักการดังกล่าว เพราะ 1. เป็นไปตามหลักประสิทธิภาพที่มาตรการสอดคล้องกับเป้าหมายแม้มีความคลางแคลงบ้าง 2. สอดคล้องกับหลักจำเป็นเพราะเป็นวันที่เป็นทางเลือกอื่นในลักษณะเดียวกันมีข้ออ้างที่ไม่สมเหตุผลสมผลมากกว่า และ 3. สอดคล้องกับหลักสัดส่วนอย่างแคบที่การออกประกาศเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าผู้บริโภคน้อย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในแง่นิติปรัชญาประกาศสอดคล้องกับแนวคิดอรรถประโยชน์ เพราะเป้าหมายของกฎหมายอันเป็นข้ออ้างในการออกประกาศนั้นเพื่อลดความทุกข์อันมีสาเหตุจากการตีแอลกอฮอล์ ส่วนแนวคิดเรื่องเสรีภาพนั้นถือว่ารัฐไม่ได้เคารพเสรีภาพในการเลือกที่จะทำสิ่งใดด้วยตัวเองโดยไม่มีปัจจัยจากรัฐมาแทรกแซง และไม่สอดคล้องแนวคิดเรื่องความชอบธรรม เพราะเป็นการบังคับจากภายนอกมิได้เกิดจากการตัดสินใจด้วยเหตุผลของตัวเองว่าจะตีเครื่องตีแอลกอฮอล์อย่างเด็ดขาด จากข้อพิจารณาข้างต้นถือว่ารัฐมีความพยายามบรรเทาปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนนที่น่าเป็นห่วงของไทย แม้จะไม่ได้ส่งผลกระทบบ่อยกวางขวางและเป็นวิธีแก้ปัญหาระยะยาว

บรรณานุกรม

- กระทรวงคมนาคม. (2561). **ข่าวกระทรวงคมนาคม ฉบับที่ 227/61 เรื่อง ผลการประชุมคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงคมนาคม**. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานคณะกรรมการการคมนาคม สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เข้มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง. (2563). **รัฐพุทธในจอกสุรา**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.the101.world/buddhist-state-in-the-grail/>. (2564, 1 เมษายน).
- คณะกรรมการการคมนาคม สภาผู้แทนราษฎร. (2563, 29 กรกฎาคม). **ความปลอดภัยทางถนนและคมนาคม** เจือจันท์ วังทะพันธ์ และพระมหามิตร ฐิตปัญญา. (2019). **ศีล 5 ในพระพุทธศาสนาและอนุพรตในศาสนาเซน**. *Dhammathas Academic Journal*. 19(4): 123-132
- ฐานันดร ชมพูนุศรี. (2560). **อุบัติเหตุทางถนน' และ 'แอลกอฮอล์' ชวนตั้งข้อสังเกต 'สหรัฐอเมริกา-นอร์เวย์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.tcijthai.com/news/2017/28/article/6866>. (2564, 1 เมษายน).
- ถาวร กัมพลกุล. (2547). **ไร้หมุนเวียน ในวงจรชีวิตชนเผ่าปกากะญอ สัมพันธภาพแห่งการเกื้อกูลและสมดุลกันระหว่าง คน-คน. คน-ธรรมชาติ. คน-สิ่งสูงสุด**. เชียงใหม่ :บริษัท บี.เอส.ดี การพิมพ์.
- ปรานี สุขศรี. (2563). **หลักความได้สัดส่วน**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการศาลปกครอง 2563.
- พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. (2551, 6 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 125 ตอนที่ 33 ก. หน้า 44.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 7, 9, 17.
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2554). **กฎหมายปกครองภาคทั่วไป**. กรุงเทพฯ: นิติราษฎร์.
- สถานทูตสหรัฐอเมริกาและสถานกงสุลในประเทศไทย. (2562). **รายงานว่าด้วยเสรีภาพทางศาสนานานาชาติในประเทศไทย พ.ศ. 2562**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://th.usembassy.gov/th/our-relationship-th/official-reports-th/2018-international-religious-freedom-report-thailand-th/>. (2564, 1 เมษายน)
- สาวิตรี อัจฉนาภกรชัย. (2562). **รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยประจำปี 2560**. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรพรรณ บุตรคำรงค์. **แอลกอฮอล์ ในหลักการอิสลาม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://news.muslimthai.com/news/32861>. (2564, 1 เมษายน).
- Donnaya Suvetwethin. (2562). **ตอกย้ำภัยบนท้องถนนที่เกิดจาก 'เมาแล้วขับ**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thaihealth.or.th>. (2564, 1 เมษายน)
- Ilaw. (2559). **สรุปร่างรัฐธรรมนูญ: กรธ. ไม่เขียน "พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ" แต่สั่งรัฐสนับสนุนเฉพาะพุทธเถรวาท**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.ilaw.or.th/node/4080>. (2564, 1 เมษายน).
- Michael Sandel. (2560). **Justice: what's the right thing to do**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ the openworlds.
- The momentum. (2564). **ศาสนากับรัฐธรรมนูญ 2560: รศ.ชรินทร์ มณีดำ ผู้บัญญัติสิทธิเบคอน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=kB2TO8mMuO4>. (2564, 1 เมษายน).

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยา
โดยไม่จดทะเบียนสมรส : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายประเทศออสเตรเลีย

RELATIONSHIP BETWEEN HUSBAND AND WIFE OF A MAN AND WOMAN LIVING
TOGETHER AS HUSBAND AND WIFE WITHOUT MARRIAGE REGISTRATION: A
COMPARATIVE STUDY BETWEEN THAI LAW AND AUSTRALIAN LAW.

ชนาภรณ์ ศรีศักดิ์¹ และ กมลวรรณ อยู่วัฒน์²
Tanaporn Srisakda¹ and Kamonwan Yoowattana²

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440002@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล Kamonwan.yo@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาของชายและหญิงโดยไม่จดทะเบียนสมรสมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในหลายประเทศได้ให้การรับรองและคุ้มครองให้ชายและหญิงที่อยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรสมีสถานะเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่สำหรับประเทศไทยการอยู่กินร่วมกันของชายและหญิงโดยไม่จดทะเบียนสมรสรัฐไม่ได้ให้การรับรองให้การอยู่กินดังกล่าวมีผลในทางกฎหมาย บทบัญญัติอันเป็นมาตรการของรัฐที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงไม่อาจอำนวยความสะดวกให้ชายและหญิงซึ่งเป็นสามีภริยาตามความเป็นจริง เกิดสิทธิและหน้าที่ต่อกันตามกฎหมายครอบครัว บทความวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการอยู่ร่วมกันของสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและกฎหมายประเทศออสเตรเลีย ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ ตำรา บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติของกฎหมาย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัยพบว่า การอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อกฎหมายยังไม่ได้ให้การรับรองและความคุ้มครองสิทธิของชายหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส ทำให้ความสัมพันธ์ของชายและหญิงทั้งในเรื่องส่วนตัวและในเรื่องทรัพย์สิน ไม่อาจนำกฎหมายเกี่ยวกับการสมรสมาใช้บังคับได้ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากกฎหมายของประเทศออสเตรเลียที่ได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงดังกล่าว ทำให้เกิดสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกันในฐานะสามีภริยาตามกฎหมาย มีสิทธิเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีมีการแยกทางกัน เกิดสิทธิและความสัมพันธ์ต่อกันในทางทรัพย์สิน ทั้งยังมีการบัญญัติกฎหมาย De Facto Relationship Act 1991 ขึ้นมาใช้บังคับสำหรับการอยู่ร่วมกันอีกด้วย

คำสำคัญ

สามีภริยา ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา การอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส

ABSTRACT

Nowadays, a number of a man and a woman living together as cohabitation without registration of marriage have apparently increased. In many countries, the state legally recognizes and protects a man and a woman living together as cohabitation without registration of marriage that they have the legal status of husband-and-wife. However, in Thailand, living together as cohabitation without registration of marriage has not been legally recognized by the state. As a result, the current provision authorized by the state is not beneficial to as well as does not provide the duties and rights based on the family law to those men and women with husband-and-wife living. The current research article aimed to study the evolution of cohabitation without registration of marriage based on Thai law and Australian law. Additionally, the researcher aimed to compare the cohabitation without registration of marriage under Thai law with those under Australian law. The current study was the documentary research retrieving information from textbooks, articles, research, dissertations, provisions of the law, E-books including information from the Internet.

The research findings were found that men and women's rights with the cohabitation without registration of marriage under the current Thai law has not been legally recognized and protected yet. As a result, the marriage law cannot be established both personal affairs and properties. This is different from such the relationship of men and women under Australian law. They have been legally recognized and protected so they have rights, duties and responsibilities based on legal-husband-and-wife relationship. The legal responsibilities are, for examples; the rights of requiring alimony in case of separation and property rights. Moreover, the De Facto Relationship Act 1991 was enacted to apply with the cohabitation.

Keyword

Husband and wife, Relationship between husband and wife, Cohabitation as husband and wife without marriage registration

ความสำคัญของปัญหา

ก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยกฎหมายครอบครัว พ.ศ. 2478 การอยู่กินฉันสามีภริยาโดยเปิดเผยต่อสาธารณชนถือว่าการสมรสซึ่งเป็นไปตามกฎหมายลักษณะผัวเมียที่ใช้บังคับในขณะนั้น โดยรัฐยอมรับการอยู่กินฉันสามีภริยากันตามความเป็นจริงดังกล่าว ชายและหญิงจึงมีสถานะเป็นสามีภริยากันตามกฎหมายโดยอัตโนมัติ (ประสพสุข บุญเดช, 2562: 1-9) โดยไม่ต้องมีการจดทะเบียนสมรสเพื่อก่อความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา ต่อมาได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยกฎหมายครอบครัว จึงมีการนำแบบการสมรสที่กำหนดให้ชายและหญิงที่จะสมรสกันต้องจดทะเบียนสมรส มีผลทำให้ชายและหญิงที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส แม้จะมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือแสดงออกโดยประเพณีปฏิบัติอย่างเช่นที่ผ่านมาก็ไม่ทำให้มีสถานะเป็นสามีภริยากันตามกฎหมาย บทบัญญัติในเรื่องการสมรสมิได้เป็นบทบัญญัติบังคับเด็ดขาดที่รัฐกำหนดให้ผู้ที่อยู่กินฉันสามีภริยากันนั้นต้องจดทะเบียนสมรสกันเพียงแต่เป็นบทบัญญัติที่ว่า ที่กำหนดการรับรองสถานะต่อเมื่อตามการรับรู้ของรัฐโดยการสมรสตามกฎหมายนั้นต้องทำให้รัฐรับรู้ใน

การเป็นสมาชิกрия สถานะความเป็นสมาชิกрияจึงจะได้รับผลตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องนั้น ๆ ก็จะต้องจดทะเบียนสมรสรัฐจึงยอมรับรู้ ดังนั้น หากไม่มีการจดทะเบียนสมรส แม้จะไม่ถือเป็นความผิดในทางกฎหมายแต่รัฐก็ไม่รับรองการอยู่กินฉันสามีภริยาที่แสดงออกโดยไม่จดทะเบียนสมรสทำให้มีผลกระทบต่อคู่ สามีภริยาดังกล่าวทั้งในด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวและทรัพย์สินตลอดจนถึงสิทธิที่จะเรียกร้องจากบุคคลภายนอก

อย่างไรก็ดี สำหรับการสมรสด้วยการจดทะเบียนตามกฎหมายไทยจะมีผลทำให้ชายและหญิงนั้นมีสถานะเป็นสมาชิกрияกัน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกันมีสิทธิและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อกันตามที่กฎหมายกำหนด ในการอยู่กินฉันสามีภริยา การช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถฐานะของตน การเป็นผู้อุปนุบาลหรือผู้พิทักษ์ในกรณีที่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ เป็นต้น ในการพิจารณาเกี่ยวกับการสมรสตามกฎหมายออสเตรเลียซึ่งเป็นกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป จะเห็นได้ว่ามีการกำหนดรูปแบบการสมรสเอาไว้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสมรสด้วยการจดทะเบียนหรือการสมรสด้วยการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกрияโดยการแสดงออกโดยไม่มีการจดทะเบียนสมรสก็มีสถานะเป็นสมาชิกрия ได้รับความคุ้มครองทั้งในความสัมพันธ์ส่วนตัว และความสัมพันธ์ในเรื่องทรัพย์สินระหว่างกัน ซึ่งทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการสมรสของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียมีความแตกต่างกันอยู่ในหลายมิติ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรทำการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกрияตามความเป็นจริงโดยไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและกฎหมายออสเตรเลีย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมาย ความสัมพันธ์ของการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกрияของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทยและกฎหมายประเทศออสเตรเลีย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกрияของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสระหว่างประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย

บททวนวรรณกรรม

ในงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกрияของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายประเทศออสเตรเลีย ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจำแนกออกเป็น 4 เรื่อง ประกอบด้วย 1. ความหมายของการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส 2. สิทธิในการอยู่กินตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน 3. ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกрияตามกฎหมายไทย 4. ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกрияตามกฎหมายออสเตรเลีย

1. ความหมายของการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส

ความหมายของคำว่าอยู่กิน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ อยู่กิน หมายถึง ดำรงชีวิตฉันผัวเมีย

การอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงที่อยู่ร่วมกันในฐานะของสมาชิกрияโดยไม่มีการสมรส มีการแสดงต่อสาธารณชนว่าเป็นสมาชิกрияมีการประพฤติปฏิบัติต่อกันในฐานะเช่นนั้น ได้แก่ การอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน มีความสัมพันธ์ทางเพศ ร่วมชีวิตในการครองเรือนแบ่งหน้าที่ระหว่างกัน มีการช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกัน ตลอดจนถึงดูแลเลี้ยงดูบุตรที่เกิดจากความสัมพันธ์นั้น

2. สิทธิในการอยู่กินตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ตามที่สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติซึ่งประกอบด้วยสมาชิกประเทศต่าง ๆ ได้ลงมติรับรองและประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาคมโลก เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และถึงแม้ว่าปฏิญญาฉบับนี้จะไม่ใช่นิติสัญญา ระหว่างประเทศแต่ก็จัดเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่สุด ซึ่งประเทศต่าง ๆ จำต้องเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชนที่ได้ตราไว้ในปฏิญญาฉบับนี้ โดยที่ปฏิญญาฉบับนี้ยังเป็นพื้นฐานสำคัญของสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ อีกหลายฉบับ รวมทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

ความหมายของสิทธิมนุษยชน ซึ่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้นิยามความหมาย สิทธิมนุษยชนไว้ว่า คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทย มีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองทั่วโลก ว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์ข้อที่ 16 เสรีภาพในการแต่งงาน

1. บรรดาชายและหญิงที่มีอายุครบบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะทำการสมรสและก่อร่างสร้างครอบครัว โดยปราศจากการจำกัดใด อันเนื่องมาจากเชื้อชาติ สัญชาติหรือศาสนา ต่างย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการสมรส ระหว่างการสมรสและขาดจากการสมรส

2. การสมรสจะกระทำกันโดยความยินยอมอย่างอิสระ และเต็มที่ของผู้ที่จะเป็นคู่สมรสเท่านั้น

3. ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคม และย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ คน (Amnesty International Thailand, 2563)

จะเห็นได้ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อที่ 16 พุดถึงในเรื่องเสรีภาพในการแต่งงาน การที่ชายและหญิงนั้นมีสิทธิที่จะทำการสมรสและก่อร่างสร้างครอบครัว และการที่ชายและหญิงสร้างครอบครัวนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อที่ 16 แต่การที่ชายและหญิงอยู่กินร่วมกันตามความเป็นจริงโดยมิได้จดทะเบียนสมรสในประเทศไทย ความสัมพันธ์ของชายและหญิงดังกล่าว ไม่มีสิทธิและหน้าที่ระหว่างสามีภริยาเหมือนกับสามีภริยาที่จดทะเบียนสมรสกัน และไม่ได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐเท่าที่ควร ซึ่งดิฉันมีความเห็นว่าในเรื่องความสัมพันธ์นี้ไม่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนข้อที่ 16

3. ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาตามกฎหมายไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาจะเกิดขึ้นได้เมื่อชายและหญิงได้ทำการจดทะเบียนสมรสโดยปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการสมรสที่กฎหมายกำหนดไว้ครบถ้วนแล้ว ชายและหญิงเป็นสามีภริยากัน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาขึ้นตามกฎหมาย ในสมัยโบราณ กฎหมายกำหนดให้สามีมีอำนาจอิสระเหนือภริยา มีอำนาจว่ากล่าวสั่งสอนและบังคับภริยาของตน สามีภริยาถือว่าเป็นบุคคลเดียวกันในทางกฎหมาย เพราะถือว่าสถานะของภริยาได้ถูกนำมารวมไว้กับสามีผู้ซึ่งมีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองดูแลรักษาภริยาแล้ว เมื่อมีการประกาศใช้ บรรพ 5 ใน พ.ศ. 2478 กฎหมายก็ยังถือว่าสามีเป็นหัวหน้าในครอบครัว เป็นผู้เลือกที่อยู่และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในเรื่องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดู ต่อมาใน พ.ศ. 2516 ประเทศไทยได้รับแนวคิดที่ทำให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันในทุกด้าน ไม่ว่าจะในด้านตำแหน่งหน้าที่การงาน เงินเดือน และค่าจ้าง จึงทำให้ต้องมีการแก้ไขกฎหมายยกเลิกข้อจำกัดสิทธิและหน้าที่ของหญิงมีสามีทั้งหลายให้หมดสิ้นไป ในปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาจึงมีสิทธิเท่าเทียมกันในการจัดการทุกอย่างในครอบครัว (ประสพสุข บุญเดช, 2562: 151) การที่ชายและหญิงสมรสกันย่อมเกิดความสัมพันธ์ทั้งในทางส่วนตัวและความสัมพันธ์ในทางทรัพย์สิน

3.1 ความสัมพันธ์ในทางส่วนตัว

3.1.1 สถานะเป็นคู่สมรส เมื่อชายและหญิงจดทะเบียนสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 จะทำให้ทั้งคู่เป็นสามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายต่อกันอยู่ในฐานะคู่สมรสเกิดสิทธิและหน้าที่ในทางกฎหมาย การที่ชายและหญิงซึ่งอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสในทางกฎหมาย ไม่ว่าจะการอยู่ด้วยกันดังกล่าวนั้นจะมีระยะเวลายาวนานและมั่นคงเพียงใดก็ตาม ก็ไม่ถือว่าทั้งคู่มีสถานะเป็นคู่สมรส ด้วยเหตุว่าไม่ได้จดทะเบียนสมรสจึงไม่อยู่ในฐานะทางโดยธรรมซึ่งกันและกัน

3.1.2 อยู่กินฉันสามีภริยา สามีภริยาต้องอยู่ด้วยกันฉันสามีภริยา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 วรรคแรก การอยู่กินฉันสามีภริยา หมายถึง การอยู่อาศัยร่วมกันตามประเพณีปฏิบัติร่วมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายของครอบครัว การอยู่กินด้วยกันเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้สามีภริยาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเพื่อแบ่งเบาทุกข์บำรุงสุข ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แต่สำหรับชายและหญิงที่อยู่กินฉันสามีภริยากันโดยเปิดเผยแต่ไม่จดทะเบียนสมรส แม้การอยู่ด้วยกันนั้นจะมีเจตนาอยู่ร่วมกันอย่างสามีภริยากันทั่วไปด้วยความยินยอมร่วมกันของทั้งสองฝ่าย แต่หากชายและหญิงไม่ได้จดทะเบียนสมรสซึ่งมิใช่สามีภริยาตามกฎหมาย ทั้งคู่จึงไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องอยู่กินฉันสามีภริยา (กมลวรรณ อยู่วัฒน์, 2560: 85)

3.1.3 การช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน กฎหมายกำหนดให้สามีภริยามีหน้าที่ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 วรรคสอง การช่วยเหลือเป็นการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกันและกันในครอบครัว ทั้งในเรื่องการดูแลบ้านดูแลบุตร ดูแลซึ่งกันและกัน ส่วนการอุปการะเลี้ยงดู คือ การให้สิ่งของจำเป็นในการดำรงชีพเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้สามีภริยามีต่อกัน แต่สำหรับชายและหญิงที่อยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสไม่มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในการช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกัน

3.1.4 ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ภริยา หรือสามีย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1463 (ประสพสุข บุญเดช, 2562: 166) แต่กรณีของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสนั้น ศาลจะสั่งให้ชายและหญิงเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ในกรณีที่ชายหรือหญิงเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถไม่ได้เพราะชายและหญิงมิได้เป็นสามีภริยาตามกฎหมาย

3.1.5 สิทธิในฐานะทายาทโดยธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 วรรคสอง คู่สมรสที่มีสิทธิรับมรดกต้องเป็นคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 คือ มีการจดทะเบียนสมรสแล้ว กรณีชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส กฎหมายไม่ถือว่าเป็นคู่สมรสจึงไม่อยู่ในฐานะทายาทโดยธรรมซึ่งกันและกัน ททรัพย์สินที่หามาได้จึงอยู่ในฐานะเจ้าของร่วม มาตรา 1356 และมาตรา 1364 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3.2 ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สิน

ในอดีตทรัพย์สินของภริยาถือว่าเป็นทรัพย์สินของสามีมีการนำเอาทรัพย์สินมากองรวมกัน ปัจจุบันมีการแยกทรัพย์สินที่หามาได้ก่อนสมรสกับทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังการสมรสออกจากกัน สามีภริยาเมื่ออยู่ด้วยกันย่อมต้องนำทรัพย์สินมาใช้ร่วมกันเพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพสร้างหลักฐานให้แก่ครอบครัวต่อไป กฎหมายจึงจำเป็นต้องวางหลักเกี่ยวกับการแบ่งประเภททรัพย์สินและการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาไว้ โดยหลักการแล้วสามีภริยาทั้งสองคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะจัดการทรัพย์สินอันเป็นส่วนรวมของครอบครัว โดยมีสิทธิ์ที่จะจัดการได้โดยลำพัง เว้นแต่การจัดการทรัพย์สินที่สำคัญจึงต้องจัดการร่วมกันทั้งสองคน สำหรับทรัพย์สินอันเป็นของส่วนตัวของสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะนั้น ฝ่ายที่เป็นเจ้าของมีอำนาจจัดการได้โดยลำพัง แต่หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นว่านี้ สามีภริยาอาจทำสัญญาก่อนสมรสเปลี่ยนแปลงได้ตามที่ประสงค์ เนื่องจากสามีภริยาเป็นบุคคลสอง

คนไม่ใช่คนเดียวกัน สามีสหรือภริยาคนใดคนหนึ่งจึงมีสิทธิที่จะทำนิติกรรมสัญญากับบุคคลภายนอกหรือต่อตนเองได้ ซึ่งสามีสหรือภริยาที่ไปทำนิติกรรมสัญญานั้นก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ตามสัญญาดังกล่าวโดยลำพังตนเอง อย่างไรก็ตาม หากสามีสหรือภริยาไปก่อหนี้ขึ้น ในการจัดการเช่นนี้แม้จะโดยลำพังก็ตาม ภริยาหรือสามีสอีกฝ่ายหนึ่งก็ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในหนี้ด้วย เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่สามีสและภริยาทั้งสองคน (ประสพสุข บุญเดช, 2562: 181)

แต่ในกรณีการที่ชายและหญิงแม่จะอยู่กินเป็นสามีสหรือภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส อันเป็นเหตุให้ไม่มีสิทธิในฐานะที่เป็นสามีสหรือภริยากันตามกฎหมายก็ตาม แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ชายและหญิงทำมาหาได้ร่วมกัน นั้นทั้งชายและหญิงมีกรรมสิทธิ์ร่วมกัน เมื่อจะเลิกร้างกันจะต้องแบ่งกันคนละครึ่ง โดยไม่คำนึงว่าฝ่ายไหนจะเป็นฝ่ายทำได้มากกว่ากันอย่างไร (คำพิพากษาฎีกาที่ 684/2508) ทั้งนี้ศาลได้ใช้หลักกฎหมายหุ้นส่วนและหลักกรรมสิทธิ์รวม แต่ถ้าเป็นทรัพย์สินที่ชายหรือหญิงทำมาหาได้โดยลำพังตนเองไม่ได้ทำร่วมกันก็เป็นทรัพย์สินของชายหรือหญิงนั้น โดยลำพัง อีกฝ่ายหนึ่งไม่มีสิทธิขอแบ่งด้วย และในส่วนที่เป็นหนี้สินก็ไม่ถือเป็นหนี้ร่วมของทั้งสองฝ่ายด้วย (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560: 209)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสามีสหรือภริยาของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีสหรือภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสในประเทศออสเตรเลีย

การอยู่กินร่วมกันฉันสามีสหรือภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสในประเทศออสเตรเลียนั้น แบ่งออกเป็นสองประการด้วยกัน ซึ่งประการแรกเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการทำข้อตกลงระหว่างกัน และอีกประการหนึ่งคือ ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการตกลงด้วยการแสดงเจตนาระหว่างกัน เป็นการแสดงออกโดยไม่ได้มีการลงลายลักษณ์อักษร ซึ่งในขั้นนี้ขอศึกษาเฉพาะในส่วนของความสัมพันธ์ที่เกิดจากการตกลงด้วยการแสดงเจตนาเท่านั้นเป็นการแสดงออกโดยไม่ได้มีการลงลายลักษณ์อักษร

โดยประเทศออสเตรเลียยอมรับว่า ความสัมพันธ์อันเกิดจากการอยู่ร่วมกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรสสามารถที่จะนำมาใช้อ้างสิทธิต่าง ๆ ในฐานะสามีสหรือภริยาได้ แต่ต้องมีการพิสูจน์ให้เห็นว่า ทั้งคู่ได้มีความสัมพันธ์ฉันสามีสหรือภริยา และอยู่ร่วมกันไม่น้อยกว่า 12 เดือน ประเทศออสเตรเลียพยายามผลักดันให้ความสัมพันธ์ตามความเป็นจริงมีผลไปในทิศทางเกี่ยวกับการสมรส ไม่ว่าจะเป็นผลทางกฎหมายหรือสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่ออีกฝ่าย ค่าอุปการะเลี้ยงดูกรณีแยกทางกัน สิทธิในทรัพย์สิน ได้มีการออกกฎหมายปรับใช้ในเรื่องความสัมพันธ์ทางการเงินของบุคคลที่อยู่ร่วมกันตามความเป็นจริง ในประเทศออสเตรเลียแต่ละรัฐมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อปรับใช้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเช่น กฎหมายมลรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) นอกจากนี้ยังมีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ทางการเงินแล้ว ยังมีกฎหมายเรื่อง De Facto Relationship Act 1991 ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องการอยู่ร่วมกันโดยตรง (the legal requirements of a de facto relationship, 29 August 2020) ในแต่มลรัฐของประเทศออสเตรเลีย มีการบัญญัติกฎหมายพิเศษเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ตามความเป็นจริง

การอยู่กินร่วมกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรสในลักษณะความสัมพันธ์ตามความเป็นจริงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ De Facto Relationship Act 1991 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1991 แต่ในกฎหมายบางฉบับก็มีการบัญญัติถึงถ้อยคำ “De Facto Relationship” และผลความสัมพันธ์ดังกล่าวไว้ด้วยเช่น

The Property (Relationship) Act 1984 ซึ่งให้คำจำกัดความครอบคลุมไปถึงความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองฝ่ายซึ่งมีอายุมากกว่า 18 ปี เข้ามาอยู่ร่วมกันโดยมิได้สมรสและต้องไม่เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือพี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน หรือไม่เป็นบิดามารดา หรือบุตรของอีกฝ่ายหนึ่ง (De facto relationship, 29 August 2020) และหลากหลายเรื่องความสัมพันธ์ดังกล่าวยังหมายความรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันอีกด้วย และก่อให้เกิดผลในเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูสำหรับคู่สัมพันธ์ และการแบ่งทรัพย์สิน สิทธิในการได้รับมรดกของคู่สัมพันธ์ กรณีที่มีการเสียชีวิตโดยมิได้แสดงเจตจำนงไว้เป็นต้น

4.1 หลักเกณฑ์ของการกินอยู่ร่วมกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรส (De Facto Relationship)

- 1) บุคคลทั้งสองต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในกรณีที่มิใช่อายุต่ำกว่า 18 ปี ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา
- 2) บุคคลทั้งสองต้องไม่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ
- 3) เป็นเพศเดียวกัน หรือต่างเพศก็ได้
- 4) สามารถที่จะเข้าใจในข้อสัญญาและการกระทำดังกล่าว
- 5) อยู่ร่วมกันภายใต้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ใกล้ชิด ในที่นี้ก็คือความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยา

หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานของความสัมพันธ์ในระดับ De Facto Relationship ซึ่งใน ทุก ๆ มลรัฐของประเทศออสเตรเลียได้ให้การยอมรับ ซึ่งหลักเกณฑ์ในเรื่องระยะเวลาในการอยู่ร่วมกัน ในแต่ละรัฐไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาอย่างตายตัว มีเพียงบางรัฐและกฎหมายบางฉบับเท่านั้นที่กำหนดระยะเวลาไว้

4.2 ผลของการอยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส (De Facto Relationship)

โดยกฎหมายได้กำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดู ภายใต้กฎหมาย The Property (Relationship) Act 1984 ได้ให้สิทธิในการเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างคู่สัมพันธ์ โดยการเรียกร้องสิทธิดังกล่าวระหว่างกัน จะต้องแสดงให้เห็นว่าฝ่ายที่จะเรียกร้องไม่สามารถที่จะจัดการงานได้ เนื่องจากต้องสูญเสียรายได้ซึ่งเป็นผล มาจากความสัมพันธ์ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามฝ่ายที่เรียกร้องต้องแสดงให้เห็นถึงการเตรียมตัวที่จะเข้าทำการฝึกอบรมงาน หรือทำการศึกษาคู่เพื่อที่จะนำความรู้มาพัฒนาความสามารถในการที่จะสร้างรายได้ด้วยตนเอง ภายหลังจากที่การช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าวได้ผ่านพ้นไป ทั้งในกรณีที่ไม่สามารถจัดการงานได้ เนื่องจากต้องดูแลบุตรที่อายุน้อย หรือ บุตรพิการไม่สมประกอบ (De facto relationship, 29 August 2020)

ในการจ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดู ศาลจะพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของคู่สัมพันธ์ฝ่ายที่เป็นผู้จ่ายว่ามี รายได้เพียงพอ หรือมีภาระผูกพันมากน้อยเพียงใด และจะทำการกำหนดค่าอุปการะเลี้ยงดูตามความเหมาะสม โดยพิจารณาถึงเหตุผลของผู้รับในการได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดูและผู้จ่ายในเรื่องความรับผิดชอบและความสามารถในการจ่าย สิทธิในการเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดูดังกล่าวจะสิ้นสุดลง ถ้าได้ทำการสมรสหรือเข้าไปอยู่ในความสัมพันธ์ ของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสครั้งใหม่ การเรียกค่าสินไหมทดแทนกฎหมาย เรื่อง Compensation to Relatives Act 1897 ให้สิทธิในการฟ้องร้องในเรื่องความประมาทเลินเล่อของ บุคคลภายนอกในทำให้คู่สัมพันธ์เสียชีวิต และฝ่ายที่มีชีวิตอยู่สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการเสียชีวิต ดังกล่าว รวมไปถึงผลกระทบต่อจิตใจหรือความเสียหายทางจิตใจ เรื่องมรดก ในประเทศออสเตรเลีย กำหนดสิทธิใน การรับมรดกแตกต่างจากประเทศอื่น คือ มีข้อกำหนดของกฎหมาย Will, Probate and Administration Act 1898 กำหนดให้คู่สัมพันธ์ฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่ได้รับสิทธิในการรับมรดกโดยอัตโนมัติ กรณีที่ผู้เสียชีวิตไม่ได้แสดงเจตจำนงใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินเอาไว้

ในเรื่องทรัพย์สิน ทรัพย์สินของฝ่ายใดก็เป็นของฝ่ายนั้น เว้นแต่เป็นทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันก็ ต้องนำมาแบ่งกันตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งในแต่ละมลรัฐได้บัญญัติถือเรื่องดังกล่าวไว้ ดังนี้

สิทธิในกฎหมาย The Property (Relationships) Act 1984 ซึ่งให้สิทธิเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินโดย เท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นชื่อของใครแต่อย่างไรก็ตามการเรียกร้องสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าว คู่สัมพันธ์ต้องแสดงให้เห็นว่า การอยู่ร่วมกันอย่างน้อยเป็นเวลา 2 ปี ถ้าความสัมพันธ์น้อยกว่า 2 ปี จะทำการเรียกร้อง สิทธิในทรัพย์สินได้ก็ต่อเมื่อให้กำเนิดบุตรในขณะที่ทั้งสองฝ่ายยังคงความสัมพันธ์อยู่ หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ดูแล

บุตรแต่เพียงลำพังในขณะที่ยังคงความสัมพันธ์ ก็ยกข้ออ้างดังกล่าวแสดงต่อศาลได้ และทรัพย์สินที่จะเรียกร้องได้นั้น นอกจากเป็นอสังหาริมทรัพย์แล้ว สิทธิเรียกร้องดังกล่าวรวมไปถึงกองทุนหรือจำนวนหุ้นที่ถือในบริษัทได้อีกด้วย (พจนานุกรมกฎหมาย, 2548: 98) ในเรื่องนี้สิน คู่สัมพันธ์แต่ละฝ่ายต่างก็ต้องรับผิดชอบสำหรับหนี้ในส่วนของตนเอง ไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้คู่สัมพันธ์ตามความเป็นจริงจะต้องรับผิดชอบในหนี้ของอีกฝ่าย แต่ถ้าเป็นกรณีที่ตั้งสองฝ่ายทำสัญญาร่วมกัน สัญญาดังกล่าวจะผูกพันให้รับผิดชอบในฐานะหนี้ร่วมได้ก็ต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายลงลายมือชื่อร่วมกันในสัญญานั้น (Living together the de facto marriage, 2013 ,online) โดยอาจกล่าวได้ว่าสัญญาดังกล่าวเป็นเครื่องแสดงถึงการรับรู้และความรับผิดชอบของทั้งคู่ในการที่จะต้องปฏิบัติภาระหนี้ต่อบุคคลภายนอกจนหมดภาระหนี้สิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจากตัวบทกฎหมาย ตำราทางวิชาการ งานวิจัย บทความจากวารสารหรือนิตยสารทางกฎหมาย สถิติ ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลียที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาของชายและหญิงที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบ วิเคราะห์ปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การอยู่ร่วมกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรสจะเห็นได้ว่ามีความเป็นมาที่ยาวนานจากสังคมในอดีต ซึ่งตามกฎหมายไทย ในการสมรสอาจเกิดขึ้นด้วยการแสดงเจตนาอยู่กินกันตามธรรมดา โดยในสมัยนั้นยังไม่มีรูปแบบการสมรสที่แน่นอน ไม่มีการจดทะเบียนสมรส ต่อมาเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปมีความก้าวหน้าเกิดขึ้นนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมที่ได้มีการบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัวมาใช้บังคับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 เปิดระบบทะเบียนสมรสเพื่อยืนยันการสมรสที่ถูกต้องของการเป็นผัวเดียวเมียเดียวโดยการจดทะเบียนสมรส ดังนั้น ทะเบียนสมรสจึงเป็นการรับรองความถูกต้องโดยกฎหมายของการอยู่กินร่วมกันตามกฎหมายไทย การอยู่กินร่วมกันโดยมิได้สมรสนั้นจึงไม่ก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายเช่นเดียวกับการสมรส ไม่ได้เป็นหลักประกันความมั่นคงให้อีกฝ่ายหนึ่งทำให้ไม่มีสิทธิและหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อกันตามที่กฎหมายกำหนด

แต่ในประเทศออสเตรเลียได้มีการยอมรับความสัมพันธ์ของชายและหญิงที่อยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส สิ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับก็คือ การบัญญัติกฎหมายขึ้นมารับรองสิทธิของคู่สัมพันธ์ตามความจริง ซึ่งทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ แต่ก็ไม่ได้เหมือนกันกับสิทธิของคู่สมรสตามกฎหมายไปทุกเรื่องในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาในด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว ในเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดู ภายใต้กฎหมาย The Property (Relationship) Act 1984 ให้มีการเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูได้ แต่ก็มีจำกัดสิทธิในการเลี้ยงดูระหว่างคู่สัมพันธ์ ภายใต้กฎหมาย Will, Probate and Administration Act 1898 ในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินที่เกิดจากการเสียชีวิตโดยมิได้ทำพินัยกรรมของคู่สมรสหรือคู่สัมพันธ์อีกฝ่ายหนึ่ง และสิทธิในกฎหมาย The Property (Relationships) Act 1984 ซึ่งให้สิทธิเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินโดยเท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นเป็นชื่อของใคร แต่อย่างไรก็ตามการเรียกร้องสิทธิในทรัพย์สินดังกล่าว คู่สัมพันธ์ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการอยู่ร่วมกันอย่างน้อยเป็นเวลา 2 ปี เป็นต้น จึงจะเห็นได้ว่าประเทศออสเตรเลียได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของความสัมพันธ์ที่อยู่กินร่วมกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรส

อภิปรายผลการวิจัย

ผลทางกฎหมายของการอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายไทย เมื่อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 กำหนดว่าการสมรสจะมีได้โดยเฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนสมรสเท่านั้น ทำให้ชายและหญิงที่เลือกอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ไม่มีสิทธิหน้าที่ใด ๆ ต่อกันตามกฎหมายครอบครัวเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติใด ๆ ที่รับรองสิทธิหน้าที่ของชายหญิงดังกล่าว แต่สำหรับกฎหมายประเทศออสเตรเลียมีการยอมรับความสัมพันธ์อันเกิดจากการอยู่กินร่วมกันโดยไม่จดทะเบียนสมรสที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับ ด้วยการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิของคู่สมพันธ์ตามความเป็นจริงทำให้เกิดสิทธิหน้าที่ต่าง ๆ คล้ายคลึงกับสิทธิและหน้าที่ของคู่สมรส ซึ่งเป็นไปตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 16 ในเรื่องเสรีภาพในการแต่งงานที่เพียงกำหนดว่าชายและหญิงมีอายุครบบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิในการสร้างครอบครัวได้ โดยครอบครัวนั้นย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองจากสังคมและรัฐ ดังนั้น การที่ชายและหญิงอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสถือเป็นการที่ชายและหญิงประสงค์ที่จะสร้างครอบครัวในรูปแบบหนึ่ง จึงควรได้รับการคุ้มครองจากสังคมและรัฐ ด้วยเหตุว่าการสร้างครอบครัวเป็นสิทธิและเสรีภาพในการแสดงเจตนาตามความประสงค์ที่จะอยู่กินร่วมกัน ดังนั้น รัฐควรที่จะให้การคุ้มครองสิทธิในความสัมพันธ์นี้

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับผลในทางกฎหมายของการเป็นสามีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมาย
2. รัฐควรดำเนินศึกษาเพื่อหารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมอื่น เพื่อนำมาใช้บังคับในการกำหนดสถานะของการเป็นสามีภริยาตามกฎหมาย นอกเหนือจากเงื่อนไขเกี่ยวกับการจดทะเบียนต่อนายทะเบียน เช่น การเป็นสามีภริยาภายใต้สัญญาหรือตามความตกลง
3. ควรนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือการจดทะเบียนหรือลงทะเบียนออนไลน์มาใช้ผสมผสานกับการจดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียน เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะเป็นฉันสามีภริยา สามารถจดทะเบียนสมรสออนไลน์หรือลงทะเบียนความสัมพันธ์ออนไลน์ได้โดยสะดวก และทำให้รัฐสามารถรับรู้และตรวจสอบสถานะความสัมพันธ์ของบุคคลดังกล่าวได้
4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการสมรสในประเทศอื่น ทั้งในประเทศที่ใช้กฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ และระบบซีวิลลอว์ เพื่อหามาตรการที่เหมาะสมมาใช้ในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ อยู่วัฒน์. (2560). ปัญหาเกี่ยวกับสถานะและการคุ้มครองบุตรที่เกิดจากชายหญิงที่อยู่กินฉันสามีภริยา. นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประสพสุข บุญเดช. (2562). คำอธิบายกฎหมายครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- พัชนี หาญเทพินทร์. (2548). สิทธิของชายหญิงที่อยู่กินร่วมกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส. นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://rb.gy/75h7tw>. (2563, 22 สิงหาคม)
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2560). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- รัฐสิทธิ์ คุรุสุวรรณ. (2560). **หลักกฎหมายแพ่ง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- อัญลีญา อภิวัฒน์กุล. (2534). **การอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่มีจดทะเบียนสมรส**. นิตยสารมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/31007/3/Achaleya_ap_ch4.pdf. (2563, 22 สิงหาคม)
- De Facto Relationship Act 1991**. [Online], Available: <https://legislation.nt.gov.au/en/Legislation/DE-FACTO-RELATIONSHIPS-ACT-1991>. (2020, 29 August)
- The legal requirements of a de facto relationship**. [Online], Available: <https://www.findlaw.com.au/articles/223/the-legal-requirements-of-a-de-facto-relationship.aspx>. (2020, 29 August)
- The Property (Relationship) Act 1984**. [Online], Available: <https://legislation.nsw.gov.au/~/view/act/1984/147>. (2020, 29 August)
- What is a de facto relationship**. [Online], Available: <http://www.familycourt.gov.au/wps/wcm/connect/fcoaweb/family-law-matters/separation-and-divorce/defacto-relationships/>. (2020, 29 August)
- Living together the de facto marriage 2013**. [online], Available: <https://wrmk.co.nz/news/de-facto-relationships-living-together-as-a-couple/>. (2020, 29 August)

ความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์

LEGAL LIABILITY OF HUMAN CORPSE TRAFFICKERS

ยุวฉัตร สวายน้อย¹ และ สุรศักดิ์ มีบัว²
Yuwachat Suaynoi¹ and Surasak Meebua²

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440019@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล surasak.mee@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปัญหาการค้าศพมนุษย์นั้นยังปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วโลก ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับศพ ได้แก่ ลักษณะ 13 ความผิดเกี่ยวกับศพ ประกอบไปด้วย 4 ฐานความผิด ได้แก่ ความผิดฐานชำเราศพ มาตรา 366/1 ความผิดฐานอนาจารศพ มาตรา 366/2 ความผิดฐานทำให้ศพเสียหาย มาตรา 366/3 และความผิดฐานดูหมิ่นศพ มาตรา 366/4 แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่าการค้าศพมนุษย์นั้นเป็นความผิด ส่งผลกระทบต่อผู้ที่นำศพมนุษย์ไปค้ามีจำนวนมากขึ้น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประกอบไปด้วย 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการค้าศพมนุษย์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ และ 2) เพื่อสังเคราะห์เป็นแนวทางในการกำหนดความรับผิดทางกฎหมายแก่ผู้ค้าศพมนุษย์โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรง ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่าควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ครอบคลุมความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์และกำหนดลงโทษไว้ให้ชัดเจน

คำสำคัญ

ความรับผิดทางกฎหมาย, ศพ, ศพมนุษย์, การค้าศพมนุษย์

ABSTRACT

Nowadays, the problem of human corpse trafficking is still apparent around the world. Although Thailand has amended the criminal code and added offenses relating to corpses consisting thirteen offenses related to corpses including four offenses as follows: Section 366/1 Necrophilia, Section 366/2 Corpse Indecency, Section 366/3 Corpse Mutilation and Section 366/4 Corpse Desecration. However, no provision has been enacted as an offense related to the human corpse trafficking yet. As a result, there has been higher number of people trading human corpses. This study has two objectives: 1) to study the general concepts of human corpse trafficking in Thailand compared to foreign laws and 2) to synthesize guidelines for determining legal liability for human corpse traffickers by employing qualitative research methods. The study showed that Thailand does not have any legislation that directly imposes the legal liability of persons trafficking human corpses. The author therefore suggests that the law should be amended to cover the legal liability of human corpse traffickers and punishments should be clearly imposed.

Keywords

Legal liability, corpse, Human corpse, human corpse trafficking

ความสำคัญของปัญหา

แม้ว่าประเทศไทยได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับศพไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 13 มาตรา 366/1 มาตรา 366/2 มาตรา 366/3 และมาตรา 366/4 แต่อย่างไรก็ดี พบว่ามีได้มีมาตราใดกล่าวถึงลักษณะของความผิดและกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรง ทั้งที่ประเทศไทยประสบปัญหาการค้าศพมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแล้ว ทั้งปัจจุบันยังพบว่า มีการนำซากศพเด็กมาทำกุมารทอง แล้วมีการนำไปให้เชาบูชาอีกด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการขัดต่อศีลธรรม ถึงแม้ว่าศพนั้นจะไม่มีสภาพบุคคลแล้ว แต่ก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับมนุษย์ ยกตัวอย่างข่าวในประเทศไทย เว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์ได้นำเสนอข่าวเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2558 เกี่ยวกับกรณีที่น่าสยดสยอง นเรนทร อายุ 58 ปีเป็นสัปเหร่อสุสานหายยา จังหวัดเชียงใหม่ และนางสมบุญ นเรนทร อายุ 72 ปี หรือป้าบุญสองสามีภรรยาได้นำชิ้นส่วนศพมนุษย์ไว้ขายให้แก่บุคคลทั่วไปที่คลังไสยศาสตร์ซึ่งต้องการซื้อไปทำน้ำมันพราย เมื่อสองสามีภรรยาถูกนำตัวมาสอบปากคำเพิ่มเติมที่สถานีตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่ จากกรณีตำรวจตรวจพบชิ้นส่วนมนุษย์จำนวน 19 ชิ้นถูกซ่อนอยู่ใต้เบาะในสุสานหายยาโดยมีการแจ้งความดำเนินคดีกับสามีภรรยาทั้งสองคน ในข้อหาตามความผิดพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20 ฐานลักลอบ รับ ขน กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลโดยไม่ได้รับอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 5 หมื่นบาท ทั้งนี้จากการขยายผลพบว่าชิ้นเนื้อทั้ง 19 ชิ้น มีการสั่งซื้อจากเจ้าสำนักแห่งหนึ่ง (ไทยรัฐออนไลน์, 19 พฤษภาคม 2563)

จากตัวอย่างการนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นดังกล่าว พบว่าผู้ค้าขายศพนั้นมีแต่เพียงความผิดตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20 ฐานลักลอบ รับ ขน กำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกิน 5 หมื่นบาท แต่ผู้ค้าขายศพมนุษย์มิได้มีความผิดและโทษอันเกี่ยวกับการค้าขายศพมนุษย์แต่อย่างใด ทั้งที่เป็นการกระทำอันเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน หรือผลประโยชน์โดยมิชอบ ส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายแก่ศพ และเป็นการทำร้ายความรู้สึกของคนในครอบครัวของศพอีกด้วย รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี จากปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นนี้เองจึงควรมีการทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัญหาการค้าศพมนุษย์นั้นยังปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วโลก ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มเติมความผิดเกี่ยวกับศพ แต่อย่างไรก็ดี ยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่าการค้าศพมนุษย์นั้นเป็นความผิด ส่งผลกระทบให้ผู้ที่นำศพมนุษย์ไปค้ามีจำนวนมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการค้าศพมนุษย์ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ
2. เพื่อสังเคราะห์แนวทางในการกำหนดความรับผิดทางกฎหมายแก่บุคคลที่ค้าศพมนุษย์

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทความฉบับนี้ ซึ่งสามารถแยกการอธิบายความหมายของแต่ละแนวคิดออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับศพ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับศพนั้นผู้เขียนจะอธิบายออกเป็น 3 หัวข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของศพ

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลนั้น คำนิยามของคำว่า “ศพ” ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายความว่า ร่างกายของคนตาย หรืออีกนัยหนึ่งจะเป็นศพก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้เสียชีวิตหรือตาย และ “การตาย” คือ การสิ้นใจ โดยยึดหลักการหมดลมหายใจเป็นหลัก ทั้งนี้ไม่ว่าการตายนั้นจะเกิดขึ้นจากสาเหตุใดก็ตาม เช่น การตายจากธรรมชาติ ความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุก็ตาม หากสาเหตุนั้นทำให้บุคคลหมดลมหายใจก็จะถือว่าบุคคลนั้นได้ตายแล้ว (เอมวิภา กิติมา, 2558: 23) และหากพิจารณาความหมายของการตายหรือศพในกฎหมาย ซึ่งได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 มาตรา 4(9) บัญญัติว่า “คนตาย” หมายความว่า คนที่สิ้นชีวิต และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 มาตรา 4 (11) บัญญัติว่า “ศพ” หมายความว่า ร่างกายของคนตาย (สายฝน ปุณหวงค์, 2562: 4) ซึ่งในทางกฎหมายได้ให้คำจำกัดความของการตายว่าเป็นการสิ้นสภาพบุคคล แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การตายแบบธรรมชาติ การตายผิดธรรมชาติและการตายโดยผลของกฎหมาย ในส่วนของความหมายของคำว่า “ศพ” นั้นประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้กำหนดความหมายเอาไว้ (ชนภา เจริญศิริกุล, 2560: 32)

1.2 ความหมายของหลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายความว่า สิทธิความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งกำเนิด เพศ อายุ สีผิว ฐานะ และความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือไม่ว่าเรื่องอื่นใด ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดโดยไม่มีบุคคลใดสามารถละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ได้และทุกคนในสังคมมีสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน ตามราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิมนุษยชนประกอบด้วยคำว่า “สิทธิ” ซึ่งหมายถึง อำนาจอันชอบธรรมและคำวามมนุษย์หมายถึงบุคคลทั่วไปสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของแต่ละบุคคลในฐานะมนุษย์ เช่น สิทธิในการดำรงชีวิตอยู่อย่างมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งในพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นิยามความหมายของคำว่า สิทธิมนุษยชนไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และบุคคลซึ่งได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติ” (นายบุญ ฐาปนดุลย์, ม.ป.ป: 2)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights) ในปี 2491 หลังเกิดสงครามโลกครั้งที่สองนั้นองค์การสหประชาชาติได้กำหนดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นเพื่อเป็นกรอบในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้แบ่งสิทธิและเสรีภาพออกเป็น 30 หมวด เช่น สิทธิในการมีเสรีภาพจากการทรมาน สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออก และสิทธิในการศึกษา เป็นต้น ซึ่งไม่มีใครสามารถพรากสิทธิและเสรีภาพนี้ไปจากเราได้ เพราะสิทธิและเสรีภาพนี้เป็นของมนุษย์ทุกคน (Amnesty International Thailand, 29 พฤษภาคม 2563)

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

การลงโทษเป็นการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลผู้ซึ่งได้รับการปฏิบัตินั้นต้องได้รับผลร้าย เนื่องจากได้ทำการอันฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นหลักเกณฑ์ทางสังคม โดยรัฐจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการผู้กระทำความผิดให้ได้รับผลร้ายนั้น ๆ การลงโทษนั้นจึงเป็นการป้องกันสังคมรูปแบบหนึ่งจากผู้กระทำความผิด (สมหมาย ใจชื่อ, 2560: 11) ในส่วนของกฎหมายอาญานั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและการลงโทษ ซึ่งในทางอาชญาวิทยามีการศึกษาเกี่ยวกับอาชญากรรม ทั้งแง่สาเหตุ ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงบุคคลผู้เป็นอาชกรซึ่งก่ออาชญากรรม รวมตลอดถึงโทษทัณฑ์ที่จะนำมาลงโทษหรือการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด ในแง่ของการลงโทษมีทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ 1. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทน (Retributive Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งการลงโทษเป็นการทดแทนกันการกระทำความผิด การลงโทษเช่นนี้จึงมุ่งที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย สังคมและผู้กระทำความผิด 2. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน (Prevention Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งยับยั้งไม่ให้เกิดการกระทำความผิดอีก โทษจึงต้องมีความรุนแรงเหมาะสมพอที่จะทำให้เข็ดหลาบ ทั้งเป็นการป้องปรามสมาชิกของสังคมในลักษณะของการเป็นตัวอย่าง การได้รับผลจากการกระทำความผิดมุ่งที่จะให้ผู้ที่ถูกลงโทษเกิดการยับยั้งชั่งใจว่าสมควรจะกระทำความผิดหรือไม่ 3. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดอีก เป็นการมุ่งไปที่อนาคต โดยมีการปรับเปลี่ยนทั้งด้านแนวคิด ทศนคติ เป็นต้น 4. ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม (Social Defense Theory) ทฤษฎีนี้มุ่งไปที่การป้องกันสังคม จึงต้องลงโทษลักษณะให้สังคมปลอดภัย อาจมีการตัดขาดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม หรือใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทต่าง ๆ (สุพิศ ปราณีตพลกรัง, 2562: 136)

2. แนวคิดทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองศพ

2.1 ประมวลกฎหมายอาญา

บรรดาความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ภาคความผิด และภาค 3 ภาคลหุโทษ ภาคความผิดดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะเป็นความผิดที่กระทำต่อผู้อื่น เพราะตามปกติกฎหมายอาญาจะคุ้มครองการกระทำต่อผู้ที่มีชีวิตอยู่ แต่การกระทำผิดต่อศพนั้นมีเพียงความผิดฐานลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้ายหรือทำลายศพตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 199 เท่านั้น ซึ่งได้บัญญัติไว้ตั้งแต่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญา เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 ต่อมาภายหลังความผิดในหมวดนี้มีมีการบัญญัติขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 ได้บัญญัติเพิ่มความในประมวลอาญาภาค 2 ภาคความผิดเป็นลักษณะ 13 ความผิดเกี่ยวกับศพขึ้น ความผิดในกลุ่มนี้มีด้วยกัน 4 ฐานความผิด คือ (1) ความผิดฐานชำเราศพ มาตรา 366/1 (2) ความผิดฐานอนาจารศพ มาตรา 366/2 (3) ความผิดฐานทำให้ศพเสียหาย มาตรา 366/3 และ (4) ความผิดฐานดูหมิ่นศพ มาตรา 366/4 (อนุชาติ คงมาลัย, 2560: 1) ส่วนการกระทำความผิดเกี่ยวกับศพนั้น ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 199 ในหมวดความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ได้แก่ การลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้าย ทำลายศพหรือส่วนของศพเพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตายอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการกระทำความผิดอย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้จำกัดการกระทำต่อศพเอาไว้เพียงบางประการเท่านั้น เช่น การอนาจาร หรือการชำเราศพ การทำให้ศพหรือส่วนของศพเสียหาย และการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ การใช้การตีความ

จึงต้องคำนึงถึงความมุ่งหมายที่ต่างจากความเคลื่อนย้ายทำลายศพเพื่อทำลายหลักฐานตามมาตรา 199 ด้วย (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2562: 134-135)

2.2 กฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิน

เมื่อมีการครอบครอง ซื้อมาหรือการโอนศพมนุษย์กันขึ้น จึงอาจมีการนำกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินมาใช้บังคับกับผู้ที่กระทำความผิด ทรัพย์สินและทรัพย์สินนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ 1. มีรูปร่าง และไม่มีรูปร่าง 2. ต้องอาจมีราคาและถือเอาได้ หากขาดหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ก็จะเป็นทรัพย์สินไม่ได้ เช่น มนุษย์ ถึงแม้จะมีรูปร่างก็ไม่อาจมีราคาซื้อขายกันไม่ได้ มนุษย์จึงไม่ใช่ทรัพย์สิน ดังนั้น “ศพ” จึงไม่สามารถถือเอาเป็นทรัพย์สินได้ เนื่องจากไม่อาจถือเอาได้ เมื่อมนุษย์ได้เสียชีวิตลง ศพมนุษย์ที่ตองไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการแพทย์ ย่อมมีราคาแล้วถือเอาได้ย่อมเป็นทรัพย์สิน ส่วนศพมนุษย์โดยทั่ว ๆ ไป ถ้าศพนั้นไม่มีญาติซึ่งไม่มีผู้ใดประสงค์หวังแหงเก็บรักษาไว้ ย่อมไม่มีราคาจึงไม่ใช่ทรัพย์สิน (บัญญัติ สุชีวะ, 2559: 4-5) ในเรื่องนี้เคยเกิดขึ้นเป็นคดี โดยมีคำพิพากษาที่ 1174/2508 วินิจฉัยว่า เคยมีผู้ทำพินัยกรรมอุทิศศพของตนให้กรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แต่ญาติของผู้ตายได้ฟ้องกรมมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เรียกศพคืน ได้ยกข้ออ้างดังกล่าวเป็นประเด็นในชั้นฎีกาข้อหนึ่งว่าศพไม่ใช่ทรัพย์สิน จึงทำพินัยกรรมมิได้ เป็นที่น่าเสียดายที่ศาลฎีกามีได้วินิจฉัยว่าศพเป็นทรัพย์สินหรือไม่ เพียงแต่วินิจฉัยว่าพินัยกรรมนั้นใช้ได้ เพราะได้มีกำหนดการเผื่อตายไว้ในเรื่องอันจะให้เกิดผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตาย

ในการทบทวนวรรณกรรมนั้นก็มีกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการค้าศพมนุษย์ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย ดังนี้

3. กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองการค้าศพมนุษย์

ผู้เขียนทำการศึกษเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ 2 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการครอบครองหรือการซื้อมาหรือการโอนศพมนุษย์ มีปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของมลรัฐอริโซนา (Arizona) และมลรัฐเท็กซัส (Texas) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 มลรัฐ Arizona ใน “Title 32 - Professions and Occupations” Section 32-1364 ข้อ B บัญญัติว่า “การขุดขึ้นหรือการเคลื่อนย้ายศพมนุษย์หรือส่วนใดก็ตามของศพจากหลุมฝังศพ, สุสานหรือสถานที่ฝังศพอื่น ๆ หรือจากสถานที่ซึ่งศพรอการจัดการ ด้วยความประสงค์ร้ายหรือความมุ่งร้ายหรือด้วยความตั้งใจที่จะขายหรือผ่าศพเพื่อการศึกษาก็ตาม โดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย” (เอมิวิกากิติมา, 2558: 122)

Arizona Revised statutes “Title 32 - Professions and Occupations”

Chapter 12 funeral directors and embalmers

Article3 regulation and Enforcement

Section 32-1364. Crimes against the dead; classification

B. It is unlawful for a person, without the authority of law, to disinter or remove a dead human body or any part of a dead human body from its sepulcher, grave or other interment site, or from the place where the body is awaiting disposition, with malice or wantonness or with the intent to sell or dissect the body.

ในส่วนของมลรัฐ Texas ใน “Title 9: offenses against public order and offenses” Section 42.08. (a) ข้อ (3) และ (4) บัญญัติว่า

“(a) บุคคลกระทำความผิดถ้า, โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย, เขารู้ว่าเป็นการ

(3) ขายหรือซื้อศพมนุษย์ หรือทำการค้าในทางใดทางหนึ่งซึ่งศพมนุษย์

(4) ส่งต่อหรือโอนหรือกระทำการเพื่อส่งต่อหรือโอนศพมนุษย์ไปยังสถานที่อื่นนอกรัฐ”

(เอมวิกา กิติมา, 2558, น.120-121)

Texas Statutes “Title 9: offenses against public order and offenses”

Chapter 42: Disorderly conduct and related offenses

Section 42.08; Abuse of corpse

(a) A person commits an offense if the person, without legal authority, knowingly:

(3) sell s or buy a human corpse or in any way traffics in a human corpse;

(4) transmits or conveys, or procures to be transmitted or conveyed, a human corpse to a place outside the state; or

3.2 ประเทศญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับการคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวของผู้ตาย ได้มีบทบัญญัติ ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น “Japan penal code (Act No.45 of 1907)” ดังนี้ ประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ในมาตรา 190 บัญญัติว่า “บุคคลที่ทำลาย ละทิ้ง หรือครอบครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งศพ, เถ้า หรือผมของคนตาย, หรือสิ่งของที่อยู่ในโลงศพ ต้องระวางโทษจำคุก ร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี”

“Japan Penal Code (Act No.45 of 1907)”

Chapter XXIV. Crimes Related to Places of Worship and Graves.

Article 190. (Destruction of Corpses)

A person who damages, abandons or unlawfully possesses a corpse, the ashes or hair of a dead person, or an object placed in a coffin shall be punished by imprisonment with work for not more than 3 years. (Sebald, 1936)

กฎหมายที่บัญญัติให้การครอบครอง หรือการซื้อขายศพมนุษย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นความผิดนั้น เป็นบทบัญญัติที่ทำให้เกิดความชัดเจนว่าศพมนุษย์ไม่สามารถครอบครอง หรือซื้อขายกันได้ หากไม่มีอำนาจตามกฎหมาย และหากไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อาจจะต้องนำบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ ซึ่งยังไม่มี ความแน่ชัดว่าสามารถนำมาปรับใช้กับศพมนุษย์ ได้หรือไม่ (เอมวิกา กิติมา, 2558: 149-150)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ โครงการวิจัยทาง กฎหมาย ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและ ความเห็นเกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual framework)

2. ขั้นตอนการวิจัย

ผู้เขียนได้กำหนดประเด็นปัญหาเรื่องความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ เพื่อนำมาปรับใช้ในกรณีศึกษาในเรื่องของความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ โดยมีรายละเอียด ขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศพ ตัวอย่างเช่น กฎหมายอาญา กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นต้น กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการค้าศพมนุษย์ และแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการค้าศพมนุษย์ของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ ประกอบกับการเสนอแนวทางในการเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนการให้กรอบแนวทางในการดำเนินการ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะเป็นการเสนอแนะแนวทางในการจัดการแก้ปัญหาโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ เพื่อใช้ในการพิจารณาในการกำหนดแนวทางความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์

ผลการวิจัย

ปัจจุบันในประเทศไทยและในต่างประเทศนั้นยังมีบุคคลผู้ที่ยังนำศพมนุษย์นั้นไปขายให้แก่ผู้ที่สนใจอยู่จำนวนมาก ตัวอย่างเช่น การค้าขายศพมนุษย์เพื่อนำไปทำพิธี หรือนำไปใช้ในทางไสยศาสตร์ แต่ในประเทศไทยนั้นในเรื่องความผิดเกี่ยวกับศพนั้นยังไม่ครอบคลุม และไม่มีการกำหนดโทษเอาไว้โดยตรง จากการศึกษากฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นได้กล่าวถึงความผิดในเรื่องกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์เอาไว้ ดังนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งในมลรัฐเท็กซัสและมลรัฐริโซนา ได้มีบทบัญญัติว่า ถ้าบุคคลใดกระทำความผิด โดยไม่ได้รับอนุญาต ในการขายหรือซื้อศพมนุษย์ หรือทำการค้าในทางใดทางหนึ่งซึ่งศพมนุษย์ การกระทำนั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย บทบัญญัติดังกล่าวทำให้เกิดความชัดเจนว่าการซื้อขายศพมนุษย์เป็นความผิด และไม่สามารถซื้อขายกันได้ และหากไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อาจต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดขึ้น

ส่วนในประเทศญี่ปุ่นนั้นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวของผู้ตาย ได้กล่าวถึงในเรื่องการซื้อขายศพมนุษย์ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น มาตรา 190 บัญญัติว่า “บุคคลที่ทาลาย ละทิ้งหรือครอบครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งศพ, เล้า หรือผมของคนตาย, หรือสิ่งของที่อยู่ในโลงศพ ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี” บทบัญญัติเช่นนี้ทำให้เกิดความชัดเจนว่าศพมนุษย์ไม่สามารถซื้อขายกันได้ และมุ่งคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวของผู้ตายด้วย ถ้าหากไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อาจต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ ซึ่งยังไม่มีความแน่ชัดว่าสามารถนำมาปรับใช้กับศพมนุษย์ ได้หรือไม่อย่างไร บทบัญญัติดังกล่าวของประเทศญี่ปุ่นผู้เขียนเห็นว่าได้กำหนดโทษไว้อย่างสมควร ซ้ำยังเป็นบทบัญญัติที่สร้างความสงบสุขให้แก่สังคมส่วนรวมอีกด้วย ประเทศไทยจึงควรมีการแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดด้วยบทกฎหมายและบทลงโทษไว้อย่างแน่ชัด

ตารางเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพนมนุษย์
ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ
<p>- ประมวลกฎหมายอาญา</p> <p>ตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ภาคความผิดเป็นลักษณะ 13 ความผิดเกี่ยวกับศพ ความผิดในกลุ่มนี้มีด้วยกัน 4 ฐานความผิด คือ (1) ความผิดฐานชำเราศพ มาตรา 366/1 (2) ความผิดฐานอนาจารศพ มาตรา 366/2 (3) ความผิดฐานทำให้ศพเสียหาย มาตรา 366/3 และ (4) ความผิดฐานดูหมิ่นศพ มาตรา 366/4 ส่วนการกระทำความผิดเกี่ยวกับศพนั้น ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 199 ในหมวดความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม ได้แก่ การลอบฝัง ซ่อนเร้น ย้าย ทำลายศพหรือส่วนของศพเพื่อปิดบังการเกิด การตาย หรือเหตุแห่งการตายอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการกระทำความผิด</p> <p>อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้จำกัดการกระทำต่อศพเอาไว้เพียงบางประการเท่านั้น เช่น การอนาจาร หรือการชำเราศพ การทำให้ศพหรือส่วนของศพเสียหาย และการดูหมิ่นเหยียดหยามศพ การใช้การตีความจึงต้องคำนึงถึงความมุ่งหมายที่ต่างจากความเคลื่อนย้ายทำลายศพเพื่อทำลายหลักฐานตามมาตรา 199 ด้วย ทั้งยังไม่มีกฎหมายใดที่ระบุชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพนมนุษย์</p>	<p>- กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา</p> <p>เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการครอบครองหรือการซื้อขายศพนมนุษย์ มีปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของมลรัฐ Arizona และมลรัฐ Texas โดยมีรายละเอียดดังนี้</p> <p>มลรัฐ Arizona ใน “Title 32 - Professions and Occupations” Section 32-1364 ข้อ B บัญญัติว่า “การขุดขึ้นมาหรือการเคลื่อนย้ายศพนมนุษย์หรือส่วนใดก็ตามของศพจากหลุมฝังศพ, สุสานหรือสถานที่ฝังศพอื่น ๆ หรือจากสถานที่ซึ่งศพรอการจัดการ ด้วยความประสงค์ร้ายหรือความมุ่งร้ายหรือด้วยความตั้งใจที่จะขายหรือผ่าศพเพื่อการศึกษาก็ตาม โดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย” และในส่วนของมลรัฐ Texas ใน “Title 9: offenses against public order and offenses” Section 42.08. (a) ข้อ (3) และ(4) บัญญัติว่า “(a) บุคคลกระทำความผิดถ้า, โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย, เขารู้ว่าเป็นการ</p>

กฎหมายไทย (ต่อ)	กฎหมายต่างประเทศ (ต่อ)
<p>- กฎหมายทรัพย์สิน</p> <p>เมื่อมีการครอบครอง ซื้อขายหรือการโอนศพนมนุษย์กันขึ้น จึงอาจมีการนำกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินมาใช้บังคับกับผู้ที่กระทำความผิด ทรัพย์สินและทรัพย์สินนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ คือ 1. มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง 2. ต้องอาจมีราคาและถือเอาได้ หากขาดหลักเกณฑ์ข้อใด</p>	<p>(3) ขายหรือซื้อศพนมนุษย์ หรือทำการค้าในทางใดทางหนึ่งซึ่งศพนมนุษย์</p> <p>(4) ส่งต่อหรือโอนหรือกระทำการเพื่อส่งต่อหรือโอนศพนมนุษย์ไปยังสถานที่อื่นนอกกรัฐ” ซึ่งจะเห็นได้ว่า ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาของ</p>

ข้อหนึ่ง ก็จะเป็นทรัพย์สินไม่ได้ เช่น มนุษย์ถึงแม้จะมีรูปร่างก็ไม่อาจมีราคาซื้อขายกันไม่ได้ มนุษย์จึงไม่ใช่ทรัพย์สิน ดังนั้น “ศพ” จึงไม่สามารถถือว่าเป็นทรัพย์สิน

ทั้งสองมลรัฐ ดังที่ได้กล่าวมานี้ ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับความผิดในการซื้อขายศพมนุษย์

- กฎหมายประเทศญี่ปุ่น

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศญี่ปุ่น เกี่ยวกับการคุ้มครองศพและบุคคลในครอบครัวของผู้ตายได้มีบทบัญญัติ ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ในมาตรา 190 บัญญัติว่า “บุคคลที่ทำลาย ละทิ้ง หรือครอบครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งศพ, เล้า หรือผมของคนตาย, หรือสิ่งของที่อยู่ในโลงศพ ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี” ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นนั้นได้กำหนดต้วบทกฎหมาย และโทษสำหรับผู้กระทำความผิดทางกฎหมายไว้

กฎหมายที่บัญญัติให้การครอบครอง หรือ การซื้อขายศพมนุษย์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นความผิดนั้น เป็นบทบัญญัติที่ทำให้เกิดความชัดเจนว่าศพมนุษย์ไม่สามารถครอบครอง หรือซื้อขายกันได้ หากไม่มีอำนาจตามกฎหมาย และหากไม่มีบทบัญญัติเช่นนี้ อาจจะต้องนำบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมาใช้ ซึ่งยังไม่มี ความแน่ชัดว่าสามารถนำมาปรับใช้กับศพมนุษย์ ได้หรือไม่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาในเรื่อง ความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ พบว่าการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศในเรื่องนี้ ประเทศไทยนั้นในประมวลกฎหมายอาญาที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น ๆ ไม่มีกฎหมายใดที่บัญญัติว่าผู้ที่ค้าศพมนุษย์นั้นมีความผิด ทั้งยังไม่มีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรงอีกด้วย สะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายในเรื่องความผิดเกี่ยวกับศพนั้นไม่มีบทบัญญัติครอบคลุมในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ แต่จากข่าวกรณีศึกษา ที่ได้ยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างเป็นเรื่องการที่มีบุคคลลักลอบนำศพมนุษย์ไปขายเพื่อทำน้ำมันพรายนั้น มีความผิดตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข ฐานลักลอบ รับ ขน กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน ปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ซึ่งไม่ใช่ความรับผิดชอบโดยตรงของผู้ที่กระทำการค้าศพมนุษย์ เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดมารองรับในเรื่องของความรับผิดชอบของผู้กระทำการค้าศพมนุษย์ไว้นอกจากข่าวกรณีศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังพบว่ามีกรณีนำซากศพเด็กมา

ทำกุมารทอง แล้วมีการนำไปให้เชาบุชาอีกด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการขัดต่อศีลธรรม ถึงแม้ว่าศพนั้นจะไม่มีสภาพบุคคลแล้ว แต่ก็ควรได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือแม้กระทั่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การกระทำชำเราศพ ฯลฯ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือศพก็ควรได้รับการปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน

ดังนั้น จากการศึกษาจากเอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีและตัวบทกฎหมายของต่างประเทศ ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาทั้งสองมลรัฐ และประเทศญี่ปุ่น พบว่ากฎหมายของทั้งสองประเทศนั้นได้บัญญัติให้การกระทำของผู้ที่ค้าศพนั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นความผิด และในประเทศญี่ปุ่นยังมีการกำหนดบทลงโทษให้ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติใดบัญญัติในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์เลย และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าว ควรจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายให้มีความครอบคลุมในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์ โดยบทลงโทษนั้นต้องเหมาะสม และจากทฤษฎีสิทธิมนุษยชนนั้นมนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกทางความคิดเห็นไม่ว่าจะถูกหรือผิดหรือไม่ก็ตาม

ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรนำทฤษฎีนี้มาใช้ เพื่อเสนอแนะแนวความคิดของบุคคลที่เห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับศพนั้นควรมีการแก้ไขให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยการเสนอแนวความคิดนี้ก็นำไปแก้ไขปรับปรุงแก้ไขกฎหมายดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น เพราะทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกทางความคิดเห็นด้วยกันทุกคน และไม่มีใครสามารถพรากสิทธิและเสรีภาพนี้ไปได้ เพราะสิทธิและเสรีภาพนี้เป็นของมนุษย์ทุกคน ทั้งนี้ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่า ควรนำแนวทฤษฎีนี้มาใช้โดยพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความผิดและให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงพฤติกรรมให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ศพครอบครัวของศพและผู้กระทำความผิดด้วย

ข้อเสนอแนะ

เมื่อผู้เขียนทำการศึกษากฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องความรับผิดชอบทางกฎหมายของบุคคลที่ค้าศพมนุษย์แล้วพบว่า กฎหมายไทยนั้นยังไม่ครอบคลุมในเรื่องดังกล่าวจึงได้มีการเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. กรณีไม่มีกฎหมายใดบัญญัติเกี่ยวกับผู้ที่กระทำการค้าศพมนุษย์ไว้โดยตรง กล่าวคือ ผู้เขียนเห็นว่า ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยนำลักษณะความผิดเกี่ยวกับการกระทำการซื้อขายหรือโอนศพมนุษย์นี้มาบัญญัติเป็นความผิดด้วย เนื่องจากการกระทำเช่นนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นการกระทำซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย การให้มีการบัญญัติเพิ่มในส่วนของเรื่องนี้ขึ้นมานั้นก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าการกระทำซื้อขายศพมนุษย์นั้นเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย พร้อมทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลใดกระทำความผิดและเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดซ้ำอีก

2. ควรกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ค้าหรือซื้อขายศพมนุษย์ให้มีโทษที่เหมาะสม และควรกำหนดบทลงโทษไว้โดยตรงแก่ผู้ที่โอนหรือขายศพมนุษย์ เช่น ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดบทลงโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 190 ให้ต้องระวางโทษจำคุกร่วมกับการใช้แรงงานไม่เกินสามปี ผู้เขียนนั้นเห็นด้วยกับบทลงโทษดังกล่าวของประเทศญี่ปุ่นว่าควรระวางโทษไม่เกินสามปี เพราะผู้เขียนมีความเห็นว่า การกระทำซื้อขายศพมนุษย์นั้นค่อนข้างเป็นความผิดที่ร้ายแรง และจากทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ผู้เขียนเห็นว่าควรนำแนวทฤษฎีนี้มาใช้ โดยพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความผิด และให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงพฤติกรรมให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ศพครอบครัวของศพและผู้กระทำความผิดด้วย

บรรณานุกรม

- ชนาภา เจียรศิริกุล. (2560). **ขอบเขตการคุ้มครองการกระทำความผิดเกี่ยวกับศพ**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2561). **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334-366/4**. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). **เนือมนุษย์ 19 ถูงที่เชียงใหม่ พวกลั้งไสยศาสตร์ ซ้อทำน้ำมันพราย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.thairath.co.th/news/local/495789?fbclid=IwAR1>. (2563, 19 พฤษภาคม).
- บัญญัติ สุชีวะ. (2559). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะทรัพย์**. กรุงเทพฯ: จีระวิชาการพิมพ์.
- บุรณ์ ฐาปนดุลย์. (ม.ป.ป.). **เอกสารวิชาการส่วนบุคคล หลักสิทธิมนุษยชนในที่ทำงาน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=8843. (25 กรกฎาคม 2563)
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- สุพิศ ปราณีตพลกรัง. (2562). **หลักและทฤษฎีกฎหมายอาญา**. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สายฝน ปุณหาวงค์. (2562). **ข้อสังเกตในการบัญญัติกฎหมายความผิดเกี่ยวกับศพให้เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน**. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- สมหมาย ใจชื่อ. (2560). **มาตรการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองประพตติ พ.ศ.2559 กับผู้กระทำความผิดเงื่อนไขการคุมประพตติ: ศึกษาอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพตติในการจับกุม พกพาอาวุธ การตรวจค้นและยึดสิ่งของผิดกฎหมาย**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อนุชาติ คงมาลัย (2560). **ความผิดเกี่ยวกับศพและการตาย**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก http://www.ago.go.th/articles_60/anuchart_160660.pdf
- เอมวิภา กิติมา. (2558). **ความรับผิดชอบทางอาญา กรณีการกระทำความผิดต่อศพ**. นิติศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Amnesty International Thailand. (2561). **สิทธิมนุษยชนคืออะไร?**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/62/>. (2563, 29 พฤษภาคม)

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

การหยา: ศึกษาเปรียบเทียบตามกฎหมายไทยและกฎหมายสวิตเซอร์แลนด์

DIVORCE : STUDY AND COMPARISON OF LEGAL DIVORCE
IN THAILAND AND SWITZERLANDจรรยาลักษณ์ โพธิ์ศรี¹ และ กมลวรรณ อยู่วัฒน์²
Janyalak Posri¹ and Kamonwan Yoowattana²¹หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440007@ssru.ac.th²หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล Kamonwan.yo@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันในประเทศไทยนั้นเห็นว่าการหย่าร้างเป็นสิทธิที่มีความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคล จึงทำให้มีการออกกฎหมายในเรื่องการหย่าด้วยความยินยอม ที่สามารถไปจดทะเบียนหย่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้โดยง่าย และการบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องหย่าไว้ แต่ในต่างประเทศนั้นมีแนวคิดที่เคร่งครัด เนื่องจากมีพันธะสัญญาในทางศาสนา แต่ก็ได้มีการผ่อนคลายนลง อีกทั้งเห็นว่าการหย่านั้นไม่ได้จบลงที่ชายและหญิงขาดจากการเป็นสามีภริยากัน แต่อาจส่งผลกระทบต่อบุตร หรือการเงินของอีกฝ่าย อย่างไรก็ตามก็ถึงมีการผ่อนคลายนในเรื่องการหย่ามากขึ้น แต่กฎหมายแพ่งสวิตเซอร์แลนด์นั้นก็ได้มีการบัญญัติให้การหย่าต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อนเสมอ เพื่อให้มีการถ่วงดุลเหตุแห่งการหย่า และได้มีการไกล่เกลี่ยระหว่างคู่สมรส เพื่อคงความเป็นสถาบันครอบครัวไว้ให้มากที่สุด ซึ่งประเทศไทยนั้นมุ่งที่จะให้เสรีภาพแก่ตัวบุคคล จึงเป็นการส่งผลให้สถาบันครอบครัวในประเทศไทยถดถอยลง เนื่องจากการหย่าในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง บทความวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการหย่าตามกฎหมายไทย และกฎหมายสวิตเซอร์แลนด์ โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ ตำรา บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมาย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อเสนอแนะแนวทางที่จะทำให้การหย่าลดลง

ผลการวิจัยพบว่าเหตุการณ์หย่าตามกฎหมายไทย กับ กฎหมายสวิตเซอร์แลนด์ มีมูลเหตุในการสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่า 2 ประการที่เหมือนกัน คือ การหย่าด้วยความยินยอม และการหย่าโดยอาศัยเหตุฟ้องหย่า แต่จะมีลักษณะต่างกันตรงที่ ตามกฎหมายของสวิตเซอร์แลนด์ ได้มีการกำหนดให้การหย่าทั้ง 2 ประการต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อนเสมอ ซึ่งหลักการนี้ไม่ได้ถูกบังคับใช้ตามกฎหมายไทย

คำสำคัญ

การหย่า คู่สมรส การหย่าโดยอาศัยเหตุฟ้องหย่า

ABSTRACT

In Thailand, it can be seen that divorce is a fundamental right of individuals. Currently, it is easy to terminate the marriage by mutual consent in front of the court officer. Whereas, in many countries, there might be some religious convictions against divorce, while some grant the right to divorce to their citizens. The divorce mentioned might not end up with marriage termination but it probably affects the children or finance of a man or a woman. Switzerland is one of those countries that grant the right to divorce to their citizens. However, Swiss spouse needs to submit a petition to the court to explain the grounds for the divorce. This is because the court aims to help reconcile with the husband and wife. This is hoped to maintain family units as much as possible. In contrast, Thai people focus on individual right so a number of spouses have increasingly divorced. This has affected the declination of Thai family unit. This research article; therefore, aims to compare Thai law and Swiss law related to divorce. This study was the documentary research employing various sources including books, textbooks, articles, researches, theses, dissertations, law provisions, electronic books, online newspapers, and information from the internet to suggest ways to reduce divorce rates.

The findings of this study showed that there were two types of divorce under Thai law and Swiss law, which are mutual-consent divorce and the ground for divorce. However, due to Swiss law, spouses who need to divorce related to two types of divorce have to first submit a petition to the court. The procedure mentioned have not been applied in Thai law.

Keywords

divorce, spouse, contested divorce

ความสำคัญของปัญหา

การมีครอบครัวที่สมบูรณ์ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะหล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองดีของสังคม สถาบันครอบครัวจึงเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญ โดยทั่วไปครอบครัวจะเริ่มต้นมาจากอยู่ร่วมกันของบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ด้วยความสมัครใจของชายและหญิง ไม่ว่าจะอยู่ร่วมกันนั้นจะมีการสมรสหรือไม่ก็ตาม การสมรสจึงเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งในการสร้างครอบครัว โดยเดิมทีนั้นชายและหญิงถือเป็นคนแปลกหน้าต่อกัน ด้วยเหตุว่าอาจไม่ได้เติบโตมาในสังคมเดียวกันจึงอาจมีความต่าง ทั้งในเรื่องพื้นฐานครอบครัว ลักษณะนิสัย เชื้อชาติ ภาษา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ดังนั้นในลักษณะหนึ่งของการอยู่ร่วมกันจึงเป็นการหลอมรวมความเข้าใจ ช่วยเหลือ เกื้อกูล และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งเป็นครอบครัวตามลักษณะสังคมวิทยา และเมื่อการสร้างครอบครัวนั้นเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย สถาบันครอบครัวนั้นก็ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบ

ซึ่งการสมรสนำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาตลอดไปจนกว่าการสมรสนั้นจะสิ้นสุดลง แต่ในบางประเทศประชาชนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ได้มีการรับเอาอิทธิพลของศาสนาที่ว่า การสมรสเป็นการกระทำสัตย์สาบานต่อหน้าพระผู้เป็นเจ้า จึงไม่ยอมให้มีการเลิกจากการสมรส (Indissoluble) และได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ทั้งนี้โดยถือว่าพระผู้เป็นเจ้าได้นำมารวมกันไว้แล้วจะแยกจากกันอีกไม่ได้ (ประสพสุข บุญเดช, 2562: 351) แต่ในปัจจุบันเงื่อนไขเหล่านี้ได้มีการผ่อนคลายเป็นมากขึ้น ซึ่งตามกฎหมายไทยโดยทั่วไปการสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วย

ความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน ซึ่งในบางกรณีการหย่าอาจเกิดจากเหตุฟ้องหย่า โดยการหย่าที่เกิดขึ้นด้วยการใช้เหตุฟ้องหย่านั้นในแต่ละประเทศก็จะมีข้อกำหนดเงื่อนไขของเหตุดังกล่าวไว้แตกต่างกันตามพื้นฐาน วัฒนธรรม สังคม และข้อจำกัดของประเทศนั้น ๆ

ปัจจุบันในประเทศไทยมีเหตุที่จะนำมาใช้ในการฟ้องหย่าหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเหตุเนื่องจากความผิดของคู่สมรส หรือเหตุที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำของคู่สมรส อาทิ สามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทริยาหรือสามี เป็นชู้หรือมีชู้ หรือร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจิน การที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติชั่ว ทำร้ายอีกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจ อาจทำให้เกิดความอับอาย ความเสียหายในทางทรัพย์สิน การแยกกันอยู่ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นการหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย หรือการฟ้องหย่า ตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในขณะที่เดียวกันหากพิจารณาตามกฎหมายของประเทศสวีเดน ซึ่งมีการบัญญัติในเรื่องการสมรสและการหย่าไว้ด้วยเช่นเดียวกัน แต่การหย่าตามกฎหมายสวีเดนจะต้องมีการนำเอาเงื่อนไขในการฟ้องคดีต่อศาลมาใช้บังคับร่วมกับการหย่าเสมอไม่ว่าเป็นการหย่าด้วยเหตุใดก็ตาม เนื่องจากการหย่าไม่เพียงส่งผลกระทบต่อคู่สมรส แต่อาจส่งผลกระทบต่อไปถึงบุคคลอื่น ซึ่งอาจทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเดือดร้อนมากขึ้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายเรื่องการหย่าของประเทศสวีเดนนั้นได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของคู่สมรส รวมถึงบุตร และบุคคลในครอบครัว เป็นอย่างมาก เพื่อให้ประชาชนทุกคนคุณภาพชีวิตที่ดี และคงความเป็นสถาบันครอบครัวไว้ให้มากที่สุด แต่ในทางกลับกันจะเห็นได้ว่าในกฎหมายไทยนั้นการหย่าสามารถกระทำได้อย่างง่ายซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถาบันครอบครัวในประเทศไทยลดลง

ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่าการหย่าซึ่งเป็นการสิ้นสุดความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา เป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาเพื่อหาแนวทางอันเหมาะสม มาใช้บังคับให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการหย่าตามกฎหมายไทย และกฎหมายสวีเดน
2. เพื่อเปรียบเทียบการหย่าตามกฎหมายไทย และกฎหมายสวีเดน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่จะทำให้การหย่าลดลง

ทบทวนวรรณกรรม

ในงานการศึกษาเรื่องการศึกษาศึกษาและเปรียบเทียบการหย่าตามกฎหมายของประเทศไทย และ ประเทศสวีเดน ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การหย่าร้างตามกฎหมายไทยตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 และกฎหมายครอบครัวเรื่องการหย่าของประเทศสวีเดน ในเรื่องการสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่าตามกฎหมายไทยและกฎหมายสวีเดน

1. ความหมายของการสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่า

คำว่า “หย่า” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ร้าง, เลิกเป็นผัวเป็นเมียกัน, เลิก, จาก

การหย่า (divorce) ถือเป็นเหตุที่นำไปสู่การสิ้นสุดแห่งการสมรสอันเป็นโคกนาฏกรรมอย่างหนึ่งในการใช้ชีวิตคู่ แต่การหย่าอาจเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งสำหรับบางครอบครัว หรือเป็นการลดความขัดแย้งความรุนแรงที่อาจจะเกิดต่อไปในอนาคต การหย่าจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในสังคม

ปัจจุบันได้ยอมรับการแก้ปัญหาครอบครัวโดยการหย่ามากยิ่งขึ้น จากสถิติของสำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครองที่ปรากฏในปี พ.ศ. 2562 มีการหย่าร้างจำนวน 128,514 คู่ (สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง, 18 กันยายน 2563) ถือเป็นสถิติที่สูงที่สุดในรอบ 10 ปี ซึ่งมีเหตุผลของฝ่ายที่สนับสนุนการหย่า และฝ่ายที่คัดค้านการหย่า

ในส่วนของฝ่ายที่คัดค้านการหย่ามีความเห็นว่า การสมรสนั้นเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญสถาบันหนึ่ง การที่กฎหมายอนุญาตให้มีการหย่าขาดจากกันได้เท่ากับเป็นการอนุญาตให้มีการทำลายสังคมด้วยส่วนหนึ่ง สังคมจะยืนหยัดอยู่ได้ก็แต่บนฐานแห่งการสมรสที่มั่นคง แต่เมื่อการสมรสเป็นเรื่องไม่จริงจึงเสียแล้ว ฐานของสังคมก็จะมีอีกต่อไป การหย่าจึงเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายก่อให้เกิดความเสียหายส่วนบุคคลต่อครอบครัว และต่อประเทศชาติ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล ได้แก่ ผลร้ายที่กระทบต่อสมาชิกในครอบครัว เช่น ทำให้ฝ่ายหญิงตกอยู่ในฐานะเดือนร้อนทางการเงิน บุตรถูกทอดทิ้งโดยพ่อแม่ที่หย่าขาดจากกันมักจะเป็นเด็กที่มีปัญหา และการทำลายความมั่นคงของครอบครัวและประเทศชาติ ซึ่งเป็นการทำลายศีลธรรมอันดีของประเทศโดยส่วนรวม

ขณะเดียวกันเหตุผลของฝ่ายที่สนับสนุนการหย่า ในปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในข้อ 16 ด้รับรองว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันในการหย่าขาดจากการสมรส” (สิทธิมนุษยชน, 18 กันยายน 2563) การไม่อนุญาตให้ชายและหญิงมีการหย่ากันได้ตามกฎหมายเป็นการทำลายเสรีภาพส่วนบุคคลของมนุษย์ ที่มีสิทธิที่จะไม่อยู่ร่วมกับบุคคลที่ตนเองไม่มีความรักใคร่อีกต่อไป การไม่อนุญาตเช่นนี้เท่ากับบังคับให้ชายหญิงคู่นั้นจมปลักอยู่ในความทุกข์ตลอดเวลา และสภาพแบบนี้บางครั้งต้องจบลงด้วยการฆาตกรรมโดยการฆ่าตัวตาย

สำหรับข้ออ้างที่ว่า การหย่าก่อให้เกิดผลร้ายแก่สังคมนั้นก็ไม่เป็นจริง การหย่าเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาความล้มเหลวของการสมรส ชายหญิงที่จะหย่ากันไม่ได้ตัดสินใจหย่าเมื่อมีเหตุกระทบกระทั่งกันเพียงเล็กน้อย แต่จะหย่ากันต่อเมื่อมีเหตุร้ายแรงจริง ๆ ถึงขนาดอยู่ร่วมกันต่อไปอีกไม่ได้ การหย่าไม่ได้เป็นการทำลายความมั่นคงของครอบครัว แท้จริงความมั่นคงที่ว่านั้นได้ถูกทำลายโดยความแตกร้างของคู่สมรสอยู่ก่อนแล้ว การไม่อนุญาตให้หย่าร้างกันได้ต่างหากที่ก่อให้เกิดการคับข้อง อันเป็นการทำให้คุณค่าของการสมรสตกต่ำลง (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2562: 273) แม้ว่าเหตุผลของฝ่ายที่คัดค้านการหย่าจะมีน้ำหนักไม่น้อย แต่การหย่าก็ได้รับการยอมรับในเกือบทุกประเทศในโลกแล้ว สำหรับกฎหมายไทยเรานั้นปัญหาเกี่ยวกับการจะให้มีการหย่าหรือไม่นั้นไม่เคยเป็นข้อถกเถียงหรือสร้างจุดขัดแย้งทางความคิดแต่อย่างใด

2. การหย่าตามกฎหมายไทย

การสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่าเป็นเหตุให้การสมรสสิ้นสุดลงอีกประการหนึ่งนอกจากการตายและการเพิกถอนการสมรส มาตรา 1514 วรรค 1 บัญญัติว่า “การหย่านั้นจะทำได้แต่โดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายหรือโดยคำพิพากษาของศาล” ดังนั้นการหย่าจึงมี 2 อย่างคือ หย่าโดยความยินยอม และ หย่าโดยคำพิพากษาของศาล

2.1 การหย่าโดยความยินยอม

การหย่าโดยความยินยอมของฝ่ายนั้นสามักริยาต้องยินยอมหย่าขาดจากกัน โดยทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่อรับรองอย่างน้อยสองคนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1514 เหตุที่กฎหมายบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือและมีพยานลงลายมือชื่อสองคน เพื่อเป็นการแน่นอนว่าสามักริยาได้ตั้งใจจริง ๆ

ซึ่งหนังสือหย่าจะทำที่ไหนก็ได้ นอกจากนี้หนังสือหย่าจะต้องทำในรูปแบบอย่างไรกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ แต่ข้อสำคัญจะต้องมีข้อความให้อ่านเข้าใจได้ว่าทั้งสองฝ่ายยอมหย่ากันเด็ดขาดตามมาตรา 1514 วรรคสอง กล่าวถึงการที่พยานอย่างน้อย 2 คนจะต้องลงลายมือชื่อในหนังสือหย่า แต่ไม่ได้กล่าวถึงตัวคู่หย่าเองว่าต้องลงลายมือชื่อหรือไม่อย่างไร (วิระดา สมสวัสดิ์, 2546: 167) ในเรื่องนี้จะเห็นว่าหนังสือหย่าอยู่นั้นอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 9 ที่จะ

เข้าให้คู่หย่านั้นลงลายมือชื่อในหนังสือหย่าด้วย มิฉะนั้นก็เป็นหนังสือหย่าไม่ได้ แต่เมื่อเป็นหนังสือหย่าลงลายมือชื่อคู่หย่าและพยานถูกต้องแล้ว แม้จะทำให้รูปคำร้องไปยื่นต่อนายอำเภอมีข้อความบรรยายถึงการอย่างก็ใช้ได้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์เมื่อได้จดทะเบียนการหย่าตามมาตรา 1515 เหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นเช่นนี้เนื่องจากหากไม่จดทะเบียนการหย่าก็ไม่มียะไรจะลบทะเบียนสมรสที่จัดไว้แต่เดิม

อย่างไรก็ตามการจดทะเบียนการหย่าตามมาตรา 1515 นี้ ใช้บังคับเฉพาะการสมรสที่ได้จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 เท่านั้น ดังนั้นสำหรับชายหญิงที่เป็นสามีภริยากันมาก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน เมื่อจะหย่ากันด้วยความยินยอม จะทำหนังสือหย่ากันตามมาตรา 1514 วรรคสอง เท่านั้นก็เพียงพอแล้วไม่ต้องจดทะเบียนการหย่าอีก

ซึ่งการจดทะเบียนหย่าโดยการแสดงเจตนาลงด้วยการสมรู้กับคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งยอมเป็นโมฆะตามมาตรา 155 เช่น สามีภริยาจดทะเบียนหย่ากัน แต่ยังคงอยู่ร่วมเรือนเดียวกัน และร่วมกันสร้างบ้านใหม่อีกหนึ่งหลัง ปรับปรุงที่ดินเป็นนา ขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกต้นไม้และทั้งคู่ต่างไม่มีคู่ครองใหม่ การจดทะเบียนหย่าจึงบังคับกันไม่ได้ตามมาตรา 155 ทั้งคู่จึงยังเป็นสามีภริยากันตลอดมา ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2898/2525

2.2 การหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

เมื่อสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้องขอหย่า ในการฟ้องคดีคู่สมรสต้องอาศัยเหตุหย่าเหตุใดเหตุหนึ่งหรือหลายเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1516 จะอาศัยเหตุอื่นนอกเหนือจากนี้มาเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้ นอกจากนี้ คดีฟ้องหย่าโดยอ้างเหตุตามกฎหมายหากจำเลยปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำการดังที่โจทก์อ้างขอให้ยกฟ้องนั้น จำเลยจะฟ้องแย้งว่าถ้าศาลพิพากษาให้หย่าก็ขอให้แบ่งสินสมรสด้วยไม่ได้ เพราะเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไข ศาลชอบที่จะไม่รับฟ้องแย้ง

เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา 1516 กฎหมายได้แยกแยะไว้อย่างละเอียดตั้งแต่เหตุที่ถือว่าเป็นการที่ร้ายแรงที่สุดคือการที่สามีมีภริยาน้อย ภริยามีชู้ การทำร้ายหรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ เรื่อยไปจนถึงการประพฤตินอกใจโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งนับว่าเป็นการสะทอนใจที่จะปรับใช้กฎหมายให้ตรงกับเรื่องได้เต็มที่ กล่าวคือ เมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งคบชู้ ประพฤติไม่ดีจนอีกฝ่ายหนึ่งได้รับความอับอาย ถูกเกลียดชังหรือเดือดร้อนเสียหาย ทำร้ายร่างกายหรือจิตใจอีกฝ่ายหนึ่ง จงใจทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไป สมครใจแยกกันอยู่เพราะอยู่ด้วยกันไม่ได้อย่างปกติสุข ถูกจำคุกเกิน 1 ปี สาบสูญ ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง วิกลจริต ผิดกษัตริย์ เป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง และเสียสมรรถภาพทางเพศ กรณีเหล่านี้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งยกขึ้นเป็นเหตุฟ้องต่อศาล ให้ศาลพิพากษาให้หย่าขาดจากกันได้ (คดีฟ้องหย่าถือเป็นคดีครอบครัว จึงต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว)

แม้จะมีสิทธิฟ้องหย่าเกิดขึ้น แต่ในบางกรณีคู่สมรสฝ่ายที่มีสิทธิฟ้องหย่าก็ไม่สามารถที่จะฟ้องคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิพากษาให้หย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากันได้ ซ้อยกเว้นได้เหตุหย่าดังกล่าวมี 4 ประการ คือ

2.2.1 การยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจของฝ่ายที่มีสิทธิฟ้องหย่าตามมาตรา 1517

2.2.2 การกระทำของฝ่ายที่มีสิทธิฟ้องหย่าเป็นเหตุให้เกิดเหตุหย่านั้น เช่น ภริยาโกรธที่สามีคบชู้ จึงใช้มีดตัดอวัยวะเพศของฝ่ายชาย เช่นนี้ภริยาจะฟ้องหย่าสามีโดยอ้างว่าสภาพร่างกายของสามีไม่สามารถร่วมประเวณีได้ตลอดกาลไม่ได้

2.2.3 เหตุหย่าเป็นเหตุเล็กน้อย เช่น สามีเป็นคนใจดีจึงขับรถไปส่งเพื่อนที่บ้านเสมอ ภริยาจึงให้สามีทำทัณฑ์บนไว้กับภริยาว่าจะไม่ให้บุคคลอื่นนั่งรถยนต์ไปด้วยอีก ต่อมาสามีได้รับหญิงตั้งครรภ์ซึ่งเจ็บท้องจะคลอดลูกขึ้นรถเพื่อพาไปส่งโรงพยาบาล เช่นนี้จะเห็นได้ว่าความประพฤตินอกใจของสามีเป็นเหตุเพียงเล็กน้อย แม้จะมีการผิดทัณฑ์บนศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าขาดจากกันได้

2.2.4 ฝ่ายที่มีสิทธิฟ้องหย่าได้ให้อภัยแล้ว ตามมาตรา 1518 เช่น สามีคบชู้แล้วภริยาจับได้แต่ก็ไม่ได้ให้อภัยกันเนื่องจากการทำผิดครั้งแรกและเห็นแก่บุตร ต่อมาภายหลังภริยารู้สึกโกรธในเรื่องที่สามีคบชู้จึงฟ้องหย่า เช่นนี้ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากได้มีการให้อภัยกันมาก่อนแล้ว

3. การหย่าตามกฎหมายสวิสเซอร์แลนด์

การหย่าตามกฎหมายของประเทศสวิสเซอร์แลนด์นั้น จะต้องดำเนินการผ่านกระบวนการทางศาล โดยคู่สมรสจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง ในเขตที่พักอาศัยของหญิงหรือชาย ศาลจะรับคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษา ให้เกิดความยุติธรรมแก่ทั้งสองฝ่ายเพราะเมื่อหย่าขาดจากกันแล้ว ทั้งสองฝ่ายควรจะมีความเป็นอยู่ที่ไม่แตกต่างจากเดิมมากนัก โดยสามารถแบ่งแยกเป็น 2 ประเภท

3.1 การหย่าร้างโดยความยินยอมร่วมกัน

รูปแบบการหย่าซึ่งง่ายที่สุด คือ การที่ทั้งสองฝ่ายพร้อมใจกันยื่นคำร้องและหนังสือสัญญาการหย่าต่อศาล และการยื่นเรื่องนั้น ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแจ้งเหตุผลของการหย่า ในสัญญาการหย่าจะมีข้อตกลงต่าง ๆ เช่นเดียวกับในสัญญาแยกอยู่ เช่น ค่าเลี้ยงดูที่พ่อกาตัยการแบ่งทรัพย์สิน สิทธิดูแลและอำนาจปกครองบุตร และค่าธรรมเนียมศาล ในกรณีนี้ทั้งสองฝ่ายยินยอมพร้อมใจกันหย่า และไม่มีกรณีพิพาทเรื่องการแบ่งทรัพย์สินหรืออำนาจปกครองบุตร การหย่าจะใช้เวลาดำเนินการประมาณ 2 เดือน หรืออาจมากกว่านั้นในบางกรณี ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายแพ่งสวิสเซอร์แลนด์มาตรา 111 (Swiss Civil Code, Art 111) และ 112 (Swiss Civil Code, Art. 112)

เมื่อการอยู่ด้วยกันของคู่สมรสไม่ได้มาจากความสมัครใจ จึงถือเป็นเหตุแห่งการหย่าร้าง จึงเป็นเพียงหนึ่งในวัตถุประสงค์หลายประการขององค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับ มาตรา 111 และ 112 ในความเป็นจริงจะต้องมีการพิสูจน์การยุติความสัมพันธ์ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ หลังจากการยื่นขอหย่าร้างร่วมกันโดยปฏิบัติตามขั้นตอนบังคับตามที่กำหนดภายใต้กฎหมาย กล่าวคือเป็นลักษณะที่เป็นทางการในแง่ของระเบียบขั้นตอน อย่างไรก็ตามเจตนาและวัตถุประสงค์ทั้งหมด เป็นการหย่าร้างโดยความยินยอมภายใต้กรอบของการขอหย่าร่วมกัน คู่สมรสทั้งสองจำเป็นต้องยื่นขอหย่าร้างด้วยกัน

เนื่องจากกฎหมายถูกอ้างว่าเป็นพื้นฐานของการหย่าร้าง จึงมีความแตกต่างในการดำเนินการทางคดี หากมีการยื่นคำร้องขอหย่าร่วมกันโดยมีข้อตกลงที่ครอบคลุมเกี่ยวกับผลกระทบต่อฐานะของอีกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องซึ่งทั้งสองฝ่ายอาจจัดการ ตามมาตรา 111 ขั้นตอนโดยปกติจะใช้รูปแบบการพิจารณาคดีร่วมและแยกกับคู่สมรสกำหนดระยะเวลาสองเดือนสำหรับการพิจารณา

3.1.2 วิธีการหย่าร้างโดยความยินยอมร่วมกัน

- (1) จำเป็นต้องยื่นคำร้องเป็นลายลักษณ์อักษร
 - (2) ต้องยื่นคำร้องร่วมกัน
 - (3) คู่ความจะต้องปรากฏตัวต่อหน้าศาลอย่างน้อยหนึ่งครั้งเพื่อพิจารณาคดี
- อย่างไรก็ตามศาลอาจสั่งให้มีการพิจารณาคดีครั้งที่สอง

อย่างไรก็ตามการหย่าร้างจากการสมัครใจร่วมกันก็เป็นไปได้เช่นกันแม้ว่าจะไม่มีก็ตาม เมื่อคู่สมรสมีข้อตกลงร่วมกันในส่วนหนึ่งของผลที่ตามมาของการหย่าร้าง (R.Reusser & H. Hausheer, 20 กันยายน 2563) กล่าวคือคู่สมรสอาจร่วมกันขอหย่าร้างและระบุว่าศาลควรมีคำพิพากษาเกี่ยวกับผลที่ตามมาซึ่งไม่อยู่ในข้อตกลง มาตรา 112

3.2 การหย่าร้างโดยอาศัยเหตุฟ้องหย่า

เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอมหย่า จึงต้องมีการฟ้องหย่า หลังจากทั้งคู่สมรสแยกกันอยู่ครบ 2 ปี ตามกฎหมายแล้ว สามารถยื่นฟ้องหย่าได้โดยที่คู่กรณีไม่มีสิทธิคัดค้าน โดยที่ศาลจะพิจารณาและให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย ตามความเหมาะสม

ข้อยกเว้น การฟ้องหย่าก่อนครบกำหนดการแยกอยู่ 2 ปี สามารถกระทำได้ ในกรณีที่มีเหตุทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา เช่น การเสี่ยงต่อความปลอดภัยของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (Swiss Civil Code, Art. 114) ดังนี้

3.2.1 การสมรสอาจยื่นคำร้องขอหย่าได้หากในขณะที่มีการยื่นคำร้องหรือในขณะที่คำร้องขอหย่าถูกแทนที่ด้วยคำร้องการหย่า คู่สมรสได้อยู่ห่างกันเป็นเวลาอย่างน้อยสองปี

3.2.2 ก่อนครบกำหนดระยะเวลาสองปีคู่สมรสอาจยื่นคำร้องขอหย่าร้างได้ หากการสมรสถูกทำลายลงอย่างไม่สามารถแก้ไขได้ อาจเป็นการทำผิดร้ายแรงอย่างมากของคู่สมรสอีกฝ่าย หรือการที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสบอุบัติเหตุเป็นอันตรายต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมากจนไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้อีกต่อไป (H. Hausheer, 20 กันยายน 2563)

ซึ่งหากคู่สมรสยื่นขอหย่าร้างหลังจากที่แยกกันอยู่ และคู่สมรสอีกฝ่ายยินยอมโดยชัดแจ้ง หรือยื่นคำร้องโต้แย้งข้อกำหนดเกี่ยวกับการหย่าร้างโดยความยินยอมร่วมกัน จะมีผลบังคับใช้ตามนั้น หากคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องขอหย่าโดยอ้างเหตุที่อยู่ห่างกัน ก็สามารถกระทำได้ แต่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งด้วย แต่ตามกฎหมายแล้วนั้นคู่สมรสต้องแยกกันอยู่ระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี

แต่กรณีที่เป็นเหตุให้ชีวิตการสมรสนั้นไม่ราบรื่น หรือเป็นเหตุให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งทุกข์ใจโดยที่ไม่อาจแก้ไขให้ความสัมพันธ์กลับมามีชีวิตได้ ก่อนครบกำหนดระยะเวลาสองปีคู่สมรสอาจยื่นคำร้องขอหย่าร้างได้ ตามมาตรา 115 เช่น การละเมิดสิทธิของคู่สมรสอีกฝ่ายด้วยการทำร้ายร่างกายคู่สมรสจนทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ ร่างกาย การอยู่ร่วมกันกลายเป็นเรื่องที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพจิต ซึ่งมุมมองวัตถุประสงค์เพื่อให้การหย่าร้างยังสนองผลประโยชน์ของเด็ก ๆ ที่เกี่ยวข้อง การร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่สมรส ถือเป็นสิ่งที่ร้ายแรงอย่างมาก ไม่ว่าจะกระทำเป็นครั้งคราวก็ตาม ถือเป็นเรื่องที่สามารถอ้างเป็นเหตุฟ้องหย่าได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ ตำรา บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมาย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์เหตุการณ์หย่าตามกฎหมายไทย กับ กฎหมายสวิตเซอร์แลนด์ มีมูลเหตุในการสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่า 2 ประการที่เหมือนกัน คือ การหย่าด้วยความยินยอม และการหย่าโดยอาศัยเหตุฟ้องหย่า แต่จะมีลักษณะต่างกันตรงที่ ตามกฎหมายของสวิตเซอร์แลนด์ ได้มีการกำหนดให้การหย่าทั้ง 2 ประการ ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อนเสมอ ซึ่งหลักการนี้ไม่ได้ถูกบังคับใช้ตามกฎหมายไทย ซึ่งการหย่าโดยอาศัยเหตุฟ้องหย่าตามกฎหมายไทยจะต้องเป็นเหตุที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยเหตุดังกล่าวนั้นอาจเป็นเหตุที่เกิดขึ้นจากความประพฤติของตัวบุคคลซึ่งเป็นคู่สมรส เช่น กรณีที่คู่สมรสนั้นประพฤติชั่ว คบชู้ หรืออยู่กินร่วมกันฉันท์สามีภรรยากับบุคคลอื่น หรือทำการปฏิบัติต่อการเป็นสามีภรรยาอย่างร้ายแรง หรือ เหตุที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากความประพฤติแต่เป็นความบกพร่องของคู่สมรส เช่น วิกลจริต เป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง หรือมีสภาพร่างกายที่ทำให้สามีหรือภริยานั้นไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาลก็ได้

ขณะที่กฎหมายสวิตเซอร์แลนด์ นั้นแม้เป็นเหตุเล็กน้อย แต่หากเป็นเรื่องที่อาจส่งผลถึงความสัมพันธ์ หรือ อาจส่งผลร้ายในอนาคต หรือทำให้เกิดความไม่สบายใจในปัจจุบันก็สามารถอ้างเป็นเหตุฟ้องหย่าได้ หากเหตุดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในอนาคต ทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงกันด้วยความสมัครใจ และยื่นคำร้องต่อศาลขอหย่าด้วยความยินยอมได้

การร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่มีใช้คู่สมรสของตน ตามกฎหมายไทยนั้นใช้คำว่า “ร่วมประเวณีกับผู้อื่นเป็นอาจิดน” ซึ่งหมายถึงว่า ต้องมีการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนอยู่เสมอ ๆ มิใช่ชั่วคราวชั่วคราว จึงจะอ้างเป็นเหตุฟ้องหย่าได้ แต่ตามกฎหมายสวีเดนและแลนด์นั้นการร่วมประเวณีกับผู้อื่นที่มีใช้คู่สมรสของตน ถือเป็นเรื่องที่ร้ายแรง แม้จะกระทำเป็นครั้งคราว ก็ถือเป็นเรื่องที่น่าเป็นเหตุฟ้องหย่าได้

อย่างไรก็ดีสำหรับเหตุฟ้องหย่าเนื่องจากการละทิ้งร้างตามกฎหมายไทยนั้น ถ้าคู่สมรสจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกิน 1 ปี อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ แต่เมื่อพิจารณาตามกฎหมายสวีเดนและแลนด์และการฟ้องหย่าได้อาศัยเหตุดังกล่าวจะต้องปรากฏว่า คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งละทิ้งอีกฝ่ายหนึ่งเป็นระยะเวลา 2 ปี จึงจะสามารถฟ้องหย่าได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายสวีเดนและแลนด์มีการกำหนดระยะเวลาการละทิ้งร้างมากกว่ากฎหมายไทย แต่ถ้าหากคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นขอหย่าร้างหลังจากที่แยกกันอยู่ และหากคู่สมรสอีกฝ่ายยินยอมโดยชัดแจ้ง หรือยื่นคำร้องโต้แย้งข้อกำหนดเกี่ยวกับการหย่าร้างโดยความยินยอมร่วมกัน ก็สามารถกระทำได้

การอภิปรายผลการวิจัย

การสิ้นสุดการสมรสด้วยการหย่านั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมากในสังคมไทย เนื่องจากการหย่าตามกฎหมายไทยนั้นมีการหย่าโดยความยินยอม ด้วยการที่คู่สมรสพากันไปหย่ากับพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยพยาน เท่านั้นก็เป็นอันสิ้นสุดการสมรสได้ ซึ่งง่ายและสะดวกต่อคู่สมรสที่ไม่ประสงค์จะอยู่ร่วมกัน สาเหตุอาจมาจากการผิดใจกันเพียงเล็กน้อย เท่านั้นก็สามารถหย่ากันได้โดยความยินยอม หรือเพียงแต่ต้องการจะหย่าเพื่อประโยชน์ในการทำนิติกรรมบางอย่าง แต่เมื่อหย่าขาดจากกันแล้วก็ยังอยู่ด้วยกันมิได้แยกกันอยู่ หรือเลิกกันจริง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ลักษณะนี้เป็นลักษณะของช่องว่างทางกฎหมายไทยในเรื่องการหย่าโดยความยินยอม เมื่อการหย่าสามารถกระทำได้ง่าย จึงส่งผลให้สถาบันครอบครัวของไทยนั้นเสื่อมถอยลง ขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่าการหย่าตามกฎหมายของประเทศสวีเดนและแลนด์นั้น ถือเป็นเรื่องที่มีรัฐให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการหย่านั้นไม่ได้ส่งผลกระทบต่อคู่สมรสเพียงอย่างเดียว แต่อาจส่งผลกระทบต่อบุตร กฎหมายของประเทศสวีเดนและแลนด์จึงได้มีการบังคับให้การหย่าต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขที่จะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อนเสมอ เพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยกันระหว่างคู่สมรสว่าแท้จริงแล้วนั้นต้องการที่จะหย่าจากกันจริงหรือไม่ เพื่อคงความเป็นสถาบันครอบครัวไว้ให้ได้มากที่สุด

ดังนั้นการหย่าตามกฎหมายไทยนั้นจึงควรมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาไกล่เกลี่ย หรือควรกำหนดเงื่อนไขต่างๆ เพื่อเป็นการกลั่นกรองมูลเหตุของการหย่า อย่างเข้มงวดมากขึ้น เพื่อให้สถิติการหย่าของประเทศไทยนั้นลดลง และคงไว้ซึ่งสถาบันครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีองค์กรอื่น หรือหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการช่วยในการไกล่เกลี่ยมูลเหตุของการหย่า ให้การหย่าลดลงเพื่อคงความเป็นสถาบันครอบครัวไว้ให้มากที่สุด
2. เสนอให้รัฐตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการช่วยในการกลั่นกรองมูลเหตุของการหย่า ทั้งมีการนำระบบการไกล่เกลี่ยมาใช้กับการหย่าในทุกกรณี เพื่อให้สถิติการหย่าร้างลดลง โดยหน่วยงานดังกล่าวอาจอยู่ใต้ความควบคุมดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

- ประสพสุข บุญเดช. (2562). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5. (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา .
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2562). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์ลิเคชั่นส์ จำกัด.
- วิระดา สมสวัสดิ์. (2546). กฎหมายครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- สำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. (2563). รายงานสถิติจำนวนทะเบียนหย่า. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/marry/new/staticDivorce.php>. (2563, 18 กันยายน).
- สิทธิมนุษยชน. (2563). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>. (2563, 18 กันยายน).
- Swiss Civil Code. Divorce and Separation Chapter One: Requirements for Divorce. [Online], Available: <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19070042/202007010000/210.pdf>. (2563, 20 กันยายน).
- Dr. Stephan Wolf. Ground for divorce and maintenance between former spouses. [Online], Available: <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Switzerland-Divorce.pdf>. (2563, 20 กันยายน).
- R.Reusser. (1999). Grounds for divorce and separation. [Online], Available: <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Switzerland-Divorce.pdf>. (2563, 20 กันยายน)
- H. Hausheer. (1999). The main changes in the new divorce law. [Online], Available: <http://ceflonline.net/wp-content/uploads/Switzerland-Divorce.pdf>. (2563, 20 กันยายน).

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิด
โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

LEGAL ISSUES RELATED TO FEMALE EMPLOYEE LEAVE FOR CHILDBIRTH
BORN USING ASSISTED REPRODUCTIVE TECHNOLOGY

จริยา ชันทอง¹ และ ณธสร เอื้อการณ์²

Chariya Khanthong¹ and Natasorn Auekarn²

¹ หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440089@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล natasorn.au@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ว่าด้วยเรื่องการลาเพื่อคลอดบุตรนั้นมิได้ให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนว่าการลาเพื่อคลอดบุตรนั้นเป็นเพียงเฉพาะกรณีของการที่ลูกจ้างหญิงนั้นได้ตั้งครรภ์เองหรือไม่ ด้วยปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มีการพัฒนาตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในด้านการแก้ปัญหาภาวะการมีบุตรยากนั้นพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 เพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์และเป็นการกำหนดเงื่อนไขการให้กระทำการตั้งครรภ์ด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่วิธีธรรมชาติ แต่ทั้งนี้การลาคคลอดตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานนั้นไม่สัมพันธ์กับกรณีการที่ลูกจ้างหญิงจะสามารถลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดจากการให้บุคคลอื่นตั้งครรภ์แทน เป็นเหตุให้ลูกจ้างหญิงที่ประสงค์จะมีบุตรโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์นั้นไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน และได้พบว่าปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้มีการรองรับถึงกรณีสิทธิของลูกจ้างหญิงที่จะลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ในกรณีของการตั้งครรภ์แทน โดยผู้ศึกษาจึงเห็นว่าสมควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายแรงงานในกรณีสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างหญิงที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ เพื่อให้ลูกจ้างหญิงหรือมารดาของเด็กนั้นได้รับความคุ้มครองในสิทธิที่ควรจะได้รับในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรตามกฎหมายแรงงาน

คำสำคัญ

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558
ลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร ลูกจ้างหญิง

ABSTRACT

The Labor Protection Act, 1998 does not explain the meaning of maternity leave explicitly, which is causing the question of whether or not maternity leave is merely the case of the female employee who carries her baby by herself. With current scientific advances evolving, human needs for solving the problem of infertility are developing rapidly. The establishment of Protection of a Child Born by Medically Assisted Reproductive Technology Act, B.C. 2015 to ensure that the law is in line with the advancement of medical science and to define conditions for the act of conceiving by various methods, which are non-natural methods. However, the maternity leaves as provided in the Labor Protection Act does not correlate with the case where a female employee who wishes to have a child using surrogacy method, which causing them to be unable to take parental leave to raise and care for their babies after birth as this right of these group of female employee is not covered by the labor law. It is found that at present, Thailand has not yet accepted the case of female employees who are taking maternity leave in the case of surrogacy. Therefore, this article will suggest that in this regard, the labor protection law should be revised and amended to protect this right of female employees who wish to have a child by using the assisted reproductive technology.

Keywords

Protection of a Child Born by Medically Assisted Reproductive Technology Act, B.C. 2015, Parental leave, Female employees

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในด้านเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์สามารถแก้ไข ปัญหาภาวะการมีบุตรยากของคู่สมรส โดยหนึ่งในกรรมวิธีนั้นคือการรับตั้งครรภ์แทนหรือการอุ้มบุญ เป็นวิธีการ บำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยากของคู่สมรสที่ไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ ซึ่งอาจเกิดได้หลายสาเหตุ เช่นร่างกายของฝ่าย หญิงซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับมดลูก หญิงนั้นได้รับการผ่าตัดมดลูกออก หญิงไม่สามารถตั้งครรภ์ได้หรือหากตั้งครรภ์จะ ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเอง เช่น กรณีผู้ป่วยโรคหัวใจอย่างรุนแรง หรือผู้ที่มีบุตรยากและได้ลองใช้วิธีอื่นแล้วแต่ยังไม่ ได้ผล (อุ้มบุญทางเลือกคนมีลูกยาก, ม.ป.ป.: ออนไลน์) อย่างไรก็ตามการอุ้มบุญนั้นแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ “1. อุ้มบุญแท้ คือ การใช้น้ำเชื้อของฝ่ายชายของคู่ที่ประสงค์จะมีบุตร ผสมกับไข่ของแม่ผู้อุ้มบุญ และฉีดฝังในมดลูก ของคุณแม่อุ้มบุญ ซึ่งคุณแม่อุ้มบุญแท้คือผู้ที่ให้ทั้งไข่และมดลูก” (วิลาสิณี สิทธิโสภณ, 2 ตุลาคม, 2563) 2. อุ้มบุญ เทียม คือการใช้น้ำเชื้อและไข่จากคู่สามีภรรยาที่ขอด้วยกฎหมายต้องการจะมีบุตรซึ่งเป็นผู้พ่อแม่ที่แท้จริง แล้วจึงฝาก ไข่ที่รับการผสมเรียบร้อยแล้วเข้าไปในตัวของคุณแม่อุ้มบุญ ที่รับตั้งครรภ์แทน และการอุ้มบุญเทียมนี้เป็นทางเลือกที่ ได้รับความนิยมนมากกว่าการอุ้มบุญแท้ (วิลาสิณี สิทธิโสภณ, 2 ตุลาคม, 2563) ซึ่งเด็กที่เกิดจากการอุ้มบุญนั้นจะ ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายที่ว่าด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญ พันธ์ทางการแพทย์ จะทำให้เด็กนั้นเป็นบุตรโดยขอด้วยกฎหมายของสามีภรรยาที่ขอด้วยกฎหมายที่ต้องการให้มี การตั้งครรภ์แทนเกิดขึ้น ตามมาตรา 29 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธ์

ทางการแพทย์ ดังนี้เด็กที่คลอดมาจากการตั้งครรภ์แทนหรืออุ้มบุญจะต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงจากบิดามารดา โดยแท้จริงและให้การศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 ภายหลังจากเด็กนั้นคลอด แต่อย่างไรก็ดีหญิงซึ่งเป็นมารดาของเด็กนั้นเองอาจอยู่ในฐานะของลูกจ้าง ซึ่งทำงานสถานประกอบกิจการต่าง ๆ โดยมีนายจ้างเป็นผู้ควบคุมการทำงานตามสัญญาจ้างแรงงาน ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และแม้ตามพระราชบัญญัตินี้จะให้ลูกจ้างหญิงนั้นมีสิทธิในการลาคลอดบุตรได้ ตามมาตรา 41 “ให้ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์มีสิทธิลาเพื่อคลอดบุตรครั้งหนึ่งไม่เกินเก้าสิบแปดวัน วันลาเพื่อคลอดบุตรตามมาตรานี้ให้หมายความรวมถึงวันลาเพื่อตรวจครรภ์ก่อนคลอดบุตรด้วย” (พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พุทธศักราช 2541. 2541: 11)

และแม้ประเทศไทยจะได้มีประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ ที่ให้ข้าราชการมีสิทธิลาปฏิบัติงานส่วนตัวเพื่อเลี้ยงดูบุตรต่อเนื่องจากการคลอดบุตรได้อีกไม่เกิน 150 วันทำการ โดยไม่ได้รับค่าจ้าง แต่จะเห็นได้ว่ามิได้กล่าวถึงในกรณีที่ลูกจ้างหญิงภาคเอกชนซึ่งได้ลาเพื่ออุปการะเลี้ยงดูบุตรของตนที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน

เหตุนี้เองจึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาในกรณีของการอุ้มบุญเทียมเพื่อให้มารดาซึ่งเป็นลูกจ้างหญิงในภาคเอกชนที่ไม่สามารถตั้งครรภ์ด้วยตนเองได้นั้นมีสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของตนที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เพื่อประโยชน์จากการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากฎหมายของประเทศไทยว่าด้วยสิทธิการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ของกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการค้นคว้าการให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างหญิงในการเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างหญิงที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร ความคุ้มครองลูกจ้างหญิงในระหว่างการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พระราชบัญญัติประกันสังคม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดา ฉบับที่ 183 ค.ศ. 2000 รายงานวิจัย บทความ

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้ศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างหญิงที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ภายหลังที่บุตรนั้นคลอด ดังต่อไปนี้

1. กฎหมายของประเทศไทยว่าด้วยสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างหญิงที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ หรือ International Labour Organization (ILO) มีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้ “1. เพื่อส่งเสริมให้มาตรฐานต่าง ๆ ตลอดจนหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานบรรลุผล 2. เพื่อเพิ่มโอกาสให้หญิงและชายมีงานและรายได้ที่เหมาะสม 3. เพื่อให้ทุกคนได้รับการคุ้มครองทางสังคม 4. เพื่อส่งเสริมกระบวนการไตรภาคีและการเจรจาทางสังคม โดยประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งในประเทศสมาชิกของ ILO” (ILO คืออะไร ILO ทำอะไร, ม.ป.ป.: ออนไลน์) ทั้งนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้มีอนุสัญญาฉบับที่ 183 ว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดา ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้ได้คำนึงถึงสภาพของแรงงานหญิงและความจำเป็นในการให้ความคุ้มครองต่อการตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของรัฐบาลและสังคม (อนุสัญญาฉบับที่ 183 ว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดา ค.ศ.2000 (พ.ศ. 2543), 2543: 1) อย่างไรก็ตามประเทศไทยจะไม่ได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีกับอนุสัญญาฉบับดังกล่าว แต่ก็ได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ที่นำอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดานั้นมาปรับใช้และบัญญัติไว้ด้วย เช่น ในเรื่องการคุ้มครองการมีงานทำและไม่เลือกปฏิบัติ โดยในอนุสัญญาฉบับที่ 183 ว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดานั้นบัญญัติไว้ในมาตรา 8 ซึ่งเป็นข้อบังคับที่กำหนดว่าห้ามนายจ้างเลิกจ้างหญิงมีครรภ์หรือหญิงที่อยู่ระหว่างการลาคลอดหรือลาเพราะโรคแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์หรือคลอดบุตร ทั้งยังให้หญิงที่ตั้งครรภ์นั้นได้รับประกันสิทธิให้กลับเข้าทำงานในตำแหน่งเดิมและได้รับค่าจ้างเท่ากับก่อนลาคลอด จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับมาตรา 43 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ที่ห้ามให้นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างหญิงที่ได้ตั้งครรภ์ (ศิริรัตน์ ศิริยุสมัย, 2561: 1-2) อีกทั้งอนุสัญญาฉบับที่ 183 นี้ยังได้กำหนดในเรื่องระยะเวลาการลาคลอดไว้ด้วยที่มาตรา 4 ซึ่งสรุปได้ว่าลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาคลอดได้ 14 สัปดาห์ และเพื่อคุ้มครองอนามัยของแม่และบุตร การลาคลอดนี้ต้องรวมถึงระยะเวลาการลาหลังคลอดบุตรจำนวน 6 สัปดาห์ เว้นแต่จะตกลงกับนายจ้างไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้สามารถขยายระยะเวลาก่อนวันกำหนดคลอดได้ ตั้งแต่วันกำหนดคลอดจนถึงคลอดจริง โดยไม่ลดระยะเวลาการลาหลังคลอด (อนุสัญญาฉบับที่ 183 ว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดา ค.ศ.2000 (พ.ศ.2543), 2543: 2) จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการลาคลอดและหลังคลอดนั้นมีความสำคัญต่อแม่และเด็ก องค์การแรงงานระหว่างประเทศจึงได้กำหนดให้รัฐสมาชิกกำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศตนเองด้วย นอกจากนี้สิทธิของมารดานั้นยังได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 48 ได้กล่าวถึงสิทธิของมารดาทั้งก่อนและหลังคลอดบุตรให้ได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560: 47)

และแม้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 จะได้บัญญัติสิทธิของลูกจ้างหญิงซึ่งตั้งครรภ์ในการใช้สิทธิลาคลอดไว้ในมาตรา 41 โดยให้มีสิทธิลาคลอดบุตรครรภ์หนึ่งได้ไม่เกิน 98 วัน (พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541, 2541: 11) ทั้งนี้ลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดนั้นก็มีสิทธิได้รับค่าจ้างตามมาตรา 59 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ซึ่งให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดได้ไม่เกิน 45 วัน (พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541, 2541: 14) โดยทั้งนี้ลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดยังมีสิทธิที่จะได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการลาคลอดบุตรที่ได้รับระบุไว้ในมาตรา 67 “ในกรณีที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเพื่อการลาคลอดบุตร ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการลาคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง เป็นการเหมาจ่ายในอัตราครั้งละร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา 57 เป็นเวลาเก้าสิบวัน” พระราชบัญญัติประกันสังคมอีกด้วย (พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533, 2533: 21)

แต่อย่างไรก็ดีแม้ประเทศไทยจะได้กำหนดให้ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาคลอดและมีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างลาคลอดตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น แต่ก็มิได้มีกฎหมายกำหนดสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างหญิงที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ไว้ เหตุนี้เองทำให้ลูกจ้างหญิงซึ่งมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นลูกจ้างหญิงที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ด้วยวิธีให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนตนนั้นไม่ปรากฏสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน รวมทั้งลูกจ้างหญิงนั้นอาจไม่ได้รับความคุ้มครองจากการมีสิทธิได้รับค่าจ้าง และเงินสงเคราะห์บุตร จะเห็นได้ว่าความคุ้มครองในสิทธิของลูกจ้างหญิงที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์นั้น ส่วนที่สำคัญคือสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรซึ่งเกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ หรือเด็กที่เกิดจากการอุ้มบุญ แม้ว่าลูกจ้างหญิงนั้นจะมีได้ตั้งครรภ์ด้วยตนเอง แต่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 มาตรา 29 กำหนดให้เด็กนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ลูกจ้างหญิงจึงเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็ก และด้วยเหตุนี้ทำให้ลูกจ้างหญิงดังกล่าวมีสิทธิและหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูบุตรของตนตามกฎหมาย ไม่แตกต่างจากรณีของลูกจ้างหญิงซึ่งได้ตั้งครรภ์และคลอดบุตรด้วยตนเอง หรือในฐานะของผู้รับบุตรบุญธรรมที่จะทำให้ลูกจ้างหญิงนั้นเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย

ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 วรรคแรก “บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์” (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, 2468: 6) เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาในการที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามสมควร เริ่มตั้งแต่เวลาที่บุตรนั้นคลอด ตัวอย่างของการอุปการะเลี้ยงดูบุตรในช่วงแรกเกิดนั้นอาจทำได้โดยมารดาของเด็กจะต้องดูแลทางด้านร่างกาย เช่น ในด้านโภชนาการคือ การให้นมแก่บุตร การนอนหลับ การดูแลความสะอาด และการดูแลทางด้านจิตใจคือ การให้ความรัก การอบรม ความอบอุ่น การดูแลทางด้านจิตใจนี้จะส่งผลต่อที่ดีต่อเด็กสืบเนื่องจนเริ่มโตเป็นผู้ใหญ่ (การดูแลทารกแรกเกิด, ม.ป.ป.: ออนไลน์) และเนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดไว้แต่เฉพาะว่าบุตรนั้นจะต้องเป็นบุตรซึ่งหญิงนั้นได้ตั้งครรภ์เอง หากแต่เมื่อเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วก็ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องพึงกระทำต่อบุตรของตนในฐานะมารดาเช่นเดียวกับมารดาที่ได้ตั้งครรภ์และคลอดบุตรนั้นด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ลูกจ้างหญิงซึ่งได้อาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ด้วยการให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนตน แต่ได้ใช้น้ำเชื้อของสามีลูกจ้างหญิงและไข่ของลูกจ้างหญิงนั้นในการผสมและฉีดให้แก่หญิงที่รับตั้งครรภ์ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 มาตรา 29 เด็กที่เกิดนั้นย่อมเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของสามีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์จะมีบุตร หรือสามีของลูกจ้างหญิงและลูกจ้างหญิงนั่นเอง

นอกจากนี้ประเทศไทยได้มีประกาศสำหรับลูกจ้างหญิงในภาครัฐวิสาหกิจ ที่กำหนดให้มีสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้ ตามประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 กำหนดไว้ใน ข้อ 25 วรรคสาม “ลูกจ้างซึ่งเป็นหญิงที่ลาคลอดบุตรตามวรรคหนึ่ง หากประสงค์จะลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรให้มีสิทธิลาต่อเนื่องจากการลาคลอดบุตรได้ไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันทำงาน โดยไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างระหว่างลา” (ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์, 2549: 17)

และยังมีระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 “ข้อ 22 ข้าราชการที่ลาคลอดบุตรตามข้อ18 แล้ว หากประสงค์จะลาอีกส่วนตัวเพื่อเลี้ยงดูบุตร ให้มีสิทธิลาต่อเนื่องจากการลาคลอดบุตรได้ไม่เกิน 150 วันทำการ โดยไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนระหว่างลา” (ระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ.2535, 2539: 6)

จะเห็นได้ว่า สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดถือเป็นอีกหนึ่งสิทธิสำคัญไม่ต่างจากสิทธิในการลาเพื่อคลอดบุตร เหตุนี้เองลูกจ้างหญิงในภาคเอกชนก็ควรมีสสิทธิตามเพื่อเลี้ยงดูบุตรของตนในฐานะมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับกรณีของลูกจ้างหญิงในภาครัฐวิสาหกิจและภาครัฐเช่นกัน ไม่เพียงแต่บุตรของลูกจ้างหญิงในภาครัฐวิสาหกิจและภาครัฐเท่านั้นที่จะต้องได้รับการเลี้ยงดูจากมารดา แต่บุตรทุกคนควรมีสสิทธิต่อรับการเลี้ยงดูจากบิดามารดา ไม่ว่าจะมารดาของบุตรนั้นจะประกอบอาชีพในภาครัฐหรือเอกชน โดยทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นบุตรที่ลูกจ้างหญิงได้คลอดเอง บุตรบุญธรรม หรือรวมไปถึงกรณีบุตรของลูกจ้างหญิงที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ด้วย เพื่อให้ลูกจ้างหญิงนั้นได้มีสิทธิเช่นเดียวกับลูกจ้างหญิงในภาครัฐวิสาหกิจและภาครัฐ

ด้วยเหตุนี้ลูกจ้างหญิงดังกล่าวจึงควรมีสสิทธิต่อรับการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ เช่นเดียวกับหญิงที่ได้ตั้งครรภ์ตามธรรมชาติ เพราะเด็กที่คลอดโดยหญิงรับตั้งครรภ์แทนนั้นคือบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของลูกจ้างหญิงซึ่งเป็นมารดา และลูกจ้างหญิงนั้นมีสิทธิและหน้าที่ ที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรของตนภายหลังจากที่หญิงอื่นที่รับตั้งครรภ์คลอดบุตรของลูกจ้างหญิง ด้วยเหตุที่ว่าหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนนั้นไม่มีสิทธิและหน้าที่ใด ๆ ระหว่างกันกับเด็กที่หญิงรับตั้งครรภ์แทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวและมรดก ตามที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 บัญญัติไว้ในมาตรา 29 ทำให้ลูกจ้างหญิงซึ่งเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กต้องจะดูแลบุตรของตนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมาย ตั้งแต่ที่สภาพของเด็กนั้นเป็นทารกแรกเกิด ทั้งนี้จึงควรให้ลูกจ้างหญิงซึ่งเป็นมารดาได้มีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของตนที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ เช่นเดียวกับในกรณีของมารดาที่ได้ตั้งครรภ์เองตามธรรมชาติ และลูกจ้างหญิงในภาครัฐวิสาหกิจ

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ของกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายประเทศไทย

2.1 กฎหมายเยอรมนี

ตามที่ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้มีกฎหมายว่าด้วยเงินค่าเลี้ยงดูบุตรและระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตร ค.ศ. 2006 แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015 หรือ The Federal Parental Allowance and Parental Leave Act 2006 (Bundeselterngeld- und Elternzeitgesetz -BEEG) ออกมา โดยได้บัญญัติไว้ใน section 15 ถึงสิทธิที่จะสามารถให้ลูกจ้างชายและหญิงสามารถมีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของตนได้ กฎหมายฉบับนี้ของประเทศเยอรมนีนั้นบังคับใช้กับแรงงานทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ลูกจ้างจะต้องอาศัยอยู่ร่วมกันกับบุตรไม่ว่าจะเป็นบุตรโดยกำเนิด บุตรบุญธรรม บุตรของคู่สมรส หรือผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับลูกจ้าง หรือเด็กที่อยู่ในความอุปการะของลูกจ้าง

2. ลูกจ้างจะต้องดูแลและเลี้ยงดูบุตรตามข้อ 1 ด้วยตนเองแต่กรณีที่มีอำนาจปกครองเป็นของบิดาหรือมารดาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ลูกจ้างซึ่งอาจเป็นบิดาหรือมารดาที่ไม่มีอำนาจปกครองแต่ประสงค์จะใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร ลูกจ้างผู้นั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดาหรือมารดาผู้มีอำนาจปกครองบุตรก่อน หรือกรณีที่ถูกจ้างซึ่งได้รับบุตรบุญธรรมหรือรับเด็กมาอยู่ในความอุปการะของตนก็จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้มีอำนาจปกครองไม่ว่าจะเป็นจากบิดาหรือมารดาของเด็กนั้นเช่นกัน

3. ลูกจ้างที่จะใช้สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นจะต้องแจ้งความประสงค์แก่นายจ้างให้ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 7 สัปดาห์ ก่อนการลาพร้อมทั้งระบุระยะเวลาของการใช้สิทธิลาภายในกำหนด 2 ปี โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร แต่หากเป็นกรณีจำเป็นลูกจ้างอาจบอกกล่าวแก่นายจ้างได้ภายในเวลาที่เหมาะสม

แต่อย่างไรก็ดีสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นลูกจ้างหญิงและชายสามารถใช้สิทธิแยกกันได้ โดยมีกำหนดเวลา 3 ปี ในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร นับแต่วันที่คลอดบุตร แต่อย่างไรก็ดีจะต้องใช้สิทธิก่อนเด็กอายุครบ 8 ปี ทั้งนี้กฎหมายว่าด้วยเงินค่าเลี้ยงดูบุตรและระยะเวลาการเลี้ยงดูบุตร ค.ศ. 2006 แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ.2015 นั้นได้กำหนดรูปแบบการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การลาเต็มเวลา คือ ลูกจ้างจะใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้เต็มตลอดระยะเวลา 3 ปี โดยไม่ต้องทำงานให้แก่นายจ้าง

2. การลาแบบลดชั่วโมงการทำงาน จะต้องมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(ก) นายจ้างจะต้องมีพนักงานมากกว่า 15 คน ซึ่งในกรณีนี้ไม่รวมพนักงานฝึกงาน

(ข) ลูกจ้างที่ได้ใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรโดยลดชั่วโมงการทำงานนั้นจะต้องทำงานกับนายจ้างมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ติดต่อกัน

(ค) ลูกจ้างขอลดชั่วโมงงานตามปกติเป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยให้เหลือ 15 ถึง 30 ชั่วโมง แม้ว่านายจ้างจะมีความจำเป็นเร่งด่วนในการทำงานแต่ลูกจ้างนั้นก็ยังสามารถมีสิทธิขอลดชั่วโมงการทำงานได้ โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรระยะเวลา 7 สัปดาห์เพื่อแจ้งความประสงค์ไปยังนายจ้าง ก่อนการขอลดชั่วโมงการทำงาน ซึ่งนายจ้างและลูกจ้างจะต้องตกลงกันภายใน 4 สัปดาห์ นับตั้งแต่นั้นนายจ้างได้รับแจ้งความประสงค์นั้นจากลูกจ้าง แต่หากนายจ้างและลูกจ้างไม่สามารถตกลงกันได้ ลูกจ้างอาจขอลดชั่วโมงการทำงานได้อีก 2 ครั้ง

3. การทำงานนอกเวลา ลูกจ้างอาจขอทำงานนอกเวลาได้แต่ต้องไม่เกิน 30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ แต่ลูกจ้างยังสามารถทำงานนอกเวลากับนายจ้างอื่นได้แต่ต้องได้รับความยินยอมจากนายจ้างเดิมก่อน (วรวิฑูรี วรจิตตานนท์, 2553: 98-99)

ทั้งนี้ การลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นลูกจ้างจะไม่ได้รับเงินเดือนในระหว่างที่ลา แต่ยังคงมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือร้อยละ 67 ของรายได้เฉลี่ย 12 เดือนที่ลูกจ้างได้รับก่อนบุตรคลอด หลังจากหักภาษีและเงินสมทบประกันสังคมแล้วต้องได้ไม่เกิน 1,800 ยูโรต่อเดือน เป็นเวลา 12 เดือน โดยหากเป็นกรณีที่บิดาหรือมารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองในการเลี้ยงดูบุตรแต่เพียงฝ่ายเดียว จะได้รับเงินช่วยเหลือเพิ่มขึ้นอีก 2 สัปดาห์ รวมแล้วเป็น 14 สัปดาห์ และสิทธิของลูกจ้างที่ได้ลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นนายจ้างไม่สามารถเลิกจ้างลูกจ้างได้ เว้นแต่ในกรณีที่นายจ้างมีสิทธิจ้างลูกจ้างอื่นในลักษณะงานของลูกจ้างที่ใช้สิทธิลาแทนลูกจ้างนั้นได้ อย่างไรก็ตามหากครบกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างแล้ว นายจ้างประสงค์ที่จะเลิกจ้างลูกจ้างจะต้องบอกกล่าวล่วงหน้า 3 เดือน ไปยังลูกจ้าง (ศิริรัตน์ ศิริยุวสมัย, 2561: 81-83)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างชายและหญิงในประเทศเยอรมนีสามารถมีสิทธิลาได้ เป็นระยะเวลา 3 ปี นับแต่คลอด แม้จะไม่ได้รับเงินเดือนในระหว่างลา แต่ยังมีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือร้อยละ 67 ของรายได้เฉลี่ย 12 เดือน ก่อนคลอดบุตรเป็นระยะเวลา 12 เดือน อย่างไรก็ตามที่บิดามารดาซึ่งอยู่ในฐานะของลูกจ้างที่สามารถใช้สิทธิลาได้นั้นจะต้องเป็นบุตรโดยกำเนิดของลูกจ้าง บุตรบุญธรรม บุตรของคู่สมรสหรือผู้ที่อยู่กินกันฉันสามีภริยากับลูกจ้าง หรือเด็กที่อยู่ในอุปการะของลูก ตามที่กฎหมายของประเทศเยอรมนีได้บัญญัติไว้

หากจะพิจารณาต่อไปว่าเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ซึ่งลูกจ้างหญิงอาจให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนตนนั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของลูกจ้างหญิงหรือไม่ จะต้องนำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองตัวอ่อน หรือ Embryonenschutzgesetz 1990 มาพิจารณาดู ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดว่าห้ามมิให้แพทย์ใช้เทคนิคการผสมเทียมโดยการฉีดเชื้อหรือย้ายฝากตัวอ่อนให้แก่หญิงที่มีความประสงค์ที่จะส่งมอบเด็กให้แก่คู่สมรสที่ว่าจ้างตามสัญญารับตั้งครรภ์แทน หากฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ ถือเป็นกระทำความผิดทางอาญา (Embryo Protection Act, 1990: ออนไลน์) นอกจากนี้ยังมีกฎหมายว่าด้วยคนกลางในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม หรือ Adoptionsvermittlungsgesetz 1989 โดยกำหนดว่าห้ามมิให้มีการจัดหาหญิงที่ประสงค์จะรับตั้งครรภ์แทนให้แก่คู่สมรสที่ว่าจ้างหรือหาคู่สมรสที่ต้องการ จะว่าจ้างให้แก่หญิงที่ประสงค์จะรับตั้งครรภ์แทน รวมทั้งห้ามโฆษณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดกล่าว (ปวีณนุช ทองพานเหล็ก, 2560: 81) จะเห็นได้ว่าการรับตั้งครรภ์แทนเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายของประเทศเยอรมนี ทั้งนี้กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวก็ได้กำหนดให้บุคคลใดมีสิทธิเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กเกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์กรณีการรับตั้งครรภ์แทนเมื่อพิจารณาแล้วว่าประเทศเยอรมนีไม่อนุญาตให้รับตั้งครรภ์แทน เหตุนี้จะทำให้ลูกจ้างหญิงของประเทศเยอรมนีนั้นไม่สามารถใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์โดยให้หญิงอื่นรับจ้างตั้งครรภ์แทนตนได้ ก็ย่อมทำให้ลูกจ้างหญิงไม่มีสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

นอกจากนี้ประเทศเยอรมนียังกำหนดสิทธิลาคลอดไว้โดยเฉพาะในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดา ค.ศ. 1997 หรือ Maternity Protection Act 1997 กำหนดให้ลูกจ้างหญิงที่ตั้งครรภ์มีสิทธิลาคลอดได้ 14 สัปดาห์ (ศิริรัตน์ ศิริยุสมัย, 2561: 79) จะเห็นได้ว่าสิทธิลาคลอดและสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นเป็นเรื่องการลาคลอดและหลังคลอด เนื่องจากมีความสำคัญต่อสุขภาพอนามัยของแม่และเด็ก จึงได้กำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศเยอรมนีด้วยกันทั้ง 2 เรื่อง

เมื่อได้ศึกษากฎหมายของประเทศเยอรมนีแล้วพบว่ากฎหมายของประเทศไทยมีสิทธิบางประการที่ใกล้เคียงกับของประเทศเยอรมนี เช่นในกรณีที่ลูกจ้างได้ใช้สิทธิลาเพื่อคลอดบุตร นายจ้างจะไม่สามารถเลิกจ้างลูกจ้างด้วยเหตุนี้ไม่ได้ สิทธิในการที่จะรับเงินเดือนในระหว่างที่ลาเพื่อคลอดบุตร รวมไปถึงกรณีการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ที่สิทธินี้ทั้งประเทศเยอรมนีและประเทศไทยก็ได้กำหนดไว้เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามกฎหมายของประเทศไทยในสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างภาคเอกชนนั้นมิได้ปรากฏในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน หรือกฎหมายอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเยอรมนีแล้วที่ลูกจ้างมีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้เป็นระยะเวลา 3 ปี นับแต่คลอด แต่กฎหมายของประเทศไทยที่ว่าด้วยสิทธิการลาของแรงงานในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานนั้นให้สิทธิกับลูกจ้างเพียงแต่กรณีลาคลอดโดยมีระยะเวลา 98 วันซึ่งรวมการลาเพื่อฝากครรภ์ด้วย เช่นนี้ทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายของประเทศไทยได้บัญญัติไว้และความหมายของการลาคลอดนั้นไม่สามารถตีความได้ถึงในกรณีลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับสิทธิการลาคลอดของลูกจ้างหญิงในมาตรา 41 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน กำหนดให้มีระยะเวลาเพียง 98 วัน แต่ของประเทศเยอรมนีนั้นเฉพาะเพียงแต่สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นกำหนดให้มีระยะเวลาถึง 3 ปี ไม่รวมสิทธิลาคลอด ด้วยเหตุนี้ทำให้ลูกจ้างหญิงของประเทศไทยซึ่งเป็นมารดาของเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์นั้นไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม เพราะเหตุที่ลูกจ้างหญิงมิได้ให้กำเนิดบุตรนั้นด้วยตนเอง แต่อย่างไรก็ดีสิทธิและหน้าที่รวมทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ก็ได้กำหนดให้ลูกจ้าง

หญิงซึ่งได้ให้หญิงอื่นรับตั้งครรภ์แทนเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก จึงทำให้ลูกจ้างหญิงนั้นควรจะมีสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรเช่นเดียวกับมารดาที่ได้คลอดบุตรด้วยตนเอง หรือผู้รับบุตรบุญธรรม ตามกฎหมายประเทศเยอรมนี ที่ได้ให้สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรแก่ลูกจ้างหญิง รวมถึงบุตรของลูกจ้างหญิงนั้นก็จะไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูตามสมควรที่จะได้รับ โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าระยะเวลาของประเทศไทยและประเทศเยอรมนีนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก ในการให้สิทธิในการลาคลอดและสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร

3.2 ประเทศอังกฤษ

สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของประเทศอังกฤษนั้นถูกบัญญัติไว้ในข้อบังคับเกี่ยวกับการลาคลอดและการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร ค.ศ.1999 หรือ The Maternity and Parental Leave etc. Regulation 1999 ตามข้อบังคับดังกล่าวลูกจ้างชายและหญิงสามารถใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้ในฐานะบิดามารดาซึ่งมีหน้าที่ดูแลบุตรโดยกำเนิด ตลอดจนบุตรมีอายุครบ 5 ปี แต่ระยะเวลาในการลานั้นรวมกันแล้วต้องไม่เกิน 13 สัปดาห์ต่อบุตรหนึ่งคน โดยมีเงื่อนไขว่าลูกจ้างที่จะใช้สิทธิลาจะต้องทำงานกับนายจ้างมาก่อนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และกรณีของบุตรที่เป็นผู้พิการ ลูกจ้างชายและหญิงสามารถลาได้สูงสุดเป็นระยะเวลา 18 สัปดาห์ อย่างไรก็ตามสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นสามารถลาได้ติดต่อกันไม่เกิน 1 สัปดาห์ โดยเมื่อรวมตลอดปีจะใช้สิทธิลาได้รวมกันไม่เกิน 4 สัปดาห์ ทั้งนี้เว้นแต่ความตกลงของนายจ้างและลูกจ้างที่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (The Maternity and Parental Leave etc. Regulations 1999, 24 February 2021.)

ทั้งนี้สำหรับระยะเวลาที่ลูกจ้างสามารถใช้สิทธิลาได้นั้น ใน 1 สัปดาห์ หากลูกจ้างทำงานอาจมากหรือน้อยกว่า 7 วัน เช่นนี้ลูกจ้างก็จะสามารถใช้สิทธิลาได้เท่ากับจำนวนระยะเวลาที่ลูกจ้างทำงานทั้งปีหารด้วย 52 และในกรณีที่ลูกจ้างได้ใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรกับนายจ้างคนเก่าที่ได้ลาออกแล้ว ลูกจ้างสามารถแจ้งความประสงค์กับนายจ้างคนใหม่ว่าตนจะใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรกับนายจ้างคนใหม่ได้โดยจะต้องแจ้งรายละเอียดวันเริ่มต้นและสิ้นสุดการลาให้แก่นายจ้างทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 21 วัน แต่เมื่อนับรวมระยะเวลาที่ตนได้ใช้สิทธิกับนายจ้างคนเก่าแล้วจะต้องไม่เกิน 13 สัปดาห์ตามที่ข้อบังคับเกี่ยวกับการลาคลอดบุตรและลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร ค.ศ. 1999 บัญญัติไว้ อย่างไรก็ตามนายจ้างมีสิทธิขอเลื่อนการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างได้ออกไป 6 เดือน นับแต่วันที่ลูกจ้างระบุไว้ว่าเป็นวันเริ่มต้นที่จะใช้สิทธิลาดังกล่าว เหตุเพราะนายจ้างได้พิจารณาแล้วว่าจะเป็นการส่งผลกระทบต่อธุรกิจของนายจ้างเกินสมควร และนายจ้างจะต้องแจ้งเป็นหนังสือพร้อมระบุเหตุผลที่นายจ้างไม่อาจอนุญาตให้ลูกจ้างใช้สิทธิลาได้นั้นได้ภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ลูกจ้างได้แจ้งความประสงค์แก่นายจ้าง และอีกสิทธิของลูกจ้างที่ได้ใช้สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์หรือน้อยกว่านั้นแล้วกลับมาทำงาน ลูกจ้างจะมีสิทธิกลับเข้าทำงานในหน้าที่หรือตำแหน่งรวมถึงค่าตอบแทนเดิมก่อนที่ได้ใช้สิทธิลาดังกล่าว แต่ลูกจ้างที่ได้ใช้สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นจะไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในระหว่างที่ตนได้ลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร (ศิริรัตน์ ศิริยวสมัย, 2561: 92-93)

จะเห็นได้ว่าตามข้อบังคับเกี่ยวกับการลาคลอดบุตรและลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของประเทศอังกฤษนั้นจะให้สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้เป็นระยะเวลา 13 สัปดาห์ ตลอดจนเด็กซึ่งเป็นบุตรมีอายุครบ 5 ปี และในการลาแต่ละครั้งสามารถลาได้ติดต่อกันไม่เกิน 1 สัปดาห์ เมื่อรวมกันในปีจะลาได้ไม่เกิน 4 สัปดาห์ ทั้งนี้การใช้สิทธิเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างนั้นจะไม่ได้รับค่าจ้างในระหว่างที่ลูกจ้างนั้นใช้สิทธิลา แต่เมื่อครบกำหนดภายหลังการลา ลูกจ้างมีสิทธิกลับเข้าทำงานในหน้าที่หรือตำแหน่งเดิมก่อนการลา อย่างไรก็ตามการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของประเทศอังกฤษก็ได้บัญญัติรวมถึงกรณีของลูกจ้างที่ได้ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เมื่อหากเด็กที่คลอดจากหญิงอื่นซึ่งรับตั้งครรภ์ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่มีกำหนดให้ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรกรณีดังกล่าว

นอกจากนี้จะต้องพิจารณาในกรณีของลูกจ้างหญิงที่ได้ให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนตนว่าลูกจ้างหญิงนั้นเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กซึ่งมีสิทธิและหน้าที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรของตน จึงต้องนำพระราชบัญญัติการปฏิสนธิและตัวอ่อนมนุษย์ พ.ศ. 2551 หรือ Human Fertilisation and Embryology Act 1990 ของประเทศอังกฤษมาพิจารณา ดังนี้ การรับตั้งครรภ์แทนนั้นมิได้เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายประเทศอังกฤษ เพียงแต่พระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้มารดาที่ให้กำเนิดเด็กนั้นเป็นมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็ก “หญิงซึ่งได้กำลังตั้งครรภ์หรือได้ตั้งครรภ์เด็กอันสืบเนื่องมาจากการนำเอาตัวอ่อนหรือเชื้ออสุจิและไข่ไปใส่ไว้ในร่างกายยอมถือว่าเป็นบุคคลคนเดียวเท่านั้นที่เป็นแม่ของเด็กที่กำเนิดมา” ตามมาตรา 27(1) ของพระราชบัญญัติดังกล่าว (อรรถกรณ อ้นอาจ, 2556: 101) แม้ว่าหญิงนั้นจะได้รับตั้งครรภ์แทน รวมถึงหญิงรับตั้งครรภ์แทนนี้อาจไม่ใช่เจ้าของไข่ที่นำมาผสมกับน้ำเชื้อ จึงทำให้หญิงนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกับใดๆกับเด็กซึ่งตนได้ให้กำเนิด และนอกจากนี้หญิงซึ่งอาจเป็นเจ้าของไข่ที่นำมาผสมและเป็นผู้ทำสัญญาว่าจ้างให้หญิงอื่นรับตั้งครรภ์แทนนั้น ก็มีใช้มารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของบุตรซึ่งได้เกิดจากหญิงรับตั้งครรภ์แทน จะเห็นได้ว่าแม่หญิงที่เป็นเจ้าของไข่ซึ่งได้ผสมกับน้ำเชื้อจะมีความสัมพันธ์กับเด็กนั้นทางพันธุกรรม แต่กฎหมายของประเทศอังกฤษไม่ถือว่าหญิงนั้นเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กซึ่งเกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน ส่วนบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กนั้น จะต้องพิจารณาเป็นสองกรณีคือ กรณีที่หญิงรับตั้งครรภ์นั้นมิสามีสืบชอบด้วยกฎหมายแล้ว สามีสองหญิงรับตั้งครรภ์นั้นจะถือได้ว่าเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าสามีสองหญิงนั้นมิได้ให้ความยินยอมในการรับตั้งครรภ์แทน หรือกรณีของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนนั้นไม่มีสามีสืบชอบด้วยกฎหมาย แต่การรับตั้งครรภ์แทนนั้นสถานบริการที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายจัดให้เกิดขึ้น โดยชายผู้ว่าจ้างและเป็นผู้บริจาคน้ำเชื้อ จะมีใช้บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก ดังนั้นเด็กที่เกิดด้วยกรณีเช่นนี้จึงไม่มีบิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่หากการจัดให้มีการตั้งครรภ์แทนนั้นมิได้เกิดขึ้นที่สถานบริการที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ชายผู้เป็นเจ้าของน้ำเชื้อและอาจเป็นผู้ว่าจ้างให้รับตั้งครรภ์แทนนั้น จะเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก และกรณีของคู่สมรสที่ได้มีการว่าจ้างให้หญิงอื่นรับตั้งครรภ์แทนตนนั้นสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งว่าคู่สมรสดังกล่าวเป็นบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก แต่ทั้งนี้จะเป็นดุลพินิจของศาล (ฝ่ายกฎหมายสาธารณสุข, ม.ป.ป: 10) ซึ่งมีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ของประเทศไทย ที่กำหนดให้หญิงผู้เป็นเจ้าของไข่และชายผู้เป็นเจ้าของน้ำเชื้อ ซึ่งเป็นสามีภริยากันที่ชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นบิดามารดาของเด็กที่เกิดโดยการรับตั้งครรภ์แทน และด้วยกฎหมายดังกล่าวของประเทศอังกฤษนี้เองทำให้หญิงผู้เป็นเจ้าของไข่ซึ่งอาจเป็นลูกจ้างหญิง จะไม่มีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ เพราะลูกจ้างหญิงนั้นมีใช้มารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ได้กำหนดให้ลูกจ้างหญิงที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร หรือแม้แต่ในกรณีของลูกจ้างหญิงที่ได้คลอดบุตรเองก็ไม่มีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของตน

จากการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษที่ได้ให้สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรแก่ลูกจ้างนั้นพบว่าข้อบังคับนั้นได้บัญญัติในสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างชายและหญิง โดยมีได้ให้นิยามความหมายว่าบุตรที่ลูกจ้างจะใช้สิทธิลาได้นั้นรวมถึงบุตรที่ลูกจ้างหญิงได้ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ที่ให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทนตนด้วยหรือไม่ และลูกจ้างที่ได้ใช้สิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นจะไม่ได้รับค่าจ้างในระหว่างที่ลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร แม้ประเทศอังกฤษจะมีข้อบังคับในใช้สิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้ แต่ประเทศไทยไม่ได้บัญญัติสิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนี้ไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายใดไว้โดยชัดแจ้งเพียงแต่ให้สิทธิในการลาคอดและระยะเวลาภายหลังการคลอดแก่ลูกจ้าง เป็นระยะเวลา 98 วันตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน ซึ่งมีระยะเวลาน้อยกว่าของประเทศอังกฤษที่มีระยะเวลาในการให้ลูกจ้างลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรได้ 13 สัปดาห์ โดยทั้งนี้มิได้รวมถึงกรณีการลาเพื่อคลอดบุตรที่มีระยะเวลาสูงสุด 52 สัปดาห์ ตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิในการทำงาน ค.ศ.1996 หรือ Employment Right Act 1996 (ศิริรัตน์ ศิริยุวสมัย, 2561: 87) เพราะสุขภาพอนามัยของแม่และเด็กในช่วง

ระยะเวลาคลอดและหลังคลอด มีความสำคัญในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายของมารดาที่ได้ให้กำเนิดบุตร และรวมไปถึงการได้รับการเลี้ยงดูแก่เด็กในระยะแรกคลอด แต่อย่างไรก็ดีประเทศไทยให้สิทธิแก่ลูกจ้างหญิงที่ได้ลาคลอดบุตรนั้นให้มีสิทธิได้รับเงินในระหว่างที่ลาคลอดตามพระราชบัญญัติประกันสังคมแต่ประเทศอังกฤษนั้นลูกจ้างหญิงที่ลาคลอดบุตรมีสิทธิได้รับเงินในระหว่างที่ลาคลอดเพียง 39 สัปดาห์ ซึ่งไม่ครอบคลุมตลอดระยะเวลาที่ได้ลาคลอดบุตรเมื่อเทียบกับประเทศไทยแล้ว แต่อย่างไรก็ดีกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศไทยมิได้บัญญัติกรณีสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างหญิงซึ่งเป็นเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เช่นเดียวกัน จึงทำให้ลูกจ้างหญิงทั้งประเทศอังกฤษและประเทศไทยนั้นไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายรวมถึงเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ซึ่งเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของลูกจ้างหญิงนั้นไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กตามสมควร

เมื่อศึกษากฎหมายของประเทศเยอรมนีและประเทศอังกฤษเปรียบเทียบกับประเทศไทยแล้วจะเห็นได้ว่าสิทธิในการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์นั้นมิได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้งเช่นทั้ง 3 ประเทศ แม้ประเทศเยอรมนีและประเทศอังกฤษจะให้สิทธิแก่ลูกจ้างหญิงในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร แต่ก็มีใช้กรณีบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เช่นเดียวกับประเทศไทย เช่นนี้จึงควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เท่าทันกับทางด้านของวิทยาศาสตร์การแพทย์เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่สามารถรักษาปัญหาภาวะการมีบุตรยาก และเพื่อให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสิทธิและหน้าที่ของความเป็นบิดามารดาในการอุปการะเลี้ยงดูบุตรของตนไม่ว่าจะเป็นบุตรโดยกำเนิด บุตรบุญธรรม รวมทั้งในกรณีบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ของลูกจ้าง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าลูกจ้างหญิงที่ตั้งครรภ์นั้นมีสิทธิลาเพื่อคลอดบุตรและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ที่ให้หญิงนั้นมีสิทธิลาเพื่อคลอดบุตรทั้งก่อนและหลังการคลอด โดยในภายหลังการคลอดบุตรนั้นมารดาหรือลูกจ้างหญิงควรได้รับการฟื้นฟูร่างกายให้กลับเป็นปกติ และเพื่อเลี้ยงดูบุตรในระยะแรกเกิดเพื่อพัฒนาการของเด็ก แต่จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันยังไม่ได้มีกฎหมายใด ไม่ว่าจะองค์การแรงงานระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองความเป็นมารดา ฉบับที่ 183 ค.ศ. 2000 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 หรือพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ที่บัญญัติให้ลูกจ้างหญิงที่ให้บุคคลอื่นตั้งครรภ์แทน มีสิทธิลาเพื่อดูบุตรของตนที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ทั้งยังไม่ได้รับความคุ้มครองทั้งในเรื่องของค่าจ้างและความคุ้มครองว่านายจ้างจะไม่มีสิทธิเลิกจ้างในขณะที่ลูกจ้างหญิงนั้นลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ซึ่งลูกจ้างหญิงที่เป็นมารดานั้น มีหน้าที่จะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ให้บิดามารดาจะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามสมควร แต่เมื่อศึกษาแล้วผู้ศึกษาพบว่ายังไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างหญิงซึ่งได้ลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ จึงส่งผลลูกจ้างหญิงซึ่งใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์นั้นไม่ได้รับความคุ้มครองในสิทธิการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร และการได้รับเงินค่าจ้างในระหว่างการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร เหตุนี้จึงควรบัญญัติไว้ในกฎหมายแรงงานเพื่อให้เกิดความคุ้มครองและสิทธิแก่ลูกจ้างหญิง ทั้งยังรวมถึงสิทธิของบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ของลูกจ้างหญิงที่จะได้รับการเลี้ยงดูตามสมควรอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

การลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์การแพทย์ของลูกจ้างหญิง กฎหมายในปัจจุบันของประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความหมายรวมถึงกรณีของลูกจ้างหญิงที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ และยังไม่ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิแก่ลูกจ้างหญิงในกรณีดังกล่าว เช่นเดียวกับประเทศเยอรมนีและประเทศอังกฤษที่มีกฎหมายให้สิทธิแก่ลูกจ้างหญิงซึ่งเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นมีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรของตนได้ แต่กฎหมายทั้งประเทศไทย เยอรมนีและอังกฤษ ก็ยังมีได้กำหนดให้ลูกจ้างหญิงมีสิทธิลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ไว้เช่นกัน ทำให้ต้องศึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้เท่าทันยุคสมัยในปัจจุบันที่ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ และด้านต่าง ๆ เพื่อให้ลูกจ้างหญิงได้รับความคุ้มครองในสิทธิที่ตนพึงจะได้รับ แต่ทั้งนี้สิทธิในการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรนั้นจะต้องคำนึงถึงนายจ้างด้วย โดยให้เกิดความเป็นธรรมทั้งลูกจ้างและนายจ้างต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรตามกฎหมายในประเทศไทยนั้น มีได้กำหนดไว้โดยชัดเจนถึงการลาหลังจากคลอดเพื่อเลี้ยงดูบุตรของลูกจ้างหญิงนั้น เพียงแต่ให้ระยะเวลาทั้งก่อนและหลังคลอดบุตรนั้นมีระยะเวลา 98 วัน โดยให้รวมถึงวันที่ตรวจครรภ์ก่อนคลอดบุตรด้วย ทั้งนี้ระยะเวลาดังกล่าวนั้นอาจเข้าใจได้ถึงแค่กรณีของลูกจ้างหญิงซึ่งได้ตั้งครรภ์ ไม่ใช่ในกรณีของลูกจ้างหญิงที่มีภาวะมีบุตรยากจึงต้องใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เป็นทางเลือกเพื่อให้ลูกจ้างหญิงนั้นมีบุตร ดังนั้นผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม กฎหมายในกรณีการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ในมาตรา 41 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อให้มีความเท่าทันยุคสมัยมากขึ้นและเพื่อให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของลูกจ้างหญิงที่ใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ในการที่จะได้อุปการะเลี้ยงดูบุตรของตน และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 57 ในเรื่องค่าจ้างระหว่างลาคลอด ให้มีความครอบคลุมถึงกรณีได้รับค่าจ้างในระหว่างการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตรกรณีดังกล่าวของลูกจ้างหญิงด้วย หากกฎหมายแรงงานได้แก้ไขในเรื่องการลาของลูกจ้างหญิงเพื่อเลี้ยงดูบุตรที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์แล้วจะทำให้ลูกจ้างหญิงนั้นได้เลี้ยงดูบุตรในฐานะที่เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของการเป็นมารดาตามที่บัญญัติไว้ในบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 48 และตามมาตรา 1564 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรณานุกรม

- ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์. (2549, 27 มิถุนายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 123 ตอนพิเศษ 73ง. หน้า 17.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. (2468, 11 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 42. หน้า 1.
- ปวีณ์นุช ทองพานเหล็ก. (2560). ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาบางประการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558. **นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขากฎหมาย อาญา. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- ฝ่ายกฎหมายสาธารณสุข. (2552). **E-Letter(online)**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://web.krisdika.go.th/data/wcmdata/wcmid136/eLetter_year2_issue7.pdf. (2563, 2 ตุลาคม)

- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. (2541, 20 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 115 ตอนที่ 8ก. หน้า 1.
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. (2533, 1 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 107 ตอนที่ 161. หน้า 21.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40ก. หน้า 47.
- ระเบียบว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. 2535. (2539, 3 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 113 ตอนที่พิเศษ 12ง. หน้า 5.
- วรวิทย์ วรจิตตานนท์. (2553). **การลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร**. นิตยสารสมาคมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิลาสินี สิทธิโสภณ. **การคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ (อุ้มบุญ)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1727. (2563, 2 ตุลาคม,)
- ศิริรัตน์ ศิริยุวสมัย. (2561). **มาตรการทางกฎหมายเพื่อความคุ้มครองความเป็นมารดาให้สอดคล้องกับอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2563, 13 กันยายน)
- สุวรรณา จีร์โกลกุล. (2560). **มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและช่วยเหลือมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตรกรณีการลาคลอดบุตรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2560, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน, 2563
<http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Suwanna.Jee.pdf>
- อรรถกรณ อ้นอาจ. (2556). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์: ศึกษากรณีเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเจริญพันธุ์**. นิตยสารสมาคมนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ปริธีพนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- The Maternity and Parental Leave etc. Regulations 1999**. [online], Available: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/1999/3312/made>. (2021, 24 February)
- อุ้มบุญทางเลือกคนมีลูกยาก.(Online)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.pobpad.com/อุ้มบุญ>. (2563, 2 ตุลาคม)
- ILO คืออะไร ILO ทำอะไร.(Online)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/asia/--ro-bangkok/documents/publication/wcms_098257.pdf. (2563, 13 กันยายน)
- การดูแลทารกแรกเกิด.(Online)**. [ออนไลน์], เข้าได้ถึงจาก: <https://th.yanhee.net/หัตถการ/การดูแลทารกแรกเกิด/>. (2563, 2 ตุลาคม)
- Gesetz zum Schutz von Embryonen (Embryonenschutzgesetz - ESchG)1990**. [Online], Available: <https://www.gesetze-im-internet.de/eschg/BJNR027460990.html>. (2021, 24 February)

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัญหาจากการไม่ตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของ อุเบอร์และแกร็บคาร์

PROBLEMS FROM NOT CHECKING THE CRIMINAL RECORD OF UBER AND GRABCAR.

ณัฐพร เรื่องสีเหมือน¹ และ ทัตตันนท์ คงลำธาร²
Natapohn Ruangsseemuan¹ and Thatanan Khonglamthan²

¹ หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440044@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tattanan.kh@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันการเดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะในประเทศไทย ผู้โดยสารสามารถเลือกใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันได้ คือ อุเบอร์และหรือแกร็บคาร์ ทั้งอุเบอร์และแกร็บคาร์เป็นบริการรถโดยสารสาธารณะ ที่เรียกใช้งานได้ง่าย และยังสามารถตรวจสอบราคาก่อนเดินทางได้อย่างชัดเจน แต่การให้บริการของอุเบอร์และแกร็บคาร์นั้นก็ยังมีข้อเสียตามมา คือการเกิดอาชญากรรมที่สามารถเห็นได้ตามข่าวสาร ผลการวิจัยพบว่าการเกิดอาชญากรรมนี้เป็นเพราะการไม่ตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้ขับรถโดยสารสาธารณะ ซึ่งอันเนื่องมาจากการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลมาให้บริการ โดยการสมัครมีเพียงแคื่อยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน เช่นนี้จึงเป็นเหตุ ก่อให้เกิดอาชญากรรมได้ ผู้วิจัยเห็นว่าหากหน่วยงานของรัฐเข้ามาควบคุมในการให้บริการของอุเบอร์และแกร็บคาร์ เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการและลดการเกิดปัญหาอาชญากรรม

คำสำคัญ

อุเบอร์ แกร็บคาร์ ประวัติอาชญากรรม

ABSTRACT

At present, for traveling by public buses in Thailand, passengers can choose to use the service through an apps - Uber and or Grabcar. Both Uber and Grabcar are public transportation being easy to access with the price being checked before traveling. But Uber and GrabCar's service has its drawbacks, namely, the crime that can be seen on the news. The research found that the crime happened because of being unable to check the criminal record because of not checking Criminal record of public service drivers Public due to the use of private cars to serve by which the process of application is so easy by verification of your identity for subscription. That is the cause of the crime. The researcher thinks that If the government section takes control Uber and Grabcar for the safety and then it would reduce the incidence of the crime.

Keywords

Uber, GrabCar's, criminal record

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันอุเบอร์และแกร็บคาร์ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเรามากขึ้น โดยมีแอปพลิเคชันได้ โดยมีการเรียกใช้บริการผ่านแอปพลิเคชัน ที่เรียกว่าอุเบอร์ (ผู้ก่อตั้ง Garrett Camp และ Travis Kalanick) หรือแกร็บคาร์ (ผู้ก่อตั้ง Anthony Tan และ Hooi Ling Tan) ซึ่งทั้งอุเบอร์และแกร็บคาร์นี้เป็นผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะ อุเบอร์ เปิดตัวครั้งแรกในกรุงปารีสประเทศฝรั่งเศส ในปี ค.ศ.2009 ส่วนแกร็บคาร์เปิดตัวครั้งแรกที่ประเทศมาเลเซีย ในปี ค.ศ.2012 ทั้งสองได้เปิดตัวในประเทศไทยในปี พ.ศ.2557

เมื่อประเทศไทยได้เริ่มมีการบริการอุเบอร์และแกร็บคาร์ทำให้เกิดผลดีต่อผู้ใช้บริการ เพราะการให้บริการของอุเบอร์และแกร็บคาร์ในไทยทำให้เรียกใช้งานได้ง่ายขึ้น และนอกจากนั้นยังมีความชัดเจนเรื่องของการใช้จ่าย โดยแสดงผ่านแอปพลิเคชันตามระยะทางที่จะไป เป็นต้น และหลังจากที่อุเบอร์และแกร็บคาร์ได้ให้บริการในประเทศไทยนั้น ได้เกิดเหตุการณ์อันตรายต่างๆกับผู้โดยสารโดยสามารถเห็นได้จากข่าวสารทั่วไปตามชีวิตประจำวัน เช่น จากข่าวของไทยรัฐ ได้มีข่าวว่าคนขับแกร็บคาร์ได้ข่มขืนเด็กสาว ม.5 ที่จังหวัดอุดรธานี โดยผู้โดยสารได้มีอาการมีนเมาจึงได้โทรศัพท์เรียกแกร็บคาร์ระหว่างทางผู้โดยสารได้กลับไป ตื่นมาพบว่าคนขับแกร็บคาร์กำลังลวนลามผู้โดยสาร (ไทยรัฐ, 2562, Website) จากข่าวจะเห็นได้ว่าเมื่อผู้ให้บริการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลมาให้บริการซึ่งแตกต่างจากรถแท็กซี่ที่เป็นรถยนต์สาธารณะ จึงมีปัญหาค่าที่ต้องพิจารณา การนำรถยนต์ส่วนบุคคลมาให้บริการซึ่งจะแตกต่างจากรถแท็กซี่ที่เป็นรถสาธารณะที่ถูกกฎหมาย เมื่อเกิดเหตุอันตรายบุคคลภายนอกที่ผ่านรถคันนี้ก็ไม่อาจสังเกตได้ว่ากำลังเกิดอันตรายแก่ผู้โดยสารเนื่องจากไม่ก่อให้เกิดความสังเกต จึงมีปัญหาค่าที่ต้องพิจารณาว่ารถยนต์ที่นำมาให้บริการจะมีการควบคุมหรือตรวจสอบประวัติอาชญากรรมได้เพียงใดที่จะเป็นหลักฐานการรับรองถึงความปลอดภัยต่อผู้โดยสารจากการใช้บริการจากอุเบอร์และแกร็บคาร์ เป็นไปได้ว่าส่วนหนึ่งที่เกิดปัญหาอาชญากรรมเกิดจากการไม่ตรวจสอบประวัติอาชญากรรม เหตุเพราะการบริการอุเบอร์หรือแกร็บคาร์ได้มีการสมัครเพียงแต่ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน แต่การให้บริการของแท็กซี่จะต้องมีการจดทะเบียนรถยนต์โดยสารสาธารณะและทำใบขับขี่สาธารณะซึ่งมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมโดยมีข้อจำกัดทางกฎหมายไว้อยู่แล้ว

ดังนั้นจึงมีปัญหาว่าประเทศไทยควรมีการควบคุม อุเบอร์และแกร็บคาร์เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาอาชญากรรมหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบความเป็นมาและความหมายของอุเบอร์และแกร็บคาร์
2. เพื่อทราบและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากอุเบอร์และแกร็บคาร์

การทบทวนวรรณกรรม

1.ทฤษฎีว่าด้วยการกระทำผิด

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่ทำให้ผู้อื่นเป็นภัยหรืออันตรายไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือจิตใจ ซึ่งการกระทำนั้นเป็นข้อห้ามตามข้อกำหนดของกฎหมายและถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษตามตัวบทกฎหมาย (สาริตรี ไพฑูริย์, 2553: 6)

สาเหตุการกระทำผิด หมายถึง การที่เกิดอาชญากรรม ซึ่งเกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง แต่หากมีหลายสาเหตุ รวมทั้งปัจจัยที่เป็นส่วนประกอบของการเกิดอาชญากรรมก็พิจารณาได้ดังนี้ สาเหตุทางชีววิทยา (ปัจจัยทางร่างกาย) สาเหตุทางจิตวิทยา (ปัจจัยทางจิตใจ) สาเหตุทางสังคม (ปัจจัยทางครอบครัวและสภาพแวดล้อม) (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2531: 43-44)

การกระทำผิดซ้ำ หมายถึง การกระทำผิดของบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกมาแล้ว ถ้าได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ต้องรับโทษหรือในเวลา 5 ปีนับแต่วันพ้นโทษ ถือว่าการกระทำผิดครั้งใหม่นั้นเป็นการกระทำความผิดซ้ำ (ทรงวุฒิ ชนะภัย, 2542: 27)

สาเหตุการกระทำความผิดซ้ำ จะเกิดขึ้นได้จากตัวกระตุ้นกับแรงจูงใจที่เคยกระทำความผิดมาก่อน หากผู้ที่เคยกระทำความผิดเกิดมีตัวกระตุ้นและแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการกระทำความผิดหรือมีจิตใจที่ไม่เข้มแข็งพอก็อาจจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้อีก

ดังนั้น ในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำจึงต้องทำดังนี้ คือ สร้างแรงจูงใจ หรือจิตใจให้เข้มแข็งขึ้นในตัวผู้ที่จะพ้นโทษ หรือสอนเทคนิคการหลีกเลี่ยงตัวกระตุ้น หรือสถานการณ์เสี่ยง ที่สามารถทำให้เกิดความผิดที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก (นัทธิ จิตสว่าง, 2546: 57-58)

2. กฎหมายเกี่ยวกับแท็กซี่

สำหรับรถยนต์สาธารณะนั้น ในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ได้ให้ความหมายของคำว่า “รถยนต์สาธารณะ” ไว้ดังนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“รถยนต์สาธารณะ” หมายความว่า

(1) รถยนต์รับจ้างระหว่างจังหวัด ซึ่งได้แก่รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคนที่ใช้รับจ้างระหว่าง จังหวัด โดยรับส่งคนโดยสารได้เฉพาะที่นายทะเบียนกำหนด

(2) รถยนต์รับจ้าง ซึ่งได้แก่รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน หรือรถยนต์สาธารณะอื่นนอกจาก รถยนต์โดยสารประจำทาง

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและผู้ตรวจการ ก็นอกกฎกระทรวงกำหนด

มาตรา 7 รถที่จะจดทะเบียนได้ต้อง

(1) เป็นรถที่มีส่วนควบและมีเครื่องอุปกรณ์สำหรับรถครบถ้วนถูกต้องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ผ่านการตรวจสภาพรถจากนายทะเบียน หรือจากสถานตรวจสภาพที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ในเวลาที่ขอจดทะเบียนแล้ว

ในกรณีที่ขอจดทะเบียนเป็นรถยนต์สาธารณะ รถยนต์บริการธุรกิจ หรือรถยนต์บริการทัศนาจร รถนั้นต้องมีลักษณะ ขนาด หรือกำลังของเครื่องยนต์และของรถตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ขอจดทะเบียนต้องแจ้งสถานที่เก็บรถยนต์สาธารณะ หรือรถยนต์บริการซึ่งมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย

มาตรา 21 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้รถไม่ตรงตามประเภทที่จดทะเบียนไว้เว้นแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(1) การใช้รถยนต์บริการธุรกิจหรือรถยนต์บริการทัศนาจรในกิจการส่วนตัว

(2) การใช้รถยนต์สาธารณะในกิจการส่วนตัว โดยมีข้อความแสดงไว้ที่รถนั้นให้เห็นได้ง่ายจากภายนอกว่าใช้ในกิจการส่วนตัว

(3) การใช้รถยนต์สาธารณะบรรทุกของที่ติดตัวไปกับผู้โดยสาร

(3/1) การใช้รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกร้อยกิโลกรัม เป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคน หรือใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเป็นรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล

(4) ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 22 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้รถยนต์อื่นนอกจากรถยนต์โดยสารประจำทางรับจ้างรับคนโดยสารซึ่งเสียค่าโดยสารเป็นรายตัวตามรายการในทางที่ได้รับอนุญาตให้มีรถยนต์โดยสารประจำทางหรือในเขตจากทางนั้นไม่เกินหนึ่งร้อยเมตร

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับในกรณีที่เป็นารรับจ้างรับส่งนักเรียนคนงาน นักท่องเที่ยว หรือการรับส่งผู้โดยสารเป็นครั้งคราวซึ่งได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียน

มาตรา 23 ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นว่าในท้องที่ใดการประกอบการรับจ้างบรรทุกคนโดยสารโดยใช้รถยนต์บรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคนหรือรถยนต์รับจ้างระหว่างจังหวัด สมควรให้ดำเนินการโดยบริษัทมหาชนจำกัด บริษัทจำกัดหรือสหกรณ์ และต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาระบุท้องที่สำหรับการรับจ้างดังกล่าว

ประกาศตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่การประกอบการรับจ้างบรรทุกคนโดยสารโดยใช้รถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารได้ไม่เกินเจ็ดคนหรือรถยนต์รับจ้างระหว่างจังหวัดซึ่งได้จดทะเบียนอยู่ก่อนวันประกาศจนกว่าจะพ้นสามปีนับแต่วันประกาศ กำหนดเวลาสามปีตามวรรคสอง ถ้ามีเหตุผลสมควร รัฐมนตรีอาจขยายออกไปได้อีกครั้งละไม่เกินสองปี แต่จะขยายระยะเวลาเกินสองครั้งไม่ได้ การขยายระยะเวลาให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 27 ผู้ใดมีรถยนต์ไว้เพื่อขายหรือเพื่อซ่อม ถ้าจะขับเองหรือให้ผู้อื่นขับเพื่อการนั้น ต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน และให้ขับได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่มีความจำเป็นและได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน

การขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการออกใบอนุญาต ให้นายทะเบียนออกเครื่องหมายพิเศษและสมุดคู่มือประจำรถให้ด้วย

เครื่องหมายพิเศษและสมุดคู่มือประจำรถ ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ใช้สับเปลี่ยนกันได้ไม่เฉพาะคันรถ

มาตรา 28 ในการขับรถยนต์ตามมาตรา 27 ผู้ขับต้องบันทึกรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อรถ หมายเลขตัวรถ และหมายเลขเครื่องยนต์ของรถ
- (2) ความประสงค์ในการขับรถยนต์
- (3) วันเดือนปี และเวลาที่นำรถออกไปขับและกลับถึงที่
- (4) ชื่อและชื่อสกุลของผู้ขับ

มาตรา 42 ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตขับรถและต้องมีใบอนุญาตขับรถและสำเนาภาพถ่ายใบคู่มือจดทะเบียนรถในขณะขับหรือควบคุมผู้ฝึกหัดขับรถเพื่อแสดงต่อเจ้าพนักงานได้ทันที เว้นแต่ผู้ฝึกหัดขับรถยนต์ตามมาตรา 57

มาตรา 42 ทวิ ในกรณีที่มีความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลต่างประเทศว่าด้วยการยอมรับใบอนุญาตขับรถภายในประเทศซึ่งกันและกัน คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมาย ว่าด้วยคนเข้าเมือง และมีใบอนุญาตขับรถที่ออกโดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือสมาคมยานยนต์ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลของประเทศที่มีความตกลงดังกล่าวกับรัฐบาลไทย อาจใช้ใบอนุญาตขับรถของประเทศนั้นขับรถในราชอาณาจักรได้ตามประเภทและชนิดของรถที่ระบุไว้ในใบอนุญาตขับรถนั้น แต่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาและหรือความตกลงที่มีอยู่ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศนั้นๆ และตามบทบัญญัติทั้งหลายในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของผู้ขับรถตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 43 ใบอนุญาตขับรถมี 10 ชนิด คือ

(4) ใบอนุญาตขับรถยนต์สาธารณะ

ใบอนุญาตขับรถตาม (1) ใช้สำหรับขับรถยนต์บริการให้เช่าเฉพาะในกรณีที่ผู้ขับเป็นผู้เช่าได้ด้วย ใบอนุญาตขับรถตาม (2) ใช้สำหรับขับรถยนต์บริการให้เช่าได้ด้วย ใบอนุญาตขับรถตาม (4) ใช้สำหรับขับรถยนต์บริการและใช้แทนใบอนุญาตขับรถตาม (2) ได้ด้วย และใบอนุญาตขับรถตาม (5) ใช้แทนใบอนุญาตขับรถตาม (3) ได้ นอกนั้นใช้แทนกันไม่ได้

มาตรา 43 ทวิ ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถในประเภทการขนส่งประจำทาง การขนส่งไม่ประจำทาง หรือการขนส่งโดยรถขนาดเล็กตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ให้ใช้แทนใบอนุญาตขับรถยนต์ส่วนบุคคลตามมาตรา 43 (2) และใบอนุญาตขับรถยนต์สาธารณะตามมาตรา 43 (4) ได้

มาตรา 45 ผู้ใดประสงค์จะขอใบอนุญาตขับรถ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามพระราชบัญญัตินี้ และยื่นคำขอต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่

การขอใบอนุญาตขับรถและการออกใบอนุญาตขับรถ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 46 ผู้ขอใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (1) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ถ้าเป็นผู้ขอใบอนุญาตขับรถจักรยานยนต์ชั่วคราว สำหรับรถจักรยานยนต์ความจุของกระบอกสูบขนาดไม่เกินเก้าสิบลูกบาศก์เซนติเมตร ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์

(2) มีความรู้และความสามารถในการขับรถ

(3) มีความรู้ในข้อบังคับการเดินรถตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก

(4) ไม่เป็นผู้มีร่างกายพิการจนเป็นที่เห็นได้ว่าไม่สามารถขับรถได้

(5) ไม่มีโรคประจำตัวที่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าอาจเป็นอันตรายขณะขับรถ

- (6) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน
- (7) ไม่มีใบอนุญาตขับรถชนิดเดียวกันอยู่แล้ว
- (8) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกยึดหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ

มาตรา 47 ผู้ขอใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (2) (3) (4) (5) หรือ (6/1) ต้อง

- (1) ได้รับใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (1) มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
- (2) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 46 และ
- (3) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษหรือถูกเจ้าพนักงานเปรียบเทียบปรับตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป
สำหรับความผิดเกี่ยวกับการขับรถอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะพ้นโทษครั้งสุดท้ายไม่น้อยกว่าหกเดือนแล้ว

- (ก) ฝ่าฝืนสัญญาณจราจรหรือเครื่องหมายจราจร
- (ข) ในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น
- (ค) ในลักษณะกีดขวางการจราจร
- (ง) ใช้ความเร็วเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด
- (จ) โดยประมาทหรือน่าหวาดเสียวอันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน
- (ฉ) โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น

มาตรา 49 ผู้ขอใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (4) หรือ (5) ต้อง

- (1) ได้รับใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (1) มาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
- (2) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 46 เว้นแต่ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์
- (3) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 47 (3)
- (4) มีสัญชาติไทย
- (5) รู้จักถนนและทางหลวงในจังหวัดที่ขอรับใบอนุญาตขับรถพอสมควร
- (6) ไม่เป็นผู้มีโรคติดต่อที่น่ารังเกียจตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (7) ไม่เป็นผู้ติดสุรายาเมาหรือยาเสพติดให้โทษ
- (8) ไม่เคยเป็นผู้ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ความผิดเกี่ยวกับ
เงินตรา ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อชีวิต ความผิดต่อร่างกาย ความผิดต่อเสรีภาพ ความผิดฐานลักทรัพย์และ
วิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานกรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานยักยอก ความผิดฐานรับของ

โจร และความผิดฐานทำให้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา หรือโดยคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

มาตรา 50 ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (4) หรือ (5) เป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 49 (8) แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า

(1) หกเดือนสำหรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาไม่เกินสามเดือน

(2) หนึ่งปีสำหรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาไม่เกินสามเดือนแต่คดีนั้นเกี่ยวกับการใช้รถกระทำ ความผิด หรือ

(3) หนึ่งปีหกเดือนสำหรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาเกินสามเดือน แต่ไม่เกินสามปี และได้ยื่นคำร้องต่อ นายทะเบียนโดยชี้แจงถึงเหตุผลที่ตนต้องโทษพร้อมกับแสดงหลักฐานว่า ตนเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเรียบร้อย ควรไว้วางใจให้ขับรถยนต์สาธารณะได้ ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนคำร้องดังกล่าวถ้าเห็นด้วยกับคำร้อง มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 49 (8) มาใช้บังคับ แต่ถ้าไม่เห็นด้วย ให้สั่งยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ขอทราบ

ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่ออธิบดีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำสั่งจากนายทะเบียน

คำสั่งของอธิบดีให้เป็นที่สุด

มาตรา 51/1 ผู้มีใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (2) (4) (5) และ (6) มีสิทธิขอรับใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (10)

มาตรา 52 ให้นายทะเบียนแต่งตั้งผู้ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 46 มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 49 และมาตรา 51

มาตรา 53 ผู้ใดได้รับใบอนุญาตขับรถประเภทใดแล้ว หากปรากฏในภายหลังว่าเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถประเภทนั้น ให้นายทะเบียนสั่งเพิกถอน ใบอนุญาตขับรถนั้น

มาตรา 54 ผู้ใดได้รับใบอนุญาตขับรถแล้ว หากปรากฏว่า

(1) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎกระทรวงที่ออกตาม พระราชบัญญัตินี้

(2) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอันขอด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก

(3) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดฐานขับรถหรือกระทำการใด ๆ อันน่าจะเป็นภัยต่อ ประชาชน หรือ

(4) มีผู้กล่าวโทษว่าทำลายความสงบสุขของประชาชนในถนนหรือทางหลวงโดยขู่เข็ญ คุกคาม รั้งแก หรือรบกวนคนขับรถด้วยกันหรือผู้โดยสาร

นายทะเบียนมีอำนาจเรียกใบอนุญาตขับรถมายึดไว้ได้ แต่ห้ามมิให้ยึดเกินหนึ่งปี

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (4) หรือ (5) เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาประเภทที่ระบุไว้ใน มาตรา 49 (8) ให้นายทะเบียนหรือผู้ตรวจการซึ่งอธิบดีมอบหมายยึดใบอนุญาตขับรถตามมาตรา 43 (4) หรือ (5) ตั้งแต่วันยื่นฟ้องต่อศาลจนถึงเวลาที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด และในระหว่างเวลาดังกล่าวห้ามมิให้นายทะเบียนต่ออายุใบอนุญาตขับรถดังกล่าว

ในการยึดใบอนุญาตขับรถ ให้ผู้ยึดบันทึกการยึดไว้ในใบอนุญาตขับรถด้วย

ส่วนคำว่ารถแท็กซี่นั้น ในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ได้ให้ความหมายได้ให้ความหมายของคำว่า “รถแท็กซี่” ไว้ดังนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

(24) “รถแท็กซี่” หมายความว่า รถยนต์ที่รับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน

จากนิยามของรถยนต์สาธารณะและรถแท็กซี่ สามารถสรุปได้ว่า แท็กซี่ เป็นรถยนต์สาธารณะ ซึ่งรับจ้างบรรทุก คนโดยสารไม่เกิน 7 คน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยรถยนต์รับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน พ.ศ. 2560

ก่อนจะสามารถขับรถแท็กซี่ ซึ่งเป็นรถยนต์สาธารณะรับจ้างได้นั้น ผู้ขับขี่ต้องมีใบอนุญาตขับรถรถยนต์สาธารณะ ซึ่งในส่วนนี้กรมการขนส่งทางบก จะต้องมีการอบรมและ จะต้องมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรจากกองทะเบียน ประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติเสียก่อน โดยจะใช้เวลาตรวจสอบประมาณ 1 เดือน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก กรมการขนส่งทางบกจะดำเนินการออกใบอนุญาตให้ไปก่อน หากภายหลังตรวจพบมีประวัติอาชญากรจะเพิกถอนใบอนุญาตทันที (กรมการขนส่งทางบก,2553, website.)

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานจราจร ก้อออกกฎกระทรวงกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

2.1 การจดทะเบียนรถยนต์รับจ้างแท็กซี่

การจดทะเบียนแท็กซี่มีได้ 2 กรณี คือ กรณีบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล

กรณีบุคคลธรรมดา โดยผู้ยื่นคำขอต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตขับรถรถยนต์สาธารณะ และต้องไม่มีชื่อเป็นผู้ถือ กรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครอง ในทะเบียนรถยนต์รับจ้าง และจดทะเบียนได้คนละ 1 คันเท่านั้น

กรณีนิติบุคคล โดยผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นหลักฐาน เช่น รายชื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน พร้อมด้วยภาพถ่ายบัตรประชาชน ของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน (กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญ) และ หนังสือรับรองนิติบุคคลออกไว้ไม่เกิน 1 ปี พร้อมด้วย ภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจ (กรณีห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน, ห้างหุ้นส่วนจำกัด, บริษัทจำกัด, บริษัทมหาชน จำกัด) เป็นต้น โดยเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (กรมการขนส่งทางบก ,2559,website)

2.2 การนำรถมาจดทะเบียนเป็นรถยนต์รับจ้าง (รถแท็กซี่)

รถที่จะนำมาจดทะเบียนกฎหมายได้กำหนดลักษณะไว้หลายประการ โดยจะขอยกตัวอย่าง ดังนี้ เช่น

- 1) รถต้องเป็นรถใหม่ หรือเป็นรถที่มีอายุการใช้งานไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันจดทะเบียนครั้งแรกและใช้งานมาแล้ว เป็นระยะทางไม่เกิน 20,000 กิโลเมตรและไม่ใช่รถที่ทำการซ่อมแซม หรือปรับปรุงมาจากรถที่ประสบอุบัติเหตุรุนแรงที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในการใช้รถนั้น
- 2) ลักษณะรถ รถเก๋งสองตอน รถเก๋งสองตอนแวน รถเก๋งสามตอน รถเก๋งสามตอนแวน รถยนต์นั่งสองตอน รถยนต์นั่งสองตอนแวน รถยนต์นั่งสามตอน รถยนต์นั่งสามตอนแวน
- 3) เครื่องยนต์ต้องมีความจุของกระบอกสูบรวมกันไม่ต่ำกว่า 1,500 ซีซี
- 4) ต้องไม่ติดตั้งระบบป้องกันการเปิดประตูจากภายในรถ กระจกต้องเป็นกระจกที่โปร่งใสสามารถมองเห็น สภาพภายในรถและสภาพการจราจรภายนอกได้อย่างชัดเจน
- 5) สีของตัวรถ - จดทะเบียนในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีบุคคลธรรมดา ให้ใช้สีเขียวและสีเหลือง เป็นสีของตัวรถ และกรณีนิติบุคคล ให้ใช้สีเหลืองเป็นสีของตัวรถ และสีน้ำเงินเป็นสีของข้อความ และเครื่องหมายต่างๆ - จดทะเบียนในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครกรณีบุคคลธรรมดา ให้ใช้สีแดงและสีเหลืองเป็นสีของตัวรถ กรณีนิติบุคคล ให้ใช้สีน้ำเงินและสีเหลืองเป็นสีของตัวรถ
- 6) ต้องมีและใช้มาตรค่าโดยสาร ตามแบบหรือชนิดที่ได้รับความเห็นชอบจากกรมการขนส่งทางบก ไว้ด้านซ้าย ของผู้ขับรถ
- 7) ต้องมีเครื่องหมายเป็นอักษรโรมัน “TAXI-METER” ติดตั้งไว้ในแนวนอนบนหลังคารถและให้มีแสงไฟพร้อม ด้วยกรอบที่บังคับแสง ให้เห็นเครื่อง หมายได้ชัดเจนในเวลากลางวัน
- 8) ต้องมีเครื่องหมายอักษร “ว่าง” เมื่อไม่มีผู้โดยสารโดยติดตั้งไว้ด้านซ้ายของคนขับซึ่งสามารถมองเห็นได้ ชัดเจนจากภายนอก ทั้งเวลากลางวันและกลางคืน
- 9) จัดให้มีประกันภัย 2 อย่าง คือ ประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ (ประกันภัย รถยนต์ภาคบังคับ) และประกันภัยอย่างน้อยชั้น 3 คุ้มครองความเสียหายอันเกิดจากการใช้รถรับจ้าง
- 10) ต้องจัดให้มีกรอบสำหรับติดบัตรประจำตัวผู้ขับรถไว้ด้านหน้ารถในลักษณะที่ผู้โดยสารสามารถมองเห็นได้ ชัดเจนเป็นต้น

2.3 สีของแผ่นป้ายทะเบียน

สำหรับรถแท็กซี่นั้นถือเป็นรถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งกรมการขนส่งทางบกได้กำหนดให้ ให้พื้นแผ่นป้ายใช้สีเหลืองสะท้อนแสง โดยให้ตัวเลขหน้าตัวอักษรประจำหมวดตัวอักษรประจำหมวดหมายเลข ทะเบียนตัวอักษรและขอบแผ่นป้ายใช้สีใช้สีดำ (กฎกระทรวงกำหนดขนาด ลักษณะ และสีของแผ่นป้ายทะเบียนรถ และการแสดงแผ่นป้ายทะเบียนรถและเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี ประจำปี พ.ศ. 2554, ราชกิจจานุเบกษา, 2554)

3. อุเบอร์และแกร็บคาร์

3.1 อุเบอร์ (Uber) สำหรับอุเบอรันั้นมีผู้ก่อตั้งร่วมกัน 2 คน คือ การ์เรต แคมป์ (Garrett Camp) และ เทรวิส คาลานิก (Travis Kalanick) แนวคิดของอุเบอร์เกิดจากการที่ทั้งสองคนมีโอกาสพูดคุยกัน ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 2008 ทั้ง สองคนพูดถึงความจำเป็นของบริการแท็กซี่ ปัญหาในการเรียกรถแท็กซี่ จึงเกิดแนวคิดสร้างอุเบอร์ขึ้นมาในปี ค.ศ.2009 จนถึงปัจจุบันนี้

อุเบอร์เปิดตัวในประเทศไทยปี 2557 ซึ่งในปัจจุบันให้บริการในกรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ขอนแก่น เชียงใหม่ เชียงราย และเมืองพัทยา โดยอุเบอร์มีจุดเด่นคือ ผู้โดยสารสามารถรู้ราคาโดยสารก่อนการเดินทางผ่านแอปพลิเคชันและสามารถเลือกชำระค่าบริการผ่านบัตรเครดิตได้ สร้างความสะดวกสบาย ทำให้ผู้โดยสารไม่จำเป็นต้องพกเงินสด ประเภทการให้บริการของอุเบอร์ (UBER,2557,Website.)

- 1) อุเบอร์เอ็กซ์ (UberX) เป็นรถในระดับทั่วไป ที่เรียกว่าซิตี้ คาร์ (City Car) เป็นรถยนต์ส่วนบุคคล 4 ประตู ทั่วไป ยกเว้นกระบะ มีให้บริการในเมืองไทย
- 2) อุเบอร์แบล็ค (UberBlack) เป็นบริการรถยนต์ที่หรูขึ้น เป็นรถหรูลีมูซีนี่หือและรุ่นตามที่อุเบอร์กำหนด เช่น Audi BMW Mercedes-Benz Volvo เป็นต้น มีให้บริการในเมืองไทย
- 3) อุเบอร์เอสยูวี (UberSUV) เป็นรถ SUV เหมาะสำหรับคนที่ต้องการเดินทางกับครอบครัว เพราะรถมีความ กว้างและมีที่เก็บสัมภาระเยอะมีให้บริการในเมืองไทย
- 4) อุเบอร์แอสซิสต์ (UberASSIST) เป็นรถสำหรับผู้ที่ต้องการความสะดวกในการเดินทางในชีวิตประจำวันเป็นพิเศษ ทั้งผู้สูงอายุ คนพิการ เป็นต้น มีให้บริการในเมืองไทย
- 5) อุเบอร์แฟลช (UberFLASH) บริการรถยนต์ที่อยู่ใกล้ผู้โดยสารมากที่สุด อาจเป็นได้ทั้งอุเบอร์เอ็กซ์หรืออุเบอร์แบล็ค มีให้บริการในเมืองไทย
- 6) อุเบอร์แท็กซี่ (UberTaxi) บริการเรียกรถแท็กซี่จากสหกรณ์แท็กซี่ที่เป็นพันธมิตร มีให้บริการในเมืองไทย (bloginone,2557,Website)

3.2 แกร็บคาร์ (GrabCar)

จุดเริ่มต้นของ Grab นั้น ถูกก่อตั้งขึ้นโดย แอนโทนี่ ตัน (Anthony Tan) และ โฮย หลิง ตัน (Hooi Ling Tan) ทั้งคู่เป็นเพื่อนร่วมชั้นกันที่ Harvard Business School โดยทั้งคู่นำปัญหาการเรียกรถแท็กซี่ที่แสนลำบากในมาเลเซีย มาคิดหาวิธีแก้ไขในปี ค.ศ.2012 ซึ่งจากแนวคิดริเริ่มนี้ก็กลายมาเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนให้จัดระบบการเรียกรถแท็กซี่ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพในที่สุด กลายเป็นจุดกำเนิดของแกร็บแท็กซี่ในที่สุด

โดยในวันที่ 8 มีนาคม 2557 แกร็บแท็กซี่ (GrabTaxi) แอปพลิเคชันให้บริการเรียกรถแท็กซี่ เปิดตัวบริการแกร็บ คาร์ อย่างเป็นทางการ โดยสรุปแล้วแกร็บคาร์เป็นธุรกิจที่แตกตัวมาจากแกร็บแท็กซี่ ซึ่งทาง แกร็บแท็กซี่ นั้นเป็นการให้บริการรถแท็กซี่ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่สำหรับแกร็บคาร์นั้น มีการนำรถยนต์ส่วนบุคคลมาลงทะเบียนแล้วทางแกร็บก็จะส่งผู้โดยสาร ผ่านแอปพลิเคชันมาให้ใช้บริการ ซึ่งเป็นการใช้รถยนต์ผิดประเภทจากที่จดทะเบียน

3.2.1 ประเภทการให้บริการของแกร็บคาร์

1) แกร็บคาร์ อีโคโนมี (GrabCar Economy) สำหรับแกร็บอีโคโนมี จะเป็นการที่ผู้ขับนำรถส่วนบุคคลหรืออาจ นำรถที่จดทะเบียนเพื่อให้เช่า(ป้ายเขียว) มาให้บริการ โดยเมื่อลงทะเบียนเป็นผู้ขับขี่กับแกร็บคาร์แล้ว ก็จะมีการส่งผู้โดยสารผ่านแอปพลิเคชันมาให้ซึ่งรถยนต์ที่นำมาให้บริการอาจเป็นกระบะก็ได้ แต่ส่วนใหญ่เป็นรถยนต์ เช่น Toyota Vios, Honda Jazz, Mazda2 เป็นต้น

2) แกร็บคาร์ พลัส (พรีเมียม) (Grab Car Plus(Premium)) สำหรับแกร็บคาร์ พลัส จะเป็นการที่ผู้ขับนำรถส่วนบุคคลหรืออาจนำรถที่จดทะเบียนเพื่อให้เช่า(ป้ายเขียว) มาให้บริการ โดยเมื่อลงทะเบียนเป็นผู้ขับขี่กับแกร็บคาร์แล้ว ก็จะมีการส่งผู้โดยสารผ่านแอปพลิเคชันมาให้ ซึ่งรถที่ให้บริการในขั้นตอนนี้จะเป็นรถลีมูซีนมีความหรูหราขึ้นมาอีกระดับ เช่น Toyota Camry, Honda Accord, BMW หรือ Mercedes-Benz เป็นต้น

3) แกร็บ เอ็กซ์แอล (GrabXL 8-12 Seater Van) เป็นการให้บริการรถ 8-12 ที่นั่ง เช่น Toyota Comuter, Hyundai H1 เป็นต้น (Grab,2557,Website)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นกระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อย่างเป็นระบบโดยศึกษาตั้งแต่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุเบอร์และแกร็บคาร์ แท็กซี ไม่ว่าจะเป็นการขอใช้รถสาธารณะ ขอไปขับขี่สาธารณะ เป็นต้น โดยหาข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ,เอกสาร จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย หนังสือ ตำบทยุทธศาสตร์ และบทความที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลที่มีการเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์ต่างๆ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ หาปัญหา ติความและหาความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็นที่กำลังค้นคว้า และจัดข้อมูล เชื่อมโยงความคิดและข้อมูล ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การอภิปรายผลการศึกษาและสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางว่าประเทศไทยควรการควบคุมอุเบอร์และแกร็บคาร์เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาอาชญากรรมหรือไม่

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ศึกษาวิจัย พบว่าปัจจุบันกฎหมายของไทยหรือตำบทยุทธศาสตร์นั้น ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มีการควบคุมไว้เพื่อควบคุมรถยนต์โดยสารสาธารณะ อาทิเช่น การจดทะเบียน การทำใบขับขี่ โดยจะต้องมีการตรวจประวัติอาชญากรรม เป็นการควบคุมโดยรัฐ แต่เมื่อการเข้ามาให้บริการในประเทศไทยของอุเบอร์และแกร็บคาร์นั้น ยังไม่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมายเนื่องจากการใช้รถยนต์ผิดประเภทตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 และไม่มีการควบคุมโดยการตรวจประวัติอาชญากรรม ซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรม เพราะไม่มีการไม่ตรวจสอบประวัติอาชญากรรมโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และไม่เข้าสู่ระบบทะเบียนของศูนย์ข้อมูลประวัติผู้ขับรถสาธารณะของกรมการขนส่งทางบก และเป็นการใช้รถผิดประเภทจากการที่จดทะเบียนไว้ซึ่งผิดกฎหมายทั้งสิ้นเช่นนี้รัฐก็ไม่อาจควบคุมอาชญากรรมที่เกิดจากอุเบอร์และแกร็บคาร์ได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับรถโดยสารสาธารณะของอุเบอร์และแกร็บคาร์ ปัจจุบันอุเบอร์และแกร็บคาร์ได้เข้าให้บริการในประเทศไทยเป็นจำนวนมากเพราะสามารถเป็นอาชีพเสริมหลังเลิกงานได้และไม่ต้องจดทะเบียนรถโดยสารสาธารณะซึ่งก็เป็นสิ่งที่ย่างอย่างหนึ่งของบุคคลที่ต้องการหาอาชีพเสริมหลังเลิกงาน และยังเป็นที่ยอมรับของผู้โดยสารเป็นอย่างมาก โดยการใช้บริการของอุเบอร์และแกร็บคาร์นั้นสามารถใช้งานได้สะดวกสบาย ถึงแม้ผู้โดยสารรู้ว่าการใช้รถโดยสารสาธารณะของอุเบอร์และแกร็บคาร์นั้นเป็นการเสี่ยงต่อความปลอดภัย แต่ผู้โดยสารก็เลือกใช้บริการเพราะง่ายต่อการเรียกใช้บริการเพียงแค่เปิดแอปพลิเคชัน

ทั้งนี้เห็นได้ว่าการให้บริการของอุเบอร์และแกร็บคาร์นั้นเป็นการเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมได้เพราะอุเบอร์และแกร็บคาร์ให้บริการโดยใช้รถยนต์ส่วนบุคคลมารับผู้โดยสาร ซึ่งผู้ขับขี่ยังไม่ได้รับการตรวจประวัติอาชญากรรมกับทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และไม่เข้าสู่ระบบทะเบียนของศูนย์ข้อมูลประวัติผู้ขับขี่รถสาธารณะของกรมการขนส่งทางบก สาเหตุคือผู้ขับขี่อุเบอร์และแกร็บคาร์ไม่ได้มีการทำใบขับขี่สาธารณะ จึงไม่ได้รับการตรวจประวัติอาชญากรรม ซึ่งการจะทำใบขับขี่สาธารณะได้นั้น รถยนต์ที่ใช้โดยสารสาธารณะจะต้องได้รับการจดทะเบียนรถยนต์สาธารณะเสียก่อนตาม พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ดังนี้ ถ้าวัดว่าการให้บริการรถโดยสารสาธารณะของอุเบอร์และแกร็บคาร์นั้น เมื่อไม่มีการตรวจประวัติอาชญากรรม ส่งผลให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรมได้

จากการสำรวจสถิติข้อมูลของอัตราอาชญากรรม(การคุกคามทางเพศ) ที่เกิดขึ้นจากอุเบอร์และแกร็บคาร์ และแท็กซี่ จากกลุ่มวิจัยตัวอย่าง ทั้ง 13 ประเภท ในเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,654 พบว่า แท็กซี่อยู่ในลำดับที่ 7 คิดเป็นร้อยละ 9.0 แกร็บ อยู่ในลำดับที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 1.5 และอุเบอร์ อยู่ในลำดับ 11 คิดเป็นร้อยละ 0.4 ซึ่งจากการสำรวจแท็กซี่เป็นอันดับแรกที่มีการก่ออาชญากรรมมากที่สุด ซึ่งแท็กซี่แบบเดิม มีข้อดีข้อเสียดังนี้ ข้อดีคือ แท็กซี่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย และมีการกำกับดูแลโดย กรมการขนส่งทางบก ซึ่งรัฐเป็นผู้ดูแลเมื่อมีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นรัฐจะเป็นผู้ควบคุมและจัดการโดยขึ้นทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้ให้บริการและยกเลิกใบขับขี่สาธารณะและดำเนินคดีตามกฎหมายได้ทันที แต่อย่างไรก็ดีปัจจุบันแท็กซี่ได้มีการพัฒนาจากกรมการขนส่งทางบก โดยภายในตัวรถแท็กซี่ มีปุ่มสัญญาณให้กดเมื่อเกิดเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้น โดยมีปุ่มทั้งทางฝ่ายผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ ส่วนข้อเสีย กรมการขนส่งทางบก ยังไม่สามารถการันตีความปลอดภัยจากการใช้บริการจากแท็กซี่ได้ (รณภูมิ สามัคคีคารมย์,2562: 8)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

จากการทำวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะได้ว่า ควรให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาควบคุม ในการให้บริการของอุเบอร์ และแกร็บคาร์ เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการไม่ให้เกิดปัญหาอาชญากรรม

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยเรื่องนี้ค้นคว้าจากปัญหาการไม่ตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของอุเบอร์และแกร็บคาร์ ซึ่งมีข้อจำกัดทางกฎหมายในการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถศึกษาให้ครอบคลุม หรือ มีความสมบูรณ์ได้ทุกด้าน ทั้งนี้ เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์หรือมีการพัฒนาต่อไป ผู้วิจัยอาจมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปเพื่อให้ผู้ที่สนใจในหัวข้อใกล้เคียงสามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาเพิ่มเติมได้ในอนาคต เช่น การขยายขอบเขตการวิจัยการควบคุมอุเบอร์หรือแกร็บคาร์ การศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

หรือศึกษาการใช้บริการของผู้โดยสารที่อุเบอร์หรือแกร็บคาร์ให้บริการ อาทิเช่น อัตราค่าโดยสาร มารยาทให้การ ให้บริการ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านกฎหมาย

เสนอให้มีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 เพื่อให้อุเบอร์และแกร็บคาร์ อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 เช่นเดียวกับแท็กซี่ โดยให้อุเบอร์และแกร็บคาร์อยู่ภายใต้บังคับการจดทะเบียนรถยนต์สาธารณะ ตามมาตรา 7, 21, 22, 23, 27, 28 แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 และภายใต้บังคับการจดทะเบียนใบขับขี่รถยนต์สาธารณะ ตามมาตรา 42, 42ทวิ, 43(4), 43 ทวิ, 45, 46, 47, 49, 50, 51ทวิ, 52, 53, 54 แห่งพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงกำหนดขนาด ลักษณะ และสีของแผ่นป้ายทะเบียนรถ และการแสดงแผ่นป้ายทะเบียนรถ และเครื่องหมายแสดงการเสียภาษี ประจำปี พ.ศ. 2554. (2554). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 128, ตอนที่ 45.

กฎกระทรวงว่าด้วยรถยนต์รับจ้างบรรทุกคนโดยสารไม่เกินเจ็ดคน พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 134, ตอนที่ 81.

กรมการขนส่งทางบก. การจดทะเบียนรถยนต์รับจ้างแท็กซี่. (2559). สืบค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563, จาก https://www.dlt.go.th/th/vehicle-registration/view.php?_did=46

กรมการขนส่งทางบก. การต่ออายุใบอนุญาตขับรถรถยนต์สาธารณะ(รถแท็กซี่). (2553). สืบค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563, จาก https://www.dlt.go.th/th/driving-license/view.php?_did=83

ทรงวุฒิ ชนะภัย. (2542). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไทยรัฐ. (2562). สาวม.5 อุดรฯ แจ้งตำรวจ เมทกลับในแกร็บคาร์ โดนโซเฟอร์โหดข่มขืน. สืบค้นวันที่ 29 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/1665225>

นัทธี จิตสว่าง. (2546). ทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2531). อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. รณภูมิ สามีคคีคารมย์. (2562). การสำรวจความคิดเห็นต่อการคุกคามทางเพศระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสหศาสตร์ ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาวิตรี ไพฑูรย์. (2553). ปัจจัยที่นำมาสู่การกระทำผิดซ้ำของสตรี. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Blognone by nrad 6949. ทำความรู้จักกับ Uber: แพลตฟอร์ม ความท้าทาย และอนาคต. (2557). สืบค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.blognone.com/node/55707>

Grab. บริการของเรา. (2557). สืบค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.grab.com/th/car/>

UBER. ประวัติความเป็นมาของเรา. (2557). สืบค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563, จาก <https://www.uber.com/th/our-story/>

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

การคุ้มครองเจ้าหนี้ : ศึกษากรณีเจ้าหนี้กู้ยืม

CREDITORS PROTECTION: STUDY THE CASE OF LOAN PAYABLES.

ชลกร ถมมา¹ และ ทัตตันนท์ คงลำธาร²

Chollakorn Tomma¹ and Thatanan Khonglamthan²

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440015@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tattanan.kh@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันแรงงานไทยมีอัตราการว่างงานสูงขึ้นอันสืบเนื่องจากเศรษฐกิจถดถอย เมื่อแรงงานถูกเลิกจ้าง ประกอบกับการใช้จ่ายในครัวเรือนที่เท่าเดิม ปัญหาที่ตามมาคือ ภาวะหนี้สิน ครัวเรือนมีภาระหนี้สินล้นตัวเมื่อเทียบกับรายได้ หนี้ส่วนใหญ่เกิดจาก หนี้อัตราดอกเบี้ยต่ำ หนี้ออมทรัพย์ และหนี้ออมเงินฝากออมทรัพย์ และเมื่อปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดลักษณะ การทวงถามหนี้ ไว้ให้เจ้าหนี้ปฏิบัติต่อลูกหนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของลูกหนี้ ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติทวงถามหนี้ นั้นทำให้การติดตามทวงหนี้ของเจ้าหนี้ในปัจจุบันกระทำได้ยากขึ้น และต้องใช้ความระมัดระวังในการติดตามทวงถามหนี้ หากฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษ เช่น การกำหนดวันเวลาในการทวงถามหนี้ การกำหนดจำนวนการติดต่อทวงถามหนี้ในแต่ละวัน เป็นต้น หากการติดตามทวงหนี้ไม่เป็นผลสำเร็จเจ้าหนี้ต้องนำเรื่องขึ้นสู่ศาลเป็นคดีความซึ่งอาจจะใช้เวลานาน ทำให้เจ้าหนี้อาจไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควรด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดวิธีการให้เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิในการติดตามทวงหนี้ได้มากกว่าที่กฎหมายกำหนด

คำสำคัญ

เจ้าหนี้ ลูกหนี้ ทวงถามหนี้

ABSTRACT

At present, Thai workers have a higher unemployment rate due to the recession. When the labor was laid off with the same household expenditures The problem that follows is the debt crisis of households with overflowing debt relative to income. Most of the debt is based on Credit card debt Car loan debt Personal loan installment and housing loans and in the year 2015. Thailand has issued the Debt Collection Act 2015, which sets the characteristics debt collection For creditors to treat debtors in order to protect the rights of the debtor The results of the research found that the Debt Collection Act makes it more difficult to pursue the debt collection of creditors at present. And the caution must be applied in debt collection If there is the violation of the Act, penalties as well as the date and time would be set out. In addition, the number of debt collection calling time was also set out. If the debt collection is not successful, the creditor has to take the matter to court as a lawsuit, Which may take a long time and doesn't give any benefits to the creditors. The researcher found that the method for creditors to exercise their debt collection rights should be more than the law stipulated.

Keywords

payable, debtor, Debt collection

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะเศรษฐกิจโลกในปี พ.ศ. 2563 พบว่าเศรษฐกิจการเติบโตมีการชะงักตัว ซึ่งมีผลต่อตลาดแรงงานอย่างมาก ทำให้ปัจจุบันแรงงานไทยมีอัตราการว่างงานสูงขึ้นอันสืบเนื่องจากเศรษฐกิจถดถอย เมื่อแรงงานถูกเลิกจ้าง ประกอบกับการใช้จ่ายในครัวเรือนที่เท่าเดิม ปัญหาที่ตามมาคือ ภาวะหนี้สิน ครัวเรือนมีภาระหนี้สินล้นตัวเมื่อเทียบกับรายได้ หนี้ส่วนใหญ่เกิดจาก หนี้บัตรเครดิต หนี้ออนไลน์ ผ่อนสินเชื่อส่วนบุคคล และผ่อนสินเชื่อเพื่ออยู่อาศัย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปิดเผยตัวเลขสถิติเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนหรือหนี้ครัวเรือนประจำไตรมาสที่ 3 ในปี 2563 เพิ่มขึ้นจากไตรมาส 2 ปี 2563 ที่ 182,091 ล้านบาท ทำลายสถิติหนี้ครัวเรือนต่อจีดีพีสูงที่สุดในรอบ 18 ปี (matichon, 2564) หากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากว่างงานไม่มีเงินหรือไม่อยากชำระหนี้ ปัญหาที่ตามมาคือการพิพาทคดีเกี่ยวกับการเรียกร้องการชำระหนี้ และการพิพาทนั้นจะต้องเป็นการใช้สิทธิทางศาลก็คือ การฟ้องร้องบังคับชำระหนี้ นั้นเจ้าหนี้ต้องเป็นฝ่ายดำเนินการเอง ออกค่าธรรมเนียมขึ้นศาลซึ่งต้องเสียไปในกรณีการดำเนินคดีที่มีทุนทรัพย์ตามจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกัน รวมถึงค่าจ้างทนายความในการดำเนินคดีฟ้องร้อง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าเดินทางของพยานบุคคลความเสียหายของเจ้าหนี้เมื่อมีการฟ้องร้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เจ้าหนี้ไม่แน่ว่าจะสามารถชนะคดีได้เสมอไปเพราะกระบวนการพิจารณาคดีในศาลมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถดำเนินการฟ้องร้องตามจุดประสงค์ได้ เช่นการกู้ยืมเงินเกิน 2,000 บาท แต่ไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ก็นำมาฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้หรือเรื่องหนี้ขาดอายุความที่ลูกหนี้สามารถยกขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ สัญญากู้เงินไม่สมบูรณ์เพราะลูกหนี้ยังไม่ได้รับเงินตามที่กู้มา เป็นต้น ซึ่งเจ้าหนี้จำเป็นต้องรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเอง และเจ้าหนี้อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้ตามเหตุผลที่กล่าวมา

แต่เมื่อปี พ.ศ. 2558 ได้มีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ทำให้การติดตามทวงหนี้ทำได้ยากขึ้นและต้องใช้ความระมัดระวัง กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพต่อลูกหนี้ทั้งการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งสิทธิตามพระราชบัญญัติ การทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 ได้กำหนดลักษณะการทวงหนี้ไว้ให้เจ้าหนีปฏิบัติต่อลูกหนี้ให้เป็นไปด้วยความสุภาพถูกกฎหมายและไม่สร้างควมรำคาญใจให้แก่ลูกหนี้ แต่กลับกันคนที่ทุกซอกซี้ที่สุดน่าจะเป็นเจ้าหนี้ที่คิดว่าเมื่อไหร่ลูกหนี้จะชำระหนี้ หากจะดำเนินการใดไปต้องใช้ระมัดระวังว่าจะกระทำผิดกฎหมายหรือไม่และการทวงถามหนี้นั้น เจ้าหนี้ก็ต้องไม่กระทำการที่เป็นการฝ่าฝืนต่อประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น หากพิจารณาจากความเท่าเทียมกัน เจ้าหนีนั้นเสียเปรียบต่อลูกหนี้ เนื่องจากลูกหนี้ไม่ได้เสียหายไม่ได้เสียประโยชน์ ทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับความเท่าเทียมและสูญเสียโอกาสในการติดตามทวงหนี้ก่อนเรื่องจะเข้าสู่ศาล อาจทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร

ด้วยเหตุผลที่ได้อธิบายถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่เจ้าหนี้ต้องพบเจอในการทวงหนี้ที่มีขั้นตอนตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ที่มีข้อจำกัดต่อเจ้าหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้อาจต้องได้รับความเสียหายจากการไม่ได้รับการชำระหนี้ที่เหมาะสมเช่น ระยะเวลาที่ล่าช้ากว่าจะได้รับการชำระหนี้ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทวงถามหนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการติดตามทวงหนี้ที่มีผลกระทบต่อเจ้าหนี้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่จะต้องคุ้มครองเจ้าหนี้และเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบหลักเกณฑ์ในการทวงหนี้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย
2. เพื่อทราบปัญหาในการทวงหนี้ตามกฎหมายของเจ้าหนี้

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของเจ้าหนี้

เจ้าหนี้ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายไว้ว่า บุคคลซึ่งมีมูลหนี้เหนือบุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าลูกหนี้ และมีสิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

ความหมายของลูกหนี้

ลูกหนี้ หมายถึงบุคคลผู้มีหนี้กับอีกบุคคลหนึ่งซึ่งเรียกว่าเจ้าหนี้ โดยเจ้าหนี้จะมีสิทธิเรียกร้องอย่างหนึ่งต่อลูกหนี้ในการชำระหนี้ด้วยเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นโดยคาคัดหมายว่าจะได้รับชำระหนี้เต็มจำนวนเมื่อถึงกำหนดระยะเวลาชำระ

สิทธิของเจ้าหนี้

สิทธิของเจ้าหนี้ ได้แก่สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน และ สิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้

สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ อำนาจของเจ้าหนี้มาตรา 194 บัญญัติว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ อนึ่งการชำระหนี้ด้วยงดเว้นการอันใดอันหนึ่งก็ย่อมมีได้” ในการบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้นั้นไม่ว่าโดยวิธีใดก็ตามหนี้จะต้องถึงกำหนดชำระเสียก่อน หากหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระเจ้าหนี้อย่อมไม่มีสิทธิฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระเจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิเรียกให้ชำระได้ตามอำนาจที่มาตรา 194 ให้ไว้ หากลูกหนี้ยังละเลยไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้จึงจะมีสิทธิฟ้องบังคับทางศาลให้ชำระหนี้ได้

สิทธิของลูกหนี้

สิทธิของลูกหนี้ ลูกหนี้มีสิทธิที่เรียกให้เจ้าหนี้รับชำระหนี้ได้ ถ้าสัญญาไม่ได้กำหนดระยะเวลาชำระหนี้ ลูกหนี้มีเมื่อไหร่ก็ได้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 203 วรรค 1 ถ้าเวลาอันจะพึงชำระหนี้ไม่ได้กำหนดลงไว้ หรือจะอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ไซ้ ท่านว่าเจ้าหนี้อย่อมจะเรียกให้ชำระหนี้ได้โดยพลัน และฝ่ายลูกหนี้ก็ย่อมจะชำระหนี้ของตนได้โดยพลันดุจกัน

สิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิขั้นพื้นฐานที่เป็นของทุกคนที่เกิดมาในโลกทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ทั้งในศักดิ์ศรี ความยุติธรรม ความเคารพ และความเป็นอิสระ สิทธิมนุษยชนอาจถูกจำกัดได้หากกระทำความผิดกฎหมายกระทำการอันอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ (amnesty, 2562) ดังนั้นแล้ว การกักขังเงินถือเป็นนิติกรรมที่กระทำขึ้นระหว่างเอกชนด้วยกัน ต้องอยู่ภายใต้ หลักความเสมอภาคในการแสดงเจตนาโดยไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายจึงมีผลบังคับ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ต้องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งผิดนัดการชำระหนี้ คู่สัญญาอีกฝ่ายก็มีอำนาจติดตามทางสิทธิที่ตนเองควรจะได้รับกับคืนมา

วิธีการปฏิบัติในการทวงถามหนี้ (พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558)

1. เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้จะต้องติดต่อลูกหนี้ตามสถานที่ที่ลูกหนี้ระบุไว้ในการทวงถามหนี้ต้องแจ้งสถานที่ที่ติดต่อถ้าไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้าหรือสถานที่ที่แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้โดยผู้ทวงถามหนี้ หรือเจ้าหนี้อาจติดต่อแล้วให้ติดต่อตามภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ทำงานของลูกหนี้ (kapook, 2558, Website)

2. การติดต่อลูกหนี้โดยโทรศัพท์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ให้ติดต่อได้ตั้งแต่ 08:00 น. ถึง 20:00 น. และในวันหยุดราชการเวลา 08:00 น. ถึง 18:00 น. โดยต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบถึงหากไม่สามารถติดต่อตามเวลาดังกล่าวได้ถือว่าช่วงเวลาดังกล่าวไม่เหมาะสมให้ติดต่อในช่วงเวลาอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ หากฝ่าฝืนจะถูกระงับการดำเนินการและหากยังฝ่าฝืนสามจะถูกลดโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาทหากยังฝ่าฝืนจะถูกลดโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท (ธัญสุดา กาศเรือนแก้ว, 2558)

3. จำนวนครั้งที่ติดต่อให้ติดต่อตามจำนวนที่เหมาะสม แต่การติดต่อทวงถามหนี้ได้ไม่เกินวันละ 1 ครั้ง และลูกหนี้ต้องรับทราบการทวงหนี้ด้วย การนับการทวงหนี้เป็น 1 ครั้ง เช่น ส่งข้อความทางไลน์ และมีการเปิดอ่านตลอดจนการโทรศัพท์ไปหาและทวงหนี้อย่างชัดเจน หากฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีปรับไม่เกิน 100,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (Thebangkokinsight, 2562)

4. ห้ามทวงถามหนี้กับบุคคลอื่นที่มีใช้ลูกหนี้แต่หากต้องติดต่อบุคคลอื่นให้สอบถามได้เฉพาะสถานที่ที่ติดต่อลูกหนี้เท่านั้น และห้ามทวงถามหนี้ในลักษณะหลอกลวง หรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลของลูกหนี้ ผู้ทวงถามหนี้ต้องแจ้งชื่อสกุล และไม่ใช้สัญลักษณ์หรือภาษาชื่อทางธุรกิจหนังสือหรือสื่ออื่นเพื่อให้เข้าใจว่าติดต่อมาเพื่อทวงถามหนี้ เพื่อไม่ให้เป็นการเปิดเผยข้อมูลการเป็นหนี้ของลูกหนี้วันแต่ผู้ที่ ติดต่อนั้น เป็นสามีภรรยาพ่อแม่หรือลูกของลูกหนี้โดยให้สอบถามได้เท่าที่จำเป็น (Finstreet, 2561)

5. การทวงถามหนี้ห้ามกระทำการในลักษณะข่มขู่ใช้ความรุนแรงใช้วาจาไม่สุภาพหรือดูหมิ่นซึ่งกระทำการอันนำไปสู่ความเสียหายต่อร่างกายชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น ผู้ฝ่าฝืนจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับไม่เกิน 500,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (Wealthmeup, 2562)

6. ห้ามทวงถามหนี้ในลักษณะที่เป็นเท็จหรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดเช่น การส่งเอกสารที่มีตราครุฑ การทำให้เข้าใจว่าเป็นการกระทำของศาล การส่งหนังสือบอกกล่าวทวงถามจากทนายความใช้เอกสารที่ทำให้ลูกหนี้เข้าใจว่าถูก ดำเนินคดีหรือถูกยึดทรัพย์หรือเงินเดือน มีโทษปรับตั้งแต่ ไม่เกิน 300,000 บาท และไม่เกิน 500,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (MGROnline, 2558)

ขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่ง

1. ยื่นคำฟ้องขอให้การคำร้องขอเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่กล่าวในฟ้องมีพยานหลักฐานให้ศาลเชื่อถือได้ โจทก์เรียกกร่องอะไรจากจำเลย นับแต่วันที่จำเลยได้รับหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง จำเลยต้องยื่นคำให้การเป็นหนังสือต่อศาลภายใน 15 วัน ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 177
2. นัดพร้อมเมื่อคู่ความทั้งสองฝ่ายมาศาลและต้องการที่จะให้มีการตกลงเจรจา โกล่เกลี่ยกันก่อนศาล จะสอบถามคู่ความทั้งสองฝ่ายว่าต้องการที่จะตกลงกันก่อนหรือไม่มีพยานก็ปากแหว่ ทางการสืบพยาน
3. นัดโกล่เกลี่ยเมื่อเข้าห้องโกล่เกลี่ยเมื่อตกลงกันได้ก็จะมีการถอนฟ้องหรือทำสัญญา ประนีประนอมยอมความ แต่หากตกลงกันไม่ได้สำนวนคดีก็จะถูกส่งกลับมาที่ห้องพิจารณาเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป
4. นัดชี้สองสถานคือการกำหนดประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีและหน้าที่นำสืบการที่ศาลพิจารณาคำฟ้อง โจทก์และคำให้การจำเลยหากมีข้อใดที่ฝ่ายโจทก์อ้างแล้วจำเลยไม่ยอมรับ ศาลจะกำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาท และกำหนดให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำพยานหลักฐานมาสืบ โดยแจ้งกำหนดวันนัดให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 182
5. นัดสืบพยาน สืบพยานโจทก์พยานจำเลย
6. นัดฟังคำพิพากษาศาลจะอ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟังศาลจะวินิจฉัย พยานหลักฐานทั้งปวงในคดีถ้าศาลเห็นว่าพยานหลักฐานฝ่ายไหนมีเหตุผลน่าเชื่อถือว่าก็ตัดสินให้ฝ่ายนั้นชนะ (ดนตรี เกษมรัชดารักษ์, 2558)

คดีกู้ยืมเป็นคดีที่มีทุนทรัพย์

คดีมีทุนทรัพย์ คือ คดีที่มีค่าของปลดเปลื้องทุกข้ออันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เป็นคดีที่เรียกกร่องทรัพย์สินหรือ เงิน โดยสังเกตได้จาก ถ้าโจทก์ยื่นฟ้องคดี ทรัพย์สินที่โจทก์ เรียกกร่องนั้นยังไม่ได้เป็นของโจทก์ ถ้าโจทก์ชนะคดีแล้ว จะได้ทรัพย์สินหรือเงินนั้นมาเป็นของโจทก์ เช่น คดีฟ้องเกี่ยวกับ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ ฟ้องเรียกกร่องเงินกู้ ทั้งนี้ การ ฟ้องกร่องคดีที่มีทุนทรัพย์ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในการขึ้นศาลตามราคาทุนทรัพย์ที่ เรียกกร่อง (สำนักงานกฎหมายธนู, 2559)

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับคดีเงินกู้

1. สัญญากู้ยืมเงินนั้นต้องเป็นลายลักษณ์อักษรระบุจำนวนเท่าใดจะใช้คืนเมื่อใดและที่สำคัญต้องมีลายมือชื่อของผู้ยืม มิเช่นนั้นจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 653 การกู้ยืมเงินเกินกว่า 2,000 บาท ที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือนั้นจะทำให้ผู้ให้กู้ฟ้องร้องบังคับผู้กู้ให้ต้องชดใช้เงินกู้คืนไม่ได้ จำนวนของการกู้ยืมเงินที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 653 คือการกู้เงินกว่า 2,000 บาทขึ้นไป ถ้ากุน้อยกว่า 2,000 บาท เป็นการกู้ยืมเงินกันเล็กๆ น้อยๆ กฎหมายคงไม่ต้องการให้มาทำหลักฐานเป็นหนังสือ และถ้าดำเนินคดีฟ้องร้องกันก็สามารถนำพยานบุคคลมาสืบได้ (ไพฑูริศ เอกจริยกร, 2558: 72)
2. คดีกู้ยืมเงินการฟ้องร้องเรียกเงินตามสัญญาเงินกู้มีอายุความ 10 ปีนับแต่วันถึงกำหนดชำระเงินเงินกู้ยืมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 193/30 อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี (พวงผกา บุญโสภาคย์ และประสาน บุญโสภาคย์, 2543: 203)
3. การกู้ยืมเงินที่ทำสัญญามีหลักฐานเป็นหนังสือเมื่อผู้กู้ใช้คืนเงินกู้จะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง หลักฐานการกู้ยืมต้องมีลายมือชื่อของผู้กู้เป็นสำคัญ ลายมือชื่อดังกล่าวนี้ จะต้องลงไว้ในลักษณะแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้กู้ยืม (พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น, 2531: 64)
4. สัญญากู้ยืมเงินไม่มีกำหนดชำระผู้ให้กู้ก็สามารถ เรียกให้ผู้กู้ชำระหนี้เมื่อใดก็ได้ภายหลังจากวันที่ทำสัญญาเงินกู้กันแล้วซึ่งเจ้าหนี้จะฟ้องให้ชำระได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวทวงถามก่อนก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 203 วรรคหนึ่ง แยกได้เป็น 2 กรณีคือ (1) เวลาในการชำระหนี้มิได้กำหนดไว้เลยหรือ (2) เวลาในการ

ชำระหนี้หนี้จะอนุมาณจาก พฤติการณ์ทั้งปวงก็ไม่ได้ หากเข้ากรณีใดกรณีหนึ่งแล้ว ก็หมายความว่าเจ้าหนี้สามารถเรียกชำระหนี้ได้ทันที และโดยนัยกลับกัน ลูกหนี้ก็มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ทันทีเช่นกัน ประเด็นที่กำหนดเวลาชำระหนี้มิได้กำหนดไว้เลย กฎหมายกำหนดให้เจ้าหนี้เรียกให้ลูกหนี้ชำระได้ทันที และลูกหนี้ต้องชำระหนี้ทันทีโดยหลักเหตุผลก็ชัดเจนอยู่เพราะหนี้หนี้ไม่มีเงื่อนไขในการชำระหนี้ที่จะให้ลูกหนี้อ่างที่จะยังไม่ชำระหนี้ได้ (ศันนัทกรณ์ โสคติพันธ์, 2560: 258)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นกระบวนการวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประกอบกับตำรากฎหมาย บทความ งานวิจัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์เว็บไซต์ต่างๆเกี่ยวกับ สารสำคัญของขั้นตอนการทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ตลอดจน กฎหมายลักษณะหนี้ แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงกับแนวคิดและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบปัญหาของเจ้าหนี้ที่ไม่ได้รับความเท่าเทียมและสูญเสียโอกาสในการติดตามทวงหนี้ก่อนคดีขึ้นสู่ศาล รวมทั้งผลกระทบของเจ้าหนี้ที่ได้รับเมื่อต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการติดตามทวงหนี้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การอภิปรายผลการศึกษาและสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ผลวิจัยพบว่า ในปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการทวงถามหนี้และควบคุมการทวงหนี้ โดยกฎหมายมุ่งคุ้มครองสิทธิของลูกหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้การคุ้มครองสิทธิตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ครอบคลุมไม่ถึงสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะไม่ได้รับความคุ้มครอง ผลกระทบจากพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ทำให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับความเท่าเทียมและสูญเสียโอกาสในการติดตามทวงหนี้ก่อนเรื่องจะขึ้นสู่ศาล ทั้งนี้พบว่าหากปล่อยให้เจ้าหนี้ดำเนินคดีทางศาลอาจจะใช้เวลานาน เป็นเหตุให้เจ้าหนี้ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางขั้นตอนที่เจ้าหนี้สามารถติดตามทวงหนี้ได้ ถูกต้องตามกฎหมาย เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ 2558 ซึ่งพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ได้กำหนดขั้นตอนของเจ้าหนี้ที่สามารถกระทำการทวงหนี้ต่อลูกหนี้ได้ เช่น การกำหนดให้เจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้จะต้องติดต่อลูกหนี้ตามสถานที่ที่ลูกหนี้อยู่ และต้องมีการแจ้งสถานที่ไว้ล่วงหน้า การติดต่อลูกหนี้โดยทางโทรศัพท์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆจะต้องติดต่อตามวันและเวลาตามที่พระราชบัญญัติทวงถามหนี้กำหนดไว้และจำนวนการติดต่อทวงถามหนี้มีกำหนดจำนวนครั้งรวมทั้งลักษณะการทวงถามหนี้ที่เป็นกรทำให้ลูกหนี้ได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงเจ้าหนี้ไม่สามารถกระทำได้ หากฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้จะทำให้เจ้าหนี้ได้รับบทลงโทษ เช่นการทวงหนี้ให้ติดต่อในวันจันทร์ถึงศุกร์เวลา 08:00 น. ถึง 20:00 น. และในวันหยุดราชการเวลา 08:00 น. ถึง 18:00 น. หากฝ่าฝืนจะถูกระงับการดำเนินการและหากยังฝ่าฝืนซ้ำอีกจะถูกโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท เป็นต้น เรื่องเวลานั้นไม่ควรใช้เป็นเกณฑ์ในการทวงหนี้ เพราะถ้าหากว่าไม่มีข้อกำหนดในเรื่องเวลาการทวงหนี้ และเจ้าหนี้ สามารถทวงหนี้ได้ตลอดเวลา ลูกหนี้อาจจะเกิดความรำคาญ รู้สึกกลัว อับอายต่อชื่อเสียง หรือความเกรงใจ ที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ การทวงหนี้ในปัจจุบันจึงกระทำได้อย่างขึ้น ดังนั้น เจ้าหนี้จะต้องใช้ความระมัดระวังในการติดตามทวงหนี้ จะติดตามทวงหนี้โดยไม่ศึกษาพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ก่อนไม่ได้

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิของลูกหนี้และเจ้าหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ พระราชบัญญัติทวงถามหนี้ สิทธิของเจ้าหนี้น้อยมีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน และสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ สิทธิดังกล่าว เจ้าหนี้ต้องเป็นผู้เรียกร้อง สิทธินั้นต่อศาลเองการดำเนินกระบวนการทางศาลเจ้าหนี้จำเป็นต้องรับความเสี่ยงจากการแพ้คดี ทั้งนี้ขั้นตอนการฟ้องร้องคดีในคดีที่มีทุนทรัพย์ จะต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในการขึ้นศาลตามราคาทุนทรัพย์ที่เรียกร้องและการดำเนินคดีทางศาลอาจจะใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้เจ้าหนี้อาจไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร จึงควรกำหนดวิธีการทวงหนี้ให้เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิมากกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น ตามพระราชบัญญัติทวงถามหนี้มาตรา 9(2) ให้ผู้ทวงถามหนี้ปฏิบัติในการทวงถามหนี้ ในเวลาการติดต่อบุคคล ทาง โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา 08:00 น. ถึง 20:00 น. และในวันหยุดราชการเวลา 08:00 น. ถึง 18:00 น. หากไม่สามารถติดต่อได้ในเวลาดังกล่าวให้ติดต่อในเวลาอื่นนั้น ควรขยายเวลาในการทวงถามหนี้เป็น 06:00 น.ถึง 22:00 น. เนื่องจากเวลาดังกล่าวอาจไม่ใช่เวลาทำงาน ทำให้สามารถติดต่อลูกหนี้ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ไม่เว้นวันหยุดราชการและ ไม่ควรกำหนดจำนวนครั้งที่ติดต่อ แต่ต้องไม่เป็นการรบกวนเสรีภาพของลูกหนี้มากเกินไป ทั้งนี้ เพื่อให้ลูกหนี้เกิดความรำคาญใจเกิดจิตสำนึกที่ต้องชำระหนี้จากการที่ตนผิดนัด

จากการวิเคราะห์ปัญหากฎหมายต่อเจ้าหนี้เกี่ยวกับการทวงถามหนี้ผู้วิจัยพบว่าพระราชบัญญัติทวงถามหนี้เป็นพระราชบัญญัติที่คุ้มครองลูกหนี้จากการไม่ให้เจ้าหนี้เอารัดเอาเปรียบหรือข่มขู่คุกคามลูกหนี้ ทำให้ในการทวงถามหนี้มีขั้นตอนตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติต้องถามหนี้ข้อจำกัดต่อเจ้าหนี้ ทำให้เจ้าหนี้สูญเสียโอกาสในการติดตามทวงหนี้ก่อนคดีจะขึ้นสู่ศาล ดังนั้น ควรให้สิทธิของเจ้าหนี้และลูกหนี้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์ และความคุ้มครองเท่าเทียมกันโดยให้ค้ำจนถึงฝ่ายที่ต้องเสียประโยชน์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อทั้งสองฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย

เสนอแนะให้แก้ไขพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ มาตรา 9 เรื่องเวลาทวงถามหนี้โดยกำหนดเวลาทวงถามหนี้ให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากเดิมกำหนดวิธีการให้เจ้าหนี้สามารถทวงถามหนี้โดยติดต่อบุคคล ทาง โทรศัพท์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ให้ติดต่อได้ตั้งแต่เวลา 08:00 น. ถึง 20:00 น. และในวันหยุดราชการเวลา 08:00 น. ถึง 18:00 น. เป็น 06:00 น.ถึง 22:00 น. ไม่ว่าจะในวันจันทร์ถึงวันศุกร์และในวันหยุดราชการ

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัญหาของเจ้าหนี้ ที่ต้องพบเจอต่อพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิธีการทวงถามหนี้เพิ่มเติมถึงสิทธิการทวงถามหนี้มากกว่าที่กฎหมายกำหนด

บรรณานุกรม

- ดนตรี เกษมรัชดารักษ์. (2558). **ขั้นตอนการดำเนินคดีแพ่ง**. สืบค้นวันที่ 1 มกราคม, 2564, จาก :
<https://www.lawgeneration.net/%E0%B8%>
- ธัญสุดา กาศเรือนแก้ว. (2558). **สรุปสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558**. สืบค้นวันที่ 24 มิถุนายน, 2563, จาก: multi.dopa.go.th
- พงษ์รัตน์ เครือกลิ่น. (2531). **เช่าทรัพย์สินเช่าซื้อ ยืม ผากทรัพย์**. กรุงเทพฯ ฯ: นิติธรรม.
- พวงผกา บุญโสภาคย์ และประสาน บุญโสภาคย์. (2543). **คำบรรยายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรม และสัญญา**. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์. (2560). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ ผลแห่งหนี้**. กรุงเทพฯ ฯ: วิญญูชน.
- สำนักงานกฎหมายธนู. (2563). **คำใช้ง่ายในการดำเนินคดีแพ่ง**. สืบค้นวันที่ 1 มกราคม, 2564, จาก :
<http://www.thanulaw.com/index.php/peopleguide1/civil-case>
- ไพฑูริศ เอกจริยกร. (2558). **คำอธิบายยืมฝากทรัพย์**. กรุงเทพฯ ฯ: วิญญูชน.
- Amnesty. (2561). **สิทธิมนุษยชน**. สืบค้นวันที่ 23 มกราคม, 2564, จาก: <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/62/>
- Finstreet. (2563). **ทวงถามหนี้ยังไง ไม่ให้ผิดกฎหมาย**. สืบค้นวันที่ วันที่ 23 มกราคม, 2564, จาก :
<https://today.line.me/th/v2/article/M7DMv0>
- Kapok. (2563). **เจ้าหนี้-ลูกหนี้ ควรรู้ไว้ ทวงหนี้อย่างไรไม่ผิดกฎหมายพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558**. สืบค้นวันที่ 24 มิถุนายน, 2563, จาก : <https://money.kapook.com/view128453.html>
- Matchon Online. (2564). **หนี้ครัวเรือน**. สืบค้นวันที่ วันที่ 30 มกราคม, 2564, จาก : https://www.matichon.co.th/columnists/news_2511194
- MGR Online. (2558). **เจ้าหนี้โปรดอ่าน สาระสำคัญของ พ.ร.บ.ทวงหนี้ ฉบับใหม่**. สืบค้นวันที่ วันที่ 23 มกราคม, 2564, จาก : <https://mgronline.com/live/detail/9580000028448>
- Thebangkokinsight. (2562). **สายทวงต้องรู้ กฎหมายใหม่ห้ามทวงหนี้เกินวันละ 1 ครั้ง**. สืบค้นวันที่ 23 มกราคม, 2564, จาก : <https://www.thebangkokinsight.com/222387/>
- WealthMeUp. (2562). **รู้ทันเรื่อง ทวงหนี้**. สืบค้นวันที่ วันที่ 23 มกราคม, 2564, จาก : <https://wealthmeup.com/%E0%B8%A3>

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำพินัยกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีพินัยกรรมร่วมเปรียบเทียบ
กฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมัน

LEGAL PROBLEMS RELATED TO THE AMENDMENT OF WILLS : STUDY ONLY IN THE CASE
OF JOINT WILLS AND COMPARE BETWEEN THAI AND FRENCH LAW.

เยาวลักษณ์ อุบาลี¹ กมลวรรณ อยู่วัฒนะ² และ ณธสร เอื้อการณ์³
Yaowaluck Ubalee¹ Kamonwan Yoowattana² and Natasorn Auekarn³

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440004@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล Kamonwan.yo@ssru.ac.th

³ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล natasorn.au@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

พินัยกรรม โดยลักษณะสากลคือเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวที่ผู้ทำทำขึ้นเพื่อแสดงเจตนากำหนดการเพื่อตายว่าเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่กรรมแล้วทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนหรือขณะถึงแก่ความตายจะตกแก่ผู้ใด นอกจากนี้พินัยกรรมยังเป็นการแสดงเจตนากำหนดการเพื่อตายในเรื่องอื่น ๆ อันอาจจะไม่ใช้การกำหนดในเรื่องอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินด้วย การทำพินัยกรรมทั้งตามกฎหมายแห่งประเทศไทยและตามกฎหมายแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีต่างวางหลักไว้ให้เป็นหนึ่งในประเภทนิติกรรมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากแบบเป็นสาระสำคัญที่จะยืนยันถึงเจตนาของผู้ทำ ซึ่งตามกฎหมายแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้มีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะในการทำพินัยกรรมร่วมไว้ โดยได้ให้สิทธิแก่คู่สมรสและคู่แต่งงานเพศเดียวกันที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วเป็นผู้มีสิทธิทำพินัยกรรมร่วมกัน อย่างไรก็ตามไม่รวมถึงผู้ที่อยู่กินด้วยกันโดยไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย และในกรณีของการเพิกถอนพินัยกรรม หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์ที่จะเพิกถอนพินัยกรรมก็สามารถทำได้ ซึ่งตามกฎหมายไทยยังไม่ได้มีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะของการทำพินัยกรรมร่วม และการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมไว้ บทความฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทยและกฎหมายแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) จากหนังสือวิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมาย และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อที่จะเสนอแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องพินัยกรรมร่วม

ผลการวิจัยพบว่า การบังคับใช้พินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทยและกฎหมายแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กฎหมายไทยยังไม่มีกรบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะเพื่อบังคับใช้ในเรื่องการทำพินัยกรรมร่วม จึงอาจทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมได้ แต่ในทางกฎหมายแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะในการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมไว้ การทำพินัยกรรมร่วมที่เกิดขึ้นในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

คำสำคัญ

พินัยกรรมร่วม, กฎหมาย, พินัยกรรม

ABSTRACT

A will is a unilateral act, a legal document where one can express their decision as to who will inherit one's personal property go to, which will take effect upon their death. To create a will under Thai and German inheritance laws, a person must use legal forms, otherwise, it is invalid. German inheritance law also provides that same-sex married couples can co-create a joint will together, and if one of them wishes to cancel the will; the person can do so. However, this is not including cohabiting couples. In Thailand, on the other hand, there is no law or regulation to guarantee same-sex married couples' right to co-create a joint will as couples. This study; therefore, aims to compare Thai and German law related to a co-creation will. This study is documentary research from various sources including books, textbooks, articles, researches, theses, dissertations, law provisions, electronic books, online newspapers, and information from the internet to suggest legal measures for use in the case of a joint will.

The results of the research show that legal measures and enforcement in the case of joint wills in Thailand and Germany are different. Thailand, at present, has not yet established a specific legal principle for the application of a joint will. This may cause problems for those with to create a joint will in Thailand. In Germany, on the contrary, there is a specific legal principle for the application of a joint will, which makes a joint will in Germany a lawful act.

Keywords

joint wills, law, will

ความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทย การทำพินัยกรรมถือเป็นการแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายที่จะยกทรัพย์สินของผู้ทำพินัยกรรมให้แก่ผู้รับพินัยกรรม โดยในอดีตก่อนมีการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วยมรดก พ.ศ.2478 เจื่อนใจของการทำพินัยกรรมจะแตกต่างกันออกไปตามฐานันดรศักดิ์ของผู้ทำพินัยกรรม กล่าวคือผู้มีบรรดาศักดิ์มากก็ต้องอาศัยพยานในพินัยกรรมมาก วิธีการนี้จึงทำให้เกิดความยุ่งยากต่อตัวผู้ทำพินัยกรรมเอง ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วยมรดก และได้มีการปรับเปลี่ยนเรื่องรูปแบบพินัยกรรมใหม่ โดยไม่ต้องอาศัยพยานในพินัยกรรมตามฐานันดรศักดิ์อีกต่อไป จึงเป็นการลดความยุ่งยากในเรื่องของพยานในพินัยกรรม โดยกำหนดให้ผู้ทำพินัยกรรมสามารถเลือกแบบพินัยกรรมที่ต้องการทำได้ ไม่ว่าจะเป็นพินัยกรรมแบบธรรมดา แบบเขียนเองทั้งฉบับ แบบฝ่ายเมือง และแบบลับ(ไฟโรจน์ กัมพูสิริ, 2559: 218) โดยการที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ทำพินัยกรรมสามารถเลือกแบบพินัยกรรมเองได้เช่นนี้ เพราะโดยปกติแล้วบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงเจตนาในเรื่องใด ๆ เพื่อผูกนิติสัมพันธ์ได้ในทางกฎหมาย และในขณะที่เดียวกันก็สามารถผูกนิติสัมพันธ์ซึ่งเป็นการกำหนดสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหลังจากที่ผู้กระทำถึงแก่ความตายแล้วได้โดยการทำพินัยกรรม ซึ่งในหลากหลาย

ประเทศทั่วโลกต่างยอมรับให้มีการทำพินัยกรรมขึ้นได้ โดยการทำพินัยกรรมดังกล่าวนี้อาจเป็นพินัยกรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ทำขึ้นมาเองหรืออาจเป็นพินัยกรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ก็แล้วแต่เงื่อนไขและรูปแบบของแต่ละประเทศ ซึ่งการทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทย กฎหมายไทยยังไม่มีหลักกฎหมายบัญญัติเป็นการเฉพาะสำหรับการทำพินัยกรรมร่วมฉบับเดียวกันไว้

อย่างไรก็ดี ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้กำหนดหลักกฎหมายเฉพาะสำหรับการทำพินัยกรรมร่วมไว้โดยได้รองรับการให้สิทธิแก่คู่สมรสและคู่แต่งงานที่เป็นเพศเดียวกันที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายสามารถแสดงเจตนาทำพินัยกรรมร่วมกันในฉบับเดียวกัน และพินัยกรรมร่วมก็มีผลสมบูรณ์บังคับใช้ได้ตามกฎหมาย จะเห็นได้ว่าการทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทยจะพบปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้พินัยกรรม กล่าวคือ ปัญหาว่าพินัยกรรมดังกล่าวสามารถทำขึ้น และบังคับใช้ได้สมบูรณ์หรืออาจเกิดปัญหาใดในการบังคับใช้ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่อาจมีการระบุไว้ในพินัยกรรมหรือไม่ เช่น ในกรณีของการเพิกถอนพินัยกรรม หากคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์ที่จะเพิกถอนข้อกำหนดในพินัยกรรมร่วมที่เคยทำด้วยกันแล้ว อาจทำให้พินัยกรรมร่วมไม่สามารถใช้บังคับได้ จึงทำให้เห็นว่าในเรื่องของการบังคับใช้พินัยกรรมร่วม ทั้งตามกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมันนั้นมีข้อกฎหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นควรทำการศึกษาเปรียบเทียบในกรณีของการทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมัน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัญหาการทำและการเพิกถอนพินัยกรรมร่วม กฎหมายไทยยังไม่มีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะเพื่อใช้เป็นหลักในการบังคับใช้ทางกฎหมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมัน

การทบทวนวรรณกรรม

พินัยกรรม

ความหมายของคำว่าพินัยกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายดังนี้ พินัยกรรม หมายถึง “นิติกรรมซึ่งบุคคลแสดงเจตนากำหนดการเมื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตน หรือในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตายแล้ว” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2563: ออนไลน์)

1. พินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทย

ก่อนการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ประเทศไทยเคยมีการยอมรับให้มีการทำพินัยกรรมร่วมครั้งแรกได้ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการทำพินัยกรรม ในปี พ.ศ. 2475 ซึ่งบัญญัติว่าห้ามบุคคลสองคนหรือมากกว่านั้นทำพินัยกรรมโดยเอกสารฉบับเดียวกัน ซึ่งต่อมาพระราชบัญญัตินี้ได้ถูกยกเลิกในภายหลังโดยพระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่ไม่เหมาะสมกับกาลปัจจุบัน พ.ศ. 2546 ด้วยสาเหตุที่ว่าในการทำพินัยกรรมร่วมกันนั้นมีปัญหาหลายประการ เช่น ความยุ่งยากในการเพิกถอนพินัยกรรม เป็นต้น ถ้าหากมีต้นฉบับพินัยกรรมอยู่เพียงฉบับเดียว และมีเพียงฝ่ายเดียวที่ต้องการเพิกถอนพินัยกรรมดังกล่าวก็อาจทำได้ไม่สะดวก (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2559: 218) จึงทำให้กฎหมายไทยในปัจจุบันยังไม่มีการบัญญัติเรื่องการทำพินัยกรรมร่วมในเอกสารฉบับเดียวกันไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้หากจะพูดถึงคำจำกัดความคำว่า “พินัยกรรมร่วม” จึงไม่อาจอาศัยตัวบทกฎหมายในการอธิบายถึงคำจำกัดความได้ แต่ในทางภาษาศาสตร์อาจอธิบายได้โดยทั่วไปว่าเป็นพินัยกรรมที่เกิดขึ้นจากการ

แสดงเจตนา ตกลงร่วมกันของบุคคลสองคนหรือมากกว่านั้นทำนิติกรรมกำหนดการเสียชีวิตในเอกสารฉบับเดียวกัน เพื่อจัดการทรัพย์สินของตนเมื่อถึงแก่ความตายร่วมกัน (วราภรณ์ พลอยรัศมี, 2556: 35-36) โดยในการทำพินัยกรรมดังกล่าวผู้ทำพินัยกรรมแต่ละคนจะเป็นผู้กำหนดข้อกำหนดในพินัยกรรมของตน การทำพินัยกรรมร่วมกันเริ่มขึ้นจากแนวความคิดในเรื่องของการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา โดยในทางกฎหมายย่อมมีความสัมพันธ์กันทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะเป็นบุคคลที่ได้ใช้ชีวิต และมีการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน เมื่อประสงค์ที่จะทำพินัยกรรมร่วมกันซึ่งถือเป็นการจัดการทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ที่ประสงค์จะยกทรัพย์สินของตนให้แก่คู่สมรสอีกฝ่ายเมื่อตนถึงแก่ความตาย และเมื่อคู่สมรสฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ตายลงก็ประสงค์ที่จะยกทรัพย์สินดังกล่าวตกแก่บุตรหรือบุคคลอื่นตามความประสงค์ต่อไป ซึ่งตามกฎหมายไทย ได้มีหลักคำพิพากษาออกมาว่า “บุคคลสองคนอาจทำพินัยกรรมฉบับเดียวกันโดยต่างฝ่ายต่างยกทรัพย์สินให้แก่กันในขณะที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตายก่อนได้ ถือเป็นพินัยกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย และการแสดงเจตนาโดยพินัยกรรมดังกล่าวถือเป็นการแสดงเจตนา กำหนดการเสียชีวิตในเรื่องทรัพย์สินของตนเอง หรือในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตายก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1646” (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1466/2537, ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าเมื่อยึดหลักการตามคำพิพากษาดังกล่าวบุคคลสองคนก็สามารถทำพินัยกรรมร่วมกันได้ และในความหมายของบุคคลสองคนตามคำพิพากษานี้ก็ไม่ถูกจำกัดสิทธิเฉพาะคู่สมรสแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ในกรณีของการเพิกถอนพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทยในอดีตไม่อาจทำได้โดยสะดวก ด้วยสาเหตุที่ต้นฉบับพินัยกรรมร่วมที่สร้างขึ้นมามีเพียงฉบับเดียว ทำให้ผู้ทำพินัยกรรมร่วมอีกฝ่ายเพิกถอนข้อกำหนดในพินัยกรรมได้ยาก เพราะไม่สามารถติดต่อหรือแจ้งกับผู้ทำพินัยกรรมร่วมอีกฝ่ายได้โดยสะดวก แต่ในปัจจุบันนี้เครื่องมือสื่อสารของประเทศไทยได้มีความก้าวหน้าในอดีตเป็นอย่างมาก ส่งผลให้หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์ที่จะเพิกถอนข้อกำหนดในพินัยกรรมร่วมกันก็สามารถแจ้งต่อผู้ทำพินัยกรรมร่วมอีกฝ่ายได้ว่าจะทำพินัยกรรมฉบับใหม่ขึ้นเพื่อเป็นการเพิกถอนข้อกำหนดในพินัยกรรมฉบับเดิมที่เคยทำร่วมกัน

2. พินัยกรรมร่วมตามกฎหมายเยอรมัน

การทำพินัยกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ โดยหลักทั่วไปเป็นการทำพินัยกรรมเดี่ยว หมายความว่า เป็นการทำพินัยกรรมเพียงคนเดียว และโดยหลักกฎหมายเฉพาะ ซึ่งได้บัญญัติแยกต่างหากจากเรื่องอื่น ๆ คือ เป็นการทำพินัยกรรมร่วม ซึ่งเป็นการทำพินัยกรรมของบุคคลสองคนที่แสดงเจตนาพร้อมกันทำนิติกรรมเป็นการเสียชีวิตในเอกสารฉบับเดียวกัน (วราภรณ์ พลอยรัศมี, 255: 86)

2.1 พินัยกรรมเดี่ยวโดยหลักกฎหมายทั่วไป

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 2229 ในเรื่องของความสามารถในการทำพินัยกรรม กำหนดให้ผู้เยาว์ทำพินัยกรรมได้เมื่อมีอายุ 16 ปีบริบูรณ์ หมายความว่า เมื่อผู้เยาว์อายุครบ 16 ปีบริบูรณ์แล้วสามารถทำพินัยกรรมได้เองโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมแต่อย่างใด ซึ่งเงื่อนไขในเรื่องความสามารถนี้จะพิจารณาขณะบุคคลดังกล่าวทำพินัยกรรม แต่หากผู้เยาว์มีอายุไม่ถึง 16 ปีบริบูรณ์ก็จะไม่สามารถทำพินัยกรรมได้ แม้จะได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม แม้ผู้เยาว์ที่มีอายุ 16 ปีบริบูรณ์จะสามารถทำพินัยกรรมได้เองแต่มาตรา 2233 ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อจำกัดเรื่องแบบของผู้ทำพินัยกรรมที่ผู้เยาว์ได้ทำขึ้นว่าไม่สามารถทำพินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับได้ (German Civil code BGB , Art 2233) ทั้งมาตรา 2247(4) ยังกำหนดอีกว่าผู้ทำพินัยกรรมต้องมีสภาพจิตใจปกติเข้าใจในการแสดงเจตนาของตน อีกทั้งต้องมีใช้บุคคลวิกลจริตที่ขาดความสามารถในการเข้าใจความสำคัญของการแสดงเจตนาของตน และหากมีการทำพินัยกรรมฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวนี้ก็จะส่งผลให้พินัยกรรมที่ทำขึ้นนั้นตกเป็นโมฆะโดยทันที (German Civil code BGB , Art 2247(4))

2.2 พินัยกรรมร่วมโดยหลักกฎหมายเฉพาะ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ได้กำหนดบทบัญญัติเฉพาะเรื่องพินัยกรรมร่วมไว้ในลักษณะ 8 แห่งหมวด 3 ว่าด้วยพินัยกรรม ตั้งแต่มาตรา 2265 ไปจนถึงมาตรา 2272 โดยมาตรา 2265 ได้วางหลักการสำคัญไว้ โดยกำหนดว่าคู่สมรสเท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิทำพินัยกรรมร่วมกัน (German Civil code BGB , Art 2265) คู่สมรสในที่นี้ โดยหลักกฎหมาย หมายถึง บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วเท่านั้นที่จะสามารถทำการสมรสกันได้ กล่าวคือ ต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ตามมาตรา 1303(1) (German Civil code BGB , Art 1303(1)) ทั้งนี้ แม้ว่ากฎหมายเยอรมันจะมีบทบัญญัติเฉพาะเรื่องไว้แล้วก็ตาม แต่หากส่วนใดไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นพิเศษก็สามารถนำบทบัญญัติทั่วไปมาบังคับใช้ควบคู่กันได้ อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อยกเว้นที่ศาลสามารถอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้

เมื่อกฎหมายอนุญาตให้มีการทำพินัยกรรมร่วมได้ โดยการที่บุคคลสองคนร่วมกันทำนิติกรรมอันเป็นการแสดงเจตนาเพื่อตายในเอกสารฉบับเดียวกัน โดยในที่นี้กฎหมายกำหนดอย่างชัดเจนว่าคู่สมรสเท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิทำพินัยกรรม แสดงว่าเป็นการกำหนดเฉพาะบุคคลสองคนเท่านั้นจะมากกว่านี้ไม่ได้ และพินัยกรรมที่ทำขึ้นนั้นก็ ต้องทำตามแบบที่กฎหมายบัญญัติ พินัยกรรมร่วมจึงจะมีผลสมบูรณ์ใช้บังคับได้ โดยมาตรา 2231 เรื่องแบบของพินัยกรรม กำหนดว่าผู้ทำพินัยกรรมสามารถเลือกทำพินัยกรรมได้ 2 แบบ คือ 1.แบบเอกสารฝ่ายเมืองตามมาตรา 2232 คือ ผู้ทำพินัยกรรมต้องแสดงเจตนาทำพินัยกรรมต่อโนตารี และ 2.แบบเขียนเองทั้งฉบับตามมาตรา 2247 คือ ผู้ทำพินัยกรรมต้องเขียนด้วยลายมือของตนเอง และลงลายมือชื่อด้วยตนเองเท่านั้น หมายความว่า หากผู้ทำพินัยกรรมทำพินัยกรรมขึ้นด้วยการพิมพ์ แม้ว่าผู้ทำพินัยกรรมจะลงลายมือชื่อตนเองกำกับพินัยกรรมฉบับนั้นก็ไม่สามารถใช้บังคับได้ เพราะไม่ถูกต้องตามแบบที่กฎหมายบัญญัติ (German Civil code BGB , Art 2231) กฎหมายเยอรมันจึงกำหนดว่าการลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้ทำพินัยกรรมนั้นผู้ทำพินัยกรรมต้องลงทั้งชื่อและนามสกุลของตนหรือลงลายมือชื่อด้วยรูปแบบใดก็ได้ที่มีเอกลักษณ์ให้สามารถระบุได้ว่าเป็นผู้ทำพินัยกรรมฉบับนั้น ทั้งนี้ การทำพินัยกรรมร่วมดังกล่าวผู้ทำพินัยกรรมจึงเป็นผู้กำหนดข้อกำหนดในพินัยกรรม โดยจะกำหนดว่าไม่ยกทรัพย์สินให้ผู้ทำพินัยกรรมอีกฝ่ายแต่ประสงค์จะยกทรัพย์สินให้กับบุคคลอื่น หรือจะกำหนดว่าถ้าผู้ทำพินัยกรรมฝ่ายที่มีชีวิตอยู่ต้องผูกพันตามสัญญานิติกรรมเพื่อจำหน่ายทรัพย์สิน (มณัญชัย วรณิกเวช, 2548: 36, ออนไลน์) ที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมหรือที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเพียงผู้เดียวหรือจะกำหนดว่ายกทรัพย์สินที่มีลักษณะต่างตอบแทนในเอกสารฉบับเดียวกันก็ได้ หากพินัยกรรมร่วมที่สร้างขึ้นมีผลสมบูรณ์ก็สามารถใช้บังคับได้ และมีผลใช้บังคับได้เฉพาะส่วนของผู้ทำพินัยกรรมที่ตายเท่านั้น

ในกรณีของการเพิกถอนพินัยกรรมผู้ทำพินัยกรรมจะเพิกถอนพินัยกรรมร่วมโดยฝ่ายเดียวก็สามารถทำได้ เว้นแต่พินัยกรรมในบางกรณีที่จำกัดเสรีภาพในการทำพินัยกรรม จำกัดสิทธิในการเพิกถอนพินัยกรรมโดยต้องได้รับความยินยอมของผู้ทำพินัยกรรมร่วมอีกฝ่าย หรือไม่ให้มีการเพิกถอนหลังจากที่ผู้ทำพินัยกรรมร่วมคนแรกตาย และตามกฎหมายเยอรมันเมื่อผู้ทำพินัยกรรมฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้เก็บรักษาพินัยกรรมไว้ จะต้องส่งพินัยกรรมดังกล่าวให้แก่ศาลโดยไม่ชักช้านับแต่วันที่รู้ถึงการตายของผู้ทำพินัยกรรมร่วมอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อให้ศาลเป็นผู้พิสูจน์พินัยกรรม โดยศาลจะกำหนดวันเปิดพินัยกรรม และส่งหมายเรียกทายาท และผู้มีส่วนได้เสียให้มาเข้าร่วมรับฟังการเปิดพินัยกรรม (วารารณณ์ พลอยรัศมี, 2556: 101-102) ดังนั้น แม้ว่าพินัยกรรมร่วมจะมีลักษณะเป็นพินัยกรรมเดี่ยว แต่ผลของพินัยกรรมร่วมนั้นมีลักษณะที่แยกออกจากการกำหนดข้อกำหนดของผู้ทำพินัยกรรมแต่ละคน กล่าวคือ เมื่อผู้ทำพินัยกรรมฝ่ายใดถึงแก่ความตาย พินัยกรรมก็จะมีผลบังคับใช้ได้เฉพาะในส่วนของผู้ทำพินัยกรรมที่ถึงแก่ความตายเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยในเรื่อง “พินัยกรรมร่วม เปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมัน” เล่มนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งการวิจัยเอกสาร เป็นการวิจัยประเภทหนึ่งในเชิงบรรยาย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย เรื่อง พินัยกรรมร่วม เปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมัน

ข้อมูลเชิงเอกสารมีดังต่อไปนี้

- 1) บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 6 ว่าด้วยเรื่องมรดก
- 2) กฎหมายมรดก เรื่อง พินัยกรรม ประเทศเยอรมนี
- 3) บทความเกี่ยวกับพินัยกรรมร่วม

เมื่อศึกษาวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว การวิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
- 2) ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากหนังสือ
- 3) ส่วนที่เป็นข้อมูลและความรู้จากเว็บไซต์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) เป็นการนำข้อมูลเอกสารหรือหลักฐานต่างๆที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทย และกฎหมายเยอรมัน

ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

- วิเคราะห์และตีความตัวบทกฎหมาย และอธิบายข้อแตกต่าง
- เชื่อมโยงแนวคิด หาความหมายและหาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล หนังสือ บทความ บทบัญญัติกฎหมายไทยและกฎหมายประเทศเยอรมนี ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

ข้อแตกต่างการทำพินัยกรรมร่วม	
กฎหมายไทย	กฎหมายเยอรมัน
1. ไม่มีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะเรื่องการทำพินัยกรรมร่วมไว้อย่างแน่ชัด	1. มีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะเรื่องพินัยกรรมร่วม โดยให้สิทธิแก่คู่สมรสและคู่แต่งงานที่เป็นเพศเดียวกันเท่านั้น
2. ไม่ได้จำกัดสิทธิเฉพาะคู่สมรสเท่านั้นที่ผู้มีอำนาจในการทำพินัยกรรมร่วมกัน แต่ได้ให้สิทธิแก่บุคคลสองคนที่มีเจตนากำหนดการเพื่อตายอย่างเดียวกันสามารถทำพินัยกรรมร่วมกันได้	2. คู่สมรส หมายถึง สามภริยาที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ไม่รวมถึงผู้ที่อยู่กินด้วยกันโดยไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย
3. ไม่มีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะในการบังคับใช้พินัยกรรมร่วม	3. สิทธิการเพิกถอนข้อกำหนดในพินัยกรรมเป็นสิทธิเฉพาะตัว สามารถทำได้โดยสะดวก

จากการศึกษาวิเคราะห์การทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายไทย กับ พินัยกรรมร่วมตามกฎหมายเยอรมัน มีลักษณะแตกต่างกัน กล่าวคือ ตามกฎหมายลักษณะมรดกของไทยมิได้มีบทบัญญัติรองรับการให้สิทธิคู่สมรสทำพินัยกรรมร่วมกันดังเช่นกฎหมายเยอรมันที่มีหลักกฎหมายเฉพาะรองรับการให้สิทธิคู่สมรสและคู่แต่งงานเพศเดียวกัน กล่าวคือ ให้สิทธิแก่สามีภริยาที่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วสามารถแสดงเจตนาพร้อมกันทำพินัยกรรมร่วมได้ แต่อย่างไรก็ดีสิทธิที่กฎหมายรับรองดังกล่าวนี้ไม่รวมถึงผู้ที่อยู่กินด้วยกันโดยไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเยอรมันมองว่าแม้ผู้ที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาโดยไม่ได้มีการจดทะเบียนสมรสแม้จะมีความรัก ความผูกพัน เกื้อกูลกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน แต่หากประสงค์ที่จะทำนิติกรรมอันเป็นกำหนดการเพื่อตายในเอกสารฉบับเดียวกันแล้ว หรือเรียกอีกอย่างว่า “พินัยกรรมร่วม” ต้องกระทำให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วย คือ การจดทะเบียนสมรส เนื่องจากเมื่อสมรสกันแล้ว จึงจะมีฐานะเป็นคู่สมรส และมีอำนาจในการทำพินัยกรรมร่วมหรือตกลงข้อกำหนดการเพื่อตายในเอกสารฉบับเดียวกัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมของทั้งสองฝ่าย พินัยกรรมที่สร้างขึ้นจึงจะมีผลบังคับใช้ได้ แต่ถ้าหากพินัยกรรมที่ทำขึ้นนั้นทำโดยปราศจากความยินยอมจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทำขึ้นโดยที่สามีภริยาไม่ได้จดทะเบียนสมรสให้ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว พินัยกรรมที่สร้างขึ้นฉบับนั้นก็จะเป็นโมฆะ ไม่สามารถบังคับใช้ได้ ซึ่งกฎหมายไทยมองว่าการทำพินัยกรรมร่วมของคู่สมรสนั้น มีความยุ่งยากโดยเฉพาะในเรื่องของการเพิกถอนพินัยกรรมร่วมกัน เพราะถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องการเพิกถอนพินัยกรรมร่วมจะไม่สามารถกระทำได้โดยสะดวกเพราะพินัยกรรมมีเพียงฉบับเดียวและการเพิกถอนก็ต้องได้รับความยินยอมของอีกฝ่าย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้กฎหมายไทยไม่มีบทบัญญัติรองรับการให้สิทธิคู่สมรสในการทำพินัยกรรมร่วม ในขณะที่กฎหมายเยอรมันได้ให้สิทธิในการเพิกถอนพินัยกรรมร่วมของคู่สมรสเพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยาก กล่าวคือ ผู้ทำพินัยกรรมสามารถเพิกถอนพินัยกรรมร่วมโดยฝ่ายเดียวไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสอีกฝ่ายได้ เว้นแต่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นหรือเป็นพินัยกรรมที่จำกัดเสรีภาพในการทำพินัยกรรม เช่น มีข้อตกลงว่าต้องได้รับความยินยอมของผู้ทำพินัยกรรมร่วมอีกฝ่ายเท่านั้นจึงจะสามารถเพิกถอนพินัยกรรมร่วมได้ เป็นต้น ในส่วนของผลของพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายเยอรมัน พินัยกรรมร่วมจะมีผลบังคับใช้ได้เฉพาะในส่วนของผู้ทำพินัยกรรมที่ถึงแก่ความตายเท่านั้น กล่าวคือ เมื่อผู้ทำพินัยกรรมฝ่ายใดถึงแก่ความตาย ผู้ทำพินัยกรรมฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่จะเป็นผู้เก็บรักษาพินัยกรรมนั้นไว้ และมีหน้าที่ที่จะต้องส่งพินัยกรรมดังกล่าวให้แก่ศาลโดยไม่ชักช้านับแต่วันที่รับรู้ถึงการตายของผู้ทำพินัยกรรมเพื่อให้ศาลเป็นผู้พิสูจน์พินัยกรรมต่อไป

กล่าวโดยสรุปคือ การทำพินัยกรรมร่วมตามกฎหมายเยอรมันนั้น ถ้าสามีภริยาจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้วก็สามารถกระทำได้ ซึ่งในส่วนของการทำพินัยกรรมตามกฎหมายไทยนั้น ยังไม่มีการบัญญัติหลักกฎหมายเพื่อบังคับใช้ในเรื่องของการทำพินัยกรรมร่วมไว้โดยเฉพาะ จึงอาจทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมได้

อภิปรายผลการวิจัย

การทำพินัยกรรมร่วมเป็นสิ่งที่ทำได้ถูกต้องตามกฎหมายแห่งสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี เพราะกฎหมายแห่งสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี ได้มีการบัญญัติให้สิทธิแก่คู่สมรสและคู่แต่งงานที่เป็นเพศเดียวกันที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายสามารถมีอำนาจทำพินัยกรรมร่วมกัน และพินัยกรรมฉบับนั้นก็สามารถบังคับใช้ได้ ไม่เป็นการขัดต่อกฎหมาย หากคู่สมรสคู่ใดมีเจตนาพร้อมกันที่จะประสงค์ให้ทรัพย์สินของตนตกแก่ผู้ใดหรือให้ทรัพย์สินของตนตกแก่อีกฝ่ายในขณะที่ตนถึงแก่ความตายแล้วได้ก็สามารถตกลงร่วมกันเขียนข้อกำหนดการเพื่อตายในเอกสารชุดเดียวกันแล้วบรรจุเป็นพินัยกรรมร่วมได้ ซึ่งข้อกำหนดในพินัยกรรมอาจเหมือนหรือต่างกันได้ เพราะถือว่าได้ตกลงยินยอมทั้งสองฝ่ายแล้ว พินัยกรรมดังกล่าวก็จะถือเป็นพินัยกรรมที่สร้างขึ้นโดยถูกต้องตามความประสงค์ของคู่สมรสและถูกต้องตามกฎหมายด้วย ทั้งนี้การทำพินัยกรรมร่วมของกฎหมายไทย กฎหมายไทยยังไม่มีการบัญญัติหลักกฎหมายเฉพาะในเรื่องของการทำพินัยกรรมร่วมกันไว้ แต่ได้มีหลักคำพิพากษาที่ 1466/2537 ว่า “บุคคลสองคนอาจทำพินัยกรรมฉบับ

เดียวกันแสดงเจตนากำหนดการเพื่อตายอย่างเดียวกัน ทำพินัยกรรมร่วมกันในเอกสารชุดเดียวกันแล้วบรรจุเป็นพินัยกรรม โดยต่างฝ่ายต่างยกทรัพย์สินให้แก่กันในเมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดตายก่อนได้ ถือเป็นพินัยกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำดังกล่าวถือเป็นการแสดงเจตนากำหนดการเพื่อตายในเรื่องทรัพย์สินมรดกของตนเองหรือในการต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดเป็นผลได้ตามกฎหมายในเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1646” จึงเห็นควรว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยควรมีหลักกฎหมายเฉพาะในการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าเมื่อระบบกฎหมายไทย มิได้มีหลักกฎหมายเฉพาะบัญญัติในเรื่องของการทำพินัยกรรมร่วม และการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมไว้ แต่หากบุคคลสองคนมีเจตนากำหนดการเพื่อตายร่วมกันทำพินัยกรรมร่วมกัน การกระทำดังกล่าวไม่ถือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน พินัยกรรมฉบับนั้นก็ยังมีผลบังคับใช้ได้ และเพื่อเป็นการอุดช่องว่างของการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมของกฎหมายไทยจึงเห็นควรว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยควรมีหลักกฎหมายเฉพาะในการบังคับใช้พินัยกรรมร่วมไว้ ส่วนในกรณีของการเก็บรักษาพินัยกรรมร่วม ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีข้อตกลงว่าทั้งสองฝ่ายควรมีพินัยกรรมฉบับดังกล่าวเก็บไว้ที่ตนเองคนละหนึ่งฉบับ เพื่อเป็นการลดความยุ่งยากในการเพิกถอนพินัยกรรม หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องการที่จะแสดงเจตนาเพิกถอนพินัยกรรมร่วมฉบับดังกล่าว ก็ให้แสดงเจตนาที่จะเพิกถอนพินัยกรรมฉบับนั้น เช่น มีการทำพินัยกรรมฉบับใหม่ขึ้น เป็นต้น แล้วแจ้งไปยังผู้ทำพินัยกรรมร่วมอีกฝ่ายว่าขอยกเลิกพินัยกรรมร่วมฉบับก่อนที่เคยทำร่วมกัน การขอยกเลิกพินัยกรรมร่วมลักษณะนี้ย่อมไม่ส่งผลให้พินัยกรรมของอีกฝ่ายตกไป พินัยกรรมของอีกฝ่ายที่เคยทำร่วมกันยังคงบังคับใช้ได้ เพราะในการทำพินัยกรรมฉบับหลังนั้นย่อมส่งผลเป็นการเพิกถอนพินัยกรรมฉบับแรกของฝ่ายที่แสดงเจตนาเพิกถอนพินัยกรรมเท่านั้น

บรรณานุกรม

- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2559). **รวมบทความ กฎหมายลักษณะครอบครัว**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วราภรณ์ พลอยรัศมี. (2556). **พินัยกรรมร่วม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) แหล่งสารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต, สืบค้นจาก: <https://digital.library.tu.ac.th>
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน , ความหมายของคำว่าพินัยกรรม , (ออนไลน์), สืบค้นจาก : <https://dictionary.orst.go.th>
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1466/2537, (ออนไลน์), สืบค้นจาก : <https://deka.in.th/view-95708.html>
- มนัญชัย วรณิกเวช. **สิทธิโดยธรรมของผู้สมรสในการรับมรดก**. (ออนไลน์), สืบค้นจาก : www.library.coj.go.th
- German Civil code BGB , **Joint will made by spouses** , Retrieved September, 30, 2020 from https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลดใช้ถุงพลาสติก

REDUCE PLASTIC PACKAGING : A CASE STUDY OF PLASTIC BAG USAGE

กาญจนกร บุญกระทุ้ม¹ จรรยาลักษณ์ โพธิ์ศรี² และ กมลวรรณ อยู่วัฒน์³
Kanjanakorn Boonkratoom¹ Janyalak Posri² and .Kamonwan Yoowattana³¹หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440035@ssru.ac.th²หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440007@ssru.ac.th³หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล Kamonwan.yo@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสังคมโลกพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านการแพทย์ เทคโนโลยี การสื่อสาร รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ถุงพลาสติกเป็นหนึ่งในบรรจุภัณฑ์ที่มีการผลิตและนำมาใช้หลากหลายรูปแบบ ส่วนหนึ่งเนื่องจากสามารถผลิตได้ในปริมาณมาก ใช้สอยสะดวกและราคาไม่สูง จึงทำให้ความต้องการใช้งานของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่การทำลายหรือย่อยสลายเป็นไปอย่างยากลำบาก กลายเป็นขยะพลาสติก เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อชั้นบรรยากาศของโลก เกิดภาวะโลกร้อน เป็นมลพิษทางน้ำ กลายเป็นปัญหาวิกฤตมลภาวะระดับโลก ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมหลายประเทศจึงพยายามออกมาตรการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบัน มีเพียงการรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงผลที่ตามมา แต่ยังไม่มีการออกมาตรการทางกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับควบคุมและบริหารจัดการเป็นการเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ได้มีส่วนร่วมดำเนิน อันจะนำไปสู่การลดใช้ถุงพลาสติกในที่สุด บทความวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวข้องกับการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก เพื่อให้ได้แนวทางในการออกมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการลดใช้ถุงพลาสติก โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ ตำรา บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมาย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ความรู้ สร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคในการลดใช้ถุงพลาสติก และเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการลดการใช้ถุงพลาสติก

ผลการวิจัยพบว่า มาตรการสมัครใจในประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนจากการลดใช้ถุงพลาสติกเท่าที่ควร และยังไม่มีการออกมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้ ในการควบคุมผลิตพลาสติกเพื่อออกจำหน่าย และการควบคุมการใช้หรือการห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติก ดังนั้น นอกเหนือจากการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคในการลดใช้ถุงพลาสติก แล้ว รัฐควรมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการเก็บภาษีถุงพลาสติก หรือกำหนดปริมาณการผลิตและนำเข้าถุงพลาสติกในปริมาณที่เหมาะสม ทั้งควรนำมาตรการทางภาษีมาใช้เพื่อลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่ผู้บริโภค โดยคิดตามจำนวนเปอร์เซ็นต์หรืออัตราที่กำหนดสำหรับจำนวนครั้งในลดการใช้ถุงพลาสติกในแต่ละปี ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถเกิดผลได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ

มาตรการทางกฎหมาย สิ่งแวดล้อม ถุงพลาสติก

ABSTRACT

Nowadays, world development is growing rapidly either in medication, technology, communication, or innovations fulfilling demands and daily convenience. Plastic bags are one of the packages that be manufactured in many forms because they are easy to use, have low production cost, and can be produced in mass quantity; therefore, the demands are growing over time, meanwhile, plastic waste disposal is such a huge problem. The world is facing a crisis of serious pollution from plastic waste. Many countries are experiencing environmental problems whether global warming, water, and air pollution, including various disasters. Even though many countries have solutions and preventive measures for plastic waste problems, but Thailand still does not have specific legal measures to handle this situation nor even create awareness of reducing plastic use.

This study aims to compare foreign laws related to preventive measures for reducing plastic bag use. This study is documentary research from various sources including books, textbooks, articles, researches, theses, dissertations, law provisions, electronic books, online newspapers, and information from the internet to create awareness of reducing plastic use and to suggest legal measures for plastic waste problems in the future.

The results of the research show that voluntary measures in Thailand at present are not yet responding or encouraging change in people's behavior in reducing plastic use as they should be. And there are no legal measures that have been enforced to control either plastic production or plastic use. Also, there is still no tax measure to control plastic use or encouraging consumers to reduce the use of plastic bags such as reduce tax for those who refuse to use plastic bags, for the best result in solving this plastic waste crisis.

Keywords

Legal measures, environment, plastic bags

ความสำคัญของปัญหา

เมื่อสังคมมีการขยายตัวมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม มีการย้ายถิ่นฐานของประชากรมารวมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ในลักษณะของสังคมเมือง ทำให้อัตราความต้องการในปัจจุบันพื้นฐานทั้งทางด้านอุปโภคและบริโภคเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น จึงมีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ พลาสติกซึ่งเป็นวัสดุสังเคราะห์จึงถูกนำมาเป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์ ชิ้นส่วนรถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ของเด็กเล่น ขวดน้ำ หลอดน้ำและถุงพลาสติก เป็นต้น ด้วยคุณสมบัติของพลาสติกจะมีความแข็งแรงและทนทาน ทำให้ใช้ระยะเวลาในการย่อยสลายยาวนานและไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ โดยพลาสติกบางชนิดอาจใช้เวลาในการย่อยสลายยาวนานถึง 500 ปี

อย่างไรก็ตาม ก็มีใช้พลาสติกทุกชนิดที่จะสามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ แต่ต้องผ่านกระบวนการย่อยสลาย หรือที่เรียกว่าการกำจัดขยะพลาสติก เช่น การฝัง การกลบ การหมัก ทั้งนี้ เพื่อให้มันสามารถย่อยสลายได้ในที่สุด ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้จำนวนขยะพลาสติกมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในทุกปี กลายเป็นภาวะวิกฤตต่อระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมของโลก

ซึ่งในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากขยะพลาสติก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์ประเภทถุงพลาสติกอย่างต่อเนื่อง โดยมีการใช้มาตรการทางสังคม ด้วยการลดการใช้ถุงพลาสติกด้วยสมัครใจ ขณะเดียวกันอีกฝากหนึ่งก็มีการใช้มาตรการบังคับในทางกฎหมายด้วยการห้ามมิให้มีการผลิต การนำเข้า และการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ทั้งนี้มีการใช้มาตรการทางภาษีอากรด้วยการเก็บภาษีถุงพลาสติกอีกด้วย แต่ก็มีบางประเทศเช่นกันที่ได้นำเอามาตรการทั้งทางสังคมและทางกฎหมายมาใช้ผนวก รวมเข้าด้วยกัน

สำหรับประเทศไทยก็เป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการผลิต จำหน่าย และใช้ถุงพลาสติกเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคทั้งในรูปแบบของห่อบรรจุภัณฑ์อาหาร เครื่องดื่มและสิ่งอุปโภคบริโภคต่าง ๆ มาเป็นเวลานาน โดยมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในท้องตลาด ทั้งในซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ เช่น บิ๊กซี โลตัส ร้านสะดวกซื้อ เช่น 7-ELEVEN FamilyMart รวมทั้งร้านค้าขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น ร้านโชห่วย ต่อมาเมื่อประมาณปี 2562 รัฐบาลได้มีการรณรงค์เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกกันอย่างจริงจัง โดยขอความร่วมมือให้ประชาชนลดการใช้ถุงพลาสติกและส่งเสริมให้มีการใช้บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้เองทางชีวภาพ โดยเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2562 คณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้มีการพิจารณาเพื่ออนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้น รัษฎากร โดยสาระสำคัญของร่าง พระราชกฤษฎีกากำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคล สำหรับเงินได้เป็นจำนวน 25% ของรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้เองทางชีวภาพและได้รับการรับรองจากกระทรวงอุตสาหกรรม สำหรับเงินได้ที่ได้จ่ายไปตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค.62 ถึงวันที่ 31 ธ.ค.64 ขณะเดียวกันผู้ประกอบการรายใหญ่ ต่างขานรับนโยบายของภาครัฐด้วยการงดแจกถุงพลาสติกให้แก่ผู้บริโภค โดยผู้บริโภคต้องเป็นผู้รับภาระในการจัดหาถุงผ้าหรือบรรจุภัณฑ์ชนิดอื่นมาเอง โดยบังคับใช้อย่างจริงจัง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563

อย่างไรก็ดี แม้ประเทศไทยจะมีการนำเอามาตรการทางภาษีอากรมาใช้สำหรับผู้ประกอบการในการลดปริมาณการใช้พลาสติกประเภทย่อยสลายยากมาเป็นบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้เองทางชีวภาพเพื่อลดปริมาณขยะตกค้างที่ย่อยสลายได้ยาก แต่ในทางกลับกันกลับไม่มีมาตรการทางด้านกฎหมายหรือมาตรการทางด้านสังคมที่เกิดผลต่อผู้บริโภคอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้นโยบายดังกล่าวยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร

ดังนั้น จึงเห็นควรทำการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเพื่อลดใช้ถุงพลาสติกเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และช่วยสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้และรับผิดชอบในเวลาเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวข้องข้องกับการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก เพื่อเป็นแนวทางในการออก มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับใช้ถุงพลาสติก

บททวนวรรณกรรม

ความหมาย

“พลาสติก” หมายถึง สารประกอบอินทรีย์ที่สังเคราะห์ขึ้นใช้แทนวัสดุธรรมชาติบางชนิดเมื่อเย็นจะมีการแข็งตัวเมื่อถูกความร้อนก็อ่อนตัว บางชนิดแข็งตัวถาวร มีหลายชนิด เช่น โนลอน ยางเทียมใช้ทำสิ่งต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า ฟิล์ม ภาชนะ ส่วนประกอบเรือหรือรถยนต์ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556)

“ถุงพลาสติก” หมายถึง ผลิตภัณฑ์สำหรับใส่สิ่งของที่ทำจากพลาสติก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556)

“สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่โดยรอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นและที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, 2556)

มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ถุงพลาสติกของต่างประเทศ

การลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกในต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีการใช้มาตรการ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการสมัครใจหรือมาตรการทางสังคม

1. มาตรการทางกฎหมาย

ซึ่งมาตรการทางกฎหมาย จะประกอบด้วย การดำเนินการใน 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ การเก็บภาษีถุงพลาสติกและการออกกฎหมายห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้า และใช้ถุงพลาสติก โดยในประเทศไอซ์แลนด์มีการนำเอามาตรการในการเก็บภาษีถุงพลาสติก (Plastax) มาใช้บังคับตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. 2545 ซึ่งถือเป็นประเทศแรกที่มีการใช้มาตรการเช่นนี้ โดยเริ่มบังคับใช้การจัดการขยะโดยการเก็บภาษีถุงพลาสติก 15 ยูโรเซ็นต์ต่อใบ ซึ่งคิดเป็นเงินไทยใบละประมาณ 6 บาท เป็น 0.22 ยูโรต่อถุง หรือประมาณ 9 บาท (วารจกมา ศรีนิล:100 อ้างอิงจาก Creagh, 2007) ผลลัพธ์จากการใช้มาตรการนี้ ทำให้สามารถลดการใช้ถุงพลาสติกได้ถึง 90% (BBC Thai, 2561) และสามารถสร้างรายได้ถึง 9.6 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยรายได้ดังกล่าวได้นำไปเพื่อสนับสนุนโครงการด้านสิ่งแวดล้อม (Irish environment, 2558) ซึ่งไอร์แลนด์ ได้เสนอการจำกัดเก็บภาษี โดยการตราพระราชบัญญัติการจัดการขยะ ค.ศ.2001 (2001 Waste Management Act.) (The Plastic Bag Levy (Ireland, 2019, online) คือให้ “ผู้ก่อมลพิษเป็น ผู้จ่าย” โดยหลักการความรับผิดชอบให้ผู้ใช้งานพลาสติกเป็นผู้รับผิดชอบในภาวส่วนนี้ ซึ่งเป็นทางเลือกให้กับผู้ที่มีความต้องการที่จะใช้ถุงพลาสติก (Elisabeth Rosenthal, 2008)

สำหรับประเทศในอาเซียนอย่างประเทศกัมพูชานั้น ได้มีการออกอนุกฤษฎีกาฉบับที่ 168 ว่าด้วยการจัดการถุงพลาสติก (SUB-DECREE NO. 168 ON THE MANAGEMENT OF PLASTIC BAGS, 2018, online) ในปี ค.ศ. 2019 กัมพูชามีเป้าหมายในการลดใช้ถุงพลาสติกให้ได้ 50% โดยเก็บเงินค่าถุงพลาสติกจากผู้บริโภค ขณะที่ทางการกำลังพิจารณาห้ามผลิต นำเข้า และจำหน่ายถุงพลาสติกที่บางกว่า 0.03 มิลลิเมตร และมีความกว้างน้อยกว่า 30 เซนติเมตร โดยภายใน และจะเก็บเงินค่าถุงพลาสติกเพิ่มขึ้นทั่วประเทศในปี 2020 (BrandAge Team, 2562)

ตัวอย่างในการห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติกของต่างประเทศ

ประเทศบังคลาเทศให้ความสนใจปัญหาขยะถุงพลาสติก เนื่องจากเคยประสบภัยพิบัติน้ำท่วมในปี พ.ศ. 2534 และ 2544 สาเหตุจากถุงพลาสติกไปอุดตันท่อระบายน้ำ ทำให้ไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน (ศิริญา วงษ์ทิพย์, 2559: 2) โดยจากการที่รัฐบาลห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติกที่ผลิตจากโพลีเอทิลีน ตามพระราชบัญญัติศาลสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2553 (According to the Environment Court Act, 2010, online) ทำให้มีการใช้ถุงชนิดอื่นโดยเฉพาะถุงที่ทำจากกระดาษซึ่งเป็นพืชท้องถิ่น ที่สามารถย่อยสลายได้ในสิ่งแวดล้อมและใช้พลังงานในการผลิตน้อยกว่าถุงพลาสติก (วารจกมา ศรีนิล, 2555: 100)

ประเทศสหรัฐอเมริกาหลาย ๆ มลรัฐ ออกประกาศการห้ามใช้ ห้ามผลิต ห้ามจำหน่ายถุงพลาสติก เช่น รัฐนิวยอร์กได้ประกาศผ่านร่างนโยบายห้ามใช้ถุงพลาสติก โดยห้ามร้านค้าให้บริการถุงพลาสติกแก่ลูกค้า โดยจะมีผลเริ่มใช้ในเดือนมีนาคม ในปี พ.ศ.2563 เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่รัฐนิวยอร์กใช้ถุงพลาสติกมากถึง 2.3 หมื่นล้านใบต่อปี โดยเฉพาะประชาชนในตัวเมืองนครนิวยอร์กใช้ถุงพลาสติกถึง 100,000 ล้านใบต่อปี ก่อให้เกิดขยะปริมาณ 1,700 ตันต่อสัปดาห์ เมืองนิวยอร์กต้องใช้จ่ายงบประมาณ 12.5 ล้านบาทไปกับการกำจัดขยะถุงพลาสติกด้วยเหตุนี้ สภานิติบัญญัติจึงได้ผ่านกฎหมายห้ามห้างสรรพสินค้า ร้านค้าปลีกให้บริการถุงพลาสติกแก่ลูกค้า (MGR ONLINE,2562) เว้นแต่ใช้สำหรับใส่อาหารสำหรับซื้อกลับบ้าน พลาสติกห่ออาหารและเนื้อสัตว์ และพลาสติกห่ออาหารแบบแพ็ค โดยการประกาศนี้ ทำให้นิวยอร์กกลายเป็นรัฐที่ 2 ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎแบนถุงพลาสติกตามหลังรัฐแคลิฟอร์เนีย (เมืองซานฟรานซิสโก) ที่ประกาศไปเมื่อปี พ.ศ.2559 (Parppim Pim, 2562)

ส่วนในสาธารณรัฐเกาหลีหรือ “เกาหลีใต้” คนเกาหลีใต้ใช้ถุงพลาสติกเฉลี่ย 420 ใบต่อปี (สุจิตรา วาสนาดำรงดี, 2563) ในปี พ.ศ.2562 รัฐบาลจึงประกาศห้ามใช้ถุงพลาสติกแบบใช้แล้วทิ้งที่ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้าปลีกอื่น ๆ ทั่วประเทศ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม โดยบังคับใช้กับซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ 2,000 แห่ง และซูเปอร์มาร์เก็ต 11,000 แห่ง ที่มีพื้นที่ขายของ 165 ตารางเมตรขึ้นไป ปัจจุบันร้านค้าปลีกและร้านเบเกอรี่ถูกห้ามไม่ให้ถุงพลาสติกฟรีแก่ลูกค้าด้วย อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นในกรณีที่สินค้าเปื่อย เช่น เต้าหู้ ปลา ผัก เนื้อสัตว์ และไอศกรีม เช่นนี้ซูเปอร์มาร์เก็ตจึงจะต้องเสนอ ถุงผ้าหรือถุงกระดาษที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ให้แก่ลูกค้า โดยผู้ที่ละเมิดอาจถูกปรับได้ถึง 3 ล้านวอน (CAN, 2019) นอกจากนี้รัฐมนตรีกระทรวงสิ่งแวดล้อมเกาหลีใต้พยายามผลักดันให้มีมาตรการทางกฎหมายในการลดการใช้ถุงพลาสติกและพลาสติกชนิดใช้แล้วทิ้งประเภทอื่น ๆ รวมถึงหลอดพลาสติกอีกด้วย (KINYUPEN, 2020)

นอกจากนั้น ในสหราชอาณาจักรยอดขายถุงพลาสติกตกไป ร้อยละ 86 หลังจากมีมาตรการทางกฎหมายในการเรียกเงินจากลูกค้าที่ต้องการใช้ถุงพลาสติกใบละ 5 เพนนี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม Michael Gove กำหนดให้ ราคาถุงพลาสติกในร้านค้าทั่วประเทศอังกฤษอังกฤษจะเพิ่มขึ้นอีก 2 เท่า ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 (Samuel Osborne, 2019)

2. มาตรการสมัครใจ

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีลักษณะเป็นเกาะ ด้วยเหตุนี้ประเทศออสเตรเลียจึงตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญกับปัญหาขยะถุงพลาสติก ที่ส่งผลกระทบต่อท้องทะเลและสัตว์ทะเล โดยในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลร่วมมือกับผู้ค้าปลีกในการลดการใช้ถุงพลาสติกลงร้อยละ 41-44 และสามารถลดการใช้ถุงพลาสติกทั่วประเทศได้ถึงร้อยละ 34 และในเมืองท่องเที่ยวติดชายทะเลบางเมืองประสบความสำเร็จจนสามารถออกเป็นกฎหมายห้ามใช้ถุงพลาสติก เช่น รัฐเซาท์ออสเตรเลีย รัฐนอร์ทเทิร์นเทร์ริทอรี (ศิริญา วงษ์ทิพย์, 2559: 3) โดยมีการห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติกแบบโพลีเอทิลีนความหนาแน่นสูง และผู้ค้าปลีกจะต้องจ่ายค่าปรับหากให้ถุงพลาสติกแบบโพลีเอทิลีนความหนาแน่นสูงที่มีความหนาน้อยกว่า 0.035 มิลลิเมตรแก่ลูกค้า หลังดำเนินการเพียง 1 เดือน พบว่าปริมาณการใช้ลดลงกว่าร้อยละ 30 และประชาชนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 67 สนับสนุนมาตรการดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีมาตรการในการเก็บรวบรวมถุงพลาสติกจากร้านซูเปอร์มาร์เก็ตไปดำเนินการรีไซเคิลแทนการทิ้งเป็นขยะมูลฝอยอีกด้วย (วารจกมล ศรีนิล, 2555: 101) ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติห้ามใช้ถุงพลาสติกในการซื้อของ ค.ศ.2010 (Plastic Shopping Bags Ban Act, 2010, online)

มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกของประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศต่างๆทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหามลภาวะจากถุงพลาสติก ทำให้มีการสร้างมาตรการเพื่อลดปัญหาดังกล่าว โดยแบ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายในการห้ามใช้ถุงพลาสติกทุกกรณี กับ มาตรการทางกฎหมายภายใต้การเพิ่มภาระภาษีให้แก่ผู้บริโภคที่ใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว หรือบางประเทศอาจใช้ทั้งสองมาตรการควบคู่กันไป ขณะนี้มีไม่ต่ำกว่า 32 ประเทศ ที่ใช้กฎหมายงดการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

กลุ่มประเทศ 18 ประเทศ (กว่าครึ่งหนึ่ง) เป็นกลุ่มประเทศในแอฟริกา สาเหตุสำคัญนอกเหนือจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว ขยะพลาสติกยังไปอุดตันท่อระบายน้ำ นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของยุง พาหะนำโรคมมาลาเรียอีกด้วย หนึ่งในประเทศที่มีมาตรการเข้มงวดอย่างมากคือเคนยา ได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดการสิ่งแวดล้อมและความร่วมมือฉบับที่ 8 ปี 1999 (KENYA LAW, 2000, online) ที่ห้ามการผลิต การขาย และการนำเข้าถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ผู้ใดฝ่าฝืนขอห้ามดังกล่าว จะถูกปรับปรับสูงถึง 19,000 ดอลลาร์สหรัฐและอาจมีโทษจำคุกถึง 4 ปี ในขณะที่บางประเทศมีการใช้มาตรการห้ามใช้ถุงพลาสติกและมาตรการทางภาษีควบคู่กันไป โดยมีฝ่ายปกครองท้องถิ่นเป็นผู้บังคับใช้มาตรการดังกล่าวอย่างจริงจัง เช่น ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ปากีสถาน เมียนมา เอธิโอเปีย โซมาเลีย ฯลฯ รวมประมาณ 17 ประเทศ (ENVIRONMENT, 2562)

สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีนโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนจากทางภาครัฐในการจัดการกับเรื่องนี้ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่จะนำมาบังคับใช้แก่ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย และผู้บริโภค ในการลดปริมาณการผลิตและการใช้ถุงพลาสติกโดยตรง นอกจากนี้ ประชาชนในประเทศไทยยังต่อต้านมาตรการทางภาษีที่เรียกเก็บจากการถุงพลาสติก มาตรการในการลดการใช้ถุงพลาสติกจึงยังเป็นเพียงกฎหมายลำดับรองและแนวความคิดจากต่างประเทศเท่านั้น ทั้งนี้ สามารถแยกพิจารณาแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกได้ดังนี้

1. แนวคิดที่คณะรัฐมนตรี (ครม.) เห็นชอบตามข้อเสนอกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนำไปสู่การบังคับใช้ในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง ประกอบด้วย 1.การงดให้ถุงพลาสติกในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อตั้งแต่ 1 ม.ค. 2563 และ 2.ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันบังคับใช้มาตรการการงดใช้ถุงพลาสติกให้บรรลุเป้าหมาย โดยมอบหมายให้บุคคลากรที่เกี่ยวข้องในกรมประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค กระทรวงมหาดไทย โดยผู้ว่าราชการจังหวัด ร่วมกับภาคเอกชน รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ความเข้าใจกับผู้บริโภค และผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้ารายใหญ่ รายย่อย ร้านค้าปลีกและร้านค้าส่ง และให้กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมร่วมกับเครือข่ายภาคเอกชน 43 ราย กำหนดแนวทางปฏิบัติรองรับภายใต้ roadmap การจัดการขยะพลาสติกปี 2561-2573 เพื่อลด เลิก ใช้พลาสติกเป้าหมาย ใช้วัสดุที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อมทดแทน และนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ 100% ภายในปี 2570

นอกจากนั้นร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว กำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่ผู้ประกอบการ บริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล จำนวนร้อยละ 25 ของรายจ่ายที่ใช้สอยไปกับการซื้อบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ ยิ่งไปกว่านั้นรัฐบาลยังให้สิทธิในการลดหย่อนภาษีแก่บริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่บริจาคเงินสนับสนุนโครงการภาคีสนับสนุนป่าชุมชนลดโลกร้อน โดยสามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายได้ตามจริง แต่ทั้งนี้ไม่เกินร้อยละ 2 ของกำไรสุทธิ

2. แนวคิด BCG Model ลดภาษีบรรจุภัณฑ์พลาสติกชีวภาพ

นอกจากนี้ยังมีการนำแนวคิด BCG Model ประกอบด้วย B (Bio Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพ ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพในการผลิตสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าดังกล่าว, C (Circular Economy) หรือ เศรษฐกิจหมุนเวียน คือการนำวัสดุต่างๆกลับมาใช้ให้มากที่สุด และ G (Green Economy) หรือ เศรษฐกิจสีเขียว คือการพัฒนาประเทศและรักษาสิ่งแวดล้อมให้สมบูรณ์ มั่นคง และยั่งยืนควบคู่กันไป (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2562) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศระยะยาว หรือ ไทยแลนด์ 4.0 ที่นำนวัตกรรมมาขับเคลื่อนเศรษฐกิจในทุกมิติ เร่งเศรษฐกิจเติบโตแบบก้าวกระโดดบนฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน (SME SOCIAL PLANET, 2562)

3. แนวคิดของการกำหนดแผนจัดการขยะพลาสติก ลดพลาสติกใช้แล้วทิ้ง 70 % ภายในปี 2580 ประเทศไทยกำหนดให้มีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติกในระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2561 -2580) รวมถึงกำหนดการลดและเลิกใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use Plastic) 7 ชนิด ซึ่งในปี 2562 มีพลาสติก 3 ชนิดที่จะถูกยกเลิกใช้ คือ Cap seal พลาสติกหุ้มขวดน้ำดื่ม ซึ่งได้ยกเลิกใช้ไปแล้ว ในบางยี่ห้อ ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีส่วนผสมของสารประเภทออกโซ (Oxo) และไมโครบีทจากพลาสติก (Microbead) นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยมีนโยบายในการงดใช้บรรจุภัณฑ์ 2 ชนิดคือ ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน และกล่องโฟมบรรจุอาหาร ส่วนในปี 2568 จะมีการกำหนดนโยบายในการห้ามใช้แก้วน้ำพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวและหลอดพลาสติก โดยมีเป้าหมายลดการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง ลงให้ได้ 70 % ภายในปี พ.ศ. 2580 (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2562)

ตารางการเปรียบเทียบมาตรการการลดใช้ถุงพลาสติก

สาธารณรัฐเกาหลี	รัฐบาลประกาศห้ามใช้ถุงพลาสติกแบบใช้แล้วทิ้งที่ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้าปลีกอื่น ๆ ทั่วประเทศ	ห้ามไม่ให้ถุงพลาสติกฟรีแก่ลูกค้า มีช้อยกเว้นในกรณีที่เป็นสินค้าเปียก
สหราชอาณาจักร	มาตรการทางกฎหมาย	เรียกเงินจากลูกค้าที่ต้องการใช้ถุงพลาสติก ใบละ 5 เพนนี
ออสเตรเลีย	พระราชบัญญัติห้ามใช้ถุงพลาสติกในการซื้อของ ค.ศ.2010	ห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติกแบบโพลีเอทิลีนความหนาแน่นสูง และผู้ค้าปลีกจะต้องจ่ายค่าปรับหากให้ถุงพลาสติกแบบโพลีเอทิลีนความหนาแน่นสูงที่มีความหนาน้อยกว่า 0.035 มิลลิเมตรแก่ลูกค้า และมาตรการในการเก็บรวบรวมถุงพลาสติกจากร้านซูเปอร์มาร์เก็ตไปดำเนินการรีไซเคิลแทนการทิ้งเป็นขยะมูลฝอย
ไทย	-	ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในการจัดการกับเรื่องนี้
เคนยา	พระราชบัญญัติการจัดการสิ่งแวดล้อมและความร่วมมือฉบับที่ 8 ปี 2542	ห้ามการผลิต การขาย และการนำเข้าถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ผู้ใดฝ่าฝืนขอห้ามดังกล่าว จะถูกปรับปรับสูงถึง 19,000 ดอลลาร์สหรัฐและอาจมีโทษจำคุกถึง 4 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากหนังสือ ตำรา บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมาย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า แม้ประเทศไทยจะเป็นหนึ่งในหลาย ๆ ประเทศที่ให้ความสำคัญกับการรณรงค์เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกเพื่อหวังให้มีการลดปริมาณการใช้พลาสติกที่สลายตัวไม่ได้ทางชีวภาพและเป็นทางเลือกของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม แต่มาตรการในการลดการใช้ถุงพลาสติกของไทยในปัจจุบันเป็นเพียงมาตรการที่รัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเลือกทำด้วยความสมัครใจในทำนองขอความร่วมมือ และส่งเสริมด้วยการนำมาตรการทางกฎหมายด้วยการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละ 25 ของรายจ่ายที่ซื้อบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ย่อยสลายได้เองทางชีวภาพและได้รับการรับรองจากกระทรวงอุตสาหกรรมเท่านั้น โดยไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเจาะจงสำหรับบรรจุภัณฑ์ที่เป็นถุงพลาสติก ขณะเดียวกันก็ไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จะใช้บังคับเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบ เช่นอย่างในประเทศไอร์แลนด์ที่มีการนำมาตรการทางภาษีมามากำกับให้มีการเสียภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับถุงพลาสติก ทั้งไม่มีทั้ง ข้อห้ามในการผลิต นำเข้าหรือใช้ผลิตภัณฑ์ถุงพลาสติก เช่นอย่างประเทศเคนย่า หรือข้อห้ามในการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้แล้วทิ้งของประเทศเกาหลีเหนือที่กำหนดให้ผู้ฝ่าฝืนต้องเสียค่าปรับ ดังนั้น การใช้มาตรการเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกแล้วเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยความสมัครใจจึงไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการลดการใช้ถุงพลาสติกได้ ดังนั้น จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามาบังคับใช้ควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การอภิปรายผลการวิจัย

ผู้ศึกษาเห็นว่า มาตรการสมัครใจในประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น การรณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติกที่ขอความร่วมมือจากทางภาครัฐและเอกชนนั้น ยังไม่ได้รับความร่วมมือตามสมควร เนื่องจากมีการปฏิบัติตามเพียงแค่บางส่วน เช่น ตามห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ เช่น เซ็นทรัล เดอะมอลล์ โลตัส บิ๊กซี 7-eleven หรือห้างสรรพสินค้าชั้นนำต่าง ๆ แต่ไม่ครอบคลุมไปถึงร้านค้าเล็ก ๆ ที่อยู่ตามชุมชน โดยประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความร่วมมือกับการลดใช้ถุงพลาสติกเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นเพียงมาตรการเพื่อขอความร่วมมือที่เกิดจากความสมัครใจ โดยมิได้มีบทลงโทษแก่ผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติตาม ซึ่งผู้บริโภคก็ได้รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว เพื่อเป็นแรงจูงใจในการลดใช้ถุงพลาสติกแต่อย่างใด ในทางกลับกันนโยบายดังกล่าวกลายเป็นภาระที่ประชาชนต้องแบกรับ เช่น การเตรียมถุงผ้าเพื่อซื้อของจากห้างสรรพสินค้าในจำนวนมากๆ โดยที่ไม่ได้มีการเตรียมถุงติดไป หรือผู้ซื้อนั้นเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทาง ทำให้เกิดความเดือดร้อนเพิ่มมากขึ้นในการแบกสัมภาระ หรือสินค้าดังกล่าวโดยไม่มีถุงพลาสติก เช่นนี้มาตรการสมัครใจดังกล่าว จึงยังไม่ได้รับการตอบสนองจากประชาชนเท่าที่ควร ดังนั้น ทางภาครัฐจึงควรออกนโยบาย มาตรการหรือแนวทางในการกระตุ้นพฤติกรรมของประชาชน โดยที่มิได้มีผู้ใดเสียเปรียบ เช่น ให้มีสวัสดิการในการลดหย่อนภาษีให้แก่ประชาชนผู้ที่ได้ใช้ถุงพลาสติก ขณะเดียวกันในต่างประเทศ หลายประเทศได้มีมาตรการเก็บภาษีถุงพลาสติกและการออกกฎหมายห้ามไม่ให้ผลิต นำเข้าและใช้ถุงพลาสติก เช่น ไอร์แลนด์ ได้เสนอภาษี โดยให้ “ผู้ก่อกมลพิษเป็นผู้จ่าย” รวมไปถึงในประเทศออสเตรเลีย ซึ่งรัฐบาลร่วมมือกับผู้ค้าปลีกในการลดการใช้ถุงพลาสติกจลร้อยละ 41-44 และสามารถลดการใช้ถุงพลาสติกทั่วประเทศได้ถึงร้อยละ 34 โดยมีการห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติกแบบโพลีเอทิลีนความหนาแน่นสูง และผู้ค้าปลีกจะต้องจ่ายค่าปรับหากให้ถุงพลาสติกแบบโพลีเอทิลีนความหนาแน่นสูงที่มีความหนาน้อยกว่า 0.035 มิลลิเมตรแก่ลูกค้า หลังดำเนินการเพียง 1 เดือน พบว่าปริมาณการใช้ลดลงกว่าร้อยละ 30

ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการออกมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้ ในการควบคุมผลิตพลาสติกเพื่อออกจำหน่าย และการควบคุมการใช้ หรือการห้ามไม่ให้ใช้ถุงพลาสติก หรือการให้ผู้ใช้พลาสติกเป็นผู้เสียภาษี เพื่อให้การใช้ถุงพลาสติกในประเทศไทยลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคในการลดใช้ถุงพลาสติก
2. ควรจัดให้มีการกำหนดให้เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้การใช้ถุงพลาสติกลดน้อยลงหรือหมดไป
3. ควรมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการเก็บภาษีถุงพลาสติก หรือกำหนดปริมาณการผลิตและนำเข้าถุงพลาสติกในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อเป็นการควบคุมปัญหามลพิษที่เกิดจากการใช้ถุงพลาสติก
4. ควรนำมาตรการทางภาษีมาใช้เพื่อลดหย่อนภาษีเงินได้ให้แก่ผู้บริโภค โดยคิดตามจำนวนเปอร์เซ็นต์หรืออัตราที่กำหนดสำหรับจำนวนครั้งในลดการใช้ถุงพลาสติกในแต่ละปี โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลของสถานประกอบการหรือใบเสร็จที่ผู้บริโภคได้รับ

บรรณานุกรม

- วรารัณดา ศรีนิล. (2555). มาตรการทางนโยบายเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก: ประสบการณ์ของต่างประเทศกับการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย, 8(1), 95. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2563 จาก <https://www.tcithaijo.org/index.php/JEM/article/view/28086>
- SME SOCIAL PLANET. (2562). ส่งมาตรการเก็บภาษีบรรจุภัณฑ์พลาสติก. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2563, จาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/plastic-packaging-tax>
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์ (SCBEIC). (2562). มาตรการลดใช้พลาสติก: โอกาสกับความท้าทายของผู้ประกอบการ. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2563, จาก <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9620000041500>
- มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. (2562). เมื่อขยะล้นเมืองแต่ละประเทศมีวิธีจัดการกับขยะพลาสติกอย่างไรบ้าง. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2563, จาก <https://www.seub.or.th/blogging>
- ParppimPim. (2562). นโยบายไม่เอาถุงของนิวยอร์กและทั่วโลก. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2563, จาก <https://www.greenery.org/articles/wastesidestory-plastic-bag-ban-policy/>
- ศิริญา วงษ์ทิพย์. (2559). มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ลด ละ เลิกการใช้ถุงพลาสติก. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2563, จาก <http://www.fpo.go.th/main/getattachment/General-information-public-ervice/TaxPolicy-Journal/5504/CNT0015097-1.pdf.aspx>
- BrandAge Team. (2562). ดันตัวทั่วโลกส่งนโยบายรัฐในการจัดการและลดพลาสติกของต่างชาติ. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2563, จาก <http://www.brandage.com/article/13031/plastic>
- Kenyagazette พระราชบัญญัติการจัดการสิ่งแวดล้อมและความร่วมมือฉบับที่ 8 ปี 1999. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 64 <http://www.kenyalaw.org/lex//actview.xql?actid=No.%208%20of%201999>
- ENVIRONMENT. (2562). มาตรการเกี่ยวกับถุงพลาสติกทั่วโลก. สืบค้นเมื่อ 31 มกราคม 2563, จาก <https://themomentum.co/where-are-plastic-bags-banned-around-the-world/>
- สุจิตรา วาสนาดำรงดี. (2563). เรียนรู้ความพยายามของเกาหลีใต้และไต้หวันในการลดขยะพลาสติก. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.ej.eric.chula.ac.th/content/6133/265>

- KINYUPEN. (2020). เกาหลีใต้ออกกฎหมายห้ามใช้ “ถุงพลาสติก” หากฝ่าฝืนเจอปรับอ่วม. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.kinyupen.co/gensetter/6420/%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%83%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B9%80%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B9%87%E0%B8%81%E0%B8%AB%E0%B9%89%E0%B8%B2/>
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ฉบับออนไลน์. (2563). พลาสติก. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ฉบับออนไลน์. (2563). สิ่งแวดล้อม. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ฉบับออนไลน์. (2563). ถุงพลาสติก. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2562). โมเดลเศรษฐกิจใหม่ BCG. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-strategy-plan/nstda2/226-new-structure/12887-bcg-by-cbc>
- MRG ONLINE. (2562). มลรัฐนิวยอร์ก ดีเดย์ “สั่งห้ามใช้ถุงพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง” มี.ค.ปีหน้า. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9620000033347>
- CAN. (2019). South Korea to ban disposable plastic bags at supermarkets from 2019: Report. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.channelnewsasia.com/news/asia/south-korea-ban-disposable-plastic-bags-supermarkets-2019-11075260>
- Surasak Meebua. (2018). The legal issues on the Duration and payment on maternity leave and the addition of parental leave in labor protection Act B.E.2541 A comparative study with swedish laws. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-strategy-plan/nstda2/226-new-structure/12887-bcg-by-cbc>

มาตรการเสริมการป้องกันที่ทำให้จำเลยคดีข่มขืนไม่ก่อเหตุซ้ำ

SUPPLEMENTARY CRIMINAL MEASURES THAT PREVENT RAPE DEFENDANTS
FROM RECURRINGชนิตรา ด่านอาสา¹ พงศธร จันทรเทศ² และ ธนาวุฒิ วงศ์อนันต์³Chanitra Dan-asa¹ Pongsathorn Jantes² and Tanawut Wonganan³¹ นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์² นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันกฎหมายของประเทศไทยนั้นได้มีการคุ้มครองผู้เสียหายในคดีข่มขืนอย่างรอบด้าน แต่ผู้กระทำความผิดก็ยังก่อเหตุซ้ำในหลายวิธี หลายรูปแบบ อาจจะเป็นการกระทำแบบเดิมหรืออาจจะเป็นในรูปแบบใหม่ ซึ่งเนื้อหาที่ได้เขียนขึ้นมานี้ทางผู้จัดทำจะเสนอถึงมาตรการเสริมในการป้องกันเพื่อที่จะได้ให้ผู้กระทำความผิดฐานคดีข่มขืนนั้นได้รู้ผิดชอบชั่วดีของการกระทำของตน มาตรการเสริมป้องกันไม่ได้มีมาตรการที่เหลื่อมล้ำสิทธิมนุษยชนมากเกินไป เป็นเพียงให้ผู้กระทำความผิดได้มีจิตใจสำนึก หรือนึกคิดขึ้นมาบ้างว่าการที่ตนได้ลงมือกระทำความผิดหรือคิดที่จะกระทำความผิดซ้ำ มันจะไม่ได้มีแค่โทษปรับหรือจำคุกตามกฎหมายแล้ว แต่อาจจะมีมาตรการเสริมในการป้องกันเพิ่มเติมมาอีก เพราะเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุก ผู้กระทำความผิดก็จะนึกว่า "อีกไม่นานยังไงเราก็ได้ออกจากคุก" โทษจำคุกบางครั้งเราก็ได้รับโทษเต็มจำนวน อาจจะมีภัยโทษ และทำให้โทษลดลงตามจำนวน ซึ่งจะเป็นผลดีแก่ผู้กระทำความผิดที่มีโอกาสสำนึกได้และออกมาก่อเหตุซ้ำ ซึ่งต่างจากประเทศอื่น ๆ ที่มีมาตรการเสริมเพื่อให้จำเลยหรือผู้เคยได้กระทำความผิดเกรงกลัว เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อผู้กระทำความผิดได้ก่อเหตุซ้ำอีก ก็จะถูกลงโทษคูณสองไปเรื่อย ๆ และมีมาตรการเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิดหลังพ้นโทษมาบังคับใช้ด้วย เป็นต้น ดังนั้นมาตรการเสริมมุ่งไปที่ให้ใช้ด้วยกันกับกฎหมาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เสียหาย ครอบครัวผู้เสียหาย ประชาชน รวมถึงสังคม เพราะมาตรการเสริมนี้จะทำให้ทุกคนตระหนักถึงโทษแต่ละฐานความผิดที่แตกต่างกันไป รวมทั้งเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

คำสำคัญ

มาตรการเสริมการป้องกัน, การเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิด, จำเลยไม่ก่อเหตุซ้ำ

ABSTRACT

At present, the law of Thailand provides comprehensive protection for victims of rape cases. But the perpetrator continues to do it in a variety of ways, perhaps in the same act or in another new ways. Through this article, the author will propose additional preventive measures in order to allow the rape perpetrators to learn the right and wrongdoing of their actions. Supplementary preventive measures do not have too many disparities of human rights. it is just that the offender has a subconscious mind that he had committed an offense or considers to repeat the offense, it won't result the fine or a legal imprisonment, but the additional measures to prevent. Since an offender receives a sentence of imprisonment, the offender will think, "We will soon get out of prison." Sometimes the imprisonment is not fully completed when the offender has been given the pardon which would reduce imprisonment time. This is different from other countries that have taken additional measures to make the defendants or the offenders fear. Like in the United States when the perpetrator has committed repeated incidents will be doubled and multiplied. In addition, the measures of disclose the offenders' information have come into force after the punishment. Therefore, additional measures aimed at being used together with the law which will benefit the injured person The family, the victim, the people, and society, because this supplementary measure will make everyone aware of the different punishments for each crime including to achieve justice and public order and morals.

Keywords

Additional preventive measures / disclosure of information The offender / the defendant did not repeat the incident.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การข่มขืนกระทำชำเราเป็นการกระทำความผิดที่สร้างความเสียหายต่อเหยื่อ ครอบครัวของเหยื่อ ตลอดจนสังคมที่ต้องอยู่ในภาวะหวาดวิตกและไม่มั่นใจในความปลอดภัยของตน ซึ่งสาเหตุของการข่มขืนกระทำชำเรานั้น “เกิดมาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่น หรือเป็นครอบครัวแตกแยก มีทั้งพวกที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และพวกที่มี IQ สูงกว่าปกติ ก็พบได้และมักจะพบอาการของกามวิปริตอื่นๆ แอบแฝงอยู่ด้วย เช่นเป็นพวกชอบแอบดูตามห้องน้ำสนใจเรื่องเพศมากเป็นพิเศษ หรือชอบอวยวะเพศหรือเป็นพวกชาติสม์ หรือมี ปมด้อยอย่างอื่น ๆ ในจิตใจ แรงจูงใจที่ทำให้อยากข่มขืนนั้นมีหลายอย่าง ตั้งแต่กินเหล้าเข้าไปแล้วเกิดความกล้าจนลืมกลัว จนถึงถูกชักจูงให้ไปร่วมขบวนการข่มขืนเป็นหมู่โดยเพื่อนฝูงชวนไป แต่ถ้าหากเป็นคนที่นิยมการข่มขืนจริงๆ แล้วมักจะเป็นพวกที่ต้องการจะแสดงความมีอำนาจเหนือคนอื่น หรือแสดงความก้าวร้าวต่อผู้อื่น ซึ่งสิ่งที่เขากระทำนั้นก็คือทำให้บุคคลใดคนหนึ่งซึ่งโดนกระทำนั้นเจ็บใจ กลัว แค้น แล้วเขาจะรู้สึกว่าเขา เป็นผู้ชนะ” (บ้านจอมยุทธ, ออนไลน์, 2543) เมื่อมีการข่มขืนกระทำชำเราเกิดขึ้น หลายประเทศและรวมถึงประเทศไทยนั้นจึงได้มีการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเราขึ้นมาเพื่อที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด ในบางประเทศที่ได้มีการร่างกฎหมายขึ้นมาก็สามารถที่จะยับยั้งการกระทำความผิดในคดีดังกล่าวนี้ได้แต่บางประเทศก็ไม่สามารถยับยั้งหรือหยุดการกระทำของผู้กระทำความผิดนั้นได้ ซึ่งการข่มขืนกระทำชำเรานี้ก็ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่อยู่ในประเทศไทยมาช้านาน และประเทศไทยเองก็ได้มีการร่างกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งโทษจะหนักเบานั้นก็ขึ้นอยู่กับกร

กระทำของตัวผู้กระทำความผิดด้วยและเมื่อไม่นานมานี้ประเทศไทยยังได้มีการเปลี่ยนแปลงโทษของฐานความผิด
ข่มขืนให้มีโทษสูงสุดคือประหารชีวิตไว้ในประมวลกฎหมายอาญา “มาตรา 277 ตรี บัญญัติไว้ดังนี้ ถ้าการกระทำ
ความผิดตามมาตรา 276 วรรคสาม หรือ มาตรา 277 วรรคสี่ เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำ (1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำ
ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต (2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต”
(ทวิเกียรติ, 2562: 471) และรวมไปถึงทฤษฎีการลงโทษต่างๆแต่ถึงจะมีการแก้ไขโทษแล้วก็ยังมีผู้กระทำความผิดในคดี
ข่มขืนที่พ้นโทษออกมาแล้วก่อเหตุซ้ำจนหลายคนมักพูดกันว่า “ติดคุกออกมาเดี๋ยวก็ทำอีก” ซึ่งคำพูดเหล่านี้แสดงให้เห็น
เห็นว่ากฎหมายในประเทศไทยนั้นไม่รุนแรงพอจึงทำให้ไม่สามารถลดปัญหาการข่มขืนกระทำชำเราลงได้ ดังนั้น
บทความนี้จึงอยากเสนอแนวทางการป้องกันโดยเพิ่มมาตรการเสริมเพื่อป้องกันยับยั้งผู้กระทำความผิดไม่ให้ก่อเหตุซ้ำ
และป้องกันสังคมโดยจะนำกฎหมายต่างประเทศในเรื่องของมาตรการเปิดเผยข้อมูลของผู้กระทำความผิดในคดีข่มขืน
กระทำชำเราหลังพ้นโทษจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแนวทางในการเพิ่มมาตรการเสริมดังกล่าวเพื่อที่จะให้คนที่
คิดจะกระทำความผิดนั้นรู้สึกหวาดกลัวและเกรงกลัวต่อการกระทำของตนและกฎหมายมากยิ่งขึ้น

ความเป็นมาเกี่ยวกับความผิดทางเพศในประเทศไทย

ความผิดเกี่ยวกับเพศในประเทศไทย ปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยในระยะแรกมีการ
ใช้กฎหมายที่มีอยู่ตั้งแต่สมัยอยุธยาคือ กฎหมายตราสามดวง สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ทรงโปรดฯ ให้มีการรวบรวมและ
เขียนกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นเป็นครั้งแรกกฎหมายลักษณะผัวเมียเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์
ระหว่างสามีภรรยาการนำเอา ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราลงในกฎหมายลักษณะผัวเมียเพราะผู้ร่างกฎหมาย
เห็นว่า การล่วงเกินภรรยาผู้อื่นเป็นการละเมิดอำนาจปกครองของรัฐและอำนาจอิสระของสามี ซึ่งอาศัยความจำและ
คัดลอกจากเอกสารที่หลงเหลือเมื่อครั้งเสียกรุง ซึ่งมีเหลืออยู่น้อยมาก และในการคัดลอกอาจมีความคลาดเคลื่อนทำให้
ขัดต่อหลักความยุติธรรม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงได้จัดให้มีการชำระสะสางกฎหมายใหม่
โดยต้องทำกฎหมายให้ถูกต้อง เป็นธรรมและสะดวกแก่การใช้ เมื่อกฎหมายได้รับการชำระเรียบร้อยแล้วโปรดให้
เรียกว่า กฎหมายตราสามดวง หรือต่อมาในภายหลังเรียกว่า ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1 จุลศักราช 1166 ซึ่งตรงกับ
ปีพุทธศักราช 2347 ในกฎหมายตราสามดวงนั้นในบทพระอัยการลักษณะผัวเมียได้มีการบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิ
และหน้าที่ของบุคคลในครอบครัว ได้แก่สามี ภริยา บุตร บิดามารดา ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา เช่น การสมรส
การเป็นชู้ (ใช้เฉพาะหญิงผู้เป็นภรรยาไม่ชู้) การข่มขืนกระทำชำเราหญิงและเด็กหญิง ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา
การชดใช้ค่าเสียหายและการลงโทษในกรณีละเมิดข้อห้ามต่างๆ ทางกฎหมาย (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน
โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2548: 114)

ต่อมาในสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเห็นว่า กฎหมายเดิมที่ว่าด้วยการ
ข่มขืนการทำชำเราผู้หญิงนั้นบกพร่องอยู่หลายประการ เป็นเหตุให้เกิดข้อ สงสัยในการพิจารณาพิพากษาคดี
และสมควรให้มีการแก้ไขใหม่ให้ชัดเจนก่อน จึงทรงมีพระบรมราชโองการให้ประกาศใช้พระราชกำหนดข่มขืนล่วง
ประเวณี ร.ศ. 118 จึงมีผลเป็นการยกเลิกบทบัญญัติ ในกฎหมายตราสามดวง ส่วนที่ว่าด้วยการข่มขืนชำเราผู้หญิง
โดยในพระราชกำหนดข่มขืนล่วง ประเวณี ร.ศ. 118 ได้กำหนดความผิดและโทษฐานข่มขืนทำชำเรา การทำชำเราผิด
ธรรมดา ทั้งยัง กำหนดโทษสำหรับผู้พยายามกระทำความผิด และผู้สมรู้เป็นใจหรือช่วยอุดหนุนการกระทำความผิด
ดังกล่าวด้วย ในปี พ.ศ. 2398 ประเทศไทยได้ทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับประเทศตะวันตกรวมถึง ประเทศอังกฤษ
ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต กล่าวคือ คนในบังคับของ ต่างประเทศไม่อยู่ภายใต้กฎหมาย
ไทยจึงไม่ต้องขึ้นศาลไทย แต่ต้องไปขึ้นศาลของประเทศนั้นๆ เนื่องจากชาวต่างประเทศไม่ยอมรับในระบอบกฎหมาย
และการศาลของไทย โดยเห็นว่าเป็นกฎหมายที่ไม่เหมาะสมกับการใช้ในทางปฏิบัติ อีกทั้งมีการกำหนดบทลงโทษที่
รุนแรงและทารุณ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงให้มีการปฏิรูปกฎหมายขึ้นเพื่อให้ทันสมัยและ
สอดคล้องกับสังคม ของประเทศในขณะนั้น จึงมีการตรากฎหมายลักษณะอาญารัตนโกสินทรศก 127 และใช้บังคับ

เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2451 การร่างกฎหมายฉบับนี้ มีการนำหลักกฎหมายของไทยที่มีมาแต่ดั้งเดิมมาผสม รวมกัน กับกฎหมายที่ดีของต่างประเทศที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศไทยเป็นประมวล กฎหมาย ทั้งนี้ ประมวล กฎหมายฉบับดังกล่าวยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการขอยกเลิกสิทธิสภาพนอก อาณาเขตกับประเทศต่าง ๆ โดยในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศไว้ ในส่วนที่ 6 ว่าด้วยความผิดขัดต่อศีลธรรม อันดี แบ่งเป็นสองหมวดคือ หมวดที่ 1 ว่าด้วยความผิดฐานกระทำอนาจารอันเกี่ยวแก่สาธารณชน เป็นความผิดในส่วน ลหุโทษ เช่น เปลือยกายต่อหน้าธารกำนัล และหมวดที่ 2 ว่าด้วยข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งทางผู้จัดทำจะขอกฎและ อธิบายไว้ดังนี้ ในหมวดนี้ ได้บัญญัติความผิดไว้ 3 อย่าง ได้แก่

(1) แสดงของอันเป็นอนาจาร ซึ่งมุ่งลงโทษความลามกอนาจาร หรือแสดง ของลามกอนาจาร โดยเปิดเผยแก่สาธารณชน แต่ตามมาตรานี้ ไม่รวมถึงคำพูด หรือโดยเขียนในสิ่งของ อันใดนอกจากสมุดหนังสือหรือ กริยาท่าทาง

(2) หาหญิงอื่นมาเพื่อความใคร่ของผู้อื่น ในความผิดนี้มุ่งลงโทษชายหรือหญิง ที่พาผู้หญิงหรือเด็กไปให้ สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น แต่ไม่รวมถึงกรณีที่คุณใดบุคคลหนึ่งพาหญิงหรือ เด็กหญิงมาเพื่อการอนาจารและสำเร็จ ความใคร่ โดยความผิดฐานนี้ สามารถทำได้ทั้งในและนอก ประเทศ เพื่อป้องกันการค้าระหว่างประเทศ

(3) ทำชำเราผิดธรรมดาตามนุษย์ ลามกชนิดนี้ ได้แก่ ทางทวาร และชำเราสัตว์ โดยการชำเราสัตว์ เป็นการกระทำที่น่ารังเกียจแก่สาธารณชนและทำให้เห็น ได้ว่าบุคคลนั้นมีอาการวิกลจริต

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โปรดให้มีการปรับปรุง กฎหมายใหม่เพื่อให้ เหมาะสมกับพฤติการณ์และสภาพบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นประมวล กฎหมายอาญา ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2499 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2500 เมื่อ ประกาศใช้แล้วเป็นอันยกเลิกประมวลกฎหมาย ลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงอยู่ ตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยและเทคโนโลยีที่ ก้าวหน้า โดยความผิดเกี่ยวกับเพศอยู่ใน ลักษณะ 9 (เสถียร สายลักษณ์ & บุญเรืองนาดี นพคุณ และคณะ, 2478 หน้า 10-11) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น การข่มขืนกระทำชำเราการชำเราผิดธรรมดา มนุษย์ การชำเราทางทวารหนัก และการชำเราสัตว์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมกามวิปริตอันเกิดจากความผิดปกติทางจิต มีมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายตราสามดวง พระราชกำหนดข่มขืนล่วงประเวณี ร.ศ. 118กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 จนกระทั่งประมวลกฎหมายอาญา แม้จะมีการยกเลิก แก้ไข หรือเพิ่มเติม ในบางฐานความผิด เช่น การชำเราสัตว์ การชำเราศพ แต่ก็ยังปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ความหมายของความผิดเกี่ยวกับเพศ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการแบ่งระดับของความผิด ความแตกต่างของชนิดความผิด ระดับของความ รุนแรง และระยะเวลาของบทลงโทษ เช่น นิยามของคำว่าข่มขืน ในรัฐนิวยอร์ก แบ่งออกเป็น 3 ชั้นดังต่อไปนี้

ชั้นแรก มาตรา 130.25: บุคคลมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลใดโดยใช้กำลังบังคับ หรือ เหยื่อขาดความสามารถ ในการยินยอม หรือไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ หรือกับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี และผู้กระทำมีอายุเกินกว่า 18 ปี (TopRanking , ออนไลน์, 2563: 8-9)

ชั้นที่สอง มาตรา 130.30 : ผู้กระทำอายุเกินกว่า 18 ปี และมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอายุต่ำกว่า 14 ปี ซึ่งเหยื่อเป็นผู้ที่พิการทางสมอง หรือเป็นผู้ไร้ความสามารถทางจิตใจ (TopRanking. , ออนไลน์, 2563: 8-9)

ชั้นที่สาม มาตรา 130.35 : ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอื่นโดยไม่ได้แต่งงานกับบุคคลที่ไม่สามารถให้ความ ยินยอมได้ หรือกับบุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 17 ปี ผู้กระทำอายุเกินกว่า 21 ปี มีเพศสัมพันธ์กับบุคคลอายุต่ำกว่า 17 ปี (TopRanking. , ออนไลน์, 2563: 8-9)

ในประเทศไทยประมวลกฎหมายอาญา ไม่ได้นิยามความหมายของความผิดเกี่ยวกับเพศ แต่ได้มีการบัญญัติฐานความผิดเกี่ยวกับเพศและกำหนดโทษไว้ตามระดับความรุนแรงของความผิด ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 9 ตั้งแต่มาตรา 276 ถึงมาตรา 278/2

ดังนั้น เมื่อกฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่ได้กำหนดนิยามภาพรวมความผิดเกี่ยวกับเพศเอาไว้ว่า หมายถึงความผิดลักษณะใดแต่อย่างไรก็ได้มีการกำหนดนิยามต่างๆไว้ในฐานความผิด เช่น นิยามกระทำชำเรา และในบางฐานความผิดมีนิยามความหมายการทำอนาจารพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นแล้ว ความผิดเกี่ยวกับเพศ จึงหมายถึง การกระทำผิดกฎหมายที่ผู้กระทำผิด กระทำทางเพศต่อผู้อื่น อาจกระทำคนเดียว หรือรวมกลุ่มกระทำก็ได้ กระทำผิดต่อชายหรือหญิงก็ตาม โดยผู้ถูกกระทำนั้นไม่เต็มใจ ความผิดเกี่ยวกับเพศที่สำคัญ ได้แก่ การข่มขืนกระทำชำเรา และการกระทำอนาจาร ทั้งนี้ทางผู้จัดทำจะขอกล่าวถึงความหมายของกระทำชำเราเพียงฐานเดียว ดังต่อไปนี้

ความหมายของการข่มขืนกระทำชำเราตามพจนานุกรม

การข่มขืนกระทำชำเรา ตามนัยของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 “คำว่า ข่มขืน คือ บังคับ, ชื่นใจ, ชูเชิญ ส่วน การชำเรา หมายถึง การร่วมประเวณี กระทำการร่วมเพศ เป็นต้น ความหมายของการข่มขืนกระทำชำเราตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา ได้ให้นิยามของการกระทำชำเราไว้ตามมาตรา 1 (18) กระทำชำเราหมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำ อวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือ ช่องปาก ของผู้อื่น (ทวีเกียรติ, 2562 หน้า 27)

ความหมายของการข่มขืนกระทำชำเราตามความเห็นของนักวิชาการ

พญ.ทักษิณา ทินนา ได้กล่าวว่าการกระทำชำเรา หมายถึง การที่อวัยวะสืบพันธุ์ของชายล่วงล้ำเข้าไปในช่องคลอดหรืออวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงไม่ว่าจะล่วงล้ำเข้าไปมากน้อยเพียงใด ส่วนฝ่ายชายจะสำเร็จความใคร่หรือไม่ นั้นไม่สำคัญ ถ้าเพียงแค่อวัยวะสืบพันธุ์ของชายจรดช่องคลอดหรืออวัยวะเพศของหญิง แต่ไม่สามารถล่วงล้ำเข้าไปได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด เช่น อวัยวะสืบพันธุ์ของชายโตไม่ได้ขนาดกับอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงหรือชายสำเร็จความใคร่เสียก่อน เหล่านี้ จะมีความผิดฐานพยายามกระทำชำเรา (ทักษิณา, ออนไลน์: 2563)

ทั้งนี้การที่อวัยวะสืบพันธุ์ของชายล่วงล้ำเข้าไปในทวารหนักหรือผู้ถูกกระทำเป็นหญิงที่แปลงเพศมาจากชาย แม้จะทำคล้ายกรรมตกแต่จนมีช่องคลอดเทียมเช่นนี้ก็ถือได้ว่าเป็นความผิดฐานข่มขืนแล้ว

ศาสตราจารย์ เอกกุต อธิบายว่า “ข่มขืนชำเรา หมายถึง การได้เสียกับหญิงโดยชื่นใจเขาโดยชายซึ่งมิใช่สามี การได้เสียกันโดยใช้กำลังทำร้ายหรือชูเชิญว่าจะกระทำร้ายหรือใช้อุบายหรือหลอกลวง คำว่าอุบาย คือ ทำชำเราหญิงซึ่งกำลังหลับ และคำว่าหลอกลวง เช่น ปลอมตัวเป็นสามีของหญิงนั้น หรือเป็นคนอื่นโดยอาศัยเหตุการณ์บางอย่างเช่น ในที่มีด เป็นต้น แต่จะเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราจำเป็นจะต้องมีการร่วมประเวณีกันโดยแท้จริง คือว่าของลับของชายได้เข้าไปในของลับของหญิง (เอกกุต, 2539, : 816)

ความหมายของการข่มขืนกระทำชำเราตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

คำพิพากษาที่ 6323/2557 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 วรรคสอง ให้ความหมายของการกระทำชำเรา หมายความว่า การกระทำเพื่อสนอง ความใคร่ของผู้กระทำโดยใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของ ผู้อื่นหรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น กรณีที่ผู้กระทำใช้อวัยวะเพศของตนกระทำชำเรา จะเป็นความผิดสำเร็จได้ต่อเมื่อหากเป็นกรณี ชายกระทำต่อหญิง ต้องเป็นการใช้อวัยวะเพศของชายล่วงล้ำหรือสอดใส่เข้าไปในอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของหญิง หากเป็นกรณีชายกระทำต่อชายด้วยกันต้องเป็นการใช้อวัยวะเพศของชายผู้กระทำล่วงล้ำหรือ สอดใส่เข้าไปในทวารหนักหรือช่องปากของชายผู้ถูกกระทำ หากเป็นกรณีหญิงกระทำต่อชาย ต้องเป็นกรณีให้อวัยวะเพศชายผู้ถูกกระทำล่วงล้ำเข้าไปในอวัยวะเพศ

ของหญิงผู้กระทำ ส่วนกรณีที่ผู้กระทำใช้สิ่งอื่นใดกระทำซ้ำเรา จะเป็นความผิดสำเร็จได้ต่อเมื่อหากเป็นกรณีชายกระทำต่อหญิง ต้องเป็นการใช้สิ่งหนึ่งสิ่งใดล่วงล้ำเข้าไปในช่องคลอด หรือทวารหนักของหญิง หากเป็นกรณีชายกระทำต่อชายด้วยกัน ต้องเป็นการใช้สิ่งหนึ่งสิ่งใดล่วงล้ำหรือสอดใส่เข้าไป ในทวารหนักของผู้ถูกระทำ หรือให้อวัยวะเพศชายของผู้ถูกระทำล่วงล้ำหรือสอดใส่เข้าไปใน ช่องปากหรือทวารหนักของผู้กระทำ หากเป็นกรณีหญิงกระทำต่อชาย ต้องเป็นการใช้สิ่งหนึ่งสิ่งใดล่วงล้ำหรือสอดใส่เข้าไปในทวารหนัก ของชาย หรือให้อวัยวะเพศของชายล่วงล้ำหรือสอดใส่เข้าไปในช่องปากหรือทวารหนักของหญิง หากเป็นกรณีหญิงกระทำต่อหญิงด้วยกัน ต้องเป็นการใช้สิ่งหนึ่งสิ่งใดล่วงล้ำหรือสอดใส่เข้าไป ในช่องคลอดหรือทวารหนักของหญิงผู้ถูกระทำ ดังนั้น การที่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นชายใช้ปากอมอวัยวะเพศของผู้เสียหายที่ 1 ซึ่งเป็นเด็กชาย อายุ 11 ปีเศษ จึงถือได้ว่าช่องปากของจำเลยที่ 1 เป็นสิ่งอื่นใดที่ใช้กระทำกับอวัยวะเพศของ ผู้เสียหายที่ 1 แล้ว การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงเป็นความผิดตาม มาตรา 277 วรรคสาม

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากความหมายที่ได้อ้างมาข้างต้นแล้วพอจะวิเคราะห์ได้ว่า การข่มขืนกระทำซ้ำเรา คือการสวมหรือใส่อวัยวะเพศ วัตถุ หรือ อวัยวะอื่นใด เข้าไปในอวัยวะเพศ หรือ ทวารหนัก หรือ ช่องปาก ของผู้อื่น เพื่อสนองความใคร่ของตน หรือบุคคลที่สาม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำแก่บุคคลเพศ เดียวกันหรือ คนละเพศ แต่อย่างไรก็ดีปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายและได้มีการกำหนดนิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) กระทำซ้ำเรา หมายความว่า กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำ อวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือ ช่องปากของผู้อื่น เมื่อทราบความเป็นมาและความหมายของการข่มขืนกระทำซ้ำเราแล้วต่อไปจะเป็น ในส่วนของทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาประเทศไทยได้บัญญัติโทษในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญาไว้ 5 ประการด้วยกัน คือการประหารชีวิต การจำคุก การกักขัง การปรับ และการริบทรัพย์สิน ซึ่งกฎหมายอธิบายว่าโทษทางอาญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการกระทำผิด การกระทำที่จะเป็นความผิดนั้น ต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่า เป็นความผิด และการกระทำที่จะเป็นความผิดยังต้องมีบทกำหนดโทษไว้ด้วย ซึ่งทฤษฎีการลงโทษ 5 ทฤษฎี ดังนี้ (เกรียงศักดิ์, ออนไลน์, 2563)

โทษอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาในประเทศไทย

โทษ คือ สภาพบังคับของกฎหมายอาญา ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย มาตรา 18 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดอาญาไว้ดังนี้

1. ประหารชีวิต คือการเอาผู้ถูกพิพากษาให้ประหารชีวิตไปกระทำ ให้ตายด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้
2. จำคุกคือการเอาตัวไปคุมขังไว้ในเรือนจำตามกำหนดเวลาที่ศาลพิพากษา
3. กักขังคือการเอาตัวไปกักขังไว้ในสถานที่ ที่กักขังซึ่งกำหนดเอาไว้ใช้ในเรือนจำ
4. ปรับ คือ การบังคับเอาจากผู้กระทำผิดเป็นจำนวนเงิน
5. ริบทรัพย์สิน คือ เช่น การบังคับ เอาจากทรัพย์สิน โดยทรัพย์สินที่รับตกเป็นของแผ่นดิน (คณิต ณ นคร ออนไลน์, 2554)

ทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

แนวคิดและทฤษฎีการลงโทษทางอาญาเป็นสิ่งที่มีความแต่เดิมและได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ จากเดิมที่มุ่งเน้นการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนให้เกิดความหลายจำ เพียงอย่างเดียวก็ได้มีการนำแนวคิดในการมุ่งแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเข้ามาใช้ด้วย ซึ่งก่อให้เกิดวิธีการและมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำ ความผิดที่สามารถฟื้นฟูพฤติกรรมให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีสู่สังคมได้ ทั้งนี้ในการลงโทษผู้กระทำ ความผิดอาญาจึงจำเป็นต้องพิจารณาทฤษฎีการลงโทษทางอาญา

ประกอบด้วยซึ่งแต่ละทฤษฎีมีรูปแบบและสนองตอบ วัตถุประสงค์การลงโทษทางอาญาแตกต่างกัน โดยทฤษฎีการลงโทษทางอาญาที่ปรากฏอยู่มีดังนี้

(1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้น ตอบแทน (retribution)

เป็นทฤษฎีการลงโทษที่เก่าแก่ที่สุด ตามแนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้แค้นผู้กระทำความผิด โดยมีพื้นฐานความคิดมาจากลัทธิเจตจำนงเสรีที่เรียกว่า Free Will ลัทธิมีความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์มีเหตุผล มีอิสระเสรีภาพที่จะคิด มีเสรีภาพที่จะกระทำการใด ๆ ภายใต้ความคิดความเชื่อและการตัดสินใจของตนเอง รวมทั้ง ความสามารถของบุคคลในการใช้เหตุผล การกระทำ สิ่งใด มนุษย์ย่อมมีเหตุผลเป็นของตนเอง ดังนั้น มนุษย์รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่ได้กระทำ ลงไป หากการกระทำนั้น เป็นการกระทำ ที่ดีเขาย่อมได้รับผลตอบแทน ที่ดีแต่หากเป็นการกระทำ ที่ไม่ดีหรือเป็นการกระทำ ที่ฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เขาสมควรได้รับการตำหนิหรือ ได้รับการลงโทษจากสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้การที่สังคมลงโทษเขา เพราะเหตุผลที่มาจากการกระทำ ของเขาเอง หา ใช้สิ่งอื่นใดไม่เมื่อเขากระทำความผิดเขาสมควรถูกลงโทษ การลงโทษจึงเป็นการทดแทนการกระทำ ผิดของเขานั่นเอง

วิธีการลงโทษตามทฤษฎีนี้แต่เดิมใช้ความรุนแรงและทารุณโหดร้ายจึงถูกคัดค้านจากประชาชน ต่อมาสำนักกฎหมายคลาสสิกได้เปลี่ยนแนวคิดในการลงโทษไม่ให้เกิดการลงโทษแบบทรมานแต่จำนวนหรือความหนักเบาของโทษต้องได้สัดส่วนกับความผิดนั้น ส่วนเหตุผลของการลงโทษยังยึดหลักว่าผู้กระทำความผิดสมควรได้รับโทษ เพราะทุกคนมีเจตจำนงอิสระวิธีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมีวิธีการลงโทษหลายทางคือ (1) สำหรับในความผิดที่ร้ายแรงนั้นควรต้องลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำขึ้น (2) โดยการใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนความเสียหายแทนการถูกลงโทษ หรือ (3) โดยการลงโทษให้สาสมกับความผิดและให้ใช้จ่ายหรือค่าเสียหายและค่าทดแทนเพื่อชดเชยความผิดที่เกิดขึ้น (Expiation) ด้วย เช่น การลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำคุกและปรับและให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาทรัพย์สินแทน

(2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการชดเชยความผิด (Atonement)

ทฤษฎีนี้มีความเก่าแก่พอๆกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นหรือเพื่อทดแทน โดยมีแนวคิดว่าในกลุ่มชนบางเรามีกฎข้อบังคับที่เชื่อกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนืออำนาจของกฎหมายธรรมดาหากใครกระทำการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับนั้นก็ต้องการชดเชยเพื่อลบล้างการกระทำความผิด โดยการกำจัดผู้กระทำความผิดให้พ้นไปเสียจากสังคม อันเป็นวัตถุประสงค์ของการลงโทษผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อหมายจึงเป็นทฤษฎีที่ล้าสมัย

(3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่หรือปราบปราม (Deterrence)

ทฤษฎีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานว่า คนเรากระทำความผิดโดยเจตนาและก่อนลงมือกระทำก็ได้พิจารณาใคร่ครวญถึงผลดีและผลเสียแล้วจึงจะลงมือทำหากเขาพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำความผิดจะเกิดผลดีมากกว่าแล้วจึงตัดสินใจกระทำ ถ้าเกิดผลเสียมากกว่าก็จะไม่กระทำ เพราะฉะนั้นเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิด รัฐจึงต้องออกกฎหมายการทำความผิดและโทษสำหรับความผิดนั้นไว้ให้ชัดเจนและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อป้องกันความผิดที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงหลักการความสุขขึ้นขมยินดีและความเจ็บปวดทุกข์ทรมานมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ด้วย เมื่อผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนจึงต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ทั้งนี้การลงโทษต้องกระทำอย่างรวดเร็ว แน่นนอน เสมอภาคกัน และรุนแรงตามความเหมาะสมของโทษที่กำหนดไว้ การลงโทษดังกล่าวย่อมมีประโยชน์ต่อสังคมในด้านการลดอาชญากรรมและการกระทำผิดอาญาอื่น ๆ ตลอดจนจนเป็นการส่งเสริมให้คนทั่วไปเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

นอกจากนี้การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในสังคม เมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่สามารถย้อนเวลากลับไปได้ ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับการหาทางป้องกันมิให้การกระทำผิดลักษณะนั้นเกิดขึ้นอีกมากกว่าการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด ทฤษฎีนี้จึงต้องลงโทษอย่างหนัก เพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีกแล้วก็จะเกิดความกลัว ทั้งนี้เป็นการมุ่งเน้นไปเพื่อประโยชน์ 3 ประการคือ

1. เพื่อป้องกันอาชญากรอย่างถาวรหรือชั่วคราว ซึ่งได้แก่การลงโทษระหารชีวิตจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกหรือกักขังตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

2. เพื่อข่มขู่ยับยั้ง ได้แก่ การลงโทษเพื่อให้มีผลป้องกันแก่ตัวผู้กระทำความผิดเอง (Special Prevention or Individual Deterrence or Specific Deterrence) คือ ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษมีความเกรงกลัวเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ตลอดจนการลงโทษเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่บุคคลทั่วไป (General Prevention or General Deterrence) คือ ทำให้บุคคล ทั่วไปเห็นว่าเมื่อผู้ใดกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษเพื่อทำให้เกิดความเกรงกลัวจนไม่กล้าทำความผิด

3. เพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด ได้แก่การแก้ไขปรับปรุงที่เกิดจากการลงโทษโดยตรงและแก้ไขปรับปรุง เป็นส่วนที่เกิดสืบเนื่องมาจากการลงโทษ ผู้กระทำความผิดการลงโทษจะต้องมีปริมาณโทษมากพอที่จะบรรลุผลเป็นการป้องกันการกระทำ ผิดแต่ต้องไม่มากเกินไปกว่าที่จำ เป็นในการที่จะบรรลุผลนั้น การลงโทษที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความแน่นอนเหมาะสม และรวดเร็วเพื่อให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลอื่นเห็นผลเสียที่จะได้รับการกระทำผิดนั้นแต่ทฤษฎีนี้เป็นสาเหตุให้กฎหมายในบ้านเมืองมีโทษหนักมากเกินไปความเหมาะสม ซึ่งการลงโทษที่มุ่งจะให้ผลเป็นการข่มขู่บุคคลโดยทั่วไปมากเกินไป เช่น การลงโทษตัดมือผู้กระทำความผิดลักทรัพย์เพื่อให้เห็นคนอื่นเกรงกลัวไม่กล้าเอาอย่าง อาจมีผลเป็นการผลักดันให้ผู้ที่ถูกลงโทษกระทำความผิดอย่างอื่นต่อไป เพราะไม่มีอวัยวะครบถ้วนที่จะใช้ทำมาหากินโดยสุจริต จึงมีผู้ได้แย่งคัดค้านว่าหากการลงโทษสถานหนักผู้กระทำความผิดสามารถทำให้คนที่คิดจะกระทำความผิดเกรงกลัวและแก้ปัญหาอาชญากรรมได้แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นต้องศึกษาการลงโทษทางอาญาอีกต่อไป แต่ในความจริงกลับยังมีผู้กระทำความผิดอยู่ไม่หยุดหย่อน จึงเห็นสมควรเลิกใช้ทฤษฎีนี้ในการลงโทษเสีย

(4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการป้องกันสังคม (Protection of Society)

ทฤษฎีนี้มีความมุ่งเน้นที่การรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมโดยรวมกล่าวได้ว่าทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดยวิธีแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดถ้ากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก สำหรับการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมนั้นมีหลักการสำคัญคือ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและอบรมป้มนิสัยมากกว่าการลงโทษ โดยเน้นการคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมส่วนการลงโทษจะเน้นให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เป็นคนดีโดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกัน ควบคุม และการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดไว้ในกฎหมายอาญาด้วย เช่น การนำหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำความผิด เป็นต้น วัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมจึงเป็นมาตรการเสริมที่สำคัญโดยอาจนำมาใช้ในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้น้อยไปไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดบางประเภท จึงต้องนำมาตราการเสริมมาใช้ด้วย เช่น การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้กับผู้กระทำความผิดซ้ำซาก เป็นต้น

(5) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขหรือตดนิสัย (Reformation)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีการลงโทษทฤษฎีใหม่ที่มีแนวคิดพื้นฐานว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยและมีวัตถุประสงค์ ในการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีไม่ให้เกิดความผิดซ้ำแล้วกลับมา กระทำความผิดซ้ำอีกไม่ได้มุ่งหมายจะให้ผลถึงบุคคลอื่นโดยตรงรวมทั้งพยายามที่จะช่วยให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมได้ ตามปกติ และนอกจากจะพยายามหาทางให้ผู้ที่ได้กระทำความผิดแล้วเกิดความประสงค์ที่จะยับยั้งไม่กระทำความผิดซ้ำอีกแล้วยังจะต้องทำให้ผู้นั้น เกิดความสามารถที่จะยับยั้งเช่นนั้นด้วยและก่อให้เกิดบุคคลที่ได้กระทำความผิดมาแล้วเกิดความสำนึกว่าอาชญากรรมให้ประโยชน์ไม่คุ้มกับโทษที่ได้รับ รวมทั้งการทำลายนิสัยต่างๆ ที่อาชญากรได้สร้างขึ้นมามีผู้เสนอแนวคิดที่ไม่ควรซ้ำคำว่า “การลงโทษ” (Punishment) แต่เน้นการใช้คำว่า “การปฏิบัติ” (treatment) แทนเพราะการทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความยากลำบากด้วยการลงโทษไม่อาจส่งผลให้คนประพฤติตัวดีขึ้น (สัญญาพงศ์, สุธีราภรณ์, & อนิสา, 2562, : 6-9)

จากทฤษฎีการลงโทษจะเห็นได้ว่าการลงโทษนั้นมีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นอย่างยิ่งทั้งในประเด็นการยับยั้งมิให้กระทำผิดและการปรับเปลี่ยนนิสัยให้เกิดเข็ดหลาบและการลงโทษยังส่งผล ต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายโดยการลงโทษจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของการ กระทำผิดในสังคมซึ่งจะทำให้คนในสังคมเกิดความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆ และเหตุในการลงโทษที่ แตกต่างกันตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้การลงโทษในสังคมนั้นไม่ได้มีกฎหรือแนวคิดที่ยึดถือตายตัวในการ ลงโทษหรือยึดทฤษฎีหนึ่งเป็นหลักเนื่องจากแต่ละทฤษฎีนั้นย่อมมีจุดอ่อนและจุดแข็งที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การพิจารณาการลงโทษต้องพิจารณาพฤติการณ์ของการกระทำที่แต่ละคดีและการลงโทษหนักเบาตามฐานแข็งที่ แตกต่างกันไป การพิจารณาการลงโทษต้องพิจารณาพฤติการณ์ของการกระทำที่แต่ละคดีและการลงโทษหนักเบาตาม ฐานความผิด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องเป็นการลงโทษตามมาตรา 18 ในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีโทษทางอาญา โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน เท่านั้น การลงโทษนอกเหนือจากนั้นไม่ได้แต่อย่างไรก็ตามการ ลงโทษไม่ใช่ทางเดียวที่จะแก้ปัญหาการกระทำผิดได้เพราะปัจจัยที่บุคคลกระทำผิดไม่ใช่เพราะความเกรงกลัวตอ บกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียวหากมีปัจจัยอื่นเช่นปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมและศีลธรรมมาช่วยในการยับยั้งซึ่งใจไม่ให้ กระทำความผิดแต่โทษดังกล่าวตามมาตรา 18 ในประมวลกฎหมายอาญายังมีข้อเท็จจริงที่ทำให้ไม่เหมาะสมแก่การ บังคับใช้กับการกระทำผิดที่รุนแรงหลายประการในประเทศไทยเพราะฉะนั้นน่าจะมีการเพิ่มบทลงโทษหรือโทษอย่าง อื่นหรือให้มากกว่าโทษห้าอย่างตามมาตรา 18 ในประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้เหมาะสมกับการกระทำผิดและ สามารถต้องการข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้กระทำผิดหรือกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นในสังคม เช่น มาตรการเสริมต่างๆในการป้องกัน การกระทำผิดบางประเภท ซึ่งทางผู้จัดทำจะนำมาตราการมาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ในคดี ข่มขืนกระทำชำเราหลังพ้นโทษของประเทศสหรัฐอเมริกาไปเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

มาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ในคดีข่มขืนกระทำชำเราหลังพ้นโทษของประเทศ สหรัฐอเมริกา

คดีข่มขืนในประเทศสหรัฐอเมริกาจะแยกย่อยออกไปตามรัฐต่าง ๆ ซึ่งไม่เหมือนกัน เริ่มตั้งแต่จ่ายเป็น ค่าปรับ ไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิต และหากก่อเหตุซ้ำ ก็จะถูกลงโทษเป็นคูณสองไปเรื่อยๆและมีมาตรการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดในคดีข่มขืนกระทำชำเราหลังพ้นโทษบังคับใช้ด้วย (TopRanking , ออนไลน์, 2563)

การกระทำซ้ำในความผิดทางเพศเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเสมอมาซึ่งในประเทศไทยได้ กำหนดมาตรการต่างๆขึ้นเพื่อรองรับปัญหาที่เกิดขึ้น และประเทศสหรัฐอเมริกาก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีมาตรการใน การป้องกันการกระทำผิดซ้ำที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับโดยมาตรการดังกล่าวเรียกว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้กระทำความผิดทางเพศซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้กันในทุกมลรัฐของสหรัฐอเมริกาดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศ

1.1 กระบวนการลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

ในส่วนของกระบวนการลงทะเบียนนี้เป็นกระบวนการที่ใช้กันในทุกมลรัฐของสหรัฐอเมริกา กระบวนการมีความสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างมากเพราะทำให้รัฐได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดซึ่ง สามารถนำไปใช้ในการติดตามความเคลื่อนไหวหรือติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดผู้หนึ่งกระทำผิดซ้ำอีก นอกจากนั้นข้อมูลที่ ได้จากการลงทะเบียนนี้เองที่จะถูกนำไปเปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบ

1.1.1 ความผิดที่อยู่ในบังคับต้องลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

มลรัฐต่างๆได้มีการกำหนดการกระทำผิดที่ต้องถูกกำหนดให้ลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทาง เพศซึ่งเป็น

- 1) ความผิดทางเพศที่มีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกายของเหยื่อ ความผิดเกี่ยวเนื่องกับความผิดที่กระทำโดยตรงต่อตัวร่างกายของเหยื่อและความผิดเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะอนาจารต่อหน้าผู้อื่น โดยความผิดทางเพศนี้มีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกายของเหยื่อ ได้แก่ ความผิดฐานคมคั้นกระทำชำเราอนาจาร ความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่กระทำโดยตรงต่อเนื้อตัวร่างกายของเหยื่อ ได้แก่ ความผิดฐานล่อลวงเด็กไปเพื่อนล่วงละเมิดทางเพศและความผิดเกี่ยวกับการกระทำในลักษณะอนาจารต่อหน้าผู้อื่นได้แก่ความผิดฐานเปลือยกายหรือแสดงของลับต่อหน้าผู้อื่น และความผิดฐานร่วมเพศหรือกระทำการใดๆในทางเพศต่อหน้าผู้อื่น
- 2) ความผิดที่เกี่ยวข้องกับล่วงละเมิดทางเพศแต่ไม่มีลักษณะเป็นการล่วงละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกายของเหยื่อ ได้แก่
 - ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีเช่นความผิดฐานจัดให้มีการค้าประเวณี ความผิดฐานใช้บริการการค้าประเวณี
 - ความผิดเกี่ยวกับการจัดแสดงลามกเช่นความผิดฐานใช้เยาวชนในการแสดงลามก
 - ความผิดเกี่ยวกับสิ่งลามกอนาจารเช่นความผิดฐานมีไว้ในครอบครองผลิต แจกจ่ายภาพลามกของเด็กความผิดฐานจำหน่ายภาพลามกของเด็ก
 ทั้งนี้โดยทั่วไปการกระทำผิดที่ถูกบังคับให้ลงทะเบียนจำกัดเฉพาะการกระทำผิดต่อเด็ก

3) ความผิดลักพาตัวและการคุมขังโดยมิชอบ

โดยทั่วไปมลรัฐส่วนใหญ่ เช่น Arizona Indiana Kentucky Nebraska New Mexico Wyoming ไม่จำกัดว่าเป็นการลักพาตัว และคุมขังเพื่อกระทำผิดทางเพศ อย่างไรก็ตามมลรัฐเช่น Illinois กำหนดต้องเป็นการกระทำเพื่อกระทำผิดทางเพศเท่านั้น โดยทั่วไปการกระทำผิดที่ถูกบังคับให้ลงทะเบียน จำกัดเฉพาะการกระทำต่อเด็ก

การบังคับใช้กฎหมายนี้ โดยทั่วไป มลรัฐต่างๆ เช่น Arkansas Idaho Michigan Nebraska จะใช้บังคับกับการกระทำผิดที่กระทำก่อนกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับด้วยตัวอย่าง เช่น มลรัฐ Michigan กำหนดให้ผู้ที่ถูกพิพากษาในวันที่หรือก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 1995 แต่ยังคงอยู่ภายใต้การคุมประพฤติการพักการลงโทษ หรือถูกคุมขังในวันที่ 1 ตุลาคม 1995 จะเห็นได้ว่านอกจากจะใช้บังคับกับผู้ที่ทำผิดภายหลังกฎหมายนี้ใช้บังคับแล้วยังบังคับใช้ย้อนหลังไปยังการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับด้วย

1.1.2 บุคคลที่อยู่ในบังคับต้องลงทะเบียนผู้กระทำผิดทางเพศ

นอกจากผู้กระทำผิดทางเพศเป็นพลเมืองของรัฐที่มีหน้าที่ต้องลงทะเบียนผู้กระทำผิดทางเพศแล้วผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่พลเมืองของรัฐดังกล่าวแต่ได้เข้ามาในระบบดังกล่าวเพื่อทำงานเพื่อศึกษาเล่าเรียนก็ต้องลงทะเบียนด้วยเช่นกันโดยจากกำหนดว่าผู้กระทำผิดต้องเดินทางจากรัฐต้องเข้ามาทำงานเข้ามศึกษาไทยได้รับดังกล่าวเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดจึงต้องลงทะเบียน เช่น รัฐ Illinois กำหนดว่าต้องเรียนหรือทำงานเป็นระยะเวลาติดต่อกัน 5 วันหรือเกินกว่านั้นเป็นระยะเวลาไม่ติดต่อกันเกิน 30 วัน ใน 1 ปี ขณะที่ กำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องแจ้งอย่างน้อย 7 วัน ขณะที่มลรัฐ Massachusetts กำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องแจ้งไม่ช้ากว่า 10 วันก่อนทำงานที่ใหม่

1.1.3 กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดให้ลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

เพื่อให้การลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนโดยทุกรัฐจะมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ไม่ลงทะเบียนไม่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเมื่อตอนย้ายที่อยู่หรือทำงานหรือไม่ทำการยืนยันที่อยู่ เช่น มลรัฐ Louisiana กำหนดให้ผู้กระทำความผิดทางเพศต้องรับโทษปรับไม่เกิน 1000 ดอลลาร์และจำคุกโดยต้องทำงานหนักไม่น้อยกว่าสองปีและไม่เกิน 10 ปีโดยไม่มีสิทธิ์ได้รับการพักการลงโทษ การคุมประพฤติหรือการรอกการลงโทษและถ้าหากฝ่าฝืนในลักษณะนี้ขึ้นอีกในครั้งต่อมาก็จะต้องรับโทษปรับ 3000 ดอลลาร์และจำคุกโดยต้องทำงานหนักไม่น้อยกว่าห้าปีและไม่เกิน 20 ปีโดยไม่มีสิทธิ์ได้รับการพักการลงโทษ การคุมประพฤติหรือการรอกการลงโทษ นอกจากนี้บางนิตยังกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับยานพาหนะที่ตนใช้อยู่และเจ้าหน้าที่รับลงทะเบียนยังต้องดำเนินจัดเก็บตัวอย่างดีเอ็นเออย่างภาพผู้กระทำความผิดและจัดเก็บลายนิ้วมือผู้กระทำความผิดอีกด้วยทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวจะมีการส่งไปยัง FBI ซึ่งเป็นหน่วยงานสืบสวนสอบสวนของรัฐบาลกลาง

1.1.4 กระบวนการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย

กระบวนการที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือกระบวนการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยได้จากการลงทะเบียนจะไม่เกิดประโยชน์ใดๆหากข้อมูลนั้นล้าสมัย ด้วยเหตุนี้แต่ละรัฐจะมีการกำหนดกระบวนการให้ผู้กระทำความผิดต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเมื่อตนประสงค์จะเปลี่ยนแปลงที่อยู่นอกจากนั้นยังมีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่ประสงค์จะเปลี่ยนที่ทำงานต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ด้วยเช่นกันนอกจากนั้นยังมีกระบวนการลงทะเบียนสำหรับผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งโดยจะมีการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดซึ่งไม่มีที่อยู่มารายงานตัวและทำการลงทะเบียนเป็นระยะๆ ในการลงทะเบียนนี้ผู้กระทำความผิดต้องให้ข้อมูลทั้งหลายเกี่ยวกับตนเองซึ่งจะทำให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของผู้กระทำความผิดได้ โดยผู้กระทำความผิดต้องให้ข้อมูล เช่น มลรัฐ Indiana กำหนดว่าต้องอยู่เป็นระยะเวลาเกิน 14 วันติดต่อกันหรือเป็นระยะเวลาไม่ติดต่อกันเกิน 30 วันใน 1 ปีทั้งนี้ผู้กระทำความผิดจากรัฐอื่นต้องทำการลงทะเบียนภายในระยะเวลาที่กฎหมายของรัฐนั้นกำหนด เช่น มลรัฐ Alabama กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องลงทะเบียนและให้ข้อมูลภายในห้าวันหลังจากเข้ามาในรัฐนอกจากนั้นในกรณีที่ผู้นั้นเปลี่ยนที่เรียนหรือที่อยู่หรือที่ทำงานก็ต้องดำเนินการลงทะเบียนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย

1.1.5 กระบวนการเก็บข้อมูลขึ้นปล่อยตัว

ก่อนปล่อยตัวจากเรือนจำเจ้าหน้าที่ประจำเรือนจำจะดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดไว้ ได้ดำเนินการแจ้งข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานอื่นๆและเจ้าหน้าที่อื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไปสำหรับผู้กระทำความผิดไม่ถูกคุมขังก็จะเป็นหน้าที่ของศาลที่จะเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลและนำข้อมูลแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในการแจ้งข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่นเจ้าหน้าที่ของเรือนจำหรือศาลต้องให้ข้อมูลที่ตนมีอยู่ซึ่งจำเป็นในการระบุตัวตนและติดตามผู้กระทำความผิดเช่นข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่และที่ทำงานประวัติการกระทำความผิดหรือผลการสอบสวนก่อนการกำหนดโทษลายนิ้วมือและภาพถ่ายของผู้กระทำความผิด

1.1.6 กระบวนการลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศ

ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำแล้วพูดอังกฤษต้องไปทำการลงทะเบียนกับ Sheriff ในท้องถิ่นนั้นนั้นเป็นผู้มีหน้าที่รับลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศซึ่งในแต่ละรัฐจะกำหนดระยะเวลาผู้กระทำความผิดทางเพศต้องลงทะเบียนไว้แตกต่างกัน เช่นมลรัฐ Alabama กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องลงทะเบียนภายในเจ็ดวันหลังจากการปล่อยตัวเช่นนั้น เป็นต้น

1.2 กระบวนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดทางเพศ

มาตรการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดทางเพศเป็นมาตรการที่เกิดจากเหตุการณ์ที่เด็กหญิง Megan Kanka ถูกข่มขืนโดยผู้ที่เคยมีประวัติการกระทำผิดมาก่อนซึ่งทำให้เกิดความตื่นตัวขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจนรัฐบาลกลางต้องออกกฎหมายในเชิงกึ่งบังคับให้ทุกมลรัฐต้องออกกฎหมายว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดทางเพศทั้งนี้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรการเปิดเผยข้อมูล มีดังนี้

1.2.1 ความผิดที่อยู่ในบังคับที่ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศ

การบังคับใช้กฎหมายในส่วนของกระบวนการเปิดเผยข้อมูลมีลักษณะเช่นเดียวกับในส่วนของกระบวนการลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศกล่าวคือโดยทั่วไปรัฐต่างๆจะใช้บังคับกับการกระทำผิดที่กระทำก่อนกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับด้วย รวมถึงบุคคลที่อยู่ในบังคับก็ใช้วิธีเดียวกับการลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศนอกจากผู้กระทำผิดทางเพศเป็นพลเมืองของรัฐที่มีหน้าที่ต้องลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศแล้วผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่พลเมืองของรัฐดังกล่าวแต่ได้เข้ามาในระบบดังกล่าวเพื่อทำงานเพื่อการศึกษาเล่าเรียนก็ต้องลงทะเบียนด้วยเช่นกัน

1.2.2 ผู้มีสิทธิได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศ

ผู้มีสิทธิได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวเข้าใจอะไรกระบวนการยุติธรรมการบังคับใช้กฎหมายนอกจากนั้นกฎหมายของรัฐต่างๆยังให้สิทธิที่จะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดทางเพศแก่เหยื่อของการกระทำผิด องค์กรในชุมชน เช่น สถานศึกษา สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือประชาชนทั่วไป ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลนี้มีการเปิดเผยแก่บุคคลหลายกลุ่ม เช่น 1.เหยื่อผู้ถูกระทำ โดยบังคับให้เจ้าหน้าที่แจ้งเหยื่อ หรือให้เจ้าหน้าที่แจ้งเหยื่อเมื่อร้องขอ 2.บุคคลที่ไม่ใช่เหยื่อโดยเจ้าหน้าที่จะแจ้งแก่ประชาชน หรือ ประชาชนมีคำขอแก่เจ้าหน้าที่ 3.แจ้งข้อมูลแก่ประชาชนโดยที่ไม่มีการกระทำผิดซ้ำ สิ่งนี้เป็นการกำหนดว่าผู้ใดคือผู้กระทำความผิดแม้จะยังไม่มีการกระทำผิดซ้ำ 4.การใช้ประชาชนขอข้อมูล เป็นต้น

1.3 การให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลทางเพศ

เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้รับความสะดวกในการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะทำให้ตนต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีด้วยเหตุนี้รัฐต่างๆจึงมีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ได้รับความคุ้มครองจากความรับผิดชอบทางแพ่งและอาญาหากกระทำโดยสุจริต

2. มาตรการที่ใช้ประกอบมาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดทางเพศ

เพื่อให้การป้องกันการกระทำผิดทางเพศซ้ำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นมลรัฐต่างๆจึงได้มีการกำหนดมาตรการที่ใช้ประกอบกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดทางเพศขึ้น ได้แก่ กำหนดให้ผู้กระทำผิดทางเพศต้องออกไปขี้นหรือขอรับ Identification card เป็นใบขี้นที่มีการบอกข้อมูลของผู้กระทำความผิดที่เคยกระทำความผิดมาแล้วซึ่งมีส่วนช่วยให้เจ้าหน้าที่นั้นติดตามความเคลื่อนไหวของผู้กระทำความผิด , การจำกัดสิทธิในการกำหนดที่อยู่ของผู้กระทำผิดทางเพศ , ห้ามผู้กระทำผิดทางเพศทำงานบางประเภท , การจำกัดสิทธิในการในการเปลี่ยนชื่อผู้กระทำความผิดทางเพศ เป็นต้น

3. ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของมาตรการเปิดเผยข้อมูลของผู้กระทำความผิดทางเพศ

ขณะที่ประชาชนเห็นด้วยกับมาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศแต่ก็ยังมีฝ่ายที่คัดค้านมาตรการนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำผิดทางเพศนั้นต้องอยู่ในข้อบังคับของกฎหมายดังกล่าวโดยมีการโต้แย้งมาตรการนี้ทั้งนี้ศาลของมลรัฐและรัฐบาลกลางแต่แม้ว่าจะมีการโต้แย้งเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญทางศาลสูงก็ยังมีการกำหนดมาตรการดังกล่าวเช่นเดิมซึ่งศาลสูงมีการวินิจฉัยว่าการลงทะเบียนผู้กระทำความผิดทางเพศไม่ถือเป็นการลงโทษในทางอาญาเป็นเพียงมาตรการเสริมการป้องกันเท่านั้นฉะนั้นแม้จะมีการบังคับใช้ในลักษณะนี้ย้อนหลังก็ไม่เป็นการขัดต่อหลัก Ex Post Facto แต่ประการใด (ชัยวัฒน์ , 2550, หน้า 65-95)

จากที่กล่าวข้างต้นทำให้เห็นว่าในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นได้มีการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศไว้อย่างเป็นระบบซึ่งหลักเกณฑ์โดยทั่วไปของแต่ละรัฐจะมีลักษณะทำนองเดียวกันหากแต่จะมีความแตกต่างบางประการเท่านั้นนอกจากนี้ยังพบว่าศาลของสหรัฐอเมริกาก็มีการรับรองความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายดังกล่าวนี้ด้วยอันเป็นเหตุให้กฎหมายว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลของผู้กระทำความผิดทางเพศยังคงมีผลใช้บังคับจนถึงปัจจุบันและการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนับเป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง จึงเห็นสมควรที่จะไปพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะใช้บังคับในประเทศไทย

สรุป

มาตรการเปิดเผยข้อมูลซึ่งได้กล่าวมาเมื่อข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหลายประการ เช่นการที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศมีส่วนช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการสอดส่องการกระทำความผิดในชุมชนเมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมย่อมเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดทางเพศไม่สามารถหลบหนีจากการถูกติดตามความเคลื่อนไหวได้นอกจากนั้นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและทำให้เกิดผลในเชิงยับยั้งการกระทำความผิดดังกล่าวคือผู้กระทำความผิดไม่กล้าที่จะก่อคดีขึ้นอีกเพราะเชื่อว่าตนเองมีโอกาสอย่างสูงที่จะถูกจับตัวได้ทางการที่ประชาชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศยังเป็นการช่วยป้องกันการกระทำผิดทางเพศก่อนที่ความผิดจะเกิดขึ้นแทนที่จะเป็นการติดตามผู้กระทำความผิดหลังจากความผิดเกิดขึ้นแล้วเพราะประชาชนสามารถปรับพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำความผิดทางเพศดังกล่าว ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศยังทำให้ชุมชนรู้สึกอุ่นใจมากยิ่งขึ้นที่จะรู้สึกสิ้นหวังเพราะไม่ทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดบ้าง

ข้อเสนอแนะ

สาเหตุที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดเมื่อพ้นโทษมาแล้วนั้นพิจารณาได้ว่า ปัจจัยและสาเหตุที่ทำให้เกิดขึ้นนั้น มีปัจจัยมาจากด้านเศรษฐกิจ และรองลงมาคือทางด้านครอบครัวรวมทั้งปัจจัยทางด้านสังคม เป็นต้น (ชวลิต, เกษา และคณะ ,ออนไลน์, 2563) เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ามาตรการเสริมดังกล่าวนี้เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยถึงแม้ประเทศไทยนั้นจะมีมาตรการทางกฎหมายเชิงป้องกันการกระทำความผิดอันได้แก่วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งประกอบไปด้วยการกักกัน การห้ามเข้าเขตกำหนด การทำทัณฑ์บน การคุมตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือมีจิตฟั่นเฟือนซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามกฎหมายอาญา มาตรา 65 ไว้ในสถานพยาบาลตามมาตรา 48 หรือ การคุมตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องการเสพสุราเป็นอาจिन หรือเป็นผู้ติดยาเสพติดไว้ในสถานพยาบาลตามมาตรา 49 เป็นต้น แต่ทั้งนี้มาตรการเสริมดังกล่าวนี้ก็ยังมีข้อบกพร่องอยู่ เช่นการกักกัน สามารถคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ได้ชั่วคราว เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวแล้ว สังคมหรือสาธารณชนก็ไม่สามารถรับรู้ได้ซึ่งต่างจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดให้สังคมได้ทราบ การห้ามเข้าเขตกำหนด แม้วิธีนี้จะช่วยตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานที่ที่เป็นเหตุจูงใจให้กระทำความผิดแต่มีข้อบกพร่องคือศาลไม่สามารถควบคุมทุกพื้นที่ ที่มีความเสี่ยงในการที่จะกระทำความผิดได้ การทำทัณฑ์บน กฎหมายอาญานั้นกำหนดเงื่อนไขที่ใช้ทำทัณฑ์บนเป็นจำนวนเงินไว้ 5 พันบาทซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากและไม่สามารถบังคับให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวได้ การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาล คุมตัวผู้มีจิตบกพร่องโรคจิตหรือสติฟั่นเฟืองหรือการคุมตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องการเสพสุราเป็นอาจिन หรือเป็นผู้ติดยาเสพติด แม้จะมีการควบคุมตัวไว้ทำให้สังคมเกิดความปลอดภัยมากขึ้น แต่เมื่อถูกปล่อยตัวมาสังคมก็ไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ผู้นั้นมีจิตบกพร่องหรือไม่และอาการทางจิตจะกำเริบขึ้นเมื่อใด (ชัยวัฒน์ , 2550: 134) และหากนำมาตราการเสริมการเปิดเผยข้อมูลของผู้กระทำความผิดทางเพศมาบังคับใช้จะขัดต่อกฎหมายไทยหรือไม่และมีผลอย่างไรทางผู้จัดทำจะนำกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ต่อไปนี้อธิบายดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 4 เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศนั้นไม่ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เนื่องจากทางผู้จัดทำได้สังเกตเห็นว่าการที่ การกระทำใดจะผิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นบุคคลนั้นจะต้องกระทำต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่งเสมือนบุคคลนั้นไม่ใช่มนุษย์ แต่เมื่อพิจารณามาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศแล้วจะเห็นได้ว่าไม่มีลักษณะดังเช่นที่กล่าวมา (ชัยวัฒน์ , 2550, : 135)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 32 เรื่องสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว

มาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทางเพศแม้กระทบต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวอยู่บ้างแต่ต้องยอมรับว่ารัฐไม่สามารถคุ้มครองหรือให้ความปลอดภัยแก่ประชาชนทุกคนได้ดังนั้นรัฐจึงควรแสวงหามาตรการที่ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันตนเองซึ่งมาตรการที่เหมาะสมที่สุดก็คือการให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัว ผู้กระทำความผิดทางเพศเพื่อระมัดระวังตนเองเมื่อต้องพบกับผู้กระทำผิดดังกล่าว ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวนี้ไม่ได้ มุ่งเน้นไปทางผู้กระทำผิดทุกรายแต่จะเน้นไปทางผู้ที่กระทำผิดซ้ำทั้งนี้จะเห็นได้ว่าประเทศที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพอย่าง มากเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำมาตรการเปิดเผยข้อมูลไปบังคับใช้เพื่อป้องกันภัยผู้กระทำความผิดทางเพศ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่ามาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางเพศมีความเหมาะสมมากบังคับใช้ในประเทศ ไทยได้ (ชัยวัฒน์ , 2550, หน้า 136)

บรรณานุกรม

- เกียรติกดิ์ นวศรี (2558) คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 6323/2557. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2564 จ
<https://deka.in.th/view-562726.html>
- คณิต ฒ นคร. (2554). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ชัยวัฒน์ ธนวัฒน์ตระกูล (2550). มาตรการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ในคดีฆาตกรรมกระทำชำเราหลัง พันโทช. หน้า 65-95 134-136 : ศึกษากรณีแบบอย่างของประเทศสหรัฐอเมริกา
- ชวลิต กลิ่นแะ , เกชา ใจดี, อนุวรรธน์ เสมียนเพชร, สุพัตรา สมวงศ, ทิพวรรณ สุวรรณโน (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำของจังหวัดแม่ฮ่องสอน. สืบค้นวันที่ 13 พฤษภาคม 2564 จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article>
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ (2562). ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 ตรี หน้า 471 ฉบับอ้างอิง. (พิมพ์ครั้งที่ 41) : กรุงเทพฯ : วิญญูชน
- _____ (2562) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (18) หน้า 27 ฉบับอ้างอิง. (พิมพ์ครั้งที่ 41) : กรุงเทพฯ : วิญญูชน
- ทักษิณา ทินนา, (2563) “Sexual assault,” สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.med.cmu.ac.th/dept/obgyn/2011/index.php>
- เนตรนภิส ลายทิพย์ (2561). มาตรการทางกฎหมายในการบำบัดรักษาผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หน้า 8-9. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2563
- บ้านจอมยุทธ (2543). อ่านเพื่อประเทืองปัญญา. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2563. จาก <https://www.baanjomuyut.com/library>
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเล่ม30 (2548) พิมพ์ครั้งที่ 1, หน้า .114 กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์

เสถียร ลายลักษณ์, บุญเรืองนาดี นพคุณ และคณะ (2478). **ประชุมกฎหมายประจำศก กฎหมาย ร.ศ. 118 (พ.ศ. 2442)**. หน้า 10-11. , พระนคร : เดลินิวส์

สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ , สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และ อนิสา มานะทน (2562). **การลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา**. หน้า.6-9

เอกภูต์. (2539). **การข่มขืนกระทำชำเราโดยการหลอกลวง**. หน้า 816 Top Ranking (2563) สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2563 จาก <https://www.blockdit.com/posts/>

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัญหาความต้องการในการอุ้มบุญ

THE PROBLEM OF SURROGACY NEEDS

อภิขญา แก้วมณี¹ กมลรส บัดแก้ว² และ ณัฐพล สิทธิพรหมณ์³
Apichaya Kaewmanee¹ Kamonrot Budkaew² and Nattapol Sittthiphram

- ¹ นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล apichaya.kaew@vru.ac.th
- ² นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล kamonrot.bud@vru.ac.th
- ³ นักศึกษาศาสาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล natthaphon@vru.ac.th

บทคัดย่อ

เมื่อมนุษย์มีความต้องการโดยธรรมชาติที่จะมีบุตรสืบทอดสายสกุล ซึ่งกฎของธรรมชาติกำหนดให้เป็นหน้าที่ของชายและหญิงในการสืบพันธุ์เพื่อกำเนิดเด็กหรือทารกโดยสายเลือด หากแต่ธรรมชาติยังมีข้อผิดพลาดถ้าบุคคลใดชายหรือหญิงเกิดมามีภาวะหรือโรคประจำตัวทำให้เป็นเหตุที่ไม่สามารถมีบุตรสืบทอดสายสกุลทางธรรมชาติได้ เช่น ภาวะมีบุตรยากซึ่งอาจจะเกิดจากระบบสืบพันธุ์ขัดข้องหรือความผิดปกติของอวัยวะสืบพันธุ์ หรือโรคร้ายแรงที่เป็นเหตุให้คู่สมรสทางพฤตินัยก็ดี ทางนิตินัยก็ดี ทำให้ร่างกายไม่สามารถมีบุตรได้โดยง่าย ยิ่งคู่รักเพศเดียวกัน หรือผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ยังไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม กฎหมาย ก็หมดหนทางที่จะมีบุตรได้ด้วยตัวเอง ประกอบกับในอดีตความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังไม่เทียบเท่าในปัจจุบัน ซึ่งได้มีการคิดค้นการแก้ไขปัญหารีเอจ มีบุตรยาก มีบุตรไม่ได้ โดยวิธีการอุ้มบุญ หรือที่เรียกว่า “การตั้งครรภ์แทน (Surrogacy Arrangement)” แต่วิธีการนี้ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง ถึงแม้ในปัจจุบันประเทศไทยจะมีกฎหมายควบคุมการตั้งครรภ์แทนแต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงสิทธิมนุษยชนความเท่าเทียมกันตามหลักยกยาคำร่ำ สติเสรีภาพในการบริการความต้องการมีบุตรของชาวต่างชาติ คู่รักเพศเดียวกัน เป็นต้น ที่กฎหมายจำกัดสิทธิ เงื่อนไข ตามมาตรา 21(1) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 ช่องว่างที่ทำให้เกิดการลักลอบ ตั้งครรภ์แทนข้ามชาติ ลักลอบซื้อขาย ส่งออก ทดลองตัวอ่อน จนนำไปสู่การค้ามนุษย์ อันเป็นปัญหาร้ายแรง บทความนี้จะกล่าวถึงเกี่ยวกับปัญหาข้อจำกัดสิทธิ และวิเคราะห์ถึงแนวทางการควบคุมและรับผิดชอบทางอาญากับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดปัญหาการตั้งครรภ์อย่างผิดกฎหมาย

คำสำคัญ

การตั้งครรภ์แทน LGBTQIA การค้ามนุษย์

ABSTRACT

When humans have an inherent need to have children by which the man and woman have the duty to give the birth naturally. However, nature still has errors if a man or a woman is born with a condition or an underlying disease causing the inability to inherit a natural lineage such as infertility, which may be due to a malfunction of the reproductive system or a fault. Moreover, the same-sex couple or the people with gender diversity who are socially accepted, cannot have children lawfully. In addition, in the past the technology which has been invented to solve the problems of infertility, meaning carrying merit or 'Surrogacy Arrangement' has not yet advanced today. Even though Thailand currently has a law to regulate surrogacy, it does not cover the human rights equality accordance with Yogyakarta Principles which has the right to freedom of service, the need for children of foreign Same-sex couples, etc. The law restricts the rights and conditions under Section 21(1), the Act on the Protection of Children Born by Assisted Reproductive Technologies, B.E. 2558 (2015) contained surrogacy smuggle, buying, export, and embryo test which is a serious problem. This article discusses the issue of rights restrictions and analyzes the guidelines for the control and liability of criminal penalties against the persons involved to reduce the problem of illegal pregnancy.

Keywords

surrogacy, LGBTQIA, human trafficking

บทนำ

เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าในสังคมปัจจุบันเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มครอบครัวสมัยใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลายรูปแบบและเพื่อความเป็นอิสระในการสร้างครอบครัว ได้แก่ คู่รักเพศคนรักเพศเดียวกัน (กลุ่ม LGBTQIA) หญิงโสด ชายโสด (บุคคลที่ต้องการมีบุตรไม่ต้องการมีคู่สมรส) ชายหญิงที่อยู่กินฉันสามีภรรยา จึงทำให้มีการริเริ่มวิธีการสมัยใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเจริญพันธุ์ ด้วยวิธี การผสมเทียม ลักษณะของการเจริญพันธุ์สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องอาศัยการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงแต่อาศัยการนำอสุจิเข้าไปในอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงเพื่อให้หญิงนั้นตั้งครรภ์โดยไม่มีการร่วมประเวณี (ณัฐพล สิทธิพราหมณ์, 2562) หรือถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลไร้คู่ครองไม่สามารถทำการผสมเทียมได้ก็จะประสงค์ให้บุคคลอื่นทำการผสมเทียมแทน กล่าวคือ การตั้งครรภ์แทน มีความหมายถึง การอุ้มบุญ หรือการตั้งครรภ์แทนกัน (Surrogacy Arrangement) กล่าวคือ การตั้งครรภ์โดยอาศัยเทคโนโลยีต่างๆ ทางการแพทย์ในการช่วยให้เกิดการตั้งครรภ์ด้วยการนำตัวอ่อนที่เกิดจากไข่ หรืออสุจิ (sperm) ของสามีภริยากับไข่ หรืออสุจิ (sperm) บุคคลอื่น (แต่ห้ามใช้ไข่ของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน) นำมาเก็บไว้แล้วนำเข้าไปใส่ในอวัยวะสืบพันธุ์ของหญิงอื่นเพื่อให้ตั้งครรภ์แทน โดยข้อกำหนดผู้ที่ขอให้มีการอุ้มบุญนั้นมีเงื่อนไขต่างๆ (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558) กล่าวอีกอย่างคือ กระบวนการในการที่หญิงคนหนึ่งตกลงรับที่จะตั้งครรภ์ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด และตกลงว่าจะส่งมอบเด็กที่เกิดมานั้นให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งพร้อมกับสละสิทธิใด ๆ ในความเป็นมารดาของเด็กนั้นทันทีที่กำเนิดมา (จักรกฤษณ์ ควรวจน์ และคณะ, 2553) ซึ่งวัตถุประสงค์ของกฎหมายมิได้มีเจตนาในลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจเชิงพาณิชย์แต่เป็นการบริการเพื่อใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขการมีบุตรยากหรือไม่สามารถที่จะมี

บุตรกับคู่สมรสของตนซึ่งมีแนวคิดมาจากหลักกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดให้การตั้งครรภ์แทนผิดกฎหมายหรือไม่ โดยมีเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ อื่นๆ อยู่ 2 กรณีคือ

การตั้งครรภ์แทนแบบไม่มีค่าจ้าง (Altruistic surrogacy) เกิดจากความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยคนที่รับจ้างอาจเป็นญาติพี่น้องหรือไม่ใช่ก็ได้

1. การตั้งครรภ์แทนในเชิงพาณิชย์ (Commercial surrogacy) มีการจ่ายค่าตอบแทนแก่หญิงผู้รับจ้างตั้งครรภ์ ด้วยการซื้อบริการผ่านบริษัทตัวแทนกลาง ซึ่งจะจัดหาผู้หญิงตามคุณสมบัติที่ต้องการมาให้เลือกจัดหาไข่ อสุจิ และหาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเจริญพันธุ์ ตลอดจนดูแลหญิงตั้งครรภ์กระทั่งคลอด

บทความนี้จะกล่าวถึงเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 โดยผู้เขียนมีจุดประสงค์เน้นให้เห็นถึงเงื่อนไขของตัวพระราชบัญญัติฉบับนี้ อันเป็นช่องว่างหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดประเด็นปัญหาต่าง ๆ มาตรา 21(1) ที่ควรที่จะวิเคราะห์ เช่น ประเด็นคู่รักเพศเดียวกัน LGBTQIA ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศและมีความต้องการที่จะมีบุตรโดยมีสายเลือดตัวเองประกอบอยู่ด้วยและประเด็นของการตั้งครรภ์แทนข้ามชาติโดยที่กฎหมายจำกัดสิทธิคนต่างชาติที่มีความประสงค์จะเข้ามาใช้บริการตั้งครรภ์แทนในประเทศไทย รวมถึงเป็นเหตุที่ทำให้เกิดการลักลอบซื้อขายนำเข้า ส่งออก อสุจิ (sperm) ไข่ (egg) ตัวอ่อน และค้ำมนุษย์ ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้สมควรที่จะได้รับการแก้ไขและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

ที่มาของกฎหมายเกี่ยวกับการรับตั้งครรภ์แทนในต่างประเทศ

ในต่างประเทศการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ได้มีการพัฒนามาเป็นระยะเวลานานพอสมควร โดยได้มีการบัญญัติกฎหมายควบคุมเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์และการรับตั้งครรภ์แทนไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อกำหนดให้มีความชัดเจนว่าการรับตั้งครรภ์แทนเป็นเรื่องที่ขอบด้วยกฎหมายและไม่ได้อยู่ภายใต้ขอบเขตในทางกฎหมายเพียงใด โดยมีสาระสำคัญของกฎหมายในแต่ละประเทศนั้นจะแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร ได้ บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับตั้งครรภ์แทนไว้โดยตรง จำนวน 2 ฉบับ คือ Surrogacy Arrangement Act 1985 และ Human Fertilisation and Embryology Act 1990 ซึ่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป คือ Surrogacy Arrangement Act 1985 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการควบคุมไม่ให้มีการรับตั้งครรภ์แทนเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ทั้งสิ้นซึ่งหากมีการจัดให้มีการรับตั้งครรภ์แทนโดยคนกลางหรือมีการโฆษณาชักจูงให้มีการรับตั้งครรภ์แทนการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันการรับตั้งครรภ์แทนในประเทศสหราชอาณาจักรไม่ใช่สิ่งที่จะต้องห้ามตาม Surrogacy Arrangement Act 1985 ไม่ว่าจะเป็นการรับตั้งครรภ์แทนเพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือไม่ก็ตาม ซึ่งที่มาในการออกกฎหมาย Surrogacy Arrangement Act 1985 โดยมีมูลเหตุประการสำคัญจากกรณีศาลอังกฤษตัดสินให้คู่สามีภรรยาอเมริกันเป็นผู้มีสิทธิเลี้ยงดูเด็กที่สตรีชาวอังกฤษซึ่งรับจ้างตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ให้กำเนิดหรือที่รู้จักกันในคดี Baby cotton มี ข้อเท็จจริงอยู่ว่า คู่สมรส คู่หนึ่งซึ่งฝ่ายหญิงไม่สามารถตั้งครรภ์เองได้ตามธรรมชาติ ได้ทำการติดต่อกับคนกลางในประเทศสหรัฐอเมริกา (มะลิวัลย์ หาญกาง, 2543) เพื่อให้หาหญิงที่ต้องการรับจ้างตั้งครรภ์แทน ซึ่งต่อมามีหญิงคนหนึ่งในประเทศอังกฤษที่ประสงค์ที่จะรับจ้างตั้งครรภ์ คู่สมรสฝ่ายชายจึงได้เดินทางไปยังที่ประเทศอังกฤษและมอบเชื้ออสุจิให้แก่พยาบาลคนหนึ่งเพื่อให้นำไปฉีดใส่โพรงมดลูกของหญิงที่รับจ้าง ตั้งครรภ์หลังจากนั้นหญิงคนนี้ได้ตั้งครรภ์และให้กำเนิดบุตรซึ่งสื่อมวลชนได้เรียกว่า Cotton ที่ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในกรุงลอนดอน เมื่อคลอดทารก หญิงคนดังกล่าวก็ได้รับว่าจ้างให้ตั้งครรภ์แทนได้เดินทางออกจาก โรงพยาบาลโดยมิได้นำทารกไปด้วย ส่วนคู่สามีภรรยาที่ว่าจ้างได้เดินทางเข้ามาในประเทศอังกฤษเพื่อรับตัวทารกไปดูแล คดีนี้ได้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาล โดยมีประเด็นว่าโรงพยาบาลสามารถมอบเด็กคนนี้ได้แก่คู่สามีภรรยาที่ว่าจ้างตั้งครรภ์ได้หรือไม่อย่างไร ในที่สุดศาล

ได้วินิจฉัยว่าสมควรที่จะให้สามีภรรยาคู่นี้เป็นผู้ปกครองเด็กคนดังกล่าวคดี Baby Cotton ซึ่งคดีนี้ไม่มีข้อโต้แย้งระหว่างคู่สัญญาในสัญญารับตั้งครรภ์แทนแต่คดีนี้ก็แสดงให้เห็นว่าการรับตั้งครรภ์แทนอาจเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ในทางพาณิชย์โดยมีคนกลางเข้ามาช่วยจัดการแทนอย่างเป็นระบบ คดีนี้จึงเป็นที่มาของการออกกฎหมาย Surrogacy arrangement act ส่วน Human Fertilisation and Embryology Act 1990 (Sonia Onufer Correa, 2008) มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการให้บริการทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์และการศึกษาวิจัยในตัวอ่อนมนุษย์โดยตรง เช่น ประเทศที่มีกฎหมายอนุญาตเพื่อมนุษยธรรมและเพื่อการพาณิชย์ ได้แก่ ประเทศรัสเซียซึ่งกำหนดให้คนทุกกลุ่มเข้าถึงเทคโนโลยีนี้ได้อย่างเท่าเทียม ทั้งคู่สามีภรรยา คนโสดคนรักเพศเดียวกัน หรือคนต่างชาติ โดยไม่เน้นความเชื่อมโยงทางพันธุกรรม (โดยใช้ไข่หรืออสุจิของคนที่ไม่ใช่ญาติก็ได้) และคุ้มครองผู้ขอให้ตั้งครรภ์เป็นหลัก , ประเทศยูเครนให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิของผู้ขอให้ตั้งครรภ์และสนับสนุนสิทธิการเจริญพันธุ์เต็มที่โดยให้สิทธิหญิง-ชายโสด หรือคนรักเพศเดียวกันที่มีสถานภาพโสดใช้บริการได้ และประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอาร์คันซอ, แคลิฟอร์เนีย, ฟลอริดา, อิลลินอยส์, แมสซาชูเซตส์, รัฐเวอร์มอนต์ มีการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญ ทุกมลรัฐออกกฎหมายไปทางที่เอื้อประโยชน์ต่อสิทธิและเสรีภาพในการสืบพันธุ์ ซึ่งในแต่ละรัฐอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันนับว่าเป็นประเทศที่มีเทคโนโลยีและกฎหมายมีความล้ำหน้าจึงทำให้มีอัตราการตั้งครรภ์แทนเยอะที่สุด (ยศศักดิ์ โโกสยگانนท์, 2558)

ประเทศที่มีกฎหมายอนุญาตเพื่อมนุษยธรรมและเพื่อการพาณิชย์
<p>ประเทศรัสเซีย คนทุกกลุ่มเข้าถึงเทคโนโลยีนี้ได้อย่างเท่าเทียม ทั้งคู่สามีภรรยา คนโสดคนรักเพศเดียวกัน หรือคนต่างชาติ โดยไม่เน้นความเชื่อมโยงทางพันธุกรรม (จะใช้ไข่หรืออสุจิของคนที่ไม่ใช่ญาติก็ได้) และคุ้มครองผู้ขอให้ตั้งครรภ์เป็นหลัก</p>
<p>ประเทศยูเครน คุ้มครองสิทธิของผู้ขอให้ตั้งครรภ์เป็นหลักและสนับสนุนสิทธิการเจริญพันธุ์เต็มที่ให้สิทธิหญิง-ชายโสด หรือคนรักเพศเดียวกันที่มีสถานภาพโสดใช้บริการได้</p>
<p>ประเทศสหรัฐอเมริกา (รัฐอาร์คันซอ, แคลิฟอร์เนีย, ฟลอริดา, อิลลินอยส์, แมสซาชูเซตส์, เวอร์มอนต์) ประเทศหนึ่งที่มีการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญทุกมลรัฐออกกฎหมายไปทางที่เอื้อประโยชน์ต่อสิทธิและเสรีภาพในการสืบพันธุ์</p>

ไทย, เนปาล, เม็กซิโก และอินเดีย มีการห้ามการอุ้มบุญเชิงพาณิชย์ให้กับคนต่างชาติ นอกจากนี้ในหลายประเทศไม่ว่าจะเป็น ประเทศฝรั่งเศส, ประเทศเยอรมนี, ประเทศอิตาลี และประเทศสเปน ห้ามการอุ้มบุญในทุกรูปแบบ สหราชอาณาจักร, ประเทศไอร์แลนด์, ประเทศเดนมาร์ก และประเทศเบลเยียม อนุญาตให้มีการอุ้มบุญแบบไม่คิดค่าตอบแทนได้ หรือคิดเฉพาะค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผล ประเทศจอร์เจีย, ประเทศรัสเซีย, ประเทศยูเครน และบางรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา (วาเลอเรีย เปราสโซ, 2018)

ซึ่งในประเทศไทยนั้นได้มีการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 ซึ่งในการออกพระราชบัญญัตินี้เป็นการออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมปัจจุบัน พระราชบัญญัตินี้ถือว่าขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และหลักการยกยอการเท่าเทียมกันด้วยการใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ข้อที่ 24 (Sonia Onufer Corrêa, 2008) สิทธิที่จะสร้างครอบครัว (The Right to Found a Family) ซึ่งการออกกฎหมายครั้งนี้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติและอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือการขัดต่อร่าง พระราชบัญญัติคู่ชีวิต (ภาคประชาชน) โดยตามหลักการยกยอการเท่าเทียมกันจะต้องใช้มาตรการทางกฎหมายการบริหารและอื่น ๆ ที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อรับรองสิทธิในการสร้างครอบครัวรวมถึงการเข้าถึงการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมหรือการให้กำเนิดที่ได้รับความช่วยเหลือ (รวมถึงการผสมเทียมของผู้บริจาค) โดยไม่เลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของรสนิยมทางเพศ หรืออัตลักษณ์ทางเพศ สิทธิในการพบครอบครัวทุกคนจะต้องมีสิทธิที่จะสร้างครอบครัว (The Right to Found a Family) โดยไม่คำนึงถึงรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ ครอบครัวนั้นมีอยู่ในรูปแบบที่หลากหลายและห้ามมิให้ครอบครัวใดถูกเลือกปฏิบัติโดยอาศัยรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นข้อจำกัด

อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทย “การรับจ้าง” อัมบุญถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย การอัมบุญมีมานานในวงการแพทย์และสังคมไทย แต่เริ่มมีปัญหาเกิดขึ้นเมื่อช่วงปลายเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2557 นี้ เมื่อปรากฏเป็นข่าวดังระดับโลกเกี่ยวกับกรณีการอัมบุญของหญิงไทยรายหนึ่ง (น้องแถมมี่) ที่รับจ้างตั้งครรภ์แทนคู่สามีภรรยาชาวออสเตรเลีย ที่หญิงไทยรายนี้ได้คลอดลูกออกมาเป็นทารกแฝดชายหญิง คู่สามีภรรยาชาวออสเตรเลียรับเฉพาะทารกหญิงไปเลี้ยงดูในประเทศตน โดยทิ้งทารกชายซึ่งเป็นดาวน์ซินโดรมไว้ให้แก่หญิงไทยที่รับอัมบุญ เป็นการดำเนินการเป็นธุรกิจ ผ่านบริษัทตัวแทนหรือเอเยนซี

1. ปัญหาการอัมบุญ

การจ้างอัมบุญแทนนั้น กลายเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างครอบครัวของคนกลุ่มหนึ่งในยุคปัจจุบันดังนั้นการออกกฎหมายห้ามอย่างกะทันหัน อาจไม่ส่งผลดี เนื่องจากการอัมบุญจะกลายเป็นเรื่องผิดกฎหมายได้เพราะมีในสังคมปัจจุบันมีคู่สมรสจำนวนหนึ่งตั้งใจมีบุตร แต่ไม่สามารถมีบุตรได้ เช่น คู่รักเพศเดียวกัน หรือคู่สมรสที่มีบุตรยาก ฉะนั้นการที่กฎหมายไม่รองรับนั้นทำให้มีการว่าจ้างตั้งครรภ์แทนหรือมีการลักลอบนำอสุจิเข้ามาใช้ประโยชน์อย่างผิดกฎหมายในทางธุรกิจซึ่งทำให้เกิดปัญหาการอัมบุญที่เป็นปัญหาในการค้ามนุษย์ และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 เมื่อเด็กที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์คลอดออกมาแล้ว ให้ถือว่าเด็กคนนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภรรยาที่ขอด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะมีบุตร แม้สามีหรือภรรยาคนใดคนหนึ่งจะถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิดก็ตาม และห้ามสามีและภรรยาที่ขอด้วยกฎหมายที่ประสงค์จะมีบุตรนั้นปฏิเสธการรับเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนเด็ดขาด แต่ในประเทศไทยนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ไม่มีความครอบคลุมถึงบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศร่างพระราชบัญญัตินี้ถือว่าขัดต่อหลักการสิทธิมนุษยชน เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ระบุว่า ผู้ที่จะสามารถดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทนต้องมีเงื่อนไข คือ ต้องเป็นสามีภรรยาที่ขอด้วยกฎหมายเท่านั้น ฉะนั้นกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้รับสิทธิดังกล่าวจึงมีการใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการทำผิด

1.1 หลักการเลือกปฏิบัติต่อเพศวิถี (Sexuality) กล่าวคือ เพศวิถีเป็นค่านิยมบรรทัดฐาน ระบบวิธีคิดและวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางเพศรวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่รักหรือคู่ชีวิตในอุดมคติ (พิชญ์ อภิสมจารโยธิน, 2560) ซึ่งสังคมและกฎหมายยังไม่รับรองเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศมากนัก แต่ในปัจจุบันได้เริ่มมีการยอมรับ กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศซึ่งมีภาวะเพศสภาพไม่ตรงกับเพศกำเนิด เช่น เกย์

เลสเบี้ยน ไบเซ็กชวล คนข้ามเพศ (Lesbian Gay Bisexual and Transgender หรือ หมายความถึงคนที่มีความหลากหลายทางเพศ (Gender Diversity) คนที่ยังไม่แน่ใจในเพศแต่รู้ว่าไม่ตรงตามที่ สังคมกำหนด และอินเตอร์เซ็กส์ ซึ่งเรียกกันโดยย่อว่า กลุ่ม LGBTQIA (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2561) แต่ถึงแม้สังคมจะยอมรับเพศวิถีหากแต่กฎหมายอ้อมบุญก็ยังไม่ครอบคลุมถึงเงื่อนไขของกรณีดังกล่าว ซึ่งมาตรา 19 “ภายใต้บังคับมาตรา 15 และมาตรา 16 การผสมเทียมต้องกระทำต่อหญิงที่มีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นไปตามมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับการผสมเทียมที่แพทย์สภาประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ” ที่กล่าวไว้ว่าเฉพาะหญิงที่มีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายที่จะสามารถรับบริการได้ อันเป็นการแสดงออกว่าเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียม (ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ, 2562) และเงื่อนไขตามมาตรา 21 (1) “สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งภริยาไม่อาจตั้งครรภ์ได้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ต้องมีสัญชาติไทย ในกรณีที่มีสามีหรือภริยามิได้มีสัญชาติไทย ต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี” สามีและภริยาในที่นี้ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง ชายที่เป็นคู่ครองของหญิงหรือหญิงที่เป็นคู่ครองชายเท่านั้นจึงจะมีสิทธิที่จะรับการบริการอ้อมบุญได้ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพศวิถีและจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 4 ในความเสมอภาคความเป็นมนุษย์ในการเลือกปฏิบัติอย่างเท่าเทียม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 จึงไม่อาจเสนอความต้องการต่อกลุ่มบุคคลคู่รักสมัยใหม่ได้

1.2 ข้อจำกัดสิทธิของชาวต่างชาติ กล่าวคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 กำหนดเงื่อนไขในมาตรา 21(1) “สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งภริยาไม่อาจตั้งครรภ์ได้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ต้องมีสัญชาติไทย ในกรณีที่มีสามีหรือภริยามิได้มีสัญชาติไทย ต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี” ตัวกฎหมายจำกัดสิทธิของชาวต่างชาติที่จะเข้ารับบริการอ้อมบุญในประเทศไทยในกรณีที่เป็นชาวต่างชาติทั้งคู่และยังตีความได้ว่าชาวต่างชาติจะสามารถเข้ารับบริการได้ต้องเป็นชาวต่างชาติที่มีคู่สมรสเป็นคนไทยและได้จดทะเบียนสมรสไม่น้อยกว่าสามปีจึงจะมีสิทธิสามารถที่จะเข้ารับบริการตั้งครรภ์แทนได้ เพราะ อาจจะทำให้เกิดข้อพิพาทในกรณีชาวต่างชาติทั้งคู่ในเรื่องของสัญชาติและสิทธิการปกครองในตัวของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน ซึ่งจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนในเรื่องของการค้ามนุษย์ จึงทำให้ชาวต่างชาติที่ประสงค์เข้ามาใช้บริการตั้งครรภ์แทนในประเทศไทยเป็นอันต้องห้ามและผิดกฎหมายก่อให้เกิดการลักลอบจ้างตั้งครรภ์แทนและไม่มีกฎหมายคุ้มครองเมื่อเกิดข้อพิพาทในประเทศไทย

2. ความผิดทางอาญา

2.1 การตั้งครรภ์แทนข้ามชาติ คือ การให้ผู้อื่นตั้งครรภ์แทนแม้จะใช้อยู่สุจริตและไขจากคู่สมรสแต่ก็เป็นกิจกรรมที่ฝ่าฝืนธรรมชาติของ มนุษย์ ก่อให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากเนื้อตัวร่างกายของหญิง และความชอบด้วยกฎหมายของการรับ ตั้งครรภ์แทน อำนาจการปกครองเด็ก ซึ่งกฎหมายบางประเทศ ห้ามเด็ดขาดและถือเป็นความผิดทางอาญา บางประเทศห้ามเฉพาะในเชิงพาณิชย์ ในส่วนของประเทศไทยเกิดปัญหาเช่นเดียวกับหลายๆประเทศ ทั้งในส่วนจริยธรรมและข้อกฎหมาย โดยเฉพาะเรื่องข้อกฎหมาย เพราะ สมัยก่อนนั้นประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในเรื่องนี้โดยเฉพาะแต่จะใช้กฎหมายอื่นมาพิจารณา คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 312 “ผู้ใดที่จะเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรพามาจากที่ใด ซื้อขาย จำหน่าย รับหรือหว่านเหนียวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาท” เมื่อไม่มีกฎหมายเฉพาะทำให้สถานการณ์ของการรับตั้งครรภ์แทนในประเทศไทยก่อให้เกิดปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องของสิทธิทางกฎหมายของเด็ก นอกจากการตั้งครรภ์ในประเทศแล้วยังมีการตั้งครรภ์แทนข้ามชาติ เช่นเดียวกับกรณีที่เกิดขึ้นในเมืองไทยโดยประเทศที่เป็นศูนย์กลางหรือ HUB การตั้งครรภ์แทนข้ามชาติ นั้น ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินเดีย ยูเครน เม็กซิโก เนปาล โปแลนด์ และจอร์เจีย ซึ่งไทยเองก็เป็นหนึ่งในประเทศที่เป็นศูนย์กลางซึ่งเหตุผลหลักที่ทำให้บรรดา ประเทศกำลังพัฒนาร่วมเป็น HUB สำหรับการตั้งครรภ์แทนนั้น เพราะว่ายังไม่มี

กฎหมายคุ้มครองโดยตรงกรณีการตั้งครรภ์แทนข้ามชาติของคู่สมรสเพศเดียวกันชาวอเมริกันนายกอร์ดอน อัลเลน เลก สัญชาติอเมริกัน และ นายมาคูเอล วาเลโร ซานโตส สัญชาติสเปน เป็นโจทย์ฟ้อง น.ส.ปัทมา กุศลสร้าง และ น.ส.วีรุทัย มณีษุชเนตร ร่วมกันเป็นจำเลยในความผิดฐานหมิ่นประมาท คดีแม่อุ้มบุญน้องคาร์เมน

2.2 การลักลอบซื้อขายนำเข้า ส่งออก อสุจิ (sperm) ไข่ (egg) ตัวอ่อน เป็นการที่มีการลักลอบซื้อขายอสุจิ (sperm) ไข่ (egg) ตัวอ่อน โดยเริ่มต้นกระบวนการตั้งแต่การจัดการเก็บไข่ อสุจิ หรือผู้ที่สร้างตัวอ่อนตลอดจนถึงการกำจัดตัวอ่อน ซึ่งในสมัยก่อนที่ยังไม่มีกฎหมายมาบังคับควบคุมเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวจึงทำให้มีการกระทำซื้อขายหรือกระบวนการเป็นไปภายในประเทศอย่างมากในวงการแพทย์หรือธุรกิจเถื่อนในการขนอสุจิ ไข่ ตัวอ่อน ข้ามชาติ จนกระทั่งเมื่อมีกฎหมายควบคุมจึงทำให้กระบวนการนี้ลดลงแต่ก็ยังคงมีการลักลอบนำเข้าส่งออก เพื่อนำอสุจิ ไข่ ตัวอ่อน มาใช้ในกระบวนการอุ้มบุญอย่างผิดกฎหมาย เช่น กรณีของ "อสุจิข้ามชาติ" คือ เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ด่านพรมแดนสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 จ.หนองคาย รวบหนุ่มกรุงเทพฯ หัวถึงไนโตรเจนใส่อสุจิ เตรียมออกไปลาว สารภาพรับจ้างคลินิกชื่อดังหลายแห่งในกรุงเทพฯ นำอสุจิไปทำอุ้มบุญคลินิกฝั่งลาว และเคยทำมาแล้ว 40 ครั้ง โดยนอกจากประเทศลาวแล้วยังนำไปที่ประเทศกัมพูชาด้วย (คม.ชัด.ลึก, 2560) จากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายอุ้มบุญหรือพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ.2558 ส่งผลให้ไม่สามารถทำ "อุ้มบุญ" ได้อย่างเสรีเหมือนเมื่อก่อนขณะที่ประเทศลาว และกัมพูชา ยังไม่มีกฎหมายนี้ ด้วยเหตุนี้เป็นการต้องการของคนต่างชาติที่ไม่สามารถเข้ามาอุ้มบุญในประเทศไทยได้จึงทำให้มีการแอบลักลอบส่งออกอสุจิ ไข่ ตัวอ่อน เพื่อไปดำเนินการในต่างประเทศซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข

2.3 ธุรกิจค้ามนุษย์ ซึ่งในด้านกฎหมายโดยการตั้งครรภ์แทนนั้นจะเป็นเรื่องของสัญญาจ้างทำของ กฎหมายครอบครัวของไทยกำหนดไว้ว่า "เด็กเกิดจากหญิงใดก็ย่อมเป็นบุตรของหญิงนั้น" แล้วมีการแก้ไขเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2551 ว่า "เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น" เพื่อเปิดช่องให้แม่ที่มาจากแม่อุ้มบุญได้เป็นแม่ที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กนั้น ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางแพทยสภาได้ออกประกาศแพทยสภาอยู่ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1/2540 เรื่องมาตรฐานการให้บริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ ซึ่งมีการกำหนดชัดเจนว่าผู้ที่จะสามารถดำเนินการได้ต้องเป็นแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ ผ่านการอบรมและรับรองจากราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์ฯ และผู้ที่ได้รับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์จะต้องเป็นผู้ที่มีปัญหาเรื่องการมีบุตรยาก ส่วนหญิงที่รับอุ้มบุญจะต้องผ่านการคลอดบุตรมาแล้ว อายุระหว่าง 20-34 ปี มีสุขภาพแข็งแรง เพื่อให้การตั้งครรภ์และคลอดบุตรไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเองและทารกที่จะคลอดออกมา และจะต้องเป็นญาติโดยสายเลือด แต่มีไข่เป็นบุพการีหรือผู้สืบสันดานของสามีภรรยาที่ประสงค์จะมีบุตร และต่อมาทางแพทยสภาได้ออกประกาศแพทยสภาฉบับที่ 21/2545 เรื่องมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ (ฉบับที่ 2) โดยกำหนดเงื่อนไขว่า การอุ้มท้องแทนกัน (อุ้มบุญ) นั้นจะต้องไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนแก่หญิงที่ตั้งครรภ์แทนในลักษณะที่อาจทำให้เข้าใจว่าเป็นการรับจ้างตั้งครรภ์ และหญิงที่ตั้งครรภ์แทนจะต้องเป็นญาติโดยสายเลือดของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ปัญหาทางด้านกฎหมายที่ต้องพิจารณาอาจมองได้หลายด้านคือ หากจะมองในด้านของสัญญาจ้างให้ตั้งท้องแทนจะเป็นเรื่องของสัญญาจ้างทำของ เป็นการจ้างที่หวังผลสำเร็จของการตั้งครรภ์ ซึ่งก็คือตัวทารก ในมุมมองของสัญญาจ้างทำของต้องดูกันที่วัตถุประสงค์ว่าข้อตกลงหรือธรรมเนียมอันดีของประชาชนหรือไม่ ถ้าข้อตกลงถือว่าสัญญาจ้างทำของนั้นเป็นโมฆะ

3. การดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในกฎหมายเรื่องอุ้มบุญซึ่งแบ่งการดำเนินคดีอาญาบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ 7 คน ได้แก่

3.1 การดำเนินคดีอาญากับผู้ว่าจ้างตั้งครรภ์แทน กล่าวคือ ฝ่ายผู้ที่ต้องการมีบุตรหรือผู้ที่จัดให้มีการตั้งครรภ์แทนโดยมีค่าตอบแทนอันเป็นผลประโยชน์ทางธุรกิจ ซึ่งอาจจะเป็นว่าจ้างคนกลาง นายหน้าหรือตัวแทน

ดำเนินการกิจการให้ เมื่อมีลักษณะเป็นการดำเนินธุรกิจซึ่งผิดต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ดังนั้น หากคู่สามีภรรยาที่ต้องการมีบุตรจำงวานให้ใครตั้งครรภ์แทนจะมีความผิดทางอาญา

3.2 การดำเนินคดีอาญากับผู้รับจ้างตั้งครรภ์แทน กล่าวคือ บุคคลผู้ที่รับอาสาปรับตั้งครรภ์แทนผู้อื่น ซึ่งสามารถเอาผิดได้ทั้งผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างได้ เพราะ เป็นการตั้งครรภ์แทนเพื่อประโยชน์ทางการค้า ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานสอบสวนจึงสามารถสืบสวนสอบสวนเอาผิดทั้งสองฝ่ายพร้อมกันสำนวนเดียวกัน

3.3 การดำเนินคดีอาญากับผู้เป็นคนกลางหรือนายหน้า กฎหมายฉบับนี้ไม่ต้องการที่จะนำเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้ในทางธุรกิจเพื่อหวังผลทางการค้าอันขัดต่อศีลธรรมจริยธรรมอันดี กฎหมายจึงกำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับนายหน้าและตัวแทนไว้

3.4 การดำเนินคดีอาญากับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการตัวอ่อน กล่าวคือ ผู้ที่จัดการเกี่ยวกับตัวอ่อน เป็นได้ทั้งผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์หรือมิใช่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ก็ได้ โดยจัดการเกี่ยวกับตัวอ่อนเริ่มตั้งแต่การเก็บไข่ อสุจิ หรือผู้ที่สร้างตัวอ่อน ตลอดจนถึงการกำจัดตัวอ่อน หากไม่ได้รับอนุญาตโดยกฎหมายย่อมมีความผิดทางอาญา รวมถึงการซื้อขายอสุจิ ไข่ หรือตัวอ่อนกันด้วย

3.5 การดำเนินคดีอาญากับผู้ทดลองเซลล์สืบพันธุ์ของมนุษย์หรือสัตว์ กล่าวคือ ในการบำบัดหรืออุ้มบุญให้กับผู้มีบุตรยากหรือไม่สามารถมีบุตรได้ต้องมีการวิจัยและทดลองเกี่ยวกับตัวอ่อนซึ่งก็ต้องเป็นแพทย์ที่ได้รับอนุญาตหรือกระทำกระบวนกร ไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่แพทยสภาโดยความเห็นชอบคณะกรรมการ ดังนั้น กฎหมายจึงจำกัดเทคโนโลยีที่ช่วยการเจริญพันธุ์ ห้ามมิให้มีการโคลนนิ่งหรือ ตัดแต่งพันธุกรรมมนุษย์ หรือนำเซลล์ของมนุษย์ไปทดลองกับสัตว์อย่างเด็ดขาด

3.6 การดำเนินคดีอาญากับผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ กล่าวคือ ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับจ้างตั้งครรภ์เพื่อประโยชน์ทางการค้า หรือแอบทดลองฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้ ในการพิจารณาซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กรณี 1 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ไม่มีคุณสมบัติ 2 ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ไม่ได้รับอนุญาต หากมีการกระทำความผิดทำให้ต้องมีการเพิกถอนใบอนุญาตและดำเนินคดีโทษทางอาญา

3.7 การดำเนินคดีอาญากับผู้มิใช่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ กล่าวคือ กฎหมายกำหนดความผิดของผู้ที่มิใช่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์ รวมถึงผู้ที่ศึกษาวิจัยโครงการต่างๆ หากไม่ได้รับอนุญาตล้วนเป็นความผิดที่สามารถดำเนินคดีอาญาได้ทั้งสิ้น (ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์, 2558)

บทวิเคราะห์

ยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งที่ประเทศไทยและกฎหมายไทยยังไม่มีความพร้อมในการจัดการแก้ไขในเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ จึงต้องนำหลักการของกฎหมายต่างประเทศมาใช้อ้างอิงหรือศึกษาเป็นการชั่วคราว เพื่อที่จะมีการปรับเปลี่ยนหรือบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่ อีกทั้งเรื่อง ความหลากหลายเพศหรือการกำเนิดมนุษย์ โดยวิธีทางเทคโนโลยีจากบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าของ sperm or egg ที่แท้จริง อันเกี่ยวเนื่องกับหลักศีลธรรมและจริยธรรมที่มีกันมาตั้งแต่สมัยโบราณว่าการกระทำรักร่วมเพศ โดยการใช่วิธีอื่นในการตั้งครรภ์ เป็นสิ่งที่ผิดธรรมชาติ และอาจมีโทษอย่างร้ายแรง อันเป็นเรื่องแปลกและผิดจารีตประเพณีสมัยก่อน เมื่อยุคสมัยสังคมปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกจึงทำให้สังคมศีลธรรม จริยธรรม และจารีตประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่ทันสมัย เปิดทัศนคติใหม่ๆ เช่นเดียวกับการตั้งครรภ์แทนซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อเป็นการบริการ

สำหรับผู้ที่ต้องการมีบุตรในสายเลือด แต่การบริการนั้นก็ต้องมีขอบเขตที่จะใช้บริการและเรื่องหากมีการรับรองการสมรสของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศกำลังจะเข้ามา กฎหมายอุ้มบุญจึงต้องมีการแก้ไขหรือพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เป็นข้อจำกัดสิทธิ มาตรา 19 และ 21(1) เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายและเพื่อเป็นการลดปัญหาการรับจ้างตั้งครรภ์แทนนอกกฎหมาย อันทำให้เกิดปัญหาร้ายแรงและเงื่อนไขของชาวต่างชาติที่มีความต้องการในการรับบริการเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์แทนข้ามชาติที่จะทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศ และการลักลอบซื้อขายนำเข้าสู่ส่งออก อสุจิ (sperm) ไข่ (egg) ตัวอ่อน เพื่อดำเนินการตั้งครรภ์แทนในต่างประเทศซึ่งมีกฎหมายรองรับอย่างเสรี กฎหมายกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ทั้งนี้การใช้บริการของคู่สมรสเพศเดียวกันต้องเป็นคู่สมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย และในการบริการกฎหมายควรจำกัดรายได้ของผู้ที่ตั้งครรภ์แทนเพื่อที่จะไม่ให้ดูเหมือนการทำธุรกิจ เพราะการตั้งครรภ์แทนนั้นมีลักษณะเหมือนกับผลิตเด็กเพื่อการค้า ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ จึงจำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายเพื่อควบคุมอย่างครอบคลุมทุกประเด็น

บทสรุป

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาสำหรับผู้ที่ไม่สามารถมีบุตรได้และตอบสนองความต้องการที่จะมีบุตรของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และบุคคลที่กฎหมายจำกัดสิทธิ โดยที่กฎหมายต้องกำหนดเงื่อนไขและวิธีการเพิ่มเติมเพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวายในสังคม รัฐหรือหน่วยงานที่มีส่วนในการเข้ามาจัดการควบคุมดูแลเกี่ยวกับการบริการสำหรับการตั้งครรภ์แทน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 มาตรา 19 ในคำว่า “การผสมเทียมต้องกระทำต่อหญิงที่มีสามีที่ชอบด้วยกฎหมาย” ที่กล่าวว่า “เฉพาะหญิงที่มีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายที่จะสามารถรับบริการได้ เป็นคำว่า “การผสมเทียมต้องกระทำต่อบุคคลที่ได้รับอนุญาตและเป็นไปตามมาตรฐานการให้บริการเกี่ยวกับการผสมเทียมที่แพทยสภาประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์” และ 21(1) ในคำว่า “สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งภริยาไม่อาจตั้งครรภ์ได้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ต้องมีสัญชาติไทย ในกรณีที่สามีหรือภริยามีได้มีสัญชาติไทย ต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี” เป็นคำว่า “บุคคลซึ่งไม่อาจตั้งครรภ์ได้ที่ประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ในกรณีที่คู่สมรสมีได้มีสัญชาติไทย ต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี” อันเป็นเงื่อนไข บุคคลที่สามารถให้บริการการตั้งครรภ์แทนและมาตรการการใช้บริการชาวต่างชาติ ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายที่ประเทศสหรัฐอเมริกาถึงแม้จะมีกฎหมายแม่แบบคือ UNIFORM PARENTAGE ACT ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็กที่เกิด โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ของทั้ง 3 ประเทศ พบว่าควรมีการแก้ไข ปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 ดังนี้

1. เพิ่มมาตรการคุ้มครองกรณีบุคคลชาวต่างชาติประสงค์จะใช้บริการหญิงไทยตั้งครรภ์แทน เช่น มีการรับรองจากประเทศหรือสถานทูตของตน หรือรับรองสถานะภาพการสมรส สภาพแวดล้อมของผู้ที่ตั้งครรภ์แทน หรืออื่นๆที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน
2. เพิ่มมาตรการคุ้มครองหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน หากมีการผิดสัญญาการตั้งครรภ์แทน ให้มี ค่าชดเชยค่าเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์
3. เพิ่มมาตรการจัดให้มี นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และนักกฎหมาย ในการประเมินสภาพแวดล้อมของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงความพร้อมในการขอรับอุ้มบุญในประเทศไทย

การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายไม่ให้มีช่องว่างสำหรับการกระทำความผิดและก่อปัญหา ที่กฎหมายมิได้กำหนดไว้ได้

บรรณานุกรม

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. สรุปผลการศึกษาเรื่อง “กฎหมายรับรองสิทธิในการสร้างครอบครัว” (25 ธันวาคม 2561), ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิต พ.ศ. , หน้า 53
- คณะวิชาการ The Justice Group. (2561). ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-6 ฉบับแก้ไขใหม่ล่าสุด พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร
- คม.ชัด.ลึก.(2560). "พ.ร.บ.อุ้มบุญ" ...ต้นเหตุคดี "ขอสูจิข้ามชาติ". สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2563 [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://www.komchadluek.net/news/scoop/272766>
- จักรกฤษณ์ ครอบพจน์ และคณะ. (2562). “การผสมเทียมโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน”. รายงานการวิจัย (ฉบับสมบูรณ์) เสนอต่อ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. วารสารรัฐศาสตร์, ปีที่ 11 (ฉบับที่ 24), หน้า 189
- ณัฐพล สิทธิพรหมณ์. (2562). สิทธิในการตั้งครอบครัวของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ. การประชุมวิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ 4 ประจำปี 2562
- พิษณุ อภิสมการโยธิน. (2560). เรื่องเพศกับการแพทย์ : อนามัยการเจริญพันธุ์ในมิติของสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 1 ,ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- มะลิวัลย์ หาญกาง. (2543). “อุ้มบุญกับความเป็นบิดามารดาของเด็ก”. (กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง สำนักงานกรมการ 2 สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา, ม.ป.พ.). น. 4
- ยศศักดิ์ โกศัยกานนท์. (2558). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายอุ้มบุญ. พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักพิมพ์วิญญูชน วาเลอเรีย เปราสโซ. (6 ธันวาคม 2018). "การอุ้มบุญในบริบทโลก". สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2564, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-46459144>.
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). หลักพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ILaw, “กฎหมายอุ้มบุญ : แรงขับเคลื่อนสำหรับคนอยากมีลูก”, สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2563, เข้าถึงได้จาก <https://ilaw.or.th/node/3250>
- Sonia Onufer Corrêa, “Human Fertilisation and Embryology Act 2008” สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/22/contents>
- Sonia Onufer Corrêa, “ The Yogyakarta principles : The application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity”, Principle 24. Page 27. สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://yogyakartaprinciples.org/>

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. 2558. (1 พฤษภาคม 2558). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 132 ตอนที่ 38 ก.

มาตรการทางกฎหมายในการจัดระเบียบการพนันออนไลน์ในประเทศไทย

LEGAL MEASURE TO CONTROL ONLINE GAMBLING IN THAILAND

ชัยเชษฐ ติระบาล¹ ณัฐวุฒิ แสนสุข² และ ธนาวุฒิ วงศ์อนันต์³
Chaichat Tiraban¹ Nattawut Sansuk² and Tanawut Woganan³¹ นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์² นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์³ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการควบคุมการพนันออนไลน์ในยุคดิจิทัลที่ผู้คนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้จากทุกที่ โดยบทความนี้ได้ทำการศึกษาใน 2 ประเด็น ประเด็นแรก คือ พระราชบัญญัติการพนันออนไลน์ พ.ศ. 2478 ได้แบ่งประเภทการเล่นพนันไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทยออกเป็น 2 บัญชี โดยบัญชี ก. เป็นการพนันที่ไม่อนุญาตให้เล่น และบัญชี ข. เป็นการพนันที่ต้องขออนุญาตก่อนเล่น และประเด็นที่สองลักษณะการเล่นการพนันที่แพร่หลายในยุคดิจิทัลจากการศึกษามีข้อค้นพบและข้อแนะนำดังต่อไปนี้ ประการแรก เนื่องจากการจัดให้มีการเล่นพนันออนไลน์จึงเป็นเรื่องง่ายที่จะละเมิดพระราชบัญญัติการพนันทั้งในบัญชี ก และ บัญชี ข ประการต่อมาเนื่องจากกลุ่มนักพนันสามารถใช้โอกาสได้จากทุกที่เมื่อมีโทรศัพท์มือถือที่สามารถเชื่อมต่อกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตทำให้มีนักพนันที่เล่นการพนันหลากหลายมากขึ้นซึ่งในกลุ่มผู้เล่นรวมผู้เยาว์ที่ยังมีอายุไม่ครบ 20 ปี บริบูรณ์ด้วยและอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมอื่น ๆ และหลังจากค้นพบข้อมูลข้างต้นจึงมีข้อแนะนำ 3 ประการ ประกอบด้วย ประการที่หนึ่ง การทำให้การเล่นการพนันออนไลน์บางประเภทถูกกฎหมาย ประการที่สอง กำหนดขอบเขตการเข้าถึงการเล่นการพนันให้ชัดเจน เช่น กำหนดอายุที่เหมาะสมสำหรับการเล่นพนันออนไลน์ หรือพิจารณาสิทธิการเข้าถึงการพนันออนไลน์จากฐานเงินเดือนของนักพนันและประการสุดท้าย กำหนดบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนลักลอบเล่นพนันออนไลน์โดยไม่ได้รับอนุญาต

จากการศึกษาพบว่า 1. การเล่นการพนันออนไลน์ส่งผลให้เกิดการก่ออาชญากรรม 2. ห้ามเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์เข้าเล่นเว็บพนันออนไลน์ 3. การออกมาตรการป้องกันการพนันออนไลน์อาจมีผลดีต่อเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ

การพนันออนไลน์ พระราชบัญญัติการพนัน การจัดระเบียบการพนันออนไลน์

ABSTRACT

This article aims to search for appropriate approaches to regulate online gambling in digital age by which people can access to the internet from anywhere. The article, therefore, studied 2 issues, the first one is The Gambling Act, B.E. 2478 which has categorized gambling in the Interior Regulation into two accounts, where Account A is gambling which is not allowed to play and Account B is gambling which must be approved before playing. The second one involves the characteristic of gambling which has been spreading in the digital age in Thailand.

The finding of this article reveals as follows. Firstly, Due to operating casinos online, it is easy to violate The Gambling Act in both Account A and Account B. Secondly, variety of gamblers including the youths who have not completed 20 of ages can access to the online gamble website as they can take their chances from anywhere through their mobiles connection to the internet signal and this easiness of access can lead to some other types of online gambling are legalized. Secondly, setting a clear scope of gamble accessing, such as setting the appropriate age or the rights to access online gambling based on their salary. Lastly, Imposing penalties for unauthorized online gambling fraud.

The result showed that the online gambling causes other crimes while the under-aged ones should be banned for online gambling and the authorized protective measures can save the youths.

Keywords

Online gambling, Gambling Act, Online gambling organization

ปัญหาในการเล่นพนันออนไลน์

ปัจจุบันการพนันมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่นไปอย่างมากจากเดิมผู้เล่นจะต้องไปเล่นพนันตามบ่อนตามสถานที่ที่เปิดรับแทงพนัน ซึ่งมีเพียงเจ้ามือผู้จัดให้มีการเล่นพนัน การสืบสวนเพื่อที่จะนำไปสู่การจับกุมและปราบปรามจึงสามารถทำได้ง่าย แต่พอมานในยุคปัจจุบันได้มีความเจริญในด้านเทคโนโลยีเข้ามาทำให้การพนันเปลี่ยนมาเป็นการเล่นพนันผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในการเชื่อมต่อทำให้เล่นพนันได้ง่ายขึ้นและมีชนิดการพนันหลากหลายให้เล่น และยากในการนำไปสู่การสืบสวนและจับกุม และเมื่อดูจากลักษณะรูปแบบการกระทำความผิดแล้วเห็นว่าการร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีวิธีการและลำดับขั้นตอนในการกระทำความผิดที่เป็นเครือข่ายสั่งการเป็นลำดับขั้นมีการแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินจากเงินพนันของผู้เล่น จึงถือได้ว่าการพนันออนไลน์จัดอยู่ในรูปแบบลักษณะองค์กรอาชญากรรมประเภทหนึ่ง การพนันออนไลน์เป็นการเล่นพนันผ่านระบบอินเทอร์เน็ตโดยการเชื่อมโยงผู้เล่นพนันสามารถเล่นได้ทุกที่ทุกเวลาเพียงแค่มืออุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์พกพาอุปกรณ์สื่อสารอื่น ๆ เพียงแค่สมัครสมาชิกลงทะเบียนกับผู้ให้บริการเล่นพนันเท่านั้น เมื่อดูจากลักษณะการกระทำความผิดนั้นมีกลุ่มบุคคลที่อยู่เบื้องหลัง ผู้บงการหรือตัวการที่สำคัญเป็นนายทุน โปรแกรมเมอร์ที่คอยดูแลระบบ เจ้าหน้าที่รับสมัครสมาชิกและประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่รับโอนหรือจ่ายเงินพนันที่เล่นได้เสีย การพนันออนไลน์นั้น ไม่มีการบัญญัติเรียกชื่อไว้โดยเฉพาะแต่ถือว่าการที่เล่นพนันนั้นหรือประเภทชนิดที่เล่นการพนันนั้นเป็นความผิดเช่นกัน แต่ยังคงถือว่าเป็นความผิดการเล่นพนันชนิดอื่น ๆ ตามบัญชี ก. ตามความหมายในพระราชบัญญัติการพนันพุทธศักราช 2478

ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับสำหรับการพนัน แต่การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการพนันที่ปรับเปลี่ยนมาเป็นการเล่นพนันออนไลน์โดยการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้ง่ายต่อการเล่นและเป็นที่ยอมรับเล่นพนันออนไลน์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามแม้การพนันออนไลน์จะมีลักษณะวิธีการกระทำความผิดความคล้ายคลึงกับองค์กรอาชญากรรมแต่ยังมีความเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีกฎหมายกำหนดมาตรการทางกฎหมายและวิธีการเป็นแนวทางเฉพาะที่เหมาะสมกับกับคดีการพนันออนไลน์อยู่แล้ว แต่จะเห็นได้ว่ายังมีกลุ่มคนเป็นจำนวนมากยังเล่นและใช้เว็บพนันอยู่ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ หากมีการอนุญาตให้เล่นการพนันออนไลน์ได้อย่างถูกกฎหมายในบัญชี ก. บางประเภท เช่น บาคาร่า สล็อต และบัญชี ข.หรือให้การย้ายการพนันที่อยู่ในบัญชี ก.คือ บาคาร่า สล็อตให้มาอยู่ในบัญชี ข. เพื่อง่ายต่อการควบคุมหรือมาตรการในการป้องกันและหาแนวทางในการป้องกันมาตรการในการเล่นหรือใช้เว็บออนไลน์เพื่อที่จะลดจำนวนผู้เล่นที่เป็นเด็กที่อายุไม่ถึง 20 ปี ได้เป็นจำนวนมาก

เนื้อหา

มาตรการในการจัดระเบียบการพนันออนไลน์

1. ในการที่จะมีการอนุญาตให้สามารถจัดให้เล่นการพนันออนไลน์ได้อย่างถูกกฎหมายตามบัญชี ก. บางประเภทเท่านั้นและ ในบัญชี ข.ที่เดิมที่นั้นสามารถขออนุญาตให้เล่นได้ นั้น หรือ จัดให้การพนันในบัญชี ก. ในลำดับที่ 27,28 ให้ย้ายมาอยู่ในบัญชี ข.และให้อนุญาตเล่นหรือจัดให้เล่นได้เฉพาะในบัญชี ข. เท่านั้นให้มีการปรับเปลี่ยนหรืออนุญาตให้เล่นได้ เช่น บัญชี ก. บางประเภทเช่น บาคาร่า สล็อต จัดให้มาอยู่ในประเภท ข. เป็นต้นแล้วบัญชี ข. ที่ขออนุญาตในการเล่นหรือจัดให้เล่นนั้นสามารถจัดให้เล่นได้และพนันได้อย่างถูกกฎหมายและจัดให้มีการอนุญาตเพียงบัญชี ข. เท่านั้น

2. ในประเทศที่อนุญาตให้ธุรกิจพนันเป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมาย ผู้ประกอบการธุรกิจพนัน ในประเทศนั้น ๆ จะต้องมีการที่มีมาตรฐานในการควบคุมผู้เล่นพนัน เช่น ผู้เล่นพนันจะต้องแสดงตนว่ามีสิทธิที่จะเข้าสู่กิจกรรมการพนันได้ถูกต้องตามกฎหมายก่อนการเล่นพนัน

3. การจำกัดวงเงินพนัน อย่างกรณีของบ่อนการพนันแห่งหนึ่งในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่กำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายในการเล่นพนัน ของผู้เล่นพนันที่มีอายุระหว่าง 18 - 23 ปีไว้ที่ 100 ยูโรต่อสัปดาห์หรือประมาณ 4,000 บาท (คำนวณที่อัตราแลกเปลี่ยน 1 ยูโรเท่ากับ 40 บาท) การป้องกันไม่ให้บุคคลบางประเภทเข้าสู่กิจกรรมการพนัน อย่างกรณีของประเทศอังกฤษที่ผู้เล่นที่รู้ตัวว่าตนเองนั้นประสบปัญหาจากการเล่นพนัน สามารถจะจำกัดตนเองไม่ให้เข้าสู่วงจรการพนันได้ด้วยการแจ้งชื่อตนเองไว้กับบ่อนการพนันว่าทางบ่อนพนันจะต้อง ไม่อนุญาตให้ตนสามารถเข้าบ่อนพนันได้จนกว่าจะมีการแจ้งขอถอนชื่อ ซึ่งชื่อของผู้แจ้งจะถูกกระจาย ไปทั่วทุกบ่อนการพนัน ส่งผลให้ผู้แจ้งชื่อไว้ จะไม่สามารถเข้าบ่อนการพนันที่ใดได้เลย

4. การเล่นเกมพนันออนไลน์ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สามารถให้ความบันเทิงแก่ผู้เล่นได้อย่างดี ผู้เล่นสามารถเข้าถึงเกมพนันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เพียงแค่มีคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนเพียงเครื่องเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเกมพนันจะเป็นกิจกรรมที่ถูกคิดขึ้นมาเพื่อสร้างความบันเทิงและเร้าใจให้กับกลุ่มที่ชอบการเสี่ยงโชค แต่เกมพนันก็เป็นเหมือนดาบสองคมที่สามารถสร้างปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การติดการพนันผู้เล่นอายุต่ำกว่า 20 ปี หรือการใช้เวลากับเกมพนันมากเกินไปจนเสียงานเสียการ และอาจนำไปสู่ปัญหาทางสังคมได้ (วิชฌวงค์สินศิริกุล, ออนไลน์, 2554 : 33)

1. กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องได้แก่

1.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) ในพระราชบัญญัติการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นั้นไม่ได้มีการระบุไว้ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องการพนันออนไลน์ เพียงแต่อาศัยการตีความจากตัวบท โดยมาตราที่เกี่ยวข้องคือ มาตรา 20 ที่วางหลักไว้ว่า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถขอให้ศาลมีคำสั่งระงับการเผยแพร่ข้อมูลที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนการสืบสวนสอบสวนการทำผิดกฎหมายการพนันบนอินเทอร์เน็ตทำให้ตำรวจที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านอินเทอร์เน็ตเข้าไปดูหรือลองเล่นตามเว็บไซต์ต่างๆเกี่ยวกับการเล่นพนันออนไลน์ถ้าพบเห็นหรือพบว่ามีการกระทำความผิดก็จะดำเนินการทันทีโดยอาจใช้วิธีการล่อซื้อ จากนั้นจึงขอคำสั่งศาลในการสั่งบล็อกเว็บไซต์แต่ในกรณีที่การพนันออนไลน์เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายของประเทศต้นทางผู้ให้บริการก็จะไม่สามารถดำเนินการได้จึงบล็อกได้เฉพาะเว็บไซต์ปลายทางในประเทศไทยเท่านั้น โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 นั้นได้มีการระบุเพียงการระงับการใช้จ่ายหากมีความกระทบถึงความมั่นคงในราชอาณาจักรหรือที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้มีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูล (พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์, 2560)

1.2 พระราชบัญญัติการพนันพุทธศักราช 2478

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการพนันแบ่งออกได้เป็นส่วนต่างๆดังต่อไปนี้

การแบ่งประเภทการพนันโดยพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ได้แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ บัญชีประเภท ก. และบัญชีประเภท ข. โดยการพนันที่กล่าวไว้ในบัญชี ก. หรือการละเล่นที่มีลักษณะคล้ายกันเป็นการพนันที่ผิดกฎหมาย คือห้ามไม่ให้มีการเล่นหรืออนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่นเลย การเล่นพนันที่บัญญัติไว้ในบัญชีประเภท ก. จะทำได้ก็ต่อเมื่อรัฐบาลพิจารณาเห็นสมควรและออกพระราชกฤษฎีกาให้เล่นได้เท่านั้น ส่วนการพนันในบัญชีประเภท ข. หรือการละเล่นที่คล้ายกันถือว่าเป็นการพนันที่สามารถเล่นได้แต่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือเป็นการเล่นและต้องอนุญาตให้พนันด้วยไม่เพียงแต่อนุญาตเล่นได้อย่างเดียว (พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์, 2478)

การพนันออนไลน์นั้นเป็นการกระทำความผิดมีวิธีและรูปแบบการกระทำความผิดโดยอาศัยเทคโนโลยีเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต โดยเล่นพนันผ่านระบบโทรศัพท์มือถือ และระบบคอมพิวเตอร์ ง่ายต่อการเล่นหรือการทำความผิด แต่ก็ยังไม่มีกฎหมายที่มีข้อกำหนดความผิดอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ เพียงแต่มีกฎหมายที่ใช้บังคับกฎหมายการพนัน พ.ศ. 2478 เท่านั้น

มาตรา 4 ทวิ

เป็นบทบัญญัติที่ใช้อุดช่องว่างสำหรับการพนันอื่นใดที่ไม่มีระบุไว้ในบัญชี ก. หรือบัญชี ข. หรือไม่มีลักษณะคล้ายกับบัญชี ก. หรือบัญชี ข. หรือที่ยังไม่มีกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมห้ามไว้ กล่าวคือ เป็นการกำหนดเพื่อเอาไว้ในอนาคต หากมีการเล่นอื่นใดนอกจากบัญชี ก. หรือบัญชี ข. หรือไม่มีลักษณะคล้ายกับบัญชีทั้งสองนั้น ถ้ามีผู้เล่นจะอ้างว่าไม่มีกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ไม่ได้ ดังนั้น การเล่นตามมาตรา 4 ทวิ จึงเป็นการเล่นที่ไม่มีกฎหมายหรือกฎกระทรวงระบุชื่อไว้ หรือเล่น กันอย่างไร หรือพนันกันโดยวิธีใด จึงเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องบรรยายไปในฟ้องให้ศาลและจำเลยเข้าใจ

มาตรา 4

ห้ามมิให้อนุญาตจัดให้มีการ หรือเข้าเล่น หรือเข้าพนันในการเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติการพนันนี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกันหรือการเล่นอันร้ายแรงอื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมห้ามไว้ แต่เมื่อรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรจะอนุญาตภายใต้บังคับเงื่อนไขใดๆ ให้มีการเล่นชนิดใดก็อนุญาตได้โดยออกพระราชกฤษฎีกา การเล่นอันระบุไว้ในบัญชี ข. ท้ายพระราชบัญญัตินี้ หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ จะจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นทางนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ผู้จัดโดยทางตรงหรือทางอ้อมได้ต่อเมื่อรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเห็นสมควรและออกใบอนุญาตให้ หรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นโดยไม่ต้องมีใบอนุญาต ในการเล่นอันระบุไว้ในวรรค 2 ข้างต้นนั้นจะพนันกันได้เฉพาะเมื่อได้มีใบอนุญาตให้จัดมีขึ้นหรือมีกฎกระทรวงอนุญาตให้จัดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต การเล่นหมายเลข 5 ถึง 15 ในบัญชี ข. หรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ นั้น จะให้รางวัลตราค่าเป็นเงินไม่ได้ และห้ามมิให้ผู้ใดรับรางวัลที่ไปแล้วกลับคืน หรือรับซื้อหรือแลกเปลี่ยนรางวัลนั้นในสถานงานหรือการเล่นหรือบริเวณต่อเนื่องในระหว่างมีงานหรือการเล่น (พระราชบัญญัติการพนัน, 2478)

2. กฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายการพนันของต่างประเทศ

ในต่างประเทศนั้นแบ่งการพนันออกเป็นหลายรูปแบบ และการพนัน ในต่างประเทศนั้นเป็นที่นิยมมาก เพราะต่างประเทศเป็นที่นิยมในการเล่นการพนันอย่างมากทำให้มีการเป็นบ่อนโคสิโนได้อย่างถูกกฎหมาย อาจเป็นสาเหตุและปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเงินในต่างประเทศหรือประเทศที่การพนันนั้นถูกกฎหมายมีเงินสะพัดเป็นจำนวนมาก ถึงแม้แต่ในบ้านเราเองก็มีมากขึ้นเรื่อยๆแต่ถ้าเทียบกับต่างประเทศนั้น บ้านเรายังอยู่ในค่าเฉลี่ยทั่วไป ยิ่งถือว่าไม่มากเท่าไร แต่ในต่างประเทศนั้นเป็นการพนันที่ถูกกฎหมายและมีการควบคุมออกกฎหมายเป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้ที่เล่นอาจจะเยอะกว่าประเทศเราเป็นอย่างมากในต่างประเทศนั้นบ้างประเทศการพนันออนไลน์หรือบ่อนการพนันยังไม่ถูกกฎหมาย และก็มีบ้างประเทศที่เป็นเรื่องถูกกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่นประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาที่มี บ่อนโคสิโน ให้เล่นมากกว่า 600 แห่งทั่วประเทศ และยังมีประเทศอังกฤษที่เป็นประเทศแรกๆที่จัดให้มีการเล่นการพนันที่ถูกกฎหมายเป็นประเทศแรกของยุโรป ให้เล่นพนันโดยทั่วไปแต่จะมีกฎหมายห้ามเยาวชนอายุน้อยห้ามเล่นทั้งนั้นก็จะต้องไม่ขัดกับกฎหมายใหญ่ที่ออกโดยรัฐบาลกลาง แนวนโยบายที่ยินยอมให้ธุรกิจพนันออนไลน์เป็นธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การบริหารจัดการของประเทศอังกฤษ เป็นต้น ในขณะที่แนวนโยบายที่สองหรือแนวนโยบายที่อนุญาตให้ธุรกิจพนันออนไลน์เป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมายยังสามารถแบ่งออกได้อีกหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นกับการบริหารจัดการของรัฐบาลของแต่ละประเทศเช่น การอนุญาตให้บางประเภทเกมพนันออนไลน์ (สลากรอตเตอร์ เกมพนันทายผลกีฬา) เป็นสิ่งถูกกฎหมายเช่น ประเทศสวีเดน เยอรมนี เป็นต้น การอนุญาต ให้ธุรกิจพนันออนไลน์เป็นสิ่งถูกกฎหมาย แต่ห้ามให้บริการพนันกับคนในประเทศอย่างประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น การอนุญาตให้การบริการรับแทงพนันออนไลน์เป็นสิ่งถูกกฎหมาย แต่สามารถให้บริการได้เฉพาะ คนต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้น ๆ เช่น ประเทศฟินแลนด์ออสเตรเลีย เป็นต้น การอนุญาตให้การเล่น พนันออนไลน์เป็นสิ่งถูกกฎหมาย แต่ต้องให้บริการพนันกับผู้ประกอบการธุรกิจพนันออนไลน์ที่ถือสัญชาติ ของประเทศนั้นๆ เท่านั้น (มัทยา ศรีพนา, ออนไลน์, 2556: 6)

2.1 การพนันของประเทศแคนาดา ประเทศแคนาดาเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ไม่มีกฎหมายที่ระบุไว้ว่ามีการเล่นพนันออนไลน์ที่การเล่นที่ถูกกฎหมายอย่างชัดเจนโดยไม่มีกรรับรองว่าเป็นธุรกิจการพนันออนไลน์ให้เป็นการธุรกิจที่ถูกกฎหมาย แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่มีกฎหมายที่ระบุอย่างชัดเจนว่าการเล่น พนันออนไลน์เป็นสิ่งผิดกฎหมาย จึงทำให้นักพนันใน แคนาดานั้นยังเล่นกันอยู่เป็นจำนวนมากโดยได้มีแนวทางการควบคุมแนวทางเป็นอย่างดี โดยรัฐบาลของแต่ละท้องถิ่นนั้นมีอำนาจในการออกกฎระเบียบควบคุม และบริหารจัดการธุรกิจพนันออนไลน์ในท้องถิ่นของตน ส่งผลให้มีถึง 263 websites พนันที่จดทะเบียน domain name ในประเทศแคนาดาในปี.ศ. 2001 โดยเมืองมอนทรีออลในรัฐควิเบก มีการจดทะเบียน website พนันมากที่สุดถึง 108 websites และในปี.ศ. 2007 ประเทศแคนาดามี website พนันถึง 374 websites ซึ่งส่วนใหญ่จดทะเบียนที่เมืองคาร์นาวาเกในรัฐควิเบก ทั้งนี้เป็นเพราะค่าธรรมเนียม ในการจดทะเบียน website ที่เมืองนี้มีอัตราที่ต่ำ ประกอบกับความจุและความเร็วในการรับส่งข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ตมีอัตราค่อนข้างสูง แม้รัฐควิเบกจะระบุว่า website พนันที่จดทะเบียนที่เมืองคาร์นาวาเก นั้นไม่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่สามารถให้บริการการพนันออนไลน์ได้โดยมีการสอบสวนทั้งจากเจ้าหน้าที่ ตำรวจทางการท้องถิ่นและรัฐบาลกลางก็ตาม แต่ก็ยังไม่มีผู้ให้บริการ website พนันเหล่านั้นถูกจับกุม แต่อย่างไร (มัทยา ศรีพนา, ออนไลน์, 2556: 6)

2.2 ประเทศอังกฤษ ประเทศอังกฤษนั้นเป็นที่แรกที่เปิดให้การพนันเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายซึ่งเปิดให้เป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมายและเป็นประเทศแรกในทวีปที่มีการจัดให้เล่นการพนันอย่างเสรีแทบจะประเภทเลยมีการอนุญาตให้เล่นและจัดให้เล่น พร้อมทั้งอนุญาตให้มีการพนันด้วยไม่เพียงแต่อนุญาตให้เล่นได้เท่านั้นอังกฤษถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีความชัดเจนมากในเรื่องของการบริหารจัดการ การพนันออนไลน์หลังจากที่รัฐบาลอังกฤษได้ให้ความเห็นชอบผ่านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนัน (The Gambling Act of 2005) แล้ว กล่าวได้ว่าธุรกิจให้บริการการพนันแทบทุกประเภทเป็นธุรกิจที่ ถูกกฎหมาย อังกฤษจัดเป็นประเทศแรกในทวีปยุโรปที่อนุญาตให้การพนันออนไลน์เป็นสิ่งถูกกฎหมาย ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลอังกฤษไม่เพียงแต่ทำให้ธุรกิจพนันเป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมายเท่านั้น แต่ยังเชิญชวนให้ อีกหลายประเทศจัดให้มีการทำนโยบายเรื่องการพนันให้สอดคล้องกับของประเทศอังกฤษ เพื่อการร่วมมือในด้านการลงทุนร่วมกันในอนาคตรัฐบาลอังกฤษมีความเชื่อว่าการทำให้การพนันเป็นสิ่งถูกกฎหมายนั้น จะสามารถ ควบคุมปัญหาการเล่นพนัน รวมไปถึงปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดจากปัญหาการติดการพนันได้อย่างไรก็ได้ (มัทยา ศรีพนา, ออนไลน์, 2556, หน้าที่ 6) ตาม อัตราภาษีที่สูงถึงร้อยละ 15 ถือเป็นอุปสรรคที่ลดแรงจูงใจผู้ประกอบการในการตั้งบริษัทเพื่อให้บริการ เกมพนันออนไลน์ในประเทศอังกฤษ (มัทยา ศรีพนา, ออนไลน์, 2556: 7)

2.3 สหรัฐอเมริกา เนื่องจากในสหรัฐอเมริกานั้นเป็นประเทศที่ใหญ่มีประชากรเป็นจำนวนมาก และประกอบไปด้วยหลายมลรัฐในแต่ละรัฐของอเมริกานั้นจะมีกฎหมายเฉพาะของรัฐนั้นๆในการบริหารจัดการในรัฐของตนเองแต่กฎหมายที่ออกโดยมลรัฐต่างๆในอเมริกานั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายที่รัฐบาลกลางออก โดยทั่วไปนั้นในสหรัฐอเมริกการพนันออนไลน์นั้นเป็นสิ่งผิดกฎหมายแต่อาจมีบางรัฐที่เท่านั้นที่จะปล่อยผ่านไม่เข้มงวดที่จะเอาผิดกับการพนันออนไลน์ลักษณะแบบนี้เท่าไรหนัก แต่บางรัฐในสหรัฐอเมริกานั้น จะมีการเข้มงวดในการเล่นการพนันในทุกประเภทแต่อย่างไรก็ตามในสหรัฐอเมริกานั้นเป็นประเทศที่ใหญ่ซึ่งแน่นอนว่ามีจำนวนคนในการเล่นการพนันต่าง ๆ นั้นเป็นจำนวนไม่น้อยจึงต้องทำให้ นักพนันที่ชอบเสี่ยงโชคนั้น หากมีการได้เงินรางวัลจากการเล่นการพนันออนไลน์นั้นจะต้องจ่ายภาษี เช่นเดียวกับกรณีที่เกิดขึ้นในปี 1998 ที่ทางการรัฐนิวยอร์กเรียกเก็บภาษีกับ 22 บริษัทที่ทำธุรกิจให้บริการรับแทงพนันออนไลน์ (วิชญ วังศ์สินศิริกุล, ออนไลน์, 2554: 42)

2.4 เนเธอร์แลนด์ ประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นเป็นประเทศที่สามารถเล่นการพนันได้อย่างถูกต้องโดยมีการขอใบอนุญาตในการเล่นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย สาเหตุหลักอย่างหนึ่งในการออกใบอนุญาตในการเล่นของบ่อนคาสีโนในเนเธอร์แลนด์คือผู้เล่นได้รับการปกป้อง ดังนั้นผู้เล่นสามารถรู้ได้ว่าการเล่นที่คาสีโนที่มีใบอนุญาตของเนเธอร์แลนด์นั้นปลอดภัย เนื่องจากมีการทดสอบความปลอดภัยและความน่าเชื่อถืออย่างสม่ำเสมอ แต่ยังคงรวมถึงเป้าหมายอื่น ๆ เช่นการป้องกันการฟอกเงินและการ จำกัด กิจกรรมทางอาญาของผู้รับใบอนุญาต กฎหมายห้ามไม่ให้

คาสีโนล่อลวงผู้เล่นที่อายุน้อยและอ่อนแอให้เล่นการพนัน จุดมุ่งหมายคือการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ผู้เล่นสามารถ
รับความบันเทิงได้อย่างแท้จริงโดยไม่ต้องกลัวว่าจะถูกฉีกหรือเอาเปรียบไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่งกฎหมายยังมีบทบัญญัติ
หลายประการเกี่ยวกับซอฟต์แวร์ที่ใช้สำหรับเกมคาสีโน ผู้ให้บริการซอฟต์แวร์ที่ใช้โดยผู้รับอนุญาตคาสีโนต้องมี
ใบอนุญาตซอฟต์แวร์การพนัน เกมคาสีโนต้องได้รับการตรวจสอบก่อนจึงจะสามารถเล่นได้ในคาสีโนออนไลน์ของดัตช์
นอกจากนี้ยังต้องตรวจสอบอุปกรณ์ทั้งหมดที่ใช้โดยคาสีโนออนไลน์สัญชาติดัตช์ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเพื่อให้
บริการการพนัน ผู้รับผิดชอบจะได้รับการตรวจสอบว่าจะสามารถรักษาความมีอยู่ของคาสีโนได้ตามกฎและข้อบังคับ
ของใบอนุญาตการพนันของเนเธอร์แลนด์หรือไม่ (วิชฌ วงศ์สินศิริกุล, ออนไลน์, 2554: 44)

การเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ประเทศไทย	การพนันในประเทศไทยนั้นไม่สามารถเล่นได้ซึ่งยังเป็นสิ่งผิดกฎหมายอยู่ โดยอาศัยกฎหมาย พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 และมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ปี พุทธศักราช 2550
ประเทศ สหรัฐอเมริกา	ในสหรัฐอเมริกานั้นถือว่าการพนันนั้นยังเป็นสิ่งผิดกฎหมายอยู่แต่ก็ยังไม่มีการห้ามเล่น ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในการเล่นการพนันออนไลน์จึงมีการเป็นเว็บพนันออนไลน์จำนวนมาก โดย website และ server
ประเทศ อังกฤษ	ประเทศอังกฤษนั้นเป็นที่แรกที่เปิดให้การเล่นการพนันเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายซึ่งเปิดให้เป็นธุรกิจ ที่ถูกกฎหมายและเป็นประเทศแรกในทวีปที่มีการจัดให้เล่นการพนันอย่างเสรีแทบจะ ประเภทเลยมีการอนุญาตให้เล่นและจัดให้เล่น พร้อมทั้งอนุญาตให้มีการพนันด้วยไม่ เพียงแต่อนุญาตให้เล่นได้เท่านั้น
ประเทศ แคนาดา	แคนาดาเป็นประเทศที่การพนันยังเป็นสิ่งผิดกฎหมายเพราะไม่มีกฎหมายอนุญาตให้เล่น แต่ ก็ยังไม่กฎหมายฉบับใดระบุห้ามเล่นอย่างชัดเจน จึงมีการเล่นอยู่ โดย มีการบริหาร ดูแลในเขตท้องถิ่นของตน เพื่อง่ายในการควบคุมดูแลในการจัดในการเล่นการพนัน
ประเทศ เนเธอร์แลนด์	เป็นประเทศที่การเล่นการพนันออนไลน์นั้นถูกกฎหมายสามารถเป็นได้โดยมีการอนุญาตอย่าง ถูกต้องและเป็นเว็บพนันที่ดีที่สุด ได้มีการออกใบอนุญาตให้เล่นการพนันอย่างถูกต้อง

จากการที่ผู้เขียนได้ทำตารางสรุปในแต่ละประเทศนั้นจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันของในแต่ละประเทศ
ในส่วนของประเทศไทยจะไม่มีกฎหมายที่อนุญาตให้เป็นการเล่นการพนันออนไลน์ได้เลย ยังเป็นสิ่งผิดกฎหมายไทย
อยู่โดยอาศัย พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาใช้บังคับอยู่

ในส่วนของประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และ แคนาดา เป็นประเทศที่การเล่นการพนันออนไลน์ยังไม่ถูก
กฎหมายแต่ก็ยังไม่มีกฎหมายออกมาบังคับว่าห้ามเล่นอย่างชัดเจน ในส่วนของประเทศอังกฤษ และ เนเธอร์แลนด์
เป็นประเทศที่มีการเปิดหรือให้เล่นการพนันออนไลน์นั้นถูกกฎหมายถือได้ว่าเป็นธุรกิจภายในประเทศอีกด้วย

แนวทางการป้องกันในการใช้เว็บพนันออนไลน์

จากปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นหากมีการให้เล่นหรือจัดให้เล่นและพนันได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แล้วนั้นผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรมีมาตรการในการดูแลและป้องกันการให้เล่นพนันให้เป็นระบบมากขึ้นโดยจัดให้มีการแสดงตน ในการสมัครเป็นสมาชิกในการเข้าใช้เว็บพนันออนไลน์ และให้ผู้ที่สมัครเล่นมีการแสดงตัวตนก่อนเข้าใช้ เช่น ให้มีการ ใช้เลขบัตรประจำตัวประชาชนของบุคคลที่เข้าใช้เว็บเพื่อป้องกัน ไม่ให้เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้ามาใช้เว็บพนัน และให้ดูในด้านฐานเงินเดือนว่ามีรายได้เท่าไรถึงจะใช้หรือให้เล่นได้ หากบุคคลที่มีอายุที่สามารถ เล่นได้ตามที่กำหนดแต่หากพบว่าตรวจสอบแล้วไม่มีรายได้หรือฐานเงินเดือนที่ไม่แน่นอนและไม่มีกรมหมื่นเวียนผ่าน บัญชีต่อเดือนไม่ถึง 25,000 บาท ก็ไม่สามารถที่จะอนุญาตให้เข้าใช้งานเว็บพนันได้ เพื่อป้องกันปัญหาในด้าน ครอบครัวและปัญหาในด้านการเงินลดการก่ออาชญากรรม และ บุคคลที่ใช้งานเว็บการพนันได้ควรกำหนดวงเงินใน การเติมเงินในแต่ละครั้งว่าควรไม่เกินตามที่กำหนดไว้ เช่น ของบ่อนการพนันในประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่ กำหนดวงเงิน ค่าใช้จ่ายในการเล่นพนัน ของผู้เล่นพนันที่มีอายุระหว่าง 18 - 23 ปีไว้ที่ 100 ยูโรต่อสัปดาห์หรือประมาณ 4,000 บาท เพื่อการป้องกันไม่ให้บุคคลบางประเภทเข้าสู่กิจกรรมการพนัน และ เป็นการกำหนดวงเงินในการเล่นให้กับเด็ก และเยาวชน หากมีการใช้เลขบัตรประชาชนในการกรอกเข้าใช้เว็บพนันเพื่อแสดงตัวอาจทำให้มีการนำบัตรประชาชน ของผู้อื่นเช่น บัตร บิดา มารดา หรือ บัตรผู้ที่มีอายุที่สามารถใช้เข้าเว็บได้ควรให้มีการใช้แบบสแกนใบหน้าเพื่อ ตรวจสอบใบหน้าโดยตรงกับบัตรของผู้เล่น เช่น ที่ใช้สแกนใบหน้าเพื่อตรวจสอบให้ตรงกับผู้ใช้งานเว็บพนันที่แท้จริง เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มักจะเป็นเด็กและเยาวชนที่พบว่ามีการเข้าใช้เว็บพนันมากที่สุดบางส่วนเป็นเด็ก ที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี และ ไม่มีรายได้พอที่จะเลี้ยงชีพได้หากผันตัวมาเล่นการพนันออนไลน์อาจจะทำให้เกิดปัญหาใน ด้านสังคมได้ เช่น อาจจะก่อให้เกิดการลักทรัพย์เป็นภัยต่อสังคมและอาจมีปัญหาด้านครอบครัวดังนั้นควรมี มาตรการในการป้องกันและแก้ไขในการใช้เว็บพนันดังกล่าวเพื่อความปลอดภัยในการใช้เว็บในส่วนมากจะพบว่า การ พนันที่พบเล่นมากที่สุดในกลุ่มเด็กเยาวชนจะเป็นการพนันตามบัญชี ก เช่น บาคาร่า สล็อต ม้า และบางประเภท ในบัญชี ข ที่ถูกกฎหมายที่ขออนุญาตในการจัดให้เล่นได้อยู่แล้วจะพบเป็นเด็กเยาวชนและไวยาทำงานเป็นจำนวนมาก จึงควรมีการป้องกันอย่างจริงจังเพื่อลดจำนวนเด็กเยาวชนในการเข้าใช้เว็บพนันออนไลน์หากมีบุคคลใดที่ยังแอบอ้าง หรือพยายามเล่นเว็บพนันโดยที่ไม่ได้รับอนุญาตหรืออายุไม่ถึงในการใช้เว็บพนันออนไลน์จะต้องมีบทลงโทษที่หนักขึ้น จากเดิมของกฎหมายพระราชบัญญัติการพนันพุทธศักราช 2478 ซึ่งเดิมที่ ตามมาตรา 14 ของกฎหมายการพนันนั้นได้ ระบุโทษไว้จำคุกไม่เกินหนึ่งปีปรับตั้งห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งมองว่าเป็นโทษที่เก่าแล้ว และต่ำมากเทียบกับปัจจุบันแล้ว ควรกำหนดโทษจากเดิมเป็นจำคุกตั้งแต่สามปีขึ้นไปและปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเพื่อทำให้กลุ่มบุคคลที่ชอบเล่นการพนันนั้นเกรงกลัวต่อโทษของกฎหมายที่หนักและเป็นการป้องกันการ เล่นการพนันในส่วนของการกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 853 ถึง มาตรา 855 มีผลบังคับใช้ในเรื่องการพนัน แต่เป็นเพียงการพูดถึงหนี้อันเกิดจากการพนันเป็นหนี้ที่ไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย กล่าวหากใช้หรือชำระไปแล้วไม่ สามารถเรียกคืนได้ หรือไม่ชำระก็ไม่อาจที่จะไปฟ้องร้องบังคับเอาได้

สรุป

การพนันออนไลน์ถือเป็นธุรกิจที่ได้รับการพัฒนาและมีอัตราการเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ อย่างยิ่ง โดยกลุ่ม ผู้เล่นพนันออนไลน์มักจะมีอายุอยู่ระหว่าง 15 - 55 ปีโดยประมาณ และมีหลากหลาย อาชีพ เนื่องจากเกมพนัน ออนไลน์เป็นเกมพนันที่เข้าถึงได้ง่ายและที่สำคัญยังเป็นศูนย์รวมของกลุ่มพวกนักเสี่ยงโชค และเป็นแหล่ง เกมพนัน เกือบทุกประเภท ส่งผลให้มีผู้สนใจในเกมพนันประเภทนี้ในวงกว้าง สำหรับประเทศไทยนั้น ความนิยมในการเล่นพนัน ออนไลน์ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกันกับอีกหลายประเทศ โดยช่องทาง ที่ใช้ในการรับข้อมูลเพื่อศึกษาการเล่น การพนัน คือ สื่อออนไลน์สื่อโทรทัศน์และสื่อหนังสือกีฬาต่าง ๆ ซึ่งจากการสำรวจของเกมพนันออนไลน์ที่เป็นที่นิยม ในหมู่นักพนันชาวไทยเรียงตามลำดับความนิยมคือ เกมพนันบอลออนไลน์ เกมพนันบ่อนออนไลน์ และเกมพนันทาย

ผลฆ่าแข่งออนไลน์ ถ้าหากเปิดให้ใช้หรือเข้าเล่นอย่างถูกกฎหมายแล้วโดยจัดให้การพนันประเภท บาคารา สล็อต ตามบัญชี ก. นั้นให้มาจัดอยู่รวมใน บัญชี ข. โดยมีแนวทางการป้องกันละมาตรการในการเข้าใช้เว็บ กลุ่มบุคคลที่เป็น เด็กและเยาวชนนั้นก็ไม่สามารถเข้าเล่นได้ จากการติดการพนันออนไลน์ หรือ เกมพนันออนไลน์ ของเด็กและ เยาวชนนั้น อาจนำไปสู่ การชิงทรัพย์ หลอกหลวงเอาเงินจากคนใกล้ชิด หรือ พ่อ แม่ เนื่องจากการติดพนันนั้น อาจ ส่งผลให้เด็กขาย ดังนั้นแนวทางการป้องกันจะต้องเป็นไปอย่างเคร่งครัดและต้องใช้ได้จริง คือ ให้มีการตรวจสอบ รายชื่อในการเข้าใช้เว็บและการสแกนใบหน้าเพื่อยืนยันตัวตนในการเข้าเล่น พร้อมกับเปิดให้การพนันในบัญชี ก. บางประเภทคือ บาคารา สล็อต ให้สามารถเล่นได้ แต่ให้จัดมาอยู่รวมกับ บัญชี ข. เพื่อที่จะให้มีการอนุญาตให้เล่น เพียง บัญชี ข. เพียงอย่างเดียวและให้เล่นอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะสามารถลดจำนวนเด็กและเยาวชน และ ปัญหา ซึ่งจากการติดการพนันทั้งแบบออนไลน์ และ แบบไม่ออนไลน์ ได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

หากมีการอนุญาตให้เล่นหรือจัดให้การพนันออนไลน์ได้ถูกกฎหมาย ควรจะมีกฎหมายเฉพาะที่ใช้ ควบคุมดูแลโดยตรงหากยังอาศัยบังคับใช้พระราชบัญญัติพุทธศักราช 2478 ยังมีจุดบกพร่องและช่องว่างในการ ควบคุมดูแล ด้อยประสิทธิภาพ ดังนั้นควรมีกฎหมายเกี่ยวกับการพนันออนไลน์โดยตรงมาใช้บังคับ และมีมาตรการ อย่างเด็ดขาด และให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแสดงตัวตนก่อนเข้าใช้ เช่นให้มีการ ใช้เลขบัตรประจำตัวประชาชนของบุคคล ที่เข้าใช้เว็บเพื่อป้องกัน ไม่ให้เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เข้ามาใช้เว็บพนัน หากมีการใช้เลขบัตรประชาชน ในการกรอกเข้าใช้เว็บพนันเพื่อแสดงตัวตนจะทำให้มีการนำบัตรประชาชนของผู้อื่นเช่น บัตร บิดา มารดา หรือ ญาติ ฟัน้อง หากมีการฝ่าฝืนลักลอบเข้าใช้เว็บพนันให้มีการลงโทษหรือกำหนดโทษหนักขึ้นจากเดิมที่มีอยู่ผู้ที่มีอายุที่ จะสามารถเข้าใช้เว็บได้ควรให้มีการใช้แบบสแกนใบหน้าเพื่อตรวจสอบใบหน้าที่ตรงกับบัตรของผู้เล่น เช่น ที่ใช้สแกน ใบหน้าเพื่อตรวจสอบให้ตรงกับผู้ใช้งานเว็บพนันที่แท้จริง

บรรณานุกรม

ไพศาล ลิ้มสถิตย์. นางสาวมัทยา ศรีพนา. (2556). โครงการกลไกสื่อมวลชนศึกษาเพื่อสุขภาพะ มูลนิธิสื่อมวลชน ศึกษา. เปิดข้อมูลพนันออนไลน์ทั่วโลกสะพัด 3 หมื่น ล. ข่าวและ บทความ. (ออนไลน์). จากชื่อเว็บไซต์

<http://mediamonitor.in.th/category/s2-news/2556>

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์. จากชื่อเว็บไซต์ :

https://www.dga.or.th/upload/download/file_ce8c32197b28a5d438136a3bd8252b7c.pdf

พระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478. จากชื่อเว็บไซต์ :

http://www.law.moi.go.th/law/group2/group2_law6.pdf

มัทยา ศรีพนา. แนวทางการบริหารจัดการการพนันออนไลน์. จากชื่อเว็บไซต์ :

http://library.senate.go.th/document/Ext6685/6685839_0002.PD

วิษณุ วงศ์สินศิริกุล. (2554). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เกมพนันออนไลน์หายนะเกมพนันที่ต้องควบคุม .

จากเว็บไซต์ :<https://dol.thaihealth.or.th/Media/Index/c805c94f-93b5-e811-80e7-00155d93ef05?ReportReason=1>

00155d93ef05?ReportReason=1

Onlinecasinofortuna. ใบอนุญาตคาลิโนดัตช์. จากเว็บไซต์ : <https://onlinecasinofortuna.com/th/casinos-nederlandse-licentie/>

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553
: ว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน

LEGAL ISSUE CONCERNING THE HOMEWORKERS PROTECTION ACT, B.E. 2553
: CASE STUDY OF REGARDING WORK SAFETY

สมัญญา สกุลดิษฐ์¹ และ ณธสร เอื้อการณ²
Samanya Sakuldit¹ and Natasorn Auekarn²

¹ หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s59123440173@ssru.ac.th

² หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล natasorn.au@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

แม้ในปัจจุบันผู้รับงานไปทำที่บ้านจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 เพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านและผู้จ้างงานต้องปฏิบัติตาม เช่น สิทธิและหน้าที่ของผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้านในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานในระบบซึ่งได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 นั้นจะเห็นได้ว่ามาตรการที่กำหนดในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้านยังมิได้บัญญัติครอบคลุมถึงในหลายเรื่องสำคัญ เช่น มาตรการในการเยียวยาผู้รับงานไปทำที่บ้านเมื่อประสบอันตรายจากการทำงาน และความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน กรณีสถานที่ทำงานและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ประเภทงานที่ห้ามจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านทำ ซึ่งไม่สามารถบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ในทางปฏิบัติ ผู้เขียนจึงเห็นว่า สมควรมีการเพิ่มเติมมาตรการของผู้รับงานไปทำที่บ้านให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยให้มีการออกมาตรการทางกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการกำหนดลักษณะของงานที่ห้ามผู้รับงานไปทำที่บ้านทำ ความปลอดภัยในการทำงานและการได้รับการเยียวยาเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานได้เช่นเดียวกับแรงงานในระบบ

คำสำคัญ

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ลูกจ้าง

ABSTRACT

Although Homeworkers Protection Act, B.E. 2553 provides protection for homeworkers because the rights and duties of employers and homeworkers are defined by The Homeworkers Protection Act, to comply for the benefit of workers' safety. However, under The Homeworkers Protection Act B.E. 2553 compared to The Labour Protection Act B.E. 2541, state-imposed measures don't cover the important points e.g. the measures to relieve for the homeworkers, the safety of work in an appropriate environment and workplace, the protective measures for possibly dangers cannot be enforced. The author proposes that such an amendment, for example, setting work types, work safety, measures of relieving for the homeworkers should be amended as for the formal workers.

Keywords

Homeworkers Protection Act, B.E. 2553, Homeworkers, employee

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้านหมายถึงปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ (เหลียวหลังแลหน้า, 2550: 15) การทำงานในที่ทำงานที่อาจไม่ถูกสุขลักษณะอนามัย เช่น ปัญหาฝุ่นละอองมากในอุตสาหกรรมตีเหล็ก ทำอิฐและแกะสลัก ปัญหาแสงสว่างไม่เพียงพอในอุตสาหกรรมเจียรไนพลอยและแปรรูป (สุรินธร กลัมพากร, 2545: 46) นอกจากนี้ยังมีความไม่ปลอดภัยด้านอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านสายตา ด้านอริยาบถหรือท่าทางในการทำงาน การใช้เครื่องมือ เครื่องจักร การใช้สารเคมี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพต่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน ครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อมของผู้รับงานไปทำที่บ้าน

แม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายหลายฉบับด้วยกันที่คุ้มครองแรงงานก็ตาม เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 หรือพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ก็ตามแต่เมื่อพิจารณาเฉพาะกรณีในส่วนของผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้น จะเห็นได้ว่าไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าว เช่น ในกรณีของพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 เนื่องจากโดยลักษณะของสัญญาจ้างให้รับงานไปทำที่บ้านนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาจ้างทำของ ทำให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านไม่ได้เป็นลูกจ้างตามความหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ทำให้ในการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นจะต้องใช้มาตรการในการคุ้มครองที่แตกต่างไปจากแรงงานประเภทอื่น ๆ

ปัญหาของผู้รับงานไปทำที่บ้านอาจเกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่เหมาะสมจากสถานที่ทำงาน เพราะไม่มีการกำหนดมาตรฐานในสถานที่ทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้านไว้ อีกทั้งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ในมาตรา 21 ยังไม่มีกำหนดลักษณะหรือประเภทของงานตาม (2) (3) หรือ (4) ไว้ในกฎกระทรวง ทำให้ในปัจจุบันสามารถใช้บังคับได้เฉพาะในส่วนของอนุมาตรา 1 ที่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายเท่านั้น และการที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านจะได้รับการเยียวยาเนื่องจากการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานตามมาตรา 24 เท่านั้น ซึ่งมาตราดังกล่าวไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 575 บัญญัติว่า “อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า นายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้” ดังนั้นอันกรณีการจ้างงานที่จะเป็นสัญญาจ้างแรงงานนั้น คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งต้องทำงานภายใต้บังคับบัญชาของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง อย่างไรก็ตามเนื่องจากลักษณะของงานที่รับไปทำที่บ้าน ผู้รับงานไปทำที่บ้านสามารถทำงานเมื่อใดก็ได้ สามารถทำงานที่ใดก็ได้ อันไม่ใช่สถานที่ประกอบกิจการของผู้จ้างงาน เพียงแต่ต้องการให้งานเสร็จภายในกำหนดเวลาเท่านั้น เมื่อกรณีการทำงานให้ดังกล่าวไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง สัญญาดังกล่าวก็จะเป็นจ้างทำของ (วิจิตร วิเชียรชม, 2562: 141) ดังนั้นการที่ลักษณะงานของผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นมีลักษณะที่แยกขาดจากการบังคับบัญชาของนายจ้าง จึงเป็นเหตุให้สัญญาระหว่างผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้านมิใช่สัญญาจ้างแรงงาน แต่เป็นสัญญาจ้างทำของ ผู้รับงานไปทำที่บ้านจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และไม่เป็นลูกจ้างตามความหมายของพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้

อย่างไรก็ตามการที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 อาจเพราะเมื่อพิจารณาประกอบหลักสี่หลักดังต่อไปนี้ ได้แก่ ในหลักแรก หลักความคิดเก่า ซึ่งเป็นหลักที่พิจารณาจากการการคำนวณสินจ้างจะเห็นได้ว่า การคำนวณสินจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานนั้นจะมีการคำนวณสินจ้างหรือค่าจ้างตามระยะเวลาต่างกับในสัญญาจ้างทำของซึ่งจะมีลักษณะในการคำนวณค่าจ้างตามผลสำเร็จของงาน และในหลักที่สองซึ่งเป็นหลักวัตถุประสงค์แห่งสัญญาจะเห็นได้ว่าสัญญาจ้างให้รับงานไปทำที่บ้านมีวัตถุประสงค์โดยมีผลสำเร็จของงานเท่านั้นต่างจากลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานที่ผลสำเร็จของงานนั้นไม่ใช่ข้อสำเร็จของงานโดยตัวลูกจ้างมีเพียงมีหน้าที่เพียงทำงานให้นายจ้างเท่านั้น และเมื่อพิจารณาตามหลักที่สามในเรื่องหลักอำนาจบังคับบัญชาการที่มีการจ้างกันโดยที่ผู้จ้างงานไม่ได้มีการกำหนดว่าผู้รับงานไปทำที่บ้านจะต้องเริ่มงานเมื่อใดหยุดทำงานเมื่อใดหรือจะทำงาน ณ สถานที่ใดเพียงแต่ต้องการให้งานแล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาเท่านั้น ถือได้ว่าผู้รับงานไปทำที่บ้านไม่ได้อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของผู้จ้างงาน เมื่อผู้จ้างงานไม่มีอำนาจในการบังคับบัญชาผู้รับงานไปทำที่บ้านเช่นนั้นสัญญาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาจ้างทำของ และหลักที่สี่ซึ่งเป็นหลักความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้างานนั้นมีลักษณะเป็นงานหลักส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการ โดยมีการใช้อำนาจบังคับบัญชาแม้จะมีได้ใช้อำนาจดังกล่าวโดยตรงก็ตาม ต้องถือว่าเป็นความสัมพันธ์ตามสัญญาจ้างแรงงาน (วิจิตร วิเชียรชม, 2562: 140-142) ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากหลักสี่ประการดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับแบบของสัญญาของผู้รับงานไปทำที่บ้านที่ตกลงกันไว้กับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งหรือ ผู้จ้างงาน ที่สามารถที่จะเข้างานในเวลาใดก็ได้ เพียงแต่ต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลาตามที่ตกลงไว้เท่านั้น และข้อสำคัญของสัญญาผู้รับงานไปทำที่บ้าน ที่ผู้จ้างงานต้องการเพียงผลสำเร็จของงานเท่านั้น ทั้งยังมีการคำนวณสินจ้างตามผลสำเร็จของงาน สัญญาจ้างให้รับงานไปทำที่บ้าน จึงเป็นเพียงสัญญาจ้างทำของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 587 เท่านั้น ดังนั้นการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นจึงได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 แทนซึ่งเป็นมาตรการเฉพาะที่กำหนดไว้สำหรับผู้รับงานไปทำที่บ้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ใช้คุ้มครอง ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ในหมวด 4 ว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน
2. เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อใช้ในการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ครอบคลุมแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลในคดีความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้านจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้รับงานไปทำที่บ้าน

3. ขอบเขตด้านวิธีวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาทางเอกสาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างความคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 กับ อนุสัญญาว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 177 ประกอบ ข้อเสนอว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 184
2. ทำให้ได้มาซึ่งแนวทางในปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อใช้ในการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน
3. ทำให้บุคคล นิสิต หรือนักศึกษาผู้ที่สนใจ สามารถนำเอาหลักเกณฑ์และดังกล่าวไปใช้ศึกษาต่อยอดได้

บททวนวรรณกรรม

มาตรการการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานผู้รับงานไปทำที่บ้าน

1. ยังไม่ได้มีการกำหนดลักษณะของงานในบางประเภทที่ต้องห้ามว่าจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านทำ

วิจิตรตรา วิเชียรขม ให้ความเห็นว่า แม้พระราชบัญญัติผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 นั้นจะได้มีการออกเป็นกฎหมายแล้วก็ตาม แต่เพราะในปัจจุบันยังไม่มีการออกกฎกระทรวงเพื่อให้รองรับกฎหมายแม่บทแต่อย่างใด ทำให้ไม่สามารถนำบังคับใช้ได้ (วรลักษณ์ ศรีโย, 2555) จะเห็นได้ว่า แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 จะได้มีการกำหนดประเภทของงานที่ต้องห้ามไม่ให้มีการจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านทำเอาไว้ใน มาตรา 21 อันได้แก่ (1) งานที่เกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย (2) งานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักร ซึ่งผู้ทำได้รับความอันตรายอันอาจเป็นอันตราย (3) งานที่เกี่ยวกับความร้อนจัด อันอาจเป็นอันตราย และ (4) งานอื่นที่อาจกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือ คุณภาพสิ่งแวดล้อม (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน, 2553) แต่อย่างไรก็ดีในมาตรา 21 วรรค 2 ได้กำหนด ให้ลักษณะหรือประเภทของงานที่ต้องห้ามตาม (2) (3) หรือ (4) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันนั้นยังไม่มีมีการกำหนดลักษณะหรือประเภทของงานดังกล่าวเอาไว้ในกฎกระทรวงตาม มาตรา 21 แห่ง พระราชบัญญัติดังกล่าวไว้ครบถ้วนทุกอนุมาตรา มีเพียงงานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 21 วรรคแรก (1) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 เพียงเท่านั้นที่ได้รับการคุ้มครอง ไม่รวมไปถึงประเภทหรือลักษณะของงานตามความหมายแห่ง (2) (3) หรือ (4) ด้วย ดังนั้นมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ทั้งหมด เพราะยังไม่มีกฎกระทรวงซึ่งออกมารองรับและกำหนดลักษณะหรือประเภทงานที่ห้ามจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้าน ตามมาตรา 21 (2) (3) (4) ทำให้ในปัจจุบันยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ตามอนุมาตราดังกล่าวได้ จะสามารถบังคับใช้ได้เฉพาะในส่วนของอนุมาตรา 1 ที่ว่าด้วยงานอันตรายที่มีการกำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายเท่าส่งผลแม้ให้ผู้จ้างงานจะได้จ้างให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านทำงานในงานประเภทที่กฎหมายได้ห้ามไว้ก็ตามผู้จ้างงานก็ไม่มีผิด

การที่ผู้จ้างงานอาจไม่ต้องรับผิดชอบแม้ว่าจ้างให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านทำงานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักร ซึ่งผู้ทำอาจได้รับความอันตรายเป็นอันตราย หรืองานที่เกี่ยวกับความร้อนจัด อันอาจเป็นอันตราย หรืองานอื่นที่อาจกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพราะงานดังกล่าวไม่เข้างานเกี่ยวกับวัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย ที่มีบัญญัติห้ามไว้ อาจเป็นเหตุให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านได้รับความเสียหายเพราะอาจไม่ได้รับความคุ้มครองในกรณีที่ได้รับอันตรายจากเหตุดังกล่าว เช่น งานที่เกี่ยวกับความร้อนจัดอันอาจเป็นอันตรายหากมีการว่าจ้างให้บุคคลรับไปทำที่บ้าน เช่นกรณีงานทำหรือรับผลิตเซรามิกที่การทำต้องใช้ความร้อนสูงในการเผาเซรามิก ผู้ทำงานลักษณะนี้อาจต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพของคนงานเช่น ความร้อนจากเตาเผา โดยการสัมผัสความร้อนดังกล่าวมีผลต่อการขยายตัวของเส้นเลือด ความดันโลหิตลดลง เลือดไปเลี้ยงสมองไม่เพียงพอ เกิดอาการปวดศีรษะ สูญเสียน้ำและเกลือแร่ซึ่งทำให้เกิดอาการอ่อนเพลีย เป็นต้น (เรียงสอน สุวรรณ, ภาวดี นานาศิลป์ และธานี แก้ว ธรรมานุกูล, 2559: 70) โดยหากมีการรับไปทำที่บ้านได้อาจจะก่อให้เกิดอันตรายเนื่องจากความไม่เหมาะสมของสถานที่และการขาดการเตรียมความพร้อมในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุได้

ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการตามที่กำหนดในมาตราดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้วแต่ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการกำหนดประเภทหรือลักษณะงานตาม มาตรา 21 (2) (3) และ(4) ไว้ในกฎกระทรวงเพื่อให้สามารถบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้และอาจกำหนดเพิ่มเติมในส่วนของมาตรา 23 ว่าให้เป็นหน้าที่ของผู้จ้างงาน ในอันที่จะต้องจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ในงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้รับงานไปทำที่บ้านก่อนการเริ่มงาน และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้รับงานไปทำที่บ้านในอันที่จะต้องปฏิบัติตามที่หลักเกณฑ์ วิธีการ ตามที่ผู้จ้างงานได้จัดอบรมหรือตามมาตรการในความปลอดภัยตามที่ผู้จ้างงานกำหนด

2. สถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีได้มีการกำหนดมาตรการในความปลอดภัยไว้

สถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญในการทำงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานควรมีมาตรการที่กำหนดไว้เพื่อคงความปลอดภัยให้แก่ผู้ทำงานจากการทำงานชนิดนั้น ๆ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 มิได้มีการกำหนดมาตรการในความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ เนื่องจากการรับงานมาทำที่บ้านตามความหมายที่ให้ไว้โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ หมายถึง การทำงานที่ทำโดยบุคคลซึ่งรับงานมาทำนอกสถานที่ประกอบกิจการของผู้ว่าจ้าง โดยส่วนใหญ่จะเป็นบ้านหรือบริเวณบ้าน โดยสถานที่ทำงานนั้นจะเป็นสถานที่ใดก็ได้ที่มีใช้สถานที่ประกอบกิจการของผู้ว่าจ้าง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2550) ดังนั้นผู้รับงานไปทำที่บ้านอาจทำงานในบ้านหรือบริเวณบ้านของตนเองซึ่งใช้เป็นทั้งที่อาศัย และที่ทำงานด้วย อย่างไรก็ตามผู้รับงานไปทำที่บ้านจึงอาจประสบปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการทำงานหลายประการ เช่น ปัญหาฝุ่นละอองมากในอุตสาหกรรมตีเหล็ก ทำอิฐและแคะสลัก ปัญหาแสงสว่างไม่เพียงพอในอุตสาหกรรมเจียรระโนพลอยและแปรรูปตลอดจนถึงปัญหาอันตรายจากการทำงานในหลายประเภทอุตสาหกรรม เช่น การสัมผัสสารเคมีอันตรายต่อร่างกายในการย้อมสี ในอุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอ (สุรินทร กลัมพากร, 2545: 45-46) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการรับงานไปทำนอกสถานที่ประกอบกิจการของผู้ว่าจ้างไม่ว่าจะเป็นที่บ้านหรือบริเวณบ้านอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยต่าง ๆ ตามมาได้ ทั้งในกรณีของอันตรายที่อาจเกิดกับตัวผู้รับงานไปทำที่บ้านเองหรือต่อบุคคลใกล้ชิด ซึ่งอุบัติเหตุในการทำงานที่เกิดขึ้นเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่มีความเหมาะสมกับประเภทและลักษณะของงานที่รับไปทำ

ในปัจจุบันได้มีการออกกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานของแรงงาน โดยเฉพาะ อันได้แก่ พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 แต่พระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความคุ้มครองรวมถึงผู้รับงานไปทำที่บ้านหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาตามความหมายของพระราชบัญญัติดังกล่าว ในกรณีนี้ ณิชชา เมืองสง ได้ให้ความเห็นว่า นายจ้างและลูกจ้างตามความหมายของพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 นั้นได้ให้ความหมายของ

คำว่านายจ้างที่กว้างกว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แต่ในส่วนของผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นไม่ต้องด้วยกรณีลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองแรงงาน และแม้จะพิจารณาตีความว่าผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นต้องด้วยกรณีว่าเป็นผู้ซึ่งได้รับความยินยอมให้ทำงานหรือทำประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบกิจการของนายจ้างนั้นหรือไม่ เห็นว่ายังคงมีปัญหาในการตีความ เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 นั้นจะไม่เรียกว่านายจ้าง (ณชชา เมืองสง, 2556: 101) แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 นั้นได้ให้ความหมายของนายจ้าง โดยให้หมายความรวมถึง ผู้ประกอบกิจการซึ่งยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบกิจการ ไม่ว่าจะการทำงานหรือผลประโยชน์นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการนั้นหรือไม่ก็ตามด้วย เมื่อพิจารณาจากคำว่า นายจ้าง ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 นั้นจึงอาจสามารถตีความไปถึงในกรณีงานไปทำที่บ้านของผู้รับงานไปทำที่บ้านด้วยโดยคำว่านายจ้างตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้ (ณชชา เมืองสง, 2556: 102)

อย่างไรก็ตาม มาตราการดังกล่าวตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 นั้นอาจไม่ได้ให้ความคุ้มครองรวมถึงผู้รับงานไปทำที่บ้านด้วย โดยเมื่อพิจารณาจากความหมายของนายจ้างตาม มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้แม้ว่าจะมีความหมายที่กว้างกว่าที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ก็ตาม โดยพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของ “นายจ้าง” (คำชี้แจงกฎกระทรวงแรงงาน, 2554: 25) เอาไว้ดังนี้โดย 1. ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้และ 2. ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง 3. ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้กระทำการนิติบุคคล 4. ผู้ประกอบกิจการซึ่งประกอบธุรกิจและยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบกิจการของตนไม่ว่าการทำงานนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการนั้นหรือไม่ก็ตาม

จะเห็นได้ว่า ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ปรากฏคำว่า “สถานประกอบกิจการ” ของนายจ้าง เมื่อพิจารณาตามคำนิยามที่ให้ไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวจะพบว่า “สถานประกอบกิจการ หมายความว่า หน่วยงานแต่ละแห่งของนายจ้างที่มีลูกจ้างทำงานอยู่ในหน่วยงาน” ดังนั้นเมื่อพิจารณาประกอบกับความหมายของงานที่รับไปทำที่บ้านตามความหมายในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ซึ่งได้ให้คำนิยามของงานดังกล่าวว่า “งานที่รับไปทำที่บ้าน หมายความว่า งานที่ผู้จ้างงานในกิจการอุตสาหกรรมมอบให้ผู้รับงานไปทำที่บ้าน เพื่อนำผลิตหรือประกอบนอกสถานประกอบกิจการของผู้จ้างงานหรืองานอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง” นั้น ผู้เขียนเห็นว่าการที่พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 กำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่าเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นมีความหมายต่างจากแรงงานอื่น ๆ คือ การที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นทำงานที่บ้าน หรือ ณ สถานที่อื่นอันมิใช่สถานประกอบกิจการของนายจ้างเท่านั้น เมื่อพระราชบัญญัติอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของนายจ้างว่าเป็นบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจและยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบกิจการของตนนั้น ดังนั้นผู้รับงานไปทำที่บ้านจึงมิใช่ลูกจ้างตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้และไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับลูกจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านอันเป็นผลมาจากความไม่พร้อมของสถานที่ทำงาน หรือความไม่เหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการทำงาน ผู้เขียนเห็นว่าควรนำมาตรา 21 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 มาปรับใช้กับกรณีของผู้รับงานไปทำที่บ้าน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของลูกจ้างในการที่จะดูแลสภาพแวดล้อมในการทำงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และสุขอนามัยโดยคำนึงถึงสภาพของงาน ในประเภทของงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน

บุคคลในบ้าน ผู้มาติดต่อ รวมทั้งชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมใกล้เคียง เพื่อแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายที่ไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้รับงานไปทำที่บ้าน

3. มาตรการในการเยียวยาผู้รับงานไปทำที่บ้านในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ นอกเหนือจากที่ได้รับมาจากนายจ้าง

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน มาตรา 24 วางหลักไว้ว่า

1. ให้ผู้จ้างงานเป็นผู้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพและค่าทำศพ ในกรณีที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย เนื่องจาก

- 1.1 การใช้วัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานที่ผู้จ้างงานจัดหาหรือส่งมอบให้ หรือ
- 1.2 ไม่จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย หรือ
- 1.3 กรณีอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน ณ สถานที่ทำงาน

โดยการจ่ายเงินนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้รับงานไปทำที่บ้านเอง

ดังนั้นหากพิจารณาจากตัวบทของกฎหมายของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 นั้นจะเห็นว่ากรณีที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านจะได้รับค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพและค่าทำศพนั้น จะต้องเป็นไปตามกรณีที่กำหนดไว้ตามมาตรา 24 เท่านั้น คือ เมื่อได้รับอันตราย เจ็บป่วย พิการ หรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากการใช้วัตถุอันตราย อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานที่ผู้จ้างงานเป็นผู้จัดหาหรือส่งมอบให้ และต้องไม่เกิดจากการจงใจหรือความประมาทเลินเล่อของผู้รับงานไปทำที่บ้านเท่านั้น แต่โดยปกติแล้วผู้รับงานไปทำที่บ้านจะเป็นผู้จัดหา เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง (สุรินธร กลัมพากร, 2545: 44) เมื่อมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความคุ้มครองไว้เพียงกรณีที่กำหนดไว้ตามมาตรา 24 เท่านั้น มาตราดังกล่าวจึงไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านได้ในกรณีที่รับงานไปทำที่บ้านจะเป็นผู้จัดหา เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งต่างจากแรงงานในระบบที่มีการให้ความคุ้มครองแรงงานในทุกกรณี ไม่ว่าจะวัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นที่ผู้จ้างใช้ในการทำงานนั้นจะเป็นเครื่องมือของนายจ้างหรือไม่ใช่ของที่นายจ้างจัดหาให้ก็ตาม ดังเช่น ในกรณีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 511/2535 ผู้ควบคุมงานของนายจ้างสั่งให้ลูกจ้างทำความสะอาดที่พักแรมชั่วคราวที่ศาลาการเปรียญวัดซึ่งใช้ในระหว่างออกปฏิบัติงานก่อสร้างขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้า การทำความสะอาดที่พักจำเป็นต้องใช้น้ำด้วย การที่ให้น้ำเอาน้ำในสระขึ้นมาใช้เป็นน้ำที่ของลูกจ้าง ฉะนั้นลูกจ้างจะใช้วิธีการอย่างไรเป็นเรื่องอยู่ในดุลพินิจของลูกจ้างเพื่อให้ได้น้ำขึ้นมาใช้ เมื่อลูกจ้างเลือกวิธีโดยไปยืมมอเตอร์สูบน้ำจากพระภิกษุมาใช้สูบน้ำเพื่อทำความสะอาดที่พักถือว่า เป็นการกระทำตามคำสั่งของผู้ควบคุมงานของนายจ้างและถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ให้แก่ นายจ้าง เมื่อลูกจ้างถูกไฟฟ้าดูดถึงแก่ความตายขณะที่อยู่ระหว่างกำลังใช้มอเตอร์ที่ยืมมาดังกล่าวสูบน้ำขึ้นจากสระเพื่อจะทำความสะอาดที่พักแรม นายจ้างจึงต้องจ่ายเงินทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 511/2535, 17 พฤษภาคม) จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้ให้ความคุ้มครองลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานดังกล่าว แม้มอเตอร์สูบน้ำที่ลูกจ้างนำมาใช้นั้นไม่ใช่ของนายจ้างก็ตาม เมื่อลูกจ้างถึงแก่ความตายในขณะที่กำลังปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้าง นายจ้างก็มีหน้าที่ในอันที่จะต้องจ่ายเงินทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

โดยเมื่อพิจารณาในกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้านฉบับที่ 177 นั้น ก็ได้ให้ความหมายของคำว่า “งานที่รับไปทำที่บ้าน” หมายถึง งานที่ทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้รับงานไปทำที่บ้านที่บ้านหรือสถานที่อื่นซึ่งไม่ใช่สถานที่ทำงานของนายจ้าง โดยที่ไม่มีสถานะเป็นลูกจ้าง เพื่อรับค่าตอบแทน เพื่อก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือบริการตามที่ผู้จ้างงานกำหนด โดยไม่คำนึงว่าผู้ใดจะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ วัสดุ หรือสิ่งของอื่น ๆ ที่ใช้ในการทำงาน โดยที่ผู้จ้างงานไม่มีอำนาจในการบัญชา โดยผู้จ้างงานอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งส่งมอบงานในการประกอบธุรกิจของตน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านคนกลาง (เหลียวหลังแลหน้า, 2550: 113-114) และเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 4 แห่งอนุสัญญาดังกล่าว ก็ได้มีการกำหนดให้นโยบายแห่งชาติเกี่ยวกับผู้รับงานไปทำที่

บ้านจะต้องเท่าเทียมกันระหว่างผู้รับงานไปทำที่บ้านกับผู้ทำงานรับจ้างอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองในด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน โดยคำนึงถึงลักษณะของงานและให้นำมาปรับใช้กับประเภทของงานที่เหมือนหรือคล้ายกันในสถานประกอบการอื่นตามความเหมาะสม (เหลียวหลังแลหน้า, 2550: 114-115) จะเห็นได้ว่าอนุสัญญาว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 177 ประกอบกับข้อเสนอว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้านฉบับที่ 184 นั้นมีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านอย่างเท่าเทียมโดยเปรียบเทียบกับแรงงานประเภทอื่น ๆ ซึ่งประเภทและลักษณะของการทำงานที่ใกล้เคียงกัน โดยไม่คำนึงว่าผู้ใดจะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ วัสดุ หรือสิ่งของอื่น ๆ ที่ใช้ในการทำงาน ผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองอย่างทั่วถึงโดยไม่มีการเฉพาะเจาะจงเอาไว้ต่างหากกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ที่ให้ความคุ้มครองเยี่ยงยาผู้รับงานไปทำที่บ้านเฉพาะกรณีที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านได้ประสบอันตราย ได้รับเจ็บป่วย ทูพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากการใช้วัตถุอันตรายหรืออุปกรณ์หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานที่ผู้จ้างงานจัดหาหรือส่งมอบให้เท่านั้น

โดยการเยียวยาผู้รับงานไปทำที่บ้านที่ประสบอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน ตามมาตรา 24 นั้น ผู้เขียนเห็นว่า สมควรให้ความคุ้มครองในส่วนของผู้รับงานไปทำที่บ้านที่ได้จัดหาวัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานด้วยตนเองเพิ่ม โดยแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 มาตรา 24 วรรคแรก ดังบทบัญญัติดังต่อไปนี้ “ให้ผู้จ้างงานเป็นผู้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพและค่าทำศพในกรณีที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากการใช้วัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานที่ผู้จ้างงานจัดหาหรือส่งมอบ-หรือเนื่องจากผู้จ้างงานไม่จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน หรือกรณีอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน ณ สถานที่ทำงาน ทั้งนี้ การจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพและค่าทำศพให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง”

โดยสมควรแก้ไขในส่วนดังกล่าวเพื่อให้ความคุ้มครองในส่วนของผู้รับงานไปทำที่บ้านที่ได้จัดหาวัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานด้วยตนเองเพิ่ม โดยตัดคำว่า “ที่ผู้จ้างงานจัดหาหรือส่งมอบให้” ออก เนื่องจากแม้วัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานนั้น ผู้รับงานไปทำที่บ้านและผู้จ้างงานจะตกลงกันให้ตัวผู้รับงานไปทำที่บ้านเป็นผู้จัดหาด้วยตนเองไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน แต่เพื่อความปลอดภัยและความเป็นธรรมแล้ว ควรมีกฎหมายส่งเสริมหรือกำหนดหน้าที่ให้ผู้ว่าจ้าง มีหน้าที่ในการที่จะตรวจตรา สภาพเครื่องจักรและวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งยังควรมีหน้าที่ในการอบรมในการใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือก่อนที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านจะใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือด้วย (สรวิศ เริ่มสุกรี, 2552: 121)

กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรับงานไปทำที่บ้าน

1. กฎหมายของประเทศไทยว่าด้วยการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน

เมื่อผู้เขียนทำการศึกษาพบว่ามีความหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านของประเทศไทย ดังต่อไปนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ได้มีการกำหนดให้คุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านในด้านในความปลอดภัยในการทำงาน โดยได้มีการกำหนด ประเภทงานที่ห้ามผู้จ้างงานจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านทำ โดยได้มีการห้ามจ้างงานที่เกี่ยวกับวัตถุอันตราย งานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักร งานที่ต้องทำด้วยเครื่องมือหรือเครื่องจักรซึ่งทำให้ได้รับความอันตรายอันอาจเป็นอันตราย เกี่ยวกับความร้อนจัดหรือเย็นจัด หรืองานอื่นที่อาจกระทบต่อสุขภาพความปลอดภัยหรือสิ่งแวดล้อม ห้ามจัดหาหรือส่งมอบวัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน บุคคลในบ้าน ผู้มาติดต่อ รวมทั้งชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมใกล้เคียง และมีการกำหนดให้ผู้จ้างงานต้องแจ้งเตือนผู้รับงานไปทำที่บ้านให้ทราบถึงข้อมูลอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้วัตถุอันตราย อุปกรณ์ และสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงาน ตลอดจนวิธีการในการป้องกันแก้ไขอันตรายและจัดให้มีการป้องกันแก้ไขอันตรายและจัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย

พระราชบัญญัติความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
โดยพระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำนิยามของคำว่านายจ้างและลูกจ้างดังกล่าวต่อไปนี้

“นายจ้าง หมายความว่า นายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบกิจการซึ่งยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบกิจการ ไม่ว่าจะการทำงานหรือผลประโยชน์นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบกิจการนั้นหรือไม่ก็ตาม”

“ลูกจ้าง หมายความว่า ลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับความยินยอมให้ทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบกิจการของนายจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร”

โดยได้มีการกำหนดหน้าที่ของลูกจ้างและนายจ้าง เช่น มีการกำหนดให้นายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน กำหนดให้นายจ้างแจกคู่มือปฏิบัติงานให้ลูกจ้างทุกคนก่อนที่ลูกจ้างจะเข้าทำงาน เปลี่ยนงาน หรือเปลี่ยนสถานที่ทำงาน ทั้งลูกจ้างทุกคนที่ได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานและยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของลูกจ้างในอันที่จะต้องปฏิบัติตามให้ความร่วมมือตามมาตรการที่กฎกระทรวงได้กำหนด

2. กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน

1) อนุสัญญาว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 177 ได้มีการกำหนด ให้คุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านในด้าน ดังต่อไปนี้

อนุสัญญาว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 177 International Labour Office Geneva อนุสัญญา หรือ “Convention” เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งมีความแข็งแกร่งในแง่ความผูกพันในการบังคับใช้ต่างจากกฎหมายระหว่างประเทศในรูปแบบอื่น กล่าวคือ เมื่อประเทศใดให้สัตยาบันแล้วจำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่องค์การระหว่างประเทศผู้ออกกฎหมายนั้นกำหนดไว้ ซึ่งอาจกำหนดไว้ในธรรมนูญหรือกำหนดไว้ในสัญญานั้น โดยเฉพาะก็ได้ อนุสัญญาดังกล่าวนี้จึงถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บทซึ่งเป็นแนวทางในการออกกฎหมายของประเทศต่างๆ ที่จะนำไปใช้ในการออกกฎหมายเกี่ยวกับงานที่รับไปทำที่บ้าน (จาเนียร์ จวงตระกูล และคณะ., 2542 :71-72) เพื่อคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน

อนุสัญญาว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 177 ได้ให้ความหมายคำว่า “งานที่รับไปทำที่บ้าน” หมายถึง งานที่ทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้รับงานไปทำที่บ้าน ที่บ้านหรือสถานที่อื่นซึ่งไม่ใช่สถานที่ทำงานของผู้จ้างงาน โดยที่ไม่มีสถานะเป็นลูกจ้าง เพื่อรับค่าตอบแทน เพื่อก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือบริการตามผู้จ้างงานกำหนด โดยไม่คำนึงว่าผู้ใดจะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ วัสดุ หรือสิ่งของอื่นๆที่ใช้ในการทำงาน โดยที่ผู้จ้างงานไม่มีอำนาจในการบัญชา โดยผู้จ้างงานอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ซึ่งได้มีการส่งมอบงานในการประกอบธุรกิจของตน ไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านคนกลาง (เหลียวหลังแลหน้า, 2550: 113-114) ก็ตาม อีกทั้งยังได้มีการกำหนดให้สามารถนำกฎหมายและข้อบังคับแห่งชาติว่าด้วยสุขภาพและความปลอดภัยไปปรับใช้กับงานที่รับไปทำที่บ้าน มีการกำหนดเงื่อนไขอันเป็นการต้องห้ามของงานและการใช้สารบางชนิดของงานที่รับไปทำที่บ้านด้วย และยังมีกำหนดให้นโยบายแห่งชาติเกี่ยวกับผู้รับงานไปทำที่บ้านจะต้องเท่าเทียมกันกับแรงงานในระบบอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองในด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานกับผู้ทำงานรับจ้างอื่น ๆ โดยคำนึงถึงลักษณะของงานและให้นำมาปรับใช้กับประเภทของงานที่เหมือนหรือคล้ายกันในสถานประกอบการอื่นตามความเหมาะสม (เหลียวหลังแลหน้า, 2550: 114-115)

2) ข้อเสนอ ว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 184 ได้มีการกำหนด ให้คุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านในด้านดังต่อไปนี้

ข้อเสนอว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 184 หรือ International Labour Office Geneva ข้อเสนอ หรือ “Recommendation” ถือได้ว่าเป็นกฎหมายระหว่างประเทศรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมุ่งให้ข้อเสนอแนะหรือแนวทาง

ในการปฏิบัติสำหรับประเทศต่าง ๆ นำไปปรับใช้โดยไม่จำเป็นต้องให้สัตยาบัน ข้อแนะนำที่เป็นกฎหมายแรงงานระหว่างประเทศนั้นออกโดยองค์การแรงงาน เช่นเดียวกับอนุสัญญาทางด้านแรงงาน ซึ่งข้อแนะนำจะมีรายละเอียดมากกว่าอนุสัญญา โดยบทบัญญัติของแนะนำฉบับที่ 184 ว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้านนี้จะเป็นการขยายบทบัญญัติของอนุสัญญาว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้านฉบับที่ 177 (จำเนียรจวงตระกูลและคณะ, 2542: 73) ให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น โดยข้อแนะนำว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 184 ได้ให้คำนิยามคำว่า “งานที่รับไปทำที่บ้าน” หมายถึง งานที่ทำโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้รับงานไปทำที่บ้าน ที่บ้านหรือสถานที่อื่นซึ่งไม่ใช่สถานที่ทำงานของผู้จ้างงาน โดยที่ไม่มีสถานะเป็นลูกจ้าง เพื่อรับค่าตอบแทน เพื่อก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์หรือบริการตามที่ผู้จ้างงานกำหนด โดยไม่คำนึงว่าผู้ใดจะเป็นผู้จัดหาอุปกรณ์ วัสดุ หรือสิ่งของอื่น ๆ ที่ใช้ในการทำงาน โดยที่ผู้จ้างงานไม่มีอำนาจในการบัญชา โดยผู้จ้างงานอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ซึ่งได้มีการส่งมอบงานในการประกอบธุรกิจของตน ไม่ว่าจะส่งมอบโดยตรงหรือผ่านคนกลางก็ตาม (เหลียวหลังแลหน้า, 2550: 113-114) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดมาตรการในการคุ้มครองสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานว่า เจ้าหน้าที่ควรให้มีการเผยแพร่ควมมีการเผยแพร่แนวทางเกี่ยวกับข้อบังคับในด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยและการป้องกันที่ผู้จ้างงานและผู้รับงานไปทำที่บ้านต้องปฏิบัติ และควรให้ผู้จ้างงานแจ้งเกี่ยวกับอันตรายที่ผู้จ้างงานทราบหรือควรทราบและวิธีการป้องกัน และจัดให้มีการฝึกอบรมที่จำเป็น กำหนดให้ผู้จ้างงานรับประกันว่าเครื่องจักรกล เครื่องมือ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ มีอุปกรณ์ความปลอดภัยที่เหมาะสม รวมทั้งจัดอุปกรณ์ความปลอดภัยส่วนบุคคลที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่า (เหลียวหน้าแลหลัง, 2550: 124) จะเห็นได้ว่าการกำหนดมาตรการที่กำหนดในข้อแนะนำว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้านฉบับที่ 184 นั้นมีความหมายที่กว้างกว่าผู้รับงานไปทำที่บ้าน โดยมีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านโดยได้มีได้จำกัดความหมายไว้ดังเช่นที่กำหนดในกฎหมายของไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนหนึ่ง เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงาน” และ “วิเคราะห์รวบรวมข้อเสนอแนะทางแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับผู้รับงานไปทำที่บ้าน” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

- 1.1 บทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน
- 1.2 ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายแรงงาน
- 1.3 วิทยานิพนธ์และบทความที่เกี่ยวข้องกับผู้รับงานไปทำที่บ้าน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เขียนจะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 วิเคราะห์ตีความ และให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็นจัดกลุ่มข้อมูล
- 2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยงหาความหมาย หาข้อสรุป

3. สถานที่เก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายของไทยและกฎหมายระหว่างประเทศ
ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต(สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

	อนุสัญญาว่าด้วยงานที่รับไป ทำที่บ้าน ฉบับที่ 177 และข้อ แนะนำด้วยงานที่รับไปทำที่ บ้านฉบับที่ 184	พระราชบัญญัติคุ้มครอง ผู้รับงานไปทำที่บ้าน	พระราชบัญญัติว่าด้วยความ ปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงาน
ประเภท งาน	ได้รับความเสมอภาค เช่นเดียวกับในสิทธิในด้าน สุขภาพและความปลอดภัยใน การทำงาน เช่นเดียวกับผู้ ทำงานรับจ้างอื่นๆ โดยคำนึงถึง ลักษณะของงานและให้นำมา ปรับใช้กับประเภทของงาน	1. งานเกี่ยวกับวัตถุ อันตรายตามกฎหมายว่า ด้วยวัตถุอันตราย 2. งานที่ต้องทำด้วย เครื่องมือหรือเครื่องจักร ซึ่งผู้ทำได้รับความ สิ้นสะเทือนอันอาจเป็น อันตราย 3. งานเกี่ยวกับความร้อน จัดหรือเย็นจัด อันอาจเป็น อันตราย 4. งานที่อาจกระทบต่อ สุขภาพ ความปลอดภัย หรือคุณภาพสิ่งแวดล้อม	-
มาตรการ ในความ ปลอดภัย	1. แจ้งให้ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ทราบถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น จากการรับงานไปทำที่บ้าน 2. แจ้งให้ผู้รับงานไปทำที่บ้าน ทราบถึงวิธีการป้องกันอันตราย 3. จัดเตรียมอุปกรณ์ความ ปลอดภัยให้แก่ผู้รับงานไปทำที่ บ้านโดยไม่คิดมูลค่าเพิ่ม 4. จัดฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว 5. ให้นำกฎหมายและข้อบังคับ แห่งชาติว่าด้วยสุขภาพและ ความปลอดภัยที่รับไปทำ ที่บ้าน	1. แจ้งให้ผู้รับงานไปทำที่ บ้านทราบถึงข้อมูล เกี่ยวกับอันตรายที่อาจ เกิดขึ้นจากการใช้วัตถุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ ในการทำงาน 2. แจ้งให้ผู้รับงานไปทำที่ บ้านทราบถึงวิธีในการ ป้องกันและแก้ไขอันตราย ที่อาจเกิด 3. จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครอง ความปลอดภัยในการ ทำงาน	1. นายจ้างต้องแจ้งให้ลูกจ้างทราบ ถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น 2. แจกคู่มือปฏิบัติงานให้ลูกจ้างทุก คน 3. จัดลูกจ้างทุกคนให้ได้รับการ ฝึกอบรมด้านความปลอดภัย อาชีว อนามัย และสภาพแวดล้อมในการ ทำงาน 4. ลูกจ้างทำงานซึ่งอาจได้รับ อันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือ สุขภาพอนามัยให้นายจ้างจัดให้มีการ ฝึกอบรมลูกจ้างทุกคน 5. จัดให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์ คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่

			<p>ได้มาตรฐานตามที่อธิบดีกำหนด หาก ที่ลูกจ้างไม่สวมใส่อุปกรณ์ ให้ นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างหยุดการทำงาน นั้นจนกว่าลูกจ้างจะสวมใส่อุปกรณ์ ดังกล่าว</p> <p>6. ลูกจ้างมีหน้าที่ดูแลสภาพแวดล้อม ในการทำงานตามมาตรฐานที่กำหนด ในกฎกระทรวง</p>
--	--	--	--

1. ยังไม่ได้มีการกำหนดลักษณะของงานในบางประเภทที่ต้องห้ามว่าจ้าง

แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 จะได้มีการกำหนดประเภทของงานที่ต้องห้ามไม่ให้มีการจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านทำเอาไว้ในมาตรา 21 ก็ตาม แต่ในมาตรา 21 วรรค 2 นั้น ได้กำหนดให้ลักษณะหรือประเภทของงานที่ต้องห้ามตาม (2) (3) และ (4) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงออกมารองรับแต่อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันนั้นยังไม่มีกำหนดลักษณะหรือประเภทของงานดังกล่าวเอาไว้ในกฎกระทรวงทำให้ในปัจจุบันยังไม่สามารถบังคับใช้ตามอนุมาตราดังกล่าวได้ จะสามารถใช้บังคับได้เฉพาะในส่วนของอนุมาตรา 1 เท่านั้น ดังนั้นแม้จะมีการจ้างให้ผู้รับงานไปทำบ้านทำงานในประเภทที่กฎหมายห้ามไว้ก็ตามผู้จ้างงานก็ไม่มีผิด

2. สถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีได้มีการกำหนดมาตรการในความปลอดภัยไว้

สถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญในการทำงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานควรมีมาตรการที่กำหนดไว้เพื่อคงความปลอดภัยให้แก่ผู้ทำงานจากการทำงานชนิดนั้น ๆ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 มิได้มีการกำหนดมาตรการในความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่และสภาพแวดล้อมในการทำงานเอาไว้ แม้ปัจจุบันได้มีการออกกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานโดยเฉพาะ อันได้แก่ พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 แต่จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัตินั้นมิได้ให้ความคุ้มครองรวมถึงผู้รับงานไปทำที่บ้าน

3. มาตรการในการเยียวยาผู้รับงานไปทำที่บ้านในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ นอกเหนือจากที่ได้รับมาจากนายจ้าง

หากพิจารณาจากตัวบทของกฎหมายของมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 นั้นจะเห็นได้ว่าการที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านจะได้รับค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพและค่าทำศพนั้นต้องเป็นไปตามกรณีที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 เท่านั้น คือ เมื่อได้รับอันตราย เจ็บป่วย พิการ หรือถึงแก่ความตายเนื่องจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานที่ผู้จ้างงานเป็นผู้จัดหาหรือส่งมอบให้ และต้องไม่เกิดจากการจงใจหรือความประมาทเลินเล่อของผู้รับงานไปทำที่บ้านเท่านั้น แต่เมื่อโดยปกติแล้วผู้รับงานไปทำที่บ้านจะเป็นผู้จัดหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆด้วยตนเอง เมื่อมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความคุ้มครองไว้เพียงกรณีที่กำหนดไว้ตามมาตรา 24 เท่านั้น มาตราดังกล่าวจึงไม่สามารถให้ความคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านได้อย่างทั่วถึง

อภิปรายผล

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 นั้นมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน ไว้โดยเฉพาะ ในหมวดที่ 4 ซึ่งว่าด้วยความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของประเภทงานที่ห้ามผู้จ้างงานจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านทำแต่เมื่อพิจารณาในส่วนของมาตรการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วพบว่า ยังไม่มีการกำหนดออกกฎกระทรวงเพื่อรองรับประเภทหรือลักษณะของงานที่จ้างแต่อย่างใด ส่งผลให้มาตรา 21 ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ยังไม่สามารถบังคับใช้ได้ ในทางปฏิบัติ นอกจากนี้แม้ในปัจจุบันจะมีการออกพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ซึ่งพระราชบัญญัติที่ออกมาเพื่อคุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะก็ได้ให้ความคุ้มครองรวมถึงผู้รับงานไปทำที่บ้านด้วย ต่างจากอนุสัญญาว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้านฉบับที่ 177 ประกอบกับข้อเสนอว่าด้วยงานที่รับงานไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 184 ซึ่งมีการกำหนดให้นำกฎหมายและข้อบังคับแห่งชาติว่าด้วยสุขภาพและความปลอดภัยไปปรับใช้กับงานที่รับไปทำที่บ้านด้วย แม้อนุสัญญาว่าด้วยงานที่รับไปทำที่บ้าน ฉบับที่ 177 และข้อเสนอว่าด้วยผู้รับงานไปทำที่บ้านฉบับที่ 184 นั้นจะเป็นเพียงมาตรการในการคุ้มครองแรงงานขั้นต่ำเท่านั้น แต่ผู้รับงานไปทำที่บ้านก็ยังมิได้รับความคุ้มครองในส่วนนี้ด้วย

นอกจากนี้กรณีเมื่อผู้รับงานไปทำที่บ้านได้รับการบาดเจ็บเนื่องจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ นอกเหนือจากที่ได้รับมาจากนายจ้างนั้นก็มิได้รับความคุ้มครองเช่นกัน ซึ่งจะต่างจากแรงงานในระบบซึ่งจะได้รับความคุ้มครองในส่วนดังกล่าวนี้ด้วย แม้แรงงานในระบบนั้นจะไม่ใช้วัสดุ อุปกรณ์ นอกเหนือจากที่นายจ้างเป็นผู้จัดหาให้ โดยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่นายจ้างสั่งหรือโดยลักษณะงานนั้นก็ตาม แรงงานในระบบก็ยังได้รับความคุ้มครองและได้รับการเยียวยาจากกรณีดังกล่าวด้วย ดังนั้น รัฐควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 ของผู้รับงานไปทำที่บ้านเช่นเดียวกับแรงงานในระบบอื่น ๆ ซึ่งได้รับความคุ้มครองด้วย

ข้อเสนอแนะ

เมื่อผู้เขียนทำการศึกษาวิจัยในทั้งกฎหมายของไทยและกฎหมายระหว่างประเทศแล้วพบว่ากฎหมายไทยมีช่องว่างทางกฎหมายบางประการที่ส่งผลกระทบต่อแรงงานผู้รับงานไปทำที่บ้านที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 อย่างเพียงพอซึ่งจะเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. กรณีประเภทของงานที่ผู้จ้างงานห้ามจ้างผู้รับงานไปทำที่บ้านทำตามมาตรา 21 กล่าวคือผู้เขียนเห็นว่ามาตรการตามที่กำหนดในมาตราดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้วแต่ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการกำหนดประเภทหรือลักษณะงานตามมาตรา 21 (2) (3) (4) ไว้ในกฎกระทรวงเพื่อให้สามารถบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ กำหนดเพิ่มเติมในส่วนของมาตรา 23 ว่าให้เป็นหน้าที่ของนายจ้าง ในอันที่จะต้องจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ในเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน ในงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้รับงานไปทำที่บ้านก่อนการเริ่มงาน และกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้รับงานไปทำที่บ้านในอันที่จะต้องปฏิบัติตามที่หลักเกณฑ์และวิธีการตามผู้จ้างงานได้จัดอบรมหรือตามมาตรการในความปลอดภัยตามที่ผู้จ้างงานกำหนด

2. การเยียวยาผู้รับงานไปทำที่บ้านที่ประสบอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน ตามมาตรา 24 ผู้เขียนเห็นว่าสมควรให้ความคุ้มครองในส่วนของผู้รับงานไปทำที่บ้านที่ได้จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานด้วยตนเองเพิ่ม โดยแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 มาตรา 24 บรรทัดแรก โดยตัดคำว่า “เนื่องจากการใช้วัสดุ อุปกรณ์ หรือสิ่งอื่นที่ใช้ในการทำงานที่ผู้จ้างงานจัดหาหรือส่งมอบให้” ดังบทบัญญัติดังกล่าวต่อไปนี้ “ให้ผู้จ้างงานเป็นผู้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพและค่าทำศพในกรณีที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพลภาพหรือถึงแก่ความตายหรือเนื่องจากผู้จ้างงานไม่จัดให้มี

อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานหรือกรณีอุบัติเหตุเนื่องจากการทำงาน ณ สถานที่ทำงาน ทั้งนี้ การจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพและค่าทำศพให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง”

3. ควรนำมาตรการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 มาปรับใช้กับกรณีของผู้รับงานไปทำที่บ้านอย่างไรก็ตามเนื่องด้วยความต่างของลักษณะงานระหว่างผู้รับงานไปทำที่บ้านกับแรงงานตามสัญญาจ้างแรงงานผู้เขียนเห็นควรยกมาปรับใช้เฉพาะในบางกรณีเท่านั้นดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1 กำหนดเพิ่มเติมอำนาจของผู้จ้างงานให้สามารถจัดการ แก่กรณีผู้รับงานไปทำที่บ้านไม่ปฏิบัติตามมาตรการตามที่นายจ้างกำหนดโดยแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน พ.ศ. 2553 มาตรา 23 วรรคสอง ดังบทบัญญัติดังต่อไปนี้ “ผู้รับงานไปทำที่บ้านต้องใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานที่ผู้จ้างงานจัดให้ ในกรณีที่ลูกจ้างไม่สวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว ให้นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างหยุดการทำงานนั้นจนกว่าลูกจ้างจะสวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าวและเมื่องานที่รับมอบหมายสำเร็จแล้วให้ผู้รับงานไปทำที่บ้านต้องส่งคืนอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยที่เหลืออยู่แก่ผู้จ้างงาน” และกำหนดหน้าที่ของลูกจ้าง

3.2 นำมาตรา 21 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 มาปรับใช้กับกรณีของผู้รับงานไปทำที่บ้าน โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของลูกจ้างในการที่จะดูแลสภาพแวดล้อมในการทำงานตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อชีวิตร่างกาย จิตใจ และสุขอนามัยโดยคำนึงถึงสภาพของงาน ในประเภทของงานที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน บุคคลในบ้าน ผู้มาติดต่อ รวมทั้งชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมใกล้เคียง

บรรณานุกรม

- จำเนียร จวงตระกูล และคณะ. (2542). รายงานการศึกษาวิจัย: แนวทางด้านกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัชชา เมืองสง. (2556). การคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตนิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บัณฑิตย์ ธนชัยเศรษฐวุฒิ. (2550). เถลียวหลังแลหน้า กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้รับงานไปทำที่บ้าน. กรุงเทพฯ: บริษัท โพรโตไทป์ จำกัด.
- เรียงสอน สุวรรณ, ภารดี นานาศิลป์ และธานี แก้วธรรมานุกุล. (2559). ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน และภาวะ สุขภาพตามความเสี่ยงของคนงานโรงงานเซรามิกขนาดใหญ่. พยาบาลสาร. 43(4), 67-78.
- วรลักษณ์ ศรีไย. (2555). จี้ออกกฎกระทรวงคุ้มครอง2ล้านแรงงานรับงานไปทำที่บ้าน-สวัสดิการแย่มากแรงต่ำ มี พรบ.ปี53 แต่กฎกระทรวงไม่ยอมประกาศใช้. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม, 2564, จาก <https://www.tcijthai.com/news/2012/25/scoop/765>
- วิจิตรา (ฟูงลัดดา) วิเชียรชม. (2562). คำอธิบายกฎหมายแรงงาน. (พิมพ์ครั้งที่6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สรวิศ เริ่มสุกรี. (2552). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร กลัมพากร. (2545). บทบาทของพยาบาลต่อการดูแลสุขภาพของแรงงานนอกระบบ : กลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้าน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 10(3), 42-51.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). การสำรวจการรับงานมาทำที่บ้าน พ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม, 2564, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/>

สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงใหม่. (2561). คำชี้แจงกระทรวงแรงงาน เรื่อง พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม, 2564, จาก <http://chiangmai.labour.go.th/index.php/> (2564,).

แอนน์ จิระพงษ์สุวรรณ. (2556). สิ่งคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมในการทำงานและการสำรวจสถานประกอบการ. วารสาร พยาบาลสาธารณสุข. 27(3), 106-114.

deka.in.th. (2564). คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 511/2535. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม, 2564, จาก <https://deka.in.th/view-14689.html>.

การรับผิดชอบในความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินที่ตกมาอยู่ในความครอบครองเพราะมีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด :
ศึกษากรณีการโอนเงินเข้าบัญชีผู้กระทำความผิดโดยผิดพลาด

LIABILITY FOR AN OFFENSE OF EMBEZZLEMENT THAT FALLS INTO POSSESSION BECAUSE
OF A PERSON IS DELIVERED BY MISTAKE: A CASE STUDY OF THE TRANSFER MONEY TO THE
OFFENDER'S BANK ACCOUNT BY MISTAKE

นพดล ชูทอง¹ และ ไพบุณย์ ชูวัฒนกิจ²
Nopphadon Choothong¹ and Paiboon Chuwatthanakij²

¹หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440142@ssru.ac.th

²หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล paiboon.ch@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารโดยผิดพลาดโดยพนักงานธนาคาร ไม่ว่าจะด้วยความผิดพลาดนั้นจะเกิดขึ้นโดยประการใด ๆ ย่อมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ และเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้แล้ว ผู้รับไว้ก็หาไม่มีสิทธิตามกฎหมายในเงินดังกล่าว ซึ่งตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาได้บังคับทั้งตามทางแพ่ง และทางอาญาเพื่อเยียวยาแก่ผู้ที่ต้องเสียหายความผิดพลาดจากการโอน โดยในส่วนของทางอาญานั้น มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาว่า เป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด ตามมาตรา 352 วรรคสอง จากแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาดังกล่าว ศาลได้ตีความว่าการครอบครองทรัพย์สินได้อยู่ที่ผู้กระทำความผิดขณะที่มีการส่งมอบให้โดยสำคัญผิดหรือโอนให้โดยผิดพลาดแล้ว และเมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำอย่างใดต่อสิทธิในเงินตามบัญชีที่โอนมาผิดพลาด โดยการถอนเงินสดออกจากบัญชี ไม่ว่าจะเป็นการสั่งจ่ายเช็ค ถอนเงินสด หรือปิดบัญชี ล้วนเป็นการแสดงถึงการเบียดบังทรัพย์สินไปโดยทุจริต มีความผิดตามมาตรา 352 วรรคสอง แต่สภาพข้อเท็จจริง เห็นได้ว่าเมื่อมีการโอนเงินเข้าสู่บัญชีเงินฝากของผู้รับโอน ธนาคารหาได้โอนเงินมาอยู่ในความครอบครองของผู้รับโอน เป็นเพียงแต่แสดงความเป็นหนี้ระหว่างธนาคารกับผู้รับโอนเท่านั้น ส่วนเมื่อผู้รับโอนได้ถอนเงินจากธนาคาร ก็เป็นเพียงการถอนเงินที่ปรากฏตามสมุดคู่ฝากที่ตนไม่มีสิทธิเท่านั้น ก็เป็นเพียงหนี้ที่ผู้รับโอนจะต้องชดใช้ให้แก่ธนาคาร ไม่เป็นมูลความผิดทางอาญา

คำสำคัญ

ความผิดฐานยักยอก ยักยอกทรัพย์สินที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด โอนเงินเข้าบัญชีโดยผิดพลาด

ABSTRACT

The transfer of money to the bank account by the mistake of the bank employee. Whether the mistake was made for any reason, this is indeed something that can happen. When this happens, the transferee had no legal right to the said money. Which according to the judgment of the Supreme Court has enforced both civil and criminal to remedy those who have been damaged by the mistake of transfer. In the criminal part. There is a judgment of the Supreme Court that it is an offense of embezzlement that has been delivered by mistake under Section 352 paragraph 2. From the judgment of the Supreme Court aforesaid, the court interpreted that the possession of the property was on the offender while the delivery was wrongly delivered or transferred by mistake. And when the offender has done anything contrary to the right to the money received by the wrongly transferred account. By taking cash from the account. Whether it's check payments, withdrawing cash, or closing an account. This represented embezzlement, guilty under Section 352 paragraph 2. But the fact, it can be seen that when the money is transferred to the transferee's bank account. The bank does not transfer money to the possession of the transferee. It shows the debt between the bank and the transferee only. When the transferee withdraws money from the bank, it is just a withdrawal that appears in the passbook that they do not have the right only. It is just a debt that the transferee will have to pay to the bank. It is not the basis for a criminal offense.

Keywords

Receipt of property from wrong delivery, Embezzlement, Transfer money to the bank account by mistake

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการทำธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับธนาคารนั้นมีจำนวนมาก ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ธนาคารปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ระมัดระวังอาจทำให้เกิดการโอนที่ผิดพลาดได้ ไม่ว่าจะเป็นการใส่เลขบัญชีผิด ใส่จำนวนเงินผิด อันต้องใช้มาตรการทางกฎหมายในการบังคับเยียวยา ซึ่งมีทั้งกฎหมายแพ่ง และกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีอาญาต้องบังคับใช้อย่างรัดกุม เนื่องจากโทษทางอาญานั้นมีผลกระทบต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพและทรัพย์สิน ด้วยเหตุนี้ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องมีความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง การดำเนินคดีอาญาในลักษณะที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เห็นประจักษ์ซึ่งปรากฏตามคำพิพากษาศาลฎีกาในความผิดฐานยักยอกจากการส่งมอบโดยสำคัญผิด ตามมาตรา 352 วรรคสอง เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาของศาลฎีกายังมีข้อกังขา เนื่องจากการที่ได้โอนเงินโดยการส่งมอบโดยสำคัญผิด ธนาคารย่อมเป็นตัวกลางระหว่างผู้โอนกับผู้กระทำ ซึ่งเงินดังกล่าวย่อมเข้าสู่บัญชีของผู้กระทำ กล่าวคือ อยู่ในความครอบครองของธนาคารก่อน แล้วผู้กระทำจึงถอนเงินออกจากความครอบครองของธนาคาร จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าเงินที่ผู้กระทำได้รับมานั้น ได้รับกรรมสิทธิ์มาด้วยหรือไม่ สถานะของสมุดบัญชีเงินฝากระหว่างธนาคารกับผู้กระทำมีลักษณะเป็นอย่างไร และการครอบครองนั้นจะเกิดความสำคัญผิดในขณะที่ถอนเงินออกจากสมุดบัญชีธนาคารได้หรือไม่

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ปัญหาการโอนเงินผิดพลาดนั้นมักเกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการใส่เลขบัญชีผิด ใส่จำนวนเงินผิดแต่อย่างไรก็ดี การบังคับใช้กฎหมายของศาลยังคงขาดความชัดเจนว่าเป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์ที่ตกมาอยู่ในความครอบครองเพราะมีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิดหรือไม่ ส่งผลให้ผู้กระทำต้องรับโทษในทางอาญาในลักษณะแห่งพฤติการณ์นั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบความผิดฐานยักยอกทรัพย์ที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด
2. เพื่อศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาในความผิดฐานยักยอกทรัพย์ที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิดกรณีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารโดยผิดพลาด

การทบทวนวรรณกรรม

กฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่มีโทษอันกระทบต่อสิทธิในเนื้อตัว ร่างกาย เสรีภาพ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญนั้นกำหนดให้สามารถกระทำได้ตามกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายอาญาจึงจำต้องกระทำโดยเคร่งครัด หากกรณีใดที่กฎหมายมิได้บัญญัติไว้เป็นความผิดอาญา นั้นย่อมหมายถึงผู้กระทำย่อมไม่ต้องรับโทษในทางอาญา ดังที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย” ดังนั้น บทความฉบับนี้ จึงจะนำเสนอในเรื่ององค์ประกอบความผิดเป็นลำดับแรก หลังจากนั้นจะนำเสนอคำพิพากษาของศาลเพื่อให้เห็นการปรับใช้กฎหมายอันเป็นปัญหาในการศึกษานี้ และนำไปเปรียบเทียบกับความประสงค์ของกฎหมาย หรือ “คุณธรรมทางกฎหมาย” ในความผิดตามมาตรา 352 วรรคสอง เพื่อให้เห็นว่าศาลได้ใช้กฎหมายได้สอดคล้องกับความประสงค์แห่งกฎหมายมากน้อยเพียงใด เพื่อจะนำเข้าสู่บทวิเคราะห์แนวคำวินิจฉัยของศาล

1. องค์ประกอบความผิดฐานยักยอกทรัพย์ที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด ตามมาตรา 352 วรรคสอง

ตามโครงสร้างความรับผิดทางอาญา ในชั้นแรกนั้น บุคคลจะต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อกระทำความผิดองค์ประกอบความผิด ซึ่งแบ่งได้เป็น องค์ประกอบภายนอก และองค์ประกอบภายใน ดังนั้น จึงอธิบายองค์ประกอบความผิดฐานยักยอกทรัพย์ที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด ตามมาตรา 352 วรรคสอง ดังนี้

1.1 ความผิดองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ “ถ้าทรัพย์นั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด”

(1) ผู้กระทำความผิด ได้แก่ มนุษย์ผู้ใดก็ได้ แม้ตัวบทตามมาตรา 352 จะใช้คำว่า “ผู้ใดครอบครอง” ก็มีได้หมายความว่า การครอบครองเป็นคุณลสมบัติเฉพาะตัวของผู้กระทำ (จิตติ ดิงศภัทย์, 2553: 939) ดังนั้น บุคคลภายนอกที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ซึ่งครอบครองทรัพย์ของผู้อื่น ย่อมมีความผิดฐานยักยอกทรัพย์ตามมาตรา 352 วรรคสองได้

(2) การกระทำที่เป็นความผิด คือ “ครอบครองทรัพย์ที่ตกมาอยู่ในความครอบครอง เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดด้วยประการใด และเบียดบังเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม” กล่าว คือ ทรัพย์ที่ถูกเบียดบังต้องอยู่ในการครอบครองของผู้กระทำความผิดโดยมีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด และผู้กระทำความผิดรับทรัพย์นั้นไว้ มิใช่ผู้กระทำความผิดเข้าครอบครองทรัพย์นั้นเองโดยพลการ (จิตติ ดิงศภัทย์, 2553: 976) การส่งมอบให้โดยสำคัญผิดนี้ จะเกิดจากการสำคัญผิดในตัวบุคคลผู้รับทรัพย์หรือสำคัญผิดในตัวทรัพย์ที่ส่งมอบก็ได้ แต่ต้องมีใช้ “สำคัญ

ผิดในมูลเหตุ” (จิตติ ติงศภัทย์, 2553: 978) สำหรับกรณีศึกษานี้เป็นประเด็นเกี่ยวกับการส่งมอบให้โดยสำคัญผิดในตัวบุคคลผู้รับทรัพย์อันเกิดจากการใช้เลขที่บัญชีธนาคารที่ผิดพลาด

การครอบครอง คือ ต้องมีการยึดถือและในขณะเดียวกัน ก็มีเจตนายึดถือเพื่อตน ในส่วนของการยึดถือ นั้น บุคคลอาจได้มาซึ่งสิทธิครอบครองโดยมีผู้ยึดถือไว้แทน “การยึดถือ” มิได้หมายความว่ายึดถืออยู่ในมือ แต่หมายความว่าเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่พอจะใช้อำนาจและมีลักษณะหวงกันมิให้บุคคลอื่นมารบกวนได้ตามพฤติการณ์และสภาพของทรัพย์สิน (เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2551: 448- 449) ซึ่งบุคคลทั่วไปเคารพต่ออำนาจของผู้ยึดถือครอบครองนั้น (เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2551: 459) สำหรับประเด็นในการศึกษานี้ มีปัญหาว่า เมื่อมีการโอนเงินเข้าสู่บัญชีธนาคารแล้ว เงินนั้นได้เข้าสู่การครอบครองของผู้กระทำในลักษณะใด เพราะการครอบครองนี้ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของความผิดฐานยกยอก

การกระทำที่เป็นความผิดอีกอย่างหนึ่ง คือ เบียดบังทรัพย์ หมายถึงการที่ผู้กระทำแสดงออกมาว่าไม่เคารพต่อกรรมสิทธิ์ของเจ้าของและแสดงตนเป็นเจ้าของแทน เช่น (หยุด แสงอุทัย, 2553: 353) การขายหรือเสนอขายให้แก่ผู้อื่นโดยเจ้าของไม่อนุญาต การจำหน่ายทรัพย์นั้นออกไป การซ่อนเร้นเพื่อให้ยากแก่การค้นหา การเอาทรัพย์นั้นไปใช้อย่างเจ้าของ และการปฏิเสธกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดิม เป็นต้น ปัญหาของการเบียดบัง คือ ผู้กระทำได้ทำการเบียดบังเมื่อใด เพราะความผิดฐานนี้ ผู้กระทำได้ครอบครองทรัพย์นั้นอยู่ก่อนแล้ว ไม่ต้องมีการตั้งการครอบครองขึ้นใหม่ดังเช่นความผิดฐานลักทรัพย์ หากผู้กระทำได้กระทำการอย่างใดอย่างชัดเจน เช่น กล่าวอ้างความเป็นเจ้าของทรัพย์ หรือนำทรัพย์นั้นไปจำหน่ายอย่างเจ้าของ ย่อมเห็นชัดเจนว่าผู้กระทำได้ลงมือกระทำความผิดนั้นแล้ว ปัญหานี้ ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์ เห็นว่าถ้าพิสูจน์ได้ว่าครอบครองทรัพย์โดยมีเจตนาทุจริตก็เป็นหลักฐานว่ามีการเบียดบังด้วย (จิตติ ติงศภัทย์, 2553: 955) สภาพการกระทำที่เป็นความผิดฐานยกยอกจึงไม่อาจมีการพยายามกระทำความผิดได้ หากพิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำโดยทุจริตเมื่อใด การกระทำที่พิสูจน์ได้นั้นย่อมเป็นความผิดสำเร็จเสมอไป (จิตติ ติงศภัทย์, 2553: 955)

(3) กรรมของการกระทำ คือ “ทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย” กรณีมีปัญหาว่า กรรมของการกระทำในที่นี้เป็นได้เฉพาะสังหาริมทรัพย์เท่านั้นหรือไม่สังหาริมทรัพย์ นักวิชาการเห็นว่า “อสังหาริมทรัพย์” ก็ถูกยกยอกได้ (จิตติ ติงศภัทย์, 2553: 933 และสัญญาชัย สัจจวานิช, 2525: 320) และตามแนวคำพิพากษาที่วินิจฉัยไปในทำนองเดียวกัน แต่ในตำราบางเล่ม เห็นว่า “ทรัพย์” ในที่นี้มีความหมายเช่นเดียวกับความผิดฐานลักทรัพย์ กล่าวคือ ต้องเป็นทรัพย์ที่มีรูปร่างและเคลื่อนที่ได้ จึงไม่รวมถึงอสังหาริมทรัพย์ (คณิต ณ นคร, 2559: 370 และ 371 และสุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2559: 50) เมื่อพิจารณาจากความเห็นทั้งสองทางแล้ว แม้จะมีความแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ “ต้องเป็นสิ่งที่ครอบครองได้” ซึ่งตามแนวคำพิพากษาใช้คำว่า “จะต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่างหรือจับต้องสัมผัสได้” (พิพากษาศาลฎีกาที่ 13089 - 13090/2558) จะต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่างหรือจับต้องสัมผัสได้ ดังนั้นสิทธิต่าง ๆ แม้จะเป็นทรัพย์สิน และกฎหมายจะให้ถือเป็นสังหาริมทรัพย์ก็ตาม ก็ไม่อาจเป็นกรรมของการกระทำได้ ในกรณีปัญหาตามที่ศึกษานี้ จึงมีประเด็นที่น่าพิจารณา คือ เมื่อมีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้กระทำความผิดแล้ว จะถือว่าเงินได้เข้ามาสู่การครอบครองของผู้กระทำในลักษณะอาการอย่างไร เพราะผู้กระทำเพียงยึดถือบัญชีของธนาคารเท่านั้น หากต้องการถอนเงินจำนวนดังกล่าว ยังต้องกระทำการอื่นต่อไป

1.2 องค์ประกอบภายใน ได้แก่ “กระทำโดยเจตนา” และมี “มูลเหตุชักจูงใจ”

(1) กระทำโดยเจตนา คือ (ก) ผู้กระทำรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิด กล่าวคือ รู้ว่าทรัพย์ที่ตนครอบครองอยู่เป็นทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยที่ผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด และการกระทำของตนเป็นการเบียดบังทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สาม และ (ข) ในขณะเดียวกันผู้กระทำก็ประสงค์ต่อผลของการกระทำนั้น กล่าวคือ กระทำไปโดยประสงค์ต่อผลในการเบียดบังนั้น

(2) มูลเหตุชักจูงใจ ได้แก่ โดยทุจริต คือ กระทำไปเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

2. การครอบครอง

การครอบครองในความผิดฐานยักยอกนั้น หมายถึงการมีอำนาจเหนือทรัพย์สินตามความเป็นจริงซึ่งต้องพิจารณาตามความเห็นทั่วไปในชีวิตประจำวัน มิใช่การครอบครองในทางแพ่ง (คดีต ณ นคร, 2559: 371) จากลักษณะของการมีอำนาจเหนือทรัพย์สินตามความเป็นจริงนี้เองที่ทรัพย์สินที่จะยักยอกได้จะต้องเป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้หรือเป็นสังหาริมทรัพย์จึงไม่อาจรวมถึงอสังหาริมทรัพย์ (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2559: 50) การครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นนี้ จะต้องได้มาอย่างแท้จริงไม่ใช่เพียงแค่ชั่วคราว การครอบครองจะต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงแล้วดูต่อไปว่าใครครอบครอง (ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ และธรรมากร บัญญัติ, 2564: 384) ส่วนเงินฝากในธนาคาร ผู้ฝากมีเพียงสิทธิเรียกร้องให้ธนาคารเท่านั้น ไม่ใช่วัตถุที่เคลื่อนที่ได้หรือเป็นสังหาริมทรัพย์ (คดีต ณ นคร, 2559: 370) อันจะทำให้เกิดการครอบครองในทางความเป็นจริง แม้มีสมุดบัญชีเงินฝากต่อกัน ก็ได้แสดงให้เห็นว่าเงินนั้นได้ออนมาอยู่ในความครอบครองของเจ้าของบัญชีแล้ว

3. แนวความคิดในความผิดฐานยักยอกในต่างประเทศ

จิรวุฒน์ จงสงวนดี (2543: 97) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของความผิดฐานยักยอกของไทย พบว่าแนวความคิดในการคุ้มครองเรื่องความผิดฐานยักยอกในแต่ละประเทศแตกต่างกันออกไป ในประเทศอังกฤษซึ่งใช้กฎหมายคอมมอนลอว์ ได้บัญญัติกฎหมายให้ความคุ้มครองความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยรวมความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมดมาไว้เป็นความผิดฐานเดียว ซึ่งมาจากแนวความคิดที่ว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมดการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น ลักทรัพย์ ยักยอก ฉ้อโกงนั้นมีฐานความผิดมาจากความผิดเดียวกัน โดยเป็นการมุ่งได้ทรัพย์สินของผู้อื่น จึงได้รวบรวมความผิดต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายเข้าไว้ด้วยกัน โดยกำหนดคำจำกัดความของการกระทำความผิดฐานนี้ให้กว้าง ส่วนในประเทศฝรั่งเศสนั้น มองว่าเรื่องนี้แยกออกจากความผิดฐานลักทรัพย์โดยทั่วไปโดยเห็นว่าเป็นเรื่องการไว้วางใจของบุคคล เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ความไว้นั้นเชื่อใจของบุคคล โดยเห็นว่าบุคคลที่ได้รับมอบหมายควรจะต้องซื่อสัตย์ต่อการมอบหมายนั้น เมื่อเขาได้บังอาจกระทำผิดต่อความไว้วางใจที่ได้รับจึงสมควรถูกลงโทษ ส่วนประเทศญี่ปุ่นมองว่า ความผิดฐานยักยอกเป็นเรื่องให้ความคุ้มครองต่อกรรมสิทธิ์เท่านั้น (แม้ว่าความไว้วางใจจะซ่อนอยู่ภายในก็ตาม) จึงได้เกิดความผิดฐานยักยอกขึ้นให้คุ้มครองในกรณีที่มีการเบียดบังเอาทรัพย์สินของผู้อื่นที่อยู่ในความครอบครองของตน ให้เป็นความผิดฐานยักยอก โดยไม่บัญญัติในเรื่องที่กระทำต่อความไว้วางใจให้เป็นความผิดฐานยักยอกไว้เหมือนของประเทศฝรั่งเศส

4. แนวคำพิพากษาศาลฎีกาของศาลไทย

จากการศึกษาองค์ประกอบความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิดจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติกฎหมายมีเจตนารมณ์มุ่งคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน จากการที่ผู้กระทำได้เบียดบังทรัพย์สินในการครอบครอง ฉะนั้นเห็นได้ว่า จะต้องมีการครอบครองทรัพย์สินอยู่ก่อนการเบียดบังอันเป็นความผิด หากผู้กระทำไม่ได้ครอบครองทรัพย์สินนั้นก่อนโดยชอบยอมมิใช่การกระทำความผิดฐานยักยอก ซึ่งอาจเป็นการกระทำความผิดในฐานความผิดอื่น ในความผิดฐานยักยอก กรณีได้ส่งมอบทรัพย์สินโดยสำคัญผิดการพิจารณาของศาลตามคำพิพากษาศาลฎีกาปรากฏดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2135/2539 วินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของธนาคารได้นำเงินฝากจำนวน 60,000 บาทของลูกค้ายรายอื่นเข้าบัญชีของจำเลยโดยผิดพลาด ปรากฏว่าจำเลยประกอบกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าซึ่งเป็นกิจการเล็ก ๆ มีเงินทุนหมุนเวียนเข้าออกบัญชีจำนวนเล็กน้อย สามารถตรวจสอบและรู้ถึงการนำเงินเข้าออกบัญชีได้โดยง่าย

จึงฟังได้ว่าจำเลยรู้ว่ามีเงินนำเงินของผู้อื่นเข้าบัญชีของจำเลยโดยผิดพลาด การที่จำเลยออกเช็คสั่งจ่ายเงินดังกล่าวออกไปจากบัญชีของจำเลยเป็นการเปิดบังเอาเงินนั้นไปโดยทุจริต จึงเป็นความผิดฐานยกยอกตามมาตรา 352 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4442/2540 วินิจฉัยว่า พนักงานของธนาคารโจทก์ร่วมรับฝากเงินจากบริษัท ท.จำนวน 2,132,770 บาท เพื่อโอนเข้าบัญชีออมทรัพย์ของบริษัท ท. แต่พนักงานของโจทก์ร่วมป้อนข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ผิดพลาดไปเป็นเลขที่บัญชีออมทรัพย์ของจำเลยที่ธนาคารโจทก์ร่วม สำนักงานใหญ่ ต่อมาเมื่อจำเลยนำเงินฝากเข้าบัญชีในวันดังกล่าวจึงทราบว่าไม่มีเงินเข้าบัญชีของจำเลยโดยการผิดพลาด จากนั้นจำเลยได้ถอนเงินจำนวนดังกล่าวในบัญชีของจำเลยไปจากธนาคารของโจทก์ร่วม สำนักงานใหญ่ โดยการปิดบัญชี การที่จำเลยได้ถอนเงินที่เข้าบัญชีผิดพลาดนั้นออกไปตั้งแต่ในขณะที่โจทก์ร่วมเองก็ยังไม่ทราบว่าเงินจำนวนนั้นไม่ใช่เป็นเงินของจำเลยก็ตาม แม้จำเลยเป็นฝ่ายทราบเพียงฝ่ายเดียวโจทก์ยังไม่ทราบว่าเงินจำนวน 2,123,770 บาท นั้นเข้าบัญชีของจำเลยผิดพลาดก็ตาม แต่เมื่อจำเลยมีเจตนาทุจริตถอนเงินดังกล่าวไป และโจทก์ร่วมได้มอบเงินให้แก่จำเลยไปแล้วเช่นนี้ กรณีถือได้ว่าเงินจำนวน 2,132,770 บาทนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของจำเลยเพราะโจทก์ร่วมได้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 352 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8552/2552 วินิจฉัยว่า สาเหตุที่จำเลยทั้งสองสามารถใช้บัตรเอทีเอ็มดังกล่าวเบิกถอนเงินออกไปได้นั้น เป็นเพราะมีเงินตามจำนวนที่จำเลยทั้งสองร่วมเบิกถอนโอนเข้าบัญชีของจำเลยทั้งสองโดยการผิดพลาด เงินที่จำเลยถอนไปจึงเป็นเงินที่ตกมาอยู่ในความครอบครองของจำเลยเพราะโจทก์ร่วมมอบให้โดยสำคัญผิด จำเลยมีความผิดตามมาตรา 352 วรรคสอง ไม่ใช่ลักทรัพย์

ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 3 ฉบับ มีข้อเท็จจริงตรงกัน คือ มีการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของผู้กระทำความผิดพลาดไป ซึ่งล้วนแต่เป็นการกระทำของตัวธนาคารเอง ซึ่งข้อเท็จจริงนี้ ศาลเห็นว่าได้มีการส่งมอบทรัพย์ให้แก่จำเลยโดยสำคัญผิด ส่วนข้อเท็จจริงในการกระทำที่เป็นความผิดต่อไป ที่ศาลเห็นว่าเป็นการเปิดบังทรัพย์นั้นโดยทุจริต มีความแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2135/2539 มีข้อเท็จจริงว่า เมื่อจำเลยรู้ว่ามีเงินนำเงินของผู้อื่นเข้าบัญชีของจำเลยโดยผิดพลาด จำเลยออกเช็คสั่งจ่ายเงินดังกล่าวออกไปจากบัญชีของจำเลยไปโดยทุจริต คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4442/2540 มีข้อเท็จจริงว่า เมื่อจำเลยนำเงินฝากเข้าบัญชี ก็ทราบว่าไม่มีเงินเข้าบัญชีของจำเลยโดยการผิดพลาด จากนั้นจำเลยได้ถอนเงินจำนวนดังกล่าวในบัญชีของจำเลยไปจากธนาคารของโจทก์ร่วม โดยการปิดบัญชี และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8552/2552 มีข้อเท็จจริงว่า เมื่อจำเลยทราบว่าไม่มีเงินตามจำนวนที่จำเลยทั้งสองร่วมเบิกถอนโอนเข้าบัญชีของจำเลยทั้งสองโดยการผิดพลาด จำเลยจึงได้ถอนเงินออกจากบัญชี ซึ่งหากพิจารณาจากตัวบทตามมาตรา 352 แล้ว การกระทำจะเป็นความผิดได้ จำเลยต้องครอบครองทรัพย์ที่เปิดบังนั้นไว้ก่อนแล้วจึงเปิดบังทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือผู้อื่นโดยทุจริต แต่ข้อเท็จจริงจากคำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 3 ฉบับ จะพบว่าสิ่งที่จำเลยครอบครองไว้ก่อนกระทำการใด ๆ อันเป็นการแสดงถึงการเปิดบัง คือ สมุดคู่ฝากของธนาคารหรือบัญชีเงินฝากธนาคาร

5. แนวความคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในความผิดฐานยกยอก

ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในแต่ละฐานความผิดนั้น มิได้ถูกกำหนดขึ้น ตามอำเภอใจของผู้ร่าง แต่เกิดสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์ นำไปสู่สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง เรียกว่า “คุณธรรมทางกฎหมาย” (คณิต ณ นคร, 2551: 130) ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่าหากมีการล่วงละเมิดแล้ว ผู้กระทำสมควรเป็นผู้ต้องรับผิดชอบทางอาญา จึงได้บัญญัติไว้เป็นความผิดการบัญญัติความผิด สำหรับสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองนั้น ย่อมมีเป้าหมายที่แตกต่างกันไป เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานยกยอก และความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ มีวัตถุประสงค์ ในการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ การศึกษาถึงคุณธรรมทางกฎหมาย จะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจความผิดฐานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้ดียิ่งขึ้น และยังสามารถนำไปใช้ตีความเพื่อพิจารณาความผิดได้อย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

สำหรับประมวลกฎหมายอาญา ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ในลักษณะ 12 ตั้งแต่มาตรา 334 – มาตรา 366 แยกเป็น 8 หมวดความผิดด้วยกัน แต่ในความผิดต่าง ๆ นั้น ย่อมมีคุณธรรมทางกฎหมายหรือสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองแตกต่างกันออกไป ดังนี้

1. ความผิดที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ ได้แก่ (1) ความผิดฐานลักทรัพย์ และความผิดที่มีความผิดฐานลักทรัพย์เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานชิงทรัพย์ และความผิดฐานปล้นทรัพย์ (2) ความผิดฐานยักยอก (3) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์

2. ความผิดฐานที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองทรัพย์สิน ได้แก่ (1) ความผิดฐานฉ้อโกง (2) ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ (3) ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ (4) ความผิดฐานริดเอาทรัพย์ และ (5) ความผิดฐานรับของโจร

3. ความผิดเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ เป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในอสังหาริมทรัพย์

สำหรับความผิดที่คุ้มครองกรรมสิทธิ์ จะต้องมีการกระทำความผิดกับวัตถุและส่งผลกระทบต่ออำนาจแห่งกรรมสิทธิ์ของเจ้าของ แต่หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับความผูกพันทางหนี้ที่ต้องชำระแก่กันเช่น การฝากเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการฝากทรัพย์ทั่วไป คือ ผู้รับฝากสามารถนำเงินที่รับฝากออกใช้ได้ เพียงแต่ต้องใช้เงินคืนแก่ผู้ฝากให้ครบ (ไพฑูริศ เอกจริยกร, 2556: 258) หรือหากเป็นสัญญาบัญชีเดินสะพัดซึ่งมาตรา 856 บัญญัติว่า “อันว่าสัญญาบัญชีเดินสะพัดนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนตกลงกันว่าสืบแต่นั้นไปหรือในชั่วเวลากำหนดอันใดอันหนึ่ง ให้ตัดตอนบัญชีนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนอันเกิดขึ้นแต่กิจการในระหว่างเขาทั้งสองนั้นหักกลบลบกัน...” เท่ากับว่า หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหนี้ เพราะถอนเงินไปเกินจำนวนที่มีได้ ก็เพียงแต่ชำระหนี้ให้แก่กันเท่านั้น มิได้ทำให้เกิดเป็นความผิดอาญา

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ระเบียบการศึกษา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ โครงการวิจัยทางกฎหมาย ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและความเห็นที่เกี่ยวข้อง ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual framework)

2. ขั้นตอนการศึกษา

ผู้เขียนได้กำหนดประเด็นปัญหาเรื่องความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลซึ่งได้ครอบครองทรัพย์สินซึ่งมีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิดโดยมีรายละเอียด ขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานยักยอก ตัวอย่างเช่น กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับหนี้ การฝากทรัพย์ เป็นต้น ตลอดจนการให้กรอบแนวทางในการดำเนินการ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะเป็นการเสนอแนะแนวทางในการจัดการแก้ปัญหาโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ หนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพิจารณาในการกำหนดแนวทางความรับผิดทางกฎหมายของบุคคลที่ถอนเงินที่ได้จากบัญชีธนาคารที่มีการโอนเงินให้โดยผิดพลาด

ผลการวิจัย

ความผิดฐานยักยอกทรัพย์สินที่มีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด ตามมาตรา 352 วรรคสองนั้น ผู้กระทำความผิดต้องครอบครองทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดเสียก่อน แต่เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว ศาลฎีกาถือว่าเป็นการโอนเงินให้โดยผิดพลาดไปนั้น เป็นการที่ธนาคารส่งมอบการครอบครองให้โดยสำคัญผิดแก่ผู้รับโอน เมื่อผู้รับโอนถอนเงินนั้นออกมาโดยรู้ว่ามีเงินโอนเข้าบัญชีธนาคารให้โดยผิดพลาด ถือเป็นความผิดตามมาตรา 352 วรรคสอง โดยมีได้พิจารณาว่าเป็นเรื่องความรับผิดชอบทางหนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาหลักกฎหมายอาญาแล้ว ปัญหาที่สำคัญคือ บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาต่อเมื่อการกระทำนั้นมิใช่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด ซึ่งมาตรา 352 วรรคสอง ได้กำหนดถึงองค์ประกอบความผิดที่สำคัญ คือ ผู้กระทำความผิดครอบครองทรัพย์สินโดยมีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญ จากกรณีศึกษานี้ มีปัญหาว่า การครอบครองเงินที่มีการโอนให้โดยผิดพลาดนั้น อยู่ในครอบครองของผู้ใด จากการศึกษาผู้เขียนจึงอภิปรายผลจากการศึกษา ดังนี้

1. เมื่อธนาคารลงจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากแล้ว เงินที่ธนาคารรับไว้เป็นของผู้ใด และผู้ใดครอบครอง

เมื่อผู้ฝากนำเงินมาฝากกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่มีอาชีพรับฝากเงินย่อมมีความชำนาญในการประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับเงินเป็นธรรมดา การฝากเงินและการถอนเงินของผู้ฝากกับธนาคาร เป็นสัญญาฝากทรัพย์สินที่เงินฝากต้องตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารโดยพลัน ซึ่งผู้ฝากก็มีสิทธิที่จะเบิกถอนเงินได้ ธนาคารเพียงแต่มีหน้าที่ส่งคืนเงินให้ครบตามจำนวนเท่านั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 672 ดังคำวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 752-753/2523 เจ้าของบัญชีผู้ฝากเงินจึงอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ธนาคารผู้รับฝากเงินและมีสิทธิถอนเงินจากธนาคารได้ด้วยวิธีการและระเบียบที่ธนาคารกำหนด การลงบัญชีโดยธนาคารจึงเป็นการแสดงรายการหนี้ต่อกัน มิใช่การโอนกรรมสิทธิ์หรือการครอบครองในเงินนั้นให้แก่เจ้าของบัญชี ดังคำวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1063/2540 ซึ่งวินิจฉัยว่า สมุดเงินฝากเป็นเพียงเอกสารหลักฐานแสดงถึงการรับฝากและถอนเงินที่ผู้ฝากให้ผู้ฝากยึดถือไว้เพื่อความสะดวกในการฝากและถอนเงินในบัญชีฝากประจำของผู้ฝาก และแสดงถึงการเป็นลูกหนี้หรือเจ้าหนีระหว่างผู้ฝากกับธนาคารผู้รับฝากเท่านั้น การนำสมุดเงินฝากประจำดังกล่าวมอบให้ไว้แก่จำเลย จึงมิใช่การนำเงินฝากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747 ที่ผู้จำเลยจะต้องส่งมอบสังหาริมทรัพย์สิ่งหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจำนำเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ ดังนั้น การครอบครองทรัพย์สินย่อมตกอยู่ในความครอบครองของธนาคารที่ใช้ของลูกค้านิติบุคคล สมุดบัญชีเงินฝากเป็นเอกสารที่ธนาคารออกให้แก่ผู้ฝาก ซึ่งเป็นเพียงการแสดงรายการรับฝากและการถอนเงินใช้เป็นหลักฐานตามสัญญาฝากทรัพย์สิน เพื่อแสดงหนี้ระหว่างธนาคารกับผู้ฝากเท่านั้น

2. เมื่อมีการลงบัญชีธนาคารหรือโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารโดยผิดพลาดไป การครอบครองอยู่ที่ผู้ใด

เมื่อมีการลงบัญชีธนาคารหรือโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารโดยผิดพลาดไป จะเห็นได้ว่า เงินยังอยู่ในความครอบครองของธนาคาร เนื่องจากสิ่งที่ลูกค้านิติบุคคลครอบครองอยู่นั้น เป็นเพียงสมุดคูปองฝากธนาคารที่แสดงถึงความเป็นหนี้ต่อกัน และการลงบัญชีผิดพลาดหรือปลั้งผลลงจึงมิได้ก่อให้เกิดหนี้ต่อกัน ธนาคารสามารถแก้ไขระบบบัญชีให้ถูกต้องได้ ตัวเงินแท้จริงยังคงอยู่ที่ธนาคาร มิได้มีการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าของบัญชี ผู้เขียนจึงเห็นว่า การลงบัญชีผิดมิใช่การส่งมอบทรัพย์สินตามนัยมาตรา 352 วรรคสองนี้ และแม้ต่อมาภายหลัง เจ้าของบัญชีมาถอนเงินที่มีการลงบัญชีผิดและมีการส่งมอบเงินต่อกัน แต่เวลานั้น ก็ไม่น่าจะเป็นการส่งมอบให้โดยสำคัญผิด เพราะธนาคารได้ให้เงินถูกจำนวนที่ระบุไว้ในคำขอ จึงไม่น่าจะเป็นความผิดทางอาญา ธนาคารซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในเงินจำนวนดังกล่าวสามารถแก้ไขได้โดยใช้สิทธิทางแพ่ง

3. เมื่อผู้กระทำถอนเงินจากบัญชีธนาคารอันเกิดจากการโอนเงินผิดพลาดไป การครอบครองอยู่ที่ผู้กระทำแล้วหรือไม่

เมื่อผู้กระทำได้กระทำการอย่างใดอันเป็นการนำเงินนั้นที่มีการลงบัญชีธนาคารหรือโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารโดยผิดพลาดไป ย่อมเห็นได้ชัดว่าการครอบครองอยู่ที่ผู้กระทำผิด แต่เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงไม่ว่าจะเป็นถอนเงินจากธนาคารด้วยบัตรถอนเงินสด โดยการปิดบัญชี หรือการส่งจ่ายเช็คจากบัญชีดังกล่าว แม้จะเป็นบัญชีที่มีการลงบัญชีธนาคารหรือโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารโดยผิดพลาดไปก็ตาม แต่ในขั้นนี้ ธนาคารหาได้ส่งมอบเงินให้แก่ผู้กระทำโดยสำคัญผิดใด ๆ อีก หากแต่เป็นการส่งมอบให้แก่ผู้กระทำตรงตามบุคคลที่ขอถอนเงินนั้นออกไป แต่เกิดจากการสำคัญผิดในมูลเหตุว่า บัญชีของผู้กระทำนั้น เป็นบัญชีที่ผู้กระทำเป็นเจ้าของธนาคารตามจำนวนเงินดังกล่าวอย่างแท้จริง ในขั้นนี้ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า เป็นเงินดังกล่าวมาสู่การครอบครองของผู้กระทำผิดโดยมีผู้ส่งมอบให้โดยสำคัญผิด

นอกจากนี้ องค์ประกอบในความผิดฐานนี้ ยังต้องมีการเบียดบังทรัพย์ที่อยู่ในความครอบครองนั้นอีกด้วย เมื่อการถอนเงินจากธนาคารโดยอาศัยบัญชีธนาคารที่มีการโอนโดยผิดพลาดไปนั้น เป็นเพียงการเข้าครอบครองทรัพย์เท่านั้น จะถือว่าการถอนเงินดังกล่าวเป็นการเบียดบังทรัพย์ในคราวเดียวกันยังไม่น่าจะเข้าตามองค์ประกอบความผิด แต่จะต้องมีการกระทำการอย่างใดต่อไปด้วย

4. การแก้ไขปัญหาในทางแพ่ง

ความสำคัญผิดในการโอนเงินเกิดจากการแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสาระสำคัญแห่งนิติกรรม ทั้งในกรณีที่ใช้เลขบัญชีผิด หรือใส่จำนวนเงินผิดเป็นผลให้การแสดงเจตนาที่แสดงออกมาไม่บริบูรณ์เสื่อมเสียไปทั้งสิ้น ซึ่งผลในทางกฎหมายย่อมทำให้นิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆะเสียเปล่าไป ไม่สามารถบังคับใช้ในทางกฎหมายได้ แต่การที่ตกลงไปแล้วนั้นกฎหมายยังกำหนดหน้าที่ให้ต้องคืนทรัพย์ด้วยการที่ได้รับทรัพย์มาโดยปราศจากมูลจะอ้างกฎหมายและเป็นทางให้บุคคลอื่นต้องเสียเปรียบในฐานะลาภมิควรได้ การครอบครองที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ จึงไม่ได้ทำร้ายกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ เป็นแต่เพียงการใช้สิทธิตามสัญญาในทางแพ่ง แม้สิทธิในเงินดังกล่าวผู้กระทำจะได้มาโดยมีเจตนาทุจริต ก็ไม่ได้เกิดจากการแย่งการครอบครอง หรือเบียดบังทรัพย์ของผู้อื่นมาไว้เป็นของตน หากศาลจะพิจารณาว่าเป็นความผิดในทางอาญาย่อมส่งผลร้ายต่อผู้กระทำ เนื่องจากการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาต้องตีความอย่างเคร่งครัด เมื่อพฤติการณ์แห่งการกระทำไม่เข้าลักษณะขององค์ประกอบความผิดจะพิจารณาให้ผู้กระทำต้องรับโทษในทางอาญา ย่อมขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย และขัดต่อหลักกฎหมาย “Nulla poena sine lege” ซึ่งเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติเป็นหลักสากลว่า หากจะลงโทษผู้กระทำการใดอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายมิได้ แม้การกระทำดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายตราไว้เป็นความผิดในทางอาญา แต่ในทางแพ่งกฎหมายสามารถบังคับนำจำนวนเงินดังกล่าวกลับมาสู่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงได้ มิใช่ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำเพียงเพราะจะใช้กฎหมายลงโทษผู้กระทำ ซึ่งควรคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรักษาศีลธรรมอันดีสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การเบียดบังเงินจากการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารโดยผิดพลาดนั้น การครอบครองยังอยู่กับธนาคาร และเมื่อผู้กระทำถอนเงินจากธนาคาร ผู้กระทำย่อมเข้าครอบครองเงินนั้น แต่ในขั้นนี้ ธนาคารได้โอนเงินให้แก่ผู้กระทำถูกต้องตามคำขอ การเข้าครอบครองเงินนั้น จึงมิได้ใช้การเข้าสู่การครอบครองโดยสำคัญผิดอันเป็นการกระทำตามองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 352 วรรคสอง เป็นเพียงการก่อหนี้ให้ผู้กระทำต้องชดใช้คืนให้แก่ธนาคารอันเป็นหนี้ทางแพ่ง หากใช้การกระทำความผิดในทางอาญา ผู้เขียนเห็นว่า กรณีเช่นนี้ ควรนำกฎหมายแพ่งโดยนำบทบัญญัติลาภมิควรได้มาใช้บังคับ เนื่องจากผู้กระทำได้รับเงินโดยปราศจากมูลจะอ้างกฎหมายได้ กฎหมายจึงกำหนดหน้าที่ให้คืนเงินนั้นแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริง เมื่อผู้กระทำมีเจตนาทุจริตไม่คืนเงินตามจำนวน

ยอมดำเนินคดีในทางแพ่งกับผู้กระทำเพื่อเรียกเงินคืนได้ แต่หากฝ่ายนิติบัญญัติประสงค์จะดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ถอนเงินจากการโอนเงินโดยผิดพลาดไปโดยทุจริต ควรจะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายใหม่ในส่วนนี้ เพื่อให้หลักกฎหมายสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ปรากฏ แต่ผู้เขียนเห็นว่าเจตนาทุจริตในทางแพ่งซึ่งมีกันตามปกติแม้ได้มาโดยมิชอบ และด้วยเหตุที่ปรากฏแห่งความทุจริตนั้นผู้กระทำมิได้เป็นผู้แย่งการครอบครอง หรือทำลายกรรมสิทธิ์ในตัวทรัพย์สินแต่อย่างใด การกำหนดให้การกระทำเช่นนี้เป็นความผิดในทางอาญา ก็ยังถือเป็นเรื่องที่ไม่สมควร

บรรณานุกรม

- คณิต ณ นคร. (2551). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- _____. (2559). **กฎหมายอาญาภาคความผิด**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- จิตติ ดิงศภัทย์. (2553). **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตสภา.
- จิรวัดน์ จงสงวนดี. (2543). **ความผิดฐานยักยอก : ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการคุ้มครองระหว่างกฎหมายลักษณะอาญา รศ.127 กับประมวลกฎหมายอาญา**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ และ รณกรณ์ บุญมี. (2564). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ**. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ไพฑูริศ เอกจริยกร. (2556). **คำอธิบาย ยืม ผากทรัพย์**. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สัจชัย สัจจวานิช. (2525). **คำอธิบายกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งนิติบัณฑิตยสภา.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2559). **คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญา**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว.(2551). **อธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายลักษณะทรัพย์**. กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.
- หยุด แสงอุทัย. (2553). **กฎหมายอาญา ภาค 2-3**. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย: ศึกษากรณีความผิดลหุโทษ

LEGAL ISSUES REGARDING SAFETY METHODS: STUDY THE CASE OF PETTY OFFENCE

จิรัชยา ภูซงค์¹ ศิริยาภรณ์ โคตรสา² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³
Jiratchaya Phuchong¹ Siriyaporn Kotesa² and Tanawat Pisitchinda³¹หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s61123440086@ssru.ac.th²หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440023@ssru.ac.th³หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยศึกษากรณีความผิดลหุโทษ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1.เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีความผิดลหุโทษ 2.เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีความผิดลหุโทษ โดยความผิดลหุโทษนั้น คือ ความผิดที่ผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งยังเป็นความผิดที่แม้ผู้กระทำความผิดไม่เจตนาในการกระทำความผิดก็ต้องรับโทษ ซึ่งมีความแตกต่างจากความผิดทางอาญาอื่น ๆ ที่ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนากระทำความผิด จึงจะมีความผิดและได้รับโทษ ตัวอย่างลักษณะความผิดลหุโทษ เช่น ผู้ใดกระทำความผิดโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390 จะเห็นได้ว่าความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่เกิดขึ้นได้ง่าย และไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคม ทั้งยังมีอัตราโทษเบา หากบังคับใช้โทษทางอาญาแก่ผู้ที่กระทำความผิดครั้งแรก ในความผิดลหุโทษเลยก็อาจเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กลับตัวในความผิดเล็กน้อยนี้ และยังเป็นภาระแก่ผู้กระทำความผิดที่อาจไม่มีเจตนากระทำความผิดอีกด้วย จึงนำมาสู่ปัญหาว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่ควรนำมาบังคับใช้แทนการลงโทษ และลดปริมาณผู้ต้องขังกรณีความผิดลหุโทษหรือไม่อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยนำมาใช้แทนการลงโทษ และนำมาใช้ลดปริมาณผู้ต้องขังในกรณีความผิดลหุโทษได้ แต่ปัจจุบันปรากฏว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ไม่ได้ถูกนำมาบังคับใช้ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยกระบวนการยุติธรรมของไทยได้ให้ความสำคัญไปที่การบังคับใช้โทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย

คำสำคัญ

ปลอดภัย อาญา ลหุโทษ

ABSTRACT

This research paper “Legal issues regarding safety methods: Investigating the case of petty offence” aims 1. to study the legal problem of enforcement of the petty offence, and 2 to provide the guideline of amendment of the law on the safety measures in case of the petty offence, which is liable to imprisonment for a term not exceeding 1 month or a fine not exceeding 10,000 baht or both, and which is also an offense that the offender has no intention of committing. This is different from other criminal offences in which the offender must have the intent of committing an offense and he will be charged and punished. Examples of the nature of petty offenses are whoever acts recklessly and that action causes any physical or mental harm to others, shall be liable to imprisonment for a term not exceeding 1 month or a fine not exceeding 10,000 baht or both. According to Section 390 of the Penal Code, it can be seen that a petty offense easily occurs and does not have a serious impact on society. It also has a low penalty rate. If enforcing a criminal penalty on the first offender in all petty offences, it may cut off the possibility of the offender from turning back on this minor offence and it is also a punishment for offenders who may have no intention of committing an offence. This brings to the problem of whether any means for safety measures should be applied instead of punishment to reduce the number of inmates in case of petty offences or not and how.

The research results were found that means for safety are used instead of punishment and can be used to reduce the number of prisoners in case of petty offences. However, it currently appears that the means of safety are the legal measures that are not enforced in the spirit of the law as Thai justice system places more emphasis on enforcing criminal penalties on offenders than on enforcing safety measures.

Keywords

Safety, Criminal, Petty offence

บทนำ

ความผิดลหุโทษเป็นหนึ่งในลักษณะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งความผิดลหุโทษนั้น คือ ความผิดที่ผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งยังเป็น ความผิดที่แม้ผู้กระทำความผิดจะไม่มีเจตนาในการกระทำความผิดก็ต้องรับโทษ ซึ่งมีความแตกต่างจากความผิดทางอาญา ทั่วไป ตัวอย่างความผิดลหุโทษ เช่น ผู้ใดเมื่อเจ้าพนักงานถามชื่อหรือที่อยู่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมาย ไม่ยอมบอก หรือแกล้งบอกชื่อหรือที่อยู่อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 367 จากตัวอย่างดังกล่าวสามารถพิจารณาได้ว่าความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่มีอัตราโทษเบา และเป็น ความผิดที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตาม ความผิดลหุโทษถือว่าเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติว่าความผิดลหุโทษสามารถยอมความกันได้ ดังนั้น รัฐจึงต้องดำเนินการเอาตัวผู้กระทำความ ผิดโทษไม่ว่าจะเป็นโทษปรับหรือโทษจำคุกให้เสร็จสิ้นกระบวนการ ถึงแม้ว่าผู้ถูกกระทำจะไม่ตั้งใจเอาความ หรือ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดก็ตาม

จากลักษณะของความผิดลหุโทษมีข้อควรพิจารณาว่า แม้ผู้กระทำความผิดจะได้กระทำความผิดลหุโทษเป็นครั้งแรก ก็จะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจเป็นการไม่ให้ออกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวในความผิดที่ได้กระทำความผิดครั้งแรก ทั้งยังเป็นความผิดที่แม้ผู้กระทำความผิดจะกระทำไปโดยไม่มีเจตนาที่ต้องถูกบังคับใช้โทษทางอาญา และเป็นความผิดที่ไม่อาจยอมความกันได้ ซึ่งอาจเป็นการนำไปสู่การเพิ่มปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำอีกด้วย ดังนั้น จึงอาจจะต้องมีการนำมาตรการทางกฎหมายที่มีลักษณะร้ายแรงน้อยกว่าโทษมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดเหล่านี้ ซึ่งก็คือ วิธีการเพื่อความปลอดภัย จึงเกิดปัญหาทางกฎหมายว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยควรนำมาบังคับใช้แทนการลงโทษ และลดปริมาณผู้ต้องขังกรณีความผิดลหุโทษหรือไม่อย่างไร อันเป็นปัญหาที่นำมาสู่งานวิจัยฉบับนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีความผิดลหุโทษ
2. เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีความผิดลหุโทษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสาร

1. การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ศึกษากรณีความผิดลหุโทษ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีความผิดลหุโทษ และเพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยกรณีความผิดลหุโทษ
2. การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำรา หนังสือ งานวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และส่วนที่เป็นคำพิพากษาฎีกา
3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย หาข้อสรุป
4. แหล่งเก็บข้อมูล ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมาย และข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ) และสืบค้นจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักหอสมุดแห่งชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของความผิดลหุโทษ

ความผิดลหุโทษ คือ ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 102 โดยความผิดลหุโทษ เป็นความผิดที่มุ่งเน้นการป้องกันและระงับข้อพิพาทระหว่างบุคคล ไม่ให้เกิดการใช้สิทธิของตนซึ่งก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น ทั้งนี้ยังมีความมุ่งหมายเพื่อป้องปรามไม่ให้ความผิด

อาญาขยายหนักเกินเหตุ จนไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข (กองบังคับการปราบปราม, 2561) ตัวอย่างความผิด
ลหุโทษ เช่น ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวาง
โทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 390

ความหมายทางกฎหมายของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

วิธีการเพื่อความปลอดภัย หมายถึง วิธีการเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำของผู้กระทำในเวลา
ภายใน (หยุด แสงอุทัย, 2556: 225)

ประเภทของวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 ได้กำหนดวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ 5 ประเภทได้แก่ วิธีการ
กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน คุมตัวไว้ในสถานพยาบาล ห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ
บางอย่าง โดยวิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่ละประเภทมีลักษณะดังนี้

1. วิธีการกักกันตาม มาตรา 40 วิธีการกักกันเป็นวิธีการที่ควบคุมผู้กระทำความผิดติดนิสัยไว้ภายใน
สถานกักกันเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดที่ติดนิสัย และนอกจากนี้วิธีการกักกันยัง
เป็นมาตรการแก้ไขให้บุคคลผู้กระทำความผิดติดนิสัยให้กลับตัวเป็นคนดี และเพื่อฝึกหัดอาชีพในขณะที่ถูกกักกัน
(วิวรรณ คำรงค์กุลนันท์, 2563: 59) เช่น ผู้กระทำผิด ได้ก่อเหตุลักทรัพย์ผู้อื่น และถูกจับกุมดำเนินคดี แต่ปรากฏว่า
เคยมีประวัติกระทำความผิดและถูกศาลลงโทษจำคุกมาแล้ว 2 ครั้ง ได้แก่ ความผิดฐานลักทรัพย์ ถูกศาลพิพากษา
ลงโทษจำคุก 6 เดือน และความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 2 ปี พันโทษมาแล้ว 1 ปี
ได้กลับมากระทำความผิดและถูกจับกุมในความผิดฐานลักทรัพย์อีกครั้ง ดังนั้นจึงอยู่ในหลักเกณฑ์เป็นผู้กระทำผิดติด
นิสัยที่ต้องขอให้ศาลกักกันผู้กระทำความผิดได้

2. ห้ามเข้าเขตกำหนดตาม มาตรา 44 คือ การห้ามไม่ให้เข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้
ในคำพิพากษา โดย “เขตกำหนด” คือ เขตอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ ท้องที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา หรือสถานที่
ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา แต่เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นวิธีการเพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำ
ของผู้กระทำความผิดผู้ใดผู้หนึ่งนั้นในเวลาภายใน ดังนั้นท้องที่หรือสถานที่ที่จะห้ามไม่ให้เข้าไปจะต้องเป็นท้องที่
หรือสถานที่เฉพาะที่หากผู้หนึ่งเข้าไปแล้วก็จะเป็นการเสี่ยงต่อการที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก (คณิต ณ นคร, 2560:
494) ตัวอย่างเช่น นาย ก ชอบไปเที่ยวสถานบันเทิง และมักจะทะเลาะวิวาทชกต่อยกับผู้ที่เข้าไปเที่ยว
สถานบันเทิงทุกครั้ง จะเห็นได้ว่าพฤติการณ์ของนาย ก เป็นภัยต่อความปลอดภัยของบุคคลที่เข้าไปเที่ยวในสถาน
บันเทิง ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้นาย ก ได้มีโอกาสกระทำ ความผิดซ้ำอีก จึงควรขอให้ศาลสั่งห้ามเข้าเขตกำหนด
แก่นาย ก คือ ห้ามเข้าสถานบันเทิงทุกแห่งในเขตที่สถานบันเทิงตั้งอยู่ ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกิน 5 ปี

3. เรียกประกันทัณฑ์บนตาม มาตรา 46 คือ การให้บุคคลทำทัณฑ์บน โดยทำหนังสือสัญญาต่อ
ศาลว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือจะกระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่
ทรัพยากรธรรมชาติตามกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด
(ธีระ สิงห์พันธุ์, 2562: 176) เช่น นาย ข มีพฤติการณ์ที่แสดงว่ากำลังเตรียมการไปลักทรัพย์บ้านนาย ค แต่ถูก
จับกุมเสียก่อน ซึ่งการเตรียมการจะไปลักทรัพย์ตามกฎหมายยังไม่ถือว่าเป็นความผิด จึงไม่อาจบังคับใช้โทษทางอาญา
แก่นาย ข ได้ แต่หากปล่อยไปนาย ข อาจใช้โอกาสอื่นในการเข้าไปลักทรัพย์ที่บ้านนาย ค จนได้ กรณีนี้ควรบังคับใช้
วิธีการเรียกประกันทัณฑ์บนเพื่อป้องกัน และตัดโอกาสไม่ให้นาย ข ไปกระทำผิด

4. คุมตัวไว้ในสถานพยาบาลตาม มาตรา 48 คือ การควบคุมบุคคลผู้ที่มีจิตบกพร่อง จิตฟั่นเฟือน
หรือบุคคลที่มีสภาพหรือพฤติการณ์ ซึ่งอาจก่ออันตรายต่อบุคคลอื่นได้ เช่น ผู้เสพยาเสพติดให้โทษ หรือเสพยาเป็น
อาจิน ให้อยู่ในสถานพยาบาลเพื่อทำการรักษาให้หายจากสภาพดังกล่าวเสียก่อนออกมาสู่สังคมเพื่อไม่ให้ป็นสาเหตุ
อันจะนำไปสู่การ

กระทำความผิดได้อีก (ธานี วรภัทร์, 2557: 145) ตัวอย่างเช่น นาย ง เป็นผู้ที่มีจิตบกพร่องได้กระทำความผิดโดยทำร้ายร่างกายผู้อื่น กรณีนี้อาจขอให้ศาลบังคับใช้วิธีการคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลแก่นาย ง จนกว่าจะหายเป็นปกติเพื่อเป็นการป้องกันและตัดโอกาสไม่ให้ นาย ง มากระทำความผิดอีก

5. ห้ามการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่างตาม มาตรา 50 เป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิด อาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ มีโอกาสการกลับมามีกระทำความผิดเช่นนั้นได้อีกในภายหลัง (ชาคริต กุ้มานะชัย, 2557: 59) ตัวอย่างเช่น นาย จ ประกอบวิชาชีพครู โดยนาย จ มีพฤติกรรมชอบลวนลาม และกระทำชำเราเด็กนักเรียน โดยอาศัยความเป็นครูบังคับให้นักเรียนกลัวและยอมให้ตนลวนลาม และกระทำชำเรา ซึ่งหากให้นาย จ ประกอบวิชาชีพครูอีกก็อาจกลับมามีกระทำความผิดซ้ำ เช่นนี้หลังจากนาย จ พันโทษ จึงควรขอให้ศาลสั่งห้าม นาย จ ประกอบวิชาชีพครูภายในระยะเวลาที่กำหนด

ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ทฤษฎีป้องกันสังคม (social defense theory)

โดยแนวความคิดพื้นฐานของวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น มาจากทฤษฎีป้องกันสังคม ซึ่งทฤษฎีป้องกันสังคม เป็นทฤษฎีอาชญาวิทยาที่ถือเอาไว้ก่อนว่าการจัดการกับอาชญากรรมนั้น ก็เพื่อที่จะป้องกันสังคมมากกว่าที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด โดยทฤษฎีนี้มีจุดประสงค์เพื่อคุ้มครองป้องกันสังคมโดยใช้มาตรการที่นอกเหนือจากการลงโทษ ได้แก่ การกักตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคม หรือให้การเยียวยา หรือรักษาผู้กระทำความผิด ซึ่งทฤษฎีป้องกันสังคมมีนโยบายทางอาญา คือ การมุ่งหมายที่จะให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมได้ และวิธีการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมใหม่นั้น จะต้องประกอบด้วยการนำความมั่นใจในตนเอง และความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดคืนมา รวมไปถึงการพัฒนาความรู้สึกรู้สึกของผู้กระทำความผิดในเรื่องคุณค่าของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้จะต้องมีพื้นฐานในความเข้าใจอย่างวิทยาศาสตร์ (Scientific) ของปรากฏการณ์ของอาชญากรรม และบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดด้วย (แคทลียา วิเศษรัตน์, 2551: 9-10)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดลหุโทษ

พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562

มาตรา 35 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาว่าให้กระทำได้ในกรณีที่เป็นความผิดอันยอมความได้ และกรณีความผิดลหุโทษ โดยในกรณีของความผิดลหุโทษ มาตรา 35 ได้กำหนดไว้ว่าความผิดลหุโทษมาตราใดบ้างตามประมวลกฎหมายอาญา ที่สามารถกระทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ อันได้แก่ความผิดลหุโทษตาม มาตรา 390 ถึง มาตรา 395 และมาตรา 397 และนอกจากนี้ความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติก็สามารถกระทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาได้เช่นกัน ซึ่งในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา หากการไกล่เกลี่ยนั้นไม่เป็นผล มาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล สั่งคดี หรือพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป (สำนักส่งเสริมงานตุลาการ, 2562)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีการกำหนดให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับได้ หากคดีอาญาเล็กเกินมาตรา 37 ประกอบมาตรา 39 (3) ซึ่งบทบัญญัติกำหนดให้ในคดีที่เป็นความผิดลหุโทษอาจใช้วิธีเปรียบเทียบตามมาตรา 37 ประกอบมาตรา 38 แล้วแต่กรณีก็ได้ในกรณีเจ้าพนักงานเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก (ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, 2563: 250-256)

ประมวลกฎหมายอาญา

นอกจากประเภท และลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย และวิธีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้แก่

มาตรา 12 เป็นบทบัญญัติที่อธิบายถึงหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยว่าสามารถแยกได้เป็นสองประการโดยประการแรก คือ ต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายให้สามารถนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ ประการต่อมา คือ ต้องบังคับใช้ตามกฎหมายที่ใช้ขณะศาลพิพากษา (นพตล พลกุล, 2557: 132)

โดยประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติวิธีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้ 4 มาตรา อันได้แก่ มาตรา 13 เป็นกรณีที่ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยฉุกเฉิน โดยการที่ยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยก็ได้แสดงอยู่ในตัวว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไม่เป็นประโยชน์ในด้านป้องกันอีกต่อไปแล้ว ดังนั้น จึงให้ศาลสั่งระงับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น มาตรา 14 เป็นกรณีที่กฎหมายในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่บุคคลที่ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นอยู่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขนี้อาจเป็นผลมาจาก 2 กรณี คือ การที่วิธีการเพื่อความปลอดภัยวิธีการนั้น ไม่อาจนำมาบังคับใช้แก่ผู้ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นได้อีก หรืออาจจะบังคับใช้ได้ แต่การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นในภายหลังเป็นคุณแก่บุคคลที่ถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมากกว่า

ในส่วนของมาตรา 15 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงกรณีที่กฎหมายอาญาเปลี่ยนโทษมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย กล่าวคือ เมื่อมีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังเปลี่ยนลักษณะโทษทางอาญามาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ก็ให้ถือว่าโทษที่ลงนั้นเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีลักษณะร้ายแรงน้อยกว่าโทษทางอาญา และมาตรา 16 เป็นกรณีของการเพิกถอนหรืองดการใช้อำนาจวิธีการเพื่อความปลอดภัยชั่วคราว คือ เมื่อพฤติการณ์เกี่ยวกับการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอน หรืองดการใช้อำนาจวิธีการเพื่อความปลอดภัยชั่วคราว (ทวีเกียรติ มินะกะนิษฐ, 2562: 253-255)

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยประการหนึ่งว่า เมื่อวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้นไม่ใช่โทษจึงสามารถบังคับใช้ย้อนหลังได้ ไม่ต้องห้ามตาม มาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ถึงแม้จะกระทำความผิดจะไม่มีบทบัญญัติเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยแต่หากในขณะศาลพิพากษาได้มีบทบัญญัติเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้วก็บังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งมาตรา 2 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามลงโทษย้อนหลังเท่านั้น (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2562: 627)

ตัวอย่างแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1455/2511 จำเลยที่ 1 ได้ฎีกาขอให้ลดหย่อนโทษ และขอให้งดกักกันหรือลดกำหนดเวลากักกันให้น้อยลง ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาเฉพาะในข้อขอให้งดหรือลดหย่อนการกักกัน ศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่า การกักกันไม่ใช่โทษอาญาเป็นแต่เพียงวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 39(1) ฉะนั้น จะอนุโลมกำหนดเวลากักกันเป็นกำหนดโทษจำคุกหรือรวมกับโทษจำคุกเพื่อใช้สิทธิฎีกาไม่ได้ ให้ยกฎีกาจำเลย จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นสรุปได้ว่าวิธีการกักกันไม่ใช่โทษ แต่เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งมีลักษณะเบาว่าโทษจำคุก ดังนั้นจะอนุโลมกำหนดเวลากักกันเป็นกำหนดโทษจำคุกหรือรวมกับโทษจำคุกเพื่อใช้สิทธิฎีกาไม่ได้

กฎหมายต่างประเทศ

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการนำการบริการสังคมมาใช้ แต่มีข้อยกเว้นไว้ว่า “ยกเว้นการลงโทษทางอาญาที่จำเลยอาจจะต้องถูกลงโทษตามที่เห็นสมควร” กฎหมายกลุ่มนี้ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองความประพฤติของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1952 พระราชบัญญัติควบคุมอาชญากรรม ค.ศ. 1984 พระราชบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขฟื้นฟูตามคำพิพากษา ค.ศ. 1984 ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานสำหรับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดร่วมด้วย

ข้อกำหนดทำนองนี้ยังมีปรากฏในประเทศฝรั่งเศสซึ่งมีการใช้มาตรการแทนการลงโทษเช่นเดียวกัน (แคทลียา วิเศษรัตน์, 2551: 47-69)

ส่วนประเทศเยอรมันนั้น ระบบการลงโทษโทษทางอาญาและวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะประกอบด้วยโทษทางอาญาและหลักและโทษทางอาญาข้างเคียง โทษทางอาญาหลักจะถูกตัดสินไว้ในคำพิพากษาของศาลในคดีอาญา ได้แก่ โทษจำคุกและโทษปรับ ส่วนโทษทางอาญาข้างเคียงจะถูกตัดสินรวมกับโทษทางอาญาหลัก (แคทลียา วิเศษรัตน์, 2551: 70-76)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยนำมาบังคับใช้แทนการลงโทษ และนำมาใช้ลดปริมาณผู้ต้องขังกรณีความผิดลหุโทษได้ แต่ปัจจุบันปรากฏว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่ไม่ได้ถูกนำมาบังคับใช้ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยกระบวนการยุติธรรมของไทยได้ให้ความสำคัญไปที่การบังคับใช้โทษทางอาญา เช่น วิธีการเปรียบเทียบให้คดีอาญาเล็กน้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 แก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย และยังพบว่าแม้ความผิดลหุโทษจะกระทำการใกล้เคียงข้อพิพาททางอาญาได้ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 แต่หากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดังกล่าวไม่เป็นผล ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกบังคับใช้โทษทางอาญาในความผิดลหุโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดั้งเดิม

อภิปรายผล

สภาพปัญหาว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยควรนำมาใช้แทนการลงโทษกรณีความผิดลหุโทษหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ความผิดลหุโทษจะสามารถกระทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาได้ตาม มาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.2562 ก็ตาม แต่หากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาในความผิดลหุโทษนั้นไม่เป็นผล กฎหมายก็จะต้องดำเนินการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดั้งเดิมตาม มาตรา 36 ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ควรนำมาใช้แทนการลงโทษ โดยเฉพาะในกรณีของผู้ที่ได้กระทำความผิดเป็นครั้งแรกและเป็นความผิดลหุโทษ เพื่อเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเพื่อไม่ให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีลักษณะร้ายแรงน้อยกว่าโทษทางอาญา และเป็นวิธีการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำความผิดของบุคคลในอนาคต ทั้งยังเป็นวิธีการแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำ และความผิดลหุโทษเป็นความผิดที่มีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าเป็นความผิดที่มีอัตราโทษเบา และเป็นความผิดที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและคนในสังคม ทั้งยังเป็นความผิดที่แม้ว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำโดยไม่มีเจตนาที่ต้องได้รับโทษ ซึ่งหากศาลพิพากษาให้ลงโทษทางอาญาเลยก็อาจเป็นการตัดโอกาสผู้กระทำความผิดในการกลับตัวในความผิดที่มีโทษสถานเบา และเป็นความผิดที่เกิดขึ้นได้ง่ายนี้ โดยศาลอาจพิพากษาบังคับใช้วิธีการกักกันแก่ผู้กระทำความผิดเป็นครั้งแรกและเป็นความผิดลหุโทษไว้ในสถานกักกันแทนการลงโทษจำคุก แต่ในปัจจุบันปรากฏว่ากระบวนการยุติธรรมของไทยไม่ได้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยได้ให้ความสำคัญไปที่การลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดมากกว่าการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้กระทำความผิด

สภาพปัญหาว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยนำมาใช้ลดปริมาณผู้ต้องขังกรณีความผิดลหุโทษได้หรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถนำมาใช้ลดปริมาณผู้ต้องขังในกรณีความผิดลหุโทษได้ โดยวิธีการที่เหมาะสมคือวิธีการกักกัน เนื่องจากวิธีการกักกันเป็นวิธีการที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาควบคุมไว้ภายในสถานที่กักกันอันมิใช่เรือนจำเพื่อป้องกันการกระทำความผิด และเมื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมา กักกันแล้วก็ให้มีการ

ฝึกหัดอาชีพ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้กระทำผิดมีแนวทางในการประกอบอาชีพภายหลังที่พ้นจากการกักกันแล้ว และเมื่อมีการประกอบอาชีพผู้กระทำผิดก็ย่อมไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ทั้งวิธีการกักกันยังสามารถแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำอีกด้วย เนื่องจากการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยแทนการลงโทษจำคุกในความผิดที่มีอัตราโทษเบา เช่น ความผิดลหุโทษ

สภาพปัญหาเกี่ยวกับวิธีการเปรียบเทียบตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับวิธีการเพื่อความปลอดภัย

ผู้วิจัยเห็นว่า แม้วิธีการเปรียบเทียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37(2)(3) จะทำให้คดีอาญาเล็กน้อยอันส่งผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับก็ตาม แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่ที่การใช้อำนาจเปรียบเทียบที่เป็นการให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามมาตรา 38 (1) ซึ่งผู้ต้องหาบางรายอาจไม่มีเงินเพียงพอชำระค่าปรับ จึงควรนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยสามารถนำมาใช้ลดปริมาณผู้ต้องขังในกรณีความผิดลหุโทษร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ในปัจจุบันแม้ว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการที่สำคัญในการคุ้มครองป้องกันสังคม และเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายแต่การบังคับใช้กฎหมายอาญาของไทยก็ไม่ได้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งอาจเกิดจากความเหมาะสมระหว่างตัวบทกฎหมายกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนำมาตราการวิธีการเพื่อความปลอดภัยในบางวิธีการมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางวิธีการควรได้รับการพัฒนาตัวบทกฎหมายให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ มีความครอบคลุม และเพื่อให้มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ ควรแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 38 โดยเพิ่ม “(1/1) ให้ใช้มาตรการเพื่อความปลอดภัยแทนการจำคุก” ในมาตรา 38 ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ศึกษากรณีความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น เพื่อให้การวิจัยพัฒนาต่อไปควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความผิดลหุโทษตามกฎหมายอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กองบังคับการปราบปราม. (2561). ความผิดลหุโทษหมายถึงอะไร. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม, 2563, จาก : <https://csd.go.th/3102/>
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2562). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: บริษัท กรุงเทพมหานครพับลิชชิง จำกัด.
- คณิต ณ นคร. (2560). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- แคลเลีย วิเศษรัตน์. (2551). การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในคดีอาญา ศึกษาการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการดำเนินคดี. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชาคริต กุ้มานะชัย. (2557). ย่อหลัก:กฎหมายอาญา เล่ม 1. สมุทรสาคร: ไทยพัฒนรายวันการพิมพ์.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2562). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

- ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา. (2563). **คำอธิบายวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. กรุงเทพฯ: บริษัท ดับบลิว ลีส์ จำกัด.
คอนซัลแทนท์ จำกัด.
- ธานี วรภัทร์. (2557). **หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธีระ สิงห์พันธุ์. (2562). **กฎหมายอาญาภาค 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพดล พลกุล. (2557). **สัมมนากฎหมายอาญา**. ชลบุรี: สำนักพิมพ์สัตตะบรรณ.
- วิวรรธน์ ดำรงค์กุลนันท์. (2563). **คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- หยุด แสงอุทัย. (2556). **กฎหมายอาญา ภาค 1**. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กองบังคับการปราบปราม. (2561). **ความผิดลหุโทษหมายถึงอะไร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม, 2563, จาก : <https://csd.go.th/3102/>
- สำนักส่งเสริมงานตุลาการ. (2562). **เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร“การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำหรับผู้ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562”**. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม, 2563, จาก : <https://oja.coj.go.th/th/content/category/detail/vid/21/iid/167388>

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

ปัญหาเรื่องการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา

THE ISSUE OF USING ANIMALS AS A MEANS OF CRIMINAL ACTIVITY

บุญชัย เงินโรจน์ประดิษฐ์¹ จันทิมา ไวยุวัต² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³

Bunchai Ngoenrochpradit¹ Jantima Waiyuwat² and Tanawat Pisitchida³

¹หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s61123440021@ssru.ac.th

²หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440064@ssru.ac.th

³หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยปัญหาเรื่องการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา เป็นการนำสัตว์มาใช้ทำงานอันไม่เหมาะสม รวมไปถึงการแสวงหาประโยชน์จากสัตว์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา 2. เพื่อให้ได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา มีเพียงกฎหมายเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เท่านั้น เป็นเพียงการป้องกันไม่ให้สัตว์ได้รับความอันตรายจากมนุษย์ ไม่ได้มีการบัญญัติโทษในกรณีที่มนุษย์ได้ใช้สัตว์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญาหรือแสวงหาผลประโยชน์แต่อย่างใด ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยควรมีการแก้ไขกฎหมายกำหนดอัตราโทษแก่ผู้ที่นำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในความผิดทางอาญาให้ครอบคลุม

คำสำคัญ

การทารุณกรรมสัตว์ การกระทำความผิด ตัวผู้กระทำความผิดเอง

ABSTRACT

The article researches the issue of using animals as a means of criminal activity as an improper use of animals for work, including animal exploitation in order 1. to study the state of legal problems related to the use of animals as a tool in criminal acts; and 2. to find solutions to amend the law on the use of animals as a means of criminal offenses.

The results of the research were found that Thailand has no laws on the use of animals as a means of criminal acts. There are only animal cruelty laws under the Animal Cruelty Prevention and Animal Welfare Act 2014 to prevent animals from harming humans. However, none of the condemnation is imposed in the event that humans have used animals as a means of committing a criminal offense or for exploitation. Researchers think that Thailand should amend the law to comprehensively impose penalties on people who use animals as a criminal activity.

Keywords

Animal cruelty, Offender, Offender himself

บทนำ

ปัจจุบันพบปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา โดยนำสัตว์มาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด แต่ผลประโยชน์คือผู้ที่ใช้สัตว์ เช่นประเทศศรีลังกา มีการนำแมวมาใช้เพื่อขนส่งยาเสพติดชนิดให้โทษให้กับนักโทษในเรือนจำ Welikada เมืองโคลัมโบ (XINHUA THAI NEW SERVICE, 2563) จากข่าวดังกล่าวเห็นได้ว่าผู้ถูกใช้กระทำความผิดเป็นเพียงสัตว์แต่ไม่อาจหาตัวผู้ใช้ในการกระทำความผิดได้ เมื่อผู้ถูกใช้เป็นสัตว์ย่อมไม่สามารถดำเนินคดีได้ทำให้ผู้ใช้รอดจากการกระทำความผิดเพราะเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสอบสวนตัวผู้ใช้ให้กระทำความผิดได้ จึงปัญหาคาบเกี่ยวที่ว่าเป็นการกระทำทารุณกรรมสัตว์หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การนำสัตว์มาใช้ในการขนส่งสิ่งเสพติดชนิดให้โทษซึ่งเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทย การทารุณกรรมสัตว์นั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของประเทศไทย ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ให้มีความแตกต่างไปจากประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 381 และมาตรา 382 โดยมุ่งคุ้มครอง “สัตว์” ในฐานะ “สิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกรับรู้” ซึ่งการคุ้มครองสัตว์จากการถูกทารุณกรรมตามกฎหมายแต่เดิมนั้นเพียงแต่คุ้มครองสัตว์ที่ถูกมองว่าเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งเท่านั้น

อีกทั้งการนำสัตว์มาใช้ในการกระทำความผิด ยังส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านก่อให้เกิดอาชญากรรมและก่อให้เกิดความเสื่อมโทรม ซึ่งปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยควรศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาว่าสัตว์ดังกล่าวมีส่วนร่วมที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิดซึ่งมีความผิดในทางอาญาหรือไม่ และหากเป็นสัตว์มีเจ้าของจะต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา
2. เพื่อให้ได้แนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด

ทางอาญา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้
การวิจัยเอกสารในส่วนนี้เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนำสัตว์
มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา” และ “เพื่อปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็น
เครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำสัตว์มาใช้ในการ
กระทำความผิดทางอาญา ได้แก่

1.1.1 ประมวลกฎหมายอาญา

1.1.2 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพ พ.ศ.2557

2. ตำราและหนังสือคำอธิบายทางกฎหมาย งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการนำสัตว์มาใช้เป็น
เครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา ข้อมูลที่เป็นเอกสารด้านคดีความ ตัวอย่างเช่น ในต่างประเทศมีการนำแมว
มาใช้เป็นเครื่องมือโดยการใส่แมวส่งยาในเรือนจำให้กับนักโทษในเรือนจำ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 ส่วนได้แก่

1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย

1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ

1.3 ส่วนที่เป็นวิจัยและบทความ

1.4 ส่วนที่เป็นคำพิพากษาศาลฎีกา

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายและจับใจความ จับประเด็น

2.2 เชื่อมโยงในส่วนของแนวความคิด ขยายความเชื่อมโยง หาความหมาย และหาข้อสรุป

สถานที่เก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลหลักฐานจำพวกตำรา หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย
จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายทั่วไปเกี่ยวกับสัตว์

กล่าวคือ กลุ่มของสิ่งมีชีวิตที่ใหญ่ที่สุด และจัดอยู่ในอาณาจักรสัตว์ (สัตว์ดัวลย์ ทองเหมือน, ม.ป.ป)
มีความต้องการสารอินทรีย์เป็นอาหาร มีการเจริญเติบโตอย่างจำกัด มีความสามารถในการเคลื่อนไหว มีอารมณ์
และมีอวัยวะรับความรู้สึก จึงแสดงความรู้สึกได้หลากหลาย หรือมีความหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณ
กรรมและการจัดสวัสดิการภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน เพื่อใช้งาน เพื่อใช้เป็น
ยานพาหนะ เพื่อใช้เป็นเพื่อน เพื่อใช้เป็นอาหาร เพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ
เจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้ความหมายรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งสัตว์เป็น
ประเภทที่มีความสามารถในการรับรู้และแสดงความรู้สึกเจ็บปวด หรือความทรมาน ให้เห็น ดังนั้น สัตว์ทุกชนิด ทุกตัว
ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ด้วยเช่นกัน (สถาบันพระปกเกล้า, 2562)

ความหมายเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง

กล่าวคือ “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ความหมายทั่วไปเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์

กล่าวคือ “การทารุณ” หมายความว่า โหดร้าย ทุร้าย “ทารุณกรรม” หมายความว่า การตั้งใจหรือความประสงค์ที่จะทำให้นักหรือสัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน ไม่ว่าจะทางร่างกาย จิตใจ ทำให้ได้รับความเจ็บปวด เดือดร้อน เจ็บป่วย พุพพลภาพ หรืออาจทำให้ถึงตาย อีกทั้งยังรวมไปถึง การใช้สัตว์พิการ สัตว์อ่อนอายุ สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้ประกอบภารกิจ ใช้ทำงานเกินสมควร และยังหมายความรวมถึง การงดเว้นการกระทำ หรือละเว้นการกระทำ เช่นการไม่สนใจเอาใจใส่สัตว์ เป็นต้น (ศิวาพร คารวนันท์, 2561)

ความหมายเกี่ยวกับเจ้าของสัตว์

หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วยตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพ พ.ศ. 2557 มาตรา3 (นพตล ปกรณ์นิมิตดี, 2560)

ความหมายของการกระทำ

กล่าวคือ การกระทำ หมายความว่า รวมถึง การรู้สำนึกในขณะที่เคลื่อนไหวร่างกายหรือแม้แต่การไม่เคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับของจิตใจ มีความคิดที่จะกระทำ ตกลงใจที่จะกระทำตามที่ได้คิดไว้ และได้กระทำลงไปตามที่ตกลงใจอันสืบเนื่องมาจากความคิด (จิตติ ดิงศภทิพย์, 2555: 122)

ความหมายของผู้กระทำความผิดเอง

กล่าวคือ การกระทำความผิดด้วยตนเอง คือ การกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำความผิดนั้นด้วยตนเองโดยตรง และรวมถึงการใช้สัตว์มาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ความรับผิดชอบในทางอาญาจะเกิดขึ้นแก่บุคคลเท่านั้น สัตว์และสิ่งของย่อมไม่รับผิดชอบในทางอาญา (ชาญวิทย์ ปรีชาพาณิชพัฒนา, ม.ป.ป.)

ความหมายของคำว่า “เครื่องมือ”

กล่าวคือ สิ่งของสำหรับการใช้ในการงาน เป็นตัวแปรที่สำคัญในการขับเคลื่อนการงาน โดยปริยายหมายถึงคนหรือสิ่งที่ใช้ทำประโยชน์ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, ม.ป.ป.)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำมาใช้ในการกระทำความผิดพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557

ในส่วนของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ เรื่องของการทารุณกรรม การกระทำต่อสัตว์ที่โหดร้ายทารุณ รวมถึงการนำสัตว์ หรือใช้สัตว์ในการกระทำความผิดทางกฎหมายอาญา ดังเช่น มาตรา 3 บัญญัติไว้ว่า “สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมิเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด “การทารุณกรรม” หมายความว่า

การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ

ใน ส่วน “เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ หรือ ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 83 ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันนั้นเป็นต้วการต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 84 ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้าง วานหรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด

วรรคสอง ถ้าความผิดมิได้กระทำลงไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังมิได้กระทำ หรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

วรรคสาม ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นต้วการ และถ้าผู้ถูกใช้เป็นบุคคล อายุไม่เกินสิบแปดปี ผู้พิการ ผู้ทุพพลภาพ ลูกจ้างหรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้ใช้ ผู้ที่มีฐานะยากจน หรือผู้ต้อง พังพาดผู้ใช้เพราะเหตุป่วยเจ็บหรือไม่ว่าทางใด ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้ใช้กึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับผู้นั้น

ใน ส่วนของประมวลกฎหมายอาญา มีกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือ เรื่องการเป็นผู้ใช้ ตามประมวล กฎหมายอาญามาตรา 84 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้าง วาน หรือ ยุยงส่งเสริมหรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด ซึ่งกฎหมายเล็งเห็นความสำคัญของการกระทำ ความผิดทางอาญา ที่ส่งผลกระทบต่อมากมายหลากหลายด้าน แต่อาจจะไม่ครอบคลุมถึงการนำสัตว์มาใช้ในการกระทำ ความผิดทางอาญา เพราะต้วบทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 84 ที่สามารถนำต้วผู้กระทำความผิดนั้น แต่คำว่า ผู้นั้นนั้น ไม่อาจขยายครอบคลุมถึง สัตว์ ไม่ว่าจะเป็น แมว สุนัข เป็นต้น

มาตรา 381 ผู้ใดกระทำการทารุณต่อสัตว์ หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนาอันไม่จำเป็น ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 382 ผู้ใดใช้ให้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นป่วย เจ็บ ชราหรืออ่อนอายุ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ทางอาญา การนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดนั้น ยังไม่ได้รับความคุ้มครองให้เป็นกฎหมาย มีเพียงคำนิยามที่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพ สัตว์ พ.ศ. 2557 เท่านั้น เป็นเพียงความประสงค์ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ทำให้ได้รับความเจ็บปวด ทูพพลภาพ หรืออาจทำให้ถึงตาย ยังรวมถึง การใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์อ่อนอายุ สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลัง ตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้ประกอบกามกิจ ใช้ทำงานเกินสมควร และยังหมายความรวมถึง การงดเว้นการ กระทำ หรือละเว้นการกระทำ เช่น การไม่สนใจ เอาใจใส่สัตว์ เป็นต้น แต่ยังไม่มียกกฎหมายใดที่กำหนดโทษต่อต้ว ผู้กระทำความผิดที่นำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในทางอาญาได้อย่างแน่ชัด

อภิปรายผล

ปัญหาเกี่ยวกับการนำสัตว์มาเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดในทางอาญาจะถือว่าสัตว์มีความผิดในทางอาญาหรือไม่

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญานั้น เป็นการกระทำจากมนุษย์ในการก่อให้เกิดการกระทำความผิดทางอาญา โดยใช้สัตว์เป็นเครื่องมือที่ใช้ประกอบการกระทำความผิดเท่านั้น เนื่องจากสัตว์ที่ถูกใช้ให้กระทำความผิดมิได้มีความเข้าใจถึงเจตนาหรือสามารถสื่อสารกับมนุษย์ได้จึงไม่ควรถือว่าสัตว์เป็นผู้กระทำความผิด แม้สัตว์จะมีความสามารถในการเคลื่อนไหว มีอารมณ์ มีอวัยวะรับความรู้สึก และสามารถแสดงความรู้สึกได้ เช่น การใช้สัตว์โดยนายาเสพติดชนิดให้โทษผูกติดกับคอสัตว์ เพื่อส่งยาเสพติดชนิดให้โทษในเรือนจำ จึงกล่าวได้ว่า ไม่สามารถนำสัตว์ที่ใช้ในการกระทำความผิดมาลงโทษได้ ไม่มีกฎหมายใดที่บัญญัติลงโทษสัตว์ในการกระทำความผิดทางอาญา ดังนั้น ควรมีกฎหมายบัญญัติความผิดแก่ผู้ใช้ที่ได้มีการนำสัตว์ไปกระทำความผิดทางอาญาให้อย่างชัดเจน

ปัญหาการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา หากเป็นสัตว์มีเจ้าของจะต้องร่วมรับผิดชอบหรือไม่

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากเป็นสัตว์มีเจ้าของ ซึ่งหมายความถึงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล หากสัตว์อยู่ในความดูแลของผู้เป็นเจ้าของ และเจ้าของได้ปล่อยปละละเลยจนสัตว์ถูกนำไปเป็นเครื่องมือใช้ในการกระทำความผิด ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เจ้าของจึงควรต้องร่วมรับผิดชอบด้วย เว้นแต่ สัตว์ไม่ได้อยู่ในความคุ้มครองของเจ้าของ หรือหลุดไปจากเจ้าของสัตว์ เช่น สัตว์หาย แมวจรจัด สุนัขจรจัด เป็นต้น เจ้าของจึงไม่ควรต้องร่วมรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านสังคม

การนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา ถือเป็นเครื่องมือใหม่ที่กฎหมายมิได้บัญญัติให้ผู้ถูกใช้ในการกระทำความผิดทางอาญาต้องรับโทษจึงเป็นช่องว่างของกฎหมายที่ทำให้ผู้ใช้ซึ่งเป็นมนุษย์ใช้ในการกระทำความผิดทางอาญาจึงส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในสังคมและต่อประเทศ เป็นสาเหตุทำให้เกิดอาชญากรรมที่รุนแรง ทั้งต่อมนุษย์ และต่อตัวสัตว์เอง ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรมีกฎหมายบัญญัติกฎหมายหมายไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในกรณีที่นำสัตว์มาเป็นผู้ถูกใช้ให้ผู้ใช้ต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นต้น

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาเรื่องการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา เพื่อให้การวิจัยพัฒนาต่อไปควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำสัตว์ปีกมาใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดทางอาญา

บรรณานุกรม

- กฎหมายและจริยธรรมสื่อมวลชน. (ม.ป.ป). ความหมายของกฎหมาย ที่มา จุดประสงค์และความสำคัญของกฎหมาย. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์, 2564, จาก : <https://sites.google.com/site/kdhmaylaeacriythrrmsuxmwln/ khwam-hmay-khxng-kdhmay-thima-cud-prasngkh-laea-khwam-sakhay-khx-ngkt-hmay>
- การพัฒนาเว็บไซต์เรื่องอาชญากรรมด้วย Google site. (ม.ป.ป). 4.สาเหตุของการเกิดอาชญากรรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม, 2563, จาก : [https://www.matichon.co.th/columnists/news_537938](https://sites.google.com/site/bv540402/home/pag จิตติ ดิงศรัทีย. (2555). กฎหมายอาญา ภาค1. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา. ชาลวิทย์ ปรีชาพาณิชย์พัฒนา. (ม.ป.ป). ผู้กระทำผิดและประเภทของความผิด. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์, 2564, จาก : https://sites.google.com/site/janisataprombut/2-kt-hmay-thi-khwr-thrab ธีรวัฒน์ โรจนโรวรรณ. (2551). มาตรการกฎหมายในการป้องกันการทารุณสัตว์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.</p><p>นพดล ปกรณ์นิมิตดี. (2560). กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ บทสะท้อนมุมมองที่หายไปต่อกรณีเจ้าของ สัตว์อ้าพราง. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์, 2564, จาก : <a href=)
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (ม.ป.ป). เครื่องมือ. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์, 2564, จาก : <https://dictionary.orst.go.th/index.php>
- ลัดดาวลย์ ทองเหมือน. (ม.ป.ป). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสัตว์. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์, 2564, จาก : [https:// sites.google.com/site/bkwang0401/home/khwam-ru-thawpi-keiyw-kab-satw.](https://sites.google.com/site/bkwang0401/home/khwam-ru-thawpi-keiyw-kab-satw.)
- ศิวาพร คารวพันธ์. (2561). ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์, 2564, จาก : <http://lawwebservice.com/learning2/mod/forum/discuss.php?d=113.>
- สถาบันประปกล่า. (2562). ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บังคับของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์, 2564, จาก : <http://kpi.ac.th/knowledge/book /data/892?page=4.>
- สิทธิชัย คลังมณี. (2558). ปัญหาการใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดหลัก สวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557. การศึกษาอิสระหลักสูตรนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรสิทธิ์ แสงวีโรจน์พัฒน์. (2551). “ผู้กระทำความผิดและการร่วมกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาเยอรมัน” ดุลพาห 3(55). หน้า 192.
- เหมียวซี่ส่อง. (2562). เหมียวถูกนำตัวขึ้นศาลแบบงงๆ หลัง ‘แมวมือขนยาเสพติดตัวจริง’ หลบหนีไปก่อน การไต่สวน. CatDumb Animal. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม, 2563, จาก : <https://animal.catdumb.com/cat-carrying-drugs-777/0%B8%B5%E0%B9%88%202.pdf?fbclid=IwAR19izzS431pvY7V3Ob37 L3Jm1JsZkKPRoDpNoPwcxK.>
- berry_nanz. (2555). ตอนที่ 9: 5 สิทธิของสัตว์ (เนื้อหา). สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน, 2563, จาก : [http:// writer.dek-d.com/nanz-phil52/story/viewlongc.php?id=792325&chapter=9.](http://writer.dek-d.com/nanz-phil52/story/viewlongc.php?id=792325&chapter=9.)

- Dspace.spu.ac.th. (ม.ป.ป). ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณสัตว์ และผลกระทบจากการทารุณสัตว์ บทที่ 2. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์, 2563, จาก : http://dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/4857/6/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%97%EN_2N79dblav-Fmqhs/
- GULFTIMES (2020). **Detained 'drug smuggler' cat escapes Sri Lanka prison.** สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม, 2563, จาก : <https://m.gulf-times.com/story/669807/Detained-drug-smuggler-cat-escapes-Sri-Lanka-prison>
- Khunprajuab 'S Blog. (2558). “พ.ร.บ.คุ้มครองสัตว์” เพื่อสัตว์...เพื่อคน...เพื่อใคร. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม, 2563, จาก : <http://www.khunprajuab.com/>.
- XINHUA THAI NEW SERVICE. (2563). **ศรีลังกาเร่งหาตัว “แมวขนยา” แหกคุก.** สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม, 2563, จาก : https://www.xinhuathai.com/inter/127815_20200804

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม

LEGAL ISSUES RELATED TO THE CONTROL OF THE VIOLENCE OF GAME ADDICTION

อาริสา ดีเหนียง¹ สิริยาภรณ์ อินทสระ² และ ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา³
Arisa Deeniang¹ Siriyaporn Inthasara² and Tanawat Pisitchinda³

¹หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s61123440030@ssru.ac.th

²หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440052@ssru.ac.th

³หลักสูตรนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม 2. เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม โดยในสังคมปัจจุบันเกมมีการพัฒนาให้เสมือนจริงเพื่อความสมจริงในการเล่นทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบความรุนแรง ทั้งนี้ เนื้อหาของเกมอาจมีความรุนแรงที่ส่งผลต่อจิตใจผู้เล่น เช่น เกมสังหาร เกมปล้น เกมนักฆ่า ในกรณีของเด็กและเยาวชนอาจทำให้ไม่สามารถที่จะรู้จักการยับยั้งตัวเองซึ่งเป็นหนึ่งในที่มาของการเกิดอาชญากรรม ดังนั้น สภาพปัญหาทางกฎหมายคือ ประเทศไทยควรมีมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงที่มาจากการเล่นแบบเกมหรือไม่ อย่างไร และควรมีมาตรการการลงโทษอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากการเล่นเกม

ผลการวิจัยพบว่าประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ได้กระทำความผิดอยู่แล้วแต่ยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมเนื้อหาความรุนแรงของการผลิตเกมหรือจัดระดับเกมโดยตรง

คำสำคัญ

กฎหมาย, ควบคุมโรคติดเกม, ความรุนแรงของโรคติดเกม

ABSTRACT

This research “Legal issues related to the control of severity of game addiction” aims 1. to study legal problems related to the control of severity of game addiction and 2. to find solutions and amend legal measures for controlling the severity of game addiction. In today's society, game has been developed to be realistic in playing, causing children and youth to imitate violent behaviors. The content of the game may contain violence that affects players' minds, such as killing games, robbery games, killer games. In the case of children and young people, they may make it impossible to exercise self-restraint, which is one of the main causes of crime. Therefore, the legal problem is whether Thailand has any legal measures to control violence from imitating games or not, and whether there are any punishment measures appropriate for the children and youth who have committed crimes.

The results of the research show that Thailand already has the law to protect children and youth who have committed offenses, but there is no law to directly control the content of violence in game production or game ratings.

Keywords

Law, Controlling game addiction, Violence of game addiction

บทนำ

กฎหมายคือกฎเกณฑ์สำคัญที่ทำให้สังคมสงบสุขและเกิดความยุติธรรม ในปัจจุบัน สื่อ เทคโนโลยี มีการพัฒนาขึ้นอย่างมาก ส่งผลให้ทุกเพศทุกวัยเข้าถึงกันได้มากขึ้น ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุด คือเกม เนื่องจากเป็น สื่อที่ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความสนุกสนาน ได้ระบายนความเครียด ความกดดันจากสังคมภายนอก จนลืมนองโทษ ของการเล่นเกม เนื้อหาของเกมอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ที่อาจนำไปสู่เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวที่ นำมาใช้ในชีวิตจริง เมื่อเล่นเกมประเภทที่ใช้ความรุนแรง (ปรีชวัน จันทรศิริ, 2562) นาน ๆ เข้าเด็กและเยาวชนจะเคยชินกับความรุนแรง จนทำให้ไม่สามารถแยกโลกความเป็นจริงกับโลกในเกมได้เด็กที่อยู่ในภาวะเป็นโรคติดเกมส่วนใหญ่ มีแนวโน้มที่จะก่ออาชญากรรมได้ในอนาคต เพราะเด็กจะซึมซับความรุนแรงอยู่ในจิตใต้สำนึกโดยไม่รู้ตัว เมื่อมาอยู่ในโลกของความจริงเด็กจะเคยชินกับการทำอะไรก็ได้โดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่รับผิดกับการกระทำที่ตนได้ก่อขึ้น โดยตัวเด็ก มองว่าการกระทำผิด หรือกระทำรุนแรงนั้นเป็นเรื่องปกติ (จิราภรณ์ อรุณากูร, 2561) ในทางการแพทย์ถือว่าเป็น บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต เช่นเดียวกับโรคทางจิตเวชอื่น ๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าหากเด็กและเยาวชนติดเกมได้มีการ กระทำคามผิดทางอาญาขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการนำตัวเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาอันเป็นวิธีการตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 เป็นลำดับแรก หากเด็กกระทำความผิดไปเนื่องจากโรคติดเกมประกอบกับการกระทำความผิดนั้นเป็นผลจากความวิกลจริต

กล่าวคือ ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือบังคับตนเองได้ จึงจะเป็นเหตุยกเว้นโทษได้ แต่หากตัวเด็กยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่า ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ (ปราณี ปวิณชญา, 2563)

เมื่อในสังคมมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น รัฐอาจจะต้องหาวิธีการช่วยเหลืออย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย เพื่อจัดการกับกลุ่มผู้ที่กระทำความผิด เพราะหากรัฐไม่หาแนวทางจัดแก้ไขการกระทำของบุคคลเหล่านี้ก็เท่ากับว่ารัฐ

ยอมรับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น การที่รัฐจะลงโทษผู้กระทำผิดนั้นรัฐจะต้องคำนึงถึงสาเหตุของการกระทำ ความผิดที่เกิดขึ้นในสังคมว่าเกิดจากสาเหตุอะไร ทำให้เกิดขึ้น ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องป้องกันการกระทำ ความผิดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการติดเกมในเด็กอย่างรอบด้าน เพื่อควบคุมการกระทำผิดที่จะเกิดขึ้น โดย ต้องพิจารณาหามาตรการทางอาญาในการบำบัดฟื้นฟูการติดเกมในเด็กทั้งนี้ก็เพื่อไม่ให้มีการกระทำผิดและเพื่อ ไม่ให้เด็กเหล่านั้นต้องเสียโอกาสในการใช้ชีวิตต่อไป เพื่อหลักประกันที่เด็กจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเป็น หลักเกณฑ์ที่หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำมาบังคับใช้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นว่ารัฐต้องตั้งหน่วยงานใน การดูแลเรื่องนี้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะเนื้อหาในเกมออนไลน์ที่มีความสุ่มเสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรมต้องมีการ กำหนดเนื้อหาเกมออนไลน์ที่เป็นอันตรายต่อสังคม เช่น เกมเกี่ยวกับการใช้ปืนทำลายล้าง เพราะในสังคมไทยปืนหาซื้อ ได้ง่าย และต้องมีการผลักดันให้มีการจัดเรทเกมให้เหมาะสมกับวัย (Porraphat Jutrakul, 2561) หรือมีการร่าง กฎหมายที่กำกับการดูแลของการประกอบกิจการเกี่ยวกับเกมเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน เมื่อพิจารณาจาก สภาพการณ์ปัจจุบันไม่พบกฎหมายใดที่สามารถนำมาบังคับใช้ในการกำกับดูแลกิจการเกมโดยตรง จึงเกิดปัญหาทาง กฎหมายว่าควรมีการกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข ควบคุมการผลิตเกม และควบคุมการเล่นเกม และช่วยเหลือ บำบัดเด็ก เยาวชนซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากการติดเกม เป็นต้น อันเป็นปัญหาที่นำมาสู่งานวิจัยฉบับนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม
2. เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของเกม และเพื่อศึกษา แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงที่มาจากเกม
2. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น สามส่วนได้แก่ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องส่วนที่เป็นคำอธิบายจากหนังสือและตำราส่วนที่เป็น วิทยานิพนธ์และงานวิจัย
3. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการอ่านตีความหมายของข้อมูลเรียบเรียงรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจัด องค์กรประกอบและแนวความคิดรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหาความเชื่อมโยงให้เข้ากับประเด็นปัญหาแล้วตีความสรุป
4. สถานที่เก็บข้อมูลและตำราหนังสืองานวิจัยวิทยานิพนธ์ข่าวสารต่างๆบทบัญญัติของกฎหมายและข้อมูลจาก เว็บไซต์อินเทอร์เน็ตทั้งของไทยและต่างประเทศ(สารสนเทศ)และสืบค้นจาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา หอสมุด แห่งชาติ และ หอสมุดเมืองกรุงเทพ

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของเกม

เกม หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่มีกฎ กติกา ในการเล่น โดยมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด แจ่มใส เบิกบาน และสมองปลอดโปร่งไม่เคร่งเครียดทำ ให้ร่างกายแข็งแรง มีสมรรถภาพที่ดีมีอารมณ์มั่นคง และสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ทำให้เกิดความเชื่อมั่น ในตนเอง กล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุขทำให้เกิดการ กระตุ้นด้านปัญญา

ไหวพริบในการเล่นคิดอย่างสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีทำให้เกิดพัฒนาการด้านภาวะผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี แต่เมื่อเราไม่จำกัดเวลาการเล่นก็อาจส่งผลเสียตามมาได้ (สถาบันพัฒนาบุคลากรการพลศึกษาและการกีฬา กรมพลศึกษา, 2557: 53-55)

ความหมายของโรคติดเกม

โรคติดเกม หมายถึง โรคที่เกิดจากการเสพติดในทางสมองที่ส่งผลต่อพฤติกรรม มีลักษณะคล้ายการติดสารเสพติด เป็นอุปสรรคสำคัญต่อด้านพัฒนาการต่างๆ เช่น พัฒนาการด้านสมอง และ ด้านพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการเล่นเกมทางอินเทอร์เน็ตเป็นเวลานาน โดย องค์การอนามัยโลกได้จัดให้การติดเกมเป็นโรคชนิดหนึ่ง (Gaming disorder) เป็นอาการทางจิตที่รุนแรงและต้องได้รับการบำบัดรักษาเช่นเดียวกับโรคอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการติดเกมออนไลน์ หรือ วิดีโอเกม การเล่นเกมติดเกมแตกต่างจากการเล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน หรือเล่นเป็นงานอดิเรก

ผลกระทบที่เกิดจากการติดเกมเป็นผลทางด้านลบ ผู้เล่นไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ต้องเล่นอย่างต่อเนื่องและยะเวลาการเล่นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่สนใจการทำกิจกรรม(จิรภรณ์ อังวิฬาร, 2562)

ความหมายของคำว่าเด็กและเยาวชน

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ ซึ่งถือว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุยังไม่เกิน15ปีบริบูรณ์ก็ยังคงเป็นเด็กตามความหมายของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวฉบับนี้ ส่วน เยาวชนต้องมีอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ถือเป็นเยาวชน ดังนั้นคำว่าอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์มีความหมายว่าบุคคลจะต้องมีอายุยังไม่ถึง18 ปีบริบูรณ์ จึงจะอยู่ในความหมายเยาวชนตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวพ.ศ. 2553 นี้ แต่ถ้าหากบุคคลนั้นมีอายุครบ18 ปีบริบูรณ์พอดีได้ไปกระทำความอาญา ก็ไม่อยู่ในความหมายของเยาวชน และบุคคลนั้นจะต้องถูกดำเนินคดีต่อศาลธรรมดาเท่านั้น จะดำเนินคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ได้ (สลิต ชูชื่น, 2552)

ความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชนในการทำผิดทางอาญา

เมื่อเด็กได้มีการกระทำความผิดทางอาญาขึ้นแสดงว่าได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นอันเป็นความเสียหายหรือเป็นอันตรายแก่สังคม และบุคคลที่ได้กระทำความผิดนั้นย่อมจะต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ในกรณีนี้ที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด จะเห็นได้ว่าพวกเขาเหล่านี้ย่อมมีความรู้สึกผิดชอบน้อยกว่าผู้ใหญ่ ไม่เหมือนกับกรณีผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของเด็กและเยาวชน ไว้เป็นกรณีพิเศษ โดยเฉพาะในบางกรณีแม้ว่าการกระทำเด็กจะเป็นความผิดแต่ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวอาจไม่เอาโทษเลยก็ได้ (สลิต ชูชื่น, 2552)

ภาวะติดเกม

การที่เด็กและเยาวชนใช้ คอมพิวเตอร์ หรือ สมาร์ทโฟน ติดต่อกันเป็นเวลา 4 ชั่วโมงต่อวัน และมีแนวโน้มการใช้มากขึ้นเรื่อยๆ ในกรณีที่บิดามารดามีการว่ากล่าวตักเตือนหรือห้ามไม่ให้เล่นเกมจะส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมหงุดหงิด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะจิตใจ จากที่เคยเป็นเด็กอารมณ์ดี อาจมีการแสดงท่าทีโกรธ ไม่พอใจ ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวกับบิดามารดาหรือบุคคลรอบข้าง และในอีกกรณีคือการเข้าไปเป็นบทบาทสมมติในเกม โดยที่ผู้เล่นหลายๆ คน ในเกมไม่จำเป็น ต้องเปิดเผยตัวตนจริงๆ ของผู้เล่นนั้น เช่นนี้จึงทำให้ผู้เล่นเกมสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจและสังคม ที่มีความรู้สึกได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อน สามารถพูดคุยในเรื่องเกมได้ หากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการฝึกวินัยในการเล่นที่เหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก อาจส่งผลเสียตามมาในอนาคตได้ บางครอบครัวเด็กต้องแบกรับความเครียดจากความคาดหวังของบิดามารดา

การสื่อสารภายในครอบครัวจึงเกิดปัญหาการขัดแย้งกันเสมอ เด็กจึงหาทางออกด้วยการเล่นเกมคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้ตระหนักถึงผลดีหรือผลเสียของเทคโนโลยี (บุญสรอย บุญเอื้อ, 2021)

พฤติกรรมเลียนแบบ

การเลียนแบบ หรือ การเอาอย่าง เป็นพฤติกรรมขั้นสูงที่คนคนหนึ่งสังเกตและทำตามจากสิ่งที่เห็น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้อาจส่งผลดี หรือผลเสียต่อเด็กในระยะยาวได้ ในสังคมปัจจุบันการเข้าถึงสื่อออนไลน์มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว พฤติกรรมการสนใจสื่อที่มีความรุนแรง โดยไม่ได้นึกถึงผลที่ตามมา ทำให้เด็กได้รับสื่อที่มีความรุนแรงมากเกินไปและแยกแยะไม่ได้ว่าสิ่งไหนไม่ควรทำรวมถึงความใจร้อนที่ไม่สามารถยับยั้งอารมณ์ตัวเองได้ (นิชรา เรืองดารกานนท์, 2560)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 65 ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา 73 เด็กอายุยังไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 75 ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดให้ศาลพิจารณถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง (จิตติ ดิงศภัทย์, 2555: 1080)

ผลการวิจัย

1. ผลวิจัยพบว่าเกมที่มีเนื้อหาความรุนแรงอาจทำให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเป็นอาชญากรในอนาคตได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกมเป็นส่วนหนึ่งการใช้ชีวิตในปัจจุบัน หากเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมการลอกเลียนแบบเกมมีการใช้ความรุนแรงต่างๆ เช่น การบังคับขู่เข็ญ ทำร้าย หรือ ฆ่าผู้อื่น ที่ล้วนมาจากการลอกเลียนแบบเพื่อศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม

2. เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังคงหย่อนสติปัญญา ความรู้รับผิดชอบที่ยังอ่อนประสบการณ์และทักษะการใช้ชีวิตจึงทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการกระทำความผิดได้โดยง่าย แม้ว่าในประเทศไทยจะมีกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 ไว้ลงโทษผู้ที่กระทำความผิดแล้ว แต่ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่จะควบคุมความรุนแรงของเกมได้โดยตรงที่เป็นต้นเหตุจากการกระทำความผิด

วิเคราะห์สภาพปัญหาเกี่ยวกับงานวิจัย

1.) สภาพปัญหาประเทศไทยควรมีแนวทางการจัดระดับความรุนแรงของเกมหรือเรทเกมให้ชัดเจนรัดกุม และครอบคลุมรอบด้านหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่าในปัจจุบันการเล่นเกมสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ต้องผ่านการกลั่นกรองการเข้าถึงเกม เด็กและเยาวชนยังเป็นวัยที่อ่อนประสบการณ์ถูกสื่อทางออนไลน์ชักจูงให้กระทำความผิด

ได้ง่าย ควรมีแนวคิดที่จะดำเนินการจัดระดับความเหมาะสมของเกมแต่ละเกมและควรมีการกำหนดบทลงโทษ ผู้ประกอบการที่ฝ่าฝืนไม่นำเกมมาจัดระดับเกมโดยออกเป็นกฎหมายบังคับใช้น่าจะเป็นมาตรการที่ทำให้ ผู้ประกอบการเกมทุกรายร่วมแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

2.) สภาพปัญหาเนื้อหาความรุนแรงของเกมที่ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความยั้งคิดในการกระทำ ความผิดหรือไม่

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมก้าวร้าวอาชญากรรมที่มาจากการเล่นเกมนั้นเกิดจากเด็ก และเยาวชนมีพฤติกรรม ติดเกมที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เนื่องจากในปัจจุบันเนื้อหาของเกมค่อนข้างมีความสมจริง ส่งผลให้แสดงออกถึง พฤติกรรมก้าวร้าวต่อบุคคลรอบข้าง จนกระทั่งเยาวชนเลียนแบบเกมในการก่อเหตุฆาตกรรม และชิงทรัพย์ พฤติกรรม เหล่านี้ถือเป็นการลอกเลียนแบบเกมที่เป็นอันตรายต่อสังคม เมื่อไม่มีกฎหมายกำหนดโทษไว้โดยตรง และลดปัญหา ความรุนแรงที่เกิดจากการ

เล่นเกมที่ไม่เหมาะสมลงได้ ผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับควบคุมความ รุนแรงของโรคติดเกมซึ่งเป็นการลงโทษบุคคลที่ได้กระทำความผิดนั้นต่อบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชนที่ จะต้องเติบโตมาในสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางด้านสังคม

ประเทศไทยในปัจจุบันการติดเกมในเด็กยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถแก้ปัญหาได้โดยตรง จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางอาญาในการบำบัดฟื้นฟูและป้องกันการติดเกมในเด็ก โดยศึกษาเปรียบเทียบ กรณีการนำข้อมูลทางด้านการแพทย์ในปัจจุบันมาเพื่อศึกษาการเล่นของเด็กติดต่อกันเป็นเวลานานส่งผลกระทบ ต่อสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต และก่อให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงจนอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในรูปแบบ ต่าง ๆ และองค์การอนามัยโลกประกาศให้โรคติดเกมเป็นโรคทางจิตเวช ดังนั้น เพื่อป้องกันการกระทำผิดที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูการติดเกมในเด็ก เพื่อหาแนวทางในการควบคุม การติดเกม และเห็นได้ว่ายังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยตรงที่จะนำมาปรับใช้กับการบำบัดฟื้นฟูการติดเกมในเด็ก

ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหากฎหมายและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เกี่ยวกับปัญหาการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกม ควรมีการศึกษาหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษเพื่อควบคุมความ รุนแรงของโรคติดเกมหรือบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับในการพิจารณาการควบคุมความรุนแรงของโรคติดเกมไว้โดยตรง เพื่ออุดช่องว่างทางกฎหมายและให้มีประสิทธิภาพที่เพียงพอแก่การบังคับใช้

บรรณานุกรม

- จิตติ ดิงศภัทย์. (2555). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค1. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา.
 จิราภรณ์ อรุณากูร. (2561). โรคติดเกม. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563 <https://med.mahidol.ac.th/th/infographics/145>
 จิราภรณ์ อังวิยาธร. (2562). โรคติดเกม. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563 จาก <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/service>

- นิชรา เรืองดารกานนท์. (2560). พฤติกรรมเลียนแบบโรงพยาบาลรามาริบัติ. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th>
- บุญสรอย บุญเอื้อ. (2021). เกม สู่ ภาวะติดเกม. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563 จาก <https://www.ops.go.th>
- ปราณี ปวีณชนา. (2563). การเสพติดเกม จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น โรงพยาบาลมนารมย์ (Game Addiction). เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563 จาก <https://www.manarom.com/blog/GameAddiction.html>
- ปรีชวัน จันทร์ศิริ. (2562). โรคติดเกมภาวะคุณภาพเด็กไทยที่พ่อแม่ต้องช่วยดูแลและป้องกัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563 จาก <https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh>
- สถาบันพัฒนาบุคลากรการพลศึกษาและการกีฬา กรมพลศึกษา. (2557). คู่มือผู้นำนันทนาการ. (พิมพ์ครั้งที่2) กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันสุขภาพจิตและวัยรุ่น. (2556). บทวิเคราะห์งานวิจัยสถานการณ์เด็กติดเกม. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2563. จาก <http://www.healthygamer.net/sites/default/files/scribd/bthwiekhraaahstha>
- สลิต ชูชื่น. (2009). กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (ตอนที่1). สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563 จาก <https://www.gotoknow.org/>
- _____. (2009). กฎหมายอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน (ตอนที่ 2). สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/310408>
- Porraphat Jutrakul. (2561). ระดับของเด็กติดเกม. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2563 จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/41213.html>

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

เหตุผลโทษการกระทำความผิดทางอาญากรณีบันดาลโทสะสะสม:
โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยและอังกฤษ

PARTIAL DEFENSES OF CRIMINAL CASES: CASE STUDY OF CUMULATIVE PROVOCATION
COMPARING ENGLISH AND THAI LAW

นริศรา บุญมี¹ และ ไพบุลย์ ชูวัฒนกิจ²
Narissara Boonmee¹ and Paiboon Chuwatthanakij²

¹หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s60123440137@ssru.ac.th

²หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล paiboon.ch@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

อาการทางจิตวิทยาของผู้กระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนาเพราะเหตุถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่องนำไปสู่แรงจูงใจในการทำร้ายบุคคลที่ทำร้ายหรือปฏิบัติด้วยความรุนแรงโดยเชื่อว่าการใช้กำลังในการตอบโต้ได้อย่างรุนแรงต่อผู้ที่ทำรุนแรงเพื่อไม่ให้ถูกทำร้ายอีก เป็นทางเลือกที่ดี ซึ่งหากผู้กระทำผิดอ้างว่าการกระทำดังกล่าวกระทำเนื่องจากบันดาลโทสะ กฎหมายไทยไม่เปิดช่องให้อ้างเหตุผลโทษในข้อเท็จจริงเช่นนี้ได้ ด้วยเหตุที่ว่า การถูกกระทำความรุนแรงในครั้งสุดท้ายอาจจะไม่เป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม หรือ ในขณะนั้นเองไม่ได้เกิดภัยอันตรายขึ้นเลยแต่อย่างใด

บทความนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว เพื่อพิจารณาประเด็นบุคคลที่ถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่องถึงกรณีอ้างพฤติการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและปัจจุบัน การกระทำด้วยบันดาลโทสะ โดยนำประวัติการถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่องทั้งด้านครอบครัว ด้านการแพทย์ มาพิจารณาประกอบเพื่อเป็นเหตุผลโทษได้หรือไม่ แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วหากประเทศไทยจะปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนี้อาจเป็นการตีความขยายการบันดาลโทสะ ตามมาตรา 72 ให้ครอบคลุมอาการของบุคคลที่ถูกทำร้ายเป็นระยะเวลาอันนานสะสม ที่ประเทศอังกฤษเรียกว่า cumulative provocation เพื่อความยุติธรรมกับจำเลยผู้ถูกกระทำก่อนและพัฒนากฎหมายให้เท่าเทียมกับประเทศอื่นๆ

คำสำคัญ

บันดาลโทสะสะสม, เหตุลดโทษ, กระทำผิดอาญา

ABSTRACT

Psychological symptoms of an offender in the intentional killing due to continuous assault can lead to an incentive for hurting someone who hurts or acts violently, believing that the use of force in retaliation against abusers so as not to be hurt again is a good choice and claiming that if the perpetrator's action was done due to anger, Thai law does not provide an opportunity to claim a mitigation in such a case for the reason that the last act of violence might not be a serious persecution for unfair reasons, or at that time it was not dangerous at all.

This article focuses on the problems that arise so as to consider the issue of persons who have been continually assaulted, referring to past and present circumstances. Considering actions with anger, the history of continuous abuse, both family and medical, is taken into account whether to reduce the punishment or not. However, after analysis, if Thailand will revise the law in this regard, it may be an interpretation to expand the provocation of Section 72 to cover the symptoms of persons who have been assaulted for a long period of time. In England it is called cumulative provocation to provide justice to the defendant who has been acted first and to develop the law on par with other countries.

Keywords

Cumulative provocative, Extenuating circumstances, Committing a criminal offense

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยพบการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเนื่องมาจากผู้กระทำความผิดถูกผู้ตายทำร้ายหรือปฏิบัติด้วยความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง โดยบ่อยครั้งที่ผู้กระทำความผิดอ้างถึงความเครียดที่ถูกทำร้ายหรือปฏิบัติด้วยความรุนแรงเป็นระยะเวลาอันยาวนานจึงตอบโต้ด้วยความรุนแรงจนถึงขั้นลงมือฆ่าผู้ตาย ทั้งที่ลงมือฆ่าในทันทีทันใดและกรณีวางแผนฆ่า เมื่อถึงขั้นพิจารณาคดี ผู้กระทำความผิดได้ต่อสู้คดีโดยอ้างเหตุบันดาลโทสะตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 72 ซึ่งในการพิจารณาของศาล มิได้ตีความให้การฆ่าเพราะเหตุดังกล่าวเป็นการฆ่าโดยบันดาลโทสะตามมาตรา 72

การอ้างว่าบันดาลโทสะของบุคคลที่ถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง เพราะถูกทำร้ายทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจทางเพศ ถูกคุกคามด้วยวิธีอื่นใด หรือข่มขู่ให้กลัวว่าจะทำร้ายต่อชีวิต ร่างกาย จึงกระทำการตอบโต้ด้วยความรุนแรงรวมถึงการใช้อาวุธตอบโต้บุคคลที่ข่มเหงตน หากผู้นั้นเสียชีวิต จะถูกตั้งข้อหาจากการกระทำความผิดกรณีใช้กำลังทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

เมื่อบุคคลที่ถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่องอ้างว่าการกระทำดังกล่าวกระทำเนื่องจากบันดาลโทสะ กฎหมายไทยไม่เปิดช่องให้ทำได้ ด้วยเหตุที่ว่า การถูกกระทำความรุนแรงในครั้งสุดท้ายอาจจะไม่เป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม หรือ ในขณะนั้นเองไม่ได้เกิดภัยอันตรายขึ้นเลยแต่อย่างใด ในขณะที่ประเทศอังกฤษ กรณีบุคคลที่ถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง (Battered Person Syndrome) (ภาวะกดดันจนต้องฆ่า) เป็นกรณีที่มีการยอมรับฟังคำให้การของพยาน ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องกับอาการถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจำเลยกล่าวอ้างว่าเป็นบุคคลที่ป่วยเป็นโรควิตกกังวลจากการถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นเหตุลดโทษ ซึ่งมีหลักฐานทางการแพทย์สนับสนุน ว่าเป็นอาการป่วยทางจิตชนิดหนึ่ง เรียกว่า อาการเครียดหลังจากเหตุสะเทือนใจ PTSD (POSTTRAUMATIC STRESS DISORDER) ด้วยเหตุนี้จึงทำการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกา เพื่อให้ทราบถึงการพิจารณาคดีบุคคลถูกทำร้ายอย่าง

ต่อเนื่องของศาลไทย กรณีจำเลยยกข้ออ้างในการกระทำตอบโต้ว่าได้กระทำด้วยบันดาลโทสะโดยชอบด้วยกฎหมาย เปรียบเทียบกับกฎหมายอังกฤษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับเหตุลดโทษจากการกระทำความผิดของบุคคลที่ถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายของประเทศอังกฤษ

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้เขียนทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทความฉบับนี้ ซึ่งสามารถแยกการอธิบายความหมายของแต่ละแนวคิดออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. หลักกฎหมายบันดาลโทสะ

ประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันประกาศมีผลใช้บังคับตั้งแต่ พ.ศ. 2500 จนถึงปัจจุบัน โดยบันดาลโทสะมีบทบัญญัติอยู่ในภาคบทบัญญัติทั่วไป หมวด 4 ความรับผิดชอบทางอาญา มาตรา 72 ซึ่งนำไปใช้กับความผิดในภาคความผิด เช่นเดียวกับกฎหมายลักษณะอาญา มีรายละเอียดดังนี้

“มาตรา 72 ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ศาลจะลดโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

(ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภักดิ์ 2529: 884-921) ได้อธิบายถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงการกระทำโดยบันดาลโทสะโดยสรุปได้ ดังนี้

1.1 ถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม

การข่มเหงหมายความว่ามีการกระทำของบุคคลผู้ถูกทำร้ายต่อผู้กระทำความผิดขึ้นก่อน อันเป็นการไม่เป็นธรรมและร้ายแรง เหตุการณ์ที่ถือเป็นการข่มเหงนั้นต้องเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมที่บุคคลต้องรับผิดชอบ ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติไม่ถือเป็นการข่มเหง การกระทำนั้นรวมทั้งคำพูดด้วย

การข่มเหงนั้นต้องด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม ถ้าผู้กระทำมีสิทธิที่จะทำได้ ก็เป็นกรณีที่ผู้กระทำจำต้องยอมรับ เช่น กรณีพระภิกษุผู้เป็นอาจารย์เกรงศิษย์จะเอาผิดไปทำร้ายผู้อื่น จึงบังคับเอาผิดจากศิษย์ศิษย์ชดชืนและต่อสู้ อาจารย์จึงเอาไม้ตี เกิดการต่อสู้และแทงอาจารย์ ศาลเห็นว่าการกระทำของอาจารย์เป็นการใช้อำนาจปกครองต่อศิษย์ไม่เป็นการ ข่มเหงแต่เหตุอันไม่เป็นธรรมไม่ต้องถึงขนาดเป็นการกระทำอันละเมิดต่อกฎหมายก็ได้ ดังนั้นเหตุการณ์ที่ผู้ข่มเหงไม่มีสิทธิกระทำและผู้ถูกข่มเหงไม่จำต้องยอมรับแม้ไม่ผิดกฎหมายก็อาจเป็นเหตุไม่เป็นธรรม

การข่มเหงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมต้องร้ายแรง ถ้าเพียงแต่ไม่เป็นธรรมแต่ไม่ร้ายแรงถึงขนาดก็ไม่เป็นบันดาลโทสะ ความร้ายแรงของการข่มเหงต้องเปรียบเทียบกับความผิดที่กระทำ เพื่อพิจารณาว่าพฤติกรรมของการข่มเหงถือว่าร้ายแรงถึงขนาดที่ทำให้กระทำความผิดเช่นนั้น บุคคลย่อมจะต้องใช้ความยับยั้งชั่งใจก่อนกระทำความผิดที่ร้ายแรงมากกว่าการกระทำความผิดเล็กน้อย การด่าว่าหยาบคายหรือด่าบุพการี ศาลถือเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงพอที่จะเป็นบันดาลโทสะในความผิดทำร้ายร่างกายหรือการฆ่าโดยเจตนา การวินิจฉัยว่ามีเหตุอันไม่เป็นธรรมและร้ายแรงพอหรือไม่ ต้องวินิจฉัยโดยเปรียบเทียบกับความรู้สึกของคนธรรมดาทั่วไปซึ่งสมมติขึ้น (objective test) ในฐานะอย่างเดียวกับผู้กระทำความผิดจะเกิดโทสะคุมสติได้หรือไม่

การข่มเหงนั้นจะกระทำต่อผู้กระทำความผิด หรือต่อผู้ที่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิด อันพอที่จะเป็นเหตุถือได้ว่าเป็นการข่มเหงต่อผู้กระทำความผิดด้วย

แนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถือว่าผู้กระทำความผิดถูกข่มเหงด้วย คือ ยิงบิดาถือเป็นการข่มเหงบุตร ทำร้ายบุตรถือเป็นการข่มเหงบิดา ที่ถูกทำร้ายถือเป็นการข่มเหงน้อง นำถูกทำร้ายถือเป็นการข่มเหงหลาน

พ้อตาถูกทำร้ายถือว่าการข่มเหงบุตรเขย ทำอนาจารภรรยาถือเป็นการข่มเหงสามี แต่ไม่เป็นการข่มเหงเพื่อนของสามี หากเพื่อนช่วยสามีทำร้ายผู้ทำอนาจาร จะอ้างบันดาลโทสะไม่ได้แม้จะเป็นเพื่อนสนิทของสามีก็ตาม

1.2 บันดาลโทสะเพราะการข่มเหง การพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดกระทำเพราะบันดาลโทสะหรือไม่ ต้องพิจารณาจากจิตใจของผู้กระทำความผิดนั่นเอง (subjective test) เช่นกรณีจำเลยถูก จ. แหวง เมื่อกลับบ้าน จำเลยส่องกระจกเห็นปากแหว่งจึงลงเรือไปแทง จ. ซึ่งมาเรียกโดยดีที่เรือ ศาลเห็นว่าไม่ใช่บันดาลโทสะเพราะถูกข่มเหง แต่บันดาลโทสะเพราะส่องกระจกเห็นบาดแผลไม่เป็นเหตุลดโทษ

1.3 กระทำความผิดในขณะนั้น หมายความว่าต้องกระทำความผิดในขณะที่บันดาลโทสะอยู่ ไม่ใช่ขณะที่ถูกข่มเหง การข่มเหงอาจมีขึ้นก่อนและเป็นผลสำเร็จแล้ว แต่กว่าจะมีผลให้ผู้กระทำความผิดบันดาลโทสะอาจมีระยะเวลาห่างกันมากก็ได้ เช่นผู้กระทำความผิดเพิ่งรู้ว่ามิเหตุแห่งการข่มเหงภายหลังก็ยอมบันดาลโทสะเมื่อได้ทราบเหตุ

หลักการวินิจฉัยว่าเพียงใดจึงถือได้ว่ากระทำความผิดในขณะนั้น คือ กระทำความผิดในระหว่างที่โทสะมีรุนแรงอยู่ก่อนที่จะมีโอกาสอันควรที่โทสะจะสงบลงได้ การพิจารณาว่าสมควรจะคุมสติได้หรือยังจึงกลับไปหาหลักการเปรียบเทียบความรู้สึบบุคคลธรรมดาในฐานะอย่างเดียวกันกับผู้กระทำความผิด (objective test) โดยไม่ถือว่าความจริงผู้กระทำความผิดระงับโทสะได้หรือยัง แต่ถ้าความจริงในขณะกระทำความผิดโทสะของผู้นั้นระงับลงแล้ว ก็ไม่มีบันดาลโทสะตามหลักการพิจารณาจากตัวผู้กระทำความผิด

1.4 กระทำความผิดต่อผู้ข่มเหง เหตุผลในการลดโทษผู้กระทำความผิดเพราะบันดาลโทสะประการหนึ่งคือผู้ถูกทำร้ายเป็นผู้ก่อเหตุขึ้นด้วยความไม่เป็นธรรม จึงสมควรลดโทษผู้กระทำความผิดเพราะบันดาลโทสะน้อยกว่ากรณีธรรมดา ดังนั้นแม้ผู้กระทำได้กระทำความผิดโดยบันดาลโทสะ แต่ไปกระทำต่อผู้อื่นก็ไม่อยู่ในเหตุผลที่จะลดโทษ

1.5 ผลของบันดาลโทสะ กฎหมายบัญญัติว่าศาลจะลดโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ศาลจึงวางกำหนดโทษได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงโทษขั้นต่ำ

1.6 ตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกา เหตุอ้างบันดาลโทสะ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3583/2555 จ. เป็นภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายของจำเลยซึ่งจำเลยยอมมีสิทธิตามกฎหมายที่จะกระทำการป้องกันเกียรติยศชื่อเสียงของตนโดยมิให้ชายอื่นมามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับภรรยาของตนได้ แต่ขณะเกิดเหตุจำเลยพบเห็น จ. นอนหนุนตักผู้ตายและกอดจูบก้นเท่านั้นโดยยังไม่มีกรรร่วมประเวณีกัน และการที่ผู้ตายกระทำต่อ จ. ดังกล่าวก็เป็นไปโดย จ. สมครใจยินยอม พฤติการณ์เช่นนี้ยังถือไม่ได้ว่ามีภัยอันตรายซึ่งเกิดการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ซึ่งจำเลยจำต้องกระทำการป้องกันสิทธิแต่อย่างใด แต่การที่ผู้ตายกับ จ. กอดจูบก้นเช่นนี้ นับเป็นการกระทำที่ข่มเหงจิตใจของจำเลยอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม เมื่อจำเลยเห็นเหตุการณ์เช่นนี้ยอมเหลือวิสัยของจำเลยที่จะอดกลั้นโทสะไว้ได้ จึงเข้าไปชกต่อผู้ตายแล้วใช้มีดปอกผลไม้ที่วางอยู่ใกล้ตัวแทงผู้ตายเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะตาม ป.อ. มาตรา 72 ไม่ใช่เป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย

2. ความแตกต่างของคำพิพากษาระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายอังกฤษในเรื่องบันดล
 โทสะสะสม

<p>คำพิพากษาในกฎหมายไทย</p>	<p>คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3305/2543</p> <p>ศาลฎีกาเห็นว่าแม้จำเลยจะเข้าใจว่าถูกผู้ตายหลอกจนต้องตกเป็น ภริยาของผู้ตายและตกเป็นเบี้ยล่างของผู้ตายมาตลอดโดยผู้ตาย เอาภาพถ่ายเปลือยกายของจำเลยมาพุดชูไม่ให้จำเลยเลิกกับผู้ตาย ก็เป็นเพียงความรู้สึกเจ็บแค้นมาแต่เดิม แต่ในวันเกิดเหตุจำเลย เป็นฝ่ายลงมือก่อเหตุจะไปเผาบ้านที่ผู้ตายพักอาศัยอยู่ โดยเตรียม น้ำมันเบนซิน ไฟแช็ก ตลอดจนเตรียมยากำจัดหนูเพื่อจะฆ่าตัวตาย พร้อมกับผู้ตายซึ่งจำเลยได้เตรียมการมาก่อน บังเอิญเมื่อมาที่ ห้องนอนผู้ตายพบอาวุธปืน จึงคิดจะใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายและฆ่าตัว ตายตาม เห็นว่า ภายหลังจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย ผู้ตายไม่ถึงแก่ ความตายทันที จำเลยใช้น้ำมันเบนซินราดผู้ตายแล้วจุดไฟเผา ซึ่ง ผู้ตายได้รับความเจ็บปวดและทรมานก่อนถึงแก่ความตาย แสดงให้ เห็นว่าจำเลยประสงค์ให้ผู้ตายได้รับความลำบากอย่างสาหัสก่อน ตาย จึงเป็นการฆ่าโดยทรมานและโดยทารุณโหดร้าย</p> <p>การพิจารณาพิพากษาคดีกรณีจำเลยกล่าวอ้างพฤติการณ์แวดล้อม จากการถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่องขึ้นกล่าวอ้างในการกระทำความ ความผิดนั้น บางกรณีศาลพิจารณาพิพากษาให้จำเลยได้รับโทษ ทางอาญาที่แตกต่างกัน บางกรณีศาลพิจารณาว่าทั้งสองฝ่ายมีปาก เสียงทะเลาะกันเป็นเรื่องธรรมดาระหว่างสามีภริยา แสดงให้เห็น ถึงอคติทางเพศของผู้พิพากษาที่มองว่าการตอบโต้การกระทำ ความรุนแรง เช่น จากการทำร้ายทุบตีด้วยมือเปล่าก็ไม่น่าที่จะ ตอบโต้ด้วยการใช้อาวุธปืนหรือใช้มีด โดยมีได้พิจารณาถึง บุคคลที่ป่วยเป็นโรคว่าจะถูกทรมานจากการถูกทำร้ายอย่าง ต่อเนื่องว่าการถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง จะมีความหวาดระแวง ตื่น กลัวภัยมากกว่าบุคคลทั่วไปที่ไม่ถูกทำร้ายอย่างต่อเนื่อง หรือกรณี ที่บุคคลที่ป่วยเป็นโรคว่าจะถูกทรมานจากการถูกทำร้ายอย่าง ต่อเนื่องได้กระทำการตอบโต้ผู้ที่ทำร้ายอย่างต่อเนื่องในขณะที่ ความรุนแรง หรือการทำร้ายได้ผ่านพ้นไปหรือสงบลงแล้ว หรือได้ กระทำการตอบโต้ผู้ที่ทำร้ายอย่างต่อเนื่องขณะที่ผู้นั้นนอนหลับ หรือกระทำกิจวัตรประจำวันซึ่งมิได้อยู่ในภาวะที่มีภัยอันตรายที่ใกล้ จะถึง บางครั้งศาลได้พิพากษาให้ได้รับโทษทางอาญา</p>
-----------------------------	--

	<p>พฤติการณ์ของผู้ตายเอาภาพถ่ายเปลือยกายของจำเลยมาพุดชู้ไม่ให้จำเลยเล็กกับผู้ตาย ศาลมองว่าเป็นความเจ็บแค้นที่มีมาแต่เดิม ซึ่งหากนำกรณีของบุคคลที่มีป่วยเป็นโรควิตกกังวลมาพิจารณาประกอบก็อาจทำให้เข้าใจถึงสภาพจิตใจจำเลยที่ถูกผู้ตายใช้กรณีดังกล่าวมาข่มขู่ให้จำเลยเกิดความวิตกกังวล หวาดระแวงไม่รู้ว่าจะเมื่อใดผู้ตายจะนำภาพดังกล่าวไปเผยแพร่ เป็นการทำร้ายจิตใจของจำเลยอย่างต่อเนื่องซ้ำแล้วซ้ำเล่า มาเป็นระยะเวลาช้านาน เกิดการสะสมความหวาดระแวงของจำเลย เมื่อถึงจุดหนึ่งที่จำเลยทนไม่ได้จึงเกิดตอบโต้อย่างรุนแรงต่อผู้ตายที่นำเรื่องภาพเปลือยมาข่มขู่ให้เกิดความหวาดระแวง นำที่จะนำมาอ้างเป็นสาเหตุประกอบพฤติการณ์การกระทำความผิดของจำเลย</p>
คำพิพากษาในกฎหมายอังกฤษ	<p>การปรับใช้หลักทฤษฎี Battered Person Syndrome ในประเทศอังกฤษ ศาลประเทศอังกฤษเคยมีการพิจารณาพิพากษาคดีผู้หญิงที่กระทำความผิดจากความเครียดสะสมจากการถูกทำร้ายเป็นระยะเวลานาน (Battered Person Syndrome) โดยมีการยอมรับเกณฑ์การวินิจฉัยอาการจากองค์การอนามัยโลกและยอมรับการยกอากร BPS เป็นข้อต่อสู้ในทางกฎหมายด้วยเหตุที่แตกต่างกันไปตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ เช่น การป้องกันตนเอง (Self-defense) ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ (Loss of control) หรือบันดาลโทสะ (Provocation) หรือเหตุผลหย่อนความรับผิดชอบ (Diminished responsibility) เพื่อนำมาเป็นเหตุผลโทษ (Partial disorder) ซึ่งหากข้อต่อสู้ของจำเลยประสบความสำเร็จ จำเลยจะถูกเปลี่ยนจากข้อหาจากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา (Murder) เป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา (Manslaughter) ซึ่งศาลจะใช้ดุลพินิจลงโทษเพียงใดก็ได้ เช่น คดี Regina v Thornton¹³ ที่ใช้หลัก cumulative provocation หรือการตีความขยายเหตุบันดาลโทสะ (Provocation) ให้ครอบคลุมถึงกรณีบันดาลโทสะสะสม ทำให้สูญเสียการควบคุมทางด้านอารมณ์และจิตใจ (Loss of control) จากอาการบกร่องทางจิต (BPS) โดยได้รับหลักฐานทางการแพทย์เพิ่มเติมที่ระบุว่าในขณะที่เธอฆ่าสามีของเธอนั้น เธอได้รับความกระทบกระเทือนด้านจิตใจทำให้มีความบกร่องด้านบุคลิกภาพ แสดงให้เห็นถึงการพิจารณาสภาพจิตใจประกอบกับการควบคุมการกระทำของจำเลยในขณะที่กระทำความผิด ทำให้ศาลยกฟ้องข้อหาความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาในคดีนี้ นอกจากนี้การอ้างข้อต่อสู้ว่าเป็นบันดาลโทสะสะสมแล้ว ยังมีกรณีความผิดปกติทางจิตจากการทดสอบอาการป่วยทางจิต (M'Naghten</p>

	<p>Test) ที่ใช้ในประเทอังกฤษ เป็นวิธีการทดสอบอาการทางจิตของบุคคลที่กระทำความผิดจากอาการความเครียดสะสมจากการถูกทำร้าย ที่จะใช้เป็นเหตุลดหย่อนความผิด (Diminished Responsibility) จากอาการ BPS เป็นอาการทางจิตที่มีลักษณะบกพร่องทางบุคลิกภาพ ที่มีอาการคล้ายกับอาการความเครียด ภายหลังจากเจอเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อจิตใจ (PTSD) ทำให้จำเลยไม่ต้องรับโทษทางอาญาแต่จำเลยจะถูกส่งตัวไปบำบัดรักษาอาการทางจิตในสถาบันบำบัดรักษาทางจิตเวชจนกว่าจะหายหรือมีอาการดีขึ้น แต่ไม่ถือเป็นโรคทางจิต (Mental Disease) ดังนั้นในคดีที่ผู้หญิงที่ฆ่าสามีอันเนื่องมาจากอาการดังกล่าวจึงถือว่าได้กระทำในขณะที่มีจิตบกพร่องสมควรได้รับการลดโทษ โดยได้มีการนำ BPS, BWS เป็นข้อต่อสู้ในคดี R v Ahluwalia¹⁴ ในปี ค.ศ. 1992 (ชฎาธร ยุติธรรมวงษ์, 2562: 74)</p>
--	---

3. ทฤษฎี Battered Woman Syndrome หรือ Battered Person Syndrome

ความหมายของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว “Battered Woman Syndrome” หรือ BWS เป็นคำที่ใช้ในการต่อสู้ของจำเลยในคดีซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนทางการแพทย์ว่าอาการดังกล่าวเป็นอาการผิดปกติทางจิตของจำเลยซึ่งในทางกฎหมายได้ยกเป็นข้อต่อสู้เพื่อลดโทษ ดังนั้น ศัพท์คำว่า “Battered Woman Syndrome”

หรือ BWS จึงเป็นคำที่ใช้อย่างเป็นทางการทั้งทางด้านการแพทย์และทางด้านกฎหมาย ในขณะที่นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า “Battered Wife Syndrome” หรือ “Battered Person Syndrome” ที่มีลักษณะเดียวกัน เมื่อตกอยู่ในสภาพ Battered Person Syndrome และได้กระทำความผิดต่อผู้ข่มเหง กลับตกเป็นจำเลยในการกระทำความผิดทางอาญา(วิณี ไพรทอง , 2560: 120 – 121)

(ชฎาธร ยุติธรรมวงษ์ 2562 : 69-71) ได้ศึกษา ทฤษฎี Battered Person Syndrome พบว่าเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาที่ศึกษาถึงผลกระทบของความรุนแรงและสามารถอธิบายถึงพฤติกรรมการตอบสนองของบุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลาานาน รวมถึงเหตุผลใดที่บุคคลเหล่านี้ไม่คิดที่จะเดินออกไปจากความสัมพันธ์ที่รุนแรงดังกล่าว แต่เลือกที่จะใช้ความรุนแรงตอบโต้กลับผู้ที่ทำร้ายในช่วงเวลาที่ความรุนแรงหรือภัยอันตรายนั้นได้สงบลงแล้ว โดย ดร.เลนอร์ วอล์กเกอร์ (Lenore Walker) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้เสนอว่า Battered Person Syndrome ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ได้แก่ ทฤษฎีวงจรความรุนแรง (Cycle of Violence Theory) และทฤษฎีความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้ (Learned Helplessness) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ทฤษฎีวงจรความรุนแรง (Cycle of Violence Theory) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

(1) ระยะแรก เรียกว่า ระยะก่อตัวของความตึงเครียด (Tension-building Phase) เป็นระยะที่เกิดปัญหาความตึงเครียดหรือทะเลาะเบาะแว้งกันทั่ว ๆ ไป ระยะนี้จะมีการใช้ความรุนแรงเล็กน้อย อาจมีการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจเพียงเล็กน้อย ผู้ถูกกระทำมักจะใช้ความอ่อนโยน การแสดงความเอาใจใส่เพื่อให้ฝ่ายผู้ข่มเหงนั้นมีอาการสงบลง ซึ่งถือเป็นผลดีในการลดปัญหาความรุนแรง แต่ในทางกลับกันการกระทำดังกล่าวก็อาจส่งผลร้ายต่อฝ่ายผู้ถูกกระทำในลักษณะการสร้างประสบการณ์หรือความเข้าใจว่าเป็นอำนาจหรือสิทธิอันชอบธรรมที่ฝ่ายผู้ข่มเหง

จะสามารถกระทำความรุนแรงต่อฝ่ายผู้ถูกระทำได้ ซึ่งจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีการกระทำความรุนแรงซ้ำขึ้นอีก จนเข้าสู่ภาวะความตึงเครียดอีก ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้งจะทำให้อ่อนล้าจนทำให้ฝ่ายผู้ถูกระทำเกิดความนิ่งเฉยเพราะคิดว่าการกระทำของเขาอาจไม่เกิดประโยชน์ แต่ยิ่งการแสดงความนิ่งเฉยมากเท่าใด ก็อาจทำให้ฝ่ายผู้ข่มเหงยิ่งเกิดความไม่พอใจและจะเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นจนนำไปสู่ระยะที่เรียกว่า ระยะความรุนแรงฉับพลัน

(2) ระยะการกระทำรุนแรงฉับพลัน (Acute Battering Incident) หมายถึง ระยะความรุนแรงที่พัฒนามาจากขั้นแรกสู่การลงมือกระทำรุนแรงที่มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็ตบตี เตะตอย หรือทำร้ายร่างกายและจิตใจ ในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งในระยะนี้จะเป็ระยะที่อยู่เหนือการควบคุมสถานการณ์ของฝ่ายผู้ถูกระทำ จึงจำเป็นต้องหนีออกจากความรุนแรงดังกล่าว จากนั้นความรู้สึกของฝ่ายผู้ถูกระทำจะเต็มไปด้วยความเกลียดชังฝ่ายผู้ข่มเหง และบางครั้งก็โทษตัวเอง กลายเป็นคนซึมเศร้าและหมดหวัง พยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่จะทำให้เกิดความรุนแรง ซึ่งผู้ที่ถูกทำร้ายมาก่อนจะสามารถเข้าใจหรือคาดเดาถึงความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นได้ และมักใช้ความนิ่งเฉยในการเผชิญหน้ากับความรุนแรงฉับพลันที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ถูกระทำจะเข้าใจถึงลักษณะทางกายภาพที่แข็งแรงกว่า จึงเข้าใจว่าไม่มีประโยชน์ที่จะต่อสู้กลับไปในขณะที่กำลังเกิดความรุนแรง ในระยะนี้จะเป็ช่วงที่มีการรายงานความรุนแรงไปยังเจ้าหน้าที่ ฝ่ายผู้ข่มเหงจะเริ่มกล่าวการถูกดำเนินคดี

(3) ระยะหวานชื่น (Loving-contrition Phase) ผู้ข่มเหงสำนึกผิดหรือเกิดการกลัวการแจ้งความจึงพยายามขอโทษและหันกลับมาให้ความรัก และมักให้คำสัญญา รวมถึงการตั้งปณิธานว่าจะไม่ทำร้ายหรือทุบตีอีก ในระยะนี้จึงปราศจากความตึงเครียดใด ๆ ทำให้ผู้ถูกระทำเลือกที่จะให้อภัยและรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้ ระยะนี้เหยื่อผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงจึงไม่คิดที่จะเดินหนีออกมาจากผู้ข่มเหง ตามทฤษฎีความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้ (Learned Helplessness)

ทฤษฎีความสิ้นหวังอันเกิดจากการเรียนรู้ (Learned Helplessness) จากงานวิจัยของ ดร.มาร์ติน ซีลิคแมน (Martin Seligman) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน และสตีฟ ไมเออร์ (Steve Maier) ในปี 1960 ได้ทดลองก่อกความเครียดที่คาดเดาไม่ได้โดยการช็อตไฟฟ้ากับหนูทดลองในห้องปฏิบัติการเรื่อยๆ จนครั้งหลัง ๆ แม้ประตูจะเปิดให้หนูหนีออกมาได้ แต่หนูก็เลือกที่จะอยู่เฉย ๆ ได้รับความเครียดนั้นต่อไป ดร. Walker จึงได้นำงานวิจัยนี้มาอธิบายถึงภาวะทางจิตวิทยาในการขาดการตอบสนองหรือความนิ่งเฉยของผู้ถูกระทำที่ตกเป็เหยื่อการถูกทำร้ายสะสมและเหตุผลที่ยังเลือกที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมของความรุนแรงเช่นนั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบการศึกษา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารจากหนังสือ ตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ โครงการวิจัยทางกฎหมาย ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและความเห็นเกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual framework)

2. ขั้นตอนการศึกษา

ผู้เขียนได้กำหนดประเด็นปัญหาเรื่องเหตุสุดโทษการกระทำความผิดทางอาญากรณีบันดาลโทสะสะสมของกฎหมายอังกฤษ เพื่อนำมาปรับใช้ในกรณีศึกษาในเรื่องเหตุสุดโทษการกระทำความผิดทางอาญากรณีบันดาลโทสะสะสมของไทยโดยมีรายละเอียด ขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 คำพิพากษาศาลฎีกา กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหตุสุดโทษการกระทำความผิดทางอาญากรณีบันดาลโทสะสะสม

ของประเทศอังกฤษ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะเป็นการเสนอแนะแนวทางในการจัดการแก้ปัญหาโดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิที่ได้มาจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ หนังสือตำราทางกฎหมายและทางวิชาการ บทความวิชาการ ข้อมูลข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต บทความกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องทั้งกฎหมายไทยและกฎหมายประเทศอังกฤษ เพื่อใช้ในการพิจารณาในเหตุผลโทษการกระทำความผิดทางอาญากรณีบันดาลโทสะสะสม

ผลการวิจัย

ดังที่ได้ปรากฏในคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ซึ่งมีคดีจำนวนหนึ่งที่ศาลพิพากษาโดยนำหลักเรื่องบันดาลโทสะมาใช้ตัดสินการกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะของจำเลยอย่างไรก็ตามสำหรับในระบบกฎหมายไทยในการจะยกข้อต่อสู้เรื่องบันดาลโทสะนั้น จำเลยมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงองค์ประกอบดังปรากฏตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในระบบกฎหมายของประเทศไทยแล้ว ยังไม่มีการนำแนวคิดเรื่อง Battered Person Syndrome มาปรับใช้กับข้อต่อสู้ของจำเลยซึ่งอ้างว่าตนได้กระทำไปโดยบันดาลโทสะ เพราะเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว การที่จำเลยจะอ้างว่าการกระทำของจำเลยนั้นเป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ กฎหมายได้กำหนดองค์ประกอบไว้แล้วจะต้องเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตอยู่ว่า บทบาทของผู้พิพากษาค่อนข้างมีความสำคัญมากในการพิจารณาว่าการกระทำนั้นร้ายแรงหรือไม่ เพราะเป็นการวินิจฉัยโดยอาศัยดุลพินิจของผู้พิพากษาซึ่งกระทำไปโดยใช้อัตวิญญ์ส่วนตน ดังนั้น ถ้าหากผู้พิพากษามีอคติ เช่น ในทางเพศอันเกิดมาจากแนวคิดแบบปิตาธิปไตย ที่ครอบงำอยู่ในสังคมก็อาจตัดสินว่า การกระทำนั้นไม่ใช่การข่มเหงอย่างร้ายแรงก็ได้

อภิปรายผลการวิจัย

การที่สังคมให้ภาพของบุคคลหนึ่งซึ่งกระทำการตอบโต้อีกบุคคลที่กระทำขึ้นก่อนแก่ตนให้เป็นฆาตกรเนื่องมาจากการใช้กำลังของตนโต้ตอบการข่มเหงนั้นกลับไป แม้ว่าในการต่อสู้คดีจะยอมรับข้อต่อสู้ว่า การกระทำนั้นเป็นการบันดาลโทสะที่สะสมมาอย่างเนิ่นนาน ทว่า เมื่อได้ศึกษาในบริบทของภาวะของบุคคลผู้ถูกข่มเหงอย่างต่อเนื่อง (Battered Woman Syndrome หรือ Battered Person Syndrome) นั้น รูปแบบบุคลิกลักษณะโดยทั่วไปของบุคคลที่ถูกข่มเหงทางร่างกายและจิตใจในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ในทางจิตวิทยาที่ทำให้บุคคลนั้นเชื่อโดยสุจริตว่าตนอาจจะถูกฆ่า และเพื่อหนีจากสถานการณ์อันเลวร้ายนี้ทางเลือกเดียวจึงเป็นการฆ่าผู้ข่มเหงนั้นเสีย

จากการศึกษาพบว่าในประเทศอังกฤษให้ความสำคัญและความสนใจต่ออาการของบุคคลที่ถูกข่มเหงอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวทางยอมรับข้อต่อสู้ในเรื่องอาการของบุคคลที่ถูกข่มเหงอย่างต่อเนื่องที่ได้จากการให้ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นจิตแพทย์ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นศาลและคณะลูกขุนเข้าใจความรู้สึกและการตัดสินใจของบุคคลที่ถูกทารุณกรรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นตามความเห็นของผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายไทย การถูกข่มเหงอย่างต่อเนื่อง ควรเป็นเหตุอ้างบันดาลโทสะสะสม (Cumulative provocation) เพื่อเป็นเหตุบรรเทาโทษได้ แม้ว่าการข่มเหงครั้งสุดท้ายนั้นจะไม่ได้เกิดขึ้น หรือ การข่มเหงนั้นไม่ถือว่าเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

จากความเห็นของผู้เขียน ที่เห็นว่า กฎหมายไทย การถูกข่มเหงอย่างต่อเนื่อง ควรเป็นเหตุอ้างบันดาลโทสะสะสม (Cumulative provocation) เพื่อเป็นเหตุบรรเทาโทษได้ แม้ว่าการข่มเหงครั้งสุดท้ายนั้นจะไม่ได้เกิดขึ้นหรือ การข่มเหงนั้นไม่ถือว่าเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมก็ตามนั้น โดยเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติเป็นวรรคสองและสามของในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 ดังนี้

<p>กฎหมายเดิม</p>	<p>ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 "ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้"</p>
<p>กฎหมายใหม่ที่เสนอ</p>	<p>ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 "ผู้ใดบันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้"</p> <p>ผู้ใดบันดาลโทสะสะสมโดยถูกข่มเหงอย่างต่อเนื่อง จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงนั้น ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้</p> <p>ในกรณีที่จะต้องพิสูจน์ข้อต่อสู้ของจำเลยให้ศาลจัดให้มีจิตแพทย์ นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ เพื่อทำการตรวจและประเมินอาการทางจิต และเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคดีให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติม"</p>

บรรณานุกรม

- จิตติ ดิงศรัทธี. (2529). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 . กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯ. พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- ปวีณี ไพรทอง. (2560). เหตุลดโทษในคดีอาญากรณีผู้หญิงถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวกระทำ ความผิด: การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยและอังกฤษ. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนเศรษฐ, หน้า 115 - 139.
- ชญาธร ยุติธรรมวงษ์. (2563, มกราคม - มิถุนายน). ปัญหาการปรับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 กับผู้หญิงที่กระทำความรุนแรงด้วยความเครียดสะสมจากการถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว. มปท.

การศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย
ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

THE STUDY OF MOTIVATION RELATED TO PARTICIPATION IN COMMUNITY
DEVELOPMENT OF BANG TOEY MARKET, BANG TOEI SUBDISTRICT, SAM KHOK DISTRICT,
PATHUM THANI PROVINCE

ศรัณย์พร ไกรทอง¹ และ วิไลลักษณ์ เรืองสม²
Saranphon kaitong¹ and Wilailuk Ruangsom²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล wilailuk@vru.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีประชากร ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เนื่องจากบรรลุนิติภาวะจำนวน 160 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ จำนวน 113 คน โดยใช้วิธีการเทียบตารางสุตรเครซีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ข้อมูลวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ อยู่ในระดับมาก ความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จที่ทำเพื่อชุมชน อยู่ในระดับมาก การยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชน อยู่ในระดับมาก การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ 2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 3. การสร้างแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ

การสร้างแรงจูงใจ, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาชุมชน

ABSTRACT

The objective of this research is to study incentives that correlate with participation in community development in Bang Toey Market, Bang Toey Sub-district, Sam Khok District, Pathum Thani Province. The sample population is the population living in Bang Toey market community, Bang Toey sub-district, Sam Khok district, Pathumthani province. They are 15 years old or over due to being of legal age. There were 160 people. The sample used for this study was 113 people. Using the method of comparing the Crazy and Morgan formula tables. The research tool that was used was a questionnaire, which was a multiple choice questionnaire. There were also open-ended questions. The statistics used were percentage, mean, standard deviation. And correlation

Research results 1. The incentives for the public to develop the Bang Toey market in general were at a medium level. When considering each aspect, in descending order as follows: confidence and trust. Pride of the achievements made for the community, recognition for working for the community, community development and creating prosperity for the community were at a low level, respectively 2. The public participation in community development in Bang Toey market was at a high level. When considered on a case-by-case basis, in descending order as follows: Participation in receiving benefits, participating in decision-making, participation in the evaluation, and participation in the evaluation were at a moderate level, respectively 3. The motivation was related to participation in community development in Bang Toey market, Bang Toei sub-district, Sam Khok district, Pathumthani province was statistically significant at the level of 0.01

Keywords

Motivation, Participation, Community development

บทนำ

รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา และบัญญัติไว้ในหลายมาตรา ได้บัญญัติไว้ว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคการเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนิน กิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกัน ในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ ให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550: 28)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา เช่น การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาชุมชน กระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องใช้ในงานพัฒนาชุมชน และคนก็มีส่วนสำคัญที่สุด เพราะคนเป็นศูนย์กลางหลักในการพัฒนาที่จะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาไปในทางที่ดี การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนาชนบท ไม่มีประเทศไหนที่พัฒนาโดยปราศจากการร่วมมือของประชาชน (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539: 20) การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้

มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การมีส่วนร่วมเป็นการร่วมมือของประชาชนไม่ว่าปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามาร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกัน ด้วยจิตใจและอารมณ์ของแต่ละบุคคลในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม (จินตวิโร เกษมศุข, 2556)

การจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคล เพราะแรงจูงใจกระตุ้นให้การทำงานของแต่ละคนจะผลักดันให้ไปตามเป้าหมายที่ต้องการได้ โดยทั่วไปมนุษย์มิได้ทำงานเต็มความสามารถที่มีอยู่ของตนเอง ซึ่งการจูงใจด้วยแรงกระตุ้นจากภายใน และสิ่งจูงใจจากภายนอกตัวบุคคล เช่น รางวัล หรือคำชมเชยต่าง ๆ เป็นต้น จะทำให้มนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นเหล่านั้น (ชร สุนทรายุทธ, 2551: 295) กล่าวว่าแรงจูงใจเป็นพลังผลักดันให้มนุษย์มีการเคลื่อนไหวไปสู่เป้าหมายที่แต่ละคนต้องการ หากขาดแรงจูงใจมนุษย์อาจเปรียบได้กับหุ่นยนต์ตัวหนึ่งที่เคลื่อนไหวได้ตามคำสั่งหรือความต้องการของคนอื่นและพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างของมนุษย์จะไม่เกิดขึ้นถ้าปราศจากแรงจูงใจ นำพฤติกรรมให้ตรงทิศทาง เพื่อที่จะบรรลุเป้าประสงค์คือความสำเร็จของหน่วยงานหรือองค์การ (ภารดี อนันต์ธานี, 2555: 113 และจอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555: 217) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดกับสมาชิกในองค์การ เป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหาร ต้องเรียนรู้และฝึกฝนและนำไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลแก่องค์การ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553: 252)

การมีส่วนร่วมจะมีผลก็ต่อเมื่อประชาชนได้รับแรงจูงใจจากการได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมให้ประชาชนสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เน้นให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญหรือความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ผู้บริหารต้องดำเนินโครงการตามมติเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม ควรจัดกิจกรรมเพื่อประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับชุมชน เช่น กิจกรรมปรองดองสมานฉันท์ คืนความสุขให้กับประชาชนและต้องมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อของบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ (จุติมา พันธุ์ช่วง, 2559) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นไม่อาจประสบผลสำเร็จได้เพียงการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมาเท่านั้น เนื่องจากสาระของการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้ยึดติดอยู่กับองค์กรเป็นหลัก ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น การตระหนักถึงหน้าที่ของประชาชน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่ตนเองมี ซึ่งหากการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสนใจการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้ จริงโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการค้นหาปัญหาการวางแผน การปฏิบัติงานและการประเมินผล ซึ่งจะช่วยในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชน (สุदारรณ์ มีบัว, 2547: 10)

ชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ชุมชนทำให้เจอกับปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สาเหตุหลักเกิดจากการที่ประชาชนไม่ค่อยมีเวลาว่างเพราะต่างก็ต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว จึงยากที่จะทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมที่ตรงกัน แต่ก็มีบ้างสำหรับคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ เพราะจะมีเวลาว่างอยู่แต่กับบ้าน จึงอยากที่จะช่วยในการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ เพราะฉะนั้นการมีส่วนร่วมภายในชุมชน เป็นพลังมาจากประชาชนในชุมชนในการเข้าร่วมรับรู้ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ ให้ประสบผลสำเร็จ ทางนี้ก็ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในชุมชนในการเข้าร่วมรับรู้ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ ภายในชุมชนหากทุกคนไม่มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมรับรู้ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ จะทำให้ชุมชนไม่พัฒนาและไม่เข้มแข็ง อาจจะทำให้มีปัญหาอื่น ๆ ตามมาด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการสร้างแรงจูงใจให้กับคนในชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมรับรู้ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมตรวจสอบ เพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสจากทางท้องถิ่น ในการได้รับบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นกับความต้องการของประชาชน ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้นในการร่วมตัดสินใจและพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้ประชาชนดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานีมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เนื่องจากบรรลุนิติภาวะ จำนวน 160 คน จำนวน 85 ครัวเรือน ผู้วิจัยใช้วิธีการเทียบตารางสุตรเครซีและมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามโดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและคำถามปลายเปิดลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ได้แก่ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จที่ทำเพื่อชุมชน และการยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชน โดยแต่ละคำถามจะมีระดับการสร้างแรงจูงใจ 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแต่ละคำถามจะมีระดับการมีส่วนร่วม 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยใช้แบบสอบถามแบบเปิด

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม พบว่าการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยอยู่ในระดับปานกลาง ($=3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยในระดับมาก คือ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ($=3.65$) รองลงมา คือความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จ

ที่ทำเพื่อชุมชน ($=3.57$) การยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชน ($=3.48$) และมีระดับน้อย คือ การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ($=2.46$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยอยู่ในระดับมาก ($=3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($=3.50$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($=3.45$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($=3.43$) และมีระดับน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($=2.40$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ศึกษากับตัวแปรตามที่ศึกษา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานีพบว่า

ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=.579$)

การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=.604$)

ความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จที่ทำเพื่อชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=.515$)

การยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=.503$)

โดยผลรวมทั้ง 4 ด้าน ของผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก ความเข้มของความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=.725$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาก่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่าโดยภาพรวมระดับของการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย อยู่ในระดับปานกลาง ชัดแย้งกับงานวิจัยของ พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมการสร้างแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก พระมหาภักย์จันท์ อภิวัฒน์ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างแรงจูงใจตามหลักอภิปไตย 3 ในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนบาลี ในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมการสร้างแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก และขัดแย้งกับงานวิจัยของ โชติกา ระโส (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมการสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ในความคิดเห็นของผู้วิจัยกล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจในการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ขาดการใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในการช่วยพัฒนาชุมชนให้สำเร็จจึงทำให้ระดับการประเมินผล

การสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยออกมาในระดับปานกลาง ผู้วิจัยอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์พบว่า ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนมีความไว้วางใจต่อการดำเนินการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย มีดำเนินการที่เป็นที่ยอมรับได้

การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์พบว่า การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนอยู่เสมอ มีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม

ความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จที่ทำเพื่อชุมชน การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับน้อย จากการวิเคราะห์พบว่าความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จที่ทำเพื่อชุมชน การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจในการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ขาดการใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในการช่วยพัฒนาชุมชนให้สำเร็จ แต่รู้สึกพอใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการทำกิจกรรมให้สำเร็จ

การยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชน การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จากการวิเคราะห์พบว่า การยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชน การสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมากเนื่องจากประชาชนได้รับความไว้วางใจในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนจากผู้นำชุมชน ได้รับความร่วมมือในการร่วมทำกิจกรรมจากเพื่อนร่วมกิจกรรม และเพื่อนร่วมกิจกรรมยอมรับฟังความคิดเห็นของท่าน

2. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี พบว่าโดยภาพรวมระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิษณุ หยกจินดา (2557) ประเดิม แพทย์รังษี (2556) และ ธนิศร ยืนยง (2018) ผู้วิจัยพบว่าในกิจกรรมส่วนใหญ่ของการพัฒนาชุมชน ประชาชนที่อยู่ในชุมชนย่อมมีส่วนได้รับผลประโยชน์ได้ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน จึงทำให้ระดับการประเมินผลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนออกมาในระดับมาก ผู้วิจัยอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนมีส่วนร่วมเข้าร่วมประชุมการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาชุมชน มีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเน้นในการมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือเข้าโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน และให้ความร่วมมือทุกครั้งในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน ได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน ได้รับผลประโยชน์ในสิ่งอำนวยความสะดวกทางชุมชน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน มีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน มีส่วนให้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของชุมชน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ศึกษากับตัวแปรตามที่ศึกษา พบว่าโดยภาพรวมระดับของความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ พบว่าความเชื่อมั่นและไว้วางใจมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ มัณสุรีย์ มณีมาศ (2562)

การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน พบว่า การพัฒนาชุมชนและสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เพราะประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ เพ็ญศรี นิรินัง (2559)

ความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จที่ทำเพื่อชุมชน พบว่าความภาคภูมิใจต่อผลสำเร็จที่ทำเพื่อชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เพราะประชาชนสามารถปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมาย และที่กำหนดไว้ในเวลาเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี (2555)

การยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชน พบว่าการยอมรับนับถือจากการรับการทำงานเพื่อชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เพราะประชาชนสามารถไว้วางใจในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนจากผู้นำชุมชน และได้รับความร่วมมือในการร่วมทำกิจกรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี (2555)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง การศึกษาการสร้างแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีนโยบายอย่างเป็นรูปธรรมให้ชัดเจน และควรสร้างแรงจูงใจในการให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม

1.2 ควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ด้านความสะอาดและจัดกิจกรรมตามเทศกาลประเพณีวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะปฏิบัติการ

2.1 จัดให้มีโครงการพัฒนาอาชีพประชาชนในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

2.2 จัดกิจกรรมตามเทศกาลให้ประชาชนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะวิชาการ

3.1 ควรศึกษาการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

4.2 การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้รายละเอียดข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตลาดบางเตย ตำบลบางเตย อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

บรรณานุกรม

- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทวีพริ้นท์ (1991) จำกัด.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- จตุมา พันธุ์ช่วง. ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งค่าย อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง. งานวิจัยส่วนบุคคล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- จันทวีร์ เกษมสุข. การใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โชติกา ไร่โส. (2555). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. งานวิจัยส่วนบุคคลสาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปวรรัตน์ เลิศสุวรรณเสรี. (2555). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร วิทยาลัยราชพฤกษ์ประจำปีการศึกษา. งานวิจัยส่วนบุคคล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- ประเดิม แพทย์รังสี. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณี เทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์. (2551). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภัญจน์ อภิวัฒน์. (2558). การสร้างแรงจูงใจ ตามหลักอภิปไตย ๓ ในการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของนักเรียนบาลี ในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิตบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพ็ญศรี ฉิรินัง. (2559). การพัฒนาชุมชน: แนวคิด ขอบข่าย และหลักในการปฏิบัติของนักพัฒนา. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 2(2), 89-99.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2555). หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชลบุรี: มนตรี.
- มัณสุรีย์ มณีมาศ. (2562). ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วิชณุ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอบึงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. ปรินญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุดาวรรณ มีบัว. (2547). การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. วารสาร มหาคุพานาครุศาสตร์. 5(2), 119-135.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเพิ่มมูลค่าตลาดวิสาหกิจชุมชน

DIGITAL TECHNOLOGY INNOVATION TO INCREASE THE VALUE OF THE COMMUNITY ENTERPRISE MARKET

อรรถพร ธนเพ็ชร์

Athaporn Thanupetch

อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก ทั้งการใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การทำธุรกิจ ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างอุปสงค์และอุปทานในตลาด โดยเฉพาะผู้ประกอบการ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ สำหรับวิสาหกิจชุมชน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยสื่อสังคมเครือข่ายออนไลน์ (Social Networks) เป็นเสมือนเครื่องมือทางธุรกิจ ที่มีประสิทธิภาพสูง ที่ได้ผลตอบรับอย่างรวดเร็ว โดยใช้ต้นทุนที่ต่ำ แต่ด้วยสื่อสังคมออนไลน์มีรูปแบบที่แตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องสำคัญของธุรกิจรวมถึงวิสาหกิจชุมชนในการทำความเข้าใจเพื่อเรียนรู้ข้อดีและข้อด้อยของรูปแบบต่าง ๆ และเลือกสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมกับประเภทการดำเนินงานของธุรกิจและตามพฤติกรรมกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย วิสาหกิจชุมชนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการสนับสนุนในด้านการเพิ่มมูลค่าตลาดสรุปได้ 2 ด้านหลักๆ คือ 1) การสร้างกลยุทธ์การตลาด เพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน 2) เสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทั้งในเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และเป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือบริการลูกค้า ตลอดจนนำมาใช้ในการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน ทั้งยังช่วยในการยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้เป็นผู้ประกอบการมืออาชีพที่มีความพร้อมทางการแข่งขันในตลาด

คำสำคัญ

นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล, วิสาหกิจชุมชน, การส่งเสริมการตลาด

ABSTRACT

Digital technology is essential in today's society for use in everyday life, work and business. It is the link between supply and demand in the market, especially for small, medium and large entrepreneurs. For community enterprises that use digital technology such as social media, it is impactful, highly-efficient and low-cost because social media has different forms. For this reason, it is important for community enterprises to understand, to learn the advantages and disadvantages of different formats, and to choose social media that is appropriate for the type of business operation and according to the target customer behavior. Community enterprises can use digital technology to support market value enhancement, which can be summarized in two main areas: 1) Create a marketing strategy to make a difference and competitive advantage 2) Increase the efficiency of the operation of community enterprises Digital technology supports information exchange, advertising, public relations, customer service, as well as management. It results in ease of operation as well as helping to raise the level of community enterprises to become professional entrepreneurs who are competitively prepared in the marketplace.

Keywords

Digital technology innovation, community enterprise, marketing promotion

บทนำ

วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) คือกิจการของชุมชน เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ ในรูปนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นแนวทางที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือสร้างระบบการพึ่งพาตนเองให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจชุมชน โดยมีฐานคิดในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) กรมการพัฒนาชุมชน (2560) ได้อธิบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่มหรือองค์กรชุมชน โดยใช้หลักการ ดังนี้ คือ

- 1) กลุ่มสมาชิก ครอบคลุมถึงการรวมตัวกันของคนที่มีความสมัครใจ พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มที่มีอาชีพเดียวกัน หรือประเภทอาชีพเดียวกันอย่างน้อย 5 คน ขึ้นไป
- 2) กรรมการ หมายถึง กลุ่มคนซึ่งได้รับมอบหมายและเป็นตัวแทนจากสมาชิกให้บริหารกลุ่มนั้น ซึ่งกลุ่มจะมั่นคงและประสบผลสำเร็จเพียงใด ขึ้นอยู่คณะกรรมการที่ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) กฎ กติกา ระเบียบข้อบังคับกลุ่ม ควรกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการ วิธีการอาจเป็นการร่วมกันร่างขึ้นมาเอง หรืออาศัยกฎหมายอื่นมารองรับ

4) กองทุนของกลุ่ม อาจเป็นเงินหรือเครื่องมือ ที่ทำให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินการได้และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ที่มาของกองทุนได้แก่ ทุนจากการระดมหุ้นของสมาชิก ทุนจากภาครัฐ หรือ เอกชน ทุนจากการจัดกิจกรรม และทุนจากการกู้ยืม ซึ่งแบ่งเป็นแหล่งทุนภายในชุมชนและแหล่งทุนภายนอกชุมชน

5) กิจกรรม เป็นสิ่งที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันปฏิบัติ เพื่อสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน โดยมีการกำหนดเป็นแผนกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีคุณลักษณะดังนี้ (1) ชุมชนต้องเป็นเจ้าของกิจการ (2) ริเริ่มสร้างสรรค์โดยชุมชน (3) ใช้ทุนของชุมชนเป็นหลัก (4) ใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นฐานคิด (5) ใช้ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานเข้ากับภูมิปัญญาสากล (6) ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก (7) ต้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมของชุมชนต้องพึ่งตนเองเป็นสำคัญ

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านรูปแบบการใช้ชีวิต เทคโนโลยี และพฤติกรรมผู้บริโภค กระแสความเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้องค์กรธุรกิจโดยเฉพาะองค์กรขนาดเล็กจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรธุรกิจ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2564) มีหลากหลายมิติอันได้แก่

1) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) หรือการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ทำให้มีการเคลื่อนย้ายคน และการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกมากขึ้น การรวมกลุ่มทำให้กำแพงภาษีหายไป ส่งผลให้ภาคการเกษตร และภาคพาณิชย์ที่สามารถทั้งนำเข้าและส่งออกระหว่างประเทศได้ง่ายขึ้น จึงเกิดธุรกิจรายย่อยที่ค้าขายระหว่างประเทศมากขึ้น

2) การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาเทคโนโลยีใช้เวลาสั้นลง และประสิทธิภาพดีกว่าเดิม นอกจากนั้นยังมีราคาถูกลง รูปแบบมีความสวยงามมากขึ้น ซึ่งเทคโนโลยียังมีบทบาทสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการดำเนินชีวิตประจำวัน การพัฒนาสังคมและอุตสาหกรรม

3) การเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลก เช่น สภาพเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้หญิงต้องทำงานนอกบ้าน ส่งผลต่อการมีบุตรน้อยลง แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่เกิดจากความก้าวล้ำทางเทคโนโลยี ทำให้คนอายุยืนยาวขึ้น

4) การเกิดธุรกิจแบบใหม่ เมื่อพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปต้องการความสะดวกสบาย รวดเร็ว และต้องการมีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลมากขึ้น โดยเทคโนโลยีการสื่อสารยุคใหม่เชื่อมโยงกันด้วยเครือข่ายไร้สายมากขึ้น ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ (New Business Model) เกิดเป็นธุรกิจรูปแบบใหม่ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการทำตลาดเพิ่มมากขึ้น ในโลกแห่งดิจิทัลผู้คนใช้ชีวิตอยู่กับ Smart phone กันมากขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนา Content ของธุรกิจต่าง ๆ เช่น ธุรกิจบันเทิง ขอบปิ้ง ท่องเที่ยว การเดินทาง บริการทางการเงิน และการศึกษา ทำให้ธุรกิจใหม่ ๆ ที่อยู่ในระบบ Digital Economy มีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้น

5) การขยายตัวของชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว การเกิดโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคขนาดใหญ่เกิดการเชื่อมโยงเมืองหลัก และเมืองเล็ก ๆ ที่อยู่รอบข้าง ทำให้ขอบเขตของเมืองหลักขยายตัวกว้างออกไป การขยายตัวของชุมชนเมืองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในแง่ของวิถีในการดำรงชีวิต การทำงาน การจับจ่ายใช้สอย และการเดินทาง รวมถึง ระบบการศึกษา ระบบประกันสุขภาพ และการจ้างงานต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของคนเมือง

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อองค์กรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ที่ต้องมีการปรับตัว ซึ่งรวมถึงองค์กรวิชาชีพกิจกรรม ที่ต้องมีการปรับตัวทั้งภายในองค์กรเอง และการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายนอกองค์กร โดยการปรับปรุงการทำงาน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน เป็นการปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือโอกาสใหม่ เช่น กระแสของยุคออนไลน์ การสร้างนวัตกรรมใหม่แห่งอนาคต โดยเน้นการสร้างแนวคิดใหม่และทำในสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่มีใครเคยคิดหรือเคยทำมาก่อน ที่เรียกคิดใหม่ทำใหม่ สร้างให้กิจการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บุคลากรในทุก ระดับโดยเฉพาะผู้นำ ต้องสร้างบรรยากาศให้บุคลากร กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ สิ่งใหม่ ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ภายใต้แนวคิดการพึ่งพาตนเองในบริบทของเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2564)

นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเพิ่มมูลค่าตลาดวิสาหกิจชุมชน

เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy) หมายถึงทักษะความเข้าใจการใช้อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมทักษะในด้าน การใช้ (Use) ความเข้าใจ (Understand) การสร้าง (create) และการเข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศูนย์การทหารอากาศโยธิน, 2564) ส่วนคำว่า นวัตกรรม ตามการให้ความหมายของ โทมัส ฮิวส์ (Hughes, 1987) กล่าวว่า เป็นการนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้ว เริ่มตั้งแต่การคิดค้น (Invention) การพัฒนา (Development) ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปของ โครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot Project) แล้วจึงนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมาขณะที่ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ (2553) ได้ให้ความหมาย นวัตกรรมว่า หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ทักษะประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ในการพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือกระบวนการใหม่ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึงการใช้ความรู้ในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อกาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่ครอบคลุม ทักษะในด้าน การใช้ (Use) ความเข้าใจ (Understand) การสร้าง (create) และการเข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการใช้งานที่ตอบสนองในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความทันสมัยมากขึ้น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน และระบบการสื่อสารที่ได้รับความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในขณะนี้คือ สื่อสังคมดิจิทัล มีผลให้เกิดเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากประชาชนมีความต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทุกๆ ด้านจำนวนมาก (ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์, 2261) จากปัจจัยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งระดับมหภาคและจุลภาคในด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ภัยธรรมชาติ โรคระบาด เทคโนโลยี และอื่น ๆ ส่งผลกระทบต่อธุรกิจทั้งในด้านบวกและด้านลบทำให้ธุรกิจต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2559: 7) ได้วิเคราะห์โอกาส

ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือ SME ไทย ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงว่าจะส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรดังนี้

1) โอกาสจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลต่อการสนับสนุนให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว เป็นช่องทางการตลาดสำหรับธุรกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ทำให้สามารถติดต่อสื่อสาร และเข้าถึงลูกค้าได้ทั่วโลก

2) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ ในระดับต่าง ๆ โดยยกให้เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ทั้งนี้เนื่องจาก SME หรือวิสาหกิจถือเป็นรากฐานสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

3) แนวโน้มและกระแสใหม่ ๆ ในสังคมโลก เช่น สังคมผู้สูงอายุ การขยายตัวของสังคมเมืองและคนชั้นกลางความตื่นตัวด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม บทบาทสตรีที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนรูปแบบการใช้ชีวิตและสังคมยุคดิจิทัลล้วนแล้วแต่สร้างโอกาสใหม่ในการทำธุรกิจของ SME เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่กำลังขยายตัวได้มากขึ้น

4) ธุรกิจออนไลน์ (E-Commerce) และธุรกิจบนอุปกรณ์พกพา (M-Commerce) มีบทบาทมากขึ้นต่อการเติบโตของธุรกิจในอนาคต โดยเฉพาะกลุ่ม SME เพราะถือเป็นช่องทางการตลาดที่ต้นทุนน้อยที่สุดและมีประสิทธิภาพที่สุดในโลกยุคดิจิทัล

ปัจจุบันธุรกิจออนไลน์ (E-Commerce) และธุรกิจบนอุปกรณ์พกพา (M-Commerce) มีบทบาทต่อการเติบโตของธุรกิจ ซึ่งเป็นช่องทางการตลาดที่มีต้นทุนน้อย และมีประสิทธิภาพที่สุดในโลกยุคดิจิทัล การนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนให้เจริญเติบโตจะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ กล่าวคือเมื่อผู้ประกอบการมีสินค้าหรือบริการแล้ว กระบวนการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการตลาดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จ รวมทั้งทำให้ผู้บริโภค ลูกค้าหรือผู้รับบริการมีความพึงพอใจจนมีการซื้อซ้ำ ควรมียุทธศาสตร์ประกอบดังนี้คือ

1) การดำเนินการด้านการตลาด โดย การแบ่งส่วนตลาด (Segmentation) เลือกตลาดเป้าหมาย (Targeting) และกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Positioning) ของตนเอง ให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อจะได้เลือกเครื่องมือนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2550 : 57-59) มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 การแบ่งส่วนตลาด (Segmentation) คือการดูว่าตลาดทั้งหมดนั้นเราจะเลือกตลาดส่วนใด หลักการในการเลือกนั้นจะใช้ปัจจัยใดเป็นตัวกำหนด เช่น 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เลือก เพศใด อายุอยู่ในช่วงใด หรือ ระดับของ การศึกษาใด 2) ปัจจัยด้านพฤติกรรม พฤติกรรมของลูกค้าจะบอกได้ว่าลูกค้าซื้อของอย่างไร ซื้อของเมื่อใด ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อเป็นอย่างไร และซื้อเป็นจำนวนเท่าใด เว็บไซต์ขายของออนไลน์ส่วนมากจะเก็บข้อมูลพวกนี้ไว้เพื่อนำมาวางแผนการตลาด และนำมาแบ่งกลุ่มลูกค้าเป็นหมวดต่าง ๆ ตาม ‘มูลค่าสินค้าที่ซื้อ’ ‘จำนวนครั้งที่ซื้อ’ หรือแม้แต่ ‘จำนวนสินค้าที่ซื้อ’ 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา การแบ่งกลุ่มลูกค้าทางหลักจิตวิทยาเพื่อศึกษาว่า ‘ทำไม’ ลูกค้าถึงซื้อสินค้า ในการตัดสินใจซื้อสินค้า ลูกค้ามีการใช้ทั้งอารมณ์และเหตุผลในการสนับสนุนการตัดสินใจ เพราะฉะนั้นลักษณะนิสัยและอารมณ์จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการแบ่งกลุ่มลูกค้า ยกตัวอย่าง เช่น ลูกค้าที่ซื้อเพราะอยากมีไลฟ์สไตล์ที่ดีขึ้น ซื้อเพราะเป็นงานอดิเรก ซื้อเพราะความจำเป็น ซื้อเพื่อ

ลดความเสี่ยง เป็นต้น วิธีเก็บข้อมูลทางจิตวิทยาทำได้โดยผ่านการสัมภาษณ์ลูกค้า และการทำแบบสอบถาม ยกตัวอย่าง เช่น การที่ Facebook สามารถเก็บข้อมูลพฤติกรรมของผู้ซื้อได้ผ่านทาง Like ในเพจต่างๆ และ 4. ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ คือการแบ่งตามเขต พื้นที่ ประเทศ และอื่น ๆ ในยุคปัจจุบันที่เป็นโลกของสื่อสังคม ออนไลน์ การตลาดสามารถเข้าถึงได้ในเกือบทุกพื้นที่ ผ่านเครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ

1.2 เลือกตลาดเป้าหมาย (Targeting) คือการเลือกกลุ่มเป้าหมายคือการดูข้อมูลจาก Segmentation แล้วเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีขนาดและศักยภาพในการเติบโต หรือเป็นกลุ่มที่เหมาะสมกับสินค้าหรือบริการของธุรกิจมากที่สุด ผู้ประกอบการต้องวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อกำไร โดยปัจจัยที่สำคัญคือ ผลกำไรโดยรวมของกลุ่มลูกค้านี้ (Market Size) และโอกาสในการเติบโตของตลาดในอนาคต (Market Growth) โดยต้องวิเคราะห์ว่ามีทรัพยากร หรือจุดแข็งด้านใดและมีมากพอและเหมาะสมที่จะบริการลูกค้ากลุ่มนี้ได้เพียงใด

1.3 การวางตำแหน่งสินค้า (Positioning) คือการสร้างจุดขาย (Unique Selling Point) ให้กับสินค้าซึ่งจุดขายนี้ต้องตรงกับกลุ่มเป้าหมายหลักที่เลือกและต้องมีวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของด้วย หรือเปรียบเสมือนเป็นการสร้างมุมมองของลูกค้าในสินค้าหรือบริการว่าจะให้ลูกค้ามีทัศนคติต่อองค์กรในด้านใด และจัดกลยุทธ์หรือเครื่องมือทางการตลาด (Marketing tool: ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด) ให้สอดคล้องกัน เช่น หากทำการตลาดกลุ่มวัยรุ่น ควรกำหนดกลยุทธ์ด้านราคาที่ต้องได้เหมาะสมกับกำลังซื้อของกลุ่มเป้าหมาย ทำสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ที่ดูแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์ และลงโฆษณาผ่านทางช่องทาง Social Media ที่ลูกค้ากลุ่มนี้ใช้บ่อย ๆ

2) โอกาสจากการขยายตัวของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social media หมายถึง สื่อดิจิทัลที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคม (Social Tool) เพื่อใช้สื่อสารระหว่างกัน เครือข่ายทางสังคม (Social Network) ผ่านทางเว็บไซต์และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต โดยเน้นให้ผู้ใช้ทั้งที่เป็นผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนร่วม (Collaborative) อย่างสร้างสรรค์ ในการผลิตเนื้อหาขึ้นเอง (User-Generate Content: UGC) ในรูปของข้อมูล ภาพ และเสียง (Steps Academy, 2560) ซึ่งประกอบด้วย

2.1. Weblogs หรือเรียกสั้นๆ ว่า Blogs คือ สื่อส่วนบุคคลบนอินเทอร์เน็ตที่ใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อคิดเห็น บันทึกส่วนตัว โดยสามารถแบ่งปันให้บุคคลอื่น ๆ โดยผู้รับสารสามารถเข้าไปอ่าน หรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ซึ่งการแสดงเนื้อหาของบล็อกนั้นจะเรียงลำดับจากเนื้อหาใหม่ไปสู่เนื้อหาเก่า ผู้เขียนและผู้อ่านสามารถค้นหาเนื้อหาย้อนหลังเพื่ออ่านและแก้ไขเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา เช่น Exteen, Bloggang, Wordpress, Blogger, Okanation

2.2 Social Networking หรือเครือข่ายทางสังคมในอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มสังคม (Social Community) เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยน และแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันทั้งด้านธุรกิจ การเมือง การศึกษา เช่น Facebook, Hi5, Ning, Linked in, MySpace, Youmeo, Friendste

2.3 Micro Blogging และ Micro Sharing หรือที่เรียกกันว่า “บล็อกจิ๋ว” ซึ่งเป็นเว็บเซอร์วิสหรือเว็บไซต์ที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป สำหรับให้ผู้ใช้บริการเขียนข้อความสั้นๆ ประมาณ 140 ตัวอักษร ที่เรียกว่า “Status” หรือ “Notice” เพื่อแสดงสถานะของตัวเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ หรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ แก่กลุ่มเพื่อน

ในสังคมออนไลน์ (Online Social Network) (Wikipedia, 2010) ทั้งนี้การกำหนดให้ใช้ข้อมูลในรูปแบบข้อความสั้นๆก็เพื่อให้ผู้ใช้ที่เป็นทั้งผู้เขียนและผู้อ่านเข้าใจง่าย ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายคือ Twitter

2.4 Online Video เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเนื้อหาที่น่าสนใจในวิดีโอออนไลน์ไม่ถูกจำกัดโดยผังรายการที่แน่นอนและตายตัว ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถติดตามชมได้อย่างต่อเนื่อง เพราะไม่มีโฆษณาคั่น รวมทั้งผู้ใช้สามารถเลือกชมเนื้อหาได้ตามความต้องการและยังสามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์วิดีโออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้จำนวนมากอีกด้วย เช่น Youtube, MSN, Yahoo

2.5. Photo Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เน้นให้บริการฝากรูปภาพโดยผู้ใช้บริการสามารถอัปโหลดและดาวน์โหลดรูปภาพเพื่อนำมาใช้งานได้ ที่สำคัญนอกเหนือจากผู้ใช้บริการจะมีโอกาสแบ่งปันรูปภาพแล้ว ยังสามารถใช้เป็นพื้นที่เพื่อเสนอขายภาพที่ตนเองนำเข้าไปฝากได้อีกด้วย เช่น Flickr, Photobucket, Photoshop, Express, Zoom

2.6. Wikis เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะเป็นแหล่งข้อมูลหรือความรู้ (Data/Knowledge) ซึ่งผู้เขียนส่วนใหญ่อาจจะเป็นนักวิชาการ นักวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งผู้ใช้สามารถเขียนหรือแก้ไขข้อมูลได้อย่างอิสระ เช่น Wikipedia, Google Earth, diggZy Favorites Online

2.7. Virtual Worlds คือการสร้างโลกจินตนาการโดยจำลองส่วนหนึ่งของชีวิตลงไป จัดเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่บรรดาผู้ท่องโลกไซเบอร์ใช้เพื่อสื่อสารระหว่างกันบนอินเทอร์เน็ต ในลักษณะโลกเสมือนจริง (Virtual Reality) ซึ่งผู้ที่เข้าไปใช้บริการอาจจะเป็นบริษัทหรือองค์กรด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา รวมถึงองค์การด้านสื่อ เช่น สำนักข่าวรอยเตอร์ สำนักข่าวซีเอ็นเอ็น ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อพื้นที่เพื่อให้บุคคลในบริษัทหรือองค์กรได้มีช่องทางในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเครือข่ายผู้ใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่ม ลูกค้าหลัก และลูกค้ารอง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ของบริษัท หรือองค์กรก็ได้ ปัจจุบันเว็บไซต์ที่ใช้หลัก Virtual Worlds ที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียง คือ Second life

2.8. Crowd Sourcing มาจากการรวมของคำสองคำคือ Crowd และ Outsourcing เป็นหลักการขอความร่วมมือจากบุคคลในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสามารถจัดทำในรูปแบบของเว็บไซต์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาคำตอบและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางธุรกิจ การศึกษา รวมทั้งการสื่อสาร โดยอาจจะเป็นการดึงความร่วมมือจากเครือข่ายทางสังคมมาช่วยตรวจสอบข้อมูล เสนอความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ กลุ่มคนที่เข้ามาให้ข้อมูลอาจจะเป็นประชาชนทั่วไปหรือผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่อยู่ในภาคธุรกิจหรือแม้แต่ในสังคมนักข่าว ข้อดีของการใช้หลัก Crowd sourcing คือ ทำให้เกิดความหลากหลายทางความคิดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยตรวจสอบหรือคัดกรองข้อมูลซึ่งเป็นปัญหาสาธารณะร่วมกันได้ เช่น Idea storm, Mystarbucks Idea

2.9 Podcasting หรือ Podcast มาจากการรวมตัวของสองคำ คือ “Pod” กับ “Broadcasting” ซึ่ง “POD” หรือ Personal On - Demand คือ อุปสงค์หรือความต้องการส่วนบุคคล ส่วน “Broadcasting” เป็นการนำสื่อต่าง ๆ มารวมกันในรูปของภาพและเสียง หรืออาจกล่าวง่าย ๆ Podcast คือ การบันทึกภาพและเสียงแล้วนำมา

ไว้ในเว็บเพจ (Web Page) เพื่อเผยแพร่ให้บุคคลภายนอก (The public in general) ที่สนใจดาวน์โหลดเพื่อนำไปใช้งาน เช่น Dual Geek Podcast, Wiggly Podcast

2.10 Discuss / Review/ Opinion เป็นเว็บบอร์ดที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถแสดงความคิดเห็น โดยอาจจะเกี่ยวกับ สินค้าหรือบริการ ประเด็นสาธารณะทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เช่น Epinions, Moutshut, Yahoo!Answer, Pantip, Yelp

สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญกับคนทุกกลุ่ม ทุกเพศทุกวัยในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากมีความสะดวกเพราะสามารถใช้งานผ่านสมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และอื่น ๆ ทำให้การเข้าถึงทำได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัด ทำได้ทุกที่ทุกเวลาทั้งยังสามารถนำเสนอเนื้อหาได้ทั้งแบบข้อความ รูปภาพและวิดีโอ ทำให้การดำเนินธุรกิจมีความคล่องตัว นอกจากนี้ยังสามารถสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ระหว่างผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนด้วยกันเอง ระหว่างลูกค้าหรือผู้รับบริการ หรือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ โดยนำมาผนวกกับเครื่องมือทางการตลาดทำให้สามารถเข้าถึงความต้องการของลูกค้าได้ง่ายขึ้น

3) โอกาสจากความนิยมในการการเผยแพร่สินค้าโดยนักรีวิวหรือภาพถ่าย: Rย่อมาจาก Reviewer & Influencer หมายถึง การแนะนำผลิตภัณฑ์โดยผู้ใช้สินค้าหรือบริการ หรือการถ่ายภาพของลูกค้าด้วยการบอกต่อ ปากต่อปาก หรือการนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค ไลน์ เว็บไซต์ ทวิตเตอร์ ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ธุรกิจที่ได้ผลมาก เนื่องจากจะทำให้การเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว และทำได้ทันที เช่น เพียงแค่มีลูกค้าหรือผู้รับบริการหรือแม้แต่เจ้าของธุรกิจเองสามารถถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอแล้วแชร์ข้อมูลดังกล่าวผ่านทางสื่อออนไลน์ หรือแม้แต่การถ่ายทอดสดผ่าน เฟสบุ๊ค (Face book) หรือ live ก็สามารถสื่อสารเผยแพร่ข้อมูลสินค้าและบริการไปยังลูกค้าได้ทันที

สำหรับผู้ส่งสารในด้านของนักรีวิวในสื่อออนไลน์นั้นมีประโยชน์ต่อผู้บริโภคมาก เมื่อผู้บริโภคต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการจะรู้ ซึ่งนั่นก็คือหนึ่งในกระบวนการค้นหาข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อจากภายนอก นักรีวิว เรียกได้อีกอย่างว่า Influencer หรือผู้มีอิทธิพล ในสื่อออนไลน์แบ่งเป็น 3 ประเภท โดยการจัดหมวดหมู่จะขึ้นอยู่กับเกณฑ์สามประการ ได้แก่ การเข้าถึงโดยนักรีวิวเวอร์ (ความสามารถในการส่งเนื้อหาไปยังกลุ่มเป้าหมาย) ความเกี่ยวข้อง (การเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับแบรนด์หรือหัวข้อ) และการขับเคลื่อน (ความสามารถในการขับเคลื่อนพฤติกรรมที่ต้องการจากผู้เข้าชม)

ประเภทที่หนึ่งของนักรีวิวคือ Mega-influencers ผู้มีอิทธิพลระดับสูง ซึ่งคนกลุ่มนี้อาจเป็นเซเลบริตี้ (Celebrity) หรือผู้ที่มีชื่อเสียงในแวดวงสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ติดตามกว่า 1 ล้าน คนบนโซเชียลมีเดีย เช่น ชมพู อารยา

ประเภทที่สองคือ Macro-influencers ผู้มีอิทธิพลระดับกลาง คือมืออาชีพในด้านนั้น ๆ (Professionals) นักเขียนบล็อก (Reviewer/ Blogger) หรือผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ที่มีผู้ติดตาม 10,000 ถึง 1 ล้านคน พวกเขามีความเกี่ยวข้องสูงสุดเนื่องจากมีความเชี่ยวชาญ และยังมีอิทธิพลในกลุ่มเฉพาะ เช่น ด้านการท่องเที่ยว แฟชั่น หรือธุรกิจ

ประเภทที่สามคือ Micro-influencers ผู้มีอิทธิพลขนาดเล็ก คือผู้บริโภคในชีวิตประจำวันที่ชื่นชอบในการรีวิวสินค้า ที่มีผู้ติดตามระหว่าง 500 และ 10,000 คน เช่น Net Idol ที่เป็นคำที่ใช้เรียกบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือมีความ

นิยมทางอินเทอร์เน็ตในวงแคบ แม้ว่าผู้มีอิทธิพลกลุ่มนี้จะมีการเข้าถึงที่ต่ำที่สุดแต่ผู้มีอิทธิพลกลุ่มนี้สามารถสร้างการรับรู้ถึงผู้บริโภคคนอื่นได้สูงที่สุด

วิสาหกิจชุมชนสามารถเลือกใช้สื่อออนไลน์แต่ละประเภทให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ของชุมชน แต่สิ่งสำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนต้องคำนึงถึงเป็นอย่างมากคือเรื่องการรักษาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและบริการเพื่อให้ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวเหล่านั้นนำเสนอเรื่องราวที่ทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อธุรกิจของชุมชน เพราะหากเป็นผลกระทบเชิงลบก็จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจในพื้นที่

4) โอกาสจากเทคโนโลยีดิจิทัล (Technology Digital) หมายถึง การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยลดต้นทุน และการสร้างเครือข่ายองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยมีรูปแบบดังนี้

4.1 การบริหารคลังสินค้าและวัตถุดิบด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เช่น ในกระบวนการรับสินค้า เข้าคลังสินค้า (Inbound Process) การจัดเก็บสินค้าขึ้นชั้นวางในคลังสินค้า (Put away) การเคลื่อนย้ายสินค้าคงคลัง (Inventory Move) การหยิบ-บรรจุลงกล่อง และส่งสินค้าออกจากคลังสินค้า (Outbound Process) การนับสินค้าคงคลัง (Inventory Counting) การปรับจำนวนสินค้าในคลังสินค้า (Inventory Adjustment) และการจัดทำรายงานสินค้าคงคลัง (Inventory Reports) ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้สามารถช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการซื้อ-ขายสินค้า และสร้างประสิทธิภาพในการส่งมอบสินค้าได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งช่วยลดต้นทุนในการผลิต และลดการสูญเสีย

4.2 การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลเป็นสื่อกลางในการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เช่น การสร้างเพจร้านค้าผ่าน เฟสบุ๊ค การสร้างเว็บเซอร์วิส สำหรับเป็นตลาดกลางให้ผู้ประกอบการชุมชนกลุ่มต่าง ๆ สามารถนำเสนอข้อมูลร้านค้า ผลิตภัณฑ์ การซื้อขายออนไลน์ ตลอดจนการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ

4.3 การวางแผนขายผ่านระบบออนไลน์บนเครือข่ายสัญญาณที่มีเสถียรภาพ ควบคู่กับการขนส่งสินค้าด้วยระบบการขนส่งของ บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งจะทำให้การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการมีความสะดวกสบายขึ้น รวมทั้งช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่าย

5) โอกาสจากการมีหน่วยงานกลางที่เป็นพี่เลี้ยง หมายถึง การมีหน่วยงานอาจเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล เข้ามาให้ความรู้สนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ด้านการทำการค้าออนไลน์โดยการให้ความรู้ คำปรึกษาและ คำแนะนำในด้านต่าง ๆ

5.2 ด้านการฝึกอบรมการใช้งานสมาร์ตโฟน หรือเครื่องมืออื่น ๆ เพื่อการทำธุรกิจซึ่งจะต้องมีการเรียนรู้ฟังก์ชันการใช้งานต่าง ๆ ค่อนข้างมาก ตลอดจนการช่วยพัฒนานวัตกรรมเว็บไซต์ตลาดกลาง (E-Marketplace) สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

5.3 ด้านการช่วยริเริ่มตั้งกลุ่มหรือสร้างเครือข่ายการตลาดช่วยอบรมให้ความรู้ด้านพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนา การทำการตลาดให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อเทคโนโลยี เช่น ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ด้วยเทคโนโลยี

ดังนั้นการนำนวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าช่วยในการเพิ่มมูลค่าตลาดวิสาหกิจชุมชนไม่เพียงเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์ทางการตลาด ความสามารถในการ

จัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า ความสามารถในการเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า เพิ่มประสิทธิภาพการขายเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงาน ความสามารถในการสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงรวมถึงความสามารถในการจัดการวิกฤตทางธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ (วิภาดา อำไพ และคณะ, 2562)

ดังเช่น กรณีตัวอย่างการใช้ นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล ของ กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนชนทอผ้าไหมลายลูกแก้ว นิคมพัฒนาเขต 7 จังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการ ใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาช่วยในการเพิ่มมูลค่าตลาดให้กับสินค้าขององค์กร จากการศึกษาพบว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยสร้างนวัตกรรมในด้านการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และการพัฒนาระบบสื่อสังคมออนไลน์สามารถอำนวยความสะดวกในการ นำเสนอสินค้า การสั่งซื้อ การชำระเงิน และการขนส่ง ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค นอกจากนี้ นวัตกรรมเทคโนโลยี ยังช่วยสนับสนุนการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิมด้วยการสร้างลวดลายให้มีเอกลักษณ์ และรูปทรงให้มีความหลากหลาย ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค เป็นการช่วยสนับสนุนการสร้างรายได้ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างมาก (นริศรา ลอยฟ้า, 2562) และกรณีตัวอย่าง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเกษตรผสมผสานบ้านนาปะขอ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยเครือข่ายออนไลน์ youtube ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ดำเนินการปลูกกัญชาทางการแพทย์แห่งแรกอย่างถูกกฎหมายที่ภาคใต้ เป็นการสื่อสารถึงการเป็นพื้นที่นำร่องในการปลูกกัญชาทางการแพทย์ของ 14 จังหวัดภาคใต้ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้และเข้าใจถึงการปลูกกัญชาอย่างถูกกฎหมายและเพื่อการใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ของผู้ป่วย เป็นการเพิ่มรายได้ให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพ ไม่ต้องเคลื่อนย้ายที่อยู่ (นาทิ รัชกิจประการ, 2563)

สรุป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นวัตกรรมเทคโนโลยีสามารถเข้ามาช่วยสร้างมูลค่าตลาดให้กับวิสาหกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) การสร้างกลยุทธ์การตลาดด้วยสื่อดิจิทัล 2) เพิ่มประสิทธิภาพ ในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้สามารถสร้างความแตกต่างให้ธุรกิจ ทั้งด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมด้านการตลาด กลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลยุทธ์การสร้างการรับรู้ตราสินค้า การสื่อสารแบบสองทิศทาง กลยุทธ์การนำเสนอเนื้อหาและโฆษณา รวมถึงการสร้างกลยุทธ์การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ โดยวิสาหกิจชุมชน ควรต้องทำการศึกษา นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล และวิเคราะห์แผนการดำเนินธุรกิจในการสร้างมูลค่าการตลาดและเลือกประเภทของเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในบริบทสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการตลาด และการสื่อสารประชาสัมพันธ์กับกลุ่มลูกค้า นับเป็นปัจจัยสนับสนุนในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดให้กับวิสาหกิจชุมชน ทำให้ลดต้นทุนด้านการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังช่วยให้การดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ มีความสะดวกและรวดเร็ว ขณะเดียวกันเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ทำให้ได้ทราบถึงความต้องการของลูกค้าเพื่อที่องค์กรวิสาหกิจชุมชนจะได้ดำเนินการวางแผนทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น อันเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับหนึ่ง

เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้ง่ายและตลอดเวลาเป็นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพราะการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าบนสื่อสังคมออนไลน์ ช่วยให้ลูกค้าสามารถเข้าถึงธุรกิจได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น แตกต่างจากการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้าในแบบเดิม อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนต้องคำนึงถึงในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลโดยออนไลน์ คือ การวิเคราะห์ความต้องการและลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ถูกต้อง เพื่อการวางแผนในการทำสื่อออนไลน์ให้เข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ความถูกต้องของข้อมูล การตอบสนองที่รวดเร็ว และการสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้แก่ลูกค้าด้วยการรักษาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าหรือบริการตลอดจนข้อมูลด้านต่าง ๆ ของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาชุมชน. (2560). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://ratchaburi.cdd.go.th/wpcontent/uploads/sites/51/>. (2564, 10 กุมภาพันธ์)
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2564). **ทำไมองค์กรต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://bsc.dip.go.th/.../marketing2/qs-whybusinesschange>. (2564, 22 กุมภาพันธ์).
- การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. (2564). **สื่อสังคมออนไลน์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://sci.dru.ac.th/dlr/files3/Media%20Online.pdf>. (2564, 10 กุมภาพันธ์)
- โกสินทร์ ชำนาญพล และสุดาใจ โล่ห์วินชชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ. **วารสารราชพฤกษ์**. 17(2), 130-138.
- ดวงใจ จิระคุณานันท์. (2561). **อิทธิพลของ Reviewer ในสื่อออนไลน์กับการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดที่เป็นจุดหมายปลายทางในประเทศไทย**. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาชัย ชีรพัฒน์วงศ์ และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ. **วารสารวิชาการธรรมทรรศน์**. 18(1), 202-210.
- นริศรา ลอยฟ้า. (2563). การเพิ่มมูลค่าสินค้าและเพิ่มช่องทางการตลาดผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้าไหมลายลูกแก้ว ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอชูขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต**. 8(1), 214 – 226.
- นาที รัชกิจประการ. (2563). **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรเกษตรผสมผสานบ้านนาปะของ จังหวัดพัทลุง ปลูกกัญชาทางการแพทย์แห่งแรกอย่างถูกกฎหมายที่ภาคใต้**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/watch?v=qMy162fBBgl>. (2564, 10 กุมภาพันธ์).
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2564). **สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.bu.ac.th/.../executi.../oct_dec_11/pdf/aw016.pdf. (2564, 10 กุมภาพันธ์).

วิภาดา อ่ำไพ, จิรพล จิยะจันทร์ และตรีเนตร ต้นตระกูล. (2562). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการค้าและการบริการ. **วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ**. 113-127.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). **การบริหารการตลาดแนวใหม่**. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์ม และโซ แท็กซ์.

ศูนย์การทหารอากาศโยธิน. (2564). เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy) คืออะไร. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://sftc.raf.mi.th/.../2018.../120-2018-10-22-03-44-248>. (2564, 22 พฤษภาคม).

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2553). นวัตกรรม: ความหมาย ประเภท และความสำคัญ ต่อการเป็นผู้ประกอบการ. **วารสารบริหารธุรกิจ**. 33(128),49-65.

Phongphit, S. (2007). **Community enterprises are not community businesses**. In Community Enterprise: Economic Foundation Mechanism.

Hughes, T. E . (1987). **The Evolution of Large Technological Systems,** in W. E. Bijlcer, T. E Hughes and T. J. Pinch (eds), **Tit Social Construction of Technological Systems**. The MIT Press: Cambridge, MA.

Steps Academy. (2560). **10 เครื่องมือออนไลน์ที่ช่วย ให้การตลาดของคุณง่ายขึ้น**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://stepstraining.co/.../10-tools-for-online-marketing>. (2564, 23 พฤษภาคม)

การจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย
อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

SUFFICIENCY ECONOMY SOCIAL CAPITAL KNOWLEDGE MANAGEMENT KHO SAI
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION KHAI BANG RACHAN DISTRICT
SINGBURI PROVINCE

อชิตพล เข้มพันธุ¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Achitphol Kaempun¹ and Titus Mala²

¹ นักศึกษาศาสาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย 2. ศึกษาจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย และ 3. หาแนวทางการพัฒนาชุมชนตามทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงองค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ที่ชุมชนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาทุนทางสังคมให้เกิดความรู้อยู่เสมอ หาริธีการทำเศรษฐกิจพอเพียงให้หลากหลายรูปแบบเหมาะสมกับพื้นที่และสามารถนำไปต่อยอดง่าย

จากการศึกษาทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย พบว่ามีทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและมีผู้ที่สนใจอยู่จำนวนมากแต่ขาดการสนับสนุนทุนเพื่อการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ในด้านการจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ยังขาดการจัดการความรู้ให้คนที่มาศึกษามาตั้งแต่แรก ผู้ที่มาศึกษาสนใจเรื่องอะไรก็ต้องหาข้อมูลด้วยตนเองไม่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน ความรู้ที่มีอยู่เกิดความกระจัดกระจายเกิดความคลาดเคลื่อน ทำให้การทำเศรษฐกิจพอเพียงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อผู้วิจัยได้ทำการจัดกระบวนการเรียนรู้ 7 หัวข้อ ได้แก่ 1. การบ่งชี้ความรู้ 2. การสร้างและแสวงหาความรู้ 3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5. การเข้าถึงความรู้ 6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 7. การเรียนรู้ขึ้นมาให้กับชุมชน พบว่า ประชาชนและผู้สนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียงได้ศึกษามีความเข้าใจ รู้หลักขั้นตอนในการศึกษาข้อมูลต่างๆในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ

การจัดการความรู้, ทุนทางสังคม, เศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1. Study on social funds on Sufficiency Economy, Kho Sai Subdistrict Administrative Organization 2. Study management of knowledge, social capital, sufficiency economy, Kho Sai Subdistrict Administrative Organization and 3. Find guidelines for community development based on social capital, sufficiency economy, Kho Sai Subdistrict Administrative Organization, Bang Rachan Khai District Singburi Province The sub-district administration organization should always organize activities for those who are interested to study social capital to create knowledge. They should also find ways to apply the sufficiency economy in a variety of forms that are suitable for the area and can be easily extended.

From the study of social capital in the sufficiency economy in the community, Kho Sai Subdistrict Administrative Organization we found that there was a sufficient economic social capital that benefited the community and there were many interested people but there was a lack of funding for the establishment of a learning center. In terms of knowledge management, social capital, and sufficiency economy, it was found that there was still a lack of knowledge management for people who came to study in the first place as anyone who comes to study what is interested must find information on their own. There is no stepwise educational management. The existing knowledge was dispersed and had discrepancies and thus causing the sufficiency economy to not be as successful as it should be. When the researcher organized the learning process for 7 topics: 1. Identifying knowledge 2. Building and seeking knowledge 3. Organizing knowledge into a system 4. Knowledge processing and refining 5. Access to knowledge Know 6. Sharing, exchanging knowledge, and 7. Upbringing to the community, it was found that people and those interested in doing sufficiency economics had an understanding. Know the principles and procedures for systematic study of various information in the Sufficiency Economy Learning Center.

Keywords

management, social capital, sufficiency economy

บทนำ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีหลายบุคคลที่มีความรู้เฉพาะด้านหรือมีความสามารถเฉพาะตัวแต่กลับขาดการจัดการความรู้เพื่อนำมาถ่ายทอด ซึ่งความรู้เหล่านี้สามารถเป็นทุนทางสังคมที่จะนำมาต่อยอดและพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ ออกมาถ่ายทอดไปยังบุคคลที่สนใจที่จะเรียนรู้เพื่อมิให้ สูญหายไปกับ ผู้ริเริ่มความคิดนำไปสู่การจัดการความรู้ในส่วนของทุนทางสังคมที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรีมีอยู่และโดดเด่นคือทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจ แนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการคือ 1. ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการ "การพึ่งพาตนเอง" โดยเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการในครัวเรือนก่อน เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า 2. การรวมกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้านทั้งนี้กลุ่มหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย เช่น การเกษตรแบบผสมผสาน

หัตถกรรมการแปรรูปอาหาร เพื่อให้เกิดเครือข่ายที่กว้างขวางและองค์กรชาวบ้านเหล่านี้จะเข้มแข็งซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 3. ตั้งอยู่บนพื้นฐานความมีคุณธรรมเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตาความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร การมีทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ยังขาดกระบวนการจัดการความรู้อย่างจริงจังก่อให้เกิดปัญหาการทำข้อมูล หรือความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ไม่ถูกต้องและครบถ้วนตามความรู้ดั้งเดิม ผู้จัดทำจึงมีความคิดที่จะนำความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มาทำการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้โดยง่ายโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนที่สนใจในการทำเศรษฐกิจพอเพียงได้ศึกษาอย่างเป็นขั้นตอนเป็นแนวทางในการทำเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาชุมชนตามทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ที่ชุมชนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเชิงพื้นที่ พื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอทราย อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี รับผิดชอบดูแล
2. ขอบเขตเชิงเนื้อหา ศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการจัดการความรู้ การเก็บข้อมูลทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและถ่ายทอดความรู้ให้คงอยู่ต่อไป
3. ขอบเขตระยะเวลา เริ่มการทำวิจัยเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564

วิธีการวิจัย

ศึกษาทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาวิจัยข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ริเริ่มการทำเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน 1 คน (บุคคลแรกในชุมชนที่ทำเศรษฐกิจพอเพียง) ผู้ที่ให้ความสนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียงและลงมือทำแล้ว 5 คน (ผู้ที่สนใจและศึกษาการทำเศรษฐกิจพอเพียงตามบุคคลแรก) ผู้ที่ให้ความสนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังไม่ได้ลงมือทำ 5 คน และผู้ที่ไม่ได้สนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียง 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้ให้สัมภาษณ์ (ชื่อ-สกุลสมมติ) สถานที่ทำเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนพื้นที่การทำเศรษฐกิจพอเพียง ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ จุดประสบความสำเร็จ สถานที่สัมภาษณ์ และวันเดือนปีที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 การให้ข้อมูลการจัดการความรู้ตามกรอบแนวคิดของผู้วิจัยจากผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย สร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มี การเก็บรวบรวมความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง การกระจายความรู้ไปใช้ เพื่อเป็นการถ่ายทอดไปยังชาวบ้านที่จะทำความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และการนำความรู้ไปใช้ เป็นการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ แก้ปัญหา และทำให้เป็นส่วนหนึ่งในการทำเศรษฐกิจพอเพียง

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎีทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาวิจัยข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการความรู้ทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

2. นำข้อมูลและความรู้มาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกทางสังคม ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนสามารถให้ภาษาให้ถูกต้องสมบูรณ์

4. นำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อบกพร่องในการจัดทำแบบสัมภาษณ์ที่พบมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ผศ.ดร.โททัศน์ มาลา)

6. จัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก/สื่อสารส่วนบุคคล การให้ข้อมูลการจัดการความรู้ตามกรอบแนวคิดของผู้วิจัยจากผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้ริเริ่มการทำเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน 1 คน ผู้ที่ให้ความสนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียงและลงมือทำแล้ว 5 คน ผู้ที่ให้ความสนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังไม่ได้ลงมือทำ 5 คน และผู้ที่ไม่ได้สนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียง 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน โดยสอบถามข้อมูลในส่วนต่างๆ ดังนี้ การสร้างความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มี การเก็บรวบรวมความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง การกระจายความรู้ไปใช้ เพื่อเป็นการถ่ายทอดไปยังชาวบ้านที่จะทำความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และการนำความรู้ไปใช้ เป็นการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ แก้ปัญหา และทำให้เป็นส่วนหนึ่งในการทำเศรษฐกิจพอเพียง

3. การดำเนินการลงเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก/สื่อสารส่วนบุคคล โดยให้ผู้ริเริ่มการทำเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ผู้ที่ให้ความสนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียงและลงมือทำแล้ว ผู้ที่ให้ความสนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียงแต่ยังไม่ได้ลงมือทำ และผู้ที่ไม่ได้สนใจการทำเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งสิ้นจำนวน 16 คน ให้ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์เกี่ยวกับทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ความเชื่อมั่นในการทำเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน การจัดการความรู้ทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง การเก็บรวบรวมความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง การกระจายความรู้ไปใช้ เพื่อเป็นการถ่ายทอดไปยังชาวบ้านที่จะทำความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง

การนำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ เป็นการนำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประโยชน์ แก้ปัญหา การหา
แนวทางการพัฒนาชุมชนตามแนวทฤษฎีสัจธรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ และนำเสนอ
ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ทฤษฎีสัจธรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

องค์การบริหารส่วนตำบลคอกทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร มีภูมิปัญญาชาวบ้านที่ทำ
สืบเนื่องต่อกันมาหลายอายุคน จวบจนปัจจุบันคือการทำการเกษตรการเกษตรประชากรในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลคอกทราย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 70 เช่น การทำนา ทำไร่ อ้อย ไร่แตงกวา ป่าเผือก
เป็นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวที่ใช้ต้นทุนมาก เมื่อถึงฤดูแล้งไม่มีน้ำทำการเกษตร ชาวบ้านจะขาดรายได้ต้องออกไป
รับจ้างนอกพื้นที่

นาย ก เกษตรกรรายแรกในองค์การบริหารส่วนตำบลคอกทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร
ที่มองเห็นความสำคัญและลงมือทำเศรษฐกิจพอเพียงตามปรัชญาของในหลวงรัชการที่ 9 อย่างมุ่งมั่นและจริงจังจน
ประสบความสำเร็จ กลายเป็นศูนย์เรียนรู้แห่งแรกและแห่งเดียวในชุมชน เป็นผู้ให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่
การศึกษาออกสถานที่ (กศน.) จึงเป็นทุนทางสังคมของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลคอกทราย เพราะชาวบ้านใน
ชุมชนเกือบทุกหลังคาเรือนใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และได้มาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ที่
ได้มาจากการเรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดความรู้ใหม่ ชาวบ้านที่ลงมือทำตามพื้นที่และกำลังที่ตนเอง
จะทำได้ โดยหลัก ๆ แล้วศูนย์การเรียนรู้จะให้ความรู้เรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการบริหารน้ำ สิ่งที่ผู้เขียนเห็นแล้ว
รู้สึกว่ามีประโยชน์ต่อน้ำและสุขภาพของผู้ใช้แล้วคือ จักรยานบำบัดนำเสียกลไกการทำงานของสิ่งประดิษฐ์คือ
การปั่นจักรยานบนบกแล้วมีสายพานเชื่อมกับตัวน้ำพุใต้น้ำ เมื่อออกแรกปั่นจักรยานก็จะเกิดแรงดันให้เกิดน้ำพุ
เป็นการเพิ่มออกซิเจนให้กับน้ำลดการเน่าเสียได้ อีกประการหนึ่งคือการเพิ่มมูลค่าให้กับถ่าน โดยการเผาถ่านให้ยังคง
สภาพเดิม โดยมีการประกวดระดับชาติ และเป็นที่น่าสนใจ กลุ่มเกษตรกรของนาย ก ได้รางวัลชนะเลิศการประกวดครั้ง
นี้ เหนือสิ่งอื่นใด สิ่งที่ได้จากการเผาถ่านไม่ใช่แค่ถ่านอย่างเดียว ยังได้น้ำส้มควันไม้อีกด้วยน้ำส้มควันไม้ คือ ควันที่เกิด
จากการเผาถ่านในช่วงที่ไม้กำลังเปลี่ยนเป็นถ่าน เมื่อทำให้เย็นลงจนควบแน่น แล้วกลั่นตัวเป็นหยดน้ำ ของเหลวที่ได้นี้
เองเรียกว่า น้ำส้มควันไม้ การจัดเก็บน้ำส้มควันไม้ 1. นำกระบอกไม้ไผ่ที่เจาะรูและทะลวงปล้องแล้วไปพาดบริเวณ
ปากปล้องคว้นในขณะที่ทำการเผาถ่าน 2. นำภาชนะรองน้ำส้มควันไม้บริเวณที่เจาะช่องด้านล่างเพื่อให้ไอน้ำที่กลั่น
หยดลงมา 3. เก็บน้ำส้มควันไม้ที่รวมไว้ในถังไว้ประมาณ 90 วันแล้วค่อยนำมาใช้

“...ได้ลงมือทำแล้ว ตอนแรกก็คิดว่าจะดีหรือ เสียเวลาเปล่าๆจะได้อะไรกลับมาบ้าง ชุดคลองในพื้นที่
เสียพื้นที่หมด ...แต่เมื่อได้ทำแล้วก็พบว่าสิ่งที่ทำนั้นมันเกิดประโยชน์จริง ครอบครัวดีขึ้นรู้จักเก็บออมมากขึ้น ผลผลิตก็
ออกมาดี ออกริษอะไรก็ปลูก...” (นาย ข นามสมมติ อายุ 46 ปี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ธันวาคม 2563)

จากการศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาผู้เขียนสรุปความสำคัญได้คือ ทุนทางสังคมเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและ
กันการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ มารวบรวมและสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ให้กับชุมชน หรือให้กับตัวเองสิ่งนี้จึงเรียกว่าทุน
ทางสังคม เพราะคนในสังคมนี้มีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในฉบับของตัวเองอยู่พอสมควร โดยมีความรู้หลักหรือ
แหล่งเรียนรู้คือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน บ้านนายสมชาย ปานทองเป็นผู้ให้ความรู้และคำแนะนำสู่การแผ่กระจายออกไป
ยังชุมชนอื่น ๆ อีกด้วย

2.จัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาข้อมูลการจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าประชาชนในชุมชนที่ได้ทดลองใช้กระบวนการจัดการความรู้ 2 คน ให้ความร่วมมือในการทำทำการทดลองกระบวนการจัดการความรู้ ศึกษาการทำเศรษฐกิจพอเพียงในศูนย์การเรียนรู้ ผลปรากฏว่าผู้ทดลองรายแรกเกิดความเข้าใจ โดยวัดจากการสัมภาษณ์หลังจากใช้กระบวนการจัดการความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ได้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ รายที่ 2 ยังไม่เกิดความเข้าใจเท่าที่ควร ยังมีบ้างข้อที่ต้องอธิบายข้อมูลที่เข้าไปศึกษาในศูนย์การเรียนรู้ให้กับผู้ทดลองรายที่ 2 เพิ่มเติม ซึ่งโดยรวมแล้วนั้นกระบวนการจัดการความรู้ที่ผู้เขียนได้จัดทำขึ้นมีความเป็นไปได้ที่ประชาชนส่วนใหญ่ที่เข้ามาศึกษาตามกระบวนการจะมีความเข้าใจ และศึกษาเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจากศูนย์การเรียนรู้ของนาย ก

อภิปรายผลการวิจัย

1.ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทราย พบว่า ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทรายมีทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีและมีประโยชน์ต่อชุมชน และผู้ที่สนใจอยู่มากแต่ขาดการสนับสนุนทุนเพื่อการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ผู้ก่อตั้งจึงเห็นถึงประโยชน์ต่อลูกหลานและชุมชนจึงใช้ทุนทรัพย์ของตนเองก่อตั้งศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ขึ้นมา เพื่อเป็นการแบ่งปันและสร้างทุนทางสังคมในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทรายมีความเข้มแข็ง สอดคล้องกับ สุปราณี จันทร์สง (2013) ได้ศึกษา การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง พบว่าผู้นำทางสังคมมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินการทุนทางสังคมทุกกิจกรรมทางสาธารณะ และกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเอง ร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมทำและร่วมรับผิดชอบในชุมชนของตนเอง ส่วนด้านระบบการเรียนรู้ของชุมชนที่อยู่ในระดับต่ำสุดนั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยังขาดความรู้ที่จะอบรมสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทุนทางสังคมที่สร้างชุมชนเข้มแข็งภาพรวมตัวแปรส่วนใหญ่อยู่ระดับมาก แนวทางการปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง

2.จัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการศึกษาพบว่าจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลค้อทราย ไม่มีการจัดการความรู้ให้คนที่มาศึกษาตั้งแต่แรก ผู้ที่มาศึกษาสนใจเรื่องอะไรก็ต้องหาข้อมูลด้วยตนเองไม่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นขั้นตอน เกิดความสับสนต่อผู้ที่มาศึกษาข้อมูล ความรู้ที่มีอยู่เกิดความกระจัดกระจาย ทำให้การทำเศรษฐกิจพอเพียงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ขาดความเชื่อมั่นในข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปศึกษาหรือทดลองและเข้าใจได้ง่าย เมื่อผู้วิจัยได้ทำการจัดกระบวนการเรียนรู้ 7 หัวข้อ ได้แก่ 1. การบ่งชี้ความรู้ 2. การสร้างและแสวงหาความรู้ 3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ 4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5. การเข้าถึงความรู้ 6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 7. การเรียนรู้ขึ้นมาให้กับชุมชน พบว่าผู้ที่ได้ศึกษามีความเข้าใจ รู้หลักขั้นตอนในการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ ว่าต้องศึกษาอะไรก่อนหลัง ดังที่ เดชา ทำดี และคณะ (2556) ได้ศึกษาการจัดการความรู้และการสร้างองค์ความรู้การจัดการสุขภาวะชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง พบว่าการดำเนินการจัดการความรู้และการสร้างองค์ความรู้สุขภาวะชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ได้เกิดชุดความรู้ 6 ประเด็นคือ 1) ระบบการจัดการสุขภาวะตำบล 2) รูปแบบการพัฒนาสุขภาวะตำบล 3) การบูรณาการสุขภาวะ 4 มิติ 4) โครงสร้างเครือข่ายและปัจจัยเสริมในการดำเนินงานเครือข่าย 5) ปัจจัยกำหนดผลการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 6) คุณลักษณะของตำบลสุขภาวะ และได้ข้อมูลประเด็นการวิจัยและพัฒนา 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ 2) การจัดการระบบเศรษฐกิจชุมชน และ 3) การจัดการโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการสร้างพลังมวลชน รวมทั้งได้ประเด็นเพื่อจัดเวทีพัฒนา

นโยบายสาธารณะ ได้แก่ การพัฒนาสุขภาพชุมชน การพัฒนาการจัดการทรัพยากรดินน้ำและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจการพัฒนาด้านสังคม การพัฒนาด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการพัฒนาให้เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่หลากหลาย การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร จากการสังเคราะห์และดำเนินโครงการทำให้บุคลากรในสถาบันการศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการจัดการความรู้สู่สถานะชุมชน และวิธีการทำงานร่วมกับชุมชน และทำให้บุคลากรในชุมชนได้เรียนรู้การค้นหาทุนทางสังคมและการนำใช้ข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อพัฒนาไปสู่ตำบลสุขภาวะต่อไป

ภาพที่ 1 โมเดลการจัดการความรู้ทุนทางสังคมด้านเศรษฐกิจพอเพียง(โมเดลเซกิผนวกกระบวนการจัดการความรู้)

ที่มา : อชิตพล เข็มพันธ์ (2564)

1. การบ่งชี้ความรู้ เราต้องบอกจุดมุ่งหมายของการทำเศรษฐกิจพอเพียง คือการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง รู้กินรู้ใช้ เก็บออม ค้นหาคู่คนที่จัดเก็บความรู้และหาความรู้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ เมื่อเราได้ความรู้มา แน่แน่นอนความรู้ อาจจะมีข้อบกพร่องหรือจุดที่ต้องค้นหาความรู้เพิ่มเติม การแสวงหาความรู้เศรษฐกิจพอเพียงมีได้หลายหลายวิธี เช่น การส่งผู้นำชุมชนไปศึกษาดูงานจากแหล่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจากจังหวัดอื่น ๆ และนำมาปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเองให้เกิดประโยชน์
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เมื่อเราได้ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงมาแล้ว ความรู้นี้ยังไม่ได้จัดการให้เป็นระบบแบบเข้าใจง่ายหรือง่ายต่อการถ่ายทอด จึงจำเป็นที่จะต้องจัดการความรู้ให้เป็นระบบ คือการวางโครงสร้างหรือการวางแผนในการดำเนินการทำเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นขั้นตอน
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ หลังจากที่เรารจัดการความรู้ให้เป็นระบบแล้ว ความรู้ที่จะถ่ายทอดออกไปต้องผ่านการกลั่นกรองความรู้ คือ การปรับเปลี่ยนหรือนำความรู้มาประยุกต์ให้เข้ากับชุมชนหรือสถานที่การทำเศรษฐกิจพอเพียงให้มีมาตรฐาน รองรับการทำเศรษฐกิจพอเพียงในหลาย ๆ พื้นที่ของชุมชน ทั้งในเรื่องของภูมิศาสตร์และพื้นที่ของการจัดทำเศรษฐกิจพอเพียง

5. การเข้าถึงความรู้ เมื่อความรู้เศรษฐกิจพอเพียงจะถ่ายทอดออกไปจำเป็นต้องมีตัวเชื่อมโยง หรือช่องทางการสื่อสาร การสื่อสารเป็นตัวสำคัญที่จะเข้าถึงความรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ จะต้องเข้าใจง่าย สดวก เช่น การประชาสัมพันธ์ การบรรยายให้เกิดความน่าสนใจ การทดลองให้เห็นเป็นตัวอย่างว่าทำเศรษฐกิจพอเพียงแล้วเกิดประโยชน์ต่อทุกคนหรือในชุมชนได้จริง

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เมื่อการทำเศรษฐกิจพอเพียงเห็นผลแล้ว จะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ จะได้ประโยชน์คือการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของแต่ละชุมชน เพื่อที่จะได้นำมาปรับปรุงหรือต่อยอดให้ดีขึ้น เช่น นำสิ่งใหม่ๆ และเกิดประโยชน์ต่อชุมชนของเรามาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการต่อยอดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเรา ให้นำสนใจมากขึ้นและยังได้เพิ่มความรู้ในตัวเราเพิ่มอีกด้วย

7. การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเรียนรู้ที่ไม่จบสิ้น สามารถที่จะเรียนรู้ได้อยู่ตลอดเวลา สามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อยู่เสมอ มีหลากหลายผู้คนที่สามารถปรับใช้หรือประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมาในแบบของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ความสำคัญและสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นที่ยอมรับ มีมาตรฐานและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น
2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมให้ผู้สนใจได้ศึกษาทบทวนทางสังคมให้เกิดความรู้ที่อยู่เสมอหาวิธีการทำเศรษฐกิจพอเพียงให้หลากหลายรูปแบบเหมาะสมกับพื้นที่และสามารถนำไปต่อยอดง่าย
3. ผู้ที่ทำเศรษฐกิจศึกษาควรพัฒนาและต่อยอดความสามารถให้การแสวงหาความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเติมโตอย่างไม่หยุดนิ่ง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาและต่อยอดการจัดการความรู้ให้เป็นระบบและเป็นที่ยอมรับในสังคมส่วนรวม
2. ศึกษาจุดเด่นของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- ทีมนักจัดการความรู้ชุมชน. (ม.ป.ป). **บันทึกภูมิปัญญา**. อ่างทอง: วรศิลป์การพิมพ์.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสารสำนักงานจังหวัดอ่างทอง. (ม.ป.ป). **ความรู้เรื่อง (Knowledge Management : KM)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.angthong.go.th>. (2563, 19 มีนาคม).
- สุนิสา พันความทุกข์. (2018). **จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/site/mindmoy12090/home>. (2564, 18 มีนาคม).
- สุปราณี จันทร์ส่ง. (2558). การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง. **วารสารวิจัยและพัฒนา** วิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 10(3), 273-283.

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลห้วยตะพาน
อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

PROMOTION OF CULTURAL TOURISM CASE STUDY WAT MUANG HUA TAPHAN DISTRICT
WISET CHAI CHAN DISTRICT ANG THONG PROVINCE

รัชนก ฤกษ์รัตน์¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
Roekrat¹ and Jarunee Mumbansao²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Ratchanok.roek@vru.ac.th
² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ E mail: jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 292 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน ใช้ T test และวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis of Variance : ANOVA) หรือ F test หากพบว่ามีค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ (Scheffe's)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 - 50 สถานภาพสมรส มีอาชีพรับจ้างและรายได้ 15,001 - 20,000 บาท/เดือน ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึงแหล่ง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

การส่งเสริมการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

This research has the objective 1) To study the level of cultural tourism promotion, a case study of Wat Muang, Hua Taphan Sub-district, Wiset Chai Chan District Ang Thong Province 2) To study personal factors affecting the promotion of cultural tourism: a case study of Wat Muang, Hua Taphan Sub-district, Wiset Chai Chan District Ang Thong Province Data were collected from sample groups in Hua Taphan Subdistrict, Wiset Chai Chan District Angthong province. The size of the sample group was 292 people. The instrument was a descriptive statistical questionnaire that was analyzed as mean, percentage and standard deviation. The statistical analysis was done using T test and Analysis of Variance (ANOVA) or F test. If there was a statistically significant difference at 0.05 level, the mean difference was tested. These tests are paired with (Scheffe's) method.

The results of the study showed that most of the samples were female aged between 36 - 50, married, and employed with income 15,001 - 20,000 baht / month. Level of cultural tourism promotion, a case study of Wat Muang, Hua Taphan District. Wiset Chai Chan District Ang Thong Province was at the highest level. The side with the highest mean was the second most attractive aspect was access to and facilities had the lowest average. The hypothesis testing found that personal factors affecting the promotion of cultural tourism, a case study of Wat Muang, Hua Taphan Sub-district, Wiset Chai Chan District Ang Thong province, including different occupations and income, have different opinions on promoting tourism were statistically significant at a level of 0.05.

Keywords

tourism promotion, cultural tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมองค์การการท่องเที่ยวโลก ได้พยากรณ์ว่าในปี พ.ศ.2563 น่าจะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นจำนวนถึง 1,600 ล้านคน จากการประมาณการอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนา คาดว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 4 ต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอุตสาหกรรมมีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 2.5 ต่อปีนักท่องเที่ยวที่มีการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากเยอรมนี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ส่วนประเทศใหม่ ๆ ที่จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศในระดับสูงได้แก่ประเทศจีนและรัสเซีย และในปี พ.ศ. 2563 นี้เองคาดว่าประเทศจีนจะมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งแทนประเทศฝรั่งเศสอีกด้วย ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวระยะไกลในสัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ ประมาณร้อยละ 24 ซึ่งนักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญและสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม ชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้นการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องเน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552)

จังหวัดอ่างทองในปัจจุบันได้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมากจึงได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว เพราะปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากวัฒนธรรม คือเป็นมรดกทางสังคมที่มีความงดงาม มีคุณค่าทางจิตใจ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ งานเทศกาล ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตชุมชน ศิลปะ โบราณสถาน

โบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยว อาหาร การแต่งกาย ของที่ระลึก เป็นต้น โดยหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดอ่างทองที่มีลักษณะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญได้แก่ วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในจังหวัดอ่างทอง โดยจากการสังเกตของผู้วิจัยมีประชาชนจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นตั้งแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ซึ่งในสมัยนั้นเมืองวิเศษชัยชาญเคยเป็นเมืองหน้าด่านที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก หลังจากที่กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงวัดวาอาราม และพระพุทธรูปจำนวนมากก็ถูกเผาจนเหลือแต่ซากปรักหักพัง ซึ่งวัดม่วงก็ถูกปล่อยให้รกร้างแต่นั้นมา จนเมื่อปี พ.ศ. 2525 หลวงพ่อเกษมอาจารย์สุโก ได้จุดธูปมาปักกรวดบริเวณนี้ ตามนิมิตที่นิมนต์ให้ท่านมาบูรณะวัดม่วงขึ้นมาใหม่อีกครั้ง และในปี พ.ศ. 2534 หลวงพ่อเกษม ได้วางศิลาฤกษ์เพื่อก่อสร้างพระพุทธรูปปางมารวิชัย ที่มีหน้าตักกว้าง 63 เมตร สูง 95 เมตร โดยให้พระนามอย่างเป็นทางการว่า "พระพุทธรุทมนานามินทรศากยมุนีศรีวิเศษชัยชาญ" ก่อนที่หลวงพ่อเกษม จะมรณะภาพลง ท่านได้สั่งเสียศิษยานุศิษย์ให้ดำเนินการสร้างให้แล้วเสร็จเพื่อเป็นพระมหากุศลแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งการก่อสร้างได้สำเร็จจุล่งในปี พ.ศ. 2550 รวมเวลาในการสร้างทั้งหมด 16 ปี ด้วยงบประมาณทั้งสิ้น 131 ล้านบาท จากเงินบริจาคด้วยจิตศรัทธาของพุทธศาสนิกชนทั้งสิ้น ซึ่งวัดม่วงอยู่ในการดูแลของสำนักวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง, 2560) โดยเป้าหมายของประชาชนส่วนใหญ่คือเดินทางเพื่อสักการบูชาพระพุทธรุทมนานามินทรศากยมุนีศรีวิเศษชัยชาญ ซึ่งเป็นพระศักดิ์สิทธิ์ตามลักษณะวัฒนธรรมของคนไทย วัดม่วงตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดอ่างทอง และเป็นจุดกำเนิดของการศึกษาหาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวและส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยว วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ให้เป็นจุดศูนย์กลางของการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอ่างทอง

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา: วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เพื่อให้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

สมมุติฐาน

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง แตกต่างกัน
 - 1.2 ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมากที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสืบค้นข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งกรอบแนวคิดการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรต้น

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้

2. ตัวแปรตาม

2.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ 1.ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว 2.ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และ 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ใช้วิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 1,079 คน กำหนดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 292 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา:วัดม่วง ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยมีทั้ง 3 ด้านคือ 1. องค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว 2. องค์ประกอบด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3. องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือในการวิจัยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงได้ทำการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชน ตำบลห้วยตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 292 ฉบับ เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว จึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาระดับประสิทธิผล โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Sciences)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ประกอบด้วย การใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ถึงลักษณะของตัวแปรต้นที่มีผลต่อตัวแปรตามโดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง (T-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis of Variance : ANOVA) หรือ (F-test) หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ (Scheffe's) ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ .05

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.2 มีอายุระหว่าง 36- 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.6 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.1 โดยมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 33.9 และมีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 33.2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเขตวัดม่วงตำบลหัวตะพาน อ.วิเศษชัยชาญ จ.อ่างทอง

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศหญิง	167	57.2
อายุ 36- 50 ปี	104	35.6
สถานภาพสมรส	155	53.1
อาชีพ	99	33.9
รายได้ 15,001 – 20,000 บาท/เดือน	97	33.2

2. การวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วงตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึงแหล่ง มีค่าเฉลี่ย 4.28 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 4.26 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาวัดม่วงตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	\bar{x}	<i>S. D.</i>	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	4.33	0.41	มากที่สุด
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	4.29	0.39	มากที่สุด
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	4.27	0.34	มากที่สุด
รวม	4.29	0.38	มากที่สุด

3. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วงตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม	t-test ← f-test →				
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	อาชีพ	รายได้
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่ง ท่องเที่ยว	0.61	0.27	0.54	0.69	0.05*
2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0.21	0.03	0.56	0.01*	0.00*
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกใน แหล่งท่องเที่ยว	0.43	0.14	0.92	0.50	0.03*
รวม	0.41	0.14	0.67	0.59	0.02

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตพื้นที่ ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทองพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 - 50 สถานภาพสมรส มีอาชีพรับจ้างและรายได้ 15,001 - 20,000 บาท/เดือน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วงตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมากที่สุด) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีสถานที่จอดรถเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีจุดบริการร้านอาหารแก่นักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

อาชีพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีค่า sig ที่ 0.01

รายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว มีค่า sig ที่ 0.05 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีค่า sig ที่ 0.00 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีค่า sig ที่ 0.03

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วงตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มีรายละเอียดดังนี้

เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์ พบว่าระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วงตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้านคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมของทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$), ($S.D. = 0.38$) ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ พัตยศ เพชรวงษ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนประเภทโบราณสถาน กรณีศึกษาพระอารามหลวงในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนประเภทโบราณสถาน พระอารามหลวงในเขต อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ประเภทโบราณสถาน พระอารามหลวงในเขต อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมของงานวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนประเภทโบราณสถาน กรณีศึกษาพระอารามหลวงในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากที่สุด เหมือนกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$), ($S.D. = 0.60$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาธิป แทนกระโทก และคณะ (2558) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเยาวราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเยาวราช ผลการศึกษาพบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมากที่สุดเหมือนกัน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง มี 2 ปัจจัย คือ อาชีพ และ รายได้ โดยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

จากสมมติฐานผู้ทำวิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานได้ผลการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทัศนศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทัศนศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทัศนศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผลการทดสอบ ระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทัศนศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทัศนศึกษา วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและตัดสินใจ รวมถึงรับรู้การดำเนินงานของภาครัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
2. ควรมีการจัดพื้นที่จอดรถให้เพียงพอต่อการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการเพิ่มจุดบริการร้านอาหารในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในพื้นที่วัดม่วง ตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
2. ศึกษาบริบทการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวตะพาน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง

บรรณานุกรม

- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พิทยศ เพชรวงษ์. (2561). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนประเภทโบราณสถาน ทัศนศึกษาพระอารามหลวงในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. งานวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอ่างทอง. (2560). วัดม่วง. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.mculture.go.th/angthong/ewt_news.php?nid=458&filename=index. (2564, 23 เมษายน).

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ จังหวัดลพบุรี

DEVELOPMENT OF WANG KAN LUANG WATERFALL ECOTOURISM THA DIN DAM
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, LOPBURI

โยชิตา ตัดสมัย¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
Yosita Tatsamai¹ and Jarunee Mumbansao²

¹ นักศึกษาศาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล yosita.tat@vru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ จังหวัดลพบุรี ซึ่งในบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนหมู่บ้านวังก้านเหลืองที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ จังหวัดลพบุรี มีจำนวนประชากรทั้งหมด 444 คน และมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์คือ แบบสอบถามปลายปิด สถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานที่นำมาวิเคราะห์ คือ การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ และองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ส่วนปัจจัยด้านบวกทางด้านสังคม ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรมและด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ

คำสำคัญ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ABSTRACT

The research article is a vital part of the development of Wang Kan Luang waterfall ecotourism of Tha Din Dam Subdistrict Administrative Organization, Lopburi Province research which has a purpose for studying the development of ecotourism and factor affecting to develop ecotourism of Wang Kan Luang waterfall ecotourism of Tha Din Dam Subdistrict Administrative Organization by collecting information from people of Wang Kan Luang Village who live in Tha Din Dam Subdistrict Administrative Organization, Lopburi Province area with total 444 people and a total of 210 sample subjects and the analysis tool is closed-ended query. The Descriptive Statistics that was used for analyzation consists of frequency, percentage, mean, and standard deviation. Moreover, the inferential statistics is multiple regression. The findings of the research were as follows: overall of development of Wang Kan Luang waterfall ecotourism of Tha Din Dam Subdistrict Administrative Organization has medium results which the participatory component had the highest average followed by the spatial component. Furthermore, the activity and process components had the lowest mean values. This research examined factors influencing development of Wang Kan Luang waterfall ecotourism of Tha Din Dam Subdistrict Administrative Organization. The positive aspects of the economy influence the development of Wang Kan Luang waterfall ecotourism of Tha Din Dam Subdistrict Administrative Organization. As for the positive social factors, the positive aspects of culture and the positive aspects of the environment. There was no influence on the development of Wang Kan Luang waterfall ecotourism of Tha Din Dam Subdistrict Administrative Organization.

Keywords

Development of tourist attractions, Ecotourism

บทนำ

จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ในปี 2557 การท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่สุดด้านการท่องเที่ยวของโลก ในการจัดอันดับระดับนานาชาติ จาก World Travel Awards ประเทศไทยได้รับรางวัลเป็นประเทศท่องเที่ยวที่ดีที่สุดในโลก ด้านการท่องเที่ยวแบบครอบครัว และการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อน และในปี พ.ศ. 2558 การท่องเที่ยวของประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 35 จาก 141 ประเทศทั่วโลก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศไทย ที่จะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับในระดับโลกได้ และการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งการจัดการการท่องเที่ยวให้ขยายตัวมากขึ้น (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ม.ป.ป.)

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ชายฝั่งทะเล แนวปะการัง ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น วัดวาอาราม โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการท่องเที่ยว ปัจจุบันการท่องเที่ยวนับได้ว่าเป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมาทบทวนว่าการท่องเที่ยวไทยมีศักยภาพ มีข้อได้เปรียบในด้านใดบ้าง มีความยั่งยืนเพียงใด ตลอดจนควรมีการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการเติบโตอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอนาคต โดยเฉพาะในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดศักยภาพในการบริการ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

น้ำตกวังก้านเหลืองตั้งอยู่ในหมู่บ้านวังก้านเหลือง ตำบลท่าดินดำ จังหวัดลพบุรี ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากท้องถิ่นอื่น เช่น สุพรรณบุรี และได้ซื้อที่ทำการเกษตร จึงทำให้ป่าต้นก้านเหลืองบริเวณโดยรอบน้ำตกเหลือจำนวนไม่มากนัก ต่อมาบ้านวังก้านเหลืองได้มีปัญหาเรื่องความแห้งแล้งจนเมื่อปี พ.ศ. 2510 ได้มีน้ำผุดขึ้นมาจากลำห้วยเล็ก ๆ ชื่อว่า ห้วยมะกอก (สุดาร่า สุขฉายา, 2542) จากจุดน้ำผุดเหล่านี้ น้ำจะไหลคดเคี้ยวผ่านป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ ซึ่งอดีตที่มีต้นก้านเหลืองขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ธารน้ำมีความยาวประมาณ 1.5 กิโลเมตร และจะไหลมารวมกันที่อ่าง เรียกว่า "วังหว่าง" โดยบริเวณนั้นจะมีหินปูนขวางอยู่ น้ำที่เอ่อล้นจึงไหลลงไปปะทะกับหินปูน เกิดเป็นน้ำตกกว้าง 20 เมตร ลดหล่นไปตามชั้นหิน ทางยาวน้ำตกกว่า 3 กิโลเมตร แล้วจะมาบรรจบกันที่แม่น้ำป่าสัก และยังมีสะพานแขวนที่ยาวที่สุดในจังหวัดลพบุรี ด้วยความยาวถึง 66 เมตร สำหรับใช้เป็นทางเดินข้ามน้ำตกระหว่างฝั่งอำเภอชัยบาดาลกับอำเภอท่าหลวง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

น้ำตกวังก้านเหลืองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงามและน่าสนใจ ความพิเศษอันเป็นจุดเด่นของน้ำตกวังก้านเหลืองแห่งนี้ คือมีน้ำไหลแรงตลอดปีทำให้สามารถเที่ยวได้ตลอดทุกฤดูกาล นอกจากนี้ตลอดทางเดินและบริเวณรอบ ๆ น้ำตกยังร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นปกคลุมกว่า 200 ชนิด และยังมีหินงอกหินย้อยเกิดขึ้นหลายแห่ง น้ำตกวังก้านเหลืองมีขนาดไม่ใหญ่โตมากนัก และยังเป็นน้ำตกแห่งเดียวในจังหวัดลพบุรี ซึ่งน้ำตกวังก้านเหลืองนับได้ว่าเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจทางธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดลพบุรี (วรรณิ จันทศิริ และคณะ, 2542)

จากที่กล่าวมานั้นบทความวิจัยนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าการค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อชุมชน และสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ

สมมติฐานการวิจัย

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจ ด้านบวกทางด้านสังคม ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม และด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสืบค้นข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งกรอบแนวคิดการวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น แบ่งออกได้ 2 ตอน ดังนี้

- 1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้
- 1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านบวกทางด้านสังคม 3) ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม 4) ด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ 2) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ 3) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดในการเก็บข้อมูล ได้จากการสุ่มประชากร โดยการเลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดตามสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 210 คน โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนหมู่บ้านวังก้านเหลืองที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีจำนวนทั้งหมด 444 คน (สำนักทะเบียนอำเภอชัยบาดาล, 2562)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามปลายปิดเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ตอนที่ 3 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อ/ประสานงาน เพื่อขออนุญาต เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย กับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ
2. ขอความร่วมมือจากประชาชนตอบแบบสอบถาม จำนวน 210 ชุด โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตัวเอง
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา และตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS โดยสถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean : \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 อายุอยู่ระหว่าง 20 – 40 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ

ผลการวิเคราะห์ พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.86) และองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.85)

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. องค์ประกอบด้านพื้นที่	3.36	.86	ปานกลาง
2. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ	3.03	.85	ปานกลาง
3. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม	3.64	.84	มาก
รวม	3.34	.85	ปานกลาง

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านพื้นที่ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการอนุรักษ์ให้มีระบบนิเวศ มีความอุดมสมบูรณ์ และงดงามตามธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.82) รองลงมาคือ การจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ในสภาพเดิม ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.85) และเส้นทางที่ใช้สำหรับเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.81)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ

ผลการวิเคราะห์ พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ กิจกรรมและกระบวนการที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 0.82) และความอำนวยความสะดวกและปลอดภัยสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.83)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

ผลการวิเคราะห์ พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการให้ประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.99) รองลงมาคือ การให้ประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่น ได้ร่วมกันบำรุงรักษาทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.76) และการให้ประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่น มีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครเข้ามาร่วมเป็นผู้สังเกตตรวจสอบ เฝ้าระวัง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงนิเวศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.82)

การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลืองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ

ผลการวิเคราะห์ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลืองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ มากที่สุด คือ ด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจ (X1) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ เพิ่มขึ้น .212 หน่วย ส่วนปัจจัยด้านบวกทางด้านสังคม (X2) ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม (X3) และด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม (X4) ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลืองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.294 ^a	.087	.069	.515

- a. Predictors : (Constant), ด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม (X4), ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม (X3), ด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจ (X1), ด้านบวกทางด้านสังคม (X2)

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	5.150	4	1.287	4.854	.001 ^b
Residual	54.374	205	.265		
Total	59.524	209			

- a. Dependent Variable (Y) : การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
b. Predictors : (Constant), ด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม (X4), ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม (X3), ด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจ (X1), ด้านบวกทางด้านสังคม (X2)

c. Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	S.E.	Beta		
(Constant)	2.519	.318		7.931	.000 [*]
ด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจ	.212	.054	.274	3.957	.000 [*]
ด้านบวกทางด้านสังคม	.093	.082	.080	1.129	.260
ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม	.037	.072	.035	.509	.611
ด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม	.003	.057	.004	.059	.953

* ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ปัจจัยด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจ ด้านบวกทางด้านสังคม ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม และด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนปัจจัยด้านบวกทางด้านสังคม ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม และด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลืองขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.85) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนธยา หลาวหล้า (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชายหาดในยาง ตำบลสาคร อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ผลการวิเคราะห์ พบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชายหาดในยาง ตำบลสาคร อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.84) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทิกา หิรัญเทศ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านพื้นที่ พบว่าองค์ประกอบด้านพื้นที่ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการอนุรักษ์ให้มียาระบบนิเวศ มีความอุดมสมบูรณ์ และคงตามธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.82) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนธยา หลาวหล้า (2561) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชายหาดในยาง ตำบลสาคร อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ผลการวิเคราะห์พบว่าองค์ประกอบด้านพื้นที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ พบว่า องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดทำมีกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.74) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสมัย จารุจิตติพันธ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเกาะสมุย ที่ผลการวิเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เหมือนกัน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม พบว่าองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้ประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.99) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทิกา หิรัญเทศ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว

ชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี ที่ผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำ ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านบวกทางด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ น้ำตกวังก้านเหลือง ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าดินดำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านบวกทางด้านสังคม ด้านบวกทางด้านวัฒนธรรม และด้านบวกทางด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ปัจจัยด้านพื้นที่ ควรมีการทำเส้นทางที่ใช้สำหรับการเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการ เจ้าหน้าที่ควรมีการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ควรมีการให้ประชาชนและผู้ประกอบการในท้องถิ่น มีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัคร เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตตรวจสอบ ฝักระวัง และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงนิเวศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีคำถามแบบปลายเปิดและข้อเสนอแนะในตอนท้าย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการทำวิจัยในต่อไป

บรรณานุกรม

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **สรุปลสถานการณ์การท่องเที่ยว ภายในประเทศ**

ปี 2558. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.msociety.go.th/article_attach. (2563, 11 สิงหาคม).

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). **ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.**

กรุงเทพฯ: ฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564). (2560). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการ

โรงแรมพ้องค้ำกรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

พิศมัย จารุจิตติพันธ์. (2558). **ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเกาะสมุย.**

วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 4(2),61-81.

วรรณิ จันทศิริ และคณะ. (2542). **ลพบุรี : ธานีแห่งอารยธรรม.** กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

วันทิกา หิรัญเทศ. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี.** วิทยาลัยราชพฤกษ์: นนทบุรี.

สนธยา หลาวหล้าง. (2561). **แนวทางส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชายหาดในยาง ตำบลสาคร**

อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

สำนักทะเบียนอำเภอชัยบาดาล. (2562). **ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
http://www.tadindam.go.th/index.php?_mod=ZG15&type=OA. (2563, 28 กรกฎาคม).
สุตารา สุขฉายา. (2542). **ลพบุรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน
กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

PARTICIPATION OF PEOPLE IN DRIVING COMMUNITY ENTERPRISES,
A CASE STUDY WAT CHAN COMMUNITY WAT CHAN SUBDISTRICT, MUEANG DISTRICT,
PHITSANULOK PROVINCE.

มณัชชา สวัสดิ์วงศ์¹ นิพาดา กันมาลัย² ธนภัทร จันทร์ผ่อง³ พงษกร พลสอน⁴ และ ยวดี พวงรอด⁵
Manatcha Sawatwong¹ Nipada Kanmalay² Thanaphat Chanphong³ Phongsakorn Pholson⁴
and Yuvadee Phongrod⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล manatcha.s@psru.ac.th
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล nipada.g@psru.ac.th
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล thanaphat.c@psru.ac.th
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล pongsakorn.pho@psru.ac.th
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล aoryuwadee@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 2) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน ทั้งหมด 5 ด้าน 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้จากการกำหนดขนาดด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาหาจำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชาชนโดยส่วนใหญ่พัฒนาเรื่องในด้านถนน ไฟฟ้าทางเข้าวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจากการสอบถามประชาชนในตำบลวัดจันทร์ ประชาชนส่วนน้อยที่ยากให้วิสาหกิจชุมชน ตำบลวัดจันทร์ ประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดการกิจกรรมการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนให้มากกว่านี้ยิ่งขึ้น 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน ทั้งหมด 5 ด้าน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน พบว่า ปัญหาในเรื่องถนนทางเข้าวิสาหกิจชุมชน และปัญหาในเรื่องของงบประมาณในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ต้องการให้

งบประมาณที่เข้ามาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นงบประมาณที่ได้มาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแบบแผนที่วางไว้ ประชาชนบางคนยังไม่รู้จักวิสาหกิจชุมชน เพราะไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชนและบางคนไม่ใช่คนในพื้นที่ แต่เดิม

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การขับเคลื่อน ,วิสาหกิจชุมชน

ABSTRACT

This research aims to 1) study the development of community enterprises 2) study the level of participation of people in driving community enterprises in all 5 areas 3) to study problems, obstacles and suggestions. To lead to the participation of people in driving community enterprises with maximum efficiency and effectiveness. It is a quantitative research. The sample group used in this study of 400 people with “Taro Yamane” ready-made table setting. The tool used for data collection was a questionnaire. The statistics used to analyze the data were descriptive statistics for number, mean and value standard deviation. The results of the research were as follows:

1. Community enterprise development guidelines found that the guidelines for community enterprise development. Most people develop road matters. Electricity entrance to community enterprises which is from asking people in Wat Chan Sub-district. A small minority of people who want community enterprises Tambon Wat Chan Publicize about the organization of community enterprise participation activities more and more

2. The level of public participation in driving community enterprises in all 5 aspects was found that the overall level was at a low level. And when considering each side, the aspect with the highest average was planning participation. This was followed by participation in monitoring and evaluation. Participation in the operation, participation in receiving mutual benefits and participation in decision-making

3. Problems, obstacles and suggestions to lead to the participation of the people in driving community enterprises, it was found that the problem of the road to the community enterprise. Additionally, there were problems in the area of budget for the development of community enterprises. Want the budget for community enterprise development to be the budget for community enterprise development according to the plan. Some people still do not know the community enterprise. Because they never got involved with community enterprises and some of them were not local residents

Keywords

Participation, people, mobility, community enterprises

บทนำ

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2560 ได้มีการบรรจุการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยเฉพาะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อเสนอร่วมกับหน่วยงานรัฐ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบอำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต และการตัดสินใจทางการเมือง เป็นต้น ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในด้านการขับเคลื่อนการยกระดับการพัฒนาการขับเคลื่อนภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้นจึงต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติให้เป็นทรัพยากรที่ดีและมีคุณภาพ พร้อมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกายทั้งใจ สติปัญญา มีการพัฒนาที่ดีและการเป็นพลเมืองดีของชาติที่มีความจำเป็นในทศวรรษที่ 21 มีทักษะในด้านการสื่อสาร และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

การพัฒนาและยกระดับศักยภาพและความเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ การเสริมระดับการพัฒนา ทั้งปัจจัยด้านระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม ประกอบด้วยการพัฒนาศักยภาพคน ตลอดช่วงชีวิตควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้มีการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีความเชื่อมโยงของการบูรณาการด้านการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุณภาพชีวิตทักษะด้านการส่งเสริมอาชีพสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ข้อ4) การพัฒนาที่มุ่งเน้นพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมมั่งคั่งนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง (ข้อ4) สงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (ข้อ5) พัฒนาเครือข่ายชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่น (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580)

จากเจตนารมณ์ของรัฐบาลการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 โดยมีเจตนารมณ์ให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน เป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต และส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs ด้วยการส่งเสริมความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เกิดรายได้และช่วยเหลือพึ่งพากันในชุมชน พัฒนาศามารถในการบริหารจัดการและพัฒนา รูปแบบของวิสาหกิจชุมชน และได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562 จากการแก้ไขจะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถขึ้นทะเบียนและประกอบกิจการในฐานะนิติบุคคลได้สะดวกขึ้น สามารถที่จะทำนิติกรรม ธุรกรรมหรือถือครองทรัพย์สินได้ภายใต้ชื่อของวิสาหกิจชุมชน

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในฐานะวิสาหกิจชุมชนวัดจันทร์เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้าน วิสาหกิจชุมชนแห่งนี้เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของชาวบ้านตำบลวัดจันทร์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ วิสาหกิจชุมชนวัดจันทร์ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ ที่ได้ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อนำไปสู่แนวทางในการร่วมกันพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง โดยขับเคลื่อนตามแนวทางทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการ

ตัดสินใจ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสำหรับวิสาหกิจชุมชน ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จะไม่สามารถก่อตั้งขึ้นได้ถ้าไม่มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนฉบับที่ 2 พ.ศ.2562 เป็นคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งในมาตราที่ 20 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนทุกจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาการจังหวัด พาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัดผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดหนึ่งคน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนั้น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในจังหวัดนั้นเป็นกรรมการ และเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ดังนั้นการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

จากบริบทดังกล่าวข้างต้นนี้ คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก ที่จะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน อยู่ในทิศทางใด
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 5 ด้านอยู่ในระดับใด
3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน ทั้งหมด 5 ด้าน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั้งชาย และหญิงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 8,184 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดจากขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ “Taro Yamane” ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 400 คน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
2	บ้านวัดจันทร์	1,523	74
4	บ้านวัดจันทร์	1,938	95
7	บ้านดอน	2,178	106
8	บ้านนาโพธิ์แดง	569	28
9	บ้านวัดจันทร์	256	13
10	บ้านวัดจันทร์ตะวันตก	1,720	84
รวมทั้งสิ้น		8,184	400

*ที่มา เกี่ยวกับตำบล-สภาพทั่วไป เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ที่จะศึกษาทั้งหมด 6 หมู่บ้าน และกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วย

สูตรการคำนวณของ (Tara Yamane : 1967)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม

e² = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5

N = ขนาดจำนวนประชากร

$$N = \frac{8,184}{1 + 8,184 (0.05)^2}$$

$$= 400.00$$

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 ระดับความมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสท์ (Best : 1977)

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามในครอบคลุมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน

3. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) และการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.1 การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) งานวิจัยฉบับนี้คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วมอบให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ได้ค่า IOC = 0.98

3.2 ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpa Coefficient) ตามสูตรของครอนบราค (Cronbach: 1990) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชน

ในชุมชนตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในจำนวน 30 คนขึ้นไป หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

สำหรับสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right\}$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
 n แทน จำนวนข้อความของเครื่องมือวัด
 $\sum s_i^2$ แทน ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมแต่ละคน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามกระบวนการต่าง ๆ

1. ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงองค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
3. จัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 400 ชุด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม
5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามตัวอย่างได้ตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ นำมาแจกแจงความถี่ หาจำนวนและค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 5 ด้าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

- 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{x})

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมระดับความคิดเห็นทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1. เป็นข้อมูลทั่วไปด้านคุณลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สถานภาพสมรสระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และอาชีพที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ค้าขาย ส่วนรายได้ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ต่ำกว่า 5,000 บาท

2. เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน ทั้งหมด 5 ด้าน ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.15, S.D.=1.42$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.29, S.D.=1.52$) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.20, S.D.=1.43$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.10, S.D.=1.42$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.09, S.D.=1.42$) และ รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.08, S.D.=1.35$)

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.29, S.D.=1.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.41, S.D.=1.75$) และรองลงมาตามลำดับ คือ มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.36, S.D.=1.57$) มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมความพร้อมในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.31, S.D.=1.72$) มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.25, S.D.=1.50$) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการวางแผนพิจารณาตัดสินใจเลือกกิจกรรมในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.13, S.D.=1.63$)

2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.10, S.D.=1.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมดำเนินการในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.32, S.D.=1.58$) และรองลงมาตามลำดับ คือ มีส่วนร่วมในกำหนดแผนงานการทำงาน เช่น การปรับปรุงวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.13, S.D.=1.50$) มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.06, S.D.=1.50$) มีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนเป็นประธานวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.05, S.D.=1.53$) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=1.92, S.D.=1.30$)

2.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.14, S.D.=1.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการช่วยคิดและช่วยเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาของวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.22, S.D.=1.57$) และรองลงมาตามลำดับ คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.14, S.D.=1.49$) มีโอกาสมีส่วนร่วมในการลงมติให้มีการจัดทำวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.13, S.D.=1.60$) มีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

(\bar{X} =2.11,S.D.=1.45) และ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.11,S.D.=1.42)

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.21,S.D.=1.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการติดตามกิจกรรมในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.54,S.D.=1.58) และรองลงมาตามลำดับ คือ มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.17,S.D.=1.51) มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.16,S.D.=1.64) มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.14,S.D.=1.56) และ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณในการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.02,S.D.=1.47)

2.5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.08,S.D.=1.53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีโอกาสเข้าไปทำกิจกรรมในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.41,S.D.=1.63) และรองลงมาตามลำดับ คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเมื่อเข้าไปมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.04,S.D.=1.48) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =2.03,S.D.=1.49) มีรายได้จากกิจกรรมในวิสาหกิจชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =1.98,S.D.=1.56) และ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากวิสาหกิจชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} =1.96,S.D.=1.48)

3. เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นคือ ปัญหาในเรื่องถนนทางเข้าวิสาหกิจชุมชน เป็นถนนที่โรยด้วยหินยังไม่ใช้ถนนคอนกรีต และปัญหาในเรื่องของงบประมาณในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชาชนผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชนต้องการให้งบประมาณที่เข้ามาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นงบประมาณที่ได้มาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแบบแผนที่วางไว้ ประชาชนบางคนยังไม่รู้จักวิสาหกิจชุมชน เพราะไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชนและบางคนไม่ใช่คนในพื้นที่แต่เดิม ข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้ถนนทางเข้าวิสาหกิจเป็นถนนคอนกรีต เพื่อที่จะได้สะดวกต่อการเดินทางเข้า-ออกวิสาหกิจชุมชน และงบประมาณที่เข้ามาสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด เพื่อจะนำไปสู่แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

4. เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน พบว่าแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชาชนโดยส่วนใหญ่อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเข้าไปพัฒนาเรื่อง ในด้านถนน ไฟฟ้าทางเข้าวิสาหกิจชุมชน ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจากการสอบถามประชาชนในตำบลวัดจันทร์ ประชาชนส่วนน้อยที่อยากให่วิสาหกิจชุมชน ตำบลวัดจันทร์ ประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนให้มากกว่านี้ยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชาชนโดยส่วนใหญ่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกเข้าไปพัฒนาเรื่อง ในด้านถนน ไฟฟ้าทางเข้าวิสาหกิจชุมชน ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจากการสอบถามประชาชนในตำบลวัดจันทร์ ประชาชนส่วนน้อยที่อยากให่วิสาหกิจชุมชน ตำบลวัดจันทร์ ประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชน ให้มากกว่านี้ยิ่งขึ้น ดังแนวคิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.1 วิสาหกิจชุมชนระดับครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นของการแปรรูป หรือสร้างผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อการอุปโภคของตนเองภายในครัวเรือนเป็นหลัก สมาชิกในชุมชนจะสร้างผลิตภัณฑ์ในลักษณะหลากหลาย เพื่อการพึ่งตนเอง ลดรายจ่ายที่เสียไปจากการซื้อและป้องกัน ไม่ให้เงินของชุมชนไหลออกนอกชุมชนโดยไม่จำเป็นทำให้มีเงินหมุนเวียนอยู่ในชุมชนของตนเอง

1.2 วิสาหกิจชุมชนระดับชุมชน เมื่อวิสาหกิจชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นแรก เพื่อลดรายจ่ายหรือเพื่อการพึ่งตนเองได้แล้ว จึงค่อยขยายออกไปสู่เพื่อนบ้านผู้ผลิตเอง ไม่ได้ต้องซื้อสินค้าจากภายนอก เพราะการพึ่งตนเองในบางกรณีไม่สามารถทำได้โดยลำพังในครอบครัวเดียว วิสาหกิจชุมชนขั้นที่สองซึ่งเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เกื้อกูล หนุนให้เกิดการพึ่งพาอาศัยระหว่างครอบครัวในชุมชนเดียวกัน เป็นการลดภาระการซื้อของแพงหรือช่วยลดรายจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน กระแสเงินจึงสะพัดอยู่ในหมู่บ้าน

1.3 วิสาหกิจชุมชนระดับเครือข่าย การพึ่งตนเองในบางกรณีชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังชุมชนเดียว แต่เป็นไปได้เมื่อหลายชุมชนร่วมมือกัน เป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชนที่มีการผลิตและทรัพยากรแตกต่างกัน

1.4 วิสาหกิจชุมชนเพื่อการจัดการผลผลิตส่วนเกิน เป็นวิสาหกิจที่ดำเนินการแปรรูป ผลผลิตหรือทรัพยากรของชุมชน สร้างผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องเพื่อเพิ่มมูลค่าและตอบสนองการตลาด ภายนอกชุมชนและเครือข่าย

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 5 ด้าน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากผลของการวิจัยพบว่า ประชาชนในตำบลวัดจันทร์เข้ามามีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชนน้อย เนื่องจากประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร เพราะวิสาหกิจชุมชนวัดจันทร์ อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 ห่างไกลกันและประชาชนส่วนใหญ่ทำงานประจำ ทำให้ไม่มีเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชน และมีประชาชนบางส่วนที่เป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนที่มีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน จะเป็นประชาชนในหมู่ที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ ดังแนวคิดของธนาสาร บัลลังก์ปัทมา (2551: 30) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ศึกษาปัญหา การวางแผน ดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมเกิดจากความเต็มใจ และตั้งใจที่จะเข้ามาพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของวิสาหกิจชุมชนในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังแนวคิดของอรรถัย ก๊กผล กล่าวว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง ในอดีตการมีส่วนร่วมของประชาชนมักหมายถึง การมี

ส่วนร่วมทางการเมือง แต่ปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรง ส่งผลให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีขอบเขตที่กว้างขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่นเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด โดยหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด ไม่ใช่เป็นการจัดเวทีการมีส่วนร่วมครั้งเดียว ซึ่งมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- (1) การเกิดจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนอยู่
- (2) ร่วมกันคิดเรื่องสาเหตุปัญหาของชุมชน และลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมาย และควรลำดับความสำคัญกับปัญหาก่อนหลัง
- (3) ร่วมมือวางแผนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ และแบ่งงานกันทำ ในเรื่องกำหนดงบประมาณ การจัดหางบประมาณ และมอบหมายให้มีผู้ดูแลรักษา
- (4) ให้ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง
- (5) ร่วมติดตามและประเมินผล ในการตรวจสอบปัญหา อุปสรรค และร่วมกันในการหาทางแก้ไขปัญหาลงมือทำที่ทำงานร่วมกันกับประชาชน เพื่อให้งานหรือภารกิจสามารถสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย
- (6) ร่วมรับผลประโยชน์ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนแล้วย่อมที่จะได้รับ
- (7) เริ่มตั้งแต่การมีจิตสำนึกในตนเองและถือเป็นภาระหน้าที่ของตน ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือชุมชนที่ตนอยู่
- (8) ร่วมกันคิดถึงสาเหตุของปัญหาชุมชนว่ามีสาเหตุจากอะไร และลำดับความสำคัญของปัญหา พร้อมกำหนดเป้าหมาย และดำเนินการแก้ไขปัญหาก่อนหลัง
- (9) ร่วมวางแผนในการดำเนินกิจกรรม การแบ่งงานกันทำ การกำหนดงบประมาณ จัดหาแหล่งงบประมาณ และมอบหมายผู้ดูแลรักษา
- (10) ประชาชนจะต้องเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมด้วยความเต็มใจ ด้วยกำลังความรู้ ความสามารถของประชาชนเอง
- (11) ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนสมควรที่จะได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นจะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัสดุสิ่งของ แต่อาจเป็นความสบายใจ ความพึงพอใจในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้

การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขหรือหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ กระบวนการมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ อิสระภาพที่จะตัดสินใจว่า จะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่เข็ญจากผู้ที่เหนือกว่า เมื่อพิจารณาจากความหมายที่องค์การระหว่างประเทศ บุคคลผู้มีบทบาททางการพัฒนาสังคมทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้ง นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศที่ได้กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมหรือได้ให้ความหมาย หรือได้ให้คำนิยามคำว่ามีส่วนร่วมไว้หลากหลายข้างต้นแล้วเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนั้น ขึ้นแรกจะต้องเกิดขึ้นจากจิตสำนึกของประชาชนในชุมชนที่จะร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มใจ เต็มกำลัง ตามความรู้ความสามารถของตนเองในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ชุมชน โดยร่วมกันวางแผน จัดรูปแบบ วางเป้าหมาย รวมถึงการจัดหางบประมาณในการแก้ไขปัญหาของชุมชนตนเองตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในวิสาหกิจจะได้รับผลประโยชน์

จากวิสาหกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีรายได้ มีงาน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี จากการเข้ามามีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน ดังแนวคิดของสมบุรณ์ นันทวงศ์ (2542: 18 อ้างถึงใน อติสรณ์ ชัดสีใส, 2551: 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากโครงการพัฒนาชุมชนในทุกโครงการจะมีวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่ง คือ เพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดี มีรายได้สูงขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น รวมตลอดถึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ เป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นหากประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนได้ยอมรับและสนับสนุนต่อการพัฒนาชุมชน โครงการเหล่านั้นย่อมมีโอกาสที่จะบรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ง่าย และในทางตรงกันข้ามหากประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายของโครงการพัฒนาชุมชนไม่ให้การสนับสนุนจนถึงขนาดทำการต่อต้านแล้ว โครงการพัฒนาชุมชนนั้นย่อมประสบความล้มเหลวในที่สุด

2. เนื่องจากการยอมรับว่าประชาชนในชุมชนเป็นผู้รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะเป็นผู้อาศัยในพื้นที่นั้นมานานอย่างต่อเนื่อง จึงน่าจะรู้เรื่องราวของปัญหาและความต้องการ ดังนั้นการที่ประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่ทราบปัญหาและความต้องการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนา จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ได้เพื่อที่จะได้สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงจุดกับความต้องการมากขึ้น

3. เนื่องจากตระหนักว่า แนวคิดของการพัฒนาชุมชนในลักษณะที่จะใช้รูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะสภาพปัญหาความต้องการ ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์พื้นที่ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ค่านิยม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน มีความแตกต่างกัน ฉะนั้นการที่จะใช้รูปแบบของการพัฒนาชุมชนเป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ นอกจากจะเป็นการแก้ไขปัญหามาตรังจุดแล้ว ยังอาจสร้างความล้มเหลวในการดำเนินโครงสร้างการพัฒนาชุมชนได้ง่าย โดยเฉพาะถ้าชุมชนไม่ยอมรับ ไม่ให้ความร่วมมือ หรือต่อต้านในสิ่งที่บังคับหรือชี้แนะให้เขา

4. ส่วนประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองมาเป็นแนวทางในการปูพื้นฐาน เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งแนวคิดที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาประเทศให้เกิดขึ้นทุกระดับในการพัฒนาชุมชนก็เช่นกัน แนวคิดของการพัฒนาชุมชนจะมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการพัฒนาชุมชนนั้น ๆ ช่วยเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของประชาชนในระดับชุมชนจริง ๆ

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นคือ ปัญหาในเรื่องถนนทางเข้าวิสาหกิจชุมชน เป็นถนนที่โรยด้วยหินยังไม่ใช้ถนนคอนกรีต และปัญหาในเรื่องของงบประมาณในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประชาชนผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชนต้องการให้งบประมาณที่เข้ามาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเป็นงบประมาณที่ได้มาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแบบแผนที่วางไว้ ประชาชนบางคนยังไม่รู้จักวิสาหกิจชุมชน เพราะไม่เคยเข้าไปมีส่วนร่วมกับวิสาหกิจชุมชนและบางคนไม่คุ้นในพื้นที่แต่เดิม ดังนั้นจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ โฆษณาให้วิสาหกิจชุมชนเป็นที่รู้จักของทุกคนในชุมชนวัดจันทร์ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังหลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสามารถจะแบ่งระดับของ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2553)

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ

วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์

2. การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์

3. การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือร่วมเสนอแนะทางที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูล ความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย

4. ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการ กองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งภาพรวมอยู่ระดับน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลวัดจันทร์ ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามหลักการมีส่วนร่วมทั้ง 5 ด้าน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รายละเอียดเชิงลึกต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษาชุมชนวัดจันทร์ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ว่าเป็นไปในทิศทางใดเพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนโดยรวมอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม. (2553). การดำเนินงานการมีส่วนร่วมของสำนักงาน ปลัดกระทรวง

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:

<http://portal.in.th/scraticapate/pages/participate/>. (2564, 23 เมษายน).

จินตนา กาญจนวิสุทธิ์. (2559). เส้นทางวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพและการพึ่งตนเอง. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.

- ธนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2551). บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. *The City Journal*. 4(85), 30.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>. (2563, 8 กันยายน).
- สมบูรณ์ นันทวงศ์. (2542). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพการบริการด้านสาธารณสุขศึกษาเฉพาะกรณีสถานีอนามัยกระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม. ปรินญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 –2580 ฉบับย่อ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf. (2563, 15 กันยายน).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue. (2563, 13 ตุลาคม).
- อรรถัย ก๊กผล. (2552). คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์.

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซัง
กรณีศึกษาหมู่ 9 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

KNOWLEDGE MANAGEMENT, LOCAL WISDOM, CULTIVATION OF STUBBLE RICE.
CASE STUDY, MOO 9, RHAENG SUBDISTRICT, LAT LUM KAEO DISTRICT
PATHUMTHANI PROVINCE

วีรภัทร เรืองศรี¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Wiraphat Rueangsri¹ and Titus Mala²

¹ นักศึกษาศาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล wiraphat_r@vru.ac.th
² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Email: titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซัง กรณีศึกษาหมู่ 9 ชุมชนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซังและเพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการความรู้เรื่องการปลูกข้าวล้มตอซังของชาวนา ในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน ประกอบไปด้วยปราชญ์ชาวบ้านผู้คิดค้นการปลูกข้าวล้มตอซัง 1 คน ชาวนาในกลุ่มศูนย์คิดค้นและพัฒนาพันธุ์ข้าวตำบลระแหง 4 คน ชาวนาในพื้นที่ที่มีการทำข้าวล้มตอซังอยู่ในปัจจุบัน 3 คน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซัง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การสร้างและจัดหาความรู้ ปราชญ์ชาวนาเจ้าของแนวคิดการปลูกข้าวล้มตอซังเกิดจากการสังเกตและการทดลองจนได้ภูมิปัญญาเรื่องข้าวตอซังขึ้นมา ซึ่งต่อยอดไปยื่นเกษตรกรในพื้นที่ที่ส่วนใหญ่จะได้ความรู้เรื่องการปลูกข้าวล้มตอซังมาจากการศึกษาจากปราชญ์ชาวบ้าน 2.การจัดการและจัดเก็บความรู้ ปราชญ์ชาวบ้านและกลุ่มเกษตรกรจะเป็นการจัดบันทึกลงหนังสือหรือบันทึกการประชุมไว้เพื่อที่สะดวกต่อการนำมาศึกษา แต่ในส่วนของชาวนาจะไม่ได้มีการจัดบันทึกเป็นรายลักษณ์อักษรส่วนใหญ่จะอาศัยวิธีการจำไว้เพื่อถ่ายทอดให้กับลูกหลานในครอบครัว 3.การกระจายความรู้ ปราชญ์ชาวบ้านจะมีการกระจายความรู้ค่อนข้างกว้าง จึงทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการปลูกข้าวล้มตอซังกระจายไปทั่ว แต่จะต่างกับกลุ่มและชาวนาที่จะมีการกระจายความรู้เป็นวงแคบ เช่น คนในครอบครัวหรือคนที่อยู่ในกลุ่ม 4.การประยุกต์ความรู้ในการใช้งานของเกษตรกรในพื้นที่เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับข้าวล้มตอซังไปประกอบเป็นอาชีพรับจ้างเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และแนวทางในการจัดการความรู้เรื่องการปลูกข้าวล้มตอซัง เพื่อให้สืบสานภูมิปัญญาให้อยู่สืบไป ประกอบด้วย 1.การสร้างและจัดหาความรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ควรมีการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่ 2.การจัดการและจัดเก็บความรู้ควรมีการจัดระเบียบและรวบรวมข้อมูลไว้ให้ง่ายต่อการศึกษา และการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ 3.การกระจายความรู้ต้องมีการเผยแพร่และส่งต่อความรู้ให้ผู้ที่มีความสนใจไปศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน 4.การประยุกต์ความรู้ในการใช้งาน คือการนำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การนำองค์ความรู้เรื่องข้าวล้มตอซังมาใช้ให้เกิดประโยชน์มีด้วยกันหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการสร้างอาชีพ การพัฒนาความรู้ และการสร้างความสามัคคีของกลุ่ม

คำสำคัญ

การปลูกข้าวล้มตอซัง, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การจัดการความรู้

ABSTRACT

The study of knowledge management, local wisdom, the cultivation of stubble rice. Group case study 9 Rhaeng Subdistrict Community Lat Lum Kaeo District Pathumthani Province have a purpose to study knowledge management on local wisdom, rice stubble cultivation, and to present a guideline for farmers' knowledge management on growing stubble rice in the inheritance of local wisdom. It is a qualitative research. Using tools in this research, namely interviews with a sample of eight people. It consists of a local philosopher who invented the rice stubble planting, four farmers in the Rhaeng Subdistrict Rice Research and Development Center, three farmers in the area where there currently engaged in rice stubble production. Found that the process of knowledge management, local wisdom, cultivation of stubble rice consists of 4 steps. Including: 1. Creation and provision of knowledge A farmer master whose idea of rice stubble planting was born from observation and experiment until he gained the wisdom of rice stubble. Which extends to the farmers in the area where most of them can get knowledge on the cultivation of rice with stubble from the study of local scholars 2. The management and storage of knowledge, local philosophers and groups by writing notes in books or meeting records in order to talk about bringing them to study. But for the farmers, they did not write a written record. Big will rely on a remembrance method to lecture to the grandchildren in the family. 3. Knowledge distribution Local scholars will spread their knowledge gradually to a wider extent. Therefore causing local wisdom about growing rice with stubble to spread around But it is different with groups and farmers who will have a narrow distribution of knowledge, such as family members or people in the group. 4. Applying knowledge in the use of farmers in the area is the application of knowledge about stubble rice to work as a freelancer to generate income for the family And guidelines for managing knowledge about growing rice stubble In order to carry on the wisdom to remain there. 1. Building and procuring knowledge to gain more knowledge about local wisdom There should be measures to promote local wisdom in agriculture in the area. 2. Knowledge management and storage should be organized and gathered information so that it is easy to study. And the application of knowledge to use 3. Knowledge distribution Knowledge must be disseminated and passed on to those who are interested in studying. Exchange knowledge with each other 4. Application of knowledge in use Is to use the knowledge that has been used to benefit There are many ways to bring the knowledge of rice stubble to be beneficial. Whether it is creating a career Knowledge development And building a unity of the group

Keywords

stubble rice cultivation, Local wisdom, Knowledge management

บทนำ

ปัจจุบันโลกของเราได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยีโดยมีผลมาจากการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ซึ่งจากการพัฒนาดังกล่าวมีผลดีมากมายทั้งในด้านการติดต่อสื่อสารผลงานงาน การคมนาคม การเกษตร เป็นต้น (นิสาชล นัยศิริ, 2560) แต่ในทางกลับกันการพัฒนาของเทคโนโลยีหลายอย่างกลับทำให้หลายคนสัมฤทธิ์ปัญหาท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากความรู้และความสามารถของคนในท้องถิ่น รวมถึงวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคมไทย นั่นคือสังคมเกษตรกรรมที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีต ในการพัฒนาดังกล่าวมีการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือหลายชนิดมาใช้ในการทำการเกษตรมากขึ้น ทำให้เกิดความสะดวกรวดสบายในการทำการเกษตร จึงมีส่วนทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มที่จะจางหายไปจากสังคมไทย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเป็นมรดกทางความคิดของชุมชนทางสังคม ที่คงอยู่ในสังคมไทยเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันและวิถีการดำเนินชีวิตที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์สืบทอดกันมา โดยภูมิปัญญาเหล่านี้ นอกจากแสดงความเป็นไทย ความเป็นเอกลักษณ์ไทยอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญและพัฒนาการของคนในชาติไทย เพราะภูมิปัญญานั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งละเอียดอ่อน ซึ่งชาติที่เจริญแล้วมักมีสังคมที่สงบสุขร่มเย็น ไม่ระส่ำระสาย มีความเป็นอิสระจึงจะสามารถสร้างสรรค์และสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะตนขึ้นมาได้ (ลักษณะ เกษราพันธ์, 2561) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาในด้านการเกษตร เพราะว่าการเกษตรนั้นเป็นอาชีพหลักของคนไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นสิ่งมีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชาวชนบท รวมถึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับเกษตรกรรมซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตรนั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระดับคุณภาพชีวิตของพี่น้องชาวไทยที่มีการเกษตรเป็นอาชีพหลัก (พัฒนา สุขประเสริฐ, 2558)

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรของประเทศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร โดยมีครัวเรือนภาคการเกษตรราว 3.7 ล้านครัวเรือน พื้นที่ทำการเกษตรภาพรวมทั้งประเทศ ประมาณ 174 ล้านไร่ โดยเป็นพื้นที่นาประมาณ 79 ล้านไร่ พื้นที่ไร่ 67 ล้านไร่ พื้นที่อื่น ๆ 28 ล้านไร่ เมื่อพิจารณาจากพื้นที่แล้ว พื้นที่ทำนาเป็นพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุดในประเทศ เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลักของคนในประเทศ อีกทั้งยังเป็นสินค้าเกษตรส่งออกที่มีความสำคัญ และสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ แต่ในปัจจุบันการผลิตข้าวต้องประสบกับปัญหาโดยเฉพาะด้านราคาที่ย่ำแย่อย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือต้นทุนที่อยู่ในระดับสูง อันเป็นผลมาจากค่าจ้างแรงงาน และปัจจัยการผลิตได้ปรับตัวสูงขึ้น ตลอดถึงต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าเตรียมดิน ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าสารเคมี ปุ๋ย และค่าแรงงาน ปัจจัยเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้ชาวนาต้องประสบกับสภาพของการขาดทุน ฉะนั้นการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการลดต้นทุนก็จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสได้กำไรจากการทำนาเพิ่มขึ้นได้ ภายใต้นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดงานวิจัยที่สนับสนุนเพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ตรงตามความต้องการของตลาดในการทำการผลิต ซึ่งข้าวเป็นพืชที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย และเป็นสินค้าส่งออกที่สามารถนำรายได้ให้แก่ประเทศ จากสภาพปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และสภาพดินที่เสื่อมลง เป็นข้อจำกัดที่ทำให้เกษตรกรต้องคิดหาวิธีการ ลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง ลดการใช้สารเคมีและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เกษตรกรที่ตาบอดเหงา อำเภอลาดหลุมแก้ว ได้พัฒนาวิธีการปลูกข้าว โดยอาศัยต่อซังเดิม ซึ่งลดค่าใช้จ่ายด้านเมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน และลดการใช้สารเคมีควบคุมวัชพืช แต่เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน จึงมีการคิดค้นวิธีการปลูกข้าวแบบล้มต่อซังขึ้น ซึ่งเป็นเทคโนโลยีชาวบ้านซึ่งเกิดจาก " ภูมิปัญญาท้องถิ่น " เกษตรกรเป็นผู้ค้นพบโดยบังเอิญ มีเทคนิคและวิธีการปฏิบัติโดยไม่ต้องเตรียมดิน และไม่ใช้เมล็ดพันธุ์ปลูก อาศัย หลักการปฏิบัติ โดยเกลี่ยฟางข้าวให้กระจายทั่วแปลง และย่ำต่อซังให้ราบติดกับพื้นนา ในขณะที่ดินต้องมีความชื้นหมาด ๆ การปลูกข้าวด้วยวิธีนี้เกษตรกรบางพื้นที่เรียกว่า "การปลูกข้าวด้วยต่อซัง " (ละเมียด ทรัพย์เงิน, 2551)

การปลูกข้าวตอซังหรือการปลูกข้าวแบบใช้ตอซัง หรือการปลูกข้าวล้มตอ เป็นวิธีการปลูกแบบหนึ่งที่เป็นทางเลือกให้ชาวนาไทย ได้เลือกปฏิบัติในการลดต้นทุนการปลูกข้าว ลดการใช้สารเคมี และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดจากภูมิปัญญาของเกษตรกรชาวไทย ชื่อนายละเมียด ครุฑเงิน อายุ 47 ปี อยู่บ้านเลขที่ 46/1 หมู่ 9 ตำบลระแหง อำเภอ ลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ได้คิดและนำไปปฏิบัติในตำบลที่อยู่ เมื่อปี พ.ศ. 2539 เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งให้นักวิชาการเกษตร นักส่งเสริมการเกษตร และผู้สนใจนำไปปฏิบัติ และขยายผลเป็นพื้นที่นับเป็นหมื่นไร่ การเรียกชื่อวิธีการนี้อาจต่างกันในแต่ละถิ่น แต่แต่ละคนที่ต้องการตั้งชื่อ อย่างไรก็ตามพื้นฐานวิธีการปลูกข้าวตอซังเหล่านั้น ก็น่าจะมาจากรากฐานการปลูกข้าวตอซังของนายละเมียด ครุฑเงิน ผู้คิดและทำเป็นคนแรกที่ยอมสละภูมิปัญญานี้ ให้เป็นประโยชน์แก่ชาวนาไทยสืบไป

องค์ความรู้เรื่องการปลูกข้าวล้มตอซังที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้านที่มีอยู่เข้าสู่กระบวนการจัดการความรู้และมาพัฒนาต่อยอดเพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประโยชน์ที่เกิดจากการจัดการความรู้จะช่วยให้ชุมชนได้นำความรู้มาใช้ในการเพิ่มผลผลิต หรือช่วยในการลดต้นทุนการผลิตข้าว รวมถึงการเอาองค์ความรู้มาพัฒนาและปรับใช้แก่ท้องถิ่นตนเองต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงวิถีชีวิตการทำนาของเกษตรกรไทยรวมถึงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้อยู่ในสังคมไทย และสืบทอดไปสู่คนรุ่นหลัง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซังของคนในชุมชนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชนว่าการปลูกข้าวล้มตอซังเป็นลักษณะแบบใด มีความน่าสนใจอย่างไร โดยที่จะนำกระบวนการจัดการความรู้เข้ามาเป็นแนวทางในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวได้อยู่คู่กับคนในชุมชนและประเทศสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซังหมู่ 9 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการความรู้เรื่องการปลูกข้าวล้มตอซังของชาวนาหมู่ 9 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซังกรณีศึกษาหมู่ 9 ชุมชนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี คือชาวนาในพื้นที่หมู่ 9 ตำบลระแหง จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ปราชญ์ชาวบ้านผู้คิดค้นการปลูกข้าวล้มตอซัง 1 คน เจ้าหน้าที่จากเกษตรกรอำเภอลาดหลุมแก้ว 1 คนชาวนาในกลุ่มศูนย์คิดค้นและพัฒนาพันธุ์ข้าวตำบลระแหง 3 คน ชาวนาในพื้นที่ที่มีการทำข้าวล้มตอซังอยู่ในปัจจุบัน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ชาวนาในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกจะประสบการณ์การทำนาในพื้นที่ โดยจะมีแนวทางในการสัมภาษณ์ ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการปลูกข้าวล้มตอซัง
- 2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความรู้การปลูกข้าวล้มตอซังของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- 2.4 แนวทางการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซัง
- 2.5 แนวทางการพัฒนาการปลูกข้าวล้มตอซัง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ทราบถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและกระบวนการในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของประชาชนชาวบ้านเรื่องการปลูกข้าวล้มตอซัง มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ประชาชนชาวบ้านให้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อสามารถตอบประเด็นการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์
2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือ การเข้าไปสังเกตการณ์ดำเนินการต่าง ๆ ของประชาชนชาวบ้านโดยการเข้าร่วมการประชุมและการจัดนิทรรศการทางการเกษตรในพื้นที่

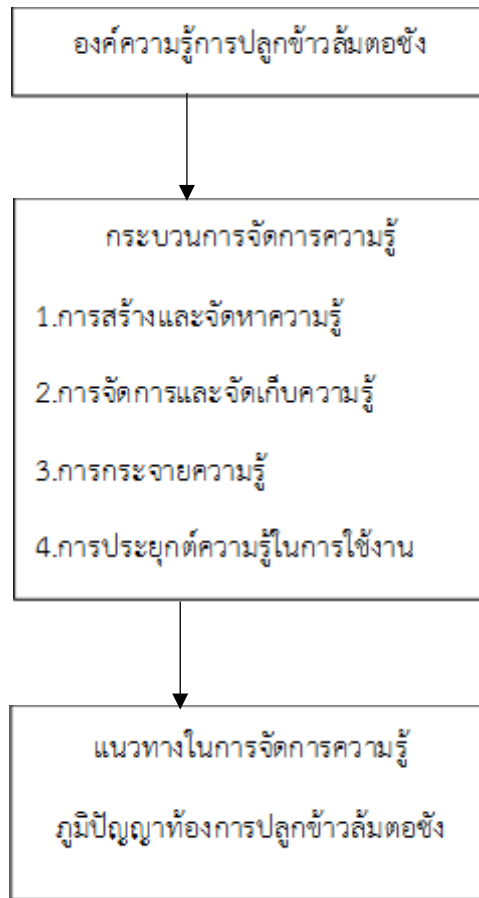
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของประชาชนชาวบ้าน มารวบรวมเป็นองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซังในชุมชนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และนำองค์ความรู้มาวิเคราะห์หาข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

1. นำข้อความจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป
4. วิเคราะห์ข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมและการสังเกต

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

กระบวนการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซังหมู่ 9 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีกระบวนการในการจัดการความรู้ คือ 1.การสร้างและจัดหาความรู้ 2.การจัดการและจัดเก็บความรู้ 3.การกระจายความรู้ 4.การประยุกต์ความรู้ในการใช้งาน มีรายละเอียด ดังนี้

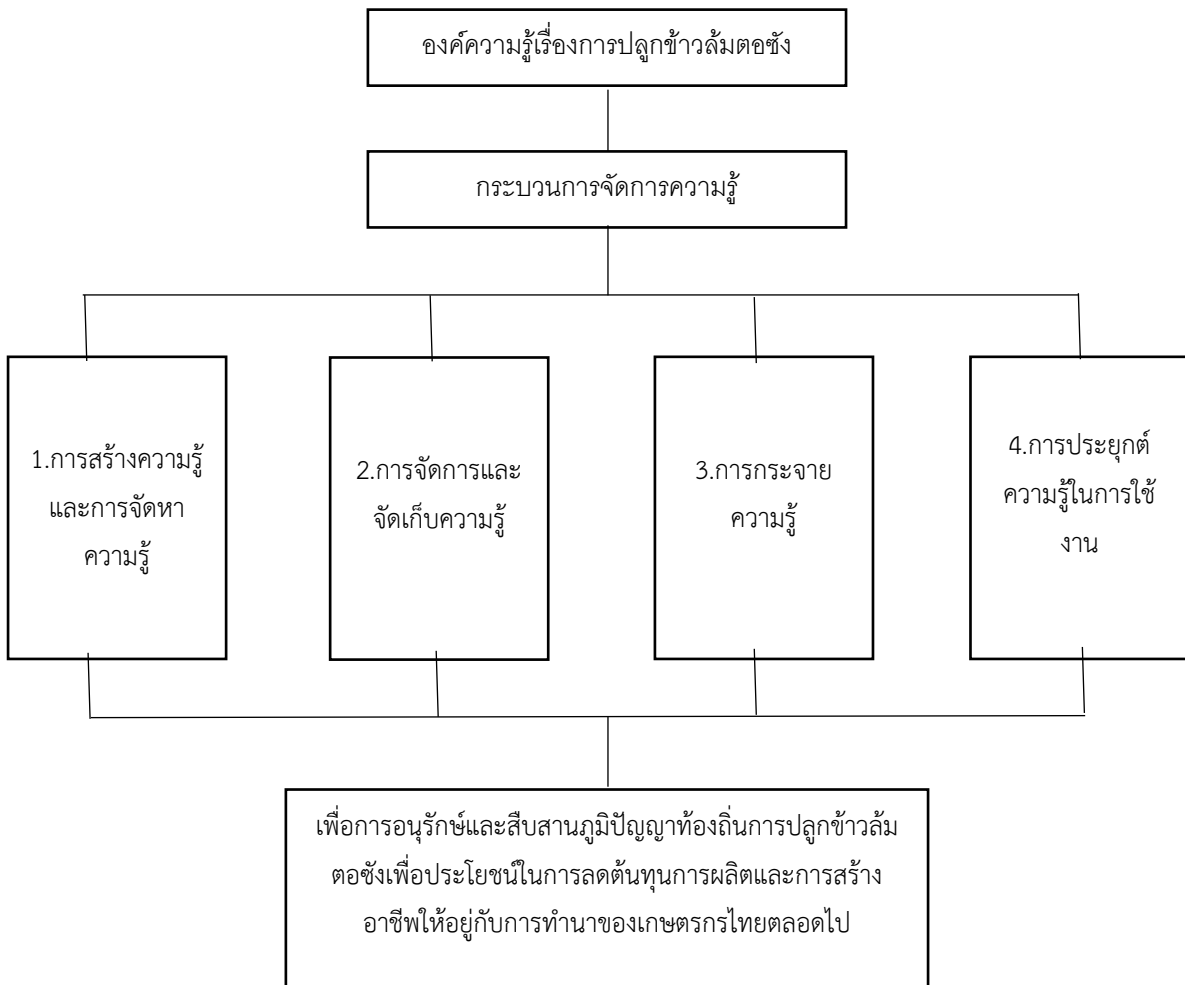
1. การสร้างความรู้และการจัดหาความรู้ ประชาชนชาวนาเจ้าของแนวคิดการปลูกข้าวล้มตอซังเกิดจากการสังเกตและการทดลองจนได้ภูมิปัญญาเรื่องข้าวตอซังขึ้นมา ซึ่งต่อยอดไปยังเกษตรกรในพื้นที่ที่ส่วนใหญ่จะได้ความรู้เรื่องการปลูกข้าวล้มตอซังมาจากการศึกษาจากประชาชนชาวบ้าน และได้ความรู้เพิ่มเติมจากการร่วมกลุ่มเกษตรกรและการประชุมทางการเกษตร

2. การจัดการและจัดเก็บความรู้ ในส่วนของประชาชนชาวบ้านและกลุ่มเกษตรกรจะเป็นการจดบันทึกลงหนังสือหรือบันทึกการประชุมไว้ เพื่อสะดวกต่อการนำมาศึกษา แต่ในส่วนของชาวนาจะไม่ได้มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนใหญ่จะอาศัยวิธีการจำไว้เพื่อถ่ายทอดให้กับลูกหลานในครอบครัวได้นำมาใช้ทำนาในรุ่นหลังสืบไป

3. การกระจายความรู้ ในส่วนของประชาชนชาวบ้านจะมีการกระจายความรู้ค่อนข้างกว้าง เนื่องจากการใช้วิธีการกระจายความรู้หลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์ลงในหนังสือเกษตร การเป็นวิทยากรนอกสถานที่

และเป็นวิทยากรให้กับคนที่เข้ามาศึกษาดูงานและการจัดทำวิดีโอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องการปลูกข้าวลุ่มตอซึ่งกระจายไปทั่ว แต่จะต่างกับกลุ่มและชาวนาที่จะมีการกระจายความรู้เป็นวงแคบ เช่น คนในครอบครัวหรือคนที่อยู่ในกลุ่ม

4. การประยุกต์ความรู้ในการใช้งานของเกษตรกรในพื้นที่ เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับข้าวลุ่มตอซึ่งไป ประกอบเป็นอาชีพรับจ้างเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการทำนาในรุ่นนั้น ๆ ด้วย

แนวทางในการจัดการความรู้เรื่องการปลูกข้าวลุ่มตอซึ่ง เพื่อให้สืบสานภูมิปัญญาให้อยู่สืบไป ประกอบด้วย

1. การสร้างและจัดการความรู้เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ควรมีการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการเกษตรในพื้นที่
2. การจัดการและจัดเก็บความรู้ควรมีการจัดระเบียบและรวบรวมข้อมูลไว้ให้ง่ายต่อการศึกษา และการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์
3. การกระจายความรู้ ต้องมีการเผยแพร่และส่งต่อความรู้ให้ผู้ที่มีความสนใจไปศึกษา แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

4. การประยุกต์ความรู้ในการใช้งาน คือการนำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การนำองค์ความรู้เรื่องข้าวล้มตอซังมาใช้ให้เกิดประโยชน์มีด้วยกันหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการสร้างอาชีพ การพัฒนาความรู้ และการสร้างความสามัคคีของกลุ่ม

อภิปรายผล

กระบวนการจัดการความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซัง มีกระบวนการในการจัดการความรู้ คือ การสร้างและจัดทําความรู้ การจัดการและจัดเก็บความรู้ การกระจายความรู้ การประยุกต์ความรู้ในการใช้งาน ผลการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปณี เลขานันท์ และจุฑารัตน์ ศราวณวงค์ (2558) การจัดการความรู้ด้านสมุนไพร กรณีศึกษากลุ่มสมุนไพรบ้านดงบัง ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอมือง จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีการจัดการความรู้ด้วยขั้นตอนหลัก คือ 1.การสร้างและจัดทําความรู้ ที่พบว่าการสร้างองค์ความรู้นั้นเริ่มมาจากการมีประสบการณ์นั้น สิ่งที่เคยทํามา บวกกับความรู้ใหม่ที่ได้รับจึงเกิดเป็นภูมิปัญญา 2. การจัดการและจัดเก็บความรู้ พบว่าส่วนใหญ่ภูมิปัญญาเรื่องการปลูกข้าวล้มตอซังจะถูกบันทึกลงในหนังสือ หรือลงในวารสารที่เกี่ยวกับเรื่อง การเกษตร 3. การกระจายความรู้ พบว่าจะเป็นการถ่ายทอดจากบุคคลและเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันของคนในกลุ่ม 4. การประยุกต์ความรู้ในการใช้งาน เป็นการนำความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้เป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นการปลูกข้าวล้มตอซัง คือการพัฒนาอุปกรณ์ในการปลูกข้าวล้มตอซัง การทําสถิติและจัดบันทึกไว้ให้คนรุ่นหลัง และการกระจายความรู้ คือการกระจายความรู้เรื่องการปลูกข้าวตอซังให้ขยายวงกว้างมากขึ้น กระจายให้ผู้ที่ต้องการศึกษาเรื่องข้าวตอซังได้รู้ถึงวิธีการปฏิบัติ และประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากการปลูกข้าวล้มตอซัง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของศิริรักษ์ จวงทอง และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจสถานะองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสงขลา: กรณีศึกษาพื้นที่ชุมชนในตำบลคลองแห อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ศึกษาว่าการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การกระจายความรู้และการส่งต่อความรู้สู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีการพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เข้ามาร่วมกับชาวบ้านในพื้นที่ในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการปลูกข้าวล้มตอซัง
2. สำนักงานเกษตรอำเภอและเกษตรจังหวัด เข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่มเกษตรกรจัดระบบการรวบรวมข้อมูลขององค์ความรู้และวิธีการดำเนินการปลูกข้าวล้มตอซัง
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเกษตร และจัดในนิทรรศการเรื่องการปลูกข้าวล้มตอซัง นำเสนอภูมิปัญญาและให้ความรู้กับผู้ที่สนใจ เพื่อการเผยแพร่และอนุรักษ์วิถีการปลูกข้าวล้มตอซังให้อยู่สืบต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการทํานาของเกษตรกรไทย และนำผลวิจัยที่ได้ไปศึกษาประกอบกับวิจัยเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของเกษตรกรไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกด้านที่ต้องการศึกษา
2. ควรมีการประเมินความรู้เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาวิจัยกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ก่อนดำเนินการทำวิจัย

3. ควรมีการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการทำวิจัย และการศึกษาข้อมูลในการทำวิจัยเพิ่มมากขึ้นและใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยไว้สำหรับเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจ

บรรณานุกรม

- ฐานันท์ เลขาพันธ์ และจุฑารัตน์ ศรารณะวงศ์. (2558). การจัดการความรู้ด้านสมุนไพรร รมณีสึกษากลุ่มสมุนไพรร บ้านดงบัง ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. วารสารบรรณศาสตร์ มศว. 8 (1), 12-25.
- นิสาชา นัยศิริ. (2560). การจัดการความรู้เพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นรรมณีสึกษาตำบลบ่อตาโล่ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรณัฐรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2558). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการส่งเสริมการเกษตร. ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพศาล สรรสรวิสุทธิ และคณะ. (2557). การจัดการความรู้ด้านมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. 10 (ฉบับพิเศษ), 1-18.
- ลักษณะ เกษราพันธ์. (2561). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น รรมณีสึกษา : อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 13(2), 75-85.
- ศิริรักษ์ จวงทอง และคณะ. (2558). การสำรวจสถานะองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสงขลา : รรมณีสึกษาพื้นที่ชุมชนในตำบลคลองแห อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- อภิชาติ ใจอารีย์. (2555). รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปหน่อไม้ ของชุมชนบ้านพุเตยจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารการเมืองการปกครอง. 4 (2), 241-258.

กลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน
เทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

CIVIL SOCIETY MECHANISMS FOR STRONG AND SUSTAINABLE COMMUNITY
DEVELOPMENT BANG RAKAM SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BANG RAKAM DISTRICT,
PHITSANULOK PROVINCE

ชนาพร เมืองมูล¹ สวรรยา ย่อยสกุล² สหสวรรณ เทพจันทร์³ สามารถ ส่วนบุญ⁴ และ ยวดี พงษ์รอด⁵
Chanaphon Muengmoon¹ Sawanya Yoidakul² Sahasawat Tepchan³ Samart Sranboon⁴
and Yuvadee Phongrod⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล tangmochanaporn@gmail.com
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล sawanya.y@psru.ac.th
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Sahasawat002@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Samart.s@psru.ca.th
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล aoryuvadee@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของประชาชนต่อภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน 3) เพื่อศึกษาแนวทางกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน เทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ “Taro Yamane” หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาจำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการศึกษาบทบาทภาคประชาสังคมของประชาชนต่อกลไกภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านภาคประชาสังคมช่วยให้เกิดความสามัคคี รองลงมาคือ ด้านชุมชนเข้มแข็ง ด้านภาคประชาสังคมช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านประชาสังคมมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน ด้านความรู้ภาคประชาสังคม ด้านภาคประชาสังคมช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืน ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคม ด้านมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ อุปสรรค ปัญหา ด้านมีบทบาทต่อภาคประชาสังคม และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 2) จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านภาคประชาสังคมช่วยลดการขัดแย้งมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.99, (S.D.) = .96 ด้านภาคประชาสังคมในชุมชนของท่านมีปัญหาและอุปสรรค มีค่าเฉลี่ย

(\bar{x}) = 2.89, (S.D.) = .94) และด้านอิทธิพลจากสภาพสังคมปัจจุบันมีผลกระทบต่อภาคประชาสังคม มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 2.89, (S.D.) = .88) 3) จากการศึกษาแนวทางกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน พบว่าควรมีการส่งเสริม สนับสนุนภาคประชาสังคม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อกลไกภาคประชาสังคม เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้นำไปสู่แนวทางและก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

คำสำคัญ

กลไกภาคประชาสังคม, การพัฒนาชุมชน, ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

ABSTRACT

In this research study, the research team has studied the objectives as follows: 1) To study the role of people in civil society in the development of a strong and sustainable community. 2) To study the problems and obstacles of civil society mechanisms for strong and sustainable community development. 3) To study ways of civil society mechanisms towards strong and sustainable community development. Bang Rakam Sub-district Municipality, Bang Rakam District, Phitsanulok Province was a quantitative research. Data was collected from a questionnaire using a sample of 400 people obtained from the sample size setting using the ready-made tables of "Taro Yamane". The data was then analyzed with descriptive statistics. We found the number of mean and standard deviation

The research results found the following: 1) From a study of the people's civil society role in civil society mechanisms in community development to be strong and sustainable. We found that the overall level was at a high level. When considering each aspect, it was found that the side with the highest mean values is civil society contributes to unity followed by a strong community. Civil society empowers people to take part in community development. Civil society is important to the knowledge community development of civil society. Civil society contributes to the community's strength and sustainability, people's participation in the civil society sector, participation in providing feedback, barriers, roles in civil society, and, at least, participation in monitoring and evaluation. 2) Based on the study of problems and obstacles of civil society mechanisms for strong and sustainable community development, it was found that the areas with the highest average were on the civil society aspect, the reduction in conflicts was averaged (\bar{x}) = 2.99, (SD) = .96) The civil society sector in your community had problems and obstacles, the mean (\bar{x}) = 2.89, (SD) = .94) and influences from current social conditions affecting civil society with mean (\bar{x}) = 2.89, (SD) = .88). 3) From the study of civil society mechanisms towards the development of a strong and sustainable community, it was found that there should be promotion and support for civil society and continuous development in order for the people to participate in the civil society mechanism in order to be an important mechanism in driving to lead the way and to make the most of the people in the community with maximum efficiency and effectiveness.

Keywords

Civil society mechanism, Community development, Strong and sustainable communities.

บทนำ

ปัจจุบันเริ่มยอมรับกันอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและระดับโลกที่จะเรียกการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในภาพรวมว่าเป็น “ขบวนการประชาสังคม” (Civil Society Movements) การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในภาคประชาชนนี้ ได้ถูกวิเคราะห์ว่าเป็นขบวนการที่ทำให้ภาคประชาชนเข้มแข็งขึ้น (อนุชาติ พวงสำลี และกฤตยา อาชวนิจกุล, 2542: 1) ประชาสังคมเป็นสังคมนรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นโดยสังคมชั้นกลางเป็นสังคมที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันของปัจเจกบุคคล เพื่อต้องการความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจนเกิดเป็นสังคมเมืองที่ชาวเมืองต่างเริ่มสร้างความเข้มแข็งแม้ว่าประเทศไทยจะมีลักษณะเป็นสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมืองดังที่ อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2540: 62, อ้างถึงในบงกชสุทัศน์ ณ อยุธยา, 2550: ออนไลน์) ได้กล่าวอย่างน่าสนใจว่า “ประชาคม” หรือประชาสังคมมิใช่หมายถึงความเป็นชุมชนของสังคมชนบทเท่านั้น แต่รวมถึงคนชั้นกลางในเมืองที่ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระดับเครือญาติ

ประชาสังคมจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของประชาชนในพื้นที่เข้ามาบริหาร ประชาชนควรเข้ามามีบทบาทในด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทในการตัดสินใจ มีโอกาสที่จะตัดสินใจรับหรือไม่รับกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนกับชีวิตของตน ถ้าวาทาคนุชย์ร่วมกันตัดสินใจกันแล้วผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการสอดคล้องกับปัญหา เกิดความรัก ความหวงแหนมีความรู้สึก เป็นเจ้าของและต้องดูแลรักษา บทบาทในการวางแผนและดำเนินการ การวางแผนร่วมกันและการดำเนินการร่วมกันย่อมเกิดพลังในการทำให้องค์กรหรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จอย่างรวดเร็ว การประเมินผลประเมินค่าต่าง ๆ ที่ดำเนินการแล้วหรือกิจกรรมที่ดำเนินการต่อไป การรับผิดชอบการคงอยู่ของกิจกรรมนั้น ไม่มีใครปฏิเสธว่าเป็นผลจากการรับผิดชอบและการปฏิบัติดูแลรักษาร่วมกัน สำหรับสิ่งที่เกิดผลเสียหายหากมีการรับผิดชอบ เราจะพบกับสิ่งที่เราชอบ พลวัตของกิจกรรมจะต่อเนื่องต่อไปเช่นกัน เป็นต้น (บงกชสุทัศน์ ณ อยุธยา, 2547: ออนไลน์)

ภาครัฐ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งประเทศจำเป็นต้องมีการวางโครงสร้างพื้นฐาน การจัดระบบการศึกษา รวมถึงการสร้างและพัฒนา ระบบสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังเช่น มีความปลอดภัยในชีวิต มีสุขอนามัยที่ดี เป็นต้น กระบวนการพัฒนาเหล่านี้ จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก และเป็นบทบาทของภาครัฐที่จะลงทุนทางสังคมในการสร้างและพัฒนาการศึกษา สวัสดิการ สาธารณสุข ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพที่ดี นอกจากนี้องค์กรภาคธุรกิจยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคม ดังเช่น การสร้างความมั่นคงด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศอันส่งผลถึงคุณภาพชีวิตของประชากร อย่างไรก็ตามจากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศได้เกิดประเด็นปัญหาหรือความเสี่ยงต่อปัญหาในรูปแบบที่หลากหลายและมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ดังนั้นการที่ประชาชนจะพึ่งพิงภาครัฐ หรือภาคธุรกิจ เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประเด็นในลักษณะเฉพาะกลุ่ม เฉพาะพื้นที่มากขึ้น การรวมกลุ่มของประชาชนเป็นภาคประชาสังคม นับได้ว่าเป็นอีก รูปแบบหนึ่งในการสร้างพลังให้กับภาคประชาชน ในการรู้เท่าทันเพื่อพร้อมรับและปรับตัวกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จาก (“การสัมมนาเรื่อง ประชาสังคมกับประชาธิปไตย (Civil Society and democracy), โดย Larry Diamond, 2537)

ดังนั้นจากหลักการและเหตุผลข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเทศบาลตำบลบางระกำ ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษากลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาชุมชนต้องอาศัยภาคประชาสังคม เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และเพื่อวัดระดับความคิดเห็นของประชาชน รวมถึงเป็นการศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งของประเทศไทย ที่ได้จัดตั้งขึ้นตาม “พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 ซึ่งท้องถิ่นถือเป็นปัจจัยสำคัญในการนำทิศทางของท้องถิ่นให้ก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง และเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดที่สามารถเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งไปสู่ผลที่ตั้งไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน

โจทย์วิจัย/ ปัญหางานวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนอยู่ในระดับใด
2. ปัญหาและอุปสรรคของกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนมีอะไรบ้าง
3. แนวทางการศึกษากลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนอยู่ในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาคประชาสังคมของประชาชนต่อกลไกภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน
3. เพื่อศึกษาแนวทางกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้รับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บ รวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั้งชายหญิงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 4,582 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล บางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ “Taro Yamane” ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 400 คน

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ชุมชน	ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ชุมชนบ้านปากคลอง	442	38
2	ชุมชนแสนสุข	448	39
3	ชุมชนบ้านโรงเรือ	765	67
4	ชุมชนหัวถนน	555	49
5	ชุมชนบ้านเหนือ	550	48
6	ชุมชนวัดสุนทรประดิษฐ์	633	55
7	ชุมชนศรีสุนทร	1,187	104
รวม		4,582	400

*ที่มา แผนพัฒนาท้องถิ่น (2561 - 2565) เทศบาลตำบลบางระกำ

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ที่จะศึกษาทั้งหมด 7 ชุมชน และกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วย

สูตรการคำนวณของ (Taro Yamane : 1967)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

N = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม
e² = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5
N = ขนาดจำนวนประชากร
n = $\frac{4,582}{1 + 4,582 (0.05)^2}$
= 400.00

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นประชาชนของภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสอบถาม

แบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปล ความหมายตามแนวทางของเบสท์ (Best : 1977) ซึ่งมีเกณฑ์การวัด ดังต่อไปนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 อยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นประชาชนต่อเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นประชาชนต่อภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ
2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความคิดเห็นประชาชนต่อภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
3. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) ได้ค่า IOC = 0.86 และการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) แบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม ดังนี้ คือ การสอบถามครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งผลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี สถานภาพที่มีจำนวนมากที่สุดคือ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และอาชีพที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว ส่วนรายได้ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 10,000- 15,000 บาท
2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงปัญหาและอุปสรรค มีดังนี้

การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าสามารถนำมาสรุปเป็นรูปแบบตารางได้ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วม	(\bar{x})	(S.D)	แปลผล
1.ท่านมีความรู้ด้านภาคประชาสังคม	2.85	.84	มาก
2.ประชาสังคมมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน	2.85	.97	มาก
3.ประชาชนมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคม	2.82	.99	มาก
4.ท่านมีบทบาทต่อภาคประชาสังคม			
5.ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะอุปสรรค ปัญหา	2.72	.92	มาก
	2.75	.92	มาก
6.ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล			
7.ภาคประชาสังคมช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืน	2.69	.98	มาก
8.ภาคประชาสังคมช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน	2.82	1.02	มาก
9.ชุมชนจะเข้มแข็งต้องมีภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน	2.92	1.05	มาก
10.ภาคประชาสังคมช่วยให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปตามความต้องการของประชาชน	3.09	1.05	มาก
11.ภาคประชาสังคมช่วยให้เกิดความสามัคคี	3.04	1.08	มาก
	3.15	1.03	มาก
รวม	2.88	.99	มาก

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของภาคประชาสังคมในด้านปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า สามารถนำมาสรุปเป็นรูปแบบตารางดังนี้

ด้านปัญหา	(\bar{x})	(S.D)	แปลผล
1.ภาคประชาสังคมในชุมชนของท่านมีปัญหาและอุปสรรค	2.89	.94	มาก
2.อิทธิพลจากสภาพสังคมปัจจุบันมีผลกระทบต่อภาคประชาสังคม	2.89	.88	มาก
3.ภาคประชาสังคมช่วยลดการขัดแย้ง	2.99	.96	มาก
รวม	2.92	.93	มาก

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และ แนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นประชาชนต่อ เทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ ตำบลบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหาและ อุปสรรคที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นคือ ปัญหาด้านการมีความรู้ในด้านภาคประชาสังคมและการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ยังไม่ทั่วถึง เพราะภาครัฐยังขาดการส่งเสริมให้เกิดภาคประชาสังคมและยังขาดบุคคลที่จะช่วยให้เกิดภาคประชาสังคมขาดความรู้และวิสัยทัศน์ ข้อเสนอแนะคือ ต้องการให้เทศบาลตำบลบางระกำลงพื้นที่มารับฟังความคิดเห็นถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพื่อจะนำไปสู่แนวทางของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกิจกรรมของการพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง กลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน อำเภอบางระกำ ตำบลบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. บทบาทของประชาชนต่อกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านภาคประชาสังคมช่วยให้เกิดความสามัคคี รองลงมาคือ ด้านชุมชนจะเข้มแข็งต้องมี 3 ภาคคือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ด้านภาคประชาสังคมช่วยให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปตามความต้องการของประชาชน ด้านภาคประชาสังคมช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านประชาสังคมมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน ด้านท่านมีความรู้ด้านภาคประชาสังคม ด้านภาคประชาสังคมช่วยให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืน ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคม ด้านท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ อุปสรรค ปัญหา ด้านท่านมีบทบาทต่อภาคประชาสังคม และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล สะท้อนให้เห็นกลไกภาคประชาสังคม ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญ ยิ่งต่อการพัฒนาในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะยุคของข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ได้อย่างสะดวก รวดเร็วและรอบด้านที่เทศบาลตำบลบางระกำจะต้องปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างเปิดเผยสอดคล้องกับแนวคิดหลักความโปร่งใสของบุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2551) สรุปไว้ว่าความโปร่งใส คือ การทำให้กระบวนการตัดสินใจของหน่วยงานเป็นไปอย่างเปิดเผย หรือเรียกได้ว่า เป็นความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากสื่อสารนโยบายของรัฐต่อกลุ่มที่ให้ความสนใจ หรือกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งการสื่อสารนี้อาจมีอุปสรรค เพราะบุคคลที่ให้ความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องนั้นมีหลากหลาย อาทิ ชาวบ้านประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ตระหนักใส่ใจถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 15) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วม คนต้องมีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่องตามวงจรชีวิตของโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนยุติโครงการ การมีส่วนร่วมนั้นมีมิติทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยทางด้านปริมาณถ้ามีคนเข้ามามีส่วนร่วมมากทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันดีมากขึ้น ส่วนทางด้านคุณภาพควรส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในมิติที่จะขัดขวางความสัมพันธ์ไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลหรือเป็นนาย-บ่าวกัน ให้มีส่วนร่วมเสมอภาพกัน จึงจะถือว่ามีความคุณภาพสถานการณ์ การมีส่วนร่วมนั้นต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งมิใช่เกิดขึ้นจากการออกคำสั่งแต่จะต้องสร้างขึ้นเอง การมีส่วนร่วมมากต้องใช้ความพยายามให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดแนวคิดประชาสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ เคารพความหลากหลายทางความคิด จะทำให้แนวคิดหรือมุมมองที่กว้างขึ้นและเกิดความรอบคอบ การมีส่วนร่วมในการรับรู้สภาพปัญหาจะทำให้คนในชุมชนได้รับรู้สภาพปัญหาที่เป็นจริงมากขึ้น การมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาปัญหาทำให้เมื่อเห็นปัญหาแล้ว จะนำความมุ่งมั่นที่จะคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ร่วมกัน

2. ปัญหา อุปสรรค ของกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นคือ ปัญหาด้านส่งเสริมด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรม

ต่าง ๆ ที่ยังไม่ทั่วถึง เพราะเทศบาลตำบลบางระกำยังขาดการส่งเสริมให้เกิดภาคประชาสังคมมากเท่าที่ควร และบุคคลที่จะช่วยให้เกิดภาคประชาสังคมยังขาดความรู้และวิสัยทัศน์ ข้อเสนอแนะคือต้องการให้เทศบาลตำบลบางระกำลงพื้นที่มารับฟังความคิดเห็นถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพื่อนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกิจกรรมของการพัฒนา เช่น ด้านโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลบางระกำทุกขั้นตอน เพื่อเป็นการทำข้อตกลงระหว่างภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดหลักการสัญญาประชาคม ของฌอง ฌาคส์ รูสโซ (The Social Contract, 1762) มองว่ารัฐบาลคือผู้ที่ประชาชนมอบหมายสิทธิอำนาจ ให้ปกครองเพื่อประโยชน์ร่วมกันของประชาชนทั้งหมดและประชาชนจะถอนสิทธิอำนาจนี้ได้ ถ้ารัฐบาลไม่ทำตามสัญญาสังคม

3. แนวทางของกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน พบว่า ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนภาคประชาสังคม และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมต่อ กลไกภาคประชาสังคม เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้นำไปสู่แนวทางและก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับหลักการการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ที่หมายถึงการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่ส่งผลกระทบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต โดยที่นานาชาติจึงได้ประชุมร่วมกัน เพื่อแสวงหาแนวคิดที่เป็นกลางที่สุดมาเยียวยา ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ผลสรุปที่ได้คือ ทั่วโลกควรปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาเสียใหม่ โดยจะต้องยกเลิกการพัฒนาซึ่งรัฐเป็นผู้ชี้แนะและออกคำสั่งแต่เพียงฝ่ายเดียว ในลักษณะรัฐประชาชาติ (Nation State) โดยปรับเปลี่ยนเป็น ประชาธิปไตย (Civil State) ซึ่งเป็น “ความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ระหว่างรัฐกับประชาชนในลักษณะที่เป็นประชาสังคม” ประชาสังคม หรือ Civil Society คือ การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากความริเริ่มของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยทุกฝ่ายในสังคมต่างให้ความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน คำว่า “ประชาชาติ” จึงหมายถึง รัฐ ซึ่งมีรัฐบาล เอกชน และประชาชนร่วมมือกันในทุกเรื่องที่เป็นสาธารณะ และเพื่อให้การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถแทรกเข้าไปในทุกส่วนของสังคมโลก เมื่อเริ่มต้นทศวรรษที่ 1980 องค์การสหประชาชาติ จึงเสนอวิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่า ธรรมนูญ ธรรมนูญ การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือ Good Governance โดยความหมายของ “ Good Governance ” นี้ แต่เดิมนาคารโลก หรือ World Bank ได้ให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง “ลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจรัฐในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา” Commission on Global Governance ได้ให้คำนิยามคำว่า “Governance” ไว้ในเอกสารชื่อ Our Global Neighbourhood ว่า หมายถึง ผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ ได้กระทำลงในหลายทิศทาง โดยมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ ด้วยการร่วมมือกันจัดการในเรื่องนั้น วิธีการจัดการดังกล่าว UNDP ได้นำเสนอไว้ 7 ประการ โดยกล่าวไว้ว่า องค์ประกอบทั้ง 7 ประการ ต่อไปนี้ ควรถูกกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของประเทศโลกที่ 3 ซึ่งได้แก่ 1. ประชาชนจะต้องยอมรับในความชอบธรรมของรัฐบาล (Legitimacy) และ รัฐบาลจะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนในกิจการที่ได้กระทำลงไป (Accountability) 2. ประชาชนจะต้องมีอิสระเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และในการมีส่วนร่วม (Freedom of Association and Participation) 3. จะต้องมีการอบแห่งกฎหมายที่ชัดเจน และเป็นระบบที่ก่อให้เกิดสถานะที่มั่นคง เป็นหลักประกันต่อชีวิตและการทำงานของพลเมือง รวมทั้งเป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อผู้ประกอบการ และเกษตรกร นอกจากนี้กฎหมายจะต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเสมอหน้ากัน ทั้งนี้โดยกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ จะต้องเปิดเผยเป็นที่รู้จักกันล่วงหน้า ต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด มีวิธีการที่ประกันการบังคับใช้กฎหมาย การตัดสิน ข้อขัดแย้งต้องเป็นการตัดสินใจโดยฝ่ายตุลาการที่เป็นอิสระและเชื่อถือได้ รวมถึงจะต้องมีกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ได้ เมื่อหมดประโยชน์ใช้สอย 4. ระบบราชการจะต้องรับผิดชอบ

ต่อการดำเนินกิจการต่าง ๆ (Bureaucratic Accountability) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการงบประมาณของรัฐซึ่งจะต้องมีการควบคุม ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งของรัฐและบุคลากร เพื่อป้องกันมิให้ใช้ทรัพยากรโดยมิชอบ ทั้งนี้จะต้องมีความโปร่งใส (Transparency) ในการปฏิบัติราชการทุกระดับ 5. จะต้องมีข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือ โดยรัฐบาลจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เช่น ด้านรายได้ประชาชาติ ดุลการชำระเงิน สภาพการจ้างงาน และดัชนีค่าครองชีพ เป็นต้น 6. จะต้องมีการบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล 7. จะต้องมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลกับองค์กรของประชาสังคม ซึ่งหมายถึง องค์กรประชาชน (People's organization) และองค์กรอาสาสมัครเอกชน (NGOs)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องกลไกภาคประชาสังคมต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน อำเภอบางระกำ ตำบลบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าวคณะผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นรวมถึงการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ในกิจกรรมหรือโครงการที่เทศบาลบางระกำจัดทำขึ้น
2. ควรสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในภาคประชาสังคม เพื่อที่จะนำความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนมาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและปรับปรุงให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้นำไปสู่แนวทางและก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายหรือการจัดทำโครงการให้กับประชาชนได้รับรู้รับทราบ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นรวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ควรมีการจัดตั้งการประชุมที่ให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในภาคประชาสังคมได้เพื่อเรียกร้องถึงความต้องการของประชาชน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อไป
3. ควรมีพื้นที่สำหรับประชาชนที่ต้องการแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากร ที่เกี่ยวข้องใน การพัฒนาชุมชนเพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

- เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2538). **ประชากรกับการพัฒนา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการธิการโลกว่าด้วยวัฒนธรรมและการพัฒนา. (ม.ป.ป.). **วัฒนธรรมอันหลากหลายของมนุษยชาติ**. ม.ป.ท. เฉลิมเกียรติ แก้วหอม. (2555). **หลักการพัฒนายั่งยืน (Sustainable development)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://sukanrat.blogspot.com/2012/09/sustainable-development.html>. (2563, 15 กันยายน).
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ. (2540). **หลักการพัฒนาชุมชน**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทศพล สมพงษ์. (2556). **พัฒนาการและการพัฒนาประชาสังคม**. กรุงเทพฯ: แก่นจันทร์.

- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.** (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- บ้านจอมยุทธ. (2543). **ทฤษฎีสัญญาประชาคม (The Social Contract Theory).** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.baanjomjut.com/library_4/politics/02_2_2.html. (2563, 15 กันยายน)
- พระวิษพงษ์ อิศสสรตมโม และคณะ. (2553). **ความเข้มแข็งของประชาสังคมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนเทศบาล ตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/53/grc11/files/hmo5.pdf>. (2563, 23 กันยายน).
- สถาบันส่งเสริมภาคประชาสังคม. (2558). **ความสำคัญของภาคประชาสังคม.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.thaicivilsociety.com/?p=content&id_content=249. (2563, 16 กันยายน).
- อकिन รพีพัฒน์. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- Narongrid. (ม.ป.ป.). **การพัฒนาอย่างยั่งยืน.** [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://sites.google.com/site/narongrid411/kar-phathna-xyang-yangyun-sustainable-development>. (2563, 16 กันยายน).

การจัดการชุมชนเข้มแข็ง กรณีสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด

MANAGEMENT OF STRONG COMMUNITY: BAN MANKHONG PRACHA-RUAMJAI 2 HOUSING CO-OPERATIVE LIMITED

ณัฐพร ขยันชาย¹ และ สมทรง บรรจงจิตินานต์²
Natthaphon Khayankhai¹ and Somsong Banjongthitithan²

- ¹ นักศึกษาศาสาวิชาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- ² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ สหกรณ์เคหสถาน บ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม จากผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่หน่วยงาน จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย ตรวจสอบข้อมูลสามเส้า จากแหล่งเวลา สถานที่ บุคคล และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาความ ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง แบ่งขั้นตอน ออกได้ 3 ระยะ คือ 1) ขั้นเตรียมโครงการ มีรายละเอียด ประกอบด้วย การจัดประชุมประชาคม เลือกรูปแบบโครงการ ตรวจสอบข้อมูล ประสานหน่วยงาน จัดตั้งองค์กรชุมชน ส่วนขั้นตอนที่ 2) ประกอบด้วย การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ จัดตั้งสหกรณ์ เลือกรูปแบบบ้าน จัดทำเงินกู้ยืมและดำเนินการปลูกสร้างบ้าน และ 3) ขั้นตอนการพัฒนา ความเข้มแข็งหลังดำเนินโครงการ มีรายละเอียด คือ การพัฒนาระบบบริหารจัดการสหกรณ์ การพัฒนาความเข้มแข็ง ชุมชน เป็นต้น ส่วน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง คือ กระบวนการมีส่วนร่วมและเรียนรู้ระหว่างชาว ชุมชนแออัดในการจัดการตนเองเพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย การพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้ความสำคัญการทำงาน พัฒนาบนพื้นฐานภาคีความร่วมมือ รวมถึงสร้างเครือข่ายในการจัดการชุมชน

คำสำคัญ

โครงการบ้านมั่นคง ชุมชนจัดการตนเอง การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ABSTRACT

This research was aimed to study the process and results from the implementation of the Ban Mankhong Pracha-Ruamjai 2 Housing Co-operative Limited. This was a qualitative research. Data collection was conducted by means of in-depth interviews, group discussion, semi-structured questionnaires and participatory observation. The contributors were 10 community leaders, 10 project participants and 5 staff members. The data was inductively analyzed and triangularly examined from; time sources, places, people and descriptive information presentation.

The results of the study showed that the process of implementing the Ban Mankhong Project was divided into 3 phases: 1) the project preparation stage: organizing a community meeting, selecting the project committee, community survey, official organization coordinating and community organization establishment. 2) selecting project participants, establishing a cooperative, and choosing a house style, preparing loans and proceeding to build houses. And 3) the steps for strengthening development after the project: they were the development of the cooperative management system and the development of community strength, etc. The result of the implementation of the Ban Mankhong Project was a process of participation and learning among slum people in self-management to solve housing problems, quality of life improvement and to give priority to development work on the basis of cooperation partners including a network building in community management.

Keywords: Mankhong housing project, Self-managing community, Improvement quality of life

Keywords

Mankhong housing project, Self-managing community, Improvement quality of life

บทนำ

ประเทศไทย ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 12 (2504 – 2564) ซึ่ง เป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนดำเนินนโยบายไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจและสังคม ภายใต้การดำเนินนโยบาย เพื่อมุ่งไปสู่การสร้างเสริมความทันสมัย ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ต้องตั้งรับปรับตัว ให้ดำรงอยู่และมีขีดความสามารถจัดการตนเอง ประเด็นนี้สอดคล้องกับความเห็นของ สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม (2554: 10), อรศรี งามวิทย์พงศ์ (2549: 59 - 60) คริส เบเคอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร (2557: 245) ที่อธิบายอย่างน่าสนใจว่า ยุคแรกของการวางแผนพัฒนาประเทศส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาโดยหลักการเพื่อประชาชน เป็นการวางแผนโดยนักวิชาการ ข้าราชการ มุ่งเน้นการเร่งรัดอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และนำเสนอแผนรวมทั้งโครงการและมาตรการต่าง ๆ ต่อผู้มีอำนาจทางการเมือง สั่งการเป็นกระบวนการวางแผนจากข้างบนลงล่าง (Top down) ในลักษณะการบริหารแบบควบคุมและสั่งการ (Command and Control) โดยรัฐมีความเชื่อที่ว่าชนบทขาดความรู้ทำให้ด้อยการพัฒนา รัฐจึงมีหน้าที่วางแผนและจัดการในงานพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติตามอย่างเดียว

กล่าวได้ว่า ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการดำรงคงอยู่ของประชาชนทุกระดับ นับเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของประเทศ โดยเฉพาะปรากฏการณ์กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางพัฒนาประเทศเป็นกรณีตัวอย่างที่เด่นชัด จากข้อมูลจากสำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ได้รวบรวมข้อมูลประเภทและจำนวนชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยจัดแบ่งชุมชนออกเป็น 6 ประเภท ประกอบด้วย ชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง ชุมชนอาคารสูง ชุมชนเมือง เคหะชุมชน และชุมชนหมู่บ้านจัดสรร รวมทั้งสิ้น 2,016 ชุมชน หากจำแนกจำนวนและร้อยละแต่ละประเภทพบว่า ลักษณะชุมชนแออัด จำนวน 641 ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาเป็นชุมชนเมือง จำนวน 459 ชุมชน ร้อยละ 22.8 สำหรับชุมชนประเภทหมู่บ้านจัดสรร มีจำนวนทั้งสิ้น 417 ชุมชน ร้อยละ 20.7 ส่วนชุมชนชานเมือง จำนวน 353 ชุมชน ร้อยละ 17.5 รวมถึงชุมชนประเภทอาคารสูง จำนวน 76 ชุมชน ร้อยละ 3.8 และชุมชนประเภทเคหะ จำนวน 70 ชุมชน ร้อยละ 3.5 (สำนักงานพัฒนาชุมชน, 2564)

ดังนั้นชุมชนแออัดจำนวน 641 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 31.8 การแบ่งประเภทชุมชน จัดเก็บทั้งสิ้น 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยลักษณะชุมชนแออัดบางครั้งยังเรียกชื่อว่า สลัม ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นที่หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน บางส่วนปลูกสร้างบ้านเรือนบุกรุก ถ้าล่าคล่องตลอดแนวคลองมีสภาพแออัดหนาแน่น บางชุมชนปลูกสร้างบ้านพักอาศัยริมทางรถไฟ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างรายวันหาเช้ากินค่ำ บางรายดิ้นรนดิ้นรนเก็บของเก่าขาย บางรายขับจักรยานยนต์รับจ้าง บางครัวเรือนรับงานมาทำที่บ้าน เช่น พบถูกระดาด ตัดเย็บเสื้อผ้า รวมถึงเปิดบ้านเป็นร้านขายของเล็กน้อย ชาวชุมชนแออัดยังประสบปัญหาเรื่องการไร้ที่อยู่อาศัยเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และบางส่วนนำไปพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานส่งผลให้ชาวชุมชนแออัดต้องประสบปัญหามากยิ่งขึ้นในการดำเนินชีวิต ประเด็นนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ นงนุช ศรีสุข (2557: 20) ได้อธิบาย ในมิติคนจนเมืองว่า เป็นคนที่มีรายได้น้อยซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชนแออัด หรือในชุมชนบุกรุก เป็นผู้ด้อยโอกาสและถูกเอาเปรียบ ซึ่งเป็นผลพวงจากกระบวนการพัฒนาที่ผิดพลาด คนจนยังเป็นผู้ขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐานต่าง ๆ หรือต้องเช่าซื้อต่อบริการ น้ำประปา ไฟฟ้า ในราคาที่สูงกว่าปกติ ต้องอาศัยและทำงานในสภาพแวดล้อมที่มลภาวะไม่ถูกสุขลักษณะ

อย่างไรก็ตาม จากสภาพปัญหาที่เป็นปรากฏการณ์ดังที่ได้อธิบายในเบื้องต้นนี้พบว่า มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ต่างลงไปทำงานเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาชุมชนเมือง อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการแก้ปัญหาชุมชนเมือง ที่นำไปสู่การสร้างชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์การมหาชน, 2543: 2)

ดังนั้น โครงการบ้านมั่นคง ภายใต้การสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นรูปแบบงานพัฒนาพื้นที่ชุมชนแออัดเขตเมืองทั่วประเทศ มีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนจนในเมือง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพหรือขีดความสามารถจัดการชุมชนอย่างเข้มแข็งยั่งยืน ซึ่งสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด ขอยสวนชิดลม แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร เป็นกรณีตัวอย่างจากภาคีความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวชุมชนแออัดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษากระบวนการ และผลการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคง ในการบริหารจัดการสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด นั้น ได้นำไปสู่ชุมชนจัดการตนเองอย่างยั่งยืน อย่างไร เพราะเหตุใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด

ขอบเขตการวิจัย

พื้นที่ที่จะศึกษา คือ สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 ซอยสวนชิดลม แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลทั้งระดับปฐมภูมิ (Primary Data) และระดับทุติยภูมิ (Secondary Data) จากพื้นที่ศึกษา ประชากร่วมใจ 2 ซอยสวนชิดลม แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มประชากรตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ได้แก่ ประธานชุมชน กรรมการชุมชน 2) ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 10 คน 3) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) จำนวน 5 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงาน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับตัวแทนชาวบ้าน โดยใช้คำถามลักษณะกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ภายใต้การกำหนดคำสำคัญ (Keywords) เป็นประเด็นการสัมภาษณ์ รวมถึงผู้วิจัยยังได้เข้าร่วมสังเกตการณ์เพื่อบันทึกภาพเหตุการณ์จัดกิจกรรมดำเนินโครงการในมิติต่าง ๆ ตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้เบื้องต้น พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงและถ่ายภาพประกอบระหว่างดำเนินการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยยึดหลักการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย ซึ่งเปิดโอกาสให้ข้อค้นพบที่เป็นหัวเรื่องการศึกษาปรากฏขึ้นเองจากข้อมูลปฐมภูมิและไม่กำหนดปรากฏการณ์สำคัญล่วงหน้า (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2554: 263) และดำเนินการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) บนพื้นฐาน จากแหล่งเวลา สถานที่ และบุคคล พร้อมดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการตีความเอกสารและข้อมูลที่ได้จัดเก็บ (สุรางค์ ฉันทวานิช, 2561:131) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และเข้าร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยมีลำดับการจัดการข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. จัดระเบียบข้อมูลที่ได้รับจากการจัดเก็บข้อมูลโดยจัดทำรหัสข้อมูลเพื่อจำแนกประเภทข้อมูล อาทิ บริบทพื้นที่ พัฒนาการจัดทำโครงการบ้านมั่นคงจากผู้เกี่ยวข้อง จัดจำแนกได้ 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ หลังการดำเนินโครงการ
2. การถอดรหัสข้อมูลพร้อมตรวจสอบความเที่ยงตรงกับคำสำคัญที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้
3. นำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการสรุปนำไปตรวจสอบกับแหล่งข้อมูล คือ บุคคลสำคัญที่ให้ข้อมูล สถานที่ และช่วงเวลาที่ยดำเนินการโครงการบ้านมั่นคง
4. จัดเวทีประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องข้อมูล ประกอบด้วย คณะกรรมการ ชาวบ้าน ผู้แทนหน่วยงาน เพื่อยืนยันความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล
5. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทำการสรุปเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมบรรยายผลการศึกษารูปแบบเชิงพรรณนาความโดยมีภาพประกอบการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินโครงการ และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ สหกรณ์
เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด ซอยสวนชิดลม แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สรุป
ผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. บริบทพื้นที่

ชุมชนประชาร่วมใจ 2 เป็นชุมชนประเภทชุมชนแออัดชาวบ้านปลูกสร้างบ้านเรือนตลอดแนวบริเวณริม
คลองเปรมประชากร ติดถนนเทศบาลสงเคราะห์ ใกล้กับวัดเสมียนนารี แต่เดิมนั้น พื้นที่บริเวณนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำ
นาข้าวและทำสวนผลไม้ กอปรกับบริเวณที่ดินริมคลองเปรมประชารย่านนี้ยังเป็นที่ว่างเปล่าไม่มีผู้คนปลูกสร้างบ้าน
แต่ด้วยการเติบโตขยายตัวของเมืองขยายเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาทำมาหากินพร้อมปลูกสร้างบ้านเรือน
อาศัยตลอด 2 ฝั่งริมคลองเปรมประชารอย่างต่อเนื่อง

ที่ตั้ง ชุมชนประชาร่วมใจ 2 ทิศเหนือ ติดถนนประชาสงเคราะห์ ทิศใต้ ติดที่ดินเอกชน ทิศตะวันออกติดกับ
คลองเปรมประชาร ทิศตะวันตก ติดที่ดินเอกชน ชาวบ้านปลูกสร้างบ้านทอดยาวบริเวณริมคลองเปรมประชาร ยาว
ประมาณ 772 เมตร จำนวน 164 หลังคาเรือน หรือมีผู้อยู่อาศัยจำนวน 209 ครัวเรือน มีสมาชิกรวมจำนวน 635 คน
อาชีพหลักส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป บางส่วนค้าขาย โดยรวมมีความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบากฐานะยากจน ประสบปัญหา
ขาดความมั่นคงในการอยู่อาศัย

2. กระบวนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง

กระบวนการดำเนินโครงการ สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด ผู้วิจัยสามารถแบ่ง
กระบวนการดำเนินโครงการดังกล่าวได้ 3 ระยะ ได้แก่ดังนี้

2.1. ขั้นตอนก่อนการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง

เป็นขั้นตอนเริ่มแรกเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินโครงการโดยระดมสรรพกำลังในการจัดการ
ชุมชนประชาร่วมใจ 2 ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างชาวชุมชนกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และมีขั้นตอน
ดำเนินงาน ประกอบด้วย คือ

2.1.1. การจัดประชุมประชาคมชุมชน โดยมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประกอบด้วย สำนักงานเขตจตุจักร สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ตัวแทนกรมชลประทาน กรมธนารักษ์
เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนปัญหาความเดือดร้อน ซึ่ง ป้าสมร จันทร์ฉุน (สัมภาษณ์, 2563: 15 มิถุนายน) ให้ข้อมูลที่
น่าสนใจว่า เรื่องความไม่แน่นอนของที่อยู่อาศัย เพราะชาวบ้านปลูกรุกกล้าพื้นที่ที่หลวงไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ชาวบ้าน
กังวลมาก คือ เรื่องที่อยู่อาศัยจะทำอย่างไรให้ชาวบ้านมีความมั่นคงไม่ต้องถูกไล่ที่ สามารถอยู่ในพื้นที่เดิมเพราะมี
ความคุ้นเคยอยู่มานานใกล้แหล่งงาน

ดังนั้น การจัดประชุมประชาคม จึงเป็นขั้นแรกที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือหลายภาคส่วน เพื่อสร้างเวทีชวน
พูดคุยแลกเปลี่ยนสถานการณ์ข้อมูลข่าวสาร พร้อมทั้งร่วมกันหาแนวทางเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตและที่อยู่อาศัยที่
เหมาะสมต่อไป

2.1.2. การเลือกคณะกรรมการดำเนินโครงการ เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงระหว่างชาวบ้าน
ในที่ประชุมประชาคมชุมชน เพื่อร่วมกันหาผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 15 คน มี ป้าสมร จันทร์ฉุน
อายุ 61 ปี เป็นประธาน เพื่อจัดเตรียมดำเนินโครงการบ้านมั่นคงต่อไป

2.1.3. การสำรวจข้อมูลชุมชน เป็นขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงประกอบการตัดสินใจดำเนินด้วย
วิธีจัดสำรวจข้อมูลชุมชนในทุกมิติ โดยได้รับความร่วมมือจาก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เข้ามา

สนับสนุนงานวิชาการ ซึ่งข้อมูลที่สำคัญถูกนำไปใช้วางแผนพัฒนาชุมชน คือ ลักษณะการอยู่อาศัย จำนวนครัวเรือน จำนวนประชาชน อาชีพ รายได้ ความต้องการเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง รูปแบบโครงการบ้านมั่นคง อาทิ มีชาวชุมชน จำนวน 197 ครัวเรือนแจ้งความประสงค์เข้าร่วมโครงการ กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเพื่อระดมเงินออม เป็นต้น

2.1.4. การประสานงานกับหน่วยงาน เพื่อเตรียมความพร้อมดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ประกอบด้วย สำนักงานเขตจตุจักร สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมชลประทาน กรมธนารักษ์ การประปานครหลวง การไฟฟ้านครหลวง รวมถึงภาคประชาสังคม คือ เครือข่ายองค์กรชุมชน เครือข่ายสลัม 4 ภาค ได้เข้ามาสนับสนุนกระบวนการทำงานเป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2.1.5. การจัดตั้งองค์กรชุมชน เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างชาวชุมชนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2562 ประเด็นดังกล่าวนี้ พบว่านางสุนทร ก่าปันทอง รองประธานกลุ่มออมทรัพย์ ให้ข้อมูลที่ว่า การรวมเงินรวมคนเป็นเรื่องยากเป็นเรื่องความไว้วางใจและความเชื่อมั่นระหว่างกัน ดังนั้นผู้นำชุมชนที่เข้ามาดูแลเงินคนอื่น เขาต้องเป็นที่ยอมรับจากชาวบ้านไม่อย่างนั้นเวลารวมกลุ่มเรียกประชุมก็ไม่มากัน ทำให้กลุ่มออมทรัพย์ดำเนินงานยากขึ้น เมื่อสมาชิกไม่สนใจ ไม่ให้ความร่วมมือสุดท้ายกลุ่มก็ล้ม สิ่งก็ตามมาคือความแตกแยกของคนในชุมชน (สัมภาษณ์, 2563: 15 มิถุนายน)

กล่าวได้ว่า กลุ่มออมทรัพย์ประชาร่วมใจ 2 เป็นองค์กรทางสังคมรูปแบบหนึ่งมีบทบาทในการจัดการชุมชน เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับชาวชุมชนที่นำไปสู่การจัดทำโครงการบ้านมั่นคง ในระยะต่อไป

แบบบ้านก่อนเข้าร่วมโครงการ

2.2. ขั้นตอนระหว่างการดำเนินโครงการ มีรายละเอียด ดังนี้

2.2.1 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ คณะกรรมการโครงการได้กำหนดคุณสมบัติ ประกอบด้วย เป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนประชาร่วมใจ 2 ที่ประสบปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยจากการสำรวจข้อมูล โดยมีชาวบ้านให้การรับรองเข้าร่วมประชุม เพื่อจัดเตรียมโครงการอย่างต่อเนื่อง

2.2.2. การจัดตั้งสหกรณ์ เป็นขั้นตอนการสร้างองค์กรทางสังคมรูปแบบสหกรณ์ มีลักษณะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย โดยคณะกรรมการได้เรียกประชุมใหญ่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อขอมติจัดตั้งเป็นนิติบุคคลสหกรณ์ กำหนดประเภท วัตถุประสงค์ โดยที่ประชุมสมาชิกมีมติเลือกประเภทสหกรณ์บริการรูปแบบสหกรณ์เคหสถาน จำกัด พร้อมขอมติโอนสมาชิก เงินออม เงินกู้ยืม และทุนเรือนหุ้น จากกลุ่มออมทรัพย์ สมาชิก จำนวน 197 คน เงินหุ้น 2,987,520 บาท เงินสะสมค่าที่ดิน 2,798,670 บาท เป็นของสหกรณ์เคหสถาน โดยใช้ชื่อว่า สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด พร้อมจัดทำเอกสารตามแบบเสนอไปยังหน่วยงาน คือ นายทะเบียนสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อขอใบรับจดทะเบียนสหกรณ์ตามลำดับ

2.2.3 การจัดแบ่งแปลงผืนโครงการ คณะกรรมการได้ประชุมสมาชิกสหกรณ์ผู้เข้าร่วมโครงการโดยมีหน่วยงาน คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กรมชลประทาน สำนักงานเขตจตุจักร กรมธนารักษ์

เข้าร่วมให้ข้อมูลการจัดการโครงการ แบ่งแปลงพื้นที่โครงการออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย พื้นที่ดินปลูกสร้างบ้านพักอาศัยบริเวณริมคลองเปรมประชากรระยะทาง 772 เมตร เนื้อที่รวม จำนวน 10 ไร่ 3 งาน 9 ตารางวา สามารถแบ่งปลูกสร้างบ้านได้จำนวน 209 แปลง (ครัวเรือน) เนื้อที่ดินต่อเฉลี่ยแปลง 10.50 ด้วยวิธีเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์ (ที่ราชพัสดุ) ระยะเวลาเช่า 30 ปี มีอัตราค่าเช่า ตารางวาละ 3 บาท ส่วนที่ 2 แบ่งเป็นพื้นที่สาธารณะประกอบด้วย ถนน ทางเท้า ที่ทำการสหกรณ์ เป็นต้น

2.2.4 การเลือกรูปแบบบ้าน โดยยึดหลักการ คือ ผู้เข้าร่วมโครงการมีอำนาจตัดสินใจเลือกรูปแบบและขนาดบ้าน ภายใต้เงื่อนไข คือ รายได้ ค่าใช้จ่าย ที่สอดคล้องกับกำลังส่งคืนเงินต้น ดอกเบี้ย ระยะเวลาโครงการ ในลักษณะเช่าซื้อต่อครัวเรือนกับสหกรณ์เคหสถาน ประกอบด้วย รูปแบบบ้าน ขนาด 4x8 เมตร บ้านแถว 2 ชั้น ราคา 450,000 บาท จำนวน 185 หลัง บ้านแถว 1 ชั้น 6 หลัง ราคา 297,000 บาท รูปแบบบ้าน ขนาด 5x6 เมตร บ้าน 2 ชั้น 4 หลัง ราคา 650,000 บาท และรูปแบบบ้าน ขนาด 6x8 เมตร บ้าน 2 ชั้น 8 หลัง ราคา 1,402,250 บาท รวมเงินดำเนินโครงการทั้งสิ้น จำนวน 98,850,000 บาท

2.2.5 จัดทำโครงการเงินกู้ยืมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เป็นขั้นตอนการนำเสนอโครงการไปยังหน่วยงาน คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ภายใต้การจัดทำโครงการจากสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ทำงานร่วมกับคณะกรรมการสหกรณ์ และชาวชุมชน เพื่อจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการบนพื้นที่ดิน 10 ไร่ 3 งาน 9 ตารางวา ระยะเวลาเช่าจากกรมธนารักษ์ (ที่ราชพัสดุ) ตารางวาละ 3 บาท จำนวน 209 แปลง เนื้อที่เฉลี่ย 10.5 ตารางวา ต่อครัวเรือน

2.2.6 ดำเนินการปลูกสร้างบ้าน สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจจำกัด ซึ่งเป็นองค์กรทางสังคมของชุมชนและสมาชิก ได้ดำเนินการขออนุญาตแบบและปลูกสร้างจากสำนักเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พร้อมจัดจ้างบริษัท เข้ามาดำเนินงานจัดสร้างบ้าน และมีเจ้าหน้าที่สำนักงานมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เข้ามาติดตามการดำเนินงานโครงการตามแผนงาน เพื่อนำไปสู่การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการตามงวดงานเงินกู้จากสถาบัน ฯ

แบบบ้านระหว่างก่อสร้าง

2.3. ขั้นพัฒนาความเข้มแข็งหลังการดำเนินโครงการ จากข้อมูลการศึกษา พบว่า มีรายละเอียดประกอบด้วย คือ

2.3.1 สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด มีบทบาทให้มีความสำคัญการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคีความร่วมมือ โดยเฉพาะสำนักงานมั่นคง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กรมธนารักษ์ สำนักงานเขตจตุจักร กรมชลประทาน ฯลฯ ได้ร่วมกันออกแบบวางแผนดำเนินโครงการ ตั้งแต่ขั้นตอนเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มดำเนินโครงการ และช่วงระหว่างดำเนินโครงการ อาทิ การวางแผนรื้อย้ายและสร้างบ้าน

ชั่วคราวเป็นที่พักอาศัยระหว่างการก่อสร้าง การจัดระบบสาธารณูปโภค ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เป็นต้น

2.3.2. การพัฒนาความเข้มแข็งชุมชน สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด ได้ประสานความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตจตุจักร ขอออกเลขบ้าน ประสานการไฟฟ้านครหลวงดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้า การประปานครหลวงดำเนินการระบบน้ำประปาชุมชน รวมถึงส่งเสริมระบบสวัสดิการชุมชน การพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

2.3.3. การพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรทางสังคม สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด มีบทบาทให้การศึกษาเรียนรู้การทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิก โดยคณะกรรมการได้ประสานหน่วยงาน อาทิกกรมส่งเสริมสหกรณ์ เข้ามาอบรมให้ความรู้เรื่องระบบสหกรณ์ การส่งคณะกรรมการเข้าอบรมหลักการทำบัญชีสหกรณ์ การอบรมพัฒนาทักษะประกอบอาชีพสมาชิก อย่างน่าสนใจ

แบบบ้านหลังเข้าโครงการบ้านมั่นคง

3. ผลที่เกิดขึ้นการดำเนินสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด ซอยสวนชิดลม แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

จากข้อมูล ผู้ศึกษา สามารถสรุปผลการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงมีประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้ คือ

3.1 การบวนการมีส่วนร่วม ที่เกิดขึ้นจากชาวชุมชนผู้มีฐานะยากจนที่ยังประสบปัญหาขาดความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมในโครงการบ้านมั่นคง มีพื้นฐาน คือ ผู้เป็นเจ้าของปัญหา ย่อมรู้ปัญหาดีกว่าผู้อื่น ผู้เป็นเจ้าของปัญหาย่อมรู้ถึงแนวทางและวิธีการแก้ปัญหาดีกว่าผู้อื่น และผลประโยชน์ที่ได้จากการแก้ปัญหาย่อมตกอยู่กับผู้เป็นเจ้าของปัญหา โดยเริ่มจากการแลกเปลี่ยนพูดคุยเรื่องราวของตนเองในชุมชน การสำรวจข้อมูล การจัดตั้งองค์กรทางสังคม การจัดทำโครงการ การพัฒนาความเข้มแข็งองค์กรชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่นำไปสู่ชุมชนจัดการตนเอง ได้อย่างแท้จริง

3.2 การเรียนรู้ ชาวชุมชนประชาร่วมใจ 2 ให้ความสนใจข้อมูลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจาก การศึกษาข้อมูลเอกสาร การศึกษาดูงานโครงการบ้านมั่นคงนอกพื้นที่ การเชิญวิทยากรหน่วยงานมาอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง อาทิ ระบบการจัดการสหกรณ์ การจัดทำโครงการบ้านมั่นคง เป็นต้น

3.3 การสร้างสถาบันทางสังคม ที่เริ่มจากกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน มีเป้าหมายเพื่อรวมคน รวมเงิน ฝึกฝนทักษะจากการจัดการ ระบบการเงิน บัญชี ระบบเอกสาร จนกระทั่งยกระดับจัดตั้งสหกรณ์ตามกฎหมาย เข้ามารองรับจัดทำโครงการบ้านมั่นคงตามลำดับ

3.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิต สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด ได้ดำเนินงานต่อยอดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ส่งเสริมการออมทรัพย์ กิจกรรมจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือชาวชุมชนเมื่อประสบความเดือดร้อน การพัฒนาส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

3.5 ภาควิชาความร่วมมือ จากข้อมูลการศึกษา ที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และเข้าสังเกตการณ์ร่วมประชุมประชาคม พบว่าองค์ประกอบการทำงานพัฒนาบนพื้นฐานความเท่าเทียมเชิงข้อมูลข่าวสารและการรับรู้รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ นี้ ได้นำไปสู่การสร้างอำนาจตัดสินใจซึ่งกันและกัน

3.6 แหล่งเรียนรู้ชุมชน จากการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ภายใต้การจัดการของสหกรณ์บ้านมั่นคงประชา ร่วมใจ 2 จำกัด ได้เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องชุมชนจัดการตนเอง กรณีตัวอย่าง เรื่องการบริหารจัดการโครงการบ้านมั่นคง และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีผู้นำชุมชน หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ได้มาศึกษางานเรียนรู้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับคณะกรรมการและชาวบ้าน ซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้น นอกจากเป็นการถ่ายทอดเรื่องราว ชุมชนจัดการตนเองได้แล้วนั้น ยังได้นำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมาปรับประยุกต์ใช้การดำเนินโครงการให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

3.7 การสร้างเครือข่ายบ้านมั่นคง เป็นความร่วมมือร่วมกันลักษณะภาคประชาสังคม ร่วมกันขับเคลื่อน กระบวนการแก้ปัญหาความเดือดร้อนอย่างเป็นระบบ และสร้างอำนาจให้กับชาวชุมชนแออัดทั่วประเทศได้ก้าวเข้ามา มีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง และวิธีการจัดการปัญหาเชิงนโยบายโดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามารับรู้และ ทำงานร่วมกับชุมชนแออัด ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทชุมชนและภารกิจของหน่วยงานได้อย่างน่าสนใจ

ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ประชุมวางแผนกิจกรรมตามแผนงานโครงการบ้านมั่นคง ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น อาทิ การจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชน พุดคุยปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างจัดทำโครงการ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาโครงการบ้านมั่นคง ภายใต้การดำเนินของสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด ชี้ให้เห็นได้ว่าเป็นวิธีการจัดการชุมชนเข้มแข็งที่น่าสนใจแห่งหนึ่งพื้นที่ชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งกระบวนการแก้ปัญหาที่นำไปสู่ชุมชนมีศักยภาพหรือขีดความสามารถจัดการตนเองนั้น เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน ประกอบด้วย ชาวชุมชนประชาร่วมใจ 2 และภาคประชาสังคม ประกอบด้วย เครือข่ายสลัม 4 ภาค เครือข่ายบ้านมั่นคง และภาครัฐที่มีหน่วยงาน คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กรมธนารักษ์ กรมชลประทาน สำนักงานเขตจตุจักร การประปานครหลวง การไฟฟ้านครหลวง ได้สร้างความร่วมมือเพื่อดำเนินโครงการจนนำไปสู่การแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ชาวชุมชนแออัดได้อย่างเป็นระบบ เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กรทางสังคม คือ สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงประชาร่วมใจ 2 จำกัด

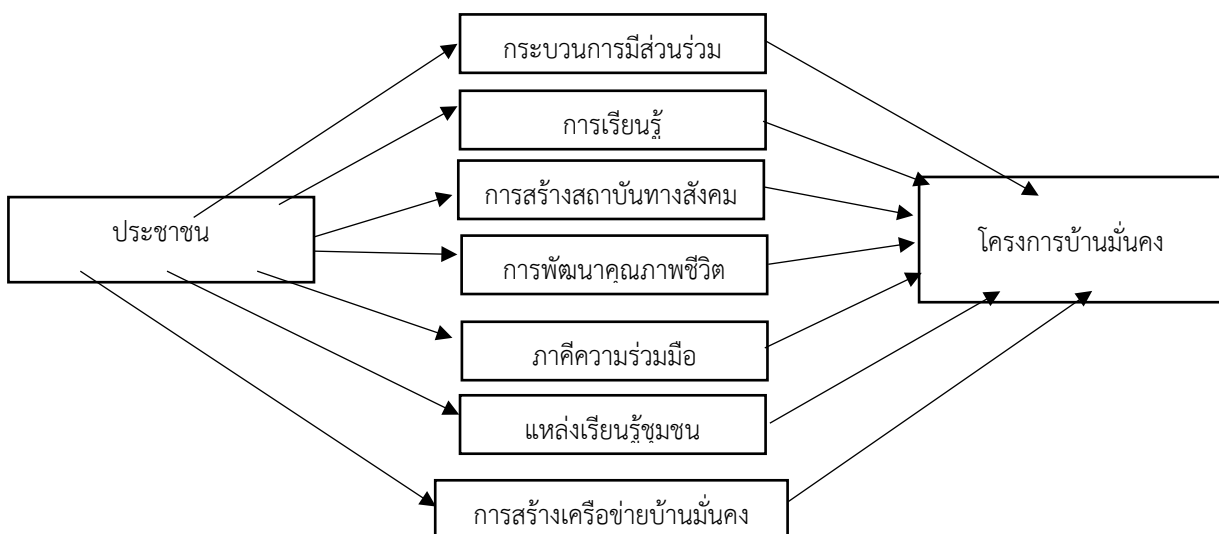
อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นได้ว่าการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง มีกระบวนการหรือขั้นตอนดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้าน และภาคีความร่วมมือในทุกขั้นตอน อาทิ การประชุมประชาคม การเลือกคณะกรรมการ สำรวจข้อมูล จัดตั้งองค์กรชุมชน การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ การจัดสรรแบ่งผังโครงการและเลือกรูปแบบบ้าน จัดทำเอกสารคำร้อง กู้ยืมเงินจาก

หน่วยงานภายนอก ดำเนินการปลูกสร้างบ้าน รวมถึงขั้นตอนพัฒนาความเข้มแข็งนิติบุคคลสหกรณ์ ซึ่งกระบวนการดำเนินโครงการดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับงานการศึกษา ของ นงนุช ศรีสุข (2557: 20) และบริบทภารกิจหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมให้ชุมชนมีขีดความสามารถสร้างชุมชนเข้มแข็ง คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (ราชกิจจานุเบกษา, 2543: 2) ที่ว่า มิติคนจนเมือง เป็นผู้ด้อยโอกาสถูกเอารัดเอาเปรียบซึ่งเป็นผลพวงจากกระบวนการพัฒนาที่ผิดพลาดขาดโอกาสเข้าถึงบริการพื้นฐานแห่งรัฐ และยังสะท้อนให้เห็นในระหว่างการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการของผู้เข้าร่วมที่ทำให้การดำเนินโครงการล่าช้าและอาจเกิดปัญหาที่ไม่สามารถดำเนินโครงการต่อได้ โดยปัญหาหรือสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ประชาชนชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ ในการรื้อถอนบ้านหลังเดิม เนื่องจากไม่มีความเชื่อใจในกระบวนการดำเนินงานโครงการบ้านมั่นคงว่าจะสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย ตามแผนงานที่ได้นำเสนอ และปัญหาเรื่องการผ่อนจ่ายบ้านมั่นคง เนื่องจากประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปหาเช้ากินค่ำ ซึ่งแต่เดิมก่อนเข้าร่วมโครงการไม่ต้องผ่อนจ่ายค่าบ้าน เพราะเป็นบ้านที่ปลูกสร้างขึ้นมาเอง แต่เมื่อเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงทำให้ต้องผ่อนจ่ายบ้าน ทำให้เกิดข้อโต้แย้งและเป็นปัญหาต้น ๆ ของการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการบ้านมั่นคงได้ลงพื้นที่ชี้แจง และพูดคุยถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นธรรมที่สุด ทำให้ประชาชนมีความเชื่อใจและยอมเข้าร่วมโครงการได้หมดทุกคนตามแผนโครงการที่กำหนด ดังนั้นกระบวนการแก้ปัญหาชุมชนแออัดหรือชุมชนเมือง คือการส่งเสริมและพัฒนาลักษณะองค์กรรวมหรือบูรณาการ และหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ

สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการบ้านมั่นคง นอกจากกระบวนการการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แล้วนั้น องค์กรทางสังคมรูปแบบนิติบุคคลสหกรณ์ นับเป็นกรณีตัวอย่างแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทความต้องการที่ชาวบ้านมีขีดความสามารถ จัดการเรื่องราวตนเองได้ โดยเฉพาะระบบการบริหารจัดการสหกรณ์ ที่ขยายผลนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวชุมชนแออัด เช่น ระบบการจัดสวัสดิการชุมชน การพัฒนาอาชีพ รวมถึงเป็นแหล่งระดมเงินออมและให้บริการกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ สมาชิกสามารถชำระคืนได้ตามลักษณะอาชีพและรายได้ และระยะเวลาชำระคืน นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนจัดการตนเองและสร้างเครือข่ายงานพัฒนา ขับเคลื่อนขบวนการองค์กรชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนชุมชนเมืองในระดับนโยบาย ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นแนวทางชุมชนจัดการตนเอง และการปรับปรุงกระบวนการจัดโครงการบ้านมั่นคงที่มีความสอดคล้องกับการแก้ปัญหาชุมชนได้อย่างยั่งยืนมั่นคง ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

1. ภาครัฐ ควรกำหนดนโยบายการใช้สอยที่ดินและการปรับปรุงกายภาพชุมชน ให้เป็นแผนแม่บทที่ชัดเจนว่าจะดำเนินการเมื่อไร เพราะเหตุใด มีหน่วยงานใดบ้างมีภารกิจหลักเข้ามาสนับสนุนการจัดโครงการอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่เพราะต้องการใช้ที่ดินเพื่อปรับปรุงกายภาพชุมชนให้น่าอยู่อาศัยหรือต้องใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภค เนื่องจากการรื้อย้ายที่อยู่อาศัยชุมชนเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ชาวชุมชนเมืองจำนวนมาก กอปรกับต้องประสานพลังหลายภาคส่วนเพื่อร่วมกันจัดการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ดังนั้นหากรัฐมีแผนแม่บทการพัฒนาชุมชนเมืองที่ชัดเจนย่อมสร้างความพร้อมและความต้องการที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนเมืองได้อ่างน่าสนใจ

2. วิถีคนจนเมือง มีข้อจำกัดเรื่องความมั่นคงที่อยู่อาศัย รายได้ อาชีพ แหล่งงาน ความขัดแย้ง การเข้าถึงระบบบริการที่รัฐสนับสนุน ซึ่งเป็นประเด็นเชิงโครงสร้างการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การแก้ปัญหาคนจนเมืองที่ยั่งยืนส่งผลให้ชาวชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องให้ความสำคัญความเป็นคนจนเมืองมีสิทธิเสรีภาพ ออกมาพูดหรือบอกกล่าวเรื่องราวตนเองว่าต้องการเรื่องใด เพราะเหตุใด และให้อำนาจการตัดสินใจว่าคนจนเมือง ควรจะมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคมเมืองให้น่าอยู่อาศัยร่วมกันอย่างไร มิใช่มีทัศนคติเพียงว่า คนจนเมืองเป็นส่วนเกินหรือเป็นภาระคนส่วนใหญ่ของสังคมเมืองต้องคอยอุ้มชูอุปถัมภ์ ทำยสุดคนจนเมือง กลับต้องถูกกันออกจากสังคมส่วนใหญ่ไปในที่สุด

3. การส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรชุมชน เป็นขั้นตอนสำคัญที่ชุมชนต้องเตรียมความพร้อมฝึกฝนทักษะระบบการจัดการองค์กร หากกำลังจะดำเนินโครงการแล้วเริ่มจัดตั้งองค์กรทางสังคม จะประสบปัญหา อาทิ ไม่มีคณะกรรมการหรือผู้นำรับผิดชอบ การเตรียมความพร้อมเรื่องเงินออมทรัพย์เพื่อนำไปจัดทำโครงการบ้านมั่นคง รวมถึงระบบการเงิน การบัญชี ระบบเอกสารดำเนินโครงการ เอกสารคำร้องกู้ยืมเงินตามโครงการ ซึ่งระบบการจัดการที่ดีมีระบบเกิดประสิทธิภาพจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลการทำงานร่วมกับภาคีหน่วยงาน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้เกิดการจัดตั้งองค์กรทางสังคมจากชาวบ้านในชุมชน ย่อมสะท้อนความพร้อมของชุมชนในการดำเนินโครงการบ้านมั่นคงได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- นงนุช ศรีสุข. (2557). **เครือข่ายสลัม 4 ภาคกับเคลื่อนไหวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับคนจนเมือง ในเขต กรุงเทพมหานคร**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยเอกรีก.
- เบเคอร์ คริส และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2557). **ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย**. นนทบุรี: มติชน.
- ปัทมา อัทธมนัสสน. (2563, 15 มิถุนายน). **เหรียญก๊ากกลุ่มออมทรัพย์**. สัมภาษณ์.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2543). **รายงานประจำปี 2563**. มปท.
- สมร จันทรธนู. (2563, 15 มิถุนายน). **ประธานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนประชาร่วมใจ 2**. สัมภาษณ์.
- สรเสริญ วงศ์ช่อ. (2554). **การวางแผนพัฒนาประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่งเรืองสำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร. (2564). **รายงานข้อมูลชุมชน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.bangkok.go.th/social/page/sub/13707>. (2564, 15 มีนาคม).
- สุคนธ์ กำปันทอง. (2563, 15 มิถุนายน). **รองประธานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนประชาร่วมใจ 2**. สัมภาษณ์.

- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2554). **วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัดสามลดา.
- สุภาวงศ์ ฉันทวานิช. (2561). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2549). **กระบวนการเรียนรู้ในสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลง: จากยุค
ชุมชนถึงยุคการพัฒนาความทันสมัย**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการจัดการทางสังคม.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาPARTICIPATION OF THE PEOPLE IN THE DEVELOPMENT OF CULTURAL TOURISM SITES,
PRASAT HIN PHIMAI HISTORICAL PARK, PHIMAI DISTRICT,
NAKHON RATCHASIMA PROVINCEจิราภรณ์ คล้ายดอน¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²Chiraporn Khaidon¹ and Duangporn Auraiwan²¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Saiji220@gmail.com² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภอพิมาย จำนวน 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 1 หมู่ 3 หมู่ 4 จำนวน 400 คน ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็น เลือกรหัสการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และ วิเคราะห์ผลโดย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งทำการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test และ f-test หรือ (ANOVA)

ผลวิจัยพบว่า 1) ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ระดับการศึกษาอื่น ๆ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ 10,000-15,000 บาทต่อเดือน เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 3-4 ปีขึ้นไป และพักอาศัยพักอาศัยอยู่ในชุมชน หมู่ที่3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้าน การปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ ด้านการตัดสินใจ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านปฏิบัติ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านสนับสนุนงบประมาณวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ด้านการรับผลประโยชน์ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับผลประโยชน์จากการ

เข้าร่วมเป็นบุคลากร ประจำแหล่งท่องเที่ยว และด้านการติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการมรดกเทศกัน้อย 3) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถนำไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและแผนยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ได้มีแนวทางในการพัฒนาและทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วมของประชาชน แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

The objective of this research is 1) to study the level of public participation in the development of cultural tourism sites, Prasat Hin Phimai Historical Park, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. 2) To study the differences of personal factors towards the participation of people in the development of cultural tourist attractions, Prasat Hin Phimai Historical Park, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. 3) To study the tourism site development guidelines for the participation of people in the development of cultural tourism spots, Prasat Hin Phimai Historical Park, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. A quantitative study using questionnaires to collect data from people living in Phimai District, total of 3 villages, consisting of Moo 1, Moo 3, and Moo 4. 400 people were selected from sampling based on probability principles. We select the hierarchical sampling method and analyze the results by frequency, percentage, mean and standard risk tolerance. Which test the hypothesis using t-test and f-test statistics or (ANOVA)

The research found that 1) most of the people are female; aged between 30-39 years old, married. They have other education levels, general self-employed, earning 10,000-15,000 baht per month, being local by birth. The period of time to stay in the community 3-4 years or more and stay in the community of Moo 3, the participation of the community in the development of cultural tourism at Prasat Hin Phimai Historical Park in the overall level was at a moderate level. When considered on a case-by-case basis, it was found that the majority of respondents participated in practice at a moderate level. Being the number 1, followed by decision-making moderate participation in receiving benefits. The participation was at a moderate level. And monitoring and evaluation. The participation was at a moderate level. 2) The difference of personal factors towards the participation of the people in the development of cultural tourism sites in the Prasat Hin Phimai Historical Park was found that the personal factors affecting the participation of the people in the development of tourist attractions. When considering each side, it is found that the decision-making

side respondents were involved in planning, organizing, preparing and facilitating tourism site practices. Respondents were involved in the implementation of plans for supporting budget, materials or equipment, and receiving benefits. The questionnaire received benefits from participating as a personnel regular tourist attractions and monitoring and evaluation Respondents were involved in monitoring and evaluating the success of projects such as the Little Guide Project.

3) Guidelines for tourism site development of public participation in the development of cultural tourism sites can be used as a guideline for analysis and set various guidelines for the participation of the people in the formulation of tourist attraction development plans And strategic plan To enhance the participation of people in the development of cultural tourism sites, Phimai Historical Park There are guidelines for the development and making the tourist attractions more effective.

Keywords

Public participation, cultural tourism sites

บทนำ

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมมรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและแอฟริกา รวมถึงชื่อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรม และงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศนั้น การท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของโลกไปแล้ว เป็นที่ยอมรับกันว่าเกือบทุกประเทศในโลกนี้ การเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศไทยจากรายได้ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าจำนวน 38,277,300 คน มีมูลค่าถึง 2,000,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ถึงร้อยละ 7.54 และคาดว่าในปี 2562 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยรวม 37.18 - 37.92 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 5.06 - 7.15 จะมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมมูลค่า 2.12 - 2.16 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่านั้นที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทย ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวไทยยังนิยมท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น โดยรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยในช่วงปี 2561 เติบโตเฉลี่ย (CAGR) ในอัตราร้อยละ 17.42 ต่อปี จำนวนรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับ 1,068.20 ล้านบาท ทั้งนี้ จังหวัดนครราชสีมาเป็นอีกหนึ่งจังหวัดสำคัญของประเทศไทยที่มีความสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติวังน้ำเขียว อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย สวนสัตว์นครราชสีมา ประดูชมพล ปราสาทหินพนมวัน เป็นต้น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561)

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย (ปราสาทหินพิมาย) ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย ประกอบด้วยโบราณสถานสมัยขอมที่ใหญ่โตและงดงามอลังการนั้นคือ "ปราสาทหินพิมาย" แหล่งโบราณคดีที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ บนพื้นที่ 115 ไร่ วางแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 565 เมตร ยาว 1,030 เมตรชื่อ "พิมาย" น่าจะมาจากคำว่า "วิมาย" หรือ "วิมายปุระ" ที่ปรากฏในจารึกภาษาเขมรบนแผ่นหินตรงกรอบประตูระเบียงคดด้านหน้าของปราสาทหินพิมาย สร้างขึ้นเพื่อเป็นพุทธสถานในลัทธิมหายาน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในยุคที่อาณาจักรขอมแผ่อิทธิพลมายังภูมิภาคนี้ในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 7 (พ.ศ.1724-1761) มหาราชองค์สุดท้ายของอาณาจักรขอมใน พ.ศ. 2479 กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติและเริ่มบูรณะในปี พ.ศ.2494 และ พ.ศ.2497กรมศิลปากรได้บูรณะองค์ปราสาทประธานอีกครั้ง โดยได้รับเงินงบประมาณจากรัฐบาลฝรั่งเศส จนแล้วเสร็จในช่วงปี พ.ศ.2507-2512 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 ได้กำหนดให้เมืองโบราณพิมายและปราสาทหินพิมายเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ ในปี พ.ศ.2529 โดยมีการอนุรักษ์และบูรณะเป็นอย่างดี ในปี พ.ศ. 2479 กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนปราสาทหินพิมายเป็นโบราณสถาน และได้จัดตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ในวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2532 โดยได้ดำเนินการปรับปรุงจัดตั้งถึง 13 ปี ร่วมมือกันระหว่างกรมศิลปากร และประเทศฝรั่งเศส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2532 โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมโดยมากเป็นชาวไทยจากปี 2560-2562 เฉลี่ย 280,840 ต่อปี เป็นชาวต่างชาติ 19,901 ต่อปี (อุทยานประวัติศาสตร์, 2563)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน เช่น ลักษณะทางกายภาพ ความหนาแน่นของประชาชน การตั้งบ้านเรือนในแต่ละชุมชน ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น “ผู้วิจัย” จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ (Cohen, J.M. and Uphoff, N.T., 1977) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เป็นระบบในการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นตัวแปรตามในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำการศึกษาวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่น และสามารถนำข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนไปวางแผนส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของชุมชน ทำให้ประชาชนในเขตอำเภอพิมายเป็นชุมชนที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 มีประชากรจำนวน 465 คน หมู่ที่ 3 มีประชากรจำนวน 207 คน และหมู่ที่ 4 มีประชากรจำนวน 844 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 1,516 คน โดยจำนวน 3 หมู่บ้านนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantities research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร (Yamane, 1973) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยพัฒนาจากการนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องมือ ซึ่งรายละเอียดของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ภูมิลำเนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ แหล่งชุมชนที่อาศัยอยู่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาใน 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัตค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น

ผลการวิจัย

สรุปข้อมูลทั่วไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ระดับการศึกษาอื่น ๆ ประกอบอาชีพที่ทำรับจ้างทั่วไป มีรายได้ 10,000-15,000 บาทต่อเดือน เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 3-4 ปีขึ้นไป และพักอาศัยอยู่ในชุมชน หมู่ที่ 3

สรุปผลการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมี 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ด้านปฏิบัติ ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านสนับสนุนงบประมาณวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ด้านการรับผลประโยชน์ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นบุคลากรประจำแหล่งท่องเที่ยว และด้านการติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการมัคคุเทศก์น้อย เป็นต้น

สรุปผลการทดสอบตามวัตถุประสงค์

จากการศึกษาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบตามวัตถุประสงค์อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, $78S.D.=0.63$)

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย คือ ลักษณะทางประชากรที่ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่แตกต่างกัน โดยผลทดสอบสมมติฐานในการวิจัยพบว่า

ข้อ	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบที่ได้
1	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	T-test	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน
2	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	One-way ANOVA	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน
3	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	One-way ANOVA	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน
4	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	One-way ANOVA	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน
5	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	One-way ANOVA	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	One-way ANOVA	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหิน

			พินาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน
7	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีภูมิลำเนาที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	T-test	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน
8	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	One-way ANOVA	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน
9	ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีแหล่งชุมชนที่อาศัยอยู่ที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน	One-way ANOVA	มีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ระดับการศึกษาอื่น ๆ ประกอบอาชีพที่รับจ้างทั่วไป มีรายได้ 10,000-15,000 บาทต่อเดือน เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 3-4 ปีขึ้นไป และพักอาศัยอยู่ในชุมชน หมู่ที่ 3 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐิกา ศอกกลาง (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้าน ชารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษารวบรวมพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีอายุ ระหว่าง 51-60 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 ต่อเดือน อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เพชรประยูร (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดน้ำบางประมุง ตำบลบางประมุง อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

ผลการศึกษารวบรวมพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงจบการศึกษาระดับประถม มีสถานภาพสมรสแล้ว มีรายได้ต่ำกว่า 4,000 บาทต่อเดือน และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตตา เขยสมบัติ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของแม่บ้านการเกษตร เขตพื้นที่ตำบล โพธิ์ไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน มีระดับการศึกษาชั้นประถม มีอาชีพทำการเกษตรมีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 30-60 ปี จากการศึกษารวบรวมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในด้านต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามผลและประเมินผล มีความสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ชาญวิทย์ โพธิ์เจริญ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน บ้านด่านนาขาม ในการพัฒนาชุมชนบ้านด่านนาขาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเรียงลำดับจากมาก-น้อย ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมในการติดตามและการประเมินผล และมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติการประชาชนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการเสนอความคิด การวางแผนและการตัดสินใจ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ตามลำดับ

จากผลการศึกษา แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถนำไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และแผนยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ได้มีแนวทางในการพัฒนาและทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ด้านการตัดสินใจ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการจัดประเพณีของอำเภอหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมให้ดีขึ้นและยั่งยืน

5.3.2 ด้านการปฏิบัติ หัวหน้างานควรจัดให้ประชาชนได้มีกิจกรรมไปพบดูงานแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อมาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ให้ดีขึ้น และควรแบ่งเป็นทีมเพื่อสามารถปฏิบัติได้อย่างทั่วถึง และควรจัดการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพในแต่ละด้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.3 ด้านการรับผลประโยชน์ ควรจัดตั้งให้ประชาชนได้มีตำแหน่งเจ้าหน้าที่ในการได้รับผลประโยชน์จากการได้เข้าร่วมเป็นบุคลากรประจำแหล่งท่องเที่ยว

5.3.4 ด้านการติดตามและประเมินผล ให้หัวหน้าชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามผลงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถนำสิ่งบกพร่องต่าง ๆ มาแก้ไขและพร้อมใช้งานได้อยู่เสมอ และนำปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ เช่น เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยจัดกิจกรรมหรือเทศกาลที่น่าสนใจเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเลย จึงอยากให้ผู้ที่มิเจ้าหน้าที่ได้ทำการจัดเทศกาลดังกล่าว เพื่อประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับท้องถิ่น รวมทั้งแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น และรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือจากกลุ่มสินค้าพื้นบ้าน สินค้างานฝีมือต่าง ๆ และสินค้าที่ขึ้นชื่อของแต่ละชุมชน ให้เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอพิมาย

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมงานอาชีพหัตถกรรม งานฝีมือของชุมชนเพื่อพัฒนาไปสู่งานสินค้าพื้นบ้านท้องถิ่น หรือ สินค้า (OTOP) ของอำเภอ

บรรณานุกรม

- แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลพิมาย. (2563). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://phimailocal.go.th/wp-content/uploads/2020/03>. (2564, 20 พฤษภาคม).
- กนิษฐิกา ศอกกลาง. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://narinet.sut.ac.th:8080/xmlui/handle/123456789/250>. (2563, 22 พฤศจิกายน).
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.mots.go.th/>.
(2563, 22 พฤศจิกายน).
- กันยารวรรณ์ กำเนิดสินธุ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้ง ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/oarit/article/view/106051>. (2563, 22 พฤศจิกายน).
- กิจอุดม เสือเจริญ และรัชชา ภักดีจิตต์. (2561). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. [ออนไลน์],
เข้าถึงได้จาก: <http://www.polsci-law.buu.ac.th/journal/document/11-3/9.pdf>.
(2563, 22 พฤศจิกายน).
- กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว. [ออนไลน์],
เข้าถึงได้จาก: <http://www.research.rmutt.ac.th/?p=8608>. (2563, 22 พฤศจิกายน).
- ณรงค์ ชูรัักษ์ และคณะ. (2553). การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชน
ในตำบลโนนบุรีอำเภอสหัสขันธ์จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารมหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม.
4(2), 75-89.
- ทรูปลูกปัญญา. (2550). ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.truelookpanya.com/>. (2563, 22 พฤศจิกายน).
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2560). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลาดน้ำคลองแดน.
[ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.mis.ms.su.ac.th/MISMS01/PDF02/451_20190528_j_43.pdf. (2563, 22 พฤศจิกายน).
- บุญอนันต์ บุญสนธิ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ตำบลหนองบอน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว. วารสารวิจัยและพัฒนาขไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์. 14(1), 291-301.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). การคำนวณขนาดตัวอย่าง (Stratified Random
Sampling). กรุงเทพฯ: ยูแอนดีไอ อินเตอร์ มิเดียร์.
- แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลพิมาย. (2563). [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://phimailocal.go.th/wp-content/uploads/2020/03>. (2564, 20 พฤษภาคม).

เสาวคนธ์ เหลืองทองคำ และเสรี วงษ์มณฑา. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ
พัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กรณีศึกษาอำเภอปราจีนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. 11(1).

อานิสงค์ โอทาทะวงศ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี.
ปริญญาสังคมนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ
อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

THE COMMUNITY PARTICIPATION IN ECOTOURISM DEVELOPMENT
OF BAAN MUNG NUEA, NOEN MAPRANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

ธัญสุดา โฟธิ์คา¹ ธิดารัตน์ นุชสิน² พรศิริ คำสุกดี³ เอื้ออังกูร อรรถผล⁴ และ ธนัสธา โรจนตระกุล⁵
Thansuda Phoka¹ Thidarat Nutsin² Phornsiri Khamsookdee³ aueaunkul adtaphon⁴
And Tanastha Rojanatrakul⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล wineyyy01@gmail.com
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล thidaran8@gmail.com
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล khamsookdee.june@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล adtaphon1998@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล tangkwa_tk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยจำแนกตามเพศ อายุ รายได้ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยใช้แบบสอบถามคือประชากรที่อยู่ในเขตพื้นที่บ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 292 ราย ที่ได้มาจากการใช้สูตรของทาโรยามาเน่ และวิเคราะห์ผลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สถานภาพสมรส อายุระหว่าง 30-40 ปี สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือน 5001-10,000 บาท การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.77 S.D. = 0.398) รองลงมาด้านการเสียสละและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.407) ด้านการประเมินโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.38, S.D. = 0.328) และด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.36, S.D. = 0.328) ตามลำดับ

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วมของชุมชน, การพัฒนาการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ABSTRACT

This research is conducted according to the following objectives 1). To study the level of community participation in ecotourism development of Baan Mung Nuea, Noen Maprang District, Phitsanulok Province 2). To study the guidelines including the community participation in ecotourism development of Baan Mung Nuea, Noen Maprang District, Phitsanulok Province categorized by gender, age, income, marital status, education level, and career. The data was collected by the distribution of questionnaires to 292 samplings who are the area population living in Baan Mung Nuea, Noen Maprang District, Phitsanulok Province. The samplings are set from Taro Yamane formula and the data is analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The research result found that most questionnaire respondents are males who are in the age between 30 to 40 years old and married. Their highest education is primary school level. They are agriculturists whose annual income is between 5,001 – 10,000 Baht. The participation of the community in the development of ecotourism in Ban Mung Nuea. Noen Maprang District Phitsanulok Province. The overall picture is at a high level. When considering each side, the side with the highest average is decision-making. The mean was ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.398), followed by sacrifice and development. The mean value was equal to ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.407). The mean is ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.328) and the side with the least mean is the benefit sharing. The mean is equal to ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.328), respectively.

Keywords

community participation, tourism development, ecotourism

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากและได้รับความนิยมจากชาวไทยและชาวต่างชาติ แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นไปในเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม เนื่องจากประเทศไทยมีภูมิประเทศที่ดี มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ปัจจุบันการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ทำรายได้ และได้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งวิธีการจัดการการท่องเที่ยว ให้ขยายตัวมากขึ้นตามลำดับ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลของประเทศให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อช่วงชิงส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและอาเซียนต่าง กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศต่าง ๆ จึงได้มีการบูรณาการด้านการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งหากประเทศใดมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ชัดเจนบนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง โครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ และบุคลากรภาคการท่องเที่ยวมีศักยภาพด้วยแล้ว จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้ประเทศนั้น ๆ มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันและพัฒนาการท่องเที่ยวของตนให้

เติบโตได้อย่างมั่นคง และไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่ให้เสื่อมโทรม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ในประเทศไทยมีการท่องเที่ยวแบบนี้ค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นที่สนใจจากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน ประเทศไทยมี นักท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับ 9 ขยับขึ้นจากอันดับ 10 ในปี 2017 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกรวม 1,403 ล้านคน ในปี 2018 ขยายตัว 5.6% จากปี 2017 ความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยประเทศไทยมีภาวะเศรษฐกิจมหภาคและโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอันทรงคุณค่าต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบาย เพื่อให้นโยบายดังกล่าวนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมการ(ท่องเที่ยวกรรมการท่องเที่ยว, 2561)

การศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจังหวัดพิษณุโลกมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลายแห่ง เช่น อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า อุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ ล่องแก่งลำน้ำเข็ก อุทยานทุ่งแสลงหลวง เป็นต้น มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดพิษณุโลก เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดพิษณุโลก โดยสามารถนำแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดพิษณุโลกไปส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันเชิงคุณภาพด้านการจัดการมาตรฐานการท่องเที่ยวประชากร ผู้เกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดพิษณุโลก (ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว, 2563) ดังนั้น ได้นำมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอเนินมะปราง ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอันดับต้น ๆ ของจังหวัดพิษณุโลก อำเภอเนินมะปรางมีสถานที่ท่องเที่ยวทางเชิงนิเวศหลายแห่งที่ติดกับอำเภอเนินมะปรางคือ ชุมชนบ้านมุงเหนือ จัดเป็นชุมชนที่มีขนาดกลางมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังนั้นประชาชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากเนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นอยู่แล้ว จึงสามารถที่จะมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว สร้างรายได้เสริมให้แก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเนินมะปราง, 2563)

เทศบาลตำบลบ้านมุงจังหวัดพิษณุโลกได้มีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านมุงเหนือ (พ.ศ. 2559-2563) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นให้มีศักยภาพและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนในหมู่บ้านมุงเหนือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ลดน้อยลง ซึ่งเป็นแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยมีส่วนร่วมทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านมุงเหนือไม่ให้เสื่อมโทรมและยังเป็นการรักษาธรรมชาติไม่ให้ทรัพยากรในท้องถิ่นสูญหายไปโดยเปล่าประโยชน์ (เทศบาลตำบลบ้านมุงเหนือ, 2563).

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชากรในชุมชนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ลักษณะทางกายภาพของสิ่งแวดล้อม การตั้งบ้านเรือนของประชากรในชุมชน ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษางานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น และสามารถนำข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนไปวางแผนส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนบ้านมุงเหนือเป็นชุมชนที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกว่าเป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการร่วมมือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้โดยการจำแนกประชากรในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นจำนวนประชากรของ หมู่ที่1 หมู่บ้านบ้านมุงเหนือ จำนวน 1,086 คน (เทศบาลตำบลบ้านมุง)

กลุ่มตัวอย่าง (Samples) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการคำนวณในการหา กลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% ประชากร คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านมุงเหนือ จำนวน 1,086 คน

สูตรของทาโร ยามาเน่

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชาชน

e^2 แทน ความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5

การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้ดังนี้

$$n = \frac{1086}{1+1086(0.0025)}$$

$$\begin{aligned} &= \frac{1086}{1+2.715} \\ &= \frac{1086}{3.715} \\ &= 292 \end{aligned}$$

ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 292 คน โดยใช้การคำนวณจากสูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ ในการหา
กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List)
ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้
องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในชุมชน ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 4 ด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
ด้านการมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ประเมินผลโครงการ เป็นกรอบการสร้างคำถาม ข้อคำถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตอบ 5 ระดับ
คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป
ทางสถิติเพื่อการวิจัย โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์วัดการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ จากกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย ซึ่งได้กำหนดไว้ ดังนี้

- 4.21-5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับชุมชนมากที่สุด
- 3.41-4.20 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับชุมชนมาก
- 2.61-3.40 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับชุมชนปานกลาง
- 1.80-2.60 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับชุมชนน้อย
- 1.00-1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับชุมชนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
เชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended question)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ นำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยโดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

3.3.2 นำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ทางวิชาการ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item objective congruence) ของแบบสอบถาม ซึ่งจะเลือกข้อที่มีค่าดัชนีสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

การตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถาม ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีความเที่ยงตรง ใช้ได้

2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

3.3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tye Out) กับประชาชนตำบลบ้านใหม่สามัคคี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกโดยนำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.80 ขึ้นไป แสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความน่าเชื่อถือ

เกณฑ์การแปลผล ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ระหว่าง 0.00 – 1.00 ยิ่งใกล้ 1.00 ยิ่งมีความเชื่อมั่นสูง เกณฑ์การแปลผลความเชื่อมั่นมีดังนี้

0.00 – 0.20 ความเชื่อมั่นต่ำมาก/ไม่มีเลย

0.21 – 0.40 ความเชื่อมั่นต่ำ

0.41- 0.70 ความเชื่อมั่นปานกลาง

0.71 – 1.00 ความเชื่อมั่นสูง

3.3.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.5 จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การดำเนินการโดยวัดค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของข้อมูลและความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ของการวัดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ตามแนวความคิดของปราณี หล้าเบ็ญสะ (2559: 3)

จากสูตร

$$IOC = \sum \frac{R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อถำมนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตาม
เนื่อหานั้น แสดงว่าข้อถำมข้อนั้นใช้ได้ พร้อมนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างข้างเคียงเพื่อหาความน่าเชื่อถือของ
แบบสอบถำม จากนั้นจึงนำมาคำนวณหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถำม

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือลงพื้นที่จากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถำม
2. ออกแบบเครื่องมือ (แบบสอบถำม) ให้สอดคล้องกับแนวทางการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้มาสร้าง
แบบสอบถำมที่เหมาะสม เพื่อเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม
3. นำแบบสอบถำมเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความ
ถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective
congruence)
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถำมที่นำไปลงพื้นที่จำนวนทั้งหมด 292 ชุด นำแบบสอบถำม
ที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลมาลงโปรแกรม SPSS เพื่อใช้ในการคำนวณ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การศึกษาคั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถำมโดยรายละเอียด ดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ต่างๆ ดังนี้

- 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.2 ค่าเฉลี่ย \bar{x} คำนวนจากสูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมความต้องการทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถำมในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) คำนวณจากสูตร

$$\sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนความตํองการประสิทธิภาพในกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของความตํองการแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทนจํานวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยมี 4 ด้าน ด้านการตัดสินใจ ด้านการเสียสละ ด้านแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลโครงการ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจํานวน 292 ตัวอย่างสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว ระดับการศึกษาประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.77, S.D. = 0.398) รองลงมาด้านการเสียสละและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.407) ด้านการประเมินโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.38, S.D. = 0.328) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านแบ่งปันผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.36, S.D. = 0.328)

ด้านการตัดสินใจ วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.77, S.D. = 0.398) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้นำในชุมชนบ้านมุงเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.08, S.D. = 0.563) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมด้านการท่องเที่ยวในชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.558) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบการท่องเที่ยวบ้านมุงเหนือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.715)

ด้านการเสียสละและพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ด้านการเสียสละและพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.398) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4, S.D. = 0.589) รองลงมาการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณบ้านมุงเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.589) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านการพัฒนาแหล่งเที่ยวตามธรรมชาติอยู่เสมอ เช่น อบรมแผนการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านมุงเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 3.41, S.D. = 0.734)

ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ด้านแบ่งปันผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.453) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีโอกาสเปิดร้านสินค้าในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ของที่ระลึก อาหารและเครื่องดื่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.43$, S.D.= 0.778) รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลตอบแทนจากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดในชุมชนบ้านมุงเหนือ เช่น โครงการจัดทำสินค้า OTOP เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=3.53$, S.D.= 0.814) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้รับค่าตอบแทนที่เกิดจากการดำเนินโครงการ กิจกรรมของชุมชน เช่น สหกรณ์ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=2.89$, S.D.= 0.776)

ด้านการประเมินโครงการ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านมุงเหนือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ด้านแบ่งปันผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.328) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการของชุมชนบ้านมุงเหนือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.649) รองลงมาคือ ติดตามกิจกรรม/โครงการและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.63$, S.D.= 0.770) และค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในกิจกรรม/โครงการของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.17$, S.D.= 0.635)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาข้อมูลการเปรียบเทียบความแตกต่างความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยพิจารณาจากข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพระดับรายได้ต่อเดือน ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการในแต่ละด้านโดยใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. ด้านการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจว่าควรจะได้เลือกโครงการ หรือจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านโครงการพัฒนาชุมชนไปดำเนินการแก้ไขปัญหาในด้านใดด้านหนึ่งในชุมชนของตนเอง แก้ไขปัญหาของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา ศอกกลาง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีการใช้ทฤษฎีที่เหมือนกันทางด้านลักษณะส่วนบุคคล กับความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมมีลักษณะส่วนบุคคลที่สำคัญในพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ด้านการเสียสละและการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสียสละและพัฒนาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีส่วนร่วมในการเสียสละเวลา เพื่อมาดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวทางเชิงนิเวศ เพื่อบำรุงรักษาสถานที่หรือซ่อมแซมส่วนที่พังเสียหาย มีการสละเวลาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านประวัติของชุมชน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถทราบถึงประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน และมีการอบรมเพื่อพัฒนาแผนการท่องเที่ยวของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลวิจัยทำให้ทราบว่าประชาชนในพื้นที่บ้านมุงเหนือเข้ามามีส่วนร่วมในการเสียสละและพัฒนาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธเนศ ทวีบุรุษ และอุทิศ สังข์รัตน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาคใต้ พบว่ามีข้อแตกต่างทางด้านการดำเนินงานวิจัยเนื่องจากการสัมภาษณ์แบบลึกแบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งแนวคำถามจะเป็นประเด็นสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ตลอดจนความคิดเห็นวิสัยทัศน์ มีการจัด

สนทนากลุ่มในประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน โดยระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ อุปสรรค แนวทางการแก้ไขและการส่งเสริมกิจกรรมและอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านแบ่งปันผลประโยชน์ เทศบาลตำบลบ้านมุงเหนือได้ดำเนินการทบทวนของประชาชนได้มีส่วนร่วม ทางด้านการแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยจากกล่าวได้ว่าด้านการแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการบูรณาการแผนพัฒนาชุมชนได้มีการสะท้อนเห็นปัญหาความต้องการ ของประชาชนในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำภายในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็น จำนวนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราณี อิลิชัยกุล (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย พบว่ามีแนวทางการจัดทำแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการบังคับใช้ มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง การให้ความรู้และจิตสำนึกแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งตรงกับข้อคำถามในแบบสอบถามงานวิจัยมี การแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาควิชาการ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศของไทย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

4. ด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่บ้าน มุงเหนือยังไม่มีมีการประเมินโครงการที่ชัดเจน เนื่องจากประชาชนยังไม่มีบทบาทในการตรวจสอบและติดตามการ บริหารงานของภาครัฐ ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เนื่องจากไม่ได้รับผลประโยชน์ใด ๆ มีเพียงการได้ยอมรับ จากภายในชุมชน เมื่อเข้ามาเป็นคณะกรรมการเท่านั้น จึงทำให้ประชาชนบ้านมุงเหนือไม่ได้มีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบการทำงานหรือติดตามความก้าวหน้าภายในชุมชนมากนัก แต่ยังคงมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดูแล รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ให้เป็นระเบียบเพื่อรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เสาวคนธ์ ทรายเกอร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา กลุ่มเขา ออกการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่ามีการใช้วัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันในเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่มีข้อแตกต่างเพราะว่าเป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน ใช้การ วิจัยเชิงคุณภาพ มีการคำนวณเชิงอนุมานคำนวณค่าสถิติ t-test ซึ่งเป็นการใช้ในการทดสอบ เพื่อหาค่าความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ในด้านระดับความคิดเห็นความ

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการตัดสินใจ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดการ ประชาสัมพันธ์อย่างครอบคลุม และมีการเข้าถึงพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยวแบบชัดเจน อาจมีการจัดนิทรรศการเชิญ ชวนให้มีส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น
2. ด้านการเสียสละและพัฒนา ควรมีการแบ่งงานกันเป็นทีมเพื่อสามารถปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาหรือซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกในสถานที่ ท่องเที่ยว
3. ด้านแบ่งปันผลประโยชน์ ควรมีคณะกรรมการของชุมชนเพื่อแบ่งปันสัดส่วนในพื้นที่การขายของที่ ระลึก หรือการจัดสรรนักท่องเที่ยวที่มาพักบ้านโฮมสเตย์ และการแบ่งปันผลกำไรในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความ เท่าเทียมกัน
4. ด้านการประเมินผลโครงการ ให้หัวหน้าชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามผลงานหรือกิจกรรม ต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถนำสิ่งบกพร่องต่าง ๆ มาแก้ไขและพร้อมที่จะใช้งานได้อยู่เสมอ และนำเสนอปัญหา ที่เกิดขึ้นมาแก้ไขให้มีประสิทธิภาพอยู่ในสภาพที่ดี และยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ศอกกลาง. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. *มรท.อีสานฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 2 (2), 81.
- กรมการท่องเที่ยว. (2561). *แผนการขับเคลื่อนจังหวัดพิษณุโลกสู่เมืองท่องเที่ยวสร้างสรรค์*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://phitsanulok.mots.go.th/>. (2563, 15 กันยายน).
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *กระทรวงการท่องเที่ยวเร่งเครื่องนโยบาย 4.0 จับมือ 9 พันธมิตร เชื่อมโยงข้อมูลด้านท่องเที่ยวเพื่อความเป็นเลิศ*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.mots.go.th/>. (2563, 15 กันยายน).
- เทศบาลตำบลบ้านม่วงเหนือ. (2563). *การพัฒนาท้องถิ่นให้มีศักยภาพ*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: www.banmung.go.th/. (2563, 15 กันยายน).
- ธนศ ทวีบุรุษ และอุทิศ สังข์รัตน์. (2558). *การจัดการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาคใต้*. คณะศิลปศาสตร์และคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ราณีอิสิ ชัยกุล. (2558). *การพัฒนามาตรฐานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย*. *วิทยาลัยดุสิตธานี*. 11(ฉบับพิเศษ). [ออนไลน์], เข้าถึงจาก: <https://dct.ac.th/>. (2563, 15 กันยายน).
- ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว. (2563). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.phsmun.go.th/>. (2563, 15 กันยายน).
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเนินมะปราง. (2563). *การมีส่วนร่วม*. 2563. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://district.cdd.go.th/>. (2563, 15 กันยายน).
- เสาวคนธ์ ทรายเกอร์. (2562). *แนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา กลุ่มเขาออก การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้: <http://dSPACE.bu.ac.th/>. (2563, 15 กันยายน).

การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน
หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

PARTICIPATION IN PROMOTING STUFFED CRISPY BANANA PRODUCTS OF PHAI KHO DON
VILLAGE, PHAI KHO DON SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE.

กนกกานต์ เอี่ยมฤดี¹ และ รุ่งโรจน์ ฝ้ายเยื่อ²
Kanokkarn lamruedee¹ and Rungrote Faiyuea²

¹ หลักสูตรการพัฒนารวมชน วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล rungrote.f@psru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ชุมชนบ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และส่งเสริมการสร้างรายได้ ทำให้กลุ่มแม่บ้านในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและนำไปสู่ความยั่งยืนในอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ชุมชนบ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 ราย ร่วมกับผู้วิจัย นักศึกษา และบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการเก็บข้อมูลโดยการประชุมรวมกลุ่มสัมภาษณ์ และการสังเกต ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และความต้องการของกลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ มาสู่การแก้ไข ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการขาดความรู้เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แก้ไขโดยเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์และโลโก้ผลิตภัณฑ์ และ 2) ปัญหาการตลาดหรือช่องทางในการจำหน่าย แก้ไขโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนให้เป็นผลิตภัณฑ์ของดีบ้านไผ่ขอดอน และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายทางออนไลน์ จากการดำเนินงานดังกล่าวทำให้เกิดแนวทางในการจัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ชุมชนบ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม การส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ บ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3

ABSTRACT

The research aimed to study a situation of the management of the stuffed crispy banana product group at Phai Kho Don village, village number 3, Phai Kho Don sub-district, Mueang district, Phitsanulok and to increase their income, which could assist each one to perceive being a member of the group, including to lead to a sustainable career and to support the economy and society. This was a participatory action research, which was conducted with 15 members of the group and a group of the researchers, students, local government officers. The data was collected by group interview and observation, which could assist the researchers to find problems, obstacles, group's need. The findings were found as following; 1) As for lack of knowledge for developing the product, the package should be changed from a plastic bag to a kind of little plastic bowl with a logo. And 2) As for marketing and distribution, the local government organization could promote the product as an excellent one of the sub-district and increase channels for distribution via an online network. According the cooperation between the researchers and the woman group, it could find better ways to set up the group of the stuffed crispy banana product to strengthen the economy and society in the community.

Keywords

participation, promotion of stuffed crispy banana product, Phai Kho Don at village number 3

บทนำ

ในปัจจุบันนอกจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์สินค้าแล้ว บรรจุกภัณฑ์ยังมีความสำคัญอีกด้วยเนื่องจากบรรจุกภัณฑ์ที่หีบห่อเป็นรูปปลั๊กชณภายนอกที่ผู้บริโภคพบเห็นเป็นอันดับแรก ดังนั้นจึงทำให้บรรจุกภัณฑ์มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจการขนส่งและการจำหน่ายสินค้าทุกประเภท ทั้งนี้เพราะสินค้าทุกชนิดจำเป็นต้องอาศัยการบรรจุกหีบห่อแทบทั้งสิ้น ผลิตภัณฑ์มากกว่าร้อยละ 70 ต้องใช้บรรจุกภัณฑ์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ป้องกันผลิตภัณฑ์จากสภาวะสิ่งแวดล้อมภายนอกและรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไว้ให้นาน นอกจากนี้บรรจุกภัณฑ์ยังมีส่วนในการเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์ บรรจุกภัณฑ์เป็นองค์ประกอบหลักที่ผู้ผลิตนำมาเป็นเครื่องมือสำหรับการแข่งขัน เพราะบรรจุกภัณฑ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์หรือผู้ผลิตนั้น จะช่วยเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคและเป็นที่น่าจดจำของผลิตภัณฑ์ ดังนั้นยิ่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์มีการคิดค้น การผลิต การแข่งขันมากเท่าใด บรรจุกภัณฑ์ก็ได้รับการพัฒนาขึ้นตามไปมากเท่านั้น จนกระทั่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและเป็นสินค้าที่ตลาดต้องการมากขึ้นด้วย (ประชิด ทิณบุตร, 2559)

จากการที่ได้ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านไผ่ชอดอน ดำเนินการทำ Focus Group พบว่า หมู่ที่ 3 บ้านไผ่ชอดอน ตำบลไผ่ชอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ชุมชน ซึ่งยังคงประสบปัญหาด้านการผลิตและยังขาดความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการขยายตัวด้านการตลาด จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่มีการส่งออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการขยายตัวในการตลาด มีแค่การขายสินค้าในเฉพาะชุมชน ทางกลุ่มได้พยายามหางบประมาณช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ชอดอน คำแนะนำและคำปรึกษาจากฝ่ายการส่งออกสินค้า OTOP แต่เนื่องจากหน่วยงานมีภารกิจในด้านต่าง ๆ จึงทำให้กลุ่มกล้วยสอดไส้ชุมชนต้องรอคอยความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่อไป ซึ่งจากการที่คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาปัญหาและ

ความต้องการบ้านไม้ชวดอน จึงเล็งเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี บ้านไม้ชวดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไม้ชวดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้สามารถสืบทอดการทำผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีและการส่งออกของผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี นำไปจำหน่ายสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว รวมทั้งให้สมาชิกสามารถพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่เคยมีอยู่แบบดั้งเดิมให้มีรสชาติหลากหลายและมีคุณภาพดีขึ้น จนได้มาตรฐานเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้รับประทาน จะทำให้กลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีเป็นกลุ่มที่มั่นคงสามารถเพิ่มรายได้ที่แน่นอนให้แก่ผู้ผลิต ซึ่งจะส่งผลทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพร้อมทั้งสร้างความมั่นคงภายในกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี สร้างงานสร้างรายได้ให้เกิดแก่ชุมชนและขยายออกไปให้แพร่หลายจนชาวบ้านสามารถพึ่งตนเองได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีชุมชนบ้านไม้ชวดอน หมู่ 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีบ้านไม้ชวดอน หมู่ 3
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีบ้านไม้ชวดอน หมู่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา ใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา การวิจัยได้มีการนำเทคนิค AIC (Appreciation-Influence-Control) ซึ่งเทคนิค A-I-C คือ กระบวนการประชุมที่มีวิธีหรือขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจ ถึงสภาพปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นการระดมพลังสมอง เพื่อแก้ไขปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ มีขั้นตอนการดำเนินงานอยู่ 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) ขั้นตอนการสำรวจองค์ความรู้ 2) ขั้นตอนการสร้างการพัฒนา และ 3) ขั้นตอนในการสร้างแนวทางการปฏิบัติที่ดี

1. ประชากรที่ศึกษา

1.1 บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านไม้ชวดอน จำนวน 3 คน

1.2 ผู้นำชุมชนในพื้นที่ศึกษา จำนวน 2 คน

1.3 สมาชิกกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์กล้วยสอดีบ้านไม้ชวดอน หมู่ 3 โดยใช้แนวสัมภาษณ์ (Interview guide) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีชุมชนบ้านไม้ชวดอน การก่อตั้งกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินงาน ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีชุมชนบ้านไม้ชวดอน เป็นต้น

2.2 แบบสนทนากลุ่มแบบกึ่งโครงสร้างเรื่อง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT analysis) สถานการณ์การดำเนินงานกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีบ้านไม้ชวดอน หมู่ที่ 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิของการวิจัยนี้ ได้ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documents) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการวิจัยและแนวคิดรวมทั้ง ทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่นำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ความรู้การก่อตั้ง กลุ่มกล้วยสอดีส์ การก่อตั้งกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีส์ชุมชนบ้านไผ่ชวดอน การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารสิ่งพิมพ์ สถิติ รายงาน บันทึกการประชุมของภาคราชการและชุมชน รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ประกอบด้วยข้อมูลด้านการก่อตั้งกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินงาน ปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด และแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีส์ ชุมชนบ้านไผ่ชวดอน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่ม การพัฒนาศักยภาพกลุ่ม พร้อมทั้งแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีส์ชุมชนบ้านไผ่ชวดอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

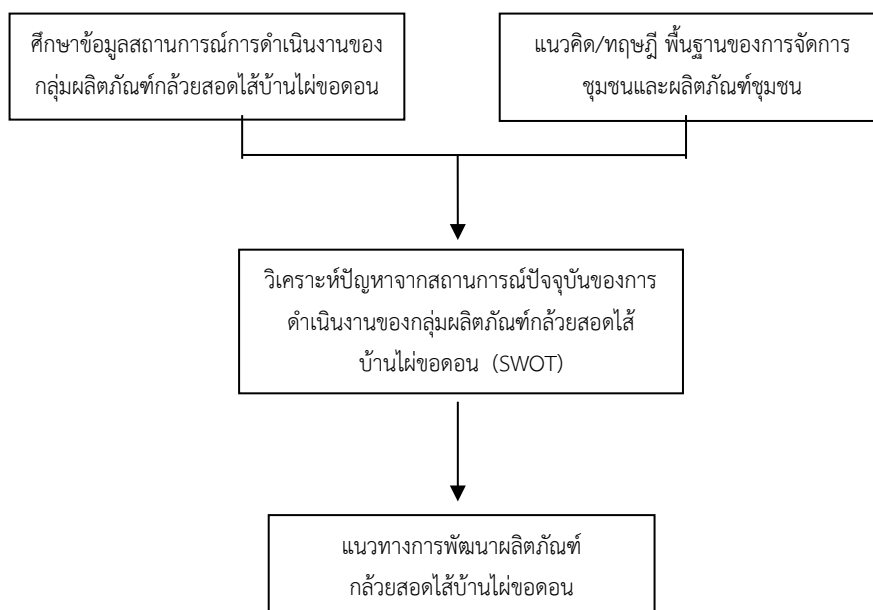
ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดประสงค์ของงานวิจัยดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีส์ชุมชน บ้านไผ่ชวดอน โดยใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีส์ชุมชนบ้านไผ่ชวดอน ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา

4.3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดีส์บ้านไผ่ชวดอน หมู่ 3 โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วย ชุมชนบ้านไผ่ชอดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ชอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยการวิจัยได้มีการนำเทคนิค AIC มีการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วยบ้านไผ่ชอดอน หมู่ที่ 3 ตำบล ไผ่ชอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1) ขั้นการสร้างองค์ความรู้ เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอนาคตที่มุ่งหวัง โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสถานการณ์การดำเนินงานกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วยบ้านไผ่ชอดอน หมู่ที่ 3

S (จุดแข็ง)	W (จุดอ่อน)
<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกให้ความร่วมมือที่ดีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - ผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วยได้รับรองมาตรฐาน อ.ย. - ใช้วัตถุดิบภายในชุมชน - ผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วยไม่ใส่สารกันบูด 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ - สมาชิกกลุ่มมีเวลาว่างไม่ตรงกัน - ไม่มีป้ายฉลาก - ตลาดส่งออกสินค้ามีน้อย
O (โอกาส)	T (ปัญหา,อุปสรรค)
<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อยอดขาย

1.1) กลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วยบ้านไผ่ชอดอน ยังขาดความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำพริกชุมชน บ้านไผ่ชอดอน หมู่ที่ 3 ให้บรรจุภัณฑ์มีรูปแบบใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งสมาชิกกลุ่มไม่มีความรู้ในการดัดแปลงบรรจุภัณฑ์ เดิมใช้ถุงพลาสติกขึ้นความร้อน โดยขนาดถุงที่ใช้มี 1 ขนาดคือ 7×10 นิ้ว ไม่มีโลโก้สินค้า เนื่องจากไม่มีรูปแบบให้ศึกษาและไม่มีใครสอน จึงไม่กล้าที่จะดัดแปลงให้เป็นรูปแบบอื่น ประกอบกับในปัจจุบันนี้ราคาสินค้าอุปโภค บริโภคมีราคาสูงขึ้น การจะพัฒนาบรรจุภัณฑ์ จึงมีความเสี่ยงเพราะจะต้องเพิ่มต้นทุนการผลิตขึ้นมา

1.2) สมาชิกกลุ่มมีเวลาว่างไม่ตรงกันเป็นผลให้มีผู้ทำงานไม่แน่นอน เพราะเป็นการทำงานที่อาศัยเวลาว่าง

1.3) ไม่มีป้ายฉลาก ควรออกแบบป้ายฉลากที่จะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า ออกแบบให้ทันสมัย เพื่อเจาะตลาดของกลุ่มวัยรุ่นด้วย เพราะการตลาดของกลุ่มวัยรุ่นสมัยนี้เป็นการตลาดที่ซื้อขายกันได้มาก และเป็นกลุ่มตลาดขนาดใหญ่

1.4) ตลาดส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วยมีน้อย ควรหาตลาดส่งออกสินค้าให้กว้างออกไปอีก เพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายให้กับผลิตภัณฑ์กล้วยสอดี๊กล้วย

ภาพที่ 2 แสดงการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้
ชุมชนบ้านไผ่ขอตอน
(ที่มา: ชุมชนบ้านไผ่ขอตอน หมู่ที่ 3)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอตอน หมู่ที่ 3 พบว่า

หลังจากได้ศึกษาสถานการณ์การดำเนินงานของกลุ่มและปัญหาของกลุ่มร่วมกับสมาชิกกลุ่ม
ผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้แล้ว ผู้ศึกษาได้สนทนาเพิ่มเติม โดยการวิจัยได้มีการนำ เทคนิค AIC มีการสรุปผลการวิจัย

2.) ขั้นตอนการสร้างการพัฒนา จากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริม
ผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มพบว่า

2.1) ต้องการความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์กล้วยสอดไส้รูปแบบใหม่ ๆ
ที่ต่างไปจากเดิม มีรูปแบบที่ทันสมัย เพื่อสร้างจุดดึงดูดลูกค้า และสร้างมาตรฐานให้กับสินค้า

2.2) ต้องการป้ายฉลากเพราะยังไม่มี และต้องการให้ช่วยออกแบบป้ายฉลากที่จะช่วย
สร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า ทันสมัย เพื่อเจาะตลาดของกลุ่มวัยรุ่นด้วย เพราะการตลาดของกลุ่มวัยรุ่นสมัยนี้เป็น
การตลาดที่ซื้อขายกันได้มากและเป็นกลุ่มตลาดขนาดใหญ่

2.3) ต้องการตลาดส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ให้กว้างขวางขึ้น เช่น ตลาด
ออนไลน์ หรือรูปแบบอื่นๆ

ภาพที่ 3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยทอดใส่ ชุมชนบ้านไผ่ขอตอน
(ที่มา: ชุมชนบ้านไผ่ขอตอน หมู่ที่ 3)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยทอดใส่บ้านไผ่ขอตอน หมู่ 3

หลังจากได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยทอดใส่บ้านไผ่ขอตอน โดยการวิจัยได้มีการนำเทคนิค AIC มีการสรุปผลการวิจัย

3.) ขั้นตอนในการสร้างแนวทาง จากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยทอดใส่โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ได้แนวทางดังนี้

3.1) ส่งเสริมความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยและสมาชิกได้จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันพัฒนาโดยการเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ถุงพลาสติกขึ้นความร้อน โดยขนาดถุงที่ใช้มี 1 ขนาดคือ 7×10 นิ้ว มาเป็นถุงซิปลายางาม รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแสดงดัง ภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แสดงบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยทอดใส่ แบบเดิมและแบบใหม่
ชุมชนบ้านไผ่ขอตอน
(ที่มา: ชุมชนบ้านไผ่ขอตอน หมู่ที่ 3)

3.2) ออกแบบป้ายฉลากผลิตภัณฑ์ เพราะยังไม่มี และต้องการให้ช่วยออกแบบป้ายฉลากที่จะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า ทันสมัย เพื่อเจาะตลาดของกลุ่มวัยรุ่นด้วย เพราะการตลาดของกลุ่มวัยรุ่นสมัยนี้เป็นการตลาดที่ซื้อขายกันได้มาก และเป็นกลุ่มตลาดขนาดใหญ่ รูปแบบป้ายฉลากบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแสดงดัง ภาพที่ 5

ภาพที่ 5 แสดงป้ายฉลากบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ ชุมชนบ้านไผ่ชอดไอ้
 (ที่มา: ชุมชนบ้านไผ่ชอดไอ้ หมู่ที่ 3)

3.3) ส่งเสริมการตลาดส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ภายในชุมชนตำบลไผ่ชอดไอ้
 รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแสดงดัง ภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ที่ส่งจำหน่ายตามร้านจำหน่ายของฝาก
 (ที่มา: ชุมชนบ้านไผ่ชอดไอ้ หมู่ที่ 3)

ตารางที่ 2 ระดับความพึงพอใจของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน หมู่ 3

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	\bar{x}	(S.D)	ระดับความพึงพอใจ
1. บรรจุกัญหามีความสวยงามและได้มาตรฐาน	4.54	0.52	มากที่สุด
2. บรรจุกัญหามีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค	4.69	0.63	มากที่สุด
3. ป้ายฉลากมีความสวยงามและโดดเด่น	4.38	0.96	มาก
4. ป้ายฉลากมีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน	4.46	0.66	มาก
5. ป้ายฉลากบ่งบอกข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วน	4.62	0.51	มากที่สุด
6. มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น	4.46	0.97	มาก
7. มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม	4.62	0.65	มากที่สุด
รวม	4.54	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าความพึงพอใจการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ขอดอน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบรรจุกัญหามีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคมีค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 รองลงมาคือ ป้ายฉลากบ่งบอกข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วน มีค่าเฉลี่ย 4.62 และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม มีค่าเฉลี่ย 4.62

อภิปรายผลการวิจัย

ผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ชุมชนบ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสถานการณ์การค้าเนินงานของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 ตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน ยังขาดความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สมาชิกกลุ่มมีเวลาว่างไม่ตรงกันเป็นผลให้มีผู้ทำงานไม่แน่นอน ไม่มีป้ายฉลาก และตลาดส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้มีน้อย

2. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3

ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มกล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 มีปัญหาในการพัฒนารูปแบบและป้ายฉลากผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ขาดความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์และป้ายฉลากกล้วยสอดไส้ให้มีรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้ดีและเพื่อสร้างเอกลักษณ์เฉพาะให้กับชุมชน หลังจากได้ศึกษาปัญหาร่วมกับสมาชิกกลุ่มกล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน ผู้ศึกษาได้จัดสนทนากลุ่ม เพื่อทราบถึงความต้องการของกลุ่มกล้วยสอดไส้บ้านไผ่ขอดอน หมู่ที่ 3 จากข้อมูลการสนทนากลุ่ม พบว่าสมาชิกมีความต้องการในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากกล้วยสอดไส้ คือ

2.1 ต้องการความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์กล้วยสอดไส้รูปแบบใหม่ ๆ ที่ต่างไปจากเดิม มีรูปแบบที่ทันสมัย เพื่อสร้างจุดดึงดูดลูกค้า และสร้างมาตรฐานให้กับสินค้า

2.2 ต้องการป้ายฉลากเพราะยังไม่มี และต้องการให้ช่วยออกแบบป้ายฉลากที่จะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า ทันสมัย เพื่อเจาะตลาดของกลุ่มวัยรุ่นด้วย เพราะการตลาดของกลุ่มวัยรุ่นสมัยนี้เป็นการตลาดที่ซื้อขายกันได้มากและเป็นกลุ่มตลาดขนาดใหญ่

2.3 ต้องการตลาดส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ให้กว้างขวางขึ้น เช่น ตลาดออนไลน์ หรือรูปแบบอื่น ๆ ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาคณะดุริยางค์ มุขเก็ม (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง จังหวัดพังงา จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เนื่องจากปัจจุบันสภาพตลาดมีการแข่งขันสูงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาดจำนวนมาก ส่งผลให้วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์สั้นลง ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จะอยู่รอดได้ในตลาดจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง และมีความสอดคล้องตรงกับลักษณะความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้สินค้าสามารถจำหน่ายได้ในปริมาณที่มาก สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาคณะจิตวิทยา เสือทอง และมัทนา โมรากุล (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมทองพับ กลุ่มสตรีแม่บ้านเขียวขจี จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากสามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ขนมทองพับ กลุ่มสตรีแม่บ้านเขียวขจีได้ โดยเฉพาะการใส่ป้ายฉลากให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีความแตกต่างจากคู่แข่ง เกิดการยอมรับมากขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ชอดอน หมู่ 3

ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มกล้วยสอดไส้บ้านไผ่ชอดอน หมู่ที่ 3 ควรส่งเสริมความรู้และทักษะในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ออกแบบป้ายฉลากผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมการตลาดส่งออก ซึ่งเมื่อพิจารณาความพึงพอใจของกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ชอดอน หมู่ 3 ดังตารางที่ 2 จะเห็นว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะเมื่อมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และมีฉลากสินค้าให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นมากขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้บ้านไผ่ชอดอน หมู่ 3 ได้รับความนิยมนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ควรสร้างแนวคิดด้านการออกแบบกราฟิกตราสัญลักษณ์ควบคู่ไปกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยให้ความสำคัญของชื่อสินค้า ตราสินค้า และภาพประกอบสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคได้รู้จักผลิตภัณฑ์ สร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่จดจำ โดยสื่อถึงสินค้าด้วยรูปภาพที่ชัดเจน และจัดวางให้สวยงาม

2. ชุมชนควรพัฒนาให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ทางการตลาด เพื่อที่จะได้ส่งสินค้าและผลิตภัณฑ์กล้วยสอดไส้ไปขาย ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาสินค้าให้กลายเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านไผ่ชอดอน

บรรณานุกรม

- จิตติมา เสือทอง และมัทนา โมรากุล. (2555). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมทองพับ กลุ่มสตรีแม่บ้าน
เขียวขจี จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.
- ดุรณี มูแก้ม. (2560). การพัฒนารูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์น้ำพริกกุ้งเสียบ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปริง
จังหวัดพังงา. ภูเก็ต: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
- ประชิด ทิณบุตร. (2559). ความสำคัญการออกแบบบรรจุภัณฑ์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
<http://www.creativekanchanaburi.blogspot.com>. (2562, 21 สิงหาคม).
- ประสิทธิ์ เปี่ยม. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3. (21 มกราคม 2563). สัมภาษณ์.
- ภาณุ ปานบุญ. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3. (21 มกราคม 2563). สัมภาษณ์.
- ไว อินเกิด. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3. (21 มกราคม 2563). สัมภาษณ์.

แนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

THE OPERATING GUIDELINES OF THE LAM LUK KA SAVING COOPERATIVE, TUMBON BUENG KHAM PHROI, AMPUR LAM LUK KA, PRATUMTHANEE PROVINCE

สุขสกล วลัยตะกุล
Suksakon Walantakul

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล sukasakon6324@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี โดยพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้านคือ 1) ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน 2) ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพขององค์กร และ 4) ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจงด้วยสโนบอลเทคนิค มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่มคือ กลุ่มคณะกรรมการบริหาร กลุ่มหัวหน้าฝ่ายสำนักงาน กลุ่มพนักงาน กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ รวม 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน สหกรณ์ฯ มีการคัดเลือกผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและทักษะของแต่ละบุคคล ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร สหกรณ์ฯ มีการกำหนดระเบียบ เกณฑ์ ข้อบังคับอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ทางการเงินแก่สมาชิกให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยการผ่านช่องทางต่างๆ เช่น ผู้นำชุมชน สมาชิกของสหกรณ์ฯ บอร์ดประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ด้านการพัฒนาศักยภาพขององค์กร สหกรณ์ฯ มีแผนงาน นโยบายในการส่งเสริม สนับสนุน อบรมและพัฒนาทักษะในการทำงานแก่บุคลากรทุกระดับอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ 4) ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน สหกรณ์ฯ มีการนำผลกำไรที่เกิดจากการบริหารจัดการงานมาแบ่งปัน จัดสรรตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดเอาไว้ โดยยึดหลักคุณธรรม

คำสำคัญ

แนวทางการดำเนินงาน, สหกรณ์ออมทรัพย์, สหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา

ABSTRACT

This research aimed to study the operating guidelines in the lam lu ka savings cooperatives, Tumbon Bueng Kham Phroi, Ampure Lam lu ka, Phathumthani province. The operation of the lam lu ka savings cooperatives consist of 4 elements such as 1) The structure and working process 2) The capital management and resource 3) The organizational potential development and 4) The benefits of members and communities. This study was a qualitative research. The research instruments were semi-structured in-depth questionnaires. The sampling method is using the snowball technique. There are 5 groups of the main information providers such as the executive committee, managers, employee, community leaders and the member's saving cooperative among 30 persons.

This research found that the operating guidelines of the lum lu ka savings cooperatives, Tumbon Bueng Kham Phroi, Ampure Lum lu kha. Phathumthani province have 4 parts: 1) the structure and working process, the Lum Lu Kha savings cooperatives will be a selection of the executives leaders and the executive committees underling the appropriate, individual knowledge, competencies and skills. 2) The capital management and resources, the Lum lu kha saving cooperative has rule, criteria and regulations clarify and present financial situation information to all members consistency. The way of communication such as the community leaders, the cooperative membership, the public relations boards, website and internet, 3) The development of the organization's potential and resource, the Lum lu kha saving cooperative set the plan and policy to promote, support, train and develop working skills for all levels continuously and 4) the benefits of members and the cooperative community, the Lum lu kha saving cooperative was arranged the profits from the management system to share for all members and community based on suitable criteria and virtue.

Keywords

The operating guideline, The saving cooperative, The Lum Lu Kha saving cooperative.

ความสำคัญของปัญหา

การดำเนินงานของชุมชนสู่ความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืนนั้นเกิดจากการที่ทุกคนในชุมชนร่วมกันส่งเสริม สนับสนุน ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมมือในการการพัฒนาแนวทาง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์เอาไว้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในอนาคต

สหกรณ์เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่ร่วมกันบริหารจัดการด้านการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือ บริการเพื่อตอบสนองความต้องการหรือผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าสหกรณ์เป็นองค์กรของประชาชนในชุมชนที่จัดตั้งขึ้น เพื่อการพึ่งพาตนเองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่โครงสร้างพื้นฐานต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน นอกจากนี้สหกรณ์ยังเป็นวิธีการหนึ่งในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและขจัดความยากจนของสังคมได้อีกด้วย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2550: 2)

สหกรณ์ในประเทศไทยมีหลากหลายรูปแบบและสามารถจำแนกได้ 7 ประเภท ได้แก่ 1) สหกรณ์การเกษตร 2) สหกรณ์ประมง 3) สหกรณ์นิคม 4) สหกรณ์ร้านค้า 5) สหกรณ์บริการ 6) สหกรณ์ออมทรัพย์ และ 7) สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ซึ่งสหกรณ์แต่ละประเภทดังกล่าวมาข้างต้นมีจุดประสงค์ในการจัดตั้งที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของสมาชิกแต่ละสังคมนั้นเอง (พระราชบัญญัติสหกรณ์, 2562 :2) ดังนั้น สหกรณ์จึงเป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นพร้อมกับจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2550: 1)

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันทางการเงินของชุมชนรูปแบบหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิก รู้จักการออมทรัพย์และให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น ทั้งนี้อยู่ภายใต้หลักการพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม และจะต้องมีการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายของสหกรณ์อีกด้วย ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์มีการดำเนินงาน 2 รูปแบบคือ 1) การออมทรัพย์ โดยให้สมาชิกเป็นผู้ถือหุ้นของสหกรณ์ หรือฝากเงินเอาไว้กับสหกรณ์ โดยได้รับดอกเบี้ยหรือผลตอบแทนเท่ากับหรือสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และ 2) การให้กู้ยืมแก่สมาชิก โดยสมาชิกจะเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ดังนั้นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์จะร่วมกันจัดตั้ง “คณะกรรมการบริหารสหกรณ์ฯ” ขึ้นมาประมาณ 7-15 คน ทั้งนี้เพื่อบริหารจัดการการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ ให้เป็นไปตามกฎ กติกา และข้อกำหนดต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่ง “คณะกรรมการบริหารสหกรณ์ฯ” จะมีการแบ่งหน้าที่กันเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ พร้อมทั้งมีการร่วมกันปรึกษา ร่วมคิด ร่วมสร้างและร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและชุมชน (พระราชบัญญัติสหกรณ์, 2562: 2) แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ประสบปัญหาในการดำเนินงาน เช่นสมาชิกมีการนำเงินที่กู้ยืมไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ นอกจากนี้การชำระคืนเงินกู้ยืมไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งนำไปสู่การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดเอาไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสู่การกำหนดการพัฒนา นโยบาย แผนงาน การบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากสหกรณ์ฯ ประสบความสำเร็จในดำเนินงานที่ดี ย่อมนำไปสู่การสร้างคามเข้มแข็งแก่ชุมชน และสังคมในอนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี. โดยพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้านคือ 1) ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน 2) ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพขององค์กร และ 4) ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง วิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจงด้วยสโนบอลเทคนิค (Snowball Technique) (สุภาพงค์ จันทวานิช, 2552: 80)

โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 5 กลุ่มคือ กลุ่มคณะกรรมการบริหาร กลุ่มหัวหน้าฝ่าย กลุ่มพนักงาน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ รวม 30 คน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) สุภางค์ จันทวานิช, 2552: 31-32) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มคณะกรรมการบริหาร กลุ่มหัวหน้าฝ่าย กลุ่มพนักงาน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ฯ รวม 30 คน ซึ่งวิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจงด้วยเทคนิคสโนว์บอล (Snowball Technique) และการเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้ 4 เดือน (เดือนกันยายน-เดือนธันวาคม พ.ศ.2563)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Multiple choice) เกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened- end questionnaire) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี จำนวน 4 ข้อ เช่น โครงสร้างและกระบวนการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เป็นอย่างไร ด้านบริหารเงินทุนและทรัพยากรของของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เป็นอย่างไร การพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เป็นอย่างไร และผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชนของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เป็นอย่างไร เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ สมุดบันทึก ปากกา ดินสอ โทรศัพท์มือถือสำหรับบันทึกภาพและเครื่องบันทึกเทป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลของการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต. บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี มีรายละเอียด ดังนี้

แนวทางการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

สำหรับภาพรวมของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ตั้งขึ้นมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถาบันทางการเงินของชุมชนครอบคลุมทั้ง 19 หมู่บ้าน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น แต่ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ประสบปัญหาในการดำเนินงาน เช่น สมาชิกมีการนำเงินที่กู้ยืมไปจากสหกรณ์ฯ ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ การชำระคืนเงินกู้ยืมไม่ตรง

ตามระยะเวลา ซึ่งปัญหาเหล่านี้นำไปสู่ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดเอาไว้ ดังนั้นทางสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ จึงได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและศึกษาหาแนวทางสู่การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งต่อไปภายใต้การเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์

แนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการคัดเลือกผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารงานที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและทักษะของแต่ละบุคคล โดยมีการกำหนดโครงสร้างสายการบังคับบัญชา บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีแผนผังเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บริการแก่สมาชิกเอาไว้อย่างเด่นชัด เพื่อความสะดวก รวดเร็วและสอดคล้องกับกฎ ระเบียบ เกณฑ์และกติกาสหกรณ์

ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการประชุม ชี้แจง นำเสนอข้อมูลและประชาสัมพันธ์ข่าวสาร รวมทั้งสถานการณ์ทางการเงินแก่สมาชิกให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ โดยการผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ผู้นำชุมชน สมาชิกของสหกรณ์ฯ บอร์ดประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ เช่น Website internet เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อแสดงถึงความโปร่งใส ความเชื่อถือ และการสร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิกต่อคณะกรรมการบริหาร

ด้านการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการจัดทำแผนงานและกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน อบรมและพัฒนาทักษะในการทำงานแก่บุคลากรทุกระดับอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์อีกด้วย เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดระบบเอกสารทางการเงินให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีระบบที่เลี้ยงในการแนะนำ ชี้แนะและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน นำไปสู่ขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน

ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการนำผลกำไรที่เกิดจากการบริหารจัดการมาแบ่งปัน จัดสรรตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดเอาไว้ โดยยึดหลักคุณธรรม เช่น การจัดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล การศึกษาบุตรและฌาปนกิจสงเคราะห์ อันนำไปสู่การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกและสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ซึ่งจะเป็พลังขับเคลื่อนที่สำคัญต่อการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ลำลูกกา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการคัดเลือกผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารงานที่เหมาะสม ภายใต้ความรู้ ความสามารถและทักษะของแต่ละบุคคลที่เหมาะสมกับงาน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพนั้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงานและการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นปัจจัยที่สำคัญสู่หลักการบริหารงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ บุณรัตน์ และคณะ(2559: 29) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่าการบริหารงานบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างความน่าเชื่อถือ เชื่อมั่น ความสำเร็จที่ยั่งยืนของสหกรณ์ในอนาคต และงานวิจัยของณัฐพัชร์ ผากำ (2555 :2) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำเอานโยบายสวัสดิการออมทรัพย์ไปปฏิบัติ พบว่าสมาชิกของสหกรณ์จะเป็นพลังขับเคลื่อนที่

สำคัญต่อการบริหารจัดการความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งสมาชิกจะต้องได้รับโอกาสให้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็งและยั่งยืนในอนาคต

ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการประชุมชี้แจง นำเสนอข้อมูล และประชาสัมพันธ์ข่าวสาร รวมทั้งสถานการณ์ทางการเงินแก่สมาชิกให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มีการกำหนดกฎ ระเบียบ เกณฑ์และข้อกำหนดต่าง ๆ เอาไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของ สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรียา ถาวร (2559: 2) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ เกณฑ์และข้อกำหนดของสหกรณ์ออมทรัพย์จะนำไปสู่การเกิดอัตราการเรียกเก็บหนี้ได้ตามกำหนดเวลา ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านการพัฒนาศักยภาพขององค์กร สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการจัดทำแผนงานและกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน อบรมและพัฒนาทักษะในการทำงานแก่บุคลากรทุกระดับอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าศักยภาพและทักษะของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพซึ่งเป็น ทรัพยากรบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาทุกด้าน เพื่อความมั่นคง ยั่งยืนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในอนาคต ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของดวงภา เพชรแท้ (2559:15) ที่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิต พบว่าศักยภาพของสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ชุมชนและสังคมที่มั่นคงและยั่งยืนในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahazril Aini Y, Hafiz zah H.A.K and Zuraini Y. (2012: 101) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการ วางแผนกลยุทธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกพบว่า บุคลากรและสมาชิกของสหกรณ์มีความสำคัญและสัมพันธ์ต่อ ความสำเร็จของสหกรณ์ในระยะยาว

ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มีการนำผลกำไรที่เกิดจากการบริหาร จัดการมาแบ่งปัน จัดสรรตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดเอาไว้ โดยยึดหลักคุณธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการได้รับประโยชน์ ร่วมกันของสมาชิก และสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง เช่น การกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสถาบันการเงิน ต่าง ๆ จะทำให้สมาชิกของสหกรณ์ฯ มีเงินเหลือจากการจ่ายดอกเบี้ยไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งเมื่อระบบเศรษฐกิจของครอบครัวมีความเข้มแข็ง มั่นคงก็จะเป็น พลังในการขับเคลื่อนให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชนและสังคมมีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วีระชัย โชคลาภานันต์ (2559: 238) ที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่มีประสิทธิผล พบว่าผลประโยชน์ที่สมาชิกได้รับที่เป็นไปตามความคาดหวังจะนำไปสู่การรวมพลังกันในการบริหาร จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ประสบความสำเร็จเพื่อตนเองและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป :

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสู่การกำหนดแผนงาน นโยบายในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพที่ สูงขึ้นต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสหกรณ์ออมทรัพย์สู่มาตรฐานความเป็นเลิศแห่งยุคโลกาภิวัตน์
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์ภายใต้สถานการณ์การระบาดของ โรค Covid-19 หรือ การบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2550). **อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://www.cpd.go.th>. (2563, 2 ธันวาคม).
- จุฑามาศ บุญรัมย์ และคณะ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลศรีวิชัย. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*. 13(2), 17-21.
<https://www.icoopthai.com/index.php/cooperative-laws/44-cooperative-act>.
(2563, 10 ธันวาคม).
- ณัฐพัชร์ ผากำ. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำเอานโยบายสวัสดิการออมทรัพย์ไปปฏิบัติ:
กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน จำกัด**. วิทยุรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงนภา เพชรแท้. (2559). **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทับซุง
ต.ทวายเหนือ อ.ท่ามะกา จ.กาญจนบุรี**. วิทยุรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). **การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS**. (พิมพ์ครั้งที่ 13).
นนทบุรี: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พระราชบัญญัติสหกรณ์. (2562). **พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2562**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก
: <https://www.icoopthai.com/index.php/cooperative-laws/44-cooperative-act>.
(2563, 10 ธันวาคม).
- วัชรียา ถาวร. (2559). **การบริหารเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์: กรณีศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด**. วิทยุรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระชัย โชคลาภานันต์. (2559). **ตัวแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีประสิทธิผล
: กรณีศึกษากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดอุดรธานี**. วิทยุรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- หนังสือราชบัณฑิตยสถาน. (2550). **ระบบสหกรณ์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://www.nhpcoop.com/know/4.pd>. (2563, 10 ธันวาคม).
- Mahazril Aini Y, Hafi zah H.A.K and Zuraini Y. (2012). Factors Affecting cooperatives' performance in relation to strategic planning and members' participation. *Journal of Procedia-Social and Behavioral* . Vol 65, 100-105.

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้
กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE MANAGEMENT TO ENHANCING LEARNING RESOURCES
STANDARD: A CASE STUDY OF TAI-YAUN CULTURAL CENTER SAMOKHAE SUD-DISTRICT
MUANG DISTRICT PHITSANULOK PROVINCE

สุนิสา โปะขุนทอง¹ กนกวรรณ กันนิล² สุพรรณษา คำนวน³ ทับทิม มีทรัพย์⁴ และ นิ่งฤทัย ศรีสุกใส⁵
Sunisa Pokhunthong¹ Kanokwan Kannin² Suphansa Khamnuan³ Thabthim Meesup⁴
And Nungruthai Srisuksai⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล sunisa200842@gmail.com
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Pumobile8688@gmail.com
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล Siw7436@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล 12thabth42@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อีเมล nungruthai@psru.ac.th

บทคัดย่อ

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์สืบสานศูนย์การเรียนรู้ และเพื่อจัดทำชุดข้อมูลมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมไท-ยวน เพื่อการยกระดับมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และวิธีการตรวจสอบสามเส้า(Triangulation) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 157 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาหาจำนวนค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.17 , S.D.=0.51) พิจารณารายด้านพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์สืบสานศูนย์การเรียนรู้ ที่มีระดับมากที่สุดคือ ด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมไท-ยวน ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.40 , S.D.=0.55) เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ ต้องอาศัยบุคลากรจากหลากหลายฝ่าย อาทิ หน่วยงานราชการ ประชาชนในพื้นที่ บ้าน วัด และโรงเรียนต้องเข้ามา มีบทบาทในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไท-ยวนนี้เพื่อคงความเป็นอัตลักษณ์สืบต่อไป

คำสำคัญ

การบริหารจัดการ, มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม, การยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้, ศูนย์การเรียนรู้ วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

The researchers examined Intangible Cultural Heritage Management to enhancing Learning Resources Standard: A case study of Tai-Yaun Cultural Center Samokhae Sub-District Muang District Phitsanulok Province The purposes of this study were to examine basic structure management of Learning Center Management, to investigate a problem and an obstacle of Learning Center Preservation and to create a data set of Tai - Yaun Intangible Cultural Heritage to enhancing Learning Center Standard. The study was a quantitative research, qualitative research and Triangulation. The data was collected by a questionnaire and an interview. It was determined by specific sample groups, 157 persons. The data was analyzed by descriptive statistic to find amount, average and standard deviation and also used content analysis.

The finding of this research found that the total level of Learning Center Management was a much level ($=4.17$, S.D. $=0.51$). The researchers considered carefully and found out the most level of the problem and the obstacle to preserving Learning Center was traditional transmission and an opinion of Tai-Yaun Intangible Cultural was a much level ($=4.40$, S.D. $=0.55$). So that Learning Resources Enhancement needs diversity personnel such as government sectors and local people to participate in management of Thai Cultural Intangible Heritage to sustainable the identity.

Key words

Management, Cultural heritage, Raising the standard of learning resources, Thai Wan Cultural Learning Center Samo Khae Subdistrict Mueang District Phitsanulok Province

บทนำ

การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมในช่วงก่อนทศวรรษ 1980 นักจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้เป็นหลัก และยังไม่ได้ตระหนักถึงการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2546 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) หรือองค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้ประกาศอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) โดยเนื้อหาสาระสำคัญของอนุสัญญาดังกล่าวมุ่งเน้นการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยตระหนักถึงบทบาทสำคัญของชุมชน (Community) ในการมีส่วนร่วมกับการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ชุมชนได้มีการยึดถือ และปฏิบัติ สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และได้ดำเนินมาตรการต่างๆ อาทิ การเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาว่าด้วยการ

สงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโก การออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมปี พ.ศ.2559 การสำรวจ การจัดเก็บข้อมูล การจัดกิจกรรมส่งเสริม การรักษา และการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับชาติ เป็นต้น (กษิต์เดช เนื่องจำนง, 2562: 2, กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2559: 61)

มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage –ICH) ในระดับสากลต่างมีอนุสัญญาขององค์การยูเนสโกรองรับเพื่อให้ประเทศสมาชิกที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาได้นำไปปฏิบัติ และสามารถขึ้นทะเบียนกับยูเนสโกได้ว่า มรดกโลกหรือมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งในไทยเรียกว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” เป็นสิ่งที่ปรากฏหรือมีอยู่ในประเทศที่ขอขึ้นทะเบียน เสมือนหนึ่งประกาศให้โลกได้รับรู้ว่าพื้นที่นั้น สิ่งนั้นมีประเทศใดเป็นเจ้าของ หรือผู้ปฏิบัติซึ่งหากใครหรือประเทศใดจะนำไปใช้ก็ต้องรับรู้ หรือมีความเคารพต่อผู้ถือครองและควรปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกซึ่งมี 2 ประเภท คือ ทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2515 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองพื้นที่หรือสถานที่ที่มีความสำคัญและมีคุณค่าทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์อย่างที่เคยเขียนไว้แล้วในบทความเรื่อง “มรดกโลก คือ อะไร” เพื่อมิให้สิ่งเหล่านี้ถูกทำลายหรือสูญหายไปด้วยภัยสงครามหรือภัยอื่น ๆ อนุสัญญาดังกล่าวเป็นการปกป้องคุ้มครองมรดกโลกที่เป็นสิ่งที่จับต้องได้ และเห็นได้ชัดทางกายภาพ เช่น กำแพงเมืองจีนซึ่งเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมหรือผืนป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่อของไทย ซึ่งเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติต่างก็เป็นสิ่งที่มองเห็นด้วยตัวของมันเองและไม่เคลื่อนที่ไปไหน แต่ในส่วนของ “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หรือ “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” นั้นจะต่างกัน ดังนั้นแนวคิดที่ทำให้เกิดอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage –ICH) ของยูเนสโก คือ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น ประเพณี พิธีกรรม ความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ฯลฯ ที่มีความผูกพันอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คน ในแต่ละพื้นที่แต่ละประเทศเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องค่าแก่การคุ้มครองรักษาไว้เช่นกัน เพราะความรู้หลาย ๆ อย่างเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติไม่ควรปล่อยให้สูญหายไป โดยเฉพาะในภาวะปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ถ้าหากไม่ช่วยกันปกป้องรักษาไว้ สิ่งเหล่านี้จะถูกลืมลืมหายไปอย่างน่าเสียดาย อาทิ พิษขาสมนไพร การช่างฝีมือ การทำอาหาร เป็นต้น ด้วยเหตุนี้อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้จึงเกิดขึ้น แต่กว่าจะร่างอนุสัญญาดังกล่าวแล้วเสร็จและมีผลบังคับใช้ก็ราวปี พ.ศ. 2549 ห่างจากอนุสัญญามรดกโลกกว่า 30 ปี เพราะมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และบางอย่างก็ค่อนข้างเป็นนามธรรมเห็นได้ยากกว่ามรดกโลกที่มีกายภาพที่ชัดเจนในประเทศไทยเรื่อง “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” หรือที่เรียกว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” แม้ดูเหมือนเป็นเรื่องใหม่ แท้จริงแล้วสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้อยู่ในวิถีชีวิตของเรามาโดยตลอด เพียงแต่ไม่ได้มองเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจง แต่เมื่อเป็นเรื่องที่เวทีโลกให้ความสนใจและเป็นประโยชน์สังคมจึงได้มีการศึกษาและดำเนินการในเรื่องนี้จนสามารถออกเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.2559 ขึ้นเพื่อรองรับการเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาดังกล่าว ขณะเดียวกันก็เป็นการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยอีกด้วย (ทัศนัย เทพกำปนาท, ม.ป.ป.) เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ได้เกิดขึ้นกับมนุษยชาติ การเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นในช่วงเวลาเพียงพริบตา ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่จะต้องอาศัยระยะเวลาอันศตวรรษ สาเหตุที่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วนั้นก็คือ เทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองเป็นแบบแผนมีเอกลักษณ์อย่างดียิ่งประกอบด้วย ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบแผนอันดีงาม เป็นมรดกตกทอดจากอดีตจวบจนปัจจุบัน การบริหารจัดการเป็นกระบวนการในการตั้งเป้าหมาย วางแผน จัดระเบียบ และควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กรไม่ว่าจะเป็นการดูแลองค์กร โครงการ หรือแม้แต่กระบวนการต่าง ๆ โดยเป้าหมายของการบริหารจัดการก็คือการทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการทำงาน

ตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารของนักคิดนักเขียนต่างๆ (ชาญชัย อาจันสมาจาร, 2554) ซึ่งการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้ลงพื้นที่และสอบถามข้อมูลเบื้องต้นแล้วเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมประการหนึ่งของคนเชื้อสายไท-ยวน คณะผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของปัญหา ตระหนักถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นและเบื้องต้นพบว่า ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข มีปัญหาด้านการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของปัญหาด้านการกระจายข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่รู้จัก ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวนจะสมบูรณ์ได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชนในตำบลสมอแข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันแก้ไขปัญหาตลอดจนการเข้าใจในแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ซึ่งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวนเป็นศูนย์กลางการรวบรวมข้อมูลทางศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน สำหรับศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย ไท-ยวน 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอวังทอง อำเภอบางกระทุ่ม และอำเภอพรหมพิราม รวม 12 ตำบล 19 หมู่บ้าน (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพิษณุโลก, 2558) ตลอดจนการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไท-ยวนอันดั้งเดิมไว้ เช่น ภาษาพูด การแห่ผ้าไม้นานาคไปบวชพระ การทอผ้าตีนจก การแทงหยวก การตัดกระดาด เป็นต้น เพื่อสืบทอดใให้อนุชนรุ่นหลัง และเป็นที่เผยแพร่แก่ประชาชนที่สนใจสืบต่อไป

ภาพที่ 1 ภาพบริเวณหน้าศูนย์การเรียนรู้ไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คณะผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้เล็งเห็นปัญหาที่กล่าวไปข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษา ศูนย์วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่คณะผู้วิจัยได้พบหลังจากการลงพื้นที่และสอบถามข้อมูล ผู้วิจัยจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับศูนย์วัฒนธรรมไท-ยวนประจำตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ที่มีมนต์ขลังในความเป็นชนพื้นเมืองไท-ยวนดั้งเดิมสืบต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สภาพทั่วไปของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข มีปัญหาการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนและศูนย์วัฒนธรรมอย่างไรบ้าง
2. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศูนย์วัฒนธรรมไท-ยวน มากน้อยเพียงใดและมีการสนับสนุนด้านการพาณิชย์การลงทุนอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์สืบสานศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน
3. เพื่อจัดทำชุดข้อมูลมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมไท-ยวน สำหรับยกระดับมาตรฐานศูนย์วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และความลุ่มลึกของเนื้อหาที่นำไปสู่การวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ครอบครัวที่มีเชื้อสายไท-ยวน จำนวน 96 ครอบครัว บุคลากรที่ดูแลภายในศูนย์ไท-ยวน จำนวน 8 คน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข จำนวน 31 คน บุคลากรครูโรงเรียนวัดศรีวนาราม จำนวน 12 คน พระสงฆ์วัดศรีวนาราม ตำบลสมอแข จำนวน 10 รูป รวมทั้งสิ้น 157 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการเก็บข้อมูล โดยเลือกใช้วิธีการวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา ที่เลือกตำบลสมอแขเป็นพื้นที่ศึกษาเพราะมีประชากรที่มีเชื้อสายไท-ยวนเป็นลักษณะสำคัญของกลุ่มตัวอย่าง (ชาย โพธิสิดา, 2560: 8) และเพื่อเป็นตรวจสอบการดูแลวิธีการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้อย่างครอบคลุมตามหลัก “บวร” คือ บ้าน วัด และโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตัวแปรต้น) ประกอบด้วย เพศ เชื้อชาติ สถานะ (ประชาชนเชื้อสายไท-ยวน / บุคลากรภาครัฐ / อื่น ๆ) จำนวนรุ่นของตระกูลของผู้ตอบแบบสอบถามในปัจจุบัน (กรณีเป็นประชาชนเชื้อสายไท-ยวน) อายุ อาชีพ ตำแหน่ง สังกัดหน่วยงาน ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนคนในครอบครัวที่มีเชื้อสายไท-ยวน

ตอนที่ 2 การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน (ตัวแปรตาม) ประกอบด้วย ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ด้าน ซึ่งเป็นผลมาจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากพื้นที่ ได้แก่ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ และด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบ

แบบสอบถามครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของ Best (1990) ซึ่งมีเกณฑ์การวัดค่าดังต่อไปนี้

- คะแนน 4.50-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนน 3.50-4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- คะแนน 2.50-3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนน 1.50-2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- คะแนน 1.00-1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ ภูมิศึกษา ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

แบบแสดงความคิดเห็น (คำถามปลายเปิด) ข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ และด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ ภูมิศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อให้สัมพันธ์กับขอบเขตในการวิจัย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางการสร้างเครื่องมือ โดยยึดกรอบแนวคิดการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อสร้างแบบสอบถาม
3. ดำเนินการออกแบบและสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้อง และครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย และนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบและนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจสอบให้คะแนนและหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยฯ ถึงผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ฯ วัด โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข และผู้นำชุมชนเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้ครบถ้วนเพียงพอให้กับกลุ่มตัวอย่าง
3. ลงพื้นที่เพื่อชี้แจงสำหรับการเก็บข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการใช้แบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วนถูกต้องและสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 วิธีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตัวแปรต้น) ประกอบด้วย เพศ เชื้อชาติ สถานะ (ประชาชนเชื้อสายไท-ยวน/บุคลากรภาครัฐ/อื่นๆ) สถานะ (หัวหน้าครอบครัว/สมาชิกในครอบครัว กรณีเป็นประชาชนเชื้อสายไท-ยวน) จำนวนรุ่นของตระกูลที่มีเชื้อสายไทยยวนในปัจจุบัน (กรณีเป็นประชาชนเชื้อสายไท-ยวน) อายุ อาชีพ ตำแหน่ง สังกัดหน่วยงาน ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนครอบครัวที่มีเชื้อสายไท-ยวน โดยใช้วิธีการทางสถิติหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ และ 2) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ และด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้วิธีการทางสถิติแบบเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ/แบบเจาะลึกด้วยวิธีแบบสัมภาษณ์/การสนทนากลุ่ม คือ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่แสดงความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ และด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากโจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย 2 ประเด็น คือ 1) การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข เกี่ยวกับปัญหาการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนและศูนย์วัฒนธรรมอย่างไรบ้าง และ 2) การวิเคราะห์ผลการแสดงความคิดเห็นของหน่วยงานราชการ ที่เกี่ยวข้องในการเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศูนย์วัฒนธรรมไท-ยวนนั้นมีมากน้อยเพียงใด ตลอดจนการสนับสนุนด้านการพาณิชย์การลงทุนอย่างไรบ้าง โดยสรุปผลออกมาเป็นข้อเชิงพรรณนารายด้าน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพ และบริบทโดยรวมร่วมกับทฤษฎีทางวัฒนธรรมมาวิเคราะห์ร่วมกันในวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเปรียบเทียบข้อค้นพบของปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษา เพื่อเป็นการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในข้อค้นพบ จากผลวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพด้วย โดยศูนย์การเรียนรู้ฯ ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการวางแผนการจัดการ หลักการบริหารที่ชัดเจนและเหมาะสม รวมถึงขาดแผนผังโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน ขาดกระบวนการ ทักษะการเผยแพร่ หรือวิธีถ่ายทอดข้อมูลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ และประชาชนในพื้นที่ยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมทางกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ฯ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งกำหนดเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ รวม 3 ตอน และผลการวิจัยเชิงคุณภาพรวม 3 ด้าน ได้แก่

1. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตัวแปรต้น) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามเพศพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 และเป็นเพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 จำแนกตามช่วงอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ช่วงอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาคือ 53-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาคือปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามอาชีพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 19.7 รองลงมาคือเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 17.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามครอบครัวที่มีเชื้อสายไท-ยวน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเชื้อสายไท-ยวน คิดเป็นร้อยละ 52.2 และพวกเขาเหล่านั้นเป็นบุคคลที่อยู่ในลำดับรุ่นที่สามของตระกูลเชื้อสายไท-ยวน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตอนที่ 2 ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ ทัศนศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน (ตัวแปรตาม) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ และด้านการถ่ายทอดจาริตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมไท-ยวน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านจาริตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.55) ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ (\bar{X} = 4.26, S.D. = 0.55) และด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป (\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.51) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1 – 4

ตารางที่ 1 ตารางสรุปความคิดเห็นรายด้านที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์วัฒนธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข

ด้านที่มีผลต่อการบริหารจัดการศูนย์ฯ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านจาริตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.40	.55	มาก
ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ	4.27	.50	มาก
ด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป	4.17	.51	มาก
รวมเฉลี่ย	4.26	.10	มาก

จากผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบว่าภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์สืบสานศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวนนั้น เมื่อเชื่อมโยงกับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดแล้ว คือด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ และด้านจาริตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ฯ ควรจัดตั้งอยู่ ณ สถานที่ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกและสอดคล้องกับสภาพชุมชน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ศูนย์ฯ ควรมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และบริการ มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสะอาด และปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.70) และศูนย์ฯ ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (งบประมาณรายได้ของอบต./เทศบาล) อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางสรุปความคิดเห็นรายข้อจำแนกตามด้านจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น

รายการข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่และผู้คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไท-ยวน	4.31	.66	มาก
2.ศูนย์ฯ ควรมีการจัดกิจกรรมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสำคัญ ที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไท-ยวน อย่างสม่ำเสมอ	4.20	.70	มาก
3.ศูนย์ฯ ควรอนุรักษ์และพัฒนาความงามทางศิลปวัฒนธรรมไท-ยวน ที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น	4.41	.67	มาก
4.ศูนย์ฯ ควรมีการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีไท-ยวน ไว้เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ	4.42	.64	มาก
5.ศูนย์ฯ ควรธำรงรักษาและถ่ายทอดภูมิปัญญาและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไท-ยวน ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง	4.48	.63	มาก
6.ศูนย์ฯ ควรมีการเผยแพร่กิจกรรม แนวคิดหรือการบริการด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไท-ยวนต่อสาธารณชน	4.44	.63	มาก
รวม	4.40	.55	มาก

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D = 0.55)

ตารางที่ 3 ตารางสรุปความคิดเห็นรายข้อจำแนกตามด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.ศูนย์ฯ ควรมีการกำหนดนโยบายและมีแผนงานการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่สอดคล้องตอบสนองต่อเป้าหมายของศูนย์ฯ	4.31	.71	มาก
2.ท่านคิดว่าสิ่งสนับสนุนทางการเงิน เป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์ฯ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของศูนย์ฯ	4.20	.80	มาก
3.ท่านคิดว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่ควรมีส่วนร่วมในการบริหารงานและรับผิดชอบในการอนุรักษ์ฟื้นฟู	4.18	.76	มาก
4.ท่านคิดว่าวัดและพระสงฆ์ในเขตพื้นที่ควรมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศูนย์ฯ	4.14	.82	มาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5. ท่านคิดว่าคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารงาน และ รับผิดชอบในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศูนย์ฯ	4.32	.77	มาก
6. ท่านคิดว่าศูนย์ฯ ควรมีการจัดทำชุดข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทั้งประชาชนในพื้นที่ ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการและผู้สนใจทั่วไป เช่น เว็บไซต์ ของศูนย์ไท-ยวน บนเฟซบุ๊ก	4.43	.65	มาก
7. ศูนย์ฯ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงาน กิจกรรม ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ของศูนย์ฯ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนหันมา สนใจและเข้ามาใช้บริการ	4.32	.71	มาก
8. ศูนย์ฯ ควรมีการปรับปรุงตามการประเมินผล เพื่อให้มีการ ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.30	.64	มาก
9. ศูนย์ฯ ควรมีการประเมินประโยชน์ หรือผลกระทบจากการ ดำเนินการด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม	4.22	.68	มาก
รวม	4.27	.50	มาก

จากตารางแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการบริหารจัดการ
ภายในศูนย์ฯ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 4 ตารางสรุปความคิดเห็นรายข้อจำแนกตามด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ศูนย์ฯ ควรจัดตั้งอยู่ ณ สถานที่ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก และสอดคล้องกับสภาพชุมชน	4.41	.75	มาก
2. ศูนย์ฯ ควรมีการสำรวจความต้องการพัฒนาศูนย์ฯ เพื่อ ร่วมกันวางแผนรูปแบบการบริหารจัดการต่าง ๆ ให้มีความ เหมาะสมที่สุด	4.20	.72	มาก
3. ศูนย์ฯ ควรมีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และบริการ มีบรรยากาศที่ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัย	4.34	.70	มาก
4. โครงสร้างองค์กรของศูนย์ฯ ควรมีความยืดหยุ่นและ สามารถปรับเปลี่ยนโครงสร้างเพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ตามสถานการณ์ และสภาพแวดล้อม	4.28	.70	มาก
5. ศูนย์ฯ ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (งบประมาณรายได้ของอบต/ เทศบาล)	4.30	.76	มาก
6. ศูนย์ฯ ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจาก หน่วยงานรัฐโดยตรง (งบประมาณแผ่นดิน)	4.26	.74	มาก
7. ผู้คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ สำหรับศูนย์ฯ อาทิ บริจาค เป็นต้น	3.95	1.00	มาก

8. งบประมาณของศูนย์ฯ ควรนำมาใช้เพื่อการบริหารจัดการ อาทิ เงินเดือน ค่าตอบแทนของบุคลากรที่อยู่ประจำศูนย์ฯ	4.00	.80	มาก
9. งบประมาณของศูนย์ฯ ควรนำมาใช้เพื่อการบริหารจัดการ เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ และวัสดุอุปกรณ์ภายในศูนย์ฯ	4.14	.77	มาก
10. ศูนย์ฯ ควรมีการกำหนดค่าเข้าเยี่ยมชมจากนักท่องเที่ยว คณะศึกษาดูงาน เพื่อเป็นค่าบำรุงรักษาและการบริหารจัดการ ศูนย์ฯ	3.87	1.04	มาก
รวม	4.17	.51	มาก

แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.51$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา/อุปสรรคข้อเสนอนี้ชี้แจงเกี่ยวกับการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไทย-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าชุมชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว เนื่องจากเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล มีเพียงผู้คนบางส่วนในชุมชนที่มีเชื้อสายไทย-ยวนที่เป็นรู้จักเท่านั้น ที่ได้มีโอกาสเข้ามาทำงานภายในศูนย์ฯ เช่น การร่วมกันทอผ้า ตัดเย็บผ้าทอในรูปแบบต่าง ๆ ตามเอกลักษณ์ไทย-ยวนดั้งเดิมเพื่อหารายได้ในรายชั้วของแต่ละบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น จึงไม่มีการเข้ามาสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐใด ๆ ทำให้กลุ่มคนดังกล่าวนี้เสนอให้หน่วยงานรัฐในพื้นที่ควรให้ความสนใจภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยของชาวสมอแขด้วย เพื่อป้องกันการเสื่อมหายไปกับวัฒนธรรมเมืองสมัยใหม่ในปัจจุบัน

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พบว่าการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไทย-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่กำหนดไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์ฯ และด้านการถ่ายทอดจาริตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสรุปผลปรากฏว่าหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง อาทิ วัดศรีวนาราม โรงเรียนวัดศรีวนาราม องค์การบริหารส่วนตำบลสมอแข มีบทบาทในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไทย-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับน้อยมาก อีกทั้งยังไม่พบว่าหน่วยงานราชการดังกล่าวได้เข้ามาสนับสนุนด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน เชื่อได้ว่าศูนย์การเรียนรู้ฯ ดังกล่าวเป็นบริเวณ/พื้นที่ส่วนบุคคลที่มีเจ้าของเป็นเอกชน แสดงให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานมีส่วนร่วมและการได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านงบประมาณ โดยเฉพาะงบประมาณที่มาจากหน่วยงานราชการไม่สามารถระดมเงินหรือโครงการโดยใช้เงินงบประมาณจากท้องถิ่นได้ โดยการที่ศูนย์การเรียนรู้ฯ ในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นใดจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการนั้น จะต้องมีความอยู่ในหน่วยรับงบประมาณหมายถึง หน่วยงานของรัฐที่ขอรับหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายหน่วยงานของรัฐ กล่าวคือ ต้องเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐสภา ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ องค์การมหาชน ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจะสามารถขอรับการสนับสนุนได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลทำให้การเข้ามาจับบทบาทในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ของหน่วยงานราชการในพื้นที่ตำบลสมอแขไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาดูแล ส่งผลให้ด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมไท-ยวนนั้นเป็นไปได้ยาก หรือมีการเรียนรู้ สืบสาน อนุรักษ์กันเพียงเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ไม่เกิดการถ่ายทอดหรือเผยแพร่จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมไท-ยวนในรูปแบบอื่นที่เข้ากับยุคสมัย โดยผลการวิจัยเชิงปริมาณทั้ง 3 ด้านนั้นถือเป็นจุดเชื่อมโยงให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกันอย่างแท้จริง ส่งผลให้ผู้วิจัยพบปัญหาเกี่ยวกับการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนและศูนย์วัฒนธรรม ประกอบกับยังส่งผลให้หน่วยงานราชการดังกล่าวข้างต้นไม่ได้เข้ามาจับบทบาทในการบริหารจัดการศูนย์วัฒนธรรมไท-ยวนอีกด้วย ข้อค้นพบดังกล่าวนี้สามารถตอบโจทย์วิจัยและปัญหาวิจัยครบถ้วน

อีกทั้งยังสอดคล้องกับประเด็นทุนทางวัฒนธรรมที่กล่าวว่า “ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทุนทางสังคมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องด้วยประเทศไทยมีความโดดเด่นและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีผู้มีความรู้ด้านภูมิปัญญาไทยมากมายกระจายอยู่ทุกพื้นที่ หากสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนดังกล่าวได้อย่างเต็มที่แล้ว ก็จะนำมาซึ่งการสร้างสรรคคุณค่าและมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยได้” โดยศูนย์การเรียนรู้ฯ ตำบลสมอแขถือเป็นเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่น่าค้นหาและควรค่าแก่การส่งเสริม พัฒนาต่อยอดการอนุรักษ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมไท-ยวนเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่า เป็นภูมิปัญญามรดกตกทอด และมีมูลค่าที่ส่งสมมาจากอดีตโดยถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งสิ่งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ประเพณีการแห่ผ้าไม่เน่าเนาศไปวชพระ การทอผ้าตีนจก การแทงหยวก และการตัดกระดาษ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจึงเป็นพื้นฐานแนวความคิดในการนำเอาวัฒนธรรมอันดีงามมาพัฒนาให้เกิดคุณค่าและมูลค่าที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีงาม โดยทั้งหมดที่กล่าวมาถือเป็นภารกิจร่วมกันเป็นการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลในข้อค้นพบจากผลวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังกล่าว และข้อเท็จจริงที่ปรากฏก็ค้นพบว่าสอดคล้องกันทั้งความเป็นจริงในทางทฤษฎีและคำสัมภาษณ์ ฉะนั้นเพื่อการพัฒนาต่อยอดการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อยกระดับมาตรฐานเป็นหน่วยงานที่ทางราชการสามารถเข้าช่วยเหลือและสนับสนุนได้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดตั้งโครงสร้างการบริหารศูนย์ฯ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ภายในศูนย์โดยคำแนะนำจากผู้ดูแลคนปัจจุบันและคนในชุมชนที่มีเชื้อสายไท-ยวน ให้ทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์ฯ อย่างเป็นรูปธรรม

ในการนี้ ผลการวิจัยชุดข้อมูลการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ ภูมิศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยพื้นฐานสำหรับการยกระดับมาตรฐานเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนตามแผนนโยบายกรมการพัฒนาชุมชน (กรมพัฒนาชุมชน, 2559: ออนไลน์) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา สามารถเป็นพื้นที่ที่สร้างสัมมาชีพให้กับชุมชน ประกอบกับการทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตที่ดี เพื่อทำให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนที่มีชีวิต ผู้ที่มาร่วมเรียนรู้ต้องนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงและขยายผลเป็นพื้นที่ที่ทุกคนมีส่วนร่วมกัน อาทิ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีการให้บริการข้อมูลความรู้ การเผยแพร่ความรู้ พัฒนาครัวเรือนไท-ยวนและครวเรือนของชุมชนต้นแบบ ประกอบด้วย การจัดทำโครงสร้างกรมการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ มีกฎ ระเบียบ ฐานเรียนรู้ จุดเรียนรู้ วิทยาการที่พร้อมบริการเพื่อเข้าสู่เกณฑ์การประเมินระดับศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อยื่นขอรับการประเมินจากกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้มีศักยภาพ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน และเป็นที่ยอมรับในหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่อไป ปัจจุบันผู้วิจัยได้จัดทำโครงสร้างการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ฯ และจัดทำชุดข้อมูลความรู้พื้นฐานของชาวไทยเชื้อสายไท-ยวน เช่น ลักษณะอาหาร ประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และได้จัดทำเป็นเพจบนสื่อโซเชียล ชื่อเพจว่า “ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน” เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการยกระดับมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามมาตรฐานต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การวิเคราะห์การศึกษาการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมื่อทำการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ และด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นด้านที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ฯ ซึ่งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวนยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ ยังไม่เป็นที่สนใจให้กับเยาวชนรุ่นหลังและประชาชนในพื้นที่ส่วนมาก กลุ่มประชาชนที่ไปศึกษาดูงานเป็นกลุ่มประชาชนนอกพื้นที่ทำให้ด้านการถ่ายทอดจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมไท-ยวน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการจัดทำชุดข้อมูลที่มีการเผยแพร่ผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การจัดทำเว็บเพจศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมไท-ยวน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ (ผวจิตต์ อธิคมนันท์, 2543: 27) ได้อธิบายความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ กล่าวว่า “คนในสังคมมีส่วนร่วมคิดเห็นอย่างไร มีความเชื่ออย่างไรก็ปรากฏให้เห็นเป็นรูปภาษา ประเพณี กิจกรรมงานการเล่น การศาสนา เป็นต้น ตลอดจนสิ่งต่าง ๆ ที่คนในสังคมมีส่วนสร้างขึ้นถ่ายทอดไว้ให้แก่กันเป็นมรดกตกทอดสืบต่อกันมาชั่วอายุคน มีการเพิ่มเติมเสริมสร้างสิ่งใหม่และปรับปรุงสิ่งเก่าให้เข้ากัน เพื่อเป็นไปตามความต้องการของชุมชนตลอดจนเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน และเพื่อความทันสมัยตามยุคเทคโนโลยีในปัจจุบันที่ผู้คนเข้าถึงได้อย่างสะดวกผ่านสื่อโซเชียลต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ศราวิน ชินวงศ์ และไอริน โรจน์รักษ์, 2561: 1) ที่ศึกษาเกี่ยวกับรายงานการวิจัยแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนยกตามรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุและอาคารสถานที่ และด้านบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ด้านบุคลากร ให้เจ้าหน้าที่เป็นบุคคลในตำบลบางปลา และมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ด้านงบประมาณ ควรได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ด้านวัสดุและอาคารสถานที่ควรจัดให้เพียงพอต่อการใช้งานอย่างเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยในชุมชนบางปลา และด้านการบริหารจัดการควรเป็นรูปแบบคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชน และมีการแบ่งโครงการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบพบว่าทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวนั้นมีความสอดคล้องกับขอบเขตด้านเนื้อหาทั้ง 3 ด้านของงานวิจัยการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ฯ คือด้านการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป/การพาณิชย์การลงทุน ด้านการบริหารจัดการภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ ด้านจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ฉะนั้นการยกระดับมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ใด ๆ ภายในชุมชนให้เกิดขึ้นถือเป็นการสร้างทุนชุมชนที่มีคุณค่าหากเป็นความร่วมมืออย่างบูรณาการตามระเบียบแบบแผน ความวิวัฒนาการ และวิถีชีวิตความเป็นไท-ยวนจะยังคงมีกลิ่นอายมีความโดดเด่น และเป็นที่ยู่งักทั้งในพื้นที่ และนอกพื้นที่เพื่อคงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไท-ยวนที่ทรงคุณค่าพร้อมเป็นต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ฯ ในตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. เพื่อให้หน่วยงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้ตระหนักถึงคุณค่าทางภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มามีแต่ดั้งเดิม และเพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานรัฐ วัด โรงเรียน และชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาระดับมาตรฐานให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีชื่อเสียงในการกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป
2. เพื่อนำไปใช้ในการต่อยอดเชิงบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเจรจาขอความร่วมมือที่จะร่วมกันสร้าง พัฒนา อารงรักษา ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยวนให้เป็นพื้นที่สาธารณะอย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เสนอแนะให้มีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการมีส่วนร่วมระหว่างพื้นที่ส่วนบุคคล ชุมชน วัด โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้าง พัฒนา อารงรักษา ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยวนให้เป็นพื้นที่สาธารณะอย่างถูกต้อง และสร้างให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีมาตรฐานทางวัฒนธรรมไทย-ยวน ในจังหวัดพิษณุโลก
2. เสนอแนะให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการทอผ้า การแทงหยวก การตัดกระดาษ การทำผ้าไหม และการทำอาหารพื้นเมืองไทย-ยวน เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้นหรือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนของชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นการอารงรักษาความรู้ เพื่อนำไปพัฒนาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

- กษิด์เดช เนื่องจำนงค์. (2562). การจัดการองค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษา การทำชันลงหินของบ้านบุ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/oarit/article/download/191066/155576/>. (2563, 31 ตุลาคม).
- กระทรวงมหาดไทย. (2559). กรมพัฒนาชุมชน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.cdd.go.th/>. (2564, 31 พฤษภาคม).
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (มปป.). เล่าสู่กันฟัง...เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” มิใช่ “มรดกโลก”. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.culture.go.th/culture_th/mobile_detail.php?cid=11&nid=4775. (2563, 31 ตุลาคม).
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2554). ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ: สถาบันก้าวหน้าทางวิชาการ.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2560). การเขียนรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ. เอกสารประกอบการอบรมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “เทคนิคการเขียนรายงานวิจัยเชิงคุณภาพ” วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ทศชล เทพกำปนาท. (มปป.). เล่าสู่กันฟัง...เรื่อง “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” มิใช่ “มรดกโลก”. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.culture.go.th/culture_th/mobile_detail.php?cid=11&nid=4775. (2563, 31 ตุลาคม).

- ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. (2543). **ลักษณะของวัฒนธรรม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://info.uru.ac.th/lrdcenter/file/get/phpfRe00G1554017936.pdf?fbclid=IwAR32s3UMn4ZHDecU2lENbAL5S8p9X5Gjp18dv2BXNkZrdKl8rttn_hinXDY. (2564, 30 มีนาคม).
- ศราวีน ชินวงศ์ และไอริน โรจน์รักษ์. (2561). **รายงานการวิจัย แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลบางปลา จังหวัดสมุทรปราการ. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.**
- ไทรวินเนอร์. (2563). **กระบวนการบริหารจัดการมีอะไรบ้าง (Management Process)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://thaiwinner.com/what-is-management/>. (2563, 23 พฤศจิกายน).

การพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน
ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

SOCIAL DEVELOPMENT BASED ON THE FOLK MEDICINE WISDOM OF THE FOLK HEALERS
LEARNING CENTER CHIANG RAK NOI SUBDISTRICT BANG PA-IN DISTRICT
AYUTTHAYA PROVINCE.

ชลธิชา พันรอด¹ และ ชัชพันธ์ ยิ้มอ่อน²
Chonthicha Panrod¹ and Chatchaphanu Yimorn²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์การพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการพัฒนาด้านภูมิปัญญาองค์ความรู้ และการถ่ายทอดเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดในสังคมโดยใช้วิธีศึกษาในเชิงคุณภาพ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 5 คน ผลวิจัยพบว่า “ศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน” มีการพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านใน 3 ระดับ ดังนี้ การพัฒนาตนเอง คือ ผลของการลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในตน ทำให้รู้ถึงการเสียสละ และการอย่าหยุดเรียนรู้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในรูปแบบใหม่อยู่เสมอ การพัฒนาชุมชน คือ การศึกษาบริบทเพื่อทราบถึงปัญหาและทราบถึงต้นทุนภายในชุมชน เพื่อนำมาต่อยอดการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อที่พัฒนาไปสู่สังคม การพัฒนาสังคม คือ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปเผยแพร่สู่สังคมและอุทิศตัวเพื่อสังคม โดยใช้การเผยแพร่ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเป็นหลัก

คำสำคัญ

การพัฒนาสังคม ภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้าน ศูนย์การเรียนรู้

ABSTRACT

The objective of this research paper is to analyze the development of society on the folk medicine wisdom of the local healers' learning center in Chiang Rak Noi Subdistrict, Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. [In the development of wisdom, knowledge and transfer for further development in society by using qualitative study methods - ?]. In an in-depth interview to transfer knowledge Number of subjects 5 people the results of the research revealed that "Folk Healers Learning Center" has 3 levels of social development based on folk medicine wisdom as follows: Self-development is the result of practice. Causing the development of one's potential Make known the sacrifice and never stop learning in order to keep knowledge in new ways community development is the study of the context in order to know the problems and to know the costs within the community. In order to be further developed Development of local wisdom in order to develop into society Social development is the introduction of local wisdom to the society. And devote yourself to society by using dissemination with local wisdom as the principle.

Keywords

Social development, Folk medicine wisdom, Learning center

บทนำ

ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านหรือแพทย์พื้นบ้านนั้น อยู่คู่คนไทยมาแต่ดั้งเดิมเป็นการดูแลรักษาตนเองและครอบครัวเพื่อการมีชีวิตและสุขภาพที่ดี โดยใช้การสังเกต การทดลอง และถ่ายทอดความรู้จนกลายเป็นรากฐานในการปฏิบัติเพื่อดูแลสุขภาพ หมอพื้นบ้านเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดูแลสุขภาพของประชาชนในชนบทตลอดมา เพราะความสัมพันธ์ระหว่างหมอพื้นบ้านกับชาวบ้านนั้น ผูกพันกันด้วยความเชื่อในจิตสำนึกและความศรัทธา

ในปัจจุบันหมอพื้นบ้านจำเป็นต้องมีการปรับบทบาทในด้านอื่นเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ บทบาททางสังคม เช่น การเป็นผู้นำทางจริยธรรม การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต บทบาทของหมอพื้นบ้านนั้น จึงเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน เช่น เทคโนโลยีวิถีชีวิต การทำมาหากิน ระบบความคิด ความเชื่อ และมีความร่วมมือในภาคภาควิเคราะห์เพื่อให้เกิดการจัดการความรู้ และเป็นผู้นำของชุมชน

ในปี 2549 นายชาญวุฒิ พันธุ์สายศรี ได้ร่วมกับกลุ่มหมอพื้นบ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดตั้ง “ชมรมการแพทย์แผนไทยวัดหน้าพระเมรุขึ้น” เพื่อฟื้นฟูการแพทย์พื้นบ้านและเผยแพร่ความรู้ไปสู่ผู้ที่สนใจ ต่อมาในปี 2550 ทางมูลนิธิสุขภาพไทยกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้กันร่วมสนับสนุนโครงการให้แก่ชมรมการแพทย์แผนไทยวัดหน้าพระเมรุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นตัวแทนในภาคกลาง โดยมีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายในแผนงาน ดังนี้

(1) การจัดการองค์ความรู้ เพื่อรวบรวมความรู้ ภูมิปัญญา โดยมีตำรา “ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้าน” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่จัดพิมพ์โดยแผนงานในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน มูลนิธิสุขภาพไทย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

(2) เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานศูนย์กลางทางสังคม ถือเป็นอีกทางของการเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายแต่มีความสุข ให้แก่คนทั้งประเทศ

ในปี 2553 “ชมรมการแพทย์แผนไทยวัดหน้าพระเมรุ” ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้านขึ้นที่ หมู่ 8 ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้จึงได้ถ่ายทอดศาสตร์ของการนวดไทยให้กับลูกศิษย์เพื่อดูแลสุขภาพและช่วยเหลือผู้อื่น และเป็นพื้นที่ศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้สนใจทั้งในเรื่องของการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร การนวดรักษาอาการต่าง ๆ รวมถึงมีการร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก

ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้จึงเห็นความสำคัญของ “ศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน” ที่มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมจนได้รับการยอมรับในชุมชน และในระดับสังคมจนกระทรวงสาธารณสุขได้รับรอง นายสง่า พันธุ์สายศรี เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติประจำปี 2555 และรับรองให้ศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้านเป็นภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนบนฐานภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้าน ซึ่งนำมาสู่คำถามในการวิจัยว่า “ศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน” มีการพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้านอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

วิเคราะห์การพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์การพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร หนังสือ และนำแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาเป็นทิศทางในการเขียนวิจัยดังนี้

เป้าหมายการพัฒนาสังคม มีเป้าหมายที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นสำคัญ ได้แก่ การพัฒนากลุ่มคน ชุมชน รวมทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรที่อยู่รอบตัวของมนุษย์ สิ่งสำคัญในการพัฒนาคน และสังคม ก็เพื่อความ เป็นอยู่ที่ดี หรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และลดการพึ่งพาจากสิ่งภายนอกให้ได้มากที่สุด ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์การพัฒนาสังคมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม โดยใช้การทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การพัฒนาตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการปรับปรุงตนเอง ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการวิเคราะห์ตนเอง โดยการสังเกตตนเองประเมินตนเอง ขั้นที่ 3 การวางแผนพัฒนาตนเองและการตั้งเป้าหมาย (ณัฐกาล เรื่องอุดม, 2554)

การพัฒนาชุมชน คือ แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนมีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการ คือ การพัฒนาคน ให้มีความสุขยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ดังนี้ (ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปลัมภ์, 2558)

การพัฒนาสังคม คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมตามแผนของสังคม ตามที่ผู้ต้องการเปลี่ยนแปลง กำหนดสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลง คือ โครงสร้างสังคม ซึ่งประกอบด้วย คน ระเบียบสังคม และวัตถุประสงค์ของ ทั้งนี้ไม่ว่าคนเหล่านั้นจะเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การเมือง การศาสนา อานามัย การศึกษา หรือด้านใด ๆ ก็รวมอยู่ในความหมายนี้ทั้งสิ้น (วรณูช ลิปิยารักษ์, 2559)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์

1. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวกับแพทย์พื้นบ้าน การพัฒนาสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การสืบทอดภูมิปัญญาหมอพื้นบ้าน การจัดการความรู้ และการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาสังคมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 5 คน

- 1) นายชาญวุฒิ พันธุ์สายศรี (หมอพื้นบ้าน ของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน)
- 2) นางแสงเดือน พันธุ์สายศรี (แพทย์แผนไทย)
- 3) นางน้ำเพชร บ้านขมิ้น (สมาชิก)
- 4) นางธัญพร เย็นทรง (สมาชิก)
- 5) นางวิไล พลีพันธ์ (ผู้ป่วยที่รักษา)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยข้อคำถามปลายเปิดกับผู้ให้ข้อมูลในศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำมาวิเคราะห์การพัฒนาใน 3 ระดับ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม

3. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.1 วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิด
 - 3.2 วิเคราะห์การพัฒนาใน 3 ระดับ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม
- จากการสัมภาษณ์ของผู้ที่ให้ข้อมูล ได้แก่ แพทย์พื้นบ้าน และสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการพัฒนาสังคมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ “ศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน” ในภาพรวมผู้วิจัยได้วิเคราะห์ใน 3 ระดับ ดังนี้

1. การพัฒนาตนเอง

นายชาญวุฒิ พันธุ์สายศรี หรือหมอชาญวุฒิ เป็นบุคคลธรรมดาที่โตมาในตระกูลหมอพื้นบ้าน ที่เห็นปู่และพ่อรักษาคนป่วยจนนับไม่ถ้วน คอยสอนให้มีความเมตตา ช่วยเหลือคนที่ลำบาก แต่ด้วยความที่เป็นเด็กหมอชาญวุฒิจึงไม่คิดที่จะสนใจในการเป็นหมอ เหมือนกับพ่อและปู่ ชอบคิดนอกกรอบ เป็นเด็กหัวดีเฉลียวก็ได้ แต่หมอเองไม่รู้เลยว่า การที่เห็นการรักษา การช่วยเหลือผู้ป่วยในทุก ๆ วัน คอยติดตามพ่อจะเป็นการเรียนรู้และซึมซับไปโดยไม่ตั้งใจ และเมื่อหมอชาญวุฒิได้เริ่มให้ความช่วยเหลือคนมากขึ้น การที่ถูกปลูกฝังถึงการช่วยเหลือคนตลอดมา หมอชาญวุฒิจึงเริ่มพัฒนาฝีมือและความชำนาญ ในด้านการนวด ด้านสมุนไพร หมอชาญวุฒิจึงคิดที่จะศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้ในสิ่งที่

ตนเองขาด โดยการศึกษาออกพื้นที่ เช่น อบรมหลักสูตรหมวดแผนไทย รุ่นที่ 3 กระทรวงสาธารณสุข และในปี 2540 โครงการมิยาซาวา เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในการรักษามากขึ้น บวกกับตนเองที่ชอบคิดอะไรใหม่ ๆ จึงทำให้มีความน่าสนใจ ทั้งในระดับชุมชน ระดับจังหวัด หรือกระทั่งระดับประเทศที่เห็นถึงศักยภาพของนายชาญวุฒิ พันธุ์สายศรี ผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความรู้ด้านภูมิปัญญาพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงพัฒนาศูนย์การเรียนรู้หมอนพื้นบ้านได้สำเร็จ เป็นผู้นำที่ลงมือทำ และทำให้เห็นผลลัพธ์ที่ดี (จรัส ตังสุวรรณ, 2545) ได้กล่าวถึง หลักการพัฒนาตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การตระหนักรู้ถึงความจำเป็นในการปรับปรุงตนเอง เป็นความต้องการในการที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อชีวิตที่ประสบความสำเร็จ คือ การพัฒนาตนเองในแง่ความรู้และในทุกด้านให้ดีขึ้นมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 2) เป็นขั้นการวิเคราะห์ตนเอง โดยการสังเกตตนเองประเมินตนเอง และสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น รวมทั้งเปรียบเทียบกับบุคลิกภาพที่สังคมต้องการ 3) การวางแผนพัฒนาตนเองและการตั้งเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงได้นำ หลักการพัฒนาตนเองมาวิเคราะห์ ดังนี้

1) การตระหนักรู้ถึงการแก้ไขของหมอชาญวุฒิ ที่สามารถพัฒนาตนเองนั้น ผลเกิดจากการปลุกฝัง ในการเลี้ยงดู ให้คิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การที่คิดเหมือนผู้ป่วยนั้นเป็นคนในครอบครัว คอยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่เดือดร้อน โดยความช่วยเหลือนั้นได้ออกมาจากจิตใจของหมอชาญวุฒิ ด้วยความเมตตา หมอชาญวุฒิ เป็นผู้ที่ปรับเปลี่ยน พัฒนาตัวเองเสมอ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ และคิดในสิ่งใหม่อยู่เสมอ

2) การประเมินตน และการเป็นที่ยอมรับของหมอชาญวุฒิ ได้เกิดขึ้นให้เห็นจากการลงมือทำ และการมีใจรักในการช่วยเหลือ การออกอาสา และคอยแสวงหาความรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับบริบท หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย

3) การวางแผนถึงเป้าหมายของความสำเร็จที่เกิดขึ้น หมอชาญวุฒิ ได้ร่วมมือกับสมาชิกศูนย์การเรียนรู้หมอนพื้นบ้าน และหน่วยงานต่าง ๆ ศึกษาปัญหาและหาแนวทางการแก้ไข โดยใช้ความรู้และภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่มีเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการเริ่มจากจุดเล็ก ๆ สู่เป้าหมายใหญ่ในการแก้ไขปัญหาทางสังคม และเป็นผู้นำที่ดี ทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะทำตามในสิ่งที่ดี ทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการทำงาน และการที่จะทำเพื่อผู้อื่นมีความสุข

สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเองเป็นการเปลี่ยนแปลงในตนเองไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม จิตใจ และความคิด การคำนึงถึงผลในอนาคตที่จะสามารถพัฒนาต่อยอดในระดับบุคคลและระดับสังคม ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ในการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่เกิดจากศักยภาพในตนที่ส่งต่อไปสู่ผู้อื่นและสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขให้ดีขึ้นว่า การจะเป็นผู้ที่มีสมบรูณ์ ต้องเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู ที่สั่งสอนให้มีจิตใจที่อ่อนโยน มีความเมตตา คิดบวกอยู่เสมอ การที่มีความสมบรูณ์ในตนเอง มีความพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ และองค์ความรู้ มีจิตใจที่เข้มแข็งมีความอดทน มีความเข้าใจในตนเองดีแล้วก็ส่งผลให้คิดถึงในส่วนรวมมากขึ้น จึงจะนำความรู้ที่นำมาพัฒนาบริเวณท้องถิ่นของตน

2. การพัฒนาชุมชน

ในความสำเร็จของหมอชาญวุฒิ เริ่มแรกหลังจากศูนย์ได้ก่อตั้งขึ้นการเป็นที่รู้จักก็ยังไม่มากพอ หมอชาญวุฒิผู้ที่สามารถเป็นผู้นำในการนำภูมิปัญญา มีการวางแผนและการมองเห็นถึงต้นทุนของศักยภาพในชุมชน ส่วนตัวหมอนั้นเป็นอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงเผยแพร่แก่สมาชิกแล้วออกอาสาช่วยเหลือคนในชุมชน เช่น การนวดคลายเส้น การแนะนำสมุนไพรรักษาโรค การบรรเทาอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ และถือเป็นการแนะนำให้คนในชุมชนได้รู้จักศูนย์เรียนรู้หมอนพื้นบ้าน เพื่อจะได้ให้คนที่สนใจเข้าไปรักษา และผู้ที่สนใจในการที่จะฝึกอาชีพ หมอชาญวุฒิยินดีช่วยเหลือโดยไม่หวังวิชาและไม่คิดเงิน และผู้ที่ประสบปัญหา เช่น ในปี 2554 เกิดวิกฤตน้ำท่วม ทำให้คนถูกเลิกจ้างเป็นจำนวนมาก หมอชาญวุฒิจึงให้การช่วยเหลือในการเปิดอบรมอาชีพในศูนย์การเรียนรู้ และสามารถทำงานในศูนย์โดยไม่หวังผลตอบแทน หวังแค่เห็นคนที่ตนเคยช่วยเหลือมีความสุข

ต่อมาจึงเป็นที่รู้จักมากขึ้นในชุมชน รวมถึงตัวหมอเป็นคนลงมือทำจริง ทำให้ชาวบ้านเห็นจึงเกิดความนับถือและเชื่อทั้งในการนวดไทย สมุนไพร หรือกระทั่ง เหยียบเหล็กแดง นางสาวธัญพร เย็นทรวง (ชาวบ้านภายในชุมชน ปัจจุบันเป็นสมาชิกของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน) เป็นคนที่มีความอดทน ชอบเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ อยากรู้ อยากเห็นอยากลองอะไรใหม่ ๆ หมอเห็นว่าทำได้ก็เลยชวนมาทำงานในศูนย์ฯ พอทำได้สักพักเริ่มมีความสุข เห็นผู้ป่วยดีขึ้นน้ำก็ดีใจ เหมือนที่เราช่วยเขาให้หาย ให้เขาใช้ชีวิตดีขึ้น ใครไม่มีก็ช่วยทำให้ฟรี นวดให้ฟรี สิ่งนี้ก็จามาจากที่หมอบอก ที่ว่าให้มีความเมตตา (ธัญพร เย็นทรวง, 8 กันยายน 2563)

3. การพัฒนาสังคม

การยึดมั่นในการสืบสานองค์ความรู้ไม่ให้สูญหาย การเริ่มนำภูมิปัญญาที่เกิดจากตัวหมอชาวดุสิตที่ไม่ยอมแพ้ ถึงตัวหมอนั้นจะถูกดูถูกจากผู้ที่ไม่เชื่อ หรือถูกการแข่งขันจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความพยายามในการช่วยเหลือหมอชาวดุสิตจึงได้ประสบความสำเร็จภายในชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถขับเคลื่อนไปสู่สังคม โดยมีหน่วยงานและองค์กรให้การสนับสนุน ในการนำภูมิปัญญาไปเผยแพร่และช่วยเหลือแก่ผู้ที่ให้ความสนใจ และผู้ที่เจ็บป่วยทางด้านสุขภาพ โดยมีหน่วยงานของรัฐสนับสนุน ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมส่งเสริมสุขภาพไทย มูลนิธิสุขภาพไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

หมอชาวดุสิตกล่าวว่า ในสิ่งที่เราได้มา ทั้งความรู้ใหม่ ความรู้เก่า มีความตั้งใจว่าจะสอนให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้ในศาสตร์ของหมอพื้นบ้านให้อนุรักษ์ไว้ ร่วมมือกับ กสน. รพ.สต อสม. เอาเด็กที่เราสอน ออกหน่วยให้บริการให้กับชาวบ้าน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือ และฟื้นฟูภูมิปัญญา เริ่มไปที่โรงเรียนเพื่อเอาความรู้ไปสอนชาวบ้านไปสอนในประมก็จะเป็นการให้ความรู้ พวกกะเพรา โหระพา แพลงผักปลอดสารพิษไปบอกเด็กว่ามีประโยชน์ยังไง ถ้าเป็นมัธยมก็จะเป็นการสอนนวด สอนฝ่าเท้า นวดตัวเพื่อสุขภาพ เราก้ทำให้ฟรี และก้ทำงานกับกระทรวงสาธารณสุขควบคู่กันไปกับศูนย์ฯ โดยหมอพื้นบ้านเราก้จะมี 3 ข้อ 1.หมอพื้นบ้านต้องทำงานที่ศูนย์ 2.หมอพื้นบ้านต้องทำงานให้ชุมชน 3.หมอพื้นบ้านต้องทำงานกับรัฐ ตรงนี้คือจุดประสงค์ของการมีศูนย์ฯ โดยเราก้จะเอาชาวบ้านในชุมชนที่เดือดร้อนมาทำงาน มาสืบสาน เพื่อให้ศูนย์ฯมีความเด่นชัดขึ้น เช่น การเหยียบเหล็กแดง การนวดพื้นบ้าน สมุนไพร และก้เป็นของดีของชุมชน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ปลอดภัยโรคได้ซึ่งได้แนวคิดจาก สสส. ในเครือข่ายทั่วประเทศจะเป็นศูนย์ต่าง ๆ ที่ร่วมมือกับรัฐ รพ.สต ที่สามารถส่งคนมาให้ศูนย์ฯรักษา หรือเครือข่ายที่สามารถส่งคนไข้มารักษาต่อได้ แล้วใครจะว่าหมอทำเพื่อหารายได้ก็ปล่อยเขาไป แต่นั่นคือเจตจำนงจริง ๆ ของศูนย์ฯ เพราะภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สืบทอดมามีค่ามากกว่านั้น “ความรู้มันซื้อกันไม่ได้” (นายชาวดุสิต พันธุ์สายศรี, 9 ตุลาคม 2563)

อภิปรายผลการวิจัย

ในการพัฒนาสังคม 3 ระดับพบว่าผู้มีที่ม้องค์ความรู้ ภูมิปัญญานั้นเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา ด้วยความรู้ที่มีในการเผยแพร่แก่สาธารณะ แก่ชุมชน แก่ผู้ที่สนใจ ในการนวดรักษา การเหยียบเหล็กแดง และการนวด การรักษาสุขภาพด้วยสมุนไพร ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับในสังคมมากขึ้น ต่างจากในอดีตที่มีการดูถูกอาชีพนี้ โดยหลงลืมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่มาพร้อมกับการนวด เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสังคม และขับเคลื่อนชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

การวิเคราะห์การพัฒนาสังคมบนภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านของของศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้านมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์กัญญาในเขตอีสานตอนล่างประเทศไทย พบว่าในการคำนึงถึงการพัฒนาคูณภาพชีวิตบนรากฐานภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เกิดการนำมาใช้ มีความสอดคล้องของการพัฒนาที่เห็นถึงความสำคัญในตัวบุคคล องค์ความรู้ที่มีการสั่งสมมานาน และได้เน้นถึงการ

พัฒนาคนเป็นสำคัญ เพราะคนนั้นเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อน ชุมชน สังคม ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (บุรณ์
เซน สุขคุ้ม, 2561)

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาตนเอง โดยการสร้างนวัตกรรมสู่สากลเพื่อให้เป็นที่น่าสนใจมากขึ้น
2. การพัฒนาชุมชน สร้างกลุ่มเครือข่ายย่อยที่เสมือนตนว่าเป็นบุคคลในศูนย์การเรียนรู้หมอพื้นบ้าน เพื่อช่วยเหลือให้แก่ประชาชนทั่วไปภายนอกชุมชน
3. การพัฒนาสังคม ควรเผยแพร่กระจายองค์ความรู้ให้แก่บุคคลรุ่นใหม่เพิ่มมากขึ้น เช่น การนำความรู้
แพร่กระจายสู่โลกออนไลน์ การสร้างกิจกรรมที่น่าตื่นตาตื่นใจ

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ชมพูศรี, สหพรพรช เพ็ชร์จำรัส และปารณัฐ สุขสุทธิ. (2552). หมอพื้นบ้าน (เล่มที่ 1).
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสุขภาพไทย.
- จำรัส ดวงสุวรรณ. (2545). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธนการพิมพ์.
- ชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ. (2551). การสังเคราะห์นิยามและแนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย. [ออนไลน์], เข้าถึงจาก:
<https://opacdb02.dpu.ac.th/cgi-bin/koha/opac-detail>. (2563, 23 สิงหาคม).
- ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปถัมภ์. (2558). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฐกาล เรื่องอุดม. (2554). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุรณ์เซน สุขคุ้ม. (2561). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในเขต
อีสานตอนล่างประเทศไทย. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ราภรณ์ บุญมาก และกมลทิพย์ สุวรรณเดช. (2557). บันทึกภูมิปัญญา:เหยียบเหล็กแดง กรณีหมอสง่า
พันธุ์สายศรี. การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. 12(1): 98-102.
- วรณูช ลิปิยารักษ์. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา การพัฒนาสังคม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์พริกแกงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว

VALUE-ADDED CREATION FOR THE CURRY PASTE PRODUCTS FROM BAN NGIU WOMEN GROUP COMMUNITY ENTERPRISE

ศิริขวัญ บุญธรรม
Sirikhwan Buntham

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Sirikhwan@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์พริกแกงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านจิว มีวัตถุประสงค์
1) เพื่อให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม
อาชีพสตรีบ้านจิว 2) เพื่อการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรี
บ้านจิว

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยกระบวนการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action
Research : PAR) โดยใช้เทคนิคการวิจัยและพัฒนาแบบ R & D (The Research and Development) การวิจัย
มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีรูปแบบ
เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยเน้นความสำคัญของพลวัตกลุ่มและการสัมภาษณ์
เชิงลึกกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว เพื่อค้นหาการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์พริกแกง

ผลการวิจัย คณะผู้วิจัย และ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว ได้ร่วมกันพัฒนาด้านการบริหาร
จัดการ การตลาด ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบออนไลน์ โดยผู้วิจัยสร้างเพจ Facebook ชื่อว่า พริกแกงบ้านจิว
และอบรมแนวทางการขายสินค้าใน แพลตฟอร์ม Lazada เพื่อสะดวกต่อการใช้งานในรูปแบบใหม่ และได้ร่วมกัน
พัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และตอบสนองกลุ่มลูกค้าในปัจจุบัน

คำสำคัญ

การสร้างมูลค่าเพิ่ม ผลิตภัณฑ์ พริกแกง

ABSTRACT

The purposes of the research "Value-added Creation for the curry paste products from Ban Ngiu women group community enterprise" are (1) to provide knowledge in management, marketing, brand development and packaging to women group community enterprise, and (2) to co-develop with the community enterprise in the branding and packaging of the curry pastes.

This research is qualitative research through a participatory research process. (Participatory Action Research: PAR) uses research and development techniques intending to develop management, marketing, brand development and packaging of the curry pastes from Ban Ngiu women's group community enterprise. Moreover, the research also did relevant literature reviews, group discussions, and in-depth interviews to find suitable development for curry paste products.

The results of the research were found that the research team and the community enterprise jointly developed the management, marketing, and distribution channels for the products (The team created a page called Ban Ngiu Curry Paste and organized training on how to sell products on Lazada. The team and the community enterprise also jointly did branding and packaging development which identified the originality of the community and met the standard of current customer groups.

Keywords

Value creation, The product, Curry paste

บทนำ

ตามที่ภาครัฐได้เชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของประเทศไทย และยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ 20 ปี ระหว่างปี 2560 ถึง ปี 2579 โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่ และใช้หลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ของประชาชน แก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร เสริมสร้างความมั่นคง ทางอาหาร พัฒนาโภชนาการและความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ของประชาชน และประเทศไทย ซึ่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระปณิธาน แน่วแน่ที่จะสานต่อโครงการในพระราชดำริของพระราชบิดา เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นมหาวิทยาลัยที่พระราชอาประสงค์ให้เป็น มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 ที่ระบุให้ มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเสริมพลังปัญญาของแผ่นดิน ซึ่งสอดคล้องกับแผน ยุทธศาสตร์เพื่อยกคุณภาพมาตรฐานมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่คุณภาพเป็นเลิศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่ นัก ปฏิบัติอย่างมืออาชีพ การยกคุณภาพมาตรฐานชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน พร้อมทั้ง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนางานพันธกิจสัมพันธ์ และถ่ายทอดเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้าง เครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติจากภายในและภายนอกเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นและเสริมพลังให้ ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่น ในพื้นที่ตำบลบ้านจิ้ว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการพัฒนาด้านสุขภาพกายและใจ

การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนและท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลบ้านจิ้ว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ได้มีการดำเนินกิจกรรมการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร เป็นน้ำพริกแกงของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว 2) เพื่อการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว โดยจัดขึ้นระหว่างเดือน มิถุนายน-สิงหาคม พ.ศ. 2563

จากการศึกษาในเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่า พริกแกง เป็นอาหารที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตและโต๊ะอาหารไทยมาช้านาน เนื่องจากมีรสชาติที่ถูกปากคนไทย อุดมด้วยเครื่องปรุงและส่วนประกอบที่ให้กลิ่นรสที่เป็นเอกลักษณ์ จึงทำให้พริกแกง เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่มีการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นจำนวนมากในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศมีส่วนประกอบหลัก ๆ หลากหลายที่มีคุณประโยชน์ทางโภชนาการและป้องกันโรคภัยต่าง ๆ ได้ด้วย ประกอบด้วย พริก กระเทียม ตะไคร้ และหอมแดงนอกจากนี้ พริกแกง สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่ได้รับความนิยมในการบริโภค มียอดจำหน่ายสูง แต่ส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านบรรจุผลิตภัณฑ์ที่ไม่ค่อยดีดูและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลเนื่องมาจากการขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการพัฒนากระบวนการผลิต ทั้งนี้จากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้วพบว่า บรรจุภัณฑ์ยังไม่เหมาะสม และกลุ่มผู้ผลิตขาดความรู้การบริหารจัดการและการตลาดอย่างเป็นระบบ ทำให้การจัดจำหน่ายสินค้าถูกจำกัดไว้เฉพาะพื้นที่ใกล้เคียง (วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว, 2563)

จากปัญหาดังกล่าว ทางผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงปัญหา และจัดทำวิจัย “การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์พริกแกงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านจิ้ว” เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและนำไปสู่การยกระดับ และสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และร่วมพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้แก่ผู้ผลิตพริกแกง ให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์พริกแกงของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว สามารถดำเนินการได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว
- 2) เพื่อการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ ทำให้สามารถยืดอายุการเก็บรักษา และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผลิตภัณฑ์พริกแกงบ้านจิ้ว ส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้วสามารถขยายช่องทางการตลาดได้เพิ่มขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้ และแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์พริกแกงต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยกระบวนการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ใช้เทคนิคการวิจัยและพัฒนาแบบ R & D (The Research and Development) มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว โดยมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดวิสาหกิจชุมชน แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม มีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยเน้นความสำคัญของพลวัตกลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว จำนวน 20 คน เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์พริกแกง

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว ตำบลบ้านจิ้ว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 20 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อสมาชิกสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิ้ว

รายชื่อ	ตำแหน่ง	ที่อยู่
1.นางลำจวน พวงเพ็ชร	ประธาน	38/1 หมู่ที่ 3 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
2.นางสินทร ปานสัน	รองประธาน	8/1 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
3.นางสมหมาย แสงน้ำ	เหรัญญิก	4 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
4.นางสมควร บัวสระ	กรรมการ	54 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
5.นางสาวสัมพันธ์ ล้ำบริสุทธิ	กรรมการ	41 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
6. นางสาวราย พวงศิลป์	กรรมการ	21 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
7.นางสาวอานวย โลหิตหาญ	กรรมการ	9 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
8.นางสาวสุจิตรา แสงน้ำ	กรรมการ	11 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
9.นางสาวปราณี สรวายเอี่ยม	กรรมการ	26 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
10.นางบุญมี จันเพ็ชร	กรรมการ	28/1 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
11.นางพยอม นาคเขียว	กรรมการ	56 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
12.นางสายทิพย์ ซาหนู	กรรมการ	38 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
13.นางสลับ อมรกุล	กรรมการ	5 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
14.นางสาวจำเนียร พวงผกา	กรรมการ	67 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
15.นางเบญจา ปานสัน	กรรมการ	38/1 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
16.นางสาวระเบียบ ล้ำบริสุทธิ	กรรมการ	38 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
17.นางสาว สุรีรัตน์ กลัดนิล	กรรมการ	73 ต.บ้านจิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี

รายชื่อ	ตำแหน่ง	ที่อยู่
18.นางอ้อมใจ จันทร์แบบ	กรรมการ	76/1 ต.บ้านจิว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
19.นางวาสนา แสงน้ำ	กรรมการ	15 ต.บ้านจิว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
20. นางประวิง ปานดวง	กรรมการ	15/1 ต.บ้านจิว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี

ผลการวิจัย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิวเกิดจากการว่างงานของคนในชุมชน จึงมีความต้องการในการหารายได้เสริมให้แก่ผู้ที่ให้ความสนใจ โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มมีจำนวนสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ในปี พ.ศ. 2553 และสามารถจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนในปี พ.ศ. 2554 โดยเริ่มแรกจะมีการดำเนินกิจกรรม 4 อย่าง ได้แก่ 1.พริกแกง 2.กาแฟโบราณ 3.ขนมปัง 4.ร้านค้าชุมชน แต่ต่อมาการทำขนมปังได้ปิดตัวลง

การทำพริกแกงของกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิวปัจจุบัน เป็นการทำให้พริกแกงเผ็ด และพริกแกงส้ม ส่วนวัตถุดิบในการนำมาประกอบการทำพริกแกงเผ็ดและพริกแกงส้มบางส่วนมาจากในชุมชน ได้แก่ ข่า ตะไคร้ กระชาย และบางส่วนซื้อมาจากภายนอก ได้แก่ พริก กระเทียม กะปิ กลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิวสร้างความแตกต่างให้แก่พริกของตนเอง คือการไม่ใช้กระชายในพริกแกงส้ม เพื่อให้สามารถยืดเวลาในการเก็บรักษาให้กับพริกแกง อีกทั้งไม่ใส่สารกันเสียลงไปในผลิตภัณฑ์ และมีกระบวนการที่มุ่งเน้นความสด สะอาด ปลอดภัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ทำให้มีลูกค้าประจำจากร้านอาหารบริเวณใกล้เคียงในชุมชน และคนจากภายนอกชุมชน แวะเวียนมาซื้อผลิตภัณฑ์เสมอ เฉลี่ยขายได้เดือนละ 100 กิโลกรัม ราคาขายกิโลกรัมละ 150 บาท

และจากการดำเนินการสำรวจปัญหาความต้องการของกลุ่ม พบว่ากลุ่มต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและต้องการพัฒนาด้านการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย

การให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว

1. ศึกษาความเป็นมาของชุมชน และปัญหาความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิวเกิดจากการว่างงานของคนในชุมชน จึงมีความต้องการในการหารายได้เสริมให้แก่ผู้ที่ให้ความสนใจ โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มมีจำนวนสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ในปี พ.ศ. 2553 และสามารถจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนในปี พ.ศ. 2554 ดำเนินการทำพริกแกงเผ็ดและพริกแกงส้ม จากการศึกษาข้อมูลพบว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์เป็นลักษณะถุงร้อนมดยง โดยมีการใช้ตราสินค้าเก่าที่เคยผลิตไว้ สำหรับกลุ่มเบเกอรี่เป็นตราสินค้าพริกแกง ทางคณะวิจัยจึงได้จัดการประชุม เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่ม ได้ผลสรุปว่า สมาชิกในกลุ่มต้องการพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่แสดงถึงสัญลักษณ์ของชุมชนโดยมี ดอกจิว หอคอยชมเมือง นกปากห่าง และรวงข้าว อีกทั้งยังต้องการแสดงให้เห็นถึงเรื่องราวความเป็นมาของคนในกลุ่มและคนในชุมชน ส่วนบรรจุภัณฑ์กลุ่มสมาชิกต้องการให้เป็นรูปแบบของถุงซิปล็อก เพื่อความสะดวกต่อการใช้งานและการเก็บรักษาได้นานยิ่งขึ้น

2. การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เมื่อผู้วิจัยได้พบปัญหา และความต้องการของชุมชนแล้ว ก็ได้มีการประสานงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผู้นำชุมชนตำบลบ้านจิว ปริกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ประสานงานแกนนำกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินจัดประชุมผู้นำชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าและออกแบบตราสินค้า

การประชุมผู้นำชุมชนตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในวันอังคารที่ 30 มิถุนายน 2563 ณ ห้องประชุมชั้น 3 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจิว มีผู้เข้าร่วมจำนวน 53 คน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอสามโคก กำนันตำบลบ้านจิว ผู้นำชุมชน ประชาชนและกลุ่มอาชีพหมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 5 นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ คณะกรรมการผู้ดำเนินโครงการ และผู้วิจัย

ภาพที่ 1 การประชุมผู้นำชุมชน
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าและออกแบบตราสินค้าครั้งที่ 1

ในวันพุธที่ 1 กรกฎาคม 2563 ณ อาคารเอนกประสงค์หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีผู้เข้าร่วมได้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านจิว ผู้ที่สนใจ และแกนนำชุมชน ได้ข้อสรุปดังนี้

การยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปพริกแกงเผ็ดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านจิว ตำบลบ้านจิว โดยมีการสอบถามเกี่ยวกับความเป็นมาและมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าและออกแบบตราสินค้า โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการออกแบบถึงความต้องการให้สินค้าให้มีลักษณะและมีของบรรจุภัณฑ์อย่างไร ได้ข้อสรุปของชุมชน คือการพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลบ้านจิว ดังนี้

- 1) ดอกจิว 2) หอคอยชมเมือง และ 3) นกปากห่าง

1. การพัฒนาตราสินค้า และบรรจุภัณฑ์สินค้า

ภาพที่ 2 รูปแบบและบรรจุภัณฑ์พริกแกงเผ็ด
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

ภาพที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าและออกแบบตราสินค้าครั้งที่ 1
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการออกแบบตราสินค้าโดยชุมชน
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

นำไปสู่การพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน ระหว่างวันที่ 1-15 กรกฎาคม 2563 และการประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าและออกแบบตราสินค้าครั้งที่ 2

ภาพที่ 5 แบบซองพริกแกง
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

ภาพที่ 6 แบบกระปุกน้ำพริก
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

ภาพที่ 7 โลโก้บ้านจิว
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

ภาพที่ 8 แบบซองน้ำพริก
 ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาด้านการตลาด ช่องทางการจำหน่ายสินค้าชุมชน (ออนไลน์)

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาด้านการตลาด ช่องทางการจำหน่ายสินค้าชุมชน (ออนไลน์) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2563 เวลา 08.30-17.00 น. ณ อาคารเอนกประสงค์หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี วิทยากรโดยนายอรุณพล กิตติธรรมสาร มีผู้เข้าร่วมจำนวน 40 คน โดยกิจกรรมดังกล่าวชุมชนได้เรียนรู้การขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ได้แก่ กลุ่มไลน์ Facebook และ Lazada และพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์ต่อไป

ภาพที่ 9 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาด้านการตลาดออนไลน์

ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว

การดำเนินโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตและท้องถิ่นครั้งนี้ เบื้องต้นได้สำรวจค้นหาศักยภาพเพื่อการพัฒนาให้ตรงตามบริบทของชุมชนอย่างแท้จริง ปรีक्षाแนวทางการพัฒนากับชุมชนและเสนอแผนการพัฒนากับมหาวิทยาลัยเพื่อเห็นชอบกับแผนพัฒนาดังกล่าว และได้เริ่มดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ มีการแบ่งลักษณะการดำเนินงานเป็น ดังนี้

- 1.1 สำรวจบรรจุภัณฑ์เดิมที่ชุมชนใช้บรรจุพริกแกงและตราสินค้า
- 1.2 เชิญชุมชนเข้าร่วมประชุม เพื่อสำรวจความต้องการแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าใหม่
- 1.3 ให้ชุมชนร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าใหม่ตามความต้องการ
- 1.4 ร่วมกันเสนอความคิดเห็นและลงมติคัดเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า
- 1.5 ดำเนินการให้จัดผลิตบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า
- 1.6 มอบบรรจุภัณฑ์พร้อมตราสินค้าให้แก่ชุมชน

การคืนข้อมูลและส่งมอบบรรจุภัณฑ์พริกแกงเผ็ด และพริกแกงส้มที่พัฒนา

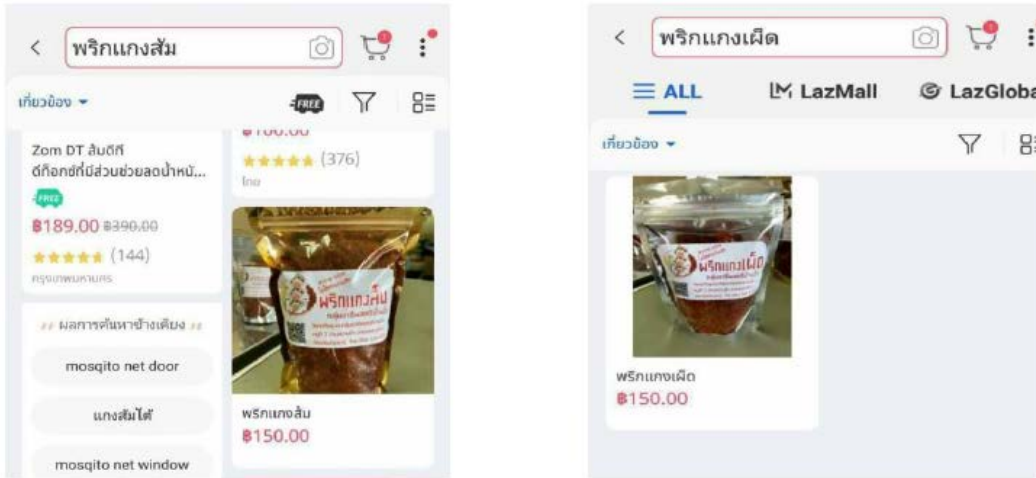
- แบบซองขนาด 100 กรัม ราคาขาย 20 บาท
- แบบซองขนาด 500 กรัม ราคาขาย 80 บาท
- แบบซองขนาด 1000 กรัม ราคาขาย 150 บาท

ภาพที่ 10 พริกแกงพร้อมจำหน่าย
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

ภาพที่ 11 การคืนข้อมูลและส่งมอบบรรจุภัณฑ์พริกแกง
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

ภาพที่ 12 ผลิตภัณฑ์วางขายในแพลตฟอร์ม Lazada
ที่มา: ผู้วิจัย, 2563

อภิปรายผลการวิจัย

วิจัยการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์พริกแกงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีบ้านจิว ผู้วิจัยได้ดำเนินการค้นหาปัญหาความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว และมีการพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน และให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการ การตลาด การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว ดังนี้

1. การออกแบบบรรจุภัณฑ์พริกแกงและตราสินค้า

การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับพริกแกงส้มและพริกแกงเผ็ด 2 ขนาดคือขนาดปานกลางและขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้ซื้อมีทางเลือกในการซื้อได้มากขึ้น และตราสินค้าที่กลุ่มผู้ทำพริกแกงและชุมชนได้ช่วยกันออกแบบเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ของชุมชน และได้มอบบรรจุภัณฑ์ให้แก่กลุ่มพริกแกงไว้บรรจุเองตามความต้องการของตลาด โดยดำเนินกิจกรรม ดังนี้

- 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาตราสินค้าให้ได้มาตรฐาน
- 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ สูตรพริกแกง บรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า
- 3) การพัฒนาด้านการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า (ออนไลน์)
- 4) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2. นวัตกรรมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ผลิตภัณฑ์ได้รับการยกระดับและพัฒนาตราสินค้า เพื่อการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นการกระตุ้นกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการของชุมชนเพื่อสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองของครอบครัว และชุมชนบนพื้นฐานของความพอเพียง

การยกระดับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปพริกแกงของกลุ่มแม่บ้านสตรี ตำบลบ้านจิว โดยมีการสอบถามเกี่ยวกับความเป็นมาและมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าและออกแบบตราสินค้า โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการออกแบบถึงความต้องการให้สินค้า ให้มีลักษณะและมีของบรรจุภัณฑ์อย่างไร และข้อสรุปของชาวบ้านอยากได้ความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนตำบลบ้านจิว คือ 1) ดอกจิว

2) หอคอยชมเมือง และ3) นกปากห่าง ได้มีการประชุมการตลาดออนไลน์เพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถทำให้ชุมชนเกิดรายได้

งานวิจัยดังกล่าวนี้ได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรัตน์ ถนนแก้ว (2556) “การศึกษาเพื่อดำเนินการยกระดับและสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภายใต้กิจกรรมพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลำไนใต้ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง” ที่ว่ากรออกแบบและสร้างตราสินค้า โดยพิจารณาถึงที่มาของท้องถิ่น ฉลากสินค้า การพิจารณาชนิดของ สติ๊กเกอร์ ในการนำมาประยุกต์ใช้กับฉลากสินค้าที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของจारी โสภา และคณะ (2547) “โครงการศึกษาและพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการ กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำพริกของกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านป่าเหมือด หมู่ 9 ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาการบริหารและการจัดการกลุ่มด้านวัตถุดิบ ด้านการผลิตและด้านตลาด ปัญหาอุปสรรค และศักยภาพของกลุ่มในการพัฒนาการบริหารและการจัดการของกลุ่มรวมถึงการจัดการเรียนรู้ และการถ่ายทอด หลังจากที่ได้รับการพัฒนาแล้วกลุ่มมีระบบในการบริหารและการจัดการทั้งสมาชิกและแรงงาน จนถึงสวัสดิการภายในกลุ่ม ด้านวัตถุดิบ กลุ่มมีวิธีการและขั้นตอนในการจัดซื้อ การจัดเก็บรักษา และการนำไปใช้อย่างเป็นระบบ กลุ่มสมาชิกชุมชนมีการจัดการที่เป็นระบบ โดยจากเดิมมีการผลิตแบบง่าย ๆ ไม่มีการวางแผนการผลิต ผลิตตามใจผู้ผลิต โดยไม่ได้ดูความต้องการของผู้บริโภค แต่เมื่อมีการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มผู้บริโภคแล้วก็ได้นำกลับมาพัฒนากระบวนการผลิตเดิม ให้มีระบบการผลิตมากขึ้น และเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เช่น ปริมาณของน้ำพริกที่บรรจุลงในบรรจุภัณฑ์รูปแบบของบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนมีการเพิ่มช่องทางการตลาด มีแผนมีขั้นตอนในการผลิตที่เป็นสายลักษณะอักษรในการผลิต การจัดการระบบบัญชีและการเงิน มีแผนค่าใช้จ่าย ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มทำการแปรรูป เน้นคุณภาพความสะอาดและความอร่อยโดยนำภูมิปัญญามาประยุกต์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ต่อไป
2. ควรส่งเสริมในการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกวัตถุดิบในการผลิตพริกแกงในชุมชนแบบปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวทางการบูรณาการเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน
3. ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมด้านการตลาด และรายได้อย่างต่อเนื่องในชุมชน
4. ข้อมูลวิจัยนี้สามารถนำไปปรับปรุงการทำงาน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาการกลุ่มอาชีพการแปรรูปพริก พริกแกงโดยการนำไปวิเคราะห์สรุปสถานการณ์การพัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์พริกต่อไป

บรรณานุกรม

- จารี โสภกา และคณะ. (2547). การศึกษาและพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการผลิตภัณฑ์น้ำพริก
กลุ่มพัฒนา พ.ศ.2563. ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. มปป.
- วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว. (2563). รายงานการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพสตรีบ้านจิว
สตรีบ้านป่าเหมือด ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.
- อมรรัตน์ ถนนแก้ว. (2556). การศึกษาเพื่อดำเนินการยกระดับและสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภายใต้กิจกรรม
พัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านลำในใต้ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง. วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน
มหาวิทยาลัยทักษิณ.

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อ
อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

THE DRIVEN STRATEGIC OF THE JAMPALOR SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION MUEANG DISTRICT ANGTHONG

ณัฐธินิชา ทศนัย¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²
Nattanicha Tatsanai¹ and Duangporn Auraiwan²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล nattanicha.tat@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล duangporn.au@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่และ 3) แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อ กลุ่มเป้าหมายเป็นบุคคลในพื้นที่ตำบลจำปาหล่อ จำนวน 11 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหาร อบต. ตัวแทนข้าราชการใน อบต. และตัวแทนประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือของการวิจัยที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาผลสัมฤทธิ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของอบต.จำปาหล่อ จังหวัดอ่างทอง โดยมีการดำเนินยุทธศาสตร์ของอบต.จำปาหล้อมีด้วยกัน 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนา ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาตามนโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ซึ่งยุทธศาสตร์แต่ละด้านที่ อบต.ได้ดำเนินไปนั้น ส่วนใหญ่ก็ประสบความสำเร็จ และประชาชนก็พึงพอใจ 2) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต.จำปาหล่อ จังหวัดอ่างทอง พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ความรู้ ความสามารถในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต. การติดตาม และประเมินผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ งบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของ อบต. เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต.จำปาหล่ออย่างมาก และปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินยุทธศาสตร์ของ อบต.จำปาหล่อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น งบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และปัจจัยภายนอก 3) การศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต.จำปาหล่อ พบว่าการที่จะทำให้การดำเนินยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จนั้น ต้องเริ่มจากความสามัคคีของคนในตำบล ต้องสามัคคีกันทั้งผู้นำ เจ้าหน้าที่ พนักงานใน อบต. และประชาชนในตำบลก็ต้องสามัคคีกัน และการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินยุทธศาสตร์

คำสำคัญ

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์, ผลสัมฤทธิ์

ABSTRACT

This research aims to study the achievement of the national strategy driven. In addition, to study the factors affecting the success of the problems and obstacles in the national strategy driven in the Jampalor Sub-district administrative organization. 3) Moreover, it also aims to guidelines for the national strategy driven of the administrative organization. The participants were 11 people who live in Jampalor Sub-district administrative organization. The target participants were divided into 3 groups: representatives of executive of sub-district administrative organization, representatives of government officer in sub-district administrative organization and representatives of people in the village. The qualitative method was employed in this study. Data were collected through semi-structured interview.

The findings show that the achievement of the national strategy driven of Jampalor Sub-district administrative organization, Ang Thong province have 6 strategy: infrastructure development, social and quality of life development, economic development, natural resource conservation and environment development, good management development, Development followed by the government policy and the provincial strategy development. The achievement of strategy was mostly successful. Most people in the study were satisfied. The result of the factors affecting success of the problems and obstacles in the national strategy driven of Jampalor Sub-district administrative organization, Ang Thong province found that local people's participation, knowledge and ability to driven the strategic of the Jampalor Sub-district administrative organization. Monitoring and evaluation of Strategy Driven, the budget to strategy driven, the external and internal factor were the factor that affecting success of the national strategy driven of Jampalor Sub-district administrative organization. The result of the factors affecting the problems and obstacles of strategy driven of Jampalor Subdistrict administrative organization, including local people's participation, the budget to strategy driven and the external factor. Moreover, the result of guidelines for the national strategy driven of the administrative organization of Jampalor Sub-district administrative organization found that the unity of the local people; the leader, officer, employees in the sub-district administration organization and people in the district have the unity. In addition, to encourage people to participate the strategy driven.

Keywords:

The strategic driven, Accomplishment

ความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่น เป็นแนวความคิดที่ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้หลากหลายประเด็นสำคัญแตกต่างกันออกไป แต่ได้ยกนิยามของผู้ที่ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นที่น่าสนใจ และครอบคลุมสาระสำคัญมากที่สุด ดังนี้ นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในเขตอำนาจของตน (Danial Wit, 1967: 101-103 อ้างถึงใน ดร.ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2555: หน้า24)

การปกครองท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการปกครองท้องถิ่นมีความจำเป็นอย่างมากต่อประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการทำให้ประชาชนเข้าถึงประชาธิปไตย โดยส่วนกลางได้กระจายอำนาจสู่องค์กรท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเสนอแนะและ แก้ปัญหาท้องถิ่นของตนเองได้ตรงความต้องการ โดยปกติการปกครองท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ผู้บริหารท้องถิ่น มีอำนาจตัดสินใจ และบริหารงานภายในเขตอำนาจของตนได้อิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากส่วนกลาง ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิหน้าที่พลเมืองของตนเองที่มีอยู่ อันนำไปสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย และในการปกครองท้องถิ่นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ก็มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการนำแบบแผน และนโยบายของคณะผู้บริหารท้องถิ่นไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นของไทย ในปัจจุบัน กฎหมายได้กำหนดให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นมีอยู่ 2 ประเภท คือ 1) รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล ซึ่งแบ่งเป็นเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 2) รูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการปกครองท้องถิ่น คือ สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเรียนรู้และเข้าใจถึงการบริหารตามระบอบประชาธิปไตย ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ตามที่รัฐบาลส่วนกลางกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่น ท้องถิ่นมีอำนาจในการตัดสินใจในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างแท้จริง และประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

การที่จะให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เป็นความสำคัญ รวมถึงความสามารถของผู้บริหารท้องถิ่นด้วย เพราะคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องทราบถึงความต้องการ และปัญหาของประชาชนในพื้นที่ โดยการทำประชาคม หรือวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำความต้องการของประชาชนในตำบลไปกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แล้วนำไปเข้าสู่กระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จะต้องครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านคุณภาพชีวิต ด้านส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทยภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตำบลจำปาหล่อ อยู่ในความปกครองของอำเภอเมืองอ่างทอง ประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน ประชากรหมู่ที่ 1-6 ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามแนวฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ราษฎรหมู่ที่ 7 ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามชายฝั่งคลองบางตาทอง เมื่อ พ.ศ. 2537 ตำบลจำปาหล่อได้รับการยกฐานะตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล สภาตำบล ให้ยกฐานะเป็นสภาตำบลนิติบุคคล และปี พ.ศ. 2540 ได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมาจนถึงปัจจุบัน ประเด็นหลัก ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อได้มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ คือ การบริหารจัดการท้องถิ่นให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การบริหารบุคคลและกิจการในท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล

การบริหารการเงินและการคลังของอบต. ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง และการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

ปัญหาของพื้นที่ ตำบลจำปาหล่อ ที่ทำให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อ และไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชนเท่าที่ควร อาจมีหลายสาเหตุสำคัญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ความสามารถของผู้บริหารท้องถิ่นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ที่ต้องสามารถรู้เท่าทันสถานการณ์ของท้องถิ่นที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อวางแผนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นที่พึงพอใจของประชาชน

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของพื้นที่อบต.จำปาหล่อ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบยุทธศาสตร์ของอบต.จำปาหล่อ ว่าจะมีกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างไรจึงจะสัมฤทธิ์ผล และมีลักษณะการขับเคลื่อนที่ยุทธศาสตร์ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นหรือไม่ จากงานวิจัยนี้ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปศึกษา พัฒนาและปรับเปลี่ยนแก้ไขให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์บรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต.จำปาหล่อ จังหวัดอ่างทอง เป็นอย่างไรแล้วปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต.จำปาหล่อ จังหวัดอ่างทอง มีอะไรบ้าง และแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต.จำปาหล่อ ให้ประสบความสำเร็จ ทำได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต.จำปาหล่อ จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต.จำปาหล่อ จังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต.จำปาหล่อ จังหวัดอ่างทองให้ประสบความสำเร็จ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเรื่องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ตำบลจำปาหล่อ จังหวัดอ่างทอง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีทั้งสิ้น 11 คน ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลจำปาหล่อ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ (สำนักงานปลัด) ผู้ช่วยนักจัดการงานทั่วไป (กองช่าง) ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้ใหญ่บ้านทั้ง 7 หมู่ของตำบลจำปาหล่อ ซึ่งจะสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structor) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง พร้อมจดบันทึก หรือบันทึกเสียง หรือถ่ายภาพนิ่ง แล้วมีที่ปรึกษาในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ อ.ดร.จารุณี มุมบ้านเช่า อ.ดร.ดาวราย ลิมสายหัว และอ.ดร.กัมลาศ เยาะะนิจ ซึ่งทั้ง 3 ท่านเป็นอาจารย์ในหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การสรุปและตีความตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การตรวจสอบข้อมูลซึ่งจะใช้หลักสามเส้า (Triangulation) โดยใช้รูปแบบ การเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ไดมาเปรียบเทียบ (Data Triangulation)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต. จำปาสหล่อ จังหวัดอ่างทอง โดยมีการดำเนินยุทธศาสตร์ของอบต. จำปาสหล่อมีด้วยกัน 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาตามนโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ซึ่งยุทธศาสตร์แต่ละด้านที่ อบต. ได้ดำเนินไปนั้น ส่วนใหญ่ก็ประสบความสำเร็จ และประชาชนก็พึงพอใจ การดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จที่อบต. จำปาสหล่อได้ดำเนินไปแล้ว เช่น การสร้างถนน เชื่อมกันดินทลาย อาคารสาธารณสุข เป็นต้น การดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตที่ประสบความสำเร็จที่อบต. จำปาสหล่อได้ดำเนินไปแล้ว เช่น การดูแลด้านสาธารณสุข การดูแลผู้สูงอายุ ดูแลเด็กเล็ก เป็นต้น การดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เป็นยุทธศาสตร์ที่ อบต. จำปาสหล่อดำเนินการยังไม่ค่อยสำเร็จ เนื่องจากบริบทของตำบลจำปาสหล่อไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ด้านนี้ เช่น ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน การรวมกลุ่มยากของประชาชน เป็นต้น การดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นยุทธศาสตร์ที่ อบต. ดำเนินไปแล้ว ประสบผลสำเร็จและเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้เป็นรูปธรรม เช่น การทำความสะอาดถนน การขุดลอกคูคลอง การปลูกต้นไม้ เป็นต้น การดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่ดีที่ประสบความสำเร็จที่อบต. จำปาสหล่อได้ดำเนินไปแล้ว เช่น การพัฒนาเสียง ตามสายเพื่อแจ้งข่าวสารกับประชาชน ส่งเสริมการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นต้น และการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาตามนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยทาง อบต. จำปาสหล่อก็ได้รับนโยบายของรัฐบาลมาดำเนินการ และได้ดำเนินยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งเมื่ออบต. รับเรื่องมาก็จะนำมาแจ้งให้ชาวบ้านได้ทราบเรื่องด้วย จากที่กล่าวมาข้างต้น โดยภาพรวมแล้วการดำเนินยุทธศาสตร์ของ อบต. จำปาสหล่อ ถือว่าสมฤทธิ์ผล

2. การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของ อบต. จำปาสหล่อ จังหวัดอ่างทอง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ความรู้ ความสามารถในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต. การติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ งบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของ อบต. เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต. จำปาสหล่ออย่างมาก ถ้าประชาชนเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินไปแล้วนั้นก็จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมาย ประชาชนพอใจและประชาชนจะเกิดความภาคภูมิใจที่ตนได้มีส่วนร่วมในความสำเร็จของการดำเนินยุทธศาสตร์ แต่ปัญหาก็คือประชาชนไม่ค่อยสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหน้าที่ของ อบต. ที่จะต้องหาวิธีให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อไป ความรู้ ความสามารถของ อบต. หรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ของ อบต. ก็เป็นส่วนสำคัญในการที่จะดำเนินยุทธศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จไปได้ ถ้ามีความรู้ ความสามารถก็จะเข้าใจ และดำเนินยุทธศาสตร์ได้อย่างทั่วถึงและตรงเป้าหมาย การติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ จะทำให้สามารถประเมินได้ว่ายุทธศาสตร์ที่ดำเนินไปแล้วนั้น มีผลอย่างไร ประสบผลสำเร็จ หรือได้รับความพึงพอใจจากประชาชนมากน้อยเพียงใด รวมทั้งสามารถนำมาปรับปรุงให้การดำเนินยุทธศาสตร์ดีขึ้นได้ งบประมาณของ อบต. ก็มีผลอย่างมาก ถ้างบประมาณมีไม่เพียงพอ การดำเนินยุทธศาสตร์ก็จะติดขัด ดำเนินไปไม่ได้ตลอด เพราะบางยุทธศาสตร์ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการที่จะขับเคลื่อนให้ยุทธศาสตร์นั้นประสบผลสำเร็จ และสภาพแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกองค์กรก็มีผลต่อความสำเร็จ เพราะแต่ละพื้นที่มีความต้องการไม่เหมือนกัน และสภาพเศรษฐกิจแต่ละช่วงเวลาก็มีความแตกต่างกัน การดำเนินยุทธศาสตร์จึงต้องปรับให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย รวมทั้งความเข้มแข็ง ความสามัคคีของคนในองค์กรก็มีส่วนจำเป็น เพราะการดำเนินยุทธศาสตร์ที่มาจากความร่วมมือกัน ย่อมประสบความสำเร็จกว่าต่างคนต่างดำเนินการ

3. การศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในพื้นที่ อบต. จำปาหล่อ พบว่าการที่จะทำให้การดำเนินยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จนั้น ต้องเริ่มจากความสามัคคีของคนในตำบล ต้องสามัคคีกันทั้งผู้นำ เจ้าหน้าที่พนักงานใน อบต. และประชาชนในตำบลก็ต้องสามัคคีกัน เมื่อมีความสามัคคีเกิดขึ้น ตำบลก็จะเข้มแข็งไม่ว่าจะดำเนินยุทธศาสตร์ด้านใดไปก็จะประสบความสำเร็จ เพราะทุกคนให้ความร่วมมือกัน ไม่คิดแตกแยกกัน และแนวทางที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งทาง อบต.จำปาหล่อ มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินยุทธศาสตร์หลายด้านอยู่แล้ว แต่ปัญหาอยู่ที่ประชาชนในตำบลไม่ค่อยมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วม จึงเป็นหน้าที่ของอบต. ว่าจะมีความสามารถมากน้อยเพียงใดในการที่จะจูงใจให้ประชาชนมองเห็นผลประโยชน์ของตนเองในการที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินยุทธศาสตร์ เมื่อมีทั้งความสามัคคี ประชาชนสนใจกับการเข้ามามีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินไปนั้นย่อมประสบผลสำเร็จแน่นอน

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาพบว่า เราจะสามารถประเมินว่าการดำเนินยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของ อบต.จำปาหล่อนั้นสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ ดูได้จากตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต.จำปาหล่อ พบว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยด้านความรู้ ความสามารถในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของ อบต. ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ปัจจัยด้านงบประมาณในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในของ อบต. นั้นสามารถส่งผลให้การดำเนินยุทธศาสตร์ของ อบต.จำปาหล่อ ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดียิ่งขึ้น และการที่จะดำเนินยุทธศาสตร์ไปได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชน ความรู้ ความสามารถของคนในอบต. ที่จะดำเนินยุทธศาสตร์ไปได้ตรงเป้าหมาย ประกอบกับงบประมาณของ อบต. ก็ต้องเพียงพอต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ รวมทั้ง อบต. ต้องติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์ที่ดำเนินไปแล้วด้วย เพื่อนำมาพัฒนาในการดำเนินยุทธศาสตร์ครั้งต่อไป และอีกประเด็น คือ อบต. ต้องคำนึงสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจในขณะที่ดำเนินยุทธศาสตร์ด้วย อบต. ต้องปรับการดำเนินยุทธศาสตร์ให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งความสามัคคี ความเข้มแข็งของอบต. ก็เป็นส่วนสำคัญในการที่จะทำให้ดำเนินยุทธศาสตร์นั้นประสบความสำเร็จได้ตามปัจจัยแห่งความสำเร็จของยุทธศาสตร์ของคุณโสภณ ศิริงาม ซึ่งมีปัจจัยดังที่กล่าวมาข้างต้น อ้างในผู้ศึกษาวิจัย คุณอุไรวรรณ เตียนศรี ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4.0 ซึ่งผลวิจัยของคุณอุไรวรรณ เตียนศรี พบว่าการทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์นั้น ก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของพนักงาน เจ้าหน้าที่ และอ้างจากคุณสมพร สิริโพรานานนท์ ที่ทำการศึกษาถึงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผลวิจัยกล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมและการให้ความร่วมมือของประชาชนเป็นแรงผลักดันที่ทำให้การป้องกันอุทกภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังที่ผลของการวิจัยของบุคคลทั้ง 3 ท่านที่อ้างถึงนั้น กล่าวได้ว่าผลวิจัยทั้ง 3 ท่านสามารถนำมารองรับว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำเนินยุทธศาสตร์ของ อบต.จำปาหล่อ ประสบผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

จากผลของการวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และปัจจัยที่ส่งผลให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทาง และเกิดการต่อยอดในการพัฒนาให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นในแผนยุทธศาสตร์ปีต่อ ๆ ไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรมีการเพิ่มผู้ให้ข้อมูลมากยิ่งขึ้น เช่น เพิ่มจากประชาชนในพื้นที่เพราะประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่ได้รับผลของการดำเนินยุทธศาสตร์นั้น ๆ

บรรณานุกรม

- ชวงค์ ฉายะบุตร. (2555). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน จำกัด.
- สมพร สิริโพรานานนท์. (2554). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษาพื้นที่เมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- โสภณ ศิริงาม. (2562). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของยุทธศาสตร์ชาติ. *NDC Security Review*, (5), 13.
- อุไรวรรณ เตียนศรี. (2562). การปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายรัฐบาลในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ความเสมอภาคทางเพศของกลุ่มคู่รัก LGBTQ+ ในประเทศไทย กรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

GENDER EQUALITY OF LGBTQ+ COUPLES IN THAILAND CASE STUDIES OF THE DRAFT OF THE COUPLE OF LIFE

สุวรรณา สุดา¹ และ ไททัศน์ มาลา²

Suwanna Suda¹ and Titus Mala²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Suwanna.su@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเรียกร้องความเสมอภาคทางเพศของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBTQ+ และวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ขอบเขตการวิจัยศึกษาด้านเนื้อหาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต วิธีการการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยบทความ ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต อีกทั้งใช้การวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์คู่รักหลากหลายทางเพศ ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย รวมเป็นจำนวนทั้งหมด 10 คน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัญหาความเสมอภาคของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นเป็นปัญหาเรื่องกฎหมายรับรองการสมรสเพศเดียวกันที่ยังไม่มีการบัญญัติ และปัญหาการยอมรับของคนในสังคมแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นแต่ก็ยังมีบางส่วนบางองค์กรบางหน่วยงานที่ยังไม่เปิดกว้างมากสำหรับเรื่องความหลากหลายทางเพศอยู่ ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตนั้นยังมีเนื้อหาสาระสำคัญที่ยังไม่ครอบคลุม ไม่ได้รับสิทธิครบถ้วนต่อกลุ่มหลากหลายทางเพศเทียบเท่าการสมรสและคู่สมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นจึงควรแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 1448 แก้ไขคำว่าคู่สมรส ชาย หญิง เป็น บุคคล และ บุคคล เพื่อให้คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถสมรสกันได้เหมือนชายจริง หญิงแท้ ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน และจะต้องไม่มีการดูถูกเหยียดเพศจากสังคมของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศว่าอยู่คนละชั้น หรืออยู่คนละสังคม

คำสำคัญ

ความหลากหลายทางเพศ ,ความเสมอภาคทางเพศ, คู่ชีวิต

ABSTRACT

This research aims to study the problems and equality of gender's claims among LGBTQ + and to analyze the draft of the marriage act. The scope of this research were specifically collected through research documents, and the draft of the marriage act. The qualitative method was employed in this particular study, where the data were specifically collected through research documents, article and the draft of the marriage act. Moreover, data were collected through field research by interview the couples of various sex, the expert in law and the people who participate in social activism in Thailand. The participants were 10 people.

The findings show that the problem of equality of LGBTQ+ was the same-sex marriage law that has not been established. The social acceptance problem, although it has something better change some organization are not open the opportunity for LGBTQ+. Moreover, the result of the draft of the marriage act still not contain the important content. There are not entitle to the full rights of the LGBTQ+ equivalent of marriage and their spouse according to the civil and commercial code. Therefore, the civil and commercial code should be amend in Section 1448, to change the term of male and female spouses to individuals and persons in order to LGBTQ+ can marry similar as real men and women under the same law. In addition, they have not to discriminate LGBTQ+ group from the community as being on a different class level or living in different society.

Keywords

LGBTQ+, Gender Equality, Couples

ความสำคัญของปัญหา

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันนั้นยังไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายในการรับรองสถานะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของ คู่รักเพศเดียวกัน ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มคู่รักเพศทางเลือกได้พยายามต่อสู้เพื่อให้องค์กรภาครัฐ ให้การยอมรับและรับรองสิทธิเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในทางกฎหมาย จึงนำไปสู่การเรียกร้องให้มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงบทบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน จนเกิดแนวคิดในการร่าง พระราชบัญญัติคู่ชีวิตขึ้น เพื่อรับรองสถานะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของกลุ่มเพศทางเลือกเพื่อให้เกิดสิทธิในทางกฎหมายภายใต้หลักนิติรัฐ และจาก กระแสของสังคมที่มีการรณรงค์เรียกร้องสิทธิความเสมอภาคทางกฎหมาย หลังจากที่ ครม. มีมติเห็นชอบร่าง พระราชบัญญัติคู่ชีวิตแล้วนั้นในสังคมออนไลน์อย่างทวิตเตอร์ ก็มีการแสดงความคิดเห็นกันหลากหลายโดยผ่าน #ไม่เอาพรบคู่ชีวิต มีจำนวนมากจนติดเทรนด์ทวิตเตอร์ประเทศไทยในอันดับ 3 และต่อมาทางรัฐสภาได้เผยแพร่ร่าง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) พ.ศ.....บนเว็บไซต์รัฐสภาเพื่อเปิดรับฟัง

ความคิดเห็นตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ มีผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็นแล้วกว่า 54,445 ราย มีผู้เข้าเยี่ยมเว็บไซต์ 1,247,531 ราย (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2563) แต่ก็มีบางองค์กรที่ไม่ต้องการให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่มีการเรียกร้องให้มีการร่างกฎหมายใหม่ขึ้นมาแทนเพื่อรับรองสถานะทางกฎหมายให้แก่ คู่รักเพศเดียวกันโดยเฉพาะ กฎหมายรับรองการสมรสถือเป็นเรื่องสำคัญของทุกคู่สมรสและทุกคนควรให้ความสำคัญกับสิทธิที่ทุกคนควรจะได้รับอย่างเท่าเทียมกันทุกคน รัฐจำเป็นต้องพิจารณาถึงรูปแบบกฎหมายในการรับรองโดยต้องคำนึงถึงบริบทสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางเพศ

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหาข้อเรียกร้องของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ จากการวิเคราะห์ผ่านร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต โดยบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ มาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาให้แก่กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ความเสมอภาคทางเพศของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ กรณีศึกษา ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต เป็นไปในลักษณะใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อเรียกร้องความเสมอภาคจากกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต
2. เพื่อวิเคราะห์ความเสมอภาคจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเสมอภาคทางเพศของกลุ่มคู่รัก LGBTQ+ ในประเทศไทยกรณีศึกษา ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารจากงานวิจัย บทความ ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
2. การวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมาย จำนวน 2 คน กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม จำนวน 3 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในครั้งนี้ คือ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเตรียมแบบสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์ เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความเสมอภาคทางเพศของกลุ่มคู่รัก LGBTQ+ ในประเทศไทย กรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเรียกร้องความเสมอภาคทางเพศของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBTQ+ กรณีศึกษาร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัญหา ข้อเรียกร้องความเสมอภาคของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มของคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านกฎหมาย และกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม นั้นส่วนใหญ่ทราบข้อมูลจากโซเชียลส่วนใหญ่ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตราแกรม ยูทูป ข่าวออนไลน์ต่าง ๆ เนื่องจากเป็นช่องทางที่รับทราบข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และบางส่วนก็ทราบข้อมูลจากทางเพื่อนคนใคร่ครวญ เพื่อนที่ทำงาน ปัญหาความเสมอภาคจากการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการทรัพย์สิน กฎหมายครอบครัวและมรดก การลดหย่อนภาษี การยอมรับภายในสังคม ข้อเรียกร้องคือต้องการให้มีการคุ้มครองจากกฎหมาย

“ได้รับสิทธิทางการสมรส การจัดการทรัพย์สินร่วมกัน การมีสิทธิในการตัดสินใจการรักษาพยาบาล อีกฝ่ายในกรณีตัดสินใจฉุกเฉิน สิทธิรับสวัสดิการร่วมกันจากรัฐในฐานะคู่สมรส สิทธิรับบุตรบุญธรรมร่วมกันเหมือนกับคู่สมรสชายหญิง” (กลุ่มคู่รัก LGBTQ, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2564)

ไม่ต้องการให้มีกฎหมายอีกฉบับขึ้นมาแบ่งแยกความแตกต่าง และไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการดำเนินชีวิต การเรียน การทำงานกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศควรที่จะได้รับการยอมรับจากสังคมไม่ควรถูกสังคมเลือกปฏิบัติเหมือนอย่างในปัจจุบัน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความเสมอภาคจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

ผลการวิจัยพบว่าจากการสัมภาษณ์ข้อมูลพบว่า กลุ่มคู่รัก LGBTQ+ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านกฎหมาย และกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม ถ้าหากประเทศไม่มีกฎหมายรองรับการสมรสเพศเดียวกันจะยิ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศของเราได้มีการแบ่งแยกประเภทของแต่ละบุคคล กลุ่มคู่รัก LGBTQ+ ที่ต้องการแต่งงานและใช้ชีวิตร่วมกันจะไม่ได้การรับรองให้ถูกต้องตามกฎหมาย ความสัมพันธ์ของชาว LGBTQ+ อาจไม่ยั่งยืน เพราะถูกมองว่า การอาศัยอยู่ร่วมกันในระยะยาวนั้นมีความยากลำบากและไม่มั่นคง

“เนื่องจากไม่มีกฎหมายต่าง ๆ มารองรับสถานะของคู่สมรส กลุ่ม LGBTQ+ จะกลายเป็นกลุ่มประชากรชายขอบ ไม่ได้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับคู่สมรสชายหญิงเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ เกิดความไม่ยุติธรรมกับกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน ซึ่งมีจำนวนมากในประเทศ ทั้งที่เป็นพลเมืองไทยเหมือนกัน เสียภาษีเหมือนกัน” (กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม, สัมภาษณ์, 6 มีนาคม 2564)

ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตที่ผ่านมติจากคณะรัฐมนตรีถือว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นก้าวสำคัญของการเห็นถึงความสำคัญสิทธิของกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย ที่ไม่ได้รับสิทธิการคุ้มครองจากกฎหมายการสมรส และคิดว่าพระราชบัญญัติคู่ชีวิตไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลทั่วไปในสังคมที่มีเพศโดยกำเนิดต่างกันและสมรสกันตามปกติ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้กับบุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่นหรือ เพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขจากกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

ผลการวิจัยพบว่าจากการสัมภาษณ์ข้อมูลกลุ่มคู่รัก LGBTQ+ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านกฎหมาย และกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม เสนอให้แก้ไขทุกเรื่องที่เป็นสิทธิทางเพศทุกเพศควรจะเสมอภาคเท่าเทียมกันสำหรับทุกคน

“อยากให้มีการยอมรับเกี่ยวกับเรื่องของความหลากหลายทางเพศ ไม่เหยียดเพศ ไม่ปิดกั้นเรื่องเพศ ในเรื่องของการทำงานควรให้โอกาสกับทุก ๆ เพศอย่างเท่าเทียมกัน มีการสอดแทรกทางการศึกษาให้กับเด็ก ๆ ยาวจนกว่าความหลากหลายทางเพศไม่ใช่เรื่องแปลกและไม่ใช่ว่าเรื่องผิดควรเคารพและตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่นให้ มาก ๆ” (กลุ่ม LGBTQ+, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2564)

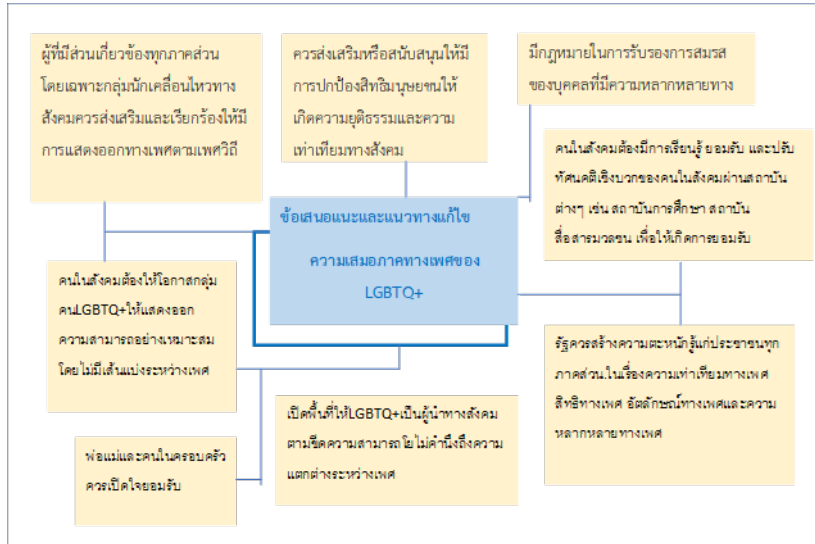
แก้ไขเรื่องของการเข้าถึงสวัสดิการทรัพยากรที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับเพศอย่างเช่นผ้าอนามัยฟรี อยากให้ทุกคนทุกเพศนั้นมีสิทธิในการเข้าถึงสิทธิการหมั้น สิทธิการสมรส สิทธิการมีบุตรผ่านเทคโนโลยี สิทธิในการจัดการมรดก ร่วมกัน สิทธิเรื่องการเงินการทำธุรกิจร่วมกัน สิทธิการรับสวัสดิการจากรัฐของอีกฝ่าย อยากให้มีกฎหมายที่คุ้มครองและให้สิทธิประโยชน์แก่คนทุกคน

“เราไม่อยากจะ พรบ. อีกค่ะ แต่เราอยากให้แก้กฎหมายแพ่งที่ว่าด้วยเรื่องของการสมรสให้ทุกคนสามารถสมรสกันได้โดยไม่ต้องเป็นเพศชายหรือหญิง นี่เป็นเรื่องที่ พรบ. คู่ชีวิตไม่มี เราไม่ต้องการคู่ชีวิต เราต้องการคู่สมรส” (กลุ่ม LGBTQ+, สัมภาษณ์, 4 มีนาคม 2564)

ไม่ต้องมีการแบ่งแยกประเภทของแต่ละบุคคลว่าคนกลุ่มนี้ใช้กฎหมายฉบับนี้ คนกลุ่มนั้นใช้กฎหมายแบบนี้จริง ๆ แล้วพวกเราไม่ต้องการพระราชบัญญัติฉบับใหม่ แต่เราต้องการให้แก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์เนื่องจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายมาตราขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 27 วรรคสาม เนื่องจากการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องเพศ โดยเฉพาะบทบัญญัติบรรพ 5 ที่ขัดต่อหลักความเสมอภาคของบุคคลไม่เคารพสิทธิในมนุษยชนที่เป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และเพศเดียวกันที่มีความผูกพันทางกาย จิตใจ และประสงค์จะใช้ชีวิตด้วยกันแบบครอบครัวเดียวกัน เหมือนบุคคลต่างเพศ จึงสมควรแก้ไขให้บุคคลธรรมดาทุกคนมีสิทธิทำการหมั้น การสมรส การจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส

การเป็นทายาทโดยธรรมระหว่างกันตามกฎหมาย การรับบุตรบุญธรรม และได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายที่รับรอง
คู่สมรส เพื่อให้เกิดความเสมอภาคกันของบุคคลทุกคน

ที่มา : สุวรรณมา สุดา

รูปภาพที่ 1 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขความเสมอภาคทางเพศของคู่รัก LGBTQ+ ในประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทั้งบทความ เอกสาร และร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตและวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้ปัญหาข้อเรียกร้องความเสมอภาคของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อ พระราชบัญญัติคู่ชีวิต จากการวิจัยพบว่าปัญหาความเสมอภาคของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้น คือ กฎหมายรับรองการสมรสเพศเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ นิรันดร์ ทรงนิรันดร์ และศิริลักษณ์ ประสันแพงศรี, (2561) เรื่องปัญหาทางกฎหมายกับการจดทะเบียนสมรสเพศทางเลือก ปัญหาการยอมรับของคนในสังคมแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นแต่ก็ยังมีบางส่วนบางองค์กรที่ยังไม่เปิดกว้างมาก สำหรับเรื่องนี้ ผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 คน ให้ความเป็นไปในทางเดียวกันว่าการปัญหาความเสมอภาคของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นคือกฎหมายรับรองการสมรสที่ควรได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เหมือนกับคู่สมรสชายหญิง และการยอมรับทางสังคม

วิเคราะห์ความเสมอภาคจากร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต

จากการวิจัยพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 27 กล่าวว่าบุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด ภาษา เพศ อายุ ความ

พิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใดจะกระทำได้ แต่ในร่างพระราชบัญญัติคู่วิตนั้นยังมีเนื้อหาสาระสำคัญที่ยังไม่ครอบคลุม ไม่ได้รับสิทธิครบถ้วนต่อกลุ่มหลากหลายทางเพศไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กล่าวไว้ว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายตั้งนั้นการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 1448 แก้ไขคำว่าคู่สมรส ชาย หญิงเป็น บุคคล และ บุคคล เพื่อให้คู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถสมรสกันได้เหมือนชายจริง หญิงแท้ ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของชินวรินทร์โรจน์ อธิพัชรพร และภาณุมาศ ชัดเจนงาม, (2560) เรื่อง สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย และจะต้องไม่มีการดูถูกเหยียดเพศจากสังคมของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศว่าอยู่คนละชั้น หรืออยู่คนละสังคม ส่วนการอภิปรายผลของการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยพบว่า พระราชบัญญัติคู่วิตนั้นมีเนื้อหาและการได้รับสิทธิที่ยังไม่ครบถ้วน ไม่ความเท่าเทียมเหมือนกับคู่สมรสชายหญิง ผู้สัมภาษณ์จากกลุ่มของคู่รัก LGBTQ+ และกลุ่มของนักเคลื่อนไหวทางสังคมให้ความว่าไม่ต้องการพระราชบัญญัติฉบับใหม่ แต่ต้องการให้แก้กฎหมายการสมรสที่ถูกจำกัดไว้แค่ชายหญิงที่สามารถสมรสกันได้ เป็นกฎหมายการสมรสที่ทุกคนสามารถสมรสกันได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขจากกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติคู่วิต

ผลการศึกษาพบว่า เสนอให้แก้ไขให้บุคคลธรรมดาทุกคนมีสิทธิทำการหมั้น การสมรส การจัดการทรัพย์สินของคู่สมรส การเป็นทายาทโดยธรรมระหว่างกันตามกฎหมาย การรับบุตรบุญธรรม เพื่อให้เกิดความเสมอภาคกันของบุคคล ให้มีการยอมรับเกี่ยวกับเรื่องของความหลากหลายทางเพศ ไม่เหยียดเพศ ไม่ปิดกั้นเรื่องเพศ ในเรื่องของหน้าที่การทำงานควรให้ควรวโอกาสกับทุกๆ เพศอย่างเท่าเทียมกัน มีการสอดแทรกทางการศึกษาให้กับเด็ก ๆ เยาวชนว่าความหลากหลายทางเพศไม่ใช่เรื่องแปลกและไม่ใช่ว่าเรื่องผิดควรเคารพและตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความเสมอภาคทางเพศของคู่รัก LGBTQ+ ในประเทศไทย มีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะต่อเชิงนโยบายต่อภาครัฐ

ประเทศไทยควรที่จะออกกฎหมายในการรับรองสถานะการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่นเดียวกับการรับรองสถานะการสมรสของบุคคลต่างเพศ เนื่องด้วยการรับรองสถานะการสมรสเป็นหน้าที่ของรัฐที่รัฐจะต้องรับรองและคุ้มครองสิทธิของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะการยอมรับทางต่อคนในสังคม

การยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก แม้ว่าในสังคมจะเปิดกว้างมากในระดับหนึ่งแล้ว แต่ก็ยังมีบางส่วนที่มองบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศนั้นว่าแปลก ผิดเพศ และดูถูกเหยียดหยาม จึงทำให้หลาย ๆ คนไม่กล้าที่จะเปิดเผยว่าตนเองเป็นเพศไหน อยากให้สังคมเริ่มทำความเข้าใจถึงความ

หลากหลายทางเพศว่าไม่ใช่เรื่องผิดแปลก อยากให้มีการสอดแทรกลงในการศึกษาให้กับเด็กเยาวชนเพื่อส่งเสริมความ
เข้าใจว่าการที่เป็น LGBTQ+ ไม่ได้ผิดและไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกประหลาดในสังคม

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ความเสมอภาคทางเพศของ LGBTQ+ ในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปด้วยกับการศึกษาเชิง
คุณภาพ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ชัดเจนและละเอียดมากขึ้น

บรรณานุกรม

กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม, ผู้ให้สัมภาษณ์. (2564, 6 มีนาคม). สัมภาษณ์.

กลุ่ม LGBTQ+, ผู้ให้สัมภาษณ์. (2564, 4 มีนาคม). สัมภาษณ์.

ชวินโรจน์ อธิพัชรพร และภาณุมาศ ชัดเงางาม. (2560). สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความ

หลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย. 22(2) พฤษภาคม-สิงหาคม,

นรินทร์ ทรงนรินทร์ และศิริลักษณ์ ประสันแพงศรี. (2561). ปัญหาทางกฎหมายกับการจดทะเบียนสมรสของเพศ

ทางเลือก The Legal problems with marriage registration of Alternative gender.

วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ. 5(2) กรกฎาคม-ธันวาคม,

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ.... (2563). จากเว็บไซต์ :

<http://www.parliament.go.th/>

สมรสเท่าเทียม : ประชาชนแห่ให้ความเห็นร่าง พ.ร.บ.แก้กฎหมายแพ่งฯ เปิดทางแต่งงานเพศเดียวกัน. (2563).

จากเว็บไซต์ : <https://www.bbc.com/thai/thailand-53322180>

สมรสเท่าเทียม : เปิด 9 สาระสำคัญของ ร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ฉบับ ครม. เห็นชอบ แต่ ก้าวไกลเห็นว่า

"ไม่เท่าเทียม". (2563). จากเว็บไซต์ : <https://www.bbc.com/thai/thailand-53332376>

การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต
ของทางราชการ พ.ศ.2558 กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด
จังหวัดนครราชสีมา

IMPACTS FROM THE ESTABLISHMENT OF A WASTE POWER PLANT IN THE
MUNICIPALITY AREA , NONGBUA DISTRICT NAKHONSAWAN PROVINCE

พรนภา แท้วกระโทก¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Pornnapa Taewkrathok¹ and Titus Mala²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัทธิราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล pornn080827@gmail.com
² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัทธิราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558 2) การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน และมีการสืบค้นข้อมูลจากส่วนของหน่วยงานราชการ วารสารวิชาการ และ ตำราต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญเพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชันโดยจะส่งผลดีต่อระบบการควบคุมการประกอบกิจการที่ต้องดำเนินการเรื่องขออนุญาตเพื่อประกอบกิจการนั้น และช่วยลดต้นทุนการเตรียมเอกสารของประชาชนเนื่องจากสามารถเข้าถึงและส่งคำขอทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ นอกจากนี้ผลที่เห็นได้อย่างชัดเจนจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือความโปร่งใสในการทำงานของหน่วยงาน และ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของหน่วยงาน 2) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบงมีการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนจำนวน 12 รายการ สำหรับการบริการประชาชนที่บอกถึง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เวลา เอกสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ

การดำเนินงาน,พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ
พ.ศ. 2558 องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

This research aims to study the main point of licensing facilitation act, B.E.2558. and the operation of licensing facilitation act, B.E.2558 in HUAI BONG sub-district administrative organization. The qualitative method was employed in this particular study, where the data were specifically collected through in-depth interviews. The participants were 8 people. The data were collected through government agencies, academic journals and various textbooks.

The findings show that the main point of this act contains important content in order to solve the corruption problem. This is a good benefit for business control system that have to operate for business permission. In addition, this help to reduce the cost for document preparing because they can access and submit their requests on electronic channel. Moreover, the obvious result from this act was organization transparency and increase the efficiency operations of organization. The result of operation of licensing facilitation act, B.E.2558 in HUAI BONG sub-district administrative organization found that they operate followed by the act. They prepared people's manual. There are 12 items. They made the people's manual in order to serve the people about rules, procedures, conditions, time, documents. As a result, to increase the efficiency in public service.

Keywords

Operation, The Facilitation of Government Licensing Act, B.E. 2558, Subdistrict Administrative Organization

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่ควบคุมการประกอบกิจการของประชาชน อันจำต้องได้รับความยินยอมจากทางราชการเพื่อขออนุญาตประกอบ และบางครั้งอาจจะต้องติดต่อขออนุญาตจากหน่วยงานราชการมากกว่าหนึ่งแห่ง รวมถึงยังมีกฎหมายหลายฉบับที่ไม่ได้กำหนดกรอบเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ไว้และเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการขออนุญาต จึงเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนผู้มาขอใช้บริการ ดังนี้พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ได้ถูกพิจารณาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจะเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2558 (Anurak, 2015)

พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 นี้จะมีผลบังคับใช้ในการอนุญาต การจดทะเบียน ที่มีกฎหมายกำหนดให้การดำเนินการใดหรือการประกอบกิจการใดต้องมีการขออนุญาต จดทะเบียน หรือแจ้งก่อนจึงจะดำเนินการนั้นๆ ได้ โดยให้ใช้บังคับต่อส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกิจการอื่นใดของรัฐ เมื่อนำพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการพ.ศ.2558 มาบังคับใช้ ทำให้ องค์กรของรัฐจะต้องตอบสนองความต้องการของคนหลายกลุ่ม การให้บริการขององค์กรหรือหน่วยงานในภาครัฐเป็นลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อประชาสัมพันธ์กับประชาชนที่ขอรับบริการโดยตรงเพื่อให้ประชาชนผู้ขอรับบริการได้รับ ความสะดวกและ รวดเร็ว ที่มีภารกิจเกี่ยวกับการพิจารณาการออกใบอนุญาต การอนุมัติ การจดทะเบียน การขึ้นทะเบียน การรับแจ้งการให้ประทานบัตร และการ

ให้อาชญาบัตร ตามกฎหมายหรือกฎของหน่วยงานของรัฐนั้นๆ ยกเว้นแต่เรื่องของรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี หรือการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดีฯ และการดำเนินกิจการใดหรือกับหน่วยงานใดที่ได้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งการดำเนินการใดๆ จะไม่อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (อนุรักษ์ นิยมเวช, 25 ตุลาคม 2563)

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตทางราชการ พ.ศ. 2558 และเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนซึ่งจะต้องให้บริการประชาชน เกี่ยวกับการพิจารณาการออกใบอนุญาต การอนุมัติ การจดทะเบียน การขึ้นทะเบียน การรับแจ้งการให้ประทานบัตร และการให้อาชญาบัตร ตามกฎหมาย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นได้ว่าการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตทางราชการ พ.ศ. 2558 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบงมีแนวทางการวิจัยที่นำไปสู่การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558
2. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทางด้านเอกสาร ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลเอกสารจากงานวิจัย บทความ คู่มือการให้บริการประชาชนในรูปของอิเล็กทรอนิกส์ และมีการศึกษาพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 จากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง
2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 8 คน ตำแหน่งงานแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนการคลัง 5 คน ส่วนสำนักงานปลัด 2 คน ส่วนการศึกษา 1 คน

เครื่องมือการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบและวิธีการวิจัยหรือกระบวนการทำวิจัย โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการคิดข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความสำคัญในการดำเนินการคือ บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง และ เครื่องมือที่ใช้ประกอบวิจัย ได้แก่

1. การสัมภาษณ์ ในการรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามหลักเหมือนกันทุกคน ข้อคำถามเป็นคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 8 คน มีอายุตั้งแต่

23-41 ปี ตำแหน่งงานที่ให้สัมภาษณ์แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือส่วนการคลัง 5 คน ส่วนสำนักงานปลัด 2 คน ส่วนการศึกษา 1 คน

2. เครื่องบันทึกเสียง เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขณะทำการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ได้อย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 พบว่า

ผลการศึกษาสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เป็นการอำนวยความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการจากประชาชน โดยให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอน ระยะเวลา และ เอกสารหรือหลักฐานที่ใช้ประกอบคำขออนุญาต
2. เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการมาติดต่อขอรับบริการของประชาชน
3. เพื่อยกระดับการพัฒนาการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ และ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
4. เพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 คือ

1. ประชาชนได้รับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อหน่วยงานภาครัฐอย่างโปร่งใส โดยประชาชนจะได้ทราบถึงข้อมูลการให้บริการ ขั้นตอน ระยะเวลา และเอกสารหรือหลักฐาน ที่ครบถ้วนชัดเจนผ่านคู่มือสำหรับประชาชน ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาติดต่อหน่วยงานภาครัฐบ่อยครั้ง
2. ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็วในการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ โดยประชาชนจะได้รับการอนุมัติคำขออย่างถูกต้อง ตรงเวลา ภายในระยะเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ยังทำให้เกิดผลประโยชน์ต่อการบริการของหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

1. ดำเนินการโดยระบบอัตโนมัติมีการนำเทคโนโลยีใช้ในการรับคำร้อง/คำขอ ตรวจสอบประมวลผล และผลิตผลลัพธ์โดยอัตโนมัติ
2. ลดความซ้ำซ้อนในการพิจารณาอนุมัติเป็นการพิจารณาทั้งหมดในกระบวนการว่ามีความซ้ำซ้อนหรือไม่
3. ลดการใช้เอกสารเนื่องจากสามารถยื่นผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการมายื่นด้วยตนเองได้

ประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558

มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนผ่านระบบสารสนเทศบนเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนสามารถเข้าถึงเว็บไซต์นี้ ผ่านทางสมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก ฯ รวมถึงช่องทางการติดต่ออาทิ เช่น line Facebook เป็นต้น
คู่มือสำหรับประชาชนจำนวน 12 ฉบับ ดังนี้

คู่มือสำหรับประชาชน	ระยะเวลาในการดำเนินการรวม
1. การแจ้งรื้อถอนอาคารตามมาตรา 39 ทวิ	15 วัน
2. การแจ้งเคลื่อนย้ายอาคารตามมาตรา 39 ทวิ	45 วัน
3. การขออนุญาตดัดแปลงอาคารตามมาตรา 21	45 วัน
4. การขอต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ	30 วัน
5. การต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการสถานบริการน้ำมัน	45 วัน
6. การรับชำระภาษีโรงเรือนและที่ดิน	31 วัน
7. การรับชำระภาษีป้าย	46 วัน
8. การจดทะเบียนพาณิชย์ (เลิกประกอบพาณิชย์กิจ) ตาม พ.ร.บ.ทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 กรณีผู้จดทะเบียนเป็นบุคคลธรรมดา	60 นาที
9. การจดทะเบียนพาณิชย์ (เปลี่ยนแปลงรายการจดทะเบียน) ตาม พ.ร.บ.ทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 กรณีผู้จดทะเบียนเป็นบุคคลธรรมดา	60 นาที
10. การจดทะเบียนพาณิชย์ (ตั้งใหม่) ตาม พ.ร.บ.ทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 กรณีผู้จดทะเบียนเป็นบุคคลธรรมดา	60 นาที
11. การขอใบอนุญาตประกอบกิจการรับทำการเก็บและขนมูลฝอยทั่วไป	30 วัน
12. การขอใบอนุญาตจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหาร พื้นที่เกิน 200 ตารางเมตร	30 วัน

คู่มือสำหรับประชาชน

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ได้ให้ข้อมูลสำคัญดังนี้ บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบงมีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนผ่านระบบสารสนเทศ และมีแบบประสานงานกับเจ้าหน้าที่โดยตรง

“ผมว่า พรบ. ฉบับนี้มีข้อดีคือต้องมีการจัดทำคู่มือให้สำหรับการบริการประชาชนที่บอกถึง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เวลา เอกสาร ทำให้ประชาชน ชาวบ้านธรรมดา ๆ เข้าใจได้ง่ายขึ้น หน่วยงานของเราก็มีการลงพื้นที่ให้บริการสำหรับประชาชนที่มึ่มสะดวกในการเดินทางมาทางเราก็จะรับเรื่องของประชาชนผู้มาขอติดต่อที่หน่วยงานเพื่อประสานงานให้ต่อไป” (บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

จากการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการฉบับนี้ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง จากการสัมภาษณ์พบว่าไม่ค่อยมีปัญหาและอุปสรรคมากนัก เพราะบุคลากรทุกท่านมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันจึงทำให้ไม่เกิดปัญหาและอุปสรรคภายหลัง

“โดยรวมแล้วไม่ค่อยมีปัญหาอะไร เพราะทุกคนเห็นในทิศทางเดียวกันถ้าจะมีก็เป็นเรื่องเล็กๆ เมื่อเรามีการพูดคุยกันภายในหน่วยงานก็จะหมดปัญหานั้นไป” (บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงาน ภาครัฐ กฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้การติดต่อกับทางราชการให้เร็วขึ้น ง่ายขึ้น ถูกลงหรือเป็นการลดค่าใช้จ่ายของประชาชนในขอรับบริการผ่านทางสารสนเทศอาทิ เช่น Line หรือ เว็บไซต์ของทางหน่วยงาน แทนการมาติดต่อขอรับบริการกับทางหน่วยงานโดยตรง และมุ่งให้การปฏิบัติราชการเป็นไปเพื่อความโปร่งใส การรับผิดชอบ ความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สุขกับประชาชนซึ่งสอดคล้องกับระเบียบพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 ข้าราชการที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายหลัก โดยต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการ และการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติให้ชัดเจนเป็นแนวเดียวกัน โดยไม่ก่อให้เกิดการใช้ดุลพินิจในการเลือกปฏิบัติของแต่ละส่วนราชการ ทั้งนี้ สามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้ รวมทั้งเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนได้ จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้นเพื่อให้ทุกส่วนราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) การบริหารราชการเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
- 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- 3) มีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- 4) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น
- 5) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- 6) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้นประโยชน์ที่จะได้รับจากพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว คือ

- 1) รัฐสามารถกำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงานได้ชัดเจน และมีกลไกที่จะพัฒนาองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพขึ้นไป
- 2) ส่วนราชการและข้าราชการมีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐานชัดเจน มีความโปร่งใส สามารถวัดผลการดำเนินงานได้
- 3) ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ และมีส่วนร่วมในการบริหารส่วนราชการ

จากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนตามมาตรา 7 ที่กำหนดให้ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้การกระทำใดจะต้องได้รับอนุญาต ผู้อนุญาตจะต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของประชาชนและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของภาครัฐ สร้างให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการในการเปิดเผยขั้นตอน และระยะเวลาให้ประชาชนได้ทราบ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษา การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

1. ข้อเสนอแนะนำไปปฏิบัติ
 1. หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการสำรวจความพึงพอใจการให้บริการกับประชาชน ในเรื่องของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 เพื่อนำข้อสรุปมาปรับปรุงแก้ไขการให้บริการต่อประชาชน
 2. มีการจัดประกวดหน่วยงานข้าราชการดีเด่นมีการให้รางวัล ที่สามารถดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 ได้เป็นอย่างดี
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป
 1. การศึกษาครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพให้มีความสมบูรณ์และละเอียดมากยิ่งขึ้น
 2. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการปรับเปลี่ยนหน่วยงานที่จะศึกษา หรือเพิ่มหน่วยงานที่จะศึกษา โดยอาจจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานอื่น เช่น เทศบาล ที่ว่าการอำเภอ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในหน่วยงานภาครัฐ

บรรณานุกรม

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2558). **พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกฯ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม, 2563, จาก: <http://www1.opdcacademy.com/index.php/resources2018/cat1022018/3319-pbr-new>.
- อนุรักษ์ นิยมเวช. (2558). **พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม, 2563, จาก: <http://www.anurakbusinesslaw.com/www.anurakbusinesslaw.com/Article.html>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง. (2558). **คู่มือสำหรับประชาชน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม, 2563, จาก: <http://www.hauyborngkorat.go.th/showdata.php?id=165>.

ผลกระทบจากการก่อตั้งโรงงานไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

IMPACTS FROM THE ESTABLISHMENT OF A WASTE POWER PLANT IN THE MUNICIPALITY AREA, NONGBUA DISTRICT NAKHONSAN PROVINCE

อรญา ครองโมง¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Aoraya Krongmong¹ and Titus Mala²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตอุบลราชธานี อีเมล Aoraya.krong@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตอุบลราชธานี อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการก่อตั้งโรงงานไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ 2.) เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไข้ปัญหาของผลกระทบจากโรงงานไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยการใช้ออกสารและประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ 8 คน ในการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่าผลการวิจัยของผลกระทบของประชาชนที่เกิดขึ้นจากการก่อตั้งโรงไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลกระทบนี้ประชาชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากการก่อตั้งโรงไฟฟ้าขยะก่อให้เกิดผลกระทบมี 3 ด้าน ได้แก่ 1.)ด้านสุขภาพ คือประชาชนบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบทางสุขภาพเกิดได้ทุกเพศ ทุกวัย อันตรายมากที่สุดได้แก่ เด็กและชราโดยบริเวณใกล้เคียงนั้นมีมลพิษปกคลุมที่เกิดจากโรงไฟฟ้าขยะนั้น มีมลพิษที่มีอันตรายสูง ถ้าสูดดมเข้าอาจอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ ซึ่งบริเวณใกล้เคียงไม่สามารถหลีกเลี่ยงอันตรายนี้ได้ จึงเพียงแต่ป้องกันตนเอง 2.)ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ เมื่อโรงไฟฟ้าขยะก่อตั้งขึ้นจึงทำให้หาโรงไฟฟ้าไม่ได้สร้างความเจริญให้ชุมชนมากนัก บริเวณที่ได้รับผลกระทบที่เกิดน้ำเน่าเสียยังคงส่งกลิ่นเหม็นต่อบริเวณรอบข้างหรือใกล้เคียง ส่งผลกระทบต่อด้านคุณภาพชีวิต เช่น น้ำฝนไม่สามารถบริโภคได้ เป็นต้น 3.)ด้านเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อมคือ โรงงานไฟฟ้าขยะมีการปล่อยของเสียลงน้ำสู่แหล่งน้ำธรรมชาติจึงเกิดปัญหาส่งกลิ่นเหม็นเป็นแหล่งรวมเชื้อโรคปัญหาน้ำเสีย และทำให้พืชผลทางการเกษตรเกิดความเสียหายเนื่องจากสารพิษตกค้าง

คำสำคัญ

ผลกระทบ โรงงานไฟฟ้าขยะ เทศบาล

ABSTRACT

This research aims to study the impact of a waste power plant establishment in the municipality area of Nong Bua district, Nakhonsawan province. Moreover, it also aims to study the solutions to solve the problems of the impact of a waste power plant establishment in the municipality area of Nong Bua district, Nakhonsawan province. The qualitative method was employed in this study, where the data were specifically collected through interview. The participants were 8 people. The data were collected through document and people in Nong Bua district, Nakhonsawan province.

The findings show that the impact of a waste power plant establishment in the municipality area of Nong Bua district, Nakhonsawan province avoid. There are three aspects from the impact of a waste power plant establishment; 1) In term of health, the people who live in the area were affected with their health in any sex and age. The most dangerous was highly pollution from a waste power plant establishment. The children and old who live nearby that area may damage their respiratory system. They cannot avoid from the area. They can only protect themselves. 2) Quality of life and well-being, a waste power plant establishment made the tea power plant cannot create the prosperity for the community. The area around a waste power plant establishment were affected from the sewage. It have a bad smell around the area. As a result , the quality of life, such as rainwater cannot consume etc. 3) Agriculture and environment, a waste power plant discharge of waste water into the natural water sources. So, this is the cause of a bad smell problem. It is a source of pathogens and wastewater problem. Moreover, agricultural crops are damaged from the toxic residue.

Keywords

(Effect , Waste power plant , Municipality)

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ปัญหาในด้านการจัดการขยะมูลฝอยได้มีการให้ความสำคัญและถูกกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการจัดการขยะคือ การนำเทคโนโลยีผสมผสานมาใช้ในการกำจัดขยะและแปรรูป เพื่อเป็นพลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2557) ปัจจุบันโลกเรามีขยะมากมายรวมถึงประเทศไทยทำให้เกิดโรงไฟฟ้าขยะและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 2560 พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นของประเทศไทย 27.06 ล้านตัน ซึ่งคิดเป็นอัตราการเกิดขยะมูลฝอยที่ 1.14 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2560)

จากที่รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย โดยให้ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาก็กำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย ได้แก่ การประกาศขยะมูลฝอย เป็นวาระแห่งชาติ โดยขับเคลื่อนผ่าน Roadmap และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเร่งด่วนภายใน 6 เดือน ระยะปานกลาง ภายใน 1 ปี และระยะยาว 1 ปีขึ้นไป เพื่อให้การ

จัดการ ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในพื้นที่ต่าง ๆ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย โดยส่งเสริมให้มีการสร้างศูนย์รวมการจัดการขยะแปรรูปขยะเป็นพลังงานและไฟฟ้าและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนระบบการแปรรูปขยะมูลฝอยเพื่อผลิตพลังงานและไฟฟ้า (กรมควบคุมมลพิษ, 15 มีนาคม 2564)

โรงงานไฟฟ้าขยะ ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ 17 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2560 ได้มีการขุดพบเห็นต่างเกิดขึ้นจึงเกิดการประท้วงในการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าขยะในครั้งนี้ แต่มีการดำเนินการร้องเรียนไปแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2560 แต่ไม่เป็นผลใด ๆ เกิดขึ้น เพราะเป็นมาตรการของรัฐบาลที่เข้าร่วมกับหน่วยงานเอกชนในการจัดตั้งขึ้น ซึ่งในพื้นที่เขตเทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์เป็นในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะมีการนำขยะจากชลบุรีและเพชรบูรณ์มาเผาที่อำเภอหนองบัว ทำให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ เกิดขึ้นกับชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากโรงงานไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาของผลกระทบจากโรงงานไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงจากการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงได้ค้นคว้าข้อมูลทางด้านเอกสารและใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลทางด้านเอกสาร ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและข้อมูลโดยการค้นหาทาง Internet จาก Website ต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลจากส่วนราชการ วารสารวิชาการ และ จากตำราต่าง ๆ รวมไปถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกับการนโยบายนโยบายปฏิบัติ

การสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถกระทำได้ 3 ระดับ คือ 1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ 2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ 3) การสัมภาษณ์แบบพูดคุยเป็นกันเอง คือ การพูดคุยกันธรรมดาการพูดคุยเป็นไปตามธรรมชาติ

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 8 คน (Interview)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ของผลกระทบของประชาชนที่เกิดขึ้นจากการก่อตั้งโรงไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัวจังหวัดนครสวรรค์ผลกระทบนี้ประชาชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากการก่อตั้งโรงไฟฟ้าขยะก่อให้เกิดผลกระทบหลาย ๆ ด้านเช่นด้านสุขภาพด้านเกษตรกรรมและด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คนได้ให้ความเห็นว่าผลกระทบที่เกิดมากตามอันดับ ได้แก่ ด้านสุขภาพด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และด้านเกษตรกรรมซึ่งผลกระทบทั้งสามก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนที่แท้จริงเป็นอย่างมาก

1. ผลกระทบด้านสุขภาพ ประชาชนบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบทางสุขภาพเกิดได้ทุกเพศทุกวัยอันตรายมากที่สุด ได้แก่ เด็กและชราโดยบริเวณใกล้เคียงนั้นมีมลพิษปกคลุมที่เกิดจากโรงไฟฟ้าขยะนั้นมีมลพิษที่มีอันตรายสูงเช่นสารหนูแคดเมียมตะกั่วปรอทฝุ่นละอองเป็นต้นซึ่งเด็กและคนชราภูมิคุ้มกันค่อนข้างต่ำถ้าสูดดมเข้าอาจอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจซึ่งบริเวณใกล้เคียงไม่สามารถหลีกเลี่ยงอันตรายนี้ได้จึงเพียงแต่ระวังตนเองและป้องกันตนเอง

2. ผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ เมื่อโรงไฟฟ้าขยะก่อตั้งขึ้นจึงทำให้ชาวโรงไฟฟ้าไม่ได้สร้างความเจริญให้ชุมชนมากนักบริเวณที่ได้รับผลกระทบที่เกิดน้ำเน่าเสียยังคงส่งกลิ่นเหม็นต่อบริเวณรอบข้างหรือใกล้เคียงส่งผลกระทบต่อทางด้านคุณภาพชีวิตเช่นบางครอบครัวได้มีการใช้น้ำฝนเพื่ออุปโภคและบริโภคเนื่องจากบางหมู่บ้านน้ำปะปาไม่สามารถเข้าไม่ถึงจึงต้องรองน้ำฝนไว้ใช้ทำให้ใช้น้ำฝนไม่ได้บ้านไม่สามารถบริโภคน้ำที่รองจากฝนได้เนื่องจากน้ำที่รองน้ำฝนได้มีการปนเปื้อนอยู่ซึ่งบางครอบครัวหลีกเลี่ยงไม่ได้จึงต้องบริโภคน้ำฝนบริเวณที่ได้รับผลกระทบนั้นจึงเป็นปัญหาอย่างมากของชาวอำเภอหนองบัวบางครอบครัวมีอาชีพทำการเกษตรที่เป็นอาชีพหลักจึงทำให้บางปีขาดรายได้ในการดำรงชีวิต

3. ผลกระทบด้านเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อม บริเวณอำเภอหนองบัวเป็นพื้นที่อนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธารและพัฒนาดินอยู่ใกล้แหล่งน้ำที่ใช้ผลิตประปาของชุมชนจึงจำเป็นต้องใช้น้ำในการทำพืชเกษตร แต่โรงงานไฟฟ้าขยะได้ตั้งขึ้นใกล้กับต้นน้ำลำธารจึงทำให้ชาวเกษตรประสบปัญหาทางด้านนี้โรงงานไฟฟ้าขยะได้มีการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานลงสู่แหล่งน้ำทำให้พืชของชาวบ้านบางส่วนเสียหายและบริเวณแหล่งน้ำโรงงานได้มีการสูบขึ้นไปเพื่อใช้ระบบไฟฟ้าทำให้เกิดปัญหาน้ำขาดแคลนในการทำนาซึ่งบางปีเป็นที่แล้งจึงไม่สามารถทำการเกษตรได้รายรับในการใช้จ่ายในครอบครัวก็ลดลงไปด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าผลกระทบจากการก่อตั้งโรงงานไฟฟ้าขยะ ในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัวจังหวัดนครสวรรค์ ที่เกิดผลกระทบจากการก่อตั้งโรงงานไฟฟ้าขยะในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัวจังหวัดนครสวรรค์ผลการศึกษาว่าชาวบ้านในเขตพื้นที่เทศบาลอำเภอหนองบัวได้รับผลกระทบจากการก่อตั้งโรงไฟฟ้าขยะโดยผลกระทบที่เกิดมีด้านสุขภาพด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และด้านเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อมผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ด้านสุขภาพคือประชาชนบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบทางสุขภาพเกิดได้ทุกเพศทุกวัยอันตรายมากที่สุด ได้แก่ เด็กและชราโดยบริเวณใกล้เคียงนั้นมีมลพิษปกคลุมที่เกิดจากโรงไฟฟ้าขยะนั้นมีมลพิษที่มีอันตรายสูงเช่น สารหนูแคดเมียมตะกั่วปรอทฝุ่นละออง เป็นต้น โดยสอดคล้องจากการศึกษาของ ดร. ชัชวาล จันทรวิจิตร พบว่ามลพิษนั้นเป็นสิ่งคุกคามสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับโรงไฟฟ้าชีวมวลนั้นมีตั้งแต่มลพิษทางอากาศที่สำคัญคือฝุ่นละอองโรงไฟฟ้าชีวมวลจะทำให้เกิดฝุ่นขนาดเล็กที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจและการลดลงของ

ประสิทธิภาพการทำงานของปอดการเพิ่มอัตราการเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ และโรคหัวใจและการเพิ่มขึ้นของสถิติการเสียชีวิตด้วยโรคปอดและหัวใจ (ชัชวาลย์ จันทรวิจิตร, 2553)

2. ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ คือเมื่อโรงงานไฟฟ้าขยะก่อตั้งขึ้นจึงทำให้ชาวบ้านบริเวณนั้นเกิดผลกระทบเพราะโรงไฟฟ้าไม่ได้สร้างความเจริญให้ชุมชนมากนักกับบริเวณที่ได้รับผลกระทบที่เกิดน้ำเน่าเสียยังคงส่งกลิ่นเหม็นต่อบริเวณรอบข้างหรือใกล้เคียงส่งผลกระทบต่อด้านคุณภาพชีวิตเนื่องจากน้ำฝนไม่สามารถบริโภคได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตติยาภรณ์ วรวงศ์ไกรศรี (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในประเทศไทย กรณีศึกษาเทศบาลนครภูเก็ต ในภาพรวมปัญหาอุปสรรคที่สำคัญของโรงไฟฟ้าพลังงานขยะของเทศบาลภูเก็ต เกิดจากเรื่องกลิ่นเหม็นบริเวณรอบเตาเผาและฝุ่นควัน ซึ่งจะทำให้ประชาชนโดยรอบเกิดความไม่มั่นใจในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของเตาเผา ขยะมูลฝอยในภาพรวม อันจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดทัศนคติในแง่ลบต่อโรงไฟฟ้าขยะดังกล่าว โดยได้มีข้อเสนอในการบริหารจัดการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับการวางแผนการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในอนาคต โดยเน้นที่การปรับโครงสร้างแรงจูงใจในการบริหารจัดการตั้งแต่ต้นน้ำ ได้แก่ การคัดแยกขยะ ไปจนถึงปลายน้ำ ได้แก่ การตั้งโรงไฟฟ้า เพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการและการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งสามารถออกแบบให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

3. ด้านเกษตรกรรมและสิ่งแวดล้อมคือโรงงานไฟฟ้าขยะมีการปล่อยของเสียลงน้ำสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ จึงเกิดปัญหาส่งกลิ่นเหม็นเป็นแหล่งรวมเชื้อโรคปัญหาน้ำเสียและทำให้พืชผลทางการเกษตรเกิดความเสียหายเนื่องจากสารพิษตกค้างโดยมีชาวบ้านร้องเรียนการก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 และได้รับผลกระทบมาจนถึงปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับการศึกษาของณิชา บุรณสิงห์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องทางแก้ปัญหาขยะล้นเมืองหรือเพิ่มมลพิษแก่ชุมชนคือการดำเนินการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานขยะจะทำให้ขยะในแต่ละพื้นที่ลดลง แต่อาจจะเพิ่มมลพิษให้กับชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ เนื่องจากการสร้างโรงไฟฟ้าส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการที่มาจากภาคเอกชนโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการความมั่นคงหรือเจริญเติบโตทางธุรกิจทำให้ผู้ประกอบการบางรายไม่ใส่ใจที่จะดำเนินการตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์อย่างถูกต้อง ในเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมสังคมและชุมชนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนการสร้างโรงไฟฟ้าในปัจจุบัน ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎระเบียบและเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดพร้อมทั้งมีขั้นตอนกระบวนการผลิตและการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาควบคุมตามมาตรฐานอยู่แล้ว แต่ปัญหาที่ประชาชนได้รับผลกระทบน่าจะมาจากการดำเนินงานของผู้ประกอบการบางรายที่คำนึงถึงแต่ผลตอบแทนมากกว่าการที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดระเบียบทำให้เกิดการหย่อนประสิทธิภาพในการดำเนินการควบคุมคุณภาพจนทำให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งรวมเชื้อโรคปัญหาน้ำเสียจากขยะไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติทำให้พืชผลทางการเกษตรจึงทำให้เกิดแก่ความเสียหายให้แก่ชาวบ้านอีกด้วย (ณิชา บุรณสิงห์, 2562)

ข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างมี ดังนี้

1. รัฐควรทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับผลกระทบในการก่อตั้งโรงงานไฟฟ้าขยะ ก่อนดำเนินการ เพื่อลดการขัดแย้ง ปัญหา และผลกระทบตามมา
2. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและปลอดภัยในการดำรงชีวิต
3. รัฐและหน่วยงานเอกชนควรจัดโครงการตรวจสอบสุขภาพประจำปี ให้แก่คนในชุมชน

4. รัฐและเอกชนควรจัดตั้งศูนย์รับการร้องเรียนที่ประชาชนสามารถเข้าไปร้องเรียนและปรึกษาโดยตรงหรือกองทุนให้กับผู้ที่ประสบปัญหา ควรจัดตั้งศูนย์ปรึกษาทางออกที่ดีที่สุด

5. ประชาชนมีสิทธิร้องเรียนในการป้องกันสิทธิตนเองจากรัฐบาลโดยสามารถ เข้าไปเสนอเรื่องต่อรัฐโดยรวบรวมเอกสารไปร้องเรียนต่อหน่วยงานรัฐ

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). **ข้อมูลการสำรวจขยะมูลฝอย (First Draft) 77 จังหวัด ปี 2557**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม, 2564, จาก : <http://www.pcd.go.th/>.
- กิตติศักดิ์ ปรกติ. (2550). **สิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ตติยาภรณ์ รวรงค์ไกรศรี (2554). **การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานขยะในประเทศไทย กรณีศึกษาเทศบาลนครภูเก็ต** , 56-57.
- ชัชวาล จันทรวิจิตร. (2553). **ตัวชี้วัดและการเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนในบริเวณโรงไฟฟ้าแม่เมาะ**. ม.ป.ท. , 29-42.
- ณิชชา บุรณสิงห์. (2562). **ขยะพลาสติก ปัญหาระดับโลก**. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม, 2562, จาก : <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/820466>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). **ชาวเพชรฯ ร้องนายกฯ ยุติความขัดแย้งปมโรงไฟฟ้าขยะ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2563. จาก : <https://www.thairath.co.th/content/1300331>.
- บุญชู ณ ป้อมเพ็ชร. (2555). **สิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญไทย**. วารสารนิติศาสตร์-สังคมศาสตร์, 5(2), 78-90.
- เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง และกานต์ ทศนภักดิ์. (2560). **หนังสือปัญหาหมลพิษอุตสาหกรรม**. บริษัทสำนักพิมพ์สื่อตะวัน.
- มูลนิธิบูรณนิเวศ. (2559). **เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการธรรมชาติภูมิบาลเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน กรณีศูนย์กำจัดขยะและโรงไฟฟ้าเชียงรากใหญ่**. ห้องประชุม 209 อาคาร The Grand ศูนย์ประชุมธรรมศาสตร์รังสิต.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134 ตอนที่ 40ก. หน้า 47.
- สุรเชษฐ์ ตาคำ และคณะ. (2554). **ความคิดเห็นของประชาชนกับผลกระทบจากการสร้างอาคารสูงชุมชนซอยวัดอุโมงค์ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. ม.ป.ท.
- สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย. (2560). **รายงานประจำปี60**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม ,2564 ,จาก : <https://www.pcd.go.th/publication/3853>
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2557) . **คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการสร้างคุณค่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม,2564, จาก : <http://lib.mnre.go.th/book/planyudtasat.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). **โรงไฟฟ้าพลังงานขยะ : ทางแก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองหรือเพิ่มมลพิษให้กับชุมชน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม, 2564, จาก : https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2562/jan2562-2.pdf.
- เสน่ห์ จารึก. **สิทธิมนุษยชน : เส้นทางสู่สันติประชาธรรม** , พิมพ์ครั้งที่ 1 , (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ , 2545)
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2555). **สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม, 2563, จาก : <http://www.Parliament.go.th>.

การจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

THE WELFARE OF THE ELDERLY IN SUAN DOK MAI MUNICIPALITY, SAO HAI DISTRICT, SARABURI

สุรรัตน์ หาญชนะ¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Sutarat Hanchana¹ and Ttitus Mala²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล sutarat.han@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล หัวหน้าฝ่ายนักพัฒนาชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ ประกอบด้วย ประธานชมรมผู้สูงอายุ รองประธานชมรมผู้สูงอายุ ผู้ช่วยชมรมผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุในชุมชน ทั้งหมด 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการรวบรวมเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1. การจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี มี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสุขภาพและรักษาพยาบาล จัดโครงการผู้สูงอายุวัยเฝ้าธรรมะและรักษาสุขภาพและตรวจโรคประจำปี (2) ด้านรายได้ จัดโครงการฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เสริมสร้างรายได้ (3) ด้านที่อยู่อาศัย ตรวจสอบพื้นที่การเป็นอยู่ของผู้สูงอายุเพื่อการปรับปรุงและซ่อมแซม (4) ด้านนันทนาการ จัดกิจกรรมยามว่างให้เกิดประโยชน์และการสังสรรค์รื่นเริงให้ผู้สูงอายุ (5) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง จัดโครงการอบรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ (6) ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน จัดบริการรถฉุกเฉินสำหรับรับ-ส่งผู้สูงอายุและสร้างปลอดภัย 2. แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรีการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ที่มีการพัฒนาในหลายด้านแต่ยังมีบางด้านที่ยังไม่ครอบคลุม ซึ่งจำเป็นและสำคัญในการจัดบริการระยะยาวในการดูแลผู้สูงอายุ เป็นความสัมพันธ์กันหลายปัจจัยในลักษณะเครือข่ายการดูแลเป็นสิ่งที่ช่วยให้การดูแลผู้สูงอายุมีความสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำสำคัญ

การจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

This research study aims to study the social welfare management of senior citizens in Suan Dok Mai municipality, Sao Hai district, Saraburi province. Moreover, it also aims to study the guidelines for social welfare management of senior citizens in Suan Dok Mai municipality, Sao Hai district, Saraburi province. The qualitative method was employed in this study, where the data were specifically collected through interview. The participants were interviewed by the mayor, the deputy mayor, the chancellor, the chief of community developers, and relevant officials. The participants were 9 people. The data analysis were collected through document.

The findings show that the social welfare management of senior citizens in Suan Dok Mai municipality, Sao Hai district, Saraburi province have six aspects; 1) health and medical treatment, to organize the senior project who pursue the dharma, maintain their health and annual medical examination. 2) income, to organize a vocational training program for the senior in order to gain the income for them. 3) Residence, to observe the residence of the senior for improvement and repair. 4) Recreation, to organize the leisure activities and party for the senior. 5) social security, family, caregivers and protection, to organize a training program in order to promote and develop the quality of life for the senior. 6) the creation of services and support networks, to organize an emergency car service for pick up and send the senior and to build a safety.

The guidelines for social welfare management of senior citizens in Suan Dok Mai municipality, Sao Hai district, Saraburi province. Social welfare management of senior citizens in Suan Dok Mai Municipality have been developed in many areas, but some areas were not yet covered. This is essential and important for providing long-term care services for the senior. It is a correlation in various-factors for caring network. As a result, the senior have ability for take care yourself in their daily life completely.

Keywords

Welfare arrangements, elderly

ความสำคัญของปัญหา

สังคมไทย ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยมีแนวโน้มที่จำนวนและ สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากรนั้น เกิดจากสัดส่วนของประชากรในวัยต่าง ๆ เมื่อจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มอายุ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) วัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) พบว่า ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2583 สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยแรงงาน มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรสูงอายุมิแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 13.2 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 32.1 ใน ปี พ.ศ. 2583 และที่น่าสังเกต คือในปี พ.ศ. 2560 จะเป็นปีที่คาดว่าสัดส่วนของประชากรวัยเด็กจะเท่ากับกับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ อันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขรวมทั้งการกระจายบริการด้านสาธารณสุข และจากนโยบายการวางแผนครอบครัวที่ส่งผลให้ อัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรลดลง จึงทำให้ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาว ซึ่งการมีอายุที่เพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร

ทำให้รัฐบาลได้ตระหนักถึงสถานการณ์การมีอายุสูงขึ้นของประชากร และกำลังเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสังคมผู้สูงอายุในการวางแผน นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมผู้สูงอายุนั้น (วิซพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว, 2557)

ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างถาวร จากนโยบายประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบความสำเร็จในอดีต รวมถึงความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มีอายุยืนยาวขึ้น มีการศึกษา ทักษะและความรู้ดีขึ้น ผลสำเร็จดังกล่าว มีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์และอัตราประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปี 2573 ผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น ผู้สูงอายุมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัยและสุขภาพมากขึ้น ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย การบริการด้านสุขภาพและการดูแล การประกันสุขภาพ ประกันชีวิต ตลอดจนการออมเพื่อคุณภาพชีวิตในช่วงชราภาพ (สุตารัตน์ สุตสมบุรณ์, 2557: 73 - 81)

ปัญหาของผู้สูงอายุที่สำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุจะมีปัญหาเรื่องสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่าง ๆ เบียดเบียนทั้งโรคทางกายและทางสมอง โรคทางสมอง คือโรคสมองเสื่อม โรคหลงลืม โรคซึมเศร้า ฯลฯ (2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่มีฐานะไม่ดี ไม่มีลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดูอาจไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ อาจไม่มีที่อยู่อาศัย ทำให้ได้รับความลำบาก (3) ปัญหาด้านความรู้ ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสได้รับความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับวัยและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้เข้าใจกันได้ดีกับเยาวชนรุ่นใหม่ (4) ปัญหาด้านสังคม ผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นข้าราชการ ตำแหน่งสูงซึ่งเคยมีอำนาจและบารมีแวดล้อม เมื่อเกษียณอายุราชการอาจเสียตายนางานและตำแหน่งที่ศูนย์เสียไป เยาวชนและหนุ่มสาวหลายคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้สูงอายุเห็นคนรุ่นเก๋าล้าสมัย พูดไม่รู้เรื่องและไม่มีประโยชน์ (5) ปัญหาด้านจิตใจ ผู้สูงอายุจะไม่ได้รับความเอาใจใส่และความอบอุ่นจากลูก หลานอย่างเพียงพอทำให้รู้สึกท้อแท้ อ่างว้าง และอาจจะมีอาการต่าง ๆ เช่น กังวลว่าจะถูกลูกหลานและญาติพี่น้องทอดทิ้ง กังวลในเรื่องความตาย ผู้สูงอายุมักมีอาการเปลี่ยนแปลง เช่น เศร้า เฉยเมย เอาแต่ใจตนเอง ผู้สูงอายุบางคนยังต้องการมีความสุขทางโลกีย์ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยของตนเองทำให้เกิดความผิดหวัง (6) ปัญหาด้านครอบครัวปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในอดีตจะเป็นครอบครัวใหญ่คือครอบครัวขยาย ทำให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้น และเกิดความอบอุ่นระหว่างพ่อแม่และลูกหลาน ในปัจจุบันครอบครัวโดยเฉพาะ ในเขตเมืองจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานจะเข้ามาทำงานในเมืองทิ้งพ่อแม่ให้เฝ้าบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการดูแลและความอบอุ่นดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา และ (7) ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เยาวชนมีความกตเวทิต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ลดน้อยลง ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแลต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชรา ในอนาคตหากสังคมไทยเป็นสังคมอุตสาหกรรมแบบใหม่ สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมแบบตะวันตก คือต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ไม่มีการทดแทนบุญคุณ บัทรหลานเมื่อโตขึ้นจะไม่เลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อแก่ชรา (สุรินทร์ นิยมมางกูร, 2561: 24-25)

โดยเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ เป็นหน่วยงานปกครองแห่งหนึ่งที่มีบทบาทการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ ก็เช่นเดียวกับผู้สูงอายุในหลาย ๆ ที่ที่มีความต้องการด้านกายภาพ ต้องการเบี้ย หรือเงินเพื่อยังชีพ ต้องการด้านจิตใจ ต้องการความอบอุ่น ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ด้วยการมีสุขภาพดี มีรายได้พอเพียง ไม่มีภาวะกดดันด้านจิตใจและการได้รับการเกื้อหนุนจากครอบครัวและเพื่อน โดยเฉพาะด้านสุขภาพและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนการคุ้มครองดูแลให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้ เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ซึ่งจำนวนผู้สูงอายุที่เทศบาลต้องดูแลนั้น ในปัจจุบันมีจำนวนทั้งหมด 1,180 คน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีการ กำหนดมาตรฐานเพื่อการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุเฉพาะด้านจำนวน 6 ด้าน คือ 1. ด้านสุขภาพและ การรักษาพยาบาล 2. ด้านรายได้ 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านนันทนาการ

5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และ 6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการ
เกื้อหนุน เพื่อให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ในการประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานของตนเอง
(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2543)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษา การจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่สำนักเทศบาลตำบลสวน
ดอกไม้ อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี เนื่องจากประเทศไทยในปัจจุบันนั้น การเพิ่มขึ้นของกลุ่มผู้สูงอายุและมีแนวโน้ม
การย้ายเข้าสู่เขตเทศบาล มีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ตนเอง
มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเลือกลงพื้นที่เทศบาลตำบลสวนดอกไม้เพราะมีจำนวนผู้สูงอายุ
มากขึ้นและได้เห็นความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในชุมชนจึงอยากศึกษาพื้นที่นี้ และภาครัฐควรที่จะให้ความสำคัญในเรื่อง
การจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุให้มากขึ้น และจะต้องกระจายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง ไม่ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำขึ้น
ในสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสายใต้
จังหวัดสระบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ที่ใช้การศึกษาวิจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล
ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี คือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อที่จะให้
เหตุผลและข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยมี จำนวน 9 คน ประกอบไปด้วย
1. นายกเทศมนตรี 2. รองนายกเทศมนตรี 3. ปลัดเทศบาล 4. หัวหน้าฝ่ายนักพัฒนาชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
4. ตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ประธานชมรมผู้สูงอายุ รองประธานชมรมผู้สูงอายุ ผู้ช่วยชมรม
ผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุในชุมชน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลเลือกจากฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ
โดยตรง

2. เครื่องมือในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก
ในการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ มีคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบล สวนดอกไม้
อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี

มีการนำข้อมูลที่เก็บได้จากการลงพื้นที่ที่เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ เช่น เอกสารเกี่ยวกับการจัด
กิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ และนำมาทบทวนวรรณกรรมกับวิจัยเล่มอื่นที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อนำมา
อภิปรายผลการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด เอกสารและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและนำมากำหนดเป็นวิธีในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐเทศบาลตำบลสวนดอกไม้

3.2 ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการหาข้อมูลโดยการเลือกสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษารายละเอียดข้อมูล หนังสือ บทความและเอกสารของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ ที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสัมภาษณ์ และนำมาสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาสรุปวิเคราะห์และประมวลผล โดยใช้รูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารจากเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ให้ข้อมูลมา เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผลวิจัย

การจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสระบุรี ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนในการบริการสาธารณะดูแลผู้สูงอายุ

การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล : เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ ได้มีการส่งเสริมด้านด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลมีการวางแผนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุ เทศบาลมีการจัดประชุมระยะเวลา 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง มีการแจ้งรายละเอียดให้ทางชมรมผู้สูงอายุเพื่อกระจายข่าวให้กับผู้สูงอายุได้ทราบข้อมูลข่าวสารและโครงการต่าง ๆ ที่เทศบาลจะจัดขึ้น มีการอบรมให้ความรู้และส่งเสริมความรู้ด้านการดูแลสุขภาพรวมทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้กับผู้สูงอายุโดยมีการร่วมกับเจ้าที่สาธารณสุขตำบลสวนดอกไม้รวมทั้งบริการการเจาะเลือด ตรวจเบาหวาน วัดความดัน ตรวจสุขภาพร่างกายทั่วไป พร้อมให้ความรู้คำแนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้สูงอายุและผู้ดูแลในเบื้องต้น

การจัดสวัสดิการด้านรายได้ : เทศบาลตำบลสวนดอกไม้มีการจัดทำตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตามกฎหมาย เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ ได้มีการส่งเสริมด้านรายได้ในการจัดโครงการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส เป็นการจัดฝึกอาชีพ การทำน้ำสมุนไพรและแยมผลไม้ ส่งเสริมด้านอาชีพและถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในชุมชนส่งเสริมสุขอนามัย เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มขึ้นเมื่อทำเสร็จก็มีการนำไปวางขายภายในชุมชนผู้สูงอายุ จะเป็นแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ โดยผู้สูงอายุจะได้รับเงินช่วยเหลือเป็นรายเดือนต่อเนื่องไปจนกว่าจะเสียชีวิต ซึ่งแบ่งได้ตามนี้ ช่วงอายุ 60-69 ปี ได้รับเงิน 600 บาทต่อเดือน ช่วงอายุ 70-79 ปี ได้รับเงิน 700 บาทต่อเดือน ช่วงอายุ 80-89 ปี ได้รับเงิน 800 บาทต่อเดือน ช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเงิน 1,000 บาท ต่อเดือน และผู้สูงอายุจะได้รับเงิน ในวันที่ 10 ของทุกเดือน ในกรณีที่ผู้สูงอายุบางคนมารับด้วยตนเองไม่ได้ เทศบาลจะมีการจัดบริการให้บุคลากรนำไปให้ที่บ้าน

การจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย : เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ มีการปฏิบัติตามองค์ประกอบครองท้องถิ่นภายใต้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหน้าที่ตาม มาตรา 16 ให้เทศบาลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เทศบาลจะมีการประสานงานกับผู้นำชุมชนสภาพความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุที่ต้องปรับปรุง/ซ่อมแซม พร้อมให้คำแนะนำเบื้องต้นกับผู้ดูแลผู้สูงอายุและผู้สูงอายุเองเพื่อให้ดูแลตัวเองได้

การจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ : เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ ได้มีการส่งเสริมด้านนันทนาการให้กับผู้สูงอายุโดยจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อรวมกลุ่มทำกิจกรรม การจัดโครงการให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะใช้พื้นที่ลานอเนกประสงค์วัดเจ้าฟ้าตำบลสวนดอกไม้ในการจัดกิจกรรม จะมีการประชุมผู้สูงอายุทุก ๆ 2 เดือน และจะมีการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุตำบลสวนดอกไม้ เช่น การจัดสังสรรค์ ร้องรำทำเพลง การออกกำลังกาย เล่นกีฬา เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายใจให้ผู้สูงอายุ และเทศบาลมีการจัดกิจกรรมทำบุญ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ และมีการเลี้ยงอาหารให้กับผู้สูงอายุ เป็นการพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุ

การจัดสวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง : เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ได้มีการส่งเสริมด้านการจัดโครงการเพื่ออบรมให้กับผู้สูงอายุได้ดูแลตัวเอง เห็นถึงความสำคัญคุณค่าของผู้สูงอายุและสุขภาพของผู้สูงอายุ จึงมีการจัดโครงการอบรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลสวนดอกไม้ เป็นการส่งเสริมกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตทางสังคม โดยไม่เป็นภาระต่อสังคมและครอบครัว ในเรื่องการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น การออกกำลังกาย และกายภาพบำบัดในผู้สูงอายุที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นต้น และการส่งเสริมการจัดการศพตามประเพณีเป็นการช่วยเหลือครอบครัวของผู้สูงอายุในการจัดงานศพเมื่อเสียชีวิต เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระให้กับลูกหลานผู้สูงอายุ

การจัดสวัสดิการด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน : เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ได้มีการร่วมมือกับผู้นำชุมชน เพื่อทราบถึงข้อมูลและความต้องการของผู้สูงอายุที่ต้องการให้ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ หรือการคมนาคมที่ไม่สะดวกของรถรับ-ส่ง จึงกลายเป็นปัญหาของผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรหลานดูแล จึงทำให้อาสาสมัครรวมกิจกรรม เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ ได้มีการส่งเสริมด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนโดยมีการจัดตั้งและพัฒนาบริการทางด้านสังคมในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุได้มากที่สุด ในการบริการผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่ป่วยและไม่มียุทธหลานหรือบุตรหลานไม่สะดวกในการพาไป การจัดให้ (อสม.) ประจําหมู่บ้าน ออกตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุตามบ้าน และจัดอบรมให้คนในชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่าที่จะช่วยเหลือได้

โมเดลการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี

เทศบาลตำบลสวนดอกไม้

<p>ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> - การตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ - ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองให้ผู้สูงอายุ - ร่วมมือกับ (อสม.) และ รพสต. ดูแลผู้สูงอายุ 	<p>ด้านรายได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ - กิจกรรมฝึกอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ - จัดกลุ่มอาชีพ - ทุนเสริมสร้างอาชีพผู้สูงอายุ 	<p>ด้านที่อยู่อาศัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เงินอุดหนุนการซ่อมแซมที่พักอาศัย - สร้างความปลอดภัยให้ - ผู้สูงอายุ 	<p>ด้านนันทนาการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ - กิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพจิตใจ - กิจกรรมทำบุญ - กิจกรรมวัยสำคัญ เช่น วันสงกรานต์ 	<p>ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - กองทุนฌาปนกิจชุมชน - ส่งเสริมสุขภาพการออกกำลังกาย - พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 	<p>ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บริการรถฉุกเฉินรับ-ส่งผู้สูงอายุ - จัดกลุ่ม (อสม.) ออกเยี่ยมผู้สูงอายุเป็นประจำ
---	--	--	--	--	---

ประชาชน

สิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับคือ สวัสดิการในแต่ละด้านที่เทศบาลเป็นผู้จัดให้เป็นไปตามต้องการของผู้สูงอายุทุกด้านแต่บางด้านยังไม่ครอบคลุมแต่ในภาพรวมนั้นเป็นไปทางที่ดีผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการครบทุกคนในเขตของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้

แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในแต่ละด้านได้จากความคิดเห็นจากตัวแทนผู้สูงอายุที่ได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์

1. **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล :** เทศบาลควรมีการก่อตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขของตำบลตรวจโรคให้กับผู้สูงอายุ ในการบริการครอบคลุม ด้านสุขภาพการรักษาพยาบาล และควรมีการจัดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการดูแลผู้สูงอายุมาประจำ ณ ศูนย์บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ ส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายและให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ

2. **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านรายได้ :** เทศบาลควรมีการจัดแหล่งทุนงบประมาณเพิ่มเติมในการอุดหนุนงบประมาณการส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชน และจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่มีความหลากหลาย ให้มีการจัดตลาดนัดชุมชนหรือการส่งออกของสินค้าที่ผู้สูงอายุทำขึ้นมาเพื่อนำจำหน่ายเพิ่มรายได้เป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้กับผู้สูงอายุ นอกเหนือจากการรับเบี้ยยังชีพ ในการรับเบี้ยยังชีพทั่วถึงและเป็นธรรม พร้อมทั้งแจกถุงยังชีพให้กับผู้สูงอายุ

3. **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัย :** เทศบาลควรมีการอุดหนุนงบประมาณในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุที่มีที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงแข็งแรง และสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีลูกหลานดูแล ให้เทศบาลตรวจสอบประสานงานกับ ผู้มาชุมชนหรือ (อสม.) เข้าช่วยเหลือดูแลเรื่องการซ่อมแซมและการจัดการเครื่องนุ่งห่มของใช้ให้กับผู้สูงอายุ เพื่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้นและเพื่อความปลอดภัยในการดำรงชีวิตให้กับผู้สูงอายุ และจัดหาที่พักพิงให้กับคนเร่ร่อนหรือผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งไม่มีคนดูแลให้ประสานงานไปอยู่ที่สถานสงเคราะห์เพื่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดี

4. **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านนันทนาการ :** เทศบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มให้กับชมรมผู้สูงอายุของตำบล ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนันทนาการต่าง ๆ โดยเน้นการส่งเสริมการออกกำลังกายอย่างสมวัยกับผู้สูงอายุ และการจัดกิจกรรมยามว่างในการร่วมทำกิจกรรมแจกของรางวัลต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลาย ลดความตึงเครียดให้กับผู้สูงอายุ เช่น เกมสปีดสมอง ฝึกความจำให้กับผู้สูงอายุให้เกิดประโยชน์

5. **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัวผู้ดูแล และการคุ้มครอง :** เทศบาลควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านการดูแลสุขภาพในการดูแลจัดอบรมความรู้ให้กับครอบครัว/ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และการจัดบริการสำรองที่นั่ง รถเข็นหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุที่เข้ามารับบริการบริการตามสถานที่ของภาครัฐต่าง ๆ

6. **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน :** เทศบาลควรมีการดำเนินการกิจกรรมให้ครอบคลุมและพิจารณาจัดตั้งงบประมาณเพิ่มเติม เช่น จัดทำเป็นโรงยิมในการออกกำลังกายหรืออื่น ๆ และการจัดตั้งระบบเฝ้าระวังและดูแลผู้สูงอายุ เช่น การติดไฟให้สว่างตามซอยที่เปลี่ยวพร้อมกับติดกล้องวงจรปิดในจุดอับตามจุดที่มีความเสี่ยงอันตรายต่อผู้สูงอายุ แลกการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม่อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี ตามองค์ประกอบสวัสดิการมีทั้งหมด 6 ด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในการจัดสวัสดิการในด้าน ต่าง ๆ ที่เทศบาลมีการจัดให้ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ในการดูแลเรื่องการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้านรายได้ มีการจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย เทศบาลมีงบประมาณในการช่วยบำรุงซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้กับ

ผู้สูงอายุเพื่อความปลอดภัยในการใช้ชีวิตด้านนันทนาการ ทางเทศบาลมีการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุในการสังสรรค์ พบปะตามเทศกาลและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุ ลดความเครียด ไม่รู้สึกน้อยใจ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง เทศบาลมีการจัดให้บุคลากรออกตรวจเยี่ยมผู้สูงอายุ ส่งเสริมด้านสุขภาพ ในการออกกำลังกายเพื่อดูแลสุขภาพของตนเอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน เทศบาลวางแผนในการ เกื้อหนุนให้กับผู้สูงอายุ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติและสนับสนุนให้ ผู้สูงอายุในชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุชา พานนนท์ (2554) เรื่องความต้องการและ แนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุมี ความต้องการให้จัดสวัสดิการ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล จัดเจ้าหน้าที่ออกไปให้คำแนะนำ การดูแลสุขภาพ ประสานความร่วมมือกับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และจัดตั้งอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อส.) 2) ด้านรายได้ เทศบาลมีการจัดระบบประมาณเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเพิ่มเบี้ยยังชีพและจัดฝึกอบรม อาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ 3) ด้านที่อยู่อาศัย จัดระบบประมาณเพื่อช่วยซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ จัดเจ้าหน้าที่เข้าไปให้คำแนะนำด้านสุขภาพอนามัยของที่พักอาศัย ให้แก่บ้านเรือนที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ 4) ด้านนันทนาการ จัดสรร งบประมาณในการจัดทัศนศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พักผ่อน การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุวันเทศกาล สงกรานต์ 5) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง จัดเทศบาลเคลื่อนที่เพื่อให้บริการด้านต่าง ๆ กับประชาชน เพื่อจะได้ตรวจสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ 6) ด้านการสร้างบริการทางสังคมและเครือข่ายการเกื้อหนุน มีการ ประสานกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง กลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือกลุ่มประชาสังคมใน ชุมชนให้มีส่วนร่วมในความต้องการและจัดสวัสดิการผู้สูงอายุนอกจากนั้น การตั้งชมรมเครือข่ายผู้สูงอายุเป็นแนวทาง หนึ่งที่จะก่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลสวนดอกไม้อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ตามองค์ประกอบสวัสดิการมีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการ รักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการ คุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายเกื้อหนุน จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้สูงอายุยังมีความต้องการในช่วย การเหลือจากเทศบาลในด้านต่าง ๆ เพิ่ม คือด้านรายได้ ผู้สูงอายุบางกลุ่มมีฐานะที่ยากจน จึงอยากให้เทศบาล ช่วยเหลือในการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้ผู้สูงอายุ และการรับเบี้ยยังชีพในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น ด้านที่อยู่อาศัยมี ความต้องการให้มีการเข้ามาช่วยเหลือการซ่อมแซมที่ชำรุดทรุดโทรมให้กับผู้สูงอายุมากขึ้นและทั่วถึงทุกหลังคาเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษยา ลีนงาม (2560) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและแนวทางการพัฒนาการให้การ สนับสนุนสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และเพื่อหาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุต้องการรักษาสุขภาพฟรี ต้องการรายได้เพิ่ม จากอาชีพเสริม ต้องการศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ต้องการเบี้ยยังชีพที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต พร้อม ทั้งถุงยังชีพ ต้องการให้จัดสถานที่สำหรับออกกำลังกายและจัดทัศนศึกษานอกสถานที่ และต้องการสวนสุขภาพเพื่อใช้ พักผ่อนหย่อนใจ ต้องการศูนย์พักพิงสำหรับผู้ยากไร้และต้องการให้ซ่อมแซมที่อยู่อาศัยที่ชำรุดทรุดโทรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติงานในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่ชัดเจน และส่งเสริมสนับสนุนให้จัดศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้ความช่วยเหลือเรื่องการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ
2. ควรมีการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนและเพียงพอให้เทศบาลเพื่อดำเนินการด้านสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุทุกด้าน ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่าย เกื้อหนุน
3. การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แก้ไขตรงจุดอ่อน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดระบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดสวัสดิการของเทศบาล เพื่อให้ได้ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุหลากหลายขึ้น
2. ควรศึกษาวิจัยแนวทางการจัดสวัสดิการส่งเสริมการพัฒนาให้กับเทศบาลในการบริหารงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ในทุก ๆ ด้านให้ดียิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุโดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2543). **แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและอบต.** กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- จารุชา พานนนท์. (2554). **ความต้องการและแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขต เทศบาลตำบลตึกอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- บุษยา ลีนงาม. (2560). **ความต้องการและแนวทางการพัฒนาการให้การสนับสนุนสวัสดิการผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.** งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว. (2557). **พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลคลองตำหรุ อำเภอเมืองชลบุรี.** งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). **สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยี ภาคใต้.** 7(1), 73 - 81.

- สุรินทร์ นิชมางกูร. (2561). การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 7(2) : 24-25
- เอกวุฒิ เกตุประยูร. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสระสี่เหลี่ยม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

THE IMPACT OF PEOPLE FROM DUST POLLUTION IN NAPHRALAN MUNICIPALITY,
CHALERMPHRAKIAT DISTRICT, SARABURI PROVINCE.

ภาวิณี ชะชาตย์¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Phawinee Chachat¹ and Titus Mala²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Phawinee.cha@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาผลกระทบการเป็นอยู่ของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี 2.เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มที่ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในตำบลหน้าพระลาน จำนวน 8 คน โดยใช้ข้อมูลด้านเอกสารการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ผลกระทบของชาวบ้านในตำบลหน้าพระลาน มี 2 ด้านคือวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านสุขภาพ 1.คุณภาพชีวิตของชาวบ้านคือการเป็นอยู่ที่ลำบากเพราะมีฝุ่นอยู่ทุกพื้นที่ในบ้านต้องทำความสะอาดตลอดเวลา ไม่สามารถออกมาทานข้าวหรือทำกิจกรรมหน้าบ้านได้เลย ไม่สามารถเปิดหน้าต่างหรือประตูไว้ได้เลยเพราะมีรถบรรทุกขนหินวิ่งตลอด 2.ด้านสุขภาพคือชาวบ้านบางคนมีผื่นเกิดขึ้นตามร่างกาย และส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจคือแสบจมูก และหายใจติดขัด

คำสำคัญ

ผลกระทบ ประชาชน มลพิษ

ABSTRACT

This research aims to study the impact of people living from dust pollution in Na Phra Lan municipality, Chalermphrakiat district, Saraburi province. Moreover, it also aims to study the solutions to solve the problems the impact of quality of life and environment in Na Phra Lan municipality, Chalermphrakiat district, Saraburi province.

The qualitative method was employed in this study. The participants were 8 people: community leader and the villager in Na Phra Lan Sub-district. The data were collected through document, interview, and observation.

The findings show that from interview and observation about the impact of villager in Na Phra Lan sub-district have 2 aspects: way of life, well-being and health. 1) The quality of life of the villagers have the difficult for living because there is the dust in every area around their house. They have to clean their house all the time. They cannot dine out or do activities in front of their house. Moreover, they cannot open the window or door because there are rock transport truck drive pass their house all the time. 2) In terms of health, some villager have rash on their body and affect their respiratory system; stinging in the nose and having trouble breathing.

Keywords

Effect, People, Pollution

ความสำคัญของปัญหา

ฝุ่นและมลพิษจากงานศึกษาวิจัยที่สำคัญในระยะสิบปีที่ผ่านมาทำให้ได้ทราบว่ามีมลพิษทางอากาศเป็นอันตรายคุกคามสุขภาพของเรามากกว่าที่เราเคยเข้าใจ องค์การอนามัยโลกประมาณการว่ามีประชากรที่ต้อง “เสียชีวิตก่อนเวลาอันควร” เนื่องจากมลพิษในอากาศทั่วโลกมากกว่าหกล้านคนในแต่ละปีคือประมาณ 600,000 คน มีงานวิจัยที่แสดงด้วยว่า เมื่อคุณภาพอากาศแย่ง อัตราการไปห้องฉุกเฉินและการเข้าอยู่โรงพยาบาลจะสูงขึ้น เพราะมลพิษทำให้ปัญหาสุขภาพที่มีอยู่กำเริบขึ้น และเป็นเหตุให้หัวใจวาย หลอดเลือดในสมองตีบ หอบที่ดกำเริบ อันตรายคุกคามต่อหัวใจ อันตรายคุกคามต่อปอดและทางเดินหายใจ (Bamrungrad hospital, 10 มีนาคม, 2564)

ความสำคัญของผลกระทบของประชาชนกรณีฝุ่นละอองขนาดเล็กบริเวณตำบลหน้าพระลาน เนื่องจากมีระดับค่าเฉลี่ยของฝุ่นละอองที่ตรวจวัดสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ในขณะที่สารมลพิษทางอากาศ ชนิดอื่นยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่ามาตรฐานที่กำหนด ดังนั้นมลพิษหลักในการเฝ้าระวังในที่นี้ คือ ฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) และฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน PM2.5 (กรมควบคุมมลพิษ, 10 มีนาคม, 2564). โครงการศึกษาแหล่งกำเนิดและแนวทางการจัดการฝุ่นละออง ทั้งนี้ในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีการประกอบกิจการไม่ บด และย่อยหินเป็นจำนวนมากมีรถบรรทุกวิ่งตลอด ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ดังกล่าวจะมีความเสี่ยงหรือมีโอกาสเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจที่เกิดจากฝุ่นละอองค่อนข้างสูง จึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง วิเคราะห์ให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลปริมาณฝุ่นละอองและข้อมูล การเจ็บป่วยจากมลพิษทางอากาศ (โสภิษฐ์ ชันแข็ง, 11 มีนาคม 2564)

รูปภาพที่ 1 รูปภาพของโรงงานในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน

รูปภาพที่ 2 รูปภาพของเหมืองหินในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาของฝุ่นมลพิษในพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

วิธีการดำเนินการของการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลด้านเอกสาร ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจาก Website ของเทศบาลตำบลหน้าพระลานอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี คือ เอกสารข้อมูลหน่วยงานคือสภาพสังคมและสภาพทั่วไป

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 คน แม่ค้าขายสลากกินแบ่งรัฐบาล 1 คน แม่ค้าขายยา 1 คน แม่ค้าขายเครป 1 คน วินมอเตอร์ไซด์ 1 คน ชาวบ้านอาชีพอิสระ 3 คน

3. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ ผู้ศึกษาวิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมหรือสังเกตภาคสนาม ผู้ศึกษาวิจัยเข้าไปที่เขตที่อาศัยในชุมชนพื้นที่การศึกษาวิจัย เข้าไปพูดคุยและสร้างปฏิสัมพันธ์โดยการซักถามและสังเกตการของประชาชนในพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล มีการดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาจากเอกสาร หนังสือ หรือตำราต่าง ๆ กระบวนการและการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการตามกระบวนการแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพิจารณาจากประเด็นหลัก หลังจากได้ประเด็นหลักแล้ว จึงนำประเด็นหลักนั้นมาพิจารณาแบ่งออกเป็นประเด็นย่อยต่อไป

เครื่องมือการดำเนินการของวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างคำถามขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ในการใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นการพูดคุยและซักถามข้อมูลระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัย ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยใช้เทคนิคสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ที่ประเด็นสำคัญของการสัมภาษณ์และสามารถปรับเปลี่ยนคำถามได้ตามสถานการณ์โดยรักษาตามแนวประเด็นหลักไว้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

2. เครื่องบันทึกเสียง

เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขณะทำการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนได้อย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เนื่องจากในพื้นที่มีโรงโม่ บด ย่อยหินและเหมืองจำนวนมาก และรถบรรทุกที่เข้าโรงโม่และเหมืองก็จำนวนมากจึงทำให้เกิดฝุ่นและมลพิษ จึงทำให้คุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนในตำบลหน้าพระลานมีการเปลี่ยนแปลง ผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นและมลพิษของชาวตำบลหน้าพระลานนี้มี 2 ด้าน คือ วิธีชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คนได้ให้ความเห็นว่า ผลกระทบที่เกิดมากตามอันดับ ได้แก่ ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านสุขภาพ ซึ่งผลกระทบทั้งสองข้อนี้ก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนที่แท้จริงเป็นอย่างมาก ผลกระทบมีทั้งหมด 2 ด้าน

1. ด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตของชาวบ้านคือการเป็นอยู่ที่ลำบากเพราะมีฝุ่นอยู่ทุกพื้นที่ในบ้านต้องทำความสะอาดตลอดเวลา ไม่สามารถออกมาทานข้าวหรือทำกิจกรรมหน้าบ้านได้เลยเพราะมีรถบรรทุกชนหินวิ่งตลอด จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน 1 ใน 8 คนเล่าว่าตอนนี้ได้ปลูกบ้านใหม่ในหมู่บ้านที่ไกลจากถนนใหญ่เพราะอยู่บ้านหลังเดิมที่ติดกับถนนใหญ่ไม่ได้แล้วเนื่องจากว่ามีลูกน้อยเกรงว่าลูกจะได้รับอากาศที่ไม่พึงประสงค์และวิถีชีวิตที่ต้องระมัดระวังตัวเองกับมลพิษที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในอากาศ ตำบลหน้าพระลานไม่สามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้เพราะมีแต่ฝุ่นปกคลุมไปทั่วตำบลทำให้ไม่มีใครอยากมาท่องเที่ยวหรือไม่ลงชื่อของตามข้างทาง

แม่ค้าจึงขาดรายได้เพราะจะได้แค่ลูกค้ากลุ่มเดิม ๆ ลูกค้าต่างจังหวัดที่ผ่านไปมาไม่กล้าลงซื้อเพราะฝุ่นค่อนข้างเยอะและลอยให้เห็นตลอดเวลา

จากการสังเกตการณ์ความเป็นอยู่ของชาวบ้านคือไม่ได้รับอากาศที่บริสุทธิ์และพื้นที่ในบ้านก็จะมีฝุ่นปกคลุมของใช้และสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ของบ้าน

รูปภาพที่ 3 ร้านค้าของชาวบ้านในพื้นที่ ที่ปกคลุมไปด้วยฝุ่น

รูปภาพที่ 4 บ้านของชาวบ้านที่ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์บ้านอยู่ตรงข้ามโรงโม่
ไม่สามารถเปิดบ้านหรือทำกิจกรรมหน้าบ้านได้และมีฝุ่นปกคลุมทั่ว

2. ด้านสุขภาพ ชาวบ้านต้องระมัดระวังตัวเองจากฝุ่นตลอดเวลา มีชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบทางด้านสุขภาพจำนวนมาก

2.1 โรคทางผิวหนัง คือ ผื่น ชาวบ้านที่มีอาชีพวินมอเตอร์ไซด์ได้ให้สัมภาษณ์ว่าทุกครั้งที่กลับบ้านจะมีผื่นขึ้นตามตัวเกิดจากอาการคันและระคายเคืองจากฝุ่นที่ลอยอยู่ในอากาศจำนวนมาก

รูปภาพที่ 5 รูปตัวอย่างของผื่นที่เกิดจากฝุ่น

2.2 ระบบทางเดินหายใจ แม่ค้าที่ขายของอยู่ริมข้างทางได้ให้สัมภาษณ์ว่าต้องใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเพราะแสบจมูกและหายใจติดขัดถ้าสูดดมโดยตรง

รูปภาพที่ 6 รูปของพ่อค้าที่ขายของอยู่ริมข้างทางให้สัมภาษณ์ว่าต้องใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาเพราะมีรถบรรทุกวิ่งผ่านตลอดทั้งวัน ถ้าสูดดมโดยตรงจะมีอาการแสบจมูกและหายใจไม่ออก

3. โรคภูมิแพ้ จากฝุ่นและมลพิษ จะมีอาการไอ หอบเหนื่อย หายใจไม่สะดวกหรือหายใจเร็ว โดยเฉพาะช่วงกลางคืนหรือขณะออกกำลังกาย

จากการสังเกตการณ์พฤติกรรมของชาวบ้านในพื้นที่ซึ่งมีผลกระทบด้านสุขภาพจริงมีทั้งผื่นแดง อาการคัน และไอจากการที่ได้รับฝุ่นเข้าไปในร่างกายจำนวนมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พบว่า มี 2 ด้าน ได้แก่ เรื่องวิถีชีวิตและความเป็นอยู่และสุขภาพ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่จากการได้รับผลกระทบจากฝุ่นและมลพิษ เพราะมีฝุ่นอยู่ในอากาศและในบ้านตลอดเวลาต้องทำความสะอาด

หรือระมัดระวังตลอดและต้องมีการย้ายที่อยู่อาศัยเนื่องจากที่เดิมไม่สามารถอยู่ได้เนื่องจากมีฝุ่นปกคลุมไปทั่ว นอกจากนี้ฝุ่นละอองจะลดความสามารถในการมองเห็นทำให้ทัศนวิสัยไม่ดีเนื่องจากฝุ่นละอองในบรรยากาศเป็นอนุภาคของแข็งที่ดูดซับและหักเหแสงได้ในส่วนผลกระทบต่อวัตถุสิ่งก่อสร้างฝุ่นละอองที่ตกลงมานอกจากจะทำให้เกิดความสกปรกเลอะเทอะแก่บ้านเรือนอาคารและสิ่งก่อสร้างแล้วยังทำให้เกิดการทำลายและกัดกร่อนผิวหน้าของโลหะ หินอ่อนหรือวัสดุต่าง ๆ (วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์, 20 มีนาคม 2564) และด้านสุขภาพ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ทั้งแบบเฉียบพลันและผลเรื้อรังในทุกเพศ ทุกวัย และสามารถ เห็นผลทันทีในเด็กและคนชราที่มีความต้านทานโรคต่ำกว่าคนปกติอาการที่พบเห็นในระยะเฉียบพลัน คือ การระคายเคืองจมูก คอ และดวงตา นอกจากนี้ยังมีการไอ จาม น้ำมูกไหล การหายใจติดขัด ส่วนอาการที่พบเห็นในระยะยาวหรือผลเรื้อรังจะเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจเนื่องจากฝุ่นพิษนี้สามารถเข้าไปถึงกระแสเลือดทำให้เลือดข้นขึ้น และยังสามารถเข้าไปที่ระบบทางเดินหายใจส่วนล่างและถุงลมปอด และยังส่งผลต่อการดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดผ่านปอดและหัวใจ ส่งผลให้สมรรถภาพการทำงานของปอดลดลง และหัวใจทำงานหนักขึ้นซึ่งนำไปสู่โรคมะเร็งปอด โรคหัวใจได้นอกจากนี้ยังพบอีกว่าผู้ที่อยู่ในที่ ๆ มี PM 2.5 สูงในระยะยาวอาจส่งผลให้เกิดโรคสมองเสื่อมได้อีกด้วย ซึ่งจากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้ที่หายใจรับฝุ่นพิษ PM 2.5 เข้าไปจะลดอายุขัยเฉลี่ยได้จึงเกิดคำว่า “ผู้ที่เสียชีวิตก่อนวัยอันควร” จากการศึกษาวิจัยของเฉลิม ลีวศรีกุล และคณะ (20 มีนาคม 2564)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

ข้อเสนอแนะนำไปปฏิบัติ

1. ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการดูแลเรื่องฝุ่นและมลพิษตามตรวจสอบคุณภาพอากาศบริเวณตำบลหน้าพระลานเผื่อระวังคุณภาพอากาศในพื้นที่โดยรวมติดตามตรวจสอบการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากแหล่งกำเนิด โรงไม้ บด และย่อยหิน และตรวจสอบระดับเสียงความสั่นสะเทือนจากกิจกรรมโรงไม้เพื่อเผื่อระวังคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิดเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายโดยการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทยานพาหนะ โรงไม้ บด และเหมืองหินและกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นและละอองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามให้ทางตำบลหน้าพระลานจัดซื้อเครื่องมือรถกวาดดูดฝุ่นรถดูดฝุ่นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำความสะอาดบนเส้นทางคมนาคมของตำบลหน้าพระลาน

2. จัดทำโครงการรณรงค์ทุกซ์เรื่องฝุ่นและมลพิษไว้ในเทศบาลหรือ อบต. ให้ชาวบ้านเป็นหูเป็นตาให้ว่าโรงไม้ไหนหรือเหมืองไหนระเบิดหินมากกว่าที่ทางกฎหมายกำหนด และจะยิ่งทำให้เกิดมลพิษเกิดการควบคุมของทางตำบลได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของประชาชนจากฝุ่นมลพิษในพื้นที่เทศบาลตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือสัมภาษณ์นายกเทศมนตรีหรือบุคลากรของเทศบาลตำบลหน้าพระลาน รวมถึงสัมภาษณ์ประชาชนจำนวนมากกว่านี้เพื่อเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุดและควรทำวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปด้วยเพราะจะได้เห็นจำนวนของผู้ที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ มากน้อยแค่ไหน

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). **แนวทางการเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยงจากมลพิษทางอากาศ**. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม, 2564, จาก : <file:///C:/Users/JEEP/Downloads/Documents/00000200.pdf>
- เฉลิม ลีวศรีกุลและคณะ. (2545). **แหล่งกำเนิด ผลกระทบและแนวทางการจัดการฝุ่นละออง PM 2.5 บริเวณภาคเหนือของประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม, 2564, จาก : <file:///C:/Users/JEEP/Downloads/Documents/241619-Article%20Text-832282-2-10-20200514.pdf>
- วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์. (2559). **ความตระหนักต่อผลกระทบทางสุขภาพจากอนุภาคฝุ่นละอองในอากาศ**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม, 2564, จาก : file:///C:/Users/JEEP/Downloads/Documents/ch2_13.pdf
- ไศภิชร์ ชันแข็ง. (2548). **สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย: ฝุ่นและมลพิษ**. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม, 2564, จาก : <https://www.pcd.go.th/publication/3551/>
- Bamrungrad hospital. (2561). **มลพิษทางอากาศ**. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม, 2564, จาก : <https://www.bumrungrad.com/th/health-blog/february-2018/air-pollution-threat>

ผลกระทบของเสียงกังหันลมในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

EFFECTS OF WIND TURBINES IN THE HUAI BONG AREA, DAN KHUN THOT DISTRICTS,
NAKHON RATCHASIMA PROVINCEนางสาวเกวลิน ภูมิโคกรักษ์¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Kewalin Phumkhokrak¹ and Titus Mala²¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล phumkhokrak040888@gmail.com² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเสียงของกังหันลมในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มที่ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 9 คน ในการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าผลการวิเคราะห์ของผลกระทบของประชาชนที่เกิดขึ้นจากการก่อตั้งกังหันลมในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลกระทบนี้ประชาชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากการเสียงของกังหันลมก่อให้เกิดผลกระทบมี 3 ด้าน เช่น 1.) ด้านสุขภาพ คือ ประชาชนบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบทางได้สุขภาพอย่างมากเกิดผลกระทบกับทุกเพศ ทุกวัย ได้แก่ เด็กและชราโดยบริเวณใกล้เคียงนั้นก่อให้เกิดมลพิษทางเสียงเกิดขึ้นจากการก่อตั้งกังหันลมจึงเกิดผลกระทบแก่ชาวบ้านในชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงในเวลากลางคืนที่ชาวบ้านต้องการเวลาพักผ่อนแต่กลับได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลมลบกวนเวลาพักผ่อน ซึ่งบริเวณใกล้เคียงไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากเสียงของกังหันลมได้ 2.) ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ 3.) ด้านจิตใจ คือการก่อตั้งกังหันลมในเขตพื้นที่ใกล้กับหมู่บ้านที่ชาวบ้านพักอาศัยอยู่จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียงซึ่งถ้าได้รับเสียงดังนาน ๆ จะก่อให้เกิดการสูญเสียการได้ยินอย่างถาวร นอกจากนี้เสียงดังยังมีผลกระทบต่อสุขภาพด้วย ทำให้เกิดความเครียด หงุดหงิด อารมณ์ไม่แจ่มใส

คำสำคัญ

ผลกระทบ, กังหันลม

ABSTRACT

This research aims to study the impact of wind turbine sound in Huai Bong Sub-district, Dan Khun Thot district, Nakhon Ratchasima province. Moreover, it also aims to study the solutions to solve the problems of the impact that happen in Huai Bong Sub-District, Dan Khun Thot District, Nakhon Ratchasima Province. The qualitative method was employed in this study. The participants were 9 people: community leader and the villager in Huai Bong Sub-District, Dan Khun Thot District, Nakhon Ratchasima Province. The data were collected through interview and observation.

The findings show that data analysis of people from the impact of wind turbine sound in Huai Bong Sub-district, Dan Khun Thot district, Nakhon Ratchasima province; the villager cannot avoid from the impact of wind turbine sound. The impact of wind turbine sound have 3 aspects; 1) In term of health, the people who live in the area were affected with their health in any sex and age. The children and old were affected from noise pollution by wind turbine establishment. At night, the villager who lives nearby the village need time to relax but the wind turbines sound disturbed their leisure time. The village nearby cannot avoid the wind turbines sound. 2) Quality of life and well-being 3.) The psychological aspect, wind turbine establishment around the village was the impact to the villager. If they hear a loud noise for a long time, they may hearing loss. In addition, noise pollution has a negative effect on health: stress, irritability, and moodiness.

Keywords:

Impact, wind turbines

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานลมนั้นเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจกันอย่างกว้างขวางเนื่องจากเป็นพลังงานทดแทนรูปแบบหนึ่งที่สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้โดยไม่เป็นปัญหากับสิ่งแวดล้อม พลังงานดังกล่าวเป็นพลังงานที่ได้รับการยอมรับว่าสะอาด ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมในขณะที่ใช้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานลมที่สามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้จากพื้นที่ชายฝั่งทะเล ภูเขา ของประเทศโดยไม่มีขีดจำกัดในส่วนของช่วงเวลาและฤดูกาล โดยพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จากพลังงานลมนั้นมีประโยชน์ต่อชุมชนเมืองและชนบทที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ดังนั้นหากเราสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานลมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศก็สามารถประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้มากขึ้น รวมทั้งเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมอีกด้วย โดยสำรวจหาพื้นที่ในประเทศที่สามารถผลิตพลังงานจากลมได้ และสถานที่นั้นก็คือในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2555 ได้มีการจัดตั้งพลังงานลมขึ้นในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา และ ในปี พ.ศ. 2562 (ณัฐพงษ์ ประพฤติ, 16 มีนาคม 2564)

ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของเสียงกังหันลม เป็นภาวะของเสียงที่ดังมาก ๆ จะมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิต ซึ่งถ้าได้รับเสียงดังนาน ๆ จะก่อให้เกิดการสูญเสียการได้ยินอย่างถาวร นอกจากนี้เสียงดังยังมีผลกระทบต่อสุขภาพด้วย ทำให้เกิดความเครียด หงุดหงิด อารมณ์ไม่แจ่มใส และขาดสมาธิในการทำงาน แหล่งที่มาของเสียงส่วนใหญ่มาจากเสียงของกังหันลม โดยเฉพาะชาวบ้านในชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เสียง

กังหันลมตั้งอยู่บริเวณเขตพื้นที่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2558 ได้มีการชุมนุมเห็นต่างเกิดขึ้นจึงเกิดการประท้วงเสียงของกังหันลมครั้งนี้ แต่มีการดำเนินการร้องเรียนไปแล้วเมื่อปี พ.ศ. 2562 แต่ไม่เป็นผลใด ๆ เกิดขึ้น เพราะเป็นมาตรการของรัฐบาลที่ทำงานร่วมกับหน่วยงานเอกชนในการจัดตั้งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเสียงของกังหันลมในเขตพื้นที่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงจากการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงได้ค้นคว้าข้อมูลทางด้านเอกสารและใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อมูลทางด้านเอกสาร ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและข้อมูลโดยการค้นหาทาง Internet จาก Website ต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลจากส่วนราชการ วารสารวิชาการ และ จากตำราต่าง ๆ รวมไปถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกับการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ

การสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถกระทำได้ 3 ระดับ คือ 1) การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ 2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ 3) การสัมภาษณ์แบบพูดคุย

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจาก Website ศูนย์ข่าวนครราชสีมา เอกสารข้อมูลคือ ร้องทุกข์และสภาพสังคม

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 2 ชาวบ้านในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 5 คน

2.3 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลม ผู้ศึกษาวิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมหรือสังเกตภาคสนาม ผู้ศึกษาวิจัยเข้าไปในชุมชนพื้นที่การศึกษาวิจัย เข้าไปพูดคุยและสร้างปฏิสัมพันธ์โดยการซักถามพูดคุยและสังเกตการณ์ของชาวบ้านในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิเคราะห์ของผลกระทบของประชาชนที่เกิดขึ้นจากเสียงของกังของกังหันลมในเขตพื้นที่ ตำบลห้วยบัง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลกระทบนี้ประชาชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดจากเสียงของกังหันลมก่อให้เกิดผลกระทบหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านสุขภาพ ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านจิตใจ โดยกลุ่มจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มตัวอย่างที่หนึ่ง คือ ผู้นำชุมชนที่ได้รับผลกระทบจำนวน 4 คน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่สอง คือ ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 5 คน ได้ให้ความเห็นว่า ผลกระทบที่เกิดมากตามอันดับ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านจิตใจ ซึ่งผลกระทบทั้งสามข้อนี้ ก่อให้เกิดผลกระทบกับประชาชนที่แท้จริงเป็นอย่างมาก

1. ผลกระทบด้านสุขภาพประชาชนบริเวณใกล้เคียงได้รับผลกระทบทางได้สุขภาพอย่างมากเกิดผลกระทบกับทุกเพศ ทุกวัย ได้แก่ เด็กและชราโดยบริเวณใกล้เคียงนั้นก่อให้เกิดมลพิษทางเสียงเกิดขึ้นจากการก่อตั้งกังหันลมจึงเกิดผลกระทบแก่ชาวบ้านในชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงในเวลากลางคืนที่ชาวบ้านต้องการเวลาพักผ่อนแต่กับได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลมลบกวนเวลาพักผ่อน ซึ่งบริเวณใกล้เคียงไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากเสียงของกังหันลมได้ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน 1 ใน 9 คน เล่าว่าตอนนี้ได้ยินเสียงของกังหันลมอยู่ตลอดเวลาถึงทำให้ชาวบ้านมีอาการปวดหัวอยู่บ่อยครั้งเพราะได้ยินเสียงของกังหันลมอยู่ตลอดเวลาและมีอาการมีนหัวอยู่บ่อยครั้งเพราะว่าได้ยินเสียงของกังหันลมเป็นเวลานานและมีผลกระทบกับชาวบ้านที่มีโรคประจำตัวเพราะเสียงกังหันลมรบกวนการพักผ่อนในช่วงเวลากลางคืน จากการสังเกตการณ์พฤติกรรมของชาวบ้านในเขตพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบซึ่งมีผลกระทบด้านสุขภาพจริงมี อาการปวดหัว และอาการมีนหัวที่ได้ยินเสียงของกังหันลมเป็นเวลานาน ๆ

2. ผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่บริเวณที่ได้รับผลกระทบที่เกิดจากเสียงของกังหันลมชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียง ส่งผลกระทบทางด้านคุณภาพชีวิตคือมีการทำงานของใบพัดของกังหันลมที่เสียงดังจึงรบกวนชาวบ้าน ก่อให้เกิดชาวบ้านส่วนใหญ่พักผ่อนไม่เพียงพอที่มีซึ่งเกิดจากเสียงจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน 1 ใน 9 คน เล่าว่าตอนนี้ได้ยินเสียงของกังหันลมอยู่ตลอดเวลาถึงทำให้ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบพักผ่อนไม่เพียงพอเนื่องจากได้ยินเสียงของกังหันลมรบกวนในเวลาพักผ่อนของชาวบ้านในเวลากลางคืน จากการสังเกตการณ์ความเป็นอยู่บริเวณของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบคือได้เสียงของกังหันลมอยู่ตลอดเวลาถึงทำให้ชาวบ้านในชุมชนที่ได้รับผลกระทบอยู่แต่ในบ้านเพราะจะได้ยินเสียงของกังหันลมเบาลงกว่าที่ชาวบ้านอยู่ข้างนอกตัวบ้าน

3. ผลกระทบด้านจิตใจบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลมคือชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงจึงส่งผลกระทบด้านจิตใจ ซึ่งถ้าได้รับเสียงดังนาน ๆ จะก่อให้เกิดการสูญเสียการได้ยินอย่างถาวร นอกจากนี้เสียงดังยังมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตด้วย ทำให้เกิดความเครียด หงุดหงิด อารมณ์ไม่แจ่มใส และขาดสมาธิในการทำงานจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน 1 ใน 9 คน เล่าว่าตอนนี้ชาวบ้านได้ยินเสียงของกังหันลมอยู่ตลอดจึงทำให้ชาวบ้านไม่ได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ จึงทำให้ชาวบ้านไม่ค่อยมีสมาธิในการใช้ชีวิตประจำวันของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเพราะจะได้ยินเสียงของกังหันลมอยู่ตลอดเวลา จากการสังเกตการณ์จิตใจของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลมคือชาวบ้านได้ยินเสียงของกังหันลมนาน ๆ จึงทำให้ชาวบ้านในชุมชนที่ได้รับผลกระทบเกิดความเครียด เกิดอาการหงุดหงิด เกิดความรำคาญใจ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าผลกระทบของเสียงกังหันลมในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบัง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผู้ทำวิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

จากการศึกษาเอกสารที่เกิดผลกระทบของเสียงกังหันลมในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบัง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาคือ ชาวบ้านในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบัง ได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลม

โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นมีด้านสุขภาพ ด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ และด้านจิตใจ โดยมีชาวบ้านร้องเรียนการที่ได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 และได้รับผลกระทบมาจนถึงปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ กอบกุล ราชะนาคร (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ถ้ามนุษย์ได้ยินเสียงรบกวนอันไม่พึงประสงค์ที่ตั้งและยาวนานจะทำให้ร่างกายหลังสารอะดรีนาลีนมากขึ้น ทำให้ความดันโลหิตสูง อัตราการเต้นของหัวใจเพิ่มขึ้น เกิดความเครียด หงุดหงิด รำคาญ ซึ่งส่งผลเสียต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการทำงาน ถ้าได้ยินเสียงที่ตั้งเกินกว่าขีดจำกัดของการได้ยิน ส่งผลให้อาจสูญเสียการได้ยินไปชั่วคราว หรืออาจถึงขั้นสูญเสียการได้ยินถาวร โดยขึ้นอยู่กับระดับของเสียง พลังรัฐ ทองสันต์ (16 มีนาคม, 2564) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของเสียงต่อภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป ทำให้เกิดปัญหาเกิดปัญหาเสียงรบกวนในชีวิตประจำวันทำให้มีผลต่อสุขภาพทั่วไป เกิดผลกระทบต่อการนอนหลับพักผ่อน มีผลทำให้โรคประจำตัวควบคุมได้ยากขึ้น เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เกิดปัญหาความสามารถด้านการได้ยินลดลง และรวมไปถึงความสามารถในการทำงานที่ลดลง ซึ่งจากสภาวะการดังกล่าวทำให้ประชากรที่กล่าวถึงได้รับความเดือดร้อนและมีคุณภาพชีวิตที่ลดลง สมชัย บวรกิตติ (23 มีนาคม, 2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะมลพิษทางเสียง เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้นพบได้ทั้งในสิ่งแวดล้อมทั่วไป ได้แก่เสียงจาก ยวดยานต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งเสียงจากโรงงาน และในสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคเหตุอาชีวนอกจากนั้นเสียงดังที่เกิดในร่างกายเป็นสภาพแวดล้อมในกายก็ยังมีศักยภาพเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้เช่นเสียงในหูรบกวนการหลับนอนเสียงที่ดังพบผู้ที่เป็นโรคความดันเลือดสูงมีอัตราความสูงกว่าคนทั่วไป ความเครียด อาจเป็นต้นเหตุสำคัญทำให้มีการหลังฮอร์โมนจากเปลือกต่อมหมวกไตไปกระตุ้นหัวใจ ชินินทร์ เลิศคนวานิชกุล (23 มีนาคม 2564) ได้ศึกษาเรื่อง อันตรายของเสียง ผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตของมนุษย์มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านมลพิษของเสียง รวมถึงอันตรายของเสียง เสียงต่าง ๆ อาจให้ความรู้สึกที่ต่างกัน ซึ่งมีผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้ที่ได้ยินในภาวะต่าง ๆ เสียงที่ไม่พึงประสงค์สำหรับทุกคนและทุกอารมณ์ นับว่าเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพกายและใจในระยะยาว ถือว่าเป็นเสียงรบกวน ซึ่งเป็นระดับเสียงที่ผู้ฟังไม่ต้องการจะได้ยิน เพราะสามารถกระทบต่อความรู้สึกได้ แม้จะเป็นเสียงที่ตั้งไม่เกินเกณฑ์ที่เป็นอันตราย เป็นการที่ร่างกายได้พักผ่อนช่วยให้สุขภาพแข็งแรงแต่เสียงกับเป็นตัวรบกวนการนอนหลับซึ่งทำให้นอนหลับ ๆ ตื่น ๆ เสียงที่ตั้งมาก ๆ ทำให้เกิดความตึงเครียดทางประสาท เสียสมาธิ นอนไม่หลับ ก่อให้เกิดอาการประสาทและจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างมี ดังนี้

1. รัฐควรทำประชาคมพิจารณาเกี่ยวกับผลกระทบในการก่อตั้งกังหันลมก่อนดำเนินการ เพื่อลดการขัดแย้ง ปัญหา และผลกระทบตามมา เพราะว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นเกิดขึ้นกับชาวบ้านได้พักอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงจึงอยากให้หน่วยงานรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความสนใจแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบกับชาวบ้านควรมีการประชาคมชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ที่จะก่อสร้างกังหันลม
2. รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับชาวบ้านในชุมชน เพื่อให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและปลอดภัยในการดำรงชีวิตแต่รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้มองเห็นถึงความสำคัญความเป็นอยู่ของชาวบ้านเพราะว่าชาวบ้านได้รับผลกระทบจากเสียงของกังหันลมโดยตรง
3. รัฐและเอกชนควรร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการร้องเรียนที่ประชาชนสามารถเข้าไปร้องเรียนให้กับผู้ที่ประสบปัญหา ควรจัดตั้งศูนย์ปรึกษาทางออกที่ดีที่สุดเพราะว่าชาวบ้านในชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงนั้นได้รับผลกระทบจากเสียงกังหันลมโดยตรงฉะนั้นควรจัดตั้งศูนย์บริการร้องเรียนให้กับชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบหรือไม่ก็ควรจัดตั้งศูนย์ปรึกษาให้กับชาวบ้านในชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบของเสียงกั้นหุ้มในเขตพื้นที่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือการสัมภาษณ์ในองค์กรและบุคลากรในองค์กรมากขึ้น รวมถึงสัมภาษณ์ประชาชนจำนวนมากกว่านี้เพื่อเข้าถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงจะได้แก้ไขปัญหาได้อย่างโดยตรงและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุด

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษทางเสียง. (2562). การศึกษามาตรการการจัดการปัญหามลพิษทางเสียงจากสถานบันเทิง
สาธารณะ. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2564 จาก : http://pcd.go.th/about/images/top_title02.jpg
- ณัฐพงษ์ ประพฤติ. (2558). **พลังงานลมและกั้นหุ้มเบื้องต้น**. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564
จาก <https://www.mut.ac.th/research-detail-82>
- ณัฐวุฒิ ทาอินตะ. (2556). **การจัดการผลกระทบจากมลภาวะทางเสียงที่เกิดขึ้นกับชุมชนโดยรอบท่าอากาศยาน
เชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ (วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศุภรดา คณารักษ์สมบัติ. (2558). **การศึกษาผลกระทบทางเสียงจากจราจร ต่อนักเรียนและบุคลากร โรงเรียนวัดศรี
สำราญราษฎร์บำรุง**. รายงานสืบเนื่องในงานประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 4 และระดับนานาชาติ
ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร.
- สมชัย บวรกิตติ. (2549). **ภาวะมลพิษทางเสียง**. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2564 จาก : <https://www.healthcarethai.com/>
- ชนินทร์ เลิศคณาวนิชกุล. (2552). **การศึกษาอันตรายของเสียง**. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2564 จาก :
<http://lib3.dss.go.th/>
- พลั้งรัฐ ทองสันตดี. (2551). **การศึกษาผลกระทบของเสียงต่อภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตโดยทั่วไป**.
การศึกษาและการฝึกอบรมตามหลักสูตรเพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ
เวชกรรม สาขาโสตศอนาสิกวิทยา ของแพทยสภา พุทธศักราช 2550.

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

PUBLIC PARTICIPATION TOWARDS WASTE MANAGEMENT OF BANGRAKAM
SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, BANGRAKAM DISTRICT, PHITSANULOK

อุมาพร สุขมอล¹ รุจิรา บุญเลิศ² ลลิตา นอบเผือก³ นวภัทร ทองใบ⁴ และ รสสุคนธ์ ประดิษฐ์⁵
Umaporn Sukkamol¹ Rujira Boonlert² Lalita Noppheauk³ Navapat Thongbai⁴
and Rotsukhon Pradit⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Umaporn8546@gmail.com
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Rujira19012543@gmail.com
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Lalitaaa55555@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Navapat993@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล pan_cakenaka@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน โดยมีการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Purposive Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการ LSD (Least significant difference test) ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก และรองลงมาตามลำดับคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการเสนอปัญหา และร่วมวางแผนกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะ รวมถึงด้านการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยและการร่วมประเมินประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความสะอาดของเทศบาล

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม, การจัดการขยะมูลฝอย, และเทศบาลตำบล

ABSTRACT

This research aims to study the public participation towards waste management of Bangrakam Sub-district Municipality, Bangrakam District, Phitsanulok Province with the objectives in 1) studying public participation level towards waste management categorized according to gender, age, education level, career, monthly income, as well as period of living in Bangrakam Sub-district. This is a quantitative research by having questionnaires for data collection. There are 331 households as research samplings. The researcher selected studies from seven communities, sampled on a proportional quota basis and purposive sampling. Statistics used for data analysis are percentage, mean, standard deviation, T-test, One-way ANOWA, and LSD (Least significant difference test). The research result found that the overall result is in the medium level. However, if we consider each aspect, the participation level in the aspect of practice demonstrates the good level. Next level is from the participation level in the aspect of benefit which shows the good level. The participation level in the aspect of evaluation is in the medium level. Also, the participation level in the aspect of decision making demonstrates the lowest level. In addition, for personal factors, it was found that education level, career, as well as monthly income significantly affect the different participation level with 0.05 statistically. Moreover, personal factors in gender, age, and period of living in Bangrakam Sub-district affect the public participation towards waste management with no significantly different in statistics.

For suggestions, the Municipality should promote more of public participation towards waste management especially in bringing problems, as well as planning and setting up policy for waste management. Also, the Municipality should promote public cross-checking of income from the fees from waste collection, including the evaluation of practice performed by Municipality's cleaning staff.

Keywords

Participation, Waste Management, Sub-district Municipality

ความสำคัญของปัญหา

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของมนุษยชาติ นับวันปัญหาของขยะจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวของประชากรและการอยู่อาศัยในเขตเมืองซึ่งเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดปริมาณขยะมากกว่าการอาศัยอยู่ในชนบท การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการแข่งขันในอุตสาหกรรม ส่งผลให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอัตราที่เพิ่มขึ้น จากการประมาณการคาดว่าภายในปี 2025 ปริมาณขยะนี้จะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า การขยายตัวของชุมชนเมืองและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม และเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการ ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ปัญหาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้น เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลดังนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 “ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน ดังนี้ (18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย” พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 กำหนดว่าภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 หมวดที่ 3 ได้บัญญัติไว้ว่า “การกำจัดขยะสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการท้องถิ่นนั้น” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2496: 17) แต่ยังคงพบว่าสถานการณ์ขยะในประเทศไทยนั้น ยังถือว่าวิกฤตเนื่องด้วยเหตุผลสำคัญสองประการ คือ ส่วนแรกการสร้างขยะที่ยังคงมากขึ้นทุกวัน ซึ่งพบว่ามีปริมาณขยะรวมกันทั้งประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี 2551 ที่ 23.93 ล้านตันต่อปี เพิ่มเป็น 27.06 ล้านตันในปี 2559 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 สูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในช่วงเวลาเดียวกัน กับส่วนสอง วิธีการกำจัดปัจจุบันที่ยังไม่ได้ประสิทธิภาพ เช่น ข่อยกำจัดทิ้งในร่องพื้นที่และงบประมาณในการจัดการขยะ ทำให้มีขยะเพิ่มขึ้น 27 ล้านตันต่อปี ที่ยังคงตกค้างสะสมในชุมชนกว่าปีละ 5.67 ล้านตัน ส่วนที่เข้าระบบปีละ 15.76 ล้านตัน ส่วนใหญ่เกือบ 100 % กำจัดโดยการฝังกลบ มีบ่อฝังกลบอยู่ 2,810 แห่ง แต่มีเพียง 328 แห่งเท่านั้น ฝังกลบถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ส่วนที่เหลือกว่า 88 % ยังดำเนินการไม่ถูกต้อง จึงทำให้ขยะไม่ได้หมดไปมีแต่จะทำให้สะสมเพิ่มมากขึ้นทุกวัน เปรียบดังภูเขาของขยะที่อยู่ทั่วประเทศไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562 : 17)

พื้นที่ศึกษาในเขตเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษาพบว่ามีแหล่งกำเนิดขยะมาจากบ้านเรือน ร้านค้า ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ ตลาดสด และสถานที่ราชการต่างๆ แต่แหล่งกำเนิดขยะที่มีขนาดใหญ่จะมาจาก 4 แหล่ง คือ 1) ตลาดสดเทศบาลตำบลบางระกำ 2) โรงพยาบาลบางระกำ 3) ผู้สัญจรผ่านพื้นที่ และ 4) ขยะจากครัวเรือนในเขตเทศบาล โดยจะมีปริมาณขยะเฉลี่ยวันละ 4,500 กิโลกรัม ถึง 5,500 กิโลกรัม (เทศบาลตำบลบางระกำ, 2563) โดยวิธีการกำจัดขยะของเทศบาลตำบลบางระกำในปัจจุบันพบว่ามี การปรับเปลี่ยนมาใช้วิธีการเผาโดยใช้เตาเผาขยะแบบไร้มลพิษ แต่วิธีการลดปัญหาขยะที่น่าจะได้ผลดีที่สุดและช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้มากที่สุดคือการลดขยะจากต้นทางหรือบ้านเรือนซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดขยะ และเพื่อให้การกำจัดขยะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การร่วมรับรู้ปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (พิสันต์ กันทะอุโมงค์, 2557: 11) ดังนั้นจึงเป็นที่มาและความสำคัญของการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูล

ประกอบการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของเทศบาลตำบลบางระกำเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการยิ่งขึ้นต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ครั้วเรือนละ 1 คน จำนวน 7 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 1,925 ครั้วเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครั้วเรือนในเขตเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (Taro Yamane: 1990) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 331 ครั้วเรือน ผู้วิจัยเลือกศึกษาจาก 7 ชุมชนเลือกตัวอย่างแบบโควตาเป็นสัดส่วนและทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติทดสอบค่า t-test ใช้สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม

2.2 สถิติทดสอบค่า F-test ใช้สำหรับวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	108	32.6
หญิง	223	67.4
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามเพศแล้ว พบว่า เพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 67.4 รองลงมาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 32.6

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	13	3.9
21 - 30 ปี	50	15.1
31 - 40 ปี	75	22.7
41 - 50 ปี	83	25.1
51 - 60 ปี	60	18.1
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	50	15.1
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามอายุแล้ว พบว่า อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.1 รองลงมาตามลำดับคือ อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.7 อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.1 อายุ 21-30 และ อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.1 และอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.9

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ศึกษา	12	3.6
ประถมศึกษา	139	42.0
มัธยมต้น	64	19.3
มัธยมปลาย/ปวช.	49	14.8
อนุปริญญา/ปวส.	19	5.7
ปริญญาตรี	46	13.9
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.3
อื่นๆ	1	0.3
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามระดับการศึกษาแล้ว พบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมาคือ มัธยมต้น คิดเป็นร้อยละ 19.3 มัธยมปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 14.8 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.9 อนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 5.7 ไม่ได้ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.6 และระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาตรีและอื่นๆคิดเป็นร้อยละ 0.3

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	45	13.6
เกษตรกร	59	17.8
รับจ้างทั่วไป	101	30.5
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	84	25.4
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13	3.9
พนักงานบริษัท/ห้างร้าน	24	7.3
อื่นๆ	5	1.5
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามอาชีพแล้ว พบว่า อาชีพรับจ้างทั่วไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.4 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 17.8 ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 13.6 พนักงานบริษัท/ห้างร้าน คิดเป็นร้อยละ 7.3 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 3.9 และอาชีพที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ คิดเป็นร้อยละ 1.5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	48	14.5
ต่ำกว่า 5,000 บาท	37	11.2
5,001 - 10,000 บาท	103	31.1
10,001 - 20,000 บาท	115	34.7
20,001 - 30,000 บาท	26	7.9
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	2	.6
รวม	331	100.0

ตารางที่ 5 แสดงกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามรายได้แล้ว พบว่ารายได้ 10,001 - 20,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.7 รองลงมาคือ 5,001 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.1 ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 14.5 ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.2 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.9 และรายได้ที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 ปี	8	2.4
6 - 10 ปี	10	3.0
11 - 15 ปี	25	7.6
16 - 20 ปี	47	14.2
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	241	72.8
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 6 แสดงกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลแล้ว พบว่า ระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล มากกว่า 20 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมาคือ 16 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.2 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.6 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.0 และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบลที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.4

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้าน

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้าน

การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.81	.75	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.83	.59	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.79	.60	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.87	.72	ปานกลาง
ภาพรวม	3.33	.67	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.59) และรองลงมาตามลำดับคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.60) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.72) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 0.75)

3. วิเคราะห์ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล

ปัจจัยส่วนบุคคล	p-Value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	.120	ไม่แตกต่าง
อายุ	.110	ไม่แตกต่าง
ระดับการศึกษา	.011*	แตกต่าง
อาชีพ	.011*	แตกต่าง
รายได้ต่อเดือน	.026*	แตกต่าง
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล	.552	ไม่แตกต่าง

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกแตกต่างกัน พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และระยะเวลาอาศัยอยู่ในตำบล ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ทั้งนี้เพราะประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังของเทศบาล รวมถึงมีส่วนร่วมในการลดขยะโดยใช้ถุงผ้า ปิ่นโต ตะกร้า ฯลฯ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของประภาพร แก่นจันทร์และคณะ (2558) พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดมากกว่าด้านอื่น ๆ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุนันทา เครือแก้ว (2560, บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้เข้าร่วมหรือเข้าร่วมอยู่ในระดับต่ำในการเสนอปัญหา เสนอแนวทางการจัดการขยะ และกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาขยะ ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของจันทร์เพ็ญ มินคร (2554) พบว่า ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผนในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปณณพัฒน์ ฤทธิ์เรืองเดชและคณะ (2560) พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ยังมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา สอดคล้องกับ จรรยา ปานพรม (2554) สำหรับระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงจะทราบว่าขยะควรจะมีการจัดเก็บอย่างไร จะสามารถใช้ประโยชน์จากขยะอย่างไรจึงทำให้เกิดการตื่นตัวและตระหนักมากขึ้นในการเข้าร่วมเกี่ยวกับกิจกรรมในการจัดการขยะ

อาชีพ และรายได้ต่อเนื่อง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของนันทพร วิเสรัมย์และราเชนทร์ นพณัฐวงศ์ (2557) พบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน และประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ทั้งนี้ด้วยประชาชนที่มีอาชีพต่างกันทำให้การดำรงชีวิตประจำวันมีความต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนหรือร่วมกับเทศบาลตำบลจึงแตกต่างกัน และการจำแนกรายได้ต่อเดือนด้วยความเห็นที่ว่าอาจเป็นเพราะประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนหรือการจัดการขยะภายในครัวเรือนของตนและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เกิดความแตกต่างกันไป เช่นประชาชนที่มีรายได้น้อยบางครัวเรือนอาจจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะได้มาก โดยการนำขยะมาขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวจึงเกิดการตื่นตัวและตระหนักในการคัดแยกขยะเพื่อขายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการเสนอปัญหา และร่วมวางแผนกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะ รวมถึงด้านด้านการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยและการร่วมประเมินประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความสะอาดของเทศบาล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารของเทศบาลตำบลบางระกำควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่างเทศบัญญัติของเทศบาลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในบริเวณชุมชนให้มากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารของเทศบาลตำบลบางระกำควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของเทศบาลมากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารของเทศบาลตำบลบางระกำควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานรักษาความสะอาดของเทศบาล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยของเทศบาล
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนและการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อนำไปสู่การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน และการตัดสินใจภายในชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). **มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). **ข้อสั่งการ แนวทาง และนโยบายของกรม ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้กำกับดูแล และติดตามการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม, 2563 จากชื่อเว็บไซต์: <https://www.yotathai.com/yotanews/>
- จรรยา ปานพรม. (2554). **การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน : เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม, 2564 จากชื่อเว็บไซต์: <http://library1.nida.ac.th/tempaper6/sd/2554/19752.pdf>
- จันทร์เพ็ญ มินคร. (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของ ชุมชนตำบลบางนางลี่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันวิจัยและพัฒนา.
- จีเนียส เอ็นเนอร์จี้. (2018). **สถานการณ์ขยะทั่วโลก**. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน, 2563 จากชื่อเว็บไซต์: <https://geniusenergy.co.th/th/news/39844>
- เทศบาลตำบลบางระกำ. (2563). **ข้อมูลหน่วยงาน**. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม, 2563 จากชื่อเว็บไซต์: <https://www.bangrakam.go.th/home>

- นันทพร วิเสรัมย์และราชนทร์ นพณัฐวงศกร. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม, 2564 จากชื่อเว็บไซต์: <file:///D:/238905-Article%20Text-841986-1-10-20200629.pdf>
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม, 2563 จากชื่อเว็บไซต์: http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930240.pdf
- ปณณพัฒน์ ฤทธิเรืองเดชและคณะ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม, 2564 จากชื่อเว็บไซต์: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phdssj/article/view/78336>
- ปิยภัทร สายนรา. (2553). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาชุมชนวัดพระธาตุหนองบัว 1 เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม, 2564 จากเว็บไซต์: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_typepdf
- ประภาพร แก่นจันทร์และคณะ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลในจังหวัดปทุมธานี. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม, 2564 จากชื่อเว็บไซต์: <file:///D:/44855-Article%20Text-110392-1-10-20160202.pdf>
- พิสันต์ กันทะอุโมงค์. (2563, 29 กรกฎาคม). ปลัดเทศบาลตำบลบางระกำ. สัมภาษณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2496). พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม, 2563 จากชื่อเว็บไซต์: <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%B705/>
- สุนันทา เครือแก้ว. (2560). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต. สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม, 2564 จากชื่อเว็บไซต์: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2564

การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562
: กรณีศึกษาที่ว่ากรอำเภอเมืองมหาสาร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

OPERATIONS UNDER THE ACT ADMINISTRATION AND SERVICE DELIVERY VIA DIGITAL
SYSTEM 2019: A CASE STUDY OF THE MAHARAJ DISTRICT OFFICE,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

เกศินี จำเนียรกิจ¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Kesinee Chamnianki¹ and Titus Mala²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล chamniankit2541@gmail.com

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสาระสำคัญของกฎหมายพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562 (2) เพื่อศึกษาการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลของที่ว่ากรอำเภอเมืองมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สาระสำคัญการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ

ผลการศึกษาพบว่า 1. พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มีการสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ ข้อมูลที่มีประโยชน์ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมให้หน่วยงานและองค์กรเปิดเผยข้อมูล จัดเก็บแลกเปลี่ยน และบูรณาการ การปรับเปลี่ยนการทำงานของหน่วยงานและองค์กรด้วย เทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ เน้นการเชื่อมโยงข้อมูล และการทำงานของหน่วยงานบุคลากรเข้าด้วยกัน และยังพัฒนาบริการพื้นฐานของภาครัฐ เพื่อรองรับการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือบริการรูปแบบใหม่ที่เป็นบริการพื้นฐานของทุกหน่วยงาน 2. การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลของที่ว่ากรอำเภอเมืองมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการบริหารงานที่ก่อนจะมีพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลของหน่วยงานนี้ไม่มีการรับส่งเอกสารผ่านระบบดิจิทัลและการบริการทะเบียนหรือมาทำบัตรประชาชนต้องมาต่อคิวรอทำบัตร พอมีกฎหมายเข้ามา ก็ทำให้องค์กรทำงานได้สะดวกสบายมากขึ้นมีการรับส่งเอกสารผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และอำเภอเมืองมหาสารมีการเปิดบริการงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนในรูปแบบใหม่ โดยประชาชนสามารถจองคิวนัดหมายล่วงหน้าแบบออนไลน์ และในการติดต่อหน่วยงานสามารถใช้เพียงบัตรประชาชนเพียงใบเดียว เป็นการตอบสนองต่อการบริหารงานและการให้บริการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนในหน่วยงานของภาครัฐ

คำสำคัญ

การบริหารงาน การให้บริการ ระบบดิจิทัล

ABSTRACT

This research objectives were to 1) study the essence of the laws in adherence to the Digitalization of Public Administration and Services Delivery Act, B.E. 2562 (2019) and 2) to study the digital service provision of the Maharaj District Office, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research instruments were a questionnaire with the appearance of an interview and literature review of what is considered the essence of the Act.

The results of the research were as follows: 1. The Digitalization of Public Administration and Services Delivery Act, B.E. 2562 (2019) supports the dissemination of useful information. This will lead to the promotion of agencies and organizations to disclose information, store, exchange, integrate the work modifications of departments and organizations via efficient digital technology, and link the information and the work of the personnel as well as develop fundamental government services to support the development of new applications or services of all agencies. 2. Before the Digitalization of Public Administration and Services Delivery Act, B.E. 2562 (2019) was introduced, the Maharaj District Office Ayutthaya carries out all services without digital transmission of documents. The new law helps the organization work more conveniently for all documents can be processed through electronic document systems so that people can book appointments in advance to reduce waiting time and can register for services with the use of only one ID card. Thus, the presence of digital transaction makes it easier for both the organization and people who seek efficient services to fulfil the needs of each other.

Keywords

administration, digital services, personnel

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นองค์การในภาครัฐหรือเอกชนต่างก็หันมาให้ความสำคัญกับการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล จึงทำให้ดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการให้บริการงาน จึงเริ่มมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารราชการในด้านการบริหารงานภาครัฐและการให้บริการภาครัฐมากขึ้นเพราะมุ่งเน้นให้เกิดการยกประสิทธิภาพของการบริหารงานภาครัฐ ไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการรับบริการจากภาครัฐ และสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐได้เพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ที่ผ่านมามาภาครัฐยังไม่สามารถพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประสิทธิภาพจนกลายเป็นรัฐบาลดิจิทัลได้ รวมทั้งยังไม่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนซึ่งมีความพร้อมใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากปัญหาหลายประการไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน การจัดเก็บข้อมูลภายใน หน่วยงานที่ไม่เป็นระบบ การขาดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นได้ส่งผล ให้ภาครัฐดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล ในคราวประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ 11/2560 วันที่ 25 เมษายน 2560 ที่ประชุมได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการ และมีมติเห็นชอบเรื่องการปฏิรูปการบริหารราชการ และการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัล และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล และให้เสนอรายงานการดำเนินการเกี่ยวกับ

ข้อเสนอแนะ เพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่องการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน ด้วยระบบดิจิทัล และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล ต่อคณะรัฐมนตรี ต่อมา ในวันที่ 27 มิถุนายน 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบการดำเนินการเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่องการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการ ประชาชนด้วยระบบดิจิทัล และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล ที่เสนอโดยสภาขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการพิจารณาขับเคลื่อนการดำเนินการ ตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศต่อไป ทั้งนี้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการขับเคลื่อนโดยการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย รัฐบาลดิจิทัล เสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน และคณะกรรมการ ดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วนมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาล

ที่ว่าการอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาที่องค์กรบริหาร ที่ว่าการ

อำเภอมหาราช ก็เพราะว่าที่ว่าการอำเภอมหาราชดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานและการให้บริการ จัดการปกครองท้องถิ่นที่การจัดทำทะเบียนและการดูแลประชาชนขององค์กรที่บุคลากรต้องปฏิบัติให้องค์กรเพื่อให้ได้รับการ ยอมรับว่าเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ และมีบุคลากรที่ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้กับองค์กร

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ โดยมีคำถามเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อในด้านการบริหารงานและการให้บริการ กรณีศึกษา ที่ว่าการอำเภอมหาราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาระสำคัญของกฎหมายพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลของที่ว่าการอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีการดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562:กรณีศึกษาที่ว่าการอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เป็นปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่บุคลากร และข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการ ให้บริการผ่านระบบดิจิทัลพ.ศ. 2562 และสังเกตการณ์ในการทำงาน และใช้กระบวนการสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ด้วยกระบวนการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเชิงลึก โดยคำถามจะเป็นรูปแบบโครงสร้างคำถาม ที่ไม่ตายตัว ทำให้ข้อมูลมีความ หลากหลายมุมมอง จะทำให้ผู้วิจัยนั้นได้ข้อมูลที่เกิดจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับ ความเชื่อในด้านบริหารงานและการให้บริการที่มีผลต่อบุคลากร กรณีศึกษาที่ว่าการอำเภอมหาราช

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562:กรณีศึกษา ที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสาร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา มีกรอบแนวคิดดัง

สรุปผลการวิจัย

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เป็นการนำเอาระบบดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารงานและการให้บริการของหน่วยงาน และเป็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารในรูปแบบช่องทางดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และยกระดับการพัฒนาการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐและเป็นการอำนวยความสะดวก

การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลเพื่อให้การบริหารงานและการจัดทำบริการที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารที่ผ่านมายังไม่มีเทคโนโลยีมาพัฒนาประสิทธิภาพให้แก่ประชาชนแต่พอมีพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เข้ามาก็ทำให้การบริหารงานและการให้บริการ เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่อประชาชนให้หน่วยงานของภาครัฐจัดให้มีการบริหารงานจัดทำบริการสาธารณะรูปแบบของเทคโนโลยีและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในพื้นที่

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารงาน

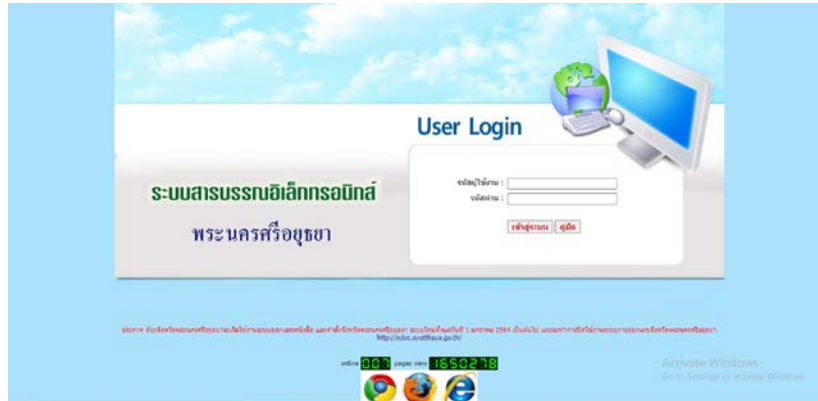
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของบุคลากรในองค์กรในมิติคุณภาพการบริหารงาน ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการบริหารงานในที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสาร จากการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปประเด็นที่สำคัญจากการสัมภาษณ์ มีความเห็นเรื่องความเป็นต้นแบบขององค์กรด้วยการทำหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานที่มีการประยุกต์ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ทักษะควบคุมเทคโนโลยีเพื่อการทำงานที่จะทำให้การทำงานมีการพัฒนาคุณภาพได้อย่างดี กลุ่มผู้ปฏิบัติงานยอมรับความเปลี่ยนแปลง การทำงานภายใต้ความกดดันและการบริหารงานที่ต้องทบทวนกฎระเบียบ และมุ่งเน้นงานที่สร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นในการทำงานให้คล่องตัวเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (ปลัดอำเภอ)

ปฏิบัติงานอย่างมีแบบแผนงาน โดยกำหนดขั้นตอน วิธีการ ปัญหาของบุคลากรในองค์กร และวิธีการดำเนินการทำให้การปฏิบัติงานในองค์กรดำเนินงานอย่างเป็นระบบและประสบผลสำเร็จ (ปลัดอำเภอ) ทำให้บุคลากรทำงานมีระบบมากขึ้น เป็นขั้นเป็นตอนและสามารถจัดเรียงความสำคัญเร่งด่วนของงานทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพและการบริหารงานยังต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบปริมาณงานระยะเวลาในการดำเนินงาน แต่ถ้ามีการวางแผนที่ดีก็จะเกิดความยากง่ายแตกต่างกันไปแล้วแต่ชิ้นงานที่บุคลากรได้รับมอบหมาย และบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายจึงต้องทำงานอย่างเต็มที่ที่จะทำให้งานสำเร็จไปได้ด้วยดี (บุคลากร) มีความเห็นเรื่อง ในการบริหารในองค์กรจะมีการรับหนังสือผ่านอิเล็กทรอนิกส์

ตอนที่ 2 ด้านการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของบุคลากรในองค์กรในการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล เจ้าหน้าที่ต้องมีทักษะในปริมาณหนึ่ง เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของงานทำให้การทำงานมีความสำเร็จและสมบูรณ์มากขึ้นและยังต้องใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานให้บุคคลภายนอกเข้าถึงได้ง่ายมีความเข้าใจง่ายและในช่วงนี้ยังเป็น

ช่วงที่เกิดโรคระบาดจึงทำให้บุคลากรในองค์กรต้องใช้ระบบดิจิทัลกันมากที่สุด และยังคงต้องใช้อบรม ผ่าน ZOOM ต้องอบรมระบบดิจิทัลใหม่ ๆ ในการทำงาน และบุคลากรจะต้องเรียนรู้ระบบดิจิทัลให้มากที่สุด ในช่วงเวลานี้จะต้องใช้ระบบดิจิทัลมากขึ้น ในการพิมพ์งานหรือหนังสือออกจากระบบ แทนการนำหนังสือไปจังหวัด และต้องอบรมเรื่องดิจิทัลรองรับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อย่นระยะเวลาในการทำงานและเป็นการประหยัดเวลาให้กับองค์กรอีกด้วย

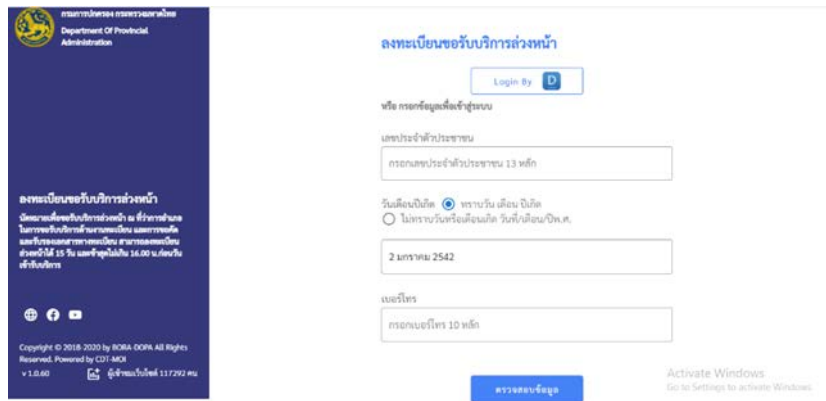
1. ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา: <http://123.242.160.7/>

ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Saraban) เป็นระบบให้บริการรับส่ง หนังสือ จัดเก็บเอกสาร เพื่อส่งต่อที่มีการลงนาม รับทราบ ผ่านระบบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถจำกัดสิทธิ์ในการเข้าถึงเอกสาร รองรับการใช้งานของผู้ใช้งาน (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 10 มีนาคม 2563)

การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลของที่ว่ากรมการอำเภอพระราชวัง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการบริหารงานที่ก่อนจะมีพระราชบัญญัติการบริหารงานและการบริการผ่านระบบดิจิทัลของหน่วยงานนี้ไม่มีการรับส่งเอกสารผ่านระบบดิจิทัลและการบริการทะเบียนหรือมาทำบัตรประชาชนต้องมาต่อคิวรอทำบัตร พอมีกฎหมายเข้ามาก็ทำให้องค์กรทำงานได้สะดวกสบายมากขึ้นมีการรับส่งเอกสารผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และอำเภอพระราชวังมีการเปิดบริการงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนในรูปแบบใหม่ โดยประชาชนสามารถจองคิวนัดหมายล่วงหน้าแบบออนไลน์ และในการติดต่อหน่วยงานสามารถใช้เพียงบัตรประชาชนเพียงใบเดียว เป็นการตอบสนองต่อการบริหารงานและการให้บริการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนในหน่วยงานของภาครัฐ

ประโยชน์ของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ เพิ่มความรวดเร็วในการส่งการข้อมูลของผู้บริหารและความสะดวกในการกระจายงานสู่ผู้ปฏิบัติ และยังลดค่าสำเนาในการจัดส่งเอกสารให้หน่วยงานภายในลดปัญหาเอกสารฉบับจริงสูญหาย โดยจัดเก็บเอกสารไว้ในระบบ

2. ลงทะเบียนขอรับบริการล่วงหน้า

ที่มา: <https://bit.ly/3hVWuUL...>

การลงทะเบียนขอรับบริการล่วงหน้าโดยกรมปกครองได้มีการทำแบบการลงทะเบียนจองคิวแบบออนไลน์ และสามารถจองคิวผ่านเว็บไซต์ ลงทะเบียนขอรับบริการล่วงหน้า เพื่อลดขั้นตอนที่ต้องไปรอคิวที่อำเภอ สามารถจองคิว จองวันได้เลย เป็นบริการภายนอกที่ว่าการอำเภอมหาดไทยมีการบริการเปิดบริการงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนในรูปแบบใหม่ โดยประชาชนสามารถจองคิวนัดหมายล่วงหน้าแบบออนไลน์ และในการติดต่อหน่วยงานสามารถใช้เพียงบัตรประชาชนเพียงใบเดียว

บริการภายนอกที่ว่าการอำเภอมหาดไทยมีการบริการเปิดบริการงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนในรูปแบบใหม่ โดยประชาชนสามารถจองคิวนัดหมายล่วงหน้าแบบออนไลน์ และในการติดต่อหน่วยงานสามารถใช้เพียงบัตรประชาชนเพียงใบเดียว

อธิปราชผลการวิจัย

จากการวิจัยการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562:กรณีศึกษาที่ว่าการอำเภอมหาดไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยอธิปราชผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัลที่ว่าการอำเภอมหาดไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากปัญหาที่เกิดขึ้นในอำเภอมหาดไทยเมื่อก่อนระบบดิจิทัลยังไม่ค่อยมีเข้ามาในอำเภอต้องมีการรับหนังสือจากจังหวัด บางครั้งเอกสารหายส่วนมากเอกสารต้องเก็บไว้ในตู้จนทำให้เอกสารที่ต้องใช้หายาก และในการทำบัตรประชาชนก็เกิดปัญหาประชาชนที่มาติดต่อใช้บริการเป็นจำนวนมาก พอมีระบบดิจิทัลเข้าทำให้การบริหารงานและการบริการเป็นไปด้วยความรวดเร็วจากที่ต้องเก็บเอกสารไว้ในตู้ตอนนี้มีระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาเอกสารทุกอย่างจะอยู่ในระบบและการบริการประชาชนก็มีระบบลงทะเบียนขอรับบริการล่วงหน้าเพื่อที่จะได้ไม่ต้องมาเสียเวลารอ จึงทำให้สะดวกสบายมากขึ้น การนำระบบดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้ในการบริหารและการให้บริการของหน่วยงานของรัฐ การสร้างและพัฒนากระบวนการมั่นคงปลอดภัยในการใช้ระบบดิจิทัลและส่วนตัวของประชาชนที่มีความพร้อมใช้และน่าเชื่อถือ

การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะที่หน่วยงานของรัฐจัดทำและครอบครองในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก มีส่วนร่วม และยังสามารถคล้องกับยุทธศาสตร์ในการบริหารมีความจำเป็นมากในองค์กรต่าง ๆ เพราะกระบวนการจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ เครื่องมือ ในการปฏิบัติงานผ่านดิจิทัลและมีการนำยุทธศาสตร์เข้ามาทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากกว่าเมื่อก่อนและยังสามารถอำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่มาใช้บริการและยังมีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐในสำนักงานหน้าที่ในการประสานงานให้หน่วยงานภาครัฐและสามารถจัดส่งหรือเชื่อมโยงข้อมูลได้มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ปธาน สุวรรณมงคล. (2562)

ผู้วิจัยอธิปราชย์ได้ดังนี้

จากการวิจัยพบว่าพระราชบัญญัติการบริหารงานและการบริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562 มุ่งเน้นให้บริการภาครัฐและการจัดการบริการสาธารณะเป็นไปด้วยความสะดวกและมีประสิทธิภาพให้แก่ประชาชนและทุกหน่วยงานจะต้องนำไปดำเนินการในเรื่อง การให้บริการผ่านระบบดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์โควิดที่ผ่านมามีให้เห็นได้ว่าการบริหารงานหรือการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลมีความสำคัญและช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องการเก็บเอกสารข้อมูลในหน่วยงานและการบริการประชาชนในเรื่องการจ้องคิวทำบัตรประชาชน และตอบโต้กับประชาชนอย่างมากเช่นความสะดวกสบาย และไม่ต้องเสียเวลาไปที่หน่วยงานก็สามารถจ้องคิวบริการต่างๆ ได้ผ่านระบบดิจิทัลและ(พระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ของรัฐและการให้บริการที่เหมาะสมและมีความเอาใจใส่ในการทำงานและยังสามารถคุ้มครองสิทธิประชาชน(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560) และ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นการพัฒนาการบริหารเข้าสู่ระบบราชการ 4.0 มุ่งเน้นการทำงานและปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitalization) มีการขับเคลื่อนงานระบบราชการ 4.0 เพื่อแนวทางในการปฏิบัติให้ทุกหน่วยงานดำเนินการ ตลอดจนปรับปรุงวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของการบริหารงาน ให้ก้าวทันตามกระแสการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการคิดค้นนวัตกรรม และยุทธศาสตร์ชาติพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อเปลี่ยนแปลงภาครัฐเพื่อความสำคัญแก่ประชาชน และประโยชน์ส่วนประชาชน กำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีความสามารถที่สูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสำเร็จและผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรมและมีเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลนำเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้างและสามารถรวบรวมข้อมูลได้และให้บริการแก่ประชาชนได้ (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580, 10 มีนาคม 2563)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา เรื่องการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.2562: กรณีศึกษาที่ว่า การอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. ข้อเสนอแนะนำไปปฏิบัติ

1.1 หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการสำรวจความพึงพอใจการให้บริการกับประชาชน ในเรื่องของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการบริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เพื่อนำข้อสรุปมาปรับปรุงแก้ไขการให้บริการต่อประชาชน

1.2 จัดฝึกอบรมการให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อนำไปปฏิบัติต่อพระราชบัญญัติการบริหารงานและการบริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ให้กับข้าราชการและบุคลากรภายในหน่วยงานภาครัฐ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรจะทำการศึกษาวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพให้มีความสมบูรณ์และละเอียดมากยิ่งขึ้น

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการปรับเปลี่ยนหน่วยงานที่จะศึกษา หรือเพิ่มหน่วยงานที่จะศึกษา โดยอาจจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานอื่น เช่น เทศบาล หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในหน่วยงานภาครัฐ

บรรณานุกรม

ทรงศักดิ์ ทิอ่อน. (2550). **ปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาบุคลากรขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด**

อุตรดิตถ์. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

นิภา อินทวงค์. (2548). **การศึกษาเกี่ยวกับภารกิจการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัด**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหาร

การศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562. (2562, 22 พฤษภาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 67ก. หน้า 66

สรวิชัย เปรมชื่น. (2555). **รายงานผลการศึกษาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ (Benchmarking) หมวด 7 ผลลัพธ์**

การดำเนินการ จำนวน 2 กลุ่มประเภทข้อมูล จำแนกตามประเภทของส่วนราชการ (กรมและจังหวัด):

สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล องค์การมหาชน สพร. (2563). สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม, 2563, จาก :

<https://www.dga.or.th/th/index.php>

ปธาน สุวรรณมงคล. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580.** สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม, 2563,

จาก : <http://www.thailibrary.in.th/>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 134 ตอนที่

40 ก. หน้า 16

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคอง
อำเภอคอง จังหวัดนครราชสีมา

PARTICIPATION OF THE PEOPLE IN THE STRENGTHENING PEOPLE OF STRONG
COMMUNITIES OF MUANG KHONG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
KHONG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

วรรณวิสา ศรีวงษ์¹ และ ดวงพร อุไรวรรณ²
Wanwisa Sriwong¹ and Duangporn Uraiwan²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล fern210240@gmail.com

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมล duangporn.au@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคอง อำเภอคอง จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในเทศบาลตำบลเมืองคอง อำเภอคอง จังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในเทศบาลตำบลเมืองคอง อำเภอคอง จังหวัดนครราชสีมา ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ประชาชนในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลเมืองคอง อำเภอคอง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า T-test และ F-test (One-way ANOVA) ค่าความแปรปรวนทางเดียว และค่าถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 21-40 ปี อาชีพรับจ้างทั่วไป สถานภาพสมรส การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้ 10,001-15,000 บาท 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคอง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคอง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม รองลงมาคือด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ และด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน 4) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพ และการศึกษาโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนอาชีพและรายได้ โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคอง อำเภอคอง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม ประชาชน ชุมชนเข้มแข็ง

ABSTRACT

This research aimed to 1) study participation in enhancing strong communities in Muang Khong Sub-district Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province 2) to study personal factors affecting the participation in enhancing strong communities in Muang Khong Sub-district Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province, and 3) to study the factors affecting the participation of people in enhancing strong communities in Muang Khong Sub-district Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province based on different personal factors. The sample groups included 340 people, aged 18 years old and over, in the responsible area of Muang Khong Sub-district Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province. The research instrument was a statistical questionnaire used in data analysis, such as frequency, percentage, mean, standard deviation, referential statistics of t-test, one way ANOVA (F- test) and multiple regression analysis, with the statistic significant level of 0.05.

The research results showed that 1) most of the samples were males, aged between 21-40 years old, who were married and earned 10,001-15,000 baht a month; 2) the overall participation of the people in strengthening the community was at a high level. When the dimension of income was considered, all aspects were at a high level, with the highest mean value of participation in the assessment, followed participation in planning, participation in operations, and participation in making decisions, respectively; 3) the factors affecting participation in enhancing strong communities were the local wisdom and culture, as the one with the highest mean, followed by competent leaders and collaborative learning of community members; 4) the hypothesis testing found that people who varied in genders, ages, marital statuses and education, overall were not statistically different at the significance level of 0.05 while the occupation and income overall showed a statistically significant difference of 0.05, and the factors affecting the participation of people in enhancing strong communities showed that competent leaders, collaborative learning of community members and the local wisdom and culture affected the participation of people in enhancing strong communities in Muang Khong Sub-district Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province while participation of people did not affect the participation of people in enhancing strong communities in Muang Khong Sub-district Municipality, Khong District, Nakhon Ratchasima Province, based on the assumptions.

Keywords

Participation, people, strong communities

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่ก็ประสบปัญหาด้านการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง และปัญหาด้านต่าง ๆ ตามมามากมาย ดังนั้น การพัฒนาประเทศจึงควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง โดยสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยและสังคมไทยให้มีการเรียนรู้และตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย

การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง คือ ชุมชนที่มีขีดความสามารถในการจัดการปัญหาของตนเองได้ในระดับหนึ่ง ด้วยการมีผู้นำที่มีความสามารถ มีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานวัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา และเศรษฐกิจชุมชนที่พึ่งพาเอื้อต่อกันและกัน โดยแต่ละชุมชนได้ใช้ศักยภาพของตนเองจัดการปัญหาภายใต้ความร่วมมือและสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ และกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนหลักการพึ่งพาตนเองที่คำนึงถึงศักยภาพทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนเป็นหลัก ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ชุมชนมีความอ่อนแอ เนื่องจากขาดวัฒนธรรมในความมีน้ำใจและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรักความหวงแหนในชุมชนน้อยลง เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนทุก ๆ ด้านรวมทั้งสภาพปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย การแก้ไขปัญหาเหล่านั้นทำได้ยากขึ้น ศักยภาพและภูมิปัญญา ท้องถิ่นได้หายไปชุมชนจึงขาดรากฐานในการพัฒนาตนเอง แต่ในทางตรงข้ามชุมชนที่มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง ได้อาศัยวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมีจิตวิญญาณผูกพันกัน มีความรักใคร่สามัคคี ช่วยเหลือแบ่งปันกัน สามารถควบคุมและจัดการปัญหาท้องถิ่นด้วยภูมิปัญญาของตนเองในด้าน ต่าง ๆ เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง พร้อมรับผลกระทบจากภายนอกได้ (ชาญชัย ชัยรุ่งเรือง, 2559: 118)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้และรู้จักการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความเข้มแข็งเข้มแข็ง ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความเข้มแข็งเข้มแข็งในเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา
2. ปัจจัยส่วนบุคคลอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา
3. ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดวิจัย

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ การศึกษา รายได้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บข้อมูลด้วยการศึกษาเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 2,293 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานู และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 340 คน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้นำเอกสารทฤษฎีและการทบทวนรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ใน 4 ด้าน คือ ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นอื่น ๆ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษา จากนั้นนำผลการตรวจสอบแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index-Objective Congruence: IOC)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ ผู้วิจัยวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ใช้สถิติความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาล

ตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ใช้การทดสอบค่า T-test และการทดสอบค่า F-test การหาค่าความแปรปรวน (Scheffe) และการวิเคราะห์การถดถอย (Multivariate Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย มีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 21 - 40 ปี มากที่สุดจำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 อายุอยู่ระหว่าง 41 - 60 ปี มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 อาชีพ รับจ้างทั่วไปมีจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 สถานภาพสมรส มีจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 รายได้ 10,001-15,000 มีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน รองลงมา คือ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ ตามลำดับดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง โดยรวมและเป็นรายด้าน

ด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ	4.34	.251	มาก
2.ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน	4.42	.282	มาก
3.ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน	4.38	.246	มาก
4.ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม	4.39	.286	มาก
รวม	4.38	.033	มาก

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง โดยรวมและเป็นรายด้าน

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.32	.288	มาก
2.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.26	.417	มาก
3.การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.32	.304	มาก
4.การมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.38	.283	มาก
รวม	4.32	.048	มาก

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนทางเดียว

ตารางที่ 3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวนทางเดียว

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	Ss	Df	Ms	F	Sig
1. เพศ	ระหว่างกลุ่ม	7.124	30	0.237	0.944	0.554
	ภายในกลุ่ม	77.46	308	0.251		
	รวม	84.584	338			
2. อายุ	ระหว่างกลุ่ม	29.558	30	0.985	1.424	0.074
	ภายในกลุ่ม	213.062	308	0.692		
	รวม	242.619	338			
3. อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	76.321	30	2.544	2.935	0.00*
	ภายในกลุ่ม	266.989	308	0.867		
	รวม	343.31	338			
4. สถานภาพ	ระหว่างกลุ่ม	11.332	30	0.378	0.951	0.544
	ภายในกลุ่ม	122.373	308	0.397		
	รวม	133.705	338			
5.การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	10.569	30	0.352	1.489	0.052
	ภายในกลุ่ม	72.853	308	0.237		
	รวม	83.422	338			
6.รายได้	ระหว่างกลุ่ม	41.28	30	1.376	1.991	0.002*
	ภายในกลุ่ม	212.809	308	0.691		
	รวม	254.088	338			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4 แสดงการทดสอบตัวแปรเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std.Error Of the Estimate
1	.469	.220	.211	.01861

a. Predictors: (Constant), ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ (X_1), ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน (X_2), ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม (X_3), ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน (X_4)

Model	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	.033	4	.008	23.653	.000*
1 Residual	.116	335	.000		
Total	.149	339			

a. Dependent Variable (Y): การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง

b. Predictors: (Constant), ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ (X_1), ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน (X_2), ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม (X_3), ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน (X_4)

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
	B	S.E.	Beta		
(Constant)	.177	.027		6.546	.000
ด้านผู้นำมีความรู้ ความสามารถ	.024	.004	.286	5.669	.000*
ด้านการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของ ประชาชน	.006	.004	.078	1.547	.123
ด้านการศึกษาเรียนรู้ ร่วมกัน ของชุมชน	.017	.004	.196	3.772	.000*
ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม	.012	.004	.164	3.306	.001*

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ (X_1) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง เพิ่มขึ้น .024 หน่วย ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน (X_2) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง เพิ่มขึ้น .017 หน่วย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม (X_3) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง เพิ่มขึ้น .012 หน่วย ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชน (X_4), ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig = 0.00) ความสามารถในการทำนายความแปรปรวนของสมการนี้อยู่ที่ 21% และมีปัจจัยอื่นที่สามารถ แชนต่อความแปรปรวนของสมการดังกล่าว 79%

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ข้อ	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบที่ได้
1.	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงอยู่ในระดับมาก	\bar{x} , S.D	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าระดับด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
2.	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงอยู่ในระดับมาก	\bar{x} , S.D	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าระดับด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
3.	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงอยู่ในระดับมาก	\bar{x} , S.D	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าระดับด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
4.	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงอยู่ในระดับมาก	\bar{x} , S.D	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าระดับด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
5.	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงอยู่ในระดับมาก	\bar{x} , S.D	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
6.	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงอยู่ในระดับมาก	\bar{x} , S.D	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง

ข้อ	สมมติฐาน	สถิติที่ใช้	ผลการทดสอบที่ได้
	ประเมินในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงแตกต่างกัน	One Way Anova (F-Test)	การประเมินในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงแตกต่างกัน
15.	ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง	Multiple Regression Analysis	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา ปัจจัยด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
16.	ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนไม่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง	Multiple Regression Analysis	ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนไม่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
17.	ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง	Multiple Regression Analysis	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา ปัจจัยด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง
18.	ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง	Multiple Regression Analysis	ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผลการศึกษา ปัจจัยด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงในภาพรวมแต่ละด้าน รวม 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.3200$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ซึ่งเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\bar{x}=4.38$) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{x}=4.32$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{x}=4.32$) และ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x}=4.26$) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงที่แตกต่างกัน มีทั้งส่วนที่เป็นและไม่เป็นไปตามสมมติฐาน อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 เพศต่างกัน ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงที่ไม่แตกต่างกัน ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรสมพร ญาณสมปนโน (2555) ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม” โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า เพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยภาพรวมประชาชนที่มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งมีความ

พอใจไม่แตกต่างกันตั้งนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย มีเพียงประชาชนที่มีอาชีพ วุฒิกการศึกษา ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงที่ไม่แตกต่างกัน ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรสมพร ญาณสมปนโน (2555) ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม” โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า เพศ อายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยภาพรวมประชาชนที่มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีความพอใจไม่แตกต่างกันตั้งนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย มีเพียงประชาชนที่มีอาชีพ วุฒิกการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาชีพต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงที่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรสมพร ญาณสมปนโน (2555) ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม” โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่าอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชน เข้มแข็ง: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วน ตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน สถานภาพต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงที่ไม่แตกต่างกัน ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรสมพร ญาณสมปนโน (2555) ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม” โดยผลการวิจัยสรุปได้ ว่าประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง องค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน การศึกษาต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงที่ไม่แตกต่างกัน ไม่สามารถยอมรับสมมติฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรสมพร ญาณสมปนโน (2555) ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม” โดยผลการวิจัยสรุปได้ ว่าประชาชนที่มีวุฒิกการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง องค์การบริหารส่วนตำบล พระกลางทุ่ง อำเภอหาดุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน รายได้ต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคงที่แตกต่างกัน สามารถยอมรับสมมติฐานได้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถยอมรับสมมติฐานได้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านผู้นำมีความรู้ความสามารถ รองลงมาคือด้านการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน และด้านภูมิปัญญา

ท้องถิ่นและวัฒนธรรม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ รพีภัทร์ สุขสมเกษม (2559) ได้ศึกษา “ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนที่มีผลต่อความ เข้มแข็ง ได้แก่ ด้านผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความเสียสละเวลาและอุทิศตนเพื่อชุมชน ด้านสมาชิกในชุมชนให้การยอมรับในบทบาทของคณะกรรมการชุมชน สมาชิกในชุมชนได้ให้การยอมรับในบทบาทของกรรมการชุมชน ด้านชุมชนมีกระบวนการบริหารจัดการที่มีความชัดเจน ด้านชุมชนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองสูง ด้านชุมชนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเทศบาลเพื่อการพัฒนาชุมชนจะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ด้านความสะอาดและรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้ออำนวยต่อการรวมกลุ่ม ประชาชนในชุมชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับเทศบาลที่มีความร่วมมือกันทำงานเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางต่าง ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนและแผนยุทธศาสตร์ หรือนโยบายเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลตำบลเมืองคง เพื่อให้ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในเทศบาลตำบลเมืองคงให้เกิดความเข้มแข็ง

1.1 การจัดสรรเงินอุดหนุน งบประมาณ และการทำให้ประชาชนใน ชุมชนได้เรียนรู้วิธีการจัดทำโครงการ การเสนอโครงการ การบริหารโครงการ ความเสี่ยงของโครงการ และการติดตามตรวจสอบประเมินผลของโครงการอีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการทำงานแบบประชาธิปไตยในชุมชน เพราะในการทำงานในการทำโครงการจะต้องมีการปรึกษาหารือร่วมกัน

1.2 เทศบาลควรส่งเสริมการร่วมดำเนินการของประชาชนให้มี ส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติงานของเทศบาล เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความผูกพัน ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนในพื้นที่

1.3 เทศบาลควรพัฒนาให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลให้ดียิ่งขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำในการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะได้ทราบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ในหลักเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่อย่างไร

2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในเชิงลึกควรสัมภาษณ์ผู้บริหาร บุคลากร และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางในการบริหารจัดการให้กับเทศบาลและหน่วยงานอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- เจตน์สถฐ์ สังกพันธ์. และคณะ. (2559). การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบุโหลนดอน
จังหวัด สตูล. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ. ครั้งที่ 7. 22 มิถุนายน
2559. (หน้า 119-125). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชาญชัย ชัยรุ่งเรือง. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างชุมชนเข้มแข็งของเทศบาลนครปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 2(5), 118.
- เทศบาลตำบลเมืองคง. (2563). ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลเมืองคง. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม, 2563,
จาก : <http://www.muangkhong.go.th/index.php>
- เพชรสมพร ญาณสมปโน. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง:ศึกษาเฉพาะ
กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพระกลางทุ่ง อำเภอรามัญ จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.
- รพีภัทร์ สุขสมเกษม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน: ศึกษาชุมชนในเขต
เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระ สาขาบริหารรัฐกิจและสาธารณะ
สำหรับนักบริหาร. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลัดดาวัลย์ สำราญ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน: กรณีศึกษา อำเภอสามชูก
จังหวัดสุพรรณบุรี. ในการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
ครั้งที่ 1. 22 มิถุนายน 2559. (หน้า 630-633). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยกรณีศึกษา: การขอมีสัญชาติไทยของผู้สูงอายุรายหนึ่ง
ในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

CRITERIA AND PROCEDURE FOR SUBMITTING AN APPLICATION FOR THAI CITIZENSHIP
CASE STUDY: THAI CITIZENSHIP APPLICATION FOR ONE ELDERLY PERSON IN BANG YAI
DISTRICT NONTHABURI PROVINCE

อรัญญา เรืองณรงค์¹ และ ไททัศน์ มาลา²
Aranya Ruengnarong¹, Titus Mala²

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล mukaranya16@gmail.com

²หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล titus_vru@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยตามที่กฎหมายกำหนด 2 เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย กรณีศึกษา : ผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การศึกษาในครั้งนี้เป็นการรวบรวมเอกสารข้อมูลตัวบทกฎหมาย และ สัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน จากการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยตามที่กฎหมายกำหนด ได้พบว่า ตัวบทของกฎหมายในการยื่นคำร้องขอสัญชาติจะมีขั้นตอนที่ซับซ้อน เนื่องจากการยื่นขอสัญชาติในประเทศไทยมีหลายกรณี เช่น กลุ่มอยู่ในประเทศไทยมานานแต่ไม่ได้รับการ จึงทำให้เป็นกลุ่มคนตกหล่น บางกลุ่มเป็นคนไทยแท้ ๆ แต่พ่อแม่ไม่ได้ไปแจ้งเกิดที่อำเภอทำให้ไม่มีเอกสารรองรับการเกิด ในการศึกษาครั้งนี้ทางผู้วิจัยได้ศึกษาในกรณีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยในกรณีไม่มีหลักฐานทางทะเบียนเป็นบุคคลไร้สัญชาติ เพื่อที่จะสอดคล้องกับกรณีตัวอย่าง ผู้สูงอายุท่านหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งพบว่าขั้นตอนหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยจะมีขั้นตอนที่เหมือนกันตามกระบวนการกฎหมายทุกกระบวนการแต่สิ่งที่พบเพิ่มเติมคือระยะเวลาที่กำหนดในขั้นตอนทางกฎหมายต่างจากการปฏิบัติจริงมาก มีความล่าช้า สาเหตุที่พบ เกิดจากยังมีปัญหาในระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่บางส่วนไม่เข้าใจกฎหมายรวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเพราะขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการใช้ดุลยพินิจที่ถูกต้องหรือแม้กระทั่งการไม่กล้าปฏิบัติตามกฎหมายเพราะต้องรอการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาการก่อน

คำสำคัญ

ไร้สัญชาติ กฎหมาย

ABSTRACT

The objectives of this qualitative research were 1) to study the legal principles and methods of Thai nationality application and 2) to study the case study of an elderly in Bang Yai District, Nonthaburi Province. The data were collected from legal documents and interviews from 3 related personnel. By studying the criteria and methods of Thai nationality application, it is found that the Thai nationality application must be carried out through complicated work flows, depending on cases such as those who live in Thailand for a long time but not receiving the nationality, some are native Thai people whose parents neglected to seek them a birth certificate. In this study, the researcher explored an application of a Thai people in order to be in line with the case of an elderly in Bang Yai District, Nonthaburi Province. It was found from the study that every step followed the same legal process, but take longer period of time which may be due to the lack of understanding of personnel who did not know related legal essences and their lack of proper discretion or even refusal to comply with the law and waiting for orders from superiors

Keywords

stateless, law

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันยังมีหลาย ๆ ประเทศในโลกที่ต้องเผชิญกับปัญหาภาวะไร้สัญชาติและหนึ่งในประเทศทั่วโลกที่พบกับปัญหานี้ก็คือประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลประเทศไทยได้ตระหนักความสำคัญของปัญหาภาวะไร้สัญชาติ ซึ่งมีมติแนวทางและมาตรการในการแก้ไขเพื่อให้ได้รับรองสิทธิความเป็นคนสัญชาติไทยอย่างถูกต้องและเข้าสู่สิทธิในสวัสดิการของรัฐได้อย่างเสมอภาค คนไร้สัญชาติในประเทศไทยมีอยู่หลากหลายกลุ่ม บางกลุ่มอยู่ในประเทศไทยมานาน แต่ไม่ได้รับการสำรวจ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีข้อจำกัดในด้านภาษาไทย ไม่มีเอกสารการเกิด ไม่เข้าใจในข้อกฎหมาย จึงทำให้เป็นกลุ่มคนตกหล่น บางกลุ่มเป็นคนไทยแท้ ๆ แต่พ่อแม่ไม่ได้ไปแจ้งเกิดที่อำเภอ ทำให้ไม่มีเอกสารรองรับการเกิด ไม่มีใบสูติบัตร หรือเป็นเด็กถูกทอดทิ้ง คนไร้สัญชาตินั้นยังมีข้อจำกัดอีกหลากหลายด้าน ด้านการออกนอกพื้นที่ เช่น การทำงาน ด้านสิทธิการศึกษา การไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนก็จะถูกจำกัดสิทธิในต่าง ๆ ที่ควรจะได้รับในฐานะคนไทยซึ่งข้อมูลจากเว็บไซต์ของ UNHCR เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ระบุว่าบุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติราว 23,000 คน ได้รับมอบสัญชาติไทยในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา จากจำนวนคนไร้รัฐไร้สัญชาติที่มีการรวบรวมข้อมูลไว้ได้กว่า 438,821 คน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีภูมิลำเนาแถบชายแดนระหว่างประเทศซึ่งเคยมีการเปลี่ยนแปลงด้านเขตแดน ทำให้มีปัญหาการพิจารณาเรื่องสัญชาติ เช่น กลุ่มชาติพันธุ์เผ่าต่าง ๆ ในละแวกภูเขาแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจุบันยังมีบุคคลเป็นจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศโดยเฉพาเขตติดชายแดนเพื่อนบ้าน ยกตัวอย่าง จังหวัดเชียงราย ที่หมู่บ้านเทิดไทยตำบลเทิดไทยอำเภอแม่ฟ้าหลวงเป็นหมู่บ้านที่ยังคงมีคนไร้สัญชาติจำนวนมากประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนเผ่าไทยใหญ่และคนจีนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน มีระยะทางจากตัวจังหวัดเชียงรายถึงตำบลเทิดไทยเพียง 66 กิโลเมตร แต่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเทิดไทยก็ยังคงเป็นบุคคลที่ไร้สัญชาติอยู่จำนวนมาก ยังไม่ได้รับสิทธิเนื่องจากไม่มีสัญชาติไทย ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554) ซึ่งประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 มาตรา 38 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขปัญหาคคนไร้รัฐ (บุคคลตกหล่นจาก

ทะเบียนราษฎร) ถึงแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัตินี้ออกมา แต่ก็ยังมีบุคคลที่อยู่ในสังคมไทยอีกจำนวนมากซึ่งเป็นปัญหาที่ยืดเยื้ออยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานการจัดการแก้ไขปัญหานี้เป็นไปด้วยความยากลำบากเนื่องจากมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่ซับซ้อนรวมไปถึงคนไร้สัญชาติที่อยู่ในประเทศไทยนั้นมีหลากหลายรูปแบบหลากหลายกลุ่มไม่ว่าจะเป็นคนไร้สัญชาติแท้หรือเรียกได้อีกแบบคือสายเลือดแท้ กล่าวคือมีพ่อและแม่ที่เกิดเป็นคนไทย จึงเป็นคนที่ควรได้รับสัญชาติไทย แต่การแจ้งเกิดหรือการทำบัตรจะต้องเอาข้อมูลที่เพียบพร้อมไปให้รัฐที่อำเภอ ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นข้อมูลครบถ้วนก็ดำเนินการให้ ถ้าไม่ครบถ้วนก็ไม่ทำให้ และมีคนจำนวนมากที่ตกหล่นเพราะการไปติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐแต่เดิมนั้นยากลำบาก ปัญหาคนไร้สัญชาติยังส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน การขาดโอกาสได้รับสิทธิทางสังคม เช่น ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพ และการคุ้มครองด้านสาธารณสุข ระบบประกันสุขภาพ ซึ่งนโยบายและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่กับบุคคลไร้สัญชาติในสถานพยาบาลของรัฐได้แต่ต้องจ่ายค่ารักษาเอง ถึงแม้ในปัจจุบันบุคคลไร้สัญชาติที่ขึ้นทะเบียนบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนเรียบร้อยแล้วจะได้รับสิทธิจากกองทุนคืนสิทธิตาม ครม.2553 แต่การคุ้มครอง 4 โรคร้าย ได้แก่ โรคไต โรคเอดส์ โรคหัวใจ และโรคมะเร็ง ซึ่งกองทุนคืนสิทธิจะไม่มีงบนี้โดยตรง ต่างจากระบบหลักประกันสุขภาพที่ดูแลครอบคลุมทั้ง 4 โรค หรือเรียกว่าบัตรทอง อีกทั้งสิทธิในฐานะที่เป็นคนไทย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าปัญหาคนไร้สัญชาตินี้เป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากจึงมีการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยตามกฎหมาย กำหนดรวมไปถึงการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยในทางปฏิบัติ กรณีศึกษา ผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เป็นแนวทางกรณีศึกษาเรื่องการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยตามที่กฎหมายกำหนด
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย กรณีศึกษา: ผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย กรณีศึกษา: ผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี

1. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องและผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี รวม จำนวน 3 คน ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขอมีสัญชาติไทยในครั้งนี้ บุคคลที่ 1 และ 2 เป็นผู้ยื่นคำร้อง บุคคลที่ 3 เป็นผู้ดำเนินการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

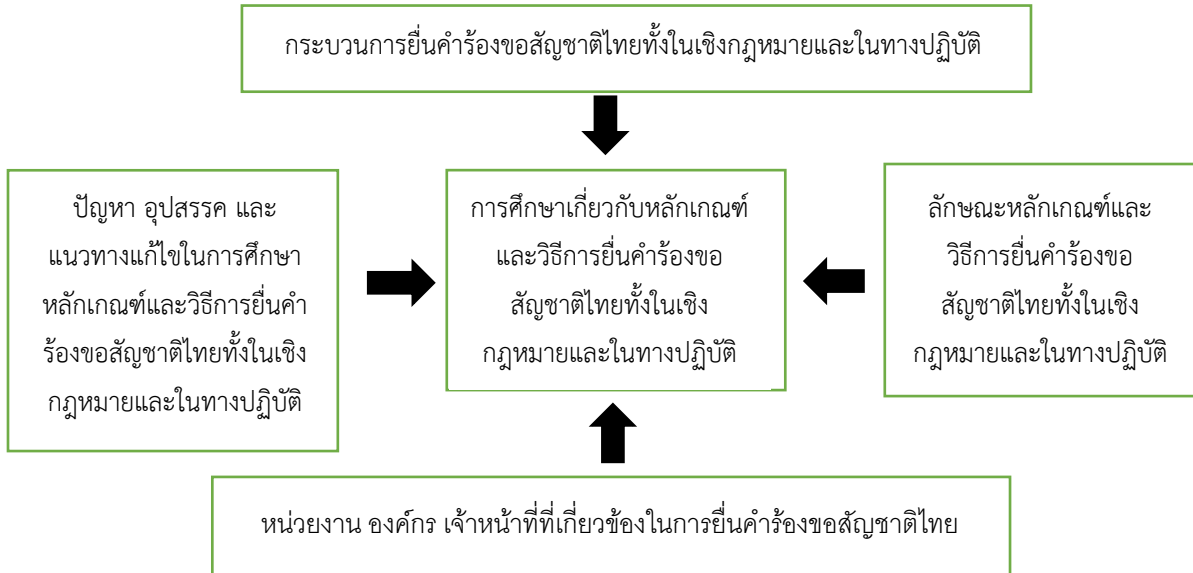
การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย กรณีศึกษา: ผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี ในเรื่องของขั้นตอนการดำเนินงาน หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยทั้งในเชิงกฎหมายและในทางปฏิบัติ

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างเดือน มีนาคม 2563 – เมษายน 2564

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยกรณีศึกษา: การขอมีสัญชาติไทยของผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย กรณีศึกษา: ผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีและเป็นแนวทางในการดำเนินการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยเพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามมุ่งหมายที่กำหนดไว้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

1.1 ผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	จำนวน 1 คน
1.2 บุตรชายผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	จำนวน 1 คน
1.3 เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและงานบัตรประชาชน	จำนวน 1 คน
จำนวนรวม	3 คน

ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขอมีสัญชาติไทยในครั้งนี้ บุคคลที่ 1 และ 2 เป็นผู้ยื่นคำร้อง บุคคลที่ 3 เป็นผู้ดำเนินการและเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

2. วิธีการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการเก็บข้อมูล 2 วิธี

- 2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)
- 2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ซึ่งข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลโดยกรสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) มีการสนทนาระหว่างผู้มีข้อมูลกับผู้ต้องการทราบข้อมูล เป็นการถาม-ตอบกันโดยตรง หากมีข้อสงสัยหรือเข้าใจไม่ชัดเจนก็ทำความเข้าใจจนชัดเจนในทันที การเก็บข้อมูลดังกล่าวใช้วิธีการการสัมภาษณ์

แบบที่มีโครงสร้างหรือแบบมาตรฐาน (Standardized interview) เป็นแบบที่มีการเตรียมการมีแผนการสัมภาษณ์ และการบริหารการสัมภาษณ์จัดเตรียมไว้อย่างค่อนข้างแน่นอนเป็นการ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทกฎหมาย รายงานการวิจัยสืบค้นข้อมูลจาก Internet และเอกสารบทความต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลที่ต้องการศึกษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยศึกษาจากข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ในการใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการพูดคุยและซักถามข้อมูลระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ และเครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัย ได้แก่ การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบคำถามประกอบการสัมภาษณ์ แบบจดบันทึกภาคสนามใช้ในการจดรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันที่ไปสัมภาษณ์ โทรศัพท์มือถือในการบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ กล้องถ่ายรูปใช้ในการบันทึกภาพกิจกรรม ในการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลว่าจะลงไปสัมภาษณ์ในวันเวลาใดเป็นการล่วงหน้า

4. การศึกษาเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ จึงเน้นเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารเป็นสำคัญโดยรวบรวมเอกสารประกอบด้วย ข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมไว้แล้วเป็นข้อมูลผ่านการวิเคราะห์โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ เอกสารบทความ และงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับคนไร้สัญชาติ รวมไปถึงตัวบทกฎหมายขั้นตอนการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย ดังนี้ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 137 ตอนพิเศษ 24 ง. การขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 งานวิจัยเรื่องการจัดระบบคนไร้รัฐในบริบทประเทศไทย ในหนังสือจุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย ของกฤตยา อาชวนิจกุล งานวิจัยเรื่องบริบทของคนไร้รัฐใน หมู่บ้านบะไ ต่าบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ของจินดาหรรษา วิเทห์ และศิวัช ศรีโกคางกุล

5. การตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแล้วผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น แนวคำถามที่กำหนดไว้เปรียบเทียบกับข้อมูลแต่ละประเด็นเพื่อหาข้อสรุปจึงสามารถทำได้ดังนี้

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์โดยจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การศึกษาเริ่มจากวิเคราะห์หัวข้อหลัก ๆ มาถึงข้อย่อยเป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่ข้อย่อยของการวิเคราะห์และหาข้อสรุป ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยพรรณนาวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อตอบคำถามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ และเชื่อมโยงของประเด็นต่าง ๆ โดยอาศัยทฤษฎีที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเอกสารตำราหนังสือซึ่งเป็นแนวทางในการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

1. วิธีการและขั้นตอนของกระบวนการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยตามกฎหมายกำหนดมีดังนี้

การขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอและในการพิจารณาอนุญาตบุคคลที่จะยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ได้แก่ บุคคลต่อไปนี้

- 1) ผู้เคยมีสัญชาติไทยเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทย แต่ถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ข้อ 1
 - 2) ผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย แต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ข้อ 2
 - 3) บุตรของบุคคลตามข้อ 1 และ 2
 - 4) สถานที่อื่นคำขอ: สำนักทะเบียนที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ในปัจจุบัน
 - 5) เป็นคำขอผู้ขอที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปให้ยื่นคำขอด้วยตนเอง ผู้ขอที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองในการยื่นคำขอแทน
2. ขั้นตอนการดำเนินงานตามคู่มือจะเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคู่มือประชาชนเรียบร้อยแล้ว
3. กรณียื่นคำขอหรือเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนหรือมีความบกพร่องไม่สมบูรณ์เป็นเหตุไม่ให้อาจพิจารณาได้ เจ้าหน้าที่จะจัดทำบันทึกความบกพร่องของรายการหรือเอกสารหลักฐานที่อื่นเพิ่มเติมโดยผู้นั้นศาลจะต้องศาลเนิการแก้ไขและ / หรือถิ่นเอกสารเพิ่มเติม ในระยะเวลาที่กำหนดในบันทึกดังกล่าวมิเช่นนั้นจะถือว่าผู้ยื่นคำขอละทิ้งคำขอโดยเจ้าหน้าที่และผู้ยื่นคำขอหรือผู้ได้รับอำนาจจะลงนามบันทึกดังกล่าวและจะมอบสำเนาบันทึกความบกพร่องดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอหรือผู้ได้รับมอบอำนาจไว้เป็นหลักฐาน
4. เจ้าหน้าที่จะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายใน 7 วันใน แต่วันที่พิจารณาแล้วเสร็จตามมาตรา 10 แห่ง พ.ร.บ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

ขั้นตอน ระยะเวลา และส่วนรับผิดชอบ ระยะเวลาในการดำเนินการรวม : 30 วัน

ลำดับ	ขั้นตอน	ระยะเวลา	ส่วนที่รับผิดชอบ
1	<p>การตรวจสอบเอกสาร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร 2. การตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรว่าผู้ขอมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านอื่นหรือไม่และเป็นบุคคลคนเดียวกันกับบุคคลตามหลักฐานทะเบียนบ้านหรือไม่ 3. สอบสวนผู้ยื่นคำขอและพยานบุคคลให้ได้รายละเอียดตามหนังสือสั่งการด่วนมากที่สุด 0309.1 / ว 1587 ลว. 22 พ.ค. 51 4. รวบรวมหลักฐานพร้อมความเห็นเสนอผู้อำนวยการเขตพิจารณา 	25 วัน	

ลำดับ	ขั้นตอน	ระยะเวลา	ส่วนที่ รับผิดชอบ
2	<p>การพิจารณา</p> <p>กรณีอนุมัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งคำขอฉบับจริงให้สำนักทะเบียนกลางเพื่อตรวจสอบ - เมื่อได้รับแจ้งการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนจากสำนักทะเบียนกลางแล้วในจำหน่ายรายการบุคคลและเลขประจำตัวประชาชนเต็มของผู้ขอ - เพิ่มชื่อและรายการบุคคลลงในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) - แนะนำให้ยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนภายใน 60 วันนับแต่วันได้รับการเพิ่มชื่อ (กรณีผู้ยื่นคำขอมีอายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) <p>กรณีไม่อนุมัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แจ้งเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้และแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งภายใน 15 วันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง (หมายเหตุ: ไม่นับรวมระยะเวลารอคอยการนัดหมาย) 	5 วัน	ฝ่ายทะเบียน

รายการเอกสาร หลักฐานประกอบ

ลำดับ	ชื่อเอกสาร จำนวน และรายละเอียดเพิ่มเติม(ถ้ามี)
1	<p>เอกสารจำนวนหลักฐานที่แสดงว่าเกิดในประเทศไทยเช่นสูติบัตรหรือหนังสือรับรองการเกิด (ท.วิ. 2011) หรือหนังสือรับรองสถานที่เกิด</p> <p>ฉบับจริง 1 ฉบับ</p> <p>สำเนา 1 ฉบับ</p> <p>หมายเหตุ (อาทิ บัตรประจำตัวประชาชน, บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย, ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว, หนังสือเดินทาง, บัตรประจำตัวคนพิการ ฯลฯ แล้วแต่กรณี)</p>

ลำดับ	ชื่อเอกสาร จำนวน และรายละเอียดเพิ่มเติม(ถ้ามี)
2	หลักฐานแสดงว่าบิดาหรือมารดาเป็นผู้เกิดในประเทศไทย (กรณีผู้ขอลงรายการสัญชาติไทยเกิดระหว่างวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2535 ถึงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2551) ฉบับจริง 1 ฉบับ สำเนา 1 ฉบับ หมายเหตุ -
3	บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือทะเบียนประวัติ (ท.ร. 38 ท.ร. 38/1 ท.ร. 38 กหรือ ท.ร. 38 ข) (ถ้ามี) ฉบับจริง 1 ฉบับ สำเนา 1 ฉบับ หมายเหตุ:
4	สำเนาทะเบียนบ้าน ฉบับจริง 1 ฉบับ สำเนา 1 ฉบับ หมายเหตุ (ของบ้านที่จะขอลงรายการสัญชาติไทย)
5	เจ้าบ้านและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือซึ่งสามารถรับรองและยืนยันตัวบุคคลได้ ฉบับจริง 1 ฉบับ สำเนา 1 ฉบับ หมายเหตุ:
6	หลักฐานอื่นที่ทางราชการออกให้ (ถ้ามี) เช่น ใบอนุญาตทำงาน หลักฐานการศึกษาหลักฐานการเสียภาษีไม่น้อยกว่า 5 ปี ฉบับจริง 1 ฉบับ สำเนา 1 ฉบับ

ลำดับ	ชื่อเอกสาร จำนวน และรายละเอียดเพิ่มเติม(ถ้ามี)
	หมายเหตุ
7)	รูปถ่ายผู้ขอเพิ่มชื่อ ฉบับจริง 2 ฉบับ สำเนา 0 ฉบับ หมายเหตุ:

*ไม่มีค่าธรรมเนียม

หลักเกณฑ์การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน

ด้านสถานะบุคคลทางทะเบียนราษฎรในการขอสัญชาติไทย ในกรณี “คนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร” กระบวนการพิสูจน์สถานะของบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทยตามกฎหมายในที่นี่จะเป็นการ ดำเนินการด้วยวิธี “การขอเพิ่มชื่อกรณีคนไทยตกหล่นทางทะเบียน” จึงเป็นการเพิ่มชื่อตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 97 บุคคลอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทยขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. 15) โดยไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดงให้เจ้าบ้านหรือผู้ขอเพิ่มชื่อยืนยันคำร้องตามแบบพิมพ์ที่กำหนดต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้ขอเพิ่มชื่อยืนยันคำร้องในปัจจุบันเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

- (1) สอบสวนเจ้าบ้านผู้ขอเพิ่มชื่อบิดามารดาหรือญาติพี่น้อง (ถ้ามี) หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือประกอบการพิจารณา
- (2) ให้ตรวจสอบไปยังสำนักทะเบียนกลางว่าบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อมีชื่อและรายการบุคคลอยู่ในทะเบียนบ้านแห่งอื่นใดหรือไม่
- (3) รวบรวมหลักฐานทั้งหมดพร้อมความเห็นเสนอไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่
- (4) เมื่อนายอำเภอพิจารณาอนุมัติแล้วให้นายทะเบียนดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านพร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า “คำร้องที่ลงวันที่ หรือหนังสือ ลงวันที่” แล้วแต่กรณีแล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้
- (5) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามแบบพิมพ์ที่กำหนดในข้อ 134
- (6) รายงานตามระเบียบที่กำหนดในข้อ 135 ซึ่งใช้กับบุคคลทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยด้วยวิธีการขอเพิ่มชื่อกรณีคนไทยตกหล่นทางทะเบียนให้เข้าสู่ โครงการตรวจสอบสารพันธุกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียน ราษฎร ประจำปีงบประมาณ 2558

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทย กรณีศึกษา : ผู้สูงอายุนายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในทางปฏิบัติ

วิชเรนทร์ บุซบงค์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยมีข้อระเบียบกฎหมายเกณฑ์ที่ซับซ้อนเนื่องจากในการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยนั้น มีหลากหลายกรณี อาจจะแยกเป็น 2 รูปแบบ เช่น ถ้าเกิดเป็นคนไทยพ่อแม่เป็นไทย ลูกก็จะต้องได้สถานะไทย หรือถ้าเป็นคนต่างด้าว มีสถานะเป็นสัญชาติอื่นอยู่แล้วต้องการพัฒนาสถานะ เช่น ขอแปลงสัญชาติเป็นไทย ก็สามารถมายื่นตามขั้นตอนได้ ก็มีกระบวนการตรวจสอบตามกฎหมายซึ่งกระบวนการก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายในกรณีไม่มีหลักฐานทางทะเบียนจะต้องยื่นคำร้องแบบการขอมิรายการบุคคลในเอกสาร

การทะเบียนราษฎร สำหรับกรณีการแจ้งเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.25) เอกสารที่จะต้องนำมายื่น 1. หลักฐานประจำตัวผู้ขอเพิ่มชื่อ (ถ้ามี) เช่น หลักฐานการรักษาพยาบาล หลักฐานการศึกษา 2. ทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน 3. เจ้าบ้าน และบุคคลน่าเชื่อถือ เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง พร้อมกับนำมันบัตรประจำตัวประชาชนมาด้วย เมื่อเตรียมเอกสารเรียบร้อยแล้วจะเข้าสู่กระบวนการยืนยันตัวบุคคล ได้แก่ 1. สอบสวนพยานบุคคล 2. รายงานผลการตรวจวิเคราะห์สารพันธุกรรม 3. สำเนาทะเบียนบ้าน

The image shows a form titled 'แบบการยื่นคำขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร.25)'. It is a document for applying to add a name to a household register. The form includes sections for:

- Section 1: Information of the applicant (ชื่อ, นามสกุล, วันเกิด, ที่อยู่, etc.)
- Section 2: Information of the household head (ชื่อ, นามสกุล, ที่อยู่, etc.)
- Section 3: Information of the person being added (ชื่อ, นามสกุล, ที่อยู่, etc.)
- Section 4: Information of the person being added (ชื่อ, นามสกุล, ที่อยู่, etc.)
- Section 5: Information of the person being added (ชื่อ, นามสกุล, ที่อยู่, etc.)

 The form also includes checkboxes for 'ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน' and 'ขอแจ้งเกิดเกินกำหนด'. There are fields for date, time, and place of application, and a section for the applicant's signature and stamp.

ตัวอย่างเอกสาร

สุรัชย์ สงวนนามสกุล ได้ให้สัมภาษณ์ จุดเริ่มต้นของการยื่นคำร้องขอสัญชาติเกิดจากมีกลุ่มพัฒนาชุมชนเข้ามาเยี่ยมเนื่องจากมารดาของตนป่วยเป็นโรคมะเร็งปากมดลูก ไม่มีสิทธิ์ในการรักษาโรงพยาบาลของรัฐในกรณีบัตร 30 บาท หรือที่เรียกกันว่าบัตรทอง เนื่องจากไม่มีบัตรประชาชน ไม่มีสัญชาติไทย ถึงแม้ว่าจะเป็นคนไทยตั้งแต่เกิดก็ตาม ทางกลุ่มพัฒนาชุมชนเลยพาไปดำเนินเรื่องทั้งหมด โดยเริ่มแรกจะต้องทำการยื่นคำร้องขอมีรายการบุคคลในเอกสารทะเบียนราษฎรสำหรับกรณีการแจ้งเกิดเกินกำหนดและการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน โดยเอกสารก็จะมีพวกหลักฐานประจำตัวที่มีและเจ้าบ้าน ซึ่งเจ้าบ้านก็คือพ่อ เมื่อยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านแล้วต่อไปก็ต้องทำขั้นตอนยืนยันตัวบุคคล โดยทางอำเภอจะเรียกไปสอบสวนพยานบุคคลทั้งหมดคือตน พี่สาว และพ่อ เมื่อเสร็จแล้วจะต้องหาคนซึ่งต้องเป็นญาติสายเลือดเดียวกันเพื่อตรวจสอบสารพันธุกรรม โดยกลับไปหาที่บ้านเกิดซึ่งผู้ที่มาคือน้องชาย เมื่อตรวจเลือดเสร็จ ผลรายงานสารพันธุกรรมตรงกัน จึงสามารถทำเรื่องยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยได้โดยมีเอกสารคือ 1. ผลการสอบสวนพยาน 2. รายงานผลการตรวจวิเคราะห์สารพันธุกรรม 3. สำเนาทะเบียนบ้าน ซึ่งเลขบัตรประชาชนที่จะได้รับ จะเป็นแบบการให้เลขประจำตัวประชาชนแก่บุคคลประเภท 5

อภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลที่ได้ศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทยกรณีศึกษา: การขอมีสัญชาติไทยของผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติพบว่าขั้นตอนในการยื่นคำร้องขอสัญชาติไทยจำเป็นที่จะต้องเป็นไปตามกระบวนการทางกฎหมายการขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียน

บ้านตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 ตามกฎหมายทุกชั้นตอนเนื่องจากชั้นตอนต่าง ๆ จำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อที่จะเป็นการสืบสวนและยืนยันตัวตนเพื่อให้แน่ใจว่า เป็นการยืนยันตัวตนบุคคลได้อย่างถูกต้องเป็นบุคคลที่เป็นคนไทยจริง เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญของคนในชาติ เป็นบุคคลที่เป็นคนไทยจริง และผู้วิจัยได้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องของระยะเวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่งคำตอบที่ได้คือระยะเวลาของการดำเนินงานทั้งหมดทุกขั้นตอนกระบวนการแล้วเสร็จภายใน 1 ปีโดยเริ่มทำตอนปี 2561 ได้รับสัญชาติไทย ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562 ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีการเงื่อนไขในการยื่นคำขอและในการพิจารณาอนุญาตบุคคลที่จะยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ ซึ่งระบุไว้ว่าการดำเนินงานทั้งหมดจะแล้วเสร็จภายใน 30 วัน ต่างจากการปฏิบัติงานจริงเป็นอย่างมากซึ่งสาเหตุที่ทำให้ล่าช้าเนื่องจากจำนวนข้าราชการที่รับเรื่องไม่มีความรู้ในด้านนี้อย่างชำนาญ ทำให้ขั้นตอนต่าง ๆ ต้องใช้ระยะเวลาในการติดต่อและดำเนินการเรื่องนาน และอีกหนึ่งสาเหตุคือเมื่อขั้นตอนต่าง ๆ ต้องใช้ระยะเวลาผู้รับเรื่องอาจย้ายหรือออกไปก่อนเมื่อผู้รับเรื่องต่อก็จะต้องสืบเรื่องดำเนินการเรื่องใหม่

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย กรณีศึกษา: การขอมีสัญชาติไทยของผู้สูงอายุรายหนึ่งในอำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี ทางผู้วิจัยอยากให้ศึกษาข้อมูลการให้คำร้องขอสัญชาติไทยในทุกกรณี เพื่อเป็นข้อมูลที่ครบถ้วน และเป็นประโยชน์ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ในเชิงปฏิบัติ ควรมีการจัดให้เจ้าหน้าที่ที่มีเพียงพอต่อผู้ที่ยื่นคำร้องขอสัญชาติ ซึ่งในกรณีศึกษาจากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่รับและมีความชำนาญในเรื่องการขอสัญชาติมีจำนวนน้อย

บรรณานุกรม

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). การจัดระบบคนไร้รัฐในบริบทประเทศไทย. ใน **จุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). (หน้า 43-66). นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จินดาหรรษา วิเทห์ และศิวัช ศรีโสภากุล. (2560). ชีวิตของคนไร้รัฐ: ศึกษากรณีหมู่บ้านบะไห ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารวิถีสังคมมนุษย์**. 5(2), 190-208.
- พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534. (2534, 14 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 24 ง.
- พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551. (2551, 15 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 125 ตอนที่ 38 ก. หน้า 20.
- พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551. (2551, 27 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 125 ตอนที่ 39. หน้า 8.
- วัชรินทร์ บุชพงศ์, ผู้ให้สัมภาษณ์. **สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2564**.
- สุรัชย์, ผู้ให้สัมภาษณ์. **สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564**.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน
กรณีศึกษา: หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

THE PUBLIC PARTICIPATION TOWARDS COMMUNITY'S WASTE MANAGEMENT:
THE CASE STUDY OF VILLAGE NO.2 BAAN LUM SUB-DISTRICT,
MUEANG DISTRICT, SUKHOTHAI PROVINCE

กวิสรา หุ่นสิงห์¹ แพพรพรรณ แก้วคุ้ม² วิลาสินี กระแยม³ วรพจน์ ผาดเรือง⁴ และธันสธา โรจนตรกุล⁵
Kawissara Hunsing¹ Phaephan Kaeokhum² Wilasinee Krayam³ Woraphot Phatrueang⁴
and Tanastha Rojanatrakul⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล kawissaraw7@gmail.com
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล dream041142@gmail.com
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Wilasinee6883@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล phatrueang2000@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล tangkwa tk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะตามประเภทอย่างถูกต้องในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 321 คน ได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาจำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย เมื่อพิจารณาทั้ง 5 ด้าน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาตามลำดับ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะตามประเภทอย่างถูกต้องในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ พบว่าจากการลงพื้นที่สำรวจพบว่า ประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ทั้งนี้เวลาที่มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขยะทำให้การเข้าฟังอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขยะประชาชนที่เข้ามาร่วมอบรมอาจมาไม่ได้ครบทุกคน และบางคนอาจอยู่ไม่ได้ครบกำหนดเวลาอบรม เนื่องจากต้องกลับไปทำไร่ทำนา

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม, การจัดการขยะมูลฝอย, ขยะมูลฝอย

ABSTRACT

The researchers have conducted this research with the aims of 1) studying public participation level towards waste management 2) studying behaviors of public participation towards waste management in Moo 2 Village, Baan Lum Sub-district, Mueang District, Sukhothai Province, categorized according to gender, age, education level, career, monthly income, as well as period of living in the area. This is a quantitative research which used questionnaires for collecting data from 321 samples. The sampling size was set by Taro Yamane instant table. After that the data is analyzed by descriptive statistics to find mean and standard deviation.

The research result found that:

1. According to the study of public participation level in waste management, if we consider 5 aspects, it was found that the overall picture is in the good level. However, if we consider each aspect, the aspect of benefit receiving contains the highest mean, followed by the aspect of decision making, the aspect of practice, and the aspect of evaluation, respectively.

2. If we study the behavior in waste separation which is conducted appropriately in the area of Moo 2 Village, Ban Lum Sub-district, Mueang District, Sukhothai Province, and is categorized by gender, age, education level, career, monthly income, and period of stay in the area, the field survey demonstrated that most people living in Moo 2 Village, Ban Lum Sub-district are agriculturists. As a result, when there is a training concerning waste management, not all of them could attend. Only some of them could participate in the training, but not every time because they have their task to work on their farming.

Key words

Participation, Waste management, Waste

ความสำคัญของปัญหา

“ขยะ” เป็นปัญหาสำคัญของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรจำนวนมาก ซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบนิเวศ โดยเฉพาะในปัจจุบัน มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดประกอบกับค่านิยมการบริโภคส่งผลให้มีการผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่างกัน เพื่อดึงดูดและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้นโดยบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนใช้วัสดุที่สลายตัวตามธรรมชาติช้าและยากแก่การจัดการ (อมรสิทธิ์ เทียนชูบ, 2560) ปัญหาของขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนโดยตรง โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมืองทำให้ภาครัฐได้ตระหนักในความสำคัญของปัญหาและได้วางแผนการจัดการ สิ่งแวดล้อมเมือง โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บขนขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอย และการสร้างจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน โดยเปิดโอกาสให้

ประชาชน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนจึงเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ทุกชุมชนต้องประสบการนำขยะไปทิ้งอย่างปลอดภัยไม่ให้เกิดประโยชน์ใด ๆ (กรรณิการ์ ชูจันทร์, 2554)

จากปัญหาของขยะมูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่อง ขยะมูลฝอยชุมชน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่การจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจรมีต้นทุนสูงมาก ดังนั้น ประชาชนในชุมชนจึงมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าการพึ่งพาการกำจัดขยะมูลฝอย ชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวทำอย่างไรที่จะรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคตมาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด

การจัดการกับปัญหาขยะไม่สามารถผลักให้เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หากแต่ทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการลดคัดแยกและใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน หรือชุมชน สถานประกอบการต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ เช่น อาคาร สำนักงาน ก็สามารถช่วยแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้และยังช่วยให้ประหยัดงบประมาณและทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย ดังนั้น การคัดแยกขยะและของเสียอันตรายที่เหลือใช้จากชุมชนเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์และการติดตามข้อมูลสถานการณ์ขยะจะช่วยให้สามารถวางแผนจัดการขยะได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพและเป็นระบบโดยเฉพาะขยะบรรจุภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัด เช่น ถุงพลาสติกและโฟมที่มีเพิ่มขึ้นตลอด ในขณะที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบยังไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บและกำจัดได้หมดในแต่ละวันจึงเกิดปัญหาขยะตกค้างรวมทั้งวิธีการกำจัดยังดำเนินการไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น การเทกองกับพื้น การเผาในที่โล่งเหล่านี้ ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นคาว การปนเปื้อนของแหล่งน้ำ ผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน การแพร่กระจายของแมลงต่าง ๆ และสัตว์นำเชื้อโรคที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยสร้างความเดือดร้อนรำคาญและเป็นที่ยึดจองของประชาชนทั่วไป (พัชรี ไกรแก้ว, 2550) ดังนั้น การจัดการขยะชุมชนชนบทให้ถูกวิธีจะช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกชุมชนช่วยดำเนินการจัดการขยะได้อย่างถูกต้องจะทำให้ปัญหาในการจัดการขยะเกิดผลเป็นรูปธรรมเกิดการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนและเกิดเป็นผลประโยชน์ต่อชุมชนอีกหนทางหนึ่งด้วย

ขยะเป็นปัญหาสำคัญของมนุษยชาติในการแก้ไขปัญหาขยะล้นหมู่บ้านด้วยการกำหนดให้มีโครงการจัดอบรมเพื่อให้หมู่ที่ 2 บ้านหลุม ในปี พ.ศ. 2562 เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีความรู้เกี่ยวกับขยะและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชนของตน ทำให้ประชาชนได้เกิดความตระหนักถึงปัญหาขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุม, 2562)รวมทั้งให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาขยะการกำจัดขยะมูลฝอยของชุมชนมีอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งที่แสดงถึงการขาดความรับผิดชอบต่อประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งประชาชนมักทิ้งภาชนะที่ให้กับเจ้าพนักงานทำความสะอาดไม่ร่วมมือในการลดและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์การแก้ไขปัญหาขยะจึงไม่ควรมองไปที่เรื่องของส่วนรวมเพียงอย่างเดียวแต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวบุคคลเป็นแต่ควรมองย้อนกลับมาที่ตัวประชาชนเป็นหลักสำหรับแนวทางที่แก้ไขปัญหาขยะล้นหมู่บ้านนั้นสามารถใช้หลัก 4R ดรณี กันธมาลา (16 กันยายน 2563) กล่าวว่า ใช้หลัก 4R ในการจัดการกับสิ่งแวดล้อมในชีวิต มีดังนี้

1. Reduce หรือลด คือ การลดการใช้ทรัพยากรในช่วงต่าง ๆ ของวงจรผลิตภัณฑ์ เช่น การลดการใช้ทรัพยากรในการออกแบบ เริ่มตั้งแต่ลดการใช้กระดาษในการออกแบบไปเลย ลดการใช้ทรัพยากรในการออกแบบลดอัตราการใช้วัสดุคืบในกระบวนการผลิต

2. Reuse หรือใช้ซ้ำ ทั้งที่เป็นการใช้ใหม่ในผลิตภัณฑ์เดิมหรือผลิตภัณฑ์ใหม่ก็ตาม หรือที่เรียกว่าการออกแบบเพื่อการนำกลับมาใช้ซ้ำ (Design for Reuse) เช่น การออกแบบให้ผลิตภัณฑ์แต่ละรุ่นมีชิ้นส่วนบางชิ้นส่วนที่ใช้ร่วมกันได้

3. Recycle หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ หรือชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการผลิตใหม่ แล้วนำกลับมาใช้โดยการออกแบบการใช้งานผลิตภัณฑ์เพื่อการนำกลับมาใช้ใหม่ จะต้องเอื้อต่อกระบวนการนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การออกแบบให้ถอดประกอบได้ง่าย (Design for Disassembly)

4. Repair หรือการซ่อมบำรุง คือ การออกแบบให้ผลิตภัณฑ์ง่ายต่อการซ่อมบำรุงได้ง่ายจะเป็นการยืดอายุช่วงชีวิตของการใช้งาน (Extended Usage Life) ซึ่งทำที่ที่สุดสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ เช่น ออกแบบให้เปลี่ยนอะไหล่ได้ง่าย

การลดขยะด้วยวิธีการเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อคุณภาพชีวิตเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดียิ่งขึ้น โดยประชาชนควรให้ความสนใจมีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบันและที่จะขยายตัวในอนาคต ดังนั้น ท้องถิ่นที่มีประชากรเป็นจำนวนมากควรมีการจัดโครงการรณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาขยะที่เกิดขึ้นการขยายตัวของชุมชนและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขาดการบริหารจัดการที่ดีขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสมและเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจำเป็นจะต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ปัญหาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (วิกรม กรมดิษฐ์, 2554)

เนื่องจากผู้วิจัยสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและผู้วิจัยได้อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จึงจำเป็นต้องทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการขยะมูลฝอยโดยสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องนำไปกำจัดขยะให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ประชาชนสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยลงได้จะส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีสุขภาพอนามัยของประชาชนมีสุขภาพที่ดีสภาพภูมิทัศน์มีความสวยงาม รวมถึงได้ประโยชน์จากการคัดแยกขยะนำไปขายเป็นการเพิ่มรายได้ในครอบครัว และการนำกลับมาใช้ใหม่ทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย เพื่อสะท้อนให้เห็นความต้องการ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุม ได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบายหรือกิจกรรมโครงการ ต่าง ๆ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมีความต่อเนื่องยั่งยืนและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ด้วย

การให้ความสำคัญกับประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้ปัญหาขยะของหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัยลดลงและการจัดการขยะก็จะประสบผลสำเร็จด้วย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับใด
2. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ เป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทิ้งขยะตามประเภทอย่างถูกต้องในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน กรณีศึกษาหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะมูลฝอย

ความหมายของคำว่าขยะมูลฝอย

ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้าถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง วัสดุสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น คำว่า “ขยะ” หรือ “มูลฝอย” หรือ “ขยะมูลฝอย” เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน คำว่า “มูลฝอย” (solid wastes) มีความหมายครอบคลุมกว้างขวางซึ่งอาจหมายถึงและรวมถึงของเสียหรือวัสดุเหลือใช้ที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์หรือกระบวนการผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น มูลฝอยในชุมชน (municipal solid wastes) มูลฝอยหรือของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม (industrial wastes) มูลฝอยติดเชื้อ (infectious wastes) จากโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล เป็นต้น (ความหมายของขยะมูลฝอย, ออนไลน์, 2549)

ชนิดของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ ขยะมูลฝอยทั่วไป หมายถึง ขยะมูลฝอยที่ไม่มีพิษ เกิดจากเศษวัสดุเหลือใช้ในบ้านเรือนหรือเศษวัสดุทางธรรมชาติและสามารถย่อยสลายให้หมดไปได้ตามธรรมชาติแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- 1) ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหารขยะมูลฝอยจากตลาดค้าขายภายในชุมชน
 - 2) ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่มีความชื้นน้อยเน่าเปื่อยน้อยหรือไม่เน่าเปื่อย
- ขยะมูลฝอยอันตราย คือ ขยะมูลฝอยที่เป็นพิษและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

- 1) ขยะมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน
- 2) ขยะมูลฝอยติดเชื้อ
- 3) กากอุตสาหกรรมเป็นพิษ

2. แนวคิดการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยนั้นนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนของประชากร ถ้าหากไม่มีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว ปัญหาความสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดจากขยะมูลฝอยจะต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ขยะมูลฝอยจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก และจะมีผลกระทบต่อสุขอนามัยของมนุษย์ด้วยทั้งทางตรงและทางอ้อมมีดังนี้

1. ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ ยุง และเป็นที่พักของหนูและสัตว์อื่น ๆ
2. ขยะมูลฝอยทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและก่อให้เกิดความรำคาญ
3. ขยะมูลฝอยที่ทิ้งเกลื่อนกล่นถูกลมพัดกระจัดกระจายไปตกอยู่ตามพื้นที่บริเวณนั้น

สกปรกขาดความสวยงาม

4. น้ำเสียที่เกิดจากกองขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้ เป็นน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงมาก ซึ่งมีทั้งสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์เชื้อโรคและสารพิษต่าง ๆ เจือปนอยู่

ขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ ขยะมูลฝอยนี้ส่งกลิ่นเหม็นน่ารังเกียจเศษชิ้นส่วน ขยะมูลฝอยจะสามารถปลิวในอากาศทำให้เกิดความสกปรกแก่อากาศ ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของมนุษย์ และความสกปรกให้กับบริเวณใกล้เคียงได้ นอกจากนี้ขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้นาน ๆ จะมีก๊าซที่เกิดขึ้นจากการหมัก (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด, 26 กันยายน 2563)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (26 กันยายน 2563) ได้ให้ความหมายของขยะมูลฝอยไว้ว่า หมายถึง เศษกระดาษ เศษอาหาร เศษสินค้าพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์หรือซากสัตว์รวม ตลอดจนสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงหรือที่อื่น ๆ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

ทวิงส์ ศรีบุรี (2542) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา วางแผนและร่วมแก้ปัญหาดำเนินการแก้ปัญหาด้วยกัน รวมถึงการเสียสละกำลังกาย กำลังสติปัญญาหรือกำลังทรัพย์ เพื่อแก้ปัญหาบรรลุผลตามที่กำหนดไว้รวมถึงการติดตามประเมินผล เพื่อการนำข้อมูลมาพัฒนาการมีส่วนร่วมต่อไป ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนอกจากจะแก้ปัญหาแล้ว ยังทำให้ประชาชนได้ใช้ศักยภาพของตนในการแก้ปัญหาร่วมกับผู้อื่นอย่างสอดคล้องกับความต้องการจริงของพื้นที่อีกด้วยหรือหมายถึงการเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐบาล เอกชน องค์กรเอกชน ประชาชนได้มีโอกาสร่วมรับรู้ข่าวสารรับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ

ระดับการมีส่วนร่วมในแนวคิดของ Arnstein

“ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน” ซึ่งเป็นมีสำคัญของการมีส่วนร่วม ผู้วิเคราะห์มีความเห็นตรงกับผู้เขียนและนักวิชาการด้านการมีส่วนร่วมหลายท่านที่ได้ยอมรับร่วมกันว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายระดับ (Arnstein, 1969; Konisky & Beierle, 2001; Vasseur et al., 1997; Wilcox, 1994) และมีความสำคัญในการดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าควรมีการอธิบายและวิเคราะห์ประเด็นนี้เพิ่มเติมจากในหนังสือเพื่อให้ผู้สนใจเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้งานในบริบทของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม อาจกล่าวได้ว่าปัญหาสำคัญประการหนึ่งสำหรับสังคมประเทศไทย คือ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ควรอยู่ในระดับใดเพื่อจะได้สามารถเลือกแนวทางที่เหมาะสมสำหรับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ ตามหลักการนี้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้หลายวิธีและหลายระดับขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดในการแบ่ง โดยปัจจัยหลักขึ้นอยู่กับการที่รัฐหรือผู้อำนาจตัดสินใจยินยอมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกิจกรรมหรือโครงการพัฒนานั้น ๆ มากน้อยเพียงใด โดยความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจการตัดสินใจของรัฐจะแปรผกผันกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยถ้าประชาชนมีอิทธิพลอำนาจต่อรองในกระบวนการมีส่วนร่วมมากรัฐก็จะมีความอำนาจในการตัดสินใจที่ลดลง

4. ข้อมูลทั่วไปของตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ประวัติความเป็นมา

ตำบลบ้านหลุมตั้งขึ้น โดยแยกออกจากตำบลบ้านสวน เดิมมี 5 หมู่บ้าน ตั้งอยู่ริมคลองใหญ่บ้านหลุม มีวัดศรีมหาโพธิ์เป็นศูนย์กลางของตำบล ต่อมาได้แยกหมู่บ้านออกเป็น 9 หมู่บ้าน เนื่องจากหมู่ 1 บ้านหลุมเป็นหมู่บ้านใหญ่จึงขอแยกหมู่ 6 และหมู่ 9

4.1 พื้นที่

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีลำคลองสายหลักไหลผ่าน เช่น คลองบ้านหลุม, คลองวังแดง, คลองกระซังค์, คลองเนินยาง

4.2 เขตพื้นที่

ทิศเหนือ ติดกับ ต.ปากแคว และ ต.บ้านสวน อ.เมือง จ.สุโขทัย

ทิศใต้ ติดกับ ต.ปากพระ อ.เมือง และ ต.ท่าฉนวน อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ป่าแฝก อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย

ทิศตะวันตก ติดกับ ต.ธานี และ ต.ยางซ้าย อ.เมือง จ.สุโขทัย

4.3 อาชีพ

อาชีพหลัก ทำนา ทำสวนครัว

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุริยะ ชาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลาการ (2561) การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี การจัดการขยะในครัวเรือนของประชาชนอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะกับการจัดการขยะในครัวเรือนโดยรวมและความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

พระมหานันทน์ ปริบุญโณ (เชิงงก) (2562) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชนตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมจากผลการวิจัย ครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยภาพรวมในด้านต่างๆเป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชนด้วยมีการแลกเปลี่ยนรับรู้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้าน ชุมชน เป็นประจำเพราะข้อมูลต่าง ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย คณะผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรทิ้งขยะตามประเภทอย่างถูกต้องในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่โดยสรุปและอภิปรายผลโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 1,633 คน

1.2 การวิจัยครั้งนี้ได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรในหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 จากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1967 อ้างถึงใน เพ็ญแข แสงแก้ว, 2540 : 50) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการสุ่ม

ตัวอย่างโดยกำหนดเป็น (0.05) สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

$$n = \frac{1,633}{1 + 1,633 * (0.05)^2} = 321 \text{ คน}$$

การศึกษาครั้งนี้ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรในหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีอาชีพทั่วไป เช่น เกษตรกร รับจ้าง ข้าราชการ นักเรียน/นักศึกษา เป็นต้น จำนวน 1,633 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 321 คน

1.2.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ประชากรมีโอกาสที่ถูกเลือกเท่ากัน และมีการกระจายตามสัดส่วนของตัวแปรที่กำหนด จึงมีวิธีการดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กำหนดกลุ่มย่อยโดยอาศัยสัดส่วนกำหนดสัดส่วนและขนาด (Proportional to Size) โดยหาลักษณะของกลุ่มที่ศึกษาตามบัญชีรายชื่อที่กำหนดไว้ เพื่อคำนวณหาอัตราสัดส่วนโดยแบ่งสัดส่วนของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนหมู่บ้าน และครัวเรือน เพื่อใช้เป็นตัวแปรอิสระควบคุม (Control Variable) ตามสูตร

$$n_1 = \frac{N_i}{N} \times n$$

n_1 = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N_i = จำนวนประชากร

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณคณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตาม Rating Scale 5 ระดับ (5=มากที่สุด, 4=มาก, 3=ปานกลาง, 2=น้อย, 1=น้อยที่สุด) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของ best (1990) มีดังนี้

4.50-5.00 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

3.50-4.49 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมมาก

2.50-3.49 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

1.50-2.49 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

1.00-1.49 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษา วิจัยโดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือแบบปลายปิด แบบปลายเปิด

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระและการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4. เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงทั้งโครงสร้างและเนื้อหา (Content and Construct Validity) และสำนวนภาษา (Wording) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item - objective Congruence Index/IOC) จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

4.1 อาจารย์ธรรณชัย หมื่นวงศ์ ตำแหน่ง อาจารย์

4.2 อาจารย์นันทพันธ์ คตคง ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและศิลปวัฒนธรรม

4.3 อาจารย์ยุวดี พ่วงรอด ตำแหน่ง รองสำนักศิลปะและวัฒนธรรม(มรพส.)

5. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

5.1 เครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมีการให้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

คะแนน + 1 แน่ใจว่าสอดคล้อง

คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

คะแนน - 1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

5.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence IndexIOC) ตามสูตรดังนี้ สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence)

\sum แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

*ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยคณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ได้ค่าเท่ากับ 0.91

โดยเลือกแบบสอบถามที่มากกว่า 0.50 พบว่า ข้อที่ 1 ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุม ประชาคมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน (ได้ค่า IOC=1) ข้อที่ 4 มีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน (ได้ค่า IOC=1) ข้อที่ 8 มีส่วนร่วมโดยการใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม (ได้ค่า IOC=1) และข้อที่18 การเลือกผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแบบถุงพลาสติกมาใช้แทนการซื้อผลิตภัณฑ์แบบขวด ทำให้ลดรายจ่ายและลดปริมาณขยะครัวเรือน (ได้ค่า IOC=1) เป็นต้น ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยคณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ได้ค่าเท่ากับ 0.91

5.3 ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1.การเตรียมการก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวม

1.1 ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่นถึงองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่หมู่ที่2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

2.การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขออนุญาตและขอเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือพร้อมชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

2.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างโดยเก็บสอบถามพร้อมตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

3. การดำเนินการภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง พร้อมผู้วิจัยลงโปรแกรม SPSS เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติ

3.2 นำข้อมูลรหัสที่ได้บันทึกลงในโปรแกรมโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ผลและการเลือกใช้สถิติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางคอมพิวเตอร์โดยดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ตัวแปรข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ โดยใช้ สถิติ ความถี่ และร้อยละ

4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

4.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

4.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

โดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณตัวแปรด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ สถิติต่างๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน กรณีศึกษาหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษา ระดับอยู่ในประถมศึกษา ส่วนอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก รายได้ต่อเดือนที่พบมากที่สุด คือ 5,000-10,000 บาท และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ส่วนใหญ่อาศัย 15 ปีขึ้นไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน กรณีศึกษาหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านหลุมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของ อบต.บ้านหลุม (ค่าเฉลี่ย 4.28) มีส่วนร่วม วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ เพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการ จัดการขยะมูลฝอย (ค่าเฉลี่ย 4.18) ส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นใน ชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.17) มีส่วนร่วมเสนอแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร (คือทำให้เกิดนวัตกรรม) เช่น มีการร่วมคิด ร่วมทำช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนของ อบต.บ้านหลุม (ค่าเฉลี่ย 4.17) และประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุม ประชาคมเพื่อเสนอปัญหา และความต้องการจัดการขยะมูล ฝอยร่วมกับผู้ใหญ่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 4.06)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย มีส่วนร่วมโดยการใช้งบประมาณปีนโต หรือตะกร้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อลดการใช้งบประมาณพลาสติกและกล่องโฟม (ค่าเฉลี่ย 4.34) ประชาชนมีพฤติกรรมกาตั้งขยะตามประเภทอย่างถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.25) ครวเรือนของท่านรวบรวมกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ และนำถุงพลาสติกที่ได้จากการซื้อสินค้าต่าง ๆ มาใช้ต่อ (ค่าเฉลี่ย 4.24) ครวเรือนของท่านเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.21) การคัดแยกขยะในครัวเรือนสร้างความสะดวกในการจัดการขยะของพนักงานเก็บขยะ (ค่าเฉลี่ย 4.21) มีส่วนร่วมในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.20) มีส่วนร่วมนำของที่ใช้แล้วโดยการขายให้ร้านรับซื้อของเก่า (ค่าเฉลี่ย 4.17) มีส่วนร่วมในการแยกขยะตามประเภทของถังขยะ (ค่าเฉลี่ย 4.14) มีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ เช่น เศษ กระดาษ พลาสติกขวดแก้ว หรือขยะมีพิษก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะของอบต.บ้านหลุม (ค่าเฉลี่ย 3.96) และมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.01)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำลำคลอง บริเวณชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.48) มีรายได้จากการคัดแยกขยะมูลฝอย ที่ได้นำไปขาย (ค่าเฉลี่ย 4.28) การเลือกผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแบบถุงพลาสติกมาใช้แทนการซื้อผลิตภัณฑ์แบบขวด ทำให้ลดรายจ่ายและลดปริมาณขยะครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 4.27) และมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะของ อบต.บ้านหลุม (ค่าเฉลี่ย 4.25)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย มีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยใน อบต.บ้านหลุม (มีค่าเฉลี่ย 4.10) มีส่วนร่วมพิจารณาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการจัดอบรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอย (ค่าเฉลี่ย 4.02) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม การจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.00) มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในด้านการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านหลุมให้ทาง อบต.ทราบ (ค่าเฉลี่ย 3.99) และการแจ้งให้อบต.บ้านหลุมทราบ เมื่อพบถังขยะของ อบต.บ้านหลุมชำรุดหรือไม่เพียงพอต่อการใช้งาน (ค่าเฉลี่ย 3.72)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกาตั้งขยะตามประเภทอย่างถูกต้องในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จากผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีพฤติกรรมกาตั้งขยะตามประเภทอย่างถูกต้อง เช่น เศษกระดาษ มีการใช้งบประมาณปีนโตหรือตะกร้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และการนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก มีส่วนร่วมนำของที่ใช้แล้วโดยขายให้ร้านรับซื้อของเก่า มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะตามประเภทของถังขยะ รวมถึงเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ครวเรือนของท่านรวบรวมกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์ไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน กรณีศึกษาหมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าอาจเป็นเพราะประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาและ ความต้องการจัดการขยะมูล

ฝอยของชุมชนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยและให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนของตนเองแก่เจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมในการ วางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลา (2561) การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าอาจเป็นเพราะประชาชนมีส่วนร่วมปฏิบัติการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ชุมชนในการรักษาความสะอาดภายในบริเวณชุมชนเป็นประจำ และขอความร่วมมือให้ประชาชนในชุมชนคัดแยกประเภทขยะ เช่น เศษกระดาษ พลาสติก ขวดแก้ว หรือขยะมีพิษ ก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมในการซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ภายในชุมชนให้ลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม ใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้า มาซื้อสินค้า ให้ประชาชนมีความตระหนักถึงภาวะโลกร้อน และรณรงค์ให้นำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมัก จุลินทรีย์ชีวภาพ และการมีส่วนร่วมในการเสียค่าธรรมเนียมให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมในการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย ประชาชนมีจิตสำนึกว่าจะต้องเสีย ค่าธรรมเนียมให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมมีการจัดเก็บขยะจากบริเวณบ้านของประชาชน ที่ประชาชนทิ้งขยะเหล่านั้นเป็นประจำทุกวัน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมจึงมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียม เพื่อนำเงินรายได้นี้มาพัฒนาท้องถิ่นต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีเวลามากพอในการทำปุ๋ยหมักและไม่มีความรู้มากพอเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมัก และยังสอดคล้องกับแนวคิดพระมหานิพนธ์ ปรีปุกโณ (เชียงใหม่) (2562) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าอาจเป็นเพราะในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมและสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รณรงค์ให้มีการลดภาวะโลกร้อนประชาชนในชุมชนจึง ตระหนักถึงการทำให้เกิดขยะน้อยที่สุดได้แก่ ลดขยะมูลฝอย นำขวดพลาสติกขวดแก้วหรือ ถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแบบถุงพลาสติกมาใช้ แทนการซื้อ ผลิตภัณฑ์แบบขวด ทำให้ลดรายจ่าย เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาล้างจาน มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ การมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุม และยังสอดคล้องกับแนวคิดรัฐพล ศรีธรรมมา และเกวลิณ ศीलพิพัฒน์ (2559) การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าเพราะประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นภารกิจงานประจำที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมจะต้องดำเนินการให้บริเวณชุมชน มีความสะอาดประชาชนให้ความสนใจในการประเมินผล การเก็บ ขนส่ง ลำเลียงและการกำจัดขยะมูลฝอยของรถเก็บขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมรวมถึงประชาชนเห็นความสำคัญของการติดตาม และประเมินผลการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุม และสอดคล้องกับแนวคิดกัญญ์ณัฐ วชิรหัตถพงษ์ (2560) การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาอาศัยในพื้นที่

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าอาจเป็นเพราะประชาชนเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าอาจเป็นเพราะประชาชนมีส่วนร่วมปฏิบัติการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ชุมชนในการรักษาความสะอาดภายในบริเวณชุมชนเป็นประจำ

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในความคิดเห็นของผู้วิจัย เห็นว่าอาจเป็นเพราะในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมและสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รมรณรงค์ให้มีการลดภาวะโลกร้อนประชาชนในชุมชนจึง ตระหนักถึงการทำให้เกิดขยะน้อยที่สุด ได้แก่วัสดุขยะมูลฝอย

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าเพราะประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เป็นภารกิจงานประจำที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมจะต้องดำเนินการให้บริเวณชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ให้องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลุมบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทาง ในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น
2. ควรมีการจัดให้มีการรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ เพื่อทำให้ประชาชนรู้จักการแยกขยะและมีรายได้ อีกทั้งภายในชุมชน
3. จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับให้กับประชาชน ควรประกาศให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2538). **ชนิดของขยะมูลฝอย**. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน, 2563, จาก : <https://www.deqp.go.th/new/tag>.
- กรรณิการ์ ชูจันทร์. (2554). **การศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดรุณี กันธมาลา. (2555). **4R กับการลดการใช้พลังงาน**. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน, 2563, จาก : <https://nakin00000.wixsite.com/nakin00000/unit5>.
- ทวีวงศ์ ศรีบุรี. (2542). **EIA การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม**. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร: มายด์พับลิชชิ่ง.
- พระมหานรินทร์ ปริบูรณ์ (เชียงใหม่). (2562). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม**. วารสารมจร การพัฒนาลังคม. 4(1), 135-150.

- พัชรีย์ ไกรแก้ว. (2550). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของแม่บ้าน กรณีศึกษา: แม่บ้านเขตเทศบาลตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิกรม กรมดิษฐ์. (2554). ขยะปัญหาของโลก ในเอกสารความรู้ สดร. กรุงเทพฯ: สถาบัน ดำรงราชานุภาพ. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด. (2549). ขยะมูลฝอย. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน, 2563, จาก : <http://web.ku.ac.th/schoolnet/snct6/envi3/garbet/garbetn.htm>
- สุริยะ หาญพิชัย และจันทร์ฉาย จันทร์ลาการ. (2561). การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำนาทรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี. 12(1), 68-85.
- อมรสัทธี เทียนชูบ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน. การประชุมวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 6, 3-403.

การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาดในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรจากเขื่อนทดน้ำพญาแมน
ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

PARTICIPATION OF THE PEOPLE OF HIN LAD SUBDISTRICT IN MANAGING WATER FOR
AGRICULTURE FROM PHAYA MAN DAM, BAN YANG SUBDISTRICT, WAT BOT DISTRICT
PHITSANULOK PROVINCE

อัยยาดา แก้วกำแพง¹ พรรณรจน์ แก้ววิเศษ² มณีรัตน์ คำอินทา³ วงศธร จริยา⁴ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์⁵
Aiyada Kaeokampaeng¹ Phannarod Kaewwiset² Manirat Khamaintha³ Wongsathon Jariya⁴
and Kampanart Wongwatthanaphong⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล ayadakaekampaeng.41@gmail.com
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล phannarod2542@gmail.com
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล maniratzi2003@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล fearwst20@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล kampanart_wk@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1.) เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร 2.) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร 3.) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 คน ได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ และวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมประมวลผลทางสถิติค่าเฉลี่ยและร้อยละ ผลวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาด ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรจากเขื่อนทดน้ำพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้าน พบว่า ผลโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติตามโครงการ ตามลำดับ

2) ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ในการจัดการน้ำของเขื่อนทดน้ำพญาแมนมีผลต่อการเกษตรของประชาชน เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรอยู่น้ำหากมีการเปิดประตูน้ำจะทำให้น้ำสำหรับการเกษตรแห้ง และหากปิดประตูระบายน้ำจะทำให้น้ำท่วมแปลงเกษตร

3) แนวทางการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือการควบคุมปริมาณน้ำไม่ให้น้อยหรือมากเกินไปและให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาการเปิดปิดประตูน้ำเพื่อให้ประชาชนสามารถวางแผนการทำเกษตรในแต่ละช่วงได้

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การจัดการน้ำ, เพื่อการเกษตร

ABSTRACT

The objectives of this quantitative research were 1) to study the level of participation of people 2) to study the problems and obstacles for agricultural water system management, and 3) to propose guidelines on water management for agriculture in Hin Lad Subdistrict, Wat Bot District, Phitsanulok Province. The data were collected by using questionnaires. A sample of 275 people was measured using Taro Yamane's ready-made tables at a confidence level of 95% with $\pm 5\%$ tolerance. The results were analyzed using a statistical calculation program for mean and percentage. The research results showed that.

1) The participation of people in Hin Lad Subdistrict in managing the water for agriculture in 4 aspects was considered at a highly efficient level overall. When each aspect was considered separately, the aspect with the highest average was participation in receiving benefits, followed by participation in thinking and planning, participation in the monitoring and evaluation, and participation in the implementation or implementation of the project, respectively.

2) It was found that water management in Hin Lad Province affected agriculture since the agricultural areas directly receive water from the dam, which means that the agricultural areas will dry out when the dam is closed and will be flooded when too much water is released from the dam.

3) it was found that the guidelines for water management for agriculture in Hin Lat province included to control the amount of water in appropriate amounts and participation of the public in determining the opening and closing time of the water gate so that people can plan each phase of agriculture appropriately.

Keywords

Participation, people, water management, for agriculture

ความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรน้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์พืชและสัตว์น้ำมีประโยชน์และมีบทบาทในการประกอบกิจกรรมทุกด้านทั้งด้านการอุปโภคบริโภคเกษตรกรรมอุตสาหกรรม แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งพลังงานตลอดจนด้านสังคมและวัฒนธรรมในอดีตเคยมีการใช้น้ำอย่างไม่จำกัดแต่หลายปีที่ผ่านมาหลายประเทศในโลกประสบปัญหาด้านวิกฤตน้ำ ได้แก่ การขาดแคลนน้ำ น้ำท่วม น้ำเสีย ภัยแล้ง เป็นต้น (มงคล แว่นไธสง, 24 กันยายน 2563) ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาน้ำเสียซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาภาคเกษตรกรรมซึ่งถือได้ว่าเป็นเศรษฐกิจหลักและเป็นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยหลักของการผลิตภาคเกษตรกรรมแหล่งน้ำและระบบชลประทาน จึงเป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยสนับสนุนและสร้างความมั่นคงแก่ประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งมีจำนวนมากกว่า 35 ล้านคน และประกอบอาชีพพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 140 ล้านไร่ (กรมทรัพยากรน้ำ, 24 กันยายน 2563)

กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งบทบาทหน้าที่หลักด้านการชลประทานโดยทำหน้าที่การดำเนินการตามแผนนโยบายของภาครัฐที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรรวมทั้งความต้องการใช้น้ำในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ในปัจจุบันประเทศไทยมีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 27.98 ล้านไร่ และมีแหล่งเก็บกักน้ำที่มีปริมาตรความจุเก็บกักมากกว่า 73,000 ลูกบาศก์เมตร แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดของประเทศแล้วสัดส่วนดังกล่าวมีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นและจากสถิติรายได้ภาคเกษตรในปี พ.ศ. 2552 ของประเทศพบว่าเกษตรกรในเขตชลประทานมีรายได้จากการผลิตข้าวนาปีและนาปรังรวมประมาณ 186,000 บาทในขณะที่ครัวเรือนเกษตรกรนอกเขตชลประทานมีรายได้จากการปลูกข้าวนาปีเพียงอย่างเดียวประมาณ 50,950 บาทเท่านั้น (กรมชลประทาน, 2552) แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานของกรมชลประทานได้มีการพัฒนาโครงการชลประทานครอบคลุมพื้นที่การเกษตรทั่วประเทศให้มีเพียงพอและกระจายไปยังพื้นที่เพาะปลูกอย่างทั่วถึงโดยได้

พัฒนาโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางด้วยการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ 689 แห่ง โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 1,985 แห่ง ในขณะที่ความต้องการน้ำมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น แต่ปริมาณน้ำฝนยังคงไม่เปลี่ยนแปลงแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำบาดาลมีปริมาณลดลงซึ่งมีสาเหตุมาจากการตื้นเขินของแม่น้ำคลองบึง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2518) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนนเรศวร ณ ต.พรหมพิราม อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก ได้พระราชทานพระราชดำริโดยสรุป คือ "ให้วางโครงการและก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำแควน้อยโดยเร่งด่วน" และเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนิน ณ พื้นที่ป่าชายเลนแปลงปลูกป่า ณ อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระราชดำริให้นายสุวิทย์ คุณกิตติ รองนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นว่า "ให้พิจารณาดำเนินการโครงการเขื่อนแควน้อย คณะรัฐมนตรีได้สนองพระราชดำริ มีมติอนุมัติเปิดโครงการเขื่อนแควน้อยฯ เมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2546 แผนงานก่อสร้าง 9 ปี (2546-2554) งบประมาณโครงการทั้งสิ้น 6,780.80 ล้านบาท และเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2550 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติขยายวงเงินค่าก่อสร้างเป็น 8,881.62 ล้านบาท โดยยังคงระยะเวลาก่อสร้างโครงการ 9 ปี ตามแผนงานเดิม

โครงการเขื่อนแควน้อยเป็นโครงการอ่างเก็บน้ำอเนกประสงค์ขนาดใหญ่ ประกอบเขื่อนปิดกั้นลำน้ำแควน้อย ที่อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อส่งน้ำให้กับโครงการชลประทานริมแม่น้ำแควน้อยตอนล่าง ทั้งฝั่งขวาและฝั่งซ้าย โดยการปล่อยน้ำลงมาด้านท้ายน้ำของเขื่อน แล้วสร้างห้วยงานฝายทดน้ำในลำน้ำแควน้อยที่บ้านพญาแมน อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อผันน้ำจากท้ายเขื่อนแควน้อยผ่านประตูระบายน้ำเข้าสู่คลองชลประทานทั้งด้านขวาและด้านซ้ายของห้วยงานฝาย ส่วนน้ำที่เหลือจะปล่อยให้ไหลผ่านฝายไปตามลำน้ำแควน้อย ลงลำน้ำน่านและแม่น้ำเจ้าพระยาไปยังพื้นที่เพาะปลูกโครงการชลประทานเจ้าพระยาตอนบน สำหรับใช้ในการเพาะปลูกในฤดูแล้ง

เพิ่มขึ้นต่อไป น้ำที่ปล่อยมาทำให้น้ำยังสามารถช่วยเหลือโครงการชลประทานสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน โดยเฉพาะบริเวณใกล้ห้วยงานฝายและเขื่อนได้อีกด้วย นอกจากนี้ ช่วยบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ชลประทานตอนล่างสองฝั่งแม่น้ำแควน้อย ตลอดจนถึงแม่น้ำวังทองบางส่วนและจะมีผลประโยชน์ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว การประมงในอ่างเก็บน้ำ และการเพิ่มน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้งให้แก่ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงได้ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้โครงการให้ประโยชน์ด้านกำลังไฟฟ้าได้อีก โดยติดตั้งกังหันน้ำเพื่อผลิตไฟฟ้า ซึ่งอาจจะติดตั้งพร้อมกับการสร้างเขื่อน หรือภายหลังก็ได้ตามความเหมาะสม

เขื่อนทดน้ำพญาแมน เป็นฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 2 ของโครงการหลวงและโครงการในพระราชดำริ ลักษณะเป็นเขื่อนทดน้ำแบบประตูระบายบานโค้งจำนวน 5 บาน ขนาด 12.50 x 7.50 ม. ระบายน้ำสูงสุด 1,718 ลบ.ม./วินาที ทำหน้าที่ทดน้ำแควน้อยจากเขื่อนแควน้อย ส่งน้ำเข้าสู่ระบบคลองชลประทาน ให้กับพื้นที่การเกษตร 155,166 ไร่ ในพื้นที่ 25 ตำบล 4 อำเภอคือ อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก อำเภอวังทอง อำเภอพรหมพิราม

พื้นที่ตำบลหินลาดเป็นหนึ่งใน 25 ตำบลที่ได้รับผลประโยชน์จากการรับน้ำสู่คลองชลประทานเพื่อใช้ทำการเกษตร ทั้งพืชไร่ พืชสวน เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด อ้อย นาข้าว เป็นต้น การทำการเกษตรดังกล่าวมีระยะเวลาการทำตลอดทั้งปี โดยใช้วิธีการหมุนเวียนพืชแต่ละรอบตามฤดูกาล และการทำงานซ้ำปีละ 2 ครั้ง ซึ่งพืชเหล่านี้จะมีระยะเวลาการเติบโตตามช่วงเวลาของพืชแต่ละชนิด และในแต่ละช่วงเวลาต้องมีการใช้ตามที่แตกต่างกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่คือ มักเกิดน้ำท่วมในฤดูฝนหรือในช่วงที่สำนักชลประทานเปิดประตูเขื่อนทดน้ำพญาแมน และมีปัญหาในช่วงฤดูแล้งที่สำนักชลประทานต้องปิดประตูแล้วเพื่อรักษาระดับน้ำในเขื่อน

จากบริบทข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงที่อาจเกิดจากการขาดแคลนน้ำ และเกิดจากปริมาณน้ำที่มากเกินไปจนความจำเป็นในบางฤดู จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องจะต้องร่วมรับรู้ปัญหาในการจัดการน้ำ เพื่อลดปัญหาการทำเกษตรและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาตรวจสอบดูแลการจัดการน้ำในช่วงฤดูแล้งและฤดูฝน เพื่อให้การดำรงชีวิตใช้วิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการน้ำตามวงจรการดำเนินงานโครงการเขื่อนทดน้ำพญาแมน เพื่อการเกษตรที่ตระหนักถึงความยั่งยืนในการบริหารจัดการน้ำเพื่อทำการเกษตรกรรมของชุมชนในพื้นที่ เป็นสำคัญด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาด ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรจากเขื่อนทดน้ำพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลกหรือภูมิหลังของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตรมีกี่ระดับ
2. ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร มีปัญหาอะไรบ้าง
3. แนวทางการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร มีกี่แนวทาง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

พิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาดในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรจากเขื่อนทดน้ำพญาแมนตำบลบ้านยาง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีกระบวนการ ดังนี้

- ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง
- การสร้างเครื่องมือ
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ประชาชนที่ทำการเกษตรและผู้ใช้น้ำทั้งชายและหญิงในเขตตำบลหินลาด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 877 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง 275 คนได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

e^2 = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม
ตัวอย่างร้อยละ 5

N = ขนาดของประชากร

n = กลุ่มตัวอย่าง

$$n = \frac{877}{1 + (877 \times 0.05)^2}$$

$$= 275$$

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรที่ทำการเกษตรและผู้ใช้น้ำในเขตตำบลหินลาด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดพิษณุโลก

หมู่ที่	ตำบลหินลาด	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง	หมายเหตุ
3	บ้านน้อยใน	180	57	
4	บ้านน้อยนอก	178	56	
5	บ้านชาน	90	29	
6	บ้านน้อยเหนือ	102	31	
7	บ้านท่าปากห้วย	157	49	
8	บ้านท่าขอนแก่น	170	53	
รวม 6 หมู่	รวมประชากรทั้งหมด	877	275	

ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดพิษณุโลก กรกฎาคม พ.ศ. 2563

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎีจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความคิดเห็นของประชาชนในการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

3. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

3.1 การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) งานวิจัยฉบับนี้คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วมอบให้กับอาจารย์กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย แนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง ของเนื้อหาและทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

3.2 ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของครอนบาค (Cronbach, 1990:204) แล้วนำมาทดลองใช้ (try out) กับประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย จำนวน 30 คนขึ้นไป หลังจากนั้น นำแบบตรวจสอบที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์เท่ากับ 0.79 ซึ่งแสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้ (ตารางการหาค่า Reliability ปรากฏในภาคผนวก)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติตามโครงการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยมีการวัดตาม (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

3 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

1 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามเกณฑ์ของ (เบส)

4.50 – 5.00 เท่ากับ มากที่สุด

3.50 – 4.49 เท่ากับ มาก

2.50 – 3.49 เท่ากับ ปานกลาง

1.50 – 2.49 เท่ากับ น้อย

1.00 – 1.49 เท่ากับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่จะนำเข้ามาซึ่งแนวทางการปรับปรุงพัฒนาในการจัดการระบบน้ำให้ดียิ่งขึ้น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ต้องขอความอนุเคราะห์ให้สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามออกหนังสือเพื่อลงพื้นที่
2. นำหนังสือส่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
3. เตรียมแบบสอบถามเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 275 คน
4. เก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน
5. นำข้อมูลที่เก็บมาได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์
6. นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อคณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนั้น นำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- ตอนที่ 1. วิเคราะห์หาจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและวางแผน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติตามโครงการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- ตอนที่ 3 วิเคราะห์เป็นความเรียงของแบบสอบถามปลายเปิด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาจำนวนและค่าร้อยละ
2. หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของคะแนน โดยใช้สูตรของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, (2540)

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เรียน

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, (2543)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

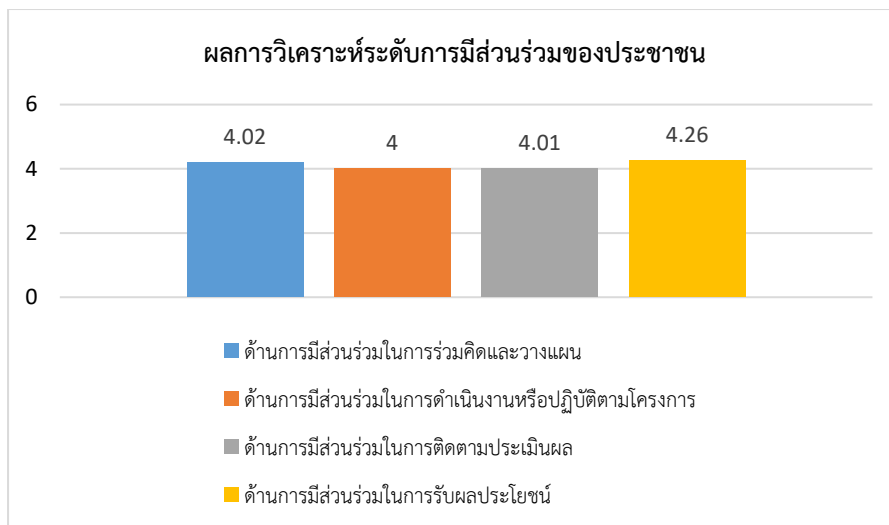

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม จำนวน 275 คน ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.5 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 76.7 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 66.2 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.9 ส่วนใหญ่มีรายได้มากที่สุดคือ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.9

2) ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้านดังแผนภูมิต่อไปนี้ พบว่า

โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.07, S.D.=0.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.26, S.D.=0.40$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.02, S.D.=0.48$) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.01, S.D.=0.50$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติตามโครงการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.00, S.D.=0.48$) ตามลำดับ

3) ความคิดเห็นของประชาชนต่อปัญหา อุปสรรค และแนวทางการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือการควบคุมปริมาณน้ำไม่ให้น้อยหรือมากเกินไปและให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาการเปิดปิดประตูน้ำเพื่อให้ประชาชนสามารถวางแผนการทำเกษตรในแต่ละช่วงได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาด ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรจาก เชื้อนทนต์น้ำพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก สามารถอภิปรายผลของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาด ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จาก เชื้อต่อน้ำพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษาวิจัยเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนให้ความสนใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าตำบลหินลาดได้รับประโยชน์จากกิจกรรมการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของชุมชนและการใช้น้ำในคลองชลประทานเพื่อการทำเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สฤณี ธัญกิจจานุกิจ (24 กันยายน 2563) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการเข้าร่วมการจัดการ ตั้งแต่การเข้าร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามการประเมินผลในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ตำบลหินลาด คือ มักเกิดน้ำท่วมในเขตพื้นที่ทำการเกษตร ในช่วงฤดูฝนหรือในช่วงที่สำนักชลประทานเปิดประตูเขื่อน และมีปัญหาในช่วงฤดูแล้งที่สำนักชลประทานต้องปิดประตูแล้วเพื่อรักษาระดับน้ำในเขื่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังกูร แก้วย่อง (24 กันยายน 2563) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับรูปแบบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำ โกล-ลก จังหวัดนราธิวาส สภาพปัญหาในปัจจุบันของการบริหารจัดการน้ำในโครงการชลประทานของน้ำโกล-ลก จังหวัดนราธิวาส ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแบบบูรณาการแบบยั่งยืนทำให้ผู้ใช้ในโครงการไม่เข้าใจแนวคิด การจัดการน้ำดังกล่าว นอกจากนี้ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบการจัดการน้ำของโครงการชลประทานโกล-ลก ควรมุ่งเน้นไปที่การจัดการปัญหาภัยแล้ง น้ำท่วม น้ำทะเลขึ้นสูงและความเป็นกรดของน้ำ ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้แก่ ความรู้ ความดี ความมีเหตุผล ความพอประมาณและภูมิคุ้มกัน นอกจากนี้ความร่วมมือจากทุกคนในโครงการชลประทานสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถใช้ในการพัฒนาแบบบูรณาการและยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมในการก่อสร้าง การดัดแปลงและการปรับปรุงอาคารชลประทานในพื้นที่โครงการ และนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการน้ำของโครงการชลประทานโกล-ลก ต้องพัฒนาทักษะและเทคนิคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบยั่งยืนและพอเพียง โครงการควรจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศูนย์การเรียนรู้ ส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของเทคนิคการเรียนรู้และกระบวนการคิด ในท้ายที่สุดเพื่อกระตุ้นให้พวกเขาเรียนรู้และสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่พวกเขาเผชิญ และสามารถใช้ความรู้ที่พวกเขาเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนแบบพอเพียงได้ แนวทางการวิจัยในอนาคตควรศึกษาบทบาทหรือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการน้ำตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแบบยั่งยืน เพื่อส่งเสริมให้ผู้คนฝึกฝนในพื้นที่

3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตร จากการศึกษาสนทนากลุ่มจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 275 คน พบว่า แนวทางการจัดการระบบน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประเด็นที่สำคัญที่สุดคือการควบคุมปริมาณน้ำไม่ให้น้อยหรือมากเกินไปและให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาการเปิดปิดประตูน้ำเพื่อให้ประชาชนสามารถวางแผนการทำเกษตรในแต่ละช่วงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญญา สุขคร (24 กันยายน 2563) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับกระบวนการจัดการลุ่มน้ำวัง ระดับการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทาง และปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการลุ่มน้ำวัง และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการลุ่มน้ำวัง รวมทั้งเสนอแนวทางและยุทธศาสตร์การจัดการลุ่มน้ำวังแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งผลจากการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ ทั้ง

ทางด้านวิชาการ ด้านนโยบาย ด้านสังคมและชุมชน และด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้ง ประโยชน์ด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลายประการ ซึ่งจะไปสู่การพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมการจัดการลุ่มน้ำที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับพื้นที่ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้บริหาร บุคลากรภาครัฐที่รับผิดชอบ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ คณะกรรมการ อนุกรรมการจัดการลุ่มน้ำวัง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนในพื้นที่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการจัดประชุมกลุ่ม ประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดประชุม วิชาการ การวิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานทุก ฝ่าย วิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหินลาด ในการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรจากเขื่อน ทดน้ำพญาแมน ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้านมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและวางแผน ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการแก้ไข ปัญหาและทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการควรให้ ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประชาชน
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มอบหมายให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ และตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาการ เปิดปิดประตูน้ำเพื่อให้ประชาชนสามารถวางแผนการทำเกษตรในแต่ละช่วงได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการน้ำเพื่อ การเกษตรในพื้นที่ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลกทั้งหมด 4 ด้าน ในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อทำ ให้ทราบถึง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ตำบลหินลาด อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัด พิษณุโลกทั้งหมด 4 ด้าน ว่าไปในทิศทางใด สามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาสร้างรูปแบบการ จัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

บรรณานุกรม

- ขวัญภา สุขคร. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดกลุ่มน้ำวัง. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2563 จาก : <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/102265>
- สฤณี ธิญิกจานุกิจ. (2547). การให้ความหมายคำจำกัดความการมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2563 จาก : http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930171.pdf
- อังกร แก้วย่อง. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการและยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2563 จาก : <file:///C:/Users/asus/Downloads/183756-Article%20Text-772444-2-10-20191227.pdf>

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษาเทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

PEOPLE'S PARTICIPATION IN THE IMPLEMENTATION OF COMMUNITY DEVELOPMENT
PROJECTS OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS: A CASE STUDY OF THA THONG
SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

พัฒน์พงษ์ บ่องเขาย้อย¹ จันทร์ดาพัฒน์ มีบัวทอง² ชันฎดา บุญชู³ วันวิสา ที่น้ำคำ⁴ และ ธรรณิทร์ เสนานิมิตร⁵
Phatphong Bhongkhaoyoi¹ Chandaphat mebuathong² Chanatda Bunchu³ Wanwisa thinamkham⁴
and Thoranin Senanimitr⁵

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล qkiwza19@gmail.com

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล mchandaphat@gmail.com

³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล chanatdabunchu2542@gmail.com

⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล wamwisa028@gmail.com

⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล thorannin@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 389 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทั้งหมด 4 ด้าน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82, S.D. = .768$) โดยด้านการวางแผนและตัดสินใจโดยมีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.920$) รองลงมา ด้านการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมระดับมาก ($\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.849$) ด้านติดตามตรวจสอบและประเมินผล มีส่วนร่วมระดับมาก ($\bar{X} = 3.74, S.D. = .939$) และด้านดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69, S.D. = 0.879$)

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม ประชาชน ดำเนินโครงการ พัฒนาชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

This article is part of the research paper on “People’s Participation in Implementation of Community Development Projects of Local Administrative Organizations: A Case Study of Tha Thong Sub-District Municipality, Mueang District, Phitsanulok Province”. The objective of this article was to study people’s participation in the implementation of community development projects of Local Administrative Organizations and to study the development guidelines for participation in the community development projects of the local government organizations. The samples of this research included 389 people living in Tha Thong Sub-District Municipality, Mueang District, Phitsanulok Province. A questionnaire was used as a research instrument for data collection. Data were analyzed using statistics including percentage, mean and standard deviation. The results of the research were as follows: overall people’s participation in community development projects of local government organizations was at a high level ($\bar{X} = 3.82$, $SD = .768$). When four individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was planning and decision ($\bar{X} = 3.95$, $S.D. = 0.920$), followed by receiving benefits ($\bar{X} = 3.91$, $S.D. = 0.849$), monitoring and evaluation ($\bar{X} = 3.74$, $S.D. = .939$), and lastly implementation ($\bar{X} = 3.69$, $S.D. = 0.879$).

Keywords

Participation, People, Project implementation, Community development, Local Administrative Organizations

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยของเราได้ให้ความสนใจต่อหลักการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน ทั้งด้านการเมืองสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมรวมถึงการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดตามหลักการธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยที่ภาครัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำงาน และร่วมรับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนกระทั่งถึงร่วมตรวจสอบ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความนิยมจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ผ่านมามีปัญหาอุปสรรคและปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งก็คือประชาชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วม รัฐบาลจึงมีนโยบายที่เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย เกิดความชอบธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่

ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนที่สำคัญอีกด้วย (ธนิศร ยืนยง, 15 ธันวาคม 2563)

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่หลายมาตรา อาทิ ตามมาตรา 78 รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตรวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและรัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ ตามมาตรา 65 ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน และมาตรา 77 ก่อนการออกกฎหมายทุกฉบับ รัฐต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องวิเคราะห์ผลกระทบต่ออาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชน

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ประชาชนทุกคนต้องให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ ของชุมชนเพราะได้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ว่าด้วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย (เทศบาลตำบลท่าทอง, 1 กันยายน 2563) ด้วยเหตุนี้จึงได้สนใจเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าทองและคณะผู้ทำวิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนคืองานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการนำมาตราการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล ตำบลละ 5 ล้านบาท ไปปฏิบัติ (สยามรัฐ เพชรพรม, 10 สิงหาคม, 2563) ได้กล่าวถึงในข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาปัญหาของเรื่องกระบวนการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยดำเนินการอย่างถูกต้องและโปร่งใสและประชาชนในชุมชนทำการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือตรวจสอบหรือรับทราบในการดำเนินโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแท้จริงอันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในเรื่องการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเป็นนโยบายหลักและเกิดการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับใด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

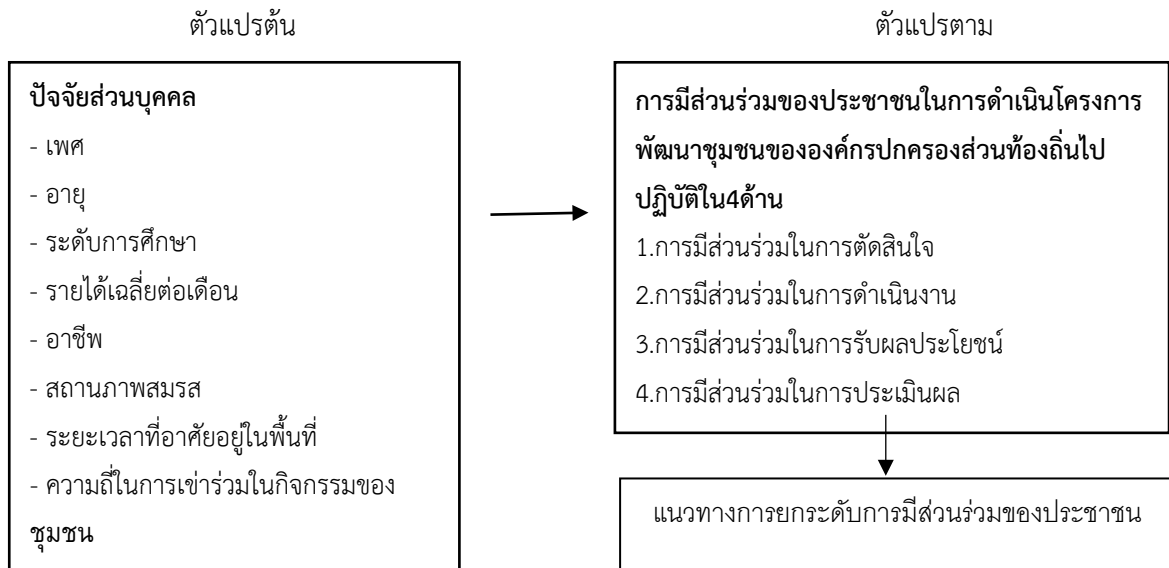
วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษาและผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีขอบเขตประชากร คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 13,777 คน (เทศบาลตำบลท่าทอง, 1 กันยายน 2563) โดยศึกษาระหว่างเดือนกรกฎาคม - เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (population) จำนวนประชาชนที่มีรายชื่อในทะเบียนบ้านที่พักอาศัยอยู่ใน เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 13,777 คน กลุ่มตัวอย่าง (Sample) จากจำนวนประชาชนที่มีรายชื่อในทะเบียนบ้านที่พักอาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 13,777 คน คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชากรด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับ ความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 389 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อ โดยสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประกอบด้วยคำถามโดยแต่ละคำถามจะมีระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดที่สามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2564 ถึง วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2564 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 8 วัน

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.9 ช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.1 ระดับการศึกษาที่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.4 ช่วงรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.4 อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 31.9 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 64.5 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.5 ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนมากกว่า 15 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 53

ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 4 ด้าน ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมแล้วนั้นอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 3.82, S.D. = .768) สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนและตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} 3.95, S.D. = 0.920) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในมาก (\bar{X} 3.91, S.D. = 0.849) ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผล อยู่ในระดับมาก (\bar{X} 3.74, S.D. = .939) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการดำเนินกิจกรรม(\bar{X} 3.69, S.D. = 0.879)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน	\bar{X}	S.D	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการวางแผนและตัดสินใจ	3.95	.920	มาก
ด้านการดำเนินกิจกรรม	3.69	.879	มาก
ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผล	3.74	.939	มาก
ด้านการรับผลประโยชน์	3.91	.849	มาก
รวม	3.82	.768	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านการวางแผนและตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลและด้านการรับผลประโยชน์ จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันกวี คุ่มคง (27 สิงหาคม 2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับวิจัยของ ปณณพัต บนขุนทด และคณะ (15 มกราคม 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ด้านการวางแผนและตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการวางแผนและตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นการดำเนินภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทำประชาคม ประชาพิจารณ์ เพื่อร่วมกันวางแผนและตัดสินใจว่าควรจะได้เลือกโครงการหรือจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านโครงการพัฒนาชุมชนไปดำเนินแก้ไขปัญหาด้านใดด้านหนึ่งภายในชุมชนของตนเอง และเมื่อโครงการได้รับการคัดเลือกจากประชาชนแล้วต้องผ่านความเห็นชอบจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อพิจารณาว่าโครงการที่ประชาชนเลือกหรือเข้าร่วมในการตัดสินใจนั้นสามารถที่จะช่วยบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านที่กำลังประสบปัญหาในสภาวะการณ์ปัจจุบันได้ทันของพี่น้องประชาชนในชุมชน แสดงให้เห็นว่าขั้นตอนการดำเนินโครงการด้านการวางแผนและตัดสินใจก่อนเริ่มโครงการนั้น เป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมจะไม่ได้ความร่วมมือของประชาชนหรือจะไม่บรรลุผลสำเร็จของโครงการพัฒนาชุมชนได้ ดังนั้นจากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการวางแผนและการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ หยกจินดา (25 สิงหาคม 2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมด้านการวางแผนและตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก เพราะเป้าหมายในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนของเทศบาลมีความคาดหวังในการที่จะให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในชุมชนในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดผลสำเร็จและพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานยังขาดแคลนแต่ละหมู่บ้านที่ขาดสิ่งเหล่านี้ในบางพื้นที่และผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ โครงการปรับปรุงพื้นถนนเส้นหลักของหมู่ 6 โครงการซ่อมแซมอาคารศาลาประชาคมหมู่ 8 โครงการเกี่ยวกับเครื่องออกกำลังกาย (ฟิตเนส เซ็นเตอร์) ทุกหมู่บ้าน โครงการปรับปรุงสนามกีฬาของหมู่ 6 และโครงการปรับปรุงซ่อมแซมไฟส่องสว่างตามหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับความร่วมมือและวางแผนตัดสินใจ ร่วมกันดำเนินกิจกรรมและติดตามประเมินผลของโครงการที่ผ่าน ส่งผลให้เกิดแก้ไขที่ตรงความต้องการของประชาชนในแต่ละหมู่ได้เป็นที่พอใจ ต่อการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมแล้วการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะที่คุ้มค่าและสนองความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิศร ยืนยง (15 ธันวาคม 2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งต่อการพัฒนาท้องถิ่น

ในจังหวัดนครนายก พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวิจัยของ กุสุมา เขียวเพกา (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วน ตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการรับ ผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินกิจกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในด้านการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ พัฒนาชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาชุมชนช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในทุกหมู่บ้านทั้งในด้าน เศรษฐกิจ ถนน ไฟส่องสว่าง และด้านดูแลคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยผ่านโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลท่าทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในการกำกับดูแลรับผิดชอบการดำเนินโครงการพัฒนา ชุมชนในแต่ละหมู่บ้านให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และอีกส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือภาคประชาชน ที่เข้าร่วมดำเนิน โครงการพัฒนาชุมชนที่ให้ความร่วมมือให้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านผ่านไปด้วยระหว่างดำเนินกิจกรรม และอีก ส่วนสำคัญคือผู้นำชุมชนที่ประสานงานระหว่างภาครัฐที่ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ เพื่อให้เกิด การนำงบประมาณที่ได้รับมาจัดสรรมาใช้ประโยชน์ที่คุ้มค่าที่สุด ซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความพอใจในการทำหน้าที่ ของเทศบาลอย่างเต็มที่ของการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันณทัต บนขุนทด และคณะ (15 มกราคม 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ใน ระดับมาก

ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับมาก เนื่องจากงบประมาณในการ ดำเนินโครงการพัฒนาชุมชน เป็นเงินอุดหนุนแบบให้เปล่าจากรัฐบาลโดยไม่มีข้อผูกมัดกับประชาชนนั้นหมายความว่า ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าทองสามารถนำงบประมาณเหล่านี้มาใช้ในการแก้ปัญหาของทุกหมู่บ้านได้อย่าง เต็มที่โดยที่ประชาชนไม่ต้องชำระค่าจ่ายหรือคืนงบประมาณส่วนนี้ให้รัฐบาล ทำให้ประชาชนได้รับสิทธิอย่างเต็มที่ใน การวางแผนและตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบและประเมินผลเพื่อให้เกิดผลประโยชน์อันสูงสุด ให้กับประชาชนที่เป็นเจ้าของมากที่สุด ดังนั้นระหว่างการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนต่าง ๆ ประชาชนจึงมีส่วน ร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลด้วยวิธีการสังเกตในระหว่างดำเนินโครงการได้ตลอดเวลา ว่าการดำเนิน โครงการพัฒนาชุมชนนี้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดโครงการไว้หรือไม่ และจะเกิดผลลัพธ์ที่เป็นไปตามความ ต้องการของประชาชนในพื้นที่ตั้งไว้หรือไม่ ประกอบกับการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนทุกโครงการ ต้องมีการตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบการจ้างจากเจ้าหน้าที่รัฐผู้นำชุมชนและตัวแทนภาคประชาชนเป็นส่วนหนึ่งในการมีส่วนร่วมใน การตรวจสอบและประเมินผลในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนของผู้รับเหมาในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ได้รับ มอบหมายจากการจ้างในการดำเนินโครงการนี้ ซึ่งผลการวิจัยทำให้ทราบผลว่าประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลท่า ทองเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สยามรัฐ เพชรพรหม (10 สิงหาคม 2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมประชาชนต่อการนำมาตราการส่งเสริมความ เป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบล 5 ล้านบาท) ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยในการเครื่องมือการวิจัยในข้อเสนอแนะแบบสอบถาม

ประชาชนต้องการการมีส่วนร่วมในทั้ง 4 ด้านในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนและอยากให้แก้ปัญหา ทางด้านประชาสัมพันธ์และทางด้านปการเข้าประชาคมและประชุมหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีแค่ผู้สูงอายุอยากให้ เพิ่มการเสนอความต้องการของชุมชนในการพิจารณาของเทศบาลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารของเทศบาลควรมีนโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชน ในด้านกรวางแผนและตัดสินใจ ด้านดำเนินงานและด้านติดตามและประเมินผล โดยการจัดสรรงบประมาณในส่วนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เทศบาลควรมอบหมายบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องลงมาร่วมในการสังเกตการณ์ระหว่างกรการดำเนินงานของผู้รับจ้างโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้งานอย่างมีคุณภาพ เพื่อป้องกันผู้รับจ้างไม่ให้ใช้ของที่ขาดคุณภาพที่ต่ำกว่าเพื่อลดค่าใช้จ่ายลง เพราะค่าดำเนินโครงการมาจากภาษีประชาชน

2. เทศบาลควรดำเนินการการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาชุมชนในทั้ง 4 ด้านให้มีประสิทธิภาพและสิทธิพลมากยิ่งขึ้นในชุมชนเพื่การดำเนินกิจกรรมในชุมชนเป็นไปตามนโยบายของเทศบาล

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และอุปสรรคในพื้นที่ของเทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้ระดับการมีส่วนร่วมมีมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กุสุมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลท่าทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เทศบาลตำบลท่าทอง. (2563). ยุทธศาสตร์เทศบาลตำบลท่าทอง. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน, 2563, จาก : <https://www.thathong-pilok.go.th/strategy1.php>.
- ธนิศร ยืนยง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม, 2563, จาก: [file:///C:/Users/library01/Downloads/140537-Article%20Text-381736-2-10-20190812%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/library01/Downloads/140537-Article%20Text-381736-2-10-20190812%20(3).pdf)
- ปิ่นฉัตร บนขุนทด และคณะ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม, 2564, จาก : <https://maesot.kpru.ac.th/>
- วันกวี คุ่มคง. (2557). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม, 2563, จาก : <http://digitalcollect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930299.pdf>
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม, 2563, จาก : <http://digitalcollect.lib.buu.ac.th/dcms/files/55930171.pdf>
- สยามรัฐ เพชรพรหม. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการนำมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล (ตำบล5ล้านบาท) ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลท่าทอง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม, 2563, จาก : <http://etheses.psu.ac.th/lib-irsru/?q=node/439>

การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา: ไร่ ณ ชายแดน
ตำบลทัพพริก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ENHANCING THE QUALITY OF LIFE OF FARMERS
CASE STUDY: RAI NA CHAIDAN THAP PHRIK SUB DISTRICT ARANYAPRATHET DISTRICT
SA KAEO PROVINCE

นรารัตน์ ผาเจริญ¹ และ นริศรา จริยะพันธุ์²
Nararat Phajareern¹ and Narissara Jariyapan²

¹ สุนทรศิลป์ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล nararatphajareern@gmail.com
² หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล narissara.ja@vru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกร และเพื่อศึกษา
ปัญหา และอุปสรรคในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ไร่ ณ ชายแดน ตำบลทัพพริก อำเภอรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ มีกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มเกษตรกร ไร่ ณ ชายแดน จำนวน 7
คน และใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกร ไร่ ณ ชายแดน แบ่งออกเป็น
4 แนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) แนวทางตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้
ในการทำเกษตรแบบยั่งยืน 3) แนวทางการเป็น Young Smart Farmer ที่ช่วยสร้างอาชีพเสริม และสร้างแรงบันดาลใจ
และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ และ 4) แนวทางการจัดตั้งการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน โดยนำผลผลิตมา
รวมกลุ่มจำหน่ายแก่ตลาดที่สามารถต่อรองราคาได้ และเกิดการสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนสังคม สำหรับปัญหาและอุปสรรคใน
การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกรไร่ ณ ชายแดน ได้แก่ ด้านบริบทพื้นที่แห้งแล้งไม่มีแหล่งน้ำในการทำเกษตร
และขาดองค์ความรู้การทำเกษตรวิถีชีวิตทำเพียงเกษตรเชิงเดี่ยว ด้านการขาดโอกาสทางการตลาด ปัญหาภัยทางธรรมชาติ
และปัญหาพิษเศรษฐกิจจากโควิด -19 การส่งออกผลผลิตออกต่างประเทศจึงหยุดชะงัก จึงต้องหาตลาดเพื่อรองรับสินค้าที่
เพื่อระบายสินค้าให้ได้มากที่สุด

คำสำคัญ

การยกระดับ, คุณภาพชีวิต, เกษตรกร, ไร่ ณ ชายแดน

ABSTRACT

The objective of this qualitative research was to study guidelines for enhancing farmers' quality of life and the problems and obstacles for enhancing the quality of life of farmers in the farm area at Rai Na Chaidan Tub Prik Sub-district, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province. The sample group was a group of 7 farmers. A semi-structured interview was administered to collect the data.

The results of the study showed that the guidelines for improving the quality of life of farmers in Rai Na Chaidan Thap Prik Sub-district, Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province can be divided into 4 approaches: 1) the Sufficiency Economy Philosophy 2) the New Theory of Agriculture that was applied for sustainable agriculture, 3) the Young Smart Farmer's approach that created supplementary occupations and made inspiration and knowledge for young smart farmers, and 4) the Community Enterprise Approach which collected products for sale to markets that can negotiate prices and created a new occupation for the community and society. The problems and obstacles for enhancing the quality of life of farmers in Rai Na Chaidan included the context of arid areas included no water sources for agriculture, lack of knowledge on agriculture, livelihoods, and monoculture, natural disasters and the economic problem from COVID-19 which resulted in disruption in export of goods and burdens of producers to find a market to support the products distribution.

Keywords

Enhancement, quality of life, farmers, Rai Na Chai Dan

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาภาคเกษตรในอนาคตต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงจากความเปราะบางต่อภาคการเกษตรของประเทศ ปัญญาภายในประเทศบางประการที่เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความมั่นคงทางด้านอาหารพลังงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง และการพัฒนาในระดับภูมิภาคต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพการกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้เน้นความต่อเนื่องกับแผนที่ผ่านมา โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเกษตรให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีการรวมกลุ่มกันเป็นสถาบันเกษตรกรในชุมชนต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินงานในรูปแบบของธุรกิจเกษตรที่สามารถพึ่งตนเองได้ โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาขยายผลการประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องการพัฒนาการเกษตร ถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนาประเทศจากการทำเกษตรแบบดั้งเดิม จะนำไปสู่การบริหารจัดการการเกษตรแบบสมัยใหม่ เช่น อาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาสนับสนุนการผลิตทางการเกษตรส่งผลให้ลดต้นทุนลดแรงงาน เพิ่มผลผลิตที่มีประสิทธิภาพให้กับประเทศไทยในปัจจุบัน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 13 ตุลาคม 2563)

ทั้งนี้จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุดเป็นอันดับที่ 9 ของประเทศ 19.03 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2560 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งคนจนส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และอาชีพเกษตรกรรม และก็ยังไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง ซึ่งปัญหาที่พบอย่างต่อเนื่องของจังหวัดสระแก้วก็คือปัญหาภัยแล้ง ราคาสินค้าตกต่ำทำให้กำลังการผลิตของเกษตรกรลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ทำให้กำลังซื้อลดลงไปด้วยและส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรไม่แน่นอนไม่มีเงินทุนในการลงทุนการผลิตทำให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ รายได้อยู่ในระดับที่ต่ำ ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ต่ำลง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว, 2561) โดยในจังหวัดสระแก้วนั้นมีหลายหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังตัวอย่างของพื้นที่ไร่นาชายแดน ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ถือได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรและการสร้างอาชีพของเกษตรกรในจังหวัดสระแก้ว โดยแต่เดิมนั้นพื้นที่บริเวณไร่นาชายแดนมีปัญหาดินไม่อุดมสมบูรณ์ขาดน้ำ ไม่ค่อยมีแหล่งน้ำในการทำเกษตร ชาวบ้านในบริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่ก็จะประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร แต่ไม่มีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ประสบปัญหาสินค้าราคาตกต่ำ ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์จากการใช้สารเคมี และปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการทำเกษตรที่ถูกต้อง จากนั้นเกษตรกรในบริเวณพื้นที่ไร่นาชายแดน จึงมีการรวมกลุ่มกันทำวิสาหกิจชุมชน โดยมีนางสาวลลิตา คำวิชัย (young smart famer จังหวัดสระแก้ว) เจ้าของสวนมะม่วงแก้วขมิ้น ไร่นาชายแดน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ทั้งนี้จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ไร่นาชายแดน ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีแนวทางอย่างไร
2. ปัญหา และอุปสรรคในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ไร่นาชายแดน ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ไร่นาชายแดน ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ไร่นาชายแดน ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา การยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกร กรณีศึกษา: ไร่นาชายแดน ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth-interview) กับตัวอย่างผู้นำเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร ไร่นาชายแดน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งเป็นการตั้งหัวข้อคำถามที่เกี่ยวกับการวิจัยและเปิดกว้างให้ผู้สัมภาษณ์ถามคำถามต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของงานวิจัยมากที่สุด

1.2 การค้นคว้าและวิเคราะห์เชิงเอกสาร (Documentary- Research) ทั้งเอกสารปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และจากเอกสารทุติยภูมิ โดยการวิเคราะห์จากบทความ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่เคยเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์ทั้งในรูปแบบของบทความ ข่าว และคลิปวิดีโอ

1.3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการทำงาน และการทำกิจกรรมของเกษตรกรที่ ไร่ ณ ชายแดน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบกับข้อมูลส่วนอื่น ๆ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หรือผู้เข้าร่วมการวิจัย มี 2 ประเภท ดังนี้ การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Snow ball

โดยผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ Snow ball และได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นเกษตรกร ไร่ ณ ชายแดน จำนวน 7 ท่าน ได้แก่ ผู้นำเกษตรกร 2 คน และเกษตรกรสมาชิก 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้สำหรับกระบวนการวิจัยครั้งนี้โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นั้นประกอบไปด้วย แบบการค้นคว้าและวิเคราะห์เชิงเอกสาร (Documentary- Research) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth-interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการสัมภาษณ์ไว้โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามเพื่อเปิดประเด็นคำถามต่อไปที่จะสอบถามต่อกับผู้นำเกษตรกรและเกษตรกร ที่ไร่ ณ ชายแดน ได้อธิบายประเด็นดังกล่าวให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในพื้นที่ ไร่ ณ ชายแดน ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ให้ความรู้ และมีประสบการณ์

4. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยการถอดเทปจากบันทึกเสียงและการจดบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลหาข้อสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมมาประกอบกาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อยของกระบวนการวิเคราะห์การสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ไร่ ณ ชายแดน ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบสูง ประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด และมะม่วง เป็นต้น ซึ่งไร่ ณ ชายแดนเริ่มต้นการทำเกษตรแบบใช้สารเคมีที่ผิดวิธีไม่ประสบความสำเร็จจึงหันมาทำเกษตรแบบปลอดภัยได้แก่ แนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร 4 แนวทาง ได้แก่

1. การนำเอาแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรโดยยึดแบบ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณของ ไร่ ณ ชายแดน ที่มีความพอเพียง พอดี การผลิตและบริโภคอยู่ในระดับที่สามารถผลิตได้ ไม่เกินกำลัง ตัวอย่างเช่น การทำโรงเรือนคัดแยกมะม่วงแก้วขมิ้นทำแบบพอประมาณไม่ใหญ่เกินไปและไม่เล็กจนเกินไป เพื่อให้เกิดความสมดุลยั่งยืนและไม่เป็นนายทุนมากเกินไป ทำเกษตรแบบพอประมาณตามวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ มีเหตุผลกล้าตัดสินใจเพราะการตัดสินใจต้องอยู่ในความพอประมาณของตนเองตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ โดยพิจารณาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่าปัจจัยใดบ้างที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือนำไปสู่การวางแผนที่ดีในอนาคตได้ เช่น การวางแผนรองรับสถานการณ์เศรษฐกิจตกต่ำส่งออกผลผลิตมะม่วงแก้วขมิ้นไปต่างประเทศ

ไม่ได้ จึงต้องปรับเปลี่ยนแก้ปัญหาโดยการนำเอาผลผลิตที่ต้องส่งออก หาดตลาดรองรับผลผลิตภายในประเทศให้มากขึ้น รวมทั้งการอบแห้งก็เป็นอีกหนึ่งวิธีในการถนอมอาหารและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตของไร่ ณ ชายแดนได้ ฉะนั้นต้องมีการวางแผนสำรองเพื่อให้ธุรกิจไปต่อได้ ซึ่งถ้าไม่มีเหตุไม่มีผลในการใช้จ่ายหรือในการดำเนินชีวิตและการไม่มีภูมิคุ้มกันในการทำงานอาจส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น จึงต้องลงมือปฏิบัติจากการมีองค์ความรู้ที่มีอยู่ มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีการวางแผนเสมอเพื่อเตรียมรับกับสถานการณ์ที่จะเข้ามา เช่น มีการวางแผนการลงทุนในแต่ละครั้งว่าคุ้มค่าและมีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน ในช่วงวิกฤติควรปรับเปลี่ยนธุรกิจที่มีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเมื่อลงทุนไปแล้วคุ้มค่ามากแค่ไหน และสุดท้ายต้องมีคุณธรรมในหัวใจปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต้องอยู่บนพื้นฐานของความซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบลูกค้า ผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย และจริงใจกับผู้อื่นอยู่เสมอ เพราะการประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องและเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน

2. การนำแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ใช้ในการทำเกษตร โดยเน้นไปที่การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่แห้งแล้งมีแหล่งน้ำน้อยในพื้นที่ ไร่ ณ ชายแดน ส่งผลให้นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและกลุ่มเกษตรกร ในหลายด้าน ดังนี้ ด้านบริบทพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น เนื่องจากปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพบริบทด้านการผลิตได้รับความร่วมมือจากชุมชนผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาดที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้มีตลาดรองรับสินค้า สร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ให้กับตัวนางสาวลลิตา คำวิชัย และเกษตรกรในกลุ่ม และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ที่มีการประยุกต์ใช้เกษตรทฤษฎีใหม่ บริหารจัดการพื้นที่ของตนเองจากแนวคิด 30:30:30:10 ใน 30 แรคทางไร่ปลูกพืชไร่พืชสวน 30 ส่วนที่สอง นาข้าว เมื่อไม่มีนาข้าวประยุกต์ใช้โดยการปลูกมะม่วงแก้วขมิ้นทดแทน 30 ส่วนที่สาม มีแหล่งน้ำสำรอง เนื่องจากบริบทพื้นที่แห้งแล้งจึงควรมีแหล่งน้ำสำรอง และส่วนที่ 10 ที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ มีการรวมกลุ่มการผลิตเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการซื้อในการจัดหาแหล่งทุน มีการแปรรูป พัฒนาผลิตภัณฑ์ และช่องทางการตลาด ทั้งตนเองและกลุ่มเกษตรกร ด้านการผลิตได้รับความร่วมมือจากชุมชนผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาดที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้มีตลาดรองรับสินค้า สร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

3. แนวทางของ Young Smart Farmer ในเครือข่ายของจังหวัดสระแก้ว ของนางสาวลลิตา คำวิชัย (เจ้าของไร่ ณ ชายแดน) ที่ได้เน้นการลงมือปฏิบัติควบคู่ไปกับการใช้ชีวิตการมาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรเนื่องจากพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จแล้วจึงเกิดเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นองค์ความรู้ที่มีอาทิ การทำเกษตรแบบผสมผสานการเกษตรที่มีการปลูกพืชในพื้นที่เดียวกัน โดยกิจกรรมการผลิตแต่ละชนิดจะต้องสามารถเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในไร่อย่างเหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลของสภาพแวดล้อม องค์ความรู้เรื่องการตลาดที่ผลิตสินค้าออกจำหน่ายให้ตรงกับความต้องการของตลาดโดยใช้หลัก “ให้ตลาดนำการผลิต” ส่งผลให้เกิดรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนทั้งตนเองและสมาชิกภายในไร่ องค์ความรู้เรื่องเทคโนโลยีที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับแปลงเกษตรของตนเองได้อย่างเหมาะสมจนประสบความสำเร็จ โดยเริ่มจากกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสระแก้ว ที่เป็นหน่วยงานหลักที่ผลักดันและเริ่มมองเห็นการทำเกษตรแล้วประสบความสำเร็จของเกษตรกรรุ่นใหม่ มีรูปธรรมที่ชัดเจนทั้งแนวคิดและการลงมือกระทำ และต่อยอดสู่เกษตรกรคนอื่น ๆ รวมทั้งการสร้างแรงบันดาลใจให้คนหันมาเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ ทำใหม่ด้วยกัน หันมาปลูกพืชแบบใช้น้ำน้อย นั่นคือ การปลูกมะม่วงแก้วขมิ้นเนื่องจากเห็นว่าเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศและปลูกให้ผลผลิตดีในพื้นที่สระแก้วจนประสบความสำเร็จและนำไปสู่การพัฒนาเกษตรกร ชุมชน นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ความรู้ด้านการทำเกษตรแบบผสมผสาน และนำความรู้เรื่องการตลาดที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง และการสร้างแรงบันดาลใจในการทำเกษตรที่ลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ

4. แนวทางการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อรวบรวมกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงแก้วขมิ้น และจัดจำหน่ายแก่ตลาดที่สามารถต่อราคาได้ เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ชุมชนและสังคม นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มมูลค่ามะม่วงแก้วขมิ้นและผลไม้ที่ราคาตกต่ำในชุมชนให้มีราคาเพิ่มมากขึ้น โดยการแปรรูปเป็นมะม่วงแก้วขมิ้นอบแห้ง ทั้งนี้การสร้าง

แหล่งรวบรวมผลผลิตจนเกิดการรวมกลุ่มที่สร้างผลผลิตมะม่วงแก้วขมิ้นที่มีคุณภาพและผลผลิตเป็นสินค้าปลอดภัย สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้สมาชิกยังมีการปรับเปลี่ยนจากการใช้สารเคมีใน ภาควิชาการเกษตร เป็นการทำให้เกษตรกรแบบอินทรีย์หรือปลอดภัยมากขึ้น ส่งผลให้สุขภาพร่างกายดีขึ้นแข็งแรง รายได้จาก ที่เคยได้เพียงรายปีหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีอาชีพเสริมก็มีรายได้รายวันเพิ่มขึ้นเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ด้านจิตใจดีเพราะระบบการทำงานอยู่กับแบบเครือข่ายดีส่งผลให้การทำงานไม่เครียดมีแรงจูงใจในการทำงาน และนอกจากนี้ยังสามารถทำให้สมาชิกมีเงินหมุนเวียนในภาควิชาการเกษตร ที่มีสภาพคล่องมากขึ้น

สำหรับปัญหา และอุปสรรคในการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรไร่นา ชายแดน สามารถจำแนก ออกเป็น 2 ประเด็น คือ ปัญหาสภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ ปัญหาด้านบริบทพื้นที่ซึ่งพื้นที่บริเวณนั้นเป็นพื้นที่แห้ง แล้งไม่มีแหล่งน้ำในการทำเกษตร ปัญหาด้านการขาดองค์ความรู้การทำเกษตรและวิถีชีวิตทำพืชเชิงเดี่ยว เนื่องจาก เกษตรกรในชุมชนเน้นปลูกพืชเศรษฐกิจแบบมีตลาดรองรับซึ่งมีจำนวนมากจนผลผลิตล้นตลาดทำให้สินค้าราคาต่ำลง ปัญหาการบริหารจัดการคนขาดการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับคนเพื่อให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพ และปัญหาจาก สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ปัญหาภัยธรรมชาติที่ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้ไม่ตรงตามความต้องการ และพืชเศรษฐกิจ จากโควิด 19 ส่งผลให้การส่งออกผลผลิตออกต่างประเทศหยุดชะงักตามไปด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของงานวิจัยสามารถนำประเด็นที่สนใจมาอภิปรายได้หลายประเด็น ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวคิดที่ประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรของกลุ่มเกษตรกร ได้นำเอาหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการพัฒนาการทำเกษตรโดยใช้หลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ในตนเอง มีความรอบรู้ทั้งในทางปฏิบัติและทางวิชาการ และการมีคุณธรรมในการผลิตสินค้าสู่ผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ ประเวศ วะสี (2542) ที่ได้กล่าวว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงเศรษฐกิจสมดุล ของสังคม เศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความพอเพียง 7 ด้าน คือ ครอบครัว จิตใจ สิ่งแวดล้อม ชุมชนเข้มแข็ง ปัญญา ฐาน วัฒนธรรม และมีความมั่นคง ยังสอดคล้องกับ "เกษตรทฤษฎีใหม่" ที่เน้นไปที่การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่แห้งแล้งแหล่งน้ำ น้อยในพื้นที่ ไร่นา ชายแดน เป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กโดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและ ที่ทำกินให้แบ่งพื้นที่ ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 (มูลนิธิชัยพัฒนา, 13 ตุลาคม 2563)

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การเป็น Young Smart Farmer ของนางสาวลลิตา คำวิชัย ที่มีความเป็นภาวะ ผู้นำ สามารถส่งผลไปสู่การพัฒนาเกษตรกร ชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตที่เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ในด้านของ รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำอาชีพเสริมมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงยั่งยืน มีเกษตรกรรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นที่หันกลับมาทำเกษตรที่ บ้านเกิด จากการสร้างแรงบันดาลใจและการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเกษตรแบบผสมผสานที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องตาม แนวพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (2560-2564) วางเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศด้วยเกษตรยั่งยืน มุ่งเน้นความเข้มแข็งของชุมชน โดยการเพิ่มคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ ลดหนี้สินของ เกษตรกร รวมทั้งการสร้าง ความมั่นคงและความภูมิใจในอาชีพเกษตรกรเพื่อสร้างแรงงานรุ่นใหม่ และแก้ปัญหาสังคม เช่น การพัฒนาพันธุ์พืชที่ใช้น้ำน้อยทนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศดูแลรักษาและใช้ทรัพยากรดินอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อระบบนิเวศ การบริหารสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพมาตรฐานสำหรับกลุ่มที่มีศักยภาพเพื่อ การขยายตลาดหรือการส่งออก (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวคิด "สมาร์ทฟาร์มเมอร์" ด้านการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเกษตร เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกภาค ส่วนให้ครอบคลุมทั้งในด้านของแหล่งผลิต ฤดูกาลที่ผลผลิตออกสู่ตลาด ปริมาณผลผลิต สภาพภูมิอากาศรวมทั้งราคาสินค้า ทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น โดยรวบรวมข้อมูลสินค้าเกษตร ทะเบียนเกษตรกร ที่ตั้งฟาร์ม แหล่งรวบรวมผลผลิต/ กระจายสินค้า ตลาดภายในและภายนอกจังหวัด แหล่งแปรรูป ต้นทุน ราคา การตลาด สภาพดิน และแหล่งน้ำ เป็นต้น

พร้อมทั้งนำข้อมูลไปเผยแพร่ต่อเกษตรกร เพื่อให้แนวคิด “สมาร์ทฟาร์มเมอร์” สามารถก่อให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม (ฤทัยชนก จริ่งจิตร, 2559) ซึ่งนอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของเครือข่าย Young Smart Farmer สระแก้ว เข้ามาเชื่อมโยงเครือข่ายให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พร้อมเยี่ยมเยียนสมาชิกของกลุ่มและถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรในพื้นที่

3 จากผลการวิจัยที่พบว่าการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน และการถ่ายทอดองค์ความรู้การเป็นต้นแบบการทำเกษตรแบบผสมผสาน ไร่ ณ ชายแดน เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีผู้มาศึกษา จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ขึ้นเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้กับกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกมะม่วง โดยต่อยอดผลผลิตมะม่วงแก้วขมิ้นเป็นอบแห้งเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันให้สามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้มาต่อยอดกับผลผลิตที่ให้เพื่อสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเพื่อความยั่งยืนและสมดุล บวกกับการทำเกษตรแบบผสมผสานแบบปลอดภัย โดยจะประสบความสำเร็จได้เป็นผลมาจากการบริหารจัดการที่ดี มีเงินทุนในการลงทุนมีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ในกลุ่มสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงจากการเสนอโครงการสร้างสถานที่แปรรูปมะม่วงกับทางธนาคาร นอกจากนี้เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกมะม่วงที่ให้ความร่วมมือยังมีเกษตรกรในพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือกับวิสาหกิจชุมชน ไร่ ณ ชายแดน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภรดา แสนยาโต (2561: 85-95) การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างอาชีพแปรรูปกล้วยน้ำว่าโดยใช้ภูมิปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลนาฝาย จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว่า และเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนในการสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาตนเองสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มสตรีแม่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในการแปรรูปอย่างชัดเจน ได้พัฒนาขีดความสามารถในการแปรรูปจากการแปรรูปกล้วยน้ำว่ามากขึ้นโดยสามารถแปรรูปกล้วยน้ำว่าได้หลากหลายประเภท เช่น กล้วยเบรคแตก กล้วยน้ำว่าเพิ่มฉาบไส่มะขาม กล้วยฉาบสมุนไพร กล้วยตากสมุนไพร สามารถเสริมสร้างรายได้ในระดับครอบครัวและชุมชน เกิดการพึ่งพากันมีความสามัคคีในชุมชน และชุมชนมีความเข้มแข็งเกิดการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างเครือข่ายสมาชิกกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์สู่ชุมชนใกล้เคียง

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเกษตรกร ไร่ ณ ชายแดน พบว่า มีปัญหาและข้อจำกัดในการทำเกษตร ดังนี้ ปัญหาพื้นที่ดินเสื่อมโทรมเพราะเคยทำเกษตรแบบใช้สารเคมี จึงหันมาเน้นการทำเกษตรแบบผสมผสานปลูกพืชแบบทดแทนเพื่อแก้ปัญหาสภาพดินเสื่อมโทรมในพื้นที่แห้งแล้ง ปัญหาด้านการไม่มีองค์ความรู้ในการทำเกษตรเชิงเดี่ยว ปัญหาด้านการตลาดและเศรษฐกิจตกต่ำส่งออกผลผลิตไปต่างประเทศไม่ได้ จึงต้องหาตลาดเพื่อรองรับสินค้าที่ส่งออกไม่ได้ส่งผลให้รายได้ลดลงเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ และปัญหาสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายตามที่ต้องการและมีข้อจำกัดด้านทากายภาพและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ดังที่ สถาบัน IRRI (1978) ศึกษาพบว่าช่องว่าง (Gap) หรือความแตกต่างของผลผลิตที่ควรจะเป็นไปได้สูงสุดกับผลผลิตที่เกษตรกรได้รับในปัจจุบันอาจเกิดจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ข้อจำกัดทางด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม (Physical and environmental constraints) เช่น ภูมิอากาศและคุณสมบัติของดินบางอย่างซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มนุษย์สามารถควบคุมได้เพียงบางอย่างเท่านั้น 2) ข้อ จำกัด ทางด้านชีวภาพ (Biological constraints) หมายถึง ระดับการใช้ปัจจัยการผลิตของเกษตรกร 3) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic constraints) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้เกษตรกรตัดสินใจเลือกใช้ปัจจัยการผลิตหรือไม่ ได้แก่ การขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตการขาดแคลนเงินทุนระบบการส่งน้ำไม่ดีและน้ำไม่เพียงพอปัจจัยการผลิต ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการเกษตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยพัฒนาเกษตรกรในด้านการให้องค์ความรู้ในด้านการทำเกษตรที่ถูกวิธี และสมดุลและการให้องค์ความรู้ในเรื่องการตลาดเพื่อที่จะหาตลาดรองรับผลผลิตไม่ให้เกษตรกรถูกกดราคาสินค้า เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดองค์ความรู้ในการทำเกษตรที่ถูกวิธี และการไม่มีตลาดรองรับรับผลผลิตที่แน่นอน และควรให้ความรู้แก่เกษตรกรในด้านการประกอบธุรกิจเชิงเกษตรเพื่อเกษตรกรสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ต่อยอดผลผลิตทางการเกษตรของตนเอง สร้างรายได้ สร้างอาชีพเสริมของเกษตรกรอย่างยั่งยืนในอนาคต รวมทั้งการแก้ปัญหาเรื่องการบริหารจัดการน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตร เนื่องจากสภาพบริบทพื้นที่ไร่ ณ ชายแดน เป็นพื้นที่แห้งแล้งแหล่งน้ำในการทำเกษตรน้อย จึงควรมีการจัดสรรน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอย่างเหมาะสม ไร่ ณ ชายแดน เป็นพื้นที่แห้งแล้ง ควรมีการจัดสรรน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของกลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชน ไร่ ณ ชายแดน ตำบลทับพริก อำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากภาวะผู้นำของนางสาวลลิตา คำวิชัย เจ้าของไร่ ณ ชายแดน มีความโดดเด่น สามารถสร้างเครือข่ายและขยายกลุ่มวิสาหกิจผู้ปลูกมะม่วงแก้วขมิ้นได้ทั่วทั้งจังหวัดสระแก้ว

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). **แผนพัฒนาการเกษตร ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564)**. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม, 2563, จาก: https://tarr.arda.or.th/static2/docs/development_plan2559.pdf.
- ประเวศ วะสี. (2542). **เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม**. กรุงเทพฯ: พิมพ์อักษร. มูลนิธิชัยพัฒนา. (2532). **ทฤษฎีใหม่**. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม, 2563, จาก : <https://www.chaipat.or.th/concept-and-theory-development/new-theory/922-2010-06-02-07-43-39.html>.
- ฤทัยชนก จริงจิตร. (2559). **เจาะลึก “Smart Farmer” แค่แนวคิดใหม่ หรือจะพลิกโฉมการเกษตรไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าและสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้าสินค้าเกษตร.
- ลลิตา คำวิชัย, ผู้ให้สัมภาษณ์. เจ้าของไร่ ณ ชายแดน. **สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2564**.
- ศุภรดา แสนยาโต. (2561). การเสริมสร้างอาชีพแปรรูปกล้วยน้ำว่าโดยใช้ภูมิปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชนท้องถิ่นตำบลนาฝาย จังหวัดชัยภูมิ. วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์. 3(1), 85-95.
- สถาบัน IRRI. (2521). **ความรู้เบื้องต้นในการวิจัย พัฒนา และทดสอบเทคโนโลยีการผลิตพืชแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกร**.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว. (2561). **แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดสระแก้ว (พ.ศ. 2561-2565)**. สระแก้ว: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระแก้ว.

การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

THE COMPARISON OF FARMERS' QUALITY OF LIFE IN KLONGMUANG SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PAKCHONG DISTRICT,
NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พัชรินทร์ เอกสุวรรณกุล¹ และ นริศรา จริยะพันธุ์²
Patcharin Eksuwannakul¹ and Narissara Jariyapan²

¹ สังกัดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล patcharin.ek@vru.ac.th

² สังกัดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล narissara.ja@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปี ที่ดินในการทำการเกษตร หนี้สินของเกษตรกร และการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือเกษตรกร จำนวน 153 คน จาก 5 หมู่บ้าน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ (\bar{X} =4.51,SD=0.44) ด้านร่างกาย (\bar{X} =3.90,SD=0.44) และด้านสิ่งแวดล้อม (\bar{X} =3.60,SD=0.47) สำหรับการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตเกษตรกรพบว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษา รายได้ต่อปี และการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรที่แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเกษตรกรที่มีเพศ อายุ ที่ดินในการทำการเกษตร และหนี้สินที่แตกต่างกันจะมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

คุณภาพชีวิต, เกษตรกร, อบต.คลองม่วง

ABSTRACT

The current article aimed to study the farmers' quality of life and compare their quality of life in Klongmuang Subdistrict Administrative Organization, Pakchong District, Nakhon Ratchasima Province. To study and compare the farmers' quality of life, the researcher classified the sample employing gender, age, educational level, the average of annual income, agricultural land, farmers' debt and the amount of chemical use in agriculture. The research samples were 153 farmers from 5 villages. The questionnaire was the research tool and the data were analyzed quantitatively employing percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA. The research findings were found that the overall of the farmers' quality of life level in Klongmuang Subdistrict Administrative Organization, Pakchong District, Nakhon Ratchasima was high. Its result could be considered respectively as follows: The mental quality of life was analyzed at $\bar{X}=4.51$, $SD=0.44$, the physical quality of life was analyzed at $\bar{X}=3.90$, $SD=0.44$ as well as the environmental quality of life was analyzed at $\bar{X}=3.60$, $SD=0.47$. The results related to the comparison of the farmers' quality of life were as follows: The farmers who had the difference of educational level, average of annual income and chemical use in agriculture would significantly show the different level in quality of life at 0.05. However, those who had the difference of gender, age, agricultural land and farmers' debt would not show any different level in quality of life.

Keywords

quality of life, farmers, Klongmuang Subdistrict Administrative Organization

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ คือ ต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ การที่จะพัฒนาประเทศได้นั้นต้องเริ่มจากการพัฒนาคนในประเทศก่อน โดยการสนับสนุนให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 12 ได้พัฒนาจากการพัฒนาเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวจนเกิดความล้มเหลวเศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืนจนมาถึงการเน้นพัฒนาคนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) ส่งผลให้ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น แต่ด้วยเหตุนี้จากสภาพการพัฒนา ทำให้คนไทยบางกลุ่มมีโอกาสและมีศักยภาพสูง ทำให้ได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนา แต่คนไทยที่อยู่ในกลุ่มด้อยโอกาสอีกจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถปรับตัวได้ทันยังต้องประสบกับความยากจน เกิดช่องว่างคุณภาพชีวิตที่ห่างและขยายตัวมากขึ้นในสังคมทั้งด้านการกระจายรายได้ ความยากจน อาชญากรรม และความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมกำลังขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรไทย

อาชีพเกษตรกรที่เป็นอาชีพดั้งเดิมของไทยมาอย่างช้านานก็ยังคงเผชิญกับปัญหาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านรายได้ เนื่องจากผลผลิตจากการประกอบอาชีพขึ้นอยู่กับราคาสินค้าผลผลิตที่ ขึ้นๆ ลงๆ ตามภาวะเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศทั้งยังต้องเผชิญกับสภาพอากาศที่แปรปรวนทำให้ผลผลิตไม่ดี ประกอบกับสินค้า

เกษตรกรที่ประเทศไทยปลูกกันมากคือ ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด และปาล์มน้ำมัน จะเห็นได้ว่าเกษตรกรไทยมีการปลูกพืชกระจุกตัวอยู่ไม่กี่ชนิดทำให้เมื่อผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกัน ทำให้ราคาตกต่ำส่งผลให้รายได้เกษตรกรลดลง เกษตรกรเกิดการขาดทุนทำให้เกษตรกรบางรายเลิกทำงานภาคเกษตรหันมาทำงานภาคอุตสาหกรรมมาก เกษตรกรเกินกว่าครึ่งไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ทำให้ต้องเช่าที่ดินทำกินจึงทำให้ต้นทุนในการเพาะปลูกของเกษตรกรนั้นสูงขึ้นกว่าการมีที่ดินเป็นของตนเอง เพราะยังมีค่าเช่าที่ดินที่ต้องจ่ายให้กับเจ้าของที่ดินที่สำคัญคือ เกษตรกรไทยนั้นมีรายได้ค่อนข้างน้อย แต่กลับมีหนี้สินที่กู้มาเป็นจำนวนมาก

ตำบลคลองม่วง มีเนื้อที่ตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทยประมาณ 70,534 ไร่ หรือ 112.81 ตารางกิโลเมตร ซึ่งแบ่งเขตการปกครองเป็น 21 หมู่บ้าน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ในตำบลเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรถึง 51,207 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง, 2559) ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรซึ่งมีเกษตรกรมากถึง 2,497 คน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2563) ซึ่งส่วนใหญ่จะทำการเกษตรประเภทพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด รองลงมาคือพืชสวน เช่น ผัก มะม่วง ลำไย น้อยหน่า และเลี้ยงสัตว์ เช่น วัวนม วัวเนื้อ แพะ เป็นต้น ในการทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นการเช่าที่ดินในการทำการเกษตรและใช้สารเคมีทำให้มีต้นทุนในการทำการเกษตรที่มากขึ้น เกษตรกรบางกลุ่มพยายามเลิกใช้สารเคมีแต่ผลผลิตก็ได้น้อยลงทำให้ต้องมีการกลับมาใช้สารเคมีดั้งเดิม ซึ่งรายได้ที่เหลือค่อนข้างน้อยทำให้เกษตรกรเป็นหนี้สินจำนวนมาก

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาและเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อปี ปัจจัยด้านที่ดินในการทำการเกษตร ปัจจัยด้านหนี้สินของเกษตรกร และปัจจัยด้านการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปี ที่ดินในการทำการเกษตร หนี้สินของเกษตรกร และการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร

สมมุติฐานการวิจัย

เกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปี การมีที่ดิน หนี้สิน และการใช้สารเคมีแตกต่างกัน จะมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีแจกแบบสอบถามแบบเจาะจงกลุ่มเกษตรกร และแจกแบบสอบถามจำนวน 153 คน จำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 5 บ้านซับพลู หมู่ 10 บ้านหนองผักหนอก หมู่ 11 บ้านหนองไทร หมู่ 16 บ้านหนองหิน และหมู่ 17 บ้านสันติสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่มขึ้นไป และใช้สถิติ One-way ANOVA

สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least significant difference test)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก ($\bar{X}=4.51, SD=0.44$) ซึ่งหมายถึงเกษตรกรมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต มีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกร มีสมาธิและสามารถจัดการความรู้สึกจัดการกับปัญหาสิ่งต่างๆ ได้ดีและรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตของคุณค่า รองลงมาด้านสังคม คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.37, SD=0.45$) ซึ่งหมายถึง เกษตรกรอยู่ในสังคมที่ดีมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านมีการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกันและมีการร่วมกิจกรรมกับคนในชุมชน ครอบครัวมีความสุขและมีการดูแลซึ่งกันและกันในครอบครัว และ ด้านร่างกาย คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90, SD=0.44$) ซึ่งหมายถึง เกษตรกรมีความพอใจกับสุขภาพของตนเองและมีการนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ มีการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ถูกสุขลักษณะและมีการดูแลสุขภาพป้องกันตัวเองจากสารเคมีได้เป็นอย่างดี

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาของเกษตรกรที่แตกต่างกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตเกษตรกรต่างกัน ซึ่งคู่ที่ต่างกันมากที่สุดคือเกษตรกรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X}=4.50$) กับ เกษตรกรที่ไม่ได้เรียน ($\bar{X}=3.87$) ปัจจัยเรื่องรายได้ของเกษตรกรที่แตกต่างกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตเกษตรกรต่างกัน ซึ่งคู่ที่ต่างกันมากที่สุดคือเกษตรกรที่มีรายได้ 200,001-250,000 บาท ($\bar{X}=4.42$) กับ เกษตรกรที่มีรายได้ 100,001-150,000 บาท ($\bar{X}=4.05$) ปัจจัยด้านเพศและอายุเกษตรกรที่แตกต่างกัน เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรเกษตรกรที่ใช้สารเคมี ($\bar{X}=4.08$) และไม่ได้ใช้สารเคมี ($\bar{X}=4.17$) มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันและปัจจัยด้านที่ดินในการทำการเกษตรและด้านหนี้สินของเกษตรกรไม่ส่งผลให้คุณภาพชีวิตเกษตรกรแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เป็นไปตามแนวคิดของ WHO (1948) ที่กล่าวว่า การที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะต้องพิจารณาจาก 4 องค์ประกอบ คือด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจมีคุณภาพชีวิตในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรทิพย์ นิลารักษ์ (2557) ได้ศึกษา เรื่องคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง ภายในเขตพื้นที่ จังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมาก แต่ขัดแย้งกับงานวิจัย ของพรพรรณ โพธิ์ไชยา และ เกษราวัลณ์ นิลวรานุกร (2554) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบจังหวัดร้อยเอ็ด ผลจากการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีมากที่สุด 2 ด้านคือด้านจิตใจและด้านสังคม ส่วนด้านร่างกายและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดีมาก อาจเนื่องจาก การทำการเกษตรเป็นการทำงานแบบใช้แรงงานและมีการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรส่งผลต่อสุขภาพร่างกายของเกษตรกรทำให้เกิดการเจ็บป่วย ทำให้คุณภาพชีวิตด้านร่างกายมีระดับมากแต่ยังไม่มากที่สุด และในด้านสังคมเนื่องจากเกษตรกรมีการทำงานและเลิกงานที่ไม่ตรงเวลาและไม่มีความยืดหยุ่นทำให้ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนหรือว่างให้คำปรึกษาผู้อื่นทุกครั้ง

จึงส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้านสังคมอยู่ในระดับดีมากแต่ยังไม่ดีที่สุดในส่วนของการเปรียบเทียบสมมุติฐานพบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาของเกษตรกรที่แตกต่างกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตเกษตรกรต่างกันสอดคล้องกับวิจัยของ ปิ่น สอาด สหนาวิน (2553) ซึ่งตามความเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงอาจมีความรู้ใหม่ ๆ ความคิดใหม่ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้คุณภาพชีวิตของตนดีขึ้น และปัจจัยเรื่องรายได้ของเกษตรกรที่แตกต่างกันส่งผลให้คุณภาพชีวิตเกษตรกรต่างกันสอดคล้องกับวิจัยของ กุสุมา โกศล (2555) ตามความเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่อปีมากมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยการที่มีรายได้เพียงพอทำให้ชีวิตเกิดความมั่นคงทำให้เกษตรกรที่มีรายได้สูงมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า ปัจจัยด้านการใช้สารเคมีในการทำการเกษตรเกษตรกรที่ใช้สารเคมีและไม่ได้ใช้สารเคมีมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย เกษตรกรที่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตรจะส่งผลเสียทั้งต่อสุขภาพร่างกายของเกษตรกรและต่อสิ่งแวดล้อมของเกษตรกรทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาคุณภาพชีวิตเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษาวิจัย ผลการศึกษาพบว่าในด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับคุณภาพชีวิตเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น จึงจำเป็นต้องคิดวิธีที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

- 1.1) ปรับปรุงทางถนนสาธารณะในชุมชน เพื่อช่วยให้เกษตรกรขนส่งผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างสะดวก
- 1.2) ติดไฟตามถนนให้สว่าง เพื่อความปลอดภัยเกษตรกรที่กลับบ้านหรือทำงานในเวลา กลางคืน
- 1.3) ส่งเสริมการลดการใช้สารเคมีในทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่ดี
- 1.4) พัฒนาให้การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การเงิน และการรับข่าวสารให้มีความสะดวกมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรได้รับการรักษาทางการแพทย์ เข้าถึงบริการทางการเงิน และได้รับรู้ข่าวสารสิ่งใหม่ๆ จากภายนอกเพื่อพัฒนาตนเองได้
- 1.5) ส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกด้านให้กับเกษตรกรทั้งในด้านการดูแลตนเองให้มีสุขภาพที่ดี การจัดการความเครียดด้านจิตใจ การจัดกิจกรรมให้เกษตรกรมีปฏิสัมพันธ์มีความสัมพันธ์อันดีกับคนในชุมชน และการดูแลให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น การลดการใช้สารเคมี เพื่อสุขภาพที่ดีของเกษตรกรและสิ่งแวดล้อมที่ดีในชุมชน
- 1.6) ส่งเสริมให้มีการจัดการอาชีพเสริมให้กับเกษตรกรที่มีรายได้น้อยโดยการจัดการอบรมอาชีพเสริมให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เสริมเพิ่มเติมจากการทำการเกษตร

บรรณานุกรม

- กุสุมา โกศล. (2555). **คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางในยุคเศรษฐกิจถดถอย: ศึกษากรณี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.(2563). **ข้อมูลจำนวนเกษตรกร**. เข้าถึงจาก <https://www.moac.go.th/site-home> เมื่อ 11 สิงหาคม 2563
- ปิ่นสะอาด สหนาวิน. (2553). **คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ทางสังคมศาสตร์, สาขาสังคมวิทยา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พรพรรณ โพธิ์ไชยา และ เกษราวัลณ์ นิลวรางกูร. (2554). **คุณภาพชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบจังหวัดร้อยเอ็ด**
ในการประชุมทางวิชาการ “นเรศวรวิจัย” ครั้งที่ 9, ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภรทิพย์ นิลารักษ์. (2557). **คุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางภายในเขตพื้นที่ จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**.
เข้าถึงจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/main.php?filename=develop_issue
เมื่อ 11 สิงหาคม 2563
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองม่วง. (2561). **แผนพัฒนา 3 ปี (2559-2561)**. เข้าถึงจาก
<https://drive.google.com/file/d/1bDqVljpCSDqDsFGCE4SkzJUJWnaHcSuZ/view>
เมื่อ 10 มิถุนายน 2563
- WHO. (1948). **องค์ประกอบคุณภาพชีวิต**. เข้าได้จาก <https://sites.google.com/site/gem2kk/word-of-the-week/schadenfreudeshah-dn-froi-duhnoun>
เมื่อ 25 สิงหาคม 2563

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนฟีนิกซ์ปาร์ค
ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

PUBLIC PARTICIPATION IN THE PREPARATION OF THE COMMUNITY DEVELOPMENT PLAN
PHOENIX PARK VILLAGE, KHLONG SONG SUBDISTRICT,
KHLONG LUANG DISTRICT, PATHUM THANI PROVINCE

ยุพาวดี คำทอง¹ และ วิลัยลักษณ์ เรืองสม²
Yuphawadee Khamthong¹ and Wilailuk Ruangsom²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี อีเมล wilailuk@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนฟีนิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนฟีนิกซ์ปาร์ค มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และข้อเสนอแนะ โดยมีประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือ แบบสอบถามโดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t-test และ F-test (One-Way ANOVA) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนฟีนิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับที่ มาก 2. ผลการเปรียบเทียบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนฟีนิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกัน โดยรวมพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนฟีนิกซ์ปาร์ค มีความแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน 3. ประชาชนบางส่วนที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนฟีนิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมในการอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการที่ดูแลชุมชน และผู้นำชุมชนโดยขั้นตอนการติดตามประเมินผลเพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญและเข้าใจในขั้นตอน 2) จัดทำศูนย์รวม หรือสถานที่เพื่อรองรับประชาชน

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดทำแผนพัฒนา

ABSTRACT

This research aimed to study the level of public participation in developing the development plan of the Phoenix Park community, Khlong Song Subdistrict, Khlong Luang District, Pathum Thani Province Pathumthani. The participation of people in the Phoenix Park Community Development Plan was studied by comparing gender, age, education, occupation and their suggestions. The samples were 278 people. The research instruments were a questionnaire with choices and open-ended questions. The statistics used were percentage, mean, and Standard Deviation. The hypothesis testing used were t-test and F-test (One-Way ANOVA) statistical with the significance at the .05 level.

The research result was found as follows 1. Participation of the people in the development plan of Phoenix Park community, Khlong Song Subdistrict, Klong Luang District Pathum Thani Province Overall is at a very high level. 2. The comparative results of the public participation in the development plan of Phoenix Park community, Khlong Song Subdistrict, Klong Luang District. Pathumthani province with different sex, age, education and occupation. Overall, the public participation in the Phoenix Park community development plan was found. There are differences in all 4 areas. 3. Some people who have participated in the development plan of Phoenix Park community, Khlong Song Subdistrict, Khlong Luang District Pathumthani province has the following suggestions: 1) Organize an activity to train and educate the committees to take care of the community. And community leaders through the monitoring and evaluation process to make people see the importance And understand in step 2) create a center Or places to accommodate people

Keywords

People's Participation, the Development Plan Making

ความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาชุมชน คือ การกำหนดอนาคต และกิจกรรมพัฒนาของชุมชน โดยเกิดขึ้นจากคนในชุมชนที่มาร่วมตัวกันจัดทำแผนขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่นของตนเองให้เป็นไปตามที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกัน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแนวทาง และทำกิจกรรมพัฒนาาร่วมกัน โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอก ด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก (จารุพงศ์ พลเดช, 2559) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน โดยใช้กระบวนการแผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชน การแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน แผนชุมชนได้รับการนำไปใช้ประโยชน์จากส่วนท้องถิ่น ต้องเป็นแผนชุมชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแก้ไข ปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่พัฒนา-ชุมชน ภาคีการพัฒนา ผู้นำชุมชน และผู้อาศัยในชุมชน จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการแผนชุมชนอย่างชัดเจน

ความสำคัญของการวางแผนเพื่อพัฒนา ในปัจจุบันงานด้านการพัฒนาชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาก เพราะสภาพปัญหาของการพัฒนาชุมชนนั้นเป็นวงจรที่ส่งผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ จากความไม่รู้สู่ความจน และการเจ็บป่วย ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเป็นวัฏจักรแห่งความชั่วร้าย ดังนั้น ทุกหน่วยงานทุกองค์กรต้องช่วยกันขจัดปัญหาเหล่านี้ให้หมดไป ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปได้อย่างมีความมั่นคงและมีความเจริญเติบโตเป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่เข้าซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์กรที่จัดขึ้น และยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์กรที่ให้ความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้นเป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกเพื่อไม่ให้เกิดความซับซ้อน

ดังนั้นการพัฒนาชุมชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยลดช่องว่างทางสังคม และขจัดปัญหาความยากจนในชุมชนให้ลดน้อยลง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐบาล เอกชนองค์กรชุมชน นักวิชาการ และองค์กรธุรกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐบาลซึ่งเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโดยการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นแนวทางและมีมาตรฐานในการปฏิบัติเป็นขั้นตอน และมีความต่อเนื่องตามโครงการที่กำหนด เพื่อขจัดปัญหาความยากจนให้หมดสิ้นไป

ดังนั้นผู้วิจัยกล่าวโดยสรุปว่า ไม่มีองค์กรใดที่จะประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากการวางแผน ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรของกระบวนการจัดการที่ดีถ้าแผนพัฒนาที่วางไว้นั้นได้รับการยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องย่อมเป็นผลดีแก่การดำเนินงานขององค์กรนั้นเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อนำผลวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนพินิกส์ปาร์ค ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ และตอบสนองความต้องการของตนเอง และของชุมชน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาชุมชนของพินิกส์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของพินิกส์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของพินิกส์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนพินิกส์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนพินิกส์ปาร์ค ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนพินิกส์ปาร์ค มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เนื่องจากบรรลุนิติภาวะ จำนวน 1,000 คน (คณะกรรมการหมู่บ้าน, 2563) สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยจากตารางสูตรเครซี มอร์แกน ได้จำนวน 278 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามโดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และคำถามปลายเปิดลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยพื้นฐาน และปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกส์ปาร์ค มีอยู่ 4 ระดับ มากที่สุด

มาก น้อย น้อยที่สุด และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ประชาชนได้เสนอแนะ โดยการใช้สถิติที่ใช้ในการหา คุณภาพของเครื่องมือ หาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยใช้ เครื่องมือไมโครคอมพิวเตอร์โปรแกรมสถิติทางสังคมศาสตร์สำเร็จรูปในการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่าง ใช้ ค่า T-test, F-test การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่ม ขึ้นไปใช้ทดสอบความแปรปรวนทาง เดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี” ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวงจังหวัดปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือ ประชาชนในเขตชุมชนของพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1,000 คน ปี 2563 โดยผู้ศึกษาใช้ตารางของเครซี และมอร์แกน จากประชากร 1000 คน คิดเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ 287 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกรวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามลักษณะปลายปิด ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นจากผลงานวิจัยผู้ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ในการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 และเป็น เพศชายจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วงระดับ 36-45 ปีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลำดับลงมาที่ ลำดับ 2) อายุ 25-35 ปีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ลำดับ 3) มีอายุ 15-25 ปีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ลำดับ 4) อายุ 46-55 ปีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 และลำดับที่ 5) 56-65 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6

การศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมาเป็นอันดับที่ 2) ต่ำกว่า ประถมศึกษา มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ลำดับ 3) อนุปริญญา/ปวส. มี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 ลำดับ 4) ปริญญาตรี มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และลำดับ 5) สูง กว่าปริญญาตรี มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมาเป็นลำดับที่ 2) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ลำดับ 3) นักศึกษา/นักเรียน มี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 16.2 ลำดับ 4) ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และลำดับที่ 5) รับจ้างทั่วไป/เกษตรกรกรรม มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.04, S.D. = 0.874$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับ 1) ด้านการได้รับประโยชน์ ($\bar{X} = 3.15, S.D. = 0.45$) 2) ด้านการร่วมเสนอปัญหา

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.2, S.D. = 0.52$) ลำดับรองลงมา 3) ด้านการได้รับประโยชน์ ($\bar{X} = 3.15, S.D. = 0.45$) ลำดับที่ 4) ด้านการร่วมตัดสินใจและด้านการร่วมประเมิน ($\bar{X} = 2.85, S.D. = 0.52$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ศึกษาในตัวแปรตามที่ศึกษา

พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี โดยจำแนกตามเพศ พบว่า ค่า sig น้อยกว่าระดับสำคัญทางสถิติ .05 แสดงว่า เพศต่างกันระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวงแตกต่างกัน

พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี โดยจำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า อายุต่างกันระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานีแตกต่างกัน

พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า ระดับการศึกษาต่างกันระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานีแตกต่างกัน

พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี โดยจำแนกตามระดับอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า อาชีพต่างกันระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานีแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวงจังหวัดพทุมธานี ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดพทุมธานีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ วิษณุ หยกจินดา (2557)

1. ด้านการร่วมเสนอปัญหา ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยกล่าวได้ว่า หากคนในชุมชนร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนหรือเสนอปัญหาที่เกิดขึ้น จะก่อให้เกิดมีการรับมือกับปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์

2. ด้านการร่วมเสนอความคิดเห็น ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยกล่าวได้ว่า การแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ก่อผลให้เกิดการพัฒนาขณะเดียวกันเราก็ต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของทุกคน ให้ความเท่าเทียมกันของการเสนอความคิดเห็น

3. ด้านการร่วมตัดสินใจและด้านการร่วมประเมิน ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยกล่าวได้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต้องมีการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้น หากคนในชุมชนมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจและการร่วมประเมินจะช่วยให้เกิดความกระจ่างในเรื่องที่ต้องตัดสินใจ นำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ

4. ด้านการได้รับประโยชน์ ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยกล่าวได้ว่า หากชุมชนมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่มีประโยชน์ก็จะช่วยให้คนในชุมชนสามารถไปต่อยอดได้ในด้านของอาชีพเสริม หรือนำมาสู่รายได้แก่ครัวเรือนนั้น ๆ

เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

พบว่า เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ทั้ง 4 ด้านต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวงแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิชญ์ หยกจินดา (2557) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกว้าง ตามตัวแปร เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ตำบลคลองสอง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

1. ข้อเสนอแนะการนำไปปฏิบัติ

1.1 จัดกิจกรรมในการอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการที่ดูแลชุมชน และผู้นำชุมชนโดยขั้นตอนการติดตามประเมินผลเพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และเข้าใจในขั้นตอน

1.2 จัดทำศูนย์รวมหรือสถานที่เพื่อรองรับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ทำความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค และสามารถชี้แจงประกาศประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ เช่นให้ผู้นำชุมชนประกาศ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนพินิกซ์ปาร์ค ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรมีประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างให้กับประชาชน จะทำให้สมาชิกทุกคนในชุมชนได้แสดงถึงการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น เพื่อทำให้เข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง และทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด ตรงตามความต้องการ ซึ่งจากการที่ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของประชาชนในชุมชนพินิกซ์ปาร์ค

2.2 ควรมีการจัดทำวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย เช่น การสนทนากลุ่ม เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์แบบของการวิจัยให้มากขึ้น

2.3 ควรมีการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรท้องถิ่นในบริเวณที่ใกล้เคียง เพื่อนำข้อสรุปมากำหนดนโยบาย หรือข้อแก้ไขปัญหาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชุมชน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการหมู่บ้าน. (2563). **ประวัติของหมู่บ้านพินิกซ์ปาร์ค**. จังหวัดปทุมธานี.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). **การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลียว บุรีภักดิ์. (2545). **การพัฒนาชุมชนชนบท**. วิจัยกองทุนหมู่บ้าน, การบริหารจัดการ, การวิเคราะห์และประเมินโครงการภาวะเศรษฐกิจ. สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา.
- ตนา สุจจานันท์. (2549). **การศึกษาและการพัฒนาชุมชน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). **กระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ วิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม**. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐประศาสนศาสตร์ จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอลำปาง**. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภะ.
- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2547). **การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัย และสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). **การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน**. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.
- สิริพัฒน์ ลากจิตร. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอลำปาง จังหวัดอุบลราชธานี**. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). **รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). **การศึกษาแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

PARTICIPATION IN THE ADMINISTRATION OF PUBLIC HEALTH PERSONNEL OF THA
KHONG MUNICIPALITY, KHLONG NUENG SUBDISTRICT, KHLONG LUANG DISTRICT,
PATHUMTHANI PROVINCE

สิริธร ศรีคร้าม¹ และ ดาอราย ลิมสายหัว²
Sirithorn Srikrarm¹ and Daorai Limsaihua²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล sirithorn.sri@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล daorai.lim@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 ท่าน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุข (1) การบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุข เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในขั้นตอน การวางแผน การตัดสินใจ (2) บุคลากรด้านสาธารณสุขมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ (3) บุคลากรด้านสาธารณสุขมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่ใช้ (4) บุคลากรมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมโครงการแผนปฏิบัติงาน (5) บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านงบประมาณ หรือเสนอขออุดหนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารงาน (6) บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาด้านขั้นตอนการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์ (7) บุคลากรมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมในการบริหารงานต่าง ๆ (8) บุคลากรในหน่วยงานมีการได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (9) บุคลากรมีส่วนร่วมติดตามผลการดำเนินงานของกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารงาน 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุข แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน พบว่าบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลงมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล แต่การกำหนดการใช้ทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและยังขาดแผนการกำหนดการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารของเทศบาลเมืองท่าโขลงจึงควรกำหนดแผนการใช้ทรัพยากรให้ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ

การมีส่วนร่วม การบริหาร บุคลากร

ABSTRACT

This research aims to study the involvement in the administration of public health personnel of Tha Khong Municipality, Khlong Nueng Subdistrict, Khlong Luang District, Pathumthani Province, and also to study guidelines for the development of participation in the administration of public health personnel of Tha Khong Municipality. This research is qualitative research by asking 10 people who has responsibility in public health of Tha Khong Municipality.

The results found that 1. Participation in the administration of personnel who has responsibility in public health of Tha Khong Municipality is quite great. An executive provides opportunities for personnel to participate in planning and decision-making process. Public health personnel participate in meetings and resource determination or resources used regularly. Moreover, Public health personnel involves in activities, projects, action plans and also budget operations. Employee participates in the plan to develop their own potential. Finally, personnel participate in monitoring the performance of activities related to administration. 2. Guidelines for the development of participation in the administration of public health personnel is to encourage the participation process in determining the use of resources plan clearly. Therefore, the administrators of the Tha Khong Municipality should clearly define the resource utilization plan in order to make the operation more efficient.

Keywords

engagement administration personnel

ความสำคัญของปัญหา

บริการด้านสาธารณสุขในปัจจุบันได้ครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง จะเห็นจากการขยายโครงสร้างพื้นฐานด้านบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน พัฒนากำลังคนและยังสร้างประกันสุขภาพให้ครอบคลุมประชาชน โดยมุ่งหวังว่าประชาชนจะมีความรู้ด้านสาธารณสุขที่มากยิ่งขึ้น รัฐบาลมีนโยบายที่สำคัญ คือ การกระจายอำนาจให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผน ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้มีกิจการบริการสาธารณสุขให้แก่องค์กรปกครอง ทำให้กระทรวงสาธารณสุขต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการสาธารณสุขในลักษณะที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน แนวความคิด การกระจายอำนาจ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณให้คล่องตัว จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพและคุณภาพด้านสาธารณสุข

หน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ขยายขอบเขตกิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่น 31 รายการ บทบาทหน้าที่เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขและสุขภาพ อนามัยในท้องถิ่น ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ สอดคล้อง สถานีอนามัย โรงพยาบาลชุมชนซึ่งเป็นสถานบริการสาธารณสุขของกระทรวง ให้ประชาชนในพื้นที่มีสุขภาพที่ดี ทุกคนทุกกลุ่มทุกอายุ ทุกอาชีพจะมีสิทธิ์มีโอกาสในการพัฒนาสุขภาพของทุกคนเท่าเทียมกันเรื่อง การส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคและควรได้รับประโยชน์จากการจัดสรรทรัพยากร เพื่อพัฒนาการสาธารณสุขอย่างเป็นธรรม

ปัจจุบันในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีมีประชากรอาศัยอยู่มาก ด้านสาธารณสุขของประชาชนในพื้นที่ถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น เกิดการพัฒนาด้านสาธารณสุขและดำเนินการให้ความรู้และเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณสุขให้แก่ประชาชน ซึ่งการสาธารณสุขในเขตเทศบาลมีสถานพยาบาลทั้งภาครัฐ และเอกชน จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ , โรงพยาบาลการุณเวช , โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล คลองหนึ่ง หมู่ 13 (นวนคร) , โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล คลองสอง หมู่ 13 , โรงพยาบาลส่งเสริม

ด้านการสาธารณสุข เทศบาลเมืองท่าโขลงดำเนินการในด้านการรักษาความสะอาดสาธารณสุขสถานที่ภายในเขตเทศบาล, การกำจัดมูลฝอยและได้จัดหาพื้นที่สำหรับกำจัดมูลฝอย แต่ยังไม่มียงบประมาณในการก่อสร้าง จึงให้เอกชนเช่าดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร และให้บริการกำจัดมูลฝอยของเทศบาล จะเห็นได้ว่า การทำงานด้านสาธารณสุขมีความสำคัญลำดับต้น ๆ ซึ่งการบริหารงานของเทศบาล กลุ่มผู้บริหารมักจะเป็นผู้กำหนดนโยบายด้านสาธารณสุขเป็นหลัก โดยยังขาดการสนับสนุนให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมสุขภาพประจำตำบล คลองสอง หมู่ 8 (เทศบาลเมืองท่าโขลง, 2553)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจาก “การมีส่วนร่วมของบุคลากร” เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมนระหว่างบุคคลากรกับองค์กรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การที่องค์กรจะพัฒนาได้นั้น ควรเพิ่มบทบาทของบุคลากรในการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการดำเนินการที่เป็นประโยชน์ การประเมินผลการทำงานของตน จนถึงรับผิดชอบส่วนร่วมทั้งต่อบุคคลหรือส่วนรวมไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ตั้งแต่การวางแผนการตัดสินใจ การกำหนดวิธีปฏิบัติงาน กระประเมินผลการทำงานของตน จนถึงการรับผิดชอบต่อส่วนร่วม จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากปราศจากความร่วมมือร่วมใจของทุกส่วนและทุกคน (วันชัย วัฒนศัพท์ , 2558)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างดียิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร
2. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พัฒนาแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำร่างแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์และนำข้อเสนอมาปรับปรุงแก้ไข

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ซึ่งสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน โดยมีการดำเนินการสัมภาษณ์การสนทนากับบุคลากรภายในกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองท่าโขลง ซึ่งบุคลากรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านสาธารณสุขสามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา หนังสือ บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์มา ผ่านกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยใช้รูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้และสร้างข้อสรุปของผลการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ในองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตามองค์ประกอบ การมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า บุคลากรในกองสาธารณสุขมีส่วนร่วมในทุกด้าน ทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน คิตรีเริ่มโครงการ ดังจะเห็นได้จาก รายงานการประชุม ซึ่งบุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการประชุม และการประชุมเสนอเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารในสายงานขององค์กร ตลอดจนได้ร่วมกันนำเสนอการป้องกันดูแลด้วยมาตรการเฝ้าระวัง ในส่วนการกำหนดการใช้ทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากร ยังไม่มีส่วนร่วมในการบริหารยังขาดแผนการกำหนดการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจน ในส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมโครงการแผนปฏิบัติงาน จะเห็นได้จากแผนการดำเนินงานประจำปี พ.ศ.2563 ในด้านงบประมาณบุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการและเขียนขอ งบประมาณ อีกทั้ง ได้เข้าไปมีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์ ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ บุคลากรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นอันจะได้รับถึงตัวบุคลากรเอง นำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในด้านการรับประโยชน์การพัฒนาศักยภาพของตนเอง หน่วยงานมีการอบรมพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล บุคลากรมีส่วนร่วมในการติดตามผลปฏิบัติงาน การวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุข ในองค์ประกอบ ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ตามองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า บุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลงส่วนมากมีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนาบุคลากรในการบริหารงานตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน แนวทางพัฒนานั้นประสบผลสำเร็จ และส่วนที่การดำเนินแนวทางพัฒนายังไม่ประสบ

ผลสำเร็จ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บุคลากรยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ จึงต้องมีพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการจัดการกำหนดการใช้ทรัพยากร ควรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพในรูปแบบ ทั้งด้านการจัดหา การเก็บรักษา การซ่อมแซม การใช้อย่างประหยัด และสงวนรักษา เพื่อให้กิจกรรมที่ดำเนินการนั้น สามารถให้ผลที่ยั่งยืน จะต้องมีความเห็นแนวทางดำเนินงาน ขบวนการและขั้นตอนรวมทั้งจุดประสงค์ในการดำเนินงานที่ชัดเจนแน่นอน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรที่ชัดเจนการร่วมมือกันในทุกภาคส่วนในหน่วยงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุข ทั้ง 4 ด้านทางเทศบาลเมืองท่าโขลงต้องดำเนินการพัฒนาเพื่อให้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง อีกทั้งทุกภาคส่วนต้องมีการร่วมมือกันเพื่อที่จะนำพาให้การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรได้ประสบความสำเร็จ

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองท่าโขลง ตามองค์ประกอบการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ผู้วิจัยนำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของโคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff) มาใช้ในการศึกษาโดยโคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff) แบ่งการมีส่วนร่วมเป็น 4 ระดับ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เนื่องจาก โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff) เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรได้อย่างชัดเจน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการสัมภาษณ์พบว่า บุคลากรกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกด้าน ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผนในการดำเนินงานและการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา พร้อมเสนอข้อคิดเห็นเรื่องต่าง ๆ บุคลากรยังให้ความสำคัญกับการประชุมเสนอเรื่องต่าง ๆ อีกทั้งมีส่วนร่วมในการออกแรงทำกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมีบุคลากรที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานเพื่อเสนอของบประมาณในการจัดทำโครงการ และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลของโครงการ โดยบุคลากรมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม นำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในด้านการรับผลประโยชน์ในการได้เข้าฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เศรษฐไชย มีนา (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบดำเนินงานสถานที่ทำงานน่ายู่และนำทำงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรเทศบาลตำบลป่าต้ว อำเภอป่าต้ว จังหวัดยะลา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานที่ทำงานน่ายู่และนำทำงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร ประกอบด้วย 11 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสนับสนุนของผู้บริหาร (2) การรวบรวมข้อมูล (3) การวิเคราะห์ปัญหา (4) การวิเคราะห์บริบทของเทศบาล (5) การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา (6) การจัดทำแผนปฏิบัติการ (7) การบริหารจัดการแผน (8) การปฏิบัติตามแผน (9) การติดตามและประเมินผล (10) การสรุปผล และ (11) การยกย่องเชิดชูกระบวนการดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาสถานที่ทำงานมีความสะอาด ปัจจัยแห่งความสำเร็จในครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ (1) ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนถึงเชิงนโยบายและปฏิบัติ พร้อมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดทำแผนงานและงบประมาณ การกำกับ ติดตาม และประเมินผล (2) สร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ (3) สร้างค่านิยมองค์กรด้วยการปลูกจิตสำนึกต่อความรู้สึกเป็นเจ้าของในการร่วมวางแผน ลงมือปฏิบัติ รับผิดชอบต่อหน้าที่และองค์กรรวมทั้งรับผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น งานของเศรษฐไชย

มีนา สอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ในขั้นตอนที่ (6) การจัดทำแผนปฏิบัติการ (7) การบริหารจัดการแผน (8) การปฏิบัติการตามแผน (9) การติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

บุคลากรกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกด้าน ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล แต่ในด้านการกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของการใช้ทรัพยากรในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บุคลากรยังไม่มีส่วนร่วมที่ชัดเจนในการกำหนดแนวทาง ในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน เทศบาลควรมีแผนดำเนินการในการกำหนดการใช้ทรัพยากร เพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าร่วมได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- เทศบาลเมืองท่าโขลง. (2564). **ข้อมูลทั่วไป**. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม, 2564, จาก www.thakiong-phatumtani.go.th.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2550). **การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (2550). **การวัดระดับการบริหารจัดการที่ดี**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2558). **การมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาองค์กร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563, จาก <http://suthep.crru.ac.th/mgnt37.doc>.
- เศรษฐไชย มีนา. (2558). **การพัฒนารูปแบบดำเนินงานสถานที่ทำงานน่าอยู่และน่าทำงานโดยมีส่วนร่วมของบุคลากรเทศบาลตำบลป่าติว อำเภอป่าติว จังหวัดยะลา**. กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7. (2533). **พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563, จาก <http://news.ch7.com/speech/22/20>.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2558). **ระดับของการมีส่วนร่วม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.kpi.ac.th>

แนวทางการป้องกันโรคระบาดของจังหวัดอ่างทอง
กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา2019 (โควิด-19)

GUIDELINES FOR PREVENTING PANDEMIC IN ANG THONG PROVINCE CASE
STUDY OF THE CORONAVIRUS 2019 (COVID-19)

นัฐพงศ์ วงษ์ปาน¹ และ วิลัยลักษณ์ เรืองสม²
Natthapong Vongpan¹ and Wilailuk Ruangsom²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล natthapong.vong@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล wilailuk@vru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันโรคระบาดของจังหวัดอ่างทอง กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา2019 (โควิด-19) มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1.เพื่อศึกษา การบริหารการจัดการของจังหวัดอ่างทองต่อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) 2.เพื่อศึกษา แนวทางการป้องกันของจังหวัดอ่างทองต่อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารและคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา COVID-19 จังหวัดอ่างทอง จำนวน 8 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า มีการวางแผนการปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง มาตรการ ต่าง ๆ ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา COVID-19 กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรคติดต่อ และดำเนินมาตรการในการเฝ้าระวังโรค ของจังหวัดอ่างทองเป็นไปในทิศทางเดียวกันแบ่งระยะการป้องกันไว้เป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะเร่งด่วน ระยะกลาง ระยะยาว และการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบของจังหวัดอ่างทอง

คำสำคัญ

การป้องกัน การแพร่ระบาด โควิด-19

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows: 1) To study the management of Ang Thong Province against the new coronavirus 2019 (COVID-19), 2) To study the guidelines of Ang Thong province's prevention against the new coronavirus disease 2019. It was a qualitative research by using in-depth interviews with the sample group of 8 people who were the executives and the committee of the Prevention and Remedy Incident Command Center. The result showed that there was the plan in implementing of regulations, orders, measures of the COVID-19 incident from the Prevention and Solution Command Center, Ministry of Interior, Ministry of Public Health, and the Department of Communicable Disease Control. The vigilant measures to monitor the disease were in the same direction. The protection phase of Ang Thong Province was divided into 3 phases: urgent, medium-term, and long-term. Moreover, there was the relief measure for people in Ang Thong Province who were affected from the outbreak.

Keywords

Prevention, Spread, Coronavirus 2019

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเริ่มมีการระบาดตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2563 และจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมาก ในกลางเดือนมีนาคมในปีเดียวกัน ซึ่งมีการระบุงสาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มใหญ่สุดเกิดที่การชกมวยไทย ณ สนามมวยเวทีลุมพินี ทางกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด - 19 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มี.ค. 2564 ชาร์ส (BBC News ไทย, 2563)

จากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยหลายทาง เช่น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจส่วนใหญ่ไม่สามารถรักษายอดขายและกำไรไว้ได้ บางบริษัทอาจมีกำไรลดลงและเงินทุนลดลง ผลกระทบการธุรกิจ B2C ที่เป็นธุรกิจขนาดเล็กของท้องถิ่น (Local Business) ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรงก็อาจจะเป็นทุกภาคส่วน แต่ประเภทของธุรกิจที่เห็นผลชัดเจน และเป็นต้นน้ำของการได้รับผลกระทบ คือ ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจค้าปลีก และ ธุรกิจร้านอาหาร ผลกระทบทางด้านสังคม เป็นผลมาจากประเด็นด้านเศรษฐกิจการหยุดดำเนินกิจการของภาคธุรกิจชั่วคราว การเลิกจ้างงาน การเปลี่ยนสถานะการจ้างงานหรือลดเงินเดือน การปิดพื้นที่ค้าขายชั่วคราว ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนเปราะบาง ผู้มีรายได้น้อยและขาดความคุ้มครองทางสังคม วิกฤตการณ์โควิดยังทำให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากแทบทุกภาคเศรษฐกิจเกิดการว่างงานเฉียบพลันและเกิดขึ้นในวงกว้าง รวมทั้งภาคเศรษฐกิจนอกระบบและภาคเศรษฐกิจในชนบทหดตัวจากภัยแล้ง การระบาดใหญ่ของไวรัสโคโรนายังตามมาด้วยความกังวลว่าอาจมีการฆ่าตัวตายที่รุนแรงขึ้นเนื่องจากความโดดเดี่ยวทางสังคมจากมาตรการกักตัว ความกลัว การว่างงานและปัจจัยทางการเงิน

รวมถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) และผลกระทบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จึงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย (ศบค.มท.) รัฐบาลได้ประกาศให้อำนาจแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคในแต่ละพื้นที่ ผลที่ตามมาคือแต่ละจังหวัดต่างออกประกาศโดยอาศัยอำนาจจาก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ และพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558

ในพื้นที่จังหวัดของตนเอง (ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงมหาดไทย, 2563)

ในช่วงไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) เริ่มระบาดในประเทศไทย จังหวัดอ่างทองไม่มีการพบผู้ติดเชื้อ จนถึงการระบาดในระลอกที่ 2 ในช่วงวันที่ 23 ธันวาคม 2563 ได้พบผู้ติดเชื้อเป็นรายแรกของจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นผู้หญิงที่เดินทางไปซื้ออาหารทะเลที่จังหวัดสมุทรสาคร ต่อมาวันที่ 31 ธันวาคม 2563 จังหวัดอ่างทองได้ตรวจค้นหาเชิงรุกในกลุ่มแรงงานต่างชาติดตลาดทรัพย์สินทวี จำนวน 203 ราย พบผู้ติดเชื้อจำนวน 1 ราย เป็นบุคคล เพศชาย สัญชาติพม่า อายุ 39 ปี ซึ่งยอดผู้ติดเชื้อสะสมในปัจจุบันภายในจังหวัดอ่างทองมีจำนวน 181 คน ในจำนวนนี้อยู่ระหว่างการรักษา 46 คน รักษาหาย 133 คน เสียชีวิต 2 คน จังหวัดอ่างทองมีเป้าหมายในการฉีดวัคซีน 197,404 คน ได้ฉีดเข็มที่ 1 จำนวน 5,329 คน เข็มที่ 2 จำนวน 2,252 คน

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการการป้องกันของจังหวัดอ่างทอง กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จังหวัดอ่างทอง จังหวัดอ่างทองไม่มีผู้ติดเชื้อมาตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) วิจัยเล่มนี้จึงสนใจในข้อมูลของ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา Covid-19 จังหวัดอ่างทอง ในการรับมือของโรคโควิด-19 เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการระบาดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การบริหารการจัดการของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) เป็นอย่างไร
2. แนวทางการป้องกันของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา การบริหารการจัดการของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19)
2. เพื่อศึกษา แนวทางการป้องกันของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับบุคลากรของ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา Covid-19 ศาลากลางจังหวัดอ่างทอง ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 8 คน

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล การค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง นำมาศึกษาวิเคราะห์ตามกระบวนการ ของงานวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ การวิเคราะห์ในประเด็นที่สำคัญซึ่งมาจากการสัมภาษณ์ (Major themes) จากนั้น นำประเด็นสำคัญมาแยกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) ซึ่ง เป็นการวิเคราะห์จาก-ภาพรวมไปจนถึงวิเคราะห์ถึงประเด็นย่อย และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการ เชิงบรรยาย (Descriptive Research)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันโรคระบาดของจังหวัดอ่างทอง กรณีศึกษาการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) จังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์ดังนี้ (1) เพื่อศึกษา การบริหารจัดการจัดการของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) (2) เพื่อศึกษา แนวทางการป้องกันของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา COVID-19 จังหวัดอ่างทอง จำนวน 8 ท่าน โดยผู้วิจัยได้จัดบันทึกและสัมภาษณ์เชิงลึกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งปรากฏผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1.การบริหารจัดการจัดการของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19)

การบริหารจัดการจัดการผู้ทำการศึกษาวิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการบริหาร POSDCORB ของ Luther Gulick and Lyndall Urwick 7 ประการ ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน การงบประมาณ มาใช้เป็นกรอบตัวแปรในการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดอ่างทองมีการวางแผนการปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง มาตรการ ต่าง ๆ ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา COVID-19 จังหวัดอ่างทอง และดำเนินมาตรการในการเฝ้าระวังโรค และการเตรียมความพร้อมมีการติดตามสถานการณ์โรคทั้งในระดับโลก ระดับประเทศและในจังหวัดใกล้เคียงเพื่อเตรียม ความพร้อมรับสถานการณ์ในจังหวัดเฝ้าระวังผู้เดินทางเข้า-ออก จังหวัดอ่างทอง รวมถึงเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับสถานการณ์ ซ้อมแผนตอบโต้สถานการณ์ระดับจังหวัด และระดับอำเภอและ สื่อสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านช่องทางต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กับประชาชน

การจัดองค์การ (Organizing)

ทางจังหวัดอ่างทองได้มีคำสั่งจัดตั้ง “ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)” เรียกโดยย่อว่า “ศูนย์บริหารสถานการณ์ COVID-19” จังหวัดอ่างทอง ณ ห้องศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดอ่างทอง สำนักงานจังหวัดอ่างทอง ชั้น 5 ศาลากลางจังหวัดอ่างทอง ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นโดยจัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์และมีกรรมการซึ่งมาจากหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด

การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน (Staffing)

การจัดบุคลากรในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการรับมือการป้องกันโรคโควิด-19 ของจังหวัดอ่างทองทางองค์การได้มีคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยหลายหน่วยงาน หลายภารกิจ เช่น หน่วยงานปกครองจังหวัดอ่างทอง สาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง ประชาสัมพันธ์จังหวัดอ่างทอง ซึ่งคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทองจะมีการแต่งตั้ง มอบหมายความรับผิดชอบให้อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานต่าง ๆ ให้รับผิดชอบดำเนินการตามมาตรการ เช่น การณรงค์ ประชาสัมพันธ์ การสร้างการรับรู้ การกักตัวคัดกรอง การบริหารจัดการโรงพยาบาล โรงพยาบาลสนาม สถานที่กักตัว ในด้านการสร้างความรับรู้ได้มีการฝึกอบรมให้ความรู้หรือจัดอบรมในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง และได้มีการวางแผนด้านการจัดสรรบุคลากร เพื่อปฏิบัติงานในกรณีที่พบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยได้วางแผนในการจัดสรรบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลรักษา ผู้ติดเชื้อ เจ้าหน้าที่สอบสวนควบคุมโรคและติดตามกลุ่มเสี่ยง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโรงพยาบาลสนาม และเจ้าหน้าที่สถานที่กักกันแห่งรัฐระดับจังหวัด

ปฏิบัติงานการอำนวยความสะดวก (Directing)

ทางสำนักงานจังหวัดอ่างทอง ได้มีการอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานการป้องกันโรคโควิด-19 ให้เป็นไปตามแผนการการป้องกันโรค ดังนี้ สำนักงานจังหวัดอ่างทองร่วมขับเคลื่อนแผนปฏิบัติงานควบคุมโรคติดต่อของจังหวัดและประสานงานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง เพื่อร่วมขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแผน ประชุมวางแผนการดำเนินงาน กำหนดมาตรการและข้อสั่งการต่าง ๆ และได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งการของ ศบก.ศบค. และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา COVID-19 จังหวัดอ่างทอง(ศบค.มท.) เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานควบคุมป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา2019 การประชุมคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอ่างทองมีเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกัน ประกอบด้วย

1. ไม่มีการติดเชื้อโควิด – 19 ในประชาชนจังหวัดอ่างทอง
2. หากมีการติดเชื้อโควิด-19 สามารถควบคุมได้ในวงจำกัด
3. ไม่ให้มีผู้ป่วยโควิด-19 เสียชีวิต
4. ไม่ให้มีการติดเชื้อในบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

การประสานงาน (Coordinating)

จังหวัดอ่างทองมีการบูรณาการร่วมกันด้านความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประสานการปฏิบัติกับกระทรวงมหาดไทยในพื้นที่ การเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการโรคติดต่อ เพื่อทราบข่าวสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปฏิบัติหรือเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนเพื่อให้รับทราบ รวมถึงทางสำนักงานแรงงานจังหวัดอ่างทองได้มีการประสานงานกับหน่วยงาน ตำรวจฝ่ายปกครองสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และหน่วยงานทหาร เพื่อสร้างการรับรู้ และประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

การรายงาน (Reporting)

ทางจังหวัดได้มีการรายงานผลการดำเนินงานการป้องกันโรคโควิด-19 ครอบคลุมทุกด้าน เช่น การป้องกันโรคติดต่อโควิด-19 การบำบัดรักษา การตรวจสอบการดำเนินคดี เป็นต้น ซึ่งการรายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันโรคโควิด-19 และผลดำเนินงานต่อคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 4 จังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตสุขภาพที่ 4 จังหวัดสระบุรี กรมควบคุมโรค เป็นต้น ส่วนวิธีการรายงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid 19 ให้กับประชาชนได้ทราบถึงข้อมูล โดยผ่านทาง Social media ได้แก่ website สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอ่างทอง Face Book อ่างทองสู้โควิด-19 และช่องทางอื่น ๆ

2. แนวทางการป้องกันของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19)

แนวทางการป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการป้องกันไว้เป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะเร่งด่วน ระยะกลาง ระยะยาว และการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบของจังหวัดอ่างทอง เพื่อใช้เป็นตัวกรอบตัวแปรในการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ระยะเร่งด่วน

แนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของจังหวัดอ่างทอง มีการรณรงค์ สร้างการรับรู้ ให้กับประชาชนในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ให้ปฏิบัติตัวทำตามมาตรการ ออกคำสั่ง ข้อกำหนดในการปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติงานรวมถึงสถานที่ บุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการรับมือการเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งมีมาตรการเข้มงวด เน้นย้ำ ให้ประชาชนดำเนินการตามมาตรการการป้องกันโรคระบาดอย่างเคร่งครัด และรณรงค์ให้ประชาชน ชำราชากรในพื้นที่ติดตั้ง Applicationsหมอนชนะและไทยชนะ รวมถึงมีจุดบริการสแกนวัดอุณหภูมิร่างกาย ในสถานที่ราชการที่ประชาชนจะเข้าใช้บริการ จังหวัดยังวางแผนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้ครอบคลุมในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ด้วยการค้นหาตรวจเชื้อผู้ป่วยเชิงรุก และผู้สัมผัสที่มีความเสี่ยง

สูง เพื่อให้ทราบถึงที่มาของเชื้อในพื้นที่ ที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการตั้งด่านตรวจคัดกรองโควิด-19 ที่รถยนต์ผ่านเข้าออกจังหวัดอ่างทอง

ระยะปานกลาง

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในพื้นที่ต่าง ๆ จนทำให้เชื้อกระจายไปในวงกว้างเมื่อถึงเวลาที่เชื้อลดระดับการแพร่กระจายจนถึงระดับที่สถานการณ์คลี่คลาย จังหวัดจะปฏิบัติตามมาตรฐาน การผ่อนคลายจาก ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โควิด-19 และหน่วยงานในระดับบังคับบัญชา รวมทั้ง กวดขัน ตรวจสอบ สถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง จังหวัดยังคงมีมาตรการป้องกันเชื้ออยู่แต่เพียงลดอัตราการตรวจ รวมถึงลดการตั้งด่านตรวจหาเชื้อลง รวมถึงจังหวัดยังประชาสัมพันธ์ กับประชาชนในการป้องกันตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนในการป้องกันระยะยาว และสามารถเปิดสถานที่ สถานบริการต่าง ๆ เปิดทำธุรกิจได้ภายใต้มาตรการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ และยังคงเฝ้าระวังสถานการณ์การเกิดในระดับประเทศเพื่อติดตามสถานการณ์แนวโน้มการเกิดโรคที่อาจส่งผลกระทบต่อการเกิดโรคในจังหวัดอ่างทอง

ระยะยาว

แนวทางการรับมือการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ในกรณีเกิดการแพร่ระบาดอีกครั้ง ทางจังหวัดต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือคำสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานระดับบังคับบัญชา อย่างเคร่งครัด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดอ่างทองต้องร่วมกัน บูรณาการจัดเตรียมข้อมูลแนวทางการรับมือป้องกันและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา COVID-19 จังหวัดอ่างทอง สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างองค์ความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อตนเองและประชาชนที่รับบริการ จังหวัดต้องเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้ องค์บุคคล และองค์วัตถุ ด้านการเตรียมบุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรที่เตรียมการสนับสนุน ช่วยเหลือประชาชนการเตรียมพื้นที่ในการบำบัดรักษา ตรวจสอบดูแลผู้ป่วย ให้เพียงพอต่อจำนวนผู้ป่วยที่จะเข้ารับบริการ การรักษาหรือกักตัวหาเชื้อ และจังหวัดต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือการป้องกันตนเองและดูแลตนเองไม่ให้เกี่ยวข้องกับผู้ที่ติดเชื้อหรือระงับการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยงที่กำลังเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อได้

การช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบของจังหวัดอ่างทอง

สำนักงานแรงงานจังหวัดอ่างทองมีมาตรการการจ้างงานเร่งด่วนให้กับประชาชน จำนวน 500 คน เป็นระยะเวลา 1 เดือน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยโรคระบาด มีค่าตอบแทน 300 บาทต่อวัน ภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านอาชีพกิจกรรมจ้างงานเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อ

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารจัดการของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) มีการดำเนินการตามแนวคิดการบริหารจัดการกระบวนการบริหาร POSDCORB ของ Luther Gulick and Lyndall Urwick 7 ประการ ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน การงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรารัตน์ แลพวง (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการภายใต้มาตรการคัดกรองเพื่อรับมือสถานการณ์โรคไวรัส COVID-19 ของโรงพยาบาลปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการบริหารจัดการ ด้านการคัดกรอง COVID-19 ของโรงพยาบาล มีการอำนวยความสะดวก ส่งเสริมในรูปแบบคณะทำงานบริหาร สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยปรับโครงสร้างการให้บริการ ณ จุดคัดกรองที่แผนก เวชระเบียน/จุดคัดกรอง OPD หรือ ER เป็นจุดคัดกรองหลักของโรงพยาบาล และการจัดตั้งคลินิกโรคทางเดินหายใจ (ARI Clinic) ขึ้นใหม่ เพื่อใช้คัดกรองผู้เข้าข่ายสงสัยติดเชื้อ COVID-19 รวมถึง มีนโยบายในการค้นหาโรคเชิงรุกนอกบริเวณโรงพยาบาล และชุมชน

ด้านแนวทางการป้องกันของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี จุทอง (2563) ได้ศึกษาการจัดการภัยพิบัติโรคระบาดโควิด 19 ในพื้นที่ชุมชนริมคลองหัวหมากน้อย สำนักงานเขตบางกะปิ พบว่า นโยบายและแนวทางของรัฐในการควบคุม และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กำหนดนโยบายในรูปแบบของกฎหมายคือ ประกาศ และ ข้อกำหนด หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด กรุงเทพมหานคร แปลงนโยบายของรัฐบาลออกเป็นประกาศกรุงเทพมหานคร และให้หน่วยงานในสังกัดนำนโยบายไปปฏิบัติ สำนักงานเขตบางกะปิเป็นหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครมีหน้าที่ลดการแพร่ระบาดของเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 ในพื้นที่ให้ปลอดจากการติดเชื้อ จึงนำมาตราการควบคุมและป้องกันโรคโควิด 19 มาปฏิบัติ โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนร่วมเป็นทีมงานในศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 (ศบค.กทม.) ขับเคลื่อนนโยบายของกรุงเทพมหานครให้เกิดผลสำเร็จ

แนวทางการป้องกันของจังหวัดอ่างทองต่อโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (โควิด-19) ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการป้องกันไว้เป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะเร่งด่วน ระยะกลาง ระยะยาว และการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบของจังหวัดอ่างทอง เพื่อใช้เป็นศักรูปตัวแปรในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของจังหวัดอ่างทอง มีการณรงค์ สร้างการรับรู้ให้กับประชาชนทำตามมาตรการ ออกคำสั่ง ข้อกำหนดในการปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติงานรวมถึงสถานที่ บุคลากรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการรับมือการเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งมีมาตรการเข้มงวด เน้นย้ำ เมื่อถึงเวลาที่เชื้อลดระดับการแพร่กระจายจนถึงระดับที่สถานการณ์คลี่คลาย จังหวัดจะปฏิบัติตามมาตรฐาน การผ่อนคลายจาก ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โควิด-19 และหน่วยงานในระดับบังคับบัญชา รวมทั้งกวาดค้นตรวจตรา สถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง จังหวัดยังคงมีมาตรการป้องกันเชื้ออยู่แต่เพียงลดอัตราการตรวจ รวมถึงลดการตั้งด่านตรวจหาเชื้อลง จังหวัด บูรณาการการจัดเตรียมข้อมูลแนวทางการรับมือป้องกันและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ที่รับผิดชอบสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างองค์ความรู้ รวมถึงจังหวัดต้องเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้ องค์บุคคล และองค์วัตถุ ด้านการเตรียมบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อให้พร้อมต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวทาง มาตรการ การป้องกันโรคของ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงกรมควบคุมโรคติดต่อ ซึ่งทั้ง 3 หน่วยงาน ได้กำหนดแนวทาง และมาตรการ โดยมอบหมายให้กับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ป้องกันและแก้ไขปัญหา COVID-19 จังหวัดอ่างทองปฏิบัติตาม เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 COVID-19 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย ควรพัฒนาการสื่อสารประชาสัมพันธ์ในทุกด้านให้ทันกับการสถานการณ์การแพร่ระบาดและบ่งชี้พื้นที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความรวดเร็ว ถูกต้อง ต่อเนื่อง ทันเวลา ทันสถานการณ์ทั้ง ในปัจจุบัน เกิดภาพลักษณ์ที่ดีให้ประชาชนมีความเชื่อถือ

เชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์เมื่อเกิดการโรคระบาดในคราวต่อไปในอนาคต ส่วนราชการ ต่าง ๆ สามารถนำแนวทางไปใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. (2563). ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2563 จาก <http://www.nongbualamphu.go.th/>.
- สุธาร์ตน์ แลพวง. (2562). การบริหารจัดการภายใต้มาตรการคัดกรองเพื่อรับมือสถานการณ์โรคไวรัส COVID-19 ของโรงพยาบาลปทุมธานี. โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุมาลี จุทอง. (2563). การจัดการภัยพิบัติโรคระบาดโควิด 19 ในพื้นที่ชุมชนริมคลองหัวหมากน้อย สำนักงานเขตบางกะปิ. โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- BBC News. (2563). เหตุใดโลกจึงเสี่ยงเผชิญโรคระบาดใหญ่บ่อยขึ้น. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2563 จาก <https://www.bbc.com/thai/features-54901487>.

ความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

GOOD GOVERNANCE OF MEMBERS OF THE COUNCIL OF
THALE WANG WAT SUBDISTRICT, THA LUANG DISTRICT, LOPBURI PROVINCE

สุกฤตา จินน้ำใส¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
Sukitta Jeennamsai¹ and Jarunee Mumbansao²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล sukitta.jeen@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อศึกษาระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี 2.) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี จำนวน 318 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมานใช้ T-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) หรือ F-test หากพบว่ามีค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ (Scheffe's)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51- 60 สถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า และมีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน ระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักคุณธรรม รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ได้แก่ สถานภาพ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในความเป็นธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

ธรรมาภิบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด

ABSTRACT

The objective of this research were; 1.) To study the level of good governance of the members of the Thale Wang Wat Subdistrict Administrative Organization Council, Tha Luang District, Lopburi Province , 2.) To study the personal factors affecting the good governance of the members of the Council of Thale Wang Wat Subdistrict, Tha Luang District, Lopburi Province. The data were collected from 318 samples in Thale Wang Wat Subdistrict, Tha Luang District, Lopburi Province. The instrument used was a descriptive statistical questionnaire that was analyzed as mean, percentage and standard deviation. The statistical analysis was done using T-test and Analysis of Variance (ANOVA) or F-test. The significant difference was tested by using Double Mean by (Scheffe's) Method when the statistically significant difference was found at the 0.05 level.

The results of the study showed that most of the samples were female. They were between 51-60 years old. They were married. Their education was at the primary and secondary or equivalent level. Their income was from 5,001 - 10,000 baht per month. The overall good governance level was moderate. The principles of good governance with the highest average were the virtue principles, followed by the principles of participation and the principles of transparency which was in the lowest average. In the hypothesis testing, it was found that the personal factors which affected the good governance of the members of the Thale Wang Wat Subdistrict Administrative Organization Council, Tha Luang District, Lopburi Province were the status and income. It was found the differences in opinions with the significant level of 0.05.

Keywords

Good Governance, Members of the Council of Thale Wang Wat Subdistrict

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีการบริหารราชการแผ่นดินโดยใช้หลักการรวมอำนาจแบ่งอำนาจและกระจายอำนาจ โดยเฉพาะหลักการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น ซึ่งก็คือการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น โดยวัตถุประสงค์ในการกระจายอำนาจคือ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และชุมชนโดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบ มีอิสระในการใช้ดุลยพินิจ มีเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการดำเนินงานแยกออกจากราชการส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของประชาชน ในปัจจุบันสถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมการบริหารงานของภาครัฐทั้งภายในและต่างประเทศมีความเปลี่ยนแปลงไปมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี อีกทั้งปัจจุบันสังคมไทยมีความขัดแย้งและมีความแตกแยกจากการมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องการเมืองและการบริหารประเทศ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชาชนได้ทวีความรุนแรงขึ้นและมีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการบริหารระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ ปัญหาดังกล่าวถือได้ว่าเป็นจุดอ่อนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปัจจุบันที่เศรษฐกิจโลกจะเข้าสู่ภาวะวิกฤตและมีความรุนแรงมากขึ้น (สวัสดี จันธิมา, 2554)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง รัฐบาลหรือ คณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารประเทศโดยจะกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ และมีอำนาจกับใช้อำนาจ เพื่อบริหารและจัดการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ มีหน่วยเป็นกลไกของรัฐบาล จะต้องนำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติก็คือ กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งรวมเรียกว่าการบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 บัญญัติไว้ว่าให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองตามภารกิจหน้าที่ที่ระบุให้ดำเนินการอย่างชัดเจน มีพื้นที่รับผิดชอบชัดเจน มีผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนซึ่งในปัจจุบันผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน (โกวิท วัฒนกุล และอรุณกร อรรคแสง, 2547)

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวางหลักการ อย่างชัดเจนไว้ในหมวดที่ 14 ในมาตรา 249 - 254 ของรัฐธรรมนูญ แสดงเจตนารมณ์ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง โดยเน้นให้ท้องถิ่นมีสิทธิในการปกครองตนเอง มีอิสระในการกำหนดทิศทางในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง แต่ทั้งนี้เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น และเป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (บุญร่วม เทียมจันทร์ และศรีธัญญา วิชาวรรณ, 2560)

วันที่ 2 ธันวาคม 2537 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้สภาตำบลตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่ส่วนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลซึ่งเคยมีสภาตำบลเป็นองค์กรบริหารอยู่เดิม มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทันทีหลังจากนั้นพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น เป็นองค์การฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหมู่บ้านละ 2 คน ในกรณีเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วน ตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 3 คน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง (อาบัตร์ ดาโอะ, 2560)

องค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคลากรที่เป็นกำลังหลักในการปฏิบัติงาน 3 กลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มแรกคือ พนักงานส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วยพนักงานที่เป็นข้าราชการลูกจ้างประจำ และ พนักงานจ้างชั่วคราว กลุ่มที่สองคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งจาก หมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลหมู่บ้านละ 2 คน และส่วนสุดท้ายคือ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้ง ส่วนตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลที่ปรึกษาและเลขานุการมาจากการแต่งตั้งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 5) ได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1. การเข้าประชุมสภาตามกำหนดสมัยและกฎหมาย คือ การประชุมสมัยสามัญ และการประชุมสมัยวิสามัญ

2. ใช้สิทธิและทำหน้าที่ในการเลือกบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนขององค์การบริหารส่วน ตำบล คือ ลงมติการเลือกประธานสภา รองประธานสภา เลขานุการสภา
3. ทำหน้าที่ในการลงมติ กำหนดการประชุมสภาในแต่ละครั้ง
4. ทำหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 3 ปี
5. ทำหน้าที่ที่พิจารณาเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่าง ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
6. ทำหน้าที่ในการเสนอร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลและพิจารณาให้ความ เห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อประกาศเป็นกฎหมายใช้ในตำบล เรียกว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล คือ กฎ ระเบียบที่ออกมาใช้บังคับราษฎรในตำบล เพื่อให้ปฏิบัติตาม
7. ทำหน้าที่ตั้งกระทู้ถาม ยื่นญัตติและการอภิปรายในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วน ตำบล เสนอแนะแนวทางการบริหารให้แก่คณะผู้บริหาร

จากขอบเขตอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้างต้น ธรรมชาติจึงมีความสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบัน โดยเฉพาะการบริหารหน่วยงานของรัฐให้ความสนใจกับเรื่องของธรรมชาติหรือการบริหารจัดการที่ดี มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องในทุกภาคส่วนให้มีความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติ ธรรมชาติหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ เพราะธรรมชาติเป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรม การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ธรรมชาติเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมาย การมีธรรมชาติอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการที่ประเทศมีความสงบสุขและสันติวิธี (สวัสดี จันธิมา, 2554)

จากสิ่งที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง ความเป็นธรรมชาติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้เขตพื้นที่ตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัยซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงการบริหารจัดการภายในองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นธรรมชาติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมชาติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

สมมุติฐานการวิจัย

1. ระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกันไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสืบค้นข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งกรอบแนวคิดการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรต้น คือ
 - 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1.เพศ 2.อายุ 3.สถานภาพ 4.ระดับการศึกษา 5.รายได้
2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ได้แก่ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักความโปร่งใส 4. หลักการมีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ 6. หลักความคุ้มค่า

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ใช้สูตรการคำนวณแบบทาร์ยามาเนในกลุ่มประชากรในเขตตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี จำนวน 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านทะเลวังวัด บ้านวังวัด บ้านโคกกลาง บ้านหนองโบสถ์ และบ้านหนองปล้อง โดยมีประชากรทั้งสิ้น 1,535 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2562) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้จำนวน 318 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ทั้ง 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่า ซึ่งผู้วิจัยใช้มาตราวัดของ ลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) 5 ระดับ เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย และตอนที่ 3 เป็นการแสดงข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน เกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค ความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนเขตตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ตามจำนวนตัวอย่างที่ระบุไว้ข้างต้น จำนวน 318 ชุด เนื่องจากประเมินแล้วว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถทำความเข้าใจ

เข้าใจแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการแล้วจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ที่มีความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีการใช้สถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน ใช้ T-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) หรือ F-test หากพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.1 มีอายุระหว่าง 51- 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.8 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 51.9 ส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 44.3 และกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 44.3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเขตตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศหญิง	173	54.4
อายุ 51- 60 ปี	79	24.8
สถานภาพสมรส	165	51.9
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า	141	44.3
รายได้ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน	141	44.3

2. การวิเคราะห์ระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ย 3.16 รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ย 3.13 และหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ 2.86 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ที่	ความเป็นธรรมาภิบาล	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	หลักนิติธรรม	3.03	0.52	ปานกลาง
2	หลักคุณธรรม	3.16	0.50	ปานกลาง
3	หลักความโปร่งใส	2.86	0.45	ปานกลาง
4	หลักการมีส่วนร่วม	3.13	0.49	ปานกลาง
5	หลักความรับผิดชอบ	2.89	0.50	ปานกลาง
6	หลักความคุ้มค่า	2.98	0.50	ปานกลาง
รวม		3.01	0.49	ปานกลาง

3. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลววจังหวัดลพบุรี

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลววจังหวัดลพบุรี ได้แก่ สถานภาพ และรายได้ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในความเป็นธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ความเป็นธรรมาภิบาล	t-test ← f-test →				
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	รายได้
1.หลักนิติธรรม	0.44	0.57	0.00*	0.99	0.00*
2.หลักคุณธรรม	0.12	0.53	0.04*	0.54	0.00*
3.หลักความโปร่งใส	0.12	0.34	0.01*	0.25	0.02*
4.หลักการมีส่วนร่วม	0.62	0.45	0.02*	0.06	0.00*
5.หลักความรับผิดชอบ	0.45	0.33	0.00*	0.22	0.07
6.หลักความคุ้มค่า	0.94	0.13	0.00*	0.39	0.05*
รวม	2.69	2.35	0.07	2.45	0.14

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51- 60 ปี มีสถานภาพสมรส ส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ที่ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า และมีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท/เดือน

ความคิดเห็นของประชาชน (กลุ่มตัวอย่าง) ที่มีต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

ผลการวิเคราะห์ พบว่าระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีหลักธรรมาภิบาลที่อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด 6 ข้อและหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักคุณธรรม รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านนิติธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด มีการแต่งตั้งคณะทำงาน กำกับดูแลให้มีการดำเนินงาน ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านคุณธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัดมีจรรยาบรรณต่อตนเอง เพื่อนร่วมงาน และประชาชนในเขตพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านความโปร่งใส ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด มีกระบวนการให้ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านการมีส่วนร่วม ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด มีการรับฟังและนำข้อเสนอ ร้องเรียน ของประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านความรับผิดชอบ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด เป็นไปตาม นโยบาย ทันตามกำหนดเวลาและตรงตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านความคุ้มค่า ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด มีการใช้งบประมาณจัดโครงการที่เป็นประโยชน์กับประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี

พบว่ามีปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาล ดังนี้

1.สถานภาพ ผลการวิเคราะห์ พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกันมีผลต่อความเป็นธรรมาภิบาล จำนวน 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม มีค่า Sig ที่ 0.00 หลักคุณธรรม มีค่า Sig ที่ 0.04 หลักความโปร่งใส มีค่า Sig ที่ 0.01 หลักการมีส่วนร่วม มีค่า Sig ที่ 0.02 หลักความรับผิดชอบ มีค่า Sig ที่ 0.00 และหลักความคุ้มค่า มีค่า Sig ที่ 0.00

2.รายได้ ผลการวิเคราะห์ พบว่า รายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาล จำนวน 5 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม มีค่า Sig ที่ 0.00 หลักคุณธรรม มีค่า Sig ที่ 0.00 หลักความโปร่งใส มีค่า Sig ที่ 0.02 หลักการมีส่วนร่วม มีค่า Sig ที่ 0.00 และหลักความคุ้มค่า มีค่า Sig ที่ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานได้ผลการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับปานกลาง โดยผลการทดสอบภาพรวมของระดับความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นธรรมาภิบาล แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี สามารถอภิปรายผลการศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า ความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี ทั้ง 6 หลัก ประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยทั้ง 6 หลักพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) , (S.D. = 0.49) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทีนิ ภูธรรมะ (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เหมือนกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.16$) , (S.D. = 0.50) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชกร เอื้อไพโรจน์ถาวร (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ด้านคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เหมือนกัน

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี มี 2 ปัจจัย คือ สถานภาพ และ รายได้ มีผลต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี โดยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาล จำนวน 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้ที่แตกต่างกัน พบว่ามีจำนวน 5 หลัก ที่ส่งผลต่อความเป็นธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานได้ผลการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี อยู่ในระดับปานกลาง โดยผลการทดสอบภาพรวมของระดับความเป็นธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลवंัด อำเภอลำหลวง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นธรรมาภิบาล แตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด ควรให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติและให้บริการแก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเพศ วัย ภาษา ฐานะ ที่อยู่อาศัย หรือแม้แต่ว่าความสมบูรณ์ของสภาพร่างกาย

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและปรับความคิดเห็นที่ต่างกันด้วยสันติวิธีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ สละความสบายส่วนตัว หรือผลประโยชน์ของตนเอง เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน

3. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด ควรเปิดโอกาสเพื่อชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับเรื่องงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่

4. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมรับฟังการประชุมของสภาและควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และแนวทางปรับปรุงเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างเหมาะสมและเกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

5. เมื่อเกิดความผิดพลาด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด ควรยินดีและยอมรับความผิดพลาดนั้นด้วยความเต็มใจ กล่าวเผชิญหน้ากับความจริงและอธิบายด้วยเหตุผล ชี้แจงตามความเป็นจริงและควรมีการจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรโดยมุ่งให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะต่างๆ ตลอดจนมีค่านิยม ทศนคติที่ถูกต้องสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทะเลวังวัด ควรมีการใช้งบประมาณที่ได้รับให้เกิดประโยชน์กับประชาชนโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภออื่น เพื่อจะให้เห็นภาพรวมของระดับความเป็นธรรมาภิบาลได้ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยงาน องค์กร ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กชกร เอื้อไพโรจน์. (2554). การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเทศบาลในพื้นที่อำเภอ
บ้านห้วยจระเข้ม. จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2562). สืบค้นเมื่อ 12/3/63, จาก https://www.dopa.go.th/public_service/service2.
- โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2547). คู่มือมติใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้บริหารท้องถิ่น
ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน. กรุงเทพฯ: เสมารธรรม.
- บุญร่วม เทียมจันทร์ และศรีัญญา วิชาวธรรม. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
พร้อมหัวข้อเรื่องทุกมาตรา ฉบับสมบูรณ์ . กรุงเทพฯ: THE LAW GROUP.
- วันทีนิ ภูธรระมะ. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต
อำเภอบรบือจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- สวัสดิ์ จันธิมา. (2554). ความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของสมาชิก
องค์การ บริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อาบัตร์ ดาโอ๊ะ. (2560). บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการตรวจสอบการทำงาน
ของฝ่ายบริหารในอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

LOCAL DEVELOPMENT TO PROMOTE THE QUALITY OF LIFE OF THE PEOPLE UNDER THE
PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN THE AREA OF THA CHAI SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG DISTRICT, CHAINAT PROVINCE

อวิกา สุขบัติ¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
Awika Sookbat¹ and Jarunee Mumbansao²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล awika.sook@vru.ac.th

² หลักสูตรสาขารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท 2.) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติเชิงพรรณนาที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน ใช้ T-test และวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) หรือ F-test สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity)

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน มีอายุ 36-50 ปี จำนวน 93 คน มีอาชีพค้าขาย จำนวน 120 คน มีสถานภาพสมรส จำนวน 168 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 101 คน การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท พบว่า คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสารกันในสภาพแวดล้อมที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสติปัญญาร่างกายและอารมณ์ดี และด้านความเป็นอยู่ที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด คือ ด้านภูมิคุ้มกันในตัว (X1) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพิ่มขึ้น .259 หน่วย ส่วนปัจจัยด้านความมีเหตุผล (X5) ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

การพัฒนาท้องถิ่น คุณภาพชีวิต หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย

ABSTRACT

The objective of this research article were 1.) To study factors affecting the promotion of quality of life of people. Under the philosophy of sufficiency economy In the area of Tha Chai Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Chai Nat Province , and 2.) to study the good quality of life of the people In the area of Tha Chai Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Chainat Province. The data were collected from a sample group of 270 people in the Tha Chai Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Chainat Province. The statistical analysis of differential analysis was used by T-test and Analysis of Variance (ANOVA) or F-test. The statistics analyzed by using Multiple Linear Regression to study the relationship between independent variable and dependent variable. It was the study of the linearity relationship.

The results of the study showed that most of them were female. There were 162 people who aged 36-50 years. There were 93 people who were merchant and 120 of them were married. Most of them which were 101 people graduated at the secondary or equivalent level of education. In the study of the local development to promote the quality of life of people under the philosophy of Sufficiency Economy in the area of Tha Chai Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Chai Nat Province, it was found that the good quality of life of the people in the area of Tha Chai Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Chai Nat Province in overall was at high level. When considering each aspect, it was found that the communication in a good environment was in the highest average, followed by intelligence, physical and emotional wellbeing, and well-being which was the lowest average. The factor which influenced the local development in most in promoting the quality of life of people under the Sufficiency Economy philosophy was the self-immunity (X1). It showed that when it increased one unit, the factor which affected the quality of life of people increased at 0.259 units. On the other hand, the rational factors (X5) had no influence on the good quality of life of people in the area of Tha Chai Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Chai Nat Province with the statistically significant at a level of 0.05.

Keywords

Local Development, Quality of Life, Sufficiency Economy Philosophy, Tha Chai Subdistrict Administrative Organization

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ประเทศไทย 1.0 ที่เน้นการลงทุนทางภาคการเกษตร ปลูกข้าว พืชสวนพืชไร่ เลี้ยงหมูเป็ดไก่ นำผลผลิตไปขาย สร้างรายได้และในการยังชีพจนนำไปสู่ประเทศไทย 2.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และหันมาใช้แรงงานจำนวนมากแทน เช่นเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ และ ก้าวสู่ ประเทศไทย 3.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก ผลิตและขายส่งออกเหล็กกล้ารถยนต์ ก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ รวมทั้งมีการไปลงทุนในต่างประเทศ แต่รายได้ประเทศก็ยังอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ต่อมาในปัจจุบันก้าวสู่ ประเทศไทย 4.0 ที่เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมลงมือทำน้อย ๆ แต่ได้ผลตอบแทนที่มหาศาล โดยการเอาความคิดสร้างสรรค์เป็นแรงผลักดันและนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าไปสู่การบริการมากขึ้นเน้นในเรื่องการพัฒนาสู่ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน ด้วยการสร้าง ความเข้มแข็งจากภายใน ขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิด หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนา เพื่อเกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

คุณภาพชีวิตของคนไทย ในปัจจุบันมีการประสบปัญหามากมาย ทั้งปัญหาทางด้านการเมือง และ เศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติ รวมไปถึงมีการแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ไม่ว่าจะเป็นประชาชนที่ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองหรือชนบท ต่างได้รับผลกระทบ ทั้งในด้านการทำงานและการใช้ชีวิต ทางด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมากคุณภาพชีวิตที่ดีถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประชากรของประเทศ โดยได้มีการ มุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา การพัฒนาศักยภาพของคนพึงปรารถนา จะต้องทำให้ทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่จึงจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและทำให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุล ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของคุณภาพชีวิตที่ดี (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564) การพัฒนาคุณภาพชีวิตภายใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาประเทศ และได้มีการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินนโยบายในการบริหารประเทศ อีกทั้งยังมีนโยบายในการส่งเสริมให้ส่วนราชการ ต่าง ๆ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี ลดปัญญาด้าน ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นพัฒนาอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นดำเนินโดยการจัดทำแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญมาก เพราะแผนพัฒนาจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารจัดการและในการพัฒนา ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นว่าทำอย่างไรจึง จะเกิดประโยชน์สูงสุด และส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และการอยู่ดีมีสุข ไม่ว่าจะเป็นด้านความเจริญทางเศรษฐกิจ, ด้านสังคม, ด้านโครงสร้างพื้นฐาน, ด้านสาธารณสุข และด้านครอบครัวของประชาชน เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันของประชาชน แม้กระทั่งการส่งเสริมให้มีร่างกายที่ปราศจากโรคร้ายไข้เจ็บ และมีสภาพจิตใจที่แจ่มใสรวมทั้งการได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีล้วนแต่เป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นทั้งสิ้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ บทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะได้มีการกำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ทั้งนี้ นโยบายกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น กำหนดว่า ให้มีการปกครองตนเอง มากขึ้นโดยได้ประกาศจัดตั้งการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเต็มพื้นที่เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนได้ แก้ปัญหาของตนเองให้รวดเร็วและสอดคล้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข ประเทศไทยได้ประสบปัญหาต่าง ๆ จึงได้กำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาของประเทศเพื่อมุ่งสร้างแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับประชาชนในชาติ ให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีลักษณะการดำรงชีวิตแบบปรัชญาเศรษฐกิจ ชุมชนแบบพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่

9 เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ และ คุณภาพชีวิตที่ดีให้เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นที่มีปัญหาด้านความเป็นอยู่ของคนในชุมชน (การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่, ม.ป.ป)

จากที่กล่าวมาภารกิจของท้องถิ่นที่ต้องจัดทำแผนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นที่ต้องศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้ เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสืบค้นข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งกรอบแนวคิดการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรต้น คือ
 - 1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. อาชีพ 4. สถานภาพ 5. ระดับการศึกษา
 - 1.2 แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุมีผล 3. ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว 4. เงื่อนไขความรู้ 5. เงื่อนไขคุณธรรม
2. ตัวแปรตาม คือ คุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ 1. สุขภาพดี 2. การติดต่อสื่อสารกันในสภาพแวดล้อมที่ดี
3. สติปัญญาร่างกายและอารมณ์ที่ดี 4. ความเป็นอยู่ที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ใช้สูตรการคำนวณแบบทาร์ยามาเนนในกลุ่มประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท จำนวน 1 หมู่บ้าน ได้ บ้านท่าชัย โดยมีประชากรทั้งสิ้น 833 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2562) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ได้จำนวน 270 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผู้วิจัยใช้มาตราวัดของ ลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) 5 ระดับ เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ตามจำนวนตัวอย่างที่ระบุไว้ข้างต้น จำนวน 270 ชุด เนื่องจากประเมินแล้วว่าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถทำความเข้าใจแบบสอบถามได้ด้วยตนเอง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามครบตามจำนวนที่ต้องการแล้วจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการแจกแจงข้อมูล และวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) ที่มีความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย การใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS โดยสถิติที่ใช้ คือ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean : \bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีอายุ 36-50 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 มีอาชีพค้าขาย จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 มีสถานภาพสมรส จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วน ตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศหญิง	162	60.0
อายุ 36-50 ปี	93	34.4
อาชีพ ค้าขาย	120	44.4
สถานภาพสมรส	168	52.2
ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า	101	37.4

2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.42) ,(S.D. =0.73) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในระดับ

ปานกลางทั้งหมด 2 ข้อและอยู่ในระดับมาก ทั้งหมด 2 ข้อ คุณภาพชีวิตที่ดีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร
 กันในสภาพแวดล้อมที่ดี ($\bar{X}=3.63$), (S.D. =0.73) รองลงมาคือ ด้านสติปัญญาร่างกาย และอารมณ์ดี ($\bar{X}= 3.46$) , (S.D. = 0.74) และด้านความเป็นอยู่ที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.24$), (S.D. = 0.74)

ตารางที่ 2

คุณภาพชีวิตที่ดี	\bar{X}	S.D.	ระดับความเป็นอยู่ที่ดี
1. ด้านสุขภาพดี	3.35	0.72	ปานกลาง
2. ด้านการติดต่อสื่อสารกัน ในสภาพแวดล้อมที่ดี	3.63	0.73	มาก
3. ด้านสติปัญญา ร่างกาย และอารมณ์ดี	3.46	0.74	มาก
4. ด้านความเป็นอยู่ที่ดี	3.24	0.74	ปานกลาง
รวม	3.42	0.73	มาก

3. การวิเคราะห์แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหาร
 ส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ปัจจัยที่มีอิทธิพล และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน อย่างมี
 นัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ตัวแปร ที่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อ
 การผันในตัวแปรตามจากปัจจัยที่มีค่ามากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

1. ด้านภูมิคุ้มกันในตัว (X1 B = .259)
2. ด้านเงื่อนไขความรู้ (X2 B = .229)
3. ด้านความพอประมาณ (X3 B = .150)
4. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม (X4 B = .118)

ดังตารางที่3

ตารางที่ 3

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	S.E.	Beta		
(Constant)	.765	.268		2.857	0.00*
ด้านความพอประมาณ	.150	.058	.161	2.591	0.01*
ด้านความมีเหตุผล	.051	.064	.050	.791	0.43
ด้านภูมิคุ้มกันในตัว	.259	.062	.241	4.176	0.00*
ด้านเงื่อนไขความรู้	.229	.059	.235	3.882	0.00*
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	.118	.052	.125	2.288	0.02*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน มีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 50 ปี มีจำนวน 93 คน ประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน 120 คน สถานภาพ สมรส มีจำนวน 168 คน และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 101

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับ การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พบว่า คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสารกันในสภาพแวดล้อมที่ดี ร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสติปัญญาร่างกาย และอารมณ์ดี และด้านความเป็นอยู่ที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านสุขภาพดี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้รับประทานอาหารเพียงพอกับความต้องการของร่างกายในแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านการติดต่อสื่อสารกันในสภาพแวดล้อมที่ดี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีกิจกรรมทำร่วมกันกับครอบครัวเป็นประจำ และครอบครัวมีการพูดคุยเอาใจใส่ดูแลกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านสติปัญญาร่างกายและอารมณ์ดี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีความคิดในการสร้างสรรค์และไม่ขัดต่อสังคม และมีความคิดและพฤติกรรมที่ไม่ขัดต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านความเป็นอยู่ที่ดี ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด คือ ด้านภูมิคุ้มกันในตัว (X1) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพิ่มขึ้น .259 หน่วย ด้านเงื่อนไขความรู้ (X2) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพิ่มขึ้น .229 หน่วย ด้านความพอประมาณ (X3) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพิ่มขึ้น .150 หน่วย ด้านเงื่อนไขคุณธรรม(X4) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เพิ่มขึ้น .118 หน่วย ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านความมีเหตุผล (X5) ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานได้ผลการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุมีผล ด้านภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุมีผล ด้าน

ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ในภาพรวม มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ดังนั้น จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท มีคุณภาพชีวิตที่ดี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท สามารถอภิปรายผลการศึกษาโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท พบว่า คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.73) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเอกพล กิตติปัญญา (กันทะยวง) (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ ประชาชน มีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เหมือนกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสารกันในสภาพแวดล้อมที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.73) และปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านภูมิคุ้มกันในตัว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท มากที่สุด ($X^2 B = .259$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1.ควรมีการฝึกอบรมให้กับบุคลากร โดยการพัฒนาศักยภาพให้มี ทักษะและความรู้ที่หลากหลาย มีการขยายช่องทางการให้บริการกับประชาชน เพื่อที่จะรองรับผู้มาใช้บริการได้เพียงพอ และลดระยะเวลาการในการรอคอย
- 2.ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารให้หลากหลายเพื่อที่จะได้เข้าถึงคนในชุมชนและผู้สนใจ ในจารีตประเพณีอันดีงามของชุมชน ให้การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ ร่วมประชุมวางแผนกิจกรรม รวมถึงการติดตามผลประเมินผล
- 3.ควรมีการใส่ใจในการทำงานและตั้งใจให้อยู่การทำงานเพื่อที่จะมีสมาธิในการทำงานในแต่ละวันอย่างมีประสิทธิภาพและไม่มีปัญหา
- 4.ควรเปิดให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคมนาคมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนผู้ให้บริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- พระเอกพล กิตติปัญญา (กันทะยวง). (2560). การพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมสร้างความสุขของประชาชน
ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2563). การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน
2563 จาก <http://www.local.moi.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมของ
ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2563 จาก <https://www.nesdc.go.th/>.
- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2563). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12
พ.ศ.2560-2564. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563 จาก <http://plan.bru.ac.th/>.

การจัดบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

ARRANGEMENT OF PUBLIC SERVICES ACCORDING TO THE GOOD GOVERNANCE OF
HUA RO SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

นัชชา ภูองทอง¹ อิดารัตน์ แผลงไพรี² สาวิตรี บิดาทุม³ ดวงนภา ธรรมชั้นคำ⁴ และ ยูวดี พ่วงรอด⁵
Nutchha Poongthong¹ Tidarat Phaengpairee² Sawitree Bidathum³ Duangnapha Thammakunkum⁴
and Yuwadee Puangrod⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล nnuut0625@gmail.com
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล P.tidarat2543@gmail.com
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล sawitreebidathum@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล cffern1106@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล aoryuvadee@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นงานเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน ได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาจำนวน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล พบว่า การจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านหลักนิติธรรม และรองลงมาตามลำดับ คือด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านหลักความโปร่งใส 2) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล พบว่า การจัดบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น นายกองคกรบริหารส่วนตำบลห้วยรอและบุคลากรทุกคนควรมีการส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้นำไปสู่แนวทางและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

คำสำคัญ

การบริการ การจัดบริการสาธารณะ และหลักธรรมาภิบาล

ABSTRACT

The objectives of the study were as follows: 1) to study the management of public services under the principles of good governance, and 2) To study public attitudes towards the performance of public service management under the principles of good governance of Hua Ro Sub-District Municipality, Muang District, Phitsanulok Province. It was a quantitative study. The data were collected by using the questionnaires. The number of samples which were obtained from Taro Yamane's ready-made table size determination were 393. The data was then analyzed by descriptive statistics which were mean and standard deviation. The content analysis was also done.

The results of the research were as follows: 1) The management of public services under the principles of good governance was found that overall 6 aspects of public opinion level on the provision of public services under the good governance principles of Hua Ro Sub-District Municipality, Muang District, Phitsanulok Province was at a high level. When considering each aspect, the rule of law was at the highest level, followed by the virtue principles, the principle of participation, the principles of responsibility, the principle of value and the principle of transparency, respectively. 2) For people's attitudes towards the performance of public service arrangements based on the principles of good governance, it was found that in the overall, the effect of organization of public services under the principles of good governance in Hua Ro Sub-district Municipality, Mueang District, Phitsanulok Province was at a very high level. The result showed that the president of Hua Ro Subdistrict Administrative Organization and all personnel should be promoted, supported, and developed continuously in order to allow people to participate in the development in all areas. Moreover, it was an important mechanism in driving to lead the way and bring the greatest benefit to people in the community with the most efficiency and effectiveness.

Keywords

Service, organization of public service and the principles of good governance

ความสำคัญของปัญหา

แนวทางในการปกครองประเทศ โดยการใช้รัฐธรรมนูญ นับตั้งแต่ พ.ศ.2476 วางโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินหลังจากที่มีการเปลี่ยนระบบการปกครองใหม่โดยเหตุผลสำคัญของการตรากฎหมายฉบับนี้คือ เพื่อต้องการจัดรูปแบบงานให้เข้าลักษณะการปกครองอย่างรัฐธรรมนูญ และเพื่อจะให้การบริหารราชการแผ่นดินรวดเร็วและเรียบร้อย ขึ้นโดยมีการจัดระเบียบการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1.การบริหารราชการส่วนกลาง 2.การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และ 3.การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

โดยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือ รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครองและการบริหาร

ให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2557) การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน (พระปีย์วัฒน์ ปิยสีโล (จักรแต), 2554: 1) ทำให้ประชาชนเกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง ทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริงหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้ สมเจตนาธรรมและความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง รวมทั้งยังทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2552) ประชาชนจะรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและห่วงหาพันต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย (พระปีย์วัฒน์ปิยสีโล(จักรแต), 2554: 1) ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้อุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาลงท้องถิ่นของตน ซึ่งจะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สังคมปัจจุบันมีการพัฒนาการปกครอง เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินหรือการบริหารงานภาครัฐ แม้ว่าจะใช้รูปแบบและวิธีการลักษณะคล้ายกับการบริหารธุรกิจ แต่การบริหารทั้งสองอย่างมีความแตกต่างกันที่เป้าหมาย กล่าวคือ การบริหารธุรกิจมุ่งไปที่กำไรสูงสุด (Maximum Profit) ในขณะที่การบริหารงานภาครัฐมุ่งไปที่การตอบสนองความจำเป็นและความต้องการของพลเมืองอย่างสูงสุด หรืออาจกล่าวว่าเป็นการบริการแบบให้เปล่า (ไม่ต้องการผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน) การบริหารงานภาครัฐแม้ไม่คำนึงถึงกำไรขาดทุน แต่ก็จำเป็นต้องพิจารณาถึงประสิทธิภาพสูงสุดของการดำเนินการเพราะมันหมายถึงความคุ้มค่าที่สุดของการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินซึ่ง (วรเดช จันทรศร, 2545) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการจัดบริการสาธารณะขึ้น

ในประเทศนั้นคำว่าบริการสาธารณะมีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากรูปแบบและเหตุผลในการให้คำจำกัดความว่าบริการสาธารณะแล้วจะเห็นได้ว่า ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของ ประยูร กาญจนดล (ประยูร กาญจนดล. 2549: 119 - 121) ที่ให้ความหมายของคำว่าบริการสาธารณะไว้ในหนังสือ “กฎหมายปกครอง” ว่าบริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนการบริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ในความอำนาจการหรือในความควบคุมของฝ่ายการปกครองที่จัดขึ้น เพื่อสนองความต้องการของประชาชน ฝ่ายปกครอง หมายถึง ฝ่ายบริหารที่รวมถึงข้าราชการทุกส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่นที่มีหน้าที่จะต้องจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน โดยมีลักษณะดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่อยู่ในความควบคุมของรัฐ
2. มีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน
3. การจัดระเบียบและวิธีดำเนินงานบริการสาธารณะ ย่อมแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอเพื่อให้เหมาะสมแก่ความจำเป็นแห่งกาลสมัย
4. ต้องจัดดำเนินการโดยสม่ำเสมอ
5. เอกชนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะเท่าเทียมกัน

ปฐม มณีโรจน์ (อ้างอิงจากสุวัฒน์บุญเรือง.2545: 18) ได้ให้ความหมายของการบริการสาธารณะว่าเป็นการบริการในฐานะที่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและเพื่อให้เกิดความพึงพอใจจากความหมาย ดังกล่าวนี สามารถพิจารณาการให้บริการสาธารณะว่าประกอบด้วยผู้ให้บริการ (Providers) และผู้บริการ (Recipients) โดยฝ่ายแรกถือปฏิบัติเป็นหน้าที่ที่ต้องให้บริการ เพื่อให้ฝ่ายหลังเกิดความพึงพอใจ

วัง (Wang) (อ้างอิงจากสุวัฒน์บุญเรือง., 2545: 18) ได้พิจารณาการให้บริการสาธารณะว่า เป็นการเคลื่อนย้ายเรื่องที่ทำให้บริการจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง เพื่อให้เป็นตามที่ต้องการการบริการมี 4 ปัจจัยสำคัญ คือ

1. ตัวบริหาร (Management)
2. แหล่งหรือสถานที่ที่ให้บริการ (Sources)
3. ช่องทางในการให้บริการ (Channels)
4. ผู้รับบริการ (Client groups)

สรุปจากปัจจัยทั้งหมดนี้ จึงสามารถให้ความหมายของระบบการให้บริการว่า เป็นระบบที่มีการเคลื่อนย้ายบริการอย่างคล่องตัวผ่านช่องทางที่เหมาะสม จากแหล่งให้บริการที่มีคุณภาพไปยังผู้รับบริการตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ซึ่งจากความหมายดังกล่าว การให้บริการนั้นจะต้องมีการเคลื่อนย้ายตัวบริการผ่านช่องทางและต้องตรงตามเวลาที่กำหนด

ดังนั้นในขณะที่เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาล มีความตระหนักและใส่ใจประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานในองค์กร เป็นการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล มีการส่งเสริมสถานภาพหญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐ จากการปฏิบัติงานตามธรรมาภิบาลทั้งหลักการ 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากบริบทดังกล่าวข้างต้นนี้ คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่องการจัดบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้แก้ไขปัญหาในการบริหารงานและการให้บริการของเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นกรณีศึกษาในการปฏิบัติการให้บริการประชาชน เพื่อให้มีศักยภาพที่ดีขึ้นตลอดจนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้เกิดความเจริญก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

- 1) การจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร
- 2) ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก
- 2) เพื่อศึกษาทักษะคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยจรเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั้งชายและหญิงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต รับผิดชอบของเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 21,289 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรการคำนวณของ “Taro Yamane” ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความ คลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 393 คน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านบางพยอม	577	11
2	บ้านบางพยอม	1,066	20
3	บ้านตาปะขาวหาย	3,495	65
4	บ้านตาปะขาวหาย	626	11
5	บ้านคลอง	2,655	49
6	บ้านเต็งหนาม	3,008	55
7	บ้านสระโคล่	778	14
8	บ้านเต็งหนาม	2,943	54
9	บ้ายเต็งสำนัก	842	16
10	บ้านสระโคล่	1,206	22
11	บ้านเต็งหนาม	2,094	39
12	บ้านคลอง	1,999	37
รวมทั้งสิ้น		21,289	393

*ที่มา เว็บไซต์ขององค์การบริหารเทศบาลตำบลหัวรอ (28 ส.ค 2555)

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ที่จะศึกษาทั้งหมด 12 หมู่บ้าน และกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วย

สูตรการคำนวณของ (Taro Yamane : 1967)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม

e = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5

N = ขนาดจำนวนประชากร

$$n = \frac{21,289}{1 + 21,289 (0.05)^2}$$

$$= 393.00$$

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 การจัดบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลห้วยจรเข้ม่าง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสท์ (Best : 1977) ซึ่งมีเกณฑ์การวัด ดังต่อไปนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 อยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานการจับริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยจรเข้ม่าง อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี ความคิดเห็นประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารเทศบาล ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางในการ สร้างแบบสอบถาม เพื่อกำหนด ขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม ความคิดเห็นประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์การบริหารเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความ โปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ หลักความคุ้มค่า

3. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) และ การทดสอบ ความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.1 การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) งานวิจัย ฉบับนี้คณะผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วมอบให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและทำการแก้ไขตามข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ได้ค่า IOC = 0.88

3.2 ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpa Coefficient) ตามสูตรของของครอนบาค (Cronbach : 1990) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชน ในชุมชนตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 30 คนขึ้นไป หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความ เชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ หาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 ซึ่งแสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามกระบวนการต่างๆ ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึง องค์การบริหาร ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำการจัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 393 ชุด

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม

5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมา วิเคราะห์ ประมวลผล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคล ของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ นำมาแจกแจงความถี่ หาจำนวนและค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานในเขตเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ สถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถามดังนี้ คือ

การสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน ซึ่งผลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา และอาชีพที่มีจำนวนมากที่สุดคือ รับจ้างทั่วไป ส่วนรายได้ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 5,000-10,000 บาท

2. การจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า การจัดบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยจร อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .33) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .32) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .33) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .31) ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .31) ด้านความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .33) และ รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.86, S.D.= .36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .33) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .317) และรองลงมาตามลำดับ คือ เจ้าหน้าที่มีการตอบสนองความต้องการของประชาชน เช่น ด้านอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .316) เจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติงานและให้บริการอย่างเท่าเทียมกันมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .309) เจ้าหน้าที่มีการบริหารเวลาในการทำงานตามความสำคัญอย่างมีคุณภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.87, S.D.= .342) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการและประชาชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.86 S.D.= .345)

2.2 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .32) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มีความทันสมัย เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.91, S.D.= .289) และรองลงมาตามลำดับ คือ หน่วยงานออกกฎระเบียบต่างๆโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.90, S.D.= .303) หน่วยงานมีการใช้อำนาจในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .324) เจ้าหน้าที่ยึดหลักความเสมอภาคในการให้บริการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .322) และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.86, S.D.= .364)

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.86, S.D.= .36) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนสามารถติดตามและตรวจสอบการดำเนินการจัดบริการสาธารณะต่างๆมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.91, S.D.= .301) และรองลงมาตามลำดับ หน่วยงานเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสำคัญที่ประชาชนควรรู้ เช่น ข้อบังคับ เทศบาล ข้อบัญญัติ งบประมาณ และข้อมูล การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.86, S.D.= .371) หน่วยงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ เช่น เสียงตามสาย รถขยายเสียง ปิดประกาศ ประชุมชี้แจง และแจ้งผู้นำชุมชน เป็นต้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.85, S.D.= .381) หน่วยงานรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและเปิดเผยต่อสาธารณะชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.84, S.D.= .367) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หน่วยงานปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารและมีระบบให้ประชาชนเข้าถึง และรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.82, S.D.= .388)

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .31) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีกิจกรรมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.95, S.D.= .237) และรองลงมาตามลำดับประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เกี่ยวกับการวางแผนโครงการต่างๆมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.95, S.D.= .236) รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมคิดหาแนวทาง หรือแก้ไขปัญหาของชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.94, S.D.= .230) มีการตอบสนองและนำความคิดเห็นที่รับฟัง มาใช้ในการตัดสินใจ หรือปรับปรุงการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.83, S.D.= .381) และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปเพื่อนำไปใช้สำหรับบริหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.73, S.D.= .446)

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .31) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.95, S.D.= .220) และรองลงมาตามลำดับ คือ เจ้าหน้าที่ร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.92, S.D.= .283) มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .317) มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาของประชาชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.89, S.D.= .313) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.76, S.D.= .435)

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .33) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด หน่วยงานใช้จ่ายงบประมาณตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.93, S.D.= .281) และรองลงมาตามลำดับ คือ หน่วยงานวิเคราะห์งบประมาณ ค่าใช้จ่ายและประเมินผลโครงการทุกโครงการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.90, S.D.= .296) หน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณพัฒนาชุมชนครอบคลุมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.88, S.D.= .333) การให้บริการต่อประชาชนมีมาตรฐาน สะดวก รวดเร็ว และคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.85, S.D.= .362) และ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (\bar{X} = 4.85, S.D.= .360)

3. ทิศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล พบว่าการจัดบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหัวรอและบุคลากรทุกคนควรมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้นำไปสู่แนวทางและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. **การจัดการบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของ เทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า** โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักนิติธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านความโปร่งใส จากผลของการวิจัยที่ประชาชนให้ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับต้นๆ สะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลตำบลหัวรอมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะยุคของข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว รอบด้าน องค์การบริหารส่วนตำบลหัวรอจะต้องปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเปิดเผยและอยู่ภายใต้กฎหมาย ตระหนักใส่ใจถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เพื่อจะนำมาซึ่งข้อมูลที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ดังแนวคิดของนายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ รองปลัดกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า หลักนิติธรรม หรือ Rule of Law คือการใช้อำนาจรัฐด้วยความชอบธรรม และเป็นหัวใจพื้นฐานของการนำมาซึ่งความสงบสุขของสังคม ซึ่งการที่สังคมในภาพรวมยังไม่มี ความสงบสุขหรือเกิดความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆขึ้น ทั้งความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากปัญหาเชิงระบบโครงสร้าง ส่งผลโดยตรงต่อการกระจายรายได้ที่แตกต่างกันของบุคคลในสังคม รวมถึงความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากปัจจัยการสนับสนุน เช่น การศึกษา ที่อาจส่งผลให้เยาวชนมีโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้และการประกอบอาชีพในอนาคตที่แตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากผู้นำหรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและน่านโยบายไปปฏิบัติ ยังขาดหลักนิติธรรม อันเป็นหัวใจพื้นฐานสำคัญของการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ทั้งนี้กระทรวงยุติธรรมถือเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งทำหน้าที่วางกรอบและแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนดำเนินการกิจภายใต้หลักนิติธรรม ให้สามารถนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมด้วยการพัฒนากฎหมายพัฒนากระบวนการยุติธรรมพัฒนาพฤตินิสัย และการปราบปรามอาชญากรรมพิเศษข้ามชาติ

2. **ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดการบริการสาธารณะ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า** ปัญหาที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นคือ ปัญหาด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของประชาชน ข้อเสนอแนะคือต้องการให้เทศบาลตำบลหัวรอเข้าถึงประชาชนโดยการลงพื้นที่มารับฟังถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน เพื่อจะนำไปสู่แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา เช่น ด้านโครงการและกิจกรรมต่างๆ ด้านการประปา ถนนหนทางและขยะ เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการครบวงจรของ สุรพงษ์ จอกถม (2557) ได้กล่าวว่าเป็นการมองปัญหาในการให้บริการเชิงรุก มากขึ้น และมุ่งเน้นที่จะจัดการให้แก่ประชาชนซึ่งอยู่ในข่ายที่สมควรที่จะได้รับการให้ทั่วถึง ในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ทั้งนี้โดยเน้นที่ความสะดวกของผู้รับบริการเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถสรุปหลักการของการให้บริการแบบครบวงจรเป็นหลัก ดังนี้

1. ยึดการตอบสนองความต้องการจำเป็นของประชาชนเป็นเป้าหมาย มีลักษณะดังนี้

1.1. ข้าราชการจะต้องถือว่าการให้บริการเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจะต้องพยายามจัดการบริการให้ครอบคลุมผู้ที่อยู่ในข่ายที่ควรจะได้รับบริการทุกคน

1.2 การกำหนดระเบียบวินัยปฏิบัติ และการใช้ดุลพินิจจะต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ที่จะรับรู้ให้ ความเห็นหรือโต้แย้งด้วยเหตุผลได้

2. ความรวดเร็วในการให้บริการ อาจดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะคือ

2.1 พัฒนาข้าราชการให้มีทัศนคติ ความรู้ ความสามารถเพื่อให้เกิดความชำนาญงาน กล่าวตัดสินใจ

2.2 ให้มีการมอบอำนาจให้มากขึ้นและปรับปรุงระเบียบวิธีการทำงานให้มีขั้นตอน และใช้เวลาในการบริหารให้เหลือน้อยที่สุด

2.3 พัฒนาเทคโนโลยีในการให้บริการ

3. ให้บริการจะต้องเสร็จสมบูรณ์ หมายถึง การให้บริการให้บริการเสร็จสิ้นในการติดต่อเพียง 1-2 ครั้ง ตามสิทธิประโยชน์ที่ผู้รับบริการจะต้องได้รับหรือในเรื่องอื่นๆ ที่ผู้รับบริการสมควรจะได้รับการบริการไปในครั้งเดียวกันด้วย

4. ความกระตือรือร้นในการให้บริการเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดทัศนคติที่ดียอมรับฟังเหตุผล คำแนะนำต่าง ๆ มากขึ้น

5. การให้บริการ เนื้อความถูกต้องสามารถตรวจสอบได้ ให้การบริการแบบครบวงจรนั้นไม่เพียงจะต้องให้บริการที่เสร็จสมบูรณ์เท่านั้น แต่จะต้องมีความถูกต้องชอบธรรมทั้งในแง่ของนโยบายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และถูกต้องในเชิงศีลธรรมจรรยาด้วย การตรวจสอบความถูกต้องนี้อาจเป็นการตรวจสอบจากภายนอกโดยประชาชน

6. ความสุภาพอ่อนน้อม คือ การปฏิบัติต่อประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการด้วยความสุภาพ อ่อนน้อม เพื่อให้ผู้มารับบริการมีทัศนคติที่ดีต่อข้าราชการและการติดต่อกับทางราชการ

7. ความเสมอภาคให้การบริการ จะต้องให้บริการแก่ประชาชนโดยเสมอภาคกันตามเงื่อนไข ดังนี้

7.1 จะต้องให้เป็นไปภายใต้ระเบียบแบบแผนเดียวกันและได้รับผลที่สมบูรณ์ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน

7.2 จะต้องคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับบริการ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดบริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยรอและบุคลากรทุกคนควรมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้นำไปสู่แนวทางและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเพื่อทราบความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะ เทศบาลตำบลห้วยรอ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก จึงขอเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะ เทศบาลตำบลห้วยรอเท่านั้น ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับเทศบาลอื่นๆ ด้วย

2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นด้านอื่นๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะ เทศบาลตำบลห้วยรอ

บรรณานุกรม

- โกวิท พวงงาม. (2552). **มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น: วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ. (2553). **หลักนิติธรรม**. สืบค้นจาก <https://www.constitutionalcourt.or.th>
- บุญเกียรติ ภาวะเวกพันธ์. (2563). **การบริการสาธารณะ**. สืบค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2563 จาก <http://wiki.kpi.ac.th>
- พระปิยะวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต). (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองแพร่ จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการคณะสงฆ์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรเดช จันทรศร. (2545). **การพัฒนาต้นแบบการบริการสาธารณะที่เป็นเลิศ: กรณีศึกษาจากต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันมาตรฐานสากลภาครัฐแห่งประเทศไทย.
- สุรพงศ์ จอกถม. (2557). **การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลไผ่รอบ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการปกครองท้องถิ่น). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สุวัฒน์ บุญเรือง. (2545). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลสุนทรภู่: ศึกษาเฉพาะด้านการจัดเก็บรายได้**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Denhardt, J.V., & Denhardt, R.B. (2000). **The new public service: Serving rather than steering**. *Public Administration Review*, 60(6), 549- 559.
- Hugh, O.E. (1994). **Public management and administration: An introduction**. New York : St. Martin's Press.

ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร
กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

FACTORS AFFECTING THE ENHANCEMENT OF WORK EFFICIENCY OF PERSONNEL.
CASE STUDY: THA KHONG MUNICIPALITY KHLONG LUANG DISTRICT
PATHUMTHANI PROVINCE

กัญญารัตน์ สว่างชาติ¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
KANYARAT SAWANGCHAT¹ JARUNEE MUMBANSO²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล kanyarat.sa@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษา เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 116 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantities research) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร (Yamane, 1973) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านเวลาและด้านคุณภาพของงาน 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกรณีศึกษา เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มากที่สุด คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X1) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น -.395 หน่วย ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ (X3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .843 หน่วย ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน (X5) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .295 หน่วย ตามลำดับ ส่วนปัจจัย ด้านเงินเดือน/รายได้ (X2) ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X4) ไม่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig = 0.00)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์หรือนำไปใช้ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เมื่อนำข้อมูลไปวางแผน หรือกำหนดเกณฑ์ในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ทั้งหน่วยงานของตนเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, การเพิ่มประสิทธิประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the performance of personnel of Tha Khlong Municipality, Khlong Luang District, Pathumthani Province, 2) to study the factors affecting the performance of personnel of Tha Khlong Municipality, Khlong Luang District Pathumthani Province, and 3) to study the ways to increase the efficiency of personnel performance of Tha Khlong Municipality, Khlong Luang District, Pathumthani Province. The samples used in the research were the random of 90 people from 116 of the government officials who worked in The Khlong Municipality. The sampling technique was used to determine the sample size calculated from the formula (Yamane, 1973). It was the survey research using the quantitative research methods. The statistics used in this research were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Multiple Regression Analysis.

The results of the study were as follows. The overall average of the efficiency in the performance of personnel Tha Khlong Municipality, Khlong Luang District, Pathumthani Province was at a high level. The top 3 areas with the highest average were the quantity of work, time, and the quality of work. The factors affecting the efficiency of personnel in Tha Khlong Municipality, Khlong Luang District Pathumthani Province the mosy was the respect aspect (X1). When the factor increased by 1 unit, it caused the performance of personnel in Tha Khong Municipality increased - 0.395 units. When the operating characteristics (X3) increased by 1 unit, it affected the performance of the Personnel of Tha Khlong Municipality increased by 0.843 units. When the progress in work (X5) increased by 1 unit, it increased the performance of personnel in Tha Khong Municipality by 0.295 units, respectively. The salary or income factor (X2), and the opportunity to gain future advancement (X4) had no effect on the performance of personnel in Tha Khlong Municipality with the statistically significant at the level of 0.05 (sig = 0.00).

The knowledge gained from the study would be useful or used in the personnel operating by bringing information to plan or set the criteria for human resource management, both for their own and related departments.

Keywords

Performance in operation, Efficiency enhancement

ความสำคัญของปัญหา

ประสิทธิภาพการทำงานนั้นเป็นความสามารถและทักษะในการกระทำของบุคคลของตนเองหรือของผู้อื่นให้ดีขึ้นเจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเองและขององค์กร อันจะทำให้ตนเอง ผู้อื่นและองค์กร เกิดความพึงพอใจและสงบสุขในที่สุด สิริวิดี ชูเชิด (2556) การปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เทคนิครวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จ โดยคำนึงถึงความถูกต้องรวดเร็วของงาน ความสะอาดสวยงาม ความประหยัด ความยุติธรรมและความเสมอภาค รวมถึงปริมาณผลงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การที่บุคลากรจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคลในองค์กร ซึ่งแรงจูงใจดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านเงินเดือน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน แรงจูงใจเหล่านี้จะทำให้การทำงานของบุคลากรภายในองค์กร ทำงานด้วยความกระตือรือร้น ด้วยความสมัครใจ และมีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพในที่สุด

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่าในส่วนของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง นั้นจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใดและมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปประยุกต์ใช้ในการทำงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือ, ด้านเงินเดือน, ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ, ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต, ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 116 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantities research) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร (Yamane) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ศึกษาเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อธิบายเทคนิคและวิธีการทั่วไป

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4 อายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 มีสถานภาพโสด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กร 5-10 ปี มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามทฤษฎีแรงจูงใจ ผลการศึกษา พบว่า ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 (S.D.=0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากทั้งหมด เมื่อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านปริมาณงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 (S.D.=0.76) รองลงมาคือด้านการเวลา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 (S.D.=0.74) และน้อยที่สุดคือด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (S.D.=0.81)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มากที่สุด คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (X1) เมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น -.395 หน่วย ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ (X3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .843 หน่วย ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน (X5) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .295 หน่วย ตามลำดับ ส่วนปัจจัย ด้านเงินเดือน/รายได้ (X2) ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (X4) ไม่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัด อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig = 0.00)

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าระดับประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่ง อยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงานเป็นการวางแผนในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ผลงานที่ท่านปฏิบัติ มีมาตรฐาน รวดเร็ว ครบถ้วนและเชื่อถือได้ ด้านปริมาณงานเป็นการวางแผนบริหารเวลาเพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนด ด้านเวลาต้องมีความตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน และด้าน

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหน่วยงานสามารถบริหารงบประมาณและทรัพยากรขององค์กรตามที่กำหนดไว้ ผลที่พบในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ โสภณ มณีชาติ และคณะ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนท้องถิ่นอำเภอบางปะหันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านเงินเดือน/รายได้ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มากที่สุด คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือเมื่อเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น -.395 หน่วย ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .843 หน่วย ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพิ่มขึ้น .295 หน่วย ตามลำดับ ส่วนปัจจัย ด้านเงินเดือน/รายได้ ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ไม่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (sig = 0.00) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งปัจจัย ซึ่งผลที่พบในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ อรสุดา ดุสิตรัตนกุล (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาเฉพาะบุคลากรส่วนกลาง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการเพิ่มระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

จากการศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา : เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผู้ศึกษาขอเสนอความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาเพื่อเพิ่มระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นอกเหนือจากด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจของแต่ละบุคคลที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ใน การปฏิบัติหน้าที่ให้กับองค์กรนั้น องค์กรเองควรมีการเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยจัดให้มีการศึกษาอบรม ถ่ายทอดความรู้ หรือเทคโนโลยีใหม่ๆให้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจาก เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถ ตลอดจนจัดให้มีการศึกษาดูงานบุคลากรนอกหน่วยงาน เพื่อสร้างมุมมองเพื่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆให้บุคลากรที่จะสามารถนำมาต่อยอดและพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรต่อไป ซึ่งอาจส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะในด้านปัจจัยการปฏิบัติงาน

1. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือเทศบาลเมืองท่าโขลงควรให้ความสำคัญกับการแสดงความยินดีเมื่อประสบความสำเร็จ โดยการยกย่อง ชมเชยและการได้รับความเชื่อมั่นจากเพื่อนร่วมงานในความสามารถในการทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ด้านเงินเดือน/รายได้ เทศบาลเมืองท่าโขลงควรพิจารณาถึงความสำคัญของการได้รับเงินเดือนที่เหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติจึงจะทำให้บุคลากรในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติเทศบาลเมืองท่าโขลงควรปรับการมอบหมายงานที่มีความน่าสนใจสร้างสรรค์ในการลงมือปฏิบัติจึงจะทำให้งานที่มอบหมายไปสำเร็จก่อนเวลาที่กำหนดและบุคลากรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

4. ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตเทศบาลเมืองท่าโขลงควรมีการสนับสนุนให้การศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาในการเลื่อนตำแหน่งงานและทำให้บุคลากรมีความรู้เพิ่มพูนมากขึ้น
 5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานเทศบาลเมืองท่าโขลงควรมีการประสานงานระหว่างกลุ่ม หรือบุคคลเพิ่มการให้คำปรึกษา หาวิธีแก้ปัญหาจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป
- ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา: เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติมผ่านการสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพที่เห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- สิริวดี ชูเชิด. (2556). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. วารสาร, หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ.
- โสภณ มณีชาติ และคณะ (2556). **ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**.
- อรสุดา ดุสิตรัตนกุล. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรณีศึกษาเฉพาะบุคลากรส่วนกลาง**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุทิสน์ วีระศักดิ์การุณย์. (2556). **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ตำรวจกองบังคับการอารักขาและควบคุมฝูงชน**. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจและกระบวนการยุติธรรม, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- อุสุมา ศักดิ์ไพศาล. (2556). **คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทอินเทอร์เน็ต เรียลตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด**. การค้นคว้าอิสระ ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Herzberg, Federick. (1959). **The Motivation of Work**. New York : John Wiley & Sons.
- Yamane, Taro.1967. **Statistics, An Introductory Analysis**, New York : Harper and

การพัฒนาขีดความสามารถในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล:
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

CAPACITY DEVELOPMENT IN THE TAMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATION TO
UPGRADE TO A TAMBON MUNICIPALITY. CASESTUDY: MITTRAPHAP SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION MUAK LEK DISTRICT SARABURI.

กนกกานต์ สวयरूप¹ และ จารุณี มุมบ้านเช่า²
Kanokkan Suayroop¹ and Jarunee Mumbansao²

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมลล์ kanokkan.suay@vru.ac.th

²หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมลล์ jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.) เพื่อศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 2.) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 3.) เพื่อพัฒนาแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยโดยการใช้ออกสารและประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำนวน 371 คน ในการตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้านการยอมรับจากประชาชน ด้านผลกระทบด้านผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชน งบประมาณ บุคลากร ผู้นำ ได้จัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการลงประชามติเพื่อแสดงความเห็น โดยทำการจัดประชุมประชาชนในตำบลในเรื่องการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล และให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ รวมทั้งจัดข้อสรุป ที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น จากรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นเทศบาลตำบล และในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นหลักในการพัฒนาต่อไป

คำสำคัญ

การพัฒนาขีดความสามารถ. การยกระดับเป็นเทศบาลตำบล

ABSTRACT

The objective of this research were; 1.) To study the capacity in developing of the Mittraphap Subdistrict Administrative Organization to upgrade to be a the Subdistrict Municipality , 2.) To study the factors affecting the capacity of the the Mittraphap Subdistrict Administrative Organization to upgrade to be the subdistrict municipality, and 3.) To develop guidelines for the capacity in developing the Mittraphap Subdistrict Administrative Organization to upgrade to be a subdistrict municipality. The research was conducted using the quantitative research methods. There were 371 people who responded to the questionnaire.

It was found that there was the arrangement to let people to participate to express their opinions about the good management, the public acceptance, the impacts, the benefits, the participation, the budget, the personnel and the leaders by organizing the meeting in the agenda of the developing of the Subdistrict Administrative Organization to be the Municipality. They also provided useful information and a conclusion which showed the readiness of the people who have stakeholders in the area to change the model of local government from the subdistrict administration organization to a subdistrict municipality , and the readiness in driving the change to meet the needs of the people in the area as the key for further development.

Keywords

Capacity development, Upgrading to a district municipality

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมีหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น โดยในสภาวะการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ได้ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัว และมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ประกอบกับการพัฒนาของประเทศได้ทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญขึ้นเป็นลำดับจึงจำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองให้มากที่สุด อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครอง แต่ทั้งนี้การที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบใดก็ตาม จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนขีดความสามารถทางการบริหารบุคคล การเงิน และการคลังของท้องถิ่นเหล่านั้นประกอบกันด้วย

ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพที่จะยกระดับขึ้นเป็นเทศบาลตำบล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อจัดทำบริการสาธารณะให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ก็ยังมีปัญหาอยู่ซึ่งปัญหาที่สำคัญ การมีขนาดเล็ก ทั้งในแง่ของรายได้น้อยและบุคลากรน้อย รวมถึงปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อข้อเรียกร้องจำนวนมากของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้รับการตอบสนอง ก็นำมาซึ่งการเสื่อมศรัทธาของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ประเด็นนี้เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ต้องเร่งประสานการหน้าที่ของราชการแต่ละส่วนให้ชัดเจนว่าใครทำอะไรแล้วประชาสัมพันธ์ประชาชนให้เข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น และขีดความสามารถในการดำเนินงานตามภารกิจในความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพที่จะยกฐานะเป็นเทศบาลได้นั้นจะต้องมีรายได้จริงไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่แล้วมาตั้งแต่ 5,000,001 บาทขึ้นไปจะได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น แต่ก็ยังขาดขีดความสามารถจึงต้องวัดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มคณะผู้บริหารและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อุปสรรคที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ ไม่สามารถยกฐานะเป็นเทศบาลได้ และแนวทางการแก้ไข (สมปอง โคชะมัด, สัมภาษณ์, 2563)

องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อปี พ.ศ. 2537 และมีพื้นที่โครงสร้าง ได้แก่ จำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมด 94 ตารางกิโลเมตร หรือ 58,750 ไร่ มีประชาชนในพื้นที่ทั้งหมด 5,117 คน จำนวนเพศชาย 2,526 คน จำนวนเพศหญิง 2,591 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,795 หลังคาเรือน ส่วนในด้านประชาชนจะต้องมีมติเห็นชอบในการยกฐานะซึ่งเป็นข้อสำคัญและเป็นขั้นตอนสำคัญที่ต้องมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของการยกฐานะโดยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และประชาชนต้องมีความเห็นชอบจึงสามารถดำเนินการได้ ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องนี้ไม่มีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบและยังไม่ได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเพื่อยกระดับให้เป็นเทศบาล อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้
แบบสอบถาม (Questionnaire) มีดังนี้ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ซึ่งลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบล มิตรภาพ อำเภอมหากเหล็ก จังหวัดสระบุรี ทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน งบประมาณ บุคลากร ผู้นำ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถในการยกระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเป็นเทศบาลตำบล ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้านการยอมรับจากประชาชน ด้านผลกระทบ ด้านผลประโยชน์

2. วิธีการรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพในตำแหน่งต่าง ๆ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการลงพื้นที่ แจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

2.2 นำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเอาไว้ และทำการลงพื้นที่ด้วยตนเอง

2.3 ทำการเก็บแบบสอบถามคืนจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม แต่ละฉบับ

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ไปทำการบันทึก และวิเคราะห์ค่าทางสถิติ และนำผลทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์กันปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอมหากเหล็ก จังหวัดสระบุรี

1. ด้านการบริหารจัดการที่ดี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากสูงมากไปหาต่ำมาก พบว่า อันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ รองลงมางบประมาณอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาบุคลากรอยู่ในลำดับต่ำ และอันดับสุดท้ายผู้นำอยู่ในระดับต่ำตามลำดับ

2. ด้านการยอมรับจากประชาชน ภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากสูงมากไปหาต่ำมาก พบว่า อันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประมาณอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาบุคลากรอยู่ในลำดับต่ำ และอันดับสุดท้ายผู้นำอยู่ในในระดับสูง ตามลำดับ

3. ด้านผลกระทบ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากสูงมากไปหาต่ำมาก พบว่า อันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาประมาณอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาบุคลากร อยู่ในลำดับปานกลาง และอันดับสุดท้ายผู้นำอยู่ในในระดับปานกลาง ตามลำดับ

4. ด้านผลประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากสูงมากไปหาต่ำมาก พบว่า อันดับแรกคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาประมาณอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาบุคลากรอยู่ในลำดับต่ำและอันดับสุดท้ายผู้นำอยู่ในในระดับต่ำ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาขีดความสามารถองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยที่ค้นพบข้อเท็จจริงแล้วมาอธิบายผลที่สนับสนุนด้วยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ อภิปรายผลได้ดังนี้

1.การพัฒนาขีดความสามารถในการยกระดับขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเป็นเทศบาลตำบล พบว่าประกอบไปด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการที่ดี จากผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับรูปแบบเป็นเทศบาลตำบล จะต้องยึดโยงกับหลักการ ความถูกต้องและมีความพร้อมในการที่จะยกระดับเป็นเทศบาลตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนในเรื่องขององค์ความรู้ในการบริหารจัดการที่ดีภายในขอบเขตพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (ภิญญา ชูก้อนทอง : 2557) กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดีต้องยึดถึงหลักความถูกต้องและชอบธรรมจริยธรรมและการเสริมทักษะในการปฏิบัติงานการให้บริการที่ดี

1.2 ด้านการยอมรับจากประชาชน จากผลการวิจัยพบว่า ให้ประชาชนได้มีโอกาสในการร่วมแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจในการลงประชามติในที่ประชุมต่อการยกระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นริศร บุญเฮ้า (2553) เรื่องความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลชั่วคราว เพื่อยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล พบว่า ด้านที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านโครงสร้างพื้นฐานยังมีความพร้อมน้อยที่สุด ทั้งนี้ บุคลากรและประชาชนมีความคิดเห็นว่างค์การบริหารส่วนตำบลชั่วคราวมีความพร้อมที่จะยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล แต่ต้องปรับปรุงในด้านบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ให้ทันสมัยขึ้นกว่าเดิมเพื่อจะยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลต่อไป

1.3 ด้านผลกระทบ จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ มีความคิดเห็นว่าจะส่งผลต่อปัญหาผลกระทบโดยตรงถ้ายกระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล คือ การเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้นและการจัดสรรงบประมาณ มีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมบูรณ์ศักดิ์ มุกดาประกร (2553) เรื่อง ความพร้อมในการยกฐานะเป็นเทศบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน

จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านงบประมาณ ยังขาดการจัดสรรงบประมาณอย่างมีระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และไม่มีการจัดทำแผนในการจัดเก็บรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น

1.4 ด้านผลประโยชน์ จากผลการวิจัยพบว่า การยกระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล จะทำให้มีการพัฒนาท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐานสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ประชาชนได้สิทธิประโยชน์เพิ่มมากขึ้นและสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี วรพงษ์ (2558) การพัฒนาขีดความสามารถแนวทางบริการสู่ความเป็นเลิศ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม จะพบว่าอุปสรรคและข้อเสนอแนะนั้น จะเป็นไปในส่วนของการจัดการในด้านการบริหารภายในองค์กร ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนต้องการให้หน่วยงานการให้บริการประชาชนปฏิบัติงานอย่างมีใจบริการกับประชาชนทุกคน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ มีทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ต้องให้ความร่วมมือที่ดีและความสามัคคีกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเราก็สามารถพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบลได้ แต่ถ้าขาดความร่วมมือจากประชาชนก็ไม่สามารถยกระดับเป็นเทศบาลตำบลได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาดิชาย เหลืองเจริญ (2553) การเมืองภาคพลเมือง หมายถึงการที่ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาท ส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการทางการเมือง เพื่อกำหนดแผนงาน การผลักดันนโยบายสาธารณะต่อสังคม มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรทางการเมือง และระบบราชการในทุกระดับ ส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการทั้งในเมืองและงานสาธารณะ ได้การดำเนินกิจกรรมที่เป็นผลต่อการกระตุ้น การส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการดังกล่าว

1. การเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ต้องมีเป้าประสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

2. กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายถึงกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง

- กิจกรรมที่ปกติถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ แต่รัฐยังทำหน้าที่ได้ไม่ครบถ้วน

- เป็นกิจกรรมที่ยังหาเจ้าภาพที่แท้จริงมิได้ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย จึงรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมตามลำพังหรือร่วมกับภาคีอื่น ๆ หรือร่วมกับองค์กรภาครัฐก็ได้

3. การดำเนินกิจกรรมของ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย ต้องมีลักษณะที่ต่อเนื่องเป็นที่รับรู้ของสังคม การบริหารงานของกลุ่ม องค์กร เครือข่าย ต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และตัดสินใจร่วมกัน ภายใต้วิถีวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น การเมืองภาคพลเมือง จึงเป็นเรื่องของทุกคนที่พร้อมแสดงออกทางความคิด การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต่อสาธารณะและสุดท้ายพลังของพลเมืองจึงกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้ด้วยตนเอง

2.2 งบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า การที่จะยกระดับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล ต้องขึ้นอยู่กับการวางแผนการดำเนินงานการจัดสรรงบประมาณเป็นหลักสำคัญ ถ้ามีการวางแผนที่ไม่ดีก็ไม่สามารถที่จะขับเคลื่อนองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมบูรณ์ศักดิ์

มุกดาประกร (2553) เรื่อง ความพร้อมในการยกฐานะเป็นเทศบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่าด้านงบประมาณ ยังขาดการจัดสรรงบประมาณอย่างมีระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และไม่มีการจัดทำแผนในการจัดเก็บรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น

2.3 บุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเป็นจุดเริ่มต้นจากบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็นบุคลากรที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี มีจิตสำนึกที่ดีทันโลกก็เป็นตัวแปรผันตรงกับการพัฒนา หรือแปรผันตรงต่อการพัฒนาขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เสรี วรพงษ์ (2558) การพัฒนาขีดความสามารถแนวทางบริการสู่ความเป็นเลิศ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม การที่ทำให้ไปสู่การบริการที่เป็นเลิศจะมีองค์ประกอบหลักอยู่สามประการ ได้แก่ 1) บุคลากร ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาด้านจิตสำนึก ความรู้ ทักษะ ทักษะการมีส่วนร่วม และความสามารถในการประเมินผลตนเองด้านการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ 2) สภาพแวดล้อม และ 3) กระบวนการทำงานหรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน

2.4 ผู้นำ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้นำต้องเป็นบุคคลที่นำเสนอนโยบายในการวางแผนงานและเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการที่ดีเป็นหลักที่จะสามารถพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นเทศบาลตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด กิติคุณ ใจวงษ์ (2553) เรื่อง การยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเทศบาลตำบล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า บุคคลที่ทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าและบรรลุสำเร็จโดยเป็นผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาหรือเป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

3. แนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล

การพัฒนาขีดความสามารถองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอแม่เหล็ก จังหวัดสระบุรี พบว่า ด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้านการยอมรับจากประชาชน ด้านผลกระทบ ด้านผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชน งบประมาณ บุคลากร ผู้นำ ได้จัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการลงประชามติเพื่อแสดงความเห็น โดยทำการจัดประชุมประชาชนในตำบลในเรื่องการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งจัดข้อสรุป ที่แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น จากรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลมาเป็นเทศบาลตำบล และในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นหลักในการพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการวิจัยเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอแม่เหล็ก จังหวัดสระบุรี เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาบทบาทของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ ถ้าหากองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพขึ้นเป็นเทศบาลตำบลมิตรภาพ ควรมีการ

จัดทำแผนรับรองเพื่อเตรียมความพร้อมในการยกฐานะ ซึ่งศึกษาถึงผลกระทบ และหลักเกณฑ์อื่น ที่เกี่ยวข้องตลอดจน ศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่ดำเนินการยกฐานะไปแล้ว เพื่อเป็นแนวทางและเป็นการป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทําวินิจฉัยครั้งต่อไป

จากศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อยกระดับเป็นเทศบาลตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือการทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจบุคลากรที่ทำงานอยู่ภายในองค์กรตำบลมิตรภาพเพิ่มเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

บรรณานุกรม

- ธนศวรร เจริญเมือง. (2550). การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อภิธานศัพท์ของอารยธรรมโลก. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- กิติคุณ ใจวงศ์. (2553). ศึกษาการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.
- องค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี. (2560). ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี. สืบค้นจาก <http://www.mitrphap-muaklek.go.th>.
- ชาติชาย เหลืองเจริญ. (2553). รัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชน.
- นริศร บุญเฮ้า. (2553). ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลชวักายเพื่อยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการปกครองท้องถิ่นบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสรี วรพงษ์. (2558). การพัฒนาขีดความสามารถแนวทางบริการสู่ความเป็นเลิศ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครปฐม. ภาควิชาสังคมศาสตร์ :มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ภิญญาดา ชูก้อนทอง. (2557). การพัฒนาสมรรถนะหลักของพนักงานส่วนตำบลเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบุรี.
- สมบูรณ์ศักดิ์ มุกดาประกร. (2553). ความพร้อมในการยกฐานะเป็นเทศบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง*

CONFLICT MANAGEMENT OF TEACHERS AND EDUCATIONAL PERSONNEL OF SATRI ANG
THONG SCHOOL ANG THONG PROVINCE SING BURI ANG THONG SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

กมลชนก วัฒนนะ¹ และ ฤทัยทิพย์ จันทร์สระแก้ว²
Kamonchanok Vattana¹ Rtaip Chansrakao²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Kamonchanok.vat@vru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล ruetaip@vru.ac.th

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ / การศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรื่องการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษาของครูและบุคลากร
ทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาของครู
และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน
และรายได้ งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรโรงเรียนสตรีอ่างทอง
จังหวัดอ่างทอง จำนวน 136 คน ใช้วิธีสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบที (แบบอิสระ) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1.ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากร
ทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายวิธีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.63 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานที่ 0.34 ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รูปแบบวิธีประนีประนอมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D.
= 0.50) รองลงมาคือรูปแบบวิธีสัมพันธ์ภาพ มีค่าเฉลี่ยที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.53) วิธีเผชิญหน้า มีค่าเฉลี่ย
ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.53) วิธีหลีกเลี่ยง มีค่าเฉลี่ยที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.66) และวิธีที่มี
ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ วิธีบังคับ ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.62) 2.ครูและบุคลากรทางการศึกษามีวุฒิการศึกษาต่างกัน
และมีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.5 ในขณะที่การวิจัยพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน
แตกต่างกันมีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งโดยรวมและรายวิธีไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

ความขัดแย้ง การบริหารจัดการความขัดแย้ง ครู

ABSTRACT

This research aimed to study the situation of conflicts within the schools of teachers and educational personnel at Satri Ang Thong School and to compare the conflict management in schools of teachers and educational personnel classified by sex, educational background, age, work experience and income. This research uses a quantitative research methodology. The samples were teachers and staff of Satri Angthong School, 136 people in Ang Thong Province, sampling size was used by using the Crazy and Morgan tables. Questionnaires were used to collect data. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, T-test (independent) and one-way analysis of variance.

The results of the research were as follows: 1. Comments on Conflict Management Pattern of Teachers and Educational Personnel of Satri Ang Thong School Ang Thong Province Overall and each method were at a high level, mean 3.63 standard deviation at 0.34, which when considered on a single side, it was found that the compromise method had the highest mean (= 4.18, SD = 0.50), followed by the model. Relationship There was a mean at the high level (= 4.08, S.D. = 0.53). The mean at high level (= 3.96, S.D. = 0.53). The mean at the high level (= 3.91, S.D. = 0.66) and the method with the lowest mean was the forced method (= 2.00, S.D. = 0.62). 2. Teachers and educational personnel with different educational background and income differed significantly in overall opinion on conflict management at level 0.5. Research has shown Teachers and education personnel with different genders, ages, and work experiences have no different concepts on overall conflict management and individual approach.

Keywords

Conflict, Conflict management, Teachers

ความสำคัญของปัญหา

ความขัดแย้ง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในองค์กรทุกองค์กร เนื่องมาจากว่า ภายในสังคมหนึ่งย่อมมีความแตกต่างด้านต่างๆอยู่ และความแตกต่างนั้นนำมาสู่ความขัดแย้ง ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารภายในองค์กร บางองค์กรมีความขัดแย้งรุนแรงมาก บางองค์กรก็ม่น้อย โดยที่ความขัดแย้งนั้น เป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งที่บุคคลหรือกลุ่มคนมีความเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ความขัดแย้งระหว่างบุคคล รวมทั้งความขัดแย้งภายในตัวบุคคลด้วย ความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องของการต่อสู้ การทะเลาะวิวาท ความแตกต่าง และความคิดเห็นที่ตรงกันข้าม เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้วไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ ที่คนเราจะสามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ เพราะเราต้องใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นๆในสังคม และเมื่อเราไม่สามารถหลบหนีความขัดแย้งได้ จึงมีความจำเป็นต้องทำการเรียนรู้ให้เข้าใจถึงปัญหาความขัดแย้ง และใช้ประโยชน์จากความขัดแย้งที่เกิดขึ้น (โฉมศรี ศรีใจ, 2554)

ปัจจุบันปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษามีมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกวันทั้งในด้านความถี่และความรุนแรง มีสาเหตุเนื่องมาจากแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกันทั้งทางด้านสภาพพื้นที่ จำนวนครูและบุคลากร รวมไปถึงสภาพแวดล้อมของแต่ละสถานศึกษา ทั้งครูและบุคลากรในสถานศึกษาก็มีความคิดที่แตกต่างกันทั้งความคิด ค่านิยมและการปฏิบัติงาน สาเหตุที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เกิดจากตัวบุคคลที่มีความต้องการและยึดความต้องการของตนเป็นหลัก และเมื่อไม่ได้มาตามความต้องการก็ก่อให้เกิดความคับข้องใจ ซึ่งนำมาสู่ความขัดแย้ง ความขัดแย้งในสถานศึกษาเกิดขึ้นระหว่างครูกับครู ครูกับผู้บริหารสถานศึกษา หรือแม้แต่ตัวบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งความขัดแย้งที่มีมากเกินไปหรือระดับที่รุนแรงจะมีผลต่อบรรยากาศในการทำงาน ทำให้สถานศึกษาขาดประสิทธิภาพ เกิดการร้องเรียนของครู ผู้ปกครอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน หากผู้บริหารไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งให้อยู่ในภาวะที่สมดุลและเอื้อต่อการดำเนินงาน ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารงานในสถานศึกษาได้ ดังนั้นผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เอาใจใส่กล้าเผชิญกับปัญหา และพยายามหาแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด (ศิริพงษ์ เสาภายน, 2554)

โรงเรียนสตรีอ่างทอง เป็นโรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรทางการศึกษา เทคโนโลยี งบประมาณ และทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน คือนักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้น โรงเรียนจะต้องสามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ให้เป็นที่ชื่นชมของชุมชน รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนได้ ปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นจะประกอบด้วย 1) คนในชุมชนมีความพึงพอใจ และศรัทธาต่อการจัดการศึกษา 2) มีอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบริเวณโรงเรียนถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ดี 3) มีระดับความสำเร็จในการจัดกิจกรรม 5 ส มีจำนวนแหล่งวิชาการ และมุมกิจกรรมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดตั้งชมรม และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มที่ 4) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และมีจำนวนเพียงพอ และ 5) โรงเรียนมีลักษณะทางกายภาพที่ได้มาตรฐาน (อรุณ จันทวานิช และคณะ, 2554)

โรงเรียนสตรีอ่างทอง เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทสหศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เดิมรวมอยู่กับโรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์ราษฎร์บำรุงหรือโรงเรียนประจำจังหวัดอ่างทอง (ปัจจุบันคือโรงเรียนอ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม) อยู่ในบริเวณวัดอ่างทอง ต่อมาปี พ.ศ. 2482 ได้รับงบประมาณการก่อสร้างอาคารเรียนแบบอาคารไม้สองชั้นขนาด 8 X 22 เมตร 6 ห้องเรียน สร้าง ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด (เป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทองเดิม) และได้แยกเฉพาะ นักเรียนหญิงมาเรียนในอาคารใหม่โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดอ่างทอง” เปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีนางพงศ์ทอง ดีแท้ เป็นผู้บริหารคนแรกของโรงเรียน จำนวนครูและบุคลากรจำนวน 210 และนักเรียนจำนวน 3,081 คน

ดังนั้น ในฐานะผู้ศึกษาวิจัย มองว่า โรงเรียนสตรีอ่างทอง เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ที่มีขนาดใหญ่ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งและวิธีการบริหารจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาของครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาองค์กรอันจะเกิดประโยชน์ต่อคุณภาพการศึกษา

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัญหาความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง คืออะไร?
2. ความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง มีลักษณะรูปแบบในการบริหารจัดการความขัดแย้งอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษา รูปแบบวิธีการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ปีการศึกษา 2563 จำนวน 210 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน 136 คน มีวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ 136 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง แบบสอบถามมีลักษณะ จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการเอาชนะ ด้านการร่วมมือ ด้านการประนีประนอม ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการยอมให้เป็นมาตรฐานวัดแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ติดต่อประสานงานกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อทำหนังสือเกี่ยวกับการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยถึงผู้บริหารและครูผู้สอน จากโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลในการวิจัย เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนสตรี อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พร้อมกับแบบสอบถามข้อมูลในการวิจัยด้วย ตนเอง ซึ่งแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 136 ชุด

3.3 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองหลังจากส่งแบบสอบถามให้กับทางโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัด อ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ซึ่งได้แบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 136 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางการวิจัยสังคมศาสตร์มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า t-test, F-test เพื่อนำไปวิเคราะห์กับแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรี อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง โดยรวมและรายวิธีอยู่ในระดับมากที่สุด 3.63 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 โดยเรียงลำดับ จากค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่วิธีประนีประนอม ค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.50) วิธี สัมพันธภาพ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.53) วิธีเผชิญหน้า ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.53) วิธีหลีกเลี่ยง ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.66) และวิธีบังคับ ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.62)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากร ทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 เพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งโดยรวม แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งมากกว่า เพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 วุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ในด้านวิธี หลีกเลี่ยงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ของครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

จำแนกตามวุฒิการศึกษาในด้านวิธีทล็กเลียง เป็นรายคู่ พบว่า มี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ปริญาตรีกับปริญาโท

2.3 อายุ 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี และมากกว่า60 ปีขึ้นไปความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ทุกด้านและรวมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี และมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ทุกด้านและรวมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.5 รายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท 9,001-14,999 บาท 15,000-20,000 บาท 20,001 บาทขึ้นไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ในด้านวิธีทล็กเลียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏว่า เมื่อทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้ง ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามรายได้ในด้านวิธีทล็กเลียง เป็นรายคู่ พบว่า มี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ รายได้ 15,000-20,000 บาท กับ 20,001 บาทขึ้นไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สโรชิน โคตรโสภ (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สโรชิน โคตรโสภ (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า จำแนกตามเพศและวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แคช (Cash, 1991, อ้างอิงจาก ญัฐยุทธ เต็นปักซี่, 2554) ศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารและครูในโรงเรียนรัฐบาลรัฐคาโรโรนา พบว่า ตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา แตกต่างกัน ใช้วิธีการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Welt (2000) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีแก้ความขัดแย้งของผู้จัดการชายและผู้จัดการหญิงที่มีประสบการณ์ในวิทยาลัยชุมชนสหรัฐอเมริกา พบว่า วิธีการแก้ไขความขัดแย้งของผู้จัดการเพศชายและเพศหญิง ที่มีประสบการณ์ในวิทยาลัยชุมชน

สหรัฐอเมริกา ไม่มีความแตกต่างกันในด้านของเรื่องความขัดแย้ง ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาธูสร ต่วนชะเอม (2554) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน รายได้ ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาโดยวิธีการประนีประนอมแตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ กังน้อย (2551) ศึกษาเรื่อง ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า วิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีที่มี เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและวุฒิทางการบริหาร ที่แตกต่างกัน ใช้ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษิณ ภูบัวเพชร (2555) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ด้านการเอาชนะ ด้านการร่วมมือ ด้านการประนีประนอม ด้านการหลีกเลี่ยง และด้านการยอมให้ แตกต่างกันไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สโรชิน โคตรโสภ (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกันไป ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แคช (Cash, 1991, อ้างอิงจาก ณัฐยุทธ เต็นปักซี, 2554) ศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารและครูในโรงเรียนรัฐบาลรัฐคาโรไรนา พบว่าผู้บริหารและครูใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา แตกต่างกันไป ใช้วิธีการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามอายุไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิระพงศ์ ศุภศรี (2553) ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษิณ ภูบัวเพชร (2555) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา 1 จำแนกตามอายุ พบว่าด้านการเอาชนะ ด้านการร่วมมือ ด้านการประนีประนอม ด้านการหลีกเลี่ยงและด้านการยอมให้ แตกต่างกันไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สโรชิน โคตรโสภ (2555) ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า จำแนกตามเพศและวุฒิการศึกษา แตกต่างกันไป แต่เมื่อจำแนกตามอายุ ผลการวิจัยพบว่า ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาธูสร ต่วนชะเอม (2554) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน รายได้ ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาโดยวิธีการประนีประนอมแตกต่างกัน

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ กิ่งน้อย (2551) ศึกษาเรื่อง ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรีที่มี เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและวุฒิทางการบริหาร ที่แตกต่างกัน ใช้ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิระพงศ์ ศุภศรี (2553) ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน โดยจำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษิณ ภูบัวเพชร (2555) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ พุทธิเสน (2557) ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปี ลงมา และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป มีระดับการเลือกใช้วิธีการประนีประนอมสูงสุดทั้ง 2 กลุ่ม วิธีการแข่งขันเป็นวิธีการที่ทั้ง 2 กลุ่มเลือกใช้น้อยที่สุด แต่มีระดับการเลือกใช้เฉลี่ยแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารุตร ต่วนชะเอม (2554) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน รายได้ ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาโดยวิธีการประนีประนอมแตกต่างกัน

2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามรายได้แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารุตร ต่วนชะเอม (2554) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน รายได้ ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาโดยวิธีการประนีประนอมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการฝึกอบรมครูและบุคลากรของโรงเรียนสตรีอ่างทอง เพื่อจัดการความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เสนอให้จัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างครูและบุคลากรของโรงเรียนสตรีอ่างทอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้เครื่องมือในการศึกษาที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา ของกลุ่มประชากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1987). **ทฤษฎีความขัดแย้ง**. ออนไลน์.
สืบค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2563 , จาก
<https://www.slideshare.net/bautoom/johnsonampjohnson>
- โหมศรี ศรีใจ. (2554). **การจัดการความขัดแย้งขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฝาง**. การค้นคว้าอิสระ
ปริญญาโทมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ณัฐยุทธ เต็มปักซี. (2554). **ระดับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครราชสีมา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31**. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2554). **การบริหารจัดการความขัดแย้ง**. กรุงเทพฯ, บริษัท มิตรภาพการพิมพ์และสื่อดิจิทัล จำกัด
- สโรชิน โคนโรโสภา. (2555). **การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา .
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- อำรุง จันทวานิช และคณะ. (2554). **โรงเรียนสมบูรณ์แบบ**. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2564,
จาก <http://www.suthep.cru.in.th/mgnt64.doc>
- ณรงค์ กิ่งน้อย. (2551). **ยุทธวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดสุพรรณบุรี**. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน, 2563.
จากชื่อเว็บไซต์ <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/127798>
- ทักษิณ ภูบัวเพชร. (2555). **พฤติกรรมกรบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1**. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน, 2563.
จากชื่อเว็บไซต์ <http://www2.feu.ac.th/acad/llrc/GAID/Detail.aspx?id=48>
- มาตุสร์ ต่วนชะเอม. (2554). **ความพึงพอใจในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3**. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม, 2563.
- จิระพงศ์ ศุภศรี, (2553). **ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรปราการ เขต 1**. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม, 2563.
จากชื่อเว็บไซต์ <http://cms.dru.ac.th/jspui/handle/123456789/297>
- สมบูรณ์ พุทธิเสน, (2557). **การบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม**.
สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม, 2564. จากชื่อเว็บไซต์
<http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2277/1/144900.pdf>

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว
ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF LAM SAM KAEO
MUNICIPALITY KHU KHOT SUB-DISTRICT, LAM LUK KA DISTRICT,
PATHUM THANI PROVINCE

สหภาพ โปธิทอง² และ จารุณี มุมบ้านเช่า³
Sahapob Phothong¹ and Jarunee Mumbansao²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล jarunee@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประชากรชุมชนมะลิทองที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 72 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ (quantities research) การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร (Yamane, 1973) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้วตำบลคูคต อำเภอลำลูกกาจังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมากหลักที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจากน้อยไปมากได้แก่ 1.หลักความรับผิดชอบ 2.หลักความคุ้มค่า และ 3.หลักคุณธรรม 4.หลักความโปร่งใส 5.หลักความมีส่วนร่วม 6.หลักนิติธรรม 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชากรชุมชนมะลิทองที่เข้ามาใช้บริหารที่เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ และสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

คำสำคัญ

การบริหาร หลักธรรมาภิบาล

ABSTRACT

This study aimed to study the administration according to the principles of good governance of Lam Sam Kaeo Municipality, Khu Khot Sub-district, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province and to compare personal factors with the administration according to the principles of good governance of Lam Sam Kaeo Municipality, Khu Khot Sub-district, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province. The Samples were population in Malithong community, 72 people who used the services of Lam Sam Kaeo Khu Khot Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province.

This research was survey research by using quantitative research. Sampling was used to determine the sample size by calculating from the formula (Yamane, 1973). The statistics used in the research are frequency, percentage, mean, fraction and standard deviation.

The results of the study were as follows: 1) the administrative efficiency according to the good governance principles of Lam Sam Kaeo Municipality, Khu Khot Subdistrict Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province are at a high level, the digits with the highest average, ascending are: 1. Responsibility 2. Value 3. Moral principles 4. Transparency 5. Participation 6. Rule of Law. 2) Comparison of management according to the principles of good governance of Lam Sam Kaeo Municipality, Khu Khot Sub-district, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province, classified by personal factors. It was found that the population of Malithong community who came to administer at Lam Sam Kaeo Municipality with different sex, age, education level, occupation, income and personal status has no different opinion on the administration according to the good governance principles of Lam Sam Kaeo Municipality. This is because Lam Sam Kaeo Town Municipality, Khu Khot Sub-district, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province

Keyword

Management, good governance

ความสำคัญของปัญหา

เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตั้งอยู่บริเวณชุมชนลำสามแก้ว คลองซอยที่ 1, 2 และ 3 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ 12.5 ตารางกิโลเมตร ยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลคูคต เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2550 ชุมชนลำสามแก้วเคยมีลำน้ำจากนครนายกไหลผ่านพื้นที่ไปลงแม่น้ำเจ้าพระยาผ่านวัดอ้อมแก้ว ต่อมาวัดดังกล่าวได้รื้อไปสร้างวัดกลางคลองสี่ (พระอาจารย์ทองอินทร์) และวัดสายไหม (พระอาจารย์ทองใบ) ชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่า “บ้านลำสามแก้ว” (บันทึกกระทรวงมหาดไทย)ชุมชนลำสามแก้ว เป็นอาณาบริเวณที่ผ่าประสบการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงกายภาพและวัฒนธรรมที่เข้มข้นและกว้างขวางมากยิ่งขึ้นกว่าอาณาบริเวณอื่น ๆ ในประเทศไทย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบริเวณชุมชนลำสามแก้ว เริ่มขึ้นเมื่อมีการขุดคลองรังสิตประยูรศักดิ์ โดยบริษัทขุดคลองแลคูนาสยามจำกัด ใน พ.ศ. 2420 ซึ่งมีผลทำให้บริเวณชุมชนลำสามแก้ว ที่ก่อนหน้านั้นเคยเป็นเพียงพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ปราศจากการใช้ประโยชน์ ไม่มีชุมชนหรือผู้คนตั้งหลักแหล่งอาศัยทำกินพื้นที่ทั้งหมดเป็นป่าดงรกชัฏที่ลุ่ม หนองบึง เต็มไปด้วยสิ่งสาธาสัตว์ ทั้งสัตว์ใหญ่ สัตว์เล็ก สัตว์ปีก สัตว์น้ำและพืชพันธุ์ไม้นานาชนิด เปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่ของการเพาะปลูกข้าวนาลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากที่มีการสร้างระบบชลประทานสมัยใหม่ขึ้นในพื้นที่แล้ว การเพาะปลูกข้าวในบริเวณชุมชนลำสามแก้วก็ดำเนินไปอย่างเข้มข้น และชุมชนลำสามแก้วก็เริ่มมีบทบาท

สำคัญยิ่งต่อภาคเศรษฐกิจการส่งออกของชาวไทยมีการเคลื่อนย้ายอพยพประชากรจากที่ต่าง ๆ (เทศบาลเมืองลำสามแก้ว, 2563)

จากในปัจจุบันรัฐบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และได้มีการมุ่งเน้นพัฒนาและปรับปรุงกิจการภายในประเทศในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเรียกว่าได้เป็นยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ หน่วยงานราชการจำเป็นจะต้องมีประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อที่จะตอบสนองนโยบายในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้นต้องมีเกณฑ์มีเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงปัจจัยหลายอย่างที่จะต้องนำไปพิจารณาในการตัดสินใจทั้งในเรื่องโอกาสที่ดีและปัญหาต่าง ๆ การขาดทรัพยากรบางอย่างไม่ว่าจะเป็นในด้านเงิน วัสดุสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยี ตลอดจนเทคนิคและวิธีการบริหารระบบราชการ ส่วนเงินเดือนสวัสดิการมีความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการ นำมาสู่หลักการบริหาร เพื่อเป็นหลักการบริหารงานขององค์กร จากสิ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานจะเห็นได้ว่าทรัพยากรมนุษย์นับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะนโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริงไม่มีอะไรตายตัวเสมอไป เพราะเหตุนี้สถาบันราชการจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบระบบในการทำงานต่างๆของรัฐให้มีประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วพร้อมสร้างความสามัคคีในหน่วยงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เน้นให้ความสำคัญในการบริการที่ดีกับประชาชนเพื่อความสะดวกสบายต่อการรับบริการ และส่วนข้าราชการเองต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเองและระบบการบริหารให้อยู่ในหลักธรรมาภิบาลเพื่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

ธรรมาภิบาล หมายถึง การปฏิรูประบบการบริหารการปกครองให้เกิดประสิทธิภาพ โปร่งใสตรวจสอบได้ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนนั้นหันมาร่วมกันพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจสังคม ส่วนการเมืองการปกครองนั้นประกอบด้วย 6 หลัก คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ทำให้ประเทศมีความเป็นระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นมีความเข้มแข็งความรับผิดชอบธรรมมีเสถียรภาพและมีรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ดุจดาว จิตใส, 2554) มาใช้บริหารงานเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเทศบาลให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดีในอนาคต ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับ เรื่อง บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ตามการรับรู้ ของประชาชน เพื่อที่จะได้แนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน สังคม ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

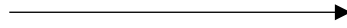
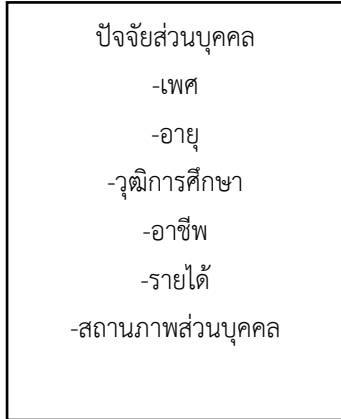
1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้วตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัด ปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกาจังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

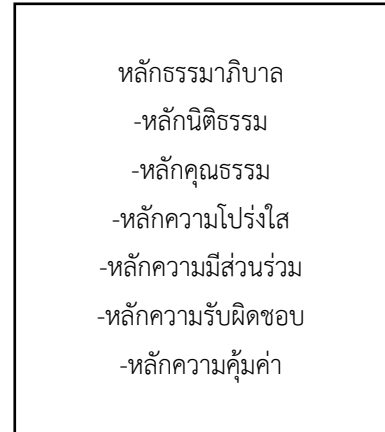
กรอบแนวคิดที่ได้มานี้เป็นการสรุปจาก แนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ในการวิจัย จึงได้ปัจจัยส่วนบุคคลมาคือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพบุคคล ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ส่งผลให้ทราบถึงการเปรียบเทียบการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกาจังหวัดปทุมธานี ซึ่งสรุปผลเป็นกรอบได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชากรที่อยู่ในเขตชุมชนมะลิทอง ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ทั้งหมดจำนวน 72 คน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantities research) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตร (Yamane, 1973) ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 62 คน สถิติที่ใช้คือ ร้อยละเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ สถานภาพส่วนบุคคล 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 6 หลักคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า โดยผู้วิจัยใช้มาตราวัดของ ลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) 5 ระดับเกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น 3) เป็นการแสดงข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับ ปัญหา/อุปสรรค ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังชุมชนที่มีประชากร เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 62 ฉบับ ซึ่งได้แบบสอบถามคืนจำนวน 62 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบ สอบถาม วิเคราะห์ในรูปแบบแจกแจงความถี่ และร้อยละ และนำผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย ตอนที่

2. ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น ตารางประกอบการบรรยาย และการแปลผล 5 ระดับ [3] ตอนที่

3. เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบค่าที (t-test) และวิเคราะห์ความ แปรปรวนแบบทางเดียว (One -Way ANOVA) หาก พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการ ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 อายุอยู่ระหว่าง 20-35 ปี มีจำนวน 31 คิดเป็นร้อยละ 50.8 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมีจำนวน คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 อาชีพรับจ้างทั่วไป/พนักงานบริษัท จำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 31.1 รายได้ 15,001-20,000 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 และสถานภาพสมรส จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ทั้งหมด 6 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 (S.D.=0.80) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้วอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1.หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (S.D.=0.84) 2.หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 (S.D.=0.72) 3.หลักคุณธรรม อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 (S.D.=0.76) 4.หลักความมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 (S.D.=0.92) 5.หลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 (S.D.=0.79) 6.หลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 (S.D.=0.78)

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชากรชุมชนมะลิทองที่เข้ามาใช้บริหารที่เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ และสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยได้ค่า Sig ดังนี้ จำแนกตามเพศค่า Sig 0.80 จำแนกตามอายุค่า Sig 0.57 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดค่า Sig 0.60 จำแนกตามอาชีพค่า Sig 0.41 จำแนกตามรายได้ค่า Sig 0.051 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลค่า Sig 0.60

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1.จากการศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่าระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2549: 39-40) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยที่ 3.75 (S.D.=0.80) ซึ่งหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่ามีข้อสรุปดังนี้

1) หลักความรับผิดชอบจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ด้านหลักความรับผิดชอบโดย ภาพรวมเห็นว่าเทศบาลเมืองลำสามแก้วมีการนำหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ มาใช้อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยที่ 3.83 (S.D.=0.84) โดยด้านที่มีการนำมาใช้ระดับมากที่สุดคือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันท่วงที, ด้านยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและใส่ใจปัญหาสาธารณะและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาซึ่งสอดคล้องกับคุณากร กรสิNGTH ศึกษาเรื่องการศึกษาศึกษาเปรียบเทียบ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2559 65 ศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจำนวน 6 แห่งรวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยด้านปัญหา อุปสรรคมานำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ซึ่งผล การศึกษา พบว่า ในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหาร มากน้อยแตกต่างกัน โดยด้านปัญหาอุปสรรคต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการองค์กรด้านปัญหา หลักความรับผิดชอบ (คุณากร กรสิNGTH. 2550: 213-217)

2) หลักความคุ้มค่า จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้วด้านหลักความคุ้มค่าโดย ภาพรวมเห็นว่าเทศบาลเมืองลำสามแก้วมีการนำหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า มาใช้อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยที่ 3.81 (S.D.=0.72) จากการศึกษาจากแบบสอบถามพบว่าด้านที่มีประสิทธิภาพที่สุดในหลักความคุ้มค่าคือด้านความคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือยทรัพยากร, ด้านการใช้ทรัพยากรโดยตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการ, ด้านในใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสอดคล้องกับการศึกษาของจตุพร ผ่องสุข ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการ บริหาร งานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการ วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2559 บริหารงานที่สอดคล้องกับการบริหารงานตามหลักคําค่าการบริหารงบประมาณไม่โปร่งใส ทำให้ โครงการต่าง ๆ ไม่รับงบประมาณอย่างเต็มที่การแก้ปัญหาไม่ทันกับความต้องการของประชาชน และ จัดสรรงบประมาณอย่างไม่เป็นธรรม ดังนั้นหากตามหลักทฤษฎีการบริหารงานอย่างคุ้มค่าแล้ว การ ดำเนินงานต่างๆ ควรตัดสินใจบนพื้นฐานของความจำเป็นและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับคนใหญ่ ซึ่ง หากสามารถดำเนินการได้ตามหลักการดังกล่าวแล้วย่อมส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาลอย่างแท้จริง (จตุพร ผ่องสุข. 2550: 135-138)

3) หลักคุณธรรมจากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ด้านหลักคุณธรรมโดยภาพรวมเห็นว่า องค์การส่วนตำบลบ้านดงมีการนำหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมมาใช้อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยที่ 3.79 (S.D.=0.76) โดยมีด้านที่มีการนำมาใช้ในระดับมากที่สุดคือด้านเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคมรองลงมาคือด้านความเสียสละและด้านความซื่อสัตย์สุจริตจากผล การศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าด้านการนำหลักคุณธรรมมาใช้ของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว มีการนำมาใช้อยู่ในระดับที่มากซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลเมืองลำสามแก้วมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการศึกษาของอุบล ยะไวทย์ณะวิชัย (อุบล ยะไวทย์ณะวิชัย.2553: 286-289) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การ บริหารส่วนตำบล ปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ แนว ทางการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้อง ประกอบด้วยปัจจัย 3 ระดับคือ 1) ปัจจัยระดับบุคคล ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีจิตบริการ เปิดใจกว้างและมี สมรรถนะสูง 2) ปัจจัยระดับองค์กร มีการมอบอำนาจ การสร้าง การทำงานเป็นทีม และเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้และ 3) ปัจจัยระดับชุมชน เป็นประชาสังคม ที่เข้มแข็งและวัฒนธรรมชุมชนแบบ ประชาธิปไตย ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดงสามารถ

นำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ได้ จะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดงด้านหลักคุณธรรมเป็นไปตามแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลได้มากขึ้น

4) หลักความร่วมมือ จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้วด้านหลักความร่วมมืออยู่ในระดับที่มากเฉลี่ยที่ 3.70 (S.D.=0.91) เห็นได้ว่าเทศบาลเมืองลำสามแก้วมีการบริหารธรรมาภิบาลที่สามารถให้ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาผลของแบบสอบถามพบว่า ในหลักความร่วมมือด้านที่มีระดับคะแนนสูงที่สุดคือด้านการบริหารให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกาพัฒนา,ด้านช่องทางในการไต่สวนและในด้านการพิจารณาการแสดงประชามติ ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ อลัมพล เจียมศรีพงษ์ (อลัมพล เจียมศรีพงษ์, 2554: 78-82) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษากรณีเปรียบเทียบเทศบาลตำบลนางไม้ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางไม้ อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบแนวทางการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ของทั้ง 2 เทศบาล และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำหลักธรรมาภิบาลต่อหน่วยงานราชการและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลนางไม้และองค์การบริหารส่วนตำบลบางไม้อยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานขององค์กร ปกครองท้องถิ่นในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ควรเน้นการ ทำงานที่โปร่งใสมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีความยุติธรรม มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนควรมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข่าวสารการทำงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 และจัดระบบสารสนเทศให้ประชาชนรับรู้ อย่างทั่วถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน การรับรู้ข่าวสาร การแสดง ความคิดเห็น ตัดสินใจรวมทั้งตรวจสอบประเมินผล

5) หลักนิติธรรม พบว่า จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้วด้านหลักนิติธรรม โดย ภาพรวมเห็นว่าเทศบาลเมืองลำสามแก้วมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.69(S.D.=0.79) ซึ่ง การบริหารงานตามหลักนิติธรรม หมายถึงการเคารพ และ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแผนและ กฎหมายต่างๆ โดยไม่ละเมิดอย่างตั้งใจหรือจงใจ หลีกเลี่ยงโดยมีประเด็นที่เทศบาลเมืองลำสามแก้ว บ้านดงนำมาใช้มากที่สุดคือมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในหน่วยงานโดยนึ่งถึง ความถูกต้องและยุติธรรม มีการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับทุกคนอย่างเสมอภาคไม่เลือก ปฏิบัติทั้งนี้เนื่องจากการทำงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้วหลักการทำงานตามกฎหมาย ระเบียบของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานของรัฐจึงทำให้การดำเนินงานในด้านนี้สอดคล้องกับหลักการนิติธรรมที่ได้กำหนด ไว้ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิศสมัย หมกทอง (พิศสมัย หมกทอง, 2555: 123-124) ศึกษาเรื่องการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน คือด้านหลักนิติ ธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า

6) หลักความโปร่งใส จากความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ด้านหลักความโปร่งใสโดยภาพรวม เห็นว่าเทศบาลเมืองลำสามแก้วมีการนำหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสมาใช้อยู่ในระดับมากเฉลี่ยที่ 3.68 (S.D.=0.78) ซึ่งจากการศึกษาจากแบบสอบถามในด้านหลักความโปร่งใส ด้านที่มีระดับของการบริหารดีที่สุดของเทศบาลเมืองลำสามแก้วคือความโปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกๆด้านและรองมาคือกระบวนการประเมินผลมีประสิทธิภาพและในด้านองค์กรมีความ

โปร่งใสเช่นเดียวกับผลการศึกษาของคนอื่นๆ เช่นการศึกษาของสุรเมธ ทองด้วง (สุรเมธ ทองด้วง. 2556: 112-115) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่าผลการศึกษาด้านการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล โพธิ์ทองจะมีค่าเฉลี่ยด้านความโปร่งใอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยมีข้อประเด็นเกี่ยวกับ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชากรชุมชนมะลิทองที่เข้ามาใช้บริหารที่เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ และสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของหน่วยงาน โดยได้ให้บุคลากรปฏิบัติตามด้วยความเท่าเทียมเสมอภาคกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรเมธ ทองด้วง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน บุคลากรภายในองค์กรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรีแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านอายุ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 บุคลากรภายในองค์กรที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศสมัย หมกทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย พบว่า รายได้โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากรมีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรโดยมุ่งเน้นให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะตลอดจนมีค่านิยมคุณธรรมและทัศนคติที่ถูกต้องสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายและจัดให้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพื่อภาพลักษณ์ที่ดีของเทศบาลเมืองลำสามแก้วตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. การกำหนดนโยบายของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาความต้องการแนวทางการปรับปรุงเพื่อให้การกำหนดนโยบายนั้นเป็นไปตามความต้องการของประชาชนโดยเหมาะสมและเกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง
3. ผู้บริหารเทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ควรมีการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สามารถไปทำงานภายนอกหน่วยงานได้เพื่อเป็นการเรียนรู้งานมีการจัดสรรงบประมาณพัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพและเหมาะสมเพื่อพัฒนาความสามารถพร้อมปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งยังสร้างความไว้วางใจและความผูกพันหน่วยงานแก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานรวมถึงการนำแนวคิดจากเจ้าหน้าที่ภายนอกและบุคลากรภายในเข้ามาร่วมบูรณาการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด

บรรณานุกรม

- เทศบาลเมืองลำสามแก้ว ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. (2564). ข้อมูลเบื้องต้นของเทศบาลเมืองลำสามแก้ว. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2564. จาก lamsamkaeo.go.th
- คุณากร กรสิงห์. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสรรค์ประเสริฐศรี. (2549). การบริหารองค์การภาครัฐ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิศสมัย หมกทอง. (2555). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- จตุพร ผ่องสุข. (2550). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกสว่าง อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระ หาญกั้น. (2553). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง อำเภอมะแมะ จังหวัด ลำปาง. การค้นคว้าสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

การศึกษาผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

A STUDY OF THE IMPACTS OF FINANCIAL BURDEN OF PERSONNEL OF NONGKHAE
SUBDISTRICT MUNICIPALITY OFFICE NONG KHAE DISTRICT, SARABURI PROVINCE

วรรณจรี โอน¹ และ รัฐชาติ ทศนัย²
Wanjaree Ono¹ and Rattachart Thatsanai²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Wanjaree43@gmail.com
² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Kunratachart@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) เพื่อศึกษาระดับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค 2.) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลกระทบทางการเงินสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค 3.) เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 71 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามสถิติเชิงพรรณานำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน คือ ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้นในระดับมาก และผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านคุณภาพชีวิตในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงินกับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากร พบว่ามีความสัมพันธ์ 5 ด้าน ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านรายรับมีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 2. ปัจจัยด้านรายจ่ายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อนาคต 3. ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ปัจจัยด้านหนี้มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 5. ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านคุณภาพชีวิต

คำสำคัญ

พนักงานภาครัฐ, ภาระทางการเงิน, พฤติกรรม

ABSTRACT

This quantitative research objectives are as followed: 1) To study the level of financial impact of employees at Nong Khae Subdistrict Municipality Office 2) To study factors related to the financial impact of Nong Khae Subdistrict Municipality Office 3) To be a suggestion in preventing and solving problems of financial impacts of personnel at Nong Khae Subdistrict Municipality Office. The population used in the research was 71 people of Nong Khae Sub-District Municipality Office, Nong Khae District, Saraburi Province. The descriptive statistical questionnaires that analyzed were frequency, percentage, mean and standard deviation, and Pearson's correlation to find the level of correlation.

The results of the study showed that the factor affecting the financial burden is that the consumer /consumption cost factor is significantly higher and the impact of the financial burden of personnel on quality of life is at a high level. Relationship between factors affecting the financial burden and the impact of the financial burden on personnel found that there were five correlations: 1.The income factor was related to the impact of the financial burden of personnel social relations. 2. The expense factor correlated with the impact of the personnel's financial burden of future society 3. Family factors correlate with the financial impact of personnel on social relations. 4. The debt factor was related to the impact of the financial burden of the personnel on social relations. 5. The factor of consumption / consumption cost was higher. There is a relationship with the impact of the financial burden of personnel on quality of life.

Keywords

government employees, financial burden, behavior

บทนำ

ความปรารถนาสูงสุดของมนุษย์ ก็คือการแสวงหาความสุข มนุษย์ทั้งโลกล้วนอยากมีความสุขด้วยการแสวงหาสิ่งที่ตนเองต้องการเงินเป็นตัวแทนแห่งความสุข นำความสุขมาให้มนุษย์ที่คล้าย ๆ กัน เช่น การมีสถานะทางสังคมหรืออำนาจ เสพติดกับวัตถุนิยมแบบไม่มีที่สิ้นสุด สิ่งอำนวยความสะดวกสบายแก่ชีวิตมนุษย์ เกิดความโลภจากการเห็นบุคคลอื่นที่มีมากกว่า อยากที่จะได้มีฐานะเทียบเท่า ซึ่งเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่นำความสุขมาให้มนุษย์ ซึ่งชีวิตในอนาคตไม่มีใครสามารถรู้ล่วงหน้าได้ จึงทำให้บุคคลส่วนใหญ่อยากเข้ามาทำงานในองค์กรภาครัฐ มากกว่าภาคเอกชน ซึ่งภาคเอกชนมีสวัสดิการและได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่าภาครัฐ แต่บุคลากรในองค์กรไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าต่อไปในอนาคตองค์กรจะสามารถดำเนินธุรกิจไปในทิศทางใดบุคลากรที่ทำงานในองค์กรภาครัฐ หมายรวมถึงไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการลูกจ้างประจำลูกจ้างชั่วคราวเจ้าหน้าที่และพนักงานในระดับอื่น ๆ ของกระทรวงต่าง ๆ กลุ่มบุคลากรส่วนใหญ่ช่วงอายุมักจะอยู่ในช่วงวัยกลางคน มีครอบครัวแล้ว มีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในครอบครัวฐานเงินเดือนที่มั่นคง แต่ค่าใช้จ่ายไม่คงทน มีการปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ตามกาลเวลาที่เวียนหมุนไป ภาระทางการเงินก็เพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อการทำงาน มีความเครียดสะสม ความสัมพันธ์ทางสังคมลดน้อยลงซึ่งพนักงานภาครัฐก็เช่นเดียวกัน

องค์กรภาครัฐในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 9,366 องค์กร (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการหรือ สขร.) แยกออกเป็นกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ จากที่กล่าวมาถือว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีโครงสร้างการบริหารประเทศและมีแผนปฏิบัติอย่างชัดเจน ซึ่งในการทำงานขององค์กรภาครัฐบุคลากร มักจะทำงานผูกพันกับองค์กรเดิมเป็นเวลายาวนานในขณะที่ยังคงต้องนำบุคคลรุ่นใหม่จากภายนอกเข้ามาเสริมเป็นระยะ เพื่อทดแทนบุคลากรเดิมที่เกษียณหรือให้องค์ได้มีการผสมของ บุคคลรุ่นใหม่ บุคลากรเดิม ดังนั้นเมื่อบุคลากรรุ่นใหม่ได้เข้ามาทำงานระยะแรก ก็จะพบกับปัญหาค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอประกอบกับปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น สภาพเศรษฐกิจถดถอย ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการทำงานและการให้บริการประชาชน

ดังนั้น การดูแลพนักงานภาครัฐ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขอีกทั้ง สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานภาครัฐให้มีความเหมาะสม สามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งและหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ต่อไป

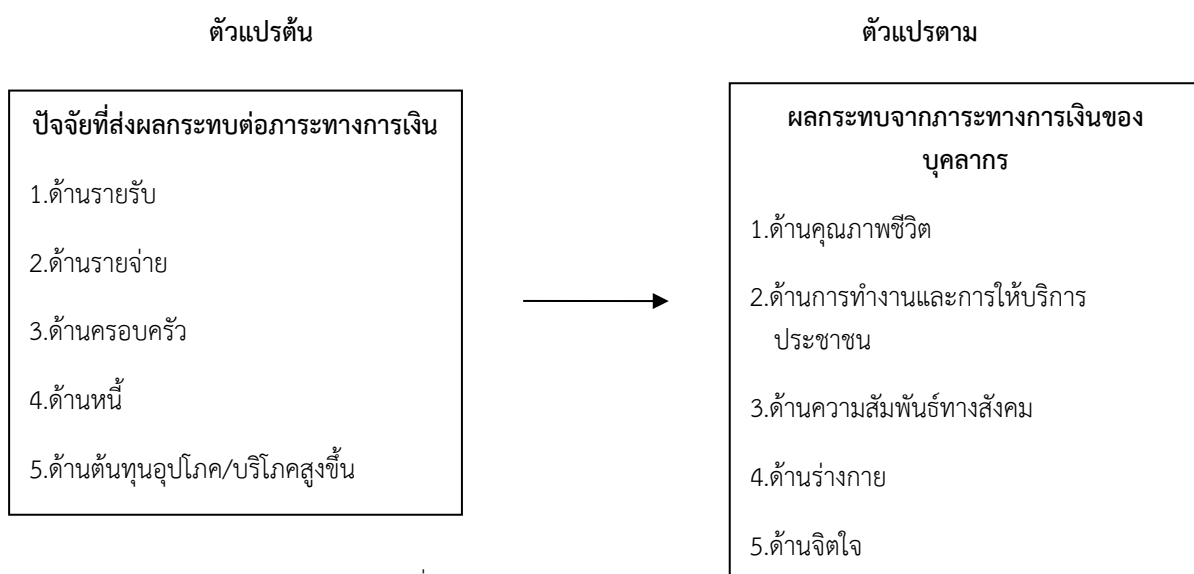
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลกระทบทางการเงินสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค
3. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค

สมมติฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรในทิศทางเดียวกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ทั้งหมด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ พนักงาน ข้าราชการ ของสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 71 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่สร้างขึ้นใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากร สำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี แบบสอบถามที่ใช้ ประกอบด้วยเนื้อหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพ บุตรจำนวนสมาชิกในครอบครัว ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และภาระหนี้ต่อเดือน ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน ประกอบด้วย ด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านครอบครัว ด้านหนี้ และด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น ส่วนที่ 3 ผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากร ประกอบด้วย ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการทำงานและการให้บริการประชาชน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 นี้ประกอบด้วยข้อคำถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert scale) ประกอบด้วยตัวเลือก 5 ระดับ เป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย และส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บจากประชากรในสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค ของเจ้าหน้าที่ พนักงาน ข้าราชการของสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 71 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค จากแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ พนักงาน ข้าราชการของสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อขอความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืน ทำการตรวจสอบของแบบสอบถามคัดแยกฉบับที่สมบูรณ์ตามจำนวนประชากรเพื่อดำเนินการต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จึงวิเคราะห์โดยข้อมูลการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยนำผลข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลในแต่ละด้านที่แบ่งเป็นด้านต่างๆ จึงใช้แบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของไลเคิร์ต (Likert scale) การวิเคราะห์ข้อมูลในวิจัยในครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และร้อยละ (Percentage) และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Movement Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.2) มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี (ร้อยละ 38.0) มีรายได้ต่อเดือน 19,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 42.3) จบการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 39.4) สถานภาพโสด (ร้อยละ 54.9) ไม่มีบุตร (ร้อยละ 54.9) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน (ร้อยละ 56.3) มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 3,000 - 7,000 บาท (ร้อยละ 36.6) และมีภาระหนี้ต่อเดือน 3,000 - 7,000 บาท (ร้อยละ 49.3)

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ปัจจัยด้านรายรับ	2.76	0.91	เห็นด้วยปานกลาง
2	ปัจจัยด้านรายจ่าย	3.10	0.61	เห็นด้วยปานกลาง
3	ปัจจัยด้านครอบครัว	2.77	1.27	เห็นด้วยปานกลาง
4	ปัจจัยด้านหนี้	3.00	0.56	เห็นด้วยปานกลาง
5	ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น	3.80	0.71	เห็นด้วยมาก
รวม		3.08	0.81	เห็นด้วยปานกลาง

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศหญิง	42	59.2
อายุ 31 - 40 ปี	27	38.0
รายได้ต่อเดือน 19,001 บาทขึ้นไป	30	42.3
ระดับการศึกษาปริญญาตรี	28	39.4
สถานภาพโสด	39	54.9
บุตรไม่มี	39	54.9
จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน	40	56.3
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน 3,000 - 7,000 บาท	26	36.6
ภาระหนี้ต่อเดือน 3,000 - 7,000 บาท	35	49.3

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน พบว่าปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนปัจจัยด้านรายจ่าย, ปัจจัยด้านหนี้, ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านรายรับ มีระดับความคิดเห็นปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10, 3.00, 2.77 และ 2.76 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านนี้คือ 3.08 และระดับความคิดเห็นรวมเห็นด้วยปานกลาง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคคลกร สำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

ผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคคลกร		\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ด้านคุณภาพชีวิต	3.70	1.27	เห็นด้วยมาก
2	ด้านการทำงานและการให้บริการประชาชน	2.94	0.96	เห็นด้วยปานกลาง
3	ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	2.51	0.99	เห็นด้วยน้อย
4	ด้านร่างกาย	2.79	0.97	เห็นด้วยปานกลาง
5	ด้านจิตใจ	2.63	1.18	เห็นด้วยปานกลาง
รวม		2.91	1.07	เห็นด้วยปานกลาง

พบว่าผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคคลกรโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านคุณภาพชีวิต , ด้านการทำงานและการให้บริการประชาชน, ด้านร่างกาย, ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.70, 2.94, 2.79, 2.63 และ 2.51 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านนี้อยู่ 2.91 และระดับความคิดเห็นรวมเห็นด้วยปานกลาง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4 สรุปทดสอบสมมติฐานระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคคลกรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน	ผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคคลกร				
	ด้านคุณภาพชีวิต	ด้านการทำงานและการให้บริการประชาชน	ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ด้านร่างกาย	ด้านจิตใจ
1.ด้านรายรับ	✓ R = 0.15	✓ R = 0.26	✓ R = 0.40	✓ R = 0.40	✓ R = 0.30
2.ด้านรายจ่าย	✓ R = 0.24	✓ R = 0.13	✓ R = 0.31	✓ R = 0.18	✓ R = 0.12
3.ด้านครอบครัว	✓ R = 0.28	✓ R = 0.23	✓ R = 0.43	✓ R = 0.25	✓ R = 0.05
4.ด้านหนี้	✓ R = 0.19	✓ R = 0.42	✓ R = 0.59	✓ R = 0.44	✓ R = 0.33
5.ด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น	✓ R = 0.27	✓ R = 0.02	✓ R = 0.24	✓ R = 0.18	× R = -0.05

*หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง มีความสอดคล้องกับสมมติฐาน

เครื่องหมาย × หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกับสมมติฐาน

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ปัจจัยด้านรายรับ, ปัจจัยด้านรายจ่าย, ปัจจัยด้านครอบครัว, ปัจจัยด้านหนี้และปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น มีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากรเกือบครบทุกด้าน โดยมีระดับความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 1 คู่ที่มีตัวแปรแปรที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน คือ ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้นกับผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากรด้านจิตใจ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์(r) เท่ากับ -0.05 อธิบายได้ว่ามีระดับความสัมพันธ์น้อยที่สุดทิศทางตรงข้ามกัน

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.2) มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี (ร้อยละ 38.0) มีรายได้ต่อเดือน 19,001 บาท ขึ้นไป (ร้อยละ 42.3) จบการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 39.4) สถานภาพโสด (ร้อยละ 54.9) ไม่มีบุตร (ร้อยละ 54.9) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน (ร้อยละ 56.3) มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 3,000 - 7,000 บาท (ร้อยละ 36.6) และมีภาระหนี้ต่อเดือน 3,000 - 7,000 บาท (ร้อยละ 49.3)

ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น พบว่า ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น มีระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยด้านรายจ่าย, ปัจจัยด้านหนี้, ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านรายรับ มีระดับความคิดเห็นปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10, 3.00, 2.77 และ 2.76 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมในด้านนี้อยู่ 3.08 และระดับความคิดเห็นรวมเห็นด้วยปานกลาง

ระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากร

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น พบว่า ผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านคุณภาพชีวิตเห็นด้วยมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการทำงานและการให้บริการประชาชน, ด้านร่างกาย, ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.70, 2.94, 2.79, 2.63 และ 2.51 ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงินกับผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากรผลการวิเคราะห์พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ 5 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านรายรับมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ 0.40 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย
2. ปัจจัยด้านรายจ่ายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ 0.31 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย
3. ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลกระทบต่อภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ 0.43 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

4. ปัจจัยด้านหนี้มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ 0.59 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

5. ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านคุณภาพชีวิต มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r) เท่ากับ 0.27 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี สามารถอภิปรายผลการศึกษามีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงิน คือ ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมากกว่าด้านอื่น จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค ในการซื้อสินค้าและบริการ ที่มีต้นทุนหรือมีราคาที่สูงขึ้น เพราะด้วยภาระที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งค่าน้ำมัน, ต้นทุนด้านการเดินทางไปทำงาน ทำให้มีรายจ่ายเพิ่มสูงขึ้น อาจจะทำให้เกิดหนี้สินเพิ่มขึ้นบวกกับค่าครองชีพในปัจจุบันที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bryant (1990 อ้างอิงจาก วีระชัย ถาวรทนต์ และเดือนเพ็ญ อีรวรรณวิวัฒน์ , 2551) ที่กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรทั้งหมด ซึ่งรวมทรัพย์สินและรายได้ ทั้งรายได้ในปัจจุบันและที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต มีผลต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคทั้งสิ้นนั้น การนำรายได้ในอนาคตมาใช้ก่อนหรือการนำทรัพย์สินในอนาคตมาใช้ก่อนถือเป็นความหมายหนึ่งของคำว่า หนี้สิน

ด้านความสัมพันธ์เรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระทางการเงินกับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากร มีความสัมพันธ์ 5 ด้าน ได้แก่ (1.) ปัจจัยด้านรายรับมีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าด้านอื่น เพราะว่า สภาพเศรษฐกิจปัจจุบันอยู่สภาพฝืดเคือง ทั้งความผันผวนของระบบเศรษฐกิจและปัจจัยภายในประเทศ ทำให้บุคลากรมีรายได้เท่าเดิม แต่ค่าครองชีพสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยเสนอว่า จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ควรประกอบอาชีพเสริมร่วมด้วย เพื่อให้เกิดรายได้หลายๆทางมากขึ้นและเป็นการสานสัมพันธ์กับบุคลากรภายในหน่วยงานและบุคคลอื่น (2.) ปัจจัยด้านรายจ่ายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และมีหนี้ที่ดูแลบุคคลในครอบครัวที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยเสนอว่า จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ควรลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง และเหลือเงินเก็บไว้ใช้ประโยชน์ในอนาคต (3.) ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีครอบครัว แต่มีภาระหน้าที่ที่ต้องดูแลครอบครัว ประกอบกับคนในครอบครัวไม่ได้ประกอบอาชีพ ดังนั้นผู้วิจัยเสนอว่า จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี บุคลากรควรบริหารค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนและมีการวางแผนค่าใช้จ่ายในครอบครัวให้เกิดประโยชน์ (4.) ปัจจัยด้านหนี้มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะว่า บุคลากรที่มีภาระทางการเงิน ไม่กล้าที่จะเปิดเผยปัญหาส่วนตัวให้กับบุคคลอื่น ส่งผลให้ขาดความสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยเสนอว่า จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี บุคลากรควรปรับตัวเข้ากับสังคม เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างเรียบง่ายและสงบสุข (5.) ปัจจัยด้านต้นทุนอุปโภค/บริโภคสูงขึ้น มีความสัมพันธ์กับผลกระทบจากภาระทางการเงินของบุคลากรด้านคุณภาพชีวิต เพราะว่า เมื่อต้นทุนสินค้าทางด้าน

อุปโภค/บริโภคมีราคาสูงขึ้น บุคลากรมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น แต่รายได้คงที่ บุคลากรต้องการมีชีวิตที่ดีเพื่อยกระดับสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ต้องการการยอมรับนับหน้าถือตาทางสังคม ดังนั้นผู้วิจัยเสนอว่า จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บุคลากรสำนักงานเทศบาลตำบลหนองแค อำเภอนองแค จังหวัดสระบุรี ควรวางแผนค่าใช้จ่าย ทำให้ทราบรายได้และรายจ่ายในแต่ละเดือน เพื่อลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง เพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรจัดตั้งชมรมส่งเสริมอาชีพให้กับบุคลากรภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การสร้างอาชีพหารายได้พิเศษ
2. ควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางการวางแผนเกี่ยวกับการใช้เงินหรือการบริหารจัดการหนี้สิน และการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินและการบริหารจัดการหนี้สินของตนเองได้ เป็นการลดภาระและควบคุมระดับหนี้สินป้องกันการเพิ่มหนี้สินให้กับข้าราชการหรือพนักงานภาครัฐ
3. ควรให้มีการเจรจาประนอมหนี้และลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และการให้ส่งงวดเดือนในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำลง จัดสรรเงินในการกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาในการผ่อนหนี้ให้แก่บุคลากรภาครัฐและตั้งศูนย์ช่วยเหลือประนีประนอมหนี้สินให้แก่บุคลากรภาครัฐ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบการเกิดหนี้สินของบุคลากรอย่างต่อเนื่องทุก 2 ปีหรือ 3 ปีเพื่อใช้ในการจัดทำนโยบายดูแลคุณภาพชีวิตของบุคลากรและเป็นแนวทางแก้ไขต่อไป
2. ควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่นหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีจำนวนประชากรมากพอ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ผลการทดสอบออกมาให้ดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- จิรพรรณ ชีรานนท์ . (2540). การจัดการทรัพยากรครอบครัวและชุมชน หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 13
นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ฉัตยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ. 2546. พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ปรีชา วิทยากร. (2559). กระบวนการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยศิลปากร: นครปฐม
- วรางคณา บัวล้อม. 2558. พฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ของพนักงานธนาคารพาณิชย์ แห่งหนึ่ง
ในจังหวัด เชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่
- พันโทหญิง มนไท จันทร์ทอง. (2556). ภาวะหนี้สินของบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคง
ภายในราชอาณาจักร(ส่วนกลาง). สาขาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต: นนทบุรี
- เสาวนีย์ ณ นคร. (2557). พฤติกรรมผู้บริโภคการเป็นหนี้และคุณภาพชีวิตของชาวประมงทะเลใน
ตำบลลิซล อำเภอลิซล จังหวัดนครศรีธรรมราช. คณะบริหารสังคมและสิ่งแวดล้อม.
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: กรุงเทพมหานคร
- สุณิษา ชัมสมบุญ. (2558). การศึกษาพฤติกรรมการก่อหนี้ในระบบของพนักงานสถานีวิทยุโทรทัศน์
แห่งประเทศไทย. สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย: กรุงเทพมหานคร

ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการ
ของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

RELATIONSHIP BETWEEN PERFORMANCE IN ACCORDANCE WITH GOOD GOVERNANCE
PRINCIPLES AND SERVICE EFFICIENCY OF PAK PHLI DDISTRICT OFFIC.
NAKHON NAYOK PROVINCE

ชลนที จินลักษ์ณ์¹ และ วิลลักษ์ณ์ เรืองสม²
Chonnatre Chenlak¹ and Wilailak Ruangsom²

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล chonnatre481@gmail.com

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลของเจ้าหน้าที่ในที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อศึกษาการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มโดยใช้สูตรของ W.G. Cochran เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่าระดับประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน และการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับต่ำ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง ด้านหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับต่ำ ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ

ความสัมพันธ์ การปฏิบัติงาน หลักธรรมาภิบาล การให้บริการ

ABSTRACT

A study of the relationship between performance in accordance with good governance principles and service efficiency of Pak Phli District Office, Nakhon Nayok Province. The objectives were 1) To study the efficiency of service in accordance with the principles of good governance of officials in the Pak Phli District Office, Nakhon Nayok Province. 2) To study the service according to the principles of good governance of the Pak Phli District Office, Nakhon Nayok Province. 3) To study the relationship between good governance and service efficiency of Pak Phli District Office, Nakhon Nayok Province. A sample of 400 people randomly used the W.G.cochran formula, a tool used to collect data as a questionnaire. Data analysis by computer program. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, Pearson value. The research found that the level of service efficiency according to the principles of good governance of the Pak Phli District Office, Nakhon Nayok Province is at the highest level which is not in accordance with the hypothesis. The provision of good governance was related to the service efficiency of the Pak Phli District Office, Nakhon Nayok Province. The rule of law was at a moderate level while the moral aspect was low. The main aspect of transparency was at a moderate level. The principle of participation was at a high level while the main aspect of the responsibility was low and the main aspect of the value was at a high level.

Keywords

Relationship, performance, good governance, service delivery

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันรัฐบาลไทยได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างกว้างขวาง ดังเห็นได้จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐปฏิรูปบทบาทหน้าที่โครงสร้าง และกระบวนการทำงานของตนให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ ซื่อตรง มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ถือประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนได้อย่างราบรื่น การพัฒนาระบบราชการให้สอดคล้องกับบริบทดังกล่าว จึงมีการนำหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good Governance) และการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) มาใช้จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะทำให้ระบบราชการขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถเรียนรู้ปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว และยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล เพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายปลายทางเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของชาติ (สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2554)

กรมการปกครองเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจสำคัญในการให้บริการประชาชน โดยมีอำเภอเป็นหน่วยให้บริการ (Service Unit) และเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานบริการของหน่วยงานภาครัฐไปสู่ประชาชนได้โดยสะดวกในทุกพื้นที่ของประเทศ ทั้ง 878 อำเภอ ใน 76 จังหวัด ซึ่งมีขอบเขตการให้บริการที่หลากหลายครอบคลุมในเรื่องการรับรองสิทธิ วิธีการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพการทำมาหากินของประชาชนทุกเพศทุกวัย รวมทั้งครอบคลุมถึงการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมโดยรวม ได้แก่ การบริการทางทะเบียนต่าง ๆ เช่น ทะเบียน

ราษฎร (เกิด ตาย ย้ายที่อยู่ เพิ่มชื่อ) บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนครอบครัว ทะเบียนชื่อ – สกุล ทะเบียนสมรส การอนุมัติ อนุญาตให้ประกอบกิจการ หรือดำเนินกิจกรรมตามกฎหมายต่างๆ เช่น โรงแรม สถานบริการ ชายหาดตลาดและค้าของเก่า อาวุธปืน การพนัน โรงรับจำนำ สมาคม มูลนิธิ นอกจากนี้ยังรวมถึงอำนวยความสะดวกให้แก่ ประชาชนในด้านต่างๆ ทั้งทางแพ่ง เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง ทั้งทางอาญา เช่น การชั้นสูตร พลิกศพ การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ตลอดจนให้บริการในมิติของการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนต่างๆ ดังนั้น อำเภोजึงถือเป็นศูนย์กลางในการติดต่อราชการของประชาชนทั้งการติดต่อขอรับบริการในที่ว่าการอำเภอ (In – House Service) และออกไปให้บริการประชาชนในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน (Off – House Service) (ศาลากลางจังหวัดนครนายก, 2551)

ที่ว่าการอำเภอปากพลีเป็นศูนย์กลางการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนเพื่อให้ ประชาชนได้รับสิทธิในการให้บริการอย่างเสมอภาคการให้บริการประชาชนที่มีความต้องการมาติดต่อราชการหรือมารับการให้บริการสาธารณะ ถือเป็นความสำคัญและความสามารถใช้สิทธิประโยชน์ในการที่จะได้รับการคุ้มครองและการบริการจากรัฐตามกฎหมาย ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนจะต้องมีความรู้ความสามารถทางกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจิตสำนึกของบุคลากรในการให้บริการประชาชนอย่างเต็มใจ เสมอภาคและเท่าเทียมกัน อันเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ดังนั้นการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลีนั้น ควรตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มาใช้บริการในที่ว่าการอำเภอปากพลี และให้ผู้มาใช้บริการได้รับการบริการที่ดีที่สุด มีความประทับใจที่ได้รับการบริการ ได้รับการบริการอย่างทั่วถึง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหาร ในด้านต่าง ๆ ภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่องค์กรเทศบาลอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantity Research) เกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยด้านเชิงปริมาณ โดยสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนามาวิเคราะห์ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ซึ่งแบบสอบถามมีคำตอบในลักษณะมาตราวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดแบบอัตราการประเมิน (rating Scale) 5 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยแบบเป็น 4 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ข้อ มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอปากพลี โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการผู้ศึกษาต้องจัดเตรียมข้อมูลเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจในแบบสอบถามร่วมกันก่อนลงพื้นที่เตรียมแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขั้นตอนดำเนินการผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดรวมกัน 400 คน
3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยผู้ทำการวิจัยเก็บรวบรวมเอง
4. นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในงานวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test, F-test และ LSD

1. การแจกแจงความถี่ (Frequency Distributions) คือ การจัดข้อมูลให้เป็นพวกหรือให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายความถี่ ร้อยละของข้อมูล
3. ค่าเฉลี่ยตัวอย่าง (Sample mean) เพื่ออธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูล
4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อใช้อธิบายค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
5. ค่าสถิติ Independent Sample t-test ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรที่มี

2 กลุ่ม

6. ค่าสถิติ One-way ANOVA (F-test) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง กรณีที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือกฎระเบียบข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของสังคมและบุคลากรในที่ว่ากรอำเภอปากพลี รองลงมา คือ ที่ว่าการอำเภอปากพลีปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ที่ว่าการอำเภอปากพลีมีการตรากฎออกกฏระเบียบข้อบังคับที่ทันสมัย และที่ว่าการอำเภอปากพลียินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ที่ว่าการอำเภอยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องและดีงาม รองลงมา ที่ว่าการอำเภอปากพลีมีการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติได้ และบุคลากรที่ว่าการอำเภอมีความซื่อสัตย์สุจริต

ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ที่ว่าการอำเภอมีเครื่องมือในการให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นที่สะดวก เช่นกล่องรับฟังความคิดเห็น รองลงมา คือ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในเรื่องภารกิจที่ว่าการอำเภอให้บริการ และมีการกำหนดช่องทาง/วิธีการในการติดต่อร้องเรียนกับที่ว่าการอำเภอ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ที่ว่าการอำเภอ มีการเปิดโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมา คือ ที่ว่าการอำเภอ มีการติดตามแนะนำให้คำปรึกษาประชาชน ที่ว่าการอำเภอ มีการส่งเสริม และพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของ

ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ที่ว่าการอำเภอยึดถือประโยชน์สุขของประชาชนและสังคมเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ ที่ว่าการอำเภอได้รับการยอมรับและความพึงพอใจจากประชาชนที่เกี่ยวข้อง และบุคลากรที่ว่าการอำเภอมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเมื่อได้รับมอบหมาย

ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ที่ว่าการอำเภอมีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุนลดขั้นตอนการทำงานเพิ่มปริมาณผลผลิต รองลงมา คือ มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในที่ว่ากรอำเภอ และที่ว่าการอำเภอมีการใช้งบประมาณอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างพอเพียง รองลงมา คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า สามารถพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือระบบงานที่ให้บริการมีความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ให้บริการเจ้าหน้าที่ที่มีการเป็นไปตามลำดับ ก่อน - หลัง เจ้าหน้าที่มีความเป็นธรรม และเจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นให้บริการด้วยการเอาใจใส่

ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความรวดเร็วในการให้บริการอย่าง รองลงมาอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ มีขั้นตอน ระเบียบ แบบฟอร์ม ในการให้บริการ มีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมกับงาน และการให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหา ความชัดเจนของข้อมูลในการให้บริการ

ด้านการให้บริการอย่างพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอกับการให้บริการ เช่น ที่นั่งรอ ห้องน้ำ เป็นต้น รองลงมา คือ อาคารสถานที่ที่ให้บริการมีความเหมาะสม บรรยากาศและแสงสว่างมีความเหมาะสม และมีช่องทางสำหรับคนชราและผู้พิการอย่างเพียงพอ

ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความถูกต้องและ รองลงมาอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ มีการประชาสัมพันธ์การให้บริการด้านต่างๆ ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อน และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นที่ศึกษากับตัวแปรตามที่ศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนด ตัวแปรต้นที่ศึกษา คือ การให้บริการตามหลักธรรมาภิบาล และตัวแปรตามที่ศึกษา คือ ประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า การให้บริการตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านหลักความคุ้มค่า มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสถิติที่ระดับ 0.01 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

การให้บริการตามหลักธรรมาภิบาล	r	Sig.	ระดับ
1. ด้านหลักนิติธรรม	0.423**	0.000	ปานกลาง
2. ด้านหลักคุณธรรม	0.201**	0.000	ต่ำ
3. ด้านหลักความโปร่งใส	0.424**	0.000	ปานกลาง
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	0.576**	0.000	สูง
5. ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม	0.194**	0.000	ต่ำ
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	0.580**	0.000	สูง

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนผู้ใช้บริการให้ความสำคัญกับกฎระเบียบข้อบังคับเป็นที่ยอมรับของสังคมและบุคลากรในที่ว่า การอำเภอปากพลี โดยที่ว่าการอำเภอปากพลีปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มีการตรา กฎออกกฎระเบียบข้อบังคับที่ทันสมัย ยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ที่ว่าการอำเภอยึดถือ และเชื่อมั่นในความถูกต้องและดีงาม มีการรณรงค์เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การหรือสมาชิกของ สังคมถือปฏิบัติได้ บุคลากรที่ว่าการอำเภอมีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรมให้บริการประชาชน อย่างเสมอภาค ที่ว่าการอำเภอมีเครื่องมือในการให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นที่สะดวก เช่น กล่องรับฟังความ

ธรรมาภิบาลในแต่ละด้านทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลบ่อแฮ้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นเพื่อการส่งเสริมหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารงาน ให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการบริหารงาน การประชาสัมพันธ์มีการทำงานอย่างตรงไปตรงมา ความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการให้บริการ เพิ่มศักยภาพ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน ความประทับใจและความเป็นกันเอง ความมีคุณธรรม ความคุ้มค่า การสร้างจิตสำนึก และการนำไปปฏิบัติ ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆและมีส่วนร่วมทุกมิติ ครอบคลุมขอบเขตชัดเจนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จนนำภาคองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุดแบบยั่งยืน

2. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการของที่ว่าการอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการบริการยิ่งขึ้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการสร้างทัศนคติทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรส่งเสริมให้บุคลากรเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรภายในองค์กรเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและนำความคิดเห็นนั้นไปปรับปรุงการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ควรปรับปรุงกระบวนการทำงานให้รวดเร็วเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการที่ว่าการอำเภอ เช่น คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นต้น
2. ศึกษาแนวทาง ระเบียบ ขั้นตอนหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงาน
3. ศึกษาเชิงคุณภาพ/การศึกษารายกรณี ในหน่วยงาน โดยการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกและละเอียดครอบคลุมมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ศาลากลางจังหวัดนครนายก. (2551). **ข้อมูลพื้นฐาน: ปากพลี**. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2564 จากเว็บไซต์ http://ww2.nakhonnayok.go.th/amphur_content/cate/3
- อมรินทร์ กิจศิริรัตน์. (2556). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล
ในเขตเทศบาลเมืองจันทนิมิต จังหวัดจันทบุรี**. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนวิทยาลัยการ
บริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรเมธ ทองด้วง. (2556). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง
อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐศาสตร์การ
ปกครองมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- สุภัคจิรา ศรีจันทร์. (2555). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การ
บริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด**. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยบูรพา.

แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIAL WELFARE FOR THE ELDERLY WHO
RECEIVE A LIVING ALLOWANCE HUAI RUAM SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, DONG CHAROEN DISTRICT, PHICHIT PROVINCE

ชุตีพงศ์ เรืองคำ¹ นนทภูมิ มะโนณี² ชินพัฒน์ คำแสง³ ภาณุวัฒน์ ม่วงทุ่ง⁴ และ ธนัสถา โรจนตระกูล⁵
Chutipong Ruangkam¹ Nontaphum Manonuek² Chinnapat Kamplaeng³ Panuwat Muangthung⁴
and Tanastha Rojanatrakul⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Chutipong.r@psru.ac.th
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Nontaphum2542@gmail.com
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล chinnapat120942@gmail.com
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Ntpanuwat@gmail.com
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล tangkwa_tk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความ ต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยร่วม 2) เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการรับสวัสดิการสังคม สำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพรายเดือน อาชีพ สถานภาพ สมรส จำนวนบุตร และช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 คน ได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา หาจำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) จากการสำรวจระดับความต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่รับ เบี้ยยังชีพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพอนามัย และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษา

2) จากการสำรวจระดับความต้องการรับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพใน องค์การบริหาร ส่วนตำบลห้วยร่วม พบว่า มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

การพัฒนา การจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ

ABSTRACT

The researchers have conducted this research according to the following objectives 1). To study the elderly's needs level in elderly welfare provided for elderly receiving subsistence allowance of Huay Ruam. 2) To study factors affecting the needs of receiving welfare for elderly of Huay Ruam. Factors are categorized by gender, age, education level, income from receiving monthly subsistence allowance, career, marital status, number of children, as well as channel of receiving subsistence allowance. This research is a quantitative research by having questionnaires distributed to 274 samplings for data collection. The samplings are set from Taro Yamane instant table. After that the data is analyzed by descriptive statistics for finding mean and standard deviation. The research result found that:

1). According to the survey of the elderly's needs level in elderly welfare provided for elderly receiving subsistence allowance of Huay Ruam, it was found that the overall picture is in the good level. If we considered each aspect, the sanitation demonstrates the most mean. The aspect that contains the least mean is education aspect.

2). According to the survey of the elderly's needs level in elderly welfare provided for elderly receiving subsistence allowance of Huay Ruam, it was found that are statistically differently at 0.05 in term of the needs level in elderly welfare.

Key words

Development, Social welfare providing, Elderly receiving subsistence allowance

ความสำคัญของปัญหา

องค์การสหประชาชาติ ได้ระบุว่าจำนวนประชากรผู้สูงอายุในโลกกำลังทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีสาเหตุสำคัญจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขรวมกับอัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรในทั่วทุกภูมิภาคของโลกกำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง นั่นหมายถึงว่าจำนวนคนเกิดกำลังลดน้อยลงเรื่อย ๆ ส่วนทางกันกับคนที่ได้เกิดขึ้นมาแล้วก็กำลังมีอายุยืนยาวมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา ในส่วนของประเทศไทยเองก็เผชิญกับสถานการณ์เช่นเดียวกับภูมิภาคอื่น ๆ ในปี 2550 สำนักงานสถิติได้ทำการสำรวจข้อมูลผู้สูงอายุทั่วประเทศ โดยผลของการสำรวจในครั้งนั้นพบว่า ข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุในปี 2550 มีจำนวนไม่น้อยกว่า 7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.70 ของจำนวนประชากรทั่วประเทศ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2551) โครงสร้างประชากรของจังหวัดพิจิตรล่าสุดจากผลการสำรวจสำมะโนประชากรปี 2563พบว่าประชากรวัย 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนถึง 108,717 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20 จากจำนวนประชากร 538,249 คน แสดงให้เห็นว่าจังหวัดพิจิตรก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมสำหรับดูแลผู้สูงอายุในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร, 2563)

รายงานของสหประชาชาติระบุว่า จำนวนคนที่ก้าวเข้าสู่ภาวะผู้สูงวัยในอีก 10 ปีข้างหน้า จะเพิ่มสูงขึ้นจากระดับปัจจุบันอีก 200 ล้านคน ไปอยู่ที่ 1,000 ล้านคน และจะเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวไปจนเกินที่ระดับ 2,000 ล้านคน ในปี 2050 ขณะที่ทั้งอัตราการเกิดทารกและคนในวัยแรงงานในหลายประเทศกลับมีจำนวนลดน้อยลงอย่างน่าใจหาย เช่น สหรัฐที่จำนวนการเกิดของทารกลดต่ำลงมากที่สุดเป็นประวัติการณ์ในปี 2011 ขณะที่สิงคโปร์เมื่อปี 2012

อยู่ในอัตราส่วนที่ทารก 1.3 คน ต่อผู้หญิง 1 คน ส่วนญี่ปุ่นอัตราการเกิดในปี 2010 ลดลงมาอยู่ที่ 1.39 จุดขณะที่ปี 1925 อยู่ที่ 5.10 จุด ซึ่งเกณฑ์เฉลี่ยของโลกในปี 2010 อยู่ที่ 2.52 จุด (ประชากรสูงวัยล้านโลก ขบวนการวิกฤตเศรษฐกิจรอบใหม่ , 2556)

ผู้สูงอายุ ในอนาคตเราจะมีทั้งประชากรที่เป็นผู้สูงอายุอยู่แล้วและประชากรที่จะเปลี่ยนจากวัยแรงงานสู่การเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้สูงอายุใหม่หรือไม่ ก็จะได้รับดูแลและบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพครอบคลุมทั่วถึง และเข้าถึงได้ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิต (Universal Design) ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนร่วมทางสังคม มีสุขภาพกายและใจที่ดีมีศักดิ์ศรี เป็นอีกหนึ่งแรงพลังในการช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศได้ ซึ่ง“ผู้สูงวัยไทยในอนาคต จะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาพที่ดี มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล มีวินัย รักษาศีลธรรมเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น” ดังนั้น เพื่อให้ทำให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนา และยกระดับ ได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรผู้สูงอายุในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์และปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญ ทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิตและ มีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับ การเสริมสร้างความรอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาพที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการเสริมสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็น การวางรากฐานการส่งต่อ

เด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการ เกิดที่มีคุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาคน การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการ ข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเสริมสร้าง ศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ ในการใช้กิจกรรมนันทนาการและ กีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐานอีกทั้งรวมถึง การพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้กับผู้สูงอายุ (ยุทธศาสตร์ชาติ20ปี, 2561)

สำนักงานสถิติแห่งชาติเปิดเผยผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2560 พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุที่ทำงาน 4.06 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 35.8 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 11.35 ล้านคน (เพศชาย 2.36 ล้านคนและเพศหญิง 1.70 ล้านคน) ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1.45 ล้านคน รองลงมาคือภาคเหนือและภาคกลางมีจำนวนใกล้เคียงกันคือ 9.20 แสนคนและ 9.08 แสนคน ภาคใต้ 5.31 แสนคนและกรุงเทพมหานคร 2.50 แสนคน สำหรับอาชีพของผู้สูงอายุที่ทำงานในปี 2560 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตรและประมงร้อยละ 56.5 รองลงมาเป็นพนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้าร้อยละ 19.6 ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องร้อยละ 8.6 และผู้ประกอบการอาชีพงานพื้นฐานร้อยละ 7.2 ส่วนที่เหลือกระจายอยู่ในอาชีพอื่น ๆ ส่วนสถานภาพการทำงานของผู้สูงอายุที่ทำงานในปี 2560 พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้างร้อยละ 61.6 รองลงมาเป็นผู้ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างร้อยละ 20.0 เป็นลูกจ้างเอกชนร้อยละ 12.2 ส่วนที่เหลือเป็นนายจ้างร้อยละ 3.8 ลูกจ้างรัฐบาลร้อยละ 2.2 และการรวมกลุ่มร้อยละ 0.2 เมื่อพิจารณาผู้สูงอายุทำงานตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญในปี 2560 พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ทำงานในภาคเกษตรกรรมร้อยละ 58.8 รองลงมาเป็นภาคการค้าและการบริการร้อยละ 30.4 ภาคการผลิตร้อยละ 10.8 และในช่วงปี2556 -2560 พบว่าจำนวนผู้สูงอายุที่ทำงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกภาคกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญโดยภาคการค้าและการบริการเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ 3.5 แสนคน จาก 8.8 แสนคน ในปี 2556 เป็น1.23 ล้านคนในปี 2560

(สำนักงานสถิติแห่งชาติ , 2560)

การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุไทยยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น 1) ขาดการบูรณาการและขาดความต่อเนื่องซึ่งหมายถึงการดำเนินงานด้านสวัสดิการผู้สูงอายุแยกส่วนระหว่างงานด้านสุขภาพกับงานด้านสังคมกระจายความรับผิดชอบตามหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ 2) ขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง 3) ความไม่พร้อมของงบประมาณและการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง 4) สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุไม่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริงและไม่ครอบคลุมผู้สูงอายุได้ทั้งหมด (สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์ , 2557)

เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นสิทธิที่ผู้สูงอายุทุกคนได้รับโดยคุณสมบัติของผู้สูงอายุที่ได้รับ คือ มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ปัจจุบัน เป็นการให้เงินช่วยเหลือแบบขั้นบันได ตามระดับอายุ คือ อายุ 60 – 69 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 600 บาท อายุ 70 – 79 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 700 บาท อายุ 80 – 89 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพ 800 บาท และอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาท (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562)

สำหรับในพื้นที่ตำบลห้วยร่วม ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยร่วมเกี่ยวกับความต้องการด้านสวัสดิการสังคม ซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุมีหลายด้าน ได้แก่ด้านสุขภาพอนามัย กล่าวคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพสุขภาพ บางกรณีที่ผู้สูงอายุเจ็บป่วยด้วยโรคที่ต้องทำการรักษาอย่างต่อเนื่อง การประสบปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการรักษาหรือไม่สามารถเข้ารับการรักษาอย่างต่อเนื่องได้ อีกประการหนึ่ง คือ ด้านการศึกษาขาดความรู้ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งโอกาสที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารเนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุจะอาศัยอยู่บ้านตามลำพัง จึงไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน อีกทั้งการขาดคนดูแลเอาใจใส่เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่จะออกไปทำงานนอกบ้านเป็นประจำ ดังนั้นนอกจากผู้สูงอายุจะต้องดูแลตัวเองแล้วผู้สูงอายุบางรายยังต้องรับภาระเลี้ยงดูแลบุตรหลาน ทำให้โอกาสในการรับบริการสวัสดิการสังคมลดน้อยลงไปด้วย (จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในตำบลห้วยร่วม)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความต้องการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะในปัจจุบันประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รัฐจึงต้องรับภาระในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งเราต้องยอมรับว่าปัจจุบันประเทศของเราประสบกับปัญหาหลายด้าน ทั้งทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังนั้น การจัดสวัสดิการที่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุจึงมีข้อจำกัดมากมาย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาซึ่งสนใจศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร โดยศึกษาว่าผู้สูงอายุในตำบล ห้วยร่วมมีความต้องการบริการสวัสดิการสังคม 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสุขภาพอนามัย 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านการมีงานทำ การมีรายได้ 5. ด้านการบริการสังคม 6. ด้านกระบวนการยุติธรรม 7. ด้านนันทนาการ อยู่ในระดับใด ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วมได้อย่างเหมาะสมและผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำ นโยบายและแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุต่อไปในอนาคต

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

- 1) ระดับความต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับใด
- 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการรับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพรายเดือน อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ เป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับความต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร
- 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการรับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพรายเดือน อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัญหาและการพัฒนานโยบายการจัดการด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุของในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้ การกำหนดจำนวนประชากรผู้สูงอายุและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั้งชายและหญิงที่มีผู้สูงอายุภูมิลำเนาอยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร มีจำนวนประชากรรวมทั้งหมด 866 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ “Taro Yamane” ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 274 คน

ตารางแสดงจำนวนประชากรผู้สูงอายุและกลุ่มตัวอย่างในตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร

หมู่ที่	จำนวนผู้สูงอายุ	กลุ่มตัวอย่าง
1	58	19
2	75	25
3	132	41
4	43	14
5	94	29
6	80	25
7	66	21
8	76	24
9	69	22

10	67	21
11	47	15
12	59	19
รวม	866	274

(ข้อมูลจาก: องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร 2563)

ขั้นตอนการเลือกจากกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ที่จะศึกษาทั้งหมด 12 หมู่บ้าน และกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane : 1967)

$$n = \frac{N}{1 + \frac{N e^2}{N}}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม
 e^2 = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5
 N = ขนาดจำนวนประชากร
 n = $\frac{866}{1 + 866(0.05)^2}$
 = 274

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการด้านสังคมในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับคือ

5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับมาก

3 หมายถึง ระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการ แปลความหมายตามแนวทางของเบสต์ (Best : 1977) ซึ่งมีเกณฑ์การวัดดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเพื่อให้มีข้อเสนอแนะสำหรับความต้องการในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่นถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
3. ทำการจัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม
5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ
2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับความต้องการในการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยการนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาคำถามจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมทั้งด้านการใช้ภาษา ความถูกต้องความเป็นกลางและครอบคลุมในเนื้อหาทั้งหมดในด้านการพิจารณาถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในงานวิจัยจากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอีกครั้งโดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสม
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสม
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องเหมาะสม

นำผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์วิชาการจำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์ธรรณชัย หมิ่นวงศ์ อาจารย์จุฑาธิป ประดิษฐ์ธัญมุล อาจารย์ยุวดี พ่วงรอด มาคำนวณแต่ละข้อเพื่อหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือการหาค่า IOC (Index of item objective congruence) สำหรับข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องนำมาปรับปรุงเพื่อให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการสามารถคำนวณได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$\frac{\sum R}{N}$$

โดย R = คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อน (Pre Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาและผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค หลังจากการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงโดยการใช้แบบสอบถามกับผู้สูงอายุในตำบลห้วยทุกจำนวน 30 ชุด โดยเมื่อนำผลจากการหาค่า IOC ทั้ง 30 ชุดแล้ว ค่าที่ได้คือ 0.9

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทำวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส และจำนวนบุตร นำมาแจกแจงความถี่ หาจำนวนและค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับความต้องการของผู้สูงอายุในความต้องการสวัสดิการและเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2540)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538 : 61)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมระดับความคิดเห็นทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538 : 103)

S.D. =

$$\sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนความคิดเห็นประสิทธิภาพในกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของระดับความคิดเห็นแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถามดังนี้ คือ การสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 274 คน ซึ่งผลที่ได้จากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยข้อมูลด้านทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพต่อเดือน อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงพบว่ามีจำนวนอายุมากที่สุดอยู่ระหว่าง 60 – 69 ปี ระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ประถมศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพต่อเดือนที่มีมากที่สุดคือ 600 บาท อาชีพที่มีจำนวนมากที่สุดคือ เกษตรกร สถานภาพสมรสที่มีจำนวนมากที่สุดคือ สมรส จำนวนบุตรที่มีมากที่สุดคือ 2 คน และช่องทางการรับเบี้ยยังชีพที่มากที่สุดคือ รับเงินสดด้วยตนเอง

2. จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร ตามหลักแนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ทั้งหมด 7 ด้าน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.09$, S.D.= .69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.39$, S.D.= .60) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการบริการสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= .69) ด้านกระบวนการยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= .16) ด้านการทำงานและการมีรายได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.13$, S.D.= .71) ด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.99$, S.D.=.73) ด้านนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= .83) และรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 3.84$, S.D.= .85) สรุปผลแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านสุขภาพอนามัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย รองลงมาคือ การได้รับความสะดวกโดยมีสถานบริการสาธารณสุขใกล้บ้าน การได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขติดตามเยี่ยมบ้านให้คำปรึกษา แนะนำและดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และระดับต่ำที่สุด คือ โรงพยาบาลจัดบริการการแพทย์ทางเลือกเพื่อดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น การแพทย์แผนไทย เป็นต้น

ด้านการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านศาสนา ด้านสวัสดิการที่รัฐให้การสนับสนุน รองลงมาคือ ชุมชนมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถในฐานะเป็นคลังสมอง เช่น การเผยแพร่ภูมิปัญญา การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนางานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ และระดับ ต่ำที่สุด การจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำหรับผู้สูง

ด้านที่อยู่อาศัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการจัดโครงการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ รองลงมาคือมีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราในระดับตำบล รัฐจัดสวัสดิการสถานสงเคราะห์คนชราประเภทไม่เสียค่าใช้จ่าย มีการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย และระดับต่ำที่สุดมีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยปัจจุบันให้เหมาะสม

ด้านการทำงานและการมีรายได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือแก่ท่าน รองลงมาคือ การจัดให้มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพและภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ได้รับส่วนลดพิเศษในการใช้บริการสาธารณสุขภาคและสาธารณสุขการต่าง ๆ ของรัฐ และระดับ ต่ำที่สุด มีการจัดสรรเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสมแก่ท่าน

ด้านการบริการสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สร้างเครือข่ายกับผู้สูงอายุเพื่อคอยดูแลให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รองลงมาคือความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การบริการสนับสนุนสิ่งของเครื่องใช้ ยารักษาโรคให้แก่ผู้สูงอายุ มีอาสาบริบาลไปดูแลและให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ และระดับต่ำที่สุด องค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้มีบริการรถรับส่งในกรณีที่เจ็บป่วยในการเดินทางไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล

ด้านกระบวนการยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มีการให้ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมแก่ผู้สูงอายุ เช่น การป้องกันและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุและป้องกันการถูกละเมิดสิทธิผู้สูงอายุด้านทรัพย์สิน เป็นต้น รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุเพื่อรู้เท่าทันกับสิทธิของผู้สูงอายุที่จะได้รับ ได้รับคำแนะนำและด้านกฎหมายเพื่อความยุติธรรมให้กับผู้สูงอายุ พอใจในกฎหมายการคุ้มครองผู้สูงอายุจากนโยบายของรัฐที่กำหนดออกมา เช่น ด้านการถูกอาชญากรรมและในด้าน

ความคุ้มครองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรงและระดับต่ำที่สุด ต้องการให้มีความคุ้มครองในส่วนการถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุรวมถึงเมื่อถูกทอดทิ้ง

ด้านนันทนาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปีของผู้สูงอายุ รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น กิจกรรมทำบุญและบำเพ็ญประโยชน์ทุกวันพระ มีการจัดสถานที่สวนสาธารณะสนามกีฬาสำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ มีการลดราคาค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยวและพักผ่อน และระดับต่ำที่สุด มีการจัดทัศนศึกษาแก่ท่าน เช่น ทัศนศึกษาศาสนสถาน แหล่งศึกษาทางธรรมชาติต่าง ๆ

3. คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงถึงปัญหาต่างๆที่ส่งผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้น เนื่องจากเบี้ยยังชีพที่ได้รับมีไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายต่อเดือน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตร จะมีความต้องการด้านสุขภาพอนามัยและด้านบริการสังคมมากกว่าผู้สูงอายุที่มีบุตร เพราะผู้สูงอายุอยู่อาศัยเพียงลำพังจึงต้องการให้มีอาสาสมัครเข้ามาคอยดูแล ให้ความรู้ และคำแนะนำเกี่ยวกับโรคระบาดใหม่ๆ เช่น โควิด-19

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพใน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร คณะผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับความต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอคงเจริญ จังหวัดพิจิตร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพอนามัย รองลงมา คือ ด้านการบริการสังคม ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านสุขภาพอนามัย ได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล ได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ได้รับความสะดวกสบายจากอนามัยใกล้บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขคอยติดตามเยี่ยมบ้านให้คำปรึกษาแนะนำและดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ โรงพยาบาลจัดบริการทางการแพทย์เพื่อดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ

ด้านการศึกษา ได้รับความรู้ที่เหมาะสมโดยเฉพาะเรื่องที่เป็นกับผู้สูงอายุ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงความสามารถภายในชุมชน สนับสนุนการพัฒนางานสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสำหรับผู้สูง

ด้านที่อยู่อาศัย จัดตั้งโครงการแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ จัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราในระดับตำบล จัดสวัสดิการสถานสงเคราะห์คนชราประเภทไม่เสียค่าใช้จ่าย มีการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ช่วยเหลือด้านที่พักอาศัย ปรับปรุงที่อยู่อาศัยปัจจุบันให้เหมาะสม

ด้านการทำงานและการมีรายได้ จัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อการช่วยเหลือ จัดให้มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ จัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพและภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ได้รับส่วนลดพิเศษในการใช้บริการสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการต่าง ๆ ของรัฐ จัดสรรเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพที่เหมาะสม

ด้านการบริการสังคม สร้างเครือข่ายกับผู้สูงอายุเพื่อคอยดูแลให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ สนับสนุนสิ่งของเครื่องใช้ ยารักษาโรคให้แก่ผู้สูงอายุ มีอาสาสมัครไปดูแลและให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ จัดให้มีบริการรถรับส่งในกรณีที่ เจ็บป่วยในการเดินทางไปพบแพทย์

ด้านกระบวนการยุติธรรม มีการให้ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมแก่ผู้สูงอายุ มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ ได้รับคำแนะนำและด้านกฎหมายเพื่อความยุติธรรมให้กับผู้สูงอายุ ฟังพอใจในกฎหมายการคุ้มครองผู้สูงอายุจากนโยบายของรัฐที่กำหนดออกมา ต้องการให้มีความคุ้มครองในส่วนการถูกทำร้ายร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ด้านนันทนาการ จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา จัดสถานที่สวนสาธารณะ สนามกีฬาสำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ มีการลดราคาค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่างๆ มีการจัดทัศนศึกษาแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทนา อยู่สบาย (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศีร์ษะจรเข้ร้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่ต้องการมากที่สุด คือ ด้านความปลอดภัยในชีวิต พบว่าความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศีร์ษะจรเข้ร้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ มากที่สุดคือ ต้องการให้มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจาก การถูกทารุณกรรม ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายและการถูกทอดทิ้ง รองลงมาคือ ต้องการให้มีการจัดการด้านรักษาความสงบและความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ สาธารณะ น้อยที่สุดคือ ต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการรับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตรโดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพรายเดือน อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ

การเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วมอำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพต่อเดือน อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพต่อเดือน อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร และช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ มีความต้องการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุซุกร เหมือนเดช (2552) ได้ศึกษา ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของปรารถนา มะลิไทย และคณะ(2553) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยด้านเพศอายุ อาชีพ ต่างกัน มีความต้องการบริการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว (2555) ได้ศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามด้าน รายได้ มีความต้องการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปจากการวิจัยเรื่อง เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการ สวัสดิการสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุก ๆ ด้าน ซึ่งสาเหตุที่ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมาก ก็สืบเนื่องและสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมาสโลว์ (Maslow, 1943, p. 370) ได้อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์ 5 ชั้น คือความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง ความต้องการทางด้านสังคม ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม และความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิตและผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับ อัลเดอร์เฟอร์(Alderfer's Existence-relatedness-growth Theory) ที่สรุปว่า

มนุษย์มีความต้องการการอยู่รอด เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายภาพของมนุษย์และปรารถนา อายามีสิ่งของ เครื่องใช้ต่างๆ เช่น ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งจากการสรุปทฤษฎีความต้องการ พบว่า มนุษย์ทุกมีความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกาย เช่น ความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น และความต้องการทางสังคม โดยเฉพาะผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะให้รัฐเข้ามาดูแลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2550-2554) และจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของอุซุกร เหมือนเดซ (2552) ได้ศึกษา ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าผู้สูงอายุ มีความต้องการได้รับ สวัสดิการสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวันชัย ชูประดิษฐ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการ ได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ พบว่าผู้สูงอายุมีความ ต้องการสวัสดิการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันในของส่วนการเปรียบเทียบเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการรับ สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตรโดย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพรายเดือน อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและ ช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ มีการพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการรับเบี้ยยังชีพรายเดือน อาชีพ สถานภาพสมรสจำนวนบุตรและช่องทางการรับเบี้ยยังชีพ มีความต้องการต้องการทางสวัสดิการทางสังคมที่ แตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารถนา มะลิไทย และคณะ(2553) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการ สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยด้าน เพศอายุ อาชีพ ต่างกัน มีความต้องการบริการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสรุปได้ว่า ต้องการ เปรียบเทียบกับความต้องการทางสวัสดิการทางสังคมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น จำนวนประชากรผู้สูงอายุที่ ได้รับเบี้ยยังชีพมีตั้งแต่อายุเท่าใดที่มีมากที่สุดและรองลงมาเท่าใด ส่วนอาชีพ และรายได้เบี้ยยังชีพต่อผู้สูงอายุมีความ ต้องการที่ต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม ควรมีการพัฒนาเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ย ยังชีพ โดยเฉพาะด้านสุขภาพอนามัย เพราะ ผู้สูงอายุอยู่อาศัยเพียงลำพังจึงต้องการให้มีอาสาสมัครเข้ามาคอยดูแล ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับโรคระบาดใหม่ๆ เช่น โควิด-19
2. ควรให้ผู้สูงอายุได้แสดงความคิดเห็น ร้องทุกข์ ในเรื่องต่างๆที่ผู้สูงอายุต้องการ เพื่อเป็นการ มีส่วนร่วม ของผู้สูงอายุในชุมชนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กรผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การร้องทุกข์ผ่านผู้นำชุมชน ของหมู่บ้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทำวิจัยการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุด้านการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตรในเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพในองค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยร่วม ว่ามีความต้องการ ในระดับใด ในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยร่วม เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้นำมาศึกษาปัญหาเพื่อมาพัฒนาความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพขององค์การ บริหารส่วนตำบลห้วยร่วม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กรและเพื่อประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร. (2563). **จำนวนประชากรของจังหวัดพิจิตร**. เข้าถึงจาก <http://www.ppho.go.th/mis-new/index>. (วันที่สืบค้น: 5 กันยายน 2563)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). **จำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทย**. เข้าถึงจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014> (วันที่สืบค้น: 22 สิงหาคม 2563)
- สุচারัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). **สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย**. เข้าถึงจาก https://so04.tcithaijo.org/index.php/journal_sct/article/download/83475/66426 (วันที่สืบค้น: 5 กันยายน 2563)
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). **อัตราเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ**. เข้าถึงจาก <http://www.dop.go.th/th/topic>. (วันที่สืบค้น: 6 กันยายน 2563)
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). **สถิติวิทยาการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). **ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศิระจรเข้ อำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ**. เข้าถึงจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930271.pdf. (วันที่สืบค้น: 5 กันยายน 2563)
- อุซุกร เหมือนเดช. (2552). **ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ : โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปรารธนา มะลิไทย และคณะ. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณสุข, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- จันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว. (2555). **การศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองไทรยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. เข้าถึงจาก http://grad.vru.ac.th/meeting_board/2555_03-meeting/DPA/6Janpen.pdf (วันที่สืบค้น: 10 กันยายน 2563)
- วันชัย ชูประดิษฐ์. (2554). **การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับจังหวัดกระบี่**. เข้าถึงจาก <http://www.nakarugsa.com/CIDMIS/document/2555WANCHAI.pdf> (วันที่สืบค้น: 19 กันยายน 2563)

ความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของ
เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

TRANSPARENCY IN PUBLIC SERVICE PROVISION OF THE INFRASTRUCTURE INDUSTRY
HUAY KAEW MUNICIPALITY, BANG KRATHUM DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

อรรัมภา บัวบุญ¹ รัชณีกร กลัดแก้ว² อัมพวรรณ นาซึก³ นริศรา วงศ์สวัสดิ์⁴ และ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์⁵
Onrampa Buaboon¹ Ratchaneekon kladkaew² Aumpawan Naseek³ Narissara Wongsawad⁴
And Kampanart wongwatthanaphong⁵

- ¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Onrampa.b@psru.ac.th
- ² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Ratchaneekon.kl@psru.ac.th
- ³ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Aumpawan.n@psru.ac.th
- ⁴ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล Narissara.W@psru.ac.th
- ⁵ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
อีเมล kampanart_wk@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ด้านความโปร่งใสในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้จากการกำหนดขนาดด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane และเชิงคุณภาพเก็บจากแบบสัมภาษณ์ใช้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาหาจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมกับการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลวิจัยพบว่า 1) จากการประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะแต่ละด้าน พบว่า ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 2) จากการศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ด้านความโปร่งใสในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ปัญหาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 3) แนวทางการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น

คำสำคัญ

ความโปร่งใส บริการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐาน

ABSTRACT

The research objectives were 1) to assess the transparency of public services in the infrastructure industry 2) to study problems, obstacles and recommendations in term of transparency in the infrastructure services 3) to study the guidelines for the organization in public services in the infrastructure industry of Huay Kaew Municipality, Bang Krathum District, Phitsanulok Province for the better quality. The study was a mixed method research. The data collection was conducted using information from the questionnaires. The sample group of 400 people was obtained from Taro Yamane's table determination, and qualitative data. The samples were collected from interviews using a sample of 30 persons. The data was then analyzed using the descriptive statistics for mean and standard deviation along with content analysis. The research results were summarized as below: 1) For the assessment of transparency in each aspect of the public services, it was found that in all the overall 8 aspects, it was at a high level. The mean score was 4.07 2) For studying the problems, obstacles and recommendations, as for the transparency of public services in the infrastructure industry, it was found that the problems of providing infrastructure services in Huay Kaew Municipality in all 4 aspects were at a high level. Average rating was 3.95 3) guidelines for organizing public services in the infrastructure industry allowed people to participate in expressing their opinions which was in line with the betterment in the long run.

Keywords

Transparency, public service and Infrastructure

ความสำคัญของปัญหา

“ความโปร่งใส” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐกำหนดให้ปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมและจิตสำนึกในการรักษาดีศรีความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับและตอบสนองความต้องการ พร้อมอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบราชการ รวมทั้งยกระดับให้กับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐองค์กรส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารงานด้วยความถูกต้อง ยุติธรรม ตรวจสอบ มีการเปิดเผยข้อมูล ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปฏิบัติงานราชการและการให้บริการ เพื่อให้ประชาชนได้รับการตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ แต่ที่ผ่านมา เห็นได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากมีทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐและพบปัญหาดังกล่าวเกือบทุกภาคส่วนได้มีการจัดลำดับความโปร่งใสโดยองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติได้ทำการเผยแพร่ผล CPI ค่าดัชนีการทุจริตปี 2019 พบว่าไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่101 จากจำนวน 180 ประเทศ ไทยมีค่าดัชนีที่ 36 จาก 100 คะแนน ในภาครัฐเป็นองค์กรที่มีการทุจริตมากที่สุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ถูกร้องเรียนเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเป็นอันดับต้นจากการสำรวจของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ปัญหาที่พบจากการทุจริตมากที่สุดคือ เกิดจากการทำหน้าที่บริหารงานขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม

ขาดความโปร่งใส ในการทำงานและขาดการใส่ใจดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน ความซื่อสัตย์สุจริต ขาดวินัยในการให้บริการสาธารณะ ขาดประสิทธิภาพ ในการทำงาน เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบนและ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่เกินอำนาจ หรือไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมากในหน่วยงานภาครัฐและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมากในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2558)

การให้บริการสาธารณะโดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่เน้นการตอบสนองความต้องการของประชาชน การให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ได้อย่าง รวดเร็ว มีคุณภาพ เป็นธรรม และโปร่งใส การบริการสาธารณะ แบ่งออกได้เป็น 4 ด้านหลัก คือ 1)ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนน ไฟฟ้าสาธารณะ และการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 2)ด้านคุณภาพชีวิต เช่น การบริการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาท้องถิ่น 3)ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบและ 4)ด้านการลงทุน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยวและอาชีพ การพัฒนาป่าชุมชน และการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การบริหารจัดการสาธารณะภาครัฐจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ในการขับเคลื่อน โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะ ตรวจสอบการดำเนินงานบริการสาธารณะ ดังนั้นการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจึงต้องคำนึงถึงคุณภาพการให้บริการสาธารณะ คำนึงถึง ความซื่อสัตย์สุจริต วินัยในการทำงาน เพราะจะสามารถนำไปสู่การลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ และนำพาร่องการปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประโยชน์สาธารณะของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ ประชาชน อย่างมีคุณภาพ รวดเร็ว และโปร่งใส สำนักงาน (ป.ป.ช.)ได้ศึกษาทบทวนรายละเอียดแนวทางการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการออกแบบการขับเคลื่อนการประเมินอย่างเป็นระบบ ลดภาระของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลดการใช้จ่ายงบประมาณและเพิ่มประสิทธิภาพของการป้องกันการทุจริตเชิงรุก ประกอบกับได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศรองรับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐรวมถึงกระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญต่อข้อมูลต่าง ๆ จะต้องมีการเปิดเผยต่อสาธารณชน เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลกมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมสามารถตอบสนองความต้องการได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตยังเป็นหลุม เป็นบ่อ และมีถนนลูกรังเป็นบางส่วน มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ครบทุกหมู่บ้าน แต่ระบบการผลิตน้ำประปาบางหมู่บ้านยังไม่มีคุณภาพในการผลิตน้ำ และมีการก่อสร้างทางระบายน้ำถาวรในพื้นที่รับน้ำ อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนและมีการบูรณาการปัจจัยต่างๆ เช่น งบประมาณ หรือนโยบายการบริหารสามารถส่งผลกระทบต่อการให้บริการประชาชนได้

ดังนั้น จากบริบทข้างต้นคณะผู้วิจัยสนใจศึกษาความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อประเมินและรับทราบถึงปัญหาของการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก สามารถให้บริการประชาชนได้โปร่งใสและมีคุณภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

- 1) การประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานอยู่ในระดับใด
- 2) การศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ด้านความโปร่งใสในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 3) แนวทางการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลกเป็นไปในทิศทางใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อประเมินความโปร่งใสบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 2) เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ด้านความโปร่งใสบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความโปร่งใสบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของ เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก คณะผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ทั้งหมด 4,948 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดจากขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%และระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมคือ จำนวน 400 คน

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดจำนวนตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane(สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2548)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม

e^2 = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5

N = ขนาดจำนวนประชากร

$$n = \frac{4,948}{1 + 4,948 (0.05)^2}$$

$$= 400$$

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ที่จะศึกษาทั้งหมด

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

ชุมชน	จำนวน/คน	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 แม่เทียบ	623	50
หมู่ที่ 2 คลองกระล่อน	469	38
หมู่ที่ 3 เกาะคู	998	81
หมู่ที่ 4 บางกระทุ่ม	295	24
หมู่ที่ 5 บางกระทุ่ม	589	48
หมู่ที่ 6 บางกระทุ่มใน	533	43
หมู่ที่ 7 บึงเวียน	520	42
หมู่ที่ 8 หัวหนอง	238	19
หมู่ที่ 9 ใหม่บางกระทุ่ม	683	55
รวม	4,948	400

*ที่มา เว็บไซต์เทศบาลตำบลห้วยแก้ว เกี่ยวกับสภาพทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้มีการดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

แบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

2. ระดับความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสต์ (Best: 1970) ซึ่งมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 อยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 อยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ที่จะนำไปสู่แนวทางการแก้ไข ปัญหาความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของ เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ คือ

1. ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากการสำรวจตำราเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสการ ให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความคิดเห็น ประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

3. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity Test) และการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.1 การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) คณะผู้วิจัยได้นำ แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วมอบให้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและทำการ แก้ไขตามข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ได้ค่า IOC = 1

3.2 ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha Coefficient) ตามสูตรของครอนบาค(Cronbach) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลตำบล ห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 30 คนขึ้นไป หลังจากนั้นนำ แบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ0.894ซึ่งแสดงว่า เป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้

สำหรับสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[\frac{\sum 1-}{S_t^2} \right] S_i^2$$

α แทนค่าความสอดคล้องภายใน

k แทนค่าจำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทนผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ

S_t^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ และระดับปัญหาความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะของ เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระท่อม จังหวัด พิชณุโลก ซึ่งเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้ ให้เลือกตอบ (Checklists) โดยคณะผู้วิจัยใช้สถิติ เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ หาจำนวนและหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลระดับความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของ เทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย คณะผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย \bar{X}

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบ

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.5 ส่วนใหญ่อยู่ในวัย 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 46.5 อาชีพส่วนใหญ่เป็นรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 30.8 ส่วนใหญ่มีรายได้มากที่สุดคือ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.3

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระท่อม จังหวัดพิษณุโลก

การประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว ทั้งหมด 8 ด้าน ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$, S.D.=0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความโปร่งใสการให้บริการ สาธารณะ อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้แก่ ด้านมาตรฐานการให้บริการ ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.44) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{x}=4.22$, S.D.=0.49) ด้านกฎ/ระเบียบ ($\bar{x}=4.20$, S.D.=0.55) ด้านการให้และเปิดเผยข้อมูล ($\bar{x}=4.20$, S.D.=0.49) ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ($\bar{x}=4.16$, S.D.=0.72) ด้านช่องทางการร้องเรียน ($\bar{x}=4.08$,

S.D.=0.54) ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการ(\bar{x} =4.01 , S.D.=0.77) ด้านความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ(\bar{x} =3.42 , S.D.=0.62) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้าน

ด้านมาตรฐานการให้บริการ

ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะ ด้านมาตรฐานการให้บริการ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลให้บริการอย่างมีคุณภาพและเป็นไปตามระยะเวลาที่หน่วยงานกำหนด อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 รองลงมาเทศบาลกำหนดคู่มือมาตรฐาน การปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และอันดับสุดท้ายเทศบาลแสดงหรือให้ข้อมูลขั้นตอนหรือมาตรฐานการให้บริการอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 รองลงมา เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการเสนอแผนงาน/โครงการและจัดทำแผนในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการ ปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และอันดับสุดท้ายมีค่าเฉลี่ยเท่ากันได้แก่ เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการของเทศบาลและเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามประเมินผลโครงการหรือประเมินผลการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

ด้านกฎระเบียบ

พบว่า ด้านกฎระเบียบ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรของเทศบาลปฏิบัติตามกฎหมายกฎระเบียบในการทำงานอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และอันดับสุดท้ายระบบการป้องกันหรือการตรวจสอบเพื่อป้องกันการละเว้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ข้าราชการหรือลูกจ้าง อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

ด้านการให้และเปิดเผยข้อมูล

พบว่า ด้านการให้และเปิดเผยข้อมูล อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลแสดงข้อมูลโครงสร้างของหน่วยงานหน้าที่รับผิดชอบและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 รองลงมาเทศบาลเปิดเผยขั้นตอนและมาตรฐานระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานให้บริการต่างๆเพียงพออยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาเทศบาลประกาศเผยแพร่การจัดซื้อจัดจ้าง ประจำปีงบประมาณ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และอันดับสุดท้ายเทศบาลเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างรายโครงการทั้งหมด ให้สาธารณชนทราบบนเว็บไซต์หรือสื่ออื่นๆ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

พบว่า ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลตามภารกิจหลักของเทศบาล อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และอันดับสุดท้ายท่านประเมินการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาคประชาชน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

ด้านช่องทางการร้องเรียน

พบว่า ด้านช่องทางการร้องเรียน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลจัดช่องทางการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และความประพฤติของเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสม อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาเทศบาลกำหนดหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบเรื่องร้องเรียนการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 วิธีการรับฟังข้อร้องเรียนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่สามารถทำได้ง่ายและสะดวก อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และอันดับสุดท้ายเทศบาลแจ้งผลการร้องเรียนให้ประชาชนรับทราบ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.97

ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการ

พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และอันดับสุดท้ายภารกิจหลักของเทศบาลเป็นไปตามการบรรลุเป้าหมายและแผนที่วางไว้ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.12

ด้านความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ

พบว่า ด้านความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เทศบาลให้บริการอย่างเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รองลงมาเทศบาลแสดงขั้นตอนการให้บริการอัตราค่าบริการและเวลาที่ใช้ในการดำเนินการอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และอันดับสุดท้ายเทศบาลให้บริการผู้มาขอรับบริการโดยไม่จัดลำดับก่อน-หลัง อยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจซึ่งจะได้นำมาอภิปรายผลของการวิจัยดังนี้

1. ประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษาวิจัยเรื่องความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานซึ่งประกอบด้วยความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะแบ่งเป็น 8 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านกฎ/ระเบียบ ด้านความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ด้านมาตรฐานการให้บริการ ด้านการให้และเปิดเผยข้อมูล ด้านช่องทางการร้องเรียน ด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้านผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการ พบว่า โดยภาพรวมการประเมินความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าเทศบาลตำบลห้วยแก้ว มีการทำงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระชัย จุฬาวงศ์สวัสดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าพริกเนินทราย อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด พบว่าระดับความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าพริกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 แต่ประชาชนที่มีอายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าพริกไม่แตกต่างกัน

2. การศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ด้านความโปร่งใสในการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ปัญหาการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นคือ ปัญหาด้านถนน ขนาดของถนนที่สร้างยังไม่ได้มาตรฐานและขนาดที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติรัช อิมวัฒน์กุล. (2553: 87-88) เรื่องความ

พึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย พบว่าข้อเสนอแนะของตำบลคางพลู อำเภอโนนไทย เสนอให้ปรับปรุงถนนในหมู่บ้านเนื่องจากขณะนั้นตำบลคางพลู ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจากการที่ถนนเป็นหลุมบ่อและมีฝุ่นละอองจำนวนมาก ควรมีการขยายให้กว้างขึ้นมีคุณภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ และดูแลแก้ไขสภาพปัญหาของถนนที่มีการชำรุดเสียหาย เพื่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยแก่ประชาชนในการใช้รถใช้ถนนในชีวิตประจำวันเป็นต้น ปัญหาด้านน้ำประปา สีของน้ำประปามีความขุ่นและมีกลิ่นในบางครั้ง ควรมีตรวจสอบคุณภาพของน้ำและปริมาณน้ำอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากบางหมู่บ้าน น้ำมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ปัญหาด้านไฟฟ้าสาธารณะ การติดตั้งเสาไฟถนนตามไหล่ทางในบางจุดยังไม่สว่างเพียงพอและบางจุดยังมีอันตรายเสี่ยงต่อ อาชญากรรม หรือมีปัญหาเกี่ยวกับมิถุนาชีพ ควรมีการเพิ่มไฟฟ้าสาธารณะในจุดที่มีความสว่างไม่เพียงพอ และควรเปลี่ยนเป็นระบบไฟฟ้าแบบ 3 เฟต เพราะระบบนี้จะให้แรงดันไฟฟ้ามากขึ้น และเพียงพอต่อการใช้งาน ปัญหาด้านโทรคมนาคม พบว่าเสียงตามสายภายในหมู่บ้านยังมีไม่ถึงจะได้ยินเพียงบางจุดบางแห่ง มีความต้องการให้เสียงตามสายของหมู่บ้าน เสียงดังฟังชัด และเสียงกระจายทั่วทุกพื้นที่

3. แนวทางการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรม พบว่า 1.เทศบาลมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้พร้อมในการปฏิบัติด้านบริการสาธารณะแก่ประชาชนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาตุลี ดาราเรือง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโพนทองจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้ให้แนวทางการพัฒนาไว้ว่างานที่มีการก่อสร้างซ่อมบำรุงควรมีการควบคุมและตรวจสอบงานให้ตรงตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบมีการตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของวัสดุที่นำมาก่อสร้างให้มีความเหมาะสมกับงาน ควรมีการควบคุมการก่อสร้างให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้และ ต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ออกซ่อมแซมตรวจสอบปัญหาทันทีที่ได้รับแจ้ง และสามารถบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.เทศบาลจัดทำโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ อธิบายถึงขั้นตอนในการขอรับบริการและการให้บริการแก่ประชาชน 3.เทศบาลเปิดโอกาสให้ตัวแทนของประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ การทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างหรือการติดตั้งอย่างใกล้ชิด เพื่อแสดงให้เห็นถึงการทำงานและความโปร่งใสของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษการวิจัยเรื่อง ความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 12 ด้าน ซึ่งผลโดยรวม อยู่ระดับมากนั้น เทศบาลตำบลห้วยแก้วควรมีการเปิดโอกาสให้ตัวแทนของประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ การทำงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างหรือการติดตั้งอย่างใกล้ชิด เพื่อแสดงให้เห็นถึงการทำงานและความโปร่งใสของท้องถิ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลตำบลห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐาน ว่าเป็นไปในทิศทางใด เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลต่างๆที่ได้รับจากการศึกษามาพัฒนาในด้านความโปร่งใสการให้บริการสาธารณะ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กิตติรัช อิมวัฒน์กุล. (2553). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. ครงงานวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- มาตุลี ดาราเรือง. (2554). แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอไทรงามจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ม. (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระชัย จุฬาวงศ์สวัสดิ์. (2553). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลท่าพริก เนินทราย อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อดรธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยแก้ว. (2558). ข้อมูลสภาพทั่ว. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2563 จาก <https://www.huaykaewe.go.th/home>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2558). การประเมินคุณธรรม และความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA). สืบค้นจาก <https://www.nacc.go.th/main.php?filename=ITA>

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
ศึกษาจากกรณีวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19)

THE ROLE OF THE SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN THE PREVENTION
AND CONTROL OF COMMUNICABLE DISEASES. STUDY FROM THE CORONAVIRUS CRISIS
(COVID-19)

ธีระญา ปราบปรัม
ThirayaPrabpram

อาจารย์ประจําหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล Thiraya2521@yahoo.com

บทคัดย่อ

ในภาวะโรคติดต่อระบาดอุบัติใหม่ กรณีการเกิดของไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ที่ระบาดไปทั่วโลกสำหรับ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดต่อชุมชนมากที่สุด ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วน ตำบลต้องมีการทำงานเชิงรุกทั้งในการวางโครงสร้าง แผนงาน โครงการ งบประมาณ บุคลากร ในทุกด้านใหม่ทั้งหมด โดยเฉพาะด้านสุขภาพที่ต้องรับมือกับโรคระบาดอย่างกรณีวิกฤติโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ตลอดจนคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมให้มีความเข้มแข็งตามระบบกระจายอำนาจการบริหารจัดการพัฒนาสู่ท้องถิ่น โดยการพัฒนาระบบการ จัดการร่วมระหว่างชุมชน ประชาสังคม บูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ประสาน พัฒนา ขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่น และต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆพัฒนาระบบฐานข้อมูลชุมชนอย่างเท่าทัน สถานการณ์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน

คำสำคัญ

องค์การบริหารส่วนตำบล ไวรัสโคโรนา (โควิด-19) โรคติดต่อ

ABSTRACT

In the state of emerging infectious diseases for the coronavirus (COVID-19) which is global pandemic, the sub-district administration is the government agency that closed to the community. The results of the research were founded that the sub-district administration organization must work proactively in the whole new structure, plan, project, budget, personnel in all areas. Especially in the areas of health that have to deal with epidemics, the coronavirus (COVID-19) crisis, as well as strengthen quality of life and environment according to the decentralized management and development to the local system. This process was done by developing a joint management system between civil society communities and integrated between local government agencies in order to coordinate, develop, drive local policy, make ready in all aspects and develop a community database system in accordance with the situation for sustainable local development.

Keywords

Sub-district Administration Organization, Coronavirus (COVID-19), Communicable Diseases.

ความเป็นมาและสภาพปัญหา

จากสถานการณ์ของประเทศและทั่วโลกที่ต้องประสบกับภาวะวิกฤติโรคระบาดไวรัสโคโรนา หรือ Covid-19 ซึ่งองค์การอนามัยโลก ได้ระบุชื่อ ของโรคว่า "COVID-19" ซึ่งมาจาก "coronavirus disease 2019" หรือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สองพันสิบเก้า) ซึ่งถือได้ว่าเป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่ไร้ซึ่งยารักษาโดยตรง มีเพียงการรักษาโดยให้ยาตามอาการ ซึ่งเป็นธรรมชาติของเชื้อไวรัสที่มักจะมีวัคซีนป้องกันอย่างจำกัด ป้องกันได้แค่ 50 เปอร์เซ็นต์อย่างกรณีไข้หวัดใหญ่ หรือมากกว่านั้นแต่ก็เป็นเชื้อโรคที่มีการกลายพันธุ์ได้อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่สำคัญของประเทศไทยที่มีอำนาจจัดการการควบคุมโรคติดต่อซึ่งได้แก่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก แต่ในทางปฏิบัติจริงกลับพบว่า การระบาดเป็นวงกว้าง ในทางปฏิบัติจริงหน่วยงานที่มีความคล่องตัวและรวดเร็วที่สุดในการระงับยับยั้งโรคได้คือหน่วยงานของรัฐในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีกลุ่มมดงานที่สำคัญคือ อสม. อาสาสมัครท้องถิ่น และหน่วยงานปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจว่า ปัญหาเรื่องอำนาจ ข้อจำกัดในการจัดการโรคระบาดขององค์การบริหารส่วนตำบลในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติจริง มีประเด็นที่น่าสนใจอะไรบ้าง ไม่ว่าจะกฎหมายที่ให้อำนาจงบประมาณ และการประสาน สื่อสารความรู้ความเข้าใจของคนในพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าสนใจ เพื่อถอดบทเรียนในการที่จะเป็นแนวทางการแก้ปัญหาเมื่อมีสถานการณ์โรคระบาดในอนาคต

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบหนึ่งของหลักการกระจายอำนาจของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อความคล่องตัวในการบริหารงานมากที่สุดในการแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่น โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด เมื่อพิจารณาอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายพบว่าเริ่มมีการกระจายอำนาจจากพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 (5) บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดำเนินกิจการภายในเขต องค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำประกอบกับกฎกระทรวง (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 (14) และ (17) บัญญัติให้กิจการป้องกันและบำบัดรักษาโรค และ การส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพ เป็นกิจการที่ราชการส่วน

ท้องถิ่นอื่นสมควรให้องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดร่วมดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 (4) บัญญัติให้ เทศบาลตำบลมีหน้าที่ในการ ป้องกันและระงับโรคติดต่อ มาตรา 51 (5) บัญญัติให้ เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการ บำรุงและส่งเสริมการทำมาหา กินของราษฎรในเขตเทศบาล มาตรา 53 (1) บัญญัติให้ เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำตามกิจการที่ระบุไว้ในมาตรา 50 มาตรา 54 บัญญัติให้ เทศบาลเมือง อาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (3) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหา กินของราษฎร (7) จัดทำ กิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข มาตรา 56 (1) บัญญัติให้ เทศบาลนครมีหน้าที่ต้อง ทำตามกิจการที่ระบุไว้ในมาตรา 53 และ (3) กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข และมาตรา 57 บัญญัติให้ เทศบาลนคร อาจจัดทำกิจการอื่น ๆ ตามมาตรา 54 ได้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 63 (3) บัญญัติให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการป้องกันโรคและ ระงับ โรคติดต่อ มาตรา 68 (7) บัญญัติให้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการบำรุงและส่งเสริมการประกอบ อาชีพของราษฎร ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (2) และ (14) บัญญัติให้ เทศบาลและองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการ รักษาพยาบาล มาตรา 17 (14) บัญญัติให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการจัดให้มีโรงพยาบาล จังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีอำนาจหน้าที่ใน การป้องกัน บำบัดโรค และระงับโรคติดต่อ และบำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร เพื่อให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ในสถานการณ์ภาวะวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ระบาด โดยเป็นโรคติดต่อที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อนว่าจะมีภาวะวิกฤติจากโรคระบาดที่มีผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน คุณภาพ ชีวิต เสรีภาพการอยู่อาศัยที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจที่มีคนตกงานจำนวนมาก นักเศรษฐศาสตร์ได้วิเคราะห์ว่า ผลกระทบทางลบจากการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 นี้จะตกกับครอบครัวผู้ ที่มีความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ (Vulnerable Families) เป็นหลัก โดยเฉพาะคนยากจนที่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพเป็น วันๆ ซึ่งคนเหล่านี้จะต้องตกงาน สูญเสียรายได้ ช้ำราย คนยากจนเหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางด้าน สาธารณสุขได้เท่ากับคนที่ มีฐานะ ทั้งการหาซื้อหน้ากากอนามัย การหาซื้อเจลล้างมือ รวมไปถึงแม้กระทั่งการเข้าถึง บริการของการตรวจโรค และอาจจะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตตามมาได้

ดังนั้น จากการเกิดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) หน่วยงานท้องถิ่นที่สำคัญคือองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดต่อชุมชนมากที่สุด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งขึ้นตามหลักการกระจาย อำนาจเพื่อบริการสาธารณะ มีความสำคัญในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อตามพันธกิจตามกฎหมายให้อำนาจ พบ ปัญหาการดำเนินงานและอุปสรรคของขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อกรณีวิกฤติ โรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ได้แก่ 1) แผนงาน โครงการ 2) ความพร้อมด้านงบประมาณ 3) ความพร้อมด้านบุคลากร ที่ 4) ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่เพื่อเป็นโรงพยาบาลภาคสนาม สถานที่กักกันโรคเพื่อป้องกัน ควบคุมโรค ยับยั้งการระบาดของโรค 5) ความพร้อมด้านการประสานงาน การประชาสัมพันธ์ 6) ปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินงานและควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในพื้นที่ 7) ศักยภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล งานด้านการป้องกันและควบคุมโรคทำได้ การทำหน้าที่ประสาน พัฒนา ขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่น และต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆพัฒนาระบบฐานข้อมูลชุมชนอย่างเท่าทันสถานการณ์เพื่อพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน

ในการนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาอำนาจของท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุม โรคติดต่อ กรณีวิกฤติโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) อันได้แก่

1) แผนงาน โครงการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรับมือกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ กรณีโรคติดต่อร้ายแรงอย่างโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) หรือโรคติดต่ออื่นๆ

2) ความพร้อมด้านงบประมาณ แหล่งที่มาของงบประมาณที่จะดำเนินการไม่ชัดเจน แม้มีข้อเสนอแนะจากกระทรวงมหาดไทย ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจใช้จ่ายจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีหากไม่ได้ตั้งงบประมาณไว้ให้ดำเนินการโอนงบประมาณ ในกรณีที่ งบประมาณรายจ่ายประจำปีไม่เพียงพอที่จะดำเนินการได้ให้ใช้จ่ายจากเงินสะสมโดย และในกรณีที่เงินสะสม มีไม่เพียงพอ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณานำเงินทุนสำรองเงินสะสมมาใช้จ่าย โดยถือปฏิบัติ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 87 หากไม่เข้าเงื่อนไขของการใช้จ่าย เงินทุนสำรองเงินสะสมให้

3) ความพร้อมด้านบุคลากร ที่มีหน้าที่ในการรับมือกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ กรณีวิกฤติโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) หรือโรคติดต่ออื่นๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องทำความเข้าใจกับผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนดำเนินการ ซึ่งเป็นปัญหาที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีเจ้าหน้าที่รับมือกับวิกฤติโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) แม้ต่อมามีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 3) และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป ซึ่งมีการแต่งตั้ง ผู้บริหารข้าราชการ และพนักงาน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อในพื้นที่ ในส่วนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งดำรงตำแหน่ง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากองหรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมองค์การบริหารส่วนตำบล หรือตำแหน่งที่คล้ายคลึงกันไปจนถึงข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นการประกาศภายหลังมีวิกฤติโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ซึ่งบุคลากรเหล่านั้นไม่ได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญกับโรคติดต่อที่เกิดขึ้นจริงๆ

4) ความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่เพื่อเป็นโรงพยาบาลภาคสนามเพื่อ ป้องกันและควบคุมโรค ซึ่งเมื่อมีกรณีจำเป็นจึงร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆในการปรับปรุงสถานที่ราชการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หอประชุม ที่ยังไม่ได้ใช้งานหรือสถานที่ราชการอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นสถานที่ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรค เมื่อได้รับความยินยอมจากหน่วยงานที่มีอำนาจอนุญาตให้ใช้สถานที่ตามกฎหมายแล้ว ก็สามารถตั้งงบประมาณในการปรับปรุงสถานที่ดังกล่าว และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ได้ ทั้งนี้ อาคารสถานที่ดังกล่าวต้องไม่อยู่ในระหว่างการก่อสร้างหรือการตรวจรับงานหรือมีข้อพิพาท ในกรณีที่ไม่สามารถใช้สถานที่ของทางราชการเป็นสถานที่สำหรับดำเนินการป้องกันและควบคุมโรค และมีความจำเป็นต้องจัดหาสถานที่ของเอกชน เพื่อใช้ในการดำเนินการป้องกันและควบคุม โรคติดต่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการเช่าสถานที่เอกชน เช่น โรงแรม อพาร์ทเมนท์ หรือสถานที่อื่นๆ และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาสถานที่ราชการเป็นลำดับแรก ซึ่งในส่วนนี้ไม่ได้มีการตั้งเงินงบประมาณไว้ และอำนาจท้องถิ่นอย่าง องค์การบริหารส่วนตำบลแม้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่องค์การบริหารส่วนตำบลมองว่าเกินกำลังงบประมาณควรเป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

5) ความพร้อมด้านการประสานงาน การประชาสัมพันธ์และการตระหนักรู้ของคนในท้องถิ่น ที่ควรมีการสร้าง ความเข้าใจในภาวะโรคระบาด ซึ่งมองภาพสะท้อนลึกลงไปถึงการเรียนรู้ในสถานศึกษาตั้งแต่วัยเยาว์ เรื่องโรคติดต่อและโรคระบาด รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารทำความเข้าใจกับชุมชนและการขอความร่วมมือของชุมชนในการดำเนินการด้านสาธารณสุขที่ขาดความพร้อมของการป้องกันโรคติดต่อและควบคุมโรค โควโรนาไวรัส(โควิด-19)ในระดับท้องถิ่น

วิกฤติโรคโคโรนาไวรัส(โควิด-19) ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ศึกษาพื้นที่อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เพื่อทราบถึงแนวทางของการวางแผนการรับมือป้องกันโรคติดต่อและควบคุมโรคระบาดอื่นที่มีแนวโน้มอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต เพื่อลดปัญหา ผลกระทบต่อสุขภาพและเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และสามารถทราบปัญหาของท้องถิ่นรวมถึงการรับมือและแก้ไขปัญหาได้อย่าง
ทันทั่วถึงโดยไม่ต้องรอส่วนกลางตามหลักการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาท ศักยภาพ โครงสร้าง ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการป้องกัน
และควบคุมโรคติดต่อกรณีโรคโควิด-19
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
กรณีโรคโควิด-19

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก สำหรับการ
คัดเลือกเป้าหมายกลุ่มที่จะวิจัยคือองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 8 แห่งในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอน
การเตรียมการ คัดเลือกเอกสาร และประชากรที่จะวิจัย โดยแบ่งขั้นตอนเป็น

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงเอกสาร ค้นคว้าข้อมูลจากงานวิจัย บทความ ตำรา สื่อออนไลน์ต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสามโคก
จังหวัดปทุมธานี จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร
โดยแบบสอบถาม ใช้เพื่อศึกษาบทบาท ศักยภาพ โครงสร้าง ผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของ
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ กรณีโรคโควิด-19

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ กรณีโรคโควิด-19
ไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
มาตรา 63 (3) 66, 67 และ 68 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 16 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 3) และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563
จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อกรณีโรคโควิด-19 จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ระดับลึก เกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล สภาพและบทบาท
ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต่องานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ กรณีโรคโควิด-19 จำนวน
4 ข้อ

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้มีขั้นตอนใน
การดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล จากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย
และเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามที่ได้ศึกษาจากหนังสือ ตำรา เอกสาร งานวิจัย และเว็บไซต์ต่างๆ
ที่เกี่ยวข้อง

2.3 นำเครื่องมือที่ออกแบบไว้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถค้นพบจากข้อค้นพบในการวิจัยจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรส่วนใหญ่ เพศชาย ร้อยละ 68.5 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 51.6 สถานภาพสมรส ร้อยละ 80.4 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70.4 มีรายได้ 15,000-25,000 บาท/เดือนร้อยละ 55.7 ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 70.4 เคยได้รับการฝึกอบรมในเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 60.7 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาททางด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ตามมาตรา 67 ร้อยละ 50.3 เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาททางด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ร้อยละ 95

2. บทบาทขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา (โควิด-19)

2.1 แผนงาน โครงการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรับมือกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ กรณีโรคติดต่อร้ายแรงอย่างโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) หรือโรคติดต่ออื่นๆพบว่า การประเมินผลการดำเนินงานด้านการป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อโรคไวรัสโคโรนา(โควิด-19)ไม่จำเป็นเพราะสิ้นเปลืองเวลา และค่าใช้จ่าย ร้อยละ 60.6

2.2 ด้านงบประมาณ พบว่าแหล่งที่มาของงบประมาณที่จะดำเนินการโรคไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ไม่ชัดเจนซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีการวางแผนเรื่องงบประมาณไว้ เมื่อเกิดวิกฤติโรคไวรัสโคโรนา(โควิด-19) จึงจำเป็นต้องใช้เงินทุนสำรองเงินสะสม องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาเรื่องโรคติดต่อก่อนเกิดวิกฤติโรคไวรัสโคโรนา(โควิด-19)น้อยกว่าปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค เช่น การทำถนน ไฟฟ้า ร้อยละ 70.4

2.3 ด้านบุคลากร พบว่า ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการป้องกันควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) คือ อสม. รพ.สต. สาธารณสุขอำเภอ ร้อยละ 66.8

2.4 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า แนวทางในการปฏิบัติเรื่องการจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์เพื่อป้องกันโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19)ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลางมากกว่าส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 70.3

2.5 ด้านการประสานงาน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต้องประสานงานกับ อสม.และ รพ.สต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลผู้ป่วยในพื้นที่เพื่อเป็นการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ร้อยละ 88.7

3. ปัญหาและอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานและควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ในพื้นที่ โดยเรื่องที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลขาดงบประมาณและไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานด้านป้องกันและควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19)ในพื้นที่ ร้อยละ 65.9

4. ศักยภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 8 แห่ง ไม่มีการแบ่งโครงสร้างและการมอบหมาย งานด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อรวมถึงวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ซึ่งเป็นโรคระบาดอุบัติใหม่ที่เป็นเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายแล้วนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีหน้าที่ดูแลป้องกันและระงับโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19)ในพื้นที่ด้วย

แต่การวางแผนด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19)กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยมาก รวมทั้งงบประมาณที่จะนำมาดำเนินงานค่อนข้างน้อยเพราะเป็นวิกฤติที่เกิดขึ้นกะทันหัน แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีหน้าที่ตามกฎหมายมาตรา 63 (3) 66, 67 และ 68 แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีหน้าที่ในการป้องกันและระงับโรคติดต่ออยู่แล้วก็ตามแต่เมื่อเทียบกับโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ส่งผลให้การดูแลและแก้ไขปัญหาโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จึงไม่มีการวางแผนเพื่อรับมืออย่างต่อเนื่อง

ซึ่งเมื่อพิจารณาความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่เพื่อเป็นโรงพยาบาลภาคสนามเพื่อ ป้องกันและควบคุมโรค ซึ่งเมื่อมีกรณีจำเป็นจึงร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆในการปรับปรุงสถานที่ราชการ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หอประชุม ที่ยังไม่ได้ใช้งานหรือสถานที่ราชการอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นสถานที่ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรค ส่วนนี้ไม่ได้มีการตั้งเงินงบประมาณไว้ แต่องค์การบริหารส่วนตำบลก็พยายามที่จะมีการสร้างโรงพยาบาลภาคสนามเพื่อตอบสนองกับสถานการณ์ได้ แต่ก็ไม่ได้สมบูรณ์ราบรื่นด้วยเหตุปัจจัยที่ไม่ได้มีการวางแผนมาก่อน

5. ความพร้อมด้านการประสานงาน การประชาสัมพันธ์และการตระหนักรู้ของคนในท้องถิ่น ที่ควรมีการสร้างความเข้าใจในภาวะโรคระบาด ซึ่งมองภาพสะท้อนถึงลงไปถึงการเรียนรู้ในสถานศึกษาตั้งแต่วัยเยาว์เรื่องโรคติดต่อและโรคระบาด รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารทำความเข้าใจกับชุมชนและการขอความร่วมมือของชุมชนในการดำเนินการด้านสาธารณสุขพบว่าร้อยละ 80 มีการประสานงานความพร้อมของการป้องกันโรคติดต่อและควบคุมโรคโคโรนาไวรัส(โควิด-19)ในระดับท้องถิ่นแต่ประชาชนในท้องถิ่นจะเชื่อมั่นกับการประชาสัมพันธ์ข้างจากส่วนกลางโดย สบค. มากกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ได้ดังนี้

1. ในส่วนของการเคยได้รับการฝึกอบรมในเรื่อง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม จากการสัมภาษณ์พบว่า มีเพียงการอบรมแก่นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลตามระบบของกระทรวงมหาดไทย และยังพบอีกว่า ารอบรมเกี่ยวกับบทบาททางด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ตามมาตรา 63 (3) 66, 67 และ 68 ซึ่งในส่วนนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องในเรื่องของงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลาง หรือแม้กระทั่งจากองค์การบริหารส่วนตำบลก็ไม่มียกงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัดกิจกรรม และโครงการ การฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาททางด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อนั้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากการขาดการวางแผนงาน โครงสร้างด้านสาธารณสุขที่ชัดเจนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ในกรณีการป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ได้รับการสั่งการเตรียมความพร้อม เนื่องจากเป็นกรณีบังคับเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่กรณีฉุกเฉิน สะท้อนให้เห็นปัญหาเรื่องความพร้อมของบุคลากรและหน่วยงานในการรับมือกับโรคติดต่ออื่น ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคตนอกจากโรคไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ซึ่งจากข้อค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เข้าถึงชุมชน และพัฒนาระบบงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจของรัฐ

2. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันโรคติดต่อไวรัสโคโรนา (โควิด-19)

2.1 ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ จากข้อค้นพบส่วนใหญ่เห็นว่า การประเมินผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเป็นสิ่งไม่จำเป็นเพราะสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย เนื่องจากว่าเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความรู้ด้านประเมินผลการดำเนินงานที่จะนำมาใช้เพื่อปรับปรุง และแก้ไขการดำเนินงานด้านการป้องกันโรคติดต่อได้มากขึ้น แม้ว่ามีการระบาดของไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ทางกระทรวงมหาดไทยได้มีการ

แนะนำให้มีการจัดทำแผนงาน โครงการ ควบคุมและป้องกันโรคระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ซึ่งก็เป็นเพียงมาตรการชั่วคราวซึ่งโรคติดต่ออย่างโรคระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) อาจมีการระบาดแบบโรคอุบัติใหม่ได้ในอนาคต ซึ่งแผนการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลกลับไม่มีแผนรองรับใดๆ

2.2 ด้านงบประมาณ มีข้อค้นพบว่าเดิมองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาเรื่องโรคติดต่อน้อยกว่าปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การทำถนน ไฟฟ้า และยังมีสัดส่วนน้อยเมื่อเทียบกับแผนงานด้านอื่นทำให้มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน แต่เมื่อมีวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความตระหนัก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณที่จะสร้างมาตรการการควบคุมและป้องกันโรคระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) หรือโรคติดต่อ โรคระบาดอุบัติใหม่อื่นๆ เพราะเห็นว่าไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยๆ

2.3 ด้านบุคลากร มีข้อค้นพบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งแม่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายแล้ว เมื่อเกิดโรคระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) แต่ก็ยังไม่ได้เข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน ยังคงต้องพึ่งพาการสั่งการจากจังหวัดเท่านั้น ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ คือ สาธารณสุขอำเภอ และยังขาดงบประมาณในการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านสาธารณสุข เพราะเจ้าหน้าที่ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันและระงับโรคติดต่ออุบัติใหม่อย่างโรคระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) เนื่องจากเจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการป้องกันโรคติดต่อโรคระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ซึ่งหากเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ จะทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคติดต่อที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงานในฐานะผู้นำท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรจัดโครงสร้างทางด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม งานด้านการป้องกันและควบคุมโรคระบาดไวรัสโคโรนา(โควิด-19) หรือโรคติดต่ออุบัติใหม่อื่น ๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันโรคติดต่อที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2.4 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีข้อค้นพบส่วนใหญ่ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทและแนวทางในการปฏิบัติเรื่องแนวทางในการปฏิบัติเรื่อง การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์เพื่อป้องกันโรคติดต่อไวรัสโคโรนา(โควิด-19) แต่เห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลางมากกว่าส่วนท้องถิ่น เนื่องจาก ตามกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคติดต่อ ตามมาตรา 67 ได้ระบุชัดเจนว่า ให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งมีการดำเนินงานจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อป้องกันและระงับโรคติดต่ออื่น ๆ รวมถึงโรคติดต่อระบาดใหม่ไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดหาสถานที่เพื่อเป็นโรงพยาบาลภาคสนามหรือสถานที่กักกันโรค (State Quarantine) ควรเป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ควรมีการดำเนินการจัดหาและมีการตั้งงบประมาณส่วนนี้สำหรับภัยฉุกเฉินเมื่อเกิดภาวะโรคระบาดเพื่อป้องกันและระงับโรคติดต่ออื่นๆที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

2.5 ด้านการประสานงาน ส่วนใหญ่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลต้องประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเก็บข้อมูลโรคติดต่ออื่นที่อาจเกิดขึ้นเหมือนโรคติดต่อระบาดใหม่ไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ในพื้นที่เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีแนวคิดเชิงรุกในการประสานงานในหลายๆ ส่วนต่อทุกหน่วยงานให้มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็น สถานีอนามัย สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล ชุมชน โรงเรียน และทุกหมู่บ้านในพื้นที่ เพราะหากองค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินงานโดยลำพังอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออื่นนั้นต้องมีการประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงาน และผู้วิจัยเห็นว่าบทเรียนจากวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) เป็นบทพิสูจน์ว่า การประสานความร่วมมือต่อ อสม.รพ.สต.หรืออาสาสมัครหมู่บ้านเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลทำงานได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อโดยทั่วไป

ในพื้นที่ไว้เลย ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออื่นใด เมื่อเกิดวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) ในพื้นที่ ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีโครงการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อได้ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การวางแผน โครงการ บุคลากร ขั้นตอน ผู้รับผิดชอบและมีการฝึกอบรมบุคลากรอย่างสม่ำเสมออาจทำให้ปัญหาและอุปสรรคเมื่อเกิดภาวะวิกฤติโรคติดต่อจะรับมือสถานการณ์ได้ดี

2. ศักยภาพการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล สภาพและบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่องานป้องกันและควบคุมโรคติดต่อวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 8 แห่ง ไม่มีการแบ่งโครงสร้างและการมอบหมายงานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องดูแลป้องกันและระงับโรคติดต่อวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19)ในพื้นที่ การวางแผนด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อยมากสะท้อนปัญหาเมื่อเกิดโรคติดต่ออุบัติใหม่อย่างไวรัสโคโรนา(โควิด-19) งบประมาณที่จะนำมาดำเนินงานจึงไม่มีหรือมีก็ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งไม่มีผู้รับผิดชอบด้านงานป้องกัน และควบคุมโรคโดยตรง ส่งผลให้การดูแล และแก้ไขปัญหาโรคติดต่อที่เกิดขึ้นในพื้นที่ไม่ถูกต้องทันการณ์ กลายเป็นภาระของหน่วยงานอื่นๆ ทั้งที่เป็นหน้าที่โดยตรงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการวางแผนงาน โครงการ งบประมาณ บุคลากร ในทุกด้านใหม่ให้ได้อย่างเพียงพอ ปรับทัศนคติและแนวคิดของความเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบทเรียนการรับมือกับโรคติดต่ออุบัติใหม่อย่างวิกฤติไวรัสโคโรนา(โควิด-19) จึงเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของรัฐที่รัฐกระจายอำนาจให้มาโดยพึงพากับคนในท้องถิ่นให้มากที่สุด เพื่อบริหารและจัดการตอบสนองคนในท้องถิ่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริการสาธารณะของรัฐตามหลักการกระจายอำนาจ

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการวางแผนงาน โครงสร้าง งบประมาณ บุคลากร ในทุกด้านใหม่ โดยเฉพาะด้านสุขภาพ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมให้มีความเข้มแข็งตามระบบกระจายอำนาจการบริหารจัดการพัฒนาสู่ท้องถิ่น โดยการพัฒนาระบบการจัดการร่วมระหว่างชุมชน ประชาสังคม รัฐในท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ประสานพัฒนา ขับเคลื่อนนโยบายระดับท้องถิ่น และต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆพัฒนาระบบฐานข้อมูลชุมชนอย่างเท่าทันสถานการณ์ เพื่อคนในท้องถิ่นอย่างทันทั่วที่ควรออกแบบให้ชุมชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลได้

2. ควรมีการอบรมให้ทั้งข้าราชการและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความรู้ในด้านบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 เพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้ถูกต้องในทุกๆปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีความชัดเจนในมาตรการรับมือป้องกันและควบคุมโรคติดต่อที่อาจมีขึ้นในอนาคต มีแบบแผนการจัดการท้องถิ่นที่เข้มแข็งในแบบต่างๆ ระบบการจัดการทรัพยากรยั่งยืน ความมั่นคงทางอาหารภายในชุมชน เพื่อสร้างกลไกขับเคลื่อนภายในท้องถิ่นให้ดำเนินไปได้เมื่อมีภาวะโรคระบาดและมีการปิดเมืองขึ้นมา

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2542). กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น.
(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542) พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : กองราชการส่วนตำบล.
- ปรีดา แต่อารักษ์ และคณะ. (2563). คู่มือแนวทางการจัดวงวิชาการหรือรวมพลังเมืองตื่นรู้ช่วยชาติ
สู้ภัย โควิด-19 ระยะฟื้นฟูคุณภาพชีวิต. บรรณาการโดยปรีดา แต่อารักษ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี:
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค. (2563). รายงานสถานการณ์โรคปอดอักเสบจากเชื้อไวรัสโคโรนา
สายพันธุ์ใหม่. ฉบับที่ 43 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- สายพิณ วรบุตร. (2554). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการป้องกันและควบคุม
โรคติดต่อบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ. ปีที่ 5
(ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2554).
- หนังสือเวียน ที่ มท 0808.2/ว 1 เรื่อง แนวทางในการดำเนินการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การใช้จ่าย
งบประมาณเพื่อป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ และการรักษาพยาบาล กรณีโรคติดต่อไวรัส โคโรนา 2019
หรือโรคโควิด -19 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2563. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019
ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

PROTECTING YOURSELF AND OTHERS FROM CORONAVIRUS DISEASE STARTING IN 2019
OF UNDERGRADUATE OF FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES VALAYA
ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

สุนีย์ ชนะพล¹ และ วรณลดา กันต์โฉม²
Sune Chanapol¹ and Wanlada Kanchoom²

¹ สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Mobile684za@gmail.com

² สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการป้องกันตนเองและผู้อื่น และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่นกับการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 คน เลือกสุ่มแบบบังเอิญจากนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ผลการศึกษาค้นพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่นอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ 1) ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติ ($r = .637$) 2) ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($r = .583$) 3) ด้านความเชื่อพฤติกรรม ($r = .529$)

คำสำคัญ

โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019, การป้องกันตนเองและผู้อื่น

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) For study of level of preventing of yourself and others and 2) For study relationship between factors that may affect to their preventing of yourself and others from coronavirus disease starting in 2019. The samples group amount 135 people Choose Randomly by chance from students of faculty of humanities and social science Valaya Alongkorn Rajabhat University.

The result found that factors that may affect to their preventing of yourself and others from covid-19 situation was highest level (\bar{X} = 4.25) and statistically significant at 0.01. The highest relationship factors was 1.the performing intention (r = .637) 2. followed by trust and attitude (r = .583) 3. mindset toward behave (r = .529).

Keywords: coronavirus disease starting in 2019, Preventing of yourself and others

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์โรคระบาดขึ้น คือ โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งเป็นโรคที่ยังไม่สามารถหาที่มาของเชื้ออย่างชัดเจนได้ว่ามาจากที่ใด ที่สามารถติดเชื้อได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์ โดยในปัจจุบันเป็นสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลก ซึ่งเชื้อไวรัสชนิดนี้สามารถแพร่กระจายจากการถูกไอจาม หรือสัมผัสกับสารคัดหลั่งของผู้ป่วย เป็นต้น

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็นการระบาดใหญ่ หลังจากเชื้อลุกลามไปอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของโลก โดยระบุว่า ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่จะมีอาการเริ่มแรกคือ มีไข้ ตามมาด้วยอาการไอแห้ง ๆ หลังจากนั้นราว 1 สัปดาห์จะมีปัญหาหายใจติดขัด ผู้ป่วยมีอาการหนักจะมีอาการปอดบวมอักเสบร่วมด้วย หากอาการรุนแรงมากอาจทำให้อวัยวะภายในล้มเหลว ซึ่งกลุ่มคนที่มีโอกาสเสียชีวิตมากกว่า ได้แก่ ผู้สูงอายุ เพศชายที่มีโอกาสติดเชื้อมากกว่าเพศหญิงผู้ป่วย และผู้ป่วยเป็นเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ หรือปัญหาในการหายใจ มีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าคนปกติอย่างน้อย 5 เท่า (บีบีซี นิวส์, 2563) จากสถานการณ์ โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ระบาดส่งผลให้ภาครัฐออกมาตรการป้องกันตัวเองอย่างเช่น การเว้นระยะห่างทางกายภาพกับบุคคลอื่น (Physical distancing) มีการงดเว้นการสัมผัสใกล้ชิดกัน การจัดที่นั่งในที่ทำงานที่มีระยะห่างระหว่างพนักงาน การลดจำนวนคนโดยสารลิฟต์ ฯลฯ ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมที่ต่างไปจากเดิมอย่างมาก จากที่เข้าห้างสรรพสินค้า หรือในสถานที่อันเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เป็นต้น ไม่ได้กังวลกับเรื่องความสะอาดมากเท่าไร ก็หันมาใส่หน้ากากอนามัย รวมทั้งพกเจลล้างมือ หรือสเปรย์แอลกอฮอล์ เพื่อเป็นการป้องกันจากโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019จากที่เคยออกนอกบ้าน ไปพบปะผู้คน หรืออยู่กับกลุ่มคนจำนวนมากได้ ก็มีความวิตกกังวลว่าจะไปติดเชื้อจากใครหรือไม่ ซึ่งทำให้ประชาชนต้องมีการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตมากขึ้น เช่น ร้านสะดวกซื้อหรือห้างสรรพสินค้า จะต้องสวมใส่หน้ากากอนามัย และตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย รวมทั้งมีการลงทะเบียนก่อนเข้าและออกทุกครั้งที่ใช้บริการ เป็นต้น โดยถ้าไม่มีการใส่หน้ากากอนามัยจะไม่สามารถเข้าใช้บริการในสถานที่ดังกล่าวได้ โดยการป้องกันและการแก้ไขการระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กร ชุมชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรค

โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นหนึ่งในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีที่มีความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 อย่างรวดเร็ว เพราะมีจำนวนนักศึกษาเป็นจำนวนมากที่มาจากต่างจังหวัด และเป็นแหล่งชุมชน รวมทั้งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องนี้ เพราะการแบ่งปันข้อมูลที่ถูกต้องและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ

โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จะช่วยลดความกลัวและความกังวลของนักเรียน นักศึกษา รวมทั้งเสริมความสามารถในการรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตของพวกเขา โดยสถานศึกษาได้มีมาตรการที่เข้มงวดขึ้น บางที่ปิดภาคเรียนก่อนกำหนด มีการจัดการเรียนการสอนทางออนไลน์ เพื่อลดการแพร่ระบาดหรือการติดโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือหากมีบุคลากร นักศึกษาติดโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ทางสถานศึกษาก็มีมาตรการช่วยเหลือ เป็นต้น และปฏิบัติตามมาตรการของภาครัฐอย่างเข้มงวด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าข้อเสนอแนะในการวิจัยจะนำไปสู่แนวทางการในการป้องกันโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่นกับการป้องกันตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษา ภาคปีการศึกษา 2563 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 1,348 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา ภาคปีการศึกษา 2563 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้ง 12 หลักสูตร ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มากจากการใช้เกณฑ์หรือการประมาณจากจำนวนประชากรจำนวน 135 คน โดยเลือกสุ่มแบบบังเอิญเจอจากนักศึกษา (โดยถ้าในบ้านของนักศึกษามีผู้ป่วย)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยได้รับการตรวจสอบแบบสอบถามจากที่ปรึกษาการวิจัย โดยค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าแบบอิสระ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้ครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การศึกษาการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่น โดยมีขอบเขต 3 ด้าน คือ (1) ความเชื่อพฤติกรรม (2) ความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (3) ความตั้งใจในการปฏิบัติ โดยนักศึกษาเป็นผู้ประเมินตนเอง เป็นแบบสอบถามเลือกตอบตามมาตราส่วนประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยมีขอบเขต 3 ด้าน คือ (1) การป้องกันโรคล่วงหน้า (2) การป้องกันในระยะมีโรค (3) การป้องกันความสูญเสียจาก โรค โดยนักศึกษาเป็นผู้ประเมินตนเอง เป็นแบบสอบถามเลือกตอบตามมาตราส่วนประเมิน 6 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำ (ปฏิบัติทุกวัน)
4	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (5-6 วัน/สัปดาห์)
3	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง (3-4 วัน/สัปดาห์)
2	หมายถึง	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง (1-2 วัน/สัปดาห์)
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยครั้ง (1-2 วัน/เดือน)
0	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิจัยเรื่อง การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 12 หลักสูตร โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 135 คน

3.2 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไปยังนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด โดยขอความร่วมมือ แล้วอธิบายรายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยตามเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการตอบแบบถาม

3.5 นำมาแบบสอบถามไปวิเคราะห์ผลทางสถิติ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โปรแกรม SPSS Version IBM SPSS Statistics 23 (Statistical Package for the Social Science)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

การวิเคราะห์ผลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ผล ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมกำบังตนเองและผู้อื่น โดยมีขอบเขต 3 ด้าน คือ (1) ความเชื่อพฤติกรรม (2) ความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (3) ความตั้งใจในการปฏิบัติ โดยนักศึกษาเป็นผู้ประเมินตนเอง เป็นแบบสอบถามเลือกตอบตามมาตราส่วนประเมิน 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการกำบังตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยมีขอบเขต 3 ด้าน คือ (1) การกำบังโรคล่วงหน้า (2) การกำบังในระยะมีโรค (3) การกำบังความสูญเสียจากโรค โดยนักศึกษาเป็นผู้ประเมินตนเอง เป็นแบบสอบถามเลือกตอบตามมาตราส่วนประเมิน 6 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยใช้สถิติจากโปรแกรม SPSS Version IBM SPSS Statistics 23

1. การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ
2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมกำบังตนเองและผู้อื่น โดยมีขอบเขต 3 ด้าน คือ (1) ด้านความเชื่อพฤติกรรม (2) ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (3) ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติ ในแต่ละด้านโดยรวม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การศึกษาการกำบังตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเนื้อหาจะครอบคลุมทั้ง 3 หลัก คือ (1) การกำบังโรคล่วงหน้า (2) การกำบังในระยะมีโรค (3) การกำบังความสูญเสียจากโรค ในแต่ละด้านโดยรวม วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. การหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมกำบังตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้วิจัยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson'Correlation) โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลดังนี้

ค่า r	ค่าระดับของความสัมพันธ์
.90 - 1.00	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
.70 - .90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
.50 - .70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
.30 - .50	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
.00 - .30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ฯ ประกอบด้วย เพศ อายุ ชั้นปี สาขา ดังนี้

เพศของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนมากเป็น เพศหญิง 91 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 อยู่ในช่วงอายุ 21 – 22 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 อยู่ในชั้นปีที่ 4 จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 และส่วนใหญ่เป็นสาขารัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเอง และผู้อื่น พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเอง และผู้อื่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเชื่อพฤติกรรม รองลงมา คือ ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเอง และผู้อื่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเอง และผู้อื่น	\bar{X}	(S.D.)	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านความเชื่อพฤติกรรม	4.33	0.59	มากที่สุด
2.ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	4.24	0.61	มากที่สุด
3.ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติ	4.18	0.65	มาก
รวม	4.25	0.55	มากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้าชั้นเรียนและสถานที่อื่น ๆ ทุกครั้ง รองลงมา คือ ท่านพกเจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ในกระเป๋าตลอด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

พฤติกรรมป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ท่านทำความสะอาดและดูแลภายในบ้าน ให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ	4.10	1.01	ปฏิบัติเป็นประจำ
2.ท่านพกเจลหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ ในกระเป๋าตลอด	4.15	1.04	ปฏิบัติเป็นประจำ
3.ท่านสอนให้คนในครอบครัวหรือคนรอบข้าง ล้างมืออย่างถูกวิธี	3.79	1.23	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
4.ท่านตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้าชั้นเรียน และสถานที่อื่น ๆ ทุกครั้ง	4.35	0.91	ปฏิบัติเป็นประจำ
5.ท่านออกกำลังกาย พักผ่อนให้เพียงพอ และกินอาหารครบ 5 หมู่เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย	3.83	1.12	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
6.ท่านจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านให้เว้นระยะห่างทางสังคม เช่น การนั่งรับประทานอาหาร การนั่งดูโทรทัศน์ร่วมกัน	3.81	1.30	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
7.ท่านแยกขยะที่ถูกสารคัดหลั่ง เช่น หน้ากากอนามัย กระดาษทิชชู โดยใส่ถุงขยะ 2 ชั้น และมัดด้วยน้ำยา ฟอกขาว มัดปากถุงให้แน่นก่อนนำไปทิ้ง	3.61	1.46	ปฏิบัติบ่อยครั้ง

ตารางที่ 2 การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (ต่อ)

พฤติกรรมป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์ โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8.ท่านช่วยตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายของผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการติดโรคไม่ให้เป็น 37.8 องศาเซลเซียสต่อเนื่อง 48 ชั่วโมง	3.52	1.63	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
9.ท่านจัดแยกของใช้ส่วนตัวของผู้ป่วยที่ติด COVID-19 โดยไม่ใช้ร่วมกับผู้อื่น เช่น จาน ชาม	3.79	1.50	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
10.ท่านทำการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อในพื้นที่ที่มีการระบาด เช่น E.coli, Corona	3.60	1.64	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
11.ท่านจัดห้องพักสำหรับผู้ป่วยให้มีอากาศที่ถ่ายเทปลอดโปร่ง	3.47	1.69	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
12.ท่านทำความสะอาดห้องพักของผู้ป่วยด้วยน้ำยาฆ่าเชื้ออยู่เสมอ	3.41	1.78	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
13.ท่านดูแลผู้ป่วยในระยะห่างมากกว่า 1 เมตร และไม่สัมผัสผู้ป่วยหรือสิ่งแวดล้อมที่ปนเปื้อนเชื้อ	3.47	1.77	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
14.ท่านจัดอาหารอย่างครบถ้วนตามโภชนาการให้กับผู้ป่วยเพื่อสร้างภูมิต้านทานให้กับร่างกาย	3.56	1.74	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
15.เมื่อผู้ป่วยมีอาการแทรกซ้อน ท่านจะรีบนำผู้ป่วยไปพบแพทย์ทันที	3.60	1.75	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
รวม	3.74	1.09	ปฏิบัติบ่อยครั้ง

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในทางบวก โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และด้านความเชื่อพฤติกรรมตามลำดับดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์ โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	MIN	MAX	1	2	3	4	5
1. ด้านความเชื่อพฤติกรรม	21.67	2.95	10	25					
2. ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	21.18	3.06	14	25	.685**				
3. ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติ	20.92	3.26	12	25	.616**	.789**			
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมป้องกันตนเองและผู้อื่น	20.92	3.26	12	25	.851**	.924**	.904**		
5. การป้องกันตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019	56.04	16.38	10	75	.529**	.583**	.637**	.654**	

หมายเหตุ

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

- 1 แทน ด้านความเชื่อพฤติกรรม
- 2 แทน ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง
- 3 แทน ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติ
- 4 แทน ผลรวมทั้ง 3 ด้าน
- 5 แทน พฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่น ด้านความเชื่อพฤติกรรม พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเชื่อพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของไอเซน (อ้างอิงใน วิวัฒน์ จันทร์กิงทอง, 2557) ที่ว่าถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมใดแล้วจะได้รับผลทางบวก ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้าม หากมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลในทางลบ ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้น และเมื่อมีทัศนคติทางบวกก็จะเกิดเจตนาหรือตั้งใจที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่น ด้านความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเชื่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของไอเซน (อ้างอิงใน วิวัฒน์ จันทร์กิงทอง, 2557) ที่ว่าเป็นความเชื่อที่ว่าบุคคลหรือกลุ่มคนเฉพาะ คิดว่าเขาควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมนั้นในทางตรงข้าม หากบุคคลเชื่อว่าคนอื่นที่มีความสำคัญสำหรับเขาคิดว่าเขาไม่ควรทำพฤติกรรมนั้น เขาก็มีแนวโน้มที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้น

3. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่น ด้านความตั้งใจในการปฏิบัติ พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความตั้งใจในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (อ้างอิงใน จิรายุทธิ์ อ่อนศรี, 2557) ที่ว่าเป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่บุคคลปฏิบัติออกมาโดยมีด้านความรู้ และด้านเจตคติเป็นตัวช่วยให้เกิดพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง

4. ผลการวิเคราะห์การป้องกันตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 พบว่านักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่นในสถานการณ์ โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 อยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (อ้างอิงใน จิรายุทธิ์ อ่อนศรี, 2557) ที่ว่าเป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่บุคคลปฏิบัติออกมาโดยมีด้านความรู้ และด้านเจตคติเป็นตัวช่วยให้เกิดพฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

การศึกษาการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีข้อเสนอแนะในวิจัย ดังนี้

1.1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรให้นักศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจในเรื่องการทำ ความสะอาดและความปลอดภัยของที่פקอาศัยที่ เพื่อเป็นการป้องกันและลดการติดเชื้อ เช่น จัดกิจกรรม หรือการ สาธิตการเตรียมตัวและอุปกรณ์ในการทำ ความสะอาดห้องผู้ป่วย รวมทั้งหลักการทำความสะอาดที่פקอาศัย เป็นต้น

1.2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรมุ่งเน้นให้นักศึกษามีพฤติกรรม และมีความสามารถในการ สรรหาอาหารที่มีภูมิคุ้มกัน มีความตั้งใจในการคัดเลือกสิ่งที่ดีๆให้กับตนเองและคนรอบข้าง เช่น กำหนดนโยบายให้ ทางโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัยจัดอาหารที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกายในการป้องกันโรคติดต่อต่างๆ ให้กับ นักเรียน นักศึกษา และบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหลาย ๆ คณะ เพื่อเปรียบเทียบ พฤติกรรมการป้องกันตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 และเพื่อให้เห็นภาพรวมของ มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

จิรายุทธิ์ อ่อนศรี. (2557). **ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน, 2563 , จากเว็บไซต์ : URL <http://www.nwm.ac.th>

ปิยชี นาวิกะชัน. (2563). **ไวรัสโคโรนา : ที่มา อาการ การรักษา และการป้องกันโรคโควิด-19**. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน, 2563 , จากเว็บไซต์ : URL <https://www.bbc.com>

วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง. (2557). **ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนกับความภักดีของนักท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน, 2563 , จากเว็บไซต์ : URL <file:///C:/Users/Acer/Downloads/21340-Article%20Text-45890-1-10-20140902.pdf>.

การศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

A STUDY OF ONLINE SHOPPING BEHAVIOR OF STUDENTS OF FACULTY OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL
PATRONAGE

Kulasatri Chuklin¹, Orrakan Pinchim², Wannapa Kanjanasak³, Sukontha Foosuwan⁴

¹English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Rajabhat University
under the Royal Patronage. E-mail: kulasatri.chu@vru.ac.th

²English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Rajabhat University
under the Royal Patronage. E-mail: pinchimorrakan99@gmail.com

³English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Rajabhat University
under the Royal Patronage. E-mail: kanjanasakw@hotmail.com

⁴English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Rajabhat University
under the Royal Patronage. E-mail: sukontha.foo@vru.ac.th

ABSTRACT

This study aims to examine online shopping behavior of students of Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage in order to find out which factor affects their online shopping decision the most and how delivery time affects their online shopping decision. Moreover, it explores to find out which online application is the most popular for online shopping. The sample group in the study was 322 students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University. Data were collected from questionnaires by Google Form and were analyzed by Microsoft Excel. The results showed that the factor that affected online shopping decision the most was the process factor. In terms of delivery time effect on, online shopping decision, the study revealed that the delivery time affected shopping online decision. Regarding the online application, it was found that the most popular online shopping application was Shopee.

Keywords

online shopping behavior, marketing mix factor,

Introduction

Nowadays, the growth of internet users is evident because many people can access to the internet more conveniently and rapidly through several different devices. The internet can be used for communicating to others, searching for information, watching movies on YouTube, and listening to music, to name but a few. More interestingly, many people also use the internet to do online shopping. There are many popular online applications for them to choose to buy products, such as, Shopee, Lazada, kaidee.com, Facebook and Instagram. The products can be sold easily on the websites because people are able to access the internet easily all day and all night. .

Online business has been growing steadily after the first computers were connected to the internet in 1969 (Leiner et al., 1997) because people can run their own business online without paying for store renting. Thus, online business is the easiest and fastest way to earn money in modern time. In terms of the consumers, they can buy the products they want at any time. Statistics about internet usage in Thailand in 2018 (the Electronic Transactions Development Agency (ETDA), 2018) showed that there is an increase of Thai people at all ages using the Internet every year. Top five of the internet usage are as follows:

1. Social media 93.6%
2. E-mail 74.2%
3. Finding information 70.9%
4. Watching movies / listening to music 60.7%
5. Buying products / services 51.3%

Due to the COVID-19 outbreak situation, most people are requested to stay at home and not to leave their houses if not necessary. As a result, there is a growing trend of online shopping because it is very easy for most people to buy whatever they want. In addition, they can choose any payment method which works well for them. Moreover, the items they bought will be delivered to their places as scheduled. All these offers can make the buyer happy and want to return to buy the products again. The convenience of online shopping attracts more people to buy products online

There are a number of factors that affect people's online shopping behavior (Bucko, Kakalejčik & Ferencová, 2018; Mustakim, Rahman, & Aziz, 2020; Pandey & Jitesh, 2019). A study conducted by Chanettee Sayananon (2011) on the internet usage behavior of undergraduate students of Bansomdejchaopraya Rajabhat University indicated that the same amount of male and female students used the internet. This findings suggested that the internet is easily accessible by both genders.

The advertisements also have influences on online shopping decision. It can be seen that a lot of products created attractive advertisements to call for consumers' attention by hiring famous celebrities to advertise products. According to the study by Kamonchanok Chaokaew et al. (2019),

brand reputation attracted the consumers' attention. Also, there were several factors impacted on consumers' online shopping decision found in this study. The first factor was their needs. The second one was the product reviews that could drive people to buy products more and more. The third one was in-store or monthly promotions on shopping application, such as Shopee, and Lazada. The last factor was the convenience that online shopping provided to them.

Concepts of Marketing Mix Factors

There are a number of factors that affect consumers' online purchasing decision. These factors included numbers of marketing strategies. Marketing mix is the model for business. Kotler (1997) defined that marketing mix were controlled variables tools in order to serve customers' need. These tools referred to the 4Ps marketing mix which centered on product, price, place, and promotion. Later, the original 4Ps was extended by process, people, and physical evidence to become the 7Ps. Siriwan Serirat et al (2009) claimed that the concepts of 7Ps marketing mix was useful and most companies used it to serve their customers need, the explanation of each P is as follows:

1. Product refers to what the seller has to give to the customers in order to respond to their requirements. The customers have to get the benefits and values from the product they bought.

2. Price refers to the price of the product. The customers will usually compare the value of the product with the price they paid. The product is supposed to have a higher value than the set price to call attention from customers to make a purchase. Therefore, the determination of product prices should take into account the suitability of benefits and value.

3. Place refers to activities related to the atmosphere or environment in presenting or selling products to customers. The operator has to consider the locations and the channels in which to present or sell products.

4. Promotion is an important tool for communication between sellers and buyers with the purpose of informing various news or persuade buyers to have a positive attitude towards products and stores. In addition, it also makes the buyer more interested in the product.

5. People or Employee refers to the shopkeeper or dealer who must be able to make customers happy with the products that are better than the competitors. Also, these people have to build good relationship with customers regularly.

6. Physical Evidence and Presentation are the creation of the physical appearance, like a beautiful store, in order to impress the customers.

7. Process is an activity that deals with methods and practice in customer services, In order to make an impression on customers.

Based on the concepts of marketing mix factors, the researchers would like to examine the marketing mix factors that affect the online shopping behavior of the students of Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University. Moreover, the study investigates how the delivery time of online shopping online affects their decisions to purchase the goods. In addition, the online shopping applications will be explored to find out which one is the most popular among students.

Objectives of the Study and Research Questions

This research study aims to examine the online shopping behavior of students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The research questions that guide the study are as follows:

1. Which factor affects the students' online shopping behavior the most?
2. How does delivery time of online shopping affects their purchasing decision?
3. Which online shopping application is the most popular among them?

Methodology

Populations and Samples

This research study uses quantitative research approach. The focal population were 1,643 students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The sample size were calculated from the formula of Taro Yamane (Yamane, 1967), and a total of 322 people were randomly selected.

Research Instruments

The questionnaire was used to collect data. It is made up of three parts as follows:

Part one contains check-list questions about the demographic information of the respondents including gender, age, field of study, average monthly income, source of income, purchasing channels, and purchasing period.

Part two contains check-list questions to ask about the respondents' online shopping behavior.

Part three is the close ended questions about marketing mix factors that affect the respondents' online shopping decisions, including product, price, place, promotion, people, physical evidence, and process. The five-point Likert scales were used to rate the answer scale from five ascending levels (Chuaychunoo, 2016) as follows:

5 points = very important

4 points = important

3 points = moderately important

2 points = slightly important

1 points = not important

The criteria for the mean variance of the score scale, marketing mix.

$$\begin{aligned} \text{Average level} &= \frac{\text{Highest score} - \text{Lowest score}}{\text{Number of layers}} \\ &= \frac{(5-1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

Therefore, the period is 0.8. The following criteria of scale interpretation was used:

4.21-5.00 = very high

3.41-4.20 = high high level

2.61-3.40 = average

1.81-2.60 = low

1.00-1.80 = very low

Data Collection

The data were obtained by distributing the questionnaires and collecting the information from 322 students who were in the sample group.

The respondents will be asked whether they have ever bought any product online. If so, they will be allowed to complete the next part of the questionnaire.

The data were collected following these steps:

1. The researchers created a questionnaire based on the relevant conceptual framework.
2. The researchers validated the questionnaire by sending it to the three expertises to check its accuracy and suitability.
3. The researchers created the questionnaire in Google Form and sent the link to students in the sample group to complete the questionnaire.
4. The researchers collected the information that had been proceeded on Google Form.

Data Analysis

The data of this study will be analyzed by computer through Microsoft Excel as follows: 1. The respondents' demographic information will be analyzed and presented using descriptive statistics in the form of percentage

2. The marketing mix factors that affect the respondents' online shopping behavior will be ranged and presented using descriptive statistics in form of Mean (\bar{x}) and Standard Deviation (SD).

Results

The data were collected from a total of 322 questionnaires. It was found that the majority of the respondents were female. Following this, 234 (72.8%) respondents were females while 88 (27.2%) respondents were males. Most of them were in the 20-23 age range.

The majority of respondents majored in English (26.8%). The average income of most of the respondents was more than 5,000 baht (51.2%). The main source of their income was their families (80.1%). The most popular online shopping application among them was Shopee (44.9%), followed by Lazada (18.4%), and Instagram (17.8%). Lastly, most of them spent about 1-3 hours in a day to purchase the products online (71.4%).

Most of the respondents were satisfied with the delivery time of the products they ordered. Most of them were satisfied with the delivery time of 1-3 days, (94.8%) the most. Regarding the marketing mix factors, it was found that the process factor affected the respondents' online shopping behavior the most ($\bar{x} = 4.58$), followed by the price factor ($\bar{x} = 4.58$), the product factor ($\bar{x} = 4.56$), the physical evidence and presentation factors ($\bar{x} = 4.56$), the place factor ($\bar{x} = 4.49$), the people factor ($\bar{x} = 4.43$), and the promotion factor ($\bar{x} = 4.39$).

Discussion

The data analysis revealed that the process factor affected students' online shopping decision the most. Most of them decided whether to buy a product or not based on reviews. Consumers decided to buy products online from the stores with easy-to-purchase product categories, including up-to-date products that meet the needs of the buyers. The reason was that online shoppers wanted a well-categorized store that convenient to choose from and meet their needs. This result was consistent with Chaiwat Phithakraktham's study (2013) that process factors influence online shopping decisions.

In terms of delivery time, the results showed that it affected the students' online shopping decision. Regarding product delivery at a specific time, there were several shipping methods available. Moreover, the stores were always had products ready for sale. This made consumers more confident to receive the product promptly and to get more convenience. This result consisted of the research of an empirical study of customer satisfaction and loyalty on the internet by Tiwawan Chanchuea (2010) that the promise of ordering products from the website affected the response of customers' needs because it facilitated customers to earn money anywhere and anytime.

Regarding online shopping application, Shopee was the most popular among the students. Shopee is an e-commerce platform that is a mobile-focused social marketplace, which established first time in Singapore in 2015 and later expanded to Thailand in the same year (wikipedia). It has gained its popularity in just one year after its establishment with five million times application downloaded, and more than 100 stores (S. Ammarit, 2017).

Recommendations for Future Research

The researchers conducted this study with hope that the results will be useful for people who do online business. They can use the results found in the study to improve or plan some strategies for their sales or services to meet consumers' online shopping need. In addition, sellers will be able to choose an appropriate application to sell their products to increase sales.

Below are some recommendations for the researchers who would like to conduct more research studies on consumers' online shopping behaviors:

1. The sample group should be expanded to students of all fields of study of the Faculty of Humanities and Social Sciences, or all faculties of the university, to gain more interesting results.
2. In-depth interviews about online shopping decision should be conducted to investigate the sample group's attitude toward online shopping, and other aspects concerned.

REFERENCES

- Bucko, J., Kakalejčik, L. & Ferencová, M. (2018). Online shopping: Factors that affect consumer purchasing behaviour. **Cogent Business & Management**. 5:1, 1535751, DOI: 10.1080/23311975.2018.1535751.
- Chaiwat Phithakraktham. (2015). **Factors Relating to Consumers' Buying Decision for Online Products**. (Master of Business Administration). Rajamangala University of Technology PhraNakhon.
- Chanettee Sayananon, Suchada Suthummaraksa, & Annop Phothisuk. (2011). Behavior and Problem of Internet Accessing among Undergraduate Students at Bansomdejchaopraya Rajabhat University. **Journal of Graduate Studies Valaya Rajabhat University**. 6(3), 1-13. [Online], Available: http://grad.vru.ac.th/pdf-journal/6-2_journal/05-Chanettee.pdf.
- Kamolwan Chaokaew et al. (2019). The Motivation of Communication to Consumer Perception in Bangkok. **Journal of Industrial Business administration**. 1(2), 47-58. [Online], Available: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/iba/article/view/232155>.
- Kotler, P. (1997). **Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control (14th Global ed.)**. Upper Saddle River. NJ: Prentice-Hall.
- Leiner, B.M. et al. (1997). **Brief History of the Internet**. [Online], Available: <https://www.internetsociety.org/resources/doc/2017/brief-history-internet/>.
- Mustakim, N. A., Rahman, S. A., & Aziz, M.A. (2020). Factors Affecting Consumer Online Purchasing Behavior: A Review. **International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering**. 9(1.4). 550-557. DOI: 10.30534/ijatcse/2020/7791.42020.
- Pandey, A. & Jitesh, P. (2019). Factors Affecting Consumer's Online Shopping Buying Behavior. **Proceedings of 10th International Conference on Digital Strategies for Organizational Success**. [Online], Available: <file:///F:/A.Pui/2563/Semester%202-2563/IS/SSRN-id3308689.pdf>.
- Piyamaporn Chuaychunoo. (2016). **Factors Affecting Consumer Buying Decision about Good on Social Media**. (Master of Business Administration), Thammasat University.
- S. Ammarit. (2017). **Shopee is Very Popular! Download Jump to Five Millions Times**. [Online], Available: <https://www.brandage.com/article/181/Shopee>.
- Siriwan Serirat et al. (2009). **Modern Marketing Management**. Bangkok: Thammasan.
- Tiawan Chanchuea. (2510). **Empirical Study of Customer Satisfaction and Loyalty in Internet Commerce**. Program in Technology Management, College of Innovation, Thammasat University.
- Wikipedia. (2021). **Shopee**. [Online], Available: <https://en.wikipedia.org/wiki/Shopee>.
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis**. (2nd). Edition New York: Harper and Row.

**SATISFACTION ON COURIER SERVICES OF STUDENTS OF THE FACULTY OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES, VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE**

Jeerawan Janpum¹, Jidapa Seangma², Natthanicha Boonthanom³ and Rungarun Wanithanachakorn⁴

¹⁻⁴ English major, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Email: rungarun@vru.ac.th

ABSTRACT

This research study aims to investigate the satisfaction on courier services of the students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage by using the 7Ps marketing mix strategy – Product, Price, place, Promotion, People, Process, and Physical evidence as the conceptual framework. The sample group was 308 students who usually used courier services. The data were collected from online questionnaires and were analyzed using Microsoft Excel. The analysis was presented in descriptive statistics in the forms of frequency, percentage, mean and standard deviation.

The major results revealed that the respondents used private courier services including Kerry Express, J&T Express and Flash Express more than Thailand Post. Moreover, the mean score of respondents' satisfaction on 7Ps marketing mix strategy of the courier services showed that they were more satisfied with the private courier services in terms of product, place, price, and promotion than Thailand Post. However, they were more satisfied on physical evidence of Thailand Post than the private courier services. In addition, the average score of satisfaction on people strategy of both private courier services and Thailand Post were at the same level.

Keywords:

satisfaction, courier services, 7Ps marketing mix strategy

Significance of the Study

Nowadays, the postal and parcel delivery industry has become one of the highest and fastest growing sectors in Thailand's logistics market. It was estimated that there would be nearly 35% growth which was 6.6 ten billion baht in courier business in Thailand. The number of parcels sent would be nearly 4,000,000 pieces per day (Kamalas Jang Lom & Punyapop Tantipidok, 2020).

There are four courier services which shared the logistic market around Valaya Alongkorn Rajabhat University including Thailand Post, Kerry Express, Flash Express and J&T Express. Among these courier services, Thailand Post is the oldest since it was established in the reign of King Chulalongkorn (Rama V). Currently, it is a state enterprise under the supervision of Ministry of Digital Economy and Society. The company's entire shares are held by Ministry of Finance (Thailand Post

Report, 2017). At present, buying and selling on the internet is extremely popular in Thailand. Both sellers and buyers want to have good and fast courier services as much as possible. The services provided by Thailand post alone, however, may not be able to meet the consumers' need. Moreover, the quality of services may not satisfy the consumers. Therefore, the private courier services such as Kerry Express, J&T Express, and Flash Express offered them more options.

Kerry Logistics Network Limited is a company engaged in third party logistics, freight services, warehouse operations, and supply chain solutions. Its headquarter is in Kwai Chung, Hong Kong. Kerry Express Thailand was founded in 2006. It is now having more than 10,000 service points in all provinces in Thailand, (Kerry Express, n.d.).

Flash Express (Thailand) Company Limited was established in Thailand in 2017. Nowadays, it provides services in all 77 provinces in Thailand. There are more than 2,500 delivery centers (Flash Express Thailand, n.d.).

J&T Express was first founded in 2015. It is a tech-based logistics company. It was launched in Thailand in 2018, (J & T Express, n.d.).

Due to an increase of courier services which are needed for the growth of online shopping, the researchers would like to investigate the consumers' satisfaction on major courier services in Thailand including Kerry Express, J&T Express, and Flash Express, and compare their satisfaction to Thailand Post services.

Concepts of 7Ps Marketing Mix

McCarthy (1964) (as cited in Bin Abdul Lasi & Salim, 2020) proposed the marketing mix as a management approach covering analysis, customer behavior, market research and planning. According to Riaz (2011), marketing mix is defined as set of controllable marketing tools that a company uses to create a desired response in the targeted market. Moreover, Kotler and Armstrong (2012) explained that marketing mix is one of the marketing tools that helps the businesses create the products to meet the customers' needs. It can be concluded that "marketing mix" is the framework that is used to identify the way to do business which are suit to consumers' needs.

The market mix consists of the 7 Ps: Product, Price, Place, Promotion, People, Process and Physical Evidence. The 7Ps helps companies to review and define key issues that affect the marketing of its products and services.

Mostaani, (2005) explained that Product is an element of marketing mix which leads into the satisfaction of members and customers. For instance, sending products with a credible service increases the sale of the courier service companies and the customers' satisfaction.

Place is also called distribution. Aljaf and Sadq (2015) pointed out that Place is the flow of goods and services in which organizations and people participate and transfer from the product to the consumer. Moreover, Sadq (2019) explained that Place is those decisions and processes that relate to the flow of a product or service from a product to a consumer.

Promotion (as cited in Khan, 2014) is referred to as the market communication, which is achieved by personal selling, advertising, direct marketing, public relations, sales promotion and sponsorship. Promotion also means that company can communicate to the consumer about their products. It can be

said that promotion plays a significant part in business growth because it makes it possible for potential customers to hear about the company.

People may refer to staff or salespeople who work for courier service businesses. They have to interact with consumers. When they serve or send parcels to customers, they create a positive impression in the eyes of consumers.

Lovelock and Wirtz (2016) stated that Process should be designed for the customers' convenience. When a company relies its activities on designing and redesigning processes with efficiency in mind, then they will have satisfied customers.

The concept of Physical Evidence by Grădinaru, Toma, and Marinescu (2016) is referred to as the environment in which a service is delivered and in which the seller and customer interact. This is one key factor by which a company may help a customer to determine the quality of its services.

Research Objective and Research Question

This study aims to investigate the consumers' satisfaction on the courier services that they chose. The research question that guides this study is as follows: What is the consumers' satisfaction on courier services that they chose?

Methodology

Population and Samples

The population of this research study were 1,346 students of the Faculty of Humanities and Social Science at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.

The sample size was determined based on Yamane (1973) formula as follows:

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$
N Population size
e Deviation of Population size = 0.05

$$n = \frac{1346}{1 + 1346(0.05)^2}$$
$$= 308$$

The calculation results of the sample size were a total of 308 participants.

Research Instruments

The research instruments were the questionnaires about the satisfaction on courier services in Thailand which is made up of 3 parts as follows:

Part one asked about the respondents' field of study.

Part two asked about the respondents' satisfaction on the courier services they chose.

Part three asked about the marketing mix (7Ps) factors that affected the respondents' satisfaction on courier service companies including Price, Produce, Place, Promotion, People, Process and Physical Evidence. This part contains 7 closed ended main questions using five-point Likert scale (Likert, 1932) as follows:

- 5 points means very satisfied
- 4 points means satisfied
- 3 points means neutral
- 2 points means dissatisfied
- 1 point means very dissatisfied

The following criteria of scale interpretation was used:

- 4.21-5.00 represents very high
- 3.41-4.20 represents high
- 2.61-3.40 represents average
- 1.81-2.60 represents low
- 1.00-1.80 represents very low

Data Collection

1. Primary data was obtained by distributing the questionnaires and collecting the information from students who used courier services regularly.
2. Secondary data was obtained from the documents, articles, and research studies related to courier services and their market shares in recent years.

Data Analysis

The data in this study were analyzed using descriptive statistics in forms of frequency, percentage, mean (\bar{x}) and standard deviation of the measurement.

1. In part one, the respondents' education information will be analyzed and presented in forms of frequency and percentage.
2. In part two, the number of respondents who chose each particular courier service will be analyzed and presented in the form of percentage
3. In part three, the respondents' satisfaction on the courier services based on the 7Ps marketing mix will be presented using descriptive statistics in forms of Mean and Standard Deviation.

Research Results

The results of data analysis on satisfaction of courier services of students of the Humanities and Social Science students, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage will be presented into three parts as follows:

1. In part one, the respondents' education information was shown in Table 1.

Table 1 Respondents' Field of Study

Field of Study	Frequencies	Percentages
English	50	16.20%
Psychology	50	16.20%
Public Administration	35	11.40%
Laws	35	11.40%
Community for Development	28	9.10%
Information Sciences	27	8.80%
Visual Arts	23	7.50%
Thai for Communicative Innovation	20	6.50%
Social Sciences for Development	12	3.60%
English for International Communication	8	2.60%
Performing Arts	7	2.30%
Music	5	2.60%

According to Table 1, the majority of respondents were English and Psychology major students (16.2%), followed by Public Administration and Bachelor of Laws major (11.40%).

2. In part 2, it was found that most of the respondents (69.8%) chose to use private courier services while some respondents (30.2%) used Thailand Post. The percentage of the respondents who chose each courier service was shown in Table 2.

Table 2 The percentage of respondents who chose each of the courier services.

	Thailand Post	Private Courier Services		
		Kerry Express	J&T Express	Flash Express
	30.2%	38%	17.2%	14.6%
Total	30.2%	69.8%		

According to Table 2, it was found that most of the respondents (69.8%) chose to use private courier services. The rest of respondents (30.2%) chose to use Thailand Post service.

When comparing the percentage of the respondents who chose the private courier services (30.2%), most of them chose Kerry Express (38%), followed by J&T Express (17.2%) and Flash Express (14.6%).

3. In part three, the analysis of respondents' satisfaction on courier services based on 7Ps marketing mix revealed the results as shown in Table 3:

Table 3 The Mean Score of Respondents' Satisfaction on 7Ps marketing mix strategy of the courier services

7Ps marketing mix strategy	Courier Services					
	Thailand Post			Private Courier Services		
	Mean Score	Standard deviation	Statement	Mean Score	Standard deviation	Statement
Product	3.98	0.78	Good	4.04	0.82	Good
Place	3.67	0.895	Good	3.97	0.91	Good
Price	3.75	0.99	Good	3.93	0.89	Good
Promotion	3.29	1.22	Average	3.56	1.03	Good
People	3.78	0.98	Good	3.78	0.95	Good
Process	3.81	1.01	Good	4.11	0.78	Good
Physical Evidence	3.98	0.88	Good	3.71	0.99	Good

1) According to Product strategy, the respondents were more satisfied with private courier services ($\bar{x} = 4.04$) than Thailand Post ($\bar{x} = 3.92$) in terms of using strong packages and more varied types of packages.

2) Regarding Place strategy, the respondents were more satisfied with private courier services ($\bar{x} = 3.97$) than Thailand Post ($\bar{x} = 3.67$) in terms of the distance and convenience to access the service points.

3) Concerning Price strategy, the respondents were more satisfied with private courier services ($\bar{x} = 3.93$) than Thailand Post ($\bar{x} = 3.75$) in terms of their reasonable prices for delivery time and distance.

4) According to Promotion strategy, the respondents were more satisfied with private courier services ($\bar{x} = 3.56$) than Thailand Post ($\bar{x} = 3.29$) in terms of discount and service hours.

5) Regarding people strategy, the respondents were satisfied with private courier services and Thailand Post equally ($\bar{x} = 3.29$) in terms of staff' uniform and their service mind. .

6) Concerning to Process strategy, the respondents were more satisfied with private courier services ($\bar{x} = 4.11$) than Thailand Post ($\bar{x} = 3.81$) in terms of systematic work and notification of parcels' arrivals.

7) According to Physical evidence strategy, the respondents were more satisfied with Thailand Post ($\bar{x} = 3.98$) than private courier services ($\bar{x} = 3.71$) in terms of waiting areas and parking lots.

Discussion

The results of the study showed that the students of the Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal Patronage were more satisfied with private courier services in 6 out of 7Ps market mix strategy. This means that the private courier services had a better strategy on Product, Price, Place, Promotion, and Process. However, People strategy of Thailand Post is as good as those private courier services due to the equal average score of customers' satisfaction.

Recommendations for Future Research

Further studies should focus on the strategy of People in private courier services and Thailand Post to find out a suitable strategy to attract clients. Moreover, it would be useful to study customers' post-purchase behavior to maintain customer loyalty in the courier services.

REFERENCES

- Aljaf, N. & Sadq, Z.M. (2015). The Impact of Employee Motivation on Organisational Performance. An Empirical Study at Hayat University-Erbil/Iraq. **Journal for Studies in Management and Planning**. 1(10), 83-93.
- bin Abdul Lasi, M., and Salim, S. M. (2020). The Relationship between E-Marketing Mix Strategy and Integrated Marketing Communication: A Conceptual Framework. **International Journal of Engineering Applied Sciences and Technology**. 5(6), 40-48.
- Flash Express Thailand. (n.d.). **About Us**. [Online], Available: <https://www.flashexpress.co.th/en/about-us/>. (2021, 11 June).
- Grădinaru, C., Toma, S. G., & Marinescu, P. (2016). **Marketing mix in services**. Ovidius University Annals.
- J & T Express. (n.d.). **Our Story**. [Online], Available: <https://www.jtexpress.sg/about-us>. (2021, 11 June).

- Kamalas Janglom & Punyapop Tantipidok. (2020). **Transportation & Logistic 2020: Analysis of EIC in Logistic Business and Trends among a competitive intense price.** Industry Review. [Online], Available: <https://www.scbeic.com/th/detail/product/6563>. (2021, 12 June).
- Kerry Express Thailand. (n.d.). **Kerry Express Thailand.** [Online], Available: <https://th.kerryexpress.com/en/about>. (2021, 11 June).
- Khan, M. T. (2014). The Concept of Marketing Mix' and its Elements (a conceptual review paper). **International Journal of Information, Business and Management.** 6(2), 95.
- Kotler, P. et al. (2012). **Principles of marketing: an Asian perspective.** Pearson/Prentice-Hall. **Ruengruijira, S. (2000).** Principles of marketing (29). Bangkok. Yongpol Trading.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. Archives of Psychology. 140, 1-55. [Online], Available: <https://psycnet.apa.org/record/1933-01885-001>. (2021, 11 June).
- Lovelock, Ch., Wirtz, J. (2016). **Services Marketing.** World Scientific Publishing Co. Inc. USA. 1-743.
- Marketingmix.co.uk. (2020, November 24). **Marketing Mix Definition - 4Ps & 7Ps of the Marketing.** [Online], Available: <https://marketingmix.co.uk/>. (2021, 12 June).
- McCarthy, Jerome E. (1964). **Basic Marketing A Managerial Approach.** Homewood IL: Irwin.
- Mostaani, M. H. (2005). **The Management of Consumer Cooperatives.** Paygan Publications. Tehran.
- Riaz, W. Marketing Mix, Not Branding. **Asian Journal of Business and Management Sciences.** 2011. 1(11), 43-52.
- Sadq Z.M. (2019). The Role of Empowerment Strategies in Achieving Organizational Effectiveness. **International Journal of Social Sciences & Educational Studies.** 5(3), 110-127.
- Taro Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** (3rd Ed). New York: Harper and Row Publications.
- Thailand Post Company Limited. (2017). **Annual Report 2017.** [Online], Available: https://file.thailandpost.com/upload/content/Annual%20Report%202017_5b9f66a3429cc.pdf. (2021, 11 June).
- Thailand Post Company Limited. (n.d.) **The Thailand Post's History.** [Online], Available: https://www.thailandpost.co.th/index.php?page=article_list_with_detail&addon=aboutus&group_id=85&language=en. (2021, 11 June).

FACTORS AFFECTING ANXIETY IN SPEAKING SKILL OF THE ENGLISH MAJOR STUDENTS OF THE FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

Nattacha Lumta¹, Thanyakarn Phatpao², Chanida Munyuen³, and Rungarun Wanithanachakorn⁴

¹⁻⁴ English major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under
the Royal Patronage Email: rungarun@vru.ac.th

ABSTRACT

The objective of this study is to investigate the factors that affected the students' anxiety in speaking skill. This study employed quantitative method by using close-ended questions about factors of students' speaking anxiety with the Likert Scales. The sample group was 113 English major students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The data were presented in the forms of percentage and arithmetic mean.

The main results indicated that the most influential factor of anxiety in students' speaking skill was their lack of basic knowledge (= 4.04). Other factors include their lack of preparation (\bar{x} = 3.95), and confidence (= 3.92). Also, it was found that peer influence (= 3.64) had an impact on students' anxiety. In addition, students' lack of chance to communicate in daily life affected their anxiety in speaking English. (= 3.32). These results will help instructors to better understand the main causes of learners' speaking anxiety and will be able to help them improve their speaking skill.

Keywords

anxiety, speaking skill, English major students

Significance of the Study

Language anxiety is defined by MacIntyre (1999) as the worry and negative emotional reaction aroused when learning or using a second language. In addition, Rajitha and Alamelu (2020) defined speaking anxiety as a feeling of slight nervous to high level of fear.

English language speaking anxiety is considered as one of the most challenging problem. According to Rajitha and Alamelu (2020), students experience high level of anxiety during English speaking activities and experience more anxiety in speaking test than in other skills. Wooddraw (2006) reviewed a great deal of research about language anxiety which indicated that anxiety has a negative effect on the language learning process.

Thai students are also facing the problem of anxiety which affects their speaking ability. Hadi, Izzah, and Masae (2021) insisted that anxiety affecting English-speaking students in Thailand is

a serious issue. They are anxious to speak English both inside and outside the classrooms. The study by Kusumo (2020) revealed that English speaking anxiety exists among southern Thai high school students.

There are some factors causing anxiety among students. These factors are strongly associated with the learners themselves. Natnaree Rittirat (2014) stated that Thai students have less opportunity to practice speaking because teachers play the main role in classroom. They also have vocabulary problem. As a result, they feel shy and anxious to communicate in speaking outside the classrooms.

Kayaoglu and Saglamel (2013) proved that grammar and pronunciation difficulties faced by the learners increased the level of language anxiety. So, they have no confidence in speaking and always feel nervous every time when they have to speak English with foreigners. Moreover, they cannot use English idioms. In addition, a study by Piyanuch Udomkiaakul (2016) revealed that students have anxiety in speaking English because they are afraid that they cannot use grammar correctly or are afraid that people will not understand what they say. As a result, students feel uncomfortable to speak English.

Jannah and Fitriati (2016) asserted that lack of self-confidence may lead the students to believe that they are not going to be a good English speaker. This lack of self-confidence also becomes a problem which affects the students speaking performance. According to Juhana (2012), students often feel afraid of making mistakes when they are speaking English. Moreover, many students feeling bad when they have to speak English.

Peer influence is another factor that causes anxiety. Suleimenova, (2013) found that students reacted in an anxious way to speaking mainly because they had a fear of being laughed at by their peers or making a fool of themselves in public. Sometimes, their peers would laugh at them if they had poor performances. They did not want to lose face.

Kitano, (2001) stated that if we speak English without preparation, we can have a feeling of fear to make a mistake and lose face. So, we would feel uncomfortable and have no confidence to speak English in front of the others. These findings are consistent with the research conducted by Jenjira Chaipan, (2013). In this study, it was found that the students have anxiety in speaking English because they were not well-prepared.

Lack of chance to communicate in English in daily life can also increase anxiety in speaking.. Sirinan Nuypukiaw, (2018) explained that English is not the national language of Thailand. So, most people do not use English to communicate or talk in everyday life. Most of them have no confidence in speaking English with the others, especially native speakers. With the fear of using English incorrectly, anxiety arises during speaking. So, anxiety affects the students' ability in speaking a foreign language.

It can be concluded that there are five major factors of anxiety in speaking English. Lack of basic knowledge in grammar, vocabulary, or pronunciation can cause students to have anxiety. Lack of self-confidence can increase students' anxiety as well. In addition, lack of preparation before

speaking and lack of chance to use English in daily life are also the causes of anxiety. Lastly, peer influence also has a big impact on students' anxiety.

Most English major students of the Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University have been studying English for more than ten years since they were in the primary schools. However, it is quite obvious that they always encounter anxiety whenever they have to speak English. So, it is very interesting for the researchers to learn about the factors that affect their speaking anxiety. The results of this study may help the instructors to better understand their students' struggle to speak English and be able to help them improve their speaking skill.

Research Objective and Research Question

This purpose of this study is to examine the factors that affect the Humanities and Social Sciences English Major student's' anxiety in speaking English. The research question that guides this study is as follows:

What are the factors affecting the Humanities and Social Sciences English major student's anxieties in speaking English?

Methodology

Population and Sample Group

The population were 162 English major students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.

Sample group

This study determined the sample group size based on Krejcie and Morgan (1970) formula. The sample group for this research were made up of 113 participants.

Research Instruments

In this study, the questionnaires were used as a research tool to explore the factors affecting the English major students' anxiety in speaking English. The steps of creating the instruments were as follows:

1. Explore the theoretical concepts from related documents, academic articles, and research reports in order to use relevant information from these sources to construct a questionnaire in accordance with the research objective.

2. An online questionnaire was created by dividing it into two parts The first part asked about the participants' demographic information such as gender and year of study. The second part of the questionnaire consisted of 12 questions which focus on factors that affect students' anxiety in speaking English. The five-point Likert scales were used to range the responses from "strongly agree" to "strongly disagree." For each item, the highest degree of anxiety receives five points and the lowest, gets one point as follows;

- 5 represents Strongly Agree
- 4 represents Agree
- 3 represents Neutral
- 2 represents Disagree
- 1 represents Strongly Disagree

The average mean was defined as follows;

- 3.50 - 5.00 means very high
- 3.00 - 3.49 means high
- 2.50 - 2.99 means average
- 2.00 - 2.49 means low
- 1.50 - 1.99 means very low.

Data Collection

1. Primary data was obtained from a sample group by using a questionnaire in Google Form.
2. Secondary data was obtained from the documents, articles, and research studies related to anxiety of students in speaking English.

Data Analysis

In the first part, the participants' demographic information will be analyzed and presented using descriptive statistics in forms of frequency and percentage. In the second part, an arithmetic mean, and percentage are used to show factors affecting the students' anxiety in speaking English. All data were analyzed using the Microsoft Excel.

Research Results

Part one: The Demographic Information of the Participants

The demographic information of 113 participants who were the students of the Faculty of Humanities and Social Science at Valaya Alongorn Rajabhat University is shown in Table 1:

Table 1 Demographic Information of the participants

Demographic Information	Number (people)	Percentage
1. Gender		
Female	98	86.7
Male	15	13.3
2. Year of study		
Freshman	26	23.2
Sophomore	31	26.8
Junior	24	21.4
Senior	32	28.6

According to Table 2, there were 15 male (13.3%), and 98 female (86.7%) participants. Concerning the information about the year of study, there were 26 freshman students (23.2%), 31 sophomores (26.8%), 24 juniors (21.4%), and 32 seniors (28.6%).

Part Two: Students' Anxiety Factors in Speaking English

The frequencies and the average mean of the participants' anxiety factors in Speaking English are presented in Table 2.

Table 2 Students' Anxiety Factors in Speaking English

Students 'Anxiety	Frequency of the level of agreement						Result
	Strongly Agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly Disagree		
Lack of basic knowledge							
Lack basic grammar knowledge.	58	30	20	5	0	4.24	Strongly agree
Do not know certain words or phrases that are needed for communication.	38	50	18	6	0	4.03	Strongly agree
Unable to pronounce words when speaking English.	36	51	20	3	3	4.00	Strongly agree
Experience intermittent speech and unable to create correct sentences.	42	34	27	4	5	3.89	Strongly Agree
	An arithmetic mean of Lack of basic knowledge					4.04	Strongly Agree
Lack of preparation							
Not well prepared to speak English, which can lead to insecurity.	44	38	18	11	2	3.98	Strongly Agree
Being frightened when they have to speak English instantly.	37	38	30	7	1	3.91	Strongly Agree
	An arithmetic mean of Lack of time preparation					3.95	Strongly Agree
Lack of confidence							

Students 'Anxiety	Frequency of the level of agreement						Result
	Strongly Agree	Agree	Neutral	Disagree	Strongly Disagree		
Being nervous and forget what they intend to say.	42	42	17	10	2	3.99	Strongly Agree
Being afraid that they will be viewed as stupid when they want to communicate in English.	31	51	18	10	3	3.85	Strongly Agree
	An arithmetic mean of Lack of confidence					3.92	Strongly Agree
Peer Influence							
Always think that their classmates tend to speak better English than they do.	24	52	27	4	6	3.74	Strongly agree
Being afraid that their peers will laugh at them when they speak English.	22	48	26	5	9	3.53	Strongly agree
	An arithmetic mean of Peer Influence					3.64	Strongly agree
Lack of chance to communicate in daily life.							
Lack the opportunity to practice speaking English in the classroom.	32	51	22	2	5	3.88	Strongly agree
Being afraid to speak non-native language	27	27	20	7	32	2.76	Neutral
	An arithmetic mean of Lack of chance to communicate in daily life					3.32	Agree

According to Table 2, it was found that the main factor that affected students' anxiety the most was their lack of basic knowledge (= 4.04). The second factor that affected students' anxiety was their lack of preparation (= 3.95). In addition, lack of confidence influenced students' anxiety in speaking English (= 3.92) as they are nervous and forget what they intend to say and afraid that they will be viewed as stupid when they want to communicate in English. Peer influence also affected their anxiety of speaking English (= 3.64). Also, it was found that the least effect on their anxiety was lack of chance to communicate in daily life (= 3.32).

Discussion

In this study, most participants strongly agreed that the factor that affected their anxieties the most was their lack of basic knowledge. This result was in accord with the research results of Piyanuch Udomkiaakul (2016) which showed that students had anxiety in speaking English because they were fearful of grammatical errors or were afraid that people did not understand what they said. As a result, students felt uncomfortable to speak English. They felt nervous, and had no self-confidence. In addition, Thornburry (2005) states that lack of vocabulary words, improper grammatical usage, fears of mistakes are some factors that can cause a sense of anxiety in speaking.

The second factor which affected anxiety in speaking English is a lack of time to prepare before doing an oral performance. This was in accordance with the research results of Hammad and Ghali's (2015) study which indicated that anxiety level of the students increased when they did not prepare what they were going to speak.

Another important factor causing anxiety in speaking English was a lack of self confidence. This factor was related to peer influence. This is in line with McCroskey's (2015) study which indicated that lack of confidence in an individual's skill and the situation to be engaged in communication or interaction are inter-linked with the fear of peer evaluation.

Recommendation for Future Research

For further studies, it would be useful to investigate students' anxiety in other skills like writing skill. In addition, it would be useful to study strategies to cope with anxiety in speaking English or in other skills.

REFERENCES

- Hadi, M. S., Izzah, L., & Masae, M. (2021). Factors Affecting Speaking Anxiety of Thai Students During Oral Presentation: Faculty of Education in TSAI. **English Language in Focus (ELIF)**. 3(1), 79-88.
- Hammad, E. A., & Ghali, E. M. A. (2015). Speaking anxiety level of Gaza EFL pre-service teachers: Reasons and sources. **World Journal of English Language**. 5(3), 52.
- Jannah, M. A., & Fitriati, S. W. (2016). Psychological problems faced by the year–eleven students of MA Nuhad Demak in speaking English. **English Education Journal**. 6(1).
- Jenjira Chaipan, S. Promkaew & S. Seenak. (2013). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 4 [Factors Affecting the Fourth Year English for International Communication Students' Anxieties in Speaking English]. (Unpublished Term Paper). Rajamangala University of Technology Srivijaya. Songkla.

- Juhana, J. (2012). Psychological factors that hinder students from speaking in English class (A case study in a senior high school in South Tangerang, Banten, Indonesia). **Journal of Education and Practice**. 3(12), 100-110.
- Kayaoğlu, M. N., & Sağlamel, H. (2013). "Students' perceptions of language anxiety in speaking classes". **Journal of History Culture and Art Research**. 2(2), 142-160.
- Kitano K. (2001). Anxiety in the college Japanese language classroom. **The Modern Language Journal**. 85(4), 549-566.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**. 30(3), 607-610.
- Kusumo, A. (2020). **Southern Thai High School Students Anxiety in Speaking Performance**. (Doctoral dissertation Universitas Pancasakti Tegal).
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. **Archives of Psychology**. 140, 1-55.
- MacIntyre, P.D. (1995). "How does anxiety affect second language learniply to Sparks and Ganschow". **The Modern Language Journal**. 79(1), 90-99.
- McCroskey, J. C. (2015). "Introduction to rhetorical communication". Routledge, New York.
- Natnaree Rittirat. (2013). **ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของ นักศึกษาไทย [Problems and Obstacles to Developing English Speaking Skill of Thai University Students]**. (Unpublished master's thesis). Prince of Songkla University Songkla.
- Piyanuch Udomkiaakul. (2016). **ปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตจังหวัดปทุมธานี [English instructional problems of undergraduate students in private universities, Pathumthani Province]**. (Unpublished master's thesis). Pathumthani University. Pathumthani.
- Rajitha, K., & Alamelu, C. (2020). A study of factors affecting and causing speaking anxiety. **Procedia Computer Science**. 172, 1053-1058.
- Sirinan Nuypukiaw. (2018). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา [Factor Affecting English Language Learning Anxiety of First Year Students: A case Study of Pranakhonsriayuthaya Rajabhat University]. **Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University**. 12(28), 231-243.
- Suleimenova, Z. (2013). Speaking anxiety in a foreign language classroom in Kazakhstan. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. 93, 1860-1868.
- Thornbury, S. (2005). **How to Teach Speaking**. New York: Pearson Education Limited.
- Woodrow, L. (2006). Anxiety and speaking English as a second language. **RELC journal**. 37(3), 308-328.

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการใช้กริยาวลี
ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

A COMPARATIVE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENTS IN PHRASAL VERB USAGE
OF 4TH YEAR ENGLISH MAJOR STUDENTS, FACULTY OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE

Thawanpohn Suanphuk¹ Artitayaphon Kamkotsoon² Issaraphon Thongprachum³ Daniel Guay⁴

¹⁻⁴English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Rajabhat University under the Royal Patronage. E-mail: thawanphong.suan@vru.ac.th

ABSTRACT

This research study aims to compare the students' learning achievements in phrasal verb usage through two different methods: videos and written texts. The sample group was 18 4th year English major students of the Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage., The data were analyzed by comparing the results of pretest to posttest and were presented in the form of percentage. The results of study revealed that the experimental group who learned Phrasal verbs via videos gained higher achievements than the control group who learned it via written texts.

Keywords

learning achievements, phrasal verb usage

Introduction

Nowadays, English is the most widely used language in the world. It is used for communication, study, pursuit of knowledge, and work opportunities, etc, Learning English can also help us to understand the differences between cultures around the world. Moreover, various media are only published in English. Therefore, learning English is very important for Thai people. However, the recent English proficiency index which was revealed by EF Education First (2020) show that Thailand's English proficiency ranking among non-native English speaking countries has fallen for the third consecutive year. Thai people have many problems in using English including grammar, pronunciation, vocabulary and phrasal verbs. Phrasal verbs are widely used, especially by native speakers, whereas most Thai people are not quite familiar with their usage. Phrasal verbs or two-word verbs combine verbs with adverbs or prepositions such as *see off*, *pass away*, *pass out*. *believe*

in, and *agree with*. Following this, the meaning of some words, like *see off*, *pass away* and *pass out*, change while some words, such as, *believe in* and *agree with*, do not change their meanings.

Phrasal verbs can be divided into three types: intransitive phrasal verbs, transitive inseparable phrasal verbs and transitive separable phrasal verbs. An Intransitive phrasal verb do not require an object, for example, “My car broke down.”. Transitive inseparable phrasal verbs cannot be separated by the objects, for example, “My boyfriend passed away yesterday.” Transitive separable phrasal verbs can be separated by the objects. We can put the object between the verb and the preposition, or we can put the object after the preposition just like we do for inseparable phrasal verbs for example, “I will pick up my son from school,” or “I will pick my son up from school.”

Woodford (2017) explained that the meaning of phrasal verbs can allow one to avoid using impolite words. For example, we can use “pass away” instead of “die.”. So, phrasal verbs are qualified as being meaningful language. As mentioned above, the problems that most Thai people have with phrasal verbs comes from the fact that they tend to translate them word by word. Therefore, there is usually a misunderstanding between the speaker and the listener. In various conversations, for example, “to give up” means to surrender, but many Thai people often misunderstand it to mean “giving something to someone.”

Learning to use phrasal verbs is very important because they are widely used. If we know how to use them, we will be able to communicate with foreigners more fluently and accurately. Therefore, the researchers were interested in finding the effective way to learn phrasal verbs for the students.

Objectives of the Study and Research Question

There are many ways for students to learn phrasal verbs. This study aims to compare the learning achievements in phrasal verb usage of 4th year English major students through two different methods: videos and handouts, learning achievements through these different methods. . The research question which guides this study is as follows: Is it more effective for the students to learn how to use phrasal verbs through videos than through written texts in the form of a handout?

Methodology

The researchers selected research methodology by operating under procedures as follows:

1. The Participant Selection
2. The Research Tools
3. Data Collection
4. Data Analysis

1 The Participant Selection

The total population in this study were 45 4th year students of English major, the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal

Patronage enrolled in the 1st semester of academic year 2020. These students were selected because they have already had basic knowledge about phrasal verbs and were more likely to be familiar with them than students in other years.

The sample group in this study consisted of 18 people, students. A specific method of sampling was used to split the whole group into two equally. Group 1 was the experimental group, and the participants in this group learned to use phrasal verbs through videos while group 2 was the control group, and the participants of the group learned phrasal verb usage through written texts.

2 Research Tools

2.1. A six-page handout of phrasal verb usage was created. The participants were allowed to learn about phrasal verb in this handout within 2 hours.

2.2. Three videos about how to use phrasal verbs were taken from YouTube for the students to learn within 2 hours. The links of videos are as follows:

<https://www.youtube.com/watch?v=e7tZSwasR0&feature>

<https://www.youtube.com/watch?v=8-ktHXX0Bkl&feature>

https://www.youtube.com/watch?v=_fZnWz3tD2Y&feature

2.3. An online test was created to measure the participants' phrasal verb usage achievement. The participants were given 15 minutes to do the test before the class began and 15 minutes after class ended. The test consisted of 20 multiple choice questions. Each question had 3 choice answers. The participants were not allowed to use any documents or equipment during the test.

2.4. As this study was done online, communication with the participants was done via Messenger. The handouts and the videos were made available to each respective group through this medium.

3. Data Collection

In this study, two types of data were collected:

3.1. Both groups of participants took the test at the same time and the test results were saved using Google Forms.

3.2. The same procedure was followed for the posttest.

4 Data Analysis

The participants' learning achievements in phrasal verbs usage through videos and handouts were analyzed by comparing the results of pretest to posttest. Then the data were presented in the form of percentage.

Results

The research results are as follows:

The analysis of students' learning achievements in phrasal verbs usage revealed that the experimental group who learned the lessons through videos had higher learning achievements than the control group who learned them through handouts. The results of the experimental group' pretest were 44.90% whereas the control group's pretest results were 30.11%. Based on these

results, it can be concluded that learning phrasal verb usage through videos is more effective for the students than learning it through written texts.

Discussion

A comparative study of learning achievements in phrasal verb usage of 4th year English major students, Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage revealed that videos can be used as the effective tools to help the students learn phrasal verbs. This is because learning phrasal verbs via videos allowed the students to visualize the examples given while listening to the correct pronunciation. Therefore, learning phrasal verb usage through videos could encourage the students to pay more attention to the lessons than learning it through written texts. As a result, the students could gain more achievement in their learning.

Recommendations for Future Research

1. The number of participants in the sample group should be increased in order to gain more reliability.
2. The researchers should ask the students to take the tests on-site so that they can control the participants' behaviors.
3. The more advanced statistical analysis should be used to increase the validity of the results.

REFERENCES

- EasyTeaching. (2020). **An Introduction to Phrasal Verbs**. [Online], Available: <https://www.youtube.com/watch?v=e7tZSwasnR0&feature>. (2020, 19 July).
- EF Education First. (2020). **English skills drop again**. [Online], Available: <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2026031/english-skills-drop-again?fbclid=IwAR2NwbjK3gH0j5zhGERNVbbr7o-tzPm79NPAmJpgk1N5Wadrwr-xYwhlNo4>. (2020, 12 July).
- mmmEnglish. (2017). **MY TOP TIPS! Learn & Use More Phrasal Verbs**. [Online], Available: <https://www.youtube.com/watch?v=8-ktHXX0Bkl&feature>. (2020, 8 August).
- Speak English with Vanessa. (2018). January 26). **How to Pronounce and Use the Top 33 Phrasal Verbs**. [Online], Available: <https://www.youtube.com/watch?v=fZnWz3tD2Y&feature>. (2020, 12 August).
- Woodford, K. (1988). **The meaning of phrasal verb**. [Online], Available: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/phrasal%20verb>. (2020, 12 July).

พฤติกรรมและผลกระทบจากการเล่นเกมออนไลน์ ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

ONLINE GAMING BEHAVIOR OF STUDENTS OF FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL
SCIENCES AT VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL
PATRONAGE AND ITS EFFECTS ON THEIR LIVES

Pattama Raksapong¹ Surattana Thipsena² Mukkarin Wirojchoochut³

¹⁻³English major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage Email: surattana.thip@vru.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were to study online gaming behavior among students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage and the effects of online games on those students' lives. The sample group consisted of 330 students of Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage who played online games regularly. Data were collected from questionnaires by Google Form and analyzed with Microsoft Excel. The major results of the study show that most participants had similar online gaming behavior and played similar online games. They often played games in their free time and spent 3 - 4 hours per day playing. Online games affected most of their lives (in the areas of health, education, intelligence, and relationships with their families or friends at a moderate level). Moreover, online games affected their emotions at a low level. Mostly, playing online games had advantages to the players, especially in terms of stress relief. This study helps us better understand that online games are not usually the main causes of players' violent behavior. On the other hand, playing online games also has many benefits if the players know how to manage their time regarding online games.

Keywords

Online games, behavior, effect

Introduction

Games are nature of human activity for a certain purpose such as entertainment, skill training, learning and sometimes game can be used for the education. Attested as early as 2600 BC, games are a universal part of human experience and present in all cultures. The Royal Game of Ur, Senet, and Mancala are some of the oldest known games (Soubeyrand, 2000). In the 70's and 80's, the Internet began to be invented. Therefore, the game has been developed to be in an online

format. From past to present, online games have been widely popular electronic media for all genders and ages. Playing online games has become some people's leisure activities to help them relax and relieve stress. Also, it can help develop their physical, emotional and cognitive skills. The constantly evolving games have been increasingly important in some people's daily lives because they are easily accessible media. Moreover, these online games play more important roles in education and business.

Due to the online games' continuous popularity and development, the word "E-sports" arises in the online game industry. "E-sports" is the advancement of the gaming industry that has evolved from games made for entertainment and relaxation into activities that can generate income from competitions like those regular sports. It is a further development of traditional online games with different competition formats based on types of game such as FPS, fighting, strategy, simulation games, etc. To play these games, the players are not restricted by ages and genders, but they need to practice, use planning skills, and have a good teamwork and expertise in that specific type of game. Since the wider access to the Internet makes the online games even more popular, the E-sports industry has grown rapidly. According to Newzoo's (2019) estimates, the growth rate of E-sports income in 2017-2020 has increased an average of 29%. This will bring the E-sports industry to a whopping \$1.48 billion in 2022. Due to the rapid growth of E-sports, new careers such as athletes, content creators, game designers, E-sport agents, E-sport journalists and caster or tournament organizers have emerged.

Playing online games is another media that can be used as a tool for developing players' skills such as language skills, calculation skills, and control skills. They can learn and imagine through cartoon characters within the games. Also, they can play games on their mobile phones wherever and whenever because it can be carried easily. Playing games also allows the players to practice cunning, observation, problem solving skills, which is a great training for players' brain.

Online games can have a negative effect on the players. Addiction to online games can affect both their physical and mental health. If the players play games more than one hour every day, it will make them addicted to the game. Game addiction can lead to eyestrain, loss of appetite, and lack of rest. Regarding mental health, game addiction can cause Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), anxiety, depression and aggression in players. In addition, many people think that this type of game causes players to have violent behavior. However, in December 2012, a 20-year-old man started a shooting in an elementary school killing twenty children and six adults before committing suicide. There was an assumption that the motive behind the killing may come from the violent games like Call of Duty and Grand Theft Auto that he liked to play. However, the report of official investigation revealed that the perpetrator's obsession was Dance Dance Revolution, a non-violent dance game. When looking at the GPS information of his car, it was found that he often went to play this game every Friday, approximately 4-10 hours at a time. In a nutshell, the FBI found no evidence that he caused the incident because of the influence of the game (McLeod, 2018). Moreover, a number of research studies revealed that fighting games are not the main factor of violent behavior.

Playing online games have both positive and negative effects, it may not directly affect violence, but it may affect in other areas. However, the consequences will depend on our gaming habits.

The Faculty of Humanities and Social Sciences of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage organized sports activities by including E-sports games in the faculty sports day activities. Many students were very interested in E-sports games because playing these games help them to relieve stress from studying, to have fun, and to socialize with friends. Therefore, the researchers would like to examine the online gaming behavior of students of Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage and its effects on their lives.

The research problem

1. How do students behave when playing online games?
2. How do online games affect students' lives?

Objectives of the study

1. To study online gaming behavior among students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.
2. To study the effects of online games on those students' lives.

Methodology

1. The Participants

The focal participants in this research study were 1,346 students of Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The sample groups were 330 students who played online game regularly. The participants were randomly by purposive selection. The sample size was determined based on Yamane (1973).

2. The Research Tools

For this study, the questionnaire was used to collect data from students of Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The researchers created a questionnaire on Google Form and sent a link to a number of students who were asked to pass the link to other students of Faculty of Humanities and Social Sciences they knew. This process took place from January 4 to January 27, 2021. The questionnaire was divided into 3 parts as follows:

Part 1: The first part contains check-list questions about the demographic information of the respondents including gender, year and field of study.

Part 2: The second part also uses check-list questions to ask about the respondents' behavior of online gaming, including types of game, playing time, and cost that participants paid for the games.

Part 3: The last part is the questions about effects of online gaming on the respondents' lives, including health, emotional, educational, and relationship. This part contains 25 closed ended questions using five-point Likert scale (Likert, 1967) as follows:

- 5 points mean strongly agree
- 4 points mean agree
- 3 points mean neither agree nor disagree
- 2 points mean disagree
- 1 point means strongly disagree

The following criteria of scale interpretation was used:

- 4.50 - 5.00 means very high
- 3.50 - 4.49 means high
- 2.50 - 3.49 means moderate
- 1.50 - 2.49 means low
- 1.00 - 1.49 means very low

3. Data Collection

In this study, there are two types of data collection as follows:

3.1 Primary Data was obtained by distributing the questionnaires and collecting the information from students who played online game.

3.2 Secondary Data was obtained from the documents, articles, and research studies related to online gaming behavior and its effects on the players.

4. Data Analysis

The data of this study will be analyzed by computer through Microsoft Excel as follows:

4.1 The scoring of questionnaires will be analyzed using five-point Linkert scale.

4.2 The respondents' demographic information and gaming behavior will be analyzed and presented using descriptive statistics in form of frequency and percentage.

4.3 The online gaming effects on respondents' lives will be ranged and presented using descriptive statistics in form of Mean (\bar{x}) and Standard Deviation (SD).

Results

The results of the study can be divided into three parts as follows:

1. Demographic information

It was found that most of the participants were men, aged between 21 – 25 years old, and most of them are 3rd year students majoring in Social Sciences for Development.

2. Online gaming behavior

It was found that most participants spent 3 - 4 hours a day playing online games from 8:00 PM to 12:00 PM, and they played games without any cost. MOBA (Multiplayer Online Battle Arena) game is the most popular game type among the participants, and most of them played online games to relieve stress.

3. The effects of online games on participants' lives

The effects of online gaming on students of Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage can be divided into five areas as follows:

1) Regarding effects on health, it was found that most participants' vision, sleep, and diet were moderately affected.

2) Due to the effects on emotion, it was found that most participants' emotion were affected at the low level. Mostly, they used violent on things or others.

3) In terms of education and intelligence, most participants were moderately affected by online games. Mostly, playing games made them have no time for doing other activities and studies. Their studies would worsen when they only played the game and won't pay attention on studies.

4) Regarding the effects on relationship with the families and friends, it was found that most participants were moderately affected. Mostly, playing online games made them don't have time to do activities with families and friends.

5) The study of advantages from playing online games revealed that most participants gained benefits from playing online games at the moderate level. Most of them felt relaxed when playing games.

Discussion

The results of the study of online gaming behavior among students of the Faculty of Humanities and Social Sciences at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage reveal that most of the students had similar behavior of playing online games. They often played online games in their free time and spent 3 - 4 hours per day. Playing online games helps the players relieve stress and have fun. MOBA is the most popular game among the players. This type of game can help the players improve concentration because it requires a critical thinking process to play. Although the MOBA game helps with the players' concentration, playing this game for a long time may cause visual problems. In education playing online games did not ruin their studies, if they play in the proper time. Overall, playing online games does not negatively affect the players' lives that much. On the other hand, it has many advantages to them. It helps the players be more creative. Also, it helps improve their computer or electronic media skills, Moreover, it helps the players feel relaxed. Thus, playing online games is useful if the players know how to play it profitably and know how to manage their time for playing game.

Recommendations

1. More studies should be conducted with other sample groups in a wider setting to examine what the difference the results will be.
2. As online gaming has become more influential in Thai society and is still one of the sports (E-Sport) that earns more and more money, there should be more information and sources of online games in Thailand.
3. There should be more researches to prove that online games are not the direct cause of crime and violence.

REFERENCES

- Asina Pornwasin. (2018). **It's no longer just a game.** The Nation Thailand. [Online], Available: https://www.nationthailand.com/Startup_and_IT/30353517. (2020, 12 July).
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. **Archives of Psychology.** 140, 1-55.
- McLoeod, P. (2018). **Trump says video games cause violence, but research shows they actually do the opposite.** BuzzFeed News. [Online], Available: <https://www.buzzfeednews.com/article/paulmcleod/there-is-a-link-between-violent-video-games-and-real-world#.mvQbzN7w5>. (2021, 13 July).
- Soubeyrand, C. (2000). **The royal game of Ur. The Game Cabinet.** [Online], Available: <https://www.gamecabinet.com/history/Ur.html>. (2021, 13 March).
- Types of games.** (2015). [Online], Available: https://ja082.blogspot.com/2015/10/blog-post_23.html. (2020, 12 July).
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis.** (3rd ed). New York: Harper and Row publications.

ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet เพื่อพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

THE RESULT OF LEARNING MANAGEMENT USING BOOKLET APPLICATION
TO IMPROVE ENGLISH GRAMMAR OF MATHAYOMSUKSA 3 STUDENTS
AT MATHAYOM WAT DUSITARAM SCHOOL

รัชนีพร สีลาอ่อน¹ สุกัญญา เข้มชิต² และ ธีราภรณ์ พลายเล็ก³
Ratchaneeporn Seela-on¹ Sukanya Khemchit² and Teeraporn Plailek³

¹ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s59131110020@ssru.ac.th

² กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม
อีเมล sukanya@dusitaram.ac.th

³ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล teeraporn.pl@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนการเรียนทางด้านไวยากรณ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet 2) เพื่อประเมินความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet จำนวน 2 แผน, แบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน จำนวน 20 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ที่มีต่อการใช้แอปพลิเคชัน booklet สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการศึกษาพบว่า หลังจากทีกลุ่มเป้าหมายได้รับการเรียนโดยการใช้เทคนิคการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet มีผลคะแนนความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 64.30 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ และของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 พึงพอใจต่อการใช้เกมในการพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ซึ่งอยู่ในระดับพอใจมาก

คำสำคัญ

การจัดการเรียนการสอน ความรู้ด้านไวยากรณ์ แอปพลิเคชัน booklet

ABSTRACT

The purposes of this research were: (1) to study the students' grammar usage before and after learning by using a booklet application, and (2) to survey the students' satisfaction of learning using a booklet application. The target group for this study was 36 Mattayom 3/4 students of Mattayom Wat Dusitaram school in the 2nd semester of the academic year 2020. The group was a result of purposive sampling. Research tools included 2 lesson plans, a pre-test, a post-test, and a satisfaction survey form. Data was collected and analyzed by finding the mean, percentages, and standard deviation. The result of this research reveals that after the target group was educated using a booklet application, they had a higher score of learning (as the mean was 64.30) and Matthayomsuksa students were satisfied with learning by using a booklet application as the mean 4.37, the high level.

Keywords

Learning management, Grammar, Application booklet

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาภาษาอังกฤษในยุคปัจจุบันได้รับความสำคัญในสังคมไทยและสังคมอาเซียน ทั้งนี้เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศและสังคมในยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาพัฒนาศักยภาพของตนเอง การแสวงหาความรู้เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ปัญหาสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยคือการใช้ที่ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของเด็กไทยยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ (โชติกา ศรีถาวร, 2543; เสาวนีย์ใจข้า, จันทน์ อินทรสุด และบุญเรือง ศรีเหรียญ, 2550) แม้ว่าปัจจุบันจะมีการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนภาษาอังกฤษไปในแนวทางการสื่อสารในรูปแบบของการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนก็ตาม (โชติกา ศรีถาวร, 2543) การสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ผู้สอนจะต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้อง จึงจำเป็นต้องมีการฝึกฝนทักษะพื้นฐานด้านไวยากรณ์ ซึ่งจากการสำรวจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยมีความสำคัญมากและเป็นปัญหาค้นพื้นฐานอันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาด้านต่างๆ คือ การที่นักเรียนไม่สามารถเขียนประโยคภาษาอังกฤษให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ได้ ไม่มีความเข้าใจเรื่องของกาลเวลา (Tense) การแปลประโยคจากไทยเป็นประโยคภาษาอังกฤษแบบตัวต่อตัว (Word for Word Translation) และไม่สามารถแปลประโยคจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ (Thai-English) และจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้ (English-Thai) (วิษณุพงษ์ โทธิพิรุฬห์, 2553)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆพบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน booklet เป็นเทคนิคที่ใช้กิจกรรมเกมให้นักเรียนได้มีการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารและมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น โดยนำโครงสร้างภาษาที่สอนแล้วมาฝึกใช้ (Holden, 1983) และยังเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อที่จะทดสอบ และเสริมสมรรถภาพในการเรียนภาษาของผู้เรียน โดยเน้นหนักไปในทางผ่อนคลายเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน (เรื่องศักดิ์ อัมไพพันธ์, 2545)

ตั้งผลศึกษาของ เกศินี อุปการแก้ว (2562) ที่ได้นำการจัดการเรียนโดยสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน booklet กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนโดยสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน booklet มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนโดยสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน booklet มีกระบวนการคิดอย่างมีประสิทธิภาพและมีพัฒนาการการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

ซึ่งจากการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตารามยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ จากการวิเคราะห์ปัญหาจึงได้ผลว่านักเรียนมีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษค่อนข้างอ่อน คือ นักเรียนไม่สามารถเขียนประโยคภาษาอังกฤษให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ได้ โดยเฉพาะเรื่อง Relative clause ไม่เข้าใจโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษ ไม่สามารถระบุหรือเขียนขยายประโยคด้วยการใช้ Relative clause ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการจัดการเรียนโดยสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน booklet รายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม โดยผู้เรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้จากการเล่นเกมผ่านแอปพลิเคชัน booklet ทำให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นระบบจนสามารถพัฒนาทักษะทางด้านไวยากรณ์เชื่อมโยงสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เพิ่มสูงขึ้นได้ดียิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ผลคะแนนการเรียนทางด้านไวยากรณ์หลังเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet มีผลคะแนนการเรียนทางด้านไวยากรณ์มากกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. นักเรียนมีความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ในระดับมากหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนการเรียนทางด้านไวยากรณ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมัธยม วัดดุสิตาราม จำนวน 36 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ซึ่งพิจารณาจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์รายวิชาภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผ่านเกณฑ์น้อยกว่า ร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งระดับ จำนวน 147 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.1. วิธีการสร้างเครื่องมือ
 - 2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้
แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet เพื่อพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 4 คาบ ได้แก่

แผนที่ 1 เรื่อง Grammar 5a

แผนที่ 2 เรื่อง Grammar 5b

การสร้างแผนการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในบทเรียนหนังสือเรียน Spark 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อศึกษาในส่วนของวิธีการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จและแบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของแผนการสอนในด้านเวลา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ และการวัดผลประเมินผล

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

แบบทดสอบความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน จำนวน 20 ข้อ เวลาสอบ 1 คาบ

การสร้างแบบทดสอบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เนื้อหา วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อใช้ในการจำกัดวงเนื้อหาและคำศัพท์ โดยศึกษาจากหนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษที่หลากหลาย

2. คัดเลือกเนื้อหาที่นักเรียนเรียนในปัจจุบัน

3. นำเนื้อหาบทความความปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อดูความเหมาะสม และนำมาปรับ ลด เพิ่ม ความสั้น ความยาวของเรื่องให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3

4. จัดทำ/เลือก ไวยากรณ์และคำถามจากเนื้อหาดังกล่าว โดยไวยากรณ์และคำถามมีลักษณะแบบปรนัย จากนั้นนำข้อสอบให้ผู้เชี่ยวชาญดูอีก 1 ครั้ง เพื่อพิจารณาความเหมาะสม จึงนำไปปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปใช้ เถกณฑ์ประเมินการทดสอบความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเกณฑ์การประเมินโดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหนังสือการสร้างเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรแกนกลาง 2551 กรมวิชาการ หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาการสร้างแบบประเมินที่ใช้ในการทดสอบความสามารถด้านการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษว่ามีการตั้งเกณฑ์อย่างไรบ้าง แล้วจึงกำหนดเกณฑ์การประเมิน

2. กำหนดเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยผู้เรียนต้องได้คะแนนร้อยละ 60 หรือในระดับคุณภาพดีขึ้นไป (ตามเกณฑ์สถานศึกษาโรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม)

3. นำแบบทดสอบ เกณฑ์การประเมินและแบบแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดผลคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบทดสอบทักษะการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงนำไปใช้ในการทดสอบของกลุ่มเป้าหมาย

2.1.3 แบบทดสอบความพึงพอใจ

แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้ แอปพลิเคชัน booklet เพื่อพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินโดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. กำหนดกรอบเนื้อหา แนวคิดและขอบข่ายโครงสร้างของคำถามในด้านเนื้อหา รูปแบบโดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาทุกด้าน
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาสร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย

3. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นและแบบแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการสอนผลของการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจึงนำไปใช้ในการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 1 คาบ และบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น พร้อมให้นักเรียนทำใบงานและแบบฝึกหัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง

3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยใช้แผนการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ซึ่งเป็นชุดเดียวกับข้อสอบก่อนเรียน โดยใช้เวลา 1 คาบ และบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนสอบหลังเรียนสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

4. นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ผลคะแนนทางการเรียนด้านไวยากรณ์หลังการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าแตกต่าง (paired-sample t-test) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

ผลการวิจัย

1. ผลคะแนนความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โดยผลคะแนนสอบหลังการจัดกิจกรรมเทคนิคการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet พบว่า คะแนนที่สูงที่สุด คือ 17 คะแนน และคะแนนต่ำสุด คือ 10 คะแนน จาก 20 คะแนน จากการเปรียบเทียบการสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเทคนิคการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet พบว่าเทคนิคการสอนโดยใช้เกมมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์มีผลคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 36 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.68 (ร้อยละ 64.30)

2. ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเทคนิคการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ในการพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โดยรวมเท่ากับ 4.37 ซึ่งอยู่ในระดับพอใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่ ข้อ 10 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น ข้อ 7 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในห้องเรียน ข้อ 5 กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ และ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับชีวิตและทันสมัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแต่ละข้อตาม สามารถอธิบายตามแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet

แอปพลิเคชัน booklet คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการให้นักเรียนเล่นเกมตามกติกาและนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลของการเล่นเกมของนักเรียนมาใช้ในการสรุปการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้ประสบการณ์ตรง เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมสูง จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet มีประโยชน์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับความสุขสนานเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และเป็นการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนไปโดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการทำงานและอยู่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของกนกวรรณ รอดคุ้ม (2559) ได้ศึกษา ผลการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แอปพลิเคชัน booklet ที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 ผลการวิจัยพบว่า พบว่าผลการเรียนรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ คณาภรณ์ รัตมีมารีย์ (2561) กล่าวถึงประโยชน์ของแอปพลิเคชัน booklet มีประโยชน์ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับความสุขสนาน เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และเป็นการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนไปโดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการทำงานและอยู่ร่วมกัน

2. การใช้เกมประกอบการเรียนการสอน

การใช้เกมประกอบการเรียนการสอนซึ่งผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในสาระที่เรียน โดยผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวคิดของไสว พักขาว (2549) โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้เดิมและเชื่อมโยงสู่ความรู้ใหม่ เป็นขั้นเตรียมตัวผู้เรียนให้พร้อมที่จะรับการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 ผู้สอนทบทวนความรู้เดิม

1.2 ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องที่เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างความหมายในสิ่งที่เรียน เป็นขั้นที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ประกอบด้วย

2.1 ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในสาระที่เรียน อาจใช้

การอธิบาย อภิปราย การสืบค้น การทดลอง การฝึกปฏิบัติ หรือกิจกรรมกลุ่ม จนมั่นใจว่าผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ในสิ่งที่เรียนได้

2.2 ผู้เรียนแต่ละคนทำภาระงานหลังจากเล่นเกม เพื่อสรุปความรู้ที่ได้เรียนรู้เป็นรายบุคคล

2.3 ผู้เรียนนำเสนอผลงานของผ่านการอวดวิดีโอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปความรู้ ผู้สอนอาจซักถามหรือให้ผู้เรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน และให้ความรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ผู้เรียนเข้าใจคลาดเคลื่อนหรือไม่สมบูรณ์ จนผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน

ขั้นที่ 4 ขั้นที่ประเมินผล ผู้สอนประเมินจากการ

4.1 ทดสอบความรู้ของนักเรียน

4.2 ตรวจภาระงานวิดีโอของนักเรียน

3. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการใช้เทคนิคการสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน booklet เพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับ พอใจมาก กล่าวคือ มี ค่าระดับค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.50 และมีระดับค่าความคิดเห็นโดยเฉลี่ยรวม 4.37 (= 4.37) จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แอปพลิเคชัน booklet เพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเป็นรายข้อ พบว่า ระดับค่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีระดับสูงสุด 3 ข้อแรก คือ ข้อ 6 กิจกรรมการเรียนช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน (= 4.65, S.D. = 0.49) ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ข้อ 10 กิจกรรมการเรียนรู้อ่านให้นักเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น (= 4.59, S.D. = 0.5) ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด และข้อ 9 กิจกรรมการเรียนรู้อ่านมีความน่าสนใจว่าการเรียนในรูปแบบปกติ (= 4.47, S.D. = 0.5) ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใจมาก ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ข้อ 6 กิจกรรมการเรียนช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่สูง หรือเป็นระดับความคิดเห็นที่ดีมากสอดคล้องกับแนวคิดของเออร์ (1996) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยเน้นการเรียนรู้อ่านใช้ภาษาและไวยากรณ์

3.2 ข้อ 9 กิจกรรมการเรียนรู้อ่านมีความน่าสนใจว่าการเรียนในรูปแบบปกติ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่สูง หรือเป็นระดับความคิดเห็นที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของอรนุช ลิมตศิริ (2549) กล่าวว่า เกมเป็นวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เกมส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนด้วยการเล่น ฝึกทักษะ การคิด การตัดสินใจแก้ปัญหา และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ เกมจัดเป็นการละเล่นหรือการแข่งขันที่ผู้เล่นจะต้องปฏิบัติตามกฎกติกาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของเกมที่ตั้งไว้ เกมจะช่วยพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของผู้เรียน

3.3 ข้อ 10 กิจกรรมการเรียนรู้อ่านให้นักเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่สูงที่สุด หรือเป็นระดับความคิดเห็นที่ดีมากสอดคล้องกับแนวคิดของจันทิภา ตรีมะโสมนาม (2550) ได้รวบรวมจุดมุ่งหมายของการใช้เกมประกอบการสอนคือเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจให้นักเรียนอยากเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น กิจกรรมเกมเป็นการนำสิ่งที่ปัญหาจากการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมาศึกษาในรูปแบบของการเล่น ฝึกความฉับไวในการคิด ความเข้าใจการปฏิบัติตามคำสั่งและการใช้ภาษาอย่างอัตโนมัติ และส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนไวยากรณ์โดยใช้เกม ควรคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับระดับของ ผู้เรียน และสอดแทรกเนื้อหาที่นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนกับรายวิชาอื่น ๆ ได้
2. ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ หรือระดับชั้นที่แตกต่างกันที่จัดการเรียนรู้อ่านโดยใช้เกมควรมีแบบฝึกหัดใน ระหว่างเรียนให้มีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน
3. ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนให้มีความต้องการที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมอยู่เสมอ เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ได้จัดทำในรูปแบบการสอนแบบออนไลน์เพราะเหตุการณ์โรคระบาดโคโรนา หรือ COVID-19

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
แนวปฏิบัติการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กนกวรรณ รอดคุ้ม. (2559) ผลการใช้เกมที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความคงทน ในการเรียนรู้
คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดตาก. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณาภรณ์ รัศมีมารีย์. (2561). Education game การสอนโดยใช้เกม. กรุงเทพฯ: สานิตปทุมวัน.
- โชติกา ศรีถาวร. (2543). ผลของการใช้การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนชนวนวิทยา
จังหวัดชัยภูมิ. ปริญญานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เรืองศักดิ์ อัมไพพันธ์. (2545). 100 Language games. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไสว พิภขาว. (2544). หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- อรนุช ลิมตศิริ. (2549). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

การพัฒนาการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ
เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตะบุตร

THE DEVELOPMENT OF ENGLISH SPELLING BY USING ENGLISH SPELLING ELECTRONIC
BOOK FOR MATHAYOMSUKSA 1/1 STUDENTS ATKANTABOOT SCHOOL

ศิริชัย วงศ์ดาวิต¹ นุชนาฏ เพชรชำนาญ² และ ธีราภรณ์ พลายเล็ก³
Sirichai Wongdawid¹, Nutchamat Petchamnan², and Teeraporn Plailek³

¹ นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s59131110016@ssru.ac.th

² ครูพี่เลี้ยง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนกันตะบุตร
อีเมล teacherpalmeng@gmail.com

³ อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล teeraporn.pl@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตะบุตรที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยการคัดเลือกอย่างเจาะจงจากผลการทดสอบการเขียนสะกดคำศัพท์ในคาบเรียน (น้อยกว่า 15 คะแนน จาก 25 คะแนน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนการพัฒนาการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ การวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลทางสถิติ คือ การหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมายหลังใช้แผนการสอนประกอบด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำ คิดเป็นร้อยละ 67.2 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 60

คำสำคัญ

การเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษ, หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำ

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop English spelling by using English electronic books about the spelling of Mathayomsuksa 1/1 students by comparing with 60% attainment target. The target group for this study was 5 Mathayomsuksa 1/1 students at Kantaboot School, in the second semester of academic year 2020. This research was done using purposive sampling. Research tools included an English electronic book about spelling, learning experience plans along with an English electronic book about spelling, and a spelling skills assessment form. Finding the mean and percentages were used to analyze the data. The results showed that the target group's English spelling mean score after using the lesson plans along with the English e-book about spelling was 67.2%, which was higher than the criteria of 60%.

Keywords

English Spelling, English Spelling Electronic Book

ความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการสื่อสารภาษาอังกฤษมีบทบาทในฐานะเป็นภาษาสากล การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานเป็นการพัฒนาทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟังทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน (ธวัชรตันตระกุล, 2555)

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประกอบไปด้วยทักษะทั้ง 4 ด้านคือการฟังการพูดการอ่านและการเขียนให้สัมพันธ์กันไปตลอดเวลาทักษะการเขียนเป็นทักษะสุดท้ายในการเรียนภาษาอังกฤษและเป็นทักษะที่ยากที่สุดและการเขียนสะกดคำเป็นองค์ประกอบพื้นฐานอย่างหนึ่งของการเขียนที่ทำให้ทราบว่าบุคคลมีความรู้ความสามารถในการเขียนเพื่อใช้ในการสื่อความหมายได้อย่างดี จึงควรเริ่มสอนตั้งแต่ให้นักเรียนสะกดคำได้ถูกต้อง (โชติกา มาตย์แสงวงศ์, 2555)

จากการตรวจสอบสภาพปัญหาในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตบุตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่านักเรียนนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนสะกดคำในภาษาอังกฤษได้ ซึ่งปัญหานี้ได้จากการทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถสร้างประโยคใหม่ได้เอง เนื่องจากไม่รู้คำศัพท์ ไม่สามารถเขียนคำศัพท์นั้นได้เอง แม้แต่คำศัพท์ง่าย ๆ ก็ไม่สามารถเขียนได้ จะต้องใช้แอปพลิเคชันแปลภาษาหรือถามครูผู้สอนอยู่ตลอดเวลา สาเหตุหลัก ๆ เกิดจากความรู้อันพื้นฐานของตัวนักเรียนเองนั้นมีน้อยมาก ๆ มีปัญหาตั้งแต่เรื่องการเขียน A-Z ส่งผลให้มีปัญหาการเขียนระดับคำตามมา

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีจุดเด่นอยู่ที่การนำเสนอเนื้อหาสาระ ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบสื่อประสมหรือมัลติมีเดีย (Multimedia) คือเป็นการผสมผสานหลายอย่างเข้าด้วยกันทั้งข้อความ (Text) ภาพนิ่ง (Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) ภาพวิดีโอ (Digital Video) และเสียง (Sound) ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้อย่างดียิ่งขึ้น และตัวบทเรียนมีความน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและวัยของผู้เรียน ทั้งยังสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลในการที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องและนอกห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กิตติยารัตน์ อธิษฐานศิริ; ลดาวัลย์ วัฒนบุตร; และ ณรงค์ฤทธิ์ โสภา, 2560)

จากความสำคัญของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าถ้าหากนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาสร้างเป็นสื่อเกี่ยวกับการเขียนสะกดคำ นวัตกรรมชิ้นนี้จะช่วยแก้ปัญหาที่กล่าวในข้างต้นทั้งหมดได้ อีกทั้งโรงเรียน

กันตะบุตรเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีร่วมกับการเรียนการสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงมีความเหมาะสม และเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาในครั้งนี้ ดังนั้นผู้วิจัยเลือกใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำในการพัฒนาการเขียนสะกดคำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตะบุตร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษเรื่องการเขียนสะกดคำช่วยพัฒนาการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษของนักเรียนได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 กับเกณฑ์ร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตะบุตรที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 คน จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 24 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกอย่างเจาะจงจากผลการทดสอบการเขียนสะกดคำศัพท์ในชั้นเรียน (น้อยกว่า 15 คะแนน จาก 25 คะแนน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการสอนการพัฒนาการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำ จำนวน 5 แผน แผนละ 1 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง

2.2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำ

2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบอัตนัย จำนวน 25 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แผนการสอนการพัฒนาการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยมีวิธีการ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตร ขอบข่ายของเนื้อหา จุดมุ่งหมายของวิชาภาษาอังกฤษ และคู่มือการสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมากำหนดขอบข่ายของเนื้อหาในการสอน

1.2 ลงมือสร้างแผนตามหลักการสร้างแผนที่ได้ศึกษามาจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ

1.3 นำแผนการสอนที่สร้างเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 3 ท่านตรวจ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแผนการสอนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตะบุตรที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

2. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการเขียนสะกดคำ

2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2.2 ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาที่จะใส่ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

- 2.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลข้อมูลที่จะต้องรวบรวมและจัดเตรียม ได้แก่ เนื้อหา รูปภาพ เสียง
- 2.4 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา นำเนื้อหาที่สืบค้นได้ มาเรียบเรียงให้ได้ใจความและกะทัดรัดยิ่งขึ้น
- 2.5 ผู้วิจัยทำการออกแบบปกหน้า หน้าคำนำ หน้าสารบัญ หน้าเนื้อหา หน้าอ้างอิง หน้าดัชนี และปก

หลัง

2.6 ผู้วิจัยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.7 ผู้วิจัยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ในชั้นเรียน

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 25 ข้อ (25 คำ) ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกคำศัพท์มาจากบทเรียนจำนวน 5 บทเรียนในหนังสือเรียน: Your Space Student's Book 1 จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ the House, Family, Daily Routine, Food และ Sport จำนวน 25 คำ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร และหนังสือเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

3.2 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาที่ได้คัดเลือกตามจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วคัดเลือกคำศัพท์รวมทั้งหมด 50 คำ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ จากนั้นคัดเลือกคำศัพท์จำนวน 25 คำมาใช้ในการทดสอบผลสัมฤทธิ์

3.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาอังกฤษ 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแบบทดสอบไปทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตตะบุตร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในทางภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนกันตตะบุตร จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาการเขียนสะกดคำ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำ จำนวน 5 แผน แผนละ 1 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง ทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมดเป็น 7 ชั่วโมง

โดยผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลตามลำดับ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 อธิบายและชี้แจงเกี่ยวกับการเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการสอนการพัฒนาการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 5 แผน

ขั้นตอนที่ 4 ทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 นำคะแนนจากการทำแบบทดสอบของนักเรียนไปวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำ

ตารางที่ 1 แผนการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ระยะเวลาที่เก็บ (ระบุนวัน/สัปดาห์)	กิจกรรม/วิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูล	เวลา	เครื่องมือวิจัย
คาบที่ 1	ทดสอบก่อนเรียน	60 นาที	แบบทดสอบการเขียนสะกด คำศัพท์ (Pre-test)
คาบที่ 2-6	ดำเนินการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำในการ เรียนการสอน	คาบละ 60 นาที	-
คาบที่ 7	ทดสอบหลังเรียน	60 นาที	แบบทดสอบการเขียนสะกด คำศัพท์ (Post-test)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

- 4.1. ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการหาค่าร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของนักเรียน
- 4.2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของนักเรียน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 ผลคะแนนการทดสอบการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษหลังเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60

กลุ่มเป้าหมาย	คะแนนสอบหลังเรียน (25)	ร้อยละ	เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อย ละ 60
นักเรียนคนที่ 1	18	72	ผ่าน
นักเรียนคนที่ 2	20	80	ผ่าน
นักเรียนคนที่ 3	15	60	ผ่าน
นักเรียนคนที่ 4	15	60	ผ่าน
นักเรียนคนที่ 5	16	64	ผ่าน
คะแนนรวม	84	336	ผ่าน
ค่าเฉลี่ย	16.8	67.2	ผ่าน

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตตะบุตร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ทุกคน โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละทั้งหมดอยู่ที่ประมาณ 67.2

อภิปรายผลการวิจัย

ผลคะแนนหลังเรียนการเขียนสะกดคำหลังเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนกันตตะบุตร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 คน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ที่ 67.2 ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 60 ทุกคน แสดงว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำใช้ได้ผลอย่างมากกับการเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษอาจเนื่องมาจากการตอบสนองที่รวดเร็วของคอมพิวเตอร์ที่ให้ทั้งภาพและสีสันทันที ทำให้เกิดความตื่นเต้น และไม่เบื่อหน่าย ช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล มีประสิทธิภาพในแง่ลดเวลา ลดค่าใช้จ่าย สนองความต้องการและความสามารถของบุคคลมีประสิทธิผลในแง่ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้เรียนหรือผู้อ่าน สามารถเลือกเรียนหัวข้อที่สนใจข้อใดก่อนก็ได้ และสามารถย้อนกลับไปมาในเอกสารหรือกลับมาเริ่มต้นที่จุดเริ่มต้น เพื่อทบทวนบทเรียนหากไม่เข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถเลือกเรียนได้ตามเวลา และสถานที่ที่ตนสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของวรดา นาคเกษม (2554: 14) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญากาญจน์ นวชีวิพัฒน์, รสริน พิมลบรรยงก์ และวันวิสาข์ ไชรัมย์ (2559) พบว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบบมัลติมีเดีย เรื่อง Shopping สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย เรื่อง Shopping สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพร สุนทรวัฒน์ศิริ (2556) พบว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองจากใช้สื่อการสอนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ก่อนดำเนินการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ภาษาอังกฤษ เรื่องการสะกดคำ ผู้วิจัยควรมีการศึกษาถึงข้อดีและข้อด้อยของเครื่องมืออย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้ไม่เกิดข้อสงสัยหรือปัญหาขณะเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและความพร้อมของนักเรียนทุก ๆ คน เพราะบางคนอาจไม่พร้อมในด้านเทคโนโลยี

บรรณานุกรม

- โชติคามาศย์ แสงวงศ์. (2555). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนสะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.
- ธวัชร ต้นตระกูล. (2555). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน โดยใช้บทฝึกการสนทนาภาษาอังกฤษ. *Journal of Buddhist Education and Research*. 5(2), 378-360.
- พิชญากาญจน์ นวชีวิพัฒน์, รสริน พิมลบรรยงก์ และวันวิสาข์ ไชรัมย์. (2559). ผลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบมัลติมีเดีย เรื่อง Shopping วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารราชพฤกษ์*. 14(1), 76-83.
- วรพร สุนทรวัฒน์ศิริ. (2556). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์: สำนวนการเป็นภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารธุรกิจสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ผลของการใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์

EFFECTS OF USING ROLE-PLAY ACTIVITY TO DEVELOP ENGLISH SPEAKING SKILLS
OF GRADE 10 STUDENTS, SRIBOONYANON SCHOOL

จักรภพ เพชรรัตน์¹ นงนุช จงถาวรสถิตย์² และ วิภาดา ประสารทรัพย์³

¹นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล s59131110033@ssru.ac.th

²ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โรงเรียนศรีบุญยานนท์ อีเมล nongnuch_c@sb.ac.th

³อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล wipada.pr@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยในชั้นเรียนนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนมัธยมศึกษา 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษา 4/4 ที่มีต่อบทเรียนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษา 4/4 39 คน คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอน และแบบประเมินความพึงพอใจ การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง โดยวิธีใช้สูตร Index of Objective Item Congruence: IOC การวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอผลการวิจัยด้วยตารางผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 มีคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสูงขึ้นก่อนการจัดการจัดการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.13 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.56 2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อบทเรียนการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ

กิจกรรมบทบาทสมมติ ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

This action research aimed: (1) To compare speaking ability of the students Mathayomsuksa 4/4 Sriboonyanon school before and after using role play activity, and (2) to study the satisfaction of learning speaking ability towards using role playing activities of the Mathayomsuksa 4/4 students at Sriboonyanon school. The samples were doing using purposive sampling and consisted of 39 students. Research tools included lesson plans and a satisfaction form. The check of content validity was done by an index of objective item congruence. The collected data were analyzed through percentage, mean and standard deviation.

1. The results showed that role playing activities were an appropriate tool to develop student's English communication skills. The mean score of students from the evaluation of English speaking after learning in role playing activity was 14.13 from 20 scores, and the average of percentage was 70.56 when compared with the score from the post-test. 2. The satisfaction towards using role play activities in class was the highest of all topics (when focused on a topic which found that every topic was in a high score).

Keywords

Role play, speaking skill

ความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันขับเคลื่อนด้วยการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตของมนุษย์ ดังนั้นสังคมต้องมีภาษาสากลในการสื่อสาร กล่าวได้ว่า ภาษาอังกฤษนั้นเป็นภาษาสากลในการสื่อสารของโลก นอกจากนั้นภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรภายในประเทศให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติที่ดึงดูดสู่ประชาคมโลก โดยอิทธิพลการสื่อสารระหว่างผู้คนทำให้ภาษาอังกฤษได้ยกระดับการใช้แพร่หลายมากขึ้น (ณัฐชญา บุปผาชาติ, 2561) ทักษะที่จำเป็นของภาษาอังกฤษ มี 4 ทักษะ คือ 1. ทักษะการฟัง 2. ทักษะการพูด 3. ทักษะการอ่าน 4. ทักษะการเขียน ซึ่งแต่ละทักษะมีความสำคัญ แต่โดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันการพูดเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญที่สุดของภาษาอังกฤษในการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในชีวิตประจำวันที่มนุษย์ดำรงชีวิต และสามารถขยายประสบการณ์ของมนุษย์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการสื่อสาร (บัณฑิตกา จารุมา และ พะยอม ก้อนในเมือง, 2563) ซึ่งการพูด เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก อารมณ์หรือความต้องการของผู้พูดเพื่อสื่อความหมายไปยังผู้ฟังผ่านการแสดงออกทางสีหน้า กิริยาท่าทาง และน้ำเสียงเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ เข้าใจ แสดงให้เห็นว่า ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญในการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษา เพราะจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการสื่อสาร และช่วยให้เด็กขวนขวายความรู้เพิ่มเติมในแขนงที่ตนเองอยากรู้ อีกทั้งช่วยเพิ่มฐานความรู้ให้ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น นำไปสู่บันไดแห่งความสำเร็จ (ศิริรัตน์ กลยะณี และ พระมหาวิญชัย กิตติปาโล ,2558)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้กำหนดสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 4 สาระ ได้แก่ สาระภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระภาษาและวัฒนธรรม สาระภาษาด้วยความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และสาระภาษาด้วยความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก และการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ในสาระการเรียนรู้ที่ 1 มาตรฐาน ต 1.3 นักเรียนจะต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน ซึ่งการพูดเป็นทักษะเบื้องต้นในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อให้มีความพร้อมและความสามารถที่จะหาความรู้ในขั้นสูงต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับ John B Carroll (1963) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดภาษาอังกฤษไว้ว่า ในการเรียนภาษาที่สองนั้น ความสามารถที่พึงประสงค์มากที่สุด คือ ความสามารถในการพูดได้อย่างคล่องแคล่ว และความสามารถในการเข้าใจภาษาที่พูดโดยเจ้าของภาษา ส่วนการอ่านและการเขียนเป็นจุดประสงค์รองลงไป

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาและสำรวจสภาพปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ ผู้วิจัยพบว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ร้อยละ 70 เนื่องจากปัญหาที่ผู้วิจัยพบจากการสัมภาษณ์ตัวผู้เรียนและครูผู้สอน ได้แก่ ประการแรกประเด็นด้านผู้เรียน นักเรียนขาดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ จากแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้ทำการประเมินนักเรียน ผู้วิจัยได้พบว่า นักเรียนมีปัญหาในด้านการพูด ขณะพูดภาษาอังกฤษนักเรียนไม่สามารถนำคำศัพท์มาใช้ ณ ขณะนั้น ประการที่สองกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่เป็นที่น่าสนใจ ส่งผลให้นักเรียนไม่ใคร่ครวญรำเรียนภาษาอังกฤษ นักเรียนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา นักเรียนคิดว่าภาษาอังกฤษมีความยาก อีกทั้งนักเรียนคิดว่าภาษาอังกฤษไม่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ประการสองประเด็นด้านผู้สอน ปัญหาโดยส่วนใหญ่ที่ครูผู้สอนประสบปัญหา เช่น ครูผู้สอนมีเวลาจำกัดในการสอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากระยะเวลาในการสอนแต่ละคาบเรียนมีจำกัด การทำกิจกรรมบางอย่างไม่สามารถทำได้ (นงนุช จงถาวรสถิตย์, 2563)

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงต้องการแก้ปัญหาการพูดภาษาอังกฤษ โดยได้ศึกษานวัตกรรมเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาคือการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า นวัตกรรมที่นำมาจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) จากการศึกษาพบว่าการแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) ช่วยพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ (Emre Erturk, 2015) โดย James G Clawson (2006) ได้กล่าวถึงความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ ไว้ว่าเป็นกิจกรรมเครื่องมือ หรือสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สูงขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ ซึ่งเทคนิคการใช้กิจกรรมการสอนแบบบทบาทสมมติ ช่วยพัฒนาทักษะให้นักเรียนมองเห็นภาพรวมที่สำคัญของเรื่อง โดยกิจกรรมการสอนแบบบทบาทสมมติ ช่วยให้นักเรียนเกิดการถกเถียง (Discussion) วางแผน (Planning) และมีการฝึกการแก้ไขปัญหา (Problem Solving) ที่นักเรียนพบในชั้นเรียน ดังนั้น จากปัญหาและนวัตกรรมที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ควรแก้ไขและพัฒนาทักษะการพูด เพราะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่จำเป็นต้องฝึกฝนอยู่เสมอ และไม่มีวันสิ้นสุดสามารถฝึกฝนได้ตามช่วงวัย และประสบการณ์ของผู้พูด เพราะการพูดนั้นเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ การพูดเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ จะส่งผลให้นักเรียนใช้ทักษะในการพูดได้ดียิ่งขึ้น (จันทกานต์ ไพรศรี, สรพล จิระสวัสดิ์, และ สุขุม เฉลยทรัพย์, 2561)

ด้วยเหตุนี้งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ฝึก ปฏิบัติการใช้ภาษาใกล้เคียงสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน (ทิตนา แคมมณี, 2560) ดังนั้นผู้วิจัยได้นำแนวทางการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเนื้อหาที่ศึกษาได้อ้างอิงตามหลักสูตรแกนกลางการเรียนรู้สาระภาษาต่างประเทศระดับมัธยมศึกษา 4-6 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องของการพูดของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาวิจัย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนโรงเรียนศรีบุญยานนท์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อบทเรียนโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรม Role Play ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อบทเรียนโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 39 คน การคัดเลือกใช้วิธีเจาะจงโดยพิจารณาการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาจากคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนเรียน ต่ำกว่าร้อยละ 70 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 70 มาพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นและผ่านตามเกณฑ์ตามที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหา/พัฒนาในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 6 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 คาบการเรียนคาบเรียนละ 50 นาที โดยเป็นการสอนในคาบเรียนรายวิชา ภาษาอังกฤษ 2 ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้จะประกอบไปด้วยบทอ่าน บทพูด สไลด์ประกอบการสอน และแบบฝึกหัด ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกบทอ่าน บทพูดจากหนังสือเรียน Focus 1 (STUDENTS'S BOOK), วิดิทัศน์จากอินเทอร์เน็ต และตำราภาษาอังกฤษต่าง ๆ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ

2.1 แบบวัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

2.2 แบบประเมินรูบริควัดทักษะการพูดภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยบทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

2.3 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทำการทดลอง (One group pretest – posttest design)

3.1. ผู้วิจัยอธิบายเกณฑ์การประเมินก่อนและหลังการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 39 คน

3.2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 39 คน โดยเป็นการทดสอบรายบุคคล คนละไม่เกิน 5 นาที โดยมีกรรมการในการประเมิน 2 คน ได้แก่ 1. นายจักรภพ เพชรรัตน์ 2. นางนงนุช จงถาวรสถิตย์

3.3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 39 คน

3.4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) เมื่อจัดกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 39 คน โดยใช้แบบทดสอบความเข้าใจฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน โดยเป็นการทดสอบรายบุคคล คนละไม่เกิน 5 นาที โดยมีกรรมการในการประเมิน 2 คน ได้แก่ 1. นายจักรภพ เพชรรัตน์ 2. นางนงนุช จงถาวรสถิตย์

3.5. วัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 จำนวน 39 คน หลังจากการเรียนผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติคาบสุดท้าย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียน (Post-test) กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ในระดับทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ โดยกำหนดการคำนวณค่าสถิติแบบร้อยละ

4.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

4.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

4.4 เกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ระดับทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ก่อนและหลังการเรียนการสอนผ่านการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เมื่อเทียบเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

คะแนน	คะแนนเต็ม		ผลต่างของคะแนน (หลัง-ก่อน)	ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์ (ร้อยละ 70)
	ก่อนเรียน	หลังเรียน		
ผลรวม	369	551	182	
\bar{X}	9.46	14.13		ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ	47.31	70.56		ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนนักเรียนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 47.31 หลังจากเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมตินักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้น เป็นร้อยละ 70.56 ดังนั้นสรุปได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษดีขึ้นหลังใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ก่อนและหลังการเรียนการสอนผ่านการใช้บทบาทสมมติ (Role Play)

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{x}	t	S.D.	D
ก่อนเรียน	39	20	9.46	18.464	1.90	4.66
หลังเรียน	39	20	14.13		2.05	

จากตารางที่ 2 พบว่าการเปรียบเทียบระดับทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 ก่อนและหลังการเรียนการสอนผ่านการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าคะแนนหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน โดยค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนหลังเรียน มีคะแนน 14.13 คะแนน (S.D. = 2.05) ขณะที่คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean) ก่อนเรียน มีค่าเท่ากับ 9.46 (S.D. = 1.90) สรุปได้ว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์โดยการใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อบทเรียนโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา	3.85	0.44	มาก
2. ด้านกิจกรรมบทบาทสมมติ	3.89	0.37	มาก
3. ด้านความรู้ทางภาษาอังกฤษ	3.79	0.36	มาก
4. ด้านผู้เรียน	3.83	0.35	มาก
5. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.03	0.41	มาก

ภายหลังจากการทำการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านการใช้บทบาทสมมติเสร็จ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 39 คน ได้ทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา (= 3.85, S.D = 0.44) 2) ด้านกิจกรรมบทบาทสมมติ (= 3.89, S.D = 0.37) 3) ด้านความรู้ทางภาษาอังกฤษ (= 3.79, S.D = 0.36) 4) ด้านผู้เรียน (= 3.83, S.D = 0.35) 5) ด้านสื่อการเรียนการสอน (= 4.03, S.D = 0.41) พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติทั้ง 5 ด้าน ในระดับพึงพอใจมาก (= 3.88, S.D. = 0.39) มีรายละเอียดดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ พบว่า

1. ทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ หลังการจัดกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม การประเมินผลก่อนจัดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 9.46 โดยมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน การประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 14.13 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้นสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่นักเรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาในการพูดและสื่อสารในสถานการณ์จำลองที่มีลักษณะคล้ายเหตุการณ์จริง นักเรียนได้จำลองเป็นบุคคลตามบริบทของสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกตุสุดา ปงลังกา (2550: 39) กล่าวว่า กิจกรรมบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่เป็นจริง และเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน เน้นให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยนักเรียนมีโอกาสในการเลือกใช้ภาษาให้ถูกต้องและเหมาะสม และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง นอกจากนี้กิจกรรมบทบาทสมมติเปิดโอกาสให้นักเรียนพูดภาษาอังกฤษได้มากขึ้น นอกจากนี้ อัครวิทย์ พละศักดิ์ (2560: 280) กล่าวว่า วิชาบทบาทสมมติ (role play) ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น เกิดความสนใจในการใช้ภาษาเพื่อตอบสนองหรือส่งข้อมูลออกไปผ่านการแสดงตามบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ

สรุปว่า สิ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ คือ การสอนโดยการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งเมื่อมีการดำเนินการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนได้มีการฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาอังกฤษในรูปแบบสถานการณ์จำลอง ซึ่งนักเรียนได้สมมติบทบาทของตนเองตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์แตกต่างกัน ซึ่งทำให้นักเรียนได้แสดงบทบาท ความรู้สึก และนำประสบการณ์ที่เรียนผ่านการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 โรงเรียนศรีบุญยานนท์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเหตุผลต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเนื้อหาของบทบาทสมมติมีความน่าสนใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเนื้อหาในกิจกรรมบทบาทสมมติตอบโจทย์นักเรียนให้นักเรียน ได้สอดคล้องกับ Anne Burns (2019: 1) ได้กล่าวว่า การสอนพูดภาษาอังกฤษเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนทางด้านภาษาในห้องเรียน ไม่เพียงแต่ใช้ในห้องเรียนแต่การสอนภาษาอังกฤษยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของเนื้อหาหลักสูตรและผลลัพธ์การเรียนรู้อีกด้วย

2. ด้านกิจกรรมบทบาทสมมติ นักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมมีการตอบสนองกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งกิจกรรมที่นำมา เนื้อหาบางส่วนนั้นอาจไม่ยากเกินไป บางส่วนยากต้องปรับแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2560: 358) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทบาทสมมติ ไว้ว่า บทบาทสมมติ (Role Play) เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทในสถานการณ์ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริง และแสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดของตนเองและนำเอาการแสดงออกของผู้แสดง ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สังเกตพบมาเป็นข้อมูลในการอธิบาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

3. ด้านความรู้ทางภาษาอังกฤษ ความรู้ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นหลังจากการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริรัตน์ กลยะณี และ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล (2558) ได้กล่าวถึงความรู้ทางภาษาอังกฤษ ไว้ว่า การพัฒนาความสามารถทางด้านภาษา เพราะจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการสื่อสาร และช่วยให้เด็กขวนขวายความรู้เพิ่มเติมในแขนงที่ตนเองอยากรู้ อีกทั้งช่วยเพิ่มฐานความรู้ให้ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น นำไปสู่บันไดแห่งความสำเร็จ

4. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นต่อการเรียนภาษาอังกฤษ หลังการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับ Morry Ments (1999: 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทบาทสมมติว่ามีต่อผู้เรียนไว้ว่า 1.ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความรู้สึกที่ซ่อนอยู่ 2. ช่วยให้ผู้เรียนได้อธิบายถึงหัวข้อสนทนาและปัญหาส่วนตัว 3.ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเอง 4. ผู้เรียนได้ฝึกพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ 5. แสดงปัญหาสังคมโดยทั่วไปและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และ 6. ให้อีกโอกาสแก่ผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและให้ความสำคัญต่อการตอบสนองทาง อารมณ์ในการแสดงและการแสดงออกทางท่าทาง

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน สื่อการสอนมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดการกระตุ้นความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้นักเรียนประทับใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ถวัลย์ มาตจรัส และคณะ (2555: 18-19) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้หลักที่สำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ อาทิเช่น หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ คู่มือ พจนานุกรม สารานุกรม ภาพพลิก แผ่นพับโปสเตอร์ 2) สื่อเทคโนโลยี อาทิเช่น วีดิทัศน์ แอ็บบันทึกเสียง สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต ฯลฯ สื่ออื่นๆ และ 3) สื่ออื่นๆ เช่น บุคคล สื่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สื่อกิจกรรม สื่อกระบวนการ สื่อวัสดุ เครื่องหมาย และอุปกรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถนำมาใช้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ดังนั้นควรที่จะนำกิจกรรมบทบาทสมมติไปสอดแทรกในการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ
2. การที่จะพัฒนาเด็กให้มีทักษะในด้านการพูดเพิ่มขึ้น ควรที่จะมีการเพิ่ม หรือปรับเกณฑ์การประเมินที่เข้มข้นขึ้น ควรมีการปรับเกณฑ์การให้คะแนน ปรับค่าน้ำหนักของคะแนนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนพูดได้คล่องขึ้น

บรรณานุกรม

- เกศสุดา ปงลังกา. (2550). การศึกษาการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จันทกานต์ ไพโรศรี. (2561). การใช้บทบาทสมมติในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต. 14(3), 267-275.
- ณัฐชญา บุปผาชาติ. (2561). การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ปรินญามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2555). นวัตกรรมการศึกษาชุดการวิจัยทางการศึกษาแบบฝึกเพื่อสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีปัญหาด้านการออกเสียงตัวสะกดไม่ชัดเจน. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- ทีศนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิตกา จารума และพยอม ก้อนในเมื่อง. (2563). วิธีพัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน. 6(1), 409-410.
- ศิริรัตน์ กลยะณี และ พระมหาขวัญชัย กิตติปาโล. (2558). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการพูด. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทัศน์. 1(1), 18-19.
- อัศวินท์ พละศักดิ์. (2560). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกวิชาการบัญชี ชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) กับการสอนปกติ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.edujournal.ru.ac.th/AbstractPdf/2560-5-1_1510839688_is-eng-bkk03-0020.pdf. (2564, 23 มีนาคม).
- Erturk, E. (2015). Role Play as a Teaching Strategy. National Tertiary Learning and Teaching Conference.
- James G Clawson. (2006). ROLE PLAYING. DARDEN BUSINESS PUBLISHING UNIVERSITY of VIRGINIA. 141-153.
- Ments, M. (1999). The effective use of role play: practical techniques for improving learning. London. London: Kogan Page.

การใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีบูรณวิทย์

PHONICS-BASED ACTIVITIES FOR PHONEME LEARNING TO PROMOTE ENGLISH LISTENING
ABILITY OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS
AT STREE BURANAWIT SCHOOL

ชัชดา สิริประสิทธิ์ไทย¹ และ ธรศนันต์ อุณนันทน์²

Chatchada Sittipraleethai¹ and Thassanant Unnanantn²

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล s59131110007@ssru.ac.th

² หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล thassanant.un@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีบูรณวิทย์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังของนักเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์และเปรียบเทียบความสามารถกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีบูรณวิทย์ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 49 คน ซึ่งเป็นนักเรียนทั้งหมดที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์ และ 2) แบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าผลต่างของคะแนน

ผลการวิจัยพบว่า 1. เท่ากับ 13.80 คะแนน และ 23.14 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ตามลำดับ โดยหลังจากใช้กิจกรรม คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนการใช้กิจกรรมที่ร้อยละ 9.34 2. การใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์สามารถพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ โดยนักเรียนจำนวน 41 คนจาก 49 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 83.67 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ

ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ โฟนิกส์ หน่วยเสียง

ABSTRACT

The purposes of this classroom action research were to develop the English listening ability of students through the implementation of the phonics-based activities for phoneme learning and compare their ability against the criterion of 70%. The sampling group was 49 Matthayomsuksa 3 students, studying in the second semester of 2020 at Stree Buranawit School in which all of the students were in Matthayomsuksa 3. The instruments were: (1) lesson plans with phonics-based activities for phoneme learning, and (2) English listening ability tests. The statistics for analysis was percentage, mean, standard deviation, and different score calculation.

The results of the study were as follows: 1. The mean scores of the English listening skill before and after the activity implementation were 13.80 and 23.14 out of 30, respectively, and the post-test score was 9.34 percent higher than that of the pre-test. 2. The activities could improve the students' English listening ability, as 41 out of the 49 students (83.67%) of them scored higher than the determined criterion.

Keywords

English listening ability, Phonics, Phoneme

ความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษได้รับการยอมรับให้เป็นภาษาสากล เพราะมีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง จึงทำให้ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของประชากรโลกในหลากหลายด้านตั้งแต่การรับข้อมูลข่าวสาร การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมตลอดจนการสร้างความร่วมมือต่างๆ ดังนั้น ในการที่จะสื่อสารได้ดี ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษจึงเป็นคุณภาพที่สำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการฟังเป็นความสามารถประการแรกที่ต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเพื่อให้เข้าใจคำและข้อความต่างๆ ได้กระจ่างชัดเจนแล้วจึงสามารถสื่อสารจากความเข้าใจนั้นในทักษะการพูดและในทักษะอื่นๆต่อไปได้อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานไปสู่การพัฒนาทักษะสื่อสารในระดับที่สูงขึ้นได้ (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2540 : 159; Doff, 1993; Holden, 2004; Richards, 2005; รุ่งพนอ รักอยู่ และ สุชาดา รัตนวณิชพันธ์, 2560 : 84)

อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบระหว่างความสามารถในการฟังและการอ่านซึ่งเป็นการรับข้อมูลเช่นเดียวกัน ผู้เรียนมักจะพบความยุ่งยากในการทำความเข้าใจข้อมูลจากการฟังมากกว่า (Chirdchoo and Wudthayagorn, 2001: 88) โดย Goh (2000) และ Juan and Abidin (2013) ได้จำแนกปัญหาด้านความสามารถในการฟังไว้หลายประการซึ่งมีความเกี่ยวข้องต่อเนื่องกันเป็นลำดับคือ 1) ผู้ฟังไม่สามารถนำความรู้ด้านภาษาที่ใช้ในการฟังได้ 2) ผู้ฟังจดจ่อกับทุกรายละเอียดที่ฟังติดขัดจนทำให้พลาดประเด็นอื่น 3) ผู้ฟังขาดสมาธิในขณะที่ฟัง 4) ผู้ฟังไม่สามารถจัดระบบความคิดได้ นอกจากนี้ จากการศึกษาหาสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ไพโรจน์ เบ็ญญู (2550) จารึก อยะวงค์ (2556) จุไรรัตน์ สวัสดิ์, เสน่ห์ สวัสดิ์ และ วจี พวงมณี (2560) ได้นำเสนอข้อค้นพบในทางเดียวกันว่าสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟังคือ การเรียนการสอนที่เน้นทักษะการอ่านและเขียนมากกว่า และไพโรจน์ เบ็ญญู (2550) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ความรู้พื้นฐานทางภาษาที่ไม่เพียงพอ การขาดแรงจูงใจในการฝึกฝน การขาดการฝึกใช้กลวิธีในการฟังแบบต่างๆ การขาดประสบการณ์ในการสื่อสารตามสถานการณ์ต่าง ๆ และความเร็วในการพูดที่มากเกินไปก็ล้วนเป็นสาเหตุร่วมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ปิยนุช แก้วกสิ และ รัชศักดิ์ เหตุทอง (2563) ได้กล่าวว่สำเนียงที่ไม่คุ้นชินก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ฟังไม่เข้าใจได้

ในการพัฒนาการฟังนั้น Walker(2014) และ Siegel (2015) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสอนแบบ bottom-up และ top-down โดยแบบ bottom-up คือ กิจกรรมที่เริ่มต้นจากความรู้เดิมด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์และการสร้างประโยคของนักเรียน เหมาะสมกับการสอนการฟังในระดับคำศัพท์ คือ 1. การสอนให้ระลึกได้ถึงหน่วยเสียง (phoneme recognition) 2. การสอนให้แยกแยะกระแสคำพูด (parsing speech stream) และ 3. การสอนส่วนประกอบของวลีที่มีความหมาย (meaningful chunk and phrases) ในขณะที่แนวทางในการสอนแบบ top-down นั้น นักเรียนต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเดิมเกี่ยวกับหัวข้อ ประเภท วัฒนธรรม ประสบการณ์ หรืออื่นๆ ตามบริบทที่ผู้พูดสื่อสารเสียก่อน แล้วจึงเข้าสู่การสอนรายละเอียดทางภาษาในระดับปฏิกิริยาภายหลัง

สำหรับการปูพื้นฐานทักษะการฟังตั้งแต่แรกเริ่มเพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีพัฒนาการไปถึงการฟังแบบ top down ได้ การใช้หลักการโฟนิคส์จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาเสริมศักยภาพของการพัฒนาการฟัง เนื่องจากเทคนิคโฟนิคส์ (Phonics) เป็นกระบวนการการสอนภาษาที่มุ่งให้นักเรียนเข้าใจการแยกแยะหน่วยเสียง (phoneme) และการถอดรหัสเสียงทั้ง 44 เสียง (Phonemic decoding) ของภาษาอังกฤษก่อนที่จะเริ่มต้นการอ่านเป็นคำโดยโฟนิคส์สัมพันธ์กับการฟังตรงที่นักเรียนต้องสามารถฟังและแบ่งแยกเสียงจากการฟังได้ก่อนจึงจะสามารถเข้าใจความแตกต่างของคำที่ได้ยินและสะกดได้ (Putnam, 1970, ลัดดาวัลย์ มิตรกุล, ประกอบ ใจมั่น และสายสวาท เกตุชาติ, 2562) ดังนั้น การสอนโฟนิคส์ให้เป็นระบบต้องรวมไปถึงการสอนการฟังด้วย โดยขั้นตอนการสอนด้วยเทคนิคโฟนิคส์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์จาก Vacca et al. (2003) ใน รุ่งอรุณ โรจนรัตน์ดารง ไชยศรี (2560) และ Wernham & Llyod (2010) มีขั้นตอนดังนี้ 1. ขั้นการนำเสนอหน่วยเสียง 2. ขั้นการวิเคราะห์เสียง 3. ขั้นการสอนผสมเสียง 4. ขั้นการแยกและระบุเสียง และ 5. ขั้นการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีการออกเสียงลักษณะพิเศษ (tricky word)

จากการเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ณ โรงเรียนสตรีบูรณวิทยในระดัขึ้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีปัญหาในด้านการฟังภาษาอังกฤษ โดยสาเหตุเกิดจากการที่นักเรียนไม่คุ้นเคยกับการฟังภาษาอังกฤษที่มีการอ่านออกเสียงถูกต้อง ไม่เข้าใจความแตกต่างของเสียงตัวอักษร โดยขณะที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดการฟังหรือแม้แต่ฟังภาษาอังกฤษทั่วไป นักเรียนมักจะไม่มั่นใจในสิ่งที่ฟัง ผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นที่จะนำแนวกิจกรรมการสอนแบบโฟนิคส์มาพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนสามารถเทียบเสียงถอดรหัสเสียง และสร้างความคุ้นเคยกับการออกเสียงที่ถูกต้องเพื่อการฟังภาษาอังกฤษที่ดีและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิคส์สามารถพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีบูรณวิทยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิคส์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบความสามารถด้านการฟังของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิคส์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีกลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีบูรณวิทย ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 49 คน และการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้่นวางแผน

1.1. ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษา เนื้อหาของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานและเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการฟังและหลักโฟนิกส์

1.2. สร้างต้นแบบของแผนกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์และแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ

1.3. นำเสนอต้นแบบของแผนกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์และแบบทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อการตรวจสอบคุณภาพ โดยได้ค่า IOC อยู่ที่ 0.67-1.00

1.4. ปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

2. ขั้่นเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1. ผู้วิจัยทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นซึ่งมีจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 คาบเรียน

2.2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผสมการใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์ จำนวน 5 คาบเรียน โดยกำหนดขั้นตอนการสอนไว้จำนวน 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการนำเสนอหน่วยเสียง คือ การนำเสนอหน่วยเสียงและสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงนั้น

2. ขั้นการวิเคราะห์เสียง คือ ขั้นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์เสียงที่ได้ยินเพื่อให้สามารถเห็นความเหมือนและความแตกต่างของคำศัพท์และเสียงที่มีความคล้ายคลึงกัน

3. ขั้นการสอนผสมเสียง คือ ขั้นการสอนให้นักเรียนเข้าใจหลักการของการนำเสียงมารวมกันเกิดเป็นคำที่ออกเสียงแตกต่างกันไป

4. ขั้นการแยกและระบุเสียง คือ ขั้นการฝึกให้นักเรียนแยกเสียงต่างๆออกจากคำศัพท์ เป็นขั้นที่นักเรียนจะได้ฟังคำศัพท์ แยกแยะและระบุให้ได้ว่าในคำศัพท์นั้นมีเสียงใดบ้าง โดยการแยกเสียงตามกฎการออกเสียงของโฟนิกส์

5. ขั้นการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีการออกเสียงลักษณะพิเศษ (tricky word) โดยขั้นนี้ครูเลือกสอนคำศัพท์ที่ออกเสียงลักษณะพิเศษ มุ่งเน้นการออกเสียงคำศัพท์นั้นๆให้ถูกต้อง

2.3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยทดสอบความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นซึ่งมีจำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 1 คาบเรียน

3. ขั้่นวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาคำนวณเพื่อวิเคราะห์ตามหลักสถิติและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 โดยใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลต่างของคะแนน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ

คะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียน (คะแนน เต็ม 30)	ร้อยละ	S.D.	คะแนนเฉลี่ย หลังเรียน (คะแนนเต็ม 30)	ร้อยละ	S.D.	ค่าความ แตกต่าง	ร้อยละ
13.80	46	3.25	23.14	77.10	2.80	9.34	67.68

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนสูงขึ้นมากกว่าคะแนนการทดสอบก่อนเรียนเฉลี่ยที่ 9.34 คะแนน โดยคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนได้เท่ากับ 23.14 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน (S.D. 2.80) และคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนได้เท่ากับ 13.80 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน (S.D. 3.25)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ลำดับที่	คะแนน ทดสอบหลัง เรียน (30 คะแนน)	ร้อยละ	เทียบ เกณฑ์ 70%	ลำดับที่	คะแนน ทดสอบหลัง เรียน (30 คะแนน)	ร้อยละ	เทียบเกณฑ์ 70%
1	19	63.33	ไม่ผ่าน	16	21	70	ผ่าน
2	23	76.67	ผ่าน	17	23	76.67	ผ่าน
3	22	73.33	ผ่าน	18	24	80	ผ่าน
4	26	86.67	ผ่าน	19	28	93.33	ผ่าน
5	27	90	ผ่าน	20	23	76.67	ผ่าน
6	27	90	ผ่าน	21	21	70	ผ่าน
7	24	80	ผ่าน	22	22	73.33	ผ่าน
8	22	73.33	ผ่าน	23	23	76.67	ผ่าน
9	21	70	ผ่าน	24	24	80	ผ่าน
10	22	73.33	ผ่าน	25	25	83.33	ผ่าน
11	17	56.67	ไม่ผ่าน	26	19	63.33	ไม่ผ่าน
12	26	86.67	ผ่าน	27	24	80	ผ่าน
13	25	83.33	ผ่าน	28	26	86.67	ผ่าน
14	23	76.67	ผ่าน	29	26	86.67	ผ่าน
15	22	73.33	ผ่าน	30	23	76.67	ผ่าน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (ต่อ)

ลำดับที่	คะแนน ทดสอบหลัง เรียน (30 คะแนน)	ร้อยละ	เทียบ เกณฑ์ 70%	ลำดับที่	คะแนน ทดสอบหลัง เรียน (30 คะแนน)	ร้อยละ	เทียบเกณฑ์ 70%
31	24	80	ผ่าน	41	23	76.67	ผ่าน
32	16	53.33	ไม่ผ่าน	42	28	93.33	ผ่าน
33	27	90	ผ่าน	43	22	73.33	ผ่าน
34	25	83.33	ผ่าน	44	27	90	ผ่าน
35	24	80	ผ่าน	45	25	83.33	ผ่าน
36	22	73.33	ผ่าน	46	25	83.33	ผ่าน
37	18	60	ไม่ผ่าน	47	19	63.33	ไม่ผ่าน
38	20	66.67	ไม่ผ่าน	48	21	70	ผ่าน
39	20	66.67	ไม่ผ่าน	49	24	80	ผ่าน
40	26	86.67	ผ่าน				

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ในจำนวนนักเรียนทั้งหมด 49 คน นักเรียนที่มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ 70% มีจำนวน 41 คน และนักเรียนที่มีคะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ 70% มีจำนวน 8 คน ในจำนวนนี้ มีนักเรียนที่ได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงสุดเท่ากับ 28 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน จำนวน 2 คน และมีนักเรียนที่ได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนต่ำสุดเท่ากับ 16 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน จำนวน 1 คน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

จากผลการพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หน่วยเสียงตามหลักโฟนิกส์ซึ่งผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 23.14 และคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 13.80 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนนโดยที่คะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้น ปัจจัยที่ส่งเสริมสามารถพิจารณาได้ว่ามาจากการที่นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเสียงและตัวอักษรซึ่งได้รับการฝึกฝนการฟังตั้งแต่ระดับหน่วยย่อยของภาษาอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้เข้าใจกระบวนการการเปล่งเสียงซึ่งส่งผลต่อการฟังของนักเรียนมากขึ้นด้วยโดยการแยกแยะและถอดรหัสเสียงทั้ง 44 เสียงได้ทำให้เข้าใจถึงความแตกต่างของการออกเสียงในตำแหน่งของคำต่างๆ (phoneme recognition) ดังนั้น การสอนที่ผสมผสานการสอนเกี่ยวกับหน่วยเสียงในภาษาอังกฤษจึงสามารถช่วยพัฒนาการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา วนิชานันท์ (2543) ซึ่งใช้วิธีการสอนแบบโฟนิกส์เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟังและการอ่านคำภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการดังกล่าวช่วยให้ความสามารถในการฟังระดับคำอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

และความสามารถในการอ่านระดับคำอยู่ในเกณฑ์ดีและนักเรียนมีความสามารถด้านการฟังระดับสูงโดยได้คะแนนเฉลี่ย 22.96 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าแม้นักเรียนส่วนมากมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 แต่ยังมีนักเรียน 8 คนที่คะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่ถึงตามเกณฑ์ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุจึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนสามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ได้โดยเฉพาะการเขินอายหรือความวิตกกังวลที่จะฝึกปฏิบัติจึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายซึ่งส่งผลต่อเนื่องให้ขาดเรียนบ่อยครั้งและไม่กล้าสอบถามเพิ่มเติมเมื่อมีข้อสงสัย ทั้งนี้ Littlewood (1984) Arnold and Brown (1999) Gardner and MacIntyre (1993) Oxford (1999) และณัฐนรี ฤทธิรัตน์ (2557) ได้ขยายความว่าความรู้สึกทางลบต่อตนเองในแง่ความเขินอายหรือกังวลจะทำให้ผิด ตอบผิด หรือแสดงความไม่รู้ให้ผู้อื่นเห็นถือเป็นอุปสรรคประการสำคัญในการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายในการพัฒนาตนเองโดยผู้เรียนที่มีความสามารถจำกัดจะมีความกังวลสูงและผู้เรียนที่มีความสามารถสูงจะมีความกังวลต่ำ ในอีกนัยหนึ่ง สำหรับผู้เรียนที่ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้แบบรับข้อมูลอย่างเดียว เมื่อจำเป็นต้องฝึกปฏิบัติโดยการแสดงออกหรือเรียนในบรรยากาศที่มีการลงมือลงใจร่วมกับผู้อื่น ความรู้สึกไม่กล้าและไม่มั่นใจในตนเองจึงมักจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ซึ่งนอกจากจะส่งผลให้ไม่มีความสุขในการเรียนแล้วยังส่งผลต่อการเรียนรู้ของตนเองด้วยเช่นกัน ในทางกลับกัน ผู้สอนก็ต้องฝึกนิสัยการเรียนที่ดีให้ผู้เรียนด้วยโดยเปลี่ยนความกังวลหรือความเขินอายเป็นการส่งเสริมให้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดและวิเคราะห์ตนเองพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือที่ตรงกับปัญหาโดย เจนจิรา ชัยปานและคณะ (2556 น. 12) ได้กล่าวเสริมว่าความรู้สึกกังวลสามารถเปลี่ยนเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้โดยเพิ่มความเข้มงวดกับตนเองเพื่อลดข้อผิดพลาดลงและปรับตัวให้คุ้นชินกับลักษณะของการเรียนที่ไม่คุ้นเคยเพื่อสร้างนิสัยการเรียนที่ดีให้กับตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ให้ข้อค้นพบสำคัญที่พึงเสนอแนะเพื่อการใช้ประโยชน์ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1. ในการพัฒนาความสามารถในการฟัง ผู้สอนควรทำตารางคำศัพท์ที่มีการออกเสียงลักษณะพิเศษให้แก่ให้นักเรียนเพื่อการจดจำและเพิ่มเวลาให้กับการวิเคราะห์หน่วยเสียงเพื่อให้เข้าใจระบบความสัมพันธ์ของหน่วยเสียงในคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยเฉพาะตัวอักษรที่ออกเสียงได้หลายแบบเพื่อสร้างความเข้าใจและความคุ้นชินที่ถูกต้อง

1.2. ผู้สอนควรเตรียมสื่อเสริมโดยนำแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมฝึกการฟังจากเสียงเจ้าของภาษาที่สะดวกต่อการฝึกซ้ำของผู้เรียนและการแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจระบบเสียงได้มากขึ้นและมีทักษะการฟังที่ดีขึ้นอันจะสร้างความมั่นใจในการสื่อสารและฝึกปฏิบัติได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในระบบเสียงตามหลักการโฟนิกส์และความสามารถในการออกเสียงและการฟัง

2.2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังในอนาคต

2.3. ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมหรือบทเรียนออนไลน์เพื่อพัฒนาการฟังและการพูดอย่างบูรณาการกันโดยผสมผสานกิจกรรมย่อยที่หลากหลาย เช่น การฝึกฟังและพูดตามจากเพลง การฝึกฟังและพูดตามจากหนังสือหรือละคร และการฝึกฟังและพูดตามจากข่าวสาร เป็นต้น

บรรณานุกรม

- จารึก อยะวงค์. (2556). **เด็กไทยอ่อนภาษาอังกฤษ 'ผิดที่หลักสูตร'**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.moe.go.th/>. (2562, 26 สิงหาคม).
- จิตรา วนิชานันท์. (2543). **การพัฒนาความสามารถในการฟัง และการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนโฟนิกส์**. ในรายงานการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาศึกษาศาสตร์ ครั้งที่ 38 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 1-4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.
- จุไรรัตน์ สวัสดิ์, เสน่ห์ สวัสดิ์ และวชิ พวงมณี. (2560). **ศึกษาปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษกับอาจารย์ชาวต่างประเทศของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากลมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา น่าน**. ในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 9 “ราชมงคลสร้างสรรค์กับนวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0” ประจำปี 2560. ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดน่าน.
- เจนจิรา ชัยปาน และคณะ. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนหลักสูตร สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล ชั้นปีที่ 4**. ปรินญาศิลปศาสตร์บัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย.
- ณัฐนันท์ ฤทธิรัตน์. (2557). **ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย**. ปรินญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ปิยนุช แก้วกลี และรัชศักดิ์ เกตุทอง. (2563). **ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 11(1), 135-150.
- ไพโรจน์ เบ็ญนุ้ย. (2550). **การสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุของความสามารถด้านการฟังในระดับที่ต่ำในวิชาภาษาอังกฤษ 2 ของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง**. วารสารปาริชาติ. 20(1), 27-48.
- รุ่งพะนอ รักอยู่, และสุชาดา รัตนวณิชย์พันธ์. (2560). **ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษเพื่อ ความเข้าใจของนักศึกษาไทยที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลาง**. วารสารชุมชนวิจัย. 11 (3), 81-94.
- ลัดดาวลีย์ มิตรกุล, ประกอบ ไจมัน และสายสวาท เกตุชาติ. (2562). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ผู้สอนเทคนิคโฟนิกส์และการสอนภาษาแบบองค์รวมเพื่อสร้างเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 11(1), 22-30.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). **แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Arnold, J., & Brown, H. D. (1999). A map of the terrain. In J. Arnold (Ed.). **Affect in language learning**. 1-24 Cambridge: Cambridge University Press.
- Chirdchoo, O. and Wudthayagorn, J. (2001). Beliefs about learning EFL: A study of Thai female high school students. **PASAA**. 32, 82-82.
- Doff, A. (1993). **Teaching English: A Training Course for Teachers**. (7th ed). New York: Cambridge University Press.
- Gardner, R. C., & MacIntyre, P. D. (1993). On the measurement of affective variables in second language learning. **Language Learning**. 46, 157 -194.

- Goh, C. M. (2000). "A Cognitive Perspective on Language Learners' Listening Comprehension Problems.". **System**. 28(1), 55-75.
- Holden, W. R. (2004). Facilitating listening comprehension: Acquiring successful strategies. **Bulletin of Hokuriku University**. 28, 257-266.
- Juan, W.X. and M. J. Z. Abidin. (2013). "English Listening Comprehension Problems of Students from China Learning English in Malaysia." **Elixir International Journal**. 57, 14009-14022.
- Littlewood. (1984). **Foreign and second language learning: Language acquisition research and its implications for the classroom**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Walker, N. (2014). LISTENING: THE MOST DIFFICULT SKILL TO TEACH. In Walker, N (Ed), **Encuentro revista de investigación e innovación en la clase de idiomas** . Spain: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Alcalá.
- Oxford, R.L. (1999). **Anxiety and the language learner: New insights**. In J. Arnold (Ed.), *Affect in language learning* Cambridge: Cambridge University Press.
- Putnam, M, J. (1970). **Listening-Phonics Program For Disadvantaged Youngster**. New York: **State University College of Arts and Science Geneseo**. [Online], Available: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED111569.pdf>. (2020, 20 September).
- Richards, J. C. (2005). Second thought on teaching listening. **RELC Journal**. 36(1), 85 – 92.
- Siegel, J. (2015). Getting to the bottom of L2 listening instruction: Making a case for bottom-up activities. **Studies in Second Language Learning and Teaching**. 5(4), 637-662.
- Vacca et al. (2003). ใน รุ่งอรุณ โรจน์รัตน์ดำรง ไชยศรี (2560). วิธีการสอนแบบโฟนิกส์. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/10010/8493#>. [ออนไลน์] เข้าถึงได้ (2563, 7 กันยายน).
- Wernham, S & Lloyd, S. (2010). **Jolly Phonics & Grammars Parents/Teacher Guide**. United Kingdom: Jolly Learning Ltd. [Online], Available: <https://jolly2.s3.amazonaws.com/Catalogues%20and%20Guide/Parent%20Teacher%20Guide.pdf>. (2020, 7 September).

การใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชินอรอทวิทยาลัย

USING GAMES FOR DEVELOPING GRAMMAR USAGE FOR MATTHAYOMSUKSA 5 STUDENTS
IN CHINOROTWITTAYALIA SCHOOL

สุพิชญา เกษมสวัสดิ์¹ พิมพ์ทิพา สืบแสง² และ สุทธิพงษ์ บุญผดุง³
Supichaya Kasemsawat¹ Pintipa Seubsang² and Suttipong Boonphadung³

^{1,2,3}หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อีเมล pintipa.se@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

วิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเรื่องการใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชินอรอทวิทยาลัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยเกม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชินอรอทวิทยาลัย จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 2 แผน, แบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนจำนวน 20 ข้อ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1. หลังจากที่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้เรียนในเรียนการสอนโดยใช้เกมมีผลคะแนนความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 71.47 2. ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเท่ากับ 4.37 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($X = 4.37$, $S.D. = 0.55$)

คำสำคัญ

เกม, ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The purpose of this research were (1) to study the level of students' ability on grammar usage before and after learning through games, and (2) to study the students' satisfaction of learning via games. The target group for this study was 17 Mattayomsuksa 5/6 students of Chinorotwittayalai school in the 2nd semester of academic year 2020 selected using the method of purposive sampling. The research tools were: (1) a lesson plan which used a game, (2) a grammatical test which was 'multiple choice,' and (3) satisfaction survey on learning English through games. Data was collected and analyzed by finding the mean, percentages and standard deviation.

The findings of this research indicated that: (1) the students' grammar usage improved after engagement in the game. Their post-test results passed the school' requirement criterion with 71.47 percent, and (2) the students' level of satisfaction towards the game is "satisfied." ($X = 4.37$, $S.D. = 0.55$)

Keywords

game, grammar usage

ความสำคัญของปัญหา

ความสามารถด้านไวยากรณ์เป็นสิ่งจำเป็นและพื้นฐานสำหรับผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศพืงมี เนื่องจากการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความเข้าใจทางด้านไวยากรณ์เป็นหลัก เพราะไวยากรณ์คือ กฎเกณฑ์ของภาษา ซึ่งรวมถึง เสียง คำศัพท์ กลุ่มคำ ประโยค หลักการใช้คำ และการจัดวางคำเข้าด้วยกันให้เป็นรูปประโยคที่สามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ ในปัจจุบันหลักสูตรการเรียนการสอนของประเทศไทยให้ความสำคัญกับวิชาภาษาอังกฤษและการพัฒนาทักษะดังกล่าวตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง) กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศกล่าวไว้ว่า ผู้เรียนต้องสามารถอธิบาย เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างประโยค ข้อความ สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และบทกลอนได้ อีกทั้งยังจะต้องสามารถใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อนสื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสื่อสารที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตามการเรียนไวยากรณ์ยังคงเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนไทยเพราะนักเรียนไทยคิดว่าไวยากรณ์เป็นสิ่งที่ซับซ้อน ยาก น่าเบื่อและกิจกรรมในชั้นเรียนไม่สนใจ ทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนขาดประสิทธิภาพในทักษะอื่นๆด้วยเช่นกัน

จากความสำคัญและปัญหาของความสามารถด้านไวยากรณ์ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ของนักเรียนผ่านการเรียนการสอนและการสอบกลางภาคภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และพบว่าปัญหาของนักเรียนส่วนใหญ่คือนักเรียนไม่สามารถนำไวยากรณ์ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้องและสอบไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด โดยคะแนนสอบกลางภาคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ 33.28 จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ พบว่าการเรียนไวยากรณ์นั้นมีเนื้อหา มาก ซับซ้อน และยิ่งยากที่จะจดจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนในบทเรียนจะทำให้ นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ ภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกม

การใช้เกมประกอบการสอนสามารถสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ช่วยในการเน้นย้ำสิ่งที่เรียนไปแล้ว ทั้งด้านอักษร การออกเสียง การฟัง การพูด การสะกดคำและการอ่านตลอดทั้งรูปประโยคต่างๆ กิจกรรมเกมเป็นการนำสิ่งที่เป็นปัญหาจากการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมาศึกษาในรูปของการเล่นฝึกความฉับไวในการคิด ความเข้าใจการปฏิบัติตามคำสั่งและการใช้ภาษาอย่างอัตโนมัติ และส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา (จันทิลา ตรีมะโฮงนาม, 2550; เรืองศักดิ์ อัมไพพันธ์, 2545) โดยกิจกรรมเกมนั้นสามารถจำแนกออกมาได้ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ เกมแบบไม่เน้นการแข่งขัน เกมแบบเน้นการแข่งขัน และเกมแบบจำลองสถานการณ์

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้ศึกษามาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้เกมประกอบการจัดการเรียนรู้พัฒนาความสามารถทางด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชินโนรสวิทยาลัย นอกจากนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม จะสามารถสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การเรียนรู้โดยใช้เกมสามารถพัฒนาทักษะด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้หรือไม่
2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้เกม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง หรือกลุ่มเป้าหมาย
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชินโนรสวิทยาลัย ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาทั้ง 4 คาบ หรือ 2 สัปดาห์ โดยประมาณ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
 - 2.1 แผนการจัดการสอนโดยใช้เกม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนนี้
 - 2.1.1 ศึกษาหลักสูตรและเนื้อหาในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ
 - 2.1.2 ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสอนโดยใช้เกม เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน หลักการ แนวทาง และนำมาประยุกต์ใช้กับในงานวิจัยนี้ โดยการทบทวนเอกสาร วารสาร หนังสือ และงานวิจัยต่างๆ
 - 2.1.3 วิเคราะห์และแบ่งเนื้อหาออกเป็นแผนการจัดการเรียนรู้อยู่เพื่อให้ออกสอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 แผนการเรียนรู้อยู่ใช้เวลา 8 คาบ

- 2.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม
- 2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง
 แก้ไข ข้อบกพร่อง ปรับปรุงความยากง่ายของเนื้อหาทางภาษา
- 2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
 วิจัย
- 2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงและรับการแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
 เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้
 ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้อง
 เหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of
 Item Objectives Congruence: IOC) เท่ากับ 1.00
- 2.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และบันทึกข้อมูล
- 2.2 การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบทดสอบ
 ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดแบบเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก เพื่อวัดทักษะ
 การฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนรู้
 โดยเกม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 2.2.1 วิเคราะห์เนื้อหาตามความต้องการของผู้เรียน และเรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับการ
 เรียนรู้
 - 2.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ให้ครอบคลุมเนื้อหา
 ที่เรียน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน
 20 ข้อ
 - 2.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
 - 2.2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นเสนอต่อ
 ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบดูความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
 ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องด้วยดัชนี
 ความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence : IOC) เท่ากับ
 0.86 - 1.00
- 2.3. การสร้างและการหาคุณภาพแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้
 โดยเล่นเกม ผู้วิจัยได้ดำเนินขั้นตอนการสร้างดังนี้
 - 2.3.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
 - 2.3.2 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการประเมินและสร้างความพึงพอใจของนักเรียน คือ
 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท โดยใช้
 ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น มี 5 ระดับ โดยแบบสอบถามความ
 พึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท แบ่งเกณฑ์
 การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด
 - 2.3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
 เพื่อตรวจสอบดูความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน
 ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง
 (Index of Item Objectives Congruence: IOC)

- 2.3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ผ่านการตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญพร้อมกับหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับวัตถุประสงค์ของข้อสอบพบว่าแบบทดสอบรายข้อที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีค่า IOC เท่ากับ 0.66 -1.00
- 2.3.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจ ที่ผ่านการตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 2.3.6 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ครูชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นของการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งอธิบายถึงรายละเอียดของการใช้เกม
2. ครูทดสอบความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมโดยใช้แบบทดสอบด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง
4. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังเรียน หลังจากการจัดการสอนโดยใช้เกม
5. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังเรียนของนักเรียนไปตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล
6. นำแบบสอบถามความพึงพอใจมีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการสอนโดยใช้เกม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำและนำผลมาวิเคราะห์ เพื่อประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนน และความพึงพอใจ
- 1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาค่าความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย มี 2 ตอน โดยสามารถสรุป ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลคะแนนความสามารถด้านไวยากรณ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลคะแนนความสามารถด้านไวยากรณ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้เกมมีผลคะแนนด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 71.47 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการให้นักเรียนเล่นเกมตามกติกาและนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลของการเล่นเกมของนักเรียนมาใช้ในการสรุปการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้ประสบการณ์ตรงเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมสูง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D	แปลผลความพึงพอใจ
1. การเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก	4.12	0.5	มาก
2. เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับชีวิตและทันสมัย	4.00	0.5	มาก
3. เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.37	0.5	มาก
4. กิจกรรมการเรียนเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	4.44	0.5	มาก
5. กิจกรรมการเรียนเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ	4.42	0.5	มาก
6. กิจกรรมการเรียนช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนาน	4.65	0.49	มากที่สุด
7. กิจกรรมการเรียนช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในห้องเรียน	4.45	0.5	มาก
8. กิจกรรมการเรียนช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนความรู้ที่เรียน	4.25	0.5	มาก
9. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจกว่าการเรียนรู้ในรูปแบบปกติ	4.47	0.5	มาก
10. กิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น	4.59	0.5	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อเทคนิคการสอนโดยใช้เกมในการพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับดังนี้ ข้อ 6 กิจกรรมการเรียนมีความสุขสนาน ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.49) ข้อ 10 กิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.5) ข้อ 9 กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจกว่าการเรียนในรูปแบบปกติ ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.5) และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ข้อ 2 เนื้อหาที่สอนสอดคล้องกับชีวิตและทันสมัย ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.5)

อภิปรายผลการวิจัย

นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้เกมมีผลคะแนนด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 71.47 โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการให้นักเรียนเล่นเกมตามกติกาและนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลของการเล่นเกมของนักเรียนมาใช้ในการสรุปการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและทำทหายความสามารถ โดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้ประสบการณ์ตรง เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมสูง จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมมีช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับความสุขสนานเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และเป็นการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนไปโดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการทำงานและอยู่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ กนกวรรณ รอดคุ้ม (2559) ได้ศึกษา ผลการใช้เกมที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า พบว่าผลการเรียนรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ คณาภรณ์ รัตมีมารีย์ (2561) กล่าวถึงประโยชน์ของเกมมีประโยชน์ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และเป็นการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนไปโดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการทำงานและอยู่ร่วมกัน

นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับ พอใจมาก จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้เกมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเป็นรายชื่อ พบว่า ระดับค่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีระดับสูงสุด 3 ข้อแรก คือ ข้อ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด ข้อ 10 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใจมากที่สุด และข้อ 9 กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจกว่าการเรียนในรูปแบบปกติ ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใจมาก ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ข้อ 6 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่สูงหรือเป็นระดับความคิดเห็นที่ดีมากสอดคล้องกับแนวคิดของเออร์ (1996) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยเน้นการเรียนรู้การใช้ภาษาและไวยากรณ์

3.2 ข้อ 9 กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจว่าการเรียนในรูปแบบปกติ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่สูงหรือเป็นระดับความคิดเห็นที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของอรนุช ลิมตศิริ (2549) กล่าวว่า เกมเป็นวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เกมส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนด้วยการเคลื่อนไหว ผึกทักษะ การคิด การตัดสินใจแก้ปัญหา และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ เกมจัดเป็นการละเล่นหรือการแข่งขันที่ผู้เล่นจะต้องปฏิบัติตามกฎกติกาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของเกมที่ตั้งไว้ เกมจะช่วยพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของผู้เรียน

3.3 ข้อ 10 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับที่สูงที่สุดหรือเป็นระดับความคิดเห็นที่ดีมากสอดคล้องกับแนวคิดของจันทิwa ตรีมะโฮงนาม (2550) ได้รวบรวมจุดมุ่งหมายของการใช้เกมประกอบการสอนคือเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจให้นักเรียนอยากเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ช่วยในการเน้นย้ำสิ่งที่เรียนไปแล้ว ทั้งด้านอักษร การออกเสียง การฟัง การพูด การสะกดคำและการอ่านตลอดทั้งรูปประโยคต่างๆ กิจกรรมเกมเป็นการนำสิ่งที่เป็นปัญหาจากการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมาศึกษาในรูปแบบของการเล่น ผึกความฉับไวในการคิด ความเข้าใจการปฏิบัติตามคำสั่งและการใช้ภาษาอย่างอัตโนมัติ และส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนไวยากรณ์โดยใช้เกม ควรคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาที่นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนกับรายวิชาอื่น ๆ ได้
2. ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ หรือระดับชั้นที่แตกต่างกันที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เกมควรมีแบบฝึกหัดในระหว่างเรียนให้มีความสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน
3. ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนให้มีความต้องการที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ได้จัดทำในรูปแบบการสอนแบบออนไลน์เพราะเหตุการณ์โรคระบาดโคโรนาหรือ COVID-19

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ รอดคุ้ม. (2559). ผลการใช้เกมที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษและความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดตาก. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณาภรณ์ รัศมีมารีย์. (2561). Education game การสอนโดยใช้เกม. กรุงเทพฯ: สานิตปทุมวัน.
- จันทิwa ศรีมะโฮงนาม. (2550). การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เรืองศักดิ์ อัมไพพันธ์. (2545). 100 Language games. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อรนุช ลิมตศิริ. (2549). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT OF THE USING WORDS AND IDIOM
IN THAI LANGUAGE FOR MATHAYOMSUKSA 5 STUDENTS,
HORWANG PATHUMTHANI SCHOOL

ณัฐกมล อ่อนสันเทียะ¹ และ สุภัชฌา ศรีเอี่ยม²
Natkamon Onsanthia¹ and Supatcha Sri-iam²

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล Natkamon.Noan@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
อีเมล Supatcha@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อหาค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนเรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี จำนวนนักเรียนทั้งหมด 40 คน ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งได้มาโดยการเลือกสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เวลาในการทดลอง 6 คาบเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทยเรื่องการใช้คำและสำนวนในภาษาไทย แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลของการวิจัยพบว่า 1) ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเรื่องการใช้คำและสำนวนในภาษาไทยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.2/84.5 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ

การพัฒนา แบบฝึกทักษะ การใช้คำและสำนวน

This research aims 1) to find out the effectiveness of the practice exercises on using words and idioms in the Thai language of Mathayomsuksa 5 students at Horwang Pathumthani School, to be effective according to the criteria of 80/80. And 2) to compare the subject achievement using word and idiom in the Thai language of Mathayomsuksa 5 students at Horwang Pathumthani School. The population was Mathayomsuksa 5 students at Horwang Pathumthani School. The sample group consisted of 40 students of Mathayomsuksa 5/4 students at Horwang Pathumthani School, in the second semester of the academic year 2020, derived from a purposive sampling technique, trial duration was 6 class hours. The research tools were the practice exercises on using words and idioms in the Thai language, pre-test, and post-test. The collected data were analyzed by using percentages, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows: 1) the performance of the skill exercise on the using words and idiom in the Thai language created by the researchers was as effective at 81.2/84.5 2) The learning achievement of using words and expressions in the Thai language of Mathayomsuksa 5 students at Horwang School, Pathumthani, found that students had significantly higher post-learning achievement than before studying at the .01 level.

Keywords

development, practice exercises, using words and idioms

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการใช้ภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ภาษาไทยมีคำใช้มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็มีการใช้ภาษาอย่างไม่ถูกต้อง มีการตัดคำและใช้ผิดหน้าที่ ปัญหาการใช้ภาษาไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้วจึงมีผู้พยายามที่จะรักษาและดำเนินการแก้ไขการใช้ภาษาที่ผิด ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ญัฐวรรณ ชังใจ (2555: 73)

ทักษะการเขียน จัดว่าเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญใช้ในการสื่อสารแบบถาวร สามารถตรวจสอบได้ และเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ หากเก็บรักษาไว้สภาพเดิมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจอร์จ วรศักดิ์โยธิน (2520: 3) ที่กล่าวว่า การเขียนจะไม่เปลี่ยนแปลงเหมือนคำพูดการเขียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อมาแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการเขียนนับว่า มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างยิ่ง

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นมาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้องและผู้เรียนเรียนรู้จากการกระทำจริง จึงทำให้จดจำสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดแรงจูงใจและสามารถตรวจสอบผลการเรียนทำให้ทราบความก้าวหน้าและข้อบกพร่องอันส่งผลต่อทัศนคติและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ขนิษฐา แสงภักดี (2540: 10)

ปัจจุบันการใช้ภาษาไทยมักถูกละเลยและไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก โดยเฉพาะการใช้คำในภาษาไทยของนักเรียนที่ปรากฏในแบบฝึกทักษะส่วนใหญ่พบว่า มักใช้คำผิดความหมาย เช่น “ประตูหน้าบ้านของฉันทำด้วยไม้สักอายุร้อยปี” ซึ่ง คำว่า “นำ” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับพุทธศักราช 2542 : 415 ว่า เป็น “คำประกอบหน้ากริยา” หมายความว่า ควร เช่น นำจะทำอย่างนั้น นำจะเป็นอย่างนี้, ขวนให้หรือทำให้อายก็จะ เช่น นำอยู่ นำกิน นำรัก เป็นต้น ส่วนคำว่า “หน้า” มีความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ฉบับพุทธศักราช 2542 : 865 ว่า “ส่วนของศีรณะตั้งแต่หน้าผากลงมาจดคาง, ด้านของสิ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่ตรงข้ามกับ
สายตาของเรา ฉะนั้นจากประโยคข้างต้นควรใช้คำว่า “ประตูหน้าบ้านของฉันทำด้วยไม้สักอายุร้อยปี” จึงจะถูกต้อง
ตามความหมาย และยังรวมถึงการใช้ภาษาพูดปะปนในงานเขียน ซึ่งพบในการเขียนตอบแบบฝึกทักษะ โดยที่นักเรียน
อาจไม่ทราบว่าใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง

จากข้อมูลสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการใช้คำและสำนวนในภาษาไทยเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการ
พัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการใช้คำและสำนวนใน
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยวัง ปทุมธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาค่าประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการเขียนเรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยวัง ปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยวัง ปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดกลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนห้วยวัง ปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2563 จำนวน 419 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4
โรงเรียนห้วยวัง ปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาโดย
การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องการใช้คำและสำนวนในภาษาไทย ซึ่งแบบทดสอบเป็นข้อสอบปรนัย
จำนวน 20 ข้อ 10 คะแนน ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาด้วยวิธีการหาดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์ของแบบทดสอบ (Index of Item Objective Congruence: IOC)
โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทยประเมินผล
4. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องการใช้คำและสำนวนในภาษาไทยก่อนเรียน
(Pre-test) แล้วผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนพร้อมทั้งบันทึกผลไว้
5. ดำเนินการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการใช้คำและสำนวนในภาษาไทย แบบฝึกทักษะที่ใช้ดำเนินการ
สอนมีทั้งหมด 5 ชุด ได้แก่ เรื่อง การใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย การใช้คำผิดความหมาย การใช้คำ
ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย การเลือกใช้คำในประโยค และการใช้สำนวนให้ตรงความหมาย ซึ่งแบบฝึกทักษะ
แต่ละชุดมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน รวมมีคะแนนเต็มทั้งหมด 50 คะแนน
6. หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน นำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) มาวัดผลสัมฤทธิ์เรื่องการใช้
คำและสำนวนในภาษาไทย ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) แต่สลับข้อและสลับตัวเลือก
แบบทดสอบเป็นข้อสอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ 10 คะแนน

ผลการวิจัย

ผลการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี

แบบฝึกทักษะ	ผลคะแนนรวม	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
แบบฝึกทักษะที่ 1	331	80.25	8.02	0.8
แบบฝึกทักษะที่ 2	332	80.5	8.05	1.01
แบบฝึกทักษะที่ 3	328	79.5	7.95	0.93
แบบฝึกทักษะที่ 4	335	81.25	8.12	0.79
แบบฝึกทักษะที่ 5	348	84.5	8.45	0.90
รวม	1624	81.2	40.6	2.90

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนกิจกรรมที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะ เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี จำนวน 5 แบบฝึกทักษะคิดเป็นร้อยละ 81.2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 40.6 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.90

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

N	ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ			ประสิทธิภาพของแบบทดสอบหลังเรียน		
	A	$\sum x$	E ₁	B	$\sum F$	E ₂
40	50	1,674	81.2	20	1,624	84.5

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ (E₁) มีค่าเท่ากับ 81.2 และประสิทธิภาพของแบบทดสอบหลังเรียน (E₂) มีค่าเท่ากับ 84.5 แสดงว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเรื่องการใช้คำและสำนวนในภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.2/84.5

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี

แบบทดสอบ	N	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	40	6.93	1.95	35.82	.000*
หลังเรียน	40	16.9	1.37		

จากตารางที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้แบบฝึกทักษะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยที่สูงขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะเรื่องการใช้คำและสำนวนในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.2/84.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกทักษะช่วยเสริมสร้างให้กับผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น ทำให้การเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภาพร วงศ์สิงห์ (2559 : 67) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนประโยคกรตุการกและกรรมกรก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนประโยคกรตุการกและกรรมกรก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 82.85/83.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากแบบฝึกทักษะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ และต้องปฏิบัติจริงจากการทำแบบฝึกทักษะจึงสามารถสรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะการใช้คำและสำนวนในภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนาวลี คำชมภู (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาและศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการวิจัยโดยเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนโดยแบบฝึกทักษะ เรื่อง การใช้คำและสำนวนในภาษาไทย

บรรณานุกรม

- ชนิษฐา แสงภักดี. (2540). การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหม้อ พัฒนานุกูล จังหวัดสระบุรี. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์, 2564, จาก: <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=28014>.
- จุไร วรศักดิ์โยธิน. (2520). การสร้างคู่มือการสอนเขียนภาษาไทย ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์, 2564, จาก: <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/17166>.
- ณัฐวรรณ ชังใจ. (2555). วิวัฒนาการของภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปวีณา จันทรสุวรรณ. (2558). ข้อบกพร่องในการเขียนภาษาไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์, 2564, จาก: <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=28014>
- ผกาศรี เย็นบุตรและคณะ. (2562). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย 5 เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์เอมพันธ์.
- รัตนาวลี คำชมภู. (2549). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่องชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์, 2564, จาก: http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Sec_Ed/Rattanwalee_K.pdf
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สุภาพร วงศ์สิงห์. (2559). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนประโยคกรตุการกและกรรมการกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์, 2564, จาก: <http://uc.thailis.or.th/Catalog/BibItem.aspx?BibID=b02303719>

ภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018

THE SOCIAL REFLECTIONS AND ROLES WOMEN PRESENTED IN THAI FILMS OF THE FIERCE WIFE 2018 THAI VERSION

นิชานันท์ ทารัตน์¹ พรพิมล เรืองเนตร² และ พรศิริ นาควัชระ³

Nichanun Ta-rat¹ Pornphimol Ruengnet² and Pornsiri Narkwatchara³

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล nichanun.ta@vru.ac.th

² หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล pornphimol.rueng@vru.ac.th

³ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล pornsiri@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 โดยศึกษาจากพฤติกรรมของตัวละคร จำนวน 28 ตอน

ผลการศึกษาพบว่าภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 พบว่ามีภาพสะท้อนสังคม 2 สถาบัน ได้แก่ 1) สถาบันครอบครัว แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ครอบครัวที่สมบูรณ์และครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งพบว่ามี 2 รูปแบบ สมาชิกครอบครัวบงกชพร่องในหน้าที่และสมาชิกครอบครัวแตกแยก 2) สถาบันเศรษฐกิจ พบว่ามี 2 ลักษณะ คือ การแข่งขันในระหว่างสมาชิกสังคมการทำงานและการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับการดำรงชีพ โดยพบภาพสะท้อนสังคมจากสถาบันครอบครัวที่สมบูรณ์มากที่สุดและพบสถาบันครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์จากการที่สมาชิกครอบครัวแตกแยกน้อยที่สุด จากการศึกษาบทบาทสตรี พบว่ามีบทบาทสตรี 4 บทบาท ได้แก่ บทบาทสตรีในฐานะบุตร บทบาทสตรีในฐานะมารดา บทบาทสตรีในฐานะภรรยา ซึ่งพบว่ามี 2 รูปแบบ ทั้งยุคเก่าและยุคปัจจุบัน และบทบาทสตรีในฐานะสังคมการทำงาน โดยพบว่ามีบทบาทสตรีในฐานะภรรยาในยุคปัจจุบันมากที่สุด และพบบทบาทสตรีในฐานะบุตรน้อยที่สุด

คำสำคัญ

ภาพสะท้อนสังคม บทบาทสตรี ละครโทรทัศน์

ABSTRACT

The objective of this research were to study the social reflections and roles women Presented in Thai Films of The Fierce Wife 2018 Thai Version. 28 episodes based on Thai Films and character behavior in The Fierce Wife 2018 Thai Version.

The results of the study of the social reflections and roles women Presented in Thai Films of The Fierce Wife 2018 Thai Version. It was found that there were two types of social reflection: 1) The family was divided into 2 types: the complete family and the incomplete family, which were found to have 2 forms. Family members lack function and family members split 2) Economic institute found that there were two characteristics: competition among members of society, work and the choice of occupation to suit their livelihoods. The social reflection from the family institute was the most perfect and the incomplete family institute was found due to the least split of family members. From the study of the role of women It was found that there were four roles in women: the role of women as children. The role of women as mothers the role of women as a wife is found to have two forms, both the old and the present. And the role of women as a working society It was found that the role of women as a wife in the present day was the most and found the role of women as a child the least.

Keywords

social reflections, roles of women, Tv series

ความสำคัญของปัญหา

ละครโทรทัศน์ คือ การสร้างเรื่องราวจากเหตุการณ์หรือจินตนาการเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ อาจเป็นเรื่องสั้น ๆ หรือเรื่องยาวตามบทที่เขียนขึ้น เรียกว่า บทละครโทรทัศน์ เป็นการเล่าเรื่องราวผ่านภาพ บอกให้ผู้ชมทราบได้ว่ามีเรื่องอะไร ใครเข้ามาเกี่ยวข้องบ้าง และเรื่องราวเกิดขึ้นที่สถานที่ไหน เวลาใด

กฤติภา คำพิทักษ์ (2563: 1) กล่าวว่า ละครโทรทัศน์ เป็นการเรียบเรียงเนื้อเรื่องทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจเกี่ยวกับตัวละคร เหตุการณ์ ในเรื่องนั้นๆ ซึ่งละครมีหลายประเภท เช่น ละครประวัติศาสตร์ ละครชีวิต ละครสะท้อนใจ ละครตลก เป็นต้น ส่วนหนึ่งผู้เขียนบทละครโทรทัศน์นิยมเขียนบทขึ้นมาใหม่ โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบทำซ้ำกับละครหรือวรรณกรรมประเภทที่มีอยู่แล้ว แต่ได้นำโครงเรื่องมาจากสิ่งที่อยู่รอบตัว อาจมาจากข่าว หรือสภาพสังคมของยุคนั้น ๆ ทำให้เห็นภาพสะท้อนสังคมในรูปแบบของบทละครโทรทัศน์ผ่านการนำเสนอทางละครโทรทัศน์ ซึ่งภาพสะท้อน หมายถึง ภาพหรือสิ่งที่สะท้อนถึงความเชื่อและการเคารพศรัทธาในสิ่งที่เหนือธรรมชาติของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ แต่ปัจจุบันภาพสะท้อนสังคมมีการเปลี่ยนแปลงของอดีตไม่ว่าจะเป็นผู้คน สถานที่ อาหาร ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต สามารถพบเจอได้ทั่วไป เพราะภาพสะท้อนนั้นถูกนำมาใช้อย่างหลากหลายและให้ความหมายต่างกันไป เช่น ภาพสะท้อนด้านอารมณ์ ภาพสะท้อนทางความคิด และภาพสะท้อนสังคม เป็นต้น ภาพสะท้อนจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นมุมมองต่าง ๆ ของสังคม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557: 2) สังคมครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการสร้างรากฐานอนาคต ซึ่งครอบครัวจะมีบทบาทที่สำคัญต่อสังคม บทบาท คือ การแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่ของผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอดคล้องกับคำอธิบายของ (เจียมพร อาญาจสวัสดิ์, 2560: 1) ว่าปัจจุบันบทบาทสตรีมีความสำคัญทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพราะถือว่าสตรีเป็นสมาชิกที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมเท่าเทียมบุรุษ เห็นได้จากละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 ที่มุ่งเน้นให้เห็นบทบาทการมีส่วนร่วมในสังคมของสตรียุคใหม่มากขึ้น โดยเป็นละครที่แนะนำแนวคิด และทัศนคติเชิงบวกให้กับกลุ่มสตรี

ด้วยเหตุผลนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่ศึกษาละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีที่ปรากฏอยู่ในบทละครเรื่องนี้ เพื่อให้ทราบและเข้าใจแนวคิดของบทละครเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีผ่านโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018
2. เพื่อศึกษาบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นรวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม เอกสารเกี่ยวกับบทบาทสตรีและรวบรวมพฤติกรรมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเนื้อหาเรื่องภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรี
2. ขั้นวิเคราะห์ภาพสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018
3. ขั้นวิเคราะห์บทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018
4. ขั้นสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

ในบทละครโทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 ได้สะท้อนภาพสังคมที่ปรากฏในละคร พบว่ามี 2 สถาบันที่สำคัญ ดังนี้

1. **สถาบันครอบครัว** คือ สถาบันขั้นพื้นฐานแรกในการสร้างบุคลิกภาพแนวความคิด ทักษะคติ และพฤติกรรมที่สมาชิกในครอบครัวได้แสดงออกต่อสังคม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้
- 1.1 **ครอบครัวที่สมบูรณ์** คือ ครอบครัวที่อยู่ร่วมกันพร้อมหน้าพร้อมตาอย่างมีความสุข ดูแลเอาใจใส่ให้ความรัก ความอบอุ่น ในครอบครัวทำให้สมาชิกในครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ตัวอย่าง

นุดากับอรุณกำลังช่วยกันปลูกต้นไม้ที่สวนหลังบ้าน “สนุกไหมคะ” อรุณาถาม “สนุกค่ะ” นุดาตอบด้วยท่าทีที่มีความสุข “ได้ไหมคะๆ นี่ดูแม่ยัดลงไป” อรุณาถามด้วยอารมณ์แบบแม่กำลังสอนลูก นุดาลงมือปลูกต้นไม้อย่างตั้งใจ ในขณะที่นั้นธาดาเดินออกมาทัก “อ้าวสาวๆ ทำอะไรกันเนี่ยหิ” ธาดากล่าวทักทาย “อ้าวคุณหาอะไรรองท้องไปก่อนนะคะ” อรุณาหันมาบอกธาดา “อ้อ ได้จ้ะ” ธาดาตอบ นุดาวิ่งไปหาธาดา

“คุณพ่อขามาดูต้นไม้กันคะ มาปลูกกัน” นุดาวิ่งไปดึงมือชวนธาตามาปลูกต้นไม้
“โอ้โฮ แล้วนี่ก็ยังไม่ว่างมาปลูกต้นไม้คะเนี่ย” ธาดากล่าว
“วิชาเกษตรคะ เดี่ยวคุณพ่อรอคุณะคะ ต้นไม้ของนุดาต้องสวยที่สุดแน่นอนคะ” นุดากล่าว
“หืม จะคอยคุณะ” ธาดากล่าวพร้อมบีบแก้มนุดาหยอกล้อตามประสาพ่อลูก
(เนปาลี,เมีย 2018 EP4: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นนุดาต้องปลูกต้นไม้เพื่อส่งการบ้านในวิชาเกษตร โดยมีอรุณาคอยช่วยเหลือดูแลในการปลูกต้นไม้ และมีธาดาที่ทักถามให้ความสนใจ ในกรณีตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงครอบครัวที่สมบูรณ์ มีพ่อ และแม่ คอยดูแลเอาใจใส่ ให้ความสนใจในการเรียนของลูก และมองเห็นอนาคตของลูกเป็นเรื่องสำคัญ ทำให้ลูกมีความสุข ไม่ทำให้เกิดความบกพร่องในหน้าที่นั่นคือความสมบูรณ์แบบที่สมาชิกในครอบครัวมอบให้ซึ่งกันและกัน

1.2 ครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ คือ ครอบครัวที่มีข้อบกพร่อง โดยเฉพาะฝ่ายชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ละเลยในการทำหน้าที่พ่อ ทำให้ลูกขาดการดูแลเอาใจใส่ ก่อให้เกิดความเสียหายน้อยใจของสมาชิกในครอบครัว ดังนี้

1.2.1 สมาชิกครอบครัวที่มีความบกพร่องในหน้าที่ ได้แก่ การละเลย ไม่ทำหน้าที่ในครอบครัวให้สมบูรณ์

ตัวอย่าง

อรุณากับธาดานัดกันไปงานโรงเรียนเนื่องในวันพ่อให้กับนุดา แต่เมื่อถึงเวลากันยาได้ทำร้ายตัวเองถึงกับมีเลือดออก เมื่อธาดาก็บออรุณารู้จึงทำให้ธาดาไปงานโรงเรียนนุดาไม่ได้เพราะต้องไปส่งกันยา

อรุณาเรียกนุดามาอธิบาย “คุณพ่อมาไม่ได้คะ ขอโทษจริงๆ นะคะ มันจำเป็นจริงๆ ค่ะ”

นุดาทำหน้าที่สร้างร่องให้ “แล้วนุดาจะเอาพวงมาลัยให้ใครละคะ นี่มันงานวันพ่อนะ”

“ให้แม่ก็ได้เนาะลูกนะ” อรุณากล่าว

“แต่คุณแม่ไม่ใช่คุณพ่อนี้คะ” นุดากล่าว

คุณครูเดินมาเรียกนุดา “อ้าวมาคะ เพื่อนๆ พร้อมแล้ว”

“คุณครูคะพอตีว่าคุณพ่อนุดามาไม่ได้เนคะ แล้วนุดาจะเอาพวงมาลัยให้ใครดีคะ” อรุณากล่าว

“คุณแม่รับได้เลยคะ มีคุณแม่อีกสองสามคนที่คุณพ่อกับคุณแม่ไม่ได้เหมือนกัน นุดาไม่เป็นไรหรอกนะจ๊ะ” คุณครูกล่าว

“นุดาขา ถ้านั้นเดี๋ยววันหลังหนูค่อยร้อยพวงมาลัยใหม่ให้คุณพ่อตีใหม่คะ” อรุณากล่าว

นุดาพยักหน้าเชือฟัง

(เนปาลี,เมีย 2018 EP18: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นธาดาผิดสัญญากับนุดาว่าจะมางานวันพ่อ แต่กลับเลือกที่จะไปดูแลกันยาแทน จากเหตุการณ์นี้ทำให้นุดาเสียใจมาก ในกรณีตัวอย่างชี้ให้เห็นว่าธาดาบกพร่องในฐานะหน้าที่พ่อ ไม่รักษาสัญญา จึงทำให้นุดารู้สึกขาดความอบอุ่น และอรุณาเองก็เริ่มไม่เชื่อมั่นในตัวของเธอเช่นกัน เป็นจุดเริ่มของปัญหาครอบครัว ซึ่งเกิดจากความบกพร่องของคนในครอบครัว โดยมีบุคคลที่สามเข้ามาทำให้ความรู้สึกของคนในครอบครัวเกิดความเปลี่ยนแปลงไม่มั่นคง ก่อให้เกิดการละเลยหน้าที่อาจทำให้เป็นปัญหาถึงขั้นครอบครัวแตกแยก

1.2.2 สมาชิกครอบครัวแตกแยก คือครอบครัวที่มีความคิดเห็นต่างกัน ไม่รับฟัง และไม่ทำความเข้าใจความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง ทำให้ครอบครัวเกิดปัญหาตามมา

ตัวอย่าง

อรุณากำลังหาที่นอนให้กันยา
“พี่ณารู้เรื่องพ่อแต่งงานใหม่ยังคะ” กันยากล่าว
“ห๊ะ อาเกรียงไกรนะเธอ” อรุณาถาม
กันยาพยักหน้า

“อยู่ดีๆ กันยากก็กลายเป็นคนนอกไปเลยคะ แรกๆ มาเมียใหม่ของพ่อก็ดีนะ แต่พอหลังๆ ก็เห็นได้ชัดเลยว่า
กันยาเป็นแค่ส่วนเกินอะ” กันยากล่าวด้วยสีหน้าน้อยใจ

“ก็เลยปုပ်ปามาที่นี้เลยใช่ไหมเนี่ย” อรุณาถามด้วยความเห็นใจ

“จู่ๆ ชีวิตของกันยากก็ไม่เหลือใครแล้วอะพี่ณา ไม่เหลือใครเลยจริงๆ อะ” กันยากล่าวด้วยความเสียใจ
อรุณาเดินไปลูบหลัง และศิโรราบกันยากด้วยความรักของพี่สาว

“บ้า พูดยอะไอย่างนั้น ก็ยังมีพี่อยู่อีกคนนี่ไง ไม่เอาอะไม่คิดมาก พักก่อนแล้วค่อยว่ากัน” อรุณากล่าว
กันยากดึงอรุณามาโอบกอด

(เนปาลี, เมีย 2018 EP2: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นหลังจากที่พ่อและแม่ของกันยาแยกทางกัน พ่อของกันยามีภรรยาใหม่และไม่ใส่ใจดูแล
กันยาเหมือนที่ผ่านมา ทำให้กันยากลายเป็นส่วนเกินที่ไม่ได้รับความรัก ความห่วงใยและการอบรมจากพ่อ จนเธอต้อง
มาขออาศัยบ้านของอรุณา ทำให้กันยากลายเป็นคนมีปัญหาชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์จากการที่
สมาชิกในครอบครัวแตกแยก แล้วต้องกลายมาเป็นบุคคลนอกที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างเต็มที่จากครอบครัว

2. สถาบันเศรษฐกิจ คือ สถาบันที่เกี่ยวข้องในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในด้านสิ่งบริโภคและอุปโภค
เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญ ที่เกี่ยวเนื่องกับสถาบันครอบครัว เพราะในแต่ละครอบครัวหัวหน้าหรือสมาชิกใน
ครอบครัวย่อมทำงานเพื่อให้ได้เงินมาเลี้ยงดูสมาชิกให้มีความสุข อยู่ดีกินดี และตอบสนองความต้องการในด้านอื่นๆ
ของสมาชิกในครอบครัวด้วย ดังนั้นการทำงานจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะได้เงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ในบทละคร
โทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 ได้กล่าวถึงเรื่องเศรษฐกิจ ดังนี้

2.1 การแข่งขันในระหว่างสมาชิกสังคมนการทำงาน ได้แก่ การแสดงศักยภาพของการทำงาน
ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบการแข่งขันกันภายในระหว่างสมาชิกสังคมนการทำงาน เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ที่สูงที่สุด

ตัวอย่าง

ในห้องประชุมที่กำลังมีการแข่งขันกันเสนอแนวคิดเพื่อให้ทีมของตนได้ก้าวหน้า

“จากที่นินรีเสิร์ชข้อมูลมานะคะ คนส่วนใหญ่สมัยนี้ใช้ออนไลน์กันหมดแล้ว ฉะนั้นเซลล์ขายที่อยู่หน้าร้านเนี่ย
ไม่ค่อยขยันด้วยยอดก็จะตกลงไปเรื่อยๆ เลย์ออฟออกไปได้เลยคะ” มุนินกล่าว

“ฮาดาวาใจ” สุชาติซึ่งเป็นผู้บริหารกล่าวหันไปถามฮาดาวา

ทุกคนที่อยู่ในที่ประชุมก็หันไปหาฮาดาวาหมด

“ผมเห็นด้วยนะครับในยอดขายออนไลน์ แต่อย่าลืมนะว่าสินค้าของเราเป็นประเภทที่ว่าต้องลองสวมใส่ก่อน
จะซื้อ อย่างไรก็ตามร้านก็สำคัญ เพราะลูกค้าเรามีทั้งสองกลุ่มสองรูปแบบ เก่งรบกวนเอาข้อมูลลูกค้าให้ที่ประชุมดู
หน่อย” ฮาดาวาตอบโต้พร้อมหันไปส่งลูกน้องนำข้อมูลมาแจกให้ในที่ประชุมทุกคนดู

“ได้ครับ นี่ครับยอดขายทั้งหน้าร้านและออนไลน์ครับ มีให้ดูครบทุกจังหวัดเลยครับ ซึ่งเราก็จะสังเกตง่าย ๆ
นะครับ ยอดขายค่อนข้างสูงสินี่มากครับ ดูได้จากกราฟทางนี้เลยครับ” เก่งกล่าวพร้อมกับแจกข้อมูลไปด้วย

ในขณะนั้นสีหน้าของมุนินก็เริ่มออกอาการไม่พอใจ
“แนวคิดใหม่ๆ มันได้อยู่แล้วนะครับ แต่ว่าความเก๋เกม หรือว่ารากฐานๆ เก๋ๆ เนี่ย เราก็ไม่ควรทิ้งนะครับ” ธาดา
กล่าว

“ผมเห็นด้วยกับธาดานะ ถ้างั้นในส่วนเซลล์ก็ใช้นโยบาย แล้วก็ใช้แคมเปญช่วย เรื่องนี้ธาดาลองเสนอมา
หลายครั้งแล้วนะ” สุชาติกล่าวพร้อมกับเก็บความคิดและธาดามาพิจารณาในส่วนของการเลื่อนตำแหน่ง
มุนินเริ่มออกอาการไม่พอใจอย่างมาก

(เนปาลี, เมีย 2018 EP4: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นธาดาและมุนินต่างเสนอแนวคิดที่ทำให้บริษัทได้ผลกำไรมากขึ้น และเพื่อเป็นการพิสูจน์ว่า
ใครกันแน่เหมาะสมที่จะได้เลื่อนขั้นรับตำแหน่งมากกว่ากัน ในกรณีตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงสังคมของการทำงาน
เมื่อฝ่ายไหนทำประโยชน์ให้มากกว่า ก็จะได้รับค่าตอบแทนสูงกว่า และยังได้เลื่อนรับตำแหน่งตามลำดับอีกด้วย
จากตัวอย่างจะเห็นอีกด้วยว่า มีการแข่งขันกันในกลุ่มนี้ว่าใครจะมีแนวคิดดีกว่า ซึ่งการแข่งขันดังกล่าวก็ย่อมเกี่ยวข้องกับ
เงินหากใครได้เลื่อนเงินเดือนก็หมายความว่าจะได้เงินเพิ่มขึ้น สิ่งนี้ย่อมเป็นที่หมายปองของคนทำงาน

2.2 การเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับการดำรงชีพ คือการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ
ให้เหมาะสมกับการดำรงชีพ โดยคำนึงถึงคนในครอบครัว บทโทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 อรุณาซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องได้
หย่ากับธาดาสามี เธอต้องเลี้ยงลูกคนเดียว และต้องรับภาระค่าใช้จ่ายอีกมากทำให้อรุณาต้องหันมาประกอบอาชีพ
แม่ค้า โดยการไลฟ์สด ซึ่งมีลูกค้าสนใจมาดูไลฟ์สดของเธอมากขึ้น ทำให้เธอมีรายได้มาใช้จ่ายในครอบครัว

ตัวอย่าง

มุนินชวนอรุณาไปเป็นพิธีกรในรายการที่เธอกำลังจะทำ ทั้งคู่ได้มีโอกาสพูดคุยกันจึงทำให้มุนินรู้ว่าอรุณาและ
ธาดาหย่ากันแล้ว

“เสียใจด้วยนะคะ แต่ก็ดีใจนะคะที่เห็นคุณเข้มแข็งขึ้น” มุนินกล่าว

“บางวันมันก็มีแยเหมือนกันค่ะ” อรุณากล่าว

“นินขอพูดตรงๆ นะคะ ยิ่งเลี้ยงลูกคนเดียวเนี่ย คุณยิ่งควรทำงานเยอะๆ นินอยากให้ลองไปคิดเรื่องที่นินชวน
ถ้ากลัวไม่มีใครดูแลลูก เอามาด้วยก็ได้นะคะ ใครๆ เขาก็ทำกัน” มุนินกล่าว

“คะ คะ แล้วฉะจะลองเก็บไปคิดดูนะคะ” อรุณากล่าว

“สู้ๆ นะคะ คุณฉะ” มุนินกล่าวแล้วเดินกลับ

“คะ ขอบคุณนะคะ” อรุณากล่าว

(เนปาลี, เมีย 2018 EP19: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นมุนินรู้ว่าอรุณาหย่ากับธาดาแล้ว และต้องเลี้ยงลูกคนเดียว ไหนจะค่าใช้จ่ายที่ต้อง
รับผิดชอบ มุนินจึงชวนอรุณามาทำรายการด้วยกัน ซึ่งเธอมองเห็นความสามารถของอรุณาจากการไลฟ์สดและมี
ผู้ติดตามมากขึ้นเรื่อยๆ ในกรณีตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นถึงสถาบันเศรษฐกิจว่ามีความสำคัญ หากอรุณาไม่ทำงาน เธอก็จะไม่
มีเงินมาใช้จ่ายในครอบครัวหรือการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพแม่ค้า เพราะได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการ
ดำรงชีวิต

จากการวิเคราะห์เรื่องภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 จะเห็นได้ว่าสะท้อนให้เห็น
ถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมของสถาบันครอบครัวและสถาบันเศรษฐกิจ โดยทั้งสองสถาบันมีความเกี่ยวข้องกัน
เพราะสถาบันครอบครัวถือเป็นรากฐานขั้นแรกในการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนสมาชิกภายในครอบครัวให้เป็นคนดีเห็นได้จาก

การยกตัวอย่างของครอบครัวธาดาและอรุณา ที่คอยดูแลเลี้ยงดูความรักและความแตกต่างของการเลี้ยงดูของครอบครัวกันยา โดยเกี่ยวข้องกับสถาบันเศรษฐกิจในชั้นถัดมาคือต้องมีการทำงานเพื่อให้ตัวเองและคนในครอบครัวมีเงินอย่างเพียงพอ ดังที่ธาดาทำงาน เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ซึ่งต้องมีความขยันขันแข็งในการทำงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าในการงาน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของ การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของอรุณาตามความรู้ความสามารถของเธอในตอนหลัง แสดงให้เห็นว่าสตรีกลายเป็นผู้นำครอบครัวได้ และมีบทบาทในฐานะสังคมการทำงานมากกว่าบุรุษ เมื่อเกิดการหย่าร้างกันอีกด้วย

บทละครโทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 ได้แสดงให้เห็นบทบาทของสตรีว่ามีความสำคัญในบทบาทที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับว่าสตรีนั้นจะมีบทบาทในฐานะใด ดังต่อไปนี้

1. บทบาทสตรีในฐานะบุตร คือ การเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอน ตอบแทนบุญคุณของบิดาและมารดา

ตัวอย่าง

ก่อนหน้าอรุณาได้ทะเลาะกับกันยาเรื่องที่กันยาได้แอบเข้าไปในห้องนอนของอรุณา และกันยายังแอบใส่รองเท้าที่ธาดาซื้อให้อรุณาแล้วยังใส่เดินอีกด้วย อรุณาผลอใช้คำที่กระทบจิตใจกันยาทำให้กันยาหนีออกจากบ้านไป อรุณาจึงโทรไปปรึกษาอรุณี

“แม่คะ พอดีว่าวันนี้น้องทำเรื่องนิดหน่อยคะ แล้วหนูก็เลยผลอดุน้องไปคะ” อรุณากล่าว

“อะไรกันลูก โตจนปานนี้แล้วยังโทรมาฟ้องแม่เป็นเด็ก ๆ อยู่อีก” อรุณีกล่าว

“แม่ น้องเอารองเท้าของหนูไปใส่ในห้องนอนของหนูแล้วแถมดันบ้าบออะไรไม่รู้อีก แล้วพอหนูห้ามนะน้องก็มาหาว่าหนูไม่ยอมให้อยู่ไปอีกอะ แล้วเนี่ยออกไปตั้งแต่บ่ายแล้วปานนี้ยังไม่กลับเลยอะแม่” อรุณากล่าว

“ณาหนูจำได้ไหมลูก เมื่อตอนเด็ก ๆ เนี่ยน้องชอบมาแย่งของเล่นหนูไปนอนกอด พอไม่ได้อะก็ร้องกรี๊ด ๆ เราไม่ต้องหลับต้องนอนกัน” อรุณีกล่าว

“แต่ตอนนี้น้องโตแล้วนะแม่ แล้วน้องมาอยู่ด้วยไม่กี่วันอะ น้องก็ทำเรื่องที่แบบ หนูไม่สบายใจเลยอะแม่” อรุณากล่าว

“ณา หนูไปอยู่กับน้องมาเป็นปี ๆ นะลูกนะ น้องมาอยู่กับหนูแค่อาทิตย์เดียวหนูทนไม่ได้แล้วเหอรอ ลูก น้องไปโตที่เมืองนอกความคิดความอ่านอาจจะแปลกไปบ้าง มีไรหนูก็สอนน้องสิลูก นี่จะมายื้อแย่งของกันเหมือนตอนเด็ก ๆ ได้ยังไง เอาอย่างนี้เดี๋ยวแม่โทรไปคุยกับน้องให้ทะเลาะกันนะ ใจเย็น ๆ นะลูกอดทนหน่อย น้องก็เป็นแบบนี้แหละ” อรุณีกล่าว

“คะแม่” อรุณาถอนหายใจพร้อมตอบรับ

(เนปาลี, เมีย 2018 EP3: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นอรุณาทะเลาะกับกันยาจนหนีออกจากบ้าน เรื่องที่กันยาแอบเข้าไปในห้องนอนและใส่รองเท้าที่ธาดาซื้อให้เธอ อรุณาจึงโทรศัพท์ไปปรึกษาอรุณี แล้วเธอก็ได้ทำตามคำแนะนำของอรุณี แสดงให้เห็นถึงการเชื่อฟังคำสั่งสอนของมารดา แม้จะมีความคิดที่เห็นต่างหรือไม่ก็ตาม ซึ่งจะมีสถานภาพควบคู่ไปกับบทบาทสตรีในฐานะมารดาด้วย

2. บทบาทสตรีในฐานะมารดา คือ เป็นผู้ให้กำเนิดบุตร ทั้งเป็นผู้มอบความรัก ความห่วงใย คอยดูแลใส่ใจในเรื่องการเป็นอยู่ของบุตร ให้คำปรึกษาหารือหรือคอยดูแลในเรื่องสำคัญต่างๆ ตั้งแต่เล็กจนโต ให้คำสอนที่ดีแก่บุตร

ตัวอย่าง

อรุณาเข้าไปปลุกลูกสาว

“กู๊ดมอร์นิง ตื่นได้แล้วคะ ตื่นได้แล้วลูก คนเก่ง ตื่นได้แล้วนะคะ” อรุณาปลุกนุดา

“ไม่เอา” นุดาทำท่างัวเงีย

(เนปาลี, เมีย 2018 EP1: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นทุกเช้าอรุณาทำหน้าที่แม่ โดยการปลุกนุดาให้ตื่นไปโรงเรียนในทุกๆ วัน แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจ ดูแลบุตร ในกรณีตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นถึงสตรีในฐานะมารดา ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดบุตรที่คอยให้ความรัก ความห่วงใย คอยดูแลเอาใจใส่บุตรอยู่เสมอ

3. บทบาทสตรีในฐานะภรรยา คือ บทบาทการดูแลบ้านและครอบครัว ชื่อสัตย์ต่อสามี ให้เกียรติเคารพสามี ซึ่งผู้หญิงไทยส่วนใหญ่จะมักจะทำทุกอย่างโดยตลอด เป็นบทบาทของสตรียุคเก่า ในบทละครโทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 จะพบว่าปัจจุบันสตรีเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น มีบทบาทในสังคมและครอบครัวมากขึ้น พบ 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1 สตรียุคเก่า คือ การที่สตรีต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือน ต้องได้ทำหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อตอบสนองความจำเป็นของคนในครอบครัว มีการจัดการดูแลคนในบ้าน และดูแลงานทุกอย่างภายในบ้าน ทำทุกอย่างเพื่อสนับสนุนให้สามีเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน คิดถึงอนาคตของสามีเป็นสิ่งสำคัญ ให้เกียรติสามีและให้สามีเป็นผู้ตัดสินใจ และอยู่ในสถานภาพของภรรยาผู้ชื่อสัตย์ มีความความคิดที่ว่าสตรีต้องอดทน

ตัวอย่าง

เปิดฉากมาด้วยการที่อรุณาลุกตื่นแต่เช้ามีดมาทำแกงทำน้ำส้มให้สามีและลูกกิน พอทำเสร็จก็ลุกไปปลุกสามี

“คุณตื่นได้แล้ว เข้าแล้วคะ” อรุณาปลุกธาดาที่แสดงท่าที่ไม่อยากลุกจากที่นอน

“ตื่นได้แล้ว ตื่นเร็ว วันนี้ญาติเตรียมเสื้อสีฟ้าไว้ให้คุณใส่ นะคะ ใส่แล้วจะได้เฮงซัวร์” อรุณาพยายามปลุก

“โอ๊ย! งามจริง” ธาดาตอบ

“อืม แม่คุณโทรมาสั่งสามรอบนะ ไม่เท่านั้นนะวันนี้ยังต้องไปไหว้เจ้าให้คุณอีกด้วย” อรุณากล่าว

“อะ โห นี่เอาจริงหรือ” ธาดาตลก

“จะโอ๊ยทำไม นี่มาเป็นคนไปนะคะ ไม่ใช่คุณไป นี่ลุกได้แล้วคะ ลูกมาทานน้ำส้มด้วย ลูกเร็ว ไปละ” อรุณาตอบธาดาแสดงท่าขี้เกียจตื่น

“หือ... ลีลา ทานน้ำส้มด้วยนะคะ ตื่นได้แล้วเร็ว ๆ เข้าเดี๋ยวสวย” อรุณาพยายามดึงธาดาออกจากที่นอนอีกครั้ง

(เนปาลี, เมีย 2018 EP1: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นอรุณาตื่นแต่เช้าเพื่อเตรียมทำอาหารและปลุกสามีให้ตื่น จัดเตรียมเสื้อผ้าสีที่เสริมสิริมงคลแก่สามี พร้อมกับเตรียมตัวไปไหว้ศาลเจ้าขอพรให้สามีก้าวหน้าทางการงาน ตามที่แม่สามีบอก ชี้ให้เห็นถึงสตรีในฐานะภรรยาในลักษณะของสตรียุคเก่า ที่มีความเชื่อในแบบเดิมๆ ใช้ชีวิตอยู่แต่ในครัวเรือน ซึ่งแสดงให้เห็นบทบาทการเป็นแม่บ้านแม่เรือน ต้องได้ทำหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อตอบสนองความจำเป็นของคนในครอบครัวโดยเฉพาะสามี

3.2 สตรียุคปัจจุบัน คือ เป็นสตรีที่กล้าแสดงออกและมีอำนาจต่อรองได้เท่าเทียมบุรุษ รวมถึงตัดสินใจเอง เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น เริ่มมองเห็นคุณค่าของตนเอง คิดว่าตนเองมีศักยภาพในงานอื่นมากกว่างานในครัวเรือน รับผิดชอบสังคมเท่าเทียมบุรุษและมีมุมมองชีวิตที่เท่าเทียมกับบุรุษ

ตัวอย่าง

ธารีน้องสาวของธาดาขับรถมาส่งชาติ สามีของเธอทำงานที่เดียวกับธาดา
“เตง ทวนอีกทีสิว่าต้องมีอะไรบ้างนะคะ” ธารีสั่ง
“ห้าทุ่มตรงให้มารอที่ลานจอดรถพร้อมกลับทันที ก่อนหน้านั้นให้โทรรายงานตัวทุกชั่วโมง” ชาติกล่าว
“ใช่ แล้วถ้าไม่โทรจะเกิดอะไรขึ้น” ธารีกล่าว
“ถ้าไม่โทรก็...” ชาติกล่าวพร้อมแสดงท่าทางกลัว
“นี่จะเสี่ยงกันอีกนานไหม” ธาดากล่าว
“พีดา เออคินนี่ตาชาติต้องอยู่กับพีดาใช่ปะเห็นตาชาติบอกว่ามีงานเลี้ยง” ธารีถาม
ชาติส่งซิกพยักหน้าให้ธาดา
“ใช่ ไม่ต้องห่วงหน้า เดี่ยวพีดาให้” ธาดากล่าว
“น่ารักที่สุดพี่ชายคนดี ไปละนะ” ธารีกล่าว
“อ้อ ขับดีๆ” ธาดากล่าว
“งั้นไปละ” ธารีกล่าว
ธารีโบกมือให้ธาดาแล้วหันมาส่งชาติ
“นี่ๆ ห้าทุ่ม ดูปากนะ ห้าทุ่ม โอเค” ธารีกล่าว
“ครับ” ชาติตอบรับและแสดงท่าที่รู้สึกกลัว

(เนปาลี, เมีย 2018 EP1: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นธารีขับรถมาส่งสามีที่ทำงาน และถามถึงเรื่องเวลากลับบ้านและงานปาร์ตี้ที่บริษัทจัดขึ้น ในขณะนั้นธารีได้เจอธาดาจึงถามถึงข้อเท็จจริงในงานปาร์ตี้นี้ ธารีมีอารมณ์ที่หึงหวงสามี และข่มขู่ให้กลับบ้านและทำตามข้อตกลงที่เธอสั่งชี้ให้เห็นถึงสตรีในฐานะภรรยา ในลักษณะของสตรีในยุคปัจจุบัน ที่มีอำนาจต่อรองบุรุษ โดยการบังคับสั่ง และข่มขู่บุรุษให้เกิดความเกรงใจหรือให้เกิดความกลัว

4. บทบาทสตรีในฐานะสังคมการทำงาน คือ มีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นหรือมีอำนาจต่อรองเท่าเทียมกับบุรุษในเรื่องอื่นๆ มีการเพิ่มโอกาสในการเลือกทำงานได้ตามความถนัดและมีความพอใจในงาน มีบทบาททางความคิดในเรื่องของเศรษฐกิจ มีส่วนร่วมในความคิดเรื่ององระบบเศรษฐกิจ

ตัวอย่าง

ธาดาได้ฝากงานให้กันยาไว้กับมุนิน แต่แล้วกันยาถูกมุนินปฏิเสธรับเข้าทำงาน กันยาเดินออกมาบังเอิญเจอสุชาติ เขาได้มีโอกาสพูดคุยกัน
“สัมภาษณ์งานแล้วเป็นไง มีท่าทีว่าจะได้ไหม” สุชาติถาม
“เขาบอกว่ากันยาไม่มีประสบการณ์ค่ะ แต่กันยาไม่สนหรอกนะคะ ถ้าที่นี่ต้องมีประสบการณ์ กันยาก็ไม่เหมาะกับที่นี่หรอกค่ะ” กันยากล่าว
“ไม่เหมาะกับที่นี่ แล้วทำไมถึงไม่เหมาะอะ” สุชาติถามด้วยท่าทีที่สนใจ
“กันยาว่ากันยาเป็นคนรุ่นใหม่ค่ะ ไม่ได้มีประสบการณ์จากที่ไหนนะคะ แต่กันยามั่นใจคะว่ากันยาทำงานนี้ได้แล้วอีกอย่างนะคะพวกคนที่เขามีประสบการณ์มาเนี่ยมันก็มีแค่ 2 แบบ แบบแรกก็คือทำงานไม่เก่งเขาก็เลยโดนไล่ออก ส่วนแบบที่ 2 นะคะ คือ ทำงานเก่งมากจนเราต้องจ้อขอร้องให้เขามาทำงานที่นี่ แล้วถามหน่อยนะคะที่นี่มีแบบที่ 2 สักกี่คนหรอกคะ” กันยากล่าวด้วยท่าทีที่มั่นใจเป็นตัวเอง

“ฮ่าๆๆ โอเคๆ” สุขชาติตลก

“นั่งกลับก่อนนะคะ สวีตี้คะ” ก้นยากล่าวพร้อมยกมือไหว้และเดินออก

(เนปาลี, เมีย 2018 EP5: 2561)

จากตัวอย่างข้างต้นหลังจากที่มุนินปฏิเสธรับกันยาเข้าทำงาน ในขณะที่ก้นยากำลังจะกลับเธอบังเอิญเจอสุชาติ และมีโอกาสพูดคุยกัน ก้นยาแสดงความคิดเห็นเรื่องการทำงาน ทำให้สุชาติสนใจและสนับสนุนให้มุนินรับกันยาเข้าทำงาน ซึ่งให้เห็นถึงบทบาทสตรีในฐานะสังคมการทำงาน ที่มีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ ซึ่งสตรีมีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น

จากการวิเคราะห์เรื่องบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 จะเห็นได้จากตัวอรุณาเองที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคของสตรี เริ่มจากการออกจากงานมาเป็นแม่บ้าน ดูแลเลี้ยงลูกและซื้อฟุ้งฮาตาผู้เป็นสามี ส่วนหน้าที่หาเงินเลี้ยงครอบครัวตกเป็นของฮาตา โดยสังคมเป็นตัวกำหนดให้สตรีต้องกระทำหน้าที่ตามฐานะของตนเอง แต่ปัจจุบันการดูแลทุกอย่างภายในบ้านไม่จำเป็นต้องสตรีเท่านั้น บุรุษก็สามารถทำได้เช่นกัน นอกจากนี้สตรียังมีสิทธิ์เท่าเทียมบุรุษมากขึ้นตามบทบาท ซึ่งไม่ต้องพึ่งพามือหรือการเป็นหัวหน้าครอบครัว ในกรณีที่ต้องหย่าร้างกับสามี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาค้นคว้าภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 พบว่าสถาบันครอบครัวและสถาบันเศรษฐกิจสื่อให้เห็นภาพสะท้อนสังคมได้อย่างชัดเจน โดยผ่านตัวละครอรุณา ฮาตา และก้นยาซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นขั้นพื้นฐานแรกที่สำคัญต่อสังคม เพราะมีบทบาทสำคัญต่อบุคลิกภาพของคนในสังคมอีกทั้งยังแสดงให้เห็นค่านิยมของสถาบันเศรษฐกิจที่ให้คุณค่ากับสถาบันครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าหากมีการบริหารครอบครัวไม่ดีก็จะถือว่าไม่มีความน่าเชื่อถือ จึงทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในสังคมหรืออาจจะทำให้ถูกไล่ออกได้ และส่วนของการเลือกประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับการดำรงชีพ เป็นกระบวนการที่จะต้องพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจในการสร้างรายได้และจัดหาปัจจัย 4 ที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคง

ด้านบทบาทสตรีที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 พบว่ามีบทบาทของสตรี 4 บทบาท บทบาทที่พบมากที่สุด คือ บทบาทสตรีในฐานะภรรยา ซึ่งสตรียุคปัจจุบันถูกกล่าวมากที่สุด เป็นบทบาทของสตรีที่กล้าแสดงออกและมีอำนาจต่อรองได้เท่าเทียมบุรุษ รวมถึงตัดสินใจเอง คิดว่าตนเองมีศักยภาพในงานอื่นมากกว่างานในครัวเรือน บทบาทสตรีที่พบรองลงมา คือ บทบาทสตรีในฐานะภรรยาสตรียุคเก่า เป็นแม่บ้านแม่เรือน ทำได้หลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อตอบสนองความจำเป็นของคนในครอบครัว ต่อมาคือบทบาทสตรีในฐานะมารดา สตรีผู้ให้กำเนิดบุตร แสดงให้เห็นถึงความรัก ความห่วงใย ให้คำปรึกษาหารือ คอยดูแลในเรื่องสำคัญต่างๆ ตั้งแต่เล็กจนโต ต่อด้วยบทบาทสตรีในฐานะสังคมการทำงาน แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันสตรีมีความมั่นคงในหน้าที่การงานมากขึ้นและมีทางเลือกหลากหลายให้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ สุดท้ายคือบทบาทสตรีในฐานะบุตร ปฏิบัติตนให้เหมาะสม เคารพเชื่อฟังและตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

ทั้งนี้ละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018 เป็นละครโทรทัศน์ที่ไม่เพียงสอดแทรกเนื้อหาครอบครัว แต่ยังมีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงสังคมเศรษฐกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว โดยที่ตัวละครสตรีมีบทบาทที่โดดเด่น และเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับบทบาทผู้หญิงและครอบครัว สะท้อนให้เห็นค่านิยม การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ด้วยการทำให้เห็นบทบาทสตรีในสถานภาพต่างๆ จากการนำเสนอค่านิยมที่เหมาะสมทั้งในด้านบวกและด้านลบ ทิศนคติและมุมมองความคิดของสตรียุคใหม่ที่กล้าแสดงความคิดเห็น มองเห็นคุณค่าและศักยภาพในการประกอบอาชีพของตนเอง รวมไปถึงมีอำนาจในการตัดสินใจเท่าเทียมบุรุษ ซึ่งจะแตกต่างไปจากสตรียุคเก่าที่ถูกปลูกฝังให้บุรุษเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจและเป็นผู้นำครอบครัวอยู่เสมอ ซึ่งในละครโทรทัศน์เรื่องเมีย 2018 แสดงให้เห็นถึงสตรีที่มีค่านิยมการให้ความสำคัญกับตัวเอง ครอบครัว และบุคคลรอบตัวในสังคมนั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาภาพสะท้อนสังคมและบทบาทสตรีที่ปรากฏในนวนิยาย
2. ศึกษาความรุนแรงที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่อง เมีย 2018

บรรณานุกรม

- กฤติภา คำพิทักษ์. (2554). **เรื่อง หรือบทละคร**. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม, 2563, จาก:
<https://www.gotoknow.org/posts/327086?fbclid=IwAR034PVEYQZoBYrEFcctFnPQwtzTMuWw72y74aCy46DO2qcyACYJGwdxUMI>.
- ทิฆัมพร อาญาจงสวัสดิ์. (2560). **สถานะและบทบาทของสตรีไทยในยุคปัจจุบัน**. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม, 2563, จาก: <https://gooffyaryachongsawat.blogspot.com/2017/06/blog-post.html?m=1&fbclid=IwAR034PVEYQZoBYrEFcctFnPQwtzTMuWw72y74aCy46DO2qcyACYJGwdxUMII>. (2563, 15 กรกฎาคม).
- ทรูไอที นิวส์. (2563). **คุณแม่เลี้ยงเดี่ยวยุค 2020**. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน, 2563, จาก: https://news.trueid.net/detail/jBDXygRnWaoB?fbclid=IwAR0bIFS6bEnUM7i0MJG7yZv5zT_HW1h9EuDnGJkp-213YDF79Do86HB7rE8.
- นัทธมน พรหมหา. (2556). **สถานะและบทบาทของสตรีไทยในยุคปัจจุบัน**. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม, 2563, จาก: <https://sites.google.com/site/30261bambuckk/khwam-hmay-kar-xyu-rwm-kan-laea-xngkh-prakxbkhxngsangkhm?fbclid=IwAR305hSHUpHThVUJmyirjrgDveMwgUrEBrt3QMzX7IDbCZ5ylZ1cmJrXTI4>.
- สุดธิดา เรื่องยังมี. (2554). **การปฏิบัติตามบทบาทของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ. (2557). **'ครอบครัวแตกแยก' สร้างความรุนแรงในสังคม**. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม, 2563, จาก: <https://www.thaihealth.or.th/Content/25062>.

ศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในบทเพลงจากละครโทรทัศน์ เรื่อง มงกุฎดอกหญ้า

THE STUDY OF THE SOCIAL REFLECTIONS APPEARING IN THE SONGS IN THE TV SERIES

MONGKUD DOK YAA

อัญชลี เทพนอก¹ สุภาภรณ์ ธรรมประดิษฐ์² สิริวิทย์ สุขกันต์³
Anchalee Tepnog¹ Supaporn Tampradit² Siriwit Sukkan³

¹⁻³หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทคัดย่อ

จากการศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในบทเพลงในละครโทรทัศน์เรื่อง มงกุฎดอกหญ้า พบว่าภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลง พบภาพสะท้อนทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ ภาพสะท้อนด้านค่านิยม ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต ภาพสะท้อนด้านความเชื่อเรื่องโชคลาง และภาพสะท้อนด้านประเพณี และวัฒนธรรม โดยภาพสะท้อนดังกล่าวได้ถูกนำเสนอผ่านกลวิธีการประพันธ์ของบทเพลง นอกจากนี้ยังศึกษากลวิธีการใช้เพลงในละครโทรทัศน์เรื่อง มงกุฎดอกหญ้า ซึ่งกลวิธีที่ปรากฏในบทเพลงมี 2 ลักษณะ คือ 1) การให้ตัวละครร้องเพลงประกอบละครขึ้นโดยตรง พบจำนวน 56 บทเพลง 2) การใช้เพลงประกอบละคร พบจำนวน 46 บทเพลง โดยกลวิธีดังกล่าวได้ถูกนำเสนอผ่านเพลงประกอบละครโทรทัศน์ ทั้งนี้ จากกลวิธีข้างต้นสามารถแบ่งโดยละเอียด พบกลวิธีการใช้เพลงในละครโทรทัศน์ เรื่อง มงกุฎดอกหญ้า คือ ใช้กลวิธีการให้ตัวละครร้องขึ้นโดยตรง โดยสามารถแบ่งเป็นบริบทการร้องเพลงบนเวที บริบทร้องเพลงในงานเลี้ยง บริบทร้องเพลงในงานบุญ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ตัวละครร้องโดยมีดนตรีประกอบ โดยแบ่งการใช้เพลงได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้เพลงเพื่อสนับสนุนความรู้สึกของตัวละคร, การใช้เพลงเพื่อสนับสนุนการเล่าเรื่องของตัวละคร 2) ตัวละครร้องโดยไม่มีดนตรีประกอบ ซึ่งพบลักษณะการใช้เพลงเพื่อสนับสนุนความรู้สึกของตัวละคร และพบกลวิธีการที่ตัวละครไม่ได้ร้องโดยตรง สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ กลวิธีการใช้เพลงที่มีเนื้อร้องและดนตรีโดยสามารถแบ่งการใช้เพลง 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้เพลงประกอบละครโทรทัศน์เพื่อสนับสนุนความรู้สึกของตัวละคร, การใช้เพลงประกอบละครโทรทัศน์เพื่อสนับสนุนการเล่าเรื่องของตัวละคร, การใช้เพลงประกอบละครโทรทัศน์เพื่อสนับสนุนความคิดของตัวละคร และกลวิธีการใช้เพลงที่มีแต่เนื้อร้องปราศจากดนตรี โดยมีวัตถุประสงค์ที่ใช้นำเสนอความรู้สึกของตัวละคร สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้เพลงประกอบละครโทรทัศน์เพื่อสนับสนุนความรู้สึกของตัวละครมากที่สุด พบทั้งหมดจำนวน 5 บทเพลง โดยปรากฏการใช้เพลงประกอบละครโทรทัศน์เพื่อสนับสนุนการเล่าเรื่องของตัวละคร พบทั้งหมดจำนวน 1 บทเพลง

คำสำคัญ

ภาพสะท้อนทางสังคม, เพลงประกอบละครโทรทัศน์

ABSTRACT

The study of the social reflections appearing in the songs in the TV series "Mongkud Dok Yaa" found that there were four types of reflections appearing in the song. Those included a reflection on values, a reflection on the way of life, a reflection on the belief in fate, and a reflection on traditions and culture. The mentioned reflections were presented through the compositions of the song. In addition, the strategies for using songs in the television drama "Mongkud Dok Yaa" were also studied, and the results were as follows: 1) directly having the characters sing for the drama, found a total of 56 songs, and 2) using background music, found 46 songs in total. The mentioned tactics were presented through the musical's soundtrack.

The above strategies could be divided into detail. The techniques for using the songs in the TV drama "Mongkud Dok Yaa" were found by having the characters sing directly. This technique can be divided into the context of singing on stage, singing at the party, singing in merit. It can also be divided into 2 types: 1) a character singing with the music, which can be divided into 2 ways of using music to support the feelings of the characters and using music to support the narrative of the characters. 2) The characters sing without background music, which found characteristics of using music to support the feelings of the characters. Moreover, it was found the strategies in which the characters did not sing directly, which can be divided into 2 strategies: first was using songs with lyrics and music can be divided into three categories: using soundtracks to support characters' feelings, using soundtracks to support character storytelling, using soundtracks to support characters' thoughts. And another strategy was using songs with only lyrics without music to present the feelings of the characters. This strategy can be divided into 2 types: the use of soundtracks to support the feelings of the characters was found the most in a total of five songs. And the use of the soundtrack to support the character's narrative was only one song.

Keyword:

Social reflection, TV series soundtracks

บทนำ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมที่ปรากฏในบทเพลงประกอบละครโทรทัศน์ เรื่อง มงกุดดอกหญ้า จำนวน 92 บทเพลง

ละครเรื่องมงกุดดอกหญ้า เป็นละครโทรทัศน์ไทยที่สะท้อนสังคม ละครเรื่องนี้ใช้ภาษาถิ่น (ภาษาอีสาน) ในการดำเนินเรื่องและนำเสนอเรื่องราว ออกฉายตอนแรกวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2563 ทางช่องวันสามสิบเอ็ด (one31) โดยมีเรตติ้งตอนแรก 3.6 หรือมีคนดู 4 ล้านคน เรื่องนี้ใช้วิธีถ่ายทำไปพร้อม ๆ กับออกอากาศ เป็นเรื่องราวของคนสู้ชีวิตที่ต้องเข้ามาแสวงหาโอกาสในเมืองใหญ่ และแฝงด้วยประเพณีการดำเนินชีวิตของตัวละครที่เป็นคนอีสานรวมถึงภาพสะท้อนจากเพลงในละครโทรทัศน์สื่อให้เห็นถึงความตั้งใจที่เข้ามาหางานทำในเมืองใหญ่เพื่อครอบครัว ถึงแม้จะเจอปัญหาหรืออุปสรรคก็ไม่เคยย่อท้อ ซึ่งนักแสดงส่วนใหญ่เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง ได้แก่ พรสวรรค์ รวยริน, ณัฏฐ์ ภูมิจันทร์, ไร่ พงศธร, ต่าย อรทัย, ณัฏฐ์ ทิวไผ่งาม, ข้าวทิพย์ ธิดาดิน, ตรี ชัยณรงค์,

เช่น ค่านิยมสังคมไทยที่เป็นค่านิยมดั้งเดิม คือ ยึดถือตัวบุคคล ความรักสนุก และยึดทางสายกลาง เป็นต้น (จักรกฤษ พรหมโคตร, 2563)

ดังนั้น จะเห็นว่า ภาพสะท้อนด้านค่านิยม คือ เครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเองบางที ค่านิยมก็คล้อยตามคนอื่น และเปลี่ยนไปตามกาลเวลา เปลี่ยนไปตามยุค ตามสมัย ทั้งนี้ ในการศึกษาครั้งนี้พบภาพ สะท้อนด้านค่านิยมปรากฏในบทเพลงประกอบละครโทรทัศน์ จำนวน 52 บทเพลง ได้แก่ สีเทนน้องให้บอกแค้น, ใจเคยถึกตัว, ซังได้ซังแล้ว, วันที่บ่มีอ้าย, ของหมั้นเป็นของขวัญ, ขออภัยต่อไปได้บ่, ไม่ร้องไห้ ไม่ใช่ไม่เจ็บ, อักแพง กันเด้อ, หนูมโคโยต้า, ส่อหล่อแสบหล่อ, เขาเป็นแฟนอ้ายละบ่, O.K.บ่อ้าย, เอาที่เธอสบายใจ, บักล้าบอกครู(แต่หนูกล้า บอกอ้าย), ห่วงใย, มีแสงใจ, คิดฮอดวันละน้อย, ก็มาดิคะ, อเวนเจอร์ในใจน้อง, ลำคานกะบอกกันเด้อ, GPเฮ็ด, สุดท้ายคืออ้ายเจ็บ, รู้ว่าเขาหมัดใจ แต่ทำไมยังรักเหลือเกิน, หล่อยฮัก, อย่าปล่อยให้เธอลอยนวล, หัวใจ, อ้ายพามา เขาพาไป, หมาวัด, สีให้เว้าอียัง, แล้วอ้ายละ, ลำร้อคเจ้าบ่มีใจ, ถิมอ้ายไว้ตรงนี้ละ, รักคุณยิ่งกว่าใคร, อ้ายเก่งกะด้อ, อักหลาย, สามัญบ่สำนึก, คิดถึงพ่อ คิดถึงแม่ คิดถึงบ้าน, เจ้าตัวว่าอัยอ้าย, ตะคนไป, จองศาลาให้อ้ายแค้น, อ้ายบ่ทำ ร้ายเจ้าดอก, หมาใต้ทะเล่าง, อ้ายลืมทุกคน น้องจำทุกนาที, มะล่องก่องแก่ง, บ่ฮักบ่ต้องสงสาร, อย่าให้แคร์ข้างเดียว, สาว ม.ปลาย ยังอ้ายฮัก, สัญญาอันตราาย, ความหมาย, ย่านรถไฟชนกัน, เขียนฝันไว้ข้างฝา และหยาดเหงื่อเพื่อแม่ นอกจากนี้ คณะผู้ศึกษาค้นคว้ายังพบอีกว่า ภาพสะท้อนด้านค่านิยมในเพลงประกอบละครโทรทัศน์ เรื่องมงกุฎดอก หญ้า แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ค่านิยมเรื่องการเลือกคู่ครองมีทั้งหมด 49 บทเพลง และ 2) ค่านิยมเรื่อง การแสดงความกตัญญู มีทั้งหมด 3 บทเพลง โดยคณะผู้ศึกษาค้นคว้าจะอธิบายถึงภาพสะท้อนด้านค่านิยมที่ปรากฏในบท เพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 ค่านิยมเรื่องการเลือกคู่ครอง พบจำนวน 49 บทเพลง ได้แก่ สีเทนน้องให้บอกแค้น, ใจเคยถึกตัว, ซังได้ซัง แล้ว, วันที่บ่มีอ้าย, ของหมั้นเป็นของขวัญ, ขออภัยต่อไปได้บ่, ไม่ร้องไห้ ไม่ใช่ไม่เจ็บ, อักแพงกันเด้อ, หนูมโคโยต้า, ส่อหล่อแสบหล่อ, เขาเป็นแฟนอ้ายละบ่, O.K.บ่อ้าย, เอาที่เธอสบายใจ, บักล้าบอกครู(แต่หนูกล้าบอกอ้าย), ห่วงใย, มี แสงใจ, คิดฮอดวันละน้อย, ก็มาดิคะ, อเวนเจอร์ในใจน้อง, ลำคานกะบอกกันเด้อ, GPเฮ็ด, สุดท้ายคืออ้ายเจ็บ, รู้ว่าเขา หมัดใจ แต่ทำไมยังรักเหลือเกิน, หล่อยฮัก, อย่าปล่อยให้เธอลอยนวล, อ้ายพามาเขาพาไป, หมาวัด, สีให้เว้าอียัง, แล้วอ้ายละ, ลำร้อคเจ้าบ่มีใจ, ถิมอ้ายไว้ตรงนี้ละ, รักคุณยิ่งกว่าใคร, หัวใจ, อ้ายเก่งกะด้อ, อักหลาย, สามัญบ่สำนึก, เจ้าตัวว่าอัยอ้าย, ตะคนไป, จองศาลาให้อ้ายแค้น, อ้ายบ่ทำร้ายเจ้าดอก, หมาใต้ทะเล่าง, อ้ายลืมทุกคน น้องจำทุกนาที, มะล่องก่องแก่ง, บ่ฮักบ่ต้องสงสาร, อย่าให้แคร์ข้างเดียว, สาว ม.ปลาย ยังอ้ายฮัก, สัญญาอันตราาย, ความหมาย และย่านรถไฟชนกัน ทั้งนี้ จะสามารถอธิบายได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“สร้อยทองเส้นนี้เก็บเงินสามปีจึงได้
ซื้อมาเก็บไว้เพื่อเป็นของหมั้นผู้สาว
ฮอดวันสัญญากลางนกลกลับมาบ้านเฮา
น้ำตาพังหยาวฮู้ข่าวว่าน้องแต่งงาน
หัวใจสะท้อนอ้ายมาบ่ทันใจเจ้า
สัญญาฮักเฮาจบตอนน้องเข้าพาวขวัญ
อ้ายกลืนน้ำตาเข้ามาเป็นแขกช่วยงาน
สร้อยที่เตรียมหมั้นห่อมาเป็นของขวัญแทนใจ”

(ของหมั้นเป็นของขวัญ, ศิลปิน: ใฝ่ พงศธร)

จากตัวอย่างข้างต้น จะพบได้ว่าเนื้อร้องที่ว่า “ฮอดวันสัญญากลางนกลับมาบ้านเฮา น้ำตาพังหย่า ฐู่ข่าวว่าน้องแต่งงาน” และ “สัญญาอีกเฮาจบตอนน้องเข้าพาขวัญ” ได้แสดงให้เห็นว่าในบทเพลงของหมั้นเป็นของขวัญได้สะท้อนถึงค่านิยมเรื่องการเลือกคู่ครองที่ฝ่ายหญิงเปลี่ยนใจไปแต่งงานกับผู้ชายคนใหม่ เพราะเขามีฐานะที่ดีกว่าคนเก่า

1.2 ค่านิยมเรื่องการแสดงความกตัญญู พบจำนวนทั้งหมด 3 บทเพลง ได้แก่ เขียนฝันไว้ข้างฝา, คิดถึงพ่อ คิดถึงแม่ คิดถึงบ้าน และหยาดเหงื่อเพื่อแม่ จะอธิบายโดยละเอียดดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“จากบ้านวันฟ้ามาขึ้นรถทัวร์ที่อำเภอ
หอบฝันเปื้อนน้ำตาเอ๋อเข้าเมืองเสียงดวงเดียวตาย
งานแลกรายได้ทีใจเสาะหาไม่ตรงที่เรียนมา
ก็ต้องรีบคว่ำรอกทำไม้ไหว
เช่าห้องโทรมชุกนอนเพื่อลดทอนรายจ่าย
จะเก็บเงินพันชักใบต้องใช้เวลาหลายเดือน”

และ

“เขียนคำห้ามท้อไว้เตือนใจฝัน
สายเลือดความมุ่งมั่นจากแม่นั้นยังมีมากพอ
ลูกแมยังสู้ไหวแม่เมืองไกลใจร้ายต่อ
ความฝันที่เราเฝ้ารอ ลูกขอทยอยส่งคืน.....”

(เพลงเขียนฝันไว้ข้างฝา, ศิลปิน : รัชชก ศรีโพนธ์)

จากตัวอย่างข้างต้น จะพบได้ว่าเนื้อร้องที่ว่า “จากบ้านวันฟ้ามา ขึ้นรถทัวร์ที่อำเภอ หอบฝันเปื้อนน้ำตาเอ๋อ เข้าเมืองเสียงดวงเดียวตาย” และ “เขียนคำห้ามท้อไว้เตือนใจฝัน สายเลือดความมุ่งมั่น จากแม่นั้นยังมีมากพอ ลูกแมยังสู้ไหว แม่เมืองไกลใจร้ายต่อ ความฝันที่เราเฝ้ารอ ลูกขอทยอยส่งคืน.....” ได้แสดงให้เห็นว่าบทเพลงเขียนฝันไว้ข้างฝา ได้สะท้อนถึงค่านิยมเรื่องการแสดงความกตัญญู กล่าวคือ ลูกต้องจากบ้านมาทำหน้าที่เพื่อครอบครัวและทำฝันที่อยากให้ครอบครัวนั้นสบายให้เป็นจริงผลจากการอดทน ไม่ย่อท้อ และความกตัญญูทำให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับเพลง “หยาดเหงื่อเพื่อแม่” เนื้อร้องที่ว่า “ลูกทำงานหนัก เพราะอยากเห็นแม่พักผ่อน จิตใจอาวรณ ถึงตอนแม่นั้นล้ำเคี้ยว” ที่นำเสนอภาพสะท้อนถึงความกตัญญูของลูกที่มีต่อแม่

2. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต

วิถีชีวิต หมายถึง การกระทำตามวิธีการและแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต โดยกระทำอย่างต่อเนื่องจนติดเป็นนิสัยกระทั่งการกระทำนั้นได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต (ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับวิถีชีวิต, 2563) สอดคล้องกับแนวคิดของนันทพร ศรีสุทธะ (2554) ได้สรุปความหมายของคำว่า “วิถีชีวิต” หมายถึง การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เป็นนิสัยซึ่งจะสะท้อนทัศนคติและวัฒนธรรมของบุคคลเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลในเรื่องที่อยู่อาศัย ลักษณะครอบครัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี การดูแลสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลนั้นจะได้รับอิทธิพลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่นสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความแตกต่างของรายได้ การศึกษาอาชีพ ความเชื่อของบุคคลจะเป็นตัวกำหนดทำให้เกิดความแตกต่างของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต คือ การแสดงพฤติกรรมของบุคคลตามแนวทางและประสบความสำเร็จในชีวิตปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน ทั้งนี้ ภาพสะท้อนวิถีชีวิตปรากฏทั้งหมด จำนวน 30 บทเพลง ได้แก่ มงกุฎดอกหญ้า, นักเลงบ้าย่าน, สร้างฝันด้วยกัน, มานอนนาเด้อ, ละครชีวิต, ดาวเด่นมอตัน, คิดถึงพ่อ คิดถึงแม่ คิดถึงบ้าน, อยากรู้บ้านเฮาเด้อ, อย่าปล่อยมือ, โทธาแนเด้อ, ฝันยังไกลใจยังหนาว, สร้าง, พริกขี้หนู, เต๋อเต๋อต่าง, ผู้บ่าวนิจา, ในความคิดฮอดมีแต่เจ้าผุ่เดียว, ไร่ใจฉันได้เสมอ, บนถนนสายความดี, ไม่ไหวบอกไหว, ฮักสาวรุ่นแม่, จี๋หอย, อยากรู้เธอเป็นแฟน, ชูทางไลน์, อ้ายมันหมอลำ, ด้วยแรงแห่งรัก, หัวใจ, มักสาวเสริมสวย, ดอกจานประหารใจ, เจ้าหญิงลำซิ่ง, คนบ้านเดียวกัน และดอกหญ้าในป่าปูน พบ 4 ลักษณะ เรียงลำดับจากที่ปรากฏมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ปรากฏการต่อสู้กับอุปสรรค โดยไม่ย่อท้อ จำนวน 19 บทเพลง ปรากฏต้องไกลบ้านเข้ามาทำงานในเมือง จำนวน 12 บทเพลง ปรากฏหารายได้เลี้ยงครอบครัว จำนวน 7 บทเพลง และปรากฏเพื่อเลี้ยงชีพตนเองด้วยอาชีพที่สุจริต จำนวน 6 บทเพลง ซึ่งตรงกับงานที่คณะผู้ศึกษาได้ค้นคว้ามา โดยคณะผู้ศึกษาค้นคว้าจะอธิบายถึงภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตที่ปรากฏในบทเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“เพราะความจนจึงทำให้คนไกลถิ่น
นกน้อยโฉบบินหากินไกลถิ่นเรือนาน
แว่วยินเสียงพิณเสียงแคนเล่นลำซำซำขาน
ทำนองของเพลงพื้นบ้านแว่วหวานสะท้านฤดี
ภาพพ่อแก่ๆ ภาพแม่ชราตามวัย
ผุดขึ้นมาในใจน้ำตาาร่วงไหลทุกที
ลมเอ๋ยลมพัดห่มความรักความดี
กลับบ้านไปบอกท่านที่ ลูกนี้สุดแสนห่วงใย”

(คิดถึงพ่อ คิดถึงแม่ คิดถึงบ้าน, ศิลปิน : ต่าย อรทัย)

จากตัวอย่างข้างต้น จะพบได้ว่าเนื้อร้องที่ว่า “เพราะความจน จึงทำให้คนไกลถิ่น นกน้อยโฉบบิน หากินไกลถิ่นเรือนาน” และ “ภาพพ่อแก่ๆ ภาพแม่ชราตามวัย ผุดขึ้นมาในใจ น้ำตาาร่วงไหลทุกที” ได้แสดงให้เห็นว่าในบทเพลงคิดถึงพ่อ คิดถึงแม่ คิดถึงบ้าน ได้สะท้อนถึงภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตของคนอีสานที่ไกลบ้านเข้ามาทำงานในเมือง ต้องจากบ้านเกิดเพราะความจนมาทำงานเพื่อส่งเงินที่ได้กลับบ้าน และการที่ห่างไกลจากบ้านเกิดจึงทำให้คิดถึงบรรยากาศของครอบครัว รวมไปถึงบรรยากาศที่บ้าน

3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อเรื่องโชคร้าย

ความเชื่อเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เป็นของคู่กันมาตั้งแต่สมัยอดีต จนมาถึงปัจจุบัน และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติที่มนุษย์เชื่อว่าเป็นการบันดาลให้เกิดขึ้นจากอำนาจของเทวดา พระเจ้า หรือภูตผีปีศาจ และแต่ละที่จะมีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป (ความเชื่อของคนในชุมชน, 2563) โดย อุดม เขยกิจวงษ์ (อ้างถึงในพนิดา บุญเทพ, 2548) ได้กล่าวคำว่า ความเชื่อ เป็นความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ว่าจะบันดาลให้เกิดสุขหรือทุกข์ได้ หากกระทำหรือปฏิบัติต่อความเชื่อในทางที่ถูกที่ควร ความสุขก็จะเกิดตามมาในทางตรงกันข้าม หากกระทำหรือปฏิบัติสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือละเลย ความทุกข์ร้อนอาจจะเกิดขึ้นได้ ส่วนการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำดีหรือร้าย จะถูกเรียกว่า กรรม

ฉะนั้น กรรม จะหมายถึง การกระทำที่ส่งผลดี และร้ายมาปัจจุบัน หรือในอนาคต เช่น กรรมตามทัน, การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา เช่น ทำกรรมดี ทำกรรมชั่ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2563)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ความเชื่อเรื่องโชคชะตา เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานและเชื่อว่าสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เกิดขึ้นจากอำนาจของเทวดา ทั้งนี้ ภาพสะท้อนถึงความเชื่อเรื่องโชคชะตาปรากฏ ทั้งหมด 7 บทเพลง ได้แก่ สำคัญกว่าลมหายใจ, นิรันดร, ขอสิทธิ์แค่ร้องไห้, คือเธอใช่ไหม, ฮักมาแต่ชาติก่อน, บุญผลา และเจ้าชายของชีวิต โดยสามารถแบ่งเป็นภาพสะท้อนด้านความเชื่อเรื่องโชคชะตา ได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ เรื่องคู่แท้ จำนวน 3 บทเพลง ได้แก่ นิรันดร, สำคัญกว่าลมหายใจ และเจ้าชายในชีวิต เรื่องพรหมลิขิต จำนวน 2 บทเพลง ได้แก่ นิรันดร และฮักมาแต่ชาติก่อน เรื่องกรรม จำนวน 1 บทเพลง ได้แก่ ขอสิทธิ์แค่ร้องไห้ เรื่องสวรรค์ จำนวน 1 บทเพลง ได้แก่ คือเธอใช่ไหม และเรื่องเทวดา จำนวน 1 บทเพลง ได้แก่ ขอสิทธิ์แค่ร้องไห้ คณะผู้ศึกษาจะอธิบายถึงภาพสะท้อนด้านความเชื่อเรื่องโชคชะตา ที่ปรากฏในบทเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“เฮาเกิดมาเพื่อฮักไผบางคนเท่านั้น
เฮาต่างก็รอซึ่งกันและกันตลอดมา
ก็ภพก็ชาติที่เฮาคลาดคลา
กว่าสิพ้อได้สบสายตาอยู่ต่อหน้า
พ้อกันแล้วแล้วบ่อยากให้จากกันไปว่าเหตุผลใดทั้งนั้น
สิฮักกันด้วยฮักมันที่สองเฮามี
พ้อกันแล้วขอให้อยู่จากมือนีไปฮอดมื่อตายกลายเป็นรูลี
อยากให้การพ้อกันเทื่อนี้เป็นนิรันดร
คนที่คอยฮักแท้มาคนพ้ออีกคนที่พร้อมอย่างกันไป
สวรรค์คงฮับฮู้ได้ในคำอ่อนวอน
คนสุดท้ายที่เฮาสิฮักฮักสิตนบ่คือเทือก่อน
คือกับตอนเคยเจ็บมาบ่ฮู้ว่า
อยากให้การพ้อกันเทื่อนี้เป็นนิรันดร”

(เพลงนิรันดร, ศิลปิน: ต่าย อรทัย, โจ้ใจ มิราเคิล)

จากตัวอย่างข้างต้น จะพบได้ว่าเนื้อร้องที่ว่า “ก็ภพก็ชาติที่เฮาคลาดคลา กว่าสิพ้อได้สบสายตาอยู่ต่อหน้า” และ “พ้อกันแล้วขอให้อยู่จากมือนีไปฮอดมื่อตายกลายเป็นรูลี อยากให้การพ้อกันเทื่อนี้เป็นนิรันดร” ได้แสดงให้เห็นว่าในบทเพลงนิรันดร ได้สะท้อนถึงภาพสะท้อนเรื่องโชคชะตาเรื่องภพชาติ ที่ได้กลับมาเจอกันในแต่ละภพ แต่ละชาติ และได้ครองคู่กันตลอดไป ความเชื่อเรื่องภพ ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากมาย หลายด้านไม่ว่าจะเป็นสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ (สิทธิชัย จู๋, 2557)

4. ภาพสะท้อนด้านประเพณี และวัฒนธรรม

ประเพณี หมายถึง ระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติสืบกันมา ลักษณะประเพณีในสังคมระดับประเทศชาติ มีทั้งประสมกลมกลืนเป็นอย่างเดียวกัน และมีต่างกันไปบ้างตามความนิยมเฉพาะท้องถิ่น แต่ส่วนมากมีจุดประสงค์ และวิธีการปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สำหรับประเพณีไทย มักมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อในคติพระพุทธศาสนา และพราหมณ์มาแต่โบราณ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และมีความสำคัญต่อสังคม เช่น การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ศิลปกรรม กฎหมาย คุณธรรม ความเชื่อ ฯลฯ (ความหมายของประเพณีไทย, 2563)

โดย แปก สนิธิรักษ์ (ม.ป.ป.) (อ้างถึงใน อหมัดอัลซารี มูเก็ม, 2559: 13) กล่าวว่า ประเพณี คือ ความประพฤติสืบต่อกันมาจนเป็นที่ยอมรับของส่วนรวมซึ่งเรียกว่า เอกลักษณ์ หรือ พหุนิยม เช่น การแต่งงาน การเกิด การตาย การทำบุญ การรื่นเริง การแต่งกาย เป็นต้น

สำหรับคำว่า วัฒนธรรม พระยาอนุมานราชธน กล่าวว่า “ วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้เลียนแบบกันได้ เอาอย่างกันได้” (ความรู้เรื่องวัฒนธรรม, 2532: 54-48)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมานาน เพื่อถ่ายทอดสู่รุ่นต่อไป ทั้งนี้ ภาพสะท้อนด้านประเพณี และวัฒนธรรมปรากฏจำนวน 4 บทเพลง ได้แก่ ฝ่ายผูกแขนเปื้อนเหงื่อ, สาวหมอลำสำน่อย, อีสานเมืองม่วน และงานแต่งคนจน โดยสามารถแบ่งเป็นภาพสะท้อนด้านประเพณี และวัฒนธรรมได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ด้านประเพณี ปรากฏจำนวน 3 บทเพลง ได้แก่ ฝ่ายผูกแขนเปื้อนเหงื่อ, งานแต่งคนจน และอีสานเมืองม่วน(ลำพืน) ส่วนด้านวัฒนธรรมปรากฏจำนวน 1 บทเพลง ได้แก่ สาวหมอลำสำน่อย คณะผู้ศึกษาค้นคว้าจะอธิบายถึงภาพสะท้อนด้านประเพณี และวัฒนธรรม ที่ปรากฏในบทเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“ผูกเบื้องซ้ายให้ขวัญมาผูกเบื้องขวาให้ขวัญคุ้มภัย
หาเงินได้หมานหมานเด้อเออ
ฝ่ายที่พอกับแม่ผูกให้เบี่ยงยามไต่มีใจฮึดสู้
บอกให้ฮู้ว่ามีไพร่ทางนั้นฝ่ายผูกแขนย้าแทนแม่พ้อ
หนักเกินท้อลูกก็ยังมีถึงทางแห่งฝัน
ต้องข้ามทะเลเม็ดเหงื่อ ก็คงบ่อยู่เหนือเกินความตั้งใจ”

(เพลงฝ่ายผูกแขนเปื้อนเหงื่อ, ศิลปิน: เปียร์ พร้อมพงษ์)

จากตัวอย่างข้างต้น จะพบว่าเนื้อร้อง “ผูกเบื้องซ้ายให้ขวัญมา ผูกเบื้องขวาให้ขวัญคุ้มภัย หาเงินได้หมานหมาน เด้อ เออ” ได้แสดงให้เห็นว่าในบทเพลงนี้รัตน ได้สะท้อนถึงภาพสะท้อนเรื่องประเพณีของคนอีสานเกี่ยวกับการผูกข้อมือเพื่อเป็นสิริมงคล เช่น งานแต่ง งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ รวมไปถึงการกลับบ้านเกิดหรือกลับไปทำงาน นอกจากการผูกข้อมือแล้วยังมีการพูดอวยพรด้วย อย่างเช่น ผูกเบื้องซ้ายให้ขวัญเจ้ามา ผูกเบื้องขวากะให้ขวัญเจ้าอยู่ให้ฮ้อยดีมีแหงเด้อบักเหล่าเด้อ หมาน ๆ เป็นต้น

จากการศึกษาค้นคว้าภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลง ภาพสะท้อนที่ปรากฏในเพลงประกอบละครโทรทัศน์ เรื่องมงกุฎดอกหญ้า พบว่ามีภาพสะท้อนทั้งหมด 4 ประเภท ได้แก่ ภาพสะท้อนด้านค่านิยม ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต ภาพสะท้อนด้านความเชื่อเรื่องโชคลาง และภาพสะท้อนด้านประเพณี และวัฒนธรรม โดยภาพสะท้อนดังกล่าวได้ถูกนำเสนอผ่านกลวิธีการประพันธ์ของบทเพลง

บทสรุป

ผลจากการศึกษาค้นคว้าภาพสะท้อนที่ปรากฏในเพลง และกลวิธีการใช้เพลงประกอบละครโทรทัศน์ เรื่องมงกุฎดอกหญ้า จากเพลงประกอบละครจำนวน 92 บทเพลง ด้านภาพสะท้อนพบภาพสะท้อนทั้งหมด 4 ลักษณะ ได้แก่

1. ภาพสะท้อนด้านค่านิยม จำนวน 52 บทเพลง สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ค่านิยมเรื่องการเลือกคู่ครองจากฐานะ ที่ปรากฏมีลักษณะที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนใจไปเลือกคนรักใหม่ของฝ่ายหญิง และกล่าวถึงปัจจัยเรื่องความพร้อมทางฐานะ มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง มีปรากฏจำนวน 49 บทเพลง และ 2) ค่านิยมเรื่องการแสดงความกตัญญู มีเนื้อหาเกี่ยวกับครอบครัว คือการทำหน้าที่ของลูกเพื่อให้พ่อแม่สุขสบาย มีปรากฏจำนวน 3 บทเพลง

2. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต จำนวน 30 บทเพลง มีลักษณะที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนอีสานที่มี 4 ลักษณะ คือ ด้านวิถีชีวิตของคนอีสานที่ต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อ จำนวน 19 บทเพลง , ต้องไกลบ้านเข้ามาทำงานในเมือง จำนวน 12 บทเพลง, หารายได้เลี้ยงครอบครัว จำนวน 7 บทเพลง และเพื่อเลี้ยงชีพตนเองด้วยอาชีพที่สุจริต จำนวน 6 บทเพลง ในบางบทเพลงก็สะท้อนด้านวิถีชีวิตในหลายด้าน

3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อเรื่องโชคชะตา จำนวน 7 บทเพลง มีลักษณะที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องของโชคชะตา สามารถแบ่งได้เป็น 5 ลักษณะ กล่าวคือ เรื่องคู่แท้ จำนวน 3 บทเพลง, เรื่องพรหมลิขิต จำนวน 3 บทเพลง, เรื่องกรรม จำนวน 1 บทเพลง, เรื่องสวรรค์ จำนวน 1 บทเพลง และเรื่องเทวดา จำนวน 1 บทเพลง ในบางบทเพลงก็สะท้อนด้านความเชื่อเรื่องโชคชะตาในหลายด้าน

4. ภาพสะท้อนด้านประเพณี และวัฒนธรรม จำนวน 4 เพลง มีลักษณะที่เกี่ยวกับประเพณีแต่ละฤดูกาลในระยะหนึ่งปี ได้แก่ ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีบุญผะเหวด และประเพณีสงกรานต์ จำนวน 1 บทเพลง รวมไปถึงประเพณีเกี่ยวกับวิถีชีวิต จำนวน 2 บทเพลง ได้แก่ การผูกข้อมือข้อมือ การแต่งงาน หรือเรียกอีกอย่างว่า กินดอ ขณะทางด้านวัฒนธรรมมีการกล่าวถึง วัฒนธรรมทางดนตรีของภาคอีสาน จำนวน 1 บทเพลง ได้แก่ เสียงพิณ และเสียงร้องหมอลำ

ซึ่งการศึกษาครั้งนี้แตกต่างกับงานวิจัยของ วันเฉลิม ใจสุข (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรัก” ในบทเพลงลูกทุ่งไทยของ ตักแตน ชลดา พบรูปแบบความรักของชายหญิง แบ่งออกเป็นความรักสมบูรณ์แบบ ความรักที่ไม่ฝ่ายชายปล่อยให้ฝ่ายหญิงรอ, ฝ่ายชายนอกใจ, ฝ่ายชายบอกเลิก ในทางกลับกันถ้าเป็นผู้หญิงร้องก็จะสะท้อนภาพผู้หญิงถูกกระทำ จากการศึกษาค้นคว้าภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลงประกอบละครโทรทัศน์ เรื่องมงกุฎดอกหญ้า พบว่าผู้หญิงเปลี่ยนใจมากกว่า ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเป็นการนำเสนอภาพผ่านผู้ชายเล่าเรื่อง และเพลงส่วนใหญ่เป็นของนักร้องฝ่ายชาย

ต่อมาเป็นภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต จำนวน 30 บทเพลง ในเรื่องนี้สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนอีสานที่ต้องไกลบ้านเข้ามาทำงานในเมือง หารายได้เลี้ยงครอบครัว, เพื่อเลี้ยงชีพตนเองด้วยอาชีพที่สุจริต และต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ โดยไม่ย่อท้อ พบว่าปรากฏเรื่องวิถีชีวิตของคนอีสานที่ไกลบ้านเข้ามาทำงานในเมือง เพื่อต้องการรายได้เลี้ยงตัวเอง และส่งกลับไปให้ครอบครัวเป็นความจำเป็นที่ต้องไกลบ้าน บางคนต้องห่างจากครอบครัว บางคนก็อพยพย้ายถิ่นมาห้ครอบครัวเพื่อหวังจะสร้างฐานะให้ครอบครัว

ผลจากภาพสะท้อนข้างต้นมีความสอดคล้องข้อมูลจากงานวิจัยของ วรณภา ลือกิตินันท์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานในเขตพื้นที่อุตสาหกรรมอิสเทิร์นซีบอร์ด” ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงงานส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 222 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยมีผลต่อการย้ายถิ่นของแรงงานในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการรายได้เพิ่มขึ้น และด้านการแสวงหาความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งมีความคล้ายกับการศึกษาค้นคว้าภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลงประกอบละครโทรทัศน์

เรื่องมังกุฎดอกหญ้า พบว่าคนอีสานที่อพยพเข้ามาในเมืองเพื่อต้องการรายได้เพื่อหวังจะนำมาเลี้ยงครอบครัว
ผลจากการศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลงประกอบละครโทรทัศน์ เรื่องมังกุฎดอกหญ้า ยังปรากฏ
เรื่องค่านิยมในเรื่องของความรักมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องของวิถีชีวิตของคนอีสานส่วนใหญ่ต้องไกลบ้านเข้ามาใน
เมืองเพื่อหารายได้เลี้ยงตัวเอง เพื่อนำมาเลี้ยงครอบครัว และเพื่อสร้างฐานะ สร้างชีวิตครอบครัวให้ดีขึ้น ถัดมาเป็น
เรื่องของความเชื่อเรื่องโชคชะตา สุดท้ายเป็นประเพณี และวัฒนธรรม เรื่องราวต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ได้สะท้อนผ่านละคร
เรื่องมังกุฎดอกหญ้า ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่ละครที่มักจะนำเรื่องราวจากสิ่งที่พบเห็นนำมาเผยแพร่ในรูปแบบของละคร
และเพลง

บรรณานุกรม

- ความเชื่อของคนในชุมชน. (2563). สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม, 2563, จาก: <http://www.ohonline.in.th>.
- ความรู้เรื่องวัฒนธรรม. (2563). สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม, 2563, จาก: <http://www.sites.google.com>.
- ความหมายของประเพณีไทย. (2563). สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม, 2563, จาก: <http://www.sites.google.com>.
- จักรกฤษ พรมโคตร. (2563). ค่านิยม. สืบค้นเมื่อ 29 กันยายน, 2563, จาก: <http://www.sites.google.com>.
- จิรกานต์ สิริกวินกอบกุล. (2558). ประเภทของเพลงไทย. สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม, 2563, จาก: <http://www.pirun.ku.ac.th>.
- นันทพร ศีสุทธะ. (2554). วิถีชีวิตชุมชนกับการเกิดโรคเบาหวาน กรณีศึกษาชุมชนบ้านจัว ตำบลสมัย อำเภอ
สบปราบ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการส่งเสริมสุขภาพ. คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554). ความหมายของกรรม. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน, 2563, จาก:
<http://www.dictionary.sanook.com>.
- พนิดา บุญเทพ. (2548). ศิลปะและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- สิทธิชัย จู้อี้. (2557). ความเชื่อเรื่องชาติภพกับอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชนตำบลตะคร้อ อำเภอ
ไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. รายงานการศึกษาเฉพาะบุคคล ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชามานุษย
วิทยา. คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อาหมัดอัลซารีย์ มูเก็ม. (2559). ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชนกลุ่มชาติพันธุ์
เขมร พื้นที่บ้านจารย์ อำเภอลำปาง จังหวัดสุรินทร์. งานวิจัยสาขาบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- อุษา แซ่จิว และอุบลวรรณ เปรมศรีรัตน์. (2560). รายงานการวิจัยกลวิธีการเล่าเรื่องของบทเพลงประกอบละคร
โทรทัศน์ไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Line Today. (2563). สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม, 2563, จาก: <http://www.today.line.me>.

กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์

STRATEGIES FOR CREATING HUMOR AND JOKES BY MONK CHARACTERS IN MOVIES

จักรพรรดิ ท่างาม¹ และ วรุณญา อัจฉริยะดี²
Chakkaphat Thangam¹ and Warunya Ajcharyabodee²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล chakkaphat.th@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล warunya.aj@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์ โดยศึกษาเฉพาะภาพยนตร์ไทยที่ผลิตเพื่อฉายตามโรงภาพยนตร์ จำนวน 10 เรื่อง ทั้งนี้เป็นภาพยนตร์ไทยซึ่งผลิตในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2562 โดยพิจารณาจากภาพยนตร์ที่มีพระสงฆ์เป็นตัวละครเอกของเรื่องและเป็นภาพยนตร์แนวตลก จากนั้นวิเคราะห์มุกตลกที่ปรากฏโดยใช้แนวคิดบันไดตลกของ Alan Reynolds Thompson ผลการศึกษาพบว่า การสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์มีอิสระเป็นอย่างมาก โดยแบ่งออกเป็นตลกไปกฮา และตลกชวนหัว ตลกไปกฮา ลักษณะของมุกตลกที่ปรากฏ ได้แก่ เกราะห้ามยามร้ายทางร่างกาย, กลไกของโครงเรื่อง, ไหวพริบคำคม ตลกชวนหัวลักษณะของมุกตลกที่ปรากฏ ได้แก่ ความลึกลับในการเสนอตัวละคร, ตลกทางความคิดและเสียดสี

คำสำคัญ

อารมณ์ขัน มุกตลก พระสงฆ์ ภาพยนตร์

ABSTRACT

This research aimed to study the strategies for creating humor and jokes by monk characters in movies. The study was conducted with 10 Thai movie theaters that were filmed during 2005 – 2019, by considering comedy movies with a monk as the main characters of the story, and analyzing the appeared jokes using Alan Reynolds Thompson's irony level concept. The study results showed that the humor and jokes making by the monk characters in movies had a lot of freedom, which could be divided into a hilarious joke and a comical joke. Characteristics of hilarious jokes included physical mishaps, plot devices, and verbal wit. Characteristics of comical jokes included inconsistency of character, comedy of ideas, and satire.

Keywords

humor, jokes, monk, movies

ความสำคัญของปัญหา

ภาพยนตร์ปรากฏในประเทศสยามครั้งแรก เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2440 จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ภาพยนตร์ได้พัฒนาไปอย่างมากมายทั้งด้านเทคนิคการสร้างสรรค์และความยาวของภาพยนตร์ กลายเป็นงานศิลปะที่สูงอย่างหนึ่งเทียบกับงานศิลปะอื่น ๆ ที่ได้ถือกำเนิดก่อนหน้านี้ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2542 : 9)

เนื้อหาและรูปแบบของภาพยนตร์ไทยมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำเสนอเรื่องหรือแนวคิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ผลิตและมุมมองของคนในสังคมที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ ซึ่งภาพยนตร์ตกเป็นรูปแบบหนึ่งของภาพยนตร์ไทยมีลักษณะที่ทำให้ผู้ชมเบิกบานใจมีเนื้อเรื่องซ้ำกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่าภาพยนตร์ตลกมักได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบัน อาจเนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่นิยมในความสนุกสนานรื่นเริง ทำให้อารมณ์ขันเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของคนไทย คนไทยสามารถสร้างสรรค์อารมณ์ขันได้อย่างมีชั้นเชิงซึ่งเป็นผลผลิตทางความคิดที่สะท้อนมาจากความเป็นท้องถิ่น โดยสังเกตได้จากผลงานทางด้านวรรณศิลป์ คีตศิลป์ จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะการแสดงตลอดจนวัฒนธรรม และประเพณี และคำพูดคำเจรจาในชีวิตประจำวันที่มีรสอดแทรกอารมณ์ขันอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังพบว่ารายการโทรทัศน์ประเภทรายการตลกได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง มีการสอดแทรกการแสดงตลกในรายการต่าง ๆ หลายรายการได้ใช้นักแสดงตลกมาทำหน้าที่พิธีกรประจำรายการ เป็นนักแสดงในช่วงของรายการ เป็นกรรมการตัดสิน รวมถึงเป็นตัวละครสำคัญในละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าอารมณ์ขันเป็นศิลปะและภูมิปัญญาที่สามารถสะท้อนธรรมชาติของคนไทยและสังคมไทยในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี (ปวริศ มินา, 2561 : 2300)

องค์ประกอบที่เกี่ยวกับศาสนาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ตลก หรือเป็นองค์ประกอบของเรื่องราวต่าง ๆ ในภาพยนตร์ตลก โดยมักบอกเล่าเรื่องราว หรือหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านตัวละครที่เรียกว่า “พระสงฆ์”

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปรากฏภาพยนตร์ที่มีตัวละครพระสงฆ์เป็นทั้งตัวละครหลักและตัวละครประกอบของเรื่อง โดยนำเสนอภาพของพระสงฆ์แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของเรื่องนั้น ๆ เช่น นำเสนอภาพพระสงฆ์ในทางที่ขัดแย้งกับบทบาทของพระสงฆ์ ในเรื่องหลวงพี่แจ๊ส 5G ฉากที่กลุ่มพระสงฆ์ไปเที่ยวกลางคืนแล้วกลับจำวัดในตอนเช้า เมื่อหลวงพี่แจ๊สมาเห็น ดังบทสนทนา

หลวงพี่แจ๊ส : พักผ่อนตามอัธยาศัยนะครีบ เดี่ยวตี้นมาจะแองค์

พระรูปหนึ่ง : อะไรแองค์

หลวงพี่แจ๊ส : อะระแองค์ สัมมาสัมพุทธโธ ะคะวะ, สว่างคาตาพังกกลับมาทำมีน อูตรีเชโนว่าไม่ได้กินแต่กลิ่นโหยมาเลยมีง

(หลวงพี่แจ๊ส 5G, 2561)

บทสวดดังกล่าวดัดแปลงมาจาก “อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ ะคะวะ, พุทธัง ะคะวันตัง อภิวาเทมิ” จะเห็นว่าการที่พระสงฆ์หนีเที่ยวเวลากลางคืนเป็นเรื่องที่ผิดไปจากบทบาทของพระสงฆ์แต่มีการแทรกอารมณ์ขันเพื่อให้ภาพยนตร์เกิดความตลกตามเจตนาของผู้กำกับ โดยดัดแปลงจากบทสวดที่คนไทยรู้จักเป็นอย่างดี

บทบาทพระสงฆ์กับความตลกขบขันที่ปรากฏในภาพยนตร์ตลกมีรูปแบบซึ่งแตกต่างกันออกไป มีทั้งสัมพันธ์และขัดแย้งกับบทบาทของพระสงฆ์ เช่น ตลกจากความตลกใจของตัวละคร ตลกจากความหิวโหย ตลกจากการล้อเลียนเหตุการณ์ในขณะนั้น อาจเนื่องจาก “พระสงฆ์ในปัจจุบันไม่ได้บวชเพื่อบรรลุนิพพานตามอย่างพระพุทธเจ้า แต่บวชเพื่อประเพณี การศึกษา และอาชีพ” (ธรรมทาส พานิช, บรรณาธิการ, ม.ป.ป. : 4) จึงยังมีความรัก โลก โกรธ หลง เช่นเดียวกับฆราวาส อีกปัจจัยหนึ่งอาจเกิดจากสังคมไทยในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีมากขึ้น

ผู้คนให้ความสำคัญด้านวิทยาศาสตร์มากกว่าฝั่งสังคมศาสตร์ เช่น เมื่อเจ็บไข้ก็หวังพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้หายจากอาการดังกล่าว แต่พระสงฆ์ในปัจจุบันจะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย พระสงฆ์จึงไม่สามารถแยกขาดจากทางโลกได้ “ภาพของพระสงฆ์ในภาพยนตร์จึงเน้นไปที่ภาพพระสงฆ์ที่มีเจตนาดี” (ครองนงค์ สุขยั้ง, 2547 : 193) มากกว่าพระสงฆ์ที่เน้นปฏิบัติธรรมเพียงอย่างเดียว สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์มีความใกล้ชิดประชาชนเป็นอย่างมาก สื่อจึงมักนำเสนอภาพพระสงฆ์ที่สามารถพูดจาหยอกล้อและแสดงกิริยาได้เหมือนกับฆราวาส แสดงความไม่ส่ารวม จึงนำไปสู่การเกิดความตลกขบขันในภาพยนตร์

ภาพยนตร์ที่ใช้พระสงฆ์เป็นตัวละครเอกของเรื่องและเป็นภาพยนตร์แนวตลก ในปี พ.ศ. 2548 ภาพยนตร์เรื่องหลวงพี่เท่งทำรายได้ 141.3 ล้านบาท (กฤษณ์ เพชรรัตน์, 2554 : 7) เป็นภาพยนตร์ที่สร้างรายได้สูงสุดของค่ายพระนครฟิล์มในขณะนั้น แสดงว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องมีวิธีการสร้างอารมณ์ขันกับตัวละครพระสงฆ์ได้เป็นอย่างดี จนนำไปสู่การประสบความสำเร็จ ในปีต่อ ๆ มาจึงปรากฏภาพยนตร์ที่ใช้พระสงฆ์เป็นตัวละครเอกของเรื่องและเป็นภาพยนตร์แนวตลกอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพทุกเรื่อง จนถึงปี พ.ศ. 2562 เมื่อนับย้อนกลับไปเป็นระยะเวลา 14 ปี ซึ่งนับว่ายาวนานมากพอที่แนวคิดและมุมมองของคนในสังคมที่มีต่อพระสงฆ์จะเปลี่ยนแปลงไปได้และอาจได้เห็นกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันที่หลากหลายซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงนั้น ๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์ว่าเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของพระสงฆ์ในภาพยนตร์ไทยปี พ.ศ. 2548 – 2562

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกศึกษาเฉพาะภาพยนตร์ไทยที่ผลิตเพื่อฉายตามโรงภาพยนตร์ จำนวน 10 เรื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องหลวงพี่เท่งทำรายได้สูงสุดของค่ายพระนครฟิล์มในปีนั้น และคัดเลือกภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ จนถึงปี พ.ศ. 2562 โดยพิจารณาจากภาพยนตร์ที่มีพระสงฆ์เป็นตัวละครเอกของเรื่องและเป็นภาพยนตร์แนวตลก เพื่อให้เห็นกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกได้อย่างชัดเจน รายชื่อภาพยนตร์มีดังนี้

1. หลวงพี่เท่ง (2548)
2. มากับพระ (2549)
3. หลวงพี่เท่ง 2 รุ่นฮาร่ำรวย (2551)
4. หลวงพี่กับผีขนุน (2552)
5. หลวงพี่เท่ง 3 รุ่นฮาเขย่าโลก (2553)
6. เท่งโหน่ง จิวรบิน (2554)
7. หลวงพี่แจ๊ส 4G (2559)
8. หลวงพี่แจ๊ส 5G (2561)
9. นโม โอเค (2561)
10. หลวงตามหาเฮง (2562)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดหัวข้อวิจัย
2. คัดเลือกภาพยนตร์ที่มีพระสงฆ์เป็นตัวละครเอกและเป็นภาพยนตร์แนวตลก
3. ศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ โดยใช้แนวคิดบันไดตลกของ Alan Reynolds Thompson
4. เรียบเรียงผลการวิจัย
5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

แนวคิดบันไดตลกของ Alan Reynolds Thompson (อ้างถึงในรุ่งอรุณ ฉัตรวิเศษ, 2553 : 24) ได้แบ่งประเภทของตลกออกเป็นสองส่วนใหญ่ คือ

ตลกโปกฮา (Farce) เป็นตลกจากเรื่องราวเหลือเชื่อ รวดเร็ว เออะอะตึงตึง

ตลกขวนหัว (Comedy) เป็นตลกที่มีลักษณะเป็นงานทางวรรณกรรม

Alan Reynolds Thompson ได้จัดแบ่งประเภทของเรื่องตลกไว้เป็นลำดับชั้นต่าง ๆ โดยไม่ต้องการหมายความว่า ลักษณะหนึ่งจะดีกว่าอีกลักษณะหนึ่ง ทว่าแต่ละลักษณะเป็นวิธีการที่ถูกต้องในการนำเสนอความตลกเท่านั้น โดยเขาได้อธิบายลักษณะของตลกแต่ละชั้นไว้ว่า

ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นตลกโปกฮา ได้แก่

1. ความลามกอนาจาร (Obscenity) ถือเป็นลักษณะของตลกชั้นต่ำสุดที่ไม่จำเป็นต้องอธิบายถึงซึ่งในแต่ละสังคมก็มีการให้ความสำคัญในเรื่องของการเปลือยกายแตกต่างกัน และทุกวันนี้ความลามกอนาจารก็เป็นเรื่องยากที่จะกำหนดได้ ช่องว่างระหว่างวัย รสนิยมเฉพาะตัว ความแตกต่างในภูมิปัญญา ทำให้พิจารณาเรื่องนี้กันไปประเด็นต่าง ๆ

2. เคราะห์หามยามร้ายทางร่างกาย (Physical mishap) เป็นลักษณะตลกเจ็บตัวประเภทหนึ่ง เช่น การกระชากเก้าอี้ออกจากตัวละครที่กำลังนั่ง การลื่นล้มเพราะเปลือกกล้วย การปาหน้าด้วยคัก ตลกประเภทนี้มีลักษณะเป็นตลกประเภทโครมคราม (Slapstick)

3. กลไกของโครงเรื่อง (Plot device) มีลักษณะคล้ายคลึงกับตลกสถานการณ์ ซึ่งจะสร้างเสียงหัวเราะได้ก็ต่อเมื่อแสดงเรื่องเหลือเชื่อหรือเรื่องบังเอิญให้เห็นว่าเป็นเรื่องจริง รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจผิด ความปรารถนาที่สวนทางกัน ความไม่ถูกกาลเทศะหรือเหตุการณ์ที่กระอักกระอวลใจ

4. ไหวพริบคำคม (Verbal wit) เป็นความขบขันเกิดขึ้นจากภาษา

ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นตลกขวนหัว ได้แก่

5. ความลึกลับในการเสนอตัวละคร (Inconsistency of Character) เป็นการกระทำหรือคำพูดที่ทำให้ประหลาดใจเพราะตรงกันข้ามกับที่เห็น อาจมาจากการสร้างทำหรือบุคลิกที่แท้จริงของตัวละคร

6. ตลกทางความคิดและเสียดสี (Comedy of Ideas and Satire) เป็นการล้อเลียนเสียดสีชีวิตจริง สามารถทำให้หัวเราะได้กับเรื่องเครียดหรือกับตัวเอง

จากแนวคิดข้างต้นทำให้เห็นว่ามุกตลกมีลักษณะที่หลากหลายซึ่งแบ่งเป็นชั้นอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดนี้ในการวิเคราะห์และจำแนกมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์ว่ามีลักษณะอย่างไรบ้างตามคำจำกัดความของแนวคิดบันไดตลกที่ได้อธิบายลักษณะของมุกตลกไว้ข้างต้น ซึ่งจะทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าพระสงฆ์สามารถสร้างอารมณ์ขันได้ในชั้นใดบ้าง หรือมีข้อจำกัดในเรื่องใด

ผลการวิจัย

อารมณ์ขันและมุกตลกเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในภาพยนตร์ตลก เพียงแต่จะมีกลวิธีการสร้างที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของภาพยนตร์และตัวละครที่นำเสนอมุกตลกนั้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ โดยยึดจากการที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมในมุกตลกนั้น ๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีแค่ตัวละครพระสงฆ์เป็นคนสร้างอารมณ์ขันอย่างเดียวแต่อาจมีตัวละครอื่นมาประกอบเพื่อให้ความตลกขบขันเกิดความสมบูรณ์ ซึ่งจะวิเคราะห์จากภาพยนตร์ไทยที่ผลิตในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2562 โดยใช้กรอบแนวคิดบันไดตลกของ Alan Reynolds Thompson

จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นออกเป็น ตลกโปกฮา และ ตลกชวนหัว โดยพบกลวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลก ดังนี้

1. การสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกแบบตลกโปกฮา มีลักษณะเป็นตลกจากเรื่องราวเหลือเชื่อ รวดเร็ว เออะอะ ตึงตึง

1.1 เคราะห์ห้ามยามร้ายทางร่างกาย ปราบกมุกตลกเจ็บตัว เป็นมุกตลกที่ใช้ความรุนแรง หรือเกิดจากอุบัติเหตุ ทำให้ได้รับบาดเจ็บ ดังตัวอย่าง

ภาพยนตร์เรื่อง หลวงพี่เท่ง 3 รุ่นฮาเขย่าโลก ผู้ร้ายหวังจะมาขโมยพระนิม (พระโยกเยกปลอมตัวเป็นพระพุทธรูป) ด้วยความที่พระมีน้ำหนักมากการเคลื่อนย้ายจึงเป็นไปได้ยาก ผู้ร้ายจึงคิดหาวิธีที่จะยกพระไปให้ได้ ผู้ร้ายคนหนึ่งบอกว่าจะใช้เทียนรณเพื่อล้างอาถรรพ์แล้วพระก็จะเบา ทันใดนั้นจึงเข้าไปห้องคาถาใกล้ ๆ แล้วยุงกัดผู้ร้ายน้ำตาเทียนจึงราดไปที่ไหล่ของพระโยกเยก

พระโยกเยกถูกยุงกัดน้ำตาเทียนหกใส่

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=OlqWCJm2jUU>

(หลวงพี่เท่ง 3 รุ่นฮาเขย่าโลก, 2553)

ภาพยนตร์เรื่อง นโม โอเค พระวินัยเดินบิณฑบาตแล้วเหยียบเปลือกกล้วย

พระวินัยเหยียบเปลือกกล้วย

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=YnwrJFvReac>

พระวินัยลัม

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=YnwrJFvReac>

(นโม โอเค, 2561)

1.2 กลไกของโครงเรื่อง มีลักษณะคล้ายคลึงกับตลกสถานการณ์ ซึ่งจะสร้างเสียงหัวเราะได้ก็ต่อเมื่อแสดงเรื่องเหลือเชื่อหรือเรื่องบังเอิญให้เห็นว่าเป็นเรื่องจริง รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจผิด ความปรารถนาที่สวนทางกัน ความไม่ถูกกาลเทศะหรือเหตุการณ์ที่กระอักกระอ่วนใจ Alan Reynolds Thompson (อ้างถึงในรุ่งอรุณ ฉัตรวิเทศ, 2553 : 24) ลักษณะของมุกตลกที่ปรากฏได้แก่ หักมุม, เรื่องเกินจริง, เคลิ้ม, ความเข้าใจผิด, ความไม่ถูกกาลเทศะ ภาพยนตร์เรื่อง **เท่งโหงง จีวรบิน** มีการหักมุมโดยใช้บทสนทนา ดังบทสนทนาที่ว่า

พระ ก : ไม่จำเป็นท่านอย่าไปแคะนะ

หลวงพี่เท่ง : มันสำคัญมากหรือครับ

พระ ก : มันห้อยยาก

(เท่งโหงง จีวรบิน, 2554)

พระ ก ให้ของบางสิ่งกับหลวงพี่เท่งซึ่งของนั้นห้อยเป็นอย่างดี พร้อมกับบอกว่าถ้าไม่จำเป็นอย่าแคะ จากคำพูดดังกล่าวทำให้คิดว่า ของที่อยู่ในห้อยนั้นสำคัญ แต่หักมุมด้วยการตอบว่า “มันห้อยยาก” ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

นอกจากฉากดังกล่าวยังปรากฏมุกตลกที่เกิดจากความเกินจริง เช่น ฉากที่ถังน้ำมันของเครื่องบินรั่ว หลวงพี่เท่งจึงออกไปอุดรอยรั่วขณะที่เครื่องบินกำลังบินอยู่บนฟ้า

หลวงพี่เท่งอยู่นอกเครื่องบิน

ที่มา : <https://www.facebook.com/296206465113610/videos/534847367834136>

(เท่งโหงง จีวรบิน, 2554)

จะเห็นว่าการกระทำดังกล่าว หากมองในแง่มุมของความเป็นจริงจะไม่สามารถทำเช่นนี้ได้ เนื่องจากเครื่องบินเคลื่อนที่ด้วยความเร็ว อีกทั้งกระแสลมและแรงโน้มถ่วงของโลกจะทำให้มนุษย์ตกลงสู่พื้นดิน ฉากดังกล่าวจึงนับว่าเป็นการสร้างความเป็นจริงเพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน

1.3 ไหวพริบคำคม เป็นมุกตลกที่เกิดจากภาษา คำพูดเจรจา ปราบกฏลักษณะของมุกตลกจากการ พุดจา หยอกล้อ ขำ ๆ, ดัดแปลงภาษา / คำ

ภาพยนตร์เรื่อง หลวงพี่เท่ง ฉากที่มีคนตีกันหลวงพี่เท่งจึงไปห้าม หลวงพี่เข้าไปดูคนเจ็บแล้วพูดว่า “มันกระต๊อบชะหัก เลยน่ะ”

หลวงพี่เท่งช่วยคนที่บาดเจ็บ

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=U29LFNNsG8k>

(หลวงพี่เท่ง, 2548)

ผู้ที่ถูกทำร้ายไม่ได้โดนกระต๊อบจนตั้งหัก แต่เป็นเพียงแค่การแซวของตัวละครพระสงฆ์แซวฆราวาส ซึ่งผู้ชมก็จะติดตามแล้วเกิดอารมณ์ขันเนื่องจากลักษณะใบหน้าของนักแสดงไม่มีตั้งอยู่แล้วไม่ได้เกี่ยวกับการถูกทำร้ายแต่อย่างใด

ภาพยนตร์เรื่อง หลวงพี่แจ๊ส 4G ฉากที่หลวงพี่แจ๊สออกบิณฑบาต ผู้หญิงที่มาใส่บาตรแต่งตัวใส่เสื้อกล้ามทำให้เห็นหน้าอก

หลวงพี่แจ๊ส : พระอยู่ในอก นรกอยู่ในใจ

โยม : หลวงพี่คะ พระไม่ได้อยู่ในอกนะคะ สวรรค์อยู่ในอกคะ

หลวงพี่แจ๊ส : ถ้าวาอาตมาไม่ได้พูดแล้วกัน รุ้มัยว่าการแต่งตัวแบบนี้เข้ามาในวัดมันดี กันชะที่ไหนละโยม ควรจะแต่งตัวให้รัดกุมและเรียบร้อย ถ้าโยมแต่งตัวแบบนี้เข้ามาในวัดพระจะลุก ตีนกันทั้งวัด อายุวัฒนโณสุขังพลัง

(หลวงพี่แจ๊ส 4G, 2559)

“พระอยู่ในอก นรกอยู่ในใจ” ดัดแปลงมาจาก “สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ” อาจเนื่องจากหลวงพี่มองหน้าอกของผู้ที่มาใส่บาตรแล้วจึงหลุดพูดออกไปเช่นนั้น การเว้นวรรคผิดก็ทำให้ความหมายเปลี่ยนได้ “การแต่งตัวแบบนี้เข้ามาในวัดมันดี กันชะที่ไหนละ” คำว่าดีกับคำว่ากันถูกเว้นจังหวะให้แยกออกจากกันแสดงให้เห็นว่าการแต่งตัวแบบนี้มันดี แต่ที่ถูกต้องพูดว่า “การแต่งตัวแบบนี้เข้ามาในวัดมันดีกันชะที่ไหนละ” ซึ่งจะเป็นการบอกว่าแต่งตัวไม่เหมาะสม การเว้นวรรคผิดจึงทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ขัน

2. การสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกแบบตลกชวนหัว

2.1 ความลึกลับในการเสนอตัวละคร เป็นการกระทำหรือคำพูดที่ทำให้ประหลาดใจเพราะตรงกันข้ามกับที่เห็นอาจมาจากการสร้างทำหรือบุคลิกที่แท้จริงของตัวละคร Alan Reynolds Thompson (อ้างถึงในรุ่งอรุณ ฉัตรวิเศษ, 2553 : 24) ปราบกฏลักษณะของมุกตลก ได้แก่ ความแปลกใหม่ของตัวละคร, ความไม่สำรวม, นักแสดงดังตัวอย่าง **ภาพยนตร์เรื่อง หลวงพี่เท่ง 2 รุ่นฮาร์ราวย** ฉากที่หลวงพี่ใจสู้เทศน์ด้วยทำนองเพลงเร่ปแต่เนื้อหาสอนธรรมะ ชาวบ้านต่างตื่นตาตื่นใจและมีอารมณ์ร่วม ในตอนท้ายกล่าวว่า “ตบตีพ่อแม่กลายเป็นเปรต ใครชอบฟังอาตมาเทศน์ขอให้ยกมือขึ้น” ทุกคนที่ฟังยกมือทั้งหมด รวมไปถึงพระสงฆ์รูปอื่น ๆ ด้วย

จะเห็นว่าเป็นความแปลกใหม่ในวิธีการนำเสนอธรรมะ ซึ่งเป็นการกระทำที่ทำให้ประหลาดใจแต่ทุกคนในฉากนั้นก็มีส่วนร่วมและชอบวิธีการแสดงธรรมะในลักษณะนี้เพราะไม่วังงและไม่น่าเบื่อ

ภาพยนตร์เรื่อง หลวงพี่แจ๊ส 5G นำเสนอความตลกขบขันจากความสำเร็จของตัวละครพระสงฆ์อย่างเห็นได้ชัด
ดังในฉากที่เณรปลื้มถูกคนร้ายอุ้มหนีหลวงพี่แจ๊สจึงวิ่งตาม

หลวงพี่แจ๊สวิ่งตามคนร้าย

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=C0OmcFfW8AE>

(หลวงพี่แจ๊ส 5G, 2561)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงถึงความไม่สำรวมของตัวละครพระสงฆ์ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น เจอผี
เจอเรื่องที่ทำให้ตกใจ หรือสถานการณ์ที่คับขันพระสงฆ์จึงแสดงอาการดังกล่าวออกมาทั้งรู้ตัวและไม่รู้ตัว ซึ่งจะพบ
ลักษณะแบบนี้เพียงบางฉากเท่านั้นแม้ว่าจะเป็นตัวละครตัวเดียวก็มีการแสดงออกที่หลากหลาย จึงจัดเป็นความลึกลับ
ทำให้เกิดความตลกขบขัน

หากมองในแง่ของความลามกอนาจารเป็นสิ่งที่ให้คำจำกัดความค่อนข้างยาก เนื่องจากในแต่ละสังคมมอง
ความลามกอนาจารแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงเคราะห์จากบริบทที่ปรากฏรูปข้างต้น “หลวงพี่แจ๊สวิ่งตามคนร้าย”
ว่ารูปที่เกิดขึ้นเกิดจากเหตุการณ์ที่วิ่งตามคนร้าย มีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนแต่ด้วยความเร่งรีบจึงเกิดภาพ
ดังกล่าว ซึ่งมีจุดประสงค์ให้เกิดความตลกขบขันจากความเร่งรีบ โดยไม่ได้มุ่งเสนอความหยาบช้ำต่ำทรามและความ
ประพฤติชั่วของพระสงฆ์ตามความหมายของคำว่า “ลามกอนาจาร” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.
2554 ได้ให้ความหมาย ดังนี้ ลามก หมายถึง หยาบช้ำต่ำทราม, หยาบโลน, อันเป็นที่น่ารังเกียจของคนดีมีศีลธรรม
อนาจาร หมายถึง (๑) ความประพฤติชั่ว, ความประพฤติน่าอัปอาย ; (๓) ลามก, น่าบัดสี, ทำให้เป็นที่อัปอาย, เป็นที่
น่ารังเกียจแก่ผู้อื่นในด้านความดีงาม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2563)

2.2 ตลกทางความคิดและเสียดสี ดังตัวอย่าง ภาพยนตร์เรื่อง หลวงตามหาเฮง ฉากที่นาย ก และ
นาย ข มารับลาหลวงตาจะไปเป็นตำรวจกับทหาร

นาย ก : หลวงตาครับขอบคุณมากนะครับที่คอยสั่งสอนแนะนำพวกเราให้เป็นคนดี คนขยัน คนฉลาด
ถ้าเกิดว่าไม่ได้หลวงตา เราสองคนคงไม่มีวันนี้ครับ

หลวงตา : หลวงตาไม่ได้สั่งสอนหรอก พวกเอ็งเป็นคนดี เป็นคนฉลาด เป็นคนเก่งด้วยตัวเอง

นาย ข : หลวงตาครับให้พรพวกเราสองคนหน่อยครับ

หลวงตา : หลวงตาก็ไม่มีอะไรมาแนะนำ ขอให้เองทั้งคู่ตั้งใจเรียน ตั้งใจเป็นคนดีจบมาจะได้รับใช้ชาติ
เป็นทหารนี่แหละ ๆ ได้เป็นนายกเลยนะ

(หลวงตามหาเฮง, 2562)

หลวงตาบอกว่า “เป็นทหารนี่แหละ ๆ ได้เป็นนายกเลยนะ” เป็นการเสียดสีนายกรัฐมนตรีนายกปัจจุบัน
คือพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เนื่องจากก่อนที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีนายกมาก่อน ซึ่งคำพูดของหลวงพ่อก็ทำให้
คนดูคิดตามแล้วเกิดอารมณ์ขัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิธีการสร้างอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์ โดยใช้กรอบแนวคิดบันไดตลกของ Alan Reynolds Thompson ทำให้เห็นการสร้างอารมณ์ขันที่หลากหลายโดยปรากฏว่าเป็นความตลกขบขันที่เป็นลักษณะของตลกโปกฮามากกว่าตลกชวนหัว โดยเกิดจากกลไกของโครงเรื่องและการเล่นกับภาษาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการสร้างความตลกขบขันจากการเจ็บตัว รวมไปถึงเสียดสีเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าตัวละครพระสงฆ์มีอิสระในการถ่ายทอดมุกตลกในภาพยนตร์เป็นอย่างมาก แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องความลามกอนาจารที่ไม่สามารถทำได้อย่างตรงไปตรงมา

พระสงฆ์มีข้อจำกัดด้านการนำเสนอความตลกขบขันที่ลามกอนาจารโดยตรง กล่าวคือไม่สามารถเล่นมุกตลกที่สื่อถึงเรื่องเพศหรือเรื่องใต้สะดือได้อย่างตรงไปตรงมาหรือสองแง่สองง่าม แต่อาจมีบางมุกที่เหมือนจะนำเสนอความลามกอนาจาร ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์จากบริบทของมุกตลกและจุดประสงค์ของความตลกขบขัน ปรากฏว่าไม่ได้มุ่งเสนอความตลกขบขันจากความลามกอนาจารเป็นหลัก ส่วนสาเหตุที่ไม่สามารถสร้างความตลกขบขันจากความลามกอนาจารได้อาจเนื่องจากการเกินขีดจำกัดมากเกินไป แม้ว่าภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในสายตาประชาชนจะไม่ได้เป็นผู้ที่เคร่งวินัยมากนัก แต่การพูดจาลามกก็อาจเป็นสิ่งที่เกินขอบเขตของสถานภาพพระสงฆ์ อีกปัจจัยหนึ่งอาจเนื่องมาจากความเป็นภาพยนตร์ผู้คนสามารถเข้าถึงได้เป็นจำนวนมาก ดังนั้นการนำเสนอความลามกอนาจารในสื่อภาพยนตร์จึงเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของตลกโปกฮาก็จะพบว่าเป็นตลกที่เกิดจากกลไกของโครงเรื่องมากที่สุด รองลงมาคือ ไหวพริบคำคม และเคราะห์หามยามร้ายทางร่างกายตามลำดับ อาจเนื่องจากภาพยนตร์เป็นการแสดงตามบทบาทที่มีการวางแผนมาล่วงหน้า ทั้งบทสนทนา ฉาก การแสดงท่าทาง ส่งผลให้ปรากฏมุกตลกจากกลไกของเรื่องมากที่สุด ส่วนความตลกขบขันจากไหวพริบคำคมก็เป็นการวางแผนมาล่วงหน้าเช่นเดียวกัน โดยจะไม่ปรากฏมุกตลกหรือมุกนอกบทแต่อย่างใด

ส่วนตลกชวนหัวพบว่าการสร้างความตลกขบขันจากความลึกลับในการเสนอตัวละครมากที่สุด ปัจจัยหนึ่งอาจเนื่องมาจากตัวละครที่นำเสนอมุกตลกนั้น ๆ คือพระสงฆ์ที่มีสถานภาพแตกต่างจากฆราวาสทำให้สามารถสร้างความตลกขบขันจากความลึกลับ ความไม่เป็นระเบียบแบบแผนของตัวละครได้เป็นอย่างดี การแสดงกิริยาไม่สำรวม หรือการเทศน์ในรูปแบบที่แปลก ซึ่งเป็นความขัดแย้งกับพระสงฆ์ในมโนทัศน์ของผู้ชมจึงทำให้เกิดความตลกขบขัน

นอกจากนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการสร้างให้ตัวละครพระสงฆ์นำเสนอมุกตลกในลักษณะต่าง ๆ อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในสังคมไทยไม่มากนัก เนื่องจากผู้ชมส่วนใหญ่จะสามารถแยกแยะได้ว่าเหตุที่ต้องนำเสนอมุกตลกนั้นก็มิจุดประสงค์เพื่อสร้างความตลกขบขันเท่านั้น ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อในวงกว้างถึงความผิดเพี้ยนของศาสนา เนื่องจากตัวละครพระสงฆ์ไม่ได้มีแค่ในภาพยนตร์ตลกแต่ยังปรากฏในภาพยนตร์หรือละครรูปแบบอื่น ๆ ที่มีลักษณะการแสดงออกที่ต่างกันเป็นเรื่องปัจเจกของแต่ละตัวละคร กล่าวคือเป็นภาพลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อทำให้เกิดความบันเทิงเท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับประเภทของภาพยนตร์ประเภทนี้

ข้อดีของการใช้พระสงฆ์เป็นตัวละครเอกของเรื่อง ตัวละครเอกย่อมมีความโดดเด่นตลอดทั้งเรื่องเป็นตัวละครสำคัญที่จะทำให้เหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในเรื่องดำเนินไปได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการใช้ตัวละครพระสงฆ์เป็นตัวละครเอกอาจเนื่องจากสามารถสร้างความตลกขบขันได้เป็นอย่างดี ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มนุษย์เกิดความตลกขบขันคือเห็นสิ่งที่ไม่เข้ากัน ดังทฤษฎีความไม่เข้ากัน (Incongruity Theory) มีแนวคิดสำคัญคืออารมณ์ขันเกิดขึ้นจากการรับรู้ถึงความไม่เข้ากันระหว่างของ 2 สิ่ง เขต (Shade, 1996 : 10 อ้างถึงในวีณา วุฒิจำนงค์, 2562 : 106) กล่าวถึงความไม่เข้ากันว่าอาจอยู่ในรูปของข้อโต้แย้งการกล่าวน้อยกว่าที่เป็นจริง การกล่าวเกินจริง เรื่องประหลาดใจ ซึ่งผู้วิจัยสังเกตว่ามุกตลกส่วนใหญ่ของตัวละครพระสงฆ์มักแฝงไปด้วยความไม่เข้ากันระหว่างพระสงฆ์ในมโนทัศน์ของผู้ชมจะต้องแสดงกิริยาสำรวม แต่สร้างให้เกิดความขัดแย้งกับมโนทัศน์โดยให้พระสงฆ์แสดงกิริยาไม่สำรวมในมุกตลกต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากข้อดีแล้วยังมีข้อดีจากการใช้พระสงฆ์เป็นตัวละครเอกเช่นเดียวกัน เนื่องจากศาสนาเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในสังคมไทย ภาพยนตร์ที่มีพระสงฆ์เป็นตัวละครเอกหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนามักจะถูกจับจ้องด้านการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ ดังจะเห็นว่าภาพยนตร์ไทยบางเรื่องถูกห้ามฉาย เช่น นาคปรก อาบัติ ซึ่งจะต้องปรับเนื้อหาให้เหมาะสมเพื่อให้ได้ฉาย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นศึกษาอารมณ์ขันของตัวละครพระสงฆ์ในภาพยนตร์ แต่เนื่องจากภาพยนตร์เป็นสื่อประเภทหนึ่งจึงอาจมีข้อจำกัดด้านการแสดงออกของตัวละครได้ ดังนั้นควรมีการศึกษาอารมณ์ขันและมุกตลกของตัวละครพระสงฆ์ในการแสดงรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ได้เผยแพร่ผ่านสื่อ เช่น หมอลำหมู ซึ่งอาจทำให้เห็นว่าพระสงฆ์ไม่มีข้อจำกัดในการนำเสนอมุกตลก หรือมีวิธีการสร้างความลกขบขันที่หลากหลายมากกว่าในสื่อสารมวลชน

บรรณานุกรม

- กฤษณ์ เพชรรัตน์. (2554). **มายาคติมุกตลกที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทย กรณีศึกษา: ค่ายพระนครฟิล์ม**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์สารสนเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2542). **ภาพยนตร์กับการเมือง**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด.
- ฐิติพงศ์ ใสสติ. (2561). **นโม โอเค**. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม, 2564, จากชื่อเว็บไซต์ : <https://www.youtube.com/watch?v=YnwrJFvReac>
- ดุยสิทธิ์ นิยมกุล. (2552). **หลวงพี่กับผีขุน**. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม, 2563, จาก: <https://www.facebook.com/103928234964102/videos/1504350439770331>
- ธรรมทาส พานิช (บก.). (ม.ป.ป). **พระสงฆ์**. ม.ป.ท: ม.ป.พ.
- บำเรอ ผ่องอินทรกุล. (2548). **หลวงพี่เท่ง**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม, 2563, จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=U29LFNNsG8k>
- _____. (2551). **หลวงพี่เท่ง 2 รุ่นฮาร์ฮารวย**. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม, 2563, จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=0toWEImGqJI>
- _____. (2553). **หลวงพี่เท่ง 3 รุ่นฮาเขย่าโลก**. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม, 2563, จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=OlqWCJm2jUU>
- ปวริศ มินา. (2561). กลวิธีการสร้างสรรคความตลกในรายการโทรทัศน์ไทย. **Veridian E –Journal**. 11(3), 2300 - 2313.
- พงษ์ศักดิ์ พงษ์สุวรรณ. (2554). **เท่งโหน่ง จีวรบิน**. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม, 2564, จาก: <https://www.facebook.com/296206465113610/videos/534847367834136>
- ราชบัณฑิตยสภา. (2563). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม, 2564, จาก: <https://dictionary.orst.go.th/>
- รุ่งอรุณ ฉัตรวิเศษ. (2553). **ศักยภาพของมุกตลกและอารมณ์ขันในรายการโทรทัศน์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีณา วุฒิจำนงค์. (2562). กลวิธีการสร้างอารมณ์ขันในรายการจำอวดหน้าจอ. ใน ภาษาสรรพรรณกรรมสาร. (พิมพ์ครั้งที่ 1). (หน้า 103–118). กรุงเทพมหานคร: หจก. สามลดา

ศรอนงค์ สุขยั้ง. (2447). การนำเสนอภาพพระสงฆ์ในภาพยนตร์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อานนท์ มิ่งขวัญดา. (2559). หลวงพี่แจ๊ส 4G. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม, 2564, จาก:

<https://www.youtube.com/watch?v=hkESzajhnlA>

_____. (2561). หลวงพี่แจ๊ส 5G. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม, 2564, จาก:

<https://www.youtube.com/watch?v=C0OmcFFw8AE>

_____. (2562). หลวงตามหาเฮง. สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม, 2564, จาก:

<https://www.youtube.com/watch?v=39ACLURsXJE>

อุดม อุดมโรจน์. (2549). มากับพระ. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม, 2563, จาก:

<https://www.youtube.com/watch?v=7c-bRSERLao>

กลวิธีการเล่าเรื่องและภาพสะท้อนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง:
กรณีศึกษาบทเพลงการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ

STORYTELLING STRATEGIES AND REFLECTIONS IN LUK THUNG LITERATURE:
CASE STUDY OF ORDINATION SONGS OF VIPHOJ PETSUPHAN

ฉัตรสุดา จตุรัส¹ พัฒนันทน์ รัตนวงศ์² และ วสนันท์ อธิธิมีชัย³
Chatsuda Jaturat¹ Pattananan Rattanawong² wasanun Ittimeechai³

- ¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล chatsuda.1452@gmail.com
- ² หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล Abc49110@hotmail.com
- ³ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล wasanun.it@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องและภาพสะท้อนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาบทเพลงการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในบทเพลงที่เกี่ยวกับการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ และภาพสะท้อนที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่เกี่ยวกับการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ จำนวน 8 อัลบั้ม รวม 41 บทเพลง

ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง 3 ด้าน คือ 1. ด้านการเปิดเรื่อง พบการใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยตัวละคร กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยการเชิญชวน กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ และกลวิธีการเปิดเรื่องด้วยสถานที่ โดยพบกลวิธีการเปิดเรื่องด้วยตัวละครมากที่สุดและพบกลวิธีการเปิดเรื่องด้วยสถานที่น้อยที่สุด 2. ด้านการดำเนินเรื่อง พบการใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทินและกลวิธีการดำเนินเรื่องแบบย้อนต้น 3. ด้านการปิดเรื่องนั้นพบการใช้กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำเชิญชวน กลวิธีการปิดเรื่องด้วยการกล่าวถึงเรื่องความสามัคคี กลวิธีการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสอน กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสัญญา กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอวยพร และกลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอธิษฐาน โดยพบกลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำเชิญชวนมากที่สุดและพบกลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอธิษฐานน้อยที่สุด ผลการศึกษาพบภาพสะท้อนที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่เกี่ยวกับการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ พบภาพสะท้อนทั้งหมด 5 ด้าน คือ ภาพสะท้อนด้านค่านิยมเกี่ยวกับการบวชของไทย ภาพสะท้อนด้านความกตัญญูภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ภาพสะท้อนด้านความรักที่ไม่สมหวัง และภาพสะท้อนด้านความบันเทิง โดยพบภาพสะท้อนด้านความกตัญญูมากที่สุดและพบภาพสะท้อนด้านความรักที่ไม่สมหวังน้อยที่สุด

คำสำคัญ

กลวิธีการเล่าเรื่อง ภาพสะท้อน การอุปสมบท วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง

ABSTRACT

The objective of this study was to study the storytelling strategies in songs about the induction of Phetch Suphan and their reflections in Lukthung literature by studying the ordination of Viphot Phetsuphan, from eight albums, 41 songs in total.

The results of the study showed that three storytelling strategies were used. 1. Opening the story strategy, the strategies found were included opened the story with the characters, opened the story with an invitation, opened the story by describing the events, and opened story with locations. It was found that opened the story with characters strategy was the most used, and the least was opened the story with locations. 2. Opening the story with proceeding strategy, it was found that the proceeding according to calendar order and backward were used. 3. The closing story strategy, this strategy found were included closed the story with an invitation, with the mention of unity, with tragedy, with teachings or morals, with a promise, with a blessing, and with prayer. It was found that closing the story with the invitation was the most used strategy, and closing with prayer was found the least. The results of the reflections appearing in Luk Thung literature related to the ordination of Phet Suphan were found in five aspects. These included the reflection of Thai Buddhist values, a reflection on gratitude, a reflection of faith, a reflection on unrequited love, and reflections on entertainment. It was found the most on reflections on gratitude, and the least was an unrequited reflection of love.

Keywords

Storytelling strategies, reflection, ordination, country music

ความสำคัญของปัญหา

ในภาวะสังคมปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การศึกษา ความเป็นอยู่ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและการใช้ชีวิตประจำวันของคนในสังคม เช่น มีการลดการจ้างงานลง ทำให้ผู้คนเกิดภาวะการว่างงาน จึงเป็นผลทำให้เกิดภาวะความตึงเครียด ความวิตกกังวล ท้อแท้ และสิ้นหวังในชีวิต ดังนั้น ผู้คนจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพลงเป็นปัจจัยหนึ่งในการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดลงได้ เป็นสื่อที่ถ่ายทอดความรู้สึกของมนุษย์ เป็นสื่อปรุงแต่งอารมณ์ ทำให้เกิดความไพเราะ ให้อารมณ์สะเทือนใจ อีกทั้งยังสร้างความบันเทิง ลดความตึงเครียด ดังที่ ไพบูลย์ สำราญภูติ (2550: 38) ได้กล่าวสนับสนุนความคิดนี้ไว้ว่า “เพลงเป็นงานทางศิลปะที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์เพื่อใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ต่าง ๆ ให้ผู้อื่นทราบ เพลงสามารถบันดาลให้มนุษย์เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ได้ง่ายไม่ว่าจะเป็น สนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ หรือโศกเศร้า ดังนั้น บทเพลงหรือเนื้อร้อง จึงเป็นภาษาที่คัดสรรให้สอดคล้องกับท่วงทำนองและจังหวะของเพลง เพื่อสร้างอารมณ์ความรู้สึกต่อมนุษย์ และสามารถสื่อความหมายออกมานั่นเอง”

การอุปสมบทเป็นประเพณีทางศาสนาอย่างหนึ่งที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นวัฒนธรรมของไทยที่ปฏิบัติเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่และเป็นการทดแทนพระคุณบุพการีผู้ให้กำเนิด เพลงที่ใช้ในการอุปสมบทส่วนมากจะนิยมใช้เพลงแหล่และเพลงลูกทุ่งเป็นหลัก ซึ่งการนำเพลงลูกทุ่งมาใช้ในถ่ายทอดเรื่องราวความ

เป็นมาของประเพณีไทย เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้เกิดความน่าสนใจกับคนทุกเพศทุกวัย และเข้าถึงใจคนฟังได้อย่างรวดเร็ว สามารถสะท้อนเรื่องราวสภาพสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และค่านิยมทางสังคมได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้ศึกษาจึงได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาภาพสะท้อนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาบทเพลงการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ เนื่องจากไวพจน์ เพชรสุพรรณ เป็นผู้มีชื่อเสียงและมีผลงานเพลงที่เกี่ยวกับการอุปสมบทมากที่สุด อีกทั้งยังได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นักร้องเพลงลูกทุ่ง) เมื่อปี พ.ศ. 2540 และมีเพลงบันทึกแผ่นเสียงมากที่สุดในประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในบทเพลงการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ
2. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนในบทเพลงการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ชั้นรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ศึกษาและค้นคว้าบทเพลงเกี่ยวกับการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ จำนวน 8 อัลบั้ม รวมทั้งสิ้น 41 บทเพลง
- 1.2 รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงลูกทุ่ง กลวิธีการเล่าเรื่อง ภาพสะท้อนทางสังคม การอุปสมบท และประวัติของไวพจน์ เพชรสุพรรณ

2. ชั้นศึกษาข้อมูล

- 2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง กลวิธีการเล่าเรื่อง ภาพสะท้อนทางสังคม การอุปสมบท และประวัติของไวพจน์ เพชรสุพรรณ

3. ชั้นวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องและภาพสะท้อนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง

- 3.1 วิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องจากบทเพลง
- 3.2 วิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคม

4. ชั้นสรุปผลการศึกษาค้นคว้าและเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัย

จากการศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในวรรณกรรมเพลงการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ จำนวน 41 บทเพลง พบกลวิธีการเล่าเรื่อง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเปิดเรื่อง ด้านการดำเนินเรื่อง และด้านการปิดเรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านการเปิดเรื่องซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสารให้ผู้คนได้รับรู้ ถือเป็นสิ่งสำคัญของบทเพลง เพราะทำให้ผู้ฟังสนใจฟังเพลงเป็นลำดับแรก ซึ่งจากการวิเคราะห์กลวิธีการเปิดเรื่องในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง กรณีศึกษาเพลงการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ พบกลวิธี การเปิดเรื่อง 4 วิธี โดยพบกลวิธีการเปิดเรื่องด้วยกลวิธีการเปิดเรื่องด้วยตัวละครมากที่สุด จำนวน 21 บทเพลง กลวิธีการเปิดเรื่องโดยการเชิญชวน จำนวน 12 บทเพลง กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ จำนวน 6 บทเพลง และกลวิธีการเปิดเรื่องโดยการบรรยายสถานที่ จำนวน 2 บทเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อยากจะบวชแต่เงินไม่มี
ทำใจคืออยากบวชเหลือทน
ช่วยผมสักหน่อยสักหน่อยเถิดหนา

อยากจะบวชแต่เงินไม่มี
เกิดมาแสนยากจนมองหาคนมีจิตศรัทธา
เฝ้าชะเง้อแลหามองหน้าไม่มีสักคน”

(เพลงอยากบวชแทนคุณ: ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยตัวละคร โดยบรรยายถึงคนที่อยากจะบวชเรียนแต่ตนไม่มีเงิน จึงอยากให้มีใครสักคนที่มีจิตศรัทธาช่วยเหลือในการบวชครั้งนี้

“บวชกันที่ขอเชิญน้องพี่ทำบุญ

ช่วยการุณย์ร่วมงานกันด้วยเถิดหนา...”

(เพลงบวชลูกบวชหลาน: ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยการเชิญชวน ซึ่งเมื่อมีงานบวชเกิดขึ้นฝ่ายผู้บวชก็เชิญญาติมิตรมาร่วมงานและร่วมบุญด้วย

“พี่จะโหนะน้อง ฉันจะร้องนะพี่
ฉันมันรำกลองยาวกันกับเขาไม่เป็น

บอกกับพวกดนตรีว่าจะมีคนเต้น
แต่พอได้มาเห็นอยากจะได้เสียจิง...”

(เพลงนักโห่งานบวช: ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ โดยบรรยายถึงคนที่มาร่วมขบวนแห่ในงานบวชได้พูดให้สัญญาแก่นักดนตรีก่อนจะเริ่มงานแห่ คนที่มาร่วมงานเห็นความสนุกสนานแม้จะร้องหรือเต้นไม่เป็น แต่บรรยากาศก็ทำให้รู้สึกอยากมีส่วนร่วม

“ประตูดอกเขาเปิดอ้าไม่กล้าเข้า
ไม่ไปเกิดอยู่ในตึกพิลึกก็

มานั่งเหงาอยู่บ้านน้อยด้อยศักดิ์ศรี
มาอยู่ที่แสนลำเค็ญดังเช่นเรา”

(เพลงหม้ายลาบวช: ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการเปิดเรื่องด้วยสถานที่ โดยบรรยายเปรียบเทียบถึงสถานที่ 2 แห่ง ที่เป็นที่อยู่ที่มีความแตกต่างกัน โดยผู้บรรยายได้อยู่บ้านที่ไม่หรูหรานัก ได้เห็นคนที่อยู่ตึกที่สูงใหญ่ก็รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ

ด้านการดำเนินเรื่องพบการใช้กลวิธีทั้งหมด 2 รูปแบบ ได้แก่ กลวิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน คือ การเล่าเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ต้นเรื่องจนถึงท้ายเรื่อง โดยเรียงตามเหตุการณ์ไปเรื่อย ๆ จนจบ และกลวิธีการดำเนินเรื่องแบบย้อนต้น คือ การดำเนินเรื่องที่เล่าสลับกันไปมาระหว่างอดีตกับปัจจุบัน โดยผลการศึกษาพบว่าการใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน จำนวน 29 บทเพลง และกลวิธีการดำเนินเรื่องแบบย้อนต้น จำนวน 12 บทเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เสียงแตรเขาแห่เร่งเร้า
แก่เฒ่าหนุ่มสาววัยรุ่น
ใครจะรำก็มาถึงเวลากำหนด
มุ่งหน้าไปวัดรีบจัดเร็วไว

กลองยาวมาจากที่ไหน
มาร่วมบุญกันให้อุ่นหัวใจ
เข้ามาให้หมดอย่าหนีไปไหน
ใครรำไม่ได้ขอเชิญไปร่วมบุญ...”

(เพลงรำหน้าภาค: ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องตามปฏิทิน โดยเล่าจากการเริ่มต้นแห่งขบวนกลองยาวมาที่วัดตามเวลาที่กำหนด มาร่วมบุญกันมาช่วยกันทำบุญเชิญชวนชาวบ้านและญาติมิตร

“แม่จำแม่ แม่ แม่ มารับด้วย
วิญญานแม่รอรับลูกอยู่ไหนใด
ขอย้อนเรื่องเบื้องหลังแม่ยังอยู่
จิ้งจกน้อยร่วงมาตายใจอาวรณ์
ตัดใจคอนแบกคันไถไปทำกิน...”

ลูกแทบม้วยชีพปลงลงตักขัย
โปรดอภัยลูกเกิดหนಾಯ่าอนิจจวน
ตื่นเช้าตรู่สะกิดใจให้สังหรณ์
ทนทำงานเรื่อยไปให้เหนื่อยอ่อน

(เพลงครวญหาแม่: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องแบบย้อนต้น คือ การคร่ำครวญของลูกที่เสียใจที่แม่ได้เสียชีวิตไปแล้ว และได้เล่าย้อนเรื่องราวไปในวันที่แม่มยังมีชีวิตอยู่ แต่ตนได้ทำร้ายแม่จนตายเพราะเพียงแค่มโหฬาร

ด้านการปิดเรื่องนั้นพบการใช้กลวิธีทั้งหมด 7 รูปแบบ ได้แก่ กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำเชิญชวน กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอวยพร กลวิธีการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสัญญา กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสอน กลวิธีการปิดเรื่องด้วยการกล่าวถึงเรื่องความสามัคคี และกลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอธิษฐาน โดยผลการศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำเชิญชวนมากที่สุด จำนวน 12 บทเพลง รองลงมา คือ กลวิธีการปิดเรื่องด้วยการกล่าวถึงเรื่องความสามัคคี และกลวิธีการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม จำนวนอย่างละ 7 บทเพลง กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสอน จำนวน 6 บทเพลง กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสัญญา จำนวน 5 บทเพลง กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอวยพร จำนวน 3 บทเพลง และกลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอธิษฐาน จำนวน 1 บทเพลง ตามลำดับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โปรดเถิดนายทุนร่วมบุญกันหน่อย
ข้าเหลือเกินขอเชิญน้องพี่
หวังดีจึงมาร่วมบุญ”

เฝ้าคอยผู้มีจิตจะคิดปราณี
ช่วยให้บวชเรียนเสียที

(เพลงบวชลูกบวชหลาน: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำเชิญชวนให้ผู้มีจิตศรัทธามาช่วยร่วมทำบุญในการบวชของตน เนื่องจากตนเองไม่มีเงินที่จะทำพิธีบวชได้ แต่ตั้งใจที่อยากบวช

“พ่อนาคตั้งจิตอย่าคิดกังวล
เขามาชื่นชมช่วยสมทบทุน

พี่น้องทุกคนสนับสนุน
ให้บวชแทนคุณใช้ค่าน้ำนม”

(เพลงบุญงานบวช: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการปิดเรื่องด้วยการกล่าวถึงเรื่องความสามัคคีที่ญาติพี่น้องนั้นเต็มใจที่จะร่วมสนับสนุนและสมทบทุนให้บวชเรียนเพื่อทดแทนบุญคุณ

“ลูกเป็นเหมือนคนบาปหนา
สวดมนต์ไหว้กราบเพื่อปอง

ดังชั่วช้าคนเมินหน้าไม่มอง
หาคนประคองฉันเข้าโบสถ์สักที”

(เพลงชายไร้โบสถ์: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงพบว่า ใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบโคกนาฏกรรม ที่ในบทเพลงได้กล่าวว่าชายคนหนึ่งที่ทำตัวไม่ดี จึงอยากแก้ไขตัวเองด้วยการมาบวชเพื่อทดแทนบุญคุณของแม่ แต่ตนเองก็ไม่มีเงิน และไม่สามารถบวชได้ ผู้คนที่ทั้งหลายก็ไม่มีใครที่ช่วยเหลือ ตนจึงไม่ได้บวชอย่างที่ตั้งใจ

“ขอเตือนน้องพี่ที่มีแฟนสาว
รักแล้วเร็วไวรีบไปสู่ขอ
ดูอย่างผมนี้ซ้ำชีวิตจนกว่า

อย่าหลงเชื่อเขาจะซ้ำอุรา
มีวัลค์มีวัลค์ต้องเสียท่า
มีวัลค์รักลาจึงเสียท่าเขาเอ๋ย”

(เพลงทิดใหม่ใจเศร้า: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงข้างต้นพบว่าใช้กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสอน โดยผู้ร้องได้ทำการเล่าเรื่องราวของตนที่เคยผิดหวังซ้ำรักมาจากการบวช จึงได้เตือนนาคที่มีคนรักอยู่แล้วและกำลังจะบวชว่าในระยะเวลาที่บวชอยู่นั้นอาจทำให้คนรักเปลี่ยนใจ จนเมื่อสึกออกมาตนเองต้องเสียใจได้

“ขอลาจากไปไกลแก้วตา
สัญญาเราผูกพันเคยหวดงดวงชีวัน
สึกวันไหนตั้งใจคอยรอ

แค่หนึ่งพรรษาไม่เห็นใครดีกว่า
ถึงคราวจากกันคงเฝื่อนใจรอ
ต้องมึงงานต่อพี่มาขอแต่งงาน”

(เพลงขอบอกลาบวช: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงข้างต้นพบว่าใช้กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำสัญญา โดยตัวนาคให้คำสัญญากับคนรักว่าตนเองไปบวชเพียงไม่นาน ขอให้ฝ่ายหญิงนั้นรอ และตนเองก็ให้คำมั่นว่าจะรักฝ่ายหญิงไม่เปลี่ยนแปลง และเมื่อสึกออกมาจะรับมาขอฝ่ายหญิงแต่งงาน

“พอเสร็จแล้วเรื่องเวียนเทียน
ช่วยหน่อยหนาช่วยมาแห่นาคจากบ้านไป
มาร่วมด้วยช่วยกันขอให้ทุกท่านจงโชคดี”

ขอเรียนบอกท่านที่ได้มา
เพื่อนหญิงชายของนาคมากมายให้ร้องลั่น

(เพลงเบิกบายศรี: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากบทเพลงข้างต้นพบว่าใช้กลวิธีการปิดเรื่องด้วยคำอวยพร โดยผู้ทำขวัญนาคหรือผู้ร้องเพลงเหล่านั้นจะบรรยายพิธีเบิกบายศรีผ่านการแห่หรือบทเพลง และเมื่อจบพิธีหรือจบบทเพลงก็จะอำนวยการอวยพรให้แก่ผู้ที่มาร่วมงานเพื่อเป็นสิริมงคล

“แม่เป็นศพคิดขึ้นมาน้ำตาไหล
แม่สิ้นใจเพราะลูกชั่วตัวทำมา
เกิดชาติใหม่ขอตั้งจิตปรารถนา
ขอจงอย่าแคล้วคลาดทุกชาติเอ๋ย”

อ้อมเอาแม่ขึ้นมากอดพลอดอาลัย
ในชาตินี้ขอใช้กรรมที่ทำไว้
จะรักแม่ถนอมแม่ยิ่งชีวา

(เพลงครวญหาแม่: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

ในเรื่องวิธีการบวชนาค ซึ่งเกี่ยวกับการบวชนาคหมู่ โดยการบวชนาคหมู่นั้นเป็นการบวข่วมกันของคนในชุมชนแห่งนั้น เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดงาน และอีกทั้งประหยัดเวลาในการจัดงานอีกด้วย

“แตรวงลูกทุ่งบ้านนา มาซิเชิญมาเพื่อนรำกันไป
บวชวันนี้ลูกใคร พร้อมใจช่วยร่วมศรัทธา
สวยจริงแม่สาวบ้านนา ใครรำเป็นเชิญเดินเข้ามา...”

(เพลงรำแตรวง: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

“หนังของใครจ่อใหญ่ดีจัง เปิดเพลงให้ดังกึกก้องเกรียวกราว
ลิเกชื่อนี้เด่นหามาเล่นงานเรา เลือกลงันเอาล้วนแต่ของดี ๆ ”

(เพลงนักโห่งานบวช: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากตัวอย่างข้างต้น ภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลงรำแตรวงและเพลงนักโห่งานบวช สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในด้านวัฒนธรรมความบันเทิง โดยกล่าวถึงการใช้เครื่องดนตรีแตรวงมาร่วมในขบวนแห่งานบวช เพื่อสร้างความสนุกสนานรื่นเริง ที่อีกทั้งยังมีการจ้างหนังกลางแปลง ลิเก หรือสื่อบันเทิงอื่น ๆ เข้ามาร่วมสร้างความสนุกให้กับผู้เข้าร่วมงาน อีกทั้งยังเป็นการบ่งบอกถึงนิสัยของคนไทยที่รักความสนุกสนาน ไม่ว่าจะมึงงานอะไรก็จะต้องมีความบันเทิงเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ

“...เกิดเป็นคนไม่ได้บวชเขาว่าเวร ถ้าครบบวชรีบบวชเถิดท่านเอ๋ย
อย่าได้เลยไปมากยากเข็ญ โบราณว่าใกล้มักอันเป็น
อย่าเดินเล่นยามวิกาลมารคอยจ้อง”

(เพลงเป็นชายต้องบวช: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลงเป็นชายต้องบวช สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในด้านความเชื่อของไทย โดยกล่าวถึงเมื่อถึงเวลาอันควรครบกำหนดที่เราต้องบวชก็ควรบวชเพื่อทดแทนพระคุณพ่อแม่ เราควรต้องรีบบวชและต้องระมัดระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นก่อนที่เราจะบวช เพราะมีความเชื่อว่าก่อนที่จะบวชนั้นจะมีมารคอยผจญ อาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงหรืออุบัติเหตุที่ไม่คาดคิดขึ้นได้

“...นี่กว่าได้เมียดีกลับมีชู เขามาอยู่กับคนจนทนไม่ไหว
จึงหนีความลำบากจากเราไป ตัดอาลัยเรื่องเมียบวชเสียที...”

(เพลงพ่อหม้ายลาบวช: ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

จากภาพสะท้อนที่ปรากฏในบทเพลงพ่อหม้ายลาบวช สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในด้านความรักที่ไม่สมหวัง โดยกล่าวถึงการคาดหวังและความไว้นื้อเชื่อใจแฟนคิดว่าแฟนซื่อสัตย์ต่อเรา ด้วยความลำบากด้วยฐานะยากจนของตนเอง ทำให้แฟนสาวต้องหนีไปมีรักใหม่ และทำให้นาคหันหน้าเข้าสู่ทางธรรมเพราะความผิดหวังจากความรัก

ผลการศึกษาทฤษฎีการเล่าเรื่องและภาพสะท้อนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่เกี่ยวกับการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ ในด้านทฤษฎีการเล่าเรื่องได้แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายในวิธีการที่จะเรียกความสนใจจากผู้ฟังในการเปิดเรื่อง อีกทั้งยังมีการดำเนินเรื่องที่ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่าย ไม่สับสน และมีการปิดเรื่องในรูปแบบต่าง ๆ ที่สร้างการจดจำ สำหรับผลการศึกษาภาพสะท้อน ทำให้สามารถมองเห็นภาพสะท้อนของสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการบวช ทั้งในแง่มุมมองของความจำเป็นและวัตถุประสงค์ในการบวช ประเพณีนิยม ความบันเทิงที่เป็นรากฐานนิสัยของคนไทย หรือแม้กระทั่งความรักที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การบวชในแง่มืดแง่มุมหนึ่งอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีการเล่าเรื่องในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาบทเพลงการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ ในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา แซ่จิว (2560) ที่ศึกษาทฤษฎีการเล่าเรื่องของบทเพลงประกอบละครในละครโทรทัศน์ไทย ผลการศึกษาพบว่า การเล่าเรื่องหรือบันเทิงคดีคือวิธีการสื่อสารที่มุ่งเน้นที่ส่งผลต่อความรู้สึกและอารมณ์ เน้นให้ความเพลิดเพลินในขั้นที่สูงขึ้นไป คือ การยกระดับคุณค่าทางจิตใจของคนในสังคม เพิ่มความเจริญในการดำรงชีวิต โดยการเล่าเรื่องประเภทนี้จะโยงการเล่าเรื่องผ่านการถ่ายทอดอารมณ์และสร้างภาพให้ดูน่าสนใจ ตื่นตาตื่นใจ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยในครั้งนี้ที่ใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่อง เพื่อมุ่งเน้นให้ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง อีกทั้งยังสามารถให้ความเพลิดเพลินในการติดตามเรื่องราวจากทฤษฎีต่าง ๆ ได้

ในด้านของภาพสะท้อนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง: กรณีศึกษาบทเพลงการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญกร แก้วมาเหนือ และสุพัตตา อ่อนดี (2561) ที่ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและภาพสะท้อนที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง ของบิว กลัยาณี อาร์สยาม ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2558 ผลการศึกษาพบภาพสะท้อนที่ปรากฏ 2 แบบ คือ ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี อันได้แก่ ด้านการแต่งกาย ด้านอาหาร ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านประเพณี ด้านวัฒนธรรมความบันเทิง และภาพสะท้อนด้านความรัก ได้แก่ ความรักที่สมหวัง ความรักที่ไม่สมหวัง และการคิดถึงคนรัก ซึ่งสอดคล้องกับภาพสะท้อนที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงการอุปสมบทของ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ ซึ่งสะท้อนแง่มุมต่าง ๆ ทั้งแง่มุมของวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ความบันเทิง รวมไปถึงในด้านของความรักให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งทำให้บทเพลงนั้นบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างสมจริง และมีคุณค่าชวนให้ติดตาม อีกทั้งยังให้แง่คิดในการดำรงชีวิตในหลากหลายด้านอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนบทเพลงการอุปสมบทของศิลปินท่านอื่น
2. ควรศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงการอุปสมบทของไวพจน์ เพชรสุพรรณ
3. ควรศึกษาภาพสะท้อนในหัวข้อบทเพลงแนววิถีชีวิตของไวพจน์ เพชรสุพรรณ

บรรณานุกรม

- ฉัญกร แก้วมาเหนือ และสุพัตตา อ่อนดี. (2561). **ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและภาพสะท้อนที่ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง ของบิว กลัยาณี อาร์สยาม ในช่วงปี พ.ศ. 2549-2558.** ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อนวัตกรรมการสื่อสาร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไพบูลย์ สำนัญญูดี. (2550). **เพลงลูกกรุง.** กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.
- วัชรนันท์ ชูทัพ. (2561). **มองพัฒนาการของสังคมไทยผ่านพัฒนาการของบทเพลงลูกทุ่งไทย.** วารสารรัฐสมิแล. 39(1), 33.
- อุษา แซ่จิว. (2560). **กลวิธีการเล่าเรื่องของบทเพลงประกอบละครในละครโทรทัศน์ไทย.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

อัตลักษณ์สตรีในบทกวีของวิน นิมมานวรวุฒิ

IDENTITY OF WOMEN IN POETRY OF WIN NIMMAN WORAWUT

เมธาวิ ไหว้ครู¹ และ วรุณญา อัจฉริยะบดี²

Matawee Wrikru¹ and Warunya Ajcharyabodee²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล s61123401072@ssru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล warunya.aj@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์สตรีที่ปรากฏในบทกวีของวิน นิมมานวรวุฒิ จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ ร่องเท้าสีชมพูกับโลกสีเอิร์ลเกรย์ ROMANTIC!!(ร้าย) และ Miss Candy Heart ผลการวิจัยพบว่าในบทกวีของวิน นิมมานวรวุฒิ ปรากฏอัตลักษณ์สตรี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1. อัตลักษณ์ในลักษณะอารมณ์เชิงบวก 2. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เชิงลบ แบ่งออกเป็น อัตลักษณ์สตรีในลักษณะเก็บกดความเศร้า และอัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เหงา 3. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะอุปนิสัยและอากัปกริยา 4. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะสับสนในตนเอง และ 5. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะปากไม่ตรงกับใจ จากการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ของสตรีที่ปรากฏนั้นมีความเชื่อมโยงกับสังคม ทั้งมาตรฐาน ค่านิยมของสังคม การอยู่ในบริบทที่แวดล้อมไปด้วยกลุ่มคนที่ไม่เข้าใจในตัวตน หรือการรับมือกับคำพูดที่ไม่รักษาน้ำใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของสตรีในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการปฏิบัติตนต่อปัญหาที่เข้ามา เช่น การทำกิจกรรมอดิเรกเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจไปในเรื่องที่มีความสุขมากกว่าความทุกข์

คำสำคัญ

อัตลักษณ์สตรี บทกวี วิน นิมมานวรวุฒิ

ABSTRACT

This research paper aimed to study women identity appearing in poetry of Win Nimman Worawut, 3 volumes: Pink Shoes and Earl Gray World (First edition 2011), ROMANTIC !! (Bad) (First edition 2015), and Miss Candy Heart (First edition 2019). The research results revealed that there were five female identities found in Win Nimman Worawut's poem. These were: 1. identities in positive emotional characteristics, 2. Identities in negative emotional characteristics, divided into sadness-depressing feminine identities and women's identity in the manner of loneliness, 3. Identities in traits and gestures, 4. Identities in confusion in oneself, and 5. identity in unrealistic personality. It can be seen that the identities of women were connected with society, social standards, and social values. Being in a context surrounded by non-self-aware people or dealing with non-generous speech all contribute to the formation of a woman's identity in various ways. This included how she treats problems, such as find a hobby, do something to distract from unhappiness.

Keywords

Identity of Women, Poetry, Nimman Worawut

ความสำคัญของปัญหา

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2561: 2) กล่าวว่า “อัตลักษณ์ ในความเข้าใจโดยสามัญสำนึกทั่วไป เรามักรู้สึกว่า อัตลักษณ์ของใครหรืออะไรบางอย่าง น่าจะหมายถึงคุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือสิ่งนั้น ในพจนานุกรมออกซฟอร์ด-ริเวอร์ บุกส์ อังกฤษ-ไทย ได้ให้ความหมายของคำว่า Identity (n.) หมายถึง เอกลักษณ์, ลักษณะเฉพาะตัว (ปริมา มัลลิกะมาส, 2004: 451)

อัตลักษณ์ จึงเป็นสิ่งที่ถูกหล่อหลอมขึ้นมาจากบริบทสังคมของบุคคลนั้น ๆ มีความเป็นพลวัต สามารถคงที่ หรือเปลี่ยนแปลงได้ เป็นกระบวนการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเราคือใคร คนอื่นคือใคร และเป็นสิ่งที่มีปฏิสัมพันธ์กับสังคม โดยสังคมจะเป็นเสมือนเงาสะท้อนภาพแห่งการรับรู้จากบุคคลผ่านบุคลิกภาพ อุปนิสัย รวมถึงรสนิยม

วิน นิมมานวรุฒิเป็นกวีที่เชื่อว่าสตรีทุกคนมีความงามและความอ่อนไหวในแบบฉบับของตัวเอง ผลงานส่วนใหญ่จึงมุ่งเสนออัตลักษณ์และแนวคิดเกี่ยวกับสตรี โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความเจ็บปวดรวมถึงการปลอบประโลมสตรีให้รักและมองเห็นคุณค่าของตนเอง

ในบทกวีของวิน นิมมานวรุฒิ ปรากฏอัตลักษณ์สตรีหลายลักษณะที่น่าสนใจ โดยสัญลักษณ์ที่กวีมักใช้ในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของสตรี คือ ไอศกรีม รองเท้า ลิปสติก สิ่งเหล่านี้ถือเป็นรสนิยมเฉพาะบุคคลที่ยึดโยงกับอัตลักษณ์ของสตรีได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่าง

...

โปรดอย่ามองฉัน

เหมือนผีเสื้อที่มองดอกไม้บาน

แต่โปรดมองฉัน

เพียงเพราะฉันเป็นรองเท้าคู่เดียวในร้าน Pual Smith

(รองเท้าสีชมพูกับโลกสีเอิร์ลเกรย์, 2554: 71)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากวีเปรียบอัตลักษณ์ของสตรีกับร่องเท้ายี่ห้อ Pual Smith ที่มีเอกลักษณ์การออกแบบไม่เหมือนใคร อีกทั้งยังมีการใช้ความเปรียบประกอบการบรรยาย อัตลักษณ์ของสตรี เช่น เปรียบสตรีกับนางเอกภาพยนตร์ที่มีบุคลิกใกล้เคียงกัน เปรียบลักษณะนิสัยของสตรีกับขนม หรือการตั้งสมญานามที่มีความหมายคล้ายกับบุคลิกของสตรีก่อนแล้วจึงบรรยายลักษณะนิสัย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บทกวีของวิน นิมมานวรุฒิปรากฏอัตลักษณ์ของสตรีในหลายลักษณะโดยเชื่อมโยงกับรสนิยมน ความสนใจ รวมถึงความสวยงามงามของสตรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์สตรีที่ปรากฏในบทกวีของวิน นิมมานวรุฒิ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูล

1.2 ศึกษาบทกวีของวิน นิมมานวรุฒิ ทั้งหมด 3 เล่ม ได้แก่ ร่องเท้าสีชมพูกับโลก สีเอิร์ลเกรย์ ROMANTIC!! (ร้าย) และ Miss Candy Heart เพื่อศึกษาแนวคิด อัตลักษณ์สตรี รวมถึงกลวิธีที่กวีใช้ในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของสตรี

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความวิจัย บทความวิชาการ วารสารสุทธิปริทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย

1.4 รวบรวมและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของสตรี เช่น ความหมายของอัตลักษณ์ภาพลักษณ์ของสตรีในสังคม เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์อัตลักษณ์สตรีในงานวิจัย

1.5 รวบรวมและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีที่ใช้ในการถ่ายทอดอัตลักษณ์สตรีในบทกวี

2. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาอัตลักษณ์สตรีที่ปรากฏในบทกวีของวิน นิมมานวรุฒิ

3. สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาอัตลักษณ์สตรีในกวีของวิน นิมมานวรุฒิ จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ ร่องเท้าสีชมพูกับโลกสีเอิร์ลเกรย์ ROMANTIC!! (ร้าย) และ Miss Candy Heart พบว่าบทกวีส่วนใหญ่ของวิน นิมมานวรุฒิ มีจุดมุ่งหมายในการประพันธ์เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ รวมถึงสร้างแรงบันดาลใจให้สตรีรักและเห็นคุณค่าในตนเอง และพบอัตลักษณ์สตรีในหลายลักษณะถ่ายทอดผ่านกลวิธีต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งอัตลักษณ์สตรีเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เชิงบวก

อารมณ์เชิงบวก (Positive Emotion) เป็นความรู้สึกละเอียดอ่อนที่เกิดจากการรับรู้ที่ผ่านกระบวนการคิด (Cognitive) และประสบการณ์ (Experience) ที่ส่งผลดีและเพิ่มความรู้สึกละเอียดอ่อนที่มีคุณค่าให้แก่บุคคล เช่น ความหวัง (Hope) ความสุข (Happiness) และสติรู้ตื่นสิ้นไหลในกิจกรรม (Flow) (Seligman & Csikszentmihalyi, 2000 อ้างจาก สุदारัตน์ ตันติวิวัฒน์, 2560: 282) วิน นิมมานวรุฒิได้นำเสนออัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เชิงบวกโดยกวีได้บรรยายถึงอุปนิสัยและนำเสนอทัศนคติของสตรีที่มีต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งในบริบทนี้ความเศร้าถือเป็นหนึ่งในอารมณ์เชิงบวกเนื่องจากสตรีในลักษณะดังกล่าวพึงพอใจที่จะใช้ความเศร้าในการขับเคลื่อนชีวิต ดังตัวอย่าง

ฉันรู้จักหญิงสาวที่เหมาะสมกับชื่อ

Miss Black Glitter

เธอชอบร้องไห้กับความเศร้าที่สวยงาม

เพลงคริสต์มาส

ภาพเขียนของศิลปินคนโปรด

ความเศร้ากลืนกินเธอแต่ทำให้รู้สึกมีชีวิต...

(Miss Candy Heart , 2562 : 61)

จากบทกวีข้างต้นเห็นได้ว่าความเศร้าในทัศนะของผู้อื่นจะมองความเศร้าในเชิงลบ แต่ในบริบทนี้กวีจัดให้เป็นอารมณ์ในเชิงบวก เนื่องจากสตรีในลักษณะนี้ถูกความเศร้ากลืนกินชีวิตจนทำให้รู้สึกพึงพอใจที่จะอยู่ในสถานะเช่นนี้ นอกจากนี้กวีได้บรรยายถึงอัตลักษณ์สตรีโดยใช้กลวิธีอันแยบคาย คือการตั้ง สมญานามจากอัตลักษณ์สตรีเห็นได้จากชื่อ Miss Black Glitter ที่มีความหมายตรงกับสีดำที่มีประกาย วิบวับ มีการใช้กลวิธีอุปมาอุปไมย คือการใช้ข้อความที่มีความหมายขัดแย้ง เห็นได้จาก “เธอชอบร้องไห้กับความเศร้าที่สวยงาม” ความเศร้าในความเข้าใจโดยทั่วไปคือความเจ็บปวด ความผิดหวัง ซึ่งมีความหมายตรงข้ามกับความสวยงาม อีกทั้งมีการใช้บุคคลวัต สมมติให้ความเศร้าเป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถกลืนกินมนุษย์ เห็นได้จากวรรค “ความเศร้ากลืนกินเธอแต่ทำให้รู้สึกมีชีวิต”

2. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เชิงลบ

ปรกรณ์ วงศ์รัตนพิบูลย์ (2557: 6) กล่าวว่า “อารมณ์เชิงลบ” เกิดจาก “ความคิดเชิงลบ” ของเรานั้นเอง เพราะความคิดนำไปสู่ความรู้สึกของเรา และทำให้เรากระทำตามที่เราารู้สึก หากเราทำวิธีการเดิม ๆ บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นพฤติกรรมของเรา และกลายเป็นอุปนิสัยส่วนตัวไปในที่สุด

วิน นิมนานวรวิฑูมิได้นำอารมณ์เชิงลบของสตรีมาถ่ายทอดลงในบทกวี ซึ่งอารมณ์เชิงลบล้วนเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่ปรารถนาจะรับรู้ เพราะเป็นอารมณ์ที่ส่งผลเสียต่อจิตใจ เช่น อารมณ์เหงา อารมณ์เศร้า ความโกรธ เป็นต้น จากการศึกษาอัตลักษณ์สตรีในบทกวีของวิน นิมนานวรวิฑูมิพบอัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เชิงลบ 2 ประเภท คือ อัตลักษณ์สตรีในลักษณะเก็บกดความเศร้าและอัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เหงา โดยอัตลักษณ์ของสตรีในลักษณะเก็บกดความเศร้ามักแสดงอารมณ์เชิงบวกเมื่อได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่ภายในความรู้สึก ความคิดของเธอนั้นเต็มไปด้วยความเศร้าที่ไม่ต้องการให้ใครรับรู้และไม่มีใครเข้าใจ ด้านอัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เหงาส่วนใหญ่เกิดจากความอ้างว้าง โดดเดี่ยว ทำให้บุคคลรอบข้างคิดว่าเป็นอุปนิสัยของสตรี เนื่องจากสตรีในลักษณะนี้เลือกที่จะซ่อนอารมณ์เหงามากกว่าแสดงออกมา ดังตัวอย่าง Miss Heart Emoji ซึ่งเป็นลักษณะของสตรีที่เก็บกดความเศร้า

...เมื่อเธอเศร้าและร้องไห้จะไม่มีใครรู้

เพราะเธอดูร่าเริงเสมอในโลกออนไลน์

เธอเสพติดอีโมจิรูปหัวใจ

การใช้ภาษาที่ร่าเริงแบบมีระยะห่าง...

(Miss Candy Heart, 2562: 7)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า สตรีในลักษณะนี้มักเลือกที่จะเก็บซ่อนความเศร้าแล้วแสดงด้านที่สดใส ร่าเริง ให้สังคมรอบข้างเห็นผ่านอีโมจิรูปหัวใจ คำว่า อีโมจิหรืออะโมจิ (絵文字) แปลว่าตัวหนังสือภาพ (มาซาโตชิ และโยชิตะ, 2560 :58, 516) ในภาษาอังกฤษ Emoticon หมายถึง สัญลักษณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2549) ต้น โดยกวีได้ถ่ายทอดผ่านกลวิธีการตั้งสมญานาม Miss Heart Emoji ที่บ่งบอกถึงลักษณะเด่นของสตรีว่าเป็นบุคคลที่ชอบใช้อีโมจิรูปหัวใจกลบเกลื่อนความเศร้าภายในจิตใจ และพบกลวิธีแบบอุปมาอุปไมย คือ การใช้ข้อความที่มี

ความหมายขัดแย้งกัน เห็นได้จาก “การใช้ภาษาที่ร่าเริงแบบมีระยะห่าง” โดยปกติอุปนิสัยร่าเริงมักทำให้ผู้คนอยากเข้ามาทำความรู้จัก แต่สตรีในลักษณะนี้จะรักษาระยะห่างกับการปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนภายนอกเพราะไม่ต้องการให้รับรู้ถึงความรู้สึกที่ปิดบัง

3. อุตลักษณ์สตรีในลักษณะอุปนิสัยและอากัปกริยา

จากการศึกษาอุตลักษณ์สตรีในบทกวีของวิน นิมมานวรุดมพบอุตลักษณ์สตรีในลักษณะอุปนิสัยและอากัปกริยา คือ มีการกระทำที่ทำงานเป็นนิสัยและกิริยาท่าทาง โดยอุตลักษณ์สตรีในลักษณะนิสัยเห็นได้จากสมญานาม Miss Affogato ที่กวีได้ตั้งให้สตรีในลักษณะนี้ ซึ่ง Affogato เป็นเครื่องดื่มที่เสิร์ฟพร้อมกับไอศกรีมวานิลลาและกาแฟ โดยกวีเปรียบอุปนิสัยของสตรีที่มีทัศนคติโลกแบบด่ากับขาว ไม่มีความคลุมเครือ เหมือนกับ Affogato ที่มีสีดาของกาแฟตัดกับสีขาวของไอศกรีมวานิลลาและมีรสชาติขมตัดกับหวาน ดังตัวอย่าง

...สำหรับเธอไม่มีความคลุมเครือบนโลก
มีเพียงดำหรือขาว
รักหรือไม่รัก
“ฉันไม่ใช่ไอศกรีม
และลาเต้
แต่เป็น Affogato”...

(Miss Candy Heart, 2562: 45)

อุตลักษณ์สตรีในลักษณะอากัปกริยา เป็นการกระทำในลักษณะต่าง ๆ ที่สตรีแสดงออกมา เช่น การเดิน การยิ้ม การเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นต้น โดยกวีได้นำลักษณะอากัปกริยามาถ่ายทอด ซึ่งแสดงให้เห็นอุตลักษณ์สตรีได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

...เมื่อเธอยิ้ม
ฉันรักรอยยิ้มของเธอ
เมื่อเธอหัวเราะ
ฉันรักเสียงหัวเราะของเธอ
เป็นครั้งแรก
เมื่อเธอเดินเข้ามาใกล้
ฉันรักกลิ่นน้ำหอม Jo Malone ของเธอ...

(รองเท้าสีชมพูกับโลกสีเอิร์ลเกรย์, 2562: 50)

กวีบรรยายอากัปกริยาของสตรีในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ เมื่อกางร่ม เมื่อสวมเสื้อผ้า เมื่อยิ้ม เมื่อหัวเราะ และกลิ่นน้ำหอม Jo Malone ซึ่งเป็นบุคลิกภาพหรือลักษณะเฉพาะอันเป็นอุตลักษณ์ของสตรีที่กวีได้นำมาถ่ายทอด โดยใช้กลวิธีการซ้ำคำ คือ คำว่า “ เมื่อเธอ...ฉันรัก...” เพื่อแสดงอากัปกริยาในลักษณะต่าง ๆ ที่สตรีได้กระทำ

4. อุตลักษณ์สตรีในลักษณะสับสนในตนเอง

อุตลักษณ์ในลักษณะนี้เกิดจากการไม่รู้ความต้องการที่แท้จริงของตนเองทำให้เกิดการไหลไปตามกระแส ค่านิยม เพราะเสียงของมาตรฐานต่าง ๆ ในสังคมดังกว่าเสียงในใจของตนเอง ส่งผลให้เกิดบาดแผลความเจ็บปวด ก่อให้เกิดอุตลักษณ์ที่กวีได้นำมาถ่ายทอด เช่น Miss Lost สตรีในลักษณะนี้เกิดความสับสนในตนเอง เป็นความสับสนในเส้นทางของชีวิตว่าควรเดินไปทางไหน ควรวิ่งตามความฝันหรือหยุดพัก โดยเกิดจากมาตรฐาน

สังคมและค่านิยมความงาม ที่มักตัดสินบุคคลในด้านอายุ ประสบการณ์ ความสำเร็จ และความงามว่าควรเป็นไปในลักษณะใดจึงจะดีที่สุด ซึ่งกวีได้ถ่ายทอดความเจ็บปวดของสตรีผ่านการบรรยายประสบการณ์โดยตรง มีการตั้งสมญานาม “Miss Lost” หมายถึงหญิงสาวผู้สับสนจนหลงทิศทาง ดังตัวอย่าง

...บนโลกที่มีสถานที่นับล้านให้เดินทางไป
มีลิปสติกนับล้านสีให้ลองทา
มีผู้คนนับล้านคนให้ลองรัก
มีข่าวสารล้นทะลักนิวส์ฟีด
มีโฆษณาชวนเชื่อที่ทำให้รู้สึกว่ายังสวยไม่พอ,
มันทำให้เธอสับสน
ว่าควรรักใคร สวยแค่ไหน เก่งแค่ไหน
หรือควรเดินทางไปทางไหน...

(Miss Candy Heart, 2562: 28-29)

5. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะปากไม่ตรงกับใจ

สตรีในลักษณะนี้จะมีความขัดแย้งในตนเองสูง เนื่องจากไม่ยอมบอกความต้องการของตนเองจริง ๆ ทำให้ใจความของความหมายที่ต้องการสื่อบิดเบือน รวมถึงความสารจากความรู้สึก ความคิดของสตรี ดังตัวอย่าง

ฉันรู้จักหญิงสาวบางคนที่ปากไม่ตรงกับใจ
เธอมักสั่งกาแฟในวันที่ยากดื่มชา
และพูดว่าเธอโอเคในวันที่ไม่โอเค
...
“ชอบ” ของเธอแปลว่า “รัก”
“ลาก่อน” แปลว่า “อย่าเพิ่งไป”
“ราตรีสวัสดิ์” แปลว่า “ฉันยังไม่อยากนอน”
แต่นั้นแหละคือความน่ารักของเธอ

(Miss Candy Heart, 2562: 47)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากวีบรรยายอัตลักษณ์ของสตรีในลักษณะนี้ได้อย่างชัดเจน ทำให้เห็นความขัดแย้งในตนเองของสตรีอย่างเด่นชัด โดยใช้กลวิธีอุปมาอุปไมย คือ การใช้ข้อความที่มีความหมายขัดกัน และมีการตั้งสมญานามที่ตรงตามอัตลักษณ์ของสตรีว่า Miss coffee when she wants tea

ในบทกวีของวิน นิมมานวรุฒิมักจบบทกวีด้วยประโยค “นั่นแหละคือความน่ารักของเธอ” เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงอัตลักษณ์ของสตรี รวมถึงเป็นการปลอบโยนสตรีผ่านตัวอักษร ให้สตรีคิดว่ายังมีใครสักคนที่เข้าใจในตัวตนลักษณะนิสัย และพฤติกรรมบางอย่างของตน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาอัตลักษณ์สตรีที่ปรากฏในบทกวีของวิน นิมมานวรุฒิ พบว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ ปรากฏอัตลักษณ์ของสตรีในหลายลักษณะ เช่น ลักษณะสตรีที่เก็บกดความเศร้า เป็นต้น โดยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ คือ ไอศกรีม รองเท้า ลิปสติก ในการถ่ายทอดอัตลักษณ์

จากการวิเคราะห์อัตลักษณ์สตรีในบทกวีของวิน นิมมานวรุฒิ พบว่าปรากฏอัตลักษณ์สตรี 5 ลักษณะ ได้แก่ 1. อัตลักษณ์ในลักษณะอารมณ์เชิงบวก ปรากฏผ่านการแสดงทัศนคติปฏิสัมพันธ์ กับสังคม การรับมือกับปัญหา รวมถึงความรู้สึกเศร้าซึ่งจัดอยู่ในลักษณะของอารมณ์เชิงบวก เนื่องจากสตรีในลักษณะดังกล่าวพึงพอใจในการใช้ความเศร้าเป็นหลักฐานสำคัญในการขับเคลื่อนชีวิต 2. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เชิงลบ แบ่งออกเป็น อัตลักษณ์สตรีในลักษณะเก็บกดความเศร้าและอัตลักษณ์สตรีในลักษณะอารมณ์เหงามา โดยสตรีในลักษณะเก็บกดความเศร้ามักซ่อนความรู้สึกที่แท้จริงของตน และเลือกแสดงด้านที่มีความสุขเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับสังคมภายนอก และกดทับความเจ็บปวดของตนไว้ในส่วนลึก และสตรีในลักษณะอารมณ์เหงามักจะแสดงพฤติกรรมที่เข้มแข็งเพื่อเบี่ยงเบนความรู้สึกของตนหรือการใส่ใจความรู้สึกบุคคลรอบข้างมากกว่าความรู้สึกของตน บางครั้งจึงมาในแง่ของการรักตนเองน้อยกว่าผู้อื่น อีกทั้งมีความโดดเดี่ยวที่มักถูกสังคมมองข้ามเพราะคิดว่าเป็นพฤติกรรมของสตรีในลักษณะนี้ 3. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะอุปนิสัยและอากัปกริยา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะย่อย คือ ด้านอุปนิสัยที่แสดงออกมาผ่านพฤติกรรมที่สตรีปฏิบัติเป็นประจำ เช่น ความชอบของสตรีที่ชอบดูรายการ The Face แต่มีการวิเคราะห์รูปแบบรายการผ่านคิดแบบสตรีนิยมและอุปนิสัยตรงไปตรงมา มีทัศนคติในการมองโลกแบบขาวกับดำ คือ มีความชัดเจนไม่มีความคลุมเครือ ในลักษณะอากัปกริยาที่จะนำพฤติกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของสตรีมาถ่ายทอด เช่น สิ่งของที่ใช้ประจำลักษณะ การเดิน น้ำหอมกลิ่นประจำ สิ่งเหล่านี้จึงจัดเป็นลักษณะอากัปกริยาที่สตรีมีการเคลื่อนไหวและกวีได้จดจำเพื่อนำมาถ่ายทอดเป็นอัตลักษณ์ 4. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะสับสนในตนเอง เป็นผลมาจากแรงกดดันของสังคมทั้งมาตรฐานความงาม บรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยมในการดำเนินอาชีพ รวมถึงโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ทำให้สตรีสับสนว่าตนควรปฏิบัติตนในลักษณะใดจึงจะดีที่สุด ส่งผลเกิดการหลงทางไปตามกระแสสังคมที่มีพลังมากกว่าเสียงในใจของตนเอง และ 5. อัตลักษณ์สตรีในลักษณะปากไม่ตรงกับใจ เห็นได้ชัดจากการแสดงออกทางคำพูดที่ขัดแย้งกับสารที่แท้จริง เช่น ลาก่อน แปลว่า อย่าเพิ่งไป เป็นต้น จึงทำให้เนื้อความบิดเบือนและเกิดความผิดพลาดในการสื่อสาร

เห็นได้ว่าอัตลักษณ์ของสตรีที่ปรากฏนั้นมีความเชื่อมโยงกับสังคม ทั้งมาตรฐาน ค่านิยมของสังคม การอยู่ในบริบทที่แวดล้อมไปด้วยคนที่ไม่เข้าใจในตัวตน หรือการรับมือกับคำพูดที่ไม่รักษาน้ำใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดอัตลักษณ์ของสตรีในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการปฏิบัติตนต่อปัญหาที่เข้ามา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาในด้านการใช้กลวิธีที่ใช้ในการประพันธ์บทกวีของวิน นิมมานวรุฒิ
2. ควรศึกษาในด้านอัตลักษณ์สตรีที่ปรากฏผ่านเพจออนไลน์ของกวี คือ อินสตราแกรม เนื่องจากมีข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและสามารถศึกษาโดยเชื่อมโยงกับประเด็นทางสังคมได้ชัดเจนกว่า

บรรณานุกรม

- ปกรณ วังศรีรัตนพิบูลย์. (2557). **เทคนิคจัดการอารมณ์เชิงลบ**. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม, 2564, จาก :
e-book2.pdf.
- ปริมา มัลลิกะมาส. (2004). **Oxford-River Books English-Thai Dictionary: พจนานุกรมออกซฟอร์ด-ริเวอร์
บุ๊กส์ อังกฤษ-ไทย**. กรุงเทพมหานคร: River Books.
- มาซาโตชิ และโยชิตะ. (2560). **พจนานุกรมฟูริงะนะงิญี่ปุ่น-ไทย**. (แปลจาก KODANSHA'S FURIGANA
JAPANESE-THAI DICTIONART โดย รัชนี ปิยะมาวดี, กัลยาณี สีสสุวรรณ, กาญจนา ประสพเนตร
และเสาวลักษณ์ สุริยะวงศ์ ไพศาล). กรุงเทพมหานคร: บริษัทคิโนะคุนิยะ บুকส์โตร์ (ประเทศไทย)
จำกัด.
- วิน นิมมานวรุดิ. (2558). **ROMANTIC!! (ร้าย)**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เคล็ดไทยจำกัด.
- _____. (2559). **รองเท้าสีชมพูกับโลกสีเอร์ลเกรย์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เคล็ดไทยจำกัด.
- _____. (2562). **Miss Candy Heart**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เคล็ดไทย จำกัด.
- สุชาดา ทวีสิทธิ์. (2547). **เพศภาวะ: การท้าทายร้าย การค้นหาตัวตน Gender, Sexuality and
Reproductive Right and Health in the Mekong Sub-Region**. กรุงเทพมหานคร :
บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สุชีลา ตันชัยนันท์. (2540). **ผู้หญิงในทัศนะของจิตร ภูมิศักดิ์และแนวคิดสตรีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์สยามการพิมพ์.
- สุดารัตน์ ตันติวิวัฒน์. (2560). **จิตวิทยาเชิงบวก: การพัฒนา การประยุกต์ และความท้าทาย**. **วารสารพฤติกรรม
ศาสตร์เพื่อการพัฒนา**. 9(1), 277-290.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2561). **อัตลักษณ์ การทบทวนทฤษฎีและแนวคิด**. เชียงใหม่: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
วนิดาการพิมพ์.
- อรัญญ์ เพ็ญระ. (2561). **วรรณกรรมกับเพศภาวะ**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดขอนแก่นการพิมพ์.
- Richard Jenkins. (2014). **SOCIAL IDENTITY fourth edition**. Oxon: Taylor & Francis Group.

พฤติกรรมตัวละครเอกหญิงในนวนิยาย เรื่อง กรงกรรม

THE BEHAVIORS OF FEMALE CHARACTERS IN THE NOVEL KRONG KAM

สุดา คำแสง¹ และ วรณญา อัจฉริยบดี²

Suda Kamsaeng¹ and Warunya Ajcharyabodee²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล s61123401052@ssru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล warunya.aj@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม โดยศึกษาเฉพาะตัวละครเอกหญิงในนวนิยาย ได้แก่ตัวละครย่อย เรณู และพิไล เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง โดยพิจารณาพฤติกรรม ลักษณะนิสัยของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง จากนั้นวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละคร ผลการศึกษาพบพฤติกรรมด้านดีของตัวละคร 6 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์ จงรักภักดี ด้านความกตัญญู ด้านความเมตตากรุณา ด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนา ด้านการให้อภัย และด้านการทำงาน พฤติกรรมด้านมีด 8 ด้าน คือ ด้านการปล่อยให้กิเลสครอบงำ ด้านความอ่อนแอ อ่อนไหว ด้านการพูดจาหยาบคาย ด้านการเอาแต่ใจตนเอง ด้านความเห็นแก่ตัว ด้านการใส่ร้ายป้ายสี ด้านการเสแสร้งแกล้งทำ และด้านการหลีกเลี่ยงปัญหา โดยพฤติกรรมเหล่านี้มีสาเหตุมาจากสิ่งเร้าภายนอก สภาพสังคม สิ่งแวดล้อมรอบข้าง และความต้องการภายในจิตใจ ส่งผลให้ตัวละครเอกหญิงกระทำสิ่งนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งตัวละครเอกหญิงได้แสดงพฤติกรรมเลียนแบบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคมที่ยังคงมีความเป็นมนุษย์ ยังมีกิเลส ความต้องการครอบงำ และยังคงมีคุณธรรมเลือกปฏิบัติได้ทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดี เกิดความยับยั้งชั่งใจคิดไตร่ตรองก่อนที่จะกระทำสิ่งใดลงไป

คำสำคัญ

นวนิยาย พฤติกรรม ตัวละครเอกหญิง

ABSTRACT

The objective of this research was to study the behaviors of female characters in the novel “Krong Kam”. The researcher studied only female characters in the novel, included Yoi, Raynoo, and Pilai, to consider the characteristics and the habits of characters in this novel. Then analyzed their characters’ behaviors. The result revealed that there were good aspect in six parts of the characters, which included the honest, the loyalty, the gratitude, the kindness, the belief in Buddhism, the forgiveness, and the working. Also, there were eight bad aspect of behaviors were the releasement domineering desires, the weakness, the sensitiveness, the rude talking, the self-willing, the selfishness, the incrimination, the deception, and the problem avoiding.

The female characters in the novel showed the good behaviors. Sometimes they behaved in the bad aspect. It depended on the society, the environment, and the need within their mind. These factors affected the characters to do some things to respond their own need. In which the female character has shown behavior to imitate what is happening in a society that is still human, still has passion, desire to dominate, and still have moral discrimination, both good and bad. The restraint and thought before doing anything.

Keywords

Novel, Behavior, Female characters

ความสำคัญของปัญหา

นวนิยาย (Novel) เป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ที่ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ได้รับความนิยมนอย่างแพร่หลายมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ เนื่องจากมุ่งให้ความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์และยังให้ข้อคิดคติเตือนใจแก่ผู้อ่าน ทำให้นวนิยายมีบทบาทต่อผู้อ่าน สิ่งสำคัญของนวนิยายที่ตรึงใจผู้อ่าน คือ ตัวละครในนวนิยาย ซึ่งตัวละครสามารถแสดงแนวความคิด มุมมองของผู้เขียนได้ และตัวละครยังเป็นตัวที่ดำเนินเรื่อง แสดงพฤติกรรมเลียนแบบสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมถ่ายทอดมุมมอง ข้อคิดจากผู้เขียนไปยังผู้อ่านโดยผ่านนวนิยาย บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2529: 144 - 145) ได้กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครไว้ว่า นวนิยายทั่วไปอาศัยลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นเนื้อหาอันสำคัญที่สุดของหนังสือ และความสนใจของผู้อ่านส่วนใหญ่มักขึ้นอยู่กับอุปนิสัยของตัวละคร ถ้าลักษณะนิสัยไม่ตรึงใจผู้อ่าน หนังสือเรื่องนั้นก็ไม่ได้ดึงดูดความเอาใจใส่ได้นาน เคยมีผู้กล่าวไว้ว่า นวนิยายที่เนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่ต้องอาศัยลักษณะของตัวละครหรืออาศัยเหตุการณ์อื่นนอกเหนือจากลักษณะนิสัยแล้ว นับเป็น นวนิยายไม่ได้

หากกล่าวถึงตัวละครในนวนิยายที่ได้รับความสนใจจากผู้อ่าน ย่อมต้องนึกถึงนวนิยายเรื่อง “กรงกรรม” ที่มีการนำมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์เมื่อปี พ.ศ. 2562 จนเป็นกระแสนิยมในสังคม เนื่องจากเป็นนวนิยายที่มีตัวละครโดดเด่นมีความแปลกใหม่ โดยเฉพาะตัวละครหญิงที่แหวกขนบในการสร้างบท ‘เรณู’ ตัวละครเอกในนวนิยายให้เป็นโสเภณี และมีตัวละครหญิงอีกหลายตัวที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งพฤติกรรมตัวละครหญิงในเรื่อง ได้แสดงให้เห็นภาพของผู้หญิงในหลายแง่มุมทั้งด้านดี ด้านร้าย ไม่ได้มีเพียงด้านดีเช่นเดียวกับที่สังคมไทยวาดฝันว่าผู้หญิงจะต้องเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมดี ทั้งกาย วาจา ใจ แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม เพื่อจะทำให้เข้าใจพฤติกรรม การกระทำและทำให้ได้รับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก ท่าทาง พฤติกรรมที่ตัวละครปฏิบัติทำให้เกิดความสมจริง โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ เป็นกรอบในการวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครและทำให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตมนุษย์ในมุมมองจิตวิทยาอีกซึ่งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม ของนิพนธ์ เทียงธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครหญิงในนวนิยายเรื่อง “กรงกรรม” ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนการศึกษา ค้นคว้าตามขั้นตอนนี้

1. ค้นคว้าข้อมูลและเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาของ ฟรอยด์
2. ศึกษาทฤษฎี จิตวิเคราะห์ เพื่อนำไปวิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละคร
3. ศึกษาและวิเคราะห์นวนิยาย เรื่อง กรงกรรม (2560)
4. วิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครเอกหญิงตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์
5. เรียบเรียงผลงานวิจัย
6. สรุปและอภิปรายผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษานิเคราะห์พฤติกรรมด้านดีและพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกที่ปรากฏในนวนิยาย โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์ คือเป็นการอธิบายการทำงานของจิตใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ เนื่องจากแรงขับ แรงจูงใจ สิ่งเร้าภายนอกที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ

ผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง “กรงกรรม” โดยใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ เป็นกรอบในการวิเคราะห์ จากการศึกษาพบพฤติกรรมด้านดีและพฤติกรรมด้านมืดของตัวละครเอกหญิง ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมด้านดี จากการศึกษาพบว่าตัวละครได้แสดงพฤติกรรมด้านดีจำนวน 6 ด้าน ดังนี้

1.1 พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ จงรักภักดี

ความซื่อสัตย์ เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงมี แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะทางบวกและคุณธรรม งดเว้น การโกหก การคดโกง การลักขโมย รวมถึงความน่าไว้วางใจ ความภักดี ดังตัวอย่าง

“ตราบที่หนูยังไม่มีผิวใหม่ พอหนูบอกใคร ๆ ว่าไม่ได้รอกก็ไม่มีใครเชื่อหนูหรอก ถ้าอย่างนั้น หนูควร จะบอกไปเลยว่ารอกเพื่อให้เขาดูมีค่าสำหรับหนูแต่จริง ๆ แล้ว หนูไม่ได้รอเขาหรอกนะ ม้า หนูไม่ได้รอเขา”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 802)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า เรณูยังคงรัก และซื่อสัตย์ต่อพีใช้ เรณูยังคงเฝ้ารอให้พีใช้กลับมาหาตน และลูก กลับมาใช้ชีวิตรักด้วยกันเหมือนกับแต่ก่อน

1.2 ด้านความกตัญญู

ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงบุคคลที่เป็นคนดี ทุกยุคทุกสมัยครอบครัวจะสั่งสอนลูกหลานให้สำนึกและตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ และสังคมมักจะยกย่องผู้ที่มีความกตัญญู ดังตัวอย่าง

“หนูขอมายู่ช่วยเฝ้าเตียนนะ ม้า ม้าจะได้พักผ่อนบ้าง ดูลิ ม้าเองก็ผอมไปเยอะเลยนะ” ยิ่งเรณুবอกอย่างนั้น นางย้อยก็ตื่นตันใจจนร้องไห้หนักขึ้นไปอีก

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 453)

จากตัวอย่างเป็นตอนที่เรณुकอยดูแลเอาใจใส่ย้อยยามที่ย้อยอ่อนแอ เพื่อตอบแทนบุญคุณของย้อยที่รัก เอ็นดู และเซ่งร้านขายผ้าให้เรณู แสดงให้เห็นว่าเรณูมีความกตัญญู รู้คุณต่อผู้มีพระคุณ

1.3 ด้านความเมตตา กรุณา

ความเมตตา กรุณา คือ การปฏิบัติเพื่อต้องการช่วยให้ผู้อื่นมีความสุข ไร้พ้นจากความทุกข์ เป็นการแสดงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดังตัวอย่าง

“พี่ก็จะช่วยแก้เขาด้วย เบื้องต้นพี่ให้สองพัน”

“ไม่ต้องปฏิเสธ ไม่ต้องเกรงใจ ทำตามทีเงินนี้บอกเถอะนะ วันนี้ที่งานมันลุ่มก็คิดซะว่า เธอกับคุณปลัดไม่เนื้อคู่กัน เรื่องมันถึงต้องมาลงเอยแบบนี้”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 624)

จากตัวอย่างตอนนี้แสดงให้เห็นถึงความเมตตาที่เรณูมีต่อจันทา ที่เรณูช่วยให้จันทาหลุดพ้นจากความโศกเศร้า แล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่ด้วยการช่วยออกเงินให้จันทาไปเรียนเสริมสวย

1.4 ด้านความเชื่อในพระพุทธศาสนา

ในเรื่องที่มีการนำความเชื่อทางพระพุทธศาสนา เรื่องเวรกรรม บาปบุญมาเป็นแนวคิดสำคัญในการดำเนินเรื่อง แสดงให้เห็นว่าศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์

1.5 ด้านการให้อภัย

การให้อภัย คือ การยกโทษ ไม่ถือโทษกับคนที่สร้างความปวดร้าว สร้างความทุกข์ ความเสียหายให้กับเรา การให้อภัยถือว่าเป็นสิ่งที่ให้ได้โดยไม่ต้องสูญเสียอะไร สิ่งที่ได้กลับมาคือความสบายใจการไม่มีเวรกรรมติดค้างกับใคร ซึ่งผู้ที่ได้รับการอภัยก็จะมีความสุข ดังตัวอย่าง

เรณูขอก้มกราบขอขมาต่อความผิดที่ได้ทำลงไป นางย้อยก็ลูบหัวลูบหลังพลางบอกว่า “ฉันให้อภัยฉันเข้าใจ ฉันไม่เคยโกรธเธอหรอก”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 793 – 794)

แสดงให้เห็นว่าย้อยเป็นคนจิตใจดี ไม่ถือโทษโกรธเรณูทั้งที่เรณูเคยกระทำให้อยต้องเจ็บปวด เจ็บช้ำน้ำใจแต่ย้อยเลือกที่จะให้อภัยเรณู ซึ่งการให้อภัยครั้งนี้ทำให้ทั้งคู่ได้สบายใจ และกลับมาคิดดี ทำดีต่อกัน

1.6 ด้านการทำงาน

นวนิยายเรื่อง กรงกรรม มองคุณค่าการเป็นผู้หญิงด้วยการทำงาน ตัวละครเอกหญิงในเรื่อง เป็นผู้หญิงที่ขยันทำงาน ทำมาหากิน จนประสบความสำเร็จในชีวิตแม้ว่าจะเคยลำบากมาก่อน ได้แก่ ตัวละครเรณู ที่หาเลี้ยงชีพด้วยตัวเอง โดยใช้ฝีมือความสามารถที่มีติดตัวมาเลี้ยงชีพ ทั้งสองเก็บหอมรอมริบที่ละเล็กละน้อยจนประสบความสำเร็จจนสามารถเปิดร้านเป็นของตนเอง

2. พฤติกรรมด้านมืด จากการศึกษาพบว่าตัวละครได้แสดงพฤติกรรมด้านมืดจำนวน 8 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการปล่อยให้กิเลสครอบงำ

การไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง เป็นเหตุทำให้เกิดความอยากได้อย่างมี ความรัก โลภ โกรธ หลง กิเลสที่เข้าครอบงำจิตใจทำให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะความโกรธ เกลียด เห็นผิดเป็นชอบ อิจฉาริษยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“กูรู้ว่ามึงรักไอ้ไขมันมาก มึงถึงได้กล้าใช้ของต่ำ แล้วที่พวกกูยอมเสียเงินเสียทองให้มึงก็เพราะพวกกูอยากเห็นมึงมีชีวิตใหม่ที่ดีขึ้นกว่าชีวิตพวกกูหรอก กูไม่ได้โง่”

“หนูขอโทษ ตอนนั้นหนูคิดแค่อยากเอาชนะพี่ใช้เขา”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 147-148)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงกิเลส ความรักที่ครอบงำเรณูทำให้เรณูเห็นผิดเป็นชอบ อยากเอาชนะใจพี่ใช้ จนเรณูทำของทำเสน่ห์ให้พี่ใช้ให้พี่ใช้หันมาหลงรักตนที่เป็นสาวทำงานในบาร์ ทำโดยไม่นึกถึงว่าเป็นสิ่งที่ผิด

2.2 ด้านความอ่อนแอ อ่อนไหว

พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของตัวละคร มักแสดงออกมาในรูปแบบของความโศกเศร้า เสียใจ เชื่อคนง่าย ถูกล่อลวงได้ง่าย และหวั่นไหวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ตัวละครเอกหญิงแต่ละตัวจะแสดงพฤติกรรมที่ต่างกัน ดังตัวอย่าง

“แล้วมาร้องให้ทำไม” คำถามนั้นเหมือนชกที่กำหนัดที่กั้นความคั่งแค้นใจออกไปใจตนเองต้องเจ็บ เพราะถูก ‘ย้อมแมวขาย’ ก็พอทนได้ แต่...นางทำให้ลูกชายต้องพลอยเจ็บใจทั้ง ต้องอับอายไปด้วย มันเจ็บยิ่งกว่า

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 479)

2.3 ด้านการพุดจาหยาบคาย

การพุดจาหยาบคาย ประชดประชัน เป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมที่รุนแรง ซึ่งตัวละครที่พุดจาหยาบคาย ถูกเหยียดหยาม ใช้ถ้อยคำที่รุนแรง การกระทำเหล่านี้เกิดจากอคติที่มีอยู่ในใจ เพื่อต้องการให้คนที่ตนเกลียดเกิดความเจ็บปวด จึงแสดงออกด้วยการพุดจาหยาบคาย ดังตัวอย่าง

“เห็นไหมละ เฮีย มันยอมรับแล้วว่า มันเคยเป็นกะหรีมาก่อน เพราะฉะนั้น มันไม่คู่ควรกับลูกเราเลยสักนิด”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 164)

แสดงให้เห็นว่าย้อยมีพฤติกรรมที่รุนแรงพุดจาหยาบคาย ถูกเหยียดหยามว่าเรณูเป็นผู้หญิงหาเงิน พุดทำร้ายจิตใจเรณูเพื่อให้เรณูเจ็บปวดใจ และพุดเพื่อให้เรณูเจ็บใจว่าเรณูไม่คู่ควรที่จะเป็นสะใภ้บ้านบัว พฤติกรรมที่ย้อยแสดงออกมานี้เป็นอคติ ความเกลียดชังในใจที่ย้อยมีต่อเรณู

2.4 ด้านการเอาแต่ใจตนเอง

ตัวละครที่แสดงพฤติกรรมไม่ยอมใคร เอาแต่ใจตนเอง เย่อหยิ่ง ยึดติดกับอำนาจของตน ส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากการอบรม เลี้ยงดู สภาพแวดล้อมรอบข้างที่ส่งผลให้เป็นคนที่มีพฤติกรรมลักษณะนี้ ดังตัวอย่าง

“จะช้าหรือเร็วท่านก็ต้องสึก แล้วที่บวชมาก็ตั้งหลายเดือน ตอนนี้ออกตรง ๆ เลยว่า ทางบ้านยุ่งยากเป็นอย่างมาก เห็นใจโยมเถอะนะ”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 50)

แสดงให้เห็นถึงความเอาแต่ใจตนเองของย้อยที่ยากให้ลูกชายแต่งงานกับสะใภ้ที่ตนเลือกให้ แสดงให้เห็นว่าย้อยมีลักษณะนิสัยที่เอาแต่ใจ เห็นแต่ความสุขของตนเองโดยไม่สนใจผู้อื่น

2.5 ด้านความเห็นแก่ตัว

ความเห็นแก่ตัวเป็นพฤติกรรมที่นึกถึงแต่ประโยชน์ของตนเองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม พยายามผลักปัญหาหรือเรื่องที่เกิดพลาดให้กับผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด ดังตัวอย่างที่พิไลมีพฤติกรรมที่เห็นแก่ตัว หวงสมบัติอยากได้สมบัติของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนมาครอบครองแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งจุดประสงค์ที่พิไลเข้ามาเป็นสะใภ้ในบ้านแบ้ คือการมาแก้แค้น และอยากได้สมบัติทั้งหมดของบ้านแบ้ ดังข้อความต่อไปนี้

“ตอนนี้อันสงสัยว่าอีคู่สะใภ้ตัวแสบของฉัน มันทำของใส่แม่ผัวฉันรีเปลาเพราะตอนนี้แกร็กแกลหลงมันเหลือเกิน ฉันกลัวว่าแกจะยกน้ยกนี้ให้มันหมด”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 343)

2.6 ด้านการใส่ร้ายป้ายสี

การใส่ร้ายป้ายสีเป็นพฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกมากด้วยการนิทาว่าร้าย สร้างเรื่องราวที่ไม่จริงทำลายผู้อื่น เพื่อความสะใจของตนเอง โดยกระทำต่อหน้าและลับหลัง ดังตัวอย่าง

“ป่าฟังไม่ผิดหรอก ตะก่อนแม่ผัวฉันเกลียดมันอย่างกับอะไรดี ตอนนี้อกลับตาลปัตร คุยกันถูกคองจนยกทรัพย์สินเงินทองให้ไปไม่น้อย ฉันกำลังหาหมอดี ๆ มาแก้อยู่เนี่ย”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 350)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าพิไลมีพฤติกรรมที่เห็นแก่ตัว คิดหาเพียงความสุขความต้องการของตนเอง เพราะพิไลอิจฉาริษยาเรณู จึงทำให้พิไลทำร้ายเรณูด้วยการใส่ร้ายป้ายสีและต้องการให้ชาวบ้านหันมาเกลียดเรณู

2.7 ด้านการเสแสร้งแกล้งทำ

พฤติกรรมการเสแสร้งแกล้งทำเป็นพฤติกรรมมีดของตัวละครที่พบในเรื่อง เป็นการทำสิ่งที่ไม่ใช่ความจริง แกล้งพูดดี ทำดีกับคนที่ตนเองเกลียดหรือผู้ที่มีประโยชน์ต่อตนเอง ดังตัวอย่าง

“วันก่อนพอบาน้ำขึ้นจากตลิ่ง มันก็เสียวแปลบขึ้นมา มาวันนี้เลือดมันไหลไม่หยุดเลย ถ้าแจ่มไปตลาดก็ไปบอกป่าหมายร้านขายผลไม้ กับน้ำที่ขายข้าวเม่าทอดให้พี่ด้วยว่าพี่แทงลูก”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 131)

แสดงให้เห็นว่าเรณูมีพฤติกรรมที่เสแสร้ง โทกกว่าตนตั้งครรภกับพีใช้ โดยมีเจตนาเพื่อต้องการรั้งให้พีใช้ยอมอยู่กับตน และเพื่อให้พีพาตนเข้ามาเป็นสมาชิกบ้านแบ้ เมื่อเรณูได้เข้ามาอยู่ในบ้านแบ้แล้วจึงหาวิธีล้างคำโกหกของตนที่เคยบอกว่าตั้งครรภด้วยการที่เรณูแทงลูก

2.8 ด้านการหลีกเลี่ยงปัญหา

การหลีกเลี่ยงปัญหา ไม่เผชิญหน้ากับปัญหาเป็นพฤติกรรมของตัวละครที่เกิดจากการไม่ยอมรับความจริงกับปัญหาที่พบ ไม่รู้จักแก้ปัญหที่กำลังเผชิญอยู่ ดังตัวอย่าง

“หนูอายุคนที่นี่ แล้วอีกอย่าง เฮียเขาไม่ได้รับรู้ อยู่ด้วยกันด้วยกันไปหนูก็ไม่มีความสุข ขอหนูกลับไปอยู่ที่บ้านนะแม่เนะ หนูไม่อยากอยู่ที่นี้แล้ว”

(นิพนธ์ เทียงธรรม, 2560: 732)

จากตัวอย่างเป็นตอนที่พีไลถูกตีทำคุณไสยใส่ เมื่อพีไลได้สติจึงอยากหนีปัญหา ในเรื่องที่ตนเคยก่อไว้ ไปอยู่กับแม่ที่ทับกฤษ เนื่องจากพีไลไม่กล้าเผชิญกับปัญหาที่ตนเคยกระทำไว้

ผลการศึกษาพบพฤติกรรมตัวละครทั้งพฤติกรรมด้านดี ด้านมืด แสดงให้เห็นว่าตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม มีลักษณะเป็นตัวละคร 2 มิติ คือ ลักษณะของตัวละครที่มีพัฒนาการตามสถานการณ์ เหตุการณ์ ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของมนุษย์มีทั้งพฤติกรรมด้านดี และพฤติกรรม ด้านมืด ซึ่งลักษณะตัวละคร 2 มิติปรากฏอยู่ในตัวละครย่อย เรณู และพีไล ที่มีพฤติกรรมทั้งด้านดี ด้านมืด โดยในเรื่อง ตัวละครเลือกแสดงพฤติกรรมด้านมืดเพื่อปกป้องตนเอง และเลือกแสดงพฤติกรรมด้านดีเพื่อแสดงความรัก ความศรัทธา ความปรารถนาดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมตัวละครเอกหญิงในนวนิยายเรื่อง กรงกรรม พบว่าตัวละครแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง 2 ด้าน โดยมีสาเหตุหลักมาจากความต้องการภายในและสิ่งเร้าภายนอก พฤติกรรมของตัวละครเอกหญิงแต่ละตัวจึงมีทั้งพฤติกรรมด้านดี และพฤติกรรมด้านมืด ส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว เป็นเหตุให้เกิดความสูญเสีย ทั้งนี้แต่ละพฤติกรรมที่ตัวละครได้กระทำขึ้นอยู่กับบริบทสังคม ครอบครัวสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยของตัวละครเหมือนกับมนุษย์ที่พฤติกรรมขึ้นอยู่กับครอบครัวและสภาพแวดล้อม ซึ่งนิพนธ์ เทียงธรรม ผู้เขียนนวนิยายเรื่อง กรงกรรม ได้สร้างลักษณะนิสัย พฤติกรรมของตัวละครเลียนแบบพฤติกรรมจริงของมนุษย์ ที่มีทั้งคุณธรรมและกิเลสที่ครอบงำจิตใจ เมื่อต้องการสิ่งใดก็จะสรรหาของสิ่งนั้นมาครอบครองไม่ว่าจะวิธีใดก็ตาม แต่ในตัวมนุษย์ทุกคนยังคงมีคุณธรรมอยู่ในจิตใจ ทำให้เกิดความยับยั้งชั่งใจไม่ทำตามความต้องการของตนเอง

จากการใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เป็นกรอบในการอธิบายพฤติกรรมของตัวละครเอกหญิงในเรื่อง พบว่าสามารถเข้าใจถึงสาเหตุที่ตัวละครเหล่านั้นได้แสดงทั้งพฤติกรรมด้านดีและพฤติกรรมด้านมืด เนื่องจากพฤติกรรมที่ตัวละครเอกหญิงแสดงออกมานั้นเกิดจากความต้องการที่ฝังลึกในจิตใต้สำนึก ซึ่งแรงขับเหล่านี้เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดแต่ถูกยับยั้งด้วยการอบรมสั่งสอน ประกอบกับสิ่งเร้าภายนอกไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงดู วัฒนธรรม หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกิดอำนาจมืด และเกิดคุณธรรมการยังคิดในการที่จะแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมา หากไม่ได้ใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นกรอบในการอธิบายพฤติกรรมตัวละคร ก็จะไม่สามารถเข้าใจได้ว่าเหตุใดตัวละครเอกหญิงในเรื่องจึงแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะก้าวร้าว

ข้อเสนอแนะ

1. สามารถศึกษาวิเคราะห์นวนิยายเรื่อง กรงกรรม โดยนำทฤษฎีอื่นนอกเหนือจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ เช่น ภาพสะท้อนสังคม นำมาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ภายในเรื่อง
2. สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมตัวละคร หรือสามารถใช้ทฤษฎีจิตวิเคราะห์เพื่อศึกษาพฤติกรรมตัวละครในวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ เพื่อที่จะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของตัวละครเหล่านั้นมากขึ้น

บรรณานุกรม

- นิพนธ์ เทียงธรรม. (2560). **กรงกรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. (2539). **แค้นวรรณกรรม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง.
- ไพโรธ เลิศพิริยกุลม. (2542). **วรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- รื่นฤทัย สัจจพันธ์. (2561). **วรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีรวัฒน์ อินทรพร. (2561). **วรรณคดีวิจารณ์**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แสงระวี ทวีรัตน์. (2561). **การวิเคราะห์พฤติกรรมด้านมืดของตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องบ่วงหงส์ของกึ่งฉัตร**. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ. ครั้งที่ 2. วันที่ 15-16 กุมภาพันธ์ 2561. (หน้า 1028-1037). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อุษณีย์ พงศ์ประยูร. (2536). **วิเคราะห์ตัวละครอิจฉาฝ่ายหญิงเชิงจิตวิทยาในนวนิยายไทยปัจจุบันช่วง พ.ศ. 2516 – 2532**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กลวิธีการโฆษณาแฝงสินค้า: กรณีศึกษาจากรายการตามใจตุ๊ด

ADVERTISING STRATEGIES FOR HIDDEN PRODUCTS, A CASE STUDY FROM “TAM JAI TOOD” PROGRAM

เบญญาภา วงมาเกษ¹ วรณพร สินธุ์² และ พิชญาณี เจริญศิริ ไชยยะ³
Benyapha Wongmaket¹ Wannaporn Sintu² and Pitchayanee Chengkeeree Chai-ya³

- ¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี อีเมล sungsoomi261@gmail.com
- ² หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี อีเมล phelngp332@gmail.com
- ³ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี อีเมล Pitchayanecc@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้โฆษณาแฝงสินค้าในรายการตามใจตุ๊ด และเพื่อศึกษาวิธีการใช้ภาษาในรายการตามใจตุ๊ด โดยศึกษาจากการรับชมรายการผ่านช่องทาง YouTube จำนวนทั้งหมด 36 ตอน ซึ่งเผยแพร่ระหว่างวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 ถึงวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2562

จากการศึกษาพบว่ารายการตามใจตุ๊ด สามารถวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอรายการตามใจตุ๊ด ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการแบ่งช่วงรายการออกเป็น 3 ช่วง พบว่ามีการนำเสนอช่วงของรายการที่แตกต่างกันเพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่รายการ และการใช้รูปแบบการโฆษณาแฝงสินค้าในรายการตามใจตุ๊ด เป็นการจัดเรียงตอนในรายการ มีการแฝงสินค้าในช่วงใดบ้าง โดยใช้วิธีการแบ่งรูปแบบของการโฆษณาแฝงออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการแฝงภาพ 2) รูปแบบการแฝงกับวัตถุ 3) รูปแบบการแฝงกับบุคคล

กลวิธีการใช้ภาษาในรายการตามใจตุ๊ดสามารถจำแนกได้ดังนี้ 1) วจนภาษา 2) อวจนภาษา ซึ่งพบ ทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ 1) เทศภาษา 2) กาลภาษา 3) เนตรภาษา 4) สัมผัสภาษา 5) อากาภาษา 6) วัตถุภาษา 7) ปริภาษา และพบการใช้วจนภาษาร่วมกับการใช้คำบริภาษ

คำสำคัญ

กลวิธี โฆษณาแฝง ตามใจตุ๊ด

ABSTRACT

This study aims to 1) study the use of hidden advertisement in Tam jai tood program, 2) to study strategies for using language in the Tam jai tood program. The data used from viewing the program on YouTube, a total of 36 episodes, which were published between 17th July 2018 and 8th December 2019.

The result of the study found that Tam jai tood program was able to analyze Tam jai tood presentation style as follows: 1) Presentation method for each phase of Tam jai tood program, which the study used to divide the program into 3 periods. It was found that different program ranges were presented to add variety to the program. 2) Tam jai tood advertising format, which is a sort of episode in Tam jai tood, by using the method to divide the forms of passive advertising into 3 forms: 1) image latent, 2) object latent pattern, and 3) human latent pattern.

Language strategies in Tam jai tood lists can be classified as follows: 1) Nonverbal 2) Nonverbal which is found in 7 categories: 1) Speech 2) Tenses 3) Sharingan 4) Touching Language 5) Language Symptoms 6) Objects of language, and 7) Compound languages and discover the use of nonverbal in conjunction with the use of the word steppe.

Keywords

Tactics, Latency advertising, Tam jai tood

ความสำคัญของปัญหา

รายการตามใจตุ๊ด เผยแพร่ทางออนไลน์ในช่อง YouTube Chanel tamjaitood Official เป็นรายการท่องเที่ยวในรูปแบบของการดำเนินรายการแบบพิธีกรเดี่ยว ซึ่งมีการท่องเที่ยวโดยนำเสนอจุดเด่นของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยที่ทุกตอนจะมีการโฆษณาแฝงสินค้าในรูปแบบการนำเสนอสารโฆษณา ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพิธีกรรายการตามใจตุ๊ดมีการใช้การพูดที่นำเสนอด้านการเกริ่นเรื่องจนถึงเนื้อเรื่อง และสรุปคำนำการเกริ่นหรือกล่าวเข้าสู่เรื่อง เป็นการเร้าอารมณ์ชวนให้ผู้ฟังติดตาม เช่น การขึ้นต้นด้วย คำถาม คำคม หรือบทกวี เป็นต้น

ไบรอัน เคล็ก (2545: 101-102) กล่าวว่า การโฆษณาแฝงสินค้า คือ การปรากฏของผลิตภัณฑ์ หรือตราสินค้าและบริการเข้าไปในส่วนที่เป็นเนื้อหารายการไม่ว่าจะเป็น รายการข่าว ละคร สารคดี เพลง เกมโชว์เรียลลิตี้ ซึ่งอาจเป็นความตั้งใจของผู้ผลิตรายการและเจ้าของสินค้า โดยอยู่ทั้งในรูปแบบการตกลงเพื่อส่งเสริมการขาย หรือการจ่ายเงินผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ เพื่อผลทางธุรกิจ ทั้งนี้โฆษณาแฝงจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการส่งข้อมูลสู่ผู้บริโภคฝ่ายอื่น ๆ อย่างแนบเนียน เป้าหมายต่ำสุดคือให้ผู้บริโภค “มองเห็น” สินค้า ทั้งนี้โฆษณาแฝงเกิดจากการใช้จ่ายในการโฆษณา ซึ่งในรายการตามใจตุ๊ดนั้นมีลักษณะแตกต่างกันออกไปในแต่ละตอน บางตอนจะมีการโฆษณาแฝงสินค้าแบบแนบเนียนพร้อมบอกสรรพคุณ หรือไม่ได้บอกสรรพคุณ หรืออาจมีลักษณะการโฆษณาที่นำสินค้าขึ้นมาให้เห็นอย่างชัดเจนและนำขึ้นมาโดยที่ผู้ชมไม่คาดคิดไว้ก่อนเพื่อนเน้นสร้างความตลกขบขันแก่ผู้ชม ในปัจจุบันการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงมาโฆษณาสินค้าเป็นการสร้างการจดจำในตราสินค้าและสโลแกน ซึ่งรายการตามใจตุ๊ด พิธีกรมีการใช้การพูดที่นำเสนอด้านการเกริ่นเรื่องจนถึงเนื้อเรื่องและสรุป คำนำเป็นการเกริ่นหรือกล่าวเข้าสู่เรื่อง เป็นการเร้าอารมณ์ชวนให้ผู้ฟังติดตาม อย่างสอดคล้องกับเนื้อเรื่องหลีกเลี่ยงการขอภัยออกตัวก่อนตัว โดยต้องอาศัยหลักการพูด ซึ่ง ธนุ ทดแทนคุณ และกานต์วี แพทย์พิทักษ์ (2552: 69) ได้แบ่งหลักการพูดไว้ดังนี้ เนื้อเรื่องต้องเน้นส่วนที่สำคัญที่สุดการ

เสนอสาระสำคัญเปรียบได้กับหัวใจของการพูด ผู้พูดต้องลำดับเรื่องให้เป็นไปตามลำดับ และขยายความเรื่องให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายและชัดเจน มีการสรุปเรื่องควรจะสั้นมีน้ำหนักน่าจดจำ เป็นการทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจ อาจใช้คติพจน์ คำคม เป็นต้น โดยคำลงท้ายและการกล่าวคำอำลา ไม่ควรลงท้ายอย่างไร้สาระเช่น “ผมก็ไม่รู้จะพูดอะไรแล้ว ผมขอจบเพียงแค่นี้” การกล่าวคำอำลาโดยทั่วไป มักใช้คำว่าสวัสดิ แต่หากเป็นการกล่าวโอวาทคำอวยพร คำปราศรัย ไม่ต้องลงท้ายว่าสวัสดิหรือขอบคุณนั่นเอง

ด้วยเหตุผลนี้ผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะศึกษาข้อมูลที่รายการตามใจตุ๊ด ใช้โฆษณาแฝงสินค้า และกลวิธีการใช้ภาษาในรายการตามใจตุ๊ด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้โฆษณาแฝงสินค้าในรายการตามใจตุ๊ด
2. เพื่อศึกษาวิธีการใช้ภาษาในรายการตามใจตุ๊ด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าโดยศึกษารูปแบบการดำเนินรายการตามใจตุ๊ด และวิเคราะห์การโฆษณาแฝง
2. ศึกษาค้นคว้าวิธีการการดำเนินรายการของพิธีกรในรายการตามใจตุ๊ดและวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา
3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เทปรายการที่ปรากฏในรายการตามใจตุ๊ด จำนวน 36 เทปรายการ (ตั้งแต่ตอนที่ 1-36) ซึ่งเผยแพร่ระหว่าง วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 - วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2562

3.2 รวบรวมข้อมูลรูปแบบการดำเนินรายการจำนวน 36 เทปรายการ

ผลการวิจัย

รายการตามใจตุ๊ด เป็นรายการท่องเที่ยวรูปแบบผสมผสานระหว่างการให้ความบันเทิง และการแฝงโฆษณา ที่มีผู้ชมกลุ่มวัยรุ่นให้ความนิยมเป็นอย่างยิ่ง ร่วมไปกับการนำเที่ยวจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ไม่จะเป็นการสนทนา หรือสัมภาษณ์ผู้คนที่สถานที่ต่าง ๆ ซึ่งพบว่ามีการนำเสนอรายการตามใจตุ๊ด 2 แบบดังต่อไปนี้

1. วิธีการนำเสนอในแต่ละช่วงของรายการตามใจตุ๊ด

พบว่า มีวิธีการนำเสนอของรายการตามใจตุ๊ดแบ่งออกเป็น 3 ช่วงดังต่อไปนี้

ช่วงที่ 1

การเปิดของรายการตามใจตุ๊ดในช่วงแรกนั้น จะนำเสนอตัวอย่างที่เป็นส่วนสำคัญและน่าสนใจเพียงเล็กน้อย ต่อมาพิธีกรจะเปิดรายการด้วยประเด็นของการนำเที่ยวและแนะนำสิ่งต่าง ๆ ในจังหวัดนั้น ๆ เช่น ของดีประจำจังหวัด หรือหากไม่ได้มาที่สถานที่นี้ จะถือว่ามาไม่ถึงจังหวัดดังกล่าว

ตัวอย่าง

“EP.24 มีการเผยแพร่ผ่านช่องทาง YouTube ในวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2562 ชื่อตอนว่า หอยไม่ใหญ่ แต่ไข่อลังการ โดยในตอนนี้ได้มีการพาเที่ยวที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เน้นการเที่ยวชมธรรมชาติและความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่นประจำจังหวัด เริ่มจากการการไปเที่ยวที่แลนด์มาร์คของเมือง อาทิมหัทศจรรัญภูเขาทราย ต่อด้วยการเดินถนนคนเดิน การนั่งเรือชมคลองอนุรักษ และการชมโชว์ลิงเก็บมะพร้าว เป็นต้น”

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า รูปแบบรายการในช่วงแรกจะเป็นการเที่ยวชมสถานที่สำคัญของจังหวัดต่าง ๆ ทั้งหมด เช่น เที่ยวชมโบราณสถาน พร้อมทั้งแนะนำอาหารท้องถิ่นประจำจังหวัด ก่อนที่จะตัดรายการเข้าสู่ช่วงที่สอง เป็นการพูดคุยกับฐานผู้ชมรายการที่สามารถเข้าถึงในทุกเพศทุกวัย

ช่วงที่ 2

ในช่วงที่ 2 ของรายการจะเป็นช่วง การท่องเที่ยวในสถานที่บ้านเที่ยงยามค่ำคืน เพื่อสนุกสนานสังสรรค์กับเพื่อน ทีมงาน และเป็นการแนะนำร้านสถานบันเทิงสำหรับผู้คนที่อยากมาเที่ยวในรูปแบบเดียวกันกับรายการ โดยรายการตามใจ ตู๊ดจะมีจุดเด่นหลัก คือ ทุกตอนที่ออกอากาศ ต้องมีการเที่ยวสถานบันเทิงและดื่มแอลกอฮอล์ ตามรูปแบบของพิธีกร เอม วิทวัส รัตนบุญบารมี

ตัวอย่าง

“EP.32 มีการเผยแพร่ผ่านช่องทาง YouTube ในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 25621 ชื่อตอนว่า ไม่ว่าใจเธออยู่กับใคร แต่โรตีสายไหมอยู่อยุธยา โดยสถานบันเทิงที่เลือกไปคือร้าน อะมิวเซ่ อยุธยา ร้านชื่อดังของจังหวัดอยุธยา ได้รับการต้อนรับของผู้คนในจังหวัดดังกล่าวเป็นอย่างดี และยังสร้างเสียงหัวเราะด้วยมุกตลกบนเวทีก่อนกลับ”

ดังนั้นในช่วงที่ 2 ของรายการตามใจตูด จะพบว่าการไปสถานบันเทิงยามค่ำคืน เป็นสีสันของรายการอย่างหนึ่ง เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่รับชมรายการตามใจตูดส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมท่องเที่ยว ดังนั้น การมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีส่วนร่วม จึงมีค่าเตือนด้านลบของวิดีโอในความเหมาะสมและอันตราย

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า การพาเที่ยวสถานบันเทิงยามค่ำคืนนั้น เป็นการเที่ยวที่เน้นกลุ่มเป้าหมายผู้ชมคือวัยรุ่นเป็นหลัก เพื่อสร้างสีสันรายการให้ไม่จำเจ เนื่องจากฉายผ่านช่องทางยูทูป ทำให้สามารถมีคำหยาดและเนื้อหาไม่เหมาะสมได้มากกว่าช่องทางอื่น ๆ

ช่วงที่ 3

ในช่วงที่ 3 ของรายการคือช่วงการสรุปจบให้เกณฑ์การตัดสิน และเบื้องหลังของการถ่ายทำ ซึ่งเป็นช่วงที่นำเสนอเกี่ยวกับการที่ได้มาเที่ยวในจังหวัดนั้น ๆ โดยไม่มีรูปแบบที่ตายตัว มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอให้น่าสนใจ แปลกใหม่ และเกณฑ์ในการกำหนดคือเกณฑ์ในรูปแบบของตนเอง เช่น

ตัวอย่าง

“EP.36 มีการเผยแพร่ผ่านช่องทาง YouTube ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2562 มีชื่อตอนว่า เมืองเลยกะเทยเยื่อน โดยในการสรุปปิดท้ายของการมาเที่ยวที่จังหวัดเลยนั้น พิธีกรได้ให้คะแนนจังหวัด 8 เต็ม 10 คะแนน หักลบจากเชียงคาน เนื่องจากเหตุผลคือ สถานที่ค่อนข้างห่างไกลกัน โดยเฉพาะสถานที่หลัก”

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า ในการท่องเที่ยวของรายการทั้งหมด มาถึงบทสรุปสุดท้ายคือการให้เกณฑ์คะแนน ซึ่งเป็นการจบรายการที่สร้างสรรค์ และถือเป็นแนวทางในการมาเที่ยวที่จังหวัดนั้น ๆ ซึ่งการให้เกณฑ์ประเมินความน่าสนใจในแต่ละจังหวัด คือเกณฑ์ที่พิธีกรรายการเป็นผู้คิดเองจากการลงไปสัมผัสสถานที่จริง

ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญในการที่จะสามารถทำให้รายการในทุก ๆ ช่วง ดำเนินออกมาได้อย่างน่าสนใจและสมบูรณ์แบบ จนได้รับกระแสตอบรับอย่างมากจากผู้ชมรายการ ได้มีการสร้างสรรค์นำเสนอออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการโฆษณาแฝงสินค้าในรายการตามใจตัด

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าในรายการตามใจตัด สามารถแบ่งรูปแบบของการโฆษณาแฝงแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการแฝงภาพ

การโฆษณาแฝงที่มีการปรากฏโลโก้ของสินค้าเป็นลักษณะภาพกราฟิกที่มุ่มจอต้งตอนต้นและท้ายรายการหรือแม้กระทั่งระหว่างที่รายการกำลังดำเนินอยู่ นอกจากนี้รวมถึงป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ที่ปรากฏอยู่ในรายการ

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงรูปแบบการแฝงภาพ ตอนที่ 15 Hey! อภาพร

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบการแฝงภาพในรายการตามใจตัด พิธีกรจะนำสินค้ามาวางไว้บนเตียง เพื่อให้ผู้ชมมองเห็นและหยิบสินค้าขึ้นมาพูดถึงวิธีการใช้ สถานที่ และวิธีการสั่งซื้อสินค้า พร้อมทั้งบอกสรรพคุณของสินค้าเพียงบางส่วน เมื่อพิธีกรเกริ่นเข้าสู่สินค้าได้ไม่นานก็จะมีภาพโลโก้กราฟิกที่แสดงขึ้นมาด้านข้างของจอภาพ ทำให้เห็นถึงตัวสินค้าได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น บ่งบอกถึงสรรพคุณของสินค้า ราคา และช่องทางการสั่งซื้อสินค้าไว้อย่างชัดเจน และยังเป็นการจัดวางตำแหน่งที่ปรากฏที่มีขนาดใหญ่เป็นที่สะดุดตาทำให้ผู้ชมสามารถเห็นได้ง่ายขึ้น

2.2 รูปแบบการแฝงกับวัตถุ

การสอดแทรกสินค้า หรือลักษณะของสินค้าที่มีลักษณะเป็นสิ่งของ หรือแผ่นป้ายเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในรายการ ไม่ว่าจะเป็นแผ่นป้าย ชื่อสินค้า ผู้สนับสนุนรายการ ทั้งในลักษณะภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว ฉากรายการ การวางสิ่งของประกอบบนโต๊ะพิธีกร โดยมีโลโก้สินค้าประกอบอยู่ด้วยในลักษณะที่กล้องสามารถจับภาพให้ผู้ชมรายการสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนตลอดเวลาหรือคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กที่นำมาวางไว้เฉย ๆ เป็นต้น

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.2 ภาพแสดงรูปแบบการแฝงกับวัตถุ ตอนที่ 30 ตู๋ตลงอ่าง (ทอง)

จากภาพตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีฉากเป็นร้านอาหารขณะพิธีกรกำลังดำเนินรายการอยู่ จากภาพประกอบจะพบว่ามีน้ำดื่มยี่ห้อสามขวด แสดงให้เห็นถึงการแฝงโฆษณาสินค้าที่ห้อยยี่ห้อ ในรายการ พิธีกรจะทานข้าวไปด้วยและจะนำน้ำดื่มขึ้นมาดื่มให้เห็นเป็นบางช่วง กล้องจะแพลงไปที่ขวดน้ำแสดงให้เห็นโลโก้ของสินค้า ทำให้ผู้ชมสามารถจดจำตราของสินค้าได้

จากตัวอย่างข้างต้นนั้นจะพบว่าการแฝงวัตถุในรายการตามใจตูดนั้นทางรายการจะนำสินค้ามาไว้เพื่อประกอบฉากให้ผู้ชมเห็นได้อย่างชัดเจน โดยที่ผู้ชมไม่รู้ตัวพิธีกรจะดำเนินรายการไปเรื่อย ๆ และจะเว้นระยะในการหยิบจับสินค้าขึ้นมาใช้อย่างแนบเนียน เพื่อเผยให้เห็นถึงตราสินค้านั้นได้ง่ายขึ้น หรือในบางตอนพิธีกรจะทำเหมือนว่าบังเอิญเดินไปเจอกับตราของสินค้านั้น ๆ ตลอดทั้งรายการจะมีการโฆษณาแฝงแบบวัตถุมากที่สุด เพราะวาพิธีกรจะนำสินค้าออกมาโชว์เกือบตลอดทั้งการดำเนินรายการ

2.3 รูปแบบการแฝงกับบุคคล

การสอดแทรกสินค้าหรือลักษณะของสินค้าเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งหรือมีความสัมพันธ์กับบุคคล เช่น เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่ตัวละครหรือพิธีกรใส่หรือใส่เสื้อที่มีโลโก้ ตัวละครหลัก หรือให้เห็น เช่น หิวน้ำแล้วจึงเดินไปดื่ม เป็นต้น

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.3 ภาพแสดงรูปแบบการแฝงกับวัตถุ ตอนที่ 3 มาทำอะไรก้าญญญ!!!

จากภาพตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าในช่วงที่พิธีกรกำลังดำเนินรายการนั้นเป็นช่วงที่พาไปเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี พิธีกรได้ใส่รองเท้า Kito ในรายการ ระหว่างที่พิธีกรหยุดเดินกล้องจะแพลงไปที่รองเท้าที่พิธีกรใส่ และจะมีโลโก้ของ Kito ชัดเจน หลังจากนั้นพิธีกรจะพูดถึงสรรพคุณของ สินค้า สีของสินค้าว่ามีสี เพื่อโน้มน้าวใจผู้ชมรายการอยากลองที่จะซื้อมาใช้

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าการแฝงกับวัตถุในรายการตามใจตูดพิธีกรจะสวมใส่สินค้าไว้ที่ตัวตลอดการดำเนินรายการ โดยจะมีทีมงานคอยถามเข้าสินค้าที่ตัวพิธีกรเป็นช่วง ๆ เช่น วันดีแต่งตัวดีนะ แตรองเท้าแปลก ๆ นะ ทำให้พิธีกรได้พูดถึงสินค้านั้นได้แบบแนบเนียน และการแพนกล้องของทีมงานในตอนพิธีกรกำลังพูดอยู่นั้นกล้องจะแพลงไปที่ตัวสินค้า 2-3 วินาที เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นตราสินค้า และจดจำได้ง่ายขึ้น

ดังนั้นจะพบว่าการโฆษณาแฝงสินค้าในรายการตามใจตูด มีการใช้รูปแบบการแฝงภาพและรูปแบบแฝงวัตถุมากที่สุด ส่วนรูปแบบการแฝงบุคคลพบว่าใช้น้อยกว่า ซึ่งสินค้าที่ให้การสนับสนุนรายการนั้น ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทอุปโภคมากกว่าบริโภค โดยรายการตามใจตูดนั้น มีจุดเด่นในเรื่องของการสร้างสรรค์โฆษณา ให้ไม่จำเจ และน่าสนใจ จึงทำให้ผู้สนับสนุนรายการเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้การโฆษณาแฝงสินค้าในรายการตามใจตูด ยังต้องมีกลวิธีการใช้ภาษาอีกด้วย

กลวิธีการใช้ภาษาในรายการตามใจตูดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาพบการใช้ภาษาโฆษณาที่มีวิธีการวิเคราะห์ 2 ประเภท ได้แก่ วจนภาษา และอวจนภาษา สามารถจำแนกประเภทตามหัวข้อวจนภาษา คือ การใช้คำ

บริภาษ การใช้ภาษาต่างประเทศ และระดับภาษา หัวข้อวจนภาษา คือ ลักษณะและขนาดตัวอักษร วิธีการจัดภาพ และการวางตำแหน่ง และเครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ (อาภรณ์ โสภากา, 2544: 53)

พิธีกรรมเอกลักษณ์ประจำตัวเป็นตัวหลักในการดำเนินรายการ ทำให้ผู้ที่รับชมเกิดการจดจำและเกิดแรงดึงดูดในการรับชมรายการ ภาษาในรายการตามใจตัด ส่วนมากเป็นการใช้ภาษาปาก เพราะเป็นภาษาปกติที่เข้าใจง่าย และถูกนำมาปรับใช้เพื่อสร้างความหลากหลาย ไร้ความสนใจของผู้ชม และทำให้มีการโฆษณาแฝงในรายการเกิดขึ้น ภาษาในรายการจึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์โฆษณาแฝงเพื่อให้ความแปลกใหม่ น่าสนใจ ตลอดจนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองร่วมไปกับเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยภาษาที่ปรากฏในรายการตามใจตัด ผู้ศึกษาได้นำมาวิเคราะห์มีดังนี้

1. วจนภาษา

วจนภาษา คือ ภาษาล้อคำ ได้แก่ คำพูดหรือตัวอักษรที่กำหนดใช้ร่วมกันในสังคม ซึ่งรวมทั้งเสียง และลายลักษณ์อักษร มีหลักเกณฑ์ทางภาษา หรือไวยากรณ์ซึ่งคนในสังคมต้องเรียนรู้และใช้ภาษาในการฟัง พูด อ่าน เขียนและคิด จากการศึกษาการใช้วจนภาษาของรายการตามใจตัด สามารถจำแนกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.1 การใช้คำบริภาษ

คำบริภาษ หมายถึง คำที่สื่อถึงความไม่สุภาพสื่อความหมายในแง่ที่ไม่ดี กล่าวติเตียน กล่าวโทษ หรือฟังไม่ไพเราะ ถือได้ว่าเป็นคำหยาบที่ค่อนข้างรุนแรงและเป็นคำต้องห้าม การใช้คำบริภาษนั้นขึ้นอยู่กับวาระและกลุ่มบุคคลที่สื่อสาร แต่เนื่องจากรายการตามใจตัดออกอากาศผ่านช่องทางยูทูปจึงทำให้การใช้คำบริภาษนั้นไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่เพราะกลุ่มเป้าหมายของรายการสามารถเลือกที่จะรับชมหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น การใช้คำบริภาษในรายการตามใจตัด พบว่ามีการใช้คำบริภาษพบทั้งหมด 10 คำ

ตัวอย่าง

เอื้อ : อย่าต่อแหลนะ

เอม : ผัวบอกว่าระวังเป็นแผลนะ ได้ยินใช่ไหมคะ

(ตอนที่ 1 ราชบุรี เมืองต้องห้าม!! , 17 กันยายนพ.ศ. 2561)

บริบทของคำว่า ต่อแหล หมายถึง พูดตลบตะแลง ปลิ้นปล้อน หลอกหลวง สร้างเรื่องขึ้นมาพูดให้คนอื่นหลงเชื่อ ทั้ง ๆ ที่เรื่องนั้นเป็นเรื่องไม่จริง จากตัวอย่าง ที่เอื้อคำว่าต่อแหลเพราะ เอมกำลังจะออกไปเที่ยวเอื้อจึงบอกให้หากไปเที่ยวแล้วไปไหน ต้องพูดความจริงห้ามโกหก

จากการศึกษาการใช้คำบริภาษ ในรายการตามใจตัด ทั้งหมด 36 ตอน พบว่า มีการใช้คำบริภาษทั้งหมด 10 คำและพบการใช้ความถี่ของคำ 2,765 ครั้ง คำบริภาษที่พบเป็นคำหยาบคายที่แสดงอารมณ์มีทั้งอารมณ์โกรธ และการใช้คำหยาบในการด่าเชิงตลกขบขัน ทำให้เข้าถึงผู้ชมได้ดี ซึ่งคำหยาบส่วนใหญ่มักจะเป็นคำที่ไม่สุภาพ และบางคำก็ค่อนข้างรุนแรง อาจไม่ได้เป็นที่ยอมรับทางสังคมมากนัก จึงทำให้ปัจจุบันมีการเลี่ยงการใช้คำหยาบทั้งในชีวิตประจำวันและในรายการ แต่ก็ยังคงไม่สามารถหลีกเลี่ยงในเรื่องของการใช้คำหยาบคายของคนในปัจจุบันได้

1.2 ระดับภาษา

ระดับภาษาเป็นเครื่องบ่งบอกให้ทราบว่าผู้ส่งสารต้องการสื่อสารในลักษณะใดกับผู้สื่อสาร จากการศึกษาในระดับภาษาที่ปรากฏในรายการตามใจตัด พบระดับภาษา 2 ระดับ คือ ระดับภาษากึ่งทางการ และระดับภาษาที่ไม่เป็นทางการ (ภาษาปาก) ดังนี้

1.2.1 ภาษากึ่งทางการ

ภาษากึ่งทางการ คือ ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งพบภาษากึ่งทางการที่ปรากฏในรายการ ตามใจตัด จำนวน 36 ตอน

ตัวอย่างประโยค

ทีมงาน : เป็นไงบ้างคะ วันนี้

แอม : ซึ้งค่ะ คือเราเลี้ยงเขามาไงคะ เราก็อยากให้เขาทดแทนบุญคุณเรา

(EP.17 มะขามแลนด์ แคนมหัศจรรย์, 17 มีนาคม พ.ศ.2562)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นการใช้ภาษาถิ่นทางการ ในการตอบคำถามเพื่อน เนื่องจากมีคำว่า คะ ทดแทนบุญคุณ ซึ่งปกติแล้วพิธีกรจะไม่ใช้คำพูดสุภาพ เพราะคำส่วนใหญ่แทนผู้สนทนาว่า มึง ไอ้ อี ซึ่งต่างจากปกติเวลาที่พิธีกรสื่อสารกัน จากบทสนทนาข้างต้น แอม กับ เพื่อนสนทนากัน ในเรื่องที่แฟนหนุ่มของแอมบวช จึงนำมาเป็นมุกตลกขบขันบางส่วน

1.2.2 ภาษาปาก

ภาษาในระดับที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง ภาษาที่มีการใช้ถ้อยคำที่เป็นกันเองเข้าใจได้ง่าย ทำให้ระยะห่างระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้นลดน้อยลง ซึ่งพบว่าภาษาที่ไม่เป็นทางการ (ภาษาปาก) ที่ปรากฏในรายการตามใจตัดจำนวน 36 ตอน

ตัวอย่างประโยค

แอม : เฮ้ย! งูงูงู

ทีมงาน : งูอะไร

แอม : งูเกา กูเล่นทำไม 555~

(EP.35 สาวเมืองนนท์ #วันเดีย์ทริป, 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2562)

จากตัวอย่างข้างต้นพบการใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการ คือมีการใช้ภาษาปาก พิธีกรใช้พูดคุยกับทีมงานเท่านั้น เนื่องด้วยรายการตามใจตัด มีการใช้ภาษาปากเป็นจำนวนมาก แต่จะใช้กับบุคคลคนที่สนิทสนมเท่านั้น

ระดับภาษามีการใช้ภาษา 2 ระดับคือภาษาระดับกึ่งทางการ และภาษาปาก การใช้ภาษาถิ่นทางการคำที่พบจะเป็นคำสุภาพที่ใช้กันในชีวิตประจำวันเช่น ครับ ผม ค่ะ สวัสดี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อใช้สื่อสารกับคนแปลกหน้า ส่วนภาษาปาก คำที่พบนั้นจะเป็นคำบริภาษเช่น มึง กู อีตอก เป็นต้นซึ่งใช้เพื่อสร้างอารมณ์ในการรับชมต่อผู้ชม ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว ระดับภาษาที่พบคือ ระดับภาษาปาก เนื่องจากรายการเน้นความเป็นกันเอง จึงไม่ค่อยพบภาษาระดับกึ่งทางการมากนัก

2. อวัจนภาษา

อวัจนภาษา คือ การใช้สัญลักษณ์แทนการให้ความหมายโดยการพูดหรือตัวอักษร ซึ่งต้องเป็นการเข้าใจกันระหว่าง ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ส่วนใหญ่มักจะใช้ภาษาเสียง ภาษากาย ภาษาท่าทาง ซึ่งสามารถจำแนกประเภทได้เป็น 7 ประเภท ซึ่งพบว่าอวัจนภาษาที่ปรากฏในรายการตามใจตัด ทั้งหมด 36 ตอน ดังต่อไปนี้

2.1 ประเภทของอวัจนภาษา

2.1.1 เทศภาษา คือ อวัจนภาษาที่เกิดจากลักษณะของสถานที่ที่บุคคลทำการสื่อสารกันอยู่รวมทั้งช่องว่าง หรือระหว่างที่แสดงความสนิทสนม ความเคารพของผู้ส่งสารต่อบุคคลและสถานที่

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1 ภาพแสดงเทศภาษา ตอนที่ 5 เจียกกกบุรี

จากภาพตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า พิธีกรได้ไปที่ศาลพระกาฬ ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์
คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดลพบุรี ซึ่งพิธีกรมีระยะห่างในการไหว้ศาลพระกาฬ เนื่องจากเคารพในตัวสถานที่ จึงเลือก
สื่อสารด้วยระยะห่างซึ่งสามารถแสดงความเคารพได้เหมือนกันจัดเป็นอวัจนภาษาในหมวดหมู่เทศภาษา

2.1.2 กาลภาษา คือ อวัจนภาษาที่ให้ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลา que แสดงเจตนา เกิด
ความหมายพิเศษแก่ผู้รับสาร

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1.2 ภาพแสดงกาลภาษา ตอนที่ 13 น้องเป็นสาวขอนแก่น

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าพิธีกรพูดคำว่า “เบียร์ต้นมามันสดใส่อะ” เป็นการพูดถึง
ช่วงเวลาในการตื่นยามเช้า ซึ่งพิธีกรได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการกินเบียร์จะทำให้สดใส โดยสถานที่ที่พิธีกรกำลัง
พูดอยู่นั้นคือสถานบันเทิงชื่อ hastags ซึ่งเป็นการแฝงภาพพื้นหลังที่เป็นฉากถือเป็นการโฆษณาไปในตัว เป็นการ
ใช้อวัจนภาษาในหมวดหมู่กาลภาษา

2.1.3 เนตรภาษา คือ อวัจนภาษาที่เกิดจากการใช้ดวงตา หรือสายตาที่บ่งบอกอารมณ์
ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และทัศนคติของผู้ส่งสาร

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1.3 ภาพแสดงเนตรภาษา ตอนที่ 24 หอยไม่ใหญ่ แต่ไข่อลังการ

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าพิธีกรเลือกใช้สายตามองกล้องเพื่อจ้องมายังผู้ชม ด้วยสายตานิ่งเฉยเพื่อแสดงให้เห็นรู้สึกถึงอารมณ์ไร้ความรู้สึก และไม่พอใจ ที่ถูกทีมงานหยอกล้อกล่าว่าหน้าตานั้นเหมือนลิง ถือเป็นอวัจนภาษาในหมวดหมู่เนตรภาษา

2.1.4 สัมผัสภาษา คือ การใช้การสัมผัส เพื่อส่งความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความปรารถนาในใจของผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ด้วยการโอบกอด จุมพิต แตะบ่ากับไหล่

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1.4 ภาพแสดงสัมผัสภาษา ตอนที่ 12 ข้าเจ้าเป็นสาวเชียงใหม่

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่า พิธีกรใช้มือโอบกอดผู้ที่มาเที่ยวสถานบันเทิงและมีอีกหนึ่งข้างนั้นได้ถืออมยิ้มยื่นให้อูปาจ๊ับ ซึ่งเป็นการแฝงวัตถุเสมือนสัมผัสสิ่งต่าง ๆ ทำให้รู้สึกใกล้ชิดมากกว่าไม่สัมผัส ถือเป็นอวัจนภาษาในหมวดหมู่สัมผัสภาษา

2.1.5 อากักรภาษา เกิดจากการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายส่งอารมณ์ไปยังผู้รับสาร

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1.5 ภาพแสดงอากักรภาษา ตอนที่ 17 มะขามแลนด์ แดนมหัศจรรย์

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าพิธีกรได้พับกระดาษทิชชูจากทีมงานเพื่อมาซับน้ำตาแสดงให้เห็นถึงอาการเศร้า โดยมีการย้ำในการเช็ดน้ำตาหลายครั้งสื่อให้เห็นว่าพิธีกรต้องการสื่อสารกับผู้รับสารด้วยความโศกเศร้าจัดเป็นอวัจนภาษาในหมวดหมู่อากักรภาษา

2.1.6 วัตถุภาษา เกิดจากการใช้หรือการเลือกวัตถุมาใช้เพื่อแสดงความเป็นของที่ติดตัว

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1.6 ภาพแสดงวิถีภาษา ตอนที่ 17 มะขามแลนด์ แดนมหัศจรรย์

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าพิธีกรแต่งกายด้วยชุดสไบกับเสื้อยืดกางเกงยีนส์ไปงานบวชแพน เพื่อจะสื่อให้ทราบถึงรสนิยมและกิจนิสัยในการสร้างสรรค์ชุดไทยในรูปแบบของตนเองถือเป็นอวัจนภาษาในหมวดหมู่วิถีภาษา

2.1.7 ปริภาษา จะเกิดขึ้นพร้อมกับภาษาพูดคือการใช้น้ำเสียงประกอบถ้อยคำที่พูดออกไป

ตัวอย่าง

ภาพที่ 2.1.7 ภาพแสดงปริภาษา ตอนที่ 34 สะโล้ (นคร) นายก

จากตัวอย่างข้างต้นจะพบว่าในรายการตามใจตุ๊ดจะปรากฏภาพบุคคลมากมายที่กำลังเดินเล่นอยู่ในตลาด ในขณะที่บุคคลกำลังเดินนั้นทางรายการจะใส่เสียงเพลงประจำรายการลงไปเพื่อสร้างบรรยากาศไม่ให้น่าเบื่อ ทำให้รายการดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นอวัจนภาษาในหมวดหมู่ปริภาษา

2.2 ประเภทของอวัจนภาษาที่พบในคำบริภาษ

จากการวิเคราะห์ประเภทของอวัจนภาษาที่พบในคำบริภาษ ทั้งหมด 10 คำ ได้แก่ กู มึง ต่อแผล อีตอก แดก เหี้ย สัส อี ควย และโง่ พบว่า ประเภทของอวัจนภาษาในคำบริภาษนั้น พบทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ อากาษา เนตรภาษา ปริภาษา สัมผัสภาษา และวิถีภาษา ซึ่งประเภทของอวัจนภาษาที่พบในคำบริภาษ มากที่สุดคือ อากาษาพบคำบริภาษ 10 คำบริภาษที่มีการใช้อวัจนภาษา ได้แก่ กู ต่อแผล มึง อี เหี้ย ควย อีตอก แดก สัส และโง่ เนตรภาษาพบคำบริภาษที่มีการใช้อวัจนภาษา 8 คำ ได้แก่ กู มึง ต่อแผล อีตอก อี เหี้ย ควยและโง่ ปริภาษาพบคำบริภาษที่มีการใช้อวัจนภาษา 8 คำ ได้แก่ กู มึง อีตอก เหี้ย สัส อี แดก และควย สัมผัสภาษาพบคำบริภาษ 4 คำ ได้แก่ อี กู ต่อแผล และโง่ วิถีภาษาพบน้อยที่สุด 1 คำ คือ คำว่าแดก ทั้งนี้การใช้อวัจนภาษาดังที่กล่าวข้างต้นนั้น มีเพื่อทำให้การใช้คำบริภาษเกิดการสร้างสรรค์ และเพิ่มความเป็นกันเองในหมู่ผู้ชมรายการ เนื่องจากรายการตามใจตุ๊ดมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือวัยรุ่น ดังนั้น การใช้คำบริภาษพร้อมกับการใช้อวัจนภาษาจึงช่วยให้บรรยากาศการสื่อสารมีอรรถรสเพิ่มขึ้น เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังซึ่งเป็นวัยรุ่น และที่สำคัญน้ำหนักของการสื่อสารเหล่านี้ ช่วยไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดและเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้คำบริภาษน่าสนใจ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษารูปแบบการนำเสนอรายการตามใจตัด มีการนำเสนอช่วงรายการทั้งหมด 3 ช่วงรายการ พบว่ามีการนำเสนอช่วงรายการที่แตกต่างกัน เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่รายการ และรูปแบบการโฆษณาแฝงสินค้าในรายการตามใจตัด ซึ่งเป็นการจัดหมวดหมู่ของการนำเสนอรายการในแต่ละตอนว่ามีการนำเสนอรูปแบบของการโฆษณาแฝงต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด โดยใช้วิธีการสร้างตารางแบ่งแยกรูปแบบของโฆษณาแฝงทั้งหมด 3 ประเภท รูปแบบการแฝงภาพจะพบมากที่สุด และที่พบน้อยที่สุดคือรูปแบบการแฝงบุคคล ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่ที่พบในรายการเป็นสินค้าอุปโภคมากกว่าสินค้าบริโภค โดยรายการมีการนำเสนอสินค้าที่มีจุดเด่นเป็นของตนเอง น่าสนใจ จึงทำให้มีผู้สนับสนุนรายการเป็นจำนวนมาก

นอกจากรูปแบบรายการตามใจตัด ที่มีความโดดเด่นและน่าสนใจแล้ว สิ่งที่น่าสนใจได้สำหรับรายการตามใจตัดคือ พิธีกรดำเนินรายการ คือ เอม วิทวัส รัตนบุญบารมี จะพบถึงความสามารถที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ มีวิธีการพูดคุยที่สามารถสร้างบรรยากาศระหว่างการดำเนินรายการให้เป็นไปได้อย่างราบรื่นและเป็นกันเองกับผู้ชม และเกิดความบันเทิงชวนให้น่าติดตาม ผู้วิจัยสามารถจำแนกกลวิธีการใช้ภาษาได้ดังนี้ วัจนภาษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. การใช้คำบริภาษ 2. ระดับภาษา คือ ภาษากึ่งทางการ และภาษาปาก อวัจนภาษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. ประเภทของอวัจนภาษา คือ เทศภาษา กาลภาษา เนตรภาษา สัมผัสภาษา อาการภาษา วัตถุภาษา และปริภาษา 2 ประเภท ของอวัจนภาษาที่พบในคำบริภาษ จะพบว่าพิธีกรมีเอกลักษณ์ประจำตัวเป็นตัวหลักในการดำเนินรายการ ทำให้ผู้ที่รับชมเกิดการจดจำและเกิดแรงดึงดูดในการรับชมรายการ ภาษาในรายการตามใจตัด ส่วนมากเป็นการใช้ภาษาปาก เพราะเป็นภาษาปกติที่เข้าถึงง่าย และถูกนำมาปรับใช้เพื่อสร้างความหลากหลาย ได้รับความสนใจของผู้ชม และทำให้มีการโฆษณาแฝงในรายการเกิดขึ้น

ทั้งนี้ภาษาในรายการตามใจตัดจึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์โฆษณาแฝงเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ น่าสนใจ ตลอดจนทำให้เกิดความรู้สึกเป็นกันเองร่วมไปกับเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยภาษาที่ปรากฏในรายการตามใจตัดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรที่จะศึกษาเพิ่มเติมในสื่อประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากรายการทางช่องยูทูป เช่น รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ที่มีแนวโน้มในการทำโฆษณาแฝงมากขึ้น หรือสื่อออนไลน์ที่มีการเติบโตมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเน้นศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อโฆษณาแฝง ในมุมมองด้านจริยธรรม
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมในการศึกษากลวิธีการตั้งชื่อตอนของรายการตามใจตัด

บรรณานุกรม

- ธนู ทดแทนคุณ และกานต์รวี แพทย์พิทักษ์. (2552). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ไบรอัน เคล็กก์. (2545). ศิลปะการครองใจลูกค้า. (แปลจาก The Invisible Customer โดย ศุภางค์ รุจนเวชช์). กรุงเทพฯ: เอ.อาร์. บีซีเนิส.
- อาภรณ์ โสภา. (2544). การศึกษาคำสแลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคมปี พ.ศ. 2544. โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

วจนกรรมการจีบของชายรักชาย กรณีศึกษาในนิยายชายรักชาย

THE SPEECH ACT OF FLIRTATION IN HOMOSEXUAL: CASE STUDY IN THAI NOVELS

วรลักษณ์ วีระยุทธ

Worraluck Weerayuth

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อีเมล ajsomza@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาวจนกรรมการจีบของชายรักชาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่าวจนกรรมที่แสดงถึงการจีบกันของชายรักชายเกิดขึ้นในบริบทใด มีองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง ข้อมูลวจนกรรมที่ใช้วิเคราะห์มาจากนิยายชายรักชาย จำนวน 4 เรื่อง โดยเก็บข้อมูลจากบทสนทนา (dialogues) ที่ปรากฏในนิยาย เนื่องจากบทสนทนาที่ปรากฏในนิยายมีลักษณะภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาพูดที่ใช้จริงในชีวิตประจำวันและมีการใช้คำและรูปแบบประโยคใหม่ ๆ ตามยุคสมัย

ผลการวิจัย พบว่าวจนกรรมการจีบ มีองค์ประกอบ ได้แก่ ช่วงเวลาในการจีบ สถานที่ ผู้ที่ใช้วจนกรรมการจีบ การสื่อความหมาย และจุดประสงค์ของการใช้วจนกรรม โดยวจนกรรมการจีบมักเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหลังจากทั้งสองฝ่ายรู้จักกัน และมักเกิดขึ้นในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว เช่น ที่พัก หรือสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ทะเล ตลาดน้ำ เป็นต้น ผู้ที่ใช้วจนกรรมการจีบ มักเป็นฝ่ายที่มีความแข็งแกร่ง มีความเป็นชายมากกว่าอีกฝ่ายหรือเป็นผู้ที่มีความอาวุโสกว่า การสื่อความหมายของวจนกรรมการจีบ มักใช้วจนกรรมอ้อมมากกว่าวจนกรรมตรงและมีจุดมุ่งหมายได้แก่ เพื่อแสดงความรู้สึก ทำให้ผู้ฟังประทับใจ และเพื่อความมั่นใจแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ยังพบว่าวจนกรรมการจีบประกอบด้วยคำพูดที่แสดงเจตนาต่างๆ ได้แก่ การแสดงความห่วงใย การขอร้องอ่อนน้อม การกระเช้าเข้าเหย้าและการแสดงความเอ็นดู ต้องการทะนุถนอม

คำสำคัญ

วจนกรรมการจีบ นิยายชายรักชาย

ABSTRACT

This article studied about the speech act of flirtation in homosexual focusing in gay relationship. The aims of the study were to analyze component and context of the speech act of flirtation. The data were collected from four novels which are about gay relationship. The data were chosen from dialogues in novel due to they are similar to real life conversation. The study found that there are 5 components in the speech act of flirtation in gay including 1) the setting of time 2) the setting of place 3) actor 4) communication and 5) goal.

The result shows that the speech act of flirtation in gay is using after they have known each other for a while at the private place such as house, condominium or dormitory and tourist attraction such as beach, floating market and water fall. The actor who use the speech act of flirtation is usually the one who older, stronger or more powerful than the other. The speech act of flirtation usually communicate in indirect speech acts more than direct speech acts. The goals of the speech act of flirtation in gay are express feelings, impress listener and build confidence to listener. Furthermore, the study also found that the speech act of flirtation in gay usually intend to show caring, tease the other and be kind.

Keywords

speech act, flirtation, gay relationship

บทนำ

วจนกรรม (Speech acts) หมายถึงคำพูดที่ก่อให้เกิดการกระทำ ออสติน (1975) ทำการศึกษาวจนกรรมจากบทสนทนาในพิธีการต่าง ๆ เช่น การแต่งงาน การตั้งชื่อเรือ เป็นต้น โดยออสตินแบ่งประเภทของวจนกรรมออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่

1. การกล่าวถ้อย (Locutionary acts) หมายถึงการเปล่งถ้อยคำที่มีความหมายในระดับตรงตัว
2. การแสดงเจตนา (Illocution acts) หมายถึงระดับที่เกี่ยวข้องกับวจนกรรม เป็นการแสดงเจตนาที่แฝงอยู่ในขณะที่ผู้พูดกล่าวถ้อย โดยมีเงื่อนไขทางสังคมมากำหนด
3. วจนผล (Perlocutionary acts) เป็นระดับที่เน้นผลของวจนกรรมนั้นๆ

ต่อมา เซิร์ล (1969) ทำการศึกษาวจนกรรมโดยเน้นที่บทสนทนาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ได้แบ่งประเภทของวจนกรรมออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. วจนกรรมบรรยายเหตุการณ์ (representatives: words to world)
2. วจนกรรมกำหนดให้ทำ (Directive: world to words)
3. วจนกรรมผูกมัด (Commissive: world to words)
4. วจนกรรมแสดงอารมณ์ความรู้สึก (Expressive)
5. วจนกรรมประกาศ (Declarative: words to world and world to words)

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า วจนกรรมคือสิ่งที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันในทางใดทางหนึ่งเสมอ การพูดก่อให้เกิดการกระทำและในคำพูดล้วนแฝงเจตนาของผู้พูด

นิยายชายรักชาย ในบทความนี้ หมายถึง นิยายที่มีการวางโครงเรื่องเหมือนนิยายทั่วไป แต่ตัวละครหลักเปลี่ยนจากพระเอกและนางเอกที่เป็นผู้ชายและผู้หญิงมาเป็นผู้ชายกับผู้ชายแทน นิยายชายรักชายมีที่มาจากนิยายวาย (Y) ซึ่งเป็นนิยายที่เล่าเรื่องราวของตัวละครเอกที่เป็นเพศเดียวกัน ทั้งชายรักชายและหญิงรักหญิง โดย Y ในที่นี้มาจากคำในภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ คำว่า Yuri ซึ่งใช้เรียกนิยายหญิงรักหญิง และคำว่า Yaoi ซึ่งใช้เรียกนิยายชายรักชาย

วจนกรรมการจีบ ในบทความนี้ หมายถึง วจนกรรมแสดงอารมณ์ความรู้สึกประเภทหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นความชอบพอของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง เนื่องจากวจนกรรมเป็นคำพูดที่ก่อให้เกิดการกระทำและแสดงให้เห็นเจตนาของผู้พูด วจนกรรมการจีบ จึงเป็นการใช้ถ้อยคำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความรู้สึกและแสดงความต้องการพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้ใช้วจนกรรม

ผู้วิจัยสนใจศึกษาวจนกรรมการจีบระหว่างชายรักชายเนื่องจากความสัมพันธ์แบบชายรักชายได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในสังคมไทย นอกจากนี้ ในโลกยุคปัจจุบันที่การสื่อสารทวีความสำคัญและผู้คนทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วขึ้น นอกเหนือจากความสามารถในการสื่อสารแล้ว การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ดังนั้น การศึกษาลักษณะการใช้ถ้อยคำและองค์ประกอบในวจนกรรมการจีบ จึงช่วยทำให้เกิดความรู้ทั้งในด้านภาษาและวิถีชีวิตไปพร้อมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของวจนกรรมการจีบในนิยายชายรักชาย
2. เพื่อวิเคราะห์เจตนาที่ปรากฏผ่านการแสดงคำพูดในวจนกรรมการจีบ

ระเบียบวิธีวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยนี้รวบรวมจากเอกสารประเภทนิยายชายรักชายของสำนักพิมพ์แจ่มใส จำนวน 4 เล่ม โดยการรวบรวมบทสนทนาที่ประกอบด้วยวจนกรรมการจีบในนิยายชายรักชาย จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบของวจนกรรม ตามขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์องค์ประกอบของวจนกรรมการจีบ ได้แก่

- 1.1 ช่วงเวลาในการจีบ (the setting of time)
- 1.2 สถานที่ในการจีบ (the setting of place)
- 1.3 ผู้ที่มีมักเป็นฝ่ายใช้วจนกรรมการจีบ (actor)
- 1.4 การสื่อความหมาย (communication)
- 1.5 จุดมุ่งหมายในการกล่าวถ้อย (goal)

2) การแสดงเจตนาในวจนกรรมการจีบ ได้แก่

- 2.1 การแสดงความห่วงใย
- 2.2 การขอร้องอ้อนวอน
- 2.3 การกระเช้าเข้าเหย้า
- 2.4 การแสดงความเอ็นดู ต้องการทะนุถนอม

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์วีจรรย์กรรมการจับจากบทสนทนาในนิยายชายรักชาย พบว่าวีจรรย์กรรมการจับมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของวีจรรย์กรรมการจับ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ช่วงเวลาในการจับ (The setting of time) จากการวิเคราะห์บทสนทนา พบว่า การจับกันของชายรักชายมักเกิดขึ้นเมื่อทั้งสองฝ่ายรู้จักกันมาก่อน และมีความรู้จักมักคุ้นกันพอสมควร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“อ๊ะ”

“อะไรพี่”

“ก็เห็นอยู่ว่านมน...” พี่ที่ยกคิ้วกวน ๆ จนผมยิ้มตาม แผลกเนอะ เวลาอยู่ใกล้ ๆ กับพี่ที่ ผมรู้สึกสบายใจบอกไม่ถูก มันทั้งปลอดภัยทั้งโล่งใจ

“อ๊ะ ๆ จับนมกูแล้วให้แม่มาขอเลยนะ”

(Karnsai, 2561: 67)

“พี่จะสอนผมเหรอ”

“กุดุนะ”

“ไม่เป็นไรเลย” ผมว่า คราวนี้ยิ้มจนปากฉีก “แค่ได้อยู่ใกล้ๆพี่ ผมก็โอเคแล้ว”

(West, 2559:37)

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าคุณสนทนารู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เห็นได้จากการใช้สรรพนามแทนตัวผู้พูดและผู้ฟัง ได้แก่ พี่ ผม และ กู รวมถึงการใช้ถ้อยคำแสดงการหยอกล้อกันที่ปรากฏในทั้งสองบทสนทนา

1.2. สถานที่ในการจับ (The setting of place) จากการวิเคราะห์บทสนทนาพบว่า การจับกันของชายรักชาย มักเกิดขึ้นในสถานที่ที่เป็นส่วนตัวหรือสถานที่ท่องเที่ยว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผมไม่อายน่านอนนะ”

“เรื่องของมึง”

“พี่ไม่รังเกียจผมเหรอ นอนห้องผมเปล่าคีนนี้”

(Chiffon_cake, 2559: 46)

“กูอยากพามึงไปทะเล”

“ทำไมล่ะ”

“กูชอบทะเล เพราะคุณย่าเคยเล่าให้ฟังว่าคุณปู่เคยขอท่านแต่งงานริมทะเล ฟังดูโรแมนติก”

(Karnsaii, 2561: 12)

ผมยืนมองแหล่งท่องเที่ยวริมคลองเบื้องหน้าด้วยความประหลาดใจ ไม่นึกว่าจะมีตลาดโบราณแบบนี้ให้ได้เลย ยิ่งเห็นผู้คนพลุกพล่านไปมายิ่งชวนให้อยากปรีเข้าไปสัมผัสบรรยากาศในทันที

“มึงนี่เหมือนเด็กเนอะ”

“ก็แหม...” ผมเกาหัวอึกๆ “ก็ผมไม่เคยมาเที่ยวแบบนี้ครับ”

(Karnsaii, 2561: 118)

ตัวอย่างบทสนทนาแสดงให้เห็นสถานที่หรือฉากที่วัฒนธรรมการจับมักเกิดขึ้น ได้แก่ ที่พักอาศัย จากคำว่า ห้องผม และสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ คำว่า ทะเล และ ตลาดโบราณ

1.3 ผู้ที่เป็นฝ่ายใช้วัฒนธรรมการจับ ได้แก่ ผู้ที่แสดงถึงความเป็นฝ่ายชายมากกว่าอีกฝ่าย สังเกตได้จากการบรรยายถึงตัวละครดังกล่าวจะมีลักษณะที่แสดงถึงความแข็งแกร่งและมีความเป็นผู้ชายมากกว่าอีกฝ่าย หรือผู้มีอาวุโสกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เต้ย เป็นอะไร”

ผมอ้าอึ้งตอนที่รู้ว่าพี่รหัสที่วิ่งมาจากไหนไม่รู้ยืนซ้อนอยู่ข้างหลังผม พี่ที่จับข้อมือผมแล้วเขย่า เบา ๆ ใบหน้าอ่อนโยนของรุ่นพี่หนุ่มเรียกความรู้สึกสบายใจให้กลับมา

“ไม่เป็นไรนะ”

“ครับ พี่ที่ คือผม....”

พี่ที่ลูบหัวผมเบาๆ “กูรู้ๆ กลับหอมัย เตี้ยกูไปส่ง” ผมส่งยิ้มบางๆ ให้พี่แก

(Karnsaii, 2561: 76)

“นมเย็น กูซื้อมา”

ผมมองไปยังสิ่งที่นิ้วพี่ป้าชี้ ตรงปลายเท้าผมข้าง ๆ ซ่องประตูห้องผมที่เปิดอ้าซ่าคือนมเย็นเต็มแก้ว ที่ดูเหมือนเพิ่งเอามาวางไว้

“อย่าลืมแตก” พุดจบกก็เดินหนีไป

(Chiffon_cake, 2559: 46)

จากบทสนทนา พบว่า ผู้ใช้วัฒนธรรมการจับมักจะเป็นผู้ที่มีความอาวุโสกว่า หรือมีความแข็งแรงมากกว่าอีกฝ่าย เห็นได้จากการใช้ถ้อยคำแสดงความห่วงใย เช่น “เป็นอะไร” และ “นมเย็น กูซื้อมา”

1.4 การสื่อความหมาย วัจนกรรมที่ใช้ในการจับส่วนใหญ่ใช้การสื่อความหมายที่ไม่ตรงตัว เป็นระดับที่ผู้ฟังต้องใช้การตีความ และมักใช้วัจนกรรมอ้อมในการแสดงความหมาย ใช้การกลบเกลื่อน และไม่แสดงความรู้สึกโดยตรงไปตรงมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ขอบคุณนะพี่”

“อืม..แต่ว่า..” ตาที่ขยับจะปิดลงเลยลืมขึ้นอีกครั้ง “เปลี่ยนจากคำขอบคุณเป็นอย่างอื่นได้มั๊ยะ”

“อะไรครับ”

“ไว้พร้อมแล้วจะบอก” พี่แกยิ้มกว้างๆ จนผมต้องยิ้มตามอีกแล้ว

(Karnsaii, 2561: 77)

“มึงชอบเล่นบาสเหรอจ๊อบ”

“เปล่า”

“กูชอบที่จะเล่นกับมึง” มันยิ้มบางๆ พุดไปเรื่อย “...มึงกับกู”

(Karnsaii, 2561: 104)

บทสนทนาข้างต้น มีการใช้ถ้อยคำ ได้แก่ “เปลี่ยนจากคำขอบคุณเป็นอย่างอื่นได้มั๊ยะ” และ “กูชอบที่จะเล่นกับมึง” ซึ่งความหมายของประโยคไม่ได้แสดงความรู้สึกเชิงชู้สาวของผู้พูดออกมาโดยตรง แต่ผู้ฟังสามารถตีความจากบริบทได้ว่าผู้พูดต้องการสื่อความรู้สึกที่ลึกซึ้งซึ่งออกมา นอกจากนี้การบรรยายอากัปกริยาของผู้พูด เช่น การยิ้มในขณะที่พูด แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความรู้สึกที่ดีกับผู้ฟัง

1.5 จุดมุ่งหมายในการกล่าวถ้อย (the goal) จุดมุ่งหมายในการกล่าวถ้อยของวัจนกรรมการจับแบ่งออกเป็นประเภทย่อยได้ดังนี้

1.5.1 เพื่อแสดงความรู้สึก

“กูอยากเป็นคนน่ารักขามึง” พี่ที่มองหน้าผมตรงๆ “หัวใจของมึงเป็นสิ่งที่มีความค่า ในเมื่อคนที่มึงอยากจะให้ดูแลเขาไม่ต้องการ ทำไมมึงถึงไม่เก็บรักษาหัวใจตัวเองไว้ เพื่อรอให้วันหนึ่งคนที่เขารักมึงจริงเป็นคนดูแล...กูรู้ว่าการตัดใจมันเป็นเรื่องยาก แต่มึงทำได้ เพราะกูก็เคยผ่านช่วงเวลานี้มาแล้ว”

“ผม...คือผม” ผมยืนอึ้ง ไม่นึกว่าจะได้ยินคำพูดแบบนี้จากปากของพี่ที่

“คบกับกูมั๊ยะ”

(Karnsaii, 2561: 87)

“ไม่รู้เหมือนกันว่ากูรู้สึกตอนไหน รู้ตัวอีกทีก็รู้สึกว้าวอยู่ใกล้ๆกับมึงมันสบายใจ”

“..ผมก็...สบายใจเวลาอยู่ใกล้พี่

“สบายใจพอที่จะรักรีเปล่าวะ”

(Karnsaii, 2561: 101)

“กูพูดจริง.....” มันทำหน้าที่จริงจังจนผมนิ่งอึ้ง “กูชอบมึง ชอบมานานแล้ว ชอบตั้งแต่ ม.สาม กูก็ไม่เข้าใจตัวเองเหมือนกันว่าทำไมถึงรู้สึกแบบนี้กับมึง...แค่มึงคนเดียว กูก็คิดนะว่าจะเก็บเรื่องนี้ไว้กับตัวเองตลอดไป แต่สุดท้ายก็ทนไม่ไหววะ กูต้องบอกอะไรมึงซักอย่าง ไม่งั้นมันคงค้างคาแบบนี้ไปตลอด”

“กูไม่รู้มาก่อน.....” ผมถอนใจ ผมไม่รู้มาก่อนจริงๆ ไม่เคยรู้เลยไม่รู้จริง ๆ ว่าจะว่ามึงรู้สึกแบบนี้ แต่กูเป็นผู้ชาย และกูไม่เคยชอบผู้ชาย”

(Karnsaii, 2561: 105)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า จุดมุ่งหมายในการกล่าวถ้อย ได้แก่ การแสดงความรู้สึกของผู้พูดปรากฏในบทสนทนาจากนิยายชายรักชาย ตัวอย่างเช่น “กูอยากเป็นคนทีรักชามึง” “..ผมก็...สบายใจเวลาอยู่ใกล้พี่ และ “กูชอบมึง ชอบมานานแล้ว” เป็นต้น

1.5.2 เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกดีต่อผู้พูด

“เต้ย เป็นอะไร”

ผมอ้าอึ้งตอนที่รู้ว่าพี่รหัสที่วิ่งมาจากไหนไม่รู้ยืนซ่อนอยู่ข้างหลังผม พี่ที่จับข้อมือผมแล้วเขย่าเบาๆ ใบหน้าอ่อนโยนของรุ่นพี่หนุ่มเรียกความรู้สึกสบายใจให้กลับมา

“ไม่เป็นไรนะ”

“ครับ พี่ที่ คือผม....”

พี่ที่ลูบหัวผมเบาๆ “กูรู้ๆ กลับหอยิ้ม เตี้ยวไปส่ง” ผมส่งยิ้มบางๆ ให้พี่แก

(Karnsaii, 2561: 76)

“ตื่นแล้วหรือ”

“พี่ทำอะไร”

“โทษทีวะ เห็นแล้วทนไม่ไหว กางเกงมึงเห็ดจะขึ้นอยู่แล้ว”

“ไม่เป็นไร” ผมว่า “แต่ขอบคุณต่างหาก”

(West, 2559: 55)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า จุดมุ่งหมายในการกล่าวถ้อย ได้แก่ การอยากให้ผู้ฟังรู้สึกดีต่อผู้พูดปรากฏในบทสนทนาจากนิยายชายรักชาย ตัวอย่างเช่น “ไม่เป็นไรนะ” “กูรู้ๆ กลับหอยิ้ม เตี้ยวไปส่ง” “โทษทีวะ เห็นแล้วทนไม่ไหว กางเกงมึงเห็ดจะขึ้นอยู่แล้ว” เป็นต้น

1.5.3 เพื่อให้ความมั่นใจต่อผู้ฟัง

“แฮปปี้เบิร์ธเดย์... ลืมตาลี”

ผมก็มองสร้อยคอที่เป็นเชือกป่านธรรมดา แต่ที่น่าแปลกใจคือรูปทรงของเกียร์อันเล็กที่
 ห้อยแทนจี้ เท่าที่ผมรู้มันเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของคณะวิศวะ

“มันคือเกียร์ เป็นของสำคัญของเด็กวิศวะทุกคน”

“เพราะสำคัญ กูถึงอยากให้คนสำคัญ”

(Karnsaii, 2561: 53)

“ถ้ามีโอกาส...” มันพูดยิ้มๆ “ก็อยากขอใครสักคนแต่งงานที่นั่น แล้วสัญญากับเค้าว่าจะ
 รักและดูแลเค้าคนนั้นตลอดไป”

“เชื่อว่าสักวันมันต้องเป็นความจริง”

(Karnsaii, 2561: 12)

“มีผู้ชายคนหนึ่ง เป็นผู้ชายธรรมดาดีแหละ มันโคตรรึเงา ชอบทำอะไรหลาย ๆ อย่างให้คนที่รักมัน
 เสียใจ” ผมขมวดคิ้ว นึกสนใจเรื่องที่มันเล่า “ทั้งๆที่รู้ว่าถ้ายังทำแบบนั้นคนที่มันรักต้องเสียใจไม่จบ
 สิ้นแต่ก็ยังทำ เพราะอะไรรู้มั๊ย เพราะมันอยากให้คนที่มันรักอยู่เคียงข้างมันแบบนั้นตลอดไป
 ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดก็ตาม” “จนวันที่มันรู้ใจตัวเองว่ารักคนที่อยู่ข้าง ๆ คนนั้นมาตลอด แต่ทำยังไง
 เขาก็ไม่เคยเชื่อใจมันสักครั้ง “แต่มันก็อยากให้คนคนนั้นเชื่อใจนะว่ามันไม่มีใคร หัวใจของมันมีแค่
 คนคนนั้นคนเดียว”

(Karnsaii, 2561: 51)

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า จุดมุ่งหมายในการกล่าวถ้อย ได้แก่ การให้ความมั่นใจแก่ผู้ฟัง
 ปรากฏในบทสนทนาจากนิยายชายรักชาย ตัวอย่างเช่น “เพราะสำคัญ กูถึงอยากให้คนสำคัญ”
 “เชื่อว่าสักวันมันต้องเป็นความจริง” “แต่มันก็อยากให้คนคนนั้นเชื่อใจนะว่ามันไม่มีใคร หัวใจของ
 มันมีแค่คนคนนั้นคนเดียว”

2. องค์ประกอบของวัจนกรรมการจีบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลวัจนกรรมจากนิยายชายรักชายจำนวน 4 เล่ม พบว่า วัจนกรรมการจีบของ
 ชายรักชาย ประกอบด้วยคำพูดที่แสดงเจตนาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การแสดงความหวังใจ

“กินให้อร่อยนะ”

“เฮือก.....” ไม่ให้ตกใจยังงั้นไหว เล่นมากกระชิบข้างหูแบบนี้

“....กินข้าวและดูแลตัวเองบ้างเต้ย มึงก็รู้ใช่ไหมว่ากูห่วง”

(Karnsaii, 2561: 13)

“ไม่เป็นไรนะ”

“ครับ พี่ที่ คือผม....”

พี่ที่ลูบหัวผมเบาๆ “กูรู้ๆ กลับหอมมัย เตียวกูไปส่ง” ผมส่งยิ้มบางๆ ให้พี่แก

(Karnsaii, 2561: 76)

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นการแสดงความห่วงใยของผู้พูด ได้แก่ “กินข้าวและดูแลตัวเองบ้างเต้ย มึงก็รู้ไซ้มัยว่ากูห่วง” “ไม่เป็นไรนะ” “กลับหอมมัย เตียวกูไปส่ง”

2.2 การขอร้องอ่อนนออน

“กูไม่รู้ว่ามีงโกรธอะไรกู” สีหน้ามันดูยุ่งเหยิงลำบากใจ “แต่หายโกรธกูเถอะนะ” น้ำเสียงอ่อนโยนแผ่วเบาราวกับสายน้ำพัดผ่านกลางใจ ใบหน้าคมคายออกด้อนขอร้องเป็นกิริยาที่ผมใฝ่ฝันอยากให้เห็นมานาน

(Karnsaii, 2561: 37)

“เป็นกูไม่ได้เธอ”

“พี่ชอบผมเธอ” ผมกลั้นใจถามออกไป

“คงนั่นมั้ง”

(Karnsaii, 2561: 101)

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นการขอร้องอ่อนนออน ได้แก่ “กินข้าวและดูแลตัวเองบ้างเต้ย มึงก็รู้ไซ้มัยว่ากูห่วง” “ไม่เป็นไรนะ” “กลับหอมมัย เตียวกูไปส่ง”

2.3 การกระเช้าเข้าเหย

“อะไรพี่”

“ก็เห็นอยู่ว่านมน....”

“อ๊ะๆ จับนมกูแล้วให้แม่มาขอเลยนะ”

(Karnsaii, 2561: 67)

“เต้ย...ถ้ามึงยังไม่ตื่น จะจูบปลุกแล้วนะ” เสียงกระซิบข้างหูคราวนี้ทำเอาผมที่งัวเงียตาลุกโพล่งก่อนจะถลาไปเปียดชิดประตูเรียกเสียงหัวเราะจากคนตัวโตข้างๆ

(Karnsaii, 2561: 70)

“พี่ทำอะไร”

“โทษทีวะ เห็นแล้วทนมไม่ไหว กางเกงมึงเห็นจะขึ้นอยู่แล้ว”

(West, 2559: 55)

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นการกระเซ้าเย้าแหย่ได้แก่ “อ๊ะๆ จับนมกูแล้วให้แม่มาขอ เลยนะ” “เต้ย...ถ้ามึงยังไม่ตื่น จะจูบปลุกแล้วนะ” “โทษทีวะ เห็นแล้วทนมไม่ไหว กางเกงมึงเห็นจะขึ้นอยู่แล้ว”

2.4 การแสดงความรู้สึกเอ็นดู อยากทะนุถนอม

“มึงนี่เหมือนเด็กเนอะ”

“ก็แหม...” ผมเกาหัวอีกๆ “ก็ผมไม่เคยมาเที่ยวแบบนี้ครับ”

“หิ เด็กน้อยเอ้ย”

(Karnsaii, 2561: 118)

“ไม่เป็นไรนะ”

“ครับ พี่ที่ คือผม....”

พี่ที่ลูบหัวผมเบาๆ “กูรู้ๆ กลับหอมัย เตียวกูไปส่ง” ผมส่งยิ้มบางๆ ให้พี่แก

(Karnsaii, 2561: 76)

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นการแสดงความรู้สึกเอ็นดูและอยากทะนุถนอม ได้แก่ “หิ เด็กน้อยเอ้ย” “ไม่เป็นไรนะ” “เตียวกูไปส่ง”

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า วัจนกรรมการจีบ มีองค์ประกอบ ได้แก่ ช่วงเวลาในการจีบ สถานที่ ผู้ที่ใช้วัจนกรรมการจีบ การสื่อความหมาย และจุดประสงค์ของการใช้วัจนกรรม โดยวัจนกรรมการจีบมักเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหลังจากทั้งสองฝ่ายรู้จักกัน และมักเกิดขึ้นในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว เช่น ที่พัก และสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ทะเล ตลาดน้ำ เป็นต้น ผู้ที่ใช้วัจนกรรมการจีบ มักเป็นฝ่ายที่มีความแข็งแกร่ง มีความเป็นชายมากกว่าอีกฝ่าย หรือเป็นผู้ที่มีความอาวุโสกว่า การสื่อความหมายของวัจนกรรมการจีบ มักใช้วัจนกรรมอ้อมมากกว่าวัจนกรรมตรง และมีจุดมุ่งหมายได้แก่ เพื่อแสดงความรู้สึก ทำให้ผู้ฟังประทับใจ และเพื่อความมั่นใจแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังพบว่าวัจนกรรมการจีบประกอบด้วยคำพูดที่แสดงเจตนาต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงความหวังใจ การขอร้องอ้อนวอน การกระเซ้าเย้าแหย่และการแสดงความรู้สึกเอ็นดู ต้องการทะนุถนอม

ในปัจจุบัน นอกจากนิยายชายรักชายหรือนิยายวาย ที่ได้รับความนิยมแล้ว ยังมีซีรีส์ชายรักชายเพิ่มมากขึ้น และมีกระแสนิยมคู่จิ้นที่เป็นศิลปินชายด้วยกัน นอกจากนี้ ในละครทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของชายหญิง ยังได้มีการกล่าวถึงตัวละครชายรักชายมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในปัจจุบันมีแนวคิดที่ทันสมัย ยอมรับความ

แตกต่างระหว่างเพศ และเข้าใจความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น แสดงให้เห็นสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต การศึกษาการใช้ภาษาผ่านทางวัจนกรรมจึงแสดงให้เห็นถึงแนวคิด ค่านิยม และความเชื่อของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี – ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการศึกษาวัจนกรรมการจับในนิยายชายรักหญิงและนิยายหญิงรักหญิง เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของการใช้วัจนกรรม หรือศึกษาวัจนกรรมประเภทอื่น ๆ เช่น วัจนกรรมบรรยายเหตุการณ์ วัจนกรรมผูกมัด วัจนกรรมกำหนดให้ทำ ในนิยายหรือบทละครอื่นๆ เพื่อให้เห็นการใช้วัจนกรรมที่หลากหลายและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Chiffon_cake. (นามแฝง). (2559). **เดือนเกี้ยวเดือน**. กรุงเทพฯ: เอเวอร์ไวย.
- Karnsaii. (นามแฝง). (2561). **เล่นเพื่อน 1**. กรุงเทพฯ: เอเวอร์ไวย.
- Karnsaii. (นามแฝง). (2561). **เล่นเพื่อน 2**. กรุงเทพฯ: เอเวอร์ไวย.
- West. (นามแฝง). (2559). **Candy**. กรุงเทพฯ: เอเวอร์ไวย.
- Austin, J.L. (1975). **How to do things with words**. USA: Harvard University press.
- Searl, J. (1969). **Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language**. Cambridge: Cambridge University Press.

ชื่อโครงการ การประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3

ระยะเวลาดำเนินการ 30 มิถุนายน 2564

สถานที่ดำเนินการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

1. หลักการและเหตุผล

ด้วยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี และเครือข่ายวิชาการ กำหนดจัดการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 ภายใต้หัวข้อ “การจัดการเรียนการสอนอุดมศึกษาในยุควิถีปกติใหม่ : ทิศทางการปรับตัวของสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและสร้างเวทีให้กับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นิสิต/นักศึกษา และผู้ที่สนใจจากสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ นำเสนอผลงานวิจัยที่จะพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในศาสตร์แขนงต่าง ๆ รวมถึงการสร้างสรรคผลงานวิชาการและวิชาชีพที่มีคุณภาพ อีกทั้งเพื่อสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการดำเนินการประชุมวิชาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณาจารย์ นักศึกษา และสถาบันต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจ
2. เพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทางวิชาการ
3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการประชุมวิชาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระหว่างสถาบันการศึกษา

3. วัน และสถานที่การจัดประชุม

วันพุธที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564 ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
รูปแบบ อิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

4. รูปแบบการจัดการงานประชุมวิชาการ

- 1) การบรรยายพิเศษ (Keynote Lecture)
- 2) การนำเสนอผลงานวิจัย/ผลงานวิชาการ แบบบรรยาย (Oral Presentation)
- 3) การนำเสนอผลงานวิจัย /ผลงานวิชาการ แบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

5. กลุ่มสาขาผลงาน

- 1) สังคมศาสตร์ ได้แก่ รัฐประศาสนศาสตร์/รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สารสนเทศศาสตร์
- 2) มนุษยศาสตร์ ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ
- 3) ศิลปกรรมศาสตร์ ได้แก่ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง

6. กำหนดการดำเนินงาน

ผู้ประสงค์จะนำเสนอผลงาน ส่งแบบฟอร์มลงทะเบียนบทความฉบับเต็ม โดยจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนดซึ่งระบุไว้ในแบบฟอร์ม โดยมีกำหนดการดำเนินงาน ดังนี้

รายละเอียดกิจกรรม	ช่วงเวลา
ส่งผลงานแบบฉบับเต็ม (Full Paper) 8-10 หน้า	วันนี้ - 26 มีนาคม 2564
แจ้งผลการพิจารณาบทความ	ภายใน 14 พฤษภาคม 2564
วันสุดท้ายการแก้ไขบทความฉบับเต็ม	11 มิถุนายน 2564
ประกาศผลการพิจารณาบทความทางเว็บไซต์ Huso.vru.ac.th	16 มิถุนายน 2564
วันจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ	30 มิถุนายน 2564

หมายเหตุ: กำหนดการชำระเงิน ภายใน 3 วันทำการ หลังผ่านการพิจารณาถ้อยแถลง

7. อัตราค่าลงทะเบียน

ประเภทผู้เข้าร่วมประชุม	ผู้เสนอผลงานแบบบรรยาย
1. บุคคลทั่วไป	2,000
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรีและบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	1,000
3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์	1,500
4. มหาวิทยาลัยเครือข่าย	1,000
- นักศึกษาระดับปริญญาตรี	1,500
- นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	

หมายเหตุ: อัตราค่าลงทะเบียนนี้ รวมค่าเอกสาร (Proceedings)

วิธีการชำระเงิน

ผู้ประสงค์จะนำเสนอผลงาน ส่งแบบฟอร์มบทความฉบับเต็ม โดยจัดพิมพ์ตามรูปแบบที่กำหนดซึ่งระบุไว้ในแบบฟอร์ม ระหว่างวันที่ โดยส่งที่ E-mail: huso.cf@vru.ac.th และดำเนินการ ดังนี้

- 1) รอผลการพิจารณาถ้อยแถลงบทความในเบื้องต้น
 - เมื่อผ่านการพิจารณา กรุณาชำระเงินด้วยวิธีการโอนเงินเข้าบัญชีเลขที่ 980-0-82147-3 ชื่อ บัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ประเภทออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 2) หลังจากชำระเงินเรียบร้อยแล้วโปรดส่งหลักฐานการชำระเงิน (เป็นไฟล์) พร้อมชื่อ-นามสกุล มายัง E-mail: huso.cf@vru.ac.th
- 3) เงื่อนไขการยกเลิก ผู้ลงทะเบียนและชำระเงินเรียบร้อยแล้ว ทางผู้จัดขอสงวนสิทธิ์ในการคืนเงินค่าลงทะเบียน

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีเวทีระดับชาติสำหรับนำเสนอผลงานวิชาการ เพื่อกระตุ้นและผลักดันให้มีการผลิตผลงานวิชาการเพิ่มมากขึ้น
- 2) เกิดบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทางวิชาการของสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 3) เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการประชุมวิชาการทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระหว่างสถาบันการศึกษา

10. การประเมินผล

- 1) ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม

11. ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

12. ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

อาจารย์สมรรถพงษ์ ขจรมณี เบอร์โทรศัพท์ 08-2442-3988

นายกฤษณ์ นนท ในจิต เบอร์โทรศัพท์ 06-4958-4951

นางสาวศิริลักษณ์ ประเจียด เบอร์โทรศัพท์ 09-0973-5541

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180

โทรศัพท์ 0-259-3914 โทรสาร 0-259-3914 ต่อ 13 เว็บไซต์ huso.vru.ac.th

คำสั่งมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ที่ ๑๐๒๑/๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองพิจารณาบทความ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

เพื่อให้การเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานวิชาการของอาจารย์ บุคลากร นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้ที่สนใจ ในโครงการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ ครั้งที่ ๓ ประจำปี ๒๕๖๔ ภายใต้หัวข้อ “การจัดการเรียนการสอนอุดมศึกษาในยุควิถีปกติใหม่: ทิศทางการปรับตัวของสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” ในวันพุธที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ ผ่านระบบออนไลน์ (การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์) เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ มหาวิทยาลัยจึงแต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองพิจารณาบทความ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. สาขาสังคมศาสตร์ ได้แก่ รัฐประศาสนศาสตร์/รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา และสารสนเทศศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

๑. ศาสตราจารย์ ดร.พงษ์เทพ สันติกุล
๒. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ ร้อยตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.นัยนา อรรถจนา
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญา ปิยะมโนธรรม
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพงษ์ จันทร์ใหม่มูล
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวรรณ จีร์พัฒนัธธร
๘. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์
๙. รองศาสตราจารย์ ดร.วาริศ ราศรี
๑๐. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
๑๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สุบิน บุระรัช
๑๒. รองศาสตราจารย์ ดร.อริสสา สำรอง
๑๓. รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล
๑๔. รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ อยู่วัฒนะ
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธำ

๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ธิดา นิลทองคำ
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา อินทนิม
๒๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพรรณ นฤภัทร
๒๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมขวัญ สิ่งหีวี
๒๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูลีรัตน์ เจริญพร
๒๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ สกกุลศรีประเสริฐ
๒๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา ททรัพย์เย็น
๒๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถวัลย์ เนียมทรัพย์
๒๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนยศ สุมาลัยโรจน์
๒๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธাত্রี มหันตรัตน์
๒๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน
๒๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เป็ณณวิช ทัพภวิมล
๓๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญทร์ นาคสิงห์
๓๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพัฒน์ เขตต์กัน
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภริดา ชัยรัตน์
๓๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารดารัตน์ สุขสง่า
๓๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงธรรม สรณะ
๓๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบ ศักดิ์
๓๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ปรีชาธรรมวงศ์
๓๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัยพร ชินศรี
๓๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย คล่องขยัน
๓๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุลรัตน์
๔๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ใจตรง
๔๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช มณีภาค
๔๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพุกษ์ ชามะรัตน์

๔๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.ไวพจน์ กุลาชัย
๔๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนู บุญญานวัตร
๔๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรรมเนียบ แก้วหอมคำ
๔๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพบูลย์ ชูวัฒนกิจ
๔๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒน์ะ พรหมเพชร
๔๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิทธิ คำเพราะ
๔๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิทย์ ปัญญาวงศ์
๕๐. อาจารย์ ดร.กนิษฐา แยมโพธิ์ใช้
๕๑. อาจารย์ ดร.เกียรติภูมิ แสงศศิธร
๕๒. อาจารย์ ดร.ขวัญศิริ เจริญทรัพย์
๕๓. อาจารย์ ดร.จิราภรณ์ คำจันทร์
๕๔. อาจารย์ ดร.จุฬา เจริญวงศ์
๕๕. อาจารย์ ดร.เจนจิรา เจนจิตรวานิช
๕๖. อาจารย์ ดร.ชนินทร์ จักรภพโยธิน
๕๗. อาจารย์ ดร.ชัยมงคล สุพรรณอินทร์
๕๘. อาจารย์ ดร.ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง
๕๙. อาจารย์ ดร.ชินวัตร เชื้อสระคู
๖๐. อาจารย์ ดร.ไชยา เกศรัตน์
๖๑. อาจารย์ ดร.ณัชชามน เปรมปลื้ม
๖๒. อาจารย์ ดร.ดิเรก หมานมานะ
๖๓. อาจารย์ ดร.ธนิกุล จันทรา
๖๔. อาจารย์ ดร.ธีระพงษ์ ฎริปาณิก
๖๕. อาจารย์ ดร.นรุตม์ พรประสิทธิ์
๖๖. อาจารย์ ดร.นัตตาภา จิตต์แจ่ม
๖๗. อาจารย์ ดร.ปฐมบุตร แก้วสมนึก
๖๘. อาจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชินอุดมทรัพย์

๖๙. อาจารย์ ดร.ประเวช ชุ่มเกษรกุลกิจ
๗๐. อาจารย์ ดร.ปองกมล สุรัตน์
๗๑. อาจารย์ ดร.ปิ่นฉัตร หอมบุญมา
๗๒. อาจารย์ ดร.ปิยะ นาควัชร
๗๓. อาจารย์ ดร.พรศักดิ์ ธรรมนิมิตร
๗๔. อาจารย์ ดร.พีศลลลัมภ์ อารังศรีวรกุล
๗๕. อาจารย์ ดร.ภัสรินทร์ พ่วงเถื่อน
๗๖. อาจารย์ ดร.ภูริเดช พาหุยุทธ์
๗๗. อาจารย์ ดร.มรกต มุฑตา
๗๘. อาจารย์ ดร.เมทินี ทนงกิจ
๗๙. อาจารย์ ดร.รังสิมา หอมเศรษฐี
๘๐. อาจารย์ ดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล
๘๑. อาจารย์ ดร.ลภัสสรดา จิตวารินทร์
๘๒. อาจารย์ ดร.วรุฒม์ อิงคถาวรวงศ์
๘๓. อาจารย์ ดร.วสันต์ ลิ้มปี่เฉลิม
๘๔. อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ชาวสอาด
๘๕. อาจารย์ ดร.สายทิพย์ เหล่าทองมีสกุล
๘๖. อาจารย์ ดร.สิตางส์ เจริญวงศ์
๘๗. อาจารย์ ดร.สุชาดา สกลกิจรุ่งโรจน์
๘๘. อาจารย์ ดร.สุธีศักดิ์ ผออดสูงเนิน
๘๙. อาจารย์ ดร.อรมน ปั่นทอง
๙๐. อาจารย์ ดร.เอกลักษณ์ ณ์ถฤทธิ
๙๑. อาจารย์ ดร.เอื้ออนุช ถนอมวงษ์
๙๒. ดร.กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ
๙๓. ดร.ฉันทนา โสวัตร
๙๔. ดร.มโหสถ เกิดเดช
๙๕. ดร.ศมานันท์ วัฒนพงศ์ผาสุข
๙๖. ดร.สิริลักษณ์ เทียงธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

๑. รองศาสตราจารย์ศศิรินทร์ เศรษฐวัฒน์บดี
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมลาศ เยาวะนิจ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกมล จันทวงษ์
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนินทร สวณภักดี
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรณศักดิ์ ตติยะลาภะ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาวุฒิ วงศ์อนันต์
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิกษิต์ กัลยาณมิตร
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐชาติ ทัศนัย
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาพร ต้นทสวัสดิ์
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บรรจงจิตินานต์
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ อ่วมน้อย
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชัญ ยุติธรรม
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นริศรา จริยะพันธุ์
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกาศิต ประกอบผล
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิระศักดิ์ สังเมฆ
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีระญา ปราบปราม
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณลดา กันต์โหม
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอก ศรีเชลียง
๒๐. อาจารย์ ดร.ดาวราย ลิมสายหัว
๒๑. อาจารย์ ดร.จารุณี มุมบ้านเช่า
๒๒. อาจารย์ ดร.ดวงกมล ทองอยู่

๒. สาขามนุษยศาสตร์ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อรุโณทัย
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีรัตน์ พิมลศรี

๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรพนธ์ เนื้อไม้หอม
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวริน แสงอาวุธ
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อโณทัย พลเยี่ยม เพชรแสง
๙. อาจารย์ ดร.ชัย ยนต์ ทองสุขแก้ง
๑๐. อาจารย์ ดร.สุรียา คำกุนะ
๑๑. ดร.เจด็จ คชฤทธิ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรศิริ นาควัชระ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาติรี พนเจริญสวัสดิ์
๓. อาจารย์ ดร.วุฒินันท์ สีเตชะ
๔. อาจารย์ ดร.มกริน วิโรจน์ชูฉัตร

๓. สาขาศิลปกรรมศาสตร์ ได้แก่ ดุริยางคศิลป์ ทศนศิลป์ ศิลปะการแสดง

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์พัชร ศรีเพ็ญ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ เวชกามา
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเชษฐ สุนทรโชติ
๔. อาจารย์ ดร.รุจิภาส ภูธนัญญภัทร
๕. ดร.ณัฐฉัญ อินทร์คง
๖. ดร.ณัฐพัชญ์ ผลพิกุล

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณฑิยา รุ่งหิรัญ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นเรศ ยะมะหาร
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เดือนฉายผู้ชนะ ภูประเสริฐ
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิเชียร ธนลาภประเสริฐ

๕. อาจารย์ ดร.ดุสิตธร งามยิ่ง
๖. อาจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ พูลภักดี
๗. อาจารย์ ดร.ลักขณา แสงแดง

หน้าที่

๑. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผลงานวิจัยที่จะนำเสนอผ่านรูปแบบออนไลน์
๒. เป็นกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณา กลั่นกรอง ประเมินเนื้อหา และรูปแบบของบทความที่มีคุณภาพทางวิชาการ และตรวจสอบ การแก้ไขบทความ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ
๓. ดำเนินงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว)
อธิการบดี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

เลขที่ 1 หมู่ 20 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180
โทร 0 2529 3914